R. P. D. ANTONINI
DIANA
PANORMITANI
CLERICI REGULARIS, EPISCOPORUM
Examinatoris in Urbe, & Sancti Officii Regni Siciliæ Consultoris,

COORDINATI,
SEU OMNIUM
RESOLUTIONUM MORALIUM,
Ejus ipsissimis verbis ad propria loca, & Materias,

PER V. P. MARTINUM DE ALCOLEA
Monachum Carthusiensem ex Regali Cœnobio de Paulari, fideliter dispositarum,

TOMUS QUINTUS.

EDITIO NOVISSIMA, CUI DE NOVO ACCESSIT
TOMUS DECIMUS, *veluti totius Operis Summa, ad faciliorem Studiosorum Theologiæ Moralis usum, accommodata.*

VENETIIS, MDCCXXVIII.
Ex Typographia Balleoniana.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

SYLLABUS TRACTATUUM HUJUS TOMI QUINTI.

TRACT. I. De Excommunicatione, atque de ejus Absolutione.
II. De Censura ob Percussionem Clerici, atque de ejus Absolutione.
III. De Suspensione.
IV. De Interdicto.
V. De Irregularitate, atque de ejus dispensatione.
VI. De Abortu juxta Bullas Sixti V. & Gregor. XIV. atque de Absolutione, & Dispensatione pro excommunicatione, & irregularitate illius agitur.
VII. De Simonia, atque de datis, & Promissis super Bullam Gregor. XIII.
VIII. De Hæresi, & ejus Absolutione, atque de aliquibus aliis delictis pertinentibus ad Tribunal S. Inquisitionis.
IX. De Denuntiationibus faciendis ex Edicto DD. Inquisitorum, & signanter ex sollicitatione facta in Confessione.
X. De Officio, & Potestate DD. Inquisitorum.
XI. De Tortura in S. Officio, suspectis vehementer de hæresi inferenda.
XII. De Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal Sacræ Inquisitionis.
XIII. In quo continentur Decreta, & Constitutiones recentiorum Pontificum ad Tribunal Sacræ Inquisitionis spectantes.

LICENTIA.

Os Frater Joannes Prior Carthusiæ, ac totius Ordinis Carthusiensis Minister Generalis, concedimus facultatem V. P. D. Martino de Alcolea, Monacho Carthusiæ de Paulari, Professo, tradendi Typographo Dianam Coordinatum, seu Resolutiones Morales Reverendi Patris Antonini Dianæ, ad propria loca per eum distributas, & in plures Tomos digestas, ut typis mandentur, ac in lucem edantur; si ita videbitur iis, ad quos ea cura spectat ex sacro Concilio Tridentino, Pontificiisque ac regiis Decretis. Dummodo id fiat absque expensis gravamine Domus, ac disciplinæ nostræ regularis detrimento. Datum Carthusiæ sub Chirographo ac Sigillo nostro 16. Maii 1658.

Fr. JOANNES *Prior Carthusiæ.*

INDEX

INDEX
TRACTATUUM, ET RESOLUTIONUM
hujus Tomi Quinti.

Ultimus Numerus paginam indicat.

TRACTATUS I.

De Excommunicatione, atque de ejus Absolutione. Pag. 1.

1 AN Potestas ferendi censuras possit consuetudine, vel præscriptione acquiri? Idem dicendum est de potestate absolvendi ab excommunicatione per alium lata. Et an hæc potestas possit acquiri circa unam censuram, & non circa aliam? *Ex part. 5. tr. 9. re. 42. ibid.*

2 An, qui habet potestatem ferendi censuram possit ea uti in sua causa? Et notatur, quod etiam si nemo potest incidere in censuram à se ipso latam, possit tamen occasione censuræ à se latæ incidere in aliam censuram, quam alius tulerit, v. g. communicando cum eo, quem ipse excommunicaverit, quomodo celebrando in Ecclesia à se interdicta fiet irregularis, *Ex par. 9. tr. 5. ref. 52. p. 1.*

3 An in dubio, utrū censura sit lata, vel ferenda, censendū sit tantū ferēda, Et docetur, quod ut teneamur vitare excōmunicatum, non sufficit dubiū prudens denūciationis, sed requiritur notitia moraliter certa dictæ denunciationis. *Ex p. 4. tr. 3. ref. 16. ibid.*

4 An in censura ferenda necessario requiratur monitio, Et an quando excōmunicatio fertur à Prælato non per modū judicii, sed per modū defensionis ad defendendū jus proprium, requiratur monitio, Et an requiratur monitio ad valorem aliarum censurarum, ut suspensionis, interdicti, &c. *Ex p. 5. tr. 9. ref. 18. p. 5.*

5 An censura sine trina monitione non solum sit illicita, sed invalida, Et in textu hujus Resolutionis multa discutiuntur pro firmanda doctrina supradictæ quæstionis. *Ex p. 5. tr. 9. r. 19. p. 2.*

6 An Declaratoria incursionis in censuras latas contra N. sit valida, Et multa adducuntur pro defectu citationis in prædicto casu. Et infertur, quod ab incursione censurarū excusat ignorātia moraliter vincibilis; & in aliquibus casibus ignorātia crassa, & supina, dūmodo non sit affectata. Et docetur ignorantiam probari posse per juramentū, sed si jurare quis recusat, debet haberi pro excōmunicato, &c. Et asseritur Clericos, & Beneficiarios non amittere privilegiū Fori, etiam si se immisceant enormibus, & incedant in habitu laicali, nisi prius ter moneantur, & præcedat declaratoria judicis Ecclesiastici. Et multa alia pro firmanda doctrina supradictarum quæstionum adducuntur, & tota doctrina est valdè notanda. *Ex p. 10. tr. 12. & Misc. 5. r. 4. ib.*

7 An excommunicatio sit actus irretractabilis, seu irreparabilis ad ornatum Concilii Tridentini *sess. 13. c. 1. de reformat.* Et explanantur, quænam sint gravamina irreparabilia ex Declaratione Sacræ Congregationis, facto verbo cum Sanctissimo tunc Clem VIII. à quibus subditus possit appellare à sententia interloquutoria, & deciditur, quod sunt excommunicatio, suspensio, interdictum, tortura, carceratio, & alia hujusmodi, quæ continent factum, quod infectum esse non potest. *Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. ref. 21. p. 4.*

8 An ad valorem censuræ requiratur contumacia respectu Ecclesiæ comminantis sub censura, Et supponitur censuram majorem, suspensionem, & interdictum non posse validè ferri, ac proinde non incurri nisi ob peccatum exterius inobedientiæ, & contumaciæ respectu Ecclesiæ. Et notatur, quod tripliciter contingit aliquem esse contumacem. *Ex p. 5. tr. 9. ref. 55. p. 5.*

9 An censura requirat actum consummatum, Et ex doctrina hujus quæstionis aliqui alii casus inferuntur, & explanantur pro praxi hujus difficultatis. *Ex p. 5. tr. 9. ref. 56. ibid.*

10 An lata excommunicatio reservata contra perpetrantes homicidium, si quis, propinato jam alteri veneno, confiteatur illud, incidat in censuram, morte sequuta, vel in casum reservatum? Et in corpore hujus Resolutionis aliqui alii casus à simili explanantur pro praxi supradictæ difficultatis. *Ex p. 8. tract. 7. & Misc. ref. 85. p. 5.*

11 An excommunicatio ferenda obliget ad peccatum mortale? Et si suspensio, interdictum, & irregularitas pœnalis absolutè non proferantur, sed ferendæ sint, an obligent etiam sub mortali? *Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. re. 76. p. 6.*

12 An aliqua præcepta, & mandata Episcoporum sub pœna excommunicationis obligent semper ad peccatum mortale? Et an leges civiles nunquam obligēt ad pœnam spiritualem, quamvis contineant pœnam gravem corporalem, si aliunde non sint prohibitæ jure naturali, aut divino? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 21. ibid.*

13 An excommunicatio minor possit fieri pro peccato veniali? Et an peccatū veniale sit materia sufficiens excōmunicationis minoris? Et an suspensio, & interdictū possit validè ferri ob peccatum veniale? Sed notatur, quod si contingat, ut præceptum Superioris sit de re levi, vel indifferenti in se, & tamen sit causa, & periculum inducat majoris mali, ut si Superior præcipiat, ne quis tali hora ambulet in tali loco sub pœna excōmunicationis absolutè, quia prævidet, vel dubitat, quod aliquod grave malum sit eventurum, si quis transgrederetur hoc præceptum inobedientiæ, licèt sit de re levi in se, esset peccatum mortale, & per consequens ille esset excommunicatus excommunicatione majori. *Ex p. 5. tr. 9. r. 47. ibid.*

14 An excommunicatio possit ferri pro peccato purè interno? Et an si desit aliqua conditio, per quam actus non judicetur perfectus, & consummatus, ut lex requirit, nunquam incurratur excommunicatio, nec censura? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 48. p. 7.*

15 An actua, vel omissio externa, quam feratur censura, debeat esse signum actus interni? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 48. p. 8.*

16 An incurratur in excommunicationem, quando opus externum, cui annexa est excommunicatio, fuit solum veniale, sed internum mortale? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 41. ibid.*

17 An censuræ sententia lata sub forma distinctiva, v. g. præcipio hoc sub pœna excommunicationis, vel suspensionis, habeat effectum; Et an reus sub tali forma teneatur saltem ad alterutrum. Et an, qui sub hac forma censuram ferret, graviter peccaret, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 63. ibid.*

18 An censura possit fieri sub conditione, Et an appellatio post sententiam excōmunicationis latam sub conditione, si fiat ante completam conditionem, suspendat excōmunicationem, Sed difficultas est, an hæc appellatio possit fieri toto tempore, quo conditio non est impleta, vel solum intra decem dies, ut fieri solet aliarum sententiarum appellatio, Et quid est dicendum, si pendente conditione judex moriatur, vel reus forum mutet, Et tandem quæritur, an si conditio esset de futuro, & omninò impertinens, censura esset valida, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 64. p. 8.*

19 An si pendente conditione, sub qua lata est excommunicatio, si creditor, v. g. terminum absolutionis à judice latū proroget, & postea debitor non solvat, incurrat talem censuram, Et supponitur posse creditorem terminum protogare. Sed difficultas est, si debitor non solvat in secundo termino, quid est faciendum, *Ex p. 5. tr. 9. r. 65. p. 9.*

20 Fuit olim lata excommunicatio per vim, & metum, qui efierunt tunc à me, an fuerit nulla? Idem est dicendum de absolutione excommunicationis. *Ex p. 5. tr. 9. r. 69. ibid.*

21 An si judex sit excōmunicatus, validè aliū excōmunicet, Idem est dicendū de judice suspenso, & nominatim denunciato, vel notorio percussore Clerici. Et quid dicendū est, si judex excōmunicatus, aut suspensus est occultus, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 50. ibid.*

22 An judex excommunicatus toleratus validè alium excommunicet, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 135. p. 10.*

23 An judex excōmunicatus toleratus possit validè exercere jurisdictionem, Et quid dicendum est, si talis sit excōmunicatus denunciatus, & se transferat ad alium locum, ubi passim ignorator, quod sit nominatim denunciatus, vel publicus Clerici percussor, & eligatur in judicem, an illius acta valeant in favorem publicum? Et an collatio, seu electio facta à tali excommunicato valeat, &c. *Ex par. 5. tr. 9. ref. 109. ib.*

24 An excōmunicatus toleratus judicium exercens peccet mortaliter. Et an secus dicendum sit de actibus aliis judicialibus, v. g. Advocati, Procuratoris, actoris, testis, & similibus, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 132. ibid.*

25 An effectus excommunicationis quoad privationem usus jurisdictionis habeat locum in judicio sæculari excōmunicato non tolerato, Et an subditi absolvantur ab obligatione obediendi Superioribus excommunicatis, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 108. p. 10.*

26 An excommunicatus sit incapax officiorum jurisdictionis sæcularis. Et explanantur diversi casus pro præsentatione, collatione, acceptatione, optatione beneficij tempore, quo Collator, vel præsentatus est in excommunicatione. *Ex p. 9. tract. 8. & Misc. 3. ref. 34. ibid.*

27 An injustè excommunicatus, v. g. ex causa præsumpta, secundum allegata, & probata, teneatur se abstinere à communione fideliū, & ab aliis actibus prohibitis, Et an in dicto casu, quamvis ad id teneatur ratione scandali, imò ratione obedientiæ, non fiat irregularis celebrando, non solum quando in occulto celebrat, sed etiā quando in publico, & coram eis, quibus censura est

nota, & in nocentia incognita, &c. *Ex par. 5. tr. 9. r. 27. p. 18.*

28 An injustè excommunicatus incurrat in pœnas justæ excommunicationis ? Sed quid est dicendum de pęnis quas incurrunt violantes censuras, de irregularitate celebrando Missam, in prędicta excommunicatione, de collatione, & receptione beneficij; deferenre suffragium, & similibus ? Et difficultas consistit, si violat censuras in publico. Et an communicans cum tali excommunicato incurrat pœnas juris impositas ? Et adhuc illud dubium superest, an ab orationibus generalibus Ecclesiæ, à quibus excludatur excommunicatis, excludatur supradictus excommunicatus ? *Ex p. 5. tr. 9. res. 28. ibid*

29 An excommunicatus nulliter teneatur abstinere à communione fidelium, & ab aliis prohibitis ? *Ex p. 5. tr. 9. res. 26. p. 12.*

30 An qui probabiliter judicat sententiam excommunicationis esse nullam, teneatur se abstinere, & incurrat pœnas juris ? Ex *p. 5. tr. 9. res. 29. p. 12.*

31 An excōmunicatio liget, quando pro subdito adsit opinio probabilis in contrarium ; Et resolutio hujus dubii multum pendet ex illa difficultate, an obedire debeat subditus, Superiori præcipienti juxta sententiam probabilem ? Ex *p. 9. tr. 9. & Misc. 4. res. 46. alias 45. ibid.*

32 An si Episcopus prohibeat furtū sub pœna excōmunicationis latæ sententiæ, furans incurrat excommunicationem, si invincibiliter legem istam ignoret ? Idem dicendum est, si excōmunicatio lata sit à Pontifice. Et quæ dicta sunt de excommunicatione dicenda etiam sunt de suspensione, interdicto, & irregularitate, vel ludere sub pęna centū aureorū, si postea immemor voti fornicetur, luserit, &c. an teneatur solvere pęnam ? Idem est, dum fornicatur, memor sit voti, non autem pęne impositæ, etiam si esset pęna Castitatis, Religionis, peregrinationis Jerosolymitanæ; &c. Idem est de eo, qui ex oblivione naturali omittit recitare Horas Canonicas, quod non tenetur restituere fructus. Ex *p. 3. tr. 6. & Misc. 2. res. 41. p. 14.*

33 An ignorantia vincibilis juris, vel facti excuset ab incursione censurarū, & aliarū pęnarū, sive latæ sint à jure cōmuni Papę, sive a particulari Episcoporū ? Ubi etiā explanatur, quænam dicatur ignorantia crassa, & supina; lata & vincibilis; vel ignorātia, crassa, supina, & affectata. *Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. r. 13. p. 14.*

34 An ignorantia non solum invincibilis, sed etiam vincibilis excuset ab incursione censurarum sive facti, sive juris, tam universalis, quàm particularis sit, Et an ignorantia crassa, & supina nunquam excuset, Et an hæc omnia habeant locum in suspensione, & interdicto; quamvis factum sit jure naturali, aut divino damnatum; & pœnę staturæ sint ab Episcopo, vel à Summo Pontifice. E notatur ignorantiā vincibilem facti impedire incursionē censuræ latæ contra eos, qui scienter aliquid fecerint aut facere præsūpserint; aut cōtra eos, qui casu temerario aliquid fecerint, etiā quādo est affectata, vel adeo crassa, ut moraliter censeatur intentata, seu affectata. *Ex p. 5. tr. 9. r. 17. p. 15.*

35 An ignorātię censurę invincibilis, quę est annexa casibus Pontificis, impediat reservationē ? Et an hoc extendatur ad naturalē oblivionem, seu invincibilē advertentiam ? Et an hoc idem dicendum sit de aliis censuris, supēsione, interdicto, & irregularitate si tamen ignorantia non sit crassa, vel supina, Et docetur ignorātiam etiam vincibilem, dummodo nō sit crassa, probabiliter excusare, ne aliquis incurrat pœnam legis, v. g. excommunicationem, irregularitatem, suspensionem, inhabilitatem ad officia ratione simonię, & alias pęnas graves. *Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 1. r. 13. p. 15.*

36 An excōmunicatio lata contra sciēter aliquid faciētes, afficiat contravenientes ex ignorātia affectata, sive sit juris sive sit facti, Ex quo infertur legentes libros Hereticorū ignorantia affectata non incurrere excommunicationē latā in Bulla Cœnæ, quæ fertur contra scienter legentes. Etiamq; deducitur à fortiori nō incurrere in censuram, qui ignorantia crassa, sive sit juris, sive sit facti violat excommunicationes latas contra sciēter aliquid facientes, vel præsumentes facere. *Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 2. res. 7. p. 16.*

37 An incidat in censuram Bullę Cœnæ ? qui falsificat literas Apostolicas secundùm mentem Pōtificis, Et quid dicendum est de illo, qui int regas literas fabricat ? Sed si ponas aliquē nō habuisse partem in falsificādis literis Apostolicis, sed illis utendi, postquā falsificatæ fuerint, quæritur, an sit hac censura excommunicatus ? Idem est, de eo, qui falsas impetrat literas. Et notatur defensores, & fautores falsificātium literas Apostolicas; imò illas per alios falsificantes non incurrere in censuram Bullæ Cœnæ, sed in censuram *cap. ad falsariorum*, quia censura hujus capitis reservata non est. *Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. res. 15. p. 17.*

38 An censura, vel casus reservatus contra facientes falsum instrumentum, comprehendat falsificantes illud, *Ex p. 8. tr. 7. & Misc. 2. res. 82. p. 17.*

39 An appellantes à Pontifice ad Concilium Generale actu existens incidant in censuram Bullæ Cœnæ, Et an consulentes appellare ad futurum Concilium in censurā Bullę Cœnæ incidant, Et quid de præstantibus auxilium, aut favorem ad prædictam appellationem, Et docetur dictos consulentes in prædicto casu incurrere in excommunicationem reservatam latam à Pio II. in Bulla incipiente, *Execrabilis*, & confirmata à Julio II. Sed major difficultas superest; an appellantes ab Ordinationibus Pontificiis, quatenus Princeps tēporalis est, excommunicationi Bullæ Cœnæ subjiciantur ? *Ex par. 9. tr. 7. & Misc. 2. res. 66. ibid.*

40 An appellantes à Papa ad Concilium Generale tam congregatum, & actu existens incidant in censuram Bullæ Cœnæ ? Et an ita appellantes saltem sint Sacrilegi, & malè sentiant de Fide ? Et an dans consilium ad supradictam appellationem faciendam incurrant in dictam excommunicationem ? Et notatur talem prohibitionem appellandi comprehendere appellationē a sententia Papę, in qua motus ira, vel aliqua alia animi perturbatione videatur cōmittere injustitiā. *Ex p. 10. r. 11. & Misc. 1. r. 60. p. 18.*

41 An extrahentes mercimonii causa in magna quantitate frumentum, oleum, blada, legumina, & alia ex statu Ecclesiastico incidant in censuram Papæ reservatam ? Et explanatur quæ sit magna quantitas in prædicto casu. Et an si quis extraheret panem coctum, incidat in hanc censuram ? Et quid, si extrahat farinam ? Et an sub nomine olei comprehendantur olex, ex quibus ipsum conficitur ? *Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. res. 43. p. 18.*

42 An in casu dubio possint Principes sine incursione censurarum Bullæ Cœnæ impedire, ne victuaria extrahantur ab eorum Regnis ad Romanam Curiam ? Et notatur, quod in foro externo, si impedimentum præstatur à persona publica, præsumitur justo titulo appositum esse, secus à persona privata. *Ex. p. 9. tr. 7. & Misc. 2. res. 17. p. 19.*

43 An Piratę, seu Cursarii non solum discurrentes per mare Pontificium, sed alia maria incidant in censuram Bullæ Cœnæ ? Et an Piratæ in dictam censuram incurrant discurrentes per mare Pontificium, si nullam deprædationem actu exerceant ? Et quid, si cum intentione deprædandi discurrant, si nullam deprædandi actionem exerceant ? Et quid tamen dicendum est, si casu semel navigantur deprædantur ? Et an deprædantes Infidelium naves à Christianis assecuratas incidant in censuram ? *Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. res. 23. p. 20.*

44 An qui per donationem, vel furtum accipit bona naufragantiū ab alio accepta incidat in censuram Bullæ Cœnæ ? Et an qui auxilium, consilium, mandatum, aut favorem præstant, vel ratum habent, ut bona naufragantium subripiantur, vel bona surrepta custodiunt, incidant in censuram dicti Canonis; Et an si Christiani Piratæ naufragium faciunt, excommunicentur eorum bona subripientes ? Et notatur quod qui subripit bona Christianorum, quæ in navibus Infidelium cum assecuratione illa reddendi certo loco, quomodocūque pereant, asportantur, non excommunicantur; si verò Christiani eadem obligatione Infidelium bona deferant, excommunicantur illa subripientes, Et aliqua alia adnotantur, quæ contingere possunt in prædictis naufragiis circa supradicta, & circa alios diversos casus, & naufragia. *Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. r. 36. p. 20.*

45 An incidant in censuram Bullæ Cœnæ deferentes Infidelibus pecunias, merces, & victualia, etiam belli tempore ? Et an nuntius deferens Infidelibus literas, sciens continere revelationem secreti Reipublicæ Christianæ incurrat censuram Bullæ Cœnæ ? Et quid est dicendum, si aliquis revelet secretum Reipublicæ Christianæ alicui fideli qui creditur revelaturus infidelibus, an iste incurrat in censuram Bullæ ? Et an vendentes arma infidelibus in terris tamen Christianorum incidant in censuram Bullæ ? Idem est, si vendant quos certo sciunt ea ad infideles esse missuros. Quod idem dicendum erit de commutantibus arma pro armis, ut enses pro hastis, &c. Et an deferens prohibita quando alter redimi captivi non possunt, excusentur à prædicta censura ? *Ex p. 9. t. 7. & Misc. 2. r. 16. p. 21.*

46 An licitum sit deferre arma infidelibus, si pecunia reportata sit Christianis utilior ? *Ex part. 5. tr. 13. & Misc. 1. res. 6. p. 22.*

47 An deferre arma Hæreticis, & instrumenta bellica sit prohibitum ex Bulla Cœnæ ? Et quid, si Hæretici sint publice denunciati ? *Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. res. 14. ibid.*

48 An qui narrat consilia, v. g. Regis Catholici nostri alicui Turcarum proditori, incidat in censuram Bullæ Cœnæ ? *Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. res. 13. ibid.*

49 Cùm in regno sit magna penuria carnis & in perniciem rei frumentariæ in dies plura animalia macillentur, dubitatur, an sine metu excommunicationis liceat emere à Turcis supradicta animalia, & cum illis alia victualia permutare ? Et an commercium cum infidelibus non intelligatur tempore necessitatis ? Et adducuntur multi Doctores pro explanatione, quando jure positivo sit licitum, vel prohibitum infidelibus mercimonia deferre. *Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. r. 34. alias 36. p. 23.*

50 An pœnæ contra duellantes ipso facto incurrantur ? Ex quo deducitur an publicus percussor Clerici sit vitandus ante sententiam judicis declaratoriam ? *Ex p. 11. tr. 8. & Misc. 8. r. 21. p. 24.*

51 An Principes ad vitandum majora mala possint in aliquo casu absque incursione censurarum permittere duellum ? *Ex p. 5. tr. 6. & Misc. 1. res. 20. p. 24.*

52 Notabilia quædam circa materiam Duelli. Et in textu hujus

Reso-

Resolutionis 14. diversi casus adducuntur, & explanantur pro praxi ad iocurrendum, vel oon iocurrendum excommunicatiooem propter duellum. Ea p. 3. tr. 6 & Misc. a. ref. 1. p. 24.

53 An si quis provocet aliquem ad duellum; se conferens postea ad præfixum locum & præfixo tępore, ibiq; frustra expectato ioimico discedeos, incidat io ceosuram Bullę Gregorii XIII. Et qoid est dicendum, si aliquis offeosus à N. illum provocavit ad duellom certo in loco, &c. non tamen habeat animum pugnandi & certo sciebat pugnam oon sequuturam, amici utriusque hoc impedissent, an io tali casu incidat excommunicationem prædictæ Bullæ. Et alii tres casos cursim attinguntur pro materia Duelli. Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. ref. 53. alias 55. p. 25.

54 Utrum Duellatores oblato & acceprato duello, iocidant io excommunicatiooem, si pugna postea oon sit sequuta? Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. ref. 102. p. 25.

55 An io aliquo caso vir Nobilis possit sine peccato acceptare duellum? Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. ref. 99. p. 26.

56 Ao liceat io aliquo casu acceptare duellum? Ex p. 10. tr. 12. & Misc. 2. ref. 54. alias 53. p. 26.

57 Ao provocatores ad duellum teneaotur è domo noo exire, dum non componatur pax? Et quanam voluotare debeat provocatus è domo io publicum exire? Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. ref. 25. ibid.

58 An si conveotio de pugoando facta sit io rixa, & inter conventionē & pugoā iotercedat tempus oon jucurratur in pęoas latas cootra duellantes? Et notatur coosulentem duellum non incurrere excommuoicatiooem, si fecit quantum potuit revocando coosilium, licet nihil profecerit? Ea p. 6. tr. 6. & Mis. 1. r. 21 p. 27

59 Ao si accusator offerat duellum purgativum, possit illud innocens acceptare ad tuenda boaa temporalia? Et an ea quæ dicuntur de acceptatione certaminis purgativi, eamdem vim habeat io certamine noo purgativo? Et ao ionocens possit eriminatori offerre singulare certamen, quando alia ratiooe non potest se suaque tueri? Ea p. 5. tr. 13. & Misc. 1. ref. 27. ib.

60 An si quis dicat alicui, tecum pugnabo prima vice, qua tibi per Urbem obviam ero, incidat io pęnas Duelli? Ex p. 5 tr. 13. & Misc. 1. ref. 59. p. 28.

61 In Belgio qois aspexit Duellū oesciens esse prohibitū à Bullis Pontificiis sub pęna excommunicationis, quæsivit à me per literas, ao in illam inciderit? Ea p. 11. tr. 6. & Misc. 6. ref. 27. p. 28.

62 An Spectatores Duelli iocidant in excommunicatiooem? Et in corpore hujus Resolutionis declaratur, qui sunt, qui ea justa causa intersuot Duello, & non peccant, neque excommunicantor, ut v. g. aliqois famulus, aut amicus, Chirurgus, & Sacerdos suscepturus confessionem alicujus moribundi, &c. Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. ref. 100. ibid.

63 An si quis commodet arma amico volenti duellare, Incidat io excommuoicatiooem? Ex p. 5. tr. 14. & Misc 2. r. 101. p. 29.

64 An sepelientes mortuum in Duello sint excommunicati? Et an sit necessaria sententia judicis declaratoria, ut supradictus in Ecclesia sepeliatur? Et in §. ultimo hujus Resolutionis, aliqui alii casus explanaotor pro duello, sed jam omnes in hoc novo Ordine supra in Resolutionibus proximè præteritis sunt appositi, & discussi. Et tandem quæritur, an famuli tantum scribentes chartas provocantes ad duellum, & non deferentes eas incurrant in excommunicationem, &c. Ex p. 7. tr. 11. & Misc 2. ref. 44. ibid.

65 An si in ipso conflictu duelli sit aliquis vulneratos, & in eodem die, vel alio postea moriatur, privari debeat Ecclesiastica sepultura tanquam mortuus in excommunicationem Duelli? Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2, ref. 52. alias 54. p. 30.

66 Ao si quis io Duello percussus lethaliter decidat in terram, & sigoa contritionis ostendat, sed ex defectu Confessarii non fecit confessionē, & mortuus est possit sepeliri io loco sacro, vel cēsendum est, quod moriatur excōmunicatus, & in peccato publico? Et quid, si moriatur unū, aut alterū diem post duellum; Et deducitur, quod si quis decidat ex facinoroso actu, si tamen in ultimo vitæ, seu puncto mortis ostendat signa contritionis, oon debet privari Ecclesiastica sepultura. Et an pro illo, qui mortuus est io Duello (modo quo supra) cum sigois contritionis, sepulto tamen extra Ecclesiam, & non in loco sacro, possit quis offerre Missam? Etiamque docetur, quod excommunicato oon denuociato potest applicari missa, si osteodat sigoa contritionis, aut si mortuus est io iis. Ex p. 4. tr. 4. & Misc. ref. 192. ibid.

67 Au quis à Duello uoo, vel altero die supervixerunt, aut etiam una hora, & confessi sunt, possiot in loco sacro sepeliri? Et an Episcopus, si æquum judicaverit, possit cum his contritis, & confessis dispensare, ut sepeliant, eos io loco sacro, vel an possint io supradicto casu sepelire eos absque ulla Episcopi dispensatione? Ex p. 5. tr. 3. ref. 141 p. 30.

68 In Jubilæo aoni Sancti 1650. Romæ in conflictu Duelli, quis accepit vulnus lethale, ex quo post aliquos dies mortuus est, quæsiettuor tunc a me, an privandus esset Ecclesiastica sepultura, Ea p. 11. tr. 6. & Misc. 6. ref. 26. p. 31.

69 An excommunicatus toleratus moriens sit privandus Ecclesiastica sepultura, si publicè inootuerit fuisse excommunicatum? Ex p. 5. tr. 3. ref. 140. p. 31.

70 An sub prohibitiooe c. Sacri, & clem. 1. de sepult. ne excommunicati sepeliantur in loco sacro, excludantur excommunicati tolerari? Et advertitur, quod noo polluitur Ecclesia sepeliendo excommuoicatum, nisi sit ille vitandus Ea p. 5. tr. 9. ref. 97. p. 32.

71 Qui suot illi, qui sepelientes excommuoicatum in loco sacro incurrant excommunicationem? Et an qui excommunicatos, etiam Hęreticos ootorios, sed nondum denunciatos in loco sacro sepeliunt iocurrant in excommunicationem? Et an locus sacer sepultura excommunicati, aut Hæretici noodum denuociati, violetur. Ex part. 5. tr. 9. resolut. ibid.

72 Hæreticus non denunciatus possit absqoe incursiooe excommunicationis io Ecclesia sepeliri. Et ao hoc extendatur ad Hæreticorum fautores, & defeosores. Et an peccent, qui cum Hæreticis quibuscumque non denunciatis simul orant, vel concionem sacram, aut Missam audiuot; Et an Ecclesia in qua sepelitur Hęreticus, modo quo supra, aut excommunicatus noo denunciatus, remaneat polluta. Et notator, quod si aliquis reperietor mortuus in puteo, vel laqueo suspeosus noo est statim privandus Ecclesiastica sepoltura. Et aliqua alia doceorur, quæ contingere possunt io supradictis casibus. Ea p. 9 tr. 8. & Misc. r. 32.

73 An Sacerdotes in domibus suis, audientes Lectorē legū, vel medicinæ iocidāt io excōmuoicationē. Et quid de Regularibus. Et quid est dicēdū, si supradicti studeāt legibus civilibus in scholis publicis, quatenus conducuor, vel possunt conducere ad notitiam Caoonū. Et an hoc iotelligatur io foro interiori, nā io foro exteriori semper pręsumuotur excōmunicati? Et an Diaconi, & Subdiacooi non cōprehendantor sub dicta prohibitiooe, & excōmunicatione, nisi sint Personatus. Ea p. 3. tr. 5. & Misc. 1. r. 17. p. 33.

74 Au si mandans, vel coosuleos revocet mandatum, vel consilium incurrat adhuc excommunicatiooem, si delictum hoc oon obstante, committatur. Et qoid si revocatio ooo inotescat mandatario. Et quid est sentieodum de irregularitate; & ao teoeatur restituere damna ex tali homicidio emersa. Et si maodans homicidium mortuus fuerit, antequam mandatarius occideret, ooo cootrahat excommunicationem, quæ solum ligat viveotes, oon autem defunctos. Ea p. 5. tr. 9 ref. 58 ibid

75 An cēnsura lata cootra facientes comprehendat mandantes, aot consulentes. Et aliqua alia circa hoc notaotur, & tandem advertitur, quod non ligatur excommunicatione, qui paratum occidere Clericum, coosulit tantum percutere. Ex p. 5. tr. 9. ref. 57. p. 33.

76 An licitum sit vendere Agnos Dei, & retinere illos sine iocursione censurarum. Et ao peccent laici, si absque contemptu eos rangant. Et an dicta excommunicatio sit Pootifici reservata. Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. ref. 12. p. 34.

77 An furaotes Reliquias præter peccatum aliquam excommunicationem incurraot. Et notatur, quod Romæ extat excommunicatio, ne Reliquiæ ex Urbe extrahantur. Et docetur posse sine ullo peccato ab iosidelibus Reliquias subtrahi. Et an licitum sit Christianis, & absque peccato simoniæ emere ab infidelibus Reliquias. Ex p. 10. tr. 14. & Misc 4. ref. 20. alias 18. p. 34.

78 An alienatio Reliquiarum includatur in prohibitione Paulinæ de rebus Ecclesiæ non alienandis. Et explanatur particula *præsumpserit*, postea in dicta Extrav. Pauli II. quæ denotant temeritat & non compreheodit eum, qoi bona fide ignoranter, aut imprudenter, sive ioadvertenter facit aliquid contra dictam Extravagantem. Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. ref. 23. alias 21. ib.

79 An superiores possint in contractu licito absque solemnitate obligare bona Ecclesiæ sub hypotheca geoerali nō obstante Paulina, & Decreto Urb. VIII. Et an pecuoiæ ad Cambium, vel mutuo acceptę cum solotione lucri cessaotis vel damni emergentis compreheodaotur sub decreto Sacræ Congregationis & Paulinę *Ambitiosæ*. Et an obligando tantùm fructus bonorum immobilium, & mobilia pretiosa possit Prælatus, & Capitulum Ecclesiæ, seu monasterium absque solemnitate, quam jura ad alienationem bonorum Ecclesiasticorum requiruot, pecuniam mutuo accipere. Et an hoc procedat, si mutuum sit acceptum absque ulla obligatione aliquid pro eo solvendi, alioquio oon possit fieri, etiā si taotum fructus, & mobilia, & noo immobilia, & pretiosa obligentur? Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. ref. 53. p. 35.

80 An bona Ecclesiastica legata, vel donata, ut possint alienari sine assensu Apostolico, & in proprios usus cooverti, possint stāte hoc absq; dicta solemoitate alienari; Et an quamvis permutatio bonorum Ecclesiasticorom maximè cum laicis sit jure probibita, tamen permutatio cum Imperatore, & Prioeipe patriæ sit permissa absque solemnitate. Idem est cum Fundatore, sed solemnitate præmissa. Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. ref. 85. p. 36.

81 An cogentes fœminas intrare io Monasterium educatioois causa incidant in excōmunicationem latam io Concilio Tridentino, sess. 25. c. 18. Et quid de peccato io quacūqoe opioione circa hoc. Et an si metu reverentiali, vel importunis præcibus Parētes, vel alii suadeāt puellis iotrare in Monasteriū, iocurraot in excōmonicationē Concilii? Et notatur non incurrere hanc censuram illum, qui filiam relinquit hæredem cum pacto, vel aliquod Monasterium ingrediatur. Et multa alia explanaotur pro supradictis casibus Ex p. 2, tr. 25. & Misc. 1. ref. 56. p. 37.

Index Tractatuum,

82 An Pater incurrat excommunicationem concilii Tridentini, *sess.25.c.18* si cogat filiam impuberem intrare Monasterium? Et infertur filios impuberes sic à Parentibus in religione oblatos nõ posse egredi sua voluntate ante annos pubertatis. Et notatur Parentes cogentes filiam etiam puberem intrare Monasterium non in ordine ad professionem, sed tantum, ut ubi educetur, donec nuptui apta sit, non incurrere dictam excommunicationem Tridentini. Ex *p. 4. tr. 4. & Misc. res. 42. p. 7.*

83 An si quis insideret supra murũ Monasterii Monialiũ, incideret in censurã? Et plura circa clausurã Monialium notantur. Et pro praxi quæritur, an si aliqua Monialis ascendat super tectum Monasterii, frangat clausurã? Et an detur parvitas materiæ in violatione clausuræ, tam respectu exitus, quàm ingressus, vel respectu temporis? Et quæ, & quanta sit parvitas materiæ in prędictis casibus? Ex *tt. t. 8. & Mis. 8. res. 25. p. 38.*

84 Notabilia quædam circa prohibitionem colloquendi cum Monialibus. Et in textu hujus resolutionis decem casus adducuntur pro praxi, & exemplis prædictæ difficultatis. Et tandem superest hæc quæstio, an nimia frequentia Monasterii Monialium, absque legitima causa sit peccatum? *Ex p. 3. tr. 2. res 48. p. 39.*

85 An ligentur excommunicatione accedentes ad Monasteria Monialium Regularibus subjecta, si Statutum Episcopi ferat censuras contra accedentes ad Monialium Monasteria? Et an incurrant in prędictam censuram latam per modum statuti contra loquentes cum Monialibus, quia alloquutio fit in loco exempto? Ex *p. 5. tr. 9. res. 71. p. 39.*

86 An sæculares loquentes, & accedentes ad Moniales exemptas incidant in censuram ab Episcopo latam? Idem est de statuto contra ingredientes dicta Monasteria. Et quid, quando expressè non est vetitus accessus, vel aditio ad Moniales, sed tantum loquutio? Et docetur, quod non potest Episcopus Moniales exemptas colloquentes cum suis subditis punire. Et etiam advertitur quoad omnes leges Episcopales Regularium Monasteria esse loca exempta, non solum ratione personarum inhabitantium, sed etiã ratione loci per se, & ideò posse aliquem in loco exempto posito intra eamdem Dięcesim ipsius Episcopi laborare in diebus festivis de præcepto ejusdem Episcopi, & ejus jejunia non servare; & hoc idem dicendum est de aliis Episcopalibus legibus. Ex *10. tr. 14. & Misc. 4. res. 50. alias 48. p. 40.*

87 An prohibitio contra colloquentes cum Monialibus afficiat, etiamsi ipsa Monialis non respondeat? Et quidè contra, si audierit Monialem sibi loquentẽ, si ipse illi non respondeat? Et an peccet contra prohibitionẽ, qui loquitur cum Moniali per interpretem? Idem est dicẽdũ de eo, qui domu posita propè Monasteriũ loquitur cũ Monialibus. Idem est de loquentibus cum Abbatissa. Idem de scribentibus ad illas. Idẽ de advenis, peregrinis, pueris, & puellis ante 14. annos, accedentibus ad colloquendum cũ Monialibus. Et quid de declarante Moniali aliquẽ casũ conscientię? Et an Episcopi loquentes cũ Monialibus includantur in Edictũ Ordinarii illius loci contra colloquentes cũ Monialibus? Et quid de Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, an includantur in prędicto casu, & Edicto, vel possint ad Monasteria Monialiũ accedere, & cum ipsis loqui? Et tandẽ deducitur, quo legis mens magis est attendenda, quã verba? Ex *p. 10. tr. 14. & Misc. 4. r. 51. alias 49. p. 41.*

88 An colloquentes cum Conversis Monialibus incidant in censuras latas ab Episcopo, vel si sint Regulares in pœnas Decreta Sixti V. & Sacræ Congregationis? Et an loquentes cum Monialibus signis, aut nutibus, vel per intermediam personam, aut per scriptum peccent, & incurrant pœnas? Ex *p. 10. tr. 14. & Misc. 5 res. 53. alias 51. p. 42.*

89 An qui habuit licentiam indefinitam colloquendi cum Monialibus, possit sæpius cum illis loqui? Idem est dicendum de licentia ingrediendi Clausurã monialium data licentia indefinita. Et an quando qui habuit licentiam colloquendi cum Monialibus, & antequam ea utatur, Prælatus concedit licentiam generalem cuilibet colloquendi cum Monialibus tali die, iste possit colloqui bis in eodem die? Et cursim deducitur facultatem concessam Episcopo testandi non esse restringendam ad primam vicem. Ex *p. 10. tr. 14. & Misc. 4. res. 56. alias 54. p. 42.*

90 An Gregorii XIII. excommunicationem incurrant ingredientes Monasteria Monialium non prætextu licentiarum, sed absque ulla prorsus licentia etiam ad malum finem? Et an lex quãtumcunque pœnalis extendatur ex ratione identitatis ad casum similem? Ex *p. 2. tr. 16. & Misc. 6. res. 30. alias 32. ibid.*

91 An ingredientes Monialiũ Monasteria cũ licentia, si tamen, finito ministerio multo spatio ibi morentur ob malum finẽ, non solũ peccent mortaliter, sed etiam incurrant excõmunicationẽ latã à Gregorio XIII. Et an in supradicto motu proprio, & prohibitione Concilii tridentini *sess. 25. c. 5. de Regular.* cõprehendantur Reges, Reginæ, & Cardinales? Et an Religiosi habentes privilegiũ absolvendi à casibus Summo Pontifici reservatis, possint absolvere ab hac excõmunicatione? Et an infantes nondum doli capaces possint in Monasteria Monialiũ admitti, nec sint inclusi in prohibitionẽ Greg. XIII. & Concilii Tridentini? Et notatur, quod Confessarius potest intrare Clausurã, non solũ quando Regula cõfiteri pręcipit, sed etiam quoties infirma dixerit se indigere Sacramento Pœnitentiæ; vel Prelatus in aliquo casu electionis Abbatissæ seu Priorissæ. Ex *p. 3. tr. 2. res. 67. p. 43.*

92 An intrantes cum licentia Monasteria Monialium, si finito negotio ibi notabiliter commorentur incidant in censuras? Ex *p. 4. tr. 4. & Misc. res. 90. ibid.*

93 An licentia ingrediendi Monasteria Monialium debeat esse in scriptis, etiam quoad forũ conscientiæ? Ex *p. 3. tr. 2. res. 129. ib.*

94 An cessante excommunicatione Papali, cesset etiam Episcopalis? Ex *p. 5. tr. 9. res. 70. p. 43.*

95 An Episcopi possint excommunicare Inquisitores, & è contra Inquisitores Episcopos? Ex *p. 5. tr. 9. res. 51. p. 44.*

96 An contra incendiarios sit lata aliqua censura? Et an sufficiat, ut dicti denunciatio fiat Edicto generali, vel an ab Episcopo fiat excommunicandi; & si postea denuncientur tunc talis excõmunicatio sit Papæ reservata? Et Difficultas adhuc superest, an Episcopi teneantur sub aliqua pœna contra incendiarios excommunicationem ferre? Ex *p. 9. tr. 8. & Misc. 3 res. 10. ibid.*

97 An Episcopus possit excommunicare subditũ cõmittentẽ delictũ in Monasterio Regulariũ existente in sua Diœcesi? Et an Religiosi ubique terrarum possint à suis Superioribus ligari cẽsuris, sive annexis statuto perpetuo sive pręcepto? Ex *p. 5. t. 9. r. 66. p. 44*

98 An Episcopus possit citare subditum suum existentem in aliena Diœcesi? Et Episcopus possit jurisdictionẽ contentiosã exercere extra Dięcesim, quando causę cognitio nõ vertitur, & eius confertur in suã Diœcesim? Et negatur posse Episcopũ sententiã excõmunicationis ferre contra subditũ sum existentem tamen in alieno territorio, etiã pro delicto comisso in suo territorio. Et quid dicendũ est quãdo adsit privilegiũ, vel per cõsuetudinem, an possit in alieno territorio suos subditus citare, & in eos jurisdictionẽ exercere? Et an Prelati Regulares respectu suorũ subditorum Regulariũ censeantur habere totũ mundum pro territorio, ita ut possint exercere jurisdictionem, & capere suos subditos in quocumq; territorio sint etiam non implorato brachiu judicis secularis, vel Episcopi? Et an hoc locum habent, ubi Prælati Regulares jurisdictionem cum territorio habeant? Ex *p. 5. tr. 9. r. 34. ib.*

99 An subditi incurrant excommunicationem latam per Statutum in Diœcesi, si contra illud agant extra diœcesim, vel intra Diœcesim in loco exempto existentes? Sed major difficultas est, quando censura lata est per sententiam. Et quid est dicendũ, si delictũ subditi perpetratur in Diœcesi; an in tali casu possit illũ excõmunicare, etiamsi extra Diœcesim commoretur? Et an pro delicto extra territorium commisso, si ad suam Dięcesim redeat, possit Episcopus subditum punire? Et infertur, quod non potest Episcopus præcipere Clerico peregrinaturo sub pœna suspensionis, ne ludat, nec arma prohibita ferat, nec dicat Sacrum & similia in aliena Dięcesi. Ex *p. 3. tr. 5. & Misc. 1. res. 74. p. 67.*

100 An delinquentes extra territurium possit ligari lege & Statuto? Et quæ differentia inveniatur in excommunicationem latam per sententiam vel per modum Statuti? Et an quis contrahat censuram homicidio, & stupro impositam, si existens in suo territorio occideret existentem in alieno, vel si decepit in territorio virginem, & extrahit à territorio, & in alieno violavit? Ex *p. 3. tr. 6. & Misc. 1. res. 78. p. 46.*

101 An Episcopus possit excommunicare subditum existentem in alieno territorio, quando censura est annexa præcepto sive generali, sive speciali Et an si censura lata sit per modum sententię sive particularis, sive generalis, liget proprios subditos extra proprium territorium peccantes? Et quid, si censura sit pro crimine, vel ratione delicti commissi in proprio territorio, & Episcopatu? Ex *p. 5. tr. 9. res. 32. ibid.*

102 An subditus Episcopi in alieno teritorio ligetur censuris annexis præcepto, sive generali sive speciali sui Episcopi? Et quid si censura sit pro crimine, vel ratione delicti commissi in proprio Episcopatu? Et an si delictum sit inchoatum in proprio territorio, & consummatum in alieno, subditus incurrat censurã Statuti generalis sui Episcopi? Et si aliquis committat aliquod delictum in loco exempto intra proprium territorium Episcopi, an Episcopus possit eum censura ligare? Ex *p. 5. tr. 9 res. 7. p. 47.*

103 An si delictum inchoatum sit in proprio territorio, & consummatum in alieno, tunc subditus incurrat censuram Statuti generalis sui Episcopi? Et an Episcopus per Statutum possit prohibere sub censura ne, Sacerdos subditus in aliena Dięcesi celebret, & similia? Ex *p. 5. tr. 9. res. 33. p. 48.*

104 An Episcopus existens extra suam Diœcesim possit excommunicare suum subditum, si res adeò manifesta sit, ut non requirat cognitionem causæ? Ex *p. 5. tr. 9. res. 35. ibid.*

105 An ratione delicti possit Episcopus excommunicare subditum alienum? Ubi etiam invenies aliud pulchrum dubium, nempe, an si Episcopus Panormitanus ferat excommunicationẽ contra scientes, quisnam fecerit talo furtum, & non manifestantes? si Petrus, v. g. originarius Diœcesis Montis Regalis perveniat ad Civitatem Panormi post latam hanc sententiam & ibi acquirat domicilium, & cognuscat furem, & non manifestet, an ligabitur cen-

cen-

censuræ? Ex quo infertur, quod censura lata ab Episcopo per viam sententiæ generalis non ligat, nisi subditos ratione personæ, & domicilii non autem eos, qui subditi non sunt, etiamsi intra ejus territorium existant. *Ex p. 5. tr. 9. res. 36. p. 48.*

106 An peregrini obligentur censuris locorum generali sententia, aut Statuto Decretis? Et ideò excommunicatio lata contra eos, qui sciunt aliquod furtum, seu delictum esse commissum non ligat transeuntes advenas, & peregrinos. *Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. res. 73. p. 49.*

107 An collegium, vel Communitas possit excommunicari? Et quid est dicendum, si quilibet sigillatim excõmunicetur; etiamsi omnes ejus Collegii excommunicentur? *Ex p. 5. tr. 9. res. 38. ib.*

108 An pueri statim post usum rationis teneantur censuris, & pœnis? Et difficultas est de censuris latis à jure? Et an puer impubes occidens aliquem incurrat & contrahat irregularitatem? Et an pueri, si in ea ætate ante usum rationis decedant, possint sepeliri in loco interdicto? *Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. res. 88 p. 49.*

109 An impuberes incurrant excommunicationem latam v. g. ab Episcopo contra non observantes præceptum annuæ confessionis vel Communionis in Paschate? *Ex p. 4. tr. 4. & Misc. r. 207. ib.*

110 An pueri ante annos pubertatis incidant in excõmunicationem latam à jure, quam ab homine? Et an ex vi monitorii teneantur impuberes revelare? *Ex p. 5. tr. 9. res. 46. ibid.*

111 An excommunicatus possit esse Tabelio, & ejus acta sint valida? Et an supradictus Tabelio peccet mortaliter exercens munus suum Tabellionis quantumcumque ab aliis requiratur, si sit excommunicatus non toleratus, vel si se ingerat? Toleratus verò non peccet, si requiratur ab aliis? *Ex p. 5. tr. 9. res. 112. p. 50.*

112 An excommunicatus possit esse testis, & ejus testimonium sit validum? Quæritur etiam, quodnam peccatum committat, si excommunicatus sit testis in judicium, vel extra? Et an supradicti excommunicati possint esse testes in causa matrimonii, ut & etiam in causa hæresis? *Ex p. 5. tr. 9. res. 113 ibid.*

113 An excommunicatus possit esse Advocatus, aut Procurator? Et an matrimonium contractum per Procuratorem excommunicatum sit validum? *Ex p. 5. tr. 9. res. 114. p. 50.*

114 An excommunicatus possit esse Tutor, vel Curator? Et utrum validi sint contractus ab eis facti? *Ex p. 5. tr. 9. res. 115. p. 51.*

115 An excommunicatus possit esse actor in judicio? Et an sit peccatum mortale ex objecto, si excommunicatus jus suum petat in judicio? *Ex p. 5. tr. 9. res. 110. ibid.*

116 An excommunicatus vitandus possit petere à suo debitore suum creditum, & is ad id teneatur? *Ex p. 5. tr. 9. res. 130. p. 51.*

117 An excõmunicatus possit in judicio respondere per scriptũ, vel cogatur respondere per procuratorem? *Ex p. 6. tr. 9. r. 111. ib.*

118 An excommunicatus possit testari, & si aliquis instituat aliquem excommunicatum pro hærede, testamentum sit validum? Et an in supradicto casu omnes convenientes ad testamentum peccent? *Ex p. 5. tr. 9. res. 129. ibid.*

119 An excommunicati vitandi possint validè condere testamentum? Et quid si talis sit excommunicatus pro hæresi, pro usuris & propter injuriam factam Cardinali? Et infertur excommunicatum vitandum hæredem instituere posse. Et sequitur contractum initum cum excommunicato vitando esse validum, non solum in favorem contrahentium, sed etiam in favorem ipsius excommunicati. Et hinc fit validam esse venditionẽ, emptionem, locationem, & donationem tum ab excommunicato, tum ipsi excommunicato factam. Et quid de prædictis contractibus factis à Prælato excommunicato Tutore, Curatore, & similibus? *Ex p. 11. tr. 4 & Misc 4. res. 20 p. 51.*

120 An validi sint contractus, qui cum excommunicatis fiunt? *Ex p. 5. tr. 9. res. 20. p. 51.*

121 An non restituens ex opinione probabili, si condemnetur à judice restituere sub excommunicatione, illam incurrat? Et quid est dicendum, quando opinio in favorem rei excommunicati est probabilior? *Ex p. 5. tr 9. res. 72. p. 53.*

122 An excommunicatio lata contra aliquos, quorum unusquisque tamen minimam quantitatem furatus est, sit valida? Et an in tali casu, si unusquisque non restituat suam partem, quamvis minimam, an peccet mortaliter, & ex eo incurrat in prædictam excomunicationem? *Ex p. 5. tr. 9. res. 54. p. 53.*

123 An detur parvitas materiæ in excommunicatione Papali contra extrahẽtes libros à Bibliotheca cõmuni? Et quid est dicẽdũ, si aliquis extraherent extra Bibliothecã librũ magni valoris per tres, vel quatuor passus; an excusetur ab excõmunicatione ratione parvitatis materiæ? Et an possit intra dictũ spatii permanẽdo illũ per multũ tẽpus legere? *Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. r. 29 ib.*

124 An qui non incidat in excommunicationem ratione parvitatis materiæ? Idem dicendum est de casibus reservatis; ut si v. g. modicitas rei subtracta in Ecclesia excusat à mortali, ita etiam à reservatione. Et extra alios casus pro colloquentibus cum Monialibus tandem quæritur, quod tempus dicatur breve, ut cum illis colloquentes non incidant in excommunicationem? *Ex p. 3. tr. 5. Misc. 1. res. 69. ibid.*

125 Dubius utrum excommunicationem contraxerit, censendus sit excommunicatus? Et idem dicendum est in dubio de suspensione, & interdicto. Et dubius de alterius excommunicatione, & denunciatione, an debeat illum vitare? Et quid dicendum est, quando excommunicatio est conditionalis, & dubium est an conditio fuerit impleta? *Ex p. 4. tr. 4. res. 31. p. 53.*

126 Dubius an censuram incurrerit, quid facere debeat? Et quid in simili de iregularritate? *Ex p. 5. tr. 0. res. 44. p. 54.*

127 An excommunicatus aliquando possit recipere Sacramenta sine peccato? *Ex p. 5. tr. 9. res. 81. ibid.*

128 An extra casus prædictos in præterita Resolutione, si non licitè, saltem valide excommunicatus recipiat Sacramenta? Et quid saltem de Sacramento Pœnitentiæ? Et an ipso jure pœnam incurrant, qui excommunicatis vitandis Sacramentum ministrant? *Ex p. 5. tr. 9. res. 82. ibid.*

129 An excommunicatus non audiendo Missam peccet contra Ecclesiæ præceptũ, si sit negligens in obtinenda absolutione excõmunicationis? Et an excõmunicatus qui per annũ non audierit Missã in diebus festis, si postea, obtenta absolutione excõmunicationis confitetur, teneatur se accusare, quod peccaverit toties contra præceptũ audiendi Missã? *Ex p. 4 tr. 4. & Mis. res 57. p. 54.*

130 An si excommunicatus negligens sit in procuranda absolutione excommunicationis, peccet contra Ecclesiasticum præceptum de audienda Missa, annua confessione, & communione? *Ex p. 5. tract. 9. res 88. p. 55.*

131 An excõmunicatus cum alio legens privatè Horas Canonicas vel Officium B. Virginis, &c. peccet? Idem dicendum est de recitante cum excommunicato. *Ex p. 5. tr. 9. res. 89. p. 55.*

132 An excommunicatus possit uti aqua benedicta? *Ex p. 5. tr. 9. res. 90. ibid.*

133 An excõmunicati possint ingredi Ecclesiam? Et an possint ibi orare, etiam si alii fideles in Ecclesia privatim orent, dummodo separatim illi orent? Et an excommunicatus in eadem met Ecclesia cum aliis in communi possit audire concionẽ? Et quid est dicendũ, si excomunicatus Ecclesiam ingrediatur, quo tempore celebrantur ibidem divina officia; non quidem ut intersit illis, sed ut transeat per Ecclesiã ob cõmoditatem itineris, etiamsi transeũdo genuflectat, & privata oratione oret? *Ex p. 5. tr. 9. r. 86. ib.*

134 An qui dubitat se esse excõmunicatum, possit audire Missã? Et an similiter liceat aliis, simili dubio existente, cum eo communicare? *Ex p. 4. tr. 3. res. 66 pag. 56.*

135. An excõmunicatus incurrat aliquam pœnam, si Missæ, aut divinis Officiis assistat? Et an aliquam pœnam incurrant admittentes excommunicatos ad divina Officia? *Ex p. 5. tr. 9. r. 95. ib.*

136. Quid facere debeat Sacerdos, si excõmunicatus denunciatus intret in Ecclesiam, dum Missa celebratur? Et an sit omittenda Missa post inceptum Canonẽ, si consecratio non sit facta? Et notatur prohiberi, ne quis simul cum excommunicato audiat Missam eamdem. Sed præter excommunicationem minorem poterit excusari à mortali, si careat indictione, & cooperatione, & sine absque contemptu, & scandalo. *Ex p. 5. tr. 9 res. 92. p. 56.*

137 An pro excommunicatis toleratis liceat publice orare & Sacrificia offerre. Et si excommunicatus toleratus petat pro se offerri suffragia communia, an peccet? *Ex p. 5. tr. 9. res. 74. ibid.*

138 An liceat offerre suffragia Ecclesiæ pro excommunicatis non toleratis si per contritionem justificetur, ante obtentam absolutionem? Et an liceat applicare communia suffragia Ecclesiæ ei, cujus excommunicatio est occulta si mortuus est in gratia? *Ex p. 5. tr. 9. res. 75. ibid.*

139 An pro excommunicato jam per contritionem justificato liceat applicare Sacrificium Missæ ante obtentam absolutionem? *Ex p. 5. tr. 9. res. 76. p. 57.*

140 An liceat privatas orationes, & bona opera pro excommunicatis offerre? Sed difficultas est, an Sacerdos possit orare pro excommunicatis in *Memento Missæ*, etiam si sint denunciati? Et circa orationes privatas pro excommunicatis alii etiam casus notantur, insinuntur, & explanantur. *Ex p. 5. tr. 9. res. 77 p. 57.*

141 An declaratus per Cedulones incurrisse in aliquam excommunicationem, si intra terminum appelavit, possit libere cum omnibus communicare? Idem est de recusatione judicis excommunicantis. Et notatur appellationem legitimam, idest, ex rationabili causa factam antequam judex absolute ferat excommunicationem ipso facto ob peccatum factum impedire excommunicationis majoris incursionem. *Ex p. 5 tr. 9. res. 30. p. 58.*

142 An quis legendo inscriptionem, seu Titulũ libri alicujus Hæretici incidat in censuram Bullæ Cœnæ? Et quid, si legat judicẽ præludia, operis intentionẽ, epistolã ad Lectorẽ, & his similia & an in hoc detur parvitas materiæ? Et quid est dicendũ de legẽtibus unam epistolã hominis hæretici, hæresim continentẽ? Et notatur non ligari hac cẽsura legentẽ, retinentem, aut imprimentẽ epistolã, aut concionem, aut aliam papyrum Hæretici solutam, & non in tractatus, aut formã concinatã? Et an si hæresis una, vel altera, quæ continebatur in libro penitus inveniatur abrasa, aut ea folia detracta, dicendum sit ex ejus lectione non contrahi excommunicationem? Et an ex pluribus ejusdem operis voluminibus possit legi, in quo hæresis non reperitur? Et an si liber unius voluminis in duo redigatur, alter illorum, in quo hæresis non sit legi possit? *Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. res. 48. alias 47. ibid.*

143 An

143 An ad evitandum excõmunicatum sufficiat tantū, ut si per publicam sentētiam damnatus de aliquo Crimine, cui certū est esse annexam excõmunicationem, ut v.g. de Hæreticis, Schismaticis, Apostatis, Symoniacis &c. vel necessarium sit, ut specialiter, & expressè denunciata sit excõmunicatio? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 62. p. 59.*

144 An licitum sit communicare cum Hæretico, in quem lata est sentētia eum hæreticum declarans, vel necessarium sit ut publicè, & nominatim atq; expressè denuncietur excõmunicatus? Et doctrina hujus quæstionis est applicanda omnibus delictis secū ferentibus excommunicationem. *Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 3. ref. 97. ib.*

145 An nominatim denunciatum, vel publicum Clerici percussorem in uno loco teneat vitare in alio ubi delictum est occultum? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 134. p. 59.*

146 An quis possit resalutare excommunicatum non toleratum, vel respondere ejus Chartis? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 116. ibid.*

147 An in cõmunicatione cum excõmunicato non tolerato detur parvitas materiæ? Et quid in Divinis, & Sacris? Et quid si communicet in crimine criminoso, vel in aliis casibus, in quibus fideles cõmunicando cū excõmunicato incurrūt majorē excõmunicationē? Et an si excõmmunicatus judicet, peccet mortaliter? Et quid, si unū tantū testē recipiat, vel quid simile? Et quid, si aliqui legunt officiū divinū cū excommunicato? Et an excõmunicatus agēs in judicio regulariter loquēdo non peccet mortaliter, ratione parvitatis materiæ, & secus si sæpius agat? Et tandē quæritur, an lavari interdum cum Judæo in balneo non nunquam excipere vel excipi in convivio, & alia hujus generis rarius effecta sint tantùm peccatum veniale ob materiæ levitatem? *Ex p. 5. tr. 5. ref. 21. p. 60.*

148 An licitum sit communicare cum excommunicato tolerato, ac si non esset excommunicatus non solum in humanis, sed etiā in Sacramentis, & in quibuscumque aliis divinis? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 117. pag. 60.*

149 An communicatio in humanis, & civilibus cum nominatim excommunicato, vel denunciato sit peccatum mortale? Et an communicans cum prædicto excommunicato nominatim præter peccatum veniale incurrat etiam excommunicationem minorem? Et an detur aliquis casus, in quo incurrat etiam excommunicationem majorem? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 2. ibid.*

150 An communicare cum excommunicato non tolerato in rebus politicis & civilibus sit tantùm peccatum veniale? Sed difficultas est, an extra prædictas causas in hoc versu inclusas, *utile, lex, humile, res ignorata, necesse*, si quis communicet cum excommunicato denunciato in civilibus, peccet mortaliter? *Ex p. 7. tr. 15. & Misc. 2. ref. 47. p. 61*

151 An liceat communicare cum excommunicato in diversa mensa? Idem est de lecto. Et an prohibeatur hæc communicatio etiā in diversis mensis, facto convivio in eadem domo, & eodem tempore per modum unius? Et quid, si in prædicto casu mensæ sint in diversis cubiculis? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 521. ibid.*

152 An sponsus excommunicatus possit communicare cum sponsa? Et distinguitur inter sponsos de futuro, & de præsenti? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 126. p. 61.*

153 An uxori liceat communicare cum marito excõmunicato? Et quid quando excõmunicatio est causa matrimonii? Et alii casus excipiūtur in textu hujus Resolutionis in quibus uxor nō potest uti cõmunicatione viri excommunicati. Et difficultas adhuc superest, an si mulier, scienter contraheret matrimonium cū excõmunicato, possit cum illo cõmunicare? *Ex part. 5. tr. 9. ref. 122. ib.*

154 An maritus possit communicare cum uxore excommunicata? Idem est, si contigerit utrumque esse excommunicatum. Et si maritus neglexerit uxorem corripere de contumacia, ob quam excommunicata est, an peccet? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 523. p. 62.*

155 An nepotes, pronepotes, nurus, gener, socer, privignus, privigna, spurius, & pupillus comprehēdantur nomine filiorū, ita ut possint cum excommunicato communicare? Idem est dicendum de pupillo respectu Tutoris. Et consequenter etiam nomine Patris intelliguntur avus, abavus, &c. *Ex p. 5. tr. 9. ref. 519. ibid.*

156 An filii etiam emancipati naturales & adoptivi cum patre excommunicato possint communicare? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 118. p. 62.*

157 An pater possit communicare cum filio excommunicato? idem dubium est de servo. Et docetur excommunicationem incurrere parentes communicantes cum filia excõmunicata, eo quod post professionem matrimonium duxerat. Et quid, si censura incursa est à patre, filio, &c. ob crimen hæresis, si instet periculum infectionis? Et infertur, quod si filius patris Parochus sit non licebit ei Sacra ministrare, nec coram eo divina facere. *Ex p. 5. tr. 9. ref. 120. ibid.*

158 An servi possint communicare cum Domino excommunicato? Sed difficultas est, quando servitus non præcessit, sed fuit posterior excommunicatione; quod idem dicendum est de famulis, aut etiam operariis. Et an uxor, filius, servus, & supradictæ personæ possint communicare cum marito, patre, & domino excommunicato, etiam in Sacris? *Ex p. 5. tr. 9. ref. 124. ibid.*

159 An servi ejusdem domini, quando unus illorum est excommunicatus, possint alii cum illo communicare? Et idem dubium est de filiis respectu alterius filii? Et an Dominus possit communicare cum servis excommunicatis? *Ex p. 5. tr. 9. r. 125. p. 63.*

160 An testes de jure privilegiati teneantur revelare crimen occultum sui conjuncti, si non adsint alii testes propter excommunicationem latam in aliquo monitorio? *Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. r. 63. p. 64.*

161 An testes privilegiati de jure teneantur ex vi monitorii revelare crimen sui conjuncti, etiam si non adsint alii testes? Idem est de conjunctissimo amico & de benefactore planè insigni, Et an hoc intelligatur tam in causis criminalibus, quàm in civilibus? Et an filius spiritualis vi monitorii teneatur detegere patrem spiritualem? Et quid, si casus sint pertinentes ad Tribunal S. Inquisitionis? Et explanatur, qui sunt dicti privilegiati? *Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. ref. 67. ibid.*

162 An consanguinei usque ad quartū gradum teneantur testificari vigore Edictorū si non sint alii, qui denunciare valeant? Et an nomine cõsanguineorū complectatur conjux ipsa? Et an hoc intelligatur tam in causis criminalibus, quàm in civilibus? Et quid non solū in causa hæresis, sed etiā in aliis delictis pertinētibus ad tribunal S. inquisitionis? *Ex p. 3. t. 7. & Misc. r. 10. p. 64.*

163 An nō revelantes ex vi monitorii teneantur restituere damna inde sequuta, Ut v.g. qui teneatur denunciare furtum, si non denunciat, non solum incurrat excommunicationem, sed insuper teneatur restituere damnificato, Et an testis vocatus à judice ad testificandum, intimato præcepto, si fugiat, teneatur restituere damna inde sequuta? *Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. ref. 68. p. 65.*

164 An ex vi Monitorii quis teneatur revelare furtum domesticū factum à filio familias, Et quid de famulis, vel alii socii furti filiorum, *Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. ref. 69. ibid.*

165 Quando quis virtute alicujus monitorii teneatur revelare scripturas, Et tota doctrina hujus Resolutionis est valde notanda pro circumstantiis, quæ in prædicto casu contingere possunt. *Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. r. 49. aliàs 48. ibid.*

166 An præsentatio facta à Patrono laico excommunicato non tolerato sit valida, Et quid, si præsentatio sit facta a Patrono Ecclesiastico excommunicato, Et an supradicta præsentatio facta à laico sit ita valida, ut teneatur Episcopus eam admittere, Et an quoad hoc idem dicendum sit, etiam si Patronus sit excommunicatus toleratus, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 505. p. 66.*

167 Quam pœnam incurrant conferentes beneficium excommunicato. *Ex p. 5. tr. 9. ref. 507. p. 67.*

168 An electio ad beneficium excommunicati excommunicationis minoris sit irritanda, si Electores illam ignoraverint, Et an eligentes scienter excommunicatum excommunicatione minori, sint privati voce, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 132. ibid.*

169 An collatio beneficii facta excommunicato tolerato sit valida, Et quid, si ipse suam excommunicationem ignoret, vel bona fide beneficiū accipiat in excommunicatione, & si postea re cognita, tenetur ne illud relinquere, sed possit retinere fructus interim perceptos, qui respondent congruæ ipsius sustentationi, Et notatur, quod si provisus ignoret se esse excommunicatum, ignorantia probabili, tunc electio & collatio beneficii non erit irrita. Et tandem quæritur, an collatio beneficii facta ab excommunicato tolerato sit valida, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 99. ibid.*

170 An excõmunicatus, cui facta est collatio beneficii possit post absolutionem retinere, vel acceptare illud sine nova collatione, Et infertur eum, cui in excommunicatione beneficiū est collatū debere illud resignare, in manus Collatoris purè, & simpliciter, sed poterit Collator ei secūdo conferre. *Ex p. 5. tr. 9. ref. 101. p. 67.*

171 An sit valida acceptatio beneficii ab excõmunicato, qui tēpore Collationis, & electionis nō erat excõmunicatus, Et an Canonicus excõmunicatus, validè possit optare præbendā meliorē, & beneficiū pinguius, Sed major difficultas est, an sit valida electio, & præsentatio facta tēpore excõmunicationis acceptata post obtentam absolutionē excõmunicationis modo tempore acceptationis Electores & præsentatores permanserint in sua prima voluntate, Et quid, si periculum imminet infamiæ & scandali an excommunicatus occultus in electione, vel Collatione beneficii non teneatur suam excommunicationem prodere, sed possit sine ullo scrupulo acceptare beneficium, postea quam primum occultè petere dispensationem, *Ex p. 4. tr. 4. & Misc. ref. 56. p. 68.*

172 An excommunicatus validè acceptet beneficium, si ante excommunicationem fuerit ei collatum, Et quid dicendum est de antiquiori Canonico, qui licèt sit excommunicatus, an possit validè acceptare pinguiorē præbendam, licet collatio suspendenda sit donec absolvatur, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 102. p. 68.*

173 An excõmunicatus privetur fructibus beneficii ante excommunicationem legitimè obtenti, Et si excommunicatus sit pauper, & fructibus indigeat, ut sustentetur, an possit aliquid de fructibus percipere, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 104. p. 69.*

174 An beneficiarius si incidat in excommunicationem, sit privatus fructibus, redditibus, seu distributionibus beneficii, Sive excommunicatus sit Curator animarum, sive Canonicus, sive habeat beneficium simplex, *Ex p. 4. tr. 4. & Misc. ref. 54. ibid*

175 An recipiens beneficium animo illud resignandi, vel permutandi peccet mortaliter & incurrat in excommunicationem latam per Paulum IV. & reservatam Papæ, *Ex p. 8. tr. 7. & Misc. ref. 14. p. 60.*

176 An

176 An licitum sit procurare, & obtinere beneficium animo resignandi illud? *Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. res. 53. alias 52. p. 70.*

177 An resignatio beneficii ab excommunicato facta in favorem tertiæ personæ sit valida. Et an hoc etiam locum habeat in excommunicato vitando? *Ex p. 5. tr. 9. res. 106. ibid.*

178 An excommunicatus sit inhabilis ad recipiendas pensiones? Et an hoc locum habere debeat in pensionibus, quæ dantur titulo spirituali, non vero in his, quæ non sunt beneficium, quia dantur titulo sæculari, *Ex p. 5. tr. 9. res. 103. p. 71.*

179 An collatio pensionis facta excommunicato titulo Clericali sit invalida, *Ex p. 4. tr. 4. & Misc. res. 55. p. 71.*

180 Excommunicatus excommunicatione minori absque dispensatione impetravit pensionem; quam postea sine licentia Papæ extinxit? adiit Confessarium, qui illum ad me misit, quæritur, &c. Et infertur, quod excommunicatus minori excommunicatione potest opponi ad beneficiũ Curatum, in concursu, cujus admissio ad examen, & oppositio valida erunt, sicut & collatio, &c. Et asseritur non posse pensionem absque authoritate Papæ redimi sine culpa, Et probatur simoniam esse extinguere pensionem sine assensu Apostolico. *Ex p. 11. t. 5. & Misc. 5. res. 5. ib.*

De Absolutione Excommunicationis pag. 72.

181 AN Pontifex possit aliquem absolvere à censuris actu solo interiori, Et aliqua primo supponuntur pro solutione prædictæ quæstionis. Et docetur, quod in foro conscientiæ in Sacramento, vel extra non debet absolvens verberare excommunicatum, nec cum Psalmis, & precibus illum absolvere, sed, &c. *Ex p. 11. tr. 3. & Misc. 3. res. 36. ibid.*

182 De effectu excommunicationis minoris, & de ejus absolutione, Et an excommunicatus excommunicatione minori, licet validè administret Sacramenta, peccet tamen in ejus administratione, Et an simplex Sacerdos non approbatus ab ordinario possit absolvere ab excommunicatione minori, quamvis sic excommunicatus habeat peccatum mortale, Et quid, quamvis supradicta excommunicatione incursa sit ob peccatũ mortale, Et an ex delegatione non solum simplex Sacerdos, sed etiam Diaconus, aut quolibet alius Clericus possit à minore excommunicatione absolvere, Et an si excommunicatus excommunicatione minori celebraret, vel recipiat aliquod Sacramẽtum incurrat irregularitatem, vel majorem excommunicationem, Et notatur electionem passivam ejus, qui est irretitus excommunicatione minori, non esse irritam, sed irritandã. *Ex p. 5. t. 9. r. 3. p. 73.*

183 An absolutio excommunicationis valeat, si dicat Absolvo te, non addendo ab excommunicatione, vel suspensione, Et quid, si absolutio detur invito, vel detur non petenti, ut fieri solet in confessione ante absolutionem sacramentalem à peccatis, etiam quando pœnitens nihil cogitat de absolutione à censuris? Et in §. ult. hujus Resolutionis aliqua alia valdè notanda discutiuntur pro absolutione excommunicationis, & ejus forma. *Ex p. 5. tr. 9. res. 31. p. 73.*

184 An sit peccatum mortale relinquere ceremonias in absolutione excommunicationis, Et in quo sensu intelligatur juramentum, quod exigitur ab excommunicatio, *Ex p. 5. tr. 9. res. 23. ibid.*

185 An juramentum de parendo, &c. præstandum sit semper in absolutione excommunicationis majoris, & si omittatur, quando debet præstari, an absolutio sit nulla, *Ex p. 5. t. 9. res. 68. pag. 74.*

186 An excommunicatus, si non potest satisfacere, debeat saltem Confessario præstare cautionem juratoriam, Et an ille processus satisfactionis, & cautionis pignoratitiæ, & juratoriæ intelligendus sit pro foro exteriori; nam in foro pœnitentis, deficiente possibilitate pœnitentis, propositum ejus firmum tantum valeat; *Ex part. 2. tr. 16. & Misc. 2. res. 42. alias 44. ibid.*

187 An excommunicatus, ut absolvatur, sufficiat dare fidejussoriam cautionem, si non possit dare pignoratitiam, Et qui incurrit excommunicationem eo quod, cum potuit, non solvit decimas, si postea fiat impotens, an possit absolvi per Bullam cum cautione, non obstante Concilio Tridentino, *sess. 25. c. 12. de Reformat.* dicente talem non esse absolvendum nisi plena restitutione subsequuta, *Ex p. 5. tr. 9. res. 39. ibid.*

188 An pœnitens oblitus censuræ exigentis satisfactionem, remaneat absolutus per generalem absolutionem, collatam à Confessario potestatem habente, Et an pœnitens in Confessione etiam extra Jubilæum facta, si nullam faciat mentionem censurarum, remaneat absolutus ab illis, quotiam sit inculpabiliter oblitus, etiam si Superior Confessarius non habuisset expressam intentionem ab his absolvendi, Et difficultas est, an talis pœnitens remaneat absolutus ab his, quas culpabiliter nõ expresserit, quoties absolutio sit collata ab habente potestatem ordinariam, *Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 2. res. 12. ibid.*

189 An licitè absolvatur quis ab excommunicatione invitus, licèt non velit desistere à contumacia, & à peccato propter quod fuit excommunicatus, Et an hoc intelligatur tantum de absolutione ab homine, non autem de absolutione à jure, Et an per Bullam Cruciatæ, Jubilæum, vel aliud privilegium concessum in favorem pœnitentis non possit absolvi invitus ab excommunicatione; secus si privilegium sit concessum in favorẽ Confessarii, ut si sit Religiosus, &c. *Ex part. 5. tr. 9. resol. 10. pag. 74.*

190 An absolutio ab excomunicatione data sub conditione in futurum, validè conferatur? *Ex p. 5. tr. 9. res. 14. p. 75.*

191 An ut absolutus ab excommunicatione ad reincidentiam in eam reincidat, sit necessaria nova culpa? Et an qui potest absolute absolvere, possit etiam ad reincidentiam, quamvis excommunicare non possit? *Ex p. 5. tr. 9. res. 15. p. 75.*

192 An si pars dilatet tempus absolutionis ad reincidentiam à judice factæ, incurratur, elapso tempore excommunicati, vel necesse sit aliã excõmunicationẽ ferre? *Ex p. 5. tr. 9. r. 22. p. 70.*

193 An ab excommunicatione lata ab homine generaliter, quando non reservatur, possit absolvere Parochus, seu alius Confessarius, qui potest ab excommunicatione à jure lata non reservata? *Ex p. 5. tr. 9. res. 4. ibid.*

194 Quisnam possit absolvere à censura juris nemini reservata? Idem est de censura permanente, & imposita per modum statuti. Et an absolutio excommunicationis majoris impendi possit extra confessionem sacramentalem tam ab Episcopo, quàm à Parocho, aut Confessario ordinario? *Ex part. 5. tr. 9. res. 5. p. 76.*

195. An Episcopus possit absolvere à censuris reservatis Papæ, existente impedimento illum adeundi? ita tamen, ut cessante impedimento, teneatur adire saltem per Procuratorem sub pœna reincidentiæ; quam obligationem tenetur illi iniungere, si non sit impedimentum pueritiæ, qua adhuc cessante adire non tenetur? Et an, qui impediti sunt si adire queant Nuntium, aut Legatum Pontificis, possint absolvi ab Episcopo? Et docetur, quod si impeditus nequeat Episcopum adire, possit cum prædicto onere à Parocho absolvi, eoque deficiente ab alio Confessario. Et in textu hujus Resolutionis apponuntur impedimenta, quæ excusare possunt excommunicatum à recursu ad Papam. Et an si impedimentum sit brevis temporis, tunc non possit ab excommunicatione Papæ reservata Episcopus absolvere? Et quid, si ignoratur quamdiu duraturum esset impedimentum. *Ex p. 11. tr. 8. & Misc. 8. res. 1. p. 77.*

196. Quisnam possit absolvere ab excommunicatione majori lata à jure, & reservata? Et an etiam Episcopus possit absolvere ab excommunicatione reservata Papæ, quando delictum est occultum, vel quando excommunicatio est publica, sed excommunicatus non potest recurrere ad Papam? Et in corpore hujus Resolutionis explanantur impedimenta, cum quibus excommunicatus excusatur recurrere ad Papam pro absolutione reservata. Et tandem quæritur an excommunicatus impeditus ex supra dictis causis, & impedimentis, si non possit adire Papam pro absolutione, teneatur adire Legatum, vel alium habentem privilegium Papæ, vel ab Episcopo absolvi possit, & si nec Episcopum adire possit, Parochus; eoque deficiente quivis Confessarius approbatus eum absolvere possit? Et an, qui absolute est ab Episcopo, teneatur postea, cessante impedimento, se præsentare Pontifici per se, vel Procuratorem? *Ex p. 5. tr. 9. resolut. 6. p. 77.*

197 An excommunicatus, si non potest propter impedimentum Papam adire, teneatur impetrare absolutionem per Epistolam, aut Procuratorem, vel possit absolvi ab Episcopo? Sed magis difficultas est in tali casu, an excommunicatus possit absolvi ab Episcopo, si potest adire Nuntium Summi Pontificis vel alium habentem privilegium Papæ? *Ex p. 4. t. 4. & Misc. r. 58. p. 78.*

198 An Episcopus reservando absolutionem alicujus excommunicationis Summo Pontifici, possit, hoc non obstante, Metropolitanus in casibus sibi permissis eam elargiri? Et in textu hujus Resolutionis adducuntur aliqui casus in exemplum supradictæ quæstionis, *Ex part. 3. tract. 4. res. 157. alias 158. ibid.*

199 An excommunicatus ab uno Episcopo possit ab illo absolvi etiamsi mutaverit domicilium; vel sit absolvendus ab Episcopo, cui tunc subditus est, *Ex part. 5. tract. 9. resolut. 8. pag. 78.*

200 An qui dum versabatur in alieno Episcopatu fuit excommunicatus, rediens in patriam possit absolvi à proprio Episcopo, Idem dicendum est; si ita versatus in alieno Episcopatu fuit in aliqua causa citatus coram illo Episcopo, in qua causa contingat illum excommunicari. *Ex p. 5. tr. 9. res. 9. pag. 79.*

201 An absolutus à censuris reservatis in articulo mortis, si convaluerit, teneatur accedere ad Superiores, Et obiter quæritur, an per Indulgentias non compensetur, nec tollatur obligatio adimplendi satisfactionem sacramentalem, ita ut pœnitens eximatur à debito eam exequendi, Et quid si pœnitentiæ imponantur non solum in satisfactione, verum etiam in medicinam, & remedium, *Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 1. res. 35. alias 36. ib.*

202 An absolutus tempore mortis ab excommunicatione, elapso morbo, teneatur, quam primum poterit se præsentare Superiori, alioquin reincidet in eamdem excommunicationem, sicut erat prius, Et in dicto casu an teneatur se præsentare vel sufficiat, ut absens appareat, Et an, qui in articulo mortis fuit absolutus à censuris reservatis Papæ, aut Episcopo vi alicujus Bullæ, Jubilæi, aut Privilegii, vel à delegatis prædictorum,

non

non teneatur se præsentare; imò etiam satisfaceret, (quod est valdè notandum,) oneri comparendi, si coram Confessario facultatem habente ex privilegio absolvendi extra mortis articulum, se præsentaret, *Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. r. 59. p. 79.*

203 An absolutus à censuris tempore mortis, teneatur postea se personaliter præsentare Superiori, vel sufficiat, si per Procuratorem se præsentet, Et quid, si censura sit ob percussionem Clerici, Et an, qui modo reincidit in eadem censuram, quia non se præsentavit Superiori, sit adhuc vitandus ex eo, quod ante absolutionem esset vitandus, *Ex p. 8. t. 7. & Misc. r. 66. p. 80.*

204 Quomodo simplex Sacerdos absolvat moribundū ab excommunicatione majori, Et doctrina hujus Resolutionis est valdè notanda, & in promptu tenenda ab omnibus Sacerdotibus & Confessariis pro praxi supra dictæ quæstionis, & absolutionis dandæ in articulo mortis. Et tandem quæritur, an in articulo mortis simplex Sacerdos possit absolvere etiam ab irregularitate, quæ contrahitur ex peccato, Et notatur, quod potest ita urgere necessitas in articulo mortis, ut sufficiat unico verbo dicere Absolvo te, intendendo absolvere prius à censuris, & postea à peccatis, *Ex p. 5. tr. 3. ref. 67. ibid.*

205 A quibus censuris possit simplex Sacerdos absolvere in articulo mortis? Et quid, si adsit Sacerdos, qui alius possit, & haberet jurisdictionem in censuris, *Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 1. r. 15. p. 80.*

206 An in articulo mortis possit Confessarius absolvere ab omni excommunicatione, Sed difficultas est, an in articulo mortis possit simplex Sacerdos absolvere ab excommunicatione, præsente Parocho, aut approbato, Et an in prędicto casu simplex Sacerdos possit absolvere moribundum etiam si posset per Confessarium, vel per literas recurrere ad Superiorē? Et notatur nullum in pręsenti ponendū esse discrimen inter articulum, & periculum mortis, quantum attinet ad hanc absolutionem, sed tantum excluditur periculum in ludo hastarum, taurorum agitatione & similibus, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 67. p. 81.*

207 An constitutus in articulo mortis absque alio prævio signo contritionis possit absolvi à censuris, Et an ut simplex Sacerdos possit absolvere à sola censura in articulo mortis, necessarium sit, quod pęnitens pręmiserit aliquod signum contritionis, *Ex part. 7. trattat. 10. & Misc. 2. ref. 10. pag. 80.*

208 An notorius excōmunicatus in articulo mortis possit saltem absolvi à censuris si submutescens nullum signum contritionis ostendit Et quid, si constaret evidenter ęgrum privatum usu rationis omninò impęnitentem in talem statum incidisse? Et an in supra dicto casu possit etiā laicus talem absolutionem moribundo concedere, Et aliqua alia adducuntur quæ contigere possunt in supradictis casibus. *Ex part. 9. tract. 7. & Misc. 2. r. 13. ibid.*

209 Quid faciendum sit cum excommunicato qui tempore mortis dedit signa contritionis, sed non fuit absolutus, Et qui mortuus est excommunicatus, & si non constat mortuum esse in peccato mortali, an possit Prælatus eum absolvere à censura, ut in Ecclesia sepeliatur, si non dedit signa contritionis, vel possit post ejus mortem sumi Bulla, si illam antea mortuus non habeat & per eam eum absolvere ab excommunicatione, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 24. pag. 82.*

210 An non solum Clericus, sed etiā laicus possit in articulo mortis à censuris absolvere, Idem dicendum est de interdicto. Et si aliquis ita fuit absolutus à laico in articulo mortis an hæredes debeant postulare absolutionē ab eo, qui potest absolvere, ut detur ei defuncto Ecclesiastica sepultura, & possint fieri communia suffragia pro eo, Et cursim nota, quod si censura fuit reservata & aliquis ab illa non fuit absolutus in vita, non potest post mortē à quolibet Sacerdote relaxari, sed solum ab eo, cui reservatur, vel ejus delegato, *Ex p. 5. tr. 9. ref. 7. p. 82.*

211 Laicus quidam absolvit ab excommunicatione morientem, quæritur, an absolutio sit valida, ita ut in loco sacro defunctus sepeliendus sit, Et an hæredes ita absoluti teneantur adire Papam, vel excommunicantem pro absolutione, vel poterunt sepelire defunctū in loco sacro & pro eo facere Missas celabrare, Et an laicus in prædicto casu, & mortis articulo possit moribundo concedere Indulgentiam Bullæ Cruciatæ, *Ex part. 3. tr. 4. ref. 132. alias 133. ibid.*

212 An laicus possit absolvere morientem à censuris, Et an possit laicus, quādo non est Sacerdos applicare moribundo Indulgentias Bullæ Cruciatæ, *Ex p. 3. tr. addit. ref. 12. pag. 82.*

213 An si non adsit Sacerdos liceat laico absolvere moribundū à censuris, ut non careat Ecclesiastica sepultura? Et in tali casu, quando absolutio à Sacerdote obtenta non est, ut post mortem prosit absolutio à laico data, expediat ut obtineatur nova absolutio ab illo, cui excommunicatio erat reservata, si cōmodè fieri possit, *Ex p. 5. tr. 3. ref. 77. p. 83.*

214 An sepeliens in Ecclesia excommunicatum absolutum à censuris à laico in articulo mortis, peccet, & in pęnas & censuram excōmunicationis incurrat, Et supponitur sepelientes excommunicatum in majori excommunicatione; imò & lavantes, & vestientes, vel funus ducentes, incurrere excommunicationem. Et resolutio supra dictę quęstionis pendet etiā ab illa, an laicus possit absolvere à censuris in articulo mortis; nam Ecclesia, & saltem Sūmus Pontifex potest hanc facultatem laico, & Clerico non Sacerdoti concedere; imò & etiam fœminis, Et docetur, quod Ecclesiastica sepultura deneganda est in casu claro, & manifesto; nam quando dubitatur, an cadaver sepeliendum sit, necne, tunc debet in loco sacro sepeliri? nam in partē favorabilem & meliorem inclinandum est? *Ex p. 8. tr. 7. & Misc. ref. 79. ibid.*

Appendix ad cæteras alias quæstiones simul pertinentes ad hunc *tract. 1. de excommunicatione, & ejus ab solutione, hujus tom. 5.*

Quodnam peccatum committat excommunicatus excommunicatione minori ministrando Sacramenta; Et an confessus excommunicato excommunicatione minori teneatur reiterare confessionem? Et an excommunicatus denunciandus, & evitandus possit conferre Sacramenta; Et an per accidens in variis casibus etiam nominatim excommunicatus denunciandus & evitandus possit excusari à peccato ministrando Sacramenta, & celebrando? Et quid est dicendum de excommunicato tolerato? Et an Sacerdos excommunicatus absolvendo petentem administrationem Sacramenti incurrat irregularitatem? Et an si Sacerdos sit excommunicatus & adsint alii, sit tamen ab ipso petenda administratio Sacramenti Baptismi in necessitate? Et notatur licitum esse sine ulla necessitate petere Sacramentum à quovis excommunicato tolerato, dummodo non sit aliud impedimentum præter excommunicationem, nec peccare Ministrum istum dum ad petitionem alterius ministrat, & secus si se invitaret. *Ex p. 5. tr. 9. ex ref. 45. 83. 96. & 133. & in tr. 7. ex resolut 4. & in tr. 9. ex ref. 87. & in p. 10. tr. 11. ex ref. 64.* Quæ nunc invenientur *in to. 1. tr. 1. de Baptismo resol. 13. 15. 16 17. 18. 44. & 19.*

An quis satisfaciat præcepto Ecclesiæ cum confessione voluntariè nulla, quia sine dolore, proposito, &c. ita ut per dictam confessionem possit vitare pœnam excommunicationis in Constitutionibus Episcopalibus impositam? Et an pueri post usum rationis incurrant prædictam excōmunicationē, vel necesse sit, ut 14. annos habeant, ad incurrendam supradictam excommunicationem & ita pueri excusentur à sententia ferenda à judice, non autem à censura Canonis? Et an Sacerdos sine approbatione absolvens incurrat aliquam censuram vel Irregularitatem? Et an aliquis excommunicatus urgente necessitate celebrandi, vel communicādi possit celebrare, aut cōmunicare sine prævia confessione & contritione, & pro praxi hujus quæstionis adducitur pulchrum dubium? Et an meretrices, quæ in Paschate confessæ non sunt, priventur Ecclesiastica sepultura, & incidunt in excommunicationem aliquam synodalem, si extat? *Ex p. 3. tr. 4. ex ref. 119. aliàs 120. & in p. 6. tr. 6. ex ref. 53. & in p. 10. tr. 12. ex resol. 16. & 36.* Quæ hic reperientur *in tom. 1. tr. 3. de Pœnitentia ref. 50. 27. 176. & 83.*

An absolutio obtenta bona fide à peccatis tantum, & non à censuris sit valida, si pœnitens sit nodatus aliqua excommunicatione etiam reservata, ita ut non teneatur iterare confessionem, sed tantum petere absolutionem ab excommunicatione? Et quid est dicendum, si Confessarius sciat peccata habere excommunicationem, & eum, hoc non obstante ex malitia absolvit, licet non habeat potestatem absolvendi à tali censura? Et an absolutio sacramentalis data ab excommunicato vitando sit valida; & an hoc etiam intelligatur, si absolutio sit tantùm de peccatis venialibus? Et an Sacerdos, v.g. qui in Hispania est nominatim excommunicatus, vel notorius Clerici percussor, si in Sicilia venit, ubi hoc ignoratur, & confertur sibi beneficium Parochiale, confessiones, quas audit, an validæ sint? *Ex p. 3. tr. 4. ref. 78. & in p. 10. tr. 15. ex ref. 14.* Quæ hic est *in tom. 5. tr. 4. de Absolutione Sacramentali, resolut. 38. & 82.*

An nominatim excommunicatus possit validè absolvere à venialibus? Et an excommunicatus, si Sacramentum pœnitentiæ recipiat, validè absolvatur? Et an moribundus, quando alius non adest Sacerdos, possit petere à Sacerdote excommunicato, hæretico, schismatico, &c. absolutionem, etiam si sciat supradictos cum peccato Sacramentum administraturos? Et quid, quando in prædicto casu concurrunt simplex Sacerdos, & Sacerdos approbatus, sed excommunicatus, suspensus, &c. vel quando concurrunt approbatus simpliciter, & excommunicatus habens privilegium absolvendi à censuris, & reservatis, si casus reservati moribundi habeant annexam censuram, &c. *Ex part. 5. tr. 9. ex ref. 84. & 53. & in tr. 3. ex ref. 58. & 57. & in p. 4. tr. 4. ex ref. 135. & in p. 5. tr. 3. ex ref. 60. & 66.* Quæ nunc invenientur *in tom. 1. tr. 4. de Absolutione Sacramentali ref. 11. 25. 40 41. 42. 43. & 44.*

An Confessarius absolvens à casibus reservatis Episcopo sine prætextu alicujus privilegii incidat in excommunicationem & alias pœnas Decreti Clem. VIII. Et an Religiosus qui absolverit absque facultate ab aliquo casu in Religione reservato non incidat in pœnas dicti decreti juxta aliud decretū ejusdem Clem. VIII. Et an qui absolvit à reservatis, vel ex incōsideratione, aut ignorantia non

tia non tamen crassa, aut affectata non incidat in prædictam excommunicationem; Et an Sacerdos, qui in prædictam excommunicationem incidat, possit absolvi ab Episcopo vigore Concilii Trid. *sess.* 24. *de Reform.* Et an qui habet casum reservatum cum annexa excommunicatione, & urgente necessitate celebravit, quæsierunt an in tali casu tenebatur confiteri cum Sacerdote inferiori? Idem est dicendum de laico, si urgente necessitate communicavit. Et an reservatio casuum includat peccata præterita, si censura super bis imponatur; Et an in casibus, & censuris reservatis detur parvitas materiæ. Et an alumni, qui vivunt in Collegiis Societatis Jesu, vel aliorum Regularium exemptorum subdantur censuris Episcopalibus; Et an non solum in articulo, sed etiam in periculo mortis possit quis eligere Confessarium non approbatum pro omnibus peccatis, & censuris; Et an in prædicto periculo possit quis eligere in Confessarium excommunicatum etiam non toleratum; Et an simplex Sacerdos possit absolvere omnes parturientes tanquam constitutas in periculo mortis ab omnibus censuris, & reservatis? Et an confessio reservatorum invalida, si facta sit Confessario habenti facultatem delegatam, tollat etiam reservationem, quando peccatum est reservatum ob solam annexam censuram; Et an si Superior habens potestatem delegatam absolvendi à censuris reservatis, absolvat ab una censura, non maneat pœnitens absolutus ab aliis, quas fortè incurrerat, nec ablata sit reservatio pro illis. Et quid quando absolvit generaliter ab omni censura, in quantum potest, an tunc dirigentur verba ad omnes censuras, etiam oblitas. *Ex p.* 3. *tr.* 4. *ex res.* 73. & 103. *aliàs* 104. & *in tr.* 5. *ex res.* 68. & *in p.* 5. *tr.* 13. *ex resol.* 10. & *in p.* 8. *tr.* 7. *ex res.* 70. & *in p.* 5. *tr.* 5. *ex res.* 46. & *in p.* 7. *tract.* 12. *ex res.* 14. & *in p.* 3. *tr.* 4. *ex res.* 71. 57. & 72 & *in p.* 8. *tract.* 7. *ex res.* 65. & *in p.* 10. *tr.* 13. *ex re.* 56. & *in tr.* 14. *ex res.* 70. *aliàs* 68. Quæ hic reperientur *in to.* 1. *tr.* 5. *de Reservatis resol.* 23. 32. 35. 34. 44. 46. 54. 1. 2. 5. 30. 26. & 52.

Quando censeatur non adesse copia Superioris habentis potestatem in censuras, ut possit constitutus in articulo mortis absolvi à quocumque Sacerdote. Et an, qui legitimè impeditus non potest ire Romam pro absolutione excommunicationis, teneatur illam obtinere à Sacra Pœnitentiaria. Et difficultas verò est, an prædicta facultas absolvendi legitimè impeditos physicè, vel moraliter adire Papam à jure Episcopis permissa, se extendat ad omnes culpas, & censuras Sedi Apostolicæ reservatas, ita ut nulla sit excipienda. Et quid in causa hæresis. Et notatur, quod Episcopus potest subditos impeditos ab excommunicatione Papali sive occulta, sive publica absolvere, non audita confessione sacramentali, vel extra confessionem Sacramentalem; & subditus sit absolutus à censura, poterit deinde à quocumque confessario absolvi à culpa. Et an in supra dictis casibus Episcopus possit absolvere subditos, sive præsentes sive absentes sint; sive ipse sit in propria Diœcesi, sive extra, sive è converso, vel si tam subditi, quam Episcopus sint extra Diœcesim. Et an impeditus ire Romam pro absolutione censuræ papalis, si sit etiam impeditus adire Episcopum, possit à Parocho, vel à quolibet alio Confessario absolvi. *Ex p.* 5. *tr.* 3. *ex res.* 65. & *in p.* 9. *tr.* 7. *ex resolut.* 9. & 10. Quæ hic sunt *in tom.* 1. *tract.* 5. *de Reservatis res.* 4. 16. & 17.

An si quis uno ictu tres occideret Clericos, in tres excommunicationes incideret; & secus autem si ter percuteret Clericum. *Ex p.* 3. *tr.* 4. *ex res.* 163. *alias* 164. Quæ nunc invenietur *in tom.* 1. *tr.* 7. *de Circumstantiis resolut.* 21.

An Consiliarius teneatur manifestare Prælato, quod consuluit, & communicavit cum Petro, in ordine ad confessionem, etiam, si sub excommunicatione præcipiat. *Ex p.* 5. *tr.* 11. *ex res.* 44. Quæ hic reperietur *in tom.* 1. *tr.* 8. *de Sigillo Confessionis res.* 40.

An Sacerdos celebrans excommunicatus committat duplex peccatum, non præmissa confessione, sciens se teneri vinculo peccati, & censuræ. Et an Sacerdos celebrans Missam si alium non habeat, possit uti Ministro excomm. non denunciato. Et quid, si sit denunciatus. Et an quis pro evitando mortis periculo possit celebrare excommunicatus. Et an necessitas dandi Viaticum moribundo sufficiat, ut Sacerdos excommunicatus possit celebrare, & etiam sine prævia Confessione, si non adsit copia Confessarii, vel si Sacerdos moriatur post consecrationem, & non sit alius qui perficiat Sacrificium, nisi Sacerdos excommunicatus. *Ex p.* 2. *tr.* 14. *ex res.* 82. & *in p.* 5. *tr.* 9. *ex res.* 91. & *in tr.* 3. *ex resol.* 39. & 36. & *in p.* 9. *tr.* 6. *ex res* 18. Quæ hic sunt *in to.* 2. *tr.* 1. *de Celebratione Missarum res.* 152. 161. 129. 134. & 238.

An pueri non communicantes in Paschate excommunicatione, & pœnis non ligentur usque ad 14. annum? Et an qui in Paschate communicavit indignè, satisfecerit præcepto, & non incurrat excommunicationem latam ab Ordinario contra transgressores præcepti communionis? Et an in periculo mortis si alius non adsit, possit sumi Eucharistia à Sacerdote excommunicato nominatim, & publico Clerici percussore? Et an Religiosus incurrat censuram qui cum licentia certo præsumpta, & moraliter certa Parochi alieni ministrat Eucharistiam in articulo mortis, & in die Paschatis: Et an Regulares possint sine incursione censuræ ministrare Eucharistiam in die Paschatis ad implendum præceptum annuæ Communionis Equitibus Jerosolymitanis D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. & Religiosis extraneis, Et an deficiente Parocho, vel nolente administrare per se suis Parochianis Eucharistiam pro adimplendo præcepto annuæ Communionis possint ne in tali casu Regulares administrare Eucharistiam sæcularibus tempore Paschatis incursione censurarum, Et de multis aliis casibus agitur, in quibus possunt Regulares ministrare Eucharistiam tempore Paschatis sine metu censurarum. Et quando prudenter timetur Eucharistiam perventuram in manibus Infidelium, vel Hæreticorum & Sacerdos est excommunicatus, an liceat, hoc non obstante in dicta excommunicatione sumere Eucharistiam? Et quid, si adsit laicus non excommunicatus, sed non jejunus; Et quid est si Sacerdos sit excommunicatus, & jejunus, & laicus qui non est excommunicatus, non sit jejunus; Et quid est dicendum, si Sacerdos non sit jejunus, sed non excommunicatus, & laicus, qui adest est excommunicatus, & jejunus, *Ex p.* 3 *tr.* 6 *ex res.* 70. & *in tr.* 4. *ex res.* 43. & *in tr. addit. ex res.* 14. & *in p.* 5. *tr.* 3. *ex res.* 49. & *in p.* 3. *tr.* 2. *ex res* 12. & *in part.* 10. *tr.* 11. *ex res.* 21. & *in tr.* 13. *ex res.* 53. Quæ hic sunt *in tom.* 2. *tr.* 2. *de Communione*, *res.* 5. 18. 9. 60. 21. 22. & 101.

Notatur, quod solis Religiosis Clericos aut laicos communicare præsumentibus est statuta excommunicatio ipso facto incurrenda soli Sedi Apostolicæ reservata, ad quam non incurrendam sufficit quæcumque ignorantia vel causa probabilis, vel probabilis spes ratihabitationis. Præterea hæc excommunicatio non contrahitur, si Religiosus aliis Religiosis etiam sine licentia suorum Prælatorum, vel Clericus sæcularis aliis laicis vel Religiosis hoc Sacramentum administrent. Et infertur, tibi egrotanti, & ex devotione communicanti posse Religiosum deferre Eucharistiam, modò per vicos, & platea solemniter Eucharistiam non deferat. *Ex p.* 9. *t.* 9. *ex r.* 64. *aliàs* 63. Quæ nunc invenietur *in tom.* 2. *tr.* 2. *de Communione res.* 62.

An qui audit Missam à Sacerdote excommunicato vitando, vel degradato, & deposito impleat præceptum Ecclesiæ de audienda Missa in die festivo; Et infertur eum, qui excommunicatus audit Missam, quamvis peccet sic audiendo, si tempore opportuno eadem die absolvatur ab excommunicatione, non teneri iterum Missam audire, postquam jam est absolutus. Et an excommunicatus, qui ob negligentiam suam perseverat in excommunicatione peccet contra præceptum de audienda Missa in diebus festivis; *Ex. p.* 10 *tr.* 11. *ex res.* 7. & *in tr.* 14. *ex res.* 12. *aliàs* 10. Quæ hic reperietur *in tom.* 2. *tra.* 3. *de audienda Missa in die festivo resol.* 15. & 14.

An si extra casum necessitatis absente Parocho, Sacerdos Religiosus infirmum ungat, incurrat excommunicationem extra peccatum mortale; Et an nominatim excommunicatus possit in articulo mortis ministrare infirmo Sacramentum Extremæ-Unctionis, & hoc etiam tempore interdicti; *Ex part.* 5. *tr.* 3. *ex res.* 81. 82. & 89. & *in tr.* 10. *ex res.* 78. *aliàs* 77. Quæ hic sunt *in tom.* 2. *tr.* 4. *de Extrema Unctione res.* 30. 29. 31. & 31.

An Episcopus excommunicatus validè conferat Ordines, Et an suscipientes Ordines non servatis interstitiis incurrant aliquam censuram, *Ex p.* 8. *tr.* 2. *ex resol.* 2. & *in p.* 3. *tract.* 2. *ex resol.* 32. Quæ nunc invenientur *in tom.* 2. *tract.* 5. *de Sacramento Ordinis res.* 24. & 89.

An consanguinei contrahentes matrimonium per verba de præsenti sub conditione, si Papa dispensaverit, incurrant excommunicationem latam *in Clement. unic. de Consang.*? Et an Parentes, qui coactione sufficienti ad mortale compellunt filios ad matrimonium, incurrant excommunicationem latam in Concilio Tridentino *sess.* 24. *cap.* 9. Et an hoc ipsum dicendum sit de Episcopis, Parochis, Regibus, & Imperatoribus, vel tantùm de Dominis temporalibus, & Magistratibus? Et an Parochus excommunicatus assistens matrimonio peccet? Et an in articulo mortis assistens matrimonio nullum peccatum committat? Et an Parochus excommunicatus, etiamsi sit excommunicatus non toleratus, & nominatim denunciatus, validè possit assistere Matrimonio; Et si validè, an licitè? Et an ipsi contrahentes peccent, dum coram illo contrahunt? Et an Parochus excommunicatus non toleratus validè, & licitè licentiam conferat Sacerdoti, ut assistat matrimonio? Et quid dicendum est de testibus, si sint excommunicati tolerati, an valeat matrimonium coram illis celebratum? Et an excommunicati contrahentes matrimonium peccent dupliciter? Et an, qui contrahit cum excommunicato, peccet mortaliter; Et quid, si sit denunciatus, aut publicus Clerici percussor? Et an in tali casu, vel tria committat peccata; Et an ex metu mortis possit quis excommunicare aliquem sine potestate? Et an ex matrimonio rato, & non consummato cum affine, quis incurrat excommunicationem latam *in Clem. unic. de Consang.* si eam ignorat? Et an lite pendente super validitate matrimonii? si sub pœna excommunicationis illis præcipiatur, ne simul cohabitent, filii illo medio tempore nati sint legitimi? *Ex part.* 3. *tract.* 4.

Index Tractatuum,

tract. 4. ex ref. 589. alias 590. & in p. 4. tr. 4. ex ref. 135. & in p. 3. tr. 4. ex ref. 232. alias 233. & in p. 5. tr. 9. ex ref. 78. 79. 80. & 85. & in p. 3. tr. 4. ex ref. 267. alias 268. & in tr. 6. ex resol. 83. & in p. 3. tr. 5. ex ref. 12. & in p. 10. tr. 11. ex resol. 62. Quæ hic sunt *in tom. 2. tr. 6. de Matrimonio ref. 19. 58. 84. 83. 85. 86. 127. 128. 136. 241. & 134.*

An Pontifex possit censuris punire confessionem annuam sacrilegam ex defectu doloris? Et deducitur, an Ecclesia possit prohibere, vel præcipere actum internum vel illud afficere censuris? Et ex doctrina hujus Resolutionis inferuntur aliqui alii casus sæpius contingentes in praxi. Et an Pontifex in articulo mortis suppleat jurisdictionem in laico saltem prima Tonsura initiato, ut possit adsolvere moribundum à censuris qui non potuit confiteri, Et an Pontifex possit delegare potestatē ferendi censuras fœmina, vel laico. Et quid de laico infideli? Et an Parochus publicè excōmunicatus possit licentiā concedere Sacerdoti ad Sacramentū Extremæ Unctionis ministrandum, Et an Superior possit reservare excōmunicationē minorē, Et an quamvis Pontifex peccet mortaliter, si non adimpleat præceptum annuæ confessionis, non tamē incurrat excōmunicationē propter hoc, nec possit declarari, aut Ecclesiastica sepultura privari, Idem dicendum est de annua cōmunione. Et an Pontifex possit sibi reservare absolutionem excōmunicationis etiam in articulo mortis, *Ex p. 8. tr. 1. ref. 50. 53. 92. 93. 39. 56. 52. 20. & 26. & in p. 10. tr. 14. ex ref. 7. alias 5.* Quæ nunc invenientur *in tom. 3. tr. 1. de Potestate Pontificis ref. 29. 32. 43. 75. 59. 38. 28. 51. & 34.*

An curialis, qui ut facilius dispensatione impetret, mutat narrationis substantiam, incurrat excommunicationem? *Ex p. 8. tr. 3. ex ref. 69.* Quæ hic reperietur *in tom. 3. tr. 2. de dispensationibus ref. 167.*

An Episcopus sine populi consensu possit Instituere dies festos, & super hoc fulminare excōmunicationis fulmē, Et an ingrediens septa Monasterii, & cum Sacra Virgine incestum committens, si casus sit occultus possit ab Episcopo absolutionē excōmunicationis obtinere? Et quid de Confessario electo ex vi Bullæ Cruciatæ circa hanc prædictam absolutionem, Et an Episcopus vigore Decreti Concilii Tridentini possit absolvere ab excōmunicatione contracta ob delictum occultū duelli, Et an si Episcopus proferat excōmunicationem in eos, qui non audiunt Sacrū in Parochia diebus Dominicis, & festivis, excommunicatio sit nulla, Et an Episcopus, qui potest subditos absolvere ab excommunicatione, an possit secum dispensare in absolutione excommunicationis, vel sibi ipsi absolvere, *Ex p. 4. tr. 4. ex ref. 178. & ex p. 2. tr. 16. ex ref. 33. alias 35. & in p. 7. tr. 2. ex ref. 21. & 22. & in p. 10. tr. 13. ex ref. 25. & in tr. 14. ex ref. 66. alias 64.* Quæ nunc invenientur *in tom. 3. tr. 3. de Potestate Episcopi ref. 89. 31. 29. 30. 87. & 18.*

An Capitulum Sede vacante possit concedere monitoria ad effectū revelandi, Et an Capitulum Sede Vacante possit ferre censuras, Et an possit absolvere ab excōmunicatione incursa propter percussionem Clerici? Et quid de aliis censuris, Et an possit deputare Pœnitentiarios cum potestate absolvendi ab hujusmodi excommunicationibus, & aliis casibus Episcopo reservatis, *Ex p. 8. tr. 4. ex ref. 17. 11. & 12.* Quæ hic repetientur *in tom. 3. tr. 5. de Capitulo Sede Vacante ref. 29. 30. & 31.*

An Clerici, & Religiosi excommunicati teneantur dicere Horas Canonicas, Et quid, si Clericus obtinuit beneficium, dum erat excommunicatus, *Ex p. 2. tr. 12. ex ref. 40. & in p. 9. tr. 9. ex ref. 22.* Quæ hic sunt *in tom. 3. tr. 6. de Horis Canonicis ref. 31. & 112.*

An si Episcopus prohibeat sub pœna excommunicationis, ne quis celebret, vel audiat Missam in Oratorio privato aliqua die ex solemnioribus; an non obstante tali prohibitione privilegiatus possit per Bullam Cruciatæ, Missam facere celebrare, vel audire in suo Oratorio privato secluso contemptu, & scandalo, *Ex p. 9. tr. 1. ex ref. 14.* Quæ hic est *in tom. 4. tr. 2. de Oratoriis privatis ref. 28.*

Nota, quod *in tom. 4. tract. 3. de Bulla Cruciata* sunt plurimæ difficultates omnes mistæ pro excōmunicatione, & ejus absolutione virtute Cruciatæ, quas omnes reperies in Resolutionibus hic infra assignandis, & non in aliis præcitati tractatus, videlicet *à r. 41. usque ad r. 48. inclusivè, & in r. 52. & à r. 54. usque, ad ref. 68. inclusivè, & in ref. 159. 171. & 176.*

An Confessarius virtute Jubilæi, possit absolvere à censuris Episcopo reservatis? Et an hoc extendatur ad casus, & censuras ab Episcopo post Jubilæi publicationem reservatis? Et an censuræ Synodales per Episcopum promulgatæ ligent Regulares: Et an excommunicatus contritus, si non potest obtinere absolutionem lucretur Indulgentias, & Jubilæum, si adimpleat alia opera injuncta? & præsertim quoad eos, qui in aliquam hæresim inciderunt: Quod idem dicendum est de illis, qui excommunicati sunt ob pensiones, & debita, si impotentes sint ad absolvendum. Et an si quis confiteatur animo lucrandi Jubilæum, & absolvatur ab excommunicatione, sed postea non lucratur Jubilæum; excommunicatio illa redeat? Et an confessarius possit absolvere à censuris ea conditione, ut pœnitens Jubilæum lucretur, Et an supradictus absolutus modo, quo supra postea mutet voluntatem, & non lucretur Jubilæum, peccet, Et an quicumque Confessarius ab ordinario approbatus possit tempore Jubilæi absolvere Moniales à casibus & censuris reservatis, Et an quando in Jubilæo conceditur facultas absolvendi ab omnibus casibus & censuris Papæ reservatis possit confessarius absolvere à casibus & censuris Bullæ Cœnæ, Et an ut quis possit absolvere à casibus Bullæ Cœnæ sufficiat ut in Jubilæo dicatur quod conceditur facultas absolvendi à casibus Bullæ sine expressa derogatione ipsius Bullæ, Et an quando in Bulla, vel Jubileo, vel aliquo alio indulto conceditur facultas absolvendi ab omnibus casibus reservatis, vigore talis indulti possit fieri absolutio à censuris reservatis, Et docetur quod per absolutionem generalem datam in confessione vigore Jubilæi vel Cruciatæ à censuris reservatis non est dubitandum manere pœnitentem absolutum à censuris reservatis oblitis, & quod post transactum Jubilæum possit pœnitens absolvi à quocumque Confessario ab ordinario approbato. *Ex p. 3. tr. 4. ex ref. 148. alias 149. & in p. 5. tr. 12. ex ref. 36. & 13. & in part. 3. tr. 4. ex ref. 144. alias 145. & in part. 2. tract. 16. ex ref. 11. alias 13. & in part. 3. tr. 2. ex resol. 29. & in part. 5. tract. 12. ex ref. 12. & 34. & in part. 10. tr. 14. ex ref. 6. & 30. alias 4. & 28.* Quæ hic sunt *in tom. 4. tr. 4. de Jubilæo ref. 21. 25. 50. 68. 64. 10. 11. 13. 66. & 60.*

An dispensatus ad edendum carnes possit simul pisces comedere si ab Episcopo fuerit hoc prohibitum sub pœna excommunicationis? *Ex p. 9. tract. 6. resol. 11.* Quæ nunc invenietur *in tom. 4. tr. 6. de Jejunio ref. 77.*

An si quis eadem actione quæ fit tota simul v. g. baculo percutiat duos Clericos, vel scoplo duos interficiat Clericos, incurrat duas excommunicationes? Idem est de eo, qui eadem actione duo vasa rapuit diversorum dominorum si furtum erat prohibitum sub censura. Idem est etiam de Judice qui simul duabus manibus trahit duos homines à Templo contra immunitatem Ecclesiæ; vel de eo, qui eodem tempore conversatur cum duobus excommunicatis. Et an ligatus una censura, sit adhuc capax alterius non tantum diversæ rationis sed ejusdem? Et notatur, quod plures censuræ incurruntur ab eo? qui fecit unum actum habentem plures circunstantias pro quibus singulis lata est sententia censuræ, si tamen dictæ circunstantiæ mutent actus moralis speciem; & secus autem si non mutent speciem. Etiamque advertitur quod tot censuræ incurruntur quot sunt Superiores prohibentes quando habent diversam potestatem & secus si eamdem. Et an Clerici denunciati excommunicati, & vitandi, gaudeant privilegio Canonis? Et docetur, ut teneamur evitare excommunicatum denunciatum non sufficere dubium adhuc prudens dictæ denunciationis, sed requiritur notitia illius moraliter certa, quod excommunicatio sit expressè denunciata? *Ex part. 5. tract. 9. ex resolut. 59. & 60. & in part. 9. tr. 4. ex ref. 13. & in part. 4. tract. 3. ex resol. 71.* Quæ hic sunt infrà in proximo sequenti *tr. de Censura ob percussionem Clerici ref. 53. 54. 37. & 59.*

Nota ubi non erat necessaria nota quod infrà in hoc ipsomet *tom. 5.* tractatus secundus de censura ob percussionem Clerici totus est pro diversis casibus & censuris contractis ob percussionem Clerici, Religiosi, Monachi, Monialis, & aliorum gaudentium privilegio Canonis. Et ibi ut in propriori loco, & tractatu invenies quidquid circa hoc cogitare poteris.

An excommunicatio lata v. g. donec satisfaciat, vel restituat, sequuta restitutione, vel satisfactione, non tollatur ipso facto sine alia absolutione, Et an qui ab Episcopo excommunicato ignoranter suscepit Ordines, incurrat suspensionem, sed tamen, si in ea celebret, non incurrat, irregularitatem, Idem est de illo, qui ordinem accepit à prædicto Episcopo per metum cadentem in constantem virum. Et an excommunicatus, si suscipiat Ordines, incurrat suspensionem, Et quidam cum falsis dimissoriis sumpsit minores Ordines, & postea cum excommunicatione occulta tamen impetravit beneficium, quæsivit, quid juris; Et an collatio beneficii facta excommunicato probabiliter suam excommunicationem ignoranti, sit valida, Et an excommunicatus, cui tempore excommunicationis collatum fuit beneficium, non faciat suos fructus beneficii sed eos teneatur restituere; si tamen bona fide servivit beneficio, possit recipere, aut retinere stipendium servitio proportionatum, & residuum non potest accipere, &c. Et an si eligaris ad beneficium tempore, quo habilis es, acceptes verò illud cum excommunicatus existis valida sit tua acceptatio, Ex quo sequitur, si iste, qui acceptavit, moriatur excommunicatus ante absolutionem ad quem pertineat provisio talis beneficii, *Ex p. 5. tr. 10. ex ref. 24. 35. 39. & 58. & in p. 11. tr. 5. ex ref. 2.* Quæ hic sunt infra *in tr. 3. de Suspensione ref. 10. 16. 31. 32. 33. & 35.*

Nota quod infra in hoc ipsomet *tom. 5. tr. 5. de Irregularitate*, sunt multæ quæstiones pro excommunicatis & irregularitatibus ab ipsis excommunicatis contractis, ut v. g. si quis excommunicatus ministret Sacramentum, celebret vel faciat coram se celebrare, recipiat Ordines, &c. incurrat, vel non incur-

rat

rat irregularitatem, & pro aliis diversi casibus omnibus mistis circa hoc; & quia prope est tractatus require in illo, quidquid occurrit ita mistum.

Similiter etiam adverte, quod infra *in tract. 6. de Abortu*, sunt etiam multæ difficultates omnes mistæ ad incurrendam, vel non incurrendam excommunicationem propter Abortum, & pro absolutione prædictæ excommunicationis, ideò ibi facillimè invenies quiquid circa hoc desiderare potes.

An excommunicatio *Extravag. de Simonia*, *& Const. S. Pii V*, incurratur per simoniam, quæ videtur esse parva ex parte pretii; Et an Electores simoniacæ electionis ad Prælaturam aliquam Regularem incurrant excommunicationem, Et an dans, vel accipiens aliquid pro ingressu Religionis ligentur ex communicatione Summi Pontifici reservara in Extraveg. de Simonia; Et an qui non denunciant delinquentes contra Bullam Gregorii XIII. de datis, & Promissis, incidant in excommunicationem; vel in hac pœna ligentur tantum existentes in Curia Romana? Et an, qui aliquid ex prohibitis in prædicta Bulla fecerit cum Summo Pontifice, vel cum ejus Ministris, aut familiaribus de illius consensu expresso, vel tacito, in pœnis dictæ Bullę incidant; Et de aliis diversis casibus pro prædicta Bulla agitur ut si Gubernatores, & alii Officiales status Ecclesiastici accipiant munera, an incidant in excommunicationem Papæ reservatam; Et notatur, quod de facilius impetrandam suam receptionem aliqua Religione possit aliquis gratis, & sponte præbere munera Superioribus, vel aliis; immò & in tali casu pactum adhibere potest, Et an, si statuto caveatur, quod ludens ad bazardum sit excommunicatus ludens cum ipso Episcopo, qui statutum edidit, sit excommunicatus; *Ex p. 5. ex res. 2. & in p. 4. tractat. 4. ex res. 156. & in part. 3. tract. 2. ex res. 64. & in p. 7. tract. 4. ex res. 11. & in part. 9. tractat. 8. ex resol. 42. & in part. 10. tractat. 16.. ex resolut. 26. aliàs 25.* Quæ hic sunt suprà *in hoc ipsomet tom. 5. de Simonia resol. 2. 10. 34. 59. 51. & 8.*

An Hæreticus externus per accidens occultissimus incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ; Et an in aliquo casu quis non incidat in escommunicationem etiamsi proferat exterius hæresim externam; Et an Hæreticus purè mentalis incidat excommunicationem; Et an Hæreticus purè externus, qui mente non negat fidem, non incurrat in censuram, ita ut possi absolvi à quolibet Confessario in fore conscientiæ; Et an Hæreticos ignorans excommunicationam illam incurrat; Et an Confessarius virtute alicujus Jubilæi possit absolvere ab hæresi occulte; *Ex p. 6. tract. 6. ex res. 52. & in p. 4. t. 4. ex res. 240. & in p. 5. tract. 53. ex res. 18. & in p. 1. tr. 5. ex res. 5. & in p. 5. tr. 15. ex res. 35. & in p. 8. tr. 7. ex res. 67.* Quæ hic sunt infrà in hoc ipsimet *tom. 5. tr. 8. de hæreticis, res. 4. 5. 6. 29. 30. & 31.*

Adverte, quod infrà in prædicto *tract. 8. de hæresi & ejus absolutione*, sunt multa aliæ quæstiones pro absolutione excommunicationis contractæ ab Hæreticis, & pro hæresi, quas ibid. facillimè reperies *à res. 14. usque ad res. 39. inclusivè*, ubi agitur, an Episcopi, Inquisitores, Prælati Regulares & Confessarii ordinarii ex vi suæ jurisdictionis, vel virtute Cruciatæ, Jubilæi, & privilegiorum ab hæresi possint absolvere, &c.

An cùm hęreticis damnatis in tribunali S. Inquisitionis sit illicitum communicare; Et deducitur, fideles, & Catholicos non peccare contra leges excommunicationis in convictu civili cum hæreticis aut in mercatura, bello, aut in aliis negotii politicis, maximè quando excommunicatio est generalis adversùs hæreticos, ut est in Bulla Cœnæ. Sed quid est dicendum, quando adest periculum perversionis, aut scandalum? Et notatur, quòd, ut Catholicus possit habitare in terris Hæreticorum, aliqua requiruntur explanata in textu hujus resolutionis. Et an principes ineundo fœdera cum Turcis, vel hæreticis incidant in censuram Bullæ Cœnæ? Et an Summus Pontifex possit sub censuris prohibere Principibus ne bellando suprà dicta fœdera cùm Turcis, vel Hæreticis contrahant? *Ex p. 10. tract. addit. 2. ex res. 9. 6. & 7.* Quæ nunc invenientur *in tom. 9. tr. 13. de fœderibus cùm Turcis, & Hæreticis res. etiam. 9. 6. & 7.*

An fœmina conscia edicti, & non denuncians solicitationem intra terminum, excommunicationem incurrat, à qua absolvi non possit, nisi facta sit denunciatio, qua facta possit absolvi per Bullam Cruciatę; vel an sufficiat illico denunciare? Et an qui propter impotentiam, vel ignorantiam edicti non denunciavit intra terminum, teneatur posteà denunciare, & in tali casu non sit obligatio denunciandi statim, sed intra eosdem dies, quos edictum signaverit? Et an qui non denunciat intra terminum præfixum in Edicto, non incurrat in novam excommunicationem, sed tantùm maneat in eadem? Et an in aliquo casu fœmina solicitata teneatur denuntiare ante impletum terminum publicationis? Et an si Edictum non publicetur, teneatur adhuc fœmina Confessarium solicitantem denunciare sub pœna excommunicationis? Et an præceptum Inquisitorum circà denunciationem in Confessario solicitantes, sit perpetuum, & per consequens excommunicatio etiam perpetua, & alii quatuor casus circà hoc adnotantur? Et explanatur, quòd excommunicatio lata contra ingredientes Monasteria Monialium sub prætextu licentiarum, non extenditur contra ingredientes sine tali prætextu. Et docetur an si excommunicatio feratur in eum, qui occidit, vel furatur, liget mandantem furari, vel occidere? Et notatur, quòd excommunicantur, qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monasterium, ergo sub nomine mulierum non includuntur viri, qui coguntur Religionem ingredi &c. *Ex p. 4. tr. 5. ex res. 26. & in p. 3. tr. 5, ex res. 96. aliàs 95, & in p. 4. tr. 5. ex res. 29. 35. & 41. & in p. 1. tr. 4. ex res. 27. 23. 22. 12.* Quæ hic sunt infra in hoc ipsomet *tom. 5. tr. 9. de Denunciationibus, res. 18. 19. 21. 23. 24. 22. 55. 76. & 78.*

An Inquisitores possint præcipere sub pœna excommunicationis, ut Clerus, & populus eorum concionibus assistant, Et an hoc præceptum, ut omnes confluant ad Templum ad audiendum edictum fidei obliget sub mortali? Et an inquisitores in aliquo casu non incurrant excommunicationem latam *in Clement. 1. §. verum de Hæreticis*, si non procedant contra Hæreticos? Et an quando Inquisitores incidunt in supradictam excommunicationem non possint absolvi, excepto à Romano Pontifice, præterquam in articulo mortis? Et an Inquisitores possint censuris compellere sæculares Advocatos, ut alicujus rei causa patrocinium suscipiant? Et an Clericus quamvis indoctus non includatur in prohibitione *capite 2. de Hæreticis in 6.* nec incidat in excommunicationem latam in dicto capite; quæ quidem excommunicatio etiam à laicis disputantibus de fide in casu de jure prohibito non incurritur ipso facto, sed per judicem Ecclesiasticum est infligenda? Et quid de laico docto? Et an Sanctimoniales comprehendantur sub dictis verbis *inhibemus, &c.* ne cuique laicæ personæ? Et an Inquisitores possint animadvertere in frangentes Cedulones, in quibus declarantur excommunicati? Et an Inquisitores incurrant excommunicationem si extorqueant pecuniam prætextu officii inquisitoris? Et an inquisitores possint accipere venia, hoc est esculenta, & poculenta, & contra facientes incurrant excommunicationem? Et an intelligens aliquem librum esse hæreticum comburendo illum & non Inquisitoribus tradendo incurrant excommunicationem Bullæ Cœnæ, Et an in retentione librorum Hæreticorum detur parvitas materiæ, ita ut non incurrat excommunicationem Bullæ Cœnæ vel Judicis, Et an qui legit librum Hæretici de religione tractantem, hæresim tamen non continentem, incidat in censuram Bullæ Cœnæ? Et an si libri Hæreticorum unum, aut alterum contineant errorem, & ille deleatur, omninò possint sine incursione excommunicationis legi? Et an in electione librorum hæreticorum detur parvitas materiæ? Et an Confessarius absolvere possit eum, qui unam paginam libri hæretici legerit? Et quid, si legantur duæ, vel tres lineæ in quibus legens certo novit contineri hæresim? *Ex part. 4. ex resolut. 89. 37. 9. & 56. & in part. 4. tr. 8. ex resolut. 103. 22. & 8. & in part. 1. tr. 12. ex res. 37. & in part. 5. tract. 5. ex resolut. 43. & 42. & in part. 6. tract. 6. ex resolut. 55.* Quæ hic sunt infrà in hoc ipsomet *tom. 5. tract. 10. de Inquisitoribus resolut. 24. 32. 53. 77. 90. 133. 134. 139. 140. 146. & 145. & pro sanctimonialibus suprà in tract. 8. res. 50.*

De insordescentibus per annum in excommunicationem, & à quo, & qualiter sint puniendi? Et an qui recipit, & favet consanguineos Hæreticos incidat in pœnam excommunicationis latam in Bullam Cœnæ contra fautores, & receptatores Hæreticorum? *Ex part. 4. tract. 7. ex resolut. 18. & 21.* Quæ hic sunt infrà in hoc *tomo 3. tract. 12. de pœnis S. Inquisitionis res. etiam 18. & 21.*

An excommunicatus electus, & confirmatus Episcopus non obtenta absolutione possit absque peccato mortali sumere consecrationem? Et quid est faciendum, si Hæreticus occultus ad mentem redit, & nec ab Episcopo, neque ab alio absolutionem excommunicationis obtinere potuit? Et an Episcopus aliqua censura innodatus validè possit consecrare alium in Episcopum? Et quid si talis Episcopus alios sacros Ordines minores confert, Et docetur, quòd qui suscipit Ordinem ab Episcopo Excommunicato; suspenso, hæretico, schismatico, deposito, degrato verum Ordinem suscipit, ut ab illius executione tantùm suspendatur. Et an consecratio Episcoporum efficiat, ut ipsos offendentes incurrant excommunicationem Bullæ Cœnæ contra offendentes Cardinales? Et quid, si tantùm sit electus & confirmatus, non tamen consecratus? Et deducitur, quòd Cardinales ex quo electi sunt à Summo Pontifice, & electionem acceptaverunt, tametsi Capellum non obtinuerint, gaudent prædicto privilegio? *Ex part. 12. tract. 3. ex resolut 43. 61. & 107.* Quæ nunc invenientur *in tom. 4. tract. 8. de Consecratione Episcopi. res. etiam 43. 61. 107.*

An dubitans sit ne aliqua lex excommunicationem imponens usu recepta, possit existimare non esse usu receptam? Et notatur, quòd, qui corrigit litteras juxta mentem Pontificis, non est falsarius, nec incurrit excommunicationem Bullæ cœnæ, ut si dicatur in suplicatione Petro Panormitano, & Notarius possit Petro Neapolitano; vel si exprimatur quartus gradus consanguinitatis, & posuit affinitatis. Et an lex præcipiens aliquid

sub

sub pœna excommunicationis obliget ad mortale, Et quid, si excommunicatio est latæ sententiæ; & non comminatoria tantum? Et docetur peccasse mortaliter ulim quoscumque Clericos sacris initiatos, Beneficiatos, & Religiosos, assistentes agitationis taurorum contra Bullam S. Pii V. & Gregorii XIII. prohibentes id sub pœna excommunicationis. Et an Regulares peccent mortaliter, accedentes ad Monasteria Monialium, quibus id præcipitur sub pœna excommunicationis, & privationis, vocis activæ, & passivæ? Et an Sacerdos, qui non potest absolvere ab excommunicatione, nisi satisfacta parte, si absolvet non satisfacta parte, absolutio sit illicita, *Ex p. 4. tr. 3. ex res. 14. & in p. 5. tr. 14. ex res. 40. & in p. 9. tr. 6. ex res. 5. & in p. 3. tr. 10. ex res. 21. & in p. 10. tr. 52. ex res. 7.* Qui hic reperientur *in tom. 6. tract. 1. de Legibus* 41. 83. 43. 42. & 30.

An quando pœna supponit intrinsecè culpam, quales sunt Ecclesiasticæ censuræ, possit consuetudo abrogare legem, quoad culpam, manente obligatione quoad pœnam, *Ex part. 6. tract. 5. ex res. 20.* Quæ hic est *in to. 6. tract. 1. de legibus res.* 41. 83. 43. 42. & 30.

An læsus usque ad dimidium justi pretii in aliquo contractu possit recurrere ad judicem Ecclesiasticum, ut ratione peccati compellas adversarium ad restitutionem, etiam per censuras? Et an si aliquis cogatur denunciare debitum sub pœna excommunicationis restitutionem inducente, possit, hoc non obstante, uti compensatione in foro conscientiæ; etiamsi adsint creditores anteriores? Et an uxor, & filii possint aliquando post mortem viri, vel parentum occultare bona creditorum, & non teneantur revelare, si aliquid occultaverint, Etiamsi obligentur vi, & virtute excommunicationis, Et Rectores cujusdam Ecclesiæ concesserunt aliqua bona in evidentem illius Ecclesiæ utilitatem, salvo assensu Sedis Apostolicæ, & ante assensum tradiderunt possessionem, quæritur, an dicta alienatio sit nulla, & inciderint excommunicationem *Paulinæ Ambitiosæ*? Et an incurrant in excommunicationem Bullæ cœnæ Proreges, & Ministri prohibentes extractionem frumenti, & aliorum victualium ad Romanam curiam, si in Regno deficit necessaria provisio? *Ex p. 7. tract. 10. ex res. 22. & in p. 3. tract. addit. ex res. 8. & in p. 5. tr. 53. ex res. 79. & in tract. 14. ex res. 57. & in part. 1. tract. 8. ex res. 77. & in p. 3. tract. 6. ex res. 32.* Quæ nunc invenientur *in tom. 6. tract. 3. de contractibus resolut.* 75. 154. 155. 158. 195. & 206.

An donationes Episcopi propè, vel circà mortem sint validæ in utroque foro? Undè Donatarius poterit absurdecere, si fortè publicetur excommunicatio contra non revelantes bona Episcopi defuncti? *Ex p. 1. tract. 10. ex res. 43.* Quæ hic reperietur *in tom. 6. tract. 7. de Donationibus res. 74.*

An excommunicati possint eligi in executores testamentarii, Et notatur, quòd si unus solus sit executor, vel Commissarius, illeque excommunicatus existat, & intra tempus, quod de jure, vel à testatore ad executionem concessum est, excommunicationis absolutionem consequi non possit, tunc etenim ad Episcopum executio devolvitur in causis piis, in aliis verò ad hæredes. Et an Judex, nec ordinarius, nec delegatus, vel arbiter, Advocatus, vel Tutor, si sint excommunicati, non possint judicare, patrocinari, nec in judicio existere? *Ex part. 8. tract. 5. ex res. 2.* Quæ hic est *in tom. 6. tract. 9. de Executoribus Testamentorum res. etiam 2.*

Nota quòd *in tom. 7. tract. 1. de Regularibus*, sunt quam plurimæ difficultates pro diversis casibus mistis, in quibus Episcopi possunt excommunicare Regulares; & pro excommunicationibus ferendis ab ipsismet Prælatis Regularibus, & Abbatissis Monialium; & pro communicatione cum suprà dictis, quando ipsi sunt excommunicati, & pro excommunicatione, quam Episcopus pronunciat contra Regulares, & alios colloquentes cum Monialibus etiam exemptis, & pro ingredientibus Monasteria Monialium, &c. & pro aliis multis casibus. Et pro absolutione excommunicationibus impertienda à supradictis prælatis Regularibus suis subditis Religiosis, & Novitiis, & etiam exteris sæcularibus virtute suorum privilegiorum; ideò si ita casus misti occurrerint, requirere illos ibidem in Resolutionibus his assignandis, & non in aliis præcitati tractatus, videlicet *in res.* 19. 27. 32. 33. & à *res.* 36. *usque ad res.* 39: & à *res.* 42. *usque ad resol.* 45. *inclusivè*, & *in res.* 92. 94. 98. 109. 114. 117. 119. 135. & à *res.* 134. *usque ad res.* 138. & *in res.* 143. 166. 207. 236. 243. 246. 263. 264. 265. 266. 269. 294. 298. 299. 300. 314. 355. 317. 319. 320. 322. & 332. & quamvis non specificè, & clare, tamen ex consequenti in multis aliis Resolutionibus præcitati tractatus.

An quando Episcopi, Visitatores, & Prælati Religiosorum, & alii superiores Regulares, aut Sæculares Ecclesiastici præcipiunt sub pœna excommunicationis, ipso facto incurrenda, ut scientes crimina intra certum tempus, & terminum sibi revelent, subintelligendum esse servato ordine correctionis fraternæ, aliàs non est obediendum? Et an correctio fraterna sit adhibenda, quando blasphemia est occulta, & non sit hæreticalis, si præcipiatur sub excommunicatione denunciare? *Ex p. 7. tract. 3. ex res. 44. & 60.* Quæ nunc invenientur *in tom. 7. de Correctione fraterna res.* 58. & 74.

An si quis ante ebrietatem, vel antequam subsequantur aliqua peccata externa, confiteatur, & accuset se de causa data in ebrietate, teneatur posteà confiteri, si dicta peccata subsequantur, & inducant excommunicationem? Et an christiani remigantes in triremibus Turcarum peccent mortaliter, & incidant in excommunicationem? Et an licitum sit metu mortis, vel alterius gravis damni communicare cùm excommunicato nominatim denunciato, vel publico Clerici percussore? *Ex part. 3. tract. 6. ex resol. 52. & in tract. 5. ex resolu. 36. & iterùm in tract. 6. ex resolut. 48. §. Quarto infertur.* Quæ hic reperientur *in tom. 7. tract. 5. de Scandalo res.* 39. 73. & 76.

Quæritur quot annorum senes intelligatur, ut excusari possit ex ea ætate adire Pontificem pro absolutione excommunicationis, si casus occurrerit, ita ut possit absolvi à quacumque papali excommunicatione? *Ex p. 9. tra. 8. ex res. 2.* Quæ hic est *in tom. 8. tract. 4. de voto, res. 36.*

An liceat absque metu censuræ excommunicationis, *cap. Si quis suadente*, percutere Pontificem pro defensione necessaria? *Ex p. 5. tract. 4. ex res. 2.* Quæ nunc invenietur *in tom. 8. tract. 5. de homicidio res. 17.*

An si quis inveniatur laqueo suspensus, vel mersus in puteo, debeat sepeliri in loco sacro, Et quid si constet publicè in paschate non communicasse? Et quid est dicendum, si hoc esset occultum, Et an omnes, qui moriuntur in peccato notorio, & sine signis pœnitentiæ, ut usurarius excommunicatus, meretrices, concubinarii, & qui in ipso actu venereo correptus morbo amisit loquelam, & paulò post expiravit, & morientes extra locum duelli non sint sepeliendi in loco sacro? *Ex p. 5. tract. 3. ex res.* 100. & 99. Quæ hic reperientur *in tom. 8. tract. 8. de casibus occurrent. temp. mortis res.* 4. & 5.

An excommunicatio contra lædentes Immunitatem Ecclesiarum non sit lata, sed ferenda? Et an judices sæculares violantes illam incidant in censuram Bullæ Cœnæ, Et an contravenientes, & violantes Ecclesiarum immunitatem possint absolvi ab Episcopo, vel talis absolutio sit Summo Pontifici reservata, Et an ad incurrendam excommunicationem hujus Bullæ sufficiat actus intentatus: Et an mandantes offendi cardinales, si effectus non sequatur incurrunt in excommunicationem Bullæ Cœnæ, Et quid de eo, qui nomine suo offensionem factam Cardinali ratam habet, Et an receptatores, & defensores interficientium Cardinales incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ, Et an occidentes bannitum in Ecclesia incurrant in excommunicationem Greg. XIV. contra extrahentes ab Ecclesia, Et quid de judice laico mandante reum in Ecclesia occidere, Et an qui est excommunicatus gaudeat Immunitate Ecclesiæ, Et notatur, quòd privata persona, quæ extrahit aliquem ab Ecclesia, afficitur censura. Et an Ecclesia violetur, si per Episcopum excommunicatum non toleratum consecretur aut benedicatur, Et advertitur, quòd Ecclesia non violatur quamvis excommunicatus non toleratus in ea celebret, nec Altare, nec paramenta sacra polluuntur per usum talium excommunicatorum. *Ex part. 6. tract. 1. ex res. 34. & in p. 1. tract. 3. ex res. 15. & 41. & in part. 5. tr. 2. ex res. 87. & 91. & in p. 6. tr. 8. ex res. 21. & 35. & in part. 1. tr. 5. ex res. 34 & in p. 4. tract. 1. ex res. 102. & in p. 11. tr. 8. ex res. 22.* Quæ nunc invenientur *in tom. 9. tr. 1. de Immunitate Ecclesiæ res.* 2. 4. 5. 47. 49. 64. 128. 77. 112. & 131.

An Episcopi possint excommunicare Reges, & eorum consiliarios, Et quid de inquisitoribus, non solùm in Sicilia, sed in aliis Regnis, Et an percutiens Clericum non deferentem habitum, & Tonsuram, incurrat in censuram Canonis. *Si quis suadente &c.*, Et an bona Confraternitatum laicorum, & Hospitalium possint alienari sine assensu Apostolico, *Ex part. 3. tract. 1. ex res. 9. & in p. 5. tract. 2. ex res. 35. aliàs 34. & in p. 4. tract. 1. res. 37.* Quæ hic reperientur *in tom. 9. tract. 2. de Immunitate Ecclesiastica res.* 46. 135. & 177.

Nota, quòd in prædicto *tom. 9. & tract. 2. de Immunitate Ecclesiastica*, sunt aliæ quamplurimæ difficultates pro Immunitate Ecclesiasticorum, & pro incurrenda excommunicatione Bullæ Cœnæ, aliarum contra lædentes, & frangentes supradictam Immunitatem Ecclesiasticorum. Et etiam advertitur, quòd sunt plurimi alii casus pro privilegiis contra Immunitatem Ecclesiasticam, quæ si re vera existant, docetur revocata esse per Bullam Cœnæ, & ideò si ita casus mistus pro supradictis occurrerit, require illum *in res.* 6. 7. 8. 9. 12. 13. 24. 27. 28. 33. 36. 37. 38. 39. 40. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 56. 60. 62. 93. 95. 100. 101. 113. 115. 116. 146. 181. 196. 197. 207. 215. 223. 230. 237. 239. 244. 282. 300. 308. 325. 333. & 338.

An offendentes, & interficientes Cardinales, qui nondum Capel-

lum

lum habuere, incidant in excommunicationem Bullæ Cœnæ, Et an Cardinales comprehendantur in generali constitutione Pontificia imponente censuras, & pœnas; Et an Cardinales possint in suis titulis excommunicare? Et an Vicarius Cardinalium possit etiam fulminare censuras, & reliqua facere, quæ sunt jurisdictionis Episcopalis; Et an Cardinales Monasteria Monialium ingredi valeant post Bullam Greg. XIII. vel an hoc intelligatur de protectoribus solis? Et an si quis ejiciat Cardinales à terris, in quibus nati sunt, aut domicilium habent, incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ, si non exerceant aliquam legationem. Et quid, si solis verbis comminatoriis quis ejiciat supradictos Cardinales, si ob minas actu loca relinquant. Et an si quis insultum faciat ad domum Cardinalis, ut ex hoc verecundiam tantùm inferat, incurrat in excommunicationem Bullæ Cœnæ? Et quid, si quis percutiat Cardinalem percussione levissimà? Et quid, si ictus solummodo vestes tetigit, aut levavit manum ad percutiendum Cardinalem, quamvis posteà non percutiat? Et an, qui offensionem in Cardinalem non impedit, vel qui sine vitæ periculo clamando poterat ejusmodi Prælatis opem ferre, & non clamavit, aut pecunia eos redimere, & non redemit; vel sciat aliquos contra Cardinalem conspirasse, & illos non denunciavit, incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ? Et an offendentes Clericos familiares Cardinalium ipsorum intuitu incidant in excommunicationem Bullæ cœnæ. Et an Cardinales percutientes se ipsos incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ? Et an Cardinalis Religiosus, si deponat habitum suæ Religionis, incurrat in excommunicationem? *Ex p. 5. tr. 2. ex ref. 76. 16. 12. 20. 81. 82. 92. 88. 79. 83. 84. & 66.* Quæ nunc invenientur *in to. 9. tra. 7. de Cardinalibus ref. 14. 31. 39. 44. 77. 76. 79. 86. 81. 82. & 86.*

An Eminentissimi Cardinales revelando ea, quę in consistorio tractantur, incidant in censuram Sanctissimo reservatam? Et an censura in Consilio Lateranensi super hoc imposita sit usu recepta? Et de aliis etiam agitur, qui casu & dolo audierint ea, quæ in Consistorio dicta vel acta sunt, vel illis Cardinalis revelet & postea illa aliis narrent. Et infertur, quòd quando est dubium, an censura sit usu recepta, illa non obligat. *Ex p. 9. tra. 8. ex ref. 48.* Quæ hìc est, *in to. 9. tr. 7. de Cardinalibus ref. 20.*

Nota quòd in supradicto *tom. 9. & tra. 7. de Cardinalibus à ref. 94. usq; ad ref. 127.* sunt multæ quæstiones pro excommunicatione incurrenda, vel non incurrenda à Cardinalibus, & aliis propter colloqutiones, & scriptiones vetitas tempore conclavis & pro absolutione supradictæ excommunicationis.

Docetur prohibitum esse sub excommunicatione ne Prælati Ecclesiarum sibi commissarum bona immobilia aut jura laicis submittant, aut subjiciant, nec etiam ea ipsis in Patronos, vel Advocatos perpetuò, vel ad tempus non modicum constituant. *Ex p. 10. tr. 7. ex ref. 5.* Quę nunc invenietur *in tom. 9. tract. 11. de jure Protectionis seu Clientel. ref. etiam 5.*

Nota quòd supra in principales resolutiones hujus *tr. 1. de Excommunicatione*, sunt aliquæ difficultates pro absolutione ipsius excommunicationis & è contra in Resolutionibus §. *de absolutione excommunicationis*, sunt etiam aliquæ quæstiones speciales pro excommunicatione tantùm, & non pro ejus absolutione. Eadem est ratio in multis §§. hujus additionis & appendicis in fine hujus tractatus appositis.

TRACTATUS II.

De Censura ob percussionem Clerici, Atque de ejus Absolutione. pag. 84.

1 Quisnam dicetur manum violentam in clericum injicere? Et quis verò excusetur ab incursione hujus censuræ? Pro quibus in textu hujus Resolutionis diversi casus adducuntur. *Ex p. 9. tr. 4. ref. 27. ibid.*

2 An in percussione clerici detur parvitas materiæ ad excusandam excommunicationem, licèt facta fuerit interius pravo animo, & mortaliter peccaminoso; Idem dicendum est de quovis alio opere, cui annexa est excommunicatio, si opus externum est tantùm veniale, & leve, licèt internum fuerit mortale. *Ex p. 5. tr. 5. ref. 65. p. 85.*

3 An si quis percuteret clericum pugno, vel baculo uno, vel altero ictu, incurrat in censuram canonis *Si quis suadente Diabolo*: Et quænam parvitas materiæ excuset ab incursione hujus censuræ pro percussione clerici; Et docetur, quòd si aliquis pugno percuteret clericum in schola publica, ista levis percussio ratione loci efficitur gravis, & ideò talis percussor in hoc casu non possit absolvi ab Episcopo, sed accedere debet ad Sedem Apostolicam. Et tursim alii diversi casus adducuntur pro percussore Clerici, tangente injuriosè illum sputo, aqua, oleo, pulvere, vel si quis eriperet de manu Clerici violenter scripturam, librum, vel ejecit de capite ejus biretum; aut tangit pectus, vel tunicam &c. *Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. ref. 38. alias 36. ibid.*

4 Quandonam percussio Clerici dicatur levis, gravis, & enormis? *Ex p. 9. tr. 4. ref. 46. p. 86.*

5 An quando est dubium an percussio sit levis, vel gravis, judicandum sit esse gravem. *Ex p. 9. tr. 4. ref. 45. p. 86.*

6 An percussio Clerici Superioris Ecclesiastici, vel Regularis præter malitiam contra Religionem contineat etiam malitiam impietatis. *Ex p. 9. tr. 4. ref. 28. ibid.*

7 An Clericus voluntariè percutiens se ipsum incurrat in excommunicationem Canonis, *Si quis suadente*? Et an Cardinalis se ipsum percutiens, aut vulnerans in supradictam excommunicationem incurrat? Et an Monialis, quæ potione, aut veneficio abortum intendit, incurrat in prædictam excommunicationem; *Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. ref. 82. alias 81. pag. 87.*

8 An Clericus percutiens se ipsum incurrat in censuram Canonis; Et quid si ipse consentiat in suam percussionem, an talis percutiens, & ipse Clericus percussus pro excommunicatis habendi sint? Et an Clerici, qui in lucta ex more amicorum se alapis cedunt, capillosque evelunt, incidant in excommunicationem Canonis. *Ex p. 9. tr. 4. ref. 8. ibid.*

9 An si duo Clerici ensibus districtis, unus contra alium digladiatur, incurrant in censuram. Et infertur, quod qui animo deliberato per vestes Clericum apprehendit, aut percutit *suadente Diabolo* aliquid corpori Clerici adhærens, puta equum, cui Clericus insidet, vulnerat, aut ei injuriam infert, vel si quis de manu Clerici per vim aufert ensem, aut illum de latere per injuriam eripiat, ut galerum, seu pileum de capite &c. est excommunicatus. Et an volens percutere Clericum gladio, vel sagitta, aut ictu, & casu aberret, illumque non attingat, etiamque si sagittam emittat, vel ictum in illum dirigat, incurrat excommunicationem; Et notatur eum, qui adhuc non est initiatus prima Tonsura, & si in habitu Clericali incidat, inserviendo Ecclesię animo ascendendi ad statum clericalem non gaudere privilegio Canonis, & de Clericis Salvaticis idem dicendum est. *Ex part. 9. tr. 4. ref. 4. pag. 87.*

10 An percutientes Clericum consentientem incurrant in censuram; Et an Clericus consentiens dictæ percussioni non sit excommunicatus, sed possit excommunicari; Pro quo explanatur, quòd aliud est subjicere se clementiæ alicujus, & aliud participare cum aliquo in crimine criminoso, quod non participas se submittens misericordiæ alicujus, qui de facili solet parcere subjectis, & prostratis; *Ex part. 9. tr. 4. ref. 9. p. 88.*

11 An Prælati Regulares, & sæculares percutientes Clericos titulo Correctionis per alios incidant in censuram; Et an hic alius qui in Religione debet esse Monachus, possit esse unus Conversis; Et an restrictio, ne fiat per laicum percussio, habeat locum etiam in Prælatis Clericorum sæcularium; Et an captura Clerici possit fieri per laicum authoritate Superioris Ecclesiastici. *Ex p. 9. tr. 4. ref. 22. ibid.*

12 An percutiens Monachum, vel novitium titulo correctionis incidat in censuram, si in Religione adsit statutum, ne Prælati causa correctionis percutiant Monachos? Et quid, si Submagister corrigat contra prohibitionem Magistri principalis; Et notatur, Clericos Sodomitas esse privatos per Bullam Pii V. privilegiis clericalibus, sed intellige post declarationem criminis. Et an sub nomine Clericorum Sodomitarum in dicta Bulla intelligantur patientes crimen nefandũ. *Ex part. 9. tra. 4. re. 41. pag. 80.*

13 An Magistri percutientes Clericum discipulum per laicum incidant in censuram? *Ex p. 9. tr. 4. ref. 23. ibid.*

14 An percutientes Clericum titulo correctionis incidant in censuram. Et quid, si excedant modum, vel corrigant ex odio; Et in textu hujus Resolutionis explanantur diversæ personæ, quæ hanc correctionem facere possint sine censuræ incursione. Et an, quando dictæ personæ excedunt modum percussionis relatæ ad correctionem, vel corrigunt ex odio, incurrant hanc censuram. *Ex par. 9. tract. 4. ref. 21. ibid.*

15 An pater correctionis causa possit percutere filium clericum in sacris constitutum absque metu censuræ? Et quid in prædicto casu de Clericis in inferioribus gradibus, sive ordinibus constitutis? Et notatur hoc locum habere in avo, si talis filius Clericus est in ejus potestate. Sed quid de Matre; Et advertitur Magistrum ab excommunicatione immunem esse, si discipulum correctionis causa percutiat. *Ex part. 9. tract. 4. resol. 1. pag. 89.*

16 An si quis percutiat Clericum turpiter agentem cum filia illegitima incidat in censuram? Et quid de filia adoptiva? Et etiam de matre, sorore, aut uxore agitur in prædicto casu, & non solùm in actibus proximis, ut osculis, amplexibus, sed etiam in colloquio suspecto, & secreto. Imò hoc procedit si Clericus turpiter infestet puerum pro nefanda libidine? *Ex p. 9. tr. 4. ref. 33. p. 90.*

17 An si quis percutiat Clericum turpiter agentem cum sua sponsa de futuro, incidat in censuram; Et in §. 1. hujus resolutionis apponuntur omnes personæ, cum quibus, si Cle-

ricus turpiter agere, & percussus fuerit, percutiens non incidit in excommunicationem, & non solùm si turpirer iu actu foruicationis inveniatur Clericus, sed etiam si inveniatur vacans amplexibus, osculis, aliisque tactibus turpibus qui nimio in loco suspecto, Et quid si iu loco honesto Clericum loquentem cum uaore &c. post trinam monitionem repererit maritum domi cum uxore solum loquentem, si eum per 24. horas captivum detineat, aut verberet? Et in dictis casibus adductis in corpore hujus Resolutionis, an percussio in continenti præstanda sit? Et an patri, filio fratri, marito, &c. valenti interficere Clericum in flagranti repertum liceat alicui absque incursione excommunicetionis quando alia via non potest illum avertere, consulere percussionem tantùm, vel mutilationem; Et notatur supradictos non posse per alios percutere Clericum turpiter agentem cum uxore, filia, sorore &c. & in tali casu tam mandans quàm percutiens mandatarius incurreret excommunicationem. *Ex part. 9. tr. 4. ref. 32. ibid.*

18 An incurrat censuram maritus, si data opera se abscondit, nt Clericum adulterum inveniat cum uxore, & illum occidat aut percutiet? Et notatur, quòd non ob actum copulæ carnalis tantùm, sed etiam ob amplexus, oscula, & alia hujusmodi generis sint propinqua operis nefandi capleti, vel caplendi cum uxore, matre, sorore, vel propria filia &c. percuti Clericum posse sine crimine, & excommunicatione. Imò satis esse ut solus cum sola reperiatur in loco suspecto accedentibus aliis circumstantiis suspicionemque muventibus? Et an extendendum hoc sit ad sponsam de futuro, aviam, aut neptem? Etiamque notatur, quod si maritus procuraverit, ut Clericus vocetur ab uxore ad illam turpem actionem, & si eum percuteret, incurreret uterque, scilicet tam uxor, quam maritus, excommunicationem, Et tandem quæritnr, an adjuvantes, seu associantes supradictum Patrem, filium, fratrem vel maritum in sepradicta percussione incidant in excommunicationem? *Ex part. 9. tra. 4. ref. 2. p. 91.*

19 An mulier Nobilis, quæ fuste, vel alapa percussit Clericum ad venerem solicitantem, inciderit in censuram? Et quid, si Clericus eam verbis tantùm tentaret, vel aggrederetur? Idem dicendum est in prædicto casu de puero solicitato à Clerico cum peccato nefando. *Ex p. 9. tr. 4. ref. 38. pag. 92.*

20 An percutientes Clericum, qui post inflictum fustem, vel alapam fugit, incidat in censuram? Et au sit licitum ob honoris jacturam persequi fugientem, qui percussit aliquem fuste, v. g. & illam tantùm percutere, quantum ad sui honoris defensionem opus sit, *Ex p. 9. tr. 4. ref. 25. p. 92.*

21 An percutiens, vel occidens Clericum aggressorem, si possit fugere incidat in censuram, Et an hoc intelligatur tam de Viro Nobili, quàm de viro infimæ notæ, vel de Clerico, aut Monacho, Et an si aliquis extraneus vel propinquus consulat Patri, filio, fratri, vel marito occisionem Clerici lu flagranti reperiendi, vel injustè invadentis, an, sequuto homicidio in personam ipsius Clericl, talis consulens incidat in excommunicationem; Et docetur virum Nobilem, etiam si possit fugere, posse occidere invasorem absque metu irregularitatis, etiam si præcesserit culpa ex parte ejus, ut invaderetur, *Ex p. 9. tr. 4. ref. 26. p. 93.*

22 An percutiens Clericum in defensionem alterius incidat in censuram, Et supponitur percutientem Clericum in sui defensionem non incurrere in censuram, quod intellige in continenti cum moderamine inculpatæ tutelæ, quamvis scienter, & deliberatè operetur; secus verò si moderamen legitimæ defensionis transgressus fuerit. Et docetur, quod prudentis viri arbitrio relinquitur, in quo consistat dictum moderamen, & infertur primò posse mulierem percutere Clericum tentantem suam pudicitiam facto, vel verbis, si alia via avertere à se illum non posset. Secundò, violenter expellens è domo Clericum injustè illam occupantem, in hanc excommunicationem non incidit, Tertiò, si violenter expelles Clericum tibi honorificam sedem usurpantem. Quartò, si Clericum bona tua furantem insequaris, & ab eo violenter extrahas. Et quid, si res furatas domi haberet depositas, easque pacificè possideret, Quintò, fugientem Clericum debitorem, aut de fuga suspectum detinere poteris, ut Superiori præsentes, debitumque recuperes. Idem est, si in flagranti delicto, vel in ejus prubabill suspicione judex sæcularis Clericum inveniat. Et tandem explanatur in quibus casibus consistat excessus moderatæ defensionis. *Ex p. 9. tr. 4. ref. 24. p. 93.*

23 An qui tantùm ex charitate tenetur impedire percussionem faciendam Clerico, si non impediat, incurrat censuram, Et quid, si dolosè non impedit talem percussorem, cum posset obviare sine periculo, & damno? Et quid est dicendum, si non obstat propter odium, & pravum affectum, licèt peccaret mortaliter, Et quinam ea justitia teneantur obstare percussionem Clericorum, Et notatur, quod ut non impediendo percussionem Clerici incidant in censuram, quatuor copulatim debent concurrere, *Ex p. 9. tr. 4. ref. 3. p. 94.*

24 An Helvetii arcentes turbam, dum Pontifex, vel alius Princeps egreditur, si percutiant Clericum, incidant in censuram? Et quid, si tamen id facerent animo maligno ex proposito scilicet intendens Clericum verberare sine sufficienti necessitate, *Ex p. 9. tr. 4. ref. 50. p. 95.*

25 An percutientes Clericũ ex Ignorantia incurrant in censuram, Et quid, si ignorantia sit invincibilis, & quid, si sit vincibilis, Sed major difficultas est ignorantia crassa, seu supina, & affectata, licèt ignorãtia affectata procedat ex dolo, & temeritate; Difficultas adhuc superest de ignorantia concomitante sive juris, sive facti; Et in textu hujus Resolutionis adducuntur alii diversi casus in exemplũ supradictarũ quæstionum. *Ex p. 9. t. 4. r. 45. ib.*

26 An mandantes, consulentes, seu precibus, & promissis Incitantes, consentientes, & ratum habentes, & auxilium præbentes percutere Clericum incidant in censuram; Et quid est dicendum, si mandatum non sit expressum, sed tacitum; Et utrum verò mandans incurrat, si mandatarius excesserit fines mandati, ut quia mandavit tantùm verberare Clericum, & mandatarius illum vulneravit; & quid si quis mandaret, ut tantùm inferatur Clerico injuria verbalis, & mandatarius excesserit faciendo illi injuriam personalem; Et notatur, quod si aliquis, licèt non mandet, vel consulat percussionem Clerico expressè, dicit tamen coram suis amicis, & familiaribus se desiderare vindictã de tali Clerico, si postea sui moti his verbis percutiant; iste incurrit excommunicationem; unde ut esset liber ab excommunicatione, debet affirmare se non dicere eo animo, ut percutiant, & quod non desideret ut ipsi percutiant. Etiamque advertitur ratam habentem percussionẽ Clerici, etiam post factum incurrere censuram Canonis, ad quod requiruntur tria, quæ explanantur in §. ultimo hujus Resolutionis. *Ex part. 9. tr. 4. ref. 14. p. 96.*

27 Quis consuluit homicidium cujusdam Clerici, & postea serio consilio revocavit, quæritur, an ex homicidio sequuto incurrat excommunicationẽ, irregularitatem, & obligationem restituendi? *Ex p. 3. tr. 5. Misc. 1. ref. 84. aliàs 23. p. 96.*

28 An revocantes mandatum, & consilium, si percussio Clerici sequatur, incidant in censuram? Idem dicendum est de irregularitate, & damni compensandi obligatione: Et quid dicendum est de illo, qui propinato veneno Clericum occidit, tametsi diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum? *Ex p. 9. tr. 4. ref. 15. pag. 97.*

29 An mandantes, & consulentes percussionem Clerici, si ante percussionem pœniteant, & conterantur, incidant in censuram? Et supponitur non posse revocari mandatum, nec consilium. Et an excommunicatio incurratur ab illo, qui postqeam mandavit, moritur, antequam percutiatur Clericus? Et in conclusione supra dictæ difficultatis aliquæ aliæ adducuntur in textu hujus Resolutionis. *Ex p. 9. tr. 4. ref. 16. p. 97.*

30 An furans cingulum, vel aliam vestem Clerico dormienti incidat in censuram? Et quid, si vestes è domo Clerici auferat latro aut pecuniam ea crumena ab eo gestata, arripuerit subdolè, & sine vi? *Ex p. 9. tract. 4. ref. 37. p. 98.*

31 An si quis capiat Clericum vel Monachum per capillos, seu barbam, aut caputium dicens, si non esses Clericus, vel Religiosus, te occiderem, vel percuterem, incidat in censuram? Et notatur Clericum indignatum elevando manum contra alium Clericum reijcientem illum aliquantisper de loco, in quo morabatur, non incidisse in censuram. *Ex part. 9. tr. 4. ref. 35. pag. 98.*

32 An si quis porrigeret venenum Clerico incidat in censuram? Et quid de Moniali sumens venenum, ut fœtus moriatur. Et notatur propinantem venenum in Clerico in censurã non incurrere, antequam venenum operari incipiat. Unde quæritur, an si talis isto medio tempore confiteretur, vel eliceret actum contritionis, incideret ne postea, veneno operante, in censuram? Et in §. 1. hujus Resolutionis cursim multi, & diversi casus explanantur pro incursione censuræ in illis, qui reducuntur ad percussionem injuriosam personæ Clerici, &c. *Ex p. 9. tr. 4. ref. 35. p. 99.*

33 An percutientes Clericum mortuum incidant in censuram? *Ex p. 6. tr. 4. resolut. 39. p. 99.*

34 An percutiens Clericum per jocum, si aliquantulum caedat, incurrat in censuram? *Ex p. 9. tr. 4. r. 43. p. 100.*

35 An qui intendit percutere Cajum Clericum & facta diligentia percussit Titium Clericum, incidat in censuram? Et in exemplum adducitur, quod projiciens lapidem, ut percuteret Sempronium Clericum, & casu inculpabiliter, percussit Titium etiam Clericum illuc tunc transmeantem; is enim nec incidit in censuram, nec morte inde sequuta contraxit irregularitatem, Et quod si percuteret laicum in eo casu, non incideret in censuram, quamvis intentio fuerit percutiendi Clericum; Et quod mandans occidere Petrum, si mandatarius occidat Joannem, non incurrit mandans irregularitatem ortam ex homicidio voluntario. *Ex p. 9. tr. 4. ref. 31. p. 100.*

36 An percutientes Clericum in sacris Ordinibus initiatum,

cum-

cumque fuit dispensatum à Pontifice, ut possit contrahere matrimonium antequam illud contrahat, an inquam, illum percutiente, incidant in censuram; Ex quo infertur, an professus, cum quo dispensatum est ad nuptias, teneatur ad Officium divinum recitandum; quod idem dicendum est de Sacerdote cum prædicta dispensatione? Et obiter quæritur, an degradatus ad pensum Horarum Canonicarum adstrictus sit; *Ex par. 9. tra. 4. ref. 40. ibid.*

37 An qui percutit Clericum incorrigibilem, incidat in censuram; Et an talis Clericus amittat privilegium fori; Et notatur, quod excluduntur ab hoc privilegio Canonis Clerici Jaculatores, Goliardæ, aut Busones, si per annum huic ignominioso Officio vacaverint, etiam quo excluduntur exercentes Officium Carnificium, Macellatorium, Tabernariorum retineant, modo conjungati sint, vel habitum Clericalem dimiserint. Et an, si conjugati non sint, habitumque Clericalem retineant, privilegio Canonis, & fori quoad personas non priventur, sed solum quoad eorum bona; Et an Clerici excommunicati, etiam denunciati, & vitandi, suspensi, interdicti, irregulares, vel etiam depositi verbaliter gaudeant hoc privilegio Canonis; *Ex part. 9. tr. 4. ref. 13. pag. 101.*

38 An percutientes Clericum realiter degradatum incidant in censuram; Ex quo infertur, an degradatus, si de facto celebraret, conficeret verum Christi corpus; Et an si degradatus restituatur, vel si degradatus moriatur, & resurgeret, deberet iterum ordinari; *Ex par. 9. tr. 4. ref. 29. p. 101.*

39 An percutiens Apostatam incidat in censuram; Et quid, si dimiserit habitum suæ Religionis, & Ecclesiasticum, & percutiens sciat esse Apostatam; Et an Novitius, si maneat extra Conventum cum habitu suæ Religionis, & licentia Superioris, etiamsi illicitè, & absque justa causa fuit dicto Novitio à Superiore concessa præfata licentia, gaudeant privilegio Canonis. Et notatur, quod non solùm conversi laici oblati, seu donati, qui veram professionem emittunt; sed etiam ii, qui se suaque Monasterio tradiderunt, & in ipso vivunt habitu aliquantulum mutato gaudent privilegio Canonis. Et quid est dicendum de percutiente manifestè Clericum hæreticum, an in censuram incurrat, etiam si non traditus sit brachio sæculari; *Ex p. 9. tr. 8. ref. 12. ibid.*

40 An percutientes Clericum damnatum ad triremes incidant in censuram? Et docetur, quod in hoc casu, quando Comes, & Magister triremis percutit Clericum sicut reliquos remigantes, non incurrit excommunicationem, secus vero, si illi, vel alius rixando cum illo percutit eum? Et quid, si prædictus Clericus damnatus ad triremes sit incorrigibilis? *Ex par. 9. tract. 4. ref. 17. pag. 102.*

41 An percutiens Clericum, qui non habet beneficium, neque requisita Concilii Tridentini, incurrat excommunicationem? *Ex par. 3. tr. 5. & Misc. 1. ref. 83. alias 82. ibid.*

42 An qui percutit Clericum constitutum in Minoribus, si non incedat in habitu, & Tonsura, & non observet requisita Cōcilii Tridentini *sess. 23. cap. 6. de reformat.* incidat in censuram Canonis; Et notatur, quod excluduntur ab hoc privilegio Canonis Clerici, qui deserto habitu Clericali gravibus criminibus se immiscent inverecunde, quod à fortiori procedit, si in crimen assassinii inciderint. Et quid de Clericis excommunicatis, suspensis, interdictis, vel depositis verbaliter tantùm, aut irregularibus, an prædicti gaudeant privilegio Canonis; Et quid est dicendum de Claricis hæreticis, & schismaticis; Et quid dicendum erit de Clericis Ordinatis per saltum, ante legitimam ætatem, vel per alienum Episcopum absque dimissoriis, vel cum dimissoriis falsis, vel per Episcopum excommunicatum, suspensum, vel depositum; *Ex part. 8. tr. 4. ref. 5. ibid.*

43 An qui percutit Clericum conjugatum non deservientem alicujus Ecclesiæ incurrat in censuram Canonis. Et quid de privilegio fori. Et an uxor Clerici conjugati, & filii eorum gaudeant privilegio Canonis, & fori mariti & Patris incidentis in habitu, & tonsuras. Et quid si manus injectio fieret uxori supradictæ in odium viri; an tunc injiciens incurreret in excommunicationem, ac si ipsum percuteret. Idem est, si percussio fieret in personam alicujus consanguinei Clerici in odium ipsius Clerici. Et an ad evadendam dictam excommunicationem sufficiat, si tempore, quo percutitur talis Clericus conjugatus, non ferat Tonsuram, vel non habeat vestes Clericales. Et notatur, quod Clericus conjugatus non bigamus, si dimittat habitum, & Tonsuram, & postea illum reassumat, gaudet privilegio Canonis. Ex quo sequitur, quod Clerici bigami, bigamia vera, & interpretativa in minoribus ordinibus constituti, omni privilegio denudantur: secus vero de bigamia similitudinaria, ut si Clerici bigami in Sacris initiati sunt, vel ex dispensatione, vel illegimitate hoc privilegio Canonis gaudent, secus, in Minoribus constituti. Idem docetur de Religiosis bigamis; etiam si habitum dimiserint, quare illos percutientes erunt excommunicati. *Ex par. 9. tr. 4. ref. 6. pag. 103.*

44 An torquentes Clericum per laicum incidant in censuram, etiam si de licentia Episcopi hoc faciant? Et an consuetudo in contrarium excuset à culpa; Et an saltem in tali casu Superiores torquentes, & corrigentes Clericum per alium laicum peccarent; *Ex par. 9. tr. 4. ref. 30. p. 104.*

45 An percutiens Religiosum invalide professum incidat in censuram; Et an hoc procedat etiam si propria culpa, & non tantum Religionis sit nulliter professus; imo & si contra jura receptus sit. *Ex par. 9. tr. 4. ref. 34. p. 105.*

46 An percutientes Religiosum nullo ordine insignitum, & expulsum à Religione, incurrat in censuram; & quid, si porte habitum, & Tonsuram Clericalem. Et docetur Clericum ex defectu habitus non committere privilegium Canonis. *Ex pa. 9. tr. 4. ref. 44. ibid.*

47 An Monialis, quæ sumit potionem, vel pugnis se cedit, ut abortum faciat, incurrat in censuram. Et quid est dicendum de alio propinante potionem pro abortu faciendo Moniali, illa consentiente sequuto effectu. *Ex par. 9. tr. 4. ref. 10. ibid.*

48 An Monialis sumens potionem mortiferam fœtui, vel pugnis se percutiens ad abortum faciendum, ut postea sequutus est, non solum incidat in pœnas Bullæ Sixti V. sed etiam in censuram *cap. si quis suadente Diabolo. Ex part. 7. tract. 3. resol. 40. p. 106.*

49 An equites D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. gaudeant privilegio canonis. Et quid de privilegio fori. Et in utroque quid dicendum est, si dicti Equites professionem non emiserint, sed tantùm habitum acceperint. *Ex part. 5. tract. 13. ref. 44. ibid.*

50 An percutientes Equites D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, incidant in censuram canonis. Et quid de Novitiis prædictorum Equitum. Et quæritur, quid dicendum sit de Commendatariis, in quibus major potest esse difficultas. Et quid de consuetudinibus circa supradicta. Et quid etiam sentiendum sit de Equitibus D. Joannis. Et an qui non Canonicè ad statum clericalem pervenisset, ita ut pro pœna sit à gradu dejiciendus, veluti si servus, &c. gaudeat privilegio canonis. *Ex par. 9. tr. 4. ref. 7. ibid.*

51 An notorius percussor Equitis Jerosolymitani, Calatravæ, &c. vel Religiosi alterius Religionis Ordines non habentis sit propter excommunicationem incursam vitandus. Et an talis percussor sit vitandus ante judicis sententiam, & declarationem. Et an ad notorietatem per evidentiam facti requiratur, quod sciatur saltem evidenter à decem personis in oppido parvo, & à pluribus aliis in magna civitate. Et docetur, quod in odiosi nomine clerici, non veniunt Religiosi; & quod interdicto clero, non censentur interdicti Religiosi. *Ex part. 10. tr. 14. & Misc. 4. ref. 11. alias 9. p. 106.*

52 An percutientes Eremitas, si sint sub obedientia Episcopi vel alterius Prælati, incidant in censuram. Ex quo infertur, quid dicendum sit de Fratribus tertii Ordinis D. Francisci, & D. Dominici, vitam in communitate gerentibus, & habitum Religionis gestantibus, an hoc privilegio canonis, imo & fori gaudeant. Et quid de prædictis Fratribus, qui in propriis domibus commorantur, & se suaque bona Religioni obtulerunt. *Ex par. 9. tr. 4. ref. 11. pag. 106.*

53 An si quis eadem actione, quæ fit tota simul, verbi gratia baculo, percutiat duos clericos, vel scoplo duos interficiat, incurrat duas excommunicationes. Idem est dicendum de eo, qui eadem actione duo vasa rapuit diversorum Dominorum, si furtum erat prohibitum sub censura. Idem etiam de judice, qui simul duabus manibus trahit duos homines vi è templo contra Immunitatem; vel de eo, qui eodem tempore conversatur cum duobus excommunicatis. *Ex part. 5. tract. 9. ref. 59. p. 107.*

54 An percutiens plures clericos successivè incurrat tot censuras quot sunt clerici percussi. Et an ligatus una censura sit adhuc capax alterius, non tamen diversæ rationis, sed ejusdem. Et notatur, quod plus censuræ incurruntur ab eo, qui fecit unum actum habentem plures circunstantias, pro quibus singulis lata est sententia censuræ, si tamen dictæ circumstantiæ mutent speciem actus moralis, & secus autem si non mutent speciem. Et quæritur, si quis percuteret Monachum initiatum prima Tonsura, an duas censuras incurrat. Etiamque notatur, quod tot censuræ incurruntur, quot sunt Superiores prohibentes quando habent diversam potestatem, secus si eamdem. *Ex p. 5. tr. 9. ref. 60. ibid.*

55 In quadam civitate hujus Regni quidam percussit clericum publice, & notoriè, quæsierunt statim à me, an esset vitandus. *Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. ref. 14. pag. 108.*

56 An, qui percussit clericum publicè & notoriè, sit statim vitandus, ante judicis sententiam? *Ex part 5. tract. 9. resol. 61. ibid.*

57 An percussor notorius clerici, eo ipso statim sit semper vitandus. Quæritur, quot autem testes requirantur, ut factum dicatur notorium in clerici percussione. Et an scilicet, si aliquis notoriè consuluit, vel mandavit, aut ratam habuit, vel non

impedivit percussione clerici, sit evitandus, sicut notorius
57 percussor? *Ex p. 9. tract. 4. res. 18. ibid.*

58 Olim interrogatus fui, quot testes requirantur, ut factum dicatur notorium in percussione clerici? *Ex pa. 5. tr. 15. & Misc. 2. res. 23. aliàs 54. p. 108.*

59 An dubius de percussione notoria clerici teneatur vitare percussorem? Et docetur, ut teneamur vitare excommunicatum denunciatum, non sufficere dubium adhuc prudens denunciationis, sed requiritur notitia illius moraliter certa, quod excommunicatio sit expressè denunciata. *Ex p. 3. tr. 3. res. 71. p. 109.*

60 Quidam calcibus percussit clericum in publica platea, & cum à tali excommunicatione non posse ab Episcopo absolvi dixissent aliqui viri docti, quæsierunt à me, quid in hac re ego sentirem? Et in dubiis, an percussiones declarandæ sunt potius graves, & enormes quam leves? *Ex par. 2. tr. 16. & Misc. 5. res. 51. alias 53. p. 109.*

61 An calcibus percutiens clericum in platea dicatur percussisse leviter in ordine ad obtinendam absolutionem? *Ex p. 9. tract. 4. res. 59. ibid.*

62 Quis potest absolvere à dictis percussionibus? Et an hæc potestas extendatur ad quoslibet Prælatos jurisdictionem quasi Episcopalem habentes? Et in textu hujus Resolutionis explanantur omnes personæ in jure expressæ, quæ excusantur adire Pontificem pro absolutione ob enormem clerici percussionem. *Ex p. 9. tr. 4. res. 47. ibid.*

63 An quis, si pro enormi percussione non potest adire Pontificem, teneatur Romam mittere Procuratorem vel epistolam pro absolutione? *Ex par. 9. tr. 4. res. 48. p. 109.*

64 An Episcopus possit absolvere ex quacumque percussione clericorum, etiam si percussor possit recurrere ad Summum Pontificem, dummodo percussio sit occulta? Et an fere eadem facultas Mendicantibus Religiosis concessa sit. *Ex par. 9. tr. 4. res. 63. pag. 510.*

65 Quando ab Episcopo non est exigendum juramentum, ut absoluti à censura canonis teneantur adire Pontificem. *Ex part. 9. tr. 4. res. 64. ibid.*

66 An Principum Janitores, Ostiarii, &c. percutientes clericos sub prætextu Officii possint absolvi ab Episcopo, quamvis percussio gravis sit, modo non sit enormis. Et an Officiales non fortuito, & incautè, sed titulo jurisdictionis percutiens ex odio clericum, semper sit remittendus ad Papam pro absolutione, exceptis casibus legitimi impedimenti; Et quæritur in hoc casu, cui incumbit onus probandi, an fortuito, vel deliberatè Officialis (ut supra) percusserit clericum arcendo turbam, ad hoc ut declaretur excommunicatio Episcopalis, aut Papalis; Et observatur dictis Janitoribus, & Officialibus, (dum ab Episcopo absolvuntur ab excommunicatione *Si quis suadente*, contracta ob delictum enorme,) non esse injungendum onus se præsentandi postea Sedi Apostolicæ, sicut etiam mulieribus, pueris impuberibus, & delicatis magnæ potentiæ id onus non injungitur. *Ex. p. 9. tr. 4. res. 55. ibid.*

67 An Episcopus possit absolvere clericos, qui Collegialiter vivunt, vel in Seminariis, convictoribus se invicem percutientes non percussione levi, sed gravi; Et notatur, quod quando dictis clericis Collegialiter viventibus ab Episcopo absolutio censuræ impertitur, non est onus imponendum præsentandi se postea Sedi Apostolicæ. Et quid est dicendum in prædicto casu de pueris ministrantibus in Ecclesia Cathedrali, vel alia Ecclesia qui ibi communiter vivunt, & substentantur de redditibus ab Ecclesia ad id deputatis; Et quid de aliis pueris qui in domo communi vivunt sub aliquo moderatore eorum; *Ex p. 9. tr. 4. res. 56. p. 110.*

68 An Episcopi possint absolvere impuberes, qui clericum percusserunt; Idem est dicendum de puellis puberibus. Et docetur quod talis non tenetur postea se Sedi Apostolicæ præsentare, etiam si pueri impuberes doli tamen capaces non petant absolutionem ante impubertatem, quavis læsio facta tempore impubertatis sit enormis; *Ex p. 9. tr. 4. res. 58. p. 111.*

69 An Episcopi possint absolvere mulieres cujusvis status sint & conditionis percutientes Clericos ex quavis percussione; Et an dicta absolutio danda sit simpliciter ab eodem Episcopo, & non ad reincidentiam; Idem dicendum est & multo magis de Monialibus. Et an status personæ prius, & veritas negotii sit intimanda Romano Pontifici ante quam absolutio censuræ impendatur ab Episcopo mulieribus supradictis; *Ex par. 9. tract. 4. res. 59. p. 515.*

70 An Episcopi possint absolvere senes ex quacumque Clerici percussione; Sed difficultas est, quinam dicendus sit senex, *Ex p. 9. tr. 4. res. 60. p. 151.*

71 An Episcopus possit absolvere à gravi, & enormi Clericorum percussione servos, & alios sub potestate constitutos? Idem dicendum est de viro, qui in fraudem uxoris Clericum percutaret. Et si supradicti fiant de fluxu temporis sui juris, vel liberi, an teneantur adire Sedem Apostolicam; Et advertitur, quod quando prædicti absolvuntur ab Episcopo injungendam esse illis satisfactionem aliquam pro recompensatione laboris in itinere. *Ex par. 9. tr. 4. res. 61. pag. 112.*

72 An pauperes possint absolvi ab Episcopo, etiam si percussio Clerici fuerit enormis? Et quid est dicendum de infirmis & valetudinariis? Et in textu hujus Resolutionis explanatur, qui sunt supradicti pauperes. Et notatur, quod infirmi, valetudinarii, aut præditi à quacumque alia impotentia corporis incidentes in excommunicationem canonis *Si quis suadente*, possint absolvi ab Episcopo, etiam si Infirmitas sit temporalis, nempe febris tertiana, vel quartana, ut podraga, & multo fortius, si infirmitas sit incurabilis, & diuturna. Et in corpore hujus Resolutionis explanantur impedimenta pro quibus excommunicatus jure communi possit absolvi ab Episcopo, & non tenetur recurrere ad Papam pro absolutione, etiam si percussio Clerici sit enormis. Et an si cum prædictis impedimentis quis non tenetur personaliter adire Papam, & Romam, etiam non teneatur mittere Procuratorem pro absolutione? Et an cessante impedimento teneantur se præsentare Pontifici? Sed adhuc duo advertuntur, Primum non esse concedendam hujusmodi absolutionem, quin excommunicatus parti læsæ satisfactionem præstet. Secundum, in eventu quo quis absolvitur ob temporale impedimentum exigi debere juramentum comparendi coram Sede Apostolica, vel aliàs authoritatem absolvendi habente, si convaluerit, aliàs in similem incidet excommunicationem? *Ex p. 9. tr. 4. res. 62. p. 355.*

73 An Episcopus possit absolvere Religiosos, si se invicem percusserunt, vel an sit necessaria licentia Superioris Regularis? Et quid, percussio sit gravis, vel enormis? Et quid est dicendum, si Prælatus Regularis nollet per se, vel per alium concedere absolutionem? Et notatur, quod idem dicendum est de Monialibus si aliqua aliquam aliam etiam Conversam, aut Clericum percusserit; quod potest absolvi ab Episcopo, in cujus Diœcesi Monasterium fuerit. Idem est etiam dicendum de Monialibus Novitiis. *Ex part. 9. tr. 4. res. 54. p. 113.*

74 An Regulares possint absolvere à percussione enormi Clericorum, quando est occulta? Et an Regulares privilegiati possint etiam hodie absolvere sæculares à casibus Bullæ Cœnæ Domini dummodo sint occulti? *Ex par. 9. tr. 4. res. 65. ibid.*

75 An Regulares possint absolvere sæculares, qui percusserunt Clericum levi percussione? *Ex pars. 9. tr. 4. res. 53. pag. 114.*

76 An si in Monasterio sint tantum Superior, & alius Religiosus, & se invicem percusserunt, possint se invicem absolvere? Et in hoc casu se invicem absolvendo, neque peccatum; participando in divinis, neque Irregularitatem supradicti incurrant? Sed advertitur, quod prius absolvens non absolvat Sacramentaliter, hoc est etiam à peccatis, sed tantum extra Sacramentum, & ab excommunicatione tantum præcisè, deinde absolutus primus potest ab utrisque absolvere. *Ex p. 9. tr. 4. r. 55. ibid.*

77 An Superiores Regulares possint absolvere à censura hujus canonis suos subditos? Et quid est agendum si Religiosi se invicem percutiant extra claustrum Monasterii? Et quid, si Prælatus Regularis percutiat aliquem subditum? Et an Prælati Regulares, & eorum Vicarii ex privilegio possint suos subditos absolvere, etiam si percussio sit enormis? Et notatur supradicta procedere, quando Religiosi se ad invicem percutiunt, nam si percutiant Clericum suæ, vel alterius Diœcesis, non gaudent prædicto privilegio. Potest tamen in tali casu illos Episcopus absolvere, si percussio sit talis, à qua Episcopus eosdem Clericos absolvere possit; id est levis. Et quid, si Religiosus percusserit Episcopum ipsum, vel Abbatem? *Ex p. 9. tr. 4. res. 40. p. 114.*

78 An Regularis percutiens Regularem alterius Religionis sit absolvendus à proprio Prælato, si percussio non fuerit enormis? Vel an sit necesse, ut Prælatus ejus, qui passus est injuriam, ut eam condonet, ac pœnam in satisfactionem diffiniat, & sit præsens ad talem absolutionem? Et an vero Prælatus percussi ipsum percussorem verberare debebit? Et an talis prælatus possit delegare talem actionem verberationis? & quid faciendum est in eventu, quod Prælati discordaverint in satisfactione ponenda; & quid est agendum, quando Regularis, percutiat Regularem ejusdem Religionis, aut diversi Monasterii. Et notatur, quod hodie per specialia privilegia Prælati Regulares possint absolvere suos Religiosos subditos ab excommunicatione propter injectionem manuum violentam in Clericum, etiam si sit Sedi Apostolicæ reservata. *Ex par. 9. tr. 4. res. 50. p. 115.*

79 An Superiores Regularium possint absolvere Novitium ab excommunicatione incursa propter percussionem clerici ante ingressum Religionis? Et quid est agendum, si postea talis Novitius ita absolutus ab ista, vel quamvis alia censura egrediatur à Religione; an in illas reincidat; Et quid est faciendum, si in prædictam censuram canonis Novitius incurrat anno probationis modò non sit percussio enormis; *Ex p. 9. tr. 4. res. 51. ibid.*

80 An virtute Bullæ Cruciatæ possint absolvi percutientes, etiam enormi percussione; Et infertur absolutionem virtute Bullæ Cruciatæ à censuris à jure latis valere etiam in foro exteriori, & judiciali. *Ex p. 9. tr. 4. res. 57. p. 536.*

Appen-

Appendix ad alias paucas difficultates simul pertinentes ad istum *tract.* **2.** ***de Censura ob percussionem Clerici, & ejus Absolutione hujus V. Tomi.***

AN liceat absque censura excommunicationis *cap. Si quis suadente*, &c. percutere Pontificem pro defensione necessaria? *Ex p. 5. tr. 4. ex resol. 2.* Quæ nunc invenietur *in tom. 8. tract. 5. de Homicidio res. 17.*

An si quis percutiat Cardinalem percussione levissima incurrat in censuram Bullæ Cœnæ, Et quid, si ictus solummodo vestes tetigit, aut levavit manum ad percutiendum Cardinalem quamvis postea non percutiat? Et an Cardinales percutientes seipsos incurrant in censuram Bullæ Cœnæ? *Ex p. 5. tr. 2. ex res. 92. & 84.* Quæ hic reperientur *in to. 9. tr. 7. de Cardinalibus res. 79. & 82.*

An percutientes Cardinales, Episcopos, & alios Prælatos expressos turpiter inventos incontinenti non excusentur ab excommunicatione, &c. *Ex p. 5. tr. 2. ex res. 91.* Quæ hic est *in tom. 9. tr. 1.* de Immunitate Ecclesiæ res. 49.

An quis impune possit occidere, vulnerare, & expoliare Clericum, Episcopum, & Cardinalem in bello militantem, ac proinde nullam incurrat pœnam, & excommunicationem? *Exp. 10. tr. 2. ex res. 3.* Quæ nunc invenietur *in tom. 7. tr. 7. de Bello, res. 53.*

An prima Tonsura initiatus gaudeat privilegio canonis? Et an Regularis excommunicatus propter percussionem Clerici, si recipiat Ordines incurrat Suspensionem? *Ex p. 10. tract. 14. ex resol. 16. alias 14. & in p. 5. tract. 10. ex resol. 58.* Quæ nunc invenientur infra in hoc ipsomet *tom. 5. tr. 3. de Suspensione, res. 12. & 33.*

Asseritur, quod si quis intendat occidere, aut enormiter percutere aliquem Clericum determinatum; & casu errans, alium etiam Clericum percuteret, aut occideret, illa occisio, & percussio enormis non erit reservata. *Ex p. 11. tr. 6. ex res. 19.* Quæ hic reperietur *in tom. 8. tr. 5. de Homicidio res. 98.*

An Novitius in Religione clericorum Regularium cum licentia Generalis acceptatus ante pubertatis annum, sit proprie Novitius, ita ut gaudeat privilegio canonis? Et an impuberes admissi ad cæteras alias Religiones ante annos pubertatis gaudeant privilegio canonis? Et an hospites nostræ Religionis, & Novitii laici antequam annum Novitiatus incipiant, gaudeant privilegio canonis? Et an illi, qui assumpto aliquo habitu Religioso adhibentur ad servitia, & obsequia Monialium, & ad petendum pro ipsis eleemosynam, gaudeant privilegio canonis? Et quid de clericis Orientalibus conjugatis & in minoribus Ordinibus initiatis, *Ex p. 6. tr. 8. res. 7. & in p. 5. tr. 1. ex res. 26.* Quæ hic est *in to. 9. tr. 2. de immunit. Eccl. res. 163. & 153.*

An Moniales Turris Speculatorum Romæ existentium sint Religiosæ, & earum vota sint solemnia, & gaudeant privilegio canonis, *Ex p. 8. tr. 7. ex res. 88.* Quæ nunc invenietur *in tom. 7. tr. 1. de Regularibus, res. 350.*

An si quis consilium, vel mandatum dedit ad percussionem clerici, & constat de effectu sequuto, sed dubitat, an ille motus sit à sua operatione, seu à consilio, vel mandato, an verò aliàs id principalis esset facturus, censeatur pœnas, & censuram incurrisse? *Ex p. 7. tr. 5. res. 26. §. penult.* Quæ hic reperietur infra in hoc ipsomet *tom. 5. tr. 6. de Abortu res. 23.*

An publicum Clerici percussorem in uno loco, teneamur vitare in alio loco, ubi delictum est occultum, *Ex p. 5. tr. 9. ex res. 134.* Quæ hic est supra *in tr. 1. hujus tom. 5. res. 145.*

An si quis jactavit se percussisse clericum, teneatur confiteri circunstantiam Clericatus, &c. *Ex part. 3. tract. 4. ex res. 160. aliàs 161.* Quæ nunc invenietur *in tom. 2. tr. 7. de Circumstantiis res. 37. §. 1.*

An in articulo mortis, si alius non adsit, possit quis sumere Eucharistiam à Sacerdote publico percussore Clerici, *Ex p. 5. tr. 3. ex res. 49.* Quæ hic reperietur *in tom. 2. de Communione res. 60.*

An publici percussores Clerici habeant potestatem in articulo mortis absolvendi moribundum, *Ex p. 5. tr. 3. ex res. 57.* Quæ hic est *in tom. 1. tr. 4. de Absolutione Sacramentali res. 42.*

An Capitulum Sede vacante possit absolvere ab excommunicatione incursa propter percussionem Clerici, *Ex p. 8. tr. 4. ex res. 12.* Quæ nunc invenietur *in tom. 3. tr. 5. de Capitulo Sede vacante res. 31.*

An absolutus in articulo mortis à censura ob percussionem Clerici teneatur postea se præsentare personaliter Superiori, vel sufficiat, si se præsentet per procuratorem; *Ex p. 8 tr. 7. ex res. 67.* Quæ hic reperietur supra in hoc ipsomet *tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione res. 203.*

An Confessarius electus per Bullam Cruciatæ possit absolvere pœnitentem, qui solum satisfacit Clerico, vel Monacho percusso, vel teneatur etiam satisfacere Ecclesiæ, vel Monasterio, & Abbati, Et utrum vigore Cruciatæ liceat absolvere publicos percussores Clericorum quorum percussio, & per consequens excommunicatio deducta est ad forum contentiosum? Idem est, & procedit, si quis absolveret virtute privilegiorum Mendicantium, Et in textu hujus Resolutionis aliqua alia advertuntur, quæ facienda sunt in prædicto casu. *Ex part. 1. tra. 11. ex res. 23. & 26.* Quæ hic sunt *in tom. 4. tract. 3. de Bulla Cruciata res. 61. & 62.*

TRACTATUS III.

De Suspensione. pag. 116.

1 QUinam sint effectus Suspensionis, *Ex p. 5. tract. 10. res. 9. ibidem.*

2 An suspensio possit ferri, & incurri propter solum peccatum veniale, *Ex p. 5. tr. 10. res. 19. ibid.*

3 An suspensio contrahi culpa aliena, *Ex p. 5. tr. 10. res. 22. p. 117.*

4 An suspensio lata sub hac forma, *sit Suspensus*, liget, & ad quid, an ab ordine, vel beneficio, aut Officio. *Ex p. 5. tr. 10. res. 14. ibid*

5 An suspensio disjunctiva, nempe ab Officio, vel beneficio sit valida, *Ex p. 5. tr. 10. res. 13. p. 117.*

6 An suspensio sit valida, si post illam interponatur appellatio? Et an suspensio à voce activa, & passiva suspendatur per appellationem legitimam subsequentem, *Ex part. 5. tract. 10. res. 16. ibid.*

7 An sublata ab Episcopo suspensione ad reincidentiam, si detur interim appellatio, suspendat sententiam, ne postea suspensio contrahatur, quod idem quæritur de interdicto, *Ex p. 5. tr. 10. res. 17. p. 118.*

8 An si quis appellet generaliter à sententia excommunicationis, suspensionis, &c. suspendat censuram, Et quando appellans ad plures diversos judices appellare potest, valeat alternativa appellatio, v. g. appello ad Archiepiscopum, vel ad Papam, Et an appellatio non debeat recipi nisi ex justa, & rationabili causa in appellatione specialiter expressa, *Ex p. 5. tr. 10. res. 18. ibid.*

9 An suspensio lata à jure, quæ est censura, si reservata non sit Pontifici, possit tolli ab Episcopo, Et an Parochus, & alius Confessarius possit absolvere a suspensionibus etiam à jure communi non reservatis, Et an si supradicta suspensio reservata sit Pontifici, & delictum sit occultum, possit etiam Episcopus dispensare? *Ex p. 5. tr. 10. res. 23. ibid.*

10 An suspensio lata sub conditone, v. g. donec satisfaciat, vel restituat, sequuta satisfactione, tollatur ipso facto sine aliqua absolutione, Idem dicendum est de interdicto, secus verò de excommunicatione. *Ex p. 5. tr. 10. res. 24. p. 118.*

11 An ablata contumacia cesset suspensio ipso jure sine ulla absolutione, Et quid de excommunicatione, & interdicto, quia de excommunicatione majori cautum est, quod non tollatur per solam resipiscentiam absque absolutione, *Ex p. 5. t. 10. re. 25. p. 119.*

12 An Clerico habenti tantùm primam Tonsuram sit largienda a Confessario absolutio à suspensione, quatenus indigeat, Et late docetur, an prima Tonsura sit Ordo? Et cursim asseritur, quod prima Tonsura initiati gaudent privilegio canonis, & sunt capaces beneficiorum, & si ordinantur ab Episcopo alieno suspenduntur, *Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. res. 16. alias 14. p. 119.*

13 An acta suspensi sint valida, Et quid, si suspensus sit occultus, & ab Ecclesia communiter toleratus, & non sit pecialiter denunciatus; *Ex p. 5. tr. 10. res. 11. p. 120.*

14 An teneamur vitare suspensos in rebus, à quibus suspensi sunt, Et quid, si talis communicatio fuerit, scilicet, quædam cooperatio cum illo in delicto, & malo usu ministerii, & quando verò quis dicatur cooperari peccato suspensi, *Ex p. 5. tr. 10 ex res. 20. ibid.*

15 An suspensus ab Officio sit suspensus à beneficio? Et an suspensus ab Officio sit privatus à fructibus beneficii? Et in §. ultimo hujus Resolutionis alia notabilia inferuntur, & explanantur pro praxi suspensionis ab Officio, & Ordine? *Ex p. 5. tr. 10. res. 1. ibid.*

16 An suspensus à beneficio sit suspensus ab Officio? Et an suspensus à beneficio, si egat, possit fructus percipere, quatenus necessarii sunt ad se, & suos alendos, ut etiam contingit in simili effectu excommunicationis majoris? Et an excommunicatus, vel suspensus à beneficio, si tamen præstet Officium, lucretur omnes fructus? Et an qui suspenditur à beneficio, eo ipso ita privetur fructibus, ut ante omnem sententiam eos non faciat suos? *Ex part. 5. tract. 10. res. 3. pag. 120.*

17 An suspenso ab Officio illicitè conferatur beneficium? Et an collatio beneficii facta suspenso per triennium in suspensione perseveranti sit irrita? *Ex p. 5. tr. 10. res. 2. p. 121.*

18 An suspensus à beneficio validè accipiat aliud novum beneficium? Et an qui solùm suspenditur à certo beneficio, non possit privari à fructibus aliorum beneficiorum, etiamque possit alia beneficia recipere; *Ex p. 5. tract. 10. res. 7. p. 121.*

19 An collatio beneficii facta suspenso, vel interdicto sit valida, *Ex p. 5. tr. 9. ref.* 100. *ibid.*

20 An suspensus à beneficio suspendatur à Collationis jure beneficii, confirmationis, electionis, &c. sibi proveniente ratione beneficii, à quo suspensus est, Et notatur Episcopum à beneficio suspensum posse beneficia conferre, *Ex part. 5. tract.* 10. *ref.* 8. *ibid.*

21 An suspensus à beneficio privetur fructibus pensionis collatæ titulo Clericali, *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 5. *pag.* 122.

22 An Episcopus censura ligatus tempore, quo Episcopatus recipit, incurrat suspensionem, Et discutitur, an Episcopatus sit Ordo, *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 41. *ibid.*

23 Ad quid se extendat suspensio ordinis Episcopalis, Et inter alia quæritur, an si Episcopus ita suspensus celebret in Pontificalibus, incurrat irregularitatem, *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 4. *ibid.*

24 An Episcopus primâ Tonsuram conferens sine proprii Episcopi licentia incurrat pœnam suspensionis latam in *c. eos de temp. ord. in 6.* Et supponitur, quod si Episcopus sciente, vel cum affectata ignorantia præsumit ordinare alienum Clericum sine sui ordinarii licentia est suspensus per annû à collatione ordinum. Et an si Episcopus primam Tonsuram laico alterius Diœcesis côferat incurrat suspensionem collationis ordinum, vel tantum à collatione primæ Tonsuræ, *Ex p 3. tr. 4. ref.* 193. *alias* 194. *ibid.*

25 An Episcopus conferens primam Tonsuram in aliena Diœcesi incurrat suspensionem, Et an liceat Episcopo ordinare proprios subditos in aliena Diœcesi si habeat licentiam ordinandi subditos Episcopi illius Diœcesi, *Ex part. 5. tract.* 10. *ref.* 45. *pag.* 122.

26 An Episcopus ordinans subditum alienum ex ratihabitione incurrat suspensionem Concilii *sess.* 23. *cap.* 8. Sunt enim aliqui casus, in quibus datur excusatio ab ea censura, quos ex Suarez explanatos invenies in textu hujus Resolutionis. *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 38. *pag.* 123.

27 An Abbates conferentes Tonsuram, vel minores Ordines aliis quam suis subditis regularibus incurrant suspensionem, Et notatur Abbates conferentes Ordines minores novitiis non esse suspensos, quamvis peccent. *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 42. *ibid.*

28 An Abbates concedendo dimissorias novitio incidant in suspensionem, *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 43. *p.* 123.

29 An Monachi Benedictini incurrant in suspensionem si non utantur habitu præscripto *in Clement.* 1. §. *Si quis autem de statu Monach.?* *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 44. *ibid.*

30 An suspensus ab Ordine sit suspensus à jure eligendi? Ex *p. 5. tr.* 10. *ref.* 21. *ibid.*

31 An suspensus ab Ordine inferiori censeatur suspensus ab Ordine superiori, ita ut si illum exerceat, incurrat irregularitatem vel an saltem peccet mortaliter? Et an qui ignoranter suscepit Ordines ab Episcopo excommunicato incurrat suspensionem, sed tamen si in ea celebret non incurrat irregularitatem? *Ex part. 5. tract.* 10. *ref.* 5. *p.* 124.

32 An qui ab Episcopo excommunicato vitando ignoranter suscepit Ordines, incurrat suspensionem? Idem est dicendum de illo, qui ordinem recipit à dicto Episcopo per metum cadentem in constantem virum, *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 39. *p.* 124.

33 An Regularis excommunicatus propter percussionem Clerici si recipiat Ordines, incurrat suspensionem, Et an hoc extendatur ad omnem irretitum censura, Et advertitur ad hoc ut ea censura incurratur requiri, ut Ordo recipiatur scienter in contemptum disciplinæ Ecclesiasticæ; unde ignorans excommunicationem præbere hujusmodi impedimentum Ordines suscipit, non incurrit censuram, quamvis ignorantia esset crassa, vel etiam supina, *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 58. *ibid.*

34 Puer in anno quinto suæ ætatis fuit promotus ab Episcopo ad primam Tonsuram, quæritur, quid juris, Et an possit promoveri ad alios Ordines, Et inter alia quæ supponuntur docetur dictum puerum nullam suspensionem incurrisse sed concluditur dispensationem impetrasse. *Ex p.* 11. *tr.* 6. *& Misc.* 6. *r.* 8. *ib.*

35 Quidam cum falsis dimissoriis sumpsit minores Ordines, & postea cum excommunicatione occulta impetravit beneficium, quæsivit à me, quid juris, Et an collatio beneficii facta excômunicato probabiliter suam excômunicationem ignoranti, sit valida, Et an excommunicatus qui tempore excommunicationis collatum fuit beneficium non faciat suos fructus beneficii, sed eos teneatur restituere, si tamen bona fide servivit beneficio, possit recipere, aut retinere stipendium servitio proportionatum, & residuum non potest accipere &c. Et an si eligaris ad beneficium tempore quo habilis es acceptes verò illud, cum excommunicatus existis, valida sit tua acceptatio, Ex quo sequitur, si isto qui acceptavit, moriatur excommunicatus ante absolutionem, ad quem pertineat provisio talis beneficii? Et an in Ecclesia in qua est jus optandi pinguiorem præbendam valide excommunicatus eam aptare possit, *Ex p.* 11. *tr.* 5. *& Misc.* 5. *ref.* 2. *p.* 125.

36 An si quis recipiat Ordines minores extra tempora, ante legitimam ætatem, vel sine literis dimissoriis, vel cum falsis incidat in suspensionem latam in Bullam Pii II. anno 1461. Et advertitur, ut sic ordinati Ordinibus sacris suspenduntur ab Ordinis executione, & ideò si ante obtentam licentiam à proprio Episcopo ministrant, fiunt irregulares. *Ex part. 5. tract.* 10. *ref.* 30. *pag.* 126.

37 An recipiens Ordines sacros extra têpora, vel sine litteris dimissoriis vel ante legitimam ætatem incurrat suspensionem? Et deducitur, an quando dubitatur, an lex fuerit promulgata, & ab usu recepta, tunc non obliget lex, & si censuram, suspensionem, vel irregularitatem imponat? Et quid quando non sumus in dubio, sed quando adsunt opiniones probabiles hinc & inde? Et an quis in supradicto primo casu possit obtinere dispensationem virtute Bullæ Cruciatæ, vel privilegiorum Regularium? *Ex p.* 11. *tr.* 4. *& Misc.* 4. *ref.* 7. *p.* 127.

38 De quodam Clerico, qui Ordinem Subdiaconatus suscepit cum dimissoriis falsis. Et docetur supradictum Clericum incurrisse suspensionem. Difficultas verò est, an incurrerit irregularitatem? Et notatur quod in utroque Episcopus & Confessarius virtute Cruciatę, & etiam regulares virtute privilegiorum possunt dispensare? *Ex p.* 11. *tr.* 6. *& Misc.* 6. *r.* 4. *p.* 127.

39 An si quis suscipit Ordinem Sacrum ante legitimam ætatem vel sine literis dimissoriis vel extra legitima tempora, incidat in suspensionem ex Bulla Pii II. & si celebret, incurrat irregularitatem? Et an ad incurrendam hanc suspensionem requiratur dolus, vel saltem culpa lata & mortalis, ita ut ignorantia etiam crassa, si affectata non sit, à suspensione, & irregularitate contrahenda excuset? *Ex p. 3. tr. 4. r.* 191. *alias* 192. *p.* 128.

40 An qui non solum cum ignorantia invincibili sed etiam moraliter vincibili, & crassa ordinatur ante legitimam ætatem extra tempora, &c. incurrat suspensionem latam à Pio II. Et an qui ita ordinatus est cum dolo, & tamen si postea facta pœnitentia celebret, credens id sibi licere, incurrat irregularitatem? *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 23. *ibid.*

41 An qui bona fide ordinatur ante legitimam ætatem incurrat suspensionem, & celebrando irregularitatem ex Bulla Pii II? Et an adveniente mala fide sic ordinatus ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem? Et an saltem ita celebrando peccet mortaliter? Et an taliter ordinatus postquâ pervenit ad legitimâ ætatem, possit sine ulla dispensatione celebrare, vel exercere actû Ordinis suscepti? Et quid in casu quo quis mala fide Ordines ante legitimam ætatem susceperit? Et notatur recipientem ordinem mala fide ante legitimam ætatem non solum remanere suspensum ab executione Ordinis sic mala fide suscepti, sed etiam ab executione aliorum Ordinû antea legitimè susceptorum. *Ex par. 3. tr. 4. ref.* 181. *alias* 182. *p.* 128.

42 An suspensus propter Ordines susceptos ante legitimam ætatem possit exercere Ordines alios ritè susceptos, *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 35. *p.* 129.

43 An suspensus ex ordinatione ante legitimam ætatem possit celebrare illa completa sine alia dispensatione? Et quid est dicendum si quis culpabiliter omninò ante legitimâ ætatem suscepit Ordinem? Et quid, si inculpabiliter & jam est in legitima ætate, an possit exercere actû sui Ordinis absque incursione irregularitatis? Et an talis ante ætatem ordinatus incurrat duas suspensiones, unam ob delictum, alteram verò ob defectum ætatis, ac proindè absolutus à prima non censeatur absolutus ab alia, nec potest ministrare, donec attingat legitimam ætatem, *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 34. *p.* 129.

44 An suspensus juxta Bullam Pii II. quia suscepit Ordines sacros extra tempora, ante legitimam ætatem, vel sine dimissoriis &c. dispensari possit ab Episcopo, vel à Superiore Regulari, Et idem est dicendum de irregularitate ob id contracta *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 31. *ibid.*

45 An qui ordinatur non servatis temporum interstitiis v.g. Diaconus, elapso anno ab Ordine Subdiaconatus, incurrat suspensionem, Et an Episcopus posit dispensare ex causa rationabili in hoc, Et Abbas in casibus, in quibus Tonsuram, & minores Ordines conferre potest, an dispensare valeat in interstitiis, Et an hoc procedat in casu, quo Abbates suos subditos cum dimissoriis remittant, ut ab Episcopis ordinentur, nec tunc examinandos esse ab Episcopis, non obstante Concilio Tridentino, Sed docetur, quod in receptione Ordinum minorum nulla requiruntur interstitia, sed possunt recipi eodem die, si videatur Episcopo; & de Minoribus ad Subdiaconatum remittitur ad usum Provinciæ. *Ex p. 5. tr.* 10. *r.* 40. *p.* 130.

46 An ordinati cum dimissoriis Capituli Sedis Vacantis infra annum incidant in suspensionem? Et alii quatuor casus explanantur pro Capitulo Sede vacante & pro dimissoriis, & Ordinibus concedendis tempore Sedis vacantis. *Ex p. 5. tr.* 10. *ref.* 46. *p.* 130.

47 An qui ficto titulo impetrat dimissorias, incurrat suspensionem latam in eos, qui sine literis dimissoriis ordinantur, v.g. qui ob fictum patrimonium initiantur, &c. Et quid dicendum est de eo, qui patrimonio, aut donationi sibi factæ renunciavit, antequam literas dimissorias, vel Ordinem suscepit,

pit, an contrahat in hac promotione suspensionem? *Ex p. 5. tr. 10. r. 55. ibid.*

48 Quidam Clericus in hac Civitate suscepit sacros Ordines cum patrimonio ficto, & per multos annos celebravit, quæsivit, an in Ordinatione ratione patrimonii ficti incurrerit suspensionem, & postea celebrando irregularitatem? *Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. r. 5. p. 130.*

49 An qui recipit Ordines cum patrimonio ficto, incidat in suspensionem? Ex quo infertur non incurrisse in suspensionem quemdam Clericum, qui impetravit consanguineo patrimonium, ad cujus titulum Ordinatus fuit, & promittens cum juramento, quod ante donationem retrodonabit. Et an in aliquo casu possit Episcopus dispensare, ut quis Ordinetur sine patrimonio: ut v. g. si sit doctus, & gradu insignis? Et an Ordinatus, v. g. ad subdiaconatum sine titulo possit ascendere ad superiores Ordines sine dispensatione? *Ex part. 5. tr. 10. res. 50. p. 131.*

50 An Ordinatus cum patrimonio ficto, utpote donato, & post Ordines illud restituat donanti, præter peccatum mortale incurrat suspensionem, & teneatur postea illud restituere? *Ex p. 3. tr. 4. res. 183. alias 184. p. 131.*

51 An si quis renunciavit patrimonium post susceptum Ordinem, incurrat suspensionem? *Ex p. 5. tract.* 10. *res. 57. p. 132.*

52 An Ordinatus sine titulo cum sola fidejussione alimentorum sit suspensus? *Ex p. 5. tr. 10. res. 48. ibid.*

53 An ignoranter promittens Episcopo ab eo alimenta non petiturus, si ordinetur absque titulo, incurrat suspensioné, Et quid de Episcopo in prædicto casu, Et docetur in prædicto casu non excusari ignorantiam juris. *Ex p. 5. tr. 10. res. 54. ibid.*

54 An qui fuit Ordinatus, ipso nesciente per munera, incurrat suspensionem, si postea hoc ratum habeat, *Ex p. 5. tr.* 10. *resol. 56. ibid.*

55 An qui ignoranter ordinatus fuit simoniace, si solvat amico pecuniam datam incurrat suspensionem, & quid de beneficio ita similiter obtento, *Ex part. 51. tractat. 5. & Misc. resolut. 16. p. 132.*

56 An si quis suscipiat duos Ordines majores eodem die, incurrat ipso facto suspensionem, Idem dicendum est, si suscipiat eodem die minores Ordines cum Subdiaconatu. Et an hoc intelligatur, non solum quando quis sumeret duos Ordines eodem die naturali, sed etiam die juris fictione canonica, Et an Episcopus possit simul Ordines minores cum Subdiaconatu conferre, ubi viguerit de hoc consuetudo ante Concilium Tridentinum, *Ex p. 5. tr. 10. res. 36. p. 133.*

57 Quidam, relictis Ordinibus minoribus, Subdiaconatum recepit, quæritur, an suspensionem incurrerit, & inhabilitatem ad alios suscipiendos, & irregularitatem, si ministret in Ordine suscepto. *Ex p. 5. tr. 10. res. 47. p. 133.*

58 An ordinatus per saltum incurrat ipso facto suspensionem, Et quamvis promotus per saltum sit impeditus ad superiores Ordines suscipiendos, an hoc impedimentum sit irregularitas; & si irregularitas sit, an illam Confessarius approbatus possit per Bullam dispensare, Et an cum promoto per saltum possit Episcopus dispensare, ut prætermissum Ordinem suscipiat, & in Ordine malè suscepto ministret, ad superiores ascendat, Et an Episcopus possit dispensare etiam post administrationem in male suscepto Ordine, si administratio fuit ex ignorantia, Et tandem quæritur, an hæc suspensio tolli possit per Bullam Cruciatæ, *Ex p. 5. tr. 10. res. 27. ibid.*

59 An Ordinatus per saltum sit suspensus ab Ordinibus, quos legitime suscepit, Et an administrando in Ordine, quem per saltum suscepit, efficiatur irregularis, *Ex p. 6. tr. 10. res. 28. pag. 134.*

60 An qui ministrat in Ordinibus per saltum suscepit, indigeat Apostolica dispensatione, vel sufficiat Episcopalis, Et an hoc etiam procedat non solum in majoribus, sed etiam in minoribus Ordinibus, Et an Episcopus possit dispensare cum ministrante publice, & scienter in male suscepto Ordine, ut prætermissum suscipiat; & in male suscepto ministret, *Ex p. 5. tract. 10. res. 29. ibid.*

61 An qui durante matrimonio ignoranter suscepit Ordines, incurrat suspensionem, Et aliqua alia docentur circa præsentem quæstionem pro durante matrimonio, & soluto. *Ex p. 5. tr. 10. res. 59. ibid.*

63 An Sacerdos assistens matrimonio clandestino incurrat post Concilium Tridentinum suspensionem triennalem, de qua *in cap. ult. §. final. de Clandest. desponsat*, Et an suspensus ab Officio, quia interfuit matrimonio clandestino, non sit suspensus à beneficio, Et notatur, quod vigore Conciliis *sess. 24. c. 1. de matrimon.* Parochus, aut alius Sacerdos, etiam Regularis, qui ausus fuerit matrimonialiter conjungere, aut benedicere alienos Parochianos absque licentia proprii Parochi, ipso jure suspensus manet. Et in hoc casu cesset pœna excommunicationis contra Religiosos matrimonia solemnizantes secundùm Declarationem Cardinalium, Ex *part. 5. tr. 10. res. 33. ibid.*

63 An clericus suspensus ab Officiis Divinis, si illa audiat, peccet, sed non incurrat irregularitatem, *Ex part. 5. tr. 10. res. 12. pag. 135.*

64 An venatio sit Clericis licita, quia *in cap. 1. de Clericis venat.* Episcopis, Presbyteris, & Diaconis prohibitum est sub pœna suspensionis, Et an, si tamen raro fiat causa recreationis, non sit peccatum, & secus si frequens fiat, *Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. res. 19. ibid.*

65 An Clericus utens vestibus prohibitis incurrat suspensionem, *Ex p. 5. tr. 10. res. 52. ibid.*

66 An Clerici publicè concubinarii sint suspensi, Et an qui Ordines suscipit ab Episcopo notorio concubinario, aut fornicario, remaneat suspensus ab Ordinis executione, *Ex p. 5. tr. 10. res. 40. ibid.*

Appendix ad aliquas alias quæstiones, quæ simul pertinent ad hunc *tract. 3. de Suspensione bujus tomi quinti.*

AN requiratur monitio ad valorem suspensionis, Et an suspensio, si absolute non proferatur, sed ferenda sit, obliget sub mortali, Et an censuræ sententia sub forma disjunctiva, v. g. præcipio hoc sub pœna excommunicationis, vel suspensionis habeat effectum? Et an reus sub tali forma teneatur saltem ad alterutrum? Et an, qui sub hac forma censuram ferret, graviter peccet? Et an si judex sit suspensus validè alium suspendat? Et quid, si judex suspensus sit occultus? Et an si Episcopus prohibeat aliquid sub pœna suspensionis, quis illam incurat, si invincibiliter eam ignoret? Idem est, si suspensio sit lata à Pontifice. Et docetur, quænam dicatur ignorantia crassa, & supina, lata, & vincibilis, vel ignorantia affectata? Et an dubius, utrum suspensionem contraxerit, censendus sit suspensus, Et an ignorantia suspensionis, si tamen non sit crassa, vel supina excuset ejus incursionem, & pœnam legis, &c. Et an suspensio sit actus irretractabilis seu irreparabilis ad ornatum Concilii Tridentini, à quo quis appellare potest à sententia interloquutoria? Et an possit Episcopus præcipere Clerico peregrinaturo sub pœna suspensionis, ne ludat, nec arma prohibita ferat, ne dicat Sacrum, & similia in aliena Diœcesi? Et notatur suspensionem non posse validè ferri, ac proinde nec incurri nisi ob peccatum exterius inobedientiæ, & contumaciæ respectu Ecclesiæ. Et an absolutio suspensionis valeat, si dicat *Absolvo te*, non addendo *à suspensione*? Et quid, si detur invito, vel non petenti, ut fieri solet in Sacramentali confessione ante absolutionem peccatorũ? *Ex p. 5. tr. 9. ex res. 18. 63. & 50. & in p. 3. tr. 6. ex res. 41. & 76. & in tr. 5. ex res. 13. & in p. 5. tr. 9. ex res. 17. & in p. 4. tr. 3. ex res. 35. & in p. 9. tr. 6. ex res. 13. & in tract. 8. ex res. 28. & in p. 5. tr. 9. ex res. 35. 55. & 31.* Quæ hic sunt supra in hoc ipsomet *tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione res. 4. 17. 21. 32. 11. 33. 34. 125. 35. 7. 104. 8. & 183.*

An suspensi, & depositi verbaliter gaudeant privilegio Canonis? *Ex part. 9. tr. 4. ex res. 13.* Quæ hic sunt supra *in tr. 2. de Censura ob Percussionem Clerici res. 37.*

An communis opinio Doctorũ possit introducere aliquam suspensionem, v. g. per susceptionem Ordinis per saltum, etiam si non sit expressa in jure? Et an Episcopi in aliquo jure excipiantur ab incurrendo excommunicationem; quamvis excipiantur ab incurrendo suspensionem, quæ jure Generali? Et an si quis in suspensione suscipiat Ordines fiat irregularis? Et an suspensus ab Ordine fiat irregularis, si ad Ordinem superiorem ascendat? Et an Episcopus suspensus à Pontificalibus incurrat irregularitatem, si Missam celebret cum apparatu Episcopali? Et an suspensi fiant irregulares; si exerceant ea, quæ pertinent ad forum & jurisdictionem exteriorem, Et notatur suspensum non incurrere irregularitatem, si exerceat solemniter actus minorũ Ordinum. Et an suspensus ea Ordinatione ante legitimam ætatem, si canat Evangelium, & Epistolam in eandem Ordinationis Missam, incurrat irregularitatem, Idem est de consecrante simul cum Episcopo Ordinante. Et an Clericus sodomita occultus sit suspensus, & si celebret incurrat irregularitatem, Et an suspensio contracta Clericis Concubinariis sit consuetudine sublata, Et an per adulterium non incurratur irregularitas, sed suspensio? *Ex p. 8. tract. 7. ex resol. 28. & in p. 4. tract. 2. ex resol. 53. & 92. & in p. 9. tract. 7. ex res. 23. & in part. 5. tr. 10. ex resol. 37. & in part. 2 tract. 17. ex res. 69. & in p. 4. tr. 2. ex resol. 93. & in p. 10. & tract. 11. ex res. 26.* Quæ hic sunt infrà *in tr. 5. de Irregularitate hujus tom. 5. res. 9. 10. 14. 18. 37. 39. & 54.*

An simoniacis occultis suspensio tollatur per pœnitentia, & manifestis per Episcopum post pœnitentiam. Et an quando crimen simoniæ in beneficio est occultum solique suo authori notum, suspensionem ei inferat? Et an qui ignoravit datum fuisse pretium pro se Ordinanti, suspensionem ullam incurrat? *Ex p. 11. tract. 5. ex res. 19. 7. & 56.* Quæ hic sunt infrà, *in tr. 7. de Simonia res. 4. 18. & 32.*

An suspensus à susceptione Sacramentorum, incurrat irregularitatem suscipiendo illa. *Ex p. 5. tr. 10. ex res. 26.* Quæ hic est infrà *in tr. 5. de Irregularitate res. 32.*

An si in aliqua Synodo prohibeatur audire confessiones in domibus privatis sub pœna suspensionis, dictæ confessiones sint nullæ, si efficiantur in privatis domibus? *Ex part. 8. tr. 7. ex res. 73.* Quæ nunc invenietur *in tom. 1. tract. 3. de Pœnitentia resol. 43.*

An Sacerdos suspensus validè absolvat? *Ex p. 5. tr. 10. ex res. 52.* Quæ hic repetietur *in tom. 1. tr. 4. de Absolutione sacramentali resol. 13.*

An Sacerdos celebrans in Ecclesia polluta ante reconciliationem, sit suspensus ab ingressu Ecclesiæ? *Ex p. 6. tract. 6. ex resol. 28.* Quæ hic est *in tom. 9. tract. 1. de Immunitate Ecclesiæ, & ejus pollutione, & reconciliatione res. 139.*

An qui audit Missam à Sacerdote suspenso, impleat præceptum audiendi Missam in die festo? *Ex p. 10. tr. 11. ex res. 7.* Quæ nunc invenietur *in tom. 2. tr. 3. de Audienda Missa in die festo res. 15.*

An Episcopus suspensus à Collatione Ordinum minorum possit, adhuc conferre Ordines majores? Et an Episcopus suspensus ab Officio confirmandi, non ideò sit suspensus ab Officio consecrandi, & ordinandi? Et an quando quis suspenditur ab administratione Sacramentorũ, non suspendatur a celebratione Missæ? Et an Episcopus suspensus validè conferat Ordines, Et notatur, quod si quis ordinasset aliquem subditum alterius Episcopi, quamvis supensus maneret, tamen sic ordinatus, ordinatus manet. Et an suspensio, quam ex ipso jure sacris ordinatus alias incurrere, minime contrahatur, si ab alieno Episcopo primam Tonsutam quis suscipiat, Et an suscipiens Ordines non servatis temporum interstitiis incidat in suspensionem, & Episcopus talem ordinans, *Ex p. 5. tr. 10. res. 6. & in p. 8. tract. 2. ex res. 2. 8. & 10. & in p. 4. tract. 4. ex res. 209.* Quæ hic reperientur *in tom. 2. tract. 5. de Sacramento Ordinis res. 25. 24. 31. 91. 38. & 92.*

An Episcopus possit dispensare vigore Concilii Tridentini in omnibus suspensionibus Papalibus in foro conscientiæ, & non solum cum suis subditis, sed etiam cum forensibus, scholaribus, Medicis, Prætoribus, Mercatoribus, &c. Et an Episcopus, qui habet potestatem dispensandi cum aliis, possit secum dispensare in suspensione, *Ex p. 7. tract. 2. ex res. 9. 10. & 11. & in p. 10. tr. 14. ex res. 66. alias 64.* Quæ hic sunt *in tom. 3. tr. 3. de Episcopis res. 10. 12. 13. & 18.*

An Capitulum Sede vacante possit dispensare super omnibus suspensionibus quibus potest Episcopus vigore Concilii Trident. *sess. 24. c. 6. Ex p. 8. tr. 4. ex res. 7.* Quæ nunc invenietur *in tom. 3. tr. 5. de Capitulo Sede vacante res. 19.*

An Clericus, & Religiosi suspensi teneantur dicere Horas Canonicas, Et quid de eo, qui beneficium suscepit, dum erat suspensus, *Ex p. 2. tract. 12. ex res. 40. & in part. 9. tract. 9. ex res. 22.* Quæ hic reperientur *in tom. 3. tract. 6 de Horis Canonicis res. 31. & 112.*

An qui consecratur in Episcopum ante legitimam ætatem triginta annorum incurrat suspensionem, Et an consecratio Episcopalis suscepta per saltum inducat suspensionem? *Ex p. 12. tr. 1. ex res. 118. & 109.* Quæ hic sunt *in tom. 4. tr. 8. de Consecratione Episcopi res. 108. & 109.*

An dubitans, sit ne aliqua lex suspensionem imponens usu recepta, possit existimare non esse usu receptam, Et an lex pœnalis suspensionis obliget ad mortale. Et an pœna suspensionis triennalis ab Officio imposita in *cap. fin. §. ult. de clandest. despons.* fuerit correcta seu ablata per Concilium Trident. *sess. 24. cap. 1.* Sacerdotibus, qui Matrimoniis clandestinis interfuerint, & etiam Parochis, quamvis non intersint, si scientes talia matrimonia non prohibuerint, quando assistunt matrimonio clandestino invalido defectu testium, Et an Parochus, vel alius Sacerdos de ejus licentia, si assistant matrimonio valido, clandestino tamen ob denunciationum omissionem incurrant in pœnam suspensionis dicti *cap. fin.*? *Ex p. 4. tract. 3. ex res. 14. & in p. 1. tr. 10. ex res. 21. & in p. 10. tr. 13. ex res. 14.* Quæ nunc invenientur *in tom. 6. tr. 1. de Legibus res. 41. 42. & 33.*

An donatio facta pro patrimonio ad suscipiendos Ordines, sit in foro conscientiæ retrodonanda donatori? Et an talis sic ordinatus nullam incurrat suspensionem, nec teneatur retro edere donationem, *Ex p. 8. tr. 6. ex res. 135.* Quæ hic repetietur *in to. 6. tr. 7. de Donationibus res. 139.*

An Religiosus nulliter professus incurrat suspensionem, si ordines recipiat, & irregularitatem, si celebret, & peccet mortaliter, Et an Religiosi præter pœnas privationis officiorum, & inhabilitatis ad illa introducentes fœminas in Monasterio, incurrat suspensionem à Divinis, & excommunicationem per Bullam Pii V. Pontifici reservatam; de qua, si sit occulta, an possit Episcopus absolvere, quod idem dicendum est de Confessario virtute Cruciatæ, Et an ex Declaratione Sacræ Congregationis Cardinalium ejecti à Religione, & extra illam degentes sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublata Ordinarii locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, aut moderandi, Et an Prælati Regulares possint absolvere subditos suspensos propter Ordines susceptos ante legitimam ætatem vel absque licentia, aut per saltum, Et an Prælati Regulares teneantur ferre censuras in scriptis, & aliter faciendo, an incurrant suspensionem, Et an Prælati Regulares possint dispensare cum sæcularibus super irregularitatem ortam ex delicto, ut v. g. si suspensus Ordines suscipiat, Idem dicendum est virtute Jubilæi, & Cruciatæ. Et an Sacerdos delinquens in Monasterio exempto, puta, ludens aleis, incurrat censuram suspensionis latam à suo Episcopo contra ludentes, Et an suspensus occultus ex delicto omnino occulto non teneatur abstinere se ab usu Ordinis, ne se prodeat, *Ex p. 3. tr. 2. ex res. 66. & in p. 4. tr. 2. ex r. 66. & 82. & in p. 3. tr. 2. ex r. 85. & in p. 5. tr. 9. ex res. 73. & in p. 9. tr. 8. ex res. 50. & in tr. 7. ex res. 49. & in p. 10. tr. 13. ex res. 38.* Quæ hic reperientur *in tom. 7. tr. 2. de Regularibus res. 246. 288. 187. 297. 135. 300. 197. & 294.*

An Cardinales includantur in sententia suspensionis à Summo Pontifice imposita? Et an Cardinales in suis titulis possint suspendere? Et quid de Vicario Cardinalis, Et advertitur præceptum sub pœna suspensionis non inducere peccatum mortale, nisi expresse, & verbis æquivalentibus id significetur. *Ex p. 5. tr. 2. ex res. 46. & 12. & in p. 12. tr. 12. ex res. 15.* Quæ hic sunt *in to. 9. tr. 7. de Cardinalibus res. 32. 37. & 108.*

TRACTATUS IV.

De Interdicto. p. 135.

1. AN interdictum personale speciale possit fieri pro culpa veniali? *Ex p. 5. tr. 10. res 79. alias 78. ibid.*

2 An interdictum personale generale possit fieri pro debito pecuniario? *Ex part. 5. tr. 10. res. 80. alias 79. ibid.*

3 Quale peccatum sit violare interdictum; Et an laicus non interdictus, si sine vi, aut scandalo audiat Officia Divina, præsertim Missam in loco interdicto, peccet mortaliter? *Ex p. 5. tr. 10. ex res. 69. alias 68. ibid.*

4 An in violatione interdicti detur parvitas materiæ? *Ex p. 5. tr. 5. res. 59. p. 136.*

5 An sit peccatum mortale dicere Missam tempore interdicti, omissa una circunstancia ex requisitis in *cap. Alma mater*, ut v. g. facere Sacrum apertis januis, &c? *Ex p. 5. tr. 10. res. 66. alias 65. ibid.*

6 An prohibitus celebrare in loco delicti, possit celebrare, v. g. in Ecclesia Patrum Capucinorum, vel Carmelitarum propè Urbem existente. *Ex p. 4. t. 4. & Misc. r. 123. ibid.*

7 An licitum sit celebrare coram personis interdictis? Sed difficultas est, si persona expelli non possit quid est faciendum? *Ex p. 5. tr. 10. r. 65. alias 64. p. 137.*

8 An deficiente Clerico, possit Sacerdos accipere laicum ad serviendum Missæ? Et an in dicto casu possit celebrare cum duobus Ministris laicis? *Ex p. 5. tr. 10. res. 88. alias 87. ibid.*

9 An Sacerdotes, qui possunt in interdicto Missam dicere & Clerici divinis Officiis assistere, possint etiam communicare absque celebratione, *Ex p. 5. tr. 10. r. 83. alias 82. ibid.*

10 An laici, quibus tempore interdicti licitum est in aliquibus diebus Missam audire, possint etiam Sacram Eucharistiam sumere. Et an, si tempore interdicti occurrat præceptum sumendi Eucharistiam, ut in Paschate Resurrectionis, poterit dari sæcularibus; *Ex p. 5. tr. 10. res. 84. alias 83. p. 137.*

11 An tempore interdicti, quando celebrantur divina Officia ex privilegio per Festa Paschatum intelligantur tantum primi dies? Et an dicta Festa Paschatum accipienda sint à primis Vesperis juxta morem, quo Ecclesia solet Festivitates inchoare? Adde Festum Paschatis posse sumi saltem *à Gloria in excelsis* Sacri diei Sabbathi. Et aliqua alia circa supradicta, & circa celebrationem festivam Corporis, & ejus Octava explanantur in prædicto casu tempore interdicti. *Ex p. 5. tr. 10. res. 61. p. 138.*

12 An Clerici conjugati possint interesse divinis Officiis tempore interdicti, *Ex part. 5. tract. 10. res. 86. alias 85. p. 138.*

13 An qui habet duo domicilia, alterum in loco interdicto, & alterum in loco non interdicto, censeatur ipse interdictus, *Ex p. 5. t. 10. res. 71. alias 70. ibid.*

14 An licitum sit alicui non interdicto audire Missam Sacerdotis interdicti personaliter; *Ex p. 5. tr. 10. r. 64. ibid*

15 De pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ apposita ab Urbano VIII. in Bulla contra non residentes. Et clare, & breviter explicatur, quid importet dicta pœna. Et in prædicto casu quæritur, an si quis ita interdictus celebret intra Ecclesiam, fiat irregularis, Et quid, si tantum audiat Officia divina, Et an Episcopus interdictus ab ingressu Ecclesiæ possit intra illam recipere

cipere Sacramenta? Et an possit io Ecclesia exercere actum jurisdictionis pro foro interno, Et inter alia alii decem casua cursim adnotantur, in quibus Episcopis interdicitur ingressus Ecclesiæ. *Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3. r. 2. ibid,*

16 An interdicto ab iogressu Ecclesiæ prohibeatur omnis ingressus, Et an saltem dum celebratur divinum Officium, possit talis interdictus ibi orare, loqui, disputare, & concionem audire, *Ex p. 5. tr. 10. ref. 73. alias 72. p. 139.*

17 An interdictus ab ingressu Ecclesiæ possit intra illam recipere Sacramenta, *Ex p. 5. tr. 10 ref. 74. alias 73. ibid.*

18 An interdictus ab ingressu Ecclesiæ possit in Cæmeterio Officia divina audire, & Missam celebrare, *Ex p. 5. tr. 10. ref. 76. alias 75. p. 139.*

19 An ioterdictus ab ingressu Ecclesiæ, si moriatur cum signis pœnitentiæ, sit absolvendus, ut possit sepeliri io loco sacro, *Ex par. 5. tr. 10. ref. 75. aliàs 74. ibid.*

20 An in interdicto personali generali licita sit Ecclesiastica sepultura, *Ex part. 5. tr. 10. ref. 67. alias 66. p. 140.*

21 An qui tempore interdicti habent privilegium particulare assisteodi Divinis Officiis, vel interessentes in diebus Paschalis, Pentecostes, &c. possint in loco sacro sepeliri, *Ex p. 5. tr. 10 ref. 68. alias 67. ibid.*

22 An Episcopus possit suspendere interdictum, *Ex p. 5. tr. 10. r. 70. alias 69. p. 140.*

23 An Confessarius possit tollere interdictum personale particulare sine reservatione latum post satisfactionem, vel satisfaciendi cautionem, *Ex p. 5. tr. 10. ref. 72. alias 71. ibid.*

24 An interdicto Clero, intelligantur interdicti Religiosi, Et quid, si Religiosus habeat beneficium sæculare v. g. Pastoratum, Canonicatum, &c. ita ut censeatur à suis segregatus? Et quid est diceodum, si censura feratur sub nomine Personarum Ecclesiasticarum; an comprehendantur Religiosi, etiam Conversi, Moniales, Novitii, & Eremitæ? *Ex p. 5. tr. 10. ref. 81. alias 80. p. 141.*

Appendix ad reliquas difficultates mistas, quæ simul pertinent ad istum *tract. 4. de Interdicto hujus tomi quinti.*

An Pontifex possit aliqoibus interdicere usum Sacramentorum? Et pro praxi hujus quæstionis aliqui casus valde notandi explanantur in textu hujus Resolutionis. *Ex p. 8. tr. 1. ex ref. 79.* Quæ nunc iovenientur *in tom. 3. tr. 1. de Potestate Pontificis quoad Sacramenta, ref. 2.*

An Capitulum Sede vacante possit ponere interdictum personale, & locale, & etiam cessationem à divinis, *Ex p. 8. tr. 4. ex ref. 21.* Quæ hic reperietur *in tom. 3, tr. 5. de Capitulo Sede vacante ref. 30.*

An requiratur monitio ad valorem interdicti, Et an interdictum, si absolute non proferatur, sed ferendum sit, obliget etiam sub mortali, Et an si judex sit interdictus, valide alium interdicat, Et an si quis invincibiliter ignorat ioterdictum, incurrat illud, Et an dubius, an contraxerit interdictum, censendus sit interdictus, Et an interdictum sit actus irretractabilis, seu irreparabilis ad ornatum Concilii Tridentini, à quo appellare possit subditus à sententia interloquutoria, Et an interdictum non possit validè ferri, ac proinde neque incurri nisi ob peccatum cæterius inobedientiæ, seu contumaciæ respectu Ecclesiæ, Et an pueri, si ante usum rationis decedant, possint sepeliri in loco interdicto, *Ex p. 5. tr. 9. ex ref. 18. & in p. 1. tr. 6. ex ref. 76. & in p. 5. tr. 9. ex ref. 50. & in p. 3. tr. 6. ex ref. 41. & in p. 5. tr. 9. ex r. 17. & in p. 9. tr. 6. ex r. 13. & in p. 4. tr. 3. ex r. 35. & in p. 9. tr. 8. ex r. 21. & in p. 5. tr. 9. ex ref. 55. & in p. 3. tr. 6. ex r. 88.* Quæ hic sunt supra in hoc ipsomet, *tom. 5. tr. 1. de excommunicatione ref. 41. 21. 32. 34. 35. 125. 7. 8. & 108.*

An dubius sit ne aliqua lex interdictum imponens usu recepta, possit existimare non esse usu receptam, Et an lex pœnalia interdicti obliget ad mortale, *Ex p. 4. tr. 3. ex ref. 14. & in p. 1. tr. 10. ex ref. 21.* Quæ nunc invenietur *in tom. 6. tr. 1. de Legibus ref. 41. & 42.*

An liceat ministrare Sacramentũ Confirmatioois personaliter interdicto, qui causam dederit, Et an qui sic ministrat hoc Sacramentum non peccet per violationem interdicti, sed quia ministrat in peccato mortali, & proinde non facit duo peccata; primo, quia ministrat in peccato: secundo, quia violat interdictum? *Ex p. 5. tr. 10. ex ref. 63.* Quæ hic repetietur *in to. 1. tr. 2. de Confirmatione ref. 20.*

An Sacramentum Penitentiæ ministratum à Sacerdote interdicto sit nullum, & ejus absolutio invalida, Et an Sacerdos interdictus, præseote alio sine prædicto impedimento, possit absolvere moribundum, *Ex p. 5. tr. 10. ex ref. 62. & in p. 4. tr. 2. ex ref. 68. & ex tr. 3. ref. 60.* Quæ hic sunt *in tom. 8, tr. 4. de Absolutione sacramentali ref. 14. 15. & 43.*

An tẽpore interdicti possit Missa celebrari in quocumque Oratorio ab Episcopo approbato? Et an tẽpore interdicti possit Missa celebrari in privato Oratorio coram familiaribus vigore Cruciatæ, si non adsit præsens Dominus? Et an designatio Oratorii privati virtute Cruciatæ tempore interdicti possit fieri à quocumque Ordinario? Et quinam intelligantur sub nomine domesticorom, ut possint in Oratorio privato audire Missam tempore interdicti vigore Bullæ Cruciatæ? Et notatur, quod Sacerdos privilegiatus tempore ioterdicti vigore Cruciatæ potest eligere laicum, si Ministrum privilegiatum non reperiat, ut inserviat Sacro. Et an tempore interdicti, ut quis possit celebrare domi in Oratorio privato virtute Cruciatæ, sit omnino necessaria licentia Episcopi? Et an io privatis Oratoriis virtute Cruciatæ non solum in diebus concessis, sed in Festivitatibus prohibitis tempore interdicti, possit ibi Missam celebrari, & audiri? Et quis teneatur sumere Bullam Cruciatæ, ut tempore interdicti audiat Missam? *Ex p. 5. tr. 10. ex ref. 60. & in p. 4. tr. 4. ex ref. 13. & 76. & in p. 9. tr. 1. ex ref. 26. 27. & 19.* Quæ nunc invenietur *in tom. 4. tr. 2. de Oratoriis resolutione 38. 39. 55. 50. 51. & 36.*

An Bulla Cruciatæ suspendat privilegia, quæ habent Regulares celebrandi tempore interdicti in aliquibus Festivitatibus, io quibus omnes admittuot ad Officia divina, & ad recipiendum Sacramenta? Et an tempore interdicti, si quis habeat Bullam Cruciatæ, teneatur Missam audire? Et qui in dicto casu Missam audit, an teneatur aliquas preces pro unione Principum Christianorũ contra Infideles emittere sub onere peccati mortalis, vel saltem venialis? *Ex p. 1. tr. 11. ex ref. 87. & 2.* Quæ hic reperientur *in tom. 4. tr. 3. de Bulla Cruciata ref. 125. & 124*

An privilegia Mendicantium sint revocata per Concilium Tridentinum *sess. 25. cap. 12. de reformat.* quoad celebrandum tempore interdicti? Et an Episcopus possit interdicere famulos Religiosorum sine speciali mandato Romani Pontificis, Et an Episcopi possint præcipere Regularibus, ut interdicta ab Apostolica Sede, vel propria authoritate lata populo denuncient, *Ex p. 4. tr. 4. ex ref. 213. & in p. 5. tr. 9. ex ref. 43. & in p. 11. tr. 2. ex ref. 21.* Quæ hic suot *in tom. 7. tr. 1. de Regularibus ref. 125. 43. & 40.*

An qui audit Missam à Sacerdote interdicto, satisfaciat præcepto audiendi Missam in die festivo, Et si fortè contingat, ut in urbe plura essent Templa, & loca interdicta, longeque distaret Ecclesia aliqua intra urbem, vel in suburbia libera ab interdicto, teneatur qois in die festo eoire, ut audiat Missam, *Ex p. 10. tr. 11. ex ref. 7. & 8.* Quæ nunc invenientur *in tom. 2. tr. 3. de Audienda Missa in die festo ref. 15. & 17.*

An Moribundus sensus carens sit ungendus tempore interdicti, non valens alia Sacramenta recipere, si non habeat Bullam Cruciatæ; & hoc etiam in dicto casu à Sacerdote excommunicato, & denunciato, *Ex p. 5. tr. 3. ex resol. 89. & in tract. 10. ex r. 78. alias 77. & in p. 3. tr. 4. ex r. 170. aliàs 171.* Quæ hic reperientur *in tom. 2. tr. 4. de Extrema-Unctione ref. 31. 32. & 33*

An Episcopus interdictus validè conferat Ordines, Et an ioterdictus à Sacro faciendo possit Ordines conferre, *Ex p. 8. tr. 2. ex ref. 2. & in p. 5. tr. 10. ex ref. 87. alias 86.* Quæ hic sunt *in tom. 2. tr. 5. de Sacramento Ordinis ref. 24. & 26.*

An ordinatus ab Episcopo interdicto gaudeat privilegio fori, *Ex p. 4. tr. 1. ex ref. 26.* Quæ nunc invenientur *in tom. 9. tr. 2. de Immunitate Ecclesiastica ref. 146.*

An licitè contrahatur matrimonium tempore interdicti, Et quid, si ipsi contrahentes sint specialiter ioterdicti? Et an tempore interdicti possint fieri matrimonii benedictiones, Et an saltem possint fieri benedictiones nuptiales in diebus, in quibus permittuntur divina Officia, ut Paschatis, &c. *Ex p. 3. tr. 4. ex ref. 166. alias 167. & in part. 5. tract. 10. ex ref. 82. & 85. alias 81. & 84.* Quæ hic reperieotur *in tom. 2. tr. 6. de Matrimonio ref. 107. 108. & 109.*

An Clerici interdicti teneantur dicere Horas Canonicas, *Ex p. 2. tr. 12. ex ref. 40.* Quæ nunc invenietur *in tom. 3. tr. 6. de Horis Canonicis ref. 31.*

An Clerici interdicti gaudeant privilegio Canonis, *Ex p. 9. tract. 4. ref. 13.* Quæ hic est suprà *in tr. 2. de censura ob percussionem Clerici ref. 37.*

Nota, quod io proximo prætetito tractatu de suspensione invenies aliquas parvas, & paucas difficultates etiam pro hoc *tr. de Interdicto in resol. 78. 10. 11. & 19. & non in aliis Resol. praecitati tractatus.*

An interdictus incurrat irregularitatem, si exerceat solemniter actus minorum Ordinum, Et an si quis interdictus recipiat Ordinem sacrum, fiat irregularis, Et an Episcopi in aliquo jure excipiantur ab incurrendo interdictum, quæ jure generali fertur, *Ex p. 4. tr. 2. ex ref. 92. & in p. 9. tr. 7. ex ref. 23. & in p. 4. tr. 2. ex ref. 53.* Quæ hic sunt infra io hoc ipsomet *tom. 5. tr. 5. de Irregularitate ref. 17. 14. & 10.*

An Cardinales includantur in sententia interdicti à Summo Ponti-

Pontifice imposita? Et an Cardinales possint in suis titulis interdicere; Et quid de Vicario Cardinalis? Et docetur, quod omnibus parturientibus, aut proficiscentibus ad bellum potest tempore interdicti ministrari Eucharistia, & absolvi à quocumque Sacerdote etiam non approbato ab omnibus casibus, & censuris. *Ex p. 5. tr. 2. ex resol. 46. & 12. & in p. 12. tr. 2. ex resol. 33.* Quæ nunc invenientur *in tom. 9. tract. 7. de Cardinalibus resol. 32. 39. & 126.*

An liceat tempore interdicti consecrationem Episcoporum ministrare, Et an saltem tempore interdicti liceat ministrare consecrationem Episcoporum in illis quatuor Festivitatibus in quibus ex indulto *cap. Alma*, permittitur celebratio solemnis divinorum Officiorum, Et an possint ministrari Ordines tempore interdicti, quamvis locus sit interdictus ab ipso ordinante, Et an ex jure antiquo, & novo Ordinum ministratio tempore interdicti sit prohibita, Idem est de aliis Sacramentis, exceptis Baptismi, & Pœnitentiæ. Et an saltem Sabbato Sancto in loco interdicto possit Episcopus conferre consecrationem Episcopalem, *Ex part. 12. tract. 1. ex resol. 100. & 101.* Quæ hic reperientur *in tom. 4. tr. 8. de Consecratione Episcopi resol. etiam 100. & 101.*

An si Ecclesia sit interdicta, & Cemeteria, gaudeat immunitate quis ad eam confugerit? *Ex part. 6. tract. 5. & resol. 5. & 6.* Quæ hic sunt *in tom. 9. tract. 5. de Immunitate Ecclesiæ resol. 6. & 8.*

An non solum Clericus, sed etiam laicus possit in articulo mortis absolvere ab interdicto personali, *Ex p. 5. tr. 9. ex resol. 7.* Quæ hic est supra in hoc ipsomet *tr. 5. t. 2. de Excommunicatione resol. 220.*

An Episcopus, qui potest cum suis subditis dispensare in interdicto, possit secum dispensare; *Ex p. 10. tract. 14. ex resol. 66. alias 64.* Quæ nunc invenietur *in tom. 3. tract. 3. de Episcopis resol. 18.*

TRACTATUS V.

De Irregularitate, atque de ejus dispensatione Pag. 141.

1 AN ad incurrendam irregularitatem, quæ culpa sequatur, sufficiat peccatum veniale, Et an Papa possit imponere irregularitatem purè ob peccatum veniale, *Ex p. 4. t. 4. & Misc. r. 41. ibid.*

2 Ex occasione cujusdam homicidii casualis fuit olim à me quæsitum. Utrum ad irregularitatem ex delicto incurrendam requiratur culpa mortalis, ita ut negligentia venialis non sufficiat, *Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. r. 18. alias 20. p. 141.*

3 An suspensio, interdictum, & irregularitas, &c. incurrantur propter culpam venialem, *Ex part. 4. tract. 6. & Miscel. 2. resol. 51. p. 142.*

4 An irregularitas ex delicto incurratur, si delinquens noscat peccatum, sed ignorat jus positivum prohibens sub dicta pœna irregularitatis, *Ex part. 3. tract. 5. & Miscel. 1. resol. 67. ibid.*

5 An quis incurrat irregularitatem, si committat aliquid quod sit jure naturæ prohibitum, vel homicidium, ignorans tamen esse prohibitum jure Ecclesiastico, aut saltem pœnam irregularitatis ei esse annexam, *Ex part. 4. tr. 2. resol. 36. ibid.*

6 An ignorans alicui actus impositam esse irregularitatem excusetur ab illa, Idem dicendum est de pęna excommunicationis, suspensionis, & interdicti, etiamsi ignorantia sit vincibilis, dummodo non sit crassa, vel supina. Et docetur, quòd irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licèt videatur esse ex delicto, includit præcipuè defectum lenitatis, & ideò incurritur, licet occidens ignoret homicidio illam impositam esse & hoc dubium est valdè notandum, quia quotidianum, & à paucis decisum. *Ex p. 4. tr. 2. resol. 85. p. 142.*

7 An ignorans homicidio esse annexam irregularitatem excusetur ab illius incursione, Ex quo oritur hæc alia difficilis quæstio. An qui scienter accessit ad consanguineam uxoris suæ, ignorans tamen privationem petendi debitum esse ab Ecclesia ob hoc peccatum impositam, illam non incurrat, & sic non egeat dispensatione, ut à sua uxore petat debitum, *Ex p. 9. tract. 7. & Misc. 2. resol. 89. p. 143.*

8 An irregularitas incurratur in aliquo casu à jure non expresso, Et quid est dicendum, quando dubium est de jure, hoc est, an sit pro aliquo delicto commisso imposita à jure aliqua irregularitas; an tunc judicandum sit non esse irregularitatem in eo casu constitutam, *Ex p. 4. tr. 2. resol. 80. ibid.*

9 An communis opinio Doctorum possit introducere aliquam irregularitatem, etiam si clarè non sit expressa in jure, Idem censendum est de quibusdam censuris, v.g. suspensionis propter susceptionem Ordinis per saltum. *Ex p. 8. tr. 7. & Misc. resol. 28. Pag. 143.*

10 An Episcopi incurrant irregularitatem, quæ fertur aliquo jure generali? Et an aliquo jure Episcopi excipiantur ab incurrendo excommunicationem, quamvis excipiantur ab incurrendo suspensionem, & interdictum, quæ jure generali feruntur, quæ sunt distincta ab irregularitate, & excommunicatione, *Ex p. 4. tr. 2. resol. 53. p. 144.*

11 An Episcopus incurrat irregularitatem, si concedat licentiam judici laico exhumandi corpus occisi ab Ecclesia ad finem capiendi informationem de delicto in genere, & in §. ultimo hujus Resolutionis invenies aliud pulchrum dubium notabile, & grave. *Ex p. 4. tr. 2. ex resol. 95. ibid.*

12 An irregulares possint initiari prima Tonsura sine prævia dispensatione, Ex quo infertur, an prima Tonsura sit Ordo, *Ex p. 4. tr. 2. r. 88. p. 144.*

13 An initiatus Ordinibus minoribus, & Sacris non suscepta Tonsura sit irregularis, & teneatur dictam Tonsuram sumere, Ex quo deducitur, an Tonsura sit Ordo, *Ex p. 6. tr. 8. & Miscel. 3. resol. 29. ibid.*

14 An excommunicatus, si sumat minores Ordines, efficiatur irregularis, Et quid, si suscipiat Ordinem sacrum, Ex quo sequitur, quod excommunicatus minori excommunicatione recipiens primam Tonsuram non est irregularis. Et an, qui in suspensione, & interdicto recipit Ordinem sacrum, fiat irregularis, *Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. resol. 23. p. 145.*

15 An efficiatur irregularis, si quis recipiat Ordines furtivè, ut v.g. qui non examinatur, neque admissus suscipit Ordines, &c. Et quid est dicendum de aliis casibus sæpius in praxi occurrentibus, quos in §. penult. & ult. hujus Resolutionis discussos invenies. Et an quando tempore Ordinationis Episcopi ferunt excommunicationem contra furtive, &c. Ordinationi se ingerentes, dicta irregularitas regulariter sit Papæ reservata, ita ut Episcopus in ea dispensare non possit, *Ex p. 4. tr. 2. resol. 55. ibid.*

16 An sit irregularis Latinus, si Ordinetur à Græco, vel Græcus, si ordinetur à Latino, Et quid, si ordinetur ab Episcopo schismatico, non obstante instructione Clem. VIII. super ritibus Græcorum anno 1595. *Ex p. 4. tr. 2. r. 54. p. 145.*

17 An suspensus ab Ordine incurrat irregularitatem, si ad Ordinem superiorem ascendat, Et docetur primum Sacrificium non æstimari actum illum celebrationis tunc ab Ordinatis. Et an Episcopus suspensus à Pontificalibus incurrat irregularitatem si Missam celebret cum apparatu Episcopali? Et an excommunicati, & suspensi, fiant irregulares, si exerceant ea, quæ pertinent ad jurisdictorem fori exterioris? Et quid, si Parochus excommunicatus matrimonio assistat, an incurrat irregularitatem? Et docetur excommunicatum suspensum, & interdictum non incurrere irregularitatem, si exerceant solemniter actus minorum Ordinum. *Ex p. 4. tr. 2. resol. 92. ibid.*

18 An suspensus ex Ordinatione ante legitimam ætatem, si canat Evangelium, & Epistolam in eadem Missa, incurrat irregularitatem? Et notatur, quod Sacerdos Ordinatione sua incurrens hanc suspensionem, non fit irregularis consecrando simul cum Ordinante, nec Diaconus tunc canens Evangelium. *Ex p. 50. tr. 10. resol. 37. p. 146.*

19 An Parochus, qui rebaptizavit sub conditione infantem expositum cum schedula de collato Baptismo, sit tanquam irregularis repellendus à Collatione ejusdem beneficii? Et resolutio hujus quæstionis pendet ex ea, an, illicitè baptizetur infans expositus cum schedula testificante illum fuisse baptizatum? Et quid si talis expositus fuisset inter Saracenos, aut Judæos, etiam si haberet tale testimonium, aut schedulam testificantem esse baptizatum? *Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. resol. 87. p. 146.*

20 An rebaptizantes solemniter sub conditione incurrant irregularitatem? *Ex p. 3. tr. 4. resol. 9. p. 147.*

21 An rebaptizantes aliquem sub conditione sint irregulares? Et an infans ab Infidelibus captus, sit postea baptizandus sub conditione? Pro quo casu adducitur pulchrum dubium, & multa explanantur, quæ contingere possunt pro Baptismo in dicto casu, & aliis. *Ex p. 3. tr. addit. resol. 10. p. 147.*

22 An laicus celebrans Missam, & solemniter baptizans, vel sacramentaliter absolvens incurrat irregularitatem? Et an in dicta irregularitate contracta à solis Clericis si non Sacerdotes confessiones audiant, &c. ut ascendant ad superiores Ordines solus Papa dispensare possit, in susceptis verò ut ministrant, proprius Episcopus? Et quid, si delictum occultum sit, an tunc Episcopus dispensare possit ad ulteriores Ordines, Et an per Bullam Cruciatæ quoad utrunque effectum hęc irregularitas tolli possit, *Ex p. 4. tr. 2. r. 77. p. 147.*

23 An stando in opinione Doctorum asserentium laicum non posse in articulo mortis, absente Sacerdote, infirmum communicare, an inquam, si hoc faciat, incurrat irregularitatem; Et an si Subdiaconus administrat Eucharistiam extra extremam necessitatem, irregularis maneat, Et an Diaconus ministrans Eucharistiam incurrat irregularitatem, si id faciat sine commissione Sacerdotis, & extra extremam, vel gravem necessitatem, Et an Diacono ex Officio competat Eucharistiæ dispensatio, Et quid de dispensatione sanguinis, Difficultas verò est,

an nulla urgente neceſſitate poſſit Diaconus juſſu Sacerdotis hoc Sacramentum miniſtrare, Et an adhuc in caſu neceſſitatis poſſit, prohibente Sacerdote, vel Epiſcopo, Diaconus Viaticum miniſtrare, Et an ſit licitum, Diacono abſente, vel deficiente Sacerdote in die Paraſceves in Altari Hoſtiam Conſecratam conſumere, & reliquas cæremonias peragere, Et an poſſit tamen Diaconus Hoſtiam conſecratam ex Altari deferre ad ſepulchrum in die Paraſceves, ſicut poteſt idem Sacramentum ex uno Altari ad aliud transferre, Et tandem curſim infertur, quod laicus ſolemniter baptizans non ſit irregularis; & fingens ſe Sacerdotem & abſolvens ſacramentaliter non ſit irregularis; nec erit irregularis laicus, qui cum ſtola, & ſuperpelliceo concionem habuerit in Eccleſia tanquam Diaconus. *Ex p. 11. tr. 7. & Miſc. 7. r. 44. p.* 148.

24 An incurrat irregularitatem is, qui ſine Ordine requiſito adminiſtrat alia Sacramenta, quam ſolemnem Baptiſmum, & Sacrificium Miſſæ. Et ſupponitur quod irregularis efficitur, qui miniſtrat in Ordine, quem non habet. Sed limitatur primò ad Ordines ſacros, nam ſi in Minoribus miniſtret etiam ſolemniter, non erit irregularis. Secundò, ut miniſtret ſcienter, & non ex ignorantia, putans bona fide ſe habere talem Ordinem. Tertiò, ut miniſtret ſolemniter. Et quæritur, an ſupradicta irregularitas ſolos Clericos, aut etiam laicos comprehendat, Et notatur per abſolutionem ſacramentalem præſtitam ab eo qui ordinatus non eſt, irregularitatem non induci. Et an hanc irregularitatem non incurreres, ſi matrimonio aſſiſteres tanquam Parochus, cum tamen Parochus non ſit. Et docetur exercentem Officium Ordinis, quem non habet non fore irregularem, ſi illum præſtet abſque intentione uſurpandi Ordini uſum. *Ex part. 10. tractat. 11. & Miſc. 1. reſolu. 21. pag.* 149.

25 An qui ſine Ordine requiſito adminiſtrat Sacramenta, ſit irregularis, Et an laicus exercens actum Ordinis, v. g. ſacramentaliter abſolvens, &c. incurrat irregularitatem, Et in textu hujus Reſolutionis multi, & diverſi caſus, adducuntur pro praxi prædictarum quæſtionum. Ex *p. 4. tr. 2. reſ. 56. p.* 149.

26 An Clericus nondum Sacerdos, ſi excipiat alicujus confeſſionem, efficiatur irregularis, Et an irregularitatem exercendi Ordinem, quem non habet, poſſit Epiſcopus diſpenſare, ut utatur Ordine ſuſcepto, Et quid, ut aſcendat ad Ordines ulteriores, ſi delictum eſt occultum an poſt Concilium Tridentinum Epiſcopus poſſit diſpenſare, *Ex p. 4. tr. 2. r. 91. p.* 150.

27 An Sacerdos, qui non habet licentiam confitendi, ſi excipiat alicujus confeſſionem, incurrat irregularitatem, idem dicendum eſt, ſi talis Sacerdos adminiſtret Extremam Unctionem, *Ex p. 4. tract. 2. reſ. 89. p.* 150.

28 An Sacerdos excommunicatus, ſi excipiat confeſſiones incurrat irregularitatem, Et an hoc procedat, quantumcumque excommunicatio, vel delictum ſit occultum etiam ſi abſolutio eſſet invalida ob culpam pœnitentis, Et an Sacerdos excommunicatus ex ſola adminiſtratione Euchariſtiæ, quamvis non celebret, incurrat irregularitatem, Ex *p. 4. tr. 2. reſ. 90. ibid.*

29 An Confeſſarius qui obligat pęnitentem ad confitendi delictâ dignum morte, ſi juridicè interrogetur, incurrat irregularitatem, idem dicendum eſt, ſi illi conſulat, ut conſentiat ſententiæ mortis juſtæ, quam differre non poteſt niſi per injuſtam appellationem. Et quid, ſi illi conſulat omittere appellationem à jure conceſſam, *Ex p. 4. tr. 2. reſol. 99. ibid.*

30 An Confeſſarius, qui frangit Sigillum confeſſionis, ſit irregularis, Et an laicus, qui ſine neceſſitate confeſſionem ſecretam audit, fiat irregularis, ſi illam revelet, *Ex p. 5. tr. 11. reſ. 53. p.* 151.

31 An clericus excommunicatus incurrat irregularitatem, ſi faciat coram ſe celebrare, Et multi alii caſus pro diverſis irregularitatibus adverſus Majolum deciduntur in textu hujus Reſolutionis Ex *p. 4. tr. 2. reſ. 57. p.* 151.

32 An ſuſpenſus à ſuſceptione Sacramentorum incurrat irregularitatem ſuſcipiendo illa, Ex *p. 5. tr. 10. reſ. 26. ibid.*

33 An in dubio, ſi incurrerit excommunicationem, miniſtrando quis Sacramenta, efficiatur irregularis, *Ex part. 5. tr. 9. reſ. 94. ibid*

34 An ſuſpenſus ab Officio prædicandi irregularitatem incurrat, ſi concionetur ſaltem cum ſolemnitate, Idem dicendum eſt de excommunicato. *Ex part. 5. tr. 10. pag.* 151.

35 An excommunicatus recitando Horas canonicas, & dicendo *Dominus vobiſcum*, incurrat irregularitatem, Et ſi non peccet mortaliter, an ſaltem peccet venialiter dicendo privatim *Dominus vobiſcum*, *Ex p. 4. tr. 2. reſ. 94. ibid*

36 An excommunicatus recitando Horas Canonicas privatim & dicendo *Dominus Vobiſcum*, incurrat irregularitatem, vel peccet mortaliter, *Ex part. 5. tr. 9. reſ. 93. pag.* 152.

37 An Clericus ſodomita occultus ſit ſuſpenſus, & ſi celebret, incurrat irregularitatem, *Ex part. 2. tract. 17. & Miſc. 3. reſolut. 69. ibid.*

38 Canonicus mihi conjunctiſſimus, literis ad me miſſis, ſcire volebat: Utrum Sacerdos Beneficiarius exercens per multos annos crimen ſodomiticum cum fœmina, occulte tamen & ſine ſcandalo, incurrerit irregularitatem, & pœnas Extravag. Pii V. Et an doctrina dictæ quæſtionis procedat in omnibus aliis criminibus, quibus à jure infamia annexa eſt, ut ſunt perjurium in judicio, ſimonia, uſuræ uſurarum, ſacrilegium, duellum, hæreſis, ejuſque favor, crimen læſæ Majeſtatis, percuſſio hoſtilis Cardinalium, & ſimilia; *Ex p. 2. t. 17. & Miſc. 3. r. 21. p.* 152.

39 An irregularitas orta ex infamia juris contrahatur, ſi crimen eſt occultum? Et an Simonia in ordine, & beneficio, ſi occulta ſit, inducat irregularitatem; Et an Sacerdos publicus concubinarius, vel adulterus poſt peractam pœnitentiam, & emendationem publicam vitæ ſine diſpenſatione celebrare poſſit? quia ex infamia facti non oritur irregularitas. Et docetur Clericos concubinarios notorios ſuſpenſionem ab Officio contrahere, ſed ſuſpenſionem iſtam conſuetudine contraria ablatam eſſe, *Ex p. 4. tr. 2. ex reſ. 93. ibid.*

40 An irregularitas incurratur à pueris ante pubertatis annum; *Ex p. 4. tract. 2. reſ. 66. p.* 153.

41 Olim hoc facti genus mihi propoſitum fuit: Vir Nobilis accepit in domum ſuam quemdam infantem expoſitum in Hoſpitali? modo cum ſit adoleſcens bonæ indolis vult illum ad ſacros Ordines promovere; quæritur, an iſte ſit irregularis propter periculum illegitimitatis, ita ut egeat diſpenſatione? *Ex p. 2. tr. 15. & Miſc. 1. reſ. 22. pag.* 153.

42 An expoſiti cenſendi ſint irregulares, & ſint baptizandi? Et ſi infans inveniatur ſine ſchedula, de Baptiſmo teſtante, & puer ex colore, & ætate videtur infans natus ante menſem an in tali caſu ſit etiam cum conditione baptizandus? Et quid, ſi puer expoſitus fuiſſet inter Infideles, etiam ſi habeat Chartam teſtantem de Baptiſmo? Et an peccet mortaliter, ſi quis non baptizatum baptizet ſub conditione? Ex *p. 3. tr. addit. reſ. 6. ibid.*

43 An expoſiti dicantur irregulares? Ex *part. 4. tract. 2. reſ. 58. pag.* 153.

44 An dubius, ſi quis ſit illegitimus, debeat cenſeri irregularis, Et alii quatuor caſus in corpore hujus Reſolutionis circa illegitimitatem explanantur ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem. Ex *part. 4. tr. 2. reſ. 59. p.* 154

45 An filius natus ex Patre catholico, qui poſtea in hæreſim incidit, & in eo mortuus eſt, vel etiam ſi pœnituerit, brachio ſæculari traditus eſt, an inquam, in his caſibus filius incurrat irregularitatem ſaltem ex infamia, Ex *p. 4. tr. 2. reſ. 45 p.* 154.

46 An filii Hæreticorum, qui combuſti ſunt, ſed ſigna contritionis dederunt, ſint hoc non obſtante, irregulares, Et ſupponitur filios, & nepotes Hæreticorum, & eos, qui Hæreticis faverunt, vel receperunt, irregulares eſſe, & inhabiles ad beneficia, & officia publica, ſi per viam virilem deſcendunt, ſi verò via fœminea filios, non nepotes. Et an ſaltem incurrant aliam irregularitatem, nempe ex infamia? Et notatur, quod non ſunt inhabiles deſcendentes prędictorũ morientium abſque emendatione, ſi nati fuerint ex eis, quando erat Catholici & non fautores, nec receptores. Et dato, quod Hæretici irregulares ſint, an ſatis probabiliter dici poteſt hanc irregularitatẽ non extendi ad Hęreticos externè negantes Fidem, non autem interne, Et an ſuſpecti de hæreſi hanc irregularitatem incurrãt, Et quid de Schiſmaticis, Et quis in hac irregularitate poſſit diſpenſare, Ex *p. 10. tr. 11. & Miſc. 1. r. 23. ibid.*

47 An filii Sarracenorum, Paganorum, Judęorum, &c. ſint irregulares, Et difficultas verò conſiſtit, quanto tempore ſit judicandus aliquis Neophitus, ut ratione irregularitatis non poſſit etiam minores Ordines recipere, an poſt decem annos à ſuo Baptiſmo non ſit amplius irregularis, Et in tali caſu notatur quod non diſpenſatur in irregularitate, ſed declaratur irregularitatem ceſſaſſe. *Ex p. 4. tr. 2. reſ. 50. p.* 155.

48 An fictè negans fidem ab ea apoſtando ſive ſpontè, ſive timore ductus incurrat irregularitatem, Et ſi crimen notorium ſit, an incurrat irregularitatem ex infamia non verò ſi ſit occultum, *Ex p. 4. tr. 2. reſ. 49. ibid.*

49 An Hæreticus occultus incurrat irregularitatem, Et an Hæreticus occultus poſt impetratam abſolutionem poſſit ſine ulla diſpenſatione, & metu irregularitatis celebrare, Ex *p. 4. tr. 2. reſ. 45. ibid.*

50 An ſuſpecti de hæreſi ſint irregulares, Et an Clericus qui lapſus eſt in hæreſim poſſit poſt pœnitentiam & abjurationẽ exercere ſuſceptos Ordines dummodò obtineat diſpenſationem ſaltem ab Epiſcopo, Et an prohibitum ſit Inquiſitori Generali Hiſpaniarum, ut non poſſit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus diſpenſare ut Miſſam celebrent, Ex *p. 4. tr. 2. reſ. 48. p.* 155.

51 An qui de hæreſi ſuſpecti coguntur per Inquiſitores abjurare de vehementi, incurrant irregularitatem, *Ex part. 4. tr. 2. reſ. 47. p.* 156.

52 An Hæreticorum fautores, receptatores, & defenſores, &c. incurrant irregularitatem, *Ex p. 4. tr. 2. reſ. 44. ibid.*

53 An Clericus qui lapsus est in hæresim, possit exercere susceptos Ordines? Et notatur quem ob suspicionem hæresi ex qua consurgit infamia, irregularem fieri. *Ex p.4.tr.4.& Misc. ref. 38. pag. 156.*

54 An Episcopus possit ordinare & dimissorias concedere filio alicujus satellitis, vel publicæ meretricis. Et latè de irregularitate ex infamia. Et supponitur satellites esse irregulares? Er quid si supradicta meretrix fuerit conjugata? Et quid de filio carnificis. Idem dicendum est de filiis, quorum patres fuerunt publicè flagellis cæsi. Es an damnati ad triremes sint irregulares? Et quid de eorum filiis? Et an Histriones, & Officium carnificum, macellariorum, lictorum, & similium sint officia infamis conditionis & notæ & ex eo sint irregulares? Et an infamis in uno loco remaneat infamis in alio loco, ita ut non possit recipere Ordines in ullo loco, Et notatur infamiam juris incurri dupliciter; Primò per sententiam judicis difinitivam. Secundò, per quædam crimina, quibus statuto juris annexa est infamia, hujusmodi sunt perjurium judicio, simonia, sodomia, improbum fænus, id est, ubi usuræ usurarum exiguntur, sacrilegium, duellum, crimen læsæ Majestatis, hæresis, fautor, defensor, & receptor Hæreticorum, & alia crimina notoria. Et an per adulterium incurratur irregularitas, vel tantùm suspensio, &c. Et tandem quæritur, quomodo infamia auferri vel dispensari possit, *Ex part. 10. tract. 11. & Miscel. 1. ref. 26. ibid.*

55 An damnatus ad triremes efficiatur irregularis? Idem est de pœna infamiæ, *Ex p.4.tr.2.ref.83.p.158.*

56 An Æthiopes sint irregulares, *Ex p. 4. tr. 2. ref. 84. ibid.*

57 An servi sint irregulares, Et an si Episcopus alterius servum scienter ordinaverit absente, vel ignorante Domino servus fiat liber, & Episcopus duplicatum Domino pretium reddere teneatur, Et an servus si sciente, vel non contradicente Domino Ordines recipiat, fiat liber? *Ex p.7: tr.7. ref. 54. aliàs 53. ibid.*

58 An qui cedit bonis, fiat irregularis, Et quid si cessio sit ignominiosa, Et inter alia, quę pro irregularitate ex infamia docentur tandem advertitur quod ictus fustium per se non infamat, nisi quando ex causa famosa quis fustibus ceditur, neque enim omne turpe factum infamat, sed id solum turpe famosum quod jus notat. *Ex p.7. tract.8.ref. 22.p.158.*

59 An qui laqueo se suspendit & impeditus ab aliis non moritur, maneat irregularis, *Ex p.4.tr.2.ref.76.ibid.*

60 An Dæmoniaci, Energumeni, & Arreptites sint irregulares, si omninò à vexatione Dæmonis liberati sunt, Et notatur, quod Dæmoniacus post Ordines susceptos illis abstinere debet, ubi tamen curati fuerint in judicio Episcopi, & unius anni spatio liberi poterunt sua officia repetere, Et quid est dicendum de amentibus, etiam si amentia non sit perpetua, sed ad tempus? Et an in hac irregularitate possit Episcopus dispensare non solum ad utendum Ordinibus susceptis, sed etiam ad alios suscipiendos, Et notatur amentem ordinatum si non licitè, tamen validè ordinari. Et tandem docetur, quod in Sacramento Baptismi & Ordinis non requiritur consensus aliquis de necessitate Sacramenti, *Ex p. 11. tr. 2. & Misc. 2. ref. 67. p. 169.*

61 An mulier quæ erumpente ipsa natura in masculum transivit, possit Sacris Ordinibus initiari inconsulto Summo Pontifice, Et quid de Hermaphrodito, in quo prævalet sexus virilis, Et an ordinatus sub prævalente virili sexu, si postea fœmineus prævaleat & de facto proferat verba Consecrationis panis, & vini, supra debitam materiam validè consecraret, *Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3. ref. 36. pag. 159.*

62 An qui habet in manu sex digitos conjunctos vel diversos, si non habet impedimentum in usum membri sit irregularis, Et an hoc arbitrio Episcopi relinquendum sit, si hæc deformitas inducat irregularitatem, *Ex par. 3. tr. 6. & Misc. 2. resol. 61. pag. 160.*

63 Quis in rixa præscindit alteri digitum, quæritur, an sit irregularis, Et quid est dicendum de illo qui alteri abscindit auriculam, dentem, nasum, testiculos, vel mammillam fœminæ, an incurrat irregularitatem, Et notatur posse contingere quod quis efficiat alium irregularem, & ipse non maneat irregularis & è contra, & pro praxi adducuntur duo casus? *Ex p.2. tr. 15. & Misc. 1. r. 20. p. 160*

64 An qui mutilavit alterius pollicem, sit irregularis? Et quid dicendum est de illo qui alteri abscindit auriculam, id est cartilaginem, ungues, dentes, testiculos, barbam, capillos, labia, mammillam fœminæ; vel qui excæcat hominem cum privando solo visu, non autem illi oculum extrahendo, & tandem qui non abscindit, sed tantùm debilitat membrum & reddit illud inutile? *Ex p. 4. tr. 2. ref. 26. p. 161.*

65 An si quis culpa sua ab alio fuit mutilatus etiam si membrum sit occultum, & non impediat usum Ordinis sit irregularis? Et an ille, qui sibi spontè membrum vel membri partem v.g. digitum vel partem digiti ex indignatione vel impatientia abscidit, sit Irregularis, etiam si ex tali abscissione non oriatur notabilis deformitas vel impedimentum ad celebrandum? *Ex p. 4. tr. 2. ref. 70. p. 161.*

66 An abscissio alicujus membri facta invito inducat ipsi patienti irregularitatem etiam si id ob culpam passus sit? Et an testiculorum abscissio etiam voluntaria inducat irregularitatem? Et notatur, quod abscissio digitorum, & cartilaginis auris, nasi & testiculorum inducit irregularitatem. Etiamque docetur quod licet qui alterum castrat, non sit irregularis, tamen qui se ipsum castrat aut se castrare permittit, est irregularis? *Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. r. 21. ibid.*

67 An, qui testiculos abscindi fecerit causa vocis retinendæ, sit irregularis? Et an voluntariè Eunuchi sint irregulares, id est permitentes se castrare ob quamcumque causam excepta causa necessitatis ob ægritudinem? Et an si abscissio integri membri sit occulta, possit Episcopus dispensare? Idem est si abscissio casu contigerit ex propria culpa, dummodò occulta sit culpa, tametsi abscissio sit notoria. *Ex p. 10. tr. 13. & Miscel. 3. resolut. 11. p. 162.*

68 An Eunuchus, qui occultè, sed spontè se fecit castrare, sit ab Episcopo dispensabilis pro irregularitate ut ad Sacros Ordines promoveatur? *Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3. ref. 28. ibid.*

69 An consulens ad mutilandum aliquem sit irregularis? Et notatur quod non erit irregularis qui dedit consiliū mutilationis quē nō potuit aliter ab homicidio avertere? *Ex p.4.tr.2.r.18.p.162*

70 An mandans aliquem verberari modo cauto, & prudenti & cum ministro fideli, & ille occidatur incurrat irregularitatem? *Ex p. 4. tr. 2. ref. 19. ibid.*

71 Clericus olim chirurgus secundùm artis præcepta exercuit suam artem cum quodam infirmo qui tamen mortuus est, quæsivit à me, an inciderit in irregularitatem, Et docetur Clericis non esse simpliciter interdictum Medicinæ exercitium aut etiam Chirurgiæ, modò fiat circa incisionem & adustionem; undè non fiant irregulares ex eo exercitio. Et aliqua alia observansur circa prohibitionem combustionis & incisionis pro Subdiaconis, Diaconis, & Sacerdotibus & Clericis aliis, etiam si sint Beneficiati. Et an in dicta prohibitione non intelligatur venæ apertio ad emittendum sanguinem, nec carnis apertio caustico, aut tumoris seu apostematis ruptio emplastro mollificativo? *Ex p. 11. tr. 7. & Misc. 7. ref. 9. ibid.*

72 An Clericus in Sacris exercens Chirurgiam per incisionem vel adustionem sit irregularis morte sequuta, liceat adhibeat necessariam diligentiam & explicatur *cap. tua nos de homicidio*? Et an Monachis & Clericis in Sacris non prohibeatur illa actio in extrema necessitate, quando non est alius Chirurgus, velut est in tempore pestis; Et an si illam operaretur quis extra extremam necessitatem cum ignorantia invincibili hujus prohibitionis incurrat irregularitatem? Et alii casus circa hoc explanantur. Et an Monachus, vel Clericus si applicat exemplastrum mollificativum quo apostema se se aperiat, & mors inde sequatur sine eorum culpa, incurrat irregularitatem? Item si supradicti secundùm peritiam artis jubeant incisionem & adustionem si mors inde sequatur, incidant in irregularitatem? Et an Clericus vel Monachus, qui secundum artem abscidit vel adussit, quando mors est sequuta propter morbi gravitatem & non ex adustione, vel abscissione, sint irregulares? *Ex p. 4. tr. 2. r. 23. p. 163.*

73 An venæ sectio sit Religiosis, & Clericis in Sacris prohibita, ita ut incurrant irregularitatem latam in *cap. tua nos*, si ex tali sectione sequuta sit mors? Et an Clerici in Minoribus, quamvis habeant beneficium, possint exercere Medicinam, & chirurgiam abscindendo, & adurendo secundum artem? Idem est dicendum de Religiosis, si non adsint Subdiaconi. Et quid, si sint Sacerdotes? Et ân liceat Clerico perito Medico dare Consilium, quod fiat minutio sanguinis, dummodo per seipsum non faciat dictam minutionem? *Ex p. 4. tr. 2. ref. 24. p. 164.*

74 An Medicus effectus Sacerdos possit sine peccato mortali exercere artem Medicinæ? Et an Sacerdos, & Religiosus liberentur à peccato, si hoc Officium circa mortis periculū exerceant causa pietatis, ac proinde gratis circa personas miserabiles, vel cognatas? Et an interdictum sit Clericis, & Religiosis exercitium Medicinæ? Et an si exerceatur per incisionem, vel adustionem, inducat irregularitatem, morte sequuta, si debita diligentia apposita est? *Ex part. 10. tractat. 11. & Misc. 1. resolut. 49. ibid.*

75 An quis incurrat irregularitatem, si volvat, v.g. infirmum; si cibum ei exhibeat, & similia faciat, ex quibus sequatur mors, aut ejus acceleratio? Et infertur Sacerdotes, & Religiosos posse servire infirmis, etiam constitutis in ultimo vitæ, & eos volvere in lecto, & reliqua exhibere cum prudentia absque metu irregularitatis. *Ex p. 5. tr. 3. r. 117. p. 164.*

76 An Clerici in Sacris, & Beneficiarii assistentes quando reus in patibulo suspenditur, incurrat irregularitatem, & peccent mortaliter? Idem est dicendum de Religiosis, *Ex p. 4. tr. 2. ref. 35. ibid.*

77 An

77 An Sacerdotes ducentes reum ad furcam incurrat irregularitatem hortando illum, ut scalam ascendat, vel accelerando executionem justitiæ etiam notabiliter? Et aliqua alia circa hunc actum explanantur in quo non incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis nisi tantum ministri justitiæ, & non alii. Et eandem notatur Sacerdotes posse sine periculo irregularitatis ministrare infirmis, vertere eos ex latere ad latus? vel transmutare de lecto ad lectum, vel eis potum, aut cibum porrigere, licet ex his actibus propter intentionem mors citius sequatur. *Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1 resol. 80, alias 79. pag. 165.*

78 An Confessarius, & responsor casuum conscientiæ sit irregularis, si interrogatus à judice, an sit obligatus ad occidendum reum, respondeat esse obligatus? Et an sit irregularis ille, qui detegit malefactorem, vel clamat esse latronem, ut comprehendatur, nisi quando quis manifestat, esse accusator, vel testis necessarius ad cognitionem causæ, vel hoc faceret, ut minister justitiæ, *Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. ref. 81. alias 80. p. 165.*

79 An irregularitatem ex defectu lenitatis incurrant tantum ministri justitiæ, & non alii. *Ex part. 3. tract. addit. ref. 85. p. 166.*

80 Carnifex super patibulum existimabat jam reum expirasse, sed unus ex adstantibus dixit, vivit, unde ipse denuo pedibus collum calcavit, & reus mortuus est, quæsituur, an in tali casu ille irregularitatem incurrerit, & an per Episcopum sit dispensabilis; *Ex par. 8. tr. 7. & Misc. resol. 61. ibid.*

81 An Ecclesiastici committentes judici laico in particulari casu alicujus rei dignum morte, si sequatur, incurrant irregularitatem? Et an hoc procedat, etiamsi in communes Ecclesiastici jurisdictionem temporalem habentes dicant judici, cui causas committunt, ut contra malefactores invigilet? *Ex p. 4. tr. 2. ref. 78. p. 166.*

82 An Clerici, & laici incurrant irregularitatem, si accusent in causa criminali cum protestatione, quando tantum agitur non de damno illato illis, sed eorum consanguineis? Et an accusator excusetur ab irregularitate, quando accuset ob læsionem factam in propria persona, aut in propriis bonis, vel ob læsionem factam eis, qui fuer ipsi commissi, si ante sententiam protestetur se non accusare ad vindictam? Idem dicendum est de accusante eum, qui dedit damnum Ecclesiæ, vel suis subditis. Et an quando accusator accusat ad evitandum grave damnum innocentis vel Reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non possit sit necessaria protestatio? *Ex p. 4. tr. 2. ref. 33. ibid.*

83 An protestatio liberet ab irregularitate, si ficto animo efficiatur, & sequatur mors? Et an laici, facta dicta protestatione incurrant irregularitatem, si non fiat simul cum ipsa accusatione, sed postea coram judice ad prolationem sententiæ, & non solum quando accusat, sed etiam quando reum retinet, & judici tradidit? Et an en Clericus consulens alteri, ut accuset in casu permisso cum protestatione, incurrat irregularitatem? *Ex p. 4. tr. 2. ref. 75. ibid.*

84 An ferens testimonium in favorem rei incurrat irregularitatem, si ob id sequatur mors accusatoris? Et quid est dicendum, si testis sit Clericus an in favorem rei possit testari de licentia Episcopi vel ejus Vicarii? *Ex p. 4. tr. 2. ref. 96. p. 167.*

85 An testis præcepto judicis obligatus vel gravi metu coactus & in casibus, quibus jure naturali tenetur testificari, incurrat irregularitatem si mors alterius sequatur? *Ex p. 4. tract. 2. ref. 38. ibid.*

86 An Advocatus qui reum defendit incurrat irregularitatem, si sequatur mors accusatoris? *Ex p. 4. tr. 2. ref. 24. ibid.*

87 An Advocatus, & testis in causa sanguinis incurrant irregularitatem si præmittant protestationem eo modo, quo facit accusator? *Ex p. 4. tr. 2. resolut. 32. p. 167.*

88 Dubia circa quandam irregularitatem. Et quæritur, quod in casu proposito in textu hujus resolutionis incurrens irregularitatem ex defectu lenitatis, an possit Episcopus, vel Confessarius Regularis privilegiatus in ea dispensare? Et an si Episcopus, & Confessarius Regularis nollent opinionem affirmativā ad praxim deducere, possit consulens confugere, ad Sacram Pœnitentiariam pro dispensatione? *Ex p. 11. tr. 1. & Misc. 2. ref. 63. p. 168.*

89 Judex pronunciavit sententiam condemnatoriam ad furcam qui postea ea gratia Principis fuit à morte liberatus, quæritur an adhuc sit irregularis, ita ut non possit ordinari absque dispensatione Pontificis? Idem est, si quando reus duceretur ad patibulum esset extractus è manibus satellitum & sic mortem evaderet. Et quid, si à Carnefice suspensus fuisset, & casu laqueus rumperetur, si propter hoc Gratiam à Principe reciperet? Et an Clericus habens jurisdictionem temporalem fiat irregularis ex eo quod constituat judicem per causis, seu criminibus capitalibus, sive in genere pro omnibus, sive in particulari pro aliquo adhuc individuo? Idem est, & multo magis verius de Principe laico. Et docetur, quod non fiunt irregulares Ecclesiastici, qui aliquem degradatum, aut hæreseos condemnatum tradunt Curiæ sæculari, ac proindè eorum Officiales multo minus. Et an accusator, Advocatus, & testis fiant irregulares si in causa sanguinis protestationem præmittant? Et quis potest dispensare contra præsentem irregularitatem contractam ex defectu lenitatis? *Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 3. r. 6. pag. 168.*

Subsequitur sub hoc, eodemque numero hujus Resol. 89. eadem questio, videlicet. An Judex proferens sententiam sanguinis, & ejus ministri justitiæ in ea cooperantes, si mors ex aliquo casu postea sequuta non fuerit, incidant, hoc non obstante, in irregularitatem? Et deducitur quod quando versamur in dubio juris in aliquo casu, quis non tenetur se habere pro irregulari? *Ex p. 12. tr. 3. & Misc. ref. 5. pag. 169.*

90 An Consiliarii Principum ut v. g. Regentes, & Præsidentes, Magistri, Rationales, &c. sint irregulares, ita ut sine dispensatione ordinari non possint? Et docetur Judices, & Officiales Episcoporum, & administratores rerum Ecclesiasticarum; imò rerum piarum quamvis sæcularium, ut sunt res personarum miserabilium, ordinari posse. Et an obligatus ad ratiocinia possit ordinari ante rationem redditam, etiam deserto Officio, & quid si fidejussores reddant? Et quid est dicendum ante decisam pecuniariam solutionem, relicti ex Officio vel administratione, &c. *Ex p. 4. tr. 2. ref. 98. p. 171.*

91 An si Clericus in bello justo incitet ad aliquem determinatè occidendum, sit irregularis; *Ex p. 5. tr. 24. & Misc. 2. ref. 98. ibid.*

92 An Clerici exhortantes in bello justo, ut hostes occidantur incurrant irregularitatem? *Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. ref. 7. ibid.*

93 An Clerici, qui in gravi necessitate pugnant in bello, incurrant irregularitatem? Et quid sentiendum est de Clericis de licentia Summi Pontificis bello assistentibus? Et notatur, quod licet in casibus, in quibus Clerici in bello justo pugnando lethaliter peccent, non sunt irregulares, esto in eo bello aliqui interficiantur aut mutilentur. *Ex p. 6. tr. 4. ref. 38. p. 171.*

94 An si Clericus ex licentia Summi Pontificis pugnet in bello, si aliquem occidat, incurrat irregularitatem? *Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. r. 6. p. 172.*

95 An Clerici in casibus, in quibus licitè possint pugnare occidendo hostes, incurrant irregularitatem? Et notatur quod in bello justo ad cujus felicem exitum non est necessaria pugna Clerici, si clericus pugnat, peccat graviter, non tamen est irregularis, nisi ipse hominem occidat, aut mutilet, quamvis aliquem feriat, & alii socii hostem occidant. *Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. r. 8. p. 172.*

96 An Clerici bello assistentes pro spirituali militum auxilio si illos in conflictu incitent ad prœliandum, incurrant irregularitatem? Et utrum sit necessaria licentia Prælati ad assistendum in exercitu absque irregularitate? *Ex par. 6. tr. 4. ref. 39. ibid.*

97 An qui vendit arma, vel tribuit, aut mutuat illa ad bellum justum, incurrat irregularitatem; Et quid, si præbeat arma offensiva in ipso conflictu belli, & quamvis sit Clericus in Sacris; *Ex p. 4. tr. 2. ref. 28. p. 173.*

98 Excusantur aliquæ irregularitates in bello injusto. *Ex p. 11. tr. 7. & Miscel. 7. ref. 8. p. 173.*

99 An Milites pugnando in bello injusto, si aliquem non occidant, remaneant tamen irregulares? Et quid de custodientibus pugnantium sarcinas? Et an militantes in bello justo aggressivo non sint irregulares, modò suis manibus sanguinem non fundant, si alii mutilant, vel occidunt? *Ex p. 4. tr. 2. r. 27. ibid.*

100 An Milites in bello justo, si occidant alios ad defendendam propriam vitam cum moderamine inculpatæ tutelæ, incurrant Irregularitatem, Et quid est dicendum de mandantibus cooperantibus, animantibus, subministrantibus arma &c. si bellum injustum est aggressivum? Et, si bellum defensivum sit justum, & licitum, an Milites etiamsi occidant, non sint irregulares? Et an sint irregulares exhortantes Milites in bello justo, ut strenuè se gerant, vel qui illis vendunt, vel donant arma, &c. *Ex p. 4. tr. 2. ref. 29. pag. 174.*

101 An qui pugnant in bello justo si dubitant, an occiderint, vel mutilaverint, debeant se judicare irregulares, *Ex p. 4. tr. 2. ref. 30. ibid.*

102 An in dubio facti circa homicidium censendum sit quis irregularis; Et an doctrina prędictæ quæstionis non extendatur ad dubium mutilationis, homicidii justi v. g. in bello justo, commissi, & in aliquibus casibus dubiis pro quibus concluditur, quod in omnibus dubiis juris, vel facti nunquam incurritur irregularitas, nisi in dubio facti homicidii prohibiti? *Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. ref. 72. p. 174.*

103 An in dubio facti non solum in causa homicidii, sed etiam in aliis casibus, quis censendus sit irregularis? Et quid in dubio homicidii justi commissi, ut in bello justo. Et infertur dubium, an mutilaverit, non esse irregularem, *Ex p. 4. tr. 2. ref. 52. ibid.*

104 An in dubio facti censendus sit quis irregularis si agatur de homicidio? *Ex p. 8. tr. 7. & Misc. ref. 6. p. 175.*

105 An si quis maneat dubius, an suum consilium influxerit ad homicidium factum, debeat se reputare irregularem? Et in dicto casu, an standum sit dictis ipsius consulti ita ut, si dicat se motum non fuisse per consilium consulens maneat liber ab irregularitate? *Ex p. 4. tr. 2. ref. 25. ibid.*

106 An dubius si mandatum suum, aut consilium influxerit in homicidium debeat se irregularem existimare? Et docetur non esse irregularem, qui non potuit dissuadere fœminæ abortum cujus consilio ipse prius author fuerit? Ex *p. 11. tr. 6. & Misc. 6. resol. 42. pag. 176.*

107 Quidem consilium dedit cuidam qui jam determinatus erat Petrum occidere, sed ex dicto consilio citius occidit, quæritur, an incurrerit irregularitatem? Et infertur non incidere in casum reservatum, si quis dedit consilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licet ex illo consilio postea libentius, & citius homicidium commiserit? Ex *part. 8. t. 7. & Misc. ref. 91. p. 176.*

108 An detur parvitas materiæ excusans ab incursione irregularitatis propter accelerationem homicidii ex delicto? Et notatur, quod qui alium inebriat, non est irregularis, quamvis ille deinde ebrius alium occidat, aut mutilet, nisi prævideat illud periculum? Ex *p. 11. tr. 6. & Miscel. 6. ref. 49. ibid.*

109 An si Paulus consulat, quod homicidium, quod Petrus vult hodie committere, eras committat, sit irregularis; Et sequitur in eventibus, in quibus non pecco suadendo, neque teneor ad restitutionem. Et notatur, quod irregularis es, si consulas, tuisque rationibus persuadeas homicidium, vel mutilationem; debes tamen consilium influere, alias non eris illius causa. Sed si dubitares, an consilium influxerit, teneris te irregularem reputare. Et an Clericus incurrat irregularitatem, si existens in Exercitu det consilium propinquum; horteturque non solum ad fortiter agendum, sed etiam ad occidendum, modò non hortetur, ut occidat hunc hostem in particulari? Et docetur posse Clericum esse à consiliis rerum bellicarum, sed cum aliquibus circumstantiis. Et quid de vendentibus, aut donantibus arma etiam offensiva in ipso conflictu belli? Et quid de Clericis in bello justo pugnantibus, & percutientibus dummodò aliquem non occidant, aut deforment, an sint irregulares? Ex *par. 11. tr. 8. & Misc. 8. resol. 42 p. 177.*

110 Quis consilio Petri aufugit in quadam obsidione, è castris, qui captus postea suspensus fuit, quæritur, an Petrus incurrerit irregularitatem? Et ex doctrina hujus difficultatis alii casus inferuntur ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem ex consilio. Ex *p. 7. t. 10. & Misc. 1. r. 30. p. 178.*

111 Ex Gallia per litteras Interrogatus fuit de hoc casu. An Titius contraxerit irregularitatem dum consulit Petro, ut ad duellum vocaret Paulum, si Paulus postea interfecit in duello Petrum? Et notatur quod qui assistunt homicidæ si faciliorem faciant occisionem sua præsentia, etiam si nihil aliud conferunt, sunt irregulares. Et quid, si Pater, filius, consanguineus, aut etiam intimus amicus, qui alterum comitantur, an incurrant irregularitatem ex occisione adversarii? Et docetur adulterum, aut fornicatorem qui dum immoderata copula cum muliere prægnante coit, illique abortum fœtus animati causat irregularem fieri, non verò maritum, si id faciat. Et an qui fœminam ad se venire jubet per tecta aliave loca periculosa, unde imprudens mortem sibi conscivit, aut si prægnans erat, fœtum extulit, sit irregularis? *Ex p. 11. t. 6. & Misc. 6. ref. 43. ibid.*

112 An quis incurrat irregularitatem, quando alteri consilium dedit ut, v. g. intret in duellum, vel occidat inimicum, & is, cui dedit consilium occisus est? Idem est dicendum de mutilatione? *Ex p. 4. tr. 2. ref. 12 p. 179.*

113 Quidam mandavit Petro, ut occideret Cajum, non præcogitando aliquid de morte Petri, & verisimiliter credere poterat non esse secuturam; quia Cajus longe debilior erat Petro. Accidit verò, his non obstantibus, quod Cajus occidit Petrum. Interrogatus fui, an mandans incurrerit irregularitatem, ita ut non possit amplius ministrare, quia jam erat sacris Ordinibus insignitus? Et an in supradicto casu Episcopus possit dispensare virtute Concilii Tridentini *sess. 24. c. 6. Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. ref. 17. ibid.*

114 An mandans homicidium ad vitandam irregularitatem, non solum teneatur revocare mandatum, sed monere occidendo, ut caveat; & quid de consulente? Et quid, si bona fide consulens putabat sufficere tantùm revocationem solum, an erit irregularis, si homicidium servatur? Et notatur, quod si mandatarius occidatur, mandantem manere irregularem. *Ex part. 4. tr. 2. ref. 14. p. 180.*

115 An, qui homicidium suo nomine factum postea ratum habuit, incurrat irregularitatem? Ex *par. 4. t. 2. r. 13. ib.*

116 An si intimus amicus bono animo associavit aliquem, ne in rixa periclitetur, incurrat irregularitatem, si amicus inimicum occidat? Idem est dicendum de Patre, filio, &c. *Ex p. 4. tr. 2. ref. 17. p. 180.*

117 In quadam civitate hujus Regni plures non ex consilio, sed ex rixa subdito contingente percusserunt aliquem, sed unus tantùm percussit vulnere lethali, ex quo mortuus est, & cognitus fuit iste percussor; quæsierunt postea à multis Theologis, an omnes incurrerint irregularitatem vel solus ille, qui mortale vulnus inflixit; *Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. r. 18. ib.*

118 An si inter multos sit dubium, quis ex illis occiderit, omnes remaneant irregulares? Et quid, si sciatur occisor? Et notatur, quod si quis alios comitetur, & nihil omnino per se faciat, ne causa sit, cur homicidium hic, & nunc fiat, id est, cum his circumstantiis celerius, acrius, animosius, audacius, &c. non est irregularis. *Ex p. 9. 17. & Misc. 2. r. 20. ib.*

119 Quando non incurratur irregularitas ex homicidio debito? *Ex p. 11. tr. 6. & Misc. 6. ref. 24. p. 181.*

120 Utrum, qui tradidit arma Titio, quibus Cajum occidit, sit irregularis? Ex *p. 4. tr. 2. ref. 11. pag. 182.*

121 Quæ negligentia requiratur, ut per homicidium causale ex ea consequens, efficiatur quis irregularis? Et docetur Clericos esse irregulares ex oppressione filiorum, si ipsis procurantibus, aut studiose negligentibus fuerunt oppressi. Ex *p. 4. tr. 2. ref. 22 ibid.*

122 An incurratur irregularitas ob homicidium causale, quando factum fuit dando operam rei illicitæ, etiamsi adhibita fuerit debita diligentia? Ex *p. 4. tr. 2. ref. 20. p. 182.*

123 An adulter irregularis fiat, si maritus cognito adulterio interficiat uxorem? Ex *part. 4. t. 2. ref. 1. ib.*

124 An adulter efficiatur irregularis, si maritum aggressorem, causa necessariæ defensionis occidat? Et ex doctrina hujus quæstionis alii quatuor casus inferuntur, in quibus est dubium, an incurratur, vel non incurratur irregularitas. *Ex part. 4. tr. 2. ref. 2. pag. 183.*

125 Qui interfecit adulterum inventum cum uxore, postea vult Ordinibus initiari; quæritur, an egeat dispensatione pro irregularitate ex illo homicidio contracta? Et docetur, quod licitum est Patri, marito, & fratri occidere filiam, uxorem, & sororem, & adulterum cum eis commixtum. Et deducitur, quod non est compellendus ad Sedem Apostolicam ire, qui Clericum cum uxore, matre, sorore, vel filia propria turpiter inventus manus injecerit violentas. Et infertur peccare semper mortaliter, contra justitiam Patrem, & maritum, qui adulteros occidant propria authoritate. Et idem dicendum est, si ante latam sententiam judex illis eos tradat occidendos. Et notatur, quod secundum jus codicis non datur marito facultas occidendi conjugem, sed adulterum, & quod uxorem accuset. Ex *par. 11 tr. 6. & Misc. 6. ref. 28. p. 183.*

126 An si Clericus vel Religiosus aggressus occidat invasorem præter peccatum mortale incurrat irregularitatem si fugere possit? Et an in hoc casu non peccet contra justitiam sed contra charitatem tantùm? Et an advertitur, quod in prædicto casu nihil est distinguendum inter Clericum, & laicum, ubi uterque ad occisionem justam æquali premente necessitate, si aliquem occidit; &c. Ex *p. 11. tract. 6. & Misc. 6. ref. 29. p 184.*

127 An quis efficiatur irregularis si fugiendo potuit mortem evadere & maluit invasorem occidere? Et quid si aliquis aggressori alapam dedit, aut injuriosum verbum dixit, aut cum ejus uxore inventus est, an si in talibus casibus aggressus potest fugere, possit licitè se defendere, occidendo, & non incurrat irregularitatem? Et an Clericus incurrat irregularitatem occidendo invasorem, si non fugiat, cum possit? idem est dicendum de Religioso, & homine infimæ notæ. Et quid verò, si in aliquo casu etiam Clerico fuga esset ignominiosa? Et notatur irregularitatem contractam ex homicidio facto in sui defensionem culpabilem non esse mortaliter indispensabilem, sed comprehenditur in Concilio Tridentino sess. 24. cap. 6. *Ex par. 4. tract. 2. ref. 3. p. 185.*

128 Quidam Vir Nobilis occidit Titium cum moderamine tamen inculpatæ tutelæ, sed poterat fugiendo vitam servare. Modo pœnitentiæ ductus vult Sacros Ordines suscipere, quæsivit à me, an propter illud homicidium incurrerit irregularitatem, ita ut egeat dispensatione? Et quid est dicendum, quando præcesserit culpa ex parte ejus, qui fugere cogitur, ut si ille dedit alteri alapam, vel injuriosum verbum dixit, vel cum uxore inventus est, aut pallium tollere est aggressus, &c. *Ex part. 2. tractat. 15. Misc. 1. ref. 16. p. 185.*

129 An sit irregularis qui occidit invasorem, ne graviter vulneretur? Et an qui verbis vel factis injurando aliquem dedit occasionem rixæ, si illum occidat cum moderamine inculpatæ tutelæ, incurrat irregularitatem? *Ex part. 9. tr. 2. ref. 6. ibid.*

130 An qui alterum occidit cum moderamine inculpatæ tutelæ ad defensionem non vitæ, sed alicujus membri, sit irregularis? *Ex p. 4. tract. 2. ref. 22. ibid.*

131 An sit irregularis, qui occidit invasorem in defensionem bonorum temporalium, honoris, pudicitiæ, &c. Et notatur quatuor conditiones in tali casu esse necessarias ut defensio sit

licita

licita sine metu peccati, & irregularitatis, Ex *part. 4. tract. 2. res. 4. pag. 186.*

132 An incurratur irregularitas propter defensionem licitam proximi maximè innocentis, & sibi propinqui, Ex *p. 4. tr. 2. res. 5. ibid.*

133 An non impediens homicidium, quod tenetur ex justitia impedire, ut Judex, Gubernator, & alii ministri justitiæ incurrant irregularitatem. Idem dicendum est de mutilatione. Et quid de Advocato, teste, Procuratore, Medico, & similibus, Et an sit irregularis qui per vim, vel dissuasionem impedit ne aliquis impediat hominis occisionem, Ex *p. 4. tr. 2. res. 7. ibid.*

134 An sit irregularis Sacerdos, qui sciens mulierem prægnantem à se redditam abortum procurare illam impedire non studet. Et docetur patre non teneri defendere vitam filiorum lege justitiæ, sed pietatis, & Officii paterni. Ex *p. 4. tr. 2. res. 8. pag. 187.*

135 An quis incurrat irregularitatem si sciens non contradicat volentibus alium occidere in vindictam injuriæ ei illatæ, Et an sit irregularis qui rixam habens cum Titio admonet occurrentes in sui auxilium, ne quid malum Titio inferatur, Ex *p. 4. tr. 2. ibid.*

136 An si vulneratus vulnere non lethali mortuus est Medici, vel propria incuria, incurratur irregularitas? Ex *part. 4. tr. 2. res. 10. pag. 187.*

137 An crimen inducens irregularitatem, si sit occultum, dummodò sit externum inducat irregularitatem? Et notatur, quod etsi peccatum occultum communiter irregularitatem non pariat lege Canonica, ab hac tamen lege excipitur homicidium, & peccata, quibus censura est annexa; nam si in ea celebratur, incurritur irregularitas, etsi hæc celebratio occultè fiat à suspenso, vel excommunicato, Ex *p. 7. tr. 11. & Misc. 2. r. 48. ibid.*

138 Titius irregularis absque dispensatione sumpsit primam Tonsuram, & postea obtinuit beneficium dando mediatori magnam pecuniarum summam, quæritur quid juris? Et si Titius nollet restituere fructus malè perceptos quod onus mediatori incumbit? Et alia curiosa circa hoc inferuntur. Ex *p. 11. tr. 5. & Misc. 5. r. 1. ibid.*

139 An collatio beneficii facta irregulari sit irrita, & invalida ipso jure ante judicis sententiam? Ex *p. 4. tr. 2. res. 79. p. 189.*

140 An irregularitas redat aliquem inhabilem ad beneficium obtinendum, & ad fructus percipiendos? Et an obtenta dispensatione ab irregularitate Beneficium non possit obtinere sine nova collatione, seu revelatione collationis prius factæ? Et an valeat collatio Prælaturæ Regularis facta irregulari? Et aliqua alia explanantur in §. ultimo hujus resolutionis, Ex *p. 3. tr. 2. res. 37. ibid.*

141 An irregulares sint incapaces obtinendi beneficium, & pensiones? Et an ad obtinendam pensionem sufficiat septennium? Et an excommunicatus sit capax, vel incapax pensionis? Et quid, si pensiones sint perpetuæ, & datæ in titulum beneficii, & præstimonia? Et aliqua alia cursim explanantur circa collationem beneficii factam irregulari, &c. Ex *p. 7. tr. 12. & Misc. 3. res. 7. alias 5. p. 190.*

142 An Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto possit beneficium renunciare in favorem tertii? Et supponitur, quod Beneficiarius incidens in irregularitatē ex delicto possit retinere beneficium, dum per sententiam non privatur, sed debet tamen procurare dispensationem, & interim per alium coadjutorem satisfacere in actionibus, quæ ratione irregularitatis illi sunt prohibitæ. Ex *p. 10. tr. 56. & Misc. 6. res. 25. alias 24. p. 190.*

143 Quidam irregularis, cui jam dispensatum fuit, ut Sacros Ordines susciperet, quæsivit à me, an sine alia dispensatione possit beneficia recipere? Et quid est dicendum de pensionibus? Et difficultas est, an opinio negativa procedat non solum quoad beneficia curata, sed etiam quoad beneficia simplicia? Et explanatur, quod si Pontifex dispensat cum illegitimo ad beneficium, non potest nisi unum obtinere, & si unum obtinuit non potest secundum obtinere, etiam si relinquat primum. Et an irregularis sit incapax pensionis? Et an illegitimus, si saltem, sit prima Tonsura initiatus, possit sine dispensatione obtinere pensionem? Et an illegitimus, cui dispensatum est à Papa, ut possit obtinere beneficium curatum, si postea efficiatur Religiosus, possit sine nova dispensatione fieri Prælatus Regularis? Et docetur quod cui dispensatum est ut beneficium simplex obtineat, non censetur dispensatus ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis. Etiamque advertitur homicidium voluntarium, & à fortiori quemlibet irregularem non esse pensionis incapacem. Ex *p. 7. tr. 10. & Misc. 1. res. 6. p. 190.*

144 An illegitimus occultus incurrat irregularitatem? Et an illegitimus dispensatus simpliciter ad Ordines intelligatur solum ad minores Ordines dispensatus? Et an dispensatus ad Ordines, sit dispensatus ad beneficia; Et an dispensatus ad beneficium, de uno, & simplici intelligatur? Et an ex vi talis dispensationis possit illegitimus obtinere aliud beneficium, primo relicto? Et an ex dispensatione ad Curata beneficia censetur dispensatio facta pro Canonicatibus, vel Dignitatibus Ecclesiæ Cathedralis, & principalis Ecclesiæ collegiatæ? Et tandem docetur, quod si illegitimus non dispensatus ausus fuerit celebrare in Ordinibus susceptis, & si gravissimè peccet, nullam tamen irregularitatem denuò contrahat, quia non ob violationem irregularitatis irregularitas contrahitur. Ex *p. 10. tr. 13. & Miscel. 3. res. 30. p. 198.*

145 An irregularitas homicidii tollatur per Baptismum? Et an per Baptismum tollatur omnis irregularitas, præterquam ea quæ contracta est ex defectu Sacramenti, ut bigamia? Ex *p. 4. tract. 2. res. 51. p. 192.*

146 Quædam notabilia circa irregularitatem bigamiæ. Et inter alia, quæ inferuntur, & explanantur circa hoc, tandem quæritur pro praxi, an ducens fœminam à se ipso defloratam incurrat irregularitatem? Ex *p. 4. tr. 2. res. 38. ib.*

147 An qui fornicatus est cum fœmina, si illam postea in uxorem ducat possit fieri Clericus conjugatus? Ex *p. 7. tr. 12. & Misc. 3. ex res. 19. alias 17. §. Ad secundum ibid.*

148 An Clericus Sæcularis Sacris Ordinibus initiatus, si contrahat cum Virgine incurrat irregularitatem bigamiæ, vel an bigamia similitudinaria tantùm contrahatur, quando quis post votum solemne castitatis contrahit matrimonium quamvis cum virgine, quæ tantùm locum habet cum Religioso, & non cum sæculari in Sacris initiato? Ex *p. 4. tr. 2. res. 39. ibid.*

149 An uxorem vi ab altero cognitam, maritus post adulterium violentum cognoscens, incurrat irregularitatem bigamiæ? Ex *p. 4. tr. 2. res. 40. p. 193.*

150 An quis incurrat irregularitatem bigamiæ, si cognoscat uxorem post ejus adulterium licet non sit notorium, vel ignoretur ab eo? Ex *p. 4. tr. 2. res. 41. ibid.*

151 Quis ignoranter cognovit uxorem post ejus adulterium perpetratum, postea illa mortua vult Sacros Ordines suscipere, quæritur, an censendus sit irregularis tanquam bigamus? Et an ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiritur utriusque seminis commistio? Ex *p. 7. tract. 12. & Miscel. 3. res. 20. alias 18. ibid.*

152 An ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur in copula seminis virilis emissio intra vas fœminæ, vel sufficiat tantum copula absque seminatione? Et an in tali casu quis possit promoveri ad Sacros Ordines, si res sit occulta, sine aliqua dispensatione? Ex *p. 4. tr. 2. res. 42. pag. 193.*

153 An ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur non solum effusio seminis viri, sed etiam fœminæ, Et ex doctrina hujus quæstionis infertur, quod si viro seminante mulier non seminaverit, idque partibus constet possint Religionem ingredi, sitque probabile, quod per professionem matrimonium solvatur; atque adeò pars in sæculo relicta possit aliud matrimonium inire. Et an ad contrahendam affinitatem sufficiat seminatio viri, vel requiratur etiam seminatio fœminæ? Ex *part. 4. tr. 2. res. 43. p. 194.*

Appendix ad cæteras alias difficultates, quæ simul pertinent ad istum *tractatum 5. de Irregularitate hujus tom 5.*

An laicus baptizans extra casum necessitatis præsente Diacono, vel Sacerdote peccet mortaliter, & incurrat irregularitatem? Et an si Diaconus sine commissione solemniter baptizet, sit irregularis, Et an debeat omitti Baptismus propter periculum infantis morituri v. g. si puer ita sit tener & delicatus, ut credatur Baptismum fore causam mortis, & baptizans in dicto casu sit irregularis, Et an infans in domo baptizatus ab obstetricibus, si iterum in Ecclesia quis cum baptizet etiam sub conditione sit irregularis, Et an Sacerdos excommunicatus absolvendo petentem absolutionem sacramentalem incurrat irregularitatem, Et an Minister excommunicatus etiam non toleratus, si ministret Baptismum, & Pœnitentiam in extrema necessitate non incurrat irregularitatem, Et an si quis Baptizaret infantem statim moriturum, projiciens eum in flumen vel puteum, quando aliter baptizari non posset, incurrat irregularitatem propter homicidium, Ex *part. 3. tr. 4. ex res. 4. & in part. 5. tract. 3. ex res. 28. & 8. & in tract. 13 ex res. 85. & in tract. 7. ex res. 4. & in part. 10. tr. 11. ex resol. 64. in tract. 16. ex resol. 21. alias 20.* Quæ nunc invenientur *in tom 1. de Baptismo res. 46. 47. 68. 82. 18. 19. tr. 1. & 70.*

An Sacerdos sine approbatione absolvens incurrat irregularitatem, Et an si in aliqua Diœcesana Synodo prohibeatur audire Confessiones in domibus privatis, vel confessiones mulierum in Ecclesia ante ortum, vel post occasum Solis, vel extra sedem confessionalem sub pœna suspensionis, si in supradictis quis ministret, an incurrat irregularitatem, Ex *p. 6. tract. 6. ex res. 52. & ex p. 8. tr. 7. ex res. 73.* Quæ hic reperientur *in tom. 1. tr. 3. de Pœnitentia res. 27. & 43.*

An irregularis validè sacramentaliter absolvat, Et an peccet quia

qui à tali petiit absolutionem; Et quid, si petiit bonâ fide, Et an irregularis in articulo mortis possit absolvere moribundum, si adest alius sine isto impedimento, &c. *Ex p. 4. tr. 2. ex ref. 68. & in p. 5. tr. 3. ex ref. 60.* Quæ hic sunt *in tom. 1. tr. 4. de absolutione sacramentali ref. 15. & 43.*

An si quis uno ictu occideret tres Clericos, Incurrat tres irregularitates, *Ex p. 3. tr. 4. ex ref. 163. alias 164.* Quæ nunc invenientur *in tom. 1. tr. 7. de circunstantiis ref. 21.*

An Clerici sæculares si laicis vel Religiosis infirmis viaticum administrent sine licentia Parochi incurrant irregularitatem, & excommunicationem; *Ex p. 9. tr. 9. ex ref. 64. alias 63.* Quæ nunc invenietur *in tom. 2. tractatu 2. de Communione resolutione 62.*

An recipiens Ordines non servatis temporum interstitiis, Incurrat irregularitatem & Episcopus talem ordinans, Et an, qui suscipit Ordinem Diaconatus ante Confirmationem, incurrat irregularitatem; Et an si in aliqua ordinatione officialis Episcopi protestetur Episcopum nolle ordinare irregulares, tales revera ordinentur; Et an non debeat Episcopus accedente ad ordines prohibere sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ne accedant cum impedimento occulto irregularitatis, quin potius debeat ad cautelam in generali illos absolvere, & dispensare, Et an Religiosus Surdaster possit ad Sacros Ordines promoveri, Et de irregularitate ex ignorantia agitur, & an Regulares non multum literati sint ordinandi, Et an possit super hoc Episcopus dispensare, ut ad ordines sacros promoveantur, Et an, seclusa consuetudine, si alicubi adsit, possit Episcopus in eadem die conferre minores Ordines simul cum Subdiaconatu, & in tali casu sic ordinatus nec incurrat suspensionem, neque irregularitatem? *Ex p. 3. tr. 2. ex ref. 32. & in p. 4. tr. 4. ex ref. 290. & in p. 2. tr. 16. ex ref. 4. & in p. 5. tr. 13. ex ref. 66. & in p. 2. tr. 17. ex ref. 20. & in tr. 16. ex ref. 29. aliàs 31. & in p. 3. tr. 2. ex ref. 86. & in p. 4. tr. 2. ex ref. 74. & in part. 9. tract. 6. ex resolut. 57. alias 58.* Quæ nunc invenientur *in tom. 2. tract. 5. de Sacramento Ordinis ref. 89. 92. 101. 106. 74. 75. 76. 77. & 97.*

An qui fictè rebaptizat incurrat irregularitatem, *Ex part. 9. tractat. 7. ex ref. 26.* Quæ hic reperietur *in tom. 2. tract. 6. de Matrimonio ref. 169.*

An Illegitimus dispensatus, ut possit suscipere Ordines censeatur dispensatus ad Ordines Sacros, Et an dispensatio, ut Illegitimus, vel irregularis possit sumere Ordines minores, sit extendenda, ut beneficii simplicis capax sit, Et quid, si dispensatus sit ad Ordines Sacros, Et an quando dispensatur cum illegitimo absolutè in irregularitate, tunc extendatur dispensatio non solum ad beneficia simplicia, sed etiam ad Curata, Et an illegitimus dispensatus ad ordines sit capax pensionis, Et an dispensatio simpliciter concessa illegitimo, vel irregulari, ut possit obtinere beneficia, intelligendum sit de beneficiis simplicibus, & non sit extendenda ad curata, & dignitates, Et an dispensatus ad beneficium curatum non egeat nova dispensatione pro Episcopatu, Et an homicida, si per dispensationem legitimam fiat habilis ad omnes Ordines Sacros, & illorum usum an videatur factus habilis ad beneficium Curatum, & Pontificale, Et an dispensatus ad omnes Ordines possit consecrari Episcopus, Et an dispensatio irregularitatis super homicidio sit subreptitia, si non explicetur, occisum fuisse Clericum Presbyterum, Et an impedimenta plurium irregularitatum sufficiat separatim illa exprimere, & de illis dispensationem separatim obtinere, Et an, qui plura homicidia commisit, si uno tantùm narrato velit dispensationem obtinere unius irregularitatis nihil faciat, Et an committens plura homicidia contrahat diversas irregularitates in dispensatione explicandas; Et an si Episcopus dispensaret super aliqua irregularitate, orta ex delicto, possit imponere aliquod onus ei, cui dispensatur, Et an in aliquo extraordinario eventu possit inferior dispensare in aliqua irregularitate, Et an commissio dispensandi in aliqua irregularitate, quæ in foro interno, vel externo committitur cum clausula, *si preces veritate nitantur*, expiret morte concedentis, re integra, Et an irregularis possit adjuvari ex Regula Cancellariæ de triennali possessione, &c. *Ex p. 8. tr. 3. ex resolutione 36. 37. 38. 39. & 40. in part. 5. tractatu 50. ex resolutione 38. & in part. 8. tract. 3. ex resolutione 51. 57. 58. & 22. & in part. 4. tract. 2. ex resolutione 86. & in part. 8. tractatu. 3. ex resolut. 71. & 98. & in part. 11. tract. 5. resolutione 4.* Quæ nunc invenientur *in tom. 3. tractatu 2. de dispensatione resolutione 53. 55. 56 57. 58. 59. 60. 61. 62. 38. & iterum 62. 34. 144. & 170.*

An Episcopus vigore decreti Concilii possit extra confessionē sacramentalem dispensare in irregularitatibus omnibus provenientibus ex delicto occulto, vel tantùm in foro conscientiæ, & intra Diœcesim? Et quid, si tam Episcopus, quàm subditus sint extra Diœcesim? Et qui includantur sub nomine subditorum in dicto decreto Concilii, an includantur sæculares, alienigenæ, Medici, mercatores, &c. Et an Episcopi possint dispensare in irregularitate proveniente ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio est occulta, quamvis celebratio sit manifesta? Et notatur, quòd non sunt irregulares, & inhabiles ad Officia, & beneficia, qui de hæresi suspecti coguntur per Inquisitores abjurare de vehementi. Etiamque advertitur mutilantem membrum inimici mortui non Incurrere irregularitatem, Et quid de illo, qui ob extremam, & omninò inevitabilem vitæ suæ defensionem alium occidit, an incurrat irregularitatem, *Ex part. 7. tractatu 2. ex resolutione 10. 11. & 16. & in part. 4. tractatu 4. resolutione 516. & ex part. 2. tract. 15. ex resolut. 24. & in part. 7. tract. 2. ex ref. 28. & 29.* Quæ hic reperientur *in tom. 3. de Potestate Episcopi ref. 12. 23. 21. 11. 32. 41. & 42.*

Nota quod in prædicto *tom. 3. & tractatu 3. de Potestate Episcopi*, sunt multæ aliæ difficultates pro facultate Episcopi ad dispensandum in aliis multis irregularitatibus contractis maximè pro hæresi, illegitimis occultis, & ex defectu lenitatis, & pro aliis diversis casibus homicidii, mutilationis, bigamiæ, simoniæ &c. quos omnes invenies *in resolutione 10. 11. 13. 54. 17. 18. & à resolut. 32. usque ad resolutionem 66. inclusivè, & in ref. 94.*

An Episcopus dispensans in aliqua irregularitate possit imponere pœnam pecuniariam, sed applicandam piis locis, & pauperibus, *Ex p. 10. tr. 8. ex ref. 9.* Quæ hic est *in tom. 3. tr. 4. de Pœnis, seu mulctis ref. 8.*

An Capitulum Sede vacante possit exercere jurisdictionem in personas sæculares, quando Episcopus habet potestatem temporalem? & in supradicto casu possit exercere per alios jurisdictionem in criminalibus absque metu irregularitatis, Et an Capitulum Sede vacante possit dispensare super omnibus irregularitatibus, quibus potest Episcopus vigore Concilii Tridentini, *sess. 24. cap. 6. Ex part. 8. tract. 4. resolut. 16 & 7.* Quæ nunc invenientur *in tom. 3. tract. 5. de Capitulo Sede vacante ref. 7. & 19.*

An si quis sit irregularis, teneatur dicere Horas Canonicas, Et quid de eo, qui accepit beneficium, dum erat irregularis, *Ex p. 4. tr. 4. ex ref. 146. & in p. 9. tr. 9. ex ref. 22.* Quæ hic reperientur *in tom. 3. tr. 6. de Horis Canonicis, ref. 10. & 512.*

An si quis celebret cum suspensione incursa propter Ordinationem ante legitimam ætatem, vel ob defectum tituli, vel ob malam Ordinum susceptionem possit obtinere absolutionem ab irregularitate virtute Bullæ Cruciatæ? Et an per Bullam Cruciatæ sit dispensabilis omnis irregularitas, quæ est pœna, Et quæ species irregularitatis sit per Bullam Cruciatæ dispensabilis? Et an absentes possint absolvi ab irregularitatibus, quæ includuntur sub nomine censuræ? Et an Commissarius Bullæ Cruciatæ possit dispensare in aliquibus irregularitatibus? Et an Cōmissarius possit dispensare in irregularitate publica, contracta tamen ex delicto, & in irregularitate proveniente ex homicidio casuali, licèt publica, & ex injusta mutilatione membrorum, Et an Episcopus possit ad majores Ordines vigore Concilii Tridentini dispensare etiam in tali irregularitate, dummodo sit occulta; quia ad minores Ordines etiamsi talis irregularitas sit publica, dispensare potest, Et an Commissarius Bullæ possit dispensare in irregularitate contracta per Symoniam? Et notantur tantùm Symoniam in ordine notoriam inducere irregularitatem. Et an prædictus Commissarius possit dispensare in irregularitate incursa propter hæresim occultam, Et an Hæreticus occultus incurrat irregularitatem, Et an irregularitas contracta per malam susceptionem Ordinum, quia suscipiens erat excommunicatus, vel suspensus, sit per Commissarium Cruciatæ dispensabilis, Et in qua irregularitate bigamiæ potest Commissarius Cruciatæ dispensare, Et notatur, quòd si aliquis contraxit cum corrupta, existente aliquo impedimento dirimente, si non consumavit matrimonium; imo quamvis consumasset, non incurrit irregularitatem. Et enumerantur plures casus, In quibus secundùm opinionem aliquorum Doctorum Confessarius virtute Cruciatæ, & Prælati Regulares virtute suorum privilegiorum possint tollere irregularitatem, quos casus in hac ultima Resolutione hujus annotationis decisos Invenies, & explanatos. *Ex p. 4. tr. 4. ex ref. 155. & in p. 5. tr. 51. ex ref. 27. & in p. 4. tr. 2. ex ref. 85. & 103. & in p. 1. tr. 51. ex ref. 130. usque ad ref. 555. inclusivè, & in p. 50. tr. 15. ex ref. 22.* Quæ hic reperientur *in tom. 4. tract. 3. de Bulla Cruciata ref. 529. 530. 535. & ref. 533. usque ad resol. 139. & in ref. 132.*

An qui voluntariè, vel ex oblivione tempore Jubilæi non petiit dispensationem alicujus irregularitatis, possit deinde transactum Jubilæum, etiam post multos annos eamdem dispensationem obtinere, Supponimus omnia opera præscripta fecisse, & Jubilæum consequutum fuisse, & generalem dispensationem virtute Jubilæi, vel Cruciatæ ab irregularitatibus obtinuisse. *Ex p. 2. tr. 16. ex ref. 9. aliàs 11. & ex p. 10 tract. 13 ex resolut. 30. aliàs 28.* Quæ hic sunt *in tom. 4. tract. 4. de Jubilæo resol. 58. & 60.*

An puer, cui ante septenium acceleratus est usus rationis, si occidat aliquem incurrat irregularitatem, Et docetur, impube-

res non incurrere irregularitatem. Ex *part. 11. tract. 2. res. 56.* Quæ nunc invenietur *in tom. 4. tr. 6. de Jejunio res.* 68.

An irregularis, electus & confirmatus Episcopus, non obtenta dispensatione, possit absque peccato mortali sumere Consecrationem? Et docetur, quòd irregularis etiam ex delictis, si sit occultus, non tenetur restituere fructus. Et an Episcopus consecratus ab Hæretico, seu excommunicato efficiatur irregularis, & privetur usu Ordinum? Et supponitur Ordinatum ab Hæretico, suspenso, excommunicato, degradato, &c. incurrere irregularitatem, si suo Ordine utatur. Et quid, si supradictis aliquis cum ignorantia ordinetur. Et an qui consecratur in Episcopum ante legitimam ætatem, & triginta annorum, incurrat irregularitatem, Ex *p. 12. tr. 1. ex res.* 43. 99. & 108. Quæ hic reperientur *in tom. 4. tr. 8. de Consecratione Episcopi resol. etiam* 43. 99. & 108.

An celebrando quis in Ecclesia à se interdicta fiat irregularis? Et an irregularitas pœnalis, si absolutè non proferatur, sit ferenda, & obliget etiam sub mortali? Et an injustè excommunicatus, si celebret, incurrat irregularitatem. Et an puer impuber occidens aliquem contrahat irregularitatem. Et an excommunicatus injustè, v. g. ex causa præsumpta secundùm allegata, & probata, non fiat irregularis celebrando, non solùm quando in occulto celebrat, sed etiam quando in publico. Et an dubius, si contraxerit irregularitatem, censendus sit irregularis, vel quid debeat facere? Et an excommunicatus excommunicatione minori si celebret; vel accipiat aliquod Sacramentum incurrat irregularitatem? Et an in articulo mortis simplex Sacerdos possit absolvere etiam ab irregularitate, quæ contracta est ex peccato. Ex *part. 5. tract. 9. ex res.* 52. 27. & 28. & *in p. 3. t. 6. ex r.* 76. & 88. & *in p. 5. t. 9. ex res. iterum* 27. 44. & 3. & *in tr. 3. ex r.* 67. Quæ hic sunt supra in hoc ipsomet *tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione res.* 2. 27. 28. 11. 108. & *iterum* 27. 126. 182. & 204.

An qui consulit homicidium cujusdam Clerici; sed posteà serio consilium revocavit, incurrat irregularitatem ex homicidio sequuto? Et quid est dicendum de illo, qui propinato veneno Clericum occidit, tametsi diligentiam adhibuerit ad dandum impedimentum? Et an mandans occidere Petrum, si mandatarius occiderit Joannem, incurrat irregularitatem ex homicidio voluntario, vel tantùm ex homicidio casuali? Et an irregulares, vel etiam depositi gaudeant privilegio canonis? Ex *part. 4. tr. 4. ex res.* 26. 131. & 13. & *in part. 3. tract. 5. ex res.* 84. *aliàs* 83. Quæ hic sunt supra *in tr. 2. de Censura ob percussionem Clerici res.* 32. 35. 37. & 27.

An suspensus ab Ordine inferiori censeatur suspensus ab Ordine superiori, ita ut, si illum exerceat, incurrat irregularitatem? Et an qui ignoranter suscepit Ordines ab Episcopo excommunicato, incurrat suspensionem, & si in ea celebret, incurrat irregularitatem? Et an si quis suscipiat Ordinem Sacrum ante legitimam ætatem, vel sine literis dimissoriis, vel extra legitima tempora, vel cum patrimonio ficto, incidat in suspensionem ex Bulla Pii II. & si celebret, incurrat irregularitatem. Et an qui ita Ordinatus est cum dolo, si tamen posteà facta pœnitentia celebret, credens id sibi licere, incurrat irregularitatem? Et an si quis bona fide ordinatur ante legitimam ætatem, incurrat suspensionem & celebrando irregularitatem? Et an talis Ordinarius postquam pervenerit ad legitimam ætatem possit sine ulla dispensatione celebrare, & exercere actū Ordinis suscepti absque metu irregularitatis? Et an suspensus juxta Bullam Pii II. quia suscepit Ordines extra tempora, ante legitimam ætatem, vel sine dimissoriis, &c. possit ab Episcopo, vel à Superiore Regulari ab irregularitate ob id contracta dispensari? Et quidam, relictis Ordinibus minoribus Subdiaconatum recepit, quæritur, an suspensionem incurrerit, & irregularitatem, si ministret in Ordine suscepto? Et an quamvis promotus per saltum sit impeditus ad superiores Ordines suscipiendos an hoc impedimentum sit irregularitas? Et an Clericus suspensus à divinis, si illa audiat, peccet, sed non incurrat irregularitatem? Et an Ordinatus per saltum incurrat ipso facto suspensionem, & hoc impedimentum sit irregularitas? Et an si irregularitas sit, an illam Confessarius approbatus possit per Bullam Cruciatæ dispensare? Et an Episcopus suspensus Ordinis Episcopalis si celebret in Pontificalibus incurrat irregularitatem? Ex *part. 5. tract. 10. ex resol. 5.* & *in part. 3. tr. 4. ex resol.* 191. *aliàs* 192. & *in part. 5. tract. 10. ex res.* 30. & 32. & *in part. 3. tract. 4. ex res.* 181. *alias* 182. & *in part. 5. tract. 10. ex resol.* 31. & *in part. 2. tract. 16. ex res. 5.* & *in part. 5. tr. 10. resolut.* 47. 27. 28. 12. & *iterum* 5. 4. Quæ hic sunt suprà in hoc ipsomet *tom. 5. tract. 3. de Suspensione res.* 31. 39. 36. 40. 41. 44. 48. 57. 58. 59. 63. & *iterum* 21. & 23.

An interdictus ab ingressu Ecclesiæ, si celebret extra Ecclesiam, fiat irregularis? *Ex p. 10. tr. 13. ex res.* 2. Quæ hic est suprà *in tr. 4. de Interdicto res.* 15.

Nota, quod infra in hoc ipsomet *tom. 5. tract. 6. de Abortu*, sunt multæ Resolutiones, & difficultates pro irregularitate, & ejus dispensatione, contracta propter Abortum; ideò si casus ita mistus occurrerit, quamvis propè est præcitatus tractatus require illum, *ibidem in res.* 1. 9. 11. & *a res.* 18. *usque ad res.* 27. *inclusivè*, & *in res.* 30. & non in aliis dicti tractatus.

An Ordinatus simoniacè sit irregularis? *Ex p. 11. tr. 5. ex res.* 17. Quæ hic est infra *in tr. 7. de Simonia res.* 3.

An potestas dispensandi in irregularitate occulta ex hæresi proveniente adempta sit Episcopis per Bullam Cœnæ? *Ex p. 4. tr. 4. e. res.* 239. Quæ hic est infrà *in tr. 8. de Hæresi res.* 16.

Quomodo se gerere debeant Inquisitores, ne irregularitatē incurrant trad. ndo Hæreticos Curiæ sæculari? Et notatur, quod Paulus IV. & Pius V. statuerunt, ut Inquisitores, Consultores, & alii Ministri Inquisitionis essent immunes ab irregularitate quantumcumque, & quomodocumque ad Hæreticorum condemnationem incurrant. Et an Inquisitores possint se ad invicem super irregularitatibus dispensari ex Privilegio Urbani III. Et an hoc privilegium commissarii Inquisitorum competat? Et an Inquisitores possint remittere Familiares judici laico, quando non gaudeant privilegio fori absque metu irregularitatis? Et doctrina hujus quæstionis est valdè notanda etiam ab Episcopis, & aliis Ministris Ecclesiasticis. Et an ex abjuratione etiam de vehementi non incurratur irregularitas; Et an Inquisitores possint dispensare super irregularitate cōtracta ab Hæreticis; Et an, licèt Hæretici contrahant irregularitatem, attamen suspecti de Hæresi, postquam illam abjuraverit, sint irregulares? Et an ad incurrendam irregularitatem ex defectu lenitatis opus sit, ut causa sit proxima, nempè dictum, vel factum ex natura sua tendens ad mortem? Et an qui detegit malefactorē, ut comprehendatur, incurrat irregularitatem, si mors ejus sequatur? *Ex part. 4. tract. 8. resol.* 51. & *in part. 1. tract. 2. e. res.* 135. *alias* 134. & *in p. 4. tr. 2. e res.* 102. & 101. & *in tract. 8. e res* 64. & 85. Quæ hic sunt infrà *in tract. 10. de Inquisitoribus res.* 68. 17. 69. 70. 83. & 136.

An sit in jure irregularitas contracta à Schismaticis? Ex *part. 4. tract. 7. e resol.* 29. Quæ hic est infra *in tract. 12. de Pœnis Sanctæ Inquisitionis resol. etiam* 29.

An dubitans, sit ne aliqua lex irregularitatem imponens usu recepta, nec ne, possit existimare non esse usu receptam? Et an lex pœnalis irregularitatis obliget sub mortali; Ex *p. 4. tract.* 3. ex *res.* 14. & *in p. 1. tr. 10. ex res.* 21. Quæ nunc invenientur *in tom. 6. tr. 1. de Legibus res.* 41. & 42.

An Confessarii Regulares possint sine licentia suorum Prælatorum semel dispensare in irregularitate, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria? Et an Novitius recedens a Religione incidat in irregularitates, à quibus in Religione absolutus fuit; Et an irregularitas ex defectu natalium tollatur per professionem solemnē Religionis non solùm quoad sacros Ordines, sed etiam quoad Prælaturas suscipiendas; Et an per professionem deleatur etiam irregularitas ex usu Ordinis contracta; Et an ejecti à Religione, & dimissi a Superioribus Societatis Jesu reincidant in irregularitatē ex defectu nataliū, ita ut non possint exercere Ordines receptos, nec ad alios promoveri? Et quid est dicendum circa hoc de Religioso illegitimo post annullatā professionem? Et an Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis illegitimis ad Prælaturas, & dignitates in Capitulo tamen Generali Provinciali ex Constitutione Greg. XIV. Et an spectet ad Prælatos Regulares judicare circa suos subditos, an defectus sit ita notabilis, ut inducat irregularitatem ad Ordines, an non? Et an, qui aures non habet, sit irregularis? Et an Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ex vitio Corporis proveniente? Et an Prælati Regulares possint quoad suos subditos dispensare super infamia juris publica? Et an possint dispensare cum suis subditis super irregularitate contracta ex homicidio voluntario? Et quid si sit occultum? Et an hoc etiam extendatur ad Novitios; Et an Prælati Regulares OrdinumMendicantium possint cum suis subditis dispensare in irregularitatibus provenientibus ex publico delicto ad forum contentiosum deducto præterquam homicidii voluntarii, bigamiæ, & mutilationis membrorum? Et an saltem irregularitas bigamiæ veræ, & interpretativæ sit dispensabilis à Prælatis Regularibus cum suis subditis; Et an bigamia præfata possit dispensari à quocumque Confessario Ordinis ex privilegio Sixti V. Et an saltem Generales Ordinum possint dispensare cum suis subditis in bigamia ex concessione Sixti IV. facta Carthusiensibus; Et an Prælati Regulares per quamdam concessionem Pauli III. possint semel singulis annis prima die lunę Quadragesimę cum suis subditis dispēsare in omni irregularitate ex quavis occasione, vel causa contracta, ita ut nihil excipiat, neque bigamiam, neque homicidium voluntarium, &c. de qua in Bullario. Ex *p. 3. tr. 2. ex res.* 126. & 44. & *in p. 4. tr. 2. ex resol* 66. 73. & *in p. 5. tr. 14. ex resol.* 91. & *in p. 3. tr. 2. ex res.* 45. & *in p. 7. t. 11. ex res.* 41. & *in p. 4. t. 2 ex res.* 63. Quæ hic reperientur in *t. 7. t. 1. de Regularibus r.* 109. 166. 288. 289. 290. 292. 293. & 296.

An Religiosus nulliter professus incurrat suspensionē, si Ordines recipiat, & irregularitatem, si celebret? Et adducitur insigne privi-

privilegium, ut Regulares possint eligere semel ex eadem observantia Confessorem, qui de omnibus peccatis, & censuris eos absolvat; imò & dispenset super omnibus irregularitatibus, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria. Et an Regulares possint dispensare cum sæcularibus super irregularitatem ortam ex delicto, v. g. si Sacerdos excommunicatus celebrasset, aut suspensus sacros Ordines suscepisset, &c. Et notatur, quòd absolutio, & dispensatio, (quòd idem est in hac irregularitate,) dari potest extra confessionem. Et an Prælati Regulares possint dispensare in irregularitate occulta contracta ex homicidio voluntario? Et an sit probabile non incurri irregularitatem per homicidium voluntarium omninò occultum, quòd scilicet nulla ratione probari posset in judicio, neque in notitiam hominis venire, nisi ex confessione ipsius occisoris? Et an Superiores Regulares possint dispensare cum subditis in irregularitate contracta ob Symoniam in Ordine, vel beneficio, etiam si Symoniacus sit occultus? Et an sit probabile, Symoniacum occultum non incurrere irregularitatem? Et an Regulares possint dispensare cum sæcularibus, & Clericis in omnibus irregularitatibus ab ipsis contractis, in quibus potest Episcopus dispensare, Et pro praxi hujus quæstionis octo diversi casus cursim adducuntur in textu hujus Resolutionis. *Ex p. 4. tr. 2. ex res.* 82. *& in p. 9. tract.* 8. *ex res.* 55. *&* 50. *& in p.* 3. *tr.* 2. *ex res.* 20. *& in p.* 10. *tract.* 13. *ex res.* 38. *& in tract.* 15. *ex res.* 8. *& in p.* 11. *tr.* 4. *ex res.* 3. Quæ hic sunt *in tom.* 7. *tr.* 3. *de Regularibus r.* 187. 98. 300. 263. 294. 298. *&* 301.

An aliqua facta ebriorum inducant irregularitatem, Et quid, si in dictis factis commissis in ebrietate priùs voluntas fuerit per pœnitentiam interrupta, an non inducant irregularitatem, *Ex p.* 3. *tr.* 6. *ex res.* 52. Quæ nunc invenietur *in tom.* 7. *tr.* 5. *de Scandalo res.* 39.

An Beneficiarius, si propria manu aliquem in bello occidat; vel mutilet, beneficium resignare debeat, vel dispensationem super irregularitatem impetrare, Et adducuntur aliqui alii casus, in quibus Clerici, Religiosi, Episcopi, & Cardinales pugnantes in bello, vel si Exercitibus præessent, dubitatur, an incurrant irregularitatem, nec ne, maximè si occidant, vel mutilent aliquem, vel qui in supradictis casibus illos occiderit, aut mutilaverit, &c. *Ex p.* 6. *tr.* 4. *ex res.* 34. *&* 35. *& in p.* 10. *tr.* 2. *ex res.* 2. 3. 6. *&* 7. Quæ hic reperientur *in tom.* 7. *tr.* 7. *de Bello res.* 59. 60 52. 53. 57. *&* 58.

An si quis mandaret occidere Titium, & Sempronius occiditur, quia creditur esse Titium, incurrat irregularitatem, *Ex p.* 11. *tr.* 6. *ex res.* 19. Quæ hic est *in tom.* 8. *tr.* 5. *de Homicidio res.* 91.

An ad Episcopum spectet cognoscere, sit aliquis est Clericus, vel non sine aliqua limitatione an sequatur posteà mors, vel non sine metu irregularitatis super hoc? Et an Sacerdos celebrans in Ecclesia polluta ante reconciliationem sit irregularis? Ex *part.* 9. *tr.* 7. *ex res.* 64. *& in p.* 6. *tr.* 6. *ex res.* 38. Quæ nunc invenientur *in tom.* 9. *tr.* 1. *de Immunitate Ecclesia res.* 519. *&* 139.

An illegitimus, & irregularis gaudeant privilegio fori, *Ex p.* 3. *tr.* 1. *res.* 62. Quæ hic reperietur *in tom.* 9. *tr.* 2. *de Immunitate Ecclesiastica res.* 145.

TRACTATUS VI.

De Abortu juxta Bullas Sixti V. & Gregorii XIV. atque de Absolutione, & Dispensatione pro excommunicatione, & irregularitate illius agitur, pag. 144.

1 QUid sit abortus, Et docetur, quòd ille, qui dedit causam ejectionis fœtus animati, est verus homicida, & tenetur omnibus pœnis Juris Canonicis, & Civilis, quibus tenentur illi, qui hominem jam natum premerunt, ac proinde sit irregularis. Si verò fœtus non sit animatus, licèt procurare abortum non sit propriè homicidium, est tamen grave peccatum. Ex *p.* 7. *tract.* 5. *resol.* 1. *ibid.*

2 Quid sit procurare abortum, Ex *p.* 7. *tr.* 5. *res.* 2. *ibid.*

3 De pœnis procurantium abortum ex jure Canonico, & Civili, Ex *p.* 7. *tr.* 5. *res.* 3. *p.* 195.

4 De ponis procurantium abortum ex jure novo Sixti V. Ex *p.* 7. *tr.* 5. *res.* 4. *pag.* 195.

5 Quas pœnas Gregorius XIV. circa prædictam Constitutionem Sixti V. moderaverit, *Ex part.* 7. *tract.* 5. *res.* 5. *ibid.*

6 An in facultate Jubilæi absolvendi à casibus, & censuris reservatis includatur absolutio abortus Et docetur, quòd casus abortus non est amplius Papalis, Sed Episcopalis. At verò, quando Episcopus, seu Ordinarius generaliter concedit alicui Confessario facultatem absolvendi à casibus & censuris sibi reservatis, tunc enim non censetur concessus fœtus animati per Gregorii Constitutionem, nisi specificetur, Ex *part.* 7. *tr.* 5. *res.* 19. *ibid.*

7 Quis potest absolvere ab incursa excommunicatione propter abortum? Sed difficultas est, quisnam dicatur Confessarius specialiter deputatus, ut possit absolvere ab excommunicatione propter abortum, Et notatur, non posse Confessarium sæcularem absolvere pœnitentem, qui commisit abortum fetus animati. Et quid de Religiosis virtute privilegiorum, si ad hoc per Provinciales non sint deputati, Ex *p.* 7. *tr.* 5. *res.* 15. *ibid.*

8 An aliqui præter Episcopos possint absolvere ab excommunicatione incursa propter abortum fetus animati, Ex *p.* 7. *tr.* 5. *res.* 16. *p.* 196.

9 An Episcopus possit dispensare hodie in irregularitate contracta ex abortu, Et observatur, quòd supplicans in Sacra Pœnitentiaria in casu videlicet occulto pro dispensatione super irregularitate ex abortu, debet exprimere, si erat fetus à se genitus; alias gratia erit subreptitia. Ex *part.* 7. *tra.* 5. *res.* 21 *p.* 196.

10 An Prælati Regulares possint dispensare in Irregularitate suorum subditorum contracta ex abortu animato, Et quid, si homicidium est occultum apud sæculares, & manifestum apud Fratres, an possint Prælati Regulares adhuc in illo dispensare, Ex *p.* 4. *tr.* 2. *res.* 87. *ibid.*

15 An Superiores Regulares possint dispensare cum Subditis in Irregularitate occulta ex abortu animato, Et an hoc extendatur ad quodcumque homicidium voluntarium, Et an Prelatus possit committere uni Confessario subdito hanc dispensationem, Et an dicti Prelati possint habitare ad Officia suos Religiosos etiam pro foro externo, & sine dubio excommunicatione absolvere, Ex *p.* 7. *tract.* 5. *res.* 22. *ibid.*

12 An Superiores Regulares possint habilitare ad Officia Regulares, qui procuraverint abortum, Et An Religiosus indigeat hac dispensatione super excommunicationem, vel irregularitatem, si In Visitatione, aut Capitulo fuerit dispensatus in irregularitatibus, prout fieri solet In Visitatione à Prælatis, etiam si Religiosus crediderit, se non indigere dicta Prælatorum dispensatione pro illo tunc, *Ex part.* 7. *tract.* 5. *res.* 23. *p.* 197.

13 Quid sub prohibitione Officiorum contra procurantes abortum Intelligatur in Bulla Sixti V. *Ex p.* 7. *tract.* 5. *res.* 57. *ibid.*

14 Quomodo obliget privatio privilegii Clericalis, & omnium Dignitatum, & Officiorum, & Beneficiorum imposita in Bulla Sixti V. Et an dictæ pœnæ obligent reum in conscientia ante judicis sententiam, & declarationem, Ex *p.* 7. *tr.* 5. *res.* 37. *ibid.*

15 An pœna inhabilitatis imposita in Bulla Sixti V, obliget ante judicis declarationem, *Ex p.* 7. *tr.* 5. *res.* 38. *ibid.*

86 An detur præventio inter judicem sæcularem, & Ecclesiasticum contra procurantes abortum, Et an si reus sit Ecclesiasticus, tradendus sit Curiæ sæculari, Et an ad exclusionem pœnæ temporalis, quando criminaliter agitur, fœtus præsumi debetur potiùs inanimatus, quàm animatus, *Ex p.* 7. *tr.* 5. *res.* 41. *p.* 197.

17 An ex abortu casuali incurratur reservatio, Et pro praxi hujus quæstionis multi casus explanantur in textu hujus Resolutionis, in quibus ex abortu non incurritur reservatio. *Ex part.* 7. *res.* 20. *ibid.*

18 An qui procuravit abortum ante animationem, Incidat in excommunicationem, & irregularitatem? Idem dicendum est de præbentibus opus, consilium, &c. *Ex p.* 7. *tr.* 5. *res.* 8. *p.* 198.

19 Quo tempore fœtus animatur, Ita, ut, qui de illo abortum facit, incurrat excommunicationem, & Irregularitatem, *Ex p.* 7. *tract.* 5. *res.* 6. *ibid.*

20 An qui facit abortum, sit irregularis, si dubitet de animatione fœtus? *Ex p.* 4. *tr.* 2. *res.* 16. *pag.* 199.

21 An in dubio, an fœtus sit animatus, quis censendus sit irregularis? Et quid est dicendum quoad alias pœnas annexas irregularitatis, qualis est privatio Officii, & beneficii, & inhabilitatis ad hæc duo? *Ex p.* 7. *tract.* 5. *res.* 24. *p.* 199.

22 An in dubio, utrùm fetus sit animatus, procedat non solùm quoad irregularitatem, sed etiam quoad pœnas? *Ex p.* 7. *tract.* 5. *res.* 25. *p.* 200.

23 An si quis procuraverit abortum fetus animati, sed dubitat de effectu subsequuto, vel an mulier sit mota abortum ex consilio ei præstito, vel à se ipsa, censendus sit irregularis? Et an in supradicto casu possit stare dicto personæ fide dignæ, cui datum est consilium, si dicat non fuisse ab eo motam, Et idem dicendum est de illo, cui dedit consilium, vel mandatum ad delictum, ut ad homicidium, vel Clerici percussionem, &c. *Ex part.* 7. *tract.* 5. *res.* 26. *ibid.*

24 An sit irregularis, qui non potuit dimovere feminam à consilio dato de abortu faciendo? *Ex p.* 4. *tr.* 2. *res.* 15. *p.* 200.

25 An qui dedit consilium de abortu faciendo, si non potuit dimovere feminam à consilio dato, incurrat censuram, & irregularitatem? *Ex p.* 7. *tr.* 5. *resolut.* 29. *ibid.*

26 An qui procuravit abortum fetus animati, si effectus non sequatur, incidat in excommunicationem? Et an saltem in

casum

casum Episcopalem reservatum inciderit in supradicto casu, Et quid de Regularibus, *Ex part. 7. tract. 5. ref. 9. p. 201.*

27 An quis incidat in excommunicationem, si procuret abortum per alios; & quid de consulentibus, &c., Et quid de operantibus abortum ope, favore, potione, vel alio cujusvis generis medicamento; aut scribendo litteras privatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut signis, Et notatur in dictam excommunicationem non incurrere supradictos consulentes, auxiliantes, &c. effectu non sequuto. Idem dicendum est de irregularitate, & pœnis dictarum Bullarum. *Ex p. 7. tr. 5. ref. 10. ibid.*

28 An supradicti excusentur à censura, si in illis adsit ignorantia juris, vel facti, etiamsi sit crassa, supina, & affectata; modò cum ingenti temeritate conjuncta non sit, *Ex p. 7. tr. 5. ref. 15. p. 201.*

29 An qui approbat abortũ jam factum etiam suo nomine, incidat in pœnas latas a Sixto V., Idem dicendũ est de casu abortus per Episcopum reservato. Et an mulier incidat in casum reservatum cui insciæ, & ignoranti amator medicamentum, & potionem tribuerit, ut abortus sequeretur, etiamsi post sumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipso facto gauderet, atque illud ratum haberet, Idem dicendum est, etiamsi postquam fuerit monita de procuratione abortus, illum nollet impedire, cùm tamen posset. *Ex p. 7. tr. 5. ref. 14. p. 202.*

30 An amasius teneatur impedire fœminam, ne abortiatur, aliter incurrat in censuram, & irregularitatem, Et an Clericus, qui sciens mulierem à se prægnantem redditam meditari conceptæ ab ea sobolis abortionem, irregularitatem suscipiat, si hanc pro virili non impediat, Et an Pater, cui mater dixit se velle procurare abortum, si solùm taceat, incurrat irregularitatem, Et docetur Patrem non teneri defendere vitam filiorum lege injustitiæ, sed pietatis, & paterni officii. *Ex p. 7. tr. 5. ref. 28. ibid.*

31 An qui propinat remedia sterilitatis mulieri, ut impotens fiat ad generandum, incurrat in censuram Bullæ Sixti V., Sed difficultas est in terminis Bullæ Sixti V. ante correctionem Gregorianam, an incidebant in censuram, qui porrigebant remedia sterilitatis alicui viro? Et quomodo hodie damnetur hic casus, *Ex p. 7. tr. 5. ref. 113. p. 202.*

32 An fœmina, quæ post coitum mingit, vel digitis semen eiicit, dicatur procurare abortum, itaut incidat in pœnas, Et an talis fœmina non peccet mortaliter ex se, sed solum ex conscientia erronea, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum, Et an peccet mulier vi oppressa, si post coitum statim semen eiiciat, *Ex part. 7. tr. 5. ref. 31. ibid.*

33 An vir, vel fœmina, qui in actu carnali retrahunt se à seminis emissione, vel receptione in vase debito causa generationem impediendi, incurrant in hanc censuram, Et an ex casu abortus Episcopalis excusetur, qui ne liberos suscipiat, vel alia de causa, puta, ex odio, mulieri potionem præstet, quominus concipiat, *Ex part. 7. tr. 5. ref. 13. ibid.*

34 Utrum maritus habens copulam cum uxore, si ex magna corporis agitatione sequatur abortus, incidat in censuras, Et an maritus, vel pater, si uxorem, aut filiam verberasset, unde illa furore percita abortum fuisset passa, incurrat in pœnas abortus, Et an liberetur à pœnis impositis contra procurantes abortum ille, qui in præsentia mulieris, cum qua rem habuisset, diceret, nollem te esse gravidam, quia inde grave aliquod malum tibi, & mihi suspicor eventurum, unde ipsa abortum procuraret, *Ex p. 7. tract. 5. ref. 30. p. 203.*

35 An mater, quæ procuravit abortum, incidat, in Excommunicationem Sixti V., Et an procurantes abortum per se, vel alios; aut cooperantes ope, consilio, vel alia ratione, contrahant excommunicationem Sixti V. cujuscumque gradus, ordinis, vel conditionis existant tam laici, quàm Clerici Sæculares, aut Regulares cujuscumque Ordinis; imò etiã mulieres sæculares & professæ, Et an excusetur ab excommunicatione mulier, quæ per metum cadentem in virum constantem cogitur sumere potionem, ex qua abortus sequatur, *Ex p. 7. tr. 5. ref. 7. ibid.*

36 An stante aliqua rationabili causa liceat aliquando sterilitatem in uxoratis procurare, Et adducitur notabile dubium pro praxi prædictæ difficultatis. Et an hoc fieri prohibeatur in Bulla Sixti V. de abortu, Et docetur non licere præbere pharmacum directè tendens ad fœtus nondum animati electionem, etiam quando non potest aliter matri succurri. *Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. ref. 90. p. 203.*

37 An mulier experta periculum mortis in partu possit sumere medicamentum, ut sterilis evadat, & non concipiat, *Ex p. 7. tr. 5. resolut. 33. p. 204.*

38 An Mulieri gravidæ, quando pro salute nullum aliud suppetit remedium, liceat indirectè uti medicamentis, ex quibus sequendus sit abortus fœtus inanimati, Et ad confirmandam doctrinam hujus quæstionis alii diversi casus adducuntur in exemplum, & pro praxi. *Ex p. 7. tr. 5. ref. 34. ibid.*

39 An pro salute matris prægnantis licitum sit aliquando uti medicamentis non directè tendentibus ad expulsionem fœtus, ut sectio venæ, pharmacum, balneum, &c. ex quibus tamen potest sequi abortus fœtus animati, Et doctrina hujus quæstionis est valdè notanda, quia in exemplum supradictæ difficultatis multæ aliæ similes adducuntur, & cursim explanantur. *Ex p. 7. tr. 5. ref. 35. p. 205.*

40 An idem dicendum sit quando medicina applicanda æqualiter tenderet ad salutem matris, ac ad fœtus abortum, Et utrùm sit licitum in tali casu dicta medicamenta applicare, Et difficultas est, an cum medicamentorum prorsus dubium est, num auxilium, aut mortem sit illaturum, possit adhuc adhiberi, si salus infirmæ omninò desperata est; immò Medicus in tali casu tale medicamentum teneatur adhibere, & applicare, Et obiter quæritur, an si mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera invadente, licitum sit detento, seu invaso è loco alto se præcipitare cum dubio mortis periculo, *Ex p. 7. tr. 5. ref. 36. ibid.*

41 An si adsit spes, ut possit fœtus in lucem prodire, teneatur mater cum periculo ipsius vitæ supradicta medicamenta non adhibere, ut fœtus baptizetur, Et an in prædicto casu mortaliter peccet Medicus contra charitatem talia medicamenta applicando, & mulier assumendo, Et si tali remedio non adhibito valdè probabile esset utrumque moriturum, eo verò adhibito, probabile esset matrem saltem posse conservari, an in tali casu possit adhiberi, *Ex p. 7. tr. 5. ref. 37. pag. 205.*

42 An quando mater probabiliter timet se esse in statu peccati mortalis, teneatur abstinere à supradictis medicamentis, si speretur, ut dictum est, fœtum in lucem edendum, & baptizandum fore? Sed tota difficultas est, in casu verò, in quo mater moraliter esset certa de sua vita spirituali; an tunc teneatur pati mortem corporalem pro vita spirituali prolis? Idem dicendum est, quando quis ex justitia teneatur vitæ spirituali alterius consulere, v. g. in Pastoribus Ecclesiarum tempore pestis, ne subditi fideles sine Sacramento Pœnitentiæ moriantur. *Ex p. 7. tr. 5. ref. 38. pag. 206.*

43 An liceat procurare abortum ad evitandum periculum vitæ, & infamiæ alicujus puellæ prægnantis? Et quando mater in aliqua infirmitate post fœtus animationem periculosè laborat, & nullum aliud remedium sit, an possint præbere ei medicamenta, directè tendentia in curationem, ut sectio venæ, balnea, pharmacum, &c.? Sed difficultas est, quando medicamenta æque tendunt ad salutem matris, & ad mortem fœtus, ubi salus infirmæ omninò desesperata est, & fœtus etiam periret, an, inquam, in tali casu supradicta medicamenta liceat præbere? Et aliqua alia contingentia circa hoc notantur; & tandem docetur, quòd non sint adhibenda medicamenta dubia, in supradicto casu. *Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. ref. 11. p. 206.*

44 An ad evitandum periculum vitæ: & infamiæ puellæ prægnantis sit licitum procurare abortum, si fœtus non sit animatus? *Ex p. 6. tr. 8. & Misc. 3. ref. 37. p. 207.*

45 An pro tuendo honore, & vita puellæ prægnantis licitum sit sine timore censurarum procurare abortum fœtus animati? Et an doctrina hujus quæstionis vera sit in fœmina cujuscumque conditionis, idest, si Monialis sit, & Deo sacra, aut etiamsi scandalum timeatur? Et quid, postquam natus est fœtus, an licitum sit illum occidere, vel suffocare, ne reveletur peccatum? *Ex part. 7. tr. 5. resol. 32. ibid.*

46 An licitum sit suadere abortum, quando mulier gravida parata est se occidere ad infamiam vitandam? *Ex part. 7. tr. 5. ref. 39. ibid.*

† An Monialis sumens potionem mortiferam fœtui, aut venæ scissionem, vel pugnis se percutiens ad abortum faciendum, ut posteà sequutus est, non solùm incidat in pœnas Bullæ Sixti V. sed etiam in censuram *cap. Si quis suadente Diabolo.* Idem est de alio propinante potionem pro abortu faciendo Moniali, sequuto effectu. *Ex p. 7. tract. 5. ex ref. 40. & in p. 9. tr. 4. ex ref. 10. & in p. 3. t. 5. ex ref. 82. alias 81.* Quæ nunc invenientur *supra in hoc ipsomet tom. 5. tr. 2. de censura ob percussionem Clerici ref. 48. 47. & 7.*

† An qui procuravit abortum fœtus animati, sequuto effectu, gaudeat immunitate Ecclesiæ, si ad illam confugiat talis reus, *Ex p. 7. tr. 5. ex ref. 42.* Quæ hic reperietur *in tom. 9. tr. 1. de Immunitate Ecclesiæ ref. 94.*

† An si vir sit sanæ mentis, licitus sit el usus conjugii, etiam cum periculo abortus, Et adducitur, quod quando fœmina experientia didicit se nequire prolem vivum edere, tunc licebit his conjugibus petere, & reddere debitum, quia melior est puero sic esse cum originali culpa, & carentia visionis Dei, quàm omnino non esse. *Ex p. 10. tr. 13. ex ref. 41.* Quæ hic est *in tom. 2. tr. 6. de Matrimonio, ref. 211.*

† An per Bullam Cruciatæ possit Confessarius absolvere ab excommunicatione lata contra causantes, procurantes, aut consulentes abortum, *Ex p. 5. tr. 9. ex ref. 40.* Quæ nunc invenietur *in tom. 4. tr. 3. de Bulla Cruciata, ref. 66.*

† Non sunt ullæ aliæ difficultates in omni hoc opere, quæ simul pertineant ad hunc *tr. 6. de Abortu hujus tom. 5.*

TRACTATUS VII.

De Symonia, atque de Datis, & Promissis super Bullam Gregorii XIII. p. 208.

1 An si quis cum Pontifice sciente commiteret Symoniam incideret in pœnas, si Papa expresse cum ipso non dispensaret, Ex quo infertur, quòd si Statuto Episcopi cavetur, quòd ludens ad bazardum sit excommunicatus, ludens cum eodem Episcopo, qui Statutum edidit, an sit excommunicatus, etiam si Episcopus non incidat in pœnas Statuti? Etiamque advertitur, quòd si Princeps sciens aliquem esse inhabilem ad Dignitatem, quam ei conferre intendit, ipso facto, quo ei confert, tacitè, implicitèque videtur eum capacem reddere, & cum eo dispensare. Et tandem quæritur, an Pontifex incurrat crimen, & pœnas Symoniæ juris positivi? *Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. res. 16. alias 15. ibid.*

2 An in Symonia detur parvitas materiæ; ita ut hoc peccatum possit aliquando esse veniale, & adducuntur multi casus in exemplum, & pro praxi hujus difficultatis. Et an excommunicatio Extravag. 2. de Symonia, & Constit. Pii V. incurratur per Symoniam, quæ videtur esse parva ex parte pretii? *Ex p. 5. tr. 5. res. 2. p. 208.*

3 An pœna contra Symoniacè ordinatos extendatur ad eos, qui prima Tonsura initiati sunt? Et an suspensio, qua puniuntur Simoniacè ordinati, incurratur per susceptionem cujuslibet Ordinis, Et an ordinatus simoniacè sit irregularis? *Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. res. 17. p. 209.*

4 An Bulla Sixti V. contra malè promotos ad Ordines sit usu recepta quoad absolutionem censurarum, & inhabilitatum, Et explanantur, quæ pœnæ sint latæ in Ordinatis simoniacè. Et an Symoniaci occulti suspensio tollatur per pœnitentiam, & manifesti per Episcopum post pœnitentiam, *Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. res. 19. p. 209.*

5 Notabilia quædam circa pęnas contra Symoniacos inflictas. Et docetur, pœnas contra Symoniam confidentialem multas esse, & pro praxi in textu hujus Resolutionis adscribuntur septem. Et advertitur de pœnis ipso jure latis nullam esse impositam committentibus Symoniam, nisi Symonia fuerit commissa in ingressu Religionis, in Ordine & beneficio. Sed difficultas est, an dictæ pœnæ incurrantur sententiam præter excommunicationem? *Ex p. 12. tr. 5. Misc. 5. res. 20. p. 210.*

6 An tantùm Symonia in ordine, & beneficio, & ingressu Religionis subdatur pęnis? Et de aliis plurimis casibus benignioribus circa materiam Symoniæ agitur, Et tandem notatur non esse obligationem restituendi pretium acceptum pro collatione Sacramentorum. Et supponitur, Symoniam non obligare ad restitutionem, jure naturali, sed ex jure positivo *Exp. 4. tr. 4. & Misc. res. 157. p. 215.*

7 An ut Symoniacus incurrat in pœnas juris, opus sit Symoniam esse ex parte utriusque completam? Et pro praxi hujus quæstionis adducuntur aliqui diversi casus in textu hujus Resolutionis. Et inter prædictos casus duo præcipuè proponuntur, ut Simoniacus in illis tutus in conscientia maneat. Et interim poterit Confessarius virtute Bullæ Cruciatæ absolvere ab excommunicatione, & suspensione, &c. Sed si Symoniacus est in mora petendi dispensationem non est absolvendus donec dispensationem obtineat. Etiamque notatur, pœnas latas in Symoniacos non comprehendere, qui tantùm Symoniam committerent jure Ecclesiastico, & humano prohibitam. Pro quo etiam multi casus in exemplum adducuntur in §. ultimo hujus Resolutionis. *Ex p. 11. tr. 6. Misc. 6. res. 30. p. 212.*

8 An Symonia realis, & completa, solo tamen jure Ecclesiastico prohibita subjaceat restitutioni, & pęnis Symoniæ, Et in corpore hujus Resolutionis excipiuntur aliqui casus, in quibus non incurritur pęna Symoniæ. *Ex p. 4. tr. 4. & Misc. res. 155. p. 212.*

9 An emens Vicariatum Episcopi teneatur resignare, & Episcopus pretium restituere, velut Symoniacè receptum, Et in textu hujus Resolutionis docetur, cui est restituendum pretium pro Symonia in ordine, beneficio, & ingressu Religionis. Et an non tantùm pretium receptum pro Symonia in ordine, beneficio, & ingressu Religionis sit necessario restituendum, sed etiam pro aliis diversis casibus, *Ex p. 4. tr. 4. & misc. res. 167. p. 213.*

10 An Generalatus, Provincialatus, Correctoriatus, Prioratus, &c. includantur sub nomine beneficii ad incurrendas pœnas Simoniæ, Et an Mediatores Symoniacæ electionis ad Prælaturam aliquam Religionis incurrant in excommunicationem, *Ex p. 4. tr. 4. & Misc. res. 156. p. 213.*

11 An Regulares convenientes inter se, ut alter in una electione suffragetur uni, & alter alteri in alia, committant Symoniam Et quid, si pactum non intervenit, sed tantùm futuræ obligatio spei, ut si dicatur, da hoc suffragium, & providebitur tibi de alia re, vel quid simile, *Ex p. 3. tr. 2. res. 125. p. 213.*

12 An sit Symonia permutare res spirituales, dummodo non sint beneficia, ut v. g. si Monachus dicat alteri. Elige me in Provincialem, & ego eligam te in Priorem; vel fac pro me Sacrum, & ego faciam pro te; audiam tuam confessionem, si tu audias meam, &c. *Ex p. 4. tr. 4. & Misc. res. 150. p. 214.*

13 An incurratur labes Symoniaca, si petatur à Monialibus dos, quando Monasterium est dives? *Ex p. 8. tr. 7. & Misc. res. 29. p. 214.*

14 An si minister Sacramenti petat, ut detur pecunia in pretium illius, faciat jurare dantem, ut omninò tali pacto det, possit sine Symonia dari, Et an in tali casu jurans possit uti æquivocatione, & restrictione tantùm in mente retenta, Et quid, si Minister petat, me jurare coram aliis, Et an necessitas recipiendi Viaticum homini jam confesso, vel non habenti peccatum mortale sit causa sufficiens ad hoc, ut pro illo recipiendo det pecuniam Ministro nolenti aliter ministrare, De Confirmatione, & Extrema Unctione in dicto casu non videtur esse eadem ratio. Et an sit Symoniacus, si adultus in extrema necessitate Baptismi constitutus, sibique persuadeat, quòd difficulter sufficientem contritionem habebit, pecuniam offerat Ministro ad redimendam suam vexationem, *Exp. 11. tr. 6. & Misc. 6. res. 32. p. 215.*

15 An Musici, qui in Ecclesiis Divina Officia canunt aliquid temporale accipere possint sine labe Symoniæ, Et quid de Concionatoribus, Et an sit Symonia aliquid tanquam pretium accipere pro labore interno functionis spiritualis, Et quid pro labore externo, v. g. iter agere unius leucæ ad dicendum Sacrum, expectare quotidie per horam, vel aliud tempus ad celebrandum, &c. Et an ad Simoniam pertineat, si quis judicem Ecclesiasticum inducat pecunia, ut justitiam in causa spirituali administret? Et quid in causa alias sæculari, *Exp. 12. tr. 6. & Misc. 6. res. 34. p. 215.*

16 An liceat alicui ludere preces cum alio pro præmio temporali? Et an in hoc sit Symoniæ periculum? Et notatur, quod si Dominus nihil prorsus mancipio præbeat, quod insumat in honestam recreationem, neque quidquam servus ipse aliunde habeat, tunc poterit aliquid insumere ex bonis Domini immoderata recreatione, aut ludo; quia servus jus habet sumendi moderatam recreationem. Et alii diversi casus pro ludis adducuntur in corpore hujus resolutionis; qui omnes hic sunt appositi in indice ultim. rerum notabilium hujus tomi? *Ex par. 12. tract. 6. & Misc. 6. resolut. 9. pag. 216.*

17 An Symonia ad alia beneficia obtinenda inhabilem reddat Symoniacum? Et an Episcopus possit virtute Concilii Tridentini sess. 24. capit. 6. dispensare inhabilitate Symoniæ ad alia beneficia? *Ex part. 12. tract. 4. & Miscel. 5. resol. 18. pag. 217.*

18 Si quis obtinuit beneficium Symoniacè, quæritur, an ipso jure privetur beneficiis antea, vel posteà obtentis? Et docetur, quòd ob Symoniam realem in beneficio Ecclesiastico incurritur primò excommunicatio Papalis. Secundò, quod irrita est electio, præsentatio, confirmatio, & institutio; unde talis non facit fructus suos; idque etiamsi à tertia persona taliter provisus id ignoraverit, nisi tamen contradixerit; vel si à tertio data fuerit pecunia per fraudem, ut fieret inhabilis, vel si bona fide possideret beneficium per triennium. Et an quando crimen Symoniæ in beneficio est occultum, solique suo authori notum suspensionem ei inferat, *Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. res. 7. ibid.*

19 An mutuare aliquid cum pacto, ut ille, qui recipit mutuum, conferat Officium, vel Ecclesiasticum beneficium, non solùm sit usura, sed Symonia? Et an utraque deformitas usuræ scilicet, & Symoniæ in confessione explicanda erit, Et quid est dicendum, quando aliquis v. g. confert statim, quantum in se est, beneficium, de quo interpellavit mutuator, sed solemnitate aliqua hoc ipsum posteà debet perficere, *Exp. 2. tr. 8. res. 61. p. 218.*

20 An sit Symonia, si Titius promittat Cajo, se daturum eleemosynam pauperi, vel loco pio, si Cajus impetret Titio beneficium Ecclesiasticum, vel Habitum Religionis Militaris, *Ex p. 5. tract. 14. & Misc. 2. res. 75. ibid.*

21 Plura dubia in materia Symoniæ observantur, & multi & diversi casus in corpore hujus resolutionis proponuntur pro praxi, *Exp. 11. tr. 6. & Misc. 6. res. 31. p. 218.*

22 An sit Symonia date pretium cuidam tertio, ut intercedat apud alterum, ut ipse intercedat apud Collatorem beneficii, ut beneficium illi conferat, Et quid, si daretur aliquid famulo Archiepiscopi Granatensis, ut precibus ab ipso Archiepiscopo obtineret, ut me præsentaret Regi ad beneficium illius Regni, Et quamvis in textu hujus resolutionis advertantur alii casus circa Symoniam, pro coronide est pulchrum dubium in §. Et tandem. Et ultimo quæritur, an servire Episcopo intendendo, ut conferat beneficium non tanquam pretium servitii, sed ex gratia, & benevolentia causata ex servitio, sit Symonia, *Exp. 4. tr. 4. & Misc. res. 51. p. 219.*

23 An qui servivit Episcopo cum intentione recipiendi beneficium, ut pretium servitutis, teneatur illud resignare, Et an sy-

Symonia mentalis inducat pœnas Symoniæ, quæ ad restitutionem obligent? Ex *p.4.tr.4.& Misc.res.168.p.220.*

24 An in obtinendis beneficiis liceat pacisci de aliquo temporali, retribuendo tanquam motivo, seu pro recompensatione gratuita? Et notatur ejusmodi pacta continere semper labem Symoniæ. Sed an sit Symonia, si aliquid detur pro labore suscepto eundo, & redeundo ad beneficii Collatorem, &c. *ex p. 2. t. 16. & Misc. 2. res. 37. aliàs 39. p. 220.*

25 An si quis promisit aliquam summam pecuniæ pro beneficio obtinendo protestans se illam daturum gratitudinis causa, & non ex debito justitiæ, incurrat in crimen Symoniæ? Et notatur, quod si resignans beneficium ea intentione & spe, ut alterum tibi à Superiore conferatur, aliàs non resignaturus, non erit Simoniacus. Et quid, si prædictam spem verbis aut scripto quis hoc exprimat Superiori, *ex p. 6. tr. 7. & Misc. 2. res. 42. p. 221.*

26 An si quis beneficio obtinendo iniret pactum non rigorosum, sed ex gratitudine, committeret Simoniam, Et alii diversi casus circa Symoniam cursim adducuntur in textu hujus resolutionis; sed jam omnes magis latè in suis specialibus resolutionibus pertractati, & appositi sunt in hoc ipsomet tractatu. Et docetur, quòd si pro intercessione detur plus, quàm valet labor, aut pro beneficio collato, aut præsentato plus detur Patrono, quàm ratio gratitudinis patitur, neque committi peccatum Symoniæ ut, est neque justitiæ, modò illud plus detur liberaliter, & gratis, *ex p. 10. tr. 15. & Misc. 5. res. 5. p. 221.*

27 Quis obtinuit beneficium cum permissione dandi magnam pecuniarum quantitatē quæsivit à me, an incurrerit pœnas latas a jure contra Symoniacos cùm posteà pretium non fuerit solutum? Et quid est dicendum in prædicto casu, si posteà post multùm temporis solvat illam summam pecuniarium, quæ vocatur retractatio, an talis incidat in pœnas Symoniacorum, *ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. resol. 15. pag. 222.*

28 An liceat vendere, & redimere pensiones, Et an hoc sit Symonia, E*x p. 4. tr. 4. & Misc. res. 153. p. 223.*

29 An possit resignare beneficium cum pacto de pensiones redimenda, Et an dicendum sit esse Symoniacum tale pactum & contractum, Et an pensio sic constitutra possit non solvi, & beneficium tanquam vacans propter Symoniam impetrari, Et notatur, Symoniam committere resignantem beneficium, & petentem resignatario solutionem expensarum, quas in ejus acquisitione fecit. *ex part. 10. tr. 14. & Misc. 4. res. 1. ibid.*

30 An si quis resignet beneficium cum conditione, ut sibi pensio solvatur, sit Symonia confidentialis, Et an, si quis resignaret beneficium reservans sibi pensionem sine licentia Papæ, subjaceat restitutioni, & pœnis Symoniæ, Et notatur, quòd in Constitutionibus Pii IV. & Pii V. pensio, & quolibet aliud sub nomine beneficii propriè non comprehensum, etiam si resignetur cum accessu, vel regressu, vel alio quovis modo Symoniaco non prohibetur, nec punitur in his Constitutionibus. *Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. res. 17. p. 223.*

31 An si quis resignet beneficium cum Intentione, ut resignatarius iterùm conferat, & resignet, v. g. suo nepoti, committat Symoniam prohibitam in Bullis Pianis? Sed difficultas est, an sola resignatio beneficii cum accessu, regressu, & ingressu, vel an etiam permutatio in supradictis Bullis prohibeantur? Et breviter declarantur prædicta verba accessus, regressus & ingressus. *Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. res. 18. pag. 224.*

32 Quis post possessionem beneficii novit à Patre, vel amico per pecuniam, ipso ignotante, illud obtentum fuisse, quæritur an in foro conscientiæ teneatur resignare? Et quid de fructibus in prædicto casu? Et notatur, Episcopum jure suo dispensare posse cum promoto Symoniacè in minoribus Ordinibus, & prima Tonsura. Item, ut in majori Ordine ritè suscepto ministret non autem in eo, quem per Symoniam recepit, neque ut ad alios Ordines possit ascendere, quòd de eo tantùm debet intelligi qui sciens, & volens viam fecit sibi ad Ordines per Symoniam, sed ab eo, qui ignoravit datum fuisse pro se ordinatori pretium, suspensio nulla incurritur. Ex *p. 11. tr. 5. & Misc. 5. res. 56. ibid.*

33 An Permutantes beneficia sine Superioris permissu incidant in censuras, & alias pœnas ut Symoniaci, Idem est de reservantibus sibi pensionem sine Papæ authoritate. Et an Superior sufficiens ad permutationem sit Episcopus, vel alius Prælatus Inferior, ad quos Collatio beneficii, aut Institutio spectat, & non in aliis, Et an inter se Beneficiati possint tractare de permutatione accedente authoritate Superioris futura, Et an sit necessaria aliqua causa in permutatione beneficiorum? Et in textu hujus resolutionis explicantur aliquæ causæ pro praxi hujus ultimę difficultatis. *Ex part. 10. tract. 16. & Misc. 6. res. 17. alias 16. pag. 226.*

34 An sit peccatum Symoniæ dare aliquid Titio, ut Cajum adscribere faciat inter Equites D. Jacobi, Calatravæ, Alcantaræ, &c. Et explanantur, quòd dans, vel accipiens aliquid pro ingressu Religionis ligatur excommunicatione Sūmo Pontifici reservata, *in Extravag. 1. de Symonia*. Sed notatur, ad facilius impetrandam suam receptionem in aliqua Religione posse quem gratis, & spontè præbere munera Superioribus vel aliis; imò in tali casu pactum adhiberi posse. Et an quis probabiliter sustinere possit, supradictos Ordines D. Jacobi, &c. non esse verè Religiones? Et an sit Symonia, si Rex vendat *las Encomiendas*, supradictorum Ordinum, vel saltem sit peccatum mortale, *Ex p. 3. tr. 2. res. 64. p. 227.*

35 An emere schedulam habitus D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. ab aliquo Ministro Regis, sit Symoniam, Et docetur, quòd si non pro schedula, sed pro laboribus assumptis pecunia præbeatur tertio imperranti, & si ex pacto hoc fiat, nullo modo illicitum est. Et an Habitus prædictorum Ordinum non sit Habitus Religionis veræ sed secundum quid, *Ex p. 9. tract. 9. & Misc. 4. res. 35. p. 227.*

36 Excusatur quædam Conventio Equitum Jerosolymitanorum à labe Symoniaca. Et inter alia quæ in textu hujus resolutionis inferuntur, & docentur, maximè deducitur in criminalibus esse amplectendam opinionem quæ faveat reo relicta probabiliori, & aliquid de consuetudinibus agitur. Et quæritur, an si unus ex concurrentibus det alteri pecuniam, ut à concursu desistat, ob impedimentum tollendum committat Symoniam? Et an pactum cum aliquo, quòd non concurrat in Ordine ad hanc electionem, & ego non concurram secum ad sequentem licitum sit? Et tandem quæritur, an Commendæ Equitum D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. sint beneficia Ecclesiastica, & materia Symoniæ? Et an prędicti Equites sint verè religiosi, Et in textu hujus res. alias curiosas difficultates invenies signanter à fine §. Probatur secundò usque in finem §. Probatur tertiò, & in fine §. Notandum est, sed aliquæ earum jam iterùm adscriptæ sunt in hoc ipsomet tractatu. *Ex p. 6. tr. 8. & Misc. 3. res. 17. p. 228.*

37 An sit Symonia vendere locum honoratiorem pro sepultura? Et quid de Vasis Sacris, & Capellis? *Ex part. 2. tract. 15. & Misc. 1. res. 57. p. 229.*

38 An habens jus litigiosum in beneficio possit dare aliquid alteri prætendenti, ut non prosequatur jus suum? Et an hæc pactio sit Symonia? Et an idem dicendum sit de eo, qui habens possessionem beneficii vellet illud relinquere alteri prætendenti ob aliquod pretium ab eo receptum? Et an si quis fecerit expensas in beneficio litigioso, possit illas exigere ab illo, cui vel in cujus favorem resignat? *Ex p. 11. tr. 6. & Misc. 6. res. 7. p. 230.*

39 An si quis post Collationem beneficii impediatur injustè accipere possessionem, possit quis pecunia redimere hanc vexationem? Et an hoc sit Symonia? *Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. resolu. 3. p. 230.*

40 An si Elector inclinet ad eligendum indignum, vel minus dignum, possit dignior pretio redimere hanc vexationem? Et an redimere supradictam vexationem, sit Symonia? Et an in hoc casu Symonia non sit de jure divino, sed humano? Et an facta collatione beneficii, si quis injustè impediatur accipere possessionem, possit pecunia redimere hanc vexationem? Ex *p. 3. tract. 4. & Misc. res. 152. ibid.*

41 An qui ad redimendam vexationem Electori dedit pretium, ne minus dignus eligatur ad beneficium, sit Symoniacus, & incidat in pœnas latas contra Simoniacos, Et an in hoc casu Symonia non sit de jure divino, sed humano, *Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. res. 1. ibid.*

42 An sit licita redemptio vexationis, si quis offerat pecuniam Electori qui vult eligere indignum, vel minus dignum, nisi pecuniam à digniori accipiat, Et an hæc sit aperta Symonia, Et aliqua alia explanantur sæpius contingentia in praxi in redimendis vexationibus ad beneficia ad Cathedras, &c. Sed difficultas est in supradicto casu, an si meus adversarius, v. g. obtulit Judici, vel Electori pecuniam, quam ille accepit, utrùm ego possim illum pecuniis allicere, ut mihi opituletur, *Ex p. 5. tract. 7. res. 17. p. 231.*

43 An quando aliquis non vi, vel fraude illata, sed solum per subornationem, preces, & munera, quæ Electoribus confert, impedit, ne quis eligatur ab beneficium, &c. possit ille pretio redimere hanc vexationem, etiam dando pecuniam non solùm tertiæ personæ, sed etiam uni ex Electoribus, ne subornet alios, &c., Et an sit Symonia redimere pretio talem vexationem, *Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. res. 2. p. 231.*

44 An si Responsor casus conscientiæ recipiat pecuniam propter consilium requisitum à petente ad pacandam conscientiam, & in illius foro, sit Symoniacus, *Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. r. 4. part. 232.*

45 An Cancellarius Episcopi possit ratione laboris sumere aliquid pro licentia audiendi confessiones, & concionandi, &c.? *Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. res. 70. ibid.*

46 An pro dispensationibus matrimonialibus possit delegatus sumere aliquid ratione laboris, & quid pro executoriis, & licentiis publicandi Indulgentias, & signanter Indulgentias Bullæ Cruciatę, *Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. res. 71. p. 232.*

Index Tractatuum,

De Datis, & Promissis super Bullam Gregorii XIII.

47 AN Bulla Gregorii XIII. De Datis, & Promissis in Romana Curia sub nomine gratiarum includantur absolutiones, Indulgentiæ, dispensationes, beneficia & aliæ gratiæ, quæ solo verbo perficiuntur; *Ex p.6. tr.7. & Misc.2.res. 14. p.233.*

48 An in aliquo casu absque incursione pœnarum Bullæ Gregorii XIII. de Datis, & Promissis possint in Curia Romana excusari dantes munera? Et an judex, qui in Romana Curia reciperet ab utraque parte ante latam sententiam, vel ante gratiam obtentam majores, quas vocant propinas, seu sportulas, quam sibi essent debitæ, quamvis peccent contra justitiam & teneantur restituere, non tamen incurreret prædictas pœnas, neque etiam qui eas propinas solvit? Et notatur, quòd hujus Bullæ pœnæ non habent locum, si daretur aliquid simpliciter nullo pacto præcedente, & ad effectum specificè obtinendi aliquam gratiam, vel justitiam, & aliqua alia circa hoc explanantur, *Ex p. 7. tr. 4. res. 1. p. 234.*

49 An in dicta Bulla sint prohibitæ omnes promissiones maximè cum verbis generalibus? *Ex par. 7. tr. 4. resol. 2. p.234.*

50 An quis incurrat pœnas dictæ Bullæ Greg. XIII. de datis, & promissis si aliquid promittat, & donet Urbis Gubernatoris, vel Burgi, aut judicibus Capitoli, vel eorum delegatis? Et in textu hujus resolutionis proponuntur aliqua alia, pro quibus, si aliquid quis promittat, vel donet, in illis est dubium, an incurrat necne in pœnas hujus Bullæ. *Ex p. 7. tr. 4. res.3. p. 235.*

51 An Gubernatores, & alii Officiales status Ecclesiastici, si accipiant munera, incidant in censuram Papæ reservatam? Et difficultas est, an pœna dupli sit restituenda ante judicis sententiam, & cuinam facienda sit restitutio; Et an si aliquis ex supradictis recipiat munus, & posteà finito Officio restitueret illud, non pauperibus, sed donanti, si posteà iste donans munus iterùm restituenti voluntariè, & spontè vellet donare, an inquam, in tali casu obstaret prohibitio, & censura de qua loquimur; *Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. res. 42. p. 235.*

52 An fictè promittens incurrat pœnas Greg. XIII. de Datis, & Promissis; Et quid in hoc casu de acceptante promissionem, an subjaceat prædictis pœnis. Et quid est dicendum in utroque, si promittens obtenta gratia vel justitia, aliquid mutata voluntate, non tradat intuitu præcedentis promissionis. *Ex p. 7. tr. 4. res. 4. pag. 236.*

53 An ea promissione non acceptata incurratur in pœnas Bullæ Gregorianæ de Datis, & Promissis; Et quid est dicendum, de his, qui aliquid dant alteri, ut fiat pactio, vel receptio pro gratia, vel justitia obtinenda, *Ex part. 7. tr. 4. res. 5. ibid.*

54 An ad incurrendas pœnas dictæ Bullæ Gregorii XIII. sufficiat, ut donum attingat quantitatem sufficientem ad constituendum peccatum mortale furti; *Ex part. 7. tract. 4. res. 6. p. 237.*

55 An Cardinales includantur in pœnis dictę Bullæ Greg. XIII. *Ex p. 7. tract. 4. res. 7. ibid.*

56 An incidat in pœnas dictæ Bullæ promittens, vel dans aliquid pro justitia auferenda, vel differenda? *Ex p. 7. tr. 4. res. 8. ibid.*

57 An qui dat, vel promittit judici, ut causam expediat, incidat in pœnas dictæ Bullæ; *Ex part. 7. tract. 4. resolut. 9. ibid.*

58 An si quis post impetratam gratiam, & justitiam donet aliquid, etiam si non sit moderatum, sed excessivum incidat in pœnas dictæ Bullæ; Et an habeat locum pœna hujus constitutionis extra Curiam Romanam, unde si alia quid daretur Neapoli pro obtinenda gratia à Sede Apostolica, evitaretur hæc pœna. Et an pœnæ in Bulla Greg. XIII. non spectent etiam ad judices delegatos citrà Montanos. *Ex p. 7. tr. 4. res. 10. p. 238.*

59 An qui non denunciant delinquentes contra præfatam Bullam, incidant in excommunicationem. Et an in hac ultima pœna solùm ligentur existentes in Curia Romana. Et an, qui aliquid ex prohibitis in hac Bulla faceret cum Summo Pontifice, vel cum ejus Ministris, aut familiaribus de illius consensu expresso, vel tacito, in pœnis dictæ Bullæ non incidat. Neque in his actionibus, quæ alioquin non essent prohibitæ jure divino, sed humano positivo, esset Symoniacus. *Ex par. 7. tr. 4. res. 11, ibid.*

60 An si quis sciat aliquem violasse dictam Bullam, antequam ipsum denunciet, teneatur adhibere correctionem fraternam. *Ex part. 7. tract. 4. resolut. 12. pag. 238.*

61 Quid dicendum de Consulentibus, & auxiliantibus, an & quando incidant in pęnas dictæ Bullæ Greg. XIII. *Ex p. 7. tr. 4. res. 13. pag. 239.*

62 An si quis ignorantia vincibili nesciret pęnas hujus constitutionis, in illas incurreret. Et infertur committente incestum, homicidium voluntarium, raptum Virginis, Sacrilegium cum Moniali, Sodomiam, & similia peccata, quibus annexa est reservatio affici reservatione, etiam si hæc ignoretur. Et quid de reservatione absolutionis eorum, qui malè promoventur ad Ordines, & similia. *Ex p. 7. tr. 4. res. 14. ibid.*

Appendix ad alias paucas quæstiones, quæ simul Pertinent ad hunc *tract. 7. de Symonia hujus tom. 5.*

AN habens infantem morti vicinum, & Sacerdos recuset eum baptizare, nisi detur quantitas pecuniæ, nec alia via possit conferri Baptismus, licitum sit ei præbere pecuniam, & an hoc sit Symonia. Et an hoc non solùm pro infante sit licitum, sed etiam pro adulto. Idem est quando agitur de Absolutione sacramentali in extrema necessitate. Et quid de aliis Sacramentis. *Ex part.5, tract.3. ex res.29.* Quæ nunc invenietur *in to. 1. tr. 1. de Baptismo res.27.*

An licentia confitendi, mediante pecunia sit valida *Ex par.5. tr. 14. ex res.41.* Quæ hìc reperietur *in tom.1. tr.3. de Pœnitentia res. 4.*

An beneficii titulus revalidetur per Regulam de trienali, aut aliam præscriptionem, non obstante pęna inhabilitatis, aut privationis proviso imposita? Et quid de Symoniaco, & intruso ad beneficium vacans apud Sedem; Et an si aliquis Symoniacè institutus fuit in beneficium Ecclesiasticum per ignorantiam, v.g. quando Pater pro filio ignoranti numeravit pecuniam, &c. an in tali casu prodesset regula triennalis. *Ex p. 7. tra. 10. ex res. 26.* Quæ hic est, *in tom.3. tract. 2. de Dispensatione resol. 168*

An Reges possint expellere Episcopum ab Episcopatu, si Symoniacè electus est? Et an, qui ordinatus est per Symoniam, gaudeat privilegio fori. *Ex p.4. tr.1. ex res.76. & 26. & in p. 3. tr.1. ex res.26.* Quæ nunc invenietur *in tom.9. tra.2. de Immunitate Ecclesiastica res.28. 146. & 145.*

An Symoniaci, absque tamen errore in intellectu, nam isti essent Hæretici, gaudeant immunitate Ecclesiæ; *Ex par. 1. tract. 1. ex resol.31.* Quæ hic reperietur *in tom.9. tract.1. de Immunitate Eccles. res.98.*

An si quis recipiat beneficium per Symoniam, teneatur dicere Horas Canonicas? Et an omnes pensiones possint vendi pro libito absque licentia Summi Pontificis. *Ex part. 4. tra. 4. ex res. 146. & ex p.10. tr.16. ex resol.94.* Quæ nunc invenientur *in tom.3. tr.6. de Horis Canonicis res.10. & 138.*

An ludere Orationem Angelicam, Psalmos, &c. sit peccatum mortale & Symonia. *Ex pa.7. tr.9. ex res. 41.* Quæ hic est *in to.6. tr.4. de Ludo res.4.*

An absque Symonia Sacræ reliquiæ distrahi pecuniis possint. Et an liceat exponere Sacras Reliquias videndas, vel tangendas, ut magis elemosyna crescat *Ex part. 10. tr.16. ex res.73.* Quæ hic reperietur *in tom.4. tr.7. de Eleemosyna res.66.*

An in omnibus criminibus, quibus à jure annexa est infamia, ut Symoniæ, &c. incurratur irregularitas. Et an Symonia in Ordine, beneficio, si occulta sit, judicat irregularitatem; *Ex par.2. tract.17. ex res.51. & in part.4. tract.2. ex res. 93.* Quæ hic sunt *supra in hoc ipsomet tom.5. tractat.5. de Irregularitate res.38. & 39.*

An puella Monasterium ingressa animo Monachandi, sed paupertate oppressa dotem promissam solvere non possit, non sit compellenda, eo quia dotem in conditionem necessariam ponere non debemus propter Symoniam; Et an Abbatissa licitè possit pacisci de certa summa pecuniæ, donec Monasterio dos Monialis solvatur, & hoc etiamsi Monasterium sit opulentum; *Ex part. 3. tr.5. ex res. 100. & 97.* Quæ nunc invenientur *in tom. 7. tr. 1. de Regularibus res.326. & 237.*

An Examinatores Synodales possint ex consuetudine aliquod stipendium intuitu sui Officii accipere absque Symonia tam dantis, quàm accipientis? Et an Episcopus possit dispensare in inhabilitate contracta propter Symoniam occultam; Et an Episcopus, si fuerit complex in Symonia, possit etiam secum dispensare; *Ex part.11. tra.6. ex res.33. & in p.7. tr.2. ex res.36.* Quæ hic sunt *in tom 3. tr.3. de Potestate Episcopi res.96. & 60.*

An Commissarius Bullæ Cruciatæ possit dispensare in irregularitate contracta per Symoniam; Et notatur Symoniam notoriam in Ordine inducere irregularitatem. *Ex par. 1. tr. 11. ex res.113.* Quæ hic reperietur *in tom.4. tr.3. de Bulla Cruciata res.137.*

An Superiores Regularium possint absolvere subditos ab excommunicatione incursa ob Symoniam contractam in ordine, vel beneficio; Et quid de privatis Confessariis Regularium circa Clericum sæcularem Symoniacum occultum in Ordine, vel beneficio veniente ad se pro confessione facienda; Et quid de Confessariis Societatis Jesu. *Ex p. 10. tract. 15. ex res.8.* Quæ hic est in *tom.7. tr.1. de Regularibus res.298.*

An Pontifex possit errare in approbatione, an aliquis actus sit Symoniacus, vel non. *Ex part.11. tr. addit. 2. ex resolution. 26.* Quæ hic est *in tom 9. tr.5. resolutione 26.*

TRA.

TRACTATUS VIII.

De Hæresi, & ejus Absolutione ; atque de aliquibus aliis delictis pertinentibus ad Tribunal Sanctæ Inquisitionis. pag.240.

1 AN dubius in fide sit Hæreticus; *Ex p.2.tr.16.& Misc.a.reso. 51.alias 53.ibid.*

2 Ao qui asserit de rebus Fidei se dubitasse, puniendus sit tanquam Hæreticus; *Ex p.11.tr.8.& Misc.8.res.47.pag.240.*

3 An qui dixit hæresim externam, sed posteà dubitatur, an dum illam protulit, ita mente senserit, vel illum affirmavit causa loci, quæritur, an talis hæresis sit reservata; Et an si propter dubium illud inferior absolvit ab hæresi, v. g. vel ab alio peccato reservato, & posteà pœnitens, re melius examinata, deponat dubium, & recordetur certo peccati commissi, quod erat reservatum, censeatur jam legitimè absolutus, an verò debeat recurrere ad Superiorem pro absolutione; Et an Hæreticus externus sit ille, qui in somnis, aut ebrietate pronunciat hæresim io principio §.penult.hujus Resolutionis. Ex *p. 11. tra.7. & Misc.7.res.19.ibid.*

4 An Hæreticus externus per accidens occultissimus incidat in Excommunicationem Bullæ Cœnæ; Ex *p.6.tr.6.& Misc.1.res.51. Sed hic tantùm primum dubium hujus Res.transcribetur. pag.241.*

5 An in aliquo casu quis noo incidat in excommunicationem, etiamsi proferat exteriùs hæresim externã; Et an Hæreticus purè mentalis incurrat in excommunicationem; Et an Hæreticus purè externus, qui mente ooo negat Fidem, non incurrat in censuram, ita ut possit à quolibet Confessario absolvi in foro conscientiæ; Ex *p.4.tr.4.& Misc.res.240.pag.541.*

6 An Hæreticus ignorans excommunicationem in illam incidat. Ex *part.5.tr.13.& Misc.8.res.18.p.242.*

7 An sit Hæreticus externus, qui simulat dormire, & profer aliquam hæresim, quam verè tenet, si audientes sibi persuadent verè cum dormire; Ex *p.5.tr.13.& Misc.1.res.17.ibid.*

8 An in hæresi detur parvitas materiæ; Ex *part.5.tract.5.res.28. pag.243.*

9 An in Sortilegiis, & magiis detur parvitas materiæ; Et an posit fieri, ut aliqui actus Magici exensentur à peccato mortali ratione ignorantiæ. Ex *p.5.tr.res.29.p.243.*

10 An laicus docta posit disputare cum Hæretico; Ex explanatur, quid in *cap.Inhibemus*, significent illa verba *inhibemus*, ne cuique laicæ personæ, *&c.* Et an Religiosi laici, seu Conversi, Donati, & Sanctimoniales comprehendantur sub dictis verbis. Ex *p.5.tr.13.& Misc.1.res.22.ibid.*

11 An ai quis dicat, *Potta Di, Di; Revego Di, Di; Alcosper to Di, Di;* omissa littera O sit censendus blaphemus hæreticalis; Et an jurans per membra honesta Christi non sit blasphemus, & secus si per inhonesta; & an qui eodem impetu, & actu plures blasphemias contra unum Sanctum profert, committat tot peccata, quot sunt blasphemiæ; Et quid, si blasphemiæ diversi generis sint, & non sint una, & eadem sæpius repetita; Ex *part.6. tr.6.& Misc.3.res.38.ibid.*

12 An in blasphemiis contra Deum, & Sanctos detur parvitas materiæ? Et notatur, quod convitium in Sanctos, non ut Sancti sint, sed ex alio capite, potest esse peccatum veniale ex parvitate materiæ; ot si qui per jocum diceret, Sanctum Crispinum, Crispinianum fuisse futores; & Sanctum Joannem, & Paulum fuisse Eunuchos; Et quid, si per hyperbolem fœminam vocat Deam. Ex *p.5.tr.5.res.3.pag.243.*

13 An qui vocat Amasiam, Deam vel Idolum suum, sit blasphemus, Ex *par.5.tr.13.& Misc.1.res.20.pag.254.*

De Absolutione ad hæresi, & aliis delictis pertinentibus ad Sanctam Inquisitionem

14 AN Episcopus posait committere absolutionem ab hæresi, saltem in casu particulari, & speciali? Ex *part.3.tr.6.& Misc.2.res.92.ibid.*

15 An Episcopi possint absolvere ab hæresi occulta vigore Concilii Tridentini? Et an si hæresis nota sit quinque, vel sex, vel si Hæreticus quinque, vel sex complices habeat, adhuc dicatur occulta; & in magna Civitate non sit publica, si nota fuerit septem vel octo personis? Et an dictam absolutionem possit Episcopus impertiri extra Sacramentum Confessionis, & in absentia, & hoc etiam, si talis subditus, & Episcopus sit extra Diœcesim? Et an possit Episcopus committere hanc absolutionem alicui Confessario specialiter ad cum hæresis casum deputato? *Ex p. 1. tr. 5. res. 2. p.244.*

16 An Episcopi hodie possint absolvere ab hæresi occulta? Et a quando scitur à decem personis, dicatur delictum oc cultum Et an Episcopi nullo modo possint in tali casu hanc absolutionem dispensandi in irregularitate ab hæresi occulta provenientæ ademptam esse ab Episcopis per Bullam Cœnæ? *Ex par. 4. tr. 4. & Misc. res. 239. p.245.*

17 An saltem per Bullam Cœnæ sit Episcopis revocata facultas absolvendi ab hæresi, & aliis casibus in ea contentis? Et an Episcopus sequens sententiam, & opinionem nolens absolvere Hæreticum occultum, quid est faciendum? *Ex par.7.tra.2. 23.pag.245.*

18 An Hæreticus occultus possit absolvi in absentia ab Episcopo si ipsum adire non possit? *Ex p. 5. tr. 13.& Misc. 1.re.43.p.246.*

19 An Inquisitores habeant facultatem absolvendi ab hæresi non solùm in foro externo, sed in foro coosciențiæ? Et an hæc facultas absolvendi ab hæresi competat cuilibet Inquisitori, & non toti Consistorio; & an quilibet Inquisitor possit eamdem facultatem cuilibet Confessario delegare? Et an in Inquisitore ad hanc in foro conscientiæ absolutionem, & delegatiooem impertiendam non requiratur Ordo? Et quid est faciendum, si Inquisitores in casu facultatem, ut ab ipso Confessario absolvatur, nollent impertiri, neque Episcopus? Ex *p.1. tr. 5. res. 3.ibid.*

20 An Inquisitores possint absolvere Hæreticum occultum in foro conscientiæ; *Ex p.4.tr.8.res.35.p.247.*

21 Quid facere debeat Hæreticus occultus, qui absolutionem ab Episcopo, vel Inquisitore non potuit. *Ex par.1.tract.5.res.4. pag.247.*

22 An legitimè impeditus adire Pontificem, possit ab hæresi occulta absolvi ab inferiori Sacerdote; *Ex part. 4. tractat. 4. & Misc.res.242.ibid.*

23 An qui laborat impedimeoto perpetuo, ita ut possit adire Pontificem, possit absolvi ab hæresi, vel in dicto casu extra articulum mortis, an ad Inquisitores, vel ad Pontificem per procuratorem tacito nomine, recurrendum sit *Ex. p. 8. tr. 7. & Misc.res.15.ibid.*

24 An qui non possit adire Papam ex perpetuo impedimento, possit ab hæresi absolvi, etiam si nondum sit in articulo mortis. *Ex p.11. tr. 8. & Misc.8.res. 2. p. 247.*

25 An qui vi, & metu, vel fraude, & dolo, aut alio quocunque casu inter Infideles exterius Fidem negans, corde tamen illam retioens possit postea inter Christianos rediens absolvi, à quocumque Confessario approbato, & quid de blasphemantibus hæreticaliter inter Christianos? Et quid est dicendum de illusoribus Imaginum Sanctorum, & comedentibus carnes tempore prohibito, &c.? Et an, quando blasphemia est hæreticalis, absolutio Inquisitori reservetur. Ex *pa.3.t.4.re.142. alias 143.pa. 248.*

26 An quilibet Sacerdos, etiam Parocho præsente, possit in articulo mortis Hæreticum absolvere. Et quid, si in dicto casu Episcopus, vel Inquisitor præsens sit. Et an supradictus Hæreticus occultus absolutus in articulo mortis, si ab eo evadat, debeat se præsentare Summo Pontifici sub pœna reincidentiæ in eandem censuram, vel sufficiat, ut ab Episcopo, vel Inquisitore denuò absolvatur. *Ex part. 1. tract. 5. res. 5. p. 284.*

27 An Hæretico negativo jam destinato ad comburendum, sit absolutio impartienda, & Sacra Eucharistia conferenda. Et an in supradicto casu, si nullus esset Sacerdos præter ipsum judicem Ecclesiasticum, teneatur excipere confessionem sacramentalem negativi, & illum absolvere, si prudenter senserit illum ritè esse confessum, nec licitè possit id prohibere Sacerdotibus? Ex *p. 5. tr. 3. res. 78. p. 249.*

28 An sit potenda facultas ab Inquisitoribus absolvendi illum, qui damnatus est ad mortem, & jam est, ut vulgò dicitur, in Capella penes Dominos Societatis Alborum, & invenitur hæreticus. Et quid, si in hoc casu esset Prælatus, & subditus in in eadem domo, & hic autem habet crimina reservata, an non teneatur ille, nec Confessarius Prælatum adire, quamvis possit. *Ex p. 5.tr. 13.& Misc.1.res. 12. p. 249.*

29 An Confessarius virtute alicujus Jubilæi possit absolvere ab hæresi occulta. Et supponitur, quòd in Ordine ad incurrendam excommunicationem in foro conscientiæ, opus est, ut hæreticus habeat errorem in intellectum cum pertinacia, & ejus incredulitas humano sensui subjaceat; ideò si aliquis exterius solùm neget Fidem, non erit Hæreticus, nec si transiret ad aliam sectam, vel ai Idolis externum cultum exhibeat, vel si dæmonem invocaret, verbo, cultu, vel alio aliquo opere, vel si magnetem, vel caput asimi baptizaret, & incantationes, & maleficia efficeret, & similia horrenda perpetraret, si errorem in intellectum non habet, minimè Hæreticus in foro conscientiæ censendus erit. Et tandem docetur, quòd Hæreticus purè mentalis non incurrit in excommunicationem, nisi verbo, vel aliquo signo, aut facto hæresim explicet. *Ex p.1.tr.5.res.1.p.250*

30 An quando in Jubilæo conceditur facultas absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, excepta hæresi, adhuc ait absolvendus hæreti-

reticus occultus pœnitens, & emendatus? Et an hodie Episcopi possint absolvere ab heresi occulta? Et an Confessarius per Bullam Cruciatam, licèt non possit absolvere ab heresi occulta, possit tamen absolvere receptatores, fautores, & defensores Hæreticorum; & legentes, tenentes, & imprimentes eorum libros, & Schismaticos, Nigromanditas, &c. *Ex p. 5. tr. 13. res. 35. pag. 250.*

31 An si an in Jubileo concedatur facultas absolvendi à contentis in Bulla Cœnæ, excepta hæresi; possit adhuc Confessarius Hæreticum occultum absolvere? Et ex doctrina hujus quæstionis infertur, an Confessarius vi Bullæ Cruciatæ pluries possit absolvere pœnitentem à casibus Papæ reservatis, sed occultis? Et an hodie Episcopus possit absolvere ab heresi occulta vigore Concilii Tridentini *sess. 24. cap. 62. Ex part. 8. tr. 7. & Misc. res. 6. p. 251.*

32 An Confessarius virtute Bullæ Crucitæ possit absolvere à casibus contentis in Edicto Dominorum Inquisitorum, hæresi tamen excepta? Et an Confessor possit per Cruciatam absolvere tantùm semel in vita, & semel in morte ab omnibus casibus contentis in primo canone Bullæ Cœnæ; An verò malefici, sortilegi, solicitantes in confessione, blasphemantes hereticaliter, & similes alii possint absolvi toties, quoties? Et quid de Episcopis in supradictis casibus. Et an virtute Bullæ Cruciatæ possit Confessarius absolvere fœminam solicitatam, quæ non denunciavit, si posteà denunciet, *Ex part. 1. tract. 5. resolut. 7. p. 251.*

33 An Regulares virtute suorum privilegiorum possint absolvere sæculares à casibus contentis in Edicto Dominorum Inquisitorum, dummodo excommunicationes non proveniat ex hæresi formali, vel ex aliis Criminibus contentis in Bulla Cœnæ, Et an sit absolvendus Hæreticus, qui ducitur ad comburendum, & moritur negativus, si anteà publicè veritatem non fatetur, *Ex part. 1. tract. 5. res. 8. pag. 252.*

34 An Prælati Regulares possint absolvere suos subditos ab hæresi occulta, Et an Provinciales subdelegare hanc facultatem in casibus particularibus possint. Et quid circà supradictam primam difficultatem Sacra Cardinalium Congregatio sub die 17. Novembris 1628. declaraverit, *Ex p. 1. tract. 5. res. 5. ibid.*

35 An Prælati Regulares possint absolvere subditos ab hæresi occulta, *Ex p. 3. tr. 2. res. 112. p. 253.*

36 An Superiores Regularium possint illos absolvere ab hæresi occulta, Et an Episcopi possint etiam ab hæresi occulta absolvere, *Ex par. 6. tr. 7. & Misc. 2. resol. 63. ibid.*

37 An Prælati Regulares possint subditos suos ab hæresi occulta absolvere, Et notatur Episcopos; & Inquisitores non posse ab hæresi occulta absolvere, *Ex p. 8. tr. 7. resol. 50. pag. 254.*

38 An Regulares possint absolvere sæculares ab hæresi occulta, Et infertur Prælatos Regulares non posse ab hæresi suos subditos absolvere. *Ex p. 6. tr. 6. & Misc. 1. res. 54. p. 254.*

39 An Regulares possint absolvere à casibus Bullæ Cœnæ, si sint occulti, etiam quoad hæresim, Et quid, si prædictæ censuræ deductæ sint ad forum contentiosum, & licèt publicæ sint, Et in textu hujus Res. assignantur alii sex casus, in quibus Regulares virtute suorum privilegiorum minimè possunt sæculares absolvere, nisi in articulo mortis, *Ex p. 11. tr. 2. & Misc. 2. res. 18. p. 255.*

Appendix ad cæteras alias difficultates, quæ simul pertinent ad hunc *tract. 8. de hæresi, &c. hujus quinti tomi.*

AN Episcopus possit committere Confessario Monasterii ut Monialem absolvat ab hæresi externa. Et an Episcopus possit dispensare in irregularitate occulta hæresis, Et an in hoc ipso solùm per se possit Episcopus dispensare, *Ex part. 4. tract. 4. & resolut. 80. & in part. 7. tract. 2. ex res. 25. & 11.* Quæ nunc invenientur *in tom. 3. tract. 3. de Potestate Episcopi res. 16. 33. & 14.*

An Capitulum Sede vacante possit absolvere ab hæresi; Et an saltem per Bullam Cœnæ sit revocata hæc facultas Capitulo Sede vacante, Et an Capitulū Sede vacante possit procedere contra Hæreticos, Et an Vicarius Capituli Sede vacante jure ordinario debeat assistere Inquisitoribus in causis Fidei, *Ex p. 8. tr. 4. ex res. 8. & 37.* Quæ hic reperientur *in tom. 3. tr. 5. de Capitulo Sede vacante res. 21. & 22.*

An Inquisitores possint punire Confessarium, qui tempore Jubilæi absolvit Hæreticos in foro conscientiæ, *Ex part. 4. tract. 8. ex res. 109.* Quæ hic est infra in hoc ipsomet *tom. 5. tract. 10. de Inquisitoribus res. 81.*

Quis potest dispensare in irregularitate incursa ex Apostasia, & hæresi, Et an irregularitas incursa propter hæresim occultam sit dispensabilis per facultatem concessam Commissario Bullæ Cruciatæ, Et an Hæreticus occultus incurrat irregularitatem. Et quænam parvitas materiæ excuset ab excommunicatione legendo libros hæreticos, Et an eos legentes possint absolvi per Bullam Cruciatæ, Et an dicta parvitas materiæ detur in retinentibus libros Hæreticorum, Et quid est sentiendum de libris magicis, & chiromanticis; an comprehendatur sub nomine Hæreticorum in dicta excommunicatione, Et an qui legit librum hæreticum, qui non tractat de Religione ex professo, neque continet multas hæreses, sed unam tantùm, &c. possit per Bullam Cruciatæ absolvi, Et de aliis diversis casibus circa legentes libros Hæreticorum agitur; & docetur, an per Bullam Cruciatæ possint absolvi, Ex *p. 10. tr. 11. ex res. 32. & in p. 1. tr. 11. ex res. 114. 30. 31. 33. 34. 32. & 35.* Quæ nunc invenientur *in to. 4. tr. 3. de Bulla Cruciata r. 132. 138. 42. 43. 44. 45. 46. & 48.*

An legentes libros Hæreticorum ignorantia affectata incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ, quæ fertur contra scienter legentes, Et an excommunicati possint esse testes in causa hæresis. Et an ad evitandum excommunicatum sufficiat tantùm, ut sit per publicam sententiam damnatus de aliquo crimine, cui certum est esse annexam excommunicationem, ut v. g. de Hæreticis, Schismaticis, Apostatis, &c. vel necessarium sit, ut publicè, ac nominatim, atque expressè denuncietur excommunicatus, Et an licitum sit communicare cum Hæretico, in quem lata est sententia eum Hæreticum declarans, Et an qui Hæreticos notorios, sed nondum denunciatos in loco sacro sepeliunt incurrant in excommunicationem, Et an hoc extendatur ad hæreticorum fautores, & defensores, Et an locus sacer sepultura Hæretici nondum denunciati violetur, Et an peccent, qui cum Hæreticis quibuscumque nondum denunciatis simul orant, vel concionem sacram, aut Missam audiunt; Et an liceat communicare cum Patre, filio, &c. excommunicato ob crimen hæresis si instet periculum infectionis, Et an excommunicatus pro hæresi, validè possit condere testamentum, Ex *p. 3. tract. 6. ex resol. 7. & in p. 5. tract. 9. ex resolut. 113. & 62. & in tract. 14. ex resol. 97. & in tract. 9. ex resol. 98. & 120. & in p. 9. tr. 8. ex resol. 3. & in p. 11. tr. 4. ex res. 20.* Quæ hic sunt suprà in hoc ipsomet *tom. 5. tract. 1. de Excommunicatione res. 36. 112. 143. 144. 71. 157. 72. & 119.*

An baptizatis ab Hæreticis liceat illos iterùm sub conditione baptizare? Et an licitè baptizentur filii Hæreticorum, si sub cura parentum probabiliter timetur periculum perversionis? Et an prædicti filii Hæreticorum valide possint baptizari, invitis Parentibus? Et an Hæreticus possit in Patrinum Baptismi admitti, cum Catholicus commodè reperiri non possit; Et an Catholici possint esse Patrini in Baptismo Hæreticorum, baptizante eos Ministro hæretico in forma Sanct. Trinitatis: *Ex part. 9. tract. 6. ex resol. 34. alias 35. & in part. 3. tract. 4. ex resol. 7. & in part. 7. tract. 7. ex resol. 68. alias 67. & in part. 9. tr. 7. ex res. 52. & in p. 3. tract. 4. ex res. 18.* Quæ nunc invenietur *in tom. 5. tract. 1. de Baptismo res. 81. 85. 88. 94. & 97.*

An sit licita fractio Sigilli Confessionis quando casus est talis, quòd pœnitens tenetur consentire, v. g. si pœnitens, quòd in quadam domo sunt conventicula Hæreticorum: Et si non consentiat pœnitens; quid in tali casu debeat facere Confessarius; *Ex part. 5. tract. 11. ex res. 33.* Quæ hic reperietur *in to. 5. tract. 8. de Sigillo Confessionis res. 26.*

An Hæretici obligentur præcepto confitendi singulis annis; Et an Hæretici teneantur præcepto communicandi singulis annis, contento *in cap. omnis utriusque sexus de pœnitent. & remiss. Ex part. 8. tract. 7. ex resol. 81.* & *in part. 10. tract. 16. ex resol. 33. alias 32.* Quæ hic sunt *in tom. 2. tract. 2. de Communione res. 3. & 4.*

An Episcopus hæreticus, & schismaticus validè conferat Ordines? *Ex p. 8. tract. 2. ex res. 1. & 2.* Quæ nunc invenientur *in tom. 2. tr. 5. de Sacramento Ordinis res. 23. & 14.*

An si maritus post contractum matrimonium, & consummatum incidit in heresim, possit uxor non habitare cum marito; Et quid, quando cohabitatio esset innocenti periculosa; Et an, qui fictè profert hæresim incurrat pœnas, & censuras Hæretici; *Ex part. 19. tract. 10. ex res. 28. & in part. 9. tr. 7. ex res. 16.* Quæ hic reperientur *in tom. 2. tr. 6. res. 14. & 169.*

An sit Hæreticus externus, qui signa dat hæresis in quantitate tam levi, ut non sit ex se peccatum mortale? *Ex p. 5. tr. 5. ex resolutione 32. §. Dicendum*, Quæ hic est *in tom. 4. tr. 6. de Jejunio resolut. 81.*

An semper præceptum de confitenda Fide obliget ad respondendum Infideli interroganti, an aliquis sit Christianus? *Ex p. 3. tract. 5. ex resolutione 49. & 62.* Quæ nunc invenientur *in tom. 7. tract. 5. de Scandalo resolutione 69. & in ultima.* Quæ invenietur *in tom. 8. tract. 4. resol. 66.*

An blasphemus consuetudinarius, & admonitus sæpius in aliis confessionibus sit statim absolvendus? Et an teneatur acceptare aliquam pœnam, si posteà fortè blasphemet? Et an Hæreticus, & Schismaticus habeant potestatem absolvendi in articulo mortis? Et quæritur, quid teneatur facere ille, qui tenetur confiteri tempore Paschatis, vel facere Sacrum, aut

sumere

sumere Eucharistiam ratione scandali, & tamen est innodatus excummunicatione propter heresim, *Ex part. 6. tract. 6. resol. 30. & in tract. 7. ex resol. 49. & in part. 5. tract. 3. ex res. 58. & in tract. 7. ex resol. 49. & in p. 5. tract. 3. ex resol. 58. & in tract. 13. ex res. 10.* Quę tres primę Res. inveniuntur *in tom. 1. tract. 4. de Absolutione Sacramentali resol. 26. 27. & 40. ultima reperietur in pracitato tom. 1. tract. 5. de Absolut. à Reservatis res. 35.*

An blasphemantes Deum, & B. Virginem gaudeant Immunitate Ecclesiæ, Et quid de Apostata à Religione, vel de eo, qui vehementer suspectus est de hæresi, Et an Hęreticus non solùm ob hæresim, verùm etiam ob alia delicta distincta ab hæresi gaudeat Immunitate Ecclesiæ, Idem est dicendum de Schismaticis, Apostaticis, fautoribus Hæreticorum, Judæis, Paganis, & aliquibus Infidelibus. *Ex part. 4. tr. 1. ex res. 51. & 83. & ex part. 1. tract. 1. ex res. 23. 38. & 29. & in p. 6. tract. 1. ex res. 24. & 21. & in p. 1. tract. 1. ex res. 21. & in part. 4. tract. 1. ex res. 50.* Quæ hic sunt *in tom. 9. tract. 1. de immunitate Ecclesia res. 29. 97. 39. 40. 41. 42. 45. 43. & 44.*

An quando confitetur commisisse erga Deum blasphemias addendo *paulò plus, minusve*, si recordetur se aliis quinque vicibus blasphemasse, teneatur denuo confiteri, Ex *part. 4. tract. 4. ex res. 204.* Quæ nunc inveniuntur in *tom. 1. tr. 3. de Pœnitentia res. 190.*

An de blasphemantibus hæreticaliter debeant cognoscere inquisitores cummulativè cum Judice Ecclesiastico, & laico, ita ut possit dari locus præventioni, Et an supradicti tantùm sint suspecti de hæresi leviter, & ideo de levi debent abjurare? Et quænam sint blasphemiæ hæreticales, & quæ non? Et quæ pertinacia sufficiat ad cognoscendum hominem hæreticum non solùm in foro interno, sed etiam externo, Et an ignorantia crassa excuset ab hæresi? Et quid de supina, Et an sit censendus Hæreticus pertinax vir simplex admonitus ab Inquisitoribus, & Episcopo, si adhuc in suo errore persistit, *Ex p. 4. tr. 7. ex resol. 8. & 36.* Quæ hic sunt infrà in hoc *tom. 5. tr. 12. de Pœnis Sanct. Inquisitionis res. etiam 8. & 36.*

An omnes blasphemiæ sint ejusdem speciei, & quid si blasphemiæ sint hæreticales, vel imprecativæ cum odio formali Dei? Et an in Confessione sint explicandæ blasphemiæ hæreticales præ imprecativis, & de aliis diversis blasphemiis agitur. Et an qui peccatum hæresis, aut superstitionis commisit, teneatur in confessione explicare qualitatem superstitionis, hæresis, Et an divinationes differant specie, & sint in confessione explicandæ, Et quid, si per expressum pactum cum dæmone quis divinaret? Et an concubitus viri Christiani cum muliere hæretica sit circumstantia in confessione aperienda, *Ex p. 5. tract. 13. ex res. 21. & in p. 1. tract. 7. ex res. 51. 50. 54. 46. & 66. & in p. 4. tract. 4. ex res. 137. alias 138. & in p. 9. tr. 9. ex res. 3.* Quæ hic sunt *in tom. 1. tr. 7. de Circumstantiis res. 32. 30. 31. 33. 34. 35. 126. & 128.*

An filius natus ex Patre Catholico, qui posteà in hęresim incidit, & in ea mortuus est, vel etiam si pœnituerit, brachio sæculari traditus est, an inquam in his casibus filius incurrat irregularitatem? Et an Hæreticus occultus incurrat irregularitatem, Et an suspecti de hæresi sint irregulares? Et an ficte negans Fidem ab ea apostatando, sive sponte, sive timore ductus incurrat irregularitatem, Et an Clericus, qui lapsus est in hæresim, possit post pœnitentiam, & abjurationem exercere susceptos Ordines, dummodo obtineat dispensationem saltem ab Episcopo, Et an Clerici conversi ab hæresi possint ad superiores Ordines promoveri? Et an prohibitum sit Inquisitori Generali Hispaniarum, ut non possit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus dispensare ut Missam celebrant, Et an qui de hæresi suspectus cogitur ab Inquisitoribus abjurare de vehementi, incurrat irregularitatem? Et an Hæreticorum fautores, receptatores, defensores, &c. incurrant irregularitatem, Et an quis ob suspectionem hæresis, ex qua consurgat infamia, irregularis fiat, *Ex p. 3. tr. 2. ex res. 45. 49. 46. 48. 47. & 54. & in tract. 4. ex res. 38.* Quæ hic sunt suprà in hoc ipsomet *tom. 5. tract. 5. de Irregularitate res. 45. 48. 49. 50. 51. 52. & 53.*

An si quis sciat aliquem commisisse delictum in Edicto DD. Inquisitorum contentum, sed non posset probare, teneatur in tali casu denunciare, & an dicta denunciatio facienda sit sine prævia correctione, maximè si crimen sit de hæresi, Et an Hæreticus emendatus sit denunciandus, Et quid, si sit dubius emendatione, Et an uxor, filius, & frater teneatur denunciare Patrem, maritum, aut fratrem hæreticum? *Ex part. 1. tract. 4. à res. 1. usque ad res. 6. inclusivè, & in p. 7. tr. 12. ex resol. 31. & in tr. 3. ex res. 63. & in p. 4. tr. 5. ex resolut. 24. & 23.* Quæ hic sunt infra in proximo *tr. sequenti de Denunciationibus res. 1. 3. 6. 9. 10. 11. 2. 5. 4. & 7.*

Nota, quòd in supradicto tract. proximo sequenti de Denuntiationibus, sunt alii diversi casus circa denunciationes in S. Inquisitione faciendas, quos ibidem invenies *in res. 8. 12. 15. 16. 32. 66. 68. 88. 92. 96. & 99.*

Similiter adverte, quòd infra in hoc ipsomet *tom. 5. tract. 10. de Potestate Inquisitorum, & tract. 11. de Tortura in S. Inquisitione inferenda; & tract. 12. de Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal. S. inquisitionis*, hi tres tractatus pleni sunt quæstionibus pro Hæreticis, &c.

An excommunicatus, qui in aliquam hæresim incidit, contritus, si non possit obtinere absolutionem, lucretur Indulgentias, & Jubilęum, si adimpleat alia opera injuncta, *Ex p. 5. tract. 12. ex res. 13.* Quæ nunc inveniuntur *in tom. 4. tr. 4. de Jubilæo res. 30.*

An si in aliquo Jubilæo Pontifex concederet absolutionem ab omnibus casibus Bullæ Cœnæ, hæresim tamen non excludendo, videatur utique illam concedere, Et pro negativa sententia concluditur, Et asseritur à fortiori, impeditum adire Pontificem, & Episcopum non posse absolvi ab hæresi à quocumque Sacerdote. *Ex part. 12. tr. 2. ex res. 19. & 25.* Quæ hic reperientur *in tom. 9. tract. 7. de Cardinalibus resolut. 112. & 118.*

An donatio Hæretici ante delictum sit valida, idem dicendum est, si donatio non simpliciter fiat inter vivos, sed etiam causa mortis, & aliqua alia circa hoc explanantur. *Ex part. 8. tract. 6. ex res. 111.* Quæ hic est *in tom. 6. tr. 7. de Donationibus res. 20.*

An Prælati Regulares teneantur residere in suis Conventibus tempore hęresis? Et an in solo casu hæresis possit Capitulum Sede vacante suspendere prædicationem Regularibus? *Ex p. 9. tract. 7. ex resol. 54. & in p. 7. tract. 12. ex resol. 27.* Quæ nunc inveniuntur *in tom. 7. tract. 1. de Regularibus res. 17. & 63.*

An servus Infidelis, si convertatur ad Fidem, acquirat libertatem, Et an servi Christianorum, qui in Tribunali S. Inquisitionis damnati sunt tanquam Hæretici, remaneant ipso facto liberi, Et quid si Dominus infidelis, vel hæreticus simul cum servo convertantur ad Fidem, an tunc non perdant Dominium servi, *Ex p. 7. tr. 7. ex res. 41. & 57.* Quæ hic reperientur *in tom. 7. tr. 8. de Servis res. 21. & 22.*

An licitum sit inducere bellum Hæreticis propter solam hæresim, nisi ab Ecclesia declarentur Hæretici, *Ex part. 6. tract. 4. ex resol. 19.* Quæ hic est *in tom. 7. tract. 7. de Bello resol. 18.*

Nota, ubi non erat necessaria nota, quod *in tom. 9. tr. 13. de Principum Christianorum fœderibus cum Turcis, & Hæreticis*, omnes novem ejus Resolutiones pertinent etiam aliquo modo ad istum *tr. 8. de Hæreticis huius tom. 5.* ideò ibidem invenies curiosas quæstiones, quidquid ad titulum præcitati tractatus pertinet pro Hæreticis.

An judex laicus possit cognoscere in casu hæresis, si agatur de quæstione facili? Et an Judices laici possint cognoscere de crimine Sortilegii, quando hæresim continet, Et an judex laicus possit punire Apostatas, *Ex pars. 3. tract. 1. ex resolut. 3. & in part. 4. tract. 1. ex resolut. 58. & 12.* Quæ nunc inveniuntur *in tom. 9. tract. 2. de Immunitate Ecclesiastica res. 193. 194. & 195.*

TRACTATUS IX.

De Denunciationibus faciendis ex Edicto DD. Inquisitorum, & signanter ex solicitatione facta in Confessione, pag. 256.

1 AN si quis sciat aliquem commisisse delictum in Edicto contentum, sed hoc possit probare, teneatur in tali casu denunciare, Et quid, si casus sit de hæresi formali, *Ex p. 1. tr. 4. res. 1. ibid.*

2 An peccata pertinentia ad Tribunal S. Officii sint denuncianda, etiamsi probari non possint. Et quid, si peccatum sit de hæresi, *Ex p. 7. tr. 12. & Misc. 3. res. 21. alias 19. p. 256.*

3 An dicta denunciatio facienda sit sine prævia correctione, fraterna? Et quid, si peccatum sit de crimine hæresi, vel de muliere solicitata in confessione, vel contra communitatem? Et an si dubium sit, utrùm in tali casu correctio profutura sit necne, sit etiam præmittenda correctio, vel potius facienda sit denuntiatio, *Ex p. 1. tr. 4. res. 2. p. 257.*

4 An si speretur correctio, pœnitens debeat denunciare Confessarium solicitantem in confessione, Et quid de Hæretico formali? Ex *p. 4. tr. 5. res. 54. p. 258.*

5 An Hæretici sint denunciandi Inquisitoribus ante præviam correctionem fraternam. Et solicitantes in confessione, vel prætextu confessionis, an sint denunciandi, Et quid de aliis criminibus contentis in Edicto DD. Inquisitorum? *Ex p. 7. tr. 3. res. 63. p. 258.*

6 An criminosi jam emendati sint vigore Edicti denunciandi, Sed difficultas est de Hæretico formali, quia semper dubitari potest, an re vera sit emendatus, Et quid de Confessario solicitante in prædicto casu, Ex *p. 1. tr. 4. res. 3. p. 260.*

7 An confessarius emendatus sit à pœnitente denunciandus, Et an Hæreticus emendatus sit denunciandus? Ex *p. 4. tract. 5. res. 23. ibid.*

8 An dubius de emendatione alicujus rei in Edicto Inquisitorum positi, & præsertim Hæretici, teneantur illum denunciare? Et quid, si moraliter constet esse emendatum? *Ex p. 4. tr. 3. res. 65. p. 561.*

9 An teneatur denunciare Patrem hæreticum? Idem est dicendum de uxore, marito, & fratre. *Ex part. 1. tract. 4. res. 4. ibid.*

10 An uxor, & frater teneatur denunciare maritum, & fratrem hæreticum? *Ex p. 1. tr. 4. res. 5. ibid.*

11 An uxor, filius, & frater teneatur denunciare maritum, Patrem, & fratrem perpetrantem crimina extra hæresim formalem? *Ex p. 1. tr. 4. res. 6. ibid.*

12 An quis teneatur denunciare, si ex denunciatione timeat damnum notabile cum probabili periculo mortis, infamiæ, aut gravis alicujus damni proprii, vel patris, aut mariti, matris, uxoris, fratrum, aut aliorum conjunctissimorum? Et an, si aliqua mulier solicitata à Confessario, vel Moniali, aut alia non potens adire Inquisitores absque infamia, satisfaciat per Epistolam missam ad Inquisitorem, &c.? Et an excusetur uxor non denuncians maritum hæreticum timens ab eo malè tractari aut interiri? Et quid faciendum est, si Hæreticus abjurans apud Inquisitores, si iterùm delatus, quòd nonnullos cōplices in suo examine subtraxisset, si respondeat hoc fecisse, quia valde timuit ab ipsis complicibus, quia ditiores, & potentiores erant, &c. *Ex part. 1. tract. 4. res. 9. p. 261.*

13 An pœnitens folicitata teneatur denunciare Confessarium, si ex illa denunciatione timeat damnum notabile; v. g. si ei sequatur mors, membri abscissio, vulnera, notabilis famæ, vel honoris jactura, amissio majoris, vel magnæ partis bonorum, vel alia similia; aut hæc consanguineis, & affinibus usque ad quartum gradum probabiliter eventura timeantur. *Ex part. 4. tr. 5. res. 19. p. 562.*

14 An fœmina excusetur à denunciatione, si timeat grave damnum in bonis temporalibus amici maximi? Et quid si in se ipsa metuat grave damnum in fama, vita, aut bonis temporalibus propriis, vel mariti, filiorum, aut fratris. *Ex part. 4. tr. 5. res. 36. pag. 265.*

15 Utrùm quis teneatur denunciare se ipsum. Et an criminosi, & complices delicti teneantur prodere se ipsos propter Hæreticum dogmatizantem, & eos docentem hæresim. Et an in cæteris casibus criminosis ex Edicto inquisitorum, teneatur prodere se ipsos, vel possint absolvi per Cruciatam, vel per privilegium Regularium. *Ex p. 1. tr. 4. res. 8. ibid.*

16 An saltem dicti crimonosi teneantur denunciare complices: Et quid in causa hæresis: Et an fœmina consentiens in solicitatione facta in confessione teneatur Confessarium solicitantem denunciare; *Ex p. 1. tract. 4. res. 9. ibid.*

17 An quando Edictum fundatur in præsumptione, & ego scio præsumptionem in tali casu deficere, teneatur ad denunciandum? *Ex p. 1. tr. 4. res. 10. ibid.*

18 An fœmina Edicti ingrata teneatur denunciare solicitantem statim, vel intra eosdem dies, quos Edictum signaverat, Et an fœmina conscia Edicti, & non denuncians intra terminum, excommunicationem incurrat à qua absolvi non possit per Bullam Cruciatæ, nisi facta sit denunciatio? *Ex p. 4. tr. 5. resolut. 26. p. 263.*

19 An qui per impotentiam, vel ignorantiam Edicti non denunciavit intra terminum, teneatur posteà denunciare? Et an in tali casu non sit obligatio denunciandi statim, sed intra eosdem dies, quos Edictum signaverit? Et an qui non denunciat intra terminum præfixum in Edicto incurrat novam excommunicationem, vel tantùm maneat in eadem. Et an si in talibus Edictis jubeatur denunciare intra sex primos dies, ex praxi constet inter eos non numerari diem primum, *Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. res. 96. alias 95. ibid.*

20 An fœmina in decimo mense v. g. anni post Edictum publicatum teneatur denunciare Confessarium solicitantem, Et an Edicta Episcoporū non durent per totum annum, sed per duos, vel tres menses, unde si post hoc tempus transactum novit quis aliquem esse concubinarium, non teneatur illum denunciare, *Ex part. 4. tra. 5. res. 27. p. 263.*

21 An fœmina in aliquo casu teneatur denunciare ante completum terminum publicationis Edicti inquisitorum, Et ex doctrina hujus quæstionis infertur, an quis teneatur prævenire tempus Confessionis, Eucharistiæ & auditionis Missæ, si timeat quod quando obligat Confessio, Communio, vel Sacrum, non esset copia Confessarii &c. Et an supradicta fœmina, quæ jam censuram incurrit denunciationis præceptum adimpleat, possit virtute Bullæ Cruciatæ à quocumque Confessario absolvi à censura, vel à Regularibus virtute privilegiorum? *Ex p. 4. tr. 5. res. 29. p. 264.*

22 An supradictæ denunciationes faciendæ sint ante confessionem, itaut non possit Confessarius aliquem absolvere nisi prius denunciet, vel sufficiat ut promittat denunciare, *Ex p. 1. tr. 4. res. 57. p. 264.*

23 An fœmina post incursam excommunicationem, quia non denunciavit Confessarium solicitantem, sit absolvenda virtute Cruciatæ; si promittat illico denunciare, Et notatur non esse absolvendum, qui excommunicatur? donec eliciat concubinam, nisi prius sit expulsa, nec sufficit quod promittat expellere. *Ex part. 4. tract. 5. res. 35. ibid.*

24 An si Edictum non publicetur, teneatur adhuc fœmina Confessarium solicitantem denunciare sub pœna excommunicationis, Et an præceptum Inquisitorum circa denunciationem in Confessarios solicitantes sit perpetuum, & per consequens excomunicatio quoque perpetua; & alii quatuor casus circa supradictum Edictum annotantur. *Ex part. 4. tr. 5. res. 41. ibid.*

25 An fœmina solicitata teneatur sub mortali denunciare Confessarium, Et an quamvis per inquisitores Edictum denunciandi non publicetur, teneatur pœnitens solicitata denunciare post habitam sufficientem notitiam Decreti Gregorii XV. *Ex p. 4. tr. 5. res. 3. p. 265.*

26 An fœmina teneatur denunciare solicitationem commissam ante promulgationem Bullæ Gregorii XV. & aliorum Pontificum, *Ex p. 4. tr. 5. res. 40. p. 265.*

27 Utrum Confessarius contraveniens huic Constitutioni Gregorii XV. & aliorum Pontificum ex parvitate materiæ sit excusandus, vel denunciandus, Et docetur Confessarium faciem penitentis laudando de pulchritudine ad alliciendum eā, omissis verbis expressioribus incidere in pœnas Bullæ, & denunciandum esse. *Ex p. 1. tr. 4. res. 21. ibid.*

28 An Confessarius in solichando propter parvitatem materiæ non sit denunciandus? Et infertur in peccato luxuriæ non dari parvitatem materiæ. *Ex p. 4. tr. 5. res. 5. pag. 266.*

29 An in solicitatione facta in confessione, & prohibita in Bullis Pontificiis detur parvitas materiæ? *Ex p. 5. tr. 5. res. 9. p. 266.*

30 An Confessarius sit denunciandus, si folicitavit ad actum tantùm venialiter peccaminosum? *Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. res. 46. alias 44. ibid.*

31 An fœmina solicitata, si non denunciavit, & tamen Confessarius ex aliarum delatione confessus, vel convictus punitus fuit teneatur adhuc denunciare, *Ex part. 4. tract. 5. res. 49. p. 267.*

32 An sint denunciandi Confessarii solicitantes, qui de tali delicto infamati non sint? Et an in crimine hæresis possit fieri inquisitio, licet contra reum nulla præcedat infamatio? *Ex p. 4. tr. 5. res. 1. ibid.*

33 An si Confessarius post solicitationem statim pœniteat, se solicitasse, sit denunciandus? *Ex part. 4. tract. 5. res. 25. p. 267.*

34 An quando Confessarius cum verbis vel signis dubiis, obscuris, ambiguis, nutibus, vel tactibus solicitat teneatur pœnitens illum denunciare? *Ex p. 4. tr. 5. res. 25. ibid.*

35 An Confessarius, qui in confessionario, vel in alio loco, sub prætextu confessionis, non tamen confessionis sequutæ, solicitavit fœminam, sit denunciandus? Et explanatur, quod lex pœnalis non est extendenda de casu ad casum, & in casibus reservatis, utpote pœnalibus strictam esse faciendam interpretationē; ideò concubitum cum fœmina in vase præpostero non esse casum reservatum peccati nefandi, quia non propriè sodomia; & Clericum cognoscentem fœminam in vase non debito non incurrere pœnas Extravag. Pii V. *Ex part. 2. tractat. 4. resolut. 13. ibid.*

36 An sit denunciandus Confessarius, qui sedens in Confessionario, & loquens cum pœnitente stante, vel sedente ante Confessionarium illam solicitat, Et an hoc procedat, si Confessor in subsessiis Ecclesiæ, in quibus etiam sæculares sedere solent, non in Confessionario solicitet, tamen si aliquando in iisdem subsellis, & scamnis confessiones suscipiat? *Ex p. 4. tr. 5. res. 38. p. 268.*

37 An confessarius sedens in Confessionario, si solicitat mulierem stantem, vel sedentem an confessionarium non simulando confessionem, sit denunciandus? *Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 4. res. 33. p. 268.*

38 An si fœmina sine ullo ordine ad confessionem loquatur cum Confessario de negotiis in Confessionario, & interim ab ipso soliciterur, an sit dictus Confessarius denunciandus? *Ex part. 2. tr. 4. res. 18. p. 269.*

39 An si Confessarius, & penitens conveniant in simulatione Confessionis, ut ibi inhonestos sermones habeant, sint denunciandi, & incidant in penas Bullarum? Et quid, si bono animo penitens accedat alia negotia in confessione tractatura, Sacerdos verò, occasione arrepta, ad venerem inducat? *Ex p. 4. tr. 5. res. 10. p. 269.*

40 An Confessarius, qui ante, vel post confessionem fœminam solicitavit, sit denunciandus? Et quid, si post longum tempus eam solicitavit? Et an sit denunciandus Confessarius, qui penitentem litteris amatoriis, lenonibus, & internuntiis solicitat, vel qui accedit post auditam confessionem ad domum mulieris, & ibi illam sollicitaverit, *Ex p. 1. tr. 4. res. 54. ibid.*

41 An sit denunciandus Confessarius prætextu confessionis agendæ vocatus, si posteà in domo solicitet? *Ex part. 4. tract. 5. res. 37. ibid.*

42 An

42 An sit denunciandus Confessarius, qui dicente foemina, se velle incrastinum confiteri, illam solicitat, & confessionem dissuadet? *Ex p. 4. tr. 5. res. 6. p. 269.*

43 An Confessarius solicitans foeminam ad confessionem accedentem, quia ipse eam prævenit, faciendo differre confessionem in aliud tempus, sit denunciandus? Et quid est dicendum, si mulier absque Confessarii suasu in ipsa jam confessione incepta à cõfitendi proposito desistat, dicatque Confessario amplius nolo confiteri, sed confabulari, & postea longa confabulatione interjecta solicitatio sequatur? *Ex p. 4. tr. 5. res. 46. pag. 370.*

44 An sit denunciandus Confessarius, qui foeminam ad confessionem accedentem ante signum crucis solicitat illam, dilata in ullud tempus confessione? Et quid est sentiendum, si Confessarius sciens poenitentem velle confiteri illam solicitet, quamvis confessio non sequatur? *Ex p. 5. tr. 5. res. 39. ibid.*

45 An sit denunciandus Confessarius, qui non absolvit foeminam ex aliqua justa causa, si tamen illam solicitet? Et quid, si foemina sub Crucis signo velit peccata detegere, & à Confessario interrumpatur ad turpia solicitante; Et quid sit dicendum, si filiam spiritualem, hoc est ex præcedentibus confessionibus notam, ad genua procumbentem ante signum Crucis, illam præoccupet Confessarius solicitans? *Ex p. 4. tr. 5. res. 30. ibid.*

46 An Confessarius audiens in confessione mulierem incidisse in aliqua peccata sensualia, insequens illam discedentem paulò post ab Ecclesia, & in itinere illam solicitans, incidat in poenas, & sit denunciandus? Et quid, si ante discessum ab Ecclesia talis confessor foeminam solicitaverit? *Ex p. 4. tr. 5. res. 7. p. 270.*

47 An sit denunciandus confessarius, qui tribuit poenitenti cartham in confessione, posteà tamen legendam, in qua ad venerem solicitabat; *Ex p. 4. tr. 5. res. 2. ibid.*

48 An poenitens, qui ignoranter accusavit se in confessione habuisse animum peccandi cum ipso confessario, unde ex hoc illam solicitavit, teneatur dictum Confessarium denunciare; *Ex p. 4. tr. 5. res. 20. p. 271.*

49 An Confessarius si in actu confessionis dicat poenitentis *Se io fosse secolare, vi prenderei per moglie*, sit denunciandus tanquam solicitator? Et an interpres confessionis, si solicitet poenitentem, sit denunciandus? Et alia curiosa dubia notantur circa crimen solicitationis, & adducuntur diversi casus in textu hujus Resolutionis, sed jam ferè omnes in suis specialibus Resolutionibus magis latè, nunc sunt adscripti, & assignati in hoc ipsomet tractatu. *Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. res. 32. ibid.*

50 An si Confessarius det aliquod donum mulieri in confessione, dicatur illam solicitasse, ita ut sit denunciandus? *Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. res. 34. p. 271.*

51 An mulier teneatur denunciare Confessarium illam solicitantem, si ante solicitationem ei præbuisset multa munera intuitu eleemosynæ absque malo fine? Et quid: si contingat ante impensa beneficia Confessarium solicitasse, & per tempus solicitationis incumbendo maxima dona, & beneficia impertiri foeminæ solicitatæ, an sit denunciandus talis Confessarius? Et quid, si ipsi foeminæ nulla fuerit Confessarius solicitans impertitus beneficia, sed foeminæ filiis, marito, parentibus, vel fratribus? *Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3. res. 46. p. 272.*

52 An Confessarius, si laudet poenitentem ex pulchritudine, venustate, &c. dicatur illam solicitare, & ideò ex hoc sit denunciandus? *Ex p. 4. tr. 5. r. 18. ibid.*

53 An sit denunciandus Confessarius, qui actus turpes cum poenitente exercet, si gravi somno, aut morbo inter confitendum oppressa fuerit? Et quid, si Confessarius aliqua arte, vel medicina induxit foeminam? Et quid est dicendum, si somnus, aut morbus esset levis, & non benè ligaverit sensus foeminæ, neque in totum impediret illius operatione, & ideò poenitens aliqualiter adverteret actus Confessarii, &c. *Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. res. 45. alias 43. p. 272.*

54 An foemina, si consentiat solicitationi, teneatur Confessarium denunciare? Et notatur, quòd ex mandato Urbani VIII. præcipitur Ordinariis, ut omnibus Sacerdotibus, tam Regularibus, quàm Sæcularibus approbandis, ad confessiones audiendas, in actu ipso approbationis legatur, & intimetur constitutio Greg. XV. &c. *Ex p. 4. tr. 5. res. 31. p. 273.*

55 An mulier solicitans confessarium sit ab ipso, vel ab aliis qui hoc sciunt, denuncianda? Et docetur, quòd hæ constitutiones, cùm sint poenales, non sunt extendendæ ad alium casum. Et ex doctrina supradictæ quæstionis etiam infertur, quòd excommunicatio lata contra ingredientes Monasteria Monialium sub prætextu licentiarum, non extenditur contra ingredientes sine tali prætextu. *Ex part. 1. tr. 4. res. 23. ibid.*

56 An si Confessarius à foemina solicitatus consentiat ad actus turpes, & sermones inhonestos, sit ab aliis, qui hoc sciunt, denunciandus? *Ex p. 1. tr. 4. res. 11. p. 274.*

57 An Confessarius consentiens solicitationi, sed statim desistens de turpi illa materia loqui, differendo illius complementum ad aliud tempus, & non præbendo poenitenti absolutionem, incidat in Bullam Greg. XV. & sit denunciandus; *Ex p. 4. tr. 5. r. 4. ibid.*

58 An si Confessarius consentiat solicitationi, sit denunciandus vigore Bullæ Greg. XV? *Ex p. 4. tr. 5. res. 42. ibid.*

59 An si Confessarius consentiat in solicitatione metus causa, sit denunciandus, & ab Inquisitoribus puniendus? *Ex p. 4. tr. 5. res. 25. p. 274.*

60 An metus, & vis excuset Confessarium à poenis contra solicitantes? Et an talis Confessarius, qui metu deliquit, debeat abjurare? Et deducitur, quòd qui metu peccat, poenam extraordinariam non effugit. *Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. res. 42. aliàs 40. ibid.*

61 An si poenitens solicitet ad fornicandum, & Confessarius renuat, contentus tamen osculis, vel tactibus, sit denunciandus? Et quid de aliis similibus, v. g. si foemina provocaret Confessarium ad sodomiam, ipse verò ad naturalem congressum incitaret, vel si foemina solicitaret ad fornicandum, ipse autem ad mollitiem, vel è contra, Et an, si foemina Confessarium solicitasset, posteà verò dolore tacta poeniteat, & absolutionem petat; Confessarius tamen solicitet illam, an in tali casu Confessarius sit denunciandus. *Ex p. 4. tr. 5. res. 13. p. 27.*

62 An quando Confessarius, & foemina ad invicem se solicitant, sit in tali casu Confessarius denunciandus? *Ex part. 4. tract. 5. res. 14. ibid.*

63 An Confessarius incidat in Bullas Pontificias si sollicitet foeminam in aliis Sacramentis, Baptismi, Matrimonii? &c? *Ex p. 4. tr. 5. res. 19. ibid.*

64 An hoc crimen sufficienter probetur per testimonia duarum foeminarum? Et an ex unius foeminæ quantumvis honestæ delatione non sit Confessarius in carcerem detrudendus? *Ex p. 1. tr. 4. res. 28. p. 266.*

65 An testimonium duarum foeminarum sufficiat ad carcerationem Confessarii solicitantis, Et an sufficiat ad condemnationem hujus criminis duarum foeminarum testimonium? *Ex part. 4. tr. 5. res. 55. ibid.*

66 An si aliquis sub sigillo naturali sciat ab aliquo mulierem fuisse solicitatam à tali Confessario, teneatur illum denunciare, Et quid in casu hæresis formalis, *Ex p. 1. tract. 4. res. 24. ibid.*

67 An quis excusetur à denunciatione Confessarii, si hoc sciat sub sigillo secreti, *Ex p. 4. tr. 5. res. 32. ibid.*

68 An quando quis sub secreto naturali scio solicitationem in confessione, teneatur illam denunciare, Et quid, si secretum fuisset promissum sub juramento. Et infertur, quòd hæresis, & solicitatio in confessione est denuncianda absque prævia correctione fraterna, etsi tales emendati fuerint. *Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. res. 46. pag. 276.*

69 An quis teneatur denunciare Confessarium solicitantem, si hoc sciat, & audivit non solum à fide dignis, sed etiam à levibus personis? *Ex part. 4. tr. 5. res. 28. p. 277.*

70 An Confessarius sit denunciandus, qui concubinam in confessione de Zelotypia arguit, *Ex p. 4. tract. 5. res. 43. p. 278.*

71 An Confessarius sollicitans foeminam non ad turpia, sed ad alia peccata sit denunciandus, v. g. ad Sortilegium, &c, Et quid, si Confessarius tanquam leno urgeret foeminam in confessione, ut cum aliquo peccaret vel prostitueret sibi filiam, &c. *Ex p. 1. tr. 4. res. 20. ibid.*

72 An incidat in prædictas Bullas qui solicitavit poenitentem ad actus illicitos extra venerem, *Ex part. 4. tract. 5. resolu. 27. pag. 278.*

73 An Confessarius qui in confessione urgeret poenitentem de prostituenda sibi, vel aliis filia, consanguinea, amica, &c. sit denunciandus. *Ex part. 1. tr. 4. res. 19. pag. 279.*

74 An Confessarius sit denunciandus si solicitet poenitentem ad lenocinium, *Ex p. 4. tr. 5. res. 12. ibid.*

75 An si Confessarius in confessione petat à poenitente domum suam, ut ibi adducat concubinam, sit denunciandus, Et an constitutio Greg. XV. intelligatur de actu, quo Confessarius foeminæ suadet, ut sibi det pecuniam ad largiendum meretrici, *Ex p. 4. tr. 5. res. 45. p. 279.*

76 An mandans Confessario: ut solicitet pro se poenitentem, sit denunciandus, Et ex doctrina hujus quæstionis infertur, quòd non incurrit in excommunicationem latam contra aliquid faciendum, si quis mandavit facere, unde si excommunicatio feratur in eum, qui occidit, vel furatur, non ligat mandantem furari, & occidere. *Ex part. 1. tr. 4. res. 22. ibid.*

77 An sit denunciandus mandans Confessario, ut in confessionem solicitet poenitentem; Et alii quinque casus cursim circa solicitationem adducuntur, sed jam omnes magis latè in suis specialibus resolutionibus in hoc tractatu appositi sunt. Etiamque quæritur, an sit denunciandus, qui tactibus, nutibus, vel signis foeminam provocat, dum illa alteri confitetur, Et quid, si Confessarius solicitet poenitentem ad alia peccata non inhonesta, ut ad furtum, homicidium, &c. Et infertur, quòd mandans, aut consulens non incurrit excommuni-

muni-

municationem latam contra facientes. *Ex p.10.tr.14.& Misc.4. res.44. alias 42. ibid.*

78 An confessarius, qui solicitavit adolescentem in confessione, sit denunciandus. Et docetur, quòd lex penalis non est extendenda, etiam si militet in alio casu eadem ratio, v.g. excommunicantur omnes, qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monasterium; ergo sub nomine mulierum non includuntur viri, qui coguntur Religionem ingredi, &c. *Ex part. 1. tr.4. res. 12. p.*280.

79 An etiam seclusa Bulla Gregorii XV. Confessarii solicitantes masculos sint denunciandi; *Ex part. 4. tract. 5. res. 33. ibid.*

80 An Confessarius, qui solicitavit puerum ante constitutionem Gregorii XV. vel feminam extra confessionem in confessionario, aut in loco quocumque, ubi confessiones sacramentales audiuntur, &c. sit denunciandus? *Ex part. 1. tract. 4. res. 25. pag.*280.

81 An Confessarius statim post confessionem ducens ad cellam puerum, ut Chirographum confessionis tradat, & illum solicitet, sit denunciandus; Et quid, si Confessarius fœminæ sibi confessæ penitentiam imponat, ut ab ipsomet Confessario nuda verberetur, vel si confessarius suadeat feminæ, ut ipsi eo loco verenda ostendat, &c. Et notatur quod actus immediatus ad confessionem comprehendi debet in obligatione ad denunciandum Confessarium, quamvis confessio non sequatur, &c. *Ex par.4. tr.5. res.31. p.*281.

82 An Confessarius dans penitentiam fœminæ, ut nuda à se verberaretur, ut posteà accidit, sit Inquisitoribus denunciandus; Et quid, quando videlicet Confessarius suadeat fœminæ, sibi actu confitenti, ut ipsi eo in loco vas naturale ostendat, quòd ipsa in eadem confessione morbo affectum habere dixerat; *Ex par.4. tr.4. res.47. ibid.*

83 An interpres, si solicitet in confessione sit denunciandus; Et quid, si interpres sit etiam Sacerdos; *Ex par.4. tract.5. resol. 9. pag.*281.

84 An, si laicus, vel Clericus occultè ponat se in loco confessionibus deputato, & inter confessionem fœminæ illam ibi soliciter, sit denunciandus; *Ex part. 1. tract. 4. resolut. 15. ibid.*

85 An si dictus laicus, vel Clericus saltem, quia simulavit se Sacerdotem, solicitaverit feminam in confessione, non tamen illam absolvendo, sit Inquisitoribus denunciandus; *Ex part. 1. tr.4. res.16. pag.*282.

86 An sit denunciandus Sacerdos, qui non habens facultatem audiendi confessiones ab Ordinario solicitat fœminam in confessione, fingens se habere talem potestatem; Et quid, si mala fides Confessarii, & pœnitentis interveniat; *Ex part. 1. tr.4. res.17. ibid.*

87 An Sacerdos non habens potestatem absolvendi, si in excipiendo aliorum confessiones illos solicitet, incurrat in pœnas solicitantium, & sit denunciandus; Et quid, si nulla fides Confessarii, & pœnitentis interveniat, quia uterque cognoscit confessionem invalidam fieri ex defectu jurisdictionis, &c? Et an hoc non procedat, si Confessarius deprehendens fœminam verum propositum emendationis non habere, & ob id illam non absolvat, sed illam, hoc non obstante, solicitet; Et an Confessarius, qui ad libidinem mulierem provocat, quæ ei confitetur, ut excommunicatione n Ecclesiæ pro defectu annuæ Confessionis fugiat, comprehendatur in suprà dictis Pontificum decretis; *Ex par.4. tra.5. res.8. pag.*282.

88 An confessarii solicitantes in confessione sint suspecti vehementer de hæresi, & ex quo pacto debeant abjurare? *Ex part. 4. tr.5. res.51. ibid.*

89 An quis teneatur denunciare Confessarius, qui propter solicitationem alterius confessus abjuravit *Ex par.1. tra.4. res.26. pag.*283.

90 An Confessarius, qui abjuravit propter solicitationes, si perseveret solicitando, sit denunciandus ob præteritam solicitationem *Ex par.4. tr.5. res.21. ibid.*

91 An Confessarii solicitantes in Confessionario sine ulla tamen occasione Confessionis debeant abjurare de levi: Et an verò idem dicendum sit de Confessario solicitante paulò post, vel paulò ante confessionem: Et quidque ad alios casus, quando solicitatio fit in Confessionario; *Ex par.4. tract.5. res. 50. ibid.*

92 An Confessarius in confessionario tantùm solicitans extra actum confessionis debeat abjurare; Et observatur, quòd potest Tribunal S. Officii recognoscere Confessarios solicitantes, etiamsi non judicentur suspecti de hæresi, & potest tales ponire. Et an Inquisitores possint imponere Confessariis Regularibus solicitantibus, quod teneant ultimum locum inter Regulares sui Monasterii in Choro, & Refectorio, & in aliis locis, & aliquando mandare, ut sententia contra Confessarium Regularem lata publicè legatur in proximo Capitulo Generali suæ Religionis; *Ex par.10. tr.14. & Misc.4. res.43. alias 42. pag.*283.

93 An Confessarius Regularis ex abjuratione propter solicitationem remaneat inhabilis ad Officia Religionis; Et an dictus non possit rehabilitari nisi per Pontificem, vel Illustrissimos Inquisitores Sacræ Congregationis. *Ex p.4. tr.5. res.48. p.*284.

94 An Ecclesiastici, qui intersunt sententiæ contra Confessarios solicitantes, teneantur sub peccato mortali non manifestare delinquentem. Ex *par. 4. tract.5. resol.44. p.*284.

95 An Episcopi possint cognoscere de hoc crimine, Ita ut aliqui penes ipsos possit Confessarios solicitantes denuntiare; Ex *par. 1. tr.4. res.29. ibid.*

96 An Episcopi possint cognoscere de crimine solicitationis? Et an hoc etiam separatim ab Inquisitoribus, ubi adest Inquisitio Hispaniæ; Et quid est dicendum in aliis Regnis, & Inquisitionibus. Et in Regnis, ubi non est Inquisitio Hispanica, si Confessarius solicitans, & femina solicitata eodem tempore ab Episcopo, & Inquisitore citentur, an coram Inquisitore comparere debeant, non autem coram Episcopo. Et quid, si Confessarius solicitans sit Regularis exemptus; Et docetur, quòd Episcopi possunt separatim ab Inquisitoribus procedere in causis Fidei contra suspectos; uno contra Hæreticos, ideò jurisdictionem Inquisitorum non præjudicare jurisdictioni Episcoporum; cum censeatur concessa cumulativè, non autem privativè. *Ex part.4. tract. 5. resol. 52. ibid.*

97 An Episcopi, ubi non est Inquisitio Hispaniæ, possint separatim ab Inquisitoribus proferre sententiam contra Confessarios solicitantes, & è contra, etiam si sola abjuratio eis adjungatur; Sed quid dicendum erit de sententia absolutoria, an possit dari ab Episcopis sine Inquisitoribus. *Ex pa.4. tr.5. res. 53. p.*285.

98 An Inquisitores possint animadvertere in solicitationem præteritam, si jam præjudicata fuerit ab Episcopo; Et an Confessarius solicitans, qui non judicatur suspectus, non ideò ad suum Ordinarium sit remittendus, sed ab Inquisitoribus ratione culpæ puniri debeat. *Ex par.4. tr.5. res.54. p.*285.

99 An qui tegeret, & retineret Adonem Marini, esset S. Officio denunciandus; Et an absque facultate retinens, & legens librum hæreticum possit illum comburere, & minime Inquisitori tradere. *Ex. p.10. tr.12. & Misc.2. res.48. pag.*286.

Appendix ad alias paucas quæstiones, pertinentes simul ad hunc *tract.* 9. *de Denunciationibus &c. hujus quinti Tomi.*

AN qui qui non declarat penitenti solicitatæ obligationem denunciandi, aut qui ei dicit ad talem denuntiationem faciendam non teneri, ab Inquisitoribus pro qualitate culpæ debeat puniri? Et an fœmina solicitata denunciationem omittens tanquam auctrix sit ab Inquisitoribus punienda; Et an non revelantes Hæreticos puniendi sint tanquam fautores. Ex *p.4. tr.7. ex res.7. & 21.* Quæ hic sunt infrà in hoc ipsomet *tom.5. tract. 12. de Pœnis in S. Officio inferendis res. etiam 7. & 21.*

An testis teneatur denunciare delictum, quando scit nullum alium scire illud delictum, etiamsi interrogetur sub præcepto, & juramento? *Ex par.3. tract.5. res.101. alias* 106. Quæ nunc inveniuntur *in tom.6. tr.1. de Legibus res.94.*

An consanguinei usque ad quartum gradum teneantur testificare v.g. vigore Edictorum, si non sint alii, qui denuntiare valeant; *Ex p.8. tr.7. ex res.* 10 Quæ hic est suprà *in hoc tom. 5. tra. 1. de Excommunicatione res.162.*

An sit denuncianda mulier, quæ semel maleficium fecit, aut superstitionem, nisi saperet hæresim. *Ex par.2. tr.17. ex res.65.* Quæ hic reperietur *in tom.8. tr.5. de Reservatis res.61.*

An Confessarius, qui statim post confessionem solicitavit pœnitentem, & rem habuit cum illa, teneatur hanc circumstantiam confiteri, & sit denunciandus. *Ex part. 4. tr.5. ex res.34.* Quæ nunc inveniuntur *in tom.1. tr.7. de Circumstantiis res.45.*

An penitens teneatur denuntiare Confessarium tanquam hæreticum asserentem pœnitenti, ut sibi revelet complicem, aliàs eum non posse, nec velle absolvere. Et an sint suspecti de hæresi, & sint denuntiandi dicentes confessos Religiosis ab Episcopo approbatis, iterùm eodem peccata teneri confiteri Parocho. Et an Minister S. Inquisitionis, qui scit alium Ministrum donum accepisse, teneatur id Inquisitoribus denuntiare. *Ex p.4. tr.8. ex re.97. 102. & 8.* Quæ hic sunt infra in proximo sequenti *tractatu de Officiis Inquisitorum res.69. 82. & 134.*

An Blasphemus sit denuntiandus absque correctione fraterna. Et quid, si Blasphemia est occulta, & non hæreticalis. *Ex pa.7. tr.3. ex res.60.* Quæ nunc inveniuntur *in to.7. tr.4. de Correctione fraterna res.74.*

An donatio Constantini facta D. Sylvestro sit vera, & valida, & id negantes sint denunciandi Inquisitoribus. *Ex p.8. t.6. ex res.136* Quæ hic reperietur *in tom.6. tr.7. de Donationibus res.147.*

An quis teneatur denunciare S. Officio si sciat v.g. Titium legere & retinere librum non ob hæresim, seu ejus suspectionem pro-

prohibitum, sed ob aliam causam, ut sunt relationes Antonii Perez, & alii libri similes, Et advertitur retinentes libros prohibitos contra bonos mores, & continentes res lascivas non esse denunciandos. *Ex p. 11. tr. 8, ex ref. 61.* Quæ hic est *in tom. 9. tr. 3. de Episcopis ref. 84.*

TRACTATUS X.

De Officio, & Potestate Dominorum Inquisitorum. p. 286.

AN Jurisdictio DD. Inquisitorum sit delegata, vel ordinaria? Et an Jurisdictio Inquisitorum, etiamsi fuerit concessa cum clausula *usque ad beneplacitum, non expiret, nec cesset morte concedentis. Ex part. 4. tract. 8. resolu. 1. ibid.*

2 An jurisdictio Inquisitorum expiret per mortem delegantis si etiam unam causam non inceperint ante illius mortem, Et quid de jurisdictione Vicarii, seu commissarii, aut alterius delegati per mortem Inquisitoris? Ex *part. 4. tr. 8. ref. 19. ibid.*

3 An jurisdictio Inquisitorum concessa sit cumulativè, aut privativè, Et notatur ea consuetudine in Hispania de hæresi solos Inquisitores cognoscere; ut Episcopi per se, vel per Vicarium Inquisitoribus assistant, & ut non possint Episcopi separatim ab Inquisitoribus de causis hæreticalibus cognoscere; & aliqua alia circa hoc explanantur. *Etiamque notatur* jurisdictionem Inquisitorum Hispaniæ in ordine ad eorum ministros esse etiam privativam. *Ex part 4. tr. 8. ref. a. pag. 287.*

4 An Inquisitores Hispaniarum possint exercere aliqua, non solum quia ipsi competit ex jure, sed etiam propter consuetudinem, *Ex p. 4. tr. 8. ref 3. ibid.*

5 An Inquisitores subsint Legatis Summi Pontificis? Ex *part. 4. tr. 8. ref. 27. p. 287.*

6 An Inquisitor Generalis possit ad libitum removere alios Inquisitores ab Officio, vel loco ad locum transferre, Ex *part. 4. tract. 8. ref. 34. ibid.*

7 An Inquisitores debeant esse magis Theologi, quàm juris periti? *Ex part. 4. tra. 8. ref. 52. p. 288.*

8 An Inquisitores eligendi debeant habere ætatem quadraginta annorum? Et quid est dicendum de inquisitoribus Hispaniæ an sufficiat, ut attingant annum trigesimum? Et notatur Commissarios Inquisitorum sufficere annum trigesimum attingere, Ex *p. 4. tr. 8. ref. 54. ibid.*

9 An Inquisitores possint procedere contra Papam in hæresi deprehensum? Vel an hæc cognitio spectet ad Generale Concilium? *Ex p. 4. tract. 8. ref. 58. ibid.*

10 An Inquisitores possint procedere contra Nuntios, & Officiales Sedis Apostolicæ, Ex *p. 4. tr. 8. ref. 24. p. 288.*

11 An Inquisitores possint procedere contra Episcopos? Et quid, si Episcopus est Titularis, vel electus, & confirmatus, licèt nondum consecratus, *Ex p. 4. tract. 8. ref. 21. ibid.*

12 An inquisitores debeant procedere cum Generalibus Religionum in causa hæresis, sicut procedant cum Episcopis? Et an hodiè interdictum sit Prelatis Regularibus cognoscere de causis hæreticalibus suorum subditorum; eosque punire? *Ex p. 4. tr. 8. ref. 23. ibid.*

13 An inquisitor possit procedere contra alium Inquisitorem de hæresi suspectum, Et difficultas est, an Episcopus possit inquirere contra Inquisitorem de hæresi suspectum, *Ex part. 4. tract. 8. ref. 25. p. 289.*

14 An Inquisitores possint punire illos, qui factis, aut verbis ipsos injuriis affecerint? Ex *part. 4. tract. 8. resolut. 91. p. 289.*

15 An Inquisitores possint procedere contra Magistratus, eorum mandatis non obedientes? *Ex p. 4. tr. 8. ref. 65. ibid.*

16 An Inquisitores possint cogere Dominos, & Magistratus, qui fecerunt aliqua statuta, & decreta impedientia eorum jurisdictionem, ut illa revocent? Et an Inquisitores possint invocare auxilium brachii sæcularis pro capiendis Hæreticis, & eorum credentibus, fautoribus, &c. ac omnibus aliis de hæresi damnatis aut suspecti; & ideò si Magistratus negligentes si aut contumaces fuerint in hoc auxilio præstando, possint Inquisitores eos excommunicare, honore privare, & aliis pœnis coerceri? Et an incarceratus pro quibuscumque delictis etiam atrocissimis apud judicem sæcularem statim remittendus sit ad Tribunal S. Officii, quandoque petatur, ob negotium Fidei à DD. Inquisitoribus? *Ex p. 4. tr. 8. ref. 104. ibid.*

17 An Inquisitores possint procedere contra judices laicos, si remissius agant cum Hæreticis sibi relictis, & pœnam mortis per ignem non imponant? Et advertitur in tali casu tam inquisitores, quàm quoscumque alios Ministros, & Consultores ab omni irregularitate immunes esse ex motu proprio Pauli IV. & Pii V. Ex *p. 5. tr. 2. ref. 135. alias 134. ibid.*

18 An Inquisitores possint compellere judices laicos nolentes exequi sententiam ab eis latam contra Hæreticum, *Ex part. 4. tract. 8. ref. 26. p. 290.*

19 An judex laicus à suo legitimo Superiore, & non ab Inquisitoribus compellendus sit, ut Hæreticum morti tradat? *Ex p. 4. tr. 8. ref 59. ibid.*

20 An Inquisitores possint habere familiam armatam, Et an Domini temporales impedientes supra dictos, & familiam armatam Inquisitorum pro delatione armorum possint ab ipsis puniri tanquam turbatores Officii Inquisitionis, Ex *p. 4. tr. 8. ref. 31. ibid.*

21 An inquisitorum jurisdictio in familiares suos in criminibus aliis diversis ab hæresi sit sæcularis, vel Ecclesiastica. Et an Domini inquisitores possint tenere familiam armatam sub cujus nomine comprehendantur Notarii, Advocati, Consultores, Fiscales, Bursarii, & Familiares omnes, *Ex p. 1. tr. 2. ref. 236. alias 135 p. 290.*

22 An Inquisitores Hispaniæ habeant jurisdictionem in causis criminalium, & civilium suorum Familiarium? Et an non solùm Familiares S. Officii gaudeant privilegio fori, sed etiam eorum uxores, non solùm vivente marito, sed etiam mortuo, donec viduitate persuaserint? *Ex p. 4 tr. 8. r. 55. ib.*

23 An in Regnis Hispaniarum solùm Inquisitores possint publicare Edicta Fidei, & non Episcopi? *Ex p. 4. t. 8. r. 126. p. 291.*

24 An Inquisitores sub pœna excommunicationis possint præcipere, ut Clerus, & populus eorum concionibus assistant. Et an præceptum Inquisitorum sub excommunicatione, ut omnes confluant in Templum ad audiendum Edictum Fidei, obliget sub mortali, *Ex p. 4. tr. 8. ref. 89. p. 291.*

25 An Inquisitores circa declarationem propositionum debeant vocare Qualificatores, Et quid, si Inquisitores sint Theologi, *Ex p. 4. tr. 8. ref. 84. ibid.*

26 An Inquisitores possint punire tanquam Hæreticum, qui negat propositionem Theologicam, quæ evidenter infertur ex propositione de Fide? *Ex part. 4. tr. 8. resol. 79. ibid.*

27 An Inquisitores debeant verba dubia interpretare in sensu Catholico, Et an hoc non solùm procedat in dubio rei, sed etiam in dubia testium depositione, *Ex part. 4. tract. 8. ref. 83. p. 291.*

28 An Inquisitores possint cognoscere non solum de causa hæresis, sed etiam de omnibus connexis, & incidentibus, Et quid de emergentibus, & dependentibus, quæ immediatè hæresim non tangerent, *Ex part. 4. tr. 8. ref. 70. p. 291.*

29 An Inquisitores in causa hæresi ex levi suspicione possint formare inquisitionem, non præcedente diffamatione, *Ex p. 4. tr. 8. ref. 4. ibid.*

30 An suspicio levis de hæresi sufficiat, ut Inquisitores possint specialiter contra aliquem inquirere, & interrogare, Et docetur, ob levem suspicionem non esse aliquem denunciandum, sed ob vehementem. Et an ut abjuratio, & condemnatio leviter suspectis inferatur, debeat necessariò delictum, seu *Judicium* esse plène probatum, Et quinam verò dicantur suspecti leviter, vehementer, vel violenter de hæresi, *Ex p. 4. tr. 8. ref. 39. p. 292.*

31 An Inquisitores in causis Fidei possint procedere simpliciter, & de plano sine strepitu, & figura judicii, Et an in crimine hæresis tollantur solemnitates juris Gentium, vel Divini, &c.? *Ex par. 4. tr. 8. ref. 48. ibid.*

32 An Inquisitores in aliquo casu non incurrant in excommunicationem latam *in Clement. 1. §. Verùm de Hæreticis*, si non procedant contra Hæreticos? Et an quando Inquisitores incidunt in suprà dictam excommunicationem non possint absolvi, excepto à Romano Pontifice, præter quam in articulo mortis, *Ex p. 4. tr. 8. ref. 37. p. 293.*

33 An Inquisitores possint subdelegare causas hæresis, Et an delegatus Inquisitores possit subdelegare? Ex *p. 4. tr. 8. ref. 18. p. 293.*

34 An Inquisitores citando reum simul eodem tempore cum Episcopo sint Episcopo præferendi? Ex *p. 4. tr. 8. ref. 47. ibid.*

35 An Inquisitores debeant citare absentem trina citatione? Ex *p. 4. tr. 8. r. 80. ibid.*

36 An Inquisitores possint citare, & capere reum in alieno territorio sine literis subsidialibus Dominorum, Et an idem dicendum sit quoad Dominos spirituales saltem in Hispanica Inquisitione, quales sunt Episcopi, & Inquisitores, Ex *p. 4. tr. 8. ref. 7. ibid.*

37 An si plures Inquisitores in una Provincia eligantur, possint independenter quilibet ab altero procedere, Et quid, si uni sit causa à Sede Apostolica delegata, & deputata, Ex *p. 4. tr. 8 ref. 66. p. 293.*

38 An alter inquisitor sine altero possit procedere ad capturam reorum, vel purgationem inducendam, aut ad publicationem testimoniorum, vel ad copiam actorum reo dandam? Ex *p. 4. tr. 8. ref. 90. p. 294.*

39 Quando, & quomodo Inquisitores debeant procedere ad carcerationem reorum? Et an unius testimonium omni exceptione majoris sufficiat ad carcerandum reum? Et quid est faciendum

dum

dum, si accusatus esset Nobilis, ac bonæ opinionis, & famæ. Et an etiam in causa hæresis Sacerdos non sit carcerandus ex unius testis delatione. *Ex par.4.tr.8.res.11.ibid.*

40 An Inquisitores io aliquo casu possint delegare examen testium. *Ex par.4.tract.8.res.19.p.594.*

41 Quos testes adhibere possint Inquisitores in causa hæresis, & quæ fides ab ipsis habenda sit testibus inhabilibus, vel singularibus? Et pro praxi supra dictæ quæstionis 12.casus apponuntur, & explanantur in textu hujus resolutionis. *Ex p. 4.tr.8. res.57.ibid.*

45 An Inquisitores præter Secretarium, quando recipiunt testes teneantur adhibere duas Religiosas personas. Et an sub nomine Religiosorum intelligaotur etiam clerici. Et an etiam, data copia regularium, & Clericorum, sufficiant laici graves, & prudeotes. Et an Episcopi in recipiendis testibus contra hæreticus teneantur adhibere dictas duas persooas Religiosas, *Ex part.4. tract.7.res. 15. pag.295.*

43 An Inquisitores possint recipere testes ad perpetuam rei memotiam ad instantiam Fiscalis, ut postea faciant Fidem contra reum. *Ex p.4.tr.8.res.155.p.295.*

44 An Inquisitores possint examinare testes nominatos in denunciatione facta sine nomioe denunciatoris, quia certum est, quòd absentes admittuntur in crimioe hæresis, si proptio nomine, & juramento denunciationem firment. *Ex par.4.tra.8.res. 41.pag.596.*

45 An Inquisitores possint inimicos admittere in testes. Et an verò suspecti de inimicitia, ut amici, subditi, aut consanguinei capitalis inimici admittantur in testes. Ex *part. 4.tr.8. res.16.ibid.*

46 An Inquisitores possint, & debeant interrogare testes, an sint Jodæi, Sarraceni: &c. Ex *p.4.tr.8.res.113.p.596.*

47 An si reus nihil testibus opposuerit, teneantur adhuc Inquisitores inquirrere qualitates, & vitam testium. *Ex par.4. tra. 8.res.124.ibid.*

48 An Inquisitores debeant confrontare testes cum reo. Ex.*p.3. tr.8.res.63.pag.297.*

49 Ao in ratificatione testium debeant Inquisitores ei præbere, si petat, primam attestationem. Et ao in ratificatione testium Procurator Fiscalis non possit esse præsens: Ex *part.4. tract.8. res.17.pag.297.*

50 An Inquisitores possint admittere ad accusandum inimicum capitalem. Et an in accusatione hæresis non sint necessariæ solemnitates legis libellorum. Et an in accusatione porrecta contra Hæreticum per procuratorem Fiscalem non debeatur apponi locum loci, & tempos præcisum commissi criminis, sed tantùm mensem, & annum, & opidum, seu civitatem. *Ex p. 4. tr.8. res.40. ibid.*

51 Quomodò examinandi sunt rei ab Inquisitoribus; *Ex p.4.tr. 8.res. 88.p.298.*

52 An Inquisitores teneantur, antequam interrogent reos, manifestare infamia, judicia, vel semiplenam probationem esse contra ipsos, ut intelligant legitimè interrogari; Et supponitur reum non teneri respondere, & veritatem dicere antequam aliter sibi constet, processus, acta, & judicem justè, & legitimè interrogare. Ex *p. 4. tr.8.res.130.ibid.*

53 An Inquisitores teneantur dare aa noo solùm Advocatum, sed etiam Procuratorem; Et an Inquisitores possint censuris compellere Advocatos, ut alicujus rei causæ patrocinium suscipiant: *Ex part.4. tract.8. ex resol. 9.ibid.*

54 An Inquisitores possint recusari ut suspecti. *Ex p.4.tr.8.res.5. pag.598.*

55 An si rei petant Confessarium debeant Inquisitores eis illum concedere; Et an Confessarius poterit reum hæreticum priusqoam ab excommunicatione fuerit absolutus, & reconciliatus absolvere; Et an causa pendente non sit admittendus Hæreticus ad audiendam Missam, neque illi debeatur concedi Confessarius nisi in periculo mortis, si fuerit conversus; *Ex p.4.tr. 8. resol. 6. ibid.*

56 Quàm celeriter debeant Inquisitores expedire causas reorum. Ex *p 4. tr. 8. res. 72. p. 299.*

57 De modis quibus possunt Inquisitores terminare processum. *Ex pa.4.tr.8.res.77.p.299.*

58 Quomodo Inquisitores se gerere debeant in sententiis ferendis Et an in determinando qualitatem culpæ contra Fidem anteponenda sit opinio Theologorum opinioni Canonistarum; & in processando causam, & imponendo pœnam Canonistarum opinio præferatur; Et an inferenda seotentia, si ex parte juris sint diversæ opiniones, Inquisitores teneantur sequi opinionem probabiliorem, & quando sunt æquè probabiles, illam sequi debent, quæ magis favet reo; & si datur æquale dubium tunc absolvendus sit reus; *Ex par.4.tra.8.res.106.ibid.*

59 An Inquisitores possint sine Episcopo proferre sententiam absolutoriam rei? Et an sit uso acceptum indicere abjurationem & purgationem sine Episcopo; *Ex part.4.tr.8.res.50.ibid.*

60 An Inquisitores possint procedere ad decisionem causarum sine Vicario Capituli Sedis vacantis; Et an Capitulum Sede vacante sit judex in causa hæresis; & quid in ordine ad exemptos; *Ex par.5.tr.8.res.33.pag.300.*

61 An detur appellatio à sententia Inquisitorum lata contra hæreticos, eorum credentes, fautores, defeosores, & receptatores; Et an hæredes Hæretici possint appellare à sententia lata contra Hæreticum. Et an detur appellatio à seotentia interlocutoria gravaminis illati ante definitionem, & pariter in appellatione à decreto torturæ; *Ex part. 4.tr.8.res.20.ibid.*

62 An Inquisitores possint respuere appellationem, quam affert reus; Et quid de hæredibus Hæreticorum; Et an Hæreticus non per viam appellationis, sed per viam quærelæ, & supplicationis possit adire Superiorem, ut sententiam, quam injustam esse prætendit, revocet, & annullet; Et an Hæreticus possit apellare a gravamine illato ante definitivam sententiam, & sic ab interlocutoria, & decreto torturæ; Et an si gravamen sit illatum ab Episcopo possiot laici appellare ad Metropolitanum, oon autem exempti? Ex *p. 4. tract.8. res. 32. p.300.*

63 An Inquisitores in causa appellationis debeant admittere oppositiones testium; *Ex p. 4. tr. 8. res. 11. p. 301.*

64 An Inquisitores debeant facere actum publicum in die festo; *Ex part. 4. tract. 8.res.98.ibid.*

65 An Inquisitores possint permittere, ut judices laici assistant taotùm in causis Fidei? *Ex part.4.tract.8.resol. 105.pag.301.*

66 An per illa verba textus *in cap.accusatus non se intromittant, sed relinquant suis judicibus puniendos*, possint Inqoisitores relinquere reum simpliciter, & non remittere judicibus, ut illum puniant? *Ex part.4.tr.8.res.111.ibid.*

67 An Inquisitores possint relaxare aliquem brachio sæculari, inconsulto Supremo Senatu Inquisitionis? Et an in Hispania sancitum sit, quòd Inquisitores particulares, nullum Religiosum, nullomve Nobilem, aut aliqua ratione Insignem comprehendant, quin prius certiorem faciant Inquisitorem Generalem & ejus Supremum Senatum? *Ex part.4.tr.8.res.121.ibid.*

68 Quomodo se gerere debeant Inquisitores, ne irregularitatem incurrant, tradendo Hæreticos Curiæ seculari? Et notatur, quòd Paulus IV. & Pius V. statuerunt, ut Inquisitores, Consultores, & alii Inquisitionis Ministri essent immunes ab irregularitate quacumque, & quomodocumque ad Hæreticorum condemnationem incurrant. Et an si aliquis Inquisitor incurrat irregularitatem, possit alter ex privilegio Urbani III. absque alia dispensatione eum absolvere; *Ex part. 4.tra.8. res.51.pag.305.*

69 An Inquisitores possiot se ad invicem super irregularitatibus dispensare? Et an hoc privilegium Commissariis Inquisitorum competat? *Ex p. 4. tract. 5.res.102.p.305.*

70 An DD. Inquisitores possint remittere Familiares judici laico quando non gaudent privilegio fori absque metu irregularitatis? Et doctrina hujus resolutionis est valde notanda etiam pro Episcopis, & aliis Ministris Ecclesiasticis. Et observatur, quòd ad incurrendam irregularitatem ob defectum lenitatis, opus est, ut causa sit proxima, nempè dictum, vel factum ex natura sua tendens ad mortem. Et explanatur, quòd, quis detegit malefactorem, ut comprehendatur, incurrit irregularitatem, si mors ejus sequatur. *Ex par.4. tract.5.res.101.ibid.*

71 An Inquisitores possint licitè promittere impunitatem reo, si verum fateatur. *Ex part.4.tr.8.res.22.pag.303.*

72 An Inquisitores per præsumptiones possint condemnare aliquem pro Hæretico. *Ex par.4.tr.8.res.36.ibid.*

73 An Inquisitores ex judiciis, & præsumptionibus indubitatis possint punire reum pœna ordinaria. *Ex par.4.tra. 8.resol.116. pag.303*

74 An Inquisitores per tres, vel quatuor testes minus idoneos possint punire reum pœna ordinaria, si simul adsint aliæ conjecturæ, circomstantiæ, vel adminicula? Et notatur, quod numerus testium supplet eorum defectus, etiam ad effectum, quòd censeantur omni exceptione majores. Et an depositio unius testis inhabilis sufficiat ad torturam? Et quid, si sint duo. *Ex p. 4. tr. 8. res. 123. ibid.*

75 An Inquisitores possint punire reum pœna ordinaria, si cum teste inhabili occurat alius testis valde dignus. Et an si testes singulares sint valdè digni viri, Nobiles, & egregiæ personæ, conjungantur, & faciant plenam probationem contra reum; *Ex. p.4.tr.8.res.159.pag.304.*

76 Ao Inquisitores possint condemnare absolutum, iterùm de eodem crimine superveniente probatione, pleoiori. *Ex par.4. tr.8.res.50.pag.304*

77 Ao Ioquisitores possint procedere, & punire disputantes de fide in casu de jure prohibito. Et an in dicta prohibitione *cap. 2. de Hæreticis in 6.* non includatur Clericus quamvis indoctus, & quamvis peccet cootra legem naturalem expooendo se periculo errandi, sed noo autem incidet in excommunicationem latam in dicto capite. Quæ quidem excommunicatio etiam à laicis non incurritur ipso facto, sed per judicem Ecclesiasticum est infliganda. *Ex par.4.tr.8.res.56.ibid.*

An

78 An Inquisitores possint procedere contra blasphemantes hereticaliter ex iracundia? Et an inquisitores possint punire blasphemantes sub conditione, v. g. non credo in Deum, nisi occidam? Ex p. 4. tr. 8. resf. 87. ibid.

79 An Inquisitores possint punire tanquam Hæreticum Confessarium asserentem penitenti, ut sibi revelet complicem, aliàs eum non posse, nec velle absolvere? Et an in tali casu penitens teneatur denunciare talem Confessarium tanquam hæreticum in Tribunali S. Inquisitionis? Ex p. 4. tr. 8. resf. 97... 304.

80 An Inquisitores possint punire Confessarios frangentes Sigillum confessionis? Et notatur, Sacerdoti, qui Sigillum Confessionis frangit, nullam à jure imponi pœnam, quam de facto incurrat? Ex p. 4. t. 8. r. 95. p. 305.

81 An Inquisitores possint punire Confessarios, qui tempore Jubilæi absolvunt Hæreticos in foro Conscientiæ? Et docetur, non esse puniendum Confessarium absolventem aliquē cum opinione probabili. Ex p. 4. t. 8. r. 109. ibid.

82 An Inquisitores possint punire dicentes confessos Religiosis ab ab Episcopo approbatis, iterum eadem peccata teneri confiteri Parocho? Et an sic dicentes suspecti sint de hæresi, & sint denunciandi S. Officio? Ex part. 4. tr. 8. resf. 102. p. 305.

83 An Inquisitores possunt admittere ad confessiones audiendas eos, qui abjuraverunt de vehementi, vel de levi? Et an regulares abjurantes de levi reddantur inhabiles ad gradus, & Dignitates Religionis? Et notatur, quòd ex abjuratione etiam vehementi non incurritur irregularitas. Ex p. 4. tr. 8. r. 64. ibid.

84 An Inquisitores possint punire sumentes in Communione majores vel plures Hostias, seu particulas, Et an Eucharistia causet gratiam toto tempore, quo est in stomacho, Ex part. 4. tract. 8. resf. 96. ibid.

85 An Inquisitores possint punire reum, qui fuit baptizatus invalidè ex defectu formæ, materiæ, vel intentionis? Ex part. 4. tr. 8. resf. 78. p. 306.

86 An Inquisitores possint punire reum, quando dubitatur, an sit Baptizatus? Ex p. 4. tract. 8. resf. 113. p. 306.

87 An Inquisitores possint procedere contra comedentes carnes in diebus prohibitis, vel non recipientes Sacramentum Eucharistiæ, & Pœnitentiæ semel in anno? Ex p. 4. t. 8. r. 38. ib.

88 An Inquisitores sint judices competentes super reconciliatos qui Hispano sermone *Sambenitados*, vocantur? Ex par. 4. tr. 8. resol. 69. ibid.

89 An Inquisitores possint punire aliquem, qui dederit consilium reo, in carcere etiam justum, illis insciis? Ex p. 4. tr. 8. resf. 67. ibid.

90 An Inquisitores possint animadvertere in frangentes Cedulones, in quibus declarantur excommunicati, & de aliis casibus ad S. Officium pertinentibus, qui sunt valdè notandi? Ex p. 4. tr. 8. resf. 103. p. 306.

91 An Inquisitores possint animadvertere in Concionatorem prædicantem animas non detineri in Purgatorio ultra decem, aut viginti annos? Sed difficultas est, an opinio Soti, & aliorum circa hoc sit erronea, vel digna aliqua censura? Ex p. 4. tract. 8. resf. 101. ibid.

92 An Inquisitores non solùm in propositiones hæreticas, sed etiam in aliis inferioris notæ animadvertant? Et doctrina hujus Resolutionis est valdè notanda, & menti tenenda. Et advertitur Episcopos ex Concilio contra pronunciantes propositiones erroneas, temerarias, &c. Procedere debere. Ex p. 4. t. 8. r. 94. p. 307.

93 Quando Inquisitores debeant facere abjurare reos publicè, vel secretò? Et pro praxi hujus quæstionis adducuntur diversi casus in texto hujus Resolutionis. Et tandem explanatur, quòd Hæreticus mentalis non indiget Inquisitorum absolutione. Ex p. 4. tr. 8. resf. 81. pag. 307.

94 An Inquisitores possint indicere purgationem, vel abjurationem propter infamiam? Et an sola infamia sufficiat ad inquirendum, & procedendum in crimine hæresis? Et an infamia ad indicendam purgationem in crimine hæresis probetur per testes inhabiles? Et an verò in causa hæresis infamia afficiat, quando ortum habuit ab æmulis, & vilibus hominibus. Ex part. 4. tract. 8. resf. 82. p. 308.

95 An detur casus, in quo Inquisitores possint torquere reum, & non imponere abjurationem de vehementi? Et an licèt reus fuerit tortus, possit ei imponi abjuratio tantùm de levi, Ex p. 4. tract. 8. resf. 110. ibid.

96 An Inquisitores possint indicere abjurationem de vehementi, & punire tanquam credentes Hæreticorum illos qui semel, vel bis assistunt concionibus, vel conventiculis Hæreticorum? Ex part. 4. tract. 8. resf. 93. ibid.

97 An Inquisitores possint compellere, ut abjurantes de levi, abjurent generaliter omnem hæresim? Ex part. 4. tractat. 8. resolut. 68. ibid.

98 An Inquisitores possint punire tanquam relapsos, qui de vehementi abjurarunt, non autem fuerunt convicti per plenas probationes, si posteà in secundò relapsu plenè convicti sunt? Et aliqua alia circa hoc advertuntur, Ex p. 4. tract. 8. resol. 30. p. 309.

99 An Christianus fingens se Infidelem, & petens iterum baptizari propter eleemosynam acquirendam debeat abjurare? Ex p. 6. tr. 8. & Misc. 3. resf. 9. ibid.

100 An si Inquisitor cogeret reum sine Episcopo ad abjurationē, talis sic abjurans maneret subjectus pœnæ relapsi? Et quid è contra? Et an liceat Inquisitoribus suspectū de heresi vehementer cogere ad abjurationem sine Episcopo? Ex p. 4. tr. 8. resolut. 49. ibid.

101 An Bulla Sixti V. contra Astrologiam judiciariam obliget, non solùm in foro exteriori, sed etiam in foro conscientiæ? Et an contra supradictos possint Inquisitores procedere? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. resf. 58. p. 309.

102 Notabilia quædam circa Bullam Sixti V. contra Sortilegos in favorem DD. Inquisitorum, Ex part. 4. tr. 8. resol. 107. ibid.

103 An Inquisitores per Bullam Sixti V. contra Sortilegos cognoscant de Sortilegiis omnibus privativè quoad Episcopos? Ex part. 4. tract. 8. resf. 119. p. 310.

104 An in dubio sapiat ne Sortilegium hæresim manifestè, possint Inquisitores se intromittere Ex p. 4. tr. 8. resf 112. ibid.

105 An Inquisitores possint inquirere, & punire eum, qui in Sortilegiis immiscuit Sacramenta? Ex p. 4. tr. 8. resf. 13. p. 310.

106 An Inquisitores possint punire reum, qui in Sortilegiis miscuit Sacramentalia Et quid, si admiscerentur verba sacra, ut Evangelium, Symbolum Fidei, Pater noster, Ave Maria, Psalmus aliquis Davidicus, seu alia verba sacræ Scripturæ; vel si miscerentur Reliquiæ Sanctorum, aut dissolverentur ad maleficia, &c. Ex p. 4. tr. 8. resf. 14. ibid.

107 An Inquisitores possint punire Sortilegos eos, qui præsentia vel præterita occulta revelant, ut furta? &c. Ex p. 4. tr. 8. resf. 15. ibid.

108 An pertineat ad Inquisitores cognitio ensalmorum, & possint punire ensalmatores? Et deducitur delictum ensalmorum non esse misti fori respectu Magistratus sæcularium. Ex part. 4. tr. 8. resf. 122. p. 310.

109 An licitum sit in absentia infirmi vulnerati applicare ejus sanguini medicamentum, ut asserunt simpaticum? Et an supradicti sint denunciandi Sancto Officio; Et an Episcopi, & Inquisitores debeant videre, & attendere ad supradicta medicamenta, & è suis diœcesibus eliminare; Ex part. 11. tr. 4. & Misc. 4. resf. 42. p. 311.

110 An soli Inquisitores possint in causis lamiarum procedere? Et an Inquisitores simul cum Episcopo in causis hæreticorum contra lamias, & striges debeant procedere? Ex p. 4. tr. 8. r. 120. p. 312.

111 An Inquisitores propter cædes infantium debeant tradere striges, & lamias judicibus sæcularibus; Et an si lamiæ, & striges, vulgò dictæ *Brujas*, se spontè detulerint, etiam si à nostra Fide aberrassent, & ex animo apostatassent, admittantur ad reconciliationem, etiam bis, & ter, neque earum bona confiscantur, neque habitus penitentialis eis imponitur; Ex p. 4. tr. 8. resf. 118. pag. 312.

112 An Inquisitores possint punire Ægyptianas, vulgò dictas *Zingaras*, quæ bonam, aut malam fortunam, ut ipsæ asserunt, divinant; Ex p. 4. tr. 8. r. 128. ibid.

113 An Inquisitores habeant potestatē erga exemptos quoad corpora, Imagines, tabellas, &c. quæ in locis publicis seu privatis apponuntur; Et si Religiosi transgressores fuerint, an priventur voce activa, & passiva, &c. Ex p. 4. t. 8. r. 127. ib.

114 An Inquisitores possint examinare revelationes mulierecularum, & aliorum; Ex part. 4. tr. 8. resf. 125. ibid.

115 An Inquisitores possint prohibere, ne filii Hæreticorum exerceant officia publica; Et an supradicti filii Hæreticorum inhabiles sint ad beneficia Ecclesiastica recipienda, ita ut hæc inhabilitas ipso jure incurratur, & collatio beneficii illis facta irrita sit; Idem dicendum est quoad pensiones. Ex p. 4. tract. 8. r. 73. ibid.

116 An Inquisitores possit punire supradictis pœnis filios natos ante hæresim parentum; Ex p. 4. tr. 8. resf. 74. p. 313.

117 An Inquisitores possint punire supradictis pœnis filios Hæreticorum, qui licèt traditi fuerint Curiæ sæculari, eos penituit, & mortui sunt Catholici; Et an filii revelantes sponte heresim Parentum non contrahant penas statutas contra filios Hæreticorum, etiam si essent geniti post delictum Patris; Et quid est dicendum, quando illorum Parentes non fuerunt condemnati tanquam Hæretici, sed solùm tanquam suspecti de hæresi; Ex p. 4. tr. 8. resf. 75. ibid.

118 An Inquisitores possint privare filios Hæreticorū beneficiis obtentis ante illorum hæresim; Et an penæ supradictæ in superioribus Resolutionibus habeant locum etiam in filiis illegitimis, spuriis, vel adoptatis; Ex p. 4. tr. 8. resf. 76. p. 313.

119 An Inquisitores teneantur dare filiis Hæreticorum ex bonis confiscatis dotes, vel alia alimenta; Ex p. 4. t. 8. r. 45. ibid.

120 An

120 An per Fiscum, & Inquisitores possint publicari bona Majoratus, & fidei commissi Hæreticorum, Et an durante vita possessoris commoditates fructuum pertineant ad Fiscum, vel ad sequentes vocatos, Et an veniat in confiscatione Majoratus, quando illius Institutor deliquit, *Ex p. 4. tr. 8. res. 60. p. 314.*

121 An possint à Fisco, vel Inquisitoribus ob delictum hæresis publicari bona Castrensia filiorum, & quid de aliis bonis, Idem dicendum est de bonis profectitiis. Et notatur, quòd si post hæresim filius acquirat bona adventitia, usus-fructus illorum non pertinebit ad Patrem, sed ad Fiscum, sicut pertinebat proprietas. *Exp. 4. tr. 8. res. 61. p. 314.*

122 An Fiscus, vel Inquisitores possint publicare etiam bona paraphernalia uxoris, si scienter contraxit cum Hæretico, Et quid est dicendum de aliis bonis extra dotem, Et an vir Catholicus contrahens scienter matrimonium cum fœmina hæretica amittat sua bona? Et ex doctrina hujus quæstionis cursim infertur, fœminas rapientes viros non incurrere pœnas, in quas incurrunt viri rapientes fœminas, & fœminas occidentes viros suos non incurrere pœnas eas, quas incurrunt viri occidentes uxores suas. *Ex part. 4. tract. 8. res. 62. ibid.*

123 An Inquisitores, seu Fiscus teneantur satisfacere creditoribus Hæreticorum, Et an Fiscus teneatur solvere ultrà vires bonorum publicatorum, si non confecerit inventarium, Et an in foro conscientiæ, si Fiscus non solvat debita ab Hæreticis contracta ipsi non teneantur ea solvere, quamvis ad pinguiorem fortunam posteà devenerint, *Ex p. 4. tr. 8. res. 59. p. 316.*

124 An Inquisitores, si post annum contumaces compareant, debeant illos audire, etiam quoad bona confiscata, Et quot vicibus citari debeat absens; & contumax in crimine hæresis antequam condemnetur? Et notatur, quòd citatio facienda contra contumacem absentem in crimine hæresis continere debet causam. *Ex part. 4. tract. 8. res. 42. ibid.*

125 An quando Inquisitores revocant bona alienata per Hæreticum, teneantur ad pretium, Et notatur primò, inquisitores, & eorum Fiscum non posse revocare ea, quæ alienarunt Hæretici pro rebus necessariis. Notaturque secundò, quòd inquisitores tenentur ad restituendum meliorationes factas ab emptore, quando revocant rem alienatam ab Hæreticos. Et quid, quando emptur sciebat venditorem esse Hæreticum, *Ex p. 4. tr. 8. res. 92. pag. 315.*

126 An Inquisitoribus liceat bona confiscata relinquere Hæreticis pœnitentibus? Et an ad id teneantur Inquisitores, *Ex p. 4. tr. 8. res. 44. p. 315.*

127 Sequestratio bonorum quando, & quomodo debeat fieri ab Inquisitoribus? Et an sequestratio bonorum Hæreticorum absentium sit facienda, vel contra Hæreticum defunctum, *Ex p. 4. tr. 8. res. 86. p. 316.*

128 An bona Hæreticorum confiscata applicentur Inquisitoribus, Et an bona Clericorum, sive mobilia, sive imobilia, quæ ob ipsorum hæresim publicantur, applicari debeant Fisco Regio, vel Fisco Ecclesiæ, *Exp. 4. tr. 8. res. 43. pag. 316.*

129 An si Inquisitores non ferant sententiam in Hæreticum, teneantur restituere aliquid Principi sæculari, ad quem pertinebant bona confiscata dicti Hæretici, Et ex doctrina hujus quæstionis infertur, an reus legitimè interrogatus negans veritatem, falsisque testibus se defendens, non teneatur pœnam restituere, qua damnandus erat, *Ex p. 4. tract. 8. resol. 108. ibid.*

130 An Inquisitores pœnas pecuniarias imponere possint, sed non sibi applicari explicatur, Et observatur, quod Inquisitores Italiæ ex speciali decreto Sacræ Congregationis Eminentissimorum Card. Supremorum Inquisitorum non possint hujusmodi pœnis pecuniariis condemnare, nisi consulta eadem Congregatione; in uno casu particulari, quæ præcipere solet Inquisitoribus, quid, dato casu, agere debeant de illis pecuniis. Et notatur, quòd ubi Inquisitores Italiæ condemnationea pecuniarias faciunt de his reddere rationem tenentur Supremo Romanæ Urbis Tribunali. *Ex par. 10. tract. 8. resol. 6. p. 316.*

131 An reum à Fidei Quæsitoribus publicè damnatum liceat ubique locorum manifestare, Et notatur, quod hoc non est peccatum neque contra justitiam, neque contra charitatem, neque contra misericordiam, seclusa prava intentione. Et docetur, omnia crimina cujuslibet personæ, si sint publica sive ex judicis sententia, sive ex notorietate facti, posse absque ullo peccato evulgari in quibuscumque locis, *Ex p. 10. tract. 12. & Misc. 2. res. 5. p. 317.*

132 An Inquisitores, si sint Regulares, & delinquant non in eis, quæ sunt Officii Inquisitoria, possint puniri à suis Prælatis. Et quid si delinquant in his, quæ sunt Officii Inquisitionis, *Ex part. 4. tract. 8. res. 52. pag. 318.*

133 An Inquisitores incurrant in excommunicationem si extorqueant pecuniam prætextu Officii Inquisitoris, *Ex part. 4. tract. 8. res. 18. ibid.*

134 An Inquisitores possint accipere xenia, hoc est, esculenta, & poculenta, quæ intra paucos consummantur dies, & spontè sibi sunt oblata, Et an contrafacientes incurrant excommunicationem, priventur Officio, & teneantur reddere duplum; Et quid, si supradicta acciperent ab aliis Ministris S. Officii. Et an Minister, cum sciverit alium Ministrum donum accepisse, teneatur sub eisdem pœnis illum Inquisitori revelare? *Ex part. 4. tr. 8. res. 8. p. 319.*

135 An Inquisitores excusentur à residentia Parochiali, & an gaudeant fructibus Præbendarum, & distributionum, *Ex p. 4. tr. 8. res. 71. ibid.*

136 An Inquisitores possint dispensare super irregularitate contracta ab Hæreticis, Et an licèt Hæretici contrahant irregularitatem, attamen suspecti de hæresi, postquam illam abjuraverint, non sint irregulares? Et an probibitum sit Inquisitoribus dispensare cum Hæreticis Sacerdotibus pœnitentibus, ut Missam celebrent, *Ex p. 4. tr. 8. res. 85. ibid.*

137 An Inquisitores possint legere libros Hæreticorum, Et an in Regnis Hispaniarum solus Inquisitor Generalis habeat potestatem legendi libros hæreticos, & cui ipse commisserit, & non alii Inquisitores, Et an Episcopi possint dictos libros legere, Et an Urbanus VIII. derogaverit omnes licentias legendi libros hæreticos, omnes alios prohibitos, & hodie hanc potestatem det solùm Sacra Congregatio, *Ex p. 4. tr. 8. res. 46. ibid.*

138 An Inquisitores possint præbere licentiam legendi libros Hæreticorum, Et quid de Generalibus Religionum in Regnis Hispaniarum, vel an solus Pontifex talem licentiam possit præbere, Unde neque Collegium Cardinalium Sede Apostolica vacante prædictam licentiam concedere possit, Et an Urbanus VIII. novissimè annullaverit omnes licentias legendi libros prohibitos, Et an nemini liceat libros hæreticos ad suas manus devenientes propria authoritate comburere, sed eos ad Inquisitores deferre teneantur, *Ex part. 4. tract. 8. resolut. 99. p. 320.*

139 An intelligent aliquem librum esse hæreticum comburendo illum, & non Inquisitoribus tradendo incurrat excommunicationem hujus canonis? Et quid de peccato, *Ex part. 1. tract. 11. res. 37. ibid.*

140 An in receptione, librorū Hereticorum detur parvitas materiæ, ita ut qui per unum, vel duos dies retinerer librum prohibitum, non incurrat in excommunicationem Bullæ Cenę, vel Indicis, *Ex p. 5. tr. 5. res. 43. p. 320.*

141 An privilegiatus ab Inquisitoribus hujus Regni Siciliæ ad legendos libros ab ipsis prohibitos, possit uti hoc privilegio in alio territorio, v. g. in Regno Castellę, *Ex p. 4. tract. 8. resol. 100. ibid.*

142 An libri Catholicorum cum explanatione Hæreticorum, & Commentariis sint probibiti, *Ex p. 5. tr. 13. & Miscel. 1. res. 16. ibid.*

143 An quis possit legere libros prohibitos securus, quòd nocumentum non accipiet ex eorum lectura, Et an non solùm libri Hæreticorum damnantur, qui continent falsam doctrinam contra Fidem, sed etiam minime de Religione tractantes ut sunt Dialectici, Rethorici, Grammatici, &c. *Ex p. 6. tr. 6. & Misc. 1. res. 49. p. 321.*

144 An quis possit legere libros prohibitos, si sciat certò nullum illos nocumentum esse illaturos, Et cursim docetur peccare, & in censuram incurrere legentes libros ab Inquisitoribus prohibitos, etiam si hæresim non contineant; & non esse absolvendos à Confessariis retinentes libros Hæreticorum: Sed infertur, quòd cessante fine legis in particulari casu, pro ipso lex non obligat. *Ex p. 11. tr. 1. & Misc. 1. res. 1. ibid.*

145 An qui legit librum Hæretici de Religione tractantem hæresim tamen non continentem, incidat in censuram Bullæ Cœnæ, Et quæritur etiam, quanta pars libri Hæretici requiratur ad incurrendam censuram Bullæ Cęnę, si quis eam legat, Et an si libri Hæreticorum unum aut alterum contineant errorem, & ille deleatur omninò, possint sine incursione excommunicationis legi, Et quid, si diversi sint tomi ejusdem authoris hæretici, & unus tantùm hæresim contineat, reliqui verò non contineant hæresim, an solùm ille, qui hæresim continet, sit prohibitus sub censura Bullæ Cœnæ? *Ex part. 6. tr. 6. & Misc. 1. res. 55. p. 323.*

146 An in lectione librorum Hæreticorum detur parvitas materiæ. Et an possit Confessarius absolvere eum, qui unam paginam libri hæretici legerit, Et quid v. g. si legantur duæ, vel tres lineæ, in quibus legens certò novit contineri hæresim, *Ex p. 5. tr. 5. res. 42. p. 323.*

147 De potestate Principum circa bona Hæreticorum confiscata, & jura Tribunalis Sancti Officii defendatur. Ex pro intelligentia supradictarum quæstionum aliqua primo in textu hujus Resolutionis supponuntur. *Ex par. 12. tr. 3. & Misc. resol. 2. part. 324.*

Appendix ad cæteras difficultates pertinentes simul ad hunc *tract.10. de Potestate, & Officio DD. Inquisitorum bujus tom.5.*

QUænam parvitas materiæ excuset ab excommunicatione legendo libros hæreticos? Et an eos legentes sint absolvendi per Bullam Cruciatæ. *Ex p. 1. tr. 15. ex res.* 30. Sed eam, & alias diversas Resolutiones, & quæstiones circa hoc legendo, retinendo, &c. libros hæreticos, & prohibitos, & si in eis incurrerint in excommunicationem, an possint per Bullam Cruciatæ absolvi, invenies *in tom. 4. tr. 3. de Bulla Cruciatæ à res. 42. usque ad resol. 48. inclusivè.*

An legentes libros Hæreticorũ ignorantia affectata incurrant in excommunicationẽ Bullæ Cœnæ? Et an qui legendo inscriptionem, seu Titulum libri alicujus Hæretici incidat in censuram Bulla Cœnæ? Et quid, si legat indicem, præludia, operis intentionem, epistolam ad lectorem, & his similia? Et quid, de legentibus unam Epistolam hominis hæretici, hæresim continentem? Et notatur non ligari hac censura legentem, retinentem, aut imprimentem epistolam, aut concionem, aut aliam papyrum Hæretici solutam, & non in tractatus, aut formam concinnatam. Et an si hæresis una, vel altera, quæ continebatur in libro, penitus inveniatur abrasa, aut ea folia detracta, dicendum sit ea ejus lectione non contrahi excommunicationem? Et an ex pluribus ejusdem operis voluminibus possit legi, in quo hæresis non reperitur? Et an si liber unius voluminis in duo redigantur, alter illorum, in quo hæresis non sit, legi possit? Et an excommunicati possint esse testes in causa hæresis? *Ex p. 3. tr. 6. ex res. 7. & in p. 10. tr. 12. ex resol.* 48. *& in part. 5. tr. 9. ex res.* 513. Quæ hic sunt supra in hoc ipsomet *to. 5. tract. 5. de Excommunicatione, resolutione* 36. 142. 112.

An Generales Regularium possint, etiam non obstante Bulla Gregorii XV. edita anno 1623. & Urbani VIII. 1631. præbere subditis licentiam legendi libros prohibitos? Et an Superiores Regularium, qui non legunt Constitutionem Urbani VIII. de observatione Bullarum pertinentiũ ad S. Officium temporibus statutis, sed post aliquos dies incidant in pœnas? Et an Inquisitores, Regularibus invitis, possint eorum acta publica in eorum Ecclesiis celebrare? *Ex p. 5. tr. 13. ex res. 49. & in tract. 14. ex res. 15. & in p. 9. tr. 6. ex resol. 47. alias* 48. Quæ nunc invenientur *in tom. 7. tr. 1. de Regularibus res.* 226. 58. *&* 50.

An Episcopi possint præbere licentiam legendi libros, qui prohibiti sunt, donec corrigantur, non obstante Bulla Gregorii XV. & Urbani VIII. Idem est de Inquisitoribus. Et notatur libros non omninò prohibitos, sed cum clausula donec expurgentur, posse retineri, donec opportunè eorũ correctio, aut expunctio sit indulta. Et advertitur, libros de hæresi suspectos sive propter suspicionem hæresis prohibitos, nisi suspicionem eluerint, eos non licere legi sub peccato mortali. Suspicionem autem hæresis incurrunt libri, qui continent propositiones hæresim sapientes, malè sonantes, temerarias, vel scandolosas, ex quibus error nasci, aut inferri possit. Et an legens alios libros prohibitos, seu suspensos alia ex causa quàm hæresis, aut ejusdem suspectionis incurrant excommunicationem, aut aliam pœnam? *Ex p. 55. tr. 8. ex res.* 62. Quæ hic reperietur *in tom. 3. tr. 3. de Episcopis res.* 84.

An reus, qui convictus plene est de Apostasia, aut hæresi, quam non commisit ita ut si neget tradendus est Curiæ sæculari, à confiscatione bonorum, extremoque supplicio afficiendus; si verò fateatur crimen, quòd non admisit, leviori pœna puniendus sit, possit ipse absque mortali culpa imponere sibi hoc crimen, nec obligetur sub mortali ad retractandam confessionem post sententiam prolatam, & reconciliationem sequutam? *Ex p. 11. tr. 1. ex res.* 14. Quæ hic est *in tom. 8. tr. 4. de voto r.* 68.

An excommunicentur Inquisitores, qui odio, vel amore ducti injustitias rei faciunt? *Ex p. 9. tr. 7. ex res.* 25. §. 1. *in fine* Quæ nunc invenietur *in tom. 2. tr. 6. de Matrimonio res.* 171.

An sit licitum communicare cum Hæreticis damnatis in Tribunali S. Inquisitionis; Et quid cum cæteris Hæreticis in communicatione, mercatura, bello, & aliis politicis, *Ex p. 10. tr. addit. 2. ex res.* 9. Quæ hic reperietur *in tom. 9. tr. 13. de Fœderibus cum Hæreticis res. etiam* 9.

An Sacerdos privatus absolutè à S. Officio Inquisitionis audiendi confessiones, possit etiam virtute Cruciatæ, aut Jubilæi eligi. *Exp. 11. tr. 4. ex res.* 8. Quæ nunc invenietur *in tom. 4. de Bulla Cruciatæ res.* 19.

An Inquisitores Hispani teneantur jejunare, *Ex p. 11. tract. 3. ex res.* 12. Quæ hic est *in tom. 4. tr. 6. de Jejunio res.* 27.

An servi Christianorum, qui in Tribunali S. Inquisitionis damnantur tanquam Hæretici, remaneant ipso facto liberi, Et aliqua alia advertuntur, quæ contingere possunt in supradicto casu, & sunt valdè curiosa, & notanda. *Ex p. 7. tr. 7. ex res.* 17. Quæ nunc invenietur *in tom. 7. tr. 8. de Servis res.* 22.

An Inquisitores possint excómunicare Reges, & eorum Consiliarios, Et an nec per crimen perduellionis, nec propter hæresim possit Episcopus ab Inquisitoribus citari, vel puniri, sed hæc causa Papæ reservetur, Et an judices laici trahentes ad sua Tribunalia personas Ecclesiasticas extra causas à jure permissas possint in S. Tribunali Inquisitionis examinari, & puniri, Et quid de Scriptoribus id à laicis fieri posse docentibus, Et an judex laicus possit punire & cognoscere in causa hæresis, Sortilegii, & Apostasiæ, Et an possit statuere aliquid circa privilegium Familiarum, &c. Inquisitionis, *Ex p. 3. tr. 5. ex res. 9. & 2. & in p. 7. tr. 1. ex res. 17. & 30. alias 15. & 28. & in p. 4. tract. 5. ex resol.* 12. & 82. Quæ hic reperientur *in tom. 9. tr. 2. de Immunitate Ecclesiastica res* 46. 93. 332. 345. 195. *&* 196.

De impedientibus Officium S. Inquisitionis, & quomodo, & quibus pœnis sint puniendi, & an sint suspecti de Fide? *Ex part. 4. tractat. 7. ex resolut.* 13. Quæ hic est infrà *tract.* 12, *res. etiam* 13.

Nota, quòd supra in hoc ipsomet *tom 5. tr. 9. de Denuntiationibus faciendis in Tribunali S. Inquisitionis* & maximè pro Confessariis solicitantibus in Confessione; & infrà *in tr. 11. de Tortura in S. Inquisitione inferenda*; *& in tract. 12. de Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal S. Inquisitionis*, in supradictis tribus tractatibus multas quæstiones invenies pro isto *tr. 10. de Potestate, & Officio DD. Inquisit.* ideo quia propè sunt præcitati tractatus, ibi quidquid desideras, facillimè reperies, maximè in duobus ultimis his tr. omnes eorum Resolutiones ad Dominos Inquisitores pertinent.

TRACTATUS XI.

De Tortura in S. Officio suspectis vehementer de hæresi inferenda pag. 326.

PRologus ante primam Resolutionem hujus tractatus materiam satis amplam, &c. *ibid.*

1 An Inquisitores debeant esse proniores ad torquendos reos, Et an non sit deveniendum ad purgationem canonicam, si adsunt indicia ad torturam sed reus sit torquendus, Et an quando delictum alia via probari possit, nullomodo adhibenda sit tortura, *Exp. 4. tr. 6. res. etiam 1. ib.*

2 Cum quibus indiciis debeant Inquisitores reos torquere, Et infertur, quòd si reus torqueretur sine legitimis indiciis præcedentibus, & crimen confiteatur, confessio talis non efficax ad condemnationem, nec confitenti præjudicat. Et si post confessionem in tortura extortà sine legitimis indiciis superveniat novum indicium confessionis extrajudicialis, per quam appareat reum esse hæreticum; an in tali casu valida sit confessio facta in tormento non præcedentibus indiciis, Et an non præcedentibus indiciis legitimis, si Inquisitores habeant vehementem opinionem contra reum, quamvis extra processum possint eum verbaliter terrere, minando, torturam, spoliando eum in loco torturæ, vel funi alligando, vel in altum elevando; Et an adsint pro Fisco sufficientia indicia ad torturam, reus tamen torqueri non possit, dicta indicia fuerint elipsa per indicia inquisiti, *Exp. 4. tr. 7. res. etiam 2. p. 326.*

3 An dicta indicia debeant saltem per duos testes esse probata, ut possint Inquisitores reos torquere, Et quid si dicti duo testes non sint idonei, ut familiares, infames, &c. dummodò sint contestes, *Ex part. 4. tract. 6. res. etiam 3. p. 327.*

4 An si adsit tantùm unicum indicium, probatum tamen per duos testes, possint Inquisitores torquere reum? *Ex part. 4. tract. 6. res. etiam 4. ibid.*

5 An si adsint plura indicia probata tamen per testes singulares, possint Inquisitores torturam adhibere? *Ex part. 4. tract. 6. res. etiam 5. p. 328.*

6 An ex dicto unius testis immediate deponentis de delicto possint Inquisitores reum torquere, Et quid maximè, si unicus testis sit omni exceptione major, Et quid est faciendum, si reus sit bonæ famæ, vitæque integræ, Et an si reus sit malæ famæ, possit ex unico teste de visu devenire ad torturam, etiam si dictus testis non sit omni exceptione major, *Ex p. 4. tract. 6. res. etiam 6. ibid.*

7 An ex solo dicto socii criminis possit reus ab Inquisitoribus torqueri; Et difficultas est, quænam sint adminicula, ut cum dicto socii criminis faciant contra nominatum indicium ad torturam, Et an depositio duorum sociorum criminis sufficiat ad torturam, Et difficultas est, an duo socii criminis non contestes, sed singulares faciant indicium ad torturam, Et an dictum socii criminis tunc faciat indicium contra nominatum, quando fuit interrogatus à judice, sed non quando declarationem illam voluntariè fecit, Et aliæ tres quæstiones circa dictum socii criminis notantur. *Ex part. 4. tract. 6. res. etiam 7. p. 358.*

8 An

8 An depositio socii criminis adminiculata sufficiat ad torquendum, si Inquisitores videant ipsum pati alios defectus; ut qui est infamis, criminosus, perjurus, vilis, abjectus, aut aliàs Inhabilis? Et notatur, socium criminis in casu hæresis admittendum esse, etiamsi alios defectus pateretur; ex quo alius casus infertur, circa depositionem socii criminis, & positus in calce hujus resolutionis. Ex *p.* 4. *t.* 6. *r. etiam* 8. *p.* 329.

9 An dictum socii criminis adminiculatum sufficiat, ut Inquisitores possint torquere reum, si sit bonæ conditionis, & famæ? Et an faciat indicium ad torturam, si socius criminis, nulla precedente interrogatione, alios socios nominet? Ex. *p.* 4. *tr.* 6. *r. etiam* 9. *ibid.*

10 An socii criminis, ut fidem faciant contra nominatos sufficiat jurare, vel opus sit, ut ab Inquisitoribus torqueantur ad deponendum? Ex *p.* 4. *tr.* 6. *res. etiam* 10. *p.* 330.

11 An testes inhabiles, ut fidem faciant, sint ab Inquisitoribus torquendi? Et an quamvis testes inhabiles admittantur ad probandum aliquem esse hæreticum, è contra verò non admittantur in favorem illius? Et an hujusmodi testes non sufficiant ad plenam probationem, sed ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam? Et aliqua alia discutiuntur in textu hujus resolutionis circa supradictos testes inhabiles. Ex *p.* 4. *tr.* 6. *r. etiam* 11. *p.* 330.

12 An confessio extrajudicialis sufficiat, ut Inquisitores possint torquere reum? Et an, si reus revocavit confessionem extrajudicialem, sit torquendus? Et an confessio extra judicialis ita valeat ad torturam, ut si reus in tortura idem fateatur, possit condemnari, etiam si posteà non ratificet confessionem? Et an confessio extrajudicialis non probetur per testes singulares? Et quid in crimine hæresis? Ex *p.* 4. *t.* 6. *r. etiam* 12. *p.* 331.

13 An fama præbeat judicium, ut Inquisitores reum torturæ subiicere possint? E. *p.* 4. *t.* 6. *r. etiam* 13. *p.* 331.

14 An fuga sit indicium sufficiens, ut Inquisitores possint torquere reum? Ex *p.* 4. *t.* 6. *r. etiam* 14. *p.* 332.

15 An variatio, mendacium, & vacillatio rei præbeant Inquisitoribus indicium ad torquendum? Et an sola titubatio, vultusque mutatio rei faciat contrà illum indicium ad torturam? Ex *p.* 4. *tr.* 6. *res. etiam* 15. *ibid.*

16 An reus tortus, & negativus, si superveniant nova indicia, possit iterum ab Inquisitoribus torqueri? Et quænam indicia esse debeant, an esse debeant, & differre à primis specie, & substantia; Et an in supradicto casu, quomodo tortura repetenda est, tunc danda sit reo copia indiciorum, & audiendus quemadmodum ante primam torturam factum est? Ex *part.* 4. *tract.* 6. *res. etiam* 16. *p.* 332.

17 An Inquisitoribus possit inferre torturam sine Episcopo, & alios ad hoc subdelegare; Et an ad pronunciandam tormenti sententiam intervenire debeant Episcopus, & Inquisitores; Et an nemo, aut alius præsens debet esse quæstioni præter judices, tabelliones, atque tortores; Ex *p.* 4. *t.* 6. *r. etiam* 17. *p.* 333.

18 An sit in arbitrio DD. Inquisitorum, quando delictum est vehementer indiciatum, precedere ad pœnam extraordinariam vel ad torturam; Ex *p.* 4. *tr.* 6. *r. etiam* 18. *p.* 333.

19 Quomodo Inquisitores debeant interrogare reos in tortura; Ex *p.* 4. *t.* 6. *r. etiam* 19. *ibid.*

21 An Inquisitores debeant admittere appellationem rei à sententia torturæ; Et aliqua alia circa appellationes rei notatur. Ex *p.* 4. *t.* 6. *res. etiam* 20. *ibid.*

An Inquisitores possint torquere Confessarium solicitantem ex delatione unius fœminæ bonæ famæ; Et an Confessarius minimè detrudendus sit in carcere ex unius fœminæ, quamtumvis honestę delatione; Et an si Religiosus sit non debeat incarcerari sine consilio Supremi Senatus; Ex *p.* 4. *tr.* 6. *res. etiam* 21. *p.* 334.

22 Quomodo, & quo tempore Inquisitores debeant facere, ut reus ratificet confessionem in tormentis factam; Et aliqua alia circa hoc notatur, & deciduntur. Ex *p.* 4. *t.* 6. *r. etiam* 22. *ib.*

23 An Inquisitores debeant torquere reum, qui postquam in tormentis confessus est, sequenti die confessionem factam negat. Ex *p.* 4. *t.* 6. *r. etiam* 23. *p.* 335.

24 An si reus bis tortus, bis confessus est, & revocat confessionem, sit tertiò ab Inquisitoribus torquendus. Ex *p.* 4. *tr.* 6. *res.* 24. *p.* 335.

25 An Inquisitores possint torquere reum ex dicto unius testis minores 20. annis; Et quid, si adsit testimonium duorum; Ex *p.* 4. *t.* 6. *r.* 25. *ibid.*

26 Quis prius ex complicibus debeat ab Inquisitoribus torqueri; Ex *p.* 4. *tr.* 6. *resolu. etiam* 26. *ibid.*

27 An Inquisitores possint torquere reum confessum ad extorquendum complices; Et notatur non esse torquendos Hęreticos pro complicibus, nisi cum semiplena probatione, quod socios criminis habeant. Et an depositio socii criminis facta in tortura ratificanda sit extra illam; Et an tortura in caput alienum debeat esse moderata pro ratione causæ, & indiciorum. Ex *part.* 4. *tr.* 6. *res.* 27. *p.* 336.

28 An Inquisitores possint torquere reos sine data eis copia indiciorum, & nominibus testium; Ex *p.* 4. *tr.* 2. *res. etiam* 28. *ib.*

29 An minores 14. annorum sint ab Inquisitoribus torquendi; Et quid de prægnantibus, senibus, laborantibus quartana, morbo gallico, &c. Et an Nobiles sint in S. Officio lenius torquendi; Ex *part.* 4. *tr.* 6. *res. etiam* 29. *p.* 337.

30 An Inquisitores in crimine sagarum ex sola denunciatione complicum absque ullis aliis indiciis, possint torquere personas denunciatas bonę alioquin famæ. *Ex p.* 4. *tract.* 6. *resol. etiam* 30. *p.* 337.

31 An Inquisitores possint torquere reum minorem, non dato ei Curatore, & si debeat esse præsens in torturæ; Et an in tali casu Curator possit esse ex Officialibus Inquisitionis; Et notatur, quòd Pater non sit constituendus Curator filiorum à DD. Inquisitoribus. *Ex part.* 4. *tract.* 6. *resolut. etiam* 31. *p.* 338.

32 Quando reus est convictus, & datur torturæ super intentione & complicibus, an danda sit ab Inquisitoribus cum clausula, *citra præjudicium probatorum*? *Ex p.* 4. *t.* 6. *r. etiam.* 32. *ib.*

33 An tortus, & negativus possit puniri ab Inquisitoribus aliqua pœna extraordinaria; Et in dicto casu, si post torturam fuit iterùm interrogatus extra tormentum de delicto, & inventus est varius, an ob illa variatione poterit iterum torqueri; *Ex p.* 4. *tract.* 6. *res. etiam* 33. *pag.* 338.

34 An Inquisitores possint torquere reum, qui non vult respondere interrogationibus; Ex *p.* 4. *t.* 6. *r. etiam* 34. *p.* 339.

35 Quem modum torquendi debeant Inquisitores adhibere cum reis, & quomodo; & de tormento ignis ab pedes adhibito; Ex *p.* 4. *t.* 6. *r. etiam* 35 *p.* 339.

36 An Inquisitores debeant torturam adhibere Clericis non infamatis, sed tantùm indiciatis; Et in casu occurrenti; an mitius torquendi sint Clerici, quam laici; Et an quando datur tortura Ecclesiasticis, non laici, sed Clerici debent illos torquere; Et an Clericus debeat admitti ad Canonicam purgationem, quando est gravatus indiciis ad torturam, debet torqueri; Ex *p.* 4. *t.* 6. *res. etiam* 36. *ibid.*

37 Quid facere debeant Inquisitores cum reis, si tenent veritatem in tortura non fateri ex incantationibus, & maleficiis? *Ex part.* 4. *tr.* 6. *res. etiam* 37. *pag.* 340.

38 An Inquisitores, si torquerent reum ex opinione probabili, relicta probabiliori, debeant puniri a suis Visitatoribus? *Ex p.* 4. *t.* 6. *r. etiam* 38. *ibid.*

† An qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum, sit ab Inquisitoribus reconciliandus? *Ex p.* 4. *tr.* 7. *ex r.* 24 Quæ hic est in proximo sequenti *tr. de Pœnis delictorum*, &c. *res. etiam* 24.

† An depositio unius testis inhabilis sufficiat ad torturam, & quid si sint duo? Et an Hæreticus possit appellare à gravamine illato, & Decreto torturæ; Et an detur casus, in quo Inquisitores possint reum torquere, & non imponere abjurationem de vehementi? Et an licèt reus fuerit certus, possint ei imponere abjurationem de levi; *Ex p.* 4. *tr.* 8. *ex res.* 123. 32. & 110. Quæ hic sunt *in proximo præterito tract. de Potestate & DD. Inquisitorum res.* 74. 62. & 95.

TRACTATUS XII.

De Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal Sacræ Inquisitionis. pag. 341.

1 Quædam præambula ad ea, quæ inferius tractanda sunt. Et in primis quæritur, an DD. Inquisitores possint condemnare ad pœnam triremium, fustigationis, &c. reos abjurantes tantùm de levi? Et an quando ex aliquo delicto oritur vehemens suspicio, debeant Inquisitores semper imponere abjurationem de vehementi? Et quænam sint pęnæ Hæreticis à jure impositæ? Ex *p.* 4. *t.* 7. *r. etiam* 1. *ibid.*

2 De Judæis, Mauris, & aliis infidelibus aliqua crimina perpetrantibus, & quibus pœnis supradicti plectendi sunt? Et an ultra pœnas sit in aliquibus casibus illis aliqua abjuratio indicenda? Et an Judæis transeuntes ad Saracenos, seu ad alios Infideles, possint puniri ab Inquisitoribus? Ex *p.* 4. *tr.* 7. *res. etiam* 2. *p.* 341.

3 De Apostatis, & his, qui vulgò dicuntur *Renegati*, an contra supradictos possint Inquisitores procedere? Et de pęnis, & abjurationibus, quas illis in aliquibus casibus imponere debent, agitur. Et an Inquisitores sine Episcopo possint reconciliare eos, qui vulgò dicuntur *Renegati*, si spontè ad eos venerint, & pœnitentiam postulent? Et an judex laicus possit cognoscere de Apostasia, quando agitur de quæstione facti, quod idem dicendum est de hæresi? Ex *p.* 4. *t.* 8. *res. etiam* 3. *p.* 342.

4 De

4 De contrahentibus binas nuptias: Et an hoc delictum Inquisitores cognoscere possint, vel hoc crimen sit misti fori, Et an supradicti sint de vehementi, vel tantùm leviter suspecti de Fide, & quibus poenis debent plecti, Et alia notabilia circa hoc, & circa consulentes binas nuptias in textu hujus Resolutionis discurruntur. Et tandem quæritur, an qui sine uxoris licentia in sæculo degentis suscipiunt Ordines sacros, sint supradictis mulctandi poenis, & habenda sit ratio, cujus nationis sint, *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 4 pag. 343.*

5 De Clerici sacris Ordinibus initiatis, & de Religiosis matrimonium ineuntibus. Et an tales non solùm committant sacrilegium, sed sint de hæresi suspecti, & qua poena puniendi sunt, Et an contrahens matrimonium cum Hæretica sit suspectus de Fide, & contra illum Inquisitores possint procedere, Et notatur, quòd sicut professi aliam Religionem, sicut illi, qui ex Societate Jesu vota biennii emiserunt, si matrimonium posteà contraherent, præter quam matrimonium est irritum, subiiciuntur supradictis poenis, & abjurant. Ex *p. 4. tr. 7. res. etiam 5. p. 344.*

6 De retinentibus, & legentibus libros Hæreticorum, Necromanticorum, Pentacula, &c. an sint puniendi tanquam Hæretici, Et an legentes, & tenentes libros Astrologiæ judiciariæ, & libros prohibitos, etiamsi non sint libri Hæreticorũ, possint ab Inquisitoribus puniri, Et an Judæi, & alii infideles commorantes in terris Christianorum, qui retinere, habere, legere, scribere, vel exemplare, advehere, donare, communicare, vel alienare ausi fuerint libros, & Codices Talmudicos, Cabalisticos, & alios nefarios, &c. puniendi sint arbitrio Inquisitorum, Idem dicendum est de Typographis, & Bibliopolis, seu mercatoribus. Ex *p. 4. tr. 7. res. 6. p. 345.*

7 De confessariis solicitantibus. Et an Inquisitores possint eos punire tanquam suspectos de hæresi vehementer, vel tantùm leviter, Et in corpore hujus Resolutionis aliqua alia notabilia circa hoc, & circa poenas, & poenitentias supradictis imponendas explanantur. Et tandem advertitur, quod Confessarius, qui non declarat foeminæ solicitatæ obligationem denunciandi, aut qui ei dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, ab Inquisitoribus pro qualitate culpæ potest puniri. Et an verò foemina solicitata denunciationem omittens, ut fautrix sit ab Inquisitoribus punienda, Ex *part. 4. tractat. 7. resolut. etiam 7. p. 345.*

8 De blasphemantibus hæreticaliter. An debeant cognoscere Inquisitores cumulative cum judice Ecclesiastico, & laico, ita ut possit dari locus inter illos præventioni; vel an soli Inquisitores debeant animadvertere? Et an supradicti sint tantùm suspecti leviter de hæresi, & ideò levi debeant abjurare? Et aliqua alia circa supradicta annotantur. Et etiam explanatur, quænam sint blasphemiæ hæreticales, & quæ verò non, Ex *p. 4. tr. 7. res. etiam 8. p. 347.*

9 De conspurcantibus, & percutientibus Sacras Imagines. Et an hoc factum sit hæreticale, & ejus cognitio pertineat ad Inquisitores, & quomodò supradicti sint puniendi quoad abjurationem, & alias penas? Ex *p. 4. tr. 7. res. etiam 9. p. 258.*

10 De Sortilegis, Divinatoribus, Magis, &c. & de poenis, quibus supradicti puniendi sunt, & quoad abjurationem. Et an Inquisitores habeant jurisdictionẽ contra omnes Sortilegos, & maleficos, Et in textu hujus Resolutionis aliquæ aliæ difficultates graves, & notabiles circa supradictos, quæruntur, & annotantur Ex *p. 4. tr. 5. res. etiam 10 p. 248.*

11 De laicis, seu Ecclesiasticis non Sacerdotibus audientibus confessionem, & quomodo supradicti puniendi sunt, & quomodo debeant abjurare. Et an Inquisitores adversùs supradictos possint procedere, Et an simplex Sacerdos, etiam approbatus, suspensus tamen ab audiendis confessionibus non comprehendatur in Decretis Pontificum, quamvis confessiones audiat, & absolutionem impendat, Et an si laicus, vel Ecclesiasticus non Sacerdos audiat confessiones, & non absolvat, subdatur penis Pontificiis, latis in Bullis Gregorii XIII. & Urbani VIII. Ex *p. 4. tr. 7. res. etiam 11. p. 350.*

12 De laicis, & Ecclesiasticis non Sacerdotibus Missam celebrantibus. Et an Inquisitores possint animadvertere adversùs tale immanè facinus perpetrantes? Et an supradicti abjurare debeant de levi, & de aliis poenis, quibus puniendi sunt agitur. Et an ad violationem Bullarum Gregorii XIII. Clem. VIII. & Urbani VIII. sufficiat semel unam Missam celebrare, & an, si Sacerdos non consecret panem, aut vinum, eo quòd sit in peccato mortali, ideò habens ante se Hostiam consecrandam extrahit è Tabernaculo particulam consecratam, & verba consecrationis profert non super Hostiam, quam elevando ostendit populo, sed super eamdem particulam consecratam, an, inquam, possit per Inquisitores contra illum procedi, *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 12. p. 350.*

13 De impedientibus Officium Sacræ Inquisitionis. Et an adversùs tales procedere Inquisitores possint? Et quomodo, & quibus poenis supradicti puniendi sunt, & an sint suspecti de Fide, & quo pacto debeant abjurare? *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 13. p. 351.*

14 De non implentibus poenitentias. Et an contra tales rectè procedere possint Inquisitores? Et an ex tali delicto oriatur non levis suspicio de hæresi? Et difficultas est, quibus poenis subiiciantur? Et docetur, quid facere debeant Inquisitores contra nolentes abjurare? *Ex p. 4. tr. 7. res. 14. p. 352.*

15 De frangentibus carceres, vel inde fugientibus, dum eorum causa agitur. *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 15. p. 352.*

16 De falsis testibus. Et an supradicti poena talionis sint condemnandi? Et quid de filiis, & nepotibus testis falsi? Et an Inquisitores possint punire, & quibus poenis eum, qui prece, minis, aut pretio testem corrupit, ut falso in Sacro Tribunali contra aliquem deponeret? *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 16. ibid.*

17 De Astrologis judiciariis. Et an contra ipsos possint Inquisitores animadvertere, Et quibus poenis supradicti rei sunt plectendi? *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 17. p. 353.*

18 De insordescentibus per annum in excommunicatione. Et an tales sint suspecti de hæresi, & quæ poenitentia sit eis imponenda, Et an Inquisitores possint procedere tantũ contra insordescentes in excommunicationem ex causa Fidei, Idem dicendum est de fautoribus, defensoribus, & receptatoribus Hæreticorum; ac quoquo modo Officiũ S. Inquisitionis impedientibus, & recusantibus se purgare. *Ex p. 4. tr. 7. res. 16. p. 353.*

19 De transferentibus arma, equos, &c. in terras Infidelium, & de poenis, quibus puniuntur, si animo adjuvandi Infideles, & Hæreticos in bello ad impugnandum Christianos, hoc fecerint; secus si lucrandi, & negociandi causa hoc egerint. Et an adversùs supradictos Inquisitores possint procedere. *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 19. p. 354.*

20 De sodomitis, & de poena, qua supradicti debent puniri, Et adnotatur, quòd non possunt Inquisitores relaxare sodomitas Curiæ sæculari, nisi sint incorrigibiles. Et an Inquisitores habeant cognitionem nefandi criminis ex Constitutione Pii V. Greg. XIII. & Bulla Clem. VII. Et aliqua alia circa supradictos sodomitas explanantur, *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 20. p. 354.*

21 De fautoribus, defensoribus, & receptatoribus Hæreticorum, &c. Et an contra tales, ut suspecti de hæresi possint Inquisitores procedere, Et quomodo, & quibus poenis puniri debent, Et inter alia, quæ circa hoc docentur, tandem quæritur, an non revelantes Hæreticos puniendi sint tanquam fautores, Et an qui favet, & recipit consanguineos Hæreticos, incidat in penam excommunicationis latam in Bulla Cenæ contra fautores, & receptatores Hæreticorum, *Ex par. 4. tract. 7. res. 21. ibid.*

22 De revocantibus Confessiones, Et quid de testibus revocantibus suam testificationem, Sed superest difficultas, an Inquisitores stare debeant secundo dicto, etiamsi testis neget hæresim in primo dicto confessam, *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 25 p. 356.*

23 De Dogmaticis, & Hæresiarchis; & de poenis: quibus supradicti sunt puniendi. Et an verò in poenam supradictis sit neganda Eucharistia, *Ex p. 4. tr. 6. res. etiam 53. pag. 356.*

24 De hæreticis penitentibus, & de poenis, quibus debent puniri. Et an in aliquo casu veri poenitentes non sint reconciliandi; Et pro praxi adducuntur octo casus in textu hujus Resolutionis ex Bulla Clem. VIII. Et an Hæretici, si poeniteant in ipso tabulato, tradendi sint Curiæ sæculari, Et an qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum, sit ab Inquisitoribus reconciliandus, *Ex par. 4. tract. 7. resolut. etiam 24. ibid.*

25 De Hæreticis impoenitentibus, & de poenis, quibus supradicti merentur puniri. Et explanatur, quid est faciendum de diminuto, qui confitetur de se, non tamen omnes errores, *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 25. p. 357.*

26 De hæreticis relapsis. Et an Inquisitores debeant illos admittere, si spontè redeant, & penam mortis relaxare, Et an Inquisitores possint damnare aliquem tanquam relapsum, qui post abjuratam hæresim redditur de secundo lapsu vehementer suspectus, Et an supradictis relapsis danda sit Eucharistia, Et notatur, quòd dantur casus, quo relapsus ex misericordia iterùm reconciliatur; & quòd non possunt Inquisitores tradere Curiæ sæculari relapsum, inconsulto Supremo Senatu. *Ex p. 4. tract. 7. res. etiam 26. pag. 358.*

27 De Hæreticis absentibus, & de penis supradictis ferendis. Et notatur, quòd in crimine hæresis pro absente citato Procurator comparens admittitur, ut defensor innocentiæ, dummodò res sit dubia, & reus sit tantùm de hæresi suspectus. Et an Inquisitores, si post annum contumaces compareant, debeant illos audire, etiam quoad bona reorum confiscata, Et aliqua alia circa bona reorum, quæruntur, & notantur. *Ex p. 4. tr. 8 res. etiam 27. p. 359.*

28 De Hereticis defunctis; & quomodo contra supradictos debeant Inquisitores procedere; & quomodo, & quando, & in quibus casibus, & circunstantiis eorum bona Fisco sint applicanda, & aliqua alia circa supradicta notatur. *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 28. p. 359.*

29 De Schismaticis; & de penis contra supradictos imponendis agi-

agitur. Et quæritur, an sit in jure irregularitas inflicta contra Schismaticos? *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 29. p. 360.*

30 An Inquisitores possint unire duas semiplenas probationes ad damnandum reum pęna ordinaria, *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam p. 360.*

31 An Inquisitores possint condemnare reum hæreticum ad pęnam ordinariam, si adsunt tamen testes singulares, Et quid, si testes de eadem hæresi sint concordes, sed eam quisque audivit in vario loco, & diverso tempore, an dicti testes sufficiant ad condemnandum reum pęna ordinaria, *Ex part. 4. tract. 7. res. etiam 31. p. 361.*

32 An reus hæreticus malæ vitæ, & famæ possit puniri ab Inquisitoribus ex duobus tantùm testibus, contestibus tamen & idoneis? *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 32. p. 361.*

33 An Inquisitores possint damnare reum, ut publicè abjuret de levi? Et an abjuratio de vehementi, quamvis fieri debeat publicè, & in loco publico; possit tamen ex rationabili causa fieri non publicè, sed secretò? Et notatur, quòd ætas necessaria ad abjurationem in masculis est 14. annis; & in fœminis 12. Et advertitur, quòd si supradicti reconcilientur ex hæresi formali propter eorum confessionem, & posteà relabantur, ex misericordia, consulto Supremo Consilio Inquisitorum, videntur admittendi pro illa vice, non obstante relapsu. *Ex p. 4. tr. 6. res. etiam 33. p. 362.*

34 An Inquisitores debeant punire tanquam Hæreticum facientem ritus hæreticales, seu proferentem verba hæreticalia, & negantem intentionem? *Ex p. 4. tr. 6. res. etiam 34. ibid.*

35 An Inquisitores possint superveniente probatione reum absolutum iterùm examinare, & condemnare? Sed difficultas est, an reo in pęnam extraordinariam condemnato ob defectú probationis, si superveniant novæ probationes, possint illum Inquisitores in pęnam ordinariam condemnare? Et an verò indicia supervenientia sint conjugenda cum indiciis, ex quibus reus prius fuerat tortus? *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam. 32. pag. 363.*

36 Quænam pertinacia sufficiat ad constituendum hominem hæreticum, non solùm in foro interno, sed etiam externo, Et supponitur, nullam esse hæresim sine pertinacia, Et an ignorantia crassa, & supina excuset ab hæresi; & quid de affectata? Et an sit censendus Hæreticus pertinax vir simplex admonitus ab Inquisitoribus, vel Episcopo, si adhuc in suo errore persistit? *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 36. p. 363.*

37 In imponendis pęnis, quando discrepant Inquisitores, & Ordinarii, quid faciendum? Et notatur quod est differentia inter Inquisitionem Romanam, & Hispanam, nam in Inquisitione Romana postquã concorditer Episcopus, & Inquisitores imposuerunt delinquenti aliquam pęnam, possunt cumulativè eam minorare? In Hispania verò ex privilegio Summi Pontificis, Supremus Inquisitor habet potestatem minuendi, & relaxandi pęnas. Et an hodie Inquisitores in depositione Crucis signatæ, vulgò dictæ *San Benito*, minimè dispensare possint, *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 37. p. 365.*

38 An Inquisitores in imponendis pœnis teneantur sequi vota consultorum, Et aliqua alia quæruntur, & notantur inter consultores, & Inquisitores contingentia. Et in calce hujus Resolutionis alium casum decisum invenies pro Consultoribus tantùm. *Ex p. 4. tr. 7. res. etiam 38. p. 365.*

† Nota, quòd supra in hoc ipsomet *tom. 5. in tr. 10. de Potestate, & Officio Inquisitorum*, sunt etiam multæ difficultates pertinentes ad istum *tract. 12. de Pœnis delictorum, &c.* sicut in isto sunt aliæ pertinentes ad illum. Similiter in proximo præterito tractatu, & supra *in tr. 9.* etiam invenies aliquid pro isto *tr. 12.* & quia propè sunt præcitati tractatus in hoc ipsomet *tom. 5*, lege illos omnes, & non te pigebit.

TRACTATUS XIII.

In quo ad pedem litteræ continentur Decreta, & Constitutiones recentiorum Pontificum ad Tribunal S. Officii spectantes, ut habentur *in fine quartæ partis secundùm ordinem R. P. Dianæ.*

TRA-

TRACTATUS PRIMUS
DE
EXCOMMUNICATIONE, ATQUE DE EJUS ABSOLUTIONE.

RESOLUTIO PRIMA.

An potestas ferendi censuras possit consuetudine, vel præscriptione acquiri?
Idem est dicendum de potestate absolvendi ab excommunicatione per alium lata.
Et an hæc potestas possit acquiri circa unam censuram, & non circa aliam? Ex part. 5. tr. 9. Resol. 42.

§. 1. Espondeo affirmativè de consuetudine. Probatur *ex cap. dudum, de electione, & electi potestate, & c. Romana, de sententia excomm. in* 6. ubi idem dicitur de potestate absolvendi ab eacommunicatione per aliū lata, ex quo deducitur argumentum à simili. De præscriptione idem significatur *c. audītis, & cap. cùm olim, de præscriptionibus*, & ratio est, quia jurisdictio potest consuetudine acquiri, *cap. cùm contingat, de foro competenti.* Sicut consuetudine potest introduci, item abrogari obligatio obtinens vim legis, & præscriptione possunt mutari jura & dominia.

2 Notandum tamen, etiamsi jurisdictio hæc dicatur acquiri præscriptione, vel consuetudine, verè tamen conceditur à Summo Pontifice, qui hoc statuit ita fieri, ut jurisdictiones Ecclesiasticæ essent firmæ, & certæ. Et ita docet Mercerus *in* 3. *par. de Sacram. qu.* 21. *dub.* 3. Gordonus *in summa, to.* 2. *li.* 7. *qu.* 2. *c.* 1. *§.* 4. *n.* 16. & DD. communiter, qui etiam docent hanc potestatem posse acquiri circa unam censuram, & non circa aliam, quia inter ipsas non est necessaria connexio, ut qui unam efficit, possit & aliam ferre, neque in præscriptionibus & consuetudinibus locum habet, ut jus acquisitum circa actus unius generis extendatur ob similitudinem ad alios. Ita *c. cùm olim, de præscript.* Abbas, qui usum excommunicandi probaverit ex præscriptione, ut etiam interdicendi & absolvendi, defenditur à Pontifice condemnante eumdem super omnibus cæteris actibus, qui ad munus Episcopale pertinent.

RESOL. II.

An qui habet potestatem ferendi censuram possit ea uti in sua causa?
Et notatur, quod etiam si nemo potest incidere in censuram à seipso latam, possit tamen occasione censuræ à se lata incidere in aliam censuram, quam alius tulerit, verbi gratia, communicando cum eo, quem ipse excommunicaverit, quo modo celebrando in Ecclesia à se interdicta, fiet irregularis. Ex part. 5. tr. 9. Resol. 52.

§. 1. RESpondeo negativè *ex cap. inter querelas, c.* 23. *qu.* 4. Nemo enim permittitur esse judex in propria causa; quod tamen intelligit Innocent. IV. *c. dilecto filio de sentent. excomm. in* 6. ubi Prælatus censuram fert per modum judicii, non autem per modum defensionis contra violentum invasorē, quod ex eo licere docet, quia jura omnia vim vi repellere & se defendere permittunt. Quo casu etiamsi censura habeat rationem pœnæ, tamen primò & per se non infligitur, ut vindicetur delictum, sed ut præcaveatur majus malum, quod jure impedire possumus. Notat quoque Abbas ad *c. cùm venissent, de judiciis*, idem licere non solùm per modum defensionis, sed etiam propriè dictum judicium exercendo, ubi causa est tam manifesta, ut neque possit negari, neque indigeat examinari. Et ita docet Mercerus *in* 3. *par. de Sacrament. q.* 20. *dub.* 4. ubi etiam notat, quòd etiam si nemo possit incidere in censuram à se ipso latam, possit tamen occasione censuræ à se latæ incidere in aliam censuram, quam alius tulerit, verbi gratia, communicando cum eo, quem ipse excommunicarit incidet in excommunicationem minorem à jure latam, quomodo etiam celebrando in Ecclesia à se interdicta, fiet irregularis.

RESOL. III.

An in dubio, utrum censura sit lata, vel ferenda, censendum sit tantum ferenda?
Et docetur quòd, ut teneamur vitare excommunicatum, non sufficit dubium prudens denunciationis, sed requiritur notitia moraliter certa dictæ denunciationis. Ex part. 4. tr. 3. Ref. 16.

§. 1. AFfirmativè respondeo cum Avila *de cens.* 1. 2. *c.* 2. *dub.* 2. & Coninch. *de Sacr. disp.* 13. *n.* 22. quos citat & sequitur Hurtado, *tr. de cens. in communi, diffic.* 5. *n.* 22. ubi sic ait: Quando verba relinquunt dubium, an contineant censuram latam, judicandum est non continere illam, sed tantùm ferendam, quia odia sunt restringenda, sic Hurtado, qui etiam *in disp.* 2. *de excomm. diffic.* 3. *n.* 7. *docet, quod ut teneamur vitare excommunicatum, non sufficit dubium adhuc prudens denunciationis, sed requiritur notitia moraliter certa dictæ denunciationis. * Sup. hoc inf. Re. 114 § Notandum, & in aliis §§. ejus not.

RESOL. IV.

An in censura ferenda, necessariò requiratur monitio?
Et an, quando excommunicatio fertur à prælato, non per modum judicii, sed per modum defensionis, ad defendendum jus proprium, requiratur monitio?
Et an requiratur monitio ad valorem aliarum censurarum, ut suspensionis, interdicti, &c. Ex part. 5. tr. 9. Ref. 18.

§. 1. PRima opinio est Victoriæ *in sum. de Sacram.* agendo *de excomm. nu.* 6. Soti *in* 4. *dist.* 22. *q.* 1. *art.* 2. Ledesmæ 2. *p. q.* 23. *art.* 3. qui affirmant non quidem requiri trinam, vel binam monitionem præcedeotem, ut eacommuoicatio sit valida, requiri tamen necessariò aliquam monitionem præviam, alioqui inutilem esse eacommunicationis censuram. Probatur ex *c. Romana de sent. excomm. in* 6. ubi id videtur definitum. Probatur secundò ex Matth. 18. *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi tanquam Ethnicus & publicanus.* Ubi non datur Ecclesię potestas ad excōmunicandum nisi pro contumacia contra præcepta Ecclesiæ. Non datur autem contumacia nisi præcedat apta admonitio. Sup. inf. in Ref. 8.

2 Secunda opinio est negans, scilicet non requiri monitionem ad censuræ essentiam, quàm tenet glos. *in c. Romana, citato*, & Panorm. *in cap. sacro, de sententia excomm.* Felinus, *in c. cùm sit Romana, de appellationibus, n.* 15. & alii juris interpretes, quos citat Cajetanus 2. 2. *q.* 69. *art.* 2. Item Cordub. *lib. de ignorantia, q.* 27. Michael de Palatio, *in* 4. *dist.* 18 *disp.* 4. Almainus, *de potestate Ecclesiæ cap.* 20. & probatur 1. *ad Corinth.* 5. ubi Paulus excommunicavit incestuosum pro peccato omninò præterito, nec legitur illum prius fuisse admonitum.

3 Hanc sententiam prorsus tenendam esse puto, quia Ecclesia aliter facientem privavit ingressu Ecclesiæ, & divinis officiis per mensem: pręcipit Superiori, ut talem censuram sine difficultate relaaet, quod minimè esset per se necessarium, si valida non fuisset. Et ita docent Cornejo *in* 3. *par. tract.* 5. *de cens. in gen. disp.* 5. *dub. ult.* & Coninch. *de Sacram. disp.* 13. *dub.* 9. *n.* 78. qui respondent ad superius pro affirmativa sententia adducta.

4 Notandum est tamen, docere Præpositum *in* 3. *par. qu.* 1. *de cens. in genere, dub.* 12. *num.* 83. probabile esse non requiri monitio-

nitionem ad valorem aliarum censurarum, ut de suspensione potest colligi ex *cap. tam litteris, in fine, de testibus* ubi fertur sine ulla monitione. Sed de hoc vide Villalobos, *in sum. tom. I. tract. 16. diffic. 8. num 6.* ubi sic ait: (Ha se de advertir aqui grandemente que algunas vezes la suspension no se pone por via de censura, sino por via de pena, como si el Obispo suspendi esse à un Clerigo por un delito, que cometio. Y en tal caso no es propriamente censura, que no se pone para que dexe la contumacia, sino para castigarle del delito passado, y que se pueda poner desta manera, lo diremos abaxo, y lo dizen comunmente los DD y lo mismo es del entredicho personal especial, aunque no del general, porque esse ni està en uso, ni es necessario: y lo mismo diremos en la dificultad siguiente de la descomunion respeto del sumo Pontifice, mas no respeto de los demas Prelados, aunque muchios tienen lo contrario. Supuesto esso se ha de dezir, que quando estas penas se ponen, no como censuras, sino tan solamente comos penas, non es menester que preceda alguna amonicion, como tanpoco los es menester en otras penas.) Ite doctissimus Villalobos; cui adde Hurtadum, *de cens. in genere, difficultat. 18. num. 80.*

Ad fulciendam doctrinam hujus, lege § p. quintam Res. 5 Sed hic non est relinquenda difficultas, an quando excommunicatio fertur à Prælato non per modum judicii, sed per modum defensionis ad defendendum jus proprium, requiratur monitio? Aliqui juris periti docent in hoc eventu non esse necessariam monitionem. Pro hac opinione aliquos refert Covarruvias infrà citandus, & eam sequitur Ugolin. *tabula 1. de cens. lib. 2. c. 18.* quia tunc excommunicatio non est à judice ut judex, sed ut à persona privata defendente suum jus. Probatur etiam ex *cap. delicti, de sent. excomm.* Sed contrariam sententiam docet Covarruvias, *in cap. Alma mater 1. par. relect. § 9.* cum aliis Doctoribus & sequitur P. Vasquez; *dub. 12. cit. nu. 15.* P. Suarez, *disput. 3.* quia jura nullam talem faciunt exceptionem, & *in cap. delicti, cit.* nihil contra dicitur: & hoc etiam docet Turrian. *de cens. lib. 2. disp. 18. dub. 5.*

6 Non desinam etiam hic adnotare dubium, de quo his diebus interrogatus fui, nempe, an si à jure decreta sit excommunicatio, vel alia censura, non latæ, sed ferendæ sententiæ, v.g. quia tale crimen commiserit, excommunicetur, suspendatur, &c. an inquam in tali judex contra reum convictum possit procedere ad excommunicationem ei infligendam sine alia monitione, Panormitanus, *in c. cùm sit Romana, n. 18. de appellat.* & affirmativè respondet Sanchez, *de matr. to. 3. lib. 1. disp. 24. n. 28.* & Avila, *par. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 5. concl. 1.* ubi ait: In tali casu judicem licet posse ferre sententiam excommunicationis sine alia monitione, sed meliùs faciet, si præmittat unam saltem monitionem. Ita Avila, qui citat Covarruvias, *in cap. Alma mater, 1. part. §. 9. n. 5.* quibus ego addo Bonacinam, *de cens. disp. 1. quæst. 1. punct. 9. nu. 3.* quia, ait ille, adest sufficiens admonitio ex parte judicis, & sufficiens contumacia ex parte delinquentis, qui novit prohibitionem sub pœna censuræ ferendæ, quia non est major ratio, cur ad ferendam ipso facto censuram antea cominatoriè latam, nova requiratur admonitio distincta à prohibitione, non autem requiratur, dum præceptum, vel prohibitio edita est sub pœna censuræ ipso facto: seu ad hanc non requiritur nova publicatio: ergo neque ad illam. Et hanc sententiam probabilem putat Cornejo, *in 3. par. tr. 5. de cens. in gen. disp. 5. dub. 2.*

7 Sed mihi contraria sententia magis placet, quam tuetur Cornejo, *loco citato*, cum Hurtado, *de cens. in com. difficultat. 8. num. 79.* & Suarez, *disput. 3. sect. 10. num. 19.* quod colligitur *ex cap. reprehensibilis, de appellat.* ubi sic habetur: Hæc Prælati (nisi canonica monitione præmissa) suspensionis, vel excommunicationis sententiam ferunt in subjectos, nisi fortè talis sit culpa, quæ ipso suo genere (id est, ex se, seu ipso facto, ait glossa, *ibidem*) suspensionis, vel excommunicationis pœnam inducat. Cùm igitur exceptio firmet regulam in aliis, sequitur ad omnem omninò censuram, quæ non ipso facto seu criminis admissione incurritur, sed à judice actualiter infligenda est, canonicam monitionem (eamque trinam, per se loquendo) necessariò præmittendam esse. Ratio est, quia ob crimen merè præteritum, aut emendatum, neque excommunicatio, neque alia propriè dicta censura infligi potest, ut suprà dictam. Si autem judex excommunicationem, aliamve censuram sententiæ ferendæ exequi posset contra criminosum, nulla præcedente monitione, tunc sæpè accideret censuram infligi propter crimen merè præteritum, aut emendatum. Quid enim si reus citatus, & crimen confessus, ab eo absistere velit, & Ecclesiæ satisfacere, profectò excommunicari non poterit, cùm potiùs tunc absolvi deberet, si antea excommunicationem incurrisset, juxt. *c. qua fronte, de appel.* Confirmatur ex eo quòd censura hæc actualiter non à lege feratur, sed ad homine, ideòque legis monitio præcedat saltem ordinariè, & nisi aliud causæ gravitas, seu necessitas requirat. Ergo, &c.

Sup. hoc inf. in Res. 6. 8 Advertendum est tamen, quòd etiam stando in prima opinione judex talem reum non poterit excommunicare sine citatione, dando ei terminum ad allegandum pro se. Ita Soto *d. 22. quæst. 1. art. 2. in 1. concl.* quod adeò verum est, ut etiam quando lex excommunicat ipso facto, non possit judex declarare excommunicatum transgressorem sine citatione, ut docet Philip. Decius *cap. pervenit el. 1. de appellat.* Navarr. *cap. 27. num. 10. & lib. 5. cons. tit. de sent. excommun. cons. 20. num. 4.* & alii multi, quos refert & sequitur Covarr. *num. cit. circa finem*, nisi delictum esset notorium, pro qua limitatione facit, quod tradit ipse Covarr. *ibid. nu. 6. versic. & hæc quidem.* Eamdem ponit Navar. *cons. cit.* & adeò verum est requiri citationem ad declarandum transgressorem incurrisse excommunicationem juris ipso facto impositam, ut si aliter fiat, declaratio sit nulla. Ita tenent multi Doctores, quos refert & sequitur Covarr. *ibid. n. 5.* & Navarr. *consil. citato.* Et hæc omnia docet Avila *ubi suprà conclus. 2.* cui adde Bonacinam in editione novissima *loco citato*.

RESOL. V.

An censura sine trina monitione non solum sit illicita, sed invalida?

Et in textu hujus Resolutionis multa discutiuntur pro firmanda doctrina supradicta quæstionis. Ex par. 5. tract. 9. Res. 19.

§. 1. RΕspondeo negativè. Unde quamvis judex peccet excommunicando in casibus non permissis sine trina monitione, aut una pro trina, nihilominus censura ita lata valida est, dummodo, aliqua monitio etiam simplex præcesserit. Et ratio est, quia hæc trina monitio non est inducta à jure, ut quid substantiale pertinens ad essentiam censuræ, sed solùm ut quid accidentale pertinens ad solemnitatem, ut facilè colligitur ex *cap. sacro, de sent. excom.* ubi supponitur excommunicationem latam sine trina monitione posse esse justam, quamvis judex eam ferens sit dignus pœna, sed non posset esse justa, si esset nulla & invalida. Ergo: & nota quòd *in cap. Romana, de sent. exc. m. in 6.* censuræ sine competenti monitione latæ dicuntur injustæ, non obstante quòd *in cap. sacro, de sent. excom.* dicantur justitiæ, quia sunt iniquè datæ, & contra legem, quæ præcipit ferendas esse præmissa canonica monitione; cum quo tamen stat quòd possint interdum non esse contra justitiam commutativam, vel distributivam, & ex hac parte possunt appellari justæ, ut vocantur in dicto cap. *sacro*. Sup. hoc infra in Res. 8.

2 Notandum est tamen hic primò, quòd unaquæque harum trium monitionum aliquo dierum intervallo fieri debet, nisi periculum sit in mora, vel aliqua justa causa arbitrio judicis pensanda. Secundò necessitate urgente posse licitè trinam monitionem, aut unam pro trina omitti, ut in casu, quo Clericus subitò à judice sæculari ad ultimum supplicium deferretur, & jam non executio instaret, posset tunc & deberet talis judex ab Episcopo excommunicari ipso facto sine prævia monitione trina, aut quæ tribus æquivaleat propter tria temporis intervalla designata, quia si hæc expectanda forent, interim Clericus interficeretur, & irrideretur Ecclesiastica potestas, quod intelligendum est, modò pars aliqua futuri temporis etiam designata, quæ saltem ad deliberandum sufficiat, judici sæculari concedatur. Tertiò, dictæ monitiones debent fieri coram personis idoneis, ad testificandum si opus fuerit. Quartò debent fieri in propria persona ejus, qui est censura ligandus, licet hoc in aliquibus casibus non sit necessarium. Et de his omnibus supradictis vide Fabrum *de cens. in 4. sent. dist. 25. quæst. 1. disp. 4. cap. 1. num. 75.* Bonacinam *de cens. disput. 1. quæst. 1. punct. 9. num. 6.* Cornejo *in 3. part. tract. 5. de cens. in genere, disp. 5. dub. 2. per totum* Villalobos *in summ. tom. 1. tra. 16. diffic. 7. per totam.* Hurtado *de cens. in comm. diffic. 19. & 20.* Coninch. *de Sacram. disput. 13. dub. 9. nu. 69.* Avilam *de cens. part. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 7. & seq.* Super hoc quoque in Res. seq. §. 2. & fin. 4.

3 Notandum est tamen hic contra Sayrum *de cens. lib. 1. cap. 12. num 13.* malè citantem pro se, Covarr. & Hugolinum, sine monitionibus censuram ferri non posse, etiam si ante monitiones constet de contumacia rei, ut si publicè asseveraverit cum juramento se monitionibus non pariturum. Ita Suar. *de cens. disp. 3. sect. 10. nu. 8.* & Cornejo *ubi suprà*. Ubi etiam notat non posse subditum cedere juri monitionis canonicæ; ita ut non prævia trina monitione litigari possit per censuram.

RESOL. VI.

An declaratoria incursionis in censuras latas contra N. sit valida?

Et multa adducuntur pro defectu citationis in prædicto casu.

Et infertur, quod ab incursione censurarum excusat ignorantia moraliter vincibilis; & in aliquibus casibus ignorantia etiam crassa, & supina, dummodo non sit affectata.

Et docetur ignorantiam probari posse per juramentum; sed si jurare quis recusat, debet haberi pro excommunicato, &c.

Et asseritur Clericos, & Beneficiarios non amittere privilegium fori, etiam si se immisceant enormibus, & incedant in habitu laicali, nisi prius ter moneantur, & præcedat Declaratoria judicis Ecclesiastici.

Et multa alia pro firmanda doctrina prædictarum quæstionum adducuntur, & tota doctrina est valde notanda. Ex part. 10. tract. 12. & Misc. 2. Resol. 4.

§. 1. SUpposita veritate facti in scripturis impressis exhibita, assero primò, Declaratoriam incursionis alicujus censuræ à jure latæ sine prævia citatione esse nullam. Ita Sup. hoc sup. in Res. 4. §. ult. 4 lin. 5.

Cor-

Corneio *in 5. part. D. Thomæ, tom. 2. tr. de cens. in gen. disf. 5. dub. 2. quæst. 6.* Avila *de censur. par. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 5. concl. 2.* & alii Jurisconsulti, & Canonistæ, quos ad satietatem adducit Chartarius, *in decis. Crim. 61. nu. 22.* assero secundò in declaratoriam excommunicationis illegitimum minimè producere effectum; ne constituere reum in mora, tanquam nullam *ex capit. Gratum de offic. deleg. capit. Bona, de elect.* Glossa *in capit. in jus vocetur*; & inter illos Ludovicus Meisa *in l. Regiam Tolete part. 10, fund. 1. num. 24.* Cabedo, *par. 2. decis. 15. num. 13.* Carlevalius *de Judiciis, disp. 2. quæst. 7. sect. 3. num. 879.* Giurba, *cons. 43. num. 45.* Daniel de Nobilibus *in select. contr. Sacri & civilis juris, disput. 1. num. 32.* Jo: Zangerus *tract. de excep. par. 2. capit. 3. num. 35.* Matthæus de Afflictis, *decis. 369. numero decimo sexto.*

2 His positis, respondeo, declaratoriam censurarum contra N. fuisse nullam ex defectu citationis invalidæ. Probatur, quia in causa gravi non sufficit citatio ad domum, sed debet fieri * personaliter ex *leg. Ignorare Cod. de restit. in integr.* & docet Innocentius communiter receptus *in c. fin. de eo, qui mittitur in possess.* Felinus, *in c. Cum sit Romana, nu. 13. de appel.* Covarr. *in cap. Alma Mater part. 1. §. 9. nu. 4.* Guttierez, *in can. QQ. lib. 2. c. 16. num. 15.* Menoch. *de arbitr. Centur. 6. casu 541. nu. 4.* Quibus adde omninò videndum Gratianum, *in discept. forens. t. 2. ca. 531. n. 67.* & in specie loquens de excommunicatione asserit Salgadus, *de reten. Bull. par. 2. cap. 24. num. 12.* debere ad excommunicationem præcedere citationem personalem.

* Sup. hoc in Ref. prat. § 1. post med. & vet. Lectio.

3 Nec obstat dicere, quod sufficit citatio facta ad domum solitę habitationis, si personaliter reus non invenitur, hoc referēte Nuntio ex pluribus Doctoribus firmat Marius Antonius, *var. lib. 1. resolut. 58. num. 16.* & Ciarlinus *Rer. quotid. tomo 2. capit. 148. num. 8. & seqq.* Non inquam hoc obstat, nam talis doctrina procedit, ut observat Sperellus, *tomo 1. decis. 48. numer. 34.* Narbona *Recop: l. lib. 2. tit. 4. lib. 6.* Glossa unic. *numero 7. ex cap. Quoniam, §. Porrò, ut lite non contestata, lib. 6.* & tradit Glossa *in cap. si Capitulo ver. factam, de concess. prabend. in 6.* & alii communiter, quando reus dolosè se abscundit, ne personaliter citetur: tunc enim citatio ad domum sufficit, ac si esset personalis. Et ideo individualiter pro casu nostro sic asserit Marcellus Vulpe *in praxi Judiciali, cap. 1. num. 43.* Notandum est, quod nullo modo excommunicari potest is, qui fuit citatus domi; sed est citandus personaliter, nisi antea probetur ad ejus notitiam citationem pervenisse: aliàs sententia excommunicationis non valeret, nisi excommunicandus dolo latitaret, vel subterfugieret citationem personalem. Ita ille. Ergo cùm in casu Nostro N. dolosè non latitaret, sed jussu superiorum causa muneris publici absens esset, ut Regius Fiscus protestavit, & petiit terminum competentem, ut dictus N. veniret ad se defendendum; sequitur necessario, quod citatio facta in ejus domo nullius valoris fuit, nam personaliter in re tam gravi, ut probatum est supra, facienda erat, ut de facto fieri poterat, dum N. esset reversus intra terminum constituendum à Reverendissimo Domino Vicario, ut Regius Fiscus poscebat.

4 Confirmatur supradicta sententia pro casu nostro individualiter ex notabili, & celebri Glossa *in Clemen. 1. de pœnis, verb. Quam citò commodè poteris*: ubi determinat, non debere Judicem quemquam declarare excommunicatum, nisi prius eo vocato, viderit illum esse morosum premissa super hoc summaria cognitione. Ita Glossa. Sed in nostro casu N. erat absens & nihil scire poterat de citatione facta in ejus domo, cujus copiam satellites neque domi reliquerunt, imo quęsiti prębere noluerunt & tamen ut notat Regens de Vico *in Pragmat. Regni Sardiniæ, tomo 1. tit. 9. capit. 9. num. 16.* & Puteus, *decis. 9. de dolo, & contumacia*: copia citationis est Parti tradenda: quod cùm non fuerit executum; citationem omninò nullam, dici potest, & citatum non esse contumacem, ut ex Textu *in cap. Cùm in jure de Offic. deleg. cap. præterea de dilat.* & in *lege Prohibitum Codic. de jure Fisci, lib. 10.* & in Clem. *Causam, de electione in fine,* & in *cap. 17. quæst. 2. de confirmatione utili, vel inutili cap. penult.* & tradunt Specul. *in tit. de Citation. sub nu. 27.* latè Roman. *cons. 336. numer. 7. & seqq.* ubi Add. Angel. *cons. 8. sub num. 2. vers. 2. quia,* Ancharan. *in Clement. 1. de Judic. col. 2. vers. Et ideo clarius,* Vant. *de nullit. ex defect. citat. nu. 31. & 47.* Maranta *de ordine Judic. num. 75.* Gayl. *pract. lib. 1. cap. 48. num. 7.* Asin. *in praxi, §. 5. capit. 2. num. 30.* quibus omnibus adde Danielem de nobilibus *in controvers. Selectis juris Sacri, & Civilis disput. 1. numer. 28.* Itaque ex his omnibus apparet apertissimè Reverendissimum D. Vicarium in tali casu non potuisse illum ut vult Glossa, tanquam morosum habere N. atque invalidè ad declaratoriam censurarum processisse, dicendum est; quia allegata ejus absentia à Fisco Regio, saltem debebat terminum competentem prębere, ut postea datus fuit; etsi intra illum non compareret, tunc tanquam morosum, ut ait Glossa, poterat illum in censuras incidisse, declarare.

5 Nec supradictis obstat asserere, quod delictum N. erat notorium: & quando delictum cui de jure annexa est excommunicatio, notorium est, citatio nulla requiritur, ut tenet Abbas *in cap. Reprehensibilis de appellat. num. 8.* Bovius *respond. ad considerationes Pauli Servitæ, part. 6. folio 105.* Fagnatius *in defens. censur. Pauli V. folio 133.* Theologi Religionis Servorum *in eadem materia, capit. 12. folio 281.* Joannes Beltranus Guevarra *in Propugnaculo Ecclesiasticæ libertatis, part. 2, §. 3. assert. 2, numer. 48.* Avila *de censur. part. 2. cap. 5. dis. 1. dub. 5. conclus. 2.* Garzias *in Polit. Regular. tom. 1. tractat. 8. difficul. 3. dub. 2. punct. 2. num. 4.* Suarez *de censur. disputat. 3, sect. 15. nu. 20.* Alterius *lib. 3, disput. 5. cap. 3. versic. 3. dub. 9.* Gayl. *Practicar. observat. lib. 1. observat. 67. num. 9.* Maynardus *de Privileg. Ecclesiast. parte 2. art. 25. num. 17.* Layman *lib. 1. tract. 5. part. 1. cap. 5. num. 6.* & alii penes ipsos, unde Andreas, Magerus *in tract. de Advocatia Armata, cap. 8. num. 176.* ex multis firmat, quod in notoriis solemnitas juris relaxatur.

6 Respondeo, enim sententiam horum Doctorum procedere, quando cum facto notorio simul notorium est, factum illud nullam habere excusationem; nec Reus aliquid allegare posset, & ita docet Joannes Solorzanus *de Indiarum jure tomo 2. lib. 2. capit. 27. num. 88.* necnon heu quondam noster Joannes Baptista Larrea *in allegat. fiscal. tomo 1. allegat. 5. num. 6. in fin.* quibus adde Petrum Antonium de Petra *de Potest. Principum, capit. 27. numero 28.* qui citat Glossam, Abbatem, Curtium, & alios. Unde loquens in materia censurarum, Genuensis in Praxi *Archiep. cap. 23. num. 6.* dicit quod secundùm communem Doctorum opinionem declaratio excommunicationis debet fieri parte citata ad dicendum causam, quare non debeat declarari excommunicata; idque limitat procedere in excessu notorio, dummodo certum sit, non posse competere aliquam justam excusationem: subiungens, semper esse tutius citare; quia multa dicuntur notoria, quę non sunt. Hinc Hostiensis *in capit. Pervenit 1. extra de appell.* concludit, quod si factum est notorium; tamen non est certum, quod absenti competat, vel non competat defensio, non potest fieri denunciatio excommunicationis, vel alia exequutio, sed requiritur citatio partis, & causæ cognitio. Hoc etiam docuit Castrensis, *lib. 2. cons. 422. n. 2.* Panorm. *lib. 2. cons. 68. num. 4.* & Calder. *cons. 171. nu. 1.* vide etiam Caspensem *in cur. Theol. tom. 2. tract. 24. disp. 2. sect. 2. num. 15.* Hurtadum *de excommun. diff. 3. num. 9.* Fagundez *par. 1. lib. 2. cap. 5. num. 12.* Sayrum *de cens. lib. 2. cap. 12. nu. 18.* & me citato, Franciscum Nigrum *de ordine celebrand. Missas, par. 7. §. 9. nu. 19.*

7 Sed audiamus Castrum Palaum *tom. 6. disp. 1. punct. 5. numer. 1.* ubi sic ait: Commisisti delictum, cui est annexa censura: poterit ne declarare & denunciare esse ligatum absque monitione? Respondeo posse dummodo delictum publicum sit, & notorium, debet tamen delictum notorium esse, ut nulla tergiversatione celari possit, aut executionem admittere; aliàs ea declaratio illicita esset contra jus naturę; & juridicum ordinem procedendi. Ita Palaus. Sed in casu nostro, de quo loquimur, licet esse notorium N. damnasse ad mortem dictum assertum Clericum Beneficiatum; tamen non erat simul notorium ipsum nullam excusationem habere in sui defensionem. Ergo necessaria erat citatio ad declarandum in censuras incidisse, effectum ad ut ipse si causas excusantes in suam defensionem haberet, in judicio posset illas producere; prout de facto prędictus N. habebat, per quas necessariò erat deveniendum ad declaratoriam, ut factum fuit.

8 Et primò quia ipse nunquam scivit dictum N. fuisse assertum Clericum; nec homo exterus, qui tantùm per duos annos N. habitaverat, poterat, & tenebatur scire omnes Clericos N. ego ratione ignorantię excusandus venerat ab incursione censurę: nam ab ipsa etiam liberat ignorantia moraliter vincibilis, & in aliquibus casibus etiam ignorantia crassa, & supina, dummodo non fuerit affectata. Et ita ex Sanchez, docet Franciscus Lugo, *de Principiis moralibus, part. 2. cap. 4. quæst. 9. nu. 77.* quibus adde Leonem, *de Censuris. Recollect. 5. n. 180.* Villalobos, *tom. 1. tr. 17. difficult. 21. n. 3.* Ciarlinum, *contr. forens. to. 2. cap. 55. n. 9.* Castrum Palaum, *tom. 1. tr. 2. disp. 1. punct. 18. nu. 2.* & omnino videndum Merollam, *in Theolog. mor. tom. 1. c. 2. disp. 1. dub. 16. n. 22. cum seqq.*

Sup. hoc in 5. in Ref. 11. & 17. Et tandé à in Tod me I. & in Ref. 65. §. ult. & in 6 in re. 5 Ref. 93. §. & 9 tot in to 5. Ref. 6 & in o. 7. to 2 Ref. 19. §. 1 Ignon. & ol. & in Ref. 111. §. 1. ad med.

9 Confirmatur hęc doctrina variis exemplis, quę videre poteris penes Illustrissimum Pręsidem Covaruviam, *in capite Alma mater part. 1. §. 10. numer 13.* Chartarium, *decis. Crim. 56. num. 29. & seqq.* Et ideò pro re nostra dicendum est; si quis Clericum incedentem in habitu laicali, & sine tonsura, comamve nutrientem percusserit, ignorans eum esse Clericum, probabilis est ignorantia, quia talis quis pręsumitur, in quali habitu reperitur: nec ille percussor in sententiam excommunicationis incurrit. Sic tenent Glossa, & Turrecremata, *in cap. si quis suadente 17. quæstione quarta,* Angelus *verb. Excommunicatio 5. cas. 1. num. 25.* Tabiena, *eodem verb. Excommunicatio 5. cas. 1. num. 21.* Sylvester, *eodem verb. Excommunicatio 6. num. 6.* Leo *de Cens. recollect. 5. num. 178.* Sayrus, *de Censuris lib. 3. capit. 27. numero secundo.* Itaque ex his omnibus sequitur, necessariò N. cùm ignorasset assertum Clericum N. minimè in Censuras pretensas incidisse. Et talem ignorantiam probari posse per ejus juramentum, docet *cap. Pastoralis de except. cap. si verò, il 2. de sentent. Excommunic.* Abbas *in*

Sup hoc in Ref. not. seq.

cap. cognoscentes num. 9. de Constit. ubi Felinus, Abbas *consil. 9. nu. 48.* ubi, quod sic etiam probatur error; Menochius *consil. 389. sub num. 22. libro quarto*, Bursatus, *consil. 181. num. 52. libro secundo* Gabriel, *consil. 52. num. 17. libro primo* latè Mascardus, *de probat. concl. 881. num. 1. & sequentibus*, Gratianus, *consil. 152. num. 14. 15. lib. 2.* Seraphinus, *de privil. juram. privil. 4. num. 1. & seqq. & privil. 9.* Osascus, *decis. Pedemont. 71. num. 25, & decis. 101. num. 23.* Azorius, *Institut. moral. lib. 1. cap. 16. quæstione 2.* Alterius *de Excommunic. Bulla, disput. 10. lib. 5. cap. 4. folio 579. col. 1. circa finem*, Bonacina, *de pec. disp. 2. quæst. 8. punct. 3. num. 13.* Grasshus, *decis. aur. par. 2. lib. 2. cap. 9. num. 20. & 26.* quibus adde Gaballum, *Resol. Crim. cas. 199. num. 26.* Vivium, *decis. 305. num. 41.* Novarrium, *in Pragmaticas Regni Neapolitani, tit. de monetis, Pragm. 2. collect. 3. num. 11.* Danielem de Nobilibus, *in Selectis disputationibus Juris Sacri, & Civilis disputatione 17. num. 48.* & Laurentium de Portell. *in Respons. Regul. tom. 1. cap. 27. num. 3.* Qui etiam ait, quod stante dubio, stabitur juramento illius; & quod etiam præsumptio juris eliditur per juramentum in contrarium, ut habetur *in cap. In tua, de eo qui in matrimon. accus. potest*, & Glossa, *ibidem in fine Casus*. Quod etiam novissimè docui, *in part. 9. tr. 4. resolutione 42.* & docent Leo, *de Cens. Recollect. 5. num. 105.* asserens ignorantiam in foro externo probari juramento. Quod apertissimè patet *ex cap. Severè 2. de sentent. Excommunic.* ibi, vel si hoc dubium fuerit, (intellige, apud forum externum) propria manu duntaxat præstiterit juramentum, quod eum esse clericum ignorasset; ubi Glossa, *verb. Propria manu*, subdit, soli Sacramento creditur, quando de Conscientia alicujus dubitatur, vel quæritur. Si autem jurare recusabit, debet haberi pro Excommunicato, ut ibi *in eodem Textu* subdit summus Pontifex. Ubi Glossa, *verb. noluerit* Subdit: Hoc ipso, quod jurare non vult, præsumptio est contra eum: in tantum, quod tanquam Excommunicatus vitabitur. Quæ omnia casum nostrum in terminis declarasse patet: Nam N. non solum non recusat jurare, sed se exhibet ignorantiam suam circa Clericatum dicti rei N. solemni, & sacrosancto juramento firmare. Ergo.

Quæ hic est folio 1070. a. Res. 9. inf. ad fin. 5 & in volum. 1069. a. Res. 1095. & seqq. & in Res. 91. sub. post med. & v. quod ignoratio.

10 Secundò N. invenit dictum N. assertum Clericum Beneficiatum in habitu laicali cum armis rotatis brevibus, & oblongis, sine ullo vestigio Clericatus: & talis habendus, & reputandus est quis, quali in statu fuit repertus; ut in specie tradunt Alexander, *consil. 409. n. 9. lib. 6.* Decianus, *lib. 4. c. 9. n. 100.* Vincentius de Franchis *dec. 189. n. 6. par. 1.* Menochius omninò videndus, *tom. 10. consil. 912. nu. 4. & seqq. & tract. de præsumpt. lib. 1. 6. præsumpt. 76. num. 17. cumseqq.* & adest Textus expressus *in cap. si Judex Laicus, de sentent. Excommunicat. in 6.* ubi sic habetur: Justum est enim, ut ipse talis, qualem gestaret habitum, (quousque appareat aliud præsumatur; & qualis is esse, cujus fert habitum, comprobatur. Ita ibi Pontifex facit commune axioma, quod Clericatus non præsumitur: ut notat Innocentius *in cap. super his numero decimo, in fine de accusat.* & docet Boerius, *decis. 171. num. 15.* Aymon Cravetta, *consil. 93. num. 2.* & alii. Imo unusquisque præsumitur laicus, & etiam in dubio; ut tradit Decius, *consil. 152. num. 6.* cum alijs. His omnibus adde, quod dictus N. postquam captus fuit in habitu laicali, modo quo supra dictum est, cum postea in judicium vocaretur, nunquam potestavit, se esse Clericum; nec unquam postulavit Declaratoriam fori. Ergo damnando illum N. ad mortem, nullam incurrisse Censuram dicendum est; cùm nunquam de ejus prætenso Clericatu, nec leve quidem vestigium habuerit, sed semper invincibiliter ignoraverit.

11 Tertiò licet *ex cap. In audienda, cap. Contingit de sent. excommunicat. cap. fin. de vita, & honest. Cleric. & cap. 1. eodem tit. in 6.* asserant aliqui Doctores, Clericos, & Beneficiarios non amittere privilegium fori, etiamsi se misceant enormibus, & incedant in habitu laicali, nisi prius ter moneantur, & præcedat declaratio Judicis Ecclesiastici, & ita sentiunt Pereira *de manu Regia, part. 2. cap. 26. num. 12.* Cevallos *de cognit. per viam violent. part. 2. quæst. 175. per totam*, Torreblanca, *in Pract. jur. Eccles. lib. 15. cap. 4. num. 52.* Augujanus *de legibus, lib. 2. controv. 15. nu. 18. & seqq.* Dicastillus *de Just. lib. 2. tr. 1. disput. 4. dub. 19. num. 353.* Garzias, *in Summa Theol. moral. tr. 1. difficul. 3. dub. 2. punct. 2. num. 17.* Castrus Palaus, *tom. 2. tr. 12. disputatione unica, punct. 6. num. 5.* Squillante, *de Privileg. Cler. cap. 7. nu. 32.* Suarez, *contra Regem Angliæ, lib. 4. cap. 27. num. 23. & seqq.* quibus adde alios 30. Doctores, quos citat, & sequitur Cartharius *decis. Crimin. 58. num. 10. & seqq.* cum aliis à me *part. 1. tract. 2. resolut. 129.* citatis. Attamen, his non obstantibus, contrariam sententiam docent 50. Doctores, quos Marius Cutellius, *de Immun. Eccles. lib. 2. quæst. 24. num. 4.* citat, & sequitur, ante illum adduaerat Bobadilla, *in Politica, lib. 2. cap. 28. num. 95. in Glossa, lit. B.* Probatur hæc opinio *ex c. Perpendimus de sent. excommunicat. ex cap. 1. de Apostatis, & ex cap. ex parte, qui est 23. in ordine de Priv.* & ego ubi supra pro hac sententia cito præstantissimos Theologos, nempe Molinam & Reginaldum ex Societate, Coriolanum Cappucinum, & ex Prædicatorum Familia doctissimum Sylvestrum, cujus verba mirificè faciunt pro N. Sic itaque asserit, *verb. excomm. 6. nu. 7.* Ego dico, quod prima opinio id est, Joan. Andr. est verior, quia in casu *cap. Perpendimus*, Sacerdos fuit occisus per judicem. Nec obstat, quod ibi Pœnitentia imponitur, licet non inciderit in Canonem, quia ut ibi dicit Glossa, *est ad cautelam*. Unde hæc opinio est prædicanda, ubi judices Ecclesiastici sunt in puniendo negligentes, vel periculum in mora non patitur eos adire, vel enormitas facinorum pœnam majorem expetit, arbitrio bonorum, quàm Ecclesia possit inferre: ut quia sunt publica & scandalosa, & reipublicæ valde nociva. Et licèt degradatio in enormibus prius regulariter requiratur; secus in casu expresso à jure. Adde primò, quod quia ratio, quare competit privilegium fori est professio, vel ordo Sacer, secundùm Panormitanum, *in cap. 11. de reformat. compet.* quantum ad hoc idem videtur judicium de Clerico existente in Sacris, & de Apostata à Religione, cùm æqualiter utrique prohibeatur regressus ad seculum, quæ est ratio utriusque institutionis. Adde secundo, quod in neutro habet locum trina monitio, ubi de incorrigibilitate constat evidenter: ut quia fuerunt capti & fregerunt carceres, & sciunt Prælatos se insequi & hujusmodi. Hucusque Sylvester, cujus verba videntur describere individualiter casum præsentem Clerici N. qui secundùm Sylvestrum, & Doctores citatos, jam propter sua scelera enormissima amiserat privilegium Fori, nec cum ipso necessaria erat monitio, & Judicis Ecclesiastici declaratio: sicut etiam individualiter asserit omninò videndus Menochius, *tom. 10. consil. 912.* Unde apparet, hanc opinionem tantorum virorum authoritate fulcitam potuisse à Domino N. adduci in executionem, & sui defensionem, quod in censuram non incurritur. Verùm, quicquid sit de hac quæstione, & difficultate, circa quam video inter se Doctores acerrimè digladiari; existimo pro defensione D. N. non esse ad illam necessario recurrendum, quia ipse non damnavit ad mortem dictum N. ut Clericum, cùm ejus Clericatum prorsus nesciebat: Sed illum tanquam Laicum criminosum sibi subditum laqueo suspendit. Et ideo neque in Censuram Bullæ Cœnæ, neque in Censuram *cap. si quis suadente Diabolo*, incurrisse dicendum est, & ita ego sentio, salvo &c.

Cum opus est 10. 1640. 2. R. 963. § 3. in fi. & lacè obi in Res. 309. & in eor. eis alii ejus t. & 2. tenor.

RESOL. VII.

An excommunicatio sit actus irretractabilis seu irreparabilis ad mentem Concilii Tridentini sess. 1. c. 13. de reform.

Et explanantur, quænam sint gravamina irreparabilia ex Declaratione Sacræ Congregationis, facto verbo cum Sanctissimo tunc Clemente VIII. à quibus subditus possit appellare à sententia interlocutoria, & decidatur, quid sint excommunicatio, suspensio, interdictum, tortura, carceratio, & alia hujusmodi, quæ continent factum, quod infectum esse non potest. Ex par. 9. tr. 9. & Misc. 2. Res. 21.

§. 1. NEgativam sententiam in una Eldensi censurarum docuerunt plures Advocati hujus Romanæ Curiæ, viri quidem docti, quos ego nominatim subscriptos vidi. Idem docuit Antonius Planes Canonicus Ecclesiæ Alnensis, *in quadam allegatione impressa*, quam approbarunt, & subscripserunt 30. Theologi ex Dominicana familia, ex Societate Jesu, ac aliarum Religionum, cum doctis Fontanella Xammar, & aliis Jurisconsultis Barchinonensibus. Quia per actus irretractabiles illi solùm intelliguntur, in quibus per revocationem, quæ subsequi potest, non potest concedi restitutio exequutionem passo ad primævum illum statum, ut docet Alexander *in l. 4. §. condemnatum, n. 20. ff. de re judicata*, & *ibi* Jason *n. 24.* Sed in excommunicatione per absolutionem plena consequitur restitutio: ergo, &c.

2 Sed ego de hoc casu interrogatus, non potui adhærere supradictæ sententiæ, & illam acriter impugnavi, affirmativam docendo. Quæ apertè probatur: nam Concilium Tridentinum, *sess. 13. cap. 1. de reform.* cùm determinasset à sententia interloquutoria posse aliquem appellare, si contineat gravamen irreparabile, quod per definitivam reparari nequit; consulta Sacra Congregatio, quænam essent dicta gravamina irreparabilia, facto verbo cum Sanctissimo tunc Clemente VIII. respondit esse torturam, excommunicationem, & carcerationem, ut patet in decreto edito Romæ die 16. Octobris, 1600. quod per extensum apponit Pialecius, in praxi, *part. 2. capit. 4. artic. 15. num. 6.* Riccius, *in Praxi, tom. 1. resol. 104.* Barbosa, *in Concil. Trident. sess. 13. cap. 1. num. 22.* & Doctores infra citandi, quorum verba accipe. Leandrus à Murcia *in qq. Regularibus ad c. 10. Regulæ S. Francisci, quæst. 6. nu. 10.* (Solo pueden apelar los subditos de la sentencia definitiva, y no de las interlocutorias, sino fuesse tal el danno, y gravamen que se le siguiesse dellas, que no se pudiesse reparar por la apelacion de la definitiva: assi lo ensennan Peyrinis *de Religioso subdito, tom. 1. qu. 1. cap. 20. post primum dictum, §. Advertendum tamen*, y Spathario *tract. 10. part. 4. cap. 1. num. 2.* y se prueva, porque assi lo determino Pio IV. universalmente per la Constitucion, que empiça: *de salute gregis Dominici*, la qual refiere Cherubino en el Bulario, *tom. 2. in Pio IV.* y lo ordeno tambien el Concilio Tridentino, *en la sess. 13. cap. 1. de reform.* y la razon es, porque la tal apelacion seria frivola, y sin causa, pues el subdito apelando de la difi-

disinitiva, se podria reparar del gravamen; luego no puede apelar de la interlocutoria, y si ya hiziere no ha de seroido. Dixe: sino es que el gravamen no se pudiesse reparar por la apelacion de la difinitiva, como son aquellos gravamenes, que por el mismo caso, que se los imponen à alguno, tienen luego su efecto, como la carcel, la descommunion, suspension, entredicho, ò el tormento, de los quales es licito apelar, aunque se impongan por sentencia interlocutoria.)

3 Peyrinus *de Religioso subdito*, *tom. 1. quæst. 1. cap.* 20. (Gravamina autem, quæ per appellationem à definitiva sententia reparari non possunt, sunt illa, quæ eo ipso quòd sunt illata, suum sortiuntur effectum; v. g. carcer, excommunicatio, suspensio, interdictum, tortura.)

4 Prosper de Augustino, *in Add. ad Summ. Bull.* Quaranta, *verb. Archiepiscopi authoritas, num.* 20. *lit. K.* (Gravamen irreparabile dicitur omnis actus irretractabilis ferens secum executionem in instanti ut excommunicatio, carceratio, tortura, & alia hujusmodi, quæ continent factum, quod infectum esse non potest, *l. in Bello §. Facta, ff. de capt, & postlim. rever.* ideò illud gravamen irreparabile censetur. Doctores *in l. Quod jussit ff. de re judic.* Diaz reg. 39.)

5 Lezana *in Sum. tom.* 3. *verb. Appellare, n.* 17. (Cùm sententia duplex sit, altera definitiva, altera interloquutoria, ita ut definitiva sit, quæ fertur super causa principali, de qua lis agitur, v. g. an Religiosus fuerit fornicator: interloquutoria verò, quæ fertur super dubiis, quæ emergunt in ipsa causa, v. g. de teste aliquo recipiendo, dilatione danda, &c. ideò appellatio fieri potest ab utraque sententia; ita tamen, quòd ab interloquutoria communiter non liceat, nisi contineat damnum irreparabile. Concilium Tridentinum *sess.* 13. *cap.* 2. *de reform.* & *sess.* 24. *cap.* 20. *de reform.* Hoc autem damnum irreparabile est, v. g. tortura, excommunicatio, suspensio, interdictum, imò etiam ex declaratione Sacr. Congregationis, incarceratio.)

6 Idem etiam iisdem verbis docet Naldus *in Summa, verb. Appellatio, num.* 2. Ciarlinus *in contr. jur. tom.* 2. *cap.* 125. *nu.* 68. Zipæus *de jure Pont. lib.* 2. *tit. de appellat. n.* 10. & alii. Unde ex his patet, me rectè, ut dixi, non potuisse in illo casu contingenti adhærere voto illorum Doctorum asserentium, excommunicationem non esse actum irreparabilem, & irretractabilem; nec enim absolutio postea à censura obtenta, potest tollere damnum ab excommunicato per illam jam incursio, tam ingenti, ut patet, nec indiget probatione: unde patet reponsio ad argumentum Adversariorum.

7 Nota verò, quòd Sacra Congregatio rectè apposuit in dicto Decreto carcerationem inter gravamina irreparabilia: nam, præter Doctores citatos, ita docet etiam Navarrus *in Rubrica de judiciis, num.* 84. Sforza Oddus *cons.* 72. *nu.* 37. Sylvanus, *cons.* 17. *num.* 2. *lib* 1. Calvacanus *de Brachio Regio, part.* 2. *num.* 13. ubi dicit, capturam afferre præjudicium irreparabile, sive quoad honorem, sive quoad scandala. Idem docet Genuensis *in Praxi, cap. mihi* 70. *num.* 12. Marcellus Vulpe etiam *in Praxi cap.* 21. *num.* 10. & alii penes ipsos: quibus adde Henricum Bocerum (utinam pius esset Author) *Disputationum de universo Jure, tom.* 2. *Class.* 6. *disp.* 34. *num.* 20. quia, præter alias rationes, licet carceratio possit per liberationem de futuro reparari, & revocari; non tamen potest revocari de præterito respectu præjudicii ignominiæ, damnorum corporis &c. sicut diximus de absolutione ab excommunicatione. Hæc adnotare volui: quia quando casus supradictus hic Romæ agitabatur, visum est aliquibus nimis durum, carcerationem à Sacra Congregatione appositam esse inter gravamina irreparabilia: sed meritò hoc factum fuit, ut patet ex *superiùs* dictis: unde rectè, & sapienter, ut semper solent, Patres purpurati sic decreverunt.

RESOL. VIII.

An ad valorem censuræ requiratur contumacia respectu Ecclesiæ comminantis sub censura?

Et supponitur censuram, suspensionem, & interdictum non posse validè ferri, ac proindè non incurri nisi ob peccatum exterius inobedientiæ, & contumaciæ respectu Ecclesiæ.

Et notatur, quod tripliciter contingit aliquem esse contumacem. Ex part. 5. tr. 9. Res. 55.

Super hac sup. lege do- Helnam Res. 4. & sequenter 5.

§. 1 CErtum est censuram non posse validè ferri, ac proinde nec incurri, nisi ob peccatum exterius inobedientiæ, seu contumaciæ respectu Ecclesiæ. Unde contra Caiet. *in* 2. 2. *q.* 69. *art.* 2. Almaynum *de potest. Ecclesiæ, cap.* 10. & Cordubam *in qq. Theol. lib.* 2. *q.* 27. Ad secundum dicendum est excommunicationem majorem, suspensionem & interdictum non posse validè ferri ob peccatum exterius præteritum factum absque inobedientia, seu contumacia respectu Ecclesiæ, seu ministrorum ejus, id est, quando non præcessit aliqua juridica monitio, seu prohibitio, qua monuerint opus illud peccaminosum non esse faciendum.

2 Sed difficultas est ad valorem censuræ, an prærequiratur contumacia respectu Ecclesiæ comminantis sub censura; & affirmativam sententiam docet Avila *par.* 2. *cap.* 5. *disp.* 1. *dub.* 6. *concl.* 6. ubi sic ait: Dixi sub comminatione excommunicationis, quia nulla sufficiet contumacia, quæ non sit contra mandatum sub excommunicatione, quidquid videatur sentire Covarru. *supr. n.* 6. *vers. Et hæc quidem*, nam *cap. sacro, & cap. contingit el.* 2. *de sent. excomm.* requirunt monitionem continentem pœnam excommunicationis.

3 Notandum tamen est quòd tripliciter contingit aliquem esse contumacem? Primò modo, quando vocatus à judice Ecclesiastico sub excommunicationis pœna non comparet. Secundò quando licèt compareat, discedit tamen ante licentiam, vel sententiam judicis. Tertiò, quando licèt compareat & perseveret usque ad sententiam judicis, tamen posteà non vult parere sententiæ. Hic triplex modus contumaciæ ponitur *in canone certam est*, 11. *q.* 3. Ita Avila.

4 Sed sententiam Covarr. tenent Hurt. *de censuris in comm. diffic.* 12. *num.* 15. quia absque fundamento aliquo talis comminatio requiritur, etenim quamvis ea comminatio non fiat ab Ecclesia, qui ei non obedit, verè dicitur contumax in Ecclesiam, & eam non audire, quod sufficit ut censura puniatur. Dicendum est igitur utramque sententiam probabilem esse; sed ego adhæreo affirmativæ tanquam probabiliori, & ideò contra Hurtadum dicendum est cum Soto *in* 4. *dist.* 22. *q.* 1. *art.* 2. *concl.* 3. Molin. *tr.* 5. *de Just. disp.* 71. *n.* 9. Suar. *tom.* 5. *in* 3. *p. disp.* 4. *sect.* 5. *nu.* 6. Sanchez *lib.* 9. *de matrim. disp.* 32. *n.* 13. Graff. *p.* 1. *decis. lib.* 4. *c.* 9. *num.* 14. Henriq. *lib.* 13. *de excom. cap.* 17. *num.* ... Sayro *de cens. lib.* 1. *cap.* 9. *nu.* 25. Ugolin. *eod. tract. tab.* 1. *cap.* 9. *§.* 5. Avila *p.* 2. *c.* 5. *disp.* 1. *dub.* 6. Coninch. *de Sacram. disp.* 13. *dub.* 9. *num.* 82. ad valorem excommunicationis desideratur, ut præcedat monitio, non quæcumque, sed sub pœna excommunicationis, & hoc ideò fit, ut contemptus ipsius excommunicationis, & contumacia præcedat, antequam incurratur.

RESOL. IX.

An censura requirat actum consummatum?

Et ex doctrina hujus quæstionis aliqui alii casus inferuntur, & explanatur pro praxi hujus difficultatis. Ex part. 5. tract. 9. Resol. 56.

§. 1. REspondeo affirmativè, unde quando in jure fertur aliqua censura propter aliquod peccatum, nisi aliud exprimatur, intelligendum est de peccato in genere suo completo, & colligitur apertè *ex c. perpetuo sanctionis, de elect. in* 6. ubi dicitur, scienter indignum eligentes non incurrere juris pœnas, nisi adeò in eo perstiterint, quòd ex votis eorum communis electio subsequatur. Ubi apertè significatur pœnam non incurri ob peccatum, quod non est omninò completum in suo genere, quòd caruit effectu; & ratio est, quia cùm odiosa sint restringenda, lex imponens pœnam strictè interpretanda est. Ita Præpos. *in* 3. *p. q.* 1. *de censur. in com. dub.* 6. *n.* 45. Avila *p.* 2. *cap.* 5. *disp.* 3. *dub.* 5. Suarez *de cens. disp.* 4. *sect.* 3. *n* 4. Sanchez *de matrim. to.* 1. *lib.* 2. *disp.* 2. *n.* 5. Unde ex his infertur, quòd qui conatur percutere Clericum, si verè non percutit, vel quia erravit, vel quia impeditus fuit vel aliter, non incurrit excommunicationem canonis *si quis suadente*, & qui percutit aliquem, si non sequatur mors, non incurrit censuram, si lata sit ob homicidium, quousque mors sequatur, & si non sequitur, quamvis miraculosè impediatur, nunquam incurret, quia quamvis ante mortem actio ex parte delinquentis sit perfecta, ut significantur nomine *homicidium*, quoad actionem delinquentis, ut conjunctam cum morte; qui scribit ad aliquem, non incurrit censuram latam ob scribendum ad illum, quousque ad illum perveniat scriptura, & qui profert hæresim absque consensu hæretico interiori, non incurrit excommunicationem latam contra hæreticos, quia non est perfectè hæreticus. Et ob eamdem rationem qui consulit, aut mandat opus, cui est annexa censura, hanc non incurrit, quamvis ex consilio, aut mandato fiat opus (nisi illa sit etiam extensa ad consulentes, aut mandantes,) quia qui consulit, aut mandat opus, non efficit illud in rigore. Imò addimus quod quando censura fertur ob consilium, aut mandatum, non incurritur, si non sequitur opus, & quamvis sequatur, non incurritur ante opus secutum: at quando censura principaliter fertur ob consilium, aut mandatum, statim incurritur ante sequutum opus; & quamvis nunquam sequatur, ut fertur excommunicatio *in c.* 1. *de homicidio in* 6. contra eos, qui mandant aliquem occidi per assassinos (quæ excommunicatio jam non habet locum, quia jam non sunt assassini) &, ut fertur *in Clem. de pœnis, cap.* 1. contra Religiosos mendicantes, qui in concionibus docent aliquid animo retrahendi populum à solutione decimarum, subintellige tamen animo exteriùs expresso. Et hæc omnia docet Coninch *de Sacram. disp.* 13. *dub.* 8. *nu.* 75. & 76. quem sequitur Hurtado *de censuris in communi, diffic.* 13. *n* 58. & 59.

Sup. hoc cas. Res. 14. p. ult. ad med. vers. Ex his dedu- citur.

RESOL. X.

An lata excommunicatio reservata contra perpetrantes homicidium, si quis propinato jam alteri veneno, confiteatur illud, incidit in censuram, morte sequuta, vel in casum reservatum?

Et in corpore hujus Resolutionis aliqui alii casus à simili explanantur, pro praxi supradictæ difficultatis. Ex par. 8. tr. 7. & Miscel. Res. 85.

Sup. hoc inf. in tr. 1. ex Ref. 39 l. ge §. 3. & seq. & vide eum. per tot. & non vigebis.

§. 1. AFfirmativam sententiam videtur tenere Sanchez *de Matrim. lib. 9. disp. 14. num. 30.* docet enim eum, qui percussit hominem, & confessus est percussionem, teneri postea mortem subsecutam confiteri. Idem docet Sotus *in 4. dist. 12. q. 1. ar. 7.* Unde sequitur non satis esse confiteri causam datam pollutioni, antequam pollutio contingat, sed esse confitendam pollutionem postea sequutam; & si quis confessus est ipsam procurationem abortus ante abortum secutum, tenetur postea ipsum abortum secutum confiteri; hanc etiam sententiam tenet Palaus *tom. 1. tr. 2. disp. 1. punct. 3.* & alii.

Sup. hoc inf. lege §. 1. in h. jus Ref. & Ref. sequen.

2 Non desunt tamen Doctores negativam sententiam tenentes; nempe secuto homicidio non incidere in reservationem, & ideo non teneri iterum confiteri; & ita docet Henriquez *lib. 5. cap. 5. n. 5. in glossa littera Z,* & Fagundez *in præcep. 2. lib. 8. cap. 7. n. 17.* Probatur hæc opinio, quia nullus tenetur sua peccata semel ritè confessa iterum confiteri. Sed in nostro casu Titius jam ritè fuisset confessus, & validè etiam fuisset absolutus à Confessore, quia non habebat casum reservatum ante secutum homicidium; ergo non tenetur illud peccatum confiteri, cùm effectus postea subsecutus naturaliter sit secutus ex causa data, non liberè, nec voluntariè, ex eo quòd voluntas illius sit rescissa per pœnitentiam, & peccatum sit remissum per sacramentalem absolutionem. Tum, ut benè advertit D. Th. 1. 2. q. 7. Guttier. *lib. 2. qq. canonic. c. 4. n. 95. in homicidio,* quod in homicidio quod ab homine ebrio commissum sit, tres actus possunt considerari, potatio videlicet, ebrietas, & occisio; in potationem voluntas fertur directè, in ebrietatem indirectè, in occisionem verò nec directè, nec indirectè, cum ea merè naturaliter resultet ex ebrietate, quando ebrius nullam habuit advertentiam ad illam. Unde est ut homo, qui confessus sit peccatum ebrietatis nullo modo teneatur confiteri homicidium secutum, ut pote quod naturaliter sit secutum, & non voluntariè, nec peccaminosè. A pari ergo quando homicidium non est opus morale, sed naturale: nulla aderit obligatio illud confitendi. Atqui in nostro casu non est opus morale voluntatis, sed naturale ex causa applicata; ergo confessa peccato causæ, non manet obligatio confitendi peccatum effectus.

Sup. hoc inf. in tr. 1. ex Ref. 23 Confirmatur infra per &c.

3 Demum verò ad hoc facit, quod in simili habet Hurtadus *in materia excom. diffic. 15. n. 76.* videlicet, si sit lata excommunicatio contra committentes homicidium, & quis alteri propinet venenum, sed ante illius mortem omninò efficaciter resipiscat, hunc non incurrere in excommunicationem.

4 Pari modo, qui literas conscripsit ad excommunicatum vitandum & postquam illas nuntio consignavit, resipiscit, atque omni diligentia adhibita studet litteras recuperare, etiamsi eas recuperare non possit, adhuc tamen esse immunem ab excommunicatione minori, quæ contrahitur ob participationem cum excommunicato vitando.

5 Similiter si facta sit excommunicatio contra scribentes ad Monialem, & scribens resipiscat antequam epistola perveniat ad manus illius Monialis, cui ea fuit exarata, & faciat quantum in se est, ut illam recuperet, vel ne ad manus illius deveniat, nulla excommunicatione ligari, quia cessavit omnis contumacia, quam vel actualem: vel in habitu saltem durantem supponit excommunicatio.

6 Pari modo propinantem venenum alicui Clerico, si ante mortem secutam resipiscat, non incidere in excommunicationem contentam *in cap. si quis suadente,* retenta sententia, quam docet Avila *de cens.* quòd excommunicatio hæc per ipsam propinationem non incurratur utpote injuriosam soli naturæ, non statui.

7 Idemque in simili diceret de procurante abortum fœtus animati, videlicet si post procurationem resipiscat, antequam abortus sit secutus, & faciat quantum potest ut illum impediat, secuta morte eum esse immunem ab excommunicatione lata contra procurantes abortum fœtus animati effectu secuto.

Sup. hoc sup. in fin. §. 1. hujus Ref. & inf. in tr. 1. Ref. 25 & si placet lege etiam alias §. 1. ejus sequ.

8 Ergo pari modo intelligere possumus, si quis dederit causam homicidio vulnus lethale infligendo, aut venenum propinando, si ante mortem resipiscat per confessionem, hunc morte secuta esse immunem ab omni reservatione, utpote, quæ supponat peccatum; quod tamen fuit deletum per confessionem. Et hæc omnia docet etiam novissimè Oliverius Mazuchellus *tr. de cas. reser. disp. 2. cap. 7. q. 3. diffic. 3. per tot.*

9 Sed post hæc scripta inveni hanc quæstionem etiam pertractare doctum P. Raphaelem Aversam *de Sacram. Pœnitent. quæst. 10. sect. 2.* ubi postquam me ipsum, & alios citasset, sic ait. Si homo interim non retractet; & revocet pravam voluntatem, actum & effectum sequentem debere aperiri in confessione, quia suo modo participat eamdem denominationem malitiæ, & conjunguntur mortaliter cum illa mala voluntate, ut ex D. Thoma, & aliis notavimus, & probavimus, 1. 2. q. 20. sect. 2. Et reddit peccatum reservationi subjectum, quando imposita est reservatio super tale peccatum consummatum, atque completum. Si autem per penitentiam retractetur illa prava voluntas, & adhuc sequatur effectus, quia impediri non potest, tunc non oportere aperiri in confessione: quia jam interrumpitur continuatio, & conjunctio ac velut unitas moralis cum illa prava voluntate, ut *ibidem* notavimus. Et patet magis, quia potest esse ut homo tunc confiteatur suum peccatum; ac certè postea sequente effectu, non tenebitur de illo confiteri. Et idem est, si interim conteratur: satis enim erit confiteri de antecedenti peccato. Imò videtur etiam sufficere, si per attritionem, aut quocũque actu retractationis interrumpat illam conjunctionem. Et sufficeret quoque si Deus sua potentia absoluta interim infunderet homini gratiam justificantem absq; ullo actu proprio ejus. Incurreret tamen homo censuram, vel irregularitatem impositam super illum actum & effectum completum: quia potest illam incurrere ob culpam præteritam & remissam, sub tali tamen conditione actus & effectus sequuti, ut suo loco de censuris videbimus. Et ratione censuræ oportebit deferre factum ad superiorem, à quo obtineatur absolutio, & relaxatio ipsius censuræ. Si autem super tale factum esset imposita pura reservatio peccati tenebitur quidem homo illud confiteri legitimo ministro habenti facultatem absolvendi à reservatis, quando inquã non intercessit retractatio. Sed interposita retractatione, ad id non tenebitur; sed satisfaciet confitendo suum antecedens peccatum cuicunque Sacerdoti habenti facultatem absolvendi à mortalibus. Quia poterat utique sequutum effectum confiteri cuicunque tali ministro de illo peccato: & sequente postea effectu non tenebitur rursus confiteri de ipso effectu. Hucusque Aversa, qui citat Homobonum, & Bordonum. Et consentit quidem eum Mazuchello quoad confitendum homicidium, & quoad reservationem, non autem quoad incursionem censuræ, & irregularitatis, nam putat in has incurrere.

RESOL. XI.

An excommunicatio ferenda, obliget ad peccatum mortale?
Et si suspensio, interdictum & irregularitas penalis absolutè non proferantur, sed ferendæ sint, an obligent etiam sub mortali? Ex par. 3. tract. 6. & Misc. 2. Res. 76.

§. 1. ALibi pro parte negativa adduxi Valentiam *to. 2. disp. 7. quæst. 5. punct. 7.* cui nunc addo Sotum *lect. 3. de excommunicatione, §. primò igitur.* Driedonem *lib. 2. de potestate Christiana, cap. 1. paulò ante 3. propositionem,* quos citat, & sequitur ex Societate Jesu, Castrus Palaus *in opere morali, tom. 1. tr. 3. disp. 1. punct. 15. n. 3.* ubi ita asserit: Si excommunicatio ferenda est, tunc plures Doctores affirmant esse signum sufficiens transgressionis sub mortali. Et quidem si excommunicatio sine ulla alia monitione, & contumacia posset inferri, censeo certissimum. At quia existimo, cùm censura annexa non est peccato, indigere semper alia monitione, ut imponatur, ea de causa non est sufficiens signum mortalis obligationis. Ita Castrus.

Alibi in tr. 1. Ref. 21 sequ. & in R. 41. & 93 §. 1. prope fin. vers. y el mismo, & Sol. en hoc inf. in Ref. seq. & in 1. 9. et 7 R. 18. lege doct. §. Secundo m.

2 Sed tu ne recedas à sententia existimante excommunicationem ferendam, esse signum mortalis obligationis, quam sententiam Sanchez *in sum. tom. 2. lib. 6. cap. 4. num. 51. & seq.* temperat, nisi ad terrorem excommunicatio exposita sit, & non animo statim illam, sine ulla monitione, inferendi; & ita passim, heri à Judicibus Ecclesiasticis credit; quæ omnia multum plausibilia erunt Confessariis ad multos scrupulos tollendos.

3 Nota verò quòd suspensio, interdictum, & irregularitas penalis, si absolutè non proferentur, sed ferendæ sint, non sunt signum obligationis sub mortali. Et ita tenet Castrus Palaus, *ubi supra,* qui citat Salas *de legib. disp. 10. sect. 9. n. 54. & 62.* Vasquez, Suarez, Sanchez, Azorium, & alios; licèt Navar. contrarium doceat *in man. c. 24. n. 53.* eo quòd suspensio, interdictum, & irregularitas imponatur aliquando extra culpam.

RESOL. XII.

An alia precepta, & mandata Episcoporum sub pœna excommunicationis, obligent semper ad peccatum mortale?
Et an leges Civiles nunquam obligent ad penam spiritualem quamvis contineant penam gravem Corporalem, si aliunde non sint prohibita jure naturali, aut divino? Ex p. 5. tr. 9. Res. 21.

§. 1. DE hac quæstione alibi à nobis actum est, nunc ponam tantùm ea, quæ circa illam sentit novissimè Jo: Henriq. *in compend. cas. moral. c. 20. n. 33. & seq.* ubi sic ait: (Muy grande dificuldad ay entre los Dotores, en averiguar, si los mandatos, que ponen algunos Prelados, y juzes Ecclesiasticos con pena de descommunion mayor solamente, no diziendo, ni annadiẽdo latę sententię, ny otra particula semejante, si ya que no se incurre en descommunion, quebrantando estos mandatos, como ya hemos dichos, si obligaran à peccado mortal: y algunos Dotores afirman que si, porque la pena que amezana es grave, si assi obliga a culpa mortal, esta opinion es de Cajetano, Navarro, y Azorio. Pero mas verdadero es, que en dos casos solamente obligan estos mandatos à culpa mortal, uno es, quando se ponen sobre materia grave, como lo dize Toledo *l. 8. c. 19. n. 4.* y el otro

Alibi in Ref. [illegible] & in suis ejus not.

es,

es, quando muchas vezes se ha mandado una misma cosa con pena de descomunion mayor, y por aver avido pertinacia en la desobediencia, se bueluen à poner otras vezes en este caso, tambien obligan à pecado mortal, aunque la materia sobre que se pusieren, no sea muy grave, porque como dize Thom. Sanchez *tom.2.lib.6.cap.4.n.53.* la materia que de suyo no es muy grave, se haze muy grave, quando se manda muchas vezes. Y alli advierte Vasq. *1.2.q.96. art.4. n.45.* que son escusadas de peccado mortal muchas personas aquien algunos Prelados, y juezes Ecclesiasticos mandan cosas muy leves so pena de descommunion mayor. Y en la misma facilidad con que se les mandan estas cosas con pena de descommunion mayor, se vè que los Prelados no tienen intencion de obligarlos à culpa mortal, por la qual no castigan à los transgresores como à hombres que han delinquido, dando à entender con esto, que estos mandatos no los ponen para ligar las conciencias con pecados, sino para atemorizar. Ita ille qui etiam *nu.41.* addit quod, de la misma manera que los mandatos Ecclesiasticos obligan à culpa mortal en materia grave, assi las leyes civiles, quando se fundan en derecho natural, o divino, obligan tambien à culpa mortal; pero quando las leyes civiles no tocan en estos derechos, no obligan à pena espiritual, aunque tengan penas corporales gravissimas, de manera que si no es, que por otra parte sea prohibido por ley natural, o divina, no ay culpa mortal en no guardarlas, como lo dize Navarro *cap.23. nu.48.* aunque muchos Dotores afirman que todas las leyes civiles que ponen penas gravissimas, obligan en conciencia, pero la dotrina de Navarro es muy probable.) Hæc ille, quæ sunt valde notanda.

Sup. hoc in to. 6. tr. 1. Res. 75. & vide etiam alias Ref. earum annotationum.

R E S O L. XIII.

An excommunicatio minor possit ferri pro peccato veniali?

Et an peccatum veniale sit materia sufficiens excommunicationis minoris?

Et an suspensio, & interdictum possint validè ferri ob peccatum veniale?

Sed notatur, quod si contingat, quod præceptum Superioris sit de re levi, vel indifferenti in se, & tamen sit causa, & periculum inducat majoris mali; ut si Superior præcipiat, ne quis tali hora ambulet tali loco sub pœna excommunicationis absolutè, quia prævidet, vel dubitat, quod aliquod grave malum sit eventurum, si quis transgrederetur hoc præceptum obedientiæ, licet sit de levi in se, esset peccatum mortale, & per consequens ille esset excommunicatus excommunicatione majori. Ex p.5. tr.9. R.47.

§.1. AFfirmativè respondet Fab. *de cons. in 4. dist.25. qu.1. disp.4. c.2. n.51.* ubi sic ait: Quoad justam excommunicationem præter auctoritatem jurisdictionis in excommunicante requiritur causa ista & quòd hæc est peccatum grave, quod non potest esse, nisi sit mortale, veniale enim non est grave, siquidem stat cum gratia: veniale tamen si sit grave & periculosum inducendi aliquod malum grave, quod Prælati judicio & discretioni relinquitur discernendum, potest esse materia excommunicationis minoris, e.g. Aliquis delinquit aliquo peccato veniali, sed graviori, utputa Regularis ambulando certis horis extra Monasterium, non tamen ad aliquem malum finem, quia autem Superior cognoscit hanc vagationem parere, vel posse parere aliquod malum, vel incommodum Religioni potest præcipere illi sub pœna excommunicationis minoris, quæ, ut diximus, est privatio à perceptione Sacramentorum, vel ipso facto incurrenda, ne tali hora extra Monasterium ambulet; hæc erit causa justa. Quod si transgrediatur, incurrit excommunicationem minorem, quia peccat per inobedientiã mortaliter, licèt peccatum propter quod excommunicatio fuit imposita, est peccatum veniale. Quod autem peccatum veniale sit sufficiens materia excommunicationis minoris, probatur, quia de facto excommunicatur excõmunicatione minori, qui communicat cum excommunicato majori excommunicatione in rebus humanis, ut qui salutat excommunicatũ, vel cum eo loquitur de rebus humanis. At constat quòd salutare hominem excommunicatum, & cum eo loqui non est peccatum mortale; est ergo peccatum veniale, & tamen pro illo imponitur excommunicatio minor, ut patet & omnes concedunt, & infrà ostendam, & habetur expressè Conc. Carthag. IV. *cap.24.* Sed hanc sententiam Hurtado *de cens. in com. diffic.10. n.42.* intelligit de excommunicatione minori, ut nunc fertur, quæ tantum fertur à jure, quam potest Confessarius peccati venialis auferre, & etiã potest intelligi de excommunicatione minori, si feratur generaliter ab homine, quia etiam potest à Confessario peccati venialis auferri. Non tamen est verum de excommunicatione minori, si specialiter feratur ab homine, quia hæc tantùm potest à judice in foro exteriori auferr i, ac proinde tunc esset gravis pœna, quia est grave malum ex objecto, & esset difficile ablatu.

Sup. his ins. in tr.1. Res.2. & in tr.4. Res. 1. & in tr. 5. Res.3.&c.

2 Sed an suspensio & interdictum possint validè ferri ob peccatum tantùm veniale? Affirmant Caiet. *verb. Præcepti transgressio*, Navarr. *cap.27. nu.165.* Henriq. & Avila, quia, ut dictum est, etiam excommunicatio minor potest ferri propter solum peccatum veniale & tamen est major pœna, quàm suspensio, & interdictum adhuc planè, & integrè, ut communiter feruntur. Verum negativam sententiam docet Coninch. *de Sacram. disp.13. dub.8. nu.68.* Suarez *de cens. disp.4. sect.4.* Filliucius *to.1. tr.11. cap.1. quæst.8.* Hurtad. *ubi supra, nu.43.* unde puto utramque sententiam probabilem esse.

3 Notandum est etiam hic obiter cum Fabro *ubi supra n.55.* quandoque contingere posse, ut præceptum Superioris sit de re levi, vel indifferenti in se, & tamen sit causa, & periculum inducat majoris mali, ut si Superior præcipiat, ne quis tali hora ambulet in tali loco sub pœna excommunicationis absolutè, quia prævidet, vel dubitat, quòd aliquod grave malum sit eventurum, si quis transgrederetur hoc præceptum obedientiæ, licet sit de re levi in se, esset peccatum mortale, & consequenter ille esset excommunicatus excommunicatione maiori, sed ab hujusmodi præceptis, ex levibus causis, & cum excommunicatione simpliciter est abstinendum.

Sup. contenta in hoc §. in to.6. tr.1. Res. 48. lege doctrinam § Itaque & signanter in fin. & in to.7. tr. 4. Res. 131. §. penult. ad med. & seq. & in Res 132. §. 1. post med. à vers. Ex his.

R E S O L. XIV.

An excommunicatio possit ferri pro peccato purè interno?

Et an si desit aliqua conditio, per quam actus non dicatur perfectus, & consummatus, ut lex requiritur, nunquam incurratur excommunicatio, nec censura? Ex par.5. tr.9. Res.48.

§.1. AFfirmativam sententiam docet Adrian. *quodlib. 8. qu.1. lit.G.* Medina *Compluten. Cod. de pœnit. tr. de orat. qu.15.* & Corduba *in qq. Theol. lib.4. qu.13.* & ratio est, quia potestas Ecclesiæ est spiritualis, ergo potest præcipere, & prohibere actus purè internos & spirituales, & inobedientes præcepto, aut prohibitioni, censuris punire. Et confirmatur variis exemplis, quia *in Clem. 1. de hæreticis*, excommunicantur Inquisitores, qui in causa fidei, odio, vel amore aliquid omittunt & *in Clem. de statu Monachorum*, excommunicatur Monachus Benedictinus, qui absque licentia Prælati se confert ad Curiam Regiam animo accusandi illum, & *in can. si quis dist.30.* desumpto ex Concilio Gangrensi *cap.18.* anathematizantur, qui in die Dominica jejunat in contemptum ejusdem diei, & in pluribus Canonibus Conciliorum anathematizantur, qui crediderint contra id, quod in ipsis decernitur.

Sup. hoc in to. 6. tr.3. Res.2. ferè post tres col. à principio, vers. Sed ut agnoscas, & his ins. in tr. 8. Res.5 §. Notandum est, & in Res 23. §. Et tandem, & seq & inferius in tr. 10. Res 93. cursim in fine, vers. Nam Hæreticus. & in to.2. tr.6 Res. 176. §. Verum, à lin 3. & in to. 8 tr.1. in doctrina Res. 32. per tot. & signanter, in §. 1. ad medium, vers. Tū, quia Ecclesia, & seq. Et ne defessas legere alias duas, Resol. & 59. ejus agnot.

2 Verùm omninò contraria sententia tenenda est, quam novissimè docet Faber. *de cens. in 4. sent. dist.25. qu 1. disp.4. cap.2. nu.53.* ubi sic asserit. Clarum est, quod per peccatum internum non potest imponi excommunicatio, quia Ecclesia non judicat de occultis, quæ est regula clara, ab omnibus Theologis & Canonistis concessa, & habetur ad *c. tua nos de simonia, §.3. & c. sicut tuis, eod. tit.* & desumitur ex Apost. 1. Cor. 4. *Nolite ante tempus judicare, quoadusque veniat Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit unicuique à Deo*, & ex ratione naturali est evidens, quia judiciũ, fieri non potest sine cognitione, peccata autẽ occulta sunt ignota pro hac vita secundùm legem ordinariam, ideò Ecclesia de illis non potest ferre judicium condemnando, vel absolvendo. Hoc autem totum verum est de actu interno, & occulto per se. At loquẽdo de actu interno, quatenus est junctus actui externo, scilicet quatenus est causa actus externi, sic cadit sub judicio Ecclesiæ & potest præcipi, puniri & prohiberi. Ex his deducitur quòd sicut delictũ, propter quod imponitur excommunicatio, debet esse actus externus, vel junctus externo, ita nunquam incurritur excommunicatio, nec censura, nisi actus sit perfectus & consummatus, prout lex statuit, quia pœnæ sunt restringendæ, nõ ampliandæ; unde si desit aliqua conditio, per quam actus non judicetur perfectus, & consummatus, ut lex requirit, nunquam incurritur excommunicatio, nec censura. Ita Faber, cui adde Sotum *in 4. dist.22. qu.3. art.3.* Vasq. *de excom. dub.13.* Valent. *tom.3. disp.7. q.3. punct.2.* Cornejo *in 3. p. tr.5. de cens. in gen. disp.8. dub.3* Sayr. *lib.1. cap.9. n.14.* Suar. *de cens. disp.4. sect.2.* Coninch. *de Sacr. disput.13. dub.8.* & alios communiter. Unde & Vasq. rectè cum Hurtado *de cens. in comm. diffic.11.* docet ex dictis exemplis nullum actum interiorem contentum in illis præcipi, neque prohiberi, nec puniri ab Ecclesia, nisi verbo, aut alio signo exteriùs indicetur, quamvis conjungatur cum exteriori actu, ac proinde Inquisitores non incurrere excommunicationem, quamvis ex odio, vel amore non procedant in causa fidei, nisi signo aliquo exteriori indicent omissionem procedendi provenire ex odio, vel amore, nec Monachum Benedictinum, quamvis adeat Curiam animo accusandi Superiorem, nisi exteriùs indicet eo animo adire, nec eos, qui in contemptum diei Dominicæ ea die jejunant, nisi indicent exteriùs id fieri in contemptum, nec eos, qui interiùs discredunt, nisi exteriùs indicent animum hæreticum, imò non sufficit postea fateri se interiùs discredidisse, nec adiisse Curiam eo animo, necnon processisse in causa fidei, ex odio, aut ex amore; quia id non est discredere, nec adire Curiam eo animo, nec non procedere in causa fidei ex odio, aut ex amore.

R E S O L. XV.

An actus, vel omissio externa, per quam feratur censura, debeat esse signum actus interni? Ex p.5. tr.9. Res.49.

Sup. hoc inf. in tr. 8. lege doctrinam R. 4. & ex illa § 1. ad medi. vers. Quaeras lich. & Ref. 7.

§. 1. JAm dictum est in superiori resolutione Doctores docere ob solum actum internũ non posse imponi censuram, sed esse necessarium actum, vel omissionem externam; sed ut verùm fatear non satis explicarũt an actus, vel omissio externa debeat esse signum actus interni; id verò fusè & subtiliter explicarunt duo illa lumina Societatis JESU, Vasq. & Suarez.

2 Difficultas igitur est, an quando actus externus non est signum externum sub peculiari ratione malitiæ, ob quam imponitur ab Ecclesia cẽsura, incurratur, ut v.g. si imponatur excommunicatio ob peccatum hæresis, & quis ex judicio heretico faciat actum externum, qui non sit signum hæresis quando est, an propter talem actum incurratur pœna imposita? Pater Vasq. *in* 1.2.*disp.* 160. *cap.* 5.*n.*20.*& cap.*3.*& tract.de excomm.dub.* 19. docet necessarium esse, ut opus externum sit significativũ actus interni sub ratione, qua est prohibitus actus externus ab Ecclesia; & ratio est, quia actus exterior sub ea ratione malitię omninò est incognitus Ecclesiæ: nam neque ex materia habet eam malitiam, neque est signum malitiæ ex fine, quæ latet in voluntate, ergo.

3 Verum Pater Suar. *de cens. disp.*4. *sect.*2. *n.*18. quod præsentem quæstionẽ docet, primò si actus externus sit secundùm se bonus non incurrere hominem operantẽ censuram impositam propter tale opus. Probat *n.*2. quòd sit bonus, & non est signum malitiæ ex fine, neque ab Ecclesia potest judicari malus ob solam circumstantiam finis. Secundò docet *n.*22. posse Ecclesiam prohibere actionem externam ex se malam, & prohibere illam, ut procedentem à peculiari affectu, & non ab alio, & hoc putat probari aliquibus argumentis, quibus probari solet Ecclesiam punire posse actum internum ut connexũ exteriori; & ulterius probat, quia etiamsi quis externo actu profiteretur heresim, si internus veram fidem retineret, non incurreret pœnam hæresis; ergo potest Ecclesia actum externũ punire ut conjunctum peculiari actui interno. Tertiò docet *n.*25. Ecclesiam posse punire actum externum propter defectum interni, quãdo est quasi de substantia externi, & *n.*27. concedit posse aliquem incurrere pœnam ab Ecclesia impositam ob defectum talis actus interni, etsi exteriùs nullum sit signum ejus defectus. Hęc Suar.

4 Sed Turrianus *de censur. lib.* 1. *disputat.*4. *dub.*2. & meritò magis approbat sententiam Vasq. & propter ejus rationem approbat primum dictum Suarez. Tertium verò Turriano displicet, quia ratio facta pro sententia Vasquez, eandem vim habet, quia sicut intentio aliàs mala circa actionem ex se bonam externam non potest esse nota Ecclesię, quando nullum est signum externum. Ergo utrumque est per se incognitum Ecclesiæ. Et patet, quia si Ecclesia vellet imponere ob talem defectum aliquam pœnam distinctam à censura, quæ esset ab Ecclesia infligendam exteriùs, non posset, quia non posset probare in foro externo illud peccatum ex defectu signi externi, & non solùm ex defectu testimonii, ut per accidens contingit in aliis peccatis, ut sunt ex se cognoscibilia ab Ecclesia ob signum externum. Circa verò secundum dictum Patris Suarii non dubitat Turrianus posse Ecclesiam punire actum externum ob peculiarem actum internum, ut Suar. probat, sed contendit non incurri censuram impositam ob actum externum cum illo interno, nisi exteriùs constet de effectu illo interno.

R E S O L. XVI.

An incurratur in excommunicationem, quando opus externum, cui annexa est excommunicatio, fuit solum veniale, sed internum mortale? Ex part. 5. tract. 9. Resol. 41.

Sup. hoc infr. in tr. 9. Ref. n. & in aliis ejus pelum not. & signanter in ejus, §. 1.

§. 1. PLacet huic dubitationi respondere cum verbis Laurentii de Portel, viri quidem docti, *in dub. Regul. verb. excommunicatio, in addit. num.*11. ubi sic ait: Percussit quis Clericum pravo animo, ita ut ex pravo animo percussio sit mortale peccatum: at ex parte operis percussio fuit levis, & venialis. Quæris, inquam, an ob talem percussionem incurratur excommunicatio? Respondet Sanchez negativè 2. *lib. Decal.cap.*8.*num.*7. & citat Henriquez, Guttierez & alios, Et hoc idem dicendum erit in quovis alio opere, cui annexa est excommunicatio, si opus externum fuit solùm veniale, & leve, licèt internum fuerit mortale; & ratio est, quia Ecclesia non excommunicat actus internos, sed externos & requiritur, ut actus externus sit de se gravis, & mortalis.

Sup. hoc ibid. ad medium.

R E S O L. XVII.

An censura sententiæ lata sub forma disjunctiva, v. g. præcipio hoc sub pœna excommunicationis, vel suspensionis, habeat effectum?

Et an reus sub tali forma teneatur saltem ad alterutrum?

Et an qui sub hac forma censuram ferret, graviter peccaret? Ex par. 5. tr. 9. Resol. 63.

§. 1. CAsus est curiosus, ad illum negativè respondet Navar. *c.*27.*nu.*61. & Sayrus *de cens. lib.*4. *cap.*7.*nu.*3. Henriquez *lib.*13.*cap.*32.*nu.*4. Ugolinus *de cens.tit.*1. *§.*2.*nu.*4. & hanc opinionem testatur Turrian. docuisse P. Vasquez *in tract. M.S. de suspensione p.*2. loquentem in specie de suspensione ab ufficio, & ratio est, quia ista verba, v. g. *Excommunico, vel suspendo te*, nihil determinatè significant: ergo nihil determinatè efficiunt, præsertim quòd nec utrumque præstare valent, ut dictum est, nec alterum tantùm, cùm non sit major ratio unius, quàm alterius, & ita hanc sententiam negativam mordicus tenet Gordonus *in sum. tom.*2.*lib.* 7. *qu.*5.*cap.*1.*nu.*5. ubi sic ait: Potest ferri censura disjunctivè hoc modo. Suspensus maneas, vel excommunicatus, & aliqui putant non valere hanc formam, quia nihil determinate significat. Ergo nihil determinatè efficit, cùm verba non plus efficiant quàm significent. Alii valere putant, & in re dubia debere illum ab utroque abstinere, nempè beneficio, & officio. Certum tamen est ex vi disjunctivæ propositionis, quod uterque effectus non inferatur, sed neque particula *vel* habet sensum copulativum, ut tamen aliquando contingit in propositione negativa, dum sic dico: Nemo legat, vel scribat tali tempore. Nec satis est, si dicas; verbum *suspendo* includere virtute negationem. Idem enim esset de quavis censura, & expressa proprietas vocis non hoc ingerit audienti ex communi concipiendi modo, aliud esset, si judex declararet suam mentem esse copulativã, alioqui pœnalia hæc restringenda sunt; non ergo uterque effectus ex hac causa colligitur. Quæres, an reus sub tali forma teneatur saltem ad alterutrũ? Ratio dubitationis est, quia non videtur esse major ratio de uno, quàm de altero, putat Suarez valere hanc formam hoc modo, hoc est, de alterutro; & in arbitrio rei esse ut eligat quam velit partem, sed certè hoc durum est, ignorata sic, & necdũ explicata judicis intentione formaque manente dubia, si cogatur sibi reus eligere condemnationem in rebus, quas semper in mitiorem partem interpretari oporteret, nec justum hic præceptum latens in hac forma fingi potest, quo teneatur ad electionẽ hujusmodi faciendam, neque text. *in cap. præterea de appell.* probat valere talem formam; ut idem author fatetur *disp.* 3.*sect.*2.*num.*13. Illa etiam exempla e jus de indulgentia sic concessa, vel de pœnitentia in foro conscientiæ imposita, nihil hic evincunt. Clarum enim est ex usu, & modo significandi in tali materia electionem incumbere acceptanti illud quod datur. Nihil tale est in materia hac, penaque fori exterioris, & quam quisque non petere, sed de industria fugere præsumitur. Quare nisi ex materiæ circumstantiis, voluntate judicis, aut natura rei aliud constet, puto non esse validam hanc formam non determinatam. Ita Gordonus.

2 Sed his non obstantibus Alterius *de cens. tom.*1. *lib.*3. *disp.*9. *cap.*3 & Suar. *de cens. disp.*2. *sect.* 3. *n.* 12. putat talem formam habere effectũ, quia electio unius partis relinquitur arbitrio ejus, in quem fertur cesura, quòd si ille nolit eligere, docet ante electionem obligari utraque ex intentione ferentis censuram, ne omninò ejus sententia reddatur inefficax. Mihi placet, si pœna relinquatur arbitrio Rei, & ipse elegit unam determinatè, illa ligabit ex intentione ferentis censuram & ita docet Turrian. *de cens. lib.* 1. *disp.*4. *dub.*1. ubi observat, quòd existimant aliqui intentionem ferentis sententiam eo modo esse, ut hoc ipso, quòd subditus velit violare præceptum, ligetur minori censura illarũ, ita ut subditus violans legem expressè, non eligat virtualiter, cẽseatur eligere minorem ex voluntate ferentis censurã, ne maneat illa absque aliqua pena quod non probatur firmo aliquo argumento, quod si nollet pena obligari, nisi expressè subditus eligeret, subdito non eligente, nõ incurreretur aliqua illarũ, quia non est major ratio unius, quàm alterius. In quo eventu Ugolinus, & Vasquez videntur loquuti, & idem judicium esset, si neque Superior determinaret censuram, neque relinqueret arbitrio subditi, ratio enim facta in hoc casu eandem habent vim.

3 Verum post hæc scripta inveni Cornejo *in* 3.*p.tr* 5.*de cens. in gen. in disp.* 5. *dub.*4. præsentem quæstionem pertractare, ubi quærens, an in tali casu requiratur, quod judex determinatè intendat speciem censuræ; & respondet satis esse quòd relinquat eam arbitrio ipsius Rei, ut ipse eligat, quam maluerit, quod à simili probatur, quia sententia lata in foro conscientiæ pœnitentialis sub forma disjunctiva arbitrio pœnitentis determinanda est valida, ut si quis imponat satisfactionem pœnitenti, hoc modo. Vel tali die jejuna, vel fac eleemosynam, & idem est de concessione Indulgentiarum sub hac forma: Si tali die jejunaveris, aut eleemosynam feceris. Ergo etiam in casu conclusionis erit valida censura sub disjunctione prolata: nihilominus tamen graviter peccaret, qui sub hac forma censuram ferret, quia non est in usu Ecclesiæ, & quia cum de ratione pœnæ sit, quod involuntariè incurratur, censura incurrenda arbitrio Rei quodammodo est contra formam, quam judices servare debent in pœnis imponendis.

R E S O L. XVIII.

An censura possit ferri sub conditione?

Et an appellatio post sententiam excommunicationis latam sub conditione, si fiat ante completam conditionem, suspendat excommunicationem?

Sed difficultas est, an hac appellatio possit fieri toto tempore, quo conditio non est impleta, vel solum intra decem dies, ut fieri solet aliarum sententiarum appellatio?

Et

Et quid dicendum, si pendente conditione judex moriatur, vel reus forum mutet?
Et tandem quæritur, an si conditio esset de futuro & omninò impertinens, censura esset valida? Ex p. 5. tr. 9. Rel. 64.

§. 1. REspondeo affirmativè *ex c. præterea, de appellat. & ex c. Romana §. caveant, de sent. excom. in 6.* & nota censuram ita latam nunquam incurri, donec conditio adveniat & impleatur, & non propter hoc est dicendum censuram fuisse suspensam usque ad adventum conditionis, quia solùm habuit vires suas, quando conditio extitit & tunc censetur proferri à judice, & non tempore pronunciationis, ut docet Covarr. *in c. Alma mater 1. p. §. 20. num. 6.* Ugolinus *tit. 1. §. 2. n. 2.*

2. Nota tamen quòd appellatio post sententiam excommunicationis latam sub conditione, si fiat ante completam conditionem, suspendit excommunicationem. Ita Hurtad. *de excommun. disp. 13. diffic. 4. n. 11.* Avila *p. 2. cap. 5. disp. 5. dub. 11. conclus. 3.* qui docent cum Guttier. *in Can. qq. l. 1. c. 4. n. 20.* hanc doctrinam procedere etiamsi judex dicat, Nisi v. g. satisfeceris intra mensem Petro, ex nunc sis excommunicatus: nam licèt verbum *ex nunc*, sit præsentis temporis, denotat tamen futurum effectum.

3 Sed difficultas est, an hæc appellatio possit fieri toto tempore, quo conditio non est impleta, vel solùm intra decem dies ut fieri solet aliarum sententiarum appellatio juxta *c. quod ad consultationem de re judicata*, Abbas *in cit. c. præterea*, docet faciendum esse intra decem dies, quia jus est generale. Sed contrarium docuit glos. *in cit. c. præterea*, & Navar. *in c. cùm contingat, de rescript. caus. 18.* quam ut satis tutam & probabilem, magisque probandam sequitur Suar. *disp. 3. sect. 6.* & favet *c. præterea* illis verbis, *Medio tempore*, hoc enim est totum illud tempus, quo conditio non est impleta, antequam sententia illa non est simpliciter sententia, sed secundùm quid, & ideò non mirum si non comprehendatur sub jure & lege generali: & ita etiam docet Cornejo *in 3. p. tr. 5. de cens. in gen. disp. 4. dub. 2. q. 31.* & Turr. *de cens. l. 1. disp. 3. dub. 3.* Unde Avila *ubi supra* sic ait: Nota quòd licèt ab aliis sententiis appellandum sit intra tempus à jure præfixum, scilicet decem dies: at verò ab excommunicatione sufficit appellare ante impletam conditionem, quamvis appelletur post tempus præfixum à jure ad appellandum. Et ratio discriminis est, quòd ad excommunicationem requiritur contumacia, quæ reperitur tempore impletæ conditionis, & non retrotrahitur ad tempus, in quo prolata est sententia. Sic Avila. Unde non est audiendus Hugolinus *de cens. tab. 1. c. 20. §. 6. n. 3.* qui ab hac doctrina dissentit propter divisionem *cap. quod ad consultationem de sent. & re judic.* ubi oppositum videtur statui, quia, ut observat Cornejo *loc. cit.* decisio illius capitis intelligenda est de aliis sententiis judicialibus, in quibus non intervenit aliqua censura.

4 Sed ex his oriuntur aliquæ pulchræ dubitationes. Prima, an si pendente conditione, ille in quem censura lata est, forum mutet, adveniente conditione censuram nihilominus incurrat? Seconda, quid si conditione pendente judex moriatur? Et ad primam affirmativè respondeo. Ad secundam verò negativè, ex rationibus, quas adducit Cornejo *ubi supra in 3. p. de cens. in gen. tr. 5. disp. 4. dub. 3. q. 3. & 5.* Quæritur etiam hic, an si conditio esset de futuro, & omninò impertinens, censura esset valida? Negativè respondet Cornejo *loc. cit.* cum Hugolino & Suarez, quia hoc esset abusus spiritualis potestatis; sed hæc ratio non placet Turriano *ubi suprà*. Videtur enim probare solùm talem excommunicationem illicitam esse, non autem nullam, nam judex potest facere suum consensum dependentem à qualibet conditione: ergo talis actus cùm aliàs non sit jure positivo irritus, habebit effectum: non apparet autem, quo jure sit irritus, & ideo puto utramque sententiam probabilem esse.

RESOL. XIX.

An si pendente conditione, sub qua lata est excommunicatio, si creditor v. g. terminum absolutionis à judice latum proroget, & postea debitor non solvat, incurrat talem censuram?
Et supponitur posse creditorem terminum prorogare.
Sed difficultas est, si debitor non solvat in secundo termino, quid sit faciendum. Ex p. 5. tr. 9. Rel. 65.

Sup. contenta in hac Res. [illegible] infr. doctrinam Res. 191. & aliarum Resol. eius not.

§. 1. SUppono contra Hugolinum *de cens. tab. 1. c. 20. §. 6. nu. 5.* posse creditorem terminum prorogare, ita ut adveniente conditione, & primo termino à judice concesso censura non obliget. Ita Navar. *c. 27. n. 14.* Sylvest. *verb. excommunicatio 2. num. 1. cas. 13.* & alii communiter. Sed difficultas est, quid si debitor non solvat in secundo termino prorogato? & respondent ferè omnes Doctores non incurrere talem censuram, si prorogatio facta fuit à creditore, judice ignorante, quia prorogare, aut suspendere censuram, est actus jurisdictionis, quam non habet creditor, ut latè prosequitur Hugolinus *loco citato*, ubi plures refert, quos sequitur Sayrus *lib. 1. de cens. cap. 11. num. 20.*

2. Verùm oppositum tenet Cornejo *in 3. part. tr. 5. de cens. in gen. disp. 4. dub. 2. qu. 3.* non quia creditor censuram suspendat, sicut suspendit terminum, sed quod à judice suspendi credatur eo ipso, quòd creditor, ad cujus instantiam lata fuit, suspendi voluit ad termini prorogationem, & sic effectum habebit, si in secundo termino prorogato debitor non solvat, ut alia ratione motus docet Suar. *disp. 3. sect. 7. n. 11.* & ideo dicendum utramque sententiam non carere sua probabilitate.

RESOL. XX.

Fuit olim lata excommunicatio per vim, & metum, quæsierunt tunc à me, an fuerit nulla?
Idem est de absolutione excommunicationis. Ex part. 5 tract. 9. Resol. 69.

§. 1. NUllam fuisse, docet Cornejo *in 3. par. tr. 5. de cens. in gen. disp. 2. dub. 4.* Hugolinus *de cens. tab. 1. cap. 2. §. 4. nu. 2.* Sayrus *lib. 1. c. 6. n. 9.* quos citat, & sequitor novissimè doctus Jurisconsultus Aotonius Cabreros de Avendanno *in tr. de metu lib. 2. c. 31. nu. 171.* cujus fundamentum est, quòd absolutio ab excommunicatione per eamdem vim & metum extorta est invalida, ut expressè deciditur *in cap. unic. de iis quæ vi, metusve causa fiunt, in 6.* ergo similiter est invalida excommunicatio eodem metu extorta. Confirmatur secundò, quia jura in favorabilibus sunt amplianda, & in odiosis restringenda: ergo si absolutio censetur jure irrita ratione metus, & violentiæ, multò magis id censendum est de ipsa excommunicatione; quia excommunicatio odiosa est, absolutio verò favorabilis. Tertiò astruitur ex vulgari regula à pluribus approbata, nimirum quod quando aliqua veteri jure facta sunt paria, id, quod jure novo de uno statuitur, extendi debet ad alterum; sed jus ligandi & solvendi sunt paria; ergo quod *in d. cap. unic.* statutum est de absolutione, idem similiter statutum censeri debet de ipsa excommuoicatione. Quartò probator *ex text. in c. verbū Dei, de pœnitentia dist. 1.* ubi dicitur eum, qui non habet potestatem absolvendi non habere potestatem ligandi. Ergo sicut metu coactus invalidè absolvit, ita etiam invalidè excommunicat. Hæc sententia est probabilis.

Sup. hoc à signantes pro absolutione excommunicationis in tr. 5. tr. 3. [illegible] Res. [illegible] [illegible] prope finem, [illegible] Res. 199 §. 1. [illegible] Ex lime.

2 Sed non minus probabilem contrariam esse existimo nempè excommunicationem latam per vim & metum, esse validam, & ita tenet Coninch. *de Sacram. disp. 14. dub. 5. num. 36.* Merolla *tom. 1. disp. 1. c. 3. dub. 19. n. 257.* Suar. *de cens. disp. 1. sect. 5. n. 2.* Alterius *de cens. tom. 1. lib. 3. cap. 2. disp. 9.* & alii. Et ratio est, quia ea quæ metu fiunt, valida sunt, nisi jure aliquo impediantur, cùm voluntas coacta voluntas sit ex Aristotele *3. Ethic. cap. 1. & l. si mulier, §. si metu, ff. quod metus causa*: ergo &c. Deinde qui per metum fert excommunicationem, habet intentionem ligandi, vel non. Si primum, non obstat metus quominus vim ligandi habeat, siquidem intentio nunquam potest aliqua vi humana extorqueri. Si secundum, excommunicatio erit irrita, sed non ratione metus, sed defectu intentionis. Et ideo hanc sententiam novissimè Hurtado *de cens. in comm. difficult. 6. nu. 24.* ubi sic ait. Quòd autem censura feratur metu gravi, seu cadente in constantem virum, non obstat valori censuræ, quia censura sic lata nullo jure irritetur, quia io primis non jure naturali, quia quamvis eo metu fiat, est simpliciter voluntaria, deinde non jure aliquo positivo, quia nullum est, quo irritetur, etiamsi absolutio à censura, quamvis favorabilis ipsis absolvendo irritetur *in cap. unico, de iis quæ vi, metusve causa fiunt in 6.* qoia ad hanc irritandam fuit major ratio, quàm ad irritandam lationem censuræ, quia crebrius contingit absolutionem fieri metu, quàm lationem censuræ, præsertim quòd nullitas absolutionis metu extortæ est favor potestatis Ecclesiasticæ, quæ maximè infirmaretur, si absolutio sic extorta maneat valida, non verò si latio censuræ aliàs justa: & magis prospiciendum est favori potestatis Ecclesiæ, quàm delinquentis indigni favori. Hæc Hurtado cui libenter adhæreo.

RESOL. XXI.

An si judex sit excommunicatus, validè alium excommunicet?
Idem est dicendum de judice suspenso, & nominatim denuntiato, vel notorio percussore Clerici.
Et quid dicendum est, si judex excommunicatus, aut suspensus est occultus? Ex p. 5. tr. 9. Res. 50.

§. 1. DOctores communiter conveniunt in hoc, quod nullus Clericus, judex, vel alius excommunicatus, vel suspensus nominatim denunciatus, aut notorius Clerici percussor, habet potestatem excommunicandi, quando, & ubi est manifestus, & si tentet ferre excommunicationem, talis excommunicatio erit nulla, & ratio hujus est, quia judex talis non toleratur ab Ecclesia, & est illi penitus ablata jurisdictio. Sed controversia tota est, quando talis judex excommunicatus, aut suspensus est occultus, multi enim asserunt talem judicem non habere auctoritatem excommunicandi, & quòd si tentet excommunicare, excommunicationem esse nullam. Ita Angel. *in summ. verb. excommunicatio*. Ledes. secutus *glos. 24. quæst. 1.*

Sed. hoc in t. 6. tr. 9 Res. [illegible] §. Not ad mod. & quod peccatum mortale inf. in Res. 143 §. 1. [illegible] judicem excommunicatum, & c. contentum in hoc [illegible] Resol. seq [illegible] §. ul post med.

quæst. 1. Et ratio illorum est; quia excommunicatio, & suspensio tollit jurisdictionem excommunicandi, & suspendendi. Contraria sententia est communis aliorum, quòd jurisdictio excommunicandi, vel suspendendi non tollitur nisi per manifestam sententiam. Et ita docet Bizozerus *in summ. de excom. part. 2. cap. 1. num. 5.*

R E S O L. XXII.

An judex excommunicatus toleratus validè alium excommunicet? Ex p. 6. tr. 9. Ref. 135.

Sup. hoc lege doctr. Ref. seq.

§. 1. NEgativè respondet Suarez *disp. 14. sect. 2. num. 15.* & Layman *lib. 2. tract. 3. par. 2. cap. 5. n. 7.* quia in Extravagante Constantiensi nullum jus, favor, aut licentia data est ipsis excommunicatis, nisi quatenus cedit in gratiam, commodum, aut petitionem reliquorum fidelium: ergo actus jurisdictionis coactivæ, quos judex ex officio exercet erga subditum invitum, non minus nunc inefficaces, seu irriti sunt quàm olim fuerunt.

2 Sed contrariam sententiam non minus probabilem esse puto, quam videtur tenere Guttierez *in Canon. qq. l. 1. c. 1. n. 82.* & absolutè docet Coninch. *de Sacram. disp. 14. dub. 10. num. 91.* quia cùm talis quamdiu publicè agnoscitur verus judex, Ecclesia ipsius defectum propter bonum commune supplente, validè exerceat actus jurisdictionis, validè etiam reo præcipit, ut justæ sententiæ pareat; nam hæc præceptio est actus talis jurisdictionis, & consequenter ille est contumax nolendo obedire, atqui quamdiu contra eum non excipitur, publicè agnoscitur verus, ac legitimus judex. Ergo reus est contumax et non obediendo. Secundò, quia eo modo quoad exercitium actuum judicialium jam se habet excommunicatus quicumque toleratus, sicut olim se habebat excommunicatus occultus, quia eodem planè modo uterque verè à parte rei habet impeditam jurisdictionem, & tamen eius actus validè exercet, Ecclesia ejus defectum supplente. Atqui tali judici olim reus tenebatur obedire, nisi contra eum legitimè exciperet, ut patet *ex c. 1. de exceptionibus in 6. & exceptionem 12. de exceptionibus.* Ergo simili modo tenetur etiam obedire modo tolerato etiam publicè excommunicato. Sed de tota hac materia excommunicationis fusiorem tractatum expecta, quamprimùm typis mandatum à Patre Martino Patres, Societatis JESU, viro quidem docto, & amicissimo.

Quoad hoc lege doct. Resol. ... Sed controversia.

R E S O L. XXIII.

An judex excommunicatus telleratus possit validè exercere jurisdictionem.

Et quid est dicendum, si talis sit excommunicatus denunciatus, & se transferat ad alium locum, ubi passim ignoratur, quod sit nominatim denunciatus, vel publicus Clerici percussor, & eligatur in judicem, an illius acta valeant in favorem publicum?

Et an collatio, seu electio facta à tali excommunicato valeat, &c. Ex p. 5. tr. 9. Ref. 109.

Sup. hoc lege doctrinam Ref. preced.

§. 1. REspondeo affirmativè post Concilium Constantiense: sed cùm hoc sit verum, potest tamen quis illius judicium declinare, opponendo excommunicationem. Nam quamvis fideles possint cum eo conversari, non tamen tenentur; unde si velit censura irretire non obedientem, censura erit nulla defectu contumaciæ & peccati in altero, cùm non obediendo ei, non peccet, & ita docet Præpositus *in 3. p. q. 21. de excomm. dub. 12. n. 78.* qui *n. 79.* censet dicta de excommunicato tolerato certo casu habere etiam locum in excommunicato vitando, si videlicet talis transferat se ad alium locum, ubi passim ignoratur, quòd sit nominatim denunciatus, vel publicus Clerici percussor, & eligatur in judicem, illius acta valere in favorem publicum. Unde dicendum collationem factam à tali excommunicato valere, similiter electionem, &c. Et ita etiam docet Less. *l. 2. c. 29. dub. 7. n. 62.* & Suar. *disp. 13. sect. 2. nu. 16.*

R E S O L. XXIV.

An excommunicatus toleratus judicium exercens peccet mortaliter?

Et an secus dicendum sit de actibus aliis judicialibus, v.g. Advocati, Procuratoris, actoris, testis, & similibus? Ex p. 5. tr. 9. Resol. 131.

§. 1. AFfirmativè respondet Coninch. *de Sacram. disp. 14. dub. 14. n. 148.* ubi sic ait: Sequitur excommunicatū etiam toleratum peccare mortaliter contra hanc prohibitionem, si extra casus, quibus ob aliorum commodum ac instantiam, aliasque rationes ad hoc necessitatur, beneficia Ecclesiastica conferat, aut eligat ad ea, aut judicium Ecclesiasticum, aut etiam sæculare, ut judex exerceat, quia hi actus sunt valde honorifici excommunicato, cumque supra cæteros fideles, à quibus ut putridum membrum præcisus est, extollunt, ideoque magnam indecentiam continent, & rationibus hujus prohibitionis multum repugnant. Quare in his actionibus non videtur facilè posse dari materia parva, quia eorum repugnantia non tam consistit in duratione actionis, quàm in dignitate, quę statui excommunicari repugnat, quæ necessariò inest omnibus istis actibus. Secus est de actibus aliis judicialibus, v.g. Advocati, Procuratoris, actoris, & testis, & similibus, quia hi non continent illam dignitatem, nec repugnantiam ita gravem cum fine illius prohibitionis: quare de iis ferè judicandum est, sicut de humana conversatione, & ita hanc sententiam docent etiam Layman & Lessius *ubi supra.*

Pro Advocato, & procuratore infra in Ref. 115. & in alio §. ejusdem, & pro teste, & actore in Ref. 112. & 115.

2 Sed in tali casu judicem excommunicatum, cujus acta valida sunt peccare tantùm venialiter, docet Bartol. Ledesma *de excomm. dub. 9.* Cajetanus *verb. excomm. vetita.* Navarr. *c. 29. n. 28 & seqq.* & ratio est, quia cùm Concilium non suspendat talem judicem ab officio, nec privet usu istius potestatis, solùm videtur illum actum prohibere, quatenus est communicatio quædam humana, non autem præcisè quatenus est actus jurisdictionis, & potestatis judiciariæ; & hanc sententiam probabilem esse fatentur ipsimet adversarii, ut Layman *l. 2. tr. 5. part. 2. c. 3. n. 2.* & Less. *l. 2. c. 29. dub. 7. n. 59.* qui pro hac sententia citat etiam Henriquez.

R E S O L. XXV.

An effectus excommunicationis quoad privationem usus jurisdictionis habeant locum in judice sæculare excommunicato non tolerato?

Et an subditi absolvantur ab obligatione obediendi superioribus excommunicatis? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 108.

§. 1. DOctores communiter censent habere; quibus licèt consentiat Malderus *tr. 6. de Just. c. 11. dub. 1.* censet non satis probari ex Canonibus licentiam judicis sæcularis excommunicati esse irritam, & quidem varia capitula citari solita apertè loquuntur de judice Ecclesiastico, alia non agunt de omni excommunicato, sed de excommunicatis propter certas causas, ut *c. adversus, de immunit. Eccles.* decernuntur irritæ sententiæ Consulum & Rectorum civitatum, qui excommunicantur propter exactionem factam ab Ecclesiis, vel Ecclesiasticis, *c. excommunicatus, §. credentes de hæreticis.* Non annullatur sententia excommunicati in genere, sed excommunicati propter hęresim. Ergo &c. Vide Victoriam *in summ. de excom. n. 16*

Sup. hoc ex ref. seq. lege à lin. 8 & vers. Difficultas.

2 Verùm omnino dicendum est acta judicis sæcularis excommunicati non tolerati esse irrita, quod & videtur benè colligi ex *c. præsidentes, de hæreticis, in 6.* ubi aliis deficientibus datur peculiaris potestas judicibus excommunicatis procedendi contra hæreticos ad instantiam Ordinariorum, &c. Ubi Pontifex supponit eorum potestatem aliàs impediri ratione excommunicationis; unde hi etiam peccant usurpatione jurisdictionis, si ullos actus jurisdictionis officii sui exerceant, & tales actus sunt irriti, & nulli, intrinsecè sunt actus jurisdictionis: & ita docet Præpositus *in 3. par. qu. 2. de excomm. dub 12. n. 75.* Hurtado *disp. 8. de excomm. dif. 2. nu. 3.* & Turrianus *lib. 2. disp. 14. dub. 1.* ubi ex Suarez probat hanc sententiam ex consensu, & consuetudine Ecclesiæ, & illam etiam colligit ex *cap. penul & ult. 15. q. 6.* ubi * subditi absolvuntur ab obligatione obediendi superioribus excommunicatis.

R E S O L. XXVI.

An excommunicatus sit incapax officiorum jurisdictionis sæcularis?

Et explanantur diversi casus pro præsentatione, collatione, acceptatione, optatione beneficii, tempore quo collator, vel præsentatus, est in excommunicatione. Ex part. 9. tract. 8. Misc. 3. Resol. 34.

§. 1. SUppono excommunicatum esse incapacem non solùm beneficii, sed cujusvis officii, muneris, seu dignitatis Ecclesiasticæ, uti Legati, Delegati, Inquisitoris, Administratoris, seu Gubernatoris, Episcopatus, Provisoris, seu Vicarii Episcopi, & à fortiori Provincialis, Generalis Ordinum, Rectoris, Guardiani, seu Præpositi Conventus, ex *cap. Postulast. & fin. de Cleric. excomm. ministr.* Difficultas est, an sit incapax officiorum jurisdictionis sæcularis? Et affirmativè respondet Garzia *de benefic. t. 2. p. 7. c. 13. n. 24.* qui citat Avilam, Toletum, Henriquez, Sayrum, Ugolinum. Probatur: quia excommunicato interdicta est communicatio cum fidelibus, & jurisdictionis exercitium: ergo prohibetur collatio officii & muneris hoc exercitium exigentis, ex *l. Oratio de sponsalib.* Deinde in *c. Venerabilem 34. de elect.* cavetur ne Hæreticus, aut excommunicatus in Imperatorem eligatur, & si fuerit electus irritetur ejus electio. Signum ergo est, officium jurisdictionis excommunicato concedi non posse; Limitat tamen Garzia hanc sententiam *n. 25.* ubi electione, seu libera collatione, conferuntur hujusmodi dignitates, seu officia sæcularia: secus ubi obveniunt successione, seu ratione bonorum, vel majoratus, quibus excommunicatione suspenditur usus jurisdictionis.

Sup. hoc quod hic supponitur sup. in Ref. ... & in ... tr. 9. Ref. ...

2 Sed

2 Sed mihi, ut verum fatear absolutè opinio negativa magis placet quàm tuetur Suar. *de cens. disp.* 16. *sect.* 2. n. 1. quem affert Garzia, cui ego addo Coninch. *de Sacram. disp.* 14. *dub.* 11. *n.* 106. Hurtad. *disp.* 8. *diffic.* 2. Filliuc. *to.* 1. *tr.* 12. *c.* 5. *n.* 118. & alios. Ratio est, quia ex prohibitione usus, & exercitii jurisdictionis excommunicato facta, solùm infertur prohibitam esse iurisdictionis concessionem: at non infertur, nullam, & irritam esse. Ex alia parte, nullus est Textus hanc irritationem inducens: nam Textus in *c. Venerabilem* potiùs probat, valere Imperatoris electionem, tametsi veniat irritandi. In officiis verò, & muneribus Ecclesiasticis, quia proximiùs beneficii conditioni accedunt, admittit communis sententia hanc annullationem, & irritationem. Non igitur ad officia, & munera temporalia extendi debet.

Sup. his duobus primis diffic. fusc. in R. 172. §. c. 2. & 3. in Resol. 172 per totam, & pro parte in aliis §§. earum noscitentur.

3 Notandum est hic obiter primò, quod affirmant plures, si eligaris ad beneficium tempore habili, & acceptes tempore excommunicationis, validam esse acceptationem. Ex hac doctrina inferunt graves Doctores in Ecclesia, in qua est jus optandi pinguiorem præbendam, excommunicatum optare posse. Secundò inferunt, si sis coadjutor cùm futura successione, & tempore mortis proprietarii excommunicatus existas, non impediri consequutione præbendæ, si in forma gratiosa facta est, licèt aliqui probabiliter supradicta non admittant. Sed nostra sententia est probabilior. Vide Avilam *part.* 2. *c.* 6. *disp.* 5. *dub.* 6. & Garziam *ubi suprà*, *nu.* 35.

Sup. contenta in hoc & seq. §. infra in R. 270 per totam, & in alio § ejus annot.

4 Notandum secundò, quod excommunicatus obtinens in excommunicatione absolvi debet, ut beneficium retineat; sed nova collatione indiget. Verùm, si collatio, vel electio; quæ ad Ordinarium pertinet, facta est tempore excommunicationis, ex dispensatione Ordinarii, retinere beneficium poterit, quia ea dispensatio æquivalet novæ collationi: At si collatio pertinet ad Ordinarium, prærequiritur præsentatio patroni laici, vel Ecclesiastici, vel collatio pertinet ad Pontificem, est gravis difficultas, an ex sola dispensatione Ordinarii beneficium retinere possis; Negat Avila *ubi suprà dub.* 4. *concl.* 2. Suar. *de cens. disp.* 13 *sect.* 1. *n.* 43. Coninch *disp.* 14. *dub.* 9. *n.* 75. Garzia *l. c. n.* 76. & alii: quia hæc dispensatio æquivalet novæ collationi: at Ordinarius beneficium, quod est de alterius præsentatione, patrono inconsulto, providere nequit: minùsque potest beneficium Sedi Apostolicæ affectum conferre. Ergo neque potorit dispensare, ut retineatur.

5 His tamen non obstantibus, contrariam, tanquam probabilem, admitto cum Laym. *l.* 1. *tr.* 5. *p.* 2. *c.* 2. *n.* 8. Azorio *p.* 2. *l.* 6. *c.* 7. *q.* 2. *§. Quid dicendum*, & aliis quos citat, & sequitur Sanch *lib.* 8. *disp.* 7. *n.* 12. ubi triplicem conditionem apponit. Prima, ut collationis nullitas occulta sit. Secunda, ne cedat dispensatio in tertii coelecti præiudicium. Tertia, nesciens se inhabilem esse, possessionem beneficii acceperit, quia eo casu incurrit vitium intrusionis. Sed ab hoc, si occultum est, dispensari potest. Dicendum est itaque, satis probabiliter in tali casu ex sola dispensatione Ordinarii posse excommunicatum prædicta beneficia retinere: quia, ut faciliùs fidelium conscientiis consulatur, videtur hæc potestas Ordinario concessa in dicto *c. Postulastis.* Siquidem non reservatur Pontifici. Dispensatio autem non reservata concessa censetur Ordinario, argum. *c. Nuper, de sent. excommun.*

RESOL. XXVII.

An injustè excommunicatus v. g. ex causa præsumpta secundùm allegata, & probata, teneatur se abstinere à communione fidelium, & ab aliis actibus prohibitis?

Et an in dicto casu, quamvis ad id teneatur ratione scandali, imò ratione obedientiæ, non fiat irregularis celebrando, non solùm quando in occulto celebrat, sed etiam quando in publico, & coram eis, quibus censura est nota, & innocentia incognita, &c. Ex p. 5. tr. 9. Ref. 27.

§. 1. De justa excommunicatione, valida tamen, notandum est tripliciter posse esse injustam, uno modo ex pravo affectu tantùm, Secundò ex defectu ordinis à jure statuti. Tertiò ex defectu causæ, quando revera non est, licèt præsumatur. Et si primo tantùm modo sit injusta, non videtur dubium, quin habeat omnes effectus, quia si alia omnia requisita adsint, solus primus affectus judicis non impedit efficacitatem sententiæ, & idem judicandum est de excommunicatione injusta ex solo defectu ordinis, & injusta ex defectu causæ.

Sup. hoc infra vide adhuc magis latè doctrinam in R. 29. & lege etiam Ref. ann. not. seq.

2 Sed circa præsentem quæstionem prima opinio antiquorum fuit, talem sententiam validam esse, atque timendam, & observandam. Ita S. Th. *in* 4. *dist.* 18. *q.* 2. *art.* 1. *q.* 1. Rich. *art.* 1. *q.* Duran. *q.* 4. & aliorum, probatur ex *c. sentent.* 11. *q.* 3. ubi dicitur sententiam judicis sive justam, sive injustam timendam esse. Secundò, quia secundùm allegata & probata talis sententia est vera; ergo habet effectum. Gabr. *dist.* 18. *qu.* 2. *art.* 2. docet, talem sententiam non obligare quoad Deum, benè tamen quoad Ecclesiam, & sequitur Adrian. *quodlib.* 6. *art.* 1. Mario *d ist.* 18. *qu.* 2. *art.* 4. & alii, qui docent eam tantùm servandam esse in publico, non tamen in occulto. Dicendum est igitur in publico sic excommunicatum obligari ad obediendum judici, quia secundùm allegata & probata rectè judicat: probabile autem est in occulto non teneri, est enim ille innocens: ergo non est causa, ob quam obligetur iste ad obediendum, quando nullum est scandalum, fateor tamen non esse improbabilem sententiam antiquorum asserentium, etiam in occulto obligari ad obediendum, quia judex justè procedit, & habet potestatem præcipiendi modo humano, hoc est, secundùm allegata & probata. Et ita ex Vasq. docet Turrian. *de cens. lib.* 2. *disp.* 20. *dub.* 1.

Sup. sequentibus abhinc usque in finem hujus Ref. in Ref. seq. lege à §. Verum.

3 Sed non desinam hic apponere verba Gasparis Hurtado *de cens. in comm. diffic.* 24. *nu.* 104. ubi sic ait: qui injustè sententiam censuræ patitur, tenetur coram eis, quibus sententia censuræ est nota, & innocentia ignota, se gerere, ut censura innodatus ratione scandali, ne eis videatur censuram contemnere, sed non tenetur ad id ratione obedientiæ, quia non tenetur immediatè ratione censuræ, cùm non sit valida, nec ratione alicuius prohibitionis à judice superadditæ ipsi censuræ, quia judex nullam ponit, quia nihil aliud facit, quàm ferre censuram; sed quamvis ad id teneatur ratione scandali imò & admittamus teneri ratione obedientiæ, non fit irregularis celebrando, non solùm quando in occulto celebrat, sed etiam quando in publico, & coram prædictis, quia quamvis teneatur abstinere, non tamen ex vi censuræ. Hæc Hurtado: videatur etiam Faber *in* 4. *sent. de cens. dist.* 125. *q.* 1. *disp.* 4. *c.* 3. *n.* 91. & Suar. *de cens. disp.* 4. *sect.* 7. *n.* 13. Præpositus *in* 3. *p. de cens. in gen. q.* 1. *dub.* 10. *nu.* 64. & alii penes ipsos.

Sup. hoc ibid. § Sed, & in §. ultim.

RESOL. XXVIII.

An injustè excommunicatus incurrat in pœnas justè excommunicationis?

Sed quid est dicendum de pœnis, quas incurrunt violantes censuras, de irregularitate celebrando Missam in dicta excommunicatione; de collatione, & receptione beneficii; deferente suffragium, & similibus?

Et difficultas consistit, si violat censuras in publico.

Et an communicans cum tali excommunicato incurrat pœnas juris impositas?

Et adhuc aliud dubium superest, an ab orationibus generalibus Ecclesiæ, à quibus excluduntur excommunicati, excludatur supradictus excommunicatus? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 28.

§. 1. Et quoad pœnas spirituales, dico certum esse, fideles orantes in publico non orare pro tali excommunicato, etiamsi illis constet illum esse innocentem, quia talis sententia saltem habet vim obligandi in actionibus externis, & judex procedit secundùm allegata, & probata. Sed dubium est, an ab orationibus Ecclesiæ generalibus pro fidelibus, à quibus excluduntur excommunicati, excludatur prædictus excommunicatus? Et assero non incurrere hanc pœnam, quia non est credendum Ecclesiam hoc velle; sed difficultas est pœnis externis; & de exterioribus effectibus; & aliqui asserunt, quòd tam in publico, quàm in privato incurruntur. Ita ut, v. g. ille maneat privatus actione activa & passiva beneficiorum: & huic sententiæ favent DD. citati *dubio præced.* qui absolutè dixerunt talem excommunicationem obligare, non distinguentes de obligatione in publico, vel secreto. Probatur verò hæc sententia ex *c. venerabilibus, de sent. excomm. in* 6. ubi assignatur differentia inter absolutionem excommunicationis injustæ, & excommunicationis nullius; quòd absolutio nullius solet esse ad cautelam, alterius verò semper est simplex absolutio. Et quòd possit Ecclesia eas imponere pœnas, patet, quia dare jus ad electionem vel jurisdictionem ad administranda Sacramenta pendet ex judicio Ecclesiæ, & habet potestatem auferendi secundùm allegata & probata, & ita ex Vasquez *de excomm. dub.* 11. *nu.* 13. docet Turrianus *de cens. lib.* 2. *disp.* 20. *dub.* 2.

Quoad hoc lege doctrinam Ref. seq & Ref. not. seq.

2 Verùm ego contrariam sententiam teneo cum Suarez *de cens. disp.* 4. *sect.* 7. *num.* 14. quia non est credibile Ecclesiam velle hoc modo obligare. Et hanc sententiam non carere probabilitate, præsertim in ordine ad praxim, & sedandas conscientias, concedit ipsemet Turrianus *loc. c.* Unde illam tenet novissimè Prepos. *in* 3. *p. q.* 1. *de cens. in comm. dub.* 10. *n.* 64. ubi sic ait: Innocens non obligatur censura ratione sui, sed eatenus tantùm tenetur eam exterius servare, quatenus est necesse ad tollendum scandalum, quia non est verisimile Ecclesiam velle tam graviter punire eum, qui verè est innocens, & se pro tali certò cognoscit, & velle eum privare spiritualibus bonis, & quidem ita ut ipsemet sine alterius interventu teneatur esse executor. Confirmatur in aliis pœnis, is, qui verè est innocens, potest declinare pœnam, quantum citra vim fieri potest. Hinc sequitur quòd talis innocens celebrando non incurrat irregularitatem, & quòd in conscientia possit recipere beneficium, & collatio non sit irrita, item ferre suffragium. Ita ille, satis quidem probabiliter, ut dictum est.

Sup. sequentibus abhinc usque in finem hujus Ref lege in Ref præcedentis à § Sed circa usque in finem, Ref. & vide etiam Resol. not. præteritam.

3 Sed quid dicendum de pœnis, quas incurrunt violantes censuras, & de irregularitate & similibus? Dico igitur illas non incurrere, quando actiones prohibitæ fiunt in occulto, quia istę pœnę non infliguntur ab homine, sed à jure violanti præceptum; sed in occulto, ut dictum est, non obligatur, ideò pœna

Sup. hoc lege §. ult. præcedentis Ref. & § ult. hujus Ref.

non

non habet locum. Difficultas verò consistit, si talis excommunicatus violet censuras in publico, & Vasq. cum Turriano *locis citatis*, docent talem revera incurrere irregularitatem, & alias pœnas juris, quia istæ assignantur à jure pro his, qui violant præceptum judicis, prædictus tamen excommnnicatus revera violat, quia in publico tenetur obedire. Sed P. Suarez *sect. cit. art.* 2. censet istum revera non esse irregularem. Primò, quia iste revera non est excommunicatus. Secundò; quia pœnæ istæ impositæ à jure noo incurruntur propter actum, nisi sit perfectus in sua specie, qualis non est hic, quæ argumenta facilem habent solutionem.

4 Ad primum dicendum est illum esse excommuoicatum hoc sensu, ut teneatur obedire præcepto judicis, qui præcipit secundùm allegata & probata.

5 Ad secundum violationem hujus præcepti, ob quam imponitur prædicta pœna, perfectam esse in sua specie.

Sup hoc in §. n. 1 prec.

6 At his noo obstantibus sententiam negativam, quam docet Suasez, probabilem esse puto, quam etiam tuetur Joannes Præpos. insignis Theologus Societatis JESU, *ubi suprà nu.* 65. ubi sio asserit: Dixi eatenus teneri, quatenus est necesse ad tollendum scandalum, quia si nullo modo posset exercere functiones per censuram prohibitas sine scandalo, & quin censeretur potestas Ecclesiastica contemni, eas obire non posset, unde non potest hujusmodi actiones exercere coram iis, quibus non coostat de invaliditate censuræ, non tamen propterea incurret irregularitatem, quia noo obligatur ad id præcisè ratione censuræ, secundùm se spectatæ, sed quodam modo per accidēs, ne potestas Superioris censeatur contemni. Ita Præpositus, & ego. Et hanc opinionem probabilem esse fatetur ipsemet Turrianus *loco citato*, qui tamen optimè addit, quod talis propter violationem censuræ in publico factam puniretur revera, ut violator censuræ, & habebitur ut irregularis. Ex dictis infert Præpositus absolutè communicantem cum tali excommunicato incurrere pœnas juris impositas cum excommunicato, sed hoc limitat ex Vasquez Turrianus, quando excommunicato fit in occulto, secus autem in publico, & addit Præpos. *num.*66. talem excommunicatum apud Deum non privari suffragiis communibus Ecclesiæ; sed hoc dictum est suprà, & de hac tota quæstione, quando casus acciderit, ne deseras recognoscere Gordonum *in summ. to.* 1. *l.* 7. *q.* 6. *cap.* 3. *n.* 11. *& sequent.*

R E S O L. XXIX.

An excommunicatus nulliter teneatur abstinere à communione fidelium, & ab aliis prohibitis? Ex p. 5. tr. 9. Res. 26.

Ad roborandā de 2. hujus Res. lege duas præcedētes Res.

§. 1. AD hunc casum respondet negativè ex multis Theologis, insignis ille Jurisconsultus Ludovicus Mexia, & quia Codex non invenitur, ponam per extensum ejus verba, sic enim ait in leg. Regiam Toleti sub tit. *de los proprios y rentas de los Consejos, p.* 5. *fundam.* 2. *nu.* 28. *& seqq.* Sententia nulla jus non tribuit, quodque nulliter factum est factum non censetur *Clement. pastoralis, de re jud.* & Corneus explicat *in consil.* 325. *incipien. Prima facie videtur,* 3. *col. nu.* 11. *vol.* 1. & novissimè quasi sub eadem casus specie, Martin. ab Azpiscueta Navarrus (præceptor olim meus Salmanticæ) vir ingenii acumine ac varia doctrina præexcellens, *in prælectio, c. cùm contingat, de rescript. remed.* 3. *pag.* 160. *cum seqq.* secundùm meam impressionem, feriens etiam ibi plurium allegatione jurium Canonistarum & Theologorum sententiam excommunicationis, quæ aliqua de causa est nulla, timendam non esse *c. cui, & c. non debet* 11. *qu.* 3. ubi Greg. Non debet, inquit, is pœnam sustinere canonicam, in cujus damnatione non est canonica prolata sententia. Firmans idem Martin. *ibid.* auctoritate Paludani (Theologorum omnium hac in re doctissimi) *in* 4. *dist.* 18. *qu.* 5. *col.* 3. & Anton. Archiep. Florent. *in* 3. *tit.* 24. *c.* 73. excommunicatum nulliter denunciatum publicè non teneri abstinere à Divinis, neque ab alia hominum communicatione legitima, modò nullitas causæ publicata fuerit per eum. Quibus non obstat Angel. de Caval. *in verb. excommunicatio* 4. §. 19. qui casibus quindecim paulò antè ab eo relatis, quibus excommunicatio ipso jure est nulla, quorum undecim ponit gloss. singularis post Ioan. Monach. *in c. præsenti, de sent. excomm. l.* 6. subjicit hæc verba. In omnibus prædictis casibus sententia excommunicationis nullo modo est timenda, nec quoad Deum, nec quoad Ecclesiam, quando notoriè constat de aliquo ipsorum. Sed quando non constaret, tunc quoad Ecclesiam esset timenda, & ipsam contemnens peccaret mortaliter, & posset excommunicari. Hoc enim ejus dictum, dum de notorio loquitur, intelligi non debet eo modo, quo notorium capitur *in c. vestra de cohab. cleric. & mul.* ut ibi definit Anton. *n.* 31. nec idem accipitur *in c. fin. de tempor. ordinand.* Sed in genere pro eo, quod est manifestum, hoc est, secundùm Panorm. *in d. c. vestra n.* 13. per clamosam insinuationem certò auctore præcedente patefactum. Alioqui Angel. contrarius esset Paludano, & D. Antonino, imò & prædictis juribus, quod non est credendum. Unde plusculum vigilantiæ desiderari potest in Sylvio, mea sententia, aliàs vigilantissimo *in verb. excomm.* 2. *notab. vers.* 13. qui relatis & probatis antedictis verbis Paludani, subiicit hoc Angel. dictum ad verbum, eo non citato, nec aliter verbis ejus temperatis, quæ tamen erudito, & in materia notorii exercitato, contraria meritò videri possunt. Et diligentior mihi videtur Gabriel (vir omnium consensu doctissimus) qui *in* 4. *dist.* 18. *qu.* 2. *col.* 11. altiùs in omnibus in hæc verba, quæ ad nostrum quoque thema spectant, loquitur. Si vero excommunicatio fuerit nulla ob defectum jurisdictionis super excommunicatum simpliciter, vel in illo casu quo fertur excommunicatio, vel quia fortur post appellationem legitimè interpositam, vel ob alium defectum, propter quem ipso jure est irrita, tunc non oportet eam timere, nec pro excommunicato agere, seu gerere, vitando communionem Sacramentorum & hominum, quoniam quod non est, non oportet timere: sed dum sententia est nulla, jam non est excommunicatio, nec quoad Deum, nec quoad Ecclesiam, quia secundùm veritatem nullam sententiam juris incurrit, qui sententiam, quæ nulla est, non custodit, timenda tamen est, non sententia, sed scandalum populi vulgaris, nescientis sententiam esse nullam: unde si aliquis publicè excommunicatur, & denunciatur nulliter; ex adverso publicet ipse sufficieoter causam, propter quam sententia est irrita, quo facto non pareat sententiæ, & si aliqui tunc scandalizantur, non est scandalum pusillorum, sed Pharisæorum secundùm regulam Christi *Matth.* 15. contemnendum. Attamen non tenetur eam servare in occulto ante scandali sedationem, sed neque in occulto, nec in publico coram sapientibus, quibus nota est nullitas sententiæ tenetur eam observare. Hactenus ille. Cujus, & aliorum sententiæ curiosius hic retuli, quòd res hæc quotidiana sit, & nostro proposito maximè conveniat. Et hæc omnia docet Mexia *ubi suprà.* Licèt contrarium asserat Jo: Valer. *in differ. utr. fori, verb. excomm. differ.* 8. *per tot.* quem omnino quando casus occurrerit, videbis. Sed cum Mexia tenet Guttier. *can. qq. l.* 1. *c.* 4. *num.* 36. ubi firmiter docet sententiam excommunicationis nullam non esse timendam nullitatis causa publicata, & ita etiam docet ex Vasq. Turrian. *de cens. l.* 2. *disp.* 20. *dub.* 5. ubi sic ait: Si de excommunicatione nulla sit sermo, omnes fatentur revera nullum habere effectum; sed propter scandalum observanda est in publico, donec veritas manifesta sit: quod si ante manifestationem veritatis excommunicatus poblicè se ingerat divinis, peccabit, nullam tamen pœnam juris incurret ipso facto, cognita tamen veritate nullum erit scandalum illam non observare. Docuit verò Sylvest. *verb. excomm.* 2. *notabili* 1. *cas.* 15. P. Vasq. *suprà* cum aliis Doctoribus satis esse, ut excommunicatio sit nulla, quod ita judicetur à sapientibus, neque est necessarium, ut vulgus ita judicet. Benè autem notavit P. Vasq; necessarium esse, ut antequam quis operetur contra illam, manifestetur vulgò judicium sapientium, hoc enim condonandum est ignorantiæ proximi. Sic ille.

R E S O L. XXX.

An qui probabiliter judicat sententiam excommunicationis esse nullam, teneatur se abstinere, & incurrat pœnas juris? Ex p. 5. tr. 9. Res. 29.

§. 1. AD hoc dubium satis quidem practicabile respondet Vasquez *de excomm. dub.* 11. *nu.* 23. ubi sic ait: Restat ut dicamus de sententia illa, de qua probabiliter dubitatur, an sit valida, vel non: & de hac dicendum est, quod docuit Sotus quòd in dubiis pro judice ferente sententiam judicandum est, & ita tenentur parere sic excommunicati, tam in exteriori hominum convictu, & apparentia, quàm in occulto, quia judicandum est pro judice; quod sit valida, & si contra quis fecerit, incidit in omnem pœnam à jure stabilitam, quòd licèt non dicat Sotus, mihi tamen consequenter videtur dicendum, quia jam est peccatum inobedientiæ etiam in occulto contra sententiam excommunicationis. Nihilominus adhuc mihi videtur, quod pœnæ, quæ sunt ipsamet excommunicatio, & ipso facto quòd quis excommunicatur, incurruntur, noo incurruntur in hoc casu, nisi in rei veritate valida sit sententia; quia si in re non est valida sententia: ergo neque excommunicatio, ergo neque pœna quæ est excommunicatio, & in hoc verum habet dictum Navarri & Cajetani, quòd in exteriori foro ille talis reputabitur inhabilis, vel ad eligendum, vel ut eligatur. Et ita hanc sententiam docet etiam Turrian. *de cens. lib.* 2. *disp.* 21. *dub.* 3. & ne deseras videre Villalobos *in sum. tom.* 1. *tract.* 16. *diffic.* 51. *num* 7. ubi sic ait: (Si el juez pone censura siguiendo opinioo probable, ligarà, aunque segun otra sentencia sea nula, y no puede el subdito hazer contra ella, aunque sea de opinion contraria.) Ita ille, quod est valdè notandum à judicibus laicis, quando excommunicantur ab Episcopis, licèt pro se habeant opinionem probabilem.

Sup. hoc in Res. seq. & infra in Res. 111. & in p. 9. tr. 1. Res. 107. §. Et tandem.

Sup hoc in Res. 1. not. prec. & in eodem §.

R E S O L. XXXI.

An excommunicatio liget, quando pro subdito adsit opinio probabilis in contrarium?

Et resolutio hujus dubii multum pendet ex illa difficultate, an obe- dire

dire debeat subditus Superiori præcipienti juxta sententiam probabilem? Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 46. aliàs 45.

Sup. hoc in Ref. prim. & in aliis ejus omnes, & [illegible] Verum hujus Ref.

§. 1. NEgativam sententiam nominatim contra me docet eruditissimus P. Stephanus Spinula *in Opusc. de Elect. opin. disp. ultim. sect. 4. per totam*. Probat hanc sententiam *ex cap. 1. de postulatione Prælator.* quem textum (ait) sic induco. Damnat Pontifex Episcopum Altisiodorensem, qui in sua Diœcesi non servaverat interdictum fulminatum à Legato Papæ, licèt se excusantem, quia non fuisset in sua Ecclesia promulgatum, quia nullam sufficientem excusationem adhibeat, sed omnia erant frivola, quæcumque adducebantur: quia satis superque illius interdicti ad illum fama certa pervenerat: quin in sua Metropolitana Ecclesia tale interdictum fuerat promulgatum, & servatum. Ex quo subdit Pontifex: hinc liquidò constat eum non posse excusari. Ergo à contrario, cùm quis potest sufficienter excusari, non est damnandus, nec incurrit pœnas violatæ obedientiæ, & censuræ Ecclesiasticæ, quam non tenetur timere, quia illa non afficitur. In tantum enim Episcopus Altisiodorensis dicitur debuisse servare interdictum, quia nullam excusationem sufficientem poterat afferre, quare non teneretur, & illo non afficeretur. Et quidem de hoc liquido constabat; unde tanquam reus violatę obedientię, & non servatæ, qua afficiebatur, damnatur, & punitur in eo capite; ergo à contrario, qui excusationem habet sufficientem, non afficitur censura, nec illam tenetur servare, seu se gerere ut illa affectum.

2 Modò subsumo, sed in casu opinionis probabilis, & sufficiens excusatio datur, nec liquidò constat, quem teneri, seu affici censura, & illa non afficitur.

3 Secundò: quia ignorantia invincibilis præcepti validi, & censuræ adnexæ præcepto verè ligantis, excusat à pręcepto, & censura; sed in casu opinionis probabilis hinc & inde est ignorantia invincibilis, quòd præceptum liget, & censura sit valida: ergo tunc hæc excusat quemque ab obedientia præcepti, & incursione censuræ. Major est evidens, quia est omnium jurium, & Doctorum axioma. Minor probatur. Tunc est ignorantia invincibilis rei, quando res ignoratur, nec quis potest, aut debet certiorari; sed quando concurrunt opiniones hinc, & inde probabiles, qui ignorat veritatem, ita ignorat, ut fortè absolutè non possit scire veritatem; quia absolutè impossibilis est demonstratio, seu evidens cognitio rei: sanè non debet aliud efficere, ut inveniat veritatem, cùm in probabili opinione tutò quiescat, nec debet ad ulteriora progredi, ergo tunc est ignorantia invincibilis, quæ excusat ab omni pœna, & ab omni culpa.

4 Tertiò: quia excommunicatio non incurritur sine contumacia, & inobedientia, quando quis Ecclesiæ parere debet, sed quando utrinque sunt opiniones probabiles, eligens quamcumque non est contumax contra Ecclesiam, nec inobediens est, cum parere non teneatur, cùm non sit certum tunc præceptum obligare, sed hoc sit sub opinione positum: in quo casu quælibet opinio in praxim deduci potest, nec ullum peccatum incurritur inobedientiæ, & contumaciæ, quæ supponit in subdito debitum parendi: quod in subdito non est, quotiescumque in superiore non est jus certum præcipiendi, quale non est cùm sit probabilis opinio, quòd non sit: ergo cùm subditus non teneatur obedire, si non obediat, nec inobediens, nec contumax est, & per consequens corruit etiam censura; tum quia est annexa præcepto, tanquam accessorium: tum quia hæc non incurritur sine speciali contraventione, & violatione præcepti, cui certò parendum sit.

5 Et hic adverte, quod licèt non sit sub opinione, an censura sit valida necne, sed solùm sit sub opinione, hinc & inde verè probabili, quòd id, quòd prohibet Superior, non sit illicitum, vel quòd à subdito sine peccato fieri potest, per hoc præcisè excusatur ab omni pęna, sub qua superior præceperit. Patet quia per id pręcisè, per quod quis excusatur à culpa, etiam excusatur à pęna, & quod sine culpa fit, nulla pęna puniri potest; juxta illud, Rem, quę culpa caret, in damnum vocari non convenit, *cap. cognoscentes de constit.*

6 Confirmatur, nam si quis credat probabiliorem Superiorem per errorem jussisse, aut non jussurum fuisse si veritatem novisset, non peccat obediendo; sed si qui habet opinionem probabilem, quòd Superior non possit pręcipere id, quòd præcipit, credit probabiliter Superiorem per errorem pręcipere, & non jussurum si veritatem nosset, si enim nosset se non posse pręcipere, certè non pręciperet: ergo in hoc casu non peccat non obediendo: ergo neque incurrit censuram, cùm hęc sine peccato non subsistat; tam enim per errorem credit probabiliter latum esse pręceptum, quàm censuram: unde nec illi parere tenetur, nec illa afficitur: & idem dicatur etiamsi ex parte Superioris esset opinio probabilior, quia etiam minus probabilis in praxim deducitur sine peccato, & tunc adhuc salvatur ignorantia invincibilis, & corruit contumacia, & inobedientia, & quæcumque culpa.

7 Dices, Si opinio Superioris sit vera, censura est valida; quia potuit Superior pręcipere: ergo tunc ligabit, ergo simpliciter timenda est: unde saltem ad cautelam petenda absolutio est, & Superiori obediendum. Respondeo negando consequentiam, quia ad hoc ut excommunicatio liget, non sufficit, quod habeat ex parte agentis, seu ferentis sufficiens principium sui valoris, sed etiam debet cadere supra objectum aptum: talis autem est subditus in isto casu, quia esto opinio Superioris sit vera, & Superior verè in re possit præcipere, hoc tamen quia non constat, & sub opinione positum, & opinio verè probabilis dicit Superiorem in hoc casu præcipere non posse; ideo subditus non obediendo non peccat, sufficienter enim excusatur ab obediendo; subditus autem non obnoxius peccato mortali, non potest ligari censura gravi, seu excommunicatione majori; unde quantum est de se excommunicatio illa est ligativa, per accidens autem non ligabit, ac proinde subditus absolutè non peccabit, nec incurret excommunicationem. Hucusque Pater Spinula, Spina quidem nimis acuta pro Superioribus. Ex cujus sententia sequeretur, quòd in dubio, an præceptum Superioris ex alio capite sit invalidum, quia dubitatur, an Superior hic & nunc possit præcipere, vel quia materia quam præcipit; non sit suæ jurisdictionis, vel quia illud, quod præcipitur, illicitum sit, non tenebitur quis obedirę, ac proinde neque timere debebit excommunicationem præcepto annexam: ergo multò magis id dicendum cum opinione probabili; quæ omnia Pater Spinula concedit.

Sup. hoc [illegible] Ref. 113. & 114.

8 Sed ad prædictorum confirmationem audiamus Januarium, virum doctum & sapientissimum in suis Resolutionibus Moralibus *p. 1. ref. 44. n. 13.* ubi docet, quòd si justitia in lege sit tantùm probabilis, non sufficit ad simpliciter obligandum subditum: nam quando est opinio pro Superiore, & pro subdito, possessio non magis favet juri Superioris in subditum, quàm libertati ipsius subditi, ut patet: ergo nec est major ratio cur subditus teneatur obedire Superiori, quàm sequi suam libertatem. Nam posita sub opinione potestate Superioris in subditum, eo ipso non dicitur Superior simpliciter esse in possessione, sed tantùm sub opinione seu opinabiliter, & sub opinione etiam est, subditum non teneri obedire Superiori sic præcipienti.

Sup. hoc [illegible] Verum.

9 Nec dicas primò, quòd subditus tenetur obedire, quando est incertus de re præcepta, an sit licita, vel an excedat potestatem Superioris: ergo etiam tenetur subditus obedire, quando adest opinio, quòd res præcepta sit justa, quia tunc subditus etiam est incertus. Nam respondet Joan. Sanchez *in selectis disp. 35. num. 37.* quod incertitudo in lege oriri potest, vel à dubietate, vel ab opinione: quando enim oritur à dubietate, non potest subditus non obedire, cùm Superior sit in possessione & in dubio melior sit conditio possidentis, nec potest subditus cum suo jure dubio expoliare Superiorem suo jure certo. At quando incertitudo oritur ab opinione, potest subditus non obedire, quia fas est cuique uti opinione probabili, ut omnes concedunt. Nec dicas secundò cum Vasquez *in 1. 2. qu. 19. disp. 62. c. 6. n. 32.* quòd subditus, id quod potest licitè exequi, tenetur exequi, accedente præcepto Superioris: sed potest licitè exequi quod præcipitur, etsi sit sub opinione: ergo tenetur. Nam contra est, quia subditus tenetur exequi quidquid potest licitè accedente præcepto Superioris habentis potestatem absolutè illud pręcipiendi. Nam ad pręcipiendum requiritur justitia ex parte pręcipientis, seu requiritur potestas in pręcipiente ad rem illam pręcipiendam, quæ potestas in pręcipiente, si est absoluta, subditus tenetur absolutè exequi mandatum, si licitè potest, si verò potestas illa in Superiore est sub opinione, tunc quia unicuique licitum est uti opinione probabili, subditus poterit licitè non obedire, sequendo opinionem probabilem oppositam. Unde distinguenda est major, quidquid potest subditus licitè exequi, ut subditus est, tenetur si pręcipiatur, conceditur: quidquid potest subditus licitè exequi, ut non subditus tenetur, negatur: nam potest subditus licitè exequi pręceptum Superioris circa res merè internas, & tamen non tenetur; sic etiam dicendum est, quòd quando adest opinio de re pręcepta, potest subditus sequi opinionem oppositam Superiori, quia secundùm illam opinionem, subditus in illa re non est subditus, nisi probabiliter; & sic quamvis licitè possit, non tenetur.

Sup. hoc [illegible] Resol. [illegible] post princ. hujus Ref.

10 Nec dicas tertiò, quòd sic daretur bellum justum ex utraque parte, cùm licitum sit Superiori pręcipere aliquid, sequendo opinionem sibi faventem, licitum sit subdito non obedire sequendo opinionem sibi faventem. Nam contra est, quia non implicat dari bellum justum ex utraq; parte, quando ignoramus veritatem; ignorantia enim veritatis utrumque excusat, ut optimè Thomas Sanchez, *in summ. l. 6. c. 3. num. 21. in fine*, nam tunc bellum erit justum ex una parte materialiter, & formaliter à parte rei; ex altera autem parte erit justum tantùm formaliter & erit materialiter injustum: quia si coram Deo Superior justa pręcepit, quæ secundùm opinionem subditi sunt injusta; tunc Superior injicit bellum justum materialiter, & formaliter, etsi subditus iniciat bellum formaliter tantùm justum, & materialiter injustum. Unde subditus, quando non obedit pręcepto Superioris, ductus ab opinione probabili; tunc non facit bellum de re justa absolutè, contra rem injustam absolutè, nam hoc implicat, sed facit bellum de re justa probabiliter contra rem injustam probabiliter, ut optimè Joann. Sanchez, *loc. cit. n. 42. vers. Sed esto*, & ex Maldero, *de virtutibus, qu. 40.*

Sup. hoc [illegible] post med. & [illegible]

*qu.*40 *dub.*4. & Molina *tom.*1. *de justitia disp.*103. & sic bellum non erit justum, & injustum secundùm idem, id est secundùm eandem rationem, sed erit justum secundùm rationem Superioris in sua opinione, secundùm quam rationem erit injustum bellum subditi contra Superiorem: & erit bellum justum secundùm opinionem, seu rationem opinionis subditi, secundùm quam rationem erit injustum bellum Superioris in subditum, & sic erit bellum justum, & injustum respectu diversorum, quod non implicat; non enim implicat, quod idem sit debitor, & creditor ejusdem secundùm diversas rationes.

11 Nec dicas quartò cum aliis, quod subditus peccat contra justitiam, dum Superiorem spoliat jure præcipiendi, quòd jus Superior habet ab illa opinione probabili; qui enim alterum spoliat re, quam justè possidet, injustitiam committit. Nam contra est, quia etsi verum sit, quod qui alium spoliat re, quam justè possidet, peccat contra justitiam, tamen hoc verum est, quando rem justè absolute possidet: at quando possidet rem justè probabiliter, & non absolutè, tunc non facit contra justitiam qui re illa ipsum spoliat, sequendo oppinionem oppositam. Nam possidere justè probabiliter admittit secum injustè probabiliter possidere: quando igitur subditus spoliat Superiorem illo jure justè probabiliter possesso, non spoliat illum secundùm quod justè probabiliter possidet secundùm opinionem Superioris, sed secundùm quod injustè probabiliter possidet secundùm opinionem ipsius subditi. Et hæc omnia docet Januarius ubi supra.

12 Vidisti, amice Lector, quàm validè hi duo docti Recentiores, post utrumque Sanchez, causam subditorum tutare voluerint. Quorum omnes rationes, & argumenta, hic per extensum in tui gratiam apponere volui. Vide etiam Franciscum Girago, *de Regim. Regul. p.*3. *dub.* 30. *per tot.* & ne deseras cognoscere Rocafull. *in praxi Theol. mor. p.*3. *l.*3. *dub.*14. *num.*143. ubi *nu.*146. sic ait: Quæres an in casu quo subditus sequens opinionem probabilem, non obtemperet Superiori, incurrat pœnas, vel censuris ligetur? Respondeo, non incurrere pœnas, neque censuris ligari. Et ratio est, quia non delinquit subditus non obtemperans in hoc casu, cùm sequens opinionem probabilem, culpa careat operando, juxta illam; & res, quæ culpa carent, in damnum vocari non debent, *c.* 2. *de Constitutionibus*, nec sine culpa quispiam puniendus est, ex *regul. in* 6. & lanè, si subditus puniretur in hoc casu, puniretur ob actionem, quæ solùm esset peccatum Superioris judicio, seu propter peccatum excogitatum à judico, non propter peccatum à Reo revera commissum quod est absurdum. Ita ille.

13 Verùm his non obstantibus ego non recedo à sententia affirmativa, quam olim docui, & contra me, ut dixi nominatim impugnat Pater Spinula; & ideò præter Vasquez, Villalobos, & Turrianum à me alibi citatos, tenet nostram sententiam sapientissimus Theologus Societatis Jesu Joannes Præpositus, *in* 3. *p.* D. Thomæ, *q.*1. *de censuris in communi, dub.*9. *nu.*63. ubi sic ait: Quando constat de potestate ferendi legem, censura debet servari, nisi apertè constet legem esse nullam, vel in se, vel in ordine ad censuram, vel ita moraliter judicetur esse nullam, ut pro ejus sententia vix appareant rationes probabiles; si enim vel probabiles appareant, judicandum est pro Legislatore, qui est in possessione ferendi legem, qui in usu hujus potestatis potest sese conformare sententiæ probabili, non minus quàm privati, & proinde eo casu subditi tenentur obedire; nisi enim ad id obligarentur, gravis perturbatio sequeretur in Ecclesia. Ita ille, cui adde ex eadem Societate Valer. Reginald. in praxi *to.*1. *l.*9. *c.*8. *n.*165. qui optimè observat, quòd ex contraria sententia sequeretur in Ecclesia confusio, & perturbatio Ordinis Hierarchici.

14 Sed quia resolutio hujus dubii, multum pandet ex illa difficultate, an obedire debeat subditus Superiori procedenti juxta sententiam probabilem? Vide Texedam *in Theol. mor. to.* 1. *tr.*2. *contr.*4. *n.*16. Præpositum *in* 1. 2. D. Thomæ, *q.*19. *a.*6. *du.* 5. §. 1. *nu.*3. & alios, quos citat, & sequitur Doctissimus Oviedo, *in p.*2. *tr.*5. *contr.*3. *punct.*5. *per totum*. Et quidem si quando æqualiter dubitatur de justitia, & injustitia legis, nihilominus subditus cogitur obedire, ut docent Doctores, quos citat, & sequitur Suarez, *l.*5. *de legibus, c.*18. ergo à fortiori, quando judicium est speculativum pro utraque parte, debet practicè præferri jus Superioris; est enim eadem ratio, vel major, quia in præsenti certò constat practicè de justitia legis, ibi autem neutrum constat practicè, vel speculativè, sed præsumptivè tantùm. Et quidem contrarium asserere esset, ut ait Giuniparus, *de jure Pontif. disp.*6. *c.*3. *num.*46. nimis larga licentia, & multam confusionem, & scandalum generaret in Republica Christiana, etiam respectu legum Civilium, & Sanctionum. & Statutorum principum sæcularium.

15 Nota verò, quod etiam si standum esset opinioni Patris Spinulę, & aliorum negativę, procederet quidem in foro conscientię, non autem in foro exteriori, in quo excommunicatus est puniendus, & ut talis existimandus; unde novissimè doctus, pater Bordonus, *in Consiliis Regul. to.*2. *ref.*78. *n.*198. sic asseruit: Quando clarè constat sententiam fuisse nullam, & invalidam, in hoc casu censuratus non tenetur timere, neque servare sententiam, quia illa non ligat neque apud Deum, neque adpu Ecclesiam, quæ neminem iniquè & contra justitiam ligat, quæ unicuique mandat servari jus illęsum. Dixi clarè, quod contingit in omnibus illis casibus, in quibus Doctores conveniunt in nullitate sententię. Quòd si in opinione sit casus, & utrinque sint Doctores communiter, ita quòd opinionem reddant probabiliorem, vel ęque probabilem ex parte judicis, in foro Ecclesię sententiatus tenetur timere, & servare censuram, quia tunc casus censetur dubius; in dubiis autem obediendum est Judici, & Pręlato, ex vulgatis juribus. In occulto autem, si pro se subditus habet probabilem opinionem, potest non servare sententiam: quia sic prudenter agendo non peccat coram Deo Ita ille; cui adde Rocafull. *ubi supr.* citatum in favorem negativę sententię, qui *l.*7. *de lege Eccles. c.*5. *n.*39. ait: Quòd si opinio probabilis excusaret subditum, id esset in foro conscientię, non tamen in foro exteriori tribueret inferiori potestatem, qua se eximeret ab obligatione legis probabili judicio innixę.

Sed ego puto nostram sententiam tenendam esse in utroque foro.

R E S O L. XXXII.

An si Episcopus prohibeat furtum sub pęna excommunicationis latę sententia, furans incurrat excommunicationem, si invincibiliter legem istam ignoret?

Idem dicendum est, si excommunicatio lata sit à Pontifice.

Et quę dicta sunt de excommunicatione, dicenda etiam sunt de suspensione, interdicto, & irregularitate.

Et quod est dicendum, si aliquis, v.g. vovit non fornicari, vel ludere sub pęna centum aureorum, si postea immemor voti fornicetur, infert &c. an teneatur solvere pęnam?

Idem est, si dum fornicatur, memor sit voti, non autem pęna imposita, et iamsi esset pęna castitatis, Religionis, peregrinationis Jerosolymitana, &c.

Idem est de eo, qui ex oblivione naturali omittit recitare Horas Canonicas, quod non tenetur restituere fructus. Ex part. 3. tr. 6. & Misc. 2. Res. 41.

§. 1. INcurrere in excommunicationem docent Alvar. *in p.* 2. D. Th. *disp.*159. *n.*5. Comitolus *l.*5. *q.*3. Covarruvias, *in c. alma mater, p.*1. §. 10. *n.*9. & alii penes ipsos. Et ratio est, quia excommunicatio lata est super furtum lege naturali damnatū.

2 Sed mihi contraria sententia magis placet quam tuentur Salas *in p.*2. *tom.*2. *tr.*13. *disp.*8. *sect.*10. Molina *tom.*4. *tr.*5. *dis.*71. *num.*9. Valentia *tom.*4. *disp.*7. *qu.*17. *punct.*7. Sanchez *de matrim. tom.*3. *lib.*9. *disp.*32. *num.*9. Suarez *de cens. disp.*4. *sect.*8. *num.*20. Henriquez *lib.*13. *c.*23. *n.*2. Azorius *tom.*1. *lib.*1. *cap.*15. *qu.*3. Toletus *lib.*1. *c.*8. Sayrus *de cens. lib.*5. *c.*18. *n.*24. Graffius *tom.*1. *lib.*4. *c.*9. *nu.*16. & alii penes ipsos. Et ratio est, quia ignorans invincibiliter excommunicationem impositam ab Episcopo, peccat tantùm contra jus naturale, adversùs quod se agere cognoscit, non autem jus positivum Episcopi, quod quidem invincibiliter ignorat. Ergo non incurrit in excommunicationem ab Episcopo latam.

3 Et hæc omnia vera esse puto, non solùm si excommunicatio sit lata ab Episcopo, sed etiam à Summo Pontifice, quia militat eadem ratio. Et ita docent Azorius, Henriquez, Toletus, Sanch. & alii *ubi supra*, quidquid in contrarium asserat Salas *in p.*2. *tr.*13. *disp.*8. *sect.*10. *n.*77. Ugolinus *de cens. tab.*1. *c.*9. §. 8. *nu.* 20. D. Antoninus *p.*3. *tit.*24. *c.*75. Corduba *l.*2. *q.*27. & alii.

4 Quæ autem dicta sunt de excommunicatione, dici etiam de suspensione, & interdicto; nam ab his pœnis excusat ignorantia invincibilis juris eas imponentis, quamvis factum sit jure naturali damnatum, & pœnæ statutæ sint ab Episcopo, vel à Pontifice. Et ita docent Vasquez *de excomm. dub.*16. *nu.*6. Navarrus *cap.*23. *num.*47. Suarez *de cens. disp.*4. *sect.*8. *num.*20. & *seq.* Sanchez *lib.*9. *disp.*32. *num.*18. Filliucius *eodem tr. cap.*8. *qu.* 10. *n.*253. quidquid in contrarium asserat Avila *de cens. part.*2. *cap.*5. *dub.*10. *concl.*2. Alvarez *in par.*2. *D. Thomæ*, *disput.*158. *num.* 5. & alii; & idem sentiendum est, quando imposita est in pœnam debiti.

5 Notandum est etiam hic obiter, quod si quis, v.g. voluit non fornicari, vel ludere sub pœna centum aureorum, si postea immemor voti fornicetur, non tenetur solvere pœnam; quia naturalis oblivio æquiparatur ignorantiæ invincibili; & ita docent Sanchez *in sum. to.*1. *lib.*4. *c.*22. *n.*18. & alii. Idem dic si dū fornicatur memor sit voti, non autem pœnæ impositę, etiam si esset pœna Religionis, Castitatis, Peregrinationis Hierosolymitanæ, ut probabiliter asserit idem Sanchez *nu.*19. Idem dicendum est de eo, qui ex oblivione naturali omittit recitare horas canonicas, nam non tenetur restituere fructus, non obstante lege pœnali irritante fructuum acquisitionem; quæ omnia sunt valde notanda.

R E S O L. XXXIII.

An ignorantia vincibilis juris, vel facti excuset ab incursione censurarum, & aliarum pęnarum, sive lata sint à jure communi Papa, sive particulari Episcoporum?

Ubi

Ubi etiam explanatur, quænam dicatur ignorantia crassa, & supina, lata, & vincibilis, vel ignorantia crassa, supina, & affectata. Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Res. 13.

§. 1. HÆc resolutio erit plena magnæ consolationis, quia respondeo affirmativè, & ita docet Portel. *in addit. ad dubia regul. ver. ignorantia, nu. 25.* & Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. disp. 32. num. 31.* ubi sic ait: Existimo ignorantiam etiam mortaliter culpabilem, sive juris, sive facti, modò non sit crassa, excusari à censuris, & pęnis, & idem dico, licet adsit scientia legis, si adsit ignorantia non crassa censuræ. Ita ille, qui validis rationibus confirmat hæc omnia, & intelligenda esse docet de quibuscunque pęnis, sive latis à jure communi Papæ, sive à particulari Episcoporum. Si tamen scire cupis, quænam dicatur ignorantia crassa & supina; respondet, illam dicendam esse, quæ ex lata culpa in adhibenda diligentia procedit: culpa verò lata est, quando ignorans aut nullam, aut valdè modicam adhibuit diligentiam. Et Grassius *decis. part. 1. lib. 4. c. 8. n. 20.* & alii. asserunt culpam latam, seu ignorantiam crassam esse illam, quæ ex malitia, vel ex nimia negligentia procedit. Imo Anton. *cap. 2. de const. n. 9.* amplius videtur petere explicat enim eam ignorantiam esse, quando est latissima culpa, quæ dolo æquiparatur. Et hæc omnia Portel, & Sanchez *ubi sup.* quidquid in contrarium asserant Sotus *in 4. dist. 28. q. 1. art. 2.* Graff. *par. 1. decis. lib. 4. disp. 4. c. 9.* Suarez, & alii, quos citat, & sequitur Villalob. *in summ. tom. 1. tr. 16. dub. 12. n. 6.* ubi ait: (La ignorancia vincible ora sea del echo ò del derecho, no escusa de la censura. Assi lo tiene Suarez, porque como no ascusa de pecado, tan poco escusa de la censura.) Sed tu tene nostram sententiam ex *cap. 2. de const. in 6.* ubi habetur, ignorantiam, quæ non est crassa & supina, excusare ab omnibus sententiis Ordinariorum. Et ita etiam hanc sententiam docet Bonacina *de cens. disp. 1. q. 2. punct. 1. n. 10.* & Barb. *in collect. tom. 3. lib. 1. sexti Decretal. tit. 2. c. 2. n. 8.* ubi *nu. 7.* optimè impugnat Suarez asserentem ignorantiam crassam, & supinam, idem esse cum ignorantia vincibili.

2 Notandum est etiam hic obiter; Primò ignorantiam quantumcumque crassam, nisi esset ingens temeritas, & latam culpam excusare à pęna imposita scienter aliquid facienti. Secundò idem dicendum est, cùm lex pęnam inducit præsumenti aliquid facere; quia non verè dicitur præsumens, si quis aliquid ignorantia culpabili, & crassa efficeret; præsumptio enim dolum importat, & temeritatem. Ita Basilius Pontius *de matrim. lib. 10. c. 6. n. 10.* Sanchez *ubi supra*, Curiel *in p. 2. q. 76. art. 4. dub. 4.* Henriquez *lib. 13. cap. 23. num. 3.* Avila *de cens. par. 2. c. 6. disp. 10. dub. 6.* Molina *lib. 5. disp. 71. num. 13.* quidquid in contrarium asserat Toletus *lib. 1. cap. 48.* Alterius *de cens. disp. 11. de suspens. cap. 5. §. hoc autem.*

3 Imò Bonacina *loc. cit. de cens. disp. 1. quæst. 1. punct. 1. num. 11.* contra Suarez docet hanc sententiam procedere, non solùm quãdo quis operatur cum ignorantia crassa, sed etiam cum ignorantia affectata, si, ut dictum est, verba censuræ hæc essent, *Qui scienter hoc fecerit, vel qui præsumpserit*, &c. Et hæc omnia Confessarii in mente habeant: nam ex illis non pauci ab incursione censurarum immunes erunt.

RESOL. XXXIV.

An ignorantia non solùm invincibilis, sed etiam vincibilis excuset ab incursione censurarum, sive facti, sive juris, tam universalis, quàm particularis sit?

Et an ignorantia crassa, & supina nunquam excuset?

Et an hæc omnia habeant locum in suspensione & interdicto, quamvis factum sit jure naturali aut divino damnatum, & pœnæ statutæ sint ab Episcopo, vel à Summo Pontifice?

Et notatur ignorantiam vincibilem facti impedire incursionem censuræ latæ contra eos, qui scienter aliquid fecerint, aut facere præsumpserint, aut contra eos, qui ausu temerario aliquid fecerint, etiam quando est affectata, vel adeò crassa, ut moraliter censeatur intentata, seu affectata. Ex p. 5. tr. 9. Res. 17.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Tutrianus *de cens. lib. 1. disp. 5. dub. 4.* Gordonus *tom. 2. lib. 7. quæst. 6. cap. 6. num. 3.* & alii. Sed affirmativam sententiam docet Tannerus *tom. 4. disp. 6. qu. 10. dub. 3. num. 47.* ubi sic asserit: sit ergo hæc generalis assertio. Ignorantia invincibilis, vel utcumque vincibilis dummodo crassa, aut supina non sit, seu facti, seu juris tam universalis, quàm particularis, defendit & excusat ab excommunicatione incurrenda: ignorantia autem crassa & supina nunquam excusat. Ita Tannerus, cui adde Cœlestinum *in compend. Theol. mor. tr. 3. c. 5. n. 2.* ubi sic ait: Dico primò ignorantia invincibilis sive juris communis, sive particularis, atque etiam facti, excusat ab omni excommunicatione, & hæc habet locum non solùm in excommunicatione, sed etiam in suspensione, & interdicto, quamvis factum sit jure naturali, aut divino damnatum, & pœnæ statutæ sint ab Episcopo, vel à Summo Pontifice. Dico secundò ignorantiam vincibilem culpabilem moraliter, sive sit juris, sive facti, modò non sit crassa, excusare ab excommunicatione, & hoc habet locum, sive excommunicatio sit lata ab Episcopo, sive à Papa. Ita Cœlestinus, me citato, ubi me etiam citato, docet quòd quando lex imponit excommunicationem contra eos, qui scienter aliquid faciunt, vel facere præsumunt, non incurrunt, qui ex ignorantia crassa, supina, vel affectata eam transgrediuntur, quia ignorans non verè dicitur præsumens, præsumptio enim importat dolum, temeritatem, quod procedit, & verum est in quacumque alia censura lata contra facientes aliquid scienter aut facere præsumentes, non enim ligantur illa censura, quia ex ignorantia crassa, sive supina, sive affectata, sive sit juris, sive facti, violant legem. Sic ille. Unde sequitur innumeros non incurrere in censuras; sed circa præsentem quæstionem vide Avilam *de cens. part. 3. cap. 5. disp. 5. dub. 1. & 9.* Villalob. *in summ. tom. 1. tr. 6. diffic. 12.* Præpositum *in 3. part. quæst. 11. de cens. in gen. dub. 8. per tot.* & Coninch. *de S. cr. disp. 13. dub. 11.*

2 Notandum est etiam, quòd post hæc scripta inveni Hurtadum *de cens. in com. diffic. 21. n. 92.* contra Sanchez & Coninch docere ignorantiam vincibilem facti impedire incursionem censuræ latæ contra eos, qui scienter aliquid fecerint, etiam quando est affectata, vel adeò crassa, ut mortaliter censeatur intenta, seu affectata, quia quòd fit ex ignorantia, vel cum ea, quæcumque sit, non fit scienter, seu cum dolo, quia verè fit ignoranter, & quamvis dicta ignorantia ferè æquivaleat scientiæ, seu dolo quoad incurrendam culpam, non tamen quoad pęnam, quando hæc imponitur contra scientes, seu ex dolo peccantes. Et ob eandem rationem excusat à censura lata contra eos, qui aliquid facere præsumpserint, aut contra eos, qui ausu temerario aliquid fecerint, quia pro eodem sumuntur, & idem est aliquid scienter facere, seu ex dolo, & illud facere ausu temerario & præsumere illud facere, imo & illud contemnere. Et hæc omnia sunt valde menti tenenda.

3 Nec desinam hic adnotare etiam alterum Hurtadum Salmaticensem *vol. 1. in 2. 2. D. Thom. disp. 83. sect. 5. §. 42.* ex doctrina superiùs allata, videlicet per ignorantiam etiam culpabilem, dummodò non sit crassa & supina, aliquem non incurrere in excommunicationem; ex hac, inquam, doctrina observat, sequi eandem omninò esse rationem de actuali inconsideratione inculpata, e.g.* si quis hæresim profert, quam nunquam cognovit esse excommunicatione prohibitam, hic ex authoribus adductis non præstringitur excommunicatione, quia absque culpa eam ignorat: si autem eam aliquando cognovit, deinde quando hæresim loquitur, est omninò, & inculpatè obligatus excommunicationis, in eam non cadit, quia tota ratio malitiæ, & contumaciæ consistit in actuali peccato, ut oritur ab actuali cognitione, vel culpata carentia cognitionis, cognitio enim, vel ejus carentia jam præterita; & nullo modo manens, non sunt causa actus voluntatis existentis illis posterius, sed actuale peccatum, nec oritur cum cognitione censuræ, nec cum ejus culpata carentia; ergo eadem ratio est, ac si nunquam cognitio fuisset. Hæc omnia Hurtado de Mendoza, qui tamen suam sententiam circa præsentem quæstionem explicare noluit.

RESOL. XXXV.

An ignorantia censuræ invincibilis, quæ est annexa casibus Pontificiis, impediat reservationem?

Et an hoc extendatur ad naturalem oblivionem, seu invincibilem advertentiam?

Et an hoc idem dicendum sit de aliis censuris, suspensione, interdicto, & irregularitate, si tamen ignorantia non sit crassa, vel supina?

Et docetur ignorantiam etiam vincibilem, dummodò non sit crassa, probabiliter excusare, ne aliquis incurrat pęnam legis, v. g. excommunicationem, irregularitatem, suspensionem, inhabilitatem ad officia ratione simoniæ, & alias pęnas graves. Ex p. 9. tr. 6. Misc. 1. Res. 13.

§. 1. MUltum animarum consolatoria erit hæc Resolutio: nam affirmativè respondeo. Dico igitur, quòd quis invincibiliter ignoret excommunicationem, aut aliam mensuram, quæ est annexa casibus Pontificiis, non solùm excusabitur ab incursu censuræ, verùm etiam casus non erit reservatus reservatione illa Pontificia: atque ideò poterit absolvi à quocunque Confessario habente jurisdictionem in peccata mortalia hujus rei, qui in tales casus est lapsus. Hanc opinionem sequitur Henriquez *in Summa, lib. 6. cap. 13. num. 2.* Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 8. num. 5. in fin.* Coninch. *de censur. disp. 8. dub. 11.* Gaspar Hurtado *de pęnit. disp. 11. diffic. 9. in fin.* Trullench. *in Bullam, lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 1. num. 3.* & Pater Barbi *in Bull. Cruc. part. 2. tr. 6. cap. 1. sect. 2. num. 27.* qui *in sect. 4.* hoc etiam extendit ad naturalem * oblivionem, seu invincibilem inadvertentiam, citans Suarez, Merollam, Duardum, & alios. Nec obstat dicere, ait ipse, quod si doctrina prędicta esset vera, sequeretur, valdè paucos incidere in censuras Pontificias, & indigere privilegio Bullæ ad obtinendam absolutionem à criminibus Summo Pontifici reservatis: quia, vel ignorant censuras prædictis criminibus annexas, vel naturali oblivione, & inconsideratione illas non advertunt. Hoc autem asserere videtur

nimis

nimis durum: enervarentur enim omnes reservationes pontificiæ; & ex eo sequeretur, quod multi ablato timore excommunicationis,& difficultate ad obtinendam absolutionem,facilius inducerentur ad talia peccata patranda.

2 Respondeo, hoc non esse censendum, nimis durum; sed potiùs valdè consonum suavi dispositioni, qua pia Mater Ecclesia regit Fideles, cùm nolit illos, dum non sunt contumaces contra ipsam, puniri pęna adeò gravi, qualis est censura, & præsertim excommunicatione, quę est pœna inter spirituales, quæ ab Ecclesia imponuntur, omnium maxima: proinde quando Fideles ignorant, vel naturali oblivione, & inadvertentia non apprehendunt censuram, excusandi sunt ab ejus incursu. Et quia reservatio culpę omninò dependet ab ipsa censura; idcirco non debet esse mirum, quòd quando quis invincibiliter censuram non advertit, casus,qui in reservatione dependent ab ipsa censura, remaneant non reservati.

3 Unde non desinam hic apponere etiam verba Joannis Prępositi *in 3.p. D.Thomæ,q.1.de censur.in communi, dub.8. num.59.* sic asserentis: (Ex hac sententia sequitur, innumeros non incurrere censuram excommunicationis, quamvis advertant se in aliquo actu peccare mortaliter, etiam contra legem Ecclesiasticam, vel crassa ejus ignorantia laborent: quia, non obstante notitia legis, ut est præceptiva, vel crassa ejus ignorantia, laborant ignorantia invincibili ejusdem, ut est illativa censuræ, eo quod videlicet, nec quidquam de tali censura unquam audiverunt, nec ex aliquo alio cognito faeilè ejus notitiam comparare potuerint. Qua ratione plerunque,non solùm rustici, sed etiam alii plebeii à plurimis censuris possunt excusari, quamvis commiserint peccatum,cui annexa est censura. Quare prudens Confessarius non debet statim judicare tales incurrisse excommunicationem; sed quibusdam interrogationibus debet conari investigare, num eorum ignorantia, respectu ipsius censuræ fuerit invincibilis, quando factum perpetrabant. Quod si deprehendat, ignorantiam fuisse invincibilem, potest judicare, tales non incurrisse excommunicationem, & si casus sit reservatus propter excommunicationem, potest judicare in ea circumstantia, casum non esse reservatum, seque posse ab eo absolvere, quamvis alioquin non posset absolvere ab excommunicatione.

5 Imò hic dicta possunt habere locum in variis Religiosis, qui excommunicationes non ita facilè possunt cognoscere, qui proinde possunt ab iisdem excusari. Idem dicendum de variis suspensionibus, quarum ignorantia potest esse invincibilis, etiam respectu Clericorum, & proinde si Confessarius ex circunstantiis possit advertere aliquem, etiam Sacerdotem, laborasse ignorantia invincibili, quòd suspensio esset annexa actui, quem exercuit,poterit judicare talem non incurrisse censuram Hæc omnia Præpositus.

6 Et tandem non desinam hic adnotare ea,quæ observat novissimè Magister Serra *in p.2.* D.Thomæ,*t.2.q.76.a.3.dub.2.* sic enim ait: (Tertia sententia est, ignorantiam mortaliter culpabilem, tam facti quàm juris communis pontificii, quam etiam censuræ, excusare non solùm à pœna excommunicationis; sed etiam à cæteris omnibus aliis censuris, suspensione, interdicto, irregularitate,&c.Si tamen ignorantia non sit crassa,vel supina. Hanc tenent recentiores permulti. Probant ex *c. Cùm animarum de const. in 6.* ubi sic dicitur: *Ut animarum periculis obvietur sententiis, per statuta quorumcumque Ordinariorum prolatis ligari nolumus ignorantes, dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit, aut supina.* Ubi per sententias, Glossa intelligit quæ ligant animam, ut locum habeat proxima ratio. Cùm autem hujusmodi sint non solùm sententiæ excommunicationis, sed etiam aliarum pęnarum spiritualium, ac censurarum, suspensionis, interdicti, irregularitatis, &c. de his omnibus *ibi* est sermo: & nulla est ratio, ob quam ad solam sententiam excommunicationis restringatur. Quod *ibi* dicitur, per statuta quoruncumque Ordinariorum intelligenda etiam esse Statuta Summi Pontificis colligitur,quia,ut ait Sylvester,*verbo ignorantia, qu.8.* Non dixit, quoruncunque Ordinariorum locorum; cujusmodi sunt Episcopi secundùm glossam; sed quoruncumque Ordinariorum simpliciter,ut includeretur etiam Papa,qui est omnium Ordinariorum Ordinarius. Et præterea, quia de his eadem est ratio,ut scilicet,periculis animarum obvietur,imò major, quia Papę statuta plures ligant, & minùs publicantur, ut *ibid.* ait Sylvest. Denique cum ignorantia crassa,& supina, ut patet ex dictis *art.1.* ab ignorantia vincibili distinguatur, hæcque sine illa esse possit: nam ad ignorantiam vincibilem sufficit, ignorare, quod homines nonnullam suæ salutis curam habentes, communiter sciunt; ad crassam vero, & supinam requiritur ignorare, quod omnes communiter sciunt, & ut procedat ex nimia negligentia, & lata, aut latissima culpa in adhibenda diligentia: constat autem non solùm hoc, sed etiam primum ignorare posse, & utrumque esse mortaliter culpabile: sequitur, quod ignorantia mortaliter culpabilis poterit à pœna excusare.) Hucusque Serra, qui postea asserit, omnia supradicta satis probabilia esse; & ideò subdit: (Excommunicatio autem, suspensio, interdictum, ac etiam irregularitas, pęnæ sunt extraordinariæ, quæ non sequuntur ex culpis secundùm se,& absolutè sumptis; sed ratione gravitatis superadditæ ex contemptu earum, & contumacia. Cumque ab hac gravitate, contemptu, & contumacia excuset ignorantia, quæ non est crassa,aut supina; etiam ab incursu talium pęnarum excusare asserit tertia sententia.)

Ita ille,qui tandem etiam notat,quòd,quando lex apponens pęnam,requirit,ut delictum fiat scienter, si fiat ex ignorantia, non incurrit pęnam: nam ignorantia excusat à qualitate, vel gravitate delicti,ob quam fuit pęna apposita. Solet lex scientiam requirere,aut verbis expressis,ut cum dicit, *si quis scienter*: vel æquivalentibus, ut cum dicit, *si quis præsumpserit*; aut *si quis temerè*,&c. Tunc autem, qui delinquit ex ignorantia etiam crassa,vel supina, non incurrit pęnas: quia ut ait Cajetanus *2. 2. qu. 53.ar.3.* verba juris non frustra apposita,nec impropriè sumenda sunt. Apponerentur autem frustra prædicta verba, non cum proprietate restrictiva sumerentur, si pęnæ incurrerentur à delinquentibus ex ignorantia saltem crassa. Ignorantiam affectatam quidam existimant non excusare à pœnis statutis, etiam contra scienter delinquentes: nam nihil minuit de culpa, & idem est peccare ex ignorantia affectata, ac certa scientia. Aliis oppositum videtur probabilius: nam Superior illis verbis exigere videtur certam, & expressam scientiam, ac ingentem temeritatem, præsumptionem, vel contemptum, quibus caret, qui peccat ex ignorantia, etiam affectata.

7 Unde ex his omnibus,quæ magister Serra observat, & de quibus ego etiam *alibi*, Confessarii in casibus occurrentibus multa scrupula evanescere facient, & consolationem Penitentibus afferent. Et ne deseras recognoscere,me citato Quintanadvenas *t.1.tr.9.sing.6.n.4.* & Joannem Prępositum,*in p.2.q.95. disp.5.dub.5.n.18.* ubi docet, ignorantiam, etiam vincibilem, dummodò non sit crassa, probabiliter excusare, ne aliquis incurrat pœnas legis,v.g. excommunicationem,irregularitatem, suspensionem,inhabilitatem ad officia; ratione simoniæ,& alias graves pęnas. Et nota, omnia supradicta, tanquam probabilia, me citato docere etiam Patrem de Lugo, *de princ.Theol.mor.p.2.c.4.q.3.n.33. & seqq.* omninò videndum.

Sup. his suspensione, & interdicto, & irregularitate sup. in R. 12. & in alie ejus t.2 & 3 notat & proe cæteris contentis in hoc § usque ad v. Denique in R. 31. §. 3. aut. 10 nn.

Sup. contento in hoc, v. Vasquez ad seq. sup. in Ref. 11. § 1. à lin. 11. & seqq.

Sup. hoc in 2. not. seq. § etc. & in aliis ejus not.

Alibi in omnibus Ref. annot. 6. pene. hujus Ref.

RESOL. XXXVI.

An excommunicatio lata contra scienter aliquid facientes, afficiat contravenienses ex ignorantia affectata, sive sit juris, sive sit facti?

Ex quo infertur legentes libros Hæreticorum ignorantia affectata non incurrere excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, quæ fertur contra scienter legentes.

Etiamque deducitur à fortiori non incurrere in censuram, qui ex ignorantia crassa, sive sit juris, sive sit facti, violat excommunicationes latas contra scienter aliquid facientes, vel præsumentes facere. Exp.3. tr.6. & Misc.2. Res.7.

§.1. AFfirmativam sententiam tenet Laym. *in Theol.mor.l. 5.tr.5.p.1.c.5.n.8,* Suar. *in 3.p.t.5.disp.4.sect.19.nu.2.* Hering. *l.13.c.23.n.3.* Sanch. *de matr.l.9.disp.32.n.40.* Molin. *tr. 3.disp.71.n.13.* Grassius *in dec.t.1.l.4.c.9.n.83.* & alii penes ipsos Et ratio est,quia ignorantia affectata æquiparatur scientiæ, ut patet *in c. eos qui de temp.ord.in 6.* ibi *scienter, seu affectata ignorantia*,ubi glossa,*in vers.scienter*. Hæc opinio est probabilis.

Sup. hoc supr. in Ref. 13. § etc. & in Ref. 24 §. 1. post med. & vers. Ita Cælestinus, & seq. & in Ref. 35. § Et tandē eursum in fine, & infr. in 12. c.

2 Sed non minus probabilem contrariam esse existimo, quam tuetur Sanch se retractans *in sum.t.1.l.2.c.10.n.38.* Filliuc. *t.2. tr.22.c.6.n.205.* Bonac. *de cens.disp.2.q.5.pun.4.n.9.* Duardus *in Bul.C.l.2.q.36.n.3.* & alii, quia verba legis pęnalis non sūt extendenda ultra proprium significatum, sed qui operatur cum ignorantia affectata,non operatur scienter. Ergo non incurrit in excommunicationem contra aliquid scienter facientes latam, & hoc procedit, sive ignorantia affectata sit juris, sive facti. Unde ex his aliqui docent legentes libros hæreticorum ignorantia affectata,non incurrere in excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, quæ fertur contra scienter legentes: licèt alii hoc non approbent, quia putant excommunicationes Bullę Cęnæ non esse pęnales, sed favorabiles; cùm sint latæ principaliter in favorem Dei & animarum. Utraque opinio est probabilis.

3 Notandum est etiam ex supradictis à fortiori non incurrere in censuram,qui ex ignorantia crassa, sive sit juris, sive facti violat excommunicationes latas contra scienter aliquid facientes, vel præsumentes facere. Et hanc sententiam ex pluribus Doctoribus probat novissimè Merolla, *in disp. Theol. mor. disp.1.c.2.dub.6.n.232.* cui addo doctum Angujanum *de legib.t.1. l.4.contr.4.n.18.* quidquid in contrarium asserunt Doctores citati per Tiraq. *tr.de pœnis temp.causa 13.n.22.* qui post Glossam, *in c. finali, de offic. deleg. in 6.* inadvertenter tradiderunt pęnas contra nescientes pręscriptas obtinere,ideòque contra ignorantes per ignorantiam crassam. Sed tu nostram sententiam tene. Notentur hæc à Confessariis, nam ex illis multos scrupulos sedabunt. At post hæc scripta inveni omnia supradicta docere iterum doctum Bonac. *in Bulla Cęnæ t.3.disp.1. qu.2. pun.4. n.9.*

RESOL. XXXVII.

An incidat in censuram Bullæ Cœnæ, qui falsificat litteras Apostolicas secundùm mentem Pontificis?

Et

Et quid dicendum eſt de illo, qui integras litteras fabricat?

Sed ſi ponas aliquem non habuiſſe partem in falſificandis litteris Apoſtolicis, ſed illis utendi, poſtquam falſificatæ fuerint, quæritur, an ſit hac cenſura excommunicatus?

Idem eſt de illo, qui falſas impetrat litteras.

Et notatur defenſores, & fautores falſificantium literas Apoſtolicas; imò illas per alios falſificantes non incurrere cenſuram Bullæ Cœnæ, ſed cenſuram cap. Ad falſariorum, *quia cenſura hujus capitis reſervata non eſt.* Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 15.

Sup. hoc lege doctrinam Re... & in tom. 8. tr. ... Reſ. 83. §. ...

§. 1. VErbi gratia, ſupplicatio facta eſt pro diſpenſatione in conſanguinitate, & Notarius appoſuit loco conſanguinitatis affinitatem. Item ſupplicatio facta eſt pro impedimento ſecundi gradus, & tamen litteræ per errorem expeditæ ſunt pro tertio: an, inquam, ſi iſta corrigaotur juxta mentem Pontificis, correctio hæc falſitatem inducat, & cenſuram? Affirmat, ut probabilius Suar. *diſp.* 21. *ſect.* 2. *nu.* 47. Alter. *lib.* 5. *diſp.* 7. *c.* 2. *propoſ.* 2. & Souſa, *in Bulla Cœnæ, c.* 7. *diſp.* 42. *concl.* 4. *n.* 8. Probatur: quoniam hæc mutatio eſt magni momenti: & licèt mens Summi Pontificis fuerit, conceſſiones facere juxta mutationem factam; intentio ejus non eſt, ut error litterarum per alios, quàm per miniſtros ad id deputatos corrigatur. Deinde, non licet novas litteras fabricare in prædicto caſo, & loco aliarum ſupponere: ergo neque jam expeditas ſic mutare. Tandem, in hac cẽſura non prohibetur falſificatio mentis Pontificis, ſed litterarum Apoſtolicarum: quod in caſu concluſionis revera contingit.

2 Sed ego adhæreo opinioni negativæ, quam tuetur Sayrus, *de cenſ. lib.* 3. *c.* 10. *n.* 12. Megala, *tom.* 3. *lib.* 3. *c.* 1. *q.* 1. *n.* 4. Reginaldus, *tom.* 1. *lib.* 9. *n.* 288. Nald. *in ſum. verb. Falſum, nu.* 4. & alii: quia illa mutatio verborum, comparatione Pontificis, mutatio non eſt, cùm ejus intentioni, & conceſſioni conſormis ſit, ergo falſitatem inducere non poteſt. Etenim mutatio ſenſus non tam eſt attendenda ſecundùm verba materialiter poſita in ipſa Bulla, quàm ſecundùm intentionem Pontificis Bullam expedientis. Nam, ſi licitum eſt errorem manifeſtum Scriptoris emendare, ſenſu retento; cur non licebit errorem commiſſum cootra mentem, & intentionem Pontificis: Præterea litteræ ſic correctæ, cùm Pontificis intentioni conſormes ſint, veræ, & non falſæ ſunt appellandæ. Ergo ſic corrigens falſarius eſſe non poteſt; ſed veri ſenſus, & mentis Pontificis reſtitutor. Secùs verò eſt dicendum de eo, qui integras litteras fabricaret: quia illæ litteræ, utpotè à Põtifice non expeditæ, ſoppoſititiæ ſunt, & falſæ. Imò addit Sayrus, *ubi ſup.* nec in dictam cenſuram incurrere illum, qui corrigeret litteras Papæ exemplaris, vulgò, *minute*, Papæ oblatæ, & immutatæ à ſcriptore litterarum, ſi certus eſt de tali mutatione facta ſine mandato Papæ, quia hic non eſſet immutator; ſed potiùs reſtaurator veri ſenſus, & mentis Pontificis. Dicit tamen, hoc paſſim non eſſe faciendum, ſed cum conſilio peritorum. Et fortè, ſi quis à me conſilium in hac re peteret, (quamvis peritus non ſim,) hanc emendationem nunquam conſulerem, cùm vix dari poſſit caſus, in quo quis eſſe poſſit certus de mente Summi Pontificis.

3 Nec obſtat dicere cum Cajet. *verb. Excommun. n.* 26. Sylv. *eodem verb.* 7. *n.* 8. *ſ. Corrigentes.* Panor. *in cap. Ex litteris, de fide inſtrum.* mutantes etiam litteram unam in litteris Apoſtolicis manere excommunicatos. Quorum ſententia ſic probatur: Olim in privilegiis Summo Pœnitentiario conceſſis erat, quòd poſſet abſolvere ab excommunicatione, quæ incurritur propter mutationem litteræ, vel puncti in litteris Apoſtolicis, ſenſu noo mutato: ergo quæcunque mutatio io litteris Apoſtolicis ſufficiens eſt ad incurrendam cenſuram bujus Canonis.

4 Ex dictis infertur cum Duardo *in Bulla Cœnæ, lib.* 2. *can.* 6. *q.* 8. *n.* 8. quòd ſi in ſupplicatione dictum eſſet, Titio Ariminenſi, & errore Notarii ſcriptum eſſet, Titio Piſaurienſi, corrigens, & ponens, prout in ſupplicatione, non peccat. Sicut nec Preſbyter, qui io litteris ſui beneficii correxerit aliquid hujuſmodi, quod rei ſubſtantiam, ejuſve qualitatem nou mutat.

5 Sed pone aliquem, nullam habuiſſe partem in falſandis litteris Apoſtolicis, ſed illis uti, poſtquam falſatæ fuerunt; quæritur, an ſit hac cenſura excommunicatus; Et videtur reſpondendum eſſe affirmativè: quia, qui utitur falſis litteris, tanquam falſarius punitur, ut in cap. *Ad falſariorum, in ſum. de crim. falſ. cap. Inter dictos, ſ. Præterea de exceſſ. Prælat. leg. Falſi nominis, ff. ad leg. Corn. de falſ.* Et idem eſt de eo, qui falſas impetrat litteras, ut in *dict. cap. Ad falſariorum.* Negativam nihilominus ſententiam teneas: nam, cùm Papa hic excommunicet, non falſarios in genere; ſed tantùm falſarios litterarum Apoſtolicarum, & hic, quamvis peccet peccato falſitatis circa litteras Apoſtolicas, formaliter tamen non poteſt dici falſarius litterarum Apoſtolicarum; & termini ſunt formaliter intelligendi in qualibet facultate. Ita Suarez, Souſa, & alii *ubi ſuprà.*

6 Item nota, defenſores, & fautores falſificantium litteras Apoſtolicas; imò illas per alios falſificantes, non incurrere in cenſuram Bullæ Cœnæ, ſed in cenſuram cap. *Ad falſariorum.* Cenſura tamen hujus cap. reſervata non eſt.

RESOL. XXXVIII.

An cenſura, vel caſus reſervatus contra facientes falſum inſtrumentum, comprehendat falſificantes illud? Ex parte 8. tract. 7. & Miſc. Reſol. 82.

§. 1. COmmuniter viri docti reſpondent affirmativè, ut ſi quis, v. g. in inſtrumento, ſyngrapha, vel apocha adderet, vel minueret aliquam ſubſtantiam veritatis, & ideò aſſerunt falſificationem, multis modis contingere poſſe. *Primò*, aliquid addendo. *Secundò*, radendo. *Tertiò*, ſigillum verum falſis litteris apponendo. *Quartò*, fabricando falſas litteras. Unde io illius ſententia, falſas litteras fabricare, & falſificare, pro eodem reputatur, & cenſura lata contra falſificantes litteras comprehendit etiam falſas fabricantes. Et hanc ſententiam pro praxi ſuaderem. Sup. hoc lege doctrinam præcedentis Reſ. ex §. ejus ...

2 Ego tamen non exiſtimarem improbabiliter dici, eum, qui inſtrumenta, ſyngraphas, aut apochas falſificaret aliquid addendo, aut detrahendo, quod vergeret in tertii præjudicium, non incidere in hanc reſervationem. Et ratio eſt, quia reſervatio loquitur tantùm de conficientibus falſum inſtrumentum, ſyngragham, aut apocam; non verò de falſificantibus: in rigore autem falſificatio ſcripturæ, videtur diſtingui à fabricatione falſæ ſcripturæ. Patet hoc à ſimili. Nam in Bulla Cœnæ lata eſt excommunicatio contra falſificantes litteras Apoſtolicas, his verbis. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falſarios litterarum Apoſtolicarum, etiam in forma Brevis, ac ſupplicationum, gratiam, vel juſtitiam concernentium per Romanum Pontificem, vel ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarium, ſeu gerentes vicem eorum, aut de mãdato ejuſdem Romani Pontificis ſignatarum: necnon falsò fabricantes litteras Apoſtolicas, etiam in forma Brevis, &c. Ex quibus verbis patet duas actiones eo Bullæ capite prohiberi: *primam*, quæ eſt falſare litteras Apoſtolicas, quæ prohibita etiam ſub anathemate fuerat *in c. ad falſariorum, de crimine falſi*; licèt ibi non fuerit addita reſervatio. *Alteram*, quæ eſt fabricatio falſarum litterarum. Ergo ſignum eſt fabricationem falſarum litterarum ab earundem falſificatione diſtingui. Unde eſt, ut de priore illa actione loquens Suarez, *diſp.* 21. *de cenſuris, ſect.* 2. *nu.* 45. ſic dicat: Falſare autem litteras Apoſtolicas non eſt omninò falſas confingere, aut fabricare, hoc eoim ſpectat ad aliam actionem ibi prohibitam ſed eſt aut veras litteras Apoſtolicas ab earum ſyncera veritate immutare, aut vero ſigillo, ſeu ſigno litterarum Apoſtolicarum ad falſas litteras conſignandas uti. Ergo idem dicere poſſumus in noſtro caſu, videlicet confectionem falſi inſtrumenti, ſyngraphæ, aot apochæ ab eorundem falſificatione diſtingui, & ſic cùm reſervatio meminerit tantùm de conficientibus, non verò de falſificantibus, eos quidem incidere in caſum, non item hos, ex regula noſtra generali, & in materia pœnali ab omnibus recepta, quòd odia ſint reſtringenda. Et hæc omnia deſumpta ſunt à Mazuchello, *tract. de caſ. reſerv. diſp.* 2. *c.* 18. *q.* 1. *nu.* 10.

RESOL. XXXIX.

An appellantes à Pontifice ad Concilium Generale actu exiſtens incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et an conſulentes appellare ad futurum Concilium in cenſuram Bullæ Cœnæ incidant?

Et quid de præſtantibus auxilium, aut favorem ad prædictam appellationem?

Et docetur dictos conſulentes in prædicto caſu incurrere in excommunicationem reſervatam latam à Pio II. in Bulla incipiente Execrabilis, *& confirmata à Julio II.*

Sed major difficultas ſupereſt, an appellantes ab ordinationibus Pontificiis, quatenus Princeps temporalis eſt, excommunicationi Bullæ Cœnæ ſubjiciantur? Et p. 9. tr. 7. Miſc. 2. Reſ. 66.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Gambarupta *de excomm. Bullæ, c.* 2. *nu.* 11. & Ugolious, *in Bulla Cœnæ, can.* 2. §. 1. *verſ. Quintò*, cum aliis: quia materia excommunicationis eſt ſacrilegium contra Sedis Apoſtolicæ primatum, ut ex Caietano, *in ſumm. verb. Excommun. cap.* 25. Sed tam ſacrilegi ſunt contra primatum Sedis Apoſtolicæ appellantes ad futurum generale Concilium, quàm qui ad præſens, vel ad provinciale, ſive præſens, ſive futurum appellant: ergo eodem modo per hanc clauſulam excommunicantur. Et confirmatur: tum, quia utraque appellatio eſt occaſio ſchiſmatis: tum etiam, quia utraque videtur Conciliom conſtituere ſupra Papam. Sup. hoc lege Reſol. ſeq.

2 Sed mihi magis placet negativa ſententia, quam ſuſtinet Souſa *in Bulla Cœnæ, cap.* 3. *diſp.* 21. *nu.* 1. Caſtrus Palaus, *tom.* 6. *diſp.* 3. *punct.* 3. *nu.* 6. & alii: quia lex pœnalis non excedit proprium caſum: ſed pœnalis eſt iſta lex, & non loquitur niſi de appellantibus ad futurum generale Concilium: ergo non eſt extendenda ad appellantes ad generale præſens, vel ad provinciale, ſive præſens, ſive futurum.

3 Sed major difficultas eſt, an appellantes ab ordinationibus Pontificiis, quateous Princeps temporalis eſt, excommunicationi Bullæ Cœnæ ſubjiciantur? Affirmativè reſpondet

Bonac. t.3. disp. 1. q.3. punct.2. n.3. quia Pontifex ob injuriam sibi factam in hac appellatione excommunicationem profert: at hæc injuria Pontifici irrogatur per appellationem à quocumque illius mandato; siquidem illum esse inferiorem, & subditum Concilio denotat: ergo. Et confirmo: Pontifex potest excommunicare, non solùm appellantes à suis mandatis, vel ordinationibus, quatenus Pontificis sunt; sed quatenus Principis temporalis. Sicuti excommunicat piratas in suo mari Pontificio discurrentes: ergo censeri debet ita factum esse; tum quia id cedit in ejus favorem; tum quia excommunicatio fertur contra appellantes absque ulla limitatione.

4 His non obstantibus, negativæ sententiæ adhæret Reginaldus, *t.1. lib.9. n.263.* & Castrus Palaus, *ubi suprà n. 5.* quia esto, appellantes à mandatis Pontificiis in causis temporalibus Pontifici injuriam irrogent, si ipse in illis causis supremus Princeps sit: at cùm id Pontificis munere non inferatur necessariò, siquidem potest in illis causis alteri Principi subjectus esse, utpotè qui sub ea conditione dominium temporale concessit; non videtur sic appellantes, & injuriam per accidens inferentes, voluisse comprehendere. Egò verò puto non esse recedendum ab affirmativa sententia.

5 Utrùm verò consulentes appellare ad futurum Concilium in Censuram Bullæ Cœnæ incidant) Et non desunt, qui existimant, dantes consilium ad appellandum, per hanc clausulam excommunicari. Inter quos numerandi sunt Navar. *in Manuali c.27. n.68.* Toletus *in Sum. lib.1. c.20.* & Graffius *lib.4. dec. cap. 18. n.47.* & Ugolinus, *loc.* ad illa verba, *Nec non eos, vers. Excipiuntur*, quatenus dicunt, manere excommunicatos dantes consilium, si appellatio sequatur. Probatur hæc sententia: In hac clausula excommunicantur dantes auxilium, aut favorem: sed consilium favor quidam est; nam, qui consilium præbet non parum juvat ad operandū: ergo consulentes excommunicantur.

6 Sed negativam sententiam docet Suarez, *de censuris, disp. 21. sect. 2. num. 17.* Bonacina, *ubi supra n.6.* Reginaldus. *t.1. lib.9. num. 263.* & alii. Et ratio est: quia nudum consilium, neque est auxilium, neque favor; ergo nudus consiliarius non excommunicatur hoc loco. Consequentia est bona: quia in hac clausula solùm agitur de præstantibus auxilium, & favorem. Antecedens ex eo constat: quia auxilium, favor, & favor, & consilium ad diversa tendunt: nam consilium juvat ab intrinseco dirigendo, & instruendo rationem ejus, cui datur; favor autem, & auxilium solùm dirigunt ab extrinseco, suntque propriè loquendo, actus externi ordinati ad exequutionem operis. Secundò, quando Summus Pontifex voluit comprehendere dantes consilium, de illis expressam mentionem fecit, ut videre est in clausula 7. 10 11. & aliis hujus Bullæ: ergo, cùm hoc loco consulentium non meminerit, illos excommunicare non intendit. Ego utramque sententiam probabilem esse puto: sed esto, negativa esset tenenda; scias tamen, dictos consulentes in nostro casu incidere in excommunicationem reservatam, latam à Pio II. in Bulla incipiente, *Execrabilis*, & confirmata à Julio *in Extravagant. Susceptiregiminis*, ut benè adnotarunt Vivaldus, Sayrus, & Bonacina, *loc. alleg.* Quinimò in dicta Constitutione Julii II. excommunicantur decernentes, deliberantes, seu vocem dantes, & approbantes appellationem: quod optime fieri potest, tametsi appellatio non subsequatur, sicuti advertit Bonacina, *punct. 3. num. 9. in fine.*

7 Nota tamen cum Suarez, *ubi supra num. 16.* & aliis, approbantes appellationem factam, vel præstantes auxilium, aut favorem appellantibus post appellationem hac excommunicatione non ligari: quia verba legis solùm appellantes, & auxilium ad appellationem præstantes comprehendunt.

R E S O L. XL.

An appellantes à Papa ad Concilium Generale jam congregatum, & actu existens incidant in censuram Bullæ Cœnæ?

Et an ita appellantes saltem sint sacrilegi, & malè sentiant de Fide?

Et dans consilium ad supradictam appellationem faciendam, incurrant dictam excommunicationem?

Et notatur talem prohibitionem appellandi comprehendere appellationem à sententia Papæ, in qua motus ira, vel aliqua alia animi perturbatione videatur committere injustitiam. Ex p.10. tr.11. & Misc.1. Resol.60.

§.1. CONtra Ugolinum, & Gambaruptam *in 9.p. tr.77. * resol.66.* negativæ sententiæ adhæsi; quam posteà scio aliquibus displicuisse, sed immeritò, nam ista sententia est communis inter Doctores, & ita præter Sousam Dominicanum, & Castrum Palaum Jesuitam, à me ubi suprà adductos, adhærent etiam huic opinioni ex Societate Jesu Filliuc. *tom. 1. tr.16. c.3. n.56.* Reginald. *tom.1. lib.9. c.15. sect.1. n.263.* Fragolus, *de Republ. tom.2. lib.1. disp.3. §.1. nu.52* Idem etiam docet Duardus, *in Bullam Cœnæ, lib.2. Canon.2. q.7. concl.1. n.10.* Sayrus, *de Censur. l.3. c.6. n.4.* Graffius, *in decis. to.1. lib.4. c.18. n.60.* Lezana, *in Summa quæstionum Regular. tom.3. verb. Bulla Cœnæ, n.11.* Bonacina, *tom. 3. disput. 1. qu. 3. punct. 1. num.4.* Gesualdus, *in Theol. moral. tom.2. tract.14. cap.2. num. 7.* & alii penes ipsos. Et nostram sententiam ita mordicus tenet Duardus: *ubi sup. num.12.* ut opinionem Ugolini contrariam, falsam existimet, quod ego non puto.

2 Nec obstat dicere cum dicto Ugolino, quòd ratio prohibitionis militat etiam in casu appellationis ad Concilium præsens. Ergo debet currere eadem juris dispositio, ex Textu *in lege Illud, ff. ad leg. Aquil.* & ex his, quæ docet Guido Papa, *decis. 273.* Etenim pluries probavimus, quod in excommunicationibus non fit extensio, quamvis militet eadem ratio: & eò magis, quia ratio prohibitionis non fuit expressa in hoc Canone, propter quod doctrina Panormitani *in cap. Quia in Insulis, de stat. Monach.* non habet locum in casu nostro, dum ait quòd lex debet ampliari, & restringi ad limites rationis expressæ. Nec dici potest, ut Ipsemet Ugolinus existimat, idcirco vi nostri Canonis excommunicari appellantem ad futurum Concilium: quia rarò contingit Concilium hoc actu congregatum esse, ubi quis appellat: sed non ob id excludi, quin appellans ad Concilium jam congregatum, in excommunicationem hanc incidat argumentum Text. *in lege unica*, juncta Glossa, *in verb. Sponsam, Cod. de rapt. virginum*, quoniam reale actu congregatum esse, sicut etiam Concilium Provinciale; idcircò appellantes ut supra ad Concilium præsens, aut Provinciale, in excommunicationem non incidunt; quoniam lex adaptatur ad ea, que frequentius accidunt, *l. nam, ad ea, ff. de legibus.* Nec Glossa, *ind. l. unic.* probat intentum; sed potius per jura, quæ allega:, tacitè revocat quod antea dixerat. Dicendum est itaque, Appellantes ad Concilium Generale præsens esse Sacrilegos, & malè sentire de Fide; sed non incurrere in censuram Bullæ. Itaque ex his apparet, me rectè adhæsisse huic opinioni: & nescio qua ratione de hac aliqui obmurmurati sunt, cùm hæc opinio, ut visum est, sit inter Doctores communior.

3 Sec si hic obiter quæras, an dans consilium incurrat in hanc excommunicationem? Posset forsan affirmativè responderi; nam consilium ipsum videtur esse quidam favor, vel auxilium morale; qui enim rectum consilium præbet, non parum juvat ad benè operandum. In contrarium verò est, quia in rigore sunt influxus distincti, & ad distinctos fines ordinati; consilium enim est ad instructionem mentis; auxilium autem, & favor ad executionem. Unde in aliis juribus, quando extensio fit ad Consulentes, expressa fit eorum mentio. Et ideò probabilius censeo, per hanc clausulam non comprehendi purè consulentes. Voluit enim Pontifex per hanc censuram cohibere potentes, qui efficacius resistunt: de doctrina autem, vel consilio nihil in eo loco statuit. Et ita docent Reginaldus, & Filliucius, *ubi suprà* cum Suarez, *de censur. disput. 21. sectione* 2. *num.17.* & aliis.

4 Nota hic etiam obiter, talem prohibitionem appellandi, cùm facta sit universaliter, & absque ulla limitatione, comprehendere illam etiam appellationem à sententia Papæ, in qua motus ira, vel aliqua animi perturbatione, videatur committere injustitiam. Nam quamvis jure cuique liceat jura, bonaque sua tueri; quia tamen debet quisque eodem naturæ jure præferre bonum animæ suæ aliis bonis; vixque potest talis appellatio fieri absque alia scissura, & divisione à capite Ecclesiæ, unde mors animæ incurritur, debet illi juri cedere. Adde, quòd talis posset cum animi summissione instare, & rogare, ut causæ cognitio ad aliquod Tribunal differatur: vel ab ipsomet Papa malè informato ad benè informatum appellare cum debita humilitate, & reverentia, aut certè habere debet patientiam, & suam causam Deo committere tuendam, perinde; ac si injustè pateretur à Summo suo temporali Principe. Cæterùm si injustitia esset evidens; posset aliqua excusatio esse ab obedientia. Et ita hæc omnia docet Reginaldus, *loc. cit.* & alii.

R E S O L. XLI.

An extrahentes mercimonii causa, in magna quantitate frumentum, oleum, blada, legumina, & alia ex statu Ecclesiastico, incidant in censuram Papæ reservatam?

Et explanatur, quæ sit magna quantitas in prædicto casu?

Et an, si quis extraheret panem coctum, incidant in hanc censuram?

Et quid, si extrahat farinam?

Et an sub nomine oleo comprehendantur olea, ex quibus ipsum oleū conficitur? Ex part.9. tr.8. & Misc.3. Res.43.

§.1. REsponden affirmativè, & relinquendo alias Bullas Pontificias, ita habetur in Bulla Urbani VIII. 12. *Kalendas Novembr.* 1624. quæ incipit: *Superni*. Dixi mercimonii causa: nam certum est non esse prohibitum præsenti Bulla Urbani VIII. extractionem illarum rerum, quæ in Bulla exprimuntur, factam occasione se, suamque familiam alendi, vel ob alium quemcunque finem, præter mercimonium, tametsi in magna quantitate; ut constat ex illis verbis, mercimonii causa, dispositionem restringentibus. Dixi in magna quantitate: nam hæc semper requiritur ad peccatum mortale: & excommunicationem majorem incurrendam. *Sup. hoc sup. lege doctr. Resol. 16. & 17.*

Quæ

Quæ autem in præsenti sit magna quantitas, non est facilè definire. Alii asserunt illam esse censendam, quæ deservire potest in sustentationem familiæ pro tribus, vel quatuor diebus. Alii, quæ à tribus equis deferri nequit. Sed rectius Bonacina *tom.3. de Censur. disp.2. q.3. punct.42.nu.13.* arbitrio prudentis decisionem remittit, credens quantitatem quæ uno equo deferri potest modicam esse. Vide etiam Filliucium *tom.1. tract. 15. cap.7. n.152.*

2 His suppositis, adsunt aliquæ difficultates: & ideò primò quærò, an dicta excommunicatio sit Papæ reservata? Negativè respondet Bonacina *tom.3. disp.2. quæst.3. punct.24. num.16.* Sed ego puto, quòd esto reservata non sit expressè in Bulla Urbani VIII. at tacitè, & implicitè reservatur, quatenus prohibet extractionem, & delationem prædictarum rerum sub pœnis, & Censuris contentis in Bulla Gregorii XIII. & Pauli V. At Censuræ ibidem contentæ reservatæ erant; ergo latæ in Bulla Urbani reservatæ censendæ sunt: aliàs non esset prohibitio sub ejusdem pœnis, & Censuris, sed sub diversis, uti docet Filliucius *tract.15. cap.6. quæst.7. num.147. in fine*. Sed quicquid sit de hoc, certum est ex consuetudine, & stylo Curiæ hanc excommunicationem esse Papæ reservatam; ut notat Pater Thesaurus *in Praxi, part.2. vers. Annona, cap.4.* & Leone *de Censur. Recoll.4. litt.E, verb. extrahentes*.

3 Quæro secundò. An si quis extraheret panem coctum, incideret in hanc Censuram? Et affirmativè respondet Filliucius *tom.1. tr.15. cap.6. n.158.* Primò, quia prohibetur extractio frumenti propter panem ex eo conficiendum. At propter quod unumquodque tale, & illud magis. Authentica *multo magis*, *Cod. de sacrosanct. Eccles.* Item frustra exprimitur, quòd tacitè subauditur, *leg. non rectè Cod. de fidejuss.* At prohibito frumento tacitè subauditur panis: ergo, &c. Item connexorum idem est judicium, *leg. cum actum. Digest. de neg. gest. &c.* Translato de Constitutionibus. Sunt autem panis, & frumentum connexa. Ergo, &c. Sed Ego adhæreo negativæ sententiæ, quam tuetur in terminis Castrus Palaus, *tom.6. disp.3. punct.30. num.23.* & docuit Bartolus *in leg. qua fælicit, §. illud, ff. de legatis 3.* ubi inquit appellatione materiæ non venire materiatum, hoc est ex materia confectum: cui sententiæ favet lex, *sicut lana*, *Digest. eodem titul.* dicens lanæ appellatione non venire lanam netam, id est, in filum redactam. Ergo multò minùs veniret tela ex lana confecta. Ergo sub nomine frumenti non venit panis, utpotè ex frumento confectus. Et ratio omnium est, quia panis esto ea frumento conficiatur, à frumento specie differt uti communis tradit sententia, quod in farina non procedit. Ergo sub frumento comprehendi non potest, maximè in lege pœnali, ubi strictior interpretatio facienda est. Præterea extractio panis regulariter obstare non potest graviter fini à Legislatore in hac lege intento, utpotè quæ annonæ caritatem vix inducere possit, cùm difficilè sit in magna quantitate extrahi, & diù conservari. Et hanc sententiam in ordine ad incursionem Censuræ, probabilem putavit Filliucius *loco cit.*

4 Quæro tertiò. An extrahentes farinam incidant in hanc Censuram? Et affirmativè respondet Azorius *1. part. Instit. moral. lib.5. cap.26. quæst.2.* Et ideò Nerbona *lib.6. tit.2. leg.14. gloss.1. nu.41.* Guttierrez *in quæstionibus practicab. lib.4. q.44. per totam*. Maceratensis *var. libr.2. resol.13. num.11.* Bobadilla *in pol. lib.3. cap.3. num.55.* Mexia *in pragmat. Taxa panis, conclusion.4. num.11.* asserunt, quod prohibitus vendere frumentum extra territorium non poterit vendere farinam, aut panem; quia in talibus non verborum sonus, sed effectus attenditur, secundùm Nicolaum Boerium *in decision.77. num.5.* Albericum *in 2. part. statut. quæstion.105.* Franc. Marcum, *decision.540. num.11.* & Guido Papa *in quæstion.373.* dicit, pluries per parlamentum Delphinatus ita judicatum fuisse, & latè probat Alexander Imola *in consil.130.* incipienti, super eo, de quo quæritur, ac Fideles, *1. colum. volumin.6.* Quod probatur: nam ratio prohibitionis Pontificiæ, ne extrahatur frumentum, militat etiam in extractione farinæ; & ideò una debet esse de illis dispositio; ut patet *ex leg. illud, Digest. de leg. Aquil. leg. à Titio, Digest. de verbor. obligat.* Et ita concludit Baldus *in leg. non dubium 4. colum. num.10. Cod. de legibus*, & Ancharanus *in cap. Canonum statuta, de Constitution. vers. Juxta prædicta congruè*; quicquid idem velit ipse Baldus *in leg. si convenerit, §. fin. Digest. de pignor. actio. & in lege, quòd non ratione, in 1. lect. ff. de legib.* ubi tamen censet, aliud non esse materiatum à materia, quando fit in fraudem statuti. Facit, quod notat Bertachinus *in tractat. de Gabellis in 21. quæstion.2. particula, parte princip.* Sic vel ex eadem ratione, ne fraus fiat legi, quodque eadem insit ratio, prohibiti incidere ligna in certa Sylva, & asportare, non poterunt ligna quæ reperiuntur incisa, vel collapsa asportare: Textus est, & ibi not. Bartolus *in leg. 2. Cod. de cupress. lib.12.* Nec si obiiciatur, oberit, quòd appellatione frumenti non contineatur farina ex quo frumenti potentia per mutationem in farinam adeò victa sit, quod ad suas vires, sua que initia amplius reverti non possit, *leg. Julianus, §. sed si quis, ff. ad exiben. l. quæsitum, §. illud, ff. de legat. 3.* ubi ita determinat Dinus, quem sequitur Albertus Gaudinus *in tr. maleficior. in rubr. de reb. non portant. contra devect. q.4. versic. Item ponè*, dicens, ita fuisse judicatum Paduæ. Quodque statutum pœnale, & odiosum, extendendum non sit, *regul. odia, & regular. in pœnis, de regular. Jur. in 6.* Nam licèt ex proprietate vocabuli, appellatione frumenti non contineatur farina, & si legatum sit frumentum, non censeatur legata farina, secundùm Baldum *in leg.1. collect.3. C. de fructibus, & litt. expens.* & Bartolus *post glossam in dict. §. illud*, ex mente tamen statuentium, extenditur ad farinam: quæ mens non minùs observanda est, quàm verba, *leg. nominis, & rei, §. verbum ex legibus, Digest. de verb. signif.* Unde ex his omnibus Ego puto, extrahentes farinam de Statu Ecclesiastico in pœnas latas ab Urbano VIII incidere. Et hanc sententiam tenent Filliucius, & Castrus Palaus, ubi suprà & rectè non negat contrariam sententiam esse probabilem, nempe non venire farinam sub frumento prohibitam, quod docet Baldus *in leg.1. C. de fructibus, & litt. expension. & leg. non dubito, C. de legibus*, Albericus, & alii quos citat Azorius ubi suprà. Ergo sub prohibitione extrahendi frumentum, farina comprehendi non debet. Non enim lex pœnalis, & odiosa extendenda est ultra verborum proprietatem.

5 Et tandem quartò quæro, An sub nomine Olei, cujus extractio ab Urbano in hanc Bullam prohibetur, comprehendantur oleæ, ex quibus ipsum conficitur? Et ad hanc quæstionem sic respondet Filliucius, ubi suprà, *tom.1. tract.15. cap.6. num.158.* Dubium est de oleo; an prohibito oleo, etiam prohibita sit extractio olearum? Et respondendum videtur pro parte affirmativa: quia sub nomine olei, quod fit ex oleis, proximè continentur etiam oleæ. Paria autem sunt aliquid proprio nomine significare, vel aliter demonstrare, *leg. certum Digest. si cert. pet.* Item paritas rationis inducit paritatem dispositionis, *leg. Titio, Digest. de stipul. leg. illud, Digest. ad leg. Aquil.* Par autem ratio videtur esse olei & olearum, ex quibus proximè fit oleum: sunt tamen ex viris doctis, qui distingunt. Si enim oleæ extrahantur ad oleum faciendum ex eis, haud dubium est intelligi prohibitas sub oleo. Si verò extrahantur ad comedendũ eas, vel sale condiendum, ut postea ita comedantur, sic non intelligi prohibitas; tum quia hæ non sunt proxima materia olei, sed remota, utpotè acerbæ, nonnisi post aliquot menses aptæ ad exprimendum oleum; tum quia hæ solent esse in exiguo numero, nec afferre propterea caritatem annonæ. Atque hæc sententia probabilis est, quia benignius interpretatur legem pœnalem, alioqui in rigore dicendum esset cum primo. Hucusque Filliucius.

6. Ego verò cum Castro Palao *tom.6. disputat.3. punct.30. num.23.* puto sub hac censura, & prohibitione Urbani VIII. non comprehendi olearum extractionem, sive maturæ sint, sive acerbæ, sive ad comedendum, sive ad faciendum oleum extrahantur. Ducor, quia oleæ ab oleo specie differunt. Ergo prohibita olei extractione, non est censenda prohibita olearum extractio, quia constitutio pœnalis ultra propietatem verborum extendenda non est. Præterquam quòd in olearum extractione non procedit eadem ratio, ac in extractione olei. Quippe oleæ difficilè in magna quantitate extrahi possunt, & frequenter ad comedendum extrahuntur, raroque ad conficiendum oleum. Concedo tamen sententiam affirmativam Filliucii esse satis probabilem.

RESOL. XLII.

An in casu dubii possint Principes sine incursione censurarum Bullæ Cœnæ impedire, ne victualia extrahantur ab eorum Regnis ad Romanam Curiam?

Et notatur, quod in foro externo, si impedimentum præstatur à persona publica præsumitur justo titulo oppositum esse, secus à persona privata. Ex p.9. tr.7. & Misc.2. Ref.17.

§.1. NEgativè respondet noster Duardus *in Bulla Cœnæ lib.2. can.8. q.10. n.11.* ubi sic ait: (Hinc Princeps aliquis, annonæ ipsius civitatis, Provinciæ, aut Regni consulens, prohibendo ab illis victualia, & his similia à supradictis ejusdem locis extrahi; quamvis ex tali prohibitione sequatur, quòd ad Romanam Curiam deferri non possint, nihilominus vi nostri Canonis non alligatur: quia hoc casu incidenter tantùm prohibetur dictorum bonorum delatio ad Romanam Curiam: eò quòd per se primò utilitati Provinciæ, seu Regni, & eorum civitatibus consulitur, ut cum Cajetano. Navarr. Vival. & aliis docet hic Sayr. *lib.3. Thes. cap.12. n.3. tom.1.* Benè verum est, quòd jus, quo dicto casu Princeps utitur, debet esse clarum, saltem practicè, nam, si quis in casu dubii vellet dispositioni dicti Canonis contraire, non excusaretur. (Ita ille.

Sup. hoc est doctrina hujus Resol. in to. 6. tract. 3. Res. 26. §. ... attendum est per totum, & signanter in lin. penult.

2 Sed hanc opinionem impugnat Castrus Palaus *tom.6. disp. 3. punct.9. n.6.* nam esto à lege certa nequeas te eximere ob causam dubiam, id verũ est, cùm pro lege est possessio: at stante possessione pro parte impedientis, nõ videtur impediens ob causam dubiam se à lege eximere, sed ob causam certam. Præterquam quòd stante dubio, an possit Princeps impedimentũ victualibus deferendis præstare, æquum non est, quòd per legem ea potesta-

te, etsi dubie, spolietur. Sicuti non est æquum, quòd ad jejunandum obligatur, qui dubius est, an 21. annum compleverit; quia stante dubio, stat pro ejus libertate possessio. Sed sententiam Duardi docet etiam Suar. *de cens. disp. 21. sect. 2. n. 64.* Filliucius *tom. 1. tr. 16. c. 7. n. 136.* & alii.

3 Notandum est tamen, quòd in foro externo, si impedimentum præstetur à persona publica, præsumitur justo titulo oppositum esse, secùs à persona privata, ut rectè notat Bonacina *tom. 3. disp. 1. q. 9. punct. 3. n. 2.*

R E S O L. XLIII.

An Piratæ, seu Corsarii non solum discurrentes per mare Pontificium, sed alia maria, incidant in censuram Bullæ Cœnæ?

Et an Piratæ in dictam censuram incurrant discurrentes per mare Pontificium, si nullam deprædationem actu exerceant?

Et quid, si cum intentione deprædandi discurrant, si nullam deprædandi actionem exerceant?

Et quid tandem dicendum est, si casu tantùm navigantem deprædantur?

Et an deprædantes infidelium naves à Christianis assecuratas incidant in censuram Bullæ Cœnæ? Ex part. 9. tract. 7. & Misc. 2. Resol. 73.

§. 1. CAsus est practicabilis in his calamitosis temporibus. Et quidem Grassius *lib. 3. decis. 18. n. 53.* exponens Bullam Sixti V. & Suarez, *de cens. disp. 21. sect. 2. n. 18.* exponens Bullam Clementis VIII. asserunt, non solùm excommunicari discurrentes mare Ecclesiæ; sed omnes Piratas deprædantes in mari Christianorum, & in hoc sensu explicat Grassius illam particulam, *Mare nostrum*, id est, Christianorum.

2 Mihi verò magis placet opinio asserens, solos latrones maritimos, qui discurrunt mare Ecclesiæ, præsertim à monte Argentario, usque ad Tarracinam hoc loco excommunicari. Imò etiam puto, quòd mare pontificium censendum videtur, quod ad Pontificem pertinet, etiam mediante ratione feudi, sicuti pertinet mare Tyrrhenum, quod Regnum Neapolitanum, Corsicam, Siciliam, & Sardiniam attingit, uti notavit, aliis relatis, Bonac. *to. 3. de cens. disp. 1. q. 4. punct. 2. n. 4.* E contra verò discurrentes per mare sub alterius dominio constitutum, ibique deprædantes, etsi veri Piratæ sint; in hanc tamen excommunicationem non incidunt: quia non comprehenduntur sub verbis Bullæ, ibi, *mare nostrum discurrentes*. Quod etiam docet Castrus Palaus, *tom. 5. disp. 3. q. 4. n. 3.* Et ratio est; quia pœnæ sunt favorabiliter interpretandæ: cùm ergo lex ista pœnalis sit, intelligenda erit in verborum significatione, quæ accommodatior, & magis propria fuerit, qualis est explicare particulam, *mare nostrum*, in censura Pontificis, de mari Ecclesiæ, hoc enim propriùs dicitur mare Pontificis, quàm ipsiusmet in propria persona loquentis, mare Christianorum dicatur.

3 Sed ex his oritur alia quæstio, an Piratæ in dictam censuram incurrant discurrentes per mare pontificium, si nullam deprædationem actu exerceant? Et affirmativè respondent Duardus, Toletus, Reginaldus, Bonacina, & sub dubio Suarez, *de cens. disp. 21. sect. 2. n. 19.* Quia actio sub excommunicatione in his Bullis prohibita, est maritimus discursus animo deprædandi: aliàs si deprædatio, mutilatio, vel occisio necessaria foret, uti in Bullis Julii II. & Gregorii XIII. expressum erat; ut quid à tempore Clementis VIII. hæ actiones à Bullis expunctæ sunt? Hæc sententia est satis probabilis.

4 Sed negativam sententiam probabilem etiam esse existimo, & ut verum fatear, ei magis adhæreo cum Sousa *in Bulla Cœnæ, c. 4. disp. 26. n. 2.* qui citat Vivaldum & Sayrum, cui adde Castrum Palaum, *ubi suprà n. 5.* Et probatur: Latrones maritimi non excommunicantur absolutè, sed in ordine ad deprædationem: ergo si nullam exerceant deprædandi actionem, excommunicationis gladio non feriuntur. Patet consequentia, Probatur antecedens: Quia latrones non dicuntur, nisi à latrocinio; unde, qui nullam actionem latrocinii exercent, latrones dicendi non sunt, saltem in actu, & foro externo: ergo quandocumq; latrones absolutè excommunicantur, intelligendi sunt exercentes latrocinii actiones: verba enim cum effectu accipi debent, ut habetur *l. 2. §. Hæc autem verba ff. quod quisque Juris.* Ex hoc sequitur, si latrones maritimi mare Pontificis discurrant, etiam cum intentione deprædandi, si nullam deprædandi actionem exerceant, non excommunicari: sola enim intentio ad censuram incurrendam non sufficit, nec omnis discursus prohibetur, Dixi, *si nullam actionem deprædandi exerceant*: quia non opus est, quòd de facto deprædatio sequatur: satis enim est, quòd deprædari nitantur occidendo, mutilando, invadendo, aut insequendo. Itaque dicendum est, quòd Piratæ, & latrones, non ab intetione deprædandi, sed à deprædatione ex officio, & proposito facta, denominationem recipiunt, teste Ambrosio Calepino, *verbo, Pirata, & seqq.* Quapropter verba illa Bullæ, *mare nostrum discurrentes*, apposita censenda sunt ad præcedentia, ita ut sensus sit: *Excommunicamus omnes Piratas, Cursarios, & Latrunculos discurrentes mare nostrum*, id est, qui mare nostrum discurrunt. Unde, cùm Piratæ, Cursarii, & Latrunculi non sint ante deprædationem; hac excommunicatione adversùs Pyratas lata, non afficiuntur, tametsi eo animo discurrant. Quòd verò Pontifices prædictas actiones mutilationis, occasionis, deprædationis in aliis antiquioribus expressas omiserint; id videtur factum, quia ea expressio necessaria non erat; siquidem expresso nomine *Piratæ*, satis subintelligebatur.

5 Nota hic etiam primò, quod qui ex officio nauticum latrocinium non exercet, casu tamen semel navigantem deprædatur; Censuram Canonis hujus non incurrit. Secundò; qui indicto bello; sivè justo, sive injusto hostes deprædantur, in hanc excommunicationem non incurrunt: quia non animo deprædandi, sed vindicandi, & puniendi hostes, seque ab illis defendendi, deprædationem committunt. Tertiò: qui deprædantur infideles, sive justè, sive injustè id faciant, per hanc clausulam non excommunicantur. Sed ex hoc ultimo notando insurgit difficultas: an deprædantes infidelium navim à Christianis assecuratam, incidat in censuram Bullæ; Affirmativè respondet Bonacina *to. 3. disp. 1. q. 4. punct. 1. n. 13.* quia censendi sunt Christianos spoliare, penes quos stat periculum rei assecuratæ. Idem affirmat *nu. 15.* casu, quo à Principe Christiano securitatis privilegium concessum esset: quia cadit ea deprædatio in damnum, & injuriam Christiani Principis, fitque contra voluntatem & intentionem Summi Pontificis. At ego adhæreo sententiæ negativæ Castri Palai, *tom. 6. disp. 3. n. 7.* quia hujusmodi damnum per accidens est, neque ex vi prædationis infidelium necessario sequitur, qua de causa non videtur sufficiens ad excommunicationem hanc inducendam: maximè, cum hæc excommunicatio non adversùs damnum inferentes Christianis: sed adversùs eos, qui Christianos deprædantur, statuta sit: at deprædantes navim, & merces infidelium, tametsi assecuratæ sint à Catholicis, dici non possunt Catholicos deprædari; cùm non deprædentur bona Catholicorum, neque ad Catholicos pertinentia. Ergo in hanc excommunicationem non incurrunt. Sup. hoc in Res. seq. §. Nota etiam ad lin. 5.

R E S O L. XLIV.

An qui per donationem, vel furtum accipit bona naufragantium ab alio accepta, incidat in censuram Bullæ Cœnæ.

Et an, qui auxilium, consilium, mandatum, aut favorem præstant, vel ratum habent, ut bona naufragantium subripiantur, vel bona subrepta custodiunt, incidant in censuram dicti Canonis?

Et an, si Christiani Piratæ naufragium faciunt, excommunicentur eorum bona subripientes?

Et notatur, quod qui subripit bona Christianorum, quæ in navibus Infidelium cum assecuratione illa reddendi certo loco, quomodocumque pereant, asportantur, non excommunicantur: si verò Christiani eadem obligatione Infidelium bona deferant, excommunicantur illa subripientes.

Et aliqua alia notantur, quæ contingere possunt in supradictis naufragiis circa supradicta, & circa alios diversos casus, & naufragia? Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. Res. 36.

§. 1. AFfirmativè respondet Suarez, *de cens. disp. 21. sect. 2. n. 33.* ubi sic ait: (Potest contingere, ut quis recipiat talia bona sine ullo antecedente pacto; sed ex mera voluntate subripientis; ita tamen ut sciat, qualia sint): nam, si accepisset bona fide, & ex ignorantia inculpabili, quamdiu illa duraverit, cessat difficultas.) Propter hujusmodi ergo receptorem videntur addita in Bulla Gregorii illa verba: *Aut ab aliis rapta, seu accepta scienter receperint*, quæ verba omissa sunt in Bulla Clementis; & ideò dubitari potest, an revocata sint, vel solùm fuerint omissa: quia in verbo, *spoliaverint*, censentur sufficienter contenta. Et quamvis facilè possit in utramque partem res disputari, mihi hoc posterius videtur probabilius: quia ille, qui sic accipit talem rem, moraliter verum dominum spoliat. Quod ita breviter declaro: quia ille, qui sic accipit talia bona, tenetur illa reddere vero domino: ergo, si sit in mora reddendi, agit contra cap. *Excommunicationi*, ejusque excommunicationem incurrit: ergo à fortiori incidit in Bullam Cœnæ: ergo, si à principio injustè accepit animo retinendi sibi, in Bullam Cœnæ incidit: nam, quòd accipiat immediatè in littore, vel mari, vel mediante priori spoliatore, non variat malitiam, neque quoad hoc lex quidpiam distinguit.) Ita Suarez.

2 Sed ego adhæreo opinioni negativæ, quam docet Sousa *in Bullam Cœnæ, c. 5. disp. 34. concl. 1.* & Sayrus, *de censur. lib. 3. c. 8. n. 4.* cum aliis. Probatur: quia in Bulla tantùm de primo subripiente fit sermo; non verò de secundo, vel tertio: ergo, quantumcunque secundus, vel tertius latro, aut gratis accipiens, sciant, bona illa injustè esse ex naufragio accepta, non excommunicantur, non enim censura ultra proprium casum, cùm sit pœnalis, extenditur. Antecedens non obscurè colligitur ex illis verbis: *In ipsis navibus, sive ex eisdem ejecta in mare, vel in littore inventa, &c. subripuerint*. Quæ verba manifestè ostendunt de primo subripiente loqui tantùm Summum Pontificem. Et confirmatur ex ablatione illorum verborum, quæ erant in Bulla Gregorii, quæ cùm secundos subripientes excommunicarent, modò ablata ipsos non ligant.

3. Verùm occasione præsentis dubii, aliquæ difficultates enodandæ sunt circa intelligentiam Canonis Bullæ, & ideò quæro,

quæro, An, qui auxilium, consilium, & favorem præstant, ut bona naufragantium subripiantur, incidant in censuram dicti Canonis? Suarez, *ubi supra num.* 3. & Filliucius, *tom.* 1, *tr.* 16. *cap.* 4. *n.* 101. censent ligari censura auxiliatorem, non autem consulentem. Bonacina verò *tom.* 3. *disp.* 1. *quæst.* 5. *punct.* 1. *n.* 3. *juncto n.* 4. affirmat, spectandum esse auxilium, & cooperationem. Si enim ejus conditionis sit, ut verè, physicè, & realiter ad subreptionem concurrat, hac afficitur excommunicatione; quia sic cooperans verè subreptor est, verèque, & propriè naufragantium bona subripit. Secùs verò si solùm moraliter in subreptione concurrat: quia ex morali concursu in subreptionem non subreptor, sed subreptoris motor dicendus est. Et cùm leges pœnales ultra significationem propriam extendi non debeant, æquum non est, ut lex subreptoribus excommunicationem indicens ad subreptorem moralem extendatur. Ex qua doctrina infert Bonacina, famulum ministrantem subreptori, opemque illi in subreptione præbentem, tum res deferendo, tum instrumenta suppeditando, tum assistendo, in hanc excommunicationem incidere: quia verè est subreptor physicus. Et idem erit dicendum de eo, qui navim latroni accommodat ad bona subripienda, cum pacto ea dividendi.

4 Mihi verò magis placet opinio, quæ absolutè negat consulentem, mandantem, ratum habentem, & auxiliantem hac excommunicatione ligari; quia ultra proprietatem verborum extensio in legibus maximè pœnalibus facienda non est. At consulens, mandans, ratum habens subreptionem non præstat, nec subreptor propriè est, sed subreptoris motor, & approbator. Et idem est de auxiliante, quatenus talis est, quia esto per actionem physicam subreptioni concurrat: cùm ipse res naufragantium non subripiat, sed alteri, ut subreptionem præstet, auxilietur, excommunicatione lata adversus subreptores ligari non potest. Quod manifestum fiet casus difficiliores expendendo. Etenim famulus, vel alius tertius opem ferens subreptori, tum subministrando Instrumenta ad subreptionem necessaria, tum ei assistendo, tùm merces deferendo; si ipse famulus nihil ex bonis naufragantium subripiat, ut sibi retineat, nequaquam subreptor dici poterit, cùm hæc denominatio non ex auxilio ad furtum, sed ex furto, & rei alienæ usurpatione habeatur. Ob eandem rationem excusari debet qui bona subrepta custodit, ut subreptori tradat; quia si nihil ex illis bonis sibi retinet, non bonorum subreptor, sed iniquus custos nuncupatur. Quod si ob prædictam custodiam, vel auxilium in subreptione delatum subreptor ei aliqua ex bonis subreptis tradat, cùm hæc bonorum susceptio à subreptore habeatur, & titulo oneroso, à prædicta excommnnicatione lata adversus eos, qui ex navibus, vel ex mari, aut littore bona naufragantium subripiunt, videtur excusatus; cùm non ex his locis ea bona accipiat, sed ex subreptoris concessione, & donatione. Et ita hæc omnia docet Castrus Palaus, *tom.* 6. *disput. tertia, punct.* 5. *num.* 11.

5 Non nego tamen, contra Palaum extare Sousam, ubi suprà, *num.* 5. sic asserentem: Omnes, qui dant auxilium ad faciendum primum furtum esse illius participes: ut quando latro non potest navim ascendere, nisi alter scalam ministret; aut eum humeris sublevet. Dico secundò esse etiam participes, qui mandant. Dico tertiò, participes similiter esse receptatores, quando receptatio, ut furtum fieret, necessariò exigebatur, & sine qua non fieret: vel si merces occultent, quando ex tali occultatione furtum sequitur, vel perficitur. Ita Sousa. Sed opinionem Castri Palai satis probabilem esse existimo, quam etiam tuetur Duardus, *in Bulla Cœna, lib.* 2. *can.* 4. *quæst.* 23. *n.* 44. & Hugolinus, *cap.* 4. *§.* 2. *vers.* 10.

6 Quæritur secundò, An si Christiani piratæ naufragium faciant, excommunicentur eorum bona subripientes? Sayrus, *libro tertio, capite* 8. *n.* 8. quamvis dicat consulendum esse de hac re Summum Pontificem, probabile existimat hujusmodi subripientes non excommunicari, qui iste in jure excipitur, ut habetur *in Anthent. Navigia de furt.* Jus autem civile non videtur derogari hoc loco; atque adeò accipiendum est ut explicatio, ut intelligamus de quibus naufragantibus loquatur Summus Pontifex. Et hæc opinio tuta conscientia admitti posse tradit Sousa *disputatione trigesimaquinta, n.* 6. licèt contrariam sententiam probabiliorem esse existimet.

7 Nota etiam, quod ibidem *numero quinto*, idem Sousa firmat, quòd qui subripit bona Christianorum, quæ in navibus Infidelium cum assecuratione illa reddendi certo loco, quomodocumque pereant, asportantur, non excommunicatur: si verò Christiani eadem obligatione infidelium bona deferant, excommunicantur illa subripientes. Probatur ex eo, quia in primo casu bona illa non censentur fidelium quoad damnum sequutum ex naufragio; vel furto, cùm pereant, Infidelibus pareant; atque adeò cessat tota ratio Censuræ, quæ est ne verò Domino Christiano detrimentum aliquod ex naufragio sequatur: è contra evenit in secundo casu, cum illa bona fidelibus pereant, eò quòd sunt apud Christianos quoad custodiam cum obligatione reddendi.

Sup. hoc in Ref. præterita §. ult. ad medium à ver. sed ex hoc.

8 Notandum est etiam hic obiter primò, quòd etiamsi imminente tempestate, naufragiique periculo bona in mare ja-

ctentur, eaque ibi jactata, vel in navi posita subripias, ab hac excommunicatione immunis sis; quia non verificatur, te bona illa subripere à naufragium passis, sed à passis naufragii periculum; quod diversum est. Ita tenet Palaus *ubi suprà num.* 6. & alii penes ipsum.

9 Notandum secundò, supradicta non procedere, quando subripiuntur bona ex cymba in flumine perempta, quia ut ex Hugolino observat Sousa, *disp.* 37. *num.* 3. Summus Pontifex solum loquitur de naufragio, quod fit in mari, neque ideò de fluviali mentionem non fecit, quia minus est, sed quia de eo legem sancire noluit; nec illa, cùm sit pœnalis extendenda est. Si tamen ex naufragio maritimo aliquid accessu maris ingrediatur flumen, & in ripa illius inveniatur, idem de eo erit judicium, ac de aliis rebus in littore ex naufragio maris inventis.

10 Notandum tertiò, quòd si bona naufragantium accipias animo quærendi Dominum, illique reddendi, & interim rebus acceptis utaris, quin impotens reddaris ad satisfaciendum vero Domino comparenti, nullam excommunicationem incurris, quia illa non est subreptio, sed justa, & licita acceptio. Quòd si postmodum voluntatem mutes, nolisque verum Dominum quærere, illique bona restituere, cùm possis, incidis ad minus in excommunicationem latam *in cap. excommunicationis de Raptoribus*, ut notat Bonacina *tom.* 3. *disp.* 1. *q.* 5. *punct.* 4. *n.* 5. quia verè subripis bona naufragantium, neque ea restituis, cum possis. Quinimò existimo te excommunicatione bullæ innodari; quia ab eo puncto, quo voluntatem restituendi mutas, acceptio illorum bonorum injusta esse censetur: acceptio autem injusta, subreptio est; cui Bulla excommunicationem imponit. Ergo. Et ita docet Palaus *citato loco, n.* 2.

11 Et tandem notandum quartò, quòd quando bona fidelium ab infidelibus sunt capta, licet injustè, non manet excommunicatus, qui illa ex naufragio subripit: quando verò fideles bona rapiunt ab infidelibus, qui subripit ea ex naufragio fidelium excommunicatur. Probatur prima pars; quia bona, licèt quoad dominium sint Christianorum, quoad usum, & possessionem sunt apud infideles: ergo non censentur bona naufragantium Christianorum, sed infidelium, de quorum bonorum subreptione Censura non loquitur. Secunda pars eadem ratione ostenditur; nam cum possessio, & usus bonorum infidelium in hoc casu apud fideles inveniatur, ab illis immediatè subripi censentur. Ita Sousa *disp.* 35. *n.* 5. Et hæc sufficiat adnotasse ad ornatum dicti Canonis Bullæ Cœnæ, ut magis practicabilia.

RESOL. XLV.

An incidant in censuram Bullæ Cœnæ deferentes infidelibus pecunias, merces, & victualia, etiam belli tempore?

Et an nuntius deferens Infidelibus litteras, sciens continere revelationem secreti Reipublicæ Christianæ incurrat censuram Bullæ Cœnæ?

Et quid est dicendum, si aliquis revelet secretum Reipublicæ Christianæ alicui fideli, qui creditur revelaturus infidelibus, an iste incurrat censuram Bullæ Cœnæ?

Et an vendentes arma infidelibus, in terris tamen Christianorum incidant in censuram dictæ Bullæ?

Idem est si vendant iis, quos certò sciunt ea ad infideles esse missuros.

Quod idem dicendum erit de commutantibus arma pro armis, ut enses pro hastis, &c.

Et an deferens prohibita, quando aliter captivi redimi non possunt, excusetur à prædicta censura? Ex part. 9. tract. 7. & Misc. 2. Resol. 16.

§. 1. AD hoc dubium respondet Sousa *in Bulla Cœna, c.* 8. *n.* 5. & sic ait (Tolet. docet, non comprehendi in hac clausula, qui merces, victualia, ac similia, etiam belli tempore, ad fidei inimicos deferunt: quamvis excommunicentur in jure. Probat ex verbis sequentibus, scilicet: *Quibus Christianos, & Catholicos impugnant.* Quæ verba cum præcedentibus conjunguntur; mercibus autem, & victualibus nullus impugnatur. Placet tamen cum Cajet. *in sum. verb. Excommunicatio, c.* 20. & Suar. *n.* 56. si huiusmodi victualia, vestes, & quæcumque merces tali tempore, & opportunitate deferantur, ut moraliter censeri possint instrumenta, & auxilium ad bellum gerendum, excommunicari ea deferentes.) Ita Sousa. Cum Toleto consentit Sayr. *de cens. lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 12. & alii. Cum Suar. verò Bonac. *tom.* 3. *disp.* 1. *q.* 8. *punct.* 2. *n.* 4.

Sup. hoc infra in Ref. 49. §. ult. & singulariter in ultimis lin. sed lege eam à principio, & in tom. 9. tr. 13. R. 5. 8. § Resol. post medium, vers. Nota etiam.

2. Sed novissimè opinioni negativæ Toleti adhæret Castrus Palaus *tom.* 6. *disp.* 3. *punct.* 8. *n.* 7. (Tum, quia non est certum in hac excommunicatione comprehendi auxiliantes, consulentes, aut faventes quomodolibet infidelibus, & hæreticis in damnum Catholicæ Religionis, sed necessariò requiri, ut auxilium fit in monitione de statu Christianæ Reipublicæ; quia de his fuit sermo priùs factus, & relativũ, *illis*, & *ad id* quod ad immediatè præcedentia refertur, id denotat. Præterquã quòd, non de auxilio, consilio, vel favore Turcis, aliisq; Christianæ Religionis inimicis videtur intelligendum, sed de auxilio præstito ipsis Catholicis, ut certiores faciant Turcas de statu Reipublicæ Chri-

ſtianæ, ita ut ſenſus ſit: *Excommunicamus illos, qui per ſe, vel alios, de rebus ſtatum Reipublicæ Chriſtianæ concernentibus in Chriſtianorum perniciem, & damnum, ipſos Turcas, & Chriſtianæ Religionis inimicos, nec non Hæreticos, in damnum Catholicæ Religionis, certiores faciunt illiſque*, ſcilicet, faventibus Hæreticis, *ad id*, hoc eſt, ad prædictum effectum monendi Hæreticos, *auxilium, conſilium, vel favorem quomodolibet præſtant*.) Hæc Palaus.

3 Ego verò utramque ſententiam probabilem eſſe puto; ſed veriorem ſecundam exiſtimo: quia in his rebus, auxilium, & favor quomodolibet præſtatur noſtræ Religionis hoſtibus. Nullum enim auxilium bello aptius eſt, quàm pecuniarum, mercium, & victualium. Et in prædicta clauſula videntur excommunicari omnes auxilium, conſilium, vel favorem inimicis noſtræ Religionis præſtantes. Ergo.

4 Sed hic obiter quæro primò: An nuntius deferens infidelibus litteras, ſciens continere revelationem ſecreti Reip. Chriſtianæ, incurrat cenſuram Bullæ? Affirmat Souſa, *ubi ſup. diſp. 50. n. 4.* Quia, ait ipſe, qui applicat ignem, moraliter loquendo, verè dicitur comburere: ergo, qui defert epiſtolas, vel alterius dictũ denuntiat, verè moraliter eos certiores facere cenſebitur.

5 Sed Palaus *ubi ſup.* docet, quòd alii non improbabiliter contrarium aſſerunt; quia revelatio, cùm ſit quædam manifeſtatio, & loquutio, nullatenus præſtatur à tebellario litteras ſigillatas deferente; non enim ipſe revelat, ſed revelationem defert. Applicans autem ignem dicitur comburere: quia ignis ſolùm phyſicè, non moraliter combuſtionem præſtat: at litteras mittens, & phyſicè, & moraliter ſecretum revelat; eaque de cauſa deferens revelationem ab hac denominatione revelantis excuſari poteſt. Verùm opinionem Souſæ tenet Suarez *de cenſ. diſp. 21. n. 58.* Hugol. Duard. & alii.

6 At, quid dicendum, ſi aliquis revelet ſecretum Chriſtianæ Reipublicæ alicui fideli, qui creditur revelaturus infidelibus? an, inquam, ille talis incurrat in cenſuram Bullæ? Affirmat Bonac. *tom. 4. diſp. 1. q. 8. punct. 1. n. 4.* & alii penes ipſum. At negativæ ſententiæ adhæret Suar. & Palaus, *ubi ſup.* quia in clauſula Bullæ ſolùm puniuntur revelantes per ſe, vel per alios, ſtatum Chriſtianæ Reip. infidelibus. At fidelibus revelans nequaquam dici poteſt infidelibus per ſe, vel per alios revelare, cum ipſi fideles revelantes nomine proprio revelent, non autem nomine prioris revelantis, qui nunquã ipſis revelationem demandavit.

7 Quæro ſecundò: Utrùm vendentes arma infidelibus, in terris tamen Chriſtianorum, incidant in cenſuram Bullæ? Negativa pars ſuadetur quia, cùm cenſura hæc ſit pœnalis, non debent verba illius extendi, ſed interpretanda ſunt juxta propriam ſignificationem. Quia igitur vendere non eſt deferre, & Summus Pontifex de deferentibus loquitur, ad vendentes extendẽda non erit cenſura. Et ita tenet Azor *to. 1. lib. 8. cap. 23. q. 7.* Tolet. Nav. & alii, quos citat. Caſtr. Pal. *loc. cit. n. 11.* qui tamẽ poſtea cum Hugol. Duardo, & Bonac. contrariam ſententiam tenet; quia Bulla non requirit, ut arma transferantur ad terras infidelium, cùm tranſlationem ad infideles nullo ſuperaddito prohibuerit: at ea tranſlatio ad infideles eſt facta. Neque obeſt, quòd ipſi ibidẽ non poſſint Chriſtianos oppugnare: ſatis enim, eſt, quòd poſſint in terras infideliũ tranſlatari. Præterquàm quòd ſolùm per accidens ab impugnatione Chriſtianorum ibidem impediuntur, ſcilicet, ob protectionem, & petentiam Chriſtiani Principis; per ſe autem, & ex conceſſione armorum illis facta optimè poſſunt ibidem oppugnare Chriſtianos. Nulla ergo cauſa eſt, ob quam hac cenſura ea venditio non afficiatur.

8 Itaque ego fateor quidem, non manere excommunicatos vendentes prohibita, ex vi particulæ, *Deferentes*; nihilominus, quatenus vendendo favorem præſtant infidelibus contra Chriſtianos, non eſt, quare ab hac cenſura excuſentur: & idem eſt, ſi illis vendant, quos certò ſciun. ea ad infideles eſſe miſſuros, ſive ipſi infideles ad Chriſtianorum civitates veniant, ſive in ipſis pacificè vivant, niſi fortè eos parvitas materiæ excuſet, ut ſi haſtam unam, vel equum vendant. Quod idem dicendum erit de commutantibus arma pro armis, ut enſes pro haſtis, ſicut docet Sayr. *lib. 3. de cenſ. cap. 11. n. 27.* quidquid in contrarium dicat Sylv. *verb. Excommunicatio, 7. n. 64.* qui tenet, ob has commutationes cenſuram hujus Canonis incurrere. Cujus ſententia erit vera, ſi commutatio talis fuerit, ut infideles notabiliter meliùs Chriſtianos impugnent; aliàs res eſt parvi momenti, propter quam cenſura non fertur.

9 Et tandem pro coronide hujus Reſolutionis videtur excuſari ab hac cenſura deferens prohibita, quando aliter captivi redimi non poſſunt: quam ſententiam ſequitur Hugol. *verſ. Octavo.* Quod Sylveſter intelligit, quando hoc fit tempore pacis, non verò ſi fiat tempore belli. Quæ tamen ſententia non placet Toleto *in ſum. lib. 1. c. 24.* ſed exiſtimat, deferentes in hoc caſu manere excommunicatos, tam in terminis hujus Bullæ, quàm in terminis juris antiqui. Prior ſententia eſt magis pia, & idcircò io eam inclinandum exiſtimo, dummodò gravius detrimentum ex prædictorum delatione Chriſtianæ Reip. non ſequatur, quàm ſit ex captivorum redemptione utilitas: hoc enim de benignitate Pontificis præſumendum eſt. Et hæc omnia docet Souſa *loc. cit. diſp. 51. n. 6.*

RESOL. XLVI.

An licitum ſit deferre arma infidelibus, ſi pecunia reportata ſit Chriſtianis utilior? Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Reſ. 15.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Regin. *tom. 1. lib. 9. c. 18. n. 301.* putat enim probabile non incidere in cenſuram Bullæ Cœnæ, qui arma deferunt infidelibus majori cum utilitate Chriſtianæ Reip. quàm damno, ut ſi pecunia reportata pro armis ſit Chriſtianis utilior, quàm arma ſunt noxia.

3 Verùm Hurtad. de Mendoza *in 2. 2. diſp. 76. ſect. 3. §. 130.* negativæ ſententiæ adhæret. Putat enim negativam ſententiam viam ſternere ad perpetuam abolitionem hujus legis, cenſerent enim ſinguli mercaturam ſuam utiliorem eſſe Chriſtianis, nec eſſet ulla mercatoris compeſcendi ratio, eſſetque fidelibus ſcandalo. Quapropter ſi qua Reſpublica id de ſuis mercatoribus cenſeret, conſulere teneretur Summum Pontificem ut veritate ſincerè perſpecta provideret tunc, & ceſſaret ſcandalum, nec deeſſet ratio compeſcendi violatores. Nec enim cuivis fas eſt tam publica & diuturna uti Epickeia, quando tam facilè poteſt legiſlator adiri, quod factum eſſe à Genuenſibus, & Venetis credendum eſt. Reſpublicæ enim tam Catholicæ & Romanæ Sedi obedientes non erant effecturæ, ut malo exemplo ſuſpicionem parerent contumaciæ.

RESOL. XLVII.

An deferre arma Hæreticis, & inſtrumenta bellica ſit prohibitum ex Bulla Cœnæ?

Et quid, ſi Hæretici ſint publicè denunciati? Ex part. 5. tract. 13. & Miſc. 1. Reſ. 14.

§. 1. PEtrus Lorca *in 2. 2. diſp. 52. n. 7.* affirmativam ſententiam docet, putat enim appellatione hoſtium nominis Chriſtiani, includi etiam hæreticos, quia omnes illi ſunt abſolutè infideles, & inimici Chriſtiani nominis.

2 Sed mihi magis placet contraria ſententia, quam tuetur Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. diſp. 76. ſect. 3. §. 83.* quia hæretici nomen Chriſti non oderunt, ſed amant: quamvis enim doctrinam Chriſtianam ex parte depravent, Chriſtiano tamen nomine gloriantur. Turcæ autem ipſi nomini Chriſtiano ſunt infenſi. Unde & hæretici commune nobiscum bellum Turcis indicunt, ut hoſtibus nominis, quod ipſi hæretici colunt. Moveor ſecundò, quia Bulla in Cœna Domini nihil juvat infideles, in quorum odium exardent antiqua jura, ſed eis faveret, ſi per hoſtes Chriſtianorum intelligerentur hæretici. Ergo. Probo minorem, quia ex jure antiquo nulli publico hoſti nominis Chriſtiani poſſunt arma deferre, quamvis non ſit publicè denunciatus hoſtis à Romana Sede, ut nunc non poſſunt. At ex Bulla Cœnæ ſolis hæreticis publicè denunciatis à Romana Sede interdicuntur arma. Ergo, Bulla faviſſet infidelibus. Cùm ergo Bulla aliquid novum præceperit contra hanc infidelium ſpeciem, illud fuit in ejus odium, & non in favorem. Signum ergo eſt eos nunc de novo comprehendi.

RESOL. XLVIII.

An qui narrat conſilia, v. g. Regis Catholici noſtri alicui Turcarum proditori, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Reſ. 13.

§. 1. NEgativè reſpondet Suarez *in 3. part. tom. 5. diſp. 21. ſect. 2. n. 58.* quia id non exprimitur in Bulla. Cùm enim *ibi* pontifex dixiſſet, Necnon alios, qui Turcas de rebus concernentibus ſtatum, certiores faciunt; adjicit: Illiſque ad id conſilium, aut auxilium præſtant: ſed pronomen *illis*, non reget certiores facientes, ſed Turcas ipſos, id eſt; illiſque Turcis ad id favorem dederint. Sup. hoc infra ex doctrina Reſ. 40 §. 2 & in tom 9. tr 11 & Reſ. 8 §. Recte med. à verſ. Deinde.

2 Verum his non obſtantibus affirmativam ſententiam docet Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. diſp. 76. ſect. 3. ſ. 68.* quia pronomen: *illis*, refert utroſque, nempè & Turcas, & omnes, qui arma ferunt, certioreſque faciunt hoſtes; cùm enim ea lege velint Pontifices hoſtibus arma eripere; omnemque rationem impetendi Chriſtianos, eorum animus eſt negari omne auxilium, conſilium, & favorem. Turcis negatur favor, ne poſſint juvari, fidelibus ne juvare; cùm enim utrumque ſit apprimè utile ad Pontificis inſtitutum, & verba poſſint in utrumque quadrare propriiſſimè, cur non fiet, maximè cum nomen *ad id*, hoc ſonet apertè; refert enim damnum. In damnum, inquit, Catholicæ Religionis certiorem faciunt, illiſque ad id conſilium præſtant. Ac ſi dicat, præſtant auxilium ad id damnum, non ſolùm ad explorationem conſiliorum, ſed ad damnum. Deinde ſi ly *illiſque*, refert Turcas, adhuc Conſiliarius comprehenditur. Proditio enim conſilii Regii favor eſt in Turcam, quem ipſe emeret carò. Et hæc omnia docet Hurtadus *ubi ſuprà*. Unde puto utramque ſententiam probabilem eſſe.

RE-

RESOL. XLIX.

Cum in Regno sit magna penuria carnis, & in perniciem rei frumentariæ in dies plura animalia macillentur, dubitatur, an sine metu excommunicationis liceat emere à Turcis supradicta animalia, & cum illis alia victualia permutare.

Et an commercium cum infidelibus non intelligatur tempore necessitatis?

Et adducuntur multi Doctores pro explanatione, quando jure positivo sit licitum, vel prohibitum infidelibus mercimonia deferre. Ex p.2.tr.16. & Misc.2.Ref.34. aliàs 36.

§. 1. Respondendum videtur negativè, ex authoritate *cap. quod olim, de Judæis*, & Clementis Papæ V. *in Extravag. Multa mentis, eod. tit.* ubi ex renovat. Extravag. Nicolai Papæ IV. incip. *Olim*. Et hanc sententiam videntur docere doctiss. Jurisconsultus Alexander *vol.7. cons.*130. Boerius *decis.*178. & Stracchа *tract. de mercatura p.2. à n.40. usque ad n.51.* adi illos, & non pigebit.

2 Sed mihi supposita veritate facti, (quod an ita sit, videant illi ad quos spectat,) contraria sententia probatur, nam puto licitum esse deferre infidelibus etiam res prohibitas; quando deferuntur in Christianorum utilitatem, ut commutentur, vel vendantur pro iis, quibus indigent magis Christiani, ita ut major sit eorum commoditas, quàm damnum inde proveniens. Ita ex Societate JESU Valer. Reginald. *in praxi, tom.1. lib.9. cap.18. n.301.* & ex Dominicana familia Ant. de Sousa *in exposit. Bullæ Cœnæ, c.8. disp.51. n.2.* & Alterius *de censuris, tom.1. disp.8. lib.5. cap.5. col.4. §. ut probetur.*

Supra hoc sup. in Resol. 46. & in alio §. & vers. ejus not.

3 Adde quòd commercium prohibitum cum infidelibus non intelligitur tempore necessitatis, ut in casu simili, & aliis notavit novissimè Coninch *de actibus supern. lib.2. disp.18. nu.168.* cum Suarez *tract. de fide, disp.18. sect.6. n.8.* Ratio est, quia, ut notavit Filliuc. *in q. moral. tom.1. tract.16. cap.6. n.147.* & Sayrus *de censuris, lib.3. cap.12. n.34.* præceptum Ecclesiasticum non obligat cum tanto rigore, & necessitas in hac materia accipitur moraliter, ut etiam in casu simili notavit Anton. Ricciul. *in tract. de jure person. lib.2. cap.41. n.19.* & Tabiena *verb. medicus, n.17. verb. Judæus, n.6.* Talem verò necessitatem extare in casu nostro multi asserunt. Ergo licitum erit tale commercium, & permutationes rerum.

4 Nec obstant ea, quæ in contrarium adduximus, nam illi Doctores, *ad c. quod olim*, non loquuntur in casu nostro, videlicet necessitatis, seu quando victualia deferuntur propter majorem utilitatem, quam nos Christiani præcipimus.

5 Ad Extravag. Nicolai & Clementis respondeo cum Sylvestro *verb. excommunicatio, 7. n.60.* & Petro de Lorca *in 2. 2. D. Thomæ, disp.51. num.7.* ibi: Pontifices prohibere deferre victualia, & alia mercimonia in Alexandriam, vel alia loca Sarracenorum terre Ægypti, non autem prohibere supradicta deferre ad alios Sarracenos & si hoc prohiberent, respondendum est, ut *suprà ad c. quod olim, de Judæis*, non loqui videlicet in casu nostro.

6 Sed vide, si libet, circa præsentem quæstionem Conradum *de contract. tract.3. q.51. concl.1.* Gambaruptam *tract. de casibus reserv. cap.27.* Bonacinam *de legib. disp.3. q.2. punct.5. num.2.* Molfes. *in sum. tom.1. tr.11. c.2. nu.23.* Sayrum *de censuris, lib.3. cap.11.* Alterium etiam *de censuris, tom.1. disp.8. lib.5. c.1. & seq.* Suar. *in 3. p. D. Thom. tom.5. disp.21. sect.2.* Navar. *in cap. ita quorundam, de Judæis*, Filliuc. *to.1. tr.16. c.6. n.139.* Azorium *p.1. lib.8. cap.23.* Duardum *in Bull. Cœn. lib.2. can.7. q.1. & 2.* Tabienam *verb. excomm. n.5. & 6.* Naldum *in sum. verb. Infidelis n.2.* qui fusissimè tractant, quando jure positivo sit licitum, vel prohibitum infidelibus mercimonia deferre.

RESOL. L.

An pœna contra duellantes ipso facto incurrantur?

Ex quo deducitur, an publicus percussor Clerici sit vitandus ante sententiam judicis declaratoriam? Ex p.11. tr.8. & Mis.8. Ref.21.

§. 1. Casus est frequentissimus, & ad illum negativè respondet Petrus Navarra *de rest. lег.2. cap.3. num.292.* specialiter, & novissimè Concilium Tridentinum *in dict. cap. 19. §.25.* de reformatione sub gravibus pœnis usum duellorum reprobat. Primum ipso facto excommunicatos esse decernit Dominos temporales; qui locum ad monomachiam, sive duellum in terris suis inter Christianos concesserint. Secundò privati sunt dominio Civitatis, vel loci apud quem duellum sit permissum, si ab Ecclesia obtinuerint, vel si feudo habeatur, eo privati ipso facto, domino directo acquiratur. Tertiò ipsi pugnantes, & eorum patrini excommunicationem incurrant, & bonorum præscriptionem, ac perpetuæ infamiæ pœnam, & ut homicidæ puniri debeant, si qui in ipso conflictu decesserint, careant Ecclesiastica sepultura. Quartò illos, qui in causa duelli consilium dederint, aut spectaculo intersint, excommunicationis, ac perpetuæ maledictionis vinculo teneri. Non tamen credimus pœnas tertii, & quarti ordinis ipso facto incurri, *ut ex text. ipsius oratione colligitur.* Ita Navarra.

2 Sed prorsus ejus sententiam rejiciendam esse, & affirmativam omninò tenendam existimo. Unde rectè nominatim contra Navarram insurgit Doctor Sorbonicus Andreas Duvalius *in secunda secundæ Divi Thomæ, tractat. de Charitate, quæst.17. articul.1. in fine*, ubi loquens de pœnis contra duellantes sic asserit: An autem ipso facto hæ pœnæ ab illis incurrantur, dubitatur: Petrus enim Navarra 2. *de restitution. cap.3. num.292. fol.184.* ait, duas posteriores personas ipso facto non incurrere ipsas pœnas, adeò ut ipsæ ante sententiam Prælati, sint tantùm comminatoriæ. Contrarium tamen videtur probabilius; si enim domini temporales, qui solummodo duella in suis terris permittunt, de facto excommunicentur, multò magis pugnantes, & eorum patrini, qui ad ipsum duellum positivè concurrunt, erunt ipso facto excommunicati. Nec est alicuius momenti quod objicit Navarra non eodem modo loqui Concilium de ipsis patrinis, & pugnantibus, quo de dominis temporalibus; si quidem de his loquendo ait: sint ipsi domini eo ipso excommunicati. Quando verò sermo est de pugnantibus, & patrinis, solùm ait: Qui verò pugnam commiserint, & qui eorum patrini vocantur, excommunicationis, proscriptionis bonorum suorum, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant. In pœnis autem semper benignior pars est eligenda, ubi expresse, & apertè jura non loquuntur, ut hic contingit; non enim ait Concilium, ipsos pugnantes, & patrinos ipso facto, vel eo ipso excommunicationem incurrisse. Hoc, inquam, nullius est momenti; quippè cum hæc particula, eo ipso, subintelligenda etiam est in sequentibus pœnis, & etiam personis, præsertim cum Concilium non intenderit, magis sævire in minus peccantes, quales sunt domini temporales duella permittentes, quàm in eos, qui gravius peccant, & quod amplius est, cùm utrique in eodem capite, & quasi in eodem loco contineantur. Hucusque Duvallius, cujus sententiam non probabiliorem, ut ipse, puto, sed certam contra communem opinionem DD. & contra Praxim Ecclesiæ.

3. Nota verò quod post hæc scripta inveni Decisiones Mutinenses (ferunt Auctorem fuisse Patrem Raphaelem Castellum Societatis Jesu) tractare hunc casum *lege 9. quæstione 310.* & sic distinguere, nam pœnæ contra duellantes juxta Constitutionem Summorum Pontificum, tum Sacrosancti Concilii Tridentini *sess. 25. cap. 10.* in duplici sunt differentia; aliæ enim sunt, quæ possunt executioni mandari absque hominis actione, & in abstinentia ab actione consistunt, verbi gratia, excommunicatio, interdictum, &c. aliæ sunt quæ hominis actionem requirunt, ut privatio jurisdictionis, confiscationis bonorum, privatio Civitatis, castri, aut loci, &c. Idcircò distinguendo, dicendum est, pœnas, quæ nullam requirunt hominis actionem, ipso facto, & absque sententia incurri, quia in Constitutionibus pœnæ eo ipso infliguntur; Illas verò pœnas, quæ absque hominis actione non possunt executioni demandari, non incurri ante sententiam, saltem declaratoriam criminis, juxta opinionem probabiliorem multorum: & ratio est, quia legem humanam oportet esse hominum moribus, ac naturæ congruam, & valdè alienum est à natura, & moribus hominum, quod idem cogatur esse reus, ac judex, vel etiam justitiæ executor. Ita ibi.

4 Sed ex his oritur pulchrum dubium, an publicus percussor Clerici sit vitandus ante sententiam judicis declaratoriam? Et olim *in part.3 tractat.5. resolut.14.* ex Covarruvia, Sayro, & Fagundez negativam sententiam docui, quam postea plures amplexi sunt Doctores, quos ego sparsim in meis operibus adduxi, & nunc plures addam, omnes in unum congerendo, ut facilius à Lectoribus præ manibus habeantur. Sic itaque docet Nigrus *in cæremonialibus, parte 7. §. 9. numero 20.* Caspensis *in cursu Theolog. titul. 2. tract.24. disputat.2. sect.2. num.15.* Hurtadus *disputat.2. difficult.3. n.9. de excommunication.* Bordonus *in Miscellan. Decis.387.* Antonellus *de regimin. Eccles. Epistol. lib.8. cap.5. numero 14.* Garzia *in summa tract.1. difficult.3. dub 2. punct.5. nu.42.* Iterum Bordonus *decision.391.* Januarius *parte 1. resolut.65. num.47.* Cœlestinus *in compend. tract.3. cap.9. difficult. 3.* Bassæus *verbo Excommunicatio 7. §. unico, nu.2.* Escobar *in Theolog. moral. tractat.4. Examin.2. cap.11. num.32.* Crousers *in regulam Sancti Francisci, sect.9. fol. 565.* Joannes Dionysius *in Addition. ad Decis. Bonon. anno 1646. mense Junio casu 3. fol. 79.* Castilentus *in Polyanthea Theolog. moral. verbo Consecratio Ecclesiæ difficult.2. in fine* Brunus Cassaingh *de privileg. Regular. tractat. 2. cap.4. propos. 6.* & Novarinus *in scrutinio spirituali parte 3. cap.38.*

Quæ hic et latia in tract. 2 Ref. 55 & lege ibi Ref. 56 & 57. & ex Ref. 5. §. Nota tamen.

5 Habet igitur hæc sententia pro se octodecim Doctores, omnes viros pietate, & doctrina insignes, unde probabilem, & tutam esse in praxi, nemo nisi pertinax negabit. Ideò assero quod, ut quis dicatur publicus percussor Clerici, ad hoc ut illum vitare teneamur, oportet, ut talis percussio nulla

possit tergiversatione celari, & nullo juris remedio notari· cùm ergo in hoc casu possit percussor Clerici notorius dicere, se fuisse ebrium, vel in suam justam defensionem fecisse, aut ignorasse excommunicationem percussioni esse annexam, & alia tergiversatione celari, allegando in judicio rumoris falsitatem: propterea quamdiu non constat per judicis sententiam, illum juris remedio non posse excusari, nunquam dicitur notorius Clerici percussor.

RESOL. LI.

An Principes ad vitandum majora mala possint in aliquo casu absque incursione censurarum permittere duellum? Ex part.6. tract.6. & Misc.1. Res.20.

Sup. hoc in Res. seq. §. penult.

§.1. Affirmativè respondet Sanchez *in summa tom.1. lib.2. cap.39. n.30.* ubi dicit, quòd licet Princeps semper peccet assensum præbendo his duellis, sive ea concedendo; at immunis esset culpæ ea permittendo in aliquo casu extraordinario ad vitanda majora mala, sicut ob similem causam licet permittere lupanaria. Et pro sua opinione probanda adducit Cajetanum *in 2. 2. quæst.95. artic.18. in fine, & in summa, verb. Duellum in fine*. Armillam *eodem verbo, num.2.* Emanuelem Sà *num.1.* Valentiam *tom.3. disp.3. quæst.17. punct.2. in fine*, & Liranum *1. Regum, cap.17.* qui omnes dicunt licitum esse Principibus minora mala permittere ad vitanda majora. Et quia contra hanc opinionem videtur obstare Constitutio Gregorii XIII. contra duellantes, qui extendit illam ad Dominos duella permittentes, aut non prohibentes, respondet illam esse intelligendam, quando illicitè permittunt.

2 Verùm suaderi potest negativa sententia. Primò ex Decreto Concilii *sess.25. cap.19. de Reformat.* quo excommunicantur Domini temporales, qui locum ad Monomachiam in terris suis inter Christianos non solùm concesserint, sed etiam, sic fieri permiserint. Secundò probatur ea Constitutione Gregorii XIII. contra duellantes *ibi*. Volentes etiam locorum Dominos, si certamen ea condicto hujusmodi (nota) permiserint, aut quantum in se fuerit, non prohibuerint, excommunicari. Tertiò probatur ex Constitutione Clementis VIII. *§. Nos nefaria, &c. in fine, & ac insuper, & §. non solùm*, in qua approbat, & innovat dictum Decretum, & Constitutionem Gregorii XIII. & declarat locum habere, ubicumque gentium & terrarum, & excommunicat non solùm locorum Dominos, sed etiam Magistratus duella permittentes; & quantum in ipsis est, non prohibentes.

3 Nec obstat responsio data à Sanchez dicente dicta jura intelligi debere de illicita permissione, non autem de licita: nam respondet: primò, quòd dicta jura generaliter & simpliciter loquuntur, & ideò generaliter, & simpliciter, & absque distinctione debent intelligi, itaut comprehendant omnes casus, & ita fuerunt usu recepta. Secundò, Pius secundus per Constitutionem suam, quæ incipit *Regis pacifici, §. nos igitur, in fine*, prohibet omninò duella committi ex quacumque causa (nota) etiam à legibus fieri permissa. Quæ Constitutio per Clementem VIII. fuit confirmata & innovata, ut patet *ex §. nos nefaria*, &c. Ergo comprehēdit casum à Sanchez exceptum. Tertiò, si Duellum in aliquo casu esset permittendum, utique esset permittendum, quando pactiones fuerint de dirimendo certamine, cùm primùm alteruter vulneratus fuerit, seu sanguinem effuderit; sed etiam in hoc casu est prohibitum per Clementem VIII. ut patet in sua Constitutione *§. necnon*, &c. Et Domini & Magistratus permittentes, & quantum in ipsis est non prohibentes puniuntur, ut patet *ex §. & non solùm*, &c. Ergo multò magis est prohibitum verum Duellum, ubi non interveniunt dictæ pactiones. Quartò, experientia docuit, quòd non solùm non evitabuntur majora mala ea permissione Duellorum: sed ex uno inconvenienti (nempè ea permissione duellorum) plura acciderent mala & scandala, ut testatur Julius II. *in sua Bulla Regis Pontifici*, &c. *in fine proœmii*. Ergo illud Axioma, Licitum esse Principibus minora mala permittere ad evitanda majora, limitandum est non habere locum in Duello ex superius dictis.

4 His tamen non obstantibus non desinam adnotare sententiam Sanchez affirmativam docere novissimè Fragozo *in Regimine Christianæ Reipublicæ, parte 1. lib.1. disputat.2. num. 23.* Hurtadum de Mendoza *in 2. 2. de fide, spe, & Charitate vol.2. disp.170. sect.21. §.173.* ubi sic asserit. Princeps non est obnoxius his pœnis, quando permisso duello vitat graviora damna, quæ alia ratione vitari non possent, nisi cum graviori incommodo. Probatur, tum quia minora mala non solùm permittuntur, sed etiam consuluntur, quando aliter vitari non possunt: tum etiam quia jus naturale & Ecclesiasticum vetant eas permissiones ad vitanda damna inde sequenda; ergo si non ex permissione sequantur damna graviora, non intelligetur permissio interdicta. Unde in tali casu licebit designare certamini locum, sicut licèt designare locum lupanari, quando sine lupanari vitari non possunt incommoda graviora: & designatio loci non est cooperatio ad certamen, sicut neque designatio lupanaris est cooperatio ad impudicitiam meretricum: sed est designatio conditionata, ut ibi concertent, si qui concertare voluerint; sicut in lupanari, ut ibi meretricia exerceat, si quæ voluerit esse meretrix. Possuntque in designando locum multæ suppetere rationes, quibus vitentur graviora damna; quod est multò melius: estque multò meliùs ut locus eligatur à Principe, quàm à Monomachis, ut contingit in lupanari eligendo, quæ electio, si ipsis meretricibus permitteretur, ipsæ se prostituerent in Urbis Meditullio. Hæ occasiones sunt, quando inter duos Principes ferverent odia minitantia bellum exitiale: quod quidem averteretur & restinguerentur odia, si Monomachiam permittat Princeps tertius, qui non solùm posset eam permittere, sed consulere: si omnibus prudenter expensis judicaret nullam esse aquam illi incendio, consulere inquam non absolutè, sed ut potest consuli minus malum. Item si Vasalli Principis ita tumultuentur civilibus odiis, ut prudenter timeatur illos catervatim, & ex insidiis congressuros; neque ipse Princeps posset eos legibus coercere, nec compescere, immineatque, seditio & rebellio: tunc si possent ea damna vitari permissa, aut consulta Monomachia, esset permittenda, aut consulenda; minus enim malum est, ut pauci congrediantur, quam ut multi. Item si duo Principes peterent à Principe tertio campum, ut ex ipsorum Vassallis pauci in eo duellarent, si Princeps tertius illum negare non posset sine periculo, ut illi in eum arma verterent, illique immineret, aut amissio Regni, aut periculosum bellum. Huc usque Hurtadus, cui etiam adde Cœlestinum *in compend. Theol. mor. tr.3. cap.10. n.10.* & alios, quos ego remissivè citavi & sequutus sum *in 3. p. tr.6. res.1.* Quæ nunc hanc sequuntur in eius §. penult.

RESOL. LII.

Notabilia quædam circa materiam duelli,
Et in textu hujus Resolutionis 14. diversi casus adducuntur, & explanantur pro praxi ad incurrendam, vel non incurrendam excommunicationem propter duellum. Ex p.3. tr.6. & Misc. 2. Res.1.

§.1. Materia duellorum frequenter in praxi solet accidere, ideò ponam hic breviter aliqua magis practicabilia. Dico igitur primò, quòd diffidens alterum non animo pugnandi, sed causa honoris proprii defendendi, non incurrit in excommunicationem. Ita contra Peregrinum *de duello, quæst. 24.* docet Floronus *de duelio, cap.6. §.2.* & Naldus *in summa, verb. duellum, n.2.* imò cum Filliucio *tomo 2. tract.15. cap.5. num.113.* alibi probabiliter docui hoc esse verum, etiamsi ad locum conventum accedant absque animo verè pugnandi, sed tantummodo aliquos ictus inferendi, cum morali securitate, quòd nullum damnum secuturum sit, sed pax potiùs inde concilianda, & ita etiam hanc sententiam tenet novissimè Vvolfgangus à Vvorburg. *in rudimentis juris Canonici de excom. art.5. fo.196.* Sup. hoc in Res. 1 not. seq. post medium, vers. Quidam, &c. Alibi in Res. seq. in fine & infra in Res. 64. ult. paulò post init.

2 Dico secundò non incurrere in excommunicationem, si quis ad inimicum accedat arguendo illum mendacii, si sustinere voluerit, quod sibi relatum fuit, etiam si hoc dicendo manum ensi apponat. Ita contra Peregrinum *quæstion. 26. num.2.* tenet Bonacina *tomo 3. disputat.2. quæstion.3. punct.48. n.14.* hoc enim non est provocatio ad duellum facta ex condicto, statuto loco, & tempore, sed potiùs est injusta aggressio. Sup. hoc infra in Res. seq. §. ultim. circa ad med. vers. hoc qui.

3 Dico tertiò, non affici excommunicatione, qui alium provocat ad pugnandum nullo statuto loco, & tempore, & hoc etiam procedit in terminis Bullæ Clementis VIII. quidquid sentiat Peregrinus *quæst. 15. num.3. & quæst.20. nu.3.* contra quem insurgit Bonacina *ubi supra, n.15.* & alii, ex ratione *superius* adducta; quia videlicet hæc actio non habet requisita constituentia duellum. Supra hoc infra lege decimam Res. 60.

4 Dico quartò, cùm quis ad locum duelli causa inspiciendi accessit, non incurrere in excommunicationem, dummodo duellum, vel actum ad pugnam proximus secutus non sit. Ita ego olim consului contra Peregrinum *quæst.37.* Imò puto cum Lessio *lib.10. cap.4. dub 11. n.83.* & Sfortia *in Bull. Pont. epitome 153. theorem. 592.* spectantem ex occulto duellum non incidere in excommunicationem, quod etiam Riccius *in praxi tom. 3. res.42. n.2.* Scortia cum Reginaldo, & Sanchez tenent de transeunto obiter, & aspiciente duellum, cùm non sit spectator, ex industria, & ex proposito. Sup. contrarium in hoc §. inf. in Res. 61. per totum, in Res. 64. §. ult. circa fin. ad med.

5 Dico quintò, quòd qui narrat aliquod factum ex qua narratione prævidet aliquos, qui rem illam intellexerunt, arrepturos occasionem provocandi se ad duellum, non incurrere in excommunicationem, quidquid asserat Peregrinus *quæst. 27.* & ita docet Bonacina *num.32.* & ita ego olim in casu contingenti determinavi cum consensu Doctorum virorum; nisi hoc faciat, ut eos ad duellum incitat. Et ratio nostræ sententiæ contra Peregrinum est, quia ista actio in Bulla Clem. VIII. non exprimitur, & pœnæ non sunt extendendæ ultra verborum significationem. Ergo, &c. Sup. hoc in Res. nun. seq. & in eodem §. post medium.

6 Dico sextò, audientes, vel legentes scripta, in quibus aliqui se provocant ad duellum, minimè nexu excommunicationis vin- Supra hoc infra in Res. 64. §. ult. ad medium.

nis vinciri. Et ita ego olim consului contra Peregrinum *qu.x8.* & adducebam Comitolum *lib.6.capit.14.num.7.* & rationes *suprà* adductas, quia hoc in Bulla non exprimitur, & quia odia non sunt amplianda.

Supra hoc lib. po. lopost mediam dicti §.

7. Dico septimò, quod qui ratam habet provocationem, vel pugnam, vel aliam actionem in Bullis Pontificiis expressam, suo nomine factam; non incidit in excommunicationem; ita Floronus *c.14.§.3.nu.1.* quicquid asserat Peregrinus *qu.31 nu.3.* quia Pontifices dum volunt pœnam ad ratihabitionem extendere, hoc solent exprimere; adde quòd ratihabitio ooo comparatur mandato in pœnis, nisi exprimatur. Ergo, &c.

Supra hoc in Resol. seq. in principio.

8. Dico octavò, eum qui præmissa ob duellum provocatione contulit se ad locum constitutum, & altero non comparente discessit minimè in excomunicationem Gregorii XIII. incidisse puto, & ita contra Peregrinum *q.45.* tenet Scortia *in Bulla Pontif. epitome 155. theorem.392.* & alii penes ipsum, quibus ego addo Megalam *in 3.part.lib.4.cap.4.quæst.2.num.11.* Joan. Franciscum Suarez *in enchiridio casuum conscientiæ lib. 7. verb. duellum.* Naldum *in summa verb. duellum, num. 6.* & Riccium *in praxi tom.3.res.5x.*

Sup. hoc infra in Res. 98. §. ult. & in alio ... nat.

9. Dico nonò, quod Peregrinus *quæst. 33.* docet duellum consulentem incurrere in excommunicationem, etiamsi consilium non sit efficax, vel influat in effectum; sed contraria sententia probabiliter sustineri potest, ut notat Bonac. *n.a8.*

10 Dico decimò, consulentem duellum non incidere in excommunicationem, etiamsi conatus fuerit influxum consilii revocare, sed reipsa non revocaverit; scio Bonacinam *nu.36.* contrarium docere, sed tu probabiliter nostram sententiam sequi potes.

11 Dico undecimò, quòd si incontinenti orta inter aliquos sit rixa, unusque alterum iracundia motus ad dimicandum in certo loco invitet, & incontinenti ibi dimicent, non incurrit in excommunicationem. Ita Flavius Cherubinus *in Bulla Pontif. tom. 3. constit. 11. Clement. VIII. schol.1.* qui citat Ludovicum Lucensem, Farinacium, & Tuscum, quibus ego addo Joannem Franciscom Suarez *in enchiridio casuum conscientiæ lib. 7. verb. duellum*, & Riccium *in praxi tom.3.res.51.* Item ait Grassius, diffidentes se ad pugnandum in aliquo loco, quo statim tendunt, & pugnant ibi, non incidere in excommunicationem, quia non adest assignatio temporis. Ita ille *in praxi lib.1. cap.7.num.x2.* & Joan. Franciscus Suarez *ubi suprà*, sed probabiliorem esse contrariam sententiam asserit Bonacina *loco citat. num.7.*

Sup. contento in hoc § infra in Res. 55. in principio & in Res 56 ad mediam à vers. § ergo.

12 Non reticeam hic adnotare, quod secundùm Layman *in Theologia morali lib.3.tract.3.par.3.cap. 3. numer.3.* in duobus casibus duellum damnari non potest, videlicet, si miles in exercitu, vir equestris in aula Regia officio, & dignitate excidere debeat ob ignaviæ, ac timiditatis notam, nisi identidem provocanti se sistat; vel si quis ab injustis conviciis, ac subeundo dedecore aliter se liberare nequeat, nisi cum provocante congrediatur. Hæc Layman: an verò probabiliter, aliis judicandum relinquo, mihi enim non placent, ex his quæ adducit Reginaldus *tom.2.lib.21.cap.7.num.80.*

Supra hoc in Res. prox.

13 Nota secundò, contra Megalam *in 3.part.lib.4.cap.4.q.2. numer.13.* & Salonium *in 2.2.qu.64 art.3.contr.3.concl.ult.* posse Principem in casu extraordinario ad majora vitanda mala duellum permittere; & ita docet Scortia *in Bull. Pontif. epitome 135. theorem.392.* qui citat Sanchez, Valentiam, Cajetanum, Sà, & Navarrum, quibus ego addo Reginaldum *to.2. lib.x1, cap.7.num.73.*

Sup. hoc infra in Res. 64. §. ... med. & ... Res 40 §. Sed hanc ad med. vers. & idem ... & in Res. 78 § ... ad fin. 91

14 Et tandem nota tertiò pro coronide hujus resolutionis quod novissimè Franciscus Merolla *in disput. Theol. mor. tom. 1. disp.2.cap.4.dub.10.concl.3. num. 390.* sic asserit. Quantum ad scripta provocantia ad duellum, si loquamur de famulis scribentibus tantùm, & non deferentibus: existimo posse dari casuum in quo licitum sit famulis ea scribere, ut si aliàs eis immineret periculum mortis, vel alterius gravis nocumenti. Si verò de famulis ea scripta scienter deferentibus sermo sit, est valdè probabile, id ita esse intrinsecè malum, ut in nullo casu liceat, quamvis oppositum non sit improbabile. Ita ille. Et hæc dicta sufficiant circa præsentem materiam duelli, alias quæstiones ex industria relinquimus, quia non ita in praxi facilè occurrere solent.

R E S O L. LIII.

An si quis provocaret aliquem ad duellum, se so conferens postea ad præfixum locum, & præfixo tempore, ibique frustra expectato inimico discedens, incidat in censuram Bullæ Greg. XIII.

Et quid est dicendum, si aliquis offensus à N. illum provocavit ad duellum, certo in loco, &c. *non tamen habebat animum pugnandi, & certò sciebat pugnam non secuturam, quòd amici utrinsque hoc impedivissent, an in tali casu incidat in excommunicationem prædicta Bulla?*

Et alii tres casus cursim attinguntur pro materia duelli. Ex part. 2.tract 16.& Misc.2.Res.53.aliàs 55.

Sup. hoc in Res. prox. §. dico octavò.

§. 1. **H**Ic casus frequenter solet accidere; & affirmativam sententiam docet Peregrinus *tract. de duello q.41.per tot.* sed mihi contraria opinio placet, & ita tenet Comitolus, Delrius, & Sanchez, quos citat, & sequitur Scortia *in Bull. Pont. epitome 155. theorem. 39x.* quibus ego addo Megalam *in 3.p. lib.4.cap.3.numer.11.* Notandum est obiter pro hac materia de duello, excommunicationem incurrere, si quis diceret: Vade quæsitum gladium, hic te expecto, vel, Veni ad talem locum, te ibi expecto, vel si existens in navi, vel alibi dicas, Egrediamur in terram, vel foras, te expecto in tali loco; vel quisque nostrum abeat quæsitum ensem, in tali loco mox pugnaturi; secus si quis offensus dicat offendenti. Distringe ensem, tecum enim pugnare volo. Sed non gravabor hic apponere casum, de quo olim interrogatus fui. Quidam offensus ab N. illum provocavit ad duellum, certo io loco, &c. non tamen habebat animum pugnandi, & certò sciebat pugnam non secuturam, amici enim utriusque hoc impedissent, sed hoc efficiebat ad satisfaciendum honori læso. Respondi tunc supradictum non incurrisse in excommunicationem: & ita docet in strictiori casu Filliuc. *to.1. tract.15. cap.5. n. 113.* nempè etiamsi venirent in locum designatum, sed amici utriusque illus conventos reciperent in se, dummodo prius duellantes de hoc securi essent, & animum pugnandi non haberent. Sed ad alia transeamus.

Sup. hoc in Res. proc. § 1. princ. & infra Res 54 §. ... princ.

Sup. hoc in Res. prox. § 1. ad med. & ... in Res 64. § ult. paulo post init.

R E S O L. LIV.

Utrùm duellatores, oblato & acceptato duello incidant in excommunicationem, si pugna postea non sit sequuta. Ex p. 5. tr. 14. & Misc.2. Res.102.

§. 1. **F**Requentissimus est casus, & ad illum affirmativè respondet Filliuc. *to.2. tr.29. cap. 8. num. 170. usque ad n.176.* ubi conatur ex multis rationibus hanc sententiam firmare, & ita ait esse praxim sacræ Pœnitentiariæ, & stylum curiæ Romanæ. Vide Bonacinam *de censur. disp.x. q.6. punct. 1. n.41.* ubi tenet prædictos incurrere pœnas Bullæ Gregor. XIII. Vide etiam Peregr. *tr. de duello, q.4.n.4. & 7. in fin. & q.x1. per tot.* cum Luca Florono *tr. de duello c.1. §.1. n.3. & c.3.§.1. n.14.*

2 His tamen non obstantibus Hurtad. de Mendoz. *in 2.2. disput.170. sect.21. §.190.* firmat duellatores non incurrere pœnas Bullæ Greg. XIII. oblato duello, & acceptato, si pugna non committatur. Et hoc etiam esse verum in terminis Bullæ Clement. VIII. probat postea *in §. 196.* ubi sic ait. De ipsis duellatoribus oritur gravior controversia, ut non ipsi contrahant has pœnas duello oblato, & acceptato, quamvis pugna non fuerit commissa. Et responden pugna non commissa re ipsa & de facto duellatores minimè esse excommunicatos, quia Gregor. XIII. eos non comprehendit nisi pugna secuta. Sed Clemens VIII. in hac re nihil innovat: ergo. Minorem jam probo de provocato, ait enim §.5. ex condicto ad generale certamen descendat, aut ad illud provocet. Itaque provocatus præstringitur lege, si descendat; descendere autem plus est, quàm accipere duellum, est enim perindè apud Latinos in arenam descendere ac pugnare: provocare enim in arenam, est provocare ad pugnam, accipitur enim locus pro actione in eo exercenda. Unde gladiatores appellabantur Arenaria, quia pugnabant in circo arena consperso. Cùm igitur Pontifex agens de provocato requirat descensum in arenam, in sensu dicto est accipiendus in lege pœnali, neque alibi iterum agit de provocato pugna non sequuta. Secundo probatur in provocatore, nullibi enim conjungitur duellatori provocanti excommunicatio, pugna non sequuta. Imo quoties duellatorum meminit Clem. ait, duellum ex composito ineuntes, ut constat ex §.7. ubi ipse addit excommunicationem de novo. Ex quo §. explicanda est tota Bulla, ob quod quando §.5. dixit *ad singulare certamen descendat, aut ad illud provocet* intelligitur juxta §. 7. ubi suam de novo adjicit censuram, nempè provocet existens in arena, iniensque certamen; pugnantes enim tam provocatorem, quàm provocatum excommunicat, ad quod usus est illa distinctione inter defendentem & provocantem, idest inter provocatum, & provocatorem, neq; enim provocatio passiva aliquem excusat ab excommunicatione, quamvis aliquam excusationem videtur habere,, quam non habet procurator. Deniq; quando pœna infligitur propter delictum: non contrahitur delicto non consummato, nisi exprimatur à Legislatore, qui enim imperat homicidium irregularis est, si homicidium sequatur; non secus: sed excommunicatio hæc decernitur propter monomachiam, & in ipsis monomachis non explicatur ejus vis, monomachia etiam non secuta: ergo non contrahitur excommunicatio, nisi monomachia secuta. Ita Hurtad. *ubi supra* qui per alios §§. *subsequenter usq. ad n. 201.* respondet ad omnia argument Filliuc. & aliorum, & ad stylum Curiæ dicit, quod facit legem, quando habet aut formale, aut virtuale præceptum Pontificis, non verò quando illud non habet. De præcepto autem in hoc casu nihil nobis constat, nec verò est insuetum judicibus pauca negotia respicere. Ergo &c. Verum an supradicta sententia sit probabilis, aliis judicandam relinquo, mihi enim magnam vim affert, etsi vera esset praxis sacræ Pœnitentiariæ, & stylus Curiæ Romanæ.

RE-

RESOL. LV.

An in aliquo casu vir Nobilis possit sine peccato acceptare duellum? Ex part. 5. tract. 14. & Misc. 2. Res. 99.

Sup. hoc Ref. seq. & in alio § eius not. 2.

§. 1. CAsum excogitavit, qui facilè potest evenire in praxi, doctus Hurt. de Mend. *in 2. 2. tom. 2. disp.* 170. *sect.* 13. *n.* 106. ubi sic ait; Pone hominem nobilem ab alio provocari ad duellum; qui si illud recuset, non censebitur illud recusasse propter legem Dei, sed propter timiditatem, quia non bene audit de observatione legis, quia se facilè projicit in alia peccata, vel certè alia ex causa censebitur timidus, & ab aliis despicietur, apud quos semper erit inglorius, ex quo non levia damna, & incommoda sequerentur. Est igitur quæstio, utrùm in hoc casu possit provocatus exire in locum condictum, non cum absoluta voluntate pugnandi, sed cum conditionata, si à provocatore prius petatur injustè? Provocati autem absoluta voluntas est tueri opinionem viri fortis, & depellere infamiam timiditatis, quæ objecta per se sunt honesta, & necessaria viro nobili ad degendam vitam decorè inter suos, præcipuè militi, qui ab exercitu censebitur esse galina, & non vir; media autem, quæ elegit ad hunc finem, sunt indifferentia ad bonum, & malum: nempè egredi in agrum, & in eo inambulare, quæ media honestantur ab eo fine. Hæc absolutè vult provocatus. Pugnare autem non vult, sed si ab alio petatur injustè, vult sub ea conditione se inculpatè tueri armis, si alia ratione commodè non possit. In hac occasione videtur provocatus minimè peccare, neque acceptare duellum, quia acceptatio duelli est voluntas deliberata, seu absoluta, qua ille homo caret. Item omnia, quæ vult absolutè, sunt licita ex se finis item amatur licitè, quia nihil mali eligitur, neque ex parte finis, neque ex parte mediorum, quia hæc sunt egressus in agrum, & in illo inambulatio; quæ autem amantur conditionatè, sunt etiam honesta, amat enim sub conditione defensionem inculpatam per cædem aggressoris injusti, quando sit medium unicum ad propulsandam violentiam injustam. Solùm potest esse difficultas, quia provocatus videtur esse provocatori causa ruinæ, quia cùm provocatum viderit in agro, illum aggredietur injustè, quod non faceret provocato non comparente. Respondeo me non esse causam per se illius ruinæ, quæ per se oritur à sola malitia provocantis. Provocatus enim non vult nisi ostendere se non esse timidum, neque facit, nisi inambulare per agrum, quæ per se non habent connexionem cum alterius ruina, nisi per accidens ex sola illius malitia. At nullus tenetur cum gravi, & proportionato incommodo abstinere ab actionibus bonis, & indifferentibus, quamvis illis alius sit per accidens abusurus ad suam ruinam, ut constat exemplo fœminæ se moderatè comentis: sed in hoc casu non potest provocatus eas actiones præterire absque gravi incommodo, ergo non peccat eas exercens, quia neque ex parte illius est voluntas pugnandi, aut agrediendi provocatorem, sed se præcisè defendendi.

2 Dices ab omnibus negari licitum esse acceptare duellum, tum quia est intrinsecè malum, & prohibitum lege Ecclesiastica, tum quia in illo uterque est aggressor: sed provocatus acceptaret duellum, quia sciens sequendam esse pugnam ex suis actionibus, illa eligens, vult moraliter pugnam. Concedo majorem propter ejus probationes, & nego minorem. Ad ejus probationem respondeo, pugnam sequi per accidens ex illis actionibus propter solam malitiam provocatoris qui autem vult causam, ex qua per se, & infallibiliter sequitur effectus, vult virtualiter, & moraliter effectum ipsum: qui autem vult aliquid, quod non est causa effectus, non vult effectum: talis est provocatus in hac occasione. Teneretur autem lege charitatis ab his actionibus abstinere, quando sine gravi, & proportionato damno potest, secus verò si non potest.

3 Dices secundò hunc casum esse chimæricum, quia impossibile est, ut aliquis verum honorem amittat quòd non egrediatur in locum condictum à provocatore, quia apud viros prudentes, & Christianos nullus potest malè opinari de alio, quòd non egrediatur, ob quod nullus potest acceptare duellum. Respondeo acceptationem duelli esse intrinsecè malam, ob quod propter nulla commoda temporalia est admittenda. Hæc autem non est acceptatio duelli, sed quædam actiones honestæ, & indifferentes per se utiles, & unicè necessariæ ad depellendam infamiam timiditatis, à quibus abstinere non tenetur cum tam gravi incommodo, quamvis provocator illis sit per accidens abusurus. Item dico quod sæpius dixi, eas actiones esse illicitas, quoties provocatus potest per aliud medium depellere infamiam timiditatis: ut si vir sit notæ fortitudinis, aut pietatis, aut si per virum Principem possit pacem componere. At verò si censetur in aliis occasionibus esse violator legis Dei, nec nota, est ejus fortitudo, neque aliæ personæ accurrunt, quæ cum ejus honore ea de re tradent, jam est in tantas angustias conjectus, ut non possit abigere infamiam timiditatis, nisi egrediendo in agrum. Hæc omnia Hurtadus *ubi suprà*, qui per alios *n.* subsequentes, usque ad 115. conatur hanc sententiam mordicus probare: verùm in fine asserit hanc sententiam esse speculativè probabilem, practicè autem esse valde difficilem, & tu ne deseras omninò communem sententiam, quam sequitur Hurtadus *de charitate disp. 9. diffic.* 26.

RESOL. LVI.

An liceat in aliquo casu acceptare duellum? Ex part. 10. tract. 12. & Misc. 2. Res. 54. alias 53.

Sup. hoc Ref. præterita.

§. 1. AD hanc difficultatem sic respondet Petrus Marchant. *in Tribunali Sacram. tom. 2. tr. 6. tit. 2. quæst. 15. resol. 2.* Non licet ulli, multo minus Duellum inire quacumque causa etiam honoris, nisi in casu in quo liceret Aggressorem injustum occidere, & seipsum vitæ discrimini exponere. Ratio est; non enim potest quis se certo discrimini hominem occidendi exponere, &c. Dixi (nisi in eo caso quo liceret Aggressorem occidere, & seipsum vitæ discrimini exponere.) Pro quo nota verum honorē præponi bonis temporalibus, & æquari vitæ: Ideò in casu quo liceret Aggressorem invadentem bona temporalia gravis momenti cum moderamine inculpatæ tutelæ occidere, in eodem casu liceret honorem verum per Duellum tueri: Si ergo occurat casus in Duelli præsentatione, quo si illud non accepto Officium, Militiam, aut Gradum ob infamiam deserere debeo cum gravissimo detrimento meo, vel Familiæ. Tunc credere licere Duellum inire. Ratio est, quia talis acceptatio non est justa defensio contra realem Aggressorem, qui de facto moraliter meum honorem, Officium, gradum aggreditur, ut mihi illa violenter eripiat, quæ jure naturæ eadem vi defendere possum, & debeo, cùm absque horum amissione retrocedere nequeam. Hunc solùm liciti Duelli casum mihi possum imaginari possibilem, si tamen reverà omnia quæ supra ponuntur, actualiter in casu reperiantur. Hæc omnia Marchant. quæ secundùm ejus mentem dicta esse volo. Et de hac quæstione alibi alia à nobis etiam dicta sunt.

Sup. hoc supra in Ref. 31. §. Non recitatum.

RESOL. LVII.

An provocatus ad duellum teneatur è domo non exire, dum non componitur pax?

Et quanam voluntate debeat provocatus è domo in publicum exire? Ex part. 5. tract. 13. & Misc. 1. Res. 25.

§. 1. CAsus est practicabilis; Pro cujus decisione suppono me non teneri omittere eas actiones, quas sine gravi, & proportionato damno præterire non possum, licèt ex eis alius vitio sit accepturus occasionem ruinæ propriæ. Hoc supposito respondeo ad dubium propositum, provocatum non teneri se domi continere, quando sine gravi, & proportionato damno id efficere non possit: nā in tali casu potest licitè in publicum exire Ita Bannez *in 2. 2. qu. 64. ar. 7. dub. 3. in fine*, & Sanchez *in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 39. num.* 11. In quibus verò casibus inclusio intra domum erit maximè incommodo provocato, explanat Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. disp. 170. sect. 12. n. 96. & 97.* ubi in fine docet hoc licitum esse, quoties provocatus non potest honestè se domi continere, quia prudens quisque censebit id oriri non à ratione, sed à timiditate, quæ omnia licita esse probat in illis casibus, in quibus provocatus certò scit inimicum esse in loco, per quem ipse est iturus, vel etiam quando faciendum est iter per locum condictum, ubi provocator expectat armatus. In his autem casibus, in quibus licitum est provocato exire ad sua negotia peragenda cum periculo pugnandi, potest & debet ire benè armatus, non secus ac si ipse esset pugnaturus. Se enim armare non est peccatum, ea autem in occasione prudentis est timere peiora, & se ad illa comparare. Nec potest provocator inde scandalum pati, quia cùm ipse alium provocatione coegerit, ut se armet, alioquin apud omnes erit imprudens, cur excandescet provocator, aut cur inde ansam arripiet pugnandi?

2 Sed quanam voluntate debeat provocatus è domo in publicum exire? Respondeo non voluntate absoluta pugnandi, sed conditionata, qua provocatus decernit pugnare, si à provocatore cogatur, nec possit se aliter honestè tueri; & ratio est quia hæc voluntas non est mala, est enim de objecto bono, quia quando non potest periculum aliter effugi, quàm dimicando cum injusto agressore, tunc cum illo pugnare est bonum, quia est necessaria defensio ab injusta vi. Tunc autem provocatus egrediens è domo, vult absolutè negotia sua gerere, & suum munus explere; quod quidem honestum est: media autem, quæ elegit, sunt indifferentia ad bonum, & malum; honestari autem possunt ab honesto illo fine: sunt autem ea media egressus è domo, inambulatio per vias publicas, alia id genus; à quibus non tenetur provocatus abstinere cum gravi suo damno, quamvis sibi persuadeat provocatorem eis abusurum ad pugnam; ille enim abusus non oritur ex meis actionibus, quibus est ille per accidens abusurus, oritur autem per se à sola malitia provocatoris, qui ex meis actionibus honestis abripit ad peccandum.

RE-

R E S O L. LVIII.

An si conventio de pugnando facta sit in rixa, & inter conventionem, & pugnam intercedat tempus, non incurratur in pœnas latas contra duellantes?

Et notatur consulentem duellum non incurrere excommunicationem si fecit quantum potuit, revocando consilium, licèt nihil profecerit. Ex part. 6. tract. 6. & Misc. 1. Res. 21.

§. 1. Affirmativam sententiam docet Filliucius *to. 1. tr. 13. cap. 15. n. 111. & 112.* ex duobus casibus, quos ibi ponit, & ego infrà refellam: & rationem adducit, quia est duellum ex condicto prohibitum à Constitutionibus Pontificiis, cùm intercedat tempus inter conventionem, & pugnam.

2 Sed mihi placet contraria sententia, dummodò intra illud spatium temporis pugnantes non se vertant ad actus extraneos, & alienos ab ipsa pugna, & arbitrio prudentis duret calor iracundiæ. Et ratio est, quia conventio, & pugna est una actio moralis continuata, & ipso calore iracundiæ facta, ut patet ex Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 22. sect. 5. n. 21. & 22.* Sed principium dictæ actionis fuit rixa, & conventio pugnæ facta fuit in rixa, & in ipso calore iracundiæ: & durante ipso calore arbitrio prudentis sequuta est pugna; Ergo pugna illa dicenda est rixa, & non duellum ex condicto factum, quia in actionibus moralibus principium semper attenditur.

3 Nec obstat interventio temporis inter conventionem, & pugnam, si enim pugna sequuta est eodem die, quo facta fuit rixa, & conventio; creditur commissa ex eodem calore iracundiæ, ut docet Menochius *de arbitr. judic. lib. 2. cent. 4. cas. 361. num. 53.* & Mascardus *de probat. consil. 98. num. 28.* & per consequens est una actio moralis procedens ex rixa. Unde ex supradictis sequitur, contra Filliucium, *ubi suprà* quòd si duo exorta rixa in Ecclesia ibi ob reverentiam loci enses non educunt, sed conventione facta de pugnando in viam, vel in alium locum determinatum exeunt, ut pugnent, & pugnant, licèt spatium temporis intercesserit inter conventionem, & pugnam, & in determinato loco sit sequuta: tamen si ad actiones extraneas & alienas à pugna non se verterunt, sed durante calore iracundiæ excitato in rixa pugnam commiserunt, non est dicendum duellum ex condicto, sed pugna exorta ex rixa, & per consequens non inciderunt in excommunicationem, & alias pœnas contra Duellantes inflictas, quia est una actio moralis continuata principium habens in rixa, & finem in pugna, & quia principium attenditur in dictis actionibus, ut docet Bonacina *tom. 3. disp. 2. quæst. 3. punct. 48. num. 8.* & Peregrinus *de Duello, qu. 22. num. 21.* dicenda est rixa, & non duellum ex condicto. Et similiter si duo invicem contendant, quorum alter, quia non habet ensem, in vicinam domum se confert, ut eo accepto eum altero armato pugnet, dato quòd in ipsa contentione convenerit se pugnaturos, & ut armatus expectet, si postea pugnent, existimo non esse duellum ex condicto; sed pugna ex contentione, sive rixa exorta: & licèt sint duæ actiones physicæ distinctæ, conventio, & pugna, tamen est una actio moralis, cujus principium fuit rixa. Ergo, &c.

Sup. hoc suo in Ref. 31. §. Dico secundo, & inf. in Ref. 64. § ult. cursim post med.

4 Notandum est etiam hic obiter me his diebus probabilius respondisse, consulentem Duellum non incurrere excommunicationem, si fecit quantum potuit revocando consilium, licèt nihil profecerit: quia quantum ex se effecit, ut per illum cesset duellum; quòd si non cessavit, ipse jam non est in causa, quia novum consilium dedit efficacius de se ad revocandum duellatorem, qui si non revocatur, est propter ejus pravitatem: tamque non movetur ex ejus consilio formaliter, sed materialiter. Ita in specie Cœlestinus *in Compend. Theol. moralis tra. 3. cap. 10. num. 10.* & Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. de fide, spe & charitate vol. 22. disp. 180. sect. 21. §. 189.*

R E S O L. LIX.

An si accusator offerat duellum purgativum, possit illud innocens acceptare ad tuenda bona temporalia?

Et an ea, quæ dicuntur de acceptatione certaminis purgativi, tandem vim habeant in certamine non purgativo?

Et an innocens possit criminatori offerre singulare certamen, quando alia ratione non potest se suaque tueri? Ex part. 5. tract. 13. & Misc. 1. Res. 27.

§. 1. Negativam sententiam docet Lessius *lib. 2. cap. 9. du. 8. n. 47.* Filliucius *tom. 2. tr. 29. nu. 144.* Suarez *de charitate disp. 13 sect. ult. num. 5.* & ante omnes Petrus de Aragon. *in 2. 2. quæst. 64. art. 3. ad tertium argumentum*, & quia casus est curiosus, ponam per extensum ejus verba, sic igitur ait: Aliqui asserunt, quod innocens licitè potest accusatorem per calumniam usque ad mortem prævalentem interficere, eumque provocare ad singulare certamen. Nam cùm accusator tunc injustè innocentem aggrediatur gladio materiali judicis, & quicumque invasus gladio licitè possit etiam cum morte aggressoris se defendere, fit, ut etiam licitè tunc possit innocens in propriam defensionem accusatorem interficere. Sed hæc sententia est apertè falsa. Primò, nam ex ea sequeretur, quòd qui accusaret innocentem bona fide ex ignorantia invincibili licitè possit ab eo interfici in propriam defensionem; consequens autem est falsum, & contra rectam rationem. Nam sic esset maxima perturbatio in Republica, & unusquisque suum interficeret accusatorem, dicens se ab eo injustè accusari, quod est absurdum, ergo & illud ex quo sequitur. Probo sequelam, si quis invaderet me bona fide ex ignorantia invincibili, ego licitè possem illum interficere in meam defensionem, sed accusans aggreditur innocentem gladio materiali judicis secundùm Cajetanum: ergo etiamsi ex ignorantia invincibili id faciat, licitè poterit ab innocente interfici. Secundò, quando dominus mittit servum ad me interficiendum, quamvis sit licitum occidere dominum domi manentem, ut omnes concedunt: ergo pari ratione, quamvis accusator occidat me per judicem, non erit licitum occidere illum domi manentem. Ultimò si sententia Cajetani esset vera, sequeretur, quòd si quis per calumniam me accusando esset causa, quòd ego conjicerer in carcerem, aut quòd perderem bona mea, liceret mihi illum occidere. Consequens autem est plus quàm falsum, ergo & illud, ex quo sequitur. Probo sequelam. Nam si quis per vim privata authoritate me conjiceret in carcerem, aut acciperet bona mea, licitè possem illum interficere in meam defensionem, & secundùm Cajetan. tunc infert vim accusator. Hactenus Petrus de Aragon.

2 Verùm his non obstantibus sententiam affirmativam tuetur Sanch. *in sum. t. 1. lib. 2. c. 39. n. 7.* & Bannez *in 2. 2. q. 64. art. 7. dub. 4.* qui non solùm loquitur de acceptatione certaminis; sed etiam de provocatione. Et idem etiam docet Cajet. *in 2. 2. qu. 25. art. 8. ad 3. & in sum. ver. duellum*, quibus adde Hurtadum de Mendoza *in 2. 2. disp. 70. sect. 8. §. 70.* Probatur hæc opinio, quia talis acceptatio non est duellum, sed justa defensio, cùm enim licitum sit occidere injustum direptorem bonorum, quando alia ratione quis non potest ea defendere, ita in nostro casu acceptatio certaminis est medium necessarium ad defensionem bonorum ab injusta direptione: ergo licita erit ea acceptatio, dummodo provocator injustè me accusavit, & non bona fide & præmonitus fuit, ut resipiscat, si est locus præmonitionibus ut frequenter est in via juridica.

3 Notandum est etiam hic cum Hurtado *ubi sup. §. 77.* quòd quæ dicta sunt de acceptatione certaminis purgativi, habere vim eandem in certamine non purgativo, v. g. Antonius me vult occidere domi, si ego ibi eum possum occidere, non possum acceptare certamen, quia interficere aggressorem injustum, quando actu mihi physicè mortem intentat, magis consentaneum est juri naturali, & Ecclesiastico, quàm in campum exire ad pugnandum. Si verò ego eum non possem domi occidere, vel quia ille cum comitibus armatis, vel quacumque alia ratione me impedit, me tamen invitat ad singulare certamen, me occisurus, nisi illud acceptem, vel me bonis spoliaturus possum illud acceptare; hoc enim non est duellare, sed opportunitatem quærere me, & mea justè defendendi ab injusta vi. Mihi enim jus est me tuendi, etiam per necem inimici, quod si hoc in loco possum, cur non potero locum alium quærere? Certè non video, non vel probabile vestigium ad dubitandum. Nam si domi me ille compelleret, ut cum illo pugnarem, alioquin periturus, possem pugnare, ergo etiam possum acceptare locum, quem ille mihi offert quando alia ratione non possum necem effugere, aut bona tueri.

4 Nota etiam, quòd licèt non possit acceptari duellum honoris causa, tamen licita erit acceptatio certaminis, ne amittantur honores, & munera publica. Dico igitur in tali casu afferente accusatore duellum purgativum, posse licitè acceptari, quando acceptatio est unicè necessaria ad dicta bona conservanda, quod probatur apertè, quia v.g. ad conservandam nobilitatem, & munera publica, est medium unicè necessarium acceptatio pugnæ, ergo est licita. Probo consequentiam, quia tunc est inculpata defensio bonorum, proportionato tum damno inferendo criminatori. Antecedens probo, quia criminator mihi crimen objecit dignum amissione notabilitatis, & munerum, cujus ego innocens sum, & alter objecit illud mala fide, quod crimen censebitur esse probatum, recusato à me certamine: hæc enim est hujus duelli natura, de quo agimus. Antecedens probo, quia conjectus sum ego in angostias, ut vel mihi pugnandum sit cum criminatore injusto, vel amissurus sim nobilitatem, & munera, ergo tunc subire certamen est unicè necessarium ad tuendam nobilitatem. Ita Hurtadus *loco citato*, § 76. quæ omnia à fortiori procedunt in casu vitandæ mortis injustæ eo pacto, quo explicat idem Hurtad. *sect. 7. §. 16. & seq.*

5 Sed maxima difficultas est, an innocens possit criminatori offerre singulari certamen, quando alia ratione non potest se, suaque teneri? & affirmativè respondet Hortad. de Mendoza *in 2. 2. disp. 170. sect. 9. §. 82.* ubi sic ait: Licitum est offerre certamen ei, qui mihi molitur jam mortem injustam, v. g. Antonius mihi falsum crimen objecit, neque habeo probabilem spem illum destituturum à cæteris diligentiis, sed potiùs timorem moraliter certum ab alias ab eo adhibendas, item expectare ut me ille provocet est mihi multò periculosius, nec possum alter certam mortem effugere. In hoc casu dico licitam esse provo-

catio-

cationem : & ratio est, quia talis accusator infert mihi vim, in qua est actu; sed provocatio ad certamen est medium unicum ad effugiendam mortem injustitam, ergo provocatio habet rationem inculpatæ tutelæ. Confirmatur, si quis me vellet domi occidere, in qua ego minimè possem me commodè tueri, possem tamen alio in loco, possem ego licitè illi dicere, ne me peteret domi, sed ut egrederetur in locum ampliorem, ubi utriusq; vires essent apertiores. In hoc enim nulla cernitur ratio peccati, quia si ego possum alium impetere gladio ad tuendam vitam, cur non potero eligere alium locum mihi necessarium ad eandem defensionem? sed eadem ratio est in casu nostro, ergo. Minor probatur, quia qui mihi vim injustam infert per alios in prudente æstimatione, & moraliter perinde est, ac si per se ipsum illam inferret, quia per se ipsum multa facit injustè, propter quæ ego occidar injustè. Quid igitur interest me ab illo peti proprio ipsius gladio, an gladio judicis, aut servi, quibus ipse præcipit, aut consulit, ut me occidant; aut ille, quod habet jus, ne ego illi linguam præcidam, qua me occidit potiùs, quàm ne illi manum secem, qua & cædit? Et igitur eadem ratio in acceptando, & offerendo certamine, quando utrumque est simpliciter necessarium ad effugiendam mortem injustam. Et ita hanc sententiam à fortiori præter Hurtad. docet cum Caietano, Bannez *in* 2.2.*q*.64.*art*.7.*dub*.4.*concl*.2. & Sanch. *in sum. tom*.1.*lib*.2.*cap*.39.*num*. 7. cum Petro Navarra, asserentibus licitum esse talem accusatorem occidi occultè.

6 Nec valet dicere, quòd qui provocat accusatorem injustum, est causa ut accusator peccet acceptatione duelli. Nam respondeo hanc difficultatem esse communem omni militi justè præelianti, cui non liceret hosti prælium offerre, quod nullus dicet. Utriusque ratio est, quia qui justam causam defendit, supponit inimicum esse in actuali peccato homicidii; neq; illum invitat ad amandum de novo aliquod objectum malum. Item illum non invitat simpliciter ad pugnam, sed sub conditione, id est si adhuc perseveras in voluntate me occidendi, te provoco, si verò desistere vis ab homicidio, ego quoque à certamine desisto.

7 Sed circa præsentem quæstionem, & omnia supradicta, præter citatos Doctores recognosce etiam Castrum Palaum *t*.1.*tr*.6.*dis*.5.*punct*.7.*n*.11.*& seqq*. Coninch *de fide disp*.32.*dub*.2.*num*.17. Molina *de Just.tr*.3.*disp*.17.*num*.7. Navarrum *de rest. lib*. 2.*cap*.3.*nu*.289. Valentiam *tom*.3.*disp*.3.*qu*.17. *punct*.1. & alios penes ipsos, quibus novissimè adde Andream Duvallium *in* 2.2.*D. Thom.t.de charitate qu*.17.*art*.1.

RESOL. LX.

An si quis dicat alicui, tecum pugnabo prima vice, qua tibi per urbem obviam ero, incidat in pœnas Duelli? Ex par. 5. tract. 13. & Misc. 1. Ref. 59.

Sup. hoc supra in Ref. 92. lege doctrin. § Lugo erralo.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Bonacina *de censuris d sp*.2.*quæst*.6.*punct*.1.*num*.7. ubi sic ait. Idem valet, dum quis alterum ad pugnam provocat, cùm prima vice sibi occurrerit in urbe, adest enim assignatio loci, & temporis illius, scilicet quod sese obviam habuerint. Ita ille.

2 Sed mihi contraria sententia magis placet, quam ego olim practicavi, & postea inveni illam docere Jacobum Mancinum *in practica visitandi infirmos*, *tract*.4.*num*.16.*dub*.9. Nam tota urbs non est propria loci assignatio; quia locus non est certus. Nec est propria assignatio temporis, cùm sese obviam habuerint nam cùm tempus sit etiam incertum, non potest dici assignatio temporis, & in definitione duelli requiruntur necessariò hæ duæ conditiones; ita ut altera illarum deficiente, non erit duellum, ut inquit ipsemet Bonacina, qui in hoc videtur sibi adversari, & ita sensisse viros doctos à se consultos testatur Mancinus *ubi supra*.

RESOL. LXI.

In Belgio quis aspexit duellum nesciens esse prohibitum in Bullis Pontificiis sub pœna excommunicationis, quæsivit à me per literas, an in illam inciderit? Ex part. 11. tract. 6. & Miscel. 5. Ref. 27.

Sup. hoc quamvis pro duellantibus in tom. [illegible] Ref. [illegible] [illegible]

§. 1. ET respondi negativè, ac induxi in terminis Andream Duvallium *in* 2.2. D. Thom. *tract. de Duello, quæst*.17. *circa finem*, ubi sic asserit: postrema pena est eorum, qui consilium pugnandi in duello dederunt, aut qui ex composito se spectatores præbuerunt; hi enim sunt similiter excommunicati, dummodò sciverint istud esse ab Ecclesia prohibitum; nam si nescierint, essentque comparati, si scivissent ipsos pugnantes non aspicere, penam hanc excommunicationis, & alias non in incurrerent; cùm sic non fuerint contumaces; contumacia autem ad excommunicationem incurrendam, ut supponimus, est necessaria. ita Duvallius.

2 Probatur hæc opinio ex celebri, & nunquam obliviscenda doctrina, quam alibi ego adduxi, & quam me citato docet novissimè Martinus de San Joseph *in Regul. Sancti Francisci*, *cap*.15.*nu*.41. sic asserens: Adviertase aqui una cosa de mucho consuello, y es, que no basta que la obra que uno haze, sepa que està prohibida, y es pecaminosa: si ignora que ultra de esto estan impuestas à los que hazen, penas de descommunion, suspension, ò inhabilidad para tener oficios, ò de privacion dellos ò la prohibicion de pedir el debito los casados incestuosos, que si se ignoran estas penas, no se incurren. Sic Portel *in addit. ad dub. reg. verb. Ignorantia num*.21. qui citat Navarrum, quibus adde Curiel *in* 1.2.*quæst*.76.*ar*.5.*dub*.5. Valentiam *num*.2. Suar. *de Censur. disput*.4.*sect*.9.*num*.19. Avilam *de Censur.* quos citat, & sequitur Diana 2.*par. tract*.5. *Misc. resolut*. 12. y porque algunos destos Auctores solamente hablan de censuras: sienten lo mismo de las damas penas Navarrus *cap*.23.*num*.47.*& cap*.27.*n*. 15.*& numer*.274. Philiarchus *de offic. Sacerdot. tom*.1.*part*.1.*lib*.3.*cap*.4.*§*.3. Manuel 1.*tom sum. v. er. ignorantia cap*.140.*num*.13.& alii, reputat probabile Suarez 5.*tom. in* 3.*disp*.4.*sect* 9.*num*. 22. & Sanchez *lib*.9.*de matrim. disp*.32.*num*.21. & Diana *part*.2.*tr*. 5.*Miscell*. citat plurimos pro hac sententia. Y acerca de la pena puesta à los casados incestuosos, para que no puedan pedir el debito matrimonial, tienen lo mismo Portel *ubi supra*, Castrus Palaus *tom*.1.*tract*.2.*disput*.1.*punct*.17.*num*.8. Y lo que mas es, que aunque la ignorancia destas penas sea vincible, y mortalmente culpable, como ne sea crasa, escusa de las censura y penas, docent Portel *in addit. ad dub. reg. verb. ignorantia, num*. 25. Sanchez *de matrim. tom*.3.*dub*.9.*disp*.32.*nu*.31. & citat Suar. & exponit ignorantiam vincibilem, & crassam. Hucusque Martinus de San Joseph; qui pauci multa complectitur. Et ita hanc sententiam me citato tenet etiam Thomas Hurtadus *tom*.1.*tract*.4.*cap*.8.*res*.46.*num*.555. *& resol*. 61.*§*.1.*num*. 814. & me citato Baunyus *in Theolog. moral. tom*.2.*tract*.8.*quæst*.18. & me citato Marcus Vidal. *in Arca Theol. moral. tit. de censuris Inquis*.3.*num*.113. & me citato Carolus Zamberus *in Decisionibus Bononensibus casuum conscientia mensis Septembris*, *cas*. 1. *anni* 1640. Vide *cap. Ut Animarum, de constit. in* 6. & Innocentius Papa *Epist*.3.*cap*.1. scribens Exuperio Tholosano, dicit, quod ignorabant Constitutionem Synesii Papæ ad Himerium Tarrac. *Epist*.7 *cap*.7. qua suspendebat Clericos incontinentes (utrumque refertur *cap. Proposuisti, & cap. Plurimos* 82.*dist*.) ne incurrerent præfatam pœnam, quamvis non ignorarent prohibitam incontinentiam jure naturali, & divino, quare solùm erit obnoxius pœnis latis jure divino, non verò latis jure humano; quod ignorat, & sic ignorans legem, & constitutionem qua imponitur pro aliquo delicto, vel excomunicatio, vel irregularitas, aut suspensio, has nullo modo incurrit. Itaque quamvis ignorantia sit vincibilis mortaliter, potest esse, & est sine contumacia, quæ requiritur ad incursionem censurarum ergo, &c.

in Ref. [illegible] & in aliis ejus primo, & secundo [illegible] pro aliis diversis ignorantiis, scilicet, invincibilibus, vincibilibus, crassis, affectata &c. lege Ref. [illegible] [illegible] & aliis earum notationem, & Ref. 11. citata in hoc tract. [illegible] Probatur, hic est in eo 9. tr. 6. Ref. 293. & infra in tr. 9. & Ref. 5. vide doctrinam §. Sed [illegible] placet, in tom. 7. tr. 1. vide doctrinam Resol. 11. & sequenti, & [illegible] Ref. & §. [illegible] ut ita facilius intelligas totam doctrinam hujus Res.

RESOL. LXII.

An spectatores duelli incidant in excommunicationem?

Et in corpore hujus Resolutionis declaratur qui sunt, qui ex justa causa intersunt duello, & non peccant, neque excommunicantur ut v.g. aliquis famulus, aut amicus, Chirurgus, & Sacerdos suscepturus confessionem alicujus moribundi, &c. Ex part. 5. tract. 14. & Misc. 2. Ref. 100.

Sup. hoc & aliquibus et concernentibus in hac res. sup. in Ref. 92. § dico quarto, & in alis ejus not.

§. 1. CAsus iste frequenter potest accidere, & ad illum Hurtadus sic respondet *in* 2.2.*tom*. 2. *disp*. 170.*sect*.21.*§*. 179. Spectatores duelli excommunicantur eodem loco Concilii, quos intelligo primùm, qui nulla justa occasione intersunt, sed sola curiositate: qui autem justam habent occasionem; ut non peccant, ita neque excommunicantur; hujusmodi autem sunt Magistratus privati, eorumque satellites, & familiares, accepta enim à Principe facultate duellandi non potest Magistratus duellum impedire, debet autem providere, ne contineatur tumultus, aut duellatores pugnent armis inæqualibus, aut alia injustitia committatur. Item providere Sacerdotem, qui excipiat peccata alicujus moribundi, eandem ob causam potest Sacerdos adesse excepturus confessiones, item adesse poterit aliquis famulus, aut amicus, ut accersat Chirurgum, aut Confessarium. Item poterit aliquis famulus deferens arma heri, & equum, quando id non potest omittere sine gravi incommodo. Idem si quis spectet duellum non in publico, sed occultè, & per cancellos, aut ita distans, ut non censeatur adesse præsens, non contrahit has pœnas, quia Concilium præcisè vult avertere à spectanda monomachia eos, qui ejus aspectu possunt eam fovere, quod non contingit in hoc casu, sic notat Pater Lessius *lib*.4.*cap*.4 *dub*.9.*numer*.82. Addo præterea non contrahi has pœnas ab illis qui fortè fortuna se inveniunt in loco duelli, aut in illum incurrunt suum iter agentes, imò & qui illius conscius tendit in eum locum sola gratia videndi quæ illic geruntur, illa enim curiositas non damnatur in Concilio, quia ii spectatores comparatione duelli sunt per accidens, neque enim propter illos promovetur duellum, sed fortè impedietur multitudine spectatorum. Damnantur igitur à Concilio spectatores curiosi, qui ex

Sup. hoc ibidem in fine dicti §. Dico quarto.

con-

condicto se offerunt certaminis spectatores, & testes, hi enim duellum promovent tacita illius confessione: duellatores enim multum concitantur ad agendum de duello spe victoriæ coram illis, quibus coram enascitur jurgium, & causa duelli. Vult igitur Concilium his testibus terrore iniicere, ne conniveant in duello, sed ut illud impediant, quod patet ex usu communi, nullus enim Confessarius diligentiam adhibet, at curat quid hac in re acciderit pœnitenti. Hæc omnia Hurtado de Mendoza *loco citato*, & 192. licèt contrarium videatur docere Filliucius *tom.2.tract.29.cap.8.num* 177. Bonacina *de censuris, disp. 2.q.6.punct.2.num.* 30. Floronus *de duello cap.*13.*num.*2.& Peregrinus etiam *de duello*, *in expositione Bullæ, num.*29. ubi verba ex condicto interpretantur, qui non casu, sed debita opera duellum spectant. Vide Reginaldum *tom.2.lib.22.cap.7.nu.*77. Coninch. *disp.*32.*nu.*29. Sanchez *in summa, to.1.lib.2.cap.*39.*nu.*31. Celestinum *in Compend. Theolog. moral. tract.*3.*cap.*10.*n.*5. Ex dictis à fortiori apparet reprobandam esse opinionem illam, quam docet Peregrinus q.37. nempè eum, qui ad locum duelli causa suscipiendi accessit, afficit excommunicatione, etiamsi duellum, vel actus ad pugnam proximus secutus non sit. Vide Bonacinam *ubi suprà*. Sup. hoc ibidem.

RESOL. LXIII.

An si quis commodat arma amico volenti duellare, incidat in excommunicationem? Ex p.5.tr.14.& Misc.2.Res. 101.

§.1. Solidè, ut semper solet, ad hoc dubium respondet Hurt. de Mend. *in 2.2.disp.*170.*sect.*3.§.185. ubi sic asserit: Meus amicus est pugnaturus armis bonitate inferioribus meis, aut equo minus forti, aut pernici meo: ego verò do illi meum equum, & arma, an ne teneor ob hoc lege Gregoriana? Respondeo non esse dubium me non teneri, si amicus suscipiat justè certamen illud, quem tunc possum ego, ut innocentem juvare, comparatione cujus illa monomachia non est duellum, sed justa defensio. Secundò certum est me ea lege teneri, si illarum rerum donatio duellum promoveat, quia tunc est armorum subministratio, quando est causa duelli. Pontifex autem directè interdicit omnes causas duelli. Igitur si meus amicus creditur prudenter, aut speratur destiturus à pugna, nisi à me illis armis muniatur, teneor ea lege, ut armorum subministrator. Si verò amicus non est destiturus à pugna, quamvis illis armis non muniatur, teneor eadem lege, si ea arma sint contra pactum duellatorum, e.g. si inter illos pactum sit cum solis ensibus, & pugionibus sine aliis armis offensivis, aut defensivis, vel cum solis ensibus, & palliis, non possum ego amico ministrare clypeum aut pistoletum, quia est nova injustitia in illa armorum inæqualitate, quæ proculdubio ea lege continetur, omnis enim iniqua armorum subministratio illis legibus comprehenditur. Si verò arma non constituant inæqualitatem, quia pacta sunt in eadem specie, intra illam verò sunt mea meliora, quam quæ habet amicus, v.g. melior ensis, acutior pugio, fortior clypeus, tunc non teneor ea lege. Probatur, quia ea lege non continentur nisi qui peccant in armis subministrandis, omnes enim actiones à Pontifice recensitæ, sunt prohibitæ jure naturali; sed in eo casu ego non pecco, ergo neque ea lege præstringor. Probo minorem, quia ea actio non est intrinsecè mala, earum enim rerum donatio non est ex se vitiosa, quo differt à consilio, quod est intrinsecè malum, estque peccatum, licèt non sortiatur effectum. Neque item illa donatio est mala hic & nunc; non enim est scandalum, quia ego non sum causa ruinæ amici, ille enim ruit independenter à me: mutuare autem illi instrumenta ego possum, cùm suppetit honesta causa, ille enim qui certus est solvere jejunium cibo noxio, possum ego præbere, cibum innoxium; ita amico pugnaturo cum majori vitæ discrimine propter arma periculosa, possum ego præbere arma securiora, ut discrimen vitæ sit minus. Neque item illa arma sunt causa, ut duelletur, sed ut minori cum periculo duellet amicus, ut non sunt causa cibi innoxii, ut amicus solvat jejunium, sed ut solvat sine corporis noxa. Imò si ego viderem hominem malè armatum laxis armorum ligulis, tenerer ex charitate ligulas stringere. Imò si ejus inimicus incederet loricatus, alius autem inermis, certus tamen se illi periculo exponere, teneor ego ex charitate illum loricare si possum, ut sic eum reddam immunem à discrimine imminente ob armorum inæqualitatem. Pontifex autem excommunicans subministrantes arma, loquitur de subministratione injusta, & quæ aliquo modo est causa, ut veniatur ad duellum, non verò de subministratione licita, & quæ nullo modo est causa, ut veniatur ad arma. Ita Hurtadus *loco citato*. Sed circa præsentem quæstionem vide etiam Floronum *tract. de duello, cap.*11.*num.*4.& 5.& Peregrinum etiam *de duello quæst.*25.*num.*3.

RESOL. LXIV.

An sepelientes mortuum in duello sint excommunicati?

Et an sit necessaria sententia judicis declaratoria, ne supradictus mortuus in duello in Ecclesia sepeliatur?

Et in §. ultimo hujus Resolutionis aliqui alii casus explicantur pro duello, sed jam omnes in hoc novo ordine suprà in Resolutionibus proximè præteritis sunt discussi, & appositi.

Et tandem quæritur, an famuli tantùm scribentes chartas provocantes ad duellum, & non deferentes eas incurrant excommunicationem? Ex part.7.tract.11.& Misc.2.Res.44.

§.1. Ad hoc dubium ita respondent Baunius *in Theol. mor. disp.*3.*quæst.*2.*quæst.*19. ubi sic ait: Dico secundò, qui precibus aut sepultura monomachos impertiunt, nusquam locorum excommunicatos esse.

2 Causa est, quod Ecclesiastica vincula, nullum stringant, ob sui cum præciso consortium, nisi de nomine, publicaque omnium aut majoris civium conscientia sit talis, ut ex decreto PP. in Constantiensi Concil. Doctores colligunt, quibus hoc statuere visum ad communem salutem, *in extravag. ad evitanda:* nemo ut deinceps teneatur aliquem ratione alicuius sententiæ, vel censuræ, vitare in Sacramentorum receptione, vel administratione, vel aliis rebus externis, nisi hæc in eum specialiter sit publica aut denunciata, vel nisi pro sacrilega manuum in Clericum injectione, cum sententiam latam à Canone adeò notoriè constiterit incurrisse, ut nulla possit tergiversatione celari. At nec è superiori loco, unquam dicta est excommunicationis sententia in monomachum, nec eundem invisum esse Ecclesiæ, & Deo, & hominibus constitit, ullo superioris decreto, cujus exemplar, è templi valvis, aut fori publici columnis, pendens, populo notum fuerit, ergo quæ per preces, aut sepulturam, intercedit cum eo communicatio, excommunicationi ac censuræ non cohæret.

3 Addo amplius, nullibi ne quidem iis in locis, ubi sunt Pontificum promulgata diplomata, videri vetitum in conflictu singulari mortuum mandare terræ, antequam id judicis mandata vetent, quia ut est *in q. proximè præced.* dictum, pœnæ quæ jure acquisito hominem exuunt, incurri non solent ante sententiam judicis, declaratoriam criminis, ob quod subiri debent Sanchez *to.*1. *in Decal. lib.*2.*cap.*39.& 7.*de matr. disput.*13. Filliuc. *tr.*29. *c.*9. *n.* 178. at fidelibus, hoc ipso quod eos Christus Dominus per Baptismum in familiam asciverit suam, jus ad sepulturam Ecclesiasticam competit, quo privari sine culpa aliqua sua non patitur æquitas, dum ergo è tribunali judex non loquitur; dum ab occiso pœnas non repetit, in tumulum illum majorum inferri, conscientiæ salvo incolumique jure nihil vetat. Et tandem quibuscum dum viverent agere catholico licuit, licèt & cum mortuis, sed cum tolerato ab Ecclesia congredi licet. Ergo.

4 Sed doctrinam Bauny ita absolutè prolatam aliqui non admittunt, nempè esse necessariam sententiam Judicis declaratoriam, ne mortuus in Ecclesia sepeliatur; & ideò asserunt cum Peregrino; *tract. de Duello, q.*7 *n.*3. Quod si notorium esset mortuum in conflictu deliquisse contra præsentem Constitutionem Clem. VIII. nullo pacto deberet sepeliri in loco sacro quia jam incidit ipso facto in pœnam: nec exigitur actus Judicis, ut executioni mandetur: & sic est usus Ecclesiæ.

5 Si verò non esset notorium deliquisse, dato quòd per sufficientes testes probari posset, & dato quòd factum esset publicum, non debet Parochus publicè denegare mortuo Ecclesiasticam sepulturam, cùm non sit notorium deliquisse contra præsentem extravagantẽ, nec decessisse in notorio peccato mortali.

6 Nec debet sepelire eum, sed rem totam deferre ad superiorem Ecclesiasticum, nempè Episcopum, vel eius Vicarium, qui summariè capta informatione sententiam ferat.

7. Verum sententiam Bauny videtur docere Castrus Palaus, *tom.*1.*tr.*6.*disp.*5.*punct.*7. ubi postquam, *n.*17. enumerasset pœnas inflictas morientibus in duello, & inter illas privationem Ecclesiasticæ sepulturæ; tandem ex Sanchez, *nu.*21. sic ait: Adverte reliquas pœnas præter excommunicationem, suspensionem, & interdictum relatas in supradicto decreto Trident. & Bullis Pontificum indigere sententia judicis saltem declaratoria criminis, ut incurratur. Quod de infamia, proscriptione bonorum, amissioneque loci, in quo duellum committitur, est certum, cùm privent jure acquisito. Et idem est ob eandem rationem de inhabilitate ad beneficia obtenta: At de inhabilitate ad beneficia, & officia obtinenda probabile reputat cum Mol. & Navarr. similiter indigere sententia judicis, quia non est usu receptum absque illa incurri.

8 Notandum est tamen hic obiter Trullenchum, *in Decal. to.*2.*lib.*5.*c.*5.*dub.*13.*n.*22. me citato aliquos casus enumerare, in quibus in materia Duelli excommunicatio non incurritur, itaque sic asserit. Addit Diana se consultum respondisse, non incidisse in excommunicationem, quendam qui offensus à N. illum provocavit ad Duellum certo loco, & tempore, &c. non tamen habeat animum pugnandi, & certò sciebat pugnam non esse sequuturam, quia amici erant illam impedituri, sed hoc tantùm faciebat, ad satisfaciendum honori læso, asseritque ita docere Filliuc. *tom.*1.*tr.*15.*c.*5.*n.*115. in casu strictiori, nempè etiam si venirent in locum designatum, sed amici utriusque istos conventos reciperent in se; dummodo prius duellantes, de hoc securi essent, & animum pugnandi non haberent. Idem Sup. hoc sup. in Ref. 53. post medium, &c. Sup. hoc in fine Ref. not. præteritæ, &c.

Diana

Quæ hic est sup. Resol. 31. in princip.

Diana *par.2.tr.6.misf.ref.1.* cum Naldo asserit non incurrere in excommunicationem, provocantem aliquem, non animo pugnandi, sed honorem defendendi; nec qui ad inimicum accedit arguendo illum mendacii, si sustinere voluerit, quod sibi relatum fuit, etiam si hoc dicendo, manum ensi apponat. Item qui ex occulto spectat duellum: nec qui accessit ad locum animo aspiciendi, si duellum non fuit sequutum, nec qui legit scripta, aut habet ratum duellum suo nomine factum, nec qui consulit duellum, si fecit quod potuit, ad revocandum consilium: etiam si non revocaverit. Nec qui narrat aliquod factum prævidens aliquos inde arrepturos occasionem provocandi se ad duellum, Nec famulus literas scribens, vel deferens, si aliàs ei immineret periculum mortis, vel alterius gravis nocumenti. Quæ omnia probabiliter admitti possunt præter ultimum, quia videtur intrinsecè malum. Huculque Trullench; non desinam tamen adnotare hunc ultimum casum à Trullench reprobatum approbare Cœlestinum, *in Compend. Theol. moral. tr.4. cap.10. in fine*, ubi tenet famulos tantùm scribentes chartas provocantes ad duellum; & non deferentes eas, non incurrere excommunicationem, si id faciunt gravi metu mortis, aut alterius notabilis detrimenti periculo perculsi, si verò prædictas chartas deferunt spontè, sunt inexcusabiles, ideoque innodantur excommunicatione.

Sup. hoc ibid. idem, §. Dico secundo. Sup. omnibus casibus seq. in hoc §. sup. in Resol. 30. in §§ per hunc ordinem videndis ...

RESOL. LXV.

An si in ipso conflictu duelli sit aliquis vulneratus, & in eodem die, vel alio postea moriatur, privari debeat Ecclesiastica sepultura tanquam mortuus in excommunicatione duelli? Ex part.3.tr.16.& Misc.2.Res.52.aliàs 54.

Sup. hoc in Resol. seq. in §. Verum, & Resol. 10 ...

§.1. AFfirmativam sententiam docet noster P. Peregrinus *in fine tr. de duello q.7 n.4.* quia in eodem conflictu dicitur mori, qui ex vulnere habito in conflictu moritur, sicut Ecclesia dicitur sanguine polluta, si quis in Ecclesia est vulneratus licèt sanguinem non effundat in Ecclesia, sed extra illam.

2 At huic doctrinæ non assentior, & discedo ab opinione viri doctissimi, & amicissimi, qui pœnam Concilii Tridentini, ultra rigorem literæ extendit. Et ita nostram sententiam docet Sancius *in selectis disp.36.num.9.* qui respondet ad argumentum Peregrini. Cùm igitur verificetur satis literæ proprietas, appositæ in Concilio; negando sepulturam decenti in ipso loco duelli, non oportet hujusmodi pœnam extendere, ut inflictam quoque illis, qui ex vulnere in duello illato decedunt, licèt vivi discesserint à loco conflictus.

RESOL. LXVI.

An si quis in duello percussus lethaliter, decidat in terram, & signa contritionis ostendat, sed ex defectu Confessarii non fecit confessionem, & mortuus est, possit sepeliri in loco sacro, vel censendum est, quod moriatur excommunicatus, & in peccato publico?

Et quid, si moriatur unum, aut alterum diem post duellum?

Et deducitur, quod si quis decedat ex facinoroso actu, si tamen in ultimo vitæ, seu puncto mortis ostendat signa contritionis, non debet privari Ecclesiastica sepultura.

Et an pro illo, qui mortuus est in duello, (modo quo supra) cum signis contritionis, sepulto tamen extra Ecclesiam, & non in loco sacro, possit quis offerre Missam?

Et denique docetur, quod excommunicato non denunciato potest applicari Missa, si ostendat signa contritionis, aut si mortuus est in iis, Ex part.4.tract.4.& Misc.Res.192.

Quamvis non placet sententia hoc loco tamen sup. in Resol. ... in fine, verf. ... absolutio.

§.1. AFfirmativam sententiam docet novissimè Laurentius Portel *in respons. moral. p.3. cas.10. n.3.* quia licèt Concilium Tridentinum *sess.25. cap.19. de reform.* jubeat, ut moriens in duello non sepeliatur in loco sacro in pœnam delicti; tamen respondetur prædictã legem Tridentini esse pœnalem, ut patet & proinde strictè intelligendam prout verba sonant: cùm ergo dicat privandum sepultura Ecclesiastica morientem in duello, videtur in illa non comprehendi hunc casum, de quo loquimur, quia non est mortuus in duello, sed finito duello, & mortuus est cum signis contritionis. Et propterea loqui videtur Tridentinum de illo, qui moritur in duello, cum claro peccato mortali sine signis contritionis; hic verò objit cum signis contritionis. Ita Portel.

2 Sed hanc opinionem refellit Homobonus *in consul. cas. conscien. tom.2. par.7. respons.64.* qui citat Riccium, quibus ego addo à fortiori Joannem Sancium *in selectis disp.36. nu.9.* ubi asserit. Duellantibus si in loco conflictus morerentur, quamvis ibi essent ministrata sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, non esse concedendam Ecclesiasticam sepulturam: constat, quia semper verificatur in loco conflictus decessisse, ut vult Tridentinum, nec refert quidquam, quòd major, vel minor mora intercesserit inter mortem, & cessationem pugnæ: cùm semper verificetur decessisse in duello. Ita Sancius; sed adversus illum possit quis in favorem Laurentii Portel, asserere Concilium Tridentinum prohibere ne Ecclesiastica sepultura concedatur decedentibus in ipso conflictu duelli; sed in nostro casu, licèt talis moriatur in loco duelli, non tamen moritur in ipso conflictu, ut patet, quia post finitum duellum ostendit signa contritionis, vel confessionem fecit cum Sacerdote, & Eucharistiam sumpsit. Dicendum ergo est non incurrere in pœnam Concilii Tridentini quod quidem Concilium dicendum est statuere in illis verbis, *illa quod de jure communi statutum erat*, nempè in peccato mortali publico morienti, ut moritur, qui in ipso conflictu duelli moritur, denegandam iri Ecclesiasticam sepulturam: sed ut dictum est; in nostro casu moriens non moritur in ipso conflictu, sed finito conflictu, ac proinde non moritur excommunicatus, & in peccato publico. imò contritus, & confessus. Ergo non includitur in tali prohibitione. Et ideò Abbas *in cap. cùm ad Monasterium, nu.15. de statu Monach. & Regul.* deducit ex glossa, quod si quis decedat ex facinoroso actu, si tamen in ultimo vitæ, seu puncto mortis ostendat contritionem non debet privari Ecclesiastica sepultura.

3 Verùm his non obstantibus ego puto tenendam esse sententiam affirmativam Sancii *cap.1. de torneamentis*, ubi sic habetur *quod si quis eorum ibi mortuus fuerit, quamvis ei poscenti pœnitentia non negetur, Ecclesiastica tamen careat sepultura.* Ita ibi, & licèt textus loquatur de torneamentis, detestabilior est duellorum usus, quàm torneamentorum, nam in hoc fine ostentantandi vires congrediuntur torneamentantes, in duello verò occidendi ad invicem, & ita sententia Sancii contra Portel. determinatur in Rituali Romano Pauli V. *rubrica de exequiis*, ubi sic habetur: *Negatur Ecclesiastica sepultura morientibus in duello, etiamsi ante obitum dederint pœnitentiæ signa*: Sic ibi: vide etiam Barbosam, *in collect. tom.2. tit.13. cap.1. nu.7.* hæc tamen opinio non procedit, si quis moriatur unum, vel alterum diem post duellum, nam, ut alibi *in part.2. tract.16. ref.54.* contra Peregrinum diximus, in tali casu quis non moritur in loco duelli, sed ex occasione duelli: unde clarum est non includit in Concilio Tridentino, neque in Rituali Pauli V. & ideò talis potest sepeliri in loco sacro: licèt probabiliter etiam contrarium doceat Homobonus, *ubi suprà*.

Sup. hoc in to.8 tr.8 Res. 1. cursim paulò post initium.

Quæ hic est R. antecedens, & in ejus ...

4 Sed hic oritur pulchra quæstio, an si pro illo, qui mortuus est in duello, modo quo suprà, cum signis contritionis, sepulto tamen extra Ecclesiam, & non in loco sacro, possit quis offerre Missam? Videtur negativè respondendum, quia talis moriens in publico duello mortuus est excommunicatus per multas excommunicationes positas à Comitolo *in resp. mor. lib.6. q.13.* & aliis: sed orare non licet pro publicè excommunicato oratione publica, qualis est Missa: justa D. Thom. *in 3. par. q.79. art.4.* & alios, ergo. Sed ego contrariam sententiam teneo cum Portel. *ubi sup. n.2.* Primò, quia liceat talis publicè in excommunicationem incurrerit; non fuit tamen nominatim declaratus excommunicatus, neque talem excommunicatum non denunciatum tenemur vitare in communicatione spiritualium, vel temporalium. Secundò, quia talis non est mortuus clarè in peccato mortali, nam licèt duellando peccaverit mortaliter, tamen post duellum signa dedit contritionis. Ergo dicendum est non fuisse mortuum in claro peccato mortali; poterit igitur pro illo oratione publica orari, Et hanc sententiam tenet Navarrus *in manuali c.27. n.35.* & in terminis *tract. de Orat. c.19. concl.6.* docet, quod excommunicato non denunciato potest applicari Missa, si ostendat signa contrionis, aut si mortuus est, in iis, ob quæ credo illum mortuum esse extra peccatum mortale, quod etiam docet ex Societate Jesu Henriquez *lib.9. c.15. num.3. &* Reginald. *tom.2. lib.32. tract.1. sect.2. num.76.*

RESOL. LXVII.

An qui à duello uno, vel altero die supervixerunt, aut etiam una hora, & confessi sunt, possit in loco sacro sepeliri?

Et an Episcopus, si æquum judicaverit, possit cum his contritis, & confessis dispensare, ut sepeliantur in loco sacro; vel an possint in suprà dicto casu sepeliri absque ulla Episcopi dispensatione. Ex part.5.tract 3.Res.141.

§.1. NEgativam sententiam docet Duvallius *in 2.2. D. Th. tr. de charitate, q.17. art.1. circa finem*, putat tamen: Episcopum justis de causis, & attenta contritione, & absolutione quam consequutus est, posse in hoc dispensare: quamvis enim hujusmodi prohibitiones sint à Conciliis, & à Sum. Pontificibus, quia tamen tantùm fit mentio eorum, qui in duello obierint, & non eorum, qui post duellum mortui sunt, nec etiam quod pro hac sepultura, & aliis in Ecclesia pro defunctis fieri solitis recurrendum sit ad Sum. Pontificem, poterit ipse Episcopus si æquum judicaverit, cum iis contritis, & confessis dispensare. Ita Duvalius. Sed ego absolutè affirmativam sententiam sine ulla Episcopi dispensatione docui *in 2. part. tr.2. Miscellan. resolut.54.* & in fortiori casu quid faciendum, quando quis contritus, vel confessus decedat in loco conflictus, vide meipsum *in 4. part. tract.4. ref.192.*

Sup. hoc sup. in Res. 63. & 64. § Verum. Sed lege eam per totam, & signanter ejus §. ... & in Res. seq. & in to.8. tr.8. Res. 36. ult.

Quæ hic est sup. Resol. 65. Quæ hic est R. antecedens.

RE-

R E S O L. LXVIII.

In Jubilao anni Sancti 1650. *Romæ in conflictu duelli quis accepit vulnus lethale, ex quo post aliquot dies mortuus est, quæsitum tunc à me an privandus esset Ecclesiastica sepultura?* Ex p. 11. tr.6. & Misc.6.Ref.26.

Sup. hoc in R. 991 & in aliis ejus 1. not.

§.1. Affirmativam sententiam docet Thomas Hurtad. *Var. t.2.tr.ult.res.5.§ 6.n.*196. ubi sic ait: Addo cum gravissimis Doctoribus, quod si quis certantium obierit ex vulnere in duello accepto, taliter quod evidenter constet ex illo obiisse, etiamsi Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistię acceperit non debet humari Ecclesiastica sepultura; nam moritur ex vulnere in Duello accepto, & mori in Duello dicitur. Bonacina, & Peregrinus addunt, (& est contra Joannem Sancium, *num.*9.)hanc doctrinam veram tenere, etiamsi mors sit postridie Duellum: nam verè dicitur in Duello mori, qui tale vulnus in Duello accepit, ex quo, nisi interveniente miraculo, superstes esse non potest. Idem tenet Hurtadus§.177.ubi ait Quod si vulnus lethale sit, aut hominem reddat ineptum actionibus humanis, ut omninò desperetur ejus salus, hic censetur in ipso conflictu decessisse, etiamsi post duos aut tres dies, quia tota causa mortis fuit. Neque hoc est extendere verba Concilii, sed in sua propria significatione accipere, si enim quis in loco conflictus moritur, & si ibi recipiat Sacramenta, non debet sepeliri in loco sacro, ut tenet Sancius ipse: ergo neque etiamsi extra locum conflictus moriatur, si moriatur ex vulnere lethali in Duello accepto, mortem, nisi miraculo, necessario inducente: nam quod sit in loco conflictus, vel extra, nimis accidentale est, & quod per se attenditur est, quod moriatur in Duello, quod tunc fit verè, & propriè quando moritur ex vulnere lethali, ut diximus. Sicut sanguine dicitur pollui Ecclesia etiamsi in Ecclesia, accepto vulnere, sanguis extra Ecclesiam fundatur. Neque obstat, quod Concilium Lateranense *c.*1.de Torneamentis, dicat, si ibi moriatur; nam hæc verba accipi debent secundùm usum communem, secundùm quem dicitur in Duello mori, qui ex illo ita lethaliter vulneratus exivit, quod vivere, citra miraculum, nequeat. Benè verum est, quod si vulnus ita lethale non sit, quod aliquis vitæ locus relinquatur, juxta Chirurgorum informationem, quamvis ex illo decedat, poterit loco sacro sepeliri. Hucusque Hurtadus; qui poterat alios Doctores pro sua sententia adducere, & hi sunt Bordonus *t.2.resol.* 51. *n.*111. Lavorius *in Var.elucubr.tit.2.cap.*12.*nu.*26.Samuelius *de Sepulturis tr.2.concl.*8. *nu,*12. Thesaurus *in Praxi, par.2. c.*3. & Bicchius *in Promptuario Confessar. p.2. c.*18. *§.*9.

Docui in Ref. pot. prat.

2 Sed ego de proposito casu interrogatus tunc negativè respondi secundùm sententiam, quam olim docui, & postea me citato docet Lezana *in summa tom.*3.*verb. Duellum, num.*14.& me citato Bassæus *verb. sepultura, num.* 5. & me citato Carafa *de Duello tr.2. sect.*3. *quæst.* 19. *nu.* 9. & me citato Vidal *in Arca Theol.mor.tit.de Duello, inspect.* 6.*n.*46. & me citato Baucius *in Miscellan. tr. tom.* 1.*q.*438. *petit* 8. & me citato Barbosa *in Collect. Concil. Trid. sess.*21. *cap.*19. *n.*2. *de reformat.* Idem à fortiori docet Possentius *in Recoll.qq.Mor.verb. Duellum nu.*6. Mancinus *in Pract. de infirmis in ordine Sepulturam nu.* 34. Trullench *de jure Parochi c.*9.*dub.*7.*n.*7.Machadus *tom.*1. *l.*2. *p.*3. *tract.*17. *docum.*5.*num.*10. & Remigius *in Pract.confess. tract* 2. *c.*5. *§.*1. *num.*11. ubi sic ait: Fuera de la discomunion que incurren los desafiados, quedan tambien privados de la Ecclesiastica sepultura, constando notoriamente que alguno murio en el conflicto, dixe constando notoriamente, porque si no constassi, no le deven negar publicamente la sepultura: Pœna enim publica, haud infligenda est, nisi ob peccatum publicum; y si à caso quedasse alguno mortalmente herido en el lugar del desafio, y del le sacassen, y muriesse con sennales de contricion, no deve ser privado de la Ecclesiastica sepultura; porque el Concilio solamente priva della à los que en el mismo conflito murieren. Ita ille; cui adde iterum me citato Lezanam *Consul.* 49. *nu.*33. loquentem de caso speciali hujus Resolutionis, de quo ego, ut dixi, interrogatus fui, Non sunt igitur Duellantes in tali casu privandi Ecclesiastica sepultura.

3 Sed de hac quæstione liberos esse in Gallia, & Germania tradit Stephanus Baunyus *in Theolog.moral.tr.2.disp.*3.*tractat.*2. *q.*19. *§.dico tertio*, ubi sic ait: Qui reos violatę legis Ecclesiasticæ de monomachia, terræ in Francia mandant cum apparatu Ecclesiæ consueto, aut fato functo, Deo publicè in Sacrosancto Missæ Sacrificio commendant, nulla citra scandalum, aut prohibitionem Episcoporum, culpa se impiant. Probatur, si quam admitterent, ei haud dubiè initum esset à violatione legis Ecclesiasticæ de pugilibus, ut vivis, sic mortuis averlandis ob censoram, in cujus se laqueos pugnando insluere, vel certè quia per quam est turpe pro, quem mors deprehendit in mortali scelere, preces fundere. At ut est hoc postremum ambiguum (nam momenta temporum, quia novit? Quis animæ ad Deum redeuntis subitos motus? Quis de admissis pœnitentiæ salutares aculeos? Quis instinctus?) ita certum est alterum, leges de monomachia Pontificias in Gallia esse incognitas. Sint hæc indicio. Primò, quod in Urbem, absolutionis impetrandę causa, pugiles non mittantur. Exinde quod eorum attactu cùm sunt mortui, quasi in pestifera contage, nec homines, nec religiosæ, Deoq; sacratæ ædes, cùm in ea sunt illati, censeantur pollui. Tertiò, quod palam, ac in omnium oculis, mortui tam suis id est gentilibus, quam alienis tumulis soleant inferri, Episcoporum miro silentio, nisi cùm id ipsæ leges prohibere synodi; ergo cùm lex quę promulgata, aut recepta non est, obligandi facultate careat, ut sunt omnes de monomachis in Gallia, non erit earum rerum transgressio, prout sunt leges quædam Ecclesiæ, lethaliter culpabilis, nec proinde rei sceleris sunt futuri, qui quod est Romæ, aut in Italia prohibitum, ejusdem homines honores sepulturæ dignabuntur, aut precum, Portellius *p.*3.*cas.*10. *concl.ult. n.*3. dicat aliquis, qui verè constat, & unde citatas Bullas, hic omni vi, roboreque distitutas, ob earum non receptionem in Gallia. Primò, quia incertum est, an unquā populo spectandæ præstiterint, aut ei ab Episcopis, aut aliis eorundem imperio significatæ fuerint. Secundò, quia earum nullus est, aut fuit hactenus usus toto Regno: quæro enim quando, & ubi dictum aut auditum sit unquam hic (hoc est Parisiis, aut vicinis circa oppidis, exhumata defunctorum in Duello corpora quando reconciliatę Ecclesiæ? quando cæmeteria? quæ eorum fuissent polluta attactu, ut fieri debuisset haud dubiè, si de monomachis scriptæ leges à Pontificibus, vigerent in Gallia? quare quod de Germania scripsit Layman *l.*3.*tr.*3.*p.*3.*c.*5.*n.*4. dici potest pariter de aliis Provinciis, ac Septentrionales (verba sunt ejus) seu ob ignorantiam, seu quia Constitutiones illæ secundùm hunc sensum promulgatæ, & in usum deductæ non sunt, à censura excusari. Hucusque Baunyus: Sed quidem omnis laxè. Unde non gravabor adversus Gallum; alterum Gallum opponere, & is est doctus, & pius Andreas Duvallius Professor Regius inclyti musæi Sorbonici, *ubi sup. in* 2.2. *D.Thom. tr.de charitate qu.*17. *in fine*, ubi sic asserit: Quæret aliquis, an hæ pęnæ tantùm incurrantur in publicis Duellis, que fiunt cum authoritate Principis, cum Patrinis, sociis, & omnibus qui interesse volent spectatoribus, nec non cum loci, & temporis determinatione, cæterisque cæremoniis in his talibus Duellis observari solitis: an etiam in privatis, quæ cum sola provocatione, absque ullis cæremoniis, patrinis, & spectatoribus fiunt. Respondeo, in privatis Duellis has pœnas similiter incurri, ut patet ex Bulla Gregorii XIII. quæ incipit, *ad tollendam detestabilem*, promulgata 13. Decembris anno 1582. & ex altera edita à Clemente VIII. quæ quamvis non sint in Gallia promulgatæ, sunt tamen usu receptæ (quod ad inducendam legis obligationem, promulgatione sola præstat) eo quod Duella ipsa sub pœnis capitalibus prohibeantur, nec non sub proscriptione omnium bonorum, atque etiam perpetuæ infamiæ, itemque sepulturæ privatione: quod non fieret, si tota Gallia non annueret, aut sentiret, ipsos Duellantes privatos, esse de facto excommunicatos. Ita Duvallius. Unde ego rectè, his diebus interrogatus, damnavi eos qui in Gallia Ducem de Nemours in Ecclesia sepelierunt, qui tamen mortuus erat in Duello inito cum Duce de Beuffort.

4 Ad id verò quod de Germania tradit ex Layman Pater Baunyus *ubi supra*, respondeo, quod amicissimus, & sapientissimus Pater Arriaga *in Cur.Theol.t.*5.*disp.*49.*sect.*3.*n.*20.nominatim Layman impugnat, & firmat Bullas Pontificias Gregorii XIII. & Clementis VIII. esse in vigore in Germania cum eorum pęnis. Et quidem Clemens VIII. directè loquitur contra Regiones Septentrionales; sic enim ait, Verùm, quia cum magna animi nostri molestia intelleximus adhuc in quibusdam, præsertim Transalpinis ac remotis regionibus, & potissimum ubi bella vigent, &c. nos nefaria Diaboli arma, &c. & paulò post. Insuper auctoritate, & tenore præmissis decernimus, & declaramus, easdem constitutiones ac decretum locum habere ubique gentium, & terrarum inter quascumque personas etiam armatas, & in castris seu propugnaculis militantes, etiam ubi nostrorum, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, aut fidei Catholicæ hostium furor impunè grassatur, vel in dominiis per eos occupatis, & detentis. Hęc Pontifex. Unde ex his refellendus venit Marcus Vidal *in Arca Theol.mor.tit.de Duello, inspect.* 6.*n.*49. Sed ipse loquitur stante attestatione Layman.

R E S O L. LXIX.

An excommunicatus toleratus moriens sit privandus Ecclesiastica sepultura, si publicè innotuerit fuisse excommunicatum? Ex p. 5. tr.3.Ref.140.

§.1. Affirmativam sententiam docet Avila *p.*2.*cap.*6.*disp.*9. *dub.*6.*& disp.*4. *dub.*8.*concl* 2.& novissimè hanc sententiam docet in sua erudita tractatione de Monitoriis Theophilus Raynaudus *p.*2.*c.*3.*n.*7.ubi sic ait. Est admodum probabile quoscumque excommunicatos, etiam dum viverent toleratos, nunc quoque post Martini V. decretum prohiberi sepultura in loco sacro, dummodo tamen publicè innotuerit eos fuisse excommunicatos; nam jure antiquo hæc pęna cadebat in excommunicatos toleratos; nec potest negari quin sit bonum quoddam, nec exiguum mortuorum, ut in loco sacro condantur. Sed Ecclesia non intendit ullum favorem excom- Sup. hoc in R. seq. & inf. in R. 209. §. 5. in Sno

muni-

municato ipsi præstare, quando indulsit ne vitaretur, ergo, &c. Sed ego puto non esse recedendum à negativa sententia, quam tuetur Suarez *in 3.p.tom.5.disp.13.sect.4.n.4. & to.3.disp.81. sect.4.* Henriquez *lib.13.c.7.n.2.* Toletus *lib.1.c.13.n.10.* Gutierr. *in qq.Can.lib.1.c.1.n.30.* Ricciulus *de jure person.lib.4.cap.60.num.4.* licèt novissimè sententiam Raynaudi doceat etiam Blondus *de censuris disp.4.art.14.assor.3.*

RESOL. LXX.

An sub prohibitione cap. Sacris, & Clem. 1. de sepult. *ne excommunicati sepeliantur in loco sacro, excludantur excommunicati tolerati?*

Et advertitur, quod non polluitur Ecclesia sepeliendo excommunicatum, nisi sit ille vitandus? Ex par.5.tr.9.Res.97.

§.1. PRima sententia absolutè docet omnes publicè excommunicatos ea comprehendi. Ita Cajet. *ver. excommunicatio, c.46.* & quidam alii. Secunda absolutè negat toleratos ea comprehendi. Ita Suar. *disp.22. sect.4. nu.5.* Navarr. *cap.27. n.247.* Henriq. *lib.13.c.7.n.2. & c.11. num.13.* Ratio est, quia prohibitio sepulturæ immediatè dirigitur non ad mortuum, qui ejus est incapax, sed ad vivos, qui jam non prohibentur communicare cum toleratis. Tertia sententia est media, docetque prohiberi tales sepelire loco sacro, quia hoc directè cederet in eorum favorem, tamen contra facientes non incurrere censuram, quia jam licèt nobis cum iis communicare nisi fortè sepeliantur hæretici, quos absolutè sine respectu ad excommunicationem *c. quicumque est.* prohibemur sepelire loco sacro: Ita Avila *2.p. c.6.disp.9.dub.6.§.ad primum v.per hoc patet,* juncta *disp.10.dub.1.concl.3.sub fin. & dub.6.concl.3.*

2 Verum ego puto adhærendum esse prorsus secundæ sententiæ & ita præter DD. cit. docet Mercerus *de Sacr. in 3.p.q.21.dub 7.* Turrianus *l.2.disp.11. dub.3.* Filliuc. *to.1.tr.12.c.4.nu.106.* Cornejo *in 3.p.tr.de excomm. disp.10. §.8.* Gordonus *lib.7.t.2.qu.8.c.3.n.38.* qui benè advertit, quòd non polluitur Ecclesia sepeliendo excommunicatum, nisi sit ille vitandus.

RESOL. LXXI.

Qui sunt illi, qui sepelientes excommunicatum in loco sacro incurrunt excommunicationem.

Et an qui excommunicatos, etiam hæreticos notorios, sed non denunciatos in loco sacro sepeliunt, incurrant excommunicationem?

Et an locus sacer sepultura excommunicati, aut hæretici nondum denunciati violetur? Ex part.5.tr.9.Res.98.

§.1. IN Clement. 1. de sepult. sic habetur. *Qui propria temeritatis audacia in cœmeteriis excommunicatos publicè, aut nominatim scienter sepelire præsumunt,* &c. *nullatenus absolvantur,* &c. Unde videtur comprehendere nedum actu deferentes cadaver ad sepulturam: sed etiam eos, qui propria authoritate faciunt sepelire in loco sacro, juxta *cap. mulieres, §. illi verò de sententia excommunicationis,* per illa verba. *Cùm is committat verè cujus authoritate, vel mandato delictum committi probatur,* & Faber *de censur. in 4.sent.dist.25.q.1.disp.4.c.... nu.188.* putat tutiorem esse illam sententiam, quæ extendit hanc censuram ad comitantes, cantantes, deferentes crucem, fossores sepulturæ, portatores cadaveris, & similes. Verùm multi volunt eos solos hanc pœnam incurrere, qui propriis manibus cadaver fossæ imponunt, quia hi soli propriè dicuntur sepelire, & verba pœnam importantia in rigoroso sensu sunt accipienda. Ita Cajet. *ver. excommunicatio, c.46.* Navar. *c.27.n.137.* & alii: ob quorum auctoritatem hæc sententia videtur non esse improbabilis, & verba legis in rigore possent hujusmodi accipi. Quid ego sentiam, accipe. Dico igitur per eos, qui sepeliunt, etsi in rigore, qui propriis manibus tradunt sepulturæ, intelligi videantur; attamen ex consueto usu comprehenduntur etiam mandantes, non autem comitãtes, & alii, qui deferunt crucem, & lumina, vel etiam cantant, propriè enim hi non dicuntur sepelire. Nec etiam cooperantes remotè, aut negativè, quia scilicet non impediunt, cùm possent, nisi favor tantus esset, ut jure dicerentur auctores. Et ita docent Suarez, *disp.12 sect.4.n.10.* Coninch *de Sacr.disp.14.dub.8.n.78.* Filliuc. *t.1.tr.12.c.5.n.111.* Mercerus, *de Sacr.in 3.p.q.21. dub.7.* & Megallius, *in 3.p.lib.2. c.6. q.1. n.15.* ubi asserit ligari hac excommunicatione eos, qui sepelire faciunt, cujusmodi sunt heredes, aut consanguinei: ad quos hoc pertinet, & Rectores atque Clerici Ecclesiæ, ubi cadaver sepelitur, nam & ipsi sepelire dicuntur, quamvis propriis manibus hoc non faciant, ut probatur *ex cap. ad hæc de priv.* ubi hospitalarii, de quibus ibi, sepelisse dicuntur, & tamen non est verisimile, hoc illos fecisse propriis manibus. Nam quamvis mandantes regulariter non comprehendãtur in censura lata contra facientes, tamen comprehenduntur, quando alioquin esset frustratoria, vel quasi, ut probatur *ex cap. si civitas, de sent.excom.* Verùm sententiam Caietani, & Navarri, non puto improbabilem; quam ex Henriquez, & Avila docet etiam Bonac. *de cens.disp.2.q.2 punct.3.§.3.n.8.*

2 Non desinam tamen hic adnotare aliquos docere, quòd qui excommunicatos, etiam hereticos notorios, sed nondum denunciatos, in loco sacro sepeliunt, non incurrunt excommunicationem *Clem.1. de sepul.* latam adversus eos, qui excommunicatum scienter sepeliunt, neque incurrunt excommunicationem, *cap. quicunque de hæretic. in 6.* latam contra eos, qui hæreticos, eorumque fautores, &c. scienter in loco sacro sepeliunt; denique neque locus sacer sepultura excommunicati, aut hæretici nondum denunciati violatur. Hæc est communior, quam leges apud Navarr. *caput.27.man. num.137.* Henriquez *lib.13.cap.11.§.3.* Ægid. *tom.3.disput.14. in fine, dub.10.* Avilam, *part.2.c.6. disput.10.dub.6.* Nam eo ipso quòd tales vitandi non sunt, sed tolerati, nulla ex ipsorum communicatione à fidelibus, aut sacris locis censura incurri potest, & ita etiam docet Layman, *lib.2.tract.5.p.2. c.4. n.8.*

RESOL. LXXII.

An Hæreticus non denunciatus possit absque incursione excommunicationis in Ecclesia sepeliri?

Et an hoc extendatur ad Hæreticorum fautores, & defensores?

Et an peccent, qui cum Hæreticis quibuscunque non denunciatis simul orant, vel concionem sacram, aut Missam audiunt?

Et an Ecclesia, in qua sepelitur Hæreticus, (modo quo supra) aut excommunicatus non denunciatus, remaneat polluta?

Et notatur, quod si aliquis reperiretur mortuus in puteo, vel laqueo suspensus non est statim privandus Ecclesiastica sepultura.

Et aliqua alia docentur, quæ contigere possunt in supradictis casibus. Ex par.9.tract.8.& Misc.3. Res.1.

§.1. AFfirmativam sententiam docet Henriquez, *lib.13.capit.11.n.3.* ubi sic ait: (Prohibentur Christiani propriis tantùm manibus deponere in sepulchro loci sacri cadaver ejus, qui fuerat publicè denunciatus, & incurrunt excommunicationem majorem, si id scienter præsumant. Si tamen denunciatus non fuerat, non peccat sepeliens: quia sepultura pertinet ad divinum Officium; in quo tunc tantùm peccat, cùm inducit excommunicatum non paratum: in proposito autem constat, non peccare cadaver defuncti. Sub eadem excommunicatione prohibetur sepelire Hereticos, vel illorum fautores. Qui casus sub priori comprehenditur, in quo oportet fuisse denunciatos de heresi.) Ita ille.

2 Confirmatur hæc opinio ex his, quæ notat Hæreticus Nicolaus Millerus, *in addit.ad Commen. Martini Rumelini super Auream Bullam Caroli IV. par. 3. dissert. 2. num. 6.* ubi ita asserit: (Observandum cùm ad antiquissimam Pataviæ Academiam innumeri studiosi Augustanæ Confessioni, ac Reformatę Religioni addicti accedere soleant, ibique sæpè unus, vel alter, ut fert fortuna mortalium, è vivis decedat; Serenissima Respublica Veneta nationibus hisce exoticis, etiamsi diversæ Religionis sint, singulari Privilegio jus Sepulturæ in Ecclesiis concessit. Quod jus cùm meo tempore, Anglo cuidam Reformatæ Religionis piè defuncto ab Ecclesiæ Parocho denegaretur, eo quòd privilegium hoc Pontificum decretis repugnaret; contrariæ enim Religioni addictos in Cœmeteriis Catholicorum sepelire Canonibus adversatur: attamen Parochus Anglo sepulturam concedere à Prætore Civitatis Patavinæ per viam juris adactus fuit.) Ita ille.

3 Sed ego puto cum Filliucio, *t.2.tr.22.c.7.nu.229.* & Trullencho, *in Decalog.tom.1.lib.1.c.3.dub.14.nu.1.* ut Hæretici sint privati Ecclesiastica sepultura, non est necesse, ut sint nominatim denunciati; sed satis esse, manifestè constare ipsorum hæresim: nam hoc specialiter cautum est in Hæreticis propter criminis enormitatem: debet enim Hęreticus ita notoriè decedere, ut nulla tergiversatione ejus malitia celari possit: aliàs privari non debet sepultura. Et hanc opinionem tenet etiam Castrus Palaus, *t.1.tr.14.disp.4.punct.4.n.1.* sic asserens (Non est dubium, Hæreticum, utpotè excommunicatum, privatum esse omni officio, & munere, quo excommunicatus privatus est. Quapropter neque potest Sacramenta recipere, neq; ministrare neq; actum Ordinis exercere, neq; alia munia obire, quæ interdicuntur excommunicato. Quod si moriatur, caret Ecclesiastica sepultura, cap. *Sicut de Hæret. in fin.* Et cap. *Excommunicamus elect.1.§.Credentes de Hæreticis,* extenditur ad Hęreticorum fautores, & defensores: debet autem Hæreticus ita notoriè decedere, ut nulla tergiversatione ejus malitia celari possit, aliàs privari non debet sepultura. Quòd si, non obstante hac notorietate, sepelire illum præsumpseris excommunicatione innodare, ex cap. *Quicumque de Hæreticis in 6.* & ibi Glossa; & suspectus de hæresi redderis.) Hæc Palaus. Et ideò optimè observat Baldellus, *in Theol.mor.to.2.lib.1.disp.42.n.1.* quòd cùm Hæretici non sint vitandi, nisi quando à Judice sunt denunciati; rectè colligitur generaliter, quòd non peccent, qui cum illis liberè tractant, & conversantur, etiamsi certò sciant esse Hæreticos excommunicatos: imò etiamsi id sit notorium, & publica voce circumferatur; & sive id accidat in iis locis, in quibus hære-

sis

ses impunè grassantur, verbi gratia in Anglia, & Germania; sive in aliis quibuscumque. Ex quo principio colligitur specialiter, quòd non peccant, qui cum Hæreticis quibuscumque non denunciatis simul orant, vel Concionem sacram, aut Missam audiunt, more, & ritu verè Catholico, vel eorum funus comitantur, eosque ad sepulturam deducunt, quando sepeliuntur more Hæreticorum. Quia hæ communicationes, cùm sint in rebus licitis, licitæ omninò sunt, quantum est ex rei natura; neque fiunt illicitæ ratione excommunicationis, & censuræ, cùm hæc non operetur obligationem vitandi, etiam in divinis, nisi sequuta denunciatione. Et quemadmodum licitum est comitari excommunicatum viventem, non denunciatum, eumque deducere, quocumque voluerit: ita & est licitum comitari jam mortuum, ejusque funeri adesse, eumque deducere ad sepulturam; cùm universaliter licitum sit in iis omnibus communicare defunctis, in quibus est licitum communicare vivis, cap. *Sacris de sepult.* cap. *Ad hæc, de privil.* Sed hoc advertit Baldellus procedere, dummodo sepultura non fiat in loco sacro: quia, ait ipse, licèt excommunicatus quicumque non denunciatus non sit vitandus in sepultura, aut in funere quando est mortuus, sicut nec fuit vitandus, sive in divinis, sive in humanis, cùm esset vivus, ut *paulò antè* diximus ex cap. *Sacris de sepult.* & cap. *Ad hæc de privileg.* vitandus tamen omninò est, quando funus, & sepultura fit in Ecclesia, aut loco sacro; non, quia hæc obligatio inducatur per excommunicationem non denunciatam à Judice; sed quia inducitur ex ipsa rei natura, ex qua malitiam contrahunt, & digni sunt morte, non solùm qui mala faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, ut patet ex Apostolo *ad Rom.* 1. quod certè est verum, etiam præscindendo ab excommunicatione, & sive illa sit denunciata, sive non. Unde ex his patet responsio ad argumentum adductum ab Henriquez.

Sup. hoc supra in 60. R. 90. & in R. 91. §. ult. ad medium.

4 Si autem inquiras, an Ecclesia, in qua sepelitur Hæreticus, modo quo *suprà*, remaneat polluta? Respondeo negativè: quia execratio, vel profanatio Ecclesiæ, aut loci sacri per sepulturam excommunicati, ea tantùm de causa inducitur in sacris Canonibus; quia non debemus communicare mortuo, cui non communicavimus vivo, cap. *Sacris*, & cap. *Ad hæc*, *cit.* & ideò non debemus celebrare Missas, & divina officia, ubi ille jacet mortuus, & tumulatus: sicut nec debuimus celebrare, ubi ille extitit vivus. Ex his infertur, quòd non inducitur dicta execratio, vel profanatio Ecclesiæ, aut loci sacri, nisi per sepulturam excommunicati vitandi, cum quo solo ratione excommunicationis prohibemur modò communicare in divinis, post Extravag. *Ad evitanda*. Et ita hanc sententiam tenet Baldellus, *loc. cit.* firmans ex supra dictis, quòd per sepulturam Hæretici excommunicati non vitandi, non execratur, nec profanatur Ecclesia, aut locus sacer.

5 Notandum est hic obiter cum Trullench. *tr. de jure Parochi*, *c.* 9. *dub.* 6. *n.* 10. quòd si aliquis reperiretur mortuus in puteo, vel laqueo suspensus, non est statim privandus Ecclesiastica sepultura: quia, ubi non constat, quòd seipsum interfecerit, vel præcipitaverit, non id est præsumendum, cùm potuerit per insidias, aut vim in puteum projici, vel suspendi, aut ex furore, seu mentis alienatione id facere.

R E S O L. LXXIII.

An Sacerdotes in domibus suis audientes Lectorem legum, vel medicinæ incidant in excommunicationem?

Et quid de Regularibus?

Et quid est dicendum si supradicti studeant legibus civilibus in scholis publicis, quatenus conducunt, vel possunt conducere ad notitiam Canonum?

Et an hoc intelligatur in foro interiori nam in foro exteriori semper præsumuntur excommunicati?

Et an Diaconi, & Subdiaconi non comprehendantur sub dicta prohibitione, & excommunicatione, nisi sit personatus. Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Res. 27.

§. 1. Affirmativè videtur respondendum ex auctoritate Filliucii, *tom.* 1. *tract.* 14. *cap.* 7. *num.* 103. & Suarez, *in censur. disp.* 33. *sect.* 3. *n.* 19. & aliorum.

2 Sed tu contrariam sententiam tene, quam docent novissimè Barbos. *in collect. tom.* 1. *lib.* 3. *tit.* 50. *cap. ult. n.* 3. Squillante, *de obligat. cler. part.* 2. *dub.* 8. Homobonus, *de statibus p.* 1. *c.* 18. *n.* 6. Gambarupta, *de casibus reserv. c.* 9. *n.* 6. Villalobos, *in summa, to.* 1. *tr.* 17. *diffic.* 28. *n.* 4. & Sanctarellus, *tr. de Apost. cap. x. dub.* 3. *n.* x1. & alii penes ipsos. Dico igitur, in excommunicationem latam *in cap. super specula, ne Clerici, vel Monachi*, &c. non incurrere Sacerdotes sæculares, & Regulares habentes privatim in domibus suis lectorem legum, vel medicinæ, qui eos doceat privatim has facultates.

3 Imò nec incurrunt hanc excommunicationem prædicti, si studeant legibus civilibus in scholis publicis, quatenus conducunt, vel possunt conducere ad notitiam Canonum. Ita Sanctarellus, *loc. cit.* & Barbosa, *n.* 7 & Squillante, *de oblig. cler. part.* 2. *dub.* 18. *n.* 57. & alii penes ipsos.

4 Sed nota hoc verum esse in foro interiori; nam in foro exteriori præsumerentur excommunicati. Notandum est etiam, quòd Diaconi, & subdiaconi non comprehenduntur sub dicta prohibitione, & excommunicatione, licèt beneficium habeant, nisi sit personatus. Ita DD. citati.

R E S O L. LXXIV.

An mandans, vel consulens revocet mandatum, vel consilium, incurrat adhuc excommunicationem, si delictum, hoc non obstante committatur?

Et quid, si revocationem innotescat mandatario?

Et quid est sentiendum de irregularitate?

Et an teneatur restituere damna ex tali homicidio emersa?

Et si mandans homicidium mortuus fuerit antequam mandatarius occideret, non contrahat excommunicationem, quæ solùm ligat viventes, non autem defunctos? Ex part. 5. tr. 9. Res. 58.

§. 1. Affirmativam sententiam docet quoad consulentes Bonacina, *de cens. in com. disput.* 1. *quæst.* 1. *punct.* 6. *n.* 7. Molina, *de Just. tom.* 4. *disput.* 52. *n.* 2. Navarr. *cap.* 27. *n.* 253. & Coninch. *de Sacrament. disputatione* 14. *dub.* 15. *quæst.* 6. *à num.* 176. & ratio est, quia in tali casu mandans, aut consulens verè est contumax, seu inobediens Ecclesiæ, quæ quidem prohibuit mandatum, aut consilium, & hoc sub censura, ergo.

Sup. hoc inf. in tr. 2. Res. 15. & 18. & ne prætermittas legere consilium aliarum Res. earum annotationum.

2 Verùm ego negativæ sententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tenet Tabiena, *vers. excom.* 5. *cas.* 1. *n.* 35. Avila *part.* 2. *c.* 5. *disp.* 3. *dub.* 7. Sayrus, *lib.* 3. *c.* x6. *n.* 33. & novissimè Hortado, *de cens. in comm. diffic.* 15. *n.* 67. quia per revocationem, seu per resipiscentiam ex se efficacem cessat, imò destruitur inobedientia habitualiter perseverans Ecclesia autem supposita institutione censuram, vel non potest valide, vel non intendit ligare censura eum, qui ante incursionem jam non est inobediens adhuc habitualiter, sed pœnitens efficaciter, sicut etiam debet absolvere à censura incursa eum, quem efficaciter quantum est ex se, pœnitet inobedientiæ factæ, & hæc omnia docet Hurtado, *ubi suprà*, & novissimè Cœlest. *in comp. Theol. mor. tr.* 3. *c.* 9. *diffic.* 6. ubi sic ait. Utrùm qui consuluit homicidium Clerici, & postea retractavit seriò consilium, & retractatio pervenit ad eum, cui factum est consilium, sequuto homicidio incurrerit in excommunicationem & irregularitatem, & an teneatur restituere damna, ex tali homicidio emersa? Respondetur quod non, si adhibuit omnem diligentiam, ut priùs consilium everteret, vel ostenderet, omnibus consideratis, esse iniquum, & non amplectendum, quia in eo casu non videtur executor ipsius consilio moveri, sed potiùs sua malitia. Unde sequitur quòd hujusmodi consulens nec incurrit excommunicationem, neque irregularitatem, neque obligationem, ad restituenda damna, quod idem dicendum de mandante, qui ante factum homicidium revocavit mandatum & revocatio pervenit ad notitiam mandatarii, quòd revocatio non innotescat mandatario, incidi in excommunicationem sequuto homicidio, & consequenter contraxit irregularitatem & obligationem restituendi omnia damna; si verò mortuus fuerit priusquam mandatarius occideret, non contrahit excommunicationem, quæ solùm ligat viventes, non autem defunctos. Ita Cœlestinus, & quia hic casus frequenter potest accidere, diligenter notandus est ab omnibus Confessariis.

R E S O L. LXXV.

An censura lata contra facientes comprehendat mandantes, aut consulentes?

Et aliqua alia circa hoc notantur: & tandem advertitur quod non ligatur excommunicatione, qui paratum occidere Clericum, consuluit tantùm percutere? Ex p. 5. tr. 9. Res. 57.

§. 1. Affirmativè respondet Panorm. *in c. significavit, de Judæis, nu.* 2. Sylvest. *ver. excom.* 10. *q.* 40. Rosella, *eod. ver.* 1. *cas.* 43. *num. ult.* & ratio est, quia facientes & consentientes pari pœna debent puniri. Secundò, nam *in cap. mulieres de sent. excom.* dicitur quod illi qui non per se ipsos, sed eorum authoritate vel mandato alii violenter imponunt manus Clerico, incurrunt excommunicationem Canonis, & redditur ibi ratio, quia is verè committat, cujus authoritate, vel mandato delictum committitur. Tertiò, nam quod per alios facimus, per nos facimus.

x Sed tu contrariam sententiam tene cum Avila *part.* 2. *c.* 5. *disp.* 3. *dub.* 2. *concl.* 1. Portel. *in dub. Regul. ver. excommunicare, n.* 7. Finellio, *de cas. reserv. cas.* 4. *n.* x0. Alterio *tom.* 1. *lib.* 3. *dis.* x. *c.* 2. Ugolino, *tab.* 1. *c.* 9. §. *ult.* Covar. *in c. Alma mater, part.* 1. *§.* 10. *n.* 15. Suar. *disp.* 13. *sect.* 3. *n.* 5. Joan. Henriq. *in comp. cas. mor. c.* 10. *n.* 20. Sanchez, *de matr. lib.* 3. *dis.* 49. *n.* 2. & aliis, & ratio est, quia cùm lex pœnalis sit odiosa, ejus verba strictè accipienda sunt, secundùm propriam & rigorosam acceptionem: atqui qui mandat aliquid fieri propriè & in rigore non potest dici illud facere, quia mandare & facere sunt actiones distinctæ. Ergo non incurrit censuram latam in facientem, nisi exprimatur. Tertiò, quia quando Pontifices volunt suis censuris comprehendere etiam mandantes, expressis & distinctis verbis illud declarant, ut patet

tet *ex c. ult. de pœnis in 6. & Clem. 1. eod. tit.* & pluribus aliis juribus quod non facerent, si mandantes semper comprehenderentur sub facientibus. Dicendum est igitur absolutè censuram latam in facientem aliquid, non ligare mandantem nisi hoc exprimatur, saltem implicitè, ut si excommunicetur committens homicidium, aut quacumque ratione ejusdem causa existens, certum enim est tunc non solùm mandantem, sed etiam consulentem comprehendi. Sed cùm hæc doctrina sit vera, tamen Coninch *de Sacram. disp. 14. dub. 5. num.* 188. excipit ab illa casum, nempe quando lex esset ferè frustratoria, si non comprehenderet mandantes, ut esset lex prohibens sepelire excommunicatum defunctum, si sola persona, quæ suis manibus sepelit, incurrat excommunicationem, & non id mandantes. Is tamen absque sufficienti fundamento excipit, ut in eo casu non habeat locum nostra doctrina supradicta, ob quam *in cap. si civitas 17. de sent. excomm. in 6.* necessarium fuit, ut interdictum quo civitas interdicitur, etiam comprehenderet suburbia, quod Pontifex illud extenderet ad suburbia, quamvis esset ferè frustatorium, si illa comprehenderet, docet ita Hurtado, *de censuris in excom. difficul. 14. num. 64.*

Sup. hoc supra in Ref. 71. §. 1. in fine.

3 Notanda sunt tamen hic aliqua. Dico igitur primò, quod quando sit dubium, utrùm in excommunicatione comprehendantur mandantes, seu consulentes judicandum est quod non comprehenduntur.

4 Dico secundò, quando excommunicatio extenditur ad consulentes, quando consilium est ita simplex ut non influant in effectum, quia alter erat alioqui facturus, & consilium non auxit voluntatem, nec conatum illius, non incurrit consulens. Et si petis quomodo cognoscatur utrùm consilium influxerit; vel ne? Respondeo ab ipso, qui recepit consilium, accipiendum est, & ex aliis conjecturis, scilicet si ille qui recepit consilium asserat se motum esse aliquo modo ex tali concilio & voluntatem ejus auctam fuisse, hoc sufficiet, si autem hoc non possit sciri ab ipso, attendendæ sunt conjecturæ, nam si ego dedi consilium alicui ad aliquod delictum, & ille ardenti voluntate illum commisit, statim signum est quòd meum consilium influxit; at verò quando non exequitur statim, sed post multos dies non potest ex hoc sumi certa conjectura, utrùm meum consilium influxerit, nam licèt pro tunc, quando ego dedi consilium, forsan excitaverim, & intenderim ejus voluntatem, postea tamen transactis multis diebus potuit ille fervor elanguescere, & voluntas redire ad pristinum statum, in quo erat ante consilium, & tunc quamvis delictum committatur, ego non ero causa, ac per consequens non incurro excommunicationem: si autem facta diligentia, & consideratis omnibus circumstantiis, fuerit dubium, utrùm meum consilium influxerit in effectum licèt quantum attinet ad restitutionem, non maneam ego obligatus, quia in dubiis melior est conditio possidentis, tamen quantum ad excommunicationem debeo me reputare excommunicatum.

Sup. hoc inf. in tr. 3. Ref. 103. ... in ... tertio in ... Ref. ...

5 Dico tertiò quod excommunicatio, quæ extenditur ad mandantes non comprehendit eum, qui mandavit delictum fieri, si mandatus erat aliàs facturus delictum tam prompto animo, & tanto conatu, ac si sibi non esset mandatum, & hæc omnia invenias firmata apud Avilam *ubi suprà.*

6 Nota etiam quòd non ligatur excommunicatione qui paratum occidere Clericum consulit tantùm percutere, quia non dicitur culpabiliter influere in effectum prohibitum sub censura. Nam ad illam incurrendam requiritur peccatum prohibitum sub censura; sed in nostro casu, qui consulit minus malum parato facere majus, non peccat; ergo, &c.

RESOL. LXXVI.

An licitum sit vendere Agnos Dei, & retinere illos sine incursione censurarum?

Et an peccent laici, si absque contemptu eos tangant?

Et an dicta excommunicatio sit Pontifici reservata? Ex part. 5. tract. 6. & Misc. 2. Ref. 12.

Sup. hoc inf. in tr. 1. Ref. 19. §. Sed hic ... infra ... Ref. ...

§. 1. NEgativè respondet Pater Azorius, *to. 1. lib. 9. cap. 9. post q. 5. ver. quæres*, etiam si vendantur tantùm ratione materiæ, ex quadam constitutione Greg. XIII. quæ incipit *omnis arte audio*, &c. apud Quarantam *in sum. Bullarii, vers. Agnus Dei.* Levorium *de Jubilæo, cap. 23. num. 88.* & alios.

2 Verùm si sint albi, & non minio confecti, posse vendi sine ullo scrupulo ratione materiæ, ac laboris, & impensarum in eis asportandis, docent Flavius Cherubinus, *in comp. Bull. to. 2. const. 2. Gregor. XIII. schol. 1.* Naldus *in sum. verf. sacrilegium n. 9.* Homobonus *de exam. Eccl. p. 2. tr. 9. cap. 5. q. 9.* Villalobos *in sum. to. 2. tr. 37. diffic. 11. n. 4.* Suarez *de Relig. to. 1. tr. 3. lib. 4. c. 14. n. 6.* Bonac. *to. 3. disp. 2. q. 2. punct. 29. n. 2.* Sanch. *in summ. to. 1. lib. 2. c. 43. n. 27.* qui etiam optimè notat præfatos Agnos Dei retineri posse, postquam in excommunicationem incursum est eos depingendo, prohibetur enim in constitutione illa pingere, vel retinere Agnos depictos ad vendendum, secùs autem si depicti retinerentur non ad vendendum. Et hanc opinionem Sanch. probabilem putat Bonac. *ubi sup.* quam novissimè tenet etiam Scort. *in Bull. Pont. theorem* 330. & Fagund. *ubi infrà*, quidquid in contrarium teneat Raynerius *in catal. cens. c. 9. excom. 64. in fine*, cum aliis. Unde ego olim consului, potuisse quem in donum recipere, & retinere Agnum Dei depictum, & miniatum.

3 Nota etiam cum Azorio laicos non graviter peccaturos, si absque contemptu dictos Agnos tangant. Imò ego puto cum Sanch. nullam esse culpam illos tangere, eo quod obtinuerit ut à laicis etiam fœminis tangerentur.

4 Et tandem non retinebo hic describere verba Vincentii Filliucii *to. 1. tr. 14. c. 6. n. 93.* ubi sic asserit: Hæc excommunicatio à multis omittitur, & nescitur, ut propterea crediderim extra Urbem non fuisse receptam: passim enim cernuntur Agni Dei depicti quos non est verisimile fuisse depictos cum licentia Papæ. Ita Filliuc. Verùm Fagund. *p. 1. lib. 1. c. 4. n. 25.* docet hanc excommunicationem esse in viridi observantia, non est tamen Pontifici reservata, ut ex multis tradit Barbosa *de potest. Episc. p. 3. alleg. 50. n. 150.*

RESOL. LXXVII.

An furantes Reliquias præter peccatum aliquam excommunicationem incurrant?

Et notatur quod Romæ extat excommunicatio, ne Reliquiæ ex urbe extrahantur?

Et docetur posse sine ullo peccato ab Infidelibus Reliquias subtrahi.

Et an licitum sit Christianis, & absque peccato Simoniæ emere ab Infidelibus Reliquias? Ex part. 10. tract. 14. & Misc. 4. Ref. 20. aliàs 18.

§. 1. AFfirmativè respondet Azorius *to. 1. lib. 9. cap. 8. q. 10.* ubi sic ait: Quæritur, an in excommunicationem incidat, qui Reliquias Sanctorum ex loco Sacro in quo reconditæ aut positæ sunt, furatur. Respondeo *in c. quisquis §. si domum 17. q. 4.* esse constitutum: Si quis domum Dei violaverit, & aliqua sine licentia illius, cui commissa esse dignoscitur inde abstulerit donec in conventu admonitus legitimè satisfaciat, sciat se commonione privatum. Si verò post secundam & tertiam conventionem coram Episcopo satisfacere recusaverit, nemini fidelium misceatur. Hæc ibi. Ex quibus verbis deducit Sylvest. cùm hominem, ante quamlibet admonitionem excommunicationem minorem contrahere, donec satisfaciat hoc est, nisi priùs satisfecerit, non posse Sacramentum altaris suscipere: ter verò admonitum, nisi satisfecerit, esse excommunicatione majore mulctandum. Ita Azorius.

2 Verùm ego cum Magistris Lezana *in sum. QQ. Regular. to. 4. verb. Reliquiæ Sanctorum, n. 5.* Texeda *in Theol. mor. to. 2. l. 3. tract. 2. §. 3. contr. 8. q. 2. n. 37.* contrarium sentio. Primò, quia non extat Textus, ex quo hoc intelligatur: nam *cap. Quisquis inventus, ver. Si quis domum 17. q. 4.* adductum ab Azorio non loquitur de pœna excommunicationis, sed de separatione ab Eucharistiæ usu. Secundò, quia ut bene Cajet. *sum. verb. Excommunicatio*, Sotus *4. dist. 22. quæst. 2. art. 3.* docent eam excommunicationem etiamsi extaret, per non usum non valere. Vide etiam Baucium, *in Misc. to. 2. opusc. 4. q. 30.* qui benè docet, posse Reliquias ab Infidelibus subtrahi, quia sunt injusti possessores, * & si Reliquiæ essent apud infideles etiam tunc ad redimendam vexationem posse adhiberi pretium, ut possideantur, ac retineantur à Fidelibus. Ratio est, quia Infideles vexant Fideles retinendo injustè Reliquias illas. Ita Philiarchus, & Ugolinus, quos citat, & sequitur Sanchez *in sum. to. 1. l. 2. c. 43. n. 22.* Adverte tamen, quod Romæ extat excommunicatio, ne Reliquiæ ex Urbe extrahantur.

* Quod hoc ... 4. ... ante med. ... Simonia.

3 Nota etiam hic obiter, quod optimè docet Sylvest. *verb. Simonia q. 2.* Ugolinus *de Simonia tab. 1. cap. 38. n. 5.* Torr. *2. 2. to. 2. q. 94. art. 3.* licitum esse Christianis ab Infidelibus Reliquias emere, quia licèt absolutè loquendo, Reliquias emere, vel quæstus causa illas venditioni exponere, sit aperta Simonia, ut habetur *cap. fin. de Reliq. & Venerat. Sanct.* & in Tridentino, *in Decreto de invocation, venerat. & reverent. Sanct.* & quia res spiritualis pretio æstimatur, & emitur: tamen quando ab Infideli emuntur, emptio illa formaliter non est emptio rei spiritualis, sed pretio dato redimere vexationem, quam exerceret Infidelis Reliquias injustè retinendo.

RESOL. LXXVIII.

An Alienatio Reliquiarum includatur in prohibitione Paulina de rebus Ecclesiæ non alienandis?

Et explanatur particula præsumpserit *posita in dicta Extrav. Pauli II. quæ denotat temeritatem, & non comprehendit eum, qui bona fide ignoranter, aut imprudenter, seu inadvertenter facit aliquid contra dictam extravagantem.* Ex part. 10. tract. 14. Misc. 4. Ref. 23. aliàs 21.

§. 1. QUidam Prior bona fide donavit cuidam Magnati partem Reliquiæ insignis; quæsivit à me Provincialis,

lis, an deberet declarare incidisse Priorem in Censuras, & pœnas dictæ Paulinæ? Et respondi negativè; quia licèt opinio Doctorum asserentium, alienationem reliquiarum esse incursam in prohibitione Paulinæ de rebus Ecclesiæ non alienandis, communior, probabilior, & in praxi consulenda; tamen contraria sententia, ut * ego alibi adnotavi, sua non caret probabilitate. Verum supradictus Provincialis instabat auctoritate Patris Pasqualigi, qui nominatim contra me asserit *in Q.Q. Can.Cens. 2. quæst. 181. num. 2.* hanc sententiam non posse ut probabilem sustineri. Sed ego respondi, quod Pater Pasqualigus excessit in censura hujus opinionis; & ideò meritò contra illum novissimè nominatim insurgit Bordon. *in Miscellaneis dec. 494. per totam*; ubi respondet, & infringit omnia argumenta, quæ Pasqualigus *ubi suprà* in favorem suæ sententiæ adduxerat. Et ideò sententiam asserentem alienationem Reliquiarum non esse prohibitam in Bulla Pauli II. præter Riccium, Castrum Palaum, & alios à me alibi adductos, tenet Antonellus *de Regimine Ecclesiæ Episcopalis, tom. 1. lib. 1. cap. 4. §. 7. numer. 16.* Barbosa, *de Potestate Episcopi, part. 3. allegat. 95. num. 39.* & me citato Pellizzarius, *in Man. Regular. tom. 2. tract. 6. cap. 8. num. 91.* ubi sic ait: Quæres an alienatio Sanctorum Reliquiarum cadat sub hac prohibitione, ita ut possint à Regularibus alienari sine debita solemnitate? Respondetur non cedere, quamvis, si perpetuæ sepulturæ sint traditæ, extrahi non possint & aliis tradi absque consensu Sedi Apostolicæ. Ratio nostræ responsionis est, quod in hac prohibitione non comprehenduntur, nisi Bona temporalia pretio æstimabilia: Reliquiæ autem Sanctorum sunt suprà omnem temporalem æstimationem, nec prætio æstimari possunt. Ita ille.

* Alibi in tom. 9. tract. 1. Ref. 181. §. Notandum.

2 Sed etiam stando in opinione Pasqualigi, & aliorum, puto dictum Priorem non incidisse in pœnas latas contra alienantes absque assensu Sedis Apostolicæ, quia Paulus II. in dicta Extravagante utitur verbo, * *Præsumpserint*, quod dolum, & temeritatem denotat: ut notat Baldus *cons. 486. num. 5. volum. 4.* Barbat. *capit. Prudentiam, notab. 1. de Offic. deleg.* Decius *in cap. 2. sub num. 6. versic. Secundò principaliter, de judic.* Hippol. *in leg. de Minore, in princip. num. 39. Digest. de quæst.* Jacob. de Grassis *in aureis decision. lib. 1. cap. 13. num. 72.* Navarr. *Manual. capit. 27. num. 156. cum seqq.* Menoch. *cons. 763. num. 10.* Sanchez *de Matrimonio, lib. 6. disput. 32. num. 38.* Lotter. *de benefic. lib. 2. quæst. 14. à num. 54.* Rot. *in Aquen. irregularitatis. 14. Maii 1607. coram Cardinal. Cavalerio.* Erasm. à Cochier. *de Jurisdict. Ordin. in Exemptos, lib. 4. quæst. 75. num. 4.* Glorit. *resp. 12. num. 26.* Unde dispositionem punientem aliquid præsumentem non comprehendere illum, qui id bona fide ignoranter, aut imprudenter, sive inadvertenter facit, tradunt Navarr. *in cap. Accepta de restitut. spoliat. opposit. 8. num. 33. & in Extravagant. de datis, & promissis, num. 35. versic. Audeat, sive præsumat, & in cap. Statuimus 19. quæst. 3. num. 62. in fine, vers. Nota septimè, & in Manual. cap. 27. numer. 155. in fine.* Avedan. *de exequend. mandat. lib. 1. cap. 4. num. 38. vers. Verum sicut pridè*, quos refert Cened. *ad Decretal. collect. an. 45. num. 3.* At in casu nostro prior supradictus operatus est bona fide, & cum authoritate Doctorum: ergo in paulinæ pœnas incidisse minimè dicendum est: Et ita mecum tunc senserunt multi viri docti de hoc consulti.

* Sup. hoc verbo præsumpserint, supe in Ref. [illegible] [illegible]

R E S O L. LXXIX.

An Superiores in contractu licito possint absque solemnitate obligare bona Ecclesiæ sub hypotheca generali, non obstante Paulina, & Decreto Urbani VIII.

Et an pecunia ad cambium, vel mutuo accepta cum solutione lucri cessantis, vel damni emergentis comprehendantur sub Decreto Sacræ Congregationis, & Paulina Ambitiosæ?

Et an obligando tantùm fructus bonorum immobilium, & mobilia pretiosa possit Prælatus, & Capitulum Ecclesiæ, seu Monasteriorum absque solemnitate, quam jura ad alienationem bonorum Ecclesiasticorum requirunt, pecuniam mutuo accipere?

At an hoc procedat, si mutuum sit acceptum absque ulla obligatione, aliquid pro eo solvendi, alioquin non possit fieri, etiam si tantum fructus, & mobilia, & non immobilia, & pretiosa obligentur? Ex par. 10. tract. 16. & Misc. 6. Ref. 53.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenet Bordon. *in Conf. regul. tom. 1. resol. 27. nu. 13.* Pyrrhus Corradus *de Dispens. lib. 9. cap. 9. num. 31. in fine*, & Doctores, quos citat, & sequitur Ciarlinius *to. 2. cap. 183. n. 107.* ubi sic ait: Certum est Prelatum Ecclesiæ, vel Capitulum Cleri tam Regularis, quàm Sæcularis, non posse speciali hypotheca obligare bona stabilia, vel pretiosa pro quocumque contractu, sive mutui, sive empti vel alterius generis sive licentia Pontificia, & juris solemnitate, quia specialis hypotheca est à jure prohibita, ut habetur *in c. nulli*, ubi Bero. *num. 9. de reb. Eccl. non alien. & in §. not igitur, in fin. & §. quia verò, in auth. de non alien. & permut.* Verùm si loquitur de contractu celebrato ab Ecclesia, ejusve Prelato ex aliqua justa causa, non prohibito per dict. Extravagant. *Ambitiosæ*, neque per *dictum cap. nulli*; aut alias jure, ut est emptio, venditio, locatio, mutuum, commodatum, & similia, quæ permittuntur etiam Prælatis Ecclesiasticis ob Societatem humanam conservandam; nimis enim incommodum esse Ecclesiarum Prælatis, & Ecclesiasticis, si nullo modo contrahere possent, tunc si hujusmodi contractui licito, & permisso per se, accedat hypotheca generalis omniom bonorum Ecclesiæ, vel monasterii, utique talis obligatio tenet sine aliqua solemnitate assensus Apostolici: quia leges hypothecam prohibentes loquuntur de hypotheca nullum supponente contractu licitum ex parte hypothecantis, non autem quando contrahentes Ecclesiasticus suo contractui licito, & ex causa justa adjungit hujusmodi hypothecam, quia tunc illa sequitur naturam contractus cui apponitur, sicut accessorium suum principale, & ideò sicut permittitur ille contractus licitus emptionis, vel mutui, aut similium, sine beneplacito Apostolico, ita generalis hypotheca ei accessoria, & sic communiter tradunt omnes, quod obligatio generalis bonorum Ecclesiæ contracta occasione emptionis, vel contractu permissi sit valida absque assensu Apostolico, ut latè probat Bero. *in dict. cap. Nulli, num. 11. 12. 13. 14. & 15. de reb. Eccles. non alien.* Covar. *var. resol. lib. 2. cap. 16. nu. 7.* Redoan *d. tract. quæst. num. cap. 16. num. 12. & quæst. 51. cap. 29. num. 12.* ubi habetur, quod Prælatus contrahendo potest generaliter pro observantia contractus obligare bona Ecclesiæ sine licentia Episcopi, prout in praxi servatur; sic etiam tenet Molin. *de just. & jur. tract. 2. disp. 466. in princ.* Bonac. *disp. 3. de contract. feud. q. 8. part. 4. num. 32. in fine* Ferdin. à Castro Palao *moral. part. 2. tra. 12. disp. unic. punct. 14. §. 2. num. 12.* Plures refert Barbosa *in collect. add. cap. nulli. num. 5. de reb. Eccles. non alien.* Latè etiam Bordon. *dict. ref. 27. num. 4. 13. 58.* ubi rationes adducit. Lezan. *in summ. quæst. regular. verb. alienare, num. 5. post medium, verb. An autem possint, tom. 3.* ubi ponit rationes; & ita censuit Rota *in Amerina bonorum coram Eminentissimo Verospio, 19. April. 1645. Et coram Rojas 21. Februarii 1642. & 2. Junii 1645. §. Non licet*, ubi ponit rationes. Et ita fuit decisum per sacram Congregationem Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, sub die 14. Julii 1638. ubi censuit in prohibitione nuper edita de rebus Regularium non alienandis, non esse comprehensam hypothecam generalem: Ratio; est quia; cum Ecclesia ex hujusmodi contractibus acquirat, & penes se recipiat pecunias, vel bona secum contrahentis, potest sub hypotheca generali obligare sua bona, quia talis obligatio generalis non est comprehensa sub prohibitione alienandi bona Ecclesiastica, ut per Doctores *in dicto cap. Nulli*, ubi Berous *num 12. 13. & sequent.* & Barbos. *num. 5. de rebus Eccles. non alienan.* Redoanus *dicto libro*. Nam hypotheca generalis per se ipsam nihil sapit alienationis, cùm per eam non transferantur jus in re *§. item Selewiano, Instit. de action. leg. si rem, §. propriè, Digest. de pignorat. action.* Et ideò licet in Extravagant. *Ambitiosæ*, ubi interdicitur alienatio bonorum Ecclesiæ prohibeatur etiam hypotheca simpliciter sub forma generis; tamen cum sub se non contineat nisi ea, quæ sunt ejusdem naturæ, secundùm Bald. *l. 1. num. 1. C. commend.* sequitur quod non possit comprehendere hypothecam generalem tanquam diversæ naturæ ab alienatione, ad quam hypotheca generalis non est directe, & principaliter ordinata; sed ut magis creditori cautum sit adeò, ut per eam non possit sequi alienatio, nisi in consequentiam, & secundariò, ut in *l. si quis nec causam Digest. si cert. per.* Concludendum est: generalem hypothecam non esse à jure prohibitam, ut per Bordon. *d. resol. 27. num. 13.* ubi docuit etiam jura ex adverso allegata procedere in casu, ubi hypotheca sit sine ullo contractu, quod vix dari potest. Et ideò sic, ut suprà dictum est bene, melius fuit dictum in hac parte, per Rot. *in d. Amerina bonorum 2. Junii 1645. §. nam licet Dominici*. Hucusque Ciarlinius.

2 Itaque secundùm hos Doctores, & præsertim Ciarlinium, quando Ecclesia, seu Prælatus, & Capitulum ex justa causa celebrat sine assensu Apostolico aliquem contractum, ex justa causa non prohibitum in dict. Extravagant. *Ambitiosæ nec in dict. cap. nulli*, puta venditionem, emptionem, locationem, mutuum, commodatum, & similia, quæ permittuntur etiam Prælatis Ecclesiasticis ob Societatem humanam conservandam, pro ejus observatione possunt licitè, & validè omnia bona obligare absque assensu Apostolico. Quòd etiam confirmat, quoniam incommodum, inquit, esset Ecclesiarum Prælatis, & Ecclesiasticis, si hujusmodi contractui licito, & permisso per se, & ex quo Ecclesia acquirit, & penes se recipit pecunias, vel bona secum contrahentis, non posset absque alia solemnitate assensus Apostolici addere hypothecam generalem omnium bonorum, & Ecclesiæ, & Monasterii: leges enim hypothecas prohibentes loquuntur de hypotheca nullum supponente contractum licitum ex parte hypothecantis, non autem quando contrahens Ecclesiasticus suo contractui licito, & ex causa justa adjungit hujusmodi hypothecam, quia tunc illa sequitur naturam contractus, cui apponitur, sicut accessorium suum principale; & ideò sicut permittitur ille contractus licitus em-

ptionis; vel mutui, aut similium sine beneplacito Apostolico; Ita generalis hypotheca ei accessoria. Subdit tamen Ciarlinus quod si Prælatus Ecclesiæ vellet ex se vendere bona stabilia generaliter hypothecata pro satisfaciendo creditoribus, non posset id facere sine assensu Apostolico, quia tunc venditio est potius voluntaria, quàm necessaria, per tradita à Quaranta, *verb. alienatio, num.* 58.

3 Sed his non obstantibus huic sententiæ non adhæret novissimè Angelus Bossius *in moral. var. to. 1. tit. 18. num.* 6. tum quia stante hac opinione facile fieri posset fraus legi; Tum quia verba dicti Extravag. *Ambitiosæ*, & dict. Decreti sacræ Congregationis sunt ita generalia, ut nulla ratione admittant interpretationem à Molina, Ciarlinio, & aliis datam, & debent intelligi de sola hypotheca speciali; & dum tam in Paulina Ambitiosæ, quàm in dicto Decreto excipiuntur casus à jure permissi, intelliguntur casus permissi à jure, scilicet, necessitas Ecclesiæ, vel alendorum pauperum, vel Ecclesiæ utilitas; intelliguntur etiam casus, qui expressè non sunt in iisdem Paulina, & Decreto vetiti, cujusmodi est hypotheca omnis, cum sub nomine hypothecæ comprehendatur tam generalis, quàm specialis, & colligitur etiam ex fine Summorum Pontificum in dict. Paulina, & in d. Decreto, qui fuit excludere omnem viam, per quam Ecclesiis, & Monasteriis sequi posset detrimentum ex bonorum immobilium; & pretiosorum mobilium facili alienatione, & distractione inconsulto Romano Pontifice, ut constat ex procemio dicti Decreti. Hinc pecuniæ ad cambium, vel mutuo acceptæ cum solutione lucri cessantis, vel damni emergentis comprehenduntur sub Decreto S. Congregationis, quod prohibet Regularibus quamcumque alienationem bonorum Monasteriorum immobilium, & pretiosorum mobilium. Ad ea verò, quæ tradit Ciarlinius, & & Bordonus respondetur non posse dici legitimum contractum, per quem Ecclesia contrahit debitum, pro cujus satisfactione, seu solutione debeant alienari, vel deveniri possit ad alienationem bonorum immobilium, vel pretiosorum mobilium, si celebratus fuit sine assensu Apostolico, vel licentia expressa Sacræ Congregationis, supposita dict. Extravagant. *Ambitiosæ*, & dicto Decreto Sacræ Congregationis, in quibus prohibetur, bona prædicta Ecclesiæ, vel Monasteriorum obligari, ac subjici hypothecæ cuicumque absque assensu Apostolico, aut licentia ejusdem Congregationis; & ita prorsus sentit Additionator ad Quaranta *loco, num. 4. cit.* ubi advertit quod tunc dicitur debitum legitime contractum ab Ecclesia; quando fuit cum assensu Apostolico, alioquin non possunt bona Ecclesiæ obligari, ut fuit dictum suprà ampliatione tertia scilicet; ut tradit Quaranta *allegato, num.* 17. Quod autem ad illam declarationem Sacræ Congregationis à Ciarlinio citatam, si extat, videtur illa repugnare alteri declarationi mox adductæ. Unde ex his optarem resolutionem hujus dubii, re maturius iterum considerata à Sacra Congregatione declarari.

Sup. hoc lege § ult. hujus R. & Ref. ejus ad not.

4 Notandum est tamen hic, quod etiam stando in opinione Bossii, supradicta procedere obligando in genere bona immobilia, vel pretiosa mobilia; nam obligando solùm fructus bonorum immobilium, & mobilia non pretiosa Prælatus, & Capitulum Ecclesiæ, seu Monasterium poterit absque solemnitate, quam jura ad alienationem bonorum Ecclesiasticorum requirunt, pecuniam mutuo accipere; cum Prælatus, & Capitulum, & Monasterium habeant liberam administrationem fructuum, & aliorum bonorum mobilium non pretiosorum, etiam tradunt Panormitanus *in tract. cap. penult. nu. 5. de fidejussoribus*, & Molina, *tom. 2. de Justit. dicta disp.* 300. *num. 2. versic, Quando vero*. Qui proinde dicunt, quando Prelatus, & Capitulum accipiunt mutuum, ad cujus solutionem non est necesse devenire ad alienationem bonorum immobilium, vel pretiosorum mobilium, sed posse satisfieri de fructibus, & aliis bonis, cùm Prælato, & Capitulo competat libera administratio horum bonorum, ad illarum alienationem non esse necesse, quod constet in Ecclesiæ utilitatem evidentem fieri; atque adeò etiam qui mutuò dedit pecuniam Prælato, Capitulo non consentiente illam repetentem, non teneri probare pecuniam fuisse in utilitatem Ecclesiæ versam.

Sup. hoc sup. in §. Sed his ante med ver. Hinc pecuniæ, hujus Ref. R. in to. 7 tr. 1. Ref. 113. § ult.

5 Declaro tamen, id procedere si mutuum sit acceptum absque ulla obligatione aliquid pro eo solvendi: nam si à Regularibus accipitur, petitur cum obligatione solvendi lucrum cessans, vel damnum emergens, id non posset fieri, etiam si tantùm fructus, & alia bona mobilia, & non immobilia, nec pretiosa mobilia obligarentur pro restitutione pecuniæ mutuò acceptæ, & solutione lucri, & damni: hoc enim Regularibus prohibere intendit, & circa dubium prohibet sacra Congregatio in dicto Decreto, quod datum fuit Romæ die 21. Maii 1626. & per extensum refert Barbos. *de Jure Eccl. l. 4. c. 30. n.* 16.

RESOL. LXXX.

An bona Ecclesiastica legata, vel donata, possint alienari sine assensu Apostolico, & in proprios usus converti possint, & stante hoc, absque dicta solemnitate alienari?

Et an quamvis permutatio bonorum Ecclesiasticorum maxime cum laicis sit jure prohibita, tamen permutatio cum Imperatore, & Principe patria sit permissa absque solemnitate?

Idem est cum Fundatore, sed solemnitate præmissa. Ex part. 10 tract. 16. & Misc. 6. Res. 84.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Glossa, & Abbas, *in cap. votum, de condit. apposit.* Covarruvias, *in c. tua num. 6. de testament.* Quaranta *in summa, Bullar. num.* 31. Bonacina, *tom. 2. de alien. bonorum Ecclesiasticorum, disput. 2. quæst. unica, punct. 6. num.* 11. Marcellus Vulpe, *in praxi fori Eccles. cap. 6. num.* 35. Antonellus, *de regim. Eccles. Episcop. lib. 1. capit. 4. §. 3. num.* 5. Barbosa, *de potestate Episcopi, part. 3. allegat. 95. num.* 70. Et ratio est, quia illa conditio rejicienda est tanquam turpis, & habenda pro non opposita; siquidem est juri contraria. Item relictum Ecclesiæ incapaci retinendi sub conditione, ut retineatur, non est obligata retinere, sed potest illud alienare. Ergo similiter relictum sub conditione, ut possit alienare, non servata solemnitate, debet illicò retinere, si solemnitatem in alienatione non servat.

2 Verùm his non obstantibus, affirmativæ sententiæ adhæret Castrus Palaus, qui inter prestantissimos Societatis JESU Theologos non infima subsellia obtinet, *tom. 2. disput. unica, punct. 15. num.* 14. Quia tum Ecclesia est potestate accepta à testatore legatum alienat: testator autem poterat suam rem absque solemnitate alienare. Ergo transferens rem Ecclesiæ, potuit cum ea potestate conferre. Secundò testator potuit relinquere Ecclesiæ hæreditatem, ea clausula apposita, ut post aliquos annos teneatur illam transferre in aliquem ex consanguineis, quem Ecclesia elegerit: sed ad hanc translationem nullus consensus Pontificius, nullusque tractatus requisitus est, *argument. lib. 1. & tertio, Cod. quando decreto opus non est*, & tradit Quaranta *verb. alienatio rerum Ecclesia, num. 45. limitatione decimasexta*, Ugolinus, *de potestate Episcopi, allegation. 95. num.* 62. Ergo neque etiam requiritur in nostro casu, cum in eo etiam sit quoddam fideicommissum, & ex voluntate testatoris alienatio non procedit Neque obstant contrariæ rationes, Ad primam nego dejiciendam esse illam conditionem, tanquam turpem, & juri contrariam, cum jus solum prohibeat alienare res Ecclesiæ, quæ illius sunt absolutè; secus illas, quæ non sunt absolutè, & perpetuò Ecclesiæ, sed quamdiu Ecclesiæ placuerit illas retinere. Ad secundam respondeo esse disparem rationem. Qui enim legat Ecclesiæ incapaci retinendi ea conditione, ut retineat, manifestò constat obstare Ecclesiæ dispositioni, ac proinde turpem esse illam conditionem, & rejiciendam. At qui legat ea conditione, ut Legatum alienet, quando voluerit, non opponitur dispositioni, & juri Ecclesiæ: hæc enim Ecclesia impedita non est alienare sine solemnitate in omnibus casibus, sed solum in illis, in quibus res Ecclesiæ sibi absolutè relinquuntur, non in illis, in quibus pro limitato tempore conceduntur ut sit in præsenti, siquidem conceditur legatum pro tempore, quo ipsa Ecclesia illud retinere voluerit Hucusque Palaus.

3 Quid ego sentiam, dicam breviter: Ejus opinio, speculativè loquendo, videtur mihi probabilis; Ego tamen non auderem in Praxi recedere à sententia negativa, quia est communis inter Doctores, & magis secundùm stylum Curiæ; & presertim pro casu, de quo interrogatus fui; quia consulens erat Vicarius Diœcesis in statu Ecclesiastico, & erat Vicarius Episcopi Cardinalis.

4 Sed quia hic incidit sermo de alienatione bonorum Ecclesiasticorum, apponam casum discussum à Patre Vvadingo, *in tractat. de contract disp. 2. dub. 8. §. 3. num.* 4. ubi sic asserit: Quamvis permutatio bonorum Ecclesiasticorum, maximè cum Laicis sit jure prohibita, tamen permutatio cum Principe patriæ est permissa. *In auth. de alienandis*. Imperator permittit liberè, ut fiat permutatio secum, & *leg. hoc jus porrectum, Cod. de Sacrosanct. Eccles.* & relata est illa *lex in decretum, cap. hoc jus 10. quæst. 1. & capite primo, de rerum permutation.* absolutè conceditur, ut quando est rationabilis causa, possit Ecclesia cum Principe permutare possessiones, verbi gratia quando Princeps vellet dillatare suum palatium, aut vivarium facere ex aliquo prædio Ecclesiæ, aut habet aliam causam rationabilem utendi pro suis communibus usibus aliqua possessione Ecclesiastica, tunc potest, & debet Ecclesia consentire in permutationem, etiamsi Princeps non compensaret dando possessionem majoris valoris, modò det æqualis. Vide *in capite primo, de rerum permutatione*. An autem hic casus ita sit à jure privilegiatus, ut non requirantur solemnitates ad alias alienationes necessariæ, disputatur: plurimi enim secuti Innocentium, negant; Zabarella, Imola, Henricus, & alii asserunt, vere ita esse privilegiatum, ut non requirantur solemnitates, Hostiensis *in cap. citato*; Archidiac. *cap. hoc jus 10. quæst.* 1. Nevizanus *cons.* 100. & aliqui recentiores, ut Tuschus *ver. Alienatio concl.* 275. alios citans, quæ opinio videtur rationabilis, quia ut benè argumentatur Hostiensis, Ecclesia voluit aliquod singulare privilegium concede-

re

re Imperatori, vel supremo Principi tanquam Patrono, & Fundatori: parum autem concessisset, si voluisset requiri in illa permutatione easdem solemnitates, quæ requiruntur in privato, nec satisfacit Joannes Andreas, quem communiter alii sequuntur, dicentes, in hoc aliquid peculiare statui in Principe, quod Ecclesia sit contenta permutatione pro re æquali; quod tamen in privatorum permutationibus non sufficeret, in quibus debet fieri permutatio pro magis utili. Ad hoc enim posset responderi negando unquam in tali casu inæqualem fieri permutationem, sed semper illum contractum fieri pro majori Ecclesiæ utilitate: qui fatentur omnes, Ecclesiam, & posse, & debere facere donationes remuneratorias, de quibus infra, & dicunt; donationem factam ex gratitudine benefactoribus eximiis ad majorem Ecclesiæ vel Monasterii utilitatem; quia animantur alii ad benefaciendum, quando vident Ecclesiasticos esse gratos. Unde existimo, si privatus aliquis fundator peteret communicationem æqualem, fore illam causam licitam permutationis, servatis tamen solemnitatibus; quia equum est, & valdè expedit Ecclesiæ sic permutare; ergo cùm secundùm omnes in hoc *cap.* fiat Imperatori, vel Regi singulare privilegium, debemus fateri, in hoc consistere, quod sine solemnitatibus possit fieri. Reliqua enim omnia sunt, ut dixi Imperatori communia cum quocumque fundatore privato. Deinde ad hoc adhuc amplius inducor, quod videam in dicto capite primo statui, ut imperator de hac permutatione pragmaticam edat sanctionem, quasi tacitè, jus in gratiam Principis optimè meriti commutare solemnitates tractatuum, & instrumentorum, quæ solent requiri ex parte Ecclesiæ, in illam solam, ut ipse Princeps faciat instrumentum permutationis. Hucusque Pater Vvandigus. Sed ejus opinionem in praxi non video observatam.

R E S O L. LXXXI.

An cogentes fœminas intrare in monasterium educationis causa incidant in excommunicationem latam in Concilio Tridentino, sess. 25. cap. 18.

Et quid de peccato in quacumque opinione circa hoc?

Et an si metu reverentiali, vel importunis precibus Parentes, vel alii suadeant puellis intrare in Monasterium incurrant in excommunicationem Concilii?

Et notatur non incurrere hanc censuram illum, qui filiam relinquit hæredem cum pacto, ut aliquod Monasterium ingrediatur.

Et multa alia explanantur pro supra dictis casibus. Ex part. 2. tract. 15. & Miscell. 1. Resolut. 56.

§. 1. REspondeO distinguendo, vel dictæ fœminæ sunt impuberes, vel sunt puberes: si sunt impuberes, dico parentes illas cogentes non incurrere in hanc excommunicationem: nam pater, & mater ex jure Canonico, ut probat Sanch. *in summ tom primo, lib. quarto, cap. 19. num. 8. & 9.* habent jus naturale offerendi filios religioni, & talis filius sic oblatus tenetur obedire patri ordinanti suam educationem; & antequam annos pubertatis attingat, non potest à Monasterio exire, & hoc jus Canonicum non fuit hic à Concilio revocatum. Et ita hanc sententiam in terminis docet Suarez, *de Religion. tom. 3. lib. 5. cap. 9. num. 4.* & Doctus Portel. *in addit. ad dubia regular. vers. clausura Monialium, nu. 4.* quidquid postea, quod valdè miror, dubitanter asserant *in vers. Moniales, nu. 18.* Si autem dictæ fœminæ cogantur intrare Monasterium puberes, id est, post annos duodecim.

(Sup. hoc in Ref. seq.)

(Sup. hoc in Ref. ant. seq. §. 1. paulo post initium, vers. Unde.)

2 Prima opinio est affirmativa, etiamsi cogentes non dicant, ut intrent ad habitum suscipiendum, neque ad professionem emittendam, sed solùm, ut ibi maneant cum habitu sæculari usque ad occasionem nubendi. Ita docet Barbosa, *de potest. Episc. p. 3. alleg. 104. n. 5. & in collect. to. 1. lib. 3. tit. 31. c. 12. n. 4.* Raynerius, *in catalogo cens. c. 6 excom. 63.* Megala, *in 3. par. lib. 4. c. 6. nu. 200.* Zipæus, *in jure Pontificio novo, lib. 3. de Reg. n. 30.* Ledesma, *in addit. ad Sum. to. 2. tr. de statibus, cap. 5. concl. 8.* Zerola, *in praxi Episc. par. 2. vers. Moniales, q. 13.* & Filliuc. *to. 1. tr. 14. c. 6. nu. 89.* & ante omnes, sapientissimus senex Navarrus, *consil. 56. de sent. excom. in 1. edit. & cons. 6. de regul. in edit.* & Filliuc. cum Raynerio citant pro hac sententia Suarez, *de cens. disp. 23. sect. 5. num. 9.* Sed ipse postea, ut infrà videbimus, explicuit circa præsentem materiam sensum suum, non ut citati DD. accipiebant.

(Sup. hoc in Ref. seq. §. ult.)

3 Secunda opinio limitat supradictam sententiam, & asserit, tunc cogentes fœminas intrare Monasterium; incurrere in dictam excommunicationem, quando coactio illa ingressus efficeretur in ordine, vel cum animo ad postea suscipiendum habitum Religionis, sive suasionibus Monialium, sive alia via, secus si hoc nullo modo intenderent ipsi cogentes, tunc enim non incurrerent. Ita ex Emmanuele Rodriquez, *in sum. tom. 3. cap. 8. nu. 9.* Portel, *in addit. ad dubia regul. ver. Moniales, num. 14.* & Sanch. *in sum. to. 1. lib. 4. c. 4. n. 12.*

4 Tertia opinio est P. Suarez, *de Relig. tom. 3. lib. 5. c. 9. dub. 4.* ubi ait Concilium loquutum fuisse, non de omni ingressu Monasterii, sed de illo, qui per se ordinatur à parentibus ad susceptionem habitus; & sub hac conditione, seu pactione fit. Igitur secundùm Suarez, videtur tunc cogentes fœminas intrare

Monasterium, incurrere in excommunicationem, quando habereot animum, ut ibi invitæ permaneant, & suscipiant habitum; secus autem si habeant animum, ut ibi custodiantur, vel etiam, ut paulatim afficiantur, & postea, si voluerint, habitum suscipiant.

5 Quid ego sentiam, dicam breviter. Omnes supradictæ opiniones sunt satis probabiles, & tutæ in praxi; sed ego primam libenter amplector, quia Concilium, sicut expressit susceptionem habitus, aut professionem; sic etiam expressit disjunctivè Monasterii ingressum, sed in alternativis sufficit alterius partis veritas. Ergo, &c. Item Concilium expressit, ac prohibuit: sine ulla distinctione, sed simpliciter, ingressum Monasterii; ergo ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus; & optimè, sanctèque Concilium absolutè loquutum est; quia per illum ingressum, ut sic dicam, datur occasio, ut postea puella in monasterio ob verecundiam fœmineam, & monialium suasionem suscipiat habitum involuntariè. Ergo, &c. Nota verò, quod Concilium non solum prohibet directam, sed etiam indirectam coactionem. Ut si, verbi gratia, parentes malè tractent puellas in victu, vestitu, verbis, & aliis actionibus, contumeliosè illas tractando; nam si ita facerent, dictam excommunicationem utrique incurrerent. Et hæc dicta procedunt quoad excommunicationem: nam quoad peccatum, puto non excusari parentes cogentes fœminas ad ingressum monasterii, etiam stando in quacumque opinione, ex supra positis. Nam, ut benè observat Suarez, cùm fœminæ majoris ætatis sint sui juris in omnibus his, quæ ad statum animæ suæ pertinent, non possunt licitè, & sine peccato à parentibus cogi ad tam arctam custodiam, & rigidam clausuram, & talem vivendi modum etiam temporalem; secus si ad aliquod tempus talis ingressus censeatur mortaliter necessarius ad decentiam, & custodiam ipsarum.

6 Ex his apparet, quàm cautè debeant parentes in hoc tam gravi negotio incedere. Sed quia ut plurimum puellæ nobilium ingrediuntur monasterium tantùm ex metu reverentiali, & non ex minis, seu coactione, ut in supradictis suppositum est; ideò quæritur ad Confessariorum, & Pœnitentium consolationem, an in tali casu parentes incidant in excommunicationem Concilii? Respondeo negativè cum Riccio *in praxi tom. 1. ref. 599. nu. 4.* & Portel *in addit. ad dubia regularia, verb. Moniales, num. 11.* & quia codex rarus est, ponam ejus verba. In hoc casu (ait) credo metum reverentialem non inducere excommunicationem, quia parentes, vel consanguinei in illo timore incutiendo, non se habent activè, etiamsi manifestent puellæ statum monachalem illi convenire, & quod non habeat dotem pro matrimonio, vel eo quòd non illi securum erit manere in sæculo, absque matrimonio, & absque monachatu. Et hæc est praxis in tota ferè Ecclesia juxta quam facientes parentes nemo judicat excommunicatos: imò etiam si parentes, vel alii importunis precibus suaderent puellæ, ut ingrederetur, non incurrerent, quia suasio etiam importuna non est coactio. Ita Portel, cui etiam addam Villalob. *in summa, part. 1. tract. 18. dub. 31. num. 11.* ubi sic asserit (Se libran de la excommunicacion los Padres nobles, que embian à sus hijas siendo ninñas à criarse en los monasterios, para que sean monjas, ò siendo y a grandes les dizen, que no tienen dote para casarlas, y ansi que solo les queda entrarse en un monasterio, que estos no les hazen fuerza, pues siempre, quedan libres para no ser monjas.) Hæc ille. Ubi etiam observat & post illum etiam notavit Suarez, Cardinalium Congregationem docuisse, non incurrere hanc censuram illum, qui filiam relinquit hæredem, cum pacto, ut aliquod monasterium ingrediatur; quòd si renuerit, ipsum monasterium hæredem instituit; & filiæ solùm alimenta necessaria relinquit. Ratio est, quia illa non est coactio, nec inductio per vim, sed potiùs per modum concupiscentiæ: quæ omnia notent Confessarii; sunt enim multum conducentia ad sedandos multos scrupulos, & pro praxi Confessariorum. Salva semper, &c.

R E S O L. LXXXII.

An Pater incurrat excommunicationem Concilii Trident. sess. 25. cap. 18. si cogat filium impuberem intrare Monasterium?

Et infertur filios impuberes sic à Parentibus in Religione oblatos non posse egredi sua voluntate ante annos pubertatis.

Et notatur Parentes cogentes filiam etiam puberem intrare Monasterium non in ordine ad professionem, sed tantùm ut ibi educetur, donec nuptui apta sit, non incurrere dictam excommunicationem Tridentini. Ex part. 4. tract. 4. & Miscel. Ref. 42.

§. 2. NEgativè respondi *in 2. part. tr. 1. Miscellan.* *resol. 56. cum Laurentio de Portel & Sanchez, quia Concilium *in loco citato* non revocat jus, sed jura, ut patet *ex c. addoleſtis 20. q. 1.* & aliis capitibus, conceditur parentibus offerre Religioni filios impuberes, secùs autem si essent puberes, &c.

(* Quæ hic est Ref. antecedens, in principio.)

2 Sed hanc sententiam, me citato, impugnat Megalius *var. ref. t. 2. ref. 157. num. 5.* & 9. quia ait ille, jura adducta concedunt parentibus hoc fieri posse filiis non repugnantibus. At si

hoc esset verum, nulla differentia esset inter filios impuberes; & puberes; dicendum est igitur parentes offerre posse Religioni filios impuberes vigore supradictorum canonum sine eorum consensu, quia ut optimè asserit *Suar. de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 2. nu. 15.* filius in illa ætate non tam sua, quàm patris voluntate regendus est. Unde infert filios impuberes sic à parentibus in Religione oblatos non posse egredi sua voluntate ante annos pubertatis, quod etiam antea docuerat Sylvester *verb. Relig. 2. q. 11.* & ideò hanc sententiam præter Suarez, Sanch. & Portel à me *in d. ref.* citatos, tenet etiam novissimè Bartholomæus à Vecchis *in praxi novitiorum, disp. 2. dub. 6. nu. 5. concl. 2.* & Barbosa *in collect. tom. 4. part. 2. Decreti 20. quæst. 2. cap. 1.* & ante omnes D. Antoninus *in sum. 2. p. tit. 11. cap. 2. §. 8. notab. 4.* ubi asserit posse patrem offerre Religioni filium impuberem contradicentem, sicut etiam invitus ad scholam potest ponere, & ad artificium. Ita ille, quæ quidem verba etiam ponit Paludanus *in 4. sent. dist. 38. art. 3. n. 36.* hanc etiam opinionem docens. Restat modò respondere ad argumentum quod adducit Megalius *n. 11.* Dico igitur Leonem Papam *in dicto capite*, loqui de puellis adultis, & *§. cum ergo*, non est Leonis Papæ, ut asserit Megalius, sed Gratiani, & ideo Glossa super dicta verba sic asserit. Concludit hoc Gratianus ex supradicto capitulo à contrario sensu, quòd si à parentibus coactæ fuerunt recipere habitum, ipsum deserere possunt. Posteà solvit, dicens, quòd *c. illud puella* loquitur de puella nubili, quæ post duodecimum annum à patre cogi non potest Monasterium ingredi; sed si esset innubilis, secus esset. Ita *ibi* Glossa; unde apparet verba, quæ adducit Megalius, non esse verba Pontificis, ut dixi, sed Gratiani Doctoris privati, & non destruere, sed confirmare magis nostram sententiam, ut patet ex Glossa, dicta verba, *ut suprà*, interpretante. Ad alia verò jura contra nostram sententiam adducta, respondeo quòd loquuntur de puberibus.

Sup. hoc in Ref. nos. prætérito §. 1. ad medium, verb. antequam.

3 Notandum est tamen hic obiter quòd etiam stando in opinione Megalii; patrem cogentem filiam etiam puberem intrare Monasterium non in Ordine ad professionem, sed ut tantùm ibi educetur, donec nuptui apta sit, non incurrere in dictam excommunicationem Tridentini, quia Concilium consuluisse videtur libertati Religionis, & licèt absolutè & simpliciter loquatur de ingressu in Monasterium, ipsius mens colligi debet ex subiecta materia, de qua in ea sessione. Ita probabiliter novissimè Bonacina *tom. 3. disp. 2. q. 2. punct. 2. nu. 6.* & alii; quos *loc. cit.* adduxi, licèt ego magis probabiliter contrarium ibi docuerim. Igitur etiamsi parentes filias impuberes non possint cogere ad intrandum monasterium in casu de quo loquitur Megalius, poterit adhuc pater excusari probabiliter ab excommunicatione, quia cogit filiam ad ingressum monasterium non in ordine ad professionem, aut habitus susceptionem, sed in ordine ad educationem tantùm, ergo, &c.

Sup. contem. in Ref. præmissa § Prim.

RESOL. LXXXIII.

An si quis insideret supra murum Monasterii Monialium, incideret in censuram?

Et plura circa clausuram Monialium notantur.

Et pro praxi quæritur, an si aliqua Monialis ascendat super tectum Monasterii, frangat clausuram?

Et an detur parvitas materiæ in violatione clausuræ, tam respectu exitus, quàm ingressus, vel respectu temporis?

Et quæ quantitas sit gravitas materiæ in prædictis casibus? Ex part, tract. 8. & Misc. 3. Res. 25.

§. 1. NEgativam sententiam, & benè docet eruditus Pater Giballinus *de claus. sanctimon. disquisit. 1. cap. 2. §. 17. consect. 4. num. 37.* ubi sic ait. In secundo casu, monialis, quæ conscendit murum monasterii sive curiositatis causa, sive quo alio animo, imò quæ illi inequitat, nondum violat clausuram, quia re vera nondum extra clausuram est: quod idem dicendum erit de externo, qui murum monasterii conscendissent, illique insideret, ut cum moniali colloqueretur etiam malo animo: peccaret enim, sed non violaret clausuram: quare si ex composito monialis ex altera parte conscenderet eundem murum, atque ita colloquerentur, turpiaque agerent, gravissimè quidem peccarent; nullus tamen clausuram violaret: sicut neque si eadem admitterent aperto ostio monasterii, ex quo neque monialis egrederetur, neque externus in illud etiam ingrederetur. Ita ille: Et quoad monialem idem docuit Suarez *de Religione tom. 4. lib. 1. tract. 8. cap. 19. num. 7.* Tamburinus *de jure Abbatissar. disp. 19. q. 5. num. 7.* Thom. del-Bene *de immunit. t. 2. cap. 19. dub. 15. num. 6.* & alii.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. Ref. 40.

2 Sed quid dicendum, si aliqua monialis ascendat super tectum monasterii, an frangeret clausuram? De hoc casu interrogavi Episcopum Avellini coram Sanctissimo Domino nostro Innocentio X. & ipse negativè respondit. Eminentissimus Dominus meus Cardinalis de Lugo huic responsioni non videbatur annuere, sed ego illam tutatus sum. Probatur, quia qui confugit supra tectum Ecclesiæ, gaudet ejus immunitate, quia stans supra tectum Ecclesiæ, dicitur stare in Ecclesia. Ergo monialis stans supra tectum monasterii, adhuc dicitur stare in monasterio.

3 Confirmatur, nam ibi dicitur aliquis esse propriè ubi pedes habet, licet à tali corpore non circundetur; unde Corpus Christi est in Cœlo; quia pedibus calcat superficiem connexam Cœli, licet à corpore cœlesti non circundetur, ut docet Divus Thom. *in 3. part. quæst. 57. art. 4. in responsione ad 2.* Et ita hanc sententiam præter Texedam à me alibi adductum docet Sanchez, *in summa tom. 2. lib. 6. cap. 15. num. 7.* Thomas del Bene *de immunit. tom. 2. cap. 19. dub. 4. nu. 4.* & me citato Gaballinus *ubi suprà*, Tamburinus *de jure Abbatiss. disp. 19. qu. 4. num. 4.*

4 Nota tamen quod post hæc scripta inveni sententiam Eminentissimi Cardinalis de Lugo docere Patrem Bordonum *in controver. moral. controversi. 19. num. 2.* quia clausura est ambitus ex omni parte clausus, & limitatus; intra quem, vel extra quem nulli patet aditus sine licentia, ergo monialis super tegulas grediens, non dicitur esse in clausura; cùm sit extra ambitum, qui ex omni parte debet esse limitatus, & sicut viris per illam non licet intrare; ita neque monialibus illinc exire. Utriusque enim par obligatio. Ita Bordonus. Unde puto utramque sententiam probabilem esse, sed nostra opinio à Doctoribus est magis recepta.

5 Verùm hic etiam discutienda venit alia difficultas. An detur parvitas materiæ in violatione clausuræ, tam respectu exitus, & ingressus, quàm respectu temporis? Alibi affirmativè respondi, & dedi casum, quando, videlicet, monialis uno pede sit extra, & altero sit intra clausuram; & ita hanc sententiam me citato tenet Thomas del Bene *de Immun. Eccl. to. 2. cap. 29. dub. 53. n. 3* ubi sic ait; Licet Naldus *verb. Clausura, nu. 4.* & Merulla *tom. 1. disp. 1. cap. 2. difficult. 7. num. 502.* putent, modicum esse, ingressus secularis in monasterium monialium, vel egressus monialis è clausura sui monasterii; vel ingressus feminæ in monasterium virorum fit per duos pedes; motiex eo, quia etsi ille, sit verus & perfectus ingressus, vel egressus tamen est in parva materia, & sic non sufficiens ad peccatum mortale; sicuti licet furtum unius argentei sit verum, & perfectum furtum, tamen quia est in parva quantitate, non est sufficiens ad peccatum mortale, nec ad contrahendas pœnas latas contra furantes; quod mihi non improbatur, si abest periculum peccati, & cum illo modico ingressu, vel egressu conjungitur parva mora temporis, nihilominus probabilius sit, modicum in hoc casu, seu in hoc ingressu, vel egressu esse, quando hæc non sunt perfecta, & consummata, itaut nimirum pars corporis (sive major, sive minor) sit invitus, altera foris, seu totum corpus non sit intus, vel totum foris, ut si quis, v. g. uno pede clausuræ tantum exierit, altero intus extiterit. Ita ille.

Sup. hoc in tom. 7. tract. 1. R. 5. § & 110. per totum. & hic inf. in Ref. 101 §. penult. à lin. 5. & verb. Nam licèt.

6 Non desinam tamen hic adnotare quod amicissimus P. Bordonus magis amplè quàm fecerat Grassiu, Naldus, & Merolla, loquitur circa præsentem difficultatem; sic enim asserit *dicta contr. 19. num. 3.* Exitum à monasterio per plures passus, v. g. tres, aut quatuor statim regrediendo non judicarem peccatum mortale, cùm is egressus sit modicus, quod probatur. Tum quia in Tridentino prohibetur exitus monialibus à monasterio etiam per breve tempus loco citato, ergo non brevissimum tempus saltem cum illo rigore, quod transgressio sit peccatum mortale: nam tempus momentaneum leges non considerant, *l. fin. Cod. de bonis quæ liber.* nisi ex eo producatur aliquis juris effectus, ut patet de ætate sexdecim annorum completa ad profitendum in eo, & in similibus casibus momentaneum tempus spectatur. Doctoribus citatis Barbosa *ad cap. 15. sess. 25. nu. 14.* & in aliis materiis alter Barbosa Senior, *l. Dotalem 62. ff. de solut. matrim. num. 13.* Tum quia non censetur propriè fugitivus ille, qui ad fugam gradum unum, aut alterum promovit, immò qui cœpit currere, *l. quis sit fugitivus; §. item ait, de edic.* Ergo neque perfectè exisse monialis per illos passus paucos. Tum quia quod ajunt præcitati, existentem cum uno pede intra, cum altero extra, dicitur imperfectè, & incompletè non placet, quia exitus de suo formali dicit extra, ergo excludit à suo conceptu esse intra, consequenter ille dicitur esse extra, qui locum ad intra omninò reliquit, ac proinde per extra præcisè dicit attentationem exitus, exitus autem non prius constituitur suo esse formali, postea dividitur. Tum quia licèt perfecta sit egressio, in quantum monialis secundùm se totam est extra clausuram, non tamen inde deducitur, quod talis sit in genere trasgressionis peccati mortalis, quod ostendo exemplificando in furto unius oboli, & argentei, siquidem tam est furtum acceptio unius oboli, quàm unius argentei, cum in utroque reperiatur ratio perfecta furti; utraque enim est iniqua ablatio rei alienæ, nihilominus unum peccatum mortale, alterum peccatum veniale; sic in casu nostro, utraque egressio sive per unum passum, sive, per plures, habet rationem perfectam exitus, hæc tamen ratio de se non infert peccatum esse mortale, aut veniale, sed id aliunde deducitur ex gravitate rei, & aliis circumstantiis,

Sup. hoc sed magis ample in Ref. 1. nos. præmissa, §. alt.

7 Remanet difficultas circa brevitatem temporis, certum est breve tempus interdicti in Tridentino, & cum præter tempus breve detur etiam brevissimum, quod non prohibetur, aliud enim est brevissimum tempus, & momentaneum, quod leges non considerant in hoc casu, aliud breve quod considerant;

ex

ex uno non licet in odioſis inferre ad aliud, cùm odioſa ſint reſtringenda. Quare tempus breve crederem eſſe; ſi Monialis per unum, aut alterum Credo perſiſteret extra prope portam colluquendo, exempli gratia, cum conſanguinea, in multis enim tempus breviſſimum excuſat à peccato mortali, ergo & in hoc.

8 Nec obſtat, quod per unum Credo Monialis poteſt exire per quamplures paſſus, & non tantum per tres, aut quatuor: nam tunc violat clauſuram reſpectu paſſuum, qui exitum perficiunt, & gravant, verò reſpectu temporis; ideò dixi ſi Monialis perſiſtat intra illos duos paſſus. Graſſius *par.1.lib.4.c.23. num.15.& de caſibus reſervatis lib.1.cap.5.numer.35.* dicit non incurrere pœnas tranſgredientes clauſuram per duos pedes, vel paulò plus, & ſequitur Naldus *verb. Clauſura, num.11.* Quæ dicta ſunt de Monialibus, locum habent etiam reſpectu virorum ingrediendum, cum utriuſque omninò ſit idem judicium.

9 Verum quidem eſt, quod doctrina allata habet magis locum poſt factum; quàm antea factum; nam tunc reſtringendus eſt exitus, ne detur materia peccandi alicui; nihilominus adductæ rationes mihi videntur multum perſuadere probabilitatem hujus opinionis Graſſii; & aliorum; neque enim videtur rationabile pro levi exitu, & celeri, arguere Monialem de peccato mortali, & cenſuris. Hucuſque Pater Bordonus. Sed ego non diſcedo ab opinione, quam olim docui, & quam communiter tenent Doctores, quos ego alibi citavi, & ex me adducit Del-Bene *ubi ſuprà*, quibus adde Giballinum *ubi ſuprà conſect.2.num.34.*

R E S O L. LXXXIV.

Notabilia quædam circa prohibitionem colloquendi cum Monialibus

Et in textu hujus Reſolutionis decem caſus adducuntur pro praxi, & exemplis prædictæ difficultatis.

Et tandem ſupereſt hæc quæſtio, an, nimia frequentia Monaſterii Monialium abſque legitima cauſa ſit peccatum? Ex par.3.tr.2. Reſol.48.

§.1. NOta primò, quòd aliqui dixerunt non incurrere excommunicationem qui loquitur cum Moniali ea nihil reſpondente, quia verba legis pœnalis non ſunt extendenda, ſed *colloqui* ſignificant, ſimul loqui, & cætera. Verùm contrariam ſententiam, & meritò docet Graſſius *tomo.1.conſil.22.de ſent.excommunicationis, nu.30.* Sed an idem dicendum ſit de eo, qui audit Monialem ſibi loquentem, quamvis ipſe illi non reſpondeat? affirmat Graſſius *ubi ſuprà numer.21.* At ego contrariam ſententiam teneo, quia excommunicatio lata eſt contra loquentes cum Monialibus, ſed audire non eſt loqui, etiam ex lata ſignificatione vocabuli. Ergo, &c.

2 Nota ſecundò, quod qui per nutus, & per ſigna Moniales alloquitur, incurrit in excommunicationem, quidquid aſſerant aliqui Neoterici moti eo, quod ſic loquens non loquitur more humano, loqui etenim eſt voce articulata internos conceptus explicare: ergo ſi quis nutu illos manifeſtet, non eſt propriè loqui. Sed affirmativa ſententia, ut dixi, eſt tenenda, & illam docet Graſſius *de caſ.reſervat.libro 2.capite 5.numero 33.* Ubi etiam tenet idem dicendum de eo, qui loqueretur per interpoſitam perſonam in præſentia Monialis audientis, & per eamdem interpoſitam perſonam reſpondentis, quia id in effectu idem eſt, ac ſi cum ipſa Moniali colloqueretur. Sed ego in hoc contrarium teneo, & ita in praxi etiam à viris timoratis obſervatur, & à fortiori non incurreret in excommunicationem, qui mitteret moniali abſenti nuntium, vel epiſtolam.

3 Nota tertiò, quòd loquentes cum Abbatiſſis ſine licentia Epiſcopi, incurrunt in excommunicationem, & ita tenet Graſſius *de caſib.reſervat.libro 2.capite 5.num.31.* Verùm mihi contraria ſententia magis placet, quia ſicut nomine Monachorum non venit Abbas, ut notat Gloſſa *in capite final.de ſimonia & ibi* Panormitan. *num.2.* Cardinalis *in Clem.1.num.7.in 6.oppoſit.de Regular.* ita dicendum eſt quod nomine Monialium non veniat Abbatiſſa.

4 Nota quartò, quod qui per interpretem loqueretur, ut ſi loquatur aliqua lingua, quam Monialis non intelligit, ſed alius explicaret Moniali ſenſum verborum, ſecundùm Graſſium *de caſib.reſerv.lib.2.cap.5.num.34.* incurreret in excommunicationem: ſed ego contrariam ſententiam teneo, quia talis verè non loquitur cum Moniali, ſed cum illo interprete: quare idem eſt, ac ſi dictæ Moniali, nuntium mitteret.

5 Nota quintò, contra dictum Graſſium *tom.1.conſil.22.de ſentent.excommunicationis, num.9.* pueros, puellaſve ante annum decimum quartum completum, loquentes cum Monialibus non incurrere in excommunicationem, per ea, quæ adducit Bonacina *de cenſur.diſp.1.quæſt.1.punct.4.numer.7.cum aliis.* Idem dicendum eſt de advenis; & peregrinis ſi cum Monialibus colloquuntur in aliqua civitate ubi domicilium non habent, ex his, quæ dicimus *in tractatu de legibus.* Et idem aſſerendum puto de Epiſcopis, qui ut experientia demonſtrat ſine ſcrupulo cum Monialibus loquuntur abſque Ordinariorum licentia. Et ita docet Graſſius *de caſ.reſerv.l.2.cap.5.n.27.& 54.* licèt contrarium teneat Gratianus *tom.2.cap.393.num.20.* & hic Panormi obſervatur.

6 Nota ſextò, quòd, ut alibi diximus, collocutio de rebus indifferentibus cum Moniali per ſpatium unius *Miſerere*, & aliquid amplius ratione parvitatis materiæ, non ſufficit ad incurrendam excommunicationem, licèt aliqui aſſerant ſufficere decem verba, imò duo, vel tria tantùm, ſi collocutio eſſet de rebus obſcœnis. Adde etiam quod aliquando quælibet, licèt longa, collocutio etiam de rebus obſcœnis, non ſufficit ad incurrendam excommunicationem, ut v.g. ſi dominus, qui ſolitus eſt minas exequi, comminaretur aliquod grave malum ſervo, vel ancillæ, niſi ad colloquendum cum Moniali de rebus turpibus, accedat; quia lex Eccleſiaſtica non obligat cum tanto rigore, ideò in tali caſu ſervus, ancilla, licèt peccent, non tamen in hanc excommunicationem incurrunt.

7 Nota ſeptimò, quod excommunicatio lata contra accedentes ad Monaſteria ad colloquendum cum Monialibus, non ligat illum, qui loquitur cum Moniali, quæ eſt intra clauſuram de domo, quæ propinqua eſt illi monaſterio, quia talis excommunicatio cùm ſit pœnalis, ſtrictè eſt interpretanda; cùm ergo ſit lata contra accedentes ad monaſterium ad colloquendum, non eſt extendenda ad illum, qui non accedit ad monaſterium, ſed cum moniali loquitur de domo. Et ita hanc ſententiam tenet Graſſius *tom.1.conſil.22.de ſentent. excommun. nu.23.* licèt contrarium, & magis probabiliter tenendum, ſit quia principaliter, & per ſe prohibetur, in tali caſu ipſa collocutio, acceſſus verò ad monaſterium prohibetur per accidens; ergo, &c. Et ita videtur apertè docere Henriquez *lib.13.capit.26. num.2.*

8 Nota octavò, quod omnes Regulares, etiam exempti alloquentes cum monialibus abſque licentia, poſſunt puniri ab Epiſcopo ex conſtitut. Gregor. XV. & ex Declaratione Cardinalium Romæ typis excuſa anno 1624. & hoc etiam ſi alloquantur in monaſterio ipſis Regularibus ſubdito, ut notant Bellochius *in praxi de Caſ.reſerv.part.2.quæſt.9.num.17.* Bonacina *de clauſur.quæ.3.punct.4.numer.8.* & alii. Notandum eſt tamen contra Duardum *in Bull.Cœnæ lib.1.cap.1.quæſt.3.nu.119.* quod non colligitur ex dicta Declaratione Cardinalium Epiſcopos, etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis Delegatos, poſſe peculiari ſtatuto prohibere Regularibus exemptis, ſub pœna excommunicationis, ne cum monialibus colloquantur. Unde infertur etiam contra Graſſium *in deciſ.part.1.lib.2.cap.49.nu.68.* & alios, quod Religioſi exempti non afficiuntur cenſuris ab Epiſcopo impoſitis contra accedentes ad monaſteria monialium abſque licentia. Et ita tenent Sanchez *de matrim. tom.2.lib.7. diſp.33.num.33.* Rodriquez *in qq.Regul.tom.1.quæſt.35.artic.2.* & alii, quo citat, & ſequitur Barboſa *de poteſt. Epiſcop.part.3. alleg.102.num.73.*

9 Nota nonò, non incurrere in excommunicationem latam contra colloquentes cum monialibus, ſi quis loqueretur cum Novitia, & ita docet Graſſius *tom.1.conſ.22.de ſent.excom. n.26.* quia in odioſis, & pœnalibus Novitiæ non comprehenduntur ſub nomine monialium. Unde ſi aliquis acceſſit ad monaſterium cum licentia colloquendi cum aliqua moniali, ſi ex induſtria ad ſe vocari faciat Novitiam, & cum ea colloquatur, non incurrere in excommunicationem dicendum eſt.

10 Nota decimò, quod in conſcientia ad evitandum peccatum, & pœnam excommunicationis, non eſt neceſſe ut licentia Ordinarii colloquendi cum monialibus ſit in ſcriptis; & nota etiam quod hanc licentiam dare poteſt non ſolùm Epiſcopus, ſed etiam ejus Vicarius; & ſi data fuerit indefinitè, & abſque temporis præfinitione extinguitur per primam collocutionem. Vide Graſſium *ubi ſuprà num.40.& 41.* Sbrozium *de vicar. Epiſcopi, lib.2.quæſt.109.& 201.* Maſtrillum *deciſ.97.* Riccium *part.3.collect.837.* & alios.

11 Et tandem notandum eſt hic obiter, quod *in cap.Monaſteria, de vita,& honeſt.Cler.& in cap.periculoſo, de ſtat.Regul.* non prohibetur frequentare monaſteria monialium. Sed difficultas eſt, an nimia frequentatio abſque legitima cauſa ſit peccatum? affirmat Hieronymus Llamas *in Methodo Curationis in append.* quam ponit *in fine §.4.* & idem docet Rodriquez *in qq.Reg.to.1. quæſt.45.art.4.*

12 Sed mihi abſolutè loquendo placet opinio Sanch. *in ſum. tom.2.lib.6.cap.16.num.120.* aſſerentis, ſeclutis aliis extrinſecis ſcandali, aut mali finis circumſtantiis, non eſſe culpam mortalem dicta frequentiam abſque juſta cauſa, & licentia, niſi frequentans ab Epiſcopo monitus non deſiſtat; verùm rariſſimè dicta frequentatio non generat ſcandalum.

R E S O L. LXXXV.

An ligentur excommunicatione accedentes ad Monaſteria Monialium Regularibus ſubjecta, ſi ſtatutum Epiſcopi ferat cenſuras contra accedentes ad Monaſteria Monialium?

Et an incurrant in prædictam cenſuram latam per modum ſtatuti contra loquentes cum Monialibus, quia alloquutio ſit in loco exempto? Ex part.5.tract.9.Reſ.71.

Sup. hoc in Ref. seq. & lege etiam aliam ejus prime not. & infr. ex Ref. 101. §. ult. post medium.

§. 1. AD hunc casum respondet Aloysius Bariola *in Aphor. lit. E, verb. Episcopus, §. ult.* sic enim asserit: Episcopi statutum ligans excommunicatione accedentes ad Monasteria sibi subjecta, non autem accedentes ad Monasteria Regularibus subjecta, nisi specialis mentio fiat de Cœnobiis exemptis. Sed replicari potest, statutum Episcopi afficere accedentes ad quæcumque Monasteria absque exemptorum speciali mentione; quia ex Concilio Tridentino Episcopi à sancta Sede sunt delegati pro conservanda Monialium clausura, quæ ob frequentes accessus posset aliqua ex parte violari. Ita Bariola, qui pro negativa sententia adducit Genuensem, pro affirmativa verò Riccium. Verùm non desinam hic apponere ea, quæ asserit circa præsentem quæstionem Bonacina *de censur. disput. 1. quæst. 1. punct. 11. nu. 9.* ubi docet accedentem ad Monasteria exempta Monialium incurrere censuram latam per statutum ab Episcopo contra accedentes ad illa Monasteria, nam accessus fit in territorio, non verè incurrit censuram latam per modum statuti contra loquentes cum Monialibus, nam allocutio fit in loco exempto. Ita ille.

Sup. hoc in Ref. seq. inter medium, & in finem §. 1. v. Limitant & infr. in Ref. 101. §. ult.

RESOL. LXXXVI.

An sæculares loquentes, & accedentes ad Moniales exemptas, incidant in censuram ab Episcopo latam?

Idem est de statuto contra ingredientes dicta Monasteria.

Et quid, quando expressè non est vetitus accessus, vel aditio ad Moniales, sed tantùm loquutio?

Et docetur, quod non potest Episcopus Moniales exemptas colloquentes cum suis subditis punire.

Et etiam advertitur quoad omnes leges Episcopales Regularium, Monasteria esse loca exempta, non solum ratione personarum inhabitantium, sed etiam ratione loci per se, & ideò posse aliquem in loco exempto posito intra eamdem Diœcesim ipsius Episcopi laborare in diebus festivis de præcepto ejusdem Episcopi, & ejus jejunia non servare; & hoc idem dicendum est de aliis Episcopalibus legibus. Ex par. 10. tractatu 14. & Miscell. 4. Resolut. 50. aliàs 48.

Sup. hoc in R. præterita, & i. f. lege dictinam R. 97. & signanter ex Ref. 101. §. ult. post medium.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Pater Vidal *in Arca Theologiæ moralis, titulo de Monialibus, Inquisitione 2. num. 101.* ubi sic ait: Deducitur, quod excommunicatio lata ab Episcopo contra accedentes absque licentia ad Monialium Monasteria, non ligat accedentes ad exempta, ut sunt Monasteria Regularibus subjecta: Hoc mihi clarum videtur; quoniam ad incurrendam excommunicationem duo necessariò requiruntur, nempe formalis accessus, & allocutio; cùm ergo in casu nostro utrumque consummetur in loco exempto, sequitur quod non incurritur excommunicatio; licèt etiam actio accedendi inchoetur in loco non exempto, consummatur tamen, & completur formaliter in loco exempto, sicut accidit de locutione, quæ inchoatur, & perficitur in loco exempto, ut patet, & ibi delictum committi dicitur, ubi exterius consummatur: ergo non contrahitur excommunicatio: nam paria sunt locum esse Territorium, & esse exemptum, ut ex Glossa communiter recepta *in capite, Ut animarum* & Glossa *final. de Constitution. in 6.* & sentiunt Doctores: sed Episcopi excommunicatio ex communi Doctorum lata per modum Statuti, non ligat delinquentes Subditos extra Territorium, cùm Episcopi jurisdictio non extendatur extra suam Diœcesim, *ex capite 2. de Constitutionib. in 6.* ergo neque etiam ligat formaliter delinquentes in loco exempto. Ita Vidal: cui adde Alphonsum de Leone, *de Censur. Recollect. 2. num. 385.* ubi sic asserit: Sequitur, primò, quod loquens cum Monialibus exemptis, vel earum Monasterium intrans, non incurrit excommunicationem latam ab Episcopo contra ingredientes, & loquentes cum Monialibus. Avila *parte 2. capite 3. disputatione 2. dub. 5. versicul. Ex dictis sequitur.* Sylvester, Armila, Sayrus, & Henriquez, quos sequitur Fagundez *libro 1. in primum præceptum Ecclesiæ, cap. 7. num. 9. ad finem.* Idem de statuto contra ingredientes dicta Monasteria docet Alterius, *lib. 3. disputat. 9. cap. 5. versic. Ex his etiam inferri potest.* Layman *lib. 1. tract. 4. cap. 11. num. 6. versic. idem Suarez.* Sicut de loquentibus, scribit etiam Bonacina, *disput. 1. de Censur. quæst. 1. par. 11. nu. 9.* ratione de qua suprà; quia licet in his casibus delictum inchoetur in territorio Episcopi, consummatur tamen in loco exempto. Limitant hoc Avila, & Bonacina, *locis citatis*, ubi excommunicatio lata esset contra accedentes, seu euntes ad Monasteria Monialium, quia hoc casu delictum non tantùm inchoaretur, sed etiam consummaretur in territorio Episcopi. Quam opinionem sequitur Diana *to. 5. tract. 9. resol. 71.* Sed contrarium est verius, neque hoc casu incurri dictam excommunicationem. Ita post Henriquez, & Sayrum, docet Fagundez *loco supra citato*, quam opinionem allegatis, Sylvestro, Rosella, Rolando à Valle, & Campanile, sequitur Barbosa *de potestate Episcopi alleg. 102. num. 73.* quando expressè non est vetitus accessus, vel aditio, ut ita dixerim, ad Monasteria etiam exempta: quod etiam videtur probare Bariola licet ditanter, apud Dianam *loco supracitato*. Hucusque Alphons. de Leone.

Quæ hic est R. antecedens, & infra in Ref. 101. §. ult. post medium.

2 Sed ego in loco citato à Leone non explicavi sententiam meam: Sed adduxi Bariolam pro negativa, & Bonacinam pro affirmativa; nunc autem assero utramque sententiam probabilem esse; sed affirmativæ tanquam probabiliori adhæreo, quam novissimè tuetur Joseph Januarius, *de casibus reservatis, resol. 34. num. 22.* Tum quia Episcopus est delegatus Apostolicus ad conservandam clausuram, ut dixi ex Concilio Tridentino, & ad Clausuræ conservationem spectat prohibitio collocutionis cum Monialibus, ut docet Barbosa, Sanchez, Bariola: ergo ut delegatus potest excommunicare colloquentes cum Monialibus exemptis, ut hoc Ugolinus *de potestate Episcopi, capite 21. §. 4. num. 4.* Tum quia Episcopus non amittit jurisdictionem in suos subditos, ex eo quia sunt in Monasteriis exemptis Monialium, nam loca Monialium dicuntur exempta ratione personarum tantùm, unde Monasteria hæc Monialium non dicuntur esse extra Diœcesim, sed in Diœcesi, *argument. text. in capite, Cum Episcopus; de Officio Ordinarii*, ubi hoc notant Doctores; & Glossa *in Clement. 1. de foro competen. verb. Aut earum parte.* Cagnol. aliis relatis, *in lege ultima, num. 13. ff. de Jurisdictione omn. Jud.* de quo vide Merollam, *tom. 2. disp. 4. cap. 3. num. 489.* Et hoc patet evidenter: nam si Moniales illæ exeant ab illo loco, & in alio Monasterio, vel loco inhabitent, locus ab ipsis habitatus efficitur exemptus, & locus derelictus, & quæ in ipso habitant remanent subjectæ Jurisdictioni Episcopi, intra cujus Jurisdictionem invenitur. Insuper Episcopus existens, seu habitans in his Monasteriis exemptis, verè dicitur residere in sua Diœcesi, & ideò alternativa gaudet, Gomez *in regul. 8. Cancellaria, glossa 43. quæstione 7. num. 108. & sequentib.* Gratianus *tom. 5. discept. Forens. capite 918. num. 14.* Adde quod si Episcopus non posset punire inibi delinquentes, neque Superiores Monialium subjectarum Regularibus, e. g. ergo delicta ibi patrata remanerent simpliciter impunita; quod non est dicendum. Non potest tamen Episcopus Moniales exemptas colloquentes cum suis subditis punire, ut testatur Sell. *in Select. Canon. cap. 30. numero 18.* quod fuit decisum *sub die 8. Augusti 1621.* Vide Barbosam *in Collect. in Concil. Trident. sess. 25. cap. 5. num. 121.* Hæc omnia Januarius, *ubi suprà*, qui citat Suarez, Coninch, Salas, Palaum, & Filliucium, quibus ego addo Novarium *in Pragmat. 3. de Monialibus, Collect. 4. num. 3.* Campanilem, *in Diver. Jur. Can. Rubric. 12. cap. 16. num. 45.* Barbosam, *de potest. Episc. part. 3. alleg. 102. num. 45.* Gratianum, *tom. 2. Discept. Forens. cap. 303. n. 21.* & novissimè Squillante *de oblig. & priv. Episc. par. 1. cap. 13. num. 46.* ubi sic ait: Nulla tamen adest censura, & pœna imposita à jure communi contra loquentes cum Monialibus, sed tantùm per Edictum Episcopi solent imponere pœnam excommunicationis, in quam excommunicationem incidunt quoque colloquentes cum Monialibus exemptis, quando expressè vetitus fuerit accessus ad Monasteria exempta, si absque licentia colloqueretur cum illis: nam licèt Episcopus jurisdictionem non habeat in Monasteria Monialium exempta, nisi habito respectu ad clausuram puniendi violantes ex sacro Concilio Tridentino, *sess. 25. cap. 5.* nihilominus potest excommunicare subditos, si absque licentia cum his Monialibus loquuntur, quia in eos habet jurisdictionem, & potest hoc facere ad tollendam suis subditis occasionem peccandi. Ita ille.

Sup. hoc ins. in §. ult. hujus Ref. ad med. & in aliis ejus not.

3 Sed ut dixi, negativam sententiam probabilem esse puto, & ut talem etiam admittunt adversarii. Et ideò Januarius, *ubi suprà, resol. 47. num. 4.* Sic ait: Suppono, rationem, qua probatur Episcopum, uti Delegatum Apostolicum, posse excommunicare subditos in Monasterio exempto colloquentes, non habere omnimodam evidentiam; ita quod omninò improbabilis remaneat opinio opposita. Fundatur enim in delegatione Apostolica communicata Ordinariis in ordine ad clausuram; & accessus ad loquendum cum Monialibus ad clausuram spectat, secundùm Barbosam, &c. At quod accessus ad colloquendum spectet ad clausuram, adhuc evidens non est, sed est sub opinione probabili, quæ opinio secum admittit oppositam etiam probabilem; ergo ratio non est omninò evidens; Nec ratio dicens, quod sit prohibitus accessus, est simpliciter vera. Ita Januarius. Et absolutè me citato putat Pater Vidal *suprà, num. 103.* quoad omnes leges Episcopales, Regularium Monasteria esse loca exempta, non solùm ratione personarum inhabitantium, ut sentit Suarez *de cens. disput. 5. sect. 4. num. 6.* verùm etiam ratione loci per se, ut affirmant Bonacina, & Paulus Squillante quos probat Diana, *part. 3. tract. 5. resol. 74. §. Dico, in fin.* Ideò cùm in loco exempto, qui pro extraneo habetur, quis possit licitè non servare leges Episcopales; sequitur hoc idem affirmandum esse in Monasteriis regularium ab Episcoporum jurisdictione exemptis. Unde ait Fagundez cum aliis, quos refert Diana, *part. 1. tract. 10. resol. 14. §. Ex his omnibus*, posse aliquem in loco exempto posito intra eamdem Diœcesim ipsius Episcopi, laborare in diebus Festivis de præcepto ejusdem Episcopi, & ejus jejunia non servare; hoc idem quoque est dicendum de aliis Episcopalibus legibus. Hæc Vidal.

Sup. hoc in §. præterito, paulò post initium, & inf. in R. 97. §. 1. ad med. &c.

Qua hic est in Ref. 94. & in Ref. 101. &c.

Quæ nunc est in to. 7. tr. 1 R. 91. & in tom. 9. tr. 6 Ref. 41. §. 1 post med. lege 6. v. Unde.

R E-

RESOL. LXXXVII.

An prohibitio contra colloquentes cum Monialibus afficiat, etiam si ipsa Monialis non respondeat?

Et quid è contra, si audierit Monialem sibi loquentem, si ipse illi non respondeat?

Et an peccet contra prohibitionem, qui loquitur cum Moniali per interpretem?

Idem est dicendum de eo, qui de domo posita propè Monasterium loquitur cùm Monialibus.

Idem est de loquentibus cum Abbatissa.

Idem de scribentibus ad illas.

Idem de advenis, peregrinis, pueris, & puellis ante 14. annos accedentibus ad colloquendum cum Monialibus.

Et quid de declarante Moniali aliquem casum conscientiæ?

Et an Episcopi loquentes cum Monialibus includantur in Edicto Ordinarii illius loci, contra colloquentes cum Monialibus?

Et quid de Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, an includantur in prædicto casu, & Edicto, vel possint ad Monastria Monialium accedere & cum ipsis loqui?

Et tandem deducitur, quod legis mens magis est attendenda, quàm verba? Ex p.10. tr.14. & Misc.4. Resol.51. aliàs 49.

Sup. hoc sup. in Ref. 84. §. 6. in princ. & in tom. 6. tr. 3. Ref. 100. §. 1. ante medium, vers. Unde, & seq.

§. 1. NEgativam sententiam docet Pater Vidal *in Arca Theol. mor. tit. de Monialibus Inquis.4. num.25.* ubi sic ait: Apertè colligitur ex verbis Decreti Sacræ Congregationis, ubi prohibetur Regularibus accessus ad Moniales ad colloquendum cum illis, colloqui est simul loqui, nempè fit locutio ex parte utriusque, allocutio autem fit ex parte tantùm unius. Ita Graffius *in quinque casibus, l.2.c.5.n.1.* Nota Lector distinctionem,& tuta conscientia sequere nostram opinionem. Ita ille. Et hanc opinionem loquendo de casu reservato Ecclesiæ Neapolitanæ firmat Joseph de Januario *de Casibus reserv. resol. 39. per totam*;quia prohibitio stante verbo *Colloquentes*, requirit reciprocam locutionem: at qui loquitur tantùm, non colloquitur: ergo,&c. Confirmatur; quia ea quæ notabiliter fiunt, nisi specialiter notentur, videntur neglecta à lege, *leg. Item apud Labeonem §. Ait Prætor. ff. de Injuriis*. Sed alloqui, & colloqui faciunt sensum notabiliter diversum, & non sunt specialiter notata: ergo signum est quod alloquutio est neglecta à nostro statuto, & consequenter qui alloquitur non facit contra intentionem statuentis. Confirmatur Secundò: nam statutum editum principaliter in favorem, si pœnam continet, habet naturam odiosam, & ut odiosum est restringendum, ut optimè Sanchez; *lib. de Matrim. disp.1. num.5. in fin.* qui citat Gloss, *in leg.2. Cod. de in jus vocando, verb. Liberis*, ubi Bartolus, *n.1.* Baldus, *num.4.* Alexander, *num.5.* Sed hæc constitutio etsi favorabilis, pœnam excommunicationis continet: ergo ejus verba sunt restringenda, & accipienda secundùm suum proprium significatum: sed colloqui propriè non est alloqui: ergo colloquium non debet extendi ad alloquium, & consequenter qui alloquitur in pœnalibus non colloquitur. Confirmatur Tertiò: nam potuit Episcopus reservans uti verbo alloquendi, si intendebat comprehendere omnes quomodocumque alloquentes.

Sup. hoc in tom. 6. tract. 3. Ref. 11. §. 1. in fin. & latè in tract. 11. aliis ejus annot.

2 Sed his non obstantibus, Merolla, *tom. 1. disp.1. cap.2. num.589.* affirmativam sententiam mordicus tenet, Primò, quia consuetudo, quæ potest legem facere, multò magis potest legem interpretari, & ideò dicitur optima legum interpres, *leg. Si de interpretatione 37.ff. de legibus,& cap. Cum dilectus, de consuet.* At verò, quamvis verba dicti statuti Synodalis propriè significent duorum simul locutionem, tamen consuetudo semper illud intellexit, etiam de simplici allocutione: unde communiter omnes, non solùm rudes, & illiterati, verùm etiam periti ita loquuntur, quod scilicet alloquens Moniales sine licentia Ordinarii est excommunicatus. Sed communis usus loquendi præfertur proprio significato vocabuli, etiam in materia pœnali,& odiosa,ut ex materia statutorum. Textus est notabilis,*in leg Labeo*,& ibi Bartolus notat,*ff. de Supell.leg*,& docent idem Bartolus,*in leg. Omnes populi,q.6.principali,vers. Juxta præmissa quæro, ff. de Just. & Iur.* Deinde, licet verba legis pœnalis regulariter non sunt extendenda ultra proprium significatum; tamen hoc limitatur nisi lex redderetur inutilis, & finis, seu mens Legislatoris frustraretur; tunc enim impropriari debent verba legis, & extendi ultra proprium significatum, ut docent communiter Doctores. *Argum. cap. Si Civitas de sentent. excommun. in 6.* Et de verbis *Testamenti*, quod impropriari debeant,ut voluntas Testatoris locum habeat, asserunt Socinus, sen. *cons.2. n.6. volum.4.* Decius,*cons.399. num.7. volum.2.* Surdus alios referens, *cons.116. num.69. volum.1.* At in nostro casu, si nomen collocutionis non extenderetur ad quamlibet allocutionem,statutum prædictum redderetur inutile,& mens,seu finis Prælati statuentis frustraretur, ut clarè patet: nam & statutum contemneretur, & Prælatus non assequeretur finem intentum, qui est tollere occasionem peccati, & removere impedimenta, quæ Moniales ab acquirenda perfectione retardare possunt. Nota tamen, quod Januarius *ubi suprà* conatur respondere ad hæc argumenta.

3 Sed ego non recedo ab opinione Merollæ: nam res morales, moraliter, & non metaphysicè tractandæ sunt, & ideò ista duo verba *Colloqui*, & *Alloqui*, in præsenti materia tanquam sinonyma sumenda sunt, & tanquam idem significantia, & ideò in primo Decreto Sacræ Congregationis contra Regulares accedentes ad Monasteria Monialium, anno 1590. & in secundo anno 1623. Eminentissimi Cardinales id quod primum statuerunt, & prohibuerunt cum verbo *Colloqui*, postea statim statuunt, & prohibent cum verbo *Alloqui*, ut Legentibus patet apertè in dictis Decretis appositis per extensum à Lezana *in sum.to.4. verb. Moniales, num.18.* & 19. Adde,quod lex non est posita verbis,sed rebus,ut patet *ex leg.2. in fine, Cod. Communia de legat.leg.fin.C.de Usuris,cap.Secundo requiris, de Appellat.* Surdus *Aliment. tit.9.quæstione 21 num.20.* Abbas, *cons.93. in quæstione,colum.2.circa med.vers.At idem facit, lib.2.* Romanus, *cons.428.* in terminis *num.12.* Stephanus Gratianus, *discept. Forens. cap.156. num.17.* Ferrerius *in Constitut. Cathaloniæ,glos. 5. num.160.* Sigismundus Scacc. *de Appellat. quæst.17. limit.10. num.14.* Et ideò legis mens magis est attendenda, quam verba; *leg. Scire leges, Digest. de legibus,leg.Non aliter, ff. de legat.3. leg. Nominis, & rei,§. Verbum ex legibus, Digest. de verb. signific.* Surdus,*decis.35. num.14.* Marcus Antonius Genuensis, *in Practicab. Ecclesiast. quæst.144.n.3.* Ferrerius *in Constitut. Cathaloniæ, glos.4. num.66.* cum cumulatis à Tiraquello *in leg. Si unicam, verb. Libertatis, n.47. de revocanda donatione*. Escobar à Corro *de utroque Foro,art.6. num.106.* Donello *in Commentariis libr.1. cap.13.* & *ibi* Osualdus *lit. B*, cum aliis. Existimo tamen ut * alibi docui Graffium, non contravenire Decreto Sacræ Congregationis, neque edicto Episcopi aliquem, si audiret Monialem sibi loquentem, & ipse illi non respondeat, quia prohibitio est lata contra loquentes, non contra audientes, & audire non est loqui etiam ex larga significatione vocabuli: ergo. Et ita nostram sententiam me citato tenet Pellizzarius *ubi suprà*,& me citato Zambellus *in Reper. Cas. Conscien. verb. Moniales, numer.24.* & me citato Lezana *in QQ. Regul. tom.4. verb. Moniales, num.20.* cum Vidal *ubi suprà,Inquis.2. num.93.* & Merolla, *num.391.*

Sup. hoc lectissimè in to.7. tr.1. Ref. 1. §. Nec obstat, & in aliis ejus annot.

* Alibi in Resol. quæ hic citsupra §. 6. ad medium.

4 Sed hic obiter ad ornatum materiæ, notanda sunt aliqua. Et Primò contra Lezanam, *ubi suprà*, non contravenire Decreto Sacræ Congregationis,aut Edicto Episcopi aliquem, si loquatur cum Moniali per interpretem. Ita me citato tenet Pellizzarius, *num.215.* & me citato Zambellus,*num.24.* & me citato Januarius, *num.15.* & me citato, Tamburinus, *ubi infra num.4.* & Vidal *num.93. qui num.94.* etiam pùtat non peccare contra prohibitionem loquentem cum Moniali in lingua ab ipsa non intellecta, etiamsi quidam aliàs explicet Moniali sensum verborum, quoniam in hoc casu ille talis loquitur propriè cum Interprete, non cum Moniali: ergò. Confirmatur ex Sanchez *lib.2. mor. cap.10. num.51.* ubi docet, legentem Librum prohibitum, conscriptum tamen lingua sibi omninò ignota non affici pœnis latis contra legentes libros prohibitos; nam cùm tantùm materialiter legat: non datur periculum subversionis; & ideò pro illo casu particulari cessat finis legis prohibentis: ergo hoc idem à pari in casu nostro. Idem docet Merolla, *num. 608.* Pellizzarius, *num.216.* Et idem dicendum videtur de eo, qui de domo posita propè Monasterium loquitur cùm Monialibus, quod me citato concedit Tamburinus *de Jure Abbatissarum, disp.25. quæst.8. num.1.* & me citato Lezana, *ubi suprà*, & me citato Pellizzarius, *num.214.* & me citato Januarius, *num.25.* & alii penes ipsum; quibus adde Vidal *num. 87.* & Pacem Jordanum *in variis. Elucubrat. tom.3. lib.7. tit. 12. num.37.*

Sup. hoc ibidem §. Nota quarto.

Sup. hoc ibidem §. Nota septimo.

5 Nota Secundò contra Merollam: loquentes cum Abbatissa,non contravenire Decreto; & ita docet me citato Lezana, *n. 22.* & me citato Tamburinus, *n.5.* & me citato Joseph de Januario *resol.44. per tot.* qui respondet latè & doctè ad omnia argumenta contrariæ sententiæ quam adduxerat Merolla. Et hanc sententiam me citato tenet etiam Zambellus, *ubi suprà*, & me citato Pellizzarius *n.208.* & Vidal, *n.89.* Unde non est audiendus novissimè Squillante *de Privileg. Episcop.p.1. c.13. nu. 58.* qui me citato auctoritate Patris Megala contrarium videtur docere.

Sup. hoc ibidem §. Nota tertio, & in tom. 7. tr. 1. Ref. 197. §. ult. a lin. 4.

6 Nota Tertiò, prohibitionem contra colloquentes cum Monialibus non afficere scribentes ad illas. Ita me citato tenet Squillante, *ubi suprà num.48.* & Januarius, *resol.46.* qui citat Sanchez,Tamburinum,Merollam, Graffium, & Bonacinam, quibus adde Barbosam *de Potest. Episcop. part.2. alleg.102. num. 78. cum seqq.* licet contrarium asserat Campanili *in Rubr.12. c. 16. num.46.cum seqq.* Pax Jordanus *in Var.Elucubrat.tom.3.lib.7. tit.12. num.60.* & alii.

Sup. hoc in Ref. seq. & lin. 7. circa finem, & tom. eodem Barbosa in hic citato tentum in 10. 3 tr. 1. Resol. 120. in fine.

7 Nota Quartò, quod Episcopi loquentes cum Monialibus non includuntur in Edicto Ordinarii illius loci, vel ex consuetudine, seu præsumpta licentia ipsius Ordinarii, vel quia dum Edictum non ligat proferentem, neque debet ligare æqualem, *ex cap. Cùm inferior, de major. & obedientia, & ex leg. penult.ff. de Arbitr.* & ita me citato tenet Pellizzarius,*num.210.* Januarius *num.15.* & alii penes ipsum. Non tamen assentior Patri Vidal, qui *ubi suprà* docet, non solùm Episcopos, sed etiam Canoni-

Sup. hoc supra in Resol. 84. §. Nota quinto,in fine.

Canonicos Ecclesiæ Cathedralis, posse ad Monasteria Monialium accedere, & cum ipsis colloqui: hoc enim est prorsus negandum, ut patet ex praxi quotidiana.

Sup. hoc ad medium, §. not. præteritam, & in to. 7. tr. 6. Ref. 315. § ult. in principio.

8 Nota Quintò; Peregrinos, & Advenas habentes animum permanendi in aliena Civitate pro minori anni tempore accedendo ad Moniales absque legitima licentia, etiam sine necessitate, neque mortiferè peccare, neque incurrere pœnas specialiter latas in illo loco. Probatur; Peregrini non obligantur servare leges, & statuta locorum, in quibus permanere non intendunt per longum temporis intervallum; quia cùm non sint pars illius Communitatis, quæ est subdita illi Legislatori, neque subiiciuntur ejus Jurisdictioni, neque forum acquirunt; ut constat *ex leg. hæres absens, §. Proinde ff. de Judiciis*, & ita me citato docet Pellizzarius, *n.* 221. Januarius, *resol.* 34. *n.* 24. Et ita hanc sententiam tenet etiam Vidal *n.* 88. qui etiam *n.* 93. extendit ad declarantem Moniali aliquem casum conscientiæ; nam talis locutio habet potiùs speciem sermonis, & exhortationis, quàm propriæ locutionis. Idem docet Januarius *ubi suprà, num.* 17. Et tandem me citato docet Pellizzarius, *n.* 221. quod non possent dici transgressores prohibitionis Episcopi, Pueri, & Puellæ, si ante 14. annum sine licentia accedant ad Moniales cum ipsis colloquantur, tum quia respectu illorum non concurrunt causæ, ex quibus solet induci dicta prohibitio; sicque procedit doctrina, quod *cessante fine legis, cessat lex*; tum quia Ecclesia non solet cogere quemquam suis Censuris ante annos pubertatis, compatiens fragilitati illius ætatis; constat autem quod talis prohibitio solet fieri sub aliqua Censura. Et ita hanc sententiam tenet etiam Tamburinus, *n.* 8. Unde si Puer dubitat, an ætas sit completa post factam diligentiam, potest tuta conscientia loqui, quia possessio non stat pro statuto, sed pro ætate. Et ita tenet Januarius, *n.* 25. Merolla, *n.* 620. Pelizzarius, *n.* 221. Et plura ex his à me alibi notata, iterum adnotare, volui, ut illa magis auctoritate Doctorum firmarem: cautè tamen, & maturè procedant Regulares; nam in foro exteriori ab Episcopis supradicta difficulter admittenda esse puto; ideò videant quid faciant.

Sup. hoc in to. 7. tr. 1. Ref. 818 in principio, &c.

Sup. his supra in Ref. 84. § Nota quintò, in principio.

Alibi in omnibus Ref. præteritorum annotationum hujus Ref.

RESOL. LXXXVIII.

An colloquentes cum conversis Monialibus incidant in censuras latas ab Episcopo; vel si sint Regulares in pœnas Sixti V. & Sacræ Congregationis?

Et an loquentes cum Monialibus signis, aut nutibus, vel per intermediam personam, aut per scriptum peccent, & incurrant pœnas? Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. Ref. 53. aliàs 51.

§. 1. NEgativam sententiam docet novissimè Marcus Vidal *in Arca Theolog. Mor. de Monialibus, Inquis.* 2. *nu.* 91. ubi sic ait: Addo Secundò, non incurrere pœnas, neque mortaliter peccare loquentem cum Monialibus Conversis: nam, ut asserit Tuschus *lit. M. verb. Moniales, concl.* 333. Conversæ non sunt veræ Moniales, quamvis Professionem emittant, differunt etiam in multis, nempè nomine, exercitio, & in multis locis non servant rigorosè Clausuram, non habent vocem, non tenentur ad divinas preces, & multas differentias congerit Federicus de Senis, *cons.* 213. Afflict. Franc. Abb. hæc ille: ergo. Ita Vidal.

2 Sed ego affirmativæ sententiæ adhæreo, quam etiam novissimè tenet doctus, & amicissimus Joseph de Januario *de Casibus reserv. ref.* 34. *n.* 48. sic asserens: Nota duodecimò, quod nomine Monialium, veniunt etiam Conversæ inservientes Monialibus, *can. Ut lex.* 27. *q.* 1. *cap. Non dubium de sentent. Excomm.* tenentur enim istæ observare Clausuram sicut & cæteræ Moniales Choristæ, &c. ut rectè observat Grassius *lib.* 2. *de Casibus c.* 5. *n.* 40. Sicut nomine Monialium veniunt etiam Monasteria Sororum, ut ex consuetudine optima legum interprete habetur.

Sup. hoc sup. Ref. 84. § Nota secundò, in principio.

3 Sed si aliquis hic obiter quærat, an loquentes cum Monialibus signis, ac nutibus peccent, & incurrant pœnas? Respondeo affirmativè. Et ita docet Baucius *de Casibus reserv. Eccles. Neapolit. cas.* 4. *pe. tot.* 2. *fol.* 20. & me citato etiam Januarius, *ubi suprà, n.* 49. ubi sic asserit: Nota quod qui loquitur cum Monialibus per nutus, & signa, incidit in casum nostrum: Nam verè explicat suos internos affectus, ad quos explicandos est instituta loquela. Quod verò hæc explicatio fiat per verba vel alia signa hoc idem significantia parum refert. Sicut si Monialis haberet linguam Turcicam, & loquens polleret eadem lingua si loquela Turcica colloqueretur, verè incideret in casum nostrum. Sic quando loquuntur per signa, quibus ipsi soli se intelligunt, verè loquuntur cum verè explicent affectus internos. Secus verò dicendum est, si quis loquatur per intermediam personam; nam tunc etsi verè explicaret suos internos affectus, explicaret alteri, & ex hoc Moniali, quod non est prohibitum; sicut si per scriptum quis suos affectus internos explicaret, non incideret in casum nostrum. Ita ille. Unde contra Patrem Pellizzarium *de Monialibus, c.* 5. *sect.* 5. *num.* 215. apparet, me consequenter loquutum fuisse in loco ab ipso adducto.

Sup. hoc medium § not. præteritæ. & in alia Ref. ... & per scriptum ... Ref. præterito, § Nota ...

RESOL. LXXXIX.

An qui habet licentiam indefinitam colloquendi cum Monialibus, possit sæpius cum illis loqui?

Idem est dicendum de licentia ingrediendi clausuram Monialium, data licentia indefinita.

Et an, quando quis habuit licentiam colloquendi cum Monialibus, & antequam ea utatur, Prælatus concedit licentiam generalem cuilibet colloquendi cum Monialibus tali die, iste possit colloqui bis in eodem die?

Et cursim deducitur facultatem concessam Episcopo testandi non esse restringendam ad primam vicem. Ex p. 10, tr. 14. & Misc. 4. Ref. 56. aliàs 54.

§. 1. DIctam licentiam extingui in prima colloquutione docet Merolla, *to.* 1. *disp.* 1. *c.* 2. *diffic.* 6. *n.* 629. Primò, quia hæc colloquendi facultas, est quasi dispensatio quædam in lege, ac proindè tanquam odiosa restringenda est. Secundò, quia sermo simpliciter prolatus; maximè in odiosis, intelligitur in prima vice, *leg. Boves, §. hoc sermone, ff. de verb. significat.* Et idem dicendum est de licentia ingrediendi Clausuram Monialium data indefinitè, quia militat eadem ratio. Et hanc opinionem tenent Jason, *leg. Duobus reis §. qui, n.* 75. *ff. de Jurejur. & in leg. Si quis mihi bona §. Jussum, num.* 28. *ff. de acquir. hæred.* Sborzius *de Offic. Vicar. l.* 2. *q.* 210. Grassius, *cons.* 21. *de sentent. excommun. n.* 28. *to.* 1. Mastrillus *decis.* 97. Riccius *collect. decis. p.* 3. *collect.* 587. & alii.

Sup. hoc sup. in Ref. 84. § Nota decimo, ad medium, vers. Et si ...

1 Sed his non obstantibus, satis probabile esse puto talem licentiam non extingui, nisi revocetur; & ideò qui illam sic obtinuit posse loqui cum Monialibus toties quoties. Et hanc sententiam novissimè docet Joseph. de Januario, *de Casib. reser. ref.* 28. *per totam*; quia sermo definitus æquivalet universali *arg. leg. cum inter veteres vers. Maximè Cod. de Fideicomm. liber.* gloss. *in c. ut circa: verb. Aliorum de elect. in* 6. Covarruvias *l.* 1. *variar. c.* 13. *n.* 8. qui videndus est Sanchez, *de Matrimonio lib.* 3. *disp.* 44. *nu.* 2. *pag.* 310. *circa medium vers. Confirmatur, &c.* sed licentia in casu nostro fuit indefinita: ergo æquivalet universali, & consequenter idem est dicere, Vade, loquere, ac loquere, toties quoties volueris.

3 Ad argumenta superiùs adducta respondet Januarius *loc. c.* qui etiam *n.* 6. contra Merollam etiam firmat, quod quando quis habuit licentiam colloquendi cum Monialibus, & antequam ea utatur, Prælatus concedit licentiam generalem cuilibet colloquendi tali die: si iste talis colloquitur ex licentia generali, potest iterum colloqui, utendo sua licentia speciali. Et ratio est quia talis licentia, non est dispensatio legis, sed est ipsissima lex: nam hoc tantùm lex præcipit, nempè loqui cum licentia. Addo, cùm hoc sit favor, & adhuc eo usus non sit, non revocatur per gratiam generalem omnibus concessam, *argum. leg. in commodato, §. sicut ff. commodat. & c.* 1. *de commodat.* aliter enim non esset melioris conditionis hic talis, qui reciperet gratiam specialem, quàm qui nullam habuit gratiam: & gratia à Principe concessa potiùs noceret huic, & nihil operaretur respectu hujus, quod non est dicendum. Quod verùm puto, etiam si licentia sit addicta eodem die, quo viget licentia generalis, poterit enim eodem die bis loqui; quicquid in contrarium dicat Merolla. Ego ut dixi hanc sententiam puto probabilem, & confirmatur ex doctrina Sacræ Rotæ, quam adducit, & sequitur Riccius *in Praxi, tom.* 3. *resol.* 386. *nu.* 2. nempè, facultatem concessam Episcopo testandi, non esse restringendam ad primam vicem; quicquid in contrarium asserat Covarruvias, & alii.

Quoad hoc in tom. 7. tr. ... Ref. 91 Quo est pro Cardinalibus ...

RESOL. XC.

An Greg. XIII. excommunicationem incurrant ingredientes Monasteria Monialium non prætextu licentiarum, sed absque ulla prorsus licentia, etiam ad malum finem?

Et an lex quantumcumque pœnalis extendatur ex ratione identitatis ad casum similem? Ex part. 2. tr. 16. & Misc. 2. Ref. 30. aliàs 32.

§. 1. AFfirmativam sententiam amplexus est Navarr. *in manuali, c.* 27. *n.* 50. Quaranta *in summ. Bullarii, vers. Monasteria Monialium*, Azor. *p.* 1. *l.* 13. *c.* 8. *q. ult.* Beja *p.* 1. *cas.* 30. Villagut *de usur. q.* 35. *n. ult.* & novissimè Flavius Cherubinus *in compen. Bullarii, to.* 2. *constit.* 28. *Greg. XIII. schol.* 1. Homobon. *in exam. Eccl. p.* 1. *tr.* 5. *c.* 9. *q.* 60. Aloysius Riccius *in praxi, to.* 1. *ref.* 544. *n.* 4. Filliuc. *to.* 1. *tr.* 15. *c.* 5. *n.* 119. Raynerius *in Catalogo censurarum, cap.* 9. *excommun.* 15.

Sup. hoc infra in to. 9. Resol. 99. § ult. post medium, & in tom. 3. tr. 3. Resol. 6. §. Septimo.

2 Probatur primò, nam, ut ait Navarrus, & Villagut, ita declaravit Pius V. & Gregorius XIII. Secundò, quia lex, quantumcumque pœnalis, extenditur ex rationis identitate ad casum similem, ut probat Lambertin. *de jurepatron. l.* 2. *p.* 1. *qu.* 10. *art.* 4. Gomez *var. l.* 1. *c.* 5. *n.* 12. Molina Jurisconsultus *de primog. Hispan. l.* 1. *c.* 5. *n.* 10. Guttier. *qq. canon. l.* 1. *c.* 10. *n.* 3. *& cons.* 50. *n.* 8. Rolland. à Valle *cons.* 27. *n.* 48. *vol.* 1. & alii. Et ita, ait Beja *ubi suprà*, receptum est in tota Italia.

Sup. hoc in §. not. præterita in principio, & infra in § ult. hujus Ref. ad ... Ref. ... & in aliis etiam primo not. & etiam secundo, tertio

3 Sed

3 Sed contrariam sententiam probabiliorem esse judico, quam tuetur, & docet Sanch. *in sum. to. 2. l. 16. n. 78.* qui citat Suarez, Zerolam, Philiarchum, Sayrum, & Rodriquez, quibus ego addo Mirandam *in manuali pral. tr. de Monialibus, qu. 2. art. 10. concl. 1.* Megal. *in 3. p. l. 4. c. 3. q. 2. n. 11.* Barbosam *de potest. Episc. p. 3. alleg. 102. n. 37.* Hier. Cāpanil. *in diver. jur. can. rub. 12. c. 16. n. 24.* Ratio est, quia cùm excommunicatio sit pœnalis, non est amplianda, sed potiùs restringenda, nec extendenda ad alium casum, etiamsi ei sit similis, aut etiam major ratio. Et cùm hæc Bulla sit valde rigida, & contineat gravissimas pœnas, non est extendenda ad casum in illa minimè comprehensum, solùm igitur incurrunt in excommunicationem fulminatam in dicta Bulla, admittentes, & ingredientes prætextu licentiarum, non autem qui admittunt & ingrediuntur sine licentia, etiam si ingrediantur, & admittantur ad malum finem.

Sup. hoc sup. in §. 1. hujus Ref. & in aliis ejus not.

4 Ad primum argumentum contrariæ sententiæ respondetur, de illis Pontificiis responsionibus non constare autenthicè. Ad secundum respondetur, non esse certum, legem pœnalem extendendam esse quoad pœnam in ea contentam ad casum non expressum, etiamsi in illo eadem inveniatur ratio, imò oppositum est verius, & omninò tenendum. Ita docent Barbosa *de potest. Episcop. p. 3. alleg. 101. n. 82.* Anton. *c. fin. n. 58. de consuet.* Castrus *l. 1. de leg. pæn. c. 7. doc. 3.* Sanch. *de matrim. to. 2. l. 10. disp. 4. n. 3.* & alii communiter. Unde etiam pro confirmanda nostra sententia, Cajetanum *ver. excomm. in principio, & in cap. 47.* & glossam communiter receptam *in Clem. 1. de consangu. & affin.* pro quo etiam fecit Decret. *in c. quicumque, de sent. excomm.*

RESOL. XCI.

An ingredientes Monialium Monasteria cum licentia, si finito Ministerio multo spatio ibi morentur ob malum finem, non solùm peccent, mortaliter, sed etiam incurrant excommunicationem latam à Greg. XIII.

Et an in supra dicto motu proprio, & prohibitione Concilii Tridentini sess. 25. c. 5. de Regular. comprehendantur Reges, Regina, & Cardinales?

Et an Religiosi habentes privilegium absolvendi à casibus Summo Pontifici reservatis possint absolvere ab hac excommunicatione?

Et an infantes nondum doli capaces possint in Monasteria Monialium admitti, nec sint inclusi in prohibitione Greg. XIII. & Concilii Tridentini?

Et notatur, quod Confessarius potest intrare clausuram Monialium, non solùm quando Regula confiteri pracipit, sed etiam quoties infirma dixerit se indigere Sacramento Pœnitentia; vel Pralatus in aliquo casu electionis Abbatissa, seu Priorissa? Ex p. 3. tr. 2. Ref. 67.

Sup. hoc in Rel. seq. &c.

§. 1. AFfirmativè respondet Bonacina *de clausura to. 1. par. 4. punct. 4. n. 22.* & novissimè Merolla *in disp. Theolog. moral. to. 1. disp. 1. diffic. 7. n. 498.* ex quo fit ab hac excommunicatione non posse absolvere Religiosos habentes privilegium absolvendi à casibus Summo Pontifici reservatis, quia hic casus excipitur à Clem. VIII. in quodam Decreto. Nam in illo reperitur violatio clausuræ. Hæc opinio est probabilis.

Sup. hoc in to. 9. tr. 1. Ref. 273 . . . mè, sed respondi in §. Sed . . . violatores. Sed lege ibi antea §. Verùm non desinam, & si placet, vide etiam à princip. & non . . .

2 Sed ego contrariam sententiam non minùs probabilem, & tutam in praxi existimo, & ideò illam tenet Sanch. *in sum. tom. 2. l. 6. c. 16. n. 69.* quia sic ingrediens non ingreditur absque licentia, contra quem Summus Pontifex excommunicationem tulit, & hanc sententiam tenet etiam Zerola *in praxi ver. Moniales, ad 8. quæsitum*, ubi asserit, non incurrere censuras ex causa justa, & legitima licentia ingredientem, si cum Moniali intra Monasterium fornicetur.

3 Ad argumentum verò, quòd pro affirmativa sententia adducit Merolla, nempè motum Gregorii XIII. non esse odiosum, sed favorabilem, respondeo, quod contrarium asserunt Doctores, & novissimè inter illos Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. resol. 26. n. 18.* & ideò non videtur extendendus. Unde puto cum Suarez *tom. 4. de Religion. lib. 1. c. 7. n. 5.* Sanch. *l. 6. c. 16. n. 3. & c. 77. n. 3.* & aliis, quod sub prædicto motu proprio Greg. XIII. & prohibitione Concilii Tridentini *sess. 15. c. 5. de Reg.* non comprehenduntur Reges, Reginæ & Cardinales; licet contrarium asserat Merolla *ubi suprà disp. 3. num. 470.* Constitutio enim pœnalis non comprehendit personas supradictas tam insignes.

Sup. hoc pro Cardinalibus in tom. 9. tr. 3. Ref. 90.

4 Notandum est hic obiter primò, quod Confessarius potest intrare clausuram, non solùm quando Regula confiteri præcipit, sed etiam quoties infirma dixerit se indigere Sacramento Pœnitentiæ, & ita ex Rodriquez notat Portel. *in dub. regul. ver. clausura Monialium, n. 9.* & post illum Villalobos *in summ. tom. 2. tr. 35. diffic. 47. n. 4.*

5 Nota etiam secundo cum ipso Villalobos *diffic. 46. nu. 12.* (que no es causa bastante el hazer la eleccion de Abadessa, ò Priora, para que el Obispo, ò Prelado entre en el Monasterio, que esto se puede hazer por la parte de afuera, recibiendo los votos à la craticula, conforme al Concilio Tridentino *sess. 25. c. 7. de Reg.* Mas estenderse esto hablando regularmente, porque, si se diesse caso en que las monias estuviessen inquietas, y huviesse sospecha de soborno, fuerza, ò otra causa justa por donde sentendiesse, que no se haria canonicamente la elecion, si no entrassen alla à tomar los votos, se podria hazer, porque esta es causa necessaria, y tal podria ser el alboroto que fuesse necessario entrar seys, ò ocho frayles.) Ita ille, & ego.

6 Nota tertiò contra Naldum *in sum. ver. clausura, n. 3.* Ugolinum *de potest. Episc. c. 21. §. 3. n. 3.* Comitolum *l. 6. q. 22.* Fuscum *de visit. l. 2. c. 18. n. 25.* quod infantes nondum doli capaces, possunt in Monasteria Monialium admitti, nec esse inclusos sub prohibitione Greg. XIII. & Concil. Trident. *ubi suprà*. Et ita tenet Joan. de la Cruz *de statu Relig. l. 1. c. 5. dub. 2. concl. 3.* Granado *in 1. 2. D. Thom. controv. 7. tr. 3. p. 1. disp. 6. sect. 5.* Suarez *de Relig. to. 2. l. 6. c. 16. n. 4.* & alii, quos ad satietatem adducit, & sequitur Merolla *ubi suprà*, quibus ego addo Hieronymum Rodriq. *in compen. qq. Regul. resol. 26. n. 7.*

Sup. hoc in tom. 9. tr. 7. Ref. sup. §. 1. post medium vers. Quod condemnatur, & inf. ad confirmationem.

RESOL. XCII.

An intrantes cum licentia Monasteria Monialium, si finito negotio ibi notabiliter commorentur, incidant in censura? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 90.

§. 1. IN partem affirmativam videtur inclinare Naldus *in sum. ver. Monialis, n. 15.* ubi ait: Monialium clausuram cum debita Superioris licentia ad inserviendum Monialibus in opere necessario ingressus, si ibidem opere jam expleto ad quod fuerat admissus, notabiliter commoretur, fortè non videtur immunis ab excommunicatione violatæ clausuræ. Ita ille.

Sup. hoc in Ref. . . . & lege etiam . . . ad . . . in tom. 7. tr. . . Ref. 244 §. . . & in Ref. sup. §. ult. ad medium.

2 Sed non reticeam adversùs illum negativam sententiam docere Aloysium Bariolam *in Aphor. litt. M. ver. Moniales*, §. 8. ubi ita asserit: Monialium Monasteria intrantes cùm licentia finito negotio, cujus causa sunt ingressi, si curiositate ducti aliò divertant, nec peccant, nec censuras contrahunt, licèt oppositum sentire videatur Naldus. Ita Bariola *loc. cit.*

RESOL. XCIII.

An licentia ingrediendi Monasteria Monialium debeat esse in scriptis etiam quoad forum conscientia? Ex p. 3. tr. 2. Ref. 129.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 1 R. . . lege doctrinam . . . Ref. & §. ejus . . . §. ult. . . . Quoad hoc . . . in Ref. . . . lege §. . . . pro Collocutione cum Monialibus.

§. 1. DE hoc casu novissimè interrogatus fui à Gregorio Pollaccho, viro quidem docto, & amicissimo, qui Venetiis moratur. Prima opinio affirmat, & ita docet Suar. *de Relig. to. 4. l. 1. c. 10. n. 15.* Sanch. *in sum. to. 2. l. 6. c. 16. n. 30.* & alii; unde asserunt esse peccatum mortale ingredi Monasteria Monialium cum licentia Superioris oretenus concessa, & hoc ex Concilio Tridentino *sess. 25. de Regul. c. 5.* ibi, *sine Episcopo, aut Superioris licentia in scriptis obtenta*.

2 Verùm non desunt DD. negativam sententiam tenentes, ut Homobonus de Bonis *tr. de casibus reserv. p. 2. cap. 5.* & Petrus Belluchiut *in praxi Theol. mor. p. 2. q. 9. n. 162.* ubi sic ait. Licèt licentia ad ingrediendum septa Monasterii per decretum Concilii Trident. in scriptis obtenta requiratur; hoc quoad forum exterius intelligitur, nam in interiori animæ foro, in quo veritas attenditur, sufficit ut consensus naturalis requisitus interveniat. Ita, ille, qui citat Innocentium, Abbatem, & Felinum.

3 Notandum est tamen; quòd etiam stando in prima opinione licentia in scriptis non requiritur semper in casibus ordinariis, puta quoad Medicos, Chirurgos, carpentarios, cœmentarios, & alios similes operarios, quorum opera passi indigent Moniales, sed pro his licet Abbatissis dare licentiam, ex præscripta interpretativa voluntate Superioris, vel ad majorem cautelam Superior hanc generalem facultatem potest in scriptis committere Abbatissis, vel Monialium Confessariis pro similibus casibus. Et ita ex multis docet Hieronymus Rodriq. *in compend. qq. Regul. ref. 26. n. 8.* & Villalobos *in sum. to. 2. tr. 35. difsic. 46. n. 4.* & nota etiam contra Grassium *in dec. p. 1. l. 4. c. 23. n. 6.* & alios, quòd licentia data ad concedendam facultatem ingrediendi Monasteria non debet necessariò esse in scriptis, sed sufficit, ut sit oretenus concessa; nam Concilium loquitur de licentia ingrediendi tantùm, non autem de licentia ad concedendam facultatem ingrediendi.

RESOL. XCIV.

An cessante excommunicatione Papali cesset etiam Episcopalis? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 70.

§. 1. NEgativè videtur respondendum per ea, quæ adducit Grassius *decis. aur. p. 1. l. 1. c. 13. n. 62.* ubi sic ait: Annotandum est quòd si Summus Pontifex soper aliquo incidenti excommunicationem ferat, & super eodem Episcopus alia excommunicatione subsequatur; si Summus Pontifex suam excommunicationem abstulerit, legitima causa superveniente, non censetur de jure Episcopalis excommunicatio sublata, quia quando sunt duo impedimenta, uno sublato alterum non tollitur, arg. *c. ex tuarum, de auth. & usu pall. si domus, ff. de servit. urb. prad.*

prad. unde non poterit de jure quilibet Sacerdos proprius absolvere. Ita Grassius. Et post illum docet etiam Aloysius Bariola *in Aphor. liter. E. verb. excommun. §. 13.* Sed ibi observat contrarium in praxi servari, ut etiam observat Ragucius *in Lucerna Parochorum tit. de Absolutione, q. 143. n. 2.* & ideò Naldus *in summ. verb. Episcopus, n. 8.* sic ait. Episcopali censura concurrente cum Papali, id est, quòd idem peccatum censuræ subdatur per Papam & Episcopum, tunc si Papalis tollitur, usu communi interpretari dicitur, ut etiam Episcopalis reservatio sublata censeatur. Ita ille, & ego.

RESOL. XCV.

An Episcopi possint excommunicare Inquisitores, & è contra Inquisitores Episcopos? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 51.

Sup. hoc infra in tr. ... Ref. 11. & in tom. 2. tra. ... 91. §. ... per totum, & ... medium.

§. 1. CAsus est practicabilis, & accidit in hoc Regno annis non multis elapsis. Aliqui negant, affirmant alii, ut observat Trimarch. *de Confess. sollicit. disp. 8. sect. 3. nu. 37.* Sed Megalius negativæ sententiæ adhæret *in 3. l. 1. c. 3. q. 2. n. 43.* ubi sic ait: Nec Episcopi ab Inquisitoribus ligari censuris possunt, cùm sit ipsis Inquisitoribus generaliter prohibitum ne contra Episcopos procedant, *c. Inquisitores, de hæret. in 6.* Nec ipse Episcopus hanc jurisdictionem habet contra ipsos Inquisitores, cùm sint Officiales Summi Pontificis, qui censuris ligari non possunt, ut *in d. Extravag. cùm Matthæus.* Ita ille. Verùm Didacus Cantera *in qq. Crimin. c. 1. de hæret. n. 65.* testatur Inquisitorem Conquensem excommunicasse Episcopum ejusdem civitatis.

RESOL. XCVI.

An contra incendiarios sit lata aliqua censura?

Et an sufficiat, ut dicta denunciatio fiat Edicto generali, vel an ab Episcopo sint excommunicandi, & si postea denuncientur, tunc talis excommunicatio sit Papæ reservata?

Et difficultas adhuc superest, an Episcopi teneantur sub aliqua pœna contra incendiarios excommunicationem ferre? Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 19.

§. 1. QUicquid afferat Bonacina *de censur. to. 3. disp. 2. qu. 3. punct. 43. n. 1.* ego cum communi sententia Doctorum existimo, nullam esse in jure latam excommunicationem ipso facto contra incendiarios. Ita docent Eminentissimi Cardinales Cajetanus, & Toletus, ille *in summ. c. 22.* hic *l. 1. c. 35. n. 5.* cum Navarro *in Man. c. 27. n. 74.* Suarez *de censur. disp. 22. s. 4. n. 15.* Filliucio *tom. 1 tr. 15. c. 2. qu. 5. n. 52.* Avila *de censur. par. 2. c. 7. disp. 1. dub. 9.* Gambarupta *de cas. reser. c. 6. n. 4.* Emmanuel Sà *verb. Excomm. Papæ reserv. v. 7.* Sayro *de censur. lib. 3. c. 29. n. 8.* Megala *tom. 4. lib. 4. c. 6. n. 7.* Homobono *de consultat. cas. conscien. vol. 1 part. 1. resp. 53.* Leone *de cens. recollect. 4. verb. Incendiarii:* & ex jurisconsultis hoc etiam observavit Barberius *in Viatorio Iuris, part. 1. rubr. 22. nu. 6.*

2 Dicendum est itaque, incendiarios nullam ipso facto excommunicationem incurrere, sed esse quidem ab Episcopis excommunicandos: & si postea denuncientur, tunc talis excommunicatio erit Papæ reservata, ut patet ex cap. *Tua nos de sentent. excommun.* Et hic casus, ut bene observat Coninch. *de disp. 13. dub. 5. n. 37.* in quo aliquis potest ligare, & non solvere. Quod etiam notant omnes DD. *superiùs* citati, dicta verò denunciatio an sufficiat fieri edicto generali, discrepant Doctores: nam affirmat Suarez *ubi suprà, n. 18.* Bonacina *n. 6.* & Filliucius *n. 53.* Sed negat Megala *n. 10.* Sayrus *num. 12.* Et hanc sententiam esse magis communem testatur nominatim contra Suarez, Pater Turrianus *de censur. lib. 3. disp. 30. dub. 2.* & Thesaurus *in Praxi de pœnis, part. 2. verb. Incendiarii cap. 1.* Itaque secundùm sententiam horum Doctorum, ut excommunicatio contra incendiarios lata, sit Papæ reservata, non sufficit, latam esse per edictum generale, sed facienda est ab Episcopo expressis nominibus incendiariorum.

3 Verùm difficultas est, an Episcopi teneantur sub aliqua pœna contra incendiarios excommunicationem ferre? Et affirmativè respondeo, sub pœna suspensionis per annum à pontificalibus, ut patet ex cap. *Pessimam. 23. q. 8.* Nec valet dicere, cum Patre Thesauro *in Praxi de pœnis, part. 2. verb. Incendiarii, cap. 2.* dictam suspensionem non esse usu receptam nam nominatim contra ipsum insurgit Pater Leone *de cens. recollect. 6. verb. Episcopus, n. 359.* cui adde Castrum Palaum *tom. 6. disp. 4. punct. 10. §. 5. n. 11.* & Bonacinam *de censur. tom. 3. disp. 3. q. 5. punct. 9.* asserentes quidem, pœnitentiam *in dict. cap. Pessimam*, contra incendiarios impositam serviendi Jerosolymis, vel in Hispania, non esse receptam: sed hoc minimè asserunt de suspensione contra Episcopos latam, si incendiarios non excommunicent. Quod etiam patet ex aliis Doctoribus, qui de hac suspensione mentionem faciunt, ut est Filliucius *tom. 1. tr. 27. cap. 8. n. 159.* Sayrus *de censur. lib. 4. cap. 12. n. 44.* Barbosa *de potestate Episcop. part. 3. allegat. 11. n. 24.* Honorius *in Compend. Iur. can. lib. 5. tit. 17. n. 9. & 10.* Machadus *de perf. Confess. tom. 1. l. 1. p. 3. tr. 11. docum. 6. n. 22.* Bassæus *in Floribus Theolog. verb. Suspensio, 4. n. 57.* Megala *tom. 4. lib. 5. c. 4. q. 5. n. 8.* Præmulos *in Catalogo Suspensionum, c. 1. n. 19. in fin. Man. Clericorum.* Non est igitur admittenda opinio Patris Thesauri.

RESOL. XCVII.

An episcopus possit excommunicare subditum committentem delictum in Monasterio Regularium existente in sua Diœcesi?

Et an Religiosi ubique terrarum possint aliàs Superioribus ligari censuris sive annexis statuto perpetuo, sive præcepto? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 66.

§. 1. REspondent aliqui, quòd licèt qui commisit delictum juxta proprii Episcopi Diœcesim, in loco tamen exempto, non possit ab Episcopo excommunicari, quia locus extra Diœcesim, & locus exemptus intra illam, æquiparantur, quantum ad hoc, quod est non posse Episcopum in eo jurisdictionem exercere, ut habetur *in c. cùm Episcopus de officio ordinarii in 6. c. 1. de privileg. eodem c. luminoso 18. q. 2. in Clemen. Archiepiscopo, de privilegiis.* Nomine autem loci exempti intelligendum est oppidum, aut Parochia, quæ sunt alterius jurisdictionis Ecclesiasticæ, nec satis est quòd exemptus sit præcisè ratione personarum, ut sunt Monasteria Religiosorum, quia subditi Episcopi, qui intra ea Episcopi statuta violarent, revera censuram incurrerent, quia locus ille exemptus non est nisi præcisè quantùm ad Religiosorum personas, & ita docet Cornelio *in 3. p. tr. 5. de cens. in gen. disp. 6. dub. 2.* Naldus *in summ. verb. exemptio, n. 5.* & novissime Gordonus *in summ. to. 2. l. 7. q. 2. c. 3. §. 3. n. 35.* Unde Hurtado *de cens. in comm. diffic. 8. n. 33.* sic ait: Nomine loci exempti quoad hunc effectum intelligitur locus exemptus ratione sui, ut sunt Abbatiæ aliquæ, & prioratus aliqui, & non intelliguntur Monasteria Religiosorum, ut contra Henriquez & Avilam docent Suarez *disp. 5. sect. 4.* & Ægidius *disp. 13. dub. 7.* quia locus Monasterii non est exemptus, sed tantùm Religiosi ipsi, qui non ratione loci, sed ratione sui sunt subditi suis Prælatis Religiosis, sicut filii parentibus, & uxor marito, & ideò ubique terrarum possunt à suis Superioribus ligari censuris, sive annexis statuto perpetuo, sive præcepto, ut advertit Ægidius *n. 64.* quod intelligimus censuris annexis statuto totius Religionis & præcepto Generalis; quoad Provincialem verò, & Superiores immediatos domorum, standum est legibus & consuetudini Religionum. Ita Hurtado.

Sup. hoc lege Resol. 1. not. seq. per totum, & alias eius primum not.

Sup. hoc sup. in Ref. 80. §. Sed ego, paulò post initium, & §. ultim. ad medium, & infr. in Ref. 90 §. Dico, in fin. & in Ref. 101 §. ultim. & in tom. 2. tr. 9. Ref. 91 §. penult. & ultim.

Quod hoc in Ref. seq. §. ult. circa medium, à versic. Et tandem, & vers. Cum igitur.

2 Sed contrariam sententiam ego teneo, quam præter Henriquez & Avilam, tenet etiam Marcellus Vulpe *in praxi fori Eccles. c. 1. n. 32.* & novissimè ex Societate JESU Theophylus Raynaud. *in tr. de monit. p. 1. c. 1. q. 9.* ubi sic ait. Hoc aliqui restringunt ad locum plenè exemptum, quia ajunt esse, non Monasteria & Ecclesias Regularium exemptorum, sed oppida exempta, aut parœcias quasdam à jurisdictione Episcoporum subductas. Non video tamen quam disparitatem afferre possint quæ ad rem faciat, aut cur domos exemptas potiùs, quàm oppida, aut parœcias velint esse diversæ, & deterioris conditionis hac in parte. Similiterque non video cur Ancharanus *in cap. ut animarum, de constit. in 6.* subscribente, ut videtur, S. Antonino *part. 3. tit. 24. cap. 75. §. 1.* id quod diximus restringi voluerit ad locum exemptum, cujus Prælatus ex forma privilegii habeat in eo loco jurisdictionem Episcopalem, hoc, inquam, non video quanto jure dicatur. Nam quomodolibet se habeat Prælatus loci exempti (quod ad rem præsentem non videtur pertinere) dummodò locus ipse plenè exemptus sit à jurisdictione illius Episcopi, intra cujus diœcesim materialiter clauditur, militat semper eadem ratio, ut qui in eo delinquit, non ligetur talis Episcopi monitorio. Quare eodem planè modo philosophandum videtur de monitorio lato ob culpam in loco exempto admissam, quicumque demum is locus sit & quomodocumque se habeat ejus Prælatus, ac de monitorio lato ob culpam admissam extra Diœcesim materialiter sumptam. Hæc omnia Raynaudus, unde hanc sententiam tutò in praxi sequi poterimus.

RESOL. XCVIII.

An Episcopus possit citare subditum suum existentem in aliena Diœcesi?

Et an Episcopus possit jurisdictionem contentiosam exercere extra Diœcesim, quando causa cognitio non vertitur, & effectus confertur in suam Diœcesim?

Et negatur posse Episcopum sententiam excommunicationis ferre contra subditum suum, existentem tamen in alieno territorio, etiam pro delicto commisso in suo territorio.

Et quid dicendum est, quando adsit privilegium, vel per consuetudinem, an possit in alieno territorio suo subditos citare, & in eos jurisdictionem exercere.

Et an Prælati Regulares respectu suorum subditorum Regularium censeantur habere totum mundum pro territorio, ita ut possint exercere jurisdictionem, & capere suos subditos in quocumque territorio sint, etiam non implorato brachio judicis sæcularis, vel Episcopi?

Et

Et an hoc locum habeat, ubi Prælati Regulares jurisdictionem cum territorio habeant? Ex p.3. tr.9. Resol.34.

§. 1. AFfirmativa sententia suaderi potest. Primò, ex doctrina Bartoli *in l. 1. §. 1. num. 3. ff. de requirendis reis*, Cyni, Pauli Castrensis, Angeli, Alexandri, & aliorum penes Carlevalium *to. 1. de judiciis, l. 1. tit. 1. disp. 2. n. 20.* asserentium, quod quando duo territoria subsunt uni Superiori, tunc unius judex potest citare in territorio alterius, quia in tali casu Princeps Superiori, nempè Summo Pontifici, ergo videtur, ut in terminis observat Sigismundus Scaccia *de judiciis, &c. l. 1. c. 43. n. 4.* quòd unus Episcopus potest citare subditum in Diœcesi alterius Episcopi.

2 Secundò, & hoc est validissimum argumentum, citatio non est actus judicialis, ergo potest ab Episcopo exerceri in aliena Diœcesi Ita ex Jurisconsultis docet Abbas *in c. licèt, n. 41. de foro compet.* Bossius *tit. de citatione, n. 20.* Chokier *de Jurisd. p. 4. q. 109. n. 10.* Ancharanus *in c. cum contingat, n. 41. de foro compet.* & ex Theologis Paulus Layman *in Theolog. moral. l. 1. tr. 4. cap. 4. n. 7.* ubi sic ait. Si subditus ratione domicilii commisso delicto fugiat, etiam absens per nuntium, vel literas potest citari, isque comparere debet, & si contumax sit, excommunicari poterit, cujus rei rationem dat Abbas, quia citatio decernitur in proprio territorio ipsius judicis, licèt nuntius exequatur extra territoriū, sed illa executio nuntii judicialis nō est. Ita Laymā ex Abbate. Unde Tuschus *litera I. concl. 546. n. 5.* teste Giurba *cons. 32. n. 7.* dixit, quòd citatio sine causæ cognitione, ut est in casu nostro, voluntariæ jurisdictionis censeri potest, quæ licet Episcopis in aliena Diœcesi, ut tradit *gloss. 2. in l. fin. ff. de jurisdict. omn. judic.* & *ibi* Jason, & Orosius. Confirmatur supradictum argumentum ex illa celebri doctrina, quam docet Gonzalez *in regul. 8. Cancellar. gloss. 62. n. 11.* & post illum Gratianus *in discept. forens. tom. 2. c. 127. n. 8.* & novissimè Barbosa *de potestate Episcopi, part. 2. allegat. 6. n. 11.* nempè posse Episcopum jurisdictionem contentiosam exercere extra suam Diœcesim, quando causæ cognitio non vertitur: & effectus confertur in suam Diœcesim. Unde Ugolinus *de censuris cap. 27. tab. 1. §. 1. n. 4.* docuit Episcopum, ubi causæ cognitio non adhibetur, ac pro tribunali non sedetur, ac propterea alienum territorium non læditur extra Diœcesim posse jurisdictionem exercere. Sed hoc accidit in casu nostro, ubi nulla adest cognitio causæ in alieno territorio, & effectus dictæ citationis confertur in Diœcesim Episcopi citantis, ergo, &c.

3 Et tandem tertiò probatur hæc opinio ex verbis textus *in c. Romana, §. contrahentes, de foro compet. in 6.* ibi: *Si eorum auctoritate citati*, quibus apertè significatur judicem posse sibi subditum ratione contractus citare in alieno territorio auctoritate propria, & sine interventu judicis territorii.

4 Verùm his non obstantibus puto negativæ adhærendum esse sententiæ, quia Episcopus non potest exercere jurisdictionem in aliena Diœcesi, *ex c. fin. de const. c. Episcopum 9. qu. 2. ex. l. fin. ff. de jure omn. judic. ex Clementina 1. de foro compet.* & *ibi* Glossa, nam quoad jurisdictionem contentiosam pro privata persona habetur Episcopus extra suam Diœcesim, *ex l. 2. de offic. Pro cons.* & *ex l. fin. de offic. Prat.* jurisdictio enim cohæret territorio, *l. fin.* & *ibi* Bartolus *C. ubi, & apud quos*.

5 Hoc supposito sic argumento, Episcopus non potest exercere jurisdictionem in alieno territorio: sed citare aliquem inconsulto Episcopo territorii, est exercere jurisdictionem: ergo. Probo minorem, quia, ut doctè observat ex Theologis Petrus Corneio *in 3. p. D. Th. tr. 5. de cens. in gener. disp. 6. dub. 2. §. dico quintò*, citatio est actus judicialis, sive consideretur quatenus pronunciatur à judice in proprio territorio, sive quatenus in alieno territorio intimatur à Nuntio, quia tam pronunciatio mandati, quàm ejus promulgatio & intimatio ad actum judicialem pertinent, unde asserunt Jurisconsulti, quòd citatio est fundamentum judicii, & Giurba ex variis juribus & Doctoribus *in cons. 89. n. 22.* probat citationem esse actum & usum jurisdictionis, & habetur *in l. cum Clericus, & l. omnes, C. de Episc. & Cler.* Hinc Summ. Pontifex *in Clementina pastoralis, de sent. & re judic.* determinat judicem non posse aliquem citare in alieno territorio. Et ita nostram sententiam præter Cornejum *ubi suprà* tenent ex Theologis Societatis JESU, Avila *de censuris p. 2. c. 3. disp. 2. dub. 2. concl. 3. & 4.* Hurtadus *de cens. in communi diff. 8.* Megalius *in 3. p. l. 1. c. 3. n. 94.* Idem etiam docet Covarr. *pract. qu. c. 10. n. 7.* Petr. Barbos. *in l. hæres absens, §. 1. ff. de judic. n. 84.* ubi cum Aretino dicit hanc sententiam esse communem inter Canonistas, quam sequitur Rebuff. *in rub. de literis requisitoriis à n. 4. & seq.* & alii Doctores *infrà citandi*, & quos citat ad satietatem Carlevalius *ubi suprà, n. 28.* quibus ego addo Novarium *de gravaminibus vasallorum to. 1. gravam. 285. n. 3.* & Riccium *p. 2. decis. 28. n. 11.*

6 Nec valet dicere quòd subditus excommunicari potest à proprio Episcopo pro crimine intra territorium commisso, ergo etiam potest à proprio Episcopo pro eodem delicto citari, & moneri judicialiter; quia non videtur major ratio unius, quàm alterius, imò majus videtur excommunicari, quàm citari. Secundò censura est invalida, nisi præcedat aliqua specialis juris monitio & citatio, ergo vel non potest Episcopus excommunicare subditum extra proprium territorium existentem pro delicto in proprio territorio commisso, si non potest eum citare ibi, & monere, vel si potest excommunicare, potest citare.

7 Respondetur, quòd ingeniorum phœnix Basilius Pontius *de matrim. lib. 5. cap. 7. §. 2. num. 20.* negat posse Episcopum sententiam excommunicationis ferre contra subditum suum, existentem tamen in alio territorio, etiam pro delicto comisso in suo territorio. Vel meliùs respondetur, negando consequentiam cum Petro Cornejo *ubi suprà*, est enim dispar ratio inter excommunicationem, & citationem, quia excommunicatio exequitur sine strepitu judiciali, & sine actu corporali intra aliam Diœcesim exercito, cùm secum trahat effectum suum: secus verò citatio judicialis.

8 Ad secundam verò probationem respondet idem Cornejo, subditum qui post delictum commissum malitiosè fugit extra territorium suum, dolosè impedire ne à proprio Episcopo in sua propria persona citetur, & moneatur: cùm autem dolus & fraus nemini patrocinentur, satis est quòd in propria subditi domus, quam intra territorium habet, aut in loco publico ejusdem territorii citetur, & in eo censura proferatur & promulgetur. Igitur ex supradictis remanet satis firmata opinio negativa, nempè non posse Episcopum citare subditum suum in alieno territorio existentem: quam opinionem esse in praxi & usu receptam, testantur Doctores citati, quibus adde Julium Clarum *l. 5. q. 31. n. 19.* Follerium *in praxi crim. p. 1. secunda part. rubr. vel eos verbaliter citari*. Scacciam *de judic. l. 1. c. 40. n. 6.* Covarruviam, & Barbosam & alios *ubi suprà*.

9 Restat modò respondere ad argumenta contrariæ sententiæ, & ad doctrinam Bartoli, in qua fundatur, primum argumentum, dico non subsistere, quia *in l. 1. §. Præsides, ff. de requirendis reis*, statuitur ut judices loci delicti mittant litteras ad Magistratus locorum, ubi rei consistunt ad eos citandos, cùm tamen eo tempore imperio Romano subjectæ essent omnes Provinciæ Orbis in quibus illud jus civile vigebat. Et *in §. si quis vero comprehensorum, in Auth. ut nulli judicum, collat. 9.* ex quo desumpta est Auth. *si verò criminis, Cod. ad leg. Jul. de adult.* requiritur epistola publica missa ad judicem loci ubi reus degit, id est, literæ deprecatoriæ, seu rogatoriæ, ut reus citetur, & tamen, ut est dictum, eo tempore Provinciæ uno superiori, videlicet Imperatori Romano, subditæ erant. Ex quibus labefactatur opinio Bartoli, quæ licet de jure esset vera, quod modicus negamus cum DD. suprà citatis, tamen in usu & practica nostra negativa sententia observatur, ut testantur in specie Jul. Clarus & Sigismundus Scaccia *locis cit.* quibus addendus Carlevalius *de judiciis, lib. 1. tit. 1. disp. 2. qu. 1.* Adde quòd Avila *de cens. p. 2. c. 3. disp. 3. dubi 2. concl. 4.* licèt sequatur opinionem Bartoli, docet tamen procedere, quando territoria sunt subjecta eidem Episcopo secus autem si Diœceses sint distinctæ, nam in tali casu docet Episcopum non posse citare suum subditum in aliena Diœcesi existentem.

10 Ad secundum Argumentum patet responsio ex dictis, ubi satis firmatum est citationem in verò jurisdictionis exercitio versari, & esse actum judicialem, ut præter DD. citatos docet etiam Correa *de immunitat. Eccles. 2. p. 2. n. 27.* unde licet Episcopus ea quæ sunt jurisdictionis voluntariæ, possit extra suum territorium exercere, ut docet Gratianus, *in discept. forens. to. 2. c. 127. n. 1.* tamen salit hæc doctrina in casibus, in quibus ad voluntariam exercendam jurisdictionem necesse est alterius citatio, ut ex Alexand. *cons. 67. n. 8. volum. 1.* & Petra *de potestat. Principis, c. 32. n. 39. & 40.* & tradunt Giurba. *cons. 52. n. 27.* Unde doctrina adducta in argumento ex Gratiano non potest applicari in casu nostro, nam idem Gratianus, *ibidem num. 10. & 12.* docet citationem dari non posse in aliena Diœcesi, sine illius Episcopi licentia, unde non est admittenda sententia Layman, & aliorum.

11. Ad tertium respondeo cum Barbosa, *in l. hæres absens, §. 1. ff. de judic. n. 91.* & alii, quod authoritate judicis contractus videtur facta citatio, quando mediantibus literis deprecatoriis ea fit per illum judicem, in cujus territorium citandus degit, quoniam videtur jussu requirentis facta prædicta citatio; ex *l. à Divo Pio, §. 1. ff. de re judicata*, unde textus ille *in dict. c. Romana*, non pugnat cum nostra doctrina. Adde quòd dictus textus loquitur, quando citatio efficitur ratione contractus, tunc enim potest fieri de uno Episcopatu ad alterum: secus est de citatione ratione personæ, quoniam citatio, quæ fit ratione contractus, non afficit immediatè personam, sed rem, scilicet ejus bona: at verò citatio ratione delicti immediatè afficit personam. Ita Avila *de cens. p. 2. c. 3. disp. 2. dub. 2. concl. 4.* Sed mihi magis placet responsio Barbosæ, quam sequitur novissimè Carlevallius, *de judiciis l. 1. tit. 1. disp. 2. q. 1. n. 30.*

12 Notandum est tamen, quod supradicta sententia à nobis tam rationibus, quàm Doctorum auctoritate fulta, nempè judicem & Episcopum non posse citare suum subditum in alieno territorio existentem, limitatur à DD. variis modis, & præ-

ter

ter alios primò limitatur, nisi adsit privilegium in contrarium. Vide Tassonum *in pragm. de Antifate var. 3. observ. 4. n. 209.* Novarrium, *de gravaminibus vasallorum, tom. 1, gravam. 285. n. 14.* Abbatem *in c. cùm contingat, de foro compet. num. 3.* Cochier, *de jurisd. p. 4. q. 109. n. 12.* & alios. Secundò limitatur, nisi quis per consuetudinem in alieno territorio posset subditos suos citare, & in eos jurisdictionem exercere: nam si alterius jurisdictio præscribitur, multò magis, ut propriam quis in alieno territorio exerceat, consuetudine, præscriptioneque acquirere potest. Ita Ugolinus, *de cens. c. 27. tab. 1. §. 1. n. 5.* Surdus, *cons. 465. n. 6.* Gratianus, *in discept. fo. 2. c. 127. num. 12.* & alii. Et tandem tertiò limitatur quoad Abbates, Guardianos, Præpositos, Priores, Provinciales & Generales Regularium: hi enim circa suos subditos possunt exercere jurisdictionem in quocumque territorio sint, quia Prælati Regularium habent immediatè jurisdictionem in personas Religiosorum, ideòque etiam Episcopi jurisdictio finitur certis locorum limitibus; illorum autem jurisdictio nullis finitur locis; certis personis, quæ ubicumque sint, eodem modo iis subjectæ sunt, & eodem modo ab iis exerceri possunt. Cùm igitur Prælati Regulares nullum habeant territorium, ac proinde usus jurisdictionis quam habent, non est alligatus certo territorio, sequitur quòd ea possunt uti in alieno, ex *l. cai jurisdictio, ff. de jurisd. omn. jud.* ut etiam de judice arbitro habetur *in l. si cum dies, ff. de arbitris, §. arbiter.* Igitur Prælati Regulares respectu suorum subditorum Regularium censentur habere totum mundum pro territorio. Unde Petrus Cornejo, *ubi suprà*, docet posse Prælatum Regularem capere subditum suum, etiam non implorato brachio judicis sæcularis, vel Episcopi. Vide etiam docentem hæc omnia Villalobos, *in summ. tom. 1. tr. 16. diffic. 56. n. 6.* Sayrum, *de cens. lib. 1. c. 14. n. 6.* Conich. *de Sacr. disp. 13. dub. 7. n. 64.* Cord. *in summ. to. 1. l. 9. c. 3. q. 2. §. 3. n. 32. & 38.* Præpositum *in 3. p. D. Thom. q. 1. de censuris in communi dub. 5. n. 28.* Ugolinum, *de cens. c. 27. tab. 1. §. 1. n. 6.* qui tamen notat hæc locum non habere, ubi Prælati Regulares jurisdictionem cum territorio haberent.

Quod hoc vide in Resol. præterita prope finem §. 3.

RESOL. XCIX.

An subditi incurrant excommunicationem latam per statutum in Diœcesi, si contra illud agant extra Diœcesim, vel intra Diœcesim: in loco exempto existentes?
Sed major difficultas est, quando censura lata est per sententiam.
Et quid est dicendum, si delictum subditi perpetratur in Diœcesi; an, in tali casu possit illum excommunicare, etiamsi extra Diœcesim commoretur?
Et an pro delicto extra territorium commisso, si ad suam Diœcesim redeat, possit Episcopus subditum punire?
Et infertur, quod non potest Episcopus præcipere Clerico peregrinaturo sub pœna suspensionis, ne ludat, nec arma prohibita ferat, nec dicat Sacrum, & similia in aliena Diœcesi? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Res. 74.

Sup. hoc in tribus Resol. seqq. & in alio vers. earum principio annotationum.

§. 1. RESpondeo negativè, subditus enim non incurrit excommunicationem latam per statutum propriæ diœcesis, si contra illud agat extra diœcesim, vel intra diœcesim, in loco exempto existens; ut hic Panormi est Ecclesia sancti Cataldi. Et ita docet Covarruvias, *in c. Alma, p. 1. §. 10. n. 12.* & alii communiter *ex cap. 2. de const. in 6. & ex l. ult. ff. de jurisdict. omnium judicum.*

Sup. hoc in Res. seq. §. 1. post medium, vers. Ubi asseris, & in ejus omnibus.

2 Sed major difficultas est, quando censura lata est per sententiam, affirmant Suarez, *de cens. disp. 5. sect. 5. n. 9.* Layman, *in Theol. mor. lib. 1. tr. 5. p. 1. c. 4. n. 7.* Ugolinus, *de cens. tab. 1. cap. 9. §. 3. n. 4.* & alii. Et ratio est, quia statutum dirigitur ad territorium, & ideò neminem ligat extra illud, præceptum verò, & sententia immediatè tendit ad personas subjectas, ideò illas ligat quocumque vadant.

3 Verùm mihi contraria sententia probabilis etiam videtur, quam tuentur Avila *de cens. part. 2. c. 3. disput. 2. dub. 5.* Coninch. *de Sacram. disput. 13. dub. 7. concl. 6. num. 1.* Henriquez, *l. 13. c. 26. n. 1.* Sayrus, *de cens. l. 5. c. 6. n. 40. ex l. ult. ff. de jurisdict. omnium judicum.*

4 Dico igitur Episcopum non posse excommunicare etiam per sententiam suum subditum existentem extra suam diœcesim, nisi in ea aliqua ratione delinquat, quantumcumque extra eam delinquat, quia Episcopi jurisdictio non extenditur extra suam diœcesim, *ex cap. 2. de const. in 6.* Hinc contra DD. citatos non potest Episcopus præcipere clerico peregrinaturo sob pœna suspensionis, ne ludat, ne arma prohibita ferat, ne dicat sacrum, vel ut singulis hebdomadibus sacrificet, &c. nisi fortè quatenus ob justam causam posset ei præcipere, ne diœcesim egrederetur, & tunc quidem non peccaret propriè dicendo sacrum, ludendo, &c. sed egrediendo diœcesim. Et hæc doctrina procedit etiam, ut benè observat Coninch. *ubi suprà num. 63.* quando subditus delinquit in loco exempto, etsi intra diœcesim sit. Excipienda tamen sunt ex mente Suarez, *de censuris disp. 5. sect. 4. num. 5.* Monasteria Regularium, aut similia loca, quæ non sunt per se exempta, sed tantùm ratione personarum inhabitantium; sed adversùs Suarez, tenet Bonac. *de cens. disp. 8. q. 1. punct. 15. num. 8.* quem sequi videtur novissimè Paulus Squillante *de privil. Cler. c. 2. dub. 6. n. 68.*

Sup. hoc infra in Resol. 101 §. Verùm in fine, & in Resol. 103 §. ult. à lin. 8.

Sup. hoc suprà in Resol. 88 §. Sed ego paulò post initium, & in Resol. 97. ...

5 Notandum est tamen, quòd omnia supradicta procedunt, quando delictum subditi perpetratur extra diœcesim; secus autem si illud commiserit in diœcesi, nam in tali casu potest Episcopus illum excommunicare, etiamsi extra diœcesim commoretur. Non reticeam tamen, attende Lector, contrariam sententiam docere Basilium Pontium, *de matr. lib. 5. cap. 7. §. 2. num. 20.* ubi sic ait: Ex eodem principio colligo contra nonnullos, Episcopum non posse sententiam excommunicationis ferre contra subditum suum; existentem tamen in alio territorio: id quod etiam docuit Gabriel *in 4. dist. 18. quæst. 2. concl. 2.* Ita Pontius, qui tamen putat pro delicto extra territorium commisso, si ad suam diœcesim redeat posse Episcopum subditum punire.

Sup. hoc infra in Resol. 100 §. Notandum secundo, & etiam §. Notandum tertio, & in alio §. ejus annot.

RESOL. C.

An delinquentes extra territorium possint ligari lege, & statuto?
Et quæ differentia inveniatur inter excommunicationem latam per sententiam, & per modum statuti?
Et an quis contrahat censuram homicidio, & stupro impositam, si existens in suo territorio occideret existentem in alieno, vel si decepit in territorio virginem, & extraxit à territorio, & in alieno violavit? Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. Res. 78.

§. 1. NEgativam sententiam alibi docui, & communiter docent Doctores *ex c. ut animarum, de const. in 6.* verùm in gratiam curiosorum non desinam hic apponere sententiam affirmativam Ferdinandi de Castro Palao, *in opere morali to. 1. tr. 3. disp. 1. punct. 24. §. 5. num. 21.* ubi ex pluribus rationibus probat esse satis probabile, posse ligari lege, & statuto delinquentes in alieno territorio, atque adeò posse sub excommunicatione ipso facto incurrenda, prohiberi subditis, ubicumque existant furtum, homicidium, adulterium, & quamlibet aliam actionem prohibitione dignam: lege illum, & non pigebit: vide etiam Salas, *de legibus, disp. 14. sect. 7. n. 90.* & Basilium Pontium, *de matr. l. 5. c. 7. §. 2. n. 19.* ubi asserit se nullam differentiam invenire in excommunicatione lata per sententiam, vel per modum statuti, sed delinquentes extra territorium per sententiam, & generale præceptum subduntur, verbi gratia, excommunicationibus, ut tradit Suarez, *in 3. p. to. 5. disp. 5. sect. 5.* Bonacina, *de cens. disp. 1. q. 1. punct. 11. n. 11.* & alii, communiter. Ergo subduntur etiam per legem, & statutum, cæteras rationes videbis apud Castrum, *loc. cit.*

Alibi in Resol. præterita, & in duabus seqq. & in alio vers. earum annotationum.

Sup. hoc in Resol. præterita §. Sed & in Resol. seq. §. Notandum est & in Resol. 1. post seq. §. 1. ad medium.

2 Notandum est tamen hic obiter, te non contrahere censuram homicidio, & stupro impositam, si existens in tuo territorio occideres existentem in alieno, vel si decepisti in territorio virginem & extraxisti à territorio & in alieno violasti; quia censura non est imposita ob inchoationem delicti, sed ob ejus consummationem, at consummatio est extra territorium; ergo, &c. Et ita contra Ugolinum, *de cens. tab. 1. c. 9. §. 3. in fin.* docet Suarez, *de cens. to. 5. disp. 4. n. 8. & 9. & de legib. l. 3. c. 32. n. 5. & 6.* Salas *de legib. disp. 14. sect. 5. n. 71.* & aliis.

Sup. hoc infra in Res. 102 §. Sed obiter & latè in Resol. seq.

RESOL. CI.

An Episcopus possit excommunicare subditum existentem in alieno territorio, quando censura est annexa præcepto sive generali, sive speciali?
Et an si censura lata sit per modum sententiæ sive particularis, sive generalis, liget proprios subditos extra proprium territorium peccantes?
Et quid, si censura sit pro crimine, vel ratione delicti commissi in proprio territorio, & Episcopatu? Ex p. 5. tr. 9. Res. 32.

§. 1. AFfirmativè respondet Suarez, *disp. 5. de cens. sect. 5.* & Sayrus, *l. 1. c. 7.* quia præceptum & censura ei annexa non tam respiciunt territorium, seu locum jurisdictionis; sed personam subditam; ergo obligat subditos, & censura ei annexa eos afficit ubique.

Sup. hoc in duabus præcedentibus R. & in Res. seq. & cum eodem Henriq. & Avila citatis in §. 2. hujus R. item §. 2. Resol. 98. §. ult. ad lin. 6 & vers. Ita ...

2 Verùm ex Henriquez & Coninch. Hurtadus, *de cens. in commun. diffic. 8. n. 34.* contrarium docet, quia jurisdictio Episcopi non extenditur ultra suum territorium, ut satis significat Pontifex *in d. c. 2.* dum reddens rationem, ob quam qui extra territorium Episcopi furantur, non ligentur statuto Episcopi excommunicantis fures, ait, quia extra territorium jus dicenti non paretur impunè; ubi per *jus dicere* non intelligit ferre statutum, seu legem, quia ferè idem esset, non potest ferre statutum, quia non potest illud ferre, sed idem est ac uti jurisdictione, ac proinde Episcopus tantùm habet jurisdictionem in personas ratione territorii, quando in eo habent domicilium, aut quasi domicilium. Unde utramque sententiam probabilem esse existimo cum Præpos. *in 3. p. q. 1. de cens. in comm. dub. 5. n. 31.* vide etiam Avilam *p. 2. c. 3. disp. 2. dub. 2. concl. 1.* & me ipsum *in 3. p. tr. 5. res. 21. & tr. 6 res. 78.*

3 Notandum est tamen hic primò, si censura lata sit per modum

dum

Quæ hic sunt præcedentes Ref. Et sum. contenta in hoc §. Notandum est in Ref. 1 nec 2. hujus Ref. §. Sed major ... in Ref. 1. §. 2. ad medium vers. ubi ... & in Ref. 3 § 1. ad medium.

dum sententiæ sive particularis, sive generalis, ligat proprios subditos, etiam extra proprium territorium peccantes, probatur quia censura lata per modum sententiæ pro futuris culpis abstrahit à territorio, & solùm respicit ipsas subditorum personas, ergo ubicumque existant, eas ligat; nec obstat diversitas territorii, cùm ut hæc censura incurratur, nulla exterior vis necessaria sit, ut dictum est. Unde si non propter bonum territorii directè, sed propter bonum ipsius subditi, vel aliarum personarum Episcopus præcipiat sub censura alicui particulari subdito, aut omnibus generaliter ut jejunent, v. g. sexta feria, aut ab exercitio alicujus operis abstineant, revera censuram incurrent, quamvis extra territorium delinquant & in hoc differunt censura lata à jure & ab homine: secus autem dicendum est si excommunicatio feratur pro culpa jam commissa, nam doctrina superiùs adducta intelligitur de censura lata pro culpis futuris evitandis:

Aug. hoc sup. in Ref. 99 §. Dico, & §. ult. ad lin. 5.

4 Nota secundò, posse Episcopum ferre censuram in subditum existentem in alieno territorio pro crimine, quod in proprio territorio commisit. Ita Sotus *loc. cit.* & omnes communiter. Probatur tum ex usu, tum etiam, quia aliàs Ecclesiastica Episcoporum potestas facilè contemneretur, & esset in cujusvis potestate se ab eorum jurisdictione eximere, quantum ad delictorum punitionem, & se immediatè subjicere soli Papæ, quod probatur, quia ille, qui Salmanticæ furtum commisit, & statim ad Pinciam confugit, non potest excommunicari ab Episcopo Pinciæ, cujus subditus non est, nec ab Episcopo Salmanticæ ubi peccavit, quia jam extra territorium ejus est, ergo nullibi potest pro tali delicto puniri Ecclesiastica censura, nisi tantùm à solo Papa.

Sup. hoc in Resol. seq. §. Non est, & hæc etiam pp. ... prosequitur.

5 Nota tertiò subditum existentem in alieno Episcopatu, posse ligari censuris à suo Episcopo ratione delicti commissi in proprio Episcopatu, ut si habens curam animarum non resideat quia est absens & existens in alieno Episcopatu, quia tunc omissio residentiæ fit in proprio Episcopatu, aut si quis furtum fecit in proprio Episcopatu, & in alieno existens non satisfacit. Quia ratione delicti sortitur quis forum, ut dicitur *in cap. ult. de foro competenti*. Unde in dictis casibus existens in alieno Episcopatu incurret censuram annexam statuto, aut præcepto sive generali, sive speciali notificato, (sive ante egressum à suo Episcopatu, sive post ex consensu Episcopi loci, in quo est, qui requisitus consentire debet, quia aliter Episcopus habet jus ratione delicti) quia ex una parte statuto, aut præcepto notificato censura, quæ ei annectitur, executione mandatur absque actu aliquo judiciali faciendo in alieno territorio, quia in eo invalidè fieret absque consensu Episcopi illius territorii, quamvis injustè negato, & ex altera parte, ratione delicti commissi in proprio Episcopatu manet in alieno territorio subditus suo Episcopo. Et hæc omnia docet Cornejo *in p. 3. tr. 5. de cens. in gen. disp. 6. dub.* 2. & Hurtado *de cens. in com. diffic.* 8. & de his etiam infrà redibit sermo.

RESOL. CII.

An subditus Episcopi in alieno territorio ligetur censuris annexis præcepto sive generali, sive speciali sui Episcopi?

Et quid si censura sit pro crimine, vel ratione delicti commissi in proprio Episcopatu?

Et an si delictum sit inchoatum in proprio territorio, & consummatum in alieno, subditus incurrat censuram statuti generalis, sive Episcopi?

Et si aliquis committat aliquod delictum loco exempto intra proprium territorium Episcopi, an Episcopus possit eum censura ligare? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 37.

Sup. hoc in Resolutionibus ant. seq.

§. 1. Affirmativam sententiam docet Suar. *de cens. disp. 5. sect. 5.* Sayrus *de cens. l. 8. c. 7.* & alii, quia superior potest suum subditum etiam extra teritorium dirigere, atque adeò superior per præcepta intendit eum dirigere ubicumque sit, num præceptum respiciat personas. Unde hanc sententiam tenet etiam Petrus Cornejo *in 3. p. D. Tho. tr. 5. de censur. in genere, disp. 6. dub. 2. §. Dico septimò*, ubi sic ait: Si censura lata sit per modum sententiæ sive particularis sive generalis, ligat proprios subditos, etiam extra proprium territorium peccantes, quia censura lata per modum sententiæ pro futuris culpis abstrahit à territorio, & solùm respicit ipsas subditorum personas. Ergo ubicumque existant, eos ligat. Nec obstat diversitas territorii, cùm hæc censura ut incurratur, nulla exterior vis necessaria sit: unde si non propter bonum territorii directè, sed propter bonum ipsius subditi, vel aliarum personarum Episcopus præcipiat sub censura alicui particulari subdito, aut omnibus generaliter, ut jejunent. v. g. sexta feria, aut ab exercitio alicujus operis se abstineant, revera censuram incurrent, quamvia extra territorium delinquant, & in hoc differunt censura lata à jure, & ab homine. Ita Cornejo.

Sup. hoc sup. in Ref. 99. §. Sed major, & in Ref. 120. §. 1 ad medium vers. Ubi ... & in R. 121. § Notandum est, & in alio vers. ... in annot. 1. hujus ult. R.

2 Verùm opinio negativa probabilis etiam mihi videtur, quam docet Joann. Præpositus *in 3. p. q. 1. de cens. in gen. dub. 5. n.* 31. & Hurtado *de cens. in gen. diffic. 8, n.* 34. ubi citat Henriquez & Coninch, quia peccatum inferioris physicè, & moraliter in

tali casu consummatur in alieno territorio, ubi non paretur impunè jus dicenti, juxta *c. ut animarum de constit. in* 6. id est, delinquens ex eo pœnam non patitur. Hinc infertur me olim probabiliter respondisse, quòd si Episcopus prohibeat Sacerdotibus sub pœna suspensionis, ne in aliena Diœcesi celebrent, illam non incurrere celebrando.

3 Non est tamen negandum cum Hurtado *ubi suprà*, & aliis subditum existentem in alieno territorio posse ligari censuris à suo Episcopo ratione delicti commissi in proprio Episcopatu, ut habens curam animarum non resideat; quia est absens, & existens in alieno Episcopatu, quia in tali casu omissio residentiæ fit in proprio Episcopatu, aut si quis furtum fecit in proprio Episcopatu, & in alieno existens non satisfecit. Unde ego olim dixi cum Avila *de cens. p. 2. c. 2. disp. 2. concl. 3.* quòd si Episcopus præcipiat sub excommunicatione, ut omnes Clerici subditi veniant ad Synodum, Clerici subditi, licèt existant in alieno territorio, ligantur quod etiam docet Præpositus *l. c. nu.* 26. & Villalobos *in summ. to. 1. tr. 16. diffic. 16. n. 9.*

Sup. hoc sup. in Ref. 99. Dico, in lin. 6. & in alio §. ... Et ... in hoc § non est, in Resol. præcedenti §. Nota tertiò, & lege etiam §. Nota secundò, & §§ ejus not.

Sup. hoc in R. seq. & sup. in Ref. 160 § ult.

4 Sed obiter attingam hic pulchrum dubium, an si delictum inchoatum sit in proprio territorio, & consummatum in alieno, subditus incurrat censuram statuti generalis sui Episcopi? Negativè respondet Petr. Cornejo *ubi suprà, in 3. p. tr. 5. de cens. in genere, disp. 6. dub. 2.* ubi citat Suarez. Unde asserit, quod si stuprum, v. g. sit prohibitum in hac Diœcesi sub excommunicatione, & quis raperet Virginem, & eam extra territorium portaret, & ibi violaret eam, non incurreret censuram, quamvis per tactus, oscula, & raptum intra territorium inchoaret stuprum. Et ratio est, quia hæc censura lata est absolutè contrat stupratores, & non contra quomodocumque stuprum inchoantes: ergo quousque stuprum consummatum sit, incurri non debet; sed in hoc casu consummans stuprum est extra territorium, ubi non ligatur per statutum. Ergo. Quod confirmatur, quia si feratur censura contra homicidas in Ecclesia, ille, qui intra Ecclesiam existens sagittam projiceret, qua hominem extra Ecclesiam existentem occideret, revera non incurreret censuram illam, etiamsi homicidium fuerit intra Ecclesiam inchoatum. Hæc Cornejo. Nec adversùs hanc doctrinam facit Villalob. *in summ. to. 1. tr. 16. diffic. 16. n. 4.* ubi sic ait. (Si el peccado comencò dentro del territorio, y se acabò fuera del, quedaria ligado con la censura, como si heriò algun en el territorio, y murio, quando estava fuera dellò si le mandaron que no sacasse la mercaderia del territorio) Ita ille, & ante illum Sayrus *de cens. l. 1. c. 6. n. 41.* & alii. Non, inquam, adversantur sententiæ negativæ ista exempla, nam concedit Cornejus probabilius esse homicidam illum incurrere censuram in supradicto casu, quia quamvis homicidium consummatum sit extra territorium, quantum ad ultimum ejus effectum, qui est mors: tamen tota actio exterior à qua provenit; scilicet vulnus lethale, causata fuit intra territorium ratione cujus dici potest, homicidium fuisse intra territorium consummatum, quantum ad totam actionem, ex qua mors sequuta fuit, cui favet, quòd iste homicida non possit conveniri pro homicidio in alio territorio, ubi mors fuit sequuta, cùm in eo nullum delictum commiserit, ex quo sequitur quòd accusari debeat in proprio territorio, non solùm ratione vulneris illati, sed etiam homicidii. Ad alium casum respondet etiam idem Cornejo delictum illud deferendi triticum extra propriam Diœcesim, quoad actionem, qua defertur, consummari intra propriam Diœcesim, quamvis quantum ad terminum extrinsecum assumatur in aliena.

Sup. hoc in Ref. seq. §. Not.

Sup. hoc in § ... præcedenti.

5 Et tandem nota pro coronide hujus resolutionis, quòd si aliquis aliquod crimen committat in loco exempto intra proprium territorium, priùs Episcopus non potest eum censura ligare, quia talis locus comparatur alieno, quod secundùm aliquos, ut alibi dictum est, intelligitur, si locus sit absolutè exemptus, & non solùm quoad personas. Ita cum Suar. & Goninch docet Hurtado *ubi suprà diffic. 8. n.* 33. Alii verò id absolutè pronunciant, & intelligunt etiam de Monasteriis Regularium. Ita Henriq. *lib. 13. cap. 26. n. 2.* Sà *ver. Excommunicatio n.* 12. Avila *de cens. part. 2. cap. 3. disp. 2. dub. 5.* quorum sententiam probabilem esse satis indicat Præpositus *ubi suprà n.* 27. quia, ait ille, in dictis Monasteriis Episcopus pro Tribunali sedere non potest, & licèt locus exemptus sit de Diœcesi, & territorio Episcopi, tamen locus exemptus, & locus extra territorium equiparantur quoad jurisdictionem, nam locus ille est quidem de territorio Episcopi quantùm ad situm, non autem quantùm ad jurisdictionem. Unde ex his infertur, quod si Episcopus præcipit sub excommunicatione aliquis furetur rem sacram; si subditus ejus furetur calicem in loco exempto, non incurrit, & ideò ex dictis infert Avila, quòd si Episcopus ponat excommunicationem contra ingredientes Monasteria Monialium ad loquendum cum illis, qui ingreditur Monasterium exemptum, non incurret, secus est si ferret excommunicationem contra accedentes ad Monasteria etiam exempta. Nam licèt Monasterium sit exemptum, tamen via, qua pergitur ad illud, non est exempta, & ratio discriminis horum casuum est, quòd in primo excommunicatio non ponitur propter accessum, sed propter peccatum quod committitur intra Monasterium; in secundo ponitur propter accessum ad Monasterium. Igitur olim

Alibi sup. in Ref. 99 §. Dico igitur, & in Resol. 86. Sed ego ... in ... § ultim ad medium, & in alio notationum dict. §. & in Ref. 97. per tot. & in ... Ref. 1. §. ... & ult.

ego

ego probabiliter docui, ſudentes, & cudentes monetam falſam in Monaſteriis Regularium contra prohibitionem Epiſcopi id prohibentis ſub cenſura, illam non incurrere; ſed de his * infrà redibit ſermo.

* Infra in Ref. quæ hic eſt ſupra 83.

R E S O L. CIII.

An ſi delictum inchoatum ſit in proprio territorio, & conſummatum in alieno, tunc ſubditus incurrat cenſuram Statuti generalis ſui Epiſcopi?

Et an Epiſcopus per Statutum poſſit prohibere ſub cenſura, ne Sacerdos ſubditus in aliena Diœceſi celebret, & ſimilia? Ex p. 5. tr. 9. Reſ. 33.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 100. §. ult. & in Reſ. 29. §. Sed obſtat.

§. 1. RESpondeo non incurrere. Ita Suarez *de cenſuris diſput. 5. ſect. 4. n. 7. & ſequent.* Unde ſi ſtuprum, v. g. ſit prohibitum in hac Diœceſi ſub excommunicatione, & quis raperet Virginem, & eam extra territorium portaret, & ibi violaret eam, non incurreret cenſuram, quamvis per tactus, oſcula, & raptum intra territorium inchoaret ſtuprum. Et ratio eſt, quia hæc cenſura lata eſt abſolutè contra ſtupratores, & non contra quomodocumque ſtuprum inchoantes. Ergo quouſque ſtuprum conſummatum ſit, incurri non debet; ſed in hoc caſu conſummans ſtuprum eſt extra territorium ubi non ligatur per ſtatutum, ergo. Confirmatur quia ſi feratur cenſura contra homicidas in Eccleſia, ille qui intra Eccleſiam exiſtens ſagittam projiceret, qua hominem extra Eccleſiam exiſtentem occideret, revera non incurreret cenſuram illam, etiamſi homicidium fuerit intra Eccleſiam inchoatum. Ergo. Vide etiam Gordonum *in ſumm. tom. 2. lib. 7. cap. 2. §. 3. n. 34.* ubi ita ait. Quid ſi cùm delictum inchoatum eſt in proprio territorio, & conſummatum eſt in alieno? ubi in primis adverto, peccatum quoad cenſuras, forumque exteriùs conſummari in actu, & effectu externo prohibito, ut jam putavit in exemplo non reſidentis, quicquid ſit de voluntate mala reſpectu Dei alibi inchoata. Quale in contrahendis cenſuris ſpectandum eſt, ubi dicto modo ſit conſummatum delictum, & quidem ſi delinquens conſummat delictum in alieno territorio, & nullo ex hactenus dictis titulis cenſeatur præſens, ſed planè abſens, ille tunc non contrahet cenſuram annexam huic delicto per ſtatutum proprii Epiſcopi, nec pœnæ huic ſubjicietur. Dixi *quoad cenſuras*, nam quantum ad alias pœnas, vel effectus, recepta ſententia eſt, quando delictum in uno loco inchoatur, & conſummatur in alio, poſſe delinquentem utrobique puniri, ex *l. 1. Cod. ubi de crimine agi oportet*, per illa expreſſa verba, *ubi commiſſa vel inchoata ſunt*. At verò cenſura non ſolet ferri, nec fertur, ut nunc pono, propter inchoatum delictum, eſtque hæc mens legiſlatoris. Ita Gordonus.

Sup. his dotes [illegible] in [illegible] verò [illegible] in eodem §. ante medium uſque in finem dicti §. Et pro diff. [illegible] §. [illegible] aut ne Sacerdos, in fine hujus §. & ſup. in Reſ. 99. §. [illegible], [illegible] in Reſ. 101. §. Verum, in fine.

2 Nec valet dicere quòd ex his ſequuntur duo abſurda. Primum eſt, quod qui alterum lethaliter in propria Diœceſi vulneravit, ubi homicidium eſt prohibitum ſub cenſura, non incurrat illam, ſi vulneratus extra propriam Diœceſim moriatur, quod eſt falſum. Secundum eſt, quod non poſſit Epiſcopus per ſtatutum prohibere ſub cenſura, ne triticum, v. g. extra Diœceſim deferatur, aut ne Sacerdos ſubditus in aliena Diœceſi Miſſam celebret, cum hujuſmodi delicta conſummari non poſſint, niſi extra Diœceſim, ubi talem cenſuram incurrere non poſſunt. Huic objectioni reſpondet Suarez *n. decimo, & undecimo*, negando ſequi illa duo abſurda. Et ad primum dicit probabilius eſſe homicidam illum incurrere cenſuram in eo caſu, quia quamvis homicidium conſummatum ſit extra territorium, quantum ad ultimum ejus effectum, qui eſt mors, tamen tota actio exterior, à qua provenit, ſcilicet vulnus lethale, cauſata fuit intra territorium, ratione cujus dici poteſt homicidium fuiſſe intra territorium conſummatum quantum ad totam actionem, ex qua mors ſequuta fuit, cui favet, quòd iſte homicida non poſſit conveniri pro homicidio in alieno territorio, ubi mors fuit ſequuta, cùm in eo nullum delictum commiſerit, ex quo ſequitur, quod accuſari debeat in proprio territorio, non ſolùm ratione vulneris illati, ſed homicidii. Ad ſecundum inconveniens reſpondet *in n. 11.* delictum illud deferendi triticum extra propriam Diœceſim quoad actionem, qua defertur, conſummari intra propriam Diœceſim, quamvis quantum ad terminum extraordinarium aſſumatur in aliena. Et idem eſt dicendum ad illud de Sacerdote cui, Epiſcopus ſub cenſura prohibuit celebrare extra propriam Diœceſim: nam cùm hæc prohibitio ſit ſuſpenſio quædam perſonalis impoſita Sacerdoti intra proprium territorium pro territorio alieno non incurritur de novo à Sacerdote, quando exiſtit in aliena Diœceſi, ſed eam ſecum defert, aut portare cenſetur, quando à proprio territorio exivit, & hæc omnia præter Suar. docet Cornejo *in 3. part. tract. 5. de cenſ. in gener. diſp. 6. dub. 2.*

R E S O L. CIV.

An Epiſcopus exiſtens extra ſuam Diœceſim poſſit excommunicare ſuum ſubditum, ſi res adeò manifeſta ſit, ut non requirat cognitionem cauſæ? Ex p. 5. tr. 9. Reſ. 35.

§. 1. LIcèt Epiſcopus exiſtens extra proprium territorium non poſſit ſubditos ſuos excommunicare, ex *cap. Epiſcopum 9. quæſt. 2.* juncta gloſſa, quia juriſdictio contentioſa, qualis eſt juriſdictio ad excommunicandum, non poteſt exerceri in alieno territorio, *ex c. novit. de officio delegati*, *& l. 2. de offic. Proconſ.* Tamen Avila *de cenſur. p. 2. c. 3. diſp. 2. dub. 1.* ex Navarr. & Sylveſtro limitat hanc ſententiam, quando crimen eſt adeò clarum, ut non requirat cognitionem cauſæ, & etiam docet Bizozerus, *in ſumm. de excomm. c. 2. n. 2.*

2. Sed adversùs hanc ſententiam inſurgit Joann. Præpoſitus *in 3. part. D. Thom. qu. 1. de cenſuris in communi dub. 5. n. 34.* quia in tali caſu verum eſt, quòd Epiſcopus in alieno territorio non habeat Tribunal, & quantumcumque cauſa ſit clara, ferre cenſuram eſt actus fori contentioſi, quod in aliena Diœceſi exerceri nequit, ex *Clem. unica, de foro compet. in pr.* Unde Epiſcopus quantum ad exercitium juriſdictionis contentioſæ, eſt veluti quidam privatus, poſtquam Diœceſim ſuam eſt egreſſus, & cenſura ab eo ibi lata non ſolùm eſt illicita, ſed etiam nulla & invalida, ut latè oſtendit gloſſa *in c. novit, de offic. Leg. ver. terminos*, & colligitur manifeſtè ex ipſo textu, ubi Pontifex non aliter ſalvat cenſuram interdicti à Legato contra Regem Franciæ latam, quàm ex eo quòd nondum fuerat terminos ſuæ legationis egreſſus; ergo ſi jam extra illos, cenſura illa nulla fuiſſet.

3 Verùm his non obſtantibus ſententiam Avilæ & Navarri tenet noviſſimè Petrus Cornejo, *in 3. p. D. Thom. tr. 5. de cenſ. in genere, diſp. 6. dub. 2. q. 2.* quia cùm cauſæ cognitio neceſſaria non ſit, ceſſat ratio prohibitionis: quod intellige modò monitiones præmittat, & huic ſententiæ favet textus *in c. cùm ſit, §. fin. de appell. & c. evidentia de accuſat. & c. manifeſtat. 2. q. 1.* Unde puto utramque opinionem eſſe probabilem, ſed ego affirmativæ libenter adhæreo.

R E S O L. CV.

An ratione delicti poſſit Epiſcopus excommunicare ſubditum alienum?

Ubi etiam invenies aliud pulchrum dubium videlicet; an ſi Epiſcopus Panormitanus ferat excommunicationem contra ſcientes, quinam fecerit tale furtum, & non manifeſtantes; ſi Petrus verbi gratia, originarius Diœceſis Montis Regalis perveniat ad Civitatem Panormi poſt latam hanc ſententiam & ibi acquirat domicilium & cognoſcat furem, & non manifeſtet, an ligabitur cenſura?

Ex qua infertur, quod cenſura lata ab Epiſcopo per viam ſententiæ generalis non ligat niſi ſubditos ratione perſonæ, & domicilii, non autem eos, qui ſubditi non ſunt, etiamſi intra ejus territorium exiſtant? Ex p. 5. tr. 9. Reſ. 36.

§. 1. RESpondeo affirmativè, dum manet in ſua Diœceſi, vel etiamſi talis alienigena profectus ſit ab ea Diœceſi, antequam ferretur excommunicatio, tamen fuerit præventus citatione, vel ſi ad requiſitionem Epiſcopi ejus territorii, in quo deliquit, citetur à proprio Epiſcopo, ad quod Epiſcopus requiſitus tenetur, ut notant Doctores *in c. fin. de foro comp.* & obſervat in ſpecie ex neotericis Petrus Cornejo, *in 3. p. D. Th. tr. 5. de cenſur. in gen. diſp. 6. dub. 2. q. 3.* Hurtad. *de cenſ. in gen. diſp. 9. n. 36.* & Avila *de cenſur. p. 2. c. 3. diſp. 2. dub. 3. concl. 2.* in tali enim caſu reus tenetur reſpondere, & ſi non faciat, poteſt excommunicari ab Epiſcopo territorii, in quo deliquit. Sup. hoc ſup. in Reſ. 100. [illegible]

2 Sed inſurgit hic practicabile, ac curioſum dubium, nempè an ſi Archiepiſcopus Panormitanus ferat excommunicationem contra ſcientes quiſnam fecerit tale furtum, & non manifeſtantes? Si Petrus, v. g. originarius Diœceſis Montis Realis perveniat ad civitatem Panormi poſt latam hanc ſententiam, & ibi acquirat domicilium, & cognoſcat furem, & non manifeſtet, an ligabitur cenſura? Affirmativam ſententiam tenet Joann. Præpoſitus, *in 3. p. D. Thom. q. 1. de cenſ. in comm. dub. 5. num. 50.* Hurtado, *ubi ſuprà, n. 39.* qui citat Suarez, & Coninc, quia non apparet ratio, propter quam talis non ligetur cenſura, cùm etiam poſt publicationem edicti duret ejus obligatio, & impoſitio pœnæ. Verùm mihi contraria ſententia etiam probabilis videtur, quia ſententia referenda eſt ad tempus, in quo pronunciatur, tunc enim incontinenti ſumit vires adversùs eos, contra quos fertur. Ergo ſolùm habet vim contra eos, qui tunc erant ſubditi. Ex quo inferunt viri docti, quòd licèt tempore, quo profertur hujuſmodi ſententia, ille alienigena exiſtat in civitate Panormi, ſi tamen nondum eſt factus ſubditus ratione perſonæ, quia nondum acquiſivit domicilium, non ligabitur cenſura, quoniam tempore prolationis ſententiæ non erat ſubditus, nec ratione delicti, nec ratione perſonæ. Ita Avila, quem ſequitur Cornejo, *ubi ſuprà*, & Sayrus.

Sup. hoc infra in tr. 2. [illegible] Quamvis [illegible] plene [illegible] Sup. hoc §.

3 Hinc à fortiori dicendum eſt cum ſuprà citatis DD. quòd

cenſu-

cenſura lata ab Epiſcopo per viam ſententiæ generalis non ligat, niſi ſubditos ratione perſonæ & domicilii non autem eos, qui ſubditi non ſunt, etiamſi intra ejus territorium exiſtant: unde qui in alieno Epiſcopatu, ubi furtum prohibitum eſt ſub cenſura, non habet domicilium, non ligatur illa cenſura: & ratio eſt, quia cenſura per modum ſententiæ etiam generalis directè fertur in perſonas ſecundùm ſe, præſcindendo à territorio. Ergo ſolùm ligat eas, quæ ſecundùm ſe ſubditæ ſunt; alienigena non eſt ſubditus, ergo.

R E S O L. CVI.

An peregrini obligentur cenſuris locorum generali ſententia aut ſtatuto decretis?

Et ideò excommunicatio lata contra eos, qui ſciunt aliquod furtum ſeu delictum eſſe commiſſum non ligat tranſeuntes, advenas, & peregrinos. Ex p.3.tr.5.& Miſc.1.Reſ.73.

§.1. AFfirmativè reſpondet gloſſa *in c.à nobis de ſent. excom.* & *ibi* Abbas, *num.*7. Ugolinus, *de conſ.tab.*1.*c.*9.*§.*2.*n.*4.& DD. quos citat, & ſequitur Barboſa, *in collect. tom.* 2. *lib.* 5.*c.*21.*n.*4.& hanc ſententiam docet etiam Suarez, *de conſ. diſp.* 5.*ſect.*5.*n.*12. quando cenſura lata eſt per ſtatutum, quia cùm territorio inhæreat, affici debent etiam peregrini. Et abſolutè hanc ſententiam docet Baſilius Pontius *de matr.lib.*5.*c.*7.*§.*2.*n.*19. ſive excommunicatio ſit lata per modum ſtatuti, ſive per modum ſententiæ.

2. Sed ego contrariam ſententiam teneo ex textu claro *in cap.*1.*nobis, el.*1.*de ſent. excom.* nam poteſtas juriſdictionis tantùm ſe ad ſubditos extendit, ſed ſicut ſententia, & ſtatutum manat à poteſtate juriſdictionis. Ergo ſolùm ligat ſubditos, non autem advenas & peregrinos. Et ita noviſſimè adverſus Suarez, docet Layman. *in Theol.moral.lib.*1.*tr.*5.*p.*1.*cap.*4.*num.*5. unde contra Baſilium, *ubi ſuprà*, excommunicatio lata contra eos, qui ſciunt aliquod furtum ſeu delictum eſſe commiſſum, non ligat tranſeuntes. Ita Coninch *de Sacr. diſp.* 13.*dub.*7.*concl.*5.*n.*60.

R E S O L. CVII.

An Collegium vel communitas poſſit excommunicari?

Et quid dicendum, ſi quilibet ſigillatim excommunicetur, etiamſi omnes ejus Collegii excommunicentur? Ex p.5.tr.9.Reſ. 38.

§.1. AD hoc dubium, quod in praxi ſæpiùs poteſt accidere, ſic reſpõdet Hurtado, *de excomm.diffic.*2.*n.* 7. Quamvis communitas excommunicari non poſſit ab homine ob crimen commune in aliquo uno negotio, poteſt tamen excommunicari excommunicatione juri annexa, & quamvis non poſſit communitas excommunicari ab homine, poſſunt tamen excommunicari plures communitatis ex iis qui aſtiterunt ei negotio etiam ut membra communitatis ob idem commune crimen in aliquo uno negotio, dum non excommunicentur omnes illi, qui in eo negotio aſſiſtentes, & repræſentantes communitatem, illud crimen commiſerunt, quia omnes iſti non poſſunt ut communitatis membra excommunicari ab homine, quamvis aliqui communitatis non aſtiterint ei negotio, poſſunt tamen omnes ut membra communitatis excommunicari ab homine ob diverſa crimina, alii ob unum, & alii ob aliud, & etiam omnes ut particulares perſonæ etiam ob idem commune crimen ab illis, ut à particularibus perſonis commiſſum, quia in dicto cap. tantùm eſt ſermo de excommunicatione ab homine lata contra communitatem ut talem ob peccatũ commune ab ea commiſſum, quia non præſumitur omnes communitatis, qui aſſiſtunt alicui negotio, delinquere eodem commune crimine. Ita Hurtado, & ideò Vaſquez, notat Turrian. *de cenſ.lib.*2.*diſp.*23.*dub.* 2. doctrinam prædictam, ſcilicet non poſſe Collegium, ſeu communitatem excommunicari, intelligendam eſſe, quando unica ſententia excommunicatur Collegium, hoc enim eſt, quod prohibetur *in cap.Romana, de ſent.excomm. in* 6. Si verò quilibet ſigillatim excommunicetur, erit valida excommunicatio, etiamſi omnes ejus Collegii excommunicentur, quia hoc non eſt prohibitum. Ergo ſi cætera adſint, valida erit ſententia. Vide etiam Coninch *de Sacram.diſp.*13.*dub.*6.*n.*48.

R E S O L. CVIII.

An pueri ſtatim poſt uſum rationis teneantur cenſuris, & pœnis?

Et difficultas eſt de cenſuris latis à jure.

Et an puer impubes occidens aliquem incurrat, & contrahat irregularitatem.

Et an pueri, ſi in ea ætate ante uſum rationis decedant, poſſint ſepeliri loco interdicto? Ex p.3.tr.6.& Miſc.2.Reſ.88.

§.1. DE cenſuris ab homine latis, quod pueri non adſtringuntur quouſque ad pubertatem deveniant *ex cap.*1. & *c.referente, de delict.puer.* tradunt Vaſq. *in* 3.*par.tom.*4. *q.*90.*ar.* 2.*dub.*4.*n.*3. Corduba, *in ſumma, q.*60.*dict.*5. Sanchez, *in ſumma,* *to.* 1. *lib.*1.*cap.*12.*n.*7. Sancius *in ſelectis, diſp.*26.*n.* 18. & alii penes ipſo.

2. Sed difficultas eſt de cenſuris latis à jure, & affirmativam ſententiam *ex cap.ſuper eo, c.pueris cap. quamvis de ſent. excomm.* tradunt Ugolinus, *de conſ.*17.§.3.*n.*5. Suarez, *in* 3.*p.tom.* 5.*diſp.*5.*ſect.*1.*n.*19. Azorius, *tom.*1.*lib.*7.*c.*41.*q.*10. Henriq. *lib.*8.*c.* 42.*n.* 8. Sanch. *in ſumma, loc.cit.n.*8. Sancius, *n.*18.& alii.

3. Verùm Caſtrus Palaus, *in opere morali, tom.*1.*tr.* 3. *diſp.* 1. *punct.*24.*§.*2.*n.*9. abſolutè probat, ſolùm ſententiam excommunicationis ipſo jure latam ob percuſſionem Clerici, propter ejus gravitatem contrahi à pueris doli capacibus ante pubertatem, quia in ſupra dictis textibus ita habetur. Aliæ autem cenſuræ, & excommunicationes ab homine latæ, etiam generaliter non comprehendunt pueros ante pubertatem, & ſequenda eſt communis deciſio *in cap.*1.*de delictis puer.* quia odia ſunt reſtringenda. Ita Caſtrus.

4. Ex quibus infertur cum Avila *de conſ.p.*7.*diſp.* 6.*ſect.*1.*dub.* 13. & aliis contra Layman, *in Theol.mor.lib.*1 *tr.*4. *c.*10. *num.*6. Sanchez, *in ſumma, tom.*1.*lib.*1.*c.*12.*n.*8.& alios puerum impuberem occidentem non contrahere irregularitatem, vide Henriquez, *lib.*13.*de irregul.c.*3.*n.*4.*in gloſſa litera Z.*

5. Notandũ eſt tamen hic obiter, quòd licèt pueri ante uſum rationis adſtricti non ſint legibus, & cenſuris Eccleſiæ, ut probatum eſt, at ſi in ea ætate decedant, ſepeliri non poſſunt in loco interdicto, quia hæc prohibitio non tam ipſos, quàm ſepelientes reſpicit. Ita Salas *de legibus diſp.*14.*ſect.*13.*n.*126. Suarez, *de conſ. diſp.*35.*ſect.*1.*n.*2. Henriquez, & Sanchez, *ubi ſuprà.*

R E S O L. CIX.

An impuberes incurrant excommunicationem latam, v.g. ab Epiſcopo contra non obſervantes præceptum annuæ confeſſionis, vel communionis in Paſchate? Ex p.4.tr.4.& Miſc.Reſ.207.

§.1. AFfirmativè reſpondet Hurtado, *de Sacram. diſp.* 7. *de pœniten.diffic.*6. ubi ſic ait: Impuberes non implentes præceptum annuæ confeſſionis incurrunt excommunicationem majorem, quæ in aliquibus diœceſibus ipſo facto imponitur. Ita ille, quod etiam docuit *de cenſuris in communi, diffic.* 7. ubi probat, pueros impuberes ratione utentes poſſe validè ligari cenſuris ab homine.

2. Sed his non obſtantibus contrariam ſententiam docet Cordoba, *in ſumma, q.*6.& Petrus de Ochagavia, *de Sacr. tract.* 2.*de Euchar.q.*7. quibus adde noviſſimè Gulielmum Mercerum, *de Sacr.in* 3.*part.D.Th.q.*6.*art.*5.*n.*7. ubi loquendo de pœnis, quæ poſſunt incurri ex violatione præcepti annuæ confeſſionis, aſſerit per conſtitutionem Synodorum particularium poſſe incurri excommunicationem ipſo facto; ſed ſubdit non extendi ad pueros, etiamſi peccent contra divinum, & humanum præceptum, quia, ut dicitur *in cap.de delictis puerorum*, in pueris relinqui ſolet inultum, quod in aliis progreſſionibus ætatis humanæ leges ducunt ſeveriùs puniendum. Sic Mercerus, unde puto hanc ſententiam, ut alibi dictum eſt, probabilem eſſe, quam, præter Doctores citatos, docet etiam Homobonus de Bonis, *in conſult.caſuum conſcientiæ, vol.*2.*part.*5.*reſponſ.* 126. ubi citat Sotum Comitolum, & alios; vide etiam Ugolinum, *de conſ. cap.*17.*§.*3.*n.*5.

R E S O L. CX.

An pueri ante annos pubertatis incidant in excommunicationem latam tam à jure, quàm ab homine?

Et an ex vi monitorii teneantur impuberes revelare? Ex part. 5. tr.9.Reſ.46.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Hurtado, *de conſ. in comm.diffic.c.*7.*n.*30. ubi ſic ait. Pueri impuberes ratione utentes poſſunt ſimpliciter ligari quacumque cenſura à jure ut conſtat *ex c.*1.& *ult.de ſent.excom.* quia ex una parte poſſunt peccare adhuc mortaliter, & ex altera nullo jure cenſura contra eos lata irritatur. Imò poſſunt validè ligari cenſuris ab homine; quia ex una parte poſſunt peccare adhuc mortaliter, & ex altera nullo jure cenſura contra eos lata irritatur, imò nec prohibetur contra eos ferri, ac proinde, ut indicat Ægidius, id poteſt licitè fieri à Superiore. Quòd verò non percipiant ordinem judiciarium, non obſtat, ut ligentur cenſuris generaliter latis, quia tunc non eſt neceſſarium ad incurſionem, quod interveniat cum illis ordo judiciarius, imò nec obſtat, ut ligentur cenſuris ſpecialiter latis contra illos, quia inſtrui poſſunt de ordine judiciario, ſicut etiam poſſunt ligari alii puberes ordinem judiciarium ignorantes, quia etiam poſſunt inſtrui, imò & quamvis non poſſent, cùm poſſint medio procuratore ſe defendere. Quòd ſi impuberes ratione utentes poſſunt cenſuris ligari, etiam de facto ligantur, quando in eis eſt cauſa ſufficiens. Ita Hurtado, qui citat Suarez & Coninch.

2. Sed contraria ſententia non caret probabilitate, & ideò illam tenet Cœleſt. *in comp. Theol.moral.tr.*3.*cap.*6.*num.* 9. ubi ſic ait: Dico quòd vi monitorii non tenentur impuberes revelare, quia illi excuſantur à cenſuris ante pubertatis annos,

idque est intelligendum tam de censuris à jure latis, quàm ab homine. Sic ille, & Emanuel Sà correctus *ver. censura nu.* 2. docet, censuras neminem incurrere ante annum decimum. Vide Ugolinum, *de cens. tab.* 1. *c.* 17. *§.* 3. *n.* 5. & Vasq. *in* 3. *p. to.* 4. *qu.* 90. *art.* 2. *dub.* 4. cum Sayro, *de cens. lib.* 1. *c.* 8. *n.* 4.

RESOL. CXI.

An excommunicatus possit esse Tabellio, & an ejus acta sint dicta?
Et an prædictus Tabellio peccet mortaliter exercens munus suum Tabellionis, quantumcumque ab aliis requiratur, si sit excommunicatus non toleratus, vel si se ingerat.
Toleratus verò non peccet, si requiratur ab aliis. Ex par. 5. tr. 9. Ref. 112.

§. 1. Respondeo negativè, *ex c.* 1. *de except. in* 6. & ejus acta esse invalida, ex Henriquez, Avila & Coninch, tradit novissimè Hurtado, *disp.* 8. *de excom. diff.* 5. *n.* 8. quia, ut dicitur *in c. nullus*, 3. *q.* 4. à nemine credenda sunt, quæ ab anathematizatis dicuntur, vel scribuntur, ergo eorum instrumenta non sunt valida, quia valor eorum in hoc consistit, quod eis sit credendum, quod est verum etiam de instrumentis factis à tolerato, quia non est obligatio ei credendi, sicut nec communicandi cum illo. Instrumentum ergo ab excommunicato adhuc tolerato factum rejici potest in judicio, utpotè nullum. Addunt tamen Ægidius & alii, quod si non rejiciatur, erit validum, sumpto argumento à factis actoris excommunicati, quæ dum non repelluntur, valida sunt; sed hoc additur absque sufficienti fundamento, quia pro nullitate instrumenti Tabellionis est expressus canon pro valore, quando non repellitur, & est expressus pro valore factorum ab actore, quando non repelluntur. Hæc Hurtado. Et ante illum Faber, *de cens. in* 4. *sent. dist.* 25. *q.* 1. *disp.* 4. *c.* 6. *n.* 201. ubi sic ait. Non potest excommunicatus exercere tabellionatum. Patet, quia hæc est communicatio maxima & gravis cum aliis fidelibus, ut patet, ideo peccat mortaliter; an verò instrumenta ejus sint nulla, dicendum est si loquamur de actibus & instrumentis factis ab ipso publicè & authoritate publica esse nulla ipso facto, est enim communis sententia Canonistarum, quòd acta à publicè excommunicato ratione publici muneris sunt ipso jure nulla. Aliqui tamen dicunt, si excommunicatus Tabellio à partibus scientibus esse excommunicatum ex consensu communi inducatur ad faciendam aliquam scripturam publicam, licèt peccaret, tamen illam scripturam valere, & obligare partes ad illam observandam, quia iam in illam convenerunt in foro conscientiæ. Quam opinionem probat Suar. *disp.* 16. *sect.* 5. *n.* 5. Ego tamen oppositum sentio, quia jam Ecclesia prohibet illi publicum munus faciendi instrumenta, ablata autem hac potestate, scripturæ illæ non habent valorem à publica authoritate, ergo nullæ sunt. Ita Faber.

2. Sed his non obstantibus ego puto quòd excommunicatus non toleratus peccat exercens munus Tabellionis quantumcumque ab aliis requiratur: toleratus verò non peccat, si requiratur ab aliis. Utrùm verò acta illius sint valida quando non toleratur, potest dubitari. Varii negant, præsertim Canonistæ, quorum sententia ut sit vera pro foro exteriori, omnino tamen verius est dare firmitatem contractui in foro interno, quando admittitur ex consensu partium cognoscentium ejus excommunicationem. Ita sentit Suarez, *disp.* 16. *sect.* 5. *n.* 4. quia textus, qui in contrarium adseruntur, non ostendunt acta non sufficere ad faciendum fidem, si Tabellio excommunicatus admittatur, sed solùm quòd non debeat admitti, ut *Can. nullus anathematizatorum* 3. *q.* 4. ubi Stephanus Papa dicit. *Nullus anathematizatorum suscipiatur, nec à quoquam credantur, quæ ab eis dicuntur, vel conscribuntur.* Quibus verbis non sufficienter declarantur irrita ad faciendam fidem acta Tabellionis excommunicati, sed solùm quòd admitti non debeat. Et hæc omnia docet etiam Præpositus *in* 3. *p. q.* 2. *de excomm. dub.* 13. *num.* 89. & Turrian. *lib.* 2. *disp.* 14. *dub.* 4. licèt asserat in foro exteriori servandam esse consuetudinem, juxta quam recepta est communis Canonistarum opinio, & addit duo. Unum est, grave videri peccatum Tabellionis, si instrumentum publicum faciat contra prohibitionem, res enim videtur magni momenti. Alterum est post Concilium Constantiense, antequam iste Tabellio sit denunciatus, posse alios uti officio illius, & valida esse instrumenta in utilitatem eorum, quia prohibitio respectu eorum ablata est. Unde Filliucius, *tom.* 1. *tr.* 12. *c.* 7. *n.* 186. asserit, quòd peccabit graviter Tabellio exercendo munus Tabellionis in excommunicatione, & quidem si vitandus sit, non est dubium tum propter communionem illi denegatam, tum propter dubium faciendi actus irritos, & expositos nullitati, & litibus. Si non est vitandus, peccabit si se ingerat; si tamen requisitus aliquid sui muneris faciat, non peccabit. Possunt enim alii cum ipso agere, & consequenter etiam ipse in tali casu cum aliis.

RESOL. CXII.

An excommunicatus possit esse testis, & ejus testimonium sit validum?
Quæritur etiam, quodnam peccatum committat, si excommunicatus sit testis in judicio, vel extra illud?
Et an supradicti excommunicati possint esse testes in causa matrimonii, ut etiam in causa hæresis? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 113.

§. 1. Respondeo negativè, *ex c. veniens* 3. *de testibus* & ejus testimonium esse nullum, ex Vasquez, tradit Hurtado, *disp.* 8. *de excom. diff.* 6. *n.* 10. ubi sic ait. Addendum est testimonium excommunicati esse nullum cùm ei credendum nō sit, ut dicitur *in Can. nullus* 3. *q.* 4. quod contra Ægidium & alios verum existimamus, etiamsi non repellatur (ut potest non repelli, quando testis est toleratus) sicut diximus de instrumento Tabellionis, qui est testis qualificatus; & id etiam existimamus verum, quamvis testis sit toleratus, quia ei, quamvis tolerato, non est obligatio credendi, valor autem testimonii consistit in eo quòd ei deberet credi. Vide etiam Cornejo *in* 3. *p. tr.* 5. *de excom. disp.* 10. *§.* 9. *q.* 6. & Philippum Fabrum, *de cens. in* 4. *sent. dist.* 25. *q.* 1. *disp.* 4. *c.* 6. *n.* 202. ubi ita asserit: Est dubium an validum sit testimonium excommunicati in scripturis extra judicialibus, & privatis, ut in testamentis, contractibus, &c. & aliqui tenent esse validum, & Suar. *ead. disp.* 16. *n.* 7. quia, inquit, licèt jure prohibeatur, ut non licitè fiat, non tamen cavetur ut validè non fiat in scripturis privatis. Verùm ego hoc non intelligo, nam omnis scriptura facta per Tabellionem auctoritate tabellionatus mihi videtur publica, quia authoritas Tabellionis est publica. Unde testis testificans in tali scriptura, mihi videtur testificare publicè, quia licèt actu non sit deducta ad judicium, tamen potest deduci, & est apta nata deduci. Itaque mihi videtur includi in illis actibus, de quibus dicitur *c. licet de sent. excom. in* 6. in quo dicitur excommunicatum tam in judicialibus, quàm extra judicialibus, à legitimis actibus esse removendum. Ita Faber. Sup. hoc supra Ref. 24. circa propè fin. 9.1.

2. Verùm ego puto quòd excommunicatus non potest esse testis, ut patet *c. decernimus, de sent. excom. in* 6. ubi decernitur, ut judices sæculares per censuras Ecclesiasticas compellantur tales repellere. Si tamen admittatur ejus testimonium est validum quia non apparet ullum jus irritans ejus testimonium, quando admittitur. Vide Henriq. *lib.* 13. *c.* 7. *n.* 5. *in fine*, quod non solùm verum est in judiciis, sed etiam in testimonio lato extra judicia quoad contractus, & testamenta, &c. Videri potest Sayrus, *to.* 1. *Thesauri casuum lib.* 2. *c.* 8. *n.* 1. & 4. Toleratus si requisitus testetur, non solùm validè, sed etiam licitè id facit, & hæc omnia docet præter Suarez Præpositus, *in* 3. *p. q.* 2. *de excom. dub.* 13. *n.* 90. vide etiam circa præsentem quæst. Turrian. *lib.* 2. *disp.* 14. *dub.* 4. & Filliuc. *tom.* 2. *tr.* 12. *c.* 7. *n.* 178. ubi *n.* 188. quærit quodnam peccatum committat, si excommunicatus sit testis in judicio vel extra? Et respondet peccare tantùm venialiter, etiamsi vitandus sit, quia tantùm est communicatio humana.

3. Nota tamen quòd stando in prima sententia, excipiendi sunt testes excommunicati in causa matrimonii, ut notat Sanchez, *de matr. l.* 3. *disp.* 41. *n.* 5. & per Avila docet etiam Cornejo *ubi supra* nam in casu matrimonii testes excommunicati non repelluntur, ut etiam in causa hæresis, *ex c. in fidei, de hæret. in* 6. Sup. hoc pro matrim. in to. 2. tr. 6. Ref. 83. &c. 3 in fin. &c. & pro causa hæresis inf. in tr. tolerato in Ref. 41 &c.

RESOL. CXIII.

An excommunicatus possit esse Advocatus, aut Procurator?
Et an matrimonium contractum per Procuratorem excommunicatum sit validum? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 114.

§. 1. Respondeo quòd conveniunt DD. excommunicatum non posse licitè advocare, nisi quando est toleratus, & inducitur à fidelibus, & quando non toleratus, non posse licitè admitti ad id, ut supponitur *in cap. decernimus* 8. *de sent. excom. in* 6. Quòd si à judice de facto admittatur, & ei non objiciatur excommunicatio patrocinia ab ipso facta valida sunt, quia nullibi irritantur, & tunc poterit pro illis stipendium accipere, non verò [illegible] facto factis, postquam ei objecta est excommunicatio & repellitur, quia tunc fiunt irrita ad decisionem causæ, & ita docet Hurtado, *disp.* 8. *de excom. diff.* 7. cui adde Villalob. *in summa, tom.* 1. *tr.* 13. *diff.* 14. *n.* 8. ubi sic ait. (Tambien no puede el descomulgado ser abogado, que esto es communicacion, y especialmente le està prohibido en derecho, y assi le puede el repeler y lo deve hazer si fuesse denunciado, ò notorio percussor de Clerigo. Mas si de hecho abogasse, lo que hiziere valdrà, que no esta irritado por derecho, y solo en esso pecarà venialmente.) Ita ille. Sup. hoc sup. in Ref. 24. 9. 1. propè finem, & in to. 9 tract. 9. Ref. 3. 9. Et Advocatus.

2. Sed excommunicatus possit esse Procurator? Resp. negativè ex generali prohibitione communicandi cum aliis, & in speciali facta in juribus supra relatis, ex quibus solùm permittitur excommunicato, ut se defendat in judicio, quod verum est tam in Procuratore ex parte actoris, quàm ex parte rei, licèt reus excommunicatus possit defendere se in judicio, ut dictum est, hoc tamen concessum est ei propter necessariam defensionem. Procurator verò voluntarius est, jus tamen acta valida sunt, quamdiu à judice non repellitur, si institutus fuit Sup. hoc in ref. 6. neq. præter 9. ex in eodem 9.

fuit Procurator ante excommunicationem; si verò quando institutus fuit, excommunicatus erat, res est difficilior, sed probabilior pars affirmativa, & hæc omnia docet Cornejo *in 3. parte tract. 5. de excom. disp. 10. §. 9. qu. 3. & 4.* Philip. Faber. *de cens. in 4. sent. dist. 25. q. 1. disp. 4. c. 6. num.* 203. cum Turriano *lib. 2. disp. 14. dub. 5.* & Præposito *in 3. p. q. 2. de excom. dub. 13. nu.* 91. ubi docet etiam matrimonium contractum per Procuratorem excommunicatum esse validum.

RESOL. CXIV.

An excommunicatus possit esse Tutor, vel Curator?
Et utrum validi sint contractus ab eis facti? Ex parte 5. tract. 9. Resol. 115.

Sup. hoc in to. 6. tr. 9. Ref. 10. 9. Tutor. 3

§. 1. Respondetur negativè ex generali prohibitione communicandi cum aliis, & quia excommunicatus non potest officium publicum habere, unde tutor excommunicatus peccavit administrando res pro illis, tam in judicio, quàm extra; utrùm autem validi sint contractus ab eo facti, Canonistæ negant quos sequitur Sylv. *ver. excomm. 3. n. 2. & 3.* Sed probabilis est pars affirmativa, cujus ratio est, quia nullum datur jus eos irritans, quam sententiam ex Suarez, tenet Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excom. disp. 10. §. 9. q. ult.* & Turrianus, *lib. 2. disp. 14. dub. 5.* Vide etiam Villalobos, *in summa, to. 1. tr. 17. diff. 14. n. 10.* ubi sic ait. (El poder que se dà al Procurador vale, come dizen Decio, y otros, aunque estè descomulgado, como decimos en la elecion del escrivano, que como lo que haze, no es irrito, tanpoco es irrita la elecion por donde se va para allà, que basta, que se pueda irritar, y no prueban mas unos textos, que se alegan por la parte contraria, como advierte Suarez. Lo mismo se ha de dezir del tutor, y lo mas oficios semejantes, que peccaran venialmente los que los reciben, o exercitan estando descomulgados, porque son ciertas comunicationes, mas vadrà lo que hizieren.) Hæc Villalobos.

RESOL. CXV.

An excommunicatus possit esse actor in judicio?
Et an sit peccatum mortale ex objecto, si excommunicatus jus suum in judicio petat? Ex p. 5. tract. 9. Ref. 110.

*Sup. hoc inf. in Ref. 47. 16. Et tandem & sup. in Ref. 24. propè fin. §. 3. Et rursùm.

§. 1.* Respondeo negativè, ut constat *ex cap. decernimus, de sent. excom. & ex cap. 1. except. in 6.*

2. Notandum est tamen hic Turrianum, *lib. 2. disp. 14. dubit. 3.* Suarez docere non esse peccatum mortale ex objecto, si excommunicatus jus suum petat in judicio, donec vel per exceptionem, vel per officium judicis repellatur, si aliàs revera petat justitiam debitam, & non utatur vi, aut fraude. Et hoc etiam docet Cornejo *in 3. p. tr. 5 de excom. disp. 10. §. 9. q. 1.*

3. Non etiam cum Hurtado, *disp. 8. de excomm. diffic. nu. 6.* si excommunicatus sit toleratus, quamvis possit à judice rejici, quia potest non communicare cum illo, non tamen tenetur eum, quamvis publicum, rejicere, (nisi ad petitionem partis sufficienter probantis excommunicationem) quia non tenetur eum vitare.

RESOL. CXVI.

An excommunicatus vitandus possit petere à suo debitore suum creditum, & is ad id teneatur? Ex p. 5. tr. 5. Ref. 130.

§. 1. Negativè respondent aliqui, quos citat & sequitur Sayrus, *lib. 2. c. 9. n. 20. & 21.* ubi tandem concludit, quemquam non teneri solvere excommunicato, quod promisit solvere cum juramento ante excommunicationem, quia communicare cum excommunicato non licet, quia ut ait Hostiensis, opinio hæc magis tendit in favorem fidei, & censuræ Ecclesiasticæ, tum etiam in favorem animarum ipsorum excommunicatorum, & in odium peccatorum suorum, hæc enim ratione excommunicari ipsi citiùs resipiscent à contumacia, & absolutionem procurabunt, ut quod sibi debitum est, recuperare possint, & alii etiam non excommunicati videntes quòd debita sua non recuperabunt, si excommunicentur sibi ipsis magis cavebunt, ne aliquid faciant ob quod excommunicationem incurrant. Et hanc opinionem ego puto cum Lessio *lib. 2. cap. 16. dub. 9. n. 77.* esse probabilem.

2. Sed mihi magis placet opinio affirmativa, quam tuetur Avila *part. 2. cap. 6. disp. 11. dub. 4.* Alterius *lib. 2. disput. 4. cap. 1.* Lessius, *ubi suprà num. 79.* & ratio est, quia neque jure divino, neque etiam jure humano debitor liberatur à tali debito statim solvendo post elapsum terminum. Non jure divino, quia nullum tale jus reperitur, præsertim cùm etiam Ethnicis & publicanis debita solvenda sint, ut colligitur *ad Rom. 13.* nisi fortè spes esset tua dilatione ipsum conversum iri, & reconciliandum Ecclesiæ, quod interdum usu venit, quando debitor est magnæ auctoritatis, & recusat solvere creditori, nisi redeat ad Ecclesiam. Non jure humano, quia jura citata non loquuntur de debito pecuniario, sed de debito fidelitatis, & obsequii, leges enim pœnales sunt strictè interpretandæ, quamvis Medina, & quidam alii putent etiam agere de debito pecuniario, quod promissione, & stipulatione juramento confirmata sit contractum; & de omni alio debito solis verbis conflato, quod est probabilis.

RESOL. CXVII.

An excommunicatus possit in judicio respondere per scriptum, vel cogatur respondere per procuratorem? Ex part. 5. tract. 9. Resol. 11.

§. 1. Quòd cogatur respondere per Procuratorem, docet Avila, *p. 2. c. 6. disp. 2. dub. 2.* Hurtado, *disp. 8. de excomm. diffic. 4. n. 7.* & in hanc sententiam magis videtur inclinare Turrianus, *lib. 2. de Justitia & jur. disp. 14. dub. 3.* & ratio est, quia id significatur, *in cap. intelleximus, de judiciis.*

2. Sed verius ego puto posse respondere per seipsum, quia non videtur tali excommunicatio negari quod communi jure cuivis reo conceditur aliàs plerumque sentiret nimis magnum gravamen, si non posset per se respondere. Confirmatur *ex cap. cùm inter, & cap. ultim. de exceptionibus*, quibus absolutè conceditur excommunicato potestas respondendi, ergo etiam per se, si tamen priùs possit obtinere absolutionem ab excommunicatione, omninò decentius est, ut ante illam per se non respondeat. Ad *cap. intelleximus*, respondetur particulam, *per alium*, non excludere ipsum reum, quasi per se respondere non possit, sed per eam Summum Pontificem velle, quòd saltem per alium debeat reus respondere. Et ita hanc sententiam docet Præpos. *in 3. p. q. 2. de excomm. dub. 13. n. 87.* & Coninch. *de Sacram. disp. 14. dub. 11. n. 116.*

RESOL. CXVIII.

An excommunicatus possit testari, & si aliquis instituat aliquem excommunicatum pro hærede, testamentum sit validum?
Et an, in supra dicto casu, omnes convenientes ad testamentum peccent? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 129.

§. 1. Respondeo quod excommunicatus non potest licitè testari, & omnes convenientes ad testamentum peccant, tamen si testatur, testamentum est validum, secundùm omnes, *cap. veritatis, de dolo, & contumacia*, & aliis juribus. An verò si quis instituat aliquem excommunicatum pro hærede, validum sit testamentum, non est ita certum. Summistæ, ut Sylvester *ver. hæreditas 3. n. 2.* Armilla, Angelus, *ver. hæres, num. 22.* Tabienna, Hostiensis, *num. 20.* & alii negant, hoc fundamento quòd excommunicatus sit incapax hæreditatis, testamentum autem est nullum, cùm hæres tempore testamenti est inhabilis & incapax hæreditatis, *l. sed si conditioni, §. solemus, & l. si alienum, §. in extraneis, ff. de hæredibus instituendis.* Ac Suarez, optima ratione *disp. 15. sect. 9.* hanc opinionem confutat, quia supponit fundamentum falsum, scilicet quod excommunicatus propter excommunicationem sit incapax hæreditatis; nam excommunicatio per se, sicut non privat excommunicatum dominio rerum suarum, ita non privat potestate acquirendi dominium aliarum, unde si aliquando excommunicatus privatur bonis suis, ut contingit in hæretico, hoc non provenit ratione excommunicationis, ita quod hic sit effectus ejus proprius, sed ex accidenti in odium, & punitionem peccati hæresis. Ergo, &c. Et ita docet Philippus Faber, *de cens. in 4. sent. dist. 25. q. 1. disp. 4. c. 6. num. 206.* Mercerus, *de Sacram. in 3. p. q. 21. dub. 13.* & Filliucius, *tom. 1. tr. 12. c. 8. num. 207.* qui tamen optimè notat, quòd si excommunicatus non sit vitandus, etiamsi ipsi non liceat condere testamentum, tamen si velit, aliis est licitum adesse, ut Notario, testibus, quia ipsis non est prohibita communicatio. Ille etiam qui sperat se hæredem instituendum, potest testatorem inducere ad testamentum, quia id est in sui favorem non excommunicati: quod si vitandus sit, tunc neque aliis licebit communicare, nisi soli hæredi instituendo, excusatur enim propter utilitatem, ob quam etiam forti possunt excusari Tabellio, & testes vocari ab hærede instituendo.

2. Nota enim ex eodem Filliucio, *num. 209.* posse institui hæredem excommunicatum non vitandum. Ratio, quia cum tali possumus communicare; ipse verò hæres sic institutus non potest adire hæreditatem ob communicationem prohibitam, eæ tamen actiones, quæ sine communicatione fieri possunt, ut tacita hæreditatis acceptatio, possessio realis per usurpationem, &c. poterunt licitè fieri.

RESOL. CXIX.

An excommunicati vitandi possint validè condere testamentum?
Et quid si talis sit excommunicatus pro hæresi, pro usuris, & propter injuriam factam Cardinali?
Et infertur excommunicatum vitandum hæredem institui posse? Et

Et sequitur contractum initum cum excommunicato vitando esse validum, non solùm in favorem contrahentium, sed etiam in favorem ipsius excommunicati.

Et hinc fit validam esse venditionem, emptionem, locationem, & donationem tum ab excommunicato, tum ipsi excommunicato factam.

Et quid de prædictis contractibus factis à Prælato excommunicato, Tutore, Curatore, & similibus. Ex part. 11. tract. 4. & Misc. 4. Ref. 20.

Sup. hoc in ref. præcedente.

§. 1. AD hoc dubium respondet Hulricus Hunnius, *in Comm. ad Treutlerum vol. 2. d. 10 Thesaur. 2. quæst. 15.* ubi sic ait; Quod ad excommunicationem attinet; distinguendum censeo inter excommunicatum excommunicatione majori, & excommunicatum excommunicatione minori: Nam duplex est excommunicatio, major, & minor. Illa excommunicatum non solum ab usu Sacramentorum, sed ab omni etiam fidelium conversatione, ac consortio prorsus separat; Itaut cum fidelibus nullum actum, nullum commercium exercere possit, *cap. 24. §. aliquando enim causa 11. q. 3. cap. 16. c. 19. cap. 32. cap. 33. de causa 11. q. 3.* minor vero excommunicatio ea dicitur, qua quis non prorsus à communione, & conversatione fidelium excluditur, & separatur, sed ab usu duntaxat Sacramentorum, usque dum pœnitentiam agat; arcet, *c. 5. de sentent. excommun.* Hæc igitur testamenti factionem non impedit, nec eam excommunicato aufert: illa verò omnino testamenti factionem impedit; cùm qui eam passus est, non possit testes habere, quos adhibeat testamenti ordinationi; non possit etiam instruere fidelem in testamento hæredem, quia hæres pro una persona cum defuncto habetur, ut suo loco demonstrabitur.

2. Non obstat, quod excommunicatus nullibi prohibeatur facere testamentum, omnes autem testamenta facere possunt, qui specialiter prohibiti non reperiuntur, *l. si quæramus, ff. qui testament. facere poss.* nam præterquam quod regula hæc dubia adhuc sit, & incerta, ut ea prædictis constat, satis etiam superiori ratione excommunicatum testari prohiberi existimo, qui enim fideles adhibere testes prohibetur; is etiam jure Romano testari prohibetur, cum hodie Cives Romani fideles sint, *ut supra sub littera E*, demonstratum fuit. Et sanè ipse Covarruvias confitetur majorem excommunicationem excommunicato omnem cum fidelibus conversationem auferre.

3. Non etiam adversatur, quod porrò urget Covarr. quod quoties ex quibusdam personis una quid facere expresse prohibetur, idem cæteris permitti intelligatur *l. cum prætor. 12. ff. de judic.* Excommunicati verò propter percussionem Cardinalis in specie nominatim, & expressè prohibentur facere testamenta; ille quidem *in cap. excommun. §. credentes de hæret.* Auth. *credentes Cod. de hæret.* Ille verò *in cap. felicis de pœn. in 6.*

4. Verùm respondeo ad propositionem majorem ex *d. l. cum prætor*, desumptam, quod procedat, quando non constat, quod cæteris quoque personis vel expressè, vel in consequentiam idem facere sit interdictum, uti hoc loco de cæteris excommunicatis ea ratione adducta satis constat.

5. Hucusque Hunnius, cujus sententiam contra tenuerunt aliqui Jurisconsulti, quos adducit Manlius, *ubi infrà*.

6. Verùm affirmativam sententiam sustinendam esse puto, quam tuentur Doctores, quos ad satietatem adducit, & sequitur Thomas Manlius, *tract. de ultimis voluntatibus, lib. 2. tit. 2. n. 20.* & hanc sententiam tenet ex Theologis *l. 1. de excomm. c. 9. num. 2.* Avila, *2. part. de censur. c. 6. disp. 6. dub. 6.* Coninch. *disp. 14. dub. 12. in fine.* Paul. Layman *l. 1. tr. 5. part. 2. cap. 2. n. 17.* Vasquez, *de testam. dub. 8. n. 31.* Molina, *de just. disp.* 137. & Card. de Lugo, *de just. tom. 2. disp. 24. n. 69.*

Sup hoc in ref. præcedente §. 1. ad med. vers. ut contingit in Hæretico.

7. Limitanda tamen venit hæc opinio, primò si aliquis sit excommunicatus pro hæresi, auth. *credentes Cod. de hæret.* & ibi Bartol. & Salic. & ponit istam limitationem Archidiacon. *in cap. pen, colum. 3. de except. in 6.* Bald. *in l. 1. §. his quibus ff. de leg. 3.* Franc. *in rubr. de testam. in 6. folio 16.* Bart. *in l. si quæramus ff. de testam.*

8. Secundò, si quis esset excommunicatus pro usuris, qui testari non potest, nisi juxta formam *cap. quamquam de usur. in 5.* & ponit Philip. Franc. *in rubr. de test. in 6. col. 16.*

9. Tertiò, si esset excommunicatus propter injuriam factam Cardinali, juxta dispotionem *c. felicis de pœn. in 6.* Et ponit Philip. Franc. *in d. rubr. de testam. in 6. col. 16.*

10. Itaque seclusis istis casibus omnis excommunicatus potest testari, & ratio est, quia omnes possunt testari, qui jure expressè non prohibentur, at excommunicatus in jure non prohibetur testari. Ergo, &c.

11. Ad argumenta verò, quod superius in contrarium adducit Hulricus Hunnius, quo ea eo quod illicitè excommunicatus faciat testamentum, vocando testes, & cum illis, & cum notario communicando, inferri nequit irritum esse, sicuti non est irritus quilibet alius contractus illicitè celebratus. Præterea omnibus permissum est testamentum conficere, nisi aliqua lege expressa prohibeantur. Uti habetur §. *final. instit. quibus* non est permissum facere testamentum, *leg. si quæramus ff. de testam. leg. 1. C. de sacrosanct. Eccles.* At excommunicato non est generaliter interdicta testamenti confectio; ergo.

12. Unde ex his infertur, excommunicatum vitandum hæredem institui posse; minus enim requiritur ad capiendum ex testamento, quàm ad testamentum conficiendum; cùm plurimi incapaces sint testandi, non tamen ut hæredes instituantur, ut constat ex *toto de Instit.* quibus non est permissum facere testamentum. Et *leg. si quæramus*, juncta *glossa ff. de testam.* & tradit Baldus, *leg. 1. num. 17. C. de hæret. instit.* Ugolinus, *tab. 2. de censur. cap. 21. §. 1.* Sayrus aliis relatis *lib. 2. de excomm. c. 9. n. 9.* Stephanus Davila, & Coninch. *loco cit.*

Pro excommunicato non vitando ibidem, in fine.

13. Infertur etiam absolutè contractum initum cum excommunicato vitando, esse validum non solùm in favorem contrahentium, ut docent relati à Mariano Soccino *in c. sacris, n. 458. de sent. excomm.* Sed etiam in favorem ipsius excommunicati, quod colligitur ex *cap. cùm illorum de sent. excomm. cap. significasti de eo qui duxit in matrimonium, cap. inter dilecta de donation. cap. de pœn. in 6.* Ratio est manifesta, quia annullatio, irritatione contractus utpotè odiosa inducenda non est absque manifesto textu, & ratione. At nullus est textus, ex quo hæc irritatio colligi possit. Nam esto legibus Ecclesiasticis interdicantur contractus cum excommunicato, non tamen irritantur. Non enim quidquid contra legem fit pro infecto habendum est, aliàs contractus non solùm in favorem excommunicati, sed etiam in favorem aliorum non excommunicatorum irritus esset; siquidem ipsis etiam non excommunicatis indicta est cum excommunicato vitando communio.

Sup. hoc in Ref. seq.

14. Et ita docet Hurtadus *de excomm. d. 9. dif. 1. n. 5.* Coninch. *de sacram. disp. 54. dub. 12. n. 119.* Sayrus, *de cens. l. 2. c. 9. num. 11*, & alii. Hinc fit, validam esse venditionem, emptionem, locationem ab excommunicato factam, ut colligitur ea *cap. si verò de sent. excom. & cap. quoniam multos 11. q. 3.* Item validam esse donationem tum ab excommunicato, tum ipsi excommunicato factam, *cap. inter dilectos, de donationibus*.

15. Ita docet Vasquez, *de excomm. dub. 8.* Bonacina, *de censur. disp. 2. q. 2. punct. 5. num. 1. & alii ubi suprà*, licet Sayrus hoc admittat *num. 13.* ut doctrina superius adducta procedat in contractibus nomine proprio celebratis, secus verò in iis, qui auctoritate publica, & ratione publici officii celebrantur, uti sunt contractus alienationis, & venditionis facti à Prælato excommunicato, à tutore, & curatore, & similibus circa res pupilli, & minoris.

16. At ego adhæreo sententiæ Patris Sanchez, *in summa, to. 2. lib. 5. c. 4. n. 58.* & Suarez, *de censur. disp. 16 sect. 8* asserentium, prædictos contractus validos ob rationem sæpè dictam, quia nullibi irritantur, & irritatio absque firmo fundamento inducenda non est.

R E S O L. CXX.

An validi sint contractus, qui ab excommunicato fiunt. Ex p. 5. tract. 9. Ref. 128.

§. 1. REspondeo esse illicitos, nec ratione illorum datur ipsis actio in foro exteriori durante excommunicatione; sed difficultas est, an sint invalidi? Et negativè respondeo. Probatur ex *cap. felicis, §. de pœnis in 6.* ubi excommunicato absoluto conceditur repetitio debitorum, quæ contracta fuerant de postmodum acquisitis; non fuisset autem locus repetitioni debiti, nisi contractus tempore excommunicationis facti essent validi.

Sup hoc in ref. præcedente §. Infertur etiam, & seqq.

2. Probatur secundò inductione, & exemplis contractuum, qui non obstante excommunicatione, validi esse admittuntur. Matrimonii, *capite significasti, de eo qui duxit*, &c. Professionis in Religione; juxta Abbatem *cap. cùm illorum, de sententia excomm.* Donationis factæ ab excommunicato, *cap. inter dilectos, de donationibus*. Nec refert, quòd contractus illi sint prohibiti, multa enim fieri prohibentur, quæ facta tenent, ubi scilicet intercedit sola simplex prohibitio, & nulla facti irritatio, & ita res se habet in proposito, quia nusquam generatim leguntur irritari ejusmodi contractus, sed specialiter in hæreticis, & schismaticis, *cap. excommunicamus, 1. de hæreticis, §. credentes*.

3. Notandum tamen ex tribus causis fieri posse, ut contractus ab excommunicato initi, nulli sint. Primò si sint initi virtute rescripti supplentis conditionem aliquam ad valorem ejus requisitam, nam juxta *cap. 1. de rescript. in 6.* rescriptum impetratum ab excommunicato super alio quàm articulo excommunicationis, vel appellationis, nullum est. Secundò si sint initi ab eo, ut à persona publica, & ut à Ministro per potestatem, quam habet ea vi sui muneris, vel beneficii. Ratio est ex defectu jurisdictionis ad contrahendum, quæ per excommunicationem suspensa est. Tertiò si in contractu fiat promissio de alio contractu excommunicatione durante faciendo. Nam talis promissio, utpotè de re illicita, nulla est, & ita docet Filliucius, *tom. 1. tract. 12. cap. 9. num. 200. & seqq.* Mercerus, *de*

Sa-

Sacram. in 3. part. quæst. 21. dub. 13. Covarr. *in cap. alma mater, part. 1. §. 1. n. 9.* & alii communiter.

RESOL. CXXI.

An non restituens ex opinione probabili, si condemnetur à judice restituere sub excommunicatione, illam incurrat?

Et quid est dicendum, quando opinio in favorem rei excommunicati est probabilior? Ex part. 5. tr. 9. Res. 72.

§. 1. Respondeo affirmativè cum Avila, *de cens. p. 2. cap. 6. disputat. 1. dubit. 2. concl. 2.* ubi sic ait. Quando causa est dubia ex utraque parte, si feratur excommunicatio in favorem unius partis, ligat in conscientia, verbi gratia Petrus, & Joannes litigant super fundum, & Advocati insignes pro utraq; parte dicunt justitiam esse pro sua parte, judex præcipit Petro sub excommunicatione latæ sententiæ, quòd intra certum terminum tradat fundum Ioanni, tenetur obedire sub excommunicatione in foro exteriori, & etiam in interiori, si non appellet, vel quærat alia remedia juris, & si celebrat post talem excommunicationem, erit irregularis, quantumcumque sui Advocati dicant talem sententiam esse injustam, & probatur. Judex habet jus ad determinandum unam, vel alteram partem, prout judicaverit esse conforme juri; ergo ejus sententia est justa, & per consequens illi est obediendum. Et ita hanc sententiam tenet etiam Joannes Sancius, *disp. 48. n. 33.* & ante omnes Soto, *in 4. dist. 21. q. 1. art. 5.*

2. Nota tamen quòd Avila, *loco citato*, intelligit hanc doctrinam esse veram, quando justitia causæ esset dubia quantum ad jus, quia ex utraque parte habet rationes, & opiniones probabiles; at verò quando esset dubia quantum ad factum, & judex reputans esse justam, ex falsa præsumptione ferret sententiam excommunicationis contra Petrum, licèt durante hoc dubio Petrus se gerere debeat, ut excommunicatus in publico, & in secreto, tamen si in rei veritate causa non fuit, justa excommunicatio in rei veritate erit nulla, & non ligabit in conscientia. Ita videtur tenere Soto *loco citato*, & Medin. *C. de restit. 3. causa 7. vers. quando autem* qui docent, quòd quando sententia est declarativa, licèt sit lata secundùm jura, & allegata, & probata, non reddit securum in conscientia eum, in cujus favorem lata est, si innititur falsæ probationi, vel præsumptioni, quia talis sententia non aufert directum dominium, nec alteri accrescit jus, unde si postea constet de veritate, non est habendus pro excommunicato, quamvis antea peccaverit mortaliter non obediendo, quia in dubio tenebatur parere.

3. Sed quid dicendum quando opinio in favorem Rei excommunicati est probabilior? Bonacina *de cens. disp. 1. q. 1. punct. 10. num. 11.* docet, quòd quando probabilior est sententia affirmans causam, propter quam lata est censura esse invalidam; valdè probabiliter sustineri potest subditos non ligari censura. Ita ille, qui citat Suarez, sed de hoc supra dictum est.

RESOL. CXXII.

An excommunicatio lata contra aliquos, quorum unusquisque tamen minimam quantitatem furati sunt, sit valida?

Et an in tali casu, si unusquisque non restituat suam partem, quamvis minimam, an peccet mortaliter, & ex eo incurrat in prædictam excommunicationem? Ex p. 5. tr. 9. Res. 54.

§. 1. Affirmativè respondeo, & idem docet Moscosa *in summa, tr. 6. cap. 5. num. 7.* ubi sic ait. (Quando se pone censura contra los que hurtando cada uno una pequeña cantidad sin saber unos de otros, hurtan toda la uva de una viña, atento que el pecado de cada uno fue venial; ay controversia entre los autores, como puede la excomunion mayor ligar à cada uno: facil es da entender considerando la restitucion que cada uno deve hazer, porque aunque el hurto es venial, luego que viene à su noticia el notable daño que al dueño se le ha hecho por su hurto, y los demas, à de restituyr su parte so pena de pecado mortal, y la descomunion cae sobre este pecado mortal, y la contumacia de no querer restituyr.) Ita ille, & communiter DD.

RESOL. CXXIII.

An detur parvitas materiæ in excommunicatione Papali, contra extrahentes libros à Bibliotheca communi?

Et quid est dicendum, si aliquis extraheret extra Bibliothecam librum magni valoris per tres, vel quatuor passus, an excusetur ab excommunicatione ratione parvitatis materiæ?

Et an possit intra dictum spatium permanendo, illum per multum tempus legere? Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. Res. 29.

§. 1. Dari parvitatem materiæ excusantem à censura docet Pater Pellizzarius, *in Man. Regul. tom. 2. tr. 7. capit. 2. sect. 3. num. 231.* Cum autem (ait ipse) Concilium Tridentinum, *sess. 25. c. 3. de Reformatione*, statuat hujusmodi excommunicationes debere fieri solum ob rem non vulgarem, & Lessius *lib. 2. c. 12. n. 31.* hinc dicat. Non facilè excusaverim eos, qui pro 3. aut 4. florenis excommunicant: constat judicio Lessii, parvitatem materiæ in nostro casu dari in libris non excedentibus valorem 3. aut 4. florenorum, & quidem grandiorum. Ita ille. Addit tamen, subesse huic excommunicationi illum, qui successivè extrahit alios, & alios libros, salva tamen singulis vicibus parvitate materiæ: si perveniat ad materiam notabilem: idque etsi singulis vicibus non habeat intentionem continuandi istas extractiones. Quia ad incurrendam hanc censuram non requirit talis intentio, sed sufficit prævisio notabilis damni, & cùm sic objectum ex continuatione materiæ evadat mortale, & de tali objecto constet Ecclesiæ: datur sufficiens materia ad incurrendam hanc censuram. Secùs dicendum, si successivè extrahat libros, salva singulis vicibus parvitate materiæ, sed pluries id faciat, ita tamen ut non extrahat librum posteriorem, nisi priorem antea extractum bibliothecæ restituat, idque etsi intentionem habeat continuandi talem extractionem. Moveor, quod si adest semper materiæ parvitas, excusans à censura, & alioqui intentio continuandi modo dicto extractionem impertinenter se habet ad illam censuram incurrendam; ut jam ostensum est. Hucusque Pellizzarius.

2. Sed quid dicendum, si aliquis extraheret extra bibliothecam librum magni valoris, per tres, vel quatuor passus, an excusaretur ab excommunicatione, ratione parvitatis materiæ? Et probabiliter affirmativè respondeo; nam Naldus, *verb. Clausura nu. 2.* & Grassius, *de cas. reservat. cap. 5. n. 45.* excusant monialem ratione parvitatis materiæ, quæ extra portam clausuræ exiret ad unum, vel duos palmos: quorum sententiam tanquam probabilem admittit etiam Pellizzarius, *de Monialibus cap. 5. sect. 1. n. 19.* Ergo & in nostro casu, extrahentem per tres, vel quatuor passus librum è bibliotheca, non peccare mortaliter ratione parvitatis materiæ, dicendum est. Et cùm sit magis considerabilis egressio è clausura, quàm extractio librorum è bibliotheca, dixi non duos passus, sed quatuor constituere in nostro casu parvitatem materiæ ab incursione censuræ excusantem.

3. Sed quid dicendum? si potest infra tres, vel quatuor passus extrahere librum è bibliotheca, an posset etiam intra dictum spatium permanendo, illum per multum tempus legere? Respondeo affirmativè, quia ratione parvitatis materiæ videtur moraliter idem esse, ac si illum legeret intra bibliothecam. Sed hæc omnia dicta esse volo salvo meliori judicio, & an probabiliter, judicent alii.

RESOL. CXXIV.

An quis non incidat in excommunicationem ratione parvitatis materiæ?

Idem dicendum est de casibus reservatis, ut si verbi gratia, modicitas rei subtractæ in Ecclesia excusat à mortali, ita etiam à reservatione.

Et extra alios casus pro colloquentibus cum Monialibus tandem quæritur, quod tempus dicatur breve, ut cum illis colloquentes non incidant in excommunicationem? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Resol. 69.

§. 1. Respondeo affirmativè, & ita docet Grassius *in decis. part. 1. lib. 4. cap. 8. n. 5.* sic asserens. Si excommunicantur colloquentes cum monialibus, non comprehenditur, qui transeundo Monialem salutaret, vel parum cum ea loqueretur. Idem docet Finellius, *de cas. reserv. cap. 5. num. 10.* ubi sic asserit. Si paucis alloquaris Monialem, vel transiens illam salutes, aut salutatus respondeas, sive de statu ejus ipsam interroges, sive interrogatus respondeas, non incidis in excommunicationem propterea. Ita ille. Sed difficultas est in isto exemplo de excommunicatione contra colloquentes cum Monialibus, quod tempus dicatur breve, ut cum illis colloquentes non incidant in excommunicationem. Aliqui tenent esse quadrantem horæ, quod mihi non placet, sed si quis per spatium unius *miserere* cum illis loqueretur, puto ratione parvitatis materiæ in dictam excommunicationem non incidere.

2. Idem quod dictum est de excommunicatione, dicendum est de casibus reservatis, & si verbi gratia, modicitas rei subtractæ in Ecclesia excusat à mortali, sic etiam excusabit à reservatione.

RESOL. CXXV.

Dubius utrum excommunicationem contraxerit, an censendus sit excommunicatus?

Et idem dicendum est in dubio de suspensione, & interdicto.

Et dubius de alterius excommunicatione, & denunciatione; an debeat illum vitare?

Et quid dicendum est, quando excommunicatio est conditionalis, & dubium est, an conditio fuerit impleta? Ex part. 4. tract. 3. Resol. 35.

§. 1. In dubio facti censendum esse excommunicatum, secus in dubio juris, censet Molina *de just. tom. 4. tract. 3. disp. 67.*

*disp.*67, *num.*7. Azorius *tom.*1. *lib.*2. *cap.*19. *quæst.*10. & 11. & Sayrus *in clavi regia lib.*1, *cap.*13. *n.*23. & 24. vide etiam Turrianum *de cens. lib.*8. *disp.*57. *dub.*4. *circa finem*, & Vasquez *in* 1,2. *disp.* 66. *cap.*1. hæc opinio est probabilis.

2. Sed non minus probabilem contrariam esse existimo. Dico igitur nec in dubio facti, nec in dubio juris aliquem censendum esse excommunicatum, & ita ego in facti contingentia consului non fuisse excommunicatum quemdam virum notabilem, qui dubitabat etiam post factam diligentiam, an percusserit Clericum; & ratio est, quia in dubio melior est conditio possidentis. Cùm ergo unusquisque possideat jus communicandi cum fidelibus, non debet in dubio ea possessione privari, unde hanc sententiam docet Sanchez *in summa tom.* 1. *lib.*1. *cap.*10. *n.*55. Layman *lib.* 1. *tractatu* 5. *capite* 5. §. 4. *numero* 38. & alii.

3. Notandum est etiam hic cum Filliucio *tom.*1. *tract.* 13. *c.* 7. *n.*129. quod dubitans de alterius excommunicatione, & denunciatione, non debet illum vitare, quia faceret illi injuriam, cum in dubio melior sit conditio possidentis; ergo non debet privare illum communione in re dubia, sed quando dubium esset de validitate actus, ut si quis confiteri vellet ei, quem dubitat esse denunciatum, tunc abstinendum esset, ne se exponeret periculo faciendi Sacramentum irritum, modò absque scandalo, vel alio periculo fieri posset; sed de hac quæstione alibi actum est à nobis fusiùs.

4. Quod autem dictum est suprà de excommunicatione dubia, idem dicendum est de suspensione, & interdicto dubiis, quia eadem ratio militat. Ita Sanchez *loc. cit. n.*62.

5. Et nota etiam, quòd quando excommunicatio est conditionalis, & dubium est an conditio fuerit impleta, ea non ligat, quandiu non constat de impletione conditionis. Ita Emanuel. de Moura *opusc.*2. *de ensal. & incantat. sect.*1. *c.*5. *n.*8. qui etiam *num.*9. cum Suarez, & Garcia docet titularem obligatum ad pensionem solvendam in certo termino sub excommunicatione in forma Cameræ non illam incurrere adveniente termino, prius; quàm pensionarius declaret, etiam authenticè suam voluntatem esse, ut ipse incurrat: proindeque quandiu de ea dubitatur (dubitari autem justè posse quandiu eam non declaret authenticè) excommunicatio non operatur.

RESOL. CXXVI.

Dubius an censuram incurrerit, quid facere debeat?
Et quid in simili de irregularitate, Ex p.5. tr.9. Ref. 44.

§.1. Dico primò semper esse consultissimum sub conditione absolutionem procurare, ac interim se gerere ut excommunicatum, quantum fieri sine infamia & scandalo potest. Secundò à communione abstinendum, si inde sequatur scandalum, quod quidem communiter sequetur, si communis sit persuasio, aut rumor, de excommunicatione contracta. An autem, & quando secluso scandalo teneatur aliquis in dubio se gerere ut excommunicatum, vel non, haud satis liquet. Illud tamen probabile est, quod in simili de irregularitate cum Covarr. *in Clement. si furiosus*, *p.*1. *§.*1. *nu.*3. id docent Valent. *disp.*7. *quæst.*19. *punct.*2. si dubium sit de jure, tunc nec in foro externo contrahi excommunicationem propter regulam juris, *Odia restringenda, & favores ampliandi*, ex qua colligitur nullam pœnam incurri, nisi in casibus à jure expressis. Si autem sit dubium facti, tunc in utroque foro se gerere deberet ut excommunicatum, ut colligitur *ex cap. ad audientiam, &c. significasti* 2. *&c. petitio, de homicidio*, ubi tamen solùm est sermo de irregularitate. Imò verius est nec in dubio quidem facti aliquem se gerere debere tanquam excommunicatum. Et ita docet Tannerus *tom.*4. *disp.* 6. *quæst.*10. *dub.*4. *num.*60. Sed circa præsentem quæstionem vide me ipsum *in* 4. *parte tract.*3. * *resol.*35.

*Quæ hic est Ref. antecedens.

RESOL. CXXVII.

An excommunicatus aliquando possit recipere Sacramenta sine peccato? Ex p.5. tract.9. Ref.81.

§.1. Suppono non solùm excommunicatum denunciatum, & publicum percussorem Clerici, sed etiam excommunicatum occultum & toleratum non posse licitè Sacramenta recipere: Hoc supposito ita respondeo ad quæstionem propositam affirmativè & primus casus est. Si ignoraretur invincibiliter ejusmodi prohibitio, cùm enim positiva sit humanaque, potest cadere in eam ignorantia, quæ esset juris. Secundus si ignoraret se esse in excommunicatione, vel non adverteret, quę esset ignorantia facti, ut frequentiùs potest accidere. Tertius si esset urgens necessitas recipiendi Sacramenta ob vitandam gravem infamiam, sive scandalum, sive damnum; ut periculum mortis, vel quid simile, & ita docet Præpositus *in* 3. *parte quæst.* 2. *de excommun. dubit.* 7. *nu.*39. Filliucius *tom.* 1. *tr.* 12. *cap.* 3. *n.*36. Mercerus *de Sacram. in* 3. *parte quæst.* 21. *dub.*4. & alii. Sed videamus.

RESOL. CXXVIII.

An extra casus prædictos in præterita Resolutione, si non licitè, saltem validè excommunicatus recipiat Sacramenta?
Et quid saltem de Sacramento Pœnitentiæ?
Et an ipso jure pœnam incurrant, qui excommunicatis vitandis Sacramentum ministrant? Ex p.5. tr.9. Ref.82.

§.1. Respondeo affirmativè quoad alia Sacramenta, præter sacramentum Pœnitentiæ. Nam de hoc adest controversia, quibusdam asserentibus absolutionem sacramentalem impensam excommunicatio esse nullam, ita sentiunt plures, cum quibus sentit Vasquez *dub.*4. *de excomm. n.*9. quinimò idem tenet de eo, qui solùm ligatur minori excommunicatione, quia *cap. ult. de Clerico excomm. ministrante*, dicitur à participatione Sacramentorum remotus; sed alii probabilius censent posse subsistere Sacramentalem absolutionem impensam excommunicato, antequam absolvatur ab excommunicatione. Ita plures, quos citat & sequitur Suarez *disp.* 10. *sect.*7. *n.*9. Valent. *tom.*4. *disp.*7. *q.*17. *punct.*2. *§. Esset autem Sacramentum*, Sayrus *tom.*1. *lib.* 2. *c.*2. *n.*3. quibus adde novissimè Raynaudum *de monit. par.*3. *c.*2. *n.*18.

3. Dico igitur primò quòd si interveniat peccatum mortale in receptione pœnitentiæ, Sacramentum nullum est. Ratio, quia id est contra substantiam ejus, & reddit illud irritum ut suppono ex materia de confessione. Quare si excommunicatus sciens se non posse confiteri, nisi priùs absolvatur ab excommunicatione, vel reticeat illam malitiosè, & consequenter faciat confessionem non integram, vel exprimat illam, & velit nihilominus absolvi à peccatis ante absolutionem ab excommunicatione, quia in his omnibus casibus committit peccatum mortale in ipsa confessione, confessio erit nulla.

3. Dico secundò, si nullum interveniat peccatum mortale ex parte excommunicati, quia scilicet excusatur, vel ob ignorantiam, vel ob aliam necessitatem, ut potest aliquando contingere, tunc valida erit etiam pœnitentia, & habebit effectum suum gratiæ, & remissionem peccatorum. Et ratio est, quia per excommunicationem nihil tollitur quod sit de substantia Sacramenti, neque enim tollitur jurisdictio aliorum in excommunicatum, nec ipse est incapax, cùm censura tantùm sit vinculum, quod habet adjunctum præceptum non recipiendi Sacramenta, consequenter tantùm reddit receptionem iniquam, non autem invalidam; si ergo sit causa aliqua excusans à peccato, & à transgressione præcepti, erit valida, & fructuosa receptio pœnitentiæ, neque contrarium potest ullo jure probari, & ita docet præter Doctores citatos Præpositus *in part. quæst.*2. *de communic. dub.*7. *numero* 70. Filliucius *tom.*1. *tract.* 22. *cap.*3. *num.*58. & 59. Mercerus *de Sacrament. in* 3. *p. quæst.*21. *dub.*4. *num.*2.

4. Sed si quis hic quærat, an ipso jure pœnam incurrant qui excommunicatis vitandis Sacramenta ministrant? Respondeo aliam non incurrere, quàm quæ generatim lata est propter communicationem cum excommunicatis in Sacris, quæ est excommunicatio minor, & interdictum ab ingressu Ecclesiæ, *cap. Episcoporum de privileg. in* 6. Addit tamen Pontifex *cap. significat, de sententia excommunicationis*, eum qui participaverit ab ipso excommunicato, incurrere eandem excommunicationem. Sed ut hæc pœna incurratur, requiruntur multæ conditiones, scilicet ut excommunicatio sit Papalis. Secundò ut participatio fiat recipiendo excommunicatum in Officiis. Tertiò ut participans sit Clericus. Quartò ut scienter & spontè id faciat de quibus glossa *ad cap. statuimus, de sententia excommunicationis in* 6. Caietat. *in sum. verb. excommun. cap.* 58. ubi & ampliorem restrictionem adjungit juxta Extravag. *Ad vitanda*, scilicet ut excommunicatus non sit toleratus, ne nimium rigorem hæc constitutio Papalis contineat, vide Mercerium & Filliucium *ubi suprà*.

RESOL. CXXIX.

An excommunicatus non audiendo Missam peccet contra Ecclesiæ præceptum, si sit negligens in obtinenda absolutione excommunicationis?
Et an excommunicatus qui per annum non audierit Missam in diebus festis, si postea obtenta absolutione excommunicationis confiteatur, teneatur se accusare, quod peccaverit toties contra præceptum audiendi Missam? Ex p.4. tract.4. & Misc. Ref. 57.

§.1. Affirmativam sententiam mordicus docet Didacus Nugnus ex Illustriss. Religione D. Dominici *in* 3. *p. to.*2. *q.* 88. *art.* 6. *post dub.*2. qui ait quòd omnis, qui tenetur ad aliquem finem, tenetur ad media per se ordinata ad illum: sed tollere impedimentum in casu nostro per se moraliter ordinatur ad audiendum Missam; ergo quando modò habet præceptum audiendi Missam, consequenter habet præceptum procurandi absolutionem excommunicationis. Patet minor, excommunicatio directè & per se mortaliter est impedimentum audiendi Missam, siquidem hoc ipsum habet ex intentione præcepti Eccle-

Ecclesiæ; ergò tollere illam, per se loquendo ordinatur ad implendum præceptum audiendi Missam.

2. Deinde confirmatur, quia si quis sit excommunicatus in Pascha, & non velit procurare absolutionem, cùm tamen possit, peccat contra præceptum confessionis, & contra præceptum communionis: ergo idem dicendum est in nostro casu. Hæc Nugnus, contra Suarez *in 3. p. to. 3. disp. 88. sect. 6.*

3. Verùm ego his non obstantibus sententiam Suarez tenendam esse puto, quam docet, & tuetur Coninch. *de Sacramentis disp. 14. dub. 7. n. 56.* Avila *de censuris part. 2. cap. 6. disp. 4. dub. 7.* Sayrus *de cens. lib. 2. cap. 3. num. 24.* Navarrus *in manuali c. 122. num. 3.* Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 2.* & novissimè Gaspar Hurtado *tract. de excommunicatione, disput. 5. difficul. 2. num. 4.* ubi sic ait: Excusatur excommunicatus ab audiendo Missam; quamvis negligens sit in obtinenda dispensatione, quia observatio præcepti audiendi Missam, non est tanti momenti, ut obliget ad tam remotam dispensationem, nempe ad acquirendam capacitatem audiendi Missam; sicut etiam incarceratus ob debita excusatur audiendo Missam, quamvis possit solvere, & non solvendo peccet contra justitiam; non tamen excusatur excommunicatus à præcepto confessionis, & communionis annuæ, quando facilè potest absolutionem obtinere, quia observatio horum præceptorum est magni momenti. Ita Hurtado. Unde patet responsio ad argumenta superiùs adducta à Nugno, quòd si excommunicatus, v. g. per annum non audivit Missam in diebus festis, si posteà obtenta absolutione confitetur, non teneatur se accusare, quod peccaverit toties contra præceptum audiendi Missam, quia negligens fuit in obtinenda absolutione.

RESOL. CXXX.

An si excommunicatus negligens sit in procuranda absolutione excommunicationis peccet contra Ecclesiasticum præceptum de audienda Missa, annua confessione, & communione? Ex part. 5 tract. 9. Resol. 88.

§. 1. Respondeo primò non peccare contra præceptum audiendi Missam, quia quamdiu in excommunicatione est, Missam audire non debet, sed neque ratione præcepti obligatus videtur, ut se disponat, & impedimentum tollat, cùm ea dispositio valdè remota sit; quemadmodum nec is, qui sine culpa in vinculis detinetur contra præceptum de Missa audienda festo die delinquit. Respondeo secundò excommunicatum voluntariè in excommunicatione persistentem peccare contra præcepta, etiam quatenus Ecclesiastica sunt, suscipiendi sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ. Et ratio est, quia ista præcepta obligant ad mundandam animam, & consequenter ad tollenda vincula tum mortalium peccatorum etiam excommunicationis. Ita Layman *lib. 2. tract. 5. part. 2. cap. 2. n. 3.* & ante illum Coninch. *de Sacrament. disp. 14. dub. 7. n. 56.* ubi sic ait: Nota excommunicatum non peccare non audiendo Missam, etiamsi negligens sit in petenda absolutione, & hac ratione fortè contra charitatem sui, & obedientiam Ecclesiæ debitam peccet (quæ per censuras intendit eum ad subjectionem, & reconciliationem compellere.) Ratio est, quia quamdiu est excommunicatus; Missam audire non potest, nec illud præceptum tanti momenti est, ut ipsum obliget, ut tam remotè se disponat, ut fiat capax audiendi Sacrum, sicut incarceratus propter debita, etsi peccet contra justitiam non solvendo creditoribus, cùm facilè posset, non tamen peccat non audiendo Sacrum, nec tenetur ideò citiùs solvere, ut possit audire Sacrum. Secus de omissione confessionis, & communionis annuæ. Nam si excommunicatus omittat procurare absolutionem, cùm eam facilè obtinere posset, peccat illam omittendo, tum quia hoc præceptum est magni momenti, nec admittit tam faciles excusationes; tum maximè, quia præceptum confessionis directè obligat peccatorem, ut procuret sibi solutionem omnis vinculi, quod eum dividit ab unione Dei, & Ecclesiæ, & consequenter ut procuret absolutionem ab excommunicatione, si ea ligatus sit. Idemque etiam convenit præcepto communionis, quæ cùm instituta sit, ut perfectiùs Christo ejusq; corpori uniamur, obligat nos, ut tollamus ea omnia, quæ hanc unionem impediunt. Vide etiam circa præsentem quæstionem Avilam *part. 2. c. 6. disp. 4. dub. 7.* & Suarez *in 3. part. t. 3. disp. 88. sect. 6.* Hurtad. *disp. 5. de excomm. diffic. 3. num. 6.*

RESOL. CXXXI.

An excommunicatus cum alio legens privatè Horas Canonicas, vel Officium B. Virginis, &c. peccet?

Idem est de recitante cum excommunicato. Ex part. 3. tract. 9. Resol. 89.

Sup. hoc Inf. in Ref. 141. §. unico.

§. 1. In tali casu Navarrus *cap. 27. num. 36. §. ad 5.* putat excommunicatum non peccare legendo horas Canonicas, aut alias preces privatim cum aliquo alio, quia non orat, ut minister Ecclesiæ, & aliàs potest esse hæc communicatio utilis ad conversionem excommunicati. Sed hoc repugnat communi sententiæ. Unde melius Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 8. c. 2. n. 23.* Suarez *disp. 12. sect. 2. num. 18.* & Henriquez *lib. 13. c. 7. n. 2.* dicunt eum peccare venialiter tamen, quia talis recitatio in ratione communicationis est materia levis. Et ita etiam docet Cornejo *in 3. p. tr. 5. de excom. disp. 10. §. 1. sect. 8. dub. 1.* Mercerus *de Sacr. in 3. p. q. 21. dub. 6.* Præpositus *in 3. p. q. 2. de excom. dub. n. 56.* Coninch. *de Sacr. disp. 14. dub. 7. nu. 55.* Turrian. *de censur. lib. 2. disp. 11. dub. 2.* Covarr. *in c. alma mater, §. 53. n. 8.* & Megalius *in 3. p. vol. 2. c. 2. q. 4. n. 52. & 53.* id quod dictum est de excommunicato, dicendum est de recitante cum illo.

RESOL. CXXXII.

An excommunicatus possit uti aqua benedicta? Exp. 5. tr. 9. Resol. 90.

§. 1. Aliqui, ut Bonacina *de censur. disp. 2. q. 2. punct. 3. §. 2. num. 8.* docent usum aquæ benedictæ esse excommunicatis prohibitum, ex eo quòd illa est benedicta per orationem Ecclesiæ, ut ex impetratione Ecclesiæ prosit fidelibus, & ita cùm Ecclesia privat excommunicatum omni oratione, videtur planè privare usu aquæ, & ita fatetur Pater Suarez *sect. 3.* si usus aquæ, illius fiat ex intentione faciendi orationem Ecclesiæ, secus si alia intentione fiat. Aliis verò non videtur prohibitus usus aquæ benedictæ, quia non hoc videtur expressum aliqua lege Ecclesiæ, & quod dicit de privatione suffragiorum, intelligi, ut tempore excommunicationis non fiant suffragia communia Ecclesiæ pro excommunicato, secus de applicatione, & usu aquæ benedictæ. Vide Turrianum *lib. 2. disput. 11. dub. 3.* qui putat secundam opinionem esse piam, sed primam esse magis probabilem. Vide etiam Gordonus *t. 2. lib. 7. q. 8. c. 3. num. 36.* Hurtad. *disp. 5. de excomm. diffic. 4. n. 3.*

RESOL. CXXXIII.

An excommunicatus possit ingredi Ecclesiam?

Et an possit ibi orare, etiamsi alii fideles in Ecclesia privatim orent, dummodo separatim ille oret?

Et an excommunicatus in eademmet Ecclesia cum aliis in communi possit audire concionem?

Et quid est dicendum, si excommunicatus Ecclesiam ingrediatur, quo tempore celebrantur ibidem divina officia; non quidem ut intersit illis, sed ut transeat per Ecclesiam ob commoditatem itineris, etiamsi transeundo genuflectat, & privata oratione oret? Ex part. 5. t. 9. Resol. 86.

§. 1. Negativè respondet glossa *in cap. 1. dist. 21. in fin.* Abbas *in cap. 2. num. 2. de foro competent.* & Hostiensis *in sum. n. 17. ver. sed numquid, de sent. excomm.* Verùm hæc opinio non est tenenda; ideò excommunicatus potest ingredi Ecclesiam, & in ea esse, ut docet Abbas sibi contrarius *cap. 1. n. 9. de vita, & honest. Cleric. v.* Navarr. *c. 27. n. 17.* Covarruvias *in cap. alma, p. 1. §. 3. n. 7.* & alii. Et non solùm potest excommunicatus esse in Ecclesia, sed etiam potest ibi orare, ut patet ex glossa *in cap. qui studet 1. q. 1.* Navarr. *num. 19.* quod est verum etiamsi alii fideles in Ecclesia privatim orent, dummodo separatim ille oret, v. g. ipse in uno sacello, alii in alio, quia sic non censetur communicare. Navarr *dicto num. 19.* & Cajetan. *in summ. c. de participatione cum excommunicato, §. illicita autem* Imò de oratione privata hoc verum est, etiamsi excommunicatus oret in eodem sacello, in quo alii similiter, id est, privatim orant. Nam nec sic est inter eos communio, cùm non sit communis oratio. Ita Cajet. *loc. cit.* asserens posse hos omnes orare simul privatim in eodem cubiculo (& similiter seorsim comedere) ut contingit de oratione, cùm pulsatur ad salutationem Angelicam, seorsim enim orant, & pulsatur tunc ad orationem privatam. Denique potest etiam excommunicatus in eademmet Ecclesia cum aliis in communi audire concionem. Et ita ex multis docet Raynaudus *de monit. part. 2. cap. 2. nu. 28.* Quod autem Tertullianus *lib. de pudicitia, c. 4. & 14.* asserit excommunicatos à limine, & omni tecto Ecclesiæ submoveri, accipiendum est de absentia à templo tempore Sacri, aut divinorum Officiorum, modo tamen quo infrà.

2. Et ideò quæro quid si excommunicatus Ecclesiam ingrediatur quo tempore celebrantur ibidem divina officia, non quidem ut intersit illis, sed v. g. solùm ut transeat per Ecclesiam ob commoditatem itineris? Respondeo posse fieri. Nam sic non dicitur communicare in divinis. Paludanus *in 4. dist. 18. q. 4. & q. 6.* Cajetanus *loco cit.* qui addit hoc verum esse, etiamsi transeundo genuflectat, & privata oratione oret, & denique universè loquendo idem dicendum est, quoties excommunicatus tempore divinorum ingreditur Ecclesiam, non causa orandi, aut ut intersit divinis, sed ob aliud quodvis negotium, ut tradit Paludanus jam citatus *quæst. 6. artic. 1.* Innocentius *cap. nuper, de sentent. excommunic.* Angel. *verb. excomm. 8. §. 4.* Et hæc omnia docet etiam Gordonus *in sum. tom. 2. lib. 7. qu. 8. cap. 1. §. 4. num. 27. & seqq.* Vide etiam Coninch *de Sacram.*

disp. 14. *dub.* 7. *n.* 53. & 58. & Megala *in 3. parte lib.* 3. *c.* 2. *q.* 3. Turrian *lib.* 2. *disp.* 11. *dub.* 3.

RESOL. CXXXIV.

An qui dubitat se esse excommunicatum possit audire Missam?

Et an similiter liceat aliis, simili dubio existente, cum eo communicare? Ex p. 4. tract. 3. Ref. 66.

Quoad hoc lege sup. doctrinam R. 133. & 136. &c.

§. 1. Affirmativè respondeo, & ita præter alios docet Petrus Cornejo *in 1. 2. D. Thomæ tract.* 8. *q.* 19. *disp.* 4. *dub.* 2. ubi probat, licitum esset dubitanti an sit excommunicatus, audire Sacrum, & alia excommunicatis prohibita facere, ac si excommunicatus non esset, & similiter licere, aliis simili dubio existente cum eo communicare, & hoc ait Cornejo, ut vitet periculum imminens, aut præjudicium notabile spirituale, vel temporale in propria persona rebus, aut honore; sicut non tenetur secundùm illum ad recitandum Officium divinum, qui habens tenue beneficium dubitat in jure, an teneatur recitare, quia cùm hoc sit grave onus, non potest incurri, nisi propter causam certam.

Sup. hoc dubio [illegible] annos. secundùm [illegible].

RESOL. CXXXV.

An excommunicatus incurrat aliquam pœnam, si Missæ, aut divinis Officiis assistat?

Et an aliquam pœnam incurrant admittentes excommunicatos ad divina Officia? Ex p. 5. tract. 9. Ref. 95.

§. 1. Respondeo negativè. Nam in tali casu nullam specialem pœnam expressam in jure invenio, nam non incurrit irregularitatem, cùm hæc assistentia non sit actus Ordinis; neque incurrit excommunicationem minorem, quia hæc solum est imposita fidelibus communicantibus cum excommunicato, non verò ipsi excommunicato communicanti cum fidelibus. Et ita docet Cornejo *in 3. part. de Sacram. disp.* 10. §. 4. *ex errore* 8. *dub.* 2. Sed si quæras, an aliquam pœnam incurrat admittentes excommunicatos ad divina Officia? Cornejo *ubi suprà dub.* 3. respondet solùm incurrere excommunicationem minorem, *ut in capit. is qui, de sententia excommunicationis in* 6. Nam quamvis *in cap. Episcoporum, de privilegiis in* 6. incurratur etiam interdictum, cœterùm ille textus non procedit generaliter de omnibus, sed solùm de exemptis ab Episcopis.

RESOL. CXXXVI.

Quid facere debeat Sacerdos, si excommunicatus denunciatus intrat in Ecclesiam, dum Missa celebratur?

Et an sit omittenda Missa post inceptum Canonem, si consecratio non sit facta?

Et notatur prohiberi, ne quis simul cum excommunicato audiat Missam eodem.

Sed præter excommunicationem minorem, poterit excusari à mortali, si careat inductione, & cooperatione, & fiat absque contemptu, & scandalo. Ex p. 5. tract. 9. Ref. 92.

Quamvis [illegible] Ref. 99. [illegible]

§. 1. Si Missa non est incepta, & superveniat excommunicatus, conandum est ut expellatur per admonitionem, & per coactionem, si necessaria fuerit; quòd si non sufficiat, distinctione opus est, vel enim deventum non est ad consecrationem, vel est deventum; si non est deventum, omittenda est Missa. Si tamen facta est consecratio, perficienda est Missa, quia sacrificium perficiendum est ex jure divino, de quo in materia de sacrificio Missæ, vel in materia de Eucharistia, & in casu hujus dubii hæc est communis doctrina.

Supra hoc ibi. [illegible]

2. Restat dubium, an sit omittenda Missa post inceptum Canonem, etiamsi consecratio non sit facta? Et Suarez *suprà*, refert contrarias sententias, & dicit rem esse utrimque probabilem, & liberum esse Sacerdoti quam voluerit partem eligere, quamvis tutius putet ante consecrationem omittere Missam, etsi Canon sit inceptus. Vide Turrian. *lib.* 2. *disp.* 11. *dub.* 1. Layman *lib.* 2. *tract.* 5. *parc.* 2. *c.* 2. *nu.* 6. Filliucium *tom.* 1. *tract.* 12. *cap.* 9. *num.* 90. & Mercerum *de Sacram. in 3. parte q.* 11. *dub.* 6. ubi notat prohiberi ne quis simul cum excommunicato audiat Missam eandem, sed quia hæc communio eorum, qui simul Missam eandem audiunt, est minima inter eas, quæ respectu talis rei esse possunt, non habet peculiarem pœnam impositam præter excommunicationem minorem, poteritque à mortali excusari, si careat indictione & cooperatione, & fiat absque contemptu & scandalo, ex necessitate, aut pietate.

RESOL. CXXXVII.

An pro excommunicatis toleratis liceat publicè orare, & Sacrificia offerre?

Et si excommunicatus toleratus petat pro se offerri suffragia communia, an peccet? Ex p. 5. tract. 9. Ref. 64.

§. 1. Negativam sententiam tenet Filliucius *to.* 1. *tract.* 12. *cap.* 2. *n.* 40. Gordonus *tom.* 2. *lib.* 7. *q.* 8. *c.* 1. *num.* 4. Vasquez *de excommun. dub.* 2. Avila *part.* 2. *cap.* 6. *disp.* 9. *dub.* 6. Sotus *in 4. dist.* 22. *quæst.* 1. *art.* 4. *conclus.* 2. Mercerus *de Sacram. in 3. p. q.* 21. *dub.* 3. Suarez *de conf. disp.* 9. *sect.* 2. *num.* 17. *& seqq.* & alii. Probatur primò, quia hæc prohibitio ante hanc constitutionem habebat in illis locum. Ergo etiam postea, cum expressè dicat Concilium Constantiense se nolle eos in ullo relevare, nec aliquod suffragium eis præbere; relevaret autem, si pœna hæc in illis non haberet locum post istam constitutionem. Nec dici potest eos directè non relevari, sed indirectè, & consequenter propter favorem aliis fidelibus directè exhibitum. Non enim hoc spectat ad favorem aliorum, ut qui neque hoc intendunt, neque fructum ullum inde percipiunt. Probatur secundò, quia ex primis verbis patet hanc constitutionem tantùm loqui de communicatione externa, tam in divinis Officiis; quàm in negotiis civilibus, non autem de hac interna communicatione per participationem suffragiorum. Nec refert quòd addatur generaliter, *aut aliis quibuscumque divinis*, hoc enim convenienter accipitur de divinis Officiis v. g. audienda Missa, & horis Canonicis publice recitandis.

2. Sed his non obstantibus affirmativam sententiam tenendam esse puto cum Megala *in 3. p. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 20. Hurtado *disp.* 3. *de excomm. difficult.* 4. *n.* 10. Coninch *de Sacram. disp.* 14. *dub.* 6. *n.* 40. Henriquez *lib.* 3. *c.* 11. *n.* 2. Navarro *cap.* 27. *n.* 36. Probatur, quia Concilium Constantiense absolutè concedit ut possimus cum talibus communicare in omnibus Officiis divinis; atqui sub hac communicatione comprehendit etiam illam applicationem suffragiorum. Ergo hanc concedit. Minor probatur primò, quia cùm talis concessio sit favorabilis, extendenda est, quantum verba patiuntur; hanc autem secundùm commune loquendi modum facilè patiuntur; nam ob hanc applicationem & participationem dicitur in Ecclesia esse communionem Sanctorum, hinc Ecclesia semper hæc duo pro eodem accipit. Nos cum aliquo communicare, & orationes publicas pro eo facere, ut patet *ex cap. sacris* 38. *& cap. nobis* 28. *de sent. excommun.* Secundò, quia, ut ex eisdem capitibus patet equaliter hæc duo ab Ecclesia permittuntur, aut prohibentur, scilicet pro aliquo publicè orare: & recipere oblationes ab eo, vel pro eo factas. Nam hoc ipso Ecclesia has recipit, significat se eum facere participem suorum suffragiorum, quod nullo modo convenit etiam fictè facere; atqui talis receptio est aperta quædam communicatio in Officiis divinis. Ergo cùm generatim omnis talis communicatio concedatur, etiam illa receptio conceditur, & consequēter ut oretur pro talibus excommunicatis.

3. Notandum est tamen hic, suffragia communia, ut sacrificium & orationes nomine Ecclesiæ factæ, (& suo modo indulgentiæ) quando solùm generaliter & indefinitè fiunt, aut offeruntur pro fidelibus, non fieri, nec offerri pro prædictis excommunicatis, ac proinde eis non prosunt, nisi quando specialiter, sive expressè, sive implicitè fiunt, aut offeruntur pro illis, quia absque dubio minister Ecclesiæ, quando id specialiter non intendit, vult conformari Ecclesiæ, excludenti illos à dictis suffragiis, etiamsi indulgeat illi, ut si velit, id faciat pro dictis excommunicatis. Quòd si excommunicatus toleratus petat pro se offerri suffragia communia, peccat, quia petitione ipsa communicat per modum commercii cum eo, à quo petit, non verò, quia petit suffragia alter, à quo petit, ea potest pro eo offerre, ac proinde petendo tantùm peccat venialiter, quia ea petitio tantùm est mala, quia est communicatio in locutione, & ita docent Hurtado *disp.* 3. *de excomm. diffic.* 4. *n.* 12.

RESOL. CXXXVIII.

An liceat offerre suffragia Ecclesiæ pro excommunicatis non toleratis, si per contritionem justificentur, ante obtentam absolutionem?

Et an liceat applicare communia suffragia Ecclesiæ ei, cujus excommunicatio est occulta, si mortuus est in gratia? Ex parte 5. tract. 9. Resol. 75.

§. 1. Affirmativè respondet Megalius *in 3. part. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 18. Henriquez *lib.* 9. *cap.* 15. *g.* 3. *in gloss. lit. P.* Sayrus *de conf. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 5. Avila *de conf. part.* 2. *c.* 6 *disp.* 4. *dub.* 2. *concl.* 1. Navar. *c.* 27. *nu.* 36. Covarr. *in cap. Alma, part.* 1. *g.* 6. *n.* 4. *concl.* 9. & alii, eo quòd Ecclesia non videatur velle suffragia subtrahere iis, qui Deo sunt reconciliati, & hanc sententiam docet etiam Philipp. Faber *de conf. in 4. sent. dist.* 25. *q.* 1. *disp.* 4. *c.* 4. *num.* 142. quia, ait ille, excommunicatio est pœna ordinata contra contumacem & inobedientem ipsi Ecclesiæ. Cùm ergo tollitur inobedientia, & contumacia, tollitur quoque excommunicatio in foro interiori; & apud Deum, quia excommunicatio est effectus proveniens à peccato mortali contumaciæ, tanquam à causa; cessante autem causa, cessat & effectus eius. Cùm ergo apud Deum per contritionem sit absolutus, etiam apud Deum restituitur ad pristinum statum, & sic gaudet suffragiis, aliisque bonis; quibus per excommunicationem privabatur.

2. Nega-

2. Negativam tamen sententiam docet Suarez *disp. 9. sect. 3. n. 2.* Ugolinus *tab. 2. c. 9. §. 1. n. 4.* Fillucius *tom. 1. tr. 12. c. 2. n. 45.* Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 8. c. 1. n. 7.* Layman *l. 2. tract. 5. part. 2. c. 2. num. 4.* Turrian. *de cens. l. 2. disp. 9. dub. 2.* Vasquez *de excommunicatione, dub. 2. & 11.* Conninch *de Sacrament. disp. 14. dub. 6. n. 49.* Sotus *in 4. dist. 22. q. 1. art. 1.* Cornejo *in 3. p. tr. 5. de excom. disp. 10. §. 3. dub. 2.* Præpositus *in 3. p. q. 2. de excommunicat. dub. 6. nu. 38.* Hurtado *disp. 3. de excommunicatione, difficult. 5. n. 14.* Mercerus *de Sacrament. in 3. p. q. 21. dub. 3. n. 2.* ubi sic ait. Quæritur an pœna ista locum habeat in excommunicatis contritis, sed à censura nondum absolutis? Negant S. Anton. & Navarr. eo quòd verisimile non sit Ecclesiam velle subtrahere communia suffragia membris vivis fide, & charitate conjunctis. Probabiliùs affirmant Adrianus, Sotus, & Alanus, quia censura non tollitur per solam interiorem pœnitentiam, alioqui postea absolutione opus non esset, quod constat esse falsum.

3. Dices hunc effectum ex intentione Ecclesiæ suspendi, etiamsi censura plenè non tollatur. Resp. contrarium innuit Innocent. III. *cap. sacris, de sent. excomm.* significans pro talibus excommunicatis ante absolutionem, neque oblationes recipiendas, neque orationes Deo offerendas.

4. Dices secundò, in his excommunicatis nulla ampliùs culpa est. Ergo nec pœna. Respondetur licèt pœna non inferatur nisi ob culpam, tamen pœna sæpè manet post culpam coram Deo ablatam, donec etiam judicio Ecclesiæ auferatur, & ita fieri conveniebat ad timorem, & reverentiam hujus censuræ. Hæc omnia Mercerus. Unde puto utramque sententiam probabilem esse, licèt hæc secunda sit probabilior. Certum est autem apud me, quod etiam non improbabile putat Præpositus *ubi sup. n. 37.* & Suarez *disp. 7. sect. 1. num. 7. in fine*, licere applicare communia suffragia Ecclesiæ ei, cujus excommunicatio est occulta, si mortuus est in gratia, cùm enim in eo casu communius, moraliter loquendo, non possit impetrari absolutio sine aliqua defuncti infamia, potest sine peccato negligi, non videtur autem Ecclesia velle privare hominem communibus suffragiis, quo casu non possit absque nota absolvi ab excommunicatione. Capitula citata apertè agunt de eo, cujus publica, & nota erit excommunicatio.

RESOL. CXXXIX.

An pro excommunicato jam per contritionem justificato liceat applicare Sacrificium Missæ ante obtentam absolutionem? Ex p. 5. tr. 9. Res. 76.

§. 1. NEgativè respondent aliqui ex dictis in superiori resolutione, & Suarez *disp. 9. sect. 4.* circa præsens dubium duo docet. Unum est, si Sacerdos offerat ut minister Christi, & applicet pro excommunicato prodesse illi. Probat, quia ablata indignitate, sola manet prohibitio, quæ illum non facit indignum. Ergo sacrificium ex opere operato poterit illi prodesse. Secundò explicat à simili de administratione Sacramentorum. Nam aliquod Sacramentum potest excommunicatus prohibitus administrare, quod in suscipiente habebit effectum. Secundum est, nomine Ecclesiæ non prodesse illud sacrificium excommunicato, quia contraria est intentio Ecclesiæ, nec citat pro se, aut contra se authorem aliquem. Sed contrariam sententiam tenet Sotus *in 4. dist. 22. q. 1. art. 3.* Vasquez *tract. de excomm. dub. 11. n. 73. & to. 3. in 3. p. disp. 217. cap. 3. n. 26.* & alii communiter, qui absolutè docent hoc sacrificium non posse offerri pro excommunicato, & mihi placet. Ratio verò sumenda est ex dictis, quia censura fuit justa, & non est ablata per solam internam justificationem; ergo si habet Ecclesia veram potestatem excommunicandi, constituit hominem incapacem ejus effectus. Aliàs sequeretur posse Sacerdotem Sacrificium applicare pro excommunicato peccatore, qui non convertatur, & non solùm pro excommunicato in statu justitiæ, & pœnitentiæ, quod est contra communem sensum Doctorum: hæc omnia docet Turrianus *lib. 2. disp. 9. dub. 2.* & Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excommunicatione, disp. 10. §. 3. dub. 2.*

2. Verùm his non obstantibus affirmativam sententiam tenet ex multis novissimè Philippus Faber *de cens. 4. sent. dist. 25. q. 1. disp. 4. cap. 4. n. 148.* ubi sic ait. Ex eodem fundamento videtur esse respondendum ad dubium de oblatione Missæ pro hujusmodi excommunicato contrito, videtur enim dicendum primò, quòd Sacerdos offerens Missam pro tali excommunicato, non peccet mortaliter, nec venialiter, quia non est prohibitum hoc modo offerre Missam pro excommunicato tali, quia si hæc prohibitio adesset, maximè haberetur ex prædictis *ex c. à nobis 2. & c. sacris*. At in eis non habetur talis prohibitio, sed solum habetur ibi, quòd in casu particulari, quo aliquis excommunicatus pœnitens deferretur ad Pastorem Ecclesiæ, non debet pro eo orationes, & sacrificium facere priusquam absolverit, sed debere eum priùs absolvere: at in generali non habetur, quòd non possit offerri sacrificium pro excommunicato sic pœnitente, quando absolutio ab Ecclesia ei conferri non potest, ut diximus. Et hoc videntur dicere illi authores, qui asserunt non posse publicè nominatim, sed solùm secretò pro tali excommunicato Missam offerri: si enim pro tali delato ad Ecclesiam orationes, & Missa celebraretur, celebraretur publicè nominatim pro excommunicato quod prohibetur ab Ecclesia; nominatim autem, sed secretò non prohibetur. Secundò videtur dicendum, quòd hujusmodi sacrificium valeat, & prosit ipsi excommunicato pœnitenti, sive Sacerdos offerat in persona Christi, quod concedit Suarez, sive in persona Ecclesiæ, seu ut particularis persona, quod negat Suarez. Ratio est, quia Ecclesia non intendit hunc pœnitentem excludere ab his suffragiis, sed solùm contumacem, neque ipse ut particularis persona peccat, sed opus bonum, & rectè facit; ideò ut est ab illo, ut etiam est particularis persona, valet, & ei prodest. Ita Faber *ubi supra*; unde puto tam negativam, quàm affirmativam sententiam satis probabilem esse.

RESOL. CXL.

An liceat privatas Orationes, & bona opera pro excommunicatis offerre?

Sed difficultas est, an Sacerdos possit orare pro excommunicatis in Memento Missæ, *etiamsi sint denunciati?*

Et circa Orationes privatas pro excommunicatis, alii etiam casus notantur, & explanantur. Ex part. 5. tract. 9. Res. 77.

§. 1. NEgativam sententiam (attendas quæso amice Lector) tanquam probabilem docet Philippus Faber *de cens. in 4. sent. dist. 25. disp. 4. c. 4. dub. 151.* ubi sic ait. Aliqui Doctores Catholici tenent excommunicatum privari nedum communibus, & publicis suffragiis, & orationibus Ecclesiæ, sed etiam privatis, & particularibus, atque hujus opinionis fuit Latomus *art. 7. contra Lutherum*, ut refert Suarez *ubi suprà*. Ego quidem opinioni communiori me opponere nolo, tamen probabiliter mihi videtur posse dici excommunicatum etiam esse privatum fructu suffragiorum, & orationum particularium. Ratio est, quia in sacris Canonibus habemus excommunicatum esse ejectum extra Ecclesiam, esse privatum communione fidelium, at in communione fidelium, quæ explicatur in Symbolo, nedum includuntur bona, orationes, & suffragia communia Ecclesiæ, quæ scilicet à Ministris publicis Ecclesiæ fiunt in sacrificiis, & sacris orationibus, sed omnes orationes, & opera pia, quæ fiunt ab unoquoque fideli privatim, ut sunt jejunia, macerationes, peregrinationes, & similia, neque enim negandum est fideles omnes his juvari, siquidem habemus in sacra Scriptura, quòd propter decem justos Deus parcit integris civitatibus. Cum ergo hæc bona pertineant ad communionem fidelium, mihi videtur excommunicatum privari fructu istorum quoque. Accedit quòd Christus instituens, & significans essentiam excommunicationis dedit exemplum, *sit tibi tanquam Ethnicus, & publicanus*; at certum est, quod Ethnici, & infideles non gaudent fructo orationum, & precum particularium fidelium. Ergo neque excommunicatus. Tertiò vel orationes privatæ juvant fidelibus ad satisfactionē pro eorum pœnis, vel ad impetrandum eis aliquod bonum spirituale, & temporale in ordine ad spirituale. At excommunicatus contumax non est capax alicujus istorum bonorum, quia pro ipso non potest satisfacere cum sit in peccato, & inobediens. Neque est capax bonorum spiritualium, vel temporalium in ordine ad spiritualia, quia Ecclesia intendit directè privare illum hujusmodi bonis, cùm illum tradat Satanæ in pœnam suæ contumaciæ. Quòd si quis dicat, prosunt ad resipiscentiam. Respondeo, quòd hoc modo etiam prosunt fidelibus peccatoribus non excommunicatis, sed unitis Ecclesiæ, at Ecclesia intendit privare eum omnibus bonis, quibus fideles existentes in communione sua fruuntur. Ergo cum illum excludat à sua communione, intendit etiam illum privare hujusmodi bonis, & fructibus. Quartò authores contrariæ sententiæ non adducunt aliquem Canonem, vel aliquam authoritatem Sanctorum qui hanc distinctionem faciant de oratione publica, & non privata, ut videre est. Unde cùm communiter dicatur excommunicatum privari communione fidelium, ejici extra Ecclesiam, tradi Satanæ, convenientiùs exponitur de exclusione à quocumque bono Ecclesiæ tam publico, quàm privato, quàm à solo publico; hoc tamen probabiliter sit dictum; quia est contra opinionem communem. Unde Suarez ipse *ubi suprà* contra Latomum disputans, rationes quidem rejicit, de opinione autem sua inquit. Quidquid sit de assertione, rationes ejus non sunt magni momenti; judicavit ergo illam probabilem.

2. Verùm his non obstantibus affirmativam sententiam docent communiter DD. Durandus *in 4. distinct. 15. quæst. 3.* Gabriel *q. 2. dub. 1.* Paludanus *q. 1. art. 1.* Richardus *art. 7. quæst. 2.* & ideò observat Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excomm. disp. 10. §. 3. dub. 3.* hanc non esse communicationem prohibitam ex vi censuræ, imò neque propriè loquendo, esse communicationem in bonis spiritualibus, aut actum amicitiæ, benevolentiæ, sed esse actum misericordiæ, & eleemosynæ spiritualis, quæ ex propriis bonis licita est, sicut etiam eleemosyna excommunicato facta. Vide etiam Mercerum *de Sacram. in 3. p. q. 21. dub. 3.* & alios.

3. Sed difficultas est, an Sacerdos possit orare pro excommunicatis *in Memento Missæ*? & negativam sententiam docet Le-

desma

desma *in 2.p.4.q.22.art.1.* Medina *in summa lib.1.cap.11.§.1.* & Avila *p.2.c.6.disp.9. dub.5. in fine*. Sed mihi placet opinio affirmativa, quia licèt tunc Sacerdos sit publicus Ecclesiæ minister, ferens personam privatam, ut non possit ex propria sua intentione, & nomine orare pro quocumque velit, simul cum oratione nomine Ecclesiæ facta, imò & ipsas easdem orationes communes, & suffragia, quę nomine Ecclesię offert pro non excommunicatis, potest simul nomine suo pro aliquo particulari, & excommunicato offerre, dummodo id actu mentali faciat, non nominando illum exteriùs, & ita docet Hurtado *disput.3. de excomm.diffic.6.n.15.* Gordonus *in sum.to.2.lib.7.q.8.c.1.§.5.n.19.* & Cornejo *ubi sup.* licèt quoad hoc ultimum, nempè posse Sacerdotem orare pro excommunicatis in orationibus publicis Missæ non nominando illos, Turrianus *lib.2.disp.9.dub.2.* dissentiat, cùm oratio illa fiat nomine totius Ecclesiæ, unde si de illa formaliter loquamur, putat non esse verum quod dicit Gordonus, & Cornejo, quòd si loquuntur de intentione privata concomitante, verum asserunt. Sed quicquid sit de hoc, rectè ex supradictis Filliuc. *to.1.tr.12.c.2.n.51.* infert. Primò licere Sacerdoti, ut est privata persona orare pro excommunicato, vel in *Memento*, vel in aliis partibus Missæ occultè, & secretò, etiamsi excommunicatus esset denunciatus, quia etiamsi Missa sit publicum suffragium, & Sacerdos exerceat publicum ministerium, tamen non desinit esse privata persona, & potest simul etiam privatim orare, non tamen offerre Missam pro excommunicato, nec nominare illum in Canone, aut oratione publica.

4. Infertur secundò licere Sacerdoti, dum publicè orat in persona Ecclesiæ, simul etiam intentione privata orare pro excommunicato, & facere pro eo eandem petitionem, dummodo exteriùs illum non nominet.

5. Infertur tertiò licere Sacerdoti totum pium opus dicendi Missam, vel Officium divinum, quatenus est proprium, per quod habet suum meritum, & satisfactionem, vel impetrationem ex opere operantis offerre pro excommunicato privata intentione. Ratio est, quia hoc modo illud opus aliàs publicum fit privatum, & de hoc nulla facta est prohibitio, quod non possit offerri pro excommunicato.

6. Nota, hic etiam Hurtadus docet *disp.3.de excom.difficult.6.n.16.* celebrantem posse pro excommunicatis etiam non toleratis offerre actionem ipsam celebrandi quoad valorem privatum ipsi celebranti correspondentem, quia verè est privatus, & particularis.

R E S O L. CXLI.

An declaratus per cedulones incurrisse in aliquam excommunicationem, si intra terminum appellavit, possit liberè cum omnibus communicare?

Idem est de recusatione judicis excommunicantis.

Et notatur appellationem legitimam, id est, ex rationabili causa factam antequam judex ferat excommunicationem ipso facto ob peccatum factum impedire excommunicationis majoris incursionem. Ex part.5. tr.9. Ref.30.

§.1. Hic casus potest facilè occurrere, & responsio est affirmativa, quam tuetur novissimè Marcellus Vulpe *in praxi judiciali fori Ecclesiastici, c.1.n.5.* & ante illum Genuensis *in praxi Archiep.c.22.n.1.* omninò videndus, quibus adde Cenedum *in Can.qq.q.45.nu.45.* Humada *in leg.21. tit.9.p.1.glos.1.n.10.& glos.5.n.2.* Joannem Valerum *in differ. utr. fori, verb. excom.differ.16.n.2.* Megalium *in 3.p.lib.3.q.1.c.2.n.7.* Bonacin. *de cens.disp.1.q.2.punct.2.n.8.* Gordonum *in sum.to.2.lib.7.q.3.c.5.n.31.* Bartolam *in Aphor.lit.E.verb. excomm. §.8.* Hugolinum *de cens.tab.1.c.21.n.10.* & ex Theologis Avila *de censuris p.2.c.5.disp.5.dub.11.concl.2.* ubi sic asserit. Appellatio suspendit declarationem excommunicationis, v. g. Judex declarat me incurrisse excommunicationem latam ab homine, vel à jure; ego appello à declaratione, allegans quòd non feci id, propter quod erat imposita excommunicatio, vel quòd factum est dubium, talis appellatio suspendit declarationem; sic glos. recepta, *c. puenientes, §.quod si per viginti, verb.privatus, de elect.in 6.* Angel. *verb. appellatio §.8.* Navarr. *5.consil. de sent. excomm. consil. 12. & consil.20.n.5.* Unde talis denunciatus non est vitandus post appellationem. Sic Navar. *consil.12.* addit Navarr. *cons.20.* quòd licèt à facto vero notorio non possit appellari, tamen à sententia judicis declarantis factum esse notorium, potest appellari, quia judex posset hoc injustè declarasse. Hæc Avila *loc. cit.* & idem Hurtado *de excomm. disp.13. diff.4.* ait. Appellatio à sententia declaratoria excommunicationis non solùm devolvit causam ad Superiorem, sed etiam suspendit eam sententiam, quia sententia declaratoria non secum trahit executionem. Id autem quod dictum est de appellatione, dicendum etiam est de recusatione judicis excommunicantis, quia eadem est ratio.

2. Notandum est etiam à fortiori appellationem legitimam (id est, ex rationabili causa) factam antequam judex absolutè ferat excommunicationem ipso facto ob peccatum factum, impedire incursionem excommunicationis majoris (nisi quando judici concessum est, ut non obstante appellatione procedat in causa) ut constat *ex c.pastoralis, 53.de appell.in 6.* quia, ut dicitur *in hoc c.* per appellationem à puncto appellationis eximitur quis quoad eum articulum à potestate judicis, & ejus potestas dormitat, & ut dicitur *in c. si à judice 10. eod. titul.* ejus jurisdictio suspenditur, ergo latio excommunicationis post appellationem facta est nulla, utpotè facta à non judice, seu à judice suspenso, & dormitante.

R E S O L. CXLII.

An quis legendo inscriptionem, seu titulum libri alicujus hæretici incidat in censuram Bullæ Cœnæ?

Et quid, si legit Indicem, Præludia, Operis intentionem, Epistolam ad Lectorem, & his similia?

Et an, in hoc detur parvitas materiæ?

Et quid est dicendum de legentibus unam epistolam hominis hæretici, hæresim continentem?

Et notatur non ligari hac censura legentem, retinentem, aut imprimentem epistolam, aut concionem, aut aliam papyrum hæretici solutam, & non in tractatus, aut formam libri concinnatam?

Et an si hæresis una, vel altera, quæ continebatur in libro, penitus inveniatur abrasa, aut ea folia detracta, dicendum sit ex ejus lectione non contrahi excommunicationem?

Et an ex pluribus ejusdem operis voluminibus possit legi, in quo hæresis non reperitur?

Et an si liber unius voluminis in duo redigatur, alter illorum, in quo hæresis non sit, legi possit? Ex p.10.tr.12.& Misc.2. Resol. 48. aliàs 47.

§.1. Affirmativam sententiam docet Dominicus Pueronus *in Comment. ad Bull.Cœnæ, cap.1.§. Ac eorundem libros, n.184.* ubi sic ait. Itaque ratione periculi, imò & odii, quod adversus Hæreticos hac inhibitione intenditur, convenit inter omnes, nec in ea parte ubi scitur hæresim non esse, nec de Religione tractari, posse legi. Quia qui librum prohibet, singulas etiam partes prohibere censeatur, *argum. cap. in tit. de Regul. Jur in 6.l. Julianus ff.de leg.3.* Potiori jure nec fas erit legere Indicem, Præludia, Operis intentionem, Epistolam ad Lectores, & his similia, quia in his summatim Auctores, ea de quibus fusius agunt, proponunt, ac insinuant. Quibus adderem, & Titulum, tum quia in eo forma totius operis inspicitur, tum quia inibi solet opus celebrari, & periculum est curiositatis concipiendæ. Ita ille.

2. Sed hæc opinio mihi non placet, nam, ut observat Fagundez *in Præcept. Decalog. tom.1 lib.1.c.14.n.4.* & Becanus *in 2.p.tr. Summæ, c.15.q.1.n.8.* Excommunicatio Bullæ, non fertur ratione periculi uniuscujusque particularis, sed communis. Unde nimis rigorosè loquutus est Pueronus *ubi suprà* circa parvitatem materiæ, in legendis libris Hæreticorum. Hinc, ut alibi diximus magis placet sententia Sanchez, Emanuelis Rodriguez, Vivaldi, & Sà asserentium esse unam paginam, quod bene explicat Sanchez etiam quando liber fuerit ex voluminibus magnis, quæ vulgò vocantur, de Marca mayor. Ratio est, quia minor quantitas videtur insufficiens (quidquid dicat Suarez *de Fide, disp.20.sect.2.n.20.*) ad peccatum mortale, tam gravem censuram incurrendam. Et quamvis legat, non videtur legere librum hæretici, ut loquitur Bulla Cœnæ. Alibi in to. 4. tr. 8 Ref. 41 & his infrà in tr. 10. in Ref. 145. § Notandum, & seq. & infrà in Resol. 146.

3. Nota hic etiam obiter, Ugolinum docere excommunicatione Bullæ Cœnæ ligari etiam illum, qui legit unam epistolam hominis hæretici hæresim continentem. Ratio illius est, quia licèt Bulla solius libri meminerit eo quod sæpius libri, quàm epistolæ ad manus veniant, & quod in libris, quam in epistolis frequentius hæreses inserantur; ubi tamen Legislator mentionem unius rei facit ob frequentiorem ejus usum, non censetur excludere id, quod minus frequenter contingit, *argum.lib.1.Cod.de raptu virg.* Sed ex Fagundez *ubi supr.nu.11.* asserit, non ligari hac Censura legentem, retinentem, aut imprimentem epistolam, concionem, aut aliam papyrum hæretici solutam, & non in tractatus, aut formam libri concinnatam, eo quod pœnæ non sint amplandæ, & in communi hominum usu, & loquendi modo hæc non dicuntur libri. Nec militat eadem ratio in his quam in libris, libri enim diutius permanent, & latius extenduntur: in pęnalibus autem ita intelligenda res est, ut salventur verba pœnæ, & non extendatur amplius. Sup. hac in to. 4. tract. 3. Ref. 45 Sup. hac ib. in §. 2.

4. Sed ut verum fatear, ego sententiæ contrariæ adhæreo, quam præter Ugolinum tenet Trullench *in Decalog. to.1. lib.1. c.3.dub.9.§.5.n.16.* & Castrus Palaus, *to.1. tract.4. disp.2. punct. 10. §.1. num.4.* Et ratio est, quia prohibitio librorum non est lex odiosa sed favorabilis, quia est in favorem Fidei, & defensionem Catholicorum.

5. Non tamen deseram hic pro curiosis adnotare Pueronum *ubi sup.n.180.* docere, quod si hæresis una, vel altera, quæ continebatur in libro, penitus inveniatur abrasa; aut ea folia detracta, dicendum est ex ejus lectione non contrahi excommunicationem, quia tunc liber revera non continet hæresim, nec adest reperiendi periculum. Unde subdit, quod inconsequenter videtur loquuti, qui ex pluribus ejusdem operis voluminibus alterum in quo hæresis non reperitur, legi posse concedunt cum communi ex Ugolino, Sanchez, Bonacina, & Duardus *locis cit.* Sup. hac infe. rius in to. 10. Resol. 145. § Cavendum, in princip. Sup. hoc ib. § ult.

nec

nec tamen, ſi liber unius voluminis in duo redigatur alterum illorum, in quo non ſit hæreſis, legi poſſe. Nam aut attenditur periculum hæreſis, & æquè benè effugitur in utroque caſu, aut odium hæreticorum, eorumque doctrinæ, & in neutro declinatur. Sed hæc omnia, præter DD. citatos, non admittunt Suarez, Alterius, & alii.

R E S O L. CXLIII.

An ad evitandum excommunicatum ſufficiat tantùm, ut ſit per publicam ſententiam damnatus de aliquo crimine, cui certum eſt eſſe annexam excommunicationem, ut v. g. de hæreticis, ſchiſmaticis, apoſtatis, ſimoniacis, &c. vel neceſſarium ſit, ut ſpecialiter, & expreſsè denunciata ſit excommunicatio? Ex part. 6. tr. 9. Reſol. 62.

§. 1. Hoc ſufficere putat Sotus *in 4. diſt. 1. qu. 5. art. 6. & diſtinct. 22. q. 1. art. 4.* Henriquez *lib. 13. c. 5. n. 4.* Suarez *de cenſ. diſp. 9. ſect. 2. n.* 10. & Gutierrez *in can. lib. 1. c. 1. num.* 41. ubi ſic ait. Obſervandum eſt, quòd nomine excommunicatorum nominatim veniunt hæretici, ſchiſmatici, & apoſtatæ, ſi ſint hæreſis, apoſtaſiæ, & ſchiſmatis condemnati, atque etiam ſimoniaci, & omnes, qui per ſententiam fuerint pronunciati, & condemnati alicujus criminis, cui annexa ſit excommunicatio, & præterea quicumque nomine proprio propter aliquod delictum fuerit denunciatus.

2. Sed licèt hæc ſententia ſit probabilis, probabilior mihi videtur contraria. Dico igitur non ſufficere, ut lata ſit ſententia qua aliquis ſit damnatus, ac denunciatus de aliquo crimine, cui annexa eſt excommunicatio, ut evitari debeat, ſed ulteriùs requiri, ut expreſsè ſit denunciatus excommunicatus. Ratio eſt, quia *in d. Extravag. ad evitanda*, dicitur neminem teneri evitare excommunicatum, niſi cenſura fuerit denunciata contra perſonam ſpecialiter, & expreſsè; at verò quoties quis denunciatur de ſolo crimine, cui conſtat excommunicationem annecti, non eſt denunciata cenſura ſpecialiter, & expreſsè, ſed ſolùm virtute, & per quandam conſequentiam. Accedit quòd cùm decretum d. Extravag. in favorem animarum emanaverit, potiùs eſt extendendum, ut requiratur expreſſa ac formalis cenſuræ declaratio, quàm reſtringenda, ut ſufficiat tacita ac virtualis. Idem dicendum quamvis in ſententia declaretur illum eſſe hæreticum, vel alterius criminis reum, & incurriſſe omnes illius pœnas ac cenſuras, quia adhuc non eſt ſpecialiter, & expreſsè denunciata excommunicatio. Ita Coninch *de Sacram. diſput.* 14. *dub.* 2. *n.* 10. Reginald. *in praxi to. 1. lib. 1. cap.* 10. *n.* 118. Sanchez *in ſum. to. 1. lib. 2. c. 9. n.* 4. & alii penes ipſos.

R E S O L. CXLIV.

An licitum ſit communicare cum hæretico, in quem lata eſt ſententia eum hæreticum declarans, vel neceſſarium ſit, ut publicè, & nominatim, atque expreſsè denuncietur excommunicatus?

Et doctrina hujus quæſtionis eſt applicanda omnibus delictis ſecum ferentibus excommunicationem. Ex part. 5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſol. 97.

§. 1. Negativè reſpondet Suar. *tom. 5. diſp. 9. ſect. 9. n.* 10. *& de fide, diſp.* 21. *ſect.* 3. *n.* 7. Gutierrez *in qq. can. lib. 1. c. 1. num.* 42. Sotus *de juſtitia, lib. 9. q. 1. art. 8. ad 1.* Henriquez *lib.* 13. *cap.* 5. *n.* 4. & alii, quia cùm publicè denunciatur excommunicatus, publicè ac nominatim conſtat de ejus excommunicatione; ergo.

2. Sed contrariam ſententiam tenet Sanch. *in ſum. to. 1. lib. 2. c. 9. nu.* 4. ubi docet hæreticum in tali caſu non cenſeri nominatim excommunicatum, nec eſſe vitandum, donec expreſsè denuncietur excommunicatus, & ratio eſt, quia in Concilio Conſtantienſi dicitur neminem teneri vitare excommunicatum, niſi cenſura fuerit à judice denunciata contra perſonam ſpecialiter, & expreſsè. At quoties quis denunciatur de ſolo crimine, cui conſtat excommunicationem annecti, non eſt denunciata cenſura ſpecialiter, & expreſsè, ſed ſola virtute, & per quandam conſequentiam, ergo, &c.

3. Dicendum eſt igitur ex ſupradictis opinionibus cum Hurtado de Mendoza *in 2. 2. vol. 1. diſp. 76. ſect. 1.* §. 10. quòd ex opinione Suarez ſequitur nos non poſſe communicare cum hæretico damnato ab Inquiſitoribus. Ex opinione Sanchez ſequitur oppoſitum. Et nota quòd ſupradicta doctrina applicatur omnibus delictis; ſecum afferentibus excommunicationem.

R E S O L. CXLV.

An nominatim denunciatum, vel publicum Clerici percuſſorem in uno loco, tenear vitare in alio, ubi delictum eſt occultum? Ex part. 5. tr. 9. Reſ. 134.

§. 1. Abſolutè affirmativam ſententiam, tenet Bonacina *de cenſ. diſp. 2. q. 2. punct. 6.* §. 2. *n.* 48. tum quia experientia conſtat delicta unius publica in uno loco præſcribi ad alia loca; tum quia delinquens amiſit jus ad ſuam famam per publicitatem, ſeu notitiam publicam delicti; tum quia teneor obedire præcepto Superioris præcipientis vitandum eſſe excommunicatum non toleratum, (& excommunicatio ſuum utique præſtat effectum,) tum quia excommunicatus faciliùs reſipiſcet, ſi ubique evitetur. Neque obſtat ipſum excommunicatum hoc malè accepturum, & inde triſtitiam paſſurum, hoc enim ſibi debet imputare, cum ego habeam jus permittendi illius contriſtationem ob præceptum Eccleſiæ, & ob ipſius excommunicati utilitatem.

2. Quod reſpondent communiter talem in publico vitandum non eſſe, ſed in occulto. Ratio eſt, quia à lege antiqua recedendum non eſt, niſi quatenus in lege nova exprimitur, *l. præterea, in fine, C. de appellat.* Cùm igitur in Extravag. Conſtantienſi nihil decretum ſit circa modum excommunicatum vitandi publicè, an occultè, ſed ſolùm circa qualitatem excommunicatorum, utrùm denunciati ſint, necne, ideò ſtandum eſt juri antiquo *cap. cum non ab homine, de ſententia excommun.* ut excommunicati (intellige denunciatos) publicè vitentur, ſi eorum excommunicatio publicè nota ſit; occultè verò ſi publicè ignota ſit. Et ita docet Sylveſter *ver. excommunicatio*, 5. *n.* 2. Armilla *eodem ver. n.* 61. Sanchez *in ſumma t. 1. lib. 2. cap. 11. nu.* 20. Avila, Layman *ubi infrà.* Vaſquez *de excommunicatione, dub.* 8. *n.* 2. Henriquez *lib. 13. cap. 23. n. 1.* & alii.

3. Verùm ſententiam aſſerentem ſupradictum excommunicatum non ſolùm in publico, ſed neque in occulto vitandum eſſe, puto probabilem eſſe. Et ideò Joannes Præpoſitus *in 3. part. quæſt. 2. de excommunicatione dub.* 16. *num.* 114. ſic ait. Nominatim excommunicatus juxta ſupradictam explicationem eſt ubique vitandus, ut in ſuperioribus diximus; non eſt tamen improbabile, quòd ſi is aliò ſe transferat, ubi cenſura paſſim ignoretur, is qui novit cenſuram, non teneatur illum vitare. Avila quidem concedit de communicatione publica, in qua ſentit non poſſe vitari; aſſerit tamen debere vitari in occulto, videri poteſt *2. p. cap. 6. diſp. 11. dub.* 12. Alii cenſent etiam in publico vitandum, quantum ſcilicet fieri poteſt ſine ulla ejus nota; ſed quod diximus, eſt probabile, etiam de communicatione occulta. Ita Præpoſitus, & alii citati ab Henriquez *lib. 13. cap. 6. in gloſſa litt. C.* & quoad publicum percuſſorem Clerici hanc ſententiam admittit etiam Avila *ubi ſuprà*, ubi ſic ait. Vir quidam doctus licèt admittat concluſionem reſpectu illius, qui eſt publicè denunciatus in una civitate, non tamen admittit reſpectu illius, qui in una civitate eſt notorius percuſſor Clerici, & in alia eſt occultus; nam de hoc dicit, quòd non teneor illum vitare, non ſolùm publicè, verùm nec occultè, & ait eſſe de mente Durandi *in 4. diſt. 18. quæſt. 5. circa finem*, & Paludani *q. 6.* dicendum quòd quando aliquis eſt publicè excommunicatus in uno loco, non debet cenſeri publicè excommunicatus in alio. Et probat hanc ſententiam, quia iſte in hoc loco non eſt notorius percuſſor Clerici, & poteſt confirmari. Primò. Nam poſt Concilium Conſtantienſe, ut ego tenear vitare in occulto percuſſorem Clerici, requiritur, quòd ſit notorius percuſſor, ſed in hoc loco non eſt notorius Clerici percuſſor; ergo. Secundò, nam hæc notorietas percuſſionis Clerici non eſt per ſententiam judicis, ut ſuppono, ſed tantùm per notorietatem facti; ergo ubi factum eſt occultum, non eſt notorius percuſſor Clerici. Propter quæ videtur mihi hæc ſententia valdè probabilis, præcipuè cùm favores ſint ampliandi. Ita Avila, quam noviſſimè ſequitur Layman *lib. 2. tract. 5. p. 2. cap. 5. n.* 4.

R E S O L. CXLVI.

An quis poſſit reſalutare excommunicatum non toleratum, vel reſpondere ejus chartis? Ex p. 5. tr. 9. Reſ. 116.

§. 1. Negativè reſpondet Navarrus *cap. 27. num.* 20. Toletus *lib. 1. c. 12. n. 4.* Avila *p. 2. c. 6. diſp. 9. dub.* 9. & Hurtado *diſp. 9. de excommun. diff. 1. num.* 4. ubi contra Henriquez, & Coninch putat non ſolùm prohibitum eſſe ſalutare excommunicatum, ſed etiam reſalutare, & ita etiam docet Gordonus *in ſumm. t. 2. lib. 7. q. 10. cap. 5. num.* 60.

2. Sed ego puto ſententiam affirmativam probabiliſſimam eſſe, quam præter Henriquez, & Coninch docet Præpoſitus *in 3. part. quæſt. de excommun. dub. 14. nu.* 95. Filliucius *tom. 1. tr. 13. cap. 5. num.* 84. Joan. Franciſcus Suar. *in Enchirid. lib. 6. ver. excommunicatio* §. *vale*. Reginaldus *to. 2. lib. 71. diſp. 1. cap. 12. numero* 81. & noviſſimè alter Henriquez, Joannes Sc. *in Compend. caſ. moral. cap* 20. *n.* 20. ubi ſic ait. (Advierte, que quando el deſcomulgado ſaluda à otra perſona, o eſcrive alguna carta, ſe le puede boluer à ſaludar, y reſponder à la carta, porque eſto no es ſaludarle, ni eſcrivirle, ſino pagar una deuda, lo qual no ſe prohibe por derecho alguno.) Sic ille. Adde quòd multi Doctores aſſerunt per particulam *Vale*, ſolùm prohiberi ſalutationem verbalem, non autem aliis ſignis factam, ut aperiendo caput, aut aſſurgendo, &c. Ita Sayrus *lib. 2. cap. 3. n.* 7. Cujus opinionem ſequens aſſerit Megalius *in 3. part. lib. 2. capit. 5. qu. 3. num.* 19. excuſandos eſſe à peccato, & incurſione excommunicationis, & ideò Turrianus *lib. 2. diſputat. 13. dub. 1.* docet, pro-

prohibitionem salutationis in nostro casu intelligi eam per verba, ita ut non sit prohibitum aliud signum reverentiæ, v. g. aperire caput, & hujusmodi signa, quæ urbanitatis causa fieri solent ea communi hominum more, sed pro contraria sententia adducit Vasq. *de excom. dub. 8. n. 5.* & Suarez *disp. 15. sect. 1.* Unde puto utramque probabilem. Vide etiam Mercerum *in 3. p. de Sacr. q. 21. dub. 10.* & Fabrum *de cens. in 4. sent. dist. 25. q. 1. disput. 4. c. 6. n. 196.* & Layman *lib. 2. tr. 5. p. 2. cap. 2. n. 16.*

RESOL. CXLVII.

An in communicatione cum excommunicato non tolerato detur parvitas materiæ?

Et quid in Divinis, & Sacris?

Et quid, si communicet in crimine criminoso, vel in aliis casibus, in quibus fideles communicando cum excommunicato incurrunt majorem excommunicationem?

Et an si excommunicatus judicet, peccet mortaliter?

Et quid, si unum tantùm testem recipiat, vel quid simile?

Et quid, si aliqui legant officium divinum cum excommunicato?

Et an excommunicatus agens in judicio regulariter loquendo, non peccet mortaliter ratione parvitatis materiæ, & secus si sæpius agat?

Et tandem quæritur, an lavari interdum cum Judæo in balneo, nonnunquam excipere, vel excipi in convivio, & alia hujus generis rarius effecta sint tantùm peccatum veniale ob materiæ levitatem? Ex p. 5. tr. 5. Ref. 21.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Avila *de cens. part. 2. cap. 6. disput. 8. dub. 3. concl. 2.* ubi sic ait. Utrùm fideles semper peccent mortaliter communicando cum excommunicato in rebus prohibitis? Primò ergo dico, quòd si communicent cum illo in rebus secundi generis, est peccatum mortale ex genere suo, dico *ex genere suo*, nam ex parvitate materiæ erit veniale, ut si audiret simul cum excommunicato non tolerato parvam partem Missæ, v. g. usque ad Evangelium, vel illud, quod dicitur post consumptionem corporis, & sanguinis Christi. Secundò dico quòd si communicent in rebus secundi, & tertii generis, tantùm est veniale, nisi communicent in crimine criminoso, vel in aliis casibus in quibus fideles communicando cum excommunicato incurrunt maiorem excommunicationem, vel in contemptum Ecclesiæ. Ita Avila, qui etiam *concl. 1.* notat, quòd si excommunicatus judicet, peccat mortaliter, quia usurpat jurisdictionem, cùm ligata sit ejus potestas, & ideò facit injuriam ei, qui communicavit jurisdictionem, cujus actum usurpat. Usurpare autem jurisdictionem est res gravissima, nisi aliquando excusetur ex levitate materiæ, ut si recipiat unum tantùm testem, tunc enim venialiter tantùm peccabit. Ita ille. Hinc Ægidius Coninch. *de Sacr. disp. 14. dub. 14. nu. 146.* docet, quòd communicatio in Sacris cum excommunicato est prohibita sub mortali, sed excipit casum, quod hæc communicatio esset valdè exigua, ut quando excommunicatus transeundo per templum ibi attentus hæreret, donec unus brevis Psalmus caneretur, ut notat Avila, *p. 2. cap. 6. disp. 8 dub. 3. concl. 1.* idemque addit dicendum esse de communicatione, qua aliqui simul legunt aliquoties Officium divinum privatim, quia hæc non continet illam repugnantiam cum fine legis, quam continet ea, quæ fit in officiis publicis.

2. Et tandem non desinam hic adnotare id, quod docet Bonacina *de excom. disp. 2. q. 2. punct. 7. n. 11.* nempè excommunicatum agentem in judicio, regulariter loquendo, non peccare mortaliter ratione parvitatis materiæ, secus si sæpiùs agat.

3. Notandum est etiam hic obiter cum Hurtado de Mend. *de fide vol. 1. disp. 76. sect. 2. n. 45.* quod lavari interdum cum Judæo in balneo, nonnunquam excipi, vel excipere convivio, & alia id genus rariùs effecta, non sunt peccata mortalia, si desit occasio ruinæ, sed est peccatum veniale ob materiæ levitatem.

RESOL. CXLVIII.

An licitum sit communicare cum excommunicato tolerato, ac si non esset excommunicatus non solùm in humanis, sed etiam in Sacramentis, & in quibuscumque aliis divinis? Ex part. 5. tract. 9. Ref. 117.

§. 1. CAsus est frequentissimus, & ad illum negativè respondet Avila *part. 2. cap. 6. disp. 8. dub. 1. concl. 3.* ubi sic ait. Quando ipse excommunicatus toleratus non se ingerit, neque est paratus ad communicandum cum aliis, non est licitum fidelibus illum provocare, vel invitare ad communicandum in divinis, neque in humanis, sed ipse peccabit in hoc, & excommunicatus ipse peccabit communicando, quamvis sit inductus, vel invitatus. Hanc tenet expresse Cajet. *ver. absolutionis impedimenta*. Sylv. atque alii DD. Probatur primò, excommunicatus ipse peccat tunc communicando, ergo etiam alii peccabunt invitando eum, cùm non sit paratus. Secundò Concil. Constant. noluit in aliquo favere ipsis excommunicatis tolerantis, sed si talis excommunicatus licitè posset communicare cum fidelibus quotiescumque invitaretur ab illis, etiam nulla interveniente necessitate, multum redundaret in favorem excommunicati, & ferè nullum præstaret illi impedimentum excommunicatio, ergo. Tertiò; nam si prima opinio esset vera, etiam haberet locum in receptione Sacramentorum, quod tamen negant communiter, ergo, &c.

2. Sed ego contrariam sententiam tenendam esse puto cum Hurtado *disput. 2. de excomm. diff. 4. num. 13.* ubi docet fideles posse licitè absque ulla prohibitione divina, & naturali communicare cum excommunicato tolerato, ac si non esset excommunicatus, non solùm in humanis, etiam cum provocando, in quo DD. convenire videntur, sed etiam in Sacramentis, & in quibuscumque aliis divinis. Quia Ecclesia *in Extravag. ad evit. scandala*, id concessit, & indulsit fidelibus, dum dixit. *Nemo prætextu censuræ abstinere teneatur*, &c. Quia si supposita excommunicatione fideles indirectè, ne cooperentur cum excommunicato, aut ne illum inducant ad communicationem activam, vel passivam, tenerentur abstinere, non diceretur in Extravag. ita simpliciter, & absque ulla restrictione neminem teneri abstinere à communicatione prætextu censuræ, id est, quamvis ille, cum quo communicat sit censura innodatus. Et confirmatur, quia si fideles non possent omninò liberè absq; peccato aliquo cum excommunicato tolerato communicare, ac si non esset excommunicatus, non satis consultum fuisse scrupulis conscientiarum timoratarum, ut ibi consuli intenditur, & hanc sententiam docet Ledesma *in 2. 2. p. 4. q. 5. art. 6. dub. 13.* & probabilem esse fatetur ipsemet Avila *loco citato*.

RESOL. CXLIX.

An communicatio in humanis, & civilibus cum nominatim excommunicato, vel denunciato sit peccatum mortale?

Et an communicans cum prædicto excommunicato nominatim præter peccatum veniale incurrat etiam excommunicationem minorem?

Et an detur aliquis casus, in quo incurrat etiam excommunicationem majorem? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 2.

§. 1. * CAsus quotidie accidit, & affirmativè videtur respondendum per textum *in c. sacris, de his quæ vi.* ubi absolutè deciditur communicationem cum excommunicato esse peccatum mortale. Et *in cap. exceptionem, de exceptionibus*, dicitur communicationem cum excommunicato in periculum animæ redundare, quod de solo peccato mortali verificandum videtur. Et ita hanc sententiam docet Faber *de cens. in 4. sent. distinct. 25. quæst. 1. disp. 4. c. 2. n. 51.* ubi sic ait. Hæc communicatio, licèt ea suo genere sit peccatum veniale, tamen quatenus specialiter est prohibita, est peccatum mortale, & hoc modo intelligendum est *cap. sacris, de iis quæ vi*, & alia iura, in quibus dicitur peccare mortaliter eum, qui communicat cum excommunicato, sensus enim est, quòd licèt ipsa communicatio ex genere suo sit peccatum veniale, tamen quatenus est prohibita, est peccatum mortale, & hoc eodem modo videntur intelligere velle Doctores, dum dicunt communionem, cum excommunicato esse peccatum veniale, & tamen per illum incurri excommunicationem minorem, cùm teneant excommunicatum minori excommunicatione esse privatum participatione passiva Sacramentorum, certum est enim per peccatum veniale neminem excludi à perceptione Sacramentorum. Unde cùm quis per excommunicationem minorem excludatur à participatione passiva Sacramentorum, sequitur esse peccatum mortale. Non ergo potest intelligi veniale, ut ipsi quoque tenent, nisi prædicto modo, qua in re ipsi sunt valdè obscuri.

2. Sed his non obstantibus absolutè, & sine ulla distinctione asserunt DD. communicationem in humanis, in nostro casu esse tantùm peccatum veniale. Ita Corneio *in 3. par. tract. 5. de excom. disp. 10. post §. 10. dub. 1.* Joan. de la Cruz *in director. conf. p. 2. de excomm. ante dub. 14. n. 14.* Turrian. *de cens. lib. 2. disp. 12. dub. 1.* Sylv. *in 3 p. D. Thom. q. 23. art. 3.* Mercerus *in 3. p. de Sacr. q. 21. dub. 10.* Avila *de cens. part. 7. cap. 6. disp. 8. dub. 3.* Sayr. *lib. 2. cap. 11.* Suar. *tom. 5. disp. 15. sect. 1. n. 2.* Sotus *in 4. dist. 22. q. 1. art. 4.* Emanuel Sà *verb. excommunicatio, n. ult.* Henriq. *lib. 13. c. 8. n. 1.* Toletus *lib. 1. c. 11. in 3.* & hanc opinionem probabilem, & in praxi securam esse docent Joan. Præpositus *in 3. p. de excom. dub. 15. n. 99.* Et ratio est, quia materia huius communicationis levis est in civilibus, & secundùm se, & in ordine ad legem excommunicationis, cùm ita indirectè tantùm, & secundariò prohibeantur, unde tam ipse excommunicatus cum aliis, quàm cæteri communicantes cum ipso in humanis, & temporalibus peccant tantùm venialiter. Et hanc sententiam veram esse puto contra Conich. *de Sacram. disput. 14. dub. 14. n. 149.* Suarez *loco citato, n. 11.* Filliucium *tom. 1. tract. 13. c. 3. n. 43. & c. 5. n. 92.* etiamsi cum excommunicato vitando frequentissimè quis communicet, etiam in tali casu non peccatur, nisi venialiter. Ita Alterius *lib. 1. disputat. 12. caput. 6.* Sayrus *num. 4.* Avila *conclus. 2.* & Reginaldus *tom. 2. lib. 31. cap. 13. num. 92.*

3 No-

3. Notandum est tameo hic primò cum Hurtado, & DD. citatis, communoicationem aliàs ex objecto venialem; posse fieri mortalem ex circumstantia aliqua, ut ex circumstantia contemptus, si ex eo fiat, vel ex circumstantia scandali, ut si excommunicatione cum excommunicato ipse excommunicatus animetur ad perseverandum in sua contumacia mortali, quod rarò eveniet. Imò hoc est communicare cum excommunicato in * crimine criminoso, vel ex circumstantia finis noviter intenti à judice ad noviter prohibendam communicationem cum excommunicato, ut contingit, quando fertur excommunicatio major contra communicantes, seu participantes cum excommunicato.

4. Notandum secundò in tali casu præter peccatum veniale incurri etiam excommunicationem minorem, ut patet *ex cap. à nobis 2. de exceptionibus*, nisi in quibusdam casibus, in quibus incurritur excommunicatio major, de quibus vide Hurtadum *loco cit. difficult.* 3. Sed regulariter hi casus non occurrunt.

R E S O L. CL.

An communicare cum excommunicato non tolerato in rebus Politicis, & Civilibus sit tantum peccatum veniale?

Sed difficultas est, an extra prædictas causas in hoc vers. inclusas, utile, lex, humile, res ignorata, necesse, *si quis communicet cum excommunicato denunciato in Civilibus peccet mortaliter?* Ex part. 3. tract. 11, & Misc. 2. Resol. 47.

§. 1. Esse peccatum communicare cum excommunicato seclusis aliquibus causis hoc versu inclusis. *Utile, lex, humile, res ignorata, necesse*; communiter tenent Doctores; sed difficultas est, an extra prædictas causas, si quis communicet cum excommunicato noo tolerato io civilibus, peccet mortaliter? Et negativè novissimè respondet Stephanus Baunius *in Theol. mor. part. 2. disp. 6. quæst. 5.* ubi sic ait. Dico tertiò, communicare cum non tolerato in rebus tertii generis, hoc est politicis, ac civicis quæque nobis cum infidelibus sunt communes, non esse communiter nisi veniale.

2. Quia non sunt hæ nisi quid leve, nec proinde cum contemptu conjunctæ clavium, aut Ecclesiæ, Paludan *in 4. dist. 18. quæst. 6. art. 3.* Adrianus *in 3. p. de clavibus excep.* 8. Thesaurus *in p. 2. praxis Ecclesiæ cap. 2.*

3. Quam sententiam Sotus *in 4. dist. 22. quæst. 1. art. 4.* assignat cunctis Theologis, quos asserere ait in communione civili, inesse tantùm levem culpam, extra tempora ante patefacta, pro qua opinione sunt hæc argumenta.

4. Primum, quod veri speciem nullam habeat, vellem Ecclesiam matrem utique sapientissimam, æternis aliquem addici flammis, ob colloquia, verbaque aliquot, temerè cum excommunicato habita, id enim nec communis boni ratio, nec lex charitatis permittit.

5. Quid quod ejus pœnæ nulla extent in canone vestigia? quod nonnisi gravia crimina, quæque mortifera, turpique animum macula inquinant, plecti hac pœna sint solita? cujusmodi vocem esse aliquam consultè non satis prolatam, quis dicet.

6. Sanè cum tam sint homines ad loquendum proclives, non decuit iis ab Ecclesia peccandi causam objici, non eorum conscientiis laqueum injici, noo ob solita humanitatis inter se officia, hominisque unius cujuspiam salutationem, multos æternæ damnationis mortiferæque noxæ periculo objicere, quod tamen faceret, si communionem cum excommunicato in re temporaria, ac civili fidelibus lethalem esse vellet.

7. Objiciunt adversæ partis defeosores, ac patroni, quod præcepti cujuslibet Ecclesiastici violatio, crimen habeat, quo proinde cavere non posse asserunt, qui legem de excommunicato vitando, ejusque congressu, collocutione, & consuetudine, non servant.

8. Respondendum, non omnia Ecclesiæ præcepta, eaque præcipuè, quæ pœna nocentes afficiunt, obligare ad mortale, sicut nec cuncta divina, ut est præceptum de vitanda communione excommunicati in humanis, cui qui non paret, peccatum quidem contrahit, sed non lethale ob levitatem materiæ. Ita Baunius; qui *paulò infrà* sic etiam asserit. Sanè constat eos, qui communicant cum excommunicato in politicis, & merè civilibus negotiis, ut sunt humana commercia, convictus quotidiani, in eo non peccare nisi venialiter, quia talis communicatio est res levis, nec primò & per se repugnans fini censurarum, qui est communicatio in rebus Ecclesiasticis, & spiritualibus, noo autem in politicis, nisi indirectè ac secundario. Ita ille. Sed de hac quæstione à nobis alibi actum est.

R E S O L. CLI.

An liceat communicare cum excommunicato in diversa mensa? Idem est de lecto.

Et an prohibeatur hac communicatio etiam in diversis mensis, facto convivio in eadem domo, & eodem tempore per modum unius?

Et quid, si in prædicto casu mensæ sint in diversis cubiculis. Ex p. 5. tr. 9. Resol. 121.

§. 1. Ad hoc dubium ita respondet Avila *par. 2. cap. 6. disp. 9. dub. 7.* ubi sic ait. Contingere potest, quòd mensæ sint materialiter diversæ, & nihilominus sit communicatio in mensa, ut si multi invitati ad idem convivium comedant in diversis mensis intra idem cubiculum, imò etiam in diversis cubiculis. Sic ille. Cui adde Præpositum *in 3. p. q. 2. de excomm. disp. 14. n. 96. in fine*, & Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excomm. disputat. 10. §. 10. q. ult.* ubi quærens quid prohibeatur nomine mensæ: respondet prohiberi participationem in communi cibo, & potu, unde non licèt comedere, & bibere simul cum excommunicato in eadem mensa, neque in diversis, quando ad idem convivium spectant, etsi sint in diversis cubiculis, quia cùm ad idem convivium spectent, eadem mensa debet censeri. Sic Cornejo. Qui tamen addit ab hoc ultimo, quando mensæ sunt in diversis cubiculis, dissentire Durandum *in 4. dist. 18. q. 5. nu. 7.* & Suar. *disp. 15. sect. 1. nu.* 7. quibus ego addo Mercerum *de Sacr. in 3. p. q. 21. dub.* 10. ubi sic ait. Addit Navarrus prohiberi convivium etiam in diversis mensis factum in eadem domo, & eodem tempore per modum unius, ut si quis invitaret multos, quos una mensa non caperet, quod videtur verum, si mensæ sint ordinatæ in eodem refectorio, ut componant unam artificialiter; secus fortè si sint in diversis cubiculis. Hæc ille, & Bonacina *de censur. disp. 2. q. 2. punct. 6. §. 2. num.* 6. Unde puto hanc sententiam probabilem esse.

2. Notandum est etiam cum Avila *ubi suprà*, quòd si in aliquo hospitio sit aliqua mensa mediocris longitudinis, & in una parte mensæ comedat excommunicatus non toleratus, & in altera parte comedat alter non excommunicatus in eodem tempore nullam facieotes societatem, sed unusquisque per se, non censentur communicare in mensa, quamvis iidem cibi apponantur, quia illa sunt diversa veluti prandia, sic aliqui viri docti. Dixi *mediocris longitudinis*; nam quando mensa est parvula, censebitur communicatio in mensa. Hæc Avila. Sed quoad hoc ultimum tu cogita, quia quando casu, & absque societate comeditur, quamvis fiat in eadem mensa, licèt parvula, tunc verè unus non communicat cum altero per modum societatis ergo; & ideò ex Suarez, Hurtado *disp. 9. de excomm. diff. 1. n.* 6. docet, loquens de cohabitatione significata per particulam, *communio*, quòd non prohibita sit, quando casu, & solùm materialiter accidit, etiam in eodem lecto. Si igitur quis non dicitur communicare cum excommunicato, si casu communicat, & dormiat cum illo in eodem lecto, dicendum est etiam non communicare cum illo, si comedat in eadem mensa, licèt parvula, quando, v. g. si aliquis in eodem hospitio pernoctaret, & una mensa, licèt parvula, assignaretur simul cum excommunicato, ut de eodem lecto diximus cum Hurtad. *suprà*, & dicit Mercerus *de Sacr. in 3. p. q. 21. dub.* 10. Præpositus *in 3. p. q. 2. de excomm. dub. 1. n.* 96. & Faber *de cens. in 4. sent. dist. 25. q. 1. disp. 4. c. 6. n.* 207.

R E S O L. CLII.

An sponsus excommunicatus possit communicare cum sponsa.

Et distinguitur inter sponsas de futuro, & de præsenti? Ex p. 5. tr. 9. Resol. 126.

§. 1. Negativè respondet Sanchez *lib. 9. disput. 14. n.* 8. Sayrus *lib. 2. c. 10. n.* 7. Fill. *to. 1. tract. 13. c. 6. n.* 105. & alii. Sed hæc opinio procedit quoad sponsos de futuro, quibus viri, & uxoris nomen convenire non potest; sed secus dicas quoad sponsos de præsenti, quamvis per copulam matrimonium non consummaverint, quia nuptias non concubitus, sed consensus facit *l. nuptias, ff. de reg. jur.* Unde meritò post Covar. *in 4. Decretal. 2. p. c. 1. in initio*, & alios, quos sequitur Gutierrez *de jur. confirm. p. 1. c. 51. n.* 2. omnia juca loquentia de marito, & uxore accipienda esse, quando matrimonium per verba de præsenti contractum est, licèt copula non sit secuta.

R E S O L. CLIII.

An uxori liceat communicare cum marito excommunicato?

Et quid, quando excommunicatio est causa matrimonii?

Et alii casus excipiuntur in textu hujus resolutionis, in quibus uxor non potest uti communicatione viri excommunicati?

Et difficultas adhuc superest, an si mulier scienter contraheret matrimonium cum excommunicato, possit cum illo communicare? Ex part. 5. tr. 9. Resol. 122.

§. 1. Respondeo uxorem non peccare cohabitando cum marito excommunicato, nec communicando etiam cum illo non tolerato, tam io petitione, & redditione debiti, quàm in omnibus aliis obsequiis, & actibus, quæ ad matrimonium spectant, ut io gubernatione domus, in communi mensa, in familiari colloquio, & cæteris omnibus, ac si excommunicatus non esset, *ex cap. quoniam multos 11. q. 3.* ubi absolutè subtrahitur ab obligatione abstinendi à communicatione cum marito, & cùm iste

ipse favor sit, non est cur limitetur. Excipitur primò, quando excommunicatio est lata causa matrimonii, qualis est an sit legitimè contractus, nam tunc abstinere debet uxor à communicatione, ut fugiat periculum fornicationis. Excipitur secundò si conjuges essent divortio separati, quia cùm ratione divortii ab obsequiis mariti libera ut uxor, non potest cum viro excommunicato communicare durante divortio; verum est tamen posse cum ea reconciliari etiam durante excommunicatione, & cum eo habitare. Excipitur tertiò, quando communicatio est in his, propter quę excommunicatio lata est, quia hoc esset communicare in crimine, quod nunquam licet, *cap. inter alia, de sent. excomm.* Excipitur, quartò quando maritus excommunicatus est simul cum alio excommunicato, ita ut sine utriusque communicatione non possit uxor viri communicatione uti, unde si maritus invitet talem excommunicatum: non potest uxor in eadem mensa manducare. Excipitur verò, quando vir est excommunicatus ob hæresim, *arg. c. decrevit, de haret. in 6.* & aliorum, 28. q. 2. quamvis hoc non tam sit propter censuram, quam propter periculum infectionis, & hæc omnia docet Cornejo *in 3. p. tr. 5. de excomm. disp. 10. g. 10. dub. 2. q. 2.* & Gord. *ubi infrà, num. 68.*

2. Sed difficultas est, an si mulier scienter contraheret matrimonium cum excommunicato, possit cum illo communicare. Prima opinio affirmat, & ita docet Avila *part. 2. cap. 6. disp. 11.* Coninch *de Sacram. disp. 14. dub. 12. nu. 125. & 129.* Ugolinus *de censuris tab. 2. cap. 23.* §. 6. quia verba Gregorii *in capit. quoniam multos 11. q. 3.* generalia sunt. Secunda opinio negat. Ita D. Th. *in 4. dist. 18. q. 2. art. 4.* Gordonus, *in summ. to. 2 lib. 7. q. 10. c. 6. nu. 72.* Faber, *de cens. in 4. sent. distinct. 25. q. 4. c. 7. n. 217.* Filliuc. *to. 1. tr. 13. c. 6. n. 103.* Suarez, *disp. 15. sect. 4. n. 6.* Cornejo, *in 3. p. tr. 5. de excomm. disp. 10. g. 10. dub. 2.* Mercerus, *de Sacram. in 3. part. q. 21. dub. 11.* & ratio est, quia non videtur, ut contractus factus in injuriam excommunicationis tribuat jus ad communicationem per ipsam censuram. Confirmatur, quia si quis directè se obligaret ad communicandum cum excommunicato, contractus esset nullus, cùm sit de re illicita; ergo contractus matrimonialis cum excommunicato factus, non potest esse efficax, quantum ad vim obligandi ad cohabitationem, & ad alios actus uxoris durante alterius conjugis excommunicatione, aliàs jam valida esset obligatio communicandi cum excommunicato. Excipitur tamen casus, quando uxor bona fide contraxit cum ignorantia excommunicationis, & è contra, quia tunc nihil agit contra censuram, & sic non est cur jure benè acquisito privetur, unde quando postea scit viri excommunicationem, non debet ab usu juris sui abstinere. Et idem est, si scienter contraxit cum viro excommunicato tolerato, & post matrimonium denunciatur.

3. Sed, ut verum fatear, ego puto cum Turriano *de censur. lib. 2. disput. 13. dub. 2.* priorem affirmativam sententiam amplectendam esse, quia cum res non sit expresśè definita in jure, non est causa, ob quam ita strictè velimus loqui in hac materia, & ita hanc sententiam præter DD. citatos tenet Villalobos, *in summa, tom. 2. tr. 17. diffic. 13. num. 12.* ubi sic ait. (La palabra *lex*, da de entender que por la ley del matrimonio puede communicar la muger con el marido que està descomulgado, como consta del derecho, donde no solamente se dize que puede, sino que està obligada, de suerte que puede pagar el debito, dormir, y comer con el, y hazer los demas servicios, que los textos que hablan desto, generalmente hablan: y entendiendose esto, aunque el marido estuviesse descomulgado antes del matrimonio, como tienne probablemente Ugolino, porque las palabras de los textos son generales.) Hæc ille.

RESOL. CLIV.

An maritus possit communicare cum uxore excommunicata?
Idem est, si contigerit utrumque esse excommunicatum.
Et si maritus neglexerit Uxorem corripere de contumacia, ob quam excommunicata est, an peccet? Ex p. 5. tract. 9. Ref. 123.

§. 1. IN hoc dubio Sylvester, *ver. excomm. 5. num. 4.* Armilla, *eod. ver. num. 4.* putat non posse maritum communicare cum uxore excommunicata. Primò, quia maritus potest cogere uxorem, ut petat absolutionem. Secundò, quia *in c. quoniam multos*, tantùm decernitur, quod uxor possit communicare cum marito. Tertiò à simili, quia *in cap. de filia 27. qu. 1.* contrarium videtur decerni.

2. Sed contrariam sententiam tenendam esse puto, qui eadem conditione maritus, & uxor esse debent.

Postremò idem dicendum est si contingeret utrumque esse excommunicatum; nam concurrentes hę excommunicationes non faciunt majus impedimentum, nec tollunt communicandi concessionem in dicto *c. quoniam multos 11. q. 3.* concessam.

3. Nec valet dicere, quòd in dicto *cap. quoniam multos*, solùm excipitur uxor, & non vir, & meritò. Nam cùm vir sit caput uxoris facilè potest eam inducere, & compellere, ut absolutionem petat, quod si non faciat, ei imputatur, unde excusandus non est à communicatione cum illa. Sed respondetur ibi excipi uxores, quia frequentiùs viri, quàm uxores in excommunicationem incidunt, per hoc tamen non excluduntur casus similes minùs frequentes, sed potiùs includi censentur ex glossa *in Clem. 1. verbo, Præsidentes, de rescriptis.* Et ita hanc sententiam docet Gord. *tom. 2. l. 7. q. 10. c. 6. n. 70.* Faber, *de cens. in 4. sent. dist. 25. q. 1. disp. 4. c. 7. n. 219.* Cornejo, *in 3. p. tr. 5. de excomm. dist. 10. g. 10. dub 2.* Turrian. *lib. 2. disp. 13. dub. 3.* Vasq. *de excom. disp. 9.* Suarez, *disp. 15. sect. 4. n. 14.* Hurtado, *de excom. disp. 9. diffic. 4. n. 23.* Coninch *de Sacr. disp. 14. dub. 12. num. 123.* Villalob. *in summ. to. 1. tr. 17. diffic. 13. n. 14.* Præpos. *in 3. p. q. 2. dub. 17. n. 125.* & Mercerus, *de Sacr. in 3. p. 4. 21. dub. 11.* ubi benè notat, quòd si maritus neglexerit uxorem corripere de contumacia, ob quam est excommunicata, graviter peccabit, eo quòd Superior ejus sit, non tamen incidit in excommunicationem. Porrò idem dicendum erit, si uterque conjux sit excommunicatus, non enim privabuntur mutua ad invicem communicatione, quod etiam notat Layman, *lib. 2. tr. 5 part. 2. c. 2. n. 16.* & Avila, *p. 2. cap. 6. disp. 9. dub. 5. resp. ad 2.*

RESOL. CLV.

An nepotes, pronepotes, nurus, gener, socer, privignus, privigna, spurius, & pupillus comprehendantur nomine filiorum, ita ut possint cum excommunicato communicare?
Idem est dicendum de pupillo respectu Tutoris.
Et consequenter etiam nomine Patris intelliguntur avus, abavus, &c. Ex p. 5. tr. 9. Ref. 119.

§. 1. AFfirmativè respondeo cum Cornejo, *in 3. part. tr. 5. de excom. disp. 11. g. 10. dub. 3. q. 3.* ubi sic ait. Si roges an nomine filiorum sint intelligendi nepotes, & pronepotes, &c. Respondetur affirmativè, ex *l. filii appellat. & l. liberorum, ff. de verb. significat.* & consequenter nomine etiam patris intelliguntur avus, abavus, &c. Si inquiras an in communicatione comprehendantur, qui ratione affinitatis loco filiorum sunt, ut nurus & gener, spurii, soceri, & privignus, & privigna respectu novercæ, &c. Respondetur affirmativè, ex *c. affinitatis, Inst. de nupt.* unde si extra convictum suorum correlativorum non sunt, licita est inter eos communicatio; secus verò si jam quasi emancipati sint, quia non manet in illis naturalis illa obligatio, quæ in filiis naturalibus, sed manet sola affinitas, quæ non est radix tam strictæ obligationis, ut sic causa communicandi cum excommunicato. Si autem iterum inquiras, an hoc etiam intelligatur de pupillo respectu tutoris? Respondetur affirmativè, si sit sub ejus cura in eadem domo, quia respectu ejus parentis vicem gerit, aliter verò solùm poterit eum communicare in his, quæ ad munus tutoris pertinent. Hæc omnia Cornejo. Cui adde Hurtad. *disp. 9. de excom. diffic. 4. n. 21.* Turrian. *lib. 2. disp. 13. dub. 4.* Mercerum *de Sacr. in 3 p. q. 21. dub. 11.* Gordonum *tom. 2. lib. 7. q. 10. c. 6. n. 76.* qui notat ea quæ dicta sunt de nepotibus, & aliis personis, aliquos recentiores limitare ad tempus, quo tales personæ sunt intra convictum, & habitationem mutuam, sed revera etiam quando sunt extra convictum, manet affinitatis gradus, & nepotis vinculum naturale, licèt non ita propinquum ut in filio. Quare non videtur illis aliqua saltem deneganda communicatio, quantum scilicet morali modo requirit earum personarum status, & conditio. Hæc Gordonus.

RESOL. CLVI.

An filii etiam emancipati, naturales & adoptivi cum patre excommunicati possint communicare? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 118.

§. 1. PRima opinio negat. Ita Philippus Faber *de censur. in 4. sent. dist. 25. q. 1 disp. 4. c. 7. n. 221.* D. Th. *in 4. dist. 18. q. 2. art. 4.* & communiter Theologi, & Jurisperiti, & ratio est, quia talis filius jam non est sub potestate parentis, estque quasi extraneus, neque in illo habet locum ratio subjectionis actualis, quæ est in filio sub potestate patris constituto.

2. Secunda opinio est Suarez, *disputat. 15. sect. 5.* qui distinguit, & ait filium emancipatum posse considerari, vel secundùm quòd filius est, vel quatenus emancipatus est. Docet deinde filium, ut filium posse communicare cum patre, non tamen filium, ut emancipatum, & explicat, quia filius excommunicati tenetur obedire patri, & succurrere etiamsi sit excommunicatus. Ergo hac ratione potest cum illo communicare, ut verò emancipatus est, non potest communicare in his quæ non communicat, ut emancipatus, v. g. in eadem domo, mensa, &c. in quibus ante excommunicationem non communicabat, & hoc modo dicit se intelligere, vel limitare communem sententiam, & ita hanc limitationem ponit etiam Cornejo, *in 3. part. tractat. 1. de excommunicat. disput. 11. §. 20. dub. 3. quæst. 3.* Filliuc. *tom. 1. tractat. 13. cap. 6. num. 108.* Sed Turrianus, *lib. 2. disputat. 13. dub. 4.* putat hanc limitationem non esse contra primam opinionem communem, authores enim illius solùm contendunt non esse loquendum eodem modo de filio emancipato, & de filio non emancipato, cùm enim subest aliqua obligatio filio

lio respectu parentis, ratione illius poterit filius communicare, quia ut suprà dicebamus debitor tenetur solvere debitum creditori etiam excommunicato. Et eodem pacto ut de filio adoptivo dictum est, philosophatur Turrianus de filiis adoptivis, & illegitimis.

3. Tertia opinio, cui ego adhæreo, absolutè docet filium emancipatum posse cum patre excommunicato communicare, & ita docet Mercerus *de Sacr. in 3. part. q.* 21. *dub.* 11. Præpos. *in 3. part. q.* 2. *de excom. dub.* 17. *n.* 6. Paludanus *in 4. dist.* 18. *q.* 6. *art.* 2. & Ugolinus *de censur. tab.* 2. *cap.* 23. & hanc opinionem etiam quoad filios adoptivos, & illegitimos novissimè tenet Hurtado *disputat.* 9. *de excom. diffic.* 4. *num.* 21. ubi sic ait. Nomine liberorum etiam comprehenduntur filii emancipati, quamvis non sint commensales, ut contra non paucos docet Paludanus, quia verè sunt filii, & etiam comprehenduntur illegitimi, ob eandem rationem etiam comprehenduntur adoptivi, quamdiu non sunt emancipati, qui quamdiu non sunt, verè dicuntur filii, & *in c. quoniam multos* 11. *q.* 3. privilegiantur liberi absque ulla restrictione. Ita Hurtado *ubi suprà*, satis quidem probabiliter, quicquid in contrarium asserat Turrianus, *loc. cit.* ubi putat sententiam Paludani quam sequitur Hurtado *loc. cit.* esse improbabilem; sed in censurandis opinionibus semper excedit Turrianus, unde nostram sententiam probabilem, & tutam in praxi vocat Villalobos *in sum. tom.* 1. *tract.* 17. *diffic.* ∴ *num.* 15. & Suarez *disputat.* 15. *sect.* 5. *num.* 4.

RESOL. CLVII.

An pater possit communicare cum filio excommunicato?

Idem dubium est de servo.

Et docetur excommunicationem incurrere Parentes communicantes cum filia excommunicata, eo quod post professionem in Religione matrimonium duxerat.

Et quid, si censura incursa est à patre, filio, &c. ob crimen hæresis, si instet periculum infectionis?

Et infertur, quod si filius patris Parochus sit, non licebit ei Sacramenta ministrare, nec coram eo divina facere. Ex p. 5. tr. 9. Res. 120.

§. 1. Respondeo affirmativè, quia eadem est ratio, nempè idem animarum periculum, quod quis prætendit evitare, & quia in juris regula, quod in uno correlativo disponitur, de altero dispositum esse censetur; nam licèt ad patrem spectet curare, quòd filius resipiscat, & absolvatur; hoc tamen non semper poterit obtinere, quamvis procuret, & dato quòd non procuret, peccabit quidem contra præceptum naturale, sed non contra Ecclesiasticum de vitandis excommunicatis, ut supra diximus de marito respectu uxoris, & si objicias textum *in d. c. de filia distinct.* 27. ubi habetur excommunicationem incurrere parentes communicantes cum filia excommunicata, eo quòd post professionem matrimonium duxerat. Respondetur tantùm procedere in casu, quo parentes foveant illam in crimine criminoso in quo casu etiam non licet filio eum parentibus communicare, sicut neque quando censura incursa est ob crimen hæresis, si instet periculum infectionis, & sicut alii etiam probabiliter limitant in humanis. Unde si filius patris Parochus sit, non licebit ei Sacra ministrare, nec coram eo divina facere, cùm communicatio hæc non competat ei quatenus filius. ita Cornejo *in 3. p. tr. 5. de exc commun. disput.* 10. §. 10. *dub.* 3. & Gordon. *tom.* 2. *lib.* 7. *qu.* 10. *cap.* 6. *num.* 85.

RESOL. CLVIII.

An servi possint communicare cum Domino excommunicato?

Sed difficultas est, quando servitus non præcessit, sed fuit posterior excommunicatione, quod idem dicendum est de famulis aut etiam operariis.

Et an uxor, filius, servus, & supradicta persona possint communicare cum marito, patre, domino excommunicato, etiam in Sacris? Ex part. 5. tr. 9. Res. 124.

§. 1. Respondeo affirmativè, sed difficultas est, quando servitus non præcessit, sed fuit posterior excommunicatione, & in hoc casu servos non posse communicare cum dominis excommunicatis, docet Gordonus *in summa to.* 2. *lib.* 7. *q.* 10. *c.* 6. *num.* 79. ubi sic ait. Sed quæres quid de servis, & famulis, aut etiam operariis, qui post latam excommunicationis sententiam suas operas locant excommunicato? Respondeo hos posse adhuc communicare cum illo, si bona fide suas operas illi locaverunt, *ex c. inter alia, de sententia excommunicationis*, si autem mala fide, & scientes illum esse excommunicatum, tunc & peccant, & incurrunt minorem excommunicationem, tenenturque illum relinquere, quod tamen intelligendum est, nisi aliunde ex præcepto, scilicet charitatis ob excommunicati necessitatem excusentur à peccato, aut si non possint, sine damno suo recedere. Præterea quando excommunicatus servos emptione, aut donatione libera obtinuit, tunc similiter tales servi non peccant in illa nova servitutis acquisitione (si ipsi donantem, aut vendentem ad id non induxerunt) sicut nec postea peccant inserviendo, quia contractus, per quem facti sunt servi, fuit validus, & non est illicitum persolvere excommunicato, quod illi debetur.

2. Et hæc omnia docet etiam Angelus *ver. excommunicatio* 8. *nu.* 11. Joan. Præpositus *in 3. part. q.* 2. *de excommun. dub.* 17. *numer.* 126. Philippus Faber *de cens. in 4. sentent. dist.* 25. *q.* 1. *disp.* 4. *c.* 7. *n.* 223. Navarr. *cap.* 27. *n.* 27. Sylvester *verb. excommunicatio* 5. *n.* 4. Megala *in 3. p. lib.* 2. *cap.* 5 *q.* 4. *n.* 53. Layman *lib.* 2. *tr.* 5. *p.* 2. *c.* 2. *n.* 17. Alterius *disp.* 15. *lib.* 1. *cap.* 3. Suarez *disp.* 15. *sect.* 5. *numer.* 13. Filliuc. *tom.* 1. *tr.* 13. *cap.* 6. *n.* 117. Mercerus *de Sacr. in 3. par. q.* 21. *dub.* 11. & confirmatur hæc opinio, quia *in cap. inter alia, de sentent. excomm.* dicitur ideò tales personas teneri ad familiare obsequium excommunicati, quia ante excommunicationem ad id tenebantur, quod debitum post excommunicationem adhuc durat, quæ ratio cùm deficiat in iis, qui alteri non obligabantur ante excommunicationem, ipsi non videntur illi posse communicare.

3. Verùm mihi placet opinio contraria, quam novissimè tuetur Hurtado *disput.* 9. *de excommun. diffic.* 4. *num.* 24. ubi ita ait. Eximuntur omnes prædicti, etiamsi ipsi excommunicati, & alii post horum excommunicationem denunciatam fiant tales, nempè & conjuges, & famuli, & domini, & Superiores, & inferiores, ut contra Angelum docent Ægidius, & alii, quia quamvis post excommunicationem modo declarato illicitè fiant tales (nisi ratione utilitatis, aut necessitatis,) nihilominus absolutè fiunt, & sunt tales, & isti tales eximuntur absolutè, & absque restrictione. Et ita etiam docet Turrianus *de cens. lib.* 2. *disp.* 13. *dub.* 5. & Coninch *de Sacr. disp.* 14. *dub.* 12. *n.* 129. qui *num.* 132. rectè observat supradictas personas subjectas posse communicare cum excommunicato, etiam in Sacris: hinc famulus potest dominum excommunicatum euntem ad Sacrum comitari, sicut etiam ejus uxor, aut liberi; item Sacellanus poterit cum suo Episcopo legere horas, aut famulus domino celebranti inservire, quia ejusmodi obsequia, & communicatio à talibus ex officio eis debita fuit ante excommunicationem, nec per hanc ea obligatio eliditur, ut patet ex *cap. inter alia*, 21. *de sententia excommunicationis*. Vide etiam Mercerum *ubi suprà*, & Layman *lib.* 2. *tractat.* 5. *part.* 2. *cap.* 2. *num.* 16.

4. Non desinam hic adnotare Philippum Fabrum *de censur. in 4. sentent. dist.* 25. *q.* 1. *disput.* 4. *cap.* 7. *num.* 222. docere Gregorium non voluisse concedere privilegium quibuscumque subjectis, & servis excommunicati, sed illis solùm, qui in honestis, & necessariis rebus inserviunt, non autem iis, qui in peccatis, & sceleribus parent. Sed hoc videtur nimis rigorosum, & Doctores loquuntur absolutè, & sine ulla limitatione.

RESOL. CLIX.

An servi ejusdem Domini, quando unus illorum est excommunicatus, possint alii cum illo communicare?

Et idem est de filiis respectu alterius filii.

Et an Dominus possit communicare cum servis excommunicatis? Ex p. 5. tract. 9. Res. 125.

§. 1. Respondeo affirmativè, quia vix possunt communicare uni tertiò sicut domino, quin communicent inter se, extrùm hoc intelligi debet, quòd communicatio sit ejus tantùm, quod supposita cohabitatione, & famulatu vitari moraliter minimè nequeat. Et ita docet Cornejo *in 3. part. tr.* 5. *de excomm. disput.* 10. §. 10. *dub.* 3. *diffic.* 4. Gordonus *tom.* 2. *lib.* 7. *q.* 10. *c.* 6. *num.* 83. Mercerus *de Sacr. in 3. part. q.* 21. *dub.* 11. Turrianus *lib.* 2. *disp.* 13. *dub.* 5. cui adde Villalobos *in summa*, *tom.* 1. *tract.* 17. *diffic.* 13. *num.* 17. ubi sic ait. (Los criados è inferiores de la misma familia no pueden comunicar el uno con el otro, quando el uno dellos està descomulgado, porque no tienen privilegio para esto, como notò Felino, mas podran tener la comunicacion, que moralmente no pudieren escusar, presupuesto que viven de una puerta adentro.) Hæc ille.

2. Notandum est etiam hìc obiter, quòd dominus potest communicare cum servis excommunicatis, quamvis aliqui citati à Navarri *in Manuali*, *cap.* 27. *num.* 27. oppositum tenuerint, quos refellit Navar. cum Adriano *in* 4. *de clavibus*, *quæst.* 3. & Suarez. Nam cùm dominus, & servus sint correlativi, quod conceditur servis, videtur quoque intelligi concessum dominis. Absurdum est enim quod liceat uxori communicare cum marito, & non liceat marito communicare cum uxore. Præterea dominus non potest privari jure suo in servos propter delictum servi. Unde Navarrus cum Adriano dicit hoc magis reduci ad utile, quàm ad humile. Verùm hoc videtur habere locum in servis, & aliis familiaribus, & subjectis, qui obligati sunt domino, & dominus illis carere non potest sine aliquo incommodo; at cùm sunt servi, qui liberè possunt disce-

discedere à domino, & dominus eos potest licentiare absque aliquo ejus damno, puto non posse cum illis communicare, quoniam revera textus ille, *quoniam multos*, loquitur de servis, & non de dominis, neque in dominis est obligatio ad servum, & subjectum, sicut in servo ad dominum, & ita docet Faber *de cons. dist.* 25. *quæst.* 1. *disp.* 4. *c.* 7. *n.* 225. sed quoad hoc ultimum tu cogita.

R E S O L. CLX.

An testes de jure privilegiati teneantur revelare crimen occultum sui conjuncti, si non adsint alii testes propter excommunicationem latam in aliquo monitorio? Ex par. 3. tract. 5. & Misc. 1. Resol. 63.

Sup. hoc in duabus Resol. seqq.

§. 1. AFfirmativè respondeo cum Navarro *in manuali c.* 24. *num.* 49. Felino *in cap.* 1. *de testibus cog.* Capella Tholosana *decis.* 4. & ibi Aufrerius *decis.* 412. Lazario *de monitoriis sect.* 3. *quæst.* 11. *num.* 18. & aliis asserentibus privilegiatos esse astrictos ad revelandum, si alii non adsint testes.

2. Non reticeam tamen contrarium docere Gabrielem Pereira *tract. de manu Regia cap.* 10. *n.* 36. ubi sic asserit. Plures sunt casus, in quibus testes à revelatione excusamur, ut quando ille testis esset de personis à jure privilegiatis qui crimen sui conjuncti revelare non tenebitur propter naturale debitum, quo inter se conjunguntur, & sic exploditur sententia Navarri, & aliorum; dum existimant, quòd hi non excusantur à revelando, quando alii testes non adsunt; non advertentes, quòd tales conjuncti nullo modo possunt testificari, ex *l. lege Julia, ff. de testibus, & cap. injustis* 4. *distinct.* 4. ne tollantur inter conjunctos pietatis officia, quæ innituntur rationi naturali, illorumque opinio admitti potest in aliis privilegiatis, de quibus agit *lex inviti, ff. de testib.* qui non ob naturale fœdus, sed ob alias rationes minus juri naturali consonas privilegiati existunt, veluti miles, senex, valetudinarius, de quibus *in leg. inviti* 1. & 2. agitur. Ita Pereira, sed an probabiliter, judicent alii, cùm sententia contraria sit communis.

R E S O L. CLXI.

An testes privilegiati de jure teneantur ex vi monitorii revelare crimen sui conjuncti, etiamsi non adsint testes?

Idem est de conjunctissimo amico, & de benefactore plane insigni.

Et an hoc intelligatur tam in causis criminalibus, quàm in civilibus?

Et an filius spiritualis vi monitorii teneatur detegere patrem spiritualem?

Et quid, si casus sint pertinentes ad Tribunal sanctæ Inquisitionis?

Et explanatur, qui sunt dicti privilegiati. Ex part. 5. tract. 13. Misc. 1. Resol. 67.

* Quæ hic est Res. 1. antecedenti, & in Resol. 59.

§. 1. CAsus est frequentissimus, & *in* 3. *part. tr.* 5. * *resol.* 63. pro negativa sententia adduxi Pereiram, quem novissimè, me citato, citat & sequitur Theophilus Raynaudus *de monitoriis, part.* 1. *cap.* 3. *q.* 20. & *quæst.* 14. ubi docet, quòd neque pater filium, neque maritus, uxorem, aut è contrario nec frater fratrem, aut sororem tenetur detegere vi monitorii. Id tamen intelligo de patre, & fratre secundùm carnem. Nam filium spiritualem teneri vi monitorii detegere patrem spiritualem, contra Franciscum Curtium *lib. de testibus, concl.* 30. docet & rectè Navarr. *repetit. in c. inter verba, conclus.* 6. *corollar.* 66. *num.* 412. & Farinac *tr. de testib. q.* 54. *n.* 194. & cum multis Barbosa *de potestate Episcopi allegat.* 96. *num.* 55. An quoad alios cognatos præter prædictos sit eadem à monitorio immunitas, etiamsi à consciis non detegantur, ambigunt aliqui. Sed placet quod statuunt Angelus, & Sylvester *ver. familia*, & cum aliis Avila 2. *part. c.* 5. *disp.* 5. *dub.* 2. idem pronunciandum esse de socero, & genero, deque cognatis omnibus intra quartum gradum. Ita enim necesse est asserere, ut vitentur dissensiones, & odia in cognatos, quorum jurgia tam noxia sunt Rebuspublicis, tamque tetram mephitim inhalant quoties interveniunt. Absque dubio autem intervenirent jurgia, & odia, si cognatus intra prædictos gradus adversus cognatum ageret testem, aut denunciatorem. Quare ad id non urgentur lato in quosvis conscios monitorio. Neque est adhibenda temperatio non necessaria, quam huic resolutioni apponunt Naldus *ver. revelare, n.* 8. & Bonacina *tr.* 6. *ex variis p.* 1. *q.* 3. *n.* 5. nimirum quòd hi quoque sint ad detegendum cognatum obligandi monitorio, si detegere possint sine gravi damno. Voco hanc limitationem non necessariam, eamque idcirco rejicio, quia ratio adducta demonstrat non posse à tali revelatione abesse grave damnum personæ conjunctæ detegentis. Eodemque modo rejicitur limitatio alia quam adhibent nonnulli rejecti ab Avila 2. *p. c.* 5. *disputat.* 5. *dub.* 1. *concl.* 1. nimirum quòd cognati à denunciandis cognatis tantùm excusentur in criminali causa, non autem in civili. Verùm ratio proposita urget universaliter, ex eaque ritè perpensa effici insuper videtur idipsum, quod de cognato vi monitorii non detegendo, dictum est, dicendum similiter esse de amico conjunctissimo, & de benefactore planè insigni, quorum detectio graviter exasperaret, & feritatem, vel non levem ingratitudinem redoleret. Et hæc omnia docet Raynaudus *loco citato*, satis quidem probabiliter; quicquid etiam probabiliter in contrarium asserat Graffius *in decis. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 8. *n.* 32. & alii, seclusis tamen casibus pertinentibus ad Tribunal sanctæ Inquisitionis, de quibus ego alibi, & me etiam citato, *ibid.* Raynaudus.

Alibi ex doctrina Resol. seq. & signantur in Resol. quæ ult. not. & etiam secundo.

R E S O L. CLXII.

An consanguinei usque ad quartum gradum teneantur testificari vigore Edictorum, si non sint alii, qui denunciare valeant?

Et an nomine consanguineorum complectatur, conjux ipsa?

Et an hoc intelligatur tam in criminalibus, quàm in civilibus?

Et quidem non solum in causis hæresis sed etiam in aliis delictis pertinentibus ad Tribunal S. Inquisitionis? Ex p. 8. tract. 7. & Misc. Resol. 10.

* Alibi in duabus præcedentibus Res.

§. 1. CAsus passim occurrit, & pro negativa sententia * alibi aliquos adduxi. Scio quendam Religiosum, nescio an Theologum, vel Theologastrum contra me obmurmurasse; sed immeritò quidem; nam dicta sententia est satis probabilis, & illam novissimè tuetur Baunius *in Theol. mor. p.* 2. *disputat.* 4. *tractat.* 3. *quæst.* 10. ubi sic asserit. Ea quorum est conscius revelare non tenetur, qui de jure nequit ad testificandum adigi. Ugolinus *proximè* citatus, Barbosa *de offic. Episcop. alleg.* 96. *num.* 52. at consanguinei usque ad quartum gradum inclusivè ad testificandum contra gentiles suos, ac consanguineos produci nequeunt. Avila 2. *part. cap.* 5. *disputat.* 5. *dub.* 2. *concl.* 1. Guttierez *lib. canonic. quæstionum, cap.* 11. *numer.* 55. nisi in casu hæresis, eo quòd hæc in detrimentum commune vergat; læsæ insuper Majestatis, ac blasphemiæ in Deum, cujus rei est hæc causa, quòd Dei honor, ac gloria, Regisque ac Regni incolumitas, parentum ac propinquorum reverentiæ præferri debeant. Consanguineorum autem nomine intelliguntur parentes, & alii ascendentes, socer, gener, vitricus, privignus, fratres, & uxorum filii, & reliqui intra 4. gradum: itaque licèt isti sciant, quòd aliquis cognatus retinet scripturas, vel facit furtum, & tamen non vult parere, non tenentur denunciare. Avila *proximè* citatus, ejus rei causam reddit duplicem primam, quòd amicitiæ fœdera inter cognatos sancta esse, firmaque oporteat, dissolvi autem ea sit necesse per revelationem admissorum ab iis criminum. Alteram quòd filio nocere pater denunciando ejus crimen nequeat, nisi & sibi obsit, & quidem non vulgariter; facit enim naturæ communio, sanguinisque, quæ inter utrumque intercedit, communia utriusque ut sint mala, lædique unus sine alio nequeat.

Sup. hoc inf. in tr. 9. Res. 9. & 10. & in tr. 3. tr. 9. Res. 41. in fine.

2. *Secundò*, complectitur etiam consanguineorum nomen, conjugem ipsam, Barbosa *supra num.* 59. Navarr. *in Canonem, inter verba, conclus.* 6. pro qua sententia Lazarius *de monitione, sect.* 3. *quæst.* 11. & *de blasphemia quæst.* 12. *num.* 67. Menoch. *de arb. caus.* 248. quia vir, & uxor censentur una caro: at nemo se judici dedere, nemo se ei occidendum tenetur tradere; ergo nec vir suam conjugem accusare.

3. Quid si præter eos non sunt ulli, qui denunciare valeant?

Montaltus *lib.* 2. *legum fori, titulo* 8. *lib.* 9. Capella Tholosana *in decis. q.* 3. Sanch. *in cons. lib.* 6. *c.* 11. *dub.* 18. *nu.* 9. Imbertus *in praxi fori, lib.* 1. *c.* 41. docet, cùm desunt, qui denuncient, aut testentur, privilegiatos, idest consanguineos omnes, uxoremque adeò in virum produci posse, & vice versa. Regulariter (inquit Nav. *c.* 25. *Summ. nu.* 48.) privilegiati possunt cogi ad testificandum in defectum aliorum testium, etiam maritus contra uxorem, & è contrario, quæ est etiam opinio Aufrerii *in q.* 3. *Capella Thol.* §. *tunc enim*, nisi fortè uterum uxor gereret, prægnansque esset. Baldus *in l. inviti, ff. de testib.* nam cùm tunc ad jurandum cogi nequeat, secundùm Aufrerium *loco proximè citato* nec in testem vocari potest, cùm hanc obire provinciam non alii queant, ac debeant, quàm jurati.

4. In opposita sunt opinione Gregor. Lopez *p.* 3. *tit.* 16. *lib.* 11. & Stephanus Avila *loc. citat.* quam quia probabilem, tutamque censeo, existimo privilegiatos cujusmodi censendos esse omnes consanguineos, edictis Episcoporum non comprehendi, nec proinde excommunicationem incurrere; si quæ de crimine, aut re, cujus gratia promulgata sunt monitoria, non responderint.

5. Ratio est, quòd contra jus commune non possint judices inferiores aliquid statuere; ergo cùm habeant à jure communi, idest naturali, consanguinei ut sanguine sibi vinctos, denunciare non debeant, ad id ab Episcopo, aut quolibet alio judice Ecclesiastico cogi nequeunt Sylv. *in verbo, correctio, q.* 7. quòd etsi in causis criminalibus duntaxat valere velit, etiam in civilibus admit-

admittendum puto, quia cùm illi sibi invicem agnatione cohæreant & sanguine, ut contra se dicere ita, nec contra cognatos debent; universè enim loquuutur Navarr. *c. 25. n. 27.* & Avila, *loco ante cit.* nec ad criminalia eorum privilegium revocant, ac contrahunt. Hucusque Pater Baunius; ex quo apparet, ut dixi, sententiam negativam satis probabilem esse, & praxi multùm deserviet. Et hanc sententiam novissimè tenet etiam doctus Escobar, *tract. de confess. sollicitant. c. 2. q. 2.* §. 3. *n. 40.* ubi firmat, consanguineos & affines usque ad quartum gradum non teneri denunciare, etiamsi veritas aliter haberi non posset. *Nota* tamen hanc opinionem minimè admittendam esse, non solùm in casu hæresis, sed etiam in aliis delictis pertinentibus ad nostrum Tribunal Sancti Officii.

R E S O L. CLXIII.

An non relevantes ex vi monitorii teneantur restituere damna inde sequuta? ut v. g. qui tenetur denunciare furtum non solum incurrat excommunicationem, sed insuper teneatur restituere damnificato?

Et an testis vocatus à judice ad testificandum, intimato præcepto, si fugiat, teneatur restituere damna inde sequuta? Ex p. 5. tract. 13. & Misc. 5. Ref. 68.

§. 1. Casus passim accidit, & affirmativè respondet Avila *de cens. part. 2. c. 5. disp. 4. dub. 3. concl. 8.* ubi sic ait. Qui cùm tenetur denunciare furem non denunciat, non solùm incurrit excommunicationem, sed insuper tenetur restituere damnificato. Ita ille: qui citat Navarr. & Sotum, quibus adde Aragonium *in 2. 2. q. 70. art. 5.* & Carbonium, *q. 51. de restit.* & hanc sententiam docent etiam Doctores, asserentes testem vocatum à judice ad testificandum, intimato præcepto, teneri ad restitutionem si fugiat. Ita Turrianus, *t. 2. disp. 52. dub. unic. n. 2.* Valentia, *tom. 3. disp. 5. q. 54. punct. 5.* & alii.

2. Non desinam tamen hic adnotare (attendas quæso amice Lector) negativam sententiam docere novissimè Theophilum Raynaudum, *de monitorio, part. 5. c. 3. q. 24.* ubi fatetur affirmativam sententiam esse communem; non potest tamen diffiteri oppositam, tametsi minore authorum numero subnixam, esse admodum verisimilem, quia scilicet negatur jus esse parti post interpositum Superioris præceptum, ut conscii rem aperiant. Debent quidem conscii parere præcepto; idque ni faciant, & obedientiam Superiori debitam violabunt, & peccabunt in charitatem parti exhibendam. Nullum verò est caput, ex quo probatur eam culpam esse contra justitiam, quæ est totus, & unicus fons obligationis restituendi. Ita Molin. *tr. 2. de Just. disput. 83. §. de teste, & disp. 70. n. 4.* Lessius, *lib. de Just. c. 53. n. 76. & cap. 30. n. 59.* tametsi vacillat saltem in specie *n. 60.* Quòd autem inter obnoxios restitutioni in vulgatis versiculis numerari soleat non manifestans, quo Sayrus, *loc. cit.* intulit, apud omnes certum esse testem justum testificari, nec parentem, esse injustam causam damnorum silentium consequentium, & ad eorum restitutionem teneri, non gravatè eliditur. Nomine quippè non manifestantis in illis versiculis intelligendus est is duntaxat, qui ex officio suo ac munere tenebatur impedire damnum, quod scivit accidere, cùm posset aperiendo alicui id impedire. Quia ergo hæc sententia, quæ testem justum testificari solo contra obedientiam, & charitatem peccato inquinat, est admodum verisimilis, non ausim damnare eos, qui ad monitorii interpellationem tacentes nulli restitutioni obnoxios faciunt, quamvis damna aliqua inde sequantur parti: non modò si ante promulgatum monitorium conscii de ejus futura promulgatione se subducant, (in quo eventu rectè Valent. *quæst. illa 14. part. 1.* & Torres, *disp. 52. cit. n. 4.* contra Sotum, negant esse obligationem quicquam restituendi, quemadmodum qui se subducit præscius se jubendum agere tutorem, solam obedientiam erga Magistratum non servat exquisitè, & charitatem pupillo debitam violat, nihil tamen tenetur restituere,) sed etiamsi lato jam monitorio conticescant. Hucusque Raynaudus.

R E S O L. CLXIV.

An ex vi monitorii quis teneatur revelare furtum domesticum factum à filio familias?

Et quid de famulis, vel aliis sociis furti filiorum? Ea p. 5. tr. 13. & Misc. 1. Ref. 69.

§. 1. Affirmativè respondet Naldus, *in summa, verb. excom. n. 8. & verb. filius num. 3.* ubi sic ait. Filio familias furante unà cum socio bona paterna, si excommunicatio feratur contra non revelantes, cùm verisimile sit patrem nolle filium excommunicatione ligari, ipse quidem erit immunis ab ea, non sic autem socius prædictus, in quo non militat eadem ratio, quæ in filio. Ita ille, ubi citat Ugolinum.

2. Sed hanc sententiam refellit Raynaudus, *de monitoriis, par. 5. c. 3. q. 14.* nisi aliunde constet mentem patris, qui monitorium impetravit, velle, ut filii si rei sint, manifestentur, quod pro negotii qualitate, & circumstantiis prudenter di judicandum est, cùm verba nihil peculiare exprimunt quoad istos sicut conferentur exprimere, si adhiberentur clausula, *nullo excepto*, aut *nemine dempto*, qua significaretur voluntatem partis, atque adeo etiam judicis esse, ut quicumque tandem reus sit aperiatur, alioqui enim personæ tam conjunctæ, non sunt ex obligatione detegendæ vi monitorii; sunt qui id extendant ad earum complices, v. g. ad famulos socios furti filiorum, ac similium. Nam quandoquidem is, qui monitorium impetravit, præsumitur noluisse filios, v. g. includi in monitorio, ut eorum complices detegantur, ne consequatur infamatio personarum, quas habet charissimas; existimo tamen censuisse obligationem monitorio injici ad hos complices personarum conjunctarum detegendos, quia hæc videtur esse mens patris, nec præsumpta ejus voluntas quoad ipsas personas conjunctas, extendenda est ad earum complices, ac socios, quia etiamsi ex complicum detectione sit indirectè consequutura infamatio aliqua personarum conjunctarum, tamen id incertum est, fortassis enim non detegentur, & quidquid sit de infamatione, immunes erunt tam multis damnis excommunicationis. Hæc omnia Raynaudus.

3. Sed ut verum fatear, hoc ultimum non caret difficultate; nam eo ipso quòd revelantur socii, & complices, certum est moraliter detegendos esse filios. Ergo, &c. ideò tu cogita.

R E S O L. CLXV.

Quando quis virtute alicujus monitorii teneatur revelare scripturas?

Et tota doctrina hujus resolutionis est unde notanda pro circumstantiis, quæ in prædicto casu contingere possunt. Ex p. 9. tract. 9. & Misc. 4. Ref. 49. aliàs 48.

§. 1. Casus est frequentissimus, & illum præ manibus necesse est ut habeant Confessarii, & Responsores Casuum conscientiæ; ideò apponam hic verba Gregorii Sayri *in Clavi Regia lib. 12. cap. 20. n. 30. & seqq.* ubi sic ait. Dubium est, quid dicendum sit, quando excommunicatio fertur in omnes, qui talem scripturam, vel instrumentum habent, si intrà certum tempus non exhibent, aut edant, & contra omnes qui sciunt talem scripturam, vel instrumentum esse penes Petrum, an qui sciverit, teneatur sub pœna excommunicationis revelare? Notandum est, quod instrumenta, vel scripturæ istæ possunt esse in duplici differentia, vel enim sunt publica, vel propria rei, vel propria actoris, vel communia reo, & actori. Publica voco illa, quæ continent acta causæ in judicio, scilicet confessiones, interrogationes, responsiones, & cæteras obligationes factas in judicio. Instrumenta rei voco, quæ pertinent ad jus ipsius rei, & numerantur in bonis ipsius, licèt in illis aliqua dicantur, quæ faciunt pro jure actoris, & favent illi. Instrumenta communia voco illa, quæ tam pertinent ad jus rei, quàm ad jus actoris, & tam in bonis actoris, quàm in bonis rei numerari possunt, nihilominus tamen reus est possessor earum. Instrumenta propria actoris illa voco, quæ solùm pertinent ad jus illius & solùm numerantur in bonis illius, juxta quæ sequentes propositiones subjungam.

2. Prima propositio. Instrumenta publica reus prodere tenetur, & similiter testis ea revelare. Ratio est, quia illa sunt publica, & ad publicum judicium pertinentia, & consequenter ad justitiam publicam administrandam eahibenda, & revelanda sunt, ut *ex cap. G. perpetuus Vicarius, de fide instrumentorum*, constat.

3. Secunda propositio. Reus propria ipsius instrumenta prodere non tenetur, quamvis faciant pro jure actoris, neque testis ea revelare tenetur. Ratio est, quia non tenetur reus arma contra se præbere inimico, idemque de teste dicendum est. Etenim excommunicationes istæ, quæ feruntur, intelligendæ semper sunt ferri contra eos, qui retinent scripturas alienas, & pertinentes ad jura, & bona actoris, tunc enim cùm bona sint actoris, injustè contra voluntatem ejus detinentur, & cum debito restituendi. Cùm autem testis sciat scripturas esse pro jure ipsius rei, non tenetur eas revelare.

4. Tertia propositio. Quando instrumenta sunt communia reo, & actori, non videtur obligatus reus ad probandum illa, si faciant pro jure alterius, & contra jus proprium rei. Ratio est, quia cùm sint utrique communia, & in bonis utriusque numerentur, & reus sit in possessione, si cætera sint paria; melior est conditio possidentis. Neque testis similiter ea revelare tenetur, quia verè tunc non occultantur scripturæ, quæ sunt actoris propriæ, quia etiam sunt propriæ rei, & reus est possessor earum.

5. Quarta propositio. Si reus scripturas illas actoris bona fide acceptas retinet, & in causa, & lite habet certò, & evidenter justitiam, tunc non videtur obligatus ad prodendum illas, si prodendo illas justitiam in causa, & litem pendere timeat. Ratio est, quia nempè ad restitutionem cum tanto suo damno, & incommodo non obligatur: unde si detrimentum sit magnum, quod passurus est eas prodendo, non censetur obligatus eas exhibere: sicut neque testis in tali casu eas revelare tenetur,

petur, & non prodendo, aut non revelando in eventu excommunicationem non incurrunt. Hucusque Sayrus.

6. Sed circa hanc ultimam propositionem Sayri, in qua semper solent esse difficultates, cùm agatur de scripturis alienis, clarius rem totam explanabo. Et ideò distinguendum esse puto; nam illa scriptura aliena, vel possidetur mala fide, quia fuit furata, & tunc possidens sub excommunicatione eam manifestare tenetur; nam pars habet integrum, & totale jus in hanc scripturam; ergo mandatum Prælati justum est. Imò etiam ante præceptum judicis tenebatur ex justitia; nam talis scriptura, etiam ante mandatum judicis, est applicata alteri parti litiganti: ergo possidens tenetur ex justitia reddere vero domino, tanquam retinens rem alienam, qui ante sententiam judicis tenetur reddere vero domino. Ita Sylvester *verb. Falsarius quæst.* 3. Hinc sequitur, quòd si non manifestet scripturam, tenetur restituere damnum inde sequutum parti. Ita Sylvester *ibidem*. Vel scriptura aliena possidetur bona fide, & tunc si ex illius manifestatione pateretur possidens grave detrimentum, tunc non teneretur illam virtute Monitorii manifestare; nam qui statum justè acquisitum conservat cum bonis partim injustè acquisitis: non tenetur restituere bona, quæ injustè acquisivit cum gravi detrimento bonorum, quæ justè acquisivit; ergo ille, qui justè possidet scripturam, non tenetur eam manifestare cum gravi detrimento; imò, ait Avila *ubi infrà*, hæc ratio etiam tenet in casu, quòd per fraudem quis obtinuerit scripturam. Vide Doctores, quos citat, & sequitur doctus, & amicissimus Barbosa novissimè meritòque ad Episcopatum assumptus, de potestate Episcopi, *par.* 3. *allegat.* 96. *n.* 30. & Escobar *tract. de Confessar. sollicit. par.* 2. *q.* 2. §. 3. *n.* 15. quibus adde Henriquez *lib.* 13. *cap.* 18. *num.* 2.

7. Verum licèt hæc doctrina sit vera, circa illam tamen multi naufragantur; nam limitanda venit, si creditor patiatur ex occultatione scripturæ tantum detrimentum, quantum pateretur debitor ex illius manifestatione; nam in tali casu debitor tenetur sub pœna excommunicationis scripturam revelare; nam in tali casu melior est conditio creditoris, qui est dominus illius scripturæ, quod perpetuò menti tenendum est, & ita asserit Avila *de Censur. p.* 2. *c.* 5. *disp.* 4. *dub.* 1. *concl.* 1. ubi sic ait. Quando scriptura est propria alterius partis quæ impetravit excommunicationem, & non est possidentis, tenetur possidens sub excommunicatione eam manifestare. Hæc conclusio unam habet limitationem, nempè quando scriptura hactenus est possessa bona fide, & ex manifestatione patietur possidens grave detrimentum: tunc enim non tenetur manifestare, licèt feratur excommunicatio. Hic tamen valde notandum est, quòd si ex occultatione talis scripturæ dominus ejus patietur tantum detrimentum, sicut possidens tenebitur certè (meo judicio) eam manifestare, quod quamvis patiatur damnum in pecuniis, tenebitur solvere, si creditor ex dilatione patitur æquale detrimentum, quia in hoc melior est conditio creditoris. Ita verè, & doctè Avila, qui etiam subdit, quòd saltem quando per fraudem obtinuit scripturam & non manifestat, ut evitet detrimentum in pecuniis, quando cessaverit hoc incommodum, tenebitur restituere domino scripturæ valorem illius spei, quam habebat vincendi in illa lite ad arbitrium boni viri, si ego manifestarem scripturam; nam quando debitor differt solutionem debiti, ne patiatur detrimentum in pecuniis propriis, tenetur postea resarcire creditori interesse, & damnum, quod patitur ex tali dilatione, ut tradit Cajet. 2. 2. *q.* 62. *art.* 8. quod saltem est verum, quando debitum fuit injustè contractum; ergo similiter in præsenti.

8. Concludo igitur cum docto, & amicissimo P. Theophilo Raynaudo *tr. de monitoriis p.* 1. *c.* 2. *q.* 15. tunc tantùm esse obligationem exhibendi, vel prodendi quascumque scripturas, cùm earum suppressio, aut retentio erit mortalis. Qualis non erit, cum magnum damnum mihi imminebit, quod meritò præferri debeat incommodo alterius, consecuturo suppressionem scripturæ à me factam. Ita ille, qui concordat cum Avila. Unde non est audiendus Sotus *in* 4. *sent. distinct.* 22 *q.* 1. *art.* 1. *cas.* 3. ubi asserit quòd dum sub censura præcipitur, ut quicumque habuerit has, vel illas scripturas, quæ quoquo pacto ad aliorum jus attinent, tunc proferendæ omninò sunt, nec sufficit, ut qui habet se excuset dicendo, quòd inde vexationem timet, nisi forsan omni dubio procul manifestissimum sit taliter illas ad meum jus condocere, ut nullatenus ad alterius jus confirmandum attineant. Ita Sotus, cui adde ex Societate Baunium *in Theol. mor. tom.* 2. *disp.* 4. *q.* 10. *assert.* 3. sic ajentem. Excipiendus est casus, in quo scriptura, quæ reddi præcipitur sub excommunicationis incurrendæ pœna, Adversarii foret, non ejus qui possidet, aut apud quem latet, quia cùm creditoris, ac domini conditio melior sit, quàm cujusvis alterius, res ei debita etiam cum dantis detrimento reddi debet. Hæc ille. Sed Sotus, & Baunius temperandi sunt modo quo suprà difficultatem explicavimus.

9. Notandum est tamen hic cum Henriq. *ubi sup. lib.* 13. *cap.* 18. *n.* 2. quòd si absolutè feratur, ut quicumque Scripturas habeat de tali causa, manifestet, & tamen præcedit via inquisitionis absque præcedenti infamia, & semiplena probatione, non tenetur reus Jure Canonico proferre in medium instrumenta contra seipsum, quamvis essent partim aliena; ut si instrumenta sint utrique parti communia, nisi sibi noceat, & amittat verum jus suum.

10. Et tandem in hac materia cautè legendus est Panormit. *in cap.* 1. *de probationib.* ubi latè tractans hanc materiam dicit, quòd possidens Scripturas, nō tenetur eas manifestare, si sit reus, & actor petit eas ad intentionem suam probandam. Respondeo primò, hanc doctrinam Panormitani intelligendam esse quoad forum exterius, imò dico, quòd etiam in foro exteriori. Et ita docet Avila, *ubi suprà*: nam ex communi praxi judicium, quoad petitionem actoris, etiam ad intentionem ejus fundandam, semper cogitur reus edere instrumenta: quæ consuetudo est valdè consona rationi; nam qui retinet instrumenta, tantùm minus habet juris, quantum magis habet suus adversarius mediante instrumento: ergo contra rationem vult agere, vel se defendere, ac si haberet integrum, & perfectum jus; si autem possidens instrumentum, non possit illud per se manifestare sine detrimento famæ, poterit dare occultè alicui Religioso, qui manifestet illud tacito nomine possidentis. Sed hæc doctrina limitanda est, nisi ex manifestatione talis Scripturæ timeat sibi grave detrimentum in vita, vel fama, quòd non possit evitari, vel etiam in bonis, quæ justè possidet: tunc enim non tenetur manifestare. Probatur: nam testis etiam juridicè interrogatus non tenetur respondere, si ex testificatione timeat sibi aliquod grave malum. Sed circa præsentem quæstionem ne deseras recognoscere Lazarium *de monit. sect.* 3. *q.* 1. *per totam*.

R E S O L. CLXVI.

An præsentatio facta à Patrono laico excommunicato sit valida?
Et quid, si præsentatio sit facta à Patrono Ecclesiastico excommunicato?
Et an supradicta præsentatio facta à laico ita sit valida, ut teneatur Episcopus eam admittere?
Et an quoad hoc idem dicendum sit, etiamsi Patronus sit excommunicatus toleratus? Exp 5. tr. 9. Res. 105.

§. 1. NEgativam sententiam docet Turrianus *lib.* 2. *disput.* 13. *dub.* 3. ubi quærit, an præsentatio beneficii facta ab excommunicato sit valida? & respondet, quòd in hac controversia prima opinio est asserentium præsentationem esse validam, quia non videtur expressum jus, quo talis præsentatio irritetur. Secunda opinio distinguit inter præsentationem factam à persona Ecclesiastica, vel à laico: primam dicit esse invalidam, secundam esse validam; & hoc modo distinxit decisio Rotæ 2. *titulo, de jure patronatus, in antiquis, & dec.* 527. *in antiquis*, quam doctrinam observatam esse in quadam causa Zamorensi, testatur Ludovic. Gomez *in tr. expectativarum*, *n.* 6. Tertia opinio simpliciter docet talem præsentationem esse validam, hanc tenet Covarr. *in cap. alma mater*, 1. *p.* §. 7. *n.* 9. & alii, quos citat Covarruvias, dicendum est præsentationem factam à patrono Ecclesiastico excommunicato esse nullam, quod fusè explicant nonnulli; sed probandum est, quòd per excommunicationem privatur excommunicatus omni jurisdictioni, & præsentatio est quoddam genus electionis, & ideò Authores de præsentatione facta à patrono Ecclesiastico, sicut de electione loquuti sunt. Secundò existimo eodem modo esse philosophandum de præsentatione facta à patrono laico, quia in jure non est talis distinctio, & hæc disputatio à jure pendet. Ita Turrianus, & novissimè Hurtado *disp.* 7. *de excommun. diffic.* 2. *num.* 9. ubi sic ait; Præsentatio ad beneficium facta à Patrono excommunicato, est illicita & nulla, quamvis fiat à laico, vel Clerico ut laico; quia per præsentationem non solùm factam à Clerico, sed etiam per eam quæ fit à laico, confertur jus ad beneficium, quod non potest ab excommunicato conferri nec licitè, nec validè: cùm beneficium sit bonum commune omnibus membris Ecclesiæ, & excommunicatus sit extra eam. Verùm est jus collatum à laico ita usque ad institutionem, seu collationem factam ab Episcopo manere pendens in conservari ab ipso patrono laico, ut patronus pro libito possit absque injuria præsentanti alterum præsentare, ut deducitur *ex cap. cum autem* 24. *de jurepatronatus*. Hæc ille.

2. Sed ego contrariam sententiam teneo cum Villalobos *in summa tom.* 1. *tr.* 17. *diffic.* 12. *num.* 3. ubi ita asserit: (Tambien es invalida la presentacion del beneficio, hecha por el descomulgado, que queda dicho. Assi lo tiene Covar. con Abad, y la comũ. El fundamiẽto es, porque la elecion y presentacion se equiparan en el derecho, como se colige de un texto; y assi el que no puede eligir, tan poco puede presentar. La difficultad esta en si procede esto, no solo de la presentacion que haze el Clerigo, sino tambien de la que haze el lego. A lo qual Covarr.) siguiendo à Lambertino, dixe que si, mas yo tengo por muy cierto la contraria, la qual se guardò en la Rota en el año de 1533. en una causa de la Ciudad de Zamora, como dize el mismo Covarr. y lo tiene Luis Gomez, y Rebuso dize, que es comun. El fundamiento desto es, porque en un Capitulo del derecho dize el Pontifice, que la presentacion que haze el lego, se puede mudar antes que se haga la institucion, mas nos la que haze el Clerigo, de lo qual coligen Abad y otros, que la presentacion que

haze

haze el Clerigo no difiere de la elecion, porque da derecho al presentado, mas la del lego si, que no da derecho, y esto con razon, porque el lego no puede dar derecho spiritual, qual es el derecho al beneficio Ecclesiastico.) Ita ille, & ante illum Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excomm. disp. 10. §. 1. dub. 1.*

3. Sed dubitatur an prædicta præsentatio facta à laico sit ita valida, ut teneatur Episcopus eam admittere? & respondet negativè Cornejo, quod verum est, etiamsi persona præsentata digna sit, & sola excommunicatio præsentantis obstet. Cujus ratio est, quod cum iste patronus peccet præsentando, potest Episcopus licitè, imò tenetur ejus præsentationem non admittere, ne eam admittendo cum excommunicato communicet; quare quamvis ut talis illicita præsentatio sufficiens sit, Episcopi acceptatio accedat, ut institutio & collatio sit valida, non tamen est efficax, ex quo fit ut si patronus excommunicatus in mora sit præsentandi, aut si Episcopus nolit præsentationem ab eo factam acceptare, potest Episcopus alteri, cui voluerit collationem beneficii facere, quoniam ob morem jus præsentandi ad Episcopum devolvitur. Propter quod existimat Suar. *n. 21.* valorem, quem suprà diximus, habere præsentationem factam ab excommunicato, quando ab Episcopo admittitur, non provenire ab ipsa præsentatione, sed ab acceptatione Episcopi, in quem est virtualiter devolutum jus præsentandi, juxtaque hanc doctrinam sustineri potest opinio, quàm tenuit Covar. *ubi suprà*. Et quidem quoad hoc idem est dicendum, etiamsi patronus sit excommunicatus toleratus, quia cùm illi nullus favor fiat per Extravag. *ad evitanda*, illicita erit præsentatio ab eo facta, nisi jure, aut alia justa causa fuerit ab ipso præsentatio postulata, atque adeò non erit efficax, ut cogat Episcopum eam acceptare; nam quamvis licitum sit cum tali excommunicato communicare, nullus tamen ad hoc obligatur. Dixi *nisi ab eo sit postulata*, quia in hoc casu jam erit licita, & hæc omnia docet Cornejo *ubi suprà*, cui adde Præpositum *in 3. par. q. 2. de excom. dub. 11. num. 69.* & Hurtadum *ubi suprà*. Quicquid in contrarium afferat Vasquez *de excomm. dub. 5.* Covarruvias *in cap. alma mater, part. 1. §. 7. n. 9.*

R E S O L. CLXVII.

Quam pœnam incurrant conferentes beneficium excommunicato? Ex part. 5. tract. 9. Res. 107.

§. 1. RESpondetur præter excommunicationem minorem incurrere ipso jure suspensionem à collatione ejusdem beneficii, *arg. cap. cum in cunctis §. Clerici, de electione*, ut ita puniantur in eo, in quo peccaverunt; à collatione verò aliorum beneficiorum non sunt ipso jure suspensi, sed post binam monitionem suspendi debent, ut habetur *in cap. postulasti, de Clerico excommunicato ministrante*; nam licèt Panorm. *in d. cap. postulasti, n. 3.* velit suspendi debere à collatione aliorum beneficiorum sine aliqua monitione, verius tamen est monitionem requiri, juxta ea quæ habentur *in cap. gravem, de prab.* ut dicit Sayrus *lib. 2. c. 5. n. 3.* licèt aliter sentiat Suarez *disp. 15. sect. 1. nu. 3.* adversùs quem etiam insurgit Cornejo *in 3. part. tract. 5. de excom. disp. 10. §. 7. dub. un. quæst. ult.*

R E S O L. CLXVIII.

An electio ad beneficium excommunicati excommunicatione minori sit irritanda, si electores illam ignoraverint?
Et an eligentes scienter excommunicatum excommunicatione minori sint privati voce? Ex p. 5. tr. 9. Res. 132.

Sup. hoc infra n. 2. & 18 n. §. 8 n. & 10 Res. 81. §. ult. ad med.

§. 1. CAnonistæ communiter affirmant, ut patet apud Covarruviam *in cap. alma mater, p. 1. §. 8. n. 3.* quos sequitur Suarez *disp. 24. sect. 2. n. 18.* & Coninch, *de Sacr. disp. 14. dub. 17. n. 263.* quia talis electio reprobata est non ob culpam eligentium, sed ob incapacitatē electi, sicuti ex adjuncto; ergo, &c.

2. Sed negativam sententiam tuetur Avila *par. 2. c. 6. disp. 12. dub. 4. concl. 4.* quia *in c. ult. de Cler. excom.* dicitur, *talis electio est irritanda, si scienter electus sit*; ergo talis electio cum ignorantia censuræ facta non est irritanda, quia verba legis pœnalis rigorosè interpretanda sunt, & jus ejus scientiam videtur requirere. Deinde vocula illa, *scienter*, ita explicari debet, ut non sit superflua, esset autem omninò superflua, nisi dicamus electionem talis excommunicati cassandam non esse, nisi scienter facta sit ab electoribus; ergo, &c.

3. Sed hæc sententia non satisfacit Laymano *lib. 2. tra. 5. part. 2. cap. 3. n. 5.* Siquidem in hac electionis cassatione non tam electores puniuntur, sed potiùs electus, ergo non ad illorum, sed ad hujus potius culpam, attendendum est. Quare placet mihi solutio glos. *in cit. cap. ult. verb. scienter*, sensum illorum verborum esse. Si tamen scienter talis, id est, sciens minorem suam excommunicationem, atque inhabilitatem electus fuerit, irritandam esse, sive sciverint electores, sive ignorarint. Omnes istæ tres sententiæ sunt probabiles. Vide Sebastianum à Bononia *ubi infra, cap. 3. dub. 65.*

4. Notandum est, tamen hic Richardum *in 4. dist. 18. artic. 7, quæst. 4.* glossa *in cap. si celebrat. verb. scienter, de Cler. excomm.* & Alterium *de cens. tom. 1. disp. 4. cap. 2. §. Requiritur etiam*, docere, quòd eligentes scienter excommunicatum minori excommunicatione sunt privati voce. Sed mihi magis placet opinio negativa, quam tuetur Sebastianus à Bonacina *tract. de elect. par. 2. cap. 2. dub. 61. num. 12.* & Gordonus *tom. 2. lib. 7. quæst. 11. cap. 4. §. 3. num. 26.*

R E S O L. CLXIX.

An collatio beneficii facta excommunicato tolerato sit valida?
Et quid, si ipse suam excommunicationem ignoret, vel bona fide beneficium accipiat in excommunicatione, & an postea re cognita, teneatur illud relinquere, sed possit retinere fructus interim perceptos, qui respondent congrua ipsius sustentationi?
Et notatur, quod si provisus ignoret se esse excommunicatum ignorantia probabili, tunc electio, & collatio beneficii non erit irrita?
Et tandem quæritur, an collatio beneficii facta ab excommunicato tolerato sit valida? Ex p. 5. tr. 9. Res. 99.

§. 1. SUppono *ex c. pastoralis, de cler. excom.* collationem beneficii factam excommunicato invalidam esse. Sed difficultas est, an hoc sit verum etiamsi excommunicatus sit toleratus? & affirmativè respondet Coninch *de Sacr. disp. 14. dub. 9. n. 70.* Avila *p. 2. c. 6. disp. 5. dub. 2. concl. 1.* & alii communiter; nam, etsi Concilium Constantiense permittat nobiscum talibus communicare, non tamen reddit eos habiles ad beneficia acquirenda, quia sic immediatè iis magnum favorem præstaret. Item etiamsi ipse suam excommunicationem ignoret, ut quia oblitus est se eam incurrisse, aut falsò putat se validè absolutum, esse quia etsi ignorantia excuset aliquem à peccato, non tamen reddit eum habilem ad aliquem actum, ad quem alias inhabilis est. Ita communiter DD. quibus omnibus adde novissimè Raynaudum *de monstr. p. 2. c. 2. n. 29.* Sanchez *in opusc. tom. 1. lib. 2. c. 2. dub. 10. n. 7.* Fabrum *de cens. in 4. sent. dist. 25. q. 1. disp. 4. c. 4. num. 193.* Cornejo *in 3. p. tr. 5. de excom. disp. 10. §. 7. dub. 1.* Turrian. *lib. 2. disp. 16. dub. 1.* & Villalob. *in sum. tom. 1. tract. 17. diffic. 9. n. 5.*

Sup. contrario in hoc & seq. §. Ind. in tr. 1. Resol. 33. §. Quod secundum dubium, & iterum ibi in alio § incip. Quod secundum vero dubium.

2. Non desinam tamen hic adnotare, doctum Hurtado *disp. 6. de excomm. diffic. 2. n. 6.* contrariam sententiam docere, sic enim ait. Nomine excommunicati, quem dicimus inhabilem ad beneficium obtinendum, communiter intelligitur à DD. etiam toleratus, quia per Extravag. *ad evitanda scandala*, per quam toleratur, nullus intenditur fieri favor tolerato, fieret autem si non esset inhabilis, & si collatio beneficii ei facta esset valida; id tamen difficile existimamus, quia si collatori licitum est excommunicato tolerato beneficium conferre, juxta dictam Extravag. non minus, quàm sacramenta administrare, ut diximus *disp. 11. diffic. 4.* quo modo collatio illi facta erit nulla, cùm jure naturali illicitum sit conferre beneficium inhabili. Quando verò in Extravag. dicitur, quòd nullus ei intenditur fieri favor, est verum, quamvis fiat, aut maneat habilis, quia hoc non fit ut ei faveatur, sed ut faveatur fidelibus, ut absque scrupulo possint cum illo communicare; ergo, &c.

3. Notandum est tamen etiam stando in prima sententia docere Coninch, *ubi suprà*, & Suarez *disp. 13. sect. 1. num. 3.* excommunicatum, qui bona fide beneficium accepit in excommunicatione, eique deservivit, & si postea re cognita, teneatur illud relinquere, posse tamen retinere fructus interim perceptos, qui respondent congruæ ipsius sustentationi, quia hi ei pro servitio impenso debentur, qui tamen huic sustentationi superflui sunt, restituendi sunt, quia ipse non habet jus nisi ad congruam sustentationem; nisi fortè bona fide eos ita expendisset, ut ex iis non esset factus ditior, tunc enim nec teneretur ad restitutionem ratione rei acceptæ, quia hæc nullo modo extat, nec ratione injustæ acceptionis, quia fructus bona fide recepit, & consumpsit. Secus est de eo, qui novit suam inhabilitatem, quia hæc omnia injustè facit. Notat tamen Henriq. *lib. 13. cap. 3. n. 3.* si talis postea illud beneficium legitimè obtineat, posse eos fructus retinere, quia hoc beneficium eò usque vacavit, & fructus beneficii vacantis debentur successori. Sed ut hoc sit probabile, necessarium est, ut ipse interim per se, vel per alium curarit fieri omne officium illi beneficio debitū, nam aliàs melioris esset conditionis, qui invalidè, quàm qui validè beneficium, obtinuisset.

4. Notandum est etiam contra Coninch, Turrianum, Villalob. & Sanch. *ubi suprà*, quòd si provisus ignoret se excommunicatum ignorantia probabili, tunc electio & collatio beneficii non erit irrita. Et hanc sententiam probabilem esse docent ipsimet adversarii, ut Lessius *lib. 2. cap. 34. dub. 22. num. 117.* & illam absolutè tenet contra Suarez Philippus Faber *de cens. in 4. sent. dist. 25. quæst. 1. disp. 4. c. 4. n. 191.*

5. Et tandem pro coronide hujus resolutionis nota, quòd collatio beneficii facta ab excommunicato tollerato valida erit. Ita ex Vasquez docet Turrianus *lib. 2. disp. 15. dub. 2.*

R E S O L. CLXX.

An excommunicatus, cui facta est collatio beneficii, possit post absolutionem retinere, vel acceptare illud sine nova collatione?

E 2 Et

Et infertur eum, cui in excommunicatione beneficium est collatum, debere illud resignare in manus collatoris purè, & simpliciter, sed poterit collator ei secundo conferre? Ex p. 5. tract. 9. Ref. 101.

§. 1. NEgativè respondent communiter Doctores, putant enim eo casu opus esse post absolutionem nova collatione. Ita Coninch, *de Sacr. disp.* 19. *dub.* 9. *nu.* 73. & Lessius *lib.* 2. *c.* 34. *dub.* 22. *n.* 119. Probatur primò, quia jura absolutè irritant talem collationem, actus autem irritus est, ac si non esset. Secundò, quia quando alicujus consensus essentialiter requiritur ad alicujus rei valorem, si ille detur eo tempore, quo objectum est incapax, est ita nullus, ut postea non convalescat, atqui hic consensus fertur circa objectum incapacem (excommunicatus enim est incapax beneficii acquirendi.) Ergo collatio ei facta nunquam convalescit. Et confirmatur, quia matrimonium invalidum ob aliquod impedimentum dirimens nunquam convalescit sine novo consensu. Et ita etiam hanc sententiam tenet Præpositus *q.* 2. *de excomm. dub.* 11. *n.* 65. ex quo infert eum, cui in excommunicatione beneficium est collatum, debere illud resignare in manus collatoris purè & simpliciter, cùm talis collationis nullum jus acquisierit, poterit tamen collator eidem secundo conferre, quòd etiam videtur verum, cùm priori vice noverat excommunicationem, quamvis in eo casu aliqui contrarium censeant; sed ex nullo jure potest ostendi, quòd collator eo casu sit privatus potestate secundo conferendi. Unde si collatio pertinebat ad Episcopum, ille potest iteratò idem conferre. Adde varios probabiliter sentire, quòd licèt pertineat ad alium si justæ causæ subsint, & collator non possit adiri sine infamia, possit Episcopus titulum revalidare, idem possit, quando non potest Pontifex adiri, cujus erat secundo conferre.

2. Sed licèt hæc sententia sit probabilior, probabilem tamen esse affirmativam sententiam, docet ipsemet Lessius & Coninch, *ubi suprà*, cum Sanch. *de matr. lib.* 8. *disp.* 7. *n.* 18. cum his tamen limitationibus. Primò ut impedimentum sit occultum, alioquin actus nullum haberet colorem; sed esset plenè irritus in foro externo. Secundò ut id in nullius cedat præjudicium: si enim duo electi essent, præferendus esset qui caret impedimento, quia hic solus habet jus absolutè. Tertiò ut si sciens suum impedimentum acceptaret collationem beneficii, non solùm impetret dispensationem illius impedimenti prioris, sed etiam illius, quod incurrit per talem acceptationem, ita enim acceptando beneficii collationem, incurrit vitium incursionis, per quod fit inhabilis ad idem beneficium (etsi non ad alia, ut infrà dicetur) unde etiam eget dispensatione hujus impedimenti, qua obtenta poterit beneficium retinere, quæ sententia sic probari potest. Nam electio illa fuit valida, & efficax, ex parte eligentium, ut supponitur. (Idem dicendum de præsentatione, & collatione,) sed solùm requiritur capacitas in electo, ergo simulatque fuerit capax factus, sublato impedimento ex vi prioris actus jus acquiret, sicut cùm quis acceptat in excommunicatione collationem sibi factam ante excommunicationem, sublato illo impedimento jus acquirit absolutum ex vi illius acceptationis, ut ante dictum est. Deinde, quia electores in priori voluntate manere censentur, cùm illam non revocaverint, ergo vis electionis manet, ac proinde poterit eam electionem sublato impedimento validè acceptare. Hæc omnia docet Lessius. Et hæc opinio confirmatur ex eo, quòd tradunt plures de eo, cui in irregularitate beneficium est collatum, quem docent posse retinere beneficium post dispensationem in irregularitate.

RESOL. CLXXI.

An sit valida acceptatio beneficii ab excommunicato, qui tempore collationis, & electionis non erat excommunicatus?

Et an Canonicus excommunicatus validè possit optare Præbendam meliorem, & beneficium pinguius?

Sed major difficultas est, an sit valida electio, & præsentatio facta tempore excommunicationis, sed acceptata post obtentam absolutionem excommunicationis, modò tempore acceptationis electores, & præsentatores permanserint in sua prima voluntate?

Et quid, si periculum immineat infamiæ, & scandali, an excommunicatus occultus in electione, vel collatione beneficii non teneatur suam excommunicationem prodere, sed possit sine ullo scrupulo acceptare beneficium, & postea quamprimum occultè petere dispensationem? Ex part. 4. tract. 4. & Misc. 2. Resol. 56.

§. 1. TAlem acceptationem esse invalidam, docet Coninch, *de Sacr. disp.* 14. *dub.* 9. *num.* 78. Hurtado *de excommun. disp.* 6. *difficult.* 3. *num.* 8. Covarruvias *lib.* 3. *var. ca.* 16. *n.* 4. & alii, quia quod *in cap. postulasti, de cler. excom.* intenditur; est inhabilitare excommunicatum ad acquirendum beneficium, id autem non minus fit annullando acceptationem, quàm collationem, quia, ut exprimitur *in cap. si tibi absenti* 17. *de præb. in* 6. acceptatione beneficii acquiritur jus in illo, non quia sibi conferat tale jus qui acceptat, sed quia acceptat quod sibi ab altero offertur, imò melius fit annullando acceptationem, quia per hanc proximè acquiritur, & non per collationem, seu oblationem nisi inchoativè. Addit etiam Hurtado *ubi suprà nu.* 10. & alii dictam acceptationem tempore excommunicationis factam adhuc non valere ut postea subsequuta absolutione acquiratur beneficium, quia quamvis acceptatio illa quamdiu non retractatur, perseveret habitualiter adhuc post absolutionem, quia tamen à principio fuit nulla, ideò nequit postea convalescere & fieri valida.

2. His tamen non obstantibus dicendum est in supradicto casu validam esse acceptationem beneficii, ab eo, qui tempore collationis non erat excommunicatus, licèt sit excommunicatus tempore acceptationis beneficii, & ita docet Turrianus *de cens. lib.* 2. *disp.* 16. *dub.* 2. Vasquez *in* 3. *part. tom.* 4. *tract. de excommun. dub.* 6. *n.* 9. Alterius *de cens. tom.* 1. *lib.* 2. *disp.* 6. *cap.* 5. Avila *de cens. part.* 2. *cap.* 6. *disp.* 5. *dub.* 8. Præpositus *in* 3. *part. D. Thoma quæst.* 3. *de excommunicatione dub.* 11. *num.* 67. Parisius *de resignat. benefic. lib.* 20. *quæst.* 8. *num.* 39. Sayrus *de censuris lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 11. & alii penes ipsos, quia jura solùm irritant collationem, & electionem beneficii, non verò acceptationem, nec aliam interpretationem admittunt; nam versantur in materia odiosa, ergo, &c.

3. Hinc infertur, quòd Canonicus excommunicatus validè potest optare præbendam meliorem, & beneficium pinguius. Ita Ugolinus *de censuris tab.* 2. *cap.* 13. *§.* 2. *n.* 15. Sayrus *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 13. Alterius *loco cit.* quicquid in contrarium afferat Filliuc. *tom.* 1. *tr.* 12 *cap.* 5. *n.* 121.

4. Sed major difficultas est, an sit valida electio & præsentatio facta tempore excommunicationis, sed acceptata post obtentam absolutionem excommunicationis, modò tempore acceptationis electores, & præsentatores permanserint in sua prima voluntate? Negativam sententiam docet Lessius *lib.* 2. *c.* 34. *dub.* 22. *n.* 119. Coninch, *de Sacr. disp.* 14. *dub.* 9. *n.* 74. & alii, quia in tali casu retineretur beneficium sine titulo, cùm titulus electionis fuerit invalidus, ut potè collatus excommunicato, qui ad illum est inhabilis. Quod confirmatur, nam frustrà videretur impositus iste effectus excommunicationis, quia in tali casu quilibet excommunicatus differre potest acceptationem donec absolvatur.

5. Verùm Martinus Bonacina *de censuris disp.* 2. *qu.* 1. *punct.* 4. *§.* 1. *num.* 10. licèt supradictam opinionem dicat esse veriorem & probabiliorem, nihilominus contrariam non existimat improbabilem, quam tuetur Henriquez *lib.* 13. *cap.* 13. *num.* 1. *in glossa litt. D.* Covarr. & alii, quos citat Sanchez *de matrimon. tom.* 3. *lib.* 6. *disp.* 1. *num.* 12. Et ratio est, quia in tali casu prior electio, & præsentatio videtur ratificari, & approbari per continuationem, seu permanentiam in prima voluntate.

6. Notandum est etiam hic obiter, quòd si periculum immineat infamiæ, seu scandali, excommunicatus occultus in electione, vel collatione beneficii, non tenetur suam excommunicationem prodere, quia Ecclesia non censetur obligare in tali casu cum tanto incommodo, & ideò potest sine ullo scrupulo, acceptare beneficium, debet tamen postea quamprimum occultè petere dispensationem. Ita Suarez *de censuris disp.* 13. *sect.* 1. *nu.* 11. & alii.

RESOL. CLXXII.

An excommunicatus validè acceptet beneficium, si ante excommunicationem fuerit ei collatum?

Et quid dicendum est de antiquiori Canonico, qui licèt sit excommunicatus, an validè possit acceptare pinguiorem Præbendam, licèt collatio suspendenda sit, donec absolvatur? Ex part. 5. tr. 9. Ref. 102.

§. 1. NEgativè respondet Raynaudus *de monit. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 29. Hurtado *disput.* 6. *de excommun. difficult.* 2. *num.* 8. Layman *lib.* 2. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 2. *quæst.* 3. *numer.* 11. Coninch, *de Sacram. disp.* 14. *dubio* 9. *num.* 78. quia, ut patet ex *cap. si tibi absenti, de præbend. in* 6. non minus quis acquirit jus beneficium per validam collationis acceptationem, quàm per ipsam collationem, atqui ipsa collatio facta excommunicato est omninò invalida, quia hic est incapax ad acquirendum jus in beneficium, ergo similiter acceptatio ab eodem facta erit invalida. Nec refert, quòd talis acceptatio sufficiat ad declarandum consensum acceptantis, & quòd censeatur in eo permanere, donec absolutus sit, quia etiam collatio facta excommunicato, sufficit ut declaret collatorem habuisse verè voluntatem conferendi tale beneficium, & potest in ea permanere, donec tollatur excommunicatio, & tamen ut alter validè beneficium acquirat, debet secundo conferri.

2. Dices esse diversam rationem, quia collatio confert verum jus alteri, acceptatio verò nullo modo, sed tantùm est conditio requisita, ut collatio suum effectum operetur. Respondeo negando assumptum; nam ut res aliqua fiat mea, non minus dependet à meo eam acceptantis consensu, quàm ab alterius eamdem dantis, atque ideò utriusque consensus prout componit integrum pactum, est simpliciter causa acquisitionis dominii.

3. Verùm his non obstantibus ipse Coninch, fatetur contrariam sententiam esse probabilem, quam absolutè præter

Co-

Covarruv. *lib. 3. var. cap 16. n. 4.* tenet Lessius *lib. 2. c. 34. dub. 22. n. 118.* Vasquez *de excomm. dub. 6.* Toletus *lib. 1. c. 13.* quia *in c. postulastis*, quamvis invalidetur collatio beneficii excommunicato facta, non tamen acceptatio; adde quòd in eo cap. tantùm invalidatur actio, per quam acquiritur jus ad beneficium; acceptatione autem non acquiritur jus ad illud, quia nullus sibi confert jus; ergo, &c. Deinde acceptatio solùm est declaratio propriæ voluntatis, qua certum est non privari per excommunicationem, *l. ex facto, §. si quis rogatus 2. ff. ad S. C. Trebellianum*, & præsertim cùm acceptatio ad factum potius, quàm ad ejus pertineat.

4. Nec valet dicere, quòd licèt per electionem, aut collationem detur jus ad beneficium, & non per acceptationem ipsam, cùm acceptans non det jus sibi ipsi, sed accipiat illud ab electore, aut collatore, non tamen acquiritur hoc jus, nisi per acceptationem electionis, aut collationis, ut expresè dicitur *in cap. si tibi absenti, de præbend. in 6.* ergo quando acceptat beneficium, tunc acquirit jus; sed quamdiu est excommunicatus, est incapax acquirendi, ut suprà dictum est, ergo etiam est incapax ad accipiendum beneficium, atque ita talis acceptatio nulla erit. Sed respondetur, hoc argumentum solùm probare illam acceptationem non esse validam quantum ad acquisitionem juris, quod etiam nos fatemur, non tamen esse invalidam, quantum ad consensus declarationem, in quo sensu procedit nostræ conclusionis doctrina; itaque si post talem acceptationem absolvatur ab excommunicatione, non est opus alia nova collatione, aut acceptatione, sed cùm primùm absolvitur, acquirit jus in beneficium, & non antea: unde si post absolutionem moriatur, illud beneficium vacat de novo; secùs verò si moriatur, antequam absolutus sit, etiam post acceptationem, quia in hoc posteriori casu nondum beneficium acquisierat, & ita non vacat de novo, quod attendendum est, ut sciatur ad quem ejus collatio pertineat. Ex quo infero quòd si ille, qui ante excommunicationem obtinuerit litteras ad beneficium vacaturum, tempore quo vacat, si sit excommunicatus, poterit illud acceptare virtute Bullarum, & acceptatio rei valida, ita ut post absolutionem non desideretur nova acceptatio, sed sola collatio, quia literæ ad beneficium vacaturum non conferunt jus sine collatione, cùm solùm promittant collationem, quæ fieri nequit durante excommunicatione, neque opus est ut fiat postea, & idem est de antiquiori Canonico, qui licèt sit excommunicatus, potest validè acceptare pinguiorem præbendam, licèt collatio suspendenda sit, donec absolvatur. Et ita hanc posteriorem sententiam præter Doctores citatos ex Vasquez docet Turrianus *li. 2. disp. 16. dub. 2.* & Mercerus *de Sacr. in 3. p. qu. 21. dub. 8.*

RESOL. CLXXIII.

An excommunicatus privetur fructibus beneficii, ante excommunicationem legitimè obtenti?

Et si excommunicatus est pauper, & fructibus indigeat, ut sustentetur, an possit aliquid de fructibus percipere? Ex part. 5. tract. 9. Ref. 104.

Supra hoc in Ref. seq.

§. 1. Affirmativè respondet Filliucius *tom. 1. tract. 12. cap. 5. num. 129.* Ugolinus *de cens. tab. 2. cap. 12.* Covarr. *lib. 12. var. cap. 13. num. 8.* Suarez *de censur. disp. 13. sect. 2.* Toletus *lib. 1. cap. 13* & Mercerus *in 3. p. q. 21. dub. 8. num. 6.* quia, ait ille *in c. pastoralis, de appellationibus*, significat quod excommunicatus non faciat fructus suos, & simul rationem dat his verbis. Illi proventus Ecclesiastici meritò subtrahuntur, cui Ecclesiæ communio denegatur, quamquam particulariùs probari possit, quòd excommunicatus sit ab officio suspensus, ergo etiam à fructibus, quia datur beneficium propter officium, sicut merces propter opus; favent enim verba capituli, si benè expendantur, est enim sermo de illo, in quem sententia excommunicationis lata est, & dicitur consequenter ipsum beneficiis spoliari posse; idest, administratione & fructibus beneficiorum, deinde hunc effectum non impediri propter interpositam appellationem, eò quòd excommunicatio secum trahat executionem. Verbum quoque, *subtrahuntur*, sonat ipsum factum, non autem præceptum judici privaturo impositum.

2. Sed contrariam sententiam tenet Coninch, *de Sacr. disp. 14. dub. 9. num. 81.* & Hurtadus *disp. 6. de excomm. diffic. 1. num. 2.* ubi citat Vasquez & Navarr. & docet excommunicationem majorem non privare fructibus beneficii, ac proinde excommunicatum posse adhuc licitè percipere fructus sui beneficii, dummodo per se, aut Vicarium satisfaciat officio, & meritò, quia excommunicatio ex eo quòd generaliter est privatio communionis fidelium, non privat dictis fructibus, quia perceptio eorum non est communicare cum fidelibus, quia cuilibet excommunicato conferri possent, nec excommunicatio privat illos jure aliquo peculiari, quia si aliquo, maximè jure dicti *cap. pastoralis*, eo autem non fit, quia in eo cap. tantùm est sermo de subtractione facienda per judicem media sententia nova superaddita excommunicationi, quòd ille, qui consuluit Pontificem, supponit; interrogat enim an excommunicatus, qui excommunicatione jam incursa appellavit, possit, non obstante appellatione, denunciari, seu publicari excommunicatus, & ad tempus spoliari beneficiis, idest proventibus beneficii? supponit ergo excommunicatione non spoliari, quia potiùs interrogaret, an excommunicatione ipsa maneret spoliatus, & Pontifex eo supposito respondet posse denunciari, & ei meritò subtrahi proventus; sententia verò superaddita judicis, sicut etiam actu superaddito excommunicationi denunciatur, & hæc omnia docet Hurtadu *ubi suprà*, qui etiam addit, quòd quamvis de rigore juris excommunicatus eo ipso absque nova sententia judicis esset privatus fructibus sui beneficii, consuetudine tamen non privatur, quia dicto juri, quamvis esset, fuisset dicta consuetudine derogatum, & hanc opinionem tanquam probabilem admittit etiam Præpositus *in 3. part. quæstione 2. de excomm. dub. 11. nu. 68.* ubi sic ait. Notandum communiori sententia excommunicatum privari fructibus beneficii antea obtenti, ex *§. verùm, cap. pastoralis, de appellationibus*, ex quo communiùs docetur ipso facto eis privari, & suos non facere, ac proinde obligari ad eorum restitutionem ante omnem sententiam. Aliqui tamen censent non privari ipso facto fructibus. Ita glossa *in §. cit. ver. subtrahuntur*. Avila *c. 6. cit. disp. 6. dub. 1.* Rebuffus *repetit. in c. postulastis, num. 8. de clerico excommunicato, & c. ministrante* citatus à Suarez *disp. 13. sect. 2. in fine*, qui sentit saltem ex consuetudine non privari, ex qua sententia sequitur non teneri ad eorumdem restitutionem ante sententiam judicis, quod non videtur omninò improbabile, cùm contrarium non sit ita evidens. Ita ille. Unde Mercerus *ubi suprà*, licèt suam opinionem putet esse veram ex dispositione juris, addit quòd quia non soleat excommunicatus privari fructibus beneficii sui, potest se conformare huic consuetudini, quia cùm jus illud sit positivum, potest ei derogari per contrariam consuetudinem.

3. Sed stando in prima opinione, quæritur, an si excommunicatus sit pauper, & fructibus indigeat, ut sustentetur, possit aliquid de fructibus percipere? Affirmat Avila *2. part. disput. 6. dub. 5. conclus. 3.* cujus fundamentum est, quòd iste potest fructus restituendos dare pauperibus, ergo potest reservare sibi, cùm non videatur pejoris conditionis, quàm cæteri pauperes. Confirmatur. Nemo obligatur rem alienam restituere, qua indiget ad sui sustentationem, ergo. Sed contrarium tenet Cornejo *in 3. part. tract. 5. de cens. disp. 10. §. 6. dub. un. num. 4.* quia cùm hæc sint bona Ecclesiæ, non potest contra ejus voluntatem sibi usurpare quovis prætextu necessitatis non extremæ, quæ hic esse non potest, cùm iste excommunicatus possit pro sua voluntate à contumacia discedere, & fructus percipere, & victum alio modo sibi procurare.

RESOL. CLXXIV.

An Beneficiarius, si incidat in excommunicationem, sit privatus fructibus, redditibus, seu distributionibus beneficii?

Sive excommunicatus sit curator animarum, sive Canonicus, sive habeat beneficium simplex? Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Resol. 54.

§. 1. De hoc casu olim per litteras consultus fui, & affirmativam sententiam docet Toletus *lib. 1. cap. 13.* Garzias *de beneficiis tom. 2. part. 7. cap. 13. nu. 92.* Filliucius *to. 1. tract. 12. cap. 5. n. 129.* Suarez *de cens. disp. 13. sect. 2. n. 4.* Henriq. *lib. 14. c. 13. n. 4.* Sayrus *de cens. lib. 2. c. 5. n. 14.* Reginaldus *to. 2. li. 32. tract. 1. cap. 7 num. 36.* Moneta *de distrib. part. 2. quæst. 15. num. 22.* Covarruvias *lib. 3. var. cap. 13. num. 8.* Alterius *de censur. tom. 1. lib. 2. disput. 6. cap. 8.* & alii penes ipsos asserentes, excommunicatum non facere in conscientia fructus suos, ideòque absque alia sententia teneri illos restituere, vel curare eorum condonationem à sacra Pœnitentiaria exposita causa paupertatis, vel ignorantiæ, vel injustæ excommunicationis, vel diligentiæ, in procuranda absolutione, sed dilata culpa aliorum; & ratio est, quia id exprimi videtur *in cap. pastoralis, de appellat.* dum dicitur, illi proventus Ecclesiastici meritò subtrahuntur, cui Ecclesiæ communio denegatur. Supra hoc in R. præced.

2. Sed ego tunc negativam sententiam mordicus sustinui, & consulentem liberavi à restitutione magnæ quantitatis, quia excommunicatio ex eo quod generaliter est privatio communis fidelium, non privat dictis fructibus, quia perceptio eorum non est communicare cum fidelibus, nec excommunicatio privat illis jure aliquo peculiari, quia si aliquo, maximè jure *dicti cap. pastoralis*; eo autem non fit, quia *in eo cap.* tantùm est sermo de subtractione facienda per judicem media sententia nova superaddita excommunicati, quod ille, qui consuluit Pontificem, supponit, interrogat enim an excommunicatus, qui excommunicatione jam incursa appellavit, possit non obstante appellatione denunciari, seu publicari excommunicatus, & ad tempus spoliari beneficiis, idest, proventibus beneficii: supponit ergo excommunicatione non spoliari, quia potiùs interrogaret, an excommunicatione ipsa maneret spoliatus, & Pontifex ex supposito respondet posse denunciari, & meritò subtrahit proventus sententia videlicet superaddita judicis; sicut etiam actu superaddito excommunicationi denunciatur, & hanc sententiam negativam docet Præpositus *in 3. part. D. Thom.*

*q.2.de excommun.dub.*11.*num.*68. Hurtado *de conf.disp.*6.*diff.*3.*num.*3. Sanchez *de matrim.tom.*1.*lib.*3.*disput.*51.*n.*22. Coninch. *de Sacrament.disp.*14.*dubit.*93.*n.*80. Vasquez *opuscul. de beneficiis cap.*3.*§.*3.*dub.*4.*num.*229. Navarra *de restitut. lib.*2.*cap.*2.*num.*238. Avila *de censur. part.*2.*cap.*6.*disput.*6 *dub.*1.*concl.*2. & alii penes ipsos. Igitur cum Doctoribus citatis dicendum est in tali casu non adesse obligationem restituendi modò beneficiarius excommunicatus exequatur onera & officia beneficii, sive excommunicatus sit curator animarum, sive Canonicus, sive habeat beneficium simplex. Imò addo cum Hurtado *loco citato*, quòd quamvis de rigore juris excommunicatus eo ipso absque nova sententia judicis esset privatus fructibus sui beneficii, consuetudine tamen non privatur, quia dicto juri, quamvis esset, fuisset dicta consuetudine derogatum.

RESOL. CLXXV.

An recipiens beneficium animo illud resignandi, vel permutandi, peccet mortaliter, & incurrat in excommunicationem latam per Paulum IV. & reservatam Papæ? Ex part.8. tract. 7. & Misc. Resol. 14.

Sup. hoc in Res. seq. §.1. NEgativè respondet Lessius *lib.*2. *cap.* 34. *dubit.* 21. *num.*136. Sanchez *de matrim. lib.*7. *disp.*45.*num.*12. Castrus Palaus *tom.*2. *tr.*13. *disp.*4. *punct.*7. *num.*11. & alii penes ipsos. Et ratio est, quia recipiens beneficium non est obligatus illud semper retinere, sed potest illud permutare, vel resignare, ut passim efficitur. Ergo habens hanc voluntatem, cùm beneficium suscipit, nihil juri contrarium facit, tametsi unico die illud retinere proponat, & ideò Vasquez *de benef.cap.*3. *§.*2. *dub.*1. *num.*43. sic ait. Dico quòd non est peccatum quodcumque beneficium recipere, donec pinguius possit obtineri, nec obligatur iste ad restitutionem fructuum, quia ista, nec alia beneficia curata non postulant animum perpetuò illa habendi, & ob ea serviendi, sed fructus respondent labori præsenti. Ita Vasquez.

2. Sed his non obstantibus affirmativam sententiam docet Filliucius *t.*3. *tr.*41. *c.*5. *num.*43. ex Bulla Pauli IV. prohibentis sub pœna excommunicationis latæ, & Papæ reservatæ, recipere beneficium animo resignandi, vel permutandi.

3. Verum novissimè Joannes Machadus *de perfecto Conf.to.*1. *lib.*3.*par.*3.*tr.*1.*docum.*8.*n.*11. circa præsentem quæstionem, & opinionem Filliucii, sic asserit. *El quinto requisito es, que el que huviere de acquerir el beneficio no tenga intento de resignarle; por lo qual siempre, que se confiere en la Curia Romana, se le pide juramento el Beneficiado de que no le recibe con animo de resignarle.*

4. Que pecado sea tener semejante animo, es una question muy dudosa. Porque Filliucio refiere una constitucion de Paulo IV. por la qual prohibe el recibir beneficios con animo de permutarles, ò resignarles so pena de descomunion mayor reservanda à la Sede Apostolica, ipso jure lata, y privacion de todos los beneficios, è inhabilidad para conseguir otros despues, sin que para incurso de las dichas penas sea necessoria declaracion, ni sentencia del Juez. Palabras son traducidas de Filliucio.

5. Por otra parte considero, que muchissimos Autores que he visto sobre el punto ninguno haze mencion de la dicha Bula, y muchos enseñan, que no es peccado mortal tener semejante intencion el que ha de recibir el beneficio, fundados en que si es licito à tiempo hazerlo, tambien lo sera al principio tener esse animo, con que me persuado, ò que Filliucio refirio demas la dicha Bula, ò que la ignoraron todos lo demas, ò que ella no esta recebida. Ita Machadus.

6. At dubitare de dicta Bulla Pauli IV. adducta à Filliucio, est error clarus; nam invenitur in Bullario *tom* 1. sub nomine Pauli IV. *constitut.* 12. & incipit *Inter cætera*, & fuit edita die 27. Novembris 1557. & illam etiam per extensum apponit Gonzales *in reg.*8. *Cancellar.glossa* 15. *num.*90. Quòd autem non sit usu recepta, est falsum, nam in Romana Curia petitur juramentum, quòd non accipitur beneficium animo resignandi. Cogita tamen, an dicta Bulla Pauli IV. sit intelligenda de recipientibus beneficia, ut resignent in favorem illius, qui de vacatione dedit notitiam, ita quidam Modernus, sed ego video praxim Romanæ Curiæ esse in contrarium; nam absolutè petit juramentum, & absolutè loquitur Pontifex in Bulla, & omnes Doctores, qui tangunt difficultatem Bullæ loquuntur de resignatione facta quibuscumque personis. Rejecta itaque hac opinione adhæreo sententiæ Garciæ *tom.*2.*part.*11. *cap.*3. *num.*291. asserentis Bullam Pauli IV. intelligendam esse de habentibus animum, & intentionem resignandi beneficia postmodum statim, seu infra parvum tempus: non de habentibus animum & intentionem ea resignandi post aliquos annos, seu longum tempus in hoc enim nulla apparet inordinatio, nec tenetur quis habere animum tenendi semper beneficium, & ita videtur usu receptum. Et ita etiam videtur accipiendum juramentum, quod Romæ exigitur. Præterea dicta constitutio, & etiam dictum juramentum non videtur procedere in obtinentibus beneficia cum animo dubio, aut conditionali illa resignandi etiam in favorem aliorum. Rursus ista conditio procedit in sic obtinentibus, seu impetrantibus beneficia in Curia Romana, seu à Papa, non ab Ordinariis, seu extra Curiam & hæc omnia docet Garcias *ubi suprà*.

RESOL. CLXXVI.

An licitum sit procurare, & obtinere beneficium animo resignandi illud, &c. Ex part. 9. tract. 7. Misc. 7. Resol. 53. aliàs 52.

§.1. DE hoc casu *alibi* ego egi, & de illo ferè singulis diebus interrogor, negativè respondeo, stante Bulla Alibi in Res. quæ hic est antecedens.
Pauli IV. Verùm novissimè benignam opinionem circa materiam hanc invenio apud Castrum Palaum *tom.*6.*disp.*3.*punct.*30. *num.*8. ubi sic ait, loquens de supradicta Bulla Pauli IV. (Denique excommunicat Pontifex eos, qui pro seipsis beneficia impetrant; animo tamen illa resignandi in favorem aliorum. Bonac. *disp.*2. *quæst.*3. *punct.*28. *n.*6. existimat, te hac censura ligari, esto, animum habeas resignandi ex consensu, & licentia Pontificis, & non aliàs, quia dolum & fraudem committere censeris ea intentione beneficium impetrans, cuius Pontifex, si conscius esset, non conferret. Sed verius oppositum existimo, quia impetratio sub ea intentione non est dolosa, & fraudulenta, seclusa hac lege, ut de se constat. At hæc lex fertur ad purgandas sordes, fraudes, & dolos, qui in Curia Romana significabantur adesse in beneficiorum impetratione, antequam Pontifex legem tulisset. Ergo lata non fuit ad excludendam prædictam impetrationem. Et confirmo. Pontifex hac lege removere intendit fraudem, & dolum cognoscibilem in beneficiorum impetratione; at in dicta impetratione nequit ullus dolus cognosci, maximè si intentio animo retenta sit. Ergo hac lege non continetur hæc impetratio. Adde non videri improbabile ea his, quæ tradit, Bonac. *disp.*2. *q.*3. *punct.*28. *in fin.* hanc Constitutionem non esse receptam quoad omnes actiones, sed solùm quoad primam de simulatione personæ, & subjectione supposititia examini pro beneficio obtinendo, quoad reliquas verò in eventibus tantùm simoniacè privatis. Quippe Pontifex intendit hac Constitutione, & censuræ prolatione removere à Curia Romana, quod aliàs de se illicitum erat in beneficiorum impetratione.) Huculsque Palaus.

2. Sed Vide, an sit admittendum id, quod asserit nempe, Bullam Pauli IV. non esse usu receptam, cùm vigore illius in Curia, quando quis obtinet beneficium, præstatur ei juramentum, quòd illud obtinet animo non resignandi; ideò tu cogita; nam doctrinam Palai, nec approbo, nec damno.

RESOL. CLXXVII.

An resignatio beneficii ab excommunicato facta in favorem tertia persona sit valida?

Et an hoc etiam locum habeat in excommunicato vitando? Ex par.5. tract.9. Resol. 106.

§.1. NEgativè respondet Filliucius *tom.*2. *tract.*12. *cap.*6. *nu.*163. quia quando resignatio est in favorem tertii resignans concurrit etiam ipse ad collationem beneficii, nominando, determinando personam, & resignando cum conditione, dummodo detur illi & non alteri, unde acquiritur aliquod jus nominato, & æquivalet præsentationi: at excommunicatus est privatus omni jure spirituali, ergo, &c.

2. Sed ego puto contrariam sententiam non esse minus probabilem, quam tuetur Turrian. *lib.*2.*disp.*15. *dub.*3. ubi sic ait. Quæritur de resignatione beneficii ab excommunicato facta in favorem tertiæ personæ, an sit valida? Et aliqui judicant non esse validam, & probant, quia excommunicatus est privatus omni usu beneficii sui. Ergo multò magis potestate donandi illud alteri. Secundò quia resignatio in favorem tertiæ personæ videtur esse quædam præsentatio, cùm designet personam, & sic videtur philosophari Pater Suarez *suprà disp.*14. *sect. ult. numer.*35. Sed alii sentiunt validam esse renunciationem, quia neque est præsentatio, neque electio, neque institutio beneficii. Ergo. Non est electio, ut patet. Non præsentatio, quia ille non habet jus patronatus ad præsentandum, sed solùm vult relinquere beneficium sub conditione, ut detur alteri, & licèt iste posset peccare in communicatione, tamen non apparet jus, ob quod dicimus nullam esse resignationem. Ad argumenta contrariæ opinionis facilè respondetur. Ad primum hoc est facile, quia ille non privatur potestate absolutè relinquendi illud sub conditione, & Doctores contrariæ opinionis fatentur posse illud dimittere, quod est per se manifestum. Ad secundum constat ex dictis, & sanè si resignans non esset excommunicatus vitandus, facilè concedunt DD. validam esse resignationem. Verum nisi sit vitandus, non video probari nullitatem illius. Hæc omnia Turrianus *ubi suprà*.

3. Notandum est tamen, quòd prima sententia locum habet in excommunicato vitando, si enim resignet simpliciter, valida est, quia est merum factum, & res pendens à voluntate. Si in favorem est invalida, quia pertinet ad jurisdictionem: in eo autem qui vitandus non est, non videtur neque invalida, etiamsi fiat in favorem tertii, quia potius est in favorem re-

signa-

signatarii, neque illicita quando requiritur ab aliis. Ut enim non est vitandus in aliis actinnibus, ita neque in hac. Ac propterea servatur id quod dicitur in Extravag. *ad evitanda*, nt non relevetur in aliquo ipsomet excommunicatus, sed alii tantùm. Ita Filliucius *loco cit.*

R E S O L. CLXXVIII.

An excommunicatus sit inhabilis ad recipiendas pensiones?

Et an hoc locum habere debeat in pensionibus, quæ dantur titulo spirituali, non verò in his, quæ non sunt beneficium, quia dantur titulo sæculari. Ex p. 5. tract. 9. Ref. 103.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Gordonus *in summa, tom. 2. lib. 7. quæst. 9. num. 45.* Filliucius *to. 1. tr. 12. cap. 5. num. 123.* Villalob. *in summa, tom. 1. tr. 17. diffic. 9. nu. 3.* ubi sic ait. (Tambien è inhabil el descomulgado para recibir pension perpetua, que se da en titulo de beneficio, porque esta es beneficio, y assi lo dize Abad. Covar. Suarez, Soto, y otros, y es lo que llamamos prestamo. De las demas pensiones ay mayor duda entre los Dottores, tengo por mas cierto, que tambien està inhabil para ellas, porque como no puede hazer los frutos suyos, no podra recibir la pension, que es derecho para recibirlos. A esta parte se inclina Covar. y la tiene Gigas, y la favoreze el estilo de la Curia, quæ todas las vezes que se conceden estas pensiones, se concede que le puedan absolver de las censuras para este efeto.) Ita ille. Vide etiam Suarez *disp. 13. sect. 1. nu. 9.* & Mercerum *de Sacr. in 3. par. quæst. 21. dub. 8.*

Supra hoc in R. seq. & in R. post seq. Dico secundo, & inferius in tr. 5 Ref. 140 § An vero.

2. Sed solùm hæc opinio locum habere debet in pensionibus, quæ sunt beneficium Ecclesiasticum, quia dantur titulo spirituali, non verò in his, quæ non sunt beneficium, quia dantur titulo sæculari, quia jura loquuntur solùm de beneficiis, & ita docet Turrianus *lib. 2. disp. 16. dub. 1.* Vasquez *de excomm. dub. 6. n. 5.* Henriquez *lib. 13. c. 13. num. 2.* Layman *lib. 2. tr. 5. p. 2. c. 2. num. 8.* Cornejo *in 3. par. tr. 6. de excomm. disp. 10. §. 7. dub. 1.* Imò Avila *p. 2. c. 6. disp. 5. dub. 5. concl. 2.* putat esse probabile, quòd pensio spiritualis, quæ fundatur in titulo spirituali, collata excommunicato sit valida. Et hanc sententiam absolutè tenet (nota Lector) Joannes præpositus *in 3. p. q. 2. de excommun. dub. 21. n. 64.* qoia constat excommunicatum non esse ex natura rei incapacem beneficii, vel pensionis. Ergo incapacitas debet provenire ex jure positivo: dicimus autem non probari in particulari ex jure, quòd concessio pensionis facta excommunicato sit irrita, nec sufficienter ostendi ex eo quòd collatio beneficii sit irrita, cùm pensio etiam collata titulo Ecclesiastico non sit beneficium, nec de ea sit discurrendum, sicut de beneficio sine jure expresso, propter aliquam inter ea convenientiam; præsertim in materia odiosa, & quantum fieri potest semper restringenda. Hæc præpositus, licèt novissimè adversùs illum insurgat Theophilus Raynaudus *de monit. part. 2. c. 2 n. 29.*

R E S O L. CLXXIX.

An collatio pensionis facta excommunicato titulo Clericali sit invalida? Ex part. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 55.

Supra hoc in Ref. præcedent. & in Ref. seq. §. Dico secundo, & seq. & inferius in tr. 5 Ref. 140 §. An vero.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Villalobos *in summa tom. 1. tr. 17. diffic. 9. num. 3.* Turrianus *de cens. lib. 2. disp. 16. dub. 1.* Sayrus *de cens. lib. 2. cap. 5. n. 15.* Lessius *lib. 2. c. 34. dub. 22. n. 127.* Vasquez *in 3. par. to. 4. tr. de excom. dub. 6.* Henriq. *lib. 13. c. 13. n. 3. in glossa lit. M.* Suarez *de cens. disp. 13. sect. 1. nu. 9.* Filliucius *to. 1. tr. 12. c. 5. q. 4.* Reginaldus *t. 2. lib. 32. tr. 2. c. 7. n. 43.* Alterius *de cens. t. 1. lib. 2. disp. 6. c. 4.* & alii. Ratio est, quia excommunicatus est incapax privilegiorum; ergo est incapax pensionum. Adde quòd multi asserunt talem pensionem esse beneficium, unde ex hac sententia sequeretur obtinentem pensionem tituli clericalis non posse fructus percipere; nec ullum jus ad illos habere.

2. Sed licèt hæc opinio sit probabilior, contrariam tamen etiam probabilem esse judico, quam tuetur Avila *de cens. p. 2. c. 6. disp. 5. dub. 5. concl. 2.* & hanc sententiam absolutè docet ex neotericis Gaspar Hurtado *tr. de excomm. disp. 6. diffic. 3. n. 6.* ubi sic asserit. Nomine beneficii ad quod excommunicatus est inhabilis, intelligitur quodcumque beneficium, sive cum animarum cura, sive sine illa, sive ex majoribus, ut Episcopatus, sive ex minoribus, & quamvis excommonicatus sit privatus beneficio, non tamen pensione, quæcumque sit, ac proinde consignatio illius facta excommunicato est valida, ut contra non paucos docent nonnulli, quia pensio non est beneficium, quia nulla ex re est jus perpetuum ad fructus, quod deinceps est conferendum, quod requiritur ad rationem beneficii, & excommunicatus non est privatus, nisi beneficio. Ita ille, & ante illum ex eadem Societate Joannes Præpositus *in 3. part. D. Thom. q. 2. de excommun. dub. 11. num. 64.* unde, ut dixi, non dubito hanc sententiam esse probabilem & tutam in praxi; unde non obligarem pensionarium in tali casu ad restitutionem. Nec valet dicere cum Vasquez, Suarez & aliis, quòd excommunicatus est suspensus ab officio. Ergo est incapax saltem pensionis, quæ datur titulo Ecclesiastico; nam respondeo negando consequentiam, quia non obstante eo, quòd in antecedente assumitur, constat excommunicatum non esse ex rei natura incapacem beneficii, vel pensionis, ergo incapacitas debet provenire ex jure positivo. Dicimus autem non probari in particulari ex jure, quòd concessio pensionis facta excommunicato sit irrita, nec sufficienter ostendi ex eo, quòd collatio beneficii sit irrita, cùm pensio etiam collata titulo Ecclesiastico non sit beneficium, nec de ea sit discurrendum, sicut de beneficio sine jure expresso, propter aliquam inter ea convenientiam, præsertim in materia odiosa, & quantum fieri potest restringenda ergo, &c.

R E S O L. CLXXX.

Excommunicatus excommunicatione minori absque dispensatione impetravit pensionem, quam postea sine licentia Papæ extinxit, adiit Confessarium, qui illum ad me misit, quæritur, &c.

Et infertur, quod excommunicatus minori excommunicatione potest opponi ad beneficium Curatum in concursu, cujus admissio ad examen, & oppositio valida erunt, sicut & collatio, &c.

Et asseritur non posse pensionem absque authoritate Papæ redimi sine culpa.

Et probatur simoniam esse extinguere pensionem sine assensu Apostolico. Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. Ref. 5.

§. 1. TUnc infra scripta consideravi. Dico igitur primò, aliquos asserere excommunicatum excommunicatione minori non esse incapacem ad beneficia Ecclesiastica, ita ex 19. Doctoribus firmat Thomas Hurtadus *Var. tom. 2. tr. 52. c. 7. §. 17. num. 963.* Probatur clarè, quia Gregorius IX. *c. si celebrat. de clericis excom.* dicit, quod *excommunicatus minori excommunicatione eligere non prohibetur, vel ea ratione jurisdictionis sibi competunt exercere si tamen scienter talis electus fuerit, ejus electio est irritanda.* Quibus verbis Pontifex declaravit *c. postulastis eod.* ubi Innocent. III. Greg. antiquior determinat quod collatio facta excommunicatis sit nulla, & irrita ipso facto, quod intelligatur de excommunicatione majori, quia facta excommunicato minori non est irrita, sed irritanda. Et quidem satis prudenter est ita statutum, quia cùm tempore Greg. IX. non liceret communicare cum excommunicatis, & qui communicabat, incurrebat excommunicationem minorem, si ista redderet incapacem ipso facto aliquem ad beneficia, erat occasio multarum inquietudinum, & scrupulorum. Quare Gregorius volens conscientias sedare fidelium, declarat mentem Innocentii, ut eius decretum non intelligatur de excommunicatione minori, sed quod electio facta in tali excommunicatione irretiti, non sit ipso jure irrita, sed irritanda. Quòd cùm simus in pœnalibus, in sua propria significatione est intelligendum, & non ad improprium detorquendum, & inferiùs *n. 969.*

Sup. hoc excommunicatione minori supra in R. 188. & in alios §. ejus annot.

2. Ex his infertur, quòd excommunicatus minori excommunicatione potest opponi ad beneficium curatum, in concursu cujus admissio, examen, oppositio, valida erunt, sicut, & collatio, quæ si ignoranter facta est excommunicationis, non est irritanda, sicut nec irritanda est electio sic excommunicati ad dignitatem, seu ministerium politicum temporalem, sive Cathedram Sacræ Scripturæ, si non habet beneficium annexum, quibus omnibus est incapax excommunicatus majori. Unde non est admittenda opinio contraria, quam tenent Sanchez, Azorius, Garzias, Ugolinus, & alii quos citat Hurtadus *loco citato.*

3 Dico secundo, etiamsi standum esset in hac posteriori sententia, videlicet quod excommunicatus excommunicatione minori sit incapax beneficii Ecclesiastici, assero probabilitate non carere validam esse collationem cujuscumque pensionis excommunicato factæ. Ita sustinet Layman *lib. 6. sum. tr. 5. part. 2. c. 2. n. 8.* Emman. Sà *verb. homicida n. 21.* indicat Suar. *disp. 43. de cens. sect. 3. n. 33.* favetque declaratio Sacræ Congregationis *sess. 14. c. 7.* dicens, hoc decretum de incapacitate homicidæ ad beneficia, non extendi ad pensionem. Ratio verò est, quia nullibi habetur pensionem excommunicato collatam nullam esse, quia textus *in c. postulastis, & c. ult. de cleric. excomm. ministr.* de beneficio Ecclesiastico loquuntur, quorum decisio extenditur ad pensionem; eò quòd loco beneficii succedat, & illius naturam imitetur. At cum sola pensio quæ præstimonium est, vel quæ ob exercitium spirituale conceditur, perfectè naturam beneficii imitetur, & illius loco succedat sit sanè solam illam pensionem irritam esse excommunicatio collatam, non autem eam quæ à beneficii natura recedit & subsidii temporalis conditioni congruit. Satis namque est decretum pœnale, & irritativum beneficii extendi ad pensionem purè spiritualem, ita Palaus *tom. 6. de cens. disp. 2. punct. 10. nu. 8.* vide etiam Avilam *de cens. par. 2. Excomm. diffic. 2.*

Supra hoc in duabus præcedentibus R. & inf in tr. 5. R. 140. §. An vero.

4. Scio contrariam sententiam nempe collationem pensionis, quæ simul est temporalis & spiritualis, irritam esse docere Doctores, sic Sayrus *l. 2. c. 5. n. 15.* Ugolin. *tab. 2. de cens. cap. 13. §. 2. n. 8.* Henriquez, *lib. 13. num. 3.* Vasq. *de excomm. dub. 6.* Bonacina *disput. 2. punct. 4. q. 2. §. 1. num. 4.* Suar. *disp. 13. sect. 1. nu. 9.* Reginald. *lib. 32. c. 45.* Filliuc. *tract. 12. cap. 5. quæst. 4.* Garzias *de benef. 1. p. c. 5. n. 506. & sequent.* moventur tum quia hæc pensio natu-

naturam beneficii imitatur, & loco illius succedit, cùm non detur aliis à Clericis. Tum quia excommunicatus incapax est cujusvis clericalis privilegii. Tum denique quia in collatione hujus pensionis, solet Pontifex absolutionem à censuris præmittere, quod frustraneum esset si censuræ prædictam collationem non impedirent. Ita Palaus *ubi suprà n.7.* & hanc sententiam præter Doctores citatos tenet etiam Paroletus *in Palæstra Clericali p.2. sect.1. c.2. litt. G. n.3.* Tamen hoc non obstante, licet hæc opinio sit communis & sequenda, ac consulenda, præsertim ante factum; tamen, ut dixi, priorem sententiam existimo probabilem, & ad fundamentum sententiæ communis patet ex dictis responsio. Ad illud verò de absolutione Pontificis, dicimus concedi, tum ne illius rescriptum invalidum fiat, juxta textum *in cap.1. de rescriptis in 6.* tum ne repellatur in judicio à petenda pensione.

Sup. hoc inf. in tr.7. R. 28. & in tr.3. tr. [illegible] 3.138. & Red. [illegible] & cursim in pluRes. [illegible]

5. Dico tertiò, Stephan. Baunium *in praxi, de benef.d.11.q.9. assert.4. & ult.* asserere, non posse pensionem absque auctoritate Papæ redimi sine culpa. Ratio est, quod Stylus Rom. Curiæ instar sit legis, ad quam nos, nostraque fingere est necesse, ob quam causam *c.2. ex litt. de constitutionib.* is recipiendus à suo Episcopo, in aliorum magistratuum consortium dicitur, qui parere post excommunicationem est paratus. *Quod tam juris, quàm nostri moris existat*, inquit Pontifex, *ut is qui propter contumaciam communione privatur, cùm satisfactionem congruam exhibuerit, restitutionem obtineat.* Verum est ergo, stylum curiæ pro lege habendum esse; ergo cùm hic Papa ante non consulto pensionem redimi non sinat, statuatque ut facta aliter redemptio non valeat, erit hæc absque licentia Papæ omninò irritanda. Idem docet Reginaldus *t.2. lib.30. c.8. n.233.* & alii communiter. Licèt contrariam sententiam teneat Valentia *t.3. disp. 6. q.16. punct.3.* & Cajet. *in opuscul. septemdecim respons. resp.10.* Lessius *lib.2. c.35. dub.22. n.124. & 129.* Tolet. *lib.5. c.92. n.1. disp.3.* Suarez *lib.4. c.26. n.24. & 26.* Rationem hujus conclusionis optimè reddit Valent. supra, quia illud quod per se, & immediatè acquirit redimendo pensionem, est immunitas, & libertas ab obligatione, & onere perdendi quotannis illam partem fructuum, ut de se constat: libertas autem ab hoc onere, & obligatione non est spiritualis, neque spirituali per se annexa; nam esto inde sequatur beneficium tibi fore magis utile, & facultatem habere retinendi omnes fructus hoc est extrinsecum, & accidentarium redemptioni pensioni; siquidem redemptio per se non respicit hanc utilitatem, sed solùm illam libertatem, & immunitatem à quotannis solutione. Adde, quod redemptio pensionis aliud non est, quàm quædam anticipata solutio fructuum quos singulis annis tenebaris exhibere. Cùm igitur fructus vendi possint, etiam & redimi. Nihil ergo spirituale, neque spirituali annexum emitur. Ita Palaus *to.3. disp.5. de Simon punct. 14. n.10.* & hanc sententiam novissimè docuit omninò videndus Pater Urbanus ab Assumptione *in Theol. mor. tr.3. tit.17. §. examinatur natura pensionis fol.665.* His tamen non obstantibus ego non audeo recedere à prima sententia Baunii, & aliorum stante stylo curiæ, ut probat Garz. *de benef. p.1. c.5. n.3.* & alii. Sed stando in hac opinione difficultas est, an extinguens pensionem absq; Papæ licentia sit declarandus simoniacus? Et affirmativam sententiam ex neotericis tenet Cartharius *in decis. Archiepisc. decis.16. num.63.* cui adde Joan. Bapt. Ciarlin *contr. for. t.2. c.201. n. 22.* ubi sic ait, & communis omnium ferè DD. est, ut beneplacitum non sit necessarium, quando gratis fit remissio, illud autem omninò requiratur, quando mediante pecunia, seu anticipatis solutionibus fit remissio, cessio, cassatio vel diminutio, quia hodie negari non potest, quin pensio sit spiritualitati annexa, non solum consequenter & dependenter, quia prærequirit ordinem Clericalem, vel primam tonsuram, sed etiam concomitanter, quia pensionarius obligatus est ad dicendum officium parvum B. M. V. *ex decreto Pii V. 12. Kal. Octobr. 1571.* quo fit, ut si quis pecuniam receperit pro extinctione pensionis sine beneplacito Apostolico Simoniæ labe inficiatur. Navarr. *in cap. fin. de Simon.* ubi testatur quæstionem hanc fuisse disputatam coram Cardinali Alciato, & ita fuisse decisum, idem Navarr. *cons.52. sub nu. 2. vers. prop. & n.3. de præbend.* Major *in 4. dist.25. qu.5.* Petr. de Aragon. *in comment. ad 2.2. D. Thom. de justit. & jur. qu.100. de sim. art.4. vers.3. concl.10.* Gambar. *de offic. & auth. legat. de Latere. lib.6. tit. de pensionib. n.624. & seqq.* Gig. *de pens. q.99. num.14.* Sayr. *de censur. lib.2. c.5. num.15.* Eusch. *de visitat. lib.2. cap.26. num.40.* latissimè Garz. *de benef. par.1. cap.5. numer.20. & multis seqq.* ubi alios allegat, & probat simoniam esse extinguere pensionem mediante pecunia sine assensu Apostolico, quia licèt sit principaliter jus temporale, est tamen spirituali annexa. Idem tenet Borellus *in summa decis. p.1. tit.30. num.80. & 81.* Gratian. *Decis. March. 158. num.12.* & Lotherus *de re Beneficiar. lib.1. quæst.42. num.8. & 9.* verùm his non obstantibus negativam sententiam docet Baunius *ubi suprà in praxi beneficiorum disp.11. q.9. assert. ult.* Nec videtur obstare stylus Curiæ; nam respondetur, non valere consequentiam; contractus est contra stylum Curiæ; ergo simoniacus, cùm ad inducendam simoniam alia requirantur, quæ in extinctione pensionis pretio facta, Romano Pontifice inconsulto, non concurrunt, inquit Chart. *decis. cum. 16. n.53.* & quidem durum videtur aliquis damnare aliquem de labe simoniæ, dum in sui favorem habeat plures Doctores, & magni nominis, tantò magis quod judex in conflictu opinionum adhærere debeat sententiæ, quæ favet reo, sed quia opinio affirmativa, ut supra visum est, communiter à Doctoribus recipitur, non audeo ab illa dissidere, & ideò non desinam hic apponere verba Joan. Paroletti *in palæstra Cleric. par.2. sect.1. cap.1. tit. de personal. lit. G, fol. mihi 29.* ubi sic asserit. Ad redemptionem anticipatæ solutionis requiritur Papæ authoritas, quia pensio est jus spirituali annexum; imò esset simonia, quia habet annexam obligationem spiritualem recitandi officium B. V. ita est stylus Curiæ, Sot. *de Just. l.9. q.7. art.2.* Azor. tamen *cap.10. quæst.10.* excusat à pœnis simoniæ, non à peccato & punitione in foro exteriori. Imò Cajet. *tom.1. opusc. tract. 31. respons.10.* innuit privata authoritate licere, quia pensio est quid temporale, ut fructus. Prima tamen est verior. Ita Parolettus *ubi suprà*.

DE ABSOLUTIONE Excommunicationis.

RESOL. CLXXXI.

An Pontifex possit aliquem absolvere à censuris actu solo interiori?
Et aliqua primò supponuntur pro solutione prædictæ quæstionis.
Et docetur, quod in foro conscientiæ in Sacramento, vel extra non debet absolvens verberare excommunicatum; nec cum Psalmo, & Precibus illum absolvere, sed, &c. Ex part.11. tract.3. & Misc. 3. Res. 36.

§.1. Suppono alios à Summo Pontifice non posse; nam verbis, vel scriptura censuræ absolutionem præstandam esse non solùm in foro exteriori, & judiciali, sed in foro conscientiæ probat usus, & colligitur *ex cap. cum desideres, de sententia excomm. & Clem. un. eodem tit.* ubi non censetur absolutus ab excommunicatione is quocum Summus Pontifex scienter communicat. Addit tamen Gaspar Hurtado *disp.14. de excom. diff.4.* non esse mortale aliis signis absolutionem conferre, quod non credo maximè in absolutione judiciali, tum quia adversatur consuetudini receptæ in re gravi, tum quia est satis dubium, an ea absolutio subsistat, & ita docet Palaus *to.6. disp.1. punct.11. §.3. num.3.*

2. Difficultas est, quoad casum propositum de Summo Pontifice, & ad illam affirmativè respondet Magister Hynojosa *in direct. decis. regular. verb. absolutio 3. fol.13.* ubi sic ait. Absolventes in foro conscientiæ, in Sacramento, vel extra ab excommunicatione non debent verberare, nec cum Psalmo, & Precibus absolvere excommunicatum, quia hæc intelliguntur de absolutione solemni in foro exteriori judicialiter facta, debet tamen parti satisfieri. Imò absolvere potest ab excommunicatione per actum interiorem Summus Pontifex, quia non subjacet formæ absolutionis traditæ in jure. Imò potest voluntate tollere legem suam. Quod nequit alius quispiam inferior Papa facere; etiamsi cum voluntate absolvendi salutaret excommunicatum, quia subjiciuntur omnes formæ traditæ in jure circa absolutionem ab excommunicatione, quia tamen constare nequit de actu interiori Papæ nisi exprimat; ideò oportet saltem dicere, quod voluit absolvere. Ita ille.

3. Sed id, quod ipse asserit de juramento non petendo, non est ita absolutè admittendum; ideò assero, quòd Ritus servandus in absolutione judiciali à censura excommunicationis præscribitur *in cap. à nobis, 28. de sententia excomm.* & habetur in Pontificali Romano. Hujus omissio neque absolutionem invalidam reddit, ut omnes fatentur, neque illicitam graviter, nisi solemni aliqua absolutione ad satisfactionem Ecclesiæ facta, ut notavit Gaspar Hurtado, *disp.14. de excomm. diffic.4.* in absolutione autem pœnitentiali, etsi expediat regulariter prædictas cæremonias servari, ut censuratus cautior impostèrum sit; certum est absque gravi culpa omitti posse, uti viri timorati faciunt. Si excommunicatio ob grave delictum incursa est; v. g. ob incendium, gravemque clerici percussionem necessariò sub gravi culpa exigendum est juramentum ab absolvendo, quod in simile delictum non incidet, juxta *Textum ex cap. ex tenore cap. de cætero, cap. cum desideret, de sentent. excomm.* & tradunt ferè omnes DD. Proceditque tam in absolutione judiciali, quàm pœnitentiali. In absolutione verò excommunicationis, alteriusve censuræ incursæ ob delicta leviora, non est prædictum juramentum ex obligatione exigendum, uti docet Henriquez *lib.13. cap.28. n.4.* Avila *2. p. de censur. cap.7. disp.3. dub.1.* Coninch. *disp.14. dub.16. nu.204.* Gaspar Hurtado *disp. 14. de excommun. diffic.4.* Ab hac tamen obligatione juramentum præstandi eximuntur impuberes *argument. cap.1. & fin. de sent. excom.* Ubi pueri ob percussionem Clerici jubentur absolvi nulla mentione juramenti facta, & tradit Sylvester *absolut.3. nu. 3.* Henriquez, *l.13. cap.29. n.3.* Ugolin. *de censur. tab.1. cap.19. §.5. n.2.* Sayrus *l.2. Thesauri casuum cap.17. num.3.*

Sup. hoc ritu & validitate absolutionis, & juramento petendo hic sequentibus & inf. in Resol. 184 & 185. per totas.

Sup. hoc ibidem.

RESOL. CLXXXII.

De effectu excommunicationis minoris, & de ejus absolutione?

Et an excommunicatus excommunicatione minori, licet validè administret Sacramenta, peccet tamen in eorum administratione?

Et an simplex Sacerdos non approbatus ab Ordinario possit absolvere ab excommunicatione minori, quamvis sic excommunicatus habeat peccatum mortale?

Et quid quamvis supradicta excommunicatio incursa sit ob peccatum mortale?

Et an ex delegatione non solùm simplex Sacerdos, sed etiam Diaconus, aut quilibet alius Clericus possit à minori excommunicatione absolvere?

Et an si excommunicatus excommunicatione minori celebret, vel recipiat aliquod Sacramentum incurrat irregularitatem, vel majorem excommunicationem?

Et notatur electionem passivam ejus, qui est irretitus excommunicatione minori non esse irritam, sed irritandam? Ex part. 5. tr. 9. Ref. 3.

§. 1. EXcommunicatio minor directè tantùm privat à receptione, seu passiva participatione Sacramentorum, ut patet *ex c. 2. de except. & ex c. ult. de Cler. excommun. & ex cap. penultimo, de sent. excomm.*

2. Sed primò difficultas est, an excommunicatus excommunicatione minori, licèt validè administret Sacramenta, ut patet *ex d. cap. ult. de Cler. excomm.* peccet tamen in eorum administratione? Prima opinio docet peccare mortaliter; Ita Vasquez, Sylvester, & Armilla. Secunda opinio docet peccare tantùm venialiter; Ita Avila, Sotus, Toletus, Coninch, & Alterius. Tertia opinio, quæ mihi tanquam probabilior magis placet, asserit excommunicatum excommunicatione minori non peccare administrando Sacramenta, quia excommunicatio minor id non prohibet, cùm non privet activa administratione Sacramentorum, sed tantùm eorum receptione, ut patet ex juribus allegatis, & ita docet Filliucius, Suarez, Navarr. & alii quos citat, & sequitur Præpos. *in 3. p. q. 2. de excomm. dub. 3. num.* 16. & Hurtado *de excomm. disp. 16. diffic. 1. n. 4.*

3. Secundò difficultas est, an simplex Sacerdos non approbatus ab Ordinario possit absolvere ab excommunicatione minori? Prima opinio negat, quia excommunicatio minor est pœna à judice inflicta: ergo requirit jurisdictionem contentiosam in absolvente, quam non habet simplex Sacerdos. Ita Tannerus *tom. 4. disp. 6. q. 8. n. 6.* Cornejo *in 3. p. tr. 1. de excomm. disp. 11. dub. ult.* Conich. *disp. 14. dub. 17. num. 265.* Vasquez & Avila. Secunda opinio affirmat, maximè quando sic excommunicatus non habet peccatum mortale. Ita Felinus, Tabiena, Armilla, Navarr. & Toletus. Unde non desinam hic apponere verba Joannis de la Cruz *in direct. consc. p. 2. de excommun. notab. 2.* ubi sic ait: Sententia, quòd omnis Sacerdos potest absolvere ab ista excommunicatione, est satis probabilis, ut videtur colligi ex D. Thom. *in addit. quæst. 24. art. 1.* ubi ait: Qui potest absolvere à peccato participationis, potest absolvere à minori excommunicatione; sed peccatum participationis solet esse veniale, à quo quivis Sacerdos absolvit: Ergo, & sic qui juxta istam sententiam absolvit, non incurrit excommunicationem Clementinæ *Religiosi, de privileg.* contra Religiosos non expositos absolventes ab excommunicatione. Ita Sylvester *ver. excommunicatio 7.* Tabiena *ver. excommunicatio 5.* & Manuel Rodriquez *in quæst. regularibus, tom. 1. q. 61. art. 11.* Maximè, quia nomine excommunicationis intelligitur absolutè excommunicatio major, juxta *cap. si quem, de sent. excommun.* Ita Joann. de la Cruz, vide etiam Philippum de la Cruz *de Confess. tract. 2. §. 1.* Sed quidquid sit de hoc, ego teneo cum Hurtado *ubi suprà, diffic. 2. num. 10.* excommunicationem minorem incursam ob peccatum veniale, etiam posse absolvi à simplici Sacerdote, quamvis sic excommunicatus habeat peccatum mortale, ut judicant Tabiena, & Armilla, cum ille possit absolvere à peccato, ob quod fuit incursa; sicut etiam proprius Sacerdos, & Confessarius ordinarius possunt ab illa absolvere, quamvis sic excommunicatus habeat alia peccata mortalia reservata, à quibus non possunt absolvere, ex eo quòd quantum est ex se, possunt absolvere, verè à peccato, ob quod fuit incursa excommunicatio. Imò posse absolvi à quolibet simplici Sacerdote, quamvis sit incursa ob peccatum mortale, judicat Felinus & Armilla, quod non est omninò à ratione alienum, quia cùm excommunicatio minor non exigat ad sui incursionem peccatum mortale, non videtur exigere absolventem potentem absolvere ab eo peccato mortali. Ita Hurtado.

4. Notandum est hic obiter cum Cornejo *ubi suprà*, quod ex delegatione non solùm simplex Sacerdos, sed etiam Diaconus, aut quilibet alius Clericus potest à minori excommunicatione absolvere. Nota etiam cum Præposito *loc. cit.* & aliis * electionem passivam ejus, qui est irritus excommunicatione minori non esse irritam, sed irritandam; & si excommunicatus excommunicatione minori celebret, vel recipiat aliquod Sacramentum, non incurrere irregularitatem, vel majorem excommunicationem. Ita Villalobos *in summ. tom. 1. tr. 17. difficult. 32. num. 2.* & alii.

RESOL. CLXXXIII.

An absolutio excommunicationis valeat, si dicat: Absolvo te, *non addendo, ab excommunicatione, vel suspensione?*

Et quid, si absolutio detur invito, vel detur non petenti, ut fieri solet in confessione ante absolutionem sacramentalem à peccatis, etiam quando pœnitens nihil cogitat de absolutione à censuris?

Et in §. ultimo hujus Resolutionis aliqua alia valdè notanda discutiuntur pro absolutione excommunicationis, & ejus forma. Ex p. 5. tr. 9. Ref. 31.

§. 1. NOn esse necessarium exprimere nomen censuræ, à qua datur absolutio, ita ut talis sit valida, docet Ugolinus *de cens. tab. 1. c. 23.* quia ambiguitas illius verbi, *absolvo*, determinatur sufficienter per intentionem absolventis, è contra verò Sylvester *ver. absolutio 2. §. Quantum est*, docet non valere talem absolutionem eo quòd verbum, *absolvo*, ad diversa significanda trahi potest, scilicet ad peccata, & ad pœnas, nec sufficienter determinatur per solam intentionem, quia illa determinatio deberet esse sensibilis. Respondeo talem viam tenendam esse, quod si à pœnitente absolutionem determinetur censura, tunc ut absolutio valida sit, non est opus eam exprimere, sed satis est dicere. Ego te absolvo, quia ratione petitionis sufficienter determinatur intentio, & significatio illius verbi, *Absolvo:* sicut propter eadem rationem in sacramento Pœnitentiæ satis est dicere, *Ego te absolvo*, nulla facta mentione peccatorum, ut docet D. Thom. *3. p. q. 84. art. 1.* Si verò absolutio à censura detur invito, quod fieri posse dicemus infrà, vel detur non petenti, ut fieri solet in confessione ante absolutionem sacramentalem à peccatis, etiam quando penitens nihil cogitat de absolutione à censuris, tunc ut absolutio à censura valida sit, necessarium est eam in absolutione exprimere, quia aliter non determinatur sensibiliter significatio hujus verbi, *absolvo*, quantum satis est, & ita ex Suarez docet Cornejo *in 3. par. disput. 11. dub. 3. qu. 2.* Villalobos *in summ. tom. 1. tr. 16. diffic. 23. num. 1.* Turrianus *de conf. lib. 2. disp. 24. dub. 3.* Coninch. *de Sacram. disp. 14. dub. 5. n. 31.*

2. Notandum est tamen hic obiter, per se loquendo, non esse necessarium explicare causam, ob quam quis incurrit censuram, potest tamen esse necessarium, quando quis esset ligatus pluribus censuris, & solùm ab una absolveretur, tunc enim aliquo modo vel expressè, vel implicitè ex circumstantiis debet constare, de qua censura absolvatur. An verò sit necessarium, ut absolutio per verba, vel per scriptum proferatur, dico validam esse absolutionem per verba, vel per per scripturam; difficultas verò est de aliis signis, seu actionibus, & quidem sermo potest esse vel de summo Pontifice vel de inferioribus Prælatis, & de his Doctores docent nihil efficere, nisi verbis, aut scriptura absolvant, & colligunt de *Clement. ult. de sent. excomm.* quod revera pendet ex jure positivo. Si verò de Pontifice sit sermo, certum esse debet, qualibet alia actione id posse facere, ut docuit P. Suar. *suprà.* Ex dictis intelligitur de essentia hujus formæ absolvendi ab excommunicatione solùm esse ea verba, quæ sensum hujus absolutionis exprimunt. Solet verò à DD. inferri hæc forma: Absolvo te à vinculo excommunicationis, ob talem causam, & restituo te Sacramentis Ecclesiæ & communioni fidelium, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Sed ex dictis patet non omnia hæc verba esse de essentia formæ. Vide Turrianum & Cornejo *locis citatis*, quibus adde Sayrum *lib. 2. cap. 21. num. 2.*

RESOL. CLXXXIV.

An sit peccatum mortale relinquere cæremonias in absolutione excommunicationis.

Et in quo sensu intelligatur juramentum, quod exigitur ab excommunicato? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 23.

§. 1. REspondeo negativè, secluso contemptu & scandalo, & ita ex Suarez docet Tannerus *tom. 4. disp. 6. q. 10. dub. 6. num. 124.* Turrianus *de conf. lib. 2. disp. 24. dub. 3.* Avila *p. 2. cap. 7. disp. 3. dub. 2.* & Villalobos *in summ. to. 1. tr. 16. diffic. 14. n. 5.* sed mendicantes, ut observat etiam ex Suarez Turrianus, habent privilegium absolvendi sine solemnitatibus: unde si quis in absolutione excommunicati sine contemptu non exigeret juramentum, vel non recitaret aliquem Psalmum pœnitentialem, aut orationem Dominicam, &c. non peccaret, nisi tantùm venialiter.

2. Sed hic obiter quærendum est, quo sensu intelligatur prædictum juramentum, quod exigitur ab excommunicato, ut supra retulimus. P. Suarez *num. 10.* dicit non inducere obligationem observandi omnia mandata Ecclesiæ, quia esset novum onus imponere fidelibus, quo peccent malitia speciali contra Religionem juramenti, quoties aliquod Ecclesiæ præceptum violarent. Addit intelligi de non violando legem, ob cujus transgressionem imposita fuit excommunicatio; sed neque habetur usu receptum, & saltem ob ignorantiam excusantem homi-

homines à novo peccato. Ita Cajet. *in summ. verb. absolutio*, docet hoc juramentum non esse postulandum nisi in magnis criminibus, interdum verò juramentum solùm de satisfactione exhibenda, & docet Turrianus *ubi suprà*, quod est valdè notandum.

RESOL. CLXXXV.

An juramentum de parendo, &c. præstandum sit semper in absolutione excommunicationis majoris, & si omittatur, quando debet præstari, an absolutio sit nulla? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 68.

§. 1. CAsus sunt practicabiles, & ad primum respondent Sylvester & D. Anton. quos sequitur Cajetanus, solùm esse exigendum in magnis criminibus, ut in hæreticis, incendiariis, falsariis, Clericorum percussoribus, ac similibus. Pro contraria tamen sententia facit quòd jus discrimen nullum ponat in criminibus, ut constat ex *c. cum desideres, de sent. excommun.* Dici tamen potest servari posse, quod docent illi authores citati, ea in absolutione, quæ datur in foro interiori; in foro autem exteriori standum esse consuetudini loci, si legitimè præscripsit.

2. Ad secundum dubium an absolutio quando omittitur juramentum, sit utilis, seu valida? Respondeo omisso juramento, cùm à jure præscribitur, placuit quibusdam non valere absolutionem, ut refert gloss. *in d. c. cùm desideres, de sent. excommunicat. verbo, nisi forma*, & adscribitur Hostiensi. Nihilominus dicendum est valere absolutionem, ut docet, glossa citata, Abb. *ibid.* probatur communis sententia ex *cap. super eod. 2. de sententia excommunicationis*, ubi absolutio data illi, qui jurare noluit, valida asseritur, nec ulla constitutio juris est, quæ ostendat juramentum esse de essentia absolutionis, aut ad ullam ejus causam intrinsecam spectare, & hæc omnia docet Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 12. c. 9. §. 3. n. 75.*

RESOL. CLXXXVI.

An excommunicatus, si non potest satisfacere, debeat saltem confessario præstare cautionem juratoriam?

Et an ille processus satisfactionis, & cautionis pignoratitiæ & juratoriæ intelligendus sit pro foro pœnitentiali deficiente possibilitate pœnitentis, propositum ejus firmum tantùm valeat? Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. Ref. 42. aliàs 44.

§. 1. DOctores communiter affirmativam sententiam docent, sed cùm viderem confessarios etiam communiter in praxi non observare, non parum laboravi, ut invenirem aliquos Doctores, pro tuenda eorum praxi, & pro contraria sententia firmanda, & tandem inveni Joann. Valerum *in differentiis utriusque fori, ver. absolutio, differ. 5. num. 3. & diff. 11. in fin.* & Henriquez *l. 7. c. 13. n. 2. in glossa littera I & c. 28. n. 3. in gloss. littera A.* asserere, in foro conscientiæ, satis esse propositum firmum pœnitentis, quia cautio juratoria, *cap. solet, de sentent. excommun. in 6.* requiritur tantùm pro foro exteriori, in casibus expressis. Et ita etiam docet Navarrus *c. 27. n. 278.* sic limitans quod dicit *in c. 26. n. 3.*

2. Dicendum est igitur probabiliter, cum supradictis Doctoribus, quòd ille processus satisfactionis, & cautionis pignoratitiæ, & juratoriæ, videtur intelligendus pro foro exteriori, nam in foro pœnitentiali deficiente possibilitate pœnitentis, propositum ejus firmum tantum valet, quantum datio pignorum, vel fidejussorum, in foro judiciali. Ergo in foro conscientiæ satis erit credere pœnitenti.

RESOL. CLXXXVII.

An excommunicatus, ut absolvatur, sufficiat dare fidejussoriam cautionem, si non potest dare pignoratitiam.

Et qui incurrit excommunicationem, eo quod cùm potuit, non solvit decimas, si postea fiat impotens, an possit absolvi per Bullam cum cautione, non obstante Concilio Tridentino sess. 14. c. 12. de Reformat. *dicente talem non esse absolvendum, nisi plena restitutione subsequuta?* Ex p. 5. tr. 9. Ref. 39.

§. 1. LIcet Cajetanus *ver. absolutio cap. 4.* & Navarr. *cap. 26. num. 7.* dicant, quòd si pœnitens potest dare pignoratitiam cautionem, tenetur ad illam, & si hanc non, ad fidejussoriam, & si nec istam, tenetur ad juratoriam. Probabilius tamen est, quòd cautio, quæ exigitur à jure, intelligi debet disjunctivè, ita quòd si excommunicatus habet pignora, non tenetur dare illa, sed sufficiat dare fidejussoriam. Videtur autem quòd si potest dare alteram illarum cautionum, non satisfaciat in conscientia, dando juratoriam, quia hoc potest vergere in grave detrimentum partis læsæ. Et ita docet Ludovic. de la Cruz *in Bulla Cruc. disput. 1. cap. 4. dub. 2. num. 15.* imò probabiliter aliqui, quos ego alibi citavi, docent sufficere cautionem juratoriam, etiamsi possit dare fidejussoriam, vel pignoratitiam, quod est valdè notandum.

2. Notandum est hic obiter, quòd qui incurrit excommunicationem, eo quòd cùm potuit, non solvit decimas, si postea fiat impotens, potest absolvi per Bullam cum cautione, non obstante Tridentino *sess. 24. cap. 12. de Reformatione*, dicente talem non esse absolvendum, nisi plena restitutione sequuta, quod idem in simili dicunt DD. *in expositione constitutionis de largitione munerum Regularibus interdicta*, quam novissimè edidit Sanctiss. Clemens VIII.

RESOL. CLXXXVIII.

An pœnitens oblitus censura exigentis satisfactionem remaneat absolutus per generalem absolutionem collatam à confessario potestatem habente?

Et an pœnitens in confessione etiam extra jubilæum facta, si nullam faciat mentionem censurarum, remaneat absolutus ab illis, quarum sit inculpabiliter oblitus, etiamsi Superior Confessarius non habuisset expressam intentionem ab his absolvendi?

Et difficultas est, an pœnitens talis remaneat absolutus ab his, quas culpabiliter non expresserit, quoties absolutio fit collata ab habente potestatem ordinariam? Ex p. 7. tract. 10. & Misc. 1. Ref. 12.

§. 1. NEgativè respondet Coninch. *de Sacramentis, disputatione octava, dub. 17. num. 97.* Bonacina *de Sacramento Pœnitentiæ, disput. 1. quæst. tertia, punct. 6. num. 4.* Leo *de Jubilæo, part. 2. num. 200.* Avila *ubi infrà*, & alii. Quia non est credendum Confessarium velle absolvere à censura non expressa, à qua etiamsi esset expressa non potest licitè absolvere, nisi præmissa satisfactione reali.

2. Hæc opinio est satis probabilis, sed affirmativam probabilem etiam esse puto. Et ratio est, quia stante hac oblivione inculpabili, nullum adest impedimentum, neque ex parte Confessarii, neque ex parte pœnitentis, quominus possit & validè, & licitè absolvi, cum sufficiat efficax propositum satisfaciendi, quando impossibilis est realis satisfactio. Sed quando quis inculpabiliter ignorat, seu obliviscitur se teneri ad satisfaciendum, verè pro eo tempore satisfactio hæc dici potest impossibilis. Ergo pro eo tempore sufficiet propositum restituendi. Ergo stante hoc proposito dicendus erit pœnitens absolutus. Et hanc sententiam tanquam probabilem admittunt etiam Doctores contrarii; & ideò Avila *de Cens. parte secunda, capite septimo, disputatione tertia, dub. 9. conclusione secunda*, sic asserit. Ex secunda conclusione inferunt nonnulli juniores, quòd si aliquis est excommunicatus excommunicatione exigente satisfactionem partis, & oblitus est confiteri peccatum illud, propter quod incurrit excommunicationem, & confessus est Confessori habenti facultatem ad absolvendum à tali excommunicatione virtute Bullæ Cruciatæ, vel alterius privilegii per absolutionem generalem, quæ datur ad cautelam, verè manet absolutus à tali excommunicatione. Verumtamen quamvis hoc sit probabile, oppositum judico probabilius; quia non est præsumendum, Confessorem habere intentionem absolvendi à tali excommunicatione, quæ si à pœnitente manifestaretur, & absolveret ab ea sine satisfactione, vel cautione, peccaret mortaliter. Ita ille, cui ego libenter adhæreo.

3. Notandum est hìc obiter id quod etiam alibi adnotavi, pœnitentem in confessione etiam extra Jubilæum factam, si nullam faciat mentionem censurarum, remanere absolutum ab illis, quarum sit inculpabiliter oblitus. Etiamsi superior Confessarius non habuisset expressam intentionem ab iis absolvendi; quia absolutio illa impenditur in ordine ad absolutionem sacramentalem, ad quam necessaria est absolutio ab omnibus censuris etiam reservatis. Sed difficultas est an talis pœnitens remaneat absolutus ab iis, quas culpabiliter non expresserit quoties absolutio sit collata ab habente potestatem ordinariam? Et ratio est, quia absolutio ab excommunicatione pendet à potestate, & intentione absolventis. Ergò si absolventis intentio est ab omnibus absolvendi, tenebit absolutio, etiamsi aliqua culpabiliter non fuerit expressa. Et hanc sententiam tenet etiam Angelus Bossius *de Jubilæo, sect. 1. cas. 18. numero vigesimo primo.*

RESOL. CLXXXIX.

An licitè quis absolvatur ab excommunicatione invitus, licet non velit desistere à contumacia, & à peccato, per quod fuit excommunicatus?

Et an hoc intelligatur tantùm de absolutione ab homine non autem de absolutione à jure?

Et an per Bullam Cruciatæ, Jubilæum, vel aliud privilegium concessum in favorem pœnitentis non possit absolvi invitus ab excommunicatione, secus si privilegium sit concessum in favorem Confessarii, ut si sit Religiosus, &c. Ex p. 5. tr. 9 Ref. 10.

§. 1. VAlidam esse talem absolutionem non est dubium; difficultas est an sit licita? Multi Juristæ putant esse licitam, ut latè refert & defendit Ugolinus *tabula 1. c. 19. §. 2. num. 3.*

num. 3. P. Suarez docet primò, si sit ab homine, posse ab eo licitè tolli justis de causis, & observatis prudenter circumstantiis, & hoc non est contra aliquod jus divinum, aut humanum. Secundò si sit lata à jure dicit, quòd erit observanda forma assignata, si sit jure assignata, secus prudenter rem esse considerandam, ut fiat sine peccato, S. Thom. quidem *in* 4. *distinct.* 18. *quæst.* 2. *art.* 8. absolutè dixit, posse discretè auferri, si quis videat saluti illius expedire, in quem lata est. Et P. Vasquez *dub.* 18. *num.* 14. breviter dixit illum non esse absolvendum, nisi majus malum sequeretur, & mihi videtur, prudenter consideratis circumstantiis, posse licitè absolvi aliquem ab excommunicatione invitum. Et hæc omnia docet Turrian. *de censuris lib.* 2. *disp.* 24. *dub.* 7. sed circa præsentem quæstionem ne deseras videre Philippum Fabrum *de cens. in* 4. *sentent. distin.* 25. *q.* 1. *disp.* 4. *c.* 8. *num.* 261. ubi observat ea multis licere absolvere invitum ab excommunicatione, licèt non velit desistere à contumacia, & à peccato, propter quod fuit excommunicatus, & hoc quando judea cognoscens, quòd excommunicatio non prodest, sed obest, & consequenter non sit medicina, sed venenum, tunc enim si judex cognoscat prudenter, quòd si absolvatur etiam invitus & contumax, hoc proderit ipsi excommunicato, licitè poterit illum absolvere; sed hoc dicunt de absolutione ab homine, ac non de absolutione à jure. Ab hac enim dicunt nunquam licere absolvere, nisi petat absolutionem, & cesset à peccato. Tamen hoc etiam licere de excommunicatione à jure, tenent recentiores, quando in jure non cavetur, ut ullo modo absolvatur, nisi satisfaciat, &c. quia tunc videtur facultas tota commissa prudenti judicio judicis, ideò si judicet expedire, poterit licitè ab illa absolvere, si adsint tres conditiones. Prima quòd hoc non sit in præjudicium tertii, quia hic esset actus contra justitiam. Secunda, dummodo non adsit scandalum, nec contemptus censuræ. Tertia, quòd sint sufficientia signa, quòd talis censura potius detrimentum afferat, quàm utilitatem, & quòd procedendo via suaviori obedientiam obtinebit; sunt enim quidam; qui magis moventur suavi admonitione, quàm rigorosa flagellatione.

2. Nota etiam quòd conclusio intelligitur de absolvente per potestatem ordinariam, & absolutam, independentem à voluntate excommunicati, unde per Bullam Cruciatæ, vel Jubilæum, vel aliud privilegium concessum in favorem pœnitentis, non potest absolvi invitus. Ita P. Henriquez, & aliqui Magistri; nam usus privilegii pendet ex voluntate utentis illo, unde si non vult uti illo, non habebit Confessarius facultatem absolvendi virtute illius. Dico concessum in favorem pœnitentis, nam si sit concessum in favorem Confessarii, ut si sit Religiosus, qui absolvit virtute privilegii concessi ipsi Religioni, credo quòd absolutio erit valida.

RESOL. CXC.

An absolutio ab excommunicatione data sub conditione in futurum validè conferatur? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 14.

§. 1. RESpondeo, quod absolutio à censura non solùm absolutè, sed etiam sub conditione in futurum pendente, validè conferri potest. Ut v.g. Te absolvo ab excommunicatione, si infra quindecim dies, vel cras restitueris. Et ideò non desinam hic apponere verba Turriani *de cens.* [illegible] 24. *dub.* [illegible] absolutionem excommunicationis concedi posse sub conditione; Probatur primò ex *cap. præterea*, 2. *de appellationibus*, ubi tanquam valida censetur hæc excommunicatio, si quis judex protulerit. Si intra viginti dies non satisfeceris, te excommunicamus. Ergo à simili posset ferri absolutio conditionalis. Idem probat Pater Vasquez à simili de eo, qui absolvit pro certo tempore, quo elapso reincidat, si non satisfecerit. Et mihi hæc sententia probatur, quia non video rationem aliquam, ob quam dicamus non posse absolutionem eo modo conferri, Ita Turrianus. Videantur etiam Suarez *de cens. disp.* 7. *sect.* 8. *num.* 11. Hurtado *de excommun. disp.* 14. *diffic.* 2. *n.* 1. Coninch *de Sacram. disp.* 14. *n.* 218. Præpositus *in* 3 *p. q.* 1. *de cens. in communi dub.* 15. *n.* 110. Henriquez *lib.* 13. *c.* 29. *n.* 4. & Emanuel Sà *ver. absolutio ab excommunicatione, nu.* 2. Unde ex his apparet refellendam esse sententiam D. Antonini *in* 3. *p. tit.* 24. *c.* 7. Angeli *ver. excomm.* 2. *n.* 5. & Sylvestri *ver. absolutio* 3. *n.* 1. docentium absolutionem sic factam esse illicitam, & nullam, quia absolutio Sacramentalis à peccatis, cui videtur æquiparanda facta sub conditione, est illicita, & nulla. Item rejiciendus est Avila *de cens. part* 2. *cap.* 7. *disp.* 3. *dub.* 15. docens absolutionem sic factam esse illicitam, quia est contra rationem, quod maneat in suspenso, esse tamen validam, utpotè nullo jure irritam. Igitur talis absolutio data sub conditione non solùm valida est, sed licita, quia absolutio sic facta nullo jure irritatur, ac proinde impleta conditione, sub qua fuit facta, habebit effectum tollendi excommunicationem, & quòd possit licitè fieri probatur, quia nullo jure prohibetur, quia non positivo, cùm nullum extet, nec naturali, quia sic absolvere non est contra rationem, sicut excommunicare sub conditione.

2. Non desinam tamen hic adnotare ea, quæ post hæc scripta inveni apud Villalobos *in summa tom.* 1. *tr.* 7. 16. *diffic.* 22. *num.* 3. ubi sic ait: (Ha se mucho de advertir que no es licito absolver debaxo de condicion de futuro: lo uno, porque es contra la costumbre de la Iglesia: lo otro, porque ha de considerar el juez, si el reo tiene devida disposicion para absolverle, y assi dize Navarro, que no es licito. Verdad es que en caso de grave necessitad (qual seria quando despues non pudiesse aver recurso al superior) le podrian absolver assi, porque no està prohibido en derecho, y Ugolino dize absolutamente, que es licito absolver desta manera, la qual sentencia tengo por muy verdadera en caso de necessitad.) Ita ille, quem etiam sequitur Philippus Faber, *de cens. in* 4. *dist.* 25. *q.* 1. *disp.* 4. *cap.* 9. *num.* 266.

RESOL. CXCI.

An, ut absolutus ab excommunicatione ad reincidentiam in eam reincidat, sit necessaria nova culpa?

Et an qui potest absolutè absolvere, possit etiam ad reincidentiam, quamvis excommunicare non possit? Ex p. 5. tr. 9. Ref. 15.

§. 1. DOctè, breviter, & clarè, ut semper solet, Hurtado, Complutensis *de excomm. disp.* 14 *difficult.* 3. *num.* 11. notat hanc quæstionem procedere, quando v.g. absolutus ad reincidentiam, nempe ad tres dies absque conditione, & ad reliquum tempus sub conditione alicujus operis, nullo superaddito, quo indicetur absolutio facta sub conditione operis non omissi culpabiliter: (ut quando dicitur, absolvo te ab excommunicatione ad tres dies, ita ut si intra eos non solvas, reincidas in eam,) an scilicet tunc sic absolutus reincidat absque nova culpa, id est, si inculpabiliter omittat solvere, vel aliud facere, vel quia non potest, vel aliter. Hoc supposito ex Suarez & Filliucio ad dubium propositum negativè respondet Hurtado *loc. cit. nu.* 12. cui ego addo Turrianum *de cens. lib.* 2. *disp.* 24. *dub.* 2. Villalobos *in summ. tom.* 1. *tract.* 16. *difficult.* 23. *n.* 6. & ratio est, quia tunc pro reliquo tempore ultra tempus determinatum, pro quo fuit absque conditione absolutus, non absolvitur absolutè, sed sub conditione operis, nullo superaddito, quo inducetur respectus ad culpam, ergo deficiente conditione, quamvis absque culpa deficiat, non perseverat absolutus, sed reincidit in excommunicationem, & non aliundè, quàm ea vi sententiæ, quæ fuit primò lata, ex vi cujus perseveraret, quamvis excommunicatus fieret impotens ad solvendum, vel ad aliud opus, sub cujus conditione fuit absolutus pro illo reliquo tempore. Et ex his infert Hurtado quòd si excommunicatus, qui non solvit debitum, & absolutus fuit ad reincidentiam ad tres dies, sive omninò absolutè, seu priori modo dicto, sive pro reliquo tempore ultra tres dies sub conditione alicujus absolutè, posita absque aliquo judicante respectum ad culpam, non impeditur à reincidentia in excommunicationem, ex eo quòd pars consentiat, quia consensus partis tantùm potest deservire, ut sic absolutus non peccet non solvendo, quod non sufficit ut non reincidat, quia reincidit ob antiquam culpam, & vi antiquæ sententiæ, & absque non culpa requisita, ut defectu conditionis requisitæ ad perseverantiam absolutionis, impeditur tamen, quando fuit absolutus sub conditione actus omissi culpabiliter, quia consensus partis efficit, ut omissio illius actus sit inculpabilis, ac proinde ut non deficiat conditio, sub qua facta fuit absolutionis perseverantia.

2. Verò his non obstantibus contrariam sententiam tuentur Avila *de cens.* 2. *part. cap.* 7. *disp.* 3. *dub.* 14. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 29. *num.* 2. Navarrus *cap.* 27. *num.* 277. & alii, quia nemo potest de novo ligari aliqua excommunicatione sine novo peccato: atqui cùm talis fuerit verè absolutus ab excommunicatione, non potest in eam reincidere, nisi de novo ea ligetur; ergo opus est novo peccato.

3. Dices, majorem solùm esse veram, quando nova excommunicatio infligitur, secus autem esse, quando prior redit, quæ non fuit absolutè ablata, sed solùm pro certo tempore, & pro reliquo tempore sub conditione, qua non posita, eadem excommunicatio propter idem peccatum redit. Sed contra, vel medio illo tempore excommunicatio fuit solùm suspensa, ita ut secundùm se, & quasi in actu primo verè manserit, ita tamen ut nullum habuerit effectum, sicut solet interdictum suspendi, & hoc dici nequit, quia secundùm jus ordinarium, & communem sententiam, excommunicatio non potest ita suspendi, nisi in quibusdam casibus ad certum aliquem effectum: vel est absolutè sublata, & tunc impossibile est redeat, nisi de novo producatur, quod nihil est aliud quàm absolutum de novo iterum excommunicari, quia intelligi nequit, quomodo id quod semel verè destructum est, redeat, nisi de novo producatur ea ratione qua produci potest, parum autem facit ad rem, sive dicatur esse eadem numero excommunicatio, sive diversa (de quo nolo jam disputare) quia sine hoc, sive illud dicas, æquè graviter alter punitur, & propter eandem culpam bis puniri nequit. Habet igitur utraque sententia auctores & rationes pro se. Unde meritò Joann. Præpos. *in* 3. *p. q.* 1. *de cens. in comm. dub.* 15. *num.* 113. utramque probabilem esse putavit.

4. Notandum est hic obiter contra Avilam, quòd qui potest absolu-

absolutè absolvere, potest etiam ad reincidentiam, quamvis excommunicare non possit, quia absolvens ad reincidentiam, non est qui secundò excommunicat, sed ille qui primò excommunicavit: ita ex Suarez Hurtado *ubi suprà n.14.*

RESOL. CXCII.

An si pars dilatet tempus absolutionis ad reincidentiam à judice facta, incurratur, elapso tempore, excommunicatio, vel necesse sit aliam excommunicationem ferre? Ex p.5.tr.9.Res.22.

§.1. AD hunc casum ita respondet Villalobos *in summ. to. 1.tr.16.diffic.23.num.4.* (Quando la parte concede al juez que le absuelvan ad reincidentiam, por quinze dias, y antes que se cumpla el termino, lo alarga la parte por otros quinze dias, en tal caso hasta que se cumplan todos los treynta dias no incurre la discomunion, como dizen Abad, Decio, Felino, Suarez, Covar. y Rebufo, el qual dize que es comun. La razon es, porque el termino del juez fue en favor de la parte, y assi ella le puede proregar, como tambien remitiendo la parte el juramento que en su favor se haze, le remitte Dios, como dize un texto. Y la prorogacion siempre se entende con todas las calidades y clausulas de la cosa que se proroga, como consta del derecho. Algunos Dotores tienen que en esto caso no se incurre la censura, sino se pone de nuevo: assi parece que lo tienen Sylvestro, Navarr. Pedraza, y Juan Guttier. fundase en que la intencion del juez fue hasta el primero termino, y assi passando de ai, no incurre sin nueva sentencia. La opinion contraria me parece llevar mucho mas camino, y la tienen mucho mas Dotores, y mas graves.) Sic ille, & ego huic posteriori sententiæ tanquam probabiliori adhærco, quicquid in contrarium dicat etiam Henriquez *lib.13. cap.* 2. Dico igitur elapso termino à parte prorogato incurri excommunicationem absque novo consensu judicis ex vi præcepti à principio facti, & lationis excommunicationis ei annexæ, quia judex, qui præfixit terminum, v.g. trium dierum, ut intra illum fiat aliquid, v.g. solutio, non præfixit illum ad finiendum intra illum suum præceptum, & lationem excommunicationis ei annexæ, sed tantùm ad finiendam permissionem, aut licentiam differendi impletionem sui præcepti; ergo etiam post terminum à judice præfixum, & post terminum à parte prorogatum, perseverat præceptum judicis, & annexio excommunicationis, ac proinde ex vi lationis excommunicationis in principio factæ absque novo consensu judicis incurritur excommunicatio, non quia pars directè & potestativè differat præceptum, & lationem excommunicationis, sed quia differendo, seu suspendendo obligationem naturalem in actu secundo v.g. solvendi, cui judex præcepit satisfieri à debitore, consequenter, & indirectè differt, & suspendit præceptum judicis, & lationem excommunicationis ei annexæ. Et ita docet Hurtado *disput.13. de excomm. diffic.5. num.15.* & Joann. Henriquez *in Compend. cas. mor. c.20.n.5.& 6.* cum Sanch. *in summ. to.1.lib.4.cap.55.n.5.& 6.*

RESOL. CXCIII.

An ab excommunicatione lata ab homine generaliter, quando non reservatur, possit absolvere Parochus, seu alius Confessarius, qui potest ab excommunicatione à jure lata non reservata? Ex p.5. tr.9.Res.4.

§.1. NEgativam sententiam tenet mordicus Suar. *de cens. disp.7.sect.2.num.22.* Vasquez *de excommun. dub.19. num.10.* & Philippus Faber *de cons. in 4.sent. dist.25.q.1.disput.4. cap.8.num.241.* quia, ait revera excommunicatio generaliter lata contra quoscumque, qui aliquod delictum fecerint, non est excommunicatio à jure, cùm non sit registrata in corpore juris, neque sit statutum aliquod, quia hoc respicit futurum, & est de peccatis futuris non factis: hæc autem est de peccatis, seu excessibus factis, & preteritis, ergo debet de ea judicari, sicut de excommunicationibus latis ab homine decernitur in jure: de illis autem decernitur, quòd non possint absolvi, nisi à judice, qui illas posuit, vel à suo Superiore, ut apertè habetur *c. nuper, de sentent. excommun. §.4.& 5.* in quo ponitur discrimen inter excommunicationem ab homine, & à jure, & excommunicationem ab homine dicitur non relaxari, nisi à judice eam ferente, vel ab ejus Superiore, excommunicationem verò à jure posse relaxari ab Episcopo, vel à Parocho, ergo dicendum est excommunicationem generalem non posse relaxari, nisi à judice, qui illam tulit, vel à suo Superiore, ut dictum est de aliis excommunicationibus ab homine.

2. Sed ego puto sententiam affirmativam esse tenendam, quam tenet etiam Cornejo *in 3. part. tr.5. de excommun. disp.11. dub.3.* Sà *ver. absolutio ab excommunicatione, num.15.* Coninch. *de censur disput.14.dub.16.num.257.* Avila *de cens. part.2. cap.7. disput.1.dub.8.* Henriquez *lib.13.cap.28. num.5.* Layman *tract.5.part.1.cap.7.num.3.* & Hurtado *de excommun. disput.15. diffic.6.num.21.* quia cùm absolvendo à dicta excommunicatione non turbetur tribunal judicis illam ferentis, eo ipso quòd ejus absolutio non reservatur, committi videtur cuicumque, qui potest absolvere à peccato, ob quod incurritur, non minus quàm absolutio ab excommunicatione à jure lata, quamvis in dicto cap. *nuper*, id non exprimatur, cùm eadem ratio, ob quam id declaravit Pontifex de voluntate legislatoris lege, seu jure excommunicantis, non reservantis, currat etiam pro excommunicatione lata generaliter ab homine eam non reservante: ex dictis constat ab excommunicatione majori lata generaliter ab homine (etiam à Papa, ut homine, id est, nõ medio jure, sed media sententia, aut medio præcepto transitorio) quando non reservatur, posse absolvere quemcumque, qui potest à peccato, ob quod imponitur absolvere.

3. Nec valet dicere, quòd talis censura est simpliciter ab homine, & non à jure, ut juxta juris regulam, *ex capite inferior, distinct.21. cap. verbum, de pœnit. distinct.1. capite prudentiam §.6. de officio delegat. capite ad reprimendam, & capite pastoralis, §. præterea, de officio ordinarii*, censura ab eo tollenda est, à quo lata fuit, aut ab ejus Superiore, eo quòd non minor requiratur jurisdictio ad absolvendum, quàm ad ligandum, & inferior non possit in censuram latam à Superiore. Sed huic fundamento sit satis ex supradictis, nam eo ipso quòd hæc censura generalis æquiparatur censuræ latæ à jure, & Superior, à quo imposita est, eam non reservavit, videtur absolutionem commisisse cuicumque facultatem habenti, ut de censura juris non reservata dictum est, jura autem relata procedunt de censura speciali, ergo: & tandem hanc sententiam post hæc scripta invenio docere etiam Præpositum *in 3. part. quæst.1. de cens. in comm. dub.13.num.90.* ubi sic ait: Dico secundò eos, qui possunt absolvere à censuris latis à jure, posse etiam absolvere à censuris latis ab homine per sententiam generalem, quæ se habet per modum præcepti: ut si Episcopus præcipiat sub pœna excommunicationis, ut omnes beneficiarii resideant, verisimile est non solùm Episcopum posse absolvere, sed etiam alium, qui potest absolvere ab excommunicatione lata à jure, quia respectu talium censurarum non ita urgent textus, qui semper mentionem faciunt casus particularis, neque ex ullo urgenti principio contrarium videtur posse ostendi; & de cætero satis commodè idem de his potest esse judicium, quod est de censuris latis à jure.

RESOL. CXCIV.

Quisnam possit absolvere à censura juris nemini reservata?
Idem est de censura permanente, & imposita per modum statuti?
Et an absolutio excommunicationis majoris impendi possit extra Confessionem Sacramentalem, tam ab Episcopo, quàm à Parocho, aut Confessario? Ex p.5.tr.9.Res.5.

§.1. HAoc potestatem non habere Parochum, aut alium Sacerdotem, docet Paludanus *in 4.dist.8.qu.5. art.1.* Durand. *q.4.* Covarr. *1.p.§.12.n.5.* quia Parochus non habet ex suo officio jurisdictionem in foro exteriori, quæ necessaria est ad absolutionem ab excommunicatione majori. Vide etiam Fabrum *de cens. in 4. sent. dist.25.q.1.disp.4.c.8.num.250.* ubi firmat opinionem variis rationibus.

2. Sed ego respondeo ad dubium quæsitum, quòd à supradicta excommunicatione absolvere potest Episcopus jure ordinario, ut habetur *in c. nuper; §. in 2. casu, de sententia excommunicationis*, & docent omnes cum D. Thoma *in addition. qu.24. & 21.* Et ratio est, quam tradit Innocen. II. *in dicto cap. nuper*, quòd scilicet eo ipso, quòd à jure non reservetur, videtur committi jurisdictionem habentibus, quam rationem latè expendit Suarez *sectione 4.* & quamvis in dicto *cap. nuper*, solùm fiat mentio de minori excommunicatione; ratio tamen assignata etiam currit in majori, & idem est de Capitulo Sede vacante, & de Abbatibus ac aliis Prælatis Religiosorum, qui habent jurisdictionem quasi Episcopalem hoc est, fori contentiosi, ut docet Suarez *sect.3.* & Sayrus *c.19.n.11.& sequentibus*, contra Covarruviam, & alios, quamvis Parochus hanc potestatem non habeat jure ordinario, & ex vi sui muneris, sicut habet eam Episcopus, sed ex commissione à Summo Pontifice factam in prædicto *cap. nuper*. Atque ita licèt Parochus ligare per censuram minimè possit, poterit nihilominus ex commissione absolvere: & idem existimo dicendum de quolibet Sacerdote habente potestatem absolvendi à mortalibus, quia iste dici potest proprius Sacerdos, cui in dicto cap. commissio datur. Et ita docet Cornejo *in 3.p.q.1. de excomm. disp.11.dub.1.* Præpositus *in 3.p.q.1. de cens. in comm. dub.14.n.91.* Turrianus *de cens. l.2. disput.19.dub.6.* Villalobos *in summ. to.1.tr.17.diffic.28.n.8.* Moscolo *in summ. tr.16.c.7.n.4.* Tannerus *to.4.disp.6.q.10.dub.6.n.115.* Filliucius *to.1.tr.11.c.9.n.283.* quibus adde Vasquez, Navarrum, Avilam, & Coninch, quos citat & sequitur Hurtado Complut. *de excomm. disp.15.diffic.2.n.6.* ubi *n.7.* observat etiam quod absolutio à dicta excommunicatione majori non solùm ab Episcopo potest fieri extra cõfessionem, sed etiam à proprio Parocho, & à Confessario ordinario, etiamsi prædictis remittatur ad absolutionem à peccatis seu in ordine ad eam, quia potest quis uti potestate sibi concessa quoad aliquid, & nolle uti ea in totum,

tum, ut etiam dicemus *diffic.* 5. de absolutione ab excommunicatione facta virtute Bullæ Cruciatæ aut alterius similis privilegii. Ita Hurtado.

3. Notandum est hic cum Villalbos *ubi suprà nu.* 11. (Que lo que se ha dicho de la censura, que està puesta por el derecho y no reservada, tambien se ha de dezir de la censura permanente, puesta por via de estatuto de alguna Provincia à Obispo no estando reservada, aunque estè confirmada por el sumo Pontifice, porque son de la misma manera que la otras; y corre en ellas la misma razon.) Sic ille.

RESOL. CXCV.

An Episcopus possit absolvere à censuris reservatis Papa, existente impedimento illum adeundi; ita tamen ut cessante impedimento, teneatur adire saltem per Procuratorem, sub pœna reincidentia; quam obligationem tenetur illi injungere, si non sit impedimentum pueritia, quo adhuc cessante adire non tenetur?

Et an qui impediti sunt, si adire queant Nuncium, aut Legatum Pontificis, possint absolvi ab Episcopo?

Et docetur, quod si impeditus nequeat Episcopum adire, possit cum supra dicto onere à Parocho absolvi, eoque deficiente ab alio Confessario.

Et in textu hujus resolutionis apponuntur impedimenta, qua excusare possunt excommunicatum à recursu ad Papam.

Et an si impedimentum sit brevis temporis, tunc non possit ab excommunicatione Papa reservata Episcopus absolvere?

Et quid, si ignoratur, quamdiu duraturum est impedimentum? Ex p. 11. tr. 8. & Misc. 8. Res. 8.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Andr. Mendo *in Bull. Cruc. disp.* 23. *c.* 3. *n.* 30. Potest quis, existente impedimento, quod nequit adire Pontificem pro absolutione à reservatis, absolvi ab Episcopo, ita tamen, ut cessante impedimento, teneatur adire, aliàs reincidet in easdem censuras, nisi sit impedimentum pueritiæ, qua adhuc cessante adire non tenetur, infertur *ex cap. mulieres, & aliis de senten. excommun. in* 6. Hi autem qui impediti sunt, si adire queant Nuncium, aut Legatum Pontificis, non possunt ab Episcopo absolvi. Ita Bonacina *de censur. disp.* 1. *qu.* 3. *punct.* 2. *num.* 4. probabile tamen est, posse, ut defendit P. Avila *de censur.* 2. *p. c.* 7. *dub.* 6. quod si impeditus nequeat Episcopum adire, posse cum prædicto onere absolvi à Parocho, aut ab alio confessore, probabiliter tuetur P. Granado *in* 3. *p. tr.* 10. *disp.* 7. *nu.* 12. sed verius est oppositum, quia Pontifex solùm ad Episcopos indulget in casu prædicto recursum, ut docet Cardinalis Lugo *disp.* 20. *de pœnit. num.* 225. ita Mendo, cui quidem assentior.

2. Sed aliqui putant in tali casu adeundum esse Nuncium, si adiri potest. Ratio est, quia tunc jam adest ad hoc Papæ locum tenens, & ita habetur in dicto *c. quamvis, de sentent. excomm.* ubi præcipitur adire Legatum si possit. Quia verò ibi non fit mentio de aliis confessariis, qui fortè habeant ex privilegio facultatem ad absolvendum ab iis, putat Coninch, quòd etiamsi adsit talis, possit Episcopus absolvere. Melius tamen Lugo docet nullum esse discrimen quoad hoc inter Legatum, & habentem facultatem absolvendi, cùm ille quoque sit delegatus à Papa in ea re, & ad illum potest esse recursus, cui ex voluntate Papæ commissa est illa causa.

3. Verùm non desunt alii docentes posse etiam Episcopum absolvere à censuris eum, qui licèt non possit Summum Pontificem adire, posset tamen recurrere ad Nuncium Summi Pontificis, vel ad alium habentem privilegium absolvendi; quia existente impedimento recurrendi ad Papam, restituitur Episcopo ordinaria potestas, quam per reservationem amiserat: ergo non est cur non possit absolvere, nec cur pœnitens excommunicatus, ad Legatum Apostolicum recurrere teneatur. Adde, reservationem esse odiosam, & strictè interpretandam. Unde explicari debet de recursu ad solùm Papam, ita Hurtadus, *de excommunic. disp.* 15. *difficult.* 3. *num.* 10. contra Bonacinam, Peregrinum, & alios; Qui tamen Hurtadus observat excommunicatum sic absolutum ab Episcopo, teneri post impedimentum se præsentare Pontifici, saltem per procuratorem sub pœna reincidentiæ, quam obligationem tenetur illi injungere Episcopus, si non sit impuber.

4. In casu autem quo nec Pontifex, nec Legatus, nec Episcopus, nec alius facultatem habens, adiri posset pro impetranda absolutione à censuris Papæ reservatis, stante, inquam, tali impedimento, docet Tanner. *tom.* 4. *disp.* 16. *quæst.* 10. *dub.* 6. *num.* 122. posse talem excommunicatum absolvi à Parocho eoq; deficiente, à quolibet confessario approbato. Vide me ipsum *in part.* 5. *tract.* 9. *resol.* 6. §. *non desinam.* Et ad confirmationem supradictorum videndus est omninò Magister Ludovicus Bertrandus Loth Dominicanus *in resol. Theolog. tract.* 1. *q.* 3. *art.* qui in terminis fortioribus nostram sententiam confirmat.

5. Ex his omnibus infertur me rectè his diebus respondisse, posse Episcopum absolvere duellatorem justè impeditum si non posset adire Sedem Apostolicam, ita docet Navarr. *in Manuali cap.* 27. *num.* 90. *vers. Ad quintum, &c.* Ugol. *de cens. in genere, tab.* 1. *cap.* 4. §. 5. *num.* 13. *in fine.* Peregr. *q.* 37. *de duello num.* 9. Regin. *lib.* 5. *num.* 256. Sayr. Suar. Sanch. Avila, Henriq. relati à Bonac. *tom.* 1. *de excommun. disp.* 2. *q.* 4. *punct.* 5. *num.* 11. Hurtadus *de excommun. disp.* 15. *diffic.* 3. *num.* 10. dicendum est itaque posse Episcopum vel per se, vel per confessarium ab ipso in casu particulare delegatum absolvere à casibus Papæ reservatis si justo impedimento aliquis ad Sedem Apostolicam non possit pro absolutione adire.

6. Sed si scire cupis quænam sunt impedimenta, quæ excusare possunt excommunicatum à recursu ad Papam. Respondetur, multa esse, quæ à Doctoribus enumerantur.

7. Primò, periculum mortis in itinere, *c. si quis suadente, & aliis, de sent. excomm.*

8. Secundò, infirmitas longa etiam non periculosa. *Ex c. quod de his de sent. excomm.*

9. Tertiò, paupertas; nam & si quis mendicare soleat, non tenetur Romam ire mendicando, & ita intelligendum *c. ea noscitur eod. titulo.*

10. Quartò, Ætas, sive senilis *ex dicto c. ea noscitur*, sive impubescens, *c. quamvis eod. tit.*

11. Quintò, sexus fœminilis, *c. mulieres eod. tit.*

12. Sextò, subjectio filiifamilias ad Patrem, & servi ad Dominum, quando sine illorum gravi præjudicio Papam adire non possunt, *c. relatum, eod. tit.*

13. Septimò, occupatio circa animarum, vel temporale dominium, quando subjectorum detrimentum timetur: *c. Ne pro dilatione, de pœnit. & remissione.*

14. Octavò, debilitas in viris delicatis, qui labores itineris sustinere non possunt; *c. Quamvis*, ut etiam debilitas in membris in cæco, & claudo *c. Ea noscitur.*

15. Ultimò, quodlibet aliud, quod arbitrio prudentis censetur impedimentum grave, & legitimum. Vide Bonacinam *de excommun. disp.* 2. *qu.* 4. *punct.* 5. *n.* 9. Cornejo *in* 3 *p. tr.* 5. *disp.* 11. *dub.* 2. Peregrinum *de duello q.* 37. *n.* 7. *& alios ubi suprà.*

16. In his igitur impedimentis potest Episcopus absolutionis beneficium excommunicatis impertiri. Quod si pro certo haberetur, vel probabiliter existimaretur, esse brevis temporis impedimentum, tunc non posset ab Episcopo absolvi excommunicatus: nam pauci temporis ratio haberi non debet. Ita docent Ugolinus *de censur. Ecclesiast. in genere tab.* 1. *c.* 4. §. 5 *nu.* 16. & Peregrinus *l. c.* si verò ignoraretur quandiu duraturum esset impedimentum, vel diuturnum fore pro certo, aut probabiliter haberetur, tunc sic impeditum absolvere posset Episcopus ab excommunicatione. Ita præcitati Doctores.

RESOL. CXCVI.

Quisnam possit absolvere ab excommunicatione majori lata à jure, & reservata?

Et an etiam Episcopus possit absolvere ab excommunicatione reservata Papa, quando delictum est occultum, vel quando excommunicatio est publica, sed excommunicatus non potest recurrere ad Papam?

Et in corpore hujus Resolutionis explanantur impedimenta, cum quibus excommunicatus excusatur recurrere ad Papam, pro absolutione reservata.

Et tamen quæritur, an excommunicatus impeditus ex supradictis causis, & impedimentis; si non potest adire Papam pro absolutione, teneatur adire Legatum, vel alium habentem privilegium Papa, vel ab Episcopo absolvi possit, & si Episcopum adire non possit, Parochus, & eo deficiente, quivis confessarius approbatus eum absolvere possit?

Et an, qui absolutus est ab Episcopo, teneatur postea, cessante impedimento, se præsentare Pontifici, vel per se, vel per procuratorem? Ex p. 5. tr. 9. Res. 6.

§. 1. RESpondeo eum tantùm, cui est reservata, aut ejus superiorem, aut eum, cui ipsi commiserint, nisi excommunicatus sit in articulo mortis. Nam tunc potest quilibet Sacerdos simplex illum absolvere sub onere comparendi coram eo, à quo extra eum articulum erat absolvendus, ut generaliter dicitur *in c. eos qui de sent. excomm. in* 6. exigendo tamen priùs juramentum ab excommunicato, exceptis pueris, comparendi.

2. Notandum est tamen hic ex Concilio Tridentino posse Episcopos absolvere ab excommunicatione reservata Papæ, quando delictum est occultum; sed difficultas est, an etiam possit Episcopus jure ordinario absolvere ab excommunicatione, quando est publica, & excommunicatus non potest recurrere ad Papam? Et respondeo affirmativè, ut habetur *in c. de cætero, de sent. excomm.* & docent Sylvest. *ver. excommunicatio* 4. *num.* 7. Navarr. *c.* 27. *n.* 9. & alii, ista autem impedimenta sunt.

3. Primò periculum mortis in itinere *c. si quis suadente* 17. *q.* 4. *capite non dubium, c. ea noscitur, c. de cætero, c. quod de his, cap. quamvis, de sent. excomm.*

4. Secundò infirmitas longa, etiamsi periculosa non sit, ex dicto *c. quod de his, & c. quamvis.*

5. Tertiò pauperes ex dictis Juribus, nam nemo tenetur mendicare, ut ad Curiam vadat pro absolutione, nisi aliàs men-

dicus

dicus esset, quia tunc ire tenetur, nisi fortè mendicando soleret se uxorem, atque filios alere: unde quando in *d. c. ea noscitur*, dicitur etiam pauperes teneri, non est sermo de magna paupertate, quæ mendicare cogat in itinere; ad pauperes tamen reducitur obligatio alendi uxorem, filios ac familiam proprio labore.

6. Quartò ætas, sive senilis, ex *d. c. ea noscitur, & c. quamvis*; sive puerilis, sive impuber, *c. 1. & 2. quamvis, de sententia excommun.* quamvis petat post pubertatem absolutionem ab excommunicatione reservata, quam ante pubertatem incurrerat, ex *c. fin. de sent. excommunicationis*.

7. Quintò sexus fragilitas, ut fœmina cujuscumque conditionis, *c. mulieres, c. quamvis, cap. ea noscitur, c. de Monialibus, de sent. excomm.*

8. Sextò alteri adstrictus, qui sui juris non est, ut filius familias, & similiter servus, quando Papam adire non potest sine præjudicio parentis, vel domini, *c. mulieres, c. relatum, de sent. excommun.*

9. Septimò cura animarum, vel temporale dominium, quando timetur, quòd per absentiam oves, aut vasalli detrimentum patiantur, ex *d. c. mulieres, c. de cætero*, & *ca c. ne pro dilatione, de pœnis & remiss.*

10. Octavò debilitas in viris delicatis, qui labores itineris sustinere minimè possunt, in *d. c. mulieres, & c. quamvis*, sive etiam debilitas in membris, ut cæcus & claudus, ex *c. ea noscitur, & c. quamvis, de sent. excomm.*

11. Ultimò quodlibet aliud impedimentum, quod arbitrio prudentis viri judicetur legitimum. Et hæc omnia docet Corpejo *in 3. p. tr. 5. de excomm. disp. 11. dub. 2.* ex Sayro, Suarez, & Avila, quibus adde Hurtad. *disp. 15. de excomm. diff. 3. n. 10.*

12. Nec desinam hic apponere verba Adami Tanneri *to. 4. disp. 6. q. 10. dub. 6. n. 122.* ubi sic ait: Similiter si excommunicatus excommunicatione Papæ reservata propter legitimum impedimentum Papam, aut alium ab eo facultatem habentem adire non possit, potest absolvere Episcopus, quòd si nec Episcopum possit adire, Parochus; eoque deficiente, quivis approbatus Confessarius. Ita ille.

13. Notandum est tamen hic contra Navarrum *c. 27. nu. 89.* quòd si excommunicatus impeditus est, ex supradictis causis, adire Papam, nec tenetur adire Legatum, vel alium habentem privilegium Papæ ad absolvendum, sed satis esse non posse adire Papam, ut ab Episcopo absolvi possit; & ratio est quòd existente, impedimento recurrendi ad Papam restituitur Episcopo ordinaria potestas, quæ per reservationem fuerat ab eo ablata, ergo non est cur sit necessarius recursus ad Legatum præsertim quòd cùm talis reservatio fuerit odiosa, debet strictè interpretari, ut scilicet intelligatur de recursu ad solùm Pontificem, & ita docet Hurtado & Conincho *locis citatis*, qui tamen rectè observant, excommunicatum ita absolutum ab Episcopo, teneri postea cessante impedimento se præsentare Pontifici, & hæc obligatio debet ei imponi ab Episcopo, nisi fuerit impuber, cui hoc injungendum non est; quòd si mora fuerit, reincidet ipso jure in eandem excommunicationem: sed nota quòd talis non tenetur se præsentare Papæ pro se, sed satis est id facere per Procuratorem; nec impeditus ne personaliter Romam adeat, tenetur mittere Procuratorem pro absolutione, nec epistolam. Ita ex Henriquez notat Avila *p. 2. c. 7. disp. 1. dub. 6. concl. 3.* & Doctores citati.

RESOL. CXCVII.

An excommunicatus, si non potest propter impedimentum Papam adire, teneatur impetrare absolutionem excommunicationis per epistolam, aut Procuratorem, vel possit absolvi ab Episcopo? Sed magis difficultas est in tali casu, an excommunicatus possit absolvi ab Episcopo si potest adire Nuntium Summi Pontificis, vel alium habentem privilegium Papæ? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Resol. 58.

§. 1. Hic casus in praxi solet frequenter accidere, & in illo Bonacina *de cens. disp. 1. q. 3. punct. 2. n. 4.* existimat teneri excommunicatum mittere epistolam pro absolutione obtinenda, ut pa et à simili de impedimentis matrimonii; non enim credibile est, Papam velle ab Episcopo absolutionem impendi, quando patet recursus ad Sedem Apostolicam per Procuratorem, vel per epistolam. Ita ille.

2. Verùm ego contrariam sententiam tenendam esse puto, quam docent Henriquez *l. 12. c. 3. n. 1. & l. 6. c. 9. n. 7.* Duardus *in Bulla Cœnæ l. 3. §. 2. q. 8. n. 21.* quibus ego addo Avilam *de cens. p. 2. c. 7. disp. 1. dub. 6. concl. 3.* & novissimè Gasparum Hurtado *de excommun. disp. 15. diffic. 3. num. 10.* ubi sic ait: Episcopis quoque conceditur facultas absolvendi à quacumque excommunicatione Pontifici reservata, quando excommunicatus est legitimè impeditus adire Summum Pontificem sive ætate senili, sive impubertate, sive infirmitate, sive inimicitia capitali periculosa, sive fragilitate sexus, sive cura familiæ, sive quia est sub cura parentum, sive paupertate in eo, qui non solet mendicare, sive quocumque alio impedimento, ad arbitrium viri prudentis sufficiente, quamvis possit ad Summum Pontificem mittere, & non mittat. Ita Hurtado; & ratio est, quoniam à jure ad id non obligatur.

3. Sed magis difficultas est in tali casu, an excommunicatus possit absolvi ab Episcopo, si potest adire Nuncium Summi Pontificis? Martinus Bonacina *ubi suprà*, negativam sententiam docet, & ideò ait in tali casu excommunicatum, qui Summum Pontificem adire non potest, non posse ab Episcopo absolvi, si possit adire legatum Summi Pontificis, vel alium habentem privilegium absolvendi, quia in eo eventu non censetur adesse, justa ac legitima causa, vel impedimentum, propter quod possit ab alio absolvi, & ita hanc sententiam præter Bonacinam tenet etiam Coninch *de Sacram. disp. 14. dub. 16. n. 242.* & Navarr. *in manu li c. 27. n. 89.* Corduba *in summ. q. 18.* & alii.

4. Sed tu contrariam sententiam tene, quam tuetur Avila *de censur. p. 2. c. 7. disp. 1. dub. 6. concl. 3.* & Hurtado *l. c.* cum Henriquez *l. 12. c. 3. n. 1. in glossa lit. H.* quia in his casibus absolvit Episcopus tanquam proprius pastor, & potestate ordinaria, illa enim potestas ordinaria, quæ sublata erat ei per reservationem, restituta est existente justo impedimento recurrendi ad Summum Pontificem.

RESOL. CXCVIII.

An Episcopus reservando absolutionem alicujus excommunicationis Summo Pontifici, possit, hoc non obstante, Metropolitanus in casibus sibi permissis eam elargiri?

Et in textu hujus Resolutionis adducuntur aliqui casus in exemplum dicta quæstionis? Ex p. 3. tr. 4. Res. 157. aliàs 158.

§. 1. Negativè respondet Campanili *in diver. jur. Can. rub. 11. c. 15. n. 132.* putat enim per hanc reservationem censeri abdicatam potestatem absolvendi etiam Metropolitano, ita quod in casibus in jure permissis non valeat absolvere, stante tali reservatione facta, per Ordinarium.

2. Sed contrariam sententiam tenendam esse existimo, quia licèt reservatio facta per Ordinarium Papæ, tollat ipso jure potestatem absolvendi vigore renunciationis factæ, tamen hoc non potest præjudicare Metropolitano, licèt quis possit renunciare favori suo, non tamen in alterius præjudicium. Et sic primò vasallus potest in præjudicium domini absque ejus consensu alterius jurisdictioni consentire. Secundò Clerici non possunt renunciare eorum privilegio. Tertiò, pater non potest renunciare donationi inofficiosæ. Quartò, juramentum non firmat contractum in præjudicium tertii. Et tandem etiam clausula *motu proprio*, non operatur in tertii præjudicium nec jus in re acquisitum alteri adimit. Et ideò (ne in aliena vinea arare videar) hanc sententiam, & omnia sopradicta docet doctus Jurisconsultus Joann. Maria Novaria *in qq. forensibus p. 1. q. 66. per totam.*

RESOL. CXCIX.

An excommunicatus ab uno Episcopo possit ab illo absolvi etiamsi mutaverit domicilium, vel absolvendus sit ab Episcopo, cui tunc subditus est? Ex p. 5. tr. 9. Res. 8.

§. 1. Respondet Suar. *de cens. disp. 7. sect. 2. n. 19. & num. 26.* quòd si fiat excommunicatus per generalem sententiam, poterit absolvi ab alio Episcopo, juxta probabilem opinionem, de qua egerat paulò antea: si verò per particularem sententiam, non poterit absolvi nisi ab eo, à quo excommunicatus est, quia causa est incepta, & ad illum pertinet causæ & litis consummatio. Sed P. Vasquez *dub. 20. n. 5.* videtur sentire posse absolvi ab altero, quando jam est sub jurisdictione ipsius, & non aliter, & ita etiam docet Turrianus *de censur. lib. 2. disp. 15. dub. 5.*

2. Non desinam etiam hic apponere verba Coninch *de Sacram. disp. 14. dub. 16. n. 258.* ubi sic ait: Ex dictis sequitur Antuerpiensem, v. g. qui maxima anni parte habitans in diœcesi Mechliniensi, ibi contraxit excommunicationem latam per jus, aut sententiam generalem, redeuntem domum posse ab ea absolvi per eum, qui habet potestatem ab ejusmodi excommunicatione absolvendi eodem modo, ac si eam contraxisset Antuerpiæ, quia cùm ejusmodi excommunicationes non sint particulatim reservatæ ei, à quo latæ sunt, nihil refert à quo latæ, vel ubi contractæ sint, quia ideò aliis non sunt minus vel magis reservatæ. Imò etsi excommunicatio quam talis incurrisset in Diœcesi Mechliniensi, esset reservata Episcopo, si non esset reservata in Diœcesi Antuerpiensi, posset talis domum reversus à suo Pastore absolvi, quia Mechliniensis per hoc quòd aliquas censuras reservet in sua Diœcesi, non potest impedire Antuerpienses ne ab iis absolvat. Quòd si autem Antuerpiensis contraxisset in Diœcesi Mechliniensi censuram latam per sententiam particularem, deberet absolvi à judice, qui eam tulisset; quia hæc excommunicatio huic est singulariter reservata. Ita Coninch *loc. cit.* cui etiam adde Layman *tract. 5. part. 1. cap. 7. num. 4.* & Præpositum *in 3. part. quæst. 1. de cens. in comm. dub. 14. num. 92.* Non est igitur audiendus Philippus Faber *de*

censu-

censuris in 4. sentent. dist.25 quaest.1. disp.4.cap.4.cap.8. num. 242. ubi docet, Episcopum, qui excommunicavit, solum posse absolutionem impartiri.

RESOL. CC.

An qui dum versabatur in alieno Episcopatu fuit excommunicatus, rediens in patriam possit absolvi à proprio Episcopo?

Idem dicendum est, si ita versatus in alieno Episcopatu fuit in aliqua causa citatus coram illo Episcopo, in qua contingat illum excommunicari? Ex p.5.tr.9.Res.9.

§.1. RESpondeo quòd qui versatur in Episcopatu alieno, subditus illi Episcopo, ideò non potest excommunicatio ab illo per excommunicationem ab homine, nec generaliter, nec in particulari pro quantumcumque gravi delicto facto, ut patet per *cap. Romana, de sentent. excommun. in* 6. Ad hoc autem ut possit ab illo excommunicari, necesse est quòd fiat suus subditus ut puta ratione delicti in sua jurisdictione commissi, vel aliquo titulo, hoc autem fieri non potest, nisi priùs Episcopus fecerit statutum, quod qui fecit tale delictum, sit excommunicatus. Nam tunc peregrinus faciens illud delictum in Episcopatu alieno, fit subditus illi ratione delicti commissi, & sic incidit in excommunicationem; sed tunc illa excommunicatio non est ab homine, sed à jure, & ideò de illa est judicandum sicut de excommunicato à jure; & tunc consequenter est dicendum, quod non potest absolvi à Parocho, sed ab Episcopo, in cujus Diœcesi deliquit, & à cujus excommunicatione ligatus fuit; quia à tali excommunicatione in jure decernitur, ut non nisi Episcopus ille absolvere possit, in cujus Diœcesi deliquit, quia ratione criminis illius in illa causa ille delinquens factus est subditus illius Episcopi, & exemptus à jurisdictione proprii Episcopi. Alio etiam modo poterit fieri subditus illi Episcopo quoad censuram, ut si fecit delictum in illa Diœcesi, ad quod non erat imposita pœna excommunicationis, sed Episcopus sciens illud delictum præcepit hujusmodi delinquenti, ut satisfaciat patri pro tali delicto sub pœna excommunicationis incurrenda tali tempore, nam si eo tempore non satisfaciat, sit excommunicatus, nec potest absolvi à proprio Episcopo, quia ratione delicti factus est subditus illius Episcopi, in cujus Episcopatu deliquit, ideò potuit ei præcipere, & excommunicatione ligare. Idem dicendum si ita versatus in alieno Episcopatu deliquit, ideò potuit ei præcipere, & excommunicatione ligare. Idem dicendum si ita versatus in alieno Episcopatu citatus fuit in aliqua causa coram illo Episcopo, in qua causa contingat ipsum excommunicari, non potest ab alio absolvi, qui ex lite coram ipso Episcopus ille accepit jus in illum, ut habetur *cap. proposuisti, de foro competent.*, & ita docet Philippus Faber *de cens. in 4. sent. dist.25.q.1.disp.4.c.8.n.243.* & alii

RESOL. CCI.

An absolutus à censuris reservatis in articulo mortis, si convaluerit teneatur accedere ad Superiorem?

Et obiter quæritur, an per Indulgentias non compensetur, nec tollatur obligatio adimplendi satisfactionem sacramentalem, ita ut pœnitens eximatur à debito eam exequendi?

Et quid, si pœnitentia imponatur non solùm in satisfactionem. Verum etiam in medicinam & remedium? Ex p.9.tr. 6. & Misc. Res.35.aliàs 36.

§.1. NEgativam sententiam docet Petrus Marchant. *in Tribunal. Sacram. tom. 1. tract. 2. tit. 4.quaest. 7. concl. 3.* sic asserens: (Improbabilem opinionem esse censeo eorum qui volunt, absolutionem à censuris in isto articulo non posse dari, nisi cum onere, si quis convalescat, accedendi ad Superiorem, ut absolvatur. Hæc enim sententia (etsi sit plurium Doctorum) consequenter non loquitur ad textum Concilii Tridentini, & Ecclesiæ traditionem ibi expressam; quod, scilicet, in Ecclesia Dei semper custoditum fuerit, ut nulla esset reservatio in articulo mortis. Si enim onus illud comparendi pro censuris remaneret, virtus reservationis illud operaretur; & tunc reservatio censeretur remansisse, virtute cujus effectus ille sequeretur.

2. Solùm igitur debet, si convalescat illi onus imponi comparendi in censuris ad externum, sive contentiosum forum deductis, cùm obedientia aliqua ob contumaciam in externo foro præstanda est Superiori, aut etiam satisfactio partis læsæ, si læsa sit: sed hæc comparatio non pertinet ad reservationem, quæ tunc fuisset; sed ad obligationem innatam casui, ob quem censura incursa fuit: sicut si quis posteà teneretur ad restitutionem famæ, vel rei ex casu consurgentem. Et ita intelligendum *cap. Eos qui, de sentent. excomm. in* 6. in quo dicuntur, qui sic absolvuntur, debere præsentari Superiori excommunicanti, recepturi, & satisfacturi, prout justitia suadebit. Quid de satisfactionibus in foro externo tantùm intelligi debet: Et *ibidem* additur, debere se repræsentare, ut passis injuriam, seu iis, quibus propter hoc obligati existunt, satisfactionem exhibeant competentem. Qui omnia de obligationibus ex crimine natis, interpretanda fuit, cum iis quæ Doctores de similibus asseruerunt.) Ita Marchant.

3. Sed pace viri docti, aliquando nimis rigidè se gerit in censura opinionum, ut fecit in isto casu, vocando improbabilem opinionem illam, quam communiter docent Doctores, qubs ad satietatem hic possent adducere. Unde doctus P. Vossius *de jurisd. Episc. discept. 1. dub. 14. n. 137.* adducit pro sententia 19. Doctores, quibus novissimè adde Castrum Palaum *tom. 4. tr. 15. disp. unica, punct. 8. §. 1. n.* 10. & Lessium *in 3. p. D. Thomæ, q. 8. de Minist. Confess. art. 3. dub. 9. n.* 24. & patet *ex c. De cætero, c. Quod de his, cap. Quamvis de sentent. excommun. & cap. Eos qui, eod. tit. in* 6. Ex quibus apparet ratio hujus legis obligantis ad se præsentandum, scilicet, ne censuræ Ecclesiasticæ illuderetur, & ut tolleretur occasio fingendi falsa impedimenta ad impetrandam absolutionem ab alio, quàm à Superiore, & Ecclesiæ intentio servaretur.

4. Sic etiam excessit dictus Author in censuranda alia opinione: nam, *ubi suprà, tr. 4. tit. 7. q. 5. concl.* 2. sic asserit: (Iotero, improbabilem mihi omninò videri quorundam sententiam, asserentium pœnitentem, qui adverteret, se aliis piis operibus, vel indulgentiarum acquisitione satisfecisse pœnis peccatis debitis, non teneri ad implendam pœnitentiam à Sacerdote in Sacramento sibi impositam: tenetur enim præcepto, & sententiæ Judicis parere, eo ipso; quòd ejus judicio se subjecit, quamvis aliud censeatur liberatus. A vinculo enim sacramentali nemo solvere potest, nisi sacramentalis Judex, & peccata in Sacramento à Judice retenta, coram Deo censentur retenta. Unde, quemadmodum peccata coram Deo soluta, Clavibus nihilominùs subjici debent: ita satisfactio à Clavibus imposita, non potest tolli, nisi mediantibus Clavibus.) Ita ille. Et tamen contraria sententia est communis inter Doctores. Vide modò, si mereatur censura improbabilitatis inuri. Sed pro sententia Marchant. Vide Patrem Averlam *de Sacram. Pœnit. quæst. 13. sect.* 9. ubi ex pluribus rationibus probat, etiam per Indulgentias non compensari, nec tolli obligationem adimplendi satisfactionem sacramentalem, ita ut pœnitens eximatur à debito eam exequendi.

5. Verum, pace viri docti, & amicissimi rectè observat Eminentissimus Dominus meus Cardinalis de Lugo *de Sacr. Pœnitent. disp. 27. sect. 2. num.* 22. esse communem sententiam, tum antiquorum, tunc recentiorum, pœnitentem liberari per Indulgentiam ab obligatione pœnitentiæ: & laudat quamplures; & graves Authores. Probat autem hanc opinionem *ex cap. Cùm ex eo, de pœnitent. & remiss.* ubi *in fine illius capitis* Summus Pontifex inquit, per indiscretas, & superfluas Indulgentias, satisfactiones sacramentales enervari. Igitur per Indulgentiam tollitur obligatio adimplendi pœnitentiam: aliàs si maneret obligatio etiam in ratione medicinæ, nihil prorsus enervaretur de satisfactione. Secundò probat ex eo, quòd Glossa *in Extravagant. Antiquorum, de pœnitent. & remiss. longe post medium*, refert, Pontificem declarasse, anno Jubilæi, à pœnitentiariis non debere imponi alia onera pœnitentibus, præter ea quæ in Jubilæo illo erant præscripta, ne Indulgentias frustraretur. Signum igitur est, Pontificem existimasse, acquisita Indulgentia, aliam pœnitentiam non esse imponendam. Tertiò probat à priori: quia pœnitentia à Confessario imponitur, ut pœnitens pro suis peccatis Deo satisfaciat, sed, cùm per Indulgentiam tollatur debitum totius pœnæ, cessat fundamentum illius obligationis, & per consequens desinit obligatio ad pœnitentiam exequendam. Et si contra hanc doctrinam respondeatur, pœnitentiam imponi non solùm in satisfactionem, verùm etiam in medicinam, & remedium, ut pœnitens præcaveat peccatum, ut colligitur ex Tridentino *sess. 14. cap.* 4. proinde quamvis per Indulgentiam cesset pœnitentia, quatenus satisfactio; non cessat quatenus medicina. Si, inquam, aliquis ita urgeat, respondet de Lugo, verum esse, pœnitentiam frequenter imponi, ut medicina: at Confessarius non potest obligare ad illam, nisi quatenus est satisfactio, & vindicta; sicut Judex, licèt curare debeat, ut pœna, quam delinquenti imponit, sit non solùm in vindictam, sed etiam in medicinam; non tamen posset exequi illam, etiam in medicinam, si Princeps supremus eam remitteret delinquenti: ita Sacerdos, cùm sit simul Judex, & Medicus, debet injungere pœnitentiam pro peccatis, ut satisfactionem, & medicinam: at, si pœna condonetur, nequit obligare ad medicinam: quia Medicus non obligat sed consuluit; intelligendo tamen de medicina, quæ non sit simpliciter necessaria ad peccata imposterum vitanda. Hæc, & multa alia fusè docet Cardinalis de Lugo, interpretando Concilium juxta datam doctrinam, & solvendo nonnullas contrarias instantias minoris momenti, apud quem legi possunt. Unde ex his patet, ut diximus, excessisse Marchant. in censura hujus opinionis.

RESOL. CCII.

An absolutus in periculo mortis ab excommunicatione, elapso morbo teneatur, quam primum poterit se præsentare Superiori, alioquin incidat in eamdem excommunicationem, sicut erat prius?

Et

Et in dicto casu an teneatur, se præsentare vel sufficiat, ut absens appareat?

Et an qui in articulo mortis fuit absolutus à censuris reservatis Papæ, aut Episcopo vi alicujus Bullæ, Jubilæi, vel privilegii, vel à delegatis prædictorum, non teneatur se præsentare; imò etiam satisfacere, (quod est valdè notandum,) oneri comparendi si coram Confessario facultatem habente ex privilegio, absolvendi extra mortis articulum se præsentare? Ex p.5.tr.14. & Misc. 2. Ref.59.

ad med. & inf. lege doctrinam Ref. 104. & inferius in tr. 8. Ref.56. pen. & in ref. not. seq. §. 1. post med. & in aliis ejus secundum ann. Pro his te servatis in to. 1. tr. 9 Ref. 13. & in aliis ejus primae not.

§.1. COmmuniter affirmativè respondent Doctores, si absolutio fuit de censuris, secus autem de casibus reservatis, absolutus enim tempore mortis ab illis, non tenetur se præsentare Superiori; ab illis autem, videlicet excommunicationibus tenetur. Ita novissimè Granado *de Sacr. in 3. p. controverf.7.tr.10.disp.4.sect.2.n.13.* Tannerus *to.4.disp.6. qu. 9. dub. 3.num.72.*& Philippus Faber *de pœnit. in 4.sent.dist. 17.qu. unic. disp.27.cap.2.n* 40.

2. Nihilominus Claudius Millardus *in summ. Parochorum, de pœnit. c.97.num.10.* notat probabilissimum videri hoc onus se præsentandi coram Superiore, si quis absolutus fuerit tempore mortis ab excommunicationibus reservatis, non habere amplius locum, & cessasse post Concilium Tridentinum *sess. 14. c. 17.* quam doctrinam Cœlestinus *in compend. Theol. moral. tr. 1. cap. 7. n. 3.* putat posse tuta conscientia approbari, quando excommunicatio non est notoria, vel deducta ad forum externum, aut omninò occulta vel scitur tantùm à duobus, vel tribus. Ita ille. Sed tu cogita; nam in contrarium videtur *cap. de cætero de sent. excomm. & c. eos qui, de sent. excomm. in 6.*

Sup. hoc pro Cruciata in to. 1. tr. 4 Ref. 34 § vic post med. a vers. qui opti-me, &c. Et pro tali contento in hoc § in R. seq. & in aliis ejus primae annot.

3. Notandum est tamen hic obiter etiam stando in prima opinione, quòd qui in articulo mortis fuit absolutus à censuris reservatis Papæ, aut Episcopis, vi alicujus Bullæ, Jubilæi, aut privilegii, vel à delegatis prædictorum, non tenetur se præsentare. Imò etiam satisfaceret (quod est valdè notandum) oneri comparendi, si coram Confessario facultatem habente ex privilegio absolvendi extra mortis articulum se præsentaret. Et cùm pœnitens in casu, ut dictum est tenetur se præsentare sufficit, si absens pareat. Nam ad parendum solùm, & non ut absolvatur, jubetur præsentari. Ita ex Bonacina, Sà, & Navarro docet Celestinus, *loc. cit.*

RESOL. CCIII.

An absolutus à censuris tempore mortis, teneatur postea si personaliter præsentare superiori, vel sufficiat, si per Procuratorem se præsentet?

Et quid, si censura sit ob percussionem clerici?

Et an qui modò reincidit in eamdem censuram, quia non se præsentavit superiori, sit adhuc vitandus, ex eo quod ante absolutionem esset vitandus? Ex p.8.tr.7.& Misc. Ref.66.

Sup hoc brevi-ter fin. penu. Ref. & sup. in Ref. 98. § Verum in fin. & in R. 96 circa finem ad lin. 6. ante finem.

§.1. AFfirmativè respondet Navarrus *in summ. c.27. nu. 90.* Ugolinus *de censur. tab. 1. c. 14. §. 5. n. 4.* Sayrus *de cens. l. 2. c. 16. n. 15.* Mihi verò magis placet opinio negativa. Dico igitur, quod obligatus ad se præsentandum satisfaciat huic obligationi, si per Procuratorem se præsentet. Respondeo affirmativè. Et ratio est, quia verè dicitur comparere. Ita Sylvest. *verb. excommunicatio 8. §. 8. q. 7.* Armilla *verb. excommunicatio 59* addens satisfacere si per litteras se præsentet. Henriquez *l. 13. de excomm. c. 29. n. 3. & l. 6. de pœnit. c. 9. in fine.*

Quoad hoc pro Legato Papæ in to. 1. tr. ... lege doctrinam ... declaratam fin. & seq. & inferius tr. 3. alios particulares, & speciales casus decisos invenies sup. hoc, & hic in Ref. seq. § post medium vers. sed ego.

2. Excipe tamen casum excommunicationis, in quam pœnitens inciderit ob percussionem Clerici, in quo extat *cap. quod de his, de sentent. excommunicationis.* expressè petens, ut sic absolutus eat personaliter Romam, & hoc in odium & pœnam percussorum.

3. *Notandum* est tamen sic absolutum si saltem per Procuratorem superiori non se præsentet, incidere in eandem censuram: sed difficultas est an Petrus, v.g. qui modò reincidit in eandem censuram, quia non se præsentavit superiori, sit adhuc vitandus, ex eo quòd ante absolutionem esset vitandus? Respondet affirmativè Bonacina *disp. 1. de cens. q. 2. punct. 3. n. 18.*

4. Ego verò respondeo negativè. Et ratio est, quia dato quòd constiterit illum fuisse in articulo mortis absolutum à censura, porrò potuit cum aliis participare, & alii potuerunt participare cum ipso; licèt ergo ob inobedientiam, & contumaciam, quam habet non se præsentando superiori, incidat in excommunicationem; non tamen ob id sit vitandus, quia ad hoc ut fiat vitandus, debet denuò denuntiari excommunicatus, nullus enim est vitandus, nisi vel sit denunciatus, vel notorius percussor Clerici. Unde si hinc penderet censuræ reservatio, ex eo quòd desineret esse vitandus, desineret etiam censura esse reservata.

RESOL. CCIV.

Quomodo simplex Sacerdos absolvat moribundum ab excommunicatione majori?

Et doctrina hujus Resolutionis est valdè notanda, & in promptu tenenda ab omnibus Sacerdotibus, & Confessariis pro praxi supradictæ quæstionis, & absolutionis danda in articulo mortis.

Et tandem quæritur, an in articulo mortis simplex Sacerdos possit absolvere etiam ab irregularitate, quæ contrahitur ex peccato?

Et notatur, quod potest ita urgere necessitas in articulo mortis, ut sufficiat unico verbo dicere Absolvo te *intendendo absolvere prius à censuris, & postea à peccatis?* Ex p. 5. tr. 3. Ref. 67.

§.1. QUando simplex Sacerdos in articulo mortis absolvit pœnitentem ab excommunicatione majori, caveat ne absolvat nisi præmissa satisfactione, si forsan ea fieri debeat, juxt. *Clem. 1. de har.* quod si commodè fieri non potest, absolvat cum debita cautione, secundùm gloss. *ejusdem Clem. §. Verùm, vers. ea tunc,* quæ cautio fiat, vel fidejussore, vel cum pignore, si eam potest dare, sin minus, det eam, quam potest dare saltem; videlicet juratoriam: si verò articulus necessitatis urget, nihilque horum fieri potest, absolvat, cùm ad impossibile nemo teneatur *l. impossibilium, ff. de reg. jur.* At si Confessarius omittat, vel obliviscatur petere cautionem satisfaciendi, valebit absolutio. Insuper debet Confessarius in tali casu imponere onus pœnitenti, ut cessante morbo se præsentet Superiori, qui extra eum casum de jure poterat illum absolvere, commune faciendo, quòd si non se præsentaverit, in eamdem censuram incurreret, quod onus secundùm Sanch. *to. 1. l. 1. c. 13. n. 26.* sub juramento imponendum erit, *c. quamvis, & c. ea noscitur, de sent. excomm.* Sed ego cum Trullench *in Bull. Cruc. l. 1. §. 7. c. 2. dub. 5. n. 9.* contrarium teneo, nam dispositio Canonum cùm sit odiosa, est restringenda, sed solùm ad percussionem Clerici. Et pro confirmatione supradictorum vide etiam Bellochium *in praxi Theol. moral. p. 1. q. 2. n. 136.* & Finellium *de casib. reser. c. 8. nu. 9.* quibus adde Zambranum *de Sacr. pœnit. c. 4. n. 6.* ubi etiam notat ita posse urgere articulum mortis, ut prætermittenda sit etiam cautio juratoria in excommunicato, antequam absolvatur, & nihilominus sic absolutus tenetur, si convaluerit, se præsentare, ut notat Palatinus *in 4. dist. 27. disp. 7.*

Sup. hoc sup. in Ref. 98. lege ejus doctrinam, doctr. &c.

Et sup. onere contento in hoc textu, & juramento sup. in Ref. 196 §. 1. & inf. in tr. 3 R. 72. §. ult. ad med. & in to. 3 tr. 3 Resol. 13. §. ult. recte tanter ad med.

2. Nota etiam cum dicto Zambrano *nu. 5.* quòd posset ita urgere necessitas articuli mortis, vel absolventem, vel pœnitentem, ut sufficiat unico verbo dicere, Absolvo te, intendendo absolvere priùs à censuris, & postea à peccatis.

3. Nec desinam hic obiter adnotare, quod Henriquez *lib. 3. de pœnit. c. 9. n. 5* docet in articulo mortis posse simplicem Sacerdotem absolvere, etiam ab irregularitate, quæ contrahitur ex peccato, eo quòd aliqui hanc existiment esse censuram, & privilegium Tridentini, cùm sit favorabile, & non distinguat, est latè interpretandum, & ita hanc sententiam esse probabilem putat Trullench *in Bull. Cruc. l. 1. §. 7. c. 2. dub. 5. n. 7.* licèt ipse verius censeat oppositum.

RESOL. CCV.

A quibus censuris possit simplex Sacerdos absolvere in articulo mortis?

Et quid, si adsit Sacerdos, qui aliàs posset, & haberet jurisdictionem in censuris? Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 1. Ref. 11.

§.1. SAnchez *in Summa tomo primo, libro secundo, capite 13. numero duodecimo.* Zambranus, *de artic. Mort. capit. 4. dub. 4. numero decimo septimo.* Layman *in Theologia morali, libro quinto, tract. 6. cap. 12. numero 13.* & alii putant posse tantùm absolvere à Censuris, quæ impediunt susceptionem Sacramentorum, quales sunt Excommunicatio, Interdictum personale, Suspensio à receptione Sacramentorum, Ecclesiastica sepultura, unde asserunt à suspensione ab Ordine, Officio, vel Beneficio non posse absolvere, quia Concilium præbet auctoritatem cuicumque Sacerdoti absolvendi à Censuris tempore mortis, ne hac occasione aliquis pereat. Ergo videtur significare facultatem tantùm pro his Censuris conferre, quæ impediunt Sacramentorum receptionem.

Sup. hoc in R. seq. & in to. 1. tr. 5. Ref. 2 & § primo vide ann. 1. & post consequenter legi omnes alias & ref. dic. quae non facilius hanc difficultatem dissolvetur.

2. Verùm Ugolinus *de cens. tab. 1. cap. 4. §. Primo, numero secundo,* docet simplicem Sacerdotem posse in mortis articulo, seu periculo ab omnibus censuris absolvere, tam iis, quæ impediunt receptionem Sacramentorum, quàm iis, quæ illa non impediunt. Et ratio est, quia Concilium dicit, à quibusvis Censuris, quæ particula cùm sit generalis, & universalis, nec ullam excipiat, inde esse ut omnes comprehendat; ubi enim lex non distinguit, neque nos distinguere debemus. Et hanc sententiam ego puto probabilem, quam novissimè tuetur etiam Ludovicus Caspensis *in Cursu Theologico, tom. secundo, tr. 25. disp. 2. sect. 13. n. 139.* ubi sic ait. In periculo seu articulo mortis, omnes sacerdotes etiam simplices, possunt absolvere à quacumque excommunicatione reservata, sicut & à peccatis reservatis, ex Trid. *sess. 14. cap. 7.* Quia in hoc casu omnes Sacerdotes habent æqualem Jurisdictionem, saltem ex voluntate Pontificis, & Concilium indistinctè loquitur. Hoc autem etiam est verum secundùm probabilem multorum sententiam, quamvis adsit Sacerdos, qui aliàs posset, & haberet Jurisdictionem, quia cùm Concilium non distinguat, non est cur nos distinguamus: & respectu cujuscumq; Sacerdotis militat ratio Concilii. Ne scilicet has

Sup. hoc in R. 1. oct. prætereà & in alii, ejus sectio seq. quae est appo-sita ad lin. 7. dictæ Resol.

hac occasione aliquis existens in tali articulo pereat, quòd enim sit præsens is qui aliàs habet jurisdictionem, hoc est per accidens, & ita tenent Navarrus, Sà, Rodriq. Vega, Henriq. quos affert Sancius *lib.* 2. *Decal. c.* 12 Et quamvis ipse oppositum teneat, dicens *nu.* 12. tantùm posse in eo articulo absolvi à censuris reservatis impedientibus Sacramentorum receptionem, vel Ecclesiasticam sepulturam, verbi gratia ab excommunicatione; & interdicto personali, non verò à suspensione, ab Ordine, vel Beneficio, vel Officio, vel ab irregularitate. Hoc tamen non placet, quia cùm Concilium non distinguat, sed absolutè concedat ab omnibus reservatis, non est cur distinguamus. Ita Caspensis.

RESOL. CCVI.

An in articulo mortis Confessarius absolvere ab omni excommunicatione?

Sed difficultas est, an in articulo mortis possit simplex Sacerdos absolvere ab excommunicatione, præsente Parocho, aut approbato?

Et an in prædicto casu simplex Sacerdos possit absolvere moribundum, etiam si posset per confessarium, vel per literas recurrere ad Superiorem?

Et notatur nullum in præsenti ponendum esse discrimen inter articulum, & periculum mortis, quantum attinet ad hanc absolutionem, sed tantum excluditur periculum in ludo hastarum, taurorum agitatione, & similibus. Ex p. 5. tr. 9. Ref. 67.

§. 1. RE spondeo affirmativè ex *c. fin. de cens. & c. eos, de excomm. in* 6. & ex Concil. Trident. *sess.* 14. *ca.* 7. Sed difficultas est, an in tali articulo possit simplex Sacerdos absolvere ab excommunicatione præsente Parocho, aut approbato? Prima opinio negat. Secunda affirmat, & Doctores pro utraque ego Ipse adduci *in* 1. *p.* 5. *resol.* 5. Novissimè verò doctiss. Hurtado de Mendoza tertiam docet & novam sententiam, asserit enim *in tr. de fide, vol.* 1. *disp.* 84. *sect.* 6. *g.* 166. omnes Sacerdotes diœcesanos approbatos etiam præsente prelato posse facultate non petita absolvere moribundum à quovis crimine, & censura in foro conscientiæ: negat autem hoc fieri posse à simplici Sacerdote, præsente approbato diœcesano. Omnes iste tres sententiæ sunt probabiles, quicquid contra secundam teneat Turrianus *de censuris lib.* 2. *disp.* 10. *dub.* 2.

2 Adverte etiam in tali casu posse simplicem Sacerdotem absolvere moribundum, etiamsi posset per Confessarium vel per litteras recurrere ad Superiorem, non enim ad hoc tenetur Confessarius, neque imponendum est hoc onus scribendi pœnitenti, quidquid in contrarium asserat Bonacina *de cens. disp.* 1. *q.* 3. *punct.* 3. *n.* 5. & Zambranus *de casibus in articulo mortis cap.* 4. *dub.* 4. *n.* 15.

3 Notandum est etiam hic contra Sotum *in* 4. *dist.* 18. *q.* 4. *art.* 4. Canum & alios, nullum in præsentia ponendum esse discrimen inter articulum, & periculum mortis, quantum attinet ad hanc, quam tractamus, absolutionem, dummodò tale sit periculum, quod necessariò adeundum sit, & ex quo verisimili conjectura sequatur mors. Addo *necessario adeundum*, ut excludam periculum in ludo hastarum, taurorum agitatione, & similibus. Sic hæc expelicata posterior sententia communis est, ut testatur Covarr. *c. Alma mater. p.* 1. *§.* 11. *nu.* 8. *vers.* 3. Consentiunt Ledesma *tr.* 4. *q.* 16. *art.* 1. *dub.* 3. Navarr. *c.* 26. *nu.* 26. & denique Sylvest. *Confess.* 1. *n.* 6. cum Paludano, Adriano, & aliis. Ratione probatur, quia si deberet expectari tanta illa necessitas, & mortis certitudo, quantam voluit Sotus, contingere posset, ut multi diem clauderent sine absolutione, quod omninò est contra Ecclesiæ mentem, & ad quod evitandum damnum, ipsa facis plenam hanc suis absolvendi potestatem. Firmari idem potest ex juris locis illis, ubi de hac agitur absolutione, in quibus sine discrimine periculum mortis pro articulo non raro sumitur quantumvis alioqui re & nomine distinguantur. Ita *c. si quis suadente* 17. *q.* 4. *& c. eos qui, de sent. excomm. in* 6. quod verò dicit Sotus restringenda esse privilegia, verum id quidem est in materia odiosa & quæ redundat in aliorum præjudicium; at verò favor in hac absolutione nihil tale habet, & proinde, juxta regulam juris in 6. extendi potiùs, & ampliari deberet.

RESOL. CCVII.

An constitutus in articulo mortis absque alio prævio signo contritionis possit absolvi à censuris?

Et an ut simplex Sacerdos possit absolvere à sola censura in articulo mortis, necessarium sit, quod pœnitens præmiserit aliquod signum contritionis? Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 1. Ref. 10.

§. 1. UT si verbi gratia amisit loquelam, vel incidit in insaniam. Navarrus *in Man. c.* 27. *n.* 272. & Ugolinus *de Censuris Pontif. reser. part.* 3. *c.* 3. *§.* 2. *n.* 2. licèt concedant quod in articulo mortis possit impendi absolutio à censura, etiamsi absolutio à peccatis non possit impendi; quia illa prodest ad recipienda alia Sacramenta, ut extremam Unctionem, & ad hoc ut forsitan infirmus in loco sacro possit sepeliri. Tamen limitant hanc sententiam, & asserunt ad hoc ut simplex Sacerdos possit absolvere à sola censura, necessarium esse, quod pœnitens præmiserit aliquod signum contritionis.

2 Sed ego hanc limitationem prorsus refello, nam licèt hoc sit necessarium pro absolutione à Censuris, quæ fit extra Sacramentum, & etiam confertur absenti. Et etiam docet Bossius *in Discept. Mor. disp.* 2. *n.* 8. cui adde novissimè Caspensem *in Cursu Theologico, tomo* 2. *tract.* 15. *disp.* 13. *n.* 140. qui citat Suarez *de Cens. disp.* 7. *sect.* 7.

RESOL. CCVIII.

An notoriè excommunicatus in articulo mortis possit saltem absolvi à censuris, si submutescens nullum signum contritionis ostendit?

Et quid, si constaret evidenter ægrum privatum usu rationis omninò impœnitentem, in talem statum incidisse?

Et an in suprà dicto casu possit etiam laicus talem absolutionem moribundo concedere?

Et aliqua alia advertuntur, quæ contingere possunt in supradictis casibus. Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 13.

§. 1. DE absolutione à peccati *alibi* diximus: nunc videndum est de absolutione à censura. Navar. *in Manuali, c.* 27. *n.* 272. & Ugol. *de censuris Papæ reserv. part.* 3. *cap.* 2. *§.* 2. *n.* 2. dicunt in tali casu prerequiri in infirmo, quòd priùs dederit aliquod contritionis signum; nihilominus tenendum est, præfatam absolutionem à sola censura in illo articulo extremæ necessitatis posse dari infirmo, tametsi priùs signa contritionis non exhibuerit: idque absque eo, quòd Sacerdos absolvens peccet mortaliter, sed neque venialiter: imò potiùs mortaliter peccet, non conferendo talem absolutionem, qua negata non posset moribundus juvari aliis Sacramentis, neque in loco sacro sepeliri.

2 Hoc tamen limita, nisi constaret evidenter, ægrum privatum usu rationis, omninò impœnitenter in talem statum incidisse. Et ita docet Bossius *discep.* 2. *dub.* 4. *n.* 38.

3 Sed aliqui plus addunt, nempe, posse in tali casu, etiam laicum, talem absolutionem moribundo concedere. Hanc sententiam, tanquàm probabilem, ego *alibi* docui, quam scio displicuisse cuidam nobili jurisconsulto, qui tamen scire debebat, illam desumptam fuisse ex Glossa *in cap. A nobis* 2. *verb. non potui*, ubi etiam Abbas *de sent. excomm. & in cap. Pastoralis, Præterea, de offic. Ord. verb. Præterquam in mortis artic.* Idem postea docuerunt plures Theologi ex Schola D. Thomæ Tabiena, Armill. D. Antonin. uterque Ledesma, & ex Soc. Jesu Sanch. Avila, Henriq. & alii à me *alibi* adducti quibus nunc adde P. Bossium *ubi sup. dub.* 10. *n.* 87. Et ratio est: quia, cum Ecclesia, seu Summus Pontifex possit hanc facultatem concedere laico, ut Doctores communiter tenent: existimandum est, concessisse in tali articulo, si non adsit copia Sacerdotis; vel Clerici tonsurati, Nam, quamvis laicus; sicut & Clericus non Sacerdos, non possit, sacramentaliter absolvere, neque ex commissione Papæ; tamen absolutio ab excommunicatione potest plurimum conferre ipsi pœnitenti ad salutem animæ, quam omnibus Ecclesia in extrema necessitate suis fidelibus procurat. Quare, sicut tunc ob hanc causam concedit omnibus jurisdictionem absolvendi à peccatis, qui sunt capaces illius; similiter censendum est tribuere omnibus, qui sunt capaces, jurisdictionem absolvendi à censuris: laici autem, ut dictum est, sunt capaces hujus jurisdictionis: & hæc ratio multò magis convincit de Clericis etiam tantùm tonsuratis.

4 Prædictæ autem absolutionis à Clerico non Sacerdote, vel à laico in articulo mortis datæ, effectus, secundùm præcitatos DD. maximus est, scilicet; quòd hæredes absoluti non teneantur adire Papam, nec excommunicatorem pro absolutione petenda. Poterunt etiam sepelire defunctum in loco sacro, & pro eo facere Missas celebrare. Addit Henriquez saltem prodesse eam absolutionem, ut post mortem possit talis absolutus à quovis Sacerdote ab excommunicatione, vel alia censura absolvi, cùm aliàs non posset: quod tamen non placet Sanchez *loco cit.* & jure meritò: quia, si fuit valida absolutio, nulla amplius est necessaria: si non valuit, nullum jus absolvendi, Sacerdoti aliàs non habenti, seu valenti absolvere tribuit. Hæc omnia Bossius *loco cit.* qui adducit, non esse damnandum pium Parochum hanc sententiam sequentem in praxi, & juxta eam sepelientem defunctum, & Missam pro eo publicè celebrantem, ubi de facili non potest adiri Judex excommunicator, ut ab eo absolutio impetretur, antequam defuncti corpus sepeliatur: quæ omnia à Bossio notata confirmant ea quæ à nobis *alibi* dicta sunt, quicquid aliqui obmurmuraverint, adversùs quos omnia *superiùs* dicta adnotare volui. Non nego tamen, contrariam sententiam esse probabiliorem, quam novissimè tuetur Lessius *in* 3. *p. D. Thoma, c.* 7. *de excomm. dub.* 3. *n.* 18.

RESOL. CCIX.

Quid faciendum sit cum excommunicato, qui tempore mortis dedit signa contritionis, sed non fuit absolutus?

Et qui mortuus est excommunicatus, & si non constat mortuum esse in peccato mortali, an possit prælatus eum absolvere à censura, ut in Ecclesia sepeliatur, si non dedit signa contritionis, vel possit post ejus mortem sumi Bulla, si illam antea mortuus non habeat, & per eam eum absolvere ab excommunicatione? Ex p. 5. tr. 9. Res. 24.

§. 1. AD hoc quæsitum ita respondet Villalobos *in sum. tom. 1. tr. 26. diffic. 20. nu. 20.* (Advierta se mas, que el que no quede ser absuelto en el articulo de la muerte de la descomunion, si pidio penitencia, y dio señales de contricion puede ser absuelto despues de la muerte, no de los pecados (que esso es cosa llana) sino de la descomunion para que lo entierren en lugar sagrado, y digan por el Missas, &c. y no le puede absolver entonces qualquier Sacerdote (que ya passò el articulo de la muerte) sino solo aquel aquien esta reservada, como consta del derecho, y lo dizen Innocencio, Panormitano, Navarro, y Sylvestro. Y estas señales de penitentia que da uno antes de la muerta, basta que se prueven con un testigo, como dize Enrico, Boich, y Astense, porque esso no se haze prejuizio à nadie: mas si no va absuelte de la censura, aunque aya dado señales de contricion, no puede se enterrado en lugar sagrado, como dize el texto citado.) Sic ille, cui adde Moscosum *in sum. tract. 16. c. 7. n. 5.*

2 Non desinam tamen hic adnotare ea quæ docet Antonius Fernandez *in instruct. sacerd. p. 6. docum. 6. n. 5.* ubi sic ait.) El que murio descomulgado sin Bula, y sin señales contricion, como no conste que murio en pecado mortal, lo puede el Prelado absolver de la censura para el entierro en la Iglesia. Y aunque Enriquez *lib. 7. c. 20. lit. 2.* diga que se le puede tomar Bula, y absolverle de la censura, no puede ser, porque de vivos no tiene Bula, y la de difuntos no tiene esse privilegio de ab olucion.) Vide etiam Rodrig. *in add. ad Bull. §. 5. n. 53.*

RESOL. CCX.

An non solum Clericus, sed etiam laicus possit in articulo mortis à censuris absolvere?

Idem dicendum est de interdictione.

Et si aliquis ita fuit absolutus à laico in articulo mortis, an hæredes debeant postulare absolutionem ab eo, qui potest absolvere, ut detur ei defuncto Ecclesiastico sepultura, & possint fieri communia suffragia pro eo.

Et cursim nota, quod si censura fuit reservata, & aliquis ab illa non fuit absolutus in vita, non potest post mortem à quolibet Sacerdote relaxari, sed solum ab eo, cui reservatur, vel ejus delegato. Ex p. 5. tr. 9. Res. 7.

§. 1. NEgativam sententiam ex Suar. & Vasquez docet novissimè Faber *de censuris in 4. sent. dist. 25. q. 1. disp. 4. c. 8. num. 257.* & Turrianus *de censuris lib. 2. disput. 24. dub. 4.* Præpositus *in 3. p. q. 1. de cens. in communi, dub. 14. n. 95.* Villalobos *tom. 1. tr. 16. diffic. 20. n. 18.* & Hurtado *de excomm. disp. 15. diffic. 1. n. 3.* quia ea potestas nullo jure, nec consuetudine, habito, aut constante concessa invenitur nisi solis Sacerdotibus: & solùm eo fine ut à peccatis absolvant, quia absolutio à peccatis est maximè necessaria ad salvationem, non verò absolutio ab excommunicatione, quia excommunicatio ratione sui non impedit salvationem, imò id quod post mortem manet excommunicationis, auferri potest post ipsam mortem; unde non est contra pietatem Ecclesiæ, quòd eam non concedat non Sacerdotibus. Et hanc sententiam docent etiam Doctores, quos adduxi *in 3. p. tract. 4. res. 133.*

2 Sed ibi pro affirmativa sententia aliquos adduxi, quibus nunc addo Ragucium *in lucerna Parochorum, tit. de absolut. q. 124. n. 6.* Sancium *in selectis disp. 14. n. 7.* & Joannem de la Cruz Dominicanum *in director. conscient. p. 2. de excom. dub. 5. concl. 1.* ubi sic ait. In articulo mortis vir baptizatus etiam laicus, etsi sit hæreticus & præscissus, absolvit ab excommunicatione. Ita Sylv. *verb. absolutio 8. & 9.* Angel. *verb. absolutio 1.* Ledesma *c. 8. de excomm. dub. 4.* contra Soto *d. 18. q. 4. art. 4.* & Covar. *in c. alma mater 1. p. §. 11. n. 9.* & contra alios ab eo citatos. Sed patet, nam vir baptizatus est capax jurisdictionis necessariæ pro absolvendo ab excommunicatione, ergo piè credendum est, ut ait. Armilla *verb. Absolutio*, Ecclesiam concedere illam tunc, sicut in simili casu concedit omnibus Sacerdotibus absolvere ab omnibus peccatis, quia sunt capaces illius. Omnes item concedunt Clerico primæ Tonsuræ posse tunc absolvere ab excommunicatione. Ergo idem dicendum de viro solùm baptizato, cùm stando in jure divino, uterq; sit incapax talis jurisdictionis.

3 Notandum est tamen hic; quòd stando in prima opinione, si aliquis in articulo mortis absolutus fuit à laico, debent hæredes postulare absolutionem ab eo, qui potest absolvere, ut detur illi defuncto Ecclesiastica sepultura, & possint fieri communia suffragia pro eo, Ita ex Vasq. Turrian. *loc. citato.*

4 Nota etiam hic quòd Præpositus *ubi supra, n. 97.* tenet, quòd probabile est omnem Clericum posse absolvere à censura saltem excommunicationis, & interdicti personalis in mortis articulo: de excommunicatione indicatur *§. præterea, cit.* ubi habetur in mortis articulo posse etiam specialiter excommunicatum absolvi ab alio, quàm ab eo, qui excommunicavit, vel Superiore, ubi per alium videtur inteligi is, cui potest committi jurisdictio Ecclesiastica.

5 Dices, talis absolutio nec magnopere utilis est, nec necessaria, quia excommunicatus, qui dedit signa doloris, poterit post mortem absolvi. Respondeo negando priorem partem, licèt enim deficiente Sacerdote non sit utilis ad consequendum beneficium absolutionis sacramentalis, potest tamen esse utilis, ut amenti præbeatur viaticum, item ut publicè pro eo oretur; ut donetur sacra sepultura, quod non posset fieri à quovis post mortem, si censura esset reservata: nam quando aliquis non fuit in vita absolutus, si censura si reservata, non potest post mortem à quolibet Sacerdote relaxari, sed solùm ab eo, cui reservatur, vel ejus delegato.

RESOL. CCXI.

Si laicus quidam absolvit ab excommunicatione morientem, quæritur, an absolutio sit valida, ita ut in loco sacro defunctus sepeliendus sit.

Et an hæredes ita absoluti teneantur adire Papam, vel excommunicantem pro absolutione; vel possint sepelire defunctum in loco sacro, & pro eo facere Missas celebrare.

Et an laicus in prædicto casu, & mortis articulo possit moribundo concedere Indulgentiam Bullæ Cruciatæ. Ex p. 3. tr. 4. Res. 132, aliàs 133.

§. 1. NEgativè respondet communiter, quia ad absolvendum aliquem ab excommunicatione requiritur jurisdictio Ecclesiastica, quam laicus non habet, Ergo, &c. Et ita docent Villalobos *in summ. tom. 1. tr. 6. diffic. 20. n. 14.* Layman *in Theol. mor. lib. 1. tr. 5. c. 6. n. 2.* Coninch *de Sacram. disp. 14. dub. 16. n. 256.* Suarez *de cens. disp. 7. sect. 6. n. 6.* Sotus *in 4. dist. 18. q. 4. art. 4.* Covar. *in c. alma mater, par. 1. §. 11. n. 9.* Garcia *de beneficiis, tom. 2. par. 12. cap. 5. n. 353.* & alii.

2 Sed ergo cum Avila *de cens. p. 2. c. 7. disp. 1. dub. 2.* probabilem puto contrariam sententiam, quam tuentur Doctores, quos citat, & sequitur Jo: Valerus *in differentiis utriusque fori, verb. absolutio, differ. 13. n. 2.* quibus ego addo Jo: de la Cruz *in direct. par. 2. de excom. c. 8. dub. 4. concl. 1.* & Ledesm. *in sum. to. 1. de excomm. c. 8. dub. 4.* Sancium *in select. disp. 44. n. 7.* Ragucium *in lucerna Parochorum, de absolutione, q. 124.* alterum Ledesm. *par. 4. q. 26. art. 1.* Sed audiamus Valerum *loc. cit. n. 3.* ubi sic asserit: Effectus prædictæ absolutionis secundùm præcitatos DD. maximus est, scilicet, quòd hæredes absoluti non tenebuntur adire Papam, nec excommunicantem pro absolutione petenda; poteruntque sepelire defunctum in loco sacro, & pro eo facere Missas celebrare, licèt id impugnent Sotus & Covar. quorum opinionem in rigore juris veriorem existimo. Sed non damnarem pium Parochum sequentem contrarium, & juxta eam sepelientem defunctum, & Missam pro eo publicè celebrantem, maximè ubi de facili non potest adiri ad judicem excommunicantem, ut ab eo absolutio impetretur, antequam defuncti corpus sepulturæ tradatur. Itaque præfata absolutio multum proderit quoad prædicta. Ita Valer. *ubi sup.* qui etiam notat, ut nos alibi diximus, laicum in prædicto articulo mortis posse moribundo concedere Indulgentiam plenariam Bullæ Cruciatæ, & citat Navarrum *de indulg. notab. 3. n. 3.* Sed prima sententia est probabilior, & communis, quia Concilium Tridentinum *sess. 14. c. 7.* solis Sacerdotibus hanc facultatem concedit.

RESOL. CCXII.

An laicus possit absolvere morientem à censuris?

Et an possit laicus, quando non est Sacerdos applicare moribundo Indulgentias Bullæ Cruciatæ? Ex p. 3. tr. addit. Resol.

§. 1. PRo hac sententia negantes DD. adduxi *in 3. p. tr. 4.* [*] *res. 133.* sed pro affirmativa sententia ibi adduxi etiã plures authores. Cuidam Casuistæ unius summæ visa est hæc opinio improbabilis, sed immeritò, Nam illam cum Avila *loco cit. in dicta res.* probabilem esse censeo, & præter DD. citatos absolutè tenet hanc sententiam novissimè Philippus de la Cruz *in thes. Eccl. tr. 1. §. 12. num. 4.* ubi sic ait. (Notese tambien, que quando el penitente estando la hora de la muerte, no puede confessar algun pecado, aun en general qualquiera sacerdote le puede absolver de las censuras; y ausente el sacerdote, esto es no haviendole, qualquiera, aunque sea seglar: y lo tengo por comun, Rodriquez dice lo puede hazer de prima tonsura, que en mi opinion todo es uno, esto es que todos tienen igual potencia, como, lo digo en el libro que intitulo, Norte de Confessores, y es dotrina de Sylvestro, fray Pedro de Ledesma, fray Joan.

Joan. de la Cruz, y otros, los quales dizen, que qualquier fiel bautizado aunque sea lego, y aun herege, puede absolver do las censuras. Dize lo fray Joan. de la Crua en dos palabras:) *In articulo mortis vir baptizatus etiam laicus, etsi sit hæreticus, & præcisus; absolvit ab excomm.* (A algunos ha espandado esto, y no se porque, que doctrina es comun; digolo assi, por hazermelo preguntado algunos, aquienes he satisfecho con razones, y autoridad, y assi baste esto acerta desta materia.) Ita ille. Notandum est etiam hic obiter, posse Laicum in articulo mortis, quando non adest sacerdos, applicare moribundo Indulgentias Bullæ Cruciatæ. Ita ego alibi, & novissimè Ægidius Trullench. *in Expos. Bullæ Cruciatæ, lib. t. §. 7. c. 2. dub. 19. n. 9.* ubi citat Navarrum & Reginaldum.

Alibi in fine præcedentis Res. & in aliis ejus ult. not.

RESOL. CCXIII.

An si non adsit Sacerdos, liceat laico absolvere moribundum à censuris, ut non careat Ecclesiastica sepultura?

Et an in tali casu, quando absolutio à Sacerdote obtenta non est, ut post mortem prosit absolutio à laico data, expediat, ut obtineatur non absolutio ab eo, cui excommunicatio erat reservata, si commodè fieri possit? Ex p. 5. tr. 4. Ref. 77.

Quæ hic est sup. Res. 9[?]1. & in aliis ejus primo not.

§. 1. PRo sententia affirmativa, & negativa plures Doctores adduxi *in 3. p. tr. 4. resol. 133.* & *ibi* affirmativam sententiam etiam probabilem esse docui, & docet etiam Layman *lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 6. n. 2.* ubi negativam sententiam, quam ipse tenet, vocat tantùm probabiliorem, & pro affirmativa adducit glossam, Abbatem, Sylvestrum, & Armillam, quibus ego addo Philippum de la Cruz *in Norte de Confessores, tr. 1. §. 1.* ubi sic ait. (No hablo aqui de la absolucion de las censuras, que puede absolver dellas en el articulo de la muerte, no solo el aprobabo, ni el simple Sacerdote, pero qualquier fiel bautizado, aunque sea herege, con la comun, como lo dizen Sylvestro, y Covarr. La razon aunque breve es, que el Clerigo de prima tonsura puede absolver de la descomunion, y assi por la misma razon ha de poder qualquier bautizado. Porque estando en derecho divino, ambos son capaces de la tal jurisdicion, como es cirto, que al de primera tonsura ne se la da faculdad para absolver al descomulgado por ella que no siendo Orden, no le proviene della. Y. assi hemos de conceder lo general, en que pueden absolver en tal caso de las descomuniones todos los fideles, siendo bautizados, aunque son hereges, no ostante, que otros digan lo contrario.) Sic ille. Et post hæc scripta inveni hanc doctrinam docere novissimè Philibertum Marchinum *in suis Commentariis de bello divino, seu de peste p. 3. c. 12. n. 3. & seqq.* ubi probat non solùm licere sequi hanc sententiam, cùm sit probabilis, sed etiam teneri omnes illam sequi, cum ista absolutio lata à non Sacerdote vel à laico, non possit nocere, sed valdè prodesse morituro, ut in loco sacro sepeliri, atque communibus Ecclesiæ suffragiis gaudere possit, charitas Christiana postulat, ut data probabilitate hujus sententiæ non illum in tanto periculo & necessitate spirituali deseram absque ullo meo incommodo. Et reverà si Ecclesia pro articulo mortis confert jurisdictionem absolvendi à censuris & peccatis cuilibet capaci talis jurisdictionis, hoc enim postulat Ecclesiæ benignitas, & favor animarum; sed laicus est capax jurisdictionis absolvendi à censuris, si Papa velit eam illi demandare, quod à nemine negatur, ergo conjiciendum est illam eidem demandasse, atque hanc esse piam illius mentem, ne excommunicatus privetur post mortem communibus Ecclesiæ precibus, suffragiis, atque Missæ sacrificio, cæteras rationes videbis apud ipsum.

Sup. hoc in R. seq. §. 2.

2 Sed observandum est cum Trullench. *in Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 5. nu. 7.* & Sanchez *in summa tom. 5. lib. 2. c. 13. n. 13.* quòd licèt supradicta opinio, nempe laicum deficiente Sacerdote posse absolvere à censuris, sit probabilis, expedit tamen quoties à Sacerdote absolutio obtenta non est, ut post mortem prosit absolutio, obtineatur nova absolutio ab illo, cui excommunicatio erat reservata, si commodè fieri possit, quia si opinio dicta non sit vera, carebit absolutio valore suo, ac proinde postea non proderunt absoloto Ecclesiæ suffragia.

Super hoc sup. in Res. 208. §. Prædictum, & in aliis ejus not.

RESOL. CCXIV.

An sepelientes in Ecclesia excommunicatum absolutum à censuris à laico in articulo mortis peccent, & in pœnas, & censuram excommunicationis incurrant?

Et supponitur sepelientes excommunicatum in majori excommunicatione, imò & lavantes & vestientes, vel funus ducentes incurrere excommunicationem.

Et resolutio supradictæ quæstionis pendet etiam ab illa, an laicus possit absolvere à censuris in articulo mortis, nam Ecclesia, & saltem Summus Pontifex hanc facultatem laico, & Clerico non Sacerdoti concedere potest, imo etiam & feminis?

Et docetur, quod Ecclesiastica sepultura deneganda est in casu claro, & manifesto, nam quando dubitatur, an cadaver sepeliendum sit, necne, tunc debet in loco sacro sepeliri: nam in partem favorabilem, & meliorem, inclinandum est. Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Res. 79.

§. 1. SUppono sepelientes excommunicatum majori excommunicatione, imò lavantes, vel vestientes, vel funus ducentes, incidere in excommunicationem, ex glossa *in cap. ad hæc, de privileg.* & ex textu *in c. sacris, de sepulturis*, ubi Abbas, *& in c. cùm ad Monasterium, de stat. Monach. & in c. is cui, de sent. excomm. in 6.* Hoc supposito de hoc casu his diebus interrogatus probabiliter respondi, Clericos sepelientes, ut *supra*, in nullam censuram incurrisse; quia, ut benè observat Lavorius *in variis lucubrationibus, tit. 2. c. 11. n. 155. & c. 12. n. 71.* Ecclesiastica sepultura deneganda est in casu claro, & manifesto, nam quando dubitatur, an cadaver sit sepeliendum, necne, tunc debet in loco sacro sepeliri, nam in partem favorabilem, & meliorem est inclinandum, ut patet *ex dicto c. sacris, de sepultur. & ex c. non æstimemus 23. q. 2.* & docet D. Antoninus *in 3. p. tit. 10. c. 5. § 9. in fine.*

Super hoc, quod hic supponitur sup. in Res. 91.

Quoad hoc in ... doctrin. in R. ... & signanter in ... vide in R. ... post med. & in R. ...

2 Sed in nostro casu pro mortuo excommunicato adest opinio probabilis, quòd licitè, & validè à laico in articulo mortis absolutus sit. Ergo & sepultura Ecclesiastica minimè arcendus erit, & Clerici illum sepelientes immunes sunt à pœnis inflictis à sacris Canonibus; resolutio igitur hujus casus pendet ab illa quæstione, an laicus possit absolvere à censuris in articulo mortis; & affirmativam sententiam ego probabilissimam esse puto, pro qua adduxi plures Doctores *in p. 5. tr. 9. resol. 7.* quibus nunc adeo Stephanum Baunium *in Theolog. moral. p. 2. de censur. in communi, tr. 1. q. 3.* qui has adducit rationes à me suprà breviter tactas. *Primò*, Christianus quilibet in quocumque necessitatis articulo, tenetur divina ac naturali lege, graviter laboranti opem ferre, quam potest; ergo & præciso necessariis ad animæ salutem remediis indigenti, qualia sunt novæ legis Sacramenta, non negare ea, sine quibus hæc ei præberi nequeunt, nam si secus ageret, immani se scelere obligaret: illud autem est censuræ relaxatio, hanc ergo laicus negare nec potest, nec debet agenti animam, hoc est in mortis articulo, ejusque periculo, constituto. Si enim hæc potestas dari potest à Pontifice laico, cùm eam concedi non est necesse, & quid est causæ quamobrem in extrema ægri necessitate, eam Ecclesia laico datam nolit?

Quæ hic est sup. R. 210. & in aliis ejus primo annot.

3 Secundum argumentum bonitate ejusdem Ecclesiæ nititur. Quàm enim est parum verisimile periclitantibus illam filiis, eo maximè tempore, nolle succurrere? aut sepultura Catholica, piorumque suffragiis privare eos velle? Deinde si redintegrandi hominis jus ac potestas, laico dari potest, cùm eam tamen concedi nihil est necesse, dubitare, an in dubiis ac periculosis ægri temporibus, illam Ecclesia, laico datam esse velit, quid est aliud quàm ejus charitati, prudentiæque injuriam facere?

4 Obiiciunt adversæ partis fautores. *Primo*, glossam *can. alcius, causa 24. q. 1.* in qua est, in spiritualibus laicum, etiam in mortis articulo, nihil posse, nisi quod est illi expresse concessum in jure, quod de numero non est censuræ relatio, etiam in mortis articulo.

5 Respondetur huic glossæ, duas esse contrarias, *Prima* est *in c. à nobis, verb. non poterit, de sent. excommun. Altera in c. pastoralis, §. præterea, de officio judic. Ordinarii.*

6 Dicendum secundò, quæ petuntur ex glossa allata, sententiæ nostræ non officere, ait enim, de omnibus quæ spectant ad officium Sacerdotis, illud solùm licere laicis, credo, in necessitate, de quibus expressum invenio. At absolvere à censuris, res non est functionis sacerdotalis necessariò, cùm non Sacerdos, jurisdictione Ecclesiastica instructus, in externo id possit, ut est *in c. transmissam 15. de electione.*

7 Objiciunt secundò. Causa cur in mortis articulo, cuivis Sacerdoti liceat, de censuris quibuslibet absolvere, locum non habet in laico: nihil est ergo rationis, cui ei tum in eas arbitrium debetur ac potestas.

8 Antecedens probatur, ideò voluntate Dei & Ecclesiæ, Sacerdos quilibet, quemlibet in extremis versantem reddere potest Ecclesiæ, solutis tamen antea nexibus, quibus tenebatur, quod peccata his manentibus ab eo remitti nequeant; ergo cùm laico jus in peccata competere nullum queat, nec in censuras competet.

9 Antecedens est negandum, cum consequentia confirmationis, nam cùm nulla sit inter censuras, peccataque necessaria connexio, à censuris potest quis eximi, peccatis insolutis quorum est in Tribunali Dei reus, nam ex quo Episcopus, electionis suæ confirmationem accepit, quamvis sacerdotali charactere necdum insignis. Cœlestini III. judicio de talibus & consimilibus (hoc est, excommunicatis ac suspensis) præter ea, quæ majoris inquisitionis discussionem exigunt, & ministerium consecrationis desiderant, quod justum est, & Ecclesiasticæ convenit utilitati, statuendi habent liberam facultatem: remitti ergo sine peccatis censuræ possunt, necnon ab alio, quàm Presbytero. Et hæc omnia docet Baunius *loco citato*; sed quia scio quendam virum doctum ex Dominicana familia contra me olim acriter insurrexisse, non desinam hic adnotare, quòd hanc sententiam ex schola D. Thomæ docet D. Antoninus, Sylvester, Tabiena, Joannes de la Cruz & novissimè P. M. Candidus *tom. 1. disquis. 22. art. 55. dub. 5.* ubi sic ait. Piè satis, & probabiliter

biliter dicendum mihi videtur laicum, & multò magis Clericum non Sacerdotem in articulo mortis posse absolvere à censuris, quæ obstant susceptioni Sacramentorum & Ecclesiasticæ sepulturæ. Nam Ecclesia saltem Summus Pontifex potest hanc facultatem laico & Clerico non Sacerdoti concedere, imò etiam & fœminis, ut docet Paludanus *in 4. dist. 19. quæst. 2. art. 1.* Sotus *in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 4. versùs finem.* Suarez *tom. 5. de censuris, disp. 2. sect. 5. n. 7.* Navarr. *to. 2. consil. lib. 5. de sentent. excomm. consil. 1.* ergo piè, & probabiliter credendum est in articulo mortis concessisse, & hanc esse ejus voluntatem. Probatur consequentia; quia etiamsi laicus, & Clericus non Sacerdos, non possint absolvere à peccatis, ipsa absolutio à censuris per se est valdè utilis, multumque potest conferre ad salutem animæ, ut saltem sic absolutus possit in loco sacro sepeliri, & ut pro eo sacrificia offerantur: ergo cùm Ecclesia omnibus modis fidelium salutem procuret, & propterea in illo articulo det jurisdictionem ad absolvendum à peccatis: omnibus, qui sunt capaces illius, eadem ratione credendum est dare illam ad absolvendum à censuris; omnibus, qui sunt capaces talis jurisdictionis, cujusmodi sunt laici, & Clerici non Sacerdotes. Ita Candidus. Dicendum est igitur nostram sententiam posse ac debere amplecti, unde potest à laico in articulo mortis absolutus in loco sacro sepeliri, & pro eo sacrificia offerri.

In Indice primo hujus Tom. 5. lege Apendicem ad hunc Tract. 1. ubi reperies alias Ref. quamplurimas mistas, & diversas per alios Tom. Tract. & Ref. quæ simul pertinent ad hunc Tract. 1. de Excommun. &c.

TRACTATUS SECUNDUS,

De Censura ob Clerici percussionem, atque de ejus Absolutione.

RESOLUTIO PRIMA.

Quisnam dicatur manum violentam in Clericum injicere?
Et quis verè excusetur ab incursione hujus censuræ?
Pro quibus in textu hujus Resol. diversi casus adducuntur. Ex part. 9. tract. 4. Ref. 17.

IN c. *Si quis, suadente, 17. quæst. 4.* ita scribitur: *si quis, suadente Diabolo, hujus sacrilegii reatum incurrerit, vel Monachum violentas manus injecerit, anathematis vinculo subjaceat. Et nullus Episcoporum præsumat absolvere, (nisi mortis urgente periculo,) donec apostolico conspectui præsentetur, & ejus mandatum suscipiat.* Fuitque excommunicatio lata ab Innoc. II. in Concilio Lateranensi.

2 Et, quia materia ista est quotidiana, selectiores quæstiones ad elucidationem supradicti textus discutiam: Et ideò ad dubium propositum respondeo, quod necessarium est, injuriam hanc in facto, seu opere consistentem, physicè contingere personam Ecclesiasticam, vel res adhærentes illi, alioquin vim inferens, hac censura non erit ligatus: quia, cùm violentas manus in Clericum non injecerit, hac censura vinciri non potest, quæ solùm lata est contra injicientes violentas manus: & donec actio exterior non consummetur sub ea proprietate, quam verba legis requirunt, in censuram non incurritur: nam in pœnalibus verba accipienda sunt secundùm propriam significationem, cap. *Ex litteris de sponsalibus, l. Non aliter ff. de legat.* 3. & solam actionem exteriorem Ecclesia punit, cùm ipsa de occultis non judicet, c. *Sicut ejus §. fin. & c. Tua nos, §. fin. de sim.* Unde hac censura non ligatur ille, qui per sola verba contumeliosa injuriam infert Clerico. Nec iste, qui animo percutiendi projicit in Clericum lapidem, si lapis, nec personam, nec vestes Clerico adhærentes tangeret, quia physicè Clericum non percuteret. Deberetque hæc externa actio esse talis, ut vi sua sufficiat ad peccatum mortale: quoniam, cùm Ecclesia solùm actũ exteriorem puniat, actus ipse debet esse mortalis: quia pœna excõmunicationis non afficit, dum minimè adest peccatũ mortale eatenus. Quapropter, si quis ita leviter percuteret Clericum, ut ex vi sua talis percussio non sit mortalis, sic percutiens non incurreret hanc censuram, quamvis habuerit animum percutiendi graviter, ex quo constat, hoc esse intelligendum, quando percussio ea genere suo est ita parva, ut illata laico non sit mortalis, scilicet respectu ipsius percussionis: quamvis respectu intentionis mortalis fuerit. Quæ autem percussio dicenda sit parva, seu levis, inferiùs declarabo. Et quia violenta est majoris rei impetus, qui repelli non potest, *l. 2. ff. de eo quod met. caus.* violentas manus in aliquem injicimus, non solùm quando illum percutimus; sed etiam quando ab eo aliquid violenter auferimus. Non sufficit tamen, ut in censuram incidamus, solus animus inferendi vim per supradicta: quamvis sufficiat ad rapinam committendam: Nec sufficit ablatio si fiat sine violentia, etiamsi res, quæ aufertur, ipsius Clerici personæ adhæreat, ut puta,* si quis ex loculo, quem gestat Clericus, occultè nummos tolleret, quamvis præcisio loculi interveniat; talis enim rei ablatio, & præcisio non ad violentiam, sed ad furtum pertinet, & censura hæc non ob furtum, sed ob violentam manum injectionem illaqueat. At, si quis violentiam inferendo, solummodo rem Clerico adhærentem percuteret, puta, vestem, hac censura ligatur: quia violentia censetur facta personæ: & ita tenet Gloss. fin. *in dicto c. Si quis, suadente,* & *in capite. Si quis pulsatus, de pœnitentia, distinctione prima.* Et cum manus sit instrumentum aptius ad percutiendum, & violentiam inferendam, & frequentius hæc manu fiant, ideò textus de violenta manuum injectione solummodo verba facit; sed in illa comprehenduntur omnes corporis partes, quibus violentia inferri potest; cujusmodi sunt dentes, brachia, pedes, genua, & alia. Nec violenta hæc manuum injectio, quoad effectum incurrendi in hanc censuram necessariò requiritur, ut immediatè fiat; sed satis erit, si fiat aliquo instrumento mediante; dummodo instrumentum illud Clerici, vel Monachi personam, vel rem ei adhærentem tangat: ut puta, si fiat ense, baculo, lapide, vel per aspersionem pulveris, aquæ, vel salivæ, vel alterius rei: nam manu, sive alio membro fit, quidquid aliquo instrumento mediante ab ipsa manu, vel membro fit; & quia, juxta vulgarem regulam quid est causa causæ, est causa causati. Et quoniam hæc violenta manuum injectio, quasi metaphora quædam est, qua omne corporale damnum significatur, cùm violentia sine læsione corporali inferri possit, ut ex illo textu notat Panormit. *in c. Nuper, not. 3. de sent. excom,* in hunc Canonem incidit, non solùm qui violentas manus in Clericum injicit, sed etiam qui sine manuum injectione in corpus facta, aliquod nocumentum illi cum injuria infert, vel causat; nimirum, detrudendo illum in carcerem, ut in c. *Nuper,* & in c. *Contingit, il primo, de sent. excomm.* nam etiam circa corporalem læsionem violentia sæpiùs circa Clericos nequiter perpetratur, ut dicit text. in d. c. *Nuper de sent. excomm.* Unde fit, ut hæc censura ligetur ille, qui Clericum in aliquo loco includit, ita ut inde, nisi cum pudore exire non possit, aut frænis equi manus admovet, aut discindit cingulum, aut eum adeò furiosè persequitur, ut cogatur se præcipitare, aut aliud malum ad se liberandum subire, secùs autem erit, si fugiens casu caderet. Imò, quia violentia non solùm armis infertur, ut in *l. 1. de leg. Jul. de vi publ.* sed etiam per omne id, quod potest nocere, arg. *l. Armatos, ff. ad leg. Jul. de vi publ.* hæc censura etiam illi ligagantur, qui Clericum; veneno necarent, vel molestiam illi inferrent, quamvis furtivè, & absque exteriori violentia hoc facerent. Et hæc omnia latè asserit & explicat Leone *de censur. recoll. 5. à n. 150.* Qui *n. 146. & 147.* optimè observat, comprimentem pallium, seu tunicam Clerici, vel Religiosi, asserendo, Si non esses Clericus, & Regligiosus, te cæderem, incidere in censuram: sicuti si quis impelleret in Clericum personam laicam, quæ Clericum comprimeret, incurreret quidem in censuram; sed non laicus, qui proximè Clericum compressit: secùs autem dicendum est de illo, qui deturparet portas, & fenestras Clerici apponendo ibi cornua, vel, ut vulgò dicitur, *li Carusili,* vel, *Magriata*: talis enim non incurreret in censuram, ut notat idem Leone, *n. 153.*

3 Quis verò excusetur ab incursione hujus censuræ, dico, quòd quoties ex circumstantia personæ percussæ, vel ex modo percussionis, percussio non censetur graviter injuriosa clericali statui; locus huic censuræ non est. Ob circumstantiam personæ excusat Sotus *in 4. dist. 22. q. 1. art. 2. casu 2. §. Cùm verò,* pueros Clericos rixantes, & se invicem percutientes pugno, etiam in templo, ita ut sanguis è naribus eliciatur, quia plerumque hæc injuria inter ipsos levis censetur, tametsi aliquando gravis esse soleat, argum. c. ult. *de sent. excomm.* quod ex circumstantiis colligendum est, ut benè advertit Coninch. *disp. 14. dub. 15. nu. 190.* Layman *lib. 1. Summ. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 8. vers. Altera,* Molina *tr. 3. disp. 51. in fine.* Ex modo percussionis excusantur ab hac censura, primò, qui ex subita passione, animo non plenè advertente, vel à fortiori, causa joci, & ludi Clericum percutiunt; nam esto percussio aliàs gravis esset; modus quo contingit gravitatem diminuit, ne culpam mortalem attingat, neve censuram contrahat, argum. c. 1. *de sent. excomm.* & docet Suarez *disp. 22. sect. 1. n. 50.* Molina *tr. 3. disp. 51. n. 7. & 8.* Coninch. *disp. 14. dub. 15. n. 190.* Bonacina *disp. 2. de cens. in practic. q. 3. punct. 6. sect. 4. n. 3.* Layman *lib. 1. Summa, tr. 5. p. 2. c. 5. n. 8.* & alii. Secundò, excusantur ignorantes probabiliter Clericum esse quem percutiunt, quia hæc excommunicatio non propter percussionem

nem injunctam, sed propter percussionem sacrilegam, statui clericali injuriosam, statuitur: at stante ignorantia probabili Clericatus, cessat injuria, ut manifestè colligitur ex cap. *Si verò el 2. de sent. excomm.* ubi excusatur ab excommunicatione percussor Clerici comam nutrientis: quia probabiliter existimare poterat percussor Clericum non esse, ut multis relatis docet Sanchez *lib. 9. de matrim. disp. 32. n. 41.* quod adeò verum est, ut, esto, sic Clericum ignoranter percutientes darent operam rei illicitæ, nullatenus in hanc censuram incurrerent; qui comparatione status clericalis immunes à culpa sunt: ut benè tradit Navarrus *c. 27. n. 80.* Covarruvias *c. Alma mater. 1. p. §. 10. n. 16.* Molina *disp. 53. n. 1.* quinimò, esto, animum haberent percutiendi Clericum: si tamen probabiliter ignorabant Clericum esse, quem percutiunt, ab hac excommunicatione liberantur (quidquid in contrarium dicat Covarruvias *dicto §. 10. n. 15.*) quia non ob parvum effectum hæc injungitur excommunicatio, sed ob externam sacrilegam manum injectionem. Ut notavit Molina *dicta disp. 53. n. 2. & 3.* Suarez *disp. 22. sect. 1. n. 54.* Coninch *dub. 15. n. 179.* quòd si Joannem Clericum credas te percutere; at percutis Paulum Clericum: excommunicatione innodaris: quia hæc non imponitur ob percussionem hujus vel illius, sed ob Clerici voluntariam percussionem. At eo casu Clericum percutis voluntariè, cùm percussus habitum, & tonsuram clericalem gestet, & verè Clericus sit: tametsi non sit is Clericus, quem tu percutere intendebas. Secùs esset, si Paulus percussus nullatenus se Clericum repræsentaret: eò quod in habitu laicali incedebat, quo Joannes Clericum utebatur: quia ea actio exterior non est voluntariè sacrilega, & clericali statui injuriosa: quippe invincibiliter ignoras Clericum esse, quem percutis casu, & quod Joannes non sit, quem percutere intendebas. Ut rectè tradit Molina *disp. 53. à n. 2.* Layman *lib. 1. Summa, tr. 5. part. 2. c. 5. n. 8.* Coninch *disp. 14. dub. 15. in fine.* Suarez *disp. 22. sect. 1. n. 54.* Et hæc sufficiat generaliter dixisse. Unde ad casus particulares deveniamus.

Sup. hoc ma[…] in Res. 31. & in aliis […]

RESOL. II.

An in percussione Clerici detur parvitas materiæ ad excusandam excommunicationem, licet facta fuerit interius pravo animo, mortaliter peccaminoso?

Idem dicendum est de quovis alio opere, cui annexa est excommunicatio, si opus externum est tantum veniale, & leve, licet internum fuerit mortale. Ex part. 5. tr. 5. Res. 65.

Sup. hoc in R. seq. & in præterita 6. […] Quapropter, & sup. in tr. 1. Res. 16.

§. 1. Respondeo affirmativè cum Portel *in dubiis Regul. ver. excommun. n. 11.* ubi quærit. Percussit quis Clericum pravo animo, ita ut ex pravo animo percussio, sit mortale peccatum, at ex parte operis percussio fuit levis, & venialis, an ob talem percussionem incurratur excommunicatio? & respondet negativè, & addit hoc idem dicendum esse in quovis alio opere, cui annexa est excommunicatio, si opus externum fuit tantùm veniale, & leve, licèt internum fuerit mortale: & ratio est, quia Ecclesia non excommunicat actus internos, sed externos, & requitur ut actus externus sit de se gravis. Ita Portel, qui citat pro hac sententia Sanchez *in summa to. 1. lib. 2. c. 8. n. 7.*

Sup. hoc in R. […]

RESOL. III.

An si quis percuteret Clericum pugno, vel baculo uno, vel altero ictu, incurrat in censuram Canonis. Si quis suadente Diabolo?

Et quanam parvitas materiæ excuset ab incursione hujus censuræ pro percussione Clerici.

Et docetur, quod si aliquis pugno percuteret Clericum in Schola publica, ista levis percussio ratione loci efficitur gravis, & ideò talis percussio in hoc casu non possit absolvi ab Episcopo, sed accedere debet ad Sedem Apostolicam.

Et cursim alii diversi casus adducuntur pro percussione Clerici tangente injuriosè illum sputo, aqua, oleo, pulvere: vel si quis eriperet de manu Clerici violenter scripturam, librum, vel ejiceret de capite ejus biretum, aut tangit pectus, vel tunicam, &c. Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. Res. 38. aliàs 36.

Sup. hoc in R. præterita, & in alia ejus primo ann. & sup. in R. 1. §. 1. in ter princ. & med. vers. Quapropter.

§. 1. Negativè respondet Marcus Vidal, *in Area Theol. Moralis, tit. de Censuris, inquisit. 5. n. 33. & seqq.* ubi firmat hanc conclusionem, ut quilibet Confessarius etiam non privilegiatus, possit In Conscientiæ foro absolvere Clerici Percussorem, quando percussio est levis ex seipsa, etiam consideratis circumstantiis omnibus, quamvis aliàs ex prava intentione percutientis, sit peccatum mortale. Probatur; quia datur parvitas materiæ excusans ab Excommunicatione in Clerici percussione. Etiamsi habeatur prava intentio: ergo habetur hæc parvitas materiæ, quando percussio est levis; & infert tantùm parvum nocumentum, sicuti id verificatur in furto & in quolibet alio opere admittente parvitatem materiæ: ergo quando percussio est levis secundùm se nunquam incurritur Excommunicatio. Ideo qui percutit Clericum cum baculo leviter, palma, pugno, vel altero ictu, & his similibus, quamvis effectu odii, & pravo animo, non incurrit Excommunicationem Canonis, *Si quis*, nam hujusmodi percussiones censentur secundùm se leves, cùm non inferant gravem injuriam, neque grave nocumentum.

2. Sed objicitur: Percussio Clerici baculo, palma, pugno, arundine, & hujusmodi non dicitur levis, quia fit sine mortali peccato, sed respectu enormis levis censetur: ergo cùm hæc percussio, etiam quoad externam actionem sit culpa mortalis, sequitur quod per illam contrahitur excommunicatio Canonis, *Si quis*, ac ideò non potest absolvi à quolibet Confessario, igitur falsa Conclusio, Respondetur, quod talis percussio, quamvis sit conjuncta cum peccato mortali, ratione pravæ intentionis percutientis, non ex hoc valet inferre, quod ipsa, ut talis habeat malitiam mortalis culpæ, cùm inferat tantùm levem injuriam, & parvum nocumentum, ideò erit semper venialis, & per consequens non incurritur excommunicatio Canonis quæ ex suo esse quidditativo exigit lethalem culpam in exteriori actione, non tantùm per solam relationem ad actum internum: ergo ruit argumentum.

3 Dices per Extravagantem quæ, incipit, *Perlectis* declaratur, quod illa dicitur percussio levis, propter quam incurritur excommunicatio, quæ fit pugno, palma, manu, baculo,* ut lapide. Ergo falsum affirmatur, quando dicitur, quod propter percussionem cum baculo, pugno, manu, & similibus, uno vel altero ictu, non contrahatur excommunicatio, ex eo quod illa percussio non attingit quoad actionem exteriorem malitiam peccati mortalis. Ergo, Respondetur, negando consequentiam: nam quamvis percussio facta pugno, manu, baculo, & similibus, ob multiplicatos ictus cum gravi damno, & injuria circa corpus patientes attingat in tali casu malitiam lethalis culpæ, & idcircò per illam incurritur excommunicatio, ut optimè declaratur per citatam *Extravag.* attamen non ex hoc valet inferre, quod aliquando, & etiam ut plurimum non sit tantùm culpa venialis quoad actionem externam: dum per illam infertur tantùm levis injuria, & modicum nocumentum, nempe quando uno, vel altero ictu percutitur Clericus, sine tamen sigillatione carnium, sine effractione dentium, & sine effusione multi sanguinis, non à manibus, sed aliundè. Hæc, & multa alia Vidal, *ubi suprà*.

4 Sed prorsus ad Dubium propositum affirmativè respondendum esse puto: nam ad incurrendam hanc censuram, non solùm sufficit, ut percussio corporis talis sit, ut Clericum graviter lædat, sed sufficit etiam ut actio violenta persona Clerici levissimè attingat, tamen secundùm moralem existimationem virorum prudentum, sufficiens sit ad gravem injuriam contra honorem, & reverentiam debita tali personæ: Et ita docet ex Suarez, Filiucio, & Bonacina, Paulus Squillante *de Privileg. Clericor. c. 6. dub. 4. n. 54.* quibus adde Castrum Palaum, *tom. 6. disp. 3. punct. 13. n. 2.* Alphonsum de Leone, *de Censuris, Recollect. 3. n. 165.*

Sup. hoc in tom. 3 tr. 7 R. 10. §. Sed omnia, per tot. & signanter ad med. vers. Secundo propter ignominiosam actionem.

5 Itaque, licèt aliquæ violentiæ Clericis illatæ, graves non essent comparatione corporis, attamen graves, atque mortales sunt comparatione honoris, qui contumeliosè læditur, sicuti notavit Innocentius III. *in c. nuper, de sent. excomm.* & consentit Imperator *in leg. Item apud Labeonem, ff. de Injuriis*, quod præter Doctores citatos observat Layman, *in Theol. Moral. lib. 1. tr. 5. part. 2. c. 5 n. 5.* & Avila, *de Censuris, part. 2. c. 5. disp. 2. dub. 12. concl. 2.* ubi asserit: aliquem incidere in Censuram, si infligit alapam Clerico, vel percutit baculo.

6 Nota contra Patrem Vidal, quod non dixit, Alapas, sed Alapam, & non dixit, qui percutit Clericum baculo sæpius, simpliciter, qui percutit Clericum baculo: & ita communiter loquuntur omnes alii Doctores. Unde ex his Pater Naldus *in Summa, verb. Clericus, nu. 39.* Bordonus *in Consiliis Regul. to. 1. resol. 28. q. 17. n. 44.* Riccius *in Collectaneis parte 4. Collect. 244.* observant, colaphum impingere Clerico, inducere quidem Censuram, sed esse percussionem levem absolvendam ad Episcopo; & ut tradit Bordonus *in Miscellaneis, decis. 30.* si aliquis quis pugno percuteret Clericum, ut in Schola publica ista levis percussio, ratione loci efficeretur gravis, & ideò talis percussor in hoc casu non posset absolvi ab Episcopo, sed accedere deberet ad Sedem Apostolicam. Et quidem Graffius *in Consil. to. 2. cons. 1. de excomm.* & alii, de quodam Rustico qui baculo minatus fuit Sacerdotem Religiosum erga eius oculos illum invehens & tangens non tamen percutiens, probant in excommunicationem incidisse. Quid quæso isti Doctores dicerent de opinione Patris Vidal, qui excusat ab Excommunicatione non injuriosè tantùm manu tangentem Clericum, sed ipsum pugno, & baculo bis percutientem. Et quidem Alphonsus de Leone *Recollect. 5. de censuris, n. 14.* & alii docent, illum qui manus admovens circa pectus Religiosi, & tunicam ejus comprehendendo dixit, nisi esses Religiosus, &c. incidisse in Censuram. Idem asserit Gipsius, *de Casibus reservatis, c. 2. n. 60.* de illo, qui eripit de manu Clerici aliquid violenter, ut Librum, Scripturam, &c. Idem tenet Bordonus *in Miscellaneis, dec. 440.* de illo quod Biretum de capite Clerici eiecit, Sylvester, *verb. excommunicatus 6. n. 5.* & alii communiter firmant, de illo, qui non instrumento aliquo, sed tantùm sputo, aqua, oleo,

Sup. his diversis seqq. in hoc §. […] R. & ver. ejus primæ annot. & in Res. 32.

olego, pulvere tangeret Clericum. Indica tu modò amice Lector, si in supradictis casibus quis excommunicationis vinculo innodatur, quanto magis dicendum est innodari in nostro casu, in quo Clericus reciperet in faciem, vel suprà dorsum unum & alterum pugnum, colaphum, aut ictum baculi.

§. 1. à supra in Res. 1. §. 3. [illegible] vers. At si quis usque ad vers. Ex quo etiam.

7. Itaque apertè apparet contra Patrem Vidal, non solum duas, sed etiam unam percussionem Clerici, cum pugno, vel baculo inducere in percutientem excommunicationem, cùm apud omnes viros prudentes, talis percussio, licèt non sit gravis, in ordine ad læsionem corporis, tamen est gravis, & mortalis comparatione honoris. Unde patet responsio ad ea; quæ pro sua firmanda sententia adducit Vidal, & ad id quod me citatu asserit, dari parvitatem materiæ in excommunicatione contra percutientes Clericos, respondeo, hanc doctrinam esse veram, sed malè applicatam in casu nostro; & ideò, nullus ut credo, nisi Pater Vidal, si haberent duos pugnos in faciem, vel duas baculi percussiones in dorso, vel super caput, existimaret se injuriosè quoad honorem fuisse parum læsum. Ergo, &c.

8. Sed si quis quæreret, quænam parvitas materiæ excusaret ab incursione hujus Censuræ? Respondeo individualiter pro nostro casu, esse illam, quam adducit Barbosa *in Allegatione juris pro Fisco in causa Ugentina incursionis Censuræ, n.38.* videlicet, si quis manu tantùm repelleret Clericum; nam talis percussio arbitrio hominum prudentum censeretur levis in ordine ad læsionem honoris; secus autem, ut vult Pater Vidal, si duobus pugnis, vel duobus ictibus baculo Clericum percuteret.

RESOL. IV.

Quandonam percussio Clerici dicatur levis, gravis, & enormis? Ex p.9. tr.4. Res.45.

§. 1. RESpondeo, quòd erit levis percussio, quæ respectu percussionum mortiferarum, nec est enormis, nec mediocris. Et quamvis Navarrus *in Manuale, c.27. n. 91.* innuat, levem percussionem esse, quæ fit pugno, id est, palma, baculo, vel lapide; & ubi nullum membrum secatur, aut dens evellitur, nec multum sanguinis effunditur; nihilominùs hoc non semper est verum, nec circa hoc dari potest certa regula: proinde judicio boni viri, seu prudentis Judicis, judicanda est levis percussio circumstantiis personarum, locorum, temporum, & ex modo percutiendi, ac lædendi: Quapropter, si Clericus solemniter ministrando in Altari, vel sacrificando, etiam leviter percutiatur, non erit injuria levis, quæ aliàs esset levis: similiter non erit levis, sed atrox percussio facta Clerico etiam leviter, vel in Ecclesia, vel in platea, ea quo fuit notoria, Gloss. *verb. Mutilationem, in cap. Cum illorum, de sentent. excommun.* ubi Abbas *n.6.*

2. Gravis verò percussio censebitur illa, quæ non est levis, neque enormis, de qua judicabit Episcopus, vel Abbas, quibus conceditur in certis casibus absolutio, & ideò cognoscere possunt, an eorum sit jurisdictio, argumento *cap. Super. litteris, de rescriptis, & in l. Si quis ex aliena, ff. de judiciis.*

3. Enormis autem percussio illa dicitur, quæ pervenit ad occisionem, aut mutilationem membri, aut ad effusionem oculi, aut si quis Clericus ex læsione fiat inutilis ad præstandum munus suum, aut si vulnus notabile inferatur, quod sanetur, eget remedio Chirurgiæ, aut aliorum medicinalium; non tamen erit enormis magna effusio sanguinis solùm è naribus, nec etiam ex vulnere modico. Item, dicetur enormis, si laicus Officialis authoritativè percutiat Clericum. Aut si quis injiciat manum in Episcopum, vel Abbatem, vel etiam in Priorem, qui est Caput Monasterii, vel est in ejus loco. Item, erit enormis percussio, ratione loci, nempe, si vulneretur Clericus in oculo, vel in facie. Item, ratione scandali, si subditus percutiat Superiorem, & inde nascatur scandalum, vel si Monachus percutiat Clericum sæcularem, & ex eo detur scandalum. Item, erit enormis ex irreverentia, nempe si in conspectu Prælati, aut Judicis percutiatur Clericus, *Instit. de injuriis, §. Atrox.* Similiter, si quis percutiatur in Ecclesia, Cœmeterio, Dormitorio, vel in platea, argumento *c. Pro causa, de sententia excomm. & c. Quisquis, 17. q.4.* Eodem modo erit enormis ex facti notorietate, præsertim, si percutiatur Clericus in magno aliquo concursu, puta, in foro in magna festivitate, aut in nundinis, vel mercatu celebri. Vide Molinam *tr. 5. disp. 57.* Palaum *tom. 6. disp.3. punct.23. §.4. n.2* & alios penes ipsos.

4. Nota tamen cum Fragoso *tom.2. lib.1. disp.2. §.3. n.53.* probabiliter Navarrum *in Manual. c.27. n.92.* existimare, ultra mediocritatem non esse dicendam semper percussionem enormem, quæ fit in locis publicis, aut in Ecclesia, aut Cœmeterio, vel Dormitorio, aut in præsentia Judicis, aut quæ fit in oculo, vel vultu, nisi quando percussio est gravis, vel in se notabilis, vel quando ea ea magnum oritur scandalum. Et Megala *in 3. p. Inst. Confess. lib.4. c.1. q.2. n.11.* admittit, opinionem Navarri procedere, quando levis percussio non fuit in publico loco commissa; sed posteà factum effectu est notorium. Sed ego puto, sententiam Navarri sine limitatione non carere probabilitate, ut *alibi* docui.

Alibi in Res. quæ hic est [illegible] & in [illegible] primam annot.

RESOL. V.

An quando est dubium, an percussio sit levis, vel gravis judicandum sit esse gravem? Ex p.9. tr.4. Res.46.

§. 1. AFfirmativè respondet Castrus Palaus *tom.6. disp. 3. punct.23. §.4. n.2.* Molina *disp. 57. n.3.* Sayrus *in censur. lib.3. cap.18. à n.8.* Suarez *disp.22. sect.1. n.88.* Navarrus *c. 27. n.92.* Fragos. *de Republ. Christ. tom.2. lib.1. disp.2. §.3. n.53.* & alii, asserentes, quòd in dubio potiùs percussiones debent judicari graves, & enormes quàm leves; ne detur occasio offendendi statum Ecclesiasticum. Et ita deciditur in Extrav. Jo: XXII.

Say. [illegible] §. Sed ergo, in hoc.

2. Sed, his non obstantibus, contrarium tenet Pater Bordonus *in consil. Regular. tom.1. res.38. n.45.* ubi sic ait: (In dubio autem percussionis levis, an gravis, judicare spectat ad Prælatum habentem jurisdictionem absolvendi, & ad eum Prælatum, qui quærit, an possit absolvere, & non est recurrendum ad Papam, ut docent Glossa, Innocentius, Abbas, & Panorm. *in c. Cùm illorum, de sent. excomm.* Sayrus *lib.3. cap.28. num.7.* Graffius *tom.2. consil.8. de sent. excomm. nu.3.* Quòd si judicium ferri non possit, seu adhuc dubium remaneat, dicit Jo. XXII. *in dicta Extravag. Perlectis.* Prælatum potiùs debere inclinare, percussionem fuisse gravem, quam levem, ne injuriantes de vicina absolutione confisi, de facili in atroces prorumpant percussiones. Sed hoc non urget; quia ibi potiùs consilium est, quàm præceptum. Idcircò Prælatus judicare illam potest levem, ne se privet sua jurisdictione: quia in dubio nemo tenetur se spoliare. Unde dubitans, an aliquis casus sit reservatus, potest resolvere non esse reservatum, ut de veriori sententia docet Suarez *tom. 5. disp.4. sess 6. num.5.* Sanchez *lib.1. c.10. n.74.* & ex illis Floron. *part.1. de casib. reserv. c.5. n.30.* & Sanchez refert præsentem casum de percussione judicanda levi, ne Superior amittat suam jurisdictionem absolvendi.) Hucusque Bordonus. Verùm, quia contra illum sententiam affirmativam tenent communiter Doctores, non audeo ab ipsis discedere. Etsi Pater Bordonus, *ubi suprà, n. 39.* nominatim contra me asserat, esse certam dictam Extravag. Joan. XXII. debebat quidem in hoc casu affirmativam sententiam tenere, si Jo. XXII. *in dict. Extravag.* hoc, *ut suprà* diximus, declarasset. Sed ego puto, contra Bordon. *dictam Extravag.* authoritatem non habere: & ita ex Suarez, Filliucio, & aliis tenet Leone *de cons. recollect. 5. n.332.* ubi *n.356.* nobiscum contra Bordonum tenet, in dubio percussionem judicandam esse gravem. Quod, præter Doctores citatos, tenet etiam Graffius *in cons. tom.1. cons. 3. diffic.2. num.9.* Marius Antonius *var. l.3. resol.11. n.25.* Naldus *in Summ. verb. Clericus, n.39.*

Super hoc [illegible] in [illegible] R [illegible] in aliis [illegible] primam not.

RESOL. VI.

An percussio Clerici Superioris Ecclesiastici, vel Regularis præter malitiam contra Religionem, contineat etiam malitiam impietatis? Ex part.9. tract.4. Resol.28.

§. 1. HUnc casum ponit Pater Oviedo *in part.2. D. Thomæ, tr.6. contr.5. punct.3. §.5. n.47. & 48.* ubi sic ait. (Extendit Bonacina malitiam impietatis ad injurias commissas contra Clericum, cui non assentior: hæ enim tantùm habent malitiam contra Religionem in manuum violenta impositione ratione Juris positivi Ecclesiastici. Nam, ut benè expendit Lugo *disp.6. de Pœnit. sect.6. n.310.* si percussio Clerici minimorum Ordinum ex natura rei differt specie à percussione alius Christiani hominis, hujus percussio differt etiam in specie à percussione hominis infidelis: nam longè magis dignitate excellit fidelis infidelem, quàm Clericus minorum Ordinum fidelem alium his Ordinibus non insignitum.

2. Quòd si Clericus esset Prælatus, tunc illius percussio esset contra observantiam, quæ ut docet D. Thomas 2.2. *q.102.* cultum defert Prælatis, & omnibus superioribus, tanquam nostræ gubernationis authoribus; sicuti pietas parentibus, tanquàm nostræ vitæ principiis. Unde homicidium Principis malitiam specialem lethalem habet contra observantiam: idemque sentio de gravi contumelia, aut vulneratione: non autem de quacunque detractione, etiamsi lethalem malitiam contineat benè enim componitur, detractionem gravem malitiam contra justitiam continere, & levem contra pietatem. Nec si rixa oriatur inter privatum hominem, & inferiorem alium Judicem, causa nullo modo pertinente ad officium Judicis,) veluti, si Prætor, ut persona privata, injuriam aliquam intulisset, v.g. filiam, aut uxorem civis ad turpia provocasset; vel similem injuriam patiens, vellet vindictam sumere authoritate Judicis non interveniente, provocando ad singulare certamen inferentem injuriam, & in eo casu privatus homo Judicem interimeret, malitiam gravem impietatis agnoscerem. In eo enim casu non contemneretur authoritas Judicis à Principe dimanans. Secùs esset, si Judex occideretur propter sententiam ab eo latam, vel alium actum Judicis exequutum.

3 Faciliùs hæc impietatis malitia reperitur in injuriis erga Superiores Ecclesiasticos, maximè Regulas: propter majorem conjunctionem cum illis: quapropter omnem percussionem Episcopi, & omnem contumeliam in eundem jactatam, quæ malitiam gravem injustitiæ attingeret, gravi etiam malitia contra observantiam inficiendam esse existimo. In his enim

Præla-

Prælatis bonum nomen, integritas honoris,& famæ, & reverentia à subditis debita, valdè necessaria est. Similiter omnem gravem percussionem contra justitiam Prælati regularis habentis jurisdictionem ordinariam, veluti Abbatis, Prioris, aut Rectoris, censeo gravem malitiam contrahere contra observantiam illi debitam: & idem judico de quacumque gravi contumelia contra justitiam. Ratio est: quia Superiores religiosi non solùm sunt Patres spirituales, sed etiam sunt loco Patrum carnalium in rebus temporalibus. Ob hanc rationem ait Ægid. *disp. 2. de char. n.152.* ut minimum meliùs facturum Prælatum Religiosum, si fratribus carnalibus præferat subditum Religiosum; & valdè probabile putat, posse illum præferre proprio carnali filio non solùm in distributione bonorum Monasterii, in quibus in equali necessitate etiam patri suum subditum debet præferre, sed etiam in distributione eleemosynæ ab aliis imperatæ, cujus Superior aliàs habet liberam dispositionem.) Et hæc omnia doctè, ut semper solet, asserit Oviedo *ubi suprà*; ex quibus patet responsio ad quæsitum propositum.

RESOL. VII.

An Clericus voluntariè percutiens se ipsum incurrat in excommunicationem Canonis. Si quis suadente.

Et an Cardinalis seipsum percutiens, aut vulnerans, in supradictam excommunicationem incurrat?

Et an Monialis, quæ potione, aut venæ scissione abortum intendit, incurrat in prædictam excommunicationem? Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 82. aliàs 81.

Sup. hoc in 2. d. seq. & in to. 9 tr. 7. Ref. 83. in fine.

§. 1. AFfirmativam sententiam docent 30. Doctores, quos citat, & sequitur Carolus de Graffis *de effectibus Clericatus effect. 9. n. 82.* quibus ego addo Suarez *de cens. disp. 22. sect. 1. n. 59.* Molinam *de just. tom. 4. tr. 3. disp. 51. n. 4.* Layman *in Theol. moral. lib. 2. tr. 5. p. 5. n. 5.* Filliucium *tom. 1. tr. 14. c. 1. nu. 33.* Reginaldum *tom. 1. lib. 1. c. 1. n. 209.* Avilam *de cens. p. 2. c. 3. disp. 3. lib.... dub. 12.* Bellettum *in disquis. Cler. p. 1. tit. de favore Clericorum Canon. §. 1. n. 11.* Fernandez *in exam. Theol. moral. p. 2. c. 9. §. 20. n. 20.* Sayrum *de censuris, lib. 2. c. 26. n. 10.* Gipsium *de cas. reserv. c. 3. n. 27.* Gutierrez *de juram. confirmatorio, p. 1. c. 16. nu. 64.* Raynerium *in Catalogo censurarum, c. 9. excom. 1. not. 6.* Villalobos *in sum. tom. 1. tr. 17. diffic. 22. n. 10.* & alios penes ipsos. Probatur hæc opinio; primò, quia Canon, *si quis suadente*, non tam in favorem personæ, quàm in favorem ordinis Clericalis effectus est, ut patet ex *c. contingit, de sent. excomm.* ergo Clericus, qui voluntariè percutit se ipsum, incurrit in excommunicationem, quia non nequit ad hoc consentire cùm injuria fiat toti ordini Clericali. Secundò, probatur *ex can. si non licet* 23. *q.* 5. ubi habetur plus esse homicidam qui se occidit, quàm qui occidit alium; ergo &c.

2 Sed his non obstantibus negativam sententiam novissimè putat esse probabiliorem Turrianus *de cens. lib. 3. disp. 29. dub. 2.* Primò, quia prædictus Canon. *si quis suadente*, manifestè loquitur de persona distincta à percutiente Clericum. Secundò, quia oppositum nullo jure probatur, nam *cap. contingit* loquitur de actione injuriosa, de qua loquitur Canon, *si quis*; & hic, ut dixi, de actione alterius personæ loquitur.

3 Neque est idoneum fundamentum in eo capite ad dicendum, talem censuram ligare Clericum se ipsum percutientem, aliud verò majoris momenti est, sed dico, quòd licèt dicatur magis homicida, qui se ipsum interficit, quàm qui interficit alium; tamen hoc nihil refert ad probandum in prædicto Canone, *si quis suadente*, sermonem esse etiam de ipso Clerico se percutiente, & hoc multi putant probabile. Hæc omnia Turrianus, & ante illum ex neotericis docet etiam hanc sententiam doctus Barbosa *in collectan. tom. 4. p. 2. decreti, casu 17. q. 4. n. 38. & 39.* qui probat hanc sententiam ex ipsomet *c. contingit*, & respondet ad argumentum, quòd hoc privilegium sit necessarium Ordini Clericali, & quòd non possit à Clerico renuntiari; lege illum, & non pigebit.

4 Sed quidquid sit de hac opinione, non gravabor tamen hic obiter adnotare celebrem doctrinam Ludovici Molinæ *de just. tom. 4. tr. 3. disp. 51. n. 4.* qui ex Cajetano meritò affirmat, Monialem, quæ potione aut venæ scissione abortum intendit, non incurrere hanc excommunicationem, eo quòd ea manus injectio in se ipsam sui comperatione violenta, injuriosa, ac contumeliosa non sit, quippe cum volenti & consentienti, violentia injuriosa, ac contumeliosa non sit; neque item injuriosa est statui Ecclesiastico; ergo, &c.

Sup. hoc in to. 9. tr. 7 Ref. 87 per totam.

5 Notandum est etiam hic obiter contra Duardum *in Bull. Cœn. q. 8. n. 8. & q. 22. n. 2.* Cardinalem seipsum percutientem, aut vulnerantem non incurrere in excommunicationem dictæ Bullæ, & ita probabiliter docet novissimè Bonacin. *to. 3. disp. 1. q. 11. punct. 3. n. 3.*

RESOL. VIII.

An Clericus percutiens se ipsum incurrat in censuram Canonis?

Et quid, si ipse consentiat in suam percussionem, an talis percutiens,

& ipse Clericus percussus pro excommunicatis habendus sit?

Et an Clerici, qui in luctu ex morte amicorum se alapis cædunt, capillosque evellunt, incidant in excommunicationem Canonis? Ex part. 9. tract. 4. Resol. 8.

§. 1. AFfirmativè respondent Doctores quos citat, & sequitur Megala *in 3. part. Instit. Confess. lib. 4. c. 2. quæst. 1. n. 5.* Quia in cap. *Si non licet. 23. q. 5.* habetur plus esse homicidam, qui se occidit, quàm qui alium: ergo à fortiori etiam Clericus, qui se percutit, contrahit censuram necessariò, etenim percussio hæc ponenda est in specie sacrilegii; cum qui percutitur, sit persona sacra. Nec dicas, textum nostrum verba facere de tertia persona, & pœnas non esse ampliandas. Nam respondetur, textum hanc tertiæ personæ distinctionem non facere; sed simpliciter excommunicare eum, *qui, suadente Diabolo, violentas manus in Clericum, vel Monachum injicit.* Sed hoc facit Clericus se ipsum percutiens: ergo hac censura ligatur. Sup. hoc in Ref. p. resol. 12, & in alio eius primo annot.

2 Unde non deleram hic apponere vera Gordoni *in summa, to. 2. lib. 7. q. 13. §. 3. n. 33.* sic asserentis: (Sed, quid, si Clericus ipse consentiat in suam percussionem, aut etiam seipsum percutiat? Respondeo non obstare hunc consensum, quin percussor incidat in hanc pœnam: nam Canon hic non tam in favorem Clerici, quàm status clericalis editus est: ac proinde nec ipsi Clerico licet consentire in hanc injuriam, cùm sit percussio injuriosa statui Ecclesiastico. Sic Cajetan. *c. 10. notab. 3.* & constat ex cap. *Contingit. 1. de sent. excomm.* & Gloss. *ibid.* cum Panormitano. Nec obstat, quòd volenti non fiat injuria: licèt enim velit hoc Clericus percussus, non tamen id vult Ecclesiasticus status. Ex quibus primò infertur, Clericum, si seipsum ex peccato mortali percutiat, incidere in hanc pœnam. Sup. hoc contrarie inf. in Ref. 10 per tot. & signanter in §. 1. & 2. in fine.

3 Sed ego alibi, & nunc iterum puto cum Castro Palao *tom. 6. disp. 2. punct. 13. n. 4.* Clericum seipsum percutientem non incurrere in censuram probabiliter sustineri posse: quia Pontifex videtur loquutus de tertia persona offendente, & ab offenso distincta, ut colligitur ex illis verbis: *Si quis suadente Diabolo, manus violentas in Clericum injecerit.* &c. Et ita, me citato, hanc sententiam tenet Baunius *in Theol. mor. tom. 2. disp. 5. tract. 4. q. 2.* Primò, ait ille, quia Canon, *Si quis*, manifestè loquitur de persona distincta à percutiente, ut indicant hæc verba: *Si quis, suadente Diabolo, in Clericum violentas manus injecerit.* Secundò, quia Innocentius II. in eo Canone exigit ad effectum incurrendæ excommunicationis, ut violentia inferatur Clerico, qui percutitur: at, etsi Clericus se percutiens Ordini Clericorum injuriam faciat, ut habet Canon, *Contingit. 36. de sent.* non tamen violentiam sibi ullam affert, cùm id volens, & sciens agat, ut significat Innocentius *in Decretali citata*, his verbis: *Respondeo, quòd hujusmodi manus injectio, etsi non violenta, tamen injuriosa videtur, cùm ille Canon non tam in favorem Clerici ordinati, quàm in favorem Ordinis clericalis fuerit promulgatus.* Tertiò, quia in Canone cit. *de sent.* Innocentius III. non dicit, eos, qui hactenus Clericos percusserunt, eorum precibus inducti, excommunicationem incurrisse; quod tamen tacendum non fuerat; si res ita se habuisset: nam hoc erat in quæstione; sed prohibendos, ne id imposterum faciant. Quartò, quia in eodem Canone dicitur, quòd Clericus, qui post prohibitionem consentit in hujusmodi percussionem, sit tantùm excommunicandus non autem quòd sit excommunicatus ipso facto; ut fuisset necesse, si percussioni Clerici, factæ ejus voluntate, ipso facto esset excommunicatio adjuncta: nam tunc, ut habetur in c. *Quanta 47. de sent. excomm.* tam Clericus, quàm qui ejus voluntate, ac imperio eum verberibus afficeret, pro excommunicato habendus esset: cùm facientes, & consentientes, pari pœna plectendos, Catholica condemnet authoritas Innoc. III. *Quartum, de sent. excomm.* Dixi, *si ex peccato*, &c. ad excludendam pœnitentiam religionis & pietatis causa susceptam, aut eos insuper, qui in luctu ex morte amicorum se alapis cædunt, capillosve evellunt. Vide etiam Leonem *de censur. recollect. 5. n. 126.* qui, me citato, nostram sententiam, tanquam probabilem, contra immodestiam cujusdam Neoterici admittit, & defendit. Alibi in Ref. not. 1. huius Ref.

RESOL. IX.

An si duo Clerici, ensibus districtis, unus contra alium digladiantur, incurrant in censuram?

Et infertur, quod qui animo deliberato per vestes Clericum apprehendit, aut percutit, Suadente Diabolo, *aliquid corporis Clerici adhærens, puta, equum, cui Clericus insidet, vulnerat, aut ei injuriam infert; vel si quis de manu Clerici per vim aufert ensem, aut illum de latere per injuriam eripiat, aut galerum, seu pileum de capite &c. est excommunicatus.*

Et an volens percutere Clericum gladio, vel sagitta, aut icto, & casu aberret, illumque non attingat, etiamque si sagittam emittat, vel ictum dirigat, incurrat excommunicationem?

Et notatur etiam; qui adhuc non est initiatus prima Tonsura, etsi in habitu Clericali incedat, inserviendo Ecclesiæ animo ascendendi ad statum Clericalem non gaudere privilegio Canonis, clericis Salvaticis idem dicendum est? Ex part. 9. tract. 4. Ref. 4.

§ 1 POnit hunc casum Fragosus *in Repub. Christ. tom. 2. part. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. n. 13.* ubi sic ait. Quæstio tamen est, quando duo Clerici sese invicem, gladiis districtis invadunt, & digladiantur alter in alterum irruendo, intentione, & animo se percutiendi: nullus tamen percussus fuit; sed uterque ictus in se conjectos ensibus sustinuit, utrum sint excommunicati? Pars affirmans ex eo videtur probari: quia qui animo deliberato per vestes Clericum apprehendit, aut percutit, suadente Diabolo aliquid corpori Clerici adhærens, puta equum, cui Clericus insidet, vulnerat, aut ei injuriam infert, est excommunicatus, ut tradunt communiter Philiarch. *lib. 3. de officio sacerdotali. c. 35.* Angles *in 4. q. de excomm. art. 6. diffic. concl. 8.* ergo, qui mutuis ictibus percutiunt enses, quibus se defendunt, incidunt in hunc Canonem: quia adhærent manibus clericalibus. Confirmatur, quia, si quis de manibus Clerici per vim auferat ensem, aut illum de latere per injuriam eripiat, aut galerum, seu pileum de capite, non est dubium incurrisse in supradictam censuram: igitur in nostro casu idem dicendum est.

Sup. his diversis, quæ in hoc §. continentur supra in Res. 8 §. Nota post medium a vers. Et quidam, & in aliis ejus annot.

2 Pars tamen negans est sequenda: quia re ipsa, ut supponitur, neuter ex illis percussus fuit, nec tactus ab ense alterius, quamvis animo percutiendi alter in alterum multiplicatos ictus conjecisset, & vibrasset. Ratio; quia excommunicatio hæc non fertur, nisi ob percussionem realiter factam, & ob injuriam revera illatam, non verò incurrendam. Ita colligitur ex Hostien. *in Summa, lib. 5. tit. de sent. excommunicationis, §. In primis, nu. 9.* Paludano *in 4. disp. 18. q. 3. art. 4.* Summa Astensi *p. 2. lib. 7. tit. 3. art. 2. q. 7. & 19.* Angelica *verb. Excommunicatio, 5. n. 29.* & aliis, quos referens sequitur Sayrus *de censur. lib. 3. c. 26. nu. 21.* quia in hoc casu non est injectio manus in Clerici personam, vel in res Clerico adhærentes; & exceptis quibusdam casibus expressis, in reliquis verba sunt intelligenda cum effectu, argumento cap. *Relatum de Clerico non residente.*

3 Nec sufficit, ut incurratur excommunicatio, conatus sine effectu, seu motus verbalis tantùm sine tactu aliquo violento, aut reali, quamvis adsit intentio, proinde si quis absque manuum injectione, vel detentione corporali compellat Clericum ad se redimendum, vel aliquid illi largiendum, aut vibret hastam, aut gladium evaginet, volens eum percutere, & non percutiat; non incurret in hunc Canonem. Et hæc omnia docet Fragosus, cui ego adhæreo.

4 Unde ex his sequitur, quòd volens percutere Clericum gladio, vel sagitta, vel ictu, & casu aberret, illumque non attingat, etiamsi sagittam emittat, vel ictum in illum dirigat; tunc in effectu, & re ipsa manus violentas illis non infert; prout verba legis, in materia odiosa præsertim, propriè sunt accipienda.

Super hoc et eo exclamatur sup. in R. 7 §. 1 paulò post initium.

5 Nota hic obiter contra Ambrosinum: *cap. 22. de immun. Ecclesiast. n. 6.* & Decianum *tr. crimin. lib. 4. cap. 8. nu. 17.* eum, qui adhuc non est initiatus prima Tonsura, etsi habitu clericali incedat inserviendo Ecclesiæ, animo ascendendi ad statum clericalem; non gaudere privilegio Canonis; & de Clericis Salvaticis, quòd non gaudeant privilegio Canonis, declaravit Sacra Congregatio desuper istos edita decimo Kalendas Junii 1623.

Sup. contento in hoc §. in to 9 tr. 2 ex doctrina Res. 114 ad leg. 3. & ... & ex doctrina ulterius R. ... Primo not.

RESOL. X.

An percutientes Clericum consentientem incurrant in censuram?
Et an Clericus consentiens dictæ percussioni non sit excommunicatus, sed possit excommunicari?
Pro quo explanatur, quod aliud est subjicere se Clementiæ alicujus, & aliud participare cum aliquo in crimine criminoso, quod non participat se submittens misericordiæ alicujus, qui de facili solet parcere subjectis, & prostratis? Ex p. 9. tr. 4. Res. 9.

§. 1. REspondeo, tales ligari excommunicatione hujus Canonis, percutiendo Clericum volentem, & consentientem, quia ad hoc Clericus non potest consentire cum injuria totius Ordinis clericalis, ut scribentes ex c. *Contingit de sent. excomm.* inferunt, & tradunt Manua *Dialog. 35.* Guttierrez *de jur. confir. p. 1. c. 16. n. 53.* Suarez *de cens. disp. 22. sect. 1. à nu. 57.* Grassius *decisionum p. 1. lib. 2. c. 49. n. 6. ex cap. Contingit, de sent. excomm.* Nam quamvis volenti, & consentienti non fiat injuria; fallit tamen ratione dignitatis Ecclesiasticæ propter quam fuit tale privilegium emanatum: proinde non Clerico, sed dignitati Ecclesiasticæ infertur injuria. Item, quia Clericus non est dominus membrorum suorum, *l. Sed si §. Si ipse servus*, & *leg. Liber homo, ff. Ad leg. Aquil.* Gloss. *in c. Ex part. de corp. vit.* Covarr. *in Regul. Peccatum, 2. p. §. 5.* Atque ita non potest Clericus huic privilegio fundato super favore dignitatis Ecclesiæ renunciare, quoad pœnam Canonis; poterit tamen remittere privatam injuriam quoad proprium interesse, & commodum. Antonius de Butrio *in cap. Si diligenti, n. 18. de foro compet.* & habetur in cap. *Cùm desideres, de sent. excom.* Et ita præter Doctores citatos, tenet Gordonus *in Summa, tom. 2. lib. 7. q. 13. §. 3. n. 33.* Layman *lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 5.* Leone *de cens. recollect. 5. nu. 52.* Quod autem Clericus, consentiens dictæ percussioni, non sit excommunicatus, sed tantùm possit excommunicari, probant Doctores supracitati communiter ex verbis ipsiusmet tex. *in d. cap. Contingit.*

Sup. hoc fus... in Res. 8. §. Unde.

2 Nec obstat, dicere, Clericum consentientem, ut verberetur, communicare cum percutiente in crimine criminoso, & consequenter incurrere ipso facto excommunicationem: quia respondetur, ad incurrendam excommunicationem, ob participationem in crimine criminoso, necesse esse, ut participet post crimen patratum, & quòd sciat, delinquentem esse denunciatum, ut habetur in c. *Nuper, de sentent. excom.* & asserit Navar. *in Manuali, c. 27. n. 33. & 112.* idcircò in casu præsenti, ut subjiciens se percussioni incurrat ipso facto excommunicationem, opus est, ut consentiat percussori, qui jam iterum percussisset, & quòd talis percussio esset notoria, & manifesta, & consentiens consentiret percussioni injuriosæ, non animo satisfaciendi injuriam percutienti irrogatam. Nam tunc percutiens, etiamsi jam iterum, & iterum percussisset, consentiens non ipso facto ligabitur excommunicatione, si hæc patiatur animo satisfaciendi injuriæ illatæ, ut notat Panormit. *in d. c. Contingit, n. 8.* quia aliud est subjicere se clementiæ alicujus, & aliud est participare cum aliquo in crimine criminoso, quod non participat se submittens misericordiæ alicujus, qui de facili solet parcere subjectis & prostratis. Vide etiam Megalam *in 3. p. instit. Conf. lib. 4. c. 5. q. 1. n. 6.* & Castrum Palaum *t. 6. disp. 3. punct. 23. §. 2. n. 3.* Villalob. *in sum. t. 1. tr. 17. diffic. 22. n. 10.* ubi sic ait: (Quanto à los Clerigos, que ellos de su propria voluntad se sujetan à que otros los hieram con action injuriosa, se ha de dezir, que ellos no estan descomulgados, como consta de un texo, que dize estas palabras: *Si quis autem Clericus post prohibitionem hujusmodi, sponte se subiecerit, excommunicatur.* Donde supone, que no està descomulgado: mas es seglar que le hiere, si como dize el mismo texto Felino, Panormitano, Juan Andres, y la Glossa.) Ita ille, & Doctores communiter.

Sup. hoc in §. non promittim.

RESOL. XI.

An Prælati Regulares, & sæculares percutientes Clericos titulo correctionis per alios incidant in censuram?
Et an hic alius, qui in Religione debet esse Monachus, possit esse unus è conversis?
Et an restrictio, ne fiat per laicum percussio, habeat locum etiam in Prælatis Clericorum sæcularium?
Et an captura Clerici possit fieri per laicum auctoritate Superioris Ecclesiastici? Ex p. 9. tr. 4. Res. 22.

§. 1. REspondeo cum Gordono *in summa t. 2. lib. 7. q. 13. §. 4. n. 38.* & aliis, quòd quantum ad Religiosos attinet, de quibus agitur in cap. *Universitatis, de sent. excom.* debet Superior propria manu subditum verberare, nisi urgeat necessitas: & quando ea occurrit, non debet id per laicum præstare; sed per Clericum, vel Monachum: alioqui, inquit Canon, tam præcipiens, quàm verberans contrahunt hanc censuram, ex d. c. *Universitatis.*

2 Dubitat Angelus in hic alius possit esse unus è Conversis? Certum autem videtur, posse in illo necessitatis eventu fieri per Conversum; si verè Religiosus est, quamvis non sit Clericus. Qui verò nec Clericus, nec Religiosus est, habetur hic ut laicus. Cæterùm aliud est de captura, quę fieri potest per laicum authoritate Superioris Ecclesiastici, ut colligitur ex c. *Ut fama, de sent. excom.* & hæc ex d. c. *Universitatis*, ubi de Abbate agitur. Secundò huc spectat, an eadem hujus capitis restrictio, ne fiat, scilicet, per laicũ percussio, habeat etiam locum in Prælato Clericorum sæcularium? In qua re illud primò certum est, non debere Episcopum suis manibus verberare, ex c. *Non licet, dist. 86.* quia, ut pro ratione ibi subjungitur, hoc alienum est ab hac dignitate sacerdotali: quamvis verba illius capitis non significent contrahi gravem culpam, si Episcopus per se (justè tamen) percutiat. Quantùm verò attinet ad alios sæcularium Clericorum Prælatos, minores, videtur ab illis quoque servandum, quod habet d. c. *Universitatis*, nempe, ut per se puniant, nisi urgeat necessitas. Ita Navarr. & quidam alii opinantur. Verum c. *Universitatis* id non habet; sed nec ulla recepta, ac constans consuetudo, ac proinde alii censent, non esse obligandos, ut per se percutiant, præsertim cùm in d. c. hoc solùm de Religiosis exprimatur. Cęterùm altera pars capitis, nempe, ut non fiat per laicum, obligat sanè & hos Superiores, atque etiam Episcopus: quia hæc capitis particula generatim profertur; & non restrictè ad solos Religiosos, ut textum illum expendenti facilè apparebit, præsertim in verbis illis: *Tam qui tales verberare præcipit.*

3 Verùm, licèt hoc ita sit de rigore Juris, à consuetudine tamen introductum est, ut Prælati Ecclesiasticos mediis laicis capiant, & in vincula conjiciant, & publica flagellorum punitione afficiant, & si opus fuerit, torqueant, ac in triremibus puniant. Id enim bono communi necessarium est, ne delicta Ecclesiasticorum maneant impunita: quod sæpè contingeret, cùm rarò inveniretur Ecclesiasticus, qui has actiones præstare vellet. Præterquàm quòd non decet personam Ecclesiasticam hujus generis punitionis executio. Et ita docet Turrianus *de cens. lib. 3. disp. 29. dub. 3.* Megala *in 3. part. inst. Confess. lib. 4. cap. 1. quæst. 3. num. 5. cum seq.* Coninch. *de cens. disp. 14. dub. 15. num. 191.*

*num.*191. Avila *p.*2. *cap.*5. *disp.*3. *dub.*12. & alii penes ipsos.

4 Et tandem ad confirmationem supradictorum non deseram hic apponere verba Villalobos *in Summ. t.*1. *tr.*17. *diffic.*22. *n.*9. ubi sic ait: (Mas haze de advertir que el Obispo no tiene obligacion de azotar por sus manos al Clerigo, como todos dizen, por un capitulo de Derecho, ni tam poco los demas Juezes Ecclesiasticos seculares, inferiores à los Obispos, que en ninguna parte està prescrita à los Prelados regulares, para que no aviendo necessidad de otra cosa, azoten por si mismos à los subditos. Yañade mas, que los Prelados de las Religiones no estan obligados à esso con tanto rigor, que pequen mortalmente, y queden descomulgados, si hazen lo contrario, porque aquel defeto no es sustancial, sino accidental, y no es la materia grave, y favorece esto la costumbre, que en nuestra Religion de ordinario los Prelados mandan à los Vicarios, ò otros Sacerdotes hazer esto.) Sic ille.

RESOL. XII.

An percutiens Monachum, aut Novitium titulo correctionis incidat in censuram, si in Religione adsit statutum, ne Prælati causa correctionis percutiant Monachos?

Et quid, si Submagister corrigat contra prohibitionem Magistri principalis?

Et notatur Clericos sodomitas esse privatos per Bullam Pii V. privilegiis Clericalibus, sed intellige post declarationem criminis?

Et an sub nomine Clericorum sodomitarum in dicta Bulla intelligantur patientes crimen nefandum? Ex p.9. tr.4. Res.41.

§. 1. Respondet negativè Avila *de censur. part.*2. *c.* 5. *disp.*3. ubi sic ait: (Quid, si Submagister corrigat contra prohibitionem Magistri principalis? Respondetur, quòd non incurrit censuram. Ita Sylv. *part* 8. quia per hujusmodi prohibitionem non potest auferri privilegium juris, quod est posse corrigere discipulos. Hinc infero, quòd quamvis Prælatus alicuius Religionis per se, vel per alium Religiosum verberet subditum delinquentem contra consuetudinem, vel Constitutionem suæ Religionis, prohibentem, ac illum percutiat, non incurrit: quia non agit contra jus commune.) Ita ille.

Sup. hoc in a. ... Resol. ... in alio ... primo annot.

2 Notandum est hic obiter, Clericos sodomitas esse privatos per Bullam Pii V. privilegiis clericalibus: sed intelligi post declaratoriam criminis. Sed, an sub nomine Clericorum sodomitarum in dicta Bulla intelligantur patientes vitium nefandum negat Leone *de conf. recollect.* 5. *n.*73. me citato: quia hi potiùs dicuntur molles, quàm sodomitæ, & ideò non comprehenduntur in casu, & pœna dictæ Constitutionis. Quod etiam tenet intrepidè, me citato Marchinus *de Sacram. Ordin. tr.*1. *p.*8. *cap.*14. *n.*29. ego non adhæsi firmiter huic sententiæ; sicut neque modò adhæreo: ideò tu cogita.

Et pro patientibus ... in hoc ... in tom. 5, ... Resol. ...

RESOL. XIII.

An Magistri percutientes Clericum discipulum per laicum incidant in censuram? Ex part.9. tract.4. Resol.23.

§. 1. Videtur prima facie hoc fieri non posse: quia Prælatis, & Judicibus Ecclesiasticis sola captura, tortura, & publica punitio permittitur per laicos fieri, non autem secreta punitio & quæ punitum non infamat: at magistris sola hæc punitio concessa est ergo nequeunt illam mediis laicis exercere. Sed affirmativæ sententiæ ego adhæreo: quia spectato jure naturæ hæc correctio non est illicita: non enim potest ut violenta notari, *c. de sent. excomm.* At jure positivo solis Prælatis, & judicibus Ecclesiasticis invenitur interdictum, ne Clericos, vel Religiosos corrigant mediis laicis, cap. *Universitatis, de sent. excomm.* Cui dispositioni magna ex parte derogatum est id cap. *Ut fama, eodem tit.* & in cap. *Si Clericos, eodem tit. in* 6. ergo, cùm magistris, parentibus, propinquis non sit prohibitum discipulos Clericos per laicum punire, id absque timore excommunicationis præstare poterunt. Et confirmo: Magister laicos potest Clericum in minoribus constitutum punire; & pater filium, & propinquus sibi aliqualiter subditum: ergo poterit medio alio laico eam punitionem præstare; partim, quia in ea actione nulla injuria deprehenditur, argum. cap. *Si Clericos*, partim, quia ipsis magistris potiùs, quàm exequutoribus punitio adscribitur, ut notatur cap. *Ut fama, de sent. excom.* Neque obstat, quòd Prælatis, & Judicibus Ecclesiasticis interdicta sit correctio Religiosi, & Clerici subditi medio laico: quia, cùm ipsi Ecclesiasticæ personæ sint, decebat Ecclesiasticos per se, vel per alios Ecclesiasticos corrigere, cùm correctio adhibenda est, quæ à personis Ecclesiasticis exerceri decenter potest: at magistri sæpè sunt laici, & à fortiori parentes; non est igitur mirum quòd ipsis facultas jure naturæ concessa intacta relinquatur, quæ Prælatis Ecclesiasticis restringitur. Et hæc omnia docet Molina *disput.*56. *n.*8. Layman *lib.*1. *tract.*5. *part.*2. *cap.*5. *n.*9. & Castrus Palaus *tom.*6. *disput.*3. *punct.*23. §. 3. *n.*12.

RESOL. XIV.

An percutientes Clericum titulo correctionis, incidant in censuram?

Et quid si excedant modum, vel corrigant ex odio?

Et in textu hujus Resolutionis explanantur diversæ personæ, quæ hanc correctionem facere possunt sine censura incursione?

Et an, quando dictæ personæ excedunt modum percussionis relatæ ad correctionem, vel corrigunt ex odio incurrant hanc censuram? Ex part.9. tr.4. Res.21.

§. 1. Respondeo, quòd titulo correctionis licitum est Prælato Ecclesiastico, & magistro discipulum Clericum, etiam in sacris constitutum, vinculis alligare, & castigatione moderata punire, prout ratio culpæ, & qualitas personæ exigit, & consuetudine receptum est. Sub magistro venit intelligendus pædagogus, & quicumque alius, qui ad honestum aliquid docendum, vel in officio Clericos continendos assumitur, ut rectè advertit Molina *disp.*56. *num.*3. Item, is, cui ex officio incumbit pueros turbantes divinum Officium ab Ecclesia expellere. Quinimò senioribus Clericis concessum est leviter in minoribus Ordinibus constitutos punire, si divinum Officium turbent. Et ita docet Layman *lib.*5. *tract.*5. *part.*2. *cap.*81. *num.*7. Suarez *de cens. disp.*22. *sect.*1. *num.*48. Coninch. *de Sacram. disput.*14. *dub.*15. *num.*290. *& seq.* Castrus Palaus *tom.*6 *disputat.*3. *punct.*23. §. 3. *n.* 6. cum aliis.

2 Verùm non desinam hic adnotare, quòd in jure videtur aliquam antinomia, quoad supradicta: nam in cap. *Universitatis, de sent. excomm.* Judex Ecclesiasticus, qui percuti facit Clericum per laicum, censetur simul cum percussore peccare in Canonem. Unde apparet, laicis non esse permissum, ut doctrinæ, & instructionis causa percutiant Clericum; sed debet fieri castigari à Clerico. E contra *eod. tit. c.*1. id magistris simpliciter permittitur. Et cap. *Cùm voluntate, eod. tit.* §. *Si quis verò* Permittitur primò, senioribus Clericis, juniores vel adolescentes in minoribus constitutos, si turbant divinum Officium (non alia ex causa) leviter percutere. Secundò, idem magistris in scholares permissum, correctionis causa. Tertiò, adduntur *ibidem* hæc verba: *Quod & de his dicendum est, qui aliquos de familia sua, vel propinquos inferiorum gradum simili modo, ut cohibeant ipsos ab insolentiis, & scientia, bonisque moribus instruentur, duxerint corrigendos*. Et hæc quidem vera sunt omnia dantque cum assignatis conditionibus potestatem etiam patri, dominis, & magistris in subditos Clericos. Ad tollendam autem antinomiam aliqui explicant dict. cap. *Universitatis*, prohibere laicis illis juridicam, & publicam animadversionem in Clericos, non verò privatam. Rectiùs tamen intelligitur caput illud de laicis, quibus non est titulus magistri, parentis, aut domini concessus, nempè, ut in cap. *Cum voluntate.* Addo prætereà illud cap. *Universitatis*, priùs editum esse à Clemente III. quem pono sedisse 1188. illud verò c. *Cum voluntate*. posteà editum à Gregorio IX. qui sedit anno 1227. & proinde habere declarationem, & extensionem prioris legis. Quid matri, quidve propinquis concessum sit, habetur in dicto cap. *Cum voluntate*. Porrò hæc de magistris declarant Navarr. *n.*82. *casu* 14. & Angelus, *Excommunicatio*, *n.*9. Lege citata juris, ubi habetur, nihil obstare in Clericis scholasticis, sive sint minoribus, sive sacris Ordinibus initiati: & idem de filiis, cùm castigantur à patre. Et hæc omnia docet Gordonus *in Summa tom.*2. *lib.*7. *q.*13. §. 4. *n.*37.

3 Sed ex his dubium oritur, an quando prædicti excedunt modum percussionis relatæ ad correctionem incurrant hanc censuram? Prima opinio est Glossæ *in cap. Universitatis, de sent. excomm.* affirmantis, illos incurrere hanc censuram. Et probari potest: quia facultas solùm conceditur in ordine ad correctionem: sed Glossa *in cap. Cum voluntate, citatum,* docet non incurrere illos hanc censuram. Et aliqui redigunt in concordiam has duas opiniones, secundùm doctrinam Sylvestri, *Excommunicatio*, 6. §. 6. ut non contrahatur, quando est purus excessus, ita ut non sit peccatum mortale. Et hanc doctrinam sequitur Tabiena. *Excommunicatio*, 3. *casu* 2. & Toletus *c.*34. *n.*4. & ex dictis potest probari utraque pars: & prior facilè intelligetur; quia sine peccato mortali non incurritur hæc censura: secunda probatur: quia fit contra facultatem gravi modo, ita ut sit peccatum mortale.

4 Sed quæri potest, quid dicendum sit, quando prædictæ personæ percutiunt prætextu correctionis; sed non ex fine corrigendi, sed ex odio? Respondent Sylvester, & Toletus *suprà*, incurri excommunicationem: quia facultas est concessa ad corrigendum, ex fine correctionis: & docent esse communem sententiam, quam ego intelligo, si finis ille aliquo signo manifestetur; aliàs non potest Ecclesia eum actu punire. Quæ omnia docet Turrianus *de censur. lib.*3. *disp.*29. *dub.*2.

RESOL. XV.

An Pater correctionis causa possit percutere filium Clericum in Sacris constitutum absque metu censura?

Et quid in prædicto casu de Clericis in inferioribus gradibus, sive Ordinibus constitutis?

Et notatur hoc locum habere in avo, si talis filius Clericus est in ejus potestate?
Sed quid de Matre?
Et advertitur Magistrum ab excommunicatione immunem esse, si discipulum correctionis causa percutiat? Ex p.9. tr.4. Res.1.

§. 1. NEgativè ex Molina, & aliis respondet Layman *Theolog. mor. lib.1. tr.5. p.2. c.5. num.*8. ubi sic ait: De patre majus dubium est, utrum filium in sacris constitutum, sine nota excommunicationis castigare possit. Negat Gloss. *cap. Cum voluntate, verb. Inferiorum graduum*, quia sacer Ordo, inquit, liberat à patria potestate: intellige, quod attinet ad effectum castigationis: nam ab aliis effectibus patriæ potestatis sacer Ordo non eximit: sed solum Episcopalis, vel Cardinalitia dignitas, sicuti Abbas *in cit. cap. Cum voluntate*. Angel. *verb. Excomm. 5. §.* 10. Eandemque sententiam Glossæ sequitur Abbas *ibid.* Molina *tom.1. tr.2. disp.*228. *in 6. effectu, tr.3. disput.* 56. & alii apud eundem, quia indecens esse videtur, Clericum, in sacris constitutum à patre laico verberari: ut proinde præsumendum non sit, Jura huic rei patrocinari velle. Et cùm Canon. sive Jus commune, prohibens Clerici percussionem, favorabile sit Ecclesiastico Ordini, restringi non debet nisi expressam in Jure exceptionem reperiamus: nullibi autem expressum est, quòd pater quoscunque filios Clericos, etiam in sacris, absque, nota excommunicationis castigare possit, sed solùm, quòd patri familias concessum sit Clericos adolescentes, in inferioribus gradibus, sive Ordinibus constitutos, qui de familia ejus, vel propinqui sunt, disciplinæ causa corrigere, cit. cap. *Cum voluntate, de sentent. excommun.* Hucusque Layman, cui adde Villalobos *in Summa tom.1. tr.7. diffic.22. n.5.*

2 Sed non desunt Doctores pro opinione affirmativa: & ideò illam tuentur S. Antonius 3. *p. tit.*24. *c.*1. §.2. *casu* 12. Sylvester *ver. excomm.*6. *n.*6. *casu* 8. Navarr. *c.*27. *n.*82. Avila *p. 2. cap.*5. *disp.*3. *dub.*13. *casu* 8. Suarez *disp.*22. *sect.*1. *n.*49. Ratio eorum est, quia pater non minorem, sed potius majorem in filium potestatem habet, quàm magister in discipulum; atqui in cap. 1. & cap. *Ex tenore*, absolutè, & sine restrictione, significatur, magistrum ab excommunicatione immunem esse, si discipulum correctionis causa percutiat; ergo idem de patre sentiendum est erga filium. Et hanc sententiam, præter Doctores citatos, tenet Fagundez *in Regim. Reipubl. Christ. tom.2. p.2. lib.2. disp.2. §.1. n.7.* & Graffius *lib.2. decis. cap.*49. *num.*39. *& seq.* Filliucius *tom.1. tr.15. cap.* 1. *q.1. &* 6. Coninch. *de Sacram. disp.*14. *dub.*15. *n.*192. Bañes *in 2. 2. qu.*65. *art.*2. Valentia *ibid. q.9. punct. unico*, & novissimè Baunius *in Theolog. moral. tom.2. disp.5. tr.4. n.3. qu.*3. Quæritur, an pater animadvertens in Sacerdotem filium, reus sit violatæ legis Ecclesiasticæ de non verberando Clerico? Nequaquam, quia patri, quoad correctionem, subsunt liberi: Sacerdos filius est, nec à Caractere jus sibi prætexere ullum potest, vi cujus à patria potestate sit liber: nam, quis credat filium hoc ipso, quod Sacerdotio sit insignis sic juris sui fieri, ut in eum patris authoritas omnis sit perempta? Episcopos quidem scimus, ut habetur *in Canone* 20. *disp.* 54. sui juris esse; jus enim patriæ potestatis solvit episcopalis dignitas filios autem, sacrorum beneficio Ordinum, ab eo immunes esse non legimus: quare, si quid Sacerdos in vita, moribusque, sacra indignum persona, quam sustinet, peccaverit, à patre emendari, quamvis sit Sacerdos, quin possit, non ambigit de Graff. *lib.*2. *cap.*40. *num.*36. Hoc autem intellige, inquit, etiamsi in percussione aliquis fuerit excessus, cùm non possint verbera semper suspendi in statera. Eandem sententiam sequuntur Sylvester *excommun.* 6. *casu* 8. Avila *p.2. c.5. disp.*23. Hucusque Baunius, & alii penes ipsum.

3 Verùm ego, licèt hanc sententiam affirmativam probabilem existimem, probabiliorem tamen puto negativam, quam præter Molinam, Layman, & alios, tenet Castrus Palaus *tom.* 6. *disp.* 3. *punct.* 23. *num.* 8. quia, ait ille, in Canone, *Si quis suadente*, omnibus generaliter prohibitum est, violentas manus in Clericum injicere: at nullibi concessum est patri, correctionis gratia in filium in sacris constitutum manus injicere violentas: quin potiùs colligitur, id expresse esse prohibitum ex dicto cap. *Cum voluntate*, per argumentum à contrario sensu, siquidem *ibi* conceditur patrifamilias punire, correctionis gratia, adolescentes in minoribus gradibus constitutos. Ergo tacitè denegatur potestas puniendi eùm sunt majoribus insigniti. Deinde potestas concessa patrifamilias conceditur propinquis comparatione propinquorum, qui sunt in minoribus gradibus constituti, ut constat ex dicto cap. *Cum voluntate*, at propinquis non permittitur constitutos in sacris percutere, ergo nec parenti est permittendum. Præterea ex eo, quòd Sacerdotibus senioribus, aliisque ex officio deputatis concedatur, adolescentes pueros in minoribus constitutos turbantes divinum Officium, correctionis gratia percutere, infert communis sententia, teste Molina *disp.* 56. *num.* 6. nullatenus permissum punire, si fuerint in sacris constitutis: sed eadem restrictio, & limitatio pro patrefamilias facta est: ergo asserendum est, patrifamilias non esse permissum filios in sacris punire. Denique ob reverentiam sacri ordinis non est permissum Prælatis Episcopo inferioribus, per alium, Clericum corrigere: & casu, quo aliquando id necessarium fuerit, cavetur, ne fiat per laicum, sed per Clericum: quia indecens est, laicum manus violentas in Clericum injicere, tametsi correctionis gratia fiat: at regulariter paterfamilias laicus est: ergo credendum est, correctionem filiorum, saltem qui sunt in sacris constituti, ei prohibitam esse.

4 Nota tamen cum Leone *de censur. recollect. 5. num.*281. nostram sententiam habere locum etiam in avo, si talis filius est in ejus potestate, ut præsuppono esse in potestate patris, nec ab ea liberari ob sacrum Ordinem: minimè autem in aliis propinquis, sed nec matri, cùm non habeat illum in potestate, & in eis major indecentiæ ratio cernitur, quàm in patre, & avo.

RESOL. XVI.

An si quis percutiat Clericum turpiter agentem cum filia illegitima, incidat in censuram?
Et quid de filia adoptiva?
Et etiam de matre sorore, aut uxore agitur in prædicto casu, & non solum in actibus primis, ut osculis, amplexibus, & similibus, sed etiam in colloquio suspecto, & secreto.
Imo hoc procedit, si Clericus turpiter infestet puerum pro nefanda libidine. Et p.9. tr.4. Res.33.

§. 1. NEgativè respondet Hieronym. Garcias *in summa morali, tract.1. diffic.3. dub.1. punct.4. num.*35. sic asserens; (El quarto caso, que escusa de censura, aunque no de pecado, es, quando uno halla a un Clerigo *in flagranti delicto* con suo muger, hermana, madre, ò hija legitima, ò illegitima, usando torpezas con ellas, y le sacudè, ò mata incontinenti.) Ita ille. Et ita etiam docet Raguccius *tit. de excomm. q.66. a.6. in vase Eccles. discipl.* ubi sic ait: (Hanc excommunicationem non incurrit, qui percusserit causa honoris, puta, Clericum turpiter inventum cum filia, sorore, matre, vel uxore, nam in his tantùm quatuor personis non incurritur *cap. si verò de sentent. excommun.* & procedit non solùm si Clericus, vel Monachus fuerit inventus in flagranti crimine, *sed etiam in actibus proximis, ut osculis, amplexibus, & similibus, aut etiam in colloquio suspecto, & secreto. Imò procedit, etiamsi Clericus turpiter infestet puerum pro nefanda libidine, imo procedit, ut non incurratur in percussione Clerici inventi cum filia, etiam illegitima.) Ita ille.

Sup. omnibus [illegible] contentis in hac Res. [illegible] in Res. seq. §. 1. & in Res. 1. post seq. §. 1. à lin. 7 & [illegible] in tract. 3. Res. 113. §. Confirmatur & in aliis earum annotationum.

* Sup. his in §. 1. not. [illegible] & in §. ult. in princ. Et pro puero infestato pro nefanda libidine contenta in hac [illegible] in Res. 19. ex doctrina §. 1. à lin. 4 & lege etiam aliam Res. ejus not.

2 Sed ego puto, contrarium dicendum esse, non solum de filia illegitima, sed etiam de adoptiva, ut rectè observat Coninch *de Sacram. disp.* 14. *dub.* 15. *nu.*196. & Turrianus *de caus. lib.*3. *disp.*29. *dub.*2. sic asserens: (Circa matris nomen difficultas est, an illius nomine comprehendantur omnes ascendentes? Et affirmarunt aliqui, ut refert Toletus. Sed verius est, solam matrem intelligi, secundùm proprietatem nominis, ut Toletus, & alii non pauci dixerunt: & eodem modo nomine filiæ non intelliguntur omnes descendentes. Item, nomine filiæ debet intelligi ea, quæ talis est per naturam, & non per adoptionem, ut notavit Suarez juxta Glossam communiter receptam *in cit. capit.*) Itaque ex supradictis dicendum est, patrem percutientem Clericum turpiter agentem cum filia illegitima, vel adoptiva, incurrere in censuram Canonis.

RESOL. XVII.

An si quis percutiat Clericum turpiter agentem cum sua sponsa de futuro, incidat in censuram?
Et in §. 1. hujus Res. *apponuntur omnes personæ, cum quibus si Clericus turpiter ageret, & percussus fuerit, percutiens non incidit in excommunicationem, & non solum si turpiter in actu fornicationis inveniatur Clericus, sed etiamsi inveniatur vacans amplexibus, osculis, aliisque tactibus turpibus, quinimo in loco suspecto.*
Et quid, si in loco honesto Clericum loquentem cum uxore, & cap. post trinam monitionem reperit maritus domi cum uxore solum loquentem si eum per 24. horas captivum attineat, aut verberet?
Et in dictis casibus adductis in corpore hujus Resolutionis, an percussio incontinenti præstanda sit?
Et an Patri, filio, fratri, marito, &c. volenti interficere Clericum in flagranti repertum, liceat alieni absque incursione excommunicationis, quando alia via non potest illum avertere, consulere percussionem tantam, vel mutilationem?
Et notatur supradictos non posse per alios percutere Clericum turpiter agentem cum uxore, filia, sorore, &c. & in tali casu tam mandans, quàm percutiens mandatarius incurreret excommunicationem. Ex p.9. tr.4. Res.32.

§. 1. SUpponendum est, quòd Jus canonicum, ob difficultatem, quam agnoscit; temperandi dolorem, cohibendique impetum vindictæ in eo, qui videt suam uxorem, matrem, sororem, aut filiam turpiter pollui ab aliquo Clerico, excusat ab hac excommunicatione percussorem illius, uti habetur

Sup. omnibus personis contentis in hac §. excepta sponsa de præsenti in Res. præcedenti per tot. & in Res. seq. à lin. 2 &c.

tur *cap. si verò de sent. excom.* Nam esto in percussione lethale peccatum committatur, adhuc Jus canonicum, tum in detestationem illius criminis, tum ob difficultatem temperandi dolorem ex injuria accepta cohibendique vindictam, noluit percussorem excommunicatione punire, ut tradit Glossa *in dict. c. Si verò, verb. Turpiter.* Censetur autem turpiter Ecclesiasticus agere, non solùm si in actu fornicationis inveniatur, sed etiam, si inveniatur vacans amplexibus, osculis, aliisque tactibus, quinimò in loco suspecto, itaut ex circumstantiis meritò conjici possit turpitudo. Personæ verò, quibuscum Ecclesiasticus turpiter agere inveniendus est, sunt uxor, mater, soror, aut filia percutientis. Neque ad alias personas propioquas, consanguineas, aut affines extendenda permissio est. Nam, cum hæc exceptio odiosa sit statui clericali, restringatque privilegium Clericis concessum, non est ultra personas expressas extendenda. Tametsi Innocent. *in d. c. Si verò in fine*, ad neptem, & aviam privilegium extendat. Nomine verò matris, filiæ, sororis venit, quæ sic propriè est, non autem quæ solùm per appellationem: quare filia, aut uxor adoptiva sub nomine filiæ, & sororis in hoc Decreto correctorio non continetur, benè tamen illegitima, quæ propriè filia, & soror est. Et tandem nomine uxoris intelligitur etiam sponsa de præsenti, cum qua matrimonium jam est initum, quamvis nondum sit consummatum: & ideò percutiens Clericum turpiter inventum cum sua sponsa de præsenti, non incidit in hunc Canonem.

2 His suppositis; difficultas est circa sponsam de futuro. Et affirmativè respondent Sanch. *lib. 1. disp. 1. num.* 6. Molina *tr. 2. disp. 55. n. 5.* Layman *lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. nu. 8.* Coninch. *de Sacr. disp. 14. dub. 15. n. 196.* Turrian. *de cens. lib. 4. disp. 29. dub. 2.* & alii, asserentes in nostro casu nomine uxoris non comprehendi sponsam de futuro, itaut sponsus percutiens Clericum turpiter cum ipsa agentem, incidat in censuram Canonis. Et ita, præter Doctores citatos, hanc sententiam tenet Rodriq. *in sum. tom. 1. cap. 144. n. 18.* ubi sic ait: (Y si le halla fornicando con su esposa de futuro, y le mata, solo el Pontifice le puede absolver como lo tiene una Glossa, comunmente approvada segun Vivaldo. Ny obsta, que el, que mata al Clerico, que halla con su hermana, no queda descomulgado, porque si este argumento fuera de alguna fuerza, no quedara descomulgado el dicho desposado de futuro, lo qual todos niegan, y lo niega tambien Covarruvias, que tiene contra nuestra conclusion, ni es bastante la gran pena, que recibe este desposado, para que le libremos de acudir al Papà; pues el Derecho no le libra en este caso, y con dexar à su desposada satisfaze con mucha honra, dexando a ella por mala, y al Clerico por vellaco.) Ita ille.

3 Sed, his non obstantibus, Madius *in tr. de sacris Ordinibus cap. 17. n. 12.* & Covar. *de spons. p. 1. cap. 1. nu. 11. ad fin.* nomine uxoris intelligunt etiam sponsam de futuro, & ex consequenti excusari, si fornicantem cum sponsa de futuro Clericum percutiat. Et hanc sententiam probabilem esse putat Fragos. *de Rep. Chr. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. nu.* 36. Sed ego non recederem à prima sententia.

4 Verùm difficultas est, an in dictis casibus percussio incontinenti præstanda sit? Alicui namque probabile videtur, excommunicationi non subjici percussionem, tametsi longo tempore post delictum contingat; quia restrictio illa, quod percussio incontinenti fiat, apponitur in clausula antecedenti, ubi sermo est de defensione propria. Ergo tacitè indicatur huic clausulæ non esse necessariò accommodandam. Prætereà hæc percussio non est, quæ excusatur ob titulum defensionis, sed ob difficultatem gravem temperandi tristitiam, & dolorem ea injuria conceptum, cohibendique vindictæ impetum. At hæc difficultas, etiam transacto actu, subsistit; quippè perseverat injuria illata, & honor læsus. Sed omninò contrarium dicendum est, videlicet, percussionem in supradictis casibus excusari, si fiat incontinenti, & non ex intervallo. Ita Doctores citati.

5 Sed hic obiter quæro, an patri, filio, fratri, vel marito iam volenti interficere Clericum, *ut supra*, in flagranti repertum, liceat alicui absque incursu excommunicationis, quando alia via non potest illum avertere ab hac intentione interficiendi dictum Clericum, consulere percussionem tantùm, vel mutilationem? Et respondeo affirmativè: quia ex communi opinione Doctorum licet absque aliqua culpa consulere minus malum, quod sit pars formaliter, vel virtualiter contenta in malo majori, quod quis jam paratus erat perpetrare, nec alia via ab ipso, ut dixi, adduci poterit: sed vulnus, percussio, ac mutilatio est pars contenta in homicidio: ergo. Et ita hanc sententiam, me citato, tenet Leone *de cens. recoll. 5. n. 339.* asserens, in tali casu consulentem non incurrere censuram nostri Canonis.

6 Nota etiam cum dicto Leone, supradictos in tali casu non posse per alios percutere Clericum inventum turpiter agentem cum uxore, filia, sorore, &c. & in tali casu tam mandans quàm mandatarius incurreret in censuram: quia Ecclesia præsupponit, dictum dolorem, & passionem dictas personas non posse temperare, & quòd ideò percutiant: quæ omnia cessant, quando intervenit tempus mandandi, & exequendi, & cessante causa, ut est regula vulgata, cessat effectus.

7 Et tandem nota, quòd dicitur turpiter agere cum matre, uxore, filia, vel sorore, etiam eum qui amplexatur dictas personas, aut similes actus cum iis exercet, imò, ut verberans excusetur, sufficit, quòd reperiat solùm cum sola, loco & tempore meritò suspectis, ut cum aliis docet Navar. *cap. 27. n. 84.* Quæ vera sunt, etsi maritus, sciens venturum Clericum clam de domi abscondat, ut ita repertum verberet modò absit dolus qualis esset, si curasset eum ad dictas personas clam adeundas invitari. Addit cum aliis Nav. maritum etiam excusari, qui post trinam prohibitionem reperiret domi, etiam in honesto loco, cum uxore solùm loquentem, si eum per 24. horas captivum detineat, ut tradat suo Prælato: docet tamen incursurum excommunicationem, si talem verberaret: sed non satis consequenter: quia in *cap. si verò, cit.* non magis conceditur detentio, quàm verberatio. Quare Sylvest. *verb. Excom. 6. n. 6. §. Decimò*, concedit etiam excusari eum, qui talem Clericum verberat, quia *l. si quis et C. ad legem Juliam de adulteriis* conceditur marito jam repertum perimere, eò quòd præsumatur turpia tractare in c. autem *Si verò*, videntur omnes dici turpiter agere, qui in similibus casibus in jure civili permittuntur occidi: quare hanc sententiam non improbabilem putat Suar. *disp. 22. sect. 1. nu.* 37. quæ omnia docet etiam Coninch. *de Sacr. disp. 14. dub. 15. n. 196.*

RESOL. XVIII.

An incurrat censuram maritus, si data opera se abscondat, ut clericum adulterum inveniat cum uxore, & illum occidat, aut percutiat.

Et notatur, quod non ob actum copulæ carnalis tantùm, sed etiam ob amplexus, oscula, & alia hujusmodi signa propinqua operis nefandi expleti, vel explendi cum uxore, matre, sorore, vel propria filia, &c. percutere Clericum possit sine crimine, & excommunicatione.

Imo, satis esse, ut solus cum sola reperiatur in loco suspecto, accedentibus aliis circumstantiis, suspicionemque moventibus.

Et an hoc extendendum sit ad sponsam de futuro, aviam, aut neptem?

Etiamque advertitur, quod si maritus procuraverit, ut Clericus vocetur ab uxore ad illam turpem actionem, & sic eum percuteret, incurreret uterque scilicet tam uxor, quam maritus, excommunicationem.

Et tandem quæritur, an adjuvantes, seu associantes supradictum Patrem filium, fratrem, vel maritum in prædicta percussione incidant in excommunicationem? Ex p. 9. tr. 4. Res. 2.

§. 1. Affirmativè respondet Layman *Theol. mor. lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. nu. 8.* ubi sic asserit: (Qui in Clericum cum uxore, matre, sorore, vel propria filia turpiter inventum, manus violentas incontinenti injecerit, licèt peccet, Canonis tamen excommunicationem non incurrit, cap. *Si verò*, quia justum talem dolorem compescere difficillimum est, ait Gloss. *ibid. verb. Turpiter.* Turpiter autem inventus dicitur, qui actum quemcumque impudicum cum ejusmodi persona exercet: imò satis esse, ut solus cum sola reperiatur in loco suspecto, accedentibus etiam aliis circumstantiis suspicionem moventibus docet Sylvest. *verb. Excomm. 6. n. 5. casu.* 10. Navar. *c. 27. n. 84.* Suar. *disp. 22. sect. 1. nu. 37.* Ægidius *nu.* 196. Porrò excusatio ab excommunicationis censura locum non habet, si maritus adulterum non mox ut in crimine deprehensus est; sed interjecto temporis intervallo, quo dolor justus sedari potuerit occidat: item, si data opera in loco occulto se absconderat, ut deprehensum occidere posse. Ita Layman, cui adde Leonem *de cens. recoll. 5. n. 324.* Chartarium *in dec. Archiep. Mediol. 3. n. 5.* & Megalam *in 3. p. Instit. Confess. lib. 4. cap. 1. qu. 3. nu. 27.* quia Jura loquuntur de turpiter invento, & sic in casu, quo ex impetu dolorem compescere non potest: sed in casu nostro non percutit subito dolore commotus, sed præcedente maturo judicio; nec Clericus dici potest inventus, sed expectatus. Et ita præter Doctores citatos tenet Rodriq. *in summa, tom. 1. cap. 144. num. 18.* ubi sic ait: (Aunque el que mata al Clerigo hallandole fornicando con su muger, no està segun derecho, obligado à pedir absolucion al Summo Pontifice de la descomunion, però si el marido se esconde en su casa, para que ignorando esto su muger, venga el Clerigo; y hallandole con ella, le mate, incurre en esta censura: porque en este caso no mata con impeto subito, causado de dolor, que suelen concebir los maridos en este caso: mas precediendo juyzio maduro.) Ita ille.

2 Sed ego negativæ sententiæ adhæreo casu, quo absit dolus: quia ea secreta observatio, & occulta expectatio delinquentis, neque occasio est, ut ipse delinquat, neque impedit, quin turpiter agentem invenias, etsi invenias quæsitum, & expectatum. Et ita docet Avila *p. 2. c. 5. disp. 3. dub. 13. casu* 16. Coninch. *de Sacr. disp. 14. dub. 15. n. 196.* & alii; secus verò esset, si per dolum, vel fraudem delinquentem adduceres, ut in delicto deprehensum percuteres; quia eo casu non effugies censuram: sicuti pluribus firmat Sayrus *lib. 3. Thesauri, c. 27. n. 23. in fine*. Coninch. Avila *ubi sup.* Neque enim æquum est, ut Ecclesia deceptionibus iniquis faveat. Præterquam quòd in eo eventu non percutis turpiter inventum; sed quæsitum, & dolosè adductum. Et ideò nostram sententiam cum limitatione adductam, præter DD. cita-

citatos,tenet novissimè Fagundez *in Regim.Reip.Christ. to.2.p.2. lib.1. disp.2. §.1.n.35.* & Garcias *in Sum. mor. tr.1 diffic.3.dub.1. punct.4 n.75.* ubi sic ait: (Solo ay aqui una difficultad, y es quando se esconde el marido,ò hazellamar al Clerigo para cogerle *in flagranti delicto*;en cuyo caso convenien los Autores,que si interviene concierto entre la muger, y el marido,para coger al Clerigo adultero con enganno,y traycion,que quedarà escomulgado,si le mata, o hiere; pero que si no ay concierto, sino que solo lo haze el marido por saber la verdad, y se halla ser assi, hallandose en el caso, que no incurrerà hiriendolo, ò matandolo.) Vide etiam Baunium *in Theol.mor.to.2.disp.5.tr.5.q.3.* qui etiam optimè notat, quòd non ob actum copulæ carnalis tantùm, sed etiam ob amplexus, oscula, & alia hujusmodi generis signa propinqua operis nefarii expleti, vel explendi cum uxore, matre &c. percuti Clericum posse sine crimine, & excommunicatione: quia his rebus operam dare, est turpiter, ac fœdè facere. Deinde, matris, uxoris, & filiæ nomina, propriè sumenda esse, nec extendenda ad sponsam de futuro, aviam aut neptem : quia non sunt extendendæ pœna ultra id, quod verba legis sonant: præsens est pœnalis, avia mater non est, nec sponsa de futuro uxor, ergo &c. Nota tamen, quòd si maritus procuraverit, ut Clericus vocaretur ab uxore ad illam turpem actionem, & sic eum percuteret; incurreret uterque scilicet, tam uxor, quàm maritus, excōmunicationem: quia sunt in dolo, cùm procuraverit, ut vocaretur ad turpitudinem. Ita Angel. *Excom.5.n.10.* Caiet. *verb.excom.c.10.* Sayrus *de cens. lib.3. c.27. n.23.* Bellettus *p.1. disquis. Cleric. pag. 181.* & Layman *lib.1. tr.5. p.2. c.5. n.8.*

Sup hoc notato sup. in Ref. 13. §. 1. propè finem, & in Ref. 17 § 1. ad med. & §. ult & hic sup. ad lin.8. §. 1. hujus Ref. De pro avia, & nepte contentis in hoc contentu in Ref. praeterita ;et. propè fin vers. Tamen si, & pro sponsa de futuro ibid à §. 2. & seq. &c.

3 Sed quæro, an adjuvantes, seu associantes dictum patrem, filium, fratrem, vel maritum, in tali percussione incidant in excommunicationem? Ratio dubitandi est: quia tales associantes dicuntur auxiliatores percussoris Clericorum, qui incurrunt eandem excommunicationem, quam incurrit percussor. Et negativè respondet Leone *de cens. recoll. 5. n. 341. & seq.* cum Molina *disp.99. n.17.* quoniam eo ipso, quod iura patri, & marito, (supple, filio, & fratri,) concedunt interficere adulteros aliquos, illis censetur concedere aliorum cooperationem ad eam exequutionem: quam doctrinam ampliat, sive dicti cooperatores accedant jussi, vel rogati, aut mercede conducti, sive etiam quò ipsimet ad id se obtulerint gratis. Favet, quod communiter docent Doctores, loquendo de eo, qui habet jus defensionis contra aggressorem, vel raptorem, mutilandi, vel occidendi, prout constat habere dictum jus personas *sup.* enumeratas aggressas in honore, quòd scilicet, aliis quoque licitum sit vim passo assistere, & auxilium ferre.

Quoad hoc in Ref. praeterita lege . . . Notatum.

R E S O L. XIX.

An mulier nobilis, quæ fuste, vel alapa percussit Clericum ad venerem sollicitantem, inciderit in censuram?

Et quid si Clericus eam verbis tantùm tentaret, vel aggrederetur.

Item dicendum est in prædicto casu de puero sollicitato à Clerico cum peccato nefando. Ex p.9. tr.4. Ref.38.

Sup. contenta in hoc, & seqq. §§ pro duobus primis dist. . . . hujus Ref. . . . in Ref . . . §. 1. paulò post init . . . in vers . . . his infertur.

§. 1. Respondeo, quod excusatur ab excommunicatione hujus Canonis mulier impetita à Clerico de turpitudine, illum percutiens zelo castitatis, quamvis aliquis excessus reperiretur. Non tamen poterit illum percutere si Clericus eam verbis duntaxat tentaret, vel aggrederetur: nam tunc sufficit illum verbis repellere, nisi molestus vehementer sit, & importunus; itaut ab eo aliter nequeat expedire, se quàm fuste, aut verberibus. Suar. *de cens. disp.22. sect.1. n.33.* Coninch. *de cens. to.2. disp.14. dub 15 nu.194.* & Avila *p.2. c.5. disp.3. dub.13. casu 18.* post plures quos ibi refert, ac sequitur, quibus accedit Sayrus *de cens. lib.3. c.27. n.24.* cum aliis dicentibus, id esse licitum feminæ, quando aliter eum repellere non posset; nempè, quia nec fugere potuit, nec clamare licuit, aut existimabat infamiam esse clamare. Favet Caiet. *verb.excom.c.10.g. nota sextum vers. Secundus* in quo eventu licitè potest Clericum percutere, ut expressè docent Philiarchus *lib.3. de offic. Sacerd. c.33.notab.3. casu 15.* & Angles *in Floribus in q. de excom. art.5. disp.4.* Dicendum est itaque, mulierem non incidere in censuram, quando percutit Clericum tentantè de turpitudine, dummodo tentatio fiat facto eo non solo verbo; quia tunc solùm liceret verbalis defensio. Quòd si Clericus esset nimium molestus verbis, & femina non posset se defendere verbis, non incurreret. Vide Avilam *de cens. p.2. c.5. disp.3. dub.13. casu 18.*

2 Unde ex his apparet responsio ad casum propositum, ad quem respondet ex Navarro affirmativè Pater Leone *de censur. recoll.5.n.314.* & dicit, incurrisse in censuram quandam Monialem nobilem, ex eo, quia cuidam Ecclesiastico sibi lascivum verbum dicenti alapam impegit: nam, licèt mulier, vel masculus excommunicationem non incurrat, si Clericum pudicitiam ipso facto tentantem percutiat; secus tamen esse, si eam Clericus solis verbis aggrediatur, quia tunc sufficit illum verbis repellere, nisi ita valde molestus sit ut mulier, vel puer, aliter se ab eo liberare non possit, quàm fuste aut verbere. Vide etiam præter DD. citatos, Coninc. *de Sacram. disp.14. dub 24. n.194.* Molin. *disp.55.n.41.* & Laym. *lib.3.tr.3. p.3. cap.3.n.33.* & Baunium *in Theol.mor.t.2. disp.4. tr.4. q.5.* ubi sic ait: (Patet secundò, licere fœminæ de stupro sollecitatæ à Clerico, eum à se pugnis, & verberibus sine metu censuræ abigere, non autem si prece tantùm ac verbis: nam tunc verbis similiter repelli potest: si tamen excuti, ac dimoveri à proposito aliter quam fuste, aut verbere non posset, adhibere utrumque foret sine crimine, metuque pœnæ) ita ille.

3 Verùm ad confirmationem supradictorum non deseram hic apponere ea, quæ docet eruditus Jurisconsultus Franciscus de Cuenza *in Pont. de sui defensione, lib.3.q.3.n.51. & seqq.* ubi sic ait: (In casu defensionis pudicitiæ, & castitatis, ob cujus tutamen non tantùm vir, verùm & fœmina, jure aggressorem violare tentantem perimere possunt; est Doctorum communis sententia, ut tradit Lessius *de just. & jure, lib.2.c.9. dub.12.n.76.* ubi ex Cicerone *in Orat. pro Milone*, refert, quòd adolescens, qui Tribunum occiderat volentem vim inferre eius pudicitiæ, à Mario exercitus Imperatore, absolutus fuit. Cujus factum narratur à Val. Maximo *lib.6.c.1.de pudicitia, vers.12.* in hæc verba. Hoc movit C. Marium Imperatorem, tum cùm C. Lucium sororis suę filium Tribunum militum, à C. Plotio manipulario milite jure cæsum pronunciavit, quia eum de stupro compellere ausus fuerat. Similiter ex Ferrerio *in suo tr. de re militari, fol.155. n.67.* quem sequitur Anton. Scap. *in tr. juris non scripti, lib.5.capit.143. n.12.* refert Baiard. ad Clarum *in §. Sodom. n.15.* famulum quendam pistoris liberatum esse, non obstante, quod tentantem hujusmodi nefarium perpetrare, interemit. Et ipso Bajardo Judice existente, tradit impunitum reliquisse puerum, qui cum gladiolo quodam, pædagogo suo eum tentanti, veneream totam amputavit partem. Hæc enim mulier, etiam contra Clericum sic castitatem suam defendendo, in Canonem, *Si quis suadente Diabolo*, incidit. Carolus de Graffis *tr. de effect. Cleric. effect.9. n. 310.* Nec hujusmodi utentes defensione peccant etiam violare conantem occidendo, Sylv. *in Sum. verb. homic.1. n.9.* dum se defendere non possent fugiendo, vociferando, vel alio modo. Ita ex D. Anton. *2.p. tit.7. c.8. §.2.* Aspylcueta Navar. *in Manuali c.15. n.5. vers. Tertio.* Nec vir irregularitatem incurrit: sic Coninch. *d. tit. de irreg. disp.1. dub.9. n.89.* ex Suar. *disp.46. sect.2.* cum aliis. Justa siquidem causa est defensionis, & offensionis, etiam severæ castitatis, atque pudicitiæ tutamen: cùm nullo maiori virtutum culmine, nullo ornatu, decore nullo Respublica quælibet mirificè nitescere valeat.) Hucusq; Cuenza *loco cit.*

Sup. hoc supra in §. 1. hujus R. & in R. 16. §. 1. circa in fin. & in t. . . tr. 5. R. 10 in fin. vers. De equo se in fiero.

4 Verùm his non obstantibus, ad casum *in titul. Resolutionis* impositum negativè respondet Rodr. *in Sum. t.1. c.149. n.19.* ubi sic ait: (Quando un Clerigo solicita à una muger muy honesta, y de buena fama con palabras lascivas, no incurre ella en descomunion, dandole de schapinazos, porque licito es segunt Boetio defenderse uno de la injuria, que de palabra la hazen dando de palos al que le injurio con ella; y aunque es licito la defension moderada, la qual moderacion regularmente acontece, quando uno con palos se defiende de otros palos, y con palabras se defiende de otras palabras, como le dize el mismo Boetio, però puede aver caso con tales circumstancias que ne se juzgue per acto desordenado, y sin moderacion quando uno injuriado con palabras se defiende con palos, como lo dize Folerio, y no se puede negar, que con semejantes palabras se hizo gran injuria à la dicha muger de buena fama, y nobile, pues el que se las dixo, la tuvo pro liviana, y no se las osara dezir, sino la tuviera por tal, por lo qual siendo honestissima recibria notable coraje, y mas el dar de schapinazos, tengo por cierto, que seria un primer movimiento fundado en su gran honestidad, y en el mal juyzio, que contra ella se tuvo, por lo qual no la osaria yo condenar por descomulgada, ounque Navar. *c.27. n.85. notab.* la condena por tal. Ita ille. Et hæc opinio est valdè notanda, licèt contraria sit communis, ut visum est.

R E S O L. XX.

An percutiens Clericum, qui post inflictum fustem, vel alapam fugit, incidat in censuram?

Et an sit licitum ob honoris jacturam persequi fugientem, qui percussit aliquem fuste, v.g. & illum tantum percutere quantum ad sui honoris defensionem opus sit? Ex part.9.tract.4. Ref.25.

§. 1. Resolutio hujus quæstionis pendet ex illa, an sit licitum ob honoris jacturam persequi fugientem, qui percussit aliquem fuste, v.g. & illum tantum percutere quantum ad sui honoris defensionem opus sit? Et ad hoc dubium sic respondet Magister Serra *in 2.2. D.Th. t.2. q.67. art.7. dub.1.* Postquam qui percussus est pugno, aut fuste, vel gladio, dicit Victoria *relect. de jure belli, n.5.* credo quòd per injuriam percussus possit statim repercutere, etiamsi invasor non deberet ultrà progredi. Sed ad vitandum ignominiam, & dedecus posset, qui colaphum, & g. accepit gladio statim repercutere, non ad sumendam vindictam, sed ad vitandam infamiam. Quod alii extendunt asserentes, posse etiam fugientem insequi, & percutere, non secus ac latronē fugiētem cum re mea sequi possum, & percutere, ut eam relinquat; vel reddat, si aliter nequit recuperari. Qui enim illata gravi ignominia fuit, honorem meum quodammodo secum defert,

Sup. doctrina contenta in textu huius R. in § 1. 7. R. 7. 8. & 9.

cùm

cùm possit illum mihi restituere, offerendo satisfactionem: ergo possum illum percutere, ut honorem meum restituat, vel saltem ut eum sic recuperem, Bañes hic *dub.* 3. docet, id nullatenus esse licitum: nam habet rationem vindictæ respectu præteritæ injuriæ, & est contra illud 1. Petri 3. v. 9. *Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto.* Et quamvis honor secundum leges Diaboli recuperetur; recuperatur tamen per vindictam, quod est illicitum. Addit, non esse eandem rationem de latrone fugiente: quia latro adhuc est in exercitio capiendi aliena, dum non est jam in loco quieto retinens rem alienam. At verò, qui semel percussit, jam læsit honorem meum, neque portat secum quicquam meum, quod esto possim eripere de manibus ejus: sicut si quis abscindat manum meam non possum ego abscindere manum ejus. Lessius *lib.* 2. *c.* 9. *dub.* 12. *n.* 80. sententiam Victoriæ cum extensione prædicta, ait, esse quidem speculativè probabilem; tamen in praxi non esse facilè permittendam ob periculum odii, vindictæ, & excessus, pugnarum etiam, & cædium. Mihi utraque sententia, tam scilicet Victoriæ, quàm Bañez videtur probabilis, quamvis sententia Victoriæ non sit publicè prædicanda, sed solùm ea uti debeamus post factum ad pacandas conscientias.) Hucusque Serra, cujus sententiæ libenter adhæreo.

Alibi in Resolutionibus not. præter. 2 Et quidem sententiam Victoriæ etiam cum extensione docet Nav. & alii, quos *alibi* citavi, quibus nunc addo Franciscum Cuezam *in Pentateuch. de sui defensione*, *lib.* 4. *q.* 2. *n.* 13. & *lib.* 3. *q.* 2. *n.* 10. & *q.* 3. *n.* 47. Pegueram *in decisionibus criminalibus Cathaloniæ, tom.* 1. *dec.* 78. *n.* 23. & hanc sententiam speculativè esse probabilem docet Dicastillus *de just. lib.* 2. *tr.* 1. *disp.* 10. *dub.* 7. *nu.* 74. unde supposita probabilitate hujus sententiæ, in tali casu percutientem Clericum non incurrere in censuram docet Leone *de cens. recoll.* 5. *n.* 367.

RESOL. XXI.

An percutiens, vel occidens Clericum aggressorem, si possit fugere, incidat in censuram?

Et an hoc intelligatur tam de viro Nobili, quàm de viro infimæ notæ, vel de Clerico aut Monacho.

Et an si aliquis extraneus, vel propinquus consulat Patri, filio, fratri, vel marito occisionem Clerici in flagranti reperiendi, vel injustè invadentis, an sequuto homicidio in personam ipsius Clerici, talis consulens incidat in excommunicationem.

Et docetur virum Nobilem, etiam si possit fugere, posse occidere invasorem absque metu irregularitatis, etiamsi præcesserit culpa ex parte ejus, ut invaderetur? Ex p. 5. tr. 4. Res. 26.

§. 1. Respondendum videtur cum distinctione: nam, vel aggressus est vir nobilis, cui ignominiosa esset fuga, & tunc non tenetur fugere, sed occidendo Clericum cum moderamine inculpatæ tutelæ non incideret in censuram: secus autem dicendum videtur, si sit vir infimæ notæ. Sed hanc distinctionem non esse admittendam, sed omnes tam nobiles, quàm viles posse aggressorem occidere docet novissimè Franc. Cuenza *in Pentateuch. de sui defensione, lib.* 3. *q.* 2. *n.* 15. & *seq.* ubi sic ait: (Ego dicerem, quòd etiamsi aliter se salvare posset defensor, & aggressorem occidat; non peccasse in excessu moderaminis inculpatæ tutelæ videatur: nec est, quòd multi fugiendo, se salvare possunt, etiamsi sine periculo fugere possint; nam quod hominum petulantias non sustinendas, & quoad animi, & proprii valoris æstimationem, omnes æquales creduntur, tanquam illud à natura habentes. Jura enim non distinguunt nec vim fugiendam, sed repellendam dicunt. Et quia *tueri*, verbum, defendendi significationem habet, non fugiendi, sic Osual. Illygerus ad Donel. *lib.* 17. *c.* 2. *lit.* X, *ad fin.* Fugere enim, ultra quod periculosum frequentius est, & semper animosiorem reddit adversarium; dedecus, & ignominia judicatur.) Ita ille, cui adde Georg. Obrechtum *de defens. necessaria*, *c.* 10. *n.* 11. cujus verba alibi per extensum adduxi, & alios, rejicientes supradictam distinctionem, & asserentes simpliciter, & absolutè omnes ad fugam non teneri, sed posse invasorem occidere cum moderamine. Et ita ex Theologis loquens de percussione, tenet hanc sententiam P. Bordon. *in consil. Regul. t.* 2. *res.* 28. *nu.* 31. ubi sic ait: (Fuga non est in præcepto ad evitandam excommunicationem, sed tantùm irregularitatem.) Et Glos. *verb. Interimeretur, c. Suscepimus* 10. *de homicidio*, habet locum præcisè in materia irregularitatis, de qua *ibi* solùm sermo est. Secundò, esse communem opinionem neminem debere fugere, sive fuga sit ignominiosa, sive non Bart. *in l.* 1. *C. Unde vi.* quem sequuntur Panormit. *in c. Olim causam, de rest. spoliat. n.* 17. Angel. *verb. Excom.* 5. *n.* 16. apud Sayr. *lib* 3. *c.* 29. *n.* 21. ubi tamen tenet oppositum Coriolanus *de casib. reserv. cas.* 5. *de judic. regul. de defensionibus, §.* 7. *n.* 24. §. *Quod adeò*, ubi citat Jasonem *in l. Ut vim, ff. de just. & jure*, Alex. *lib.* 1. *cons.* 109. *n.* 4. Felin. *in c. Suscepimus. de homic.* Neque enim Glos. est tanti ponderis, ut sequenda sit, sed potius relinquenda, cùm de hac re nullam afferat rationem, aut textum, nisi exemplum Christi Domini fugientis in Ægyptum, quòd non facit ad rem nostram. Tertiò, fuga est quædam injuria, *l. Item, apud Labeon. ff. de injur.* ad quam repellendam quis percutere licitè potest, Sylv. *verb. Bellum* 2. *n.* 4. ergo in eo casu resistere nullum est peccatum. Quartò, honor, & existimatio, cùm sit bonum naturale, non magis conservandus est à sæculari, quàm à persona Ecclesiastica, imò ab hac magis, cùm sit in nobilissimo statu; consequenter etiam Religioso fuga est ignominiosa, cùm professione non ammitat naturalia, neque honorem, sed magis in eo augeantur.) Hæc Bordonus.

2 Sed ego non audeo à communi sententia Doctorum recedere, quos citat, & sequitur Dicastillus *de just. lib.* 2. *tr.* 1. *disp.* 10. *dub.* 5. *n.* 66. ubi sic ait (Assero tertiò: Pari ratione pro defensione honoris injustus aggressor occidi poterit. v. g. si miles aliquis, aut vir nobilis ab altero invaditur, nec potest fugã capere sine ignominia, non tenetur fugere; sed potest aggressorem pro defensione sui honoris percutere, & occidere, si aliter à rixa cessare noluerit. Ratio est: quia hujusmodi hominibus fuga est ignominiosa: sed licitum est occidere invasorem inferentem injuriam in re familiari: ergo inferentem injuriam in honore, & fama, quando actu aggreditur. Hæc doctrina locum non habet in Clericis, & Religiosis, quorum laus non in usu armorum, sed virtutum charitatis, humilitatis, & patientiæ consistit; nec in homuncionibus infimæ sortis, quia exiguam honoris sui jacturam patientur.) Sic ille. Unde ex his olim docui, virum nobilem, etiamsi possit fugere posse occidere invasorem absque metu irregularitatis, etiamsi præcesserit culpa ex parte ejus, ut invaderetur. Et ita me citato, tenet novissimè Magister Serra *in* 2. 2. *D. Th. q.* 64. *ar.* 6. *dub.* 2. ubi sic ait: (Hinc colligitur, si quis non possit fugere sine gravi nota, & amissione honoris, non teneri ad fugiendum, nec irregularem fieri, si alium occidat se defendendo. Ita Suar: *t.* 5. *in* 3. *p. disp.* 46. *sect.* 1. *n.* 6. ubi hoc limitat cum aliquibus, nisi præcesserit culpa, & injuria ex parte eius, qui fugere cogitur, ut si ille dedit alteri alapam, vel injuriosum verbum dixit, vel cum uxore inventus est, aut pallium tollere est aggressus, & alter in eum insurgit, non solùm ut vim repellat, sed etiam ut vindicet, & occidat. Nam tunc licèt hic excedat, non potest alter justè se defendere, si potest fugere, cùm ipse dederit occasionẽ rixæ, & ideò si fugiendo amittit honorem, sibi & non alteri imputare debet. Quæ tamen limitatio non placet Dianæ *p.* 2. *tr.* 1. *Misc. res.* 16. tuncque solùm veram esse censet, cùm id omne prævisum est, vel prævideri potuit ab inferente injuriam. Si enim omninò per accidens ea consequuta essent, posset uti jure suo permanendi: & si aliter non posset se tueri, quàm occidendo, non est, cur deterioris conditionis fieri debeat, quàm aliis.) Hæc Serra. Unde patet responsio ad quæsitum hujus resolutionis, nempè virum nobilem invasum à Clerico non teneri ad fugam; sed posse illum percutere, & occidere cum moderamine inculpatæ tutelæ, atque ideò non incurrere in censuram Canonis. * Secus autem si esset vir infimæ notæ, vel Clericus, aut Monachus, nam illi tenerentur fugere, cùm eis fuga non sit ignominiosa: quare, si non fugiendo percuterent, vel occiderent Clericum, præter peccatum contraherent irregularitatem, & inciderent in censuram; licèt de Clerico nobili aliqui dubitent; sed de hoc *alibi* dictum est. Unde opinionem Bordon. prorsus quoad Religiosum non admitto: & nego disparitatem, quam ipse adducit de excommunicatione, & irregularitate: nam quoad hoc pari passu procedunt, ut patet apud Leonem *de cens. recoll.* 5. *n.* 296. & 297. cum aliis.

3 Notandum est hic obiter, quod licèt consulentes occidere Clericum, ut *superius* diximus, incurrant excommunicationem; hoc tamen non procedit in casu, quo quis consuleret occidere Clericum injustè invadentem alium: quod patet ex his, quæ in simili dubio docet Leone *de cens. recoll.* 5. *numer.* 334. ubi sic ait. (Quæro de casu non tacto ab Authoribus. Pone, quòd aliquis extraneus, vel propinquus, consulat patri, fratri, vel marito, occasionem Clerici, in flagranti reperiendi: an sequuto homicidio in personam ipsius Clerici, talis consulens incidat in excommunicationem? Et respondeo negativè: quia iste consuluit id, quod dicto patri, fratri, filio, vel marito, permissum est respectu pœnæ excommunicationis, sed consulens incurrit hanc excommunicationem, non ut causa principalis, sed ut accessoria: ergo consequentia probatur ex regula illa trita: *Accessorium sequitur naturam principalis*, cap. *Cùm principalis, ff. de regul. jur.* cap. *Accessorium eod. tit. in* 6. ubi Doctores. Huic opinioni favet Molina *tom.* 4. *disp.* 99. *nu.* 17. *ad finem*, ubi tales persuadentes marito, vel patri interfectionem adulteri, &c. excusat à pœnis sicut ipsos patrem, & maritum.) Ita Leone. Quæ omnia, ut dixi, procedunt quoad consulentem percussionem, & occisionem Clerici, qui alium invaderet ad occidendum.

RESOL. XXII.

An percutiens Clericum in defensionem alterius, incidat in censuram?

Et supponitur percutientem Clericum in sui defensionem non incurrere in censuram, quod intellige, incontinenti cum moderamine inculpatæ tutelæ quamvis scienter, & deliberatè operetur; secus verò si moderamen legitimæ defensionis transgressus fuerit.

Et docetur, quod prudentis viri arbitrio relinquitur, in quo consistat dictum moderamen.

Et infertur primo posse mulierem percutere Clericum tentantem suam pudicitiam facto, vel verbis si alia via avertere à se illum non posse. Secundò violenter expellens à domo Clericum injustè illam occupantem in hanc excommunicationem non incidit.

Tertiò,

Margin notes (left column):
- Sup. hoc in Res. & §§. not seq.
- Alibi signanter in t. 8. tr. 5. Res. 1. §. ult. vel lege eam à princ. & Res. [illegible] annot. & in Res. 4. §. Non desinam, & signanter §. Sed omnino, ad medium, à vel. Addunt tamen, atque in fin. Res. & cursim in ellis [illegible] not. & ief in Res. 116. § 1. tr 5.
- Sup. hoc in Res. & §§. not. præter.

Margin notes (right column):
- Docuit in Res. [illegible] & post seq. & in alia ejus primam annot.
- Sup. hoc [illegible] §. ult. & in alio §. ejus annot.
- Quæ hic est ius. in tr. 5. Res. 118 & lege aliam ejus primam not.
- * Sup. seqq. in hoc § in §. not. seq. in princ. & inf in tr. 1 Res. 116. §. 2.
- Alibi in Res. quæ hic est in tr. 5. Res. 119. §. Nota, in fine, & in 10. 8. tr. 5. Res. 3 § 1. Superius in Res. quæ hic est in [illegible] 10.

Tertio, si violenter expellas Clericum tibi honorificam sedem usurpantem.

Quartò, si Clericum bona tua furantem insequaris, & ab eo violenter extrahat.

Et quid, si res furatas domi haberet depositas, easque pacificè possideret.

Quintò fugientem debitorem Clericum, aut de fuga suspectum detinere poteris, ut Superioris præsentes, debitumque recuperes.

Idem est dubium, si in flagranti delicto, vel in ejus probabili suspicione Judex sæcularis Clericum inveniat.

Et tandem explanatur in quibus casibus consistat excessus moderatæ defensionis. Ex part. 9. tract. 4. Res. 24.

§. 1. RESpondeo, certum esse, percutientem Clericum in sui defensionem, non incurrere in censuram: quod intellige incontinenti cum moderamine inculpatæ tutelæ: quamvis scienter, & deliberatè operetur. Dicitur autem moderamen inculpatæ tutelæ, quando quis agit illud, sine quo aliter se, vel alios, vel res suas, vel alienas defendere non potest, ex Bartolo *in l. 1. C. Unde vi, & in l. Furem, ff. ad l. Corneliam de Sicariis.*

2 Sed, quid dicendum, si percutiat in defensionem alterius? Dico itaque, quòd non incidunt in censuram, qui in defensionem sui, vel alieni corporis, honoris, famæ, & bonorum fortunæ Clericum aggressorem detinent, vel percutiunt: quia hæc non est vis, & violentia, sed defensio, uti dicitur cap. *Si verò*, cap. *ex tenore de sent. excom.* & Clementina unica, *de homicidio*. Quippe defensio non solùm propria, sed cujusvis innocentis licita est, argom. cap. *Non inferenda*, & aliis 24. q. 3. & cap. *Dilecto de sent. excom. in* 6. Ex his infertur primò, posse mulierem pecutere Clericum tentantem suam pudicitiam facto, vel verbis, si alia via avertere à se non potest: quia est legitima, & justa honoris defensio. Ut benè docet Molina *tr.* 3 *disp.* 55. *n.* 4. Navar. *cap.* 27. *n.* 105. Suarez *disp.* 22. *sect.* 1. *n.* 33. Avila 2. *p. de cens. cap.* 5. *disp.* 2. *dub.* 13. Coninch *disp.* 14. *dub.* 194. Paulus Layman *lib.* 1. *Sum. tr.* 5. *p.* 2. *c.* 5. *nu.* 8. Bonacina *de cens. in partic. disp.* 2. *q.* 3. *punct.* 6. *sect.* 4. *n.* 1. Secundò, violenter expellens è domo Clericum injustè illam occupantem, quando alia via non potest suum jus recuperare in hanc excommunicationem non incidit: quia illa expulsio non est violentia; sed potius violentiæ remotio, ut notavit Sylvest. *verb. Excomm.* 6. *n.* 6. Sayrus *lib.* 3. *cap.* 27. *n.* 19. Molina *disp.* 55. *n.* 3. Filliucius *tr.* 15. *cap.* 1. *n.* 20. Bonacina *tom.* 3. *disp.* 2. *q.* 3. *punct.* 6. *sect.* 4. *n.* 1. Porrò, ob eandem rationem non eris excommunicatus, eò quòd violenter expellas Clericum tibi honorificam sedem usurpantem; si alia via injuriam removere nequis, uti colligitur ex Navarro à contrario sensu *libr.* 5. *consil. tit. de sent. excom. cons.* 40. Quartò, immunis ab excommunicatione eris, si Clericum bona tua furantem insequaris: & ab eo violenter extrahas, quando alia via recuperare non potes: quia non infers injuriam, sed potius injuriam repellis. Secus esset, si jam res furatas domi baberet depositas, easque pacificè possideret: quia eo casu non propria authoritate, sed judicis, si id facilè præstari potest, recuperandæ sunt; sicut advertit Navarr. *c.* 27. *nu.* 76. Molina *tr.* 3. *disp.* 55. *n.* 3. Bonacina *disp.* 1. *de cens. in p.* ... *q.* 3. *punct.* 6. *sect.* 4. *n.* 1. Notanter dixi, *si alieni comoda nequit rem tibi ablatam recuperare:* quia percussio, & violentia in Clericum non alia ratione licet, nisi quatenus est necessaria ad proprii, & alieni juris defensionem. Quintò, fugientem Clericum debitorem, aut de fuga suspectum detinere poteris, ut Superiori præsentes, debitumque recuperes: quia illa defensio est proprii juris defensio, & damni inferendi remotio. Idem est, si in flagranti delicto, vel in illius probabili suspicione Judex sæcularis Clericum inveniat: potest enim eum in vinculis detinere, ut quamprimum posteà Judici Ecclesiastico remittat. Quinimò offensus à Clerico in eventu, quo his Clericus ob offensam mittendus esset in carcerem, & puniendus, potest absque timore excommunicationis eum vinculis alligare, ut suo Judici intra 24. horas præsentet, si id necessarium est ad satisfactionem sumendam, testes examinandos, aliaque ad probationem delicti requisita. Et hæc omnia cum citatis Doctoribus, tenet Castrus Palaus *tom.* 6. *disp.* 3. *punct.* 23. *§.* 3. *n.* 5. cui ego addo Fragosum *Repub. Christ. tom.* 1. *lib.* 1. *disp.* 2. *§.* 1. *n.* 31.

Sup contentis in hoc veri ſo-b ſupra in Res. 19.

3 Sed nota, quòd licèt, ut *superius* diximus percutiens Clericum in sui, & aliorum defensionem non incurrat in censuram; id tamen intelligendum est, dummodo moderamen inculpatæ tutelæ non excedatur, non enim aliter defensio licita est, nisi cum moderamine inculpatæ tutelæ, *l.* 1. ubi Glos. Bald. Salycet. & cæteri, *C. Unde vi, cap. Significasti* 1. & ibi Abb. & alii, *de homic.* Dec. *in l. Ut vim, nu.* 11. & ibi etiam cæteri juris interpretes hoc ipsum communiter adnotarunt, Marc. Anton. Eugen. *cons.* 22. *n.* 64. *lib.* 2. Innoc. *in cap. Olim*, 1. *in fin. de restit. spol.* Marian. Socin. *in cap. Pervenit. n.* 207. *& seq. de sent. excom.* Et ideò communiter asserunt Doctores, quod si quis Clericum percusserit, & moderamen legitimæ defensionis transgressus fuerit, incidit in sententiam excommunicationis, ut docuit Innoc. *in d. c. Olim*, 1. *in fin. de restit. spol.* ubi dixit, non licere modum excedere, & excedentem incurrere in excommunicationem. Hostiensis *in eod. c. Olim, n.* 17. *in fin. vers. Nec sic impugnantes*, & ibi etiam Ant. de Butr. *n.* 18. *& n.* 39. Bellam. *post nu.* 14. Marian. Socin. *cap. Pervenit, n.* 207. *& seq.* ubi ait: (Quòd si quis moderamen excedat, incidit in excommunicationem. Henric. Boich, *in c. Si verò* 1. *n.* 1. *de sent. excomm.* ubi inquit, quod Clericum percutiens ad suam defensionem, non est excommunicatus, nisi modum in defendendo excedat Greg. Sayr. qui loquitur de offendente Clericum, nedum ad sui, verùm etiam ad conjunctorum defensionem, *lib.* 3. *c.* 27. *n.* 18. & Farinacius *in Praxi, tit. de homicidio, q.* 125. *n.* 318. Et ideò rectè Carthariu*s dec.* 45. *n.* 7. & Leone *de censur. recoll.* 5. *nu.* 318. dixerunt, moderatæ defensionis fines excessisse Canonicum, dum grandi pessulo Præpositum Ecclesiæ in capite graviter percussit: quia Præpositus ipsius Canonici fratrem pugnis, ac alapis cædebat: atque ideò Congregatio Mediolanensis declaravit, ipsum in censuram incidisse, quia poterat Canonicus vim illatam fratri solis verbis minatoriis propulsare, ac fratrem suum ab injuria defendere; quoniam cùm præpositus esset inermis, si Canonicus Præposito mortem, vulnerave, ac percussiones pessulo minatus fuisset, certè Præpositus ab injuria inferenda destitisset, ne quid mali sibi contingeret: excessit igitur Canonicus moderatam defensionem ex proposito: Potuisset etiam Canonicus, & quidem facilè, pugnis, aut impulsibus, vel capiendo, & detinendo Præpositum, vi illatam propulsare; sed is non pugnis, nec impulsibus, aut detentione, sed pessulo, quem apprehenderat in Ecclesia, Præpositum in capite graviter percutiendum duxit: ergo fines excessit ex proposito moderatæ defensionis. Vide Layman *lib.* 3. *tr.* 3. *c.* 3. *n.* 1. *vers. Porrò*, docentem, quòd prudentis viri arbitrio relinquitur, in quo consistat dictum moderamen, seu quando in eo censeatur factus excessus gravis ad finem incurrendi hanc excommunicationem; & posteà subdit hæc verba: (Si, videlicet, aliquis consideratis circumstantiis loci, temporis, personarum, &c. contra aggressorem, vel insidiatorem modo faciliori benigniorive defendere se non posset, rationabiliter existimat, quàm ita ipsi resistendo, præveniendo, &c.) Unde patet, quando insultatus baculo possit se ense defendere, & similiter, vel etiam contra eum, qui volebat mihi dare una maxillatam manu vacua, vulgò dicitur, *schiaffo*, an possim me gladio defendere, etiam occidendo: item, quid dicendum, quando pugno percussus, haberet arma ad latus: de quibus latè per Carrer. *in sua Pract. criminali, tit. de homicidio, vers. Circa quartum in princ.* Ubi etiam de debili insultato à robusto; sene insultato à juvene, &c. de quibus etiam per Clarum, §. *homicidium, nu.* 34. ad fin. Ubi addentes præcipuè Bajardus *nu.* 110. *& seqq.* apud quem Carrerium, *vers. Circa tertium*, invenies aliquas limitationes, & præsertim *num.* 7. de se defendendo contra Officialem, suum officium exequentem, de qua re habetis in terminis hujus nostræ excommunicationis consilium Graffii 3. *sub tit. de sentent. excom. vol.* 2. ubi probat, incurrisse excommunicationem, quendam filium, qui cùm vidisset patrem malè tractari à Nuntio Curiæ Archiepiscopalis pro exactione cujusdam pœnæ, & ad sui petitionem noluisset illum dimittere, manu Nuntium repulit, & postea cùm dictus Nuntius gladio evaginato tres ictus contra filium emisisset, ipse filius in illum manum injecit prope guttur, illumque fecit parum retrocedere.

RESOL. XXIII.

An qui tantùm ex charitate tenetur impedire percussionem faciendam Clerico, si non impediat, incurrat censuram?

Et quid, si dolosè non impedias talem percussionem, cum posset obviare sine periculo, & damno?

Et quid est dicendum, si non obstes propter odium, & pravum affectum, licèt peccaret mortaliter?

Et quinam ex justitia teneantur obstare percussioni Clericorum?

Et notatur, quod ut non impediendo percussionem Clerici incidant in censuram, quatuor copulatim debent concurrere. Ex part. 9. tract. 4. Res. 3.

§. 1. AFfirmativè respondet Sayrus *lib.* 3. *cap.* 26. *num.* 24. Filliucius *tr.* 15. *cap.* 1. *n.* 31. Suarez *disp.* 22. *sect.* 1. *n.* 54. & alii penes ipsos: quia textus in cap. *Quanta*, absolutè, & sine restrictione loquitur de iis omnibus, qui manifesto facinori desinunt obviare, cùm possint. Addit tamen Toletus *lib.* 1. *c.* 34. *nu.* 15. & alii, adesse debere dolum, & malitiam: nam, si ob verecundiam, & vanum timorem non te alienis litibus immiscendi, impedire percussionem mittas, hanc effugis excommunicationem. Et hæc omnia docet etiam Megala *in* 3. *p. Instit. Confess. lib.* 4. *c.* 2. *q.* 1. *n.* 7.

2 Sed contraria sententia magis mihi placet, asserens, ad hanc excommunicationem incurrendam requiri obligationem justitiæ. ita tenent Doctores quos citat, & sequitur Avila *de cens. p.* 2. *cap.* 3. *disp.* 3. *dub.* 8. quibus ego addo Baunium *in Theol. mor. tom.* 2. *disp.* 5. *tr.* 4. *q* 1. Coninch. *de Sacram. disp.* 14. *dub.* 15. *n.* 174. Layman *lib.* 1. *tr.* 5. *p.* 2. *cap.* 5. *n.* 6. Molinam *disp.* 42. *n.* 6. & hanc sententiam probabilem esse putat Garcias *in sum. tr.* 1; *diffic.* 3. *dub.* 1. *punct.* 3. *nu.* 27. *in fine*. Et ratio est, quia ille consensus in percussionem Clerici censendus est hac excommunicatione puniri, qui, secundùm moralem æstimationem, consilium,

lium, aut auxilium esse reputatur, ut constat ex illis verbis: *Eos delinquentibus favere interpretamur*. Et prætereà, qui statui clericali injuriosus est. At qui solùm ex charitate, & non ex officio tenetur impedire percussionem, moraliter non censetur percussioni favere, neque injuriosam actionem statui clericali præstare, quia omittens ex charitate solùm negativè se habet, non positivè etiam moraliter, ideóque damna ex facinore sequuta ei non imputantur. Quod adeò verum est, ut esto ex odio, & pravo affectu omittas impedire adhuc non ligaris excomm. quia non ob pravum affectum, sed ob actionem injuriosam hæc excommunicatio lata est.

3 Sed non deseram hic apponere verba Squillantis *de privil. Cler. c.6. nu.66.* ubi sic ait:) Excommunicationem incurrit ille, qui potest prohibere, ne Clericus verberetur, & non prohibet, ut constat ex cap. *Quanta de sent. excom.* quòd verò ad alios, qui ex timore, ut qui nolunt se immiscere rumoribus, hoc non præstarent; non incurrerent, secundùm communem opinionem, quando hic titulus sufficit ad eos excusandum à culpa mortali, secundùm Suarez mox citandum. Si autem dolosè non prohiberent, cùm possent obviare sine periculo, & damno, tunc incurrerent, tanquam consentientes delicto. Ita Suar. *disput.22. sect.1.n.56.* quamvis Bonac. *disp.2.q.4.punct.3.n.6.* & Raguccius *sub tit. de excom. q.69.* non incurrere existimant, etiamsi non obstent propter odium, & pravum affectum, licèt peccarent mortaliter, quidquid sit de foro externo, cùm non sit in jure expressum.) Ita Squillante.

4 Sed, si aliquis scire cupiat, qoinam ex justitia teneantur obstare percussioni Clericorum? Respondeo cum Avila, *ubi supra, concl.2.* & aliis, quòd qui tenentur obstare ex officio, & ex justitia sunt, Rex, Judex, & Ministri justitiæ, patres, tutores, heres, pedagogi, parochi, custodes, & è contra eorum filii, pupilli, famuli, parochiani, & custoditi. Sic Navar. *c.24. n.18.*

5 Nota etiam cum Raguccio *in vaso discept. Eccl. q.69. de excommunic.* quòd, ut qui non impediunt percussionem Clerici, incidant in censuram, quatuor debent copulativè concurrere. Primum, ut teneatur ex officio, ut est Officialis erga subditos, pater erga filios, dominus erga servos, & similes. Navar. *cap. 24. n.12.* Secundum, ut possint impedire sine jactura, vel periculo vitæ, honoris aut bonorum. Tertium, ut possint commodè impedire: nam non dicimus posse aliquid fieri, nisi commodè fieri possit; *leg. Nepos Proculo, ff. de verb. signific.* Quartum, ut offensio Clerici sit manifestè injusta illi superiori, aliàs non teneretur, Navar. *c.24. n.19.* & alii.

RESOL. XXIV.

An Helvetii arcentes turbam, dum Pontifex, vel alius Princeps egreditur, si percutiant Clericum, incidant in censuram?

Et quid tamen, si id facerent animo maligno ex proposito, scilicet intendentes Clericum verberare sine sufficienti necessitate? Ex p.9. tr.4. Ref.20.

§. 1. RΕspondeo, quòd ab hac excommunicatione excusatur ostiarius, aut alius Officialis, qui, dum arcet turbam irruentem, Clericum fortuito casu lædit: si tamen id faceret animo maligno, ex proposito scilicet, intendens Clericum verberare sine sufficienti necessitate, videtur incurrere excommunicationem, sed soli Episcopo reservatam, à quo dicitur absolvendus, nisi Clericum graviter vulneraverit, *cap. Si verò 3. de sent. excom.* Et ideò docet Coninch. *de Sacr. disp.14. dub.15. nu. 193.* Fragosus *de Rep. Christ. tom.3. lib.1. disp.2. §.1. n.29.* Sayr. *de cens. lib.3. cap.38. n.27.* Squillante *de privil. Cleric. cap. 6. nu. 28.* Avila *de cens. p.2. c.5. disp.3. dub.13.* Vide etiam Turrianum *de cens. lib.3. disp.29. dub.4.*

RESOL. XXV.

An percutientes Clericum ex ignorantia incurrant in censuram?

Et quid, si ignorantia sit invincibilis? & quid si sit vincibilis?

Sed major difficultas est de ignorantia crassa, seu supina, & affectata, licèt ignorantia affectata procedat ex dolo, & temeritate?

Difficultas adhuc superest de ignorantia concomitante sive juris, sive facti.

Et in textu hujus Resolutionis adducuntur alii diversi casus in exemplum supradictarum quæstionum? Ex p.9. tr.4. Ref.42.

§. 1. DIfficilis quæstio. Et si ignorantia est invincibilis, non est dubium tales percutientes in censuram non incidere. Dubium est, quando ignorantia est vincibilis, quæ potest esse inculpabilis, & culpabilis: item ista, (scilicet culpabilis, de qua hic præcipuè quæritur,) est triplex, purè vincibilis, crassa, seu supina, & affectata. Ignorantia purè vincibilis est, quando quis, cùm audisset, vel dubitasset de censura juris, vel facti, adhibuit diligentiam; sed non moraliter necessariam pro qualitate rei. Crassa, seu supina, quando modicam, aut nullam diligentiam adhibuit; tamen ex tædio, & pigritia: Affectata, quando illam diligentiam non adhibuit ex malitia, ad liberiùs peccandum.

2 Hoc supposito, dico primò. Posito, quòd ignorantia purè vincibilis possit esse mortaliter culpabilis, illa excusat ab incursu censuræ. Ita Sanchez *lib.9. de matr. disp.32. nu.31. & libr.1. Sum. cap. 10. n.7.* & me citato Leone *de cens. recoll.1. num. 367.* Probatur *ex cap.2. de Const. in 6.* ubi habetur, ignorantiam excusare in censoris, dummodo non sit, neque crassa, neque supina. Ista autem ignorantia purè vincibilis non est neque crassa, nec supina, ergo. Dices, sufficit, quòd mortaliter peccet quis in ea ignorantia, ut incurrat censuram. Respondetur ex supradictis, non quodlibet peccatum mortale sufficere ad incurrendam censuram; sed requiri peccatum mortale, quod habeat rationem contumaciæ, ex eo, quòd censura sit ultimum remedium contra contumaces: sed qui facit aliquam diligentiam, licèt non moraliter sufficientem, etsi peccet mortaliter, non tamen potest dici contumax: ergo neque pervenit ad hunc statum, ut possit incurrere pœnam istam, quæ imponitur contra contumaces. Hæc conclusio est contra Suarez *tom.5. disp.4 sect.10. n.10.* qui defendit, quòd eo ipso, quòd ignorantia est vincibilis moraliter, non potest excusare à censura, & ut refert, & sequitur Filliuc. *tr.11. nu.273.* ait, contrariam opinionem non esse practicè probabilem: quia unum habet Authorem Lopez, qui non movetur urgente fundamento, sed ex quadam pietate ad evitanda animarum pericula. Sed fallitur, ut patet ex aliis Authoribus, quod allegat, sequitur Duardus *lib.1. in Bullam Cœnæ, cap.2. q.1. n.5.* contrariam quoque probabiliorem asserit Coninch *disp.13.n.95.* & eam probat Alterius *lib. 3. disp. 2. cap. 3. ad fin.* Unde ex hac conclusione deducitur pro praxi, quòd quis percussit Clericum, dubitans, an sit Clericus, vel contra percussorem Clericorum ferri de jure censuram; excusari, si fecit aliquam diligentiam ad vincendum dictum dubium juris, vel facti, licèt non moraliter sufficientem pro qualitate rei.

3 Sed major difficultas est de ignorantia crassa, & supina culpabili mortaliter: & ista etiam excusat ab incursione censuræ, quando censura est lata contra præsumentes, vel audentes facere, vel omittere aliquid, seu contra scienter, vel ausu temerario aliquid facientes. Et procedit ista conclusio, ut sit vera, non solùm, ubi talis ignorantia est ignorantia juris; sed etiam ubi est ignorantia facti. Ampliatur secundò etiam, ubi quis daret operam rei illicitæ. Ampliatur tertiò, etiamsi talis ignorantia fuerit affectata. Ratio est: quia licèt ignorantia affectata procedat ex dolo, & temeritate, tamen verè talem dolum, & temeritatem in hoc casu præsupponitur non esse circa excommunicationem, vel aliam censuram, sed circa ignorantiam ipsam, quod sufficit ad non incurrendam censuram hoc modo latam. Unde, quando adversarii dicunt, quòd ignorantia affectata æquiparatur scientiæ, intelligitur quoad incurrendam culpam, non autem quoad incurrendam censuram latam hoc modo.

4 Et tandem difficultas est de ignorantia concomitante. Et ad hanc difficultatem respondet Leone, quòd ignorantia concomitans, sive, juris, sive facti, excusat ab incurrendis censuris. Ratio est; quia excommunicatio est posita contra contumaciam efficacem, & absolutam: sed ista ignorantia concomitans excludit dictam contumaciam efficacem, & absolutam, & tantùm inducit contumaciam conditionalem: ergo non sufficit ad incurrendam censuram. Est contra Covar. *in cap. Alma mater, p.1. §. 10. n.15.* qui simpliciter affirmat, talem ignorantiam, quando est facti, non excusare à censuris: quam opinionem dicit falsam Hurtado *de cens. in communi, n.9.* & est contra Sayrum, & Grassium apud Duardum *lib.2. in Bullam Cœnæ, can.1. q.38. n.8.* qui distinguunt de censura lata simpliciter, & lata contra præsumentes, &c. aliquid facere, vel scienter, &c. aliquid facientes: primo casu affirmant incurrit censuram, non autem secundo casu. Unde, quia isti Authores putant in Canone, *Si quis suadente*, per dicta verba non exigi præsumptionem, asserunt talem, occidendo Clericum, quem credit esse laicum, cum eo animo, ut etiam percuteret, si esset Clericus, non incurrere dictam excommunicationem. Addunt tamen contrarium debere concludi in eo casu, ubi quis promeret actum hoc alio modo: Volo nunc occidere illam feram; vel illum laicum: & si Clericus est, etiam volo eum occidere. Si enim tali de facto, ut ipsi ajunt, occideret Clericum, omni dubio procul esset excommunicatus: hoc enim casu non esset ignorãtia concomitant, quia illius voluntas non est cõditionalis, sed absoluta, & per consequens tam actus internus, quàm externus, esset sacrilegus; quod non contingit in primo casu, in quo licet actus internus, scilicet, volendi occidere aliquem, etiamsi sit Clericus, seu peccatum internum sit peccatum sacrilegii, tamen actus externus non est sacrilegus; & per consequens peccatum internum tantùm erit peccatum sacrilegii, ob quod peccatum non potest incurri censura. Et hæc omnia docet P. Leone, *ubi sup.* sed iterum posteà docet in terminis loquendo de percussione Clericorum, *in recoll. 5. n.175. & seq.*

5 Sed confirmantur multa ex supradictis à Villalob. *in Sum. tom.1. tr.17. diffic.22. n.3.* ubi sic ait: (El secundo caso es, del que le hiere con ignorancia probable, no sabiendo que es Clerigo, como dize un capitulo de Derecho. Mas bastaria para esto, si lo hiziesse por culpa lata, ò ignorancia crassa, como tienen Covarruvias *in c. Alma mater, 1.p. §.10.n.6.* Thom. Sanch. *de matrim. lib.9. disp.32. n.41.* con otros: porque aquella palabra, *Suadente*

Dia-

Diabolo, solo excusa la permission licita aunque Abad *c.2. nu.6. de Constit.* Alexandro de Nevo ibi, *n.49.* Sylvester, *verb. ignorantia dist.4. & verb. Excommun.* 6. §.6. dizen, que se escusa el que ignora que es Clerigo, con ignorantia crassa, y culpa lata.) Ita ille. Et idem de ignorantia affectata dicendum esse putat Leone *ubi sup. n.*180. Et, ut verum fatear, magis probabiliter ignorantiam crassam, & supinam, & à fortiori affectatam non excusare à censura tenent aliqui: & ideo Garcias *Summa moralis, tr.1. diffic.3. dub.1. punct.4. n.32.* sic ait (La mayor difficultad está en la ignorantia vincible ò culpable, acerca de la qual ay varias opiniones, lo mas probable es, que la ignorancia crassa, ò supina, que es quando uno deve salir de duda, y no quiere hazer diligencia para ello, ni prevenirlo, y à fortiori la affectada, que es quando uno à drede no quiere salir de la duda por pecar mas libremente, quæ no escusan: pero fuera destas ignorancias, la vincible puramente escusare de la censura.) Ita ille.

6 Unde ex his omnibus apparet, ignorantiam aliquando excusare ab incursu hujus censuræ; quod à fortiori patet, si Clericum percutiens, arbitratus est esse laicum, quia habitum, & Tonsuram non gestavit. Alioquin, si allegatio ignorantiæ dubia sit, allegans eam juramento in foro externa confirmare cogitur, *cap. Si verò de sent. excom.* Cæterum, si quis existimet esse Joannem Clericum, quem percutit, cùm sit Clericus Jacobus, censuram excommunicationis non effugiet, sicuti rectè adnotavit Covarr. *in c. Alma mater p.1. §.10. n.15. argum. l. Eum qui, §. Si injuria mihi ff. de injur.* ubi dicitur: Si injuria mihi fiat ab eo, cui sim ignotus, aut qui putet me esse Lucium, cum sim Cajus, injuriarum mihi actionem competere. Qua de re videri potest Molina *tr.3. disp.30.* Contra verò dicendum, si quis * volens percutere hunc Clericum, ab eo aberret, & casu, sive præter intentionem percutiat alterum Clericum proximè astantem: talis enim excommunicationem non incurrit, sicuti rectè docet Suarez *disp. 22. sect.2. n.54.* Coninch. *disp.14. dub.15. nu.197.* Ratio discriminis est: quia in priori casu voluntariè percutit hominem, quem scit Clericum esse, in quo tota ratio consistit, ob quam Canonis excommunicatio lata est: in posteriori autem casu voluntariè non percutit hominem quem scit esse Clericum: siquidem, ut ponimus, à Clerici volita percussione aberravit: alium autem hominem, qui fortè adstabat, & Clericus erat, præter intentionem, ac involuntariè percussit.

RESOL. XXVI.

An mandantes, consulentes, seu precibus, & promissis incitantes, consentientes, & ratum habentes, & auxilium præbentes ad percutiendum Clericum, incidant in censuram.

Et quid est dicendum, si mandatum non sit expressum, sed tacitum?

Et utrum verò mandans incurrat censuram, si mandatarius excesserit fines mandati, ut quia mandavit tantum verberare Clericum, & mandatarius illum vulneravit?

Et quid, si quis mandaret, ut tantùm inferatur Clerico injuria verbalis, & mandatarius excesserit faciendo illi injuriam personalem?

Et notatur, quod licèt, si aliquis non mandet, vel consulat percussionem Clerici expressè, dicit tamen coram suis amicis, vel familiaribus se desiderare vindictam de tali Clerico, si postea sui moti his verbis percutiant, iste incurrit excommunicationem, unde ut iste sit liber ab excommunicatione, debet affirmare se non dicere eo animo, ut percutiant, & quod non desideret, ut ipsi percutiant.

Etiamque advertitur ratam habentem percussionem Clerici, etiam post factum incurrere in censuram Canonis, ad quod requiruntur tria, quæ explanantur in §. ultimo hujus Resolutionis. Ex pa. 9. tract.4. Res.14.

§. 1. REsp. quòd quamvis illi, qui sola authoritate, mandato, ratihabitione, aut quia consensum præstant, seu non obstant, vel quia auxilium, consilium, vel favorem violentiæ tribuunt, per se violentas manus injicere non dicantur, & propterea non videantur excommun. ab hoc Canone, cujus censura fertur contra solos injicientes violentas manus in Clericos, vel Monachos: tamen ex aliis capitibus Juris hæc excomm. extenditur ad mandantes, seu precibus, & promissis incitantes ad prædictam offensionem. Ut habetur *cap. Mulieres, §. Illi de sentent. excomm.* Item, ad consentientes *cap. Quanta 47. de sent. excomm.* Item ad ratam habentes offensionem suo nomine factam *capit. Cùm quis de sent. excomm.* Et licèt in nullo textu reperiatur expressum, consulentes, auxiliumve præbentes hac excommunicatione innodari, nihilominus Doctores communiter sub consentientibus eos comprehendunt. Satis enim consentit operi, qui illud consulit, ejusve executioni auxilium præbet. Quinimò ille in d. *capit. Quanta*, solùm sermo fit de consentientibus iis, quò manus violentas in Rectores Ecclesiæ injiciunt: at communis sententia extendit ad consentientes percussioni cujusvis Clerici, vel Monachi. Itaque mandans, consulens, & favens Clerici percussioni hac excommunicatione innodatur, dummodo percussio subsequatur, subsecutaque fuerit ex vi mandati, consilii, vel favoris, quia hæ actiones tanquam accessoriæ prohibentur. Unde cessante actione principali, scilicet, percussione, assessoriæ non poniuntur. Ex alia parte, cùm solùm puniantur, qui actionem principalem causant, necessariò requisitum est, ut ex vi illarum actio principalis subsequatur: sicuti docet Molina *tr.3. disp.52. n.2. 8. & 9.* Navar. *cap.27. n.51.* Coninch. *disp.14. dub.15. n.175.* & colligitur *ex cap. Mulieres de sent. excomm.* ibi: *Quia is committit verè, cujus authoritate, vel mandato delictum committi probatur.* Requiritur ergo mandatum, & idem est de consilio, & favore, causam esse delicti. Et quidem nisi de contrario constet, id semper præsumendum est, ut benè notavit Coninch. *supra*.

2 Sed, quid dicendum: si mandatum non sit expressum, sed tacitum; ut, si quis, cùm fuerit offensus ab aliquo Clerico, diceret coram amicis, vel familiaribus, se desiderare vindictam de tali injuria, prævidens, aut prævidere debens, inde eos fore excitandos ad eum percutiendum, an incurrat etiam ipse in hanc censuram, sequuta illius Clerici percussione? Dico incurrere, *arg. text. in cap. pen. de homic. in 6.* & sic docent Squil. *de priv. Cleric. c.6. dub.4. n.62.* Suar. *disp.22. sect.1. n.55.* & Carolus de Grassis *effect.9. n.35.* nam ille est causa moralis talis percussionis, & excitat & movet, & virtualiter mandat. Utrùm verò mandans incurrat, si mandatarius excesserit fines mandati: ut, quia mandavit tantùm verberare Clericum, & mandatarius illum vulneravit? Et incurrere fatendum est, prout in simili dicitur de eo, qui fecit mandatum ad vulnerandum: quòd si sequatur homicidium, tenetur de occiso *c. fin. de homic. in 6.* nam vulnera, & percussiones non dantur ad mensuram. Secùs autem esset, si quis mandaret, ut tantùm inferatur Clerico injuria verbalis, & mandatarius excesserit, faciendo illi injuriam personalem, quia tunc mandans non erit excommunicatus, prout ipse mãdatarius, & hoc ea ratione, quia mandans jussit fieri actum, propter quem de sui natura non incurrit in pœnam excommunicationis.

3 Nota etiam, quòd si aliquis, licet non mandet, vel consulat percussionem expressè, dicit tamen coram suis, se desiderare vindictam de tali Clerico; si posteà sui moti his verbis percutiant, iste incurrit excommunicationem: quia licèt non dixerit eo animo, tamen debebat prævidere, suos credituros esse, quòd ipse hoc animo dicebat. Quod probatur argumento cap. ultimi *de homicidio in 6.* Unde, ut esset liber ab excommunicatione, deberet affirmare, se non dicere eo animo, ut percutiant, & quòd non desiderat, quòd ipsi percutiant, probatur argumento cap. penultimi, *de homicidio in 6.* Vide Avilam *de cens. p.2. c.5. disp. 3. dub.10. concl.3.*

4 Notandum est etiam hic, ratam habentem percussionem Clerici, etiam post factum, incurrere in censuram Canonis, ut patet ex textu in cap. *Cùm quis, de sent. excomm. in 6.* cujus verba sunt hæc: *Cùm quis absque tuo mandato manus injecit in Clericum tuo nomine violentas; si hoc ratum habueris, excommunicationem latam à Canone incunctanter incurris, cùm ratihabitio retrotrahatur, & mandato debeat comparari. Si verò injectio eadem tuo nomine non sit facta, tunc, licèt pecces ratam habendo, non tamen propter hoc excommunicationis illius vinculo innodaris? cùm quis ratum habere nequeat, quod ejus nomine non est gestum.* Hæc ibi. Tria tamen requiruntur, ut optimè observat Megala *in 3. part. instit. Confess. lib.4. q.1. n.7.* ad hoc, ut ratum habens hac censura ligetur. Primum, ut delictum sit commissum nomine suo, alioquin illud ratificare non potest, ut dicit textus. Secundùm, ut verè ratum habeat, id est, ut approbet factum nomine suo: nam, si tantùm non doleret, vel gauderet, quòd sit factum, non diceretur ratum habere: tertium, ut tempore, quo fuit commissum delictum fuerit ipse habilis ad committendum illud: nam, cùm ratihabitio retrotrahatur ad tempus, priusquam fuerat commissum delictum necessariò requiritur, ut tunc temporis ratum habens fuerit habilis ad mandandum: unde, si erat tunc infans, vel amens, ratum habere non potest. Et hæc omnia docet etiam Villalob. *Summ. t.1. tr.17. diffic.22. n.11.* ubi sic ait: (Aunque este Canon no habla de los, que mandan, sino solo del que por si hiere al Clerigo, otro Canon lo estiende al que lo manda; ò que por su authoridad otro al Clerigo. Y otro Canon, le estiende à aquellos, en cuyo nombre se hizo, aunque lo ignorassen, si despues quando lo superior, lo confirmaron, que esto es como si lo vieran mandado al principio, conforme à la regla de Derecho, que dize: *Ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur.* Mas si despues no lo aprovò, si no que dixo, que le pesava dello, no quedara descomulgado, ni tam poco lo quedara el, que se holgo del agravio que se hizo al Clerigo, sino se hizo en su nombre, conforme à otra regla, que dize: *Ratum quis habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum*, y se colige del texto citado.) Hæc ille. Sed ne deseras videre Avilam *de censur. p.2. c.5. disp.3. dub. 9.*

RESOL. XXVII.

Quis consuluit homicidium cujusdam Clerici, sed postea serio consilium revocavit, quæritur, an ex homicidio sequuto incurrat excommunicationem, irregularitatem, & obligationem restituendi? Ex p.3. tr.5. & Misc.1. Res.84. alias 83.

§. 1. PUlchra est hæc quæstio, & ex illa à Confessariis multi casu benignè si opus erit resolvi possunt: ideo probabi-

babiliter negativè respondendum esse puto. Et ratio est, quia quando consulens fecit quod potuit, ut prius consilium evertat, vel ostendat omnibus consideratis esse iniquum, & non amplectendum, non videtur in tali casu exequutor ipsius consilio moveri, sed potiùs sua malitia. Et ideò contra Navarrum *in man. c.27.n.253.* & alios, hanc sententiam quoad excommunicationem tenent Layman *in Theol. mor. lib.2.tr.5.p.2.c.5.n.7.* Avila *de cens.p.2.c.5.disp.3.dub.7.concl.3.* & abi. Idem quoad irregularitatem contra Molinam *tr.2.c.3.poster.disp.73 t.* Toletum *l.1.c.85.* & alios sic tenent D. Ant. *in 3.p.tit.28.c.2.§.2.* Sylvest. *ver. homicid.1.n.11.§.3.& n.12.in fin.* Petrus Nav. *de rest.lib.3.c.1.n.27.* & hanc sententiam probabilem vocat Less. *lib.2.c.13.dub.1.nu.17.* & Laym. *loco citato.* Et tandem quoad obligationem restituendi, liberant etiam consulentem qui seriò consilium suum revocavit, non ignobiles auctores, ut Tannerus *in 2.2.disp.4.q.6. dub.15.n.394.* Salon *in 2.2.q.62.art.7.contr.6.* & expressiùs Petrus Navar. *de restit. loco citato.* Emanuel Sà *verb. restit.n.11.* contra Malderum *in 2.2.tr.4.c.2.dub.3.* & hanc sententiam cum Lessio probabilem etiam vocat Layman; uti revera est.

2. Concludendum est igitur cum dicto Layman in gratiam Confessariorum ad tollendos omnes scrupulos, quòd qui alteri propositis rationibus homicidium injustum persuasit, si eas posteà seriò, & quatenus potest efficaciter retractavit, sequuto nihilominus homicidio, nec in excommunicationem, nec in irregularitatem, nec etiam probabiliter in obligationem restituendi incurrit.

Ref. seq. & sup. [illegible] Utrum, & pro parte, & obligatione restitutionis [illegible]

RESOL. XXVIII.

An revocantes mandatum, & consilium, si percussio Clerici sequatur, incidant in censuram?

Idem dicendum est de irregularitate, & damni compensandi obligatione.

Et quid dicendum est de illo, qui propinato veneno Clericum occidit, tametsi diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum. Ex par.9. tract.5. Ref.15.

Pro excommunicatione, irregularitate, & damni compensatione [illegible]

§.1. Negativè respondet Sylv. *ver. Homicidium, 1. num.11. & 5.3.n.12.* Navarra *de restit.lib.3.c.4.n.47.* Avila *de cens.p.2.cap.5.disp.3.dub.7. concl.3.* & Layman *lib.1. tr.5. part.2. c.7.nu.7. in fine*, ubi sic ait. (Resolutio sit. Qui alteri, propositis rationibus, homicidium injustum persuasit, si eas posteà seriò, & quatenus potest, efficaciter retractavit; sequuto nihilominùs homicidio; excommunicationem non incurrit; quin & probabiliter ab irregularitate, & damni compensandi obligatione immunis est: quamvis opposita sententia, quod attinet ad irregularitatem, & damni compensationem, æquè probabilis, aut fortasse probabilior existat.) Ita ille. Igitur, secundùm hos Authores, facta revocatione mandati, vel consilii de se efficaci, non est censendum, mandatarium, vel consiliarium ex eo moveri, sed ob suam malitiam, cùm revocationi stare possit, & debeat.

2. Sed affirmativæ sententiæ adhærent Navarrus *c.27.n.33.* Anton. Gomez *lib.3.res.c.3.n.40.& 45.* Molina *tr.3.disp.52.n.2.& 3.* Coninch *disp.24. dub.15. n.183.* Lessius *c.13. dub.3. n.18.* contrarium opinantes: asserunt enim, si mandatarius, vel is, cui datum est consilium, dissuaderi non potuit, cùm ex mandato, vel consilio, moveatur ad facinus patrandum, mandantem, vel consulentem in excommunicationem incidere, quia facinoris causa fuit medio suo mandato, vel consilio, quod de facto removere non potuit. Sicuti in excommunicationem incidit, qui propinato veneno Clericum occidit, tametsi diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum. Ego verò utramque sententiam probabilem esse puto, licet secundam existimem probabiliorem. Unde assero cum Castro Palao *t.6. disp.3. punct.23.§.3.n.9.* quòd si adhuc tibi constet, mandatarium, vel consiliarium tuo mandato, vel consilio moveri vel, quia non credit ex animo te revocare, vel rationes revocationis non sunt æquè efficaces ad contrarium persuadendum, etsi probabilis sit sententia, quæ te ab omni censura, pœna, & obligatione excuset: at probabiliorem reputo sententiam, quæ te condemnat; tum, quia communior, tum, quia de facto tuum mandatum, vel consilium causa fuit delicti. Nam esto malitiæ mandatarii, vel ejus, cui datum est consilium, adscribi debeat, quòd revocationi nolit adhærere, attamen dum de facto revocationi non assentitur, mandatum, seu consilium firmum persistit, causaque est delicti. Ergo excommunicatio imposita iis, qui suo consilio, vel mandato in percussionem Clerici concurrunt, hos comprehendit. Non benè itaque his diebus quidam Religiosus mordicus sustinebat, consulentem percussionem Clerici, si revocet consilium, incurrere censuram Canonis; nam opinio negativa, ut dixi, est satis probabilis. Et idem dicendum puto quoad incursionem irregularitatis, & obligationem restituendi, quicquid in contrarium asserat Layman *loco citato*, quoad irregularitatem, & restitutionem: & ita, me citato, tenet Leone *de cens. recollect. 5.n.112.*

RESOL. XXIX.

An mandantes, & consulentes percussionem Clerici, si ante percussionem pœniteant, & conterantur, incidant in censuram?

Et supponitur non posse revocare mandatum, nec consilium.

Et an excommunicatio incurratur ab illo, qui postquam mandavit, moritur, antequam percutiatur Clericus?

Et in conclusionem supradicta difficultates aliqua alia adducuntur in textu hujus Resolutionis. Ex p.9. tract.4. Ref.16.

§.1. Suppono non posse revocari mandatum, nec consilium. Et affirmativè respondet Cornejo *in 3.p.D.Thoma, tr.5.de excomm.disp.3.dub.ult.* ubi sic ait. (Excommunicatio de se non est incompossibilis cum gratia, nisi ratione peccati propter quod incurrit: ergo, si hoc peccatum est jam remissum, sive postquam incursa est, sive antequam incurratur, potest optimè esse simul cum gratia.)

2. Quæres, quid sit iste casus? Respondetur esse, quando quis præcipit servo percussionem Clerici, & pœnitet ante exequutionem mandati; tamen propter loci distantiam non potuit intimari servo revocatio mandati ante Clerici percussionem; nam revera mandans incurrit excommunicationem latam ipso jure contra Clericorum percussores, etsi tunc sit in gratia ratione contritionis. Ratio est, quòd iste in eo casu est absolutè voluntarius percussor Clerici, quia adhuc non revocato mandato, reverà influit moraliter in talem percussionem. Nec refert, quòd culpa sit ei remissa per contritionem, nec similiter quòd excusetur à nova culpa ex impossibilitate intimandi servo revocationem mandati, quia necesse erat ad vitandam excommunicationem, ut de facto non influeret moraliter in talem Clerici percussionem, quia influxus non tollitur ex sola interna contritione peccati: ergo quòd peccatum, propter quod censura fertur, remissum ei sit, non sequitur, quominùs in hoc casu excommunicatio incurratur.

Sup. hoc lege doctrinam Re. 1. not. seq. & princ.

3. Sed objicies primò. Excommunicatio est pœna medicinalis; ergo non incurritur, nisi durante infirmitate peccati. Respondetur, negando consequentiam, saltem in hoc casu: tum, quia licèt excommunicatio non sit medicina respectu ipsius excommunicati, satis est, ut sit medicina respectu aliorum: tum etiam quia adhuc in hoc casu est medicina respectu excommunicati, si non ad recuperandam sanitatem de peccato jam remisso, propter quod est incursa; saltem est medicinalis respectu aliorum peccatorum, ut deinceps evitet similia peccata.

4. Objicies secundò. Correctio fraterna non habet locum de peccato præterito, de quo proximus est jam sufficienter emendatus; ergo neque excommunicatio habet locum in hoc casu. Antecedens patet, quia in eo casu jam frater est lucratus Deo, quod erat finis fraternæ correctionis. Et consequentia probatur: quia si tunc non habet locum medium suavius, qualis est correctio; multò minùs habebit locum medium acerbius, qualis est excommunicatio. Respondetur, negando consequentiam, & ratio est quod correctio fraterna ordinatur ad salutem privatam proximi, ideò non habet locum, quando jam proximus à peccato resipuit: at verò punitio juridica facta ab homine vel à jure, respicit præcipuè bonum commune, & publicam utilitatem, ac proinde cessare non debet, quamvis reus de peccato suo doluerit, præcipuè cùm in hoc casu maneat effectus prioris voluntatis peccaminosæ nondum sufficienter retractatus.

5. Objicies ultimò. Si excommunicatus offerat Ecclesiæ satisfactionem, judicatur dignus absolutione, ex textu in c. *Quapropter, de appellat.* ergo, si à principio ante excommunicationem prædictam satisfactionem obtulisset, non posset excommunicari: sed hanc satisfactionem obtulit, qui in hoc casu revocavit mandatum percussionis Clerici, ergo non incurrit excommunicationem. Respondetur: concesso antecedenti, & prima consequentia, negando minorem, quia cùm ille non intimaverit mandatario revocationem mandati, non censetur obtulisse perfectam obedientiam præcepto Ecclesiastico probibenti percussionem Clerici. Nec refert, quòd non steterit per ipsum, quominùs fieret talis intimatio: nam, licèt hoc excuset illum à nova culpa, non tamen excusat à nova pœna, cùm hæc impossibilitas non auferat priorem voluntatem, ratione cujus moraliter influit in percussionem Clerici, & sibi debet imputari, quòd in tales angustias sit redactus. Et hæc omnia docet Cornejo *ubi sup.*

6. Confirmatur, quia censura est pœna: sed ad incurrendam pœnam sufficit effectus sequutus, etsi non sit peccatum, neque voluntarius; ergo. Probatur minor, per textum in cap. *Si quis, insaniens, 15.q.1.* ubi habetur, quòd si quis insaniens aliquem occiderit; si posteà ad sanam mentem devenerit, debet leviori pœnitentia puniri: occisio facta ab insano non est peccatum, neque voluntaria; & tamen ibi jubetur puniri, etsi leviori pœnitentia: ergo ut incurratur pœna, sufficit effectus prohibitus sequutus, etsi in eo non concurrat peccatum, & voluntarium; ergo à simili in casu nostro, licèt mors sequuta post Confessionem non sit peccatum novum, neque sit voluntaria, ex quo voluntas fuit præcisa per Confessionem: tamen incurritur excommunicatio.

7. Confirmatur insuper ex opinione Vasquez, quam sequitur

tur Sanchez *lib.* 1. *Summa, c.* 16. *in fine*, loquentis in casu excommunicationis contra homicidas. (Si quis, ait ipse, excessit in bibendo cum prævisione ebrietatis, & homicidii, quod solet ab ipso committi tempore ebrietatis, & si ante sequutam ebrietatem talis pœniteret dicti excessus, & confiteretur, & absolveretur; tamen si sequatur ebrietas, & homicidium, incurreret in hanc excommunicationem: quia, inquit, ad has pœnas incurrendas sufficit dedisse causam liberam, & sequutum fuisse effectum.) Vide etiam Villalobos *in Summa, tom.* 1. *tr.* 16. *difficult.* 22. *n.* 12. ubi sic ait. (Ha se de advertir, que quando el que mandò herir al Clerigo, revocò el mandato, antes que se executasse, si la revocacion no puedo llegar à noticia de la persona à quien lo mandò, en tal caso en poniendole en efeto, tambien pueda el que lo mandò descomulgado como tienen Angelo, y Toledo contra una glosa, y se colige de lo que diximos arriba, que assi como el que dispara un arcabuz, y antes que llegue la bala al hombre, le pesa, muda de voluntad, no por esso dexa de estar descomulgado: assi aqui, aunque si se sucediesse, que quando se executasse el mandato, fuesse ya muerto el que la mandò, no incurriria la descomunion: porque despues de muerto ya no es capaz della.) Sic ille, quibus adde Squil. *de priv. Cler. c.* 6. *n.* 59. qui citat Lessium, Bonacinam, & Layman.

Sup. hoc Resp. Infr. ... ex doctrina Ref. 10. §. 1. signanter ad med. vers. Tum quia, & §. penult. & ult. & in 10. 9. tr. 5. Ref. 19. §. pen. & ult. Sed lege eam à principio, & vide etiam duos §§. sequ. hujus Ref.

Sup. hoc infrà in fin. hujus Ref. & in alio ... ejusdem ...

8. Sed hanc opinionem aliqui non approbant: asserunt, enim, censuram (quidquid sit de irregularitate, quam fatemur contrahi hoc casu) non incurri ab hoc tali in foro conscientiæ. Primò, quia certum est, quod excommunicatio non potest contrahi absque peccato, vel contumacia: sed stante hac pœnitentia tempore, quo mors sequitur, non adest novum peccatum, neque nova contumacia præter illud peccatum vulneris, quod fuit causa mortis; ergo. Minor patet, quòd non adsit novum peccatum, neque contumacia: quia peccatum non est nisi voluntarium: at quando sequitur mors post vulnus vel ebrietatem, illa est involuntaria; ergo. De vulnerante lethaliter patet, quia jam pœnituit, & confessus fuit. De ebrio est certissimum, qui enim caret usu rationis, non potest velle. Favet huic opinioni alia, quam vocat satis probabilem Bonacina *disp.* 1. *de cens. in genere, q.* 1. *punct.* 6. *n.* 5. & ante eum Avila *de cens. p.* 2. *c.* 5. *disp.* 3. *dub.* 7. *concl.* 2. *in fine*, quòd, scilicet, mandans homicidium, ubi est lata excommunicatio contra homicidas, non incurrat excommunicationem, ipso sequuto, si antequam sequeretur dictum homicidium, pœniteret, & vellet, si posset, revocare mandatum, & fecit omne posse suum, ut talis revocatio deveniret ad mandatarium. Sequitur Duardus *lib.* 2. *in Bullam Cœnæ, can.* 9. *q.* 6. *in fine, & can.* 11. *q.* 13. ea ratione præcipua, quia ad incurrendam censuram, *ut suprà*, requiritur peccatum, vel contumacia: sed hic non adest peccatum, neque contumacia: ergo.

Sup. hic irregularitate in to. 7. tr. 9. Ref. 39. §. penult. ... ad fin. penult.

9. Ad rationes pro parte affirmativa allatas respondet Leone *de censur. recoll.* 3. *n.* 143. sic enim ait. (Aut loquimur de irregularitate, vel de censuris: si de irregularitate, concedimus: si verò de censuris, & tunc iterum distinguendum esse censeo: aut loquimur, quoad forum externum, vel quoad forum internum: primo casu sufficit causa libera data, & effectus, cùm enim jam constet Judici, fuisse ex vulnere sequutam mortem, potest citare eum ad dicendum causam, quare non debet declarari excommunicatus, qui si compareat, & afferat causam, ob quam non sit excommunicatus, scilicet, quia ante confessus, & sit paratus satisfacere, tunc non debet ampliùs molestari, si pars est satisfacta, vel saltem debet absolvi ad cautelam: ideòque si est Sacerdos ob scandalum, quod inde evenire potest his pusillis, qui nesciunt has subtilitates, admonerem, ut non celebret publicè. Secundò casu, scilicet, pro foro interno, non sufficit causa data, & effectus sequutus, sed requiritur peccatum, vel perseverantia in peccato, sive contumacia, cùm omnis censura, ut censura, sit pœna medicinalis, vel peccati, vel contumaciæ.) Unde *ex superius dictis* Pater Leone *loco citato, recollect.* 3. *n.* 113. individualiter docet, mandantem, & consulentem percuti Clericum, excommunicationis nexu non vinciri, si ante percussionem conteratur.

Sup. hoc infra ... verbali ... in Ref. ... prope finem vers. Secus.

10. Nec obstat, quod in tali casu mandatarius, & consultus incurrant; non autem mandans, & consulens, quia etiam quando quis tantùm mandat injuriam verbalem, si ipse mandatarius excedat percutiendo, non incurrit mandans, sed mandatarius. Squillante *c.* 6. *de privilegiis Clericorum, n.* 64. sicut è contrario, si mandans sciat percutiendum esse Clericum, quod ignorat mandatarius, ipse mandans incurrit, non autem mandatarius. Et post hæc scripta, sententiam negativam invenio docere etiam Baunium *in Theol. mor. tom.* 2. *disp.* 5. *tr.* 4. *q.* 1. ubi sic ait. (Ego aut consiliarius quilibet alius esse, ac dici causæ effectus non possumus, nisi ad eum moveatur executor vi dati ac recepti consilii: at ejus retractatione seria impeditur hic motus: videt enim confessione consiliarii ingenua se lapsum, ejus autem rationes non fuisse ejusmodi, quibus adhibenda fides esset, quare si agit, inductione ipse sua, motuque agit, ipsique soli, non consiliario, affigenda est effectus sequuti culpa. Idem dicendum de mandato: nam, ut quis peccasse dici queat mandando, ac excommunicationem incurrisse per actum mandatarii, debet hic ejus nomine, causaque, vim Clerico facere: at facit mandati revocatio vera, & seria, ut jam mandantis gratia opus non fiat, sed operantis solius; ergo illi soli illi, non soli illi imputandum; ergo factum homicidium, inflicta Clerico verbera, plagæ eidem impositæ, mandanti censuram non inferent; sed exequutori soli, qui improbitate potiùs sua, quàm alienis est rationibus impulsus ad injuriam, quam si solus luat sine mandantis, aut consulentis consortio, quis arguat?) Ita ille, qui etiam tenet, quod excommunicationem non incurrit, qui postquam mandavit, moritur, antequàm percutiatur Clericus; nam, si post mortem aliquam incurreret excommunicationem, posset fieri, ut quo tempore quis est beatus, idem quoque excommunicatus foret, quod est contra rationem. Quid ego sentiam, dicam breviter. Primam opinionem affirmativam puto probabiliorem esse, & illam teneo, negativam tamen tanquam probabilem admitto.

Sup. hoc sup. à in 6. 1. 6. Contrarius in fuspee hujus Ref. & sup. in ... 74. in fin. ... .

RESOL. XXX.

An furans cingulum, vel aliam vestem Clerico dormienti incidat in censuram?

Et quid, si vestes è domo Clerici auferat latro, aut pecuniam ex crumena ab eo gestata arripuerit subdolè, & sine vi? Ex par. 9. tr. 4. Ref. 37.

§. 1. Affirmativè respondet noster Naldus *in Sum. verb. Clericus, n.* 21. ubi sic ait. (Clerico è manu rem propriam, quæ ipsi fuerat commodata, eripiens ante tempus, incurrit excommunicationem: & idem de suffurante ei cingulum dormienti, sive vestes auferente cum ejusdem speciali dedecore, & injuria, puta, quia coactus est domi se continere, aut nudus exire. Et quamvis Ancharanus *in Clem.* 1. *de pœnis, n.* 4. teneat contrarium quoad secundum dictum *superius*, nempe, de suffurante cingulum dormienti; eò quia non fit violentia illa, quæ non sentitur: tamen non est discedendum à prædicta prima opinione, quam & D. Antoninus, & alii sequuntur: quamvis enim particularis illa persona non sentiat injuriam: sufficit tamen injuriam fieri per illum actum universo Ordini clericali, in cujus favorem lata est à jure pœna excommunicationis. Et sic videmus, quòd percutiente Clericum, etiam volentem, non evadit prædictam pœnam latam *in c. Contingit interdum de sent. excommun.* cui sanè favori renuntiari non potest per aliquem privatum.) Ita ille.

Sup. hoc supra in Ref. ... cursim ante med. ... vers. Nec sufficit.

2. Sed prorsus sententiam negativam sustinendam esse puto, & ideò dicendum est, quòd si nulla violentia facta vestes ex domo Clerici auferat latro, aut cingulum, quo actualiter cinctus est, furtivè abstulit, aut pecuniam ex crumena ab eo gestata arripuerit subdolè, & sine vi, quia non est hoc propriè violentia, sed actio furtiva, ideò fur non est excommunicatus. Ita Cajet. *verb. Excomm. c.* 10. *vers. Nota* 2. Summa Astensis *p.* 2. *lib.* 7. *tit.* 3. *c.* 2. *q.* 20. & Angelus *verb. Excom.* 5. *n.* 29. Molin. *tom.* 4. *de just. tr.* 3. *disp.* 51. Coninch *de cens. tom.* 2. *disput.* 14. *dub.* 15. *n.* 166. Sayr. *lib.* 3. *c.* 26. *n.* 16. contra S. Anton. 3. *p. tit.* 25. *c.* 1. *§.* 3. *notandum, ante finem*: ubi minùs benè opinatur, per has actiones incurri excommunicationem. Sed ne recedas ab opinione Cajet. & aliorum, quam etiam tenet Suar. *de censuris, disp.* 22. *sect.* 1. *n.* 34. quibus omnibus adde Fragos. *de Rep. Chr. tom.* 2. *lib.* 1. *disp.* 2. *§.* 1. *n.* 17. quia ut diximus, supradictæ actiones non sunt actiones violentæ, sed furtivæ. Ergo non includuntur in verbis Canonis. *Si quis suadente.*

RESOL. XXXI.

An si quis capiat Clericum, vel Monachum per capillos, seu barbam, aut caputium dicens, si non esses Clericus, vel Religiosus, te occiderem, vel percuterem, incidat in censuram?

Et notatur Clericum indignatum elevando manum contra alium Clericum rejicientem illum aliquantisper de loco, in quo morabatur, non incidisse in censuram. Ex p. 9. tr. 4. Ref. 35.

§. 1. Negativè respondet Bordonus *in cons. regul. tom.* 1. *ref.* 28. *n.* 38. quia ad incurrendam hanc censuram necesse est, ut injectio manuum exteriùs sit consumata in sua specie læsionis, & non tantùm cœpta: verba enim cum effectu sunt accipienda, *c. Relatum, de Cler. non resid.* unde Panormitan. *in c. Cum in cunctis, §. Clerici, de elect.* dicit, quòd ubi pœna imponitur, illa nunquam incurritur, nisi delictum inchoatum sit consummatum, & Archidiaconus *in c. Qui bona.* 17. *q.* 1. *col. penult.* dicit, quòd in pœnis spiritualibus, cujusmodi est hæc, & censuris imponendis, consideratur effectus, & non effectus, & voluntas malè agendi. Tum, quia præfatæ manuum injectiones perpetratæ in laicum, non censentur peccaminosæ mortaliter, cùm sint imperfectæ, & non lædentes, ergo neque in his casibus, ac proinde excommunicatio locum non habet in illis. Percussio enim tam subita, & tam levis quæ laico illata non esset mortalis, excusat ab incursione censuræ, ut docent Armilla *n.* 7. Cajet. *c.* 10. Navar. *c.* 27. *n.* 85. & ex illis relatis Bariola *conf.* 22. *§.* 1. Tum quia, ut dicit Megala *lib.* 4. *c.* 1. *n.* 8. hujusmodi injectio judicata levis respectu externis actus, tam secundùm læsionem, quàm secundùm injuriam, quamvis fiat suadente Diabolo, & cum peccato mortali, non ideò inducit hanc pœnam,

Sup. hoc supra in Ref. 1. §. 1. prope finem & vers. Qui nu. 146.

nam, & talis est in casu nostro. Tum, quia, in rigore loquendo, illę non sunt injectiones mannum, neque percussiones, cùm nulla sequatur læsio: sed solùm designationes, & declarationes volendi injicere manus, quæ sine dubio hanc pœnam non inducunt, cùm in se nullam speciem læsionis habeant, licèt alioquin injuriosæ sint; non tamen in genere injectionis, quæ consistit in læsione ad distinctionem injuriæ verbalis, ad quam potiùs reducuntur illæ, quàm ad injectionem. Tum, quia hujusmodi conditionales, & protostationes relevant protestantem, cùm non fiot contrariæ facto, per notata *in cap. Cùm M. de const.* Et blasphemans tum protestatione excusatur, quia per talia vèrba non intendit blasphemare. Lazar. *q. 3. de blasphem. num. 31.* Floron. *cas. 3. §. 1. à n. 4.* & alios citans. Ergo idem dicendum est in nostro casu, cùm sic tangendo non percutiat, sed declaret animũ suum esse, quòd percuteret, si non esset Religiosus. Ita tenet Angelus *Excomm. 5. n. 26. & 29.* Tabiena *Excomm. 5. n. 41.* vult incidere, si faciat animo injuriandi, sed id sustineri non potest; quia non punitur animus, sed factum ipsum, & in his imperfectis actionibus semper adest animus injuriandi: requiritur præterea effectus ipsius animi. Nobiscum apertè sentit Barbosa *loco cit.* Et hæc omnia docet Pater Bordonus *loco citato*.

2. Sed mihi magis placet opinio affirmativa, & ideò assero, in casu *superiùs* posito, illum incurrisse in censuram. Et ita tenet Grassius *part. 1. dec. lib. 3. cap. 49. num. 17. & tom. 2. cons. 1. de sent. excom. n. 8. & 13.* Grilenzonius *cons. 82.* quibus ego addo Episcopum Sperellum *in suis dec. tom. 1. dec. 45. per totam*. Leonem *de cons. recollect. 5. n. 145. & seq.* Carolum de Grassis *de effect. Cler. effect. 9. n. 132.* Joan. Frigderburg. *in Sum. lib. 3. tit. de sent. excom. n. 47. litera T.* & Sylvestrum, *verb. Excom. 6. q. 3.* ubi individualiter asserit, capientem Clericum per capillos, eique dicentem: Nisi esses Clericus, hæc, & hæc facerem, incurrere in censuram nostri Canonis. Quod probatur, quia ad hunc effectum non requiritur actio physicè non relevans, ut sit peccatum mortale, sed sufficit, eam esse contra immunitatem corporis proprii, seu contra jus, quod unusquisque habet in corpus suum, vel ut sit gravis contra honorem, dummodo corpus attingatur adeò ut quamvis contactus physicè consideratus levissimus sit; si tamen, secundùm moralem existimationem, sufficiat ad gravem injuriam contra honorem, & reverentiam Clerico debitam, sit satis ad hanc censuram incurrendam. Quæ doctrina profectò, tum plurimos quotidianos casus, tum nostrum potissimùm determinat, videturque de mente Molinæ *tom. 4. de just. disp. 57.* Reliquas rationes videbis apud Sperellum, qui respondet ad rationes adductas à Patre Bordono, præsertim ad illud argumentum, quòd talis actio non videtur constituere peccatum mortale; ergo per illam non incurritur excommunicatio; nam hoc prorsus negandum est. Adi illum. Non desinam tamen hic adnotare, Bariolam virum doctom docere *in cons. 22.* Clericum indignatum elevando manum contra alium clericum, rejicientem illum aliquantisper de loco, in quo morabatur, non incidisse in censuram.

RESOL. XXXII.

An si quis porrigeret venenum Clerico, incidat in censuram?

Et quid de Moniali, sumente venenum, ut fœtus moriatur?

Et notatur propinantem venenum Clerico in censuram non incurrere, antequam venenum operari incipiat.

Unde quæritur, an si talis isto medio tempore confiteretur, vel eliceret actum contritionis, incideret ne postea, veneno operante, in censuram?

Et in §. 1. hujus Resolutionis cursim multi, & diversi casus explanantur, pro incursione censura in illis quæ reducuntur ad percussionem injuriosam persona Clerici, &c. Ex part. 9. tract. 4. Res. 36.

§. 1. NEgativam sententiam docet Avila *de cens. p. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 12. col. 2.* ubi sic ait. (Per violentas manus intelligitur non solùm percussio, quæ in rigore sit violenta; sed etiam illa, quæ est injuriosa personæ clerici, sive talis percussio fiat immediatè, ut quando aliquis infligit alapam clerico, vel immediatè, ut cùm percutit ense, vel baculo, vel alio instrumento tangente personam clerici, ut cùm injicit in clericum tali vam, aut pulverem, vel etiam tangendo rem ipsi personæ clerici conjunctam, ut si vi raperet aliquid de manibus clerici, vel à corpore illius, nam ibi includitur violentia: vel quando includit eum in carcere, vel in alio loco à quo sine dedecore, & pudore non potest exire: similiter si clerico equitanti aliquis violenter apprehenderet frænum equi, vel si abscinderet cingulum ephippii, vel si ita furiosè insequatur clericum, ut cogat præcipitem se dare in fluvium, vel aliud discrimen ad liberandum se. At verò si clericus fugiens cadat, & vulneretur, insequens illum non incurrit excommunicationem; nam illa vulneratio, ne fuit inferta in seipsa ab insequente, nec in sua causa, scilicet, in fuga, quæ per accidens se habet ad talem percussionem. Nota, quòd non incurrit; qui occidit veneno in cibo, vel potu, quia non infert vim personæ, sed naturæ: secùs si per vim faceret sumi venenum. (Ita Emanuel, & dicit, ita respondisse præcipuos Doctores, & Magistros Salmanticæ.) Hæc Avila.

2. Sed contrariam sententiam docet Fragos. *de Rep. Chr. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. n. 18.* Castrus Palaus *to. 6. disp. 3. punct. 23. §. 2. n. 2.* Filliuc. *tom. 1. tr. 11. 5. n. 162.* Molina *tr. 3. disp. 51.* Suar. *de cens. disp. 5. sect. 1. n. 13.* & Machado *to. 2. lib. 4. par. 1. tr. 14. docum. 3. n. 3.* ubi sic ait. (Queda pues dudoso, y controverso entre los Dottores; si el que mata à alguna persona ecclesiastica con veneno, incurra en esta descomunion? Avila, y otros Dottores, que en su favor alega, sienten que no: porque aunque el agravio, que se le haze, es grande, no es con violencia de manos, que es lo que principalmente prohibitio este sagrado Canon. Però la mas comun, y recebida opinion es, que incurre en ella; fundase, en que semejant accion viene à ser en su efecto mas violenta, y injuriosa, que darle de palos, bofetones; &c.) Ita ille. Non est igitur admittenda opinio Avilæ, quam præter citatos DD. refellit etiam Squil. *de priv. cleric. c. 6. n. 55.* Megala *in 1. p. inst.* Peregr. *l. 9. c. 14. n. 11.* & alii. Ad id verò, quòd Avila asserit, Rodriq. & Doctores Salmanticenses suam sententiam; ego apud Rodriq. non invenio, qui tantùm ait; Monialem procurantem abortum non incidere in censuram, quod ego concedo, ut alibi dixi, & est dispar ratio inter utrumque casum; nam in casu Monialis, illa actio non est injuriosa personæ, & statui: sed tantùm injuriosa fœtui: in casu verò, de quo loquimur, est actio injuriosa personæ, & statui; ergo. Et ita, præter DD. citatos, hanc sententiam tenet Hieron. Garc. *in Sum. tr. 1. diffic. 3. dub. 1. punct. 2. nu. 18.* ubi sic ait. (Però preguntara alguno. El que mata cum veneno, incurrirà en la censura deste canon? Rodriquez, Avila, con otros que citan, dizen que no: porque aunque el agravio, que se haze al clerigo, es muy grande, però no es con violencia de manos, que es lo que principalmente prohibe el canon. Però no ostante lo dicho, respondo con la comun de los Dottores, que incurrirà este tal: porque esta accion no puede ser mas violenta, pues desata el alma del cuerpo, y destruye el compuesto del hombre; y assi mas violenta, y injuriosa le es al clerigo, que si le dieran un bofeton, ò le arrojaran polvo, ò agua: y pues por estas acciones se incurre, à fortiori se ha de incurrir por cosa que causa muerte; y si es clerigo el que da el veneno y muere la persona, no gozarà de la immunidad ecclesiastica: però non incurrirà la muger preñada, que toma veneno para matar el sero, porque en este caso, solo se haze violencia à la criatura, y no à su persona.)

Alibi in Resolutionibus, quæ hic sunt inf. 47. & 48. & sup. Res. 7. cursim in §. 1. quid.

3. Nota tamen cum Squill. *loco cit.* & Suarez contra Bejam *part. 1. cas. 46.* & Naldum *verb. Clericus, numer. 20.* propinantem venenum clerico hanc censuram non incurrere, antequàm venenum operari incipiat; nam anteà non aderat actio violenta, cùm venenum sine ulla vi fuerit exhibitum, ut supponimus. Unde hinc intraret quæstio, si talis illo medio tempore confiteretur, vel eliceret actum contritionis incideret ne postea, veneno operante, in censuram? Sed de hoc *alibi*.

Alibi in Res. quæ hic est sup. 19. & in aliis ejus mat. 1. & etiam 9.

RESOL. XXXIII.

An percutientes Clericum mortuum incidant in censuram? Ex par. 9. tract. 4. Resol. 39.

§. 1. NEgativè respondet Decius apud Naldum *verb. Sepultura, n. 5.* & Henriq. apud Thesaurum, *de pœnis Eccl. p. 2, vers. Injuria, c. 2, vers. Ampliatur secundo*. Et hanc opinionem sustinet etiam Jacobus de Grassis *vol. 1. cons. 7. de sent. excom. n. 9.* & Pater Leone *in cons. recoll. 5. n. 55.* ubi sic asserit. (Non ea ratione, quia Clericus mortuus nõ habeat Ordines; nam etiam Novitius, & conversus non habent Ordinem, & tamen gaudent dicto privilegio Canonis: sed quia cadaver non est homo.) Quasi dicat. Qui non habet Ordinem, ex eo potest gaudere hoc privilegio, quia est persona Ecclesiastica; sed homo, & non cadaver, potest esse persona Ecclesiastica, quia vivus, & non mortuus, est de jurisdictione Ecclesiæ: ergo. Ex qua ratione hæc opinio redditur valdè probabilis; nam, quando dicitur ab adversariis, quòd mortuo etiam fiat injuria, conceditur totum: negatur autem, quòd dicta injuria fiat personæ Ecclesiasticæ, prout requiritur ad incurrendam hanc excommunicationem. Adde, quòd ex eo, quia talis injuria non fit personæ Ecclesiasticæ, nec habenti Ordinem, quia character imprimitur in anima, ex tali percussione non infertur injuria statui Ecclesiastico, quod etiam requiritur ad effectum incidendi in hanc excommunicationem.

Sup. hoc in 2. §. 1. Res. 8. quid mod.

2. Sed alii Doctores affirmativæ sententiæ adhærent. Dicendum est itaque quòd non solùm Clericus, & Religiosus vivens gaudet hoc privilegio: sed etiam, secundùm aliquos, post mortem in tantum quòd injiciens manus violentas in eorum cadavera, incideret in excommunicationem; nam mortuo etiam fit injuria, & violentia. Et ita, præter Naldum, & Thesaurum, *locis cit.* tenet Toletus *lib. 1. cap. 32. n. 15.* Squill. *de privil. Cleric. c. 6. n. 36.* Carolus de Grassis *effect. 9. n. 140.* Bajard. ad Clarum, *§. fin. q. 10. n. 16.* Bellettus *de favor. Cler. can. §. 1. n. 12.* & Villalob. *in Sum. to. 1. tr. 17. diffi. 22. n. 16.* sic asserens. (Ha se de advertir acerca desto, que

que por este privilegio quedan descomulgados todos los que ponen manos en las dichas persunas Ecclesiasticas, ora essen vivos, ora mortuos.) Ita ille, quibus omnibus adde amicissimum Episcopum Speressum *tom. 1. decis. 45. num. 56.* qui citat Brunum, Martilium, & Duesiam.

RESOL. XXXIV.

An percutiens Clericum per jocum, si aliquantulum excedat, incurrat in censuram? Ex p.9. tract.4. Ref.43.

Sup. hoc sup. in Ref. 9. §. ult. inter prin. & med. versic. Vel à fortiori causa, etc.

§.1. Ad hunc casum sic respondet Villalobos *in Summa, tom. 1. tract. 17. diffic. 22. num. 3.* (Hai muchos casos en los quales, el que hiere al Clerigo, ò Frayle, no està descomulgado, por no ser la accion illicita. El primero es, quando se estavan burlando, aunque aya sido algo demasiado, como se dize en un texto: porque esto no se haze, *Suadente Diabolo*, y lo mismo es, quando se hizo à caso, como dize otro texto.

2. Sed ego circa ipsius dictum adducam ea, quæ observat contra Coriolanum Laurentius Portel *in dubiis Regul. verb. Manus violenta in Addit. n. 4.* ubi sic ait. Si duo Religiosi per jocum, sive jocando, se ad invicem percutiant, non incurrunt censuram, ut patet: & hoc est verum, etiamsi in joco sit excessus, & pariter in percussione. Ita Franciscus Longus *in suis casib. reser. casu 30. n. 17. & c. 1. de sent. excom.* At in prædicto capite non fit mentio, si excedatur in joco, vel in percussione: solùm dicitur absolutè, non esse excommunicatum illum; qui percussit Clericum per jocum. Ego tamen dictum Authoris istius non condemno, in quantum constet percussionem illam inceptam in joco, taliter crescere ut nunquam perveniat ad peccatum mortale: scio enim, posse cum aliquo motu iræ non plenè considerato percussionem inceptam à joco, devenire ad solum peccatum veniale ex defectu plenæ advertentiæ. At scio in re morali posse aliquando actum eundem numero, materialiter in initio esse primò primum, ita, ut nec sit peccatum veniale. Deinde lucescente aliquantulum magis ratione, posse eundem actum esse peccatum veniale, adhuc deficiente plena consideratione. Tertiò, affulgente magis rationis radio, posse eundem actum esse peccatum mortale, propter jam plenam advertentiam. Quæ omnia possunt contingere in percussione incipiente per jocum, maximè si fiat excessus in percussione non consueta in joco, & talis poterit inde oriri inquietudo, ut consulendum sit saltem pro foro interno ad cautelam petendam esse absolutionem.) Ita ille, cui ego adhæreo.

RESOL. XXXV.

An qui intendit percutere Cajum Clericum, & facta diligentia percussit Titium Clericum, incidat in censuram?

Et in exemplum adducitur, quod projiciens lapidem, ut percuteret Sempronium Clericum, & casu inculpabiliter percussit Titium etiam Clericum illuc tunc transeuntem, is enim non incidit in censuram, nec inde morte sequuta, contraxit irregularitatem.

Et quod si percuteret laicum in eo casu, non incideret in censuram, quamvis intentio fuerit percutiendi Clericum.

Et quod mandans occidere Petrum, si mandatarius occidat Joannem, non incurrit mandans irregularitatem ortam ex homicidio voluntario. Ex par.9. tract.9. Ref.31.

Sup. hoc sup. in Ref. 39 §. ult. ad fin. §. & vers. Cat e... eum si quis, & in Ref. 1 prope finem, vers. quod si Joannem, & int in tr. 2 Ref. 9 in doctrina §. ul in fin. versic. Et quidem.

§.1. Affirmativè respondet Vega *in Summa, tom. 1. c. 85. casu 107.* ubi sic ait. (Pregunto, Aloyso pensando que heria à Juan Clerigo, hiriò à Pedro que lo era, empero si le conoceria no le hiriera, porque à solo Juan tenia por enemigo: si cayò en descomunion por aquel Canon. *Si quis, suadente Diabolo.* Ratio dubii est, porque si hiriera à Juan topandole en abito secular, con esta ignorancia provable, y le hiriera por no conocerle, que era Clerigo, no cayera en descomunion, aunq; con mas mal animo lo hiziera? Resp. Que esta descomulgado por à quel Canon, pues no ay ignorancia, pues sabe, que à quien hiere, es Clerigo: y assi la dicha ignorancia no es en este caso causa de algun actu in voluntario, y assi en ninguna manera, escusa de la pena del Canon, como elegantemente lo dize Santo Thomas *2. 2. qu. 67. art. 1.* con lo dicho concuerda tambien Ledesma *de descom. diffic. 17. col. 1062* Jacobo de Graffis *lib. 2. c. 45. n. 17.* Covarr. *in cap. Alma mater, de sent. excom. 1. p. §. 10. n. 15.* Fray Manuel Rodriquez *1. tom. cap. 80. concl. 1. & nu. 11.* los quales Autores concuerdan etiam diziendo, que el que hiere al secular, pensando ser Clerigo, no incurre en esta pena, porque esta pena precisamente se pone contra el que hiere al Clerigo; ni basta la voluntad, e intencion, sin esta acion exterior.) Ita ille.

2. Sed negativa sententia visa est probabilior Patri Fragoso *de Republ. Christ. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. n. 36.* sic asserenti. (Si occidens facta diligentia, ut occideret Petrum, occidit Paulum: ratio, quia, ut suppono, sufficientem adhibuit diligentiam, ne occideretur alia persona, nisi Petrus, cùm ergo actio illa exterior respectu Pauli non fuerit voluntaria, sed merè casualis, & inculpabilis, non induxit censuram, cùm non fuerit causa illius. Item solus affectus percutiendi Clericum Petrum fuit voluntarius, sed affectus malus non est sufficiens ad excommunicationem, seu irregularitatem inducendam: atqui opus externum respectu Pauli fuit involuntarium: igitur affectus voluntarius non sufficit, quando opus externum involuntarium sequitur. Suarez *de cens. disp. 22. sect. 1. n. 54.* Confirmatur argumēto projicientis lapidem, ut percuteret Sempronium Clericum, & casu, & inculpabiliter percussit Titium etiam Clericum, illuc tunc transmeantem: is enim nec incidit in censuram, nec morte inde sequuta contraxit irregularitatem. Juvat Molina *de just. tr. 3. disp. 53. n. 3.* ubi putat, tanquàm probabilius, non incidere in excommunicationem illum, qui credens se occidere Sempronium Clericum, occidit Titium Clericum ignorans invincibiliter illum esse Clericum. Nam, quamvis voluerit Clericum interficere, ignorabat invincibiliter hunc esse talem: sicut etiam excusatur à censura volens percutere hunc Clericum, si aberret ab eo, & præter intentionem percutiat alterum proximè adstantem. Ægydius Coninch *dub. 15. n. 197.* ita in nostro casu, cùm respectu alterius Clerici actus ille exterior fuerit involuntarius, & merè casualis, ac præter intentionem. Probatur tandem: quoniam, si percuteret tunc laicum, in eo casu non incideret in censuram, quamvis intentio esset percutiendi clericum Covarruvias *in cap. Alma mater. 1. p. §. 10. n. 15. vers. ult.* ergo similiter in nostro casu. Vide etiam Portel. *in dubiis verb Manus violenta, n. 9.* ubi distinguit, & sic asserit. Si taliter percutiens fecit omnem diligentiam moralem, ne alia persona ibi subesset, nisi Petrus clericus, tunc non incurrit, quia tunc illa percussio circa Joannem fuit omninò involuntaria, & casualis: secùs si non fecit talem diligentiam. Ego pro parte negativa etiam adduco hoc aliquale exemplum. Nam Congregatio Cardinalium super Concilium Tridentinum anno 1587. declaravit, quod mandans occidere Petrum, si mandatarius occidit Joannem, non incurrit mandans irregularitatem ortam ex homicidio voluntario. Ita habetur *in 4. Declarationum impresso ex Bibliotheca Farinacii, fol. 43. col. 1. in fine.* Si ergo taliter mandans non incurrit pœnam irregularitatis, quia non est occisus, quem intendebat; videtur etiam, quòd in nostro casu non incurret pœnam excommunicationis occidens Joan. Clericum, quia non occidit clericum, quem intendebat.) Ita ille.

Sup. hoc in §. 1. noc. proprietatem post med. vers. Contra vero. & in alio §. percutiendi vers.

Sup hoc in co. 1. tr. 3. longe doctrinam §. ult. Ref. 43.

RESOL. XXXVI.

An percutiens Clericum Sacris Ordinibus initiatum, cum quo fuit dispensatum à Pontifice, ut possit contrahere matrimonium, antequam illud contrahat, an, inquam, illum percutientes incidant in censuram?

Ex quo infertur, an professus, cumque dispensatum est ad nuptias, teneatur ad Officium divinum, recitandum, quod idem dicendum est de Sacerdote cum prædicta dispensatione?

Et obiter quæritur, an degradatus ad pensum Horarum Canonicarum adstrictus sit? Ex p.9. tract.4. Ref.40.

Sup. hoc no defectu videre doctrinam R. nec. seq.

§.1. Negativè respondendum videtur ex doctrina Sanchez *de matr. lib. 8. disp. 8. num. 11.* ubi sic ait. (Dubitari potest, an Professus hic, cum quo dispensatum est ad nuptias, teneatur ad Officium divinum recitandum? Rodriq. asserit, eum teneri ad Horas antequam ad nuptias transeat: secùs ubi jam transiit. Ducitur, quòd ante eum transitum non desierit esse Religiosum, cùm nondum statum incompatibilem assumpserit, per quem status Religiosus destruatur. Et hujus signum est: quia, si mutato proposito nollet uti dispensatione, maneret utique Religiosus novo alio actu; nec illi permitteretur in sæculo diu permanere, conjugium differendo. Verùm existimo, ab eo tempore, quo hic Habitum monachalem exuit, induens vestes sæculares, ut dispensatione utens, matrimonium ineat, eum liberari à recitandi obligatione; sicut & à cæteris monasticæ vitæ oneribus, quia cùm jam sit justè extra Monasterium, ac monasticam vitam, ab ejus oneribus eximitur, sicut & de ejecto à Religione fatentur Doctores. Quare hinc infero, Sacerdotem, cum quo dispensatum est, ut matrimonium ineat, teneri ad Officium divinum, dum Habitum non mutat ad utendum dispensationem, quòd nondum à statu sacerdotali recesserit, & potest interim celebrare, ac beneficii fructibus frui, ac cæteris clericorum privilegiis: secù autem, ubi clericatum deserit, habitum sæcularem induens, ut utens dispensatione, ad nuptias transeat, quòd jam translatus sit ad statum sæcularem, solo indelebili charactere manente, nec gaudeat privilegiis Clericorum, quare similiter debet manere ab oneribus exemptus Sacerdotio annexis. Nec est simile de degradato, quem omnes fatentur clericalibus privilegiis destitui, & tamen ad pensum horarium adstringi, quia hic ob suam culpam privilegia amittit; & ideò, ne ex ea commodum reportet, tenetur ad onera.) Ita ille.

Sup. hoc infra ad med. §. ult. hujus Ref. & in t. 3. tr. 3. R. 22. à princ. Sed lege eam per totam, quamvis ibi pro dubitatione.

2. Sed contrarium docet Squillante *de priv. Cler. c. 7. n. 39.* quia antequàm contrahatur matrimonium à dicto clerico in sacris, licèt solùm relinquat Habitum clericalem ad finem contrahendi matrimonium ex jam obtenta dispensatione, & non sit assumptus status contrarius, & incompatibilis clericatui, ita frui non possit omnibus clericalibus privilegiis, ac etiam reassumere Habitum, ut non teneatur ad onera sacris Ordinibus annexa. Ideò dicerem, quòd post contractum matrimonium propter statum contrarium, & incompatibilem assumptum, talis cleri-

Sup. hoc additionem in fine, §. 1. Ref. hujus praecedentis.

cus

eus non gauderet clericalibus privilegiis; cùm tunc nec ad onera annexa sacris Ordinibus teneatur, quamvis teneri ad onus recitandi Horas canonicas, etiam post contractum matrimonium ex Summi Pontificis dispensatione, asserat Bonacina *de Horis canonicis, disp. 1. qu. 3. punct. 2. n. 5.* secùs autem dicerem, antequàm matrimonium contrahat, licèt reliquerit Habitum clericalem post obtentam dispensationem, cùm nondum sit assumptus contrarius Clericatui; in tantum quòd, si isto medio tempore committeret aliquod delictum, deberet cognosci, & puniri ab Ecclesiastico. Et ideò in terminis nostris de privilegio Canonis hoc etiam docuit idem Squillante *cap. 6. nu. 20.* ubi ad *superiùs* dicta de privilegio fori se remittit.

RESOL. XXXVII.

An qui percutit Clericum incorrigibilem, incidat in censuram?
Et an talis Clericus amittat privilegium fori?
Et notatur, quòd excluduntur ab hoc privilegio Canonis Clerici Joculatores, Goliardæ, aut Bufones, si per annum huic ignominioso officio vacaverint.
Etiamque excluduntur exercentes officium Carnificum, Macellariorum, Tabernariorum, modò conjugati sint, vel habitum Clericalem dimiserint.
Et an si conjugati non sint habitumque Clericalem retineant privilegio Canonis, & fori quoad personas non priventur, sed solum quoad eorum bona?
Et an Clerici excommunicati, etiam denunciati, & vitandi, suspensi, interdicti, irregulares, vel etiam depositi verbaliter, gaudeant hoc privilegio Canonis? Ex part. 9. tract. 4. Res. 13.

Sup. hoc inf. in Res. 40. ad med. & in Res. 41. §. Notandum est, & lege Res. & §. not. 4. hujus Res. 3.

§. 1. Affirmativè respondet Layman *lib. 1. tr. 5. part. 2. cap. 5. num. 4.* & alii, quos citat, & sequitur Castrus Palaus *tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 1. num. 11.* asserentes, Clericos in Sacris constitutos privilegio fori gaudere, quousque degradentur realiter, vel per sententiam Judicis eo privilegio denudentur. Colligiturque *ex cap. Cùm non ab homine, de judiciis*, ubi post incorrigibilitatem remittitur potestati sæculari Clericus puniendus. Non igitur ipso jure ob incorrigibilitatem privilegio fori privatur. Consentitque cap. *Ut famæ 35. de sent. excomm.* ubi laicis conceditur potestas capiendi incorrigibiles, non tanquam propriis Judicibus, sed tanquam Ecclesiæ ministris, cui illi clerici adhuc subjecti sunt. Putant igitur hi Doctores contra Covarruviam, Clarum, & alios adhoc ut clericus amittat privilegium fori, & canonis, requiri necessariò authenticam declarationem incorrigibilitatis, & regulariter sententiam degradationis, seu privationis. Vide etiam Villal. *t. 1. tr. 17. diffic. 22. n. 14.*

Sup. hoc in Resolutionib. not. prætermis. Et pro privilegio fori com tenero in hoc tractu latissimè in to. 2. tr. 2. R. 160. & sequenter in suis suppositis & in aliis annotation. dict. Res.

2. Sed plus addit Suarez *de censur. disp. 22. sect. 2. num. 10.* Riccius *par. 4. decis. 102. n. 5.* & Squill. *de privileg. Cler. c. 6. num. 11.* quòd post prædictam declarationem talis clericus non est omninò clericali privilegio privatus, ita ut censuram evadat, qui ipsum percuteret, cùm solùm in d. cap. *Cùm non ab homine*, limitatè dicitur. *Per sæcularem potestatem corrigatur.* Unde respectu aliorum minimè auferri videtur immunitas clericatus. Verum. Fragosus *de Repub. Christ. t. 2. lib. 1. disput. 2. §. 1. num. 26.* putat clericum dimisso Habitu, & Tonsura clericali in enormitatibus se intromittentem, privilegium canonis perdere; non tamen privilegium fori, quia privilegium fori est indultum à Jure divino, cap. *Quamquam de censibus, in 6.* Gloss. penult. *in c. Si Imperator. 96.* Socinus *cons. 12. n. 20. vol. 1.* Rolandus *cons. nu. 30. volum. 1.* & alii, quibus accedit Bellett. *disquis. cleric. part. 1. tit. de favore clericorum Canonis, §. 2. nu. 44.* Deperdi autem privilegium canonis propter enormitates, quibus clericus se immiscet, illa est ratio quia est privilegium à Jure positivo indultum. Ita citati Authores, & Paulus Comitolus *respons. mor. lib. 1. q. 96.* Tiraquellus *de pœnis tempor. caus. 49. num. 36. & 37.* Carolus de Grassis *de effectibus clerical. effectu. 9. num. 212.* Sayro *de cens. cap. 27. num. 9.* & alii quos sequitur Barbosa *in cap. Perpendimus 23. de sent. excomm.*

3. Nota tamen hic, quòd excluduntur ab hoc privilegio canonis clerici Joculatores, Goliardæ, aut Bufones, si per annum huic ignominiosò officio vacaverint argum. c. unic. *de vita, & honest. Cler. in 6.* & tradit Suarez *disp. 22. de cens. sect. 1. num. 14.* Layman *lib. 1. in Summ. tract. 5. part. 2. cap. 5. n. 5.* Molina *tra. 3. disp. 54. num. 6.* & alii. Excluduntur etiam exercentes officium carnificum, Macellariorum, Tabernariorum, modò conjugati sint, vel Habitum clericalem dimiserint, atque ter moniti ab Episcopo non destiterint, vel, si postquam destiterint, idem officium reassumunt. Quòd si conjugati non sint, Habitumque clericalem retineant, privilegio canonis, & fori, quoad personas non privantur, sed solùm quoad eorum bona, ita ut eorum negotium non sit defendendum à Judice Ecclesiastico, & instar sæcularium solvere debeant tributa. Sic habetur *Clem. de vita, & honest. Cleric.* & docent Doctores citati penes Fragosum *nu. 28.* & Palaum *n. 8. & 9.*

Sup. his inf. in Res. 41. §. Notandum, post medium, vers. De Clericis, & pro parte in Res. 40. prope finem.

4. Verùm dicendum est, quòd clerici excommunicati, suspensi, interdicti, irregulares, vel etiam depositi verbaliter, gaudent hoc privilegio. Ita Grassius *part. 1. lib. 2. cap. 49. n. 30.* Squillante *cap. 6. de privileg. Cler. n. 13.* Hæc conclusio quoad primam partem de censuratis extenditur etiam ad denunciatos, & vitandos. De deposito verbaliter aliqui censent percuti posse sine pœna excommunicationis, sed tu contrarium dic cum supradicta Gloss. fin. *in c. Degradatus*, & cum Gloss. ordinaria *in c. dictum, ver. Sæculariter, 81. dist.* quamvis alia Gloss. *ibid.* addat, hoc non credere, existimans per depositionem privilegium amitti. Sed non est hoc dicendum, cùm nullibi sit in Jure cautum, & cap. *Cùm non ab homine, de jud. in fin.* tantùm concedit licentiam Judici sæculari, ut illum punire possit, quæ licentia, cùm sit odiosa, non est extendenda. Et hæc omnia docet Leone *de censur. recoll. 5. num. 43.* Megala *in 3. part. instit. Confess. lib. 4. cap. 2. q. 4. n. 36.* & alii.

RESOL. XXXVIII.

An percutiens Clericum realiter degradatum incidat in censuram?
Ex quo infertur, an degradatus si de facto celebraret, consecret verum Christi corpus?
Et an si degradatus restituatur, vel si degradatus moriatur, & resurgeret, deberet iterum ordinari? Ex part. 9. tract. 4. Resol. 29.

§. 1. Affirmativè respondet Martha *de jurisd. cont. 2. cas. 132. n. 1.* ubi sic ait. (Percutiens degradatum actualiter, incidit in excommunicationem cap. *Si quis suadente diabolo 17. q. 4.* ut tenet Gloss. & Doctores, *in c. 2. de pœnis, lib. 6.* Gloss. *in c. Accidens dist. 50.* & *c. 2. dist. 54.* & *c. Dictum dist. 81.* Bert. *in tr. de Episcop. p. 4. tit. de causa finali, & effectu degradationis, n. 2.* & ratio est, quia semper retinet Ordines, & remanet character, ratione cujus, si de facto celebraret, conficeret verum Corpus Christi, ut tenet Joan. Andreas *in novell.* & ibi Abbas *in c. 1. n. 11. qui Cleric. vel voventes matrim. contrah. poss.* Et hæc est communis opinio omnium Theologorum, ut attestatur Abbas *in dict. c. 1. in fine.* D. Thomas *in 3. p. summæ, q. 83 art. 8.* concludit potestatem consecrandi Eucharistiam pertinere ad characterem sacerdotalis Ordinis: character autem quilibet, qui cum aliqua consecratione datur, indelebilis est; sicut quarumcumque rerum consecrationes perpetuæ sunt, neque possunt amitti, vel reintegrari. Ideò, si degradatus restituatur, non debet iterum ordinari, cap. *Si Episcopus 11. q. 3.* Speculator *in tit. de dispensationibus, §. nunc de Episcoporum, vers. 65.* Berthachinus *in dict. part. 4. num. 6.* Idem, si degradatus moreretur, & posteà resurgeret, non deberet iterum ordinari, Gloss. *in cap. 2. 32. quæst. 7.* Andr. Sicul. *in cap. Non potest, de re judic.* Doctores *in cap. Degradatio, de pœnis, lib. 6.* Et hæc est vera, pia, & sacrosancta opinio, quidquid alii senserint in contrarium.) Hucusque Martha.

Sup. hoc in t. 1. tr. 8. lege doctrinam Res. 23. & alterius Res. prius secundum not. signifer ante medium, §. Negativam, à vers. Quia alias.

2. Sed fallitur, ut patet ex cap. *Degradamus, in fin. de pœn. in 6.* ubi per realem degradationem Clericus omni privilegio clericali privatur. Et ita tenet Navar. *in cap. 27. nu. 81. vers. Nona.* Toletus *lib. 1. cap. 34. n. 1. vers. Sextus*, & alii. Nec est de hoc dubitandum, cùm in fine citati canonis talis clericus omni privilegio clericali privetur: & ita expressè tenet Gloss. fin. *in dicto cap. Degradatus*, & reprobat opinionem eorum, qui contrarium dixerunt, quam posse habere locum dicit in verbotenus deposito; non autem in actualiter degradato, qui omne privilegium amittit, unde falsò Glossa illa citatur à Martha pro contraria sententia, ea motus ratione, quia semper retinet characterem, & potestatem consecrandi; nam verissimum quidem est hoc; sed non idcircò sequitur retinere privilegium canonis, cùm sint hæc longè diversa: etenim characterem, & potestatem consecrandi Sacerdos habet ex concessione Summi Pontificis, & ab eodem tollitur per degradationem. Et ideò nostram sententiam, præter Navarrum, & Toletum, tenet Leone *de censur. recollect. 5. n. 241.* & alii communiter. Quando igitur Rodriq. *in Summa, tom. 1. cap. 144. num. 15.* asserit, clericum degradatum non amittere privilegium canonis, intelligendus est de clerico verbaliter degradato, non autem de denudato realiter.

RESOL. XXXIX.

An percutiens Apostatam incidat in censuram?
Et quid, si dimiserit habitum suæ Religionis, & Ecclesiasticum, & percutiens sciat esse Apostatam?
Et an Novitius, si maneat extra Conventum cum habitu suæ Religionis, & licentia Superioris, etiamsi illicitè, & absque justa causa fuit dicto Novitio à Superiore concessa præfata licentia, gaudeat privilegio Canonis?
Et notatur, quòd non solùm conversi laici oblati, seu donati, qui veram professionem emittunt, sed etiam ii, qui se suaque Monasterio tradiderunt, & in ipso vivunt, habitu aliquantulum mutato, gaudent privilegio Canonis?
Et quid est dicendum de percutiente manifestè Clericum Hæreticum, an censuram incurrat, etiamsi non traditus sit brachio sæculari. Ex part. 9. tr. 4. Res. 12.

§. 1. Affirmativè respondet Leone *tr. de censur. recolle. 5. num. 37.* ubi sic ait. (Religiosi professi gaudent di- Sup. hoc infr. in Res. 41. in eis tribus ult. lin.

cto privilegio, etiamsi maneant extra claustra sine Superioris licentia, vel quoque si sint Apostatæ. Et Novitii etiamsi maneret extra conventum cum Habitu, & licentia Superioris; quia, cùm ex hoc non interrumpatur Novitiatus, adhuc esset Novitius, ut latè post alios habetur per Bartholomæum de Vecchis *in sua Praxi pro Novitiis*, *disp.11. dub.3. num.*10. ubi id extendit, etiamsi illicitè, & absque justa causa, fuit dicto Novitio à Superiore concessa præfata licentia. Quando autem dixi, quod Apostata à Religione, cùm jam fit professus, semper retineat privilegium Canonis, intelligitur non solùm si retineat habitum, vel suæ Religionis, vel saltem clericalem, sed etiamsi dimiserit habitum suæ Religionis, & Ecclesiasticum, & percutiens sciat esse Apostatam.) Ita ille, cui adde Baunium *in Theol. mor. to.*2. *disp.*5. *tract.*4. *qu.*2.

Sup. contento in hoc versic. lege les. ex R. 4. ad lin. 7. leg. doctrina vers. Si verò.

2. Notandum est etiam hic obiter, quod non solùm Conversi, Laici, Oblati, seu Donati, qui veram Professionem emittunt, (cùm sint verè Religiosi) sed etiam ii, qui, ut dictum est, se, & suo Monasterio tradiderunt, & in ipso vivunt, habitu aliqualiter mutato, gaudent privilegio Canonis. *Si quis suadente*. Ita ut illos percutientes in excommunicationem incidant: sunt enim, ut dictum est, personæ Ecclesiasticæ. Quod secùs videtur dicendum de iis, qui in domo sua manent. Et ita docet Lezana *tom.*2. *c.*8. *nu.*6. Rodriquez *tom.*3. *q.*21. *art.*4. & Fragosus *de Repub. Christ. tom.*2. *lib.*1. *disp.*2. *§.*2. *nu.*46. ubi tradit, personas deputatas, & donatas perpetuò alicui Ecclesiæ, sive sæculari, sive regulari, saltem si gerant Habitum aliquo modo religiosum, quamvis non voveant tria substantialia vota, censeri Ecclesiasticas personas, & gaudere privilegio Ecclesiastico Canonis, & fori.

Sup. his in to. 9. tr. 7. à 103. §. Nota, ad mod. vers. Adde.

3. Sed quid dicendum de percutiente Clericum manifestè hæreticum? Respondeo, in censuram non incurrere, etiamsi non sit traditus brachio sæculari. Ita Villalob. *in Summa*, *t.*1. *tr.*17. *diffic.*22. *n.*7. Portel. *in dubiis Regul. verb. Manus violenta*, *num.*4. & alii.

Sup. hoc inf. in Ref. 42. §. Notandum, in fine.

RESOL. XL.

An percutientes Clericum damnatum ad triremes incidant in censuram?

Et docetur, quod in hoc casu, quando comes, & Magister triremis percutit Clericum sicut reliquos remigantes, non incurrit excommunicationem; secus verò si ille, vel alius rixando cum illo percutit eum.

Et quid, si prædictus Clericus damnatus ad triremes sit incorrigibilis? Ex p.9. tr.4. Res.17.

§.1. AD hunc casum sic respondet Avila *de cens. p.*4. *disput. unica*, *dub.*1. *concl.*1. (Utrum comes, magister triremis, scilicet, *Comite de galera*, percutiens Clericum degradatum verbaliter, vel depositum damnatum ad triremes, incurrat excommunicationem canonis. *Si quis suadente?* Respondeo, quòd si percutiat illum, sicut reliquos remigantes, propter pertinentia ad suum officium, non incurrit; nam id facit tanquam minister, & executor Prælati, qui damnavit illum ad triremes: consequenter enim damnavit eum ad supplicium, quo puniri solent reliqui remigantes. At verò si aliquis rixando cum illo percutiat eum, qui neque est degradatus realiter, neque incorrigibilis, incurret excommunicationem. Ita ille. Verùm id, quod ipse asserit, tales ad triremes damnatos, si sint incorrigibiles non gaudere privilegio canonis, habet magnam difficultatem; nam contrarium firmat Suarez, & alii, quos *sup.* adducimus, agentes de percutientibus clericos incorrigibiles. Et miror, Avila quo pacto hanc sententiam docuerit, cùm ipse teneat, quòd amittentes privilegium fori, non amittant privilegium canonis; & ideò apponam hic verba Coninch *de Sacr. disp.*34. *dub.*15. *n.*159. sic asserentis. (Addit Navarr. *cap.*27. *nu.*79. idem dicendum esse de quovis clerico incorrigibili, probatque *ex c. Cùm non ab homine* 10. *de judiciis*, sed ibi tantùm dicitur, clericum deprehensum in furto, homicidio, perjurio, aut simili crimine, deponendum esse, & si incorrigibilis sit, excommunicandum, & crescente contumacia, anathematizandum; & si hæc contempserit, per sæcularem potestatem corrigendum. Ex quo non sequitur, quamvis incorrigibilem, sed eos solos, qui post illos omnes actus incorrigibiles persistunt, per sæcularem potestatem comprimendos esse. Imò etiam tunc videtur requiri sententia Judicis Ecclesiastici, qui tales brachio sæculari tradat, ut colligitur *ex cap. Ut fama* 35. *de sentent. excomm.*) Ita ille. Meritò igitur dixit Rodriquez *in Summa*, *tom.*1. *cap.*144. *n.*15. (Gozà del *cap. Si quis suadente*, el clerigo descomulgado, ò condenado à galeras: por tanto los comites que los acotan, sino lo hazeo por causa de castigo, y correccion, quedan descomulgados.) Vide etiam Leonem *de cens. recollect. §. n.*241. ubi docet, clericos tantùm verbaliter degradatos, etiamsi sint damnati ad triremes, gaudere privilegio canonis; & ideò si comites excedant modum in verberando, incidunt in censuram.

Sup. in Ref. quæ hic est 17. à inf. in R. 43. §. Notandum.

Sup. his in R. 1. ant. præter. sive Verum, & in Ref. 2. in eodem §. post med. vers. De Clericis.

RESOL. XLI.

An percutiens Clericum, qui non habet beneficium, neque requisita Concilii Tridentini, incurrat in excommunicationem? Ex p.3. tract.5. & Misc.1. Res.83. alias 82.

§.1. AFfirmativè respondendum est, quia in tali casu clericus amittit privilegium fori; non autem canonis, ut declaravit Sacra Congregatio, id testante Antonio cardinali Caraffa in quadam Epistola directa ad Paulum Comitolum, ut habetur *in suis resp. lib.*6. *q.*20. ubi sic ait. (Quanto al secondo, la Congregazione ha sentito, che i chierici, che mancando nelle cose contenute nel *cap.*6. *sess.*23. del concilio, non godano il privilegio del foro, non per questo s'intendono privati del privilegio del canone, *Si quis suadente Diabolo*.) Et ita etiam hanc sententiam docent Navarrus *lib.*5. *consil.*14. *de privileg. adst.*2. Molina *de justis tom.*4. *tract.*3. *disp.*54. *num.*9. Avila *de cens. part.*2. *cap.*1. *disp.*2. *dub.*9. *concl.*3. & alii.

Sup. hoc in Ref. seq. & lege §§. ejus concl. & inf. ex Ref. 48. § ult. & in t. 9. tr. 2. Re. 215. §. ult.

2. Sed non desunt Doctores, qui negativam sententiam tanquam probabilem admittunt & ita tenent Bañez *in* 2. 2. *qu.*12. *art.*1. *circa finem*. Suarez *disput.*22. *sect.*1. *dub.*11. Coninch. *de Sacram. disp.*14. *dub.*15. *n.*163. & novissimè Layman *in Theol. mor. lib.*2. *tract.*5. *part.*2. *cap.*5. *nu.*4. ubi sic asserit. Probabile est, nullum prima tonsura initiatum, aut in minoribus ordinibus constitutum gaudere privilegio canonis, nisi vel Ecclesiasticum beneficium habeat, vel clericalem habitum, & tonsuram deferre solitus alicui Ecclesiæ, ex mandato Episcopi deserviat, aut in aliqua schola, vel universitate, cum licentia Episcopi, quasi in via ad maiores Ordines versetur. Ita ille, & rationem affert. Primò, quia privilegium fori difficilius amittitur quàm privilegium canonis, ergo si concilium aufert illis clericis fori privilegium, dicendum est etiam auferre privilegium canonis, tantò magis, quia privilegium canonis ex humano jure inductum est, privilegium verò fori ex divino: at his non obstantibus tu primam sententiam tene, stante declaratione Illustrissimorum Cardinalium.

RESOL. XLII.

An qui percutit Clericum constitutum in Minoribus si non incedat in habitu, & Tonsura, & non observet requisita Concilii Tridentini, sess.23. cap.6. de reformat. *incidat in censuram Canonis?*

Et notatur, quod excludunt ab hoc privilegio Canonis Clerici, qui deserto habitu Clericali gravibus criminibus se immiscent inverecundè, quod à fortiori procedit, si in crimen assuetsii inciderint.

Et quid de Clericis excommunicatis, suspensis, interdictis, vel depositis verbaliter tantùm, aut irregularibus, an prædicti gaudeant privilegio Canonis?

Et quid est dicendum de Clericis hæreticis, & schismaticis?

Et quid dicendum erit de Clericis ordinatis per saltum, ante legitimam ætatem, vel per alienum Episcopum absque dimissoriis, vel cum dimissoriis falsis, vel per Episcopum excommunicatum suspensum, vel depositum? Ex p.9. tract.4. Res.5.

§.1. NEgativè respondent aliqui, quos ego *alibi citavi*, sed affirmativæ sententiæ adhæsi, & nunc adhæreo, stante declaratione Sacræ Congregationis. Et ita hanc sententiam, præter Doctores à me *alibi* citatos, tenet novissimè Fragosus *de Repub. Christ. to.*1. *lib.*1. *disp.*2. *§.*1. *nu.*22. & Castrus Palaus *to.*6. *disp.*3. *punct.*23. *n.*3. quia jure communi clerico in minoribus Ordinibus constituto concessum erat privilegium canonis, tametsi alicujus Ecclesiæ servitio addictus non fuerit, neque in aliqua schola ex licentia Episcopi versaretur: at Tridentinum solùm restrinxit privilegium fori; ergo privilegium canonis sub dispositione juris communis relictum est, juxta *leg. Præcipimus*, *C. de appellationibus*, sunt enim hæc privilegia omninò distincta.

Sup. hoc in Ref. præcedent. & in aliis ejus loc. & lege §§. ant. seq.

2. Neque obstat fundamentum contrarium; nam esto privilegium canonis inferius sit privilegio fori; est tamen magis necessarium personis ecclesiasticis, & earum statui eum gravius offendatur ex vexatione personali, quàm ex forensi judicio. Præterquàm quod privilegium fori cedit aliqualiter in diminutionem laicæ potestatis: at privilegium canonis in nullius cedit præjudicium. Ergo mirum non est, plures conditiones pro privilegio fori requiri quàm pro privilegio canonis. Tridentinum verò, si benè perpendatur, nobis contrarium non est: non enim dixit servandam esse constitutionem Bonifacii VIII. *in c. Clerici, de Clericis conjugatis*, in 6. pro omnibus clericis, sed pro clericis conjugatis: hi enim privilegio fori, nec canonis gaudent, nisi conditiones à Tridentino præscriptas observent. Vide etiam Leonem *to.*5. *verb. Clericus*, *n.*5. Igitur concilium tantùm clericis aufert privilegium fori, unde per exclusionem unius videtur includere alterum, *arg. Nemo de præsumpt.* & *l. Cùm Prætor*, *ff. de jud.* Et casus non expressus habetur pro omisso, quando lex de aliquo casu disponit, *l. Si cum dote*, *ff. sol. matrim. l. Inter stipulantem*, *§. Sacr. ff. de verb. oblig.* & cùm habeatur

ibi

ibi casus hic pro omisso, recurrendum est ad dispositionem antiquorum jurium, quæ determinant, Clericum non deferentem Habitum, & Tonsuram non amittere privilegium Canonis, nisi trina monitione præmissa, *ut in cap. Cum contingat, il secundo, de sent. excomm.* vel nisi ex alio capite privilegio clericali privatus sit.

3. Si quis tamen violentas manus injiceret in Clericum non deferentem Habitum, & Tonsuram, quamvis nulla monitio præmissa sit, si bona fide crederet, licere hos Clericos sine innodatione excommunicationis percutere, non esset excommunicatus, ratione hujus ignorantiæ, quia ignorantia sufficiens est ad excusandum à censura. Hæc opinio tamen procedit, si talis Clericus fuerit ter monitus à suo Episcopo, & non se emendavit, quæ monitio sufficeret, si esset generalis, puta, per Edictum Episcopi, ut omnes Clerici reassumant Habitum intra mensem, & non sufficere unam monitionem pro tribus, addit Bonacina *de cens. disp. 2. q. 4. num. 6.* cum aliis per ipsum citatis; nam *in cap. Contingit, de sent. excomm.* dicitur. *Trina moniti.*

Sup. hoc sup. in Res. 17. [illegible] ante med. & inf. in Res. [illegible]

4. Notandum est etiam hic, quòd excluduntur ab hoc privilegio Canonis Clerici, qui deserto Habitu clericali gravibus criminibus, utpotè tyrannidi, & seditioni, aliisque facinoribus se inverecunde immiscent, *ex textu in cap. Perpendimus, c. Cùm non ab homine, de sen. excomm.* & notat Navar. *cap. 27. nu. 81.* Suarez *disp. 2. de cens. sect. 1. n. 14.* Coninch. *disp. 14. dub. 15. nu. 157.* quod à fortiori procedit, si in crimen assassinii inciderint, juxta *textum in cap. 1. de homicidio, in 6.* & tradit Sylvester *verb. Assassinus, q. 3. & 4.* Covar. *lib. 2. var. cap. 20. n. 10.* Julius Clarius *§. finali, q. 36. n. 30.* Et ita, me citato, hanc sententiam docet etiam Squillante *de privil. Cleric. c. 6. n. 12.* De Clericis excommunicatis, suspensis, interdictis, vel depositis verbaliter tantùm, aut irregularibus, dicendum est, eos gaudere hoc Canonis privilegio, ut constat *ex c. Intelleximus de judiciis*. Non autem Clericum hæreticum, aut schismaticum, ut docent DD. *in c. Contingit 2. de sent. excomm.* nam, cùm prædicti delinquant in legem Ecclesiæ; non debent lege Ecclesiæ juvari. Et ita docet Squillante *de privil. Cleric. cap. 6. n. 13. & 15.*

Sup. [illegible] Verum, [illegible] in Resol. [illegible] Et pro Clerico [illegible]

5. Nota etiam, gaudere privilegio Canonis Clericum ordinatum per saltum, & idem dicendum est de ordinato, vel ab alieno Episcopo absque dimissoriis, vel cum dimissoriis falsis; nam tales verè recipiunt Ordinem, etsi maneant suspensi ab illius exequutione. Et ita docet Marchinus *de Sacram. Ordin. tr. 2. p. 1. cap. 15. diffic. 11.* Unde miror, quomodo Bonacina *tom. 3. 2. qu. 3. punct. 6. sect. 3. sub n. 7.* neget hoc privilegium ordinato ab alieno Episcopo, *ut suprà*, dum ipsemet *ibid. disp. 1. qu. 16. punct. 3. num. 5.* concedat eidem, ac etiam ordinato ab Episcopo excommunicato, suspenso, vel deposito, (idem dic de ordinato ante legitimam ætatem,) privilegium fori, quod minus difficulter amittitur.

RESOL. XLIII.

An qui percutit Clericum conjugatum non deservientem alicui Ecclesiæ; incurrat in censuram Canonis?

Et quid de privilegio fori?

Et an uxor Clerici conjugati, & filii eorum gaudeant privilegio Canonis, & fori mariti, & Patris incedentis in Habitu, & Tonsura?

Et quid, si manus injectio fieret uxori supradictæ in odium viri; an tunc injiciens incurreret excommunicationem, ac si ipsum percuteret?

Idem est, si percussio fieret in personam alicujus consanguinei Clerici, in odium ipsius Clerici.

Et an ad evadendam dictam excommunicationem sufficiat, si tempore, quo percutitur talis Clericus conjugatus, non ferat Tonsuram, vel non habeat vestes Clericales?

Et notatur, quod Clericus conjugatus non bigamus, si dimittat Habitum, & Tonsuram, & postea illum reassumat, gaudet privilegio Canonis.

Ex quo sequitur, quod Clerici bigami bigamia vera, & interpretativa in minoribus Ordinibus constituti omni privilegio denudantur; secus verò de bigamia similitudinaria, ut si Clerici bigami in Sacris initiati sunt, vel ex dispensatione, vel illegitimitate, hoc privilegio Canonis gaudent, & secus in minoribus constituti.

Idem docetur de Religiosis bigamis, etiamsi habitum dimiserint, quare illos percutientes erunt excommunicati. Ex p. 4. tract. 4. Res. 6.

§. 1. CONtrovertitur inter Doctores, an, ut Clericus conjugatus gaudeat privilegio Canonis, sufficiat, quòd observet illas duas conditiones *cap. unici, de Cleric. conjug. in 6.* ut, scilicet, unicam, & virginem susceperit, & habitum, & Tonsuram gestet, vel etiam sit necessaria tertia conditio addita à Concil. Trident. *sess. 23. cap. 6. de reformatione*, ut nempe sit quoque de mandato Episcopi adscriptus servitio alicujus Ecclesiæ. Affirmant Toletus *lib. 1. cap. 32. num. 8.* Sanchez *lib. 7. de matrim. disp. 46. num. 2.* Gratianus *to. 1. suarum discept. forens. cap. 190.* Duardus *lib. 2. cap. 15. qu. 3. n. 5.* Coninch *disp. 14. n. 158.* Layman *lib. 1. tra. 5. p. 2. cap. 5. n. 3.* affirmant, quod etiam docuit Ciarlinius *in contr. forens. to. 1. cap. 53. n. 11.* ubi sic ait. (Ut Clerici conjugati gaudeant privilegio fori, & Canonis oportet eos incedere in Habitu, & Tonsura, *ad text. in cap. unicum, de Cleric. conjug. in 6.* & ulteriùs oportet, quòd inserviant alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi secundùm Concilium Tridentinum *sess. 23. cap. 6. de reform.* Et propterea hodie tria copulativè requiruntur ad finem, ut Clericus conjugatus potiatur beneficio Canonis, & fori: scilicet, Habitus, Tonsura, & servitium Ecclesiæ, quorum alterum si deficiat, absque alia monitione gaudere non potest prædictis privilegiis: supposito etiam, quòd contraxerit matrimonium cum unica, & virgine; quia, si sit bigamus, nullum habet privilegium, & si non est bigamus, hæc tria copulativè requiruntur. Et propterea ad finem, ut conjugatus Clericus fruatur his beneficiis, debet, quòd incesserit in Habitu, & Tonsura, plene probare, necnon quòd servierit Ecclesiæ, & duxerit unicam, & virginem, quia est fundamentum suæ intentionis. Hoc verum est, quòd non tenetur probare in judicio virginem fuisse illam, quam duxit in matrimonium, sed tantùm unicum matrimonium contraxisse, & eam pro virgine fuisse reputatam; nam fœmina virgo præsumitur, nisi contrarium probetur: imò, licèt puella non esset virgo, quando ducta est, eò quòd fuerit corrupta ab eodem sponso ante matrimonium; tamen conjugatus Clericus cum ea, gaudet dictis privilegiis, quia non est bigamus. Ita Ciarlinius, cui adde Lezanam *in Summa, tom. 4. verb. Clericus, nu. 6.* & Castrum Palaum *to. 6. disp. 3. punct. 23. n. 3.* & Squillantem *de privil. Cleric. c. 6. n. 16.*

Pro privilegio fori in R. [illegible]

2. Opinioni affirmativæ alii adhærent, & mihi placet, putant enim, dictam conditionem esse additam à Tridentino ratione privilegii fori, de quo ibi est sermo, & proinde, quòd illius dispositio minimè extendenda sit ad hoc privilegium Canonis. Et ita tenet Avil. *de cens. part. 2. c. 5. dub. 11. concl. 2.* Megala *in 3. part. Instit. Confess. lib. 4. qu. 5. n. 37.* & probabilem existimat Leone *tract. de cens. recollect. 5. num. 4.* Si tamen dictus Clericus conjugatus non deferat Habitum, & Tonsuram, non gaudebit privilegio Canonis, quia sic determinatur in dicto cap. unico, *de Cleric. conjugat. in 6.* quod non procedit in Clericis minoribus, ut diximus *suprà*.

3. Sed, an uxor Clerici conjugati gaudeat privilegio mariti incedentis in Habitu, & Tonsura, Glosa *in cap. Cler. 11. qu. 1.* ait, uxores Clericorum sortiri forum ex personis virorum, gaudereque iisdem privilegiis uxores, & suos quibus Clerici gaudent, ut *in l. 1. & 2. Cod. de Episcopis, & Clericis*. Idem vult Gloss. *in cap. Eos, 32. distinct.* quam sequitur Panormit. *in cap. Nullus de foro compet. 2. col. n. 6. & 7.* Contrarium volunt Joannes Andreas *in d. cap. unico, de Clerico conjugat. in 6.* & Joannes de Imola *in d. cap. Nullus*. Mihi tamen magis placet, uxorem clerici conjugati, quoad forum, gaudere privilegio clericali, debereque conveniri coram Ecclesiastico Judice: non tamen gaudere privilegio canonis. *Si quis suadente*, atque ita injiciens manus violentas in uxorem Clerici conjugati, non est excommunicatus. Ita Dominicus de S. Gemino *d. c. 1. de Clerico conjugato, in 6.* & Francisco de Aretio *in cons. 131. col. 2. & 3.* Et ita hanc etiam sententiam docet Squillante *de privileg. Cleric. c. 6. n. 21.* qui ex Carolo de Grassis *effect. 9. n. 115.* hoc limitat, nisi manus injectio fieret uxori prædictæ in odium viri, quia tunc injiciens incurreret excommunicationem, ac si ipsum percuteret, ut per Doctores, quos refert. Idemque dicendum esset, si percussio fieret in personam alicujus consanguinei clerici in odium ipsius clerici, ut per Decianum *in tract. crimin. part. 3. lib. 6. c. 17. num. 15.* Bellettum *part. 1. disquis. Cleric. fol. 183. num. 21.* Ragucium *de excommun. q. 70.* & alios.

Sup. hoc [illegible] Quare [illegible] non gaudere privilegio Canon. &c.

Sup. hoc [illegible]

4. An verò ad evadendam dictam excommunicationem sufficiat, si tempore, quo percutitur talis clericus conjugatus, non deferat Tonsuram, vel non habeat vestes clericales? ex iis, quæ docent Doctores in terminis privilegii fori, possumus id faciliter decidere, quòd scilicet, non excuset, ubi talis anteà solebat illas gestare, nec putet ipse percutiens, illas dimisisse dictum clericum conjugatum animo ipsas non amplius resumendi. Ita Leone *ubi suprà*. Nota etiam, quòd Clericus conjugatus non bigamus, si dimittat Habitum & Tonsuram, & posteà illum reassumat gaudet privilegio canonis: quoniam nulli auferenda est pœnitentia justa. Sylvester *verb. Excommunicatio, 6. nu. 4.* & S. Antoninus *3. part. tit. 25. cap. 1.* Sayrus *lib. 3. c. 26. n. 4.* & Bonacina *de censur. qu. 4. punct. 1. nu. 2.* Ex his sequitur, quòd clerici bigami bigamia vera, & interpretativa, in minoribus Ordinibus constituti, omni privilegio denudantur, ideòque gestatio Tonsuræ, & Habitus clericalis illis interdicitur cap. unico, *de bigamis, in 6.* & notavit *ibi* Gloss. *verb. Bigamus.* Coninch *n. 157.* Molin. *tract. 3. disp. 54. n. 8.* Layman *c. 5. n. 4.* Bonacina *dict. punct. 3. n. 6. & tom. 3. de censur. in part. disp. 2. q. 3. punct. 6. sect. 3. n. 3. & seq.* Secùs verò dicendum est de bigamia similitudinaria, ut iidem doctores advertunt. Quòd si Clerici bigami sacris sunt initiati, vel ex dispensatione, vel illegitimitate, hoc privilegio canonis gaudent, quia textus in cap. unico, *de Clericis, conjug. in 6.* & c. unico, *de bigamis, in 6.* expressè loquuntur de bigamis in minoribus constitutis. Et tradit Gloss. *dict. cap. unico, de bigamis*. Sylvester *verb. Bigamus, q. 8.* Molina *disp. 54. n. 8.* Layman *ubi suprà*, quibus adde Fragosum *de Repub. Christ. tom. 2. lib. 1. disput. 2.*

Sup. hoc pro privilegio Canonis [illegible] Res. 133. [illegible]

§.1. *nu.*25. qui etiam hoc docet de religiosis bigamis ; nam non privatur privilegio Canonis, quare illos percutientes erunt excommunicati, quod etiam docet Palaus *tom.*6. *disp.*3. *punct.* 23.*§*.1.*num.*13. Sayrus *de censur. lib.*3, *c.*27. *nu.*32. Lezana *to.*3. *verb.Clericus*, *n.*6. qui idem dicendum notat de Religioso, qui Habitum dimisit; nam per solam dimissionem Habitus, non perditur privilegium Canonis.

R E S O L. XLIV.

An torquentes Clericum per laicum incidant in censuram, etiamsi de licentia Episcopi hoc faciant?
Et an consuetudo in contrarium excuset à culpa?
Et an saltem in tali casu Superiores torquentes, & corrigentes Clericum per alium laicum peccarent? Ex p 9.tr.4. Res.30.

§.1. NOn posse Clericum torqueri per laicum, docet Glossa *in c. finali*, *dist.*35. *& ibi.* Præpositus dicit, esse notandum propter Officiales, qui quandoque torquent Clericos per laicos, & malè faciunt, quia excommunicationem incurrunt, ut voluit glossa *in Summa dist.*45. Et quòd Clericus non possit torqueri per laicum, etiam de licentia proprii Episcopi, firmarunt Joan.de Anania *in c.Super eo*, *col.*2.*in fine*, *de crim.falsi.* Archidiaconus & Geminian. *in Summa*, *distinct.*45. Anton. de Butrio, & Ancharanus *in c. Ut fama*, *de sent. excomm.* & refert *ibi* Abbas *in fine*, & sequitur Dec. *in c. Dilectis*, *in princip. de appellat.* Idem Ancharanus *in cap. Universitatis*, *de sent.excommunic.* Maranta *de ordine judic.p.*4.*distinct.*11.*n.*74. latè probat Stephan. Aufrer. *in tract. de potestate secul. super Eccles. regula.* 3. *fallent.* 22. *versic. Et propterea.* Dicit Glossa *ibi*, quod laici torquentes Clericos de licentia Episcopi, sunt excommunicati: & consuetudo in contrarium non excusat à culpa, quæ est irrationabilis. Summa Sylvestrina *in verb. Excommunicatio*, *in* 6. *§*.11. Diaz *in sua practica*, *c.*126. *versic. Nota tamen*, & *ibi* Ignat. Lopez *in additione*, *qua incipit: Torquere per laicum*, qui alios allegat. Greg. Lopez *in lege* 56. *Gloss.* 30. *tit.*5.*partit.*1. & ex Neotericis tenet etiam hanc sententiam Marta *de jurisd. part.*4. *cent.*2. *casu* 131. *num.*6. *& sequentes*, qui asserit *nu.*12. posse laicos vocari ad ligandum Clericos, sed posteà Clerici torquebunt.

Sup. in Resolutionib. quæ hic sunt 11. & 13 & etiã 14. 2. Sed ratione consuetudinis contrarium dicendum puto, *ut suprà* probavi de magistris, & aliis, qui titulo correctionis Clericum per alios percutiunt: neque dicta consuetudo dicenda est, ut volunt adversarii, irrationabilis, ut rectè observat Avila *de censur. part.*2.*ca.*5.*disp.*3. *dub* 12. quia non contra jus naturale, aut divinum: imò decens est, & honestum, ne Clerici, vel Monachi utantur officio tam vili. Vide Suarez *de censur. disp.*23. *sect.* 7.*n.*44. Coninch *de Sacramentis disput* 14. *dub.*15. *nu.*91. Layman *lib.*1. *tract.*5. *part.*2. *c.*5.*nu.*9. & alios penes ipsos. Et ego, ut verum fatear, non intelligo speculationem Martæ, nempe Clericos posse ligari à laicis, sed esse torquendos à Clericis; nam, sicuti torquere Clericos per laicos est actio injuriosa, sic etiam ligare: non est igitur in hoc Martha audiendus.

3. Sed hic inquirendum, an in tali casu Superiores torquentes, & corrigentes Clericum per laicos peccarent? Et affirmativè respondet Villalobos *in Summa*, *tom.*1. *tract.*17. *difficult.*23. *nu.*8. ubi sic ait. (Dudan los Dotores, si el Prelado eclesiastico, que da tormento, ò acota, por la persona de un lego, al Clerigo, incurre esta descomunion. A lo qual respondo. Lo primiero, que bien puede el Juez Eclesiastico prender à su subdito por un lego, como expressamente dize un texto, mas no puede acortale por tercera persona, sino es que se à Clerigo, ò Frayle, y si el puede comodamente hazerlo por si mismo, no puede acotarle por tercera persona, como consta de otro texto, y assi el lego que le atormenta, incurre la censura, sino es que no huviesse Clerigos idoneos para esso, como dizen Panormitano, Sylvestro, Navarro: y dize mas Panormitano, que el Juez que siguiendo la costumbre, atormentasse, ò acotasse à un Clerigo, por la persona de un lego, no incurriria la censura, aunque pecaria.) Ita ille. Sed ego puto, ratione consuetudinis, Superiores Ecclesiasticos torquentes, & contigentes Clericos per laicum, neque in censuram incidere, neque in peccatum, & ita tenet, & probat P. Leone *de censur. recollect.*5. *nu.*265. *& seq.* cum Portello *in dubio Regular. verb. Correctio*, *num.*47.

R E S O L. XLV.

An percutiens Religiosum invalidè professum incidat in censuram?
Et an hoc procedat etiam si propria culpa, & non tantùm Religionis sit nulliter professus, imò & si contra jura receptus sit? Ex p.9. tract.4. Res.34.

§.1. AFfirmativè respondet Pater Bordonus *in consil. regular. tom.*1. *resol.*28. *nu.*24. (Quis, licèt Professio faciat Religiosum, & non habitus; tamen in ordine ad gaudendum hoc privilegio sufficit solius habitus Religiosi assumptio, ut constat in Novitio, qui ea sola habitus assumptione dicitur participare hoc privilegium, ergo idem dicendum est de invalidè Professo; nam in hoc æquiparatur Novitio, & id puto procedere, etiamsi, ea propria culpa, & non tantùm Religionis, sit nulliter Professus: imò etsi contra jura receptus sit, quia sic receptus non attenditur ut persona talis, sed ut aliquale membrum Religionis, cui immediatè hoc privilegium conceditur: dum enim habitum gestat, intelligitur subesse Religioni; tam quoad privilegium fori, quàm Canonis; aliter Religionis decus, & exemptio periclitaretur, si quoad utrumque esset de foro laicorum: dimisso autem habitu rediens ad sæculum, fit de illius foro, & non ampliùs gaudet eo privilegio, cùm non sit deinceps sub eo statu Religionis.) Ita ille. Sed hoc non caret difficultate; nam est dispar ratio inter Novitium, & inter nulliter professum. Ille enim gaudet privilegiis Professorum, quia est in via ad professionem: iste autem non est Professus, nec vult profiteri, cùm possit, & sua culpa ita manet in Religione; ut suppono; ergo non debet gaudere privilegiis Religionis.

R E S O L. XLVI.

An percutientes Religiosum nullo ordine insignitum, & expulsum à Religione incurrant in censuram?
Et quid, si portet habitum, & Tonsuram Clericalem?
Et docetur Clericum ex defectu habitus non amittere privilegium Canonis. Ex part.9. tract.4. Res.44.

§.1. QUærit hoc Portel. *in dub. Regul. verb. Manus violenta*, *nu.*3. sic asserens. (Quid, si Religiosus expulsus ab Ordine est laicus, vel alius carens omninò Ordine sacro, an hunc percutiens incurrat? Innuit quòd sic Rodriquez *addit. ad Summam*, *to.*3. *c.*99. *concl.*5. quia adhuc est verè Religiosus in substantia, maximè si portet Habitum, & Tonsuram clericalem. Si verò hanc non portet, mihi res videtur dubia, & colligenda per aliàs percutientem verum Clericum non portantem prædicta.) Ita ille. Sed si hæc quæstio resolvenda esset ea principio, quod ait Portel, ego consequenter loquendo dicerem, percutientes in tali casu laicum expulsum à Religione, & incidentem sine Habitu, incidere in censuram; sicuti inciderent percutientes Clericos sine Habitu, & Tonsura incedētes. Nam, licèt privilegium Canonis inferius sit fori privilegio; quippe privilegium Canonis Jure tantùm positivo est introductum, privilegium verò fori ex Jure divino provenit; ergo Clerico, cui non competit privilegium fori, nec Canonis privilegium competere debet. Deinde Tridentinum *sess.*23. *de reformat. c.*6. sub privilegio fori, Canonis privilegium videtur comprehendisse. siquidem refert cap.unicum *de Clericis conjug.in* 6. ubi Pius II. expressè de privil. Canonis loquitur: nihilominùs contrarium dicendum est, ut *suprà* docui, nec obstant adducta in contrarium; nam esto privilegium Canonis inferius sit privilegio fori; est tamen magis necessarium personis Ecclesiasticis, & earum statui, cùm graviùs offendantur ex vexatione personali, quàm ea forensi judicio: præterquàm quòd privilegium fori cedit aliqualiter in diminutionem laicæ potestatis: ac privilegium Canonis in nullius cedit præjudicium. Ergo mirum non est plures conditiones pro privilegio fori requiri ut perdatur, quàm pro privilegio Canonis, Tridentinum verò, si benè perpendatur, nobis contrarium non est: non enim dixit, servandam esse Constitutionem Bonifacii VII. *in c. Clerici de Clericis conjugatis*, *in* 6. pro omnibus Clericis, sed pro Clericis conjugatis: hi enim, nec privilegio fori, nec Canonis gaudent, nisi conditiones à Tridentino præscriptas observent. Ideò in casu proposito de laico expulso, tu cogita.

Sup. hoc est doctrina sequ. lege sup. doctrinam R. 38. [illegible] verf. Quando.

Sup in Resol. quæ hic est 42.

2. Nota tamen hic obiter Bannium *in Theol. mor. tom.*2. *disp.* 5. *tract.*4 *q.*2. optimè docere, probabile esse, Clericum ex defectu Habitus, non amittere privilegium Canonis: sed malè me citat pro contraria sententia.

San. hoc in Res. [illegible] in alia ejus not. 3. & lege etiam ejus not. 2.

R E S O L. XLVII.

An Monialis, quæ sumit potionem, vel pugnis se cadit, ut abortum faciat, incurrat in censuram?
Et quid est dicendum de alio propinante potionem pro abortu faciendo Moniali, illa consentiente sequuto effectu? Ex part.9. tr. 4. Res.10.

§.1. REspondeo negativè, quicquid asserat in contrarium noster Naldus *in Summa verb.Clericus*, *num.*4. Et ita hanc sententiam tenet ex Molina Stephanus Baunius *in Theolog. mor. tom.*2. *disput.*5. *tr.*4. *quæst.*2. quia hæc non est manuum injectio in seipsam violenta, & contumeliosa, quod tamen Canon exigit. Violentam non esse, hac ratione probatur: Scienti, & volenti non fit propriè injuria. Nec est etiam percussio sui injuriosa statui Ecclesiastico; nam ad eum Monialis non pertinet: status enim Ecclesiasticus est eorum propriè, qui Tonsuram habent, & per eam aggregantur Ecclesiæ. Et hanc sententiam sustinet etiam Rodriquez *in Summa*, *tom.*5. *cap.*144. *num.*12. Garcias *in Summa*, *tract.*1. *difficul.*3. *dub.*1. *punct.*2. *num.*18. Jacobus Gordonus *in Summa*, *tom.*2. *lib.*7. *quæst.*13. §. 3. *nu.*33. ubi sic ait. (Infertur Monialem, quæ sibi procurat abortum, quamvis graviter peccet, non contrahere tamen hanc cen-

Sup. hoc in Resol. seq. & sup. in Res 3. §. Sed quid. & In Res. 11. §. Sed ad mod.

censuram: nam licèt violentiam inferat naturæ, (ut in medicinæ usu contra febrim,) non tamen personæ Ecclesiasticæ, propriè, & præcisè loquendo. (Ita ille, cui etiam adde Fragosum *in Repub. Christ. to. 2. lib. 1. disp. 2. §. 1. nu.* 19. qui citat Cajetanum, Angles, & Barbosam: & novissimè, me citato hanc sententiam defendit Alphonsus de Leone, *de cens. recoll. 5. num.* 128. eò quod ut dictum est, talis violentia non est injuriosa, neque statui Ecclesiastico, neque sibi, sed fœtui duntaxat. Et idem dicendum est de alio propinante potionem pro abortu faciendo moniali, ut tradit Portel. *in dubiis Regul. verb. Manus violentia, nu. n.* 2. ubi sic ait: (Procurans abortum monialis, eique potum propinans, illa consentiente non incurrit excommunicationem: quia in primis non dat venenum, nec facit violentiam personæ sacræ, quia Monialem non occidit, imò illa consentit. Si verò occidit fœtum animatum, persona fœtus non est sacra: nec saltem incurrit hanc positam ob percussionem Clerici: quidquid sit de excommunicatione Sixtiana propter abortum, moderata per Gregor. XIV.) ita ille.

2 Sed contrarium docet Bordonus *in consil. Regul. t. 1. res.* 28. *num.* 10. quia læditur tum fœtus, tum ipsa Monialis. Ego autem puto incidere in excommunicationem Canonis, *Si quis suadente*, extraneum dantem potionem, & sequuto effectu: quia fœtus est pars ventris & viscerum matris, ut in simili de fœtu mortuo cum matre sepeliendo dixit Lavorius *tit. 2. de funer. c. 13. num.* 42. Quod firmatur: quia tangens non solùm vestimentum, quo Clericus actu induitur; sed etiam equum, vel inhærentia equo, cui insidet, incidit in excommunicationem: ergo multò magis abortire faciens Monialem, cùm non adhærentia Moniali, sed partem naturalem ipsius lædat: & sic non naturæ, sed personæ religiosæ fit violentia, & corporalis læsio. At his non assentitur ex Cajetano, & aliis, Sayrus *de cens. lib. 3. cap. 26. num.* 17. unde utraque opinio est probabilis: sed negativa est probabilior.

RESOL. XLVIII.

An Monialis sumens potionem mortiferam fœtui, vel pugnis se percutiens ad abortum faciendum, ut postea sequutus est, non solùm incidat in pœnas Bullæ Sixti V. sed etiam in censuram cap. Si quis suadente Diabolo? Ex p. 7. tr. 5. Res. 40.

§. 1. INcidere in pœnas Constitutionis Sixti V. non autem in excommunicationem dicti *cap. Si quis suadente Diabolo*, docent aliqui. Et ita docet amicissimus Bellochius *in praxi p. 2. qu. 8. num.* 108. Capeavilla *de casib. reser. c. 9. quæst.* 3. & alii, quos citat & sequitur Mazuchel. *de cas. reserv. disp. 2. c. 3. qu. 3. diffic. 3. num.* 67. quia licèt talis percussio sit violenta naturæ, non est tamen injuriosa statui Ecclesiastico, nec violenta Religiosæ personæ, cùm non intendat sibi injuriam inferre, sed tantùm fœtui: & docet etiam Avila *de cens. p. 2. c. 5. disp. 3. dub. 12. concl. 2. vers. sequens.* & Bonacina *de cens. disp. 2. quæst. 4. punct. 1. §. 1. num.* 6. quibus adde novissimè P. Alphonsum de Leone *de cens. Recoll. 5. n.* 128.

RESOL. XLIX.

An Equites D. Jacobi, Alcantara, Calatrava, & gaudeant privilegio fori, & Canonis?

Et in utroq; quid dicendum est, si dicti Equites professionem non emiserint, sed tantùm habitum acceperint? Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. Res. 44.

§. 1. NEgativam sententiam docet Lopez de Texeda *contr. 11. dub. 1. num.* 16. ubi sic ait. De Commendatariis, quos vulgò vocat *de Santiago*, Calatrava, Alcantara, & de Aris, quales sunt in Lusitania manifestum est à principio Ordinum ipsorum habuisse hoc Canonis privilegium, illoque perfectissimè gaudere, ut non solùm quia erant Religiosi in communitate viventes, & profitebantur tria vota, tametsi quidam eorum solam castitatem conjugalem profiterentur, inter quos quidam eorum servabant Regulam D. August. quales erant commendatarii D. Jacobi, & alii regulam D. Benedicti. Sed quia Alexander III. in Bulla quadam edita anno 1175. Commendatario D. Jacobi approbavit, & tanquam veros Religiosos confirmavit; hodie tamen cùm hujusmodi Commendatarii per multos annos in communitate vivant, & circa vota castitatis, & paupertatis dispensationem obtinuerint, imò nec regulam servent, & vivant ut merè sæculares, & nullum habeant exercitium obedientiæ, existimo privilegio Canonis non gaudere, & ideò qui eos percusserint, non incurrerent prædictam excommunicationem, nisi aliquibus in Regnis, & Provinciis obtinuerit consuetudo, vel privilegium aliquod illis patrocinetur.

2 Sed hæc opinio prorsus est refellenda; & ideò affirmativam sententiam docent communiter Doctores, quos, ego alibi citavi; unde novissimè Joannes Henriquez *in compend. cas. moral. cap.* 20. *num.* 70. sic ait. (Tambien se deve avertir que los Cavalleros de las Ordenes Militares, gozan deste Indulto, porque son Religiosos; y aunque algunos Dotores afirmen, que los Cavalleros del habito de inbito de Santiago, & los demas que hazen voto de castidad conjugal, no gozan, porque se pueden casar; pero no pruevan esto con razon alguna, y assi hablan mas probablemente, los que afirman que todos gozan deste Indulto.) Sic ille; Et, me citato, tenet etiam novissimè hanc opinionem doctissimus, & antiquissimus Dominus meus Illustrissimus Ambrosius Machin. Archiepiscopus Calaritanus *in defensione immunitatis Ordinis Militarium, art. 4. num. 37. & art. 5. num.* 90. ubi probat dictos Equites gaudere privilegio Canonis, etiamsi professinnem non emiserint, sed tantùm habitum acceperint, quam doctrinam, ut ipsemet Illustriss. Antistes observat, ego olim docui *in 1. part. tr. 6. res.* 23. De privilegio autem fori, quo gaudent dicti Equites, diximus *suprà in tr. 1.*

RESOL. L.

An percutientes Equites D. Jacobi, Alcantara, Calatrava, &c. incidat in censuram Canonis?

Et quid de Novitiis prædictorum Equitum?

Et quæritur, quid dicendum sit de Commendatariis, in quibus major potest esse difficultas?

Et quid de consuetudinibus circa supradicta?

Et quid etiam sentiendum est de Equitibus D. Joannis.

Et an qui non Canonicè ad statum Clericalem pervenisset, ita ut pro pœna sit à gradu dejiciendus, veluti si servus, &c. gaudeat privilegio Canonis? Ex p. 9. tr. 4. Res. 7.

§. 1. NEgativè respondet Leone *de cens. recoll. 5. num.* 25. ubi sic ait: (Pro hujus difficultatis resolutione placet sententia Molinæ *tom. 4. de justitia, disp. 50. num. 5. ad fin* qui etsi fateatur, hos alios Ordines militares in principio ipsorum habuisse hoc Canonis privilegium; quia communiter vivebant, (etsi quidam eorum solùm castitatem conjugalem profitebantur,) ac etiam ob privilegiorum communicationem Religiorum, quarum Regulas profitentur; cæterùm hodie cùm à multis annis ejusmodi Commendatarii in Congregatione non vivant, dispensataque habeant maxima ex parte vota castitatis, ac paupertatis; neque vivat, nisi ut merè sæculares, nullum ferè exercitium obedientiæ babentes; intuendum arbitror, quod ad privilegia clericalia, seu Ecclesiastica attinet ad consuetudinem, illique erit standum: ubi subdit in Lusitaniæ, & Castellæ Regnis vigore consuetudinem in contrarium, nempe, quòd non gaudeant isti equites dicto privilegio Canonis. Nota, quòd Molina loquitur de Commendatariis, in quibus major potest esse difficultas, ex quo cùm Commendæ sint beneficia Ecclesiastica, illi videantur magis personæ Ecclesiasticæ, juxta notata per Duardum *lib. 1. in Bulla Cœna, can. 15. quæst. 5. ad finem.* Attingit hoc idem Bonacina *tom. 3. disp. 2. quæst. 3. punct. 6. num. 9.* ibi: Nisi fortè ibi contraria consuetudine fuerit abrogatum: in aliquibus enim Regnis usu receptum est, ut Equites nonnullarum Religionum non fruantur privilegio Canonum, quicquid sit do consuetudine in contrarium circa privilegium fori, de qua testatur Megala *part. 3. lib. 5. cap. 10. num.* 27.) Qui Bonacina etsi subdat illa verba. An autem illa consuetudo contra libertatem hujusmodi personarum legitima sit, patet ex his, quæ dixi in Bulla Cœnæ: tamen quia eo in loco tractat de consuetudine contra libertatem Ecclesiasticam, quæ est de jure divino non potest illa doctrina applicari casui nostro, cùm nulla censura sit de jure divino ut sæpiùs dictum fuit, nec etiam contra Hæreticos; neque dicta privilegia illis competunt de jure divino, cùm non sint verè Religiosi, ut declaravit Rota Romana apud Seraphinum, *dec. f.* 587. imò neque simpliciter personæ Ecclesiasticæ, sed tantùm secundùm quid, ut per Molinam *locis suprà citatis*, Cùm igitur tantùm illis hæc competat ex declaratione Summi Pontificis, quæ habet vim legis, potiùs recurrendum est ad aliam doctrinam, de qua *suprà recoll. 2. à num.* 716. ubi de consuetudine excusante à pœna excommunicationis vel alterius censuræ, ubi in specie, quod hoc sit sufficiens præscriptio decennalis, & non requiratur quadragenalis, ut putat Molina *loco suprà cit.* & quòd in dubio negativo probabiliter possit quis judicare dictas censuras consuetudine fuisse abrogatas.) Hucusque Leo, cui adde Castrum Palaum *tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 1. num.* 17 & Villalobos *in Summa, tom. 1. tract. 17. diffic. 22. num.* 15. ubi sic ait: (Lo mismo se ha de dezir de los Cavalleros militares de la Orden de S. Juan, como dizen Sylvestro, y Toledo, que estos hazen tres votos essenciales, come dize Paris de Puteo, y son Religiosos. Mas no se ha de estender esto à los demas de la Ordenes militares, sino es que sean Sacerdotes, ò Monia, que los Cavalleros, de las Ordenes, que se pueden casar, no son absoluta, y verdaderamente Religiosos, como dize el Padre Fray Manuel Rodriquez, con otros.) Ita ille. Sed à sententia affirmativa, quam docui, non recedo; & ita præter alios à me *alibi* adductos, tenet Megala *ubi suprà, num.* 40. Fragosus *de Repub. Christ. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 2. num.* 44. & me citato, Pater Lezana *in Summa, tom. 2. cap. 5. num.* 38. ubi extendit hoc privilegium Canonis etiam ad Equites novitios.

2 Sed

2. Sed non deseram hic obiter quærere, quid dicendum de illo, qui non canonicè ad statum clericalem pervenisset, ita ut pro pœna sit à gradu dejiciendus, veluti si servus sine licentia domini Clericus efficeretur, ut in cap. *Secundò*. 54. *distinct.* Respondetur, & hunc canonis privilegio gaudere: quamvis omnia alia privilegia amittat, secundùm Gloss. *in dict. cap. Secundò*, quod tamen verum non censeo per verba textus ejusdem cap. *Secundò*, ubi ita scribitur: *Porrò servus non canonicè consecratus, postquam de gradu ceciderit, ejus conditionis sit, cujus fuerat ante gradum*. Ex quibus verbis constat omni privilegio privari. Et ita docet Megala *in 3. part. Instit. Confess. lib. 4. c. 2. quæst. 5. n. 38.* cui adde Leonem *n. 3.*

Sup. hoc in ref. posteriori, pp. ad fin. versic. Ubi probat.

RESOL. LI.

An notorius percussor Equitis Jerosolymitani, Calatravæ, &c. vel Religiosi alterius Religionis Ordines non habenti sit propter excommunicationem incursam vitandus?

Et an talis percussor sit vitandus ante judicis sententiam, & declarationem?

Et an ad notorietatum per evidentiam facti requiratur, quod sciatur saltem evidenter à decem personis in oppido parvo, & à pluribus aliis in magna Civitate?

Et decetur, quod in odiosis nomine Clerici, non veniunt Religiosi, & quod interdicto Clero, non censentur interdicti Religiosi? Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. Res. 11. aliàs 9.

§. 1. NEgativè respondet Carolus de Baucio *in Miscellaneis, tom. 2. post tractatum de partibus pœnitentialibus in appendice, quæstione 21.* ubi sic ait: Quis publicè percussit Monachum professum, sed nullo ordine insignitum neque prima tonsura, vel Equitem sancti Joannis, Calatravæ, &c. Ita publicè, ut nulla tergiversatione celari possit, an sit excommunicatus evitandus, etiamsi non sit denunciatus excommunicatus. Ratio dubitandi est, quia in concilio constantiensi fuit cautum, ut tantùm excommunicati denunciati, & publici percussores clericorum evitarentur quoad communionem in divinis, & in humanis. Respondetur non esse evitandum, quia concilium constantiense loquitur de percussoribus clericorum, non autem de gaudentibus privilegio canonis; rectè advertit Suarez, *de cens. disp. 9. sect. 2. num. 11.* Monachus professus non insignitus saltem prima tonsura, non est clericus in rigore, & à fortiori, neque Eques S. Joannis, Calatravæ, &c. ergo non extendenda constitutio dicti concilii ad has personas, cùm simus in odiosis, quæ secundùm regulas juris non sunt extendenda, ut rectè docet Carolus de Grassis *de effectu Clericat.* cum Doctoribus à se citatis, *num. 248.* ubi docet, quod in odiosis, nomine Clericorum non veniunt Religiosi. Ita ille.

2. Sed mihi opinio amicissimi viri non placet: nam concedo quod sub nomine clericorum in odiosis, non veniunt Religiosi; ut observat Abbas *in c. 1. num. 7. ne Clerici vel Monachi, & in cap. 1. num. 3. de Instit. & in cap.... num. 9. de Juramento calumniæ.* Romanus *conf. 259. & 418.* Unde evenit, ut interdicto clero non censeantur interdicti Religiosi, quia sumus in odiosis, & ita resolvunt, Henriquez *in Summa, lib. 13. cap. 42. §. juncta lit. E.* Majolus *de Irreg. lib. 3. cap. 20. num. 6.* Ugolinus *de censuris, tab. 5. cap. 20. §. 5. num. 3.* Sayrus *in simili tract. lib. 5. cap. 4. num. 29.* Avila *eod. tract. part. 5. disp. 1. dub. 4. concl. 7.* Bonacina, *eodem tr. disp. 5. punct. 1. num. 11.* Vivaldus *in Candel. aureo, ubi de Interdicto num. 159.* contra Calderinum *de Interdicto, part. 1. num. 28.* Navarr. *in Manual. cap. 27. num. 167.* Covarr. *in cap. Alma mater, part. 2. §. 1. num. 8. vers. Quintò,* Suarez *de censur. tom. 5. disp. 31. sect. 1. num. 13.* Emman. *QQ. Regul. tom. 2. quæst. 108. art. 3. in princip.* Sed in nostro casu non sumus in pœnalibus, sed in favorabilibus: At in materia favorabili venit quilibet Religiosus sub nomine Clericorum, ut notat Felinus *in cap. non dubium, num. 1. de Sent. excommun.* Sylvester *in Summa, verb. Clericus, §. 1.* Marius Antonius *var. resol. lib. 1. resol. 112. casu 63. sub vers. 2.* Duen. *reg. 99. ampl. 3. & regul. 100. ampl. 5.*

Sup. hoc inf. in tr. 4. Res. 14.

3 Quod autem in casu, de quo loquitur Decretum Concilii Constantiensis non sit pœnale, sed favorabile, probatur: nam ut docent communiter DD. tunc lex censenda est favorabilis, etiamsi contineat odium alicujus, quando per ipsam primariò intenditur favor alicujus; Glossa *in cap. Si propter verb. Primi anni. De rescriptis in 6.* Domin *num. 9.* Francus, *num. 6.* Item Gloss. *in c. Sciant cuncti verb. Alios, de elect. in 6.* Jo. Andreas, & Geminianus, *ibid.* Felin. *in cap. 1. de Spons. num. 14. vers. Aliud est, in cap. Non dubium, num. 2. de Sent. excomm.* Bartolus *in leg. Qui exceptionem, num. 2. ff. de condit. indeb.* Jo. Albertus, & Salicetus *ibid.* Castrensis, *in l. Si quis nec causam, num. 4. ff. Si cert. pet.* Everardus *lege à ratione, l. ampla,* &c. *num. 68.* covarruvias, *lib. 1. Variar. cap. 11. num. 5,* alios citans, Tiraquellus *in Retract. in Præfat. num. 56.* Mandosius, *reg. 10. de ann. q. 3. nu. 7.* Menochius *de recuper. possess. Remed. 1. num. 28.* cephalus *cons. 35. vol. 1.* Hondedeus *cons. 95. num. 17.* Sylvester *ver. Interpretatio, in fine.* Ludovicus *decis. Lu. cons. 26. num. 23. part. 1.* Sanchez *lib. 1. de matrim. disp. 1. num. 4.* Parisius *de resignat. lib. 12. qu. 2. nu. 23.* Sed in nostro casu, tam *capitul. Si quis suadente diabolo*, quam decretum concilii constantiensis, licèt intendat odium alicujus, nempè publici Clerici percussoris, tamen principaliter intendit favorem Status Ecclesiastici, ut de se patet: ergo in utroque casu Pontifices sub nomine clericorum, comprehendisse Religiosos dicendum est. Unde patet responsio ad argumenta Baucii; nam fateor *cap. Si quis suadente* loqui passivè, videlicet de his, qui gaudent privilegio canonis, & Decretum concilii constantiensi activè, videlicet de percussoribus clericorum: sed hoc nihil officit; nam in utraque dispositione Constitutiones, ut probatum est, non pœnales, sed favorabiles dicendæ sunt, ergo sub nomine Clericorum, Religiosos comprehendunt. Dicendum est itaque percutientes notoriè Equites Hierosolymitanos, D. Jacobi, calatravæ, Alcantaræ, Montesæ, &c. vel Laicos Religiosos, esse tanquam publicos percussores Clerici vitandos vigore Decreti Concil. Constantiensis.

4 Nota tamen, quod in tali casu, uti alibi adnotavi, difficulter quis dici potest notorius Clerici percussor, si antè non præcedat Judicis declaratio: nam ferè semper percussio illa, licèt sit publica, aliqua potest tergiversatione celari. Ergo talis percussor, non est vitandus antè, ut dixi declaratoriam Judicis. Et ideò præter Doctores à me alibi adductos, nostram sententiam tenet me citato Franciscus de Nigro, *in Addit. ad Ruyz de Sacrificio Missæ part. 7. §. 9. num. 20.* & ex eadem Religione me citato Amicus noster Pater Trimarchi, in quadam Juridica lucubratione contra Episcopum Agrigentinum impressa Messanæ *fol. 13.* & me citato Antonellus *in Regim. Ecclesiæ Episcopalis, tom. 2. lib. 8. cap. 6. num. 14.* & me citato Bordonus *in Miscellaneis Decis. 387.* & me citato Garzias *in Summa Theologia moralis, tract. 1. diffic. 3. dub. 2. punct. 5. num. 42.* quibus adde Hurtadum *de excommunicatione, disp. 2. diffic. 3. num. 9.* & Ludovicum Caspensem *in Cursu Theologico, tom. 2. tract. 25. disp. 2. sect. 2. num. 15.* ubi sic ait: Declarandum est, quis dicatur notorius percussor Clerici, ut illum vitare teneamur. Duplex est autem notorium juris, & facti. Ad notorietatem per evidentiam facti requiritur, quod sciatur evidenter à tota Civitate, vel populo, vel à majori parte: & quia secundùm nonnullos decem personæ faciunt populum; ideò illud dicetur notorium, quod fit saltem coram decem hominibus: juxta verò sententiam aliorum, sufficit quod fiat coram sex, quia est major pars eorum, qui requiruntur ad constituendum populum, licet de facto non sint major pars populi. Sed certè non potest assignari regula certa, quia qui percutit Clericum coram decem non erit notorium in magna civitate, benè tamen in oppido parvo, & qui in domo privata percutit Clericum coram sex, vel septem, non erit notorium; si verò in Collegio, seu Conventu parvo Religiosorum, respectu illorum erit notorium; atque ita hoc relinquendum est judicio prudentum. Notorium verò Juris dicitur illud, de quo constat per Juridicam sententiam latam in legitimo judicio, vel per confessionem ipsius rei in judicio, vel per legitimam testium depositionem in eodem judicio. Ut ergo quis sit publicus, & notorius percussor Clerici, ut teneamur illum vitare, talis debet esse, ut ejus percussio nulla possit tergiversatione celari, nullo juris remedio excusari; sicque non sufficit fama publica, cùm adhuc juris remedio excusari possit allegando in judicio rumoris falsitatem, vel se ebrium esse, aut in sui justam defensionem fecisse: neque sufficit ut percussio notoria sit, & patens multis, si non sit notorium iis, qui illam viderunt, percussorem nullam habuisse legitimam excusationem, qua à peccato excusaretur: hoc autem quia constare non potest nisi per Judicis sententiam, ideò requiritur quod illa percussio sit notorietate juris, ut nullo juris remedio possit excusari, quæ notorietas haberi non potest, nisi per legitimam judicis sententiam in judicio latam. Ita Caspensis, & iterum Ego.

Alibi in Ref. quæ hic sunt cas. 35. 36. & 37. & sua in tr. 1. Ref. 30. Sed ea hic, & seq.

Sup. hoc Inf. in Ref. 37. §. 1. ante med. à vers. Quot autem sit in Ref. 38. & cursim in alio vers. eod. ann.

RESOL. LII.

An percutientes Eremitas, si sint sub obedientia Episcopi, vel alterius Prælati, incidant in censuram?

Ex quo infertur, quid dicendum sit de Fratribus tertii Ordinis D. Francisci, & D. Dominici, vitam in communitate gerentibus, & habitum Religionis gestantibus, an hoc privilegio Canonis, imò & fori gaudeant?

Et quid de prædictis Fratribus, qui in propriis domibus commorantur, & si, suaque bona religioni obtulerunt? Ex p. 9. tr. 9. Res. 11.

§. 1. NEgativè videtur respondendum ex Castro Palao *tom. 6. disp. 3. punct. a 3. §. 1. num. 24.* ubi sic ait: (Fratres tertii Ordinis D. Francisci, & D. Dominici, vitam in Communitate gerentes, & Habitum Religionis gestantes, hoc privilegio Canonis, * imò fori, gaudent: quia, esto, veri Religiosi non sint; Religionis tamen statum imitantur; ideòque privilegium Religiosis concessum, utpotè favorabile, ad ipsos extenditur. Secùs verò dicendum est de iis Fratribus, qui in propriis domibus commorantur, etsi se, suaque bona Religioni obtulerint, Habitumque illius gestaverint. Idem ferè dicendum est de Eremitis, qui sub aliqua Regula, & obedientia vitam agerent, edito paupertatis, vel obedientiæ voto, vel pacto inito, hoc privilegio proteguntur. Secùs verò si nullam ex his obligationem susceperint,

* Pro privilegio fori in tr. ... Sed quid.

rint, tametsi ex commissione Episcopi alicui Ecclesiæ inserviant, & Habitum gestent sæcularem: quia non firmum, & stabilem modum vivendi habent, cùm pro libito possint ab eo recedere.) Ita ille, qui citat Molinam, Suarez, Layman, & alios, quibus ego addo Fragosum *de Republ. Christ. tom. 2. disp. 2. §. 1. nu. 40. & 41.* & Turrian. *de censur. lib. 3. disp. 29. dub. 1. in fine*, & Coninch. *de Sacrament. disp. 14. dub. 15. num. 164.* ubi ita asserit: (Utrùm verò Eremitæ hoc privilegio gaudeant, non est ita certum: multi asserunt; alii verò negant. Vide Sylvestrum *verb. Eremita n. 2.* Valdè probabile est, eos solos gaudere, qui alicui Religioni per vota obstricti sunt, aut saltem alicui Prælato Ecclesiastico ratione voti, aut muneris, quo alicui Ecclesiæ deputati deserviunt, subjecti.) Ita Coninch.

2 Sed contrariæ sententiæ adhæret Leone *tract. de censur. recollect. 5. num. 32.*) Eremitæ enim ait, non solùm gaudent hoc privilegio, quando vivunt in communi sub aliquo Prælato Ecclesiastico ex tacita, vel expressa Pontificis authoritate de quibus non est difficultas apud Doctores, quibus accedit Bossius *de Jubilæo, sect. 2. casu 22. num. 60.* sed etiam quando non vivunt in communi, sed seorsim cum Habitu religioso alicui sacro loco servientes sub obedientia Episcopi, vel alterius Prælati. (Hæc Leone, cui adde Squillantem *de privileg. Cler. cap. 8. num. 34.* sic ajentem:) Censeo, quòd Eremitæ, qui Religiosi non sunt, (nam de Eremitis, qui profitentur tria vota Religionis, ut sunt Camaldulenses, non est ambigendus locus,) si ex speciali obligatione, & quasi traditione alicui Ecclesiæ, vel loco sacro dicati sunt cum speciali subjectione ad Episcopum, gaudeant hoc privilegio, cùm sint personæ specialiter Deo dicatæ, seu devotæ. Secùs verò esset dicendum de Eremitis, qui vagi dicuntur, nec definitum, aut firmum vitæ modum, neque aliquam specialem obligationem Ecclesiasticam habent,) Ita ille. Vide etiam Lezanam *in Summa qq. Regular. tom. 2. c. 7. n. 6.*

RESOL. LIII.

An si quis eadem actione, quæ fit tota simul, v. g. baculo, percutiat duos Clericos, vel sclopo duos interficiat, incurrat duas excommunicationes?

Idem est dicendum de eo, qui eadem actione duo vasa rapuit diversorum dominorum, si furtum erat prohibitum sub censura.

Idem etiam de judice, qui simul duabus manibus trahit duos homines vi è templo contra Immunitatem: vel eo, qui eodem tempore conversatur cum duobus excommunicatis? Ex p. 5. tr. 9. Res. 59.

§. 1. Probabile est unicam duntaxat excommunicationem incurrere, quia illa est simpliciter una transgressio & unicum peccatum, sicut qui uno verbo blasphemat de duodecim Apostolis unicum tantùm peccatum committit, & idem dico si eadem actione duo vasa furetur diversorum dominorum. Nec obstat quòd ex illa jaculatione plures passiones & plura nocumenta sequantur, cùm illa non sint plura peccata, sed plures effectus ejusdem peccati. Ita Cornejo *in 3. part. tr. 5. de cens. in gen. disp. 6. dub. ult. qu. 4.* & Suarez *de censur. disp. 5. sect. 3. num. 8.* qui tamen contrariam sententiam probabiliorem putant, quia illæ pœnæ feruntur ratione injuriæ factæ tali personæ, scilicet Ecclesiasticæ, aut ratione homicidii, ergo cùm ibi sint duæ injuriæ, & duo homicidia, simpliciter & absolutè loquendo, ratione diversitatis personarum debent multiplicari pœnæ, quamvis ex eadem actione culpabili procedant. Et idem existimat Cornejo dicendum, propter eandem rationem, de eo * qui eadem actione duo vasa rapuit diversorum dominorum, si furtum erat prohibitum sub censura; sed circa hoc contrarium sentit Suarez, unde utramque sententiam probabilem esse puto, licèt novissimè affirmativam doceat Gordonus *in summ. tom. 2. lib. 7. qu. 3. cap. 3. §. 3. num. 23.* ubi sic ait. Quæres quid si tota actio fiat simul atque omninò unica, & simul tempore terminetur ab plures personas, ut cùm quis uno ictu duos occidit, aut in judice, qui simul duabus manibus trahit duos homines vi è templo contra immunitatem, vel de eo, qui eodem tempore conversatur cum duobus excommunicatis? putant aliqui hoc delictum esse gravius, tamen unicum esse peccatum; quia cùm totum simul fiat, unica transgressio est, præsertim in moralibus. Respondeo tamen probabilius videri hic esse plura peccata, quia simpliciter, v. g. sint plura homicidia in actu externo malo prohibito, & hoc saltem quoad excommunicationem sufficit, ut scilicet in ordine ad eam dicamus esse plura peccata, sive in speculatione Theologica de actibus malis sint plura peccata, sive non in rigore: ponderatur enim hæc externa injuria, & absolutiones pro pluribus excommunicationibus petendæ sunt, atque hoc in praxi securius est. Sed, ut dixi, contraria sententia est probabilis.

Sup. hoc in §. 1. tr. 7. Res. 12. §. ult. in pr. & in Inst. Res. 22. §. 15 ante medium vers. 4.

* Sup. hoc cursim & exclusive in Res. seq. §. Ad secundum in fin.

Sup. hoc judice, & conversatione eod. tempore cum duobus excommunicatis in to. 1. tr. 9. Res. 29. §. 1. late med. & fin. vers. Et secundum.

RESOL. LIV.

An percutiens plures Clericos successivè incurrat in censuras, quot sint Clerici percussi?

Et an ligatus una censura sit adhuc capax alterius, non tamen diversæ rationis, sed ejusdem?

Et notatur, quod plures censuræ incurruntur ab eo, qui fecit unum actum habentem plures circumstantias, pro quibus singulis lata est sententia censuræ, si tamen dictæ circumstantiæ mutent speciem actus moralis, secus autem si non mutent speciem.

Et quæritur, si quis percuteret Monachum initiatum prima Tonsura, an duas censuras incurrat?

Etiamque notatur, quod tot censuræ incurruntur, quot sint Superiores prohibentes, quando habeant diversam potestatem, secus si eandem? Ex p. 5. tr. 9. Res. 60.

§. 1. Videtur negativè respondendum, quia comedere in die prohibito carnes, pisces, & ova, eadem continuata actione ex parte temporis est unica transgressio, & non plures, ut nunc suppono, quamvis subjecta sint diversa; ergo similiter occidere duos homines eadem actione continuata ex parte temporis. Deinde qui continuatis asportationibus per totam noctem plura ab eodem ærario furatur, unicam tantùm excommunicationem incurrit, si illi furto sit annexa excommunicatio, & tamen istæ actiones in materia justitiæ inveniuntur; ergo similiter & in nostro casu.

2 Sed his non obstantibus contrariam sententiam docent communiter Doctores, ut Alterius *de cens. lib. 3. disp. 10. cap. 8.* Bonacina *de cens. disp. 9. dub. ult. qu. 3.* & alii communiter, quia istæ percussiones sunt plures formaliter, & numero distinctæ, unitas enim numerica percussionum non tantùm desumitur à continuatione temporis, & actionis, verùm etiam ab objecto, circa quod exercetur actio & percussio; igitur dictæ percussiones, quamvis ex parte temporis sint continuæ, & interruptæ, ex parte verò subjecti & termini ad quem, sunt indiscretæ.

3 Ad primum argumentum respondet Cornejo negando consequentiam: & ratio discriminis est, quòd actio illa occisiva duorum hominum, cùm sit in materia justitiæ respicit ipsos homines, non solùm ut subjecta, sed etiam ut terminos diversos, quia justitia & injustitia sunt ad alterum, & sic actio illa, quæ aliàs erat una per continuationem ex parte temporis, est nihilominus duplex & discreta simpliciter non solùm ex diversitate subjectorum, sed etiam terminorum. At verò comestio illa continuata, & quævis alia actio in materia temperantiæ & aliarum virtutum, quæ non sunt ad alterum, sicut justitia; sed ad ipsum operantem, non habet terminos ad quos diversos, sed eundem met operantem, atque adeò non sunt simpliciter interruptæ ex sola diversitate subjecti.

4 Ad secundum respondetur esse disparem rationem, quia dominus earum rerum cui offensa fit, & ad quem talis injustitia terminatur, est unus atque idem, & sic plures asportationes diversarum rerum continuatæ ex parte temporis non constituunt plura furta, nec plures transgressiones simpliciter: sicut illæ duæ actiones, quibus duos homines interficiuntur: unde si illæ res furto sublatæ essent diversorum dominorum, essent plura furta, & plures inducerent censuras.

5 Notandum est hic obiter ex dictis. Primò quòd ligatus una censura est adhuc capax alterius, non tantùm diversæ rationis, sed ejusdem: unde qui semel Clericum percussit, & contraxit excommunicationem, potest nova censura ligari, iterum percutiendo eumdem, vel alium Clericum.

6 Secundò plures censuræ incurruntur ab eo, qui facit unum actum habentem plures circumstantias, pro quibus singulis lata est sententia censuræ, si tamen dictæ circumstantiæ mutent speciem actus moralis: secus autem, si non mutent speciem, sed sint ejusdem speciei. Unde percutiens Sacerdotem qui simul est Diaconus, & Subdiaconus, non incurrit plures excommunicationes; circumstantiæ enim Sacerdotis & Diaconi non mutant speciem in hoc casu, sed accidentaliter tantùm se habent ad transgresionem legis, quæ solùm spectavit reverentiam status Clericalis, non verò Ordinem, quo aliquis est initiatus. Sicut è contra si quis percuteret Monachum initiatum prima Tonsura, duas incurreret excommunicationes, nam illius percussio censetur duplex transgressio, una contra reverentiam debitam statui Clericali, altera contra reverentiam debitam statui Religioso: nam circumstantia Monachi diversa est à circumstantia Clerici, cùm alia sit consecratio Clerici, alia Monachi. Ita Suar. *de cens. disp. 5. sect. 3. num. 15.* & Bonac. *loc. cit. num. 8.* & Cornejo *q. 9. & ult. ubi supra.*

Sup. hoc in ref. præcedenti ante med. vers. Et idem.

7 Tertiò nota quòd tot censuræ incurruntur, quot sunt Superiores prohibentes, quando habent diversam potestatem: secùs autem si eamdem, nam in isto casu, quamvis ferentes censuras multi sint materialiter, tamen formaliter in potestate habentur pro uno, & non censentur velle ferre plura præcepta formaliter distincta, seu condere novum jus, sed hoc non accidit in primo casu, ergo. Unde ex his infertur ligari duplici censura, qui facit aliquod prohibitum à jure communi, & à jure particulari, aut prohibitum à Papa, vel ab Episcopo, modò isti intendant novam censuram imponere. Item dicendum pluribus censuris ligari eum, qui non denunciat, v. g. blasphemum; si ponamus sub excommunicatione deferendum ex præcepto Inquisitoris & Episcopi: secùs autem dicendum est de illo, qui facit contra leges sæpiùs repetitas & innovatas ab eodem Superiore ab excommunicatione, non enim contrahit nisi unam excommunicationem. Ita Bonacina *loc. cit. n. 11. & seqq.*

RE-

RESOL. LV.

In quadam Civitate hujus Regni quidam percussit Clericum publicè, & notoriè, quæsierunt statim à me, an esset vitandus? Ex p.3.tr.5.& Misc.1.Res.14.

Sup. hoc in duobus R. seq. & sup. in Res. 31 §1. Nota tamen, & superius in tr. 3. R. 6. Sed et h.1,& seq.

§.1. Hic casus erit multum practicabilis, & prima facie affirmativè aliquis poterit respondere, quia ex Concilio Constantiensi, ut communiter DD. docent, tenemur vitare publicum Clerici percussorem, sed in casu proposito ille percusserat Clericum in publica platea coram omni populo. Ergo, &c.

2 Sed his non obstantibus, tunc negativam sententiam consului; nam ut quis dicatur publicus percussor Clerici, ut illum vitare teneamur, necesse est, ut talis percussio nulla possit tergiversatione celari, & nullo juris remedio niti. Cùm igitur in hoc casu, & ferè in omnibus similibus possit percussor Clerici notorius dicere, se fuisse ebrium, aut in suam justam defensionem fecisse, vel ignorasse excommunicationem percussioni esse annexam, & alia tergiversatione celari, allegando in judicio rumoris falsitatem; ideò quamdiu non constat per judicis sententiam, illum juris remedio non posse excusari, nunquam dicitur notorius Clerici percussor. Et ita hanc sententiam docent Covarruvias *in cap. alma mater, part.1. §. 2. num. 7.* & Fagundez *prac.lib.2.cap.5.num.12.* ubi sic asserit, Ut quis dicatur publicus percussor Clerici, ut illum evitare teneamur, requiritur, quòd nulla tergiversatione celari possit; Unde licèt ea percussio notoria sit, & patens multis, si tamen non sit notorium iis, qui illam viderunt, percussorem nullam habuisse legitimam excusationem, qua in eo facto à peccato excusaretur, adhuc non censetur vitandus. Opus est ergo, ut constet percussorem nullam habuisse causam percutiendi, ut evitetur. Nam si potest probabiliter aliquem allegare veram causam, qua à peccato excusaretur, quamdiu non constiterit non ita esse, non erit vitandus. Hoc autem constare non potest, nisi per judicis sententiam, vel per facti notorietatem. Quamobrem rarò continget percussionem Clerici ita esse notoriam facto, ut non possit aliquo juris remedio, aut probabilitate aliqua excusari. Ita Fagund. & ante illum Sayrus *de cens.lib.2. cap.12.num.18.* Igitur ex superiùs adductis censui, consulentes, non fuisse adstrictos vitare supradictum publicum Clerici percussorem, & hæc notentur à Confessariis, quia passim erunt obvia, & à multis scrupulis liberi erunt.

RESOL. LVI.

An qui percussit Clericum publicè, & notoriè, sit statim vitandus antè judicis sententiam? Ex p.5.tr.9.Res.61.

Sup. hoc in ref. præterita & in aliis ejus not.

§.1. Casus est frequentissimus, & ad illum negativè respondet Cœlestinus *in comp. Theolog.mor.tr.3. cap.9. diffic.3.* Nam ut vitetur publicus percussor Clerici, tanquam excommunicatus, necesse est ut talis percussio nulla possit tergiversatione celari, & nullo juris remedio, vel suffragio excusari; cum igitur in hoc casu, & ferè in omnibus similibus, possit percussor Clerici notorius dicere fuisse se ebrium, aut in suam defensionem fecisse, vel ignorasse excommunicationem percussioni esse annexam, & alia tergiversatione celare crimen, allegando in judicio rumoris falsitatem, ideò quamdiu non constat per judicis sententiam illum juris remedio non posse excusari, nunquam dicitur notorius Clerici percussor, & ideò non vitandus ante sententiam judicis, qui eum debet citare ad allegandum pro se. Ita Covarr. *in cap. Alma mater, part.1.§.2.num.7.* & alii. Quamobrem rarò continget percussionem Clerici ita notoriam esse facto, ut non possit aliquo juris remedio, aut probabilitate aliqua excusari. Ita Cœlestinus, qui citat Fagundez *prac.1.lib.2. cap.5. n.12.* quem ego ante illum citavi *in 3.p.tract.5.ref.14.* Vide etiam Coninch. *de Sacram.disp.14.*

Quæ hic est R. antecedens.

RESOL. LVII.

An percussor notorius Clerici, eo ipso statim sit semper vitandus?

Et quæritur, quot autem testes requirantur, ut factum dicatur notorium in Clerici percussione?

Et an scilicet, si aliquis notoriè consuluit, vel mandavit, aut ratam habuit, vel non impedivit percussionem Clerici, sit evitandus, sicut notorius percussor? Ex p.9.tr.4.Res.18.

Sup. hoc in duobus præcedentibus Res. & sup. in Res. 31. §. Notandum, & superius in tr. 3. R. 50. § Sed ex his, & seq.

§.1. Practicabilis est iste casus, & de illo ego benigniorem opinionem dedi, quam me citato, sequutus est posteà Pater Baunius *in Theol.mor.tom.2.disp.5. tr. 4. qu. 2.* ubi sic ait: (Quæritur, an qui Clericum notoriè percussit, vitari debeat? Affirmativa nonnullis placet, ideò Constantiense Concilium expressè habeat; publicum Clerici percussorem vitandum esse. Contraria tamen sententia defenditur à Covarr. *in cap. Alma mater, p.1.§.2.num.2.* Sayro *de cens.lib.2.cap.11.* Rebusso *in concordata rubrica de excomm.non vitandis.* Sentit idem Fagundez *Prac.1 lib.2.cap.5.num.12.* Diana *p.3.tr. 5.ref. 14.* * Negant enim hi Authores, percussorem Clerici vitandum esse, nisi postquam constiterit, eum justam causam nullam habuisse Clericum percutiendi: quare, licèt percussio sit notoria, & patens multis, si tamen non sit illis, qui ejus percussionis sunt conscii notum, percussorem excusandi sui legitimam nullam habere causam, à qua in eo facto excusetur à peccato, non est eorum opinione vitandus: unde, cùm de eo constare nequeat, nisi per facti notorietatem, aut sententiam Judicis, ante eam non dicitur notorius Clerici percussor, ac vitandus. Diana *loco antè cit.* Quot autem testes requirantur, ut factum dicatur notorium in Clerici percussione, satis non constat. Quinque ad id non sufficere, tradit Aragon.2.2.q.10.ar.4. imò neque sex, nisi majorem partem Cōgregationis componant, dixit Reginald.*l.1.prax.c.10.n.121.* Septem minimum de Communitate exigi, ut facti notorietatem inducant, scripsere Marius Anton. *resol.13.ref. 11.* Adrianus *in tr.14.de Sacr.Euchar.* decem postulat. Communis est opinio, id judicio committendum esse prudentis viri, qui ex variis circumstantiis, qualitate actus, loci, & temporis, arbitrabitur, quodnam factum dicatur notorium. Quare non est evitandus in communi vita, congressuque percussor Clerici, nisi cùm est publicus, ac notorius; pro tali autem non est habendus, nisi cùm percussio nulla tergiversatione celari, aut juris remedio niti potest; juris autem remedia sunt, Clericum ab ebrio percussum esse, aut à nesciente, ac ignaro tali actioni censuram annexam esse, aut ad sui defensionem. Quid? quod causari hic potest, injustè de percusso Clerico diem sibi dici; innocentem se esse; in urbe, cùm cædes, aut injuria Clerico est facta, non fuisse? Hæc ergo, aut eorum aliqua, quamdiu potest percussor culpæ suæ prætexere, publicus dici nequit, & notorius esse, nec is consequenter, cujus colloquia, congressumque evitare oporteat. Ad id enim est opus, ut constet, nullam habuisse causam percutiendi, non fecisse defendendi sui gratia; nam si potest probabiliter allegare aliquam veram causam, quia in eo facto à peccato excusetur, quandiu non constiterit non ita esse, non erit vitandus: hoc autem constare non potest, nisi per Judicis sententiam vel per facti notorietatem. Quamobrem rarò contingit, percussionem Clerici ita esse notoriam facto, ut non possit aliquo juris remedio, aut probabilitate aliqua excusari.) Hucusque Baunius, & iterum ego: quod valdè notandum est à Confessariis, & Responsoribus Casuum conscientiæ: nam ex his à multis scrupulis, & anxietatibus, tam ipsi, quàm pœnitentes liberi erunt. Et ideò etiam hic apponam verba Joan. Garziæ *in Summ.morali, tr.1. diffic. 3. dub. 2. punct. 5. num.42.* ubi sic inquit: (El publico percussor no se ha de evitar, *si potest aliqua tergiversatione celari ejus percussio*; de suerte que si no fue la percusion delante todo el pueblo; ò convencido della por sentencia, ò confession del reo, aunque mas aya rumor, y fama que uno sacudio à un Clerigo, no se ha da evitar.) Ita ille.

Sup. hoc in R. seq. & sup. in Ref.31.§ Nota tamen, ante med. à vers. An notorietatem, & inf. in Ref. 74. §.1. circa princ. & med. vers. Vel quod notum.

2 Sed hic discutiendum est aliud dubium, an, scilicet, posito, quod aliquis notoriè consuluit, vel mandavit, aut ratam habuit, vel non impedivit percussionem Clerici, sit evitandus, sicut notorius percussor? Et respondeo negativè, non solùm, quia sicut consulens, mandans, &c. non incurrissent hanc excommunicationem ex dispositione Canonis, *Si quis suadente*, nisi Summi Pontifices per Jura specialia id expressissent: ita etiam, dum Concilium Constantiense duntaxat jubet evitare nos debere notorios percussores, in ejus dispositione non includuntur consulens, mandans, &c. non solùm ea ratione, quod in odiosis, verba sunt strictè ad litteram intelligenda, pro allegata à Mario Antonino *l.1.var.ref.69.n.2.* sed etiam, quia istæ causæ non incurrunt, quando efficaciter non influunt in effectum; & ideò licèt possit esse notorium consilium, mandatum, ratihabitio, &c. non potest tamen esse notorius ipse influxus efficax, qui est causa immediata incursus in ipsam excommunicationem, & per consequens, nisi præcedenti legitima probationes. Et ita hanc sententiam ex multis aliis rationibus firmat Leone *de cens. recollect. 5.num.335.*

RESOL. LIV.

Olim interrogatus fui, quot testes requirantur, ut factum dicatur notorium in percussione Clerici? Ex par.2.tr.16.& Misc.2.Ref.22. aliàs 24.

Sup. hoc in R. præterita ante med. §1. vers. Quod autem testes, & in aliis ejus annot.

§.1. Notitiam quinque hominum non efficere notorium facti, putavit Pet. de Arago, *in 2.2.q.10.art.9.* Nec etiam notitiam sex hominum illud facere potest, nisi hi sint major pars illius Congregationis, putavit Reginald. *in praxi, to.1.l.1.c.10.n.121.*

2 Sed Mascardus *de probat.to.2.concl.1101. nu. 18.* & Marius Antoninus *var.resol.l.3.ref.11.n. 10.* putant ad inducendum notorium, ad minus septem testes requiri. Imò Adrianus *in 4.tr. de sacr.Eucharist.non longè à fine, §. oritur quæstio*, extendit ad decē.

3 Communiter verò DD. hoc relinquunt judicio prudentis viri, ut ex variis circumstātiis, & qualitate actus, loci, & temporis arbitretur, quod factum dicatur ita notorium, ut nulla possit tergiversatione celari: communiter autem ex tribus causatur notorium, scilicet ex hominū scientia, & loci, & temporis qualitate. Ita post DD. quos citat, & sequitur Bonac. *de cens. disp.2. q. 2.punct.1.§.1.n.5.* tenet etiam Sayrus *de cens.2.c.12.n.2.*

4 Hinc

4 Hinc colligit ex Navarro & Soto Avila *de cens. p. 2. num. 6. disp. 2. dub. 4.* percutientem Clericum coram decem, vel duodecim non esse notorium in magna civitate, benè tamen in oppido parvo, vicinia, se collegio.

RESOL. LIX.

An dubius de percussione Clerici teneatur vitare percussorem?
Et docetur, ut teneamur vitare excommunicatum denunciatum, non sufficere dubium adhuc prudens denunciationis, sed requiri notitiam illius moraliter certam, quod excommunicatio sit expressè denunciata. Ex p. 4. tr. 3. Ref. 71.

* Sup. contento in hac Ref. sup. in tr. 1. R. 2. in 60. & in Ref. 125. §. Notandum, & in Ref. 134. ad med. & in Q. 143. & 144.

§. 1.* RESpondeo quòd ut teneamur vitare percussorem Clerici, non sufficit dubium, quamvis prudens notorietatis, sed requiritur notitia moraliter certa. Ita Hurtado *de excommunicatione, disp. 11. diffic. 3. num. 10.* qui etiam *num. 7.* ex Suarez docet, ut teneamur vitare excommunicatum jam denunciatum; non sufficere dubium adhuc prudens dictæ denunciationis, sed requiritur notitia illius moraliter certa, quòd excommunicatio sit expressè & specialiter denunciata.

RESOL. LX.

Quidam calcibus percussit Clericum in publica platea, & cum à tali excommunicationes non posse ab Episcopo absolvi dixissent aliqui viri docti, quæsierunt à me, quid in hac re ego sentirem?
Et in dubiis, an percussiones declarandæ sint potiùs graves, & enormes, quam leves? Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. Ref. 21. aliàs 23.

Sup. hoc in R. seq. & sup. in Ref. 4. §. ult.

§. 1. REspondi pro illis Theologis adesse Sayr. *de cens. lib. 3. cap. 28. num. 6.* qui putat, quod ratione loci publici percussio aliàs levis efficitur enormis, sed cùm percussio, de qua loquimur, fuerit facta in publica platea, erit enormis, & consequenter ejus absolutio reservata Papæ. Ita etiam cum Sayro tenent Abbas, Sylvester, Tabiena, Graffius, D. Antoninus, & alii apud Maceratens. *var. resol. lib. 3. res. 11. n. 10.*

2 Sed ego contrariam sententiam consului. Nam puto cum Navarr. *cap. 27. num. 92.* Aloysio Riccio *in decis. Curiæ Archiep. Neap. p. 2. decis. 194. num. 2. & decis. 250. num. 3.* Reginald. *in praxi, tom. 1. lib. 1. cap. 19. sect. 1. num. 240.* Philiarcho *summ. de excomm. lib. 3. cap. 33. in fine*, & aliis, injuriam factam in loco publico, tunc esse gravem & enormem, quando concurrunt duo, nempè, quòd sit notabilis, & gignat magnum scandalum. Et hanc opinionem putat probabilem ipse Sayrus *ubi suprà*, sed asserit, his non obstantibus, non esse tenendam, quia ut etiam notat Bonac. *de cens. disp. 2. qu. 4. punct. 5. num. 2.* ex quadam Bulla Innocent. IV, quam affert Navarr. *suprà num. 91.* in dubiis, percussiones declarandas esse potiùs graves, & enormes, quàm leves, ne præbeatur occasio lædendi statum Ecclesiasticum.

Sup. hoc sup. in Ref. 5.

3 Sed respondeo cum Filliuc. *in quæst. mor. tom. 1. tract. 15. cap. 5. num. 45.* quòd supradicta Bulla est incerti authoris, & non continetur in jure. Ex his omnibus tunc putavi potuisse Episcopum ab excommunicatione dictum delinquentem absolvere.

RESOL. LXI.

An calcibus percutiens Clericum in platea dicatur percussisse leviter in ordine ad obtinendam absolutionem? Ex p. 9. tr. 4. Ref. 19.

§. 1. NOminatim contra me negativam sententiam tenet Stephanus Baunius *in Theol. mor. tom. 2. disp. 5. tract. 4. qu. 2.* ubi asseritur: (Quæritur, an censendus sit aliquis graviter esse percussus in ordine ad excommunicationem incurrendam, qui calcibus fuit impetitus in platea? Affirmat Sayrus *de cens. lib. 3. cap. 286. num. 6.* quia percussio ratione loci publici, quæ alioqui levis esset, fit enormis: ita ille cum aliis apud Maceratensem *var. resol. lib. 11. num. 10.* Addo ego non parum eo opere, ac simili, Clericorum dignitatem, ac nomen lædi: nam, quid ad eorum contemptum esse potentius potest, quàm unum eorum quempiam calcibus peti oculis omnium? Opinio contraria defenditur à Diana *tract. 16. resol. 23.* Reginaldo *lib. 1. cap. 19. sect. 1. num. 240.* Navarro *cap. 27. num. 92.* quia, ut percussio censeatur esse gravis, quæ est in publico facta, debet duo habere: primò quòd sit notabilis: secundò, quod generet scandalum. Primum, deest (inquit Diana) percussioni dicti Clerici, qui calce est in platea impetitus: quare existimat cum aliis, quòd percutiens, ab Episcopo absolvi poterit ab excommunicatione incursa ob injuriam sic Clerico illatam. Hæc sententia non est probabilis: quid enim Clerico magis esse probrosum, turpeque potest, quàm spectante urbe, infra servos poni, & cum majore dedecore, ignominiaque plecti, quàm qui sunt sceleratissimi: nec enim hi, aut illi, si quid peccent, in platea vapulant; aut si ibi impudentiæ suæ pœnas pendunt, non eam calcibus, sed virgis luunt. Quare prima mihi sententia, ut probabilior, sequenda videtur in praxi.) Hæc Baunius. Sed sibi videtur contradicere: nam, si mea sententia affirmativa non est probabilis, ut ipse ait quo pacto postea suam sententiam negativam vocat probabiliorem? Si sua sententia est probabilior, sequitur quod nostra sit probabilis; & revera illam, tanquam probabilem, me citato, admittit Leone *de censur. recollect. 5. num. 382. in fine*, ex authoritate Navarri. Vide etiam Philiarchum *in Summa, lib. 3 cap. 33. in fine*, asserentem, cum Navarro, injuriam factam in loco publico esse gravem, duobus tamen concurrentibus, nempe, si sit notabilis, & gignat aliquod magnum scandalum. Hinc rectè à fortiori fuit resolutum Papiæ, teste Mario Antonino *var. resol. lib. 3. resol. 11. per tot.* percutientem Sacerdotem in facie cum pugno; ex qua percussione exierunt de ore ipsius aliquæ guttæ sanguinis, incurrisse quidem in censuram, sed quia talis percussio existimata fuit levis, potuisse absolvi ab Episcopo.

Quæ hic est Ref. antecedens, & in alio §. ejus primo not.

RESOL. LXII.

Quis potest absolvere à dictis percussionibus?
Et an hæc potestas extendatur ad quoslibet Prælatos jurisdictionem quasi Episcopalem habentes?
Et in textu Resolutionis explanantur omnes personæ in jure expressæ, quæ excusantur adire Pontificem pro absolutione ob enormem Clerici percussionem. Ex p. 9. tr. 4. Ref. 47.

§. 1. REspondeo, quòd ab excommunicatione contracta ob levem percussionem potest Episcopus sibi subditos absolvere in utroque foro, ut colligunt Panorm. & communiter DD. *ex cap. Pervenit de sentent. excomm. & Extrav.* Joann. XX. *quæ incipit, Perlectis*. Sed, an hæc potestas extendatur ad quoslibet alios Prælatos jurisdictionem quasi Episcopalem habentes? non conveniunt DD. Negant Felinus, & Panorm. *in d. cap. Pervenit*, Sylvester *verb. Absolutio, 4. num. 5.* quos sequitur Molina *tract. 3. disp. 59. num. 2.* ducuntur: quia Pontifex *in d. cap. Pervenit* committit Episcopo, ut Fratri, hanc potestatem: inquit enim textus: *Tuæ fraternitatis arbitrio diximus committendum*. Atqui nullus inferior Episcopo Frater à Pontifice nuncupatur, sed filius. Non igitur censenda est hæc potestas aliis ad Episcopo concessa. Sed hæc ratio infirma videtur: Pontifex namque, quia loquebatur cum Episcopo, nomine Fratris usus fuit; non, quia vellet hanc potestatem Episcopali tantùm characteri annectere: hæc enim potestas non Episcopo ratione jurisdictionis conceditur; aliàs eam delegare non posset, neque illius Vicario generali communicaretur, uti ipse Molina communicatam esse censet. Quapropter verius existimo, quoscumque Episcopali jurisdictione gaudentes hanc habere potestatem. Ab excommunicatione verò contracta ob gravem, & à fortiori ob enormem Clerici percussionem, jure communi spectato, nullus alius præter Pontificem, ejusve Legatum, absolvere potest, exceptis aliquibus casibus in jure expressis, & quæ continentur in his versibus.

Sup. ho: Legato in t. 1. tr. 3 Ref. 16 §. Seclusa, in fine, &c. Et sup. contentis in his vers. Regula, &c. Ref. not. seq.

Regula, mors, sexus, hostis, puer, officialis,
Deliciosus, inops, agerque, senexque, sodalis,
Janitor, astrictus, dubius causa, levis ictus,
Debilis, absolvi sine Summa Sede merentur.

Quos casus explanat Fragos. *de Rep. Christ. tom. 2. lib. 1. disp. 2. punct.....num.....* & Filliucius *tom. 1. tract. 15. num. 37.* qui omnes reducit ad tria capita, quæ inveniuntur *in cap. Quamvis, de sent. excommun.* Primò, scilicet, ad impedimentum corporale, sub quo reducuntur articulus mortis; inimicitiæ graves, paupertas, ægritudo, senectus, debilitas, cæcitas, &c. Secundò, ad impedimentum canonicum, quo asserit laborare servos, & filiosfamilias, exercentes munus publicum, & habentes aliam justam causam arbitrio boni viri. Tertiò, ad impedimentum ex juris beneficio, quo gaudent mulieres, impuberes, Officiales arcentes turbam, ostiarii, Clerici simul viventes, Regulares, & nobiles viri, ac delicati. Sed de his * *infrà*.

* Inf. hic est à Ref. 65. ad 74. exclusivè.

RESOL. LXIII.

An quis, si pro enormi percussione non potest adire Pontificem, teneatur Romam mittere Procuratorem, vel epistolam pro absolutione? Ex p. 9. tr. 4. Ref. 49.

§. 1. NEgativè respondet Rodriq. *in Summa, tom. 1. cap. 144. num. 17.* ubi sic ait: (Aunque esta descomunion este reservada à su Sanctitad, però muy bien puede della absolver el Obispo, quando la percussion del Clerigo no fue enorme, sino pequeña, como esta decretado en Derecho, la qual puede hazer, no solamente el Obispo del delinquente descomulgado, mas aun el donde se hizo la percussion, como lo nota Innocencio, y lo tiene alegando otros la Cappella Tolosana. Tambien puede el Obispo absolver de la enorme, quando no se puede acudir al Papa, ni à otro, que tenga authoridad para la absolucion. Ni basta, que pueda embiar por la absolucion, para que el Obispo no absuelva; porque no obliga el Derecho à este descomulgado à embiar à Roma por ella, mas quiere que si puede vaya, y, no pudiendo, que acuda à su Obispo, como lo nota Navarro *c. 7. n. 96.*) Ita ille, cui adde Coninch. *de Sacram. disp. 14. dub. 16. num. 241.* Henriquez, *l. 12. c. 3. n. 1. & l. 6. c. 9. n. 7. in Gloss. lit. O.* Sanchez *in Summ. tom. 1 lib. 2.*

Sup. hoc inf. in Ref. 72. §. Sed scia ad lio 5. & lege Ref. not. seq. & in t. 9 tr. 7. ex Ref. 41. §. 3. ante med. à veni. solùm absolvendus, & si facilius hanc quæst. solvere velis in 10. t. tr. 5 doctrinã Ref. 16 & aliarum ejus primo not.

*lib.2.c.*13.*n.*14. & noviſſimè Hieronymum Garciam *in Summ. mor.tract.*1.*diffic.*3.*dub.*2.*punct.*5.*num.* 39. Caſtrum Palaum *tom.* 6.*diſp.*3.*punct.*23.§.4.*num.* 18. aſſerentes, quòd excommunicatione, ſeu caſu Papali irretitus, qui ob legitimom impedimentum perſonaliter ire Romam nequit pro abſolutione, poteſt tamen mittere procuratorem, qui ejus nomine petat, vel per epiſtolam peteret abſolutionem à Sede Apoſtolica, ut poſſit ab Epiſcopo ſuo abſolvi vigore illius facultatis generalis abſolvendi impeditos cum onere ſe præſentandi, licèt contrarium aſſerat Bonacina *de cenſ. diſp.*1.*qu.*3.*punct.*2. cum Leone, & Theſauro, teſtantibus de praxi, de qua ego *alibi*.

R E S O L. LXIV.

An Epiſcopus poſſit abſolvere in quacumque percuſſione Clericorum, etiam ſi percuſſor poſſit recurrere ad Summum Pontificem, dummodo percuſſio ſit occulta?

Et an ferè eadem facultas Mendicantibus Religioſis conceſſa ſit? Ex p.9.tr.4.Reſ.63.

§.1. RESpondeo affirmativè: etiam ex Tridentino *ſeſſ.* 24. *cap.*6.*de reform.* omnibus Epiſcopis, ſeu Epiſcopalem juriſdictionem habentibus conceditur poſſe abſolvendi ab hac, & ab omni alia excommunicatione, modò delictum occultum ſit, neque ad forum contentioſum deductum: Mendicantibus verò Religioſis ferè eadem facultas conceſſa eſt. Et ita tenet Squillante *de privil.Cleric.cap.*6.*num.*110. Caſtrus Palaus *tom.* 6. *diſp.*3.*punct.*23.§.4.*n.*19. & alii.

R E S O L. LXV.

Quando ab Epiſcopo non eſt exigendum juramentum, ut abſoluti à cenſura Canonis teneantur adire Pontificem? Ex p.9.tr.4. Reſol. 64.

§.1. RESpondeo, ut dictum eſt, quod quorundam abſolutio ab enormi percuſſione permittitur Epiſcopo; quando, nempe, impedimentum eſt perpetuum: quale eſt in ſenibus, mulieribus, morbo perpetuo laborantibus, aut iis, qui membris deſtituti ſunt: nec exigenda ab his eſt cautio juratoria adeundi Summum Pontificem: talis enim cautio, aut promiſſio in his eſſet inutilis, & ridicula. Et quamvis miraculo iſti poſteà curarentur à morbo, qui nulla naturæ vi curari poſſe; non tenerentur tamen adire Pontificem: quia jam plenè conceſſum illis eſt beneficium. Idemque de impubere dico, poſtquam adolevit: quod enim conceſſum eſt ætati, & cœpit habere locum, non ceſſat per ætatis accretionem.

2. Secundò, nonnulli, qui non habent perpetuum impedimentum poſſunt per Epiſcopum abſolvi ab enormi percuſſione, item ob inopiam, inimicitias capitales, ægritudinem, & ſubjectionem alterius poteſtati, v. g. cùm dominus grave pateretur damnum ob ſervi mancipii abſentiam. In quo numero interdum eſſe poſſunt juvenes, quibus iter eſſet periculoſum: Ita de his ſentiunt Angelus *excomm.* 5.*num.*59. Panormit. *in cap. Ea noſcitur de ſent. excomm.* Tabiena *excomm.* 5.*caſu* 1.*n.*47.

3. Tertiò, officialis turbam pellens, oſtiarius, & Clerici ſub eodem tecto viventes, quamvis non poſſint ab enormi, poſſunt tamen à mediocri percuſſione abſolvi per Epiſcopum. Sed nec his injungitur, ut adeant Sedem Apoſtolicam ceſſante impedimento. Sed de hoc *ſuprà* etiam dictum eſt. Et ita docet Gordonus *in Summ.to.*2.*lib.*7.*q.*13.*cap.*3.*ſ.n.*53.

R E S O L. LXVI.

An Principum Janitores, Oſtiarii, &c. percutientes Clericos ſub prætextu officii poſſint abſolvi ab Epiſcopo, quamvis percuſſio gravis ſit, modo non ſit enormis?

Et an Officialis non fortuitò, & incautè, ſed titulo juriſdictionis percutiens ex odio Clericum, ſemper ſit remittendus ad Papam pro abſolutione, exceptis caſibus legitimi impedimenti?

Et quæritur in hoc caſu, cui incumbit onus probandi, an fortuitò, vel deliberatè Officialis, (ut ſuprà) percuſſerit Clericum arcendo turbam, ad hoc ut declaretur excommunicatio Epiſcopalis, aut Papalis?

Et obſervatur dictis Janitoribus, & Officialibus, (dum ab Epiſcopo abſolvuntur ab excommunicatione, Si quis ſuadente*, contracta ob delictum enorme, non eſſe injungendum onus ſe præſentandi poſtea Sedi Apoſtolicæ, ſicut etiam mulieribus, pueris impuberibus, & delicatis magna potentia id onus non injungitur.* Ex p. 9. tr.4.Reſ.55.

§.1. RESpondeo, quòd Janitor, ſeu Oſtiarius, qui prætextu ſui officii percutit Clericum, etiam animo injuriandi, abſolvi poteſt ab Epiſcopo, quamvis percuſſio gravis ſit, modò enormitatem non attingat. Colligitur *ex cap. Si verò, de ſentent.excomm.* & *ibi* Gloſſa & Doctores. Idem dicendum eſt de officiali, ſeu apparitore alicujus poteſtatis, etiam laicæ, qui arcendo turbam ex aliqua negligentia, non tamen ex propoſito, Clericum percutit, qui ab Epiſcopo abſolvitur, ſi percuſſio atrox nō fuerit, *ex d.c.Si verò*. Quòd ſi arrogando ſibi juriſdictionem, & quaſi id licitè præſtare poſſet, & non in defenſionem oſtii ſibi commiſſi, Eccleſiaſticum percuteret, nequaquam abſolvi poſſet ab Epiſcopo, eſto, percuſſio quoad læſionem corporis levis eſſet: quia gravis, & atrox eſt comparatione injuriæ ſtatui Eccleſiaſtico factæ. Itaque officialis non fortuitò, & incautè, ſed titulo juriſdictionis percutiens ex odio Clericum, ſemper eſt remittendus ad Papam pro abſolutione, exceptis caſibus legitimi impedimenti, ut colligitur ex textu *in c.Si verò*, §.*Officialis verò*, cùm ibi officiali titulo juriſdictionis, & non fortuitò percutienti Clericum, negetur favor conceſſus percutienti fortuitò: qui favor eſt ſolùm reſpectu percuſſionis levis, & mediocris. Et ratio hujus eſt: quia percuſſio facta ab officiali titulo juriſdictionis, licèt videatur levis; nihilominùs injuria clericalis ſtatus eſt gravis: quia nulli laico, inquit textus *in c.Si verò*, ſuper Clericum tanta datur authoritas. Et hac ratione Cajet. *in Sum.verb.Excomm.c.*10.*verſ. Demum circa*, ait, hanc percuſſionem Clerici titulo juriſdictionis, & authoritativè factam ab officiali laico, ſemper eſſe gravem ex circumſtantia perſonæ ædentis, nempe, quòd cùm ſit laicus officialis authoritativè percuſſit Clericum.

2. Et tandem obſerva, dictis janitoribus, & officialibus, (dum ab Epiſcopo abſolvuntur ab excommunicatione Canoni *Si quis ſuadente*, contracta ob delictum non enorme, vigore, ſeu beneficio juris in prææallegatis textibus contenti,) non eſſe injungendum, onus ſe præſentandi poſteà Sedi Apoſtolicæ. Et ratio eſt: quia talis favor in prædictis juribus non conceditur prædictis perſonis ratione impedimenti temporalis: ſed ob rationem ſpecialem perſonæ tali modo viventis, vel tale munus exercentis: ſicut etiam mulieribus, pueris impuberibus, & delicatis magnæ potentiæ idem onus non injungitur, quia privilegium ut abſolvantur ab Epiſcopo, non conceditur ob impedimentum temporale; ſed ob ſpecialem rationem perſonæ, vel actus, ſeu delicti. Et hæc omnia docet Gordonus *in Summ.to.*2.*l.*7.*q.*13.*ſ.*5.*n.*46. Suar. *diſp.*22.*ſect.*1.*de cenſ.* Boſſius *in diſcept. mor. diſcept.* 1.*dub.*19.*n.*200.*& ſeqq.* Caſtrus Palaus *to.*6.*diſp.* 3.*punct.* 23. §.4. *n.*16. Molina *diſp.* 62. & alii penes ipſos. Vide etiam *ſuprà*, ut actum eſt de Helvetiis.

3. Sed quærunt Doctores in hoc caſu, cui incumbat onus probandi, an fortuitò, vel deliberatè, officialis, *ut ſuprà*, percuſſerit arcendo turbam, ad hoc, ut declaretur excommunicatio Epiſcopalis, vel Papalis? Innoc *in d. c. Si verò*, putat incumbere ipſi Clerico percuſſo, ex regula: *Actore non probante*, &c. Contrarium tamen probat Panormit. *ibid.n.*6. quòd, ſcilicet, onus probandi incumbat officiali præfato percutienti: quia præſumptio eſt contra ipſum. Placet diſtinctio Alexandro de Nevo *in addit.* ad eundem Panormit. *littera H.* Aut exercendo officium percuſſit: & tunc eſt vera opinio Innocentii: nam ratione officii excuſatur quis à dolo præſumpto, niſi contrarium probetur. Aut percuſſit non exercendo ſuum officium, quia, v.g. non aderat turba, quæ arcenda erat: & tunc eſt vera opinio Panormitani; quia tunc præſumptio eſt contra ipſum. Et hæc omnia docet Leone *de cenſ.recollect.* 5.*n.*430.

R E S O L. LXVII.

An Epiſcopus poſſit abſolvere Clericos, qui Collegialiter vivunt vel in Seminariis, Convictoriis ſe invicem percutientibus, non percuſſione levi, ſed gravi?

Et notatur, quod quando dictis Clericis Collegialiter viventibus ab Epiſcopo abſolutio cenſuræ impertitur, non eſt eis onus imponendum præſentandi ſe poſtea Sedi Apoſtolicæ.

Et quid eſt dicendum in prædicto caſu de pueris miniſtrantibus in Eccleſia Cathedrali, vel alia Eccleſia, qui ibi communiter vivunt, & ſuſtentantur de redditibus ab Eccleſia ad id deputatis?

Et quid de aliis pueris, qui in domo communi vivunt ſub aliquo moderatore eorum? Ex p.9.tr.4.Reſ.56.

§.1. RESpondeo, quòd Clerici in eadem domo commorantes, ſive ex redditibus communibus alantur, uti contingit in Seminariis Concilii Tridentini, & Collegiis Univerſitatum, ſive unuſquiſque ad ſui ſuſtentationem concurrat, ut in Convictoriis Scholaſticorum evenit, poſſunt ob percuſſionem gravem, modò atrox non ſit, ab Epiſcopo abſolvi, ex textu *in c. Quoniam de vita, & honeſtate Clericorum*. Quia ratione communis vitæ faciliùs iraſcuntur, ſeque invicem percutiunt, *l. Cujus pater, §. Dulciſſimis, ff. de legatis*, 2. ideòque fuit conveniens, ne pro qualibet injuria ad Sedem Apoſtolicam remitterentur. Sicuti tradit Panorm. *in d.c.Quoniam, n.*3. Sylveſt. *verb. Abſolutio*, 4.*n.*3. Navarr.*c.*27.*n.*91. Sayr. *l.*3.*c.*27.*n.*26. Et ideò Hier. Garc. *in Summ.mor. tr.*1.*diffic.*3.*dub.*2.*punct.*5.*nu.*39. ſic ait: (Regularmente toda el abſolver de la percuſion grave, y mediana, al Romano Pontifice, y à ſo Legado Exceptaſe emperò lo primero, que los Obiſpo pueden abſolver de la mediana à los Clerigos que viven en commuuidad.) Ita ille.

2. Notandum eſt tamen hic ex Boſſio *in diſcept. mor. de juris diſcept.*1.*dub.*19.*n.*202. quòd quando dictis Clericis collegialiter viventibus ab Epiſcopo abſolutio cenſuræ impertiatur; non eſt

eis

eis onus iujungendum præsentandi se posteà Sedi Apostolicæ: quia, *ut sup.* dictum est de janitoribus, & ostiariis Principum, talis favor in jure non conceditur prædictis ratione impedimenti temporalis, sed ob rationem specialem personæ tali modo viventis: ergo. Vide Suar. *de cens. disp.* 22. *sect.* 1. *nu* 83. Alterium *tom.* 1. *disp.* 22. *c.* 2. *dub.* 4. Bonac. *disp.* 2. *q.* 4. *punct.* 5. *n.* 2. Gordonum *in Sum. to.* 2. *lib.* 7. *q.* 13. *c.* 5. *n.* 47. & Leon. *de cens. recoll.* 5. *n.* 427. qui cum Molina *tom.* 4 *disp.* 62. exemplificat hoc non solùm in commorantibus in Seminariis, & in Collegialibus Collegiorum Universitatum; sed etiam in pueris ministrantibus in Ecclesia Cathedrali, (vel alia Ecclesia, addo ego, ut est Neapolit. Ecclesia B. Mariæ Annunciatæ, Incorabilium, &c.) qui ibi communiter vivunt, & sustentantur de redditibus ab ea Ecclesia ad id deputatis; imo etiam in Clericis, qui in domo communi vivunt, sub aliquo moderatore eorum esto, ipsi ad suam sustentationem contribuant, ut sunt Convictoria Scholasticorum, vulgò, *Dozzane*, nam in omnibus istis militat ratio, scilicet, quòd majorem multò occasionem habeant se invicem percutiendi, quàm habeant alii, durumque esset illos remittere ad Sedem Apostolicam pro percussione, quæ non sit atrox, & enormis, sed tantùm mediocris. Ita Leo, *ubi suprà*.

RESOL. LXVIII.

An Episcopi possint absolvere impuberes, qui Clericum percusserunt?

Idem est dicendum de puellis puberibus.

Et docetur, quod tales non tenentur postea se Sedi Apostolicæ præsentare, etiamsi pueri impuberes doli tamen capaces, non petant absolutionem ante pubertatem, quamvis læsio facta tempore impubertatis sit enormis? Ex p. 9. tr. 4. Res. 58.

§. 1.* RESpondeo, quòd pueri impuberes, & sic minores quatuordecim annis, & puellæ puberes incidentes in hunc Canonem *c. Si quis suadente*, & in alium quemcumque, possunt absolvi ab Episcopis Diœcesani, *c. Pueris*, 60. *de sentent. excom.* Sylvest. *ver. Absolutio*, 4. *n.* 3. *vers. Quantus*, dummodo sint doli capaces: nec tenentur se posteà Sedi Apostolicæ præsentare; quia beneficium semel indultum minori, ex quo cœpit habere locum, non extinguitur per ætatem majorem supervenientem, Panorm. *in cap. fin. de sent. excom.* Unde quamvis pueri impuberes; doli tamen capaces, non petant absolutionem ante pubertatem, possunt tamen absolvi post pubertatem, si postulent ab Episcopo, nec tenentur se præsentare Sedi Apostolicæ, quia illos excusat ætas à labore itineris, quamvis læsio facta tempore impubertatis sit enormis, *cap. ultim. de sent. excom.* Sayrus *de cens. lib.* 3. *cap.* 22. *num.* 20. Barbosa *in d. cap. Pueris, de sent. excomm. num.* 2. & *in cap. Si quis suadente, num.* 87. ubi sit sermo de pueris duntaxat, qui pervenerunt ad majorem ætatem, hoc est pubertatis, ante beneficium absolutionis; & tamen Summus Pontifex respondit, si postulent absolutionem, sive ante, sive post pubertatatem, posse absolvi ab Episcopo, Marius Alterius *tom.* 1. *de cens. lib.* 1. *disput.* 10. *cap.* 4. *fol.* 365. Vide etiam Gordonum *in Summ. tom.* 2. *lib.* 7. *quæst.* 13. *c.* 5. *nu.* 45. Fragosum *de Repub. Chr. tom.* 2. *lib.* 1. *disp.* 2. *c.* 3. *num.* 59. Bossium *in discept. mor. discept.* 1. *dub.* 13. *num.* 106. & doctum Narbonam *in Annal. juris, an.* 60. *q.* 13. *num.* 2. Vide etiam Baunium *in Theol. mor. tom.* 2. *tr.* 1. *q.* 3. *dub.* 4.

RESOL. LXIX.

An Episcopi possint absolvere mulieres cujusvis status, & conditionis percutientes Clericos ex quavis percussione?

Et an dicta absolutio danda sit simpliciter ab eodem Episcopo, & non ad reincidentiam?

Idem dicendum est, & multò magis de Monialibus?

Et an status personæ prius, & veritas negotii sit intimanda Romano Pontifici, antequam absolutio censuræ impendatur ab Episcopo mulieribus supradictis? Ex p. 9. tr. 4. Res. 59.

§. 1. RESpondeo affirmativè *ex cap. Quamvis, de sentent. excomm. & cap. mulieres, & cap. Ea noscitur, eod. titul.* Et quia absolutè dicta Jura loquuntur de habentibus fragilitatem sexus, & de mulieribus, non distinguendo, an sint sui, vel alieni juris; fortes, aut debiles; viduæ, aut maritatæ, divites, aut pauperes, ipsæ enim cujusvis status sint, & conditionis, ab Episcopo loci possunt absolvi, & quia semper in ipsis periculosum est vagari, & virorum cœtibus se immiscere, dicta absolutio datur simpliciter ab eodem Episcopo, & non ad reincidentiam. Et consuetudo universalis approbat hanc expositionem, quòd Episcopi omnes fœminas absolvunt, etiam ab enormi læsione: quæ consuetudo hanc dare potuit jurisdictionem ipsis Episcopis. Quod multò magis dicendum est de Monialibus, non solùm ut mulieres sunt, prout dixit Glossa finalis, *in cap. de Monialibus*, 33. *eod. tit. de sent. excom.* qua ratione continentur etiam à fortiori mulieres existentes in conservatoriis, non obligatæ ad aliquam clausuram, sed etiam, quia profitentur perpetuam clausuram, ut notant DD. ibi communiter. Et ita docet Suarez *de cens. disp.* 22. *sect.* 1. *num.* 63. Alterius *tom.* 1. *lib.* 5. *disp.* 22. *cap.* 2. *quæst.* 2. Sayr. *lib.* 13. *cap.* 28. *num.* 18. Fragosus *tom.* 2. *lib.* 1. *disp.* 2. §. 3. *n.* 37. Tiraquellus *in leg.* 10. *connub. Gloss.* 1. *part.* 10. *num.* 33. & alii penes ipsos.

2 Notandum est etiam hic, quòd in *d. c. Mulieres*, deliciosis conceditur, ut possint per Episcopum à gravi Clericorum percussione, & aliis Papæ reservatis absolvi: hi tamen reduci possunt ad habentes corporis impotentiam, ratione cujus absque notabili vitæ, vel sanitatis corporalis periculo ad Sedem Apostolicam accedere nequeunt. Deliciosi autem dicuntur nobiles, & magnæ potentiæ viri, & ita delicati, ut laborem eundi ad Curiam Romanam sustinere nequeant, ut decernitur, *d. c. Mulieres*, ubi ita habetur. *De his verò, qui sunt magnæ potentiæ, & ita delicati, quod laborem veniendi ad Sedem Apostolicam nequeunt sustinere; respondemus, quòd status personæ prius, & veritas negotii est intimanda Romano Pontifici, & secundùm consilium ejus tales erunt de commisso scelere corrigendi.* Ex quo textu constat, quòd antequam hi ab inferiori, seu ab Episcopo absolvantur à reservatis Papæ, est informandus Summus Pontifex, explicando ei statum personæ, & veritatem negotii; & secundùm ejusdem consilium erunt de commisso crimine corrigendi: quod etiam tradunt omnes Doctores communiter, & præsertim Suar. *ubi sup. n.* 80. Alterius *ibidem*. Qui propterea dicunt, illis verbis textus non concedi simpliciter, ut possint prædicti delicati absolvi ab Episcopo; sed ut non teneantur absolutionem petere à Summo Pontifice Romam eundo; sed solùm consulere ad Summum Pontificem; addentes non requiri, ut ipsemet Episcopus consulat Papam; sed, quòd potest ille, qui indiget absolutione certiorem facere. An verò prædictæ personæ sint talis conditionis, & ita delicatæ, ut laborem eundi ad Sedem Apostolicam sustinere minimè valeant, ubi id non constet per evidentiam facti, id judicare pertinebit ad arbitrium Episcopi, seu Judicum, juxta Glossam *in d. cap. Mulieres, ver. Laborem veniendi*, & Sayrum *lib.* 3. *Thes. cap.* 28. *n.* 22. vel cujuvis prudentis viri, juxta Suarez, & Alterius *loc. cit.*

RESOL. LXX.

An Episcopi possint absolvere senes ex quacumq; Clerici percussione? Sed difficultas est, quinam dicendus sit senex? Ex part. 9. tractat. 4. Res. 60.

§. 1. SEnes excusantur ab itinere ad urbem, & ideò per Episcopum possunt absolvi; *ex cap. Ea noscitur de sent. excom.* Et ratio est: quia senes dicuntur infirmi, & ipsa senectus est morbus. Sed difficultas est, quinam dicendus sit senex? Aliqui tenent senem, qui annum quinquagesimum attigit, usque ad septuagesimum. Ita Joan. Andreas, & Glossa *in c.* 1. *de celebr. Miss.* Joan. Annanus *in rub. de delict. puer. col.* 1. Corrasius *in l. Precibus, num.* 29. *Cod. de impub. & aliis substit.* Grammat. *decis.* 34. *n.* 5. & de Afflict. *in comm. ad Const. Neap. lib.* 2. *rub.* 32. *in fine.* Et pro hac opinione faciunt, *l.* 2. §. *ult. ff. de Dec. l.* 3. *C. eod. & l. ultima, C. qui ætate de excus. lib.* 10. quibus probatur, excedentes quinquagesimum quintum annum, (ut senes, & majores,) à muneribus personalibus excusari. Alii existimarunt, senem dici septuagenarium, nec infra hanc ætatem aliquid Judicis; seu boni viri arbitrio relinqui. Ita Abbas *in cap. Quoniam frequenter, ut lite non contestata, n.* quem sequitur Stephan. Gratian. *tom.* 5. *discept. forens. cap.* 805. *nu.* 20. Movetur Abbas: quia certum est, septuagenarium esse senem, cùm passim à muneribus, à tutela, & à cura excusetur, *l. unica, C. qui morbo, aut ætate se excusant. lib.* 5. *l.* 3. *ff. de jure immunitatis, & §. Item major. instit. de excusat. tut.* Alii demum communiter id judicio Judicis, seu boni viri relinquendum esse ajunt, qui arbitrari debet juxta qualitatem personarum. Ita Barbatia *cons.* 21. *col. penultim. lib.* 2. & *cons.* 27. *col.* 3. *lib.* 3. & *consil.* 45. *col. penult. lib.* 4 Menochius *de arbitr. lib.* 2. *cas.* 59. *n.* 3. Mascardus *de prob. concl.* 1301. *n.* 8. Farinacius *in praxi crim. q.* 76. *à num.* 83. & ex nostris Sayr *de censur. lib.* 3. *cap.* 28. *nu.* Et hæc opinio est communior, (nisi senes sint in septuagesimo anno, & ultrà:) nam alii aliis citiùs senescunt, juxta variam temperamenti qualitatem.

2 Dixi verò, nisi senes sint in septuagesimo anno, & ultrà: quia tunc mihi videtur quod judex, vel prudens, aut bonus vir, non possit arbitrari non esse senes, id quòd tantùm sentire puto Abbatem, *ubi suprà*. Et quamvis superioribus ætatibus multi ultra septuagesimum, & etiam octuagesimum annum extiterint valdè fortes, & robusti, quos latè commemorat Menochius *de præsumpt. lib.* 6. *præsumpt.* 46. *à nu.* 6. *ad* 21. nihilominùs hodie septuagesimum annum agentes, & multò magis excedentes, sunt valde debiles, & infirmi, & experiuntur labores, & dolores, multaque vitæ incommoda, ut tradit idem Menochius, *n.* 21. Ac proinde citra omne arbitrium censendi erunt senes, & nomine infirmorum comprehensi, præsertim in casu nostro, ubi agitur de senibus inhabilibus ad suscipiendum longum iter ad urbem absque vitæ periculo. Et ideò individualiter pro casu nostro Gratian. *in discept. forens. c.* 805. *n.* 18. post Innocentium, excusat senem, quamvis sit fortis dicens eum posse ab excommunicatione contracta ob Clerici percussionem absolvi ab Ordinario

nario suo: quia periculosum est, senem proficisci. Addit etiam non esse illi injungendum ut cessante impedimento, Papæ se repræsentet; cùm senectutis impedimentum nunquam cesset.

3 Sed, his non obstantibus, videtur probabilis opinio doctissimi Jurisconsulti Narbonæ, qui *in Annalibus Juris an.60. qu. 13. num. 5.* ex Innocentio, & Sayro *de cens. lib. 3. c. 28. nu. 25.* absolutè docet, senes sexagenarios posse ab Episcopo absolvi, nec teneri Romam ad Pontificem adire ad obtinendam absolutionem pro gravi, vel enormi Clericorum percussione, cùm eximius itineris labor, quo frangatur opus est, qui tam immensum iter aggreditur, meritò in causa esse debeat, ut sexagenario tantundem hoc privilegium impertiatur: nam, licet in hujusmodi ætate nonnullis robur, & optima membrorum expeditio contingat, hæc adeò lassitudini, & infirmitati existit obnoxia, ut vix sine labore, & periculo, nedum viam perficere, verùm neque proficisci valeat. Verùm plus addit novissimè Pater Fragosus *de Rep. Chr. tom. 2. lib. 1. disp. 2. §. 3. n. 64. in fin.* docet enim in terminis casus nostri, quòd satis est, ut senex dicatur, si habeat annum quinquagesimū completum: & citat Corralium, & Grammaticum, sed tu cogita: Itaque, ut dixi, communiter Doctores requirunt annum septuagesimum. Ita tenet *ex l. 2. C. qui ætate.* Cast. Pal. *tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 4. nu. 18.* & Leone *de cens. recoll. 5. n. 468. & seqq.*

R E S O L. LXXI.

An Episcopus possit absolvere à gravi, & enormi Clericorum percussione servos, & alios sub potestate constitutos?

Idem dicendum est de viro, qui in fraudem uxoris Clericum percuteret?

Et si supradicti fiant defluxu temporis sui juris, vel liberi, an teneantur adire Sedem Apostolicam?

Et advertitur, quod quando prædicti absolvuntur ab Episcopo injungendum esse illis satisfactionem aliquam pro recompensatione laboris in itinere. Ex p. 9. tr. 4. Ref. 61.

Sup. hoc sup. lege doctrinā §. ... Ref. 63.

§. 1. RESpondeo affirmativè, *ex c. Relatum, de sent. excomm.* in duobus tamen casibus. Primò, si delinquant in fraudem domini, vel patris familias, ut eant Romam, & se subtrahant obsequio debito domino, vel patri, recurrendo ad Sedem Apostolicam pro beneficio absolutionis. Secundò, si dominus, vel pater grave damnum patiatur propter absentiam: nisi percussio sit tam gravis, vel enormis, & scandalosa, ut propter exemplum tollendum necessaria sit profectio ad Sanctam Sedem. Gama *de Sacramentis præstandis ultimo supplicio damnatis, q. 5. n. 21.* Sayr. *de cens. lib. 3. c. 28. n. 28.* ubi ait, quando absolvūtur ab Episcopo, injungendam esse illis satisfactionem aliquam pro recompensatione laboris in itinere: puta, Orationem aliquam, jejunium vel disciplinas pro aliquo temporo, Hostiensis *in d. c. Relatum, de sent. excomm.* & Astensis *in Summ. p. 2. lib. 7. tit. 23. arg. tertio, §. Undecimus.* Idem dicendum est de viro, qui in fraudem uxoris Clericum percuteret; & de liberto, qui in fraudem patroni sui in hunc Canonem incideret, ut Romam irent; cùm non sint sui juris, & ex eorum absentia uxor, & dominus in grave damnum incurrerent. Quòd si prædicti fiant deflexu temporis sui juris, vel liberi, tenebuntur adire Sedem Apostolicam. Quod non puto verum, nisi quando excessus fuerit gravis, & enormis: quia absolutè, & sine conditione poterant absolvi ab Episcopo ex prædictis causis de percussione levi, vel mediocri, quando dominus, pater familias, uxor, & patronus ex eorum absentia sine culpa sua grave damnum paterentur, ut deducitur *ex c. Mulieres, ex c. Relatum de sent. excommun.* Et hæc omnia latè Bossius *in discept. mor. de juris discept. 1. dub. 13. num. 119. & seq.* cum Fragos. *de Repub. Christ. to. 2. lib. 1. disp. 2. §. 3. n. 67.* & aliis.

Pro filio impubere, h. sup. Ref. 63.

2 Hinc non videtur admittenda doctrina Glossæ *in d. c. Mulieres, verb. Sui juris*, & quorundam aliorum sentientium prædicta procedere in filiofamilias impuberi, non autem in pubefacto, quem ait debere accedere ad Summum Pontificem pro absolutione: nam constat, prædicta procedere etiam in majori, & pubere existente in patris potestate: quia, ut dictum est in hoc casu consideratur non fragilitas ætatis, & impotentia delinquentis; sed jus patrium, & præjudicium tertii, quod præjudicium tertii ita consideratur in majori, sicut in minori, imò multò magis in majori, quàm in minori; cùm pater ex filio majori possit consequi majus auxilium, & subventionem, quàm ex minori; præterquàm quòd de impuberi adest alia dispositio, ut visum est * *supra*.

* Sup. in Ref. quæ hic est 68.

3 Nota etiam, quòd licet per *d. cap. Relatum*, servus non sit cogendus ire ad Sedem Apostolicam, sed possit, & debeat absolvi ab Episcopo in illis duobus casibus, nempè, si in fraudem domini manus violentas in Clericum injecerit, vel si ex itinere dominus absque sua culpa notabile damnum patiatur, nihilominus in eodem capite est hæc limitatio, ut sit servus, qui in fraudem percussit, etiam cum præjudicio domini, mittendus pro absolutione ad Sedem Apostolicam, quando excessus esset valdè gravis, & enormis, & ad scandalum, & pravum aliorum exemplum evitandum. Dummodo, ait textus, non sit tam gravis, & enormis excessus, ut propter vitandum scandalum, & tollendum exemplum hujusmodi servi ad Servum Servorum Dei venire debeant absolvendi. Quod idem propter identitatem rationis, dicendum est de filio familias: ad quod etiam facit caput, *Cùm illorum, de sentent. excommun.* ubi de hac eadem re agitur quoad Religiosos se invicem percutientes. In tali enim casu, propter vitandum scandalum, non esse habendam rationem temporalis damni ipsius domini, vel patris, vult Summus Pontifex in eodem textu. Ubi tamen duæ conditiones enormitatis, & scandali tollendi per profectionem ad curiam conjunguntur, simulque requiruntur, & divisim non sufficiunt, ut Romam sint mittendi: ac proinde, si delictum non sit enorme, vel scandalum moraliter non timetur, vel non censetur adeò grave, ut non possit aliis modis tolli, noluit Summus Pontifex omninò illud sibi reservare in grave damnum alterius. Et ita docet Suar. *de cens. disput. 22. sect. 1. num. 86.* & alii *ubi suprà*.

R E S O L. LXXII.

An pauperes possint absolvi ab Episcopo, etiamsi percussio Clerici fuerit enormis?

Et quid est dicendum de infirmis, & valetudinariis?

Et in textu hujus Resolutionis explanatur, qui sint supra dicti pauperes.

Et notatur, quod infirmi, valetudinarii, aut præpediti à quacumque alia impotentia corporis incidentes in excommunicationem Canonis, Si quis suadente, *possint absolvi ab Episcopo, etiamsi infirmitas sit temporalis, nempè febris tertiana vel quartana, aut podagra; & multò fortius si infirmitas sit incurabilis, & diuturna.*

Et in corpore hujus Resolutionis explanantur impedimenta, pro quibus excommunicatus jure communi possit absolvi ab Episcopo, & non tenetur recurrere ad Papam pro absolutione, etiamsi percussio Clerici sit enormis.

Et an si cum prædictis impedimentis quis non teneatur personaliter adire Papam, & Romam, etiam non teneatur mittere procuratorem pro absolutione?

Et an cessante impedimento teneatur se præsentare Pontifici?

Sed adhuc duo advertuntur: Primum non esse concedendam hujusmodi absolutionem, quin excommunicatus parti læsæ satisfactionem præstet.

Secundum, in eventu, quo quis absolvitur ob temporale impedimentum exigi debere juramentum comparendi coram Sede Apostolica, vel aliàs authoritatem absolvendi habente, si convaluerit, aliàs in similem incidet excommunicationem. Ex p. 9. tr. 4. Ref. 62.

§. 1. RESpondeo quòd tanquam impediti, à reservatis Papæ absolvi ab Episcopo possunt habentes impedimentum paupertatis, id est, qui tanta laborant paupertate, ut ad Curiam ire non possint. Ita *cap. Quod de his, & cap. Quamvis, de sent. excom.* & Doctores omnes. Quod si *in c. Ea noscitur*, videatur statui contrarium; id (ut observat *ibidem* Glossa *verbo Pauperes*,) intelligi debet de iis pauperibus, qui possunt ire ad Sedem Apostolicam, licèt pauperes sint. Dicuntur autem pauperes quoad hoc privilegium absolutionis obtinendæ ab Episcopo, etiam non mendicantes, carentes patrimonio, ex quo se alere possint, viventes tantùm ex suo artificio, qui non tenentur ostiatim, & cum verecundia sibi victum quærere in itinere: Ita Abbas *in d. cap. Ea noscitur, num. 5.* Nam pauperes dicuntur, non solùm mendicantes, sed etiam habentes congruam sustentationem; qui tamen, attento statu, & dignitate, videntur indigere. Bartolus *in l. 1. n. 35. cap. de sacros. Eccles.* Insuper, quoad hoc dicuntur pauperes, qui tenentur alere uxorem, & familiam, aut parentes suo labore, vel exercitio, non potentes iter agendo id facere, neque ex propriis bonis, quibus carent, neque alio modo. Dicitur quoque pauper, qui habet multas filias nubiles, quibus dotem dare debet ex Surdo *de alimentis, tit. 1. q. 93. n. 33.* Ubi autem quis solitus est mendicare, si aliàs est sanus, & robustus, quamvis pauper, non excusabitur ire Romam: quia mendicando ire potest, & non propterea cadit à proprio statu. Quod limitatur, nisi mendicando soleret sibi, & uxori, ac familiæ, vel parentibus providere, & iter agendo id præstare nequeat. Cæterùm, quis dicendus pauper, quæve paupertas censenda sit sufficiens impedimentum eundi ad Sedem Apostolicam, relinquitur judicio Episcopi, vel alterius viri prudentis, qui attenta personarum, & circumstantiarum qualitate arbitrabitur. Vide Surdum *de alimentis, tit. 7. q. 9. nu. 10.* Farinacium *in Praxi crim. q. 57. n. 93. & seq.* Gonzalez *ad Regulam 8. Cancellariæ, Glossa 2. n. 43.* & alios penes ipsos.

Sup. hoc sup. lege doctrinam §. 2. Ref. 73.

2 Nota etiam, quod infirmi, seu valetudinarii, aut præpediti quacumque alia impotentia corporis, incidentes in excommunicationem Canonis. *Si quis suadente* possunt absolvi ab Episcopo, etiamsi infirmitas sit temporalis, nempè, febris tertiana, vel quartana, vel podagra. Sylvester *verb. Absolutio, 4. n. 3. vers. Nonus.* Abbas, & Innocentius *in d. cap. Quod de his, de sent. excommun.* Carolus de Grassis *de effectibus clerical. effectu 9. num. 262.* Bellettus *disq. clerical. §. 3. num. 25.* Et multò fortiùs, si infir-

infirmitas sit incurabilis, & diuturna, Astensis *in sum. p. 2. lib. 7. tit. 13. art. 3. §. Octavus*, & Navarrus *in Man. cap. 2. num. 88.* & Barbosa *in cap. Ad hæc sent. excom. n. 4. & in cap. Si quis suadente, n. 92.* ubi ait, infirmos, & valetudinarios ex consilio Medicorum esse dicendos, Farinacius *in praxi, p. 2. lib. 1. tit. 5. qu. 41. n. 93.* & Menochius *de arbitr. cas. 60.* Infirmis accedunt membris destituti, qui si incidunt in excommunicationem pro Clerici percussione, Sedem Apostolicam adire non tenentur, & possunt à suo Episcopo absolvi. Vide Sayrum *de cens. lib. 3. c. 28. n. 31.*

3 Igitur breviter reassumendo supradicta, & aliqua addendo, assero, quòd ab excommunicatione Canonis, *Si quis suadente*, Episcopus Jure communi potest absolvere, etiamsi percussio fuerit publica, & enormis, quando percutiens excommunicatus est impeditus recurrere ad Papam, ut habetur *ex c. de cætero, de sent. excom.* Justa autem impedimenta sunt hæc. Primò periculum mortis, *Can. si quis suadente, 17. q. 4.* Secundò, infirmitas longa, etiamsi periculosa non sit. Tertiò, inimicitia capitalis. Quartò, paupertas. Quintò, ætas senis, vel impuberis, licèt post pubertatem petat absolutionem ab excommunicatione, quam ante pubertatem incurrerit, *cap. ult. de sent. excom.* Sextò, esse sub cura parentum. Septimò, obligatio alendi uxorem, filios, & familiam. Octavò cura animarum, si timeat, quòd per ejus absentiam oves patientur detrimentum. Nonò, servitus, quando talis servus non potest adire Romam sine præjudicio domini, & dominus non fuit causa, quòd inciderit in excommunicationem, *capit. Relatum de sent. excom.* Decimò, fragilitas sexus, nempè, in fœmina, cujuscumque conditionis sit, *cap. Mulieres de sent. excom.* & *cap. Quantùs eod. tit.* Et denique quodlibet impedimentum, quod arbitrio viri prudentis judicabitur legitimum.

4 Sed tria sunt notanda. Primò, quòd licèt hæc impedimenta videantur solùm esse admittenda in absolutione ab excommunicatione propter percussionem Clerici, tamen generaliter admittenda sunt. Secundò, quòd qui propter aliquod ex his impedimentis, est impeditus ire personaliter Romam, non tenetur mittere procuratorem pro absolutione, nec epistolam. Ita Henriquez *lib. 6. de pœnit. cap. 9. num. 7. & lib. 12. de matrimonio, cap. 3. n. 1.* Tertiò, * quòd qui propter aliquod impedimentum absolvitur ab Episcopo ab excommunicatione reservata Papæ, debet, cessante impedimento, se præsentare Pontifici. Et hæc omnia, præter alios, docet Avila *de cens. p. 2. c. 7. disp. 1. dub. 6. concl. 3. per totam.*

5 Adverte, quòd aliqui limitant supradictam doctrinam, quando talis impeditus potest adire Legatum, vel alium habentem Privilegium Papæ ad absolvendum. Verùm hæc limitatio non placet Henriquez *lib. 12. de matr. cap. 3. n. 1. in Gloss. litt. H,* ubi quod sufficit, non esse recursum ad solum Papam; & dicit ita sentire quosdam Recentiores; & ego idem judico: nam in his casibus absolvit Episcopus, tanquam proprius Pastor, & potestate ordinaria: illa enim potestas ordinaria, quæ sublata erit ei per reservationem, restituta est existente impedimento recurrendi ad Papam. Confirmatur: hæc reservatio respectu Episcopi est odium: ergo strictè est interpretanda. Et ita docent plures, & cum ipsis Avila *loco cit.*

6 Adverte etiam cum Castro Palao *tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 4. num. 20.* quòd pro prædictis duo advertenda sunt. Primum, non esse concedendam hujus excommunicationis absolutionem, quin excommunicatus priùs parti læsæ satisfactionem præstet, quantum commodè possit. Secundum in eventu, quo quis absolvitur ob temporale impedimentum, exigi debere juramentum comparendi coram Sede Apostolica, vel aliàs authoritatem absolvendi habente. Quòd si postmodum non comparuerit, in similem excommunicationem incidet, juxta textum *in cap. Eos qui, de sent. excom. in 6.*

R E S O L. LXXIII.

An Episcopus possit absolvere Religiosos, si se invicem percusserunt, vel an sit necessaria licentia Superioris Regularis.

Et quid, si percussio sit gravis, aut enormis?

Et quid est dicendum, si Prælatus Regularis nolit per se, vel per alium concedere absolutionem?

Et notatur, quod idem dicendum est de monialibus, si aliqua aliquam aliam etiam Conversam, aut Clericum percusserit: quod potest absolvi ab Episcopo in cujus Diœcesi Monasterium fuerit.

Idem est etiam dicendum de Monialibus Novitiis. Ex par. 9. tract. 4. Res. 54.

§. 1. RESpondeo affirmativè cum licentia Superioris Regularis, si percussio sit levis tantùm, & non gravis. Ita Molina *tr. 6. disp. 61. n. 4.* Avila *de cens. p. 2. disp. 1. dub. 6.* Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 4. c. 39. n. 3. & seqq.* Et colligitur *ex cap. Luminoso, 18. q. 2.* ubi habetur, Episcopum posse exercere jurisdictionem de consensu Abbatis in Monasterio exempto. Neque obest, hanc exemptionem Religioni concedi: nam ipsamet Religio consentit medio Prælato in subjectionem Religiosi Episcopo factam, utpote sibi convenientem. Quòd si Prælatus Regularis absit, & sic illius præsentia, & licentia desit: poterit Episcopus in defectu ejusdem Prælati, si non ex vigore ejus, saltem ex æquitate, dictos Regulares exemptos absolvere, ne sint deterioris conditionis, quam alii omnes. Utrum, si Prælatus regularis nolit per se, vel alium absolutionem concedere; inspiciendum est, an justè eam deneget, vel injustè, nam, si justè, eò quòd atrocitas delicti petat cogere Religiosum Sedem Apostolicam adire; nequaquam poterit Regularis à Diœcesano absolvi. At si manifestè constat injustè absolutionem denegare, (quod raro, vel nunquam continget,) poterit Religiosus se Episcopo subiicere, & ab eo absolutionem obtinere: quia eo casu censetur Religio, vel Pontifex jurisdictionem Diœcesano concedere: tum quia Superior regularis exemptione abutitur: tum quia sic Religiosus injustè vexatur, illiusque exemptio cedit in Religionis præjudicium. Vide Molin. *disp. 61.* Sanch. *in sum. tom. 1. lib. 4. cap. 39.* Castrum Palaum *tom. 6. disp. 3. punct. 23. §. 4. n. 11. & seq.* cum Bossio *in discept. mor. de jur. discept. 1. dub. 19. n. 199.*

2 Nota, quod idem dicendum est de Monialibus, si aliqua aliquam etiam Conversam, aut Clericum percusserit, quòd, scilicet, potest absolvi ab Episcopo, in cujus Diœcesi Monasterium fuerit, *cap. de Monialibus*, ubi Gloss. *fin. de sent. excom.* & ibi scribentes Sylvester *in sum. verb. Absolutio, 4. nu. 2.* Sayrus *de cens. lib. 3. cap. 28. nu. 12.* & alii. De Novitiis autem monialibus idem dicendum est, quod scilicet, si percutiant aliquam Monialem, vel alteram Novitiam, possunt absolvi ab Episcopo. Et ita docet Fragos. *de Repub. Christ. tom. 2. libr. 1. disput. 2. §. 3. num. 55.*

R E S O L. LXXIV.

An Regulares possint absolvere à percussione enormi Clericorum, quando est occulta?

Et an Regulares privilegiati possint etiam hodie absolvere sæculares à casibus Bullæ Cœnæ Domini, dummodo sint occulti. Ex part. 9. tract. 4. Res. 65.

§. 1. AFfirmativè respondet Fagundez *in quinque Præcepta Decalog. Præcept. 2. Eccles. lib. 8. c. 8. n. 29.* ubi sic ait: (Ex dictis infertur, quoties delictum perpetratum est coram quinque, adhuc esse occultum, & si in vicinia, aut loco: vel Collegio ad minimum sint decem, non sufficere quinque, ut publicum dicatur; sed oportet, ut notum sit sex; quia tunc jam est majori parti notum. Unde patet, posse Episcopos, & Regulares ad id privilegium habentes absolvere ab excommunicatione Canonis, *Si quis suadente*, etiamsi læsio sit enormis, & gravis, modò sit occulta aliquo ex prædictis modis. Et parum refert, quòd reus laboret infamia: nam id quod aliqua tergiversatione celari potest, licèt homo laboret infamia adhuc dicitur occultum: quia opponitur notorio. Et id in hoc foro conscientiæ dicitur occultum, quod nondum publicum, aut notorium juris est: illud, quod nulla tergiversatione celari potest, ut benè etiam notat Graphius *lib. 1. decisionum aurearum, cap. 13. n. 43.* & Sotus *de tegendo secreto, memb. 2.* vel quod notum non est majori parti viciniæ, oppidi, aut Collegii. In una tamen civitate magna, non sufficit, quòd crimen totum sit decem, aut undecim, ut notorium dicatur, ut patet.) Ita Fagund. quem novissimè sequitur Pellizarius *in Man. Regul. tom. 2. tr. 8. cap. 3. sect. 2. subsect. 2. n. 87.* ubi sic ait: (Quæres, * an, & quomodo Regulares vi suorum privilegiorum possint absolvere sæculares à quinque casibus contentis in decreto derogatorio. Clem VIII. à nobis relato *quæst. præc. supposit. 2.* Respondetur, non posse, si sint publici, ac notorii: id enim constat ex tenore præfati Decreti, quod ad minimum debet de his intelligi: si verò sint occulti, non videri aliquibus improbabile, quòd Regulares possunt ab iis absolvere: idque ex doctrina, quam tradidimus *qu. præced. supp. 4.* quamque approbans Fagundez *Præcept. Eccl. lib. 8. cap. 8. n. 29.* disertis verbis docet, Episcopos, & Regulares ad id privilegiatos posse absolvere ab excommunicatione, *Si quis suadente*, etiam si læsio sit enormis, & gravis, modò sit occulta: quod idem sine dubio, si velit consequenter philosophari, debet Fagundez concedere etiam de aliis 4. casibus in præfato Decreto derogatorio contentis; cùm sit par ratio de his, ac de illo, quem concedit de facto. Ratio autem, qua nituntur isti recentiores, est, tum quia Regulares privilegiati *ex dictis præc. qu. suppos. 4.* possunt absolvere à casibus Papalibus occultis; & cùm talis potestas non extendatur ad casus Bullæ Cœnæ ob rationes adductas *quæst. præced.* nec sit necessaria ad alios casus Papales in dicto Decreto non comprehensos; cùm ab his simpliciter, & absolutè possint absolvere, juxta dicenda *infrà, quæst. seq.*) ea saltem debet extendi ad hos quinque casus: alioqui esset omninò inutilis: tum quia restrictio privilegiorum, ut odiosa debet interpretari, ita ut minùs iis deroget, quàm fieri possit: hoc autem fit in casu nostro, si Decretum Clement. VIII. præallegatum ita explicemus, ut dicamus, per illud auferri facultatem absolvendi à supradictis quinque casibus, non quidem absolutè, (quòd esset omninò derogare privilegiis Regularium,) sed solùm in casibus publicis, aut notoriis, non item occultis: quo modo utique quam minimum derogatur dictis privilegiis. Ita dicti Recentiores: quam probabiliter,

ipsi viderint, aliique judicent. (Hucusque Pellizzarius, qui tamen postea in c.6. sect.3. nu.189. sine ulla trepidatione tenuit absolute sententiam Fagundez. Sed ego prorsus teneo, non esse recedendum à sententia negativa, quam approbat stylus Curiæ & verba decreti Clem. VIII. sunt satis clara, & absolutè, & sine ulla distinctione prolata. Unde caveant Regulares, sententiam affirmativam in praxi deducere: nam ex illa sequeretur, quòd etiam possent absolvere sæculares à casibus Episcopo reservatis, si essent occulti: nam eodem pacto Pontifex loquitur de illis quinque casibus Papalibus, ac de casibus Episcopis reservatis. Ergo, &c.

Sup. hoc in Resol. 1. nov. praecisim, &c.

2 Nota etiam hic incidenter, non deesse viros doctos, asserentes, Regulares privilegiatos, posse etiam hodie absolvere sæculares à casibus Bullæ Cœnæ, dummodo sint occulti; quorum rationes adducit Pellizzarius, *ubi suprà num. 72. & seqq.* Qui tamen rectè asserit, non esse recedendum à contraria sententia, nempe non posse Regulares absolvere à dictis casibus, neque publicis, neque occultis.

Sup. hoc inf. in 8 Resol. 19 & in aliis ... & etiam secundae, & tertiae.

R E S O L. LXXV.

An Regulares possint absolvere sæculares, qui percusserunt Clericum levi percussione? Ex p.9. tr.4. Res.53.

§.1. NEgativè respondet noster Pater Leone *de cens. recollect. 5. n.350.* ubi ait: (Licèt Regulares virtute suorum privilegiorum de absolvendis ab omnibus censuris etiam Papæ, extra tamen Bullam Cœnæ, reservatis, poterant olim absolvere percussores Clericorum, non solùm quando percussio esset levis, ut potest Episcopus, & loquitur Rodriq. *par. 1. qq. Reg. q. 61. art. 8.* sed etiam quando erat gravis, vel mediocris, ut loquitur Jo. de la Cruz *lib. 2. de statu religionis, & privilegiis ipsius, cap.7. dub.1. per totum:* hodie tamen ob Decretum Clem. VIII. de absolutione à casibus reservatis, sub die 26. Novembris 1602. non possunt absolvere, non solum quando dicta percussio est gravis, vel enormis; sed neque quando est levis, nisi habeant facultatem circa casus Episcopo reservatos, aliàs incurrunt excommunicationem.) Ita ille.

2 Sed affirmativam sententiam tenet P. Lezana *in sum. tom.3. verb. Clericus, n.18.* ubi asserit: (Ab hac excommunicatione contracta ob percussionem Clerici, vel Monachi, sive percussio sit levis, sive mediocris, sive etiam enormis, absolvunt illi Confessarii, qui facultatem habuerint absolvendi à casibus Papalibus, quales sunt aliqui Regulares. Quia tamen in Decretis Sacræ Cong. sub Clem. VIII. *ibi* adductis declaratur, quòd per universam Italiam extra Urbem, non possint uti dictis privilegiis quoad hunc casum injectionis violentarum manuum in Clericos; ideò solùm possunt uti illis in Urbe, & in aliis Regularibus extra Italiam. Similiter, quia in posteriori Decr. Sacræ Congr. in quo moderatum est prius, dum de hujusmodi casu dicitur non posse absolvi à Confessario virtute quorumcunque privilegiorum, sic habetur: injicientium violentas manus in Clericos, juxta Can. *Si quis suadente*, 17. q. 4. ac juris dispositionem: cùm juxta juris dispositionem *in cap. Pervenit de sent. excom.* levis percussio Clerici non sit Papæ reservata, sed Episcopo delegata aut commissa; ideò videtur posse absolvere, etiam intra Italiam ab excommunicatione contracta per levem percussionem Clerici præfatos Regulares habentes dicta privilegia.) Hæc Lezana, cui adde Naldum *in sum. verb. Clericus, n.39.* sic ajentem: (Clerici percussio nuper Summo Pontifici reservata quoad omnes Confessarios, tam sæculares, quàm Regulares, ne ab illa in vim suorum privilegiorum possint absolvere, prout in Decreto Clem. VIII. casus, *in fine*, videtur intelligenda de mediocri, & gravi, non etiam de levi, ex quo illa extenditur ad mandantem, consulentem, &c. id enim satis innuunt verba ejusdem Decreti *ibi*, juxta juris dispositionem, per quam extenditur Canon, *Si quis suadente*. Liquet autem, per eandem juris dispositionem Episcopo, & non Summo Pontifici reservari percussionem levem, ut habetur expressè *in cap. Pervenit, de sent. excom.* ideò ab ipsa, utpotè Sedi Apostolicæ non reservata, poterunt absolvere Confessarii habentes privilegia absolvendi à censuris in jure Episcopo reservatis, cùm per eadem privilegia concedatur ipsis facultas absolvendi à reservatis Summo Pontifici, præter exceptas in præfato Decreto, *arg. cap. Cui conceditur de regul. jur. in 6.*) Ita ille. Verùm, quia audio S. Congregationem Episcoporum, & Regularium die 18. Julii 1642. quandam declarationem circa hoc evulgâsse, illam consulendam esse puto.

R E S O L. LXXVI.

An si in Monasterio sit tantùm Superior & alius Religiosus, & se invicem percusserint, possint se invicem absolvere?

Et an in hoc casu se invicem absolvendo, neque peccatum participando in divinis, neque irregularitatem supradicti incurrant?

Sed advertitur, quoad priùs absolvens non absolvat Sacramentaliter, hoc est etiam à peccatis, sed tantùm extra Sacramentum, & ab excommunicatione tantùm præcisè, deinde absolutus primus potest ab utrisque absolvere. Ex p.9. tr.4. Res.52.

§.1. DIfficultas est: quia in tali casu videtur, quòd Prælatus nequit subditum absolvere, cùm sit innodatus vinculo excommunicationis, & ideò habeat impeditum usum jurisdictionis spiritualis, ut docent communiter Doctores, per text. in Can. *Audivimus*, 25. *qu.1. & c.1. de offic. Vicar. in 6. & c. Scitis, cui de offic. deleg. eod. lib.6. & ex c.1. de supplend. neglig. Prælat. eod. lib.6. & c. Prudentiam, §.6. de offic. deleg. & c. duobus de sent. excom.* Item eadem ratione nec etiam potest subditum in Confessorem eligere, quia subditus excommunicatus est, ideò eligi non potest.

2 Hoc tamen non obstante, aliqui respondent ad casum propositum affirmativè: quia, licèt de jure communi excommunicatus non possit alium pariter excommunicatum absolvere, ex notatis *in c. Audivimus 24. qu.1.* in casu tamen necessitatis, ubi non est alius Religiosus, qui possit eos absolvere, potest alius excommunicatus alium excommunicatum absolvere, quamvis contrarium sentiat Suarez *de censur. disp.22. sect.1 nu.79.* dicens, Abbatem percutientem suum subditum, si habeat Superiorem regularem, posse quidem ab eo absolvi, si verò non habeat, tunc Episcopus debebit illum absolvere; quod probat *ex c. Monachi*, ibi: *Quod si discretio Abbatis non sufficiat, ab Episcopo est adhibenda correctio.* Tunc enim maximè non videtur talis Abbatis discretio sufficere: quia non est ipse conveniens Judex in propria causa: ergo absolvendus est per Episcopum. Sed tu tene nostram sententiam, quam tuetur Bossius *in discept. mor. de jur. discept. 1. dub.19. n.194.* cui adde P. Bordon. *in conf. Reg. tom.1. res.28. nu. 57.* ubi ait, quando alter non est valens absolvere, potest Superior facere facultatem subdito, ut seipsum absolvat, vice versa potest Superior absolutus suum subditum absolvere: quia is censetur casus necessitatis, in quo lex servari non potest; ac proinde neque peccatum participando in divinis, neque irregularitatem incurrunt, si exercent actum absolutionis ab excommunicatione. Illud de peccato patet ex illo versu:

Utile, lex, humile, res ignorata, necesse.

Scilicet, ex ultima dictione, quæ non tantum verificatur de communicante cum excommunicato; sed etiam de ipso excommunicato participante cum aliis. Alterum de irregularitate intelligendum est hoc modo, quòd primò absolvens non debeat absolvere sacramentaliter, hoc est, etiam à peccatis, sed tantùm extra Sacramentum, & ab excommunicatione præcisè: quia necessitas absolvendi refertur tantùm ad excommunicationem: qua sublata, debet deinde absolutus primùm ab utrisque absolvere, hoc est, à censura, & peccatis: hoc enim modo salvatur incursus irregularitatis, quæ ab excommunicato non incurritur, nisi quando exercet actum Ordinis sacri; non autem si exerceat actum jurisdictionis, qualis est in casu hoc absolutio à censuris extra Sacramentum, ut, aliis citatis, docet Sayrus *lib. 7. de cens. cap.9. nu.10.* Et hæc omnia docet Bordonus *ubi suprà*, qui citat Sorbum, & Rodriquez.

3 Verùm sententiam Patris Suarez sequitur Tamburinus *de jure Abbatum, tom.2. disp.14. q.11. n.4* & ideò distinguit, sic asserens: (Si percussio non est publica, sed occulta, potest tunc Prælatus absolvere subditum, quia nondum est privatus jurisdictione, & communicatione cum illo, saltem in bonum subditi. Si verò percussio publica fuerit, cùm ob excommunicationem Prælatus jurisdictione privatus sit, non poterit subditum absolvere, aut è converso; sed debet tunc alium Sacerdotem habilem extra Religionem eligere, qui eum absolvat, & deinde ipse absolutus subditum excommunicatum poterit absolvere: quia subditus non habet eam facultatem, scilicet, sibi Confessarium eligendi, neque Prælatus ob vinculum excommunicationis potest illam concedere, quia id esset actum jurisdictionis exercere, quod non licet nominatim excommunicato, vel publico Clerici percussori. At Abbas, sibi Confessarium eligendo, non exerceret actum jurisdictionis; sicut faceret, licentiam subdito ad id concedendo: sed uteretur quodam juris privilegio sibi concesso, quod non interdicitur excommunicato. Nec obstat quod Prælatus eligendo confessorem, delegat illi suam jurisdictionem, ut ea circa se utatur, qui videtur esse actus jurisdictionis: nam respondetur, non ipsum, sed Summum Pontificem, vel superiorem Prælatum ei talem jurisdictionem committere: quia virtute privilegiorum, eo ipso quòd à Prælato eligitur: immediatè illi conferuntur omnes facultates Pontificiæ, quia vices superioris Prælati in eo munere gerit.) Ita Tambur. ex Suarez. At absolutè sententiæ Bordoni, & aliorum ego adhæreo, quam novissimè sequitur etiam P. Lezana *in Summ. tom.3. verb. Clericus*, 17. qui citat Portel. quibus adde Fragosum *de Repub. Christ. tom.2. lib.1. disp.2. §.3. n. 56. & lib. 11. disp.24. §.15. n.28.*

R E S O L. LXXVII.

An Superiores Regulares possint absolvere à censura hujus Canonis suos subditos.

Et quid est agendum, si Religiosi se invicem percutiant extra Claustrum Monasterii.

Et quid, si Prælatus Regularis percutiat aliquem subditum?

Et an Prælati Regulares, & eorum Vicarii ex privilegio possint suos subditos absolvere, etiamsi percussio sit enormis.

Et no-

Et notatur suprà dicta procedere, quando Religiosi se adinvicem percusserunt, non si percutiant Clericum sua, vel alterius Diœcesis, non gaudent prædicto privilegio.

Potest tamen in tali casu illos Episcopus absolvere, si percussio sit talis, à qua Episcopus eosdem Clericos absolvere possit, id est levis.

Et quid, si Religiosus percusserit Episcopum ipsum, vel Abbatem? Ex p. 9. tract. 4. Resol. 49.

§. 1. RESpondeo, quòd possunt Superiores regulares de jure communi absolvere suos ab hac excommunicatione, modò sit contracta ex levi, vel mediocri percussioni facta in se invicem, *c. Monachi*, 2. *de sent. excomm.* & licèt *ibi* non distinguatur de levi, & enormi, tamen *c. Cùm illorum* 32. & *c. Canonica* 50. *eod.* etiam de intellectu *dicti capit.* venit solùm levis ac mediocris; & enormis reservatur Papæ, qualis mutilatio, effusio sanguinis, percussio Episcopi, vel Abbatis, ut expreſsè dicitur in dictis aliis duobus capitibus. Quamvis autem hæc facultas absolvendi à percussione levi tribuatur à jure Prælatis regularibus, quando eorum subditi se invicem in Claustro percutiunt nihilominùs absolvi possunt se invicem percutientes extra Claustrum. Tum, quia Papa expressit Claustrum: quia ibi solent se percutere, ubi ordinariè manent. unde respiciendo ad id, quod ut plurimum solet accidere, non restrinxit absolutionem ad percussionem claustralem. Tum, quia *in c. Canonica*, nullum expressit locum: ergo videtur parum referre hoc. Quare possunt absolvere illos, licèt se percutiant extra Conventum. Et hæc omnia docet P. Bordonus *in conf. reg. tom.* 1. *ref.* 28. *n.* 49. citans Rodriquez, Coriolanum, & Angelum, quibus ego addo doctum, & amicissimum Patrem Bossium *in discept. moralibus de jurisd. Epise. & aliorum*, &c. *discept.* 1. *dub.* 19. *n.* 190. *& seqq.* qui optimè observat, quòd favor dictorum Canonum comprehendit etiam Prælatum ipsum regularem, qui si percusserit suum subditum, poterit absolvi ab alio Sacerdote subdito suo à se electo: tum quia caput non debet esse minori favore dignum, quàm membra: tum, quia appellatione Monachi venit Abbas in materia favorabili, *cap. fin. de verborum appellat.* Et supradicta procedunt, quando percussio est gravis: secùs erit, si excessus fuerit enormis: nimirum, si sit deventum ad mutilationem membri, vel effusionem sanguinis, vel in Episcopum, aut Abbatem manus violenta injecta; quibus verbis textus *in dict. cap. Cùm illorum*, *de sent. excom.* explicat enormem percussionem. Et constat *ex cap. Canonica*, & *cap. Cùm illorum*, *de sent. excomm. in* 6. In quo casu enormitatis, sive subditus, sive Prælatus sit percutiens, absolutio spectabit ad Papam exceptis casibus, in quibus Papam adire non possent, dictis textibus attentis. Attamen hodie Religiosi ferè omnes privilegia habent, ut etiam à percussione enormi absolvi possint à suis Prælatis, ne alioqui, si ad Papam mittendi essent, occasio vagandi illis tribueretur. Ita Sayrus *de cens. lib.* 3. *c.* 38. *n.* 13. & Rodriquez *in qq. regul. tom.* 1. *q.* 20. *art.* 12. qui referunt privilegium concessum à Clem. IV. Prælatis Ordinis Prædicatorum, & eorum Vicariis, ut à percussionibus enormibus possent suos subditos absolvere. Et hæc omnia docet etiam Fragos. *de Rep. Christ. tom.* 2. *lib.* 1. *disp.* 2. *§.* 3. *n.* 55. *& seqq.* Vide etiam Tamburinum *de jure Abbatum*, *tom.* 2. *disp.* 54. *q.* 11. *n.* 2. *&* 3.

Sup. hoc in Res. seq. n. ult.

2 Notandum est tamen supradicta procedere, quando Religiosi se ad invicem percutiunt: nam si percutiant Clericum suæ, vel alterius Diœcesis, non gaudebunt favore prædicto, ut constat *ex d. cap. Cùm illorum*. Potest tamen in tali casu illos absolvere Episcopus, si percussio sit talis, à qua Episcopus eosdem Clericos absolvere posset, id est, levis. Ita decernitur *c. Religioso*, *de sent. excomm. in* 6. & cum *in d. c. Religioso*, sermo sit de sola levi percussione, ibi: *eo casu, quo sæculari Clerico posset*, &c. ut intelligit Glossa *ibidem*: si Religiosus percusserit ipsum Episcopum, vi ejusdem favoris *in dict. cap. Religioso*, concessi, non poterit (nisi ob aliquod rationabile impedimentum nequeat adire Papam) ab Episcopo absolvi; tum propter enormitatem talis percussionis, tum quia Episcopus non venit sub absoluta appellatione Clerici in his, quæ in illius, vel totius Clerici favorem non redundant. Vide Suar. *de cens. disp.* 22. *sect.* 2. *nu.* 74. & Bossium *ubi sup. n.* 196.

Sup. hoc inf. in Res. 79. §. ult.

R E S O L. LXXVIII.

An Regularis percutiens Regularem alterius religionis sit absolvendus à proprio Prælato, si percussio non fuerit enormis? Vel an sit necesse, ut Prælatus ejus, qui passus est injuriam, ut eam condonet, ac pœnam in satisfactionem definiat, sit præsens ad talem absolutionem?

Et an verò Prælatus percussi ipsum percussorem verberare debeat?

Et an talis Prælatus possit delegare talem actionem verberationis?

Et quid faciendum est in eventu, quod Prælati discordaverint in satisfactione imponenda?

Et quid est agendum, quando Regularis percutiat Regularem ejusdem Religionis, at diversi Monasterii?

Et notatur, quod hodie per specialia privilegia Prælati Regulares possint absolvere suos Religiosos ab excommunicatione propter injectionem manuum violentam in Clericum, etiamsi sit Sedi Apostolicæ reservata. Ex p. 9. tr. 4. Res. 50.

§. 1. RESpondeo, quòd si Regularis percutiat Regularem alterius Religionis, potest absolvi à proprio Prælato, quando percussio non fuerit enormis, præsente tamen Prælato ejus qui passus est injuriam, ut eam condonet, ac pœnam in satisfactionem definiat, ut colligitur ex *c. Cum illorum*, *de sent. excomm.* quod aliqui communiter ita intelligunt, ut, scilicet, Prælatus illius, qui injuriam percutiendo intulit, juramentum recipiat, & absolvat & saltem semel percutiat delinquentem. At verò Prælatus percussi, qui passus est injuriam, ipsum percussorem verberabit, eò, quia Prælato percussi satisfaciendum est de injuria illata suo subdito, & conventus percussoris non debet satisfactionem pro percussore suppeditare: non enim crimen subditi in detrimentum Monasterii cedere, nec retorqueri debet, argumento *cap. Cùm venerabilis*, *§. Intelleximus*, *de except.* Neque abs re erit, si alter Prelatorum in hoc caso vices suas alii committat argumento *cap. ult. de Offic. Ordinarii*, & *cap. ult. §. Cæterùm*, *de offic. delegati*. Ex ea regula, quia quando Ordinarius potest absolvere ab excommunicatione, potest aliis absolutionem demandare, ut Covarruvia *lib. variar. cap.* 20. *nu* 5. Menochius *de arbitr. qu.* 54. *nu.* 43. Morla *in Empor. juris civilis*, *part.* 1. *tit.* 2. *q.* 17. *n.* 32. & Petrus Barbosa *in l. Cùm Prætor. §.* 1. *nu.* 526. *ff. de judiciis*. Quod intelligitur, quando absolutio committitur Ordinario ex officio suo; non autem ex delegatione: tunc enim non potest alteri delegare, ut *d. cap. ult. §. Cæterùm*, *de officio delegati*; ubi per delegationem commissum est ordum ministerium, quod alteri non potest delegari: secùs in nostro casu *ex cap. & Canone*, *Si quis suadente*. In eventu autem, quòd Prælati discordaverint in satisfactione imponenda: quia Prælatus offensi acerbiorem exigit, ea quam offendentis Prælatus designat; eligendus est tertius arbiter, qui cum ipsis judicium ferat; semper tamen absolutio, impositio, executioque pœnæ Prælato offendentis, utpote vero illius Superiori competit. Et hæc omnia docet Castrus Palaus *tom.* 6. *disp.* 3. *punct.* 23. *§.* 4. *n.* 9. Layman *lib.* 1. *tr.* 5. *par.* 1. *cap.* 5. *circa finem*. Fragos. *de Rep. Christ. tom.* 2. *lib.* 1. *disp.* 2. *§.* 3. *n.* 55. Sayrus *de cens. lib.* 3. *cap.* 28. *n.* 11. Bossius *in discept. mor. de juris discept.* 1. *dub.* 19. *nu.* 198. & alii penes ipsos.

2 Sed quid dicendum, quando Regularis percuteret alium Regularem ejusdem Religionis; at diversi Monasterii, ut si v. g. Panormi, unus ex Domo S. Joseph percuteret alium ex Domo S. Mariæ de la Catena? Respondeo cum Bordono *in conf. Regul. tom.* 1. *ref.* 28. *n.* 47. quod in tali casu injuria sit Prælato offensi: unde sine ejus consensu non debet absolvi percutiens: quod præcipuè procedit, quando absolutio datur à Superiore locali, non autem à Provinciali, vel Generali: nisi sint diversarum Provinciarum; data tamen aliàs absolutio tenet.

3 Notandum est tamen, ut dixi, quòd hodie per specialia privilegia Prælati regulares possunt absolvere suos Regulares subditos ab excommunicatione propter injectionẽ manuum violentarum in Clericum, etiamsi sit Sedi Apostolicæ reservata; quod tradit Castrus Palaus *tom.* 6. *disp.* 3. *punct.* 23. *§.* 4. *n.* 10. Bossius *ubi suprà*, *n.* 197. & latè, & doctè P. Bordonus *nu.* 50. non obstantibus Decretis Clem. VIII. editis anno 1601. & 1602. uno alterius declarativo in quo Papa sibi reservat excommunicationem ob percussionem Clerici, juxta Canonem, *Si quis* 17. *q.* 4. juxta juris dispositionem, id est quando percussio est mediocris, & enormis; derogando quibuscumque privilegiis, & Literis Apostolicis: quia illud est contra Confessarios Regulares, qui prætextu suorum privilegiorum absolvebant ab omnibus reservatis personas sæculares: unde nihil contra nos, qui loquimur de absolutione inter ipsos Regulares exercenda: nihil ergo disponit de Regularibus, ut respondit S. Congreg.

Sup. hoc in Res. præced. n. 3. ... & vers. Attamen.

R E S O L. LXXIX.

An Superiores Regularium possint absolvere Novitium ab excommunicatione incursa propter percussionem Clerici ante ingressum Religionis?

Et quid est agendum, si postea talis Novitius ita absolutus ab ista, vel quavis alia censura egrediatur à Religione; an in illas reincidat?

Et quid est faciendum, si in prædictam Censuram Canonis Novitius incurrat anno probationis, modò non sit percussio enormis? Ex p. 9. tract. 4. Res. 51.

§. 1. RESpondeo contra Tiraquell. *de retract. lig. §.* 1. *Gloss.* 8. *n.* 21. affirmativè: & de hoc penes me non est dubium. Ita Layman *lib.* 1. *tr.* 5. *p.* 2. *c.* 5. *in fine*. Sayr. *de cens. lib.* 2. *c.* 28. *n.* 14. Alterius *de cens. tom.* 1. *disp.* 16. *cap.* 1. & alii communiter. Difficultas est, quid dicendum, si contingat Novitium, qui in hunc Canonem incurrit, egredi à Religione, nondum facta Professione? Astens. *p.* 1. *lib.* 7. *tit.* 13. *art.* 5. *q.* 10. autumat reincidere in eandem excommunicationem, eò quia propter favorem Religionis, & propter temporale impedimentum absolutus fuit: atque ita præsentare se teneri illi, qui aliàs cum posset absolvere, *arg. c. Eos*

Sup. hoc in to. 9. tr. 1. Res. 316. §. Et ego ante med. & vers. quia in eo privilegio.

qui de sent. excom. lib.6. Sed Fragoso *de Rep.Chr. tom 2. lib.1.disp. 2.§.3. n.55.* placet, hanc doctrinam solùm procedere in Novitio, qui ante Novitiatum contraxit excommunicationem Canonis, *Si quis suadente*, non autem, si in eam incurrit durante anno probationis, nisi percussio fuerit enormis: tunc enim si ante Professionem egrediatur, debet se præsentare illi, qui potest absolvere ab enormi. Nam ab incursa excommunicatione tempore Novitiatus, quæ non erat propter enormem læsionem contracta fuit absolutè, & sine aliqua conditione absolutus: à censura autem contracta ante ingressum, & à censura propter enormem actionem fuit sub conditione, si perseveraverit in Religione, absolutus.

Sup. hoc in to. 7. tract. 1 Ref. 160.

2 Sed negativam sententiam absolutè docet doctus Pater Bordonus *in consil. Reg. tom. 1. res.28. n.56.* ubi quærens, an Novitii ab hac censura, aut à quavis alia, seu casibus reservatis absoluti, si à Religione exeant, in illas reincidant? respondet negativè, quamvis non se præsentent Ordinariis, quibus aliàs de jure erant subjecti quoad reservationem. Quod procedit, sive absolvantur virtute Juris *c. Cùm illorum*, sive jure privilegiorum. Primum probatur: quia *ibid.* simpliciter datur hæc facultas: nullo respectu habito ad perseverantiam, aut retrocessionem. Nec obstat *c. Eos, qui 22. de sent. excom. in 6.* quia dictum caput loquitur, quando quis absolvitur ab eo, qui non potest absolvere, nisi in casu mortis, aut alterius legitimi impedimenti, ut *ibidem* expressis verbis dicitur: in casu autem nostro nullum est hujusmodi impedimentum; & de aliis impedimentis dicitur *cap. Quod de his 25. de sent. excomm.* cùm ergo neutrobique Novitiatus dicatur, neque sit ex hujusmodi impedimentis, cumque neque simpliciter sit impedimentum, nostræ responsioni obstare non potest citatum caput. Alterum, quòd neque absoluti jure privilegiorum reincidant, probatur: tum quia illis utuntur more Professorum, quibus sunt concessa simpliciter, & non sub conditione, si remanserint: tum, quia decet concessum à Principe beneficium esse mansurum: tum quia privilegia, in quibus fit mentio de ipsis Novitiis, non ponunt clausulam reincidentiæ, nisi privilegium Clem. IV. relatum à Rodriquez *tom.1. q.20. art. 21.* ubi ponit reincidentiam solùm, quando absolutus fuit ante ingressum, & receptionem Habitus, & non intravit mox Ordinem: quare, stando in rigore verborum, cùm jam Habitu indutus absolvatur, vel si jam absolutus egrediatur de facto, & ante Professionem retrocedat, non reincidit, quia illa reincidentia ibidem spectatur ex fraudulentia ejus, qui fingit se velle fieri Religiosum, ut præcisè absolvatur, fraus enim, & dolus nemini debent patrocinari. Compend. *ref.3. n.12.* dicit, quòd non reincidunt, si absolvantur virtute privilegii Clem. VII. concessi Prædicatoribus, vel Pauli III. Societatis Jesu. Hæc omnia Bordonus.

Sup. hoc sup. in Ref. 72. §. ult.

3 Verùm absolutè sententiam affirmativam circa præsentem difficultatem tenet Castrus Palaus *tom.6. disp.3. punct.23. §.4. n. 10.* ubi sic ait: (Verùm, si Regularis non Regularem, sed sæcularem Clericum percutiat, non à suo Prælato præsente Episcopo, sed ab ipsomet Episcopo tantùm absolvi poterit, modò percussio levis fuerit. Sicuti deciditur *c. Religiosi, de sent. excomm. in 6.* juncto *cap. Cùm illorum, eodem tit.* Novitius verò, sive ante ingressum, sive post, percutiens Religiosum, vel Clericum sæcularem, absolvi poterit ab eodem Prælato, à quo alii Religiosi ejusdem domus possunt: quia in favorabilibus nomine Religiosi comprehenditur: ut adnotatur *in cap. Cùm illorum, de sent. excom.* hoc tamen discrimine: nam Novitius, si ante Professionem è Monasterio egrediatur, obligatus est Sedi Apostolicæ se præsentare, alioquin in similem excommunicationem incidet, juxta *cap. Eos qui, de sent. excom. in 6.* quia ob temporale impedimentum, scilicet, ne vagaretur, concessa illi fuit absolutio.) Ita Palaus, cui etiam adde Sayrum *de cens. lib. 3. cap.28. n.13.* Molina *disp.60. nu.3.* & Layman *lib.1. tr.5. p.2. c.5. in fine*. Et huic opinioni ego magis adhæreo, quam, præter Doctores citatos, tenet etiam Bossius *in discept. mor. de juris discept.2. dub.19. n.192.* Dico igitur, quòd si ab excommunicatione, de qua loquimur, Novitius absolutus à Prælato Religionis intra annum egrediatur non emissa Professione solemni, reincidit in eandem excommunicationem, nisi se præsentet ei, à quo fuisset absolvendus, nam propter favorem Religionis, & sic propter temporale impedimentum absolutus fuit: unde remanet onus se præsentandi.

RESOL. LXXX.

An virtute Bullæ Cruciatæ possint absolvi percutientes, etiam enormi percussione?

Et infertur absolutionem virtute Bullæ Cruciatæ à censuris à jure latis valere etiam in foro exteriori, & judicali. Ex part.9. tract. 4. Ref. 57.

§. 1. RESpondeo affirmativè, ut *alibi* satis probavi; & ita, me citato, hanc sententiam novissimè tenet doctus Pater Hieronymus Garcias *in Summ. mor. tract. 1. diff. 3. dub.2. punct.6. n.41.* ubi sic ait: (En peligro de muerte, y à fortiori en el articulo, qualquier Confesor puede absolver de qualquier percusion, aunque sea homicidio; però si escapa, ha se de presentar, salvo si se absolvio *virtute Bullæ Cruciatæ*, que en tal caso no ay obligacion de presentarse, porque el poder que dà la Bula, es absoluto, y no condicionale; y en virtud de la Bula, de la Cruzada puede qualquier Confesor absolver à qualquier percusor de Clerigo oculto, aunque sea la percusion grave, faltim *semel in vita, y semel in articulo mortis*, y en opinion de Diana, Sanchez, y Trullench, *toties, quoties*, saltim *in foro conscientiæ*. A la clausula, *semel in vita, & semel in articulo mortis*, responde Diana *tract.11. citato, ref.18.* y añade, que aunque el percusor sea publico, y su percusion *sit deducta ad forum contentiosum*, se puede absolver in foro conscientiæ, si bien en semejante caso en lo exterior per el escandalo, avria de portarse como à escomulgado; pero podria ocultamente oyr Missa; y recebir los Sacramientos; y finalmente concluye en dichos lugares con estas palabras: *Unde infertur, absolutionem virtute Bullæ à censuris à jure latis, valere etiam in foro exteriori, & judiciali.*) Hucusque Garcias. Vide etiam Machadum *tom.2. lib. 1. p. 3. tr.8. docum.4. n.5.* Trullench. *in Bull. Cruc. lib.1. §.7. cap.2. dub. 5.* & Ludovicum à Cruze *disp.1. cap.3. dub.14.*

Alibi in Ref. quæ nunc est in tom. 4 tr. 3. Resol. 62. per totum, & sup. contexto in hac Ref. ibi in fi. ult. & pro parte in Ref. 53. & 64. & in aliis earum annot.

Quæ nunc est in tom. 1. tr. 3. Ref. 18. Sed ibi lege doctrinam Ref. 62. pro parte hujus qu. à Ref. & 90. ejus primæ not. & si vacas otio lege eam per totam, & alias ejus notationum.

In Indice primo hujus Tom. 5. Vide aliàs paucas quæst. mistas, & dispersas per alios Tom. Tract. & Res. quas invenies ibi in Appendice ad hunc Tract. 2. de Censura ob Percussionem Clerici, &c.

TRACTATUS TERTIUS, DE SUSPENSIONE.

RESOLUTIO PRIMA.

Quinam sint effectus Suspensionis? Ex p.5. tr.10. Ref.9.

§. 1. RESpondeo principalem effectum esse, quòd exercens actum à quo, est suspensus ex suo genere, si materia gravis sit, peccat mortaliter, ac propterea violans suspensionem à divinis, exercendo, videlicet, actum alicui Ordini annexum, incurrit irregularitatem Pontifici reservatam, ut ex communi docet Navarr. aliique: patet utrumque *ex cap.1. cùm medicinalis, de sent. excomm. in 6. & cap.1. de sent. & re judicata in 6. & cap. si quis Episcop. in consilio, & cap. si quis Episcopus damnatus 11. q.3.* excusatur tamen ab irregularitate, qui excusatur à culpa, nempe, ut, vel gravem infamiam, vel scandalum vitet, &c. cùm enim hæc irregularitas sit pœnalis, cessat, cessante culpa, ut benè Suarez *disp.26. sect.2. nu.3.* qui meritò etiam *cap. 6.* refellit Maiolum, quòd eam irregularitatis pœnam extenderit ad usum beneficii, aut jurisdictionis, quamvis non includentem actum Ordinis, & hæc omnia docet etiam Tannerus *tom.4. disp.6. q.10. dub.6. n.136.* & Fernandez *in medulla p.2. cap.11. §.1. n.9.*

RESOL. II.

An suspensio possit ferri, & incurri propter solum peccatum veniale? Ex p.5. tr.10. Ref.19.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Cajetan. *in verb. suspensio.* Navarr. *cap.27. n.159.* & Avila *p. 3. disp. 3. dub. 3.* quia excommunicatio minor privat majori bono, scilicet receptione Sacramentorum, & tamen incurritur, & de facto imponitur à jure pro veniali.

Sup. hoc sup. in tr. 1. Ref. 11. §. Sed an, & inf. in tr. 3. Ref. 3.

2 Sed hæc opinio ita absolutè prolata aliquibus non placet, & illam admittunt solùm de suspensione levi, quæ possit esse in ratione potentiæ proportionata veniali culpæ, ut de suspensione ab uno actu eligendi, vel à distributionibus unius horæ, vel unius diei, nam si sit suspensio gravis, qualis est ab officio, & beneficio simul, vel ab altero eorum tantùm, non poterit imponi nisi pro mortali, ut videtur docere Sotus *in 4. dist.22. q.2. ar. 1. concl. 2.* quia suspensio ut in usu Ecclesiæ acerbior pœna, est quam minor excommunicatio, tum quia licèt ex genere suo privet minoribus bonis, tamen difficilius tollitur, tum scilicet, quia aliqualem infamiam secum affert, & irreparabile damnum infert, sicut de irregularitate dicemus infrà graviorem

pœnam esse, quàm minorem excommunicationem, propter similes circumstantias, quamvis susceptione Sacramentorum non privet, & certè ex justitia, quam Ecclesia servat in puniendis delictis, dicendum est posse aliquem totaliter privari fructibus beneficii, aut usu officij propter solam venialem culpam, quòd si excommunicatio minor incurratur, propter veniale peccatum communicandi cum excommunicato, id factum est in odium excommunicationis rigidiùs observatum, ita docet Hurtadus *tr. de suspens. diffic. 7. n. 19.* Vasquez *in p. 2. disp. 153. cap. 5.* Suarez *disp. 4. sect. 4.* Coninch *de Sacr. disp. 13. dub. 3.* & Corneio *in 3. p. tr. de suspens. disp. 3. dub. 2.* ubi rectè infert, quòd suspensio quæ in Jure lata est pro aliquo delicto, si suspensio gravis sit, non incurrit eam in foro conscientiæ, committendo delictum illud, solùm venialiter peccaverit, vel consideratione, vel ex parvitate materiæ, vel ex alia causa, quamvis in foro exteriori pro suspenso sit habendus.

RESOL. III.

An suspensio possit contrahi pro culpa aliena? Ex p. 5. tr. 10. Res. 22.

* Sup. hac inf. in Res. 14. §. 1. ad med. & vers. Secundo probatur.

§. 1. * NEgativam sententiam tenet Cajet. *ver. suspensio*, & Navar. *cap. 27. nu. 151.* quos sequitur Suar. *disp. 18. sect. 4. n. 22.* quorum fundamentum est neminem puniri debere ob alterius peccatum, quo ipse caret, ex regulis traditis *cap. 2. de const. & cap. 2. de his quæ fiunt à majore parte Capituli, l. sancimus, C. de pœnis, & toto tit. eodem C. ne filius pro patre*, quòd maximè verùm est in pœnis spiritualibus.

2 Sed contrariam sententiam tenet D. Thom. *in 4. dist. 18. q. 2. art. 3. q. 2. art. 2.* & Sylvester *verb. Suspensio, n. 4.* & ad rationem contrariæ sententiæ respondet Cornejo *in 3. part. tr. 5. de susp. disp. 3. dub. 2. q. 1.* illam veram esse, quando quis specialiter, & seorsum suspenditur; etiam tunc unus suspendi non potest pro culpa alterius; secus verò quando simul suspenditur collegium, nam pro unius culpa, quia tunc non requiritur culpa in singulis, sed sufficit culpa plurium, vel Superioris, ut infra, agentes de interdicto, explicabimus. Tunc ergo potest optimè Superior in inferioribus puniri, & communitas in membris, juxta ea, quæ habentur *in cap. si sententia, de sent. excomm. in 6.* & quamvis pœna suspensionis spiritualis sit, quia tamen, ut dictum est, non privat bonis pertinentibus ad propriam animam, potest optimè infligi pro peccato alterius, præsertim, quia ut dicemus, hujusmodi suspensio, & interdictum non habet propriè rationem pœnæ respectu inferioris, cui imponitur, Vide Turrianum *lib. 4. disp. 41. dub. 2.*

RESOL. IV.

An suspensio lata sub hac forma sit suspensus, *ligat, & ad quid, an ab Ordine, vel beneficio aut officio?* Ex p. 5. tr. 10. Res. 14.

§. 1. AD hunc casum respondet Jo: Baptista Bizozerus *in sum. tr. de susp. cap. 1. nu. 13.* ubi sic ait: Dices quam vim habeat suspensio absolutè lata in hanc formam: Suspendo te, non expresso Ordine, aut beneficio, aut officio? Quidam dicunt talem suspensionem nullam habere vim; & ratio est, quia imperitia judicis sic ferentis suspensionem non debet obesse reo. Alii dicunt attendendam causam, ob quam talis suspensio fertur, quoniam qualem meretur suspensionem delictum, talis incurritur: unde si delictum meretur suspensionem ab officio, talis incurritur; similiter si à beneficio, itidem si ab utroque simul. Alii dicunt vim habere suspendendi ab officio simul, & beneficio, sicut nomine excommunicationis intelligitur major, quæ comprehendit minorem, & hæc est sententia Sylvest. *in summ. verb. suspensio*, & probabilior cæteris, & ita etiam docet Mercerus *de Sacram. in 3. p. q. 24. dub. 1.* ubi sic ait: Notandum, quòd suspensio prolata absque ulla determinatione includat privationem tam officii, quàm beneficii, non enim est ratio, cur potius intelligatur privatio hujus, quàm illius, & talis habetur *Extravag. divina, de privil.* & in Conc. Trid. *sess. 25. capit. 14.* contra Episcopum concubinarium, qui à Synodo Provinciali monitus, se non emendat. Vide etiam Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 14. cap. 2. n. 7.*

RESOL. V.

An suspensio disjunctiva, nempè ab officio, vel beneficio sit valida? Ex p. 5. tr. 10. Res. 13.

§. 1. NEgativè respondet Henriquez *lib. 13. cap. 22. num. 4. in gloss. litt. E*, dicens suspensionem factam per disjunctionem, nempè ab officio, vel beneficio, non tenere, cùm propter ineptæ sententiæ incertitudinem, non sit major ratio, cur is, in quem fertur, non eximatur ab unius potiùs, quàm ab alterius istorum duorum suspensione, quod tamen non videtur admodum tutum. Nam fundamento, quo nititur, facilè occurri potest, dicendo in pœnis injungendis disjunctionem non adferre incertitudinem, quæ reddat sententiam irritam, ut ex eo patet quod in foro conscientiæ Confessarius possit pœnitenti injungere, ut vel aliquo certo die jejunet, vel det certam eleemosynam, & in foro externo possit aliquis damnari, ut vel ferat aliquot verbera, vel solvat certam pecuniæ summam: quare & poterit aliquis in pœnam delicti à judice suspendi ab officio, vel à beneficio, adeò ut gloss. *ad cap. latorem, de Cleric. excomm. minist. verb. ab officio*, habeat sic suspensum debere abstinere tam ab officio, quàm à beneficio. Quamquam videri potest sufficere, ut ab altero eorum, quod maluerit, abstineat, sicut in aliis pœnis, quæ sub disjunctione imponuntur, nisi aliam suspendentis intentionem fuisse constet, quia censura plus dependet à voluntate proferentis illam, quàm ex verbis; & ita hanc sententiam tenet Reginaldus *tom. 2. lib. 32. tract. 2. cap. 9. n. 21.*

2 Verùm non desinam etiam hic apponere verba Hurtadi *de suspens. diffic. 4. nu. 11.* ubi sic ait: Quamvis Doctores communiter doceant suspensum ab officio, vel à beneficio sub disjunctione à neutro manere suspensum, quia non ab utroque, ut patet, nec ab altero, quia non est major ratio, ob quam ab uno potiùs, quàm ab altero maneat; nihilominùs, ut docent nonnulli credimus manere suspensum ab uno, vel ab altero determinatè pro opinione suspensi, quam tenetur facere, sicut qui condemnatur, ut exulet, vel ut solvat certam quantitatem pecuniæ, verè manet obnoxius uni, aut alteri, & obligatur unum, aut alterum eligere, quia absque fundamento negatur judicem habere auctoritatem ad sic ferendam sententiam pœnæ, & ad obligandum reum, ut eligat quam maluerit. Sic ille, & Bizozerus *in sum. tr. de suspens. c. 1. nu. 13.* absolutè docet suspensionem sub hac forma suspendentem ab officio, vel à beneficio nullam vim habere, & talem non esse suspensionem, & hoc etiam docet Vega *in spec. curat. p. 2. c. 12. §. 12. n. 100.*

RESOL. VI.

An suspensio sit valida, si post illam interponatur appellatio? Et an suspensio à voce activa, & passiva suspendatur per appellationem legitimam subsequentem? Ex par. 5. tract. 10. Res. 16.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Turrianus *lib. 4. disp. 42. dub. 2.* ubi sic ait: Notandum suspensionem non fore validam, si feratur post interpositam appellationem, juxta communem opinionem Doctorum *in cap. 1. de sent. excom. in 6.* Si verò appellatio sequatur post latam suspensionem, non impedit effectum, ut habetur *cap. is in cuis de sent. excom. in 6.* quod Abbas *in cap. 2. de Clerico excommunicato minist. & cap. sæpè, de appellat. in 6.* voluit esse intelligendum de sola suspensione, quæ fertur ob contumaciam, non de illa, quæ est purè pœna. Sed hæc limitatio non placet aliis, quia caput *is cui* citatum simpliciter loquitur de suspensione absque ulla disjunctione; in jure verò utraque suspensio potest hoc nomine significari. Mihi videtur probabilis, quia videtur sermo esse de suspensione, sicut de excommunicatione, atque adeò de illo ut est censura propriè. Hæc Turrianus, quem sequitur Faber *de cens. in 4. sent. dist. 25. quæst. 1. disp. 6. cap. 1. num. 47.* ubi ita asserit. Requiritur suspensio, ut feratur ante appellationem, quia per appellationem tollitur jurisdictio: si autem appellatio sequatur sententiam, non impedit effectum suspensionis, sicut nec excommunicationis, *cap. is cui, de sent. excomm. in 6.*

2 Sed hæc opinio ita absolutè prolata mihi non placet. Dico igitur quòd suspensio ab officio, & ingressu Ecclesiæ non suspenditur per appellationem subsequentem, quia secum executionem defert, & patet *ex cap. is cui, de sententia excomm. in 6.* secus est de suspensione à beneficio, quòd *ex eodem cap. colligitur*: nam cùm ibidem singulariter dicatur suspensionem ab officio, & ingressu Ecclesiæ non suspendi per appellationem subsequentem, contrarium innuitur de aliis suspensionibus. Quidam tamen ex DD. citatis distinguunt inter suspensionem à beneficio, & à fructibus beneficii; ajuntque secundam suspendi per appellationem subsequentem, non tamen priorem, sed non video, in quo jure fundentur: Quare melius Navarrus ait, omnem suspensionem per appellationem subsequentem suspendi præter suspensionem ab officio, & ingressu Ecclesiæ, & sanè vel hoc, vel nihil quod ad rem præsentem faciat, ex dicto jure colligitur, & ita docet Coninch *de Sacram. disp. 4. dub. 4. num. 29.* & Avila *part. 3. disput. 3. dub. 4. concl. 1.* ubi etiam docet, quod suspensio à voce activa, & passiva suspenditur per appellationem legitimam subsequentem, & post hæc scripta invenio etiam docere hanc nostram sententiam Hurtadum *de censur. in comm. diffic. 23. num. 110.* ubi sic ait: Appellatio facta post latam sententiam censuræ, & absolutam, nequit eam impedire, imò nequit impedire denunciationem censuræ jam latæ, & incursæ, ut definitur *in capit. pastoralis*, & meritò, quia denunciatio est quid accessorium censuræ, ac proinde eam sequitur, excipimus tamen suspensionem à beneficio, & ab aliis distinctis ab officio, & ingressu Ecclesiæ, quæ per sequentem appellationem suspenditur, ut indicatur *in dicto capit. is cui*, dum dicitur suspensionem ab officio, & ab ingressu Ecclesiæ non impediri per sequentem appellationem,

& id tacetur de suspensione à beneficio, & ab aliis. Ita ille, & ego. Vide etiam Alterium *de cens. tom. 1. lib. 3. capit. 1. quaest. 4. & tom. 2. disp. 3. cap. 2.* hanc quaestionem doctè pertractantem. Sed ex his oritur pulchra quaestio.

RESOL. VII.

An sublata ab Episcopo suspensione ad reincidentiam, si detur interim appellatio, suspendat sententiam, ne postea suspensio contrahatur, quod idem quaeritur de interdicto? Ex p. 5. tract. 10. Resol. 17.

§. 1. NEgativam sententiam docet Alterius *de cens. tom. 2. disp. 8. c. 6.* ubi sic ait: Dubitari potest an interdictum suspendatur ad tempus, & durante suspensione interponatur appellatio, & impediatur effectus interdicti pro futuro tempore? Respondet Calder. *in tract. de interdicto, p. 2. in fine, num. 31.* & primo inquit, quòd interdictum personae suspendi non potest, sicut nec excommunicatio, sed tantùm interdictum loci. Secundò ait *n. 32.* appellationem interpositam in casu proposito non posse suspendere effectum interdicti pro tempore futuro: & rationem affert, quia quando suspenditur interdictum, non tollitur, sed remanet habitu, & impeditur ne producat effectum in actu. Quare transacto tempore suspensionis non fertur novum interdictum, sed illud idem numero, quod erant ante suspensionem, & remansit saltem habitu ligans, operatur suos effectus sicut priùs ideò appellatio erit sequens interdictum. Appellatio autem sequens censuram suspendere nequit.

2 Sed affirmativam sententiam loquens in specie de suspensione docet idem Alterius *disp. 3. c. 2.* quia Episcopus nunquam potest tollere suam censuram, nisi illam penitus tollat, quare si appelletur, & justa sit appellatio, censura remanebit suspensa. Deinde in sententiis censurarum primus actus non potest separari à secundo, id est substantia sententiae, quae est primus actus, se jungi nequit ab effectu ejusdem sententiae, qui est secundus actus, quia censurae trahunt secum executionem, idcircò Episcopus non potest tollere effectum sententiae, remanente substantia. Quare si suspendit sententiam, illam prorsus extinguit. Unde si postea suspensus appellet, talis appellatio habet vim, ne Superior possit iterum ferre censuram, nisi antea cognoscatur de appellatione, facit *c. dilectus, vers. quia vero de appellat.* Unde ego puto cum Abbate *in c. ad haec. Quoniam n. 5. de appellat.* utramque sententiam probabilem esse, Sed huic affirmativae magis adhaereo, quam tenet etiam Bonacina *de cens. disp. 3. punct. 1. n. 4.*

RESOL. II.

An si quis appellet generaliter à sententia excommunicationis, suspensionis, &c. suspendat censuram?

Et quando appellans ad plures diversos judices appellare potest, valeat alternativa appellatio, v. g. appellatio ad Archiepiscopum, vel ad Papam?

Et an appellatio non debeat recipi nisi ex justa, & rationabili causa in appellatione specialiter expressa? Ex. p. 5. tr. 10. Res. 18.

§. 1. REspondeo hanc appellationem secundùm jus civile esse validam, secus autem ex jure Canonico. Sed Decius *in c. consuluit, n. 4. & 5. de appellat.* existimat quòd in usu juris nostri Pontificii inutilis non est hujusmodi generalis appellatio facta simpliciter ad judicem competentem, nam quamvis omisso medio ad Papam, eiusve Legatum appellari possit, voluntas appellantis in dubio esse non censetur, sed potiùs praesumendum est appellationem ad proximum Superiorem judicem factam fuisse, in dubio enim jure communi potius, quàm privilegio uti praesumitur, *l. ejus militia, ff. de milit. testament. l. in testamento, C. de testamento militis*. Quae doctrina mihi valdè probabilis videtur, & ita qui appellat verbis generalibus ad judicem competentem, proximè Superiorem debet adire, non verò majorem omisso medio, etiam si ad illum provocare potuisset.

2 Sed quid dicendum, quando apellans ad plures diversos judices appellare potest, an valeat alternativa appellatio; v. g. Appello ad Archiepiscopum, vel ad Papam? vel si appellatio formula Procuratorum ordinaria concipiatur, v.g. Appello para ante quien con derecho puedo, y devo; vel si appelletur conjuncta oratione ad diversos judices, v.g. ad illum, & ad illum, quo casu conjuncta pro disjuncta, & alternata accipiatur, *l. saepè, ff. de verbor. significat.* multi eo casu incertam, & simul vitiosam appellationem esse existimant: at Panormitanus *in praesenti nu. 11.* eo casu non vitiari alternativam appellationem ait, quando judici competenti alius incompetens per alternationem adjicitur, quasi tunc denegata appellandi potestate ad judicem incompetentem, certitudo voluntatis restricta sit ad unum solum judicem competentem. Si verò uterque judex appellatus aequè competens sit, nonnulli dixerunt inutilem esse appellationem ratione incertitudinis ortae ex alternatione judicum, *l. praetor, §. quod autem, ff. de testamentaria tutela.* Ego verò non puto hujusmodi alternativam appellationem adeò esse inutilem, ut pro non scripta habeatur, nam vitium incertitudinis, quod in alternatione latet, poterit ab appellante sequente declaratione purgari, v. g. si appellans unum ex alternatis judicibus elegerit, dum tamen talis declaratio, aut electio facta fuerit durante termino ad appellandum designato, videlicet intra 10, aut 5. dies à tempore sententiae, *l. final. C. de tempor. appellat.* adeò ut eorum dierum transcursus, aut praescriptio eligendi facultatem excludat, quo casu redditus proculdubio inutilis appellatio, ut advertit, & disputat Baldus *cons. 320. per totum, lib. 4.* Alexand. *cons. 101. n. 2. lib. 2. & cons. 164. 167. & cons. 79. vol. 7.* ex multis, quos ipse retulit, & ex glossa *in c. si is cui, de officio de leg. in 6.* & haec omnia supradicta docet doctus Valboa de Magroviejo *in lection. de Salmat. to. 1. in c. cùm consuluit, nu. 9. & 10. de appell.* qui etiam *n. 18.* notat quòd appellatio non debeat recipi nisi ex justa, & rationabili causa in appellatione specialiter expressa.

RESOL. IX.

An suspensio lata à jure, quae est censura, si reservata non sit Pontifici, possit tolli ab Episcopo?

Et an Parochus, & alius Confessarius possit absolvere à suspensionibus, etiam à jure communi non reservatis?

Et an, si supradicta suspensio reservata sit Pontifici, & delictum sit occultum, possit etiam Episcopus dispensare? Ex p. 5. tr. 10. Res. 23.

§. 1. NEgativè stando in rigore juris respondet Suarez *disput. 29. sect. 2. n. 2.* Faber *de cens. in 4. dist. 25. q. 1. disput. 6. c. 2. n. 5.* & Turrianus *de cens. lib. 4. disp. 45. dub. 2.* ubi asserunt non esse eandem rationem de excommunicatione, & de hac suspensione propter majorem necessitatem absolutionis ab excommunicatione, & absolutionis ab hac suspensione. Haec enim suspensio non privat suffragiis Ecclesiae, sicut privat excommunicatio, neque privat receptione Sacramentorum. Quoad hoc [illegible] doctrina [illegible] quid est agendum pro hac quaest.

2 Sed contrariam sententiam ego teneo, quia quamvis *in cap. nuper. de sent. excomm.* solùm sit sermo de excommunicatione; ratio tamen, quae traditur, etiam in suspensione locum habet, scilicet quòd eo ipso, quòd jus non reservat absolutionem, videtur etiam concedere potestatem habenti, quae ratio non militat in Parocho jurisdictionem non habente ad imponendas censuras, atque ita solùm ex commissione sibi facta *in cap. nuper*, potest ab excommunicatione absolvere, quae commissio facta est ad alias censuras, quòd si talis absolutio reservata sit Pontifici, & delictum sit occultum, potest etiam Episcopus dispensare, ex Concilio Tridentino *suprà allegato*, & ita docet Layman *lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 4. num. 2.* Avila *p. 3. disp. 6. dub. 1. concl. 3. & 4.* Cornejo *in 3. part. tract. 5. de suspen. disp. 5. dub. 2. §. 1.* Filliucius *ubi supra*, & Hurtadus *de suspensione, diffic. 12. n. 31.* ubi sic ait: Dicendum est suspensionem à jure latam, & censuram sive generalem, quia communitas, sive specialem, quia particulares personae suspenduntur, posse quoties non reservatur, auferri ab Ordinario suspensi, ut efficaciter deducitur *ex cap. nuper. 29. de sent. excomm.* quia ex una parte in absolutione illius, nullius tribunal turbatur, cùm non fuerit lata ab homine, & ex altera ab ipso, quod non reservatur, videtur concedi inferiori, aut in eo relinqui facultas ad id, aliàs non esset necessaria reservatio, si Ordinarius non posset non reservatam auferre: eam tamen non potest proprius Parochus, & multò minus ordinarius Confessarius auferre, quia tantùm habet jurisdictionem in foro interiori, seu Sacramentali, in quo nequit suspensionem auferre, quamvis posset excommunicationem, quia suspensio non impedit absolutionem à peccatis, sicut impedit excommunicatio. Haec Hurtadus. Sed quoad hoc ultimum dissentit Vivaldus *in suo Candelabro tit. de suspens. n. 31.* quam affert, nec improbat Filliucius *tom. 1. tr. 17. c. 4. n. 70.* & hanc opinionem tenet etiam Prepos. *in 3. p. q. 3. de suspens. dub. 4. nu. 31.* quando suspensio lata est indefinitè, & quando ponitur in poenam propter peccatum praeteritum, si retineat rationem censurae. Verùm cum Hurtado sentit Layman *lib. 1. tract. 5. part. 3. c. 4. to. 2.* Avilla *part. 3. disp. 6. dub. 1. conclus. 2.* Henriquez *lib. 13. c. 35. n. 2.* asserentes Parochum, & alios Confessarios non posse absolvere à suspensionibus, etiam à jure communi non reservatis. Sed hac in Resolutionibus [illegible] ejus annot.

RESOL. X.

An suspensio lata sub conditione, v. g. donec satisfaciat, vel restituat, sequuta satisfactione tollatur ipso facto sine aliqua absolutione?

Idem dicendum est de interdicto, secus verò de excommunicatione. Ex p. 5. tr. 10. Res. 24.

§. 1. REspondet negativè Suarez *disp. 29. sect. 2. numero 14.* Alterius *tom. 2. disp. 8. cap. 2.* Gordonus *tom. 2. lib. 7. quaest. 14. num. 77.* & Filliucius *tom. 1. tract. 11. cap. 4. num. 72.* Si suspensio sit lata tanquam censura; & non in puram poenam; nam

nam censura propriè dicta non tollitur nisi per absolutionem, & sensus illius conditionis non est talem absolvendum esse ante satisfactionem, ea autem posita, nihil obstare, quominus possit absolvi.

2 Sed affirmativæ sententiæ ego adhæreo, quam tuetur Cornejo *in p.3. tr.5. de susp. disp.5. dub.2. quæst.* 1. Dico igitur dictam suspensionem sine expressa ulla absolutione tolli impleta conditione. Et ita etiam docet Layman *lib.1. tr.5. p.3. c.4. n.1.* Hurtadus *tract. de suspens. diffic.* 12. *n.*29. & Bonac. *de cens. disp.* 3. *punct. ult. nu.*1. Nec valet dicere quòd excommunicatio lata cum hac conditione, *donec satisfeceris*, non cessat posita satisfactione, sed adhuc auferenda est per absolutionem: ergo idem dicendum videtur de suspensione. Nam respondent aliqui negando majorem, aliqui verò respondent negando consequentiam, tum quia judices inferiores Summo Pontifice videntur majorem facultatem habere circa suspensionem, & interdictum, quam circa excommunicationem, propterea sicut possunt ferre suspensionem, & interdictum ad aliquem solùm effectum, ita videntur posse illas censuras ferre cum hac conditione, ut illa adimpleta cessent, quod accidit in excommunicatione, tum quia ita usu, & praxi receptum est in suspensione, & interdicto, non verò in excommunicatione. Et ideò post hæc scripta invenio nostram sententiam docere Portel. *in dub. Regul. verb. suspensio, n.*11. Vega *in speculo Curat. tom.2. cap.*12. §.15. *n.*138. & doctus Anguianus *de leg. lib.2. contr.3. nu.*48. ubi sic ait: Inter excommunicationem ex una parte, & suspensionem, & interdictum ex alia, illa videtur præcipua differentia quòd interdictum atque suspensio nullam exposcunt certam formam, neque verba requirunt, ut cessent & suspendantur; contra verò excommunicatio major certam formam prærequirit ad hoc, ut excommunicatus etiam secuta satisfactione absolvendus sit, sicuti probant nonnulla jura ad id plusquàm expressa, inter quæ primum locum tenet text. sic interpr. *in cap. servetur* 2. *q.*3. ibi, *quousque Episcopo suo visum fuerit humaniorem circa eos ferre sententiam*: nec minùs confirmat textus *in d. cap. à nobis*, ibi, *Absolutionis etiam forma, & in d. cap. cùm desideres*, in illis verbis, *Nisi fuerit secundùm formam Ecclesiæ*, &c. quibus juribus apertè demonstratur absolutionis certam præfinitamque formam in Ecclesia Catholica receptam esse, quæ sub aliqualibus verbis vinculi relaxationem denotantibus concedatur, necesse est. Unde deducitur per sequelam ad relaxationem interdicti, & suspensionis sufficere quidem tacitam Superiori voluntatem; quæ resultat ex illis verbis, *suspendo, vel interdico donec satisfecerit*, quippè ubi non requiritur expressa absolutio, seu relaxatio, sufficit tacita ex mente proferentis interdictum, sive suspensionem deprehensa; *ex reg. l.* 3. *ff. de reb. cred. & si cert. petatur*, Retrò dicendum est in excomm. cujus absolutio non potest ex conjecturis, & tacita excommunicantis mente deduci, sed expressa desideratur. Hæc Anguianus, qui justè carpit Ripam *in cap.* 1. *de judic. n.* 24. contrariam sententiam docentem quoad interdictum.

Pro interdicto inf. in tr. 5. lege dict. R. 31.

R E S O L. XI.

An ablata contumacia cesset suspensio ipso jure, sine ulla absolutione?

Et quid de excommunicatione, & interdicto, quia de excommunicatione majori cautum est, quod non tollatur per solam resipiscentiam; absque absolutione? Ex p.5. tr.10. Ref.25.

§.1. AD hoc dubium respondet Turrian. *lib.2. disp.* 45. *dub.* 2. ubi sic ait: Restat explicandum quid sit faciendum, si recessit à contumacia, & offert satisfactionem? Aliquorum opinio est in hoc eventu non egere absolutionem hominis, sed ipso facto manere absolutum. Ita Innoc. *in cap. sicut, de cohabit. cler. & mulier. in c. ex litteris, de consit.* hæc enim suspensio est similis latæ usque ad certum tempus, quia in ea videtur tacitè inesse conditio, nisi recesserit à contumacia, & satisfecerit. Secunda opinio in hoc eventu esse necessariam absolutionem. Ita Sylvester *suspensio, n.*8. & mihi placet, quia non video jus aliquod, quo sit statutum hanc suspensionem tolli ipso facto, ergo requiritur absolutio, neque probatur includere à principio eam conditionalem absolutionem, quia absolutè fertur. Hæc Turrianus, cujus sententiam tenet etiam Suarez *disp.21. sect.2. nu.*42. Faber *de cens. in* 4. *sent. dist.*25. *qu.*1. *disp.*6. *nu.*54. Mercerus *de Sacram. in* 3. *p. qu.*24. *dub.*5. Layman *lib.1. tr.5. p.3. cap.4. nu.*2. Gordonus *tom.2. lib.7. q.*14. *cap.*14. *n.*76. & Portel. *in dub. reg. verb. suspensio, n.*11.

2 Non desinam tamen hìc adnotare insignem Jurisconsultum Covarruviam *in epit.* 4. *Decret. p.* 2. *cap.*6. *n.*15. docere suspensionem latam ob contumaciam æquiparari suspensioni latæ ad certum tempus, & per se ipsam finiri cessante contumacia, ut proindè non sit opus absolutione alia. Fundatur hæc opinio *in cap. ex litteris, de consit. & Can. Presbyter*, 2. *q.*5. Confirmatur, quia suspensio lata sub hac conditione, donec restituas, ut habetur *capit. quia sæpè, de elect. in* 6. cessat per se ipsam impleta conditione, ut docet glossa, ergo hæc similiter. Rursus de excommunicatione majori specialiter est cautum, quod non tollatur per solam resipiscentiam absque absolutione, *cap. cùm desideres; de sentent. excomm.* Denique *cap. quæ fronte*, statuitur ab excommunicatione, & interdicto absolutionem esse præstandam sub cautione juratoria, etiam parte contradicente, vel appellante, & nulla fit mentio suspensionis similiter tollendæ per absolutionem, ergo per se evanescit, & ita hanc sententiam præter Covarr. tenet ex Theologis Sayr. *de cens. lib.4. cap.* 17. *num.*8. Unde puto hanc sententiam probabilem esse, quam præter Doctores citatos mordicus defendit ex nostris Pater Megalius *in* 3. *par. lib.5. cap.2. q.*1. *cap.*2. & 3. ubi respondet ad omnia argumenta, quæ pro negativa sententia adducit Suarez. Vide etiam Navarrum *cap.*27. *nu.*195. *in fine*, & Toletum *lib.* 1. *cap.*47. *num.*1.

Pro interdicto inf. in tract. 3. lege dict. Ref. 11.

R E S O L. XII.

An Clerico habenti tantùm primam Tonsuram, sit largienda à Confessario absolutio à suspensione, quatenus indigeat?

Et latè docetur, an prima Tonsura sit ordo?

Et cursim asseritur, quod prima Tonsura initiati gaudent privilegio Canonis, & sunt capaces beneficiorum, & ordinantur ab Episcopo alieno, suspenduntur? Ex p.10. tr.14. & Misc.4. Ref.16. aliàs 14.

§.1. CAsus potest frequenter accidere, & ad illum affirmativè respondet accuratissimus Baucius *in Miscel. tom.*1. *qu.*536. probatur hæc opinio, quia prima * Tonsura est Ordo. Et ita docet Julius Cæsar Madius *de Sacris Ordinibus, cap.* 2. *n.* 2. Nicolaus Garcias, *de benefic. p.7. cap.1. n.*2. Augustinus Barbosa, *de offic. & potest. Episcopi, Alleg.2. nu.*16. & 17. Campanilis *in diversf. Juris Canonici, rub.* 2. *nu.* 7. Thomas Vallascus, *tom.1. allegat.3. num.*8. Franciscus Leo, *in Thesauro Fori Ecclesiastici, par.1. cap.3. nu.*17. & novissimè pro hac sententia multa eruditè cumulavit Franciscus Torreblanca Cordubensis *in sua Epitome delictorum, sub titulo De casibus, in quibus Demonum invocatio invenit, in appendice, in calce totius Voluminis, cap.6. defensionis Magiæ, per totum*. Et ita docent communiter Canonistæ, ut patet ex jure Canonico: nam *in cap. Cùm contingat, de ætate, & qualitate Ordinand.* prima Tonsura vocatur Ordo Clericalis, & eodem nomine vocat Glossa, *in cap. Nullus, de temporib. ordinat. in* 6. in verbo, Tonsura. Secundò, prima Tonsura initiati gaudent Clericorum privilegiis: sunt enim capaces Beneficiorum, quorum sunt incapaces laici, *cap.2. de Instit. & capit. Ex litter. de transact.* fruuntur privilegio Canonis. *Si quis suadente*, Gloss. *in dict. cap. Cùm contingat*. Cùm ergo Tonsura habeat privilegia aliorum Ordinum, meritò Ordo dici debet. Tertiò arguitur ex Concilio Tridentino, *sess.*14. *de reform. cap.*2. ubi initiatus prima Tonsura ab alieno Episcopo sine licentia proprii suspenditur: *& sess.*23. *de reform. cap.*5. & 6. eadem prohibitione ligat istos, qua & minoribus Ordinibus initiatos. Cùm ergo Concilium pares faciat quoad supradicta, signum est, voluisse inter Ordines esse connumerandam Tonsuram.

* Sup. hoc an Tonsura sit Ordo infra in Ref.15. §.1. à lin.3 & in Ref. 34. ad lin. 10. & in fin. §. penult. & seq. & inferius in tr. 5. Ref. 12. §. 2 à lin.4 & in Ref. 11. §. 2. latè à lin. 1. & in Ref. 14. cursim in nu. & Resol. 138. & Quare ad med. vers Quia prima Tonsura, & in tom. 3. tr. 1. Ref. 65. §. ult. & ibi in tr. 8. Ref. 14. à lin. 3 & 59. seqq.

Et sup. suspensione contenta ad lin.6. ante fin. hujus §. 1. in tom. 5. tr. 5. Ref. 14. § Tertio arguitur.

2 Verùm his non obstantibus, ego puto cum Theologis primam Tonsuram non esse Ordinem. Et ita tenent 36. Doctores, quos citat, & sequitur Leandrus *de Sacram. tom.* 2. *tr.6. disp.*1. *qu.*4. quibus adde me citato Sapientissimo Dicastillo *de Sacram. tom.1. tract.6. disp.1. dub.2. n.*18. Probatur, quia Ordo, qui est Sacramentum Ecclesiæ, constat ex materia, & forma: sed Tonsura nullam habet formam licèt habet pro materia capillorum abscissionem: ergo Tonsura non est Ordo. Minor probatur: Nam verba illa relata in Pontificali Romano; *Dominus pars hæreditatis meæ*, sunt cæremonialia, non substantialia: quare etiam sine illorum prolatione quis fieret Clericus tonsuratus per solam translationem illius à statu Laicali ad Ecclesiasticum; quod concedunt plures Doctores. Denique, illud cui convenit talis definitio Ordinis, est Ordo: sed primæ Tonsuræ non convenit talis definitio: Ordo enim definitur, quod sit Signaculum quoddam, per quod spiritualis potestas tribuitur Ordinato: sed prima Tonsura initiato nulla potestas tribuitur, cùm ad nullum certum officium in Ecclesia habendum deputetur; & si ad aliquod deputaretur; non tamen ordinatur per se ad Eucharistiæ ministerium, ad quod reliqui omnes Ordines ordinantur: non igitur prima Tonsura Ordo; sed potius erit ut solium, & dispositio ad formam.

3 Secundò, etsi Concilium Tridentinum hanc litem dirimere noluerit; si quis tamen attentè verba Concilii consideret, sanè conspiciet, ipsum Theologorum opinioni valdè favere: Nam *sess.* 23. *cap.* 2. ait: Ut qui jam clericali tonsura insigniti sunt, per Minores ad Majores ascendant, quibus verbis distinguit Concilium primam Tonsuram à minoribus Ordinibus. Quod etiam satis colligitur ex eo, quod idem Concilium in diversis capitibus de prima Tonsura, & minoribus Ordinibus agit, & *cap.* 6. inquit: Nullus prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus ante decimum quartum annum Beneficium possit obtinere. Itaque Concilium nunquam primam Tonsuram Ordinem vocat; imò eam ab Or-

dinibus semper segregat. Hoc, omissis aliis, clarè apparet in Concil. Carthagin. quod plenius præ cæteris de Ordinibus agit: nam *in c.3. tr. de Presbyteri ordinatione, c.4. de Ordinatione Diaconi, c.5. de ordinatione Subdiaconi; c.6. de ordin. Acolyti; c.7. de ordinat. Exorcistæ, c.8. de ordinatione Lectoris, c.9. de ordin. Ostiarii*: nullibi verò in eodem Concilio tractatur in Ordinum enumeratione de Tonsura. Supposita igitur hac sententia tanquam veriori, & probabiliori, respondeo ad casum propositum in titulo hujus Resolutionis, initiatum tantùm prima Tonsura, non esse à Confessario absolvendum à suspensione, quatenus indigeat. Et ita observant in praxi ferè omnes Confessarii.

R E S O L. XIII.

An acta suspensi sint valida?
Et quid, si suspensus sit occultus, & ab Ecclesia communiter toleratus, & non sit specialiter denunciatus, Ex p.5. tr.10. Res.11.

§. 1. RESP. actus quidem Ordinis, excepta, absolutione sacramentali, validos esse: at verò actus, qui jurisdictionem postulant, per se invalidi sunt, cùm suspensus sit privatus actuali jurisdictione, & jura non minùs de suspensione, quàm de excommunicatione id statuant. Nihilominus si suspensus sit occultus, & ab Ecclesia communiter toleratus, acta ejus valent, quia Ecclesia supplet defectum. Imò si suspensus non sit specialiter denunciatus, quamvis quoad se sit prohibitus, ne in officio ministret ideòque peccet, si id ex sua sponte, ac ex se faciat; tamen quoad alios non est privatus jurisdictione, ut in simili de excommunicatione dictum, & rectè docet Suar. *disp.26. sect.2. n.2.* & ita docet Tannerus *tom.4. disp.6. q.10. dub.7. n.138.* vide etiam Avil. *p.3. disp.2. dub.3. concl.1. & 2.* Cornejo *in 3. p.5. de suspens. disp.2. dub.1. q.4.*

[illegible margin note]

R E S O L. XIV.

An teneatur vitare suspensos in rebus, à quibus suspensi sunt?
Et quid, si talis communicatio fuerit, scilicet, quædam cooperatio cum illo in dicto, & malo usu ministerii, & quando verò quis dicatur cooperari peccato suspensi? Ex part. 9. tract. 10. Res. 20.

§. 1. RESPONDEO probabilius esse neminem teneri ex vi præcepti Ecclesiastici vitare suspensum. Ita Henriquez *lib.13. de excom. c.5. §.5. & c.33. §.3.* quem sequitur Avila *3. p. de censur. dub.4. disp.2.* & probatur, quia nullibi reperitur tale præceptum prohibens communicare cum suspensis, sicut datur præceptum prohibens communicare cum excommunicatis, quibus Navarr. *cap.27. n.163.* innuit oppositum, & ratio potest esse, quod suspensio non respicit per se communicationem cum fidelibus sicut excommunicatio, unde infert, quod secluso scandalo non erit peccatum, etiam veniale communicare cum suspenso in actibus, à quibus suspensus est, nisi quando talis communicatio fuerit, scilicet quædam cooperatio cum illo in delicto, & malo usu ministerii, nam tunc erit peccatum contra legem naturalem, & divinam, siquidem cooperari peccato alterius intrinsecè malum est. Quando verò quis dicatur cooperari peccato suspensi? Respondetur quando suspensum non toleratum extra casum necessitatis extremæ inducit ad usum actus prohibiti, aut si toleratus sit, tamen sine ulla prorsus necessitate, aut utilitate, cùm aliàs non esset paratus, neque ex officio, aut dignitate obligatus provocat ad talem usum, vel ei à latere ministrat, aut ad exercitium actus prohibiti inservit. Unde per solam assistentiam, quæ est quædam pura communicatio, non peccavit, atque ita si suspensus ab ingressu Ecclesiæ illam ingrediatur, ut divina Officia audiat, non teneor eaire, imò si suspensus ab ordine, licèt denunciatus Missam celebret, poterit audire licitè, modò Altari non ministret, & hæc omnia docet Cornejo *in 3. p. tr.5. de suspens. disp.2. dub.1.* Unde ex bis infertur non benè docere Bonacinam *de cens. disp.3. punct.4. n.2.* & Megalinum *in 3. p. lib.5. cap.3. q.1. nu.2.* si suspensus Missam celebret, peccare mortaliter assistentes in dicta Missa, nam contrarium ex Cornejo *ubi suprà*, dicendum est, cui etiam adde Suar. *disp.34. sect.3. n.4.* Avilam *p.3. disp.2. dub.4. concl.4.* ubi sic ait. Ex dictis sequitur quòd licèt aliquis sit suspensus ab ingressu Ecclesiæ, & ingrediatur illam ad audienda Officia divina, non teneor exire de Ecclesia, imò licèt sit suspensus à divinis Officiis, & sit nominatim denunciatus, & tamen dicat Missam, non pecco eam audiendo, si non induxi eum. Ita Pater Henriquez, & aliqui Magistri, intellige nisi ministrem illi ad Altare. Secundò sequitur id, quod ait Navarr. *cap.27. n.163. in fine*, scilicet quòd sicut tenemur vitare excommunicatum, ita tenemur vitare suspensum in eo in quo est suspensus, si generaliter intelligatur falsum est, solùm enim habet verum in duobus casibus secundæ conclusionis. Vide etiam Sayrus *lib.5. cap.11. n.6.* & Henriquez *lib.13. cap.33. n.3.* Præpositum *in 3. p. q.3. de suspens. dub.3. num.27.*

R E S O L. XV.

An suspensus ab officio sit suspensus à beneficio?
Et an suspensus ab officio sit privatus à fructibus beneficii?
Et in §. ultimo hujus Resolutionis alia notabilia inferuntur, & explanantur pro praxi suspensionis ab officio & Ordine? Ex part. 5. tract. 10. Res. 1.

§. 1. QUIDAM universè affirmant, in quibus glossa *in cap. latores, de Clerico excommunicato ministrante*. Alii verò Canonistæ asserunt de suspensione ab homine, non de suspensione à jure, ut refert glossa *in Clem. cupientes, de pœnis, & in c.1. de re judicata.* Alii contra asserunt de suspensione ab officio si sit juris, non verò si sit ab homine; ut refert Gloss. *in cap. præter, dist.23.* Valent. *q.18. punct.1.* distinguendo dicit à beneficio suspensum esse, si quis simpliciter ab officio, ideòque ab omni officio sit suspensus, aliàs non, & citat in eandem sententiam Sylvestrum *vers. suspensio, n.5.* & Covarr. *epit.4. p.2. cap.6. nu.13. & 14.* sed cujus paulò diversa est distinctio. Henriquez *lib.13. cap.32. n.3.* affirmat de eo, qui ob grave crimen absolutè suspensus est ab officio, & perpetuum, ut homicida Parochus, negat de aliis, idemque ferè sentit Covarr. *loc. cit.* & ratio borum omnium esse potest, quia beneficium non datur nisi propter officium, *cap. ult. de rescript. in 6.* ergo suspensus ab officio, tanquam radice, & fundamento, consequenter suspenditur à beneficio, quia accessorium sequitur suum principale, beneficium verò est accessorium respectu officii argum. *cap. si quis objecerit, 1. qu.3.* Confirmatur, qui excommunicatio privat fructibus, eo quòd excommunicatus sit privatus omni usu officii Ecclesiastici; ergo similiter suspensio. Ita gloss. *in cap. latores, de Clerico excommunicato minist.*

Sup. hoc infra ex Res. 63. le ge §. ult.

2 Sed his non obstantibus absolutè ego contrariam sententiam teneo. Dico igitur suspensionem ab officio per se non includere suspensionem à beneficio, & ideò non privare fructibus beneficii, quia diversæ pœnæ sunt suspensio ab officio, & suspensio à beneficio, & potest una executioni mandari sine altera, si videlicet suspensus ab officio interim beneficii temporalem administrationem gerat, & fructus percipiat; officio verò quatenus ei concessum est si satisfacere paratus sit, videlicet horas Canonicas recitando, & ad alia munia Ecclesiastica Vicarium constituendo, & ita docet Ugolinus *de censur. tab.4. cap.6. §.3.* Tannerus *tom.4. disp.6. dub.6. q.10. nu.135.* Villalob. *tom.4. tr.18. diffic.3. nu.5.* Filliuc. *tom.1. tr.17. cap.2. num.20.* Gordonus *tom.2. lib.7. q.14. c.1. n.17* Megalius *in 3. p. lib.5. c.1. q.2. n.12.* Reginaldus *tom.2. lib.51. tr.2. c.19. n.11.* Turrianus *lib.4. disp.39. dub.2.* Hurtad. *de susp. diffic.4. nu.7.* Cornejo *in 3. p. tr.5. de suspens. disp.2. dub.1. q.5.* Suarez *disput 26. sect.3. num.4.* Sayrus *lib.5. cap.5. nu.5.* Avila *p.2. disp.2. dub.1. concl.6.* Layman *lib.1. tr.5. par.3. c.1. n.3.* Præpos. *in 3. par. qu.3. de susp. dub.2. num.2.* limitat hanc sententiam Navarrus *cap.27. n.6.* nisi suspensio sit diuturna, ut tacitè, vel expressè habeat vim privationis, sed Sanchez *de matrim. lib.3. disp.51. num.12.* & Coninch. *de Sacr. disp.15. dub.2. num.6.* cum aliis absolutè docent etiam perpetuò suspensum ab officio non esse suspensum à beneficio: addunt tamen, si crimen grave sit, beneficio privandum esse, ut *ex cap. tuarum de purgat. can.*

3 Notandum est etiam hic obiter primò cum Mercero *de Sacram. in 3. p. q.24. dub.2.* & Fabro, *de cens. in 4. sent. dist.25. q.1. disp.6. cap.1. nu.13.* suspensum ab officio non esse privatum fructibus beneficii.

4 Notandum secundò, quòd suspensio ab officio, quæ non simpliciter, sed pro parte fertur, tantùm impedit ab ea parte Ecclesiastici officii, quæ per verba determinantia significatur, & ab omni superiori functione, quæ illam intrinsecè supponit, non autem ab inferiori; neque ab alia omninò diversa. Hinc sequitur primò suspensum ab Ordine tantùm esse quidem suspensum ab omni usu cujuscumque Ordinis, cùm de nullo particulari Ordine possit rationabiliter intelligi, non tamen à jurisdictione, aut functione Ecclesiastica non dependente per se ab Ordine, quia sicut suspensio ab officio præscindit à beneficio, ita suspensio ab Ordine præscindit à jurisdictione, v. g. suspensus ab Ordine non est suspensus ab eligendi jure, quod competit ratione beneficii, aut dignitatis, aut status Monastici, & ita docet Mercerus *de Sacr. in 3. p. q.24. dub.7.* & ideò Laym. *loco cit. lib.1. tr.5. p.3. c.1. nu.5.* ex multis doctoribus docet suspensum ab Ordine exercere posse omnes actus jurisdictionis, qui ordinis actualem usum non requirunt, quare Episcopus suspensus ab Ordine, licèt confessiones audire non possit, alteri tamen potestatem absolvendi delegare non prohibetur: quod præter Laymao docet etiam Henriquez *lib.13. c.32. n.4.*

R E S O L. XVI.

An suspensus à beneficio sit suspensus ab officio?
Et an suspensus à beneficio, si egeat, possit fructus percipere, quatenus necessarii sunt ad se, & suos alendos, ut etiam contingit in simili effectu excommunicationis majoris?
Et an excommunicatus, vel suspensus à beneficio, si tamen præstet officium, lucretur omnes fructus.
Et an, qui suspenditur à beneficio, eo ipso ita privetur fructibus, ut ante omnem sententiam eos non faciat suos? Ex p.5. tr.10. Res.3.

Respon-

§. 1. **R**Espondeo negativè, quare potest, imo etiam debet officio suo satisfacere, & jurisdictionem, vel administrationem ratione officii competentem exercere, quæ est communis sententia Doctorum cum glossa *in c. cùm Vintoniensis, de elect.* Abb. *in c. cùm dilectus, n. 20. de elect.* Igitur suspensus à beneficio intelligitur tantùm à perceptione fructuum, ac temporali administratione beneficii, quare illi œconomus constituendus est: si autem se ingerat beneficii interdictæ sibi administrationi, ipso jure privatur, *c. cupientes, §. caterum, de elect. in 6.*

2 Sed difficultas est an suspensus à beneficio, si egeat, possit fructus percipere quatenus necessarii sunt ad se, & suos alendos? & respondet Mercerus *de Sacram. in 3. p. q. 24. dub. 3.* quòd suspensus est pro contumacia, non est subveniendum ei de fructibus beneficii, quia sua culpa perpetuò durante patitur hanc necessitatem, & minus inconveniens est, ut ex suppositione pravæ suæ voluntatis mendicet, quàm ut ex iniquitate sua reportet commodum in vilipendium Ecclesiasticæ disciplinæ: si autem suspensus est in pœnam delicti commissi, cùm jam non sit in ejus potestate facere, ut pœna illa tollatur, erit ei subveniendum ex fructibus, juxta arbitrium Superioris, nisi suspensio sit ipso jure contracta, & occulta, tunc enim prudenti arbitrio poterit illis ali, ut etiam contingit in simili effectu excommunicationis majoris. Ita Mercerus, cui etiam adde Filliucium *tom. 1. tract. 17. c. 3. n. 53.* Gordonum *tom. 2. lib. 7. q. 13. c. 7. n. 36.* Turrianum *lib. 4. disp. 39. dub. 40. n. 2.* Cornejo *in 3. p. tr. 5. de susp. disp. 2. dub. 4. q. 1.* Suarez *disp. 27. sect. 2. n. 3.* Sayrum *lib. 4. c. 6. n. 12.* Coninch. *de Sacram. disp. 15. dub. 2. conclus. 6.* & alios, Imò, notat Lector, Avila *p. 2. c. 6. disp. 6. dub. 1. concl. 1. & 2. p. 3. disp. 2. dub. 2. conclus. 6.* cum Petro Navarra *lib. 2. de restit. c. 2. n. 237.* asserunt quòd excommunicatus, vel suspensus à beneficio, si tamen præstet officium, lucretur omnes fructus, & hanc sententiam præter Doctores citatos docet etiam probabiliter Tannerus *tom. 4. disp. 6. q. 10. dub. 7. n. 137.* & Joan. præp. *in 3. part. q. 2. de suspen. dub. 2. n. 22.* ubi sic ait. Dubitatur an qui suspenditur à beneficio, eo ipso ita privetur fructibus, ut ante omnem sententiam eos non faciat suos? affirmant varii conformiter ad id quod dicunt de excommunicato; non est tamen improbabile quòd si fructus ei non subducuntur, possit eos recipere, & retinere juxta id, quod in simili dictum est *quæst. præcedenti, dub. 11.* & docet Sà *ver. suspensio, n. 7.* Unde aliquis suspensus per jus à beneficio potest tuta conscientia recipere fructus beneficii, etiam distributiones, si divino officio publico interfuerit. Ita ille, & ego. Unde immeritò Hurtadus *de susp. diffic. 4. n. 10.* hanc sententiam falsam vocavit, licèt concedat posse taliter suspensum recipere fructus correspondentes labori, quem serviendo impendit, & qui darentur substituto, quia isti non tam sunt fructus beneficii, quàm stipendium laboris: poterit quoque ob eandem rationem percipere quotidianas distributiones.

R E S O L. XVII.

An suspenso ab officio illicitè conferatur beneficium?
Et an collatio beneficii facta suspenso per triennium in suspensione perseveranti, sit irrita? Ex p. 5. tr. 10. Res. 2.

Sup. hoc in 10. p. tr. 2. R. 170. §. Nota hic, ut si placet legas integrè, & si vacat, etiam R & §§. ejus primò not. & hic inf. Res. 19.

§. 1. **A**Ffirmativè respondet Coninch *de Sacr. dis. 15. dub. 2. n. 7.* ubi sic ait: Absolutè suspensio ab officio illicitè confertur beneficium, quia cùm beneficium detur propter officium, illicitè datur, ei, qui ab officio Clericali arcetur, ut patet ex *c. ult. de Cler. excommunic.* Addunt multi collationem esse irritam, sed non probant. Nam ex *dicto c.* apertè colligitur, solùm esse irritandam. Ita Suar. *dis. 26. sect. 3. n. 8.* nec aliud probant, *c. cùm dilectus 8.* quòd alii pro se solent citare, solent etiam citare *c. quia diversitatem 5. de concess. prob.* Sed nihil facit ad rem præsentem. Ita Coninch, & post illum Layman *lib. 1. tract. 5. p. 3. c. 1. n. 5.* & Mercerus *de Sacram. in 9. p. q. 24. dub. 2.*

2 Verùm his non obstantibus contrariam sententiam teneo cum Acugna *in Decretum Gratiani p. 1. dist. 71. c. 3. n. 3.* & Hurtado *difficult. 4. de suspens. n. 8.* ubi ita asserit: Addunt aliqui suspensio absolutè ab officio illicitè, quàmvis validè conferri beneficium argumento deducto à simili *c. ult. de Cler. excommunicato*: id tamen nobis non probatur, quia existimamus ei non solùm validè, sed etiam licitè conferri, ut deducitur ex *c. vel non est compos 14. de tempor. ordin.* Argumentum autem à simili non est efficax, præsertim in materia odiosa, qualis est præsens materia. Nihilominus *in c. bona memoria 8. de ætate, qualitate, & ordine præficiendorum*, decernitur collationem beneficii factam suspenso per triennium in suspensione perseveranti esse irritandam. Hæc Hurtadus. Sed circa præsentem quæstionem ne deseras videre Turrianum *de cens. lib. 4. disp. 39. dub. 2.* Unde non est audiendus Avila *p. 3. disput. 2. dub. 10.* asserens dictam collationem esse nullam, ut adversus illum notat Cornejo *in 3. p. tract. 5. de susp. disp. 2. dub. 1.*

R E S O L. XVIII.

An suspensus à beneficio validè accipiat aliud novum beneficium? Et an qui solùm suspenditur à certo beneficio, non possit privari fructibus aliorum beneficiorum, etiamque possit alia beneficia recipere? Ex p. 5. tr. 10. Res. 7.

§. 1. **N**Egativam sententiam docet Bonacina *de censur. disput. 3. punct. 2. n. 8. in editione novissima.* Lessius *lib. 2. c. 34. dub. 22. n. 116.* & Villalobos *tom. 1. tract. 18. difficult. 4. n. 6.* ubi sic ait. (Quando se pone la suspension à beneficio generalmente, impide que no se adquiera beneficio de nuevo, como se colige de un texto; y tambien se puede probar por una ley, porque como el suspenso à beneficio està privado de los frutos Ecclesiasticos, està privado de recebir el beneficio que se ordena para alla, y es como principio suyo. Assi lo dize una glosa, y es comun: y dize Suarez, que no se impide de tal manera el adquirir el beneficio, que la elecion fuesse irrita ipso facto, sino que la ha de irritar el juez ò superior, no prueva mas el cap. si celebrat. Mas yo tengo por verdadero el contrario, que es nula ipso facto la elecion, como se determina *in Clemen. 2. de vita, & honest. Cleric.*

2 Sed ego affirmativæ sententiæ adhæreo, quia Doctores citati, jura quæ conferunt, ut summum probant talem acquisitionem esse irritandam, non autem irritam, & ita Coninch *de Sacrament. disp. 15. dubit. 2. n. 14.* Gordonus *tom. 1. lib. 7. q. 23. c. 7. n. 38.* Cornejo *in 3. p. tract. 5. de suspens. disp. 2. dub. 4. q. 2.* Layman *lib. 1. tract. 5. p. 3. c. 1. n. 3.* Mercerus *de Sacram. in 3. p. q. 24. dub. 3.* Faber *de censuris in 4. sentent. distinct. 25. quæst. disp. 6. c. 1. n. 26.* & Præpositus *in 3. p. q. 3. de suspens. dubitat. 2. n. 24.* ubi sic ait: Si quis solùm suspendatur à certo beneficio, non potest privari fructibus aliorum beneficiorum, & potest etiam alia beneficia recipere, imò quamvis sit simpliciter suspensus à beneficio, videtur posse aliquod beneficium recipere, quantùm est ex parte censuræ, quia optimè potest consistere, quòd aliquis possit acquirere titulum, quamvis deberet privari fructibus inde provenientibus; ergo quamvis verum esset, quòd ita simpliciter suspensus à beneficio privaretur eo ipso fructibus omnium beneficiorum, posset nihilominùs, quantum est ex parte censuræ, novum beneficium recipere. Ita ille, & ideò ante judicis sententiam talis potest percipere fructus beneficii, ut docet Tannerus *tom. 4. disp. 6. quæst. 10. dub. 1. n. 237.*

R E S O L. XIX.

An collatio beneficii facta suspenso, vel interdicto sit valida? Ex p. 5. tr. 9. Res. 100.

§. 1. **D**Octores qui affirmativam sententiam docent quoad excommunicatum toleratum docent etiam quoad supradictos; & ita tenet Coninch *de Sacram. disp. 14. dub. 9. num. 71.* Avila *p. 2. c. 6. disp. 5. dub 4. post. 3. conclus.* ubi sic ait. Ultimò nota ea quæ dicta sunt de collatione, vel electione facta excommunicato, etiam habere locum si fiat suspensio, vel interdicto. Ita ille: hæc opinio est probabilior.

Ad confirmandam doctrinam hujus R. ne deseras legere sup. R. 15. & §§. ejus not.

2 Sed contrariam etiam probabilem, & tutam in praxi esse existimo, & ideo Lessius *lib. 2. c. 34. dub. 22. n. 116.* sic asserit: Satis est probabile, etsi suspensio sive ab officio, sive à beneficio, faciat hominem indignum collatione novi beneficii, & Canones velint eum privari, & hac ratione possit dici inhabilis, non tamen ita esse inhabilem, ut collatio sit ipso jure irrita, & ita ille teneantur beneficium etiam post ablatam suspensionem, sponte dimittere: Id enim ex Canonibus non satis potest probari, solùm enim ex illis colligitur Collationem esse irritandam, ipsumque esse privandum, ut patet singulos expendenti, quæ formulæ loquendi indicant requiri sententiam judicis. Unde in re tam dura, & difficili non videntur extendendæ ad privationem latæ sententiæ, & inhabilitatem absolutam. Ita Lessius qui citat Suarez *disp. 26. sect. 3. n. 7. & disp. 27. sect. 5. n. 5.* & quod dixit de suspensione, idem dicit de interdicto, & respondet ad omnes Canones, qui pro affirmativa sententia facere videntur.

R E S O L. XX.

An suspensus à beneficio suspendatur à Collationis jure beneficii, confirmationis, electionis, &c. sibi veniente ratione beneficii, à quo suspensus est?
Et notatur Episcopum à beneficio suspensum posse beneficia conferre, Ex p. 5. tr. 10. Res. 8.

§. 1. **A**Ffirmativam sententiam docet Tolet. *lib. 1. c. 43.* Sayrus *lib. 4. c. 6. n. 7.* Navarr. *c. 27. n. 16.* Henriquez *lib. 13. c. 32. n. 4.* & Joan. Præpos. *in 3. c. q. 3. de suspens. dub. 2. num. 25.* quia tale jus est quidam proventus beneficii, & hujusmodi jura solent cedere iis, quibus cedunt fructus beneficii vacanti: nec obstant, quòd sint quædam officia, quia id quod est officium, potest simul esse fructus alterius, v. g. beneficii, quemadmodum aliquis actus jurisdictionis potest simul esse actus Ordinis, ut absolutio sacramentalis; unde dico hæc & hujusmodi sobire, & rationem officii, & rationem fructus beneficii diversa consideratione; & tam eum, qui suspenditur à beneficio,

neficio, quàm eum qui suspenditur ab officio, ab his suspendi.

2 Verùm ego contrariæ sententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tenet Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 14. c. 7. n. 41. & seq.* Hurt. *de susp. diffic. 4. n. 9.* Cornejo *in 3. p. tract. 5. de susp. disput. 2. dub. 4. q. 4.* Suar. *disp. 25. sect. 2. n. 14. & disp. 26. sect. 4. n. 5.* Avila *p. 3. disp. 2. dub. 1. concl. 4.* Coninch *de Sacram. disputat. 15. dub. 2. n. 11.* Layman *lib. 1. tract. 5. p. 3. c. 1. num. 4.* & Mercerus *de Sacr. in 3. p. q. 24. dub. 3.* ubi sic ait: Notandum Episcopum à beneficio suspensum posse beneficia conferre: quia hæc collatio non pertinet ad fructus Episcopatus, prout impropriè dixit gloss. *in c. cùm olim, de majorit. & obed.* neque est actus dominii, vel beneficii, ut beneficium est, sed officii, & jurisdictionis ut habet glos. *in c. transmissam, de elect. in 6.* sic etiam suspensus à beneficio non privatur actu eligendi competente propter beneficium quia electio non est fructus beneficii, neque actus ejus ut beneficium est, sed officii spiritualis, cui annexum est ipsum beneficium. Dicendum est igitur, quòd collatio, & electio non propriè numerantur inter beneficii fructus, quorum perceptio suspenso interdicta est, cùm potiùs sint actus officii, & quasi jurisdictionis ratione beneficii competentis. Quamobrem Canonis auctor cùm ab utroque tam beneficio, quàm jure eligendi, suspendere vult, id ipsum exprimit, ut videre est *in c. cùm in cunctis, §. ult. de elect.* Si ergo in canone non exprimatur, non est cur extensionem faciamus in materia pœnali, & ita præter Doctores citatos hanc sententiam sustinet etiam Philippus Faber *de cens. in 4. sent. dist. 25. q. 1. disp. 6. c. 1. n. 29.*

RESOL. XXI.

An suspensus à beneficio privetur fructibus pensionis collata titulo Clericali? Ex p. 5. tr. 10. Ref. 15.

§. 1. AFfirmativè respondet Suarez *disp. 27. sect. 1. nu. 15.* & Filliucius *tom. 1. tract. 17. c. 3. nu. 42.* ubi sub nomine beneficii comprehendit omne genus beneficii, sive sit simplex, sive curatum, sive dignitas, &c. etiam pensio quæ datur ex titulo spirituali, & Ecclesiastico ratione Clericatus, non autem ea quæ sine tali titulo conferri solet laicis. Sed contrarium docet Alterius *tom. 2. disp. 4. c. 1. ad finem*. Megalius *in 3. p. lib. 5. c. 1. q. 1. n. 5.* quia pensio non est beneficium, unde utramque sententiam probabilem esse puto.

RESOL. XXII.

An Episcopus censura ligatus tempore, quo Episcopatum recepit, incurrat suspensionem?
Et discutitur, an Episcopatus sit Ordo? Ex p. 5. tr. 20. Ref. 31.

Sup. hac quæst. an Episcopatus sit Ordo, latissimè in tom. 4. tr. 1. Resol. 2. & 3.

§. 1. AFfirmativè respondent Doctores, qui tenent Episcopatum esse Ordinem, quos citat, & sequitur Sanch. *opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 6. num. 2. & 3.* cum Palatio *in 3. sent. dist. 24. q. 2.* Bellarm. *lib. 1. de Sacram. Ord. c. 5.* Navarro *c. 22. n. 18.* Valent. *tom. 4. disp. 9. q. 1. punct. 4.* Granado *de Sacram. in 3. p. contr. 9. tract. 1. disp. 2. n. 15.* Præposito *in 3. p. q. unic. de Sacram. Ord. dub. 6.* Vasquez *to. 3. disp. 240. c. 3.* Fornario *de Sacr. Ord. c. 1.* Coninch *de Sacram. disp. 20. dub. 2. n. 9.* Emanuel Sà *verb. Ordo, n. 7.* & aliis: nam qui recipit aliquem Ordinem censura innodatus, suspensionem incurrit, *ex cap. cùm illorum, de sentent. excomm.*

2 Verùm quia contrariam sententiam, nempè Episcopatum non esse ordinem tenet cum D. Thom. *in 3. p. q. 40. ar. 5.* Schola Patr. Dominicanorum, ut Nugnus *loc. cit.* Sotus *de Just. lib. 10. q. 1. ar. 2. & in 4. dist. 24. qu. 2. art. 3.* Ledesma *de Sacram. Ordin. dub. 5. & seqq.* Viguerius *in inst. c. 16. §. 6.* D. Anton. *3. p. tit. 14. cap. 16. §. 8.* Sylvestro *ver. Ordo, 1. q. 1. dub. 3.* Ferrar. *contra Gentes, lib. 4. c. 76.* Tabiena *verb. Episc. q. 8.* & alii. Ideò puto probabiliter cum Bonacina *de cens. disp. 13. punct. 5. §. 1. nu. 11.* à suspensione eximi posse illum, qui Episcopatum recipit tempore, quo censuræ vinculo detinetur, quia, ut dictum est, ex mente supradictorum Auctorum Episcopatus non est Ordo: ergo.

RESOL. XXIII.

Ad quid se extendat, suspensio ordinis Episcopalis?
Et inter alia quæritur, an si Episcopus ita suspensus celebret in Pontificalibus, incurrat irregularitatem? Ex par. 5. tract. 10. Resolut. 4.

§. 1. AD hoc dubium ita respondet Layman *lib. 1. tr. 5. p. 3. cap. 1. n. 6.* Suspensio ab Ordine Episcopali extendit se ad eos actus tantùm Ordinis, qui Episcopo proprii sunt, & Sacerdoti jure ordinario competere non possunt; cui affinis est suspensio à Pontificalibus, per quam per se ac directè prohibetur usus insignium Episcopalium videlicet mitræ, baculi, & pallii, per accidens verò, & consecutivè omnia Episcopalis solemnia officia, quæ sine ejusmodi insignibus exerceri non debent, qualia sunt Ordines conferre, confirmare, Ecclesias, Altaria, Virgines consecrare, &c. secundùm gloss. *in Extravag. suscepti regiminis, vers. à Pontificalib.* Sayrum *lib. 4. cap. 4. n. 14.* Interim tamen concessum est Episcopo, ita suspenso Missam privatam sine Pontificalibus celebrare, confessiones audire, jurisdictionem forensem exercere. Vide etiam Filliucium *tom. 1. tr. 17. cap. 2. num. 27.*

2 Sed difficultas est an, si Episcopus celebret in Pontificalibus incurrat irregularitatem? Mihi placet opinio negativa Joannis Præpositi *in 3. p. q. 3. de susp. dub. 2. nu. 13.* ubi sic ait: Cùm quis suspenditur à certo Ordine, per hunc modum interdicuntur omnes functiones illius Ordinis: ut si quis suspendatur ab Ordine sacerdotali, prohibetur omnis functio propria Sacerdoti, v. g. sacrificium Missæ, collatio Extremæ-Unctionis, benedictio sponsæ, aquæ lustralis; si quis suspendatur à Pontificalibus, prohibetur etiam Ordines minores conferre, confirmare, templa, calices, chrisma consecrare, populo solemniter benedicere, non potest in Sacro, &c. uti apparatu insignium Pontificalium, ubi tamen adverte juxta communiorem sententiam non incurrere irregularitatem, si Sacrum cum tali apparatu faciat, eò quòd sacrificium non sit munus Episcopi ut sic. Sed Sacerdotis, cujus exercitium per suspensionem ei non interdicitur. Ita ille, & ego, quicquid in contrarium asserant Doctores, quos citat Riccius *p. 4. dec. 30.*

Sup. hoc in tr. 5. Ref. 17. §. Notandum est.

RESOL. XXIV.

An Episcopus primam Tonsuram conferens sine proprii Episcopi licentia incurrat pœnam suspensionis latam in cap. eos, de tempor. Ordin. in 6.
Et supponitur, quod si Episcopus scienter, vel cum affectata ignorantia præsumit ordinare Clericum alienum sine sui Ordinarii licentia, est suspensus per annum à collatione Ordinum.
Et an, si Episcopus primam Tonsuram laico alterius Diœcesis conferat, incurrat suspensionem collationis Ordinum, vel tantùm à collatione primæ Tonsuræ? Ex p. 3. tr. 4. Ref. 193. aliàs 194.

§. 1. SUppono cum Suar. *tom. 5. de cens. disp. 31. sect. 5.* Toleto *lib. 1. c. 8. n. 4.* Sayro *de cens. lib. 4. c. 12. n. 13.* Campanili *in diver. jur. can. 1. rubr. 9. nu. 16.* & alii communiter *ex d. c. eos, de temp. ordin. in 6.* quòd Episcopus si scienter, affectata ignorantia ordinare præsumit alienum Clericum sine sui Ordinarii licentia, est suspensus per annum à collatione Ordinum. Hoc supposito, ad quæstionem propositam affirmativè respondet gloss. *in dict. cap. eos, in ver. ordinare, & in capit. nullus, in ver. homine eodem titulo,* cum Salzedo *in pract. Bernardi Diaz. cap. 26.* & aliis.

Quoad hoc in to. 3. tr. 3. log. doctrinam §. ult. Ref. 38.

2 Novissimè tamen contrariam sententiam docent ex Geminiano Villalob. *in sum. tom. 1. tr. 18. diffic. 7. nu. 17.* & Aloysius Ricc. *in addit. ad. inst. Can. Lancellotti, lib. 1. tit. 25. §. pari ratione,* ubi sic asserit: Adverte tamen quòd *c. eos,* loquens de Episcopo ordinante clericum alienum, supponit eum esse clericum, saltem tonsuratum. Unde si primam tantùm tonsuram laico alterius diœcesis conferat, non incurrit Episcopus suspensionem à collatione Ordinum, sed solùm à collatione primæ tonsuræ, *arg. cap. nullus, de temp. ordin. in 6.* Et quamvis Concil. Trident. explicet hoc de ordinante simpliciter, & non restringat se ad ordinantem clericum, ut propterea dubitari possit, an saltem ex virtute decreti hujus, Episcopus conferens alieno primam tonsuram, à collatione ordinum suspensus fuerit, & consulenda sit congregatio Cardinalium, qui Concilii Tridentini interpretes præficiuntur: nihilominus tamen valde mihi probabile est, juxta ea quæ diximus, hunc non nisi à collatione primæ tonsuræ suspensum esse. Ita Riccius.

3 Sed mihi stante Concil. Trident. *sess. 14. capit. 2. & sess. 23. cap. 8. de reform.* prima sententia magis placet, quam sequitur ex neotericis Barbosa *in collect. tom. 3. lib. 1. tit. 9. cap. 2. n. 10.* Vide etiam Bonacinam *de cens. disp. 3. punct. 5. §. 2. n. 4.* & Filliucium *tom. 1. tract. 17. cap. 8. num. 143.*

RESOL. XXV.

An Episcopus conferens primam Tonsuram in aliena Diœcesi incurrat suspensionem?
Et an Episcopo liceat ordinare proprios subditos in aliena Diœcesi, si habeat licentiam ordinandi subditos Episcopi illius diœcesis? Ex p. 5. tr. 10. Ref. 45.

§. 1. VIdetur affirmativè respondendum, & ita docet Campanili *in diverf. jur. canon. rubr. 6. c. 1. n. 2.* & Barbosa *in Conc. Trid. sess. 6. c. 5. nu. 9.* ubi docet Episcopum non posse in aliena Diœcesi conferre primam Clericalem Tonsuram suis subditis, absque licentia Ordinarii loci, & ideò aliter facientes incurrerent suspensionem latam in Trid. *ubi sup.* Idem etiam docet Alterius *tom. 2. disp. 10. col. 2. vers. quòd si* Rebuff. *in pract. Benefic. tit. de Clericis ad sacros Ordines malè promotis, gloss. 1. n. 4.* & alii.

Sup. hoc in tom. 1. tract. 3. Ref. 31.

2 Verùm mihi contraria opinio probabilis etiam videtur, & ratio est, quia Concilium loquitur de Episcopo conferente Ordines. Sed prima Tonsura non est Ordo, sed initiatus ad Ordines,

Sup. hoc supra Resol. 12. & in 4. non esse eius primæ tonsur.

diens, & solet concedi sine exercitio Pontificalium; ergo, &c. & ita docet Tolet. *lib.1.c.49.n.4.* Azorius *to.2.lib.5.c.48.q.5.* Fornarius *de Sacr. Ord. c.5. §.4. not.4.* Molfesius *in summa, to.1. tract.2.c.2.n.15.* Henriquez *lib.3.c.6.n.6.* & alii.

4 Notandum est etiam hic obiter cum Turriano *de cens. lib.5. disp.46. dub.ult.* & aliis, licere Episcopo ordinare proprios subditos in aliena Diœcesi, si habeat licentiam ordinandi subditos Episcopi illius Diœcesis.

RESOL. XXVI.

An Episcopus ordinans subditum alienum, ex ratihabitione incurrat suspensionem Concilii, sess. 23. cap.8.

Sunt enim aliqui casus, in quibus datur excusatio ab ea censura, quos ex Suarez explanatos invenies in textu hujus Resolutionis? Ex p.5. tr.10. Ref.38.

§.1. AFfirmativam sententiam docet Turrianus *de censur. lib.5.disp.46.dub.1.* ubi hæc ait. Ergo existimo seclusa ignorantia ex sola ratihabitione non posse ordinare alium Episcopum, neq; conferre Ordinem non sibi subbito per solam ratihabitionem de futuro. Et primò quantum ad forum exterius judicabitur suspensus talis ordinatus, quia verè ordinatus est ab altero sine licentia proprii, & præsertim si non constet de ratihabitione. Proinde absolutè ille ordinatur sine licentia proprii, quia ratihabitio de futuro non est licentia de præsenti, & ita ut licitè fiat ordinatio, requiritur ut ordinatus sit subditus ordinantis, vel quòd de licentia proprii ordinetur. Denique, quia talis opinio posset esse causa damnorum in Ecclesia, & scandali, & ideo in praxi admittenda non est. Et ita hanc sententiam docet etiam Bonac. *to.3. disp.3. q.1. punct.11.n.14.* Parisius *vol.4. cons.136.* Mandos. *in regul.24. Cancell. q.4.n.10.* Rebuffus *in praxi Episc. tit. de form. dimiss. n.28. & 29.*

2 Verùm ab ista censura excusari aliquos casus, in quibus ponitur ratihabitio rationabilis, ex Suarez docet Reginaldus *in praxi tom.2. lib.32. tract.2. c.24. sect.3. num.69.* ubi ita ait: Sunt autem aliquot casus in quibus excusatio datur ab ea censura. Eos Suarez persequitur *in cit. sect. n.15.* & aliquot sequent. Primus, est quando ignorantia invincibilis excusat à mortali culpa suscipientem sic Ordinem sacrum. Secundus quando proprius Episcopus est, & ipse suspensus ab ordinatum alienum, tunc licet sine ipsius licentia adire ad alium, à quo Ordines suscipiantur, juxta *c. eos qui; 6. fin. de temp. ordin. in 6.* Tertius est, quando quis per triennium fuit de familia Episcopi alieni, hinc enim illum, dummodo statim det ei beneficium potest promovere, ex concessione Concilii Tridentini *sess.23. de reform. c.9.* Intellige autem de Episcopo ordinario, quia ei, qui tantùm est titularis talis promotio est interdicta *in præced. sess. 14. cap.2. de reform.* Quartus est quando unus Episcopus ordinat subditum alterius Episcopi sub spe rationabili ejusdem ratihabitionis, *ex c. ult. 9. q.2.* ubi allegatur factum D. Epiphanii, qui isto modo ordinavit in Diœcesi D. Chrysostomi. Hæc Reginaldus, & Barbosa *in Collect. Doct. ad Concil. Trident. sess.23.c.8.n.36.* Hanc etiam sententiam tenet glossa *in cap. Lugdunensis, 9. q.2. ver. quod sanctus.* D. Thom. *in 4. disp.25. in exposit. litera.* Mayol. *de irregular. lib.4. c.2. n.7.*

3 Sed hanc sententiam Avilam *de cens. p.3. disput. 5. dub. 7. §. dico quintò*, intelligit de ratihabitione de præterito, vel de præsenti, expressa signo aliquo exteriori, non tamen putat sufficere spem ratihabitionis de futuro. His tamen non obstantibus primam sententiam absolutè tenet Sanchez *in opusc. lib.7. c.1. dub.20. nu.13.* post Concil. Trident. ubi docet, non posse Episcopum proprium talem ordinationem ratam habere. Sed quia secunda sententia habet pro se multos Doctores, quos præter citatos vide penes me ipsum *in 3. p. tract.4. * resol.191.* puto probabilem esse.

RESOL. XXVII.

An Abbates conferentes Tonsuram, vel minores Ordines aliis, quàm suis subditis Regularibus incurrant suspensionem?

Et notatur Abbates conferentes ordines minores Novitiis non esse suspensos, quamvis peccent. Ex p.5. tr.10. Ref.42.

§.1. AFfirmativam sententiam docet Sayrus *de cens. lib.4. c.13. n.5.* ubi sic ait: Abbas etiam Regularis subditis laicis, Tonsuram aut minores Ordines conferens, aut eisdem literas dimissorias, ut ab aliis ordinentur, concedens ab officio, & beneficio per annum ipso jure suspensus est, ut habetur in Concil. Trident. *sess.23. de reform. c.10.*

2 Sed fallitur, quia Concil. Trid. imponit suspensionem, ut legenti patet, tantummodo concedentibus dimissorias, eamque ad Abbates, & ad alios etiam ad Capitula Cathedralis Ecclesiæ similes dimissorias concedentes (excepto casu quando Sedes Episcopalis per annum vacavit) extendit. Ergo dicta suspensio non est extendenda ad ordinantes. Et ita hanc sententiam docet Bonacina *de cens. disp.3. punct.ult. n.12.* Vide etiam eundem Bonac. *to.3. disp.3. q.1. punct.11. n.4.* Unde ego olim rectè consului Abbatem Benedictinum Ordines minores conferentem non incurrisse suspensionem; licèt secundùm aliquos non possit dictos Ordines conferre alienis subditis, etiam cum dimissoriis proprii Episcopi, de qua quæstione latiùs *infra in tract. 1. miscellan.*

3 Notandum est hic à fortiori contra Maiolum *de irreg. lib.4. c.2. n.11.* Abbates conferentes Ordines minores * Novitiis non esse suspensos. Ita Sayr. *ubi supr.* Henriq. *lib.14. c.38. n.2. in gl. lit. A* & Bonacinam asserentem peccare supradictos Abbates ordinantes Novitios, sed non incurrere in suspensionem. Sed putat neque peccare Suarez *de Relig. to.4. tractat.8. lib.2. c.29. n.12.* glossa *in c. Abbates, ver. convolaverint, de privileg. in 6.* & alii.

RESOL. XXVIII.

An Abbates concedendo dimissorias Novitio incidant in suspensionem? Ex p.5. tr.10. Ref.43.

§.1. AFfirmativam sententiam docet Bonacina *de cens. disputat.3. punct. ult. n.13.* ubi sic ait: Abbatem concedentem Novitio dimissorias ad suscipiendos Ordines incurrere suspensionem, si Novitius Clericali Tonsura initiatus jam sit, nam hujusmodi Clericus nondum est Religiosus, & in hac parte præsumitur, & reputatur Clericus sæcularis, & quoad Ordines suscipiendos habetur pro uno subdito ipsi Abbati. Si verò concedat dimissorias ad primam Tonsuram, probabiliter mihi dicendum videtur Abbatem non ligari suspensione, quia Concilium loquitur de iis, qui dimissorias concedunt Clericis sæcularibus. Novitius autem carens prima Tonsura non dicitur Clericus, præsertim sæcularis. Ita ille.

2 Sed tu prorsus contrariam sententiam tenes. Superiores enim Regulares, qui habuerint speciale privilegium concedendi suis Monachis literas dimissorias ad quemcumque Episcopum, licèt in illo non exprimatur, quòd illud valeat Novitiis communicare, posse tamen etiam Novitiis illas, ut à quocumque Episcopo ordinetur, sicut cæteris Monachis professis concedere tenent Sanch. *in præcept. Decal. tom.2. lib. 6. c.10. in fine,* Joannes Baptista Tiber. *in instruct. pro ordinan. c.7. q.50.* Barthol. de Vecchis *in praxi observanda in admitten. ad relig. stat. novitiis, disp.11. q.8. n.3. ver. si verò* Tamburin. *de jure Abb. to.2. disp.2. q.7. n.2.* & alii, quos * alibi ego ipse citavi.

RESOL. XXIX.

An Monachi Benedictini incurrant in suspensionem, si non utantur habitu præscripto in Clement.1. §. quis autem, de stat. Monachi? Ex. p.5.tr.10.Ref.44.

§.1. REspondeo affirmativè, sed nota ad hanc censuram incurrendam non solum requiri culpam mortalem, verùm etiam præsumptionem, nam in textu dictæ Clement. dicitur, *portare præsumpserit*, quod verbum importat dolum, & temeritatem. Et ideò ab hac suspensione excusatur non solum qui cum inadvertentia hujus prohibitionis Clementinæ habitum in ipsa prohibitum defert, verùm etiam qui scienter eo utitur ad breve tempus. Imò Suarez *de cens. dis. 31. sect. 6. n.10.* & Bonacina *de cens. disp.3. punct. ult. n.14.* putant ad hanc suspensionem incurrendam requiri, ut Monachus Benedictinus utatur habito sibi prohibito per modum ordinarii habitus.

RESOL. XXX.

An suspensus ab Ordine sit suspensus à jure eligendi? Ex p.5.tr.10. Resol.21.

§.1. AFfirmativam sententiam docet Panormitanus *in cap. cùm dilectus, n.20. de consuetudine*, quem sequitur Sylvester *ver. suspensio, n.5.* quorum fundamentum est, quòd jurisdictio fundatur in Ordine. Ergo sublato exercitio Ordinis, aufertur exercitium jurisdictione.

2 Sed contrariam sententiam docet Cornejo *in 3. p. tract. 5. de suspens. disp.2. dub.2. q.1.* quia quamvis ex ablatione fundamenti quantum ad substantiam, & exercitium sequatur ablatio rei fundatæ, quantum ad existentiam, & substantiam, ex ablatione tamen actus, & exercitii fundamenti non benè sequitur ablatio actus, & exercitii rei fundatæ, quia benè stat quòd manente substantia fundamenti: & similiter manente substantia rei fundatæ, impediatur exercitium ipsius fundamenti, non impedito exercitio rei fundatæ, eo quòd operatio rei fundatæ non pendeat ab operatione simultanea fundamenti, sed solùm à justitia, & existentia ipsius rei, quæ est fundamentum, ut à conditione necessariò præsupposita. Igitur suspensus ab Ordine non est suspensus à jure eligendi, cùm jus eligendi ad jurisdictionem pertineat, nec Ordinem necessariò præsupponit. Unde Moniales jus eligendi habere possunt, *c. indemnitab. de elect. in 6.* & tamen Ordinis incapaces sunt.

RE-

RESOL. XXXI.

An suspensus ab Ordine inferiori censeatur suspensus ab Ordine superiori, ita ut si illum exerceat, incurrat irregularitatem vel an saltem peccet mortaliter?

Et an qui ignoranter suscepit Ordines ab Episcopo excommunicato, incurrat suspensionem, sed tamen, si in illa celebret, non incurrat irregularitatem? Ex p. 5. tr. 10. Ref. 5.

§. 1. AD hoc respondeo suspensum ab Ordine superiori non suspendi ab exercitio Ordinis inferioris; nam qui prohibet majus, non censetur prohibere minus; suspensus tamen ab Ordine inferiori, censetur saltem aliquo modo indirectè impediri ab exercitio Ordinis superioris, propter indecentiam, cùm sit minus decens eum, qui non potest licitè exercere functiones Ordinis inferioris, exercere functiones Ordinis superioris, ut impeditum exercere functiones Diaconi, obire munia Sacerdotis, & aliquem impeditum exercere functiones Sacerdotales, seu suspensum à toto officio Sacerdotis exercere functiones Episcopales; propter quam rationem suspensus ab Ordine inferiori indirectè saltem impeditur ascendere ad superiorem.

2 Verùm aliqui apud Suarez *disp. 26. sect. 4. n. 8.* putant hanc doctrinam tunc solùm esse veram, quando actus Ordinis superioris nequit fieri sine exercitio actus inferioris Ordinis. Hinc dicunt Sacerdotem suspensum ab exercitio Diaconatus posse audire confessiones, solemniter baptizare, &c. non tamen celebrare, quia tunc deberet legere Evangelium, quod est actus Diaconatus: quam sententiam docet Suarez esse probabilem. Sed quicquid sit de hoc, certum est exercendo talem actum superioris Ordinis, non incurrere irregularitatem, modò nullo modo exerceat actus Ordinis, à quo suspensus est, quia talis non facit aliquid directè sibi per censuram prohibitum, sed solùm per quandam consecutionem propter indecentiam, & ita docet Conejo *in 3. p. tract. 5. de suspen. disp. 2. dub. 2. q. 5.* Præpositus *in 3. p. q. 3. de suspens. dubit. 2. n. 15.* Layman *lib. 1. tract. 5. p. 3. c. 1. n. 6.* Coninch *de Sacrament. disp. 15. dub. 2. n. 10.*

3 Sed non desinam hic adnotare ea, quæ docet Villalobos *tom. 1. tract. 18. difficult. 3. n. 57.* ubi sic ait. (El que esta suspenso del oficio Ecclesiastico, y exercitò algo del, peca mortalmente, como tienen todos, porque es materia grave; y si el oficio que exercita es acto de Orden, queda ipso facto irregular, como consta del derecho, y esto aunque la suspension non se aya puesto por via de censura, sino por via de pena, lo qual se ha mucho de advertir, como consta de los textos citados, que hablan generalmente; y lo tiene Suarez, el qual dize, que es cierta, y no obsta el no ser censura, porque la suspension, que se da por tiempo determinado, no es propriamente censura, sino pena; y el que le quebranta, incure en irregularidad, como consta del derecho; mas à mi pareceme probable lo contrario por ser materia penal, que se deve restringir: y lo siente assi Avila que dize, que el que se ordenò con Obispo descomulgado con ignorancia invincible, queda suspenso, y que esta no es censura, y celebra, no queda irregular.) Ita ille. Satis quidem probabiliter.

Sup. hoc ... laté in R. seq. & in alio ...

RESOL. XXXII.

An qui ab Episcopo excommunicato vitando ignoranter suscepit Ordines, incurrat suspensionem?

Item dicendum est de illo, qui ordinem recipit à dicto Episcopo per metum cadentem in constantem virum. Ex par. 5. tractat. 10. Ref. 39.

§. 1. REspondet affirmativè Filliucius *tom. 1. tract. 7. cap. 5. num. 8.* Bonacina *de censuris disput. 3. punct. 5. §. 1. numer. 7.* Idem docet Suarez *de cens. disp. 31. sect. 2. num. 62.* quia hæc suspensio non est pœna, & ideo ad illam incurrendam requiritur culpa, quod probatur *ex cap. si quis 1. quæstione 1. & c. ab excommunicatis 9. quæst. 1.* & jura videntur loqui etiam in casu igorantiæ.

2 Verùm mihi cum Turriano *de censuris lib. 5. disputat. 46. dubitat. 2.* negativa sententia videtur probabilis, quia jura non loquuntur expresè, & possunt explicari de ignorantia culpabili; si enim sit inculpabilis, omninò non probatur ordinatum incurrere hanc suspensionem, & idem contra Coninch. & Suarez *num. 63.* puto dicendum cum Turriano de illo, qui Ordinem recipit à dicto Episcopo per metum cadentem in constantem virum.

RESOL. XXXIII.

An Regularis excommunicatus propter percussionem Clerici, si recipiat Ordines, incurrat suspensionem?

Et an hoc extendatur ad omnem irretitum censura.

Et advertitur ad hoc, ut ea censura incurratur, requiri, ut ordo recipiatur scienter in contemptum disciplinæ Ecclesiasticæ; unde qui ignorans excommunicationem præbere hujusmodi impedimentum, Ordines suscepit, non incurrit censuram, quamvis ignorantia esset crassa, vel etiam supina. Ex p. 5. tr. 10. Ref. 58.

§. 1. REspondeo, quòd Regularis Clericus, qui excommunicatus propter percussionem Clerici Ordines suscipit, incurrit in suspensionem, *c. cùm illorum, de sentent. excommun.* quod quidem extendunt ad omnem irretitum censura. Sed cùm ex aliis juribus id minus sufficienter colligatur, & solum agatur de præsenti casu, talis extensio non videtur admittenda, cùm pœnæ potiùs sint restringendæ. Adverte ad hoc, ut ea censura incurratur, requiri ut Ordo recipiatur scienter in contemptum disciplinæ Ecclesiasticæ, ut habetur *c. citato.* Unde qui ignorans excommunicationem præbere hujusmodi impedimentum, Ordines suscepit, non incurrit censuram, quamvis ignorantia esset crassa, vel etiam supina, & hæc omnia docet Præpositus *in 3. p. q. 3. de suspens. dub. 5. n. 38.* & 39. quę quidem sunt valdè notanda.

RESOL. XXXIV.

Puer in anno quinto suæ ætatis fuit promotus ab Episcopo ad primam tonsuram, quæritur, quid juris?

Et an possit promoveri ad alios Ordines?

Et inter alia, quæ supponuntur, docetur dictum puerum nullam suspensionem incurrisse, sed concluditur dispensationem impetrasse. Ex p. 11. tr. 6. & Misc. 6. Ref. 8.

§. 1. SUppono dictum puerum, licet illicitè, tamen validè fuisse ordinatum; quod patet *ex cap. unic. de Clericis per saltum pr mot.* ubi in casu, quo quidam ante usum rationis ordinatus fuerat minoribus, & subdiaconatu, & non certò constabat, jubetur quidem iterum ordinari, quia non sciebatur certò ita esse, quod si sciretur, ut ibidem significatur, nullo modo iubetur ordinari. Suppono secundò, dictum puerum nullam suspensionem incurrisse; Primò, quia prima tonsura spectato juris rigore non est ordo, sed ad ordines dispositio, & ab ordinibus sępè distinguitur, ut constat manifestè ex Tridentin. *sess. 14. c. 2. de reformat.* ibi: Ad sacros, aut minores ordines, vel primam Tonsuram promovere, seu ordinare valeat. Tum præcipuè, quia hæc Tonsura nullum speciale munus habet, à cujus exectitione ea initiatus suspendi valeat. Et ita docet Castrus Palaus *tom. 6. disput. 4. punct. 10. num. 5.* & alii. * Secundò probatur, quia suspensio nullatenus contrahitur ob culpam alienam, sed ob propriam; ut patet *ex c. 2. de Constit.* ibi: Rem, quæ culpa caret, in damnum vocare non convenit. Et *in c. de his, quæ fiunt à majori parte Capituli*, ubi dicitur: Peccata suos authores tenere debent, neque pœna est alterius protrahenda, quā delictum fuerit in excedente, quia iniquum est innocentem pęnas nocenti debitas sustinere, & ita docet Sanch. *de matrim. l. 9. disp. 31. n. 9.* Avila *de Censur. p. 3. disp. 3. dub. 2. conclus. 2.* Suarez *disp. 28. sect. 4. n. 3.* Cornejo *in 3. p. D. Thomæ, to. 2. tract. 5. de suspens. dub. 2. n. 4.* Layman *lib. 1. tract. 5. p. 3. c. 9.* Hurtadus *de susp. diffic. 9.* & alii communiter: ergo in nostro casu implicat dictum puerum aliquam contraxisse suspensionem, quia quando recipi primam Tonsuram, carebat usu rationis, atque ideò peccare non poterat, & ejus susceptio ex parte sua inculpabili fuit, & tantùm peccaminosa ex parte Episcopi.

Sup. hoc infra seq. doctrinam Ref. 36.

Sup. hoc inf. in §. 9. pon. hujus R. & alio ... sup. in Ref. 31. à §. 4. & in aliis ejus seq. ...

* Sup. hoc culpa aliena in seqq. hujus R. & sup. lege doctrinam Ref. 3.

2 Verùm cùm hæc omnia de plano procedant quoad suspensionem per se sumptam, & quatenus est censura: difficultas tamen est, an dictus puer ex tali ordinatione incurrerit saltem suspensionem latè sumptam, quæ dicit inhabilitatem ad alios ordines suscipiendos? & videtur prima facie affirmativè respondendum ex notabili doctrina, quam ex Alterio *de Censur. tom. 1. disp. 7. c. 1* observat sapientissimus Felicianus à Vega olim electus Episcopus Mexicanus *in cap. 4. si verò, de jud. n. 33.* nempè, nullum esse inconveniens posse ferri suspensionem à jure, vel ab homine pro aliena culpa, quando talis suspensio habet rationem inhabilitatis, provenientis ex defectu ordinem conferentis: quod firmatur. Primò auctoritate Divi Thomæ *in 4. sent. dist. 18. q. 2. art. 3. q. 2. ad primum.* Secundò, *ex c. vel non est compos 14. de tempor. ordin.* in quo puer ordinatus Diaconatu anno ætatis suæ 13. suspenditur ab officio Diaconi usque ad legitimam ætatem, non ob propriam culpam, sed in injuriam ordinantis. Tertiò, *in c. 1. de ordinatis ab Episcopo*, qui Episcopatui renunciavit, cavetur suspensus esse debere ab officio, quousque legitimus Pontifex dispenset, tametsi ignoranter prædictos ordines suscepissent: ergo & in casu nostro posset aliquis dicere dictum puerum ordinatum ab Episcopo in anno quinto ætatis suæ contraxisse, non quidem suspensionem strictè sumptam, sed quandam inhabilitatem ad Ordines non ex culpa sua, sed in injuriam Episcopi ordinantis, ut loquitur Pontifex *in d. c. vel non est compos.*

Sup. hoc infra lege doctrinam Ref. 30.

3 Sed licèt superius dicta ego approbem, dari videlicet in Sacris Canonibus aliquis suspensiones, quæ verè pęnæ non sunt, sed tantùm inhabilitates, & contrahi absq; culpa in Episcopi ordinantis injuriam, attamen hanc doctrinam non posse applicari in casu nostro videtur, nam individualiter invenio expressam *in cap. nullus de ætat. & qualit. ordinand. in 6.* ubi sic habe-

habetur: Nullus Episcopus, vel quivis alius, infanti (scilicet minori septem annorum, ait ibi glossa, Castrus Palaus *tom. 6. disp. 4. punct. 10. §. 1. n. 6.* Leander *de Sacrament. tom. 2. tractat. 6. disp. 2. q. 1.*) clericalem præsumat conferre Tonsuram, qui verò contrafecerit, ut in eo in quo peccavit, puniatur per unum annum à collatione clericalis Tonsuræ, duntaxat noverit se suspensum. Ita ibi Bonifacius VIII. Itaque, cum Pontifex solum pœnam suspensionis imponat Episcopo, & nullam mentionem faciat de puero malè ordinato, nescio qua ratione dicendum sit in casu nostro, dictum puerum inhabilitatem aliquam incurrisse; nam de illa ne verbum quidem Pontifex in dicto textu asserit, ut fecit in aliis textibus superius adductis, & novissimè in Concilio Tridentino *sess. c. 6. de reformat.* contra ordinatos ab Episcopo exercente Pontificalia in aliena Diœcesi; ubi fulminatur suspensio non solum contra Episcopum, sed etiam contra ordinatos ab ipso, licet ex parte ipsorum non fuisset culpa aliqua, ut notat Barbosa ibi, *n. 34.* Vega *ubi suprà n. 34.* cum Alterio *loco citat.* Ergo in casu nostro intrat Axioma illud juris, quod si lex voluisset, expressisset, sicuti expressit quando voluit. Ex *c. 2. de Decimis, & c. 2. de transact.* & aliis juribus, & Doctoribus, quos ego ad satietatem adduxi novissimè *in part. 10. tract. 9. Ref. unica.*

Quæ nunc est in to. 3. tr. 9. Ref. 18.

4 Nec valet argumentum superius adductum *ex text. in cap. vel non est compos, & cap. 1. de ordin. ab Episcopo* qui Episcopatui renunciavit; nam ibi Pontifex loquitur tam contra ordinantem, quàm contra ordinatos, quod non fecit in casu nostro videlicet *in d. cap. nullus*; ideò determinationes illorum Canonum non sunt extendendæ ad casum nostrum, ad quem nullam inhabilitatem voluit Pontifex puero ordinato imponere; nam si voluisset, expressisset, ut alibi fecit. Et omnia jura clamant, odia non esse extendenda de casu ad casum, etiamsi extensio fiat ex similitudine rationis, ut patet *ex leg. factum cuique §. in pœnalibus*, ubi Decius, *ff. de regul. jur. c. in pœnis, eodem titul. in 6.* Burgos de Paz. *cons. 8. n. 2.* Joann. Andreas *in reg. odia, de reg. jur. in 6.* Gironius *de privileg. seu explicat. n. 540.* & aliis: Unde impedimenta matrimonii cum sint quædam inhabilitates, contrahuntur quidem etiam ab ignorantibus, sed non extenduntur de casu ad casum: ergo, &c.

Sup. hoc loco [illegible] in aliis [illegible]

5 Nec obstat supradictis *c. sua litera de Clerico per saltum promoto*, in quo Innocentius III. dicit injungendam esse pœnitentiam cuidam, qui ordine Diaconatus prætermisso, se fecit ad Sacerdotii ordinem promoveri, ac insuper ex quo boni viri asserebant inter quos fuerat conversatus, credebat assertioni eorum, eo quod tempore quo ordines inferiores susceperat infra annos discretionis fuerat constitutus. Non inquam hic textus obstat; nam primò potest quis respondere pœnitentiam illam fuisse ab Innocentio injunctam, quia omisso Diaconatu ille talis Sacerdotium sumpserat cum ignorantia crassa, & supina, ut ibi Glossa observat, non autem, quia receperat ordines inferiores ante annos discretionis, cùm nulla negligentia, ut clarum est, an usum rationis ex parte sua extiterit in illa ordinum susceptione, ergo, &c. Respondeo secundò, quod Innocentius in dicto textu, loquitur de illo, qui infra annos discretionis ordines inferiores suscepit: sed in nostro casu puer non suscepit ordines, sed tantùm primam Tonsuram; quæ quidem, ex communi Theologorum sententia, non est ordo, ut ex 24. Doctoribus latè probat Marchinus *de Sacr. Ordinis, tract. 1. c. 7. n. 2.* Ergo textus ille Innocentii non est extendendus ad casum nostrum; nam differt à casu ibi exposito.

Sup. hoc sup. ad lin. 10 hujus Ref. & loco in aliis ejus unnt.

6 Verum quia Canonistæ communiter docent primam Tonsuram esse ordinem, & etiam secluso dicto textu Innocentii III. quæstio ista non caret difficultate, & suos habet anfractus, existimo prudenter Sanctissimum Dominum Nostrum, ad sedandos scrupulos, & pacandam conscientiam, concessisse in tali casu dispensationem, quam orator istanter petierat. Et ita ergo respondi interrogatus de hoc casu à S.D.N. Innocentio X. postquam dispensationem concesserat.

RESOL. XXXV.

Quidam cum falsis dimissoriis, sumpsit minores ordines, & postea cum excommunicatione occulta impetravit beneficium, quæsivit a me quid juris?

Et an collatio beneficii facta excommunicato probabiliter suam excommunicationem ignoranti, sit valida?

Et an excommunicatus, cui tempore excommunicationis collatum fuit beneficium, non faciat suos fructus beneficii, sed eos teneatur restituere; si tamen bona fide servivit beneficio possit recipere, aut retinere stipendium servitio proportionatum, & residuum non potest accipere, &c.

Et an, si eligaris ad Beneficium tempore quo habilis es, acceptes verò illud, cùm excommunicatus existis, valida sit tua acceptatio?

Ex quo sequitur, si iste, qui acceptavit, moratur excommunicatus ante absolutionem, ad quem pertineat provisio talis beneficii?

Et an in Ecclesia, in qua est jus optandi pinguiorem Prabendam, valide excommunicatus eam optare possit? Ex p. 11. tract. 5. & Misc. 5. Ref. 2.

§. 1. Respondi quoad primum suspensionem incurrisse, quia suscepit ordines ab alieno Episcopo absque licentia proprii ordinarii, & licet aliquibus Doctoribus placeat hanc suspensionem sufficienter probari *ex c. illud quoque 1. distinct. 7.* ubi dicitur. Non sit rata ordinatio ejus, & *incipit si quis ausus fuerit eandem dist.* dicitur. Irrita sit hujusmodi ordinatio. At Suarez *tomo 5. de censuris disputat. 31. sect. 1. n. 13.* existimat in his verbis non contineri censuram ipso jure latam, sed ferendam. Nam esto in prædictis capitibus dicatur, irrita sit talis ordinatio, intelligi debet per sententiam: quia est benignior interpretatio, & textui accommodata, quod satis colligitur ex eo, quòd in Concilio Nicæno *cap. 17.* unde illi textus deducti sunt, dictum sit, *Irrita erit*, & secundùm aliam translationem. *Irrita habetur*, scilicet sententia accedente: ideòque *in c. translationem de temporibus ordinat.* dicitur: interdicenda illis est ordinis sic suscepti executio.

Sup. hoc infra in §. Verum his, & seq. hujus Ref. & in Ref. seq.

2 Verùm etsi in iis textibus non contineatur suspensio ipso jure lata, continetur tamen *in extravagant.* Pii V. quæ incipit *cum ex sacrorum*, quæ est sexta illius in Bullario, eamque refert Sazed *in sua pract. c. 26.* & confirmavit Pius V. in suis Constitutionibus Apostolicis, sanctione 22. ut refert Corduba *in summ. quæst. 114.* & habetur *Regula 22. Cancellariæ* apposita ad finem propriorum motuum, Et licet *in supradict. extravag.* solum feratur suspensio adversus suscipientes aliquem Sacrum ordinem absque dispensatione Canonica, aut legitima licentia, ut constat ex illis verbis: Ad aliquem ex Sacris ordinibus se fecerint promoveri: attamen *in c. primò de temporibus ordinat. in sexto*, generaliter fertur suspensio adversus Hispanos, qui ad Episcopos Italiæ accedunt ordinandi, sine Episcopi proprii licentia. Denique Trident. *sess. 23. c. 8. de reformat.* apertis verbis hanc suspensionem indicit. Si quis (inquit) ab alio promoveri petat nullatenus id ei etiam cujusvis generalis, aut specialis rescripti, vel privilegii prætextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi ejus probitas, ac mores Ordinarii sui testimonio commendetur. Si secus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, ordinatus verò ab ordinum executione, quamdiu proprio ordinario videbitur expedire, sit suspensus. Hæc igitur suspensio incurritur ob receptionem ordinum tam majorum, quàm minorum; quia de omnibus generaliter textus loquitur, sicuti declaravit ibi Sacra Concilii Congregatio.

Sup. his inf. §. Verum his, hujus R. & Ref. ejus annot. Et pro contento in hoc §. Quoad secundum inf. in § Quoad secundum vero, hujus Ref. & in alia R. ejus not.

3 Quoad secundum dubium, respondi impetrationem beneficii fuisse nullam; quia nullus excommunicatus excommunicatione majori, quamvis sit occultus, sive sit toleratus, est capax beneficii habendi de novo, existens in excommunicatione, quomodocumque illi detur beneficium Ecclesiasticum, & ipse recipiat, sive scienter, sive ignoranter, sive bona fide putans se non esse excommunicatum, sive mala fide, & collatio ipso facto est nulla. Ita habetur *ex cap. postulasti*, de Clerico excommunicato. Et ratio hujus est, jus ipsum ita præscribens in odium excommunicationis, in qua beneficium Ecclesiasticum recipitur, & quia beneficium datur propter officium, à quo est suspensus excommunicatus ex se. Quare non eò ipso quod datur absolutio ab excommunicatione, revalidatur collatio beneficii recepti in excommunicatione, sed post absolutum ab excommunicatione, iterum dandum est beneficium à potente illud dare, alioquin est relinquendum tanquam alienum, unà cum fructibus perceptis: quia sine titulo ex re aliena cæpit fructus; quare restituendi sunt in conscientia vel pauperibus, vel Ecclesiæ, vel aliis beneficiatis, juxta dispositionem Ecclesiarum maximè si sint distributiones: si tamen bona fide accepit in excommunicatione beneficium, eique deservivit; poterit accipere, aut retinere stipendium servitio proportionatum, non verò residuum, nisi bona fide acceperit, & consumpserit, & exinde non sit ditior factus; & ita me citato ab aliis tenet Caspensis *in Curs. Theologice, to. 2. tractat. 25. disput. 2. sect. 7. num. 72.*

4 Verum his non obstantibus instabat consulens, an in sui favorem extaret aliqua opinio Doctorum? Respondi affirmativè; & quoad primam difficultatem aliqui putant illam suspensionem incurri à suscipientibus ordines Sacros, non autem primam tonsuram, & minores ordines; & ita docet Baunus *in praxi benefic. disput. 6. q. 1.* ubi sic ait: At cujus est tonsuræ malè sic collatæ vitium supplere? Cujus, cum sic ordinato dispensare, ac tonsuram ratam reputare ac validam? Pertinere id ad Papam dixere multi, quorum nomina in suos commentarios Thesaurus retulit *in verb. Ordo, capit. 14.* quæ est etiam Rebuffi *suprà*, & Chassanæi sententia *in Consuetudo Burgund. ad §. Des Justices, verbe Sergens*, quod Gregor. hujus nominis primus *dist. 63. can. Salonit. 24.* ratam se habere ordinationem asserat Episcopi Salonitani, perinde ac si à se facta esset; hinc enim inferri credunt, ad Pontificem super consequenda dispensatione vitii in receptione Tonsuræ admissi, recurrendum esse.

Sup. hoc in §. & & 5 hujus Ref. & in aliis ubo prima not.

5 Sed malè, nam ibi est sermo de Ordinibus, in quibus locum tonsura non habet. Secundò, quia etsi hoc tempore ubi recepta est Bulla Pii II. cui initium est, *Cum ex Sacrorum*, recipiens ordines Sacros sine literis dimissoriis sui Episcopi incur-

incurrat ipso facto suspensionem, in qua celebrans fit irregularis (quam extravagantem Pontificiis suis diplomatibus confirmarunt Leo X. Paulus III. Pius V.) non tamen ex probabili sententia Navarr. *locis ante cit.* Avil. *part.3. disp.5. dubitat. 7. parerg.* Sanch. *opusc. lib. 7. c. 1. dub.28.* qui minores, & tonsuram recipit. Itaque in Episcoporum est jure Tonsuram sine literis à se traditis, aut contra voluntatem suam, ab alieno collatam Episcopo, perinde habere ratam, ac si illis authoribus data foret, colligitur ex Trident. *sess.23. c.8.* ubi dicitur, quod qui à non suo Prælato sine proprii licentia est ordinatus, est à susceptorum Ordinum exequutione ipso facto suspensus, quamdiu proprio ordinario videbitur. Hucusque Baunius, & Avila, & Sanchez putat recipientes Ordines minores, ut suprà, suspensionem primam non incurrere.

Alibi sup. in tr. 1 Rel. 69. §. 1. & 2. & hoc sup. in §. Quod secundum dubium, &c.

6 Quoad secundum verò dubium, consulenti respondi, in sui favorem preter Hurtadum *de excommun. disp. 6. diffic. 2. n. 7.* à me * alibi adductum, extare novissimè Baunium *ubi sup. q. 5.* sic asserentem; Tempus tertium est, cùm excommunicatio est occulta: nam Canon *postulastis* intelligendus est de excommunicato manifesto; non de occulto.

7 Ratio est, quod lex quamlibet generalis, juxta rationem in ea expressam restringi debeat, sic ut locum non habeat, nisi ubi reperitur ejus ratio, ut Navarrus *consil. de testament.* & Azorius docent *tom. 1. lib. 5. c. 16. quæst. 9.* At causa cur excommunicatio dari beneficium nequeat, est quod cum excommunicatis communicare nemo debeat, quę ratio cum in toleratis, & occultis, à temporibus Constant. Concilii locum non habeat, quandoquidem iis congredi, cum his versari, ac agere, cuique sit permissum, ut his beneficia conferri, ita & ab iis recipi nihil vetat. Ita Hurtadus, Baunius. Et hanc sententiam probabilem esse putat Thom. Hurtadus *varior. tom.2. tract.13. cap.1. §.17. num. 944.* Sed ego his non obstantibus consulenti respondi, ut ad Sacram Pœnitentiariam recurreret. Verùm quid faciet excommunicatus occultus, si detur illi beneficium? Respondeo, si potest non se infamando excusare; tenetur non acceptare. Si verò non potest sine infamia, & nisi revelet suum crimen occultum, acceptare potest sine peccato, donec quam primum possit, impetret dispensationem, vel resignet simpliciter, & iterum petat; non enim potest resignare causa permutationis: nam cùm ipse nullum jus habeat, non potest alteri dare, neque acquirere: neque potest resignare in favorem alterius; neque accipere fructus, & si accipiat, tenetur restituere. Vide Caspensem *ubi sup. n.86.*

Sup. hoc sup. in tr. 1. R. 172. §. ult. & in alio v. ejus anno.

8 Sed hic quæro; an collatio beneficii facta excommunicato probabiliter suam excommunicationem ignoranti, sit valida.

Sup. hoc sup. in tr. 2. Rel. 169. §. Notandum est etiam.

9 Prima opinio negat, ita Baunius *suprà* ex Navarro, & Glossa; Quia ignorantia vinculi Ecclesiastici, eum quidem ab irregularitate contrahenda eximit qui cum ea celebrat, sed ad beneficia idoneum non efficit, cum ignorantia in subjectum influerat, utpotè mera scientiæ privatio, aut negatio nequeat.

10 Eximit (inquam) ignorantia cùm est probabilis, à penis statutis contra excommunicatos, quidpiam facientes, quod est sub censura, aut irregularitate legibus Ecclesiæ vetitum, non tamen facit hæc ignorantia, ut actus qui est nullus, fit in conscientiæ foro, aut externo ratus. Ita ille; cui adde Lessium *libro 1. disp.34. dubit.22. n.137.*

11 Secunda ratio affirmat, ita tenet Riccius *in praxi part.3. theor.16. n.2.* qui adducit decisionem Sacræ Rotæ.

12 Tertia opinio distinguit; ita Joan. Baptista Parolettus *in Palæstra Clericali p.2. sect.1. c.2. littera D.* qui has opiniones conciliat: Nam putat prima procedere in foro conscientiæ, obi absolutio data à peccatis ei qui ignorabat se esse excommunicatum, tenet, licèt regulariter sit nulla absolutio peccatorum ante excommunicationis absolutionem; secunda verò in foro exteriori, in conscientia præsumitur. Ego verò practicè puto non esse recedendum à prima opinione, licèt secunda probabilis vocetur à Lessio *ubi suprà*; & ita in hoc casu, ita est nulla collatio beneficii, ut absolutione ab excommunicatione postea data non revalidetur, ut contra nonnullos docent communiter Doctores, quia collatio illa fuit nulla, quamvis solùm ratione impedimenti collatarii; ac proinde postea, adhuc ablato impedimento, nequit convalescere.

Sup. hoc ibidem in §. Notandum est tamen.

13 Ex quo fit, excommunicatum, cui tempore excommunicationis collatum fuit beneficium, non facere suos fructus beneficii, quia eos accipit absq; titulo, sed eos tenetur restituere: si tamen bona fide servivit beneficio, potest accipere aut retinere stipendium servitio proportionatum, & residuum non potest accipere, & si accepit, tenetur illud restituere, nisi bona fide acceperit, & consumpserit, & exinde non sit ditior factus. Vide Hurtadum *de excommun. disp. 6. difficult.2. nu.5.* Glossam & Palaum *tom.6. fol.44.* Lessium *in 3. p. D. Thom. c.2. de excom. dub.1. num.6.* Joan. Præpositum *ubi infrà n.60.* & alios. Oritur verò ex his difficultas, an si eligaris ad beneficium tempore quo habilis es, acceptes verò illud cùm excommunicatus existis, valida sit tua acceptatio? Et negativè respondet Thomas Hurtadus *variar. tom.2. tract.12. cap.1. §.26. num.1041.* Gaspar Hurtadus *de excommun. disput.6. difficult. 3. num. 8.* Coninch *de Sacramentis disp.14. dub.9. num.79.* Layman *lib.2. tractat.5. p.2. c.2. num.29. in fine.* Unde ex his sequitur quod si iste qui acceptavit, excommunicatus moriatur ante absolutionem, non vacat beneficium; cùm nondum acquisierit titulum beneficii, & jus in re ad illud. Quod notare maximè oportet, ut dignoscatur ad quem pertinet nova beneficii collatio: nam si excommunicatus acceptavit in mensibus Papæ, etiamsi moriatur in mense Episcopi, ad Papam, & non ab Episcopum pertinet provisio, quia acceptatio beneficii non solùm dicit declarationem voluntatis, sed etiam acquisitionem juris perfecti in beneficio, cujus est incapax excommunicatus, & sic ex hac parte est vana acceptatio, & in hoc sensu est invalida, idest non efficax.

Sup. hoc sup. in tr. 1. Rel. 169. §. ult. & in alio v. ejus anno.

Sup. hoc sup. in Rel. 171. & in Rel. 172. & in fine hujus Ref.

14 Verùm licèt hæc sententia sit satis probabilis, ego affirmativam sententiam probabiliorem esse existimo, quam tuetur Covarruvias *cap. alma mater 1. p. §. 7. num.4.* Azorius *tom.2. lib. 6. cap.7. q.9.* Avila *2. p. de censur. c.6. disput. 5. dub. 6.* Gunzalez *gloss. 58. num 27.* Garzias plures referens *de benefic. 7. part. c.13. num.35.* Vasquez *de excommun. dub. 6.* Bonac. *disput. 2. de censur. q. 2. punct. 5. §.1. nu.9.* Sayrus *lib.2. c.5. n.11.* Movetur, quia jura solum irritant id per quod jus in beneficium acquiritur: at acceptatione non acquiris jus in beneficium; quia nemo sibi ipsi beneficium confert, sed est conditio ut in beneficium tibi collatum jus perfectum habeas. Et confirmo, si beneficii collati possessionem, excommunicatus accipias, vel alium mittas in possessionem, possessio, & in possessionem missio valida est, ut testatur Azorius ex communi sententia *dicto c.7. q.10.* Henriquez *lib.13. cap.13. §. 5.* Sayrus *lib.2. Thesauro cap.9. num.11.* Garzias *7. part. de benefic. c. 15. num.89.* quia tam possessio, quàm in possessionem missio, est quid facti, non juris.

15 Ex qua doctrina inferunt Covarruv. Avila, Bonac. Nicol. Garzias, & alii apud ipsos, in Ecclesia, in qua est jus optandi pinguiorem prębendam validè excommunicatum optare posse; quod sine dubio procedit, quando optione non mutatur titulus; sed nova bona temporalia acquiritur. Si verò titulus mutetur, & nova prębenda acquiratur, acceptare poterit excommunicatus optionem, tametsi collatio præbendæ differatur, quousque ab excommunicatione sit absolutus.

Sup. hoc sup. in tr. 1 R. 172. § Hinc infertur, & in R. 172. in fin. in alio §. eorum annotationum.

16 Ad argumenta verò negativæ sententię respondet Castrus Palaus *tom.6. disp.2. punct.8. n.18.* Itaque dicendum est, quod negari non potest, acceptatione non propriè, & formaliter beneficium acquiri, sed jam acquisitum, & tibi datum, ratum haberi, quod colligitur *ex cap. si tibi absenti, de præbend. in 6.* ubi concessum beneficium tametsi acceptatum non sit, nequit alteri provideri. Fateor tametsi acceptatione tuum effici completè & perfectè, sicut possessione. Sed quia illa non tam est acquisitio juris, quàm facti, ideò ab excommunicato fieri validè potest. Et ita nostram sententiam præter Doctores citatos sequitur etiam Caspensis *in curs. Theol. to.2. tract.25. c.2. sect. 6. n.77.* Turrianus *de cens. lib.2. disp.16. dub.2.* Mercerus *de Sacr. q.21. dub.8.* Imò ex Suarez *disp.13. sect.1.* prędictam acceptationem excusat à peccato Caspensis *ubi suprà*, quia non est communicatio, sed declaratio propriæ voluntatis, quę non prohibetur per jus; & argumenta contrariæ sententiæ tantùm probant, acceptationem illam non esse validam, quantùm ad acquisitionem juris, non verò quantùm ad consensus declarationem; ac proinde si post talem acceptationem absolvatur ab excommunicatione, non indigebit alia nova collatione, aut acceptatione; sed cùm primum absolvitur, acquirit jus in beneficium. Et hanc sententiam tenet etiam Præpositus *in 3. par. D. Thom. q.1. de excomm. dub. 11. n.67.* qui ex his colligit quid dicendum de præsentatione, & electione alicuius facta ante excommunicationem, acceptata autem in excommunicatione, quod videlicet quamvis per talem acceptationem jus non solidetur pro eo tempore, solidari tamen possit, postquam absolutio à censura fuerit obtenta.

Sup. hoc sup. in §. Fateor, & in alio §. Ad argumenta.

RESOL. XXXVI.

An si quis recipiat Ordines minores extra tempora, ante legitimam ætatem, vel sine litteris dimissoriis, vel cum falsis incidat in suspensionem latam in Bulla Pii II. anno 1401.

Et advertitur, quod sic ordinati Ordinibus sacris suspenduntur ab Ordinum executione; & ideò si ante obtentam licentiam à proprio Episcopo ministrant, fiunt irregulares. Ex p.5. tr.10. Rel.30.

§. 1. RESPONDEO negativè cum Riccio *p.4. dec.93. n.6.* ubi sic ait: Advertè prædictam Pii II. Bullam solummodo loqui de suscipientibus Ordines sacros extra tempora, vel ante legitimam ætatem, aut sine litteris dimissoriis, vel falsis, quod est idem, non tamen loquitur de prima Tonsura, vel de Ordinibus minoribus, & stando etiam juri communi in dictis casibus non incurrebatur suspensio à suscipientibus minores Ordines, ut latè probat Navarr. *in Manual. cap. 25. num. 70. & cap.27. num.242.* ubi etiam asserit solummodò Pium II. suspendisse Ordinatos Ordinibus sacris in dictis casibus, & declarasse

Sup. hoc latè in Ref. præcedenti §. 1. & §. Verùm, & seq.

clarasse esse eo ipso facto suspensos, atque irregulares si celebrent, non tamen ibi mentionem fecisse de prima Tonsura, aut minoribus Ordinibus. Ita ille, cui adde Mirandam *in Man. Prel. tom. 1. q. 39. artic. 7. concl. 1.* Henriquez *lib. 10. caput. 12. n. 2. in glossa lit. M.* Zerolam *in praxi Episcop. part. 1. verb. dimissoria.* Toletum *lib. 1. cap. 49. num. 5.* Campanili *de divers. jur. Canon.*

Sup. hoc inf. in R. 39. in prim.

2 Advertendum est tamen quòd ea Concil. Trident. *sess. 23. c. 8.* sic ordinati suspenduntur ab Ordinum executione quamdiu proprio Ordinario videbitur, ideòque si ante obtentam licentiam à proprio Episcopo ministrent, fiunt irregulares, ut declaravit Congregatio Cardinalium. Ita docet Scortia *in bulla Pontif. epitom. 39. theorem. 109.* & alii.

R E S O L. XXXVII

An recipiens Ordines sacros extra tempora, vel sine litteris dimissoriis, vel ante legitimam ætatem incurrat suspensionem?

Et deducitur, an quando dubitatur, an lex fuerit promulgata, & ab usu recepta, tunc non obliget lex, etsi censuram suspensionem, vel irregularitatem imponat?

Et quid, quando non sumus in dubio, sed quando adsunt opiniones probabiles hinc, & inde?

Et an quis in supradicto primo casu possit obtinere dispensationem virtute Bullæ Cruciatæ, vel privilegiorum Regularium? Ex p. 11. tr. 4. & Misc. 4. Res. 7.

Sup. concordia in hoc §. inf. Res. 39.

§. 1. NEgativam sententiam docet ex Dominicanorum familia Magister Antonius Hinojosa *in directorio Decisionum Regularium litt. O, fol. 326.* ubi sic ait: Ordines Sacros recipientes extra tempora, vel ante legitimam ætatem, vel sine dimissoriis incurrunt suspensionem ipso facto per Extravag. Pii II. quam videre est apud Navar. *c. 26. nu. 69.* Sylvest. Joann. Beru. & Soto tenent hanc sententiam propter hanc Extravagantem.

2 Sed Armilla *verbo irregularitates* §. 82. dicit Tabiena, quod non fuit recepta hæc extravagans. Quorum opinioni subscribendum videtur, quoniam ea, quæ sunt de jure positivo, oportet ad hoc quòd ligent sufficienter promulgentur, & etiam quòd usu utentium recipiantur, & cùm hujusmodi extravagantes non sint in corpore juris, apparet de non sufficienti earum promulgatione. Non esse autem usu utentium receptam constat ex authoritate Armillæ, & Tabienæ. Item quia in Concil. Trident. *sess. 23. c. 12* ponitur ætas ordinandorum, & *c. 13.* quòd non recipiantur duo ordines eodem die, &c. quòd si quis ab alio quàm à proprio Episcopo ordinatus fuerit, sit ipso facto suspensus ab ordinibus susceptis, *& sess. 7. cap. 10.* ponitur pœna *ex cap. sede vacante, & ordinato.* Ubi nulla mentio fit extra tempora, vel ante legitimam ætatem, vel sine dimissoriis, quis ordinatus fuerit. Ex quod videtur standum solùm dispositioni Concilii. Hucusque Magister Hinojosa.

3 Cujus sententia si esset probabilis, plures suspensiones à Clericis evitarentur, & à petendis dispensationibus immunes essent.

4 Posset hæc opinio confirmari ex alio casu simili, quem adducit novissimè doctus, & amicissimus Pater Escobar, & Mendoza *in sua Theol. moral. tom. 1. lib. 5. sect. 2. problemat. 14. num. 121.* ubi ita asserit; Antonius itaque dubio ac ancipiti est animo, num lex excommunicationem, seu suspensionem, seu irregularitatem præseferens sit usu recepta, nec ne? Potest Antonius tuta conscientia eam partem amplecti, quæ negat legem acceptatam esse: e.g. Extravagantem Pauli II. contra alienantes bona Ecclesiastica dubitas esse receptam, quia aliqui putant, quoad pœnas non tenere; poteris quidem sine pœnæ reatu mitiorem tibi partem eligere. Ita ille.

Sup. hoc in to. 6. tr. 1. R. 19. §. Ergo si constat, propè finem, vers. Aniles licet, & seq. & in Res. 40. & 41. & in alio §. eorum cont. & in op. 6 to 7. R. 10 §. Secundò, in fin.

5 Sed ego circa præsentem casum puto prorsus non esse recedendum ab affirmativa sententia, quam præter alios docet Ægid. Bassæus *in floribus, verbo ordo 4. n. 4.* ubi sic ait: Ordinatus extra tempora legitimam absq; speciali Summi Pontificis dispensatione incurrit suspensionem ab ordinis executione, ut habetur in Extravaganti Pii II. cùm ex sacrorum: & hæc suspensio est perpetua à solo Papa dispensabilis; licèt si occulta sit, si Episcopi ex Trid. *sess. 24. cap. 6. de reform.* ab ea absolvere possint. Ita ille.

6 Dices, quando dubitatur an lex fuerit promulgata, & ab usu recepta, tunc non obligare legem etsi censuram, vel irregularitatem imponat, docent Azor. *tom. 1. lib. 2. cap. 19. q. 12.* Salas *1. 2. tract. 8. sect. 18. num. 196.* valdè probabile censet Castro Palao *tract. 1. disp. 3. punct. 7. n. 4.* Probatur, quia tunc lex non possidet, cùm nondum constet an sufficienter imposita sit quoad vim coercitivam, lex enim non obligat sine promulgatione *§. in his autem instit. de contrah. empt.* Nec item obligat secundùm aliquorum sententiam donec acceptetur, & usu recipiatur, ut tradunt Navarr. *c. 23. n. 41.* Rebell. *part. 1. lib. 1. q. 5. n. 7.* Dum ergo dubium est, an lex fuerit promulgata, vel acceptata, dubium est consequenter, an unquam obligaverit, & per consequens an fuerit vera lex; & ideò non possidet, quamvis censuram, aut irregularitatem imponat.

7 Sed dicta constitutio, ut observat Hinojosa dubitatur an fuerit usu recepta, ergo non obligabit.

8 Respondeo, in dubio de acceptatione teneri subditos ad observandam legem, quia verè possidet lex, dum constat latam esse: Si quidem habet pro se juris præsumptionem, & alleganti non esse receptam incumbit onus probandi. Quare dum id non probat, tenetur ad legis observationem. Secus est de promulgatione, quia lex esse non potest sine promulgatione, nec verè dicitur lata donec ritè promulgetur, ita Sanchez *l. 1. Decalog. c. 10. n. 35.* Filliuc. *tract. 21. n. 164.* Manuel *to. 1. reg. q. 6. punct. 4. n. 44. & de peccat. disp. 2. q. 4. punct. 7. n. 19.*

Sup. hoc in R. 1 cont. præcipitur, §. Respondeo legem. Vide eius doctrinam.

9 Sed constitutionem Pii II. esse promulgatam, & usu receptam patet ex stylo, & Praxi Romanæ Curiæ, à qua omnino minimè recedendum puto; & ita in facti contingentia sic ordinat, ne deserant dispensationem petere à Summo Pontifice; & si res sit occulta à Sacra Pœnitentiaria, vel ab Episcopo.

10 Sed, an in tali casu, quis possit obtinere dispensationem virtute Bullæ Cruciatæ, vel Privilegiorum Regularium? vide me ipsum alibi, nunc tantum sufficiat pro curiosis adduxisse opinionem Hinojosæ, & illam improbasse, ac in eam ultimam sententiam circa præsentem difficultatem aperuisse.

Alibi in to. 4. tr. 1. Res. 118. §. 1. in fine, & in R. 119. propè finem, & hoc intellige pro privilegio Regular. & pro Cruciata in principio dictorum Res. & pro utroque hic inf. in R. seq. §. 1. à vers. Dico secundò.

11 Nota verò, quod ea, quæ dixi contra Hinojosam militant etiam contra Patrem Escobar; Nam video stylum, & Praxim Curiæ Romanæ esse in contrarium, videlicet constitutionem Pauli II. esse usu receptam, & quidem etiam seclusa praxi Romana absolutè loquendo, videtur mihi magis probabilis opinio, asserens quod quando adest dubium, si lex sit usu recepta necne, præsumendum esse acceptatam, quia in tali casu possessio, & præsumptio non est pro libertate, sicuti putat Castrus Palaus, sed, ut diximus, pro lege; & probatur, nam onus probandi legem non esse receptam, pertinet ad illum qui hoc asserit, proinde dum non probatur, lex manet veluti in sua possessione, & vigore; neque urget ratio Azorii, nempè in materia odiosa, qualis est lex, sed pœnalis, posse subditum amplecti opinionem, quæ asserit, legem non esse usu receptam, nam contra hoc facit, cùm possessio se teneat ex parte ipsius legis, & non ex parte subditi, seu ejus libertatis, proinde Azorius, qui suam sententiam fundat in hac ratione, nihil pro se probat.

12 Ita præter Doctores *suprà cit.* tenet Hermanus Busembaum *in medulla Theologia moralis l. 1. tract. 2. c. 1. dub. 3. nu. 6.*

Sup. hoc in to. 6. tr. 1. Res. 40. §. 1. cursim to 6. & in fin. dictæ Resol.

13 Sed dices, omnia superiùs dicta, secundùm opinionem, ut diximus probabiliorem procedere, quando sumus in dubio, sed non non quando adsunt opiniones Doctorum hinc inde, sed in casu Fratris Hinojosæ de Bulla Pii II. adsunt opiniones pro utraque parte, & sic contra alios Auctores. Armilla & alii asserunt, dictam Bullam non esse receptam; Ergo in tali casu asserit Sanch. *in summ. tract. 1. l. 5. c. 10. n. 45.* Baldelius *in Theolog. mor. tom. 1. l. 5. disp. 9. n. 4.* & alii posse subditos, opinionem negativam sequentes absque peccato legem illam non servare, quia unicuique licitum est amplecti opinionem probabilem.

14 Sed in tali casu Merolla *in Theol. tom. 1. disp. 3. c. 3. dub. 2. corollar. 8. n. 129.* & Bardi *de conscient. disp. 6. c. 6. c. 2. dub. 2. n. 5.* oppositum defendunt, nam in pari casu melior est possidentis conditio, proinde cùm pro utraque parte, nempè pro receptione, & pro non receptione sint probabiles opiniones, potior videtur conditio legis ex cujus parte se tenet possessio, & ad illam rationem, quam pro se adducit Sanchez, videlicet posse ab unoquoque eligi probabilem opinionem; respondet Merolla id esse intelligendum, quando nulla est possessio pro altera parte, nam possessio facit prævalere partem, cui adhæret.

15 Verùm me nimis urget, ut dictum est, Praxis contraria quam video hic Romæ servari quoad dictam Constitutionem, Pii II. Unde videtur usu recepta, & ideò non obstantibus supradictis, nolo à stylo Curiæ recedere, qui dictam constitutionem receptam supponit.

R E S O L. XXXVIII.

De quodam Clerico, qui Ordinem Subdiaconatus suscepit cum dimissoriis falsis.

Et docetur supradictum Clericum incurrisse suspensionem.

Difficultas verò est, an incurrerit irregularitatem?

Et notatur, quod in utroque Episcopus, & Confessarius virtute Cruciatæ, & etiam Regulares virtute privilegiorum possunt dispensare. Ex p. 11. tract. 6. & Misc. 6. Res. 4.

§. 1. REspondeo supradictum Clericum secundùm opinionem Marchini, *de Sacram. Ordin. tr. 1. p. 5. c. 11. n. 13.* incurrisse suspensionem latam *in c. Lugdunensi, 9. q. 1. & in c. eos qui de tempor. ordin. in 6.* contra suscipientes Ordines ab alieno Episcopo, nam idem est ordinari à non suo, ac ordinari cùm falsis Dimissoriis proprii Episcopi. Hoc supposito dicendum est, supradictum Clericum posse dispensari ab Episcopo, si suspensio occulta est, ut est in casu nostro stante privilegio Episcopis concesso in Concil. Trid. *sess. 24. c. 6. de Reform.* ita Avila *de cens. p. 3. disp. 6. dub. 1. concl. 7.* & communiter Doctores. Dico secundò posse dispensari à Confessariis Societatis Jesu, & ab

Sup. hoc in tr. 1. tr. 1 Res 11. & 10 in aliis eiu. not.

aliis

alijs Regularibus participantibus de eorum privilegiis: nam Sedes Apostolica concessit Confessarii Societatis quod fidelium confessionibus auditis, eos in foro conscientiæ absolvere possint à quibuscumque sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis ex peccato resultantibus. Et quidem hæc verba ad suspensiones juris indistinctè se extendunt: esto enim hæ suspensiones non absolvantur propriè, sed dispensatione tolli debeant, eorum tamen relaxatio, juxta frequentem loquendi modum, absolutio nuncupatur. Et ita hanc sententiam in terminis tenet Avila *ubi supra dub.* 2. Castrus Palaus *tom.* 6. *disput.* 4. *punct.* 9. *nu.* 7. Layman. *l.* 1. *tract.* 5. *part.* 3. *c.* 4. *nu.* 4. Bassæus *in florib. Theol. verb. Suspensio.* 3. *num.* 4. Villalobos *in summa, tom.* 1. *tract.* 9. *diffic.* 60. *num.* 9. & alii. Et tandem dico tertiò, supradictum Clericum posse dispensari à quolibet Confessario approbato in Regnis, ubi viget Privilegium Bullæ Cruciatæ. Et ita docet me citato, Leander *de Sacram. to.* 2. *tract.* 6. *disp.* 6. *quæst.* 16. Serius *in Bull. Cruc. disp.* 1. *difficult.* 10. §. 8. *quæst.* 30. *num.* 2. Remigius *in pract. confess. tractat.* 5. *c.* 3. §. 2. *n.* 12. Pater Bardi *in Bull. Cruc. part.* 2. *tractat.* 6. *c.* 7. *sect.* 5. *nu.* 7. Ludovicus à Cruz, *disp.* 1. *cap.* 4. *dub.* 10. *n.* 3. Trullench. *lib.* 1. §. 7. *c.* 21. *dub.* 15. Castrus Palaus *tom.* 4. *tract.* 25. *punct.* 8. §. 4. *n.* 1. & alii firmantes posse Confessarium privilegio Bullæ Cruciatæ à Pontifice sibi concesso auferre suspensionem contractam, ut est in casu nostro, per indebitam Sacrorum Ordinum susceptionem. Nota quod etiam Quintanadvennas *in Proœmio Instruct. Ordin. n.* 9. docet sumentes Ordines cum dimissoriis falsis, incurrere suspensionem.

2 Sed quia Hieronymus Garsias *in sum. Theolog. mor. tract.* 1. *diffic.* 1. *dub.* 13. *punct.* 4. *n.* 14. putat, supradictum Clericum ordinatum cum falsis dimissoriis incurrisse irregularitatem latam *in cap.* 1. *de eo, qui furtivè ordinem suscepit*, adhuc existimo, etiam stando in hac opinione posse in casu nostro, quia delictum est occultum, dictam irregularitatem etiam dispensari per Episcopum, stante jure novo Concil. Trident. *sess.* 24. *cap.* 6. *de reform.* Et ita docet Barbosa *in d. c.* 1. *num.* 2. Castrus Palaus *tom.* 6. *disp.* 6. *punct.* 17. *n.* 4. Sayrus *de censur. lib.* 7. *cap.* 10. *n.* 38. Caspensis *in curs. Theolog. tom.* 2. *tr.* 25. *disp.* 5 *sect.* 5. *n.* 34. Pellizzarius *tom.* 2. *tr.* 7. *cap.* 5. *sect.* 3. *n.* 123. & alii. Imò aliqui probabiliter plus addunt, posse dictam irregularitatem dispensari etiã à quolibet approbato Confessario, virtute Bullæ Cruciatæ. Et ideò ad confirmationem supradictorum apponam hic verba Patris Garsiæ *ubi sup. nu.* 32. sic itaque ait: Esta irregularidad si es deducta ad forum contentiosum no puede dispensarla el Obispo, si no en caso, que el reo huviesse entrado en Religion, y hecha assi penitencia, en el qual concedere el capitulo, Veniens, que pueda dispensar el Obispo, pero si es oculta aunque so quede el tal ordenado en el siglo, podra dispensar con el al Obispo en virtud del Concilio Tridentino, y lo mismo digo del Confessor ordinario virtute Bullæ Cruciatæ. Hęc Garsias. Et hoc ultimum de facultate, quam habent Confessarii dispensandi per Bullam Cruciatæ irregularitatem contractam ex mala ordinum susceptione, ut fuit in casu nostro docent communiter Thomistæ, quos ego * alibi ad satietatem adduxi, quibus nunc addo ex Societate Jesu omninò videndum Josephum Gibalinum *de irregul. cap.* 6. *quæst.* 5. *n.* 4. ubi me citato latè firmat hanc sententiam, & respondet ad argumenta contraria, asserentem absolutè quod qui ex facultate generali potest absolvere à censuris, potest quoque dispensare in irregularitate pœnali, ut est ista de qua loquimur. Et ideò Magister Petrus Cornejo ornamentum Carmelitanæ Religionis *in* 3. *p. D. Thom. to.* 2. *tr.* 7. *de irregular. disp.* 7. *dub.* 1. *q.* 1. sic ait: Dico irregularitatem per illegitimam ordinum receptionem etiam posse tolli in foro conscientiæ per Bullam Cruciatæ. Hoc est probabile, quia hæc irregularitas est Censura, & pęna Ecclesiastica juxta nostram sententiam, atq; ita potest tolli ex privilegio Bullæ Cruciatæ. Ita ille. Et hanc sententiam etiam probabilem putat Joan. de Sot. *in summ. p.* 2. *tract.* 2. *sect.* 2. *disp.* 4. *fol.* 379. Poncius *in cur. Theol. disp.* 48. *q. ult. n.* 30. Escobar ex Societate *in tract. mor. tract.* 1. *exam.* 17. *c.* 9. *n.* 136. & etiam me citato Martinus de San Joseph. *in Reg. S. Francisci de facultatibus confess. verb. dispensare n.* 3. *fol.* 577. & me citato Gallego de Vera *in bull. cruciata, cap.* 9. *dub.* 139. & me citato Joannes Henriquez *in qq. pract. sect.* 31. *q.* 5. *n.* 37. & me citato Crescentius *in Præsidio Romano lib.* 3. *n.* 78. & me citato Leander à Murcia Cappucinus *in q.* 8. *ad cap.* 7. *Regula S. Francisci, n.* 65. & me citato Guazinus Fillius *in tract. moral. lib.* 2. *defens.* 6. *q.* 45. *n.* 2. & me citato Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 8. *c.* 3. *n.* 90. & me citato Marcus Serius *in Bullam Cruc. disput.* 1. *diffic.* 10. §. 8. *q.* 30. *n.* 5. & me citato Pater Magister Lezana *in sum. qq. Ref. to.* 3. *verb. Bulla Cruc. n.* 30. & me citato Bassæus *in flor. Theol. verb. irregularitate* 11. *nu.* 17. Idem etiam docet Escobar *in Theol. moral. tom.* 1. *lib.* 9. *sect.* 2. *c.* 15. *Prob.* 29. *num.* 213. Itaque casus supradicti Clerici non est ita desperatus, & absq; remedio: ut aliqui putarunt his diebus; nam cùm sit occultus, potest, sive suspensionem, sive irregularitatem contraxerit, dispensari ab Episcopo. Quod idem probabiliter puto dici posse de Confessariis Regularibus virtute suorum privilegiorum, & de quibuscumque Confessariis approbatis virtute Bullæ Cruciatæ. Ita sentio, salvo meliori judicio.

RESOL. XXXIX.

An qui suscepit Ordinem sacrum ante legitimam ætatem, vel sine literis dimissoriis, vel extra legitima tempora incidat in suspensionem ex Bulla Pii II. & si celebret, incurrat irregularitatem?
Et an ad incurrendam hanc suspensionem requiratur dolus, vel saltem culpa lata, & mortalis, ita ut ignorantia etiam crassa, si affectata non sit, à suspensione, & irregularitate contrahenda excuset? Ex p. 3. tr. 4. Res. 191. aliàs 192.

§. 1. Respondeo affirmativè ex Bulla Pii II. si celebrat incurrit in irregularitatem. Sed prædictam pœnam, ut notat Portel *in dubiis Regul. verb. Ordines sacri, nu.* 13. cum aliis communiter, incurrunt tantùm præsumentes, unde sic asserit Villalobos *in summa tom.* 1. *tract.* 11. *diffic.* 11. *num.* 6. (Se advierta, que para incurrir la dicha suspensiones es menester, que aya dolo por la palabra (*præsumpserit*) que pone la extravagante, y assi el que se ordena por ignorancia, que se tal que escuse de presumpcion, y temeridad, aunque no escuse del todo de la culpa, no quedara suspenso, como dizen Navarro, Suarez, y Rodriquez,) sic ille. Igitur ad hanc suspensionem incurrendam requiritur dolus, vel saltem culpa lata, & mortalis. Sed plus addit Avila *de cens. p.* 3. *disp.* 5. *dubitat.* 7. nam adeò in tali casu requirit dolum in ordinato, ut omnem ignorantiam etiam crassam, si affectata non sit à suspensione, & irregularitate contrahenda excusare dicat, licèt hanc opinionem non admittat Layman *in Theol. mor. lib.* 5 *tract.* 9. *c.* 10. *n.* 2. Vide Peyrinum *in privil. Min. tom.* 1. *const.* 1. *Julii II.* §. 16. *n.* 28.

RESOL. XL.

An qui non solum cum ignorantia invincibili, sed etiam moraliter vincibili, & crassa ordinatur, ante legitimam ætatem, extra tempora, &c. incurrat suspensionem latam à Pio II.
Et an qui ita Ordinatus est cum dolo, & tamen si postea facta pœnitentia celebret, credens id sibi licere, incurrat irregularitatem? Ex p. 5. tr. 10. Res. 32.

§. 1. Respondent aliqui affirmativè. Ita Fuschus *de visitat. lib.* 2. *c.* 28. *n.* 37. quia non docet ignorare, quod communiter omnes sui Ordinis sciunt, & ideò Riccius *part.* 4. *decis.* 91. *n.* 6. tutius existimat in tali casu dispensationem obtinendam esse: & Bonacina *de cens. disp.* 3. *punct.* 5. §. 1. *n.* 2. absolutè docet quòd si aliquis ex ignorantia moraliter vincibili ordinetur antę legitimam ætatem, incurrit hanc suspensionem.

2 Verùm ego puto; ut docui cum Portel *in* 3. *p. tract.* 4. * *resol.* 192. sic ordinatum nullam incurrisse suspensionem, neque celebrando irregularitatem, & ita etiam docet Præpol. *in p.* 3. *q. un. de sacram. Ord. dub.* 17. *n.* 167. ubi sic ait. Adverte eum, qui ante legitimam ætatem præsumit sacrum Ordinem recipere, incurrere suspensionem, per *Extravag. cùm ex sacrorum*, Pii II. quam refert Navarr. tum *c.* 7. *summa, n.* 125. ubi notat bonam fidem, vel etiam ignorantiam crassam excusare à censura. Unde qui bona fide, vel etiam ex ignorantia crassa est ordinatus ante ætatem, quamvis nequeat uti Ordine, antequam illam pervenerit, ubi tamen pertigerit ad legitimam ætatem, potest eo uti absq; peccato, & violatione censuræ, quod est notandum pro variis, qui minùs prudenter suscipiunt sacros Ordines ante legitimam ætatem, qui non sunt statim censendi hanc censuram incurrere, & non posse uti Ordine sine dispensatione, cùm ad legitimam pervenerint ætatem. Sic ille. Cui adde etiam Hurtadum *tract. de susp. diffic.* 13. *n.* 36. Villalob. *in sum. to.* 1. *tract.* 11. *diffic.* 11. *n.* 6. Coninch *de Sacram. disp.* 16. *dub.* 5. *n.* 36.

3 Notandum est tamen hic cum Avila *de cens. p.* 3. *disput.* 5. *dub.* 7. §. 5. quòd licèt aliquis incurrerit hanc suspensionem, quia ordinatus est cum dolo, tamen si postea facta pœnitentia celebret, credens id sibi licere, non incurrit irregularitatem, nam etiam ad hoc requiritur dolus. Ita Navarr. *c.* 27. *n.* 156. & *in c. accepta, loco citato.* Imò longè certius est de irregularitate, quàm de suspensione, nam verbum *præsumpserint*, absque ulla controversia cadit super irregularitate, ut patet ex verbis ipsius Extravag. jam citatis. Ita ille.

RESOL. XLI.

An qui bona fide ordinatur ante legitimam ætatem, incurrat suspensionem, & celebrando irregularitatem ex Bulla Pii II.
Et an adveniente mala fide, si sic ordinatus ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem?
Et an saltem ita celebrando peccet mortaliter?
Et an taliter Ordinatus postquam pervenit ad legitimam ætatem, possit sine ulla dispensatione celebrare, vel exercere actum Ordinis suscepti?
Et quid in casu, quo quis mala fide Ordines ante legitimam ætatem susceperit?
Et notatur recipientem Ordinem mala fide, ante legitimam ætatem, non solum remanere suspensum ab executione Ordinis sic mala fide suscepti, sed etiam ab executione aliorum Ordinum ante legitimè susceptorum. Ex p. 3. tr. 4. Res. 181. aliàs 182.

§. 1. Res-

Sup. hoc in R. ... in fine, vers. Ubi notat. & in R. 2. propè finem ... vers. Et omnia, & sup. in R. ... cursim in §. Sed an in tali casu.

Sup. hoc in to. 4. tr. 3. R. 128. & 129. & sup. in Res. præcedenti cursim in §. Sed an. & ind. in Res. 38. breviter in aliis tribus ult. lin.

Sup. hoc in to. 3. tr. 3 Res. 12. & si placet lege doctissimam R. ejus annot.

* Alibi in to. 4. tr. 3. R. 129. in fine, vers. Sed an supradicti, & latè in R. 130. 131. 132. &c.

Sup. hoc supra ... R. 19. & in aliis ejus annot.

Sup. tribus ... R. 41. à princ. & supra in Ref. 37.

Sup. hoc sup. in R. 36. §. ...

Sup. hoc in R. seq. & in aliis ejus primę annotation.

Sup. hoc ignorantia in R. seq.

* Quę hic est R. antecedenti & seq. Ref. seq.

Sup. hoc in R. seq. §. Notandum est tamen, & in alia ejus not.

Sup. hoc infra in Ref. 43. §. ... propè fin. vers. Possem.

§.1. RE spondeo non incurrere in suspensionem, & ita docet Portel. *in dubiis Regul. verb. Ordines sacri*, *nu.*13. nam poena suspensionis apposita per Pium II. tantùm est contra præsumentes, qui verò bona fide facit, eredens se habere ætatem, vel quid simile, non dicitur præsumere. Ergo, &c. Et ita etiam docent Miranda *in manuali Prælatorum tom.* 1. *qu.* 39. *art.*6. Filliucius *tom.*1. *tract.*17. *cap.*5. *num.*84. Suarez *de cens. disp.*31. *sect.*1. *n.*26 & alii.

2 Difficultas est, an adveniente mala fide si sic ordinatus ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem? Respondeo negativè cum Peyrino *in privil. Minimorum tom.* 1. *const.* 1. *Julii II.* §.16. *nu.*29. qui citat Quarantam, Mirandam, & Navarrum. Et ratio est, quia cùm à principio non incurrerit in suspensionem, & adveniente mala fide si celebret, non est cur irregularitatem incurrat.

3 Sed an saltem ita celebrando peccet mortaliter? respondet affirmativè Villalobos *in summa*, *tom.*1. *tr.*11. *diffic.* 11. *n.* 7. & aliis communiter. Navarrus verò putat nullo modo peccare, cujus sententiam probabilem esse docet Petrus Ledesma *in summ. tom.* 1. *de sacram. Ordinis*, *cap.* 7. *concl.* 1. *fol. mihi* 432. *col.*2. asserit. (No me parece improbable, sino antes tienen alguna probabilidad dezir, que en tal caso el assi ordenado se deve exercitar el officio de la orden, que recibio, aunque no tenga legitima edad. Esta Conclusion se prueva con la authoridad del Doctor Navarro, laqual se coofirma porque esse tal estando legitimamente ordenado, tiene derecho de exercitarse en el oficio de tal orden, luego si no es por pecado no puede estar privado; ni caecer deste derecho, y en tel caso no ha havido pecado, luego no esta privado del exercicio del tal orden, segun esta sentencia hemos de dezir, que el Concilio manda que no se ordenen antes de la legitima edad, però despues de ordenados no dispone ninguna cosa el Concilio, y asi pueden seguo esta sentencia ministrar en sus oficios.) Ita Ledesma, sed contraria sententia communis est, & practicatur.

4 Notandum est tamen hic, quòd taliter ordinatus postquam pervenit ad legitimam ætatem, potest sine ulla dispensatione celebrare, vel exercere actum Ordinis suscepti, ut notant Scorcia *in Bull. Pontific. epitome* 39. *theorem.*109. & alii penes ipsum; imò aliqui hoc tenent etiam in casu, quo quis mala fide Ordines ante legitimam ætatem susciperet. Et ita docet Corduba *cas.*144. Sotus *in* 4. *sent. dist.* 25. *qu.* 1. *art.* 2. *in fine*. Medina *in sum. lib.*1. *c.*11. §.8. Passarellus, Zerola, & Sorbus apud Peyrinum *ubi sup. n.*21. licèt contrarium afferant Henriquez *lib.*13. *c.* 38. §.1. *in gloss. litera F*, Sylvest. Mandosius, Covarruvias, & alii, quorum sententiam ego sequor.

5 Notandum est etiam, quòd aliqui putant recipientem Ordinem mala fide ante legitimam ætatem, non solùm remanere suspensum ab eaequotione illius Ordinis sic mala fide suscepti, sed etiam ab exequutione aliorum Ordinum ante legitimè susceptorum. Et ita docet Navarrus, Rodriquez, & alii, stante quadam Bulla Sixti V. sed contrariam sententiam probabilem esse cum Avila, & Henriquez putat Villalobos *in summa*, *to.*1. *tr.*18. *diffic.*11. *n.*2.

RESOL. XLII.

An suspensus propter Ordines susceptos, ante legitimam ætatem possit exercere Ordines alios ritè susceptos? Ex part. 5. tractat. 10. Res. 35.

§.1. NEgativè respondet Villalob. *in summ. tom.* 1. *tract.*18. *diffic.*11. *n.*2. ubi sic ait. (Tambien se advierta que ay duda entre los Doctores, si el que desta manera se ordena queda suspenso de solo el Orden que recibe, o de todo los Ordenes? A lo qual se ha de responder, que despues de la extravagante de Sixto V. quedan suspensos de todos los Ordenes, porque dize, eosdem Clericos post hac malè promotos ab exequutione, ministerio, & exercitio Ordinum susceptorum, & ab omni spe & facultate ascendendi ad alios superiores perpetuò suspensos declaramus, y assi lo tienen Navarro y el P. Fray Manuel Rodriguez: aunque Henriq. parece que tiene, que solamente està suspenso del Orden, que desta manera recibe, dize que es probable Avila, pareciendole que habla solo Sixto V. de la suspension que hablò Pii II. y no mas.) Ita ille.

2 Sed affirmativam sententiam cum Henriquez & Avila ego teneo, quam etiam tenet Scorcia *in Bulla Pontif. epit.* 39. *theor.*109. ubi docet hujusmodi suspensionem impedire solum usum Ordinis malè suscepti, & in quo deliquit, & consequenter etiam ne ulterius ascendat, non autem ne utatur Ordine inferiori si legitimè illum suscepit: idque indicant verba illa: *si suspensione durante in eisdem ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant*. In eisdem scilicet malè susceptis, à quibus suspensi sunt, & non in quovis Ordine, ut etiam jure antiquo suspendebantur ab executione Ordinis solius malè suscepti, ex gloss. *cap. consultationi de tem. ord.* & ex Conc. Trident. *sess.*14. *c.*2. *de reform.*

RESOL. XLIII.

An suspensus ex ordinatione ante legitimam ætatem possit celebrare illa completa sine alia dispensatione?

Et quid est dicendum, si culpabiliter omninò ante legitimam ætatem suscepit ordinem?

Et, quid, si inculpabiliter, & jam est in legitima ætate, an possit exercere actum sui Ordinis absque incursione irregularitatis?

Et an talis ante ætatem ordinatus, incurrat duas suspensiones, unam ob delictum, alteram verò ob defectum ætatis, ac proinde absolutus à prima non censeatur absolutus à secunda, nec potest ministrare, donec attingat legitimam ætatem? Ex p. 5. tr. 10. Res. 34.

§.1. NEgativè respondet Cornejo *in p. tr.* 3. *de susp. disput.* 4. *cas.* 3. ubi sic ait. Durat autem hæc suspensio etiam post completam ætatem, donec per Pontificem relaxetur, aut si sit occulta, per Episcopum, aut etiam in foro conscientiæ per Bullam, ubi nota quòd quamvis iste ante complementum ætatis absolvatur ab hac suspensione, adhuc non potest in Ordine suscepto ministrare. Et si dicas, quid ergo operatur absolutio? dico duo operari, unum est quod impleta ætate possit statim exercere illum Ordinem, & alterum, quòd si exerceat illum ante ætatem, quamvis mortaliter peccet, non incurrit irregularitatem. Ita Cornejo. Cui adde Hieronymum Rodriquez *in Compend. qq. Reg. resol.*106. *num.* 14. Henriquez *lib.* 13. *c.* 38. *n.*1. *in glossa litera F*. Bonacina *de cens. disp.* 3. *q.*1. *punct.*1. *n.* 12. & alios. Sed distinguit Toletus *lib.*1. *c.*49. *num.*4. Suarez *de cens. disp.* 31. *sect.*1. *num.*25. Avila *p.* 3. *dub.* 7. *not.* 8. & 9. Navarrus *cap.* 27. *nu.* 155. & alii. Nam si qui inculpabiliter omninò ante legitimam ætatem suscepit Ordinem, & jam est in ætate legitimam, absque incursu irregularitatis potest exercere actum sui Ordinis, quia intentio Pontificis fuit tali castigatione reprimere temeritatem taliter delinquentium. Si verò suscepit culpabiliter, ut si sciebat vetitum, licèt nesciret impositam censuram, indigeret relaxatione suspensionis, licèt jam pervenerit ad legitimam ætatem juxta præsentem constitutionem. Posset tamen sic suspensus excusari ab irregularitate, si temerariè quidem suscepit Ordinem, sed facta poenitentia illius malæ susceptionis bona fide credens jam ob legitimam ætatem sibi licitum esse Ordinis exercitium, actum exerceret, ut sentit Navar. & Suarez *locis suprà citatis*, eo quòd carentia præsumptionis possit excusare ab irregularitate, etsi à suspensione non excusari. Sicut sæpè bona fides excusat ab irregularitate, quæ non excusat ab excommunicatione, juxta gloss. *cap. solet*, *de sent. excomm. lib.*6.

2 Non desinam tamen hic adnotare absolutè affirmativam sententiam docere Cordubam *cas.*144. & Sotum *in* 4. *sent. dist.* 25. *q.*1. *art.*2. *in fin.* cum Medina *in Inst. lib.* 1. *c.* 11. §.6.

3 Nota etiam quod iste talis ante ætatem ordinatus incurrit duas suspensiones, unam ob delictum, alteram verò ob defectum ætatis, proinde absolutus à prima, non censetur absolutus ab alia, nec potest ministrare, donec attingat legitimam ætatem, & ita docet Hieron. Rodriq. *ubi suprà*, Suar. *de cens. disp.* 23. *sect.* 3. *n.*4. & Portel. *verb. Ordines sacri*, *n.*12.

RESOL. XLIV.

An suspensus juxta Bullam Pii II. quia suscepit Ordines sacros extra tempora, ante legitimam ætatem, vel sine litteris dimissoriis, &c. dispensari possit ab Episcopo, vel à Superiore Regulari?

Et idem est dicendum de irregularitate ob id contracta. Ex part. 5. tract. 10. Res. 31.

§.1. NEgativam sententiam docet Guttierrez *in qq. Canon. lib.*1. *cap.*26. *n.*21. ubi sic ait: Qui extra tempora, vel ante ætatem legitimam, vel sine dimissoriis promotus fuerit ad sacros Ordines, suspensus est ipso jure, donec absolutionis beneficium à Papa fuerit consecutus, non tantùm usque ad ætatem legitimam, prout de jure existimabat Sotus & probatur *in cap. cùm quidem*, & *cap. litteras*, *de temp. ord.* sed etiam hodie perpetuò, donec absolvatur, ut *in d. Extravag. Pii II.* Ita ille, & novissimè hanc sententiam ex aliis Doctoribus tenet Riccius *p.* 4. *decis.* 93. *n.* 14.

2 Sed contrariam sententiam tenet Suarez *de censur. disput.* 31. *sect.* 1. *num.*42. Hieron. Rodriquez *ubi infra*, & Hurtadus *tr. de suspens. diffic.*13. *n.*36. ubi sic ait: Ordinatus scienter, aut ea ignorantia affectata ante legitimam ætatem, aut extra tempora, aut absque dimissoriis, manet suspensus ab Ordine sic suscepto, per Extravag. Pii II. confirmatam à Pio V. cujus mentionem facit Avila 3. *p. disp.* 5. *dub.* 7. ab ea tamen suspensione potest Episcopus absolvere, quamvis Sixtus V. *in Extravag. sanctam & salutare*, absolutionem illius reservaverit Papæ, quia eam revocavit Clem. VIII. Hæc Hurtadus.

3 Notandum est etiam hic posse superiores Regulares absolvere suos subditos sic suspensos, & ita docet Portel

I *in dub.*

in dub. regul. verb. Ordinis sacri suspensio, *num.* 14. & Hier. Rodriq. *in Comp. q. reg. resol.* 106, *num.* 26. & idem dicendum est de irregularitate ob id contracta. Vide etiam Henriquez *lib.* 14. *cap.* 20. *n.* 3. & Bejam *p.* 4. *cas.* 37.

RESOL. XLV.

An qui ordinatur non servatis temporum interstitiis, v. g. Diaconus elapso anno ab ordine Subdiaconatus, incurrat suspensionem?
Et an Episcopus possit dispensare ex causa rationabili in hoc?
Et an Abbas in casibus in quibus Tonsuram, & minores Ordines conferre potest, dispensare valeat in interstitiis?
Et an hoc procedat in casu, quo Abbates suos subditos cum dimissoriis remittant, ut ab Episcopis ordinentur, nec tunc examinandos esse Episcopis, non obstante Concilio Tridentino?
Sed docetur, quod in receptione Ordinum minorum nulla requiruntur interstitia, sed possunt recipi eodem die, si videtur Episcopo, & de minoribus ad Subdiaconatum remittitur ad usum Provinciæ? Ex p. 5. tr. 10. Res. 40.

§. 1. AFfirmativè respondet Portel. *in dub. regul. verb. suspensio*, *n.* 14. ubi sic ait: Ille qui ordinatur non servatur interstitiis, ita ut inter Subdiaconatum & cæteros superiores Ordines deficiat annus, incurrit suspensionem, non verò incurret, si desit annus inter Ordines minores, Concilium enim solùm loquitur de Ordinibus maioribus, & de minoribus inter Subdiaconatum remittitur ad usum Provinciæ. Hæc ille, qui malè citat Suarez.

2 Sed negativè respondendum est, quia nulla suspensio incurritur in jure expressa: ergo. Et ita docet Suarez *de cens. disp.* 31. *sect.* 1. *num.* 43. verum est quòd peccabit, si faciat hoc absque licentia Episcopi, nam facit contra præceptum Trid. *sess.* 23. *cap.* 11. & præter Suarez contra Portel. hanc sententiam docet Filliucius *tom.* 1. *tract.* 17. *cap.* 5. *n.* 86. ubi sic ait. Non servantur interstitia si diversis quidem diebus, & legitimis temporibus, sed non servatis debitis interstitiis, duo Ordines sacri sumantur, contra statutum Trident. *sess.* 23. *cap.* 13. in quo vult post susceptum unum Ordinem sacrum, annum integrum debere elabi, antequam alius recipiatur absque dispensatione Apostolica; nulla tamen pœna est imposita, nec ita severè prohibitum, quin Episcopus non possit dispensare ex causa rationabili. Et quamvis Sixtus V. imposuerit pœnam suspensionis ipso facto, tamen deinde sublata est per Clem. VIII. quare nec etiam erit suspensus, qui sine dispensatione recipit Subdiaconatum ante elapsum annum ab altero minori, licèt graviter peccet contra Trident. *sess.* 23. *c.* 11. *de reform.* In receptione autem Ordinum minorum nulla requiruntur interstitia, sed possunt recipi eodem die, si ita videatur Episcopo, cui se remittit Trid. *loco cit.* Jus autem antiquum *in cap. singulis*, *dist.* 77. est antiquatum. Ita ille, & ego.

3 Notandum est tamen hic obiter primò, quòd Abbas in casibus, in quibus Tonsuram & minores Ordines conferre potest, dispensare valet in interstitiis. Ita Campanili *in divers. jur. Canon. rubr.* 12. *cap.* 13. *num.* 43. Barbosa *de potestate Episc. part.* 2. *alleg.* 19. *num.* 3. & 11. cum Miranda *in manuali tom.* 1. *quæst.* 38. *art.* 7. *concl.* 3. & hoc procedit etiam eo casu, quo Abbates suos subditos cum dimissoriis remittunt, ut ab Episcopis ordinentur, nec tunc examinandos esse ab Episcopis, non obstante Concilio Trid. ut observat Villalobos *tom.* 1. *tract.* 11. *difficult.* 12. *num.* 4. ex Navarro *cons.* 14. *num.* 1. *de privileg.* tradit Barbosa *in Collect. Doctor. in Conc. Trid.* 23. *c.* 10. *n.* 5.

RESOL. XLVI.

An ordinati cum dimissoriis Capituli Sedis vacantis infra annum incidant in suspensionem?
Et alii quatuor casus explanantur pro Capitulo Sede vacante, & pro dimissoriis, & Ordinandis concedendis tempore Sedis vacantis. Ex p. 5. tr. 10. Res. 46.

§. 1. AFfirmativè ex Concilio Trid. *sess.* 7. *cap.* 10. respondendum est cum Turriano *de censur. lib.* 5. *disp.* 46. *dub. ult.* & aliis. Verùm hic non desinam adnotare.

2 Primò, quòd potest Capitulum Sedis vacantis infra annum concedere dimissorias ei, qui est præsentatus à patrono laico ad beneficium Ecclesiasticum jurispatronatus ipsius, ut illud obtinere valeat. Ita Garcias *de benef. p.* 5. *cap.* 7. *n.* 93. Molfesius *in summ.* 1. *tract.* 6. *c.* 7. *n.* 50.

3 Secundò, potest anno durante Episcopo extero concedere exercitium pontificalium, & ordinationem propriorum subditorum, non tamen subditorum Sedis vacantis. Ita Piacius *in praxi Episc. p.* 1. *cap.* 1. *art.* 2. *nu.* 10. Henriquez *lib.* 10. *c.* 22. *num.* 1. Quaranta *in summ. Bull. verb. Capitulum Sede vacant. qu.* 11. & alii.

4 Tertiò dico; posset quoque Capitulum Sede vacante ante lapsum annum vacationis, obtinenti facultatem à Sede Apostolica ad suscipiendos Ordines à quocumque Antistite Catholico, cum licentia propris Ordinarii, prout semper in concessionibus hujusmodi clausula de petenda Ordinarii licentia apponitur, facultatem hanc subordinaram concedere. Ita Barbosa *de potest. Episcopi*, *p.* 2. *alleg.* 7. *n.* 14. & alii.

5 Et tandem quartò potest Capitulum Sede vacante testimonium idoneitatis facere. Ita Barbosa *ubi suprà*, *num.* 16. & alii, licèt Moneta *de commutationibus ult. volunt. c.* 10. *n.* 18 a. refert Modernum Curiæ Romanæ stylum habere, ut Sede Episcopali vacante, ipsæ quoque literæ testimoniales dentur ab Episcopo viciniori.

RESOL. XLVII.

An qui ficto titulo imperrat dimissorias, incurrat suspensionem latam in eos, qui sine literis dimissoriis ordinantur, v. g. qui ob fictam patrimonium initiantur, &c.
Et quid dicendum est de eo, qui patrimonio, aut donationi sibi factæ renunciavit, antequam literas dimissorias, vel ordinem susceperit, ante contrahat in hac promotione suspensionem? Ex p. 5. tr. 10. Res. 55.

§. 1. AFfirmativè respondet Cornejo *in* 3. *p. tr.* 5. *disp.* 4. *cas.* 5. *q.* 2. ubi docet tales duas suspensiones (licèt ipse dicat *irregularitates*, ex incuria librariorum, vel scriptorum) incurrere, unam quia ementito titulo ordinantur; alteram, quia sine literis dimissoriis. Idem etiam docet Coninch *de Sacram. disp.* 16. *dub.* 5. *n.* 38. ubi hæc ait: Utrum literæ dimissoriæ dolo obtentæ sint invalidæ ut earum vi ordinatus incurrat suspensionem latam in eos, qui sine literis ordinantur ab alieno Episcopo, dubium est. Quidam negant Suarez verò suprà probabilius affirmat, quia concessa facultas non extenditur ultra mentem concedentis, nec videtur Episcopus velle ulla ratione consentire in illius ordinationem, & consequenter neque his literis dare facultatem. Et ita hanc sententiam docet etiam Reginaldus *tom.* 2. *lib.* 32. *tr.* 2. *c.* 25. *n.* 27. Mercerus *de Sacram. in* 3. *p. q.* 24. *dub.* 7. Hurtadus *tr. de suspens. difficul.* 13. *n.* 38. & Gordonus *tom.* 2. *lib.* 7. *q.* 15. *c.* 12. §. 6. *n.* 24. & alii.

2 Non desinam tamen hic adnotare Henriquez *lib.* 13. *cap.* 37. *n.* 2. contrariam sententiam docere, sic enim ait. Qui ob fictum patrimonium initiatur, non incurrit aliam suspensionem latam contra eos, qui absque reverendis propriis Episcopi initiatur, quamvis enim per fraudem licentiam, & Reverendas obtineat, est tamen vera licentia. Sic ille, & post illum Villalobos *in sum. tom.* 1. *tr.* 18. *diff.* 10. *nu.* 3. ita asserens. (Respondo que este lleva reverendas verdaderas, no obstante que las aya alcancado con causa falsa, y que si el Obispo lo supiera, no se las diera. Lo uno, porque al Obispo le incumbe el averiguar, si el patrimonio es verdadero ò no, como consta de aquellas palabras del Concilio, Eo quoque priùs perspecto patrimonium illud verè ab eis obtineri. Lo segundo, porque si bastara para incurrir la suspension ser fingido el patrimonio, tanbien bastara la falsa probanza de buenas constumbres, y limbieza de linage, porque si el Obispo lo supiera, no diera las reverendas.) Hoc etiam docet Avila, ut suprà visum est *de cens. p.* 3. *disp.* 5. *dub.* 5. *concl.* 1. *ad* 3.

3 Sed quid dicendum de eo, qui patrimonio, aut donationi, sibi factæ renunciavit, antequam literas dimissoriales, vel Ordinem reciperet, & Gordonus *tom.* 2. *lib.* 7. *q.* 15. *cap.* 12. §. 6. *nu.* 24. existimat, quòd si valida non est hæc renunciatio, non contrahi in hac promotione suspensionem, quia revera ex valido titulo omnia geruntur: si autem valet renunciatio, consequens est deesse titulum, & proinde contrahi censuram. Navarr. *cap.* 27. *num.* 158. judicat renunciationem hanc (si fiat ante promotionem) esse inutilem, & minùs validam, ac proinde non contrahi censuram. Quod probabiliter defendi potest; quia tamen in dubium vocari potest valor renunciationis, ideò securius est absolutionem petere ab hac suspensione expressis causis, una aut pluribus, pro ut illæ fuerint. Sed quia ego puto talem renunciationem esse invalidam, puto nullam absolutionem petendam esse.

RESOL. XLVIII.

Quidam Clericus in hac civitate suscepit Sacros Ordines cum patrimonio ficto, & per multos annos celebravit, quæsivit, an in ordinatione, ratione patrimonii ficti, incurrerit suspensionem, & posteà celebrando irregularitatem? Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. Res. 5.

§. 1. DIfficilis sanè quæstio. Ponam opiniones DD. quam malueris elige. Affirmativam sententiam amplexi sunt, Navarr. *in manual. cap.* 27. *n.* 158. Sanch. *de matr. lib.* 6. *disp.* 32. *num.* 8. & præter alios, quos citat, & sequitur Bonac. *de Sacram. disp.* 8. *q. unic. punct.* 5. *n.* 34. tenet hanc sententiam Comit. *in resp. mor. lib.* 6. *q.* 38. Spino *in spec. testam. gl.* 18. *num.* 75. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 17. *c.* 5. *num.* 89. Joan. de la Cruz *in director. consc. p.* 2. *tract. de Sacram. Ordinis, dub.* 6. *concl.* 2. Scortia *in Pont. consc. epit.* 147. *theorem.* 149. Valer. Reginal. *in praxi, tom.* 2. *lib.* 32. *tr.* 2. *c.* 25. *sect.* 3. *num.* 72. qui cum Suar. *in* 3. *p. tom.* 5. *disp.* 31. *sect.* 1. *num.* 35.

putat

putat talem Clericum incurrere duas suspensiones, alteram, ut sine sufficienti titulo, alteram, ut sine proprii Episcopi facultate ordinatum. Ratio quare incurrat illam secundam suspensionem, adducitur à Reginald. & est, quia ordinatur sine litteris dimissoriis. Nam Episcopus conferens hujusmodi literas, titulo patrimonii, non daret illas si sciret patrimonium esse fictum; ergo dictæ literæ sunt subreptitiæ, & per consequens censentur nullæ, & nullius effectus. Rationem verò, quare incurrat suspensionem propter patrimonium fictum, adducit Bonacina, quia Concil. Trid. *sess. 21. cap. 2. de reform.* videtur innovare canones antiquos contra eos, qui artibus, & fallaciis se fingunt habere idoneas facultates. Et canones sunt *cap. neminem, & c. sanctorum 70. distinct.* in quibus definitur, esse susceptum, qui ordinatur sine beneficio, & patrimonio.

2 Mihi verò contraria sententia videtur probabilior, & ideò in praxi tutissima, quam docent Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 10. n. 25.* Homobon. *de examen. Eccles. p. 2. tr. 11. c. 10. quæst. 12.* Flaminius *de resignat. benef. lib. 2. q. 6. n. 18.* Tolet. *lib. 1. cap. 48. num. 5.* Coninch. *de Sacram. disp. 16. dub. 5. n. 38.* Garzias *de beneficiis tom. 1. p. 2. cap. 5. num. 20. & seq.* Squill. *de oblig. Cler. p. 2. dub. 4.* Piasecius *in praxi Episc. p. 1. c. 1. art. 7. num. 20.* Avila *de censuris p. 3. disp. 5.* Henriquez *lib. 13. cap. 37. n. 2. & ingl. litt. G.* refert pro ea multos, & graves Theologos, quos ipse consuluit, & Sayrus *de censuris lib. 4. c. 14. num. 16.* ubi asserit nimis rigidè, contrariam sententiam esse falsam, quia secundùm declarationem Congregationis Concilii, & usum Pœnitentiæ ordinatus sine titulo, non est suspensus, neque etiam Tridentinum innovat pœnam illam suspensionis in dicto *cap. neminem, & c. sanctorum*, jure antiquo latam contra ordinatos, absque titulo, quæ pœna jam antè Tridentinum per alios Canones, scilicet illum *cap. Episcopus*, qui est Alexandri III. & alterum, qui est Innocentii III. *in cap. cùm secundùm Apostolum, de præbendis*, sublata fuit, sed solùm innovat pœnas horum duorum Canonum recentiorum, *Episcopus, & cùm secundùm Apostolum*, in quibus in pœnam ordinatoris statutum est, ut Episcopi, eos quos sine titulo, aut beneficio, de quo necessaria vitæ percipiant, ordinaverint, suis sumptibus alere teneantur, donec de beneficio eis providerint.

3 Ad argumentum Bonacinæ respondetur, intentionem Concilii solùm esse innovare pœnas antiquorum Canonum, qui non erant sublati, & correcti alio Canone; unde antiqua suspensio novo jure *cap. cùm secundùm Apostolum*, sublata, non innovatur à Concilio; nec est audiendus Vasquez *in 3. p. to. 3. disp. 246. cap. 6. n. 61.* Bonacina, & alii contrarium sentientes, nam ita declaravit Congregatio Cardinalium his verbis, apud Piasecium *ubi supra* Concilium renovat tantùm pœnas, *cap. cùm secundùm, extra de præbendis*, in hoc capite.

4 Ad argumentum Reginaldi respondet Henriquez *ubi sup.* ubi ait: Qui ob fictum patrimonium initiatur, non incurrit aliam suspensionem latam contra eos, qui absq; Reverendis proprii Episcopi initiantur, quamvis enim per fraudem, licentiam, & Reverendas obtineant, est tamen vera licentia. Hæc ille.

5 Nec obstat dicere, quòd obtinuisse Reverendas ex causa falsa, est idem quod non obtinuisse illas, quia ut notat Avila *loco cit.* Episcopus debet facere sufficientem diligentiam, ut cognoscat an patrimonium sit verum. Deinde si fictio patrimonii sufficeret ad incurrendam illam suspensionem, sufficeret etiã falsitas in probatione morum, & generis. Dicendum est igitur, supradictum Clericum ordinatum sine titulo non fuisse suspensum, atque adeò celebrando non incurrisse irregularitatem.

6 Nec valet dicere, supradictum Clericum incurrisse in suspensionem ex Bulla Sixti V. contra Clericos male promotos, ut notat Gonzal. *ubi sup.* Nam respondeo, illam constitutionem fuisse à Clem. VIII. redactam ad terminos juris communis, ut notavit Virald. *in fine Candelabri*, & alii. Notandum est tamen, quòd etiam, stando in nostra sententia, taliter ordinatus potest puniri extraordinariè ab Episcopo, cùm à jure certa pœna sancita non sit, ut observat Gonzalez *num. 32.* & forsan Episcopus illi necessaria denegare potest, cùm ipse in culpa non fuerit, sed deceptus ab ordinato.

R E S O L. XLIX.

An qui recepit Ordines cum patrimonio ficto, incidat in suspensionem.

Ex quo infertur non incurrisse in suspensionem quendam Clericum, qui impetravit à consanguineo patrimonium, ad cujus titulum ordinatus fuit, & promittens cum juramento, quod ante donationem retrodonabit.

Et an in aliquo casu possit Episcopus dispensare, ut quis ordinetur sine patrimonio, ut v. g. si sit doctus, & gradu insignis.

Et an ordinatus, v. g. ad Subdiaconatum sine titulo possit ascendere ad superiores ordines sine dispensatione? Ex p. 5. tr. 10. Res. 50.

§. 1. Affirmativam sententiam docet Navarr. *c. 27. nu. 158.* Majolus *de irreg. lib. 14. cap. 25.* Moscosus *in summ. tr. 8. cap. 2. num. 9.* Medina *in summ. lib. 1. c. 11. §. 8.* & alii; & ratio est, quia Concilium Trid. *sess. 21. cap. 2. de reform.* asserit quòd videatur, si patrimonium ordinandorum sit verum: & statim subjungit, *antiquorum Canonum pœnas super his innovando*. In quibus verbis videtur innovare Canones *in cap. neminem, & cap. sanctorum, dist. 50.* in quibus definitur esse suspensos qui ordinantur sine beneficio, aut patrimonio. Deinde Episcopus si hoc sciret, dimissorias eis non præberet; ergo incurrit suspensionem latam à Pio II. contra ordinatos sine literis dimissoriis. Idem etiam docent plures DD, quos citat & sequitur Bonac. *tom. 3. disp. 3. q. 1. punct. 8. n. 3.*

2 Verùm ego contrariam sententiam teneo, & illam præter multos alios tenet Coninch. *de Sacram. disp. 15. dub. 5. num. 38.* Turrian. *de cens. 7. disp. 46. d. 1.* Avila *de cens. part. 13. disput. 5. dub. 6. concl. 1.* & Villalob. *in sum. to. 1. tr. 18. diffic. 10. nu. 3.* ex quibus infert: (Que el que se ordenò de Subdiacono, y renunciò el patrimonio, y se ordenò de Evangelio, y Missa no queda suspenso, y es llano, porque aquella renunciacion no vale, como consta del Concilio Trid. y lo diximos arriba. Le segundo, que tanpoco està suspenso el que se ordenò à titulo de patrimonio, y mintiendo, diziendo que era suficiente, ni tanpoco el que devia otro tanto como el patrimonio à cuyo titulo se ordenò, en especial se contraxo las deudas, despues que tenia el patrimonio; porque segun el Concilio no se han de pagar estas deudas del patrimonio, que no se puede enagenar. Tanbien infiere que el que se ordena à titulo de patrimonio, el qual tiene en bienes muebles, no es suspenso, y lo tiene tanbien Navarro, aunque la mente del Concilio es, que el patrimonio sea en bienes rayzes. Item que tanpoco incurre suspension el que se ordenò à titulo de beneficio, del qual aun no tenia tomada la possession.) Ita ille, & novissimè Hurtadus *tract. de suspens. diffic. 13. n. 38.* ubi hæc ait, qui titulo ficto, aut ficto patrimonio, aut ficto beneficio, aut ficta pensione ordinatur, graviter peccat, sed non incurrit suspensionem, quia id nullo jure decernitur, quia Canon *neminem*, & Canon *sanctorum 70. dist. 70.* ubi suspenduntur, qui ordinantur absque titulo, revocati sunt *c. cùm secundùm 16. de præbendis*, ac proindè Trid. *sess. 21. cap. de reform.* ubi requirens titulum ad Ordinem sacrum recipiendum, se remittit ad pœnas antiquorum Canonum contra eos, qui aliter ordinantur, non se remittit ad dictos Canones *neminem, & sanctorum*, utpotè revocatos per aliud jus ante Trid. sed alios Canones, nempe ad suprà citatos *de simonia*, & ad alios ubi puniuntur ordinationes factæ absque titulo, præsuppositis simoniacis pactis, aut eis æquivalentibus. Nec obstat dicere quòd obtinuisse Reverendas ex causa falsa, est idem quod non obtinuisse illas; non, inquam, obstat, primo, quia ipsi Episcopo incumbit sufficientem facere informationem, quòd patrimonium est verum, ut ait Doctor Spino *in speculo testamentorum, glossa 18. n. 78.* & colligitur ex Trid. *loco cit.* ibi, *Eo quoque priùs perspecto patrimonium illud verè ab eis obtineri*. Secundò, nam si fictio patrimonii sufficeret ad incurrendam illam suspensionem, etiam sufficeret falsitas in probatione morum & generis. Unde ex his patet quòd ego olim rectè respondi, non incurrisse suspensionem quendam Clericum, qui impetravit à consanguineo patrimonium, ad cujus titulum ordinatus fuit, & promittens cum juramento, quod ante donationem retrodonabit. Et ita hanc sententiam docet Henriquez *lib. 13. c. 37. n. 2.* Fornarius *cap. 8. n. 8. de ordine*. Et alii apud Garsiam *de benef. to. 2. p. 2. c. 5. n. 24. & seqq.*

3 An verò in aliquo casu possit Episcopus dispensare, ut quis ordinetur sine patrimonio; respondet Avila *ubi suprà dub. 16.* quod in casu raro potest, ut si sit vir doctus in Collegio, & gradu insignis, de hoc enim certum est, quod consequentes cathedram, vel præbendam, aut beneficium, & per consequens nulla est suspicio, quod mendicabit. Unde Moscosus *in sum. tr. 8. c. 2. n. 10.* sic ait. (Verdad es, que es opinion de graves autores, que un Dotor de Alcala, o un Cathedratico de Salamanca puede ser ordenado sin beneficio, ni patrimonio, pues estan mas acomodados y son mas importantes por la Iglesia que otros con beneficios, y patrimonio.) Et hanc opinionem docet etiam Henriq. *in lib. 13. cap. 37. n. 2. in glossa litt. O.* fuisse in praxi deductam. Sed aliqui asserunt contra hanc sententiam, ut ego alibi notavi, obstare declarationem Sacræ Congregationis, & tenet Campanili *in divers. jur. can. rubr. 8. cap. 4. n. 6.* Garzias *de benef. p. 2. cap. 5. nu. 128.* Barbosa *de potest. Episcop. p. 2. alleg. 19. num. 725.* & alii. Sed an ordinatus, v. g. ad Subdiaconatum sine titulo, possit ascendere ad superiores Ordines sine dispensatione? Vide Henriquez *lib. 13. cap. 37. n. 2. in glossa litera P.* Gordonum *tom. 2. lib. 7. cap. 12. n. 23.* Avilam *de censur. part. 3. disp. 5. dub. 6.* & Turrian. *de cens. lib. 5. disp. 46. dub. 1.*

R E S O L. L.

An Ordinatus cum patrimonii ficto, utpote donato, & post Ordines restituat donanti præter peccatum mortale, incurrat suspensionem; & teneatur postea illud restituere? Ex p. 3. tr. 4. Res. 183. & aliàs 184.

§. 1. Hic casus in praxi frequenter solet accidere, & peccare mortaliter, non est dubium. Sed difficultas est, incurrat suspensionem, & teneatur restituere? Ego negati-

vam sententiam teneo cum Ledesma *in summ. tom. 1. de sacr. Ordinis, c. 7. concl. 6. diffic. 3.* ubi sic asserit. (Este tal se ordena con verdadero titulo de patrimonio luego no esta suspenso, porque este tal por el concierto que hizo no queda obligado, y la promesa fue de ningun efecto, y fue como si no huviera prometido nada, por que fue contra derecho, y no puede ser obligatoria, luego con verdadero patrimonio se ordenò, y por consiguiente no pueda suspenso, de lo qual se colige bien claramente, que no esta obligado à estar al concierto, y al pacto, que hizo de restituir el patrimonio.) Ita Ledesma, & post illum Villalobos *in summa tom. 1. tr. 11. diffic. 15. n. 10.*

2 Non reticeam tamen probabiliter contrariam sententiam docere Avilam *de cens. p. 3. disp. 5. dub. 5. concl. 3.* & Jo. de la Cruz *in direct. conscient. p. 2. de Sacr. Ordinis, dub. 6. concl. 2.* qui citat Cordubam, & Lopez, nam talis donatio fuit conditionalis, & licet fraudulenter, & verbotenus facta sit, tamen in jure non est reprobata, & aliàs donator potuit conditionaliter donare, & Clericus sic admisit sit donationem, unde saltem in foro conscientiæ juxta intentionem donantis valet donatio. Igitur in tali casu ordinatus tenetur in conscientia retrodonare patrimonium ita conditionaliter donatum.

3 Sed ad hoc argumentum respondet Ledesma *ubi suprà*. (Que el que da el patrimonio mire lo que haze, porque una vez dade paraque se ordene, no lo puede dar con la tal condition, porque es contra derecho, y el que se ordena con el, no lo puede bolver con buena conscientia.)

4 Notandum cum Avila, *ubi suprà*, & aliis, stando in secunda sententia, quod in foro conscientię teneatur sic ordinatus restituere illud patrimonium sic conditionaliter donatum, attamen in foro exteriori potest rescindi talis retrodonatio, & hoc in pœnam donatoris, quia voluit decipere Ecclesiam, & Episcopum.

R E S O L. LI.

An si quis renunciavit patrimonium post susceptum Ordinem, incurrat suspensionem? Ex p. 5. tr. 10. Ref. 57.

§. 1. AD hoc dubium licet mihi respondere cum verbis Turrian. *de censur. lib. 5. disp. 46. dub. 1.* ubi sic ait: Quæri potest an incurratur suspensio ipso jure, si post susceptum Ordinem fiat renunciatio rei donatæ? De hac materia specialiter Concil. Trident. *sess. 21. cap. 2.* prohibuit alienationes rei donatæ ad Ordines suscipiendos sine licentia Episcopi, donec habeat ordinatus alia bona, e quibus vivere possit, & sine dubio violatio hujus præcepti ex objecto peccatum est grave, sed non video suspensionem impositam esse propter tale peccatum. Ita Turrianus cui adde Gordonum *tom. 2. lib. 7. quæst. 15. cap. 12. §. 6. num. 24. in fine*.

R E S O L. LII.

An Ordinatus sine titulo cum sola fidejussione alimentorum sit suspensus? Ex p. 5. tr. 10. Ref. 48.

§. 1. REspondeo negativè, quia causa legis condendæ & mens legislatoris est attendenda, ut patet *ex l. nominis tui, ff. de verb. signif.* & docet Parisius *vol. 3. cons. 16. num. 20. 21. & 22.* quia mens & anima ipsius legis est ratio, quæ ubicumque habet locum, ubi locum habet legis dispositio, etiam quod esset contra jus commune, *ex l. Titio, ff. de verb. signif.* Sed mens & causa finalis, ob quam dispositio Concilii Trid. *sess. 21. cap. 2.* cavet ne dentur Ordines sacri non habentibus beneficium, vel pensionem, aut patrimonium, ea fuit, ne Clerici mendicent: ergo quoties providetur ut fit cum fidejussione alimentorum mendicitati hujusmodi, satisfactum est menti, & causæ finali legis, & consequenter dispositioni, & ideò sic ordinatus non incurrit suspensionem. Ita Grilenzonius *cons. 24.* per totum.

R E S O L. LIII.

An ignoranter promittens Episcopo ab eo alimenta non petiturus, si ordinetur absque titulo, incurrat suspensionem?

Et quid de Episcopo in prædicto casu?

Et docetur in prædicto casu non excusari ignorantiam juris? Ex p. 5. tr. 10. Ref. 54.

§. 1. REspondeo quòd *cap. pen. de simon.* qui ordinat aliquem accepta ab eo promissione, aut juramento, quòd non petet ab eo beneficium, aut alimenta: item cum tali promissione eum præsentans ad Ordinem, suspenduntur per triennium, ille à collatione, hic ab executione Ordinum: ordinatus verò ab Ordine sic suscepto, donec à Papa absolvatur, quod *cap. per tuas nobis 37. eodem tit.* extenditur ad eum, qui nesciebat id esse illicitum. Sed hoc intelligendum quoad forum externum, in quo præsumitur deliquisse, ut Suarez *disp. 31. sect. 2. nu. 34.* & Coninch. *de Sacram. disp. 16. dub. 5. n. 37.* observant quibus etiam adde Hurtadum *tract. de susp. diffic. 13. num. 37.*

Unde sic est intelligendus Gordonus *tom. 2. lib. 7. quæst. 15. §. 6. cap. 12. num. 13.* asserens in tali casu non excusari ignorationem juris: est, inquam intelligendus quoad forum exterius, non autem interius.

R E S O L. LIV.

An qui fuit Ordinatus, ipso nesciente per munera, incurrat suspensionem, si postea hoc ratum habeat? Ex part. 6. tract. 10. Ref. 56.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenet Avila *de cens. p. 3. disp. 5. dub. 9. concl. 2.* ex Div. Thom. *in 2. 2. q. 100. artic. ultim. ad 3.* ubi etiam loquens de promissione facta ab inimico fraudolenter (quo casu secundùm omnes non incurritur suspensio) addit Div. Thom. nisi fortè postmodum pacto consenserit, solvendo quod fuit promissum, & confirmatur; nam licèt ille, qui non ratificando pactum solvit pecuniam se ignorantem promissam ab amico, ne amicus patiatur hanc jacturam, non incurrit simoniæ pœnas, ut tradit Navarr. *cons. 10. de simonia num. 7.* at verò si ratificat, & solvit, incurrit, ut efficaciter probat Navarr. *ibidem*, idemque tenet glossa *cap. penult. de elect. verb. ratum non habente*, ubi dicit, *Aliàs si postea consentiret, idem esset ac si ab initio procurasset*.

2 Verùm ego negativæ sententiæ adhæreo cum Henriquez *lib. 13. cap. 37. n. 2. in glossa lit. E.* quia ut aliena simonia non impedit veram receptionem Ordinum, ita neque executionem illius, quando inculpatè recipitur. Imò plus addit Henriquez, nempe non incurrere suspensionem, vel irregularitatem ex eo, quòd post ordinationem sciens amicum ejus nomine promisisse, aut dedisse amico, hic enim quamvis ex prava intentione peccaret, non sit suspensus, quando nullo externo signo induxerit amicum, ut esset causa simoniacæ ordinationis, & nostram sententiam tenet etiam Bonacina *de censuris, disp. 3. punct. 5. §. 1. nu. 9.* ubi sic ait: Recipiens Ordines simoniacè, sed bona fide & ignoranter, non incurrit suspensionem: cùm ignorantia excuset à censuris, ut accidit quando pater ipso ignorante dedit Episcopo pecuniam, ut filio conferret Ordines, & hoc verum videtur, quamvis ille, qui ignoranter ordinatus est per simoniam, ratificet postea promissionem factam ab amico, nam ratihabitio non comparatur mandato in pœnis, nisi in jure exprimatur. Ita ille, & ego.

R E S O L. LV.

An qui ignoranter Ordinatus fuit simoniacè, si solvat amico pecuniam datam, incurrat suspensionem, & quid de beneficio similiter obtento? Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. Ref. 16.

§. 1. QUoad primum dubium libet mihi respondere cum verbis Stephani Baunii *in praxi beneficiorum disp. 16. quæst. 62. dub. 6.* sic asserentis: An autem hæc illum pœna similiter stringat, cum eodem ignaro ac nesciente, Episcopo pecunia est data, ut eum in ordinatorum numerum referret? idem non fuit olim omnium Doctorum judicium. Pro affirmante facere Summistæ veteres ferè omnes Sylv. Armilla, Angelus *verb. simonia, & suspensio*.

2 Pro negativa cæteri, causam ita affirmandi habuere unicam, sed firmam, quia æquitatem pro fundamento, pro ratione justissimam Papæ voluntatem habet. Enim verò scribit Bonifacius Papa VIII. nolle se sententiis per statuta quorumcumque ordinariorum prolatis, ligari ignorantes; dum tamen eorum ignorantia crassa non fuerit, aut supina *cap. ut animarum, de constit. in 6.* ignorantem ergo sua causa factam esse simoniam, eorum qui scientes peccent, pœna propria non afficit.

3 Confirmatur. Cùm Pontifex æquitatem tueatur, servetque in jubendo, sic ejus mandata capi debent, ut ea sicut ratio largitur, interpretationis benignitate temperemus. Quare cùm quidpiam secus quàm imperat, per inscitiam fit, aut necessitatem aliquam gravem, id non debet pœnæ transgressoribus positæ subesse; quia non est tum improbabile, eum ejusmodi temporibus concedere, ut à præscriptione verborum & lege discedi possit. Deinde quis credat velle eum, ut pœnis earumque acerbitate teneatur, qui in legem non committit? At qui ignorans facit quod illa vetat, ejus violatæ propriè non est reus, quam hæc ergo sui transgressori pœnam infligit, sustinere non debet.

4 Quòd si postea amico pecuniam, quam ille Episcopo sua causa est largitus, rependat? Si id charitate inductus facit, nempe ne amicus doleat, ne rei pro se ordinationi datæ carentia damnum ferat, ne ingratus non reddendo dicatur, & audiat, pro certo habeo, à conscientiæ æquitatisque lege impetrari posse, ut ei restituatur integra sine crimine. Quod si è contra non amicitiæ, non gratitudinis servandæ legem habet objectam oculis, sed quidpiam aliud, si quod ista exigit, non referre gratiam, parque acceptis reddere satagit, sed factam causa sua simoniam, restitutione numeratæ pro se pecuniæ approbare, ut

tunc

tunc labes in illum istiusmodi culpæ cadit, ita & quæ illam pœnæ consequuntur, in caput suum certumque arcessit salutis suæ ac honoris interitum: ita Navarrus & alii. Hucusque Baunius: cui adde Castrum Palaum *tom.3.tract.13.cap.3.q.24. num.3.*

5 Sed an idem dicendum sit quoad illum qui beneficium ignoranter simoniacè adeptus est, quia amicus pecuniam collatori dedit? affirmativè respondet sapientissimus Lessius *lib.2. de just. cap.35. dub.15.num.144.* ubi sic ait: In hoc tamen casu difficultas est; utrum si post obtentum beneficium consentias, solvendo pecuniam per alium promissam, vel refundendo solutam, tenearis resignare beneficium, & restituere fructus perceptos?

6 Ad quam respondendum, si non consentias in factum, alterius ratum habendo contractum, seu promissionem simoniacam amici, sed solum ea amicitia solvas id, quod ipse amore tui dedit vel promisit; ne videlicet ipse tua causa damnum sentiat, non teneris restituere, imò nec peccas; ut rectè Navarrus *lib.5. consilio 10. de simonia* probat; illud enim solvere ex amicitia, ne amicus gravetur, non est malum, neque est approbare factum amici: sicut parens solvendo debita filii, quæ ipse malè contraxit, non approbat facta illa, quibus contraxit; sed id facit ex amore filii, ne ipse infamis habeatur. Si verò consentias approbando factum amici, jam incurris simoniam, & teneris resignare beneficium, & fructus restituere; juxta Div. Thomam *art.6. ad 3.* qui id colligit *ex dicto c. sicut tuis*. Idem sentit Panormit. & insinuat Navarrus *suprà*.

7 Contrarium tamen, id est, quod non teneatur etiam in hoc casu resignare, docet Adrianus *quodlib.9. art.3. littera, C.* Ratio est, quia illa ratificatio, quæ fit post legitimam collationem, & jus acquisitum, non potest eam inficere, aut simoniacam efficere. *Sicut* (inquit) *si quis pro beneficio sibi gratis collato postea animo mercimoniali pecuniam solveret, non inficeretur, nec ita redderetur prior collatio legitimè facta*. Idem tenet Tancredus, ut refert Gloss. *in dict. cap. sicut*. Nec obstat ratihabitionem retrotrahi, & mandato comparari *reg.10. in 6.* quia id intelligendum in iis, quæ pendent à sensu ratificantis, non autem quæ antea absolutè & plenè peracta. Similiter non officit *dictum cap. sicut*, ubi sic habetur; *Ex eo, quod contra prohibitionem, & voluntatem tuam (à qua postmodum minimè recessisti) aliquis te penitus ignorante, pecuniam promisit & exsoluit, nihil debet tibi ad pœnam, vel culpam imputari, nisi postea consenseris pecuniam solvendo promissam, aut reddendo solutam*; quia hinc nihil aliud sequitur, quàm aliquid debere tibi in culpam vel pœnam imputari, si consenseris in factum alterius. *In pœnam, vel culpam*, inquit, non autem *in pœnam & culpam*, & quamvis diceret *in pœnam & culpam*, non tamen inde sequitur collationem, vel confirmationem priorem fuisse irritam, aut beneficium debere dimitti: potest enim intelligi de pœna ferenda. Hæc sententia videtur mihi valdè probabilis. Fateor tamen talem mereri privari per sententiam causa cognita. Et hæc omnia docet Lessius *ubi suprà* quæ valdè notanda sunt, possunt enim in praxi facilius occurrere, & de hac difficultate à me etiam alibi dictum est. Vide tamen Castrum Palaum *ubi sup. punct.25.n.3.*

R E S O L. LVI.

An, si quis suscipiat duos Ordines majores eodem die incurrat ipso facto suspensionem?

Idem dicendum est, si suscipiat eodem die minores Ordines cum Subdiaconatu.

Et an hoc intelligatur, non solum quando quis sumeret duos Ordines eodem die naturali, sed etiam eodem die juris fictione Canonica?

Et an Episcopus possit simul Ordines minores cum Subdiaconatu conferre, ubi viguerit de hoc Consuetudo ante Concilium Tridentinum? Ex p.5.tr.10.Res.36.

§.1. AFfirmativam sententiam docet ex Navarro Turrianus *de cens. lib.5. disp.46.dub.1.* ubi sic ait. Prædicta suspensio sumitur *ex cap. litteras, de tempore ordin.* circa quod caput dubitari solet an ibi sit lata ipso facto suspensio, vel imponatur ferenda? Et communis sensus videtur asserentium esse suspensionem latam. Ita ille, qui hoc intelligit non solum quando quis sumeret duos Ordines eadem die naturali, sed etiam eadem die juris fictione canonica, v. g. prohibitum est die Sabbathi unum Ordinem suscipere, & alium die Dominico matutino tempore, etiam servato jejunio Sabbathi; talis enim dicitur unus dies juris fictione, & sumitur ex Leone Papa *epist. 69. capite 1.* & habetur *cap. quod à Patribus 75. dist.* & hoc etiam docet Bonacina *de censuris disput.3.punct.1.§.1.num.4.* si suscipiat * eodem die minores Ordines, cum Subdiaconatu.

2 Verùm contrariam sententiam securam esse docet Suarez *de disp.31.sect.1.n.41.* & idem docet Villalob. *in summ. tom. 2.tr.18.diffic.11.n.7.* ubi sic asserit. (El que se ordenasse de dos Ordenes sacros en un dia, tiene pena de suspension, como consta de un texto en aquellas palabras, ab executione officii sacerdotalis tamdiu volumus manere suspensum, donec de illo aliter disponamus, y dudan los Doctores si estas palabras contienen suspension ipso jure, o solamente ferenda, lo qual dexò en duda Panorm. Navar. y dize, que es ipso jure, y la llama irregularidad en otra parte, y Suarez dize, que es sola censura ferenda, cuya opinion se puede seguir en pratica.) Hæc ille.

3 Notandum est etiam hic obiter contra Venerum *in Exam. Episc. lib.1.c.18.n.13.* Maiolum *de Irreg. lib.4.cap.11.num.1.* Menochium *cas.564. de arbitr. n.8.* & alios, quòd Ordines minores cum Subdiaconatu poterit Episcopus simul conferre, ubi vigeret de hoc consuetudo ante Concil. Trid. Ita Villalobos *tom.1. tract.11. diffic.12. nu.3.* Hieron. Rodriquez *in Compend. qq. reg. resol.106. nu.21.* Alzedus *in praxi Episc. p.2. cap.5. num.24.* Gutierrez *in qq. Can. lib.1. cap.26. nu.31. & 32.* Valasc. *in allegat. 4. num.2.* & alii.

R E S O L. LVII.

Quidam relictis Ordinibus minoribus Subdiaconatum recepit, quæritur, an suspensionem incurrerit, & inhabilitatem ad alios suscipiendos, & irregularitatem, si ministret in Ordine suscepto? Ex p.5.tr.10.Res.47.

§.1. VIdetur respondendum quòd sic, ut ego alibi probavi; nam pœnas impositas illis, qui ordinantur per saltum, dicunt Doctores, esse suspensionem ad non exercendum Ordinem susceptum, & inhabilitatem ad alios suscipiendos, & irregularitatem, si ministrent in Ordine suscepto: ergo talis in prædictas pœnas incurrisse dicendus est.

2 Sed contrarium probabiliter sustineri potest. Favet huic dicto Navarrus *cons.18. de sentent. excomm. à nu.11. usque ad 15.* ubi ait, quòd recipiens Ordines minores existentes excommunicatus, non incurrit irregularitatem ad alios recipiendos. Quod probat primò, quia jura loquentia de malè promotis, quæ ibi citat, loquuntur solùm de malè promotis ad Ordines sacros, non verò de malè promotis ad Ordines minores. Secundò, quia minus peccant isti, quàm illi. Tertiò, quia juxta opinionem multorum satis probabilem, quos ibi citat, Ordines minores non sunt sacramenta, sed sacramentalia, & proinde non est eadem ratio puniendi promotos per saltum in Ordinibus minoribus, ac majoribus. Quartò, quia Bulla Pii II. puniens ordinatos ante legitimam ætatem, vel extra tempora, vel sine literis dimissoriis, non punit sic ordinatos in minoribus, sed in majoribus Ordinibus. Quod ipsum ego colligo ex duobus textibus loquentibus de promotis per saltum. Primus est *in cap. solicitudo, dist.52.* qui solum loquitur de illo, qui suscepit Ordinem Diaconi & Presbyteri, omisso Ordine Subdiaconi. Secundus textus est *in c. unico, de Clerico promoto per saltum*, qui solùm loquitur de Subdiacono, qui omisso Ordine Diaconi recepit Ordinem Sacerdotis, & nullus ex his loquitur de saltu in Ordinibus minoribus; unde videtur, quòd accipere majores, omissis minoribus, non sit propriè ordinari per saltum, maximè quia pœnæ sunt restringendæ; idque præcipuè quando militat diversa ratio, ut hic militat, juxta Navarrum, quia scilicet Ordines minores non sunt sacramenta, & circa illorum omissionem committatur minus peccatum. Semper tamen dico hunc peccasse gravissimè, & teneri ad suscipiendos Ordines minores. Hæc Portell. *in respons. p.3. cas.41. q.a.n.3.*

R E S O L. LVIII.

An Ordinatus per saltum incurrat ipso facto suspensionem?

Et quamvis promotus per saltum sit impeditus ad Superiores Ordines suscipiendos, an hoc impedimentum sit irregularitas & si irregularitas sit, an illam Confessarius approbatus possit per Bullam dispensare?

Et an cum promoto per saltum possit Episcopus dispensare, ut prætermissum Ordinem suscipiat, & in Ordine malè suscepto ministret, & ad superiores ascendat?

Et an Episcopus possit dispensare etiam post administrationem malè suscepto Ordine, si administratio fuit ex ignorantia?

Et tandem quæritur, an hæc suspensio tolli possit per Bullam Cruciatæ? Ex p.5.tr.10.Res.27.

§.1. ESse talem suspensum ipso jure ab Ordinis sic suscepti administratione, tradit Hostiensis & Panormitanus *in cap. un. de Cler. per saltum promoto.* Cornejo *in 3. part. tract.5. de suspens. disp.4. cas.4.* Navarrus *cap.27. n.242. ver. sexto.* Martinus de Ledesma *2.4.q.26. art.2. de irregul. pag.366.* Sotus *in 4. distinct.25. q.1. art.4. post conclus.4. §.3.* Sebast. Medices *part.2. tit.9. quæst.35. vers.7.* Vivald. *de suspen. num.48.* Summa Corona *tract. de irregularit. num.19. vers. Tertiò.* Philiarchus *de offic. Sacerd. lib.4. c.12. n.5.* Zerola *in praxi Episcop. p.1. ver. dimissoria §.3. & 4.* Maiolus *lib.4. c.12. num.1.* Sayrus *in thesaur. lib.7. c.19. num.39.* Henriquez *lib.6. de irregular. cap.13. nu.5. & lib.14. c.6. num.3.* Toletus *lib.1. summæ, cap.50. num.7.* Valentia *tom.4. disp.7. quæst.19. punct.3. §.5.* Suarez *de cens. disp.31. sect.1. dub.2.*

concl. 2. Probatur hæc opinio *ex cap. sollicitude, dist. 52. ex cap. un. ubi suprà*, & ex Concilio Trident. *sess. 23. cap. 14. de reformat.*

2 Non desinam tamen hic adnotare cum Acugna *in Decreto Gratiani, part. 1. distinct. 51. c. 1. num. 9.* contrariam sententiam esse probabilem, scilicet talem non esse ipso jure suspensum ab Ordine malè sumpto, sed suspendendum; tenent hic Archidiaconus Geminianus Præpos. & Turrecrem. Innocent. *in cap. si celebrat, de Cleric. excommun. ministr.* Angel. *ver. irregularitas, num. 36.* Tabiena *ver. irregularitas 4. §. 2. concl. 5.* Armilla *ver. Irregularitas n. 68.* Fundatur, quia ex nullo textu talis suspensio ipso jure colligitur, ut benè expendit Suarez *d. disp. 31. sect. 1. nu. 44.* licèt ipse affirmativam sententiam teneat.

3 Notandum secundò, quòd licet promotus per saltum sit impeditus ad superiores Ordines suscipiendos, hoc impedimentum non est irregularitas. Ita ego * alibi, & expresè Avila *de cens. part. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 2. concl. 1.* & si irregularitas esset, illam secundùm Ludovicum à S. Juan. *in summ. de Sacrament. Ordin. q. 2. art. 5. dub. 1. diffic. 6. concl. 3.* posset Confessarius approbatus per Cruciatam dispensare.

* Alibi in eo. ... Res. 130. ... & lege 5. not. seq. hujus Ref.

4 Notandum tertiò contra Zerolam *in praxi part. 2. ver. Irregularitas, dub. 3.* quòd cùm sic promoto per saltum potest Episcopus dispensare, ut prætermissum Ordinem suscipiat, & ut in Ordine malè suscepto ministret, & ad superiores ascendat, quamvis delictum sit publicum, dummodò talis in malè suscepto Ordine, vel in prætermisso non ministraverit ante dispensationem; quia tunc jam fit irregularis. Et ita docet Majolus *lib. 4. de irreg. cap. 12. num. 2.* Navarr. *in Man. cap. 25. n. 71.* Emanuel Rodriquez *2. p. summ. cap. 17. num. 9.* Sayrus *lib. 5. cap. 14. num. 26. & 29.* Henriquez *lib. 14. cap. 6. num. 3.* Suarez *de cens. disput. 31. sect. 1. num. 51.* Avila *de cens. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 2. §. Sequitur Secundò.* Fundamentum est, quia Tridentinum ita concessit cum hac limitatione Episcopis *sess. 23. de reformat. cap. 14.* Amplius hanc doctrinam Navarri, ut possit Episcopus dispensare etiam post administrationem in malè suscepto, si administratio fuit ex ignorantia, cum quo sentit Toletus *in summ. lib. 1. cap. 50. num. 17.* citans pro se Panormitanum, & gloss. *hic & c. pastoralis, de Sacram. non iteran.* Sed dicendum nunquam Episcopum dispensare posse, ubi talis fuit administratio, quæ irregularitatem induxerit ita Doctores pro conclusione citati, & specialiter Suarez *tom. 52.* Tolet. *ubi proximè num. 18.* quamvis dicat probabile esse posse Episcopum cum administrante scienter in Ordine malè suscepto dispensare, procul sequuntur Geminianus, & Præpositus *hic*, & Hostiensis, & hanc sententiam docet etiam Riccius *part. 4. decis. 108. num. 3.* Et tandem notandum quartò hanc suspensionem tolli per Bullam Cruc. Ita Granadus *in 3. p. tr. 5. de suspens. disp. 4. cas. 4. q. 2.*

Sup hoc in eo. ... Res. 131. ... & lege Ref. ... not. 1. post seq.

Sup. hoc infra in Ref. 60. ... lege §. not. 1. hujus not.

Sup. hoc ibid. §. ult. Sup. hoc notando in 10. ... Ref. 118 & seq. & in aliis ... primorum notis.

R E S O L. LIX.

An Ordinatus per saltum sit suspensus ab Ordinibus, quos legitimè suscepit?

Et an administrando in Ordine, quem per saltum suscepit, efficiatur irregularis? Ex p. 5. tr. 10. Ref. 28.

Sup hoc ministratione in R. praecerta §. ult. ad lin. 7.

§. 1. RESpondeo ordinatum per saltum esse suspensum tantùm ab Ordine, quem per saltum suscepit, & ita ministrando effici irregularem, non autem ab usu Ordinum inferiorum, quos legitimè susceperat, tenent Henriquez *in sum. lib. 14. cap. 6. §. 3.* Aloysius Riccius *in praxi rerum fori Eccles. decis. 318. in 1. edit. aliàs resol. 276. n. 2. editione*, & in decisione Curiæ Archiep. Neapolit. *part. 4. decis. 150. num. 8.* Mar. Alter. *d. cap. 5 ver. hac supposita.* Bonacina *de suspens. in particulari, disput. 3. quæst. 1. punct. 2. nu 10.* Avila *de cens. part. 7. disp. 9. sect. 5. dub. 2. conclus. 2.* Suarez *de cens. disp. 31. sect. 1. num. 42.* unde non est audiendus Navarrus *cap. 27. n. 242.* & Majolus *de irregular. lib. 4. c. 12.* contrarium docentes.

R E S O L. LX.

An qui ministrat in Ordinibus per saltum susceptis, indigeat Apostolica dispensatione, vel sufficiat Episcopalis?

Et an hoc etiam procedat non solùm in majoribus, sed etiam in minoribus Ordinibus?

Et an Episcopus possit dispensare cum ministrante publicè, & scienter in malè suscepto Ordine, ut prætermissum suscipiat, & in malè suscepto ministret? Et p. 5. tr. 10. Ref. 29.

Sup. hoc sup. in Ref. 58. §. ult. post med. à vers. Sed dicendum, & lege etiam Ref. 58 §. not. 1. dicti §. ult.

§. 1. APostolica indigere dispensatione docet Suarez *de censur. disp. 31. sect. 1. num. 52.* ubi negat Episcopum posse dispensare cum ministrante in malè suscepto Ordine, ut in ipso post susceptum prætermissum ministret, & huic sententiæ ego adhæreo, & idem docet Barbosa *de potestate Episc. par. 2. alleg. 47. num. 10.* Majolus *de irregular. lib. 4. cap. 12. num. 2.* Salzed. *ad Bernard. cap. 24. lit.* D. Sayrus *de censur. lib. 4. cap. 14. num. 26.* Alter. *d. cap. 5. vers. hoc in loco*, Filliucius *tom. 1. tract. 17. cap. 3. num. 92.* Riccius *in decis. Cur. Archiepisc. Neapolit. decis. 150. nu. 5. puncto 4.* Homobonus *de examine Eccles. tract. 12. cap. 13. quæst. 15. resolut. 5.* Bonacina *de suspens. in part. ... disp. 3. quæst. 1. punct. 2. num. 12.* & hanc sententiam procedere non solùm in majoribus, sed etiam in minoribus Ordinibus, ex Sacra Congregatione docet Riccius *part. 4. decis. 198. num. 4.* & Campanili *in divers. jur. Can. rub. 10. cap. un. n. 6.*

Sup. his magis latè sup. in Ref. 57.

2 Verùm non desinam hic adnotare doctum Acugnam contrarium docere *in Decretum Gratiani part. 1. dist. 52. cap. 1. n. 13.* ubi sic ait: Dico sextò, Episcopus potest dispensare cum ministrante publicè, & scienter ante dispensationem in malè suscepto Ordine, ut prætermissum suscipiat, & in malè suscepto ministret. Fundamentum est, quia Episcopus solùm non potest dispensare cum malè promoto ministrante in taliter suscepto Ordine, ut ad Superiores possit ascendere, cùm id tantùm ipsi prohibeat Trid. *d. sess. 25. c. 14. de reform.* Ita Acugna.

Sup. contenta in hoc §. cum ... in §. & vers. R ... hujus Ref.

R E S O L. LXI.

An quid durante matrimonio ignoranter suscepit Ordines, incurrat suspensionem?

Et aliqua alia docentur circa præsentem quæstionem, pro durante, & soluto matrimonio. Ex p. 5. tr. 10. Ref. 59.

§. 1. REspondeo, quod suspensio incurritur ab eo, qui durante matrimonio etiam non consummato præsumit suscipere sacros Ordines extra casus à jure concessus. Ita *Extravag. antiqua.* Joannis XXII. *de voto.*

2 Notandum est ad hanc censuram incurrendam requiri præsumptionem; unde qui solùm ex ignorantia procedit, licèt crassa, vel supina, non suspenditur, & soluto matrimonio potest in Ordinibus ministrare, si nullum aliud intercedat impedimentum, & multò magis si bona fide processerit: durante tamen matrimonio non potest: si præsumpserit Ordinem suscipere, non potest in eo ministrare etiam soluto matrimonio, nec potest ad alium ascendere, vel promoveri ad officium, vel beneficium Ecclesiasticum, & nisi talis profiteatur in Religione approbata, solus Pontifex potest eum absolvere, ut *Extrav. cit.* Si profiteatur, potest Diœcesanus dispensare, ut *ibidem* habetur. Et hæc omnia docet Præpos. *in 3. p. quæst. 3. de suspension. dub. 5. num. 40.* Unde ego olim sine aliqua dispensatione celebrare feci post mortem uxoris quendam sic ordinatum, qui bona fide Ordinem susceperat, credens conjugem esse mortuam.

R E S O L. LXII.

An Sacerdos assistens matrimonio clandestino incurrat post Concilium Tridentinum suspensionem triennalem, de qua in cap. ult. §. final. de clandest. desponsat.

Et an suspensus ab officio, quia interfuit matrimonio clandestino, non sit suspensus à beneficio?

Et notatur, quod vigore Concilii sess. 24. cap. 2. de matrim. *qui ausus fuerit matrimonialiter conjungere, aut benedicere alienos Parochianos, absque licentia proprii Parochi, ipso jure suspensus manet.*

Et an in hoc casu cesset pœna excommunicationis contra Religiosos matrimonia solemnizantes, secundùm declarationem Cardinalium? Ex p. 5. tr. 10 Ref. 33.

§. 1. POEnam suspensionis triennalis ab officio, non tamen ipso facto impositam *in d. cap. Parocho*, vel alii Sacerdoti assistenti matrimonio clandestino sine aliis testibus non esse sublatam per Concilii Tridentini decretum *sess. 24. cap. 1. de matrimonio*; sed præterea licere Episcopis in illos alia pœna arbitraria animadvertere tradunt Coninch *de Sacram. disp. 27. dub. 10. num. 84.* Alterius *de cens. tom. 2. disp. 11. cap. 5.* Barbosa *de potest. Episcop. part. 2. allegat. 32. n. 162.* Majolus *de irregular. lib. 3. cap. 23. num. 16.* Ledesma *in summ. tom. 1. de Sacram. matrim. cap. 6. concl. 4. dub. 16.* & alii.

Sup. contenta in hoc & duobus §§. seqq. late in 6. tr. ... Res. 31 à lin. 6 & in §. Ex his, cavilò post init. à vers. ...

2 Verum Sanch. *to. 1. lib. 3. disp. 48. n. 4.* contrariam sententiam docet, cui ego libenter adhæreo cum Hurtado *de matrim. disp. 5. diffic. 17. n. 55.* asserente dictam suspensionem triennalem cessasse, quia rationi conforme est, ut quando lege nova imponitur mitior pœna, quàm erat imposita lege antiquiori, cesset antiqua, præsertim quando tempore legis novæ delictum sit factum minus perniciosum Reipublicæ. Ergo per pœnam arbitrariam impositam nova lege Trid. cessat antiqua suspensionis triennalis, quia illa arbitraria est mitior, & post Decretum Trid. matrimonium sic factum, utpotè nullum, est minus perniciosum Reip. quàm antea, quando validum manebat.

Sup hoc in §. not. praecitat. ad med à vers. ... infertur.

3 Nota etiam hic unum valdè observandum, quòd in Conc. Trid. *ubi sup.* statuitur, ut Parochus, aut alius Sacerdos adhuc Regularis, qui ausus fuerit matrimonialiter conjungere, aut benedicere alienos Parochianos absque licentia Parochi proprii ipso jure suspensus maneat, donec ab Ordinario Parochi, ad quem id pertinebat, absolvatur, ac proinde ob rationem supradictam corrigitur, & cessar pœna excommunicationis contra Religiosos matrimonia solemnizantes, lata *in Clem. 1. de privil.* quòd declaravit Congregatio Cardinalium, cujus declaratio apertè favet doctrinæ de cessatione suspensionis triennalis. Et hæc omnia docet Hurtad *loc. cit. num. 56.*

Sup. contenta in hoc §. ibid. à lin. 5 & singulariter in alio vers. ejus num.

4. Notandum est etiam hic obiter, quòd stando in prima opinione, suspensum ab officio, quia interfuit matrimonio clandestino, non esse suspensum à beneficio, quia *dict. cap. ult.* solùm mandat esse suspendendum ab officio, & ita docet Alter. *loc. cit.* & Barbos. *n.* 165.

RESOL. LXIII.

An Clericus suspensus ab Officiis Divinis, si illa audiat, peccet, sed non incurrat irregularitatem? Exp. 5. tr. 10. Res. 12.

§. 1. Affirmativam sententiam tenet Sylvest. *ver. suspensio, q. 5. ver. si verò suspensio*, & alii apud Sayr. *lib. 4. cap. 5. num.* 26.

2. Sed ego puto si Clericus suspensus à divinis Officiis, illis tanquam laicus assistat, non solùm irregularitatem non incurrere, sed neque peccatum admittere, quia hoc non facit officio, & ita docet Filliuc. *tom. 1. tract. 17. c. 2. n.* 33. & alii.

RESOL. LXIV.

An venatio sit Clericis licita, quia in cap. 1. de Cleric. venat. *Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, prohibitum est sub pœna suspensionis?*

Et an, si tamen raro fiat causa recreationis, non sit peccatum, & secus frequenter fiat? Exp. 3. tr. 6. & Misc. 2. Res. 19.

§. 1. Ad hoc quæsitum negativè respondet Joan. Franciscus Suar. *in Enchirid. casuum conscientia, lib. 2. §. Clericus*, ubi sic ait. Venatio sine strepitu etiam Prælato est licita causa recreationis, etiam cum canibus, modestè. Panor. *in cap. 1. de Cleris. venat.* Hoc tamen dictum videtur contra *d. cap.* 1. ubi Episcopis, Presbyteris, & Diaconis prohibitum est sub pœna suspensionis, ne canes, aut accipites ad venandum habeant, & *cap. 2. eodem tit.* interdicuntur venationes, & sylvaticæ vagationes cum canibus. Idem habetur *cap. 1. ne Cler. vel mon.* Ita Suar.

2. Sed ego puto cum Panormitano, venationem Clericis recreationis causa non esse prohibitam, dummodo non sit omninò clamorosa, sed modesta, nempe cum retibus, vel laqueis, atque etiam cum aliquibus canibus. Imò si esset omninò clamorosa, si tamen raró fiat causa recreationis, non esse peccatum mortale existimo, secus autem si frequens. Et ita docet Valer. *in differentiis utriusque fori, ver. peccatum, differ.* 20. Rebell. *lib. 1. quæst. 14. num.* 10. & alii.

RESOL. LXV.

An Clericus utens vestibus prohibitis incurrat suspensionem? Ex p. 5. tract. 10. Res. 51.

§. 1. Affirmativam sententiam docet *ex c. 2. de vita, & honest. Cler.* Cornejo *in 3. p. tract. 5. de susp. disp. 4. cas.* 13. Idem docet *ex Clem. 2. eod. tit.* Mercerus *de Sacr. in 3. p. q. 24. dub. 7. n.* 9. Turrian. *de cens. lib. 5. disp. 46. dub.* 3. qui tamen cum Navar. *cap. 27. n.* 157. observat ad incurrendam hanc censuram non sufficere, si quis ex peculiari occasione semel utatur vestibus prohibitis, sed Avila *de cens. p. 3. disp. 5. dub.* 8. docet, quòd in tribus casibus Clerici excusantur ab hac pœna, primò qui gestat has vestes occultè, ut domi in studio. Secundò si gestet secretò subtus alias vestes, ita ut in publico non appareant. Sic Bernard. Diaz. *cap.* 75. Tertiò, si gestet ob celebrationem alicuius festi, ut doctoratus, nuptiarum, vel alterius similis festi, vel ob aliam justam causam. Sic Bernard. Diaz & Navarr. *cap. 27. n.* 157. & Henriquez *lib. 13. de excommun. cap. 39. num. 3. in glossa litt. A.* testatur quosdam recentiores asserere, quòd hæc pœna est derogata consuetudine. Hæc Avila.

RESOL. LXVI

An Clerici publicè concubinarii sint suspensi?

Et an, qui Ordines suscipit ab Episcopo notorio concubinario, aut fornicario, remaneat suspensus ab Ordinis executione? Ex p. 5. tract. 10. Res. 49.

§. 1. Esse suspensos ipso jure, docet Navar. *cap. 29. n. 76. &* *c. 27. n.* 154. & probatur primò *ex cap. ult. de cohabitatione Cler. & mul.* & *ex cap. si quis sunt, dist. 81. c. nullus, & c. præter dist. 32. & cap. ult. 15. q. 8. & cap. Sacerdos, dist.* 50. sed contrariam sententiam docet Sot. 4. *dist. 1. q. 3. art. 6. & dist. 13. q. 1. art.* 9. ubi fatetur jure antiquo latam fuisse talem suspensionem, sed jam cessasse, & Sotum sequutus est Medina *in sum. lib. 1. cap. 11. §. 8.* qui Doctores non assignant jus novum, per quod fuerit antiquum abrogatum, sed per non usum putant cessasse, & Suar. *disp. 31. sect. 4. à num.* 10. hanc sententiam docet, ait enim *n.* 1. quòd licèt probabile sit in jure antiquo fuisse latam talem suspensionem, tamen ex usu & consuetudine satis constare non incurri eam suspensionem propter tale crimen. Secundò probat ex Conc. Trid. *sess. 25. c. 14. de reform.* ubi hoc videtur supponi, dicit enim hos Clericos puniendos suspensione, si opus fuit juxta sacros Canones; ergo supponit juxta eos non esse ipso jure suspensos. Deindè à *n.* 12. doctè ostendit etiam ex jure antiquo non satis colligi hanc suspensionem latam. Et hæc omnia ducet etiam Turrian. *de cens. lib. 5. disp. 46. dub.* 5. & Mercer. *de Sacr. in 3. p. q. 24. dub. 7. n.* 34. & ideò Alter. *de cens. tom. 2. disp. 9. c. 5.* existimat eum qui Ordines recipit ab Episcopo notorio concubinario, aut fornicario, remanere suspensum ab Ordinis executione, cùm enim Episcopus ob huiusmodi crimen suspensus careat usu, & executione sui ministerii, non potest usum, & executionem Ordinum aliis conferre. Vide etiam Cornejo *in 3. p. tract. 5. de susp. disp. 4. cas.* 1. qui licèt asserat dictos Clericos esse ipso jure suspensos, tamen putat, & rectè, per dissuetudinem talem suspensionem esse abrogatam, & ita etiam docet Medina *in instit. lib. 1. cap. 11. §. 8.* Gutier. *in qq. can. lib. 1. cap. 15. n.* 43. & Avila *part. 3. disp. 5. dubit.* 2.

In Indice primo hujus Tom. 5. lege Appendicem ad hunc Tract. 3. Ubi reperies alias multas diffic. mistas, & dispersas per alios Tom. Tract. & Res. quæ simul pertinent ad hunc Tract. de Suspensione.

TRACTATUS QUARTUS, DE INTERDICTO.

RESOLUTIO PRIMA.

An interdictum personale speciale possit fieri pro culpa veniali? Ex p. 5. tr. 10. Res. 79. aliàs 78.

§. 1. Suppono quòd causa, propter quam ferri potest interdictum, communiùs debet esse peccatum mortale, & quidem grave, quia communiùs interdictum est gravis pœna, & proinde causa non potest esse levis, dico *communiùs*, quia leve aliquod interdictum, v. g. ab ingressu Ecclesiæ per mensem, &c. videtur posse ferri pro culpa veniali. Hoc supposito negativam sententiam docet Suar. *disp. 36. sect. 3. n.* 3. Laym. *lib. 1. c. 5. p. 4. tr. 4. n.* 4. & Præpos. *in 3. p. q. 4. de interd. dub. 1. n.* 3. quia tale interdictum ratione personæ est gravis pœna, ergo.

2. Verùm affirmativæ sententiæ adhæret Sà *verb. Interdict. n.* 7. Henriq. *lib. 13. cap. 50. n.* 2. & Avila *p. 5. disp. 3. dub. 2. concl.* 2. unde utramque sententiam probabilem esse puto.

RESOL. II.

An interdictum personale generale possit fieri pro debito pecuniario? Ex p. 5. tr. 10. Res. 89. aliàs 79.

§. 1. Negativam sententiam tenet Sotus *in 4. dist. 22. q. 3. art. 1. post 3. concl.* & Avila *p. 5. disp. 3. dub. 3. concl.* 3. quia licèt *in Extravag. provida, de sent. excomm.* prohibeatur solùm hoc fieri in interdicto locali, quod intelligitur tam de generali, quàm de particulari, debet tamen extendi ad interdictum personale generale propter paritatem rationis, quòd scilicet inde multa animarum damna sequantur.

2. Sed opinio contraria magis probabilis videtur Præp. *in 3. p. q. 3. de interd. dub. 1. n.* 5. quia Extrav. citata solùm agit de interdicto locali, ergo non est extendenda ad alia interdicta, & ex rei natura interdictum personale poni potest propter debitum pecuniarium, ut indicat Emanuel Sà *verb. Interdictum, n.* 8. & docet Suar. *disp. 36. sect. 3. n.* 8. vide etiam Villan. *in sum. to. 19. tr. 19. diffic. 10. n.* 7.

RESOL. III.

Quale peccatum sit violare interdictum?

Et an laicus non interdictus, si sine vi, aut scandalo audiat officia divina, præsertim Missam in loco interdicto, peccet mortaliter? Ex p. 5. tr. 10. Res. 69. aliàs 68.

§. 1. Ad hoc dubium respondet Tannerus *to. 4. disp. 6. q. 10. dub. 8. n.* 152. ubi sic ait. An autem sit mortale, an veniale violare interdictum, ita distinguendum videtur, ut violatio quidem interdicti personalis facta ab illis, qui in culpa interdicti sunt, sit mortalis, sive laici sint, sive Clerici, ut cum Na-

varr.n.187.docet Henriq. *cap.23.n.* 2. Violatio autem interdicti localis in Clericis quidem, ad quos propriè hoc interdictum spectat, sit ex suo genere peccatum mortale, ut habet communis, quamvis Sà id non improbabiliter restringat ad Clericos Ordinibus sacris utentes; in laicis verò secluso scandalo, & contemptu, non sit nisi veniale, ut docet Cajetanus, & Sà *ver. interdictum*. Hæc Tannerus. Sed an probabiliter, judicent alii, & videant Filliuc. *tom.1.tract.18.c.3.n.* 85. & Coninch *ubi inf.n.*64. qui nominatim Cajetanum impugnat.

2 Sed difficultas est, an laicus non interdictus, si sine vi, aut scandalo audiat Officia divina, & præsertim Missam in loco interdicto, peccet mortaliter? & affirmativam sententiam docet Coninch *disp.17.dub.3.n.*68. quia *in c.sententia* 16. *de sentent. excommun. in* 6. dicit talem licitè audire divina Officia in loco non interdicto, ergo supponit eum ea illicitè audire loco interdicto, & consequenter hoc esse ei prohibitum, quare quando materia erit gravis, peccabit mortaliter. Ita Innocent. & Archidiac. apud Sylvest. & Suarez *disp.34.sect.4.n.9.* ubi tamen addit talem assistendo aliis Officiis divinis, excepto sacrificio Missæ, facile posse excusari à peccato mortali, ob materiæ levitatem quia etsi nonnihil longo officio assistat, parum tamen hoc videtur repugnare Ecclesiæ voluntati, quæ talibus non ita graviter prohibet divinis Officiis interesse. Secus autem dicendum esse de sacrificio Missæ quoad assistentes cum Sacerdote suo modo etiam offerant. Hæc omnia Coninch cui adde Suarez *disp.34.sect.3.n.9.* Hurtadum *tract.de interdict.diff.*10.*nu.*33. & Præpos.*in 3.p.q.4.de interd.dub.5.n.54.*

3 Sed ego contrariæ sententiæ adhæreo cum Soto *in 4. distinct. 22.q.3.art.1.concl.6.* Sylvestro *ver. interdictum* 6. *n.7.* Angelo *eod.ver.7.num.* 9. asserentibus in tali casu tantùm peccatum veniale adesse, & præter DD. citatos tenet ex neotericis hanc sententiam Regin. *tom.2.lib.32.tract.3.cap.30.num.42.* Valent. *tom.4.disp.7.q.18.punct.2.ad fin.* Layman. *lib.1.tract.5.part.4.cap.3.num.2.* Avila *p.5.disp.5.dub.2.* & Henriq. *lib.13.cap.46.num.3.* Imò prædictus Avila putat probabile esse in tali casu nullum adesse peccatum, quia nullum est præceptum in jure, quòd dirigatur ad laicos, sed tantùm ad Clericos, ne laicos non privilegiatos admittant ad divina Officia in loco interdicto, ut patet *c. responsum, de sent.excomm.cap. non est nobis, de sponsalib. & cap.licet, de privil. in* 6. & ubi nullum est preceptum, nullum erit peccatum. Sed ego ad minus in tali casu peccatum veniale adesse non dubito, quia talis facit aliquo modo contra intentionem Ecclesiæ, nam etsi ea interdictio principaliter feratur ad Clericos, ne laicos ad divina Officia in loco interdicto admittant, *cap. responsum, de sent.excomm.cap.non est nobis, de sponsal. cap. licet de priv.in* 6. tamen pertinet etiam consequenter ad laicos, ut ipsi loco interdicto post promulgationem se non ingerant, sicuti sententia excommunicationis principaliter afficit excommunicatum, ut cum aliis non communicet. Secundariò autem, & consequenter etiam alios, ut ab ejus communicatione post denunciationem abstineant. Puto tamen dici posse, hanc interdicti transgressionem esse tantùm peccatum veniale.

RESOL. IV.

An in violatione interdicti detur parvitas materiæ? Exp. 5. tr. 5. Res. 59.

§.1. Respondeo affirmativè cum Turriano *de censuris lib.6. disp.49.dub.5.* ubi sic asserit. Suarez docet videri peccatum mortale, si quis dicat Orationes divini Officii, præmisso *Dominus vobiscum*, quia licèt quantitas sit parva, tamen est actus Ordinis sacri proprius, & qualitas magna: ergo si fiat in choro contra prohibitionem, erit grave peccatum. Ego tamen non video idoneum fundamentum ad hoc asserendum. Addit Pater Suarez etiam fore peccatum grave benedicere aquam cū aspersione salis, & benedictionem Episcopalem solemniter datam, quia sunt actus Ordini sacro annexi, & licèt breves videantur, tamen magni momenti sunt. Sed non auderem asserere esse peccatum grave tales actus, quia & quantitate sunt parvi, & non apparet ex alio capite insignis ejus gravitas, & juxta doctrinam istam facilè est in similibus philosophari. Ita ille. Sed sententiam Suarez tenet Jacobus Gordonus *tom. 2. lib.7.qu.16.c.10.nu.65.* ubi sic ait: Objicies esse saltem quædam alia, quæ omnino levia videntur, ut est aquæ lustralis benedictio, vel aspersio solita fieri solemni ritu die Dominico, solemni benedictio data ab Episcopo, exercitium minoris Ordinis, & canere publicè in Ecclesia divinum Officium. Respondeo benedictiones illas esse actus alicui sacro Ordini annexos, & ideò gravem habere materiam, per se loquendo, cùm fiunt publicè, & solemni ritu. Idem dico de minoribus Ordinibus, quia sunt actus sacri, ac quos Minister ex officio est consecratus, & ideò si cum propria, & primæva solemnitate fiant, inducunt simile peccatum. Dixi, *si cum propria, & primæva solemnitate fiant*, quia jam via illa in praxi est, & ideò locus esse potest excusationi. Canere autem dicto modo, peccatum mortale erit saltem in Clerico, de quo hæc est pars assertionis; potest tamen materiæ levitas excusare, si tantùm exiguam Officii partem canat, & quæ non sit Oratio Officii, addendo versiculum, *Dominus vobiscum*, & hæc de Clericis. Hucusque Gordonus. Sed ego puto sententiam Turriani etiam probabilem esse.

RESOL. V.

An sit peccatum mortale dicere Missam tempore interdicti, omissa una circumstantia ex requisitis in cap. Alma mater, *ut v. g. facere Sacrum apertis januis, &c.* Ex part. 5. tractat. 10. Res. 66. aliàs 65.

§.1. Affirmativam sententiam docet Hurtadus *tract. de interdicto diffic.*10.*num.*32. Sylvester *ver. interdictum 5. quæst.5.in princ.* Tabiena *eod.ver.n.2.* Armilla *num.4.* & huic sententiæ favet *Clem.1.de sent. excom.* ubi transgressio interdicti videtur judicari gravis, quia januis quibusdam observatis Missa diceretur, & ratio esse potest, quia in ordine ad observandam pœnam interdicti, ea circumstantia gravis videtur, & in hanc sententiam docet Suar. *disp.* 34. *sect.* 4. quæ etiam explicari potest, quia violationis materia non censetur sola circumstantia, sed totum officium dictum sine illa circumstantia, ac proinde materia est gravis, & ideò addit Pater Suarez, ut peccatum sit grave, debere dici totum Officium vel magnam ejus partem cum defectu ejus circumstantiæ.

2 Tamen, ut observat Turrian. *lib.6.disp.49.dub.6.* existimare posset aliquis non esse mortale defectu talis circumstantiæ, quia si secundùm se circumstantia sola non est gravis, neque videtur grave totum officium cum illo defectu celebrare, modus enim indebitus celebrandi Officium ex circumstantiis indebitis videtur colligendus, & oppositum non probatur ex citata Clem. quia ibi non est sermo de solo defectu ejusdem circumstantiæ, sed de aliis etiam, quæ faciebant Religiosi, & non sine scandalo. In hoc ergo casu non dubito, quin fuerit grave peccatum violatio interdicti; ex hoc tamen colligitur omissionem circumstantiæ unius, vel alterius præcisè absque scandalo, vel contemptu, neque ea intentione tribuendi aliis occasionem audiendi divina Officia tempore interdicti fore mortalem, quamvis ob periculum scandali semper magna providentia sit agendum.

RESOL. VI.

An prohibitus celebrare in loco delicti, possit celebrare, v.g. in Ecclesia Patrum Capuccinorum, vel Carmelitarum prope Urbem existente? Ex p.4.tr.4. & Misc. Res. 123.

§.1. De hoc casu in facti contingentia interrogatus fui, nam quidam Regularis obtinuit à Summ. Pontifice dispensationem ab irregularitate homicidii, cum clausula quòd non possit celebrare in loco commissi delicti, qui locus erat civitatis Panormi; quæsitum fuit, an supradictus potuisset celebrare in quadam Ecclesia existente prope urbem Panormi? casus est curiosus, & practicabilis; & pro parte negativa facit textus *in l. qui incontinentibus, ff. de verborum significat.* ubi natus in suburbiis, dicitur natus in civitate, & testator si leget alicui bona sua quæ Romæ habetur, censentur etiam legata bona quæ in suburbiis Romæ sunt, ut habetur *in l. cui quia Roma, ff. de legat.* 3. & docet Baldus, & Felinus *in cap. Rodulphus, de rescriptis*, & Menochius *de præsumpt. lib. 4. præsumpt.* 126. *nu.*13. & tandem *in l. 2. de verbor. signif.* apertè dicitur, appellatione Romæ venire etiam * suburbia, & continentia ædificia, ut observat *ibi* glossa, & Doctores communiter, quod etiam demonstrat modus loquendi Summorum Pontif. qui in Bulla anni Jubilæi Basilicas SS. Apost. Petri, & Pauli appellant de Urbe, cùm revera sint in suburbiis, & sic etiam loquitur Bonifacius VIII. *in Extrav.1.de pœnit.& remiss.* Sixtus IV. *in Extravag. quemadmodum opprosi, eodem tit.* Greg. XIII. Clement. VIII. & Urban. VIII. *in Bullis Jubilæi plenissimi*, & tandem Joan. Andreas *in c. si civitas, ubi infrà, num.* 7. observat, quòd Romæ fieri videntur, quæ in continentibus ædificiis sunt.

* Sup. hac doctrina in to. 7. tr. 1. Res. 269 lege D. Monitorio.

2 Verùm his non obstantibus puto supradictum Regularem potuisse celebrare in illis Ecclesiis, & pro hac sententia adduco *cap. si civitas, de sent. excomm. in* 6. ubi interrogatus Pontifex an interdicta civitate, intelligantur etiam suburbia interdicta? respondet, quòd licèt civitates aliæ murorum ambitu videantur terminari, hoc tamen casu ne in vilipendium veniat sententia interdicti; expedit interpretationem fieri latiorem, ex quibus verbis, ut optimè notat Megalius *in 1. part. lib.1.cap.13.n.21.* & alii, clarè constat in omnibus dispositionibus, excepta sententia interdicti, appellatione civitatis venire tantùm quæ murorum ambitu terminantur, hoc enim exceptio illa demonstrat, cujus natura est firmare regulam in omnibus aliis non exceptis, juxta *cap. Dominus 32. quæst.* 7. & ea quæ notantur *in cap. quoniam, de conjug. leprosorum*, & ideò Jo. de Vanzuel. *in dict. cap. si civitas*, observat dispositionem illius textus esse singularem in casu interdicti, cum regula sit in contrarium; vide etiam Ancharanum *in d. cap. numer.* 1. Deinde adduco pro hac firmanda sententia doctrinam Bartoli, & Alciati *in l. 2. ff. de verb. significat.* Rubel. *cons.* 92. *num.* 2.

num. 8. Menochii *de arbitr. lib.* 2. *cent.* 2. *caf.* 153. *num.* 10. asserentium quòd in materia odiosa appellatione urbis, seu civitatis non veniunt suburbia, secus autem in materia favorabili: unde patet responsio ad argumenta contraria pro negativa sententia adducta, nam in illis casibus leges, ut patet, loquuntur in materia favorabili; secus autem est in casu de quo loquimur, cum vertetur circa materiam odiosam: ergo, &c.

3. Confirmantur supradicta *ex cap. Literis, de constitut.* & *ex l. penult. ff. de poenis, ex cap. in poenis* 49. *de regul. juris in* 6. quòd in poenis benignior sit interpretatio, ut notat Tiraquellus *in l. si unquam, ver. revertatur, nu.* 246. Thomas de Thoma *in floribus legum, reg* 158. Ugolinus *de potest. Episc. cap.* 6. *§.* 1. *num.* 3. & alii. Sed in casu de quo loquimur, poena est apposita quòd celebratio non fiat in loco delicti, & locus delicti fuit civitas Panormi, cujus appellatione, ut dictum est, & observat etiam Azevedus *in addit. ad Curiam Pisanam, lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 3. & Barbosa *in collect. tom.* 4. *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 4. propriè non venit, nisi id quod murorum ambitu terminatur; ergo dicta poena non est extendenda ad Ecclesias extra muros urbis Panormi ædificatas, cùm poenæ non sint ampliandæ, sed restringendæ, ut docet Burgos de Paz *cons.* 8. *num.* 2. Surdus *de alimentis tit.* 1. *quæst.* 51. *num.* 12. & alii communiter, etiamsi extensio fiat ex similitudine rationis, ex Imola *in l. si verò, §. de viro ff. solut. matrimon.* Duena *regul.* 287. ergo &c.

Sup. hoc infra tr. 5. Re. 101. §. perult. post med & vers. Ergo in aliis, & in tr. 6. r. 7. R. 49. §. ... prin.

R E S O L. VII.

An licitum sit celebrare coram personis interdictis?
Sed difficultas est, si persona interdicta expelli non possit, quid est faciendum? Ex par. 6. tr. 10. & Ref. 65. aliàs 64.

§. 1. **C**Ertum est debere expelli; sed difficultas est, si persona interdicta expelli non potest, & in tali casu sic respondet Phil. Faber *de conf. in* 4. *sent. dist.* 25. *quæst.* 1. *disp.* 5. *cap.* 2. *n.* 113. Aliqui dicunt non esse celebrandam Missam, & si sit inchoata, nec perventum ad Canonem, esse cessandum. Alii asserunt Missam celebrari posse, quia nullibi in jure hic effectus assignatur, neque à DD. Unde auctoritas negativa licèt non sit aliàs efficax, in hac re tamen est efficax, quia DD. hunc casum non prætermisissent. Solùm ergo Sacerdoti non licet celebrare coram interdicto, quando locus est interdictus (quod habet locum solummodo, quando privatim celebret secundum limitationes *in cap. alma, suprà* explicatas, ut ex se patet) quia expresse præcipitur *dicto cap. alma*, quod interdicti excludantur, sed quando locus non est interdictus, sed habilis, licèt sit aliquis interdictus præsens, dicunt licere celebrare, & alia divina facere. Ita tenet Suarez licèt cum formidine. Ego tamen in praxi non puto hanc opinionem tutam, quia mutuò referuntur celebratio activa, & passiva assistentia, ideò cùm prohibetur assistentia passiva alicui, consequenter agenti ministratio activa etiam prohibetur. Ita Faber contra Suarez.

2. Sed sententiam Suarez sequitur Mercerus *in* 3. *p. q.* 24. *de interdicto dub.* 3. Turrian. *lib.* 6. *disp.* 49. *dub.* 2, ubi sic ait. Quando locus non est interdictus, sed tantùm persona est interdicta, & expelli non potest, probabile videtur non esse ob eam causam omittendam Missam, quia non est pro hoc eventu peculiaris prohibitio juris positivi, quia jura quæ decernunt excludendos esse interdictos, tractant de locali interdicto, neque apparet ratio, quæ nos cogat oppositum affirmare, & explicari ampliùs potest, quia in tali eventu non est moralis cooperatio cum persona interdicta, quia potiùs est contra voluntatem facientis Sacrum. Unde considerato solo jure naturali non est aliquid, ratione cujus celebratio sit honesta, & contra rationem. Hæc Turrianus, qui tamen addit posse esse moralem cooperationem, si voluntariè permittatur interdictus audire Missam. Item posset cessare obligatio omittendi Missam ante inceptum Canonem ob scandalum.

R E S O L. VIII.

An deficiente Clerico possit Sacerdos accipere laicum ad serviendum Missæ?
Et an in dicto casu possit celebrare cum duobus Ministris laicis? Ex p. 5. tr. 10. Ref. 88. aliàs 87.

Sup. hoc quamvis cum Cruciata in tom. 4. tract. 2. Re. 91. §. Nota tamen & seq. & in to. 3. tr. 4. Ref. 65. sequ. dub. 5. Ex dictis, & §. Et tandem.

§. 1. **R**Espondeo affirmativè cum Præpos. *in* 3. *p. quæst.* 4. *de interd. dub.* 3. *num.* 31. ubi sic ait, Notandum Sacerdotem, cui conceditur tempore interdicti celebrare Missam, posse deficiente Clerico accipere ministrum laicum, quia concesso principali, censetur concedi accessorium, & præsertim quando aliàs principale non potest juxta morem Ecclesiæ obiri. Imò si Prælatus non solet celebrare sine duobus Ministris, potest eos adhibere etiam tempore interdicti, imò verius est id posse simplicem Sacerdotem, cùm olim solerent adhiberi duo Ministri in sacrificio Missæ, quod, licet consuetudo sit moderata, non tamen sustulit facultatem eos adhibendi juxta præscriptum antiquorum Canonum. Ita Præpositus, cui adde Villalob. *in summ. tom.* 1. *tract.* 19. *diffic.* 5. *num.* 13. & Mercerum *in* 3. *p. q.* 24. *de interdict. dub.* 3. & Ludovicum de la Cruz *in Bull. Cruc. disp.* 1. *cap.* 5. *dub.* 3. *num.* 4.

R E S O L. IX.

An Sacerdotes, qui possunt in interdicto Missam dicere, & Clerici Divinis Officiis assistere, possint etiam communicare absque celebratione? Ex p. 5. tract. 10. & Ref. 83. aliàs 82.

§. 1. **N**Egativam sententiam docet Cornejo *in* 3. *p. tract.* 5. *de interd. dub.* 4. Præpos. *in* 3. *part. q.* 4. *de interdict. dub.* 3. *num.* 22. Henriq. *lib.* 13. *cap.* 45. *num.* 2. Sotus *in* 4. *dist.* 22. *qu.* 3. *art.* 1. *post* 4. *concl.* Turrian. *lib.* 2. *disput.* 48. *dub.* 2. Villalob. *in summ. tom.* 1. *tract.* 19. *diff.* 3. *num.* 10. Avila *p.* 5. *disput.* 4. *sect.* 1. *dub.* 5. *concl* 3. Bonacina *de cens. disp.* 5. *punct.* 3. *§* 2. *num.* 8. Alter. *tom.* 2. *disp.* 4. *cap.* 4. *dub.* 8. & Hurtad. *tract. de interd. diff.* 8. *num.* 8. Quia jure antiquo etiam erat prohibitum Sacramentum Eucharistiæ, quia non erat exceptum, nisi constitutis in articulo mor is, ut constat *ex cap. quod in te* 11. *de pænitent. & rem.* & *ex cap. permittimus* 57. *de sent. excomm.* in cap. autem *Alma mater*, tantùm permittitur celebratio Missæ, non communio more laicorum.

Sup. hoc in to. 3. tr. 1. Ref. 3. §. Et tandem.

2. Verùm contrariæ sententiæ ego adhæreo, quam tuetur Suar. *disp.* 33. *sect.* 1. *n.* 25. & *seqq.* Sà *ver. interd. num.* 17. Sylv. *eod. ver.* 5. *num.* 9. *ver. Quarta.* Angel. *eod. ver.* 6. *n.* 22. *ad finem*, & hanc sententiam tanquam magis piam, & favorabilem amplectitur. Sayr. *lib.* 5. *cap.* 7. *num.* 21. & ex Theologis Societ. etiam illam tenet Ægid. Coninch *de Sacr. disp.* 17. *dub.* 2. *num.* 35. & novissimè Mercer. *de Sacr. in* 3. *p. q.* 24. *de interd. dub.* 2. Et ratio est, quia cui conceditur assistere, & à fortiori dicere Missam, conceditur communicare, nisi expressè excipiatur, prout etiam optat Concil. Trid. *sess.* 22. *c.* 6, ut in singulis Missis fideles præsentes communicent. Vide etiam Megalam *in* 3. *p. lib.* 3. *c.* 2. *q.* 1. *num.* 29. & post hæc inveni nostram sententiam docere Fabrum *de censur. in* 4. *sent. dist.* 25. *q.* 1. *disp.* 5. *c.* 2. *n.* 25. ubi sic ait, Falsum est quòd non concedatur hæc communio laica personis illis, quibus licet celebrare divina tempore interdicti. Nam *in c. alma*, ut considerat Suar. dicitur. Dicantur divina Officia sicuti priùs. At priùs, id est, ante interdictum ita celebrantur, ut non Sacerdotes Clerici sumant Eucharistiam more laico. Similiter Sacerdotes aliquo impedimento non potentes celebrare eodem modo communicant; ergo. Item favores sunt ampliandi, & accessorium sequitur principale; ergo dum principale conceditur, quod est celebrare divina, etiam conceditur accessorium: quod est communio laica. Ita Phil. Faber, & ego. Vide etiam Filliucium *tom.* 1. *tract.* 18. *cap.* 2. *n.* 42.

R E S O L. X.

An laici, quibus tempore interdicti licitum est in aliquibus diebus Missam audire, possint etiam sacram Eucharistiam sumere?
Et an si tempore interdicti occurrat præceptum sumendi Eucharistiam, ut in Paschate Resurrectionis, poterit dari sæcularibus? Ex p. 5. tr. 10. Ref. 84. aliàs 83.

§. 1. **N**Egativam sententiam tenet Sylvester *ver. interd.* 5. *q.* 2. Sotus *in* 4. *dist.* 22. *q.* 3. *art.* 1. *post* 4. *concl.* D. Ant. *p.* 3. *tit.* 26. *c.* 4. Præpos. *in* 3. *p. q.* 4. *de interd. dub.* 3. *n.* 22. Henriq. *lib.* 13. *c.* 45. *n.* 2. Navarr. *c.* 27. *nu.* 198. Hurtad. *tr. de interd. diff.* 7. *n.* 25. Avila *p.* 5. *disput.* 4. *sect.* 2. *dub.* 12. Gordon *tom.* 2. *lib.* 7. *q.* 16. *cap.* 4. *nu.* 42. & Turrian. *ubi suprà*, quia supradictis ex communi sensu conceditur tantùm assistentia, ut possint audire divina Officia, & eis prohibita est communio: ergo, &c.

Sup. hoc in to. 3. tr. 1. Ref. 2. §. Et tandem, ad med. & vers. Ex quo infertur, & 10 seqq.

2 Verùm Suar. *disp.* 33. *sect.* 1. *nu.* 36. & *seq.* contrariam sententiam putat probabilem, & ideò existimat in diebus festis, in quibus *cap. Alma mater*, conceditur, ut tempore interdicti possint omnes audire Missas, posse intelligi, ut etiam possint sumere Eucharistiam, propter rationem factam, nempe quòd qui assistunt Missæ, participes fiunt sacrificii Missæ, & communionis, quia *cap. Alma mater* dicit, *participationem permittimus divinorum*, quamvis tandem dicat contrariam opinionem facilè defendi posse, & in praxi servandam esse Ecclesiæ consuetudinem, & hanc posteriorem sententiam, quam probabilem putavit Suar. testatur Turr. *lib.* 6. *disp.* 48. *dub.* 2. judicatam esse probabilem à multis doctissimis viris in Hispania, præsertim in Academiis Compluten. & Salmanticensi, de hac re interrogatis, quorum responsa ipse Turrianus testatur, & vidisse, & legisse; erant autem plusquam quadraginta viri primarii sæculares, & Religiosi ex omnibus Religionibus, qui sensui Suarez subscripserant, contra pauciores quosdam & numero, & doctrina inferioris cujusdam Academiæ in Regno Aragonensi, & ita hanc sententiam præter Suar. tenet etiam Faber *de cens. in* 4. *sentent dist.* 25. *q.* 1. *disp.* 5. *c. sp.* 2. *n.* 25. Layman *lib.* 1. *tr.* 7. *p.* 4. *c.* 2. *nu.* 3. Coninch *de Sacr. disp.* 27. *dub.* 2. *nu.* 36. & Mercer. *in* 3. *p. q.* 24. *de interd. dub.* 2, ubi sic ait. Cui conceditur assistere Missæ, conceditur etiam communicare, nisi expressè excipiatur, prout etiam optat Conc. Trid. *sess.* 22. *c.* 6. ut in singulis Missis fideles præsentes communicent. Unde etiam sequitur quòd laicis liceat tempore

pore interdicti sumere Eucharistiam in quatuor festis, videlicet Paschæ, Nativ. Domini, Pentecost. & Assumpt. B.M. quandoquidem per *c. Alma*, possunt tunc divinis interesse, imò ad implendum præceptum de annua communione, tenentur tunc communicare, cùm omne impedimentum juris antiqui sit ablatum per *c. Alma mater*.

3. Vide etiam Megal. *in 3.p.lib.2.cap.2.q.1.n.30.* & ideò stante probabilitate supradictæ opinionis tempore interdicti, si occurrat præceptum sumendi Eucharistiam, ut in Paschate Resurr. poterit dari sæcularibus. Ita Suar. & Coninch. cui adde Portel. *in dub.reg.ver.interd.num.16.* Sed negat hoc Turrian. *loc. cit.* & Avila cum Alter. *tom.2.disp.4.cap.4.*

R E S O L. XI.

An tempore interdicti, quando celebrantur divina Officia ex privilegio, per Festa Paschatum, intelligantur tantum primi dies?
Et an dicta Festa Paschatum accipienda sint à primis vesperis juxta morem, quo Ecclesia solet Festivitates inchoare?
Adde Festum Paschatis posse sumi saltem à Gloria in excelsis *Sacri diei Sabbathi.*
Et aliqua alia circa supradicta, & circa celebrationem festivam Corporis Christi, & ejus Octavas, explanantur in prædicto casu, & tempore interdicti? Ex p.5. tr.10. Ref.61.

Quoad hoc in 10.4. tr. 1. ex Ref. 19. loco dicti: § Difficultas.

§.1. AFfirmativè respondet Suar. *disp.34. sect.1.num.39.* Moscos. *in sum.tr.16.c.8.* Alter. *de cens.tom.2.disp.5.cap.5.* Regin. *tom.2.lib.32.tr.3.c.28.n.536.* Villalob. *in sum.tom.1. tractat.19.diffic.7.n.4.* ubi sic ait. (Mas advierte que estas fiestas no se han de se entender mas que por el primero dia, que esse es verdaderamente el dia de la fiesta, que el dia de la Natividad en aquel dia se acaba, y el dia siguiente es de San Juan, y lo mismo es de las otras fiestas como tiene lo sentencia comun, con la Glossa, solo à Soto veo de diferente parecer sin fundamiento bastante.)

2. Sed ego contrariæ sententiæ adhæreo, quam præter Sotum *in 4.dist.22.q.3.art.1.* tenet etiam Faber *de cens. in 4. sent. dist.25.q.1. disp.5.dub.5.n.43.* Avila *p.5.disputat.4.sect.2. dub.4.* Hurtad. *tract.de interd.diff.7.n.24.* Dicendum est igitur sub nomine Paschatum intelligi omnes dies festivos, & in primis in Paschate Resurrect. & Pentecost. id non potest negari, quia omnes illi dies festivi tantùm pertinent ad ea mysteria, & in eorum honorem observantur; in Paschate quoque Nativitatis negandum non est, reliquos dies festivos post primum, sive duos, sive tres, etiam pertinere ad festivitatem Nativitatis, quamvis principaliùs ad alios Sanctos, & observari non tantùm in eorum honorem, sed etiam in honorem Nativitatis, quia quamvis in honorem Sanctorum non observarentur, etiam observarentur in honorem Nativitatis saltem duo post primum, sicut fit in aliis Paschatibus, & ut observetur tertius dies post primum, ubi observatur, non parum juvat Nativitas Christi.

3. Notandum est etiam hic cum Joan. de la Cruz *in director. conse. p.2. de interd. dub.1.concl.3.* Joan. Præpos. *in 3.p.q.4. de interd.dub.5.n.34.* Mercero *in 3.part.q.24.de interd.dub.3.* Fabro, Moscoso, Hurtado *ubi supra*, hæc festa accipienda esse à primis Vesperis juxta morem, quo Ecclesia solet festivitates inchoare. Adde festum Paschatis posse sumi saltem à *Gloria in excelsis* sacri diei Sabbati, quia Ecclesia censetur tunc inchoare festum Resurrectionis, non tamen comprehenduntur Octavæ; sed quoad suspensionem interdicti censentur finiri saltem finito Completorio. Martinus V. & Eugen. IV. his festis addiderunt Corporis Christi festum cum Octava.

4. Et tandem non desinam pro materia præsentis quæstionis apponere hic verba Moscosi *in sum.tr.16.c.8.* ubi sic ait. (Algunos Dotores han dicho, que tambien se pueden dezir, y cantar con toda solennidad las Missas de las Vigilias de las tres dichas Pascuas por virtud deste dicho Privilegio, y que desde ellas devese comenzar à levantar, y suspender el entredicho. No abrazo esta opinion porque verdederamente es hazer mucha violencia à nuestro *c. Alma mater*, que nominatim señala, y declara los dias de las tres Pascuas del año, y el de la Assuncion de nuestra Señora. Pero tambien es opinion comun, y se puede seguir muy bien en quanto à la Vigilia de la Pascua de Resurrecion, desde de la gloria que en ella se canta con toda solennitad, y con probabilidad tambien se puede hazer, y guardar lo proprio en la Missa de la Vigilia de la Pascua de Pentecostes, y para el acierto, y seguridad desta opinion se lea el P. Avila de la Compañia en su tratado de censuras, que allì da la razon porque se deve hazer, y guardar esto, con mas propriedad en la Missas destas dos Vigilias, que no en la Missa de la Vigilia de la Pascua de Natividad.

R E S O L. XII.

An Clerici conjugati possint interesse Divinis officiis tempore interdicti? Ex p.5.tract.10. Ref.86. aliàs 85.

§.1. NEgativè respondet Hurtad. *tractat. de interd. diffic.7. num.19.* quia isti non gaudent nisi privilegio Canonis, & fori, ut patet *ex cap.un.de Cler.conjug. in 6.* & etiam docet Joan. de la Cruz *in direct.conscien.p.2.de interd.not.1.* & Gordonus *tom.2. lib.7.q.16.cap.4.num.36.* Trullench *in Bulla Cruc. lib.1. §.3. dub.2. num.4.* & alii.

2. Mihi verò magis placet opinio affirmativa cum Villalob. *in summ.t.1.tr.19.diff.5.n.7.* Mercero *in 3.p.q.24. de interd. dub. 3. & 4.* Layman *lib.1.tr.5.p.4.c.2.n.2.* Avila *p.5.disp.4.sect.2.dub.4.concl.2.* & Coninch *de Sacrament. disp.17. dub.2. n.30.* si juxta decretum Trid. ex mandato Episcopi alicui Ecclesiæ inserviant. Hoc ipso enim quo tales Clerici ita servitio Ecclesiæ deputati sunt, videntur in hoc æquales aliis Clericis computari, & confirmatur, quia, vel illi tunc non inserviendo Ecclesiæ reciperent sua stipendia, & sic essent meliori conditione, quàm alii Clerici, qui non accipiunt stipendia nisi inserviant, & Ecclesia damnum acciperet, quæ & eorum servitio, & suis stipendiis privaretur, vel ipsi itidem stipendiis privarentur, & hoc esset valde durum, cùm ea ratione in gravissimas necessitates, & Clericali statu indignas sine sua culpa conjicerentur.

R E S O L. XIII.

An qui habet duo domicilia, alterum in loco interdicto, & alterum in loco non interdicto, censeatur ipse interdictus? Ex p.5. tract. 10. Ref.71. aliàs 70.

§.1. ALiqui censent manere interdictum, ita Calderin. *tractat. de interd.* Sed contrarium docet Sylvester *ver. interd. 2. nu.13.* quia non est major ratio, ob quam sentiat onus unius populi, quam libertatem alterius, & hanc sententiam amplectitur Suarez *disp.32. sect.2.num.16.* cum ea limitatione, ut quamdiu habitet in populo interdicto, ferat onus interdicti, quod videtur revera probabile, & ad mentem legislatorum, & ita etiam docet Turrian. *lib.2.disp.48.dub.2.*

R E S O L. XIV.

An licitum sit alicui non interdicto audire Missam Sacerdotis interdicti personaliter? Ex p.5. tract.10. Ref.64.

§.1. NEgativam sententiam docet Philip. Faber *de censur. dist.15. quæst.1. disput.5. cap.2.n.47.* ubi sic ait. Dubium est, an personæ non interdictæ liceat audire missam Sacerdotis interdicti personaliter? Respondeo si non est publicè denunciatus, nulli dubium esse non peccare, propter Extravag. *Ad evitanda*, de qua *in disp. de excommunicatione* diximus. Si verò est publicè denunciatus, sustinet Suarez *ubi suprà sect.3. num.5.* non esse peccatum. Ratio ejus est, quia interdictum personale militat contra personam interdictam, ne faciat, vel audiat Missam, & divina Officia, cæterasque functiones Ecclesiasticas, non autem prohibet ne quis cum illo communicet, aut ejus actionibus assistat, quia nullo in jure hæc prohibitio apparet explicitè nedum, sed neque etiam implicitè. Unde dummodò talis non communicet in ministrando divina, sed solùm assistat, inquit prædictus Suarez, minimè peccatum committere. Hæc autem opinio mihi non probatur, neq; tutò in praxi servari posse judico, quoniam celebratio divinorum Officiorum activa, & passiva est mutua. Unde cùm quis privatur ab activa administratione divinorum, consequenter quoque videtur privari assistentia passiva aliorum ad illa in persona illius. Unde cùm quis interdicitur personaliter à celebratione Missæ, ac divinorum, consequenter etiam prohibitio indicitur, ne alii ei assistant, quia hæc mutuò se se consequuntur. Confirmatur hæc doctrina, quia certum est Sacerdotem sic ministrantem peccare mortaliter, cùm autem quis illius Sacrificio assistit, cooperari videtur illi, & communicat operi malo, quatenus est illius Sacerdotis, quia est sacrilegium hujusmodi celebrare; ergo mihi videtur etiam peccare; ideò in jure hæc prohibitio continetur implicitè. Hæc Phil. Faber.

2. Sed his minimè obstantibus negativam sententiam cum Suarez tenet novissimè Turrian. *lib.2. disp.49. dub.2.* ubi docet illicitum esse inducere talem Sacerdotem ad dicendum, vel ei cooperari, non tamen solùm ejus Missam audire. Prior pars est manifesta, quia non licet inducere ad actum peccati. Posterior probatur, quia in sola auditione Missæ non est ulla species cooperationis considerato jure naturali; nullum autem est jus positivum, quo prohibeatur talis auditio Missæ. Ego puto utranque sententiam probabilem esse, & hanc posteriorem tenet etiam Mercerus *in 3.p. q.24. de interdict. dub.3.* & Filliucius *tom.1. tract.18. cap.3. num.77.*

R E S O L. XV.

De pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ apposita ab Urbano VIII. in Bulla contra non residentes.
Et clarè, & breviter explicatur, quid importet dicta pœna.
Et in prædicto casu quæritur, an si quis ita interdictus celebret intra Ecclesiam, fiat irregularis?
Et quid, si tantùm audiat officia divina?

Et an

Et an Episcopus interdictus ab ingressu Ecclesiæ possit intra illam recipere Sacramenta?
Et an possit in Ecclesia exercere actum jurisdictionis pro foro interno?
Et inter alia alii decem casus cursim adnotantur, in quibus Episcopis interdicitur ingressus Ecclesiæ. Ex p.10. tract.13. & Misc. 3. Res.2.

Sup. contento in hoc §. lege doctr. quam ex Res. sequen. tium.

§.1. A Quodam Episcopo interrogatus, ut ei explicarem clarè & breviter quid importaret dicta pœna. Respondi, quod per dictam pœnam Episcopus non potest intra Ecclesiam celebrare, nec audire officia Divina, nec in loco sacro sepeliri intra cœmeterium. At verò extra Ecclesiam, vel sub dio, vel in tentorio, vel etiam in Oratorio privato non erectu auctoritate Episcopi poterit celebrare, sicut etiam & in cœmeterio, licet ibi non possit sepeliri. Poterit etiam extra Ecclesiam exercere jurisdictionem in foro exteriori, dixi in foro exteriori, quia non poterit absolvere Sacramentaliter, quia est actus ordinis. Præterea circa officia Divina notandus est differentia quædam inter auditionem Divinorum, & celebrationem; nam si celebret intra Ecclesiam, fit irregularis, *cap. Is cui de sent. excomm. in* 6. at verò si tantùm audivit Divina, licet peccet mortaliter, non tamen fit irregularis.

Sup. hoc infra lege doctrinam Res.17.

2. Sed dubium est, an in nostro casu Episcopus interdictus ab ingressu Ecclesiæ possit intra illam recipere Sacramenta? Partem negativam tenet glossa, *can. præsenti*, 5. *q.*2. ubi generaliter dicitur, quod cui interdicitur Ecclesia, interdicta sunt Sacramenta Ecclesiæ. Tenet etiam Angelus *verb. Suspensio.* 3. *n.*4. Sylvester *verbo Suspensio. q.*5. *circa finem*, & aliqui juniores. Sed pars affirmativa est mihi probabilior, quam tenet Pater Henriq. *lib.*13. *cap.*32. *n.*2. & videtur de mente Calderini, quem referunt, & sequuntur Ancharanus, Geminianus, & Francus *dicto cap. Is cui*, in quantum dicunt, quod interdictum ingressus Ecclesiæ solum respicit officia Divina. Item dictus Episcopus benè poterit ingredi Ecclesiam, & ibi orare privata oratione, tempore quo non celebrantur officia Divina; imò poterit transire per Ecclesiam tempore quo celebrantur officia divina, & orationem facere breviter. Et hæc omnia docet Avila *de Cens. p.*5. *disp.*4. *sect.*3. *dub.*5. *concl.*5. *per totam.* Vide etiam Gavantum *in Man. Episc. ver. Suspens. n.*11. Layman *lib.*1. *tr.*5. *p.*4. *cap.*1. Filliucium *tom.*1. *tr.*18. *n.*103. Ugolinum *de Cens. Tab.*5. *cap.*16. §.3. Suarez *de Cens. tit.*5. *disp.*35. *sect.*4. Sayrum, *lib.*5. *cap.*9. Alterium, *tom.*2. *disp.*7. *cap.*2. & alios penes ipsos cum Castru Palao *tom.*6. *disp.*5. *punct.*4. *§.*4. *per tot.*

Sup. hoc in fi. seq. paulò post init.

3. Sed hic obiter pro curiosis adnotabo, præter casum adductum, alios casus, in quibus Episcopis interdicitur ingressus Ecclesiæ. Et primò, si præsumant in confidentiam beneficia Ecclesiastica recipere, ut in Extravag. 109. Pii IV. Secundò, si extra casus necessarios ingrediantur Monialium Monasteria, ut in Extravag. Gregorii XIII. incip. *Dubiis quæ emergunt.* Tertiò, si Episcopi Doctorandi facultatem habentes, aliquem promoveri patiantur, non præmissa fidei professione, ut in Extravag. Pii IV. Quartò, si Metropolitani non denunciavit Summo Pontifici absentiam suorum suffraganeorum, & suffraganei antiquiores absentiam suorum Metropolitanorum, ut decernit Tridentina Synodus *sess.*6. *cap.*1. *§. Crescente, de Reformat.* Quintò, si sibi usurpent sine justo titulo bona Ecclesiarum vacantium, *ut in cap. Præsenti de Offic. ordin. in* 6. & in Extravag. unica, *ne Sede vacante.* Sextò, si præsumant bona Ecclesiarum, &c. præterquam in casibus à jure permissis alienare, ut in Extravagant. *Ambitiosè de rebus Ecclesiasticis non alien.* Septimò, si occasione visitationis accipiunt procurationem in pecunia, & non in victualibus, ut in capite *Exigit. de Censibus, in* 6. Octavò, si glossas, annotationes, &c. absque authoritate Papæ super Decretis Concilii Tridentini edere audeant, ut cavetur in Constitut. 73. incip. *Benedictus Deus.* Pii IV. edita anno 1564. registrata in Bullar. ultimæ editionis, *tom.*2. *pagina* 104. Nonò si Episcopatum de manu Laicæ personæ cum effectu suscipiant, ut in Can. *Si quis deinceps* 16. *quæst.*7. Decimò, si excommunicent sine monitione canonica, & præsentibus testibus, *cap. Sacro de Sent. Excomm.*

R E S O L. XVI.

An interdicto ab ingressu Ecclesiæ prohibeatur omnis ingressus?
Et an saltem dum celebratur Divinum Officium, possit talis interdictus ibi orare, loqui, disputare, & concionem audire? Ex p.5. tract.10. Res.73. aliàs 72.

Pro doctrina hujus Res. lege §.1 & 2 præcedentis Res.

§.1. A Ffirmativam sententiam docet Filliucius *tom.*1. *tractat.*18. *cap.*5. *num.*105. Comitolus *in respon. moral. lib.*6. *quæst.*49. *num.*5. Cornejo *in* 3. *part. tract.*5. *de interd. disp.*2. §.4. *quæst.*1. Jacobus Gordonus *in summ. tom.*2. *lib.*7. *quæst.*16. *cap.*8. *num.*55. & 56. ubi sic ait. Hic quæri potest, prohibito ingressu Ecclesiæ, quid præcisè censeatur prohibitum sub nomine, tituloque hujus ingressus? Respondent aliqui tantùm prohiberi ingressum tempore divinorum Officiorum. Ita Navarr. *cap.*27. *num.*170. ac proinde quando non fiunt divina, posse hominem sic interdictum ingredi templum, & ibidem orare, contendit. Secunda opinio est debere hoc limitari ad formalem, ut loquuntur, templi ingressum, hoc est, non esse licitum ingredi templum ob usum, ad quem illud destinatum est, ac proinde non tantùm ad audienda divina, sed nec ad orandum permissum esse ingressum, licebit ergo in hac sententia transire per templum, ibidem loqui, disputare, imò & concionem ibi audire. Ita Suar. *disp.*35. *sect.*4. *in fine.* Tertia sententia est esse prohibitum omnem Ecclesiæ ingressum. Ita Abbas *cap. Ecclesia, de immun. Eccles. num.*5. Calderin. *de interdicto Ecclesiastico, num.*2. *vers. Sed quæritur.* Fatetur tandem Navarr. hanc esse multorum sententiam. Et sanè si excipiamus concessionem, quæ quibusdam diebus festis facta est interdictis hominibus, *dict. cap. Alma, §. in festivitatibus*, & necessitatem legitimam, ut si quis vocaretur in jus, quod posset interdum dici in Ecclesia. His, inquam exceptis, probabilius est omnem Ecclesiæ ingressum homini sic interdicto esse prohibitum, quia nulla est ratio, cur à verborum proprietate discedamus. Iste verò suspenditur ab ingressu Ecclesiæ, idque simpliciter, & non restrictè; ergo. Ita Gordonus, satis quidem rigidè, & scrupulosè.

Sup. hoc in §. 1 ad me occ. Item dictus Episcopus.

2. Ideò negativam sententiam teneo, & ita præter Navarr. docet Reginald. *tom.*2. *lib.*32. *tract.*3. *cap.*30. *num.*41. Covarruv. *in cap. Alma mater. part.*2. *§.*1. *n.*3. Villalobos *in summ. tom.*1. *tractat.*19. *diff.*9. *num.*4. Hurtad *tract. de interd. diffic.*9. *num.*31. Coninch *de Sacrament. disp.*17. *dub.*2. *num.*59. asserentes interdictos ab ingressu Ecclesiæ dum non celebratur divinum Officium posse ibi orare, quia Ecclesia propriè instituta est ad audienda, vel celebranda divina Officia, non autem ad privatas orationes fundendas, nisi per accidens, & consecutivè. Imò ego puto probabiliter posse interdictum ab ingressu Ecclesiæ transire per Ecclesiam, dum celebrantur divina Officia, y hazer oracion de passo. Ita ex Navarr. docet Avila *p.*5. *disp.*4. *dub. concl.*6.

R E S O L. XVII.

An interdictus ab ingressu Ecclesiæ possit intra illam recipere Sacramenta? Ex p.5. tr.10. Res.74. aliàs 73.

Sup. hoc sup. in Res 15 lege doctrinam §.4.

§.1. N Egativam sententiam docet Gordon. *to.*2. *lib.*7. *q.*16. *cap.*8. *num.*56. Suarez *disp.*35. *n.*5. Alter *tom.*2. *disput.*7. *cap.*7. Hurtadus *tr. de interd. diffic.*9. *n.*31. Coninch *de Sacr. disp.*17. *dub.*2. *n.*59. asserentes interdictum ab ingressu Ecclesiæ illicitè in ea suscipere Sacramenta, quia credibile non videtur aliquem judicari indignum, qui aliis divinis Officiis intersit, & tamen ei permittere, ut cum aliis in Ecclesia Sacramenta recipiat. Et Ecclesia non tantùm instituta est ad divina Officia celebranda, sed etiam ad Sacramenta ministranda, & suscipienda.

2. Sed affirmativam sententiam probabilem esse puto; nam Coninch negativam, quam ipse tenet *ubi suprà*, vocat tantùm probabiliorem. Et ita hanc sententiam absolutè tenet Henriqu. *lib.*13. *cap.*32. *n.*2. & Avila *p.*5. *disp.*4. *dub.*5. *concl.*6. & ratio est, quia interdicto ab Ecclesia non prohibetur usus Sacramentorum, sed usus divinorum Officiorum, & sepulturæ; ergo. Et ita hanc sententiam post hæc scripta invenio etiam docere Bonacinam *de censur. disp.*5. *punct.*5. *n.*12.

R E S O L. XVIII.

An interdictus ab ingressu Ecclesiæ possit in Cœmeterio Officia divina audire, & Missam celebrare? Ex p.5. tr.10. Res.76. aliàs 75.

Sup. hoc sup. in Res 15 lege doctrinam §.1.

§.1. N Egativam sententiam docet Villalobos *in summ. to.*1. *tr.*19. *diffic.*9. *nu.*5. ubi sic ait. (Ha se advertir, que aunque en el cemeterio se dixesse la Missa, o el Oficio divino, no puede assistir alli el que està desta manera entredicho; porque por nombre de Iglesia tambien se entiende el cemeterio, como nota la Glosa, y se colige de un texto, y tiene esta sentencia Abad, y ha se de entender del cemeterio contiguo, como se colige del texto citato.) Ita ille.

2. Qui tamen ibi, & meritò, affirmativam sententiam probabilem vocat, quam tuetur Filliucius *tom.*1. *tr.*18. *cap.*5. *num.*103. Reginald. *tom.*2. *lib.*32. *tr.*3. *cap.*29. *num.*41. & alii. Et ratio est, quia in talis interdicti sententia tanquam pœnali (& ideò restringenda interpretatione) nomen Ecclesiæ accipiendum est in rigore, quo non comprehendit cœmeterium, ut patet ex communi usu, & ideò *jus in cap. is cui, de sentent. excomm. in* 6. tanquam non satis indicatum priùs nomine Ecclesiæ addidit nomen Cœmeterii, ut ad ipsum extenderet privationem sepulturæ Ecclesiasticæ. Verba sunt hæc. Talis quoque si hoc interdicto durante decedat, non debet in Ecclesia, vel Cœmeterio Ecclesiastico, nisi pœnituerit, sepeliri. Vide etiam Suarez *disp.*35. *sect.*3. *num.*9. *& sequent.*

R E S O L. XIX.

An interdictus ab ingressu Ecclesiæ, si moriatur cum signis pœnitentiæ, sit absolvendus, ut possit sepeliri in loco sacro? Ex p.5. tr.10. Res.75. aliàs 74.

§.1. Af-

§.1. AFfirmativam sententiam docet Bonacina *de cens. disput. 5. punct. 5. n. 11.* ubi sic ait, Interdictus ab ingressu Ecclesiæ non potest sepeliri in Ecclesia, vel Cœmeterio, nisi fortè dederit signa contritionis, tunc enim potest absolvi, & sepeliri in loco sacro. Ita ille.

2. Sed in tali casu ad talem sepeliendum nullam adhibendam esse absolutionem, docet Cornejo *in 3. p. tract. 5. de interd. disp. 2. §. 4. quæst. 2.* ubi sic ait. Quæres an hoc interdictum privet Ecclesiastica sepultura? Respondetur affirmativè ex textu *in d. cap. his qui*, ibi. Talis quoque si hoc interdicto durante decedat, non debet in Ecclesia, vel Cœmeterio Ecclesiastico, nisi pœnituerit, sepeliri. Ubi nota, quòd ut ille talis sepeliatur in loco sacro, nulla requiritur absolutio à tali interdicto ab homine facta, ut cum Covarr. docet Avila *p. 5. disput. 4. sect. 3. dub. 1. concl. 1.* & ratio est, nam eo ipso, quòd decessit cum pœnitentia, mansit absolutus à jure, siquidem hoc interdictum quantum ad hunc effectum positum erat, nisi pœnituerit, atque ita conditione impleta, sublatum manet. Ita Cornejo, & ego.

RESOL. XX.

An in interdicto personali generali licita sit Ecclesiastica sepultura? Ex p. 5. tr. 10. Ref. 67. aliàs 66.

§.1. NEgativè respondet Faber *de cens. in 4. sent. disp. 23. q. 1. disp. 5. cap. 2. num. 56.* ubi sic ait. In interdicto personali speciali persona interdicta nullibi sepeliri potest sepultura Ecclesiastica, ut habetur *cap. si civitas de sent. excom.* & est communis opinio. Ratio differentiæ est clara, quia in primo interdicto prohibitio non fertur in personas absolutè, sed ratione loci solùm; in secundo verò absolutè fertur in personas. At de interdicto personali generali est contentio inter DD. Aliqui tenent etiam ipsos privari Ecclesiastica sepultura propter jura adducta de interdicto personali, & præsertim *ex cap. si sentent. de sentent. excomm. in 6.* ubi interdictum personale dicitur ligare singulas personas. Tamen Suarez *ubi suprà*, tenet oppositum, propter Extravag. *ad evitanda*, quæ requirit quòd persona sit nominatim denunciata, & interdicta. Sed hæc opinio est difficilis, quia sequeretur quòd neq; privarentur aliis effectibus, scilicet celebratione divinorum Officiorum, & participatione quorundam Sacramentorum, quod tamen est contra essentiam interdicti. Ad fundamentum ejus respondetur sufficere, quòd sententia interdicti personalis bis sit publicata. Hæc Faber, & hanc sententiam in praxi tenendam esse putat Turrian. *lib. 6. disp. 58. dub. 1.* & illam absolutè contra Suarez tenet Præpositus *in 3. p. q. 4. de interdicto, dub. 4. n. 51.*

2. Verùm sententiam Suarez *disp. 35. sect. 3. n. 2.* quam impugnant DD. citati sequitur Cornejo *in 3. p. tract. 5. de irreg. §. 3. q. 2.* ubi docet in interdicto personali generali non esse denegandam Ecclesiasticam sepulturam, ex dicta Extravag. *ad evitanda*, ubi conceditur privilegium erga eos, qui non sunt nominatim denunciati; nam quamvis in generali interdicto personali fiat generalis denunciatio totius populi, aut communitatis, illa tamen est remota respectu cujusvis in particulari. Vide etiam Megalium *in 3. p. lib. 6. cap. 2. num. 6.*

RESOL. XXI.

An qui tempore interdicti habent privilegium particulare assistende Divinis Officiis, vel interessentes in diebus Paschatis, Pentecostes, &c. possint in loco sacro sepeliri? Ex p. 5. tr. 10. Ref. 68. aliàs 67.

§.1. NEgativam sententiam docet Cornejo *in 3. p. tractat. 5. de interd. disp 3. §. 4. q. 1.* Præpos. *in 3. p. q. 4. de interd. dub. 3. n. 42.* Hurtad. *tract. de interd. diffic. 9. n. 30.* Gordonus *to. 2. lib. 7 q. 16. cap. 4. n. 44.* Coninch *de Sacram. disp. 17 dub. 2. num. 55.* Suarez *disp. 38. sect. 1. n. 13.* Villalob. *in sum. to. 1. tr. 19. diffic. 8. n. 4.* Mercer. *in 3. p. q. 24. de interd. dub. 4.* Filliucius *to. 1. tr. 18. cap. 3. num. 96.* Alterius *de cens. to. 2. disp. 6. c. 3.* & ratio est, quia, ut patet *ex c. Episcoporum, de privileg. in 6.* & *ex c. si sententia, de sent. excommun. in 6.* Privatio sepulturæ Ecclesiasticæ est effectus interdicti indistinctus à privatione divinorum Officiorum, nec censetur illi necessariò cunnexus, & proinde sepultura non solùm ratione divini Officii prohibetur, sed etiam ratione sui. Unde ex concessione unius aptè infertur concessio alterius.

2. Verùm non desinam hic adnotare affirmativam opinionem docere Sotum *in 4. dist. 22. q. 3. art. 1. post 4. concl.* Henriqu. *lib. 13. cap. 44. n. 5.* Navarrum *c. 27. n. 181.* Emanuel Sà *ver. interdictum, n. 8.* Angelum *ver. Interdictum 6. n. 35. & 36.* & Avilam *part. 5. disp. 4. sect. 3. dub. 4. concl. 1.* qui hoc probat. Nam, ut inquit Sylvest. *ver. interdictum, 5. q. 2. p. 4.* & Tabiena *eod. ver. §. 11. circa medium*. Sepultura negatur propter duo. Primò ratione divini Officii annexi. Secundò ratione dependentiæ ad ordinem sacrum propter consecrationem Ecclesiæ: unde nec in loco sacro sine divino Officio fieri potest; ergo quando utrumque eorum licèt ex privilegio, consequenter licebit sepultura. Probatur consequentia; nam cui communicamus vivo, possumus communicare defuncto, & tandem hanc sententiam docet Megala *in 3. p. lib. 6. c. 2. q. 1. n. 44.* Joan. de la Cruz *in direct. Confess. p. 2. de cessatione à divinis dub. 1. concl. 3.* Episc. Moscolus *in sum. tractat. 16. c. 8.* ubi sic ait, (Sepultura Ecclesiastica se puede dar generalmente en todos estos dias, y fiestas privilegiadas à Clerigos, y legos, que en esto no ay exception de fiestas, ni de personas, si no es, que ya uviesse otro algun impedimento juridico de por medio. Y algunos autores an querido dezir, que conforme à derecho no se pueden hazer, ni dar las tales benediciones nuptiales, ni Ecclesiastica sepultura en estas dichas fiestas privilegiadas en tiempo de comredicho; pero otros muchos mas tienen, y llevan la primera opinion en ambas cosas, la qual me parece muy bien por ser tan piadosa.) Ita ille. Satis quidem probabiliter, ut rectè advertit Tannerus *to. 4. disp. 6. q. 10. dub. 8. n. 160.*

RESOL. XXII.

An Episcopus possit suspendere interdictum? Ex p. 5. tract. 10. Ref. 70. aliàs 69.

§.1. PRima opinio negat. Ita Covarr. *in cap. Alma mater, p. 1. §. 11. n. 6. ver. 2.* Avila *disp. 6. dub. 4. concl. 4.* & glossa *in c. ad hæc, de appellat.* Probatur hæc opinio, primò, quia Episcopi sunt inferiores lege Pontificia, ac subinde eam servare, non autem privilegio, aut dispensatione tollere possunt, juxta regul. *c. cum inferior de major. & obed.* Deinde, quia censura suam secum trahit executionem, & ideò nec per appellationem ejus effectus suspendi possunt, *c. Pastoralis, §. verùm, hoc titulo*; ergo à fortiori neque Episcopus inferior poterit eam suspendere, quemadmodum in excommunicatione etiam respectu proferentis, quod non possit concedere ut quis cum excommunicato à se ipso communicet, sed necessaria sit absolutio, quæ in totum excommunicationem tollat, resolvunt DD. communiter, per unam scilicet ex tribus formis absolutionis ab Ecclesia receptis, vel simpliciter, vel ad cautelam, vel ad reincidentiam, juxta *cap. cùm desideres, de sent. excommunic.* ergo, &c.

2. Secunda opinio affirmat. Ita Navarr. *c. 27. n. 183.* & glossa *in præsenti, de sent. excomm. in 6.*

3. Tertia opinio has sententias contrarias fœdere distinctionis conciliat: aut enim interdictum est latum à jure, vel ab homine, quando à jure prolatum est, ab Episcopo suspendi posse concedunt, ut ex Soto, qui hoc non dicit, *in 4. dist. 22. q. 3. art. 1. concl. 3.* tradit Fr. Emanuel *qq. Regul. to. 2. q. 111. art. 1. concl. 3.* & post Sylvest. Suar. *tom. 5. disp. 38. sect. 3. n. 6.* per regulam text. *in c. nuper, vers. in secundo, de sentent. excomm.* quando interdictum ab homine latum est, subdistinguunt, vel cum agimus de Episcopo, qui illud protulit, vel de aliis. In priori ajunt procedere primam sententiam desumptam ex hoc textu, quòd scilicet Episcopus qui interdictum protulit, illud pro certo tempore, aut causa suspendere valeat; in posterioribus verò procedere contrariam sententiam negativam, quòd inferiores Romano Pontifice interdictum ab ipso Pontifice, vel ab aliis Prælatis prolatum relaxare non possunt, nec in totum, nec etiam ad tempus suspendere, ut concludunt fundamenta pro eadem parte negativa adducta, atque ita hanc distinctionem expressè tradunt Covarruvias *cit. loc.* & Henriquez *in summ. lib. 13. cap. 51. §. 4. ver. 4.* Suarez *disp. 38. sect. 3. à num. 5. juncta num 6. vers. & propterea.* Ratio autem proxima, & efficax hujus distinctionis secundùm eos illa est, quia effectus censuræ ex intentione, & mente pendent proferentis, *c. veniens 2. de testib.* & eatenus ligant, quatenus intendit, qui ligat, ex regul. *l. non omnes, ff. si certum petatur, c. cùm super de officio delegati*, cum similibus. Ad fundamentum verò ex regula textus *in d. c. Pastoralis, §. verùm* respondet Suarez sensum illius textus esse quòd censuræ suam secum trahant executionem, absque alio hominis ministerio, sed in hac ipsa actuali executione pendere interdictum, & ejus effectus ex voluntate, & intentione proferentis, ex qua ratione idem Covarr. Henriquez, Sayr. & Suarez concludunt, hoc ipsum in interdicto personali esse resolvendum, & quamvis latum sit ob personæ contumaciam, quæ adhuc durat, considerent tamen occurrere posse rationabiles causas, propter quas justum sit interdictum suspendere ad tempus certum, licèt non sufficiant ad illud omninò tollendum, & hæc omnia observat, & docet doctus, & amicissimus Barbosa *in collectan. Doctor. tom. 1. lib. 2. tit. 28. c. 55. num. 2. & 3.* Vide etiam Layman, *lib. 1. tract. 5. part. 4. cap. 5. num. 3.*

RESOL. XXIII.

An Confessarius possit tollere interdictum personale particulare, sine reservatione latum, post satisfactionem, vel satisfaciendi cautionem? Ex par. 5. tr. 10. & Ref. 72. aliàs 71.

§.1. NEgativam sententiam docet Henriq. *lib. 13. c. 35. n. 2.* & Avila *p. 5. disp. 6. dub. 1. concl. 2.* ubi sic ait. Parochus, & Confessor ordinarius non possunt via ordinaria absol-

vere

vere ab interdicto, sive imposito à jure, sive ab homine, quia talis absolutio non est necessaria ad absolutionem à peccatis, sicuti absolutio ab excommunicatione. Ita ille.

2 Verùm contrariam sententiam tenet Coninch *de Sacr. disp.7. dub.6. n.7.* Suar. *disp.38. sect.2. n.9.* Præpos. *in 3. q.4. de interd. dub.6. n.61.* Cornejo *in 3. p. tr.5. de interd. diffic.4.* Layman *lib.1. tr.5. p.4. c.5. n.3.* Hurtadus *tr. de interd. diffic.16. nu.48.* & Mercerus *in 3. p. q.24. de interd. dub.8.* sic enim asserit. Interdictum latum ab homine tollitur à solo illo, qui tulit, vel Superiore, vel successore, vel delegato, latum verò à jure si sit in pœnam commissi peccati, tollitur lapso tempore, pro quo latum est, si sit ob contumaciam, & reservatum sit, tollitur per eum qui reservaverit, nisi quod per Concil. Trid. *sess.24. c.6. de reformat.* possit Episcopus à reservatis Pontifici absolvere, modò casus sit occultus, si reservatum non sit, & locale sit, potest tolli ab Episcopo loci, vel habente jurisdictionem Episcopalem, ut etiam personale generale: at personale speciale à quolibet proprio Confessore, modò detur cautio sufficiens. Ita Mercerus, & rationem ego adducam, quia interdictum personale speciale non minùs quàm excommunicatio prohibet à perceptione Sacramentorum, ut suprà dictum est *c.2. n.1.* ergo sicuti excommunicationem si reservata non sit ante absolutionem à peccatis, quivis expositus Confessarius tollere potest, *arg. cap. nuper, de sent. excommunic.* ita & interdictum hoc personale.

Sup hoc lege ... R. ... Signanter, ... paulo post ... & ex illo ... quid sup. hoc, &c.

RESOL. XXIV.

An interdicto Clero intelligantur interdicti Religiosi?
Et quid, si Religiosus habeat beneficium sæculare, v. g. Pastoratum, Canonicatum, &c. ita ut censeatur à suis segregatus?
Et quid est dicendum, si censura feratur sub nomine personarum Ecclesiasticarum, an comprehendantur Religiosi, etiam Conversi, Moniales, Novitii, & Eremitæ? Ex p.5. tr.10. R.81. aliàs 80.

§.1. **A**Ffirmativè respondent Doctores, quos citat Sayr. *lib. 5. c.4. n.29.* & hanc opinionem esse communem testatur Covarruvias *in c. alma mater, p.2. c.1. n.8. §.5.* & tenet ex neotericis Megala *in 3. p. lib.2. c.1. q.2. n.15.* Suar. *disp.32. sect.2. n.17.* quia tota communitas distinguitur in populum, & Clerum; sed Religiosi non comprehenduntur sub nomine populi: ergo sub nomine Cleri.

Sup. hoc ... R. ... sed ad ...

2 Verùm tu ne discedas à contraria sententia. Dico igitur quòd quando interdicitur Clerus, neque ex antecedentibus, vel consequentibus constare potest de contraria mente judicis, vel legislatoris, non comprehendantur personæ Religiosæ, quia, ut tradunt varii, tales in odiosis non comprehenduntur nomine Cleri, etiamsi primam Tonsuram habeant, nisi ex adjunctis aliud colligatur, atq; ita si in sententia dicatur, interdicimus Clerum talis civitatis, non comprehenduntur Religiosi. Quod intelligo, nisi Religiosus habeat beneficium sæculare, verbi gratia Pastoratum, Canonicatum, ita ut censeatur à suis segregatus, quia talis sub nomine Cleri comprehendetur, quòd si censura feratur sub nomine personarum Ecclesiasticarum, comprehenduntur Religiosi etiam Conversi, & Moniales, quia etiam hi divino servitio se manciparunt, & vocantur personæ Ecclesiæ: imò comprehenduntur Eremitæ: verius etiam est cumprehendi Novitios, quia etiam hi censentur personæ Ecclesiæ, quamdiu versantur in probatione, si interdicantur Religiosi, verius est eos non comprehendi, quia in odiosis non veniunt nomine Religiosi. Et hæc omnia docet Præpositus *in 3. p. q.4. de interd. dub.2. n.11.* cui adde Portel *in dub. reg. ver. interd. n.5.* ubi sic ait. Interdicto Clero universo alicujus urbis, non interdicuntur Religiosi illius urbis, si verba aliud non indicent, quia in odiosis nomine Cleri non intelliguntur Religiosi, benè tamen in favorabilibus. Ita ille, cui adde Ugolinum *tab. 5. §.5. n.3.* Alterium *tom.2. disp.1. c.5. dub.6.* Coninch *de Sacram. disp.7. dub.1. n.9.* Avilam *p.5. disp.1. dub.4. concl.7.* & Layman *lib.1. tr.5. part.4. c.4. n.3.*

In Indice primo hujus Tom.5 Vide Appendicem ad hunc Tract.4. Ubi reperies alia multas quæstiones mistas, & dispersas per alios Tom. Tract. Res. quæ simul pertinent ad hunc Tract.4. de Interdicto.

TRACTATUS QUINTUS, DE IRREGULARITATE, Atque de ejus Dispensatione.

RESOLUTIO PRIMA.

An ad incurrendam irregularitatem, quam culpa sequitur, sufficiat peccatum veniale?
Et an Papa possit imponere irregularitatem purè ob peccatum veniale? Ex p.4. tract.4. & Misc. Res.41.

Quæ nunc hanc sequuntur, & in R. 1. post seq. & inf. Res. ... cursim in duobus ejus ... lin. & in Res. 191.

NEgativam sententiam docui *in part. 2. tract. 2. Miscell. res. 20.* sed novissimè, me citato, hanc sententiam tanquam improbabilem damnat Megal. *in var. resol. tom.2. resol.159. num.4. & cap. continebatur, de homicidio.*

2 Sed nescio, quomodo opinio communis Doctorum validissimis fulcita rationibus possit à Megalio improbabilis vocari, & ita hanc sententiam præter Sayrum, Suarez, Coninch, Bonac. Filliuc. Sanch. Villalob. quos *ubi suprà* citavi, tenet etiam Montesinus *in 1. 2. tom.1. q.76. art.4. disp.8. q.12. nu.153.* Turrian. *de cens. lib.8. disputat. 57. dub.2.* Gord. *in Theol. moral. tom.2. lib.7. q.10. §.4. n.14.* Laym. *in Theol. mor. lib.1. tr.5. p.1. c.1. n.4.* Joan de la Cruz *in direct. consc. part.2. de irregul. dub.12. concl.6.* Tann. *tom.4. disp.6. q.10. dub.10. num.181.* Valent. *tom.4. disp.7. q.19. punct.3. §.5.* Vasq. *in 1.2. disput.158. c.1.* Hurtado *de irregul. disp.1. diffic.2. n.8.* Præpositus *in 3. p. D. Thom. q.5. de irregul. dub.2. n.6.* Avila *de censuris part.7. disp.2. dub.3. concl.3.* Sotus *de just. lib.5. q.1. art.9.* & alii penes ipsos, quia non est lex canonica ulla, quæ decernat irregularitatem propter solam venialem culpam, sed nec debere decerni, quia est pœna gravior suspensione, & tamen suspensio postulat peccatum mortale ex communi opinione, imò est gravior etiam excommunicatione minori, cùm privet executione Ordinum, nec sit pœna medicinalis, sed de se quidem perpetua, & difficilis admodum dispensationis, quæ quidem sententia est ita vera, ut asserat Coninch *de Sacram. disp.18. dub.2. n.13.* & Suar. *tom.5. disp. 40. sect.3. n.17.* Pontificem non posse purè ob peccatum veniale ferre irregularitatem, & licèt contrarium asserat Avila *de cens. p.7. disp.2. dub.3. concl.2.* tamen adversus illum insurgit novissimè Turrianus *de censur. lib. 8. disp.57. dub.2.* & sic ait. Fallitur Avila dicens Papam posse imponere irregularitatem ob peccatum veniale, sed de irregularitate ut pœna falsum est, quia pœna non esset proportionata culpæ. Ita ille. Verùm quicquid sit de hoc, certum est de facto nullam irregularitatem esse impositam in iure, nisi pro culpa mortali, & *ad c. continebatur*, quod adducit Megalius, respondet Sayrus *de censur. lib.7. c.5. n.5.* & alii *ibi*, Diaconum peccasse mortaliter; alias verò responsiones videbis apud Doctores citatos, præsertim apud doctissimum Ludovicum Montesinum *in 1. 2. D. Thomæ tom.2. q.76. art.4. disp.8. quæst.12. n.150.*

Sup hoc in R. ... & seq. & infra in duobus ... lin. Res. 6. & in Res. 143.

RESOL. II.

Ex occasione cujusdam homicidii casualis fuit olim à me quæsitum, utrum ad irregularitatem ex delicto incurrendam, requiratur culpa mortalis, ita ut negligentia venialis non sufficiat? Ex p. 2. tr.16. & Misc. Res.18. aliàs 20.

§.1. **E**X nostris P. Megala *in 3. p. lib.7. c.2. q.1. n.7. & q.5. n.110.* ex Societate Jesu P. Molina *de just. to.4. tract.3. disp.77. n.4.* ex Dominicanorum familia Illustriss. Cajet. *in 2.2. q.64. ar.8.* cum Petr. de Aragona *ibid.* & alii putant culpam venialem sufficere ad irregularitatem incurrendam, & præcipuè probat hoc Megala *ex c. continebatur, de homicidio.* Deinde, ait Molina, irregularitas ex eo proveniens, quòd aliquis se immisceat causa sanguinis, incurri potest, absq; alia culpa (quin & cum merito) propter solum homicidium, aut mutilationem, quæ sint subsequuta, ut patet in laico, qui licitè, ac meritoriè in ea causa accusavit; & judice, qui similiter licitè, ac meritoriè sententiam tulit. Ergo, &c.

2 At ego contrariam sententiam probabiliorem esse semper censui; & illam in facti contingentia consului. Ita docent præter DD. quos citat, & sequitur Sayr. *de censur. lib.7. c.5. n.5.* Suarez *de cens. disp. 40. sect.3. n.19.* Coninch *de Sacram. disp.18. dub.2. n.13.* Bonac. *de censur. disp.7. q.1. punct. 2. n.1.* Filliuc. *in qq. mor. to.1. tract. 20. c.3. à n.58. usq; ad n.64.* Villalob. *in sum. tr.21. diff. 22. n.8. & 14.* Sanch. *de matr. to.3. lib.9. disp.32. n.34.* & alii. Dico igitur, ad incurrendam irregularitatem requiri peccatum mortale, & non sufficere quamcumque negligentiam venialem. Et ratio est, quia irregularitas est pœna gravissima, & quia pœna debet proportionari delicto. Ergo non est verisimile incurri ob culpam, & negligentiam tantùm venialem. Cæteras rationes vide apud citatos authores.

3 Re-

3 Restat respondere ad argumenta in contrarium. Ad argumentum Megalę respondetur secundùm aliquos, Clericum illum, de quo *in c. continebatur*, peccasse mortaliter ludendo cum laico loco satis indecenti, ut patet. Ergo. Ita Sayrus *ubi suprà*. Sed hæc responsio non ita arridet Suarez, & ipse alia meliorem dat, *disp. 45. sect. 6. n. 3.* adi illum, & non pigebit.

4 Ad argumentum Molinæ respondeo, non obstare quòd aliquando incurratur irregularitas ex homicidio, sine culpa, dummodo homicidium illud factum sit publica authoritate ex defectu lenitatis, non autem privata ex delicto, ut est in casu nostro: nam tale homicidium debet esse culpabile, ideóq; voluntarium, saltem indirectè.

RESOL. III.

An suspensio, interdictum, & irregularitas, &c. incurratur propter culpam venialem? Ex p. 3. tr. 6. Misc. 2. Res. 51.

Sup. hoc pro suspensione, & interdicto, supra in tr. 1. Res. 13 §. Sed an, & pro suspensione tantum sup. in tr. 3 R. 3. & pro interdicto in tr. 4 R. 1. & pro irregularitate hic in duabus præcedentibus Res. & in aliis eatum annot.

§. 1. Aliqui affirmativè respondent, & ita docet Cajetanus *in summa, ver. suspensio. ver. interdictum, & ver. irregularitas*, & de suspensione docent Armilla *ver. suspensio, n. 1.* & Lopez *in instruct. part. 2. c. 31.* & de irregularitate docuerunt Molina *de justitia tom. 4. tr. 7. disp. 75. n. 1. & disp. 77. n. 2.* Megala *in 3. p. lib. 7. c. 2. q. 1. n. 7. & q. 5. n. 39.* Corduba *in qq. lib. 2. q. 26.* Aragon. *in 2. 2. q. 64. art. 8.* Castrus *de leg. pœn. lib. 1. c. 5. docum. 4.*

2 At mihi semper contraria sententia magis placuit, quam tuentur loquentes de omnibus censuris, Suarez *in 3. p. to. 5. disput. 4. sect. 10. n. 8.* & Sanchez *de matrim. to. 4. lib. 9. disp. 32. n. 29.* & ita loquentes de suspensione docent Henriquez *lib. 13. c. 34. n. 1.* Emanuel Sà *ver. suspensus ab officio, ver. qui certus est*, & loquentes de irregularitate, ita etiam docent Filliucius *tom. 1. tr. 20. c. 3. n. 58.* Villalobos *in summ. to. 1. tr. 21. diffic. 22. n. 8. & 14.* Bannez *in 2. 2. q. 64. art. 8. tract. de irregul. p. 2. dub. 2.* Alvarez *in p. 2. disp. 136. n. 1.* Sotus *de justit. lib. 5. q. 1. art. 9.* Salonius *in 2. 2. q. 64. art. 8. immediatè ante 4. contr.* & alii.

3 Dicendum est igitur, quòd quoties ignorantia juris, vel facti excusat transgressionem Canonis à peccato mortali, excusat etiam non solùm ab excommunicatione, sed etiam ab aliis censuris, & pœnis ob delictum impositis, ut irregularitate ob delictum, suspensione, & interdicto. Et ratio, est quia supradictæ pœnæ cùm sint gravissimæ, non est credendum illas piam matrem Ecclesiam infligere ob peccatum veniale. Sed de hac quæstione alibi à nobis etiam actum est, ideò ad alias transeamus.

RESOL. IV.

An irregularitas ex delicto incurratur, si delinquens noscat peccatum, sed ignoret jus positivum prohibens sub dicta pœna irregularitatis? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Res. 67.

Sup. hoc in tribus R. seqq. & in aliis eorum ubi in annot.

§. 1. Affirmativè respondet Layman *in Theol. mor. lib. 2. tract. 5. p. 1. c. 5. n. 8.* Avila *de cens. p. 2. c. 5. disp. 5. dub. 10. concl. 2.* Alvarez *in p. 2. D. Thom. disp. 158. nu. 5.* Suarez *tom. 5. disp. 40. sect. 5. n. 10.* Azorius *tom. 1. lib. 1. c. 15. q. 7.* & aliis, eo quòd talis irregularitas non contrahatur propter contumaciam, sed propter turpitudinem, seu maculam culpæ, qua criminosus secundùm Ecclesiæ Canonem inhabilis redditur ad altaris ministerium: hæc opinio est probabilis.

2 Sed non minùs probabilem contrariam existimo, quam tenent Sanch. *de matr. tom. 3. lib. 9. disp. 32. n. 17.* Reginald. *to. 2. lib. 30. c. 2. n. 15.* Peregrinus *de duello, q. 8. n. 18.* & Portel. *in addit. ad dubia Reg. ver. ignorantia, n. 21.* ubi sic asserit. Sicut ad incurrendam excommunicationem diximus non sufficere, quod sciam opus esse prohibitum ab Ecclesia, sed ut sciam de pœna, idque prohiberi sub excommunicatione; ita de cæteris pœnis, suspensione, interdicto, irregularitate, &c. dicendum, quòd ut incurrantur non sufficit, me scire opus esse prohibitum, sed requiri, ut sciam esse prohibitum sub pęna suspensionis irregularitatis, &c. Ita ille, & ratio est, quia *in c. 2. de constit. in 6.* asseritur ignorantes non ligari sententiis, ubi non est sermo de sola excõmunicationis sententia, sed de omnibus sententiis Ordinariorum. Ergo, &c. Unde apparet me his diebus probabiliter respondisse cuidam consulenti in casu, ut *suprà* proposito, non incurrisse in irregularitatem, de hac quæstione vide *suprà in Resolut. 20.*

Sup. contento in hoc vers. supra in tr. 1. Ita in Res. 12. & in aliis eius relatis, & secundu annot.

RESOL. V.

An quis incurrat irregularitatem, si committat aliquid, quod sit jure naturæ prohibitum, ut homicidium, ignorans tamen esse prohibitum jure Ecclesiastico, aut saltem pœnam irregularitatis ei esse annexam? Ex p. 4. tr. 2. Res. 36.

Sup. hoc in R. prætet. & in duab. seqq. & sup. in tr. 1. R. 13. §. Quæ autem, cum sin fin. & in tr. 1. tr. 6. & 141. §. ult. & in to.

§. 1. Affirmativè respondet Villalobos *to. 1. tract. 21. diffic. 6. n. 1.* ubi sic ait. (El que ignora el derecho de la irregularidad si haze el atto à que esta annexa, incorre en ella, esto es comun y llano porque tambien otras pena como la del blasphemo y homicida se incurren ignorando el derecho, y en esto difiere tambien esta pena de las censuras porque aquellas como son medicinales no las incurren los que las ignoran con ignorancia invincible, mas ha se de entender la conclusion del que ignora el precepto Ecclesiastico tan solamente cometiendo culpa contra ley natural, o divina, porque estas irregularidades que se ponen por culpa miran la indecencia que el atto en si tiene, y ansi faltando esta no se incurren.) Sic ille. Et ita hanc sententiam tenet Suarez, & Vasquez, quos citat, & sequitur Hurtado *disp. 1. de irregul. diffic. 8. n. 28.* quia, ait ipse, homicidium, v. g. & quodcumque aliud delictum factum contra jus naturale, etiam cum omnimoda ignorantia prohibitionis Ecclesiasticæ, ob quod lata est irregularitas, est simpliciter tale delictum, v g. homicidium, aut aliud; & quamvis in eo delicto non sit contumacia in Ecclesiam remanet in eo sufficiens indecentia ad suscipiendos Ordines, & ad exercendos jam susceptos, ob quam evitandam fertur irregularitas; imo in eo remanet sufficiens culpa, ut ea pœnalitas ei infligatur, quamvis irregularitas infligatur ut pœna; ergo absque fundamento prærequiritur notitia prohibitionis Ecclesiasticæ ad incurrendam irregularitatem latam ob delictum alio jure prohibitum. Adde multò minus prærequiri scientiam, seu notitiam annexionis ipsius irregularitatis ad eam incurrendam, quia de ratione pœnæ, aut quasi pœnæ, non est quòd sit voluntaria; quòd autem delictum absque notitia irregularitatis factum habeat minorem contumaciam, seu inobedientiam respectu Ecclesię, parum refert, quia absque ea notitia sufficientem habet contumaciam, & indecentiam, est tamen peculiare excommunicatione, & aliis pœnis latis per statuta Ordinariorum certum, quòd probabiliter ignoratæ, non incurrantur. Hæc omnia Hurtado.

4. tr. 1. Res. 10. §. ult. per tot. & in to. 3. tr. 3. Res. 14. §. Sed obiter.

2 Verùm non reticeam hic adnotare quod non desunt DD. contrariam sententiam tenentes, & hi sunt inter neotericos, Thom. Sanchez *de matrim. lib. 9. disp. 32. n. 17. juncto, n. 9.* & Ægid. Coninch. *de Sacram. disp. 18. dub. 4. n. 19. & 31.* ubi sic asserit. Probabilius est exercentem actum cui annexa est in puram pœnam irregularitas, hanc non incurrere si invincibiliter ignoret jure Ecclesiastico prohibitam; & etiam non est improbabile ignorantiam pœnę irregularitatis excusare, etiamsi quis sciat agere contra legem Ecclesiasticam. Ita Coninch, qui multos adducit textus, & rationes, & hanc sententiam tenet etiam Joan. Præpos. *in 3. p. q. 5. de irregul. dub. 2. n. 9.* ubi docet absolutè non incurrere irregularitatem committentem aliquid contra legem naturalem, vel divinam si ignorat, quòd idem lege Ecclesiastica prohibetur sub pœna irregularitatis; & licet n. 10. teneat hoc non procedere, quando non præceptum Ecclesiasticum, sed solùm pęna irregularitatis ei annexa ignoratur, attamen hanc sententiam, quam ipse contra Sanchez tenet, vocat tantùm veriorem, unde cum Coninch *ubi suprà* putat illam etiam in hoc casu, quando tantùm ignoratur pœna irregularitatis, esse probabilem; sed tu ne recedas à prima sententia, quoad irregularitatem homicidii, ut optimè observat Merolla *in disp. Theolog. tom. 1. disp. 1. c. 2. corollar. 1. nu. 49.* & ego *infrà in hoc tract. resol. 85.* nam quoad alias irregularitates impositas in pœnam puram delicti, ego puto secundam sententiam negativam esse probabilissimam. Vide Merollam *ubi sup.* & de hac quæstione iterum redibit sermo *in d. resol. 85.*

Quę hunc sequuntur &c.

RESOL. VI.

An ignorans alicui actui impositam esse irregularitatem, excusetur ab illa?

Idem dicendum est de pœna excommunicationis, suspensionis, & interdicti, etiam, si ignorantia sit vincibilis, dummodo non sit crassa, vel supina?

Et docetur quod irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licet videatur esse ex delicto, includit præcipuè defectum lenitatis, & ideò incurritur, licet occidens ignoret homicidio illam impositam esse, & hoc dubium est valde notandum, quia quotidianum, & à paucis decisum. Ex p. 4. tr. 2. Res. 85.

§. 1. O Quam plausibilis erit Confessariis hæc resolutio, & negativam sententiam docet Hurtado *tract. de irregul. disp. 1. diffic. 8. n. 28.* Vasquez *in 3. p. tom. 4. dub. 16. de excommunic.* Azorius *tom. 1. lib. 1. c. 15. q. 7.* Corduba *in qq. lib. 2. q. 27.* Suarez *tom. 5. in 3. p. disp. 40. sect. 5. n. 10.* Alvarez *in part. 2. disp. 158. n. 5.* Avila *de cens. part. 2. c. 5. disp. 5. dub. 10. conclus. 2.* Sotus *in 4. dist. 22. q. 1. art. 2. ad finem*, & Martinus Ledesma *in 2. 2. q. 24. art. 6.* Verùm ego puto contrariam sententiam non minus probabilem esse. Dico igitur quòd ignorantia juris invincibilis excusat ab irregularitate, etiamsi imponatur pro facto jure naturali damnato, quia pęna non incurritur absq; culpa. Ita Navarrus, Reginaldus, Peregrinus, Sanchez, & Bonacina, quos citat, & sequitur Merol. *in disp. theol. to. 1. disp. 1. c. 2. coroll. 1. n. 48.* quibus adde Castrum Palaum *in opere morali to. 1. tract. 2. disp. 1. punct. 18. n. 6.* Coninch *de Sacram. disp. 17. dub. 4. n. 31.* & Portel *ubi infrà*, & ideò si excommunicatus celebret ignorans invincibiliter esse impositam pœnam irregularitatis excommunicato celebranti, non incurrit irregularitatem, imò Merolla *ubi sup. n. 83.* docet etiam ignorantiam mortaliter vincibilem

Sup. hoc in R. Præter. & in aliis eius prima not.

cibilem excusare à pena irregularitatis, dummodo non sit crassa, quia hæc non oritur ex lata culpa.

2 Sed dicet aliquis, si hæc doctrina esset vera, sequeretur quòd si quis occideret aliquem nesciens homicidio impositam esse irregularitatem, illam non incurret. Sed hoc dicere est absurdum: ergo. Respondeo Laurentium de Portel *in dub. irregularium, ver. ignorantia, n.* 19. totum hoc concedere, sic enim asserit. Premittendum est aliam irregularitatem consurgere ex delicto, ut ex homicidio, ex celebratione in excommunicatione, &c. in pœnam delicti. Alia verò est irregularitas: quę non ponitur ob delictum, sed ex indecentia, vel defectu lenitatis, & comitatur non culpam, sed indecentiam, qualis est bigamia, & irregularitas contracta à judice sine culpa damnante hominem ad mortem justè. Et quidem certum est apud omnes hanc irregularitatem secundi generis certò contrahi, etiamsi operetur ignorantia invincibili. Est ergo sola quæstio de irregularitate primi generis orta ex delicto, an illa quæ pœna est, similiter, & suspensio, interdictum, inhabilitas, & similes incurrantur ab operante invincibiliter ignorante? Sotus, & Ledesma affirmant; Sanchez verò tenet probabilius has omnes pęnas non incurri ab operante, qui habet ignorantiam juris positivi illas imponentis: ita Portel, qui, ut aperte apparet ex ejus verbis expresse irregularitatem ex homicidio tanquam ortam ex delicto non incurri ab ignorante illam; & hanc sententiam etiam apertè videtur docere Castrus Palaus *ubi suprà*.

3 Verùm his non obstantibus contrariam sententiam tenendam esse puto, quia, ut benè observat Merolla *loco citat. in disput. theol. tom. 1. disp. 1. c. 2. n. 49. & n. 87.* Irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licet videatur esse ex delicto, includit tamen præcipuè defectum lenitatis, ergo incurritur, licet occidens ignoret homicidio illam impositam esse; & hoc dubium est valde notandum, quia quotidianum, & à paucis discussum; & scio quòd aliquando doctorum hominum torsit ingenia. Vide etiam Guilielmum Mercerum *de Sacram. in 3. p. D. Thoma, q. 66. art 9. n. 6.*

Pro excommunicatione, suspensione, & interdicto sup. in tr. 1. R. 12 à princ. usque ad 6 ult. exclusivè, & in aliis ibi positis, & secundo not.

4 Dicendum est igitur ad incurrendam excommunicationem non sufficere, quòd sciam opus esse prohibitum, sed ut sciam de pœna, idq; prohiberi sub excommunicatione. Ita de cæteri pœnis, suspensione, interdicto, irregularitatè, &c. quod est valde consolatorium, & verum est etiamsi ignorantia, ut *suprà* diximus, esset vincibilis, & ita pręter Merollam docet Laurentius de Portel *ubi sup. n.* 27. ubi ita ait. Ignorantia vincibilis sive facti, sive juris imponentis censuras, & alias pœnas spirituales, sive factum illud sit peccatum mortale, sive non, si tamen non fuerit ignorantia crassa, & supina, excusat ab omnibus illis pœnis; & hæc conclusio est magnę consolationis, estque intelligenda de quibuscumque pœnis, sive latis à jure communi Papæ, sive à particulari Diœcesanorum; crassa vero, & supina ignorantia est illa, quæ procedit ex culpa lata, quę intervenit in adhibenda diligentia; culpa verò lata est, quando ignorans aut nullam, aut valdè modicam adhibuit diligentiam, ut sciret quæ nosse tenetur, vel quæ ex malitia, vel ex nimia negligentia procedit. Ubi vides posse aliquem evadere prædictas omnes pœnas, etiamsi operetur culpabiliter mortaliter cum ignorantia juris, vel facti, dummodo ignorantia non sit crassa, & supina, sive magna. Unde etiam colligens non incurri irregularitatem homicidii ob solam culpam venialem. Sic Portel, & ego *suprà in resolut.* 21.

Quo hic est sup. Ref. 21. & sup. 10 Ref. 1. 2. & 3.

R E S O L. VII.

An ignorans homicidio esse annexam irregularitatem, excusetur ab illius incursione?

Ex quo oritur hac alia difficilis quæstio. An qui scienter accessit ad consanguineam uxoris suæ, ignorans tamen privationem petendi debitum esse ab Ecclesia ob hoc peccatum impositam, illam non incurrat, & sic non egeat dispensatione, ut à sua uxore petat debitum? Ex p. 9. tr. 7. Misc. 2. Ref. 10.

[illegible marginal note]

§. 1. CAsus in dies accidit: & affirmativam sententiam probabilem esse putat novissimè Castrus Palaus *tom. 6. disp. 6. punct. 6. n. 3.* ubi firmans, quòd si probabiliter ignores, irregularitatem delicto esse annexam: tametsi scias ecclesiastica lege esse prohibitum, ab irregularitate excusaris, adversus hanc sententiam *num. 2.* sic arguit: (Si ad incurrendam irregularitatem necessarium foret cognoscere eam pęnam delicto annecti: ergo homicida ignorans hanc pęnam nulla irregularitate teneretur, sed liberè posset ad Ordines promoveri. Hoc autem falsum videtur: siquidem Judex justè reum morti tradens irregularitatem contrahit, tametsi ignoret irregularitatem suo facto impositam esse, eò quòd dedeceat Christi esse Ministrum, qui alium vita privavit: sed hæc indecentia efficaciùs urget in eo, qui injustè, & iniquè alium occidit: ergo irregularis erit, tametsi ignoret suo delicto irregularitatem esse impositam. Tamen ipse posteà ad hoc argumentum sic respondet *nu.* 3. Neque item est inconveniens, quòd Judex ignorans suo facto irregularitatem annecti, eam contrahat; non tamen eam contrahat homicida ignorans irregularitatem suo delicto annecti: quia irregularitas Judici, non in pęnam, sed ob decentiam posita est: at homicidæ, tum ob decentiam, tum in pœnam delicti irregularitas indicitur: quæ irregularitas gravior est, & difficilioris dispensationis, ac proinde non est mirum, ut cognitionem legis eam indicentis expostulat.) Ita Palaus, in quibus verbis, ut vides, apertè patet, ipsum docere, homicidam ignorantem suo facto irregularitatem annexam esse, illam non incurrere.

2 Sed habeo magnam difficultatem in hac doctrina: video enim esse contra communem sententiam Doctorum, & contra praxim: videtur enim sufficere, incurratur irregularitas; si sit annexa homicidio propter decentiam; & ideò non obstat, si sit etiam annexa in pœnam: non enim incurritur ex uno capite, sed etiam ex alio, ut ego *alibi* adnotavi.

[illegible marginal note]

3 Sed ex his oritur alia difficilis quæst. quæ ex verbis Magistri Serra *in p. 2. to. 2. q. 76. art. 3. dub. 2.* tibi proponam: sic itaq; asserit: (Nonnulli asserunt, illum, qui scienter accessit ad consanguineam uxoris suæ, ignorans privationem petendi debitum esse ab Ecclesia ob hoc peccatum impositam, illam non incurrere, sicque non egere dispensatione, ut à sua uxore petat debitum. Nam talis privatio est pœna: ignorantia autem invincibilis pęnæ ab ea excusat. Sed hoc tutum non est, cùm sit contra communem Ecclesiæ consuetudinem: solent enim fideles moneri à Confessariis; ne petant debitum, quando ad consanguineam uxoris intra secundum gradum accesserunt, quousque dispensationem obtineant ab Episcopis, vel aliis ad hoc privilegium habentibus. Nec prædictis Authoribus savent Magister Soto *in 4. dist. 37. q. unic. art. 2. concl. 2.* & alii, qui prædictam privationem petendi debitum appellant pęnam: nam nolunt eodem modo judicandum esse de illa, ac de aliis pęnis: aliàs enim cùm juxta sententiam probabilem ipsius Magistri Soto quam prædicti Authores approbant, leges pœnales etiam apponentes pęnas, ad quarum executionem non requiritur aliqua actio, non obligent ad pęnam ante Judicis sententiam; fateri deberet, etiamsi quis, sciens pęnam privationis petendi debitum accederet ad consanguineam uxoris; non teneri se abstinere à petitione debiti ante Judicis sententiam: quod quis dicat? Certè hæc privatio petendi debitum non alio modo dicitur pęna incestus, quàm privatio contrahendi matrimonium dicitur pęna criminis homicidii, vel adulterii: sed, quia tale crimen commisit, quamvis invincibiliter ignoraret privationem contrahendi matrimonium, illam incurret, ergo & qui committit prædictum peccatum incestus, privationem petendi debitum incurrit, etiamsi invincibiliter ignoret illam. Utraque enim privatio, non proprie pęna est, sed impedimentum quoddam, & inhabilitas, à qua non excusat illius ignorantia.) Hucusque Serra satis probabiliter.

4 Sed ergo etiam probabiliter puto, quòd si quis ex ignorantia facti vel juris, vel solius pęnæ, contrahat cum suo conjuge cognationem, aut affinitatem, non privatur petitione debiti. Et ita præter alios, me citato, hanc sententiam tenet amicissimus P. Franciscus Lugo *de Principiis Theol. mor. c. 4. q. 3. n. 37.* cui adde novissimè, etiam me citato, Quintanaduennas *in Theol. moral. tom. 1. tr. 9. singul. 6. n. 3. & 4.* omninò videndum.

R E S O L. VIII.

An irregularitas incurratur in aliquo casu à jure non expresso?

Et quid dicendum, quando dubium est de jure, hoc est, an sit pro aliquo delicto commisso imposita à jure aliqua irregularitas; an tunc judicandum sit non esse irregularitatem in eo casu constitutam? Ex par. 4. tr. 2. Ref. 80.

Quod hoc lege docte. R. seq.

§. 1. REspondeo negativè, & ita habetur expressè *in c. is, qui, de sent. excommun. in 6.* Unde in hac materia non valet argumentum à simili, ut pluries *suprà* dictum est, neque à fortiori, &c. nec obstat *c. ad audientiam, &c. significasti, de homicidio*, ubi statuitur censendum esse irregularem eum, qui de irregularitate sui dubius, atque incertus est, eo quòd in dubio tutior pars sit eligenda: ergo non solùm ubi est irregularitas expressa, sed etiam ubi dubium est, incurritur.

[illegible marginal note]

2 Non inquam, hæc jura obstant, nam procedunt ubi dubium est de facto, sed *c. is qui*, procedit de jure; igitur quando dubium est de jure, hoc est, an sit pro aliquo delicto commisso imposita à jure aliqua irregolaritas, tunc est judicandum non esse irregularitatem in eo casu constitutam, cùm talis irregularitas non sit in jure expressa, & ita docent Aloysius Bariola *in aphorism. lit. I. verb. irregularitas*, §. 10. Valent. *to. 4. disp. 7. q. 19. pun. 3. 20. notab. 3.* Petrus Cornelii *in 3. p. D. Thom. tr. 5. de irregularitate, disp. 1. dub. 2.* Suarez *de censur. disp. 4. sect. 4. n. 15.* Sayrus *lib. 6. c. 2. n. 4.* & alii communiter; unde summoperè notanda est hęc doctrina à Confessariis, & casuum conscientiæ responsoribus, nam ex illa ab incursione irregularitatis multos pęnitentes liberabunt.

R E S O L. IX.

An communis opinio Doctorum possit introducere aliquam irregularitatem, etiamsi clarè non sit expressa in jure?

Idem censendum est de quibusdam censuris, v. g. suspensione propter susceptionem Ordinis per saltum? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Ref. 28.

§. 1. Af-

Quoad hunc §. pro... vid. Ref.

§. 1. **A**Ffirmativè respondet Layman *lib. 1. tr. 5. part. 5. c. 1. n. 6.* ubi sic ait. His adde quòd defectus, ob quem irregularitas incurritur, debet esse specificè nominatus in jure neque ab uno ad alium casum, ob similem, vel maiorem rationem, extensio fieri potest, sicut ex communi docet Navarr. *c. 27. n. 194. in fine.* Suar. *disp. 40. sect. 5. & 6.* Quamvis negari non posse videtur, quasdam irregularitates sine jure expresso per Doctorum ita opinantium auctoritatem introductas, atq; diuturna Ecclesiæ consuetudine firmatas fuisse, quæ non minus, quàm aliæ censuræ, vim obtinere debent, tum quia consensus Doctorum, & Ecclesiarum consuetudo optima est sacrorum canonum, & antiquæ observationis interpres: tum quia universim verum est, quòd consuetudo per tacitum consensum sit constitutiva juris, etsi lex scripta desideretur. Et quod dico de irregularitate, idem sentiendum de quibusdã censuris, v. g. suspensione propter susceptionem Ordinis per saltum: quæ suspensio nullo jure satis expressa censetur, sed per consuetudinem stabilita; ideoq. obiter approbata per Trident. *sess. 23. c. 14. de reform.* Hucusque Layman; unde ex hac doctrina posset quis dicere, quòd licèt irregularitas ex defectu lenitatis in jure sit lata solùm contra concurrentes ad mortem tanquam ministros justitiæ, tamen per Doctorum communem sententiam, & per consuetudinem jam videtur extensa ad omnes qui neci cooperantur, etiamsi non sint justitiæ administri.

2 Sed his non obstantibus aliqui hanc Laymani sententiam non admittunt, & ideò novissimè Joannes Machadus *de Perfect. Confess. tom. 1. lib. 1. part. 3. tr. 15. decum. 1. num. 5.* sic asserit: *Es cambien principio llano dispuesto por Derecho, y muy necessario para deduzir del muchos casos especiales, que los Dotores disputan en esta materia; que no se deve admitir irregularidad alguna, que no esto expressa en Derecho. Y aunque es assi, que el Padre Layman es de parecer, que aquellas irregularidades que aunque sin Derecho expresso estuvieren introduzidadas por la autoridad de los Dotores y comunmente recebidas con la costumbre antigua de la Iglesia, no deven ser menos admitidas, que las que estuvieren expressas en el. Con todo esso es comun dotrina, y casi recebida de todos fundada en Derecho expresso, que no se deve admitir irregularidad, que no estuviere expressa en el; ni por sola la autoridad de los Dotores que la introduzen, ni por averla admitido la costumbre, ni porque en el Derecho la aya, y se incurra en caso menor, ò semejante.* Ita Machadus: cujus sententia satis probabilis mihi videtur, licèt contrariam etiam probabilem existimem cum Baunio *in Theolog. mor. part. 2. tractat. 111. q. 3.* ubi concedit probabile esse, tam consuetudine Ecclesiæ diuturna, quàm auctoritate Doctorum, ita sentientium irregularitates aliquas induci posse.

R E S O L. X.

An Episcopi incurrant irregularitatem, quæ fertur aliquo jure generali?

Et an aliquo jure Episcopi excipiantur ab incurrendo excommunicationem, quamvis excipiantur ab incurrendo suspensionem, & interdictum, quæ jure generali feruntur, quæ sunt distincta ab irregularitate, & excommunicatione? Ex p. 4. tractat. 2. Ref. 53.

§. 1. **N**Egativè respondet Maiolus *lib. 1. de irregular. c. 1. nu. 7.* nam *in c. quia periculosum 4. de senten. excommunic. in 6.* statuitur Episcopos non teneri jure generali ferente suspensionem, aut interdictum. Sed quia iste Doctor erat Episcopus, agebat causam suam: cùm igitur sine fundamento loquatur, non est recedendum à contraria sententia, quam docet Hurtado *d. 1. de irregul. diffic. 7. n. 26.* & Turrianus *de cens. lib. 8. disp. 59. dub. 1.* quia nullo jure excipiuntur ab incurrendo irregularitatem, imò nec ab incurrendo excommunicationem, quamvis jure dicti cap. excipiantur ab incurrendo suspensionem, & interdictum, quæ jure generali feruntur, quę sunt distincta ab irregularitate, & ab excommunicatione.

R E S O L. XI.

An Episcopus incurrat irregularitatem, si concedat licentiam judici laico exhumandi corpus occisi ab Ecclesia ad finem capiendi informationem de delicto ingenere?

Et in §. ultimo hujus Resolutionis invenies aliud pulchrum dubium notabile, & grave? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 95.

Sup. hoc in ... 1 R. ... Ad periculum.

§. 1. **R**Espondet negativè Julios Lavorius *in suis variis elucubrationibus tit. 2. c. 7. n. 31.* quia ad incurrendam irregularitatem ex defectu perfectæ lenitatis requiritur quòd actus qui fit, sit causa proxima, & directa in mortem, vel mutilationem; non autem causa remota, ut ex Navarro *cap. 21. n. 211.* & Avila *de censur. part. 7. disp. 5. sect. 2.* docet Turrian. *de censur. lib. 9. disp. 66. dub. 3.* Sed in nostro casu actus ostendendi cadaver occisi, est remotissimus, & suaptè natura non directus ad mortem, vel mutilationem, & Episcopus nihil operatur, sed tantùm permittit exhumari corpus, & capi informationes. Ergo, &c. & ita hanc sententiam præter Lavòrium docet etiam in terminis, ut dici solet, terminantibus Doctus Aloysius Riccius *in praxi tom. 1. resolut. 453.* & ita practicatum fuisse in Curia Archiepiscopali Neapolitana testatur M. Antonius Genuensis *in praxi cap. 42. num. 10.* & etiam docet Venerus *in Exam. Episc. lib. 2. c. 23. n. 19.*

2 Notandum est etiam hic, quod Genuensis *ubi suprà* testatur in dicta Curia resolutum fuisse, posse concedi Curiæ sæculari copiam sententiæ dispositionis, sive degradationis verbalis, & renunciationis habitus Clericalis alicujus Clerici inquisiti de homicidio in Curia sæculari, alleganti se esse Clericum, & Curia sæcularis negabat esse Clericum, ob prædictam depositionem, & renunciationem: sed tu in supradictis cogita.

R E S O L. XII.

An irregulares possint initiari prima Tonsura sine prævia dispensatione?

Ex quo infertur, an prima Tonsura sit Ordo? Ex part. 4. tract. 2. Ref. 88.

§. 1. **N**Egativam sententiam docet Avila *de censur. part. 7. disp. 2. dub. 6. concl. 1.* Præpositus *in addit. ad 3. part. D. Thomæ quæst. 5. de irregularit. dub. 3. num. 12.* Suarez *tom. 5. disputat. 40. sect. 1. num. 11.* & alii communiter, asserentes irregularitatem reddere hominem inhabilem etiam ad primam Tonsuram. Sup. hoc in R. 138 à prima ...

2 Sed adversus hanc sententiam (attendas quæso amice Lector) adest maximum argumentum, supposita communi sententia Theologorum asserentium primam tonsuram non esse Ordinem, cum D. Thoma *in 3. part. quæst. 40. artic. 2.* Vasquez *tom. 3. disput. 236. cap. 1. n. 9. & disput. 237 cap. 2.* Bellarmino *lib. 1. de Clericis, cap. 11.* Martino Fornario *tract. de Ordine cap. 7. n. 2.* Filliucio *tom. 1. tract. 9. cap. 1. n. 13.* & novissimè solidè, ut semper solet, cum Patre Hurtado *de Sacram. tract. de Ordine, difficult. 2.* quorum sententia supposita sic argumentor. In odiosis non est facienda extensio de uno casu ad alium; sed Canones asserunt irregularem esse incapacem Ordinum; ergo non erit incapax primæ tonsuræ, quia, ut dictum est propriè non est Ordo; tonsuratus enim ordinatus dici non potest, quia ordinatus habet peculiare officium ad Eucharistiæ celebrationem directum; sed tonsuratus nullum habet officium circa ministerium Altaris, ita ut dici possit deputatus ad Ordines, sed non ordinatus. Ergo, &c. Sed his non obstantibus, quia opinio negativa est communis, non audeo ab ea recedere, & ideò illam omninò tenendam esse existimo. Sup. hoc in R. ... & seqq. & in aliis ejus not.

R E S O L. XIII.

An initiatus Ordinibus minoribus, & Sacris, non suscepta Tonsura, sit irregularis, & teneatur dictam Tonsuram sumere?

Ex quo deducitur, an Tonsura sit Ordo? Ex p. 6. tr. 8. Misc. 3. Ref. 29.

§. 1. **D**E hoc casu consultus fui à quodam Antistite, & pro primo dubio dixit habuisse responsum affirmativam à quodam Theologo inclitæ Societatis JESU, & in terminis adducebat Martinum Fornarium *de Sacrament. Ordinis, cap. 8.* ubi testatur Sacram Congregationem Concilii declarasse eum, qui omissa prima Tonsura ordinatur esse irregularem. Quia, ut tenent communiter Canonistæ, prima Tonsura est Ordo. Ergo talis suscepit ordinem per saltum, & per consequens contraxit irregularitatem.

2 Sed his non obstantibus ego sententiæ negativæ adhæsi, * quia Tonsura non est ordo, idque non tantùm juxta receptam Theologorum doctrinam, sed etiam juxta ipsum jus Canonicum, quod Tonsuram neque inter minores, neque inter majores ordines agnoscit, *Can. seriatim, dist. 32. Can. illud, distin. 72. Can. à Subdiacono, dist. 93.* Quibus conformiter Concilium Tridentinum Tonsuram quoque ab Ordinibus tam minoribus, quàm maioribus distinguit *sess. 23. cap. 4. 5. 6. 11. 12. 13. de Reformat.* Sicut etiam Romanum Pontificale tum alibi, tum quando dicit Clericatus sive prima Tonsura quocumque die, hora, & loco conferri potest, minores verò Ordines possunt dari singulis Dominicis, & festivis diebus duplicibus ubicumque, in mane tamen.

* Sup. hoc in ... prim. ... & in ... seq. ... Quare ... Quia prima Tonsura, & ... Ref. ... & seqq.

3 Confirmatur, illi demum sunt Ordines, qui pro materia habent rem quampiam, per cujus traditionem ipsi conferuntur, *juxta Synod. Flor.* Tonsuræ autem nullus assignat materiam per cujus traditionem ipsa conferatur.

4 Nec valet dicere, quòd pars affirmativam suadetur primò, ex *cap. cùm contingat, de ætate, & qualitate proficiendorum*, ubi dicitur: Per primam Tonsuram Clericalis ordo confertur. Secundò ex Alcuino *lib. de divinis Officiis, cap. 35. sive de Tonsura Clericorum*, vocante Clericatus ordinem. Tertiò ex motu propria Sixti V. anno 1588. contra malè promotos ad Ordines, ubi, primam Tonsuram appellat characterem Clericalem. Quartò ex eo quòd in Trid. *sess. 21. c. 1. de reform.* dicatur: nihil pro collatione quorumcunq; Ordinum etiam Clericalis Tonsuræ accipiant,

piant, scilicet Episcopi eamque partem communiter sequuntur Canonistæ, quibus unus vel alter Theologus suffragatur. Ceterùm communissimè Theologi sentiunt non esse ordinem, quorum sententia est omnino verior. Ergo, &c.

5 Nam respondeo ad primum, & dico: nomen Ordinis in illo capite sumi pro gradu in Ecclesia, absque ulla tamen potestate spirituali, & proinde non sequi primam Tonsuram esse ordinem prout usu Ecclesiastico in hac materia sumitur, per quod.

6 Respondetur ad secundum, quòd Alcuinus solùm voluerit significare hominem per primam Tonsuram constitui in gradu eminentiori supra cæteros fideles Laicos, non verò voluisse, quòd per illam ulla spiritualis potestas conferatur.

7 Ad tertium dico, per characterem clericalem, Pontificem solùm voluisse significare destinationem ad statum clericalem.

8 Ad quartum dico, satis patere de sententia Concilii Trid. ex *c. 2. cit.* illo ergo *c. 1. sess. 21.* solùm vult: non licere quidquam accipere, non solùm pro collatione Ordinum, sed etiam primæ Tonsuræ, & quibusdam aliis, quæ ibi recenset.

9 Et ita hanc sententiam tenet doctus Stephanus Bauny *in Theol. Moral. tr. 7. q. 3.* Tiberius *in instruct. Ord. in c. 3. q. 15.* Bonacina *de Sacrament. disp. 8. q. unica, punct. 1. n. 6.* & alii, quos citat & sequitur Sanchez *in opusc. tom. 2. lib. 7. c. 1. dub. 6. nu. 6.* quibus adde Villalobos *in summa, tom. 1. tract. 11. diffic. 2. n. 4.* Joannem Petit *in Theolog. Moral. tr. 7. lect. 93.* Egydium Bassæum *in Florib. Theolog. pract. verb. Ordo 1. n. 3.* Joannem Vvigers *de Sacrament. in 3. p. D. Th. q. 37. art. 1. n. 6.* Ergo cùm prima Tonsura non sit Ordo, consulentem nullam contraxisse irregularitatem dicendum est cùm non fuerit ordinatus per saltum, cùm prima Tonsura non sit Ordo.

10 Quoad secundam dubitationem, an qui suscepit alios Ordines teneatur recipere primam Tonsuram, referam hic quid alii sentiant. Partem affirmativam docet Franciscus Sylvius *in resolutionibus variis; verb. Ordo 2.* ubi sic ait. Sicut contra mentem Ecclesiæ est quod non tonsuratus Ordines suscipiat, ita contra illam est, quod non suscepta Tonsura in iis ministret, ideò religioso præfato Tonsura conferenda est. Ita ille. Sed negativam sententiam invenio docere Joannem Baptistam de Fabris *in Manuali Ordinandorum, de Sacrament. Ordinis. 4. quæst. 13.* ubi sic asserit: Dictum est quod Tonsura est præparatio ad Ordines suscipiendos, debetne necessariò præcedere Ordines? Respondeo de necessitate Sacramenti non debet præcedere, quia etiamsi quis susciperet Ordines non recepta Tonsura validè esset ordinatus, nec ulterius teneretur ad Tonsuram, est tamen de necessitate præcepti. Hæc ille.

RESOL. XIV.

An excommunicatus, si sumat minores Ordines, efficiatur irregularis?

Et quid, si suscipiat Ordinem sacrum?

Ex quo sequitur, quod excommunicatus minori excommunicatione recipiens primam Tonsuram, non est irregularis.

Et an qui suspensione, & interdicto recipit Ordinem sacrum, fiat irregularis? Ex part. 9. tract. 7. & Misc. 2. Res. 23.

§. 1. NEgativam sententiam esse probabilem docet Lessius *in 3. p. c. 6. de irreg. dub. 3. n. 45.* ubi sic ait: (Qui ligatus censura excommunicationis recipit Ordinem, præsertim sacrum fit irregularis. Est communis, ex *c. Cùm illorum, de sent. excomm.* Utrùm verò, si minores recipiat, fiat irregularis, est dubium. Plerique putant esse irregularem: quia Canon generaliter loquitur de Ordine Ecclesiastico. Sed contrarium non est improbabile: quia, cùm Canones de Ordinibus Ecclesiasticis loquuntur sæpè tantummodò sacros intelligunt ut videre est in Concilio Tridentino *sess. 14. c. 7. de reform.*) Ita ille. Qui etiam subdit qui in suspensionem recipit Ordinem sacrum, non videtur fieri irregularis: quia jure non est expressum. Est contra Navarrum: Ratio esse potest: quia suspensio est directè ab exercitio Ordinis suscepti, & solùm ex decentia impedit susceptionem novi. Idem probabile est, si quis in interdicto constitutus ordinetur; quia in jure invenitur expressum. Hæc Lessius, quæ omnia confirmant Avila *de cens. part. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 6. conclus. 3. & seq.* Et ego absolutè teneo excommunicatum, sumendo Ordines minores, non incurrere irregularitatem. Vide Navarr. *consil. 28. de sent. excommunic.*

2 Hinc sequitur à fortiori, quòd excommunicatus majoris excommunicationis recipiens primam Tonsuram, non est irregularis. Ita Navar. *in eodem cons. ad 3. q.* Et hoc est verum, licèt teneremus, quòd recipiens minores fiat irregularis. Ratio est quia prima Tonsura non est Ordo, ut benè advertit Avila *ubi sup.*

Sup. hoc late in §. præterea §. 2. à lim. 8.

RESOL. XV.

An efficiatur irregularis, si quis recipiat Ordines furtivè, v. g. qui non examinatus, neque admissus suscipit Ordines, &c.

Et quid est dicendum de aliis casibus sæpe in praxi occurrentibus, quos in §. penul. & ultimo Resolutionis decisos invenies?

Et an, quando tempore Ordinationis Episcopi ferunt excommunicationem contra furtivæ Ordinationi se ingerentes, dicta irregularitas sit Papæ reservata, ita ut Episcopus in ea dispensare non possit? Ex p. 4. tr. 2. Res. 55.

§. 1. REspondeo quòd qui ordinatur furtivè, incurrit irregularitatem; dicitur verò furtivè ordinari qui non examinatus neque admissus suscipit Ordines, vel quando fecit ut alius examinaretur, & ipse loco illius & nomine suscipit Ordines, ut patet ex *c. 1. de eo, qui furtivè ordinatur*; dispensatio verò hujus irregularitatis committitur Episcopo, *c. 1. & ult. tit. cit.* cum hac tamen conditione, ut non fuerit denunciatus ab Episcopo vel Archidiacono, vel alio ministro mandante ut nullus se furtivè ingerat sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ; in hoc enim casu non potest Episcopus dispensare, nisi aut Religionem ingrediatur aut faciat ibi condignam pœnitentiam, & ita docet Turrianus *de cens. lib. 9. disp. 61. dub. 3.* Hurtado *disp. 2. de irregular. diffic. 1. n. 3.* Præpol. *in 3. part. quæst. 5. de irregul. dub. 5. n. 26.* Coninch *de Sacram. disp. 18. dub. 5. n. 43.* Suarez *de cens. disp. 42 sect. 3. n. 5.* & alii penes ipsos; verùm quia hoc tempore Episcopi communiter ferunt excommunicationem contra furtivæ ordinationi se ingerentes, ideò dicta irregularitas regulariter Papæ est reservata.

2 Non reticeam tamen hic adnotare Bonacina *de censur. disp. 7. q. 3. punct. 4. n. 6. in fine*, docere, licèt cum aliqua formidine supradictam doctrinam esse veram, quando quis diaconatum furtivè suscipit, & consequenter in hoc casu incurri irregularitatem, ut loquitur *dict. c. 1.* Secus autem in susceptione furtiva aliorum Ordinum, nam in hac contrahitur tantùm suspensio.

3 Nota etiam hic non incurrere irregularitatem, si quis ordinetur in his casibus. Primò quando quis accipit Ordines ab Episcopo, qui renunciavit Episcopatui quoad locum & dignitatem. Secundò qui ordinatur ante legitimam ætatem. Tertiò qui ordinatur ab Episcopo alieno sine licentia proprii. Quartò qui ordinatur non servatis interstitiis. Quintò qui ordinatur per saltum. Sextò qui recipit Ordines extra tempora sine dispensatione. Septimò qui existens in irregularitate si recipiat Ordines sine dispensatione dictæ irregularitatis; in his enim casibus non irregularitas, sed suspensio incurritur. Ita Filliucius *to. 1. tr. 20. c. 7. n. 190. & seq.* Villalobos *tom. 1. tr. 21. diffic. 12. n. 1.* & alii.

4 Nota etiam secundò, quòd aliqui probabiliter asserunt ligatum majori excommunicatione recipiendo scienter, vel cum ignorantia crassa, vel affectata Ordines sacros, non incurrere irregularitatem. Vide Bonacina *ubi suprà*. Idem dicendum est etiam probabiliter de suspenso & interdicto, & recipiente Ordines sine confirmatione, unde in gratiam Confessariorum dico absolutè, quòd in duobus tantùm casibus quis in mala Ordinum susceptione incurrit irregularitatem. Primò si furtivè ordinetur modo, quo *sup.* dictum est. Secundò si durante matrimonio, etiam non consummato, præsumit sacros Ordines suscipere; in aliis autem casibus quos adducunt DD. asserentes incurri irregularitatem in susceptione Ordinum, tu tene contrarium, quia cùm non exprimantur in jure, non sunt admittendi, unde prudens Confessarius à multis irregularitatibus liberabit pœnitentes & consulentes, & ita hanc opinionem tenet Hurt. *disp. 2. de cens. diff. 1. n. 3.* & Præpol. *in 3. part. q. 5. de irregul. dub. 5. n. 27.*

RESOL. XVI.

An sit irregularis Latinus, si ordinetur à Græco, vel Græcus, si ordinetur à Latino?

Et quid si ordinetur ab Episcopo schismatico, non obstante instructione Clem. VIII. super ritibus Græcorum anno 1595. Ex p. 4. tr. 2. Res. 54.

§. 1. AFfirmativam sententiam quoad primum docet Majolus *lib. 4. de irregular. c. 32.* quod probat ex *c. cùm secundùm*, ex *c. ex p. de temp. ord.* Sed contrarium tenendum est, quia in priori *c. cùm secundùm?* verum est quòd id prohibetur, sed pœna irregularitatis non imponitur; in cap. verò *ex parte*, non est sermo de hac materia, & ita hanc sententiam negativam tenet Turrianus *de censur. lib. 9. disp. 61. dub. 3.* Filliucius *tom. 1. tr. 20. c. 7. n. 202.* & alii; non nego tamen esse prohibitum Græcos ordinari à Latinis, & Latinos à Græcis, ut probat Azorius *to. 2. lib. 3. c. 48. quæst. 14.*

2 Quoad secundum dico non incurri irregularitatem propter susceptionem Ordinum ab Episcopo schismatico, & ita censuerunt quinque Theologi Societatis Jesu in Colleg. Rom. in consultatione de hac re habita, ut testatur & probat Jo: Præpositus *in 3. p. q. 5. de irregul. dub. 5. n. 28.* non obstante instructione Clement. VIII. super Ritibus Græcorum *anno* 1595. quam interpretatur Præpositus *ubi suprà*.

RESOL. XVII.

An suspensus ab Ordine incurrat irregularitatem, si ad Ordinem superiorem ascendat.

Et docetur primum Sacrificium non æstimari actum illum celebrationis tunc ab Ordinatis.

Et an Episcopus suspensus à Pontificalibus incurrat irregularitatem, si Missam celebret cum apparatu Episcopali.

Et an excommunicati, & suspensi fiant irregulares, si exerceant ea, quæ pertinent ad jurisdictionem fori exterioris?

Et quid, si Parochus excommunicatus matrimonio assistat, an incurrat irregularitatem?

Et docetur excommunicatum, suspensum, & interdictum non incurrere irregularitatem, si exerceant solemniter actus minorum Ordinum. Ex p. 4. tr. 2. Ref. 92.

§. 1. AFfirmativè respondet Covarr. *in c. alma, part. 2. §. 3. n. 3.* Navarr. *lib. 1. consil. 26. d. 2. de tempor. ordin.* & alii apud Henriquez *lib. 14. c. 6. n. 4. in glossa lit. C.* quia ascensus ad Ordinem superiorem est veluti exercitium Ordinis inferioris à quo suspensus est. Et ideo si Diaconus ab Ordine suspensus sacerdotium accipiat, exercet ministerium Presbyteri sacrificando cum Episcopo. Item Subdiaconus cantando solemniter Evangelium. Ergo, &c.

2 Sed ego negativam sententiam probabiliorem esse existimo cum Suarez *de cens. disp. 41. sect. 3. n. 2.* Sayro *de cens. lib. 4. c. 16. n. 22.* & aliis communiter, quia talis irregularitas non est in jure expressa, nec valet primum argumentum *suprà* adductum, quia, ut probat Laymann *in Theol. moral. lib. 1. tract. 5. part. 7. c. 1. corollar. 6.* susceptio nem Ordinis superioris non nisi impropriè & abusivè dici potest exercitium Ordinis inferioris.

Sup. hoc in Ref. 3. § quod, & sequ.

3 Ad primum argumentum assero, ut alibi probavi, primum sacrificium non æstimari actum illum concelebrationis. Ita Avila *de cens. p. 3. disp. 5. dub. 7. assert. 3.* Henriquez *lib. 14. c. 3. n. 6.* Medina *in summa, lib. 1. c. 11. §. 8.* & alii.

Sup. hoc sup. in 12. 3. R. 2. § Sed difficultas.

4 Notandum est etiam hic obiter Episcopum suspensum à Pontificalibus non incurrere irregularitatem, si Missam celebret cum apparatu Episcopali; quia ab actu celebrandi secundùm substantiam suspensus non est, sed tantùm secundùm solemnitatem accidentalem. Ita Avila *de cens. part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2. §. sed notandum.* Covarr. *in Clem. part. 1. §. 1. n. 1.* Sylvest. *ver. suspensio, q. 5.* & alii.

5 Nota etiam excommunicatos & suspensos non fieri irregulares, si exercent ea quæ pertinet ad jurisdictionem fori exterioris, ut si aliquis excommunicet, suspendat, aut absolvat ab aliqua censura, dummodo absolvat absque solemnitate, nempe sine stola, Psalmis, &c. hinc ego olim rectè consului, Parochum excommunicatum matrimonio assistentem non incurrisse irregularitatem. Vide Avilam *loco citato*, qui *dub. 3.* rectè etiam docet contra Sylvestrum & Navarrum, excommunicatum, suspensum, & interdictum non incurrere irregularitatem, si exerceat solemniter actus minorum Ordinum.

RESOL. XVIII.

An suspensus ex ordinatione ante legitimam ætatem, si canat Evangelium, & Epistolam in eadem Missa, incurrat irregularitatem?

Et notatur quod Sacerdos ordinatione sua incurrens hanc suspensionem non fit irregularis, consecrando simul cum Ordinante, nec Diaconus tunc canens Evangelium. Ex p. 5. tr. 10. Ref. 27.

§. 1. AFfirmativè respondet Hurtadus *tract. de susp. diff. 13. n. 36.* ubi ita ait. Sacerdos simoniacè ordinatur non fit irregularis ex eo, quòd consecret cum Episcopo ordinante, quia tunc ejus ordinatio non est completa, quia nondum ei concessa est potestas absolvendi à peccatis, ac proinde tunc nondum incurrit suspensionem, quia hæc tantùm incurritur ob peccatum completum ordinationis. Imo Suarez *disp. 31. sect. 1.* & Ægidius excusat ab irregularitate canentes Epistolam & Evangelium in eadem Missa, quia actiones illæ non censentur fieri post ordinationem, quia ordinatio durare censetur, quamdiu durat Missa in qua fit. Nos tamen id existimamus falsum quia actiones illæ verè fiunt post jam perfectam ordinationem Subdiaconi & Diaconi. Ita Hurtadus, & ante illum Avila *de cens. part. 3. disp. 5. dub. 7. §. Dico secundo.*

Sup. hic in R. & §. not. seq.

2 Sed sententiam Suarez & Coninch, quam ipse falsam vocat, novissimè docet etiam Mercerus *de Sacram. in 3. p. q. 24. dub. 7.* ubi sic asserit: Tertia suspensio fertur per Pium V. contra eos, qui ante legitimam ætatem, aut extra tempora collationi Ordinum decreta scienter accipiunt sacros Ordines. Isti suspenduntur ab Ordinibus sic susceptis.

Sup. hoc in 2. p. R. § Ad primum.

3 Notandum quòd Sacerdos ordinatione sua incurrens hanc suspensionem, non fit irregularis consecrando simul cum ordinante, neque Diaconus tunc canens Evangelium, quia actus hi non fiunt moraliter loquendo, post ordinationem, quæ durante officio durare censetur. Ita ille. Cui etiam adde Coninch *de Sacr. disp. 16. dub. 5. n. 36.* ita enim ait: Nota Sacerdotem sua ordinatione incurrentem hanc suspensionem non fieri irregularē consecrando simul cum ordinante, quia tunc nondum ejus ordinatio perfecta est, & consequenter nec suspensio perfectè incursa: secus autem est secundùm aliquos de Diacono canente Evangelium in eodem Sacro, quia hæc est actio Ordinis sequens perfectam ordinationem. Probabilius tamen Suar. *disp. 13. sect. 1. n. 17.* etiam de hoc id negat, quia hi actus moraliter loquendo, non fiunt post ordinationem, quæ censetur durare, quandiu durat Officium. Unde immeritò hanc sententiam doctus Hurtadus falsam vocavit, est enim probabilis, & tuta in praxi.

RESOL. XIX.

An Parochus, qui rebaptizavit sub conditione infantem expositum cum schedula de collato Baptismo, sit tanquam irregularis repellendus à consecutione ejusdem beneficii?

Et resolutio hujus quæstionis pendet ex ea, an illicitè baptizetur infans expositus cum schedula testificante illum fuisse baptizatum?

Et quid, si talis expositus fuisset inter Saracenos, aut Judæos, etiam si haberet tale testimonium, aut schedulam testificantem esse baptizatum. Ex part. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 87.

§. 1. REsolutio hujus casus pendet ex illa difficultate, an illicitè baptizetur infans expositus cum schedula testificante, illum fuisse baptizatum? & in affirmativam sententiam ego olim inclinavi. Præter Doctores à me citatos, hanc sententiam docet Castrus Palaus *to. 3. tract. 19. punct. 13. n. 6.* & Dicastillus *de Sacram. tract. 2. disp. 1. dub. 7. n. 176.* ubi sic ait: De infantibus verè expositis rectè notat Vasquez ex Soto, & Paludanus *n. 26.* nisi aliunde constet, esse baptizatos, sub conditione baptizari debere; id quod meritò cum eodem Soto intelligit Vasquez, quando exponeretur sine alio testimonio; si tamen in cartha etiam à nemine subscripta secum haberet testimonium baptismi, nec sub conditione esset baptizandus; certissimè enim intelligitur parentes esse Christianos, & voluisse cavere iterationem Baptismi. Si verò id non contingat inter Christianos, sed expositus crederetur à Saracenis, aut Judæis qui execrantur Baptismum Christianorum, tunc meritò putat Vasquez esse baptizandum sub conditione, etiam si haberet tale testimonium; expositum verò absque illo testimonio sub conditione baptizandum esse, in quo alii etiam Auctores citati conveniunt. Ita Dicastillus.

2 Sed contrariam sententiam docent non pauci nostræ ætatis præstantissimi Theologi, & in primis agmen ducant duo amicissimi viri Quintanadvennas *in Theol. mor. to. 1. tract. 1. sing. 9.* & Antonius Frances *in Pastorali, p. 2. tr. unico, q. 4. & 5.* qui validissimis rationibus hanc sententiam firmant, & respondent ad argumenta contraria. Idem etiam, præter Marchant. *in pract. 5. tract. 13. ref. 85.* à me adductum tenet Joan. Henriquez *in pract. quæst. sect. 19. q. 10.* ubi sic ait: De à qui se infiere, ser necessario baptizar los niños, puestos à las puertas de las Iglesias, casas particulares sio que se pueda saber quien son sus padres, para poderles preguntar, si estan baptizados. Y advierto, que aunque se hallen estos niños con al gun papel, que diga, que estan baptizados, no siendo el papel, autentico es dudoso el baptismo, &c. Huic sententiæ adhæret Pater Leandrus *de Sacram. to. 1. tr. 2. disp. 3. q. 44.* firmans, non solùm debere baptizari sub conditione, in casu, quo tales infantes non ferant schedulam, in qua scriptum habeatur, eos fuisse baptizatos, (ut omnes Doctores testantur) Verùm etiam in casu, in quo inscriptum ferat, fuisse baptizatos; si nomen testis ad minus non probatur; & testatur, quod hanc sententiam approbat usus, & praxi hospitalis Expositorum Toletanæ Civitatis, ubi omnes sub conditione baptizantur, quamvis secum ferant de baptismo schedulas.

3 Hanc etiam sententiam docet Torreblanca *in pract. spir. l. 2. c. 4.* Unde (ait) expositus baptizandus est in quacumque ætate, saltem sub conditione, quando de ejus baptismo non constat. Constare autem non dicitur per schedulam simplicem, subscriptam, quam tales expositi portare solent, aut per assertionem unius vetulæ, ut arbitrantur, Paludanus, Sotus, & Henriquez. Sed per sufficientem probationem, vel ipsius baptizati assertionem? si solum agitur de baptismo iterando, ut decisum est in Conc. Carthag. *5. c. 6.* relatum in cap. *placuit. de consecr.* Sic ille.

4 Et tandem Adamus Opatovius à nemine observatus *Sacram. tract. de Baptismo, disp. 1. q. 7. n. 47.* sic ait: De pueris verò expositis, sive habeant in collo scriptum appensum, sive non, quod fuerit baptizati, dico, sub conditione esse baptizandos, ne manifestè pereant.

5 Vidisti, amice Lector, quot viri docti hanc sententiam docuerint, & rationes per extensum ad illam firmandam invenies apud Quintanam & Frances, *ubi suprà*, qui *quæst. 3. n. 38.* testatur, hanc sententiam practicari in Diœcesibus Cæsaraugustana, Hispalensi, & Cordubensi; unde licèt ego olim in contrariam sententiam visus sum inclinare, quam novissimè me citato modicus tenet amicissimus Pater Lugo *de Sacram. lib. 2. cap. 4. q. 8. n. 19.* tamen nunc existimo sententiam asserentem, hos infantes esse rebaptizandos sub conditione, satis probabilem esse; & ideo ad casum propositum respondeo, satis probabiliter Parochus, qui rebaptizavit sub conditione infantem expositum, cum schedula, nullam incurrisse irregularitatem, & per consequens, minimè esse repellendum à consecutione beneficii:

neficii: nam, ftante magna probabilitate dictæ opinionis, immunis fuit ab incurfu dictæ irregularitatis latæ contra rebaptizantes: nam rebaptizavit in cafu licito. Sed ego interrogatus de hoc cafu plus addidi videlicet ftando in opinione dictum Parochum non potuiffe rebaptizare illum infantem expofitum cum fchedula, attamen eo ipfo quod illum rebaptizavit fub conditione, nullam incurriffe irregularitatem: & præter DD. à me alibi pro hac opinione adductos, adduxi noviffimè Martinum de San Iofeph *in Mon. Confef. to. 1. lib. 1. tract. 3. de Baptifmo n. 9.* ubi fic ait: (El que rebautiza à fabiendas viendo que haze mal, pero abfolutamente, fino de baxo de condicion, dizen, que incurre la irregularidad puefta en el Derecho al que rebautiza, Sayr. *de Cenfur. lib. 7. c. 8. n. 32.* Fernandez de Heredia *de Sacram. Baptifm. par. 4. dub. 2. nu. 5.* y otros. Pero tengo per mucho mas probable, que no le incurre, porque la irregularidad fe pufo al que rebautiza fimpliciter, y no al que usò de condicion, è la irregularidad, ny otras cenfuras no fe incurren, fino eftan pueftas en Derecho *cap. is qui, de fentent. excommun.* Ita ille, qui citat Valerum, Suarez, & Avilam. Itaque in utraque fententia fuperius adducta, dicendum eft, fupradictum Parochum, fuiffe ex tali rebaptizatione immunem ab irregularitate, & poffe fine ullo fcrupulo beneficium obtinere, nec ex hoc capite ab ipfo repellendum effe exiftimavi.

R E S O L. XX.

An rebaptizantes folemniter fub conditione incurrant irregularitatem? Ex p. 3. tract. 4. Ref. 9.

Sup. hoc in Ref. praecedt. §. ult. à med. usque in fin. & in Ref. feq.

§. 1. Hic cafus olim ad me delatus fuit, & quidam Theologus affirmativam fententiam tunc confuluit, cui Sayro *de cenf. lib. 7. c. 8. num. 23.* Fernandez de Heredia *difput. de Sacram. Baptifmi, part. 4. dub. 2. num. 5.* & alii apud ipfum.

2 Sed ego confulentem ab irregularitate liberavi, fequens fententiam Nugni *in 3. p. q. 66. art. 9. concl. 6.* Joan. Valens *in differentiis utriufque fori, ver. irregularitas, differt. n. 1.* Yribarnæ *in 4. fent. tom. 1. difp. 6. q. 8. dift. 24. fect. 1.* Fernandez *in examine Theol. mor. p. 2. c. 10. §. 11. n. 1.* Cabrera *de Sacram. q. 66. art. 9. num. 18. & 19.* Sylvii *in 3. p. q. 66. art. 91. quærit. 1.* Poffevini *de offic. cur. c. 16. num. 18.* Bartholomæi de Angelis *in exam. confeff. dial. 2. §. 129.* Toleti *lib. 1. c. 65. n. 5.* Avilæ *de cenf. par. 7. difputat. 7. dub. 3.* Suarez *in 3. p. tom. 3. difp. 31. fect. 6. dub. 5.* & aliorum penes ipfos. Et ratio eft, quia irregularitas non incurritur, nifi fit in jure expreffa, ut habetur *in c. is, qui de fent. excom. in 6.* fed ifta irregularitas non habetur expreffè in jure. Ergo. Probo minorem; nam in jure tantùm ponitur irregularitas propter rebaptizationem, fed hæc non eft rebaptizatio fimpliciter, quia datur fub conditione. Ergo.

R E S O L. XXI.

An rebaptizantes aliquem fub conditione fint irregulares?

Et an infans ab infidelibus captus fit poftea baptizandus fub conditione?

Pro quo cafu adducitur pulchrum dubium, & multa explanantur, quæ contingere poffunt pro Baptifmo in dicto cafu, & aliis. Ex p. 3. tract. addit. Ref. 10.

* Quæ hic eft Ref. antecedens, & in illo §. ejus annot.

§. 1. Probabiliter quoad primum negativam fententiam docui *in part. 3. tract. 4.* * *refol. 9* & nunc iterum doceo cum Tannero *in 3. par. difput. 4. q. 2. dub. 4. num. 120.* & Homobono de Bonis *in confult. caf. confcient. vol. 1. part. 4. refp. 153.* fed non definam hic adnotare contrariam fententiam, non folùm quoad irregularitatem, fed etiam quoad pœnam mortis impofitam *in l. 2. C. ne fanctum baptifma iteretur*, docere Joannem Præpofitum *in 3. p. quæft. 66. art. 9. dub. 3. n. 103.* ubi fic afferit: *Advertè, ut pœna mortis propter rebaptizationem incurratur, aliquos requirere ut baptifmi abfolutè iteretur, quia pœnæ funt reftringendæ; unde cenfent eum, qui rebaptizaret fub conditione, etiam fciens validitatem prioris Baptifmi, non afficiendum extremo fupplicio, quamvis graviter peccaret. Sed verius videtur, quòd fi in fraudem legis apponeret conditionem, fciens priorem, Baptifmum fuiffe validum & illicitum rebaptifmum, poffit illa pœna affici, quia conditio non tantùm in ordine ad culpam, fed etiam in ordine ad pœnam poteft cenferi his circumftantiis tanquam non appofita, cùm cenfeatur appofita folùm ad vitandam pœnam, & de cætero actio exterior videatur exerceri animo hæretico, & ex morali judicio, quòd Baptifmus etiam verè collatus poffit repeti.* Ita ille. Sed quidquid fit de hoc in foro externo, ego puto in foro interiori talem rebaptizantem fub conditione non effe irregularem. Sed obiter ponam hic pulchrum dubium, de quo his diebus interrogatus fui, & hæc eft facti fpecies. Quidam in Rhutenia provincia nafcitur, in qua ejus regionis incolæ Chriftianam Religionem profitentur. Triennis Turcarum incurfibus capitur, ut ipfi teftantur, apud eos uti Turca educatur, crefcit, vivit. Iterum à Hierofolymitanis Equitibus ad triremes mancipatur, annis pluribus ut mancipium Turca vivit fua lege, fervit. Is tandem Chriftianus fieri petit. Quæritur, an de fufcepto baptifmate dubius teneatur fub conditione baptizari?

Sup. hoc infra in Ref. 23. longo §. Difficult. &c.

2 Et prima facie negativè videtur refpondendum, quia licèt quando adeft dubium an quis baptizatus fuerit, fit iterandus Baptifmus fub conditione, ut patet *in c. de quibus, de baptif.* & docet D. Thomas *in 3. par. q. 66. art. 9. ad 4.* Sotus *in 4. difp. 6. quæft. 8.* Gabriel *quæft. 2. art. 3. dub. ult.* Paludanus *qu. 4. artic. 1. poft 2. concl.* & Doctores *infrà* citandi; tamen hoc procedit, quando dubium eft probabile, ut obfervat Bizozerus *de Sacram. p. 3. c. 7. num. 18.* Comitolus *lib. 1. qu. 1. n. 2.* Zambranus *de cafibus tempore mort. c. 1. dub. 2. num. 1.* Eftius *in 4. fentent. dift. 4. §. 15.* Petrus à Sancto Jofeph, *de Sacram. part. 2. difp. 1. fect. 5.* Præpofitus *in 3. part. q. 66. art. 9. dub. 2. nu. 99.* Vafquez *in 3. p. tom. 2. difp. 146. c. 3. num. 22.* Petrus Ochagavia *de Sacram. tract. unico de facram. Baptifmi, quæft. 11. num. 5.* & alii communiter. Sed in noftro cafu non adeft dubium probabile de Baptifmo non fufcepto, nam quis poteft probabiliter opinari puerum natum inter Chriftianos non effe baptizatum poft tres annos fuæ nativitatis? Ergo, &c. Quod confirmatur ex doctrina Sylveftri *ver. baptifmus, 4. num. 7.* Soti *in 4. dift. 3. q. unic. artic. 9.* Filliucii *tom. 1. tract. 2. c. 6. n. 149.* Joan. de la Cruz *in direct. part. 2. de facr. Baptif. q. 1. dub. 3. concl. 2.* & aliorum afferentium, quòd expofiti inter Chriftianos fi ex ætate judicentur nati ante menfem, cenfendi funt baptizati, ergo quantò magis cenfendus eft baptizatus ifte puer, qui in terra Chriftianorum natus, tres annos habebat, quando fuit ab infidelibus captus, igitur dicendum videtur fupradicto confulenti non effe adhibendum Baptifmum cum conditione.

Sup. hoc in 6. nos. praecedt. & in alio nos. c. illo 9.

2 Neque his obftat *c. parvulos, de confecrat. dift. 4.* D. Leo *in Epift. 37.* ubi afferitur parvulos à parentibus fua tractos, de quibus nefcitur an fuerint baptizati baptizandos effe, fi non inveniantur teftes de eorum Baptifmo. Nam refpondeo cum Vafquez *in 3. p. tom. 3. difp. 66. art. 9. c. 3. num. 25.* Barbofa *in Collect. in, tom. 1. lib. 3. tit. 42. c. 2. num. 5.* & alii; quòd canon citatus, & D. Leo loquuntur de illis, qui in parva ætate, à Barbaris capti fuerunt, & certum non effet in ea baptizari à fidelibus parentibus confueviffe. Sed in noftro cafu fcimus dictum parvulum fuiffe captum in ea ætate, in qua omninò certum eft fideles confueviffe baptizare infantes, nam fuit captus ætatis fuæ anno tertio. Ergo, &c. & ideò Coninch, *de Sacram. quæft. 66. art. 9. dub. 1. num. 97.* afferit quod fi conftaret tales infantes à Barbaris captos jufto tempore à fidelibus educatos fuiffe, omninò præfumendi effent effe baptizati. Ita ille. Sed hoc accidit in cafu noftro. Ergo, &c.

4 His tamen non obftantibus puto in fupradicto cafu adhibendum effe Baptifmum fub conditionem, nam tota vis argumentationis pro parte negativa fuperiùs pofitæ confiftit in eo, quòd dictus infans fuit captus ab infidelibus in ea ætate, in qua moraliter impoffibile videtur non fuiffe baptizatum, fed hæc veritas conftat ex teftibus infidelibus, qui hoc dicere potuerunt, ut poftea talis à Chriftianis captus non baptizaretur; vel abfolutè dico non effe teftes fide dignos; ergo non eft eis credendum, nam quæ fides adhibenda eft eis, qui fidem non habent? Quod à fortiori evidenter probatur ex doctrina Petri Ochagaviæ *de Sacram. tractat. unico de facram. Baptifmi qu. 11. num. 8.* & Vafquez *loco cit. num. 16.* Joan, de la Cruz, & aliorum afferentium, quòd fi infantes exponerentur inter infideles quis baptifmum execrantur, tunc etiam fi fecum haberent teftimonium afleverans eos effe baptizatos, effent faltem fub conditione baptizandi, quia tale teftimonium fufpectum effe poffet; inde, ait Nugnus *in 3. par. tom. 1. quæft. 66. art. 9. conclus. 2.* fi teftis non fit ita fide dignus, vel quia inimicus eft, vel alia ratione, debet Baptifmus iterari fub conditione; ex quo afferit Coninch, Vafquez, Ochagavia *loc. citatis.* Paludanus *in 4. dift. 6. quæft. 4. art. 3. poft 1. conc. n. 6. in fine.* Zambranus *de cafibus temp. mor. cap. 1. dub. num. 9.* Villalobos *in fumma, p. 1. tract. 5. diffic. 7. n. 4.* Suarez *tom. 3. difp. 22. fect. 2.* Ledefma *in fumma, tom. 1. de facram. Baptif. cap. 5. diffic. 2.* & alii communiter ad tollendam dubitandi rationem, quòd aliquis non fic baptizatus, opus effe teftificatione teftis fide digni, qui afleveranter affirmet fe eum baptizari vidiffe. Si ergo teftis non eft fide dignus, etiamfi teftificetur de ipfo Baptifmo, non fufficit, neque ei credendum eft. Quantò magis credendum minimè eft in cafu noftro teftibus infidelibus Baptifmum execrantibus, qui non teftantur de ipfo baptifmo, fed tantùm de quodam facto, ex quo fi verum effet, oriretur probabilitas ipfius Baptifmi. Sed ego plus addo, quòd etiamfi dicti teftes infideles afleverarent fupradictum infantem fuiffe baptizatum, non effet eis credendum, & ita in fpecie docet gloffa celebris *in cap. cùm itaque, de confecrat. dift. 4.* quem fequitur Joan. Sancius *in felectis, difp. 34. n. 8.* ubi afferunt dubitanti de fuo Baptifmo non effe iterum miniftrandum, fi unius teftis dicto conftet collatum fuiffe, nifi teftis fit infidelis? aut Judæus; quia tunc præfumitur teftimonium ferre injuriam Baptifmi, five baptizandi, ut fcilicet alter fine Baptifmo remaneret. Non funt fupradicti teftes infideles fide digni ut ex eorum teftimonio, in cafu quo controvertimus, non fit Baptifmus cum conditione adhibendus. Et ita ego fentio, falvo femper meliori judicio.

Sup. hoc sup. in Ref. 19 §. post med. & inf. in Ref. 23. §. Sed difficultas, propè fin. à vers. Iac etiam, & in t. 2. tr. 1. e Ref. 80. §. Sed obloquor, paulò post init. à vers. Nam fi.

RESOL. XXII.

An laicus celebrans Missam, & solemniter baptizans, vel Sacramentaliter absolvens incurrat irregularitatem?

Et an in dicta irregularitate contracta à solis Clericis, si non Sacerdotes confessiones audiant &c. ut ascendant ad superiores Ordines, solus Papa dispensare possit, in susceptis verò ut ministrent, proprius Episcopus?

Et quid, si delictum occultum sit, an tunc Episcopus dispensare possit ad ulteriores Ordines?

Et an per Bullam Cruciatæ quoad utrumque effectum hæc irregularitas tolli possit? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 77.

Sup. hoc in Ref. seq. n. lin. 7. & in §. Et ita, & inf. in R. 24 §. Sed secundo, sed longe eam per tot. & eu Ref. 25 à §. Notandum est usque in fin. Ref.

§. 1. AFfirmativa sententia suadetur ex *c. 1. de cler. in ordin. ministran.* ubi generaliter dicitur *si quis ministraverit,* &c. ita hanc sententiam docet Gavantus *in enchirid. Episc. ver. irregul. n. 58.* Paludanus, Sylvester, Scotus, Navarrus, Suarez, Valentia, & alii, quos citat Sayrus *de cens. lib. 7. c. 10. n. 6.* quibus adde Avilam *de cens. par. 7. disp. 9. dub. 15.* Hurtadum *de irregul. disp. 2. diffic. 2. n. 5.* Ledesma *in 2. par. quarti, q. 47. art. 73. dub. 5.*

2 Sed Sayrus meritò negativam tenet opinionem quam novissimè tuetur etiam Petrus Cornejo *in 3. par. D. Thom. tr. 5. de irreg. disp. 7. dub. 2. q. 1.* Bonacina *de cens. disp. 7. q. 3. punct. 6. n. 1.* Henriq. *lib. 2. c. 29. §. 1. & lib. 14. c. 6. §. 1.* & alii, quia textus loquuntur tantùm de Clericis, & ideò dicendum est quòd laicus solemniter baptizans, aut Missam celebrans, vel absolutionem sacramentalem conferens, fingens se Sacerdotem, non incurrit irregularitatem; & ad cap. 1. adductum respondeo esse intelligendum juxta titulum, sub quo ponitur; ergo cum ponatur sub titulo de Clerico non ordinato ministrante, de Clericis & non de laicis intelligendum est.

Sup. hoc infrà in R. 26 §. ul. & in seq. et. J. Resol. 131. §. Idem, &c.

3 Verùm in dicta irregularitate contracta, ut diximus, à solis Clericis si non Sacerdotes confessiones audiant, vel Missas celebrent, ut ascendant ad ulteriores Ordines solus Papa dispensare potest; in susceptis verò ut ministraret proprius Episcopus, quòd si delictum occultum sit; etiam quoad ulteriores Ordines dispensare potest, per Bullam autem Cruciatæ potest hæc irregularitas quoad utrumque effectum tolli, quia habet rationem censuræ. Et hæc omnia docet Petrus Cornejo *ubi suprà qu. 2.*

Sup. hoc latè in Ref. 2. opt. ... & in allis ejus primo not.

RESOL. XXIII.

An stando in opinione Doctorum asserentium laicum non posse in articulo mortis, absente Sacerdote, infirmum communicare, an inquam, si hoc faciat, incurrat irregularitatem?

Et an, si Subdiaconus administret Eucharistiam extra extremam necessitatem, irregularis maneat?

Et an Diaconus ministrans Eucharistiam incurrat irregularitatem, si id faciat sine commissione Sacerdotis & extra extremam, vel gravem necessitatem?

Et an Diacono ex officio competat Eucharistiæ dispensatio?

Et quid de dispensatione sanguinis?

Difficultas verò est, an nulla urgente necessitate possit Diaconus jussu Sacerdotis hoc Sacramentum ministrare?

Et an adhuc in casu necessitatis possit, prohibente Sacerdote, vel Episcopo, Diaconus ministrare Viaticum?

Et an sit licitum Diacono, absente, vel deficiente Sacerdote in die Parasceves in Altari Hostiam consecratam consumere, & reliquas ceremonias peragere?

Et an possit Diaconus Hostiam consecratam ex Altari deferre ad sepulcrum in die Parasceves, sicut potest idem Sacramentum ex uno Altari ad aliud transferre?

Et tandem cursim infertur, quòd laicus solemniter baptizans non fit irregularis; & fingens se Sacerdotem & absolvens sacramentaliter, non fit irregularis; nec erit irregularis laicus, qui cum stola, & superpelliceo concionem habuerit in Ecclesia tanquam Diaconus. Ex part. 11. tract. 7. & Misc. 7. Ref. 44.

Sup hoc laico contento in doctr. hujus textus, in R. praeter, & seq. lege doctr. §. Sed dumdo, & eu Ref. 1. post seq. à §. Notandum est usque in finem Ref.

§. 1. AFfirmativè videtur respondendum, quia Laicus ministrans in ordine, quem non habet, incurrit irregularitatem *ex c. 1. & 2. de Clerico non ordinato admin.* & ita docet Suarez *3. p. t. 3. disp. 3. sect. 4. sub fine, & t. 5. disp. 42.* Gordon *lib. 9. q. 18. n. 102.* Valent. *t. 4. disp. 4. q. 2. punct. 1.* Filliuc. *tr. 20. n. 208.* Non. *disp. 18. n. 45.* Hurtad. *disp. 2. diffic. 1.* Avila *disp. 9. sect. 2. dub. 13.* in ultima limitatione, qui sequuti sunt Paludan. *in 4. d. 5. q. 2. sect. 1. concl. 2.* Anton. *3. par. tit. 29. c. 1. sub princ.* Sylv. *verb. irregul. q. 12.* Allegans Calder. Navarr. *c. 29. nu. 242.* Tabiena, *verb. irregul. 4. initio.* Majol. *lib. 4. c. 13. n. 4.* Præposit. *q. 5. irregul. dub. 6.*

2 Sed ego existimo satis probabilem opinionem contrariam, quam in terminis casus nostri tenet Dicastillus *de Sacram. t. 1. tr. 4. disp. 11. dub. 5. n. 97.* ubi sic ait, Certissimum est, quod si subdiaconus administret Eucharistiam extra extremam necessitatem irregularis manet, quia omnis Clericus ministrans in ordine, quem non habet, fit irregularis, *cap. 1. & 2. de Clerico non ordinato administrante,* & de Laicis valdè probabile est incurrere irregularitatem, si eam administrent extra extremam necessitatem propter jura citata, ut cum Navarro *cap. 27. n. 242.* & aliis docet Suarius *t. 3. disp. 31. sect. 4. in fine* & latiùs *t. 5. disp. 42. sect. 4.*

3 Quamvis probabile etiam sit non incurrere irregularitatem, laicum exercentem actum ordinis, quem non habet; quia textus loquitur de Clerico. Ita ille.

4 Et ratio est, quia nullibi fertur à jure hæc irregularitas adversus laicum; immò aliquo modo contrarium colligitur, quamvis enim non firmum adeò ducatur argumentum ex titulis, & rubricis, uti diximus in scientia Canonica. Cùm tamen antiqui omnes Codices haberent universalem hanc inscriptionem. *De non ordinato ministrante*: & in ultima editione Gregoriana omnium castigatissima addita fuerit vox: *De clerico non ordinato*, non leve indicium est, hanc fuisse lectionem antiquissimam, aut certè communiorem sensum Doctorum, de Clerico non ordinato hos Canones interpretari, & quidem cum duo tantùm afferantur eo loco decreta Pontificum, quorum unum Urbani nimirum III. agit de Diacono fingente se Sacerdotem; Alterum verò Hormisdæ de non ordinato baptizante, aut officium Ecclesiasticum exercente; difficultas tantùm esse potest de mente hujus secundi, de quo tamen non licèt certò pronuntiare, cùm alibi non reperiatur integra illa decretalis, & neque constet, an Hormisdæ, an Honorii fuerit, quia tamen agit de solemni administratione Baptismi, & Officii Ecclesiastici, quæ facilè possent usurpari à Clericis non ordinatis; eò quod non sint actiones annexæ certo alicui Ordini Sacro jure divino, sed tantùm Ecclesiastico; videtur de illis tantùm agere Pontifex, non de laicis, qui non nisi rarò admodum hæc officia usurpabant: quæ ratio optima est, propter quam Ecclesia sapienter omninò Clericis tantùm hanc pœnam irregularitatis imposuerit, non verò laicis; cùm crimen, de quo agitur, frequentius à Clericis committi soleret, non verò nisi perrarò admodum à laicis, quibus omnibus adde vulgarem regulam de non ampliandis, sed potiùs restringendis constitutionibus pœnalibus, quare hanc posteriorem sententiam omninò probandam esse existimo.

5 Et ita docent Doctores, quos ad satietatem citat, & sequitur eruditus Pater Gibalin, *de irreg. q. 1. dub. 6. contr. 1. n. 25.* Ex quibus deducit primò, ut Laicus solemniter baptizans non sit irregularis, quod tradunt DD. proximè citat. Secundò, Laicus fingens se Sacerdotem, & absolvens Sacramentaliter, non erit quoque irregularis, quod docent Sayr. *num. 8.* & plurimi ab eo relati, & ex nostra sententia jam stabilita necessariò sequitur. Tertiò, neque erit irregularis laicus, qui cum stola, & superpelliceo concionem habuerit in Ecclesia tanquam Diaconus, quia non exercet actum Ordinis. Super hoc pri. mo & secundo in Ref. & §§. not. 1. hujus Ref.

6 Sed ex his oritur aliud dubium, an Diaconus ministrans Eucharistiam incurrat irregularitatem si id faciat sine commissione Sacerdotis, & extra extremam, seu gravem necessitatem, in quibus casibus diximus licere, quod valdè probabile est, & fortè probabilius?

7 Affirmant aliqui, & quidem probabiliter; sed ego puto cum Dicastillo *ubi suprà num. 99.* negativam esse probabilem; nam licet tunc peccet, non tamen irregularitatem incurrit, & colligitur ex his, quæ tradit Suarez *t. 5. in 3. p. disp. 11. sect. 3. n. 24.* quia Diaconus ex vi suæ ordinationis recipit aliqualem potestatem administrandi hoc Sacramentum, modo explicato secundo quæsito hujus *dub. asser. 2.* Quod autem debeat esse cum licentia Presbyteri, pertinet ad jus, seu jurisdictionem; Sicut ergo simplex Sacerdos ministrans sine ulla auctoritate, & jurisdictione Eucharistiam, peccat quidem, sed non fit irregularis; ita etiam Diaconus. Idem quoque colligitur ex iis, quæ docet idem Suarez. *tom. 3. in 3. p. disput. 72. sect. 2. §. Sed inquires.* Quia illa irregularitas non est imposita usurpanti jurisdictionem, aut jus alienum, sed usurpanti jurisdictionem, & actum Ordinis, quem non habet.

8 Sed quæro hic, an Diacono ex officio competat Eucharistiæ dispensatio? Quoad dispensationem sanguinis, aliqui affirmant, non tamen quoad dispensationem corporis, est sententia D. Thomæ *3. part. quæst. 82. artic. 3. ad 1.* Paludani *in 4. dist. 13. quæst. 1. artic. 4.* Soti *quæst. 1. artic. 3.* Sylvest. *verbo Diaconus qu. 2.* Valentiæ *3. par. disp. 6. quæst. 10. punct. 1.* Sup. hoc ex Ref. not. seq. lege §. 1. & alium ejus primo not.

9 Sed mihi placet sententia negãs Diacono ullius Eucharistiæ partis dispensationem ex officio convenire; sed ex sola Episcopi, vel presbyteri commissione; Hanc docent communiter recentiores, Palatius *in 4. dist. 13. disp. 1. §. Sunt qui putent.* Henriquez *lib. 8. de Eucharistia, capit. 54.* Suarez *disput. 72. sect. 1.* Vasquez *disp. 19. cap. 1,* Coninch. *3. par. quæst. 82. art. 3.*

10 Quia illud ex proprio officio convenit ministerio, quod cum ipsa potestate Ordinis ei traditur; Sed Diacono cum potestate Diaconus non traditur Christi sanguinis dispensatio: igitur Christi sanguinis dispensatio non convenit Diacono ex proprio officio.

11 Difficultas est, an nulla urgente necessitate possit Diaconus jussu Sacerdotis hoc Sacramentum ministrare? ad quod respondetur. Primò accedente jussu Sacerdotis, non requiri extremam, sed sufficere moralem duntaxat necessitatem, seu utilitatem. Secundò licitè posse in tali casu Diaconos Eucharistiam ministrare, si eis evidenter non constet de nullitate causæ. Tertiò si illis evidenter constet nullitas causæ, non posse licitè Sacramentum ministrare, quia cùm hoc sit proprium Sacerdotis, neque Diacono competat nisi urgente necessitate, non poterit Sup. doctr. ex. tenta in hoc §. in 1. tr. Ref. 85. §. 3. aliis. 4.

absque

absque hujusmodi necessitate illud licitè ministrare, nisi fortè si illud non ministraret, incurreret offensam Episcopi, vel presbyteri præcipientis: nam tunc puto, licitè posse Diaconum ad evitandam hujusmodi offensam, hoc Sacramentum ministrare, modò hoc non fiat in injuriam, & irreverentiam Sacramenti; nam illa est aliqua necessitas, si non communicantis, saltem communionem ministrantis. Contra verò, in casu necessitatis posset, adhuc prohibente Sacerdote, vel Episcopo, Diaconus viaticum ministrare infirmo, quia tunc censeretur Diaconus potestatem habere à Papa, vel ab ipso Christo.

Sup. hoc in R. not. præter. §. Nota hic, & magis latè in aliis ejus annot.

12 Ex his infert Amicus *in cur. theol. tom. 7. disp. 31. sect. 1. num. 17.* non esse licitum Diacono absente, vel deficiente Sacerdote in die Parasceves in altari Hostiam consecratam consumere, & reliquas ceremonias peragere.

13 Nam illa actio est propria Sacerdotis: quia licèt per illam non consecret, per eam tamen celebrat. Unde in rubricis ejusdem diei Parasceves, dicitur Sacerdos, eo die celebrare. Quemadmodum nec posset Diaconus perficere Missam deficiente Sacerdote, etiam post consecrationem; nam tota illa actio est propria Sacerdotis. Posset tamen Diaconus Hostiam consecratam ex altari deferre ad Sepulchrum in die Parasceves: sicut potest idem Sacramentum ex uno altari ad aliud transferre.

R E S O L. XXIV.

An incurrat irregularitatem is, qui sine Ordine requisito administrat alia Sacramenta, quam solemnem Baptismum, & Sacrificium Missæ.

Et supponitur, quod irregularis efficitur, qui ministrat in Ordine, quem non habet.

Sed limitatur primò ad Ordines sacros, nam si in Minoribus ministret etiam solemniter, non erit irregularis.

Secundò, ut ministret scienter, & non ex ignorantia putans bona fide se habere talem Ordinem.

Tertiò, ut ministret solemniter.

Et quæritur, an supra dicta irregularitas solos Clericos, aut etiam laicos comprehendat?

Et notatur per absolutionem Sacramentalem præstitam ab eo, qui Ordinatus non est, irregularitatem non induci.

Et an hanc irregularitatem non incurreres, si matrimonio assisteres tanquam Parochus, cùm tamen Parochus non sis?

Et docetur exercentem officium Ordinis, quem non habet, non fore irregularem, si illud præstet absque intentione usurpandi Ordinis usum. Ex p. 10. tract. 11. & Misc. 8. Ref. 21.

Sup. contento in hoc §. lege §. ult. Ref. not. seq. §§. ejus ann.

§. 1. SUppono quòd irregularis efficitur, qui ministrat in Ordine, quem non habet. Hæc est communis, & certa *cap. 1. & 2.* de Clerico inordinato ministrante. Limitatur primò ad Ordines Sacros; nam si in minoribus ministret etiam solemniter, irregularis non erit; ut docet Divus Antoninus 3. *part. tit. 29. cap. 1.* & Henriquez *lib. 14. c. 6. n. 1.* Limitatur Secundò, ut ministret scienter, & non ex ignorantia, putans bona fide se habere talem ordinem; ut notat Navarrus, *cons. 70. de sentent. Excommunicat. vers. Hoc idem circa finem.* Et videtur colligi *ex dicto cap. 1. de Clerico excommunicato ministrante*, ibi: *Propter temeritatem.* Limitatur tertiò, ut ministret solemniter, si Ordo, quem exercet sit ex illis, qui sine solemnitate ministrari possunt à laicis, ut Subdiaconatus, & Diaconatus: quare Clericus Ordinum minorum, cantans Epistolam cum manipulo, & Evangelium cum Stola, irregularitatem incurrit; quia ministrat tanquam habens tales Ordines.

Sup. hoc in R. seq. §. 1. & lin. 9. & seq. & in illis Ref. ejus not.

2 His suppositis, difficultas est, an hæc irregularitas procedat circa omnia Sacramenta? Et affirmativè respondent communiter Doctores, *ex cap. 1. de Clerico non ordin. ministr.* Et ideò, si quis ministraret aliquem Ordinem, verbigratia, Communionem, Extremam Unctionem, &c. cùm Sacerdos non sit; irregularitatem incurret. Verùm Joannes Præpositus *in 3. part. quæst. 5. de irregularit. dubit. 6. num. 34.* licèt judicet non esse recedendum ab hac communi sententia; tamen circa illam fatetur habere magnam difficultatem: cum nullo jure expressè habeatur, aliquem carentem Ordine, & administrantem Sacramenta fieri irregularem: sed Doctores id tradunt *ex cap. 1. citato*, ubi dicitur: *Si quis baptizaverit, aut aliquid divinum Officium exercuerit non ordinatus; propter temeritatem abiiciatur de Ecclesia, & nunquam ordinetur.* Sub divinis autem Officiis non satis constat hic contineri administrationem Sacramentorum; cùm sæpè in jure inter se distinguantur, ut patet *ex cap. Episcoporum de Privileg. in sexto*, *ex cap. Responso, de sentent. Excommunic. cap. Alma mater, eodem titulo, in 6.* & ex Tridentino, *sess. 21. cap. 4. de reformatione.* Confirmatur. Baptismus *in cap. citato*, distinguitur à divino Officio, ibi: *Comprehendere Sacramentorum administrationem*: quamvis in quibusdam aliis capitulis comprehendere videatur. Et ita Escobar, *in Theol. moral. tract. 4. Exam. 6. cap. 5.* docet, circa usum Ordinum non esse irregularem, qui carens Ordine ad id requisito, Sacramenta administrat, excepto Baptismo, & Missæ celebratione.

3 Sed stando in contraria sententia communi, maxima quæ-

stio est. * An hæc irregularitas solos Clericos, aut etiam laicos comprehendat? Et affirmativè respondet Valentia, Suarez, Coninch, Pilliucius, Hortadus, & alii, quos affert Castrus Palaus *tom. 6. disput. 6. punct. 18. num. 9.* Sed ipse *n. 10.* solos Clericos, & non Laicos comprehendere putat cum Angelo, Rosella, Armilla, Tabiena, Henriquez, Sayro, Layman, & aliis. Et huic sententiæ Ego adhæreo. Quia, esto Textus *in cap. 1. de Clerico non ordinato ministr.* generaliter videatur loqui, & tam Laicos, quàm Clericos comprehendere: at cùm sub titulo, & Rubrica de Clerico non ordinato ministrante constitutus sit, indicatur manifestè pro Clericis tantùm latum esse. Neque verum est, in antiquis Codicibus omissum esse verbum illud, *de Clerico*: nam Sayrus testatur, se in septem manuscriptis Codicibus legisse titulum, & rubricam, sicut in his editionibus castigarioribus continetur. Præterquam quòd Textus hanc irregularitatem indicentes, apertè significant solis Clericis indici. Nam *cap. 2.* expressè loquitur de Ordinato; cui ultrà prohibitionem, ne ad superiores Ordines ascendat, suspensio infligitur per biennium, vel triennium ab Ordine præcipuo, quem habet *in cap. verò 1.*; si sequamur probabilem intellectum Panormitani ibi, Sylvestri, & Sayri *in locis allegatis*, asserentium illis verbis, *Abiiciatur ab Ecclesia*, suspensionem, seu depositionem ferendam indici; manifestè constat de Clericis tantùm esse sermonem: nam laici nec suspendi, nec deponi possunt. Et licèt gravius peccet laicus, quàm Clericus officium Ordinum usurpans; quia tamen Clerici frequentius, quàm laici illud usurpare solent: ea de causa adversus Clericos usurpantes dictum officium statuta est irregularitas, & non adversus laicos. Et ita, præter Doctores citatos, nostram sententiam tenet etiam Cornejo *in 3. p. tract. 5. de irregular. disp. 7. dubitat. 2. quæst. 1.*

* Sup. hoc in dubiis præcedentibus Ref. & pro contento in hoc & seqq. §§. in Ref. seq. à §. Notandum est.

4 Nota etiam hic ex Sylvestro, & Ledesma Avilam *part. 7. disp. 9. dub. 15.* probabiliter putare, per absolutionem Sacramentalem, præstitam ab eo, qui ordinatus non est, irregularitatem non induci; quia absque ulla solemnitate exercetur, ac proinde inter Officia Ordinis reponenda non est. Sed contrarium docent Layman, Coninch, Suarez, & alii, quos adducit, & sequitur Cornejo, & Palaus, *ubi suprà num. 6.* Qui tamen, *num. 5.* observat, & meritò, quòd hanc irregularitatem non incurreres, si matrimonio assisteres tanquam Parochus, cùm tamen Parochus non esses; quia matrimonii assistentia non est actus Ordinis, sed jurisdictionis, & propter usum jurisdictionis non habitæ non est irregularitas imposita; ut benè advertit Suarez, *disp. 42. sect. 4. num. 19.* Coninch, *disp. 18. dub. 6. nu. 48.* Gaspar Hurtado, *disput. 2. de irregul. diffic. 2. num. 5.*

Sup. hoc in Ref. 1. notam præcedentem & in Ref. … & §. Et ita … in Ref. 3. … penult. & ult. … hac pro laico, sed pro Clerico … in Ref. 26. &c. Et pro contento à medio hujus §. & vers. Qui tamen in Ref. seq. §. ult. post medium.

5 Nota hic etiam exercentem officium Ordinis, quem non habet, non fore irregularem, si illud præstet absque intentione usurpandi Ordinis usum. Ita Avila, *de Censur. p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 12. vers. Quintò.* Caspar Hortado, *disp. 1. difficult. 2. nu. 5.* & alii; quia *in c. 1. de Clerico non ordinato ministrante*, statuitur hæc irregularitas, eo quòd non ordinatus solemniter baptizaverit, vel aliud officium Ordini annexum exercuerit. Sed qui sine intentione baptizat, verè non baptizat: & qui sine intentione celebrat, vel absolvit: revera non celebrat, neque absolvit. Ergo non exercet officium Ordini Sacro annexum; quia illud officium, seu officii simulatio, non annectitur Ordini, sed ab Ordine excluditur. Sed contrarium asserit Suarez *de Censur. disput. 41. sect. 4. à n. 18.* Coninch, *disp. 18. dub. 6. n. 47.* Paulus Layman, *de irregularit. lib. 1. Summa tract. 5. part. 5. c. 3. num. 1.* Unde utramque sententiam puto probabilem esse.

Sup. contento in hoc §. … in Ref. … ejus ann. … sup. … hujus Ref.

R E S O L. XXV.

An qui sine Ordine requisito administrat Sacramenta, sit irregularis?

Et an laicus exercens actum Ordinis, verbigratia, Sacramentaliter absolvens, &c. incurrat irregularitatem?

Et in textu hujus Ref. multi & diversi casus adducuntur, pro praxi prædictarum quæstionum. Ex p. 4. tr. 2. Ref. 56.

§. 1. SUppono primò quòd si quis præsumat solemniter baptizare carens Ordine ad id requisito, & qui sine sacerdotali Ordine præsumat Missam celebrare, efficitur irregularis; *ex cap. 1. & 2. de Cler. non ordin. ministr.* * Sed difficultas est, an irregularitatem incurrat is, qui sine Ordine requisito administrat alia Sacramenta? ut v. g. si Clericus præsumat sacramentaliter absolvere, vel conferre Extremam-unctionem, imò & Sacerdos qui solùm priori ordinatione est ordinatus. Item si simplex Sacerdos præsumat conferre Sacramentum Confirmationis, vel Ordinis, &c. ad hanc difficultatem communiter respondent Doctores affirmativè, vide Avilam *part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 15.* Coninch *disp. 18. dub. 6. num. 48.*

Sup. hoc quod ad suppositum in Ref. & §. not. seq. & in … 47. … * Sup. hoc in Ref. præter. §. His suppositis, & in Ref. seq.

2 Sed ut verum fatear cum Joan. Præposito *in 3. par. quæst. 5. dub. 6. num. 35.* hæc opinio videtur pati difficultatem, cùm nullo jure expressè habeatur aliquem carentem Ordinem administrantem Sacramenta fieri irregularem. Sed DD. id tradunt *ex cap. 1. cit.* ubi dicitur. Si quis baptizaverit, aut aliquod divinum Officium exercuerit non ordinatus, propter temeritatem abii-

ciatur ab Ecclesia, & nunquam ordinetur. Sub divinis autem Officiis non satis constat hic contineri administrationem Sacramentorum, cùm sæpè in jure inter se distinguantur, ut patet *ex c. Episcoporum de privileg.* in 6. & *ex cap. responso, de sent. excom. c. alma mater, eodem tit.* in 6. & ex Trident. *sess.* 21. *c.* 14. *de reform.* Confirmatur, quia Baptismus *in c. cit.* condistinguitur contra divinum Officium. Ergo non videtur satis constare divinum Officium ibi comprehendere Sacramentorum administrationem, quamvis quibusdam aliis capitulis comprehendere videatur, & ideò opinio negativa videtur aliquibus probabilis, & illam docet Sylvester *ver. Confessor,* 1. ego autem non audeo recedere ab opinione affirmativa.

Sup. hoc supra in R. 22. & 23. à lin. 2. & in R. 24. §. Sed, [illegible]

3 Notandum est tamen hic obiter quòd digladiantur DD. inter se, an laicus exercens actum Ordinis incurrat irregularitatem? alii negant, alii affirmant, & omnes quidem probabiliter; sed mihi affirmativa opinio videtur probabilior, quia licèt titulus affixus in supradictis capitibus loquatur de Clericis usurpantibus Ordinem quo carent, tamen dicta jura absque limitatione loquuntur de usurpante Ordinem, quem non habet, & titulus ipsis affixus post ipsa jura lata affixus est, & non à ferente illa, ut benè observat Præpos. *ubi suprà*, & Hurtado *ubi infrà*.

Sup. contento in hoc §. in R. [illegible]

4 Verùm ut hæc irregularitas incurratur sive à Clerico, sive à laico, requiritur ut Ordinem quem usurpat exerceat seriò, & quòd exerceat illum ut ordinatus, seu solemniter, id est eo modo, quo nequeat à non ordinato exerceri, unde laici qui exercent Ordines minores quocumque modo eos exerceant, non fiunt irregulares, quia actus eorum Ordinum jam non censentur proprii eorum, nec qui in Missa canit epistolam sine manipulo, quamvis cum Dalmatica. Imò laicus, canens prædicta cum omnibus requisitis, quamvis peccet, non fit irregularis si id non efficiat animo exercendi eum Ordinem, sed supplendi defectum ordinati, & qui baptizat non solemniter, quamvis sit laicus, & extra necessitatem, non fit irregularis, & qui fingens se Parochum assistit matrimonio, non fit irregularis, & hæc omnia docet Hurtado *disp.* 2. *de irregul. diffic.* 2. *n.* 5. & alii; licèt, ut *suprà* dixi, probabiliter asserant absolutè laicum exercentem actum Ordinis non fieri irregularem. Unde ego olim interrogatus, an laicus Sacramentaliter absolvens incurrat irregularitatem? respondi negativè cum Sayro, Henriquez & aliis, quos citat & sequitur Barbosa *in Collect. tom.* 2. *lib.* 5. *tit.* 28. *cap.* 1. *n.* 7. licèt magis probabiliter contrarium dicendum sit, qui talis absolutio est actus Ordinis: ergo, &c.

Sup. hoc in §. penult. [illegible]

Sup. hoc in [illegible]

R E S O L. XXVI.

An Clericus nondum Sacerdos, si excipiat alicujus confessionem efficiatur irregularis?

Et an, in irregularitate exercendi ordinem, quem non habet, possit Episcopus dispensare, ut utatur Ordine suscepto?

Et quid, ut ascendat ad Ordines ulteriores, si delictum est occultum, an post Concilium Tridentinum Episcopus possit dispensare? Ex part. 4. tract. 2. Ref. 91.

Sup. hoc in R. [illegible]

§. 1. Affirmativè respondet Sayrus *de censuris lib.* 7. *cap.* 10. *n.* 5. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 6. §. 2. Majolus *de irregul. lib.* 4. *c.* 13. *num.* 5. Avila *de cens. part.* 7. *disput.* 9. *dub.* 15. *concl.* 1. Bonacina *de cens. disp.* 7. *q.* 3. *punct.* 6. *num.* 4. & alii penes ipsos. Ratio est, quia sic determinatur *in cap.* 1. *de Clerico non ordinato*, &c. ibi: *Si quis baptizaverit vel aliquod divinum Officium exercuerit*, sed absolutio sacramentalis est divinum Officium: ergo.

2 Sed, ut verum fatear, hæc opinio videtur pati difficultatem, cùm nullo jure expressè habeatur aliquem carentem Ordine administrantem Sacramenta fieri irregularem; sed Doctores id tradunt *ex citato capit.* 1. Sed sub nomine divinorum Officiorum non satis constat contineri in dicto capite administrationem Sacramentorum, cùm sæpè in jure inter se distinguantur, ut patet *ex cap. Episcoporum, de privileg. in* 6. & *ex cap. responso, de sentent. excommun. cap. alma mater, eodem tit. in* 6. & ex Concilio Tridentino *session.* 21. *capite quarto, de reformat.* Quod confirmatur (attende quæso amice Lector) ea contextu literæ supradictæ *cap.* 1. ubi Baptismus condistinguitur contra divinum Officium. Ergo non videtur satis constare divinum Officium in dicto capitulo comprehendere Sacramentorum administrationem, quamvis quibusdam aliis capitulis comprehendere videatur. Sed quia affirmativa sententia est communis, non audeo ab ea recedere. Vide Coninch *de Sacram. disput.* 18. *dub.* 6. *num.* 38.

Sup. contento in hoc §. sup. in Ref. 22. § ult. & in alio §. eius primo [illegible] Cruciata.

3 Notandum est tamen hic obiter, quòd in irregularitate exercendi Ordinem, quem non habet, Episcopus potest dispensare, ut utatur Ordine suscepto. Ita Avila *loco citato concl.* 3. & post Concilium Tridentinum, etiam ut ascendat ad Ordines ulteriores, si delictum sit occultum.

R E S O L. XXVII.

An Sacerdos, qui non habet licentiam confitendi, si excipiat alicujus confessionem, incurrat irregularitatem?

Idem dicendum est, si talis Sacerdos administrat Extremam-Unctionem. Ex part. 4. tract. 2. Ref. 89.

§. 1. Affirmativam sententiam potest quis tribuere Joanni Præposito *in* 3. *p. D. Thomæ, q.* 5. *de irreg. dub.* 6. *n.* 36. ubi sic asserit. Diaconus præsumens sacramentaliter absolvere, vel conferre Extremam-Unctionem, fit irregularis, imò & Sacerdos qui solùm priori ordinatione est ordinatus, quia in ea nondum recepit potestatem absolvendi. Ita ille: sed non loquitur in casu proposito, sed in alio, in quo deest Ordinis potestas. Sed mihi placet contraria sententia quam tuetur Bonacina *de cens. disp.* 7. *quæst.* 3. *punct.* 6. *n.* 6. quia irregularitas incurritur ab exercente Ordinem quem quis non habet; Sed Sacerdos in hoc casu non exercet actum quem non habet, cùm verè sit Sacerdos, sed potiùs dicitur exercere actum jurisdictionis, quam non habet: ergo non est irregularis, cùm non sit lata irregularitas contra exercentem actum jurisdictionis alienæ. Ita Bonacina, qui citat Conioch. & Henriquez. Et idem dicendum est si talis Sacerdos administraret Extremam-Unctionem.

Sup. hoc in §. [illegible]

R E S O L. XXVIII.

An Sacerdos excommunicatus, si excipiat confessiones, incurrat irregularitatem?

Et an hoc procedat quantumcumque excommunicatio, vel delictum sit occultum, etiamsi absolutio esset invalida ob culpam pœnitentis?

Et an Sacerdos excommunicatus ex sola administratione Eucharistiæ, quamvis non celebret, incurrat irregularitatem? Ex part. 4. tract. 2. Ref. 90.

Doctrina huius Ref. [illegible]

§. 1. Hic casus potest frequenter accidere, & ad illum respondet affirmativè Laurentius Portel. *in dubiis Regularium, ver. irregularitas, n.* 13. ubi sic ait: Dubium est, an Sacerdos excommunicatus majori excommunicatione, si ministret alicui Sacramentum Pœnitentiæ, maneat irregularis? Quod enim Sacerdos celebrans excommunicatus sit irregularis, omnes admittunt. At de audiente confessiones apud nullum clarè inveni, & est dubium quotidianum. Ego judico talem Confessorem manere irregularem. Moveor ex eo quod tradit Navarrus *in man. c.* 24. *n.* 244. ubi pro regula generali tradit, fieri irregularem illum, qui celebrat divina officia, vel facit aliquem actum deputatum Ordini Sacro majori quem habet. Constat autem quòd audire confessiones est actus specialiter deputatus Ordini Presbyterii. Secundò probo ex regula generali, videlicet fieri irregularem illum Clericum, qui exercendo actum Ordinis violat censuram: at Sacerdos excommunicatus audiens confessiones, primò exercet actum Ordinis Presbyterii, ut patet; secundò violat censuram excommunicationis, per quam illi interdicitur ministrare Sacramenta; ergo fit irregularis, & hoc intellige quantumcumq; excommunicatio, vel delictum sit occultum. Ita Portel. qui licèt dicat hunc casum à nemine fuisse discussum, ego tamen illum invenio resolutum etiam affirmativè apud Avilam *ubi infrà*. Henriquez *lib.* 13. *c.* 7. *num.* 1. Alterum *de censuris lib.* 2. *disp.* 1. *cap.* 2. *dub.* 1. Suarez *de censuris disp.* 10. *sect.* 3. *n.* 15. Martinum Bonacinam *de cens. disp.* 7. *quæst.* 3. *punct.* 5. *n.* 6. qui docet hanc sententiam esse veram, etiamsi absolutio esset invalida ob culpam pœnitentis. Verùm his non obstantibus Didacus Perez *in annotat. ad Villadiegum de irreg. cap.* 2. *n.* 12. docet, tunc excommunicatum absolventem incurrere irregularitatem, quando absolvit cum orationibus, stola, & Miserere, secus quando ordinario modo absolvit; sed ego non audeo recedere à communi sententia. Unde ex his rectè ego olim in casu contingenti consului quemdam Sacerdotem excommunicatum irregularitatem incurrisse ex sola administratione Eucharistiæ, licèt Missam non celebraverit, quia talis administratio est actus deputatus Ordini Sacro. Ita Avila *de censur. par.* 7. *sect.* 2. *dub.* 2.

R E S O L. XXIX.

An Confessarius, qui obligat pœnitentem ad confitendum delictum dignum morte, si juridicè interrogaretur, incurrat irregularitatem?

Idem dicendum est, si illi consulat, ut consentiat sententiæ mortis justæ, quam differre non potest, nisi per injustam appellationem?

Et quid, si illi consulat omittere appellationem à jure concessam? Ex part. 4. tractat. 2. Ref. 89.

§. 1. Negativè respondeo, quia hoc non est concurrere ex parte inferentis mortem, sed ex parte sustinentis, & hoc justè, præterquam quòd solum intendit consulere animæ pœnitentis, & mors est per accidens sequuta. Et idem est si illi consulat ut consentiat sententiæ mortis justæ, quam differre non potest, nisi per injustam appellationem; esset tamen irregularis si consulat omittere appellationem jure concessam, quia esset causa accelerationis mortis. Ita Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.* 5. *de irregul. disp.* 11. *dub.* 1. *q.* 4.

RE-

RESOL. XXX.

An Confessarius, qui frangit sigillum confessionis, sit irregularis? Et an laicus, qui sine necessitate confessionem secretam audivit, fiat irregularis, si illam revelet? Ex p. 5. tr. 10. Ref. 53.

§. 1. MAjolus, qui totum mundum irregularitatibus implicare voluit, affirmativè respondet *in lib. 5. de irreg. cap. 19. num. 16.* sequutus Speculatorem, quia putat irregularitatem in hoc casu includi in depositione imposita contra fractores sigilli *in can. Sacerdos, de pœnit. dist. 6. in c. utriusque sexus, de pœnitent. & remiss.* imò addit laicum, qui sine necessitate confessionem secretam audivit, fieri irregularem, si eam revelet.

2 Sed ego puto omninò negativam sententiam tenendam esse, quia irregularitas numquam incurritur, nisi sit in jure clarè expressa. Sed hæc irregularitas non deducitur ex dictis juribus, quia depositio in ipsis imposita non incurritur ipso facto, nec aliunde, Ergo, &c. Et ita hanc sententiam ex Filliucio & Suarez docet Hurtado *disp. 12. de pœnit. dub. 14.* & Jacobus Granado *in 3. p. de Sacram. contr. 7. tract. 11. disp. 8. num. 2.* cum Onuphrio *opusc. de sigillo sect. 5. quæst. ult.* Fagundez *par. 2. lib. 6. c. 7. nu. 3.* Turrian. *de pœnit. 33. dub. 9.* Aldrete *de disciplina tuenda lib. 2. cap. 2. cap. 19. §. 1. g. 3.* & aliis.

RESOL. XXXI.

An Clericus excommunicatus incurrat irregularitatem, si faciat coram se celebrare?

Et multi alii casus pro diversis irregularitatibus adversus Majolum deciduntur, in textu hujus Resolutionis. Ex p. 4. tr. 2. Ref. 57.

§. 1. AD hunc casum affirmativè respondet Villalobos *in summa, tom. 1. tr. 21. diffic. 14. n. 2.* ubi sic ait, (El que haze celebrar delante de si estando descomulgado incurre en irregularidad como dize la glosa, Abad. Covarr. y otros muchos y lo pruevan del texto *c. illud, de Cleric. excomm. minist.* ibi, *celebrationi se ingesserit*, y dize Suarez que es comun sentencia y aunque el la restringe à los Sacerdotes los de mas Doctores no la restringen.) Et ita etiam docet Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregul. disp. 6. dub. unico, quæst. 5.* qui citat Navarrum, & Sayrum.

2 Verùm contrariam sententiam novissimè tuetur Præpos. *in 3. p. quæst. 5. de irregul. dub. 6. nu. 38.* ubi sic asserit, an Ecclesiasticus excommunicatus faciens coram se celebrari, incurrat irregularitatem? Affirmant varii *ex c. illud de Cleric. excommun.* &c. ex quo tamen non sufficienter colligitur: ut patet ex textu: verius est non incurrere. Ita ille.

3 Nota tamen hic obiter, quòd si aliquis non est censura ligatus, & faciat ut excommunicatus, suspensus, vel interdictus coram se celebret, non est irregularis. Ita Cornejo *ubi suprà*, contra Sayrum, Navarrum, quia talis irregularitas non reperitur in jure, & *in c. illud*, est sermo quando excommunicatus facit coram se celebrari.

4 Nota etiam hìc, quòd licèt Clericus ligatus censura incurrat irregularitatem exercendo actum Ordinis, attamen per indignam administrationem Ordinis non incurritur irregularitas quando non est administratio contra censuram. Ex qua regula excluduntur casus ab irregularitate, quos falsò apponit Majolus *lib. 3. c. 18.* adversus quem insurgit Turrianus *de censur. lib. 9. disp. 61. dub. 5. per totum.*

5 Et nota etiam hic contra dictum Maiolum *lib. 4. c. 1. nu. 8.* Episcopum, qui malè utitur potestate sua in conferendo ordines, non incurrere irregularitatem, Ita Turrianus *loco cit.* qui etiam notat adversus dictum Majolum *lib. 3. cap. 26. n. 5.* quòd non est irregularis, qui celebrat prætermisso toto ritu Ecclesiæ in celebrando & sacrificando. Item non incurrit irregularitatem Sacerdos, qui pro persona viventi Missam defunctorum dicit, quicquid ipse Majolus afferat *lib. 3. cap. 26. num. 6.* ut optimè notat Turrianus *ubi suprà*, nec per iteratam receptionem sacramenti Confirmationis contra Majolum *lib. 3. cap. 15.* nec per susceptionem fictam Baptismi contra eundem *lib. 3. c. 7.* & nota cum Turriano *ubi suprà disp. 62. dub. 3.* dictum Majolum *lib. 5.* ferè per quadraginta capita referre multa peccata, propter quæ dicit incurri irregularitatem, & de nullo id satis probat, exceptis aliquibus, unde cautè illum lege, & in casu occurrenti consule alios DD. & tene menti illam regulam ab omnibus receptam, & *in c. is, qui sententia excomm. in 6.* latam: videlicet quòd nulla irregularitas incurritur nisi in jure expressa, ex quo principio à multis irregularitatibus consulentes, vel pœnitentes liberabis, & ideò quando accidit casus, considera si in jure adest textus clarus & expressus imponens irregularitatem, & tunc non est dubium, quòd irregularitas incurritur: si autem adsunt opiniones probabiles ex utraque parte, vel dubium, si in illo textu imponatur irregularitas, tunc potes liberare consulentem, seu pœnitentem ab irregularitate, & ita docent communiter DD. Vide Villalobos *tom. 1. tract. 21. diffic. 22. num. 1.*

RESOL. XXXII.

An suspensus à susceptione Sacramentorum incurrat irregularitatem suscipiendo illa? Ex part. 5. tr. 10. Ref. 26.

§. 1. REspondeo negativè, quia in tali casu non violatur suspensio per exercitium Ordinis sacri, & licèt Bonacina *de censur. disput. 3. punct. 4. n. 6.* citet pro contraria sententia Majolum *lib. 3. de irregul. cap. 19. n. 20. ver. duodecima*; nihil tamen Majolus ibi agit de hac re, imò *n. 16.* apertè nostram sententiam docet. Unde adverto Lectores, ne confidant in citationibus Doctorum, quas adducit Bonacina, nam sæpiùs, pace viri quidem docti, adducit authores pro aliqua sententia qui contrariam docent, ut fecit in casu nostro.

RESOL. XXXIII.

An in dubio, si incurrerit excommunicationem ministrando quis Sacramenta, efficiatur irregularis. Ex p. 5. tr. 9. Ref. 94.

§. 1. DE hoc casu actum est *in tractatu de conscientia dubia*, nunc tantùm adducam Mercerum *de Sacrament. in 3. part. quæst. 21. dubit. 5.* ubi sic ait: Quæritur an dubius de sua excommunicatione ministrando sacramenta fiat irregularis? Respondetur negando, si postea deprehendatur non fuisse excommunicatus, idque etiam verum est, quamvis putasset se esse excommunicatum. Non enim hujusmodi pœnæ incurruntur per actum existimatum, sed re ipsa perfectum. Si autem postea deprehendatur fuisse verè excommunicatus, videndum est an ministrans cum tali dubio peccaverit mortaliter contra censuram: si enim excusetur à mortali peccato etiam excusabitur à censura, secùs si mortaliter peccaverit. Quod ut sciatur videndum est, an fecerit quod in se est, ut veritatem cognosceret, nisi enim id fecerit, aut ab eo faciendo, necessitate urgente exclusus fuerit, incurrit & peccatum & pœnam à jure constitutam: si autem fecerit quod in se est, tamen adhuc dubius manserit, videndum est, an potuerit absolvi ad cautelam, si enim potuit, & tamen omisit, incurrit peccatum & pœnam: si autem non habuit, à quo talem absolutionem obtineret, & rationabilis occasio & necessitas prudenti arbitrio ponderanda ad celebrandum, vel simile faciendum se offerebat, & non obstant hoc dubio speculativo, deposito tamen practico celebrarit, est immunis à peccato & pœna, quia, moraliter loquendo non exposuit se periculo, cùm & necessitas urserit, & diligentiam adhibuerit. Dices, in dubiis tutior pars eligenda est. Respondetur: Hoc intelligitur cùm altera pars non est practicè tuta, prout in proposito est, quia juxta aliam regulam, in dubiis melior est conditio possidentis, & in præsenti casu operans bona fide possidet libertatem in executione Ordinum suorum: ergo, &c.

Sup. hoc suprà in tract. 1. Ref. 115 & in aliis, ejus primo annotat. lege rerum doctrinam quamvis non dicant plene sup. hoc.

RESOL. XXXIV.

An suspensus ab officio prædicandi irregularitatem incurrat, si concionetur saltem cum solemnitate?

Idem dicendum est de excommunicato. Ex p. 5. tr. 10. Ref. 10.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Navarr. *cap. 27. n. 163. §. 8.* Valentia *tom. 4. disp. 7. q. 18. punct. 1.* Majolus *lib. 3. de irreg. cap. 19. num. 21. §. 3.* & alii. Mihi verò magis placet negativa sententia, quam ex Sylvestro, Armilla Henriq. & Medina docet novissimè doctus Tannerus *tom. 4. disp. 6. q. 10. dub. 7. n. 137.* quia prædicare non est per se, universum exercere usum Ordinis, ergo, &c. Et idem dicendum de excommunicato putat Bonacina *de cens. disp. 2. q. 2. punct. 3. §. 2. num. 11.*

RESOL. XXXV.

An excommunicatus recitando horas Canonicas, & dicendo Dominus vobiscum incurrat irregularitatem?

Et si non peccet mortaliter, an saltem peccet venialiter dicendo privatim Dominus vobiscum? Ex p. 4. tract. 2. Ref. 94.

§. 1. IN aliquibus casibus affirmativè respondet Suarez *de censur. disp. 12. sect. 2. num. 13.* ubi sic ait: Quando excommunicatus horas canonicas recitat, debet omittere salutationem, *Dominus vobiscum*, & loco illius dicere; *Domine exaudi orationem meam*, adeò ut si sit Sacerdos, aut Diaconus, dicendo, *Dominus vobiscum*, irregularis fiat, ut advertit Navarrus *lib. de orat. cap. 7. n. 16.* quia juxta usum Ecclesiæ ille versiculus à solis Sacerdotibus, vel Diaconis dici potest, & præsefert personam publicam. Ita ille, & absolutè hanc sententiam tenet Majolus *de irregul. lib. 3. cap. 25. nu. 6.* Pro contrario in hac Ref. in Resol. seq.

2 Sed ego puto excommunicatum dicendo, *Dominus vobiscum*, non peccare mortaliter, & ita docet Avila *de cens. part. 2. disp. 5. diffic. nu. 3.* Præpositus *in 3. p. D. Thomæ q. 2. de excomm. dub. 9. n. 56.* & per consequens non incurrere irregularitatem, & ideò

& ideò ex eadem Societate doctus Hurtado *tr. de excom. diffic. 2. disp. 5. n. 3.* sic ait: Excommunicatus privatim recitando Horas Canonicas potest absque peccato dicere, *Dominus vobiscum*, quia potest illud dicere ut privata persona; sicut etiam potest dicere, *Venite adoremus*. Et quamvis peccaret dicendo, *Dominus vobiscum*, non peccaret nisi venialiter, quia est materia levissima, ac proinde nec ob id incurreret irregularitatem, quæ quando ob peccatum incurritur, non nisi ob mortale incurritur. Ita ille, & ante illum Villalob. *in summ. tom. 1. tract. 17. diffic. 7. n. 3.* ubi nominatim improbat Majolum, & docet excommunicatum si privatim recitet Horas canonicas, & dicat, *Dominus vobiscum*, non incurrere irregularitatem: vide etiam Filliuc. *tom. 1. tr. 12. c. 4. n. 93.* & Coninch *de Sacr. disp. 14. dub. 7. n. 54.*

RESOL. XXXVI.

An excommunicatus recitando Horas Canonicas privatim, & dicendo Dominus vobiscum *incurrat irregularitatem, vel peccet mortaliter?* Ex p. 5. tr. 9. Ref. 93.

Pro contento in hac Ref. in Ref. praecedenti.

§. 1. RESpondeo quòd excommunicatus quando recitat divinum Officium, non dicere *Dominus vobiscum*, quia non est verbum privatæ personæ, sed loco illius dicere debet, *Domine exaudi orationem meam*, adeò ut Navarrus, & Major existiment irregularitatem incurrere Sacerdotem, aut Diaconum excommunicatum, si proferant *Dominus vobiscum*, quod tamen negatur ab Henriquez 3 *lib. de excomm. cap. 7. §. 2.*

2 Vide etiam Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excomm. §. 4. ex errore 8. dub. 1.* & Mercerum *de Sacram. in 3. qu. 31. dub. 6.* ubi docet excommunicatum dicendo in recitatione horarum Canonicarum, *Dominus vobiscum*, secluso contemptu, peccare tantum venialiter, & non incurrere irregularitatem. Idem etiam docet Layman *lib. 2. tract. 5. p. 2. cap. 2. n. 6.* Imò Avila *par. 2. cap. 6. disp. 4. dub. 6. concl. 3.* & Hurtado *disp. 5. de excomm. diffic. 2. n. 3.* nullum peccatum esse putant, si excommunicatus privatim recitans dicat, *Dominus vobiscum*, sed hoc est contra communem, ut observat Coninch *de Sacram. disp. 14. dub. 7. n. 54.* vide etiam Raynaudum *de monit. part. 2. cap. 2. n. 25.* Gordon. *tom. 2. lib. 7. quæst. 8. cap. 2. n. 23.* & Præpositum *in 3. p. qu. 2. de excom. dub. 9. n. 56.* Filliucium *tom. 1. tr. 12. cap. 4. num. 93.* Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 2.*

RESOL. XXXVII.

An Clericus sodomita occultus sit suspensus, & si celebret, incurrat irregularitatem? Ex p. 2. tr. 17. & Misc. 3. Ref. 69.

Sup. hoc in Ref. seq. à lin. 9.

§. 1. HUnc Clericum esse suspensum ipso jure ab executione ordinis, licèt sit occultus, unde si postea ministret, etiam post peractam pœnitentiam effici irregularem, in qua irregularitate solus Papa dispensare potest, putavit Covarruv. *in Clem. si furiosus p. 1. §. 1. num. 6.* Foller. *in praxi crim. canon. p. 6. cap. 37. n. 11.* Jul. Clarus *in §. sodomia, n. 5.* Franc. Marc. *par. 2. dec. 687. n. 16.* Lambertin. *de jurepatron. p. 1. lib. 2. q. 2. art. 18. nu. 4.* Salzedo *in add. ad pract. crim. Bernardi Diaz cap. 88.* cum multis aliis citatis à P. Henriq. *lib. 3. c. 36. n. 1. in Glossa lit. M.* & à Petro Cenedo *in collect. ad jur. Canon. p. 2. collect. 130. n. 1.* & hoc asserunt accidere non ob canones, & jura, quia nulla sunt, quæ inducant talem irregularitatem, sed propter enormitatem, & gravitatem criminis.

Sup. hoc & contenta in hoc §. in R. seq. §. 1 ad med. & in Ref. 1 post seq. §. 1. 2. & 3.

2 Sed hæc sententia meritò ab omnibus reijcitur. Et ratio est clara, quia nullum crimen, quamvis enorme, inducit irregularitatem, si non sit notorium, præter homicidium: hoc enim licèt occultissimum, irregularitatem inducit. Et hoc patet *ex tenore, de tempor. ordinat.* ubi dicitur, ex nullo crimine quantumcumque gravi, etiam degradatione digno, inducitur suspensio, vel irregularitas in susceptis; vel suscipiendis ordinibus. Hoc etiam probatur *ex cap. fin. eod. tit.* ubi dicitur, quòd propter gravissima crimina, ut adulterium, perjurium, &c. excepto homicidio, non debet quis post pœnitentiam ab usu, vel susceptione ordinum impediri, nisi in judicio comprobata, vel aliàs notoria fuerint: Et ita hanc sententiam docet Heriquez *ubi suprà, & lib. 14. cap. 5. n. 1. lit. F.* Avila *de cens. p. 7. disp. 4. dub. 7. concl. 7.* Floron. *tract. de cas. reserv. p. 2. c. 7. §. 1. n. 7.* Sayrus *de censur. lib. 1. c. 12. n. 22.* Finell. *de cas. reserv. cas. 9. num. 6.* cum multis aliis, quos citat, & sequitur Barb. *in collect. tom. 2. lib. 5. titul. 31. c. 4. nu. 5.* Garsias *tr. de benef. to. 2. p. 11. n. 15.* Vide etiam Ortiz *in summ. c. 27. num. 114.*

3 Ad argumentum Covarr. & aliorum respondetur, quòd nulla irregularitas potest induci; nisi expressa in jure inveniatur, *cap. is qui, de sent. excom. in 6.* sed nullum crimen; ut suprà probavimus, quantumvis enorme inducit irregularitatem, nisi sit notorium. Ergo, &c.

RESOL. XXXVIII.

Canonicus mihi conjunctissimus, literis ad me missis, scire volebat utrum Sacerdos Beneficiarius exercens per multos annos crimen Sodomiticum cum fœmina, occultè tamen, & sine scandalo, incurrerit irregularitatem, & pœnas Extravag. Pii V.?

Et an doctrina dictæ quæstionis procedat in omnibus aliis criminibus, quibus à jure infamia annexa est, ut sunt perjurium in judicio, Simonia, usura usurarum, sacrilegium, duellum, hæresis, ejusq; favor, crimen læsæ Majestatis, percussio hostilis Cardinalium, & similia? Ex part. 2. tract. 17. & Misc. 3. Ref. 21.

§. 1. REsponsum negativum accepit, & primò quoad irregularitatem, licèt sodomia ratione infamiæ illam inducat, *cap. infames 6. q. 1.* cùm sit crimen enormissimum, ut habetur, *in c. adulteris 32. q. 7.* tamen cùm occultè exerceatur, non inducit irregularitatem, ut tradit Navar. *c. 22. d. 294.* cum Valent. *tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3. §. 5.* & Coninch. *de Sacrament. disp. 18. dub. 7. n. 56.* & habetur expressè *in c. ult. de temporibus ordinandorum*. Cujus rei ratio est clara, nam crimen occultum non parit infamiam secus autem si esset publicum, ut ex multis probat Avila *de cens. p. 7. disp. 4. concl. 1.* quæ doctrina procedit in omnibus aliis criminibus, quibus à jure infamia annexa est; ut sunt perjurium in judicio, simonia, usuræ usurarum, sacrilegium, duellum, hæresis, ejusq; favor, crimen læsæ majestatis, percussio hostilis Cardinalium, & similia. Cùm igitur dictus sacerdos non sit sodomita publicus, non erit irregularis.

Sup. hoc in Ref. praecitata.

Sup. his seq. in Ref. praecitata §. Sed hoc & in Ref. seq. §. 1. 2. & 3.

2 Quoad pœnas Bullæ Pii V. privationis privilegii clericalis officii, & beneficii, &c. Dico probabiliorem esse illam sententiam, quæ asserit dictam Bullam non esse receptam in usu quoad interius: sic Henriquez *lib. 14. c. 5. n. 1. littera F.* Avila *de cens. p. 7. disp. 4. dub. 7. concl. in fine.* cum Greg. Sayro *lib. 7. c. 12. n. 23.* Adde quod licèt dicta Bulla esset recepta etiam in foro conscientiæ, tamen dictus Sacerdos exercens actum sodomiticum cum muliere, non incurreret in præfatas pœnas. Sic Azor. in terminis *p. 3. lib. 2. c. 19. q. 3.* ubi quærit, an in hac Extravaganti Pii V. comprehendatur Clericus committens copulam contra naturam, cum fœmina: & respondit, minimè, quia licèt vas sit contra naturam non est tamen peccatum sodomiticum, quia sodomia est concubitus, in quo non servatur debitus sexus: ut ipse Azor. *c. 20.* probat ex D. Th. *2. 2. q. 154. artic. 11.* Caietan. *ibid.* Scio contrariam opinionem tenere Sayrum *de cens. ubi sup. num. 23. in fin.* Aloysium Ricciom *in sua praxi p. 1. res. 302. n. 2.* Garsiam *de beneficiis, tom. 2. p. 11. c. 10. §. 2. n. 207.* & Prosperum de August. *in addit. ad sum. Bullarii Stephani Quaranta ver. sodomia*, ubi ait. Præsentis constitutionis dispositionem, & pœnas ampliamus, non solùm in clerico sodomita masculorum concubitore, sed & in eo, qui fœminam prepostera venere cognoverit cùm in hoc casu sodomia propriè committi dicatur, & citat Afflictum, Menochium, Clarum, Covarruviam, & alios. Sed mihi opinio Azorii probabilior videtur. Sed de hac quæstione iterum infrà redibit sermo.

Sup. hoc in tr. 6. tr. 1. Ref. 10. lege in illa objectionem Caramuelis adversus hanc doctr. ab ejus §. 3. & ulterius Ref. alias not. & in to ... vide doctrin. Ref. 59. & 69. & Ref. ... & 69. earum notationes, & pro actu Sodomitico cum muliere contento in hoc casu, per lege ibi Ref. 58 & alios ejus paling not.

Insr. in R. quæ nunc est in t. 1. tr. 5. Ref. 58.

RESOL. XXXIX.

An irregularitas orta ex infamia juris contrahatur, si crimen est occultum?

Et an simonia in Ordine, & beneficio, si occulta sit, inducat irregularitatem?

Et an Sacerdos publicus concubinarius, vel adulter post peractam pœnitentiam, & emendationem publicam vitæ, interposito saltem aliquo temporis spatio, sine dispensatione celebrare possit, quia ex infamia facti non oritur irregularitas?

Et docetur Clericos concubinarios notorios suspensionem ab officio contrahere, sed suspensionem istam consuetudine contraria ablatam esse. Ex p. 4. tract. 2. Ref. 93.

Sup. hoc sup. in Ref. 37 §. 3. 4. & in Ref. 38 §. 3 post med.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet D. Antoninus *part. 3. tit. 28. cap. 6. §. 7.* Sylvester *Ver. irregularitas, quæst. 14.* & P. Suarez *de cens. dispur. 48. sect. 1. num. 17.* cùm ait, quòd talis qui occultè committit crimen, cui infamia ipso jure annexa est, teneatur abstinere ab Ordinibus tanquam irregularis, si cesset periculum se infamandi, &c.

2 Verùm contrariam sententiam probabiliorem esse existimo, quam tuetur Covarr. *lib. 3. var. cap. 3. n. 2.* Tannerus *t. 4. disp. 6 qu. 10. dub. 11. n. 227.* Coninch *de cens. disp. 18. dub. 7. n. 56.* Henriquez *lib. 14. c. 5. n. 2.* & Avila *de cens. p. 7. disp. 4. dub. 7. concl. 1.* ubi docet quòd nullum crimen, quantumvis enorme, inducit hanc irregularitatem, si non sit notorium, præter homicidium, *ex cap. ex tenore, de tempor. ordinat.*

Sup. contenta in hoc §. in eo. q. ... Ref. ... & ult. & pro parte in ... lib ejus anno...

3 Hinc contra Covar. *in Clem. si furiosus, p. 2. §. 3. nu. 4. ver. hoc ipsum*, simonia in ordine, si occulta sit, non inducit irregularitatem, quia non invenitur textus expressus in quo talis irregularitas infligatur, & licèt videatur hoc dicere *cap. inquisitionis, de accusat.* tamen simonia per illum textum, ut attentè legenti patebit, non inducit irregularitatem, sed suspensionem. Imò ego puto cum Avila *loco citato, conclus. 7.* simoniam in beneficio non inducere irregularitatem, etiamsi publica sit, quod antea docuit Henriquez *lib. 13. cap. 37. num. 5.*

Quoad hoc lege docte §. & vers. not. ...

4 Notandum est etiam hic obiter contra Navarrum *in man. cap. 25. n. 73. & 77.* Sacerdotem publicum concubinarium, vel adulterum, post peractam pœnitentiam, & vitæ emendationem publicam, interposito saltem aliquo temporis spatio,

fine

fine dispensatione celebrare posse, quia ex infamia facti non oritur irregularitas simpliciter dicta, & indelebilis, donec per dispensationem tollatur, nec obstat quòd D. Antonious *p. 3. tit. 27. c. 3.* Sylvester *verb. concubinarius, qu. 5.* Covar. *in Clement. si furiosus, p. 1. §. 1. nu. 5.* doceant Clericos concubinarios notorios suspensionem ab officio contrahere, *ex cap. præter, dist. 32. cap. si qui sunt, dist. 81. cap. ult. de cohabit. Cler. & mulier.* Nam respondeo suspensionem istam consuetudine sublatam esse, ut docet Sotus *in 4. dist. 1. q. 5. ar. 6. circa 2. arg.* & alii quos citat, & sequitur Layman *in Theol. mor. lib. 1. tr. 5. p. 1. c. 4. n. 11.*

RESOL. XL.

An irregularitas incurratur à pueris ante pubertatis annum? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 67.

§. 1. NEgativè respondet Joan. Sanclus *in selectis disp. 26. nu. 18.* ubi sic ait: Puto non incurrere irregularitatem puerum occidentem ante pubertatem, nam cùm odia restringenda sint, *ex regula juris in 6. Odia*, &c. sit excommunicationem nec cæteras pœnas incursuros pueros nisi post annum decimum-quartum, & fœminas post completum duodecimum. Ita ille, qui citat Avilam *par. 7. disp. 8. sect. 1. dub. 13.* & Henriquez *lib. 15. cap. 3. n. 4.* Sed isti Doctores hoc non asserunt, sed docent pueros doli capaces incurrere irregularitatem, quòd aliqui extendunt etiam, si ante septennium habeant plenum usum rationis, quod Avila, & meritò, negat. Et ita affirmativam sententiam tenet novissimè Gavantus *in aphorism. Episc. ver. irregularitas, n. 91.* ubi sic ait. Puer major septenio occidens fit irregularis. Vide etiam Præpositum *in 3. p. qu. 5. de irregular. dub. 10. num. 76.*

RESOL. XLI.

Olim hoc facti genus mihi propositum fuit: Vir Nobilis recepit in domum suam quendam infantem expositum in Hospitali, modò cum sit adolescens bonæ indolis, vult illum ad sacros Ordines promovere, quæritur, an iste sit irregularis, propter periculum illegitimitatis, itaut egeat dispensatione? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Ref. 22.

§. 1. AFfirmativè respondet Tolet. *libr. 1. cap. 52.* Rebell. *de obligatione just. p. 2. lib. 1. n. 15.* Avila *de cens. p. 7. disp. 3. dub. 9.* Sayr. *de cens. lib. 7. c. 10. n. 39.* Vasq. *in p. 2. disp. 66 nu. 48.* Castillo *quotidian. qq. lib. 2. cap. 19. n. 51.* Honded. *lib. 2. cons. 47. n. 23.* Covar. Majolus, Salzed. Ugolin. Henriq. Lopez, Rodriquez, & Candelabrum aureum, apud Garsiam *de benef. tom. 2. p. 7. cap. 2. n. 8.* & novissimè Bonac. *de cens. disp. 7. q. 2. punct. 3. n. 10.* Ratio est, quia expositi frequentius sunt ex turpi conceptione, in obscuris autem solet inspici, quod est verisimilius, & cùm expositus sit dubius de sua legitimatione, debet in dubiis tutior pars eligi, *cap. illud, de cleric. excomm. ministr.*

2 Hæc opinio est probabilis, sed contraria non caret etiam sua probabilitate, ut notavit *in 3. p. tom. 5. de cens. disp. 50. sect. 4. n. 4.* & Filliuc. *in quæst. mor. tom. 1. tr. 19. cap. 5. n. 141. & 143.* & illam amplexi sunt Ananias *in cap. 1. n. 21. de infant. expos.* Felin. *in cap. cùm deputati, n. 1. de judiciis.* Card. Paleot. *de spuriis cap. 63. à nu. 3. ad finem*, & ex neotericis Gratian. *in discept. forens. p. 1. cap. 135. n. 1.* cum Molfesio *in p. 2. q. 19. ar. 5. disp. 87. in fin.* Salas *in p. 2. D. Thom. tom. 2. tract. 8. disp. unic. sect. 24. num. 246.* Sanctarel. *var. resol. q. 44.* & Coninch *de Sacram. disp. 18. dub. 12. num. 105.* Ratio est, quia quilibet præsumendus est legitimus, dum non probetur contrarium: tum quia in dubiis præferenda est pars benignior, ideò stante dubitatione, præsumendum est pro legitimatione.

3 Verum est quod Filliucius, Suarez, Sayrus, Bonacina, *ubi suprà*, & Henriquez *lib. 14. c. 8. n. 10.* cum Regin. *in praxi, tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 7. n. 77.* putant in hoc casu ad tollendos scrupulos, tutius esse, tales expositos saltem petere dispensationem ab Episcopo, non quia Episcopus possit dispensare in irregularitate proveniente ex defectu, sed quia illius facultas prodesse potest ad pacandam conscientiam, adjuncta opinione probabili asserente, expositum non esse præsumendum irregularem: sed hæc doctrina à Nicolao Garsia *ubi suprà numer. 10.* non admittitur.

4 Sed quidquid sit de illa. Dico absolutè, & simpliciter expositos, sine dispensatione, non solùm Papæ, sed etiam Episcopi, sine ullo scrupulo posse sacros Ordines recipere. Ex his patet responsio ad argumentum contrariæ sententiæ: & illa regula, quòd in dubiis tutior pars est eligenda, intelligitur, & procedit generaliter quoad hoc, ut non possit quis facere id, de quo est dubium, an sit prohibitum, sed debet ab illo abstinere. Non tamen procedit quoad hoc, ut in dubio debeat quis spoliari, seu privari re possessa, vel facere actum positivum, de cujus obligatione non constat, ut est in casu nostro: nam tunc intrat alia regula, quòd in dubio, & pari causa melior est conditio possidentis. Quæ quidem regula non solùm procedere in materia justitiæ, sed etiam in aliarum virtutum, ut nos contra Vasq. & Azorium alibi demonstravimus. Circa præsentem præter citatos DD. vide Piasec. *in praxi Episc. cap. 1. n. 27.* Mendosum *de ætate min. cap. 14. n. 24.* Hostiensem *in sum. tit. qui filii sint legitimi, n. 8.* Andr. Victorell. *in Notis ad Manuale Navar. cap. 27. num. 201.*

RESOL. LXII.

An expositi censendi sint irregulares, & sint baptizandi?
Et si infans inveniatur sine schedula de Baptismo testante, & puer ex colore, & ætate videtur infans natus ante mensem, an in tali casu sit etiam cum conditione baptizandus?
Et quid, si puer expositus fuisset inter infideles etiam si habeat chartam testantem de Baptismo?
Et an peccet mortaliter, si quis non baptizatum baptizat sub conditione? Ex p. 3. tract. addit. Ref. 6.

§. 1. PRo affirmativa sententia *in p. 2. tract. 25. resol. 22.* adduxi plures Doctores, quibus nunc addo Hurtadum *de irregul. disp. 2. diffic. 13. n. 57.* verùm ibi contrariam sententiam probabilem existimavi, & iterum castissimo unde tales possunt ordinari sine ulla dispensatione, & metu irregularitatis, & præter DD. ibi adductos docet eam sententiam novissimè Paulus Squillante *de privil. Cler. cap. 4. dub. 2. n. 39.* Barbosa *de potest. Episcop. p. 3. alleg. 52. n. 150.* & me citato Dominicus Tassonus *in pragm. de Antifato, ver. 13. obs. 1. num. 78.* verùm de hoc iterum redibit sermo *in 4. p. tract. de irregul.*

2 Sed an dicti (& est casus quotidianus) sint baptizandi sub conditione? Henriq. *lib. 2. cap. 31. n. 1.* putat si quis infans inter Catholicos in januam Ecclesiæ; aut alterius hominis expositus inveniatur, credi debere baptizatum, nisi peculiares conjecturæ gravem suspicionem in contrarium gignerent, ut si in eo loco degerent multi infideles, aut Anabaptistæ, qui filios suos non baptizarent. Sed hoc, ut advertit rectè Adamus Tanner. *in 3. p. disp. 4. q. 2. dub. 4. n. 113.* majori indiget limitatione: nam sæpè mulieres cùm ad scelus tegendum partum occultè effundunt, parum sunt sollicitæ de spirituali infantis salute, sed hoc potiùs curant, ut partum à se quovis modo, & quam fieri potest occultissimè amoliantur. Unde quoties tenellus, & paucorum dierum infans expositus reperiretur, meo quidem judicio necessariò sub conditione baptizandus esset, quod etiam in Eboracensi Consilio fuisse statutum refert Baron. *tom. 12. Annal.* secus esse si infans reperiretur cum schedula Baptismi teste, ita Tannerus. Vide etiam Præposit. *in 3. p. q. 66. art. 9. dub. 2. nu. 102.* Layman, Coninch, & alios *ubi infrà*.

3 Difficultas verò est, si tale testimonium non apponatur, sed puer ex colore, & ætate videretur infans natus ante mensem, an in tali casu sit etiam cum conditione baptizandus? Negativè respondet Sot. *in 4. dist. 3. q. un. art. 9.* Filliuc. *tom. 1. tr. 2. c. 6. nu. 149.* Vasquez, Ochagavia, & alii. Sed ego in tali casu consulerem Infantem baptizandum esse sub conditione, & ita docet Villalob. *in sum. tom. 1. tr. 5. diffic. 7. n. 3.* ubi sic ait; (Dize Soto que si se juzgasse por la edad que un niño era de mas de un mes, o viente dias, no se atreveria à baptizarle, Mas yo en este caso dixera que l le baptizaran de baxo de condicion, pues no avia certidumbre que estava baptizado, mayormente que en tan tierna edad muy mal se puede hechar de ver, si el niño era de un mes, que nacen algunos tan grandes como son otros de un mes.) Sic ille. Idem etiam cum Vasquez *in 3. p. tom. 3. disp. 146. cap. 4. nu. 26.* dicendum puto, si puer expositus esset inter infideles, etiamsi haberet chartam appositam testantem de Baptismo, nam in tali caso puto esse baptizandum sub conditione. Item puto cum Petro Ochagavia *de sacram. tract. un. de sacram. baptism. qu. 11. nu. 8.* si pueri inveniantur in nemore, de quibus dubitaretur, quibus essent parentibus nati an fidelibus, vel infidelibus? deberent enim sub conditione baptizari, ut salutis æternæ amittendæ periculum vitaretur.

4 Non retineam etiam hic apponere dubium, de quo olim interrogatus fui peccare mortaliter, si quis non baptizatum baptizaret sub conditione, tunc multi affirmativè responderunt, sed ego negativam sententiam docui, & adduxi Ludovicum de San Juan *in sum. de sacram. baptismi qu. 1. art. 8. dub. 2. concl. 2.* ubi sic ait: (Pecado venial es bautizar conditionalmente al que consta no estar bautizado porque bautizar con condicion en caso cierto es acto inutil, y contra el uso de la Iglesia, que solo pone condicion en caso dudoso, y digo que es venial, por que la materia de la injuria es leve.) Sic ille, & Villalobos *ubi suprà n. 2.*

RESOL. XLIII.

An expositi dicantur irregulares? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 58.

§. 1. HAnc quæstionem ego tractavi *in 2. p. tr. 15. resol. 22.* & pro parte affirmativa multos Doctores adduxi, quibus nunc addo Hurtado *in disp. 2. de irregul. diffic. 14. n. 57.*

2 Sed ibi ego negativam sententiam tenui, & nunc etiam teneo, & præter DD. quos ibi pro hac sententia citavi, novissimè illam tenet, me citato, Jo. Dominicus Tassonus *in pragm. de antifato vers. 13. observ. 1. nu. 78.* Squillante *de privileg. Cleric. cap. 4.*

cap.4. dub.2. n.39. Mercerus in 3.p. D. Thoma de Sacram. qu.24. dub.12. quaritur 2. Malderus in 1. 2. D. Thoma q.19. art. 5. disp. 87. in fine. Præpositus in 3.p. quæst.5. de irregul. dub. 16. nu.127. Salas in 1. 2. tract.8. disp.un. sect.24. nu.46. Pesantius in addit. ad 3.p. qu.20. disp.5. & Turrianus de cens. lib 9. disp.61. dub.1. asserit de jure novo hanc sententiam tenendam esse: nam Gregor. XIV. Bulla quadam edita an.91. in gratiam confraternitatis pro expositis decernit, ut habeantur pro legitimis, quod etiam testatur Petrus Cornejo in 3.p. D.Thom. tract. 5. de irregul. disp.15. dub.1. n.4. Coninch in disp.18. dub.12. n.105. Peyrinus tom. 2. de Relig. Prælat. q.2. cap.5. §.9. n.136. Henriquez lib. 13. cap.8. n. 10. in gloss. lit. L. & Avila de cens. p.7. disp.3. dub.9. Unde sine ullo metu irregularitatis puto supradictos expositos posse sacros Ordines suscipere; & ratio est, quia expositi nullo jure decernuntur illegitimi, & quòd aliquis exponatur, non est sufficiens signum quod sit extra matrimonium susceptus, cùm parentes ob paupertatem prolem suam interdum exponant; ergo, &c.

RESOL. XLIV.

An dubius, si quis sit illegitimus, debeat censeri irregularis.
Et alii quatuor casus in corpore hujus Resolutionis circa illegitimitatem explanantur ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem? Ex p.3. tr.2. Ref.59.

§.1. Affirmativam sententiam tenent Vasquez, Covar. & Toletus, quos citat, & sequitur Hurtado disp. 2. de irregul. diffic.17. num. 56. ne se exponat periculo faciendi contra prohibitionem irregularitatis; quod autem dicitur neminem in dubio esse condemnandum, tantùm est verum de pura condemnatione, seu pœna, non verò de condemnatione, seu pœna, quæ est prohibitio, ob rationem dictam. Hæc Hurtado, cui adde Reginaldum tom. 2. lib.30. tr.2. cap.7. n.78. & Turrianum de cens. lib.9. disp.71. dub.1.

2 Verùm ego contrariæ sententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tuetur Petrus Cornejo in 3.p. D. Thom. tract. 5. de irregul. disp.15. dub.1. q.2. Coninch disp.18. dub.12. num.102. & Avila de cens. p.7. dub.10. juncta disp. 2. dub. 5. concl. 2. quia, ut suprà ostensum est, in aliis casibus præter homicidium si utrinque sit æquale dubium facti, & pro utraque parte adsint rationes æquè probabiles, non tenetur se reputare irregularem, sed poterit adhærere alteri parti, sc. quòd non sit irregularis, nisi in casibus à jure, & extra casum homicidii non exprimitur in jure quòd in dubio sit aliquis irregularis. Ergo, &c.

3 Notandum est tamen hic primò ex communi sententia DD. quòd si mater conjugata dicat filio etiam in fine vitæ, vel fidicat cum juramento eum esse illegitimum, is non tenetur credere nisi circumstantiæ valde urgeant, & rationibus convincatur: ut si uterque parens id affirmat. Vide Bonacinam de cens. disp. 7. q.2. punct.3. n.5. & Mercerum de Sacram. 3.p. D.Thom.q.24. dub.12. quæritur 2. ubi etiam docet neminem debere se reputare illegitimum propter aliquem rumorem, & infamiam, quia hæc non inducunt sufficientem probationem, & prævalet possessio bonæ fidei cum justo titulo matrimonii.

Sup. hoc in to 1. 6. Ref. 2. n. 5 usque ad hoc circa. §. Hinc se lege ... & ...

4 Nota secundò non esse illegitimum filium, quando tempore quidem conceptionis intercedebat impedimentum dirimens, tamen eo sublato, tempore ejus nativitatis parentes validè poterant contrahere, ut quando, v. g. quis carnaliter cognovit suam consanguineam quam impetrata dispensatione in uxorem accipit antequam proles nascatur. Ita Sanchez de matrim. lib.8. disp.7. num.19. & Sayrus de cens. lib.6. cap.10. nu.19. licèt contrarium docuerit Præpositus in 3. part. quæst.5. de irregularit. dub. 16. numer. 126.

5 Nota tertiò celebrem doctrinam adductam à Reginaldo tom.2. lib.30. tract.2. cap.7. n.72. ubi sic ait. Adverte probabile esse illegitimum, qui sine dispensatione ad aliquem Ordinem promotus est, antequam ipsius parentes matrimonio inter se conjungerentur posse post initum tale matrimonium, per quod factus est legitimus, Ordinem susceptum exercere, & ad altiorem ascendere. Namque per illam susceptionem Ordinis non incurrit in novam irregularitatem, sed tantùm suspensionem ab executione suscepti, atque illa, cui subjiciebatur ex defectu natalium, purgata est per sequens matrimonium, per quod verè factus est legitimus; quia igitur nulla ei superest irregularitas, nulla opus habet dispensatione. Cessat pariter suspensio secuta ex illa ordinatione, nam cessat effectus, cessante ipsius causa. Ideòque sicut ordinatus ante ætatem hoc ipso, quòd ætas debita advenit, potest sine dispensatione exercere susceptos Ordines; ita & is qui adhuc illegitimus ordinatus est, potest prædicto modo factus legitimus in susceptis Ordinibus ministrare. Hæc omnia Reginaldus, & alii.

6 Nota quartò quòd filii censeantur legitimi, quando matrimonium contractum inter duos invalidè fuit ob occultum aliquod impedimentum, sed unus eorum bona fide contraxit in facie Ecclesiæ. Ita Bonacina de cens. disp.7. q.2. punct.3. num.3. licèt Suarez, & alii penes ipsum hoc verum esse asserant, dum uterque contrahentium bona fide contraxit. Sed nostra sententia est probabilissima, quam tenet etiam Hurtado disp. 2. de irregul. diffic.14. n.56. Peyrinus tom.2. de relig. Prelat. q.2. c.5. §.9. n.106. Coninch disp.18. dub.12. n.103. Secus autem si clam contraxissent, aut uterque parens impedimentum scivisset.

RESOL. XLV.

An filius natus ex Patre Catholico, qui postea in hæresim incidit, & in ea mortuus est, vel etiam si pœnituerit brachio sæculari traditus est, an inquam, in his casibus filius incurrat irregularitatem, saltem ex infamia? Ex p.4. tr.2. Ref.45.

§. 1. Affirmat Avila p.7. disp. 4. dub. 7. Turrianus de censur. lib. 9. disp.62. dub. 2. & alii. Negat Hurtado disp. 2. de irregul. diffic. 3. n.8. Villalob. tom.1. tract. 21. diffic. 16. num.9. & alii.

2 Sed licèt utramque sententiam existimem probabilem esse, tamen adverte amice Lector, quod sententia negativa parum refert in nostris partibus, nam licèt supradicti non incurrant irregularitatem inflictam in capit. statutum contra filios hæreticorum, incurrere tamen facilè possunt irregularitatem ortam ex infamia. Igitur sententia negativa deserviet pro locis hæresi valdè infectis ubi hanc irregularitatem ex infamia filii hæreticorum non incurrerent, ut observat Tannerus in 3. par. disp.6. q.10. n.201. secus autem, ut dictum est, in nostris, & ita advertit Præpositus in 3.p. q. 5. de irregular. dub.7. n.2. & Coninch de Sacram. disp.18. dub.7. n.51. in fine, quod est valdè notandum: quia multi in hoc possunt se decipere ex authoritate DD. asserentium supradictos non incurrere irregularitatem, qui tamen nihil asserunt de irregularitate ex infamia, sed loquuntur tantùm, ut dictum est, de irregularitate lata contra filios hæreticorum.

Sup. hoc in Resol. seq §. Nota.

Sup hoc in Resol. seq. §. Dicendum ad medium vers. Verum.

RESOL. XLVI.

An filii hæreticorum, qui combusti sunt, sed signa contritionis dederunt, sint, hoc non obstante, irregulares?
Et supponitur filios, & nepotes hæreticorum, & eos, qui hæreticis fecerunt, vel eos receperunt irregulares esse, & inhabiles ad beneficia, & officia publica, si per viam virilem descendant, si verò via fœminea filios, non nepotes?
Et an saltem incurrant aliam irregularitatem, nempè ex infamia?
Et notatur, quod non sunt inhabiles descendentes prædictorum morientium absque emendatione, si nati fuerint ex eis, quando erant Catholici, & non fautores, nec receptores.
Et dato, quod hæretici irregulares sint, an satis probabiliter dici possit hanc irregularitatem non extendi ad hæreticos externè negantes fidem, non autem internè
Et an suspecti de hæresi hanc irregularitatem incurrant?
Et quid de Schismaticis.
Et quis in hac irregularitate possit dispensare? Ex p.10. tract.11. & Misc.1. Ref.13.

§. 1. Suppono, filios, & nepotes hæreticorum, & eorum qui hæreticis faverunt, vel eos receperunt, irregulares esse, si per viam virilem descendant; si verò via fœminea, filios, non nepotes; ut docet ex communi sententia Navarrus cap.27. n.205. Simancas de Cathol. Instit. tit.9. nu. 14. & Suarez de cens. disp.43. sect.3. num.1. Ducuntur ex cap. statutum de hæreticis in 6. ubi ii filii excluduntur ab officio, & beneficio, & nomine officii officium Ordinis intelligunt. Sed nomine officii publici, non officium Ordinis, sed jurisdictionis temporalis intelligit Glossa ibi, cui alii Doctores adhærent. Quapropter Tolet. lib.1. sum. cap.25. num.8. Sayrus lib.6. Thesauri, cap.10. nu.40. censent hos filios irregularitati non subjici, quia nullibi adversus illos statuta est: quod etiam docet Hurtadus, ubi suprà numero 9.

Pro doctrina hujus § & fautoribus, vel receptoribus hæreticorum infra lege R. 51

2 Verùm; stando in communi sententia, ad casum propositum in titulo Resolutionis affirmativè respondent Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez in Summ. tom.1. lib.2. capit.27. num.22. & seqq. quia sic conversi præsumuntur in hæresi decedere, & fictè converti timore potius, ne vivi comburantur, quàm fidei amore; ideòque nec juridicè admittuntur ad pœnitentiam, nec solemniter absolvuntur: quæ solemnis, & juridica absolutio videtur requisita, ut ab Ecclesia judicentur decedere ipsi reconciliati, & reincorporati. Hæc sententia est satis probabilis.

3 Sed non minus probabilem contrariam esse puto, quam tuetur Lessius in 3.p. cap. de irregul. dub. 1. n.38. Coninch de Sacram. disp.18. dub.7. n.51. & Gaspar Hurtadus disp. 2. de irregul. diffic.3. num. 8. ubi sic ait. Dicuntur inhabiles ad beneficia, & ad officia publica Receptores hæreticorum, & eorum fautores in his, quæ pertinent ad hæresim, & descendentes Hæreticorum, & Receptorum, & Fautorum usque ad secundam generationem inclusivè, ut dicitur in capit. 2. de Hæreticis in 6. Hæc tamen inhabilitas limitatur quoad descendentes ex prædictis per lineam fœmineam ad primum tantùm gradum, & etiam limitatur quoad descendentes in prædictis probatis fuisse tales, & non reconciliatis Ecclesiæ ante mortem, aut non emen-

emendatis: ita ut si isti non fuerunt juridicè probati hæretici; aut si fuerunt, mortui tamen sunt Catholici, aut emendati: eorum descendentes non fiant inhabiles ad prædicta. Quod est verum, quamvis prædicti moriantur relaxati brachio sæculari; quia textus absolutè loquitur, & absolutè excipit descendentes reconciliatorum. Ita ille.

4 Dicendum est itaque *capit. statutum* hanc irregularitatem Filiis hæreticorum indicens, exigere, ut in hæresi decedant parentes à delicto non emendati, neque Ecclesiæ reincorporati, quod de iis parentibus non videtur verificari posse; cùm de facto ab hæresi absolvantur, decedantque parati pœnitentiam adimplere, & Ecclesiæ præceptis obedire. Neque obest, quod solemniter eis non præstetur absolutio; satis enim videtur esse, quod de facto concedatur. Hac enim absolutione, quantumvis privata, Ecclesiæ reconciliantur, & reincorporantur. Neque Textus reconciliationem, & reincorporationem solemnem exigit: & cùm simus in materia odiosa, & pœnali, non est restrictio facienda. Verùm, licèt hæc omnia satis probabiliter dicta sint; tamen filii dictorum hæreticorum aliam irregularitatem incurrere videntur, nempè ex infamia. Et ideò Præpositus *in 3. par. tract. 5. de irregularitate, dub. 7. num. 45.* sic ait; Pontifex declarat hanc irregularitatem non contrahi ab iis, quorum parentes ante mortem sunt reconciliati Ecclesiæ, & Catholicè mortui sunt: quòd etiam videtur verum, licet parentes sint damnati de hæresi, & supplicio affecti; quia Textus absolutè loquitur, quamvis enim quibusdam in locis possent incurrere irregularitatem ortam ex infamia: hanc tamen non contrahunt. Ita ille.

Sup. hoc in Ref. ... Leg. §. 3.

5 Nota etiam hic obiter cum Hurtado, *ubi suprà*, & Præposito, contra Suarez *de Censuris, disp. 43. sect. 3. n. 2.* quod non sunt inhabiles descendentes prædictorum morientium absque emendatione, si nati fuerint ex eis, quando erant Catholici, & non fautores, nec receptores. Et satis etiam probabiliter dici potest, hæreticos occultos non incurrere irregularitatem; ut alibi probavi, ut docet Hurtadus, *ubi sup. diffic. 4. nu. 24.* cum multis aliis. Et dato hæreticos irregulares esse; satis etiam probabiliter dici potest, hanc irregularitatem non extendi ad hæreticos externè negantes Fidem, non autem internè; ut ex Azorio, & Navarro probat Castrus Palaus *tom. 6. disp. 6. punct. 19. §. 2. nu. 4.* quicquid magis probabiliter asserat Suar. Sanchez, Farinacius, & alii, quos adducit Palaus, *n. 3.* Nec obstat Textus *in c. Presbyterus, dist. 50.* nam ibi nullum est verbum, ex quo colligatur Presbyterum illum fictè à Fide apostatasse, poterat enim timore duci, & nihilominus Fidem ex animo abnegare. Deinde casu, quo Textus loqueretur de Fidem negante, solùm comprehendit delinquentes publicè: nam in conclusione dicitur, eos, quorum crimina manifesta sunt ante, vel post ordinationem, à Sacris Ordinibus deiiciendos esse; quorum tamen peccata secreta sunt, secreta satisfactione secundùm Sacerdotis edictum in propriis ordinibus remanere posse. Textus autem *in c. Non potest, c. Contra Christianos, de hæret. in 6.* in quibus Apostata à Fide hæresis pœnis subiicitur, intelligendi sunt de vero Apostata, qui Fidem ex animo negavit: secus qui solùm verbis, vel factis negationem significavit. Fateor tamen contrariam sententiam esse communiorem.

Sup. hoc in Ref. proxima.

Alibi in Ref. quo hic est ...

Sup. hoc inf. in Ref. 48.

6 Petes primò: An suspecti de hæresi hanc irregularitatem incurrant? Affirmant aliqui: sed probabilius negatur, quia nullibi sufficienter exprimitur. Petes Secundò: an eam incurrant schismatici? Respondetur negativè, si non sint hæretici. Petes Tertiò: quis in hac irregularitate possit dispensare? Respondetur, ordinariè solùm Summum Pontificem: si tamen crimen sit occultum; videtur Episcopum posse dispensare, juxta Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 6. de Reformatione.* Ita varii, quia eo *cap.* excipitur sola irregularitas proveniens ex homicidio voluntario occulto. Sed crimen hæresis, ut dixi, si est occultum, aliqui probabiliter asserunt, non inducere irregularitatem.

Sup. hoc inf. in Ref. 50. &c.

Sup. hoc inferius in tr. ... Ref. ... Sup. hoc crimine occulto in tom. 3. tr. 3. Ref. 31 & in ... ejus ...

R E S O L. XLVII.

An filii Saracenorum, Paganorum, Judæorum, &c. sint irregulares?

Et difficultas verò consistit, quanto tempore sit judicandus aliquis Neophytus, ut ratione irregularitatis non possit etiam minores Ordines recipere, an post decem annos à suo Baptismo non sit amplius irregularis?

Et in tali casu notatur, quod non dispensatur in irregularitate, sed declaratur irregularitatem cessasse. Ex p. 4. tr. 2. Ref. 50.

§. 1. RESpondeo quòd si dicti baptizati sunt ab infantia, nullam incurrunt irregularitatem, quia non sunt filii hæreticorum, contra quos lata est in jure irregularitas. Ita DD. quos citat, & sequitur Bonacina *de cens. disp. 7. q. 3. punct. 7. num. 11.* Si autem conversi sunt, & baptizati in adulta ætate, dicuntur Neophyti, & sunt irregulares, ut communiter tradunt Doctores; difficultas verò consistit quanto tempore sit judicandus aliquis Neophytus, ut ratione irregularitatis non possit etiam minores Ordines recipere. Mihi placet sententia Filliucii *tom. 1. tract. 20. c. p. 9. num. 240.* Suarez *de censur. disp. 42. sect. 3. nu. 6. & 7.* & aliorum, asserentium non posse ullum certum tempus assignari ad judicandum aliquem pro Neophyto, qui potest eum promovere, quem post aliquam temporis dilationem à die suscepti Baptismi judicat habilem, & idoneum ad Ordines. Nota tamen quod in tali casu Episcopus non dispensat in irregularitate, sed declarat irregularitatem cessasse, jura enim certum tempus non præscribunt. Nota tamen hic cum Hurtado *disp. 2. de irregul. diffic. 19. num. 61.* & aliis, quòd post decem annos à suo Baptismo Neophytus non est ampliùs irregularis.

Sup. convento in hac Resol. ... DD. in t. 7. ... Ref. 144. §. 1. à lin. 2.

R E S O L. XLVIII.

An fictè negans fidem ab ea apostatando sive sponte, sive timore ductus incurrat irregularitatem?

Et si crimen notorium sit, an incurrat irregularitatem ex infamia, non verò si sit occultum? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 49.

§. 1. HIc casus olim mihi in facti contingentia accidit, & supradictum apostatam esse irregularem docet Sanctarellus *tract. de hæresi cap. 25. dub. 1. n. 4.* Majolus *de irregul. lib. 5. cap. 34. n. 2.* Sanchez *in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 25. nu. 6.* Suarez *de cens. disp. 43. sect. 2. n. 2.* Farinacius *de hæresi q. 92. n. 73.* quod probat Sanchez *ex cap. Presbyteros, dist. 50.* qui textus de fictis apostatis videtur apertè loqui.

Sup. hoc cap. in ... Nota etiam, ante medium, ...

2 Verùm ego contrariam sententiam cum Filliucio *tom. 1. tr. 20. cap. 9. n. 230.* probabilem puto, si crimen occultum sit, nam si crimen esset notorium, incurreret irregularitatem ex infamia, non autem irregularitatem peculiarem; & ratio est quia talis irregularitas non videtur inflicta contra tales in nullo canone: ergo, &c. & ita hanc sententiam tenet Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 11. q. ult. & cap. 21. q. 8. & ad cap. Presbyteros*, respondet Filliucius *loc. cit. num. 231.* & hanc sententiam probabilem etiam esse putat Bonacina *de cens. disp. 7. qu. 7. punct. 7. nu. 2.* nam sententiam contrariam, quam ipse, & meritò, tenet, & ego teneo, vocat tantùm probabiliorem.

R E S O L. XLIX.

An Hæreticus occultus incurrat irregularitatem?

Et an Hæreticus occultus post impetratam absolutionem possit sine ulla dispensatione, & metu irregularitatis celebrare? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 46.

§. 1. AFfirmativè respondet Turrianus *de cens. lib. 9. disp. 62. dub 1.* Filliucius *tom. 1. tr. 20. can. 9. nu. 228.* Præpositus *in 3. p. q. 5. de irregul. dub. 7. nu. 50.* Coninch. *de cens. disp. 18. dub. 7. n. 50.* Suarez *de cens. disp. 43 sect. 1. nu. 4.* Sanctarell. *tract. de hæresi cap. 25. dub. 1.* Sanchez *in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 25. nu. 2.* & alii penes ipsos, adducentes pro hac firmanda sententia multos canones.

Sup. hoc sup. in Ref. 40. §. Nota etiam, paulo post ...

2 Sed non desunt Doctores negativam sententiam asserentes, & ita novissimè docet Petrus Cornejo *in 3. p. D. Thomæ tr. 5. de irregul. disp. 9. dub. un. q. 4.* Hurtado *disp. 2. de irregul. diffic. 4. n. 13.* & Tannerus *in 3. p. disp. 6. q. 20. dub. 10. n. 200.* Laym. *in Theol. moral. lib. 2. tract. 5. part. .... cap. 6. num. 11.* Philiarchus *de officio Sacerd. tom. 1. p. 1. lib. 4. cap. 15.* Avila *p. 7. disp. 4. dub. 2.* Henriq. *lib. 14. cap. 4. n. 6.* Emanuel Sà *verf. irregularitas ex defectu animæ, n. 2.* Sayrus *de cens. lib. 7. cap. 12. n. 16.* & Garcias *de benef. tom. 2. p. 11. cap. 10. n. 83. & 84.* Unde secundùm hos Doctores hæreticus occultus post impetratam absolutionem potest sine ulla dispensatione, & metu irregularitatis celebrare, & ad *cap. ad abolendam*, respondent, quòd loquitur de publico hæretico; ut apparet in illis verbis, *quicumque manifestè fuerit in hæresi deprehensus.* Sic etiam *cap. saluberrimum 1. q. 3.* loquitur pariter de hæretico publico, & de solemni abjuratione, quæ in scriptis fit, & hanc sententiam probabilem esse docet Reginald. *tom. 2. lib. 30. tr. 2. c. 15. n. 194.* Sed tu ne discedas à me prima opinione tanquam probabiliori.

Sup. hoc in Resol. ...

Sup. hoc in Resol. seq. §. Notandum.

R E S O L. L.

An suspecti de hæresi sint irregulares?

Et an Clericus, qui lapsus est in hæresim, possit post pœnitentiam, & abjurationem exercere susceptos Ordines, dummodo obtineat dispensationem saltem ab Episcopo?

Et an prohibitum sit inquisitori Generali Hispaniarum, ut non possit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus dispensare, ut Missam celebrent? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 48.

§. 1. AFfirmat Pesantius *in addit. 3. p. q. 20. disp. 5.* Turrianus *de cens. lib. 9. disp. 62. dub. 2.* & alii, negat Præposit. *in 3. p. q. 5. de irregul. dub. 7. n. 47.* & alii.

Sup. hoc inf. in Ref. 51. ... in Ref. 46. breviter, & ... in princ. § ult.

2 Sed tu dic cum Sanctarello *tractat. de hæresi capit. 25. dub. 1. n. 9.* & alii penes ipsum, quod suspecti de hæresi sunt irregulares, quando suspicio oritur ex eo, quòd favent hæreticis, vel illos defendunt, vel recipiunt, sed si suspicio oritur ex alio crimine,

mine, tunc non erunt irregulares propter hujusmodi suspicionem, sed solùm propter infamiam, si crimen fuerit notorium, quare auferatur infamia, & suspicio purgetur, consequenter etiam tollitur hujusmodi irregularitas, & ita etiam docet Sanchez *tom.1. lib.2. cap.25. n.10.* Filliucius *tom.1. tract.20. cap.9. n.235.* Villalobos *in summa tom.1. tract.21. diffic.16. nu.7.* & alii penes ipsum.

Sup. hoc in R. 5. praeterita versim propè finem, & inf. in Ref. 115. & 1.

3 Notandum est tamen hic obiter secundùm Avilam *de cens. p.7. disp.4. dub.2.* Sayrum *de cens. lib.7. cap.12. num. 16.* & alios posse Clericum qui lapsus est in hæresim post pœnitentiam, & abjurationem exercere susceptos Ordines, sed non posse ante susceptam legitimam dispensationem saltem ab Episcopo, docet Præpositus *in 3.par. q.5. de irregul. dub. 7. n.52.* Coninch. *de cens. disp.18. dub.7. n.57.* Verùm non reticeam hic etiam adnotare affirmativam sententiam absolutè, & sine ulla distinctione docere novissimè Hurtado *disp.2. de irregul. diffic.3.num.10.* ubi sic ait, Clerici conversi ab hæresi non possunt ad superiorem Ordinem promoveri, ut patet ex *can. saluberrimum 1. quæst.7.* possunt tamen absque dispensatione aliqua suis Ordinibus uti, quicquid nonnulli dicant, ut ex eodem canone deducitur. Ita ille. Sed tu negativam sententiam tene per ea, quæ adducit Sanctarellus *tract. de hæresi cap.25. dub.1. nu.3. & 6.* & Pegna *in direct. inquisit. p.3. comm. 175.* ubi etiam asserunt Pium V. *anno* 1567. prohibuisse Inquisitori Generali Hispaniarum, ut non possit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus dispensare ut Missam celebrent. Vide Suarez *de cens. disp. 43. sect. 1. n.6.* ubi asserit cum supradictis hæreticis pœnitentibus posse Episcopos dispensare circa usum Ordinum usque ad Diaconatum inclusivè, secus autem quoad dispensationem Sacerdotii.

Sup. hoc inferius in tr. 10. Ref. 136. §. 3. sed hic.

R E S O L. LI.

An qui de hæresi suspecti coguntur per Inquisitores abjurare de vehementi, incurrant irregularitatem? Ex p.4. tr.2. Ref.47.

Sup. hoc inferius in tr. 10. Ref. 31. §. ult. & in Ref. 136 §. volumnit. & in tom 5. tr 1. Ref. 23. etiam ult.

§. 1. HOs esse irregulares ratione suspicionis vehementis de hæresi, & notoriæ quidem, tradit Azorius *tom.1. lib.8. cap.21. q.8.* & novissimè hanc sententiam docet etiam Emanuel Moura *opusc.1. de ensalmis, & incantationibus sect.3. cap. 6. num.21. & 22.*

2 Sed dicendum est nullatenus esse irregulares, & ita docet Coninch *de censur. disp.18. dub.7. num.55.* Sanctarellus *de hæresi cap.25. dub. 1. n.9.* Sanchez *in sum. tom.1. lib.1. cap.25. num.12.* Henriq. *lib.13.cap.56. n.1.* Sousa *in aphorism. inquis. lib.3.cap.5. n.6.* Farinacius *de hæresi, qu.192. §.5. nu 80.* Navarrus *lib. 5. de hæret. cons.16. n.1.* Portel *in addit. ad dubia regul. ver. irregularitas, n.20.* Garcias *de benefic. tom.2. p.11. cap.10. n.88.* asserens ita fuisse resolutum in Rota. Emanuel Sà *ver. hæresis, nu. 5.* & alii. Ratio est, quia hi non damnantur tanquam hæretici, nec imponitur eis aliqua pœnitentia ob hæresim, sed ob ea gesta, ex quibus hæresis suspicio orta est, à qua se purgat per abjurationem, & in jure imponitur pœna irregularitatis hæreticis, non autem abjurantibus hæresim, & ideò Villalobos *in summ. tom.1. tract.21. diffic.15. n.2.* (dize de un Prælado que abjuro) de vehementi, (y el dia siguente sin dispensacion se fue à dezir Missa, lo qual aprobo, y loo el Papa y toda la curia.)

R E S O L. LII.

An Hæreticorum fautores, receptatores, & defensores, &c. incurrant irregularitatem? Ex p.4. tr.2. Ref.44.

Sup. hoc sup. in Ref. 48 hoc diffic. 5. ult. secundi, & tertii.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenent communiter DD. quos citat, & sequitur Avila *p.7.disp.4. dub.2.concl.2.* quibus ego addo Villalobos *tom.1. tract.21. diffic.15.nu.16.* Joan de la Crux *in director. part.2. de irregular. dub.4. concl.2.* Præpos. & Coninch *ubi infrà*, Suarez *de cens. disp.43. sect.... num.5.* Valentiam *to.4. disp.7. q.19. punct.3.* Toletum *lib.1. c.69.n.2.* amicissimum Sanctarellum *tract. de hæresi, cap.25. dub.1. num.4.* qui hoc probat ex *cap. 2. §. hæretici, de hæret. in 6.* ubi isti dicuntur esse inhabiles ad omne beneficium, & officium publicum, & sub nomine officii publici comprehenduntur non solùm officia temporalia, sed Ecclesiastica, & consequenter etiam Ordines qui pertinent ad officium publicum. Alii adducunt alios canones; sed Turrianus *de cens. lib.9. disp.62. dub. 2.* observat quòd hæc sententia ex jure non omninò apertè colligitur, & ideò Hurtado *disp.2. de irregular. difficult.3. num.9.* difficilè existimat supradictos incurrere irregularitatem, quia in jure dicuntur tantùm inhabiles ad beneficia, & officia publica, quòd autem sub nomine officiorum non includatur Ordo, adversus Sanctarellum, & alios, probat Hurtado *loc. cit. nu. 7.* adi illum, & non pigebit; & hanc sententiam absolutè docet Petrus Cornejo *in 3.p. D. Thomæ tr. 5. de irregul. disp.8. dub.unic. q.8.* Sed stando in prima opinione Præpol. *in 3.p. q.5. de irregul. dub. 7. num.44.* Coninch *disp.18. dub.7. n.51. concl.2.* & alii, limitant illam, ut intelligatur, si supradicti foveant hæreticos formaliter, seu ut tales, ita ut per hoc foveantur in hæresi, seu autem si ob amicitiam, parentelam, &c.

R E S O L. LIII.

An Clericus, qui lapsus est in hæresim, possit exercere susceptos Ordines?

Et notatur, quem ob suspicionem hæresis ex qua consurgit infamia, irregularem fieri. Ex p.4. tr.4. & Misc.1. Ref.38.

§. 1. NEgativè respondet Bonacina *de cens.disp.7.q.3. punct.7. nu.6.* ubi multos alios citat. Ratio est, quia irregularis non solùm non potest promoveri, sed nec etiam Ordines exercere ante obtentam legitimam dispensationem irregularitatis.

Sup. hoc sup. in Ref. 50. §. Notandum, & cursim in alia Ref. ejus not.

2 Sed post pœnitentiam, & abjurationem probabiliter puto posse susceptos Ordines exercere. Ita Sayr. *de cens. lib.7. cap. 12. n.16.* Avila *de cens. p.7. disp.4. dub.2.* & alii, *ex cap. saluberrimum 1. qu.3.*

3 Notandum est etiam hic obiter quem ob suspicionem hæresis ex qua consurgat infamia, irregularem fieri; sed ut observat Bonac. *ubi suprà num. 4* ex Diaz, & Suarez hoc intelligitur, quandiu suspectus manet, seu donec non purgaverit suspicionem.

Sup. hoc in Ref. not. praeterito §. 1. & in alia §. ejus annot.

R E S O L. LIV.

An Episcopus possit ordinare, & dimissorias concedere filio alicujus satellitis, vel publicæ meretricis?

Et latè de irregularitate ex infamia.

Et supponitur satellites esse irregulares.

Et quid, si supradicta meretrix fuerit conjugata?

Et quid de filio carnificis?

Idem dicendum est de filiis, quorum Patres fuerunt publicè flagellis cæsi.

Et an damnati ad triremes sint irregulares?

Et quid de eorum filiis?

Et an Histriones, & officium carnificum, macellariorum, lictorum, & similium sint Officia infamis convitionis, & nota, & ex eo sint irregulares.

Et an infames in uno loco remaneant infames in alio loco, ita ut non possit recipere ordines in ullo loco.

Et notatur infamiam juris incurri dupliciter, primò per sententiam judicis definitivam; secundò per quædam crimina, quibus statuto juris annexa est infamia; hujusmodi sunt perjurium in judicio, simonia, sodomia, improbum fœnus; id est ubi usuræ usurarum exiguntur, sacrilegium, duellum, crimen læsæ Majestatis, hæresis, fautor, & receptor Hæreticorum, & alia crimina notoria.

Et an per adulterium incurratur irregularitas, vel tantùm suspensio, &c.

Et tandem quæritur, quomodo infamia auferri vel dispensari possit. Ex p.10. tr.11. & Misc.1. Ref.26.

§. 1. QUoad primùm, suppono Satellites esse irregulares; hoc tamen non obstante, eorum, filios non esse infames, nec irregulares: & ideò posse Ordinibus initiari tradunt communiter Doctores, & ita docet Marchinus *de Sacr. Ordin. tr.1. p.10. cap.4.* Suar. *n.4. de cens. disp. 48. sect.3. n.3.* Palaus *tom.6. disp.6. punct. 20.* Bonac. *de Sacr. disp.7. qu.3. punct.2. n.12.* Reginald. *tom 2. lib.30. tr.2. cap.15.n.198.* Filliuc. *tom.1. tr.19. cap.8.n.230.* Megala *ubi infrà n.158. de irregul.lib.3. cap.1. nu.7.* & alii. Et ratio est quia ignobilitas, & vilitas parentum non nocet illis, quin ad Ordines, & quascumque Ecclesiasticas dignitates promoveri possint, si ipsi laudabiliter vivant; ut notat Glos. *in capit. Quoniam vetusta 24. qu.1. verb. Invidia*: & infamia juris non incurritur, nisi sit in jure expressa: sed contra filios satellitum, nulla juris infamia, in jure lata invenitur; ut habetur contra filium, & nepotes parentum violentas manus in Cardinales injicientium, *ex cap. Felicis in 6.* & contra filios proditorum crimen læsæ Majestatis committentium, *ex leg. Quisquis, §. Filii, C. Ad leg. Jul.* & in aliis similibus casibus in Jure expressis. Ergo, &c. Et ita nostram sententiam, præter Doctores citatos, tenet Cornejo, *in 3. p. D. Thom. tr. 5. de irregul. cap.8. dub.unico q.3.* ubi sic ait: Quæres an hæc irregularitas incurratur ex infamia inculpabili, ut ex vili conditione officii, aut personæ? Respondeo affirmativè; ubi duo observanda sunt. Primum est nullum officium quamvis vile, & abjectum, inducere irregularitatem, nisi vel aliquo jure civili, aut Canonico constet inducere infamiam, vel tale sit, ut sine peccato mortali exerceri nequeat: quia tunc ratione talis peccati, inducet infamiam facti. Secundum est, infamiam, & irregularitatem harum vilium personarum ratione officii non transire in filios: Ita ille.

2 Sed quid dicendum de filio meretricis an possit ab Episcopo promoveri ad Ordines? Et negativè respondet Sayrus, *de cens. lib.7. c.11.n.8.* Sed cum ipse hanc sententiam, ait Megala *in 3. lib.7. c.1. q.8. n.156.* nullo jure probet, & infamia juris non contrahatur sine jure hoc determinante; existimo hoc dictum non esse admittendum, nisi invento jure hoc affirmante: quod

Ego

Ego summa diligentia quæsivi, & iovenire illud non potui; sed potiùs inveni contrarium. Hæc Megala. Verùm sententiam Sayri tenet Cornejo *suprà*, *qu.*2. licèt meretrix publica fuerit conjugata: ideò tu cogita; sicuti, & de filio carnificis, vulgò dicto, il boja: nam licet hujus officium sit vilissimum, & ipse non solùm, quia vindictam sanguinis exercet, sed etiam quia infamis est irregularitatem contrahat, ut per text. Gloss. & Doctores *in Clem.*1. dixit Majolus *de irregul. lib.*1. *cap.*1. *num.* 5. *vers. inter hos*: ubi addit hoc etiam procedere in eo, qui semel tantùm tale officium exercuit, etiam si coactè hoc fecerit: tamen ejus filios, non contrahere dictam infamiam, & irregularitatem quoad Ordines, diceret Megala ex rationibus superiùs adductis, quæ militant etiam io filiis carnificum; & quia talis infamia contra eorum filios non invenitur in jure expressa. Unde Palaus, *ubi infrà num.* 5. asserit, filium carnificis noo esse infamem, neque irregularem. Idem dicendum videtur de filiis, quorum patres fuerunt publicè flagellis cæsi: nam licèt isti sint infames ex Cornejo, Marchino, & aliis, tamen ex rationibus superiùs dictis videtur dicendum, quòd eorum infamia non transfertur in filios, ita ut arceantur ab Ordinibus. Et licet ego olim docuerim damnatos ad triremes non esse irregulares; modò existimo cum Thesauro *in praxi p.*1. *c.*33. Si fuerint ad triremes damnati ex causa famosa; dictam pœnam inducere infamiam, & irregularitatem: non videtur tamen dicendum eorum filios dictam infamiam contrahere, ut non possint Ordinibus initiari: & hoc ex rationibos adductis.

Docuit in Res. qua nunc jam impressit.

3 Et tandem pro coronide hujus resolutionis, oon deseram hic apponere opinionem dicti Castri Palai, *ubi suprà tom.*6. *disp.* 3. *punct.*20. *nu.*6. ubi sic ait: Tertiò infamia nascitur ex officio; sunt enim aliqua officia ita vilia in Republica, ut ea exercentibus infamiam irrogare videantur. Hujusmodi est officium Histrionum, qui olim se pretio conducebant ad spectaculum suis corporis exhibendum, sive qui obscena publicè repræsentabant. De quibus S. Augustinus *lib.*2. *de Civit. Dei*, *c.*11. & 13. Hi igitur ob turpes, & indignas repræsentationes infamiæ nota afficiebantor juxta *leg.*1. & 2. *§. Ait Prætor junctis duobus sequentibus*, *ff. de his qui notantur infam. capit. de finibus* 4. *quæst.* 1. & *capit. aliquantos* 51. *dist.* Præter supra dictum officium histrionum, seu scenicorum, alii enumerant officium carnificum, macellariorum, lictorum, & similium, sed absque fundamento, nam, esto sint officia infamis conditionis, & notæ: nullo tamen jure scripto cavetur infames esse ea exercentes. Ita ille; Et quidem Cornejo, *ubi sup. q.* 2. docet etiam nullum officium vile, & abjectum inducere irregularitatem, nisi constet in jure inducere infamiam. Sed, si sententia Palai esset admittenda, plures scrupulos tolleres, & plores essent immunes ab irregularitate, & à petitione dispensationis. Verùm communiter contrarium Doctores sentiunt, asserentes, supradictos tanquam infames arceri ab ordinationibus, & esse irregulares; Ideò viri docti cogitent.

4 Sed si inquiras hic, an infamis in uno loco, remaneat infamis in omni loco; ita ut non possit recipere Ordines in ullo loco? Affirmativè ex Hugolino respondet Bonac. *de Sacr. disp.* 7. *qu.*3. *punct.*2. *nu.*10. Ratio est, tum quia alioquin infamis in uno loco, migraret ad alium, ibique Ordines susciperet, sicque frustraretur finis legum, tum quia irregularitas est impedimentum personale, quod sequitur personam, ut in simili dictum est de effectibus censuratum. Sed negativam sententiam tenet Marchinus, *de Sacram. Ordinis*, *tr.*1. *p.*10. *cap.*4. *n.*17. Ducor, ait ille, exemplo excommunicati denunciati in uno loco, qui non est vitandus in alio loco etiam ab iis, qui rem secreto norunt. Item quia in loco retinet bonum nomen: ergo ibi non est infamis: ergo poterit ad Ordines promoveri cum duabus conditionibus; Prima, ut infamia istius non sit facilè perventura ad locum, in quo ordinatur: secunda, ut non sit reversurus ad locum, in quo famam amisit. Hæc Marchinus.

5 Verùm, quia sæpiùs occurrunt casus circa irregularitatem ex infamia; dico itaque in gratiam Confessariorum, infamiam juris incurri dupliciter. Primò, per sententiam Judicis definitivam, qua quis de aliquo crimine condemnatur. Secundò, per quædam crimina, quibus statuto juris annexa est infamia. Vide Sylvest. *verb. Infamia*, *num.*8. & 9. Hujusmodi sunt perjurium in judicio, simonia, sodomia, improbum fœous, idest, ubi usuræ usurarum exiguntur, sacrilegium, duellum, crimen læsæ Majestatis, heresis, similiter esse fautorem, defensorem, receptatorem hæreticorum. Hi omoes ita sunt irregulares, quando crimen est publicum, ut per pœnitentiam non purgentur; sed opus habeant dispensatione. Alia verò crimina notoria, etsi digna sint depositione, si tamen non habeant annexam infamiam juris, non inducunt veram irregularitatem, oisi post sententiam judicis, Ratio est, quia vera irregularitas non tollitur per pœnitentiam, & vitæ mutationem, vel etiam per purgationem canonicam tollitur. Unde per adulterium, & crimina adulterio minora, non incurritur vera irregularitas quamvis notoria sint: sed suspensio quædam ob indecentiam, donec infamia sit abstersa, juxta Covar. 2.*p.* §.1.*n.*4. quod est contra Navar. qui cum multis aliis propter *c. Quæsitum est de temporib. ordinand.* putat incurri irregularitatem. Verùm hoc Capitulom non cogit; quia facilè exponi potest do suspensione sicut exponi Covarr. vel certè, quòd solùm contineat pœnam inferendam; tantùm enim ait, & eos, qui laborant infamia facti, impediri debere ab Ordinibus. Ratio est, quia hæc delicta solùm faciunt inhabilem ad Ordines, & eorum usum, ob infamiam facti: ergo hac infamia abstersa, &c. Et hæc omnia docet Lessius *in* 3.*p. D. Thomæ cap.*5. *de irregul. dub.*1. *n.*37. & 39.

Sup. hoc sup. in Res. 50. lege §. ult. signanter in princ. & vide etiam R. not. 2. dist. 6.

6 Neque etiam deseram hic apponere verba Machadi *tom.*1. *lib.*1. *p.*3. *tract.*16. *docum.*6. *n.*6. ubi sic ait: (Hase de advertir, que aunque communmente muchos Auctores defienden, que la infamia, que resulta publicamente de qualquiera delito grave, induze irregularidad hasta que la persona sea en emienda del. Con todo esso, otros son de parecer, que por grave, que sea el delito, de que resulta la infamia de hecho, no se contrae irregularidad; sino es en caso, que por Derecho le estè impuesta, Y Nicolas Gacias varon tan docto prueba, que por ningun delito por enorme que sea, excepto el homicidio, no se contrae irregularidad por razon de la infamia, aunque sea en el mismo tiempo, en que la persona persevera en el.) Sed hoc communiter à Doctoribus non admittitur.

7 Si autem quæras, quomodo infamia auferri possit? Respondet Bassæus, *verb. irregularitas* 20. *n.*7. quatuor modis. Primò, infamia facti auferri potest per emendationem. Secundò, infamia juris canonici, & civilis potest à Summo Pontifice auferri: imò illa, quæ est juris civilis, potest etiam auferri à Principe, qoi eam statuit, qua sublata infamia, tollitur irregularitas. Tertiò, infamia potest auferri per dispensationem Episcopi, quatenus potest dispensare in adulterio, & criminibus minoribus adulterio; nam directè dispensando in delicto indirectè etiam, & accessoriè abolet infamiam inde coosurgentem. Quartò, per Baptismum tollitur omnis infamia consurgens ex delicto; nam infamia sequitur peccatum, sed per baptismum aufertur peccatum. Ita Bassæus.

Sup. hoc in §. 1. post seq. hujus Res. &c.

Sup. hoc in § ult. hujus Res.

8 Sed primum ejus dictum indiget explicatione: nam intelligendum est de emendatione triennali; ut observat Julius Clarus, *lib.*5. *Sententiarum*, §. *ult. q.* 21. *n.*2. Marchinus *ubi infrà*, cum Castro Palao, & alii. Quamvis Toletus *lib.*8. *cap.*57. *n.*3. dicat non posse quem promoveri, quamdio delictum illius manet in mentibus hominum. Quod ego intelligo de mansione juridica, quæ tollitur pœnitentia etiam annorum. Quòd si infamia sit apposita delicto à lege, vel à judicis declaratione per modum pęnæ, ut in raptore mulieris, & hujusmodi, tunc non sufficiet vitæ emendatio; sed Prælati dispensatio necessaria erit: nam pœna juris auferri non potest, nisi per legitimam authoritatem; ut benè observat Marchinus *de Sacr. Ord. tract.*1, *p.*10. *cap.*4. *num.*13.

9 Quoad tertium dictum Bassæi; sic asserit me citato Machadus *ubi sup. n.*8. Si la infamia es de Derecho dudan los Dotores, si podrá en ella el Obispo. Algunos lo niegan. Pero otros la afirman: fundados en que puede dispensar en el adulterio y otros delitos menores que el; porque dispensado directamente en el delito, es visto aver dispensado directamente en la infamia que del resulta. Et Marchinus *ubi sup. n.*14. docet, quòd in eo delicto, in quo Episcopus potest dispensare licebit ei dispensare io infamia ex illo consurgente. Quare, dispensando in perjurio, hæresi, simonia, & hujusmodi, accessoriè dispensabit in infamia, quæ ex illis oritur. Verùm Castrus Palaus *tom.* 6. *disp.*6. *punct.*20. *nu.*13. putat quòd Episcopus nullatenus potest cum infamibus dispensare, ut ad Ordines ascendant. Ut verò in susceptis ministrent, poterit post peractam pœnitentiam, dispensationem concedere, si delicta, ex quibus infamia contracta est, sint adulterio minora; uti colligitur *ex c. At si Clerici*, §. *de Adulteriis*, *tit. de judiciis*, & tradit Panorm. *c. Cum eo*, *n.*15. *de sent. & re judicata.* Vide etiam Molin. *tr.*4. *disp.* 10. *n.*6. Avilam *p.*7. *disp.*4. *dub.*5. & Henriq. *lib.*14. *c.*5. *n.*5.

Sup. hoc in ... Res. 29. 49 & ... Bel ad modi, & seqq. & in Res. 14 §. ult.

10 Et tandem, quoad quartum dictum Bassæi, assero, cum ipso sentire Bonacin. *de Sacram. disp.*7. *qu.*2. *punct.* 1. *nu.*6. nam noo obstat, quòd infamia juris non tollatur per pęnitentiam; ergo neque per baptismum: cum ratio dicta de baptismo militet etiam in Sacramento pœnitentiæ. Respondeo enim negando consequentiam; nam plures effectus producuntur per baptismum, quàm per pœnitentiam: nam baptizatus, si statim suscepto baptismo, moriatur, migrat in cœlum, cùm per baptismum tollatur omnis reatus, noo verò per pœnitentiam: nam sublato reatu pęnæ æternæ remanere solet reatus pęnæ temporalis; ut constat ex dictis de pęnitentia; consequenter mirum non est, si per baptismum tollitur infamia juris, non verò per pęnitentiam. Verùm hæc opinio mihi non placet; & illam reprobat Cornejo *in* 3.*p. D. Thomæ tract.*5. *de irregul. disp.*8. *q.*5. & alii, quia per baptismum non tollitur infamia juris saltem civilis: unde si Judæus Romæ, aut Turca in Hispania esset per sententiam Judicis publicè propter furtum flagellatus, quamvis postea baptizaretur; maneret nihilominus infamis, & inhabilis ad actus civiles; si esset condemnatus ad triremes, non liberaretur per baptismum, nisi adesset Principis dispensatio; ex quo fit, ut etiam maneat infamis infamia canonica, irregularitatem inducente, ex illo principio generali, quòd omnis persona infamis jure civili, est etiam infamis jure canonico.

Ubi

Ubi advertendum est, doctrinam hanc procedere solùm in illis Judaeis ac Gentilibus, qui subditi sunt Principibus Christianis, & per omnes leges civiles talem infamiam ante baptismum contraxerunt: secus autem in illis, qui in propriis Provinciis infidelium degentes juxta proprias leges infames erant: nam isti illicò ac baptizantur, infamiam illam amittunt.

RESOL. LV.

An damnatus ad triremes efficiatur irregularis?
Idem est de poena infamiae. Ex p.4. tr.2. Ref.83.

Sup. hoc in Res. praecedenti. Sed quid dicendum, prope finem.

§. 1. Hic casus frequenter potest accidere, & de illo interrogatus fui propter quendam Religiosum, qui cùm abjurasset in nostro sacro tribunali Inquisitionis, & fuisset damnatus per triennium ad remigandum, postea elapso tempore, & ad Religionem reversus, Superior putabat supradictum esse irregularem, & tunc negativam sententiam probabilem esse dixi. Et ita docet Riccius *dec. cur. Neapol. p.1. dec.119. & Homobonus in consultat. casuum conscienc. vol.1. par.4. respons.158.* nam irregularitas non contrahitur nisi in casibus à jure expressis quod idem dicendum est de poena infamiae, ea glossa *in cap. infamibus, de reg. juris in 6.* Sed nunquam legitur condemnatum ad remigandum contrahere infamiam, ex Borrello *cons.52.* & aliis. Ergo, &c. quae omnia notent Confessarii, nam hi casus saepè in praxi accidunt, unde cum Riccio *ubi suprà*, dicendum est non bene secundùm hanc sententiam quendam Provincialem Religionis voluisse excludere ab electione Capituli Monachum olim condemnatum ad triremes.

2 Non desinam tamen hic adnotare affirmativam sententiam docere Barbosam *de potest. Episcopi p.2. alleg.43. n.15.* Lezanam *in summa, quaest. regul. cap 16. n.32.* & Campanili *in divers. jur. canon. rubr. 11. cap.18. n.19. & seqq.* cum aliis asserentibus damnatos ad triremes esse irregulares, unde utramque opinionem puto probabilem esse.

RESOL. LVI.

An Aethiopes sint irregulares? Ex p.4. tr.2. Ref.84.

§. 1. NEgativè respondet Majolus *de irregular. lib.1. cap.21.* Sed hanc sententiam Ugolinus *tract. de irregul. c.20. n.4.* veram censet inter Æthiopes, nam leprosus inter leprosos admittitur, secus autem inter nos, horrorem enim generant; opinio tamen Majoli locum habere posset, ubi paululum niger esset. Ita Ugolinus.

2 Verùm sententiam Majoli in favorem Æthiopum absolutè tenet novissimè Bartholomaeus Gavantus *in enchirid. Episcop. ver. irregularitas, n.18.* & mihi satis probabilis esse videtur.

RESOL. LVII.

An servi sint irregulares?
Et an si Episcopus alterius servum ordinaverit absente, vel ignorante Domino servus fiat liber, & Episcopus duplicatum Domino pretium reddere teneatur.
Et an servus, si sciente, vel non contradicente Domino Ordines recipiat, fiat liber? Ex p.7. tr.7. Ref.54. alias 53.

§. 1. REspondeo affirmativè: unde adducam etiam hic verba Villalobos, qui summatim omnia observat circa praesentem quaestionem, sic enim ait, *in sum. tom.1. tr.14. diffic.36. n.1. & 2.* (Los siervos, ò esclavos son irregulares, como consta de muchos textos. La razon desta decision es, por que los que han de ser del gremio de los Ecclesiasticos, no han de ser esclavos de otros. Y ansi esta irregularidad non nace de la persona, porque si le dan libertad, se puede ordenar, sino solo del estato presente.

2 Hase da advertir, que como esta irregularidad dura tanto, quanto dura la servidombre, y no mas, puede el señor quitarla, dando à su esclavo libertad expressamente del todo, como dize un texto, ò dandole libertad, con que diga Missa por el, que este bastaria como fuesse con autoridad del Obispo, como consta de un texto, o remitiendole las obras fabriles, o artificiales, como es arar, y plantar, o otras semejantes, como dize Abad, y puede esta dispensacion hazerse tacitamente, si el siervo se ordenasse sabiendolo el señor, y no lo contradiziendo, como prueva un texto, porque callando, es visto consentir, conforme à una ley, y mucho mejor, si expressamente consiente, que se ordena, todo lo qual ha lugar, aunque el siervo se ordene solamente de Ordenes menores, como dizen Sylvestro, Navarro, y Ugolino: el qual dize que es lo mesmo, aunque al principio no lo aya sabido el señor, si despues sabiendolo no contradixo dentro de un año, como consta de un texto, y es la razon, porque callando por tanto tiempo, ya es visto consentir.) Ita ille.

3 Vide etiam circa praesentem quaestionem Baunium *in Theol. Moral. tom.2. tr.11. q.42.* Marchinum *de Sacram. Ord. tr.1. p.10. cap.3. num.1.* ubi asserit: quòd servus ordinatus nesciente, aut contradicente domino, deponitur, *cap. servorum, de servis non ordinand. cap. Servi, cap. Nulli de servili, cap. Quicumque cap. de servili, cap. Nullus Episcoporum, dist. 54.* Quae doctrina accipienda est cum hac distinctione. Si servus iste domino ignorante, vel contradicente, solis minoribus initietur, debet, sicut priùs inservire: Si verò majores Ordines receperit, jus retinet, ut dato pretio, vel simili servo fiat liber. Interim verò, etiamsi esset factus Sacerdos, debet servire in iis, quae Sacerdotalem statum non dedecent. Navarrus *in Man. c. 15. n.103. §.16.* Henriq. *de irregul. cap.8. nu.7.* Avila *de cens. part.7. disp.3. dub. ult.*

4 Quod si Episcopus alterius servum scienter ordinaverit, absente, vel ignorante domino, servus fit liber; sed Episcopus duplicatum domino pretium reddere tenetur, *cap. si servus absente, dist.54. cap. per venerabilem, vers. Praeterea, qui filii sint legitimi.* Item si servus, sciente, vel non contradicente domino, Ordines recipit, libertatem secundùm omnes consequitur, sed circa praesentem quaestionem ne deseras videre Avilam *de cens. p.7. disp.3. dub. ult.*

RESOL. LVIII.

An qui cedet bonis, fiat irregularis?
Et quid, si cessio sit ignominiosa?
Et inter alia, quae pro irregularitate ex infamia docentur, tandem advertitur, quod ictus fustium per se non infamat, nisi quando ex causa famosa quis fustibus caditur, neque enim omne turpe factum infamat, sed id solùm turpe famosum, quod jus notat. Ex par.7. tract.8. Ref.22.

§. 1. LIcèt cessio bonorum non careat sugillatione, ut patet *ex Novella 135. c.1. §.1. Instit. quibus ex causis manumit.* tamen bonis cedentes dicendum non esse irregulares, quia non sunt infames, nec talis cessio infamiam irrogat, ut habetur *in l.1. C. ex quibus caus. infam. & l.ult. C. qui bon. ced. poss.* & docet Manlius *tract. de cess. bon. tit.6. num.7.* & Ulric. Hunnius *in Encyclop. jur. p.2. tit.27. n.16.* ubi citat Stracc ham, Menochium Papoponium, & Brunum.

2 Sed difficultas est, de his qui cedunt bonis cessione ignominiosa, & affirmativè respondet Majolus *de irregul. lib. 2. cap. 11. n.16.* ubi sic ait: Quae omnia vera esse intelligo in cessione, juxta *cap. Odoardus*, at in cessione ignominiosa, quae in saeculari foro fieri consuevit, si quis eo modo cesserit, dixerim eum non admitti ad ordines, sicut nec reliquos infames. Ita ille.

3 Sed ut verum fatear, contra sententiam Majoli habeo difficultatem; nam certum est, *ex cap. si is qui, de sent. excom. in 6.* quod nulla irregularitas incurritur, nisi sit in jure expressa: sed ego non invenio textus imponentes irregularitatem cedenti bonis cessione ignominiosa. Ergo.

4 Dices adesse jura, quae asserunt infames non esse ordinandos. Respondeo cum Marchino *de Sacr. Ordinis, tr.1. par.10. c.4. n.4.* & aliis communiter; quod infamia inducens irregularitatem est triplex juris, facti, & artis ignominiosae. Infamia de qua loquimur non potest oriri ex arte ignominiosa, quia cedens bonis nullam artem exercet, neque exercuit. Non ad infamiam facti, quae ut talis sit, debet oriri ex delicto, ut omnes confitetur; sed cedens bonis cessione ignominiosa nullum committit delictum, sed utitur beneficio legis. Et tandem infamia haec non potest dici infamia Juris, nam in nulla lege talis infamia invenitur irrogata. Ergo ex nullo capite cedens bonis cessione ignominiosa videtur irregularis. Nec obstat, quod tales infames existimantur, nam ex opinione hominum non irregularitas induci, alioquin etiam viri nobiles recusantes acceptare duellum, essent arcendi à sacris Ordinibus tanquam irregulares ut plurimum, vel qui invenit sororem cum amasio, & injuriam condonavit, non posset ordinibus initiari. Igitur infamiam inflictam à legibus, & non ea existimatione hominum dicendum est irregularitatem irrogare.

5 Confirmantur supradicta ex auctoritate Baldi *in l. Debitores, Cod. ex quibus caus. infam. irrogatur*; ubi docet cessionem ignominiosam irrogare infamiam. Facit etiam doctrina Ludovici Gisahusen *in Arbore Judiciaria Criminali c.1. n.7. & 8.* ubi docet, quod ictus fustium per se non infamat, nisi quando ex causa famosa fustibus quis caeditur, neque enim omne turpe factum infamat, sed id solum turpe famosum est, quod jus notat, atque adeò ut maximè, quis opinione hominum laboret, infamis tamen non est. Haec ille, quae multum confirmant nostram sententiam. Sed haec omnia disputationis causa dicta esse volo: Ideò tu cogita; Et quidem Cardinalis Tuschus *tom.1. concl.127. n.7.* putat cessionem ignominiosam inducere infamiam facti, si non Juris.

RESOL. LIX.

An qui laqueo se suspendit, & impeditus ab aliis non moritur, maneat irregularis? Ex p.4. tr.2. Ref.76.

§.1. Vi-

§. 1. VIdetur negativè respondendum, quia contra Majolum *de irregul. lib. 5. c. 48. n. 5.* secutum glossam ultimam *in cap. perniciosè, de pœnit. dist. 1.* irregularitas imposita est homicidio voluntario, & non attentato; ergo quamdiu quis non moritur, licèt se lethaliter vulneret, non erit irregularis, pœnæ enim extendendæ non sunt, sed potiùs coarctandæ ad proprietatem verborum legis; sed hoc accidit in casu nostro, quia talis venit tantùm in actum proximum homicidii, illudque solum attentavit: ergo, &c.

2 At his non obstantibus Petrus Corneio *in 3. p. D. Th. tr. 5. de irregul. disp. 1. dub. 2. q. 4. nu. 1.* putat talem manere irregularem, non ratione homicidii attentati, sed ratione delicti enormis infamiam inducentis; sed tu cogita.

R E S O L. LX.

An Dæmoniaci, Energumeni, Arreptitii sint irregulares, si omninò à vexatione Dæmonis liberati sunt?

Et notatur, quod Dæmoniaci post Ordines susceptos illis abstinere debent; ubi tamen curati fuerint judicio Episcopi, & unius anni spatio liberi, poterunt sua officia repetere.

Et quid est dicendum de amentibus, etiamsi amentia non sit perpetua, sed ad tempus?

Et an in hac irregularitate possit Episcopus dispensare non solum in Ordinibus susceptis, sed ad alios suscipiendos.

Et notatur amentem Ordinatum, si non licitè, tamen validè Ordinari.

Et tandem docetur, quod in Sacramento Baptismi, & Ordinis non requiritur consensus aliquis de necessitate Sacramenti. Ex p. 11. tr. 2. & Misc. 2. Ref. 67.

§. 1. AFfirmativè respondet Glossa *in c. Communiter, d. 33. de vers. sit*, Ugolinus *cap. 55. §. 3. nu. 4.* Rosella *verb. vitiatus, n. 3.* Tabiena, Sylv. & Angel. *verb. corpore vitiatus*, Maiol. *lib. 2. c. 17.* Sayr. *lib. 6. c. 9. num. 14.* Quibus subscribunt passim recentiores, affirmantque magno consensu Dæmoniacum etiam liberatum ea vexatione, non posse ad Ordines promoveri. Vide Hortadum *de irregul. diffic. 15. n. 54.* & Cornejo *in 3. p. tom. 2. tr. 5. de irregul. disp. 13.* Caspensem *in Curs. Theol. tom. 2. tr. 35. dist. 5. sect. 10. n. 105.*

2 Sed mihi magis placet opinio negativa Patris Godelini *de irregul. cap. 3. q. 2. contr. 8. n. 22.* nisi ex memoria recentis morbi remanserit aliqua infamiæ nota, & occasio offensionis. Et ita tradit *Canon. 73. Apostolor.* Si quis dæmonem habeat, ne fiat Clericus, sed neque cum fidelibus precetur, purgatus autem recipiatur, & si fuerit dignus fiat. Quid clarius? neque ullam exigunt dispensationem Apostoli, sed indefinitè, & absolutè pronuntiant, à dæmone liberatum, tum in consortium aliorum fidelium tum in Clerum admittendum esse, si aliunde dignus sit; itaque absolute exponunt Balsam. & Zonatas Monachus. Confirmatur, quia ratio propter quam arcetur à Clero dæmoniacus, est, ne furoris tempore Sacerdotium contumelia afficiatur, & divinum nomen blasphemiis proscindatur, ut ait Balsam. & quia non potest non offendi populus, si quem scit Dæmone verari, videat Sacra perficere, uti monet Gelasius *Epist. ad Episcopos Lucaniæ c. 21.* Et denique quia immundus censetur, qui dæmoni præbet hospitium ex Zonara.

3 Quæ rationes omnes cessant in eo, qui liberatus omninò est: non verò in eo, qui per intervalla tantùm fuerit, cùm enim periculum sit, ne quo tempore ministrabit, furore corripiatur, in Clericum cooptari non decet, quod sapienter advertit Balsam. qui ideircò ait longè aliam esse rationem participationis mysteriorum, & Sacrorum Ordinum: quamvis ab utraque ea susceptione dæmoniacum prohibeat hic Canon, quia loquitur de Energumeno qui perpetuò insanit, dum enim lucidis intervallis utitur, si tunc neque enuntiet, idest, probat mysterium, quod arcanum erat, & solis quondam fidelibus explicatum, neque blasphemet, donari poterit Eucharistia, uti Timoth. Alex. respondet ad tertiam interrogationem, quam hac ratione cum isto Canone conciliant Balsamon, & Zonaras.

4 Nec obstat *cap. Clerici, & cap. maritum dist. 33.* nam ad illa respondet Godelinus, & posteà sic subditi; Maneat itaque quòd asserimus, Dæmoniacus plenè liberos in Clerum admitti posse ex Canone Apostolico, cui nulla posteriora jura derogarunt, ut falsò dixit Suar. *disp. 51. sect. 1. n. 7.* cum nulla proferantur; quare non fuerit opus dispensatione, nisi quatenus erit penes Episcopum arbitrari, an omnino Energumenus ille sit persanatus: addidi tamen, infamiam & scandalum, quod ex recenti vexatione generari posset, aliquando inducere hanc irregularitatem, quæ est mens Gelasii *cap. 21. Epistola ad universos Lucaniæ Episcopos*, atque hanc nostram sententiam docet, & communem esse contendit Bartholom. ab Angelo, *Dialog. 5. §. 180. & 183.*

5 Nota etiam; Dæmoniacos post Ordines susceptos illis abstinere debere, ubi tamen curati fuerint judicio Episcopi, & unius anni spatio liberi, poterunt sua officia repetere. Ita omnes ex *cap. Communiter d. 33.* quod ut monui ex Conc. Tolet. 11. *cap. 13.* desumptum fuit; neque ullus abnuit; an verò ad ulteriorem ordinem promoveri valeant, liquet ex Superiori assertione, dicendumque omninò est id posse, in infamia non obstet, & prorsus persanati fuerint.

6 Sed quid dicendum de amentibus? Dico itaque quod amentia sine dubio constituit irregularem, non solùm quando est perpetua, sed quando fuit ad tempus, itaut licèt sanitatem recuperaverit, adhuc sine dispensatione promoveri non possit, ut colligitur ex *capit. maritum 33. dist.* Et tradit ex communi S. Antonius *3. p. tit. 8. cap. 5.* Majol. *lib. 2. de irregul. capit. 14.* Suar. *disp. 51. sect. 1. n. 3. & 4.* Sayrus *lib. 6. thesauri, cap. 13. n. 3.* Avila *7. p. disp. 3. dub. 4.* Bonacin. *tom. 1. disp. 7. de irregul. q. 2. p. 1. nu. 1.* & alii. Quod intelligendum est de amentia, quæ sit per modum habitus, scilicet fundata in naturali complexione, & propria organorum læsione, non de illa, quæ provenit ex aliqua febri, aut qualitate transeunte, qua cessante cessat amentia: hæc enim secum trahit indecentiam, ut benè advertunt *supra.* In Clerico tamen jam promoto amentia non deiicit illum ab usu ordinis, nisi solum quamdiu durat, aut periculum in talem defectum incidendi, & aliquam Sacramento irreverentiam præstandi. Quapropter expedit ne absque judicio Episcopi ordinibus ministrandis se immisceat, ut advertit Sayrus *lib. 6. thesauri cap. 13. n. 3. in fine.* Argument. *cap. Communiter 33. dist.*

7 In hac irregularitate existimat Majol. *dict. lib. 2. cap. 14.* & indicat Sayrus *suprà*, posse Episcopum dispensare non solum ad utendum ordinibus susceptis, sed etiam ad illos suscipiendos. Sed contrarium est probabilius solius Pontificis auctoritate posse ordinari, qui semel in amentiam per modum habitus cecidit, quia nullibi invenitur concessa Episcopo hæc potestas, ut notat Suarez *de cens. disp. 51. sect. 1. num. 3.* Bonacina aliis relatis *disp. 7. quæst. 2. part. 2. num. 23.* Vide etiam Cornejo, & Hurtadum, *ubi suprà*, qui etiam addit, quòd qui post ordinationem incidit in furiam ex cerebri indispositione, aut in morbum caducum, poterit ministrare si possit absque periculo cadendi, imò quamvis sit aliquod periculum, si raro cadat, & non evomat spumas, poterit, adiuncto socio qui possit Missam perficere, si fortè post consecrationem inceptam corripiatur morbo.

8 Nota etiam hic obiter, amentem ordinatum si non licitè validè ordinari; nam ut observat Marchinus *de Sacram. Ordinis tract. 1. part. 4. cap. 3. num. 15.* in duobus Sacramentis tantùm usus rationis perfectus requiritur ad valorem Sacramenti, nempè in Pœnitentia, cujus materia sunt actus pœnitentis per proprium consensum: & in Sacramento matrimonii, quod includit pro materiali humanum contractum, qui mutuo contrahentium consensu perficitur. At in aliis Sacramentis, præcipuè in Baptismo, & ordine non requiritur de necessitate Sacramenti consensus aliquis, ut constat in puero baptizato, & ordinato, ideò amentem capacem esse ordinationis docent Sanctus Thomas *3. part. in addit. quæst. 30. artic. 2.* Reginaldus *in foro pœnitentiali tractat. 1. lib. 30. num. 30.* Molfesius *in Summa tractat. 2. capit. 16. num. 2.* Sotus *in 4. dispur. 25. quæst. 1. articul. 2. vers. Contra hanc verò conclusionem*, qui tamen loquitur de perpetuò amentibus; hoc est, qui nunquam usum rationis habuerunt.

Sup. hac con. fusa in p. 1. tr. 1. Ref. 13. & lege aliam Ref. & §. ejus geminam ano.

9 Itaque dicendum est quædam esse Sacramenta; quorum materia sunt actus humani, ut in Pœnitentia actus pœnitentis, & in Matrimonio contrahentium consensus: & hæc non possunt pueris, vel amentibus validè conferri; quia tunc deficeret ipsa Sacramenti materia. Alia verò sunt Sacramenta quæ habent pro materia rem aliquam inanimam, ut Baptismus aquam; Ordo instrumenta tangenda; Eucharistia panem, & vinum, & sic de cæteris: & hæc possunt puero, aut amenti validè conferri; quia eorum valor non pendet à voluntate suscipientis.

R E S O L. LXI.

An mulier, quæ repente ipsa natura in masculum transivit, possit Sacris ordinibus initiari, inconsulto Summo Pontifice?

Et quid de Hermaphrodito, in quo prævalet sexus virilis?

Et an ordinatus sub prævalente virili sexus, si postea fœmineus prævaleat, & de facto proferat verba consecrationis panis, & vini supra debitam materiam, validè consecraret? Ex p. 10. tr. 13. & Misc. 3. Ref. 36.

§. 1. POsse hoc evenire, & sæpiùs evenisse, testatur eruditissimus Torreblanca *in Pract. juris Spiritualis, lib. 5. capit. 9. num. 20.* ubi sic ait: Quare non solùm incalescendi vis immutatur viris, & feminis; sed naturæ quoque instrumenta sunt inversa, quia non modò nati infantes; sed ætate etiam provecti in omnium oculos ex feminis Mares facti sunt, ut docent Hippocrates *lib. 6. Epidemiar. capit. 8.* Galenus, *lib. de usu part. & lib. de Anatom. administr.* Ægineta, Avicenna, Rasis, & alii non contemnendæ lectionis. Quod ut verum omninò, & Philosophiæ consentaneum, rationique conforme apud varias nationes contigisse testes oculati fatentur, tam antiqui, quàm recentiores; nam apud Chasios accidisse Anamisiæ uxori Gorgippi, & Spoletanæ mulieri, & aliis, narrat historiarum Princeps Titus Livius *ab urbe condit. lib. 42.* plura Bauchin, *ubi suprà.* Ut de muliere Cajetæ, quæ per quatordecim annos

Sup. contenta in hac Ref. in 10. q. tr. 8. Ref. 111. per tot.

nupta

nupta piscatori, in virum migravit, & de Æmilia, quæ Antonio Spensæ nupta civi Ebulano post annum nuptiarum XII. in virum mutata, quæ soluto matrimonio, uxorem duxit, & filios procreavit, ut narrant Jovian. Pontan. *in histor. Neapolit.* Coccejus Sabellicus *lib.9. exempl.* Anton. Torquemat. *in hort. dial.* 1. Apud Lusitanos in oppido Ezgueyra Maria Pecheco, cùm ejus ætatis esse inciperet, qua fœminis menstrui fluores inchoantur, loco liquidi humoris, è locis ei membrum virile erupit, sicque ex puella subito adolescens ephebus apparuit, & cum sexu vestitum virilem, & nomen assumpsit, vocatusque est Emanuel Pacheco, ut narrat Amatus Lusitanus *cent.2. cur.* 39. Apud alios tamen similia contigisse in hæc verba testatur Plegetoo *Mirab. lib.* 1. Virgo quædam Smyrnæ nata Philotis nomine, cum matura viro tradita esset à Parentibus, masculino enato membro in virum evasit. Quin, & Laodiceæ, quæ est in Syria mulier Æreta nomine etiam nunc cum marito degens, è fœmina vir extitit, cui nomen Ætetus præside Athenis Merino, Romæ Consl. L. Lamia, & Æliano vetere. Hucusque Torreblanca.

Sup. hoc in Ref. not. præsenti §. Ad quid, & in n. 7. ... adsunt ... propè fin. ... vers. Igitur.

2 Hoc supposito, ad quæstionem propositam, affirmativè respondet Pater Leandrus, *de Sacram. tom.2. tract. 6. disp. 5. q.* 7. Probatur Primò, quia talis olim fœmina, nunc verè est Vir: ergo potest ordinari. Secundò Hermaphroditus in quo prævalet sexus virilis, secundùm Hurtadum *de irregul. disp. 2. diffic.* 14. & alios, potest ordinari: Ergo etiam, & dicta mulier jam vir facta.

Sup. contenta in loc. ... tom. ... Ref. ... Ad quid.

3 Sed his omnibus ego non assentio; & mecum consentit doctus, & amicus Pater Lezana *in Summa, tom. 4. verb. irregularitas, n.13. & 14.* ubi sic ait: Ad hanc speciem irregularitatis reducitur illa, qua affecti sunt hermaphroditi, id est habentes utrumque sexum masculi, & fœminæ. Hi enim sicut alii monstruosi irregulares omnino sunt. Nam si æquè polleant utroque sexu vel fœmininus prævaleat, omninò incapaces Ordinum sunt, cùm non sint viri, sed fœminę, vel neutrum. Navarrus *sup. n.*203. Sayrus *lib.6. cap.*8. Cornejo *sup. disp.*12. Si verò in ipsis prævaleat masculinus sexus, licèt absolutè tales capaces Ordinum sint, quia sunt verè viri, quia tamen indecens omninò est, quòd ad Altaris ministerium assumantur talis monstra, maximè si defectus publicus sit; ideò admitti non possunt ad Ordines Sacros, nisi ex Papæ dispensatione similiter de fœmina in virum conversa (quem casum sæpius contigisse historię narrant) idem dicendum est absolutè scilicet esse capacem Ordinum, cùm re vera talis persona masculus sit, Cornejo, & Bonacina supra ex Suarez, Filliucio, & aliis. Non tamen ullatenus admitti debere ad illos, propter maximam indecentiam, quæ esset, quod in Altari ministret is, qui aliquando fœmina fuit. Ita Lezana.

4 Et quidem de Hermaphrodito ita fert communis sententia contra Hurtadum, ut glossa, & Archidiaconus *in cap. Si testes verb.* Hermaphroditus, *4. quæst.*3. Navarrus *cap.27. num.*203. *& consil.8. de ætate, & qualit. ordinandor.* Suarez *disp.51. sect.*1. *num.*1. Sayrus *lib.6. thesauri, capit.8. num.* 24. Bonacina *tom.*1. *disp.7. quæst.2. punct.2. nu.*15. quia negari nequit eam monstruositatem indecentiam continere, in quo defectu nullus alius à Pontifice dispensare potest, ut alios referens notat Avila *par.7. de censur. disput.3. dub.*5. Castrus Palaus *tom.6. disp.6. punct.*12. *num.*1. & Megala *in 3. part. Institut.* Peregrin. *lib.7. cap.*1. *qu.*3. *num.* 13.

Sup. hoc in Ref. not. præsentem, latè in §. Illis suppositis & seq.

5 Ad argumentum Patris Leandri, respondeo, Mulierem illam, quæ natura erumpente transivit in Virum, verè esse virum: ergo potest ordinari, nego Consequentiam; quia est quidem Vir, sed cum maxima deformitate, & indecentia: ergo eget dispensatione Pontificia. Et idem assero de Hermaphrodito, quod etiam, præter Doctores citatos tenet Dicastillo *de Sacram. tom.*1. *tract.6. disp.*1. *dub.*20. *nu.*292. qui postea *n.* 293. curiosum dubium profert, an Ordinatus sub prævalente virili sexu, at posteà fœmineus prævaleat, si de facto proferat verba Consecrationis Panis, & vini suprà debitam materiam validè consecraret? Et opinioni affirmativæ tanquam probabiliori adhæret: Nam licèt primò ad conferendam potestatem Sacerdotalem, & characterem, requiratur sexus virilis, saltem prævalens: tamen ad retinendum characterem semel in anima impressum, non videtur requiri, neque ad retinendam potestatem. Imò à paritate non viatoris possumus argumentum sumere; sicut enim non viator retinet suum characterem, & potestatem quam acceperat dum viator esset, eamque non amittit, quia acceperat in tempore, quo erat capax accipiendi; ita similiter in Hermaphrodito philosophandum est. Pro parte verò negativa videtur facere, si non institutio ipsa Sacramenti, (quæ in fieri consistit, & quando Sacramentum fiebat subjectum erat capax:) saltem institutio gradus Sacerdotalis, quæ virum requirit, ut talem gradum habeat, nec enim Christus instituit Presbyteras, sed Presbyteros. Unde fit, actionem illam consecrandi non habere effectum, quia actio consecrandi debet fieri à Presbytero, & illa, cùm sit simpliciter fœmina, non est Presbyter.

RESOL. LXII.

An qui habet in manu sex digitos conjunctos, vel diversos si non habet impedimentum in usum membri, sit irregularis?

Et an hoc arbitrio Episcopi relinquendum sit, si hac deformitas inducat irregularitatem? Ex p.3. tr.3 & Misc.2. Ref.61.

§. 1. RElspondeo negativè, dummodo non adsit magna deformitas. Ita Tabiena *ver. corpore vitiatus, n.*2. Sylv. *eodem ver. q.3.n.*4. Avila *de cens. p.7.disp.*13.*dub.*1.*coroll.*3. Henriquez *in sum. lib.14.c.* . *n.*3. Filliucius *tom.*1.*tr.*19. *c.*6. *n.*165. Reginaldus *tom.2. lib.30. tr.2. cap.5. sect.* 5. *n.*46. Campanili *in diver. jur. can. rubr.*11.*c.*17 *n.*113. Bellettus *in disquis. cler. p.*1. §.7. *n.*33. Sayr. *de cens. lib.6. c.8. n.*2. Bonacina *de censur. disp.*7. *q.2. punct.1. n.*11. & alii communiter.

2 Dices, quando hæc deformitas inducat Irregularitatem, cujus arbitrio relinquendum est? Respondeo Episcopi *ex cap.*2. *de corpore vitiatis*, & *ibi* glossa cum Abbate, Butrio, & Cardinali, & ex Neotericis docent Jo: de la Cruz *in direct. conscient. p.2. tract. de irregul. dub.2. concl.*2. Molina *de just. tom.4. tract.*3. *disp.70. n.*5. Suarez *de censur. disp.51. sect.3. n.*16. Navarr. *c.*27. *n.*200. Menochius *vol.1. cons.99. nu.*30. & 31. Seraphinus *decis.* 625. *n.*4. & alii.

3 An verò in casu nostro de quo consultus fui, adsit magna deformitas, ut diximus, non est nostrum definire: sed si judicium meum promere circa hoc adstrictus essem, responderem negativè, & ita intellexi à quodam Episcopo in simili casu fuisse decisum, & dispensatum. Adde quòd consulens, ita abscondere potest in celebratione Missæ hunc defectum, ut circumstantes illum difficulter videre possint, & solùm si ministraret aliis sanctissimam Eucharistiam appareret, quam functionem consulens facilè potest omittere, salvo semper, &c.

RESOL. LXIII.

Quis in rixa præscindit alteri digitum, quæritur, an sit irregularis?

Et quid est dicendum de illo, qui alteri abscindit auriculam, dentem, nasum, testiculos, vel mammillam fœminæ, an incurrat irregularitatem?

Et notatur posse contingere, quod quis efficiat alium irregularem, & ipse non maneat irregularis, & è contra, & pro praxi adducuntur duo casus? Ex p.2. tr.15. & Misc.1. Ref.20.

§. 1. CAjetanus, & Sotus apud Sayrum *ubi infrà* affirmativè respondent, & novissimè docuit hanc opinionem, cum aliqua limitatione, Doctor Suarez *in 3.c. tom. 5. disp.44. sect.2. nu.* 9. ubi ait. Non reputatur sufficiens ad inducendam irregularitatem, abscissio unius digiti, si sit alter ex duobus minimis, de quolibet autem aliorum mihi videtur res satis gravis, & ad minimum dubia, & dispensatione indigens. Putans igitur hi Authores ad irregularitatem satis esse, si pars quæ abscinditur specialem ad principalis membri munus cooperationem habeat. Secundò probatur hæc sententia. Nam si aliquis careret pollice, esset irregularis. Ergo, & qui pollicem abscindit, irregularis erit. Sup. hoc non publicè in Ref. seq.

2 Verùm mihi contraria sententia probabilior videtur. Dico igitur absolutè non esse irregularem, qui præscindit digitum, etiam contra Suarez, si esset * pollex, vel index. Ita Sayr. *de cens. lib.6.c.15. nu.*15. & præter Doctores quos ipse citat, docuerunt etiam hanc sententiam Avila *de cens. disput. 5. sect. 2. dub.* 1. Fernandez *in exam. Theol. mor. p.2.c.*10. §.14. *n.*4. Filliuc. *in qq. mor. tom.1. tr.20.c.1.n.14. & c.9. nu.*235. Bonac. *de cens. disp.* 7. *q.4. punct.8. n.*8. & alii. Et ratio est, quia irregularitas non incurritur, nisi propter mutilationem alicujus membri, sed digitus non est membrum, ut probat Bartolus, & DD. *in l. publicorum, ff. de publ. jud.* & alii apud Salzed. *in pract. crim. c.*101. *fol. mihi* 475. Ergo, &c. Restat modò respondere ad argumenta contraria. * Sup. hoc Ibid.

3 Ad primum dico, illam partem hominis dici propriè membrum, quæ habet distinctum officium ab aliis partibus, ut oculus ad videndum, manus ad palpandum, &c. si autem non habet speciale officium, quamvis opem ferat aliis, non dicitur propriè membrum. Probatur ex Arist. *lib.*10. *de part. anim. c.*5. dicente, quòd membra sunt in corpore operationis gratia. Et colligitur etiam ex D. Paulo 1. *Cor.*12 dicente, quòd mēbra in corpore distinctam habent operationem: sed quia irregularitas, ut diximus, incurritur (& est certum) tantùm propter abscissionem mēbri: ergo, quia sumus in penalibus, non erit extendenda ad abscissionem partis, licèt principalis, & accessoriæ alicujus membri.

4 Ad secundum dico cum Covar. *in Clem. si furiosus, p. 3. in initio, n.8. corollar.* Navarr. Henriq. Filliucio, Sayro, Avila, & alii communiter, posse contingere quòd quis efficiat alium irregularem, & ipse non maneat irregularis, & è contra. Exemplum primi, ut qui præscindit alteri nasum, vel pollicem, ut in casu nostro, non manet irregularis, quia nasus, vel pollex non est membrum, & tamen præscissus manet irregularis. Idem est in eo qui impressit alteri cicatrices in vultu cum magna deformitate. Exemplum verò secundi est: ut qui præscindit alteri membrum virile, iste enim fit irregularis, quia mutilavit mem-

membrum: & tamen sic præscissus (si contingat absq; propria culpa) non sit irregularis, *c. ex parte, el. 1. de corpore vitiatis.* Notent Confessarii, non esse etiam irregularem, qui abscindit mammillam fœminæ, vel auriculam, id est, cartilaginem, quia solum deservit ad ornatum, & tutelam auris, vel dentem, vel testiculos, absque membro genitali, vel nasum, ut ex Henriq. vult Avila *ubi suprà disput. 3. dub. 1.* quia illæ partes, ut diximus de digitis, non sunt membra. Vide DD. citatos.

RESOL. LXIV.

An qui mutilavit alterius pollicem, sit irregularis?

Et quid dicendum est de illo, qui alteri abscindit auriculam, id est, cartilaginem, ungues, dentes, testiculos, barbam, capillos, labia, vel mammillam fœminæ; vel qui excæcat hominem, eum privando solo visu, non autem illi oculum extrahendo; & tandem qui non abscindit, sed tantùm debilitat membrum, & reddit illud inutile? Ex part. 4. tractat. 2. Ref. 26.

§. 1. Affirmativè respondet Cajetanus *in 2.2.q.68. art. 1.* & Sotus *de justit. lib. 5. quæst. 2. art. 1.* quia putant illud esse membrum, quod habet officium disjunctum, vel conjunctum cum aliis membris, ut est digitus.

2 Sed tu contrariam sententiam tene. Nam membrum propriè dicitur illa pars corporis, quæ proprium habet officium distinctum ab aliis partibus, ut sunt oculus, manus, pes, auris, membrum virile, &c. non autem digiti, etiam pollices, unguis, dentes, testes, barba, capilli, labia, &c. ita tenet Villalobos *in sum. tom. 1. tract. 22. difficult. 19. num. 4.* Hurtado *de irregular. disput. 2. diffic. 5. num. 18.* Præpos. *in 3. part. quæst. 5. dub. 10. num. 71.* & alii, quos citat, & sequitur Bonacina *de cens. disp. 7. quæst. 4. punct. 8. nu. 3.* qui nostram sententiam de pollice in terminis tenet, sicut etiam Avila *de censur. p. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 1.* & Megala *in 3. p. lib. 7. c. 1. n. 31.* & alii, licet Suarez & Vasquez contrarium docuerint, ut notat Turrianus *infrà*, & nostra opinio est fundata in doctrina Aristot. *lib. 10. de par. anim. cap. 5.* asserentis, quòd membra sunt in corpore operationis gratia.

3 Ex his infertur primò non esse irregularem eum, qui alteri abscindit auriculam, id est, cartilaginem, nam ipsa solùm deservit ad ornatum, & tutelam auris. Ita Avila *loc. cit.* & Præpos. cum Turriano *de cens. lib. 9. disp. 67. dub. 2.* contra Navarrum & Suarez penes ipsum. Secundò, nota non esse irregularem qui præscindit mammillam fœminæ. Ita probabiliter Avila, Villalobos *ubi suprà*, ex Covarr. & aliis. Sed contraria sententia est probabilior, quam docuit ex Vasquez Turrianus *loc. cit.* & antea Molina *tom. 4. tr. 3. disp. 69. num. 6.* & alii. Tertiò nota cum Megala *ubi sup.* qui citat Toletum, non esse irregularem qui excæcavit hominem, eum privando solo visu, non autem illi oculum extrahendo, quia sic non dicitur mutilasse membrum. Vide etiam Molinam *disp. 68.* Et tandem quartò nota non esse irregularem qui non abscindit, sed tantùm debilitat membrum, & reddit illud inutile. Ita Megala *num. 30.* Villalobos *num. 7.* Avila & alii *ubi sup.*

RESOL. LXV.

An qui culpa sua ab alio fuit mutilatus, etiamsi membrum sit occultum, & non impediat usum Ordinis, sit irregularis?

Et an ille, qui sibi sponte membrum, vel membri partem, v. g. digitum, vel partem digiti ex indignatione, vel impatientia abscidit, sit irregularis, etiamsi ex tali abscissione non oriatur notabilis deformitas, vel impedimentum ad celebrandum? Ex part. 4. tract. 2. Ref. 60.

§. 1. Affirmativè respondeo cum Molina *de justit. to. 4. tr. 3. disp. 70. n. 18.* ubi sic ait: Est observandum, si alicui ob suam culpam ac delictum membrum, aut pars membri abscindatur, sive à judice, sive ab alio injustè in vindictam delicti quod is commisit, aut quia ipse occasio fuit rixæ, in qua est abscissum est membrum, aut pars membri, vel aliqua alia ratione dando operam rei illicitæ, irregularitatem incurrere. Unde DD. communiter affirmant, si adultero, aut alteri inhonesto membrum virile, aut testiculi abscindantur in vindictam delicti quod commisit, irregularitatem eo ipso ejusmodi inhonestum incurrere. Sic Molina, & ante illum Sayrus *de censur. lib. 6. cap. 7. n. 15.* qui multos DD. citat, quibus addo Bonacin. *de cens. disp. 7. quæst. 2. punct. 2, num. 29. & 33.* Reginald. *tom. 1. lib. 30. tr. 2. c. 5. n. 47.* Villalobos *tom. 1. tract. 21. diffic. 35. num. 6.* Joan. de la Cruz *in direct. p. 2. de irregular. dub. 2. concl. 2.*

2 Sed contrariam sententiam probabilem etiam esse puto, quam docent Præpositus *in 3. p. quæst. 5. dub. 114. num. 117.* & Hurtado *disp. 2. de irregularitate, difficult. 14. num. 52.* Ratio est, nam, ut ex Suarez *de censur. disp. 51. sect. 2. num. 8.* observat novissimè Turrianus *de censuris lib. 9. disput. 62. dub. 4.* si jura imponentia hanc irregularitatem in rigore inspiciantur, omnia loquuntur de propria culpa seipsum mutilandi ex indignatione, aut aliquo zelo indiscreto, ut colligitur *ex cap. si quis 1. 2. & 3. & cap. si qui, distinct. 55. & cap. maritum, distinct. 33. & can. 22. & 23. Apostolorum*, & *in cap. ex parte*, pendenda sunt illa verba, *affectaverint*, &c. & verba, *in hac materia sicut in materia de cens.* Secundùm proprietatem sunt explicanda. Hæc Turrianus. Cùm igitur clarum sit irregularitatem non incurri nisi sit in jure expressa, & irregularitas, de qua loquimur, minimè in jure, ut dictum est, expressa videtur, ergo illam non incurri dicendum erit, & hanc sententiam videtur etiam docere Acugna *in Decret. p. 1. dist. 33. cap. 2. num. 6.* ubi docet hanc irregularitatem incurri propter culpam activæ abscissionis. Vide etiam Coninck *disp. 18. dub. 14. n. 108.* qui putat affirmativam sententiam universaliter non esse veram, sed tantùm quando defectus mutilationis, seu abscissionis ipsi mutilato in se, vel in causa fuit voluntarius, juxta illa, quæ tradit *n. 64. 67. & 74.* Sed, ut dixi, ego primam sententiam teneo.

3 Notandum est hic obiter illum qui spontè sibi membrum, vel membri partem, v. g. digitum, vel partem digiti ex indignatione, vel impatientia abscidit, irregularem esse, etiamsi ex tali abscissione non oriatur notabilis deformitas, vel impedimentum ad celebrationem, ut patet *in cap. qui partem 6. distinct. 55.* Attamen non desinam hic adnotare quòd multi ad incurrendam hanc irregularitatem requirebant notorietatem facti, scilicèt abscissionis ex indignatione, & impatientia. Ita Tannerus *in 3. p. disp. 6. qu. 20. dub. 10. num. 188.* Reginaldus *to. 1. lib. 30. tract. 2. c. 5. nu. 4.* Ugolinus *de irregularitate cap. 51. num. 1.* Bartholomæus ab Angelis *in examin. ordin. Dialog. 5. §. 158.* Et licet hæc opinio sit probabilis, contraria tamen non requirens hanc notorietatem est probabilior, & ita inter alios tenet Fernandez *in exam. Theol. mor. p. 2. cap. 10. §. 7. n. 1.*

RESOL. LXVI.

An abscissio alicujus membri facta invito inducat ipsi patienti irregularitatem, etiamsi id ob culpam passus sit?

Et an testiculorum abscissio etiam voluntaria inducat irregularitatem?

Et notatur, quod abscissio digitorum, & cartilaginis auris, nasi, & testiculorum, inducit irregularitatem.

Etiamque docetur, quod licet qui alterum castrat, non sit irregularis, tamen qui se ipsum castrat, aut se castrare permittit, est irregularis. Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 21.

§. 1. Casus mihi propositus fuit talis. Cuidam invento cùm adultera, vir amputavit testiculos: quæsierunt, an permanserit irregularis, ita ut absque dispensatione non possit ordinari? Aliqui Theologi responderunt, remansisse irregularem. Sed ego consulentibus dixi, negativam sententiam esse probabilem, & adduxi Lessium *in 3. p. D. Thom. cap 7. de irregul. dub. 1. nu. 54.* sic asserentem. (Qui invito ab alio membrum abscissum est, non est irregularis, etiamsi id ob culpam passus sit; nisi inde sit notabilis deformitas, & ineptitudo. Est contra Navarr. *n. 108.* & quosdam alios: sed tenent multi recentiores; nusquam enim in jure id est expressum, ut si ab hoste, vel inimico sis mutilatus ob factam illi injuriam; si in duello sis mutilatus; si à marito adulteræ inventus in adulterio sis mutilatus. Quòd si à judice sis mutilatus per sententiam, non tamen irregularis ob mutilationem, quàm ob infamiam juris, quam per sententiam incurristi.) Ita Lessius.

2 Adde etiam, quòd non desunt Doctores asserentes, testiculorum abscissionem, etiam voluntariam non inducere irregularitatem: & ita docet Hurtadus *de irregular. diffic. 5. nu. 19.* & Bonac. *de cens. disp. 7. q. 4. punct. 8. n. 3.* Sed ego magis adhæreo affirmativæ sententiæ, quam tuetur Cast. Pal. *to. 6. disputat. 6. punct. 15. §. 1. n. 4.*

3 Notandum est tamen hic obiter, Cajetanum 2. 2. q. 65. artic. 1. Sotum *de just. lib. 2. q. 2. art. 1.* Suarez *de cens. disp. 4. sect. 2. n. 7.* Layman *lib. 3. sect. 5. tract. 3. p. 3. c. 11. n. 1.* asserere, eam mutilationem inducere irregularitatem, ex qua corpus humanum non integrum, sed imperfectum est; ac proinde abscissionem digitorum, & cartilaginis auris, & nasi, & testiculorum inducere irregularitatem. Sed ego existimo, illam mutilationem inducere irregularitatem, ex qua aliquod membrum corporis abscindatur: nam, dum membrum aliquod abscisum non est, corpus humanum non est mutilatum, & truncum; sed absolutè, & simpliciter integrum, & perfectum; aliàs mutilatio cujuslibet partis corporis, quæ cum alio membro operatur, sufficiens irregularitati esset; & non solùm mutilatio digiti, sed partis illius irregularitatem induceret; & ex tali defectu mutilum, & truncum corpus humanum dicendum esset, quod oppositæ sententiæ Doctores non admittunt. Quapropter ea mutilatio constituit irregularitatem, quæ est mutilatio membri, sumpto membro pro ea parte corporis, quæ actionem aliquam habet ab alia distinctam, sicuti est auris, nasus, pes, oculus, manus, & similia, ut colligitur *ex leg. Idem Officium ff. de adil. edicto*, ubi ex unius digiti defectu non dicitur membrum deficere, & *ex l. Non sunt liberi ff. de statu hominum*, ubi ob multiplicationem digitorum non multiplicantur membra. Et *ex c. 2. de Cler. ægrotante*, ubi Clericus carens duobus digitis cum medietate palmæ non dicitur mutilatus, aut truncatus; sed debilitatus, seu deformatus. Et ita docet Mol. *tr. 3. disp. 69. n. 2.* Avila *p. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 1.*

dub. 1. Coninch *disp.* 18. *dub.* 8. *concl.* 2. Valentia *tom.* 4. *disput.* 7. *q.* 19. *punct.* 3. §. 4. & alii: & ideò pro casu nostro, licèt abscissio unius testiculi non inducat irregularitatem: abscissio tamen utriusque testiculi, impedit actionem generativam: ergo inducit irregularitatem. Nota verò, quòd licèt, qui alterum, castrat, secundùm Hurtadum *loc. cit.* non sit irregularis; tamen, qui seipsum castrat, aut se castrare permittit, est irregularis, & peculiari dispositione *in Can.* 5. & 11. *dist.* 55.

Sup. hoc sup. in §. A de hujus Res. & in alio eod.

RESOL. LXVII.

An qui testiculos abscindi fecerit causa vocis retinendæ, sit irregularis?

Et an voluntarii Eunuchi sint irregulares, idest permittentes se castrari ob quamcumque causam, excepta causa necessitatis ob ægritudinem?

Et an, si abscissio integri membri sit occulta, possit Episcopus dispensare?

Idem est, si abscissio casu contigerit, ex propria culpa dummodo occulta sit culpa, tametsi abscissio sit notoria? Ex part. 10. tract. 13. & Misc. 3. Ref. 11.

§. 1. HUnc peccasse mortaliter, alibi pluries docui: nunc videndum est, an sit irregularis. Et affirmativè videtur respondendum; nam irregularitatem incurrunt mutilantes membra alteri, vel sibi, aut majorem partem membri, voluntariè aut culpabiliter; eodem modo, sicut occidens, *ut c. si Evangelica* 55. *dist. c.* 2. *de Cler. pug. in duello, cap. ult. de homicid. in* 6. *Clement. unic. eo tit. ibi* Glossa, *verb. Mutilat.* Sayrus *lib.* 6. *de cens. c.* 7. 5. *n.* 3. Molina, *tract.* 3. *disp.* 69. *num.* 2. Suarez *de Cens. disp.* 44. *sect.* 2. *n.* 8. Avila *p.* 7. *disp.* 3. *dub.* 1. & licèt aliqui asserant culpam hanc, & abscissionem debere esse notoriam, ut docet Navarrus *c.* 27. *n.* 198. Henriquez, *lib.* 14. *c.* 8. *n.* 4. Covarruvias *Clement. Si furiosus in princ. n.* 6. Avila, *part.* 7. *de irregul. disp.* 3. *dub.* 1. *vers. Præterea*, Gregorius de Valentia, *tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 19. *in* 2. *specie irregul.* Et indicant plures relati à Sayro *lib.* 6. *Thesaur. cap.* 7. *n.* 13. Sed contrarium videtur verius, quia hæc irregularitas non nititur magis notorietati culpæ, quàm excessui, & sævitiæ, quam quis secum exercuit. Sicuti tradit Sayrus *lib.* 6. *Thesaur. cap.* 7. *n.* 12. Molina, *tract.* 3. *de Just. disp.* 70. *cap.* 6. & *disp.* 76. *n.* 8. Garcia *de Beneficiis, part.* 7. *cap.* 12. *n.* 5. Et ita voluntariè Eunuchos esse irregulares tenet mihi citato, doctus, & amicissimus Pater Thesaur. *in Praxi de pœnis, par.* 2. *cap.* 1. *verb. Membrorum mutilatio*, ubi sic ait: Procedit dicta ampliatio etiam in permittente se castrari ob quamcumque causam, etiam causa cantus, excepta tantùm causa necessitatis ob ægritudinem, *cap. Si quis abscidit, cap. Si quis pro ægritudine* 55. *dist. cap. Significavit, cap. ex parte, de corp. vit.* Ita ille, qui plures alios citat.

Alibi pluries in 2. 8. tr. 3 Ref. 30. & in alio eod. ... Sup. hoc in præmissis §. Ref. Adde & versum in fin. illius Ref.

2. His tamen non obstantibus, contrariam sententiam probabilem esse putat Castrus Palaus, *tom.* 6. *disp.* 6. *punct.* 12. *nu.* 4. ubi ita asserit: Quinimmò non videtur improbabile te irregularem non fore, tametsi testiculos abscindi feceris, causa vocis retinendæ, quia non fecisti ex indignatione, aut justo, vel injusto timore castitatis amittendæ, prout requiritur *in c. Maritum, c. Qui partem, c. Si quis absciderit*, & aliis superiùs relatis. Prætereà nullus textus hanc irregularitatem indicens, loquitur de eo, qui sibi testiculos abscidit, sed de eo qui sibi virilia abscindi fecerit, quod diversum est. Hæc ille.

3. Nota tamen hic obiter, circa dispensationem hujus irregularitatis procedentis ex mutilatione voluntaria sui, dicendum esse, si facta sit abscissio integri membri & sit occulta, poterit Episcopus dispensare virtute Tridentini, *sess.* 24. *c.* 6. *de Reform.* Sicut notarunt Angelus, *verb. Corpore vitiatus, n.* 1. Sylvest. *q.* 10. Henriquez, *lib.* 14. *c.* 8. *n.* 4. *lit. A*, Avila, *p.* 7. *disp.* 3. *dub.* 3. *concl.* 2. Et idem est, inquit Avila, si abscissio casu contingeret ex propria culpa, dummodo occulta sit culpa, tametsi abscissio sit notoria.

Sup. hoc in Ref. seq.

Sup. hoc ibid. §. ult. ad medium vers. ... publicè.

RESOL. LXVIII.

An Eunuchus, qui occultè, sed sponte se fecit castrare, sit ab Episcopo dispensabilis pro irregularitate, ut ad sacros Ordines promoveatur? Ex p. 10. tract. 13. & Misc. 1. Resol. 28.

§. 1. AFfirmativè respondet Pater Andreas Gerunda *de Episcopatu lib.* 2. *disp.* 5. *c.* 3. *n.* 21. ubi sic ait: Hinc casum solvi, de quo consultus, dum hæc conderem, de Eunucho, qui spontè castrare se fecit, an ita irregularis esset, ut ab Ordinario non posset ad Sacros Ordines dispensari? Respondi quicquid nonnulli in contrarium senserint, etiam posse: Et ratio est, quia quamvis notorium esset eum evitatum, id tamen per delictum factum fuisse occultum erat; cùm igitur hæc irregularitas ex delicto sit & non ob vitium corporis, ut communiter sentiunt apud Avilam, *part.* 7. *disp.* 3. *dub.* 1. *vers. contraria sententia deducta à Canone* 22. *Apost.* hinc fit ex vi Tridentini, cujus expendimus decretum, posse ab Episcopo dispensari.

Sup. hoc in R. præterita §. ul. in princip.

2. Dices, hanc irregularitatem reduci ad homicidium voluntarium, cujus irregularitas, quamvis occulta sit, Papæ per Tridentinum est reservata. Respondeo, licèt sciverim nonnullos Doctores extendere reservationem irregularitatis ex homicidio voluntario occulto, contractæ, ad mutilationem voluntariam occultam: at probabilius esse contrarium: tùm innixus rationis, tùm Decreto Congreg. Cardinalium Trid. relato à Soario *de Cens. disp.* 44. *sect.* 4. *n.* 32. cui subscribunt idemmet Soarius, Emanuel, *c.* 187. *concl.* 1. qui expressius nostræ favent conclusioni: Accedit Avila *de Irregul. disp.* 3. *dub.* 3. *concl.* 2. dicens, esto publicè constet de evitatione, dummodò delictum sit occultum, posse dispensari ab Episcopo, cùm eadem sit ratio de hoc, ac de excommunicato occulto publicè celebrante. Miror autem Sylvestrum contrarium sentientem *corpore vitiatus* 9. & 10. *ad finem*, pro se citare 1. *cap. de corp. vitiat.* quod quidem non modò de Clerico publicè Monomachiam obeunte loquitur, cujus delictum erat manifestum, sed in illo eodem casu Glossam, si legisset Sylvester, eam docere comperisset, posse Episcopum dispensare, quicquid etiam in contrarium judicaverit Tabiena. Hucusque Gerunda, cui etiam ego adhæreo.

Sub. hoc in fine §. ant. præcitim.

RESOL. LXIX.

An consulens ad mutilandum aliquem sit irregularis?

Et notatur, quod non erit irregularis, qui dedit consilium mutilationis, quem non potuit aliter ab homicidio avertere. Ex par. 4. tract. 2. Ref. 18.

§. 1. AFfirmativè respondent communiter DD: sed de hoc non datur (ut observat Petrus Cornejo *in* 3. *par. D. Thomæ, tract.* 5. *de irregul. disp.* 2. *dubit. unica, q.* 5. *nu.* 3. & Joannes Præpositus *in* 3. *part. q.* 5. *de irregul. dub.* 9. *n.* 64. Expressus textus, & non sequitur, consulentes sunt irregulares, quando concurrunt ad homicidium; ergo etiam quando concurrunt ad mutilationem, nam quoad pœnas non debet afferi de mutilatione sine textu, quod asseritur de homicidio, quia nulla irregularitas incurritur, si non sit in jure expressa, ut patet. Sed hanc irregularitatem consulentibus ad mutilationem nullum jus imponit, sicut imposuit consulentibus ad homicidium: ergo, &c. Adde quòd in materia incurrendæ irregularitatis respuitur argumentum à paritate rationis, à simili, imò à majori ad minus. Ergo, &c. Verùm Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 75. *n.* 3. Præposit. *in* 4. *part. q.* 5. *de irregul. dubit.* 2 *num.* 4. & alii putant non esse recedendum à communi sententia. Nota tamen quòd etiam sequendo dictam communem opinionem, non erit irregularis, qui dedit consilium mutilationis membri ei, quem non potest aliter ab homicidio avertere. Ita Cornejo *ubi suprà*, & Doctores quos refert Sayrus *de Censuris lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 13.

Sup. hoc in c. 7. tr. 1. Ref. 109. §. ultim. ante medium à vers. At ego.

Sup. hoc notandum in tr. ... Ref. 17. lege doctrinam §. Sed hic, & inf. in tr. 6. Ref. 45. ad medium à vers. Et licet & aliis eorum annot.

RESOL. LXX.

An mandans aliquem verberari modo cauto & prudenti, & cum ministro fideli, & ille occidatur, incurrat irregularitatem? Ex parte 4. tract. 2. Ref. 19.

§. 1. AFfirmativè respondet Suarez *de censuris disp.* 45. *sect.* 2. *n.* 3. *ex cap. ult. de homicidio in* 6. quod hanc irregularitatem ponit solùm, quia mandator in culpa fuit, & hoc evenire posse debuit cogitare, quæ duo incurrunt etiam post diligentiam adhibitam in casu nostro, adhuc enim cogitari debet non obstante illi posse mandatarium excedere si non ex malitia, saltem ex alio casu, & ideò ait Suarez, quòd nulla humana diligentia mandantis est sufficiens ad evitandam irregularitatem, si effectus homicidii sequatur.

Quod hoc sup. in tr. 2. ex Ref 16 lege §. Sed quid cursim prout fuit, vers. pro ut in simili, & pro dispensatione hujus irregularitatis vide in to. 3 tract. 3. doctrinam, R. 41.

2. Sed licèt hæc opinio sit probabilis, non minus probabilem esse existimo negativam sententiam, cum Præpos. *in* 3. *parte quæst.* 5. *de irregular. dub.* 10. *num.* 78. quia ita mandans nullo modo est reus homicidii; decisio autem illius *cap. ultimi, de homicid.* videtur agere de eo, qui reus est homicidii, & qui potuit prævidere homicidium, fortè ex verberatione, vel suo mandato secuturum.

RESOL. LXXI.

Clericus olim Chirurgus secundùm artis præcepta exercuit suam artem cùm quodam infirmo, qui tamen mortuus est, quæsivit à me, an inciderit in irregularitatem?

Et docetur Clericis non esse simpliciter interdictum medicinæ exercitium, aut etiam Chirurgiæ, modò fiat citra incisionem, & adustionem, unde non fiunt irregulares ex eo exercitio.

Et aliqua alia observantur circa prohibitionem combustionis, & incisionis pro Subdiaconis, Diaconis, & Sacerdotibus, non autem Clericis aliis, etiamsi sint Beneficiati.

Et an in dicta prohibitione non intelligatur vena apertio ad emittendum sanguinem, nec carnis apertio caustico, aut tumoris, seu apostematis ruptio emplaustro mollificativo? Ex part. 11. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 9.

Dubium

§. 1. Dubium ei insurrexerat ex his, quæ ego docui *in p. 4. tr. 3. resol.* 23. Verùm pro sententia negativa in sui favorem adduxi Lessium *in 3. p. D. Thomæ cap. 3. de irregular. c. 4. dub.* 1. n. 33. ubi sic ait: Unde probabile est etiam eum, qui dat operam rei illicitæ, quia periculosa, & tendens ad homicidium, si debitam circumspectionem adhibeat, ne gravis noxa sequatur, non esse irregularem etsi fortè sequuta fuerit. Ita multi recentiores hoc tempore. Ratio est, quia homicidium sequutum censetur planè involuntarium: diligentia enim illa abstergit periculum, ratione cujus videtur tendere ad homicidium; Est contra Covarr. Navarrum, Sotum, & alios.

2 Hinc sequitur, Clericum peritum chirurgiæ, si secundùm artis præcepta incidat, vel urat, etsi peccet contra præceptum juris, quo tale ministerium tanquam indecorum ejus statui prohibetur, non tamen fieri irregularem, etsi fortè mors sequatur; quia censetur omnino involuntariè sequi. Quod confirmo; Quia laicus in hujusmodi casu non fiet irregularis, ut omnes fatentur: ergo neque Clericus; jura enim non constituunt differentiam inter Laicum, & Clericum in hac specie.

3 Dices, ille Clericus tenebatur vitare illam incisionem ob periculum homicidii; ergo si non vitet, ei imputabitur.

4 Respondeo: si erat peritus non tenebatur vitare præcisè ob periculum, sed ob præceptum juris, quod vetuit hanc incisionem generatim Clericis: partim quia dedecet eorum statum, partim quia plerumq; Clerici non sunt ita periti, ut res illa postulat ad vitandum homicidium. Cum hoc tamen stat quòd si quis Clericus reperiatur satis peritus, qui omnem diligentiam necessariam præstet, hunc non censeri causam mortis, sicuti nec Laicus censetur.

5 Hanc etiam sententiam docet Gibalinus *de irregular. c. 4. quæst. consect.* 11. *num.* 27 qui etiam docet, (quod est valdè notandum) Clericis non esse simpliciter interdictum medicinæ exercitium, aut etiam chirurgiæ; modò fiat citra incisionem, & adustionem, unde non fient irregulares ex eo exercitio, quia *cap. sententiam ne Clerici, vel Monachi* prohibet tantùm adustionem, & sectionem. Deinde in tam sæpè *citato cap.* ad aures, non tribuitur culpæ Canonico Coloniensi, quod exercuerit Medicinam; quòd inde etiam confirmatur; quia ex communi Doctorum, & Canonistarum sententia, qui volunt casuale homicidium ex actione illicita sequutum, parere irregularitatem, hic Canonicus fuisset irregularis sequuta alicujus ægroti morte ex curatione à se facta, & adhibita, quavis diligentia, & prudentia apposita: quia ille Canonicus vacasset rei illicitæ, quod tamen negat Pontifex, qui illum Canonicum non arcet à suscipiendis ordinibus propter exercitium medicinæ sequuta inde morte, si illum conscientia minimè remordeat. Malè probatur ex eo quod medicinæ studium prohibeatur Clericis *c. fin. ne Clerici, vel Monachi*: ergo & ejus exercitium: quæ consequentia à pluribus rejicitur, à Rodriguez *loc. cit.* & Sanch. *lib. 6. in Decalog. c. 14. n.* 18. quia studium quoque legum prohibetur Clericis *eod. c. fin.* & tamen licèt ipsis consulere tum verbo, tum scripto, modò advocati munus non gerant, si quàm prius sibi compararint: quod pluribus ostendit Sanch. *eodem lib. 6. c.* 13. *n.* 29. & 32. Deinde in illo *c. fin.* redditur ratio, cur tum medicinæ, tum legum studia vetentur Clericis, non ne ea aliquando exerceant, ex eoq; exercitio fiant irregulares; sed ut Theologiæ studium amplectantur. Non diffiteor quidem aliquam esse indecentiam in hoc medicinæ exercitio à Clericis, aut Religiosis, ut dixit Molina, & Sanchez, sed nego ob eandem indecentiam alicubi latam esse irregularitatem; quare (modò caveant à combustione, & incisione) eam non incurrent, licèt ab ipsorum actione inculpabiliter sequatur mors ægroti. Hucusque Gibalinus.

6 Sed circa prohibitionem combustionis, & incisionis *in c. sententiam cit.* quædam observanda restant; primum est illam non fieri nisi Subdiaconis, Diaconis, & Sacerdotibus, non autem reliquis Clericis, etiamsi sint beneficiati, aut Clerici, contra Navarrum, Panormit. Angelum, Sylv. Armillam, Tabien. & Sanchez *loc. cit.* qui fatentur quidem nullum textum reperiri qui loquatur de aliis, quàm de iis qui Sacris Ordinibus sunt initiati: volunt tamen, omnia, quæ interdicta sunt Clericis in Sacris constitutis, censeri quoque interdicta Clericis beneficium ad victum sufficiens habentibus. Verùm hæc regula generalis, quæ nomine Clericorum Sacris Ordinibus insignitorum vult comprehendi omnes beneficiatos, probari deberet ab his Doctoribus ex aliquo jure, non autem gratis ab illis asseri, ipsi enim non faciunt jus; neq; ullam rationem afferunt, quæ necessario faciendam esse hanc extensionem persuadeat, quare claro, & certo jure, quod habemus *in c. ad aures*, in quo prohibitio ista traditur, standum erit; unde etiam Felin. *capit. tua nos*, de religioso Sacerdote intellexit.

7 Vide etiam Molinam *disp.* 75. *n.* 2. qui etiam *n.* 4. observat per prohibitam Clericis incisionem, non intelligi venæ ad mittendum sanguinem aperitionem. Ratio est, quia id pertinet potius ad officium tonsorum, quàm chirurgorum, & in pœnalibus voces potius restringendæ, quàm ampliandæ sunt. Præterea combustio prohibita non comprehendit carnis aperitionem caustico, aut tumoris, seu apostematis ruptionem emplastro mollificativo, quod tradunt iidem Doctores, quia illæ non sunt propriæ combustiones, & incisiones.

RESOL. LXXII.

An Clericus in Sacris exercens Chirurgiam per incisionem, vel adustionem sit irregularis, morte sequuta, licet adhibeat necessariam diligentiam: ut explicatur cap. tua nos, de homicidio?

Et an Monachis, & Clericis in Sacris non prohibeatur illa actio in extrema necessitate, quando non est alius Chirurgus, velut est tempore pestis?

Et an si illam operaretur quis extra extremam necessitatem cum ignorantia invincibili hujus prohibitionis, incurrat irregularitatem?

Et alii casus circa hoc explanantur.

Et an Monachus, vel Clericus, si applicet emplastrum mollificativum, quo apostema sese aperiat, & mors inde sequatur, sine eorum culpa, incurrat irregularitatem?

Item, si supradicti secundùm peritiam artis jubeant incisionem, & adustionem, si mors inde sequatur, incidant in irregularitatem?

Et an Clericus, vel Monachus, qui secundùm artem abscidit, vel adussit, quando mors est sequuta propter morbi gravitatem, & non ex adustione, vel abscissione, sit irregularis? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 23.

§. 1. Affirmativam sententiam tenet Navarrus, Covarr. Corduba, quos citat & sequitur Avila *part. 7. disp.* 6. *sect. 1. dub.* 2. quibus ego addo Turrianum *de censur. lib. 9. disput.* 68. *dub.* 1. Filliucium *tom.* 1. *tractat.* 20. *cap.* 4. *nu.* 74. Bonacinam *de censur. disp. 7. q. 4. punct. 7. num.* 9. Molinam *de just. tom. 4. tract. 3. disp. 75. num.* 3. Suarez *disp. 45. sect. 4. num.* 10. Villalob. *in summ. to. 1. tract. 21. difficult.* 23. *n.* 8. Layman *sect. 5. tract. 3. p. 3. c.* 10. *n.* 3. Sayrum *lib. 7. c. 5. n.* 13. & ratio est, quia dat operam rei illicitæ, & prohibitæ, & ita videtur determinatum *in cap. tua nos, de homicidio*, & hanc opinionem ego teneo.

2 Sed contrariam sententiam probabilem esse puto, quia, ut *supra* satis firmatum est, non incurritur irregularitas ex opere illicito etiam periculoso, & de se tendenti ad homicidium, si adhibita fuit omnis diligentia ergo, &c. Nec valet dicere quòd hoc particulariter accidit in casu nostro, quia Monachis interdicitur illa actio per sacros Canones, nam respondeo quòd prohibitio non facit, ut opus majorem habeat connexionem cum effectu, & magis inevitabilem, quàm haberet seclusa prohibitione, cùm ea sit plenè extrinseca operi. Unde si citra prohibitionem opus non habeat talem connexionem, neque dicendum habere posita prohibitione, neque sufficienter potest probari quòd positis aliis paribus unus sit censendus homicida, quia vacat operi periculoso, sibi prohibito; alius verò cui idem opus non est prohibitum, non sit homicida, quod confirmatur quia prohibitio facta eo quòd tale opus minus deceat statui Monachorum, & Clericorum, efficit ut actio sit contra Religionem, non verò contra justitiam, neque contrarium potest sufficienter ostendi.

3 Restat modò respondere ad *c. tua nos*. Dico igitur, quòd hoc jus pro nobis facit, quia ibi Pontifex ait talem posse celebrare, si peritus omnem diligentiam adhibuerit, & culpa mulieris mors acciderit, alioquin si imperitus, aut negligens fuerit, ab altari admonendum, clarè indicans fore irregularem, si qua ratione sua temeritate fuerit causa mortis, aliàs non. Nec refert quòd dicatur in eo misericorditer cum eo agi, quia per hoc aut significatur pœnitentia, quæ ipsi ob usurpatum officiū prohibitum erat injungenda, aut de rigore posse diutiùs ob eam culpam ab altari arceri. Similiter *c.* 1. *de corpore vitiatis*, dicitur cum eo, qui in duello partem digiti amiserat, posse misericorditer agi, & peracta pœnitentia permitti ministrare, cùm tamen talis, præsertim ante Tridentinum, non fuerit irregularis, & etiam docet Coninch *de Sacr. disp.* 18. *dub.* 9. *n.* 89. ubi tenet supradictum Monachum, de quo agitur *in d. c. tua nos*, non incurrisse irregularitatem, neq; aliter *in d. c.* determinari, & ita hanc sententiam docet etiam Præpos. *in 3. p. q. 5. de irreg. dub.* 10. *n.* 86. ubi sic ait: *In c. tua nos*, videtur decerni irregularis quidā Monachus, verùm ex ipsomet textu potest probabiliter colligi non fuisse, cùm dicatur, quòd licèt prædictus Monachus, multum deliquerit alienum officium usurpando, quod si minimè congruebat, si tamen causa pietatis, & non cupiditatis, id egerit, & peritus erat in exercitio chirurgiæ, omnemque studuit, quam debuit diligentiam adhibere, non est ex eo, quòd per culpam mulieris contra consilium ejus accidit, adeò reprobandus, quòd non post satisfactionem condignam cum eo misericorditer possit agi, ut Divina valeat celebrare. Ubi indicatur, & non fuisse reum homicidii, & non incurrisse irregularitatem homicidii casualis. Nec obstat quòd dicitur *post satisfactionem, &c. misericorditer*, &c. quia similia sæpè adduntur in jure, ut ostendatur esse salutare præmittere aliquam satisfactionē propter aliqualem fortè culpam quæ intervenerit, non quòd id sit plenè necessarium. Confirmatur, quia hæc verba non sufficienter exponunt, & exprimunt irregularitatem, quam non constat aliunde incurri. Adeo quòd, licèt non fuerit irregularis, potuerit

tuerit Episcopus eum punire, quòd alieno officio sese immiscuerit; ergo misericordia non necessariò supponit irregularitatem, sed delictum, propter quod poterat ei prohibere exercitium Ordinis, quod tamen ex misericordia non prohibebatur. Hæc omnia Præpos. *loco cit.* & ideò Sotus, Dominicanæ familiæ decus, asseruit *lib. 5. q. 7. art. 9.* supradictum Monachum de quo agitur *in d. cap. tua nos*, non incurrisse irregularitatem: unde hæc opinio satis probabilis alicui videri potest, verùm quia contraria est communis, tu ne recedas ab ea. Licèt igitur, *ut supra* tenui, non incurratur irregularitas propter homicidium secutum ex opere aliàs illicito adhibita diligentia, tamen hæc doctrina non procedit in casu nostro, cùm contrarium sit in jure expressum.

Sup. hoc primo inf. in Ref. 74 §. ult. & in fin. alterius R. ejus annot.

4 Non desinam tamen in gratiam Confessariorum adnotare. Primò quòd *in d. c. tua nos*, illa actio Monachis & Clericis in Sacris non prohibetur in extrema necessitate, quando non adest alius chirurgus, ut potest sæpiùs accidere tempore pestis, & si illam operarentur extra hoc tempus cum ignorantia invincibili hujus prohibitionis, non incurrerent irregularitatem. Ita ex Vasquez, Turrianus *de censur. lib. 5. disp. 64. dub. 1.* Molina *ubi infra n. 3.* & alii. Secundò, Monachus, vel Clericus qui applicat emplastrum mollificativum quo apostema sese aperit, & mors inde sequitur sine eorum culpa, non incurrunt irregularitatem, quia *in cap. tua nos*, agitur de scissione, & adustione. Ita Molina *to. 4. disp. 75. num. 4.* & alii. Tertiò si supradicti secundùm peritiam artis jubeant incisionem, & adustionem, si mors inde sequatur, non incidunt in irregularitatem, quia pœna lata contra facientes non ligat mandantes, neque consulentes, nisi exprimatur. Ita Molina *loc. cit.* Quartò Clericus qui secundùm artem abscidit, vel adussit, quando mors est secuta propter morbi gravitatem, & non ex adustione, vel abscissione, puto non esse irregularem. Ita contra Suar. *disp. 47. sect. 7. n. 4.* dicendum est cum Avila *part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 10. concl. 5.* & aliis; sed ex supradictis oritur pulchrum dubiolum.

Sup. hoc cum eodem Molina citato hic cit. in Ref. prætermissa §. ult. cursim ad med.

RESOL. LXXIII.

An venæ sectio sit Religiosis, & Clericis in Sacris prohibita, ita ut incurrant irregularitatem latam in capite tua nos, *si ex tali sectione sequuta sit mors?*

Et an Clerici in Minoribus, quamvis habeant beneficium, possint exercere medicinam, & chirurgiam abscindendo, & adurendo secundùm artem?

Idem est dicendum de Religiosis, si non sint Subdiaconi.

Et quid, si sint Sacerdotes?

Et an liceat Clerico perito Medico dare consilium, quod fiat minutio sanguinis, dummodo per seipsum non faciat dictam minutionem? Ex p. 4. tr. 2. R. 24.

Sup. hoc cum eodem Molin. citatum in §. sequ. in Ref. not. seq. §. ult. in princ.

§. 1. Affirmativè respondet Avila *p. 2. disp. 6. sect. 1. dub. 10. ante conclus. 3.* ubi sic ait: Licèt Clerico perito Medico dare consilium quòd fiat minutio sanguinis, dummodo per se ipsum non faciat dictam minutionem. Ita ille, & ratio est, quia illa sectio venæ videtur incisio quam prohibet *d. cap. tua nos*: ergo.

2 Sed contrariam sententiam docet Molina *de justit. tom. 4. tract. ... disp. 75. num. 4.* ubi ita asserit, Illud admoverim, venæ apertionem non esse chirurgiæ actum, ac proinde nec jure inveniri prohibitum initiatis Ordinibus sacris, neque enim actus ille ad chirurgos spectat, sed ad tonsores qui ad præscriptum Medicorum & Chirurgorum venas scindunt, in pœnalibus autem & odiosis, ut sunt prohibitiones, quæ irregularitatem inducunt, facienda non est extensio à paritate, quin neque à majoritate rationis eorum, quæ disposita comperiuntur in jure. Sic ille. Et licèt post hæc scripta invenerim Bonacinam *de cens. disp. 7. q. 4. punct. 5. n. 5.* adversus Molinam cum Avila affirmativam sententiam docere, tamen ego puto utramque esse probabilem.

Sup. Clericis etiam Beneficiatis consult. in hoc §. sup. in Ref. 71. §. Sed, ad lin. 3. &c. Super hoc ult. magis latè lege dicta Ref. seq. &c.

3 Notandum est hic obiter contra Avilam *loco cit.* & Henriquez *lib. 14. cap. 11. num. 1.* Clericus in minoribus quamvis habeant beneficium, posse exercere artem medicam, & chirurgicam abscindendo, & adurendo secundùm artem. Ita Molina *ubi sup. nu. 2.* quod etiam extendit ad Religiosos, si non sint Subdiaconi, unde Felinus, ut notat Avila *ubi sup. c. tua nos, de homicidio*, intellexit de Religioso Sacerdote.

RESOL. LXXIV.

An Medicus effectus Sacerdos possit sine peccato mortali exercere artem medicinæ?

Et an Sacerdos, & Religiosus liberentur à peccato, si hoc officium citra mortis periculum exerceant causa pietatis, ac proinde gratis circa personas miserabiles, vel cognatas?

Et an interdictum sit Clericis, & Religiosis exercitium medicinæ?

Et an si exerceatur per incisionem, vel adustionem, inducat irregularitatem morte sequuta, si debita diligentia apposita est? Ex p. 10. tract. 11. & Misc. 1. Ref. 49.

§. 1. Quidam Sacerdos per multos annos exercuerat artem Medicinæ: nec contentus de his, quæ alibi scripseram, quæsivit à me, an peccasset mortaliter? nam imposterum volebat jam dispensationem petere à Summo Pontifice. Respondi, aliquos asserere, ipsum non peccasse mortaliter. Et ideò Martinus de S. Joseph, *in Mon. Confess. t. 1. lib. 1. tr. 11. de Ordine, n. 2.* Sic ait. Dizen graves Auctores, que les està prohibido a los Clerigos el exercitar Oficio de Medicos, aunque no corten, ni quemen, por que es ocupacion seglar vedada por todo el titulo, ne Clerici, vel Monachi. Peroyo juzgo es muy probable la sentencia de otros; que afirman no les està prohibido a los Clerigos ser Medicos; porque no ay Texto en todo el Derecho, que lo reprueve; antes parece lo aprueva el cap. Ad aures, de ætate, & qualitate. Donde Clement. III. responde a un Canonigo Colontense, que no avia incurrido en irregularidad, por que se le murio el enfermo, a quien avia curado. Ita ille, qui citat Covarruviam, Cardinalem, Sà, Molinam, Henriquez, Sayrum, & Bonacinam. Et quidem non possum, nec debeo huic opinioni, tantorum virorum auctoritate fulcitæ, notam improbabilitatis inurere; imò puto eam probabilem.

Sup. hoc curiosissimè in duobus ult. lin. Ref. prætereà & magis latè in c. 3. te 3. Ref. 152. à lin. 4. vers. secus verò.

2 Sed contrariam esse veriorem, existimo; quam docet Sylvester, Rosella, Angelus, Armilla, Navarrus, & Sanchez, quos citat, & sequitur Castrus Palaus *t. 3. tract. 16. disp. 4. punct. 13. §. 2. n. 3.* Dico igitur exercitium medicinæ esse Clericis, & Religiosis interdictum, *ex c. Clerici 2. de Vita, & honest. Clericor. & ex c. 1. & seqq. Ne Clerici, vel Monachi*: quibus Textibus generaliter Clericis, & Monachis interdicuntur secularia officia. At hoc officium Medici, & Chirurgi etiam citrà incisionem, & adustionem nimis sæculare est, & statum Religiosum dedecens: Ergo ex hac parte prohibitum censetur. Unde & ad rationem contrariorum concedo, nullum esse Textum, quo exercitium Medicinæ, vel Chirurgiæ citra incisionem, vel adustionem prohibeatur specialiter, & expresse: nego tamen, non esse Textũ, quo sub generalibus verbis prohibitum non sit. Ad Textum *in c. ad Aures*, dic verum esse, hoc officium non esse Clericis, & Religiosis prohibitum ob periculum mortis; sicuti est prohibitum, cùm exercetur per incisionem, vel adustionem; sed ob indecentiam; eaque de causa non inducit irregularitatem morte sequuta, si debita diligentia apposita est: illam verò inducit, cùm per incisionem, vel adustionem exerceatur. Et ita hanc sententiam præter Palaum, & alios penes ipsum, tenet Garcias *in Summa Theol. mor. tr. 1. diffic. 2. dub. 7. num. 2.* Vide etiam Machadum, *tom. 1. lib. 4. par. 1. tractat. 13. docum. 6. num. 1.*

Super hoc sup. in Ref. 72. in princip. & in R. 73. §. ult. in fine, & in alio, §. eorum notationum.

3 Certum est tamen, Religiosum, & Sacerdotem à peccato liberari, si hoc officium citrà mortis periculum exerceant causa pietatis, ac proinde gratis circa personas miserabiles, vel cognatas; quia sic exercitum non est officium sæculare, statum Ecclesiasticum, & Religiosum dedecens, sed potiùs illi conforme. Ita Doctores citati.

Sup. hoc sup. in Ref. 71. §. Non desinam & lin. 3. & in fine Ref. secundæ annot. primæ hujus Ref.

RESOL. LXXV.

An quis incurrat irregularitatem, si volvat, v. g. infirmum, si cibum ei exhibeat, & similia faciat, ex quibus sequatur mors, aut ejus acceleratio?

Et infertur Sacerdotes, & Religiosos posse servire infirmis, etiam constitutis in ultimo vitæ, & eos volvere in lecto, & reliqua exhibere cum prudentia absque metu irregularitatis. Ex p. 5. tr. 3. Ref. 117.

§. 1. Scio aliquos Religiosos ex his actionibus abstinere metu irregularitatis, sed immeritò. Ideò assero cum Avila *de cens. p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 8.* quòd si quis bona fide det aliquid moribundo, ex quo sequatur mors, vel acceleratio, licèt aliqua sit culpa, non erit irregularis, nisi sit culpa lata, & si habet scrupulum, deponat illum consilio viri prudentis. Unde in tali casu non facilè formandus est scrupulus. Idem dicendum est de illo, qui bona fide revolvit infirmum, ut commodiùs cibum subministret, vel magis quiescat, nam licèt acceleretur mors, non erit irregularis, nisi ex lata culpa nimis accelararetur. Ita Sotus *l. 3. de just. q. 2. art. 9. col. 4.* Cajet. *2. 2. q. 64. art. 8.* qui infert, quod est valde notandum, Sacerdotes & Religiosos servire infirmis etiam constitutos in ultimo vitæ, & eos volvere in lecto, & reliqua exhibere cum prudentia, quæ in hujusmodi consueta est; nam quidquid in hoc licet laicis, licet etiam Clericis. Ita Avila; cui adde Bonacinam *de cens. disp. 7. q. 4. punct. 7. n. 12.* Henriq. *lib. 14. c. 15. n. 5.* Suarez *de cens. disp. 47. sect. 7. n. 3.* Ugolinum *de cens. cap. 19. §. 3.* & alios penes ipsos,

Sup. contrariis in hac R. infr. Rel. 77 §. Non

RESOL. LXXVI.

An Clerici in Sacris, & Beneficiarii assistentes, quando reus in patibulo suspenditur, incurrant irregularitatem, & peccent mortaliter? *Idem est dicendum de Religiosis.* Ex p. 4. tr. 2. Ref. 35.

§. 1. Si intersunt nullam præstando authoritatem, non incurrunt irregularitatem, peccant tamen mortaliter, ex *c. sententiam sanguinis, ne Clerici vel Monachi*, secundum Sayrum *de censur. lib. 6. c. 18. n. 20.* & alios. Alii putant peccare tantùm

tùm venialiter, si assistant ex curiositate ob parvitate materię. Ita Suarez *de censf. disp. 47. sect. 4. n. 10.* Avila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 14.* quia licet Clericis sit prohibitum in dicto Canone se immisceant in causa sanguinis, tamen hæc materia est levis.

2 Sed ego puto Clericos enim in Sacris, Beneficiarios, & Religiosos assistendo tantùm executioni sententiæ mortis, non peccare, neque venialiter, quia Canones hoc prohibentes videntur contraria consuetudine abrogari. Adde quòd Ugolinus *de irreg. c. 5. §. 3. n. 3.* asserit jura id prohibentia intelligenda esse de Clericis auxilium & favorem sua præsentia præstantibus.

R E S O L. LXXVII.

An Sacerdotes ducentes reum ad furcam, incurrant irregularitatem hortando illum, ut scalam ascendat, vel accelerando executionem justitiæ, etiam notabiliter?

Et aliqua alia circa hunc actum explanantur, in quo non incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis, nisi tantùm ministri justitiæ, & non aliè.

Et tandem notatur Sacerdotes posse sine periculo irregularitatis ministrare infirmis, vertere eos ex latere ad latus, vel transmutare de lecto ad lectum, vel eis potum, aut cibum porrigere, licet ex his actibus præter intentionem mors citiùs sequatur, Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Res. 80 aliàs 79.

§. 1. HÆc resolutio pulchra erit, & maximam consolationem legenti præbebit. Aliqui Doctores supradictas actiones ab irregularitate excusant, ratione indeliberationis, vel ratione parvitatis materiæ, & ita docet Henriq. *lib. 14. c. 12. n. 7.* Avila *de cens. part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. §. 8.* Reginaldus *in praxi tom. 2. lib. 30. tract. 2. c. 9. n. 103.* Molina *de justit. tom. 4. tr. 3. disp. 74. n. 4.* Layman *in Theolog. moral. lib. 3. sect. 5. tract. 3. p. 3. c. 7. nu. 2.* Villalobos *in summa, to. 2. tract. 21. diffic. 27. n. 13.* ubi sic asserit. (Haze de advertir, que si algunos de los que van accompannando al reo para consolarle (como suelen hazer los Religiosos) dixisse inadvertidamente, andemos hermano, ò à caso picasse al jumento, ò le dixesse atre, no por esso quedaria irregular, no procurando que se accelerasse la muerte. La razon es, porque esse acto no es planamente humano. En el segundo caso da otra razon Henriquez, y dize que parum pro nihilo reputatur, y lo mismo es quando dize al reo que suba otro escalon. Ita ille.

2 Igitur secundùm præfatos Doctores similia excusantur, ut dictum est, vel quia Sacerdotes inadvertenter illa faciunt, vel ratione parvitatis materiæ; unde aiunt Layman, Molina, & alii communiter, quòd si cooperatio, vel acceleratio mortis in tali casu notabiliter facta sit irregularitatem contrahorent.

3 Sed ego ad tollendos omnes scrupulos puto probabilem esse contrariam opinionem sapientissimi ætatis nostri Theologi P. Gabrielis Vasquez, qui putat etiam si notabiliter acceleretur, supradictos non incurrere irregularitatem. Et sequitur Torrianus *de cens. lib. 9. disp. 66. dub. 3.* ubi sic asserit. Difficultas est de illis, qui assistunt, & non sunt ministri justitiæ necessarii ad ferendam sententiam, vel concurrentes ad exequutionem pęnę; est dubium an incurrant hanc irregularitatem, si aliquid dicant, vel faciant, ex qua sequatur mors, vel acceleratio ejus; aliqui enim Doctores severè loquuntur, existimantes esse irregulares, & sequitur. P. Suarez. Sed oportet considerare, an sint causa homicidii injustè, ut sine causa facerent, ut reus citiùs occideretur, & ob peccatum possunt incurrere irregularitatem impositam ob injustum homicidium, de qua modò non loquimur. Si verò sine peccato aliquid faciant, non videntur incurrere irregularitatem ex defectu lenitatis. Ita sensit P. Vasquez, & sequuntur multi viri docti hoc tempore; quia jura in quibus supponitur hæc irregularitas, solùm loquuntur de ministris justitiæ, & his, qui concurrunt ad causæ probationem, sicut Advocatus, & testes, & pœnæ exequutionem, ut ministri justitiæ. Ita Turrianus ex Vasquez; qui etiam ad casum propositum in pręsenti resolutione sic respondet. Ulteriùs casus est frequens (hęc sunt ejus verba) ex quo solent oriri dubia viris bonæ conscientiæ, an incurrat irregularitatem, qui aliquo modo facit, vel dicit aliquid, ex quo citiùs sequatur mors rei, quando illum comitatur, v.g. si dicat, pergamus citiùs, vel si dicat reo, ascende citiùs, quando ascendit scalam P. Avila, & P. Henriq. solùm excusant hos actus ab irregularitate, quia non solent esse plenè liberi, quod necessarium est ad talem irregularitatem. Ego verò existimo distinctione opus esse, nam vel isti actus sunt peccata mortalia, quia qui illos facit injustè, est causa, ut mors citiùs fiat, & tunc incurritur irregularitas, quæ oritur ex delicto, de quo modò non agimus, neque tale peccatum fit à personis religiosis; in hoc eventu, vel non sunt peccata, & tunc existimo non incurri irregularitatē ex defectu lenitatis; nisi aliquid faciant, ut ministri publici justitię. Hęc omnia Turrianus.

4 Igitur secundùm Vasquez, & Turrianum nullum jus imponit irregularitatem privatis personis ex defectu lenitatis, sed jura in quibus supponitur hæc irregularitas, loquuntur tantùm de ministris justitiæ, & iis, qui concurrunt ad causæ probationem, vel pœnę exequutionem, Unde ex hoc principio deducitur resolutio multorum casuum contra præfatos Doctores, & sic non incurrit irregularitatem, si quis ei, qui plectendus est capite, dicat, ut supponat caput ad excipiendum ictum, & ideò citiùs supponat. Item si quis dicat carnifici, ut aliquid aptet, quo citiùs is, qui morte plectitur, extinguatur. Item si quis, dum reus ad supplicium ducitur, consilium det capiendi viam breviorem, quod illud subeat citiùs, aut sollicitet accelerari exequutionem justitiæ dicendo, v.g. horam esse tardam, vel populum nimis detineri, Item vendentes vel commodantes scalam, funes, enses, sagittas, & similia instrumenta ad mortis exequutionem. Et idem dicendum est de eo, qui fecit furcam, quidquid in contrarium asserant in supradictis casibus Jo: de la Cruz *in direct. conscient. part. 2. de irregul. dub. 5. concl. 2.* Bonacina *de censuris, disp. 7. q. 4. punct. 1. n. 9.* Navarrus, Avila, Henriquez, Reginaldus, & alii *ubi suprà*. Ratio verò horum omnium erit, quia in his casibus potest incurri irregularitas, vel ex homicidio injusto, vel ex defectu lenitatis; non primum, quia suppono supradictos non peccare; non secundum, quia non operantur, ut ministri justitiæ. Ergo nullam irregularitatem incurrunt.

5 Non gravabor tamen hic adnotare contra aliquos ignaros Sacerdotes, posse sine periculo irregularitatis, ministrantes infirmis vertere eos ex lege ad latus, vel transmutare de lecto ad lectum, vel eis cibum, & potum porrigere, licèt ex his actionibus præter intentionem mors citiùs sequatur, dummodo hęc omnia, cum cautela, quæ communiter à prudentibus adhibetur, efficiantur ab ipsis. Et ita docent Reginaldus *in praxi tom. 2. lib. 30. tract. 2. c. 9. n. 102.* Megala *in 3. p. lib. 7. c. 1. q. 5. n. 56.* Filliucius *tom. 1. tract. 19. c. 10. n. 278.* qui citat Cajetanum, Sotum, Navarrum, Toletum, Armillam, & Suarez.

6 Unde non benè Comitolus *lib. 6. q. 5. n. 2.* ut optimè observat Filliucius, damnavit de irregularitate Sacerdotem pium, quia jacentem in via conspicatus, & accurrentibus aliis consuluit, ut illum erigerent, qui dum sustolleretur, mortuus est.

7 Et hæc dicta sufficiant circa præsentem quæstionem, quam, ut in principio dixi, non parum gratam lectoribus fore existimo; sed ex dictis alia similis quęstio discutienda erit, quæro igitur.

R E S O L. LXXVIII.

An confessarius & Responsor casuum conscientiæ sit irregularis, si interrogatus à judice, an sit obligatus ad occidendum reum, respondeat esse obligatum?

Et an sit irregularis ille, qui detegit malefactorem, vel clamat esse latronem, ut comprehendatur, nisi quando qui manifestat, esset accusator, vel testis necessarius ad cognitionem causæ, vel hoc faceret ut minister justitiæ? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Res. 81. aliàs 80.

§. 1. ESse in tali casu irregularem tenent Avila *de cens. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 6. concl. 2.* & Henr. *de irreg. lib. 14. c. 16. n. 4.* ubi docent, quòd Clericus consultus de casu aliquo in particulari, ne dicat jure reum licitum occidere, sed respondeat consulendos esse Jurisconsultos. Aliqui verò, ut Joan. de la Cruz *in direct. conscient. p. 2. de irregularitate, dub. 5. concl. 4.* Molina *de just. to. 4. tr. 3. disp. 74. n. 4.* & alii, quos citat, & sequitur Bonacina *de cens. disp. 7 quæst. 4. punct. 1. n. 7.* asserunt in tali casu Clericos interrogatos posse dicere, quid sentiant leges in communi, nil aliud præcipiendo; vel consuetudo in particulari, vel dicendo quid ipsi sentiant.

2 Sed ego puto in tali casu Confessarium, vel alium Doctorem non incurrere irregularitatem, etiamsi respondeat in particulari adesse obligationem, occidendi reum. Et ita docet Vasquez, qui apud me instar omnium est, quem citat, & sequitur novissimè Turrianus *de cens. lib. 9. dispur. 66. dub. 4.* ubi sic asserit. Solet quæri, an incurrat irregularitatem vir doctus, qui interrogatus à judice, an sit obligatus ad occidendum aliquem, respondeat esse obligatum? Ego censeo non incurrere, etiamsi expresse dicat judicem obligari ad occidendum; quia non est jus, ex quo colligatur non incurri, si interrogatus respondeat esse obligationem servandi leges ejus materiæ; & incurrere, si expresse dicat esse obligationem occidendi; hoc sentit P. Vasquez; & multi alii hujus ætatis. Ita Turrianus,

3 Et revera, ut ille etiam benè asserit *in 2. 2. to. 1. disp. 93. dub. 2.* consideratis circumstantiis rerum, si quis evolvat illam involutam responsionem de obligatione legis in communi, planè intelliget sibi dari consilium de occisione justa in particulari; neque apparet caput, ut dictum est, in quo liceat responsio illa confusa de obligatione servandi legem in communi, & non expressa de obligatione servandi talem legem in particulari imponentem pęnam homicidii. Et certè severe valde ageretur cum Doctore, vel Confessario, si propter responsionem de obligatione expressa in prædicto eventu imponeretur irregularitas. Addo etiam, quod ut dictum est in superiori resolutione, illi solum incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis, qui vel sunt necessarii ad causam judicialem, vel ut ministri justitiæ assistunt exequutioni mortis. Sed tales non sunt in casu nostro,

Confessarius, & Consultor casuum conscientiæ. Ergo non incurrunt irregularitatem, etiamsi expressè respondeant in illo casu particulari, de quo interrogati sunt judicem, seu alium esse obligatum ad aliquem occidendum.

4 Ex his infertur contra Bonacinam *de censuris*, *disp. 7. q. 4. punct. 1. n. 18.* Navarrum, Covarruviam, Avilam, & alios, non esse irregularem eum, qui detegit malefactorem, vel clamat adesse latronum, ut comprehendatur, nisi quando qui manifestat, esset accusator, vel testis necessarius ad cognitionem causæ, vel hoc faceret ut minister justitiæ, & ita docet Turrianus *ubi suprà de censuris*, qui respondet *ad c. sua nos, de homicidio*. Notentur hæc à Confessariis, quia nova, practicabilia, & probabilia sunt; & in aliis libris minimè obvia.

R E S O L. LXXIX.

An irregularitatem ex defectu lenitatis incurrant tantùm ministri justitiæ, & non alii? Ex p. 3. tr. addit. Ref. 15.

§. 1. OMnes in dictam irregularitatem incurrere docent communiter DD. & hæc opinio est probabilior, & communior. Sed pro contraria sententia ipse *in p. mearum ref. moral. tr. 5.* * *resol. 79.* adduxi Turrianum *de cens. lib. 7. disp. 66. dub. 3.* & quia scio hanc opinionem, ut liberatricem multorum scrupulorum, fuisse à multis viris doctis expletam, nunc assero illam, præter Vasquez & Turrianum, docere etiam Gasparem Hurtado ex eadem Societat. Jesu *disp. 2. de irregul. diff. 11. n. 39.* Igitur secundùm suprad. DD. irregularitas ex homicidio non incurritur ob concursum ad illud, nisi aut factum à ministro publico justè, aut factum à persona privata injustè; unde qui vendunt, aut donant ligna ad vivos comburendos, & gladios, & funes, & alia instrumenta ad interficiendos delinquentes, nec confessarius secus consulens pœnitentem, judicem, & quemlibet alium in casu particulari, ut concurrant, & citò ad interfectionem delinquentis nec quivis alius qui acceleret mortem alicujus, incurrunt irregularitatem; & multa alia exempla invenies apud me *in d. resol.* & ratio horum omnium est, quia in juribus, in quibus fit mentio irregularitatis ex defectu lenitatis, tantùm est sermo de judicibus, & aliis officialibus concurrentibus ad occisionem, aut mutilationem, ut publicis personis, & ministris justitiæ. Ergo dicta irregularitas non est extendenda ad illos. Perpetuò tene menti hanc doctrinam, amice lector, nam ex illa non paucos extricabis casus, & celebra ejus auctorem, qui fuit sapientiss. Vasq. ut testantur Turrian. & Hurtad. *loc. cit.* & eodem P. Vasq. assistente: hanc sententiam publicè defendit in Collegio Complutensi Societ. Jesu vir doctiss. & amiciss. D. Franc. de la Riba, heu quondam noster. Unde non est audiendus Villalobus *to. 1. tr. 21. diff. 27. n. 12.* ubi asserit. (El que emonesta al Reo que alegue la cabeza al tronco donde le de justiciar, o le dize que suba a priessa la escalera, o al verdugo que a file el cuchillo, todos estos son irregulares;) non, inquam est audiendus, quia supradicti non accelerant mortem, ut ministri justitiæ, neque committunt peccatum, ut suppono, ergo. Vide ut dixi, meipsum *in cit. resol. 79. & 80.*

* Quæ hic est sup. à 73 & inf. ... [margin note]

Quæ hic sunt præcedentes Resol.

R E S O L. LXXX.

Carnifex super patibulum existimabat jam Reum expirasse, sed nunc ex astantibus dixit, vivit, vivit, unde ipse denuo pedibus collum calcavit, & Reus mortuus est, quæsierunt: an in tali casu ille irregularitatem incurrerit, & an per Episcopum sit dispensabilis? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Ref. 61.

§. 1. AD casum mihi propositum, dico *primò* Oratorem in nullam incidisse irregularitatem, per ea quæ ego adduxi *in p. 3. tr. 5. resol. 79.* Nam certum est ipsum non incurrisse irregularitatem ex homicidio injusto, ut patet, & licèt ille cooperatus sit ad mortem, accelerando illam, non ex hoc sequitur incidisse in irregularitatem ex defectu lenitatis. Quod nervosè probatur; quia irregularitas non incurritur nisi sit expressa in jure, ut manifestè habetur ex celebri textu, patet clarè *in c. is qui, de sent. excom. in 6.* Sed jura imponentia irregularitatem ex defectu lenitatis, loquuntur tantùm de ministris justitiæ, & his quæ concurrunt ad causæ probationem, vel pœnæ executionem, ut patet ex lectura Canonum hanc irregularitatem inducentium. Ergo omnes qui non sunt justitiæ ministri, si aliquid dicunt, vel faciunt, ex quo mors citiùs sequatur, irregulares censendi non erunt. Et adducatur mihi aliquis textus in contrarium, & ego dabo. Unde hanc sententiam præter Vasquez, & Turrian. *ubi supr. in d. ref. 79.* adductos tenet ex eadem Societ. JESU Gaspar. Hurt. *de cens. disp. 2. diff. 11. n. 39.* & me citato, Stephanus Baunius *in Theol. mor. p. 2. tr. 11. q. 23. dub. 11.* quibus adde, me etiam citato, Machadum, & Cœlestinum, ille *de perfecto Confessario, to. 1. lib. 1. p. 3. tr. 18. docum. 5. n. 5.* hic *in compen. Theol. mor. tr. 4. c. 5. q. 1.* Cùm igitur hæc opinio solida ratione, & auctoritate doctorum virorum fulcita sit, existimo Oratorem, ut dixi, nullo irregularitatis nexu vinciri, quia acceleravit mortem non tanquam justitiæ minister.

Quæ hic est sup. & 77 & in ... [margin note]

Ut in annotat. præcer.

2 Sed si Orator contrariæ sententiæ adhærere vult, puto etiam probabiliter Eminentiss. Principem, & Dominum posse in hujusmodi irregularitatem dispensare, per ea quæ ego adduxi *in p... tr. 2. ref. 69.* Et præter Cajetan. Campanilem, Rodriq. & alios *ibi* adductos, hanc sententiam tanquam probabilem, me citato, novissimè etiam admittit Machad. *ubi sup. de perfect. Confess. to. 1. lib. 1. p. 3. tr. 18. docum. 8. n. 2.* quibus adde non paucos, quos citat, & sequitur Barbosa *de potest. Episc. p. 2. alleg. 39. n. 47.* asserentes Episcopum posse dispensare super irregularitate contracta ex defectu lenitatis; ergo, &c. Scio plures Doctores quoad resolutionem præsentium dubiorum negativè respondere, sed benigniores sententias, quas *sup.* ego adduxi, probabiles etiam esse existimo, quod nemo negare audebit. Ergo, &c.

Quæ nunc est in ... [margin note]

R E S O L. LXXXI.

An Ecclesiastici committentes judici laico in particulari casum alicujus rei dignum morte, si sequatur, incurrant irregularitatem? Et an hoc procedat, etiamsi in communi Ecclesiastici jurisdictionem temporalem habentes dicant judici, cui causas committunt, ut contra malefactores invigilet. Ex p. 4. tr. 2. Ref. 78.

§. 1. AFfirmativè respondet Henriquez *lib. 14. c. 3. n. 6.* qui adducit ad hanc firmandam sententiam Navarr. *lib. 5. consil. de homicidio.* Sed Navarr. ibi tantùm loquitur de Prælato qui præcipit judici, ut manè exequeretur sententiam mortis, quam ipse judex tulerat, in quo casu revera irregularis esset, sicut si præciperet judici ut hunc furem, vel homicidam suspendat, ex textu *in c. his à quibus 23. q. 8.* ibi *aut inferendas præcipiant.*

Sup. hoc inf. in Ref. ... Notandum est ... [margin note]

2 Unde in casu proposito puto Prælatum non incurrere irregularitatem, & hanc sententiam ex Suarez firmat Petrus Cornejo *in 3. p. D. Th. tr. 5. de irregul. disp. 11. dub. 1. q. 1.* ubi sic asserit. Ex text. *in c. ult. ne Clerici vel Monachi in 6.* dicendum est Ecclesiasticos temporalem jurisdictionem habentes posse sine irregularitate causas sanguinis aliis delegare, quod procedit etiamsi in communi dicant judici, cui causas committunt, ut contra malefactores invigilet, imò etiamsi committant ei in particulari casum dignum morte, ut colligitur ex eodem textu. Ita ille. Et novissimè Gaspar Hurtado *de irregular. disp. 2. diffic. 11. n. 42.*

R E S O L. LXXXII.

An Clerici, & laici incurrant irregularitatem, si accusent in causa criminali cum protestatione, quando tantum agitur non de damno dato illis, sed eorum consanguineis?

Et an accusator excusetur ab irregularitate, quando accusat ob læsionem factam in propria persona, aut in propriis bonis, vel ob læsionem factam eis, qui sunt ipsi commissi, si ante sententiam protestetur se non accusare ad vindictam?

Idem dicendum est de accusante eum, qui dedit damnum Ecclesiæ, vel suis subditis.

Et an quando accusator accusat ad evitandum grave damnum innocentis, vel reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non possit sit necessaria protestatio? Ex p. 4. tractat. 2. Ref. 33.

§. 1. IRregularitatem incurrere docet Petrus Cornejo *in 3. p. D. Thom. tract. 5. de irregul. disp. 11. dub. 1. q. 6. n. 4.* Ugolin. *de irregul. c. 6. §. 8. n. 4.* & Bonacina *de censur. disp. 8. q. 4. punct. 2. nu. 4.* ubi citat plures Doctores pro hac sententia minimè hoc asserentes. Ratio verò hujus sententiæ est, quia *in c. penul. de homicidio in 6.* permittunt Clericis, & laicis in consequentia conqueri coram judice de malefactoribus suis, non autem alienis, ergo, &c.

Sed tu contrariam sententiam tene, quam tuetur Hurtado *disp. 2. de irregul. diffic. 11. num. 41.* Coninch *disp. 18. dub. 10. n. 13.* Villalobos *to. 1. tr. 21. diffic. 26. n. 6, & 7.* Avila *p. 7. disput. 5. sect. 2. dub. 11.* Præpos. *in 3. p. q. 5. de irregul. dub. 13. num. 101.* & alii penes ipsos. Dico igitur quòd accusator excusatur ab irregularitate, quando accusat ob læsionem factam in propria persona, aut in propriis bonis, si ante sententiam protestetur se non accusare ad vindictam; & idem est, quando accusat ob læsionem factam eis, qui sunt ipsi commissi, aut ei sunt ita propinqui, ut eorum injuria ad ipsum pertinere censeatur, quales sunt parentes, filii, fratres, &c. Idem cum Præpos. *loc. cit.* dicendum est de accusante eum, qui dedit damnum Ecclesiæ, suis subditis, & quando accusator accusat ad evitandum grave damnum innocentis, vel Reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non possit, & in isto ultimo casu ex Molina, Avila *loc. cit.* putat non esse necessariam protestationem, quod etiam tenet Præpos. *loc. cit. n. 102.*

R E S O L. LXXXIII.

An protestatio liberet ab irregularitate, si ficto animo efficiatur, & sequatur mors?

Et an laici, facta protestatione, incurrant irregularitatem, si non fiat simul cum ipsa accusatione, sed postea cum judice ante prolationem sententiæ, & non solum quando accusat, sed etiam quando Reum retinet, & judici tradit?

Et

Et an Clericus consulens alteri, ut accuset in casu permisso cum protestatione, incurrat irregularitatem? Exp. 3. tr. 2. Ref. 75.

§. 1. HIc casus potest frequenter accidere, & negativam sententiam tenet Vega *en espejo de curas, to. 2. c. 12. §. in 6. n. 270.* Toletus *lib. 1. cap. 82. nu. 5.* Navarrus *c. 27. n. 226.* Sylvester. *verb. homicidium 2. q. 8.* & Jo: Baptista Bizozerus *in summa tract. de censur. c. 5. n. 5.* sic habet. Ille qui coram Judice, vel alio Reum accusat sine protestatione, se id non facere, ut Reus ad mortem, seu mutilationem damnetur, sed ut suum habeat, velut publica scandala tollantur, fit irregularis; secus si accusat cum tali protestatione, quæ protestatio potest fieri ore, vel in scriptis, & protestatio talis, ut evitetur irregularitas, non tantùm verbo, sed verè & animo fieri debet, nam si verbo faceret talem protestationem, & cuperet animo, vel sibi placeret, ut talis suspenderetur, vel mutilaretur, non evitaret irregularitatem, & ita omnes DD. Sic Bizozerus.

2 Sed fallitur, nam hoc minimè asserunt omnes Doctores, dempto Navarro & aliis *ubi suprà*, & ideò affirmativam sententiam docet Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thom. tr. 5. de irregular. disp. 11. dub. 1. q. 6.* Turrianus *de censur. lib. 9. disp. 66. dub. 2.* Hurtado *disp. 3. de irregularitate.* Præpos. *in 3. part. quæst. 5. de irregularitate, dub. 12. nu. 103.* Suarez *de cens. disput. 47. sect. 2. num. 3.* Henriquez *lib. 14. cap. 11. in fine.* Coninch *de Sacram. disp. 18. dub. 10. n. 93.* Avila *de censur. part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 9. concl. 1.* & alii penes ipsos. Ratio est, quia *c. Prælatis, de homicidio in 6.* solùm requirit protestationē externam, qua deficiente etiamsi non esset peccatum, aut voluntas homicidii, incurreretur, & illa posita non est causa ut dicamus illam incurri. Deinde protestatio ficta tantum valet apud judicem ignarum fictionis, quantum valeret si ex animo, & non fictè fieret. Ergo, &c. Deinde Ecclesia non imponit irregularitatem ob intentionem & actum internum, sed ex omissione protestationis.

3 Notandum est tamen hîc obiter quòd etiam laici facta dicta protestatione non incurrunt irregularitatem, quæ etiam excusat, quamvis non fiat simul cum ipsa accusatione, sed postea coram judice ante prolationem sententiæ, & non solùm quando accusat, sed etiam quando reum detinet & judici tradit.

4 Nota etiam à fortiori Clericum consulentem alteri, ut accuset in casu permisso cum protestatione, non incurri irregularitatem, quia sicut accusans in præfato casu non incurrit irregularitatem cum protestatione, ita neque consulens. Sic Paulus Comitolus *in resp. moral. lib. 6. quæst. 59.* Filliucius *tom. 1. tract. 19. c. 9. n. 248.* & alii.

RESOL. LXXXIV.

An ferens testimonium in favorem Rei incurrat irregularitatem si ob id sequatur mors accusatoris.

Et quid est dicendum, si talis sit Clericus, an in favorem Rei potest testari de licentia Episcopi, vel ejus Vicarii? Ex p. 4. tr. 2. R. 69.

Quoad hanc lege doctr. Ref. seq. signanter in fine.

§. 1. NEgativè respondeo, quia mors accusatoris respectu testis censetur sequi per accidens ex ipsius testificatione: nam ipsius dictum per se & ex natura sua ordinatur ad manifestandam rei innocentiam, & ad illius defensionem; & ad incurrendam hanc irregularitatem, ut alibi dicemus, opus est, ut adsit causa proxima ad mortem, & ut dictum, vel factum ex sui natura sit ad illam directum. Et ita hanc sententiam tenet Sayrus *de cens. lib. 6. c. 18. n. 11.* Suarez *disp. 47. sect. 4. n. 9.* Filliuc. *to. 2. tr. 19. c. 9. n. 257.* Ugolinus *de irregul. c. 7. n. 7.* & alii, quod procedit etiamsi testis sit Clericus, qui in favorem rei potest testari de licentia Episcopi, vel ejus Vicarii, nam Clericum ferre testimonium in favorem rei nullo jure prohibetur.

Alibi infrà in tr. 10 R. 90. & lege etiam hic supra Ref. 77. 79. & in 6. inf. Ref. 38.

RESOL. LXXXV.

An testis præcepto judicis obligatus, vel gravi metu coactus, & in casibus, quibus jure naturali tenetur testificari, incurrat irregularitatem, si mors alterius sequatur? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 31.

Quoad hanc lege doctr. præcedentis R. & sequenter inf. à §. 6. Nota etiam ante medium, à vers. Et probabile.

§. 1. NEgativè quoad duos primos casus respondet Coninch *de Sacram. disp. 18. dub. 10. n. 56.* ubi sic ait, Dubium inter Doctores; utrùm qui obligatus præcepto judicis agentis merè criminaliter contra reum, aut gravi metu coactus, fert testimonium, ex quo sequitur alterius mors, fiat irregularis: Multi affirmant, sed non probant; quare quidam viri docti putant contrarium verius esse, saltem quando testis aperte protestatur se hoc invitum facere, nec alterius mortem petere. Primò, quia hic directè tantùm seipsum tuetur à damno corporis, vel animæ, quo casu nequidem fit irregularis alium occidens sua manu. Secundò, quia hæc irregularitas deberet incurri ob defectum lenitatis (gratis enim fingitur omni alia indecentia;) sed hic nullus defectus lenitatis, quia hic solùm reperitur in involuntariè occidente, sicut faciunt ministri justitiæ, qui spontè talia officia retinent, quæ eos quandoque ad occisionem obligant, hic autem omninò involuntariè ad alterius mortem concurrit. Ita ille. Quando verò testes tenentur ferre testimonium jure naturali, non incurrere irregularitatem præmissa protestatione, tenet ex Henriquez Avila *de cens. part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 12. concl. 2.* Nam jus concedens hoc privilegium Clerico accusatori, censetur consequenter concessisse testi in hoc casu, ne privilegium reddatur inutile. Exemplum est, ut quando tenetur testificari ad liberandum à morte injustè accusatum, vel quando tenetur testificari ne ille, qui justè accusarit machinantem contra Rempublicam deficiens in probatione puniatur pœna talionis.

Sup. hoc in 2. num. præcedentis in ejus principio.

2 Verùm adversùs has sententias insurgit novissimè doctus Hurtado *disp. 2. de irregul. diffic. 11 n. 40.* ubi sic ait. Id quod ait Coninch, nempe testem præcepto judicis obligatum, aut gravi metu coactum ad testificandum non fieri irregularem, falsum est; quia absque fundamento sufficiente excipitur testis ab irregularitate, & etiam in aliis, in quibus jure naturali tenetur, (quicquid in his dicat Avila) quia quamvis in omnibus prædictis casibus non reperiatur in teste defectus lenitatis formaliter, quia id efficit obligatus & coactus, reperitur tamen defectus lenitatis materialiter, & indecentia ob rigorem per se & ex objecto in cooperatione ad mortem, intuitu cujus indecentiæ lata est dicta irregularitas; sicut etiam fieret irregularis judex sua sententia interficiens, aut mutilans, quamvis obligatus & coactus assumeret officium, & ferret sententiam. Ita Hurtado. Satis quidem probabiliter, & hanc sententiam ego teneo, & tenet etiam Villalobos *to. 1. tr. 21. diffic. 27. n. 1.* Filliuc. *to. 2. tr. 19. c. 9. n. 254.* Fabrus *de Sacram. ordin. in 4. sentent. disput. 25. q. 1. disput. 3. n. 211.* & alii. Sed adversùs Hurtadum, sententiam negativam Coninch, & Avilæ, quam ipse falsam vocat: puto probabilem esse cum Præpos. *in 3. part. q. 5. de irregul. dub. 13. n. 105.* sic asserente. Testis in causa sanguinis fit irregularis, nec ei prodest protestatio ad evitandam irregularitatem. Aliqui probabiliter censent eum non fieri irregularem, quando obligatur vel jure naturæ, vel justo judicis præcepto ad testimonium ferendum, & multò potiori ratione, quando ad id gravi metu obligatur, cùm eo casu non censeatur voluntariè ad mortem concurrere, sed quadam necessitate antecedente voluntatem, qua ratione distinguitur à judice & aliis, qui liberè suscipiendo officium ex consequenti censetur se obligare ad pœnam sanguinis interdum infligendam. Hæc præpos. *ubi suprà*. Et post hæc scripta inveni supradictam sententiam negativam, quam, ut dixi, non bene falsam vocat Hurtado, docere etiam Mercerum *de Sac. in 3. part. D. Thomæ, q. 24. dub. 8. resp. 3.* Petrum Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregul. disp. 11. dub. 1. q. 7.* Est igitur opinio satis probabilis, licèt ego, ut dixi, affirmativam sententiam teneam.

RESOL. LXXXVI.

An Advocatus, qui Reum defendit, incurrit irregularitatem, si sequatur mors accusatoris? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 34.

§. 1. AD hoc dubium ex Vasquez Turrianus *de cens. lib. 6. disp. 66. dub. 3.* respondet negativè, nisi Advocatus Rei postulet pœnam talionis contra accusatorem, secus si solùm defendat Reum suum, & ex accidenti sequatur pœna mortis accusatoris, & Præpos. *in 3. part. q. 5. de irregul. dub. 13. n. 104.* ita asserit. Advocatum patrocinantem Reo non fieri irregularem si accusator deficiens in probationibus morte puniatur, dummodo in progressu non censeatur eum impetere crimina objiciendo, nisi id sit necessarium ad defensionem Rei graviter alioquin periclitantis, nam verisimile est Advocatum Rei eo casu objicientem accusatori crimen, non fieri irregularem si præmittat protestationem. Ita ille.

RESOL. LXXXVII.

An Advocatus, & testes in causa sanguinis incurrant irregularitatem, si prætermittant protestationem eo modo, quo facit accusator? Exp. 4. tr. 1. Ref. 32.

§. 1. SUppono Clericos & laicos in causa criminali accusando cum protestatione non incurrere irregularitatem, si hoc faciant petendo satisfactionem pro injuria sibi, vel suis rebus illata, vel parentibus. Hoc supposito affirmativè ad casum nostrum respondeo cum Villalobos *in summ. tom. 1. tract. 21. diffic. 27. n. 1.* ubi sic ait (Aunque el derecho ay exception en el que acusa si haze la protesta no quedando per esto irregular, no lo ay en el testigo y assi la protesta no le esclusa la irregularidad.) Idem docet Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thom. tract. 5. de irregul. 11. dub. 1. quæst. 6.* Reginaldus *to. 2. lib. 30. tract. 2. c. 11. n. 133.* Ugolinus *de irregul. cap. 6. §. 9. n. 3.* Layman *sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 7. num. 5.* Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 74. n. 10.* Henriquez *lib. 14. cap. 12. n. 9.* Turrianus *de cens. lib. 9. disp. 66. dub. 3.* & ratio est, quia dicta facultas protestationis solùm conceditur in jure accusatori, ergo non potest extendi ad testes & Advocatos.

Et hoc infrà in 2. §. Nota etiam à principio.

2 Verùm non desinam hic adnotare opinionem Joannis Præpositi *in 3. part. quæst. 5. de irreg. dub. 13. n. 104.* Ubi sic asserit. Adverte primò quo casu protestatio potest accusare accusato-

rem ab irregularitate, eodem posse excusare Advocatum illi necessarium; nisi enim ejus Advocatus eodem privilegio uti posset, sepè redderetur inutilis facultas accusandi sine pericolo irregularitatis. Idem dicendum est de teste illi necessario. Sic ille.

3 Et ita hanc sententiam ante Præpos. docuit Coninch *de Sacram. disp.18. dub.10. n.95.* putat enim in casu quo accusator cum protestatione non incurrit irregularitatem, non etiam incurrere Advocatum & testem, quia in his, ait ille, est eadem ratio, cui enim conceditur aliquid, censetur etiam concedi ea omnia quæ ad hoc necessaria sunt, ne concessio sit inutilis; sed cùm accusatori concessum sit privilegium accusandi in aliquibus casibus sine metu irregularitatis, præcedente protestatione, hoc autem privilegium videtur inutile, si testis non posset absque irregularitate cum protestatione testari, nam timore tantæ pœnæ retraheretur à testando, & consequenter accusator nihil probare posset, & nihil obtineret, ejusque privilegium vanum & inutile redderetur, ergo, &c. & idem dicendum est de Advocato, & hanc opinionem tanquam probabilem admittit Joan. de la Cruz *in director. p.2. de irreg. dub.6. concl.5.* ubi sic ait. Probabile est non fieri irregularem qui in favorem alterius, & maximè Reipublicæ, accusat, testificatur, aut patrocinatur in causa sanguinis cum protestatione. Ita ille.

R E S O L. LXXXVIII.

Dubia circa quandam irregularitatem.

Et quæritur, quod in casu proposito in textu hujus Res. incurrens irregularitatem ex defectu lenitatis, an possit Episcopus, vel Confessarius Regularis privilegiatus in ea dispensare?

Et si Episcopus, & Confessarius Regularis nolens opinionem affirmativam ad praxim deducere, possit consulens ad Sacram Pœnitentiariam confugere pro dispensatione. Ex p. 11. tract.2. & Misc. 2. Res.63.

§. 1. Circa casum, de quo interrogatus fui more meo breviter, & clarè ad primum dubium respondeo: Actiones Domini Consulentis non fuisse factas tanquam à Ministro Justitiæ; Ergo non potuerunt inducere irregularitatem ex defectu lenitatis. Probo consequentiam, quia nulla irregularitas incurritur, nisi sit in jure expressa, ut est *textus clarus cap. Is qui de sent. excom. in* 6. Sed jura, quæ impounnt irregularitatem ex defectu lenitatis tantùm loquuntur de illis, quæ concurrunt ad mortem tanquam Ministri Justitiæ, ut patet discurrendo per omnes textus juris Canonici; Ergo. Et ita hanc sententiam ex Vasquez, Turriano, & Hurtado olim docui, quam postea omnes scriptos amplexi sunt. Et ita docet me citato Eminentissimus Cardinalis Lugo *de Pœnitent. disp.* 22. *sect.2. num.*33. & me citato Pater Magister Lezana *in summ. tom. ..consult.48. nu.* 76. & me citato Basseus *in Flor. Theolog. moral. verbo irregularitas 5.n.3.* & me citato Baunius *in Theolog. moral. tom.2. tract.31. de irregul.q.23.* & me citato Cœlestinus *in Compend. Theolog. moral. tr.4. c. 5. q.5.* & me citato Machadus *de Perfect. Confess. tom.1.l.1. p.3. tr.18. docum.5.n.5.* & me citato Serra *tom.2. in 2.2. Divi Thomæ, q.64. art.8.* & me citato Ciarlinius *controvers. forens. to.1. controv.*203. *n.*27. & me citato Antonellus *de Regimin. Eccles. Episcop. to.2. lib.2. c.8. n.8.* & me citato Verricelli *in quæstionib. moral. tr.1. q.19. n.2.* & me citato Joannes Pontius *in Cursu Theol. disp.46. q.15. conclus.5. n.155.* & me citato Brunus *de Privileg. Regular. p.1. tr.9. c.4. proposit.* 3. & me citato Constantinus à Castro *in collect. Theol. moral. tract.* 4. *sect.1. c.4.* & me citato Guazinus *in tr. moral. lib.2. defens.* 6. *cap.45. n.60.* & me citato Bricchius *in Prompt. Confess. p.5. cap.5. de Irregular.* & me citato Pasqualigus *in quæstionib. Canon. cent.* 4. *q.327. n.1. & q.395. n.4.* & me citato Baucius *in Miscellan. cas. conscient. tom.2. opusc.1. q.193.* & me citato Carollus Zambellus *Auctor. decis. Bononien. anno* 1641. *Mensis Aprilis. as.2.* & novissimè me citato Dicastillus *de Sacrament. tom.2. tractat.* 8. *disputat.30. dub.28. n.547.* Idem etiam docet Caspensis *in Curs. Theol. tom.2. tract.25. sect.13. num.86. & 93.* Escobar *in Theolog. moral. tract.4. examen.6. c.5. n.128.* Zambellus *in Repert. Moral. verb. Irregularitas n.57.* Castrus Palaus *tom.6. tract.29. disp.6. punct.14. §.3. n.7.* Valentia *tom.3. disp.3. quæst.16. punct.4. §. Sed contraria sententia, & §. Porrò non est.* Pellizzarius *in man. Regular. tom.2. tract.7. cap.5. sect.4. n.173.* Martinon. *to.5. disp.62. q.6. nu.63.* Remigius *in Pract. Confess. 6. cap.5. §.1. num.3.* Hos omnes Doctores in fonte vidi, & plures ex ipsis in meis operibus sparsim adduxi, sed nunc plures alios addidi, & in unum congressi, ut faciliùs inveniri possint. Itaque hanc sententiam tenent triginta Doctores. Unde ex his apparet illam esse satis probabilem, ne dicam certam, quod nemo, nisi Bardus negabit.

Docui in Resolutionibus, quæ hic sunt sparsim 77. 78. 79. 80. & 84. & lin. 5 & infra ... 70 ... Confirmatur & in 10. 1. ... 5 ... de §. 5. & 3.

2 Nec obstat dicere, supradictam opinionem non posse in casu nostro applicari, in quo Dominus Consulens, omnia quæ advocati exercere solent, exercuit. Ipse enim direxit causam, consuluit, reaptavit scripturam factam à fisco, &c. Respondeo hæc non officere, quia facta sont à Domino Consulente extrajudicialiter, & tanquam persona privata, nec ullam scripturam nomine proprio subscripsit, nec ullum Advocati munus in judicio exercuit. Ergo, &c.

3 Sed dato quòd Dominus Consulens in dictam irregularitatem incurrerit, Respondeo ad secundum dubium quod posset dispensari ab Episcopo vigore Concilii Tridentini *sess.24. c. 6. de Reform.* vel à Confessario Regulari privilegiato (suppono, ut ex facto patet, homicidio de quo est quæstio, esse adhuc occultum.) Probatur prima pars ex dicto decreto Concilii Tridentini, ubi conceditur Episcopis facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario. Atqui homicidium ex defectu lenitatis non dicitur propriè homicidium; homicidium enim est factum injustum lege humana, & Divina prohibitum, ut ex Sancto Augustino *libro 1. de libero arbitrio c.4.* tradit Sanctus Thomas *2.2. q.64. artic.6.* Ergo Episcopus in homicidio justo poterit dispensare.

Sup. hoc in R. seq. nos & pro Confessariis Regularib. inf. in §. Quod hujus Res.

4 Et ita hanc sententiam docent Doctores, quos citat & sequitur Barbosa *de Potestat. Episcopi part. 2. allegat.39. n.4.* Quibus ego plures alios addidi *in part. 4. tract. 2. resol.69.* & nunc addo me citato ex Societate JESU Patrem Baunium *in Theolog. moral. to.2. tract.11. quæst.159. §. Dico sexto, vers. est tamen contraria opinio;* & Machadum *de Perfect. Confess. tom. 1. lib. 1. p.3. docum.8. n.25.*

Quæ nunc est in to 3. tr. 5. Res. 33. & in aliis ejus ... ...

5 Unde ex his Cardinalis Cajetanus *in Summa, ver. Irregularitas, n.3. & 4.* Sic ait; Scito quoque quod appellatione irregularitatis homicidii voluntarii non venit irregularitas propter occisionem hominum in bello justo, aut judicio justo: quoniam ubi non intervenit homicidium, ibi non invenitur irregularitas homicidii. Constat autem quod quando homo justè occiditur, non committitur homicidium, quoniam homicidium species est criminis, non enim significat occisionem hominis qualemcumque, sed injustam; ergo non est ibi irregularitas homicidii sive voluntarii, sive involuntarii.

6 Cum quo tamen stat quod intervenit in hujusmodi alia irregularitas, puta causa sanguinis usque ad mortem. Et hæc ideò sint adjecta, ut sciant privilegiati in dispensatione Irregularitatum circa homicidium voluntarium, posse dispensare in omnibus casibus occisionis humanæ, in quibus non intervenit crimen homicidii. Nec sint de cætero propter hæc solliciti ad petendum dispensationem à Papa; quia ipsi possunt dispensare. Hucusque Cajetanus.

7 Quod autem idem dicendum sit de Confessariis Regularibus probatur ex privilegiis eis concessis à Sixto IV. & Julio II. quæ refert Hinojosa *in direct. Decis. Regul. verb. Dispensatio in saculares fol.* 187. & Brunus Chassaing. *de Privileg. Regul. part. 5. tract.5. c.4. propos.1.* ubi sic ait, Potest Sacerdos Regularis dispensare sæculares super omnibus irregularitatibus occultis, super quibus Episcopus ex concessione Tridentini dispensat, ac consequenter in quibusdam irregularitatibus ex homicidio voluntario justo, vel injusto contractis. Ita ille, qui postea latè hanc conclusionem confirmat. Et idem docet etiam Bassæus *Flor. Theol. verb. Irregularitas 15. n.10.* Martin. de San Joseph *post Reg. S. Francisci in Compend. de las facultades de los Confessores, verb. dispensare, n.3.* Pellizarius *in man. Regul. tom.2. tract. 8. c.3. n.90.* & Caspensis *in conf. Theolog. tom.2. tract.25. sect.13. n.* 130. qui citat Rodriquez, Cordubam, Joannem de la Cruz, Sayrum, & Henriquez.

Sup. hoc latè in to. 7. tr. 1. Res. 301 & in aliis primo notat. & signanter in Res. 1. dicta ...

8 Verùm, si Episcopus, & Confessarius Regularis nollent has opiniones ad praxim deducere, Respondeo ad dubium tertium posse Dominum Consulentem ad Sacram Pœnitentiariam confugere, nam ut ex facti narratione apparet, hoc homicidium non est publicum, & licèt actiones factæ à Domino Consulente circa cooperationem ad illam necem à pluribus sciantur tamen nesciunt per illa irregularitatem incurrisse, & dato quod hoc scirent, hodie ut apparet talis scientia remaneret tantùm apud quinque personas, ut patet in facto mihi exhibito: Unde delictum non potest dici publicum, sed occultum, ut ego probavi ex pluribus Doctoribus *in part. 7. tract.2.* * *resolut.* 15. quibus nunc addo Emanuelem Sà *verb. manifestum, n.34.* ubi sic ait; Occultum dicitur, quod tale non est etiamsi possit probari, & quod penè est occultum, idest difficilè probatur: Denique etiam quod quinque sciunt, occultum dicitur.

* Quæ nunc est in to. 3. tr. 1. R. 19. & seqq. R. ejus annot.

9 Itaque ex his omnibus apparet, Dominum Consulentem vel irregularitatem non incurrisse: vel dato quod incurrerit, posse super illam Episcopum, vel Confessarium Regularem privilegiatum dispensare, vel ad Sacram Penitentiariam recurrere quod securiùs putarem: Et licèt ego sciam adversus aliqua ex superiùs dictis plures Doctores probabiliter contrarium asserere, tamen existimo, ea quæ diximus à Doctoribus citatis non minùs probabiliter, ac validè sustineri, ac doceri. Ita sentio, salvo aliorum meliori judicio.

R E S O L. LXXXIX.

Judex pronunciavit sententiam condemnatoriam ad furcam, qui postea ex gratia Principis fuit à morte liberatus, quæritur, an adhuc sit irregularis, ita ut non possit ordinari absque dispensatione Pontificis?

Idem est, si quando reus duceretur ad patibulum, esset extractus è manibus satellitum, & sic mortem evaderet.

Et

Et quid, si à Carnifice suspensus fuisset, & casu laqueus rumperetur, si propter hoc gratiam à Principe reciperet?

Et an Clericus habens jurisdictionem temporalem, fiat irregularis ex eo, quod constituat judicem pro causis, seu criminibus capitalibus, sive in genere pro omnibus, sive in particulari pro aliquo adhuc individuo?

Idem est, & multò magis verò verum de Principe laico.

Et docetur, quod non fiunt irregulares Ecclesiastici, qui aliquem degradatum, aut hæreseos condemnatum, tradunt Curiæ seculari, ac proinde eorum Officiales multò minus.

Et an accusator, Advocatus, & testis fiant irregulares, si in causa sanguinis protestationem præmittant?

Et quis potest dispensare contra præsentem irregularitatem contractam ex defectu lenitatis? Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. Resol. 6.

Sup. contentis in hoc §. 1. & §. Casus potest frequenter, hujus Resol. qui sub eodem n. 89. est appositus usque in finem hujus citatae R.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenet accuratus in his materiis Conradus Pyrrhus *in praxi dispens. Apost. lib. 5. c. 2. n. 3. & 4.* dicens, Romæ petendam esse absolutionem ab iis, qui aliquo modo se ingesserunt in causis sanguinis, licet postmodum mors sequuta non fuerit, neque sanguinis effusio, quia nihilominus remanent irregulares, cum per ipsos non steterit, quominus omnem operam præstiterint, ut mors, aut mutilatio sequatur, & contradicit Mandosio asserenti dispositionem esse Episcopalem: cum ex consuetudine recurrant ad Summum Pontificem. Cui congruit sententia Foller. *in praxi crim. part. 2. c. 24.* & Lopez Diaz *in praxi Can. cap. 99. in verb. puniendum*. Hanc etiam sententiam tenet D. Antoninus 3. *p. tit. 28. cap.* 2. qui ex sola sententia condemnatoria judicem fieri irregularem voluit, cui ita adhæsit Majolus *lib. 2. c. 6. n.* 3. ut dixerit solum officium judicis in criminalibus efficere irregularem, etiam nulla sententia sanguinis pronunciata fuerit, quamvis tunc ab Episcopo dispensari possit, citatque vetustissimum interpretem Canonum Hugonem, relatum & probatum hac in parte à Speculatore, *tit. de dispensat. §. juxta*, affert præterea Majol. *Summæ Confessar. q. 23. de homicidio iste est, tit. 1. lib. 3.* Idem quoque tenuit Plovi. *tr. de irregular. 7. regula*, & Alphons. Alvarez *in suo Thesaur. cap. 38. 7. regul.* Verùm hæc opinio mihi non placet, cùm sit contra communem Canonistarum, & Theologorum, quos plena manu adducit, & sequitur Joan. Baptist. Ciarlinius *Controvers. forens. tom. 2. cap.* 203. *num.* 17. ubi, me etiam citato, concludit, asserentes irregularitatem non contrahi ex homicidio, sive voluntario, sive licito, sive justitia mediante facto, nisi verè sequatur effectus, quia ad incurrendam irregularitatem non sufficit intentio occidendi, vel mutilandi, vel attentatum, sed requiritur actualis occisio, vel mutilatio hominis, stante quòd irregularitas imposita est homicidio voluntario, non attentato. Et hanc sententiam novissime probat Giballinus *de irregular. quæst. 3. consectar. 7. num. 4.* & ante dixerat Joan. Præposit. *in 3. part. q. 5. de irregular. dub. 13. nu. 98.* Joan. Soria *in Epilog. summ. part. 2. tr. 1. sect. 2. disp. 7. §. circa defectum lenitatis*. Unde si aliquis reus duceretur ad patibulum, & esset extractus à manibus satellitum, & sic mortem evaderet, judex non esset adhuc irregularis; imò si neque à carnifice suspensus fuisset, & casu laqueus rumperetur, si propter hoc gratiam à Principe reciperet, judex absque dispensatione posset Ordinibus initiari. Non est igitur audiendus Pyrrhus *ubi supra*, & à fortiori Majolus contra quem nominatim insurgit Layman *lib. 3. tr. 3. cap. 7. num.* 1. Giballinus *ubi supra*. Vide etiam Chartarium *decis. criminal.* 30. *num.* 34. & Sperellum *tom. 1. dec.* 77. *num. 11. & seqq.*

2 Notandum est hic obiter, quod Clericus habens jurisdictionem temporalem, non sit irregularis, ex eo, quod constituat Judicem pro causis, seu criminibus capitalibus, sive in genere pro omnibus, sive in particularibus pro aliquo, adhuc in individuo, quamvis sequatur mors, ut constat ex *dicto cap.* 3. & idem est, & multò verius de Principe laico: quia Clerici quoad hoc non sunt magis exempti, quàm laici. Nam fiunt irregulares Ecclesiastici, qui aliquem degradatum, aut hæreseos condemnatum, tradunt brachio sæculari, ut deducitur *ex ca. Novimus*, 27. *de verb. signific.* ac proinde eorum Officiales multò minus fiunt irregulares, quia multò minus cooperantur, quam ipsi judices tradentes. Vide Præpositum *ubi sup.* & alios communiter.

3 Nota etiam, quod non solus accusator, sed probabiliter etiam advocatus, & testis non fiunt irregulares si in causa sanguinis protestationem præmittat, quia in his eadem est ratio: nam cui conceditur aliqui, censentur etiam concedi illa, quæ ad id sunt necessaria, ne concessio sit inutilis: at privilegium concessum accusatori in aliquibus casibus sine metu irregularitatis præcedente protestatione inutile videretur, si testis non posset absque irregularitate cum protestatione testari. Et idem est de advocato: nam præ timore tantæ pœnæ retraheretur à testando, absque nihil probare posset, nec obtinere. Et probabile etiam esse puto, nec fieri testem irregularem, quando vel jure naturæ, vel justo judicis præcepto, vel gravi metu coactus obligatur ad fatendum testimonium in causa sanguinis, præmittendo protestationem: tunc enim non videtur voluntariè ad mortem concurrere. Ita Cornejo *disp. 11. dub. 1. q.* 5. Et pro probabilitate harum opinionum plures alibi adduxi, quibus nunc addo Caspensem *in curs. Cur. Theol. tom. 2. tr. 25. disp. 5. sect. 13. num. 88. cum seqq.* Lessium *in 3. part. D. Thom. c. 2. de irregul. dub. 5. num.* 15. ubi sic ait; Probabile est ab irregularitate testem excusari in eo casu, in quo tenetur in conscientia testari, præsertim si protestationem adjungat, quamvis hæc etiam non videatur esse necessaria. Ita ille, cui adde Escobar *in Theol. moral. tract. 4. exam. 6. cap. 3. §. 5. num.* 238. ubi admittit hoc etiam in advocato.

4 Sed, quis potest dispensare contra præsentem irregularitatem contractam ex defectu lenitatis? Caspensis *ubi sup. nu.* 4. ait, Prælatos regulares posse dispensare in irregularitate contracta ex defectu lenitatis circa suos subditos, quia habent privilegium dispensandi in omnibus irregularitatibus, excepta bigamia, & homicidio voluntario. Certiùs est eandem facultatem habere Commissarium Cruciatæ, quia in ejus commissione dicitur, & super quacunque alia irregularitate, quæ non procedat ex homicidio voluntario, Ita Caspensis. Sed quid dicendum de Episcopis? Lessius *loc. cit. dub. 6. n* 2. sic asserit. Respondeo Episcopum non videri hic posse dispensare, ut plerique Doctores affirmant. Ratio est, quia ante Concil. Trid non poterat; & per Concil. non est ei facta potestas, nisi in irregularitate orta ex delicto occulto: hæc autem ex delicto non oritur.

5 Nota tamen, non esse improbabile, Episcopum posse in hac dispensare, ut docet Covar. *§. in fin.* Ratio est, quia istud homicidium æquiparatur homicidio casuali in jure (idest, quod casu factum est) in quo potest Episcopus dispensare. Unde per quandam epykejan colligimus simili modo posse dispensari in illo. Hæc Lessius. Sed de his alibi à nobis etiam tractatum est.

Subsequitur sub hoc eodemque numero hujus Ref. 89. eadem quæstio, videlicet.

An Judex proferens sententiam sanguinis, & ejus ministri justitia in ea cooperantes, si mors ex aliquo casu postea secuta non fuerit, incidat, hoc non obstante, in irregularitatem?

Et deducitur, quod quando versamur in dubio juris in quo casu, quis non teneatur se habere pro irregulari? Ex p. 12. tr. 3. & Misc. 5.

§. 1. CAsus potest frequenter accidere, & de illo ego interrogatus fui per litteras ex Germania, ac sententiam affirmativam tenet Philippus Fabrus *de censuris in 4. distinct. 25. quæst. 1. dub. 3. num.* 212. ubi sic ait, Dubium occurrit de curialibus, in causa Criminali. Nam Suarez distinguit de Curialibus dicens, quod omnes sunt irregulares, quamdiù in ministerio permanent; Quosdam verò illo dimisso non manere irregulares; scilicet illos quorum causa sententia sanguinis non fuerit deducta ad actum, quod probat *ex cap. 1. distinct. 51. per illa verba*, qui dum parent potestatibus, quæ sunt impetrata, fecerint, *& cap. 2. eadem distinct.* ex Glossa, quæ exponit ista præcepta esse sæva præcepta, & per caput Osius, *distinct.* 61. & supra eadem *disput. sect.* probavit quod judex per prolationem sententiæ sanguinis non fit irregularis, nisi sequatur effectus ex Navarro *numer.* 211. Sylvest. *homicidio 3. num. 3. & aliis adductis ab eis*. Atque idem dicit de Advocato in causa sanguinis; si enim sequatur causa sanguinis ait remanere irregularem sive patrocinetur contra Reum, sive pro reo, adhibitis quibusdam limitationibus, siti minus dimisso officio nequaquam.

2 Ego autem puto omnes Curiales, & Advocatos etiam defendentes Reos injustè accusatos, & omnes exercentes actum fori criminalis, sive sequatur effectus mortis, vel mutilationis, sive non, esse irregulares. Et ratio est quia isti alia ratione fiunt irregulares ab illa, quæ est propter homicidium. Nam jura faciunt specialiter inhabiles ad ordines hujusmodi curiales; Neque faciunt hanc exceptionem sive sequatur effectus mortis, vel mutilationes, sive non; Ideò est alia species irregularitatis ab illa, quæ incurritur propter homicidium voluntarium. Illam enim certum est neminem incurrere propter homicidium mentale tantùm, sed requiri effectum externum, & de hoc loquuntur Navarrus, Sylvester, & alii *locis supra citatis*. Hæc sententia mihi videtur explicitè haberi *in cap. sententiam, ne Clerici, vel Monachi*, quod habet sic. (Sententiam sanguinis, nullus Clericus dictet, aut proferat, sed nec sanguinis vindictam exerceat, aut ubi exerceatur intersit, si quis autem hujusmodi occasione statuti Ecclesiis, vel Ecclesiasticis personis aliquod præsumpserit inferre dispendium per censuram Ecclesiasticam compescatur: Nec quisquam Clericus litteras dictet, aut scribat pro vindicta sanguinis destinanda. Unde in Curiis Principum, hæc sollicitudo non Clericis, sed Laicis committatur. Nullus quoque Clericus ruptariis, vel Ballestariis, aut hujusmodi viris sanguinum præponatur; nec ullam chirurgiæ artem Subdiaconus, Diaconus, vel Sacerdos exerceat, quæ adustionem, vel incisionem ducit.) Glossa tamen *in eo cap.* asserit existentem præsentem hic non fieri irregularem, sed tamen debet puniri, quia facit contra præceptum hujus Canonis. Idem elicitur apertè *ex cap. 1. & 2.*

di-

distinct. 51. Nam *cap.* 1. enumerans varia personarum genera, quæ in Provincia Hispaniæ erant ad Clericatum promota contra canones, enumerat curiales his verbis, *aliquando ex curialibus, qui dum parent potestatibus, quæ sibi sunt imperata fecerunt*, ecce non limitat ad eos, qui in causa sanguinis actu sequutam tantùm hanc pœnam incurrerunt, sed universaliter ad eos, qui in curiis præceptis Principum paruerunt. Et licèt *in cap.* 2. Glossa ad illud verbum, *si quis, fidelis administraverit*, exponat in sævis actibus: non ob id sequitur, quod actus sævi sint solum exequutio mutilationis, vel mortis. Nam etiam scriptio processus in causa sanguinis, examinatio testis, licèt Reus non convincatur, nec sequatur mors, vel mutilatio, procul dubio, est actus sævus, & contrarius lenitati perfectæ hominis. Nec habetur arctatio illa ullibi, quod actus sævi sint tantùm mutilatio, & mors *cap.* 1. *eandem distinctionem*, enumerantur milites inter eos, qui erant inhabiles ad clericatum, quia exercuerunt necessario actus sævos. Inquit enim: Aliquantos ex militia, qui cum potestatibus obedierunt sæva necessario præcepta sunt executi. Constat autem, quod milites alios actus sævos, & crudeles præter mutilationem, & mortem in bello exercent. Glossa autem exposuit actus sævos ad significandum, quod administrans curialibus in actibus familiaribus domus, vel aliis non pertinentibus ad curiam criminalem non subsunt huic pœnæ; caput autem illud, Osius, oppositum non probat, ut est videre in Glossa. Et hæc omnia docet Fabrus *ubi supra*. Nota etiam hanc sententiam docere ex Neotericis, Pyrrhum Corradum *in Praxi dispensationum Apostolicarum*, *lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 3. ubi ita asserit: Infirmitas dispensationes, & rehabilitationes desuper in Romana curia peti, etiam pro illis qui aliquo quovismodo se præmissis ingesserunt, licèt postmodum mors secuta non fuerit, neque sanguinis effusio, quia nihilominus remanent irregulares; cum per ipsos non est, & erit quo minus omnem operam præstiterit, ut mors, aut sanguinis effusio sequeretur, ut ait Mandos. *in praxi artic. ait absolut. & rehabilit. versic. an autem advocatus*, dicens ibi, quod propter præmissa, scilicet, quod non fuerit mors, aut effusio sanguinis sequuta, poterit Ordinarius dispensare; quod tamen satis deviat à praxi ejusdem Curiæ; cum ex consuetudine pro hujusmodi dispensatione recurratur ad Summum Pontificem. Ita Pyrrhus, & ante illum Majolus *de irregul. vit. lib.* 2. *cap.* 2. & Divus Antoninus *part.* 3. *tex.* 28. *cap.* 2. Alphonsus Alvarez. Plov. Speculator, & alii, quos citat Gibalinus *ubi sup.*

3 Sed ego negativæ sententiæ adhæreo, & puto in tali casu Judicem, & alios Ministros irregularitatem non incurrisse, si sententia non fuerit exequuta ex aliquo accidenti; & hanc esse communem opinionem Canonistarum testatur Joannes Vvigers *in* 3. *p. Divi Thomæ quæst.* 22. *de irregular. dub.* 3. *numero* 6. & idem sentiunt ferè omnes Theologi, unde præter Suarez *suprà* à Fabro adductum, & immeritò repulsum, tenent Layman, Filliucius, Emanuel, Sà, Sylvester, Sotus, Bonacina, Molfesius quos citant, & sequuntur duo docti recentiores Episcopus Sperellus *tom.* 1. *decis.* 77. *num.* 11. 12. & 13. & Joannes Baptista Ciarlinius *controvers. forens. tomo* 2. *cap.* 203. *num.* 57. quibus ego addo Petrum à Sancto Joseph *in Summula*, *part.* 2. *Opuscul.* 3. *cap.* 6. *artic.* 2. Blondum *de censur. disputat.* 8. *artic.* 6. Machadum *tom.* 1. *lib.* 1. *part.* 3. *tractat.* 18. *document.* 2. *numero* 2. Busembaum in Medulla *Theolog. moral. libro* 7. *cap.* 5. *dubio* 5. Bordonum *in Theolog. moral. lib.* 7. *quæst.* 18. *num.* 83. & 84. Chassaing. *de Sacramentis disputat.* 18. *dub.* 10. *num.* 91. & 92. Ludovicum Abellis *in Medulla Theologica*, *tomo* 2. *part.* 2. *cap.* 6. *sectione* 2. §. 1. Carolum Malletum *in auro Theologia moralis*, *tomo* 1. *Malleationis* 23. *Bractea* 25. Doctissimum, & Amicissimum Escobar *in Theologia morali parva tractat.* 8. *examin.* 6. *cap.* 3. §. 5. *numero* 31. & 33. Hurtadum *disput.* 2. *de irregularit. difficult.* 11. *num.* 38. Caspensem *in curs. Theologia*, *tom.* 2. *tractat.* 25. *disput.* 5. *sect.* 13. *numero* 85. Lessium *in* 3. *part. Divi Thomæ*, *cap.* 2. *de irregul. dub.* 5. *num.* 15. & Joannem Præpositum *in* 3. *part. Divi Thomæ cap.* 5. *de irregularit. dub.* 13. *num.* 98. Mercerum *de Sacramentis in* 3. *part. Divi Thomæ*, *quæstion*.... *dub.* 8. Tannerum *tom.* 4. *disput.* 6. *quæst.* 10. *dub.* 11. *num.* 206. Basserum *verb. irregularitas V. num.* 3. Turrianum *de cens. lib.* 9. *disput.* 9. *dub.* 10. Vvigers *ubi supra*, & Megala *in* 3. *p. lib.* 7. *c.* 5. *q.* 1. *n.* 35.

4 Sed audiamus aliquorum Doctorum verba, Magister Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ*, *tom.* 2. *tract.* 5. *de irregul. disput.* 51. *dub.* 1. sic ait (Infero sequentes irregulares. Primò, Judicem, qui justè profert sententiam mortis, vel mutilationis, & idem est de Assessore, & de eo, qui post latam sententiam suadet Judici, ne concedat appellationem; cum omnes isti sint in suo genere causa propinqua homicidii: requiritur tamen, quod talis sententia exequatur, quia irregularitas hæc non incurritur, nisi morte, aut mutilatione sequuta.) Villalobos *in summa tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 52. *num.* 21. *difficult.* 52. *num.* 2. (Que de sentencia en causa de sangre, es irregular, siguiendose el efecto, si esta baptizado. Assi lo tienen todos, y consta de unos textos, a, y en otros, b, se presuppone: dize en la conclusion siguiendose el efecto: por que aunque se dè la sentencia, y se pronuncie, nò queda irregular, si no se executa como tienen los Doctores, y en especial Sylvestro, Navarro, y Suarez la razon es por que aunque uno mande à un criado suyo, que mate à otro nò queda irregular si no se executa, y lo, mismo es à qui: aunque Mayolo tiene lo contrario, sin fundamento bastante,) Marcus Serius, *de censuris disp.* 7. *difficult.* 2. *q.* 50. *n.* 3. Judex ferens sententiam in causa sanguinis effectu sequuto est irregularis, quia licèt, quis exerceat hoc officium, proferat sententiam, & promulget illam si effectus mortis, vel mutilationis; quacunque ratione impediatur, ne executioni mandetur, non contrahit Judex hanc irregularitatem, quia nullo jure lata est talis irregularitas, unde satis est exercuisse officium Judicis, si effectus non est secutus. Vidisti amice Lector sententiam nostram esse communem inter Theologos, & Canonistas, & hos ultimos videre poteris apud Ciarlinum *loco citato*, adversus quem immeritò bona ejus venia, & pace nimis audacter insurgit novissimè Pyrrhus Corradus *in suis additionibus ad lib.* 5. *c.* 5. *n.* 57 *fol.* 31.

5 Probatur nostra sententia validissimis rationibus. Primò, quia si per mandatum injustum non sequuto effectu non incurritur irregularitas, multò minus per sententiam justam effectu non sequuto, quia sicut ille qui mandat injustè non dicitur verè homicida, ita nec iste qui fert sententiam sanguinis effectu non sequuto. Secundò certum est, quod in nostro casu non sumus in dubio; nam homicidium non est secutum, sed sumus tantùm in dubio juris, scilicet, per solam prolationem sententiæ, an quis incurrat irregularitatem, paucis affirmantibus, & infinitis negantibus. Sed quando versamur in dubio juris, ut est in casu nostro quis non debet se habere pro irregulari, ut notat Navarrus *cap.* 27. *num.* 593. Sayrus *de censuris*, *lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 16. Azor. *tom.* 5. *lib.* 2. *cap.* 19. *qu.* 10. & 11. Rebellus 1. *part. lib.* 1. *qu.* 2. *sect.* 2. Suarez *sup. sect.* 5. *num.* 4. & 58. Avila *part.* 7. *disputat.* 2. *dub.* 5. *conclus.* 5. Reginaldus *lib.* 30. *num.* 3. Valenzuel. *tom.* 4. *disp.* 7. *qu.* 19. *punct.* 2. Filliuc. *tract.* 19. *c.* 2. *qu.* 6. Toletus *lib.* 1. *cap.* 57. Coninch *disput.* 18. *num.* 21. Bonacina *de censur. disput.* 7. *q.* 1. *punct.* 5. *num.* 2. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *c.* 5. *num.* 39. Villalobos *tom.* 5. *tractat.* 1. *difficult.* 22. *numero* 22. Sanchez cum aliis, *lib.* 1. *Decalog. cap.* 10. *num.* 42. Probatur primò, *ex capite Is qui de sentent. excommunic. in* 6. ubi dicitur, jus apparens, aut simile non sufficere ad irregularitatem inducendam, eo quod non sit expressa in jure. Igitur à fortiori non sufficiet, ubi totum jus est dubium. Probatur secundò, quia textus inducentes irregularitatem in dubio commissi homicidii, loquuntur palam in dubio facti; nec ullus textus illam inducit in dubio juris observandam. Nec est eadem ratio utriusque dubii, nam licèt irregularitas procedat ex facto, tanquam ex radice, vel occasione, per se tamen oritur ex jure decernente illam, ut ex causa efficiente. Quare si jus est dubium, nequit suum effectum producere. Probatur tertiò, quia lex non obligat ante sufficientem ejus promulgationem: Jus autem dubium non censetur sufficienter promulgatum. Probatur tandem si quis dubitat de lege naturali, vel positiva, divina, vel humana, talis lex non obligat; iste casus, non teneris tali lege ad talem casum. Et si dubitas, an voveris non teneris voto, juramento, vel promissione, ut ostendimus *dub.* 11. præcedenti: Ergo neque si dubius an detur jus imponens irregularitatem, vel an iste casus contineatur in Canone imponente irregularitatem, debes in aliquo foro censeri irregularis. Consequentia est bona, quia eadem est ratio. Utrobique enim dubitatur de substantia legis, voti, juramenti promissionis, vel juris ligantis, ad solam censuram, & ideò hanc sententiam præter Doctores supra citatos, tenent Fagundez *in Decalog. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 10. Castrus Palaus *tom.* 5. *tractat.* 1. *disputat.* 3. *puncto* 6. Bordonus *in Summa lib.* 7. *qu.* 17. *numero* 23. Portellus *verb. irregularitas*, *num.* 31. Sancius *in select. disput.* 42. *num.* 54. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 55. *cap.* 4. *num.* 536. Fragosus *de Republ. tom.* 1. *lib.* 4. *disput.* 10. *num.* 212. Escobar *in Theol. mor. tom.* 1. *lib.* 2. *sect.* 2. *Prob.* 71. *num.* 248. quibus adde me citato Franciscum Lugo *de principiis moralibus*, *par.* 1. *c.* 2. *q.* 26. *num.* 150. & me citato magistrum Ildephonsum Dominicanum *in suis dictis Commentariis ad partem* 2. *D. Thomæ*, *tom.* 3. *disp.* 209. *dub.* 12. *conclus.* 2. *num.* 1350. & me citato doctissimum, & amicissimum Bostium *variar. tom.* 1. *parte* 2. *tit.* 1. §. 11. *num.* 1290. Unde ex superius dictis patet responsio ad ea, quæ in contrarium adduxit Fabrus ut supra.

Sup. Theol. dubio juris sup. en R. Lege docte §. *ult. ob ejus lin.* 3. *& vers. Igitur quando dubiū est de Iure.*

6 Restat modò, respondere ad dispensationes adductas à Pyrrho locis citatis; Dico igitur, illas dispensationes emanare à Sacra Pœnitentiaria, vel Dataria, quia petuntur ab Oratoribus ad majorem securitatem, & quietem conscientiæ, & ad tollendos scrupulos, & ideò stante opinione Majoli, & aliorum asserentium in nostro casu, judices, & alios Ministros irregularitatem incurrere, in Pœnitentiariæ, & Dataria rectè conceduntur tales dispensationes, sed ex hoc non sequitur, ut vult Pyrrhus, nec rectè inferri potest, dictas dispensationes esse necessarias; ita ut contraria opinio non remaneat in suo gradu majoris, vel minoris probabilitatis, ut in simili casu docet Magister Serra Dominicanus *tomo* 1.

mo 1. cap. 2. D. Thomæ, q. 90. articul.....fol. mihi 380. Magister Bernardus Lotherus Dominicanus *in Resolutione mor. Belgicus tr. 21. art. 2.* & ex Societate JESU Fagundez *de Præceptis Ecclesiasticis, tr. 2. lib. 8. cap. 8. n.* 138. Granadus *in p. 2. controv. 7. tr. 3. par. 8. disp. 15. sect.* 2. & alii: & quidem, quis potest credere sacram Pœnitentiariam, vel Datariam concedendo tales dispensationes ad petitionem partium velle damnare sententiam contrariam communiter receptam ab omnibus Canonistis, & Theologis? si Pyrrhus hoc credit, bona ejus venia, & pace non credam. Dicere autem cum ipso, quod Judea in nostro casu, quoad se fecit, quod potuit, ergo contraxit irregularitatem. Nego consequentiam, nam alioquin sequeretur, quod Titius Sclopeto, vel ense percutiens vulnere lethali Sempronium, si iste postea non moreretur, incurreret irregularitatem, quia ex se fecit quantum potuit, ut occideret Sempronium, sed hoc dicere est absurdum: Ergo. Itaque statuenda est regula generalis cum Gibalino *de irregularitate cap. 4. quæst. 3. consect. 7,* & aliis contra Pitigianum, & Pyrrhum homicidium sive injustum, sive ex defectu lenitatis non inducere irregularitatem nisi mors sequuta fuerit, & hæc satis dicta sunt contra opinionem Pyrrhi, quem tamen existimo virum benemerentem, & commendatione dignum, & optarem quod citius ad communem utilitatem secundum Tomum suæ Praxis in lucem ederet.

R E S O L. XC.

An Consiliarii Principum, ut v. g. Regentes, & Præsidentes, Magistri rationales, &c. sint irregulares, ideo sine dispensatione ordinari non possint?

Et doceatur judices, & officiales Episcoporum, & Administratores rerum Ecclesiasticarum, imò, & rerum piarum quamvis sæcularium, ut sunt res personarum miserabilium, ordinari posse?

Et an obligatus ad ratiocinia possit ordinari ante rationem redditam, etiam deserto officio; & quid si Fidejussores exhibeant?

Et quid est dicendum ante delicti pecuniarii solutionem, relicti ex officio, vel administratione, &c. Ex part. 4. tract. 2. Ref. 98.

§. 1. VIdetur affirmativè respondendum, *ex cap. 1. 2. & 2. dist.* 15. ubi Curiales, & qui publicis functionibus occupantur, sunt irregulares, & sub nomine Curialium in dictis textibus vocantur quicumque Curiæ sæculari obligati sunt in ministerio alicujus officii publici, sive in perpetuum, sive ad tempus, & sive talis obligatio sit ex juramento, pacto, aut stipendio.

2 Sed bis non obstantibus, ut optimè observat Mercerus *in 3. part. D. Thomæ, quæst. 24. dub.* 13. Petrus Cornejo *in 3. p. D. Thomæ tract. de irregular. disput. 14. dub. 2. num.* 3. excipiuntur ab hac generalitate, qui sunt Principum Consiliarii, sive hæc exceptio sit expressa Pontificis concessione, sive ex consuetudine præscripta, quod etiam docet Suarez *de censur. disp. 51. sect. 3. num.* 16. quibus adde Hurtadum *tractat. de irregul. disp. 2. difficult. 18. num.* 60. ubi etiam docet cum Mercero, & Cornejo *locis citatis*, judices, & officiales Episcoporum, & Administratores rerum Ecclesiasticarum, imò rerum piarum, quamvis sæcularium, ut sunt res personarum miserabilium, ordinari posse, quod deducitur *ex canon. ultim. dist. 86. & ex can. 1. dist.* 88.

3 Notandum est etiam hic obiter contra Toletum *lib. 1. cap.* 60. & alios quòd obligatus ad ratiocinia non potest ordinari ante rationem redditam, etiam deserto officio, secus verò dicendum est ante absolutionem debiti pecuniarii relicti ex officio, vel administratione, post desertionem officii, & rationem redditam: quia solutio nullibi in sacris Canonibus requiritur. Ergo in tali casu poterit ordinari. Ita DD. citati *ubi suprà*.

4 Ex tandem nota hic cum Cornejo *loco cit.* quòd in casibus quibus ob ratiocinia reddenda aliqui ab Ordinibus excluduntur, si fidejussorem exhibeant, qui causam ratiocinii in se assumat, ordinari non prohibentur. Ita ille, qui citat Panormitanum, & Sayrum, quod est valde notandum, ut in casu contingenti aliquis ex supradictis possit, si velit, statim ordinari.

Sup. hac diffic. hujus tit. ubi infra in Ref. 109. § Limitant.

R E S O L. XCI.

An si Clericus in bello justo incitat aliquem determinatè occidendum, sit irregularis? Ex part. 5. tract. 14. & Misc. 2. Resol. 98.

Sup toto dub. hujus R. ...

§. 1. AFfirmativè respondet Lorca *in 2. 2. sect. 3. disp. 51. numer.* 22. ubi sic ait: Qui intersunt bello justo, etiamsi adsint sine licentia Pontificis, & propria pugnent manu, & multo potiùs si in conflictu exhortentur milites ad fortiter agendum, dummodo neminem occidant, aut mutilent, aut ad id aliquem determinatè incitent, fiunt irregulares. Ita Lorca, & ita etiam docet Suarez *de cens. disp. 47. sect. 6. n. 8.* & alii. Et ratio est, quia illa exhortatio est directè ad cædem; ergo incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis.

2 Sed ego contrariæ sententiæ adhæreo, quam præter Turrianum *in 2. 2. tom. 1. disp. 93. dub.* 3. docet novissimè Hurtad. de Mendoza *in 2. 2. to. 2. disp. 169. sect.* 2. §. 137. Ratio est, quia irregularitas non est admittenda, nisi exprimatur jure; sed nullo jure exprimitur in hoc casu: ergo. Secundò, quia persuasio totius exercitus ad strenuè pugnandum est conjuncta cum persuasione ad hominum cædes, & mutilationes; sed illa non contrahitur irregularitas, ergo neque hac. Major probatur, quia strenua pugna totius exercitus non potest physicè separari à cædibus, & mutilatione, qui enim potest acriter pugnari à toto exercitu, quin aliquis hostium cadat? Unde non potest dici hæc persuasio remotè conjungi cum cæde. Confirmatur si bombardarii, & sclopetarii statuerent non displodere sclopeta, atque bombardas, posset Clericus absque irregularitate eos hortari ad displosionem, ex qua videret nonnullos necessariò cæsum iri, aut mutilatum: ergo, &c. Unde ex his apparet. Hurtadum approbare doctrinam, quam primus docuit Vasq. & nos sæpiùs notavimus, nempè irregularitatem ex defectu lenitatis incurri tantùm ab illis, qui concurrunt aliquo modo ad mortem, ut justitiæ ministri; secus autem ab aliis, si non sit in jure expressa. Vide eundem Hurtadum §. 145. Igitur nisi Clericus ipse ad necem concurrat suis arma movens manibus, aut alia ratione concurrat realiter ad necem, non est irregularis, licèt aliàs sit causa proxima, ut alii occidant, exhortando milites in generali, ac etiam in particulari ad hostes occidendos. Ita Hurtad. §. 143.

R E S O L. XCII.

An Clerici exhortantes in bello justo, ut hostes occidantur, incurrant irregularitatem? Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 7.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenet Lorca 2. 2. *sect. 3. disput. 51. n. 22.* Suarez *de cens. disp. 47. sect. 6. nu.* 8. Bañez *in 2. 2. q. 40. art. 2. dub.* 2. & alii. Probatur *ex cap. Quicumque ex Clero 23. q. 8.* quia in tali casu jam Clerici essent causa homicidii; illa enim exhortatio est directè ad cædem, quod spectat ad defectum lenitatis: non aliter ac exhortari Judicem ad agendum furem in patibulum.

Sup toto dub. huj. R. pone, & signanter sup. hoc inf. in R. 9. & in ejus principio

2 Verum mihi placet negativa sententia, quam tuetur Avila *de cens. p. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 2. concl. 2. ad 1. arg.* Turrian. 2. 2. *tom. 1. disp. 93. dub.* 2. Hurtad. de Mendoza *vol. 2. disp. 169. sect.* 14 *subsect. 2.* §. 137. & 143. & alii penes ipsos. Ex ratio est, quia irregularitas non est admittenda, nisi exprimatur à jure: sed nullo jure exprimitur in hoc casu: ergo. Secundò; quia persuasio totius exercitus ad pugnandum strenuè est conjuncta cum persoasione ad hominum cædes, & mutilationes; sed illa non contrahitur irregularitas: ergo nec hac. Major probatur; quia strenua pugna totius exercitus non potest physicè separari à cædibus, & mutilatione. Qui enim potest acriter pugnari à toto exercitu, quin aliquis hostium cadat?. Unde non potest dici hæc persuasio remotè conjungi cum cæde. Confirmatur si Bombardarii, & Sclopetarii statuerent non displodere sclopeta, atq; bombardas, posset Clericus absq; irregularitate eos hortari ad displosionem, ex qua videret nonnullos necessariò iri cæsum, aut mutilatum; Ergo, &c. Et quidem si Adversarii volunt licitum esse in prælio hortari milites ad fortiter dimicandum; quare non erit licitum hortari eos ad occidendum hostes? Nam si de re sit sermo, idem erit hortari milites in ipso congressu belli ad sic dimicandum, ut consequantur victoriam, & hortari illos ad occisionē hostium, si necessaria est ad victoriam reportandam; & quamvis una locutio minus sit expressa, quam alia; consideratis tamen rerum circumstantiis, idem est utriusque sensus. Et eundem esse sensum docuerunt Innocentius, & Panormitanus in cap. Quod in dubiis, de pœnis; quamvis contra communem Doctorum existiment in utroque eventu Clericos contrahere irregularitatem. Sed, ut dixi, in priori casu communiter sentiunt Doctores Clericos non incurrere irregularitatem, & in posteriori hoc est probabile propter factam rationem. Itaque exhortatio ad cædem in bello justo, non est causa irregularitatis.

R E S O L. XCIII.

An Clerici, qui in gravi necessitate pugnant in bello, incurrant irregularitatem?

Et quid sentiendum est de Clericis de licentia Summi Pontificis bello assistentibus.

Et notatur, quod licet in casibus, in quibus Clerici in bello justo pugnando lethaliter peccent, non fiunt irregulares, esto in eo bello aliqui interficiantur, aut mutilentur? Ex p. 6. tr. 4. Ref. 38.

§. 1. AD primum respondeo certum esse urgente gravi necessitate, ut suprà diximus, Clericos, si licitè bello justo intersunt, etiam licitè propria manu pugnare: ut si aliàs ab invadente hoste essent occidendi, aut Civitas, aut Navis in qua sunt, essent expugnandæ, aut victoria magni momenti certò amitten-

mittenda: tunc enim jus naturæ dat illis facultatem, & se, & cõmunitatem defendẽdi, imò in tali casu obligantur pugnare, cùm jus humanum nec intendit, nec potest derogare juri naturæ.

2 Sed difficultas est, an incurrant irregularitatem; Aliqui affirmativè respondent, nisi Clerici pugnent ad necessariam vitæ propriæ defensionem: sed ego puto contrariam sententiam esse sustinendam, quam ex Molina, & Lorca docet Coninch *disput. 35. de Bello, dub. 6. n. 91.* nam nullam Clericus incurrit irregularitatem, nisi sit ei culpabilis.

3 Ad secundum dubium sic respondet Lorca *in 2. 2. D. Thoma, q. 40. art. 1. sect. 3. disp. 51. n. 24.* Si Clericus ex dispensatione Pontificis expressa pugnet, etiamsi occidat aut mutilet, nullam irregularitatem incurrere tradunt Covarruv. & Molina: quoniam qui dispensat in aliquo, dispensare censetur in eo, quod consequens, & connexum est. Sed id non probo: quia milites justè pugnantes si occidant aut mutilent, irregulares fiunt: ergo eodem modo Clericus. Nec Papa concedens primum, censetur concedere secundum, nisi in concessione expresserit. Ita Petrus Lorca.

4 Verùm ego sententiæ Molinæ adhæreo, & contra Lorcam assero esse disparem rationem inter Laicos in bello justo pugnantes, inter Clericos ex licentia Summi Pontificis: nam Laici vocantur, & admittuntur ad id, quod licitè possunt efficere: neq; in eorum exercitio quicquam Summus Pontifex dispensat: & ideò neque tollere, est censendus, irregularitatem. Sed contrarium accidit in Clericis qui ex ejus licentia possunt in bello pugnare: ergo dicendum est eo ipso quòd Papa præbet eis licentiam supradictam, auferre irregularitatem.

5 Non nego tamen sententiam Lorcæ esse probabilem, quam tuetur etiam Duvallius *in 2. 2. D. Thom. tract. de charitate, q. 16. art. 7.* Notandum est etiam hic cum Molina *ubi sup. tom. 2. tr. 2. disp. 110. concl. 2.* Quòd etiam in casibus, in quibus in bello justo Clerici pugnando lethaliter peccant, non sunt irregulares: esto in eo bello aliqui interficiantur, aut mutilentur; habetque id verum, non solùm si in genere exhortentur ad pugnam, fortiterq; dimicandum, armaque & subsidia præbeant: sed etiam si ipsi aliquos percutiant, ac vulnerent. Huic conclusioni quadam ex parte favent *c. præsentium, & c. continentia, de Clerico percussore:* sed apertè colligitur *ex cap. petitio, de homicid.* cui jura innixi eam amplectuntur Panormitanus *ibid.* Navarrus *in manuali, c. 17. n. 215.* Covarruvias *in Clement. si furiosus, par. 2. §. 3. nu. 2.* Doctores communiter. Quòd si Clerici ita pugnando in bello justo irregularitatem non incurrunt; multò minus illam incurrent Laici licitè, & meritoriè in eo pugnantes. Hujus conclusionis non alia est ratio, quàm quòd cùm hæc ex jure positivo pendeat, meritò in favorem belli justi, quo Ecclesia, & Respublicæ defenduntur, atq; ampliantur, à Summis Pontificibus constituta sunt: præsertim cùm si morte aut mutilatione in bello justo subsecuta, omnes qui in eo consilium, favorem, aut auxilium dederunt, irregularitatem incurrerent: sanè in singulis justis prælüs exercitus totus, innumeraq; alia hominum multitudo maneret irregularis, quod esset infinitam penè multitudinem irretire, hominesq; tardos ad præliandum, & adjuvandum in bello justo cum magno Ecclesiæ, & Reipublicæ detrimento reddere. Et hæc omnia docet etiam Lorca *n. 2. disp. 11. n. 22. & 23.*

R E S O L. XCIV.

An, si Clericus ex licentia Summi Pontificis pugnet in bello, & aliquem occidat, incurrat irregularitatem. Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. Res. 9.

§. 1. Affirmativè respondet Lorca *in 2. 2. D. Th. q. 40. art. 1. sect. 3. disp. 51. n. 23.* ubi sic ait: Si Clericus ex dispensatione Pontificis expressa pugnet, etiamsi occidat, aut mutilet, nullam irregularitatem incurrere tradunt Covar. *§. illo 3. nu. 2.* & Molina *disp. 110.* quoniam qui dispensat in aliquo, dispensare censetur in eo quod consequens, & connexum est. Dispensatione tamen expressa, ut pugnet; quia si solùm concedat Papa Clerico, ut bello intersit, non censetur concedere pugnam, ut tradit etiam Molina *lib. 5. c. 49. n. 5.* Sed id non probo. Quia milites justè pugnantes, si occidant, aut mutilent, irregulares sunt: ergo eodem modo Clericus. Nec Papa concedens primum, censetur concedere secundum, nisi in concessione expresserit. Ita ille.

2 Sed ego adhereo opinionem Molinæ, & Covarruvias, quam etiam tuetur Præpositus *in 3. par. q. 5. de irregul. dub. 12. num. 96.* Suarex *de cens. disp. 47. sect. 6. nu. 12.* Turrianus *in 2. 2. to. 1. disp. 93. dub. 1.* Hurtad. *vol. 2. disp. 169. sect. 14. subsect. 2. §. 139.* & alii. Nec valet dicere cum Lorca, quia Laici possunt licitè pugnare: nec tamen sunt ab irregularitate immunes: ergo licèt Clerico sit licita pugna ex dispensatione Pontificis, non erit immunis ab irregularitate. Nego consequentiam, quia Laicus utitur jure communi, Clericus autem Jure derogante lege communi. Cum autem Pontifex censuit causas esse satis ad permittendam Clerico pugnam, censuit idem de irregularitate. Et qui facultatem præbet expressam ad aliquod factum amovet omnia impedimenta ad illud. Et ideò Villalob. *in Sum. to. 1. tr. 21. diffic. 18. n. 9.* sic ait: (Advertase, que si el Papa da licentia à algun Clerico para que pelee en la guerra, ò que assista à ella con armas offensivas, y defensivas, no queda irregular, aunque mate alguno, como dizen todos, que es esta una como anticipada dispensacion, ò como dizen Covarruvias, y otros, es visto quitar el Papa toda la pena, y censura de aquel acto.) Ita ille, & ego.

R E S O L. XCV.

An Clerici in casibus, in quibus licitè possint pugnare, occidendo hostes, incurrant irregularitatem?

Et notatur quod in bello justo ad cujus felicem exitum non est necessaria pugna Clerici, si Clericus pugnat, peccat graviter, non tamen est irregularis, nisi ipse hominem occidat, aut mutilet, quamvis aliquem feriat, & alii socii hostem occidant. Ex par. 9. tr. 9. & Misc. 4. Res. 8.

§. 1. Affirmativè respondet Navarrus *in Manual. c. 72. numer. 215.* Caietanus, & Bañez *in 2. 2. q. 40. artic. 2.* & Ledesma *in Summa to. 2. tract. 3. c. 13. conclus. 41.* ubi sic ait: (Los Clericos que pelean, aun quando estan obligados à pelear, se hazen Irregulares, si matan, o cortan miembro. Esta sentencia es comun entre los Doctores, y tienela Caietano, y Navar. y otros muchos: esta sentencia se funda lo primero en que esta irregularidad no se consigue à pecado, sino a occision voluntaria, o à mutilacion de miembro. Y en este caso ay alguna destas cosas. Luego incurrese Irregularidad. Lo segundo, porque en el derecho todos los que matan, o cortan miembro se hazen Irregulares, aunque lo hagan en defension de su Republica, sino es que sea en su propria defension. Luego todos los demas quedan Irregulares. Lo tercero porque el juez que mata, o corta miembro queda Irregular, aunque sea obra buena, y que estava obligado a hazerla. Y lo mismo es de el que mata defendiendo à su padre, quando estava obligado a defenderle. Luego lo mismo sera en nuestro caso. Ita ille. Et ita hanc sententiam tenet etiam Bañez *in 2. 2. q. 40. art. 2. dub. 4.* asserens sic esse Praxim Curiæ Romanæ, in qua Clericus qui occidit in defensionem Reipublicæ, existimatur irregularis.

2 Sed negativam sententiam ego teneo cum Valentia *to. 3. disp. q. 16. punct. 4.* Molina *de Just. tom. 1. tr. 1. disp. 109.* Præpositus *in 3. q. 5. de Irregular. dub. 12. n. 92.* Sayr. *de Censur. lib. 6. c. ult. n. 9.* Turriano *in 2. 2. to. 2. disp. 93. dub. 1.* Hurtado *vol. 2. disp. 169. sectiom. 13. sub sect. 2. §. 140. & 141.* & aliis. Dico igitur, quod si bellum defensivum sit necessarium ad salutem Reipublicæ, nec Clericos in eo pugnantes, & occidentes, vel mutilantes incurrere irregularitatem; si enim eam non incurrerit qui alterum occidit, quãdo id est necessarium ad justam proximi defensionẽ, multò minus incurrit qui idem præstat, quando bonum Reipublicæ id requirit, ad cujus defensionem aliquis obligetur. Confirmatur. Durum videtur, quod privatus incurrat irregolaritatem propter actum, ad quem Jure naturæ obligatur, cum hac ratione multi arcerentur ab observatione præceptorum. Confirmatur ex D. Th. *in 2. 2. q. 40. art. 2.* in fine corporis, ubi ex eo docet, Clericis non licere bellum gerere, quòd nulli, qui est deputatus ad aliquod officium, licèt id, per quod suo officio incongruus redditur; cùm ergo in nostro casu licitum sit Clerico pugnare, & occidere, non videtur per hoc impediri, quo minus pristinum officium exercere valeat. Itaq; statuendum est, Clericum esse irregularitate immunem quoties legitimè pugnare potest licèt hostem ipse occidat. Et hanc sententiam probabilem esse concedunt ipsemet Adversarii, ut Bañez *loc. cit.*

3 Notandum est hic obiter cum Hurtado *ubi supra §. 143.* quòd in bello justo ad cujus felicem exitum non est necessaria pugna Clerici, si Clericus pugnet, peccat graviter, non tamen est irregularis, nisi ipse hominem occidat aut mutilet: quamvis aliquem feriat, & alii socii hostem occidat: sola ergo nece aut mutilatione ab ipso effectu est irregularis. Vide etiam Reginaldum *tom. 2. lib. 32. cap. 8. n. 80.*

R E S O L. XCVI.

An Clerici bello assistentes pro spirituali Militum auxilio, si alios in conflictu incitent ad præliandum, incurrant irregularitatem?

Et utrùm sit necessaria licentia Prælati ad assistendum in exercitu absque irregularitate. Ex p. 6. tr. 4. Res. 39.

§. 1. Respondeo, si bellum est justum, licitum esse Clericis milites hortari ad pugnandum fortiter pro Patria, pro Rege, pro justitia Religionis, dummodo non dicant, Occide, macta. Quinimmo probabiliter puto contra Lorcam *in 2. 2. disp. 51. n. 22.* Suar. *de Cens. disput. 46. sect. 6. n. 8.* & alios posse Clericos sine irregularitatis periculo milites in bello justo hortari generatim ad percutiendum, & occidendum hostes, modò in particulari neminem occidi suadeant aut jubeant. Ita Layman *lib. 2. tract. 3. c. 12. num. 19.* Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 4. in Glossa, littera R.* Avila *de censuris p. 7. disp. 70. sect. 3. dub. 2.* Hurtad. *ubi supra, §. 137. & 143.*

2 Sed si aliquis quærat. Utrùm necessaria sit licentia Prælati ad existendum in exercitu absque irregularitate? Aliqui cen-

censetur Ecclesiasticum exhortatorem ad pugnam licitam esse irregularem cæde sequuta, si adsistat exercitui absque licentia Prælati. Censeo tamen cum eo eventu non fore irregularem, licèt ejus in exercitu præsentia sit peccatum contra obedientiam: quia licentia Prælati aut carentia ejus nihil pertinet ad rationem homicidii, aut defectum lenitatis. Ergo si illa actio cum licentia non spectet ad eos defectus; nec sine illa spectabit. Et ita docet Hurtad. de Mend. *vol. 2. disp. 169. sect. 2. §. 135.*

3. De quibusdam verò casibus in quibus pugnando incurritur, vel non incurritur irregularitas, vide me ipsum *in part. 4. tract. 2. res. 27. 28. 29. & 30.*

R E S O L. XCVII.

An qui vendit arma, vel tribuit aut mutuat illa ad bellum justum, incurrat irregularitatem?

Et quid si præbeat arma offensiva in ipso conflictu belli, & quamvis sit Clericus in Sacris? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 28.

§. 1. AD hunc casum ita respondet Turrian. *de cons. lib. 9. disput. 68. dub. 1.* si istæ actiones ex mente P. Suarez fiant solùm generatim, & ordinentur ad bellum justum, non incurritur irregularitas propter illas. Si verò fiant in ipso bello, & determinatè ordinentur ad occidendum, incurretur irregularitas, quia actio illa tendit determinatè ad homicidium. Alii putant non incurri irregularitatem, quia hæc irregularitas requirit homicidium non quomodocumque, alias Princeps, qui gerit bellum ex solo imperio, & præcepto erga milites illam incurreret; ergo sicut in illo non sufficit tale imperium, multo minus in privata persona actio vendendi, vel mutuandi arma ad bellum gerendum, etiam quando judicatur prudenter, futurum homicidium, & hoc placitum non videtur improbabile. Ita Turrianus. Et licèt sententiam Suar. docuerat ante Sylvest. *ver. homicidium 3.* Henriq. *lib. 13. c. 12. nu. 4. in gloss. litt. N.* & Villadiego *de irregularitate c. 6. num. 5.* ego tamen cum Turriano puto contrariam sententiam probabilem esse, quam absolutè docet Avila *p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 2. conclus. 1.* ubi asserit. Ex dictis sequitur quòd vendentes vel donantes arma militibus ad bellum justum, non manent irregulares. Et hoc intelligo, quamvis præbeat arma offensiva in ipso conflictu belli, & quamvis sit Clericus in Sacris. Sic Avila. Sed quoad Clericos intellige, modò non præbeant arma ad occidendum hunc, vel illum in particulari, & ita rectè advertit amicissimus, & doctissimus Barbosa *in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 12. c. 24. n. 2.*

R E S O L. XCVIII.

Excusantur aliquas irregularitates in bello injusto? Ex p. 11. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 8.

§. 1. QUæro primò. An miles pugnans in bello injusto incurrat irregularitatem, si occidat insequentem se, & ipse confodiatur defensionis causa. Affirmat Avila *de cens. p. 7. disp. 8. sect. 3. dub. 1. concl. 2.* Sed ego adhæreo negativæ sententiæ, quam ex Proposito tenet Gibalinus *de irreg. c. 4. q. 3. consect. 5. diffic. 5. n. 32.* Dico igitur, militem, qui injustè pugnavit, & modò terga vertit, si paratū se ostendat ad reparandam injuriam pro sua parte, v. g. velit deinceps mereri sub castris hostium, & nihilominus impetatur, posse se defendere etiam cum alterius interitu, quia non mihi videtur privatus miles ad aliud obligari posse, an verò miles justè pugnans, & hunc fugientem occidens, quamvis paratum ad satisfactionem peccet, dubitari poterit, si enim fugiens licitè defendit, illicitè pugnatur, uti sæpius sumus argumentati, alioquin dabitur bellum utrimque justum; verùm quidquid sit de hac consequentia, de qua dicemus alibi fusius, neutrum hoc loco peccare existimarim, quia uterque ducitur optima ratione, fugiens quidem dum se defendit, & insequens etiam, qui sapienter existimat, se sui Principis justè pugnantis partes agere, & ejus injurias jure ulcisci: atque ita uterque occidere ex opinione probabili sui juris, & tunc tantùm est bellum utrimque justum formaliter, quod sæpius contingere certissimum est, neuter igitur eo casu fuerit irregularis.

2 Nota etiam cum Lessio *in 3. p. c. 2. de irregul. dubitat. 4. numer. 13.* quòd si quis prior invadatur ab hoste, nec valens aliter effugere eum occidat, non fiet irregularis, etiam si pugnarit ex parte injusta.

3 Nota verò hic cum Avila, quòd qui se conferunt ad bellum injustum non quidem ad pugnandum, nec ad inducendos milites, sed ad juvandos eos spiritualibus non esse irregulares, etiamsi ad propriæ vitæ defensionem quempiam occidant, quia legitima defensione utuntur.

4 Quæro secundò, an omnes qui militant in bello injusto sint irregulares sequuto aliquo homicidio? Affirmativè respondent Doctores; unde Villalob. *in summ. tom. 1. tract. 21. diffic. 24.* sic ait; (Todo los que pelean en guerra injusta (aunque nò maten con sus manos, ni corten miembro) quedan irregulares; Assi lo tienen todos. La razon es porque todos ellos cooperan en el homicidio, y assi son irregulares, como los que cooperan al homicidio en una renzilla particular, y mucho mas lo son estos, lo qual consta del derecho.)

5 Sed Giballin, *ubi sup. consect. 7. difficult. 2. nu. 35.* admodum probabile videtur, quod existimavit Coninch * alibi à me etiam adductum, eos tantùm esse irregulares, qui moraliter dici possunt juvasse occidentes, aut mutilantes, quales sunt tantùm aliqui circumstantes; non autem totus exercitus per saltem planitiem diffusus, quia non satis intelligitur, quomodo multa millia fuerint huic cædi cooperata: quando verò ex parte injustè pugnantium aliqui cæduntur, ii tantùm ex commilitonibus erunt irregulares, qui fuerint causa cur hic, & nunc pugnarint, atque adeò ab hostibus occisi fuerint; confirmaturque hæc sententia Coninch ex eo, quod non videantur singuli milites teneri ad reparandum damnum, quod à toto exercitu in injusta urbis excisione illatum fuit, uti Paludan. *num. 40. dist. 15. q. 2. n. 30.* docuit, cui adhæsit Less. *lib. 2. c. 14. n. 37.* quia inquit singuli milites non juvarunt iniquam expugnationem nisi faciendo partem suam, non autem procurando ut alii suam, in illo damno facerent, & sicut totus exercitus est causa totius damni, ita singuli suæ tantùm partis, nisi alia ratione alios juverint; quod autem singulis constantibus ingentem exercitum fieri non potuit respectu singulorum aliorum, ut patet: atque ea ratio æquè valet in irregularitate ad restitutionem damni, cùm utraque oriatur ex cooperatione ad damnum, & mortem inferendam: communis verò Doctorum opinio, quæ contraria est, non ducitur alia ratione, quàm quod omnes conjunctis animis, & viribus pugnantes sint una causa moralis damni, & injustæ cædis, quam causæ unitatem negamus inter tot millia militum, dicimusque non aliter facere unam causam, quam unitate Ordinis, eodem modo, quo constant unum exercitum, & quo in toto collectivo singulæ partes illud faciunt.

6 Quæro tertiò, an qui custodiunt sarcinas militantium in bello injusto fiant irregulares? Affirmativè in terminis respondet Villalobos, & Baunius *ubi supra*; Avila *dubit. 2. conclus. 3.* sed ego adhæreo sententiæ negativæ Giballini *loc. cit.* quia isti non nisi remotè admodum cooperantur militibus pugnantibus, & occidentibus, ut diximus aliàs de vendentibus arma. Idem mihi omninò dicendum videtur de iis, qui absonia deferunt ad exercitium, neque enim magis cooperantur hi homicidiis, quàm qui servant sarcinas.

7 Nota tamen cum Giballino, quod Dux injusti belli tot incurrit irregularitates, quot illic fiunt homicidia, quia ipsorum omnium causa principalis est, & in omnibus militibus pugnat, quandoquidem illi suo imperio, & auspiciis pugnant; unde etiam totius damni causa existit; & ideò Villalobos *num. 2. & num. 5.* subdit: (De lo dicho se colige, que si suceden en esta guerra injusta muertes y mutilaciones de ambas partes (como suelen suceder) los que en ella se hallan, incurren irregularidades diferentes, unas de homicidio voluntario que nacen de delicto, y otras casual.)

R E S O L. XCIX.

An milites pugnando in bello injusto, si aliquem non occidant, remaneant tamen irregulares?

Et quid de custodientibus pugnantium sarcinas?

Et an militantes in bello justo aggressivo non sint irregulares modò suis manibus sanguinem non fundant, si alii mutilant, vel occidunt? Ex p. 4. tr. 2. Rel. 27.

§. 1. AD hanc dubitationem sic respondet Coninch *de Sacram. disp. 18. dub. 10. nu. 98.* Communiter Doctores dicunt omnes adhortantes ad bellum injustum, aut in eo pugnantes, imò custodientes pugnantium sarcinas, contrahere irregularitatem homicidii, ut voluntarii, si aliqui ex parte hostium occidantur, quia omnes sunt una causa moralis, quia se mutuò omnes videre, vel audire possint, sit communiter verum, quia se mutuò animant; quando tamen sunt multa millia, videtur valde difficile intelligere, quomodo singulis quosvis occidentes, aut mutilantes ad hoc animent, cum multi sint, qui eos nec videre, nec audire possint, & difficile intelligitur, quomodo quis hic & nunc possit ad pugnam ab aliquo excitari, quem nullo sensu percipit, unde hanc irregularitatem extenderem ad quinquaginta, vel etiam centum milites, quia possunt hi omnes se mutuò animare. Ita ille.

2 Sed adversùs Coninch quoad hanc limitationem insurgit novissimè Hurtadus *disp. 2. de irregular. difficult. 6. num. 11.* ubi sic ait: In bello injusto omnes milites, quamvis sint plura millia, & etiam omnes custodientes sarcinas, sunt irregulares quamvis unum tantùm occidat, aut mutilet, quia quilibet assistentia aliorum animatur, & custodia adjuvatur, non ergo placet Ægidio Coninch, qui quando sunt plura millia, id tantùm limitat ad quinquaginta, vel ad centum ex circumstantibus occidentem, aut mutilantem. Hæc Hurtad. Vide etiam Petr. Corn. *in 3. p. D. Thom. tract. 5. de irreg. disp. 11. dub. 2. q. 2.* Mercerum *de Sacram. in 3. p. D. Thom. q. 24. dub. 9. num. 1.* Avilam *p. 7. disputat. 5. sect. 3. dubitat. 2. conclus. 1.* Layman *sect. 5. tract. 3. part. 3. capit. 8. num. 2.* Villalobos *tom. 1. tract. 21. difficult. 29. numer. 1.* & alios

penes

penes ipsos. Verùm his non obstantibus limitationem quam in hoc casu adducit Coninch, aliqui tanquam probabilem admittunt, nam Lessius, *lib. 2. cap. 13. dub. 4. num. 37.* cum Paludano *in 4. sentent. distinct. 15. quæst. 2. num. 30.* non putat omnes milites exercitus teneri in expugnatione quod urbis ad totum damnum, quod alii dederunt, & adducit rationem, quæ militat etiam in irregularitate. Verùm mihi opinio prima magis placet.

3 *Notandum tamen hic obiter militantes in bello justo aggressivo non fieri irregulares modò suis manibus sanguinem non fundant, etiamsi alii mutilent, vel occidant, ut colligitur ex *cap. petitio, de homicidio*. Nec valet dicere quòd tales etiamsi per seipsos non occidant: tamen occidunt per alios quos animant, adjuvant. Ergo non minus erunt irregulares quàm judex, vel satellites assistentes per suam authoritatem, vel auxilium executori homicidii justi. Nam respondeo negando antecedens, quia miles qui per se non occidit, ex eo solùm quòd justè militet, non censetur juvare alios ad occidendum, sed tantùm ad strenuè militandum; remotè eligitur, & tantùm per accidens censetur cooperari, quod non sufficit ad irregularitatem. Judex autem & satellites concurrunt ad determinatam actionem homicidii; & quod præcipuum est, habemus declarationem in uno casu à jure, & non in alio.

R E S O L. C.

An Milites in bello justo, si occidant alios ad defendendam propriam vitam cum moderamine inculpatæ tutelæ incurrant irregularitatem?

Et quid est dicendum de mandantibus, cooperantibus, animantibus, administrantibus arma, &c. si bellum injustum est aggressivum?

Et quid, si bellum defensivum sit justum, & licitum, an milites, etiam si occidant, non sint irregulares?

Et an sint irregulares exhortantes milites in bello justo, ut strenuè se gerant, vel qui illis vendunt, vel donant arma, &c. Ex p. 4. tr. 2. Ref. 29.

§. 1. AFfirmativam sententiam, si dicti milites processerunt ad bellum pugnandi causa, & non alio fine, docet Suarez, Henriquez, Rodriquez, & alii, quos citat, & sequitur Bonacina *de cens. disp. 7. q. 3. punct. 5. num. 2.* qui tales procedendo ad bellum tali intentione voluntariè se exponunt periculo homicidii, & saltem in causa volunt homicidium. Ergo, &c.

2 Verùm mihi contraria sententia probabilis etiam videtur, quam tenet Petrus Cornejo *in 3. p. D. Thom. tr. 5. de irregul. disp. 11. dub. 2. q. 3.* & Avila *de censur. p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 1.* qui citat Sylvestrum, & alios viros doctos. Ratio est, quia talis defensio est licita, & confirmatur. Nam si judex, aut carnifex invadatur à reo quem volebat decapitare, & pro necessaria sui defensione occidat illum, non manet irregularis. Ergo &c.

3 Non desinam etiam hic adnotare id quod docet Præpositus *in 3. p. q. 5. de irregularit. dubit. 12. n. 93.* ubi sic asserit. Si bellum injustum sit aggressivum, constat eos, qui occidunt, vel mutilant, incurrere irregularitatem homicidii voluntarii; similiter mandantes, cooperantes, animantes, subministrantes arma, &c. excepto fortè casu, quo aliquis invasus non possit sibi aliter consulere. Nam eo casu non est improbabile quòd possit, servato moderamine inculpatæ tutelæ, occidere invadentem absque periculo irregularitatis. Ita ille. Sed hoc non admittit Petrus Cornejo *loc. cit.* Hinc à fortiori dicendum est, quòd si bellum defensivum sit justum, & licitum, milites etiamsi occidant, non sunt irregulares. Ita Tannerus *in 3. p. disp. 6. qu. 10. dub. 11. n. 208.* qui citat Suarez. Nam in hoc casu militat eadem ratio quæ in privata defensione. Et tandem hic obiter nota cum Cornejo *loco cit.* non esse irregulares qui exhortantur milites in bello justo, ut strenuè se gerant, nec quis illis vendunt, vel donant arma, modò non incitent ad determinatam hominis occisionem; quamvis non desint authores qui probabiliter asserant non incurrere, ad quod irregularitas hæc imposita non sit, nisi contra eos, qui propria manu occidunt.

R E S O L. CI.

An qui pugnant in bello justo, si dubitant, an occiderint, vel mutilaverint, debeant se judicare irregulares? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 30.

§. 1. AFfirmativè videtur respondendum ex Villalob. *to. 1. tract. 21. diffic. 28. n. 6.* Bonacina *de cens. disput. 7. qu. 4. punct. 5. num. 5. & 10.* in editione novissima, & aliis asserentibus ex *cap. petitio tua, de homicidio*, quòd Clericus assistens bello irregularis judicatur, si aliquem interfecit, vel si dubiam de hoc habet conscientiam.

2 Verùm non desunt DD. negativam sententiam docentes, & ideò Præpos. *in 3. part. quæst. 5. de irregular. dub. 12. num. 97.* sic ait: Petitur an qui solum dubitat, an in bello justo occiderit, sit censendus irregularis, etiam eo casu quo non possit probabiliter judicare se occidisse. Varii affirmant, sed non videtur improbabile, quod non teneatur se habere tanquam irregularem, quia Pontifex *in d. cap. petitio tua* dicit: Si de interfectione cujusquam in illo conflictu tua conscientia te remordeat, quod non contingit quando nullum probabile judicium formari potest. Ita ille, & ante illum hanc sententiam docuerat etiam Avila *part. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 2. conclus. 3.* ubi citat Navarrum, & Henriquez, & addit quòd si solùm dubium sufficeret ad irregularitatem in his qui pugnant in bello justo, innumeri essent irregulares, & ideò hanc sententiam post hæc scripta inveni docere Merollam *in disputat. Theolog. tom. 1. disput. 3. cap. 4. num. 252.* qui respondet ad *cap. petitio tua*.

R E S O L. CII.

An in dubio facti circa homicidium, censendus sit quis irregularis?

Et an doctrina prædicta quæstionis non extendatur ad dubium mutilationis, homicidii justi v. g. in bello justo commissi, & in aliquibus casibus dubiis, pro quibus concluditur, quod in omnibus dubiis juris, vel facti nunquam incurritur irregularitas, nisi in dubio facti homicidii prohibiti? Ex part. 3. tractat. 5. & Misc. 1. Ref. 72.

§. 1. AFfirmativè communiter Doctores respondent, quos citant, & sequuntur Sanch. *in summa, to. 1. lib. 1. c. 10. num. 42. & seqq.* Avila *de cens. part. 7. disput. 2. dub. 5.* Villalobos *in summa, dub. 1. tractat. 1. diffic. 22. num. 2.* Coninch *de Sacram. disput. 18. dub. 2. n. 23.* Valent. *to. 4. p. 4. disp. 7. quæst. 19. punct. 2.* Flores de Mena *variar. resolut. lib. 1. quæst. 9. num. 18.* Azorius *part. 1. lib. 2. cap. 19. q. 10. & 11.* Salas *in part. 2. quæst. 21. tractat. 8. disp. unic. sect. 10. à num. 70.* Ugolinus *de cens. cap. 4. §. 2. num. 3.* Sayrus *de cens. lib. 6. cap. 2. num. 16.* cum aliis, & hoc non solum in foro externo, sed interno, ut patet *cap. audientiam, de homicidio*.

2 Non reticeam tamen contrarium docere Henriq. *lib. 14. cap. 3. num. 3. & 4. & cap. 14. num. 3.* & hoc probabile esse putat Suar. *de cens. disp. 40. sect. 2. num. 14. & ad cap. ad audientiam*, respondent procedere, quando homicidium est ita dubium, ut verisimilius sit fuisse perpetratum, idque sibi videri declaratum *in cap. significasti, ad finem*, nec ab illa communi regula, Odia sunt restringenda, discedendum nisi ratio convincat, quod non adest in casu dubii: ergo, &c. Sed tu primam sententiam tene.

3 Dicendum est tamen contra Turrianum *de censur. lib. 8. disp. 57. dub. 5.* Vasq. *in p. 2. disp. 65. cap. 3. & disp. 66. cap. 1.* Covarruviam, & alios, in aliis dubiis facti præter homicidium, quis minimè censendus est irregularis in utroque foro, & sic qui dubitat legitimè natus sit, necne, potest legitimus censeri, & sacros ordines accipere, & qui dubitat, utrum uxor unica accesserit virgo, potest ita præsumere, & Clericus fieri; & ratio horum omnium est, quia irregularitas non incurritur, nisi in casibus à jure expressis, *c. is qui sunt. de excomm. in 6.* sed in jure tantùm pro dubio homicidii incurritur irregularitas, ut patet. Ergo in aliis dubiis præter homicidium standum est illis regulis juris communis tam Canonici, quàm civilis, asserentibus in dubio neminem condemnandum, in pœnis benigniorem interpretationem faciendam. Et ita docet Henriq. *lib. 14. c. 3. n. 4.* Avila *de cens. p. 7. disp. 2. dub. 5. concl. 2.* Laym. *in Theolog. mor. lib. 1. tr. 1. c. 5. §. 4. n. 39.* Coninch *de Sacram. disp. 18. dub. 2. n. 2.* Salas *in p. 2. q. 21. tr. 8. disp. 1. sect. 18. n. 168.* & alii.

4 Notandum est etiam quòd licèt, ut dictum est in dubio homicidii irregularitas præsumatur, tamen hæc doctrina non est extendenda ad dubium mutilationis, quia mutilatio non est homicidium: neque ad dubium homicidii justi, v. g. in bello commissi, quidquid dicat Henriq. *lib. 14. c. 3. n. 4.* Navar. *c. 27. dub. 206.* Avila *de cens. p. 7. dub. 5. conc. 2.* & Bonac. *de cens. disp. 7. q. 1. punct. 5. n. 4.* quia jura loquuntur de casu homicidii prohibiti, & odia sunt restringenda. Vide Sanch. *in summ. to. 1. lib. 1. c. 40. & 50.* Filliucium *to. 1. tr. 19. c. 2. q. 7. n. 47.* & alios. Unde ex his omnibus concludunt Confessarii, quòd in omnibus dubiis juris vel facti, nunquam incurritur irregularitas; nisi in dubio facti homicidii prohibiti. Et hæc omnia procedunt in casu veri dubii, nempè quando intellectus in neutram partem inclinare potest, nam si aliquis probabiliter opinetur, non commisisse homicidium, irregularis minimè censendus erit.

R E S O L. CIII.

An in dubio facti non solum in causa homicidii, sed etiam in aliis casibus, qui censendus sit irregularis?

Et quid in dubio homicidii justi commissi, ut in bello justo?

Et infertur dubium, an mutilaverit, non esse irregularem. Ex p. 4. tr. 2. Ref. 52.

§. 1. DE hoc casu alibi pauca diximus, & ad illum affirmativè respondet Hurtado *disp. 1. de irregular. difficult. 4. n. 15.* & ante illum Vasq. *in 1. 2. disp. 66. c. 1.* & Turrianus *de censur. lib. 8. disp. 57. dubit. 5.* Ratio est, quia aliàs sic dubius temerè

se

se exponeret periculo faciendi contra prohibitionem irregularitatis, quod efficaciter deducitur ex *cap. ad audientiam*, & *cap. significasti, de homicidio*, in quibus generaliter traditur doctrina pro omni puro dubio facti, quia in eis non traditur ratio aliqua peculiaris, & propria dubii homicidii, sed generaliter in omnibus dubiis, (excepto dubio in materia justitiæ) quia in illis capitibus non dicitur in dubio homicidii abstinendum esse à ministerio Altaris, quia in dubiis totiorem semitam debeamus eligere, ubi exponendum est quod dicitur *debeamus*, quo denotatur tunc non imponi à Pontifice peculiarem aliquam obligationem pro casu homicidii, sed obligationem generaliter in dubio cujuscumque facti aliunde provenire, ex lege videlicet, aut ex præcepto, cujus transgressioni dubius se temerè exponit. Hæc Hurtado, & ideò Turrianus, quòd in supradictis juribus interrogatus Pontifex non condidit novum jus, sed declaravit obligationem juris naturalis, nam circa factum non debebat statuere legem, sed pro futuro. Item quia reddidit rationem suæ regulæ, nempè quia in dubiis tutior pars est eligenda, quæ ratio ineptè subjungeretur, si esset falsa, & non contineret doctrinam universalem.

Sup. hoc in R. [illegible]

2 Verùm his non obstantibus communiter contrariam sententiam docent DD. nempè in solo homicidio quem censeri irregularem in dubio facti, secus autem in aliis casibus. Ita Maldetus 1. 2. *D. Thom. q.* 19. *art.* 5. *disp.* 87. *dub.* 8. Alphons. de Leone *tract. de offic. & potest. confess. tom.* 1. *recollect.* 17. *num.* 68. Suarez *de censur. disput.* 40. *sect.* 6. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 13. *numer.* 4. Avila *p.* 7 *disp.* 2. *dub.* 5. *conclus.* 2. Sanch. *tom.* 1. *lib.* 1. *caput.* 10. *num.* 48. Layman *lib.* 1. *tract.* 1. *cap.* 5. §. 4. *num.* 3. Coninch *de Sacram. disput.* 18. *dub.* 2. *num.* 22. Salas *in* 1. 2. *quæst.* 21. *tract.* 8. *disput.* 1. *sect.* 18. *num.* 168. & alii penes ipsos. Prima pars nostræ conclusionis probatur ex dictis *cap. ad audientiam*, & *cap. significasti*. Secunda pars probatur, quia omnia clamant in casu dubio neminem esse puniendum, eo quòd in dubiis melior sit conditio possidentis; ad rationes verò superiùs adductas respondet Suarez, & alii *ubi suprà*. Ex his infertur contra Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *num.* 4. dubium an mutilaverit non esse irregularem, cùm jura, ut dictum est, in solo dubio homicidii hanc irregularitatem statuerint, non sunt extendenda ad dubium facti mutilationis. Ita Sanchez *tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 10. *nu.* 49. & alii. Deinde ex his sequitur, quòd in dubio juris quis non sit censendus irregularis, quando videlicet non constat irregularitatem aliquam esse à jure statutam, quod clarè probatur *ex cap. is qui de sentent. excommunic. in* 6. ubi dicitur irregularitatem non incurri, nisi quando est expressa in jure: at quando jus est dubium, non dicitur esse expressa in jure. Ergo, & ita docent DD. cit. *ubi suprà*.

Sup. hoc in R. [illegible]

Sup. hoc Cap. in princ. §. [illegible]

3 Non reticeam tamen hic adnotare aliquos asserere etiam in dubio facti homicidii neminem se irregularem gerere debere, & ad *cap. audientiam*, respondent procedere, quando homicidium, ut verisimilius sit fuisse perpetratum, idque sic videri declaratum, ab Innocent. II. *cap. significasti* 2. *ad fin.* & hanc sententiam non esse improbabilem, docet ipsemet Suarez *de censur. disp.* 40. *sect.* 6. *num.* 70. & post illum Salas *in* 1. 2. *tom.* 1. *quæst.* 21. *tr.* 8. *disp.* 1. *sect.* 6. *num.* 60. Alphonsus de Leone *tr. de potest. confessor. tom.* 1 *recollect.* 17 *num.* 57. & Rebellus *p.* 2. *lib.* 1. *quæst.* 3. *sect.* 2. *num.* 13. asserens quosdam recentiores ita sentire; sed non est recedendum à contraria sententia, nisi in dubio homicidii justè commissi, ut in bello justo, nam in hoc casu dubitantem, ut suprà diximus, puto non esse irregularem, quia *in cap. ad audientiam*, & *in cap. significasti*, sermo est in dubio facti homicidii; occisio autem injusta non venit sub nomine homicidii. Ergo, &c.

Sup. hoc magis [illegible]

RESOL. CIV.

An in dubio facti censendus sit quis irregularis, si agatur de homicidio? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Res. 6.

* Quæ hic est Res. [illegible]

§. 1. CUm communi sententia Doctorum, affirmativam sententiam docui *in part.* 4. *tr.* 2.* *resol.* 52. Sed novissimè (attendas quæso, amice Lector) negativæ sententiæ adhæret Joannes Escobar *tractat. de utroque foro, art.* 1. *num.* 74. ubi sic ait: Ego verò, ut veritas noviter appareat præter omnes, quos viderim, contendo, nullum discrimen inter dubium circa homicidium, & inter dubium circa alias, præter homicidium, irregularitas causat; nam quocumque casu dubium vertatur, excludi irregularitatem verissimum censeo; nusquam enim vidimus aliquem jure puniri ob delictum, nec ob causam dubiam; certum enim debet esse factum, ut putà homicidium, mutilatio &c. ob quod incurratur irregularitas; aliàs dubio facto manente, potest quis uti ea possessione, in qua ante factum dubium constitutus erat: quæ regula locum obtinet tam in foro sæculari, quàm in foro animæ, uti ex pluribus observat Sanchez 1. *in Decal. d. c.* 10. *num.* 18. Bonacina 2. *de peccatis, quæst.* 4. *punct.* 7 *num.* 13. *vers. Justa, & de restitut. dispue.* 1. *quæst.* 2. *punct.* 3. *num.* 34. & *seq.* Joan. Sanc. *select. dispur.* 42. quare dubio manente, an homicidium sit sequutum, nulla aderit irregularitas; quod etiam in cæteris causis irregularitatis servandum est, ut probabimus: sicut enim dubitans an damnum intulerit, vel homicidium commiserit, ad restitutionem non tenetur, quæ jure naturali, & divino provenit, ut patet *Tob.* 2. 31. & *Matth.* 22. 21. & *ad Roman.* 13. 7. multò minùs irregularitati subjicitur, quæ juris positivi est, licèt in hoc contrarium habeamus Henriquez 13. *de irregular. cap.* 16. *num.* 3. maximè dum certum jus ita statuens, non apparet, sicut in specie proposita nullum extare asserimus, ut ex dicendis patebit.

2 Tota igitur difficultas manet in intellectu textus *in d. c. ad audientiam*, 12. *cap. significasti* 18. *quod si discerni*, *cap. pen. extr. de homicid.* in quibus aliud constitutum videtur, & sunt fundamenta potiora contrariæ sententiæ.

3 Dicendum est igitur, textum *in d. cap. ad audientiam*, 12. *de homicid.* nec contra nos esse, nec probare communem opinionem suprà relatam, cùm in eo maneat certa mors famuli, certa culpa Præsbyteri, & certum vulnus contra quem est juris præsumptio, nempè mortem ex vulnere ab eo illato secutam fuisse, sequitur necessariò contra illum judicandum, non tam circa reatum homicidii, *leg. ita vulneratus* 51. & *leg. seqq. ad leg. Aquiliam*, *cap.* 2. *de Cleric. percussore*, *cap. continebatur*, 8. *cap. significasti*, *el* 2. 18. *in ord. de homicid.* Ant. Gom. 3. *var. cap.* 3. *num.* 29. Gail. *observat.* 111. *num.* 11. & alii penes Farinacium 3. *tom. de homicid. quæst.* 127. *num.* 21. & 23. Sed etiam circa incursam irregularitatem, de qua loquitur *d. cap. ad audientiam*, & DD. citati circa *suprà num.* 67. & *seq.* & *num.* 71. Quamvis vertatur dubium circumstantiam homicidii, nempè, an ex vulnere, vel infirmitate, vel ex incursu Medici, excessive vulnerati mors fuerit secuta; nam certo vulnere extante, & morte vulnerati dubium incidens, non debet attendi, ne certum pro incerto omittatur; nec quidem omitti debet possessio, tam quæ est pro lege inducente hoc in casu irregularitatem, quàm quæ est pro mortuo, & tam ratione vulneris quam culpæ vulnerantis, ob quam cecidit vulnerans à possessione innocentiæ suæ, & exercendi sacra, nec juvari ea potetit, habendo contra se occisum certum, & certam culpam, pro quo est tutior pars, & major verisimilitudo in eo, quòd mors obvenit ex vulnere, tam ratione periculosæ partis, nempè dorsi, ubi fuit vulnus, ex adductis à Farinacio *de pœna tempor. quæst.* 96. *num.* 52. & 3. *part. quæst.* 127. *num.* 5. quàm ratione infirmitatis, quæ potuit oriri occasione vulneris, & ita ratione utriusque mortem obvenisse, absque excusatione ulla ex parte vulnerantis, pro quo major verisimilitudo est, quàm ex contrario, & ita utraque facie adest certum factum homicidii, non dubium.

4 Nec quidem contrarium habemus text. *in dict. c. significasti* 18. §. *quod si discernet*, *eod. tit. de homicid.* In quo etiam habemus certum occisum ex certo vulnere, & à certo inflicto vulneranti, habemusque certam ejus culpam, cùm cooperatus fuerit in occisione; & ita habemus etiam certum effectum, idest, irregularitatem ex certo facto, & certo jure procedentem, ut *in præmisso* 1. *num.* 77. dixi. Dubium quidem circumstantiæ est, an ex hoc, an ex alio vulnere mors fuerit secuta, quod in considerationem non venit adversus tot certitudines in principali, quod retulimus, & cùm omnes auxiliantes, sive cooperantes concurrerint ad vulnerandum, occidendum, &c. non in dubio, sed verè & evidenter, necesse est ut concurrant irregularitatem, & locum habent cæteræ rationes, de quibus *in præced. duobus numeris*.

5 Itidem eandem responsionem admittit textus *in d. c. penult. de homicid.* in quo certò apparent plures occisi, certæ percussiones, certaque culpa ex parte Pelagii Præsbyteri, ubi quosdam percusit, & remordebat eum conscientia de interfectione alicuius ex quamplurimis, & qui occisi extiterunt, quod sufficit ad incursum irregularitatis, ut patet ex *d. c. significasti*, & *ibi* communiter DD. & ex pluribus citatis per Bonac. 7. *de irregul. q.* 4. *punct.* 8. *ex n.* 28. & per Farinacium 3. *tom. q.* 130 *de Consultor. n.* 10. & 11. quod procedit, non velut in re dubia, sed in certa, cùm certæ fuerint neces, & certæ percussiones, licèt dubia aliqua sit circumstantia, quæ vinceret, non debet certitudinem meri facti, quæ verè adest, & ita erit consultiùs abstinere, quam temerè celebrare, ut textus idem subdit. Hucusque Escobar, cujus sententiam novissimè probabilem putat alius Escobar Societatis *in Theolog. moral. tr.* 4. *examen.* 6. & *cap.* 5. *n.* 72.

6 Sed ego non audeo discedere à negativa sententia communi, quam stylus Curiæ Datariæ, & Penitentiariæ observat infallibiliter. Et ita sententiam novissimè docet, me citato, doctus & amicissimus Pater Franciscus de Lugo *in princip. Theolog. moral. part.* 1. *quæst.* 27. *numer.* 155. & *qu.* 26. *num.* 151.

RESOL. CV.

An si quis manet dubius, an suum consilium influxerit ad homicidium factum, debeat se reputare irregularem?

Et in dicto casu, an standum sit dictis ipsius consulti, ita ut si dicat se motum non fuisse per consilium, consulens maneat liber ab irregularitate. Ex p. 4. tr. 1. Res. 25.

§. 1. Ad

§.1. AD hunc casum frequentissimum affirmativè respondet Præpositus *in 3. p. quæst. 5. de irregul. dub.* 8. *n.* 64. Sed negativam sententiam tenet Henriquez *lib.* 13. *cap.* 16. *n.* 3 *in gloss. lit. D.* ubi sic ait. In dubio æquali post factam diligentiam potest practicè deponere dubium, & scrupulum, reputans se excusatum ab irregularitate propter possessionem innocentiæ. Sic ille.

2 Verùm sententiam affirmativam tenet etiam Sanch. *to.* 1. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 44. Sayrus *de cens. lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 2. Merolla *in disput. Theolog. tom.* 1. *cap.* 3. *disp.* 3. *num.* 251. Tabiena & Avila *part.* 7. *disput.* 6. *sect.* 2. *dub.* 2. *conclus.* 5. ubi nota, quòd si homicidium commissum sit post multos dies, res manet dubia, an consilium influxerit. Sed quoad hoc, contrarium tenet Tabiena *ver. consilium, num.* 6. ubi sic asserit. In dubio præsumitur delinquentem fuisse motum ex consilio, aliàs non fuisset facturus, & etiamsi stetisset per multos dies post præsumitur, quòd fecit propter illud consilium. Ita Tabiena. At cum Avila tenet Præpositus *loco citato*; tu ne discedas à sententia affirmativa, quam præter Doctores citatos tenet etiam Petrus Cornejo *in 3. part. tract.* 5. *de irregularit. disput.* 1. *dubit.* 2. ubi tamen, & optimè advertit, quòd in tali casu standum est dictis ipsius consulti, ita ut si dicat se motum non fuisse per consilium, liber manet consulens ab irregularitate.

R E S O L. CVI.

An dubius, si mandatum suum, aut consilium influxerit in homicidium, debeat se irregularem existimare?

Et docetur non esse irregularem, qui non potuit dissuadere fœmina abortum, cujus consilium ipse prius author fuerat. Ex p. 11. tr. 6. & Misc. 6. Res. 42.

Sup. hoc l. 4. R. præt. & in alia ejus plur. quos.

§.1. NEgativè contra me, & alios respondet ex Henriquez novissimè Pater Gibalinus *de irregul. cap.* 4. *q.* 1. *consult.* 11. *num.* 32. ubi sic ait; Nego in utroque illo dubio contrahi irregularitatem; quare poterit Consiliarius iste deponere dubium practicum, atque sacra more solito peragere; quod evidenter sequitur ex regula universali à nobis stabilita consectario tertio; diximus enim in dubio facti contrahi irregularitatem in solo homicidio ex peculiari juris dispositione, quæ neque in aliis irregularitatibus valet, neque in casibus à jure expressis, atque in jure nunquam habetur in dubio, an consilium influxerit in homicidium, contrahi irregularitatem, nam loca omnia, quæ tribuunt hanc irregularitatem consilio, supponunt vi illius positum fuisse effectum: de dubio autem an ex illo consilio fuerit secuta cædes, nihil planè definiunt, quare relinquunt juri communi quod in dubio facti irregularitatem contrahi non vult, nisi in quibusdam casibus ab ipsomet expressis *cap. ad audientiam, & c. significasti* 2. *de homicid.* Fateor quidem in hoc dubio præsumi consilium fuisse operatum, ut cum Covar. *diximus lib. de censur. cap.* 5. *q.* 3. *n.* 21. Quare ex ea præsumptione damnabitur tanquam irregularis iste Consiliarius non ratione dubii homicidii, sed certi, & constantis ex ea præsumptione, cui definitioni non tenebitur se aptare forum internū, quod ducitur ex rei veritate, & non sola præsumptione, quam sequi sæpius cogitur forum externum. Hucusque Gibalinus; & si hæc sententia est probabilis à multis scrupulis plures immunes erunt.

Dupmit in Ref. quæ hic est antecedens.

2 Sed ego non recedo à sententia, quam olim docui, & docet præter alios doctus Magister Cornejo *in 3. part. tract.* 15. *de irregul. disp.* 1. *dub.* 2. *fol.* 774. *nu.* 3. ubi sic ait; Sed quid si consulens dubitet, an ad hoc consilium præstitum hoc homicidium sit commissum, nec ne?

Sup. hoc ibi. in seq. & in aliis ejus ult. not.

3 Respondetur standum dictis ipsius consulti, ita ut si dicat se motum non fuisse per consilium, neque ad substantiam, neque ad circumstantiam homicidii, liber manet consulens ab irregularitate; ita Sayrus *lib.* 6. *c.* 2. quod si hoc non possit ab eo sciri, utendum est prudentibus conjecturis, si omnibus pensatis existimetur consilium non concurrisse ad tale homicidium, consulens non erit irregularis, si tamen omnibus inspectis dubium manet, irregularis est censendus; tam propter supradicta in dubio de homicidio, tum etiam quia in dubio præsumendum est, quod alter non committeret delictum, nisi instigantur consilio, *lege merito ff. pro socio.* Ita Cornejo, cui adde Castrum Palaum *to.* 7. *disp.* 6. *punct.* 15. §. 2. *n.* 3. & alios penes ipsum.

4 Verùm circa præsentem difficultatem doctissimus, & amicissimus Barbi *de conscient. disp.* 6. *c.* 7. §. 8. *num.* 3. & 4. & Sanchez; Merolla distinguit; Dico igitur primò; si constat de homicidio jam peracto, & dubitato solùm versetur, an consilium præstitum habuerit influxum aliquem in delictum, quia præsumptio est contra consulentem ipsum, deberet enim probare homicidium vi sui consilii minimè illatum fuisse, quod in quibusdam circumstantiis, hoc est, assertione occidentis adminiculata aliis conjecturis, poterit probari, si autem hoc non probetur, jus præsumit, quod si consilium datum non fuisset, homicidium illud minimè commissum fuisset: neque præsumptio ista censebitur temeraria; quoniam ex una parte habemus effectum, videlicet homicidium; & ex alia causa habemus causam sufficientem applicatam fuisse, nempe consilium præstitum, idcirco nisi oppositum appareat, censendum erit homicidium vi prædicti consilii secutum fuisse. Tunc veram censeo nostram sententiam affirmativam; quia dicit secundò si dubium de influxu consilii emergat non constante de delicto, idest de homicidio, admittendum esse judicio priorem sententiam, quia cùm crimen non probatur, præsumptio est pro reo, nempe pro consulente; ideòque non debet irregularem se existimare. Et quidem omnes istæ tres sententiæ probabiles esse existimo.

5 Nota etiam hic obiter, Gibalinum *ubi sup. consectar.* 12. *num.* 33. & Henriquez docere etiam contra me, non esse irregularem, qui non potuit dissuadere fœminæ abortum, cujus ipse prius auctor fuerat, nam ait ipse, causa dicti abortus tunc causa est sola malitia ejus fœminæ, non consilium ipsi datum, quod revocatum est, & impeditum ne fieret; cum enim sit causa moralis, & non physica; activitas impediri potest; nam revocatio consilii impedit irregularitatem. Sed nostram sententiam sustinet etiam Palaus *ubi suprà num.* 4. & Cornejo *loco citato*, Gibalini tamen, & Henriquez opinio sua non caret probabilitate. Sup. hoc inf. in tr. 8. R. 25 & in aliis ejus ann.

R E S O L. CVII.

Quidam consilium dedit cuidam, qui jam determinatus erat Petrum occidere, sed ex dicto consilio citius occidit, quæritur, an incurrerit irregularitatem?

Et infertur non incidere in casum reservatum, si quis dedit consilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licèt ex illo consilio postea libentiùs, & citiùs homicidium commiserit. Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Res. 92.

§.1. REspondent aliqui negativè, nam, ut ex consilio circa alicujus necem quis incurrat irregularitatem, aliquæ conditiones sunt necessariæ. Sup. hoc in R. seq. Vide aliam illius [illegible] not.

2 *Prima*, ut homicidium verè consilio imputetur, hoc est, ut ejus fiat, nam si is, cui consilium tribuitur, non ab eo ad faciendam cædem, sed impellatur aliunde, hoc est, ab insito sibi in interfectum odio, vel alia quapiam causa simili, erit ab irregularitate liber consulens. Portellus *n.* 12.

3 *Secunda conditio* est in eo, ut qui consilium recipit, antea per se ipse, de necando homine consilia minimè cæperit, nam id sibi constitutum si fuisset, certumque, ab hac pœna immunis foret, Hurtado *de regul. disp.* 2. *diffic.* 6. *n.* 20.

4 Causa est, quòd tunc non sit consulens homicidii, quoad substantiam, vera causa, quam in sententiam ivere D. Antonin. *part.* 1. *cap.* 1. *tit.* 12. §. 12. Lessius *lib. de Justit. cap.* 13. *dub.* 2. *num.* 6. non eum ergo irregularitas, quæ homicidii facti est pœna, afficit.

5 At habet (inquies) à consulente interfecto, ut hæc sit numero, non illa, aut alia, deinde ut citius, ut inhumaniùs, ac crudeliùs illata fuerit, est ei; ergo ut causæ imputanda, non alteri.

6 Antecedente concesso, neganda est consequentia, ejus non admittenda est hæc causa, quòd etsi consulens causa tunc sit distincti numero actus, non tamen in homicidium, quoad substantiam, influat, sed quoad modum duntaxat, si qui sibi dari consilium patitur, ita erat animo comparatus, affectusque ante illud auditum, ac receptum, ut ipse sine illo rem confecturus esset. Et hæc omnia docet etiam Baunius *in Theolog. mor. part. tractat.* 11. *q.* 27. Confirmantur supradicta ex doctrina Lupi *de cas. reserv. p.* 2. *cas.* 8. *num.* 12. & Mazuchelli *disputat.* 2. *cap.* 18. *q.* 2. *num.* 37. asserentium non incidere in casum reservatum, si quis dedit consilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licet ex illo consilio postea libentiùs, & citiùs homicidium commiserit,

R E S O L. CVIII.

An detur parvitas materiæ excusans ab incursione irregularitatis propter accelerationem homicidii ex delicto.

Et notatur, quod qui alium inebriat non est irregularis, quamvis ille deinde ebrius alium occidat, aut mutilet, nisi previdens illud periculum. Ex p. 11. tr. 6. & Misc. 6. Res. 49.

§.1. QUis v. g. erat jam firmatus occidere Petrum noctè sequenti. Paulus verò fuit causa, ut citius tale homicidium committeret Petrus, quæritur an incurrerit in irregularitatem? Hunc casum invenio pertractatum à docto Gaspare Hurtado Societatis Jesu *de just. & jure disp.* 3. *diffic.* ubi me citato sic asserit; Est ergo difficultas, an si executor damni, illud absolutè illaturus, v. g. occisurus Petrum, ut furaturus rem aliquam absque aliqua cooperatione ex dictis sex, non tamen eodem modo, quia cooperatio conduxit, ut citius fieret ab executore, vel facilius, ut crudelius, vel animosius, vel alacrius, an tunc sic cooperans positivè aliquo modo ex sex dictis teneatur ad restitutionem damni executioni mandati? Sup. hoc in R. præce. & lege lege doct. Ref. not. seq.

2 Cajet. *quæst.* 62. Sot. *lib.* 4. *q.* 7. *artic.* 3. Petrus Navarr. *lib.* 4. *cap.* 4.

c.4. Vasq. *c.9. q.1. dub.1.* & Bonac. *disp.1. qu.2. punct.7.* partem affirmativam tuentur (quæ etiam aliquando mihi arrisit) quia tunc verè cooperatur aliquo modo ad damnum, imò aliquando ad actum damnificationis numero distinctum.

3 Adrianus verò *in 4. q.2. de rest.* Anton. *2. p. tit.2. c.12. §.11.* Lessius *c.13. dub.2.* Becan. *de rest. q.35.* Layman *lib.3. tr.2. c.5.* & Diana *tr. 5. ref. 84.* partem negativam tradunt, & marito, quia nunc cooperator non censetur moraliter causa substantiæ damni, seu cooperator ad damnum quoad substantiam, quia quoad eam etiam absque ea executor erat, v. g. occisurus eandem personam, aut furaturus centum ejusdem personæ, sed tantùm censetur cooperari ad damnum, vel quoad modum, vel quoad circumstantiam, vel quoad hunc actum numero distinctum: imò quoad alium modum, vel quoad aliam circumstantiam, etiam fieret ab ipso executore absque dicta cooperatione, ex quo constat ad rationem adversariorum.

Quæ nunc est in tom. 8. tr. 7. Ref. [illegible] Notandum est etiam, & in aliis not.

4 Et ob eandem rationem, qui nullo modo ex se dictis censetur cooperari ad homicidium quoad substantiam, quia scilicet etiam erat committendum ab executore absque cooperatione illius non incurrit irregularitatem, ut dicimus *tract. de irreg. d.1. diffic.6.* quia scilicet tunc moraliter non censetur cooperari ad homicidium quoad substantiam: qui est verum, quamvis sit causa, ut homicidium fiat citius si parum citius fiat, nempè duabus horis antea, quia brevis acceleratio mortis moraliter non censetur homicidium saltem respectu mediatè cooperantis: bene tamen censetur, quando acceleratio est notabilis, nempè, viginti, & quatuor horis antea, & ideò tunc cooperans ad eam notabilem celeritatem fit irregularis.

5 Sed non gravabor hic apponere verba Caspensis *in Cur. Theol. tom.2. tr.18. disp.1. sect.9. §.2. n.98.* ubi sic ait: Sed quid si Petrus sit paratissimus occidere Joannem die Jovis, & Franciscus roget, & instet ut occidat illum die Martis, tenebitur ne Franciscus restituere sicut Petrus? Affirmant Doctores secundæ sententiæ, quia sunt causæ totius actionis, ut hic & nunc exercetur: neque potest esse causa accidentium mortis, quæ non sit etiam causa substantiæ ipsius mortis. Censeo tamen cum eodem Lessio non teneri Franciscum restituere damna illata ex substantia mortis Joannis, sed tantùm illa damna, quæ nata sunt ex anticipatione mortis illius. Ratio est, quia quod causa ut differatur mors alicujus per tres dies, non est causa substantiæ mortis, licèt hic, & nunc sit causa illius. Et confirmatur, quia si quis occidat eum, qui justè damnatus erat ad mortem, quam erat certò, subiturus, non tenetur restituere nisi damna, quæ ex anticipatione mortis damnati orta sunt. Idem est in nostro casu: ergo, &c.

6 Nota hic obiter, quod qui alium inebriavit non est irregularis quamvis ille deinde ebrius alium occidat, aut mutilet, nisi prævideat illud periculum, idque evitare neglexerit, quia ebrietas ex natura rei non est causa proxima occisionis: quare ad illam non influit nisi admodum remotè, & per accidens, qui vino ebrium reddidit contra Ugolin. qui *c.18. §.2. n.3.* istum adeò damnat irregularitatis, quia rem illicitam fecit, & hunc eventum possibilem esse cogitare debuit, verùm actio illicita nihil facit hoc loco, sed connexio actionis positæ cum sequenti occisione, sive actio licita, sive illicita fuerit; hic autem, cùm non sit connexio necessaria inter ebrietatem, & cædem, non debuit illa prævideri, ut futura, neque enim satis est, si possibilis sit, ut obligemur ad eam prævidendam, nisi frequenter, & ordinariè accidat. Item negandum est contra dictum Ugolin.

R E S O L. CIX.

An si Paulus consulat, quod homicidium, quod Petrus vult hodie committere, cras committat, sit irregularis?

Et sequitur in eventibus, in quibus non pecco suadendo, neque teneor ad restitutionem.

Et notatur, quod irregularis es, si consulas, tuisque rationibus persuadeas homicidium, vel mutilationem, debet tamen consilium in effectum influere, aliàs non eris illius causa.

Sed si dubius es, an consilium influxerit, teneris te irregularem reputare.

Et an Clericus incurrat irregularitatem, si existens in exercitu det consilium propinquum, hortaturque non solum ad fortiter agendum, sed ad occidendum, modò non hortetur, ut occidat hunc hostem in particulari?

Et docetur posse Clericum esse à Consiliis rerum bellicarum, sed cum aliquibus circumstantiis.

Et quid de vendentibus, aut donantibus arma etiam offensiva in ipso conflictu belli?

Et quid de Clericis in bello justo pugnantibus, & percutientibus, dummodo aliquem non occidant, aut deforment, an sint irregulares. Ex p.11. tr.8. & Misc.8. Ref.42.

§. 1. Videtur respondendum affirmativè ex doctrina, quam adducit P. Vasquez *opusc. de scandalo, art. 1. dub. 3.* ubi quærit: Utrùm liceat invitare ad actum peccati, qui jam paratus esset illud, aut simile peccatum committere: ait enim n.18. ab omnibus censeri homicidam, & irregularem, quicunque ille sit, qui hominem paratum occidere invitat ad occidendum in hoc loco, & in hoc tempore, etiam eandem personam, quam occisurus erat; quia hoc ipso, quod consilio suo variatur tempus, & locus, variatur etiam substantia homicidii; nam aliud homicidium est, quod hic, & nunc committitur, quàm homicidium, quod in alio loco, & tempore committeretur. Et in universum, inquit, omnes cooperatores alicujus damni, obligantur ad restitutionem, & rei sunt peccati, quotiescumque consilio suo fuere causa, damnum, quòd aliàs inferendum erat, citius, aut velocius, aut alio loco, committatur; quia variato quocumque modo, variatur substantia operationis. & hanc dicit esse communem doctrinam Doctorum omnium in materia de restitutione, & irregularitate.

2 Sed ingeniosus P. Ferrantius contrariam sententiam tenet *disp.1. de scandalo, qu.60. n.30.* ubi sic ait: Respondeo directè concedendo illum censeri homicidam, & irregularem, qui hominem paratum occidere, invitat absolutè ad occidendum in uno loco; aut tempore potius, quàm in alio, etiam eandem personam; non verò si conditionatè, & ex suppositione prædicta, cæterisque existentibus debitis circumstantiis, ut scilicet justa adsit causa motiva invitandi, &c. Nullibi enim expressè habetur talis irregularitas; & alioqui *in cap. 15. qui de sent. excom.* decernitur, ut quoties in jure non sit expressa talis pœna, per similitudinem rationis non deducatur ea simili casu: quod tamen intelligendum est, inquit Vasq. ut si facto sufficienti examine, in jure non inveniatur expressa, non censeatur, ullo modo imposita talis pœna.

3 Afferamus aliquod exemplum ad clarius explicandam responsionem allatam. Petrus v. gr. hodie est occisurus Paulum. Ego licitè suadeo, cùm aliter impedire non possim, ut potius cras, vel in alio loco distantiori occidat, ut hac ratione diutius protrahatur, & fortè simpliciter servetur vita Pauli: Item occisurus est in mea domo; & ego suadeo ad vitandum proprium meum damnum, ut potius alibi occidat. Imò in casu, quo ex mea persuasione sit protrahenda vita Pauli, & adsit spes, quod simpliciter servabitur, existimo adesse obligationem ad ita suadendum, si non possit mors aliter impediri; Quia cum id facilè possim, & alioqui proximus in tanta sit necessitate, teneor ei opem ferre tali consilio, ac suasione licita.

4 Dices: Ex vi talis consilii, Petrus magis peccabit, quàm si statim occidat Paulum, qui toto illo spatio temporis longioris millies renovabit malam voluntatem occidendi. Respondeo. Ex vi mei consilii non sequi hujusmodi revocationem voluntatis occidendi, sed solùm executionem ipsam homicidii, quæ perinde fuisset secutura sine meo consilio. Quod si de facto ex meo consilio Petrus arripiat occasionem toties peccandi per renovationem malæ voluntatis, id oritur e a sua libertate, & malitia, quod ego cùm habeam justam causam non impediendi, non teneor impedire.

5 Ex his sequitur, quod quando in dictis eventibus non pecco suadendo, neque teneor ad restitutionem, &c. Hucusque Pater Ferrantius; cui ego libenter adhæreo; & quidem in casibus supradictis Petrus non fuit motus ad homicidium faciendum ex consilio Pauli neque citius, neque animosius, &c. Ergo nullam irregularitatem incurrisse dicendum est, per ea quæ observat Joannes Præpositus *in 3. p. D. Thomæ, qu. 5. de irregul. dub.8. num.64.*

6 Notare tamen hic obiter debes, quod irregularis es, si consulas, tuisque rationibus persuadeas homicidium, vel mutilationem, *cap. si quis viduam 50. dist. cap. sicut dignum, §. Qui verò; & §. ult. de homicidiis*: debet tamen consilium in effectum influere, aliàs non eris illius causa. Sicut notavit Villadiego *de irregul. cap.6. n.20.* Covarruvias *Clement. si furiosus 2. par.2. n.1.* Suarez *disp.44. sect.1. n.10.* Avila *7. p. disp.6. sect.2. dubit.3.* Bonacin. *disp.9. quæst.4. punct.8. num.19. & seqq.* & alii apud ipsos. Consilium censetur operari in homicidium, seu mutilationem quoties homicidium, seu mutilatio ex consilio processit, vel processit facilius, citius, aut crudelius. Sicuti adnotarunt Ugolinus *de irregular. cap.16. §.1. num....* Tolet. *lib.1. cap.81.* Bonacin. *supra.* Avila *concl. 4.* sed in casu dubio, an consilium in effectum influxerit, illiusque fuerit causa, inquit Avila *conclus.5.* Henriquez *lib.4. cap.16. num.3.* Sayr. *de censur. tom. 1. l. 7. cap.3. num.2.* Thomas Sanchez *lib.2. de matrim. disp.41. n.17. & lib.1. in Decalog. cap.10. num.42. in fine*, ab ipsomet consulto, & aliis conjecturis colligendum esse. Sic enim homicida inimicus erat capitalis occisi, vel etiam mortem ante datum consilium minatus fuerat, vel necessaria ad patrandum delictum præparaverat, aut interfectus processerat etiam justè adversus interfectorem in causa criminali testificando, denunciando, vel accusando, seu instigando alium, sufficiens causa est, ut judicetur consilium tuum nullius efficacitatis fuisse; Item si ipse consultus asserat se non esse motum à tuo consilio ad patrandum delictum, neque quoad substantiam, neque quoad modum, liber eris ab irregularitate, secus si contrarium testetur. Debet tamen esse vir, cui meritò possit fides adhiberi, ut inquit Sanchez *lib. 1. in Decalog. capit. 10. numero 44.* Si autem omnibus pensatis dubius es, an consilium influxerit, teneris te irregularem reputare, quia semper præsumendum

Quod hoc loge doct. Ref. [illegible] sequentium hujus §.

Sup. hoc sup. in Ref. 105. & in aliis ejus not. 1.

Sup. hoc in 69. not. 1 Ref. [illegible]

Sup. hoc sup. in Ref. 103. &c

dum est consilium operari; dum contrarium non probatur, quippe est causa de se efficax, & motiva voluntatis. Ut notavit Covar. *d. 2.p. §.2. n.2. vers. in eo vero casu*, Avila & Sanch. *loc. allegat.* Quamvis contra sentiat Henriq. *lib. 14. cap. 14. n.3. & cap.* 16. *n.3.* in Gloss. *lit. D.* & Gibalinus *de irregul. cap.4.q.1. consect.* 11. *n.*32.

Sup. hoc sup. in Ref. 92. & [illegible] §. 1. & in [illegible] 3. Ref. [illegible] §. 1 [illegible] & ex doct. in Ref. [illegible] sup. in Ref. 99. §. [illegible]

7 Et tandem non deseram hic apponere casum, de quo per litteras his diebus ex Germania interrogatus fui, an Clericus incurrat irregularitatem si existens in exercitu det causam propinquam, horteturque non solùm ad fortiter agendum, sed etiam ad occidendum; respondi negativè, quia relaxatum est jus commune decernens eam irregularitatem. Et deducitur *ex cap. Petitio tua, de homicidio*, ab absurdoque probatur; nam aliàs omnes laici, qui innumeri sunt, pugnantes in bello justo, non occidentes, nec mutilantes hostem, manerent irregulares, quod nec praxis probat, nec ratio, at hi laici etiam hortantur se invicem, quod mortaliter semper contingit; ergo in bello justo ea hortatu ad pugnam, & occisionem non contrahitur irregularitas. Quod si à laici, contrahitur, nec à Clericis contrahitur; in hoc enim pares sunt, licet sint dispares in eo, quod laico non dedecet propria manu pugnare, sicut Clericus, nisi in urgentissimo casu ex præscripto Pontificis.

Sup. hoc sup. in Ref. 1 [illegible] & [illegible] Ref. 9. annot. [illegible]

8 Limitant hoc assertum Pater Avila, & Henriquez, quod non liceat Clerico hortari in bello militem, ut occidat hunc hostem in particulari, quia hæc est intentio multum specialis homicidii. Sed inconsequenter philosophantur, nam si semel concedatur, non incurri à Clerico irregularitatem, etiamsi hortetur ad homicidium, & sit causa moralis illius in communi sumptu (quod esset sufficiens causa incurrendæ irregularitatis, nisi esset relaxatum, aut dispensatum jus inducens illam, quoad bellum justum) cur incurret, etiamsi sit causa moralis homicidii in particulari. Et cur quoad hoc non erit jus relaxatum, aut dispensatum, cùm Pontifices non distinxerint, nec restrictionem apposuerint; Nec video eam intentionem specialem magis dedecere Clericum quam communem, cùm potiùs hæc in plura homicidia feratur, ideòque videatur potiùs à lenitate deficere. Quare hæc limitatio reiicienda est.

9 Ita doctus Pater Mendo *in Bull. Cruciat. disp.* 10. *c.2. n.*18. qui etiam *n.*20. subdit posse Clericum esse à consiliis rerum bellicarum, dum tamen non assistat judicio, si quando est ferendum pœna capitalis, aut mutilationis alicujus delinquentis puniendi, qui non sit hostis in ipso prælio deturbandus. Infertur secundò vendentes, aut donantes arma etiam offensiva ad bellum, licet in ipso conflictu illa suppeditent, indeque occisio sequatur, non manere irregulares; quia jus noluit pugnantes in bello justo, nisi occidant, aut mutilent, incurrere irregularitatem, quare eam non incurrent Clerici, quia actu prælian-tibus suppeditant missilia, hastas, aut similia; quantumvis ratione indecentiæ, si necessitas absit, non debeant hoc præstare; imò prohibitum illis esse censeo, argumento textus *in cap. sententiam, nuper relato.* Si tamen in bello justo id facerent, imò & propria manu pugnarent, & percuterent, dum non occiderent, aut deformarent, non manerent irregulares, ergo peccarent. Hæc omnia Mendo, quæ sunt valdè notanda, quia non passim obvia.

Sup. hoc sup. in Ref. [illegible] & in sup. Ref. 102.

Sup. hoc in Ref. [illegible] [illegible] casum [illegible]

Sup. hoc seq. sup. [illegible] & in aliis ejus not.

R E S O L. CX.

Si quis consilio Petri aufugit in quadam obsidione à Castris, qui captus postea suspensus fuit; quæritur, an Petrus incurrerit irregularitatem:

Et ex doctrina hujus difficultatis aliis casus inferuntur ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem in illis ex consilio, Ex p.7. tr.10. & Misc. 1. Ref. 30.

§. 1. RESpondeo negativè cum Caspensi *in Curs. Theol. tom. 2. tr.25. sect.8. n.*38 ubi plures casus benignè explicat, quoad contractionem irregularitatis, ideò apponam ejus verba, sic itaque asserit. * Infertur eum qui non impedit homicidium, quod ex justitia tenetur impedire, non incurrere irregularitatem, etiamsi ex dolo non impedint. Ratio est, quia licèt ista causa sit moralis, seu voluntaria homicidii, quod non impedit & consequenter influat moraliter, & voluntariè in illud; nihilominus non est causa positiva influens positivè, vel opere aliquo, vel auxilio, vel consilio; & in jure hæc irregularitas non fertur, nisi contra verè, & positivè homicidas, saltem consilio, aut animatione, non verò contra non impedientes; & ob eam rationem, qui sciens non contradicit volentibus alium occidere in vindictam injuriæ, ei illatæ, non incurrit irregularitatem; neque Sacerdos qui sciens mulierem prægnantem à se redditam, abortum procurare, illam impedire non studet; quia in his casibus permittentes homicidium, sed non impedientes non influunt positivè, & à fortiori non est irregularis, qui alteri suadet furtum, cui scit impendere supplicium mortis, quia non peccaret contra justitiam circa mortem inferendam latroni, sed contra fortitudinem, quia consulit illi quando, & quomodo non oportet, ut se exponat periculo vitæ: Ita Vasq. 1. 2. *disp.*100. *art.*8. *dub.* 5. & reddit rationem, quia hoc modo non est causa homicidii positivè influens, sed tantùm peccat contra fortitudinem, suadendo illi, ut se offerat periculo vitæ sine causa; nec is dicitur homicida per se, & propriè in jure ad effectum irregularitatis. Idem est de consulente alteri in bello fugam, cui est annexa pœna mortis, quamvis sciret fugientem exponere se periculo capturæ, & etiam de consulente alteri, ut fugiat à carcere, à quo sub pena mortis fugere non potest, vel ut effringat carcerem, qui effractioni esset imposita pœna mortis, & juxta hæc possunt resolvi plures casus. Hucusque Caspensis, sed recognosce meipsum *in tract. de irregul. opposito in 4. part.*

† Sup. hoc inf. in Ref. 93. late & in [illegible] Ref. 87 à lin. 1.

Sup. hoc inf. in Ref. [illegible] & in aliis ejus prima [illegible]

R E S O L. CXI.

Ex Gallia per litteras interrogatus fui de hoc casu. An Titius contraxerit irregularitatem, dum consuluit Petro, ut ad duellum vocaret Paulum, si Paulus postea interfecit, in duello Petrum?

Et notatur, quod qui assistunt homicidæ, si faciliorem faciant occisionem sua præsentia, etiamsi nihil aliud conferant, sint irregulares.

Et quid, si Pater, filius, consanguineus, aut etiam intimus amicus, qui alterum comitantur, an incurrant irregularitatem, ex occisione adversarii?

Et docetur adulterum, aut fornicatorem, qui dum immoderata copula, cum muliere prægnante coit, illique abortum fœtus animati causat, irregularem fieri, non verò maritum si id faciat.

Et an qui fœminam ad se venire jubet per tecta, aliave loca periculosa, unde imprudens mortem sibi conscivit, aut si prægnans erat, fœtum excussit, sit irregularis? Ex par. 11. tract.6. & Misc.6. Ref. 43.

§. 1. NEgativè satis probabiliter respondi, & ad Gallum interrogantem, Gallum alium respondentem adduxi, nempe Patrem Gibalinum *de irregul. c.4. q.2. consect.7. n.*18. & ratio est, quia iste mandans, & consulens est causa moralis cædis mandatarii, & consultarii, quamvis enim suo mandato, & consilio non intenderit, eam tamen indirectè voluit, cùm ejus periculo imprudenter exponere voluit, hunc mandatarium, & consultarium, quare illud homicidium non erit respectu consulenti prorsus casuale, sed indirectè voluntarium. Quare ita docent Suar. *disp.44. sect.3. n.*18. qui contrariam, neque speculativè, neque practicè sequendam dicit: Villalob. *tr.* 25. *diffic.* 20. *n.*50. Avil. *7.p. disp.6. sect.2. dub. 5. conf.*4. Sayr. *lib.7. c.3. n.* 3. Ugolin. *c.*56. §. 8. Molin. *tr.3. disp.*32. *n.*2. Covar. *2.p.* §. 2. *n.* 1. *vers. quod si ex pravo.* Qui omnes ferè Summistas, & Canonistas in hanc rem laudant, ut videbis apud Sayr. quod intelligendum tamen aliqui volunt, si mandans, & consulens prævidere debuit periculum illius occisionis mandatarii. Quod etiam confirmatur ex eo quod qui exponit se periculo mortis absque rationabili causa verè homicida est sui ipsius si occidatur, qui igitur consulit, aut mandat alicui, ut ejusmodi discrimini, se obiiciat, consulit, aut mandat homicidium; quare si contingat; verè homicida fuerit, atque adeò irregularis.

Sup. hoc in Ref. seq. & in præcermissa [illegible] doctrin. & ejus annot.

2 Respondetur nihilominus nullam hoc loco contrahi irregularitatem à mandante, aut consulente. Ita viri docti apud Suar. Henriquez *lib.14. cap.16. n.*1. Speculator *tit. de dispens.* §. *juxta n.*43. Turrian. *l.6. de cens. disp.* 63. *dub.* 4. Hurtad. *disp.2. de irregul. diffic.6. n.*22. Præpos. *q. 5. de irregul. dub.*10. *num.* 78. Vasq. *disp.*100. *num.*45. s. 2. Neque dicit improbabilem Bonac. *disp.7. q.4. punct.7. n.*17.

3 Ratio mihi perspicua videtur, quia nullibi imponitur irregularitas ob mandatum, aut consilium nisi quando quis mandat, aut consulit alicui, ut seipsum, vel alium occidat, & effectus illius mandati aut consilii ponitur: at verò qui mandat aut consulit Titio, ut Cajum occidat, non mandat, ut Titius se ipsum occidat, quamvis mandet ut occidendo Cajum exponat se periculo, ut occidatur à Cajo; ergo etiamsi revera Titius, dum mandatum, aut consilium sibi datum exequitur, occidatur, mandans non erit irregularis. Major hujus argumenti patet expendenti jura, quibus irregularitas ad mandantes, & consulentes extenditur, nam *cap. significasti 2. de homicid.* loquitur de eo cujus consilio, & mandato Parochiani processerunt contra latronem, *c. autem sicut dignum* §. *Clericos eod. tit.* agit de Clericis qui consilium dederant, ut Cantuarensis Archiepiscopus caperetur, aut ejus captioni armati interfuerant. Denique *c. fin. eod. tit. in 6.* Loquitur de mandante qui jusserat alium percuti, circa occasionem tamen, & mutilationem, qui tamen reus homicidii atque mutilationis factæ à mandatario fines mandati excedente dicitur, atque adeò irregularis, eò quod debuerit cogitare id evenire posse, atque ita in culpa sit, quod non vitaret tale periculum; ex quibus omnibus evidenter colligitur, nunquam in jure homicidam quempiam dici, atque ea de causa irregularem ratione mandati aut consilii, nisi qui mandat, aut consulit alicui occidere se ipsum, aut alium quempiam: Jam verò qui alteri consulit, ut alium invadat etiam cum periculo suæ vitæ, aut ut quid difficile, cum magno discrimine, ne ab aliquo interimatur aggrediatur, non consulit ipsi, ut se ipsum occidat, neque causam proximam illius occisionis ponit, quod inde probatur,

quia

quia iste, quia aggressus alium, ab illo occiditur, aut qui obiicit caput suum gravi periculo, ne ab alio occidatur, non occidat seipsum, licèt si imprudenter hoc periculum adeat peccet contra fortitudinem, aut propriam charitatem, non enim ponit causam proximam tendentem ex se ad homicidium, atque independenter ab aliena voluntate, uti necessarium esset, ut diceretur se ipsum occidere. Sicuti igitur qui offert se morti ab alio inferendæ non occidit seipsum, ita neque qui illi consulit occisionem sui ipsius, quare ratione illius consilii, licèt contingat hunc consultarium ab illo occidi, minimè incurret iste Consiliarius irregularitatem ex homicidio, quia ut ait Vasquez, consilium traditum ei qui occiditur, & quod non tradit in mortem nisi ratione periculi, quod incautè aggreditur, non videtur in jure prohibitum sub pœna irregularitatis, atque ita eliduntur adversariorum rationes.

4 Unde ex his immeritò dixit Suarez *de censur. disp.* 44. *sect.* 3. *num.* 18. hanc sententiam neque speculativè, neque practicè sequendam esse, nam ego puto, & speculativè, & practicè probabilem esse, & in ejus favorem, vide Vasq. Turrian. Hurt. Præpos. & alios penes Gibalinum *ubi suprà*.

5 Nota hic obiter, quòd qui assistunt homicidæ, si faciliorem faciant occisionem sua præsentia etiamsi nihil aliud conferant, sunt irregulares, quia, ut dixi cooperantur homicidio: si tamen ex illa associatione non fuerit auctus animus occisori, neque quidpiam aliud ipsi eam in rem præstitum, nam & viribus, & animo longè superabat adversarium, non sequerentur irregularitas, quia nulla fuit inibi cooperatio, ita Avil. 7. *p. disp.* 6. *sect.* 4. *concl.* 1. Addo etiam patrem, filium, consanguineum, aut etiam intimum amicum, qui alterum comitatur bono animo, ne quid periculi patiatur, non incurrere irregularitatem, etiamsi occidat adversarium, quia vacat rei licitæ, neque in ea præsentia adhibenda peccat, ut ibidem tradit Avil. cum Henriq. *lib.* 14. *cap.* 16. *n.* 1. & Navar. *cons.* 32. *de homicid.* qui negat esse irregularem eum, qui bono animo nudum ensem ferebat, interea dum frater rixabatur cum alio, quem occidit, si ipsum iste minimè vulneravit, quanquam Præposit. *in* 3. *p. quæst.* 5. *de jure dub.* 8. *n.* 65. id ita intelligendum esse moneat, ut homicida ex illa associatione fratris, aut amici non fiat animosus ad occidendum; verùm ferè impossibile est moraliter, ne crescat animus illi, qui videt se stipatum amicis, & ne audacior fiat ad facinus aggrediendum; atque ita semper sequeretur irregularitas ex cujuscumque associatione.

6 Nota secundò, quod Majolus *de irregul. lib.* 5. *cap.* 48. *§.* 3. *n.* 14. adulterum, aut fornicatorem, qui dum immoderata copula cum muliere prægnante coit, illi abortum fœtus animati causat, damnat irregularitatis, non verò maritum, si idem faciat, eò quod unus illicita copula, alter licita utatur; quæ distinctio nulla apud nos est, ubi cætera paria reperiuntur. Itaque si ex modo copulæ, & fœminæ debilitate, aliisque circumstantiis potuit, ac debuit suspicari periculum abortus, illique ut suæ indulgeret intemperantiæ se exposuit, consequuto deinde homicidio, reus illius est contra quintum Decalogi præceptum, & fit irregularis, sive maritus, sive adulter fuerit.

7 Nota tertiò, qui fœminam ad se venire jubet per tecta, aliave loca periculosa, unde imprudens sibi mortem conscivit aut si prægnans erat, fœtum excussit, non fit irregularis, quia iste sive Clericus, sive laicus (malè enim DD. aliqui solita ista distinctione utuntur hoc loco) non consuluit huic mulieri, ut se ipsam occidat, ut abortiat, neque ut causam necessariò connexam cum abortu, aut suo interitu suscipiat, quamvis aliquod periculum sit quod tamen vitare poterit, si ipsa cautè, & prudenter se gerat; quare sibi imputet si sua culpa aut pereat, aut abortiat, non tamen amasius, à quo invitata fuerat, dicetur propriè, & verè illius, aut fœtus ipsius homicida ad effectum irregularitatis, cùm revera illud homicidium non consuluerit, si tamen ipse secum traheret fœminam aut funem tenderet, aut explanandum inter suscepisset, aut removenda offendicula, quæ occurrerent, aut facilem transitum dixisset, unde illa credula incautiùs se gessisset, aut non adfuisset amasius ad horam condictam, ut opem ferret, illaque vel se delusam suspicata, vel metu exterrita concedisset, existimare hunc esse irregularem, non ratione consilii veniendi per ejusmodi iter periculosum, sed quia ejus casui, cædi, aut abortioni reipsa fuisset cooperatus.

RESOL. CXII.

An quis incurrat irregularitatem, quando alteri consilium dedit ut, verbi gratia, intret duellum vel occidat inimicum, & is, cui dedit consilium, occisus est?

Idem dicendum est de mutilatione. Ex p. 4. tr. 2. Res. 12.

§. 1. CAsus potest esse frequens, & affirmativam sententiam docet Suarez *de cens. disp.* 74. *sect.* 3. *nu.* 18 à qua nec speculativè, nec practicè putat esse recedendum. Idem tenent Navarr. & Coninch penes Hurtadum *ubi infrà*, quibus adde Petrum Cornejo *in* 3. *p. D. Thom. tr.* 5. *de irregul. disp.* 1. *dub.* 2. *q.* 2. *n.* 3. Avilam *de cens. p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 5. *concl.* 4. Sayrum *lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 3. Villalobos *in sum. tom.* 1. *tr.* 21. *diffic.* 20. *nu.* 10. ubi sic ait: (El que aconsejo, o mandò à uno que matasse à otro y succedio al revesque otro le mato a el queda irregular, la razon es porque assi como el que aconseja à otro que se mate siguiendose el effecto queda irregular, assi tambien el que injustamente pone à peligro de muerte, porque en cosas morales lo mismo es hazer y ponerse à peligro de hazer; luego lo mismo se ha de aconsejar y mandar.) Ita ille.

2 Sed contrariam sententiam ut probabilem novissimè tuetur Turrianus *de cens. lib.* 9. *disp.* 64. *dub.* 4. ubi adducendo plures rationes pro hac firmanda sententia, tandem sic ait: Novi viros doctissimos hujus ætatis qui hanc sententiam ut veram sequuti sunt, alii qui ut acutam & probabilem laudarunt, & mihi videtur satis probabilis. Ita ille, & post illum hanc opinionem docet etiam doctus Hurtado *disp.* 2. *de irregul. diffic.* 6. *n.* 22. ubi sic ait: Addo contra Navarrum & Coninch, mandantem, aut consulentem aliquem ut occidat alterum (& idem est de mutilatione) non esse irregularem adhuc ex homicidio casuali, etiamsi mandatarius, aut consultarius, seu consilium accipiens occidatur ab altero, quem invadit quia in jure non est lata irregularitas nisi ob mandatum, aut consilium, quo quis mandat aut consulit aliquem ut vel seipsum, vel alterum occidat sequuto effectu. In præsenti autem casu mandans, aut consulens non mandat, nec consulit invadentem occisionem ipsius, sed alterius: sicuti nec mandatarius, aut consultarius seipsum occidit (quamvis constituatur in occasione & periculo ut occidatur ab altero, & ob id peccet contra fortitudinem, quando id timet prudenter,) quia verè non apponit causam ex se ordinatam ad homicidium, & independentem à voluntate aliena quod erat necessarium ut diceretur seipsum occidere. Hæc omnia Hurtado. Sed sciat etiam Lector hanc sententiam ante Turrianum & Hurtadum docuisse sapientissimum Vasquez *in* 2. 2. *tom.* 1. *disp.* 100. *qu.* 73. *art.* 9. *dub.* 3. *nu.* 45. ita asserentem: Qui alteri suaderet furtum ex quo scit illum puniendum pœna mortis, non incurreret irregularitatem, qui non fuit causa homicidii, irregularitas verò non est in jure inflicta propter consilium, quo quis alterum movet, ut se morti offerat, sed propter consilium, quo quis movet aliquem ad occidendum alium, aut etiam seipsum, quia est consilium directè tendens ad occisionem ipsam, tametsi in opinione positum sit, utrùm seipsum occidere sit contra fortitudinem, aut contra justitiam, consilium autem traditum ei, qui occiditur, quod non tendit ad mortem nisi ratione periculi, quod incautè aggreditur, non videtur in jure prohibitum, nec is dicitur homicida expressè & propriè in jure ad effectum irregularitatis, sed ille solùm qui consilium præbet occidendi aut seipsum, aut alterum. Ita ille, qui apud me instar multorum est. Vide etiam Henriq. *lib.* 14. *cap.* 16. *n.* 1. qui eamdem sententiam docet, quam etiam novissimè probat Præposit. *in p.* 3. *qu.* 5. *dub.* 10. *n.* 78. Unde hæc opinio satis probabilis remanet adversus Suarez. Sed tu ne discedas à prima opinione tanquam probabiliori & tutiori, quia iste ut est vera causa moralis, incurrit irregularitatem hujus speciei: si verò non intendebat ejus mortem, incurret irregularitatem homicidii casualis.

RESOL. CXIII.

Quidam mandavit Petro, ut occideret Cajum, non præcogitando aliquid de morte Petri, verisimiliter credere poterat non esse secuturam, quia Cajus longè debilior erat Petro.

Accidit verò, his non obstantibus, quod Cajus occidit Petrum. Interrogatus fui, an mandans incurrerit irregularitatem, itaut non possit amplius ministrare, quia jam erat sacris Ordinibus initiatus.

Et an in dicto casu Episcopus possit dispensare, virtute Concilii Tridentini sess. 24. *cap.* 6. Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Res. 17.

§. 1. REspondi, communiter DD. contra mandantem respondere, asserunt enim, in irregularitatem incurrisse, teste Bonac. *ubi infrà*. Ita Sayrus *de cens. lib.* 7. *cap.* 2. *nu.* 12. Reginald. *in praxi, tom.* 2. *lib.* 30. *tract.* 2. *cap.* 11. *sect.* 1. *nu.* 126. Navar. Covar. Armilla, Tabiena, Sylvester, Majolus, Vival. summa Confess. Ugolin. & alii. Probatur, ait Tabiena, *ver. irregul.* 2. §. 12. quia fuit in culpa, & hoc evenire posse, debuit cogitare.

2 At mihi contraria opinio Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *num.* 1. *litt.* K. probabilis videtur, sicut etiam probabilis, visa est Bonacinæ *de cens. disp.* 6. *quæst* 4. *punct.* 7. *num.* 17. Imò, & Avila *de cens. p.* 7. *dist.* 6. *concl.* 4. stat pro nostra sententia; nam contra Sylvium, & Panormitanum admittit quandam limitationem Innocentii, & Hostiensis: scilicet quòd opinio contraria, quam ipse Avila tenet, etiam adversus Henriquez, solùm procedat, quando erat verisimile, quòd Petrus occidi poterat à Caio invadendo, ut qui erat longè debilior Caio, vel quid simile; quæ quidem circumstantia non adest in casu, de quo loquimur, imò totum contrarium, nam Cajus invadendus, erat debilior Petro.

3 Ex his omnibus putavi dictum consulentem non incurrisse irregularitatem, sed quia scrupulis angebatur, ad majo-

majorem conscientiæ suæ tranquillitatem consului, ut dispensationem ab Episcopo obtineret, virtute Concilii Tridentini *sess.24. c.6.* qui dat illi authoritatem; ut possit dispensare in irregularitate ex homicidio casuali occulto proveniente. Sed ista irregularitas de qua loquimur, provenit ex homicidio casuali, ut notat Filliuc. *in qq. moral. tom.1 tract.20. cap.2. n.36.* & Suarez *de cens. disp.44. sect.3. nu.16.* quia nemo directè intendit homicidium ejus, cui mandat, ut alium occidat. Indirectè igitur tantùm imputabitur, & ideò casualis occisio erit, & irregularitas ex homicidio casuali, ergo poterit Episcopus circa illam dispensare.

RESOL. CXIV.

An mandans homicidium ad evitandam irregularitatem non solùm teneatur revocare mandatum, sed monere occidendum, ut caveat; & quid de consulente?

Et quid, si bona fide consulens putabat sufficere tantum revocationem solam, an erit irregularis, si homicidium sequatur.

Et notatur, quod si mandatarius occidatur, mandantem manere irregularem. Ex p.4. tr.2. Ref.14.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Petrus Cornejo *in 3.p. D. Thomæ tract.5. de irregul. disp.1. dub.2. qu.2. nu.2.* Turrianus *de cens. lib.7. disp.63. dub.3.* & Hurtado *disp.2. de irregul. diffic.6. n.24.* Ratio est, quia ipse suo mandato in eo periculo constituit occidendum; ergo si non potest efficaciter revocare mandatum, tenetur monere illum ut caveat, & ita hi Doctores asserunt de consulente.

2 Sed mihi contraria sententia probabilior videtur, quam tuentur DD. quos citat, & sequitur Stephanus de Avila *p.7. disp.6. sect.2. dub.4. concl.3.* ubi sic ait; Qui consulit homicidium, ut liberetur ab irregularitate debet efficacius revocare consilium, quàm mandatum, quia in mandato agitur res mandantis, in consilio verò agitur res ipsius consulti; unde consulens debet conari precibus importunis, ne consilium mandatur executioni, quod si non firmiter credat preces profuturas, debet indicare occidendo in particulari, vel in generali ad arbitrium viri prudentis ut caveat: at verò mandans non tenetur monere. Ita Avila & ante illum Henriq. *lib.14. c.17. n.2.* ubi sic asserit: Coret mandans persuadere mandatario, ut omninò desistat, sed quia ille non agit nisi in gratiam mandantis, satis est huic intimasse revocationem mandati, nec tenetur monere eum, qui periclitatur ut caveat, ut tenetur qui dedit consilium. Hæc Henriquez. Est igitur magna differentia inter mandantem & consulentem in tali casu, & ideò optimè Villalobos *in summa tom.1. tr.21. diffic.20. nu.7.* advertit, (que no basta para evitar la irregularidad revocar el Consejo antes de la muerte; que si de hecho se siguiò la muerte el virtud del Consejo toda via quedaria irregular el que lo odio, que en esto ay grande differencia del mandato al Consejo; porque en el mandato aquel aquien se manda siemper esta pendente de la voluntad del que se lo mandò en virtud de la qual obra: lo qual no acontece en el Consejo, porque el effecto del Consejo propriamente hablando es enseñar al entiendimento, y assi para evitar la irregularidad es menester dissuadirle.

3 Nondesinam tamen in gratiam studiosorum hic adnotare Præpositum *in 3.p. qu.5. de irregul. dub.8. nu.62. & 64.* Petrum Navarra *lib.3. de restit. c.4. n.26.* nullam agnoscere differentiam inter mandantem, & consulentem, & docere in nostro casu sufficere, revocare mandatum, & consilium, sic enim Navarra asserit. Tertiò notandum quòd antequam qui jussus est, & consilium accipit, opus exequatur, jubens, & consulens revocet mandatum & consilium, si sequatur damnum, non tenetur imperans, vel consulens restituere; quia tunc actio injusta non procedit ex eo consilio, vel imperio, sed alterius malitiæ imputatur sicut totali causæ. Unde in jure immunis est ab irregularitate qui cùm mandasset, vel consuleret Clericum occidi, ante factum revocavit, & dissuadere conatus est. Ita ille, cujus sententiam probabilem putat Lessius *lib.2. c.13. dub.3. n.17. & 28.* ut notat Coninch *de Sacram. disp.14. dub.15. n.177.*

4 Notandum est tamen hic obiter, quòd si bona fide consulens putavit sufficere tantùm revocationem solam, non erit irregularis, etiamsi sequatur homicidium. Ita Sayrus *lib.7. c.3. n.6.* Petrus Corneio *in 3.p. D. Th. tr.5. de irregul. disp.1. dub.2. qu.2. n.4.* qui etiam *q.1. nu.4.* rectè notat, quòd si mandatarius occidatur, mandantem manere irregularem, non quidem irregularitate homicidii voluntarii, sed casualis, sive voluntarii indirectè, quia mandans non intendit mortem mandatarii, neque ad eam directè operatur, sed solùm indirectè in quantum dando operam rei illicitæ cogitare debuerat talem rem contingere posse, ut *infrà* dicemus.

RESOL. CXV.

An qui homicidium suo nomine factum postea ratum habuit incurrat irregularitatem? Ex p.4. tr.2. Ref.13.

§. 1. INcurrere mordicus sustinet Molina *de justitia, tom.4. tr.3. disp.33. membr.4.* Sylvester *verb. homicidium 1. q.6.* Majolus *de irregul. lib.5. cap.48. §.6.* Navarrus *cap.21. nu.233.* & multi Jurisperiti, quia, secundùm regulam juris, ratihabitio mandato comparatur. Sed ex mãdato homicidii incurritur irregularitas; ergo, &c. & hanc sententiam tanquam communem docet etiam Fernandez *in medulla part.2. cap.10. §.14. n.11.* ubi citat Speculatorem, Archidiaconum, Boich, Sylv. & Rosel.

2 Sed prorsus contrariam sententiam tenendam esse puto, quam tenuit Vasquez *in tract. manuscripto de irregul.* ut notat & sequitur Præpositus *in 3.p. quæst.5. de irregul. dub. 8. n.66.* Turrianus *de censur. lib.9. disp.63. dub.3.* Hurtado *disp. 2. de irregul. diffic.7. n.25.* Petrus Cornejo *in 3.p. tr.5. de irregul. disp.1. dub.2. quæst.3. n.3.* Coninch *de Sacram. disp.18. dub.8. nu.72.* Suarez *de censur. disp.44. sect.3. num.24.* Avila *part. 2. disp.6. sect.2. dub.6.* Henriquez *lib.14. capit.16. num.2.* Villalobos *tom.1. tractat.21. diffic.20. num.12.* Megala *in 3 part. lib.7. cap.2. quæst.9. num.83.* Layman *sect.5. tract.3. part.3. capit.4. num.6.* Ponit illud jam factum: sed ista irregularitas infligitur contra eos, qui sunt causa homicidii; ergo, &c. Adde quod ratihabitio mandato æquiparatur quoad culpam, non autem quoad pœnam, si Superior aliter non disponit, sicut disposuit respectu percussionis Clericorum *in cap. cùm quis, de sent. excomm.*

RESOL. CXVI.

An si intimus amicus bono animo associavit aliquem, ne in rixa periclitetur, incurrat irregularitatem, si amicus inimicum occidat?

Idem est dicendum de patre, filio, &c. Ex parte 4. tractat. 2. Resol. 17.

§. 1. NEgativè respondet Avila *part. 7. disp.6. sect.3. dub.3. concl.1.* & Henriquez *lib. 14. cap.16. n.1. in fine*, & à fortiori idem dicendum est de patre, vel filio, &c. Unde Navarr. *cons.32. de homicid.* docuit non esse irregularem eum, qui bono animo tenebat ensem vaginatum in manu sine alia læsione, quamvis alius percussus à fratre in rixa postea mortuus sit; & ratio est, quia dabat operam rei licitæ. Sed hanc opinionem limitat novissimè Præpositus *in 3.p. q.5. de irregul. dub.7. nu.65.* si exteriùs ita amicum rixantem associando non videatur illum animare ad occidendum.

RESOL. CXVII.

In quadam Civitate hujus Regni plures non ex consilio, sed ex rixa subito contingente percusserunt aliquem, sed unus tantùm percussit vulnere lethali, ex quo mortuus est, & cognitus fuit iste percussor; quæsierunt postea à multis Theologis, an omnes incurrerint irregularitatem, vel solus ille, qui mortale vulnus inflixit? Ex p.2. tr.15. & Misc.1. Ref.18.

§. 1. MUltis ex Societat. JESU, & ex Dominicana familia affirmativè responderunt, ut ipse consulens mihi affirmabat, quorum sententiam probabilissimam esse asserui, nam illam docet Stephanus de Avila *de censur. part.7. disputat.6. sect.3. dub.3.* & Suarez *in 3. part. tom.5. de censur. disputat. 45. section.3. num.11.* ubi ait: (Etiamsi vulnus injectum, unum tantùm sit, illudque lethale: omnes impugnantes occisum fiunt irregulares, non solùm quando incerta est persona percutiens, quod est indubitatum; sed etiamsi certa sit, quia alii manent irregulares, propter incertitudinem.) Sic ille.

2 Sed ego, dictos consulentes ab incursu irregularitatis immones feci, & multos Authores adduxi: præcipuè Gregor. Sayrum *de censur. lib.7. cap.4. num.13.* ubi ait: (Quando unus è pluribus in rixa subitò contingenti, nec præmisso consilio vulneratus est, & in occiso reperitur unicum lethale vulnus, si constat quis id intulerit, tenebitur de homicidio, cæteri de percussione, *l. Item Mela, §. sed & si servum, ff. ad leg. Aquil. & l. si rixa, ff. de sicariis.* Unde ille solus irregularis erit, cæteri verò, ut ab homicidio, ita etiam ab irregularitate excusantur. DD. Communiter *in cap. significasti 2. de homicidio.*) Hæc Sayrus, cujus sententiam docent etiam Covar. *in Clem. si furiosus part.2. num.3. vers. secundus casus de homicidio*, & Bonac. *de cens. disp.7. quæst.5. punct.8. num.20.* & Villadiego *cap.6. num.47.* apud Avilam, *ubi suprà*. Qui quidem Avila nostram sententiam probabilem vocat. Ex his omnibus, ut dixi ad casum, de quo loquimur, negativè respondi.

RESOL. CXVIII.

An si inter multos dubium sit, qui ex illis occiderit, omnes remaneant irregulares?

Et quid, si sciatur occisor.

Et notatur, quod si quis alios comitetur, & nihil omninò per se faciat, nec causa sit, cur homicidium hic & nunc fiat, id est

cum

cum his circumstantiis celerius, acrius, animosius, audacius, &c. non est irregularis. Ex p. 9. tr. 7. Misc. 2. Ref. 20.

Sup. hoc lege latam, & subtilem doctrinam Ref. seq. per tot.

§. 1. CAsus est etiam practicabilis: & quoad primum, communiter affirmativè respondent. Sed negativam sententiam probabilem esse putat Lessius *in 3. p. D. Thom. cap. 3. de irregularib. dub. 1. n. 25.* ubi sic ait: Quando non constat, à quo quis fuerit occisus, vel à quo vulnus lethale acceperit, omnes, de quibus dubitatur, sunt irregulares. Est communior sententia. Vide Covarruviam 2. p. §. 2. n. 3. *in Clementina. Si furiosus.* Ratio est: quia in dubio homicidii censendus est quisque irregularis, c. *Significasti* 2. *de homicidio*. Nota tamen, quosdam recentiores non improbabiliter dicere, hoc solùm habere locum in foro externo, idque maximè ante diligentem inquisitionem: in foro tamen conscientiæ, si post factam diligentem inquisitionem adhuc manet omninò dubium, quis sit author, neminem censendum irregularem: quia satius est crimen aliquod impunitum relinqui, quam innocentes puniri. Ita Lessius.

Sup. hoc in Ref. seq. 9. Sed dissic.

2 Quoad secundam difficultatem, si certò constiterit; quis vulnus lethale inflixerit, omnes alios vulnus lethale non inferentes affirmat Covarruvias, alii relatis; *in Clem. Si furiosus* 3. p. §. 2. *n. 3. vers. Secundus casus*, non fore irregulares. Ducitur: quia infligens vulnus lethale tenetur de homicidio, & non alius, reliqui enim tenentur de percussione, ex textu in leg. *item Mela*, §. *Sed & si servum*, *ff. ad legem Aquiliam*, & in leg. *Si rixa ff. de sicariis*. Ergo, cùm liberi sint ab homicidio, liberi erunt ab irregularitate, Secundò probari potest ex cap. *Significasti* el 2. *de homicidio*, ubi Parochus excusatur ab homicidio, & irregularitate, si non inflixerit vulnus lethale latroni, qui aliis vulneribus acceptis subditò interiit. Et hanc sententiam probabilem esse fatetur Castrus Palaus *tom. 6. disp. 6. punct. 15. §. 6. nu. 4.* licèt ipse merito affirmativæ sententiæ adhereat: quia illos negari non potest sua præsentia auxilium, & favorem occisori tribuisse, & occisum impedisse ne se defenderet: ac proinde omnes judicandi sunt secundùm Canones rei homicidii, & irregularitati subjecti, ex textu in cap. *Si quatuor homines* 23. *qu.* 8. & ita etiam docet Avila *de censur. p. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 3. concl. 4.* Coninch *de Sacram. disp. 18. dub. 8. n. 70.* & alii.

Sup. hoc in Ref. præterita.

Sup. hoc supr lege doct. Ref. 116. & aliorius Ref. ejus secundæ not.

3 Nota enim Lessius, *ubi supra n. 13.* probabile esse, si quis alios comitetur, & nihil omninò per se faciat, nec causa sit, cur homicidium hic, & nunc fiat; id est, cum his circunstantiis, celerius, acrius, animosius, audacius, &c. non esse irregularem. Et ratio est: quia non censetur contulisse quidquam, aut ullum præbuisse influxum in illud facinus; unde etiam non tenetur ad restitutionem. Ita ille.

RESOL. CXIX.

Quando non incurratur irregularitas, ex homicidio dubio? Ex p. 11. tr. 6. & Misc. 6. Ref. 24.

Sup. hoc lege doct. §. 1. Ref. præc. & Resolutionum aliarum not. huj. Ref.

§. 1. CAsus est frequentissimus, & nimis practicabilis, & novissimè Pater Joseph Gibalinus vir quidem doctus & eruditus ex inclyta Societate Jesu *lib. de irregul. c. 4. q. 1. n. 17.* ponit hanc regulam universalem. Quoties constat de homicidio commisso, dubiumque tantùm existit de persona committente, censenda est irregularis saltem in foro externo, ex peculiari juris dispositione in hac materia, quod si dubitatur de ipsomet homicidii actu, an nempe fuerit aliquis occisus, in nullo foro censendus erit aliquis irregularis, donec veritas commissi homicidii comperiatur. Probat primam partem hujus regulæ *ex cap. Significasti* 2. *de homicidio*, ibi, enim constabat maleficum illum, qui Eucharistiam, & altaris ornamenta asportaverat, occisum fuisse; sed dubitabatur an interiisset ex vulnere quod in ejus caput Sacerdos fosforio impegerat, an verò ex aliis vulneribus, quibus eum Parochiani considerant, in hoc igitur dubio, quod, ut vides, est non de occisione, sed de persona occidente, jubet hunc Sacerdotem Innoc. III. à Sacerdotali potius officio abstinere, quia id tutius est, quàm temerè celebrare pro eo quod in altera nullum, in reliquo verò magnum periculum, timeatur, *in cap. quoque ad audientiam*, *eod. tit.* Clem. III. eodem modo pronunciat habendum irregularem Presbyterum, qui dùm corrigeret domesticum suum, illum suo cingulo percussit; dubium verò erat, an ex eo vulnere, an alio quopiam morbo interiisset. In his casibus vides dubium fuisse de homicida, non de homicidio, & falsò respondent aliqui recentiores, verisimilius fuisse eos Sacerdotes, de quibus dubitabatur, revera commisisse homicidium; nam *in cap. ad audientiam*, nullum planè vestigium apparet illius verisimilitudinis, ut legenti constabit, *in cap. quidem significasti*. Innocent. affert sub finem vehementia indicia, ex quibus colligatur hunc Sacerdotem, etiam vim illatam repulisset, & injuriam propulsasset, id tamen cum moderamine inculpatæ tutelæ minimè fecisse, tum ratione instrumenti quo percussit: cùm enim grave sit, non solet levem plagam inferre; tum ratione partis, in qua leviora vulnera sæpius lethalia sunt, quæ omnia faciunt valdè probabiliter hunc Sacerdotem homicidii reum, ac proinde irregularem, neque rem planè dubiam, & ancipitem relinquunt; prius tamen dixerat Pontifex: Quod si discerni non possit, ex cujus ictu percussus interiit, in hoc dubio tanquam homicida debet haberi, tunc Sacerdos etsi forsitan homicida non sit, à Sacerdotali officio abstinere. Quibus verbis nihil apertius dici potuit, neque contra adeò manifestas Pontificum responsiones sentire licet.

2 Sed difficultas est, an in foro interiori iste dubius homicida sit irregularis? & quidem si jam fuerit ipsi imperatum à Superiori, ut abstineat à sacris, certum omninò est ipsum abstinere debere, ut etiam dixit Innocentius *in cap. significasti*, vox autem, *debere*, importat præceptum & obligationem, ut latè ostendit Sanchez *lib. 4. de matrim. disp. 23. n. 2.* Certum quoque mihi est, si delictum fuerit publicum, atque adeò passim habeatur irregularis, ratione dubiæ illius cædis teneri quoque ratione scandali tanquam irregularem se gerere, donec constet de rei veritate, aut fuerit cum eo dispensatum: sed quæstio est de crimine occulto, & non notorio, an perstante dubio, utrum revera vulnus lethale aliquis alteri inflixerit, & an ex eo interjerit, ubi post adhibitam diligentiam nihil comperit, hic percussor possit deponere dubium, atque ministrare in Sacris, quamdiu Prælatus, aut Judex id ipsi non prohibebit, quod ita affirmandum mihi videtur cum Henriquez *lib. 14. c. 3. n. 3.* & 4. quia percussor neque jure naturali, neque ex jure positivo tenetur se gerere ut irregularem in casu proposito; non primum, illa enim generalis regula, in dubiis tutior pars eligenda est, quæ una videtur hoc loco imponere obligationem abstinendi à Sacris & qua utuntur Pontifices *capitibus citatis*, non est præcepti, sed consilii ut cum Navarr. *in cap. si quis autem de pænit. disp. 7.* latè probavimus, *lib. 3. prima p. scientia Canonica*, & valeret in omnibus aliis dubiis facti, quod neque Sanchez, neque cæteri Adversarii unquam fatebunt: Jus quoque positivum non obligat hoc loco ante præceptum Superioris, quia cùm dispositio horum capitum, quæ explicamus, sit peculiaris in hac materia, non obligabit nisi in casibus expressis, & eodem modo quo exprimuntur, atqui illa capita loquuntur de foro externo, licèt non contentioso: ergo extra illud forum non obligabunt. Secundò *in cap. significasti* 1. *eodem tit.* in dubio, an quis Clericus occidisset mulierem, quam equus, cui insidebat, non audiens habenas protriverat, jubet Pontifex illi injungi pœnitentiam ad cautelam, & deinde non impediri ne promoveatur ad superiores ordines, & ne in susceptis ministret: ergo poterat ille in conscientia, seclusa illa prohibitione facta à suo Superiore, tum ordines susceptos exercere, tum ad alios aspirare. Hucusque Pater Gibalinus.

Sup. hoc etiam in fin. §. not. præterit.

Sup. hac voce debere, latè in 10. & tr. 1. Ref. 58. prope fin. §. 1. & in to. 9. tr. 7. Ref. 1. §. paulò post init. & in multis aliis ejusdem not.

3 Secunda verò pars Regulæ superius adductæ, videlicet, non contrahi irregularitatem, in ullo foro, quando dubium est de ipsomet homicidio, non de homicida, quia nempe non constat homicidæ fuisse commissum. Probatur à Patre Gibalino *n. 22.* quia certum est irregularitatem in dubio homicidii non incurri nisi ex peculiari juris dispositione, & in casibus ab illo expressis: atqui jus non loquitur, nisi quando, certum est homicidium, & hominem revera interiisse, sed dubitatur, an vulnus lethale fuerit, & an alio quopiam vulnere ab alio illato, aut Medici incuria, aut denique alia quapiam de causa interjerit, quod patet ex *cap. ad audientiam*, *cap. significasti*, utroque, & si quæ alia afferuntur, qui casus longè diversus est ab illo, de quo loquitur hæc pars nostræ regulæ; agitur enim de dubio ipsius cædis, quæ incerta est, igitur in hac materia debemus stare, ait Gibalinus principiis universalibus, & duabus illis regulis generalibus, nempè nunquam contrahi irregularitatem, nisi in casibus à jure expressis: Secundò, neminem in dubio facti censendum esse irregularem in ullo foro, preterquam ex singulari juris dispositione in dubio homicidii, in casibus expressis ab illo, atque ita necessariò dicendum est in dubio ipsius homicidii, & cædis, & non homicidæ, nullam incurri irregularitatem, uti definiebat nostra regula.

4 Itaque ex his omnibus breviter dicendum est secundùm mentem Gibalini, quod dubium in materia homicidii, potest dupliciter contingere; nam vel versatur circa ipsum homicidium, vel supposito jam homicidio, versatur circa personam quæ illud commisit, vel circa modum quo fuit commissum: In primo modo dubium de homicidio inducit irregularitatem; in secundo autem minimè. * Ex his sequitur, quod qui abortum procuravit, non est censendus irregularis, quando dubitatur an fetus sit animatus, quia id sequitur ex regula superius posita, dubium enim istud est de ipsomet homicidio, fuerit ne commissum an non, neque dubitatur de homicida tantum, & authore certi homicidii, atqui jus statuens irregularitatem in dubio homicidii loquitur tantum eo casu, in quo certum est fuisse commissum homicidium, & dubitatur an Titius, qui percussit, etiam occiderit: hic autem cum dubitatur, an fetus excussus viveret, dubitatur an fuerit commissum homicidium, & non de ejus authore, qui certus est si illa abortitia occisio hominis foret, cùm igitur de eo casu jus non agat, in illo non contrahetur irregularitas. Et ita tenet Gibal. *loc. cit. n. 26.* cujus sententiam, quoad omnia superius dicta invenio confirmatam à Doctissimo P. Francisco Sardi de *Conf. disp. 6. cap. 7. §. 4. num. 2. & 3.* ubi sic ait: Dispositio illius juris in *capit. audientiam*, *& in illis capitibus supracitatis* secun-

Sup. hoc in eo 4 Ref. 50. & 22. & lege aliam 5 earum annotationum

secundùm quam statuitur in dubio homicidii, seu concursus ad illud, dubitantem reputandum esse irregularem, intelligi debet, quando constat de corpore delicti, licèt dubitetur an dubitans habuerit influxum in illud delictum, necne; tunc enim dicitur constare corpus hujus delicti, cùm sumus certis morte hominis: at in casu nostro non constat, de ipso corpore delicti, cùm dubius sit an fœtus fuerit animatus, necne? Seu an fuerit homo: & cum dispositio illa sit pœnalis, restringenda erit: proindè, nisi constet de homicidio, judicandum est delictum illud non esse comprehensum sub tali dispositione. Neque contra opinionem hanc urgent textus Canonici citati, qui cùm sint pœnales, & strictè explicandi, exponi possunt, loqui solum, quando constat de homicidio sequuto, & si atten è legantur, videbitur decisio supponere homicidium jam peractum. Ita Bardi, qui, ut vides, omnia quæ Gibalinus latè supra firmavit, ipse breviter approbat, ex quibus infinitæ irregularitates non incurrentur. Vide etiam Escobar Juristam de utroque foro, *art.* 1. §. 5. *n.* 89. Escobar Theologum *in Theol. mor. tract.* 4. *Exam.* 6. *cap.* 5. *num.* 72. Pellizarium *in man. Regul. tom.* 2. *tr.* 7. *cap.* 5. *num.* 25.

5 Observa etiam, quod doctrina superius adducta potest applicari in Judice, qui dubius est, an aliquem ad mortem damnaverit. Item in milite, qui dubitat utrum in bello justo aliquem occiderit; nam in supradictis casibus, dubium versatur circa ipsum homicidium: ergo non includit irregularitatem. Ita Bardi *ubi suprà* §. 9. & Gibalinus *n.* 25. qui etiam addit, quod cum in jure non sit sermo de occisione justa, sed de homicidio, uti apparet ex *cap. ad audientiam*, & *cap. significasti*, homicidium autem dicit eo loco, & quandu absolutè ponitur in jure, cædem illatam contra quintum Decalogi præceptum, qui dubius erit, an alium occiderit, quem justè vulneravit, occidereque potuit, non erit irregularis. Neque dicas Clericum in bello justo pugnantem, & dubium de occisione pronunciari irregularem, *cap. pen. de homicidio*. Respondetur enim non esse irregularem propter dubium cædis justæ, aut in bello justo, sed quòd propria pugnasset manu, ut advertit Gloss. *ver. remordet*, & Covarruvias *in Clement. si furiosus* 1. *p.* §. 3. *n.* 2. & nos inferius dicemus. Vide etiam Franciscum Lugo *de Conscient. c.* 2. *q.* 28. *n.* 157. & Pellizarium *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 1. *n.* 23. Unde ex dictis ad illud Axioma tam decantatum, quod dubius de homicidio censendus sit irregularis: potest quis respondere. Primò, quod dubius de homicidio censendus sit irregularis in foro externo, & concedo, in foro interno, & nego. Ita præter alios à me alibi citatos Gibalinus *ubi suprà n.* 19. Respondetur secundò, quòd dubius de homicidio censendus sit irregularis, quando dubium versatur circa personam occidentis, & circa modum occisionis: secus autem quando dubium versatur circa ipsum homicidium, an fuerit perpetratum, necne ex his quæ supra firmata sunt. Respondetur Tertiò, quod dubius de homicidio censendus est irregularis, quando dubium versatur circa cædem, illicitam; secus autem quando versatur circa homicidium injustum; unde ex his omnibus Responsores casuum Conscientiæ multas irregularitates evanescere facient.

Sup. hoc in Res. 8. e. opt. t. hujus Res. & latè & mejus sup. ind. ei §oc. 104. & 10.

6 Verùm bis non obstantibus, licèt superius dicta, nimium plausibilia, & grata fore Lectoribus non dubito, tamen quia aliqua ex ipsis non approbat Praxis Datariæ, & Sacræ Pœnitentiariæ; ideò secundùm mentem supradictorum Doctorum à me dicta esse volo, & in facti contingentia viri docti cogitent & judicent memores illius dicti, quod stylus Curiæ facit jus, & quòd non oportet sapere plus quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem; quod utinam fecisset noster Pater Vidal *in arca Theologia moral. tit. de Duello, inspect.* 3. *nu.* 22. *cum seqq.* & *inspect.* 4. *n.* 15. & *seqq.*

R E S O L. CXX.

Utrum, qui tradidit arma Titio, quibus Cajum occidit, si irregularis? Ex p. 4. tr. 2. Res. 11.

§. 1. AFfirmativè respondet Bonacina *de censuris disp.* 7. *qu.* 4. *punct.* 8. *nu.* 35. ubi citat Suarez, Filliucium, Molinam, Ugolinum, & Felinum, si suspicionem aliquam habuit, illa peti ad homicidium patrandum, tunc enim occisio inde sequens censetur sufficienter voluntaria, itaut imputetur ad culpam, & ad pœnam irregularitatis ex homicidio casuali, si verò nescivit, nec suspicatus est peti ad malum, excusatur ab irregularitate.

2 Non gravabor tamen hic adnotare sententiam Gasparis Hurtado *disp.* 2. *de irregul. diffic.* 8. *n.* 32. ubi sic asserit: Id tamen quod docet Sayrus, & Avila; nempè eum esse irregularem qui præbet arma, sciens, aut timens esse ad injustè occidendum, quamvis verum existimemus, quando ea præbet ex intentione homicidii, quia tunc verè dicitur occidere juvando ad illud, imò id pertinet ad homicidium ex proposito, quia assumit medium utile ad occisionem ex intentione occisionis. Id tamen difficile existimamus, quando ea præbet absque intentione homicidii, quia tunc non dicitur occidere, nec ad id juvare, quia tunc tantùm tribuit arma, quibus occidens posset benè, & malè uti absque intentione mali usus, quod non pertinet ad homicidium absque dicta intentione, quia ita est utile ad homicidium, ut etiam sit utile ad alia bona, & ad summum id tantùm est peccatum scandali passivi, & contra justitiam secundariò, & non obligans ad restitutionem damni, ita Hurtado; sed ne discedas à prima opinione.

R E S O L. CXXI.

Qua negligentia requiratur, ut per homicidium casuale ex ea consequens, efficiatur quis irregularis?

Et docetur Clericos esse irregulares ex oppressione filiorum, si ipsis procurantibus, aut studiosè negligentibus fuerint oppressi? Ex p. 4. tract. 2. Res. 21.

§. 1. REspondeo contra Megalam *in* 3. *p. lib.* 7. *cap.* 2. *qu.* 5. *n.* 110. quòd requiritur negligentia, quæ omnibus considerata perveniat ad peccatum mortale, nam irregularitas homicidii casualis est pœna peccati commissi in non adhibendo diligentiam requisitam; cùm autem hæc pœna sit valdè gravis, non videtur esse intentio Ecclesiæ eam infligere propter levem culpam, & ideò *in cap. quæsivum, de pœnit.* declarantur Clerici esse irregulares ex oppressione filiorum, si ipsis procurantibus, aut studiosè negligentibus fuerint oppressi; & ita docet Sylvius *in* 2. 2. *D. Thom. qu.* 64. *art.* 8. *concl.* 3. qui citat Sotum, Bañes, & Suarez, quibus ego addo Filliuccium *tom.* 1. *tr.* 20. *cap.* 3. *num.* 59. & 61. Coninch *disp.* 18. *dub.* 9. *n.* 88. & alii communiter.

Sup. hoc sup. in Res. 2. 1. & 6. cursim in duobus ul. ejus lin.

Ad elucidandā hac quæst. lege docte Res. seq. & alterius §. ejus not.

R E S O L. CXXII.

An incurratur irregularitas ex homicidio casuali, quando factum fuit dando operam rei illicitæ, etiam si adhibita fuerit debita diligentia. Ex p. 4. tr. 2. Res. 20.

§. 1. AFfirmativè respondet Cajet. *in* 2. 2. *qu.* 64. *art.* 9. Sylv. *verb. homicidium* 2. *n.* 2. & alibi, & hanc sententiam multi tenent, quando homicidium sequitur dando operam rei illicitæ periculosè, & tendendi ad illud. Ita Petrus Cornejo *in* 3. *p. D. Thoma tr.* 5. *de irregul. disp.* 3. *dub.* 2. *concl.* 2. Avila *p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. *dub.* 1. *opin.* 3. ubi citat Covar. Sotum, Cordubam, Castrum, Medinam, Aragon. & Navarrum, quibus ego addo Fernandez *in medulla p.* 2. *cap.* 10. §. 14. *num.* 1. Majolum *de irregular. lib.* 5. *cap.* 48. §. 3. Paludanum, Gabrielem, Conradum, Navarrum, Felicianum penes Tannerum *ubi suprà*, Villalobos *in summa tom.* 1. *tr.* 21. *dub.* 23. *n.* 3. Valentiam *tom.* 3. *disp.* 2. *q.* 3. *punct.* 3. Sanchez *de matrim. tom.* 2. *lib.* 9. *dist.* 32. *n.* 25. & alios penes ipsos. Ratio est, quia tale homicidium est voluntarium in causa.

Quod hoc nō deferas legere docte. Resol. præcedentē, a in qua cōcludenter, & seq. in Res. 111. vide §. Nota secundo, & alios §. ejus not.

2 Sed ego negativè sententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam docet Coninch *de Sacram. disp.* 18. *dub.* 9. *n.* 80. Hurtado *disp.* 2. *de irregul. diff.* 8. *n.* 28. Præpos. *in* 3. *p. qu.* 5. *de irregul. dub.* 10. *n.* 63. Filliucius *tom.* 1. *tr.* 20. *c.* 3. *n.* 64. Tannerus *in* 3. *p. disp.* 6. *q.* 10. *punct.* 11. *n.* 216. Henriq. *lib.* 13. *c.* 11. *n.* 1. & *c.* 15. Emanuel Sà *verb. irregularitas ex deformatione licita, n.* 4. & alii. Dico igitur occidentem in casu nostro numquam fieri irregularem nisi ipsa actio hic & nunc ita sit periculosa, ut peccet contra jus naturæ præcisè ratione periculi occidendi, cui hic & nunc ita operando se exponit. Et ratio horum est, quia irregularitas, de qua agitur, non incurritur nisi intercedat culpa homicidii, cùm sit irregularitas ex homicidio casuali; sed in nostro casu non intercedit culpa homicidii, cùm ratione diligentiæ præstitæ homicidium non censeatur plenè voluntarium, ergo, &c.

3 Adde quòd, ut sæpiùs dictum est, irregularitas non incurritur nisi in casibus à jure expressis; sed in nullo jure expressum est homicidam esse irregularem ob homicidium omninò casuale, licèt factum dando operam rei illicitæ etiam ex se tendenti ad homicidium: ergo, &c. Vide Hurtadum, & Coninch, qui respondent ad *cap. dilectus*, & *cap. Joannes, de homic.* quæ facere videntur contra nostram sententiam, sed revera non faciunt.

R E S O L. CXXIII.

An adulter irregularis fiat, si maritus, cognito adulterio, uxorem, interficiat? Ex p. 4. tr. 2. Res. 1.

§. 1. PRima opinio affirmat, ita Navarrus *cap.* 27. *num.* 238. Guttierrez *in q. canon. lib.* 2. *c.* 6. *nu.* 42. Sayrus *de cens. lib.* 6. *cap.* 17. *n.* 4. *in fine*. Unde Joan. de la Cruz *in director. p.* 2. *de irregul. dub.* 11. *concl.* 4. sic ait: Qui ob litteras amatorias missas adulteræ, aut ex eo quod eam insequitur, est in causa quòd adultera à marito occidatur, non adulter sit irregularis. Et patet, nam illa insecutio adulteræ cum suis circumstantiis considerata est periculosa, & satis ordinata ad mortem, attento fervore zelotypiæ, qui ad vindictam mortis sumendam de adultera rapit virum. Sic ille.

2 Secunda opinio negat, & ita tenet Covarruvias *part.* 4. *nu.* 10.

n.10. Castrus *lib.2. de lege pœnali cap.14.* Aragonius *in 2.2.q.64. art.8.* Navarra *de restit. lib.2. cap.3. n.363.* nam adulterium, ut tenet se ex parte adulteri, non ordinatur per se ad homicidium adulteræ: ergo.

3 Tertia opinio distinguit, nam aut adulter temerè se ingerendo exposuit adulteram mortis periculo, & in tali casu procedit prima opinio affirmativa: aut verò adulter cautè, & arbitrio prudentis convenienti diligentia adhibita commisit adulterium, & tunc procedit opinio secunda. Ita Fillrucius *tom.1. tract.20. cap.3. n.80.* ubi testatur de praxi Pœnitentiariæ. Layman *sect.5. tr.3. p.3. cap.10. n.2.* Suarez *de cens. disp.45. sect.6. n.5.* & Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tr.5. de irregul. disp.3. dub.2. concl.1. n.3.*

4 Omnes istæ tres sententiæ sunt probabiles, & secundam negativam absolutè præter DD. citatos tuentur Avila *de cens. p.7. disp.5. sect.3. dub.3. concl.2.* & Megala *de cens. lib.7. cap.1c.2. quæst.5. n.81* ubi ita asserit. Dubitari hic potest, an irregularitatem contrahat adulter, qui ita imprudenter accedit ad uxorem alterius, ut probabiliter exponat illam periculo mortis? Et videtur esse respondendum affirmativè, siquidem si tunc mors sequatur, quamvis illam per se noluerit adulter, voluit tamen in casu mortaliter dato homicidio. Tu verò dicas adulterum non esse irregularem, quia ad contrahendam irregularitatem ex homicidio casuali proveniente ex opere illicito, non sufficit quælibet causa, sed necessariò requiritur, ut alterum ex his interveniat, vel ut opus illud per se sit aptum inferendum homicidium, vel ut sit causa immediata illius: sed adulterium nec per se est aptum ad inferendum homicidium, nec est causa immediata illius; ergo adulter non erit irregularis. Sic Megala *loc. cit.* Vide etiam Turrianum *de cens. lib.9. disp.63. dub.4.* & Præpositum *in 3. p. q.5. de irregul. dub.14. n.88.*

RESOL. CXXIV.

An adulter efficiatur irregularis, si maritum aggressorem causa necessaria defensionis occidat?

Et ex doctrina hujus quæstionis alii quatuor casus inferuntur, in quibus est dubium, an incurratur, vel non incurratur irregularitas? Exp.4. tr.2. Ref.2.

Quamvis non planè sup. hoc sed pro restitutione tantum in hoc casu, si placet, lege in t.9. tr.5. doctr. Ref.21. n.68. & sup. hoc si[illegible] quamvis cursim, & incidenter in 6a Ref. seq. vers. An verò.

§.1. ESse irregularem docuit Villalobos *in sum. tom.1. tr.21. diffic.24. nu.4.* ubi sic ait: (El que dio à otro un bofeton, aunque no pueda evitar la muerte si no en huyendo, si mata el otro queda irregular porque pudò evitar la muerte evitando la injuria y lo mismo juzgo del adultero que fue hallado en adulterio y el marido le pretende matar, que en tal caso aunque para librarse de la muerte el le mare queda irregular, pues lo pudò excusar con excusar el pecado.) ita ille, & ante illum Navar. *c.27. n.238.* Molina *de just. tr.3. disp.72. n.5.* Ugolinus *de irregul. c.29. §.3. n.3.* Majolus *de irregul. lib.3. c.48.* Philiarcus *de offic. sacer. p.1. lib.4. c.11. §.3.* Guttierrez *in can. qq. lib.2. c.6. n.43.* & alii penes DD. *infrà* citandos, quia adulterium est de se illicitum, & via quædam ad homicidium perpetrandum, & ideò prævideri poterant, & debuerant ab occidente hujusmodi effectus.

2 Verùm his non obstantibus negativam sententiam docet Sotus *de justit. lib.5. q.1. art.9.* & alii decem Doctores; quos adducit & sequitur Sayrus *de cens. lib.6. c.17. n.18.* quibus ego addo Petrum Cornejo *in 3. p. D. Thomæ, tr.5. de irregul. disp.4. dub.2. qu.3.* Jacobum Gordonum *in Theol. mor. tom.2. lib.7. qu.18. c.10. §.2. n.72.* Avilam *p.7. disp.5. sect.3. dub.3. concl.2.* Turrianum *de cens. lib.9. disp.65. dub.2.* Lessium *lib.2. c.9. dub.15. nu.196.* Mercadum *de contract. lib.6. c.4.* & novissimè Hurtadum *disp.2. de irregul. diffic.10. nu.36.* ubi sic ait: Quamvis occidens dederit occasionem alteri ut ipsum invadat, ut adulterando cum uxore invadentis non est irregularis. Ratio est, quia ex *Clem. si furiosus, de homicidio*, absolutè, & sine ulla distinctione habetur, quod qui se invadentem occidit pro defensione propriæ vitæ cum moderamine inculpatæ tutelæ, non est irregularis: ergo, &c. Dicendum est igitur absolutè, quòd etiam quando quis sua culpa se ingessit in necessitatem, ut ad defendendam vitam suam opus sit occidere invasorem, non est irregularis. Unde ex his Sayrus benignè multos casus interpretatur. Primò quando quis alterum ignaviæ accusat, vel ad pugnam provocat opprobriis. Secundò quando quis furator, & postea volendo desistere à furando occidit dominum bonorum volentem illum occidere. Tertiò quando quis ivit ad bellum injustum, postea verò ut propriam vitam defenderet, occidit militem contra se venientem. Quartò quando quis ingerit se volendo eripere reum à ministris justitiæ, vel impedire ne capiatur ab eis, & postea opus est, ut se defendat à dictis ministris volentibus ipsum occidere, & defendendo se occidit aliquem. In his & similibus casibus dicendum videtur supradictos non incurrere irregularitatem, ut observat Sayrus *loc. cit.* sed an probabiliter, remitto me judicio aliorum, aliqui enim non approbant dictos casus, ut videre est apud Petrum Cornejo *in 3. p. D. Thomæ, tr.5. de irregul. disp.11. dub.2. q.3.*

3 Non desinam tamen hic adnotare Coninch *de Sacram. disp.* 8. *dub.9. num.64.* Layman *sect.5. tract.3. cap.10. num.1.* Suarez *de censuris disp.46. sect.1. num.12.* supradictas pugnantes sententias fœdere distinctionis reconciliare, asserunt enim tunc talem fieri irregularem, quando potuit ante prævidisse ex tali occasione se futurum in morali periculo aut occumbendi, aut occidendi. Secus autem esse, quando omninò sibi persuadeat nullum tale periculum hic & nunc subesse, quia in priori casu homicidium fuit voluntarium in causa, secus autem in secundo: sed absolutè secundam sententiam negativam probabilem esse puto cum Portel. *in dubiis regular. verb. homicidium, num.32.* dummodo, ut observat Turrianus *loco cit.* homicidium fiat sine peccato, & cum moderamine.

RESOL. CXXV.

Si quis interfecit adulterum inventum cum uxore, & postea vult Ordinibus initiari, quæritur, an egeat dispensatione pro irregularitate ex illo homicidio contracta?

Et docetur quod licitum est patri, marito, & fratri occidere filiam, uxorem, & sororem, & adulterum cum iis commixtum.

Et deducitur, quòd non est compellendus ad Sedem Apostolicam ire, qui in Clericum cum uxore, matre, sorore, vel filia propria turpiter inventum manus injecerit violentas.

Et infertur peccare semper mortaliter, contra justitiam patrem, & maritum, qui adulteros occidunt propria authoritate.

Et idem dicendum est, si ante latam sententiam judex illis eos tradat, occidendos.

Et notatur, quod secundùm jus Codicis non datur marito facultas occidendi conjugem, sed adulterum, & quod uxorem accuset. Exp.11. tr.6. & Misc.6. Ref.28.

§.1. ET negativè videtur respondendum; quia non desunt Doctores asserentes non solùm in foro externo, sed etiam in foro conscientiæ tale homicidium non fuisse illicitum. Ita Alverius *de Rosate 4. par. statut. quæst.19.* ubi se à multis Religiosis audivisse ait Theologorum sententiam esse, occidentem malefactorem juris authoritate, non peccare; quasi tunc interfector se ut legis minister & executor habeat: quare non solum non peccasse asserit, verum mereri. Nec displicet Jasoni (qui prædicta tradit) *in leg. ubi pactum, nu.16. cod. de transact.* Idem docet Antonius Gomez, *lege 8. Tauri, n.52. & 55.* Castillo *lege 82. Tauri, n.6. in fine* Menchaca *lib.1. controv. cap.6. n.2.* Azevedos *lib.2. recopilat. tit.20. leg.1. in fine, & lib.4. tit.10. leg.1. n.21.* Barbosa *in leg. si ab hostibus, §. finali, n.56. tom.2. pag.129. col.2.* ubi ait, leges in ea re maritos, & patres executores facere delicti, quamvis nulla præcedat sententia, & justissimas esse ob bonum commune, pacemque publicam Reipublicæ, & citat pro hac parte Felinum *in cap. quæ in Ecclesiar. num.13. de const.* idem tenet Julius Clarus, *lib.5. de sent. §. homicidium, num.5. vers. sed hoc quidem*, ubi alios citat, & Sà *verb. homicidium, n.15.* ubi sentire videtur hoc esse probabile. Et novissimè hanc sententiam tenet Pater Thomas Hurtado *Var. tom.2. tract. ult. ref.5. §.7. n.204.* ubi sic asserit: Licitum est Patri occidere propriam filiam conjugatam, & adulterum ei commixtum si eos, vel in sua domo, vel in domo generi reperiat actualiter adulterantes; nam civiles leges non solùm impunitum relinquunt Patrem ita occidentem, sed etiam ei conferunt ac talem occisionem potestatem, & pœnæ executorem constituunt. Ita expressè *leg.21. 22. & 23. ff. de Adulteriis, leg. Gracchus 4. Cod. de Adulteriis.* Item tenent leges Hispanicæ *leg. 5. tit.20. leg.8. & leg.2. tit.20. lib.8.* & aliæ plures, quas refert Covarruvias *de matrim. 2. p. cap.7. §.7.* Quamvis verum sit quod secundùm jus Codicis non detur marito facultas occidendi conjugem, sed adulterum, & quod uxorem accuset. Quam sententiam defendunt Antonius Gomez *leg.52. Tauri, num.12.* Menchaca *in controv. lib.1. cap.6.* & dicit esse probabilem Lessius *lib.2. de just. cap.9. dub.3. nu.16.* & Salmanticæ anno 1616. eam tutaverunt graviores Cathedratici Primarii Legistæ illius universitatis, alii esse veram, alii probabilem, & nulla censura dignam asserentes, ut refert Legionens. *lib.9. de matr. cap.15.* Et ego etiam idem tunc existimavi, & subscripsi. Et ita omnes Auctores, qui plures sunt, & quos citant Thomas Sanch. *lib.10. de matrim. disp.8. n.39.* & Sà expurgatus intelliguntur, quod non liceat marito auferre vitam uxoris adulteræ auctoritate propria, benè tamen auctoritate publica, & regia, quia constituitur publicus minister Reipublicæ ad tuendas res proprias, occidendo si ita necessum sit, invasorem, & latronem, honor autem facultatibus præfertur, *leg. Julianus, ff. si quis omiss. causa.* Et ita omnia argumenta, quæ affert Basilius Legionensis, *num.5.* possunt solvi facillimè ex hac tradita doctrina. Hucusque Pater Hurtadus, ergo tale homicidium non fuit in se peccaminosum, dicendum est non induxisse pœnam irregularitatis.

Sup. hoc in tom.2. tr.8 in Ref.213.

2 Confirmatur *ex cap. si verò alicujus, de sent. excomm.* ubi sic habetur: Nec ille compellendus est ad Sedem Apostolicam venire, qui in Clericum cum uxore, matre, sorore, vel filia propria turpiter inventum manus injecerit violenta. Cæterum si in stupro, vel adulterio, quod committit cum ea, quæ ip-

Sup. hoc sup. in tr.2. Ref.59. §.5 à fin. & vers. Ex quarto & in Resol.27. incidenter in

Prior. & in Res. 38. à lin. 7. & vers. Qui in C. consuetudinis, & in tom. 1. tr. 1. Res. 63. §. sed hanc

sum ita proxima consanguinitatis linea contingit, ceperit, aut in eum violentas manus injecerit, non erit à sententia illius excommunicationis immunis. Hæc ibi. Ergo si tales non incurrunt in tali casu Censuram Canonis, ut observat Toletus *lib.* 1. *summa, c.* 33. *nu.* 1. Suarez *tom.* 5. *de cens. disp.* 22. *sect.* 1. *num.* 34. Sylvest. *verb. excomm.* 6. *n.* 2. *§.* 10. Cardolus *in praxi de judiciis verb. excommunicatio*, *n.* 20. Bermondus, *in tr. de concubinatu*, *f. l.* 267. *n.* 5. Covarruvias *lib.* 2. *variarum c.* 10. *n.* 8. Julius Clarus *lib.* 5. *sentent. §. finali*, *q.* 77. *n.* 11. Claudius *in leg. ut vim*, *ff. de just. & jure*, *n.* 85. Menochius *de arbitr. quæst. casu* 419 Cevallos communis contra communem, *q.* 833. *n.* 310. Ergo dicendum in casu nostro homicidam de quo loquimur in irregularitatem incurrisse. Et ita in terminis ex rationibus adductis tenet Stephanus Fagundez *in Decalog. tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 10. *nu.* 31. ubi sic asserit. Idem mihi planè videtur dicendum de irregularitate; non enim ob hujusmodi occisionem, irregularitas ex delicto homicidii voluntarii incurritur, sicut enim non incurritur excommunicatio, ita nec irregularitas, parcit enim Ecclesia his pœnis propter justissimum dolorem, nec reputat hoc homicidium tam ex voluntate, quàm ex vehementissima passione factum propter justum dolorem, quia textus ita loquuntur de hujusmodi percussoribus, & interfectoribus, ac de illis, qui se justè defendunt; constat autem eos, qui alios se justè defendendo occidunt nullam excommunicationem, aut irregularitatem incurrere, ut diximus in hoc libro, *cap.* 3. *num.* 1. *vers. Quod verò*. Et hæc opinio habet pro se omnes Doctores, qui dicunt licitum esse in foro conscientiæ patri, marito, & fratri occidere filiam, uxorem, & sororem adulteras simul cum adultero, quicunque ille sit, in adulterio inventas. Ita Fagundez *loc. cit.*

Sup. hoc in Res. & §. seq.

3 Sed hæc opinio apud me habet maximam difficultatem; nam ut ego olim * docui, & nunc iterum doceo cum Poncio adversus Patrem Hurtadum, & citatos Jurisconsultos, supradictam sententiam procedere in foro externo, non autem in foro conscientiæ, & ideò puto semper peccare mortaliter contra justitiam patrem, & maritum, qui adulteros occidunt, sua propria authoritate: Et idem dicendum est, si ante sententiam latam Judex eos illi tradat occidendos. Hanc tenent Sanchez *lib.* 10. *de matrim. disp.* 8. *n.* 3. D. Thomas *in* 4. *dist.* 37. *q.* 2. *ar.* 1. *in corpore*, D. Bonaventura *art.* 2. *qu.* 1. Victoria *in summa*, *ubi de matrim. n.* 292. Veracruz 3. *p. speculi art.* 4. Sotus *in* 4. *dist.* 37. *q. un. art.* 3. *concl.* 1. *& lib.* 5. *de just. qu.* 1. *art.* 3. *ad* 1. Aragonius 2. 2. *q.* 64. *art.* 3. *ad* 2. Rodriquez *tom.* 1. *summa in* 2. *edit. c.* 206. *n.* 9. Sà *in sum. verb. Homicidium*, *num.* 5. Guttierrez *lib.* 2. *qq. pract. q.* 1. *n.* 22. Petrus Navarra *lib.* 2. *de restit. cap.* 3. *p.* 2. *in nova edit. dub.* 8. *n.* 206. Navarrus *in sum. Hispan. cap.* 15. *n.* 3. *in fine*. Covarruvias *in* 3. *Decret.* 2. *p. §.* 7. *n.* 9. Probatur ex *cap. inter hæc* 33. *q.* 2. ubi Nicolaus Primus, ait licere secundùm leges mundanas, non tamen secundùm Ecclesiasticas uxorem adulteram impunè interficere. Secundò, quia leges civiles solùm ob vehementem dolorem hujusmodi homicidia impunè fieri permittunt, at leges permittentes aliquid impunè fieri, minimè à culpa excusant, ut latissimè, multis adductis exemplis, confirmat Tiraquellus *leg.* 9. *connubiali*, *n.* 1. *& seqq.* aliud enim est ad evitanda majora peccata, & scandala, permittere aliqua minora: aliud illa præcipere, vel concedere licentiam ad illa perpetranda, ut patet ex meretricibus publicis; permittunt enim leges civiles meretrices in Republica Christiana ad evitanda majora peccata, & scandala adulteriorum, & sodomiæ: non tamen hæc permissio illas à peccato excusat, nec excusare potest, nec illorum actum facere potest licitum. Tandem, quia injustum est parte non audita, & ante latam sententiam concedere generalem, vel specialem facultatem perimendi reum. Quamobrem iniquissimè faceret judex, si ante latam sententiam adulterii id concederet parentibus, aut maritis earum, quæ in adulterio repetiuntur.

* Docui in to. 8. tr. 5. Res. 74. & alibi in tr. 2. tr. 6. Res. 321. lege eius doctr. pro hac quæst.

4 Nec obstat dicere quod leges humanæ expressè concedunt facultatem perimendi bannitos non auditos: ergo poterunt etiam hanc facultatem concedere circa adulteros. Respondeo esse diversam rationem, quia banniti sunt hostes reipublicæ, & nec capi, nec accusari possunt: at adulteri non sunt hostes Reipublicæ, & capi & accusari possunt. Confirmantur superius dicta ex doctrina Doctorum asserentium illum maritum, qui privata auctoritate adulteros in scelere deprehensos enecat, teneri damna restituere ad aliorum homicidarum instar, quia peccat contra justitiam. Ita Petrus Navarra, *lib.* 2. *de restit. c.* 3. *p.* 3. *in nova edit. dub.* 8. *n.* 207. Sanchez *l.* 10. *de matrim. disp.* 8. *nu.* 41. Bañes 2. 2. *q.* 64. *art.* 3. *dub.* 2. *in solut. ad* 3. Parisius *cons.* 154. *nu.* 12. *& num.* 41 *lib.* 2. Socinus *lib.* 2. *cons.* 34. asserentes peccatum hoc esse contra justitiam. Et ita hanc sententiam præter Doctores à me alibi citatos, tenet novissimè doctissimus Magister Marcus Serra *in* 2. 2. *D. Th. q.* 64. *art.* 3. Amicus *in Curs. Theol. tom.* 5. *disp.* 36. *sect.* 2. *nu.* 21. & Joannes Vvigers *de just. & jur. tr.* 2. *cap.* 2. *dub.* 2. *n.* 14. ubi rectè dicit ab hac sententia communi in quæstione tam practica, & tanti momenti non esse recedendum. Et ita etiam docet Joannes Pontius omninò videndus *in Curs. Theol. disp.* 52. *q.* 3. *concl.* 3. *nu.* 22. Hinc sequitur maritum teneri ad restitutionem propter interfectionem adulteri in foro conscientiæ, & hunc posse licitè se defendere, ac etiam, si aliter evadere nequeat, interficere maritum tanquam injustum invasorem in foro conscientiæ. An verò esset irregularis, si interfecisset, ita controvertitur, ut utraque pars sit probabilis, & propterea potest occisor amplecti partem sibi magis favorabilem. Ergo cùm in casu nostro homicidium illud fuerit in conscientia illicitum, & mortaliter peccaminosum, ut probatum est, sequitur consequenter, pœnam irregularitatis induxisse, atque ideò supradictum homicidam non posse ordinibus initiari, nisi prius dispensationem irregularitatis obtineat.

Alibi in Res. & §. not. præter.

Sup. hoc latè in Res. prox.

R E S O L. CXXVI.

An si Clericus, vel Religiosus aggressus occidat invasorem, præter peccatum mortale, incurrat irregularitatem, si fugere possit?

Et an in hoc casu non peccet contra justitiam, sed contra Charitatem tantùm?

Et advertitur, quod in prædicto casu nihil est distinguendum inter Clericum, & laicum, ubi uterque ad occisionem justam æquali præmente necessitate, aliquem occidit, &c. Ex par. 11. tr. 6. & Misc. 6. Res. 29.

§. 1. **A**Pud me certum est nihil prorsus distinguendum esse inter laicum, & Clericum, ubi enim uterque ad occisionem justam æquali præmente necessitate, sive metu imminentis mali, sive obligatione vitandi peccati aliquem occidit, utrumque immunem esse irregularitatis existimo cum Avila *disp.* 5. *sect.* 3. *dub.* 5. Molina *disp.* 109. *tr.* 2. *n.* 7. idcircò enim negat contra Sotum, Navar. & Cajetan. alibi adducendos, opus esse protestatione de curanda morte, ut Clericus excusetur ab irregularitate propter denunciationem proditoris Patriæ, ad quam faciendam lege divina, & naturali obligatur, quia protestatione necessaria non est, nisi in iis casibus, in quibus illa contrahi potest irregularitas; atqui ostendimus in actione ad quam obligat lex naturalis, aut metus, nullam aut indecentiam aut lenitatis violationem, aliumve defectum reperiri posse: ergo neque irregularitas. Quod autem, qui illam actionem ponit, sit laicus, aut clericus, omninò per accideos est, quandoquidem præmuntur eadem obligatione ponendi actionem, de qua disputavimus, nec peccent, & eodem periculi gravissimi metu impelluntur.

Sup. doctrina contenta in hoc §. latè in Res. 2. not. seq. §. 1. ante medium & vers. ita illis, cui adde, & in aliis ejus not.

2 Difficultas est in casu nostro, an si Clericus possit fugere, ad id teneretur? & ideò quæritur an præter peccatum mortale, irregularitatem incurreret? Et ad hunc casum sic respondet doctissimus, & mihi dum viveret amicissimus Pater Oviedo *tract. de Charitate*, *contr.* 13. *punct.* 3. *nu.* 39. Quando quis intendit alium vulnerare, aut occidere, aut post unum vulnus inflictum, aliud infligere, licere injuriam prævenire invadentem vulnerando, aut occidendo, dum alia via non superest sine infamia talem injuriam vitandi, commune est apud Doctores. Dixi dum alia non superest via vitandi injuriam sine infamia, nam si absque infamia possit vulnerandus aut occidendus fugere, ad id tenetur. Docent autem Molina, Lessius, Puente, Hurtado, & alii, virum nobilem laicum non teneri fugere invasorem injustum, quia talis fuga illi erit infamis, & contumeliosa. Tenetur autem fugere in hoc casu Religiosus, & Clericus, quia bis non est infamis fuga, sed laudabilis. Docent verò Puente, Hurtado, & cum Julio Claro, P. Lessius, Clericum & Religiosum in hoc casu nolentes fugere non peccare contra Justitiam, sed tantùm contra Charitatem. Addunt verò irregularitatem contracturos, si in eo casu occidant, aut mutilent invasorem, quod nescio an consequenter dictum sit; videtur enim irregularitas tantùm imposita in pœnam homicidii, aut mutilationis contra justitiam, non verò præcisè contra charitatem, ille enim qui posset innocentem à morte eripere absque ullo incommodo, & non faceret, irregularitatem non contraheret, & tamen contra charitatem peccaret propter mortem sequutam. Video in casu quem tractamus, Religiosum, aut Clericum esse causam physicam mortis; in casu autem quo eam ab alio illatam, seu inferendam permitterent, non fore causam physicam, sed tantùm moralem, sed hæc differentia materialis tantùm videtur, dum eadem formalis malitia ex illa actione physica, & ex pura permissione consurgeret. Pater Vasquez, Navarra, & Bonacina apud Puente, Hurtado *tom*.... §. 135. asserunt Clericum, & Religiosum in eo casu contra justitiam peccare, quod ab illis non probari, ait Hurtado, qui cum Molina tenet non quamlibet mortem illicitè illatam esse contra justitiam, sed eam tantùm qua occiditur ille, qui justam causam non dedit. Hucusque Oviedo. Et ideò satis probabiliter quis dicere posset in tali casu, Clericum vel Religiosum nullam incurrere irregularitatem, ut probabiliter alibi diximus de his qui non ex justitia, sed tantùm ex Charitate tenentur aliorum mortem impedire.

Sup. hoc in Resol. seq. §. Nota, in princ. & sup. in tr. 3. Res. 31. §. sed ego, prope fin. à vers. Secus.

R E S O L. CXXVII.

An quis efficiatur irregularis, si fugiendo potuit mortem evadere, & maluit invasorem occidere.

Et

Et quid, si aliquis aggressori alapam dedit, aut injuriosum verbum dixit, aut cum ejus uxore inventus est, an in talibus casibus, si aggressus potest fugere, possit licitè se defendere occidendo, & non incurrat irregularitatem?

Et an Clericus incurrat irregularitatem occidendo invasorem, si non fugiat, cùm possit?

Idem est dicendum de Religioso, & homine infimæ notæ.

Et quid verò, si in aliquo casu etiam Clerico fuga esset ignominiosa?

Et notatur irregularitatem contractam ex homicidio facto in sui defensionem culpabilem non esse moraliter indispensabilem, sed comprehenditur in Concilio Tridentino sess.24. c.5. Ex p.4. tr.2. Ref. 3.

§. 1. AFfirmativè respondet Sylvius *in* 2.2. *q.*64. *art.*7. *quæritur nonò, conclus.*1. Vega *en espejo de curans tom.* 2. *cap.*12. *§.*26. *num.*254. Avila *p.*7. *disp.* 5. *sect.*3. *dub.*2. *concl.*3. Villadiego *de irregul.c.*6. *num.*75. Layman *sect.* 5. *tract.*3.*part.*3. *c.*9. *n.*3. Reginaldus *to.*2. *lib.* 30. *tract.*2.*c.*9. *n.*105. Ugolinus *de irregularit. c.*29. *§...n.*3. Majolus *de irregular. lib.* 5. *c.*48. *nu.*6. Navarr. *c.*27. *n.*271. & alii. Ratio est, quia *in Clem. si furiosus, de homicidio*, excipitur tantùm casus in quo aliter non potest se defendere; &c.

2 Sed tu contrariam sententiam tene, quam tuetur Petrus Cornejo *in* 3.*p. D.Thomæ tract.* 5. *de irregular. disp.*4. *dub.* 1. *q.*4. Turrianus *de censur. lib.*9. *disp.*65.*dub.* 1. Hurtado *de irregular. disp.*2. *difficul.* 10. *num.*36. Coninch *de Sacram. disp.*18. *dub.*9. *num.*90. Villalobos *tom.*1. *tract.*21. *diffic.* 24. *num.*2. Filliucius *ubi infrà*. Suarez *tom.*5. *disp.*46. *sect.* 1. *n.* 6. Præpositus *in* 2. *part.quæst.* 5. *de irregular. dub.* 11. *num.*87. Tannerus *in* 3. *part. disp.*5. *quæst.*10. *dub.* 1. *num.*210. Dico igitur, eum qui non potuit evitare occisionem invadentis injustè, nisi fugiendo cum dedecore notabili, non esse irregularem, quia tunc non tenetur cum tanto detrimento proprio vitare mortem injustè invadentis, nisi quando invasus dedit causam gravem invasioni, ut quando adulterio, aut verbis contumeliæ incitavit injuriantem ad invasionem. Verùm si hæc per accidens consecuta essent, occidentem etiam in hoc casu non incurrere irregularitatem, docet Filliucius *ubi infrà*, *num.*135. tunc igitur incurritur irregularitas, quando in tali casu homicidium prævisum est, vel prævideri potuit ab inferente injuriam. Verùm Cornejo *ubi suprà* absolvere docet, quòd si aliquis aggressori alapam dedit, aut injuriosum verbum dixit, aut cum ejus uxore inventus est, in tali casu, si aggressus potest fugere, non potest se licitè defendere occidendo, unde sibi imputet infamiam fugæ, cùm ipse occasionem dederit, & ideò cogita an opinio Filliucii sit probabilis, nam contra illum præter Cornejo adest etiam Portel. *in dubiis regular. ver. homicidium, numero* 32. *in fine*, ubi citat Suarez *de censur. disputat.* 46. *sect.* 1. *num.* 12.

3 Nota tamen, quòd ex hac doctrina infert Suarez, & DD. citati *ubi suprà*, Clericum incurrere irregularitatem occidendo invasorem, si non fugiat, cùm possit, quia Clericis non est ignominiosum fugere, & à fortiori idem dicendum est de Religioso, & Sotum *de just. lib.* 5. *quæst.*2. *art.* 8. & alii. Idem asserunt de homine infimæ notæ, qui nullam incurrit infamiam ex fuga. Verùm si in aliquo casu etiam Clerico fuga esset ignominiosa, puto cum Felino *in cap. suscepimus, de homicidio*, quòd non incurritur irregularitas, & ita notat Filliuc. *to.*1. *tr.*20. *c.*5. *n.*133.

4 Notandum est tamen hic obiter id quod alibi notavimus, irregularitatem contractam ex homicidio facto in defensionem sui culpabilem, non esse moraliter indispensabilem, (sicut contractum ex directè voluntario, qua solus Papa dispensat) sed comprehendi sub decreto Concilii Tridentini *sess.* 24.*c.*7. *de reform.* tam homicidium factum in defensionem immoderatam, quàm casuale distinguit ab homicidio facto ex industria in ordine ad irregularitatem. Et confirmari potest ex eo quòd Jurisperiti docent, homicidium factum in defensionem immoderatam non puniri pœna ordinaria. Et ita hanc sententiam tenet Mercerus *de Sacrament. in* 3. *part. D. Thomæ quæst.* 24. *dubitat.* 7. *propos.* 1.

R E S O L. CXXVIII.

Quidam vir Nobilis occidit Titium cum moderamine tamen inculpatæ tutelæ, sed poterat fugiendo vitam servare; modò pœnitentia ductus vult sacros Ordines suscipere, quæsivit à me, an præter illud homicidium incurrerit irregularitatem, ita ut egeat dispensatione?

Et quid est dicendum, quando præcesserit culpa ex parte ejus, qui fugere cogitur, ut si ille dedit alteri alapam, vel injuriosum verbum dixit, vel cum uxore inventus est, aut pallium tollere est aggressus, &c. Ex part.2.tr.15. & Misc.1. Ref.16.

§. 1. QUidam Theologus Societatis Jesu, ut ipse consulens asserebat, partem affirmativam illi consuluit, & probabiliter quidem: nam hanc sententiam cum 19. Doctoribus docet Sayrus *de cens. lib.*6. *c.*17. *nu.*16. & novissimè tenet hanc opinionem Avila *de cens. part.*7. *disp.* 5. *sect.*3. *dub.*2. Reginald. *in praxi*, *to.*2. *lib.* 30. *tr.*2.*c.*9.*n.*105. & Fernand. *in exam. Theol.mor. p.*2. *c.*10. §.14. *num.*9. Farinac. *p.* 2. *fragment. crim. num.*490. Et ratio est clara. Nam in Clementina, *Si furiosus de homicidio*, excusatur quis ab irregularitate aliquem occidendo, quando aliter vitam suam tueri non potest, sed in nostro casu hic mortem vitare potest fugiendo. Ergo, &c. Adde, quòd ita occidens non videtur occidere pro defensione vitæ, sed pro defensione honoris. Ergo, &c.

2 Sed quia consulens erat vir nobilis, & fugiendo magnam infamiæ notam incurrisset, existimavi irregularitatem propter tale homicidium minimè incurrisse. Fateor quidem in hac sententia multos habere adversarios, sed illam audacter, & sine metu amplector, quia pro me stat Suarez *in* 3. *p. tom.* 5. *de cens. disput.*46. *sect.* 1. *n.*6. ubi nostram opinionem, & docet, & ita asserit. Dicendum est, quod si quis non potest fugere, sine gravi nota, & amissione honoris, non teneri ad fugiendum, nec irregularem fieri, si alium occidat, se defendendo. Probatur, quia quod vitari non potest sine magna infamia, & dedecore, moraliter inevitabile est, & ideò meritò hic casus sub verbis Clementinæ comprehensus intelligitur. Hæc Suarez. Et post illum docent etiam hanc sententiam novissimè Filliuc. *in quæst. mor. tom.*1. *tract.* 20. *cap.*5. *n.*134. Bonacina *de cens. disp.*7. *q.*4. *punct.*6. *num.*4. & Coninch *de Sacram. disp.*18. *dub.* 9. *num.*90.

3 Ex his patet responsio ad argumentum contrariæ sententiæ. Nam dicendum est in casu, de quo loquimur illum qui occidit, moraliter vitam suam alio pacto tueri non posse. Nota verò, quod Suarez suam sententiam limitat; nisi præcesserit culpa, & injuria, ex parte ejus qui fugere cogitur, ut si ille dedit alteri alapam, vel injuriosum verbum dixit, vel cum uxore inventus est, aut pallium tollere est aggressus, & alter in eum insurgit, non solùm, ut vim repellat, sed etiam ut vindicet & occidat. Nam tunc licèt hic excedat, non potest alter justè se defendere, sed potest fugere, cùm ipse dederit occasionem rixæ. Et ideò, si fugiendo amittit honorem sibi, & non alteri imputare debet. Sed hæc limitatio Suarez ita absolutè prolata, non mihi placet; sed cum Filliucio *ubi sup. nu.* 135. tunc veram esse censeo, cùm id omne prævisum est, vel prævideri potuit ab inferente injuriam. At quando omninò per accidens ea consecuta essent, non video cur non possit uti jure suo permanendi, & si aliter non posset se tueri, quàm occidendo, non est cur deterioris conditionis fieri debeat, quàm alii.

R E S O L. CXXIX.

An sit irregularis, qui occidit invasorem, ne graviter vulneretur?

Et an, qui verbis, vel factis injuriando aliquem, dedit occasionem rixæ, si illum occidat cum moderamine inculpatæ tutelæ, incurrat irregularitatem? Ex part. 4. tract.2. Ref. 6.

§. 1. NEgativè respondeo cum Hurtado *disp.*2. *de irregular. diffic.*11. *num.*36. Salonio *in* 2.2. *quæst.*64. *articul.* 8. *contr.*2. *conclus.* 1. Sayro *de cens. lib.*6 *cap.*17. *num.*4. quia ita se defendens vitam suam tuetur, cùm hoc ad vitæ consistentiam pertineat; & ideo Villalobos *in summ tom.*1. *tract.*21.*diffic.* 24. *n.*7. sic asserit. (No se incurrere irregularidad quando no ay peligro de muerte ni mutilacion, si le ay de grave percussion como si le yva à dar de palos, y no lo pudo evitar de otra manera.)

2 Unde aliqui putant contra Petrum Cornejo *in* 3. *part.D. Thomæ tract.* 5. *de irregular. disp.*4. *dub.*1. *quæst.*7. & Avilam *de cens. par.*7. *disp.*5. *sect.*3. *dub.* 1. qui citat Navarrum, quòd occidens invasorem ad se defendendum à gravi deformitate vultus non incurrit irregularitatem, & ita tenet Sayrus *ubi suprà*, & magis in terminis Martinus Bonacina *de censur. disputat.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 6. *num.*8. quia homo tanti facit gravem vultus deformitatem, quanti gravem divitiarum jacturam, sed ut dictum est, potest quis ad defendendas suas divitias occidere invasorem, Ergo, &c. Adde quòd grave vulnus in facie magnum dedecus, & infamiam affert, & ita hanc sententiam ante Bonacinam docuerat Henriquez *lib.* 10. *num.*3. Notandum est tamen hic obiter contra Navarrum *lib.* 5. *consil.* 33. *de homicidio*, quod qui verbis, vel factis injuriando aliquem, dedit occasionem rixæ, si illum occidat cum moderamine inculpatæ tutelæ, non incurrere irregularitatem. Ita Mercado *de contr. lib.*6. *c.*4. & Avila *ubi suprà*, quia injuria non dat jus alteri, ut quis se vindicet manu propria.

R E S O L. CXXX.

An qui alterum occidit, cum moderamine inculpatæ tutelæ ad defensionem non vitæ, sed alicujus membri, sit irregularis? Ex p. 4.tr. 2. Ref.22.

§. 1. NEgativè respondet Navarra *de restit. lib. 2. cap. 3. numer.* 364. & alii communiter, quia invasus, ut docent DD. si non excedat moderamen inculpatæ tutelæ, non solùm vitam, sed & membrum integritatem licèt tueri, ergo.

2 Verùm hæc sententia ab aliquibus non probatur, quia sublata est irregularitas juris antiqui quæ incurrebatur ex occisione ob necessariam vitæ suæ defensionem, loquitur enim *Clement. si furiosus*, de illo qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit, vel mutilat invasorem. Neque satis est respondere, quòd quantum ad irregularitatem, paria sunt homicidium & mutilatio, quoniam etsi sunt paria quantum ad hoc quòd ex utroque contrahitur irregularitas, non tamen quantum ad hoc, quòd quidquid de homicidio statuitur, dicendum sit de mutilatione, alioquin non esset irregularis, qui se defendens tunc occideret, quando posset evadere mutilando; cujus tamen contrarium est tenendum, quia iste non servaret moderamen inculpatæ tutelæ, & ita hanc sententiam docet Toletus, quem citat & sequitur Antonius Fernandez *in medulla part. 2. c. 10. §. 14. nu. 9.* & inclinat Sylvius *in 2. 2. D. Thom. q. 64. art. 7. quæritur 7.* Sed licèt hæc opinio sit probabilis, negativam non minus probabilem, & tutam in praxi esse puto, nam ut *supra* ostensum est, potest quis sine metu irregularitatis occidere invasorem, ne recipiat grave vulnus in facie, vel in defensionem bonorum magni momenti, quanto magis ne recipiat mutilationem membri, & ita hanc sententiam tenet etiam Hurtado *de irregular. disp. 7. diffic. 10. num. 36.* ubi sic ait. Si ob homicidium factum in defensionem propriorum bonorum magni momenti non incurritur irregularitas, quia licitum est, multò minus incurretur quando fit, ne occidens mutiletur, aut aliter graviter vulneretur, quia tunc non minus licitè fit. In Clement. verò tantùm declaratur esse immune ab irregularitate homicidium factum in defensionem propriæ vitæ, quia id esse licitum, erat certum apud omnes. Ita Hurtado, & ego.

Sup. in R. quæ hic est antecedens, & inf. in Resl. seq.

R E S O L. CXXXI.

An sit irregularis, qui occidit invasorem in defensionem bonorum temporalium, honoris, pudicitiæ, &c.?

Et notatur quatuor conditiones in tali casu esse necessarias, ut defensio sit licita sine metu peccati, & irregularitatis. Ex p. 4. tract. 2. Res. 4.

§. 1. ESse irregularem tenet Avila *p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 4.* Navarrus *cap. 27. n. 209. & 213.* Villadiego *de irregul. cap. 6.* & ratio est, quia *Clem. si furiosus*, excipit eum, qui non potest aliter defendere propriam vitam: ergo: & ita hanc sententiam novissimè docet Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 9. n. 107.* Salonius *in 2. 2. qu. 64. art. 7. controv. 2. concl. 1.* & Bañez *eodem art. dub. 2. & 3.* Vega *en espejo de curas, tom. 2. cap. 22. quæst. 26. num. 255.* Layman *sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 9. num. 3.* ubi citat Abbatem, Sylvestrum, D. Antonium, Armillam, Guttierez, Molinam, Henriquez, & alios.

2 Sed ego contrariæ sententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tuetur Petrus Cornejo *in 3. p. D. Thomæ tr. 5. de irregul. disput. 4. dub. 1. quæst. ult.* Portel. *in dubiis irregul. ver. homicidium, num. 43.* Gordonus *in Theol. mor. tom. 2. lib. 7. q. 18. c. 10. §. 3. num. 73.* Villalobos *in sum. tom. 1. tr. 21. diffic. 24. n. 8.* Filliucius *tom. 1. tr. 20. cap. 5. num. 150.* Castrus *de lege pœn. lib. 1. capit. 74.* Sotus *lib. 5. q. 1. art. 8.* Præpositus *in 3. part. q. 5. de irregular. dub. 11. num. 90.* Tannerus *in 3. p. disp. 4. q. 10. dub. 11. num. 210.* Hurtado *disp. 2. de irregul. diffic. 10. n. 36.* Mercerus *de Sacram. in 3. part. D. Thomæ q. 24. dub. 7. propos. 2.* Coninch *de Sacram. dispute. 18. dub. 9. num. 88. concl. 4.* Turrianus *de censf. lib. 9. disp. 65. dub. 3.* Suarez, & alii penes ipsos, quia tale homicidium non est peccatum, ut clarè patet: sed propter privatum homicidium non est imposita irregularitas, nisi quando est peccatum, ut latè probat Suarez, Tannerus, Præpositus & alii; ergo, &c.

3 Nota tamen in tali casu esse licitam defensionem sine metu peccati, & irregularitatis, si adsint aliquæ conditiones. Prima, ut nocumentum temporale sit grave, & actu injustè inferatur. Secunda, ut non sit reparabile, vel cum tanta difficultate, ut ob eam censeatur grave nimis detrimentum. Tertia, ut verè sit defensio & moderata. Quarta, ut non possit alio modo fieri defensio nisi per mortem aggressoris. Ad Canones verò, quos pro affirmativa sententia adducunt DD. respondent optimè Coninch, Mercerus & Turrian. *locis citatis*.

R E S O L. CXXXII.

An incurratur irregularitas propter defensionem licitam proximi maximè innocentis, & sibi propinqui? Ex par. 4. tractat. 2. Res. 5.

§. 1. INcurri putat Laym. *sect. 5. tr. 3. p. 3. c. 9. n. 3.* qui citat glossam, Navarrum, Abbatem, Sylvestrum, & ante Layman ex eadem Societate JESU docuerat hanc sententiam Stephanus de Avila *part. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 4.* Vide etiam Bizozerum *in summa, cap. 5. de censuris n. 2.* Majolum *de irregular. lib. 5. c. 48. n. 9.* & ratio est, quia talis casus non excipitur in dicta Clem. *si furiosus*: ergo, &c. Deinde æquè est diligenda vita utriusque proximi.

2 Sed contrariam sententiam docet Covarr. Major, & Suarez, quos citat & sequitur Turrianus *de censur. lib. 9. disp. 65. dub. 4.* quibus ego addo Petrum Cornejo *in 3. p. D. Thomæ tr. 5. de irregul. disp. 4. dub. 1. q. 11.* Mercerum *de Sacram. in 3. part. D. Thom. q. 24. dub. 7. propos. 3.* Tannerum *in 3. p. disp. 6. q. 10. dub. 11. n. 210.* Hurtadum *disp. 2. de irregul. diffic. 10. nu. 36.* Coninch *de Sacram. disp. 18. dub. 9. n. 88. concl. 3.* Dico igitur non esse irregularem, qui cum moderamine inculpatæ tutelæ occidit alterum in defensionem proximi innocentis, præsertim sibi propinqui; & hoc verum esse puto, non solùm in casu, quo defensio innocentis cadit sub obligatione, sed etiam quando tantùm est licita, & ita præter DD. citatos tenet etiam hanc sententiam Villalobos *in summ. tom. 1. tr. 21. difficult. 24. nu. 11.* & Filliucius *tom. 1. tr. 20. cap. 5. nu. 159. & 160.* ad authoritatem verò Clem. *si furiosus* sæpiùs adductam respondeo, quòd non adducit jus novum, quod declaret antiquum, & argumentum à contrario sensu est inefficax in hac materia.

R E S O L. CXXXIII.

An non impedientes homicidium, quod tenentur ex justitia impedire, ut Judex, Gubernator, & alii ministri justitiæ, incurrant irregularitatem?

Idem est de mutilatione.

Et quid de Advocato, teste, Procuratore, Medico, & similibus?

Et an sit irregularis, qui per vim, vel dissuasionem impedit, ne aliquis impediat hominis occisionem? Ex part. 4. tractat. 2. Res. 7.

§. 1. HIc casus frequenter potest accidere, & affirmativam sententiam tenet Avila *de censf. par. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 7. concl. 2.* ubi citat Sylvestrum, Navarrum, Henriquez, Rodriquez, Felinum, & alios, quibus ego addo Mercerum *de Sacr. in 3. p. D. Thomæ q. 24. dub. 6. ad 2.* Bañez *in 2. 2. q. 64. artic. 8. dub. 1. part. 2. conclus. 4.* Paulum Layman *sect. 5. tr. 3. par. 3. c. 2. n. 7.* Megalam *3. p. lib. 7. cap. 2. p. 5. n. 89.* Coninch *de Sacrament. disp. 18. dub. 8. nu. 71.* Vega *en espejo de curas, to. 2. cap. 12. §. 26. num. 274.* Villalobos *tom. 1. tr. 21. difficult. 22. n. 16.* Sayrum *de censf. lib. 7. cap. 4. n. 3.* & Bonacina *de censf. disp. 7. quæst. 4. punct. 8. nu. 37.* qui citat Suarez, Filliucium, Reginaldum, Toletum asserentes, quòd quotiescumque omissio seu permissio homicidii est solùm contra charitatem, non incurritur irregularitas, licèt omissio illa sit peccatum. Si verò omissio sit contra justitiam, qua quis vel ex officio, vel ratione stipendii, vel alicujus obligationis factæ alium à morte, vel mutilatione defendere tenetur, tunc incurritur irregularitas ex homicidio sequuto ex illa omissione; & ratio est; quia in tali casu qui censetur causa mortalis homicidii, privat enim alium jure suo, & re sibi necessaria ad sui defensionem, unde consequenter moraliter influit in homicidium. Unde ex hac doctrina supradicti DD. inferunt, quòd judex, vel alius Gubernator, per omissionem non defendens innocentem si occidetur, vel mutiletur, incurrit irregularitatem. Idem de aliis ministris justitiæ, qui ex officio tenetur. Sic etiam dicendum est de illis, qui ex officio, & juramento assumpserunt custodia viarum, ut viatores tutò possint itinerari, si dolosè quempiam occidi permittant; & similiter qui ex promissione se obligavit ad defendendum aliquem. Idem dicendum est de aliis personis, quæ ex subjectione tenentur defendere suos superiores, ut sunt filii, servi, vasalli, & è contra domini parentes, &c. Item Advocatus, vel Procurator assomptum patrocinium rei dolosè deserens, si reus ob desertionem damnetur ad mortem. Idem dicendum est de teste, qui productus, & legitimè citatus dolosè tacet veritatem, unde postea reus morte damnatur. Item Medicus si officium suum non exequitor, stipendio conductus, & infirmus moritur. In his & similibus casibus supradictos incurrere irregularitatem, tenet Sayrus & DD. cit. quibus etiam adde Fernandez *in medulla part. 2. c. 10. §. 14. n. 11.*

Sup. hoc supra in R. 104 lin. 3. & melius pro omnibus personis contentis in hoc textu, usq. ad q. ult. hujus R. in to. 3. tr. 3. R. 37. à lin. 3.

2 Verùm his non obstantibus (attendas quæso amice Lector) ingeniorum phœnix Gabriel Vasquez contrariam sententiam docuit, quam novissimè tuetur Hurtado *disp. 2. de irregularit. diffic. 9. n. 34.* ubi sic ait. Vasquez in manu scripto docet non impedientem homicidium injustum non esse irregularem etiamsi teneatur ex justitia, & quamvis ex dolo non impediat, & meritò, quia etiamsi iste non impediens influat moraliter, & voluntariè in homicidium, & sit causa moralis, & voluntaria homicidii quod non impedit; non tamen est causa positiva positivè influens; nec opere aliquo, nec auxilio, nec consilio: in jure autem non fertur irregularitas nisi contra verè & positivè homicidas, saltem consilio, aut animatione, non contra non impedientes homicidium, quod etiam est verum

quam-

quamvis occidens id efficiat ad vindicandam injuriam illatam non impedienti, quamvis non contradicenti verbis ei, qui occidit, quia etiam tunc permittens non influit positivè. Ita Hurtado, qui citat etiam D. Antoninum, & Tabienam, & hanc sententiam ex Neotericis docet etiam Turrianus *de censur. lib. 9. disput.* 63. *dub.* 3. quia, ait ille, licèt talis peccet contra justitiam, tamen non dicitur in jure propriè occisor, neque dicitur propriè dedisse causam homicidio, sed tantùm est per accidens non prohibendo. Item quia sicut non diceretur excommunicatus, qui ex justitia tenebatur impedire Clerici percussionem, & non impedivit, nisi esset expressum *in cap. quanta, de sent. excomm.* ita non est dicendus ille irregularis. In eo autem capite non excommunicantur omnes, qui non impediunt, sed qui dolo non impediunt percussionem Rectoris Ecclesiæ. Item quia licèt peccet contra justitiam non impediens, tamen non debet puniri eadem pœna cum ea qua punitur ille, qui positivè operatur. Unde sicut in jure non dicitur fur, qui non impedit furtum, sic etiam non dicitur homicida, qui non impedit homicidium, & ita sensit Pater Vasquez *in manuscripto tractatu de irregularitate*, hæc omnia Turrian. & hanc sententiam probabilem putat Coninch *de Sacrament. disputat.* 18. *dub.* 8. *num.* 71. nam affirmativam sententiam, quam ipse tenet, vocat tantùm satis probabilem. Imò hanc opinionem negativam esse probabiliorem quàm affirmativam, tenet novissimè Præpos. *in* 3. *part. quæst.* 5. *de irregul. dubitat.* 10. *num.* 79. Quid ego sentiam dicam breviter. Prima opinio est communior, & probabilior; secundam verò puto probabilem, unde si quis illam sequi vellet, non damnarem.

3 Notandum est hic à fortiori contra Suarez *tom.* 5. *disputat.* 45. *sect.* 4. *num.* 3. Vegam *en espejo de curas tom.* 2. *capit.* 22. *§.* 26. *num.* 375. Megalam *in* 3. *part, lib.* 7. *cap.* 2. *quæst.* 5. *n.* 90. Sayrum *de cens. lib.* 7. *cap.* 4. *n.* 8. & alios penes ipsum non esse irregularem, qui per vim, vel dissuasionem impediat hominis occisionem, & ita tenet Avila *part.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 7. *concl.* 2. *§. ex dictis*, quem sequitur Layman *sect.* 5. *tr.* 3. *part.* 3. *c.* 4. *n.* 7. Sed circa præsentem materiam olim mihi tale dubium propositum fuit,

RESOL. CXXXIV.

An sit irregularis Sacerdos, qui sciens mulierem prægnantem à se redditam abortum procurare, illam impedire non studet?

Et docetur Patrem non teneri defendere vitam filiorum lege justitiæ, sed pietatis, & officii paterni? Ex part. 4. tractat. 2. Ref. 8.

Sup. hoc infra in tr. 6 R. 30. §. 1. in fin. sed lege eam per tot. & hic sup. cum Caspensi in R. 110. ante med. vers. neq; Sacerdos.

§. 1. AFfirmativè respondet Sylvester, Navarrus, Suarez, Sanchez, Reginaldus, Bonacina, Sà, quos citat, & sequitur novissimè Aloysius Bariola *in aphor. lit. I. ver. irregularis est Sacerdos*, quibus ego addo Portel. *in dubiis regul. ver. abortus, num.* 14. Rodriquez *in summa to.* 1. *c.* 5. *ad finem*. Layman *sect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 4. *num.* 7. & Avilam *part* 7. *disput.* 6. *sect.* 2. *dub.* 7. *conclus.* 2. *§. sequitur quartò*; & ratio est, quia tanquam pater tenetur titulo justitiæ vitam servare filio.

2 Verùm ego olim, ut dixi, de hoc casu interrogatus respondi negativam sententiam etiam probabilem esse. Primò ex doctrina quam adducit Vasquez, Hurtado, & Turrianus *in superiori resolut.* nempè si quis non impedit homicidium, quod impedire tenetur ex justitia, non esse irregularem. Secundò, quia satis probabiliter Lessius *lib.* 2. *cap.* 9. *dubitat.* 13. *n.* 94. docet patrem non teneri defendere vitam filiorum lege justitiæ, sed pietatis, officii paterni; ergo, &c.

Sup. hoc cum eisdem DD. in R. 1. ante prope fin. § In oppositum.

RESOL. CXXXV.

An quis incurrat irregularitatem, si sciens non contradicat volentibus alium occidere, in vindictam injuria ei illata?

Et an sit irregularis, qui rixam habens cum Titio admonet accurrentes in sui auxilium, ne quid malum Titio inferatur? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 9.

§. 1. AFfirmativè respondet Vega *en espejo tom.* 2. *c.* 12. *§.* 26. *n.* 275. ubi sic ait. (El que rezebio injuria de otro y vee à sus deudos y amigos querer vengar la injuria, y el no lo prohibe quanto puede sino consiente, si se sigue muerte o cortamiento de miembro esta obligado de culpa y es irregular. Otra cosa serà si lo estorvò quanto pudò.) Ita ille.

2 Verùm quia hic casus frequenter potest accidere, non desinam hic adnotare contrariam sententiam docere ex Vasquez, Turrianum *de censur. lib.* 9. *disp.* 63. *dub.* 4. & Hurtado *disp.* 2. *de irregul. diffic.* 9. *num.* 34. *in fine*, quia in tali casu permittens homicidium; seu illud non impediens, non influit positivè, ergo non est irregularis, quod est valdè notandum quia quotidianum, & fundatur in doctrina superiùs posita, quòd non impediens homicidium non incurrit irregularitatem. Hinc à fortiori infertur contra Barbosam *in collect. tom.* 2. *lib.* 5. *tit.* 12. *c.* 17. *n.* 3. Riminaldum juniorem *consil.* 441. *num.* 31. *volum.* 4. Osascum *decis.* 104. *n.* 5. & alios, non esse irregularem, qui rixam habens cum Titio admonet accurrentes, in sui auxilium, ne quid mali Titio inferant. Ita Bonacina *de censur. disputat.* 7. *quæst.* 4. *punct.* 8. *n.* 34. qui citat Avilam, Henriquez, & Reginaldum.

RESOL. CXXXVI.

An si vulneratus vulnere non lethali mortuus est, Medici vel propria incuria, incurratur irregularitas? Ex par. 4. tract. 2. Ref. 10.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenet Navarrus *cap.* 27. *numer.* 223. Molina *tract.* 3. *disput.* 32. *num.* 2. Guttierrez *in can. qq. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 9. Avila *part.* 7. *disput.* 6. *sect.* 1. *dub.* 5. *concl.* 2. Henriquez *lib.* 14. *num.* 4. Turrianus *de censur. lib.* 9. *disp.* 64. *dub.* 1. Laman *sect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *c.* 10. *num.* 5. Villalobos *in summ. tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 23. *n.* 9. & alii. Ratio est, quia si vulnus illatum non fuisset, mors non accidisset; quare non sola Medici, aut infirmi incuria, sed simul etiam ipsa vulneratio fuit causa mortis. Ergo, &c. Imò Villalobos *loco citato*, asserit. (Han se de ponderar las palabras del texto in cap. ad audientiam de homicidio; in dorso aliquantulum vulneravit, donde se da ad entender que basta herida pequeña si de alli resultò la muerte.)

2 Sed ego negativam sententiam etiam probabilem esse puto, quam docent Sotus *lib.* 5. *quæst.* 1. *art.* 9. Sylvester *ver. homicidium* 2. *q.* 22. Cajetanus, & Aragon. *in* 2. 2. *q.* 64. *art.* 8. Lessius *lib.* 2. *cap.* 9. *dub.* 15. *n.* 102. & Hurtado *disp.* 2. *de irregul. diffic.* 8. *nu.* 31. quia etsi vulnus sit aliqua occasio, tamen revera non est causa mortis, sed negligentia Medici, vel ipsius vulnerati, tenebatur enim uterque diligentiam adhibere: ergo illi, qui neglexit, imputandus est effectus, &c. *in cap. significasti* 2. *de homicidio*, hoc apertè indicatur. Si verò vulnus fuerit leve, non incurrere in nostro casu irregularitatem ita vulnerantem, licèt vulneratus moriatur modo quo *suprà*, testantur Laym. Avila, Villalobos *loco citato*, quibus adde Coninch *de Sacram. disput.* 18. *dub.* 9. *n.* 80.

RESOL. CXXXVII.

An crimen inducens irregularitatem, si sit occultum, modò sit externum, inducat irregularitatem?

Et notatur, quod etsi peccatum occultum communiter irregularitatem non pariat lege Canonica, ab hac tamen lege excipitur homicidium, & peccata, quibus censura est annexa, nam si in eâ celebratur, incurritur irregularitas, etsi hac celebratio occulta fiat à suspenso, vel excommunicato. Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Resol. 48.

§. 1. NEgativam sententiam non esse improbabilem censet Baunius *in Theol. mor. part.* 2. *tract.* 11. *quæst.* 3. *asser.* 4. ubi sic ait. Etsi sit probabile actum vitiosum: ob quem incurritur irregularitas, etiam occultum, si tamen sit externus, & natura sua talis, ut videri possit, ad eam invehendam sufficere, contrarium tamen probabilitate non vacat. Quod ultimum probat ex duabus decretalibus. Prima Alexandri III. cui initium est, Ex tenore: Gregorii IX. altera, eaque ultima tituli de temporibus ordinationum, interrogatus enim Gregor. an adulteri, similesque viri, ab usu suorum ordinum cohibendi essent? respondit in hæc verba, si proposita crimina, ordine judicario comprobata, vel alias notoria non fuerint, non debent hi, præter reos homicidii post pœnitentiam in jam susceptis aut suscipiendis ordinibus impediri. Adde quod à natura abhorreat seipsum judici puniendum debere, suique deditione, infamiam tam suo nomini, quàm alieno facere, præstat utrumque verò, qui vitio occulto laborans, ejus, aut impedimenti, cujus est causa, veniam sibi à superiori dari postulat.

Sup. hoc in to. 7. tr. 1. R. 194. §. Sed potest, ad med. lege doctr. vers. qui n. 14. & ultimo §. & vers. ejus not & in to. 3. tr. 1. Res. 4. §. Secundum, ad med. & § Sed ego.

2 Sed hæc sententia absolutè mihi non placet, neque cum Baunio puto probabilem esse. Imò cum Præposito *in* 3. *part. quæst.* 5. *de irregular. dub.* 2. *num.* 5. existimo improbabilem esse, & postea ipse Baunius illam limitat, unde sic addit. Notandum tamen quod etsi peccatum occultum, communiter irregularitatem non pariat lege canonum, ab ea tamen lege excipi homicidium, *arg. c. quæsitum* 17. *tali de temporalibus ordin.* idque propter sceleris enormitatem, & defectum lenitatis.

Sup. hoc notando in R. 90. & vers. not. puntualm.

Secundò excipienda sunt peccata, quibus censura est annexa, nam si in ea celebratur, incurritur irregularitas: etsi hæc celebratio occultè fiat à suspenso, vel excommunicato.

RESOL. CXXXVIII.

Titius irregularis absque dispensatione sumpsit primam Tonsuram, & postea obtinuit beneficium, dando mediatori magnam pecu-

cuniam summa, quaeritur, quod juris?

Et si Titius nolit restituere fructus malè perceptos, quod onus mediatori incumbit?

Et alia curiosa circa hoc inferuntur. Ex part. 11. tr. 5. & Misc. 5. Res. 1.

§. 1. DE hoc casu per literas ex Germania interrogatus fui, &c.

Dico primò posse irregularem primam Tonsuram sumere, docuisse Thomam Hurtadum *var. tom. 2. tract. 12. c. 1. nu. 514.* ubi sic ait.

2 Quare existimo quod licet iste filius, de quo loquimur, sit irregularis, tamen collatio beneficii non est ipso jure irrita, quia licet non possit ordines suscipere, tamen potest suscipere primam tonsuram ratione cujus habilis sit ad valide recipiendum beneficium; ut docet Sayr. *de cens. l. 5. cap. 5. n. 15. & 16.* Aloysius Bariola quem citat, & ejus sententiam probabilem reputat Benacina, *de censur in comm. disp. 7. de irreg. q. 1. punct. 1. n. 3.* quia prima Tonsura non est propriè ordo, cùm nullum habeat ministerium in ordine ad Sacramentum Eucharistię, & Sacrificium, sed solum est quaedam deputatio ad ordines. Et sic inhabilitas ad ordines, quam habet irregularis, praecipuè si non sit ex delicto homicidii voluntarii, aut alio, non est extendenda ad primam Tonsuram, cùm irregularitas sit Canonicum impedimentum directè impediens susceptionem, seu usum ordinum. Quamvis enim sit inhabilis ad ordinum, susceptionem, non inde fit quod sit inhabilis ad primam Tonsuram, quia ista accepta, potest habere dispensationem ad alios ordines.

3 Neque obstat quod *Trident. sess. 14. de reformat. c. 2. in fin.* dicat, quod Tonsuratus ab alieno Episcopo suspendatur, nec ad ulteriorem gradum possit procedere. Et ita multò magis valebit, quod irregularis sit omninò inhabilis ad primam Tonsuram, ait Marchio. *tract. 2. de Sacram. ord. part. 1. cap. 14. num. 3.* nam, *Quomodo inquit, est verisimile Ecclesiam ad statum Ecclesiasticum velle admittere illegitimum, vel energumenum, si ad ulteriores gradus isti postea ascendere non valebunt?* Hoc, inquam, non obstat, tum quia in poenis non valet argumentum à simili, ut poena extendatur, *c. poena, de poenis distinct. 1.* ubi egregiè Navarr. *nu. 1. & 2.* Tum secundò, quia in pęnis non verisimilitudo, sed verba legis, quae propriè sunt accipienda, operantur: nam poenae exorbitant à jure naturali; quare cum jure positivo sunt impositę, extendi nullatenus debent propter verisimiles rationes. Quare Ecclesia non vult positivè admittere illegitimum ad primam Tonsuram, sed id permittit, cùm expressè non prohibeat, nisi promoveri ad ordines, ad quos vel Papa, vel Episcopus de facili dispensat. Ita Hurtadus. Et banc sententiam probabilem esse existimat doctissimus, & amicissimus Pater Anton. Escobar. *in pract. confess. p. 2. lib. 6. c. 5 n. 31.* sic asserens; (Puede se recebir prima tonsura antes de la dispensacion de irregularidad? Lo comon es que no; porque la irregularidad dexa inhabiles para recebir todos los ordenes, juzgo coo todo esso es defensabile que si; porque la prima Tonsura no es Orden.) Ita ille.

4 Sed ego puto non esse recedendum à sententia negativa communi, quam citato tenet novissimè Ciarlinius *controv. forens. tom. 2. cap. 205. num. 5.* Dicendum est igitur irregularitatem quamcumque ex quacumque radice ortam, esse Canonicum impedimentum ad licitam Tonsurae receptionem. Sic Suarez *de cens. disp. 40. sect. 1. num. 11. & sect. 2. num. 2.* dicens irregularem, si Tonsuram recipiat, lethaliter delinquere. Sayrus *lib. 6. de censur. c. 1. nu. 19.* tradens irregularitate etiam primae Tonsurae receptionem prohiberi; probatur primò ex philosophia, quę docet, nullum in tota natura dari subjectum naturale, quod sit capax propiae dispositionis ad aliquam formam; quin etiam talis formae non sit capax, ut luculenter explicat D. Thom. *p. 1. q. 12. ar. 5. ad 3.* sed prima Tonsura est dispositio ad ordines: ergo, si irregularis impeditur à susceptione ordinum, neque erit habilis ad primae tonsurae receptionem. Ita Marchin. *tract. 2. de ord. in part. 1. de 1. Tons. cap. 14. num. 2.* & inferius *num. 4. & 5.* Tonsuratus est capax beneficii; & connumeratus inter Ecclesiasticos ministros, gaudetque privilegio Canonis, & fori: sed irregularitas arcet à gradu clericali, & privat capacitate beneficii Ecclesiastici; Ergo.

5 Hinc deducitur, quod si quis aliqua irregularitate affectus, prima Tonsura initietur, non modò in culpam lethalem incidet; quia sciens contra Ecclesiae prohibitionem ad Tonsuram accedit: sed fortassis etiam primae Tonsurae receptio erit invalida, & iteranda. Ratio est, quia prima Tonsura non habet propriam materiam, neque formam ex divina institutione; sicut habent ordines: ergo valor substantialis illius non distinguitur à licita ejusdem receptione: ergo quoties non est licita susceptio, neque erit valida, & consequenter iteranda. Licèt verius videri posset etiam fore validam, & nec iterandam, cùm in illa concurrant omnia substantialia: nimirum translatio à laicali statu in Ecclesiasticum per capillorum abscissionem, & verborum prolationem cum sufficienti intentione conferentis, & recipientis juxta sopradicta *c. 12. hujus partis.* Quam sententiam lego etiam apud Duardum *in Bull. Coen. can. 15. q. 3. n. 8. leg. 1.* benè etiam dixit Gibalinus *de irreg. cap. 2. part. 4. corollar. 1. num. 12.* Certum esse hunc irregularem gravissimè peccare, etiamsi primam Tonsuram, aut ordines tantum minores cum eo impedimento Canonico suscipiat, aut pręstet quamcunque actionem sacram: & quę à Laico exerceri non soleat, quia violat legem Ecclesiasticam in re gravi, nisi causa aliqua legitimam excuset, ut metus, aut gravis infamiae scandalum vitandum. Vide Marchinum *ubi supra,* & Hermanum Busembaum *in Medulla Theologia Moral. lib. 7. c. 4. dub. 2.* & alios communiter.

6 Dico secundò Hurtadum *ubi suprà,* §. 22. *num.* 1044. & alios docere, irregularitatem inhabilem reddere ad concursum, & beneficium, ita ut acceptando peccet moraliter, collatio sit nulla ipso jure, & fructus restituere teneatur, adeò quod etiam post dispensationem, nova egeat collatione. Tum quia *cap. 2. de Cler. pugn. & c. 2. Cler. non ord. ministr.* habetur irregularitatem egere dispensatione ad obtinendum beneficium; tum quia beneficium datur propter officium: Sed irregularis non potest exercere officium: ergo neque potest consequi beneficium, nec jus habere ad fructus. Ita Parolettus *p. 2. sect. 2. condit. 2. num. 2.* Sed non desunt Doctores magni nominis contrarium asserentes, collationem beneficii factam irregulari, validam esse, sed impetrandam esse irregularitatis dispensationem; & sic irregularis potest ad concursum admitti, sed peccat acceptando. Addunt facere fructus suos, nec teneri restituere, etiamsi per judicem privetur. Item posse ante privationem renunciare ad favorem, & validè exercere actus jurisdictionis, ut delegare facultatem benedicendi sponsis, ministrandi Sacramenta, &c. quia irregularitas non separat ab Ecclesia, sed est purum impedimentum quod tollitur per dispensationem; hactenus Parolettus. Et ita praeter auctores à me alibi adductos, acriter defendit hanc sententiam Gibalinus acutus, & eruditus Societatis Theologus, *de irregularit. cap. 2. p. 4. corollar. 4. n. 16.* sic itaque asserit? Respondetur irregularem percipere posse fructus omnes sui beneficii, sive ante, sive post contractam irregularitatem obtenti, illudque omni ratione administrare, donec per sententiam judicis illo spolietur. Ratio evidentissima est, quia uti ostendimus, irregularitas neque privat beneficio prius obtento, neque ejus fructibus, neque reddit incapacem novi beneficii acquirendi: quamdiu igitur non irritabitur novi beneficii collatio, aut veteris, non privabitur illorum fructibus, tanquam suis, & propriis gaudebit, quod ufateri necesse est eos omnes qui nobiscum idem de effectu irregularitatis circa beneficia sentiunt; imò neque poterit judex, meinde privare hunc irregularem fructibus, quos in hanc diem licitè percepit; neque est, cur retrotrahatur sententia ad diem commissi criminis, quia non debet esse tantum declaratoria; sed condemnatoria, loquor enim de privatione, quae imponitur praecisè propter hanc irregularitatem poenalem: non de illis delictis, quae simul irregularitate, & privatione beneficiorum ipso facto plectuntur; quamvis enim ad sententiam usque declarato riam criminis licitè percipiantur fructus beneficii à tali reo, tamen eos omnes deinde restituere tenebitur propter retotractionem sententiae ad diem commissi criminis. Ita ille; & postea, quaerens an irregularis possit renuntiare suum beneficium in favorem alterius, & an teneatur illud remittere? Respondet, primò, quoties officium debitum ratione beneficii praestari poterit ab irregulari per se, vel per alium, non cogitur illud dimittere. Ita Suarez *disput. 40. sect. 2. n. 19.* quia neque ullo jure, neque ulla ratione ad hanc dimissionem beneficii adigitur, quandoquidem illius munera obire potest.

7 Secundò, si beneficium postulet personale aliquod officium, quod includat exercitium ordinis, & non possit obtineri dispensatio ab irregularitate, aut nolit beneficiatus illam petere, debebit dimittere beneficium, quod ratio ipsa indicat: non potest enim retinere id, unde oritur obligatio, quam nunquam implere poterit, at verò si sit spes aliqua dispensationis, interea dum illam quaerit, licitè retinebit beneficium irregularis, ejusque fructus percipiet, cum onere tamen curandi ut alius officium impleat, & licet ipse sit aliquantulum negligentior in procuranda dispensatione, non idcircò tamen excidet sun beneficio. Ita Suarez *loc. cit.* Bonac. *disput. 7. q. 1. p. 4. n. 20.* ubi Filliuc. & Reginald. dabit.

8 Tertiò, poterit irregularis renunciare suo beneficio in favorem alterius aut in manibus superioris, antequam per sententiam illo privetur, & pendente lite, aut accusatione, ut tradit Gloss. *in cap. 2. ut lite pendente v. finita in* 6. Covarru. *in Clem. si furiosus 2. p. §. 3. n. 7.* ubi & alios refert, additque ex communiori sententia validam esse eam renunciationem, etiamsi quis jam illud beneficium impetraverit. Quod attinet ad nostrum confectarium, illud manifestum est ex dictis: cum enim irregularis adhuc obtineat, sive ante, sive post irregularitatem obtentam, habeatque plenam ejus administrationem, dispositionem, & usum, poterit illud alteri cedere, atque etiam permutare, quandoquidem ex nobis novi quoque acquirendi

rendi capax est, uti ostendimus. Hucusque Gibalinus, cui adde Candidum *tom.1. disquis.*18. *art.*16. *dub.*9. *n.*8. & alios.

9 Verùm cum hæc opinio sit contra stylum Curiæ, & contra plures decisiones Sacræ Rotæ, quas ego ut par est, magnifaciendas esse existimo, non audeo discedere à prima sententia contra Gibalinum, & alios. Et ita habent plures Doctores à me *in part.*4. *tract.*2. *resolut.*37. allati, & novissimè, me citato, hanc sententiam tenet Joann. Baptista Parolettus *in Palæstra Clericali p.*2. *supra cit.* & Stephanus Baunius *in praxi Beneficiorum disp.*6. *q.*5. *in Thesaurum p.*1. *c.*5.

Quæ hic est inf. Ref. 140. & in aliis ejus not.

10 Dico tertiò, Simoniam, quæ contrahitur ex pretio dato mediatori immediato, esse tantùm prohibitam de jure Ecclesiastico, & ita Hermanus Busembaum *in Medulla Theologiæ mor. lib.*3. *tract.*1. *c.*2. *dubit.*3. *respons.*2. *num.*2. ubi sic ait: Simonia dividitur in eam, quæ est juris divini, estque prohibita propter malitiam suam v.g. Hostiam consecratam vendere; & eam, quę est juris humani, estque mala tantum propter prohibitionem, & sic ab Ecclesia prohibetur. Primò, venditio beneficiorum secundùm id quod in ipsis temporale est, scilicet, quoad jus præcisum, percipiendi fructus. Secundò, venditio officiorum extrinsecè tantùm ordinatorum ad res sacras, verbi gratia Sacristæ, Oeconomi, Advocati Ecclesiæ, Thesaurarii. Tertiò, obligatio pecuniæ alicui facta, ut suadeat alteri, ut det beneficium. Quartò; pactio de resignando beneficio, vel solvenda pensione, si alter beneficiorum tibi impetret. Quintò, permutatio, & resignatio beneficiorum; item reservatio pensionis ex beneficio resignato, & in casu permutationis beneficiorum æquatio fructuum, &c. si absque superioris authoritate fiant, quæ si accedat, licita erunt. Sextò; acceptio muneris, etiam sponte oblati, pro examine ad Parochiam, ex Trid. *sess.*24. *cap.*18. pro collatione ordinum, pro tonsura, litteris dimissoriis, ex Trid. *sess.*21. *c.*10. Excipitur tamen decima pars aurei pro notario, si salarium non habet, & consuetudo permittat. Septimò, exactio pecunię pro admissione ad Religionem, non pro statu tantum: is enim spiritualis est, ideòque jure divino invendibilis; sed etiam pro onere sustentationis: nisi monasterii tenuitas, vel consuetudo contraria excusent. Ita Busembaum: cui adde Antonium Escobar *in Theolog. moral. tract.* 6. *Exam.*2. *c.*6. *n.*43. Hoc supposito posse quis asserere, Titium in casu nostro incidisse in pęnas iuris latas contra Simoniacos; quia jura comprehendunt tantùm simoniam, quæ est prohibita de jure divino, & non de jure Ecclesiastico, & est illa de qua loquimur. Et ideò, me citato, hanc sententiam tanquam probabilem admittit Ægidius Bassæus *in Floribus Theologiæ practic.*6. *Simonia* 6. *n.*5. sic asserens; Communis sententia est, excommunicationem, quæ contra Simoniacos in ordine, & beneficio imposita est, incurri non solùm ob simoniam juris divini, & naturalis, verum etiam ob simoniam juris humani, est permutatio beneficiorum inter duos beneficiatos facta propria authoritate, reservatio pensionis sine authoritate Papæ, promissio pro beneficii suffragio in electione ad Episcopatum, &c. Ratio est, quia Simonia jure solum Canonico prohibita, est vera Simonia: ergo afficitur pœnis contra Simoniam generaliter latis: unde jura sub eadem voce insequuntur, tam Simoniam jure Canonico prohibitam, quàm juri divino contrariam, ut patet *ex cap. cum olim, C. quæsitum, de rerum permutat.* Ita Malderus, Valentia, Filliuc, Navarrus, Suarez. Nihilominus contraria sententia, nempè pœnas Simoniæ non incurri in casu quo adest tantum Simonia juris positivi, & humani, mihi probabilis etiam videtur sicut visa est Lessio, Reginaldo, Dianæ, & quam tenent Aragon, Petrus Navarra, & alii. Unde secundùm hanc sententiam licet in prædictis casibus sic facientes peccent, non tamen sunt excommunicati, nec privantur beneficiis sic receptis ipso jure; nec tenentur fructus restituere. Ita Bassæus, cui adde Tancredi, Machadum, Giragnum, Roccaful, Soriam, alibi à me adductos, & Escobar *supra n.*45. qui citat Sanchez, docentem hanc sententiam esse probabilem: sed ego nunc figo pedes, & puto prorsus adhærendum esse contrariæ sententiæ, stante stylo Curiæ, & praxi Romana, non agnoscentes differentiam quoad pœnas incurrendas inter Simoniam prohibitam à jure divino, & inter Simoniam prohibitam à jure Ecclesiastico.

Sup. hoc infra in tr. 7. R. 8. §. ultim. propè fin. vers. quando aliquis, & ex R. 33. §. 1. propè fin. à vers. An sit probabile & in R. 20. §. 1. ante med. cursim in vers. Dico secundo.

Aliàs in Ref. & §. not. pegter.

11 Unde ego ex superius dictis pro casu proposito rescripsi in Germaniam ad consulentem, ut ad Sacram Pœnitentiariam recurret adducendo in memoriali, ut facilius dispensationem impetraret, opiniones Doctorum in sui favorem à me superius adductas; Addendo etiam non deesse authores asserentes stylum Rom. Curiæ obligare in foro exteriori, non autem in foro conscientię, & fundari in probabilitate contrariæ opinionis, & ita me citato docet Leander *de Sacram. tom.*2. *tract.* 9. *disput.* 24. *q.*48. qui citat Pontium, Granadum, Villalobos, & Cevallos, quibus addo doctum, & novissimum Martinum Perez *de matrim. disput.*46. *sect.* 6. *num.*4. & 9. Præpositum *in* 3. *part. quæst.* 8. *de dispens. matrim. dub.*6. *num.*61. Portel *in Respons. tom.*1. *part.*3. *cap.* 5. *num.*3. Baunium *in Theolog. moral. tom.*2. *tract.*11. *quæst.*50. Martinum de San Joseph. *in Monit. Confess. tom.*1. *l.*1. *tract.* 46. *de matrim. num.*1. Vidalem *in Arca Theol. tit. de duello inspect.*3. *num.*22. Puente, Hurtadum *to.* 2. §. *disput.*170. *sect.*1. *num.*197. Pellizzarium *in man. Regul. to.*2. *tract.*8. *cap.*5. *nu.*195. Fagundez *part.*2. *lib.*8. *num.*48. Escobar *in Theolog. Moral. tom.*2. *sect.*2. *probl.*2. *nu.*91. & *probl.*46. *n.*214. Gibalinum *de irregular. cap.*2. *quæst.*3. *part.*4. *num.*10. licèt ego supradictis Doctoribus non assentiat; vide Baunium *in praxi de beneficiis dispur.* 11. *quæst.*9. *assert.*4. & *ultima*. Verùm si aliquis hic obiter quærat, an si in casu nostro Titius nollet restituere fructus male perceptos, teneatur in defectum restituere, illos mediatori, per quem Titio collatum fuit beneficium; libet respondere cum verbis Baunii *in praxi Beneficiorum disputat.*16. *dub.*9. Dico igitur, An mediatoribus sit imperanda restitutio, peræque ac Simoniacis? Summistæ ambigunt: Inclinant in affirmantem Navarr. *consi.*110. *de Simon.* & *tractat. de datis, & promiss. nu.*45. Thesaurus *in praxi verb. Simonia cap.* 2. non tamen nisi secundo loco, & defectum principalis causæ.

Sup. hoc stylo Curiæ, & foro exteriori, in to. 3. tr. 2. R. 6. §. Difficultas & seq. & in R. 90. §. à lin. 2 & in R. 91 §. seqq. & Ref. 102. §. Dico secundo, & in R. 111. §. 1. in fin. & § 2. etiã in fin. & in R. 116. in fin. & in to. 6. tr. 1. R.

11. §. Sed quid & in to. 9 tr. 1. R. 118. §. Imò.

12 Addit Quaranta etiam consectarium remanere an id obligatum, & quidem legitimè, si absolvendo pœnitentem, ei causa fuerit, non restituendi, quod non puto, quia ejus bonum, qui à suo est pœnitente læsus, procurare ex justitia non tenetur. Quod similiter Sà correctus, *verb. Simonia num.*11. existimat, & proinde mediatori, in defectum causæ principalis fructuum, aut alterius cujuspiam interesse, (ut loquuntur) restitutionem jubendam non esse, quæ sententia etsi videatur isti Auctori probabilis, præstat tamen dispensationem, & compositionem à Pontifice petere, quàm periculo peccandi se exponere, ait Baunius.

RESOL. CXXXIX.

An collatio beneficii facta irregulari sit irrita, & invalida ipso jure ante judicis sententiam? Ex part.4. tr.2. Ref.79.

§. 1. Affirmativè respondent communiter Doctores, ut Suarez *de censur. disput.*40. *sect.* 2. *n.*30. 36. & 41. Sayrus *lib.*1. *c.*2. *nu.*21. Avila *part.*7. *disp.*2. *dub.*6. & alii penes ipsos, quia beneficium datur propter officium, sive propter exercitium Ordinis, ergo qui per irregularitatem non potest Ordines exercere, incapax est beneficii, ita ut ejus collatio irrita sit, non minus ac si daretur purè sæcularibus Ordinibus carentibus, & ita hanc sententiam novissimè docuit etiam Turrianus *de censur. lib.*8. *disp.*58. *dub.*2.

Sup. hoc in R. præterita. Dico secundo, & in R. seq. & in Ref. 1. post princip. §. 1.

2 Sed contrariam opinionem Sylvestri *ver. excommunicatio*, *n.*4. probabilem esse puto. Dico igitur collationem beneficii factam irregulari validam esse, & ideò talis solùm indiget dispensatione super irregularitate, non tamen nova collatione beneficii, unde potest fructus suos facere in conscientia; & ratio est, quia sicut irregularis potest retinere beneficium quod ante irregularitatem obtinuerat, ergo etiam potest retinere beneficium quod impetravit post irregularitatem incursam quia in utroque casu militat eadem ratio privationis exercitii Ordinis; & ad argumentum factum pro sententia communi responderi potest negando consequentiam, & rationem discriminis optimè adducit Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thom. tract.* 5. *de irregular. disp.* 5. *dub.*2. *q.*1. ubi docet hanc Sylvestri sententiam esse satis probabilem.

RESOL. CXL.

An irregularitas reddat aliquem inhabilem ad beneficium obtinendum, & ad fructus percipiendos?

Et an obtenta dispensatione ab irregularitate, beneficium non possit obtineri sine nova collatione, seu revalidatione collationis prius factæ?

Et an valeat collatio Prælaturæ Regularis facto irregulari?

Et aliqua alia explanantur in §. ultimo hujus Resolutionis. Ex p. 4. tr.2. Ref. 37.

§. 1. Affirmativè respondet Villalobos *to.*1. *tract.*21. *diffic.*2. *num.*12. Lessius *lib.* 2. *cap.*34. *dub.* 22. *nu.* 120. Avila *par.*7. *disput.*2. *dub.*6. *concl.*3. Navarr. *cap.* 27. *num.*251. Sayrus *lib.*6. *cap.*2. *n.*2. Covarr. *in cap. alma mater*, *part.*1. §.7. *n.* 1. Henriq. *lib.* 4. *cap.*2. *n.*7. *in gloss. lit.C.* & alii penes ipsos, asserentes irregularitatem reddere hominem inhabilem ad obtinendum beneficium, & ideò irregularem non posse tuta conscientia beneficium retinere, vel fructus ex eo perceptos. Imò obtenta dispensatione ab irregularitate beneficium non potest retineri sine nova collatione, seu revalidatione collationis prius factæ, & adducunt pro hac firmanda sententia *c.*2. *de Clerico non ordinato ministrante*, *c.*2. *Clericis pugnantibus*, *c. dudum*, *de electione*, *c. cùm bona*, *de ætate ordin.* & secundùm hanc opinionem non valet collatio Prælaturæ Regularis facta irregulari.

Sup. hoc in R. seq. §. & in R. præter. post principium. Dico secundo §. Dico tertio.

2 Sed ego contriam sententiam probabilem etiam esse teneo cum Turriano *de cens. lib.*7. *disp.*58. *dub.*2. Suarez *disputat.*40. *sect.* 2. *num.* 35. Hurtado *disp.*1. *de irregular. diffic.* 20. *numer.*21. Præpos. *in* 3. *p. quæst.*5. *de irregular. dub.* 3. *num.*18. Coninch

disp.18. dub.1.n.6. qui tres ultimi respondent ad Canones supradictos. Igitur secundùm hanc sententiam certum est peccare mortaliter irregularem acceptando beneficium in irregularitate, & similiter retinendo; valet tamen collatio beneficii, & potest facere fructus suos, neque tenetur eos restituere etiamsi per judicem beneficio privaretur. Item potest validè resignare beneficium, antequam eo privetur. Item potest impetrata dispensatione irregularitatis, potest inquam, quis licitè beneficium retinere absque alia habilitatione, vel nova collatione. Potest etiam validè exercere omnes actus competentes ratione beneficii, imò & licitè, si non sint actus Ordinis, & saltem non sit in mora petendi dispensatione. Hinc validè eligit, præsentat, confert beneficia, jurisdictionem, potestatem excipiendi confessiones, ministrandi Sacramenta, benedicendi sponsis, &c. Hæc omnia Prepos. *loc.cit.* & ideò hanc sententiam absolutè tenet Sylvester *ver. excommunicatio 4. n.4.* & Plovius *de irreg. reg.44.num.39.& 40.* Verùm his non obstantibus tu ne recedas à prima opinione affirmativa, tanquam tutiori in praxi, ut observat Suarez, Coninch, & Turrianus *locis citatis*.

R E S O L. CXLI.

An irregulares sint incapaces obtinendi beneficium, & pensiones?
Et an ad obtinendam pensionem sufficiat septennium?
Et an excommunicatus sit capax, vel incapax pensionis?
Et quid, si pensiones sint perpetuæ, & datæ in titulum beneficii, & Præstimonii.
Et aliqua alia cursim explanantur circa collationem beneficii factam irregulari, &c. Ex par.7. tract.12. & Misc.2. Resol.7. aliàs 5.

Sup. hoc in duabus præcedentibus R. & in alio §. eorum notat.

§. 1. Quoad primum, sic respondet Caspensis *in Curs.Theolog.tom.2. tract.25.disp.5. sect. 3. num.23.* Est difficultas an per irregularitatem fiat irregularis incapax beneficii, & ad fructus percipiendos? Affirmant graves Doctores Navarr. *cap.27. num.251.* Avila *disp. 2. dub.6.* Lessius *lib. 2. capitul. 34. dub.22.* & est communior sententia, quam probare nituntur ex variis juribus. Sed certè nullum jus invenitur in quo talis pœna decernatur, neque adduci potest. Quapropter opposita sententia satis probabilis est, scilicet peccare lethaliter irregularem acceptando beneficium in irregularitate, & retinendo illud, posse tamen facere fructus suos, nec teneri eos restituere; posseque impetrare dispensationem irregularitatis, & ea obtenta licitè beneficium retinere absque alia habilitatione, vel nova collatione, & hanc sententiam judicant probabilem Suarez *disput.40. sect.2.* Hurt. *diffic.20.* & Ægridius *disputat. 18.dub.1.* & stando in hac sententia infertur ea illa, collationem beneficii factam irregulari, quamvis illicitam, & irritandam utpotè prohibitam; validam tamen esse, & nullo modo irritam: & ita juxta illam irregularis, & validè recipit beneficium, & fructus facit suos, si faciat ministerium requisitum per beneficium. Neque obstat, quòd beneficium datur propter officium, sive propter exercitium Ordinis; ergo qui per irregularitatem non poterit Ordines, incapax est, ut ei beneficium conferatur: ac proinde invalida erit collatio. Respondetur negando consequentiam, quia irregularitas non reddit irregularem omnino inhabilem ad ministerium Ordinis, sed solùm reddit eum impeditum ad licitum exercitium illius, & consequenter tantùm reddit illum impeditum ad licitam receptionem beneficii, non tamen ad validam. Hucusque Caspensis. Et hanc sententiam me citato tanquam probabilem admittat Machadus *de Perfecto Confess. tom. 1. lib. 1. part. 3. tract.15. docum.2. num.5.* & Coninch *de Sacram. disputat. 18. dub.1. n.6.*

Sup. hoc in §. ... part. ...

2 Sed si quis vellet stare in affirmativa sententia quod irregularis sit incapax beneficii videndum est an etiam sit incapax pensionis? Et affirmativam sententiam tradit Navarrus. Quæ quidem omnia docet Castrus Palaus *tom.2. tract.13. disput. 1. punct. 11. §.3. n.8.* Nam irregularis est incapax beneficii, sed pensio non est beneficium, ergo. Et ideò, Primò asserunt aliqui ad obtinendam pensionem sufficere septennium; quia Concilium Tridentinum *sess.23. de reform. cap.6.* mentionem facit de beneficiis. Ergo non est extendendum ad pensione. Et ita docet Gratianus *tom.3. discept. forens. c.397.nu.17. & seqq.* Lessius *lib.2.c.34. dub.38. n.203.* Zechius *de benefic. & pensionibus cap.11.n.17.in princ.* Moscovius *de majest.milit.Eccl.lib.1.part.3. cap.3.pag.501.* Aloys. Ricc. *in praxi dec.430. in prima edit.& resolut.367. in 2.* Secundò docet Gonzalez *in regul. Concell. Glossa 5. §.5. n.26.* quod inhabilitatus ad beneficia non censetur inhabilitatus ad pensiones, quia pensio non comprehenditur sub nomine beneficii.

Sup. hoc supra ... R. 178. & 190. & in aliis eorum notat.

3 An verò excommunicatus sit capax, vel incapax pensionis disputat etiam Caspensis *ubi supra disput.2. sect.7. n.74.* ubi me citato sic asserit. An excommunicatus sit etiam inhabilis ad recipiendas pensiones affirmativè respondit Villalobos *in summa tom.3. tract.17. diffic. 9.* & ita tenet Gigas *quæst. 14.* Covarr. *in cap. Alma mater, §.7.* quia sunt redditus Ecclesiastici, & ita ajunt esse in usu Curiæ Romanæ præmittentis absolutionem ab excommunicatione quando hujusmodi pensiones dantur. Dicendum tamen est, quamvis excommunicatus sit privatus beneficio, non tamen privari pensione, ac proinde consignationem illius factam excommunicatio validam. Ita Turrianus, Vasquez, Enriquez, Layman, Cornejo, Avila, & Præpositus, quos refert, & sequitur Diana *suprà resolut. 103.* quia nullibi invenitur in jure, quòd concessio pensionis facta excommunicato sit irrita, nec id sequitur ex eo quòd excommunicatus sit incapax beneficii, quia pensio non est beneficium: cùm in illa non sit jus perpetuum ad fructus, quod requiritur ad rationem beneficii. Excipe pensiones perpetuas datas in titulum beneficii, & præstimonia. Ita Caspensis.

Ut in R. ... præteris.

4 Sed ut verum fatear omnia supradicta, video esse contra stylum Curiæ practicatum in Dataria, & Cancellaria, in quibus incapax beneficii est etiam incapax pensionis, ideò tu cogita. Unde ea quæ olim scripsi intelligenda esse nunc volo seclusо stylo Romanæ Curiæ, & Praxi Datariæ.

R E S O L. CXLII.

An Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto possit beneficium renunciare in favorem tertii?
Et supponitur, quod Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto possit retinere beneficium, dum per sententiam non privatur, sed debet tamen procurare dispensationem, & interim per alium coadjutorem satisfacere in actionibus, quæ ratione irregularitatis illi sunt prohibitæ. Ex p. 20. tract.16. & Misc. 6. Res.25. aliàs 24.

Sup. hoc, quod hic supponitur in ... R. 43 §. ult. & in ... R. 39 §. Verum licet, eodem in fin. & in R. ... seq §. Dico secundo, in fin. & vers. quæro, an irregularis.

§. 1. Suppono, quod beneficiatus incidens in irregularitatem ex delicto, etsi possit retinere beneficium, dum per sententiam non privatur; debet tamen procurare dispensationem, & interim beneficii muneri vel per alium satisfacere in iis actionibus, quæ ratione irregularitatis illi sunt prohibitæ. Assumere enim coadiutorem pro aliquo tempore ex causa adeò gravi, neque est contra justitiam, neque illicitum, ut notat Suar. *dict. disp.44. sect.4. n.19.* consentit Navarr. *lib. 5. consil.17. de homicidio.* Cordub. *in summ.q.41.& lib.1.qq.quæst.36.* Avila *7. part. disp.2. dub.6. vers. Hinc sequitur*, ubi explicat Felinum dicentem, tuta conscientia non posse retinere beneficium, cui est ordo sacer annexus, si ipse propter crimen illud exercere ordinem non potest, at intelligitur, si est in mora petendi dispensationem, vel desperatus est à dispensatione brevi tempore obtinenda. Bonacin. *disput.7. part. 4. n. 10.* Coninch *disp.17. dub. 1. num.5.* Paul. Layman *lib.1. tractat. 5.part. 5.c.1. coroll.2.* Gaspar Hurtado *de irreg. diffic.5. nu. 21.* & alii. Unde ex his infertur, irregularitatem supervenientem Clerico Beneficiato, non privare ipsum fructibus beneficii, neque privandum esse per sententiam, si munera, quæ ratione beneficii tenebatur exercere per se, vel per alium exercuit, siquidem beneficii titulum retinet, & jus habet percipiendi illius fructus, posito muneris exercitio, sicuti aliis relatis docuit Suar. Layman, & Coninch, *ubi suprà*.

Sup. hoc supra in Ref. 158 §. Tertio poterit, & in aliis vers. ejus not.

2 His suppositis de hoc casu interrogatus respondi affirmativè: dico igitur, quod ligatus irregularitate ex delicto, si nolit, vel non possit impetrare dispensationem, possit renunciare beneficium in favorem tertii, ac si nullam irregularitatem contraxisset, etiam pendente lite, & accusatione facta de irregularitate: quia usquequo accedat sententia, & condemnetur, retinet ius beneficium, uti docuerunt Panormitan. *in cap. nisi cùm pridem, n.1. de renunciat.* Felin. *in c. inquisitionis, col.3. de accusationibus*, Ludovic.Com. *in regula de annali possess. quæst.42. n.3.* Sayrus *lib.6. c.x. n.14.* Suarez *disputat.40.sect.2.n.19.* & alii apud ipsos. Nec supradictis obstat decretum Tridentini *sess.14. c.7. de reformat.* ubi loquens specialiter de irregularitate homicidii voluntarii, inquit: Qui sua voluntate homicidium perpetraverit omni ordine, beneficio, officio Ecclesiastico perpetuò careat, sed caret ordine ipso jure; & absque sententia condemnatoria, ergo etiam carere debet beneficio, & officio. Propter hanc objectionem Majol. *lib.5. de Irregular. c.48. §.4. nu.1.* asserit post Concil. Trid. irregularitatem homicidii voluntarii privare beneficiis obtentis. Verùm ut rectè Suar. *disp.44.sect.4. n.32.* affirmat per Concilium nihil esse in hac parte innovatum, sed illius verba intelligi debent juxta ipsarum rerum naturam, quæ est, ut carentia ordinis, quam inducit irregularitas ipso jure incurratur. Secus verò privatio beneficiorum acquisitorum, quia plerumque eapostulat Judicis sententiam, nisi aliud exprimatur, sicuti in præsenti non exprimitur, ut advertit Salzedo, pluribus relatis sua *pract. c.94.* Covarruv. *in Clement. si furiosus, de homicidio 2. par. §.3. n.6.*

R E S O L. CXLIII.

Quidam irregularis, cui jam dispensatum fuit, ut sacros Ordines susciperet, quæsivit à me, an sine alia dispensatione possit beneficia recipere?

Et

Et quid sit dicendum de pensionibus?
Et difficultas est, an opinio negativa procedat non solum quoad beneficia curata, sed etiam quoad beneficia simplicia?
Et explanatur, quod si Pontifex dispensat cum illegitimo ad beneficium, non potest nisi unum obtinere, & si unum obtinuit, non potest secundum obtinere, etiamsi relinquat primum.
Et an irregularis sit incapax pensionis?
Et an illegitimus, si saltem sit prima Tonsura initiatus, possit sine dispensatione obtinere pensionem?
Et an illegitimus, cui dispensatum est à Papa, ut possit obtinere beneficium Curatum, si postea efficiatur Religiosus, possit sine nova dispensatione fieri Prælatus Regularis?
Et docetur, quod cui dispensatum est, ut beneficium simplex obtineat, non censetur dispensatus ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis.
Etiamque advertitur homicidam voluntarium, & à fortiori quemlibet irregularem non esse pensionis incapacem. Ex p. 7. tr. 10. & Misc. 1. Resol. 6.

Sup. hoc in to. 1. tr. 2. R. 16. & lege doctr. aliorum & ejus principium.

§. 1. DE nullo casu sæpiùs hic Romæ interrogatus fui quòd de isto, & videtur affirmativè respondendum ex Henriquez *lib. 14. c. 8. n. 10.* non bene ab Avila pro negativa sententia adducto, quia irregularis, ratione irregularitatis, est incapax beneficii, & non potest ad ordines promoveri; Ergo sublata irregularitate per dispensationem manet habilis ad beneficia obtinenda. Verùm contraria sententia est communis, cum stylo Datariæ, & Cancellariæ; & ita docet Suarez *de Censur. disp. 41. sect. 3. num. 3.* Sanchez *de Matrim. lib. 8. disput. 1. nu. 21.* Azorius *tom. 2. lib. 6. cap. 3. quæst. 4. & 5.* Avila *de cens. part. 7. disput. 3. dub. 6. ver. Quartò notandum.* Garsias *de benef. part. 1. cap. 6. num. 71. & part. 7. cap. 2. num. 68.* Probatur primò, quia hæc duo sunt separabilia, & executio unius potest stare sine altero, quia dispensatio est strictè interpretanda, & per illam censetur tantùm auferri expressa; ideò *in c. 1. de fil. presbyt. in 6.* habetur quod si Pontifex cum illegitimo dispenset ad beneficium, non potest virtute talis dispensationis nisi unum obtinere, & si unum obtinuit, non potest secundum obtinere, etiamsi relinquat primum: quia inquit textus, dispensatio est exorbitans, & tanquam odiosa restringenda.

Sup. hoc in to. 1. tr. 2. R. 57. & ad aliud ejus quot. primum.

2 Sed magis difficultas est, an hæc opinio negativa procedat, non solùm quoad beneficia curata, sed etiam quoad beneficia simplicia? & affirmativè respondet Avila, Azorius, & Garsias *locis citatis*, quia cum dispensatio, ut dictum est, sit stricti Juris, solùm extenditur ad id super quo dispensatur; quæ ratio æquè probat de beneficio Curato, ac de beneficio simplici. Et ita etiam tenet Marchinus *de Sacrament. Ordinis, tract. 1. part. 9. cap. 4. nu. 13.* Campanili *in Diver. Jur. Can. Rubric. 11. cap. 13. num. 96.* Marcus Antonius *var. resol. lib. 1. resolut. 19. num. 11.* & alii.

3 Non desunt tamen Doctores contrariam sententiam tenentes; inter quos, illam tenet Sanchez *de matrim. lib. 8. disput. 1. num. 27.* Oldradus *cons. 215. num. 6.* Henriquez *lib. 23. cap. 57. num. 5.* Majolus *de irregular. lib. 1. cap. 8. num. 8.* Eman. Sà *verb. dispensatio num. 14.* & alii, quos citat, & sequitur Sanctarellus *var. res. part. 1. quæst. 38. num. 29. & 30.* Probatur hæc opinio ex *cap. accepimus de ætat. & qualit.* ubi cogitur Episcopus, promoto ad sacros Ordines absque titulo, conferre beneficium. Dicendum est igitur, quod licèt Ordines sacros, & beneficium simplex diversa sint, sunt tamen annexa quasi inseparabiliter, cum non deceat quempiam ad sacros Ordines promoveri, absque beneficii titulo, idque prohibuit Tridentinum *sess. 21. c. 2. de reform.* quamvis promovendus, Patrimonium, aut pensionem habeat, nisi quasi dispensativè ratione necessitatis, vel utilitatis Ecclesiæ: Unde hæc opinio est satis probabilis, sed primam tanquam probabiliorem ego amplector. Nota tamen quod Avila *ubi suprà, ver. Tertiò notandum*, docet, quod cui dispensatum fuit ut beneficium simplex obtineret, non censetur dispensatum, ut obtinere possit Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis, nisi hoc exprimatur.

Sup. hoc not. in to. 3. tr. 2. R. 48. §. Unde, valde post init. vers. Nec potest. Et pro contento in hoc §. Verum, usque annot. seq. sup. in R. 14. §. Sed si quis, & lege doctr. Ref. annu seq.

4 Verùm hic obiter etiam quærendum est, an irregularis sit incapax pensionis? & affirmativè respondet Castrus Palaus *tom. 2. tr. de benef. disp. 5. punct. 11. §. 3. num. 3.* Rebuffus *in Praxi, tit. de dispensatione ad plura, n. 69.* Lessius *lib. 12. cap. 34. numer. 203.* Sanchez *de matrim. lib. 7. disput. 44. num. 9.* Garsias *de benef. part. 1. cap. 5. num. 119. & seq.* Parisius *de Resignat. lib. 4. q. 3. num. 37.* Ugolinus *tract. de irregul. cap. 65. §. 1. num. 3.* Sayrus *de cens. lib. 6. cap. 2. num. 22.* Molina *de Just. tract. 3. disput. 78. n. 2.* Zecchius *de benef. cap. 15. n. 7.* & alii. Et ratio est, quia secundùm stylum Curiæ observatum in Dataria, & Cancellaria, incapax beneficii, est etiam incapax pensionis; ergo irregularis, sicut est incapax beneficii, ita erit & pensionis, & cui est dispensatum ut Ordines suscipiat sicut probatum est, non censetur dispensatum ut beneficia, neque etiam ut pensiones obtinere possit.

Sup. hoc pensione, & contento in §. seq. Sed contrarium, in tom. 3. tr. 2. Ref. 57.

5 Sed contrariam sententiam cum Castro Palao probabilem putat P. Thesaurus *in Praxi, part. 2. cap. 2. num. 2.* & Seraphinus, *decis. 126. num. 2.* plures alios referens, docet quod illegitimus cui est dispensatum, ut Clericatum suscipiat non indiget alia dispensatione pro pensiones; quod etiam docuit Burattus *decis. 53. n. 2* nisi pensio super beneficio Parentum imponatur. Confirmatur supradicta sententia ex Sacra Congregatione Cardinalium Concilii declarante, teste Palao, *ubi suprà*, homicidam voluntarium, & à fortiori quemlibet irregularem non esse pensionis incapacem, tametsi Beneficii sit. Vide etiam Suarez *de cens. disp. 44. sect. 4. n. 39.* & Emanuelem, Sà, *ver. homicidium, num. 21.* & mordicus hanc sententiam sustinet Gonzalez *in regul. Cancellar. Glossa. 5. §. 5. num. 24. & sequent.* ubi probat illegitimum, si saltem sit prima tonsura initiatus, posse sine dispensatione obtinere Pensionem, & testatur ita servare sacram Rotam plures decisiones adducens; & ratio est, quia Pensio est quoddam Jus temporale separatum, & per se distinctum ab ipso beneficio; unde privatus jure, & inhabilis factus ab obtinenda beneficia, non est privatus jure ad obtinendas Pensiones; sed ut dixi Dataria existimat incapacem beneficii, esse incapacem Pensionis, & huic sententiæ ego adhæreo, non damno tamen negativam sententiam tanquam improbabilem.

6 Nota etiam quod illegitimus cui dispensatum est à Papa, ut possit obtinere beneficium Curatum, si posteà efficiatur Religiosus, non potest sine nova dispensatione fieri Prælatus regularis, ut docent plures quos citat, & sequitur Barbosa *in c. nimis de fil. Presbyt. n. 3.*

Sup. hoc in to. 3. tr. 1. R. 184. in fin. & in R. 186. §. ult. in princ.

RESOL. CXLVI.

An illegitimus occultus incurrat irregularitatem?
Et an illegitimus dispensatus, simpliciter ad Ordines intelligatur solùm ad minores Ordines dispensatus?
Et an dispensatus ad Ordines sit Dispensatus ad beneficia?
Et an dispensatus ad beneficium de uno, & simplici intelligatur?
Et an ex vi talis dispensationis possit illegitimus obtinere aliud beneficium, primo relicto?
Et an ex dispensatione ad Curata beneficia, censeatur dispensatio facta pro Canonicatibus, vel Dignitatibus Ecclesiæ Cathedralis, & principali Dignitate Ecclesiæ Collegiatæ?
Et tandem docetur, quod si illegitimus non dispensatus ausus fuerit celebrare in Ordinibus susceptis, & si gravissimè peccet, nullam tamen irregularitatem denuò contrahat, quia non ob violationem irregularitatis irregularitas contrahitur. Ex p. 10. tract. 13. & Mis. 3. Ref. 30.

§. 1. NEgativè respondet Alphonsus de Castro, *lib. 2. de lege pœnali, cap. ult. concl. 5.* & hæc sententia firmari potest speciali textu, *cap. Congruentiæ de fil. presbyt.* ubi hæc habetur, Fraternitati tuæ mandamus, quatenus si publicum est, & notorium Patrem R. Clerici habuisse in prædicta Ecclesia personarum filium ejus ibidem ministrare, aut ejusdem Ecclesiæ personarum habere, nullatenus patiaris, & si jam institutus est ibi, etiam inde non differas demandare. Idem prorsus habetur *in cap. Quoniam, & cap. Ex tua nobis eadem per ea.* Ut si constaret eos esse filios Sacerdotis, &c. Ex quibus textibus manifestè liquet, illegitimos natales impedimento non esse, quominus possit quis beneficium, seu Dignitatem adipisci, nisi sint notorii, ac publici; ergo si occulti fuerint, inhabilitatem ab beneficia, vel Ordines quorum eadem videtur esse ratio, non inducent, cùm à contrario sensu vim argumentum habeat. Confirmatur, quòd circa hanc inhabilitatem ad beneficia lex Canonica publicos solùm consideravit natales illegitimos, quos punit, non autem alios; exceptio enim firmat regulam in contrarium in casibus non exceptis *leg. Nam cum liquido, ff. de pœna legata, & leg. quæsitum 22. paulò ante §. Si quis fundum, vers. Idem respondit, ff. de Fund. instructo*, & cùm habeant esse de eodem, ut notatur frequenter à Doctoribus, non est dubium, quin ad rem nostram dicta regula faciat, demum adsit *ex cap. Innotuit de elect.* ubi ut *Glossa* animadvertit, non ex sola secreta confessione natalium illegitimorum habita ab Archidiacono Eboracensi, electo in Episcopum, sed ex notitia, quam Pontifex comparavit ex quibusdam soffraganeis, illud condidit decretum, &c. Ergo opus est, ut notorius sit defectus hic natalium ad inducendam irregularitatem. Et ideò ex his novissimè Pater Gerunda *de Episcopatu tom. 1. lib. 2. disput. 2. cap. 2. num. 3.* existimat quod non est improbabile per defectum natalium occultè illegitimorum, non contrahi irregularitatem.

Quamvis pro hil ententione in hoc casu, ut facilius terminare possis hanc quæst. lege in to. 1. tr. 2. doctr. R. 61. & aliarum ejus annot.

2 Sed ego hoc non admitterem, cùm talis opinio sit contra communem sententiam Doctorum, asserentium illegitimum quantumvis occultum; & communiter legitimum reputatum verè irregularem esse, quia *textus in cap. 1. & c. fin. de Filiis Presbyter.* & aliis, absolutè illegitimum ab Ordinibus excludunt, nulla distinctione facta de publico, vel occulto; Sicuti adnotarunt Navar. *cap. 27. n. 201.* Covarruvias, *Clem. Si furiosus, 2. part. §. 3. nu. 4.* Ugolinus *de Irregularit. cap. 44. §. 1.* Gutierrez, *lib. 1. Canon. Quæstion. c. 13. nu. 20.* Sayrus, *lib. 6. c. 10. n. 36.* Azorius, *2. part. Institut. Moral. lib. 6. cap. 3. q. 23.*

Avila

Avila 7. *parte de Censur. disput.* 3. *dub.* 6. *concl.* 1. Coninch, *disputat.* 18. *dub.* 12. *in princip.* Layman, *lib.* 1. *Summa tract.* 5. *par.* 5. *c.* 5. *n.* 1. Bonacina, *tom.* 1. *disput.* 7. *quæst.* 2. *part.* 3. *n.* 2. Hurtado *de irregular. difficult.* 16. & alii passim. Et ad textus in contrarium adductos, præter rationes, assero, procedere in foro exteriori, non autem in foro interno.

3 Sed quia hic sermo incidit de illegitimis, multos casus de ipsis pro praxi breviter exponam. Dico itaque quod illegitimus dispensatus simpliciter ad Ordines, intelligitur solùm ad minores dispensatus, Glossa *in c. litteras, verb. Ordinari, de filiis Presbytero, & in cap. ult. eodem tit. in* 6. *verb. Ad Ordines*, Suarez *de Censuris, disput.* 41. *sect.* 3. *num.* 3. Sanchez *lib.* 8. *disp.* 1. *n.* 26. Azorius 2. *part. lib.* 6. *cap.* 3. *quæst.* 6. & dispensatus ad Ordines non est dispensatus ad beneficia, quia sunt separabilia. Panormitanus *in cap. litteras, num.* 6. *in fin. de filiis Presbyteror.* Sayr. *lib.* 6. *Thesauri, cap.* 10. *n.* 23. Azorius *suprà, quæst.* 5. Sanchez, *num.* 27. Barbosa *allegat.* 45. *num.* 6. Et dispensatus ad beneficium de unico, & simplici intelligitur. Barbosa, ibi Sayrus aliis relatis *nu.* 23. & 32. solùm est dubium an ex vi hujus dispensationis possit illegitimus obtinere aliud beneficium primo relicto? Negat Covarruvias, *in* 4. *Decretal.* 2. *part. cap.* 8. §. 8. *n.* 5. *ver.* 6. Sayrus, *lib.* 6. *cap.* 11. *in fine*, & alii relatis à Sanch. *lib.* 8. *de Matrim. disp.* 31. *n.* 6. eo quòd dispensatio sit stricti juris, & strictè intelligenda: & facit Textus *in c.* 1. §. *Ille verò, de filiis Presbyteror.* ubi dispensatus ad beneficium potest unicum tantùm obtinere. Sed contrarium scilicet posse successivè plura Beneficia obtinere; probabile est, cum enim quilibet possit plura Beneficia simplicia, quorum quodlibet congruæ sustentationi non sufficit, obtinere absque dispensatione, illegitimus secundùm communiorem sententiam hac potestate privatur, ac proindè etsi dispensatus sit ad beneficium, non censetur dispensatus nisi ad unicum tantùm, uti explicat Sanchez aliis relatis dicto *lib.* 8. *de Matrim. disput.* 51. *num.* 11. Neque item ex dispensatione ad Curata beneficia censetur dispensatio facta pro Canonicatibus, vel dignitatibus Ecclesiæ Cathedralis, quia sunt omninò diversa, & propter eorum qualificationem debent necessariò exprimi. Ob quam rationem sub dispensatione etiam generali ad quæcumque Beneficia non comprehenduntur; uti advertit Barbosa *dicta alleg.* 45. *numer.* 8. & 9. Sayrus, *cap.* 10. *num.* 26. & 27. Nec sua dispensatione ad Dignitates comprehenditur dignitas major Ecclesiæ Cathedralis, & principalis Ecclesiæ Collegiatæ. Et hæc omnia docet etiam Castrus Palaus *tom.* 6. *disp.* 6. *punct.* 9. *num.* 5. qui *num.* 13. docet etiam quod si illegitimus non dispensatus ausus fuerit celebrare in ordinibus susceptis, etsi gravissimè peccet, nullam tamen irregularitatem denuò contrahit, quia nullibi est statuta. Sicuti non est statuta servis, & corpore vitiatis, eò quod absque dispensatione ordinati, in susceptis Ordinibus ministrent, non enim ob violationem irregularitatis irregularitas contrahitur. Sicuti tradit Innocentius *in cap. si celebrat, num.* 3. *de Cleric. excommun. Ministr.* Navarrus, *cap.* 27. *num.* 153. & 194. Gregorius de Valentia, *tom.* 4. *disputat.* 7. *quæst.* 19. *part.* 2.

Sup. hoc in to. 5. tr. 2. R. 54. & in aliis ejus primis not.

Sup. hoc in to. 5. tr. 2. R. 54. §. Notandum, & in alia R. ejus not.

Sup. hoc & seq. usque annot. seq. in to. 3. tr. 2. R. 58. & in aliis ejus primis not.

Sup. hoc in to. 3. tr. 2. R. 54. §. ... ad ...

Sup. hoc in to. 3. tr. 2. R. 46. §. Hic, &c.

RESOL. CXLV.

An irregularitas homicidii tollatur per Baptismum?

Et an per Baptismum tollatur omnis irregularitas præterquam ea, quæ contracta est, defectu Sacramenti, ut bigamia? Ex par. 4. tr. 2. Res. 51.

§. 1. MOrdicus negativam sententiam tenet Ugolinus *de irregul. c.* 56. §. 7. *n.* 4. ubi ex pluribus rationibus illam conatur defendere, sed adversus illum insurgit Villalob. *to.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 7. *num.* 2. ubi sic asserit: (De la irregularidad que nace de homicidio cometido antes de baptismo ay dificultad. Ugolino dize que no se quita por el baptismo, que este solo quita la culpa y no la irregularidad, mas la contraria sentencia tienen casi todos y consta de un testo cap. si quis vidua dist. 50. aunque no es muy fuerte, porque se trahe por argumento à contrario sensu. Y aunque stando in puncto juris se podria defender loque dize Ugolino ma esta es mas probable y se ha de seguir en practica.) Ita ille. Vide etiam Hurtado *disp.* 2. *de irregul. diffic.* 20. *num.* 64. & novissimè Joan. Honorium *in compend. juris canonic. lib.* 5. *tit.* 39. *num.* 111. ubi sic ait: Tollitur Baptismo omnis irregularitas etiam ex homicidio contracta, præterquam ea quæ contracta est ex defectu Sacramenti, ut bigamia. Ita ille, & novissimè Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tractat.* 5. *de irregularit. disputat.* 1. *dub.* 4. *quæst.* 5.

RESOL. CXLVI.

Quædam notabilia circa irregularitatem bigamiæ.

Et inter alia, quæ inferuntur, & explanantur circa hoc, tandem quæritur pro praxi, an ducens fœminam à se defloratam incurrat irregularitatem? Ex part. 4. tractat. 2. Resol. 38.

§. 1. AN laicus bis contrahens, sed cum altera, vel cum utraque invalidè, aut invalidè contrahens cum vidua, efficiatur irregularis, non constat apud DD. nam aliqui in omnibus his casibus affirmant, alii in quibusdam, in aliis negant; sed, ut verum fatear, nemo jus aliquod adfert, quo ullo ex his casibus irregularitatem contrahi clarè probetur. Hinc infertur primò laicum contrahentem bis invalidè, non esse irregularem. Secundò fictè contrahentem secundum matrimonium, aut cum vidua, neque etiam in irregularitatem incurrere. Infertur tertiò etiam laicum contrahentem secundum matrimonium invalidè ob alium defectum minimè irregularem esse, & hæc omnia docet Coninch *disput.* 18. *dub.* 11. *num.* 101. licèt hoc ultimum cum aliqua formidine asserat: verùm illud docet Hurtado *disp.* 2. *de irregular. diffic.* 13. *nu.* 41. Vide etiam ad supradicta stabilienda Avilam *part.* 7. *disput.* 8. *dub.* 1. & 2. cum Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 9. Turriano *de censur. lib.* 9. *disp.* 70. *dub.* 2. & Præposito *in* 3. *part. quæst.* 5. *de irregular. dub.* 7. *n.* 135.

2 Notandum est hic obiter pro praxi, quòd ducens fœminam à seipso defloratam non incurrit irregularitatem. Ita contra non paucos docet ex Sanchez Turrianus *loc. cit.* & Præpos. *in* 3. *part. quæst.* 5. *de irregul. dub.* 1. *nu.* 133. cum Petro Cornejo *in* 3. *part. tract.* 5. *de irregul. disput.* 10. *dub.* 2. *n.* 4. & ratio est, quia in tali casu neuter dividit carnem suam nec verè, nec interpretativè, cùm illa non fuerit à pluribus cognita, sed ab uno, & eodem.

Sup. hoc in R. seq. & in to. 6. tr. 7. ex R. 10. lege doctr. §. penult. in fin.

RESOL. CXLVII.

An qui fornicatus est cum fœmina, si illam postea in uxorem ducat, possit fieri Clericus conjugatus? Ex p. 7. tract. 12. & Misc. 3. Resol. 19. aliàs 17. §. Ad secundum.

§. 1. VIdetur prima facie negativè respondendum, quia talis est bigamus; Et enim non solum ad vitandam bigamiam requiritur etiam, quòd sit virgo, tempore, quo contrahitur matrimonium; ergo sive à se, sive ab alio prius corrupta fuerit, deficit ratio sacramentalis significationis; nam sponsa significat Ecclesiam, quæ est virgo non habens maculam, neque rugam, *ad Ephes.* 5. Hoc inquam non officit. Et ad Antecedens respondetur distinguendo illud; Requiritur quòd sit virgo quantum ad effectum, ut non dicatur corrupta, aut cognita ab alio, concedo Antecedens; Requiritur quod sit virgo, tempore quo contrahitur matrimonium, id est non cognita, neque etiam ab eo, cum quo contrahit, nego Antecedens; quia hæc ut supponitur nunquam divisit carnem suam in plures; unde in hoc matrimonium salvatur ratio Sacramentalis significationis: est enim matrimonium unius cum unica, quæ carnem suam non divisit in plures.

Sup. hoc in §. alt. R. præter. & vide doctr. alterius §. ejus not.

2 Dicendum est igitur in tali casu Clericum illum non esse Bigamum, & irregularem, quia non divisit carnem suam in duas, nec illa in duos, cum ab uno tantùm cognita sit; ergo benignè interpretando. Hic dicitur Virginem duxisse uxorem, qui à se ipso corruptam in uxorem duxit. Nam illa nulli alteri, nisi uni, corporis sui potestatem tradidit. Ita præclarè D. Thom. 3. *part. in Add. quæst.* 66. *art.* 3. *ad* 2. *Sylv. ver. Bigamia, num.* 1. *vers.* 7. Vide Sayr. *de Cens. lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 17. Stephanum Baunium *in Theolog. Moral. to.* 2. *tract.* 11. *q.* 13. Joann. Præposit. *in* 3. *part. q.* 5. *de irregular. dub.* 7. *n.* 133. & Sanchez *lib.* 7. *disp.* 84. *n.* 14.

RESOL. CXLVIII.

An Clericus sæcularis Sacris Ordinibus initiatus, si contrahat cum Virgine, incurrat irregularitatem bigamiæ, vel an bigamia similitudinaria tantùm contrahatur, quando quis post votum solemne castitatis contrahit matrimonium, quamvis cum Virgine, quæ tantum locum habet cum Religioso, & non cum sæculari in Sacris initiato? Ex part. 4. tractat. 2. Resolut. 39.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.* 5. *de irregul. disp.* 10. *dub.* 2. *q.* 5. Avila *part.* 7. *disp.* 8. *dub.* 1. Præpos. *in* 3. *part. quæst.* 5. *de irregular. dub.* 8. *n.* 136. Tolet. *lib.* 1. *c.* 26. *n.* 7. Valentia *tom.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 19. *punct.* 4. Emanuel Sà *ver. irregularitas*, ubi de bigamia *n.* 4. Sanchez *de matrim. to.* 2. *lib.* 7. *disput.* 85 *n.* 5. Suarez *de cens. disp.* 49. *sect.* 6. Coninch *disp.* 18. *dub.* 11. *n.* 102. & alii penes ipsos, & probant hanc opinionem ex *c.* 1. *qui Clerici, vel voventes*, & ex *c.* 2. *eodem titulo*.

Sup. hoc & dispensatione in to. 5. tr. 1. R. 58. §. ult. in princ.

2 Sed adversus hanc sententiam novissimè insurgit Hurtado *disput.* 2. *de irregular. diffic.* 13. *num.* 47. ubi sic ait. Bigamia similitudinaria contingit, quando quis post votum solemne castitatis contrahit matrimonium, quamvis cum virgine, quæ tantùm habet locum cum Religioso, & non cum sæculari in Sacris initiato, ut contra Suarez, & Coninch advertunt non pauci, tum quia *in cap. quotquot.* 27. *quæst.* 1. ubi inducitur hæc irregularitas, tantùm est sermo de Religiosis, tum etiam

Sup. hoc Bigamia, & ejus dispensatione in to. 7. tr. 1. R. 196. §. ult. circa fin. in fin.

etiam, quia aliàs superfluè secularibus in Sacris constitutis apposita esset irregularitas *in cap. nuper*, quando post unum matrimonium validum ante ordinationem contractum post ordinationem contrahunt aliud, quia primum matrimonium non esset necessarium ad irregularitatem, quia sufficeret cōtrahere post ordinationem, & etiam superfluè apposita esset eis irregularitas *in c. ult. de bigamis*, quando post ordinationem contrahunt cum vidua, quia ad hanc irregularitatem ex bigamia similitudinaria sufficeret contrahere cum Virgine, ut patet *in d. cap. quotquot*. Ita Hurtado, & ante illum Tannerus *in 3. p. disp. 6. q. 10. dub. 10. nu.* 184. qui citat Henriquez. Ad Canones verò quos pro contraria sententia adducit Sanch. & alii, respondet Turrianus *de censur. lib. 6. disp. 70. dub.* 3. quòd in illis capitulis non apparet initiatos sacris Ordinibus contraxisse cum virgine.

RESOL. CXLIX.

An uxorem vi ab alieno cognitam maritus post Adulterium violentum cognoscens, incurrat irregularitatem bigamiæ? Ex part. 4. tract. 2. Res. 40.

Sup. hoc inf. in Res. 151. §. 2. ad fin.

§. 1. Affirmativè respondet Glossa, Turrecremata, Henriquez, Majolus, Palatius, Vivaldus & alii, quos affert & sequitur Thom. Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 84. num.* 51. quibus ego addo Villalobos *in summ. tom. 1. tract. 21. diffic.* 31. *nu.* 6. Suarez *de cens. disp. 49. sect. 3. num.* 16. Et ratio est, quia vis illa præcisa excusat fœminam à culpa, at non efficit matrimonium illud aptum esse ad significandam conjunctionem Christi cum Ecclesia; Ergo, &c.

2 Sed contrariam sententiam esse probabilem, docet Jo. Præpos. *in 3. p. D. Thom. q. 5. de irregular. dub. 7. nu.* 15. quia Canones requirunt, ut uxor adulterium commiserit; ut clarè patet ex textu; sed vim passa non potest dici adulterium commisisse, ergo, &c. Nec valet dicere quòd qui ducit corruptam ab alio, etiam vi, sit irregularis. Ergo qui cognoscit propriam uxorem ab alio cognitam. Nam respondetur negando consequentiam, quia in priori casu est expressa juris decisio, cùm Canones solùm requirant, esse corruptam, quod in omni proprietate etiam dici potest de ea, quæ vi est corrupta. In nostro autem casu dicitur in Canone, *cùm uxorem adulterium commisisse*, &c. Item si laici uxor in adulterio fuerit deprehensa, quod nullo modo dici potest in proprietate sermonis de ea, quæ vi ab alio est cognita, & in materia odiosa verba legis sunt restringenda quantum verborum proprietas patiatur.

3 Nec valet dicere secundò, quòd irregularitas quæ ex bigamia interpretativa oritur, est ex defectu significationis, qui etiam resultat ex accessu ad suam, quæ vi ab alio est cognita. Nam respondeo id non referre, quia propter illam solam congruentiam hæc irregularitas non incurreretur, si non esset in jure imposita: sed in nostro casu non sufficienter constat hanc irregularitatem esse in jure impositam, ut patet ex dictis considerando Canones, ergo, &c. Unde patet responsio ad argumentum factum à Sanchez pro prima opinione.

RESOL. CL.

An quis incurrat irregularitatem bigamiæ, si cognoscat uxorem post ejus adulterium, licet non sit notorium, vel ignoretur ab eo? Ex p. 4. tr. 2. Res. 41.

Pro utroque casu & contentis in hac R. vid. §. 2. R. seq. & in eo. tr. 2. R. 19. Difficult. 8. Sed uti, ord.

§. 1. Quoad primum, affirmativam sententiam ex Navarro & Castro docet Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 84. numer.* 15 & patet ex *cap. si cujus*, & *cap. si laici*, *dist.* 34. verùm Jo. Præpos. *in 3. part. q. 5. de irregular. dub. 7. num.* 233. notat quod videtur requiri ut adulterium sit notorium. Nam in d. cap. *si cujus*, dicitur, *si cujus uxorem adulterium commisisse, cùm esset laicus, evidenter fuerit comprobatum*; sed non est recedendum à prima sententia, quia textus ille intelligitur quoad forum externum, non autem in conscientia. Quoad secundum Emanuel Sà *ver. irregularitas*, qui agit de bigamia, *nu.* 3. Petrus Ledesma *de matrim. q. 66. art.* 3. & alii putant, tunc maritum in nostro casu incurrere irregularitatem, quando habet copulam cum uxore, quam scit commisisse adulterium, secus autem si adulterium ignoret.

2 Verùm contraria sententia est tenenda, quam tenentur Doctores, quos citat & sequitur Sanchez *loco citat.* quibus ego addo Petrum Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tractat. 5. de irregul. disp. 10. dub. 2. quæst.* 4. Villalobos *tom. 1. tract. 21. difficult. 31. num.* 6 Joan. de la Cruz *in director. p. 2. de irregular. dub. 1. conclus.* 1. Hurtadum *disp. 2. de irregular. difficult. 13. num.* 49. Turrianum *de censur. lib. 9. disp. 70. dub.* 2. & Avilam *de cens. part. 7. disp. 8. dub.* 1. ubi cum D. Thom. & aliis rectè docet hoc esse verum, * licèt maritus compulsus per censuras Ecclesiæ (quia non plenè probavit adulterium in foro externo vel alia de causa) cognoscat uxorem, quæ fornicata est. Igitur sive scienter, sive ignoranter maritus cognoscat uxorem postquam adulteravit, incurrit irregularitatem bigamiæ, quia talis irregularitas incurritur ex defectu significationis, qui revera est in

* Sup. his censuris in R. 1. not. prim. §. Sed quid dicendum.

nostro casu, etiamsi in marito adsit ignorantia. Unde cognoscens postea uxoris delictum, soluto matrimonio ab Ordinibus suscipiendis debet abstinere. Et ita præter Doctores citatos tenet etiam hanc sententiam Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tr. 5. de irregul. disp. 10. dub. 2. q.* 4.

RESOL. CLI.

Si quis ignoranter cognovit uxorem post ejus adulterium perpetratum, postea illa mortua vult sacros Ordines suscipere; quæritur, an censendus sit irregularis tanquam bigamus?

Et an ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur utriusque seminis commissio? Ex par. 7. tract. 12. & Misc. 3. Res. 20. aliàs 18.

§. 1. Affirmativè respondeo, quòd mirum alicui videbitur; sed ita res est. Dicendum est igitur, quod contrahitur bigamiæ irregularitas ex quacumque adulterii ignorantia, si post illud cognoscatur; quia hic non agitur de vitio promovendi ad Ordines, ad quod desideratur scientia: sed de significationis defectu, quem potest pati ignorans. Et lex promotionis factum requirit, non voluntatem *cap. ultim.* 15. *q.* 1. Nec obstant argumenta contra. Nec primum, quia longè alia ratio est de irregularitate ex occisione justa consurgente, & de hac. Quod illa oriatur ex defectu perfectæ lenitatis, qui nullatenus invenitur in ignaro occisionis. Hæc autem ex defectu significationis Sacramenti, qui æquè invenitur, sive scientia, sive ignorantia adsit. Non obstat etiam secundùm cum sua confirmatione, quia satis est copula illa sit voluntaria, & ex arbitrio procedat, ac proinde sit actus humanus: quamvis ignoretur corruptio, vel adulterium uxoris.

Pro hac scientia, & ignorantia ibid.

2 Et ideò hanc sententiam tenet Sanchez *de Matrim. lib. 7. disp. 84. n.* 15. cui ego addo Caspensem *in cursu Theolog. tom. 2. tr. 25. disp. 5. sect. 14. nu.* 97. ubi sic ait: Notandum certius & probabilius esse, maritum post adulterium violentem cognoscentem propriam uxorem vi ab altero cognitam, incurrere irregularitatem Bigamiæ, & ita tenet Sanchez *lib. 7. de Matrim. disp.* 84. quia vis illa illata excusat quidem fœminam à culpa, non verò efficit, ut matrimonium illud sit aptum ad significandam conjunctionem Christi cum una Ecclesia. Et similiter cum eodem Sancio censeo, incurrere eamdem irregularitatem; si cognoscat uxorem post ejus adulterium, etsi non sit notorium, sive scienter, sive ignoranter cognoscat illam, ob eandem rationem; quia talis irregularitas incurritur ex defectu significationis conjunctionis Christi cum Ecclesia, qui re vera est in nostro casu. Ita Caspensis. Unde in facti contingentia etiam post susceptum Sacerdotium ego consului fuisse impetrandam dispensationem irregularitatis ex copula ignoranter habita cum uxore post adulterium, licet Antonius Cuccus *in instit. lib. 5. tit. 12. n.* 175. & Bernardus Diaz *in Pract. Can. c.* 16. asserant cognoscentem ignoranter uxorem adulteram repelli ab Ordinibus suscipiendis, non autem à receptorum executione.

Sup. hoc not. de sup. in Res. 149.

3 Notandum est hìc obiter id quod *in 3. part. tract... Ref.* 43. adnotavi, scilicet esse satis probabile ad incurrendam irregularitatem Bigamiæ requiri utriusque seminis commissionem; Et ideò me citato sic novissimè ait Machadus *tom. 1. lib. 3. part. 3. tract. 17. docum. 3. num.* 3. (Dudan si para el incurso de esta irregularidad se requiere: Non solùm effusio seminis viri, sed etiam fœminæ. Algunos Autores sienten que basta, effusio seminis viri; porque como despues de Aristoteles enseña Santo Thomas, el de la muger no es necessario para la generacion, ni para la consumacion del matrimonio. Pero no obstante esto, otros defienden lo contrario; fundados en que segun sententia de los Medicos, el semen fœmineum, es necessario para la generacion; y por consequente afirman, que sin el no se deve tener el matrimonio por consumado.) Sic ille; cui adde novissimè Caspensem, *ubi supra, in Cursu Theolog. tom. 2. tr. 25. disp. 25. sect. 14. n.* 98.

Q. ubi sic est ut sta 2. 133.

RESOL. CLII.

An ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur in copula seminis virilis emissio intra vas fœminæ, vel sufficiat tantum copula absque seminatione?

Et an in tali casu quis possit promoveri ad sacros Ordines si res Occulta sit, sine aliqua dispensatione? Ex p. 4. tr. 2. Res. 42.

§. 1. Ad incurrendam dictam irregularitatem sufficere tantùm copulam absque seminatione docet Avila *de censur. p. 6. disp. 8. dub.* 1. Henriquez *lib. 11. c. 15. n. 3. in gloss. lit. B.* Tabiena, Armilla, Vivaldus, Palacius, & alii, quos citat Sanchez *de matrimon. tom. 2. lib. 7. disp. 83. num.* 6. Sed ipse, & meritò, sententiam contrariam docet cum Borghasio & Vega quibus ego addo Hurtado *disputat. 2. de matrim. difficult. 13. num.* 74. Turrianum *de censur. lib. 7. disp. 70. dub.* 1. Præpos. *in 3. part. quæst. 5. de matrim. dub. 9. num.* 78. juncto cum *num.* 70. Coninch. *disputat. 18. dub. 11. num.* 102. & Megalam *in 3. part.*

Ut melius hoc quæst. dissolvas lege privatos: tr. 6. ex 2. sel. doct. 4. hinc & alias rel. dub. suo.

lib 7.cap.1.num. 65. Unde in tali casu quis posset promoveri ad sacros Ordines si res occulta fuit sine aliqua dispensatione; rationes verò hujus sententiæ invenies apud Sanchez, sed major difficultas consistit *in dub. seq.*

RESOL. CLIII.

An ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur non solum effusio seminis viri, sed etiam fœminæ?

Et ex doctrina hujus quæstionis infertur, quod si viro seminante, fœmina non seminaverit, idque partibus constet, possint Religionem ingredi, sitque probabile, quod per professionem matrimonium solvatur, atque adeò pars in sæculo relicta possit aliud matrimonium inire.

Et an ad contrahendam affinitatem sufficiat seminatio viri, vel requiratur etiam seminatio fœminæ? Ex part. 4. tract. 2. Res. 43.

* Sup. hoc in R. 151. §. ult.

§. 1.* SOlùm viri semen requiri docet Vega *in sum. tom. 1. cap. 38. cas. 4.* Turrianus *de cens. lib. 7. disp. 70. dub. 1.* qui citat Sanchez *ubi infrà*, quia semen fœminarum non est necessarium ad consummationem matrimonii & generationem, ut post Aristotelem docet D. Thom. *in 3. part. quæst. 31. art. 3. ad 5.*

2 Sed ego contrariam sententiam non minus probabilem esse existimo, quam tuetur in terminis casus nostri, de quo loquimur, Jo. Præpos. *in 3. p. q. 5. de resolubilit. matrimonii, dub. 9. n. 81.* & probabilem etiam esse existimat Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 83. nu. 6. in fine*, quia ex Medicorum sententia semen fœmineum est necessarium ad generationem & consummationem matrimonii. Unde ex his ultra decisionem casus nostri sequitur primò, quòd si viro seminante mulier non seminaverit, idque partibus constet, possint religionem ingredi, sitque probabile quòd per professionem solvatur matrimonium inire, atque adeò pars in sæculo relicta possit aliud matrimonium inire. Ita Præpos. & alii, Secundò infertur decisio alterius casus, quem alibi tetigi, licèt cum aliqua formidine. Dico igitur esse sententiam probabilem & satis tutam in praxi asserere, quòd ad contrahendum affinitatem non sufficit seminatio viri in fœminæ matricem, in qua est sanguis menstruus ad generationem paratus, sed etiam requiritur seminatio fœminæ, & ita Hurtado *tr. de matrim. disp. 20. diffic. 1. n. 5.* qui citat Innocentium & Lopez, & hanc sententiam probabilem etiam putat Præpos. Sanch. & Turrianus *loc. cit.* Unde stante probabilitate hujus sententiæ qui habuit copulam cum consanguinea, vel affine uxoris, si illa non seminavit, non contraxit ullum impedimentum, & ideò potest sine alia dispensatione petere debitum.

Sup. hoc in tr. 1. tr. 6 in R. 24 §. ult. & in aliis ejus ann.

Alibi in t. 1. tr. 6 R. 17. §. difficultas & in R. 138 & 141 supra à §. 2. & lege doctr. allatâ R. & pp. eorum ann. ut facilius hanc quæst. terminare possis.

In Indice primo hujus tom. 5. lege Appendicem ad hunc tract. 5. ubi reperies alias quamplurimas quæst. mistas, & dispersas per alios tom. tract. & Res. quæ simul pertinent ad hunc tract. 5. de Irregularitate.

TRACTATUS SEXTUS

DE ABORTU, JUXTA BULLAS SIXTI V. ET GREGORII XIV.

Atque de Absolutione, & Dispensatione pro excommunicatione, & Irregularitate illius agitur.

RESOLUTIO PRIMA.

Quid sit Abortus?

Et docetur, quod ille, qui dedit causam ejectionis fœtus animati, est verus homicida, & tenetur omnibus pœnis juris Canonici & civilis, quibus tenentur illi, qui hominem jam natum peremerunt, ac proinde sit irregularis.

Si verò fœtus non sit animatus, licèt procurare abortum non sit propriè homicidium, est tamen grave peccatum. Ex p. 7. tr. 5. Res. 1.

ABortus est ejectio fętus immaturi, potest autem fętus immaturè ejici, vel antequam animatus est, vel post animationem: & quidem si animatus est, ille qui dedit causam ejectionis, est verus homicida, & tenetur omnibus pęnis Juris Canonici, ac Civilis, quibus tenentur illi, qui hominem jam natum peremerunt, ac proinde fit irregularis.

Si verò fętus necdum sit animatus, licèt procurare talem abortum non sit verum homicidium, est tamen grave peccatum: de quo Tertull. *in Apologet. c. 9.* Nobis homicidin semper interdictum, etiam conceptum utero dum adhuc sanguis io hominem delibatur, dissolvere non licet; homicidii festinatin est prohibere nasci, nec refert natam quis eripiat animam, an disturbet nascentem; homo est qui futurus est, nam fructus in semine est, & S. P. August. *lib. 1. de nupt. & concupis. c. 15.* cujus verba referuntur *cap. aliquando 32. q. 2.*

RESOL. II.

Quid est procurare abortum? Ex p. 7. tr. 5. Res. 2.

§. 1. REspondeo nihil aliud esse nisi studiosè quærere, sive per se, sive per alium, ut fętus immaturè ex utero matris ejiciatur. Tribus autem modis procuratin hæc contingere potest. Primò impediendo ne fęmina concipiat, v. g. si vir ante concubitum potionem aliquam fęminæ præbeat, per quam ea sterilis evadat: verùm hæc non dicitur procuratin Abortus, ut patebit. Secundò procurando, ut fętus conceptus quidem, sed necdum animatus ejiciatur. Tertiò procurando, ut fętus jam conceptus & animatus abigatur. Quare procurator abortus propriè dicitur ille, qui id agit studiosè, ut fętus, sive ille animatus sit, sive inanimatus, ex utero abigatur. Quæ procuratin multis modis fieri potest, puta potionibus, percussionibus, magnis itineribus, laboribus, oneribus magnis prægnantibus mulieribus impositis, aliisque sexcentis modis, quos identidem perditarum mulierum excogitat audacia, vel libido, & obiter tangit Bulla Sixti V. citata. Quibus adde usitatum illum fascinantium vetularum modum, ut per maleficia procurent abortum.

RESOL. III.

De pœnis procurantium abortum ex jure Canonico, & Civili. Ex p. 7. tr. 5. Res. 3.

§. 1. COntra procurantes abortum Concilium Illerdense *Can. 2.* sic statuit: His qui abortivum faciunt, vel natos suos extinguitur, post septem annorum curricula, communio tribuatur, *Synodus 6. Generalis can. 9.* Quæ pharmaca abortum facientia procurant, vel, quæ venena suscipiunt perimentia partus, pęna occisoris accusentur: & Stephanus Papa. D. Hamberto Episcopo Moguntino, *cap. consulisti 2. quæst. 5.* Si ille, qui conceptum in utero per abortum deleverit, homicida est, quantò magis, qui unius saltem diei puerulum peremit, homicidam se esse excusare nequibit? *& si aliquis, de homicid. volunt.* Qui homini, aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, ut non possit generare, aut concipere, vel nasci soboles, ut homicida tenetur. Sed non reipsa, & opere commissum; ideò si fętus nondum erat animatus, antea nulla contra habebatur irregularitas *cap. sicut ex litterarum, de homicid.* Glossa *ibid. & cap. si aliquo, eod. tit.* cùm hæc non contrahatur, nisi homo jam actu animatus interficiatur.

2 Civiles autem leges decernunt in eosdem capitis supplicium, si fętus fuerit animatus; ut etiam sit *cap. 22. Exodi*, dicitur enim *in l. necare, ff. de lib. agnosc.* Necare videtur non tantùm is, qui partum præfocat, sed etiam is, qui abjicit, & *l. si mulierem, ff. ad leg. Aquil. de sicariis*, Si mulierem visceribus suis vim intulisse, quò partum suum abigeret, constiterit, eam in exilium Præses provinciæ exigat. Idemque habetur *l. Divus, ff. de extraor. crimin. & l. Cicero, ff. de pœnis*, & constat ex oratione pro Cluentio. Marcus Tullius cùm esset in Asia, Milesiam mulierem capite damnavit, eo quòd accepta à secundis hæredibus pecunia, sibi ipsi medicamentis partum abegisset. Si verò fętus nondum animatus erat, is cujus opera ejicitur, si sit honestæ conditionis, amissa bonorum parte, in insulam relegatur, si humilioris & inferioris sit conditionis, in metallum damnatur *l. si quis aliquid, §. qui abortationis, ff. de pœnis.*

RE-

RESOL. IV.

De pœnis procurantium abortum ex jure novo Sixti V. Ex p. p. 7. tr. 5. Ref. 4.

§. 1. SIxtus V. in Constit. 87. edita anno 1588. quæ incipit, *Effrænatam*, decernit in §. 1. eos, qui per se, vel per interpositas personas abortum fœtus animati procuraverint, percussionibus, venenis, medicamentis, oneribus, aliisve modis abortu secuto; & prægnantes mulieres, quæ præmissa scienter fecerint, teneri pœnis omnibus jure divino, canonico, & civili statutis contra veros homicidas.

2 Similiter §. 2. 3. 4. eosdem incurrere irregularitatem, unde nec promoveri possunt, nec si iam promoti sunt, ministrare, sed eo ipso omni privilegio clericali officio, & beneficio esse privatos, quæ sic vacatura reserventur dispositioni Papæ, atque inhabiles in futurum, etiamsi delictum fuerit occultum. Et qui foro Ecclesiastico sunt subjecti, degradati tradantur foro sęculari capitali pęna puniendi.

3 §. 5. Similibus pœnis vult teneri eos, qui sterilitatis potiones, ac venena propinaverint mulieribus, aut quominus fętus concipiant, impedimentum pręstiterint, consuluerint ac auxiliati fuerint: nec non & mulieres quæ ea scienter sumpserint.

4 §. 6. Deturque in hoc crimine puniendo inter Judices pręventio contra quoscumque & testes jure inhabiles, suo arbitratu recipiant, & pœnis afficiant reos.

5 §. 7. & 8. Insuper prædictos omnes, qui vel uti principales, vel ut socii, consciive ad tale facinus opem, consilium, favorem, potionem, aut medicamenta scienter dederint, aut etiam scribendo literas, vel apochas, vel aliàs verbis, aut signis invenerint, aut consuluerint, ipso facto excommunicationem incurrant, à qua nequeant absolvi (nisi in mortis articulo) nec etiam vi Jubilæi, aut vigore Concilii Tridentini, nisi à Romano Pontifice, & similiter ab irregularitate, hac de causa contracta, ab eo tantum urgentissimis de causis dispensari possit. Non obstantibus, &c.

RESOL. V.

Quas pœnas Gregorius XIV. circa prædictam constitutionem Sixti V. moderavit? Ex p. 7. tr. 5. Ref. 4.

§. 1. GRegorius *in Constit. 8. edita anno 1591.* quæ incipit *Sedes Apostolica*, moderavit Bullam Sixti V. contra procurantes abortum, Unde in §. 2. *statuit*, si fętus animatus fuerit, tam ad eos, qui hactenus deliquerunt, quàm in futuro delinquent, expresse à Sixto V. §. 1. §. 7. ut à peccato, & excommunicatione possit quilibet Presbyter tam sęcularis, quàm regularis ad confessiones audiendas, & ad hos casus specialiter per Ordinarium loci deputatus, in foro tamen conscientiæ, absolvere: si verò fœtus animatus non fuerit; pęnas abortum procurantium, & exhibentium mulieribus, & suscipientium venena sterilitatis, aut quocunque modo dantium auxilium, & consilium reducit §. 3. ad terminos juris communis, sacrorum Canonum, & Conc. Tridentini, tam quoad præterita, quàm quoad futura, §. 4. Cætera verò omnia, quæ in Bulla Sixti continentur vult in suo robore manere.

His positis multæ extant circa præsentem materiam curiosæ difficultates; Ideo quæro.

RESOL. VI.

An in facultate Jubilæi absolvendi à casibus & censuris reservatis includatur absolutio abortus?

Et docetur, quod casus abortus non est amplius Papalis, sed Episcopalis.

At vero, quando Episcopus, seu Ordinarius generaliter concedit alicui Confessario facultatem absolvendi à casibus, & censuris sibi reservatis, tunc non censetur concessus abortus fœtus animati per Gregorii Constitutionem, nisi specificetur. Ex p. 7. tr. 5. Ref. 19.

Sup. hoc in to. 4. tr. 2. lege do. dr. Ref. 46. fin quater Id lin. 3 vel & add.

§. 1. REspondeo quòd negativam sententiam docuit Lavorius *de Jub. part. 2. cap. 28. num* 23. nisi specificetur, quod ait constare ex Bolla Gregorii XIV. incipiente, *Sedes Apostolica*, edita pridie Calend. Junii 1591.

2 At certum est comprehendi; quia licèt Sixtus V. in Bulla incipientem, *Effrænatam*, die 26. Novembr. 1588. editam afficiat abortum fœtus animati excommunicatione ipso facto incurrenda, illamque sedi Apostolicæ reservet, & decernat non censeri comprehensam in facultate generali absolvendi à censuris etiam per Jubilæum concessa: nihilominus Gregorius XIV. in prædicta sua constitutione abstulit prædictam reservationem, & facit potestatem cuicumque loci Ordinario absolvendi à prædicta excommunicatione per se, vel per alium Confessarium ad id specialiter deputatum, ut tradunt Rodriq. *in Bullam Cruciata*, §. 9. n. 88. Quaranta *verbo abortus*, & Gavantus *in manuali Episcop. verbo abortus*, n. 4. & *verbo absolutio, num.* 36. ac proinde casus abortus non est amplius Papalis, sed Episcopalis. Casus autem Episcopales in Jubilęo censentur omnes concessi, ut suprà ostensum est. Quare dictum Lavorii procedit tantùm quando Episcopus, seu Ordinarius generaliter concedit alicui Confessario facultatem absolvendi à casibus, & censuris sibi reservatis, tunc enim non censetur concessus abortus fœtus animati per dictam Gregorii Constitutionem, nisi specificetur. Et hæc omnia docet Angel. Bossius, *de Jubilæo sect. 1. cas. 6. n. 1. & 2.*

Sup. hoc lege doctr. Ref. sup. per tot. & attende vide §. 9. & ann. 1591.

RESOL. VII.

Quis possit absolvere ab incursa excommunicatione propter abortum?

Sed difficultas est, quisnam dicatur Confessarius specialiter deputatus, ut possit absolvere ab excommunicatione propter abortum?

Et notatur non posse Confessarium sæculare absolvere pœnitentem, qui commisit abortum fœtus animati.

Et quod Religiosi virtute privilegiorum, si ad hoc per Provinciales non sint deputati? Ex p. 7. tr. 5. Ref. 15.

Sup. hoc in R. pr. ... & sup. doct. hujus R. lege Ref. seq. & 2. & §. ejus [illegible]

§. 1. REspondeo solus Papa in terminis Bullæ Sixti V. quam tamen postea moderavit Gregorius XIV. & ideò nunc in foro interno potest quilibet Confessarius approbatus ab Ordinario, & ad id specialiter deputatus à dicta excommunicatione absolvere. Cæterum ut observat Mazuchellus *tract. de cas. reser. disputat. 2. cap. 3. quæst. 1. num. 2.* pro absolutione in foro exteriori obtinenda recurrendum est ad summum Pontificem, cui ea est reservata. Et licèt P. Thesaurus *in praxi, parte 2. cap. 1. num. 1.* asserat pro absolutione hujus censuræ non esse recurrendum ad Sedem Apostolicam, cùm hodie sit reservata locorum Ordinariis, tamen hoc intelligendum est pro foro conscientiæ.

2 Sed difficultas est, quisnam dicatur Confessarius specialiter deputatus, ut possit absolvere ab excommunicatione incursa propter abortum? Respondet sic Bonacina *tom. 3. disput. 3 quæstion. 2. punct. 10. num.* 16. Dico non solùm eum censeri ad hos casus specialiter deputatum, qui facultatem habet absolvendi in individuo ab excommunicatione propter abortum contracta, verùm etiam qui facultatem habet absolvendi ab omnibus censuris, & excommunicationibus Episcopo reservatis: nam in hujusmodi facultate hic etiam comprehendi videtur; illa enim particula, specialiter non est adjecta ad excludendam absolutionem ab aliis censuris, sed ad indicandum, non posse quemquam virtute alicujus facultatis absolvere, nisi ea facultas ad hos etiam casus extendatur: non enim sufficit facultas absolvendi ab aliquo casu ab hoc distincto; facultas verò absolvendi ab omnibus casibus reservatis Episcopo, si distributivè explicetur, proculdubio casum abortus specialiter comprehendit. Hac de causa censeo Penitentiarios Ecclesiæ Metropolitanæ Mediolani, privilegium habentes absolvendi ab omnibus censuris Episcopo reservatis posse beneficium absolutionis ab hac censuras conferre: tum quia sunt specialiter deputati ad censuras, & casus reservatos: tum quia sic usu receptum est. Quamvis ego aliàs de hac re non leve dubium haberem, dum Pęnitentiarii munus in præfata Ecclesia obirem. Ita Bonacina.

3 Unde Machadus *de perfect. Confessor. tom. 3. lib. 2. cap. 3. tr. 13. docum. 9. num.* 5. sic ait. (Quien sea confessor deputando espicialmente para poder absolver desta descomunion en conformidad de lo dispuesto por la dicha constitucion de Gregorio XIV. no consta della. Si bien Bonacina enseña por dotrina cierta, que no solo se deve tener por Confessor especialmente deputado; el que tuviere facultad del Obispo para absolver deste pecado, y descomunion; sino tambien el que tuviere general facultad, para absolver de todos los casos, y descommuniones reservadas al Obispo; porque aquella palabra specialiter, no la puso el Pontifice para excluyr la absolucion de las demas censuras, sino para mostrar, que era necessaria facultad, que tambien comprehendiesse este caso, y absolucion.) Ita ille. Vide etiam nostrum P. Alphonsum de Leone *de censur. Recollect. 7 n. 50.*

4 Verùm Mazuchellus *ubi suprà, tract. de cas. reser. disputat. 2. cap. 5. difficult. 4. num.* 68. probabilem hanc sententiam Bonacinæ existimaret, si verba Bullæ Gregorii XIV. in contrarium non obstarent, asserentis facultatem absolvendi in foro conscientiæ ab hoc casu penes eum Confessarium tantùm esse, qui specialiter sit per Episcopum, ad hunc casum deputatus. Unde à fortiori venit refellendus Joachimus Brunus *in resolut. cas. reservat. dubitat.* 11. *sect.* 3. *num.* 90. asserens, quòd Constitutio Gregoriana concessit, ut quilibet Sacerdos ab Ordinario approbatus ad confessiones audiendas possit absolvere ab excommunicatione incursa ex abortu in foro conscientiæ. Sed hoc est falsum, ut suprà probavimus, ut patet ex Filliucio *tom. 1. tract. 29. cap. 6. num.* 100. qui asserit ex Constitutione Gregoriana abortum esse casum reservatum Episcopo: Ergo contra Brunum non potest Confessarius ordinarius illum absolvere.

5 Quæ quidem ſunt adeò vera, ut loquens de Confeſſariis Religioſis ſic aſſerat Villalobos *in Summ. tom. 1. tractat. 12. difficult. 14. num. 4.* (Mas el que procuraſſe el aborto, eſtando animada la criatura, ſiguiendoſe el efeto incurre en deſcomunion y irregularidad, mas puede abſolver del pecado, y deſcomunion qualquiera Confeſſor approvado por el Ordinario, y deputado eſpecialmente para eſto. Y los Confeſſores Religioſos, aunque por ſus privilegios, puedan abſolver de los pecados, y cenſuras reſervadas, al Papa, ò al Obiſpo, como ſe dixo arriba; parece que tienen neceſſitad para eſto caſo, de eſtar deputados eſpecialmente por ſus Provinciales como dize el Padre Portel: Porque Sixto Quinto, quanto a eſſo revoco los privilegios de los Religioſos, y Gregorio XIV. lo concedo con eſta moderacion,) Ita ille, cui adde Zambellum *in Repert. moral. verb. Abortus, n. 2.* ideò non eſt recedendum ab hac ſententia: quam etiam noviſſimè docet Novarius *in Summ. Bull. tom. 2. titul. de abortu, num. 13.* ubi ſic ait, Subamplia; quòd Confeſſores clerici, etiamſi ſint approbati, non tamen poterunt abſolvere ab iſta excommunicatione, niſi fuerint ad id ſpecialiter deputati ab Epiſcopo, ex quo Gregor. XIV. expreſsè ſtatuit debere eſſe Confeſſores ad id ſpecialiter; unde Confeſſores regulares non poſſunt ab iſta excommunicatione abſolvere, niſi ſpecialiter per ſuos Provinciales deputentur. Ita Novarius, & Trullench *in Decal tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 4. num. 8.* Videant igitur Confeſſarii quid faciant.

6 Nota tamen hìc obiter Portel. *in dub. regul. ver. abortus, num. 6.* docere non poſſe Confeſſarium ſecularem abſolvere pœnitentem, qui commiſit abortum fœtus animati, quia jam eſt homicidium, & homicidium jure communi eſt reſervatum Epiſcopo; ſed hoc aliqui non admittunt, putantes hodie caſus reſervatos de jure non eſſe amplius ex praxi reſervatos Epiſcopis, ſed de hoc alibi.

R E S O L. VIII.

An aliqui præter Epiſcopos poſſint abſolvere ab excommunicatione incurſa propter abortum fœtus animati? Ex p. 7. tr. 5. Ref. 15.

§. 1. AD hanc quæſt. me citato reſpondet P. Theſ. *in praxi p. 2. c. 1. n. 1.* Poterunt etiam Prælati Epiſcopalem juriſdictionem habentes ſuos ſubditos abſolvere. Roderic. *qq. regul. 33. art. 4. to. 2.* Cariolus *de caſ. reſ. tit. de Abortu, n.* 10. Addit Diana *reſol. 13. tr. 2. p. 3. §. not.* 4. cum Sanch. & Marullo, quod habentes privilegia abſolvendi à cenſuris quibuſcumque etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, poterunt abſolvere à præſenti cenſura. quamvis enim ex decreto Sacræ Congregationis, de quo dixi, *verb. abſolutio, c. 3.* iſti non poſſint abſolvere à caſibus, quos Ordinarii locorum ipſi ſibi reſervabunt, tamen illud decretum non loquitur de caſibus, qui ſunt reſervati Ordinariis à jure Pontificio, ut patet. Cæterum ſæpè ſolent Ordinarii locorum caſum abortus ſibi reſervare, ideò tunc non poterunt privilegiati abſolvere.

R E S O L. IX.

An Epiſcopus poſſit diſpenſare hodie in irregularitate contracta ex abortu?

Et obſervatur, quod ſupplicans in Sacra Pœnitentiaria in caſu videlicet occulto pro diſpenſatione ſuper irregularitate ex abortu, debet exprimere, ſi erat fœtus à ſe genitus, aliàs gratia erit ſubreptitia? Ex p. 7. tr. 5. Ref. 21.

§. 1. REſpondet affirmativè Novarius *in ſumma Bullarum to. 2. tit. de Abortu, nu.* 21. ubi ſic ait. Declaratur primò, ut poſſint hodie Ordinarii cum ſubditis diſpenſare in irregularitate cum ſubdito contracta ex abortu animato, ſequuto effectu, dummodo tamen crimen fuerit occultum, ut in terminis declaravit Sacra Congregatio. Ita ille. Sed cùm irregularitas abortus oriatur ex homicidio voluntario ad illam non ſe extendit auctoritas Epiſcopi, unde miror, quo pacto potuit hoc aſſerere Novarius; & adducere Declarationem Sacræ Congregationis. Imò P. Theſaurus *in Praxi, p. 2. c. 1. in fine* obſervat, quod ſupplicans in Sacra Pœnitentiaria, in caſu videlicet occulto, pro diſpenſatione ſuper irregularitate ex abortu, debet exprimere, ſi erat fœtus à ſe genitus, aliàs gratia eſſet ſubreptitia, ut patet ex ſtylo, & facultatibus Sacræ Pœnitentiariæ, in quibus major in hoc caſu ponitur difficultas ad diſpenſandum; quod etiam docet noviſſimè doctus & amiciſſimus P. Alphonſus de Leone *de Cenſur. recollect. n.* 58.

R E S O L. X.

An Prælati Regulares poſſint diſpenſare in irregularitate ſuorum ſubditorum contracta ex abortu animato?

Et quid, ſi homicidium eſt occultum apud ſæculares, & manifeſtum apud Fratres, an poſſint Prælati Regulares adhuc in illo diſpenſare? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 87.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Emanuel Rodriquez *in quæſt. regul. tom. 2. quæſt. 33. art. 4.* quia, ait ille, tale homicidium eſt nimis qualificatum, unde ſi quis petiit diſpenſationem à Papa, quod occiderit hominem, tacendo fuiſſe Clericum occiſum, non manet diſpenſatus, quia homicidium Clerici eſt magis qualificatum. Ergo, &c.

2 Sed aliqui putant contrariam ſententiam eſſe probabilem; dicunt igitur in ſupradicta irregularitate poſſe Prælatos regulares diſpenſare, dummodo ſit occulta, quamvis Aloyſ. Vega *in ſumm. tom. 2. c. 15. caſ.* 6. teneant, quod ſi homicidium eſt occultum apud ſæculares, & manifeſtum apud Fratres, poſſunt adhuc Prælati in illo diſpenſare; ſed non poſſe, quando eſt notorium, ita ut poſſit probari in judicio, docet Miranda *to. 2. qu. 8. art. 10. concluſ.* 2. Et ita hanc ſententiam affirmativam tenet Laurentius Portel. *in dubiis Regularium, ver. Abortus, nu.* 10. & poſt illum Villalobos *in ſumma tom. 2. tract. 12. diffic. 14. num.* 6. & Hieronymus Rodriq. *in compend. qq. reg. reſol. 4. n.* 6. & reſpondent ad argumentum Rodriq. dicunt igitur, quòd Eccleſia non ponit irregularitatem ob gravius & qualificatum peccatum, & ad exemplum de homicidio Clerici, aſſerunt cum Caſt. Palao *in opere morali tom. 1. tract. 3. diſp. 6. punct. 16. §. 4. n.* 16. non eſſe neceſſarium in diſpenſatione illius qualitatis manifeſtationem, quia ad irregularitatem eſt omninò extrinſecum, & per accidens occiſum fuiſſe Clericum, non enim ob ſacrilegium, ſed ob defectum perfectæ lenitatis imponitur, qui defectus in quacumque hominis occiſione reperitur. Ergo, &c. Sed his non obſtantibus non eſt recedendum à contraria ſententia, quicquid ſit, an poſſit diſpenſare in irregularitate homicidii voluntarii.

3 Nota vero quòd poſt hæc ſcripta inveni Hieronymum Rodriq. *in compend. qq. regular. ubi ſupra, reſolut. 4. n.* 15. docere probabilem ſatis eſſe ſententiam Alphonſi de Vega aſſerentis, ut diximus, poſſe Prælatos diſpenſare in irregularitate abortus etiamſi ſit manifeſta, & notoria apud Fratres; ſed tu ne recedas à prima ſententia, maximè quòd intelligo, ſi verum eſt, hoc privilegium eſſe vivæ vocis oraculum, quod vide.

R E S O L. XI.

An Superiores Regulares poſſint diſpenſare cum ſubditis in irregularitate occulta ex abortu animato?

Et an hoc extendatur ad quodcumque homicidium voluntarium?

Et an Prælatus poſſit committere uni Confeſſario ſubdito hanc diſpenſationem?

Et an dicti Prælati poſſint habilitare ad officia ſuos Religioſos etiam pro foro externo, & ſine dubio ab excommunicatione abſolvere? Ex p. 7. tr. 5. Ref. 22.

§. 1. REſpondet affirmativè Villalobos *in ſum. to. 2. tract. 12. difficult. 14. n.* 6. ubi ſic ait. (Haſe de advertir, quanto a los Religioſos, que por un privilegio de Martino V. concedido al Prior de S. Benito de Valladolid, que deſpues ſe eſtendio a todos los Priores, o Abades de todos los Monaſterios de la Congregacion de España; el qual referimos arriba, pueden los Prelados, aunque ſean conventuales, de todas las Religiones que communican eſſe privilegio diſpenſar en la irregularidad que nace de homicidio voluntario, ſiendo occulto, commo alli queda dicho, donde diximos con el Padre Cordova, que ſe eſtiende a qualquiera homicidio voluntario. Y aſsi podran diſpenſar en eſta irregularidad, mayormente que la poteſtad de diſpenſar ſe ha de interpretar latamente, como ſe dixo arriba, y aſsi tienne eſta opinion el Padre Portel contra el Padre Fr. Manuel Rodriquez, que dize que no ſe eſtiende eſta poteſtad à eſſe homicidio, por ſer calificado, que muere el niño, y tambien ſe condena el alma porque no ſe bautiza. Mas eſte fundamento no es baſtante por lo que queda dicho, y tambien que lo miſmo es matar à un adulto, que eſtà en pecado mortal, y non obſtante eſſo, ſe puede diſpenſar. Ni tampoco obſta, que Sixto V. dize en ſu conſtitution: que no puedan diſpenſar los Prelados regulares por ſus privilegios, lo qual no moderò Gregorio XIV. por que como Clemente VIII. confirmo deſpues nueſtros privilegios, ex certa ſcientia, ya tiene fuerza de nueva conceſsion como dize el Padre Portel, con otros.) Hæc ille, cui adde Zambell. *in Reper. Mor. ver. Abortus, n.* 3. Sic aſſerentem: Abortum fœtus animati procurans etiam ſequuto effectu poteſt obtinere diſpenſationem ab irregularitate à ſuo Prælato non obſtante, quòd ſit homicidium voluntarium, dummodo ſit ſecretum, & poteſt Prælatus committere alteri hanc diſpenſationem.

2 Et tandem Bordonus *in conſil. Regular. reſol. 13. qu. 5. nu.* 39. ſolidè probat, quòd Prælati Regulares ex vi ſuorum Privilegiorum poſſunt diſpenſare tam in irregularitate contracta ex abortu fœtus animati, quàm habilitando ad officia ſuos Religioſos, etiam pro foro externo, & ſine dubio ab excommunicatione. Idem etiam Novarius *in ſumma Bulla, to. 2. tit. de Abortu, num.* 21.

3 Notandum eſt etiam hic obiter, ſupradictos Prælatos poſſe hanc poteſtatem delegare, & committere uni Confeſſori ſubdito, ut diſpenſet in foro conſcientiæ cum delinquente. Ita Portel. *in dub. Reg. ver. Abortus, num.* 12.

RE-

RESOL. XII.

An Superiores Regulares possint habilitare ad officia Regulares, qui procuraverunt abortum?

Et an Religiosus indigeat hac dispensatione super excommunicationem, vel irregularitatem, si in Visitatione, aut Capitulo fuerit dispensatus in irregularitatibus, prout fieri solet in Visitatione à Prælatis, etiamsi Religiosus crediderit, se non indigere dicta Prælatorum dispensatione, pro illo tunc? Ex p.7.tr.5.Ref.23.

Sup. hoc curfim in R. præc. §. Et tandem curfim post med.

§.1. AFfirmativè respondet Villalobos *in sum, to. 2. tract. 11. diffic.14.n.7.* ubi ita asserit: (Assi mismo pueden los Prelados regulares dispensar en la inhabilidad para los oficios que pone Sixto V. que esta no es reservada, y tienen privilegio concedidos despues Sixto V. por Gregorio XIV, para habilitar à sus subditos, y quitarles qualquiera inhabilidad, concedido à una Orden de Italia como refiere Sorbo. Y toda esta potestad la pueden cometer los Superiores por los que diximos arriba.

2 Advierte Portel por una doctrina de Navarro, que si el Religioso que huviesse incurrido en este caso, se hallasse en el Capitulo Provincial, o de la visita, donde el Prelado dize en general, *Absolvo vos ab omni censura: & dispenso vobiscum in omni irregularitate, & habilito vos ad omnia*, en tal caso quedaria el subdito absuelto, y dispensado, aunque entonces ne se acordasse de la censura o irregularidad.) Ita Villalobos, & post illum Zambellus *in Reper. mor. verb. Abortus, n.3.* Sic asserens: Advertimus tamen hic hunc Religiosum non indigere hac dispensatione, si in Visitatione aut Capitulo fuerit dispensatus ab irregularitatibus, prout fieri solet à nostris Prælatis, etiam non cogitantibus dispensationem hujus irregularitatis, & etiamsi Religiosus crediderit se non indigere dicta Prælatorum dispensatione pro illo tunc. Ita Zambellus, qui citat Graffium: Quibus omnibus adde Bordonum *in Conf.Regul.Resol.13.q.5.n.20.*

RESOL. XIII.

Quid sub prohibitione officiorum contra procurantes abortum intelligatur in Bulla Sixti V. Ex p.7.tr.5.Ref.27.

Sup. hoc in to. 8. tract. 1. lege doct.R. 34.

§.1. REspondeo quòd nomine Officii intelligitur munus habens administrationem rerum, vel personarum Ecclesiasticorum cum superioritate. Sorbus *ver. ingressus to. circ. fin. 8.* Sanch. *in Decal.lib.6.c.15.n.66.* Et sic continentur officia habentia jurisdictionem ordinariam, ut Generalis Provincialis, Superioris localis, & Vicarii, ut Sanch. *ibi* Miranda *tom. 2.q.2. art.8.* Bonac. *de largit.mun.disp. 3. punct. 5. n. 2.* Item continentur habentes jurisdictionem delegatam ratione certi officii, seu personatus, vel ita ut sint in ea majores Ordinarii, ut Visitatores provinciarum, Mirand. *loc.cit.concl.2.* Item contineri Definitores, Discretos, & Procuratores ad Capitula generalia, & provincialia, ait Mirand. *loc. cit.* Sed contraria est magis communis, scilicet istos non contineri, ut Bonac. ibi cum Sousa, & Barth. à S. Fausto, & aliis. E contra non continetur officium Concionatoris, Lectoris, Confessarii, Regentis studiorum, ut Sanch *ibi.* Filliuc: *tr.34.n.77.* Bonac. & Mirand. *loc. cit.* Item non contineri Assistentes Generalis, Magistros Novitiorum, Consultores, Admonitores, & Præfectos Sacristiæ, ait Bonac. *ibi.* cum citatis. Et hæc omnia docet P. Thesaurus, *in prax.p.1.c.28.q.1.*

RESOL. XIV.

Quomodo obliget privatio privilegii Clericalis, & omnium Dignitatum, & officiorum, & beneficiorum imposita in Bulla Sixti V.

Et an dicta pœna obligent reum in conscientia ante judicis sententiam, & declarationem? Ex p.7.tr.5.Ref.17.

Sup. hoc in R. seq. & in aliis multis ejusm.

§.1. SUppono procurantes abortum sequuto effectu, incurrere ex Bulla Sixti V. Gregorii XIV. privationem omnis Privilegii clericalis, & omnium dignitatum, officiorum, & beneficiorum (quæ perpetuò erunt Sedi Apostolicæ reservata) & inhabilitatem ad alia similia. Hoc supposito quæritur, an dictę pęnæ obligent reum in conscientia ante Judicis declarationem; & aliqui respondent affirmativè, quia istæ pęnę privant ipso jure bonis communibus ut publicis officiis, dicunt posse obligare, & censeri obligasse in foro conscientię reum ad dimittenda officia, etiam in casibus occultis, quia hæc bona magis pendent à potestate publica legislatoris: & ita tenet Garzias *de Benef. p. 11. c. 12.n.18.19.20.* cum Abb. Felin. Navar. Parif. & Lorca, quos allegat *n.18.* ubi cum Sorbo ait, quod cōmissa pęna privationis officiorū tenetur, vel dispensationem, seu rehabilitationē procurare cum omni diligentia, & sollicitudine, vel dimittere officium, seu renuntiare; si tamen possit renunciare sine manifestatione proprii criminis, aliàs enim non teneretur cum sui infamia dimittere, juxta communem Theologorum: Ita Sayr. ibi.

2 Sed contrariam sententiam docent communiter Doctores, quos ad satietatem adducit Sanctarellus, *de Apostat. cap. 4. n.13. in fine,* & me citato Marchinus *de Sacr.Ord.tr.1.p. 8.c.4.nu. 32.* & etiam me citato novissimè Barb. *de potest. Episc. p. 2. Alleg. 44.n.9.* quia nullus tenetur esse reus, & vindex: ergo requiritur sententia declaratoria etiam in foro conscientiæ, antequam quis obligetur imponere sibi pęnam à jure statutam. Et lex humana non censetur obligare cum tanto rigore, saltem nisi exprimat, ut in conscientia ante omnem declaratoriam dimittere teneatur; & quia hæc pœna exigit factum hominis positivum ad sui executionem.

Marchinus citat Dianam in R. quæ hic est in t.1.tr.5. R. 61.

3 Verùm P. Thesaurus *in Praxi p. 1. c. 28.* sequitur mediam sententiam tutiorem, & in praxi passim receptam, præsertim in stylo Curiæ, quòd dicta privationis officiorum Ecclesiasticorum pœna obliget in conscientia juxta priorem sententiam, quando casus est manifestus; & ratio est, quia tunc superiores acta incipiunt esse nulla, cessante titulo colorato ob privationis notorietatem. Quandiu autem privatio est occulta, non videtur obligari in conscientia, quia ejus acta ratione publici officii sunt valida manente titulo colorato.

RESOL. XV.

An pœna inhabilitatis imposita in Bulla Sixti V. obliget ante judicis declarationem? Ex p.7.tr.5.Ref.18.

§.1. AD hoc dubium respondet P. Thes. *in Praxi p. 1. c. 28. quæst. 4.* ubi sic ait. An pœna latæ sententiæ inhabilitatis ad officia obliget in conscientia statim atq; fuerit commissa? Respondeo secundùm magis communem sententiam obligare, prout dixi *suprà c.5.* quia hæc pęna est purè privativa, non requirens factum hominis positivū ad sui executionem. Ita Cajet. 2.2. *q.62.art.3.* & multi quos allegat Sanch. *in Decal.lib.2.c. 39.num. ult.* & communiter dicunt Suar. *de legib.lib.5.c.9. n. 2.* Corduba *lib.1.q.36.n.1.* Alii tamen probabiliter tenent non ligare in conscientia ante declaratoriam, quos allegavi *in d.c.limit.1.*

Sup. hoc in R. præc. à lin.6. & in t.1.tr.5 R. 61 per tot. & lege alias Ref. ejus prima nat & in to 3. R.60.6 pen. & in t.4.tr.8. R.56 vide dosi. Et q. bus, & hic in t.6.tr. R. 110. t.oh & in R. ... & in ... lege ... R. 149 & 149 ... Sed quid.

2 Alii verò distinguunt, quia si pęna inhabilitatis simul cum aliis pęnis apponatur, quæ non obligent in conscientia ante declaratoriam, ut cum pęna privationis officii, vel beneficii tunc neque hæc obligabit; aliàs secus si ponatur, per se, vel cum aliis merè privativis; ita Molina, *to. 1. disp. 96. §. duo,* cum Covarr. & tenet Filliuc. *tr.34 n.79.* Hucusque Thesaurus.

3 Sed ego puto satis probabiliter hanc pœnam non obligare ante declaratoriam, ut docet Lessius *lib.2.cap. 35. dub.26.* & Sanch. *in summa tom. 1.lib.2.cap.39.n.ult.* & alii cum hac tamen limitatione quòd si inhabilitatis pęna sit lata solùm quoad illud numero beneficium, obligat in conscientia ante omnem declaratoriam: ut Suar. *tom.1.de relig.tract.ult.de simonia c. 58.n. 9.* Secundò est certum, quod inhabilitas consurgens ex censura vel irregularitate, obligat in conscientia ante omnem sententiam, & ita Sanchez *in Decalogum cap. 39. num. ult.* & tali ratione ligat inhabilitas, quam Sacra Pœnitentiaria dispensando super irregularitate ex homicidio, vel abortu, relinquere solet in eodem dispensato. Sed circa difficultatem hujus, & superioris Resolutionis, quando casus occurrerit, videbis Thesaurum *ubi suprà in p.1.c.28. & 30.*

RESOL. XVI.

An detur preventio inter judicem sæcularem & Ecclesiasticam contra procurantes abortum?

Et an si reus sit Ecclesiasticus, tradendus sit Curiæ sæculari?

Et an ad exclusionem pœnæ temporalis, quando criminaliter agitur, fœtus præsumi debeat potius inanimatus, quàm animatus? Ex p.7.tr.5.Ref.41.

§.1. REspondeo affirmativè, ut patet ex Bulla Sixti V. & ita docet Novarius *in sum.Bull.to. 2. tit. de abortu, nu. 5.* unde *n.19.* sic ait: Ampliatur quartò, ut probato delicto abortus, judices Ecclesiastici, vel sæculares possint hodie procedere contra illud committentes, quia Gregorius circa hoc nihil innovavit. Ita ille, quod etiam docet Portel. *in dub.regul.verb. Abortus, n.9.* & Rodriquez *in Quæst.Regular.tom.2.q.33. art. 4.* Et si reus sit Ecclesiasticus, traditur Curiæ sæculari, ut observat ex Quaranta Barbosa *de potest. Episc.3. Alleg. 111.n.20.*

2 Nota tamen hic obiter, quòd ad exclusionem pęnæ corporalis, quando criminaliter agitur, fętus præsumitur potius inanimatus, quàm animatus. Ita Doctores, quos citat & sequitur Barbosa *ubi suprà alleg.51.n.239.* quibus adde Trullench *in Decalog.tom.2.lib.5.c.1.dub.4.n.2.*

Quoad hoc lege inf. doct. R. 30. & 31.

RESOL. XVII.

An ex abortu casuali incurratur reservatio?

Et pro praxi hujus quæstionis multi casus explicantur in textu hujus Resolutionis, in quibus ex abortu non incurritur reservatio. Ex p.7.tr.5.Ref.20.

§.1. REspondet negativè Bordonus *in Consil.regul. to. 1. Ref. 45.q.3.n. 3.* ubi sic ait: Quæres, An ex abortu casualiter

fualiter procurato infertur reservatio? Abortus autem casualis est ille, qui sequitur ex aliqua actione, quam Religiosus fecit non ex intentione, & animo abortiendi, sed alio fine, sive malo, ut ex odio, vel ut ex morte succederet in hæreditate, sive bono, ne sequeretur infamia, &c. Respondetur, Abortus casualis non prævisus à Religioso non inducit reservationem, quia applicatio cujuscumque rei sit, non dicitur procuratio abortus, sed alterius rei. Confirmatur, quia casus iste intelligi debet juxta constitutionem Sixti V. ubi facit mentionem de abortu voluntario, non casuali. Deinde Navar. c. 5. n. 14. dicit eum, qui in periculum non tamen probabile abortiendi induxit gravidam non peccare mortaliter, etiamsi postea abortiatur; ergo neque in casu nostro. Ita Bordonus, qui citat Floronum, Graffium, & Lupum. Unde ex his Mazuchellus *tract. de cas. reserv. disp. 2. cap. 3. q. 3.* resolvit non incidere in casum reservatum abortus, qui interrogatus de causis abortiendi remedium aliquod bona fide aperiret, quo postea feminæ aliquæ ad abortum procurandum uterentur; in eo enim si bona fides adfuit, defuit voluntas abortum procurandi, proindeque in nullam reservationem dicendus est incidisse. Secundò excusari medicum, eum, qui ut matrem mortem liberet, illi in partu laboranti potiones præbet, vel quid aliud exhibet, ut facilius partus jam maturus nascatur: licèt enim partus mortuus nasceretur, adhuc tamen non esset hoc medico imputandum ad peccatum. Et ratio est, quia ille non habebat intentionem procurandi abortum, sed partum naturalem. Tertiò, excipi illum qui ignoravit feminam esse gravidam. Ita Steph. Quaranta, *verb. Abortus*. Et ratio est, quia non dicitur habuisse intentionem, & propositum procurandi abortum. Sic medicus, qui nescius an mulier sit gravida, idque nec animadvertens, nec animadvertere volens medicinam præberet, ex qua abortus sequeretur, non incideret in casum, etiamsi fortè mortaliter peccaret ob inadvertentiam culpabilem. Et ratio est, quia ad casum hunc incurrendum non sufficit, ut abortus possit alicui imputari, sed debet esse dedita opera, & ex industria quæsitus. Sic ignorantiam quantumvis crassam, dummodo non sit ingens temeritas, excusare à censura imposita scienter aliquid facienti. Quartò non incidere in casum reservatum maritum, vel patrem, qui uxorem vel filiam leviter castiget, vel verbum aliquod proferat, unde mulier ira, & furore percita abortum patiatur. Et ratio est, quia hoc modo non dicitur procurare abortum, neque in se, neque in sua causa. Ita Capeavil. *cas. 9. de procurat. abortus, q. 2. in princ.* Belloch. *de cas. reser. p. 2. q. 8. num.* 100. Floronus *p. 2. cas. 5. de procur. abortum, n.* 13. quod verum est, etiamsi percussio gravis esset; itaut vel percutiendo, vel objurgando ad mortalem culpam perveniret: ita tamen ut abortus non fuisset intentus. Quintò excipi mulierem illam, quæ ex repentina aliqua animi passione, puta lætitia, metu, appetitu sibi natura repugnanti, vel terribili, & formidabili alicujus aspectu, vel terrore ex armatorum, & rixantium hominum visione causato abortum patiatur. Et ratio est eadem, quia ipsa non dicitur procurare, sed effectus per accidens, & contingenter sequitur, quinimò ut plurium contra voluntatem sequitur. Addo excusari etiam eum, qui hujusmodi metum mulieri gravidæ incutiat, si probabiliter ignorabat periculum abortus. Secus, verò, si sciens illius facilitatem in abortiendo alicujus monstri figuram, & imaginem dedita opera repræsentavit ad finem abortus. Et ratio est, quia vel dicitur procurator abortus. Sextò excusatur mulier, quæ aliàs experta se passam esse abortũ grave aliquod onus portando, vel scalas cõscendendo, illud defert, aut scalas conscendit, sed tamen præter intentionem faciendi abortũ. Et ratio est, quia non dicitur dedita opera, & studiosè illum procurasse. Quod verum est etiamsi casu contingeret, ut ea ob id abortum pateretur.

2 Unde ex his ego olim consului non incidisse in casum reservatum medicum eum, qui medicinam ordinaverit ad abortum tendentem, ut ea Ceiræ gravidæ porrigeretur, & ea per aromatarii, aut ancillæ imprudentiam fuit porrecta Semproniæ item gravidæ. Et ratio est, quia abortus ille casualis est, proindeque nec medico imputandus.

3 Non desinam tamen ponere hic ea, quæ docet Molina *de Justit. to. 4. tract. 3. disp. 5. n. 6.* ubi sic ait: Ex his facilè intelligitur, quid dicendum sit ad eventum illum, quo quis prægnantem percutit; aut metum illi incutit, estque causa, ut abortus sequatur, num scilicet, si fœtus animatus jam erat rationali anima, dicendus sit homicida voluntarius, an casualis? Cajetanus 2. 2. *q.* 64. *art. 8. ad* 2. ait, si percussio aut metus talis fuit, ex quibus nõ raro, sed frequenter sequi solet abortus, & percutiens, aut incutiens metum, non ignorabat mulierem esse prægnantem: esse homicidiũ voluntariũ, esto percutiens id homicidium non intenderet. Nav. verò *ubi supra* id negat, asserens esse casuale. Dicendum verò sic est. Nisi, juxta regulam à nobis propositam, percussio, aut incussio metus, tam patens, ac manifesta sit causa abortus comparatione percutientis, aut incutientis metum, dum ita percussit, aut metum incussit, ut prudentis arbitrio percutiens, aut metum incutiens censeatur, ac si abortum intenderit, homicidium non esse voluntariũ, sed casuale, esto percutiens aut incutiens metũ, attenderit, mulierem esse prægnantem: eaque de causa regulariter, quando abortus evenit præter spem ejus, qui percussit, aut metum incussit, homicidium erit casuale. At verò quando percussio, aut incussio metus, esset tam manifesta causa abortus, ut arbitrio prudentis percutiens, aut metum incutiens, reputaretur, ac si abortum intendisset, homicidium esse voluntarium, esto percutiens, aut incutiens talem metum, abortum non intenderit. Hoc modo esset homicida voluntarius ob abortum subsequutum, qui ira in prægnantem percitus, ita illam percuteret, ut probabiliter timendus esset abortus, esto non intenderit abortum, sed satiare vindictæ appetitum. Hic enim perinde se haberet, ac ille, qui ex proposito intenderet graviter vulnerare, ita ut inde sequi verisimiliter posset mors, non intendendo eo modo vulnerati mortem, sed solùm acrem vindictam, ex qua facilè poterat sequi mors, de hoc enim, subsequuta ex eo vulnere morte, nullus sanæ mentis diceret, esse homicidam casualem, sed diceret esse voluntarium. Ita ille.

RESOL. XVIII.

An qui procuravit abortum ante animationem, incidat in excommunicationem, & irregularitatem.

Idem dicendum est de præbentibus opus, consilium, &c. Ex p. 7. tr. 5. Res. 8.

§. 1. Respondeo affirmativè ex Bulla Sixti V. sed hodie stante Bulla Greg. XIV. negativa sententia tuenda est; & ideò Machadus *de perf. Conf. to. 1. lib. 2. p. 3. tract. 17. docum. 9. n. 1. & 2.* sic ait: (Se ha de advertir, que Sixto V. por una constitucion especial dispuso, que todas las personas, que por si ò per otros cooperando con ayuda, consejo, ò de qualquiera otra manera fuessen causa de algun aborto: ora la criatura estè animada à no: incurra en las penas, que ambo Derechos imponen à los homicidas; y assi mismo impone descomunion mayor, ipso facto incurrenda contra los tales, y reservada à la Sede Apostolica su absolucion. Y que si fueren Clerigos, ipso facto, queden privados del officio, beneficio, ò dignidad Ecclesiastica que tuvieren, è inhabiles pera tenerlas; despues, y si fueren seculares, queden inhabiles para Orden sacro, y todo lo demas que queda dicho.

2 Despues Greg. XIV. por otra especial constitucion moderò la de Sixto V. particularmente en dos casos. Lo primero, es quanto à lo que por Sixto V. se avia dispuesto, de que incurriesse en la penas referidas, aunque la criatura no estuviesse animada, ò quando se diesse solamente bebida, ò otro remedio para no concebir, ò hazese esteril la muger; cuyas penas dexa à la disposicion de los sagrados Canones, y Concilio Tridentino.) Ita ille, cui adde Villalobos *in summ. tom. 1. tract. 12. diffic. 14. n. 2.* & Bordonum *in Consil. Regul. resol. 45. n. 11.*

3 Hoc Villalobos *in summ. to. 2. tract. 12. diffic. 14. n. 3.* sic ait: (Conforme à esto, el que el dia de oy procurasse aborto, no estãdo la criatura animada, ò diesse veneno de esterilidad, o remedio, para no concebir, no quedaria descomulgado ni irregular.) Igitur licèt abortus fœtus inanimati sub excommunicatione interdictus esset in Bulla Sixti V. nihilominus illa Bulla hac in parte abrogata est, & ad terminos juris communis, sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini dispositionem redacta fuit per subsequentem Gregor. XIV. Constitutionem. Propterea abortus fetus inanimis hoc tempore sub excommunicatione vetitus non est. Et ita etiam observat Mazuchellus *tract. de cas. reserv. disp. 2. c. 3. diffic. 1. n. 2.* quod etiam dicendum est de præbentibus opus, consilium, &c.

RESOL. XIX.

Quo tempore fœtus animatur, itaut, qui de illo abortum faciunt, incurrant excommunicationem, & irregularitatẽ. Ex p. 7. tr. 5. Res. 6.

§. 1. Ad hanc quæstionem sic respondet Lessius *lib. 2. c. 9. dub. 10. n. 65.* Petes, quando proles animatur anima rationali: Respondeo: Covarruvias putat mares animari die 40. à conceptu, feminas 80. & ita communiter sentire DD. Sed nulla videtur ratio, cur tanta sit discrepantia inter marem ac feminam. Itaque verius est utrumque fœtum animari simul atque fuerit formatus. Nam *Exodi* 21. juxta versionem 70. dicitur: *Qui percusserit mulierem prægnantem, & illa abortum fecerit, si fœtus erat formatus, dabit animam pro anima, si nondum erat formatus, mulctabitur pecunia*, ubi apertè insinuatur fetum habere animam, simul ac formatus fuerit. Idem docet Medici. Quoto autem diem formatio absolvatur, docet Lævinus Lemnius *cap.* 11. citans Hippocratem *l. de natura fœtus*, maris formationem absolvi aliquando die 30. aliquando 40. aliquando 45. feminæ verò, nunc 35. nunc 40. nunc 45. nunc 50. Verùm Hippocrates id non docet: nam lib. de natura fetus *num.* 10. docet masculum, ut longissimè triginta diebus formari; feminam, ut longissimè, 42. diebus, idque duobus locis eod. lib. repetit, & probat ex purgatione, quæ post masculi partum durat diebus 30. post feminæ 42. ut diutissimè. Hucusque Lessius.

2 Non deseram hic apponere verba Mazuch. *tract. de cas. reserv. disp. 2. c. 3. diffic. 1. n. 5.* sic asserentis: Ego tamen verius existimo,

existimo, utramque fœtum animari simulatque formatus est: sic enim *Exodi* 21. juxta versionem 70. dicitur, (qui percusserit mulierem prægnantem, & illa abortum fecerit, si fœtus erat formatus dabit animam pro anima: si nondum erat formatus mulctabitur pecunia.) Quibus verbis apertè insinuatur fœtum habere animam simulatque fuerit formatus, idemque Medici ipsi docent. Formatio verò fœtus ex Hippocrate *lib. de natura fœtus*, in maribus absolvitur aliquando die 30. aliquando 35. aliquando 40. aliquando 45. Formatio verò feminæ absolvitur aliquando 35. aliquando 40. aliquando 45. & aliquando 50. Ratio autem cur fœtus non formetur eodem tempore in omnibus provenit ex caliditate, vel frigiditate matris. Ita Mazuchellus.

3 Sed cùm Aristotele *lib. 7. de Animal. c.* 3. Plinius *lib. 7. c. 6.* & alii docent mares animari die 40. à conceptu, feminas verò die 80. & aliquando 90. Existimo non esse recedendum ab hac opinione, cùm magis faveat pœnitentibus. Et ideò illam docet Layman, *lib. 3. tract. 3. p. 3. c. 4. num.* 3. Marchinus *de Sacram. Ordinis tr. 1. p. 9. c. 3. n.* 7. Trullench *in Decal. tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 4. n.* 2. Molina *de Just. tom. 3. tract. 3. disp. 27. nu.* 1. Megala *in Prompt. to. 1. ver. Abortus, n.* 1. Coriolanus *de cas. reserv. p. 2. cas. 6. n.* 4. Quaranta *in sum. Bull. ver. Abortus, num.* 5. Scortia *in Bullis Pontif. Theorem.* 376. & Naldus *in sum. ver. Abortus, nu.* 2. ubi sic ait: Abortum post 40. dies in masculo, in fœmina post 80. animatum esse anima rationali, tradunt omnes. In dubio autem, id est, non constito, sit ne masculus, an femina, tunc censetur esse masculus, & sic animatus anima rationali; & ita servat sacra Pœnitentiaria. Ita ille, cui adde Machadum *de Perfecto Confess. tom. 1. lib. 2. p. 3. tractat. 17. docum. 8. num.* 2. & Bordonum, *in Consil. Regul. tom. 1. ref. 45. q. 2. n.* 2.

4 Non desinam tamen hic adnotare quod recentissimè Th. Fienus *lib. de vi formatrice fœtus, edito an.* 1260. *q. 8. conclus.* 11. putat animari fœtum anima rationali tertia ad summum die à seminis conceptione, suamque sententiam plurimis probat argumentis. Sed nolo ingerere scrupulos; ideò à communi sententia non est recedendum: igitur qui ante quadraginta dies procuravit abortum, non est censendus irregularis, neque in pœnas Bullæ Sixti V. incurrisse dicendum est, juxta Constitutionem Gregorii XIV. Et si dubitetur si masculus sit, vel fœmina, fœtum præsumendum est esse animatum post 40. dies.

R E S O L. XX.

An qui facit abortum sit irregularis, si dubitat de animatione fœtus? Ex p. 4. tr. 2. Ref. 16.

§. 1. Affirmativam sententiam docent communiter DD. quos citat, & sequitur Merolla *in disp. Theol. tom. 1. disp. 3. cap. 3. num.* 237. Sayrus *lib. 6. cap. 15. num.* 9. Sotus *in 4. distinct. 25. q. 1. art. 3. conclus.* 4. Barbosa *in collect. to. 2. lib. 5. tit.* 12. *cap. 12. num.* 15. Avila *part. 7. disput. 2. dub. 1. concl.* 1. Sanchez *in summa tom. 1. lib. 1. cap. 10. num.* 43. quia in tali casu, qui præbuit causam abortus, est dubius an sit homicida; ergo censendus est irregularis.

2 Sed contrariam sententiam tenet doctus Emanuel de Moura *opusc. de ensal. & incant. sect. 3. cap. 1. num.* 27. ubi sic ait: Non incurrit irregularitatem ille, qui cùm certus sit iniquè se concurrisse ad abortum, dubitat verò an proles per abortum occisa fuerit jam animata anima rationali. Ita ille, & post illum novissimè docet hanc sententiam ex Theologis Societatis Jesu Joannes Præpositus insignis Theologus *in suis comment. ad 3. p. D. Thom. quæst. 5. de irregular. dub. 8. num.* 58. ubi sic asserit: Incurritur irregularitas si quis post fœtum, & animationem procuret abortum; peti verò potest quid sit censendum, si dubitetur de animatione fœtus? Respondeo si adhibita diligentia verè remaneat dubium, non videri irregularem, quia nec est censendus irregularis ex eo quòd irregularitas homicidio sit apposita, cùm dubitetur num hic & nunc commissum sit homicidium, neque etiam ex eo quòd in dubio homicidii aliquis debeat se habere tanquam irregularem, quia si benè perpendantur jura id statuentia, advertetur ea non comprehendere præsentem casum, cùm omnia supponant subjectum capax mortis: nam agunt, quando constat de morte alicui illata, & dubium est à quo ex variis concurrentibus sit illata, quo casu decernitur eos, de quibus dubitatur, habendos irregulares. In præsenti verò casu dubium versatur circa conditionem subjecti, an scilicet viveret necne; unde dispositio juris non intelligitur de nostro dubio, & proinde non satis constat an in præsenti casu irregularitas jure sit illata, & per consequens non est dicenda incurri. Ita Præpositus: & hanc sententiam videtur approbare Gomez *de delict. c. 3. in rubr. de homicidio, n. 3. in fine*, & Bajardus *in addit. ad Jul. Clar. q. 68. n.* 9. ubi tenent, quòd in dubio fœtus præsumi debet inanimatus: hæc opinio est probabilis, verùm ne discedas à prima opinione tanquam probabiliori, quam præter DD. citatos tenet Farinacius *in fragment. crimin. part. 2. numero* 44.

R E S O L. XXI.

An in dubio, an fœtus sit animatus, quis censendus sit irregularis? Et quid est dicendum quoad alias pœnas annexas irregularitati, qualis est privatio officii, & beneficii, & inhabilitatis ad hæc duo? Ex p. 7. tr. 5. Ref. 24.

§. 1. Ad hoc dubium affirmativè respondet Joachim. Brulius *in Resol. de cas. reser. dub. 11. sect. 3. num.* 86. ubi sic ait: Petes, quid judicandum, dum est dubium fueritne fœtus animatus, an non, incidetne in casum reservatum, & alias pœnas, procurans vel consulens abortionem? Respondetur primò in foro civili, ubi de imponenda pœna agitur, debet interpretatio fieri in mitiorem partem, ac judicandum est non fuisse animatum, *l. interpretatione, ff. de pœnis*, ubi dicitur interpretatione legum pœnæ molliendæ sunt potius, quàm asperandæ. Et hoc nomine secundùm Julium Capitolinum laudatus fuit M. Antonius Philosophus, cui mos erat, ut omnia crimina minori supplicio, quàm legibus plecti solent, puniret.

2 Respondetur secundò in foro tamen conscientiæ, talis debet se tenere tanquam homicidium, tanquam obnoxium reservationi, tanquam excommunicatum, & irregularem, ac proinde abstinere debet à Ministerio altaris. Probatur ex celebri illa regula juris, *In dubiis tutior pars est eligenda*, quam tradunt Pontifices, *in cap. ad audientiam, cap. significasti 1. & 2. de homicid. cap. Juvenis, de sponsal.* Quam regulam multi quidem volunt habere tantùm locum in dubio facti, non verò in dubio juris. Basilius tamen Legion. *l. 10 de matrim. c.* 16. cum Vasquez, & aliis, quos citat, probat ex rationis æqualitate, regulam illam esse intelligendam tam de dubio juris, quàm de dubio facti. Quidquid sit, hoc loco locum habet; cùm non sit dubium juris, sed facti. Hucusque Brulius cum DD. quos citat, & sequitur Scortia, *in Bulla Pontif. Theorem.* 388. quam doctrinam ipse intelligit quantum ad ordinum susceptionem, & administrationem quam intrinsecè includit irregularitas. Secus verò quoad alias pœnas, quæ à Judice solent imponi pro contracta irregularitate, ut beneficiorum privationem, & similes, cum pœna statuta delicto certo non sit imponenda delicto dubio, sed extraordinaria pro qualitate dubii. Unde Novarius *in sum. Bull. to. 2. tit. de Abortu, n.* 20. sic ait: Amplia quintò ut in dubio an fœtus fuerit animatus, vel inanimatus, debet Clericus se reputare irregularem, Sanch *in lib. 1. Decal. c. 10. n.* 43. Unde si ex signis materiæ ejectæ, vel ex die coitus, vel aliunde id non possit deprehendi, ita ut excludatur omnis dubitatio, stante dubio de animatione fœtus, debet se reputare irregularem, solùm quoad ordines non recipiendos, vel in illis non ministrandum; hæc enim duo non potest admittere, seu facere, quoniam hæc duo intrinsecè, & clarè includuntur in irregularitate; At iste irregularis non tenetur se reputare irregularem quoad alias pœnas annexas irregularitati, qualis est privatio officii, & beneficii, & inhabilitas ad hæc duo; nam pœna ordinaria statuta delicto certo non est imponenda delicto dubio, sed extraordinaria pro dubio: imponitur verò irregularitas etiam delicto homicidii dubii. Ita Sanch. *loc. cit. n.* 45. ubi *n.* 4. ponit exemplum de eo, qui dubitat, an consilium à se datum fuerit causa homicidii, vel abortus, eo quòd facta diligentia, manet dubius adhuc, an alter habuerit animum faciendi etiam absque illo consilio, & resolvit stante tali dubio, debere se reputare irregularem modo supradicto. Hæc omnia Novarius.

3 Sed pro negativa sententia ego adduxi *in p. 4. tr. 2. resol.* 16. Mouram, Præpositum, & alios. Unde novissimè Machadus *de Perfecto Confess. to. 1. lib. 2. p. 3. tr. 17. docum. 10. nu.* 3. sic ait. (La segunda Questiones, si el que esta con duda, si la criatura, que por su causa se aborto, estava animada, ò no se deve tener por irregular? La mas comun, y recebida opinion es, que si; fundase en que el que fue causa del aborto, esta con duda de si cometiò, ò no homicidio, y en caso tal duda, expressamente esta despuesto por el derecho Canonico, que se deva tener por irregular. No obstante, que la contraria opinion defienden Dotores, de no poca autoridad: el fundamento que tienen es, porque por sola razon de duda no queda irregular el que aviendo hecho de su parte lo que buenamente pudò, para salir de la duda, se quedò toda via con ella. Ni tam poco el tal queda irregular por la disposicion del Derecho referida, que ordena, que en el homicidio se deva tener por irregular el que estuviere dudoso, si le cometio, à nò; porque si bien se consideran los dichos textos, no comprehenden este caso, pues presuponen el sujeto capaz de muerte; y assi la duda entonces no viene à ser sobre si era vivo, ò no el sugeto, sino de si le matò, o no, el que està dudoso. Mas la duda de si la criatura estava animada, ò no, es acerca de la condicion del sugeto: conviene à saber si estava viva, ò no, con que viene à ser, que ya la irregularidad dispuesta por el Derecho en caso de duda del homicidio cometido, no aya lugar en la duda, de si la criatura estava animada ò no; por ser principio, que el mismo Derecho nos enseña, que la irregularidad, que no estuviere expressa en el, no se ve admittir.) Hucusque Machadus.

4 Verum affirmativa sententia est communis, quam me citato tenet novissimè Barbosa *de Potest. Episcop. part. 3. Alleg.* 51. n. 141.

*num.*141.& Baunius *in Theolog. Mor. tom.*2.*tr.*11.*q.*32. quibus etiam adde Molin. *de Iust. tom.*3.*tr.*3.*disp.*27. *num.*4. Megalium *in Prompt. tom.*1. *ver. Abortus, num.*3. Coriolanum *de Cas. reserv. part.* 2. *Cas.*6.*n.*3. Caspensem *in Cursu Theol. tom.*2.*tr.*25.*disp.*5.*sect.* 8. *n.*54.& Avil. *de Cens. p.*7.*disp.*2.*dub.*5.

RESOL. XXII.

An in dubio utrum fœtus sit animatus, procedat non solum quoad irregularitatem, sed etiam quoad pœnas? Ex p.5.tr.5.Res.25.

Sup. hoc vide post. in Res. §. 1 ante med. vers. Secus vero.

§.1. RESpondeo procedere tantùm quoad pœnam irregularitatis, non autem quoad alias pœnas; & ita docet Sanchez *in summ. tom.*1. *lib.*1.*cap.*10.*n.*43. & 44. Barbosa *de potest. Episc. p.*3.*Alleg.*51.*n.*138. Farinac.*q.*122.*nu.*138. quibus adde Fagund. *in Decalog. tom.*1.*lib.*2.*cap.*10.*num.*15. ubi sic ait: Hæc autem pœna irregularitatis, quam incurrit ille, qui causam abortui præbet in dubio, an fœtus sit animatus, intelligenda est solùm de privatione quoad suscipiendos ordines, & in illis jam susceptis ministrandi; has enim privationes intrinsecè includit irregularitas, secus verò quoad aliàs pœnas, quæ à judice imponi solent pro contracta irregularitate; qualis est privatio beneficiorum, & aliæ similes: & ratio est, quia pœna ordinaria statuta delicto certo, non est imponenda delicto dubio; sed extraordinaria arbitrio Judicis pro dubii qualitate. Ita ille, qui citat Vasquez, Suarez, Salas, Sayrum, & alios.

RESOL. XXIII.

An si quis procuraverit abortum fœtus animati, sed dubitat de effectu subsequuto; vel an mulier sit mota ad abortum ex consilio ei pedito, vel à seipsa, censendus sit irregularis?

Et an in supradicto casu possit stare dicto personæ fide dignæ, cui datum est consilium, si dicat fuisse ab eo motam?

Et idem dicendum est de illo, qui dedit consilium, vel mandatum ad delictum, ut ad homicidium, vel Clerici percussionem, &c. Ex p.7.tr.5.Res.26.

§.1. AD hoc dubium sic respondet P. Thesaur. *in Praxi p.*1. *cap.*16. In dubio facti de homicidio, vel abortu, si quis applicavit media fallibilia ad procurandum abortum, vel homicidium, v.g. si solùm mandavit, vel consuluit, vel si prægnanti fecit venæ sectionem sanguinem emitti, & postea non potest certiorari, an res habuerit effectum; tunc in dubio non est censendus irregularis, quia non proceditur contra quendam ad pœnas nisi constet de corpore delicti *l.* 1. §. *item illud sciendum, ff. ad Syllan.* Osasch. *decis. Pedem.* 42. Menoch. *de arb. cas.* 452. *n.*20. & procedit tam pro foro externo, quàm interno Sanchez *loco cit. in Decal. c.*10.*n.*44.*lib.*1. Navar. *cons.*47.*de homicid.* Quaranta *ver. Abortu*, §. *nota per hanc*, Barbosa *alleg.*51. *n.*139. Si autem applicata fuerunt media efficacia, & communiter effectum trahentia, debet judicari, & irregularitatem, & alias pœnas juris incurrisse, ut Navar. *ibi*. Quia licèt facta in dubio non præsumuntur falsi, quando sunt solita fieri: ut *l. ult. C. de fide instrum.* Mascard. *concl.*732.*n.*5.& 7.

2 Secundò, si constat de corpore seu materia delicti, sed dubitat quis, an habuerit sufficientem advertentiam, tunc in dubio censeri debet pœnas juris incurrisse: quia licèt in actibus internis facilè præsumi possit subreptio, & inadvertentia, non autem in actibus externis graviter malis, quia actus externi ex natura sua cùm sint valdè sensibiles, & non momentanei, solent excitare mentem ad sui considerationem; & quia membra externa non moventur, nisi per rationem superiorem. Ita Less. *lib.*2.*c.*7.*n.*19. cum S. Thoma.

Sup. hoc in p. 8. tr. 5 R. 22 & in aliis ejus principalis.

3 Tertiò, si quis consilium, vel mandatum dedit ad delictum, vel ad homicidium, abortum, vel clerici percussionem, &c. Et constat de corpore delicti, seu effectu sequuto, sed dubitat, an ille motus sit à sua cooperatione, seu consilio, vel mandato, an verò aliàs id principalis esset facturus; tunc in dubio præsumptio est contra ipsum, & censetur pœnas incurrisse, Sanchez *lib.*1.*cap.*10.*num.*44.*propè fin.* Farinac.*q.*129. *nu.*140. Sayrus *lib.*7.*c.*3. *nu.* 2. Imò etiam si executor dicat se aliàs fuisse facturum, non est ei facilè credendum, ut Farin. *n.* 152. Nisi adsint aliæ conjecturæ infringentes talem præsumptionem, ut gravis inimicitia præcedens, vel si protestatus jam fuerat se facturum aut se jam præparaverat ad illud, Farin. *n.* 129. cum multis Doctoribus, & *n.*143.*cum seqq.* Aliqui tamen dicunt stari posse dicto illius, si sit persona aliqua fide digna, & non adsint aliæ conjecturæ contrariæ. Henriq. *lib.*14.*c.*16.*n.*3. Sayr. *de Cens. lib.* 7. *cap.*3.*n.*1. Sanch. *n.*44. *in fin.* Avila *p.*7.*disp.*6.*sect.*2.*dub.* 3. *conclus.* 5. Hucusque P. Thesaur.

Sup. hoc in R. ant. praec. §. Sed an, & in aliis ejus.

4 Igitur dicendum est, quòd si quis procuravit abortum, sed dubitat de effectu subsecuto, non sit censendus irregularis. Et si dedit consilium, ego puto posse stare dicto personæ fide dignæ, cui datum est consilium, si dicat, non fuisse ab eo motum: verùm circa præsentem. Quæstionem, ne deseras Fagundez *in Decal. tom.*1.*lib.*2.*c.*10.*n.*16.17.& 18.

Sup. hoc in §. ant. praec. & in aliis Op. ejus not.

RESOL. XXIV.

An sit irregularis, qui non potuit dimovere fœminam à consilio dato de abortu faciendo? Ex p.4.tr.2.Res.15.

§.1. AFfirmativè ex Navarro, & Corduba respondet Avila *de censur. part.*7.*disp.*6.*sect.*2.*dub.*4.*concl.*3. quia, ut dictum est * *in superiori resolut.* non sufficit revocare consilium, ut evitetur irregularitas, si in effectu mors ex dato consilio sequatur. Adde quod aliquid addunt, quòd si consulens non potest occidendum movere de periculo, adhuc remanet irregularis: sed hoc accidit in casu nostro; ergo, &c. Et in hanc sententiam docet etiam doctus Petrus Cornejo *in* 3.*p. tract. de irregular. disp.* 2.*dub.*2.*q.*2.*n.*3.

Sup. hoc in R. seq. &c.

* Quæ nunc est sup. in tr. 5. R. 114.

2 Verùm non reticeam contrariam sententiam docere Henriquez *lib.*14.*cap.*16.*num.*5.& *in gloss. litt.* O. ubi sic ait: Non sit irregularis Clericus, qui conjugatam dissuadere non potest à consilio abortus dato, quia sat est præmonuisse infantem in matre sua ut moneri potuit. Ita ille, cujus sententiam ipse testatur docuisse aliquos recentiores. Sed asserit Avila quòd illa monitio infantis in matre nullius est momenti, siquidem infans in utero nullo modo potest se liberare: posset tamen quis dicere, quòd in tali casu consulens, ut avertat homicidium facit quod facere potest, & ideò Villalob. *in summ. tom.* 1 *tract.* 21. *diffic.*20.*num.*8. rectè notat: (Que el Consejo no es meramente causa natural, que ponga necessidad fisica como el veneno, sino solamente es causa moral, y por esto si el consejero hizo lo que moralmente pudo, y devia hazer para impedir el effetto es visto haver quitado la causa y assi no se le imputarà el homicidio.) Ita ille, qui citat Suarez. His tamen non obstantibus contra Henriquez ante Avilam docuit affirmativam sententiam Sayr. *lib.*7.*cap.*3. *num.* 5. *in fine*. Verùm Navarr. Præpositus, quorum doctrinam probabilem putat Lessius, ut visum est *in superiori resolutione*, dixerunt sufficere consulentem revocare tantùm mandatum, & non monere occidendum; sed hoc accidit in casu nostro, ergo. Adde quod suprà probabiliter dictum est, quòd non impediens homicidium ad quod tenetur de justitia, non est irregularis; ergo, quanto magis in casu nostro, in quo impedimentum fuit præstitum. Unde sententia Henriquez probabilis mihi videtur, sed primam puto probabiliorem, & tutiorem.

Quæ hic est sup. in tr. 5. R. 114.

RESOL. XXV.

An qui dedit consilium de abortu faciendo, si non potuit dimovere fœminam à consilio dato, incurrat censuram, & irregularitatem? Ex p.7.tr.5.Res.29.

§.1. AFfirmativam sententiam nominatim contra me tenet novissimè Eminentiss. Cardin. de Lugo *de Iust. to.* 2. *disp.* 19.*sect.*2.§.1 *num.* 39. & alii penes ipsum. At ego non discedo à negativa, quam docui *in part.*4. *tract.*2.*resol.* 15. Et novissimè illam docet Steph. Baunius *in Theolog. moral. tom.* 2. *tractat.*11.*qu.*27. ubi sic ait: An revocato consilio, qui suasit liberetur à scelere, controversantur Doctores. Affirmativa Navar. placet, *cap.*27.*summ.* Maiol. *cap.*48. Comit. *respons. lib.*4. *q.* 10. P. de Navar *lib.*3.*c.*4.*n.*27. Portelio *in dub. verb. homicidium*, *n.* 12. nam quid ab eo exigi præterea debeat, ac possit, non est facilè dicere, quam in alterius exitium, malè consultus talem texuerat, aut à meliore afflatus è cœlo retexit, quid ab eo, si ipsa supernè in terras laberetur æquitas, amplius postularet? hæc illi conjectura probabili, ad fidem non absonè.

Quæ hic est R. antecedens, & quamvis non plenè sup. hoc lege tam. in placet... ejus effectu... in tr. 1. ex Res. 10 §. 1 in fi. n. 18... Idemque, & in tr. 2. lege doct. R. 27 ... hoc in tr. 5. R. 10... & in 10.8 tr 9. vide doct. R. 83.

2 Quæ tamen à Lessio non probantur, *lib.* 2. *de Iustit. cap.* 13. *dub.*3.*n.* 16. negat enim ad culpæ fugam consulenti satis esse, si quæ ipse consuluit, revocet, infectaque nolit, utpote prohibita legibus, nisi etiam opposita persuadeat. V.G. suasit quis amico, ut litem contra fas, & æquum vicinio intenderet, si pecuniam quam mentitur sibi debitam, deneget, eidem vim faciat, è re id sua esse; enim verò si contemni se sciverit, honoris se, ac famæ facturum aleam, proinde audendum esse, quod metuitur dedecus, vitæ alienæ periculo redimendum esse. Contendit hic Auctor, ad officium boni viri consulenti satis non fore, si se deceptum asserat, si contra quàm prudentia postulabat ac charitas, de vi inferenda fortunis, aut vitæ alienæ, iniqua se ac turpia dedisse consilia dicat, nisi quam habet anticipatam animo voluntatem ea faciendi, oppositis rationibus abstergat, ac dissipet. Et hoc firmantem ejus præcipuum, quod ostensione commodi, honoris, aut famæ, sibi ex hoc grandi, vastoque facinore conciliandæ in populo, consulens, ejus voluntati, quam est consiliis suis ad illum patrandum aggressus, fortes acresq; ad malum stimulos addidit, qui stimuli perseverant haud dubiè, manentque quamdiu eorum incitatus motivo (ut aiunt) conceptū scelus vult prosequi, ex quo sequi ait Less. quòd cùm sit consulens, hujus voluntatis auctor, ac causa fore quoque, & effectus, id est, necis, damnique ac proinde, veri speciem habere, extra irregularitatis periculum consulentem non fore, si dati consilii revocatione mera, solaque contentus non id agat, ut in contrarium inflectat ejus animum, cui auctor sceleris admittendi fuerat.

3 Et

3 Et hæc sententia probabilis, prior tamen tenenda in praxi, ratio est, quod quando id consulens operam dedit, ut priora sua consilia, argumentis everteret, faceretque pro viribus, ea ut iniqua, malaque esse parerent omnibus, nec sequenda, non videtur horum executor, illis moveri agique ampliùs, sed improbitate sua duntaxat, ac malitia. Hucusque Baunius, cui ego libenter adhæreo; unde puto utramq; sententiam esse probabilem, & ideò Machad. *de perf. Conf. tom. 1. lib. 2. p. 3. tract. 17. docum. 15. num. 2.* me citato sic ait: (Queda dudoso si el que aconsejo à alguna muger, o le dio remedio para que abortasse la criatura ya animada, y despues arrepentido del pecado la dissuadio todo lo possible, para que no executasse el aborto; y con todo esso no lo pudo conseguir: incurra en esta irregularidad. Navarro, y otros sienten que si; fundados, en que no basta revocar el consejo. Si in effectu mors ex dato consilio sequatur, La contraria opinion defiende Heriquez, Villalob y otros; fundados en que el consejo no es meramente causa natural, que ponga necessidad fisica, sino solamente se tiene por causa moral; y por esto si el consejero hizo lo que moralmente pudo, y devia hazer para impedir el effecto es visto aver quitado la causa: y assi no se le imputara el homicidio.) Vide etiam Caspen. *in Cur. Theol. tom. 2. disp. 1. sect. 9. num. 71.* qui nostram sententiam adducens, putat consulentem in casu, de quo loquimur, nullam incurrere irregularitatem; & me etiam citato idem docet novissimè Mazuch. *de cas. reserv. disput. 2. cap. 18. quæst. 2. num. 42.* quibus adde Tannerum *in 2. 2. disputat. 4. q. 6. dub. 4. num. 394.*

RESOL. XXVI.

An qui procuravit abortum fœtus animati, si effectus non sequatur, incidat in excommunicationem?

Et an saltem in casum Episcopalem reservatum inciderit in supradicto casu?

Et quid de Regularibus? Ex part. 7. tract. 4. Resol. 9.

Sup. hoc in R. seq. §. Notandum, in fin. & seq.

§. 1. Videtur affirmativè respondendum, quia in reservatione Episcoporum casus contra procurantes abortum includuntur etiam illi, qui abortum procurarunt non secuto effectu, ut docet Bellocchius *de cas. reserv. p. 2. q. 8. nu. 69.* Zocchius *de cas. reserv. in cas. 9.* Bonacina *de rest. disp. 2. q. ultim. punct. 7. n. 6.* & alii, asserentes incurri reservationem, etiamsi effectus non sequatur, v. g. fœmina sumpsit potionem, ex qua putabat abortum secuturum. Medicus medicinam porrexit, & venam in pede secari fecit, ut mulier abortiretur, & tamen non est abortita: adhuc dico reservationem incurri.

2 Sed ego puto in excommunicationem Bullæ Sixti V. non incurrere procurantes abortum effectu non secuto: Et ratio est, quia dictus Pontifex in sua Bulla, ut lata excommunicatio incurratur, requirit effectum, ut patet ex illis verbis. Inde, ut reipsa abortus secutus fuerit. Et ita docet Bonac. *to. 3. disput. 2. q. 2. punct. 20. n. 6.* Adde quod ego etiam contra citatos Doctores probabiliter teneo, non incidere in casum Episcopalem procurantes abortum, si effectus non sequatur, quia reservatio comprehendit tantùm actum externum cum effectu, & ita ex Finellio, & Chapeavilla docet Mazuchel. *tract. de cas. reserv. disput. 2. cap. 3. q. 2. num. 27.*

3 Unde nostram sententiam docet etiam Naldus *in sum. ver. Abortus, n. 5.* ubi sic ait: Abortus censuram non incurritur, nisi effectu secuto, quod etiam generaliter in omnibus censuris admittunt omnes; specialiter autem hoc apertè innuunt verba hujus Constitutionis Sixtinæ in secunda ejus parte, ibi; & reipsa abortus secutus fuerit, & ad tale facinus committendum, &c. liquet autem verba regulariter intelligenda esse cum effectu ipso, quem propriè significant. Unde exhibens potionem fœminæ, quæ probatur gravida, quæ tamen postea juxta consuetudinem mulierum, fecit ventum, non ligatur hac censura; quamvis ex nulla ratione contrarium asseruerit Graff. *lib. 2. decis. aur. 63. nu. 33.* licèt secus sit quoad casus reservatos inter regulares per expressam in hoc declarationem, ut *infra Relig. in fin. sub n. 43. vers. Procuratio auxil.* ubi effectu etiam non secuto incurritur reservatio ista. Ita Naldus.

RESOL. XXVII.

An quia incidit in excommunicationem, si procuret abortum per alios: & quid de consulentibus, &c.?

Et quid operantibus ad abortum ope, favore, potione, vel alio cujusvis generis medicamento, aut scribendo litteras privatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut signis?

Et notatur in dictam excommunicationem non incurrere supradictos consulentes, auxiliantes, &c. effectu non sequuto.

Idem dicendum est de irregularitate, & pœnis dictarum Bullarum. Ex p. 7. tr. 1. Res. 10.

§. 1. Respondeo affirmativè, quia Sixtus V. *in Bulla* asserit. Qui de cætero per se, aut per interpositas personas, &c. Et ita docet Bonacina *tom. 3. disp. 2. q. 2. punct. 10. n. 3.* & Bordonus *in Consil. regular. resol. 45. quæst. 9. num. 9.* ubi sic ait. An mandans comprehendatur in hoc casu? Negativè videtur, quia regulare est non subintelligi in pœnalibus, neque reservatione nisi exprimitur. Respondetur: Mandans comprehenditur sub illo verbo, Procuratio, qui enim mandat faciendum abortum, sine dubio dicitur hunc procurare, ideò non excusatur à reservatione. Et id est conforme Bullæ Sixti V. illis verbis. Qui de cætero per se, ecce immediata procuratio sine mandato, aut interpositas personas, ecce procurationem per mandatum; mandans enim dicitur agere per interpositam personam. Ita ille.

2 Notandum est etiam hic, in dictam excommunicationem incurrere scienter cooperantes ad abortum ope, consilio, favore, potione, vel alio cujusvis generis medicamento, aut juvare scribendo litteras privatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut signis; sic enim expressè dicitur in Constitutione Sixti V. Nota tamen supradictos consulentes, auxiliantes, &c. non incurrere in excommunicationem effectu non secuto: cùm enim ut dictum est in superad. Resolutione, ob actionem principaliter prohibitam hæc censura non incurratur ante secutum effectum, multò minus incurri debet ob accessorium, quæ minus principaliter, & secundariò prohibetur.

Sup. hoc infr. in Res. 55. §. Et ita.

Qua hic est antecedens.

3 Unde Novarius *in summa Bull. tom. 2. tit. de Abortu, n. 22.* ita ait: Declaratur secundò, quò non incurrat pœnas dictarum Bullarum dans consilium, vel medicinam abortui fœtus animati, etiamsi remedium fuisset applicatum, si tamen effectus non fuisset subsecutus, nec erit irregularis, quoniam verba legis accipienda sunt cum effectu secuto, quem legislator punire intendit, ut ait Navarr. *cons. 60. de sentent. excommun.* & propterea conatus solus ad culpam non meretur pœnam ordinariam legis, effectu non secuto.

Sup. hoc ibid.

RESOL. XXVIII.

An supradicti excusentur à censura, si in illis adsit ignorantia juris, vel facti etiamsi sit crassa, supina, & affectata, modò cum ingenti temeritate conjuncta non sit? Ex part. 7. tract. 5. Res. 11.

§. 1. Respondeo affirmativè, quia Sixtus V. in sua Bulla apposuit particulam, *scienter*, quæ omnem excludit ignorantiam, nisi sit conjuncta cum ingenti temeritate. Unde me citato, rectè Trullench. *in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 9. §. 5. nu. 21.* sic asserit: Quintò deducitur eximi ab hac censura eum qui ignorantia, quantumvis crassa, & lata culpa, immò & affectata ignorantia, nisi adsit ingens temeritas, legat, teneat, imprimat, vel defendat prædictos libros; quia Bullæ clausula petit, scienter hæc fieri: at quando scientia petitur, excusat quævis ignorantia, nisi ingens sit temeritas. Ita ille.

S p his ignorantiis superbia in tr. 1. latè in R. 16. per tot. & in multis aliis Res & §§. eius annotationum.

2 Et ideò non deseram hic apponere verba Mazuchelli *tractat. de cas. reserv. disp. 1. q. 4. §. 10. n. 133.* ubi sic ait: Respondeo ignorantiam etiam affectatam excusare ab hac censura incurrenda, dummodo non adsit ingens temeritas, qualis intercedit cùm quis vehementem habet suspicionem delicti prohibiti. Et probatur, quia Confessor cum hac ignorantia absolvendo verè, & propriè non dicitur audere absolvere. Tum quia quæ ignorantis excusat à pœna imposita scienter aliquid facienti, eadem excusat à pœna imposita audenti aliquid facere, ut patet ex dictis. Atqui ignorantia etiam affectata in sententia Sanch. excusat à pœna imposita scienter aliquid facienti. Ergo, &c. Hinc est ut Bonac. *disp. 2. de excom. in partic. extra Bullam Cœnæ, q. 2. pun. 8. n. 17.* explicans censuram latam contra contrahentes matrimonium in casibus prohibitis *in Clem. unic. de consang.* dicat probabiliter sustineri posse, ignorantiam etiam affectatam excusare ab ea incurrenda, cujus ratio est, quia habens ignorantiam affectatam non dicitur re ipsa scienter contrahere. Idemq; docet inferiùs, puncto videlicet 19. in explicationem censuræ latæ contra præsumentes violare libertatem Ecclesiasticam circa electiones, ubi ait ignorantiam etiam affectatam excusare ab hanc censura incurrenda; cùm in textu dicatur (grave præsumunt.) Idemque habet alibi passim.

3 Dixi in responsione, dummodo non adsit ingens temeritas: tunc enim ignorantia nullo modo excusare, licèt pœna fuisset imposita contra scienter aliquid facientes, seu contra præsumentes, vel certè audentes facere. Et ratio est, quia ignorantia hæc importaret latissimam culpam, & dolo æquipararetur. Hucusq; Mazuchellus. Quæ omnia faciunt ad confirmandam nostram responsionem, quàm latè probat Sanchez *in sum. to. 1. lib. 2. c. 10. n. 38. & de Matrim. lib. 9. disp. 32. num. 36. & 39.*

4 Et ita affirmativè in terminis ad casum præsentis Resol. mecum respondet Bonac. *to. 3. disp. 2. q. 2. pun. 10. n. 10.* ubi sic asserit: Dubium est utrùm præbens opem, consilium, vel favorem, vel potionem, ab hac censura eximatur, quoties hæc præstat ex ignorantia juris, vel facti? Respondeo affirmativè, etiamsi ignorantia non sit probabilis, sed vincibilis, crassa, supina, vel etiam affectata, modò cum ingenti temeritate conjuncta non sit: Summus enim Pontifex adjecit particulam, scienter, quæ quamlibet ignorantiam excludit, modò cum ingenti temeritate conjuncta

juncta non sit, ut alibi sæpiùs dictum est. Et ideò præter Doctores citatos hanc sententiam docet post hęc scripta visus postea P. Alphonsus de Leone *de Cens. Recoll. 7. n.38.*

RESOL. XXIX.

An qui approbat abortum jam factum etiam suo nomine incidat in pœnas latas à Sixto V.?
Idem dicendum est de casu abortus per Episcopum reservato.
Et an mulier incidat in casum reservatum, cui inscia, & ignoranti amator medicamentum, & potionem tribuerit, ut abortus sequeretur, etiamsi post sumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipsa facto gauderet, atq; illud ratum haberet?
Idem dicendum est, etiamsi postquam fuerit monita, de procuratione abortus, illum nollet impedire, cùm tamen posset. Ex part. 7. tract. 5. Res. 14.

Quamvis non plenè sup. hoc, nec defectus tamen sup. in tr. c. ligure doct. Res. 183.

§. 1. REspondeo negativè, & ita docet Zambellus *in Reper. mor. ver. Abortus, n. 1.* ubi sic ait: Abortum approbans post factum etiam suo nomine, non est irregularis; at si ante executionem approbavit, in pęnas Sixtinas incurrit. Ita ille, cui adde Novarium *in summ. Bull. tom. 2. tit. de Abortu, n. 24.* Et sic dicendum est de casu abortus per Episcopum reservato: unde Mazuchell. *tract. de cas. reser. disp. 2. c. 3. q. 3. n. 40.* asserit, in casum reservatum non incidere mulierem, cui insciæ, & ignoranti amator medicamentum; & potiones præbuerit, ut abortus sequeretur. Et ratio est, quia non dicitur procurasse, etiamsi post sumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipsa facto gauderet, atq; illud ratum haberet; ea enim needum esset dicenda procurasse, proindeq; mortaliter tantùm peccasse. Ita Flor. *q. 2. casu de procurantibus abortum, n. 14. vers. 13. excipitur.*

Addo hoc idem esse dicendum, etiamsi postquam fuisset monita de procuratione abortus, illum nollet impedire, cùm tamen posset; adhuc enim non diceretur incidere in casum, utpotè quę non diceretur abortum procurare, sed illum tãtùm permittere.

RESOL. XXX.

An amasius teneatur impedire fœminam, ne abortiatur, & aliter in censuram, & irregularitatem incurrat?
Et an Clericus, qui sciens mulierem à se prægnantem redditam meditari concepta ab ea sobolis abortionem irregularitatem suscipiat, si hanc pro virili non impediat?
Et an pater, cui mater dixit se velle procurare abortum, si solùm taceat, incurrat irregularitatem?
Et docetur patrem non teneri defendere vitam filiorum lege justitiæ, sed pietatis, & paterni officii. Ex p. 7. tract. 5. Res. 28.

§. 1. RVEspondet affirmativè Naldus, *in sum. ver. Abortus, n. 6.* ubi sic ait: Abortus reddit irregularem illum, à quo fęmina concepit, si hęc dicens illi, se velle abortum procurare, non fuit ab illo impedita, qui tenebatur ex justitia eandem impedire; hoc asserunt quidam ex Avila, qui tamen hoc non dicit in loco, quem citant in meo Codice. Potest autem probari hoc ex illa ratione, quia ejusmodi fornicator videtur teneri fœtum illum in vita tueri, tanquam ejus generationis causa; error autem, cui non resistitur approbatur juribus vulg. & ex cap. significasti, & ibi scribentes, de homicidio, is dicitur reus homicidii: qui cum commodè potuisset, non impedivit alterius occisionem. Ita Naldus; locus verò Avilæ est *in p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 9. concl. 2. §. Sequitur quartò.* Et hanc sententiam tenent alii, quos ego citavi *in p. 4. tr. 2. resol. 8.* Sed ibi meritò negativam sententiam probabilem etiam esse putavi. Unde non deseram hic apponere verba Stephani Bauny *in Theol. Moral. tom. 2. tract. 11. q. 33.* ubi sic ait. Huic Quæstioni est hæc agnata, Clericus qui sciens mulierem à se prægnantem redditam, meditari conceptę ab ea sobolis abortionem, irregularitatē suscipiat, si hanc pro virili non impediat.

Quo hic est sup. in tract. 3. Res. 131.

Sup. hoc in 2. not. penere & in alio 6 ejus primo ann.

2 Qui affirmantem sequuntur, nituntur his rationibus: prima irregularitatem non effugit, cui cùm incumbat ex justitia, alienæ saluti consulere, eam cùm protegenda esset negligit, sed patris sunt hæ partes, eæq; ex justitia vitam tueri filii. Ergo, &c.

3 Secunda, reus est homicidii, qui causam præbet. Fecit id Clericus, nam impregnando mulierem, in has eam angustias redegit, ut aut fœtum ab illa extingui, aut famæ suæ jacturam pati esset necesse, in irregularitatem ergo incidet Clericus pueri pater, si ejus ejectionem non impediat; sic sentiunt Portel. *in dub. reg. ver. Abortus nu. 14.* Layman. *lib. 4. sect. 3. tract. 3. p. 3. c. 4. n. 7.* Avila *p. 7. disp. 6. sect. 2. dubitat. 9. concl. 2.*

Sup. hoc. sup. in tr. 5. Res. 334. in fin.

4 In negantium partes qui sunt transgressi Turrian. *de Cens. lib. 9. disp. 63. dub. 3.* Hurtad. *de irregular. disp. 2. diffic. 9 n. 34.* principiis nituntur oppositis, nempè nec patri necessitatem ullam esse lege justitiæ impositam, tuendi filios, sed pietatis paterniq; officii, quæ est opinio Lessii, *lib. 2. c. 9. dub. 13. n. 94.* nec qui ex justitia patrocinium ac defensionem debent alteri, si vim ei fieri non impediant, aut vitam adimi, irregulares esse.

5 Utraque sententia probabilis, prior tamen præposteriore, quod assensum habeat Patrum, ac probationem, *in can. inferenda*, qui est Ambrosii 3. q. 3. *his verbis, ex lib. 1. de officiis, c. 36.* Qui non repellit à socio injuriam cum potest, tam est in vitio, quàm ille qui facit, & *in can. qui sequitur*, qui est Anastasii, & Damasi: nec enim caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare, & *in can. extremo eod. q. & causa*, qui est D. Aug. *in Psal. 81.* Qui desinit obviare cùm potest consentit. Hucusque Baunius. Recognosce me ipsum loco citato, à quo multa desumpsit Baunius, & novissimè nostram sententiam tanquam probabilem me citato admittit Eminentiss. Lugo *de just. t. 1. disp. 10. sect. 11. n. 222.* quia Amasius in tali casu non concurrit nec cooperatur ullo modo positivè, sed solum merè negativè non defendendo quem defendere tenebatur: irregularitas autem solum incurritur propter cooperationem positivam: ergo, &c. Unde non est audiendus Portel. *in dub. Reg. ver. abort. nu. 14.* asserens Patrem fœtus animati incurrere irregularitatem, cui mater dixit se velle procurare abortum si solùm taceat.

RESOL. XXXI.

An qui propinat remedia sterilitatis mulieri, ut impotens fiat ad generandum, incurrat in censuram, Bulla Sixti V.?
Sed difficultas est in terminis Bullæ Sixti V., ante correctionem Gregorianam, an incidebant in censuram, qui porrigebant remedia sterilitatis alicui viro?
Et quomodo hodie damnetur hic casus? Ex par. 7. tract. 5. Res. 12.

§. 1. RVEspondeo negativè, quia in hoc Gregorius XIV. correxit Bullam Sixti V. & ideò Machadus *de perfect. Confess. tom. 1. lib. 2. part. 3. tract. 17. num. 1.* sic ait: (Despues Gregorio XIV. por otra especial constitucion moderò la de Sixto V. particularmente en dos casos. Lo primero, en quanto à lo que por Sixto V. se avia dispuesto, de que incurriessen en las penas referidas, aunque la criatura no estuviesse animada, ò quando se diesse solamente bebida, ò otro remedio para no concebir, ò hazerse steril la muger; cuyas penas dexa à la disposicion de los sagrados Canones, y Concilio Tridentino. Et paulò post *num. 4.* Conforme à lo qual, el que en estos tiempos diesse algun remedio para esterilidad ò para no concebir: ni quedaria descomulgado, ni irregular.) Ita ille cui etiam adde Portel. *in dubiis reg. verb. Abortus, num. 4.*

2 Sed hic oritur difficultas, an in terminis Bullæ Sixti V. ante correctionem Gregorianam incidebat in censuram, si quis porrigebat remedium sterilitatis alicui viro? & affirmativam sententiam tenet Petrus Gregor. *in syntag. jur. p. 3. lib. 36. c. 15. n. 20.* sed prorsus negativa sententia tenenda est, quia Sixtus V. in Bulla expressè dicat pregnantes mulieres; sed pœnæ non sunt extendendæ extra casum, ergo. Et ideò nostram sententiam tenet Villalobos *in Summ. tom. 1. tractat. 12. difficul. 14. num. 2.* & Scortia *in Bull. Pontif. Epito. 146. Theorem. 377.* Sayrus *de Cens. lib. 3. cap. 35. num. 27.* Damnatur tamen hic casus *in cap. si aliquis, extrà de homicid. vol.* ubi ex Concilio Vormatiensi dicitur tueri, ut homicidam, qui homini, & mulieri aliquid fecerit, vel dederit ad potandum, ut non possit generare, aut concipere, aut nasci soboles.

RESOL. XXXII.

An fœmina, quæ post coitum mingit, vel digitis semen ejicit, dicatur procurare abortum, ita ut incidat in pœnas?
Et an talis fœmina non peccet mortaliter ex se, sed solum ex conscientia erronea, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum?
Et an peccet mulier vi oppressa, si post coitum statim semen ejiciat?
Ex p. 7. tract. 5. Res. 31.

§. 1. RVEspondeo negativè cum Bordono *in Consiliis Regul. res. 45. q. 1. num. 1.* ubi sic ait Floron. dicit abortum procurari, quando post copulam, impeditur ne fœtus concipiatur, procurando, ut fœmina sterilis efficiatur; sed ego puto ejectum semen statim post copulam mingendo, vel digitis ejiciendo non dici abortum, sed tunc solùm cùm est conceptum semen, hoc est, inceptum fieri fętus in loco suo naturali per organizationem licèt imperfectam, simplex enim ejectio seminis quatenus adhoc tale est formaliter abortus non est, Ita Bordon. Dicendum est etiam talem fęminam non peccare mortaliter de se, sed solum ex conscientia erronea, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum, ut ex multis docet Mazuch. *tract. de cas. reser. disp. 2. c. 3. diffic. 4. nu. 24.* Licèt contrarium videatur docere Marchant. *in resol. Pap. 1. c. 6. q. 21.* ubi tamen admittit non peccare mulierē vi oppressam si post coitum statim semen ejiciat, quia hoc est defendere se contra invasorem injustum, quæ invasio censetur adhuc moraliter perdurare in semine illius qui oppressit. Neque hic casus erit his temporibus extraordinarius, cùm passim milites mulieres opprimant.

Sup. in hoc tu. 2. tr. 6 longo doct. Res. 21 2, &c.

Sup. in hoc tu. 2. tr. 6. à 43 & in alio vers. ejus primo not.

RESOL. XXXIII.

An vir vel fœmina qui in actu carnali retrahunt se à seminis emissione, vel receptione in vase debito causa generationis

rationis impediendæ, incurrant in hanc censuram?
Et an ex casu abortus Episcopali excusetur, qui ne liberos suscipiat, vel alia de causa, puta ex odio mulieris potionem præstet, quo minus concipiat? Ex p.7.tr.5.Ref.13.

§. 1. AFfirmativè respondet Petr.Gregor. *in synt.jur. par.3. lib.36.c.15. nu.20.* sed oppositum dicendum est cum Scortia *in Bull.Pont.theor.377.* ubi sic ait. Sed nunquid comprehendantur his pœnis viri, aut mulieres in copula retrahentes se ab emissione, & receptione seminis in vase debito vitandæ generationis causa? Affirmat idem, qui suprà Petr. Greg. *loc. cit.* quòd impedimentum præstent, quominus fœtus concipiantur. Oppositum docet Sayrus *in thes. lib.3. cap.35. n.27.* Bonacina *de contr.d.2.q.ult.sect.1.p.7. n.6.* quòd mens Pontificis sit agere de abortu fœtus, sive animati, sive inanimati, ubi autem seminis receptio non est, non fit fœtus, & consequenter nec abortus. Adde, si id admittatur, necessarium esse idem in multis aliis admitti, ut quisque per se videre potest, & denique non sint extendendæ pœnæ. Ita Scortia, cujus sententiam docuit iterum Bonac. *to.3.de Conf.in pract. disp.2. q.2. punct.10. n.14.* & novissimè illam docet Dicast. *de Just. lib.2. tr.1. disp.10. dub.13. n.183.* & Portel. *in dubiis Regul. ver. Abortus n.4.*

2 Hic notandum est ex casu abortus Episcopali excipit illum, qui ne liberos suscipiat, vel alia de causa, putà ex odio mulieris potionem præbet quominus concipiat. Et ratio est, quia iste non dicitur propriè abortum procurare, sed tantùm impedire conceptionem, sive agere, ut semen non sit prolificum, quæ duo distincta sunt, ut patet. Unde in Tabella Æsina, ut habet Belloc. *n.94.* ut etiam casus iste comprehenderetur, reservatio fuit lata in hæc verba, abortus, aut sterilitatis, in quavis fœmina procuratio. Etiam excusari eum, qui in actu matrimonii, vel copulæ se abstinet, vel retrahit à seminis emissione, ut conceptio, vel generatio impediatur. Et ratio est eadem, quia hoc non est procurare abortum. Veruntamen mortaliter hunc peccaturum, quia dicitur privare naturam effectu suo cùm privet semen vita, ad quam directè tendebat. Quare de Onano filio Judæ dicitur *Gen.c.38.* quòd cùm jussus esset ingredi ad uxorem fratris sui Her, jam defuncti, & illi sociari, ut fratris sui semen suscitaret, percussus est à Domino; eo quòd rem detestabilem faceret, fundendo semen in terram, ne liberi fratris nomine nascerentur. Et hæc omnia docet Mazuch. *tract. de cas. reserv. disp.2.cap.3.quæst.3.num.43. & 44.*

R E S O L. XXXIV.

Utrum maritus habens copulam cum uxore, si ex magna corporis agitatione sequatur abortus, incidat in censuras?
Et an maritus, vel pater, si uxorem, aut filiam verberasset, unde illa furore percita abortum fuisset passa, incurrat in pœnas abortus?
Et an liberetur à pœnis impositis contra procurantes abortum ille, qui in præsentia mulieris, cum qua rem habuisset, diceret, nollem te esse gravidam, quia inde aliquod grave malum tibi, & mihi suspicor eventurum, unde ipsa abortum procuraret? Ex p. 7. tract. 5. Ref. 30.

Quamvis non plenè sup. hoc non deferas tamen sup. inter ... Ref. 111. sorq. 6. Nota secundo, &c.

§. 1. REspondent aliqui affirmativè, quia in probabili periculo abortus, quoties cautionem non adhibeant ad illum vitandum, dicuntur illum intendere, & procurare: licèt enim inter illos licita sit libido, non tamen licita est procuratio abortus. Secùs verò si debitam diligentiam, & justam cautelam adhibeant, quia tunc sicuti excusantur à peccato mortali, ita & à reservatione.

2 Verùm mihi placet distinctio quam adhibet Floronus *de cas.reserv.p.1.casu 5.num.9. vers. Sextò locum habet.* Si enim vir, & uxor nimia utantur libidine ea intentione ut abortus sequatur, tunc incidunt in casum. Secùs verò si abortum non intenderent, sed tantùm explere libidinem: tunc enim licet ex illa corporis agitatione abortus fuisset secutus, & illum aliquo modo prævidissent, adhuc tamen illos excusarem ab hac reservatione. Et ratio est, quia licèt ii peccassent mortaliter, & essent in culpa: non tamen dicerentur procurasse abortum, quia non studiosè, nec ex industria ille fuisset quæsitus.

Sup. contentio in hoc §. sup. in Ref 179. inter med. & fin. vers. Quæro non incidere quamvis ibi pro cast. gatione.

3 Hinc licèt aliqui asserant incurrere in pœnas abortus, qui uxorem suam graviter verberasset, unde illa furore percita abortum fuisset passa. Tamen magis placet illum in reservationem incidisse, quoties uxorem suam verberasset ea intentione, ut abortus sequeretur; verbum enim ipsum, procurare, significat studiosè, & ex industria quærere: quoties maritus, vel pater, uxorem, aut filiam verberando prævidisset periculum abortus, peccasset quidem mortaliter: si tamen illum non intendisset, dicendus esset immunis ab hac reservatione: non enim in casum hunc incidunt quotquot sunt causa abortus, sed tantùm, qui illum procurant.

4 Non tamen liberarem à pœnis impositis contra procurantes abortum illum, qui in præsentia mulieris cum qua rem habuisset diceret, nollem te esse gravidam, quia inde grave aliquod malum tibi, & mihi suspicor eventurum: unde ipsa, & malo itura obviam, & amatori gratificatura abortum procuraret. Intellige tamen hoc verum esse, quoties desiderium hoc exprimendo adverteret futurum, ut perdita fœmina abortum procuraret: in hoc enim casu diceretur per alium procurare abortum.

R E S O L. XXXV.

An mater, quæ procuravit abortum incidat in excommunicationem Sixti V.?
Et an procurantes abortum per se, vel alios, aut cooperantes ope, consilio, vel alia ratione, contrahant excommunicationem Sixti V. cujuscumque gradus conditionis, vel ordinis existant, tam laici, quàm Clerici; sæculares, aut Regulares cujuscumque ordinis, imò etiam mulieres sæculares, & professæ?
Et an excusetur ab excommunicatione mulier, quæ per metum cadentem in constantem virum cogitur sumere potionem, ex qua abortus sequatur? Ex p.7. tr.5.Ref.7.

§. 1. NEgativam sententiam docet noster P.Naldur *in sum. ver. Abortus, num.1.* ubi sic ait. Abortum proprium procurans mulier prægnans, quamvis prima facie videatur incurrere excommunicationem latam per Sixtum V. contra procurantes abortum, aliud tamen dicendum venit, si rectè perpendantur verba ejusdem Pontificis qui in prima parte suæ Constitutionis incip. *Effrænatam*, & infrà, varias pœnas temporales inflixit contra hujusmodi scelus perpetrantes; in secunda verò, ibi. *Insuper ut immanissimi*, infert pœnam excommunicationis, & in hac parte nulla prorsus mentio fit mulieris prægnantis, proprium procurantis abortum, in hoc fortè compatiendo ejus sexus fragilitati, cùm tamen in prædicta prima ejus parte semel, ac iterum in ordine ad pœnas temporales expressè meminerit ejusdem fœminæ proprium procurantis abortum, ut ibi prægnantes ipsas mulieres, & postea, ibi, ac mulieres ipsæ, quæ eadem pocula sponte, &c.

2 Nec obstat, quòd immediatè præcedant illa verba, sive ut principalis, sive ut socia, quia illa vox, principalis, intelligi debet de principali dando medicamenta, seu pocula abortienti, quod apertè probatur ex illo verbo, dederint, à quo regitur illud nomen, principalis quæ enim reguntur ab eodem verbo, eandem recipiunt qualitatem, & qualificant totam orationem Bart. & alii *in l. talis scriptura, de leg.1.* Doctor. *in c. secundo requiris de appell.* ubi Dec. latè, *col.2.* & sequitur Rot. *decis.559. num.5. Seraph.* & insuper, quia subsequentia magis declarant præcedentia, quàm è contra, & verba ubi clara sunt, non sunt cavillanda, nec ab eis recedendum; neque sunt extendenda ultra intentionem legislatoris. Ita Naldus, cujus sententiam non videtur improbare Machadus *de perf. Confessor. to. 1.lib.2.part.3.tract.17.docum.9.n.1.*

3 Sed ipse meritò addit contrariam sententiam esse communem, sic enim ait. (Desta descomunion comunmente afirmans los Dotores, que comprehende tambien à las mismas madres, que procuran el aborto; porque las palabras de la dicha constituzion son universales.) Ita ille. Nec aliter sentiendum est.

4 Et ita nominatim contra Naldum tenet Dicastill. *de Jud. lib.2. tract.1. disp.20. dub.13. num.179.* Filliuc. *to.1. tract.14. cap.6.num.4.* Bonacina *de Conf.in part.tom.3.disp.3.q.2. punct.20. num.12.13.* Dicendum est igitur omnes procurantes abortum per se, vel per alios, aut cooperantes ope, consilio, vel alia ratione in præcedentibus explicata excommunicationem Sixti V. contrahere, cujuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, tam laici, quàm clerici seculares, aut regulares, cujuscumque ordinis; imò etiam mulieres seculares, vel professæ: isti enim omnes in Bulla exprimuntor. Sup. his sorq. in hoc §. sup. in Ref 17. §. Notandum sed lege cum periculum.

5 Ex quo patet etiam ipsasmet feminas prægnantes socias, seu conscias abortus, huic censuræ subjici: textus enim loquitur non solùm de cooperantibus, verum etiam de ipsismet feminis, quæ vel ut principales, vel ut sociæ, consciæ sunt talis criminis per opem consilium, favorem, potionem, &c. Non desinam tamen hic adnotare in defensionem nostri P. Naldi suam sententiam docere Avil. *de Cons par.2. cap.5. disp.3. dub.12. conclus.2. §.Quintò*, ubi tenet motum Sixti V. quantùm ad excommunicationem, non comprehendere feminas procurantes abortum in seipsis, ut patebit, ait ipse, attentè consideranti litteram, & ita sententiam Naldi me etiam citato tenet novissimè Alphons. de Leone *de conf. Recoll. 7. n.34.*

6 Notandum est tamen hic cum Mazuchello *tract. de Cas. reserv.disp.2.q.3.n.48.* excusari mulierem, quæ per metum cadentem in constantem virum cogatur sumere potionem, ex qua abortus sequatur. Et ratio est, quia quoties coacta sumit potionem, ex qua secuturus sit abortus, non dicitur studiosè quærere, ut fetus abigatur. Ergo non dicitur procurare abortum.

R E S O L. XXXVI.

An stante aliqua rationabili causa liceat aliquando sterilitatem in uxoratis procurare?

Et

Et adducitur notabile dubium, pro praxi prædicta difficultatis.
Et an hoc fieri prohibeatur in Bulla Sixti V. de abortu?
Et docetur non licere præbere pharmacum directè tendens ad fœtus nondum animati ejectionem, etiam quando non potest aliter matri succurri. Ex p. 5. tract. 14. & Misc. 2. Ref. 90.

Sup. hoc in Ref. seq. & inf. in Ref. 41. ubi consuleturfum in vers. Vel propter.

§. 1. ACcidit in hoc Regno casus notabilis, de quo interrogatus fui. Antonia viro nupta per plures partus, seu abortus, fœtus mortuos peperit abortiendo circa sextum, vel octavum mensem, & fœtum mortuum ac denigratum pariens quandoque sanum, quandoque frustratim, idque provenit ei ob uteri malam intemperiem fluxu putridorum humorum à lue Gallica fortè contractam, & factis adhibitisque primò canonicis remediis, dicto morbo obviari non potest. Nam adhuc abortus facit maximo cum vitæ discrimine. Vertitur in dubium, an in casu posito liceat Medico Christiano sterilitatem inducere, cum fœtus semper mortui emittantur, & patiens in abortiendo incidat in mortis periculum? Et affirmativam sententiam docet Torreblanca *in pract. jur. spir. l. 12. c. 13. n. 31. & 36.* ubi sic ait. Sterilitas procurari non potest, neque ex causis naturalibus, quia conceptionis via impeditur, nisi probabiliter constet mulierem in partu vitæ discrimen subituram, vel quia nimis arcta, vel præ uteri angustia ferri nequeat; quia Medico perito licebit ei poculum sterilitatis præbere ne concipiat. Ita ille.

2 Sed, pace viri docti, hæc opinio mihi displicet, & ideò contrariam meritò docet in terminis hujus casus Turrianus *in q 2. 2. D. Thom. tom. 2. dispu. 26. dub. 2. nu. 45.* vide etiam Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. disp. 20. num. 2. 8. & 10.* Navarrum *in manuali cap. 16. num. 35.* Sylvium *in 2. 2. D. Thom. q. 64. art. 7. quæritur 4. conclus. 3.* Filliucium *tom. 1. tract. 29. cap. 7. num. 101.* asserentes nullo bono fine honestari posse sumptionem potionis, qua prolis conceptioni obstetur. Et idem etiam tenet Rodriquez *in sum. tom. 1. cap. 15. num. 1.* ubi sic ait. (Pecado es contra natura tomar la muger alguna bevida, ò dar fela, o por otra via impedir la generacion, y este pecado es tan iotrinsecamente malo, que ninguna circunstancia le puede honestar.) Prolis enim conceptionem, quæ nata est, sequi ex copula carnali impedire est contra naturam, & naturalem finem generationis; & ideò hoc facere prohibetur in Bulla Sixti V. *de abortu §. 5. & in c. si aliquis, de homicidio* ubi Butrius *n. 2.* asserit, paria esse necidere, vel nasci impedire.

3 Nec valet dicere cum Tannero *tom. 3. disp. 4. quæst. 8. dub. 4. num. 61.* quòd dicta decreta intelligi debent extra causam justam. Unde *in d. cap. si aliquis*, sic habetur. Si aliquis explendæ libidinis causa, vel odii meditatione homini, aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, ut non possit generare, aut concipere, vel nasci soboles, ut homicida teneatur, quod confirmatur ex doctrina ipsius Sanchez *ibid. num. 9.* & aliorum Doctorum penes ipsum, quibus ego addo Villalobos *in summa tom. 2. tract. 12. diffic. 13. n. 8.* Molfesium *in summa, tom. 1. tract. 11. cap. 19. n. 197.* Tannerum *loco citato*, & Laym. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 4. n. 4.* asserentes posse Medicum ad vitandam mortem matris directè procurare abortum, nondum tamen animatum, quo supposito sic posset aliquis argumentari. Multò magis à generatione distat semen, quam fœtus jam ex semine conceptus licèt nondum animatus, sed probabiliter asserunt citati Doctores, posse aliquem licitè procurare abortum fœtus nondum animati ad tuendam vitam matris infirmæ. Ergo probabiliter etiam dici potest licitum esse procurare sterilitatem ad vitandam mortem matris provenientem ex conceptione fœtus modo quo supra explicatum est.

Sup. hoc in §. seq. hujus & inf. in Ref. 41. §. Ac his, ad illa, legitur etiam doctr. alio an. R. eius prima an.

4 Verùm his non obstantibus puto non esse recedendum à negativa sententia, & ad casum de procuratione abortus, nondum animati, pro tuitione vitæ matris infirmæ, posset quis respondere, opinionem istam rejicere Sylvium, & Filliucium *ubi suprà.* Lessium *lib. 2. cap. 9. dub. 10. num. 60.* Navarr. *de restit. lib. 2. cap. 3. n. 140.* Malderum *in 2. 2. tract. 3. cap. 1. dub. 16.* Basilium Pontium *de matrim. lib. 10. cap. 13. n. 2.* Azorium *to. 2. lib. 2. cap. 26. quæst. 5.* Præpositum *in 3. p. D. Thom. q. 6. de bonis matrim. dub. 9. num. 74.* Vasquez *opusc. de restit. cap. 2. §. 2. dub. 6. in fine*, & alios, docentes mordicus non licere præbere pharmacum directè tendens ad fœtus nondum animati ejectionem, etiam quando non potest aliter matri succurri.

5 Sed quia ego puto sententiam Sanchez, & aliorum esse probabilem, respondeo ad argumentum propositum, esse disparem rationem quoad utrumque casum; nam, ut rectè observat Sanchez, Filliucius, & alii in casu, quando expellitur fetus ad tuendam vitam matris, fetus actualiter aggreditur matrem, & est causa materni obitus, cujus periculum est præsentaneum, sed in casu de quo loquimur, quando præbetur medicina sterilitatis, fetus non est aggressor matris, & periculum est distans; ergo quod est in illo casu licitum, in isto minimè erit. Unde contra Torreblancam rectè docet Sylvius *ubi suprà*, & alii ad vitandum vitæ periculum, quòd mulier est experta sibi ex partu imminere, non licet impedire conceptionem.

Sup. hoc quod hic docetur in Resolutionib. num. 42. hujus Ref.

6 Notandum est tamen hic, Lector ne decipiatur, si legat Torreblancam citantem pro sua sententia Sanch. Cordubam, Aragonium, & Lopez notandum est, inquam citatos auctores, sententiam, quam Torreblanca docet, minimè docere, ut de Sanchez visum est *suprà*, & de aliis illos legendo patebit.

RESOL. XXXVII.

An mulier experta periculum mortis in partu possit sumere medicamentum, ut sterilis evadat, & non concipiat? Ex p. 7. tr. 5. R. 33.

§. 1. REspondeo negativè, quia sic data opera diceretur impediri semen à suo naturali fine generationis, parumque, & solùm secundùm magis, & minus hoc distaret à seminis effusione extra vas. Ut benè Cajet. *2. 2. q. 156. art. 2. circa solutionem ad 4. §. ad singula autem objecta.* Petrus de Ledes. *de matrim. q. 49. art. 6. dubio 2. concl. 6.* Tabiena *verb. matrim. 3. in fine*, & alii quos citat, & sequitur Mazuchellus *tract. de cas. res. disp. 2. cap. 3. diffic. 4. num. 24.* Recognosce me ipsum *in p. 5. tract. 14. resol. 90.* ubi probo sterilitatem procurare esse contra bonum prolis nasciturae, & contra ordinem naturæ.

Quæ hic est Reso antecedens, & sequenter in fine § pen. & inf. in Ref. 45. post med.

RESOL. XXXVIII.

An mulieri gravida, quando pro salute nullum aliud superat remedium, liceat indirectè uti medicamentis, ex quibus sequendus sit abortus fœtus inanimati?
Et ad confirmandam doctrinam hujus quæstionis alii diversi casus adducuntur in exemplum, & pro praxi. Ex p. 7. tr. 5. Ref. 34.

§. 1. NEgativè novissimè respondet Mazuchellus *tractat. de Cas. reser. disp. 2. c. 3. diffic. 3. n. 9.* ubi sic ait. Ego verò respondeo nullo modo licere præbere Pharmacum eo animo, ut mulier gravida abortiatur etiamsi fetus sit inanimatus. Et probatur, quia si ad periculum matris vitandum liceret aliquando procurare abortum fetus inanimati, dari etiam posset casus, ut liceret effundere semen extra vas ad vitandam conceptionē, seu aliquando liceret aliquid dare mulieri, quo prolis conceptio vitaretur, puta quando femina esset experta se in partu probabilissimum mortis periculum subire. Atqui hoc non licet, ut patet ex capite *Si quis de homicidio*, quo loco deciditur, hunc ut homicidam teneri? Tum quia semeo frustretur suo fine generationis, ad quam ordinatur; ergo si non licet effundere semen, multò minus licebit fetum etiam inanimatum per abortum expellere. Tum quia tam intrinsecè mala est abortio, quàm intrinsecè mala est pollutio. Atqui nullo modo licet procurare pollutionem, etiamsi ea ad salutem sit necessaria. Ergo nec licet procurare abortum, licèt hic ad mulieris sanitatem sit omninò necessarius. Tum quia hoc modo liceret puellæ gravidæ ad vitandum periculum vitæ, vel famæ, quod sibi ex parte probabilissimè timeret, abortum procurare. Hucusque Mazuchellus.

Sup. hoc loqu in Ref. 36. §. Nec valet, paulò post init. & §. seq. & inf. in Ref. 41. §. At his, ad illa, & loquo etiam doct. Ref. ant. sequenter in dubiis 89. sic quæstio pro fetu non animato.

Sup. hoc latè los in Ref. 41. et 38 & 43 & loquetiam doctr. 90 am. præsenti.

2 Sed affirmativa sententia est communis inter Neotericos, eo quòd in tali casu fetus dicatur aggressor, cùm ille invadat quasi matrem, dum illi periculum mortis creat, eo planè modo, quo pravi humores invadunt naturam? Ergo simili ratione poterit ille expelli, & abigi, cùm melius sit illum nondum animatum expellere, quàm matrem extingui. Tum quia licitum est ob salutem totius abscindere partem: sic enim si quispiam esset manu alligatus ad cratem ferream, accedente incendio, vel hoste, licitum illi esset manum præscindere: quod verum etiam existimavi *in tractat. de restit. in partic.* si Tyrannus aliquis, vel Judex hoc præciperet; sicut Josephus Clitoni authori rebellionis cujusdam imperavit, ut mox sibi manum abscinderet, ut refert ipse Joseph *lib. 2. de bello Judai. c. ult.* pro qua sententia citavi Tolet. *lib. 5. c. 6.* Less. *lib. 2. c. 9. dub. 14. nu. 101.* Atqui fetus antequam anima informetur, est pars ventris. Ergo non est ille conservandus cum tanto discrimine matris, eo vel maximè quòd matre pereunte fetus ille non animabitur.

Sup. hoc pro judice præcipiente in tom. 6 tr. 2. Resolu. 11. §. ult.

3 Sed ad hæc argum. respondet Mazuch. & ad primum asserit, fetum illum inanimatum non dici aggressorem, alioqui dicendus etiam esset, ubi anima esset informatus. Pariter dicendum esset aggressor semen quoties illius abundantia, vel retentio morbum crearet, & sic quoties licitum esse procurare abortum fetus inanimati, licitum jam esset procurare pollutionem ad semen abigendum.

4 Ad secundum respondeo concedendo licitum esse pro conservatione totius abscindere partem; pars enim naturaliter est propter totum. Sed tamen nego fetum esse propriè partem. Si tamen fetus esset corruptus, tunc liceret directè illum abigere ad conservandam salutem matris, quia tunc non diceretur amplius fetus, sed maligna massa.

5 His tamen non obstantibus puto affirmativam sententiam esse probabilem, & tutam in praxi, quam omnium communi calculo admitti testatur Naldos *in summ. verb. Abortus, n. 3.* Homobonus; *de cas. reser. p. 3. c. 67.* & ideò Trullench *in Decal. to. 2. lib. 5. c. 1. dub. 4. nu. 1.* sic ait. Quòd si fetus nondum sit animatus, ejusque expulsio unicum est remedium ad vitam matris, licèt etiam ex intentione (quidquid Lessius *lib. 2. c. 9. dub. 10. n. 61.* Filliuc. *infrà citatus n. 101.* Bonac. *ni de restit. disp. 2. q. ult. punct. 7. n. 3. sect. 1.* & Pet. de Navarra *lib. 2. de rest. c. 3. n. 132.*) sumere medicamentum ad illud expellendum; nam vita præsens matris

præstat

præstat futuræ prolis: Tum etiam quia foetus inanimatis expulsio non est tam intrinsecè mala (sicut est pollutio voluntaria) quin ex aliqua causa possit honestari, cùm in ea delectatio non sentiatur, sicut in seminis resolutione. Ita Henriq. *lib.* 11. *de matrim. cap.* 16. *tract.* 8. Navar. *c.* 26. *nu.* 62. quos sequitur Sanch. *tom.* 3. *de matrim. lib.* 9. *disp.* 70. *num.* 9. & Sà verbo homicidium, & alii. Hucusque Trullench.

RESOL. XXXIX.

An pro salute matris prægnantis licitum sit aliquando uti medicamentis non directè tendentibus ad expulsionem fœtus, ut sectio venæ, pharmacum, balneum, &c. ex quibus tamen potest sequi abortus fœtus animati?

Et doctrina hujus quæstionis est valde notanda, quia in exemplum supradictæ difficultatis multa alia similia adducuntur, & eorum explanantur. Ex p. 7. tract. 5. Res. 35.

Sup. hoc in R. præterita, & in §. seq.

§. 1. RESpondeo, quod quando talia medicamenta necessaria sunt ad salutem matris, possunt licitè adhiberi, quia licèt nefas sit directè occidere innocentem, tamen per accidens ac præter intentionem licitum est aliquando illum occidere, ut constabit ex dicendis, sic enim invasus equo confidens potest licitè fugere per viam angustam, vel ostium in quo puer aliquis sit necessariò proterendus. Sic in bello justo, ut experientia testatur, ac pariter concedunt Doctores omnes agentes de bello, licitum est bellica tormenta, aut ignes dirigere in arcem, seu urbem, in qua constet esse plures innocentes. Ergo etiam in bello justo contra lethales humores suscepto licitum erit ægroto sumere pharmaca ad salutem deservientia, licet inde prævideatur secutura mora foetus animati; hoc enim non est intendere occisionem fœtus, sed tantùm illam permittere. Tum quia tam intrinsecè mala est pollutio; quàm mala est peremptio foetus animati. Sed illam licitum est permittere, ut diximus: ut si valetudinis gratia utendum esset medicamento, aut potu, ex cujus caliditate prævideretur pollutio secutura. Ergo etiam licebit hanc permittere. Tum quia fera invadente, potest mater gravida fugere etiam cum periculo abortus; Ergo pari modo invadente morbo poterit sumere pharmacum, etiamsi adsit periculum abortus. Demum verò si proles jam nata materno lacte extremè indigeret, matri verò ad vitam tuendam necessarium esset ubera exsiccare: porrò posset illa exsiccare, etiamsi prævideret mortem prolis secuturam, quia posset uti jure suo. Ergo pari modo pro conservatione suæ vitæ poterit sumere pharmaca, etsi videat talem sumptionem futuram conjunctam cum periculo

Quæ hic est inf. in Res. 41. §. Notandum est hic.

abortus. Et hanc sententiam cum pluribus ego docui *in* 3. *p. tr.* 5. *res.* 11. quibus nunc addo me citato P. Lugum *de just. s.* 2. *disp.* 10. *sect.* 5. *n.*.. Scip. de Rubeis *Aphor. Confess. ver. abortus, n.* 3. Laym. *li.* 3. *tr.* 3. *p.* 3. *c.* 4. *n.* 4. & Dicast. *de Just. lib.* 2. *tr.* 1. *disp.* 10. *dub.* 13. *nu.* 166. ubi sic ait. Licitum erit eas medicinas adhibere, quæ per se, & directè ordinatæ sunt ad sanitatem matris quamvis per accidens inde timeatur fœtus occisio, v. g. venæ sectionem, pharmacum ventris purgativum in eo casu, in quo certo medicorum judicio mater cum prole ante ejus nativitatem moritura sit, nisi tale medicamentum adhibeatur. Ratio est, quia non repugnat rectæ rationi innocentem per accidens, & præter intentionem in casu necessitatis occidere. In prædicto autem casu occisio illa per accidens resultat, cùm enim fœtus pendeat à vita, & salute matris, rarissimèq; contingat fœtum vivum edi post matris mortem. Ideò medicamentum quod ad procurandam salutem matris adhibetur, secundariò tendit ad salutem fœtus, licèt per accidens illi noceat: confirmatur exemplo: nemo enim negabit, fera invadente matrem, ipsi licitum fore, imò est in præcepto naturali, ut fuga vitam suam certæ morti expositam liberet, si possit, quamvis cum probabilissimo abortus periculo. Imò ego putarem, si posset illa, & auderet, quando aliter effugere non possit, pugnare cum fera, quando spes esset vincendi illam, quamvis cum periculo abortus, id licitum esse. Ergo pari ratione medicamentis pugnare cum ægritudine, tanquam armis, seu lacertis cum fera, etiamsi ex utraq; pugna, vel cum fera, vel cum ægritudine immineat periculum probabilissimum abortus Ita Dicastillus, quidquid aliqui in contrarium afferant.

RESOL. XL.

An idem dicendum sit, quando medicina applicando æqualiter tenderet ad salutem matris, & ad fœtus abortum?

Et utrum sit licitum in tali casu dicta medicamenta applicare?

Et difficultas est, an cum medicamentum prorsus dubium est, num auxilium, aut mortem sit illaturum; possit adhuc adhiberi si salus infirmi omninò desperata est, imò Medicus in tali casu tale medicamentum teneatur adhibere, & applicare?

Et obiter quæritur, an si mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera invadente licitum sit detento, seu invaso à loco alto se præcipitare cum dubio mortis periculo? Ex p. 7. tract. 5. Res. 36.

Sup. hoc infr. in Res. 41. §.

§. 1. NEgat. Corduba *in sum. q.* 173. *dist.* a. Manuel. 1. *to. sum. c.* 5. *concl.* 3. *n.* 3. Lud. Lop. 1. *p. instruct. c.* 63. §. *sed in cas. dubio.* Vega 1. *to. sum. c.* 5. *cas.* 3. ea autem potissimum niti possunt ratione, quia hoc esset directè procurare abortum, quoties medicina illa de se tenderet etiam ad abortum. Respondeo tamen, & matrem posse illam licitè sumere, & medicum posse licitè applicare. Ratio est, quia potius jus habet mater ad vitam suam conservandam, quam habet fœtus, cùm hic à matre pendeat, & non è contra: Ergo si medicina æqualiter tendat ad salutem matris, & ad necem fœtus, præferri potest vita matris, saluti fœtus: eo etiam maximè quod matre pereunte pene miraculum sit, si fœtus incolumis evadat. Hanc sententiam docet me citato Trullench. *in Decal. to.* 2. *lib.* 5. *c.* 1. *dub.* 4. *n.* 5. Sanch. *de matr. lib.* 9. *disp.* 20. *n.* 18. qui etiam *n.* 19. concedit hoc etiam esse licitum, etsi medicamentum esset dubium num mortem, an auxilium esset laturum. Ratio est, quia periculum damni est modicum, supponimus enim desperatam esse salutem; ad summum verò illud damnum sequetur, quòd mors aliquantulum anticipabitur; at lucrum est maximum, si res feliciter cedat, puta, salus matris quæ videbatur desperata; Sic si mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera invadente, licitum est detento, seu invaso è loco alto se præcipitare cum dubio mortis periculo. Imò addit Sanchez, medicum in tali casu teneri tale medicamentum applicare, eo quòd teneatur minus malum ægroti eligere: minus autem malum est dubia mors spem aliquam salutis habens, cum aliquali dubio anticipationis, quàm sit mors omninò certa.

Notandum est hic ad med. vers. Sed difficultas.

Sup. hoc casu medico in to. 8. tr. 9. Res. 51. à lin. 3. Et pro contrario 3. vers. Imo hujus cum eodem Sanchez inf. in Res. 41. §. Et hanc in fin.

2 Rectè igitur ego olim in facti contingentia consului, quod quando nulla est spes, ut vivus edatur partus, & ex alia parte adest spes sanitatis matris, si adhibeatur remedium illius sanativũ, adhiberi posse, etsi tale remedium æquè sit ordinatum ad fœtus mortem, & ad matris salutem, tunc enim mater utitur jure suo, nec tenetur vitam exponere, quando non est spes salutis proximi. * Dixi si remedium sit æquè sanativum: nam si remedium sit ex sua natura mortiferum fœtui, & hac ratione solùm sanativum, quatenus est fœtui mortiferum, non potest licitè adhiberi. Ita docet Dicast. *de Just. lib.* 2. *tr.* 1. *disp.* 10. *dub.* 13. *n.* 169.

* Sup. hoc eundem Dicastillo à allis in Res. seq. & in alio §. ejus nos.

3 Sed difficultas, an cùm medicamentum prorsus dubium est, num auxilium aut mortem sit allaturum, possit adhuc adhiberi, si salus infirmi omninò desperata sit, ut si in casu nostro mater & fœtus perituri sint, nullumque apparet auxilium. Et affirmativam sententiam ego cum Sanchez olim docui, quam me citato impugnat Trullench *in Decal. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 1. *dub.* 4. *n.* 6. sed fatetur meam sententiam non esse improbabilem.

Pro contenta in hoc §. vide inf. in Res. 41. §. hanc contra in fin. §. Notandum est.

RESOL. XLI.

An si adsit spes ut possit fœtus in lucem prodire teneatur mater cum periculo ipsius vitæ supra dicta medicamenta non adhibere, ut fœtus baptizetur?

Et an in prædicto casu mortaliter peccet Medicus contra charitatem talia remedia applicando, & mulier assumendo?

Et si tali remedio non adhibito, valde probabile esset utrumque moriturum; eo verò adhibito probabile esset matrem saltem posse conservari, an in tali casu possit adhiberi? Ex p. 7. tr. 5. Res. 37.

Sup. hoc in R. præterita §. Rectè & inf. in Res. 41. §. ulti.

§. 1. RESpondeo affirmativè; dico igitur quod si adsit probabilis spes, ut matre ab illis medicamentis abstinente possit fœtus in lucem prodire, & mortaliter peccat contra charitatem medicus talia medicamenta applicando, & mulier assumendo. Et ratio est quia præceptum charitatis illam obligat ad præferendam vitæ suæ corporali vitam spiritualem proximi extremè indigentis, qualis est puer non baptizatus. Unde Laym. *in Theol. mor. lib.* 3. *p.* 3. *c.* 4. *n.* 4. sic ait: Si autem fœtus animatus est, medicinas, quæ directè ad fœtus occisionem tendant puta venenum, dilacerationem, &c. adhibere nunquam licitum est: cùm hominem innocẽtem per se, & directè nefas sit occidere; medicinas autem, quæ per se ac directè ordinatæ sunt ad sanitatem matri conferendam, licet per accidens timeatur fœtus occisio, v. g. venæ sectionem, pharmacum ventris purgativum adhibere non est illicitum, si certo medicorum judicio mater cum prole ante nativitatem ejus moritura sit, nisi ejusmodi medicamentum adhibeatur. Ratio est, quia innocẽtem per accidens, & præter intentionem in casu necessitatis occidere, à recta ratione alienum non est. In proposito autem casu occisio maximè per accidens contingit; cùm enim fœtus pendeat à vita, & salute matris, atque rarissimum sit, fœtum vivum progigni post mortem matris; ideò, si ad procurandam salutem matri medicamentum præbeatur, tendit secundariò ad salutem fœtus, licèt per accidens illi noceat. Confirmatur: quis enim neget, invadente fera matrem, ipsi licitum fore: imò etiam in præcepto naturali, ut fuga vitam suam certo interitui expositam liberet, si possit, quamvis cum probabilissimo abortus periculo? Verumtamen in casu nostro repugnabit charitatis legi, matris vitam medicamento servare cum probabili periculo necandi fœtus, si a non adhibito tali medicamento, demortua matre credatur, fœtum vivum in lucem edendum, & baptizandum fore. Cujus ratio est, quia ordo charitatis postulat, ut vita spiritualis animati fœtus præferatur vitæ corporali ipsius matris. Ita Layman, cui adde Candidum *in Disquis. tom.* 1. *Disquis.* 1. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 3.

Trul-

5 Quæ quidem sunt adeò vera, ut loquens de Confessariis Religiosis sic asserat Villalobos *in Summ. tom. 1. tractat. 12. difficult. 14. num. 4.* (Mas el que procurasse el aborto, estando animada la criatura, siguiendose el efecto incurre en descomunion y irregularidad, mas puede absolver del pecado, y descomunion qualquiera Confessor approvado por el Ordinario, y deputado especialmente para esto. Y los Confessores Religiosos, aunque por sus privilegios, puedan absolver de los pecados, y censuras reservadas, al Papa, ò al Obispo, como se dixo arriba, parece que tienen necessitad para esto caso, de estar deputados especialmente por sus Provinciales como dize el Padre Portel: Porque Sixto Quinto, quanto a esso revoco los privilegios de los Religiosos, y Gregorio XIV. lo concedo con esta moderacion.) Ita ille, cui adde Zambellum *in Repert. moral. verb. Abortus, n. 2.* ideò non est recedendum ab hac sententia: quam etiam novissimè docet Novarius *in Summ. Bull. tom. 2. titul. de abortu, num. 13.* ubi sic ait, Subamplia; quòd Confessores clerici, etiamsi sint approbati, non tamen poterunt absolvere ab ista excommunicatione, nisi fuerint ad id specialiter deputati ab Episcopo, ex quo Gregor. XIV. expressè statuit debere esse Confessores ad id specialiter; unde Confessores regulares non possunt ab ista excommunicatione absolvere, nisi specialiter per suos Provinciales deputentur. Ita Novarius, & Trullench *in Decal tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 4. num. 8.* Videant igitur Confessarii quid faciant.

6 Nota tamen hìc obiter Portel. *in dub. regul. ver. abortus, num. 6.* docere non posse Confessarium secularem absolvere pœnitentem, qui commisit abortum fœtus animati, quia jam est homicidium, & homicidium jure communi est reservatum Episcopo; sed hoc aliqui non admittunt, putantes hodie casus reservatos de jure non esse amplius ex praxi reservatos Episcopis, sed de hoc alibi.

RESOL. VIII.

An aliqui præter Episcopos possint absolvere ab excommunicatione incursa propter abortum fœtus animati? Ex p. 7. tr. 5. Res. 15.

§. 1. AD hanc quæst. me citato respondet P. Thes. *in praxi p. 2. c. 1. n. 1.* Poterunt etiam Prælati Episcopalem jurisdictionem habentes suos subditos absolvere. Roderic. *qq. regul. 33. art. 4. to. 2.* Cariolus *de cas. res. tit. de Abortu, n. 10.* Addit Diana *resol. 13. tr. 2. p. 3. & not. 4.* cum Sanch. & Marullo, quod habentes privilegia absolvendi à censuris quibuscumque etiam Sedi Apostolicæ reservatis, poterunt absolvere à præsenti censura. quamvis enim ex decreto Sacræ Congregationis, de quo dixi, *verb. absolutio, c. 3.* isti non possint absolvere à casibus, quos Ordinarii locorum ipsi sibi reservabunt, tamen illud decretum non loquitur de casibus, qui sunt reservati Ordinariis à jure Pontificio, ut patet. Cæterum sæpè solent Ordinarii locorum casum abortus sibi reservare, ideò tunc non poterunt privilegiati absolvere.

RESOL. IX.

An Episcopus possit dispensare hodie in irregularitate contracta ex abortu?

Et observatur, quod supplicans in Sacra Pœnitentiaria in casu videlicet occulto pro dispensatione super irregularitate ex abortu, debet exprimere, si erat fœtus à se genitus, aliàs gratia erit subreptitia? Ex p. 7. tr. 5. Res. 21.

§. 1. REspondet affirmativè Novarius *in summa Bullarum to. 2. tit. de Abortu, nu. 21.* ubi sic ait. Declaratur primò, ut possint hodie Ordinarii cum subditis dispensare in irregularitate com subdito contracta ex abortu animato, sequuto effectu, dummodo tamen crimen fuerit occultum, ut in terminis declaravit Sacra Congregatio. Ita ille. Sed cùm irregularitas abortus oriatur ex homicidio voluntario ad illam non se extendit auctoritas Episcopi, unde miror, quo pacto potuit hoc asserere Novarius; & adducere Declarationem Sacræ Congregationis. Imò P. Thesaurus *in Praxi, p. 2. c. 1. in fine* observat, quod supplicans in Sacra Pœnitentiaria, in casu videlicet occulto, pro dispensatione super irregularitate ex abortu, debet exprimere, si erat fœtus à se genitus, aliàs gratia esset subreptitia, ut patet ex stylo, & facultatibus Sacræ Pœnitentiariæ, in quibus maior in hoc casu ponitur difficultas ad dispensandum, quod etiam docet novissimè doctus & amicissimus P. Alphonsus de Leone *de Censur. recollect. n. 58.*

RESOL. X.

An Prælati Regulares possint dispensare in irregularitate suorum subditorum contracta ex abortu animato?

Et quid, si homicidium est occultum apud sæculares, & manifestum apud Fratres, an possint Prælati Regulares adhuc in illo dispensare? Ex p. 4. tr. 2. Res. 87.

§. 1. NEgativam sententiam docet Emanuel Rodriquez *in quæst. regul. tom. 2. quæst. 33. art. 4.* quia, ait ille, tale homicidium est nimis qualificatum, onde si quis petiit dispensationem à Papa, quod occiderit hominem, tacendo fuisse Clericum occisum, non manet dispensatus, quia homicidium Clerici est magis qualificatum. Ergo, &c.

2 Sed aliqui putant contrariam sententiam esse probabilem; dicunt igitur in supradicta irregularitate posse Prælatos regulares dispensare, dummodo sit occulta, quamvis Aloys. Vega *in summ. tom. 2. c. 15. cas. 6.* teneant, quod si homicidium est occultum apud sæculares, & manifestum apud Fratres, possunt adhuc Prælati in illo dispensare; sed non posse, quando est notorium, ita ut possit probari in judicio, docet Miranda *to. 2. qu. 8. art. 10. conclus. 2.* Et ita hanc sententiam affirmativam tenet Laurentius Portel. *in dubiis Regularium, ver. Abortus, nu. 10.* & post illum Villalobos *in summa tom. 2. tract. 12. diffic. 14. num. 6.* & Hieronymus Rodriq. *in compend. qq. reg. resol. 4. n. 6.* & respondent ad argumentum Rodriq. dicunt igitur, quòd Ecclesia non ponit irregularitatem ob gravius & qualificatum peccatum, & ad exemplum de homicidio Clerici, afferunt cum Cast. Palao *in opere morali tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 16. § 4. n. 16.* non esse necessariam in dispensatione illius qualitatis manifestationem, quia ad irregularitatem est omninò extrinsecum, & per accidens occisum fuisse Clericum, non enim ob sacrilegium, sed ob defectum perfectæ lenitatis imponitur, qui defectus in quacumque hominis occisione reperitur. Ergo, &c. Sed his non obstantibus non est recedendum à contraria sententia, quicquid sit, an possit dispensare in irregularitate homicidii voluntarii.

3 Nota vero quòd post hæc scripta inveni Hieronymum Rodriq. *in compend. qq. regular. ubi suprà, resolut. 4. n. 15.* docere probabilem satis esse sententiam Alphonsi de Vega asserentis, ut diximus, posse Prælatos dispensare in irregularitate abortus etiamsi sit manifesta, & notoria apud Fratres; sed tu ne recedas à prima sententia, maximè quòd intelligo, si verum est, hoc privilegium esse vivæ vocis oraculum, quod vide.

RESOL. XI.

An Superiores Regulares possint dispensare cum subditis in irregularitate occulta ex abortu animato?

Et an hoc extendatur ad quodcumque homicidium voluntarium?

Et an Prælatus possit committere uni Confessario subdito hanc dispensationem?

Et an dicti Prælati possint habilitare ad officia suos Religiosos etiam pro foro externo, & sine dubio ab excommunicatione absolvere? Ex p. 7. tr. 5. Res. 22.

§. 1. REspondet affirmativè Villalobos *in sum. to. 2. tract. 12. difficult. 14. n. 6.* ubi sic ait. (Hase de advertir, quanto a los Religiosos, que por un privilegio de Martino V. concedido al Prior de S. Benito de Valladolid, que despues se estendio a todos los Priores, o Abades de todos los Monasterios de la Congregacion de España, el qual referimos arriba, pueden los Prelados, aunque sean conventuales, de todas las Religiones que communican esse privilegio dispensar en la irregularidad que nace de homicidio voluntario, siendo occulto, commo alli queda dicho, donde diximos con el Padre Cordova, que se estiende a qualquiera homicidio voluntario. Y assi podran dispensar en esta irregularidad, mayormente que la potestad de dispensar se ha de interpretar latamente, como se dixo arriba, y assi tienne esta opinion el Padre Portel contra el Padre Fr. Manuel Rodriquez, que dize que no se estiende esta potestad à este homicidio, por ser calificado, que muere el niño, y tambien se condena el alma porque no se bautiza. Mas este fundamento no es bastante por lo que queda dicho, y tambien que lo mismo es matar à un adulto, que està en pecado mortal, y non obstante esso, se puede dispensar. Ni tampoco obsta, que Sixto V. dize en su constitution que no puedan dispensar los Prelados regulares por sus privilegios, lo qual no moderò Gregorio XIV. por que como Clemente VIII. confirmo despues nuestros privilegios, ex certa scientia, ya tiene fuerza de nueva concession como dize el Padre Portel, con otros.) Hæc ille, cui adde Zambell. *in Reper. Mor. ver. Abortus, n. 3.* Sic asserentem: Abortum fœtus animati procurans etiam sequuto effectu potest obtinere dispensationem ab irregularitate à suo Prælato non obstante, quòd sit homicidium voluntarium, dummodo sit secretum, & potest Prælatus committere alteri hanc dispensationem.

2 Et tandem Bordonus *in consil. Regular. resol. 13. qu. 5. nu. 19.* solidè probat, quòd Prælati Regulares ex vi suorum Privilegiorum possunt dispensare tam in irregularitate contracta ex abortu fœtus animati, quàm habilitando ad officia suos Religiosos, etiam pro foro externo, & sine dubio ab excommunicatione. Idem etiam Novarius *in summa Bulla, to. 2. tit. de Abortu, num. 21.*

3 Notandum est etiam hic obiter, supradictos Prælatos posse hanc potestatem delegare, & committere uni Confessori subdito, ut dispenset in foro conscientiæ cum delinquente. Ita Portel. *in dub. Reg. ver. Abortus, num. 12.*

RE-

RESOL. XII.

An Superiores Regulares possint habilitare ad officia Regulares, qui procuraverunt abortum?

Et an Religiosus indigeat hac dispensatione super excommunicationem, vel irregularitatem, si in Visitatione, aut Capitulo fuerit dispensatus in irregularitatibus, prout fieri solet in Visitatione à Prælatis, etiamsi Religiosus crediderit, se non indigere dicta Prælatorum dispensatione, pro illo tunc? Ex p.7.tr.5.Ref.23.

Sup. hoc cur sim in R. prę. 9. Et tandem cursum ped. med.

§.1. AFfirmativè respondet Villalobos *in sum, to.2. tract.* 11. *diffic.*14.*n.* 7. ubi ita asserit: (Assi mismo pueden los Prelados regulares dispensar en la inhabilidad para los oficios que pone Sixto V. que esta no es reservada, y tienen privilegio concedidos despues Sixto V. por Gregorio XIV. para habilitar à sus subditos, y quitarles qualquiera inhabilidad, concedido à una Orden de Italia como refiere Sorbo. Y toda esta potestad la pueden cometer los Superiores por los que diximos arriba.

2 Advierte Portel por una doctrina de Navarro, que si el Religioso que huviesse incurrido en este caso, se hallasse en el Capitulo Provincial, o de la visita, donde el Prelado dize eo general, *Absolvo vos ab omni censura; & dispenso vobiscum in omni irregularitate, & habilito vos ad omnia*, en tal caso quedaria el subdito absuelto, y dispensado, aunque entonces ne se acordasse de la censura o irregularidad.) Ita Villalobos, & post illum Zambellus *in Reper. mor. verb. Abortus, n.*3. Sic asserens: Advertimus tamen hic hunc Religiosum non indigere hac dispensatione, si in Visitatione aut Capitulo fuerit dispensatus ab irregularitatibus, prout fieri solet à nostris Prælatis, etiam non cogitantibus dispensationem hujus irregularitatis, & etiamsi Religiosus crediderit se non indigere dicta Prælatorum dispensatione pro illo tunc. Ita Zambellus, qui citat Grassium: Quibus omnibus adde Bordonum *in Conf. Regul. Resol.*13.*q.*5.*n.*20.

RESOL. XIII.

Quid sub prohibitione officiorum contra procurantes abortum intelligatur in Bulla Sixti V. Ex p.7.tr.5.Ref.27.

Sup. hoc in to. 6. tract. 2. legu disp. R. 34.

§.1. REspondeo quòd nomine Officii intelligitur munus habens administrationem rerum, vel personarum Ecclesiasticorum cum superioritate. Sorbus *ver. ingressus to. circ. fin.* 8. Sanch. *in Decal. lib.*6.*c.*15.*n.* 66. Et sic continentur officia habentia jurisdictionem ordinariam, ut Generalis Provincialis, Superioris localis, & Vicarii, ut Sanch. *ibi* Miranda *tom.* 2.*q.*2. *art.*8. Bonac. *de largit. mun. disp.* 3. *punct.* 5. *n.* 2. Item continentur habentes jurisdictionem delegatam ratione certi officii, seu personatus, vel ita ut sint in ea majores Ordinarii, ut Visitatores provinciarum, Mirand. *loc. cit. concl.* 2. Item contineri Definitores, Discretos, & Procuratores ad Capitula generalia, & provincialia, ait Mirand. *loc. cit.* Sed contraria est magis communis, scilicet istos non contineri, ut Bonac. ibi cum Sousa, & Barth. à S. Fausto, & aliis. E contra non continetur officium Concionatoris, Lectoris, Confessarii, Regentis studiorum, ut Sanch *ibi.* Filliuc. *tr.*34.*n.*77. Bonac. & Mirand. *loc. cit.* Item non contineri Assistentes Generalis, Magistros Novitiorum, Consultores, Admonitores, & Præfectos Sacristiæ, ait Bonac. *ibi.* cum citatis. Et hæc omnia docet P. Thesaurus, *in prax. p.*1.*c.*28.*q.*1.

RESOL. XIV.

Quomodo obliget privatio privilegii Clericalis, & omnium Dignitatum, & officiorum, & beneficiorum imposita in Bulla Sixti V.

Et an dictæ pœnæ obligent reum in conscientia ante judicis sententiam, & declarationem? Ex p.7.tr.5.Ref.17.

Sup. hoc in R. seq. & in aliis simil. ejusm.

§.1. SUppono procurantes abortum sequuto effectu, incurrere ex Bulla Sixti V. Gregorii XIV. privationem omnis Privilegii clericalis, & omnium dignitatum, officiorum, & beneficiorum (quæ perpetuò erunt Sedi Apostolicæ reservata) & inhabilitatem ad alia similia. Hoc supposito quæritur, an dictæ pęnæ obligent reum in conscientia ante Judicis declarationem; & aliqui respondent affirmativè, quia illæ pęnę privant ipso jure bonis communibus ut publicis officiis, dicunt posse obligare, & censeri obligasse in foro conscientię reum ad dimittenda officia, etiam in casibus occultis, quia hæc bona magis pendent à potestate publica legislatoris: & ita tenet Garzias *de Benef. p.* 11. *c.* 12.*n.*18.19.20. cum Abb. Felin. Navar. Paris. & Lorca, quos allegat *n.*18. ubi cum Sorbo ait, quod cõmissa pęna privationis officiorũ tenetur, vel dispensationem, seu rehabilitationẽ procurare cum omni diligentia, & sollicitudine, vel dimittere officium, seu renuntiare; si tamen possit renunciare sine manifestatione proprii criminis, aliàs enim non teneretur cum sui infamia dimittere, juxta communem Theologorum: Ita Sayr. ibi.

2 Sed contrariam sententiam docent communiter Doctores, quos ad satietatem adducit Sanctarellus, *de Apostat. cap.* 4. *n.*13. *in fine*, & me citato Marchinus *de Sacr. Ord. tr.* 1. *p.* 8. *c.*4. *nu.* 32. & etiam me citato novissimè Barb. *de potest. Episc. p.* 2. *Alleg.* 44.*n.*9. quia nullus tenetur esse reus, & vindex: ergo requiritur sententia declaratoria etiam in foro conscientiæ, antequam quis obligetur imponere sibi pęnam à jure statutam. Et lex humana non censetur obligare cum tanto rigore, saltem nisi exprimat, ut in conscientia ante omnem declaratoriam dimittere teneatur; & quia hæc pœna exigit factum hominis positivum ad sui executionem.

Marchinus citat Dianam in R. quæ hic est in t. 1. tr. 5. R. 63.

3 Verùm P. Thesaurus *in Praxi p.* 1. *c.* 28. sequitur mediam sententiam tutiorem, & in praxi passim receptam, præsertim in stylo Curiæ, quòd dicta privationis officiorum Ecclesiasticorum pœna obliget in conscientia juxta priorem sententiam, quando casus est manifestus; & ratio est, quia tunc superiores acta incipiunt esse nulla, cessante titulo colorato ob privationis notorietatem. Quandiu autem privatio est occulta, non videtur obligari in conscientia, quia ejus acta ratione publici officii sunt valida manente titulo colorato.

RESOL. XV.

An pœna inhabilitatis imposita in Bulla Sixti V. obliget ante judicis declarationem? Ex p.7.tr.5.Ref.18.

§.1. AD hoc dubium respondet P. Thes. *in Praxi p.* 1. *c.* 28. *quæst.* 4. ubi sic ait. An pœna latæ sententiæ inhabilitatis ad officia obliget in conscientia statim atq; fuerit commissa? Respondeo secundùm magis communem sententiam obligare, prout dixi *suprà c.* 5. quia hæc pęna est purè privativa, non requirens factum hominis positivũ ad sui executionem. Ita Cajet. 2.2. *q.*62. *art.* 3. & multi quos allegat Sanch. *in Decal. lib.* 2. *c.* 39. *num. ult.* & communiter dicunt Suar. *de legib. lib.* 5. *c.* 9. *n.* 2. Corduba *lib.* 1. *q.* 36. *n.* 1. Alii tamen probabiliter tenent non ligare in conscientia ante declaratoriam, quos allegavi *in d. c. simus.* 1.

Sup. hoc in R. præcedenti [illegible] Sed quid.

2 Alii verò distinguunt, quia si pęna inhabilitatis simul cum aliis pęnis apponatur, quæ non obligent in conscientia ante declaratoriam, ut cum pęna privationis officii, vel beneficii tunc neque hæc obligabit; aliàs secus si ponatur, per se, vel cum aliis merè privativis; ita Molina, *to.* 1. *disp.* 96. *§. duo*, cum Covarr. & tenet Filliuc. *tr.* 34 *n.* 79. Hucusque Thesaurus.

3 Sed ego puto satis probabiliter hanc pœnam non obligare ante declaratoriam, ut docet Lessius *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 26. & Sanch. *in summa tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 39. *n. ult.* & alii cum hac tamen limitatione quòd si inhabilitatis pęna sit lata solùm quoad illud numero beneficium, obligat in conscientia ante omnem declaratoriam: ut Suar. *tom.* 1. *de relig. tract. ult. de sim.* [illegible] *c.* 58. *n.* 9. Secundò est certum, quod inhabilitas consurgens ex censura vel irregularitate, obligat in conscientia ante omnem sententiam, & ita Sanchez *in Decalogum cap.* 39. *num. ult.* & tali ratione ligat inhabilitas, quam Sacra Pęnitentiaria dispensando super irregularitate ex homicidio, vel abortu, relinquere solet in eodem dispensato. Sed circa difficultatem hujus, & superioris Resolutionis, quando casus occurrerit, videbis Thesaurum *ubi supra in p.* 1. *c.* 28. & 30.

RESOL. XVI.

An detur preventio inter judicem sæcularem & Ecclesiasticum contra procurantes abortum?

Et an si reus sit Ecclesiasticus, tradendus sit Curiæ sæculari?

Et an ad exclusionem pœnæ temporalis, quando criminaliter agitur, fœtus præsumi debeat potius inanimatus, quàm animatus? Ex p.7.tr.5.Ref.41.

§.1. REspondeo affirmativè, ut patet ex Bulla Sixti V. & ita docet Novarius *in sum. Bull. to.* 2. *tit. de abortu, nu.* 5. unde *n.*19. sic ait: Ampliatur quartò, ut probato delicto abortus, judices Ecclesiastici, vel sæculares possint hodie procedere contra illud committentes, quia Gregorius circa hoc nihil innovavit. Ita ille, quod etiam docet Portel. *in dub. regul. verb. Abortus*, *n.* 9. & Rodriquez *in Quæst. Regular. tom.* 2. *q.* 33. *art.* 4. Et si reus sit Ecclesiasticus, traditur Curiæ sæculari, ut observat ex Quaranta Barbosa *de potest. Episc.* 3. *Alleg.* 111 *n.*20.

2 Nota tamen hic obiter, quòd ad exclusionem pęnæ corporalis, quando criminaliter agitur, fętus præsumitur potius inanimatus, quàm animatus. Ita Doctores, quos citat & sequitur Barbosa *ubi suprà alleg.* 51 *n.*239. quibus adde Trullench *in Decalog. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 1. *dub.* 4. *n.* 2.

Quoad hoc lege inf. dott. R. 20. & 41.

RESOL. XVII.

An ex abortu casuali incurratur reservatio?

Et pro praxi hujus quæstionis multi casus explicantur in textu hujus Resolutionis, in quibus ex abortu non incurritur reservatio. Ex p.7.tr.5.Ref.20.

§.1. REspondet negativè Bordonus *in Consil. regul. to.* 1. *Ref.* 45. *q.* 3. *n.* 3. ubi sic ait: Quæres, An ex abortu ca-

sualiter procurato inferatur reservatio? Abortus autem casualis est ille, qui sequitur ex aliqua actione, quam Religiosus fecit non ex intentione, & animo abortiendi, sed alio fine, sive malo, ut ex odio, vel ut ex morte succederet in hæreditate, sive bono, ne sequeretur infamia, &c. Respondetur, Abortus casualis non prævisus à Religioso non inducit reservationem, quia applicatio cujuscumque rei sit, non dicitur procuratio abortus, sed alterius rei. Confirmatur, quia casus iste intelligi debet juxta constitutionem Sixti V. ubi facit mentionem de abortu voluntario, non casuali. Deinde Nav. c. 25. n. 14. dicit eum, qui in periculum non tamen probabile abortiendi induxit gravidam non peccare mortaliter, etiamsi postea abortiatur; ergo neque in casu nostro. Ita Bordonus, qui citat Fiorenum, Graffium, & Lupum. Unde ex his Mazuchellus *tract. de cas. reserv. disp. 2. cap. 3. q. 3.* resolvit non incidere in casum reservatum abortus, qui interrogatus de causis abortiendi remedium aliquod bona fide aperiret, quo postea feminæ aliquæ ad abortum procurandum uterentur; in eo enim si bona fides adfuit, defuit voluntas abortum procurandi, proindeque in nullam reservationem dicendus est incidisse. Secundò excusari medicum, eum, qui ut matrem mortem liberet, illi in partu laboranti potiones præbet, vel quid aliud exhibet, ut facilius partus jam maturus nascatur: licèt enim partus mortuus nasceretur, adhuc tamen non esset hoc medico imputandum ad peccatum. Et ratio est, quia ille non habebat intentionem procurandi abortum, sed partum naturalem. Tertiò, excipi illum qui ignoravit feminam esse gravidam. Ita Steph. Quaranta, *verb. Abortus*. Et ratio est, quia non dicitur habuisse intentionem, & propositum procurandi abortum. Sic medicus, qui nescius an mulier sit gravida, idque nec animadvertens, nec animadvertere volens medicinam præberet, ex qua abortus sequeretur, non incideret in casum, etiamsi fortè mortaliter peccaret ob inadvertentiam culpabilem. Et ratio est, quia ad casum hunc incurrendum non sufficit, ut abortus possit alicui imputari, sed debet esse dedita opera, & ex industria quæsitus. Sic ignorantiam quantumvis crassam, dummodo non sit ingens temeritas, excusare à censura imposita scienter aliquid facienti. Quartò non incidere in casum reservatum maritum, vel patrem, qui uxorem vel filiam leviter castiget, vel verbum aliquod proferat, unde mulier ira, & furore percita abortum patiatur. Et ratio est, quia hoc modo non dicitur procurare abortum, neque in se, neque in sua causa. Ita Capeavil. *cas. 9. de procurat. abortus, q. 2. in princ.* Belloch. *de cas. reser. p. 2. q. 8. num.* 100. Floronus *p. 2. cas. 5. de procur. abortum, n.* 13. quod verum est, etiamsi percussio gravis esset; itaut vel percutiendo, vel objurgando ad mortalem culpam perveniret: ita tamen ut abortus non fuisset intentus. Quintò excipi mulierem illam, quæ ex repentina aliqua animi passione, puta lætitia, metu, appetitu sibi natura repugnanti, vel terribili, & formidabili alicujus aspectu, vel terrore ex armatorum, & rixantium hominum visione causato abortum patiatur. Et ratio est eadem, quia ipsa non dicitur procurare, sed effectus per accidens, & contingenter sequitur, quinimò ut plurium contra voluntatem sequitur. Addo excusari etiam eum, qui hujusmodi metum mulieri gravidæ incutiat, si probabiliter ignorabat periculum abortus. Secus, verò, si sciens illius facilitatem in abortiendo alicujus monstri figuram, & imaginem dedita opera repræsentavit ad finem abortus. Et ratio est, quia vel dicitur procurator abortus. Sextò excusatur mulier, quæ aliàs experta se passam esse abortū grave aliquod onus portando, vel scalas cōscendendo, illud defert, aut scalas conscendit, sed tamen præter intentionem faciendi abortū. Et ratio est, quia non dicitur dedita opera, & studiosè illum procurasse. Quod verum est etiamsi casu contingeret, ut ea ob id abortum pateretur.

Sup. hoc ind. in R. 35 [illegible]

2 Unde ex his ego olim consului non incidisse in casum reservatum medicum eum, qui medicinam ordinaverit ad abortum tendentem, ut ea Ceiræ gravidæ porrigeretur, & ea per aromatarii, aut ancillæ imprudentiam fuit porrecta Semproniæ itero gravidæ. Et ratio est, quia abortus ille casualis est, proindeque nec medico imputandus.

3 Non desinam tamen ponere hic ea, quæ docet Molina *de Justit. to. 4. tract. 3. disp. 5. n. 6.* ubi sic ait: Ex his facilè intelligitur, quid dicendum sit ad eventum illum, quo quis prægnantem percutit, aut metum illi incutit, estq; in causa, ut abortus sequatur, num scilicet, si fetus animatus jam erat rationali anima, dicendus sit homicida voluntarius, an casualis? Cajetanus 2. 2. *q.* 64. *art.* 8. *ad* 2. ait, si percussio aut metus talis fuit, ex quibus nō raro, sed frequenter sequi solet abortus, & percutiens, aut incutiens metum, non ignorabat mulierem esse prægnantem: esse homicidiū voluntariū, esto percutiens id homicidium non intenderet. Nav. verò *ubi supra* id negat, asserens esse casuale. Dicendum verò sic est. Nisi, juxta regulam à nobis propositam, percussio, aut incussio metus, tam patens, ac manifesta sit causa abortus comparatione percutientis, aut incutientis metum, dum ita percussit, aut metum incussit, ut prudentis arbitrio percutiens, aut metum incutiens censeatur, ac si abortum intenderit, homicidium non esse voluntariū, sed casuale, esto percutiens aut incutiens metū, attenderit, mulierem esse prægnantem: eaque de causa regulariter, quando abortus evenit præter spem eius, qui percussit, aut metum incussit, homicidium erit casuale. At verò quando percussio, aut incussio metus, esset tam manifesta causa abortus, ut arbitrio prudentis percutiens, aut metum incutiens, reputaretur, ac si abortum intendisset, homicidium esse voluntarium, esto percutiens, aut incutiens talem metum, abortum non intenderit. Hoc modo esset homicida voluntarius ob abortum subsequutum, qui ira in prægnantem percitus, ita illam percuteret, ut probabiliter timendus esset abortus, esto non intenderit abortum, sed satiare vindictæ appetitum. Hic enim perinde se haberet, ac ille, qui ex proposito intenderet graviter vulnerare, ita ut inde sequi verisimiliter posset mors, non intendendo eo modo vulnerati mortem, sed solùm acrem vindictam, ex qua facilè poterat sequi mors, de hoc enim, subsequuta ex eo vulnere morte, nullus sanæ mentis diceret, esse homicidam casualem, sed diceret esse voluntarium. Ita ille.

Sup. hoc & dub. [illegible] in hoc § 1. [illegible] Res. 41 [illegible] Et idem [illegible] pro dispensatione in hoc casu.

R E S O L. XVIII.

An qui procuravit abortum ante animationem, incidat in excommunicationem, & irregularitatem.

Idemq; dicendum est de præbentibus opus, consilium, &c. Ex p. 7. tr. 3. Res. 8.

§. 1. RE spondeo affirmativè ex Bulla Sixti V. sed hodie stante Bulla Greg. XIV. negativa sententia tuenda est, & ideò Machadus *de perf. Conf. to. 1. lib. 2. p. 3. tract. 17. docum. 9. n. 1. & 2.* sic ait: (Se ha de advertir, que Sixto V. por una constitucion especial dispuso, que todas las personas, que por si ò per otros cooperando con ayuda, consejo, ò de qualquiera otra manera fuessen causa de algun aborto: ora la criatura estè animada à no: incurra en las penas, que ambo Derechos imponen à los homicidas; y asi mismo impone descomunion mayor, ipso facto incurrenda contra los tales, y reservada à la Sede Apostolica su absolucion. Y que si fueren Clerigos, ipso facto, queden privados del officio, beneficio, ò dignidad Ecclesiastica que tuvieren, è inhabiles pera tenerlas; despues, y si fueren seculares, queden inhabiles para Orden sacro, y todo lo demas que queda dicho.

Sup. hoc in to. 3 tr. 1 Res. 40. consilium [illegible] ejus lin. ult.

2 Despues Greg. XIV. por otra especial constitucion moderò la de Sixto V. particularmente en dos casos. Lo primero, es quanto à lo que por Sixto V. se avia dispuesto, de que incurriesse en la penas referidas, aunque la criatura no estuviesse animada, ò quando se diesse solamente bebida, ò otro remedio para no concebir, ò hazese esteril la muger; cuyas penas dexa à la disposicion de los sagrados Canones, y Concilio Tridentino.) Ita ille, cui adde Villalobos *in summ. tom. 1. tract. 12. diffic. 14. n. 2.* & Bordonum *in Consil. Regul. resol. 45. n. 11.*

3 Hoc Villalobos *in summ. to. 2. tract. 12. diffic. 14. n. 3.* sic ait: (Conforme à esto, el que el dia de oy procurasse aborto, no estādo la criatura animada, ò diesse veneno de esterilidad, o remedio, para no concebir, no quedaria descomulgado ni irregular.) Igitur licèt abortus fœtus inanimati sub excommunicatione interdictus esset in Bulla Sixti V. nihilominus illa Bulla hac in parte abrogata est, & ad terminos juris communis, sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini dispositionem redacta fuit per subsequentem Gregor. XIV. Constitutionem. Propterea abortus fetus inanimis hoc tempore sub excommunicatione vetitus non est. Et ita etiam observat Mazuchellus *tract. de cas. reserv. disp. 2. c. 3. diffic. 1. n. 2.* quod etiam dicendum est de præbentibus opus, consilium, &c.

R E S O L. XIX.

Quo tempore fetus animatur, itaut, qui de illo abortum faciunt, incurrant excōmunicationem, & irregularitatē. Ex p. 7. tr. 5. Res. 6.

§. 1. AD hanc quæstionem sic respondet Lessius *lib. 2. c. 9. dub. 10. n. 65.* Petes, quando proles animatur anima rationali: Respondeo: Covarruvias putat mares animari die 40. à conceptu, feminas 80. & ita communiter sentire DD. Sed nulla videtur ratio, cur tanta sic discrepantia inter marem ac feminam. Itaque verius est utrumque fetum animari simulatque fuerit formatus. Nam *Exodi* 21. juxta versionem 70. dicitur: *Qui percusserit mulierem prægnantem, & illa abortum fecerit, si fetus erat formatus, dabit animam pro anima, si nondum erat formatus, mulctabitur pecunia*, ubi apertè insinuatur fetum habere animam, simul ac formatus fuerit. Idem docet Medici. Quoto autem diem formatio absolvatur, docet Lævinus Lemnius *cap.* 11. citans Hippocratem *l. de natura fœtus*, maris formationem absolvi aliquando die 30. aliquando 40. aliquando 45. feminæ verò, nunc 35. nunc 40. nunc 45. nunc 50. Verùm Hippocrates id non docet: nam lib. de natura fetus *num.* 10. docet masculum, ut longissimè triginta diebus formari; feminam, ut longissimè, 42. diebus, idque duobus locis eod. lib. repetit, & probat ex purgatione, quæ post masculi partum durat diebus 30. post feminæ 42. ut diutissimè. Hucusque Lessius.

2 Non deseram hic apponere verba Mazuch. *tract. de cas. reserv. disp. 2. c. 3. diffic. 1. n. 5.* sic asserentis: Ego tamen verius

existimo,

existimo, utrumque fœtum animari simulatque formatus est: sic enim *Exodi* 21. juxta versionem 70. dicitur, (qui percusserit mulierem prægnantem, & illa abortum fecerit, si fœtus erat formatus dabit animam pro anima: si nondum erat formatus mulctabitur pecunia.) Quibus verbis apertè insinuatur fœtum habere animam simulatque fuerit formatus, idemque Medici ipsi docent. Formatio verò fœtus ea Hippocrate *lib. de natura fœtus*, in maribus absolvitur aliquando die 30. aliquando 35. aliquando 40. aliquando 45. Formatio verò feminæ absolvitur aliquando 35. aliquando 40. aliquando 45. & aliquando 50. Ratio autem cur fœtus non formetur eodem tempore in omnibus provenit ex caliditate, vel frigiditate matris. Ita Mazuchellus.

3 Sed cùm Aristotele *lib. 7. de Animal. c. 3.* Plinius *lib. 7. c. 6.* & alii docent mares animari die 40. à conceptu, feminas verò die 80. & aliquando 90. Existimo non esse recedendum ab hac opinione, cùm magis faveat pœnitentibus. Et ideò illam docet Layman, *lib. 3. tract. 3. p. 3. c. 4. num. 3.* Marchinus *de Sacram. Ordinis tr. 1. p. 9. c. 3. n. 7.* Trullench *in Decal. tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 4. n. 2.* Molina *de Just. tom. 3. tract. 3. disp. 27. nu. 1.* Megala *in Prompt. to. 1. ver. Abortus, n. 1.* Coriolanus *de cas. reserv. p. 2. cas. 6. n. 4.* Quaranta *in sum. Bull. ver. Abortus, num. 5.* Scortia *in Bullis Pontif. Theorem. 376.* & Naldus *in sum. ver. Abortus, nu. 2.* ubi sic ait: Abortum post 40. dies in masculo, in fœmina post 80. animatum esse anima rationali, traduot omnes. In dubio autem, id est, non constito, sit ne masculus, an femina, tunc censetur esse masculus, & sic animatos anima rationali; & ita servat sacra Pœnitentiaria. Ita ille, cui adde Machadum *de Perfecto Confess. tom. 1. lib. 2. p. 3. tractat. 17. docum. 8. num. 2.* & Bordonum, *in Consil. Regul. tom. 1. res. 45. q. 2. n. 2.*

4 Non desinam tamen hic adnotare quod recentissimè Th. Fienus *lib. de vi formatrice fœtus, edito an. 1260. q. 8. conclus. 11.* putat animari fœtum anima rationali tertia ad summum die à seminis conceptione, suamque sententiam plurimis probat argumentis. Sed nolo ingerere scrupulos; ideò à communi sententia non est recedendum: igitur qui ante quadraginta dies procuravit abortum, non est censendus irregularis, neque in pœnas Bullæ Sixti V. incurrisse dicendum est, juxta Constitutionem Gregorii XIV. Et si dubitetur si masculus sit, vel fœmina, fœtum præsumendum est esse animatum post 40. dies.

RESOL. XX.

An qui facit abortum sit irregularis, si dubitat de animatione fœtus? Ex p. 4. tr. 2. Res. 16.

Sup. hoc in R. seq. & sup. lege §. ult. R. 16. & superius in ej. in loco, & subtilis doctr. R. 119. §. itaque à lin. 8. & vers. Ex his, sed lege eam per tot. & non pigebit.

§. 1. AFfirmativam sententiam docent communiter DD. quos citat, & sequitur Merolla *in disp. Theol. tom. 1. disp. 3. cap. 3. num. 237.* Sayrus *lib. 6. cap. 15. num. 9.* Sotus *in 4. distinct. 25. q. 1. art. 3. conclus. 4.* Barbosa *in collect. to. 2. lib. 5. tit. 12. cap. 12. num. 15.* Avila *part. 7. disput. 2. dub. 1. concl. 1.* Sanchez *in summa tom. 1. lib. 1. cap. 10. num. 43.* quia in tali casu, qui præbuit causam abortus, est dubius an sit homicida; ergo censendus est irregularis.

2 Sed contrariam sententiam tenet doctus Emanuel de Moura *opusc. de censal. & incant. sect. 3. cap. 1. num. 27.* ubi sic ait: Non incurrit irregularitatem ille, qui cùm certus sit iniquè se concurrisse ad abortum, dubitat verò an proles per abortum occisa fuerit jam animata anima rationali. Ita ille, & post illum novissimè docet hanc sententiam ex Theologis Societatis Jesu Joannes Præpositus insignis Theologus *in suis comment. ad 3. p. D. Thom. quæst. 5. de irregular. dub. 8. num. 58.* ubi si asserit: Incurritur irregularitas si quis post fœtum, & animationem procuret abortum; peti verò potest quid sit censendum, si dubitetur de animatione fœtus? Respondeo si adhibita diligentia verè remaneat dubium, non videri irregularem, quia nec est censendus irregularis ex eo quòd irregularitas homicidio sit apposita, cùm dubitetur num hic & nunc commissum sit homicidium, neque etiam ex eo quòd in dubio homicidii aliquis debeat se habere tanquam irregularem, quia si benè perpendantur jura id statuentia, advertetur ea non comprehendere præsentem casum, cùm omnia supponant subjectum capax mortis: nam agunt, quando constat de morte alicui illata, & dubium est à quo ex variis concurrentibus sit illata, quo caso decernitur eos, de quibus dubitatur, habendus irregulares. In præsenti verò casu dubium versatur circa conditionem subjecti, an scilicet viveret necne; unde dispositio juris non intelligitur de nostro dubio, & proinde non satis constat an in præsenti casu irregularitas jure sit illata, & per consequens non est dicenda incurri. Ita Præpositus; & hanc sententiam videtur approbare Gomez *de delict. c. 3. in rubr. de homicidio, n. 3. in fine*, & Bajardus *in addit. ad Jul. Clar. q. 68. n. 9.* ubi tenent, quòd in dubio fœtus præsumi debet inanimatus: hæc opinio est probabilis, verùm ne discedas à prima opinione tanquam probabiliori, quam præter DD. citatos tenet Farinacius *in fragment. crimin. part. 2. numero 44.*

RESOL. XXI.

An in dubio, an fœtus sit animatus, quis censendus sit irregularis? Et quid est dicendum quoad alias pœnas annexas irregularitati, qualis est privatio officii, & beneficii, & inhabilitatis ad hæc duo? Ex p. 7. tr. 5. Res. 24.

§. 1. AD hoc dubium affirmativè respondet Joachim. Brulius *in Resol. de cas. reser. dub. 11. sect. 3. num. 86.* ubi sic ait: Petes, quid judicandum, dum est dubium fueritne fœtus animatus, an non, incideritne in casum reservatum, & alias pœnas, procurans vel consulens abortionem? Respondetur primò in foro civili, ubi de imponenda pœna agitur, debet interpretatio fieri in mitiorem partem, ac judicandum est non fuisse animatum, *l. interpretatione, ff. de pœnis*, ubi dicitur interpretatione legum pœnæ molliendæ sunt potius, quàm asperandæ. Et hoc nomine secundùm Julium Capitolinum laudatus fuit M. Antonius Philosophus, cui mos erat, ut omnia crimina minori supplicio, quàm legibus plecti solent, puniret.

Sup. hoc in R. & §. positis in ant. §. Sed pro hujus Res.

2 Respondetur secundò in foro tamen conscientiæ, talis debet se tenere tanquam homicidium, tanquam obnoxium reservationi, tanquam excommunicatum, & irregularem, ac proinde abstinere debet à Ministerio altaris. Probatur ex celebri illa regula juris, *In dubiis tutior pars est eligenda*, quam tradunt Pontifices, *in cap. ad audientiam, cap. significasti 1. & 2. de homicid. cap. Juvenis, de sponsal.* Quam regulam multi quidem volunt habere tantùm locum in dubio facti, non verò in dubio juris. Basilius tamen Legion. *l. 10. de matrim. c. 16.* cum Vasquez, & aliis, quos citat, probat ea rationis æqualitate, regulam illam esse intelligendam tam de dubio juris, quàm de dubio facti. Quidquid sit, hoc loco locum habet; cùm non sit dubium juris, sed facti. Huculque Brulius cum DD. quos citat, & sequitur Scortia, *in Bulla Pontif. Theorem. 388.* quam doctrinam ipse intelligit quantum ad ordinum susceptionem, & administrationem quam intrinsecè includit irregularitas. Secus verò quoad alias pœnas quæ à Judice solent imponi pro contracta irregularitate, ut beneficiorum privationem, & similes, cum pœna statuta delicto certo non sit imponenda delicto dubio, sed extraordinaria pro qualitate dubii. Unde Novarius *in sum. Bull. to. 2. tit. de Abortu, n. 20.* sic ait: Amplia quintò ut in dubio an fœtus fuerit animatus, vel inanimatus, debet Clericus se reputare irregularem, Sanch. *in lib. 1. Decal. c. 10. n. 43.* Unde si ea signis materiæ electæ, vel ex die coitus, vel aliunde id non possit deprehendi, ita ut excludatur omnis dubitatio, stante dubio de animatione fœtus, debet se reputare irregularem, solùm quoad ordines non recipiendos, vel in illis non ministrandum; hæc enim duo non potest admittere, seu facere, quoniam hæc duo intrinsecè, & clarè includuntur in irregularitate; At iste irregularis non tenetur se reputare irregularem quoad alias pœnas annexas irregularitati, qualis est privatio officii, & beneficii, & inhabilitas ad hæc duo; nam pœna ordinaria statuta delicto certo non est imponenda delicto dubio, sed extraordinaria pro dubio; imponitur verò irregularitas etiam delicto homicidii dubii. Ita Sanch. *loc. cit. n. 45.* ubi *n. 4.* ponit exemplum de eo, qui dubitat, an consilium à se datum fuerit causa homicidii, vel abortus, eo quòd facta diligentia, manet dubius adhuc, an alter habuerit animum faciendi etiam absque illo consilio, & resolvit stante tali dubio, debere se reputare irregularem modo supradicto. Hæc omnia Novarius.

Sup. hoc post in Res. seq.

3 Sed pro negativa sententia ego adduxi *in p. 4. tr. 2. resol. 16.* Mouram, Præpositum, & alios. Unde novissimè Machadus *de Perfecto Confess. to. 1. lib. 2. p. 3. tr. 17. docum. 10. nu. 3.* sic ait. (La segunda Questiones, si el que està con duda, si la criatura, que por su causa se aborto, estava animada, ò no se deve tener por irregular? La mas comun, y recebida opinion es, que si; fundase en que el que fue causa del aborto, està con duda de si cometiò, ò no homicidio, y en caso tal duda, expressamente està despuesto por el derecho Canonico, que se deva tener por irregular, No obstante, que la contraria opinion defienden Dotores, de no poca autoridad: el fundamento que tienen es, porque por sola razon de duda no queda irregular el que aviendo hecho de su parte lo que buenamente pudò, para salir de la duda, se quedò toda via con ella. Ni tam poco el tal queda irregular por la disposicion del Derecho referida, que ordena, que en el homicidio se deva tener por Irregular el que estuviere dudoso, si le cometio, ò no; porque si bien se consideran los dichos textos, no comprehenden este caso, pues presuponen el sujeto capaz de muerte; y assi la duda entonces no viene à ser sorbre si era vivo, ò no el sugeto, sino de si le matò, o no, el que està dudoso. Mas la duda de si la criatura estava animada, ò no, es acerca de la condicion del sugeto: conviene à saber si estava viva, ò no, con que viene à ser, que ya la irregularidad dispuesta por el Derecho en caso de duda del homicidio cometido, no aya lugar en la duda, de si la criatura estava animada ò no; por ser principio, que el mismo Derecho nos enseña, que la irregularidad, que no estuviere expressa en el, no seve admittir.) Hucusque Machadus.

Quæ hic est R. antecedens, & sup. lege §. ult. R. 16. & superius in ea. 3. e. lata doctr. R. 119. §. itaque à lin. 8. vers. Ex his, sed lege eã per totam.

4 Verum affirmativa sententia est communis, quam me citato tenet novissimè Barbosa *de Potest. Episcop. part. 3. Alleg. 51.*

*num.*141.& Baunius *in Theolog. Mor. tom.*2.*tr.*11.*q.*32. quibus etiam adde Molin. *de Just. tom.*3.*tr.*3.*disp.*27. *num.*4. Megalium *in Prompt. tom.*1.*ver. Abortus, num.*3, Coriolanum *de Cas. reserv. part.* 2.*Cas.*6.*n.*3. Caspensem *in Cursu Theol. tom.*2.*tr.*25.*disp.* 5 *sect.* 8. *n.*54.& Avil. *de Cens. p.*7.*disp.*2.*dub.*5.

RESOL. XXII.

An in dubio utrum fœtus sit animatus, procedat non solum quoad irregularitatem, sed etiam quoad pœnas? Ex p.5.tr.5.Ref.25.

Sup. hoc ex dictis prec. in Ref. §. 1. ante med. vers. Secus vero.

§.1. RЕspondeo procedere tantùm quoad pœnam irregularitatis, non autem quoad alias pœnas; & ita docet Sanchez *in summ. tom.*1. *lib.*1.*cap.*10.*n.*43. & 44. Barbosa *de potest. Episc. p.*3.*Alleg.*51.*n.*138. Farinac.*q.*122.*nu.*138. quibus adde Fagund. *in Decalog. tom.*1.*lib.*2.*cap.*10.*num.*15. ubi sic ait: Hæc autem pœna irregularitatis, quam incurrit ille, qui causam abortui præbet in dubio, an fœtus sit animatus, intelligenda est solùm de privatione quoad suscipiendos ordines, & in illis jam susceptis ministrandi; has enim privationes intrinsecè includit irregularitas, secus verò quoad aliàs pœnas, quæ à judice imponi solent pro contracta irregularitate; qualis est privatio beneficiorum, & aliæ similes: & ratio est, quia pœna ordinaria statuta delicto certo, non est imponenda delicto dubio; sed extraordinaria arbitrio Judicis pro dubii qualitate. Ita ille, qui citat Vasquez, Suarez, Salas, Sayrum, & alios.

RESOL. XXIII.

An si quis procuraverit abortum fœtus animati, sed dubitat de effectu subsequuto; vel an mulier sit mota ad abortum ex consilio ei præbito, vel à seipsa, censendus sit irregularis?

Et an in supradicto casu possit stare dicto personæ fide dignæ, cui datum est consilium, si dicat fuisse ab eo motam?

Et idem dicendum est de illo, qui dedit consilium, vel mandatum ad delictum, ut ad homicidium, vel Clerici percussionem, &c. Ex p.7.tr.5.Ref.26.

§.1. AD hoc dubium sic respondet P. Thesaur. *in Praxi p.*1. *cap.*16. In dubio facti de homicidio, vel abortu, si quis applicavit media fallibilia ad procurandum abortum, vel homicidium, v. g. si solùm mandavit, vel consuluit, vel si prægnanti fecit venæ sectionem sanguinem emitti, & postea non potest certiorari, an res habuerit effectum; tunc in dubio non est censendus irregularis, quia non proceditur contra quendam ad pœnas nisi constet de corpore delicti *l.* 1. §. *item illud sciendum*, *ff. ad Syllan.* Osasch. *decis. Pedem.* 42. Menoch. *de arb. cas.* 452. *n.*20. & procedit tam pro foro externo, quàm interno Sanchez *loco cit. in Decal. c.*10.*n.*44.*lib.*1. Navar. *cons.*47.*de homicid.* Quaranta *ver. Abortu*, §. *nota per hanc*, Barbosa *alleg.*51. *n.*139. Si autem applicata fuerunt media efficacia, & communiter effectum trahentia, debet judicari, & irregularitatem, & alias pœnas juris incurrisse, ut Navar. *ibi*. Quia licèt facta in dubio non præsumuntur falli, quando sunt solita fieri: ut *l. ult. C. de fide instrum.* Mascard. *concl.*732.*n.*5.& 7.

2 Secundò, si constat de corpore seu materia delicti, sed dubitat quis, an habuerit sufficientem advertentiam, tunc in dubio censeri debet pœnas juris incurrisse: quia licèt in actibus internis facilè præsumi possit subreptio, & inadvertentia, non autem in actibus externis graviter malis, quia actus externi ex natura sua cùm sint valdè sensibiles, & non momentanei, solent excitare mentem ad sui considerationem; & quia membra externa non moventur, nisi per rationem superiorem. Ita Less. *lib.*2.*c.*7.*n.*19. cum S. Thoma.

Sup. hoc in t. 1. tr. 5 R. 18. & in aliis ejus prim. seq.

3 Tertiò, si quis consilium, vel mandatum dedit ad delictum, vel ad homicidium, abortum, vel clerici percussionem, &c. Et constat de corpore delicti, seu effectu sequuto, sed dubitat, an ille motus sit à sua cooperatione, seu consilio, vel mandato, an verò aliàs id principalis esset facturus; tunc in dubio præsumptio est contra ipsum, & censetur pœnas incurrisse, Sanchez *lib.*1.*cap.*10.*num.*44.*propè fin.* Farinac.*q.*129. *nu.* 140. Sayrus *lib.*7.*c.*3. *nu.* 2. Imò etiam si executor dicat se aliàs fuisse facturum, non est ei facilè credendum, ut Farin. *n.* 152. Nisi adsint aliæ conjecturæ infringentes talem præsumptionem, ut gravis inimicitia præcedens, vel si protestatus jam fuerat se facturum aut se jam præparaverat ad illud, Farin. *n.* 129. cum multis Doctoribus, & *n.*143. *cum seqq.* Aliqui tamen dicunt stari posse dicto illius, si sit persona aliqua fide digna, & non adsint aliæ conjecturæ contrariæ. Henriq. *lib.*14.*c.*16.*n.*3. Sayr. *de Cens. lib.* 7. *cap.*3.*n.*1. Sanch. *n.*44. *in fin.* Avila *p.*7.*disp.*6.*sect.*2.*dub.* 3. *conclus.* 5. Hucusque P. Thesaur.

Sup. hoc in R. ant. prec. 6. Ardan, & in aliis ejus.

4 Igitur dicendum est, quòd si quis procuravit abortum, sed dubitat de effectu subsecuto, non sit censendus irregularis. Et si dedit consilium, ego puto posse stare dicto personæ fide dignæ, cui datum est consilium, si dicat, non fuisse ab eo motum: verùm circa præsentem, Quæstionem, ne deseras Fagundez *in Decal. tom.*1.*lib.*2.*c.*10.*n.*16.17.& 18.

Sup. hoc in §. ant. prec. 6. in aliis 6. ejus ant.

RESOL. XXIV.

An sit irregularis, qui non potuit dimovere fœminam à consilio dato de abortu faciendo? Ex p.4.tr.2.Ref.15.

§.1. AFfirmativè ex Navarro, & Corduba respondet Avila *de censur. part.*7.*disp.*6.*sect.*2.*dub.*4.*concl.*3. quia, ut dictum est * *in superiori resolut.* non sufficit revocare consilium, ut evitetur irregularitas, si in effectu mors ex dato consilio sequatur. Adde quod aliquid addunt, quòd si consulens non potest occidendum movere de periculo, adhuc remanet irregularis: sed hoc accidit in casu nostro; ergo, &c. Et in hanc sententiam docet etiam doctus Petrus Cornejo *in* 3.*p. tract. de irregular. disp.* 1.*dub.*2.*q.*2.*n.*3.

Sup. hoc in R. seq. &c.

* Quæ nunc est sup. in tr. 5. R. 114.

2 Verùm non reticeam contrariam sententiam docere Henriquez *lib.*14.*cap.*16.*num.* 5.& *in gloss. litt.* O. ubi sic ait: Non sit irregularis Clericus, qui conjugatam dissuadere non potest à consilio abortus dato, quia sat est præmonuisse infantem in matre sua ut moneri potuit. Ita ille, cujus sententiam ipse testatur docuisse aliquos recentiores. Sed asserit Avila quòd illa monitio infantis in matre nullius est momenti, siquidem infans in utero nullo modo potest se liberare: posset tamen quis dicere, quòd in tali casu consulens, ut avertat homicidium facit quod facere potest, & ideò Villalob. *in summ. tom.* 1.*tract.* 21. *diffic.*20.*num.*8. rectè notat: (Que el Consejo no es meramente causa natural, que ponga necessidad fisica como el veneno, sino solamente es causa moral, y por esto si el consejero hizo lo que moralmente pudo, y devia hazer para impedir el effetto es visto haver quitado la causa y assi no se le imputarà el homicidio.) Ita ille, qui citat Suarez. His tamen non obstantibus contra Henriquez ante Avilam docuit affirmativam sententiam Sayr. *lib.*7.*cap.*3. *num.* 5. *in fine*. Verùm Navarr. Præpositus, quorum doctrinam probabilem putat Lessius, ut visum est *in superiori resolutione*, dixerunt sufficere consulentem revocare tantùm mandatum, & non monere occidendum; sed hoc accidit in casu nostro, ergo. Adde quod suprà probabiliter dictum est, quòd non impediens homicidium ad quod tenetur de justitia, non est irregularis; ergo, quanto magis in casu nostro, in quo impedimentum fuit præstitum. Unde sententia Henriquez probabilis mihi videtur, sed primam puto probabiliorem, & tutiorem.

Quæ hic est sup. in tr. 5. R. 114.

RESOL. XXV.

An qui dedit consilium de abortu faciendo, si non potuit dimovere fœminam à consilio dato, incurrat censuram, & irregularitatem? Ex p.7.tr.5.Ref.29.

§.1. AFfirmativam sententiam nominatim contra me tenet novissimè Eminentiss. Cardin. de Lugo *de Just. to.* 2. *disp.* 19.*sect.*2.§.1.*num.* 39. & alii penes ipsum. At ego non discedo à negativa, quam docui *in part.*4. *tract.*2.*resol.* 15. Et novissimè illam docet Steph. Baunius *in Theolog. moral. tom.* 2. *tractat.*11.*qu.*27. ubi sic ait: An revocato consilio, qui suasit liberetur à scelere, controversantur Doctores. Affirmativa Navar. placet, *cap.*27.*summ.* Majol.*cap.*48. Comit. *respons. lib.*4. *q.* 10. P. de Navar. *lib.*3.*c.*4.*n.*27. Portellio *in dub. verb. homicidium, n.* 12. nam quid ab eo exigi præterea debeat, ac possit, non est facilè dicere, quam in alterius exitium, malè consultus talem texuerat, aura meliore afflatus è cœlo retexit, quid ab eo, si ipsa superne in terras laberetur æquitas, amplius postularet? hæc illi conjectura probabili, ad fidem non obsonè.

Quæ hic est R. antecedens, & quamvis non planè sup. hoc lege tam. ea in placet solidè. ejus Ifocus dein ... & superius in tr. 1. ex Ref. 10 §. in fi. n. 16 ... Hemque, & in tr. 1. lege docti. R. 17 & alicis ejus ant. & si ... hoc in tr. 5. R. 10. 6. ult. & in to. 8. tr. 5. vide d. R. 83.

2. Quæ tamen à Lessio non probantur, *lib.* 2. *de Justit. cap.* 13. *dub.* 3. *n.* 16. negat enim ad culpæ fugam consulenti satis esse, si quæ ipse consuluit, revocet, infectaque nolit, utpote prohibita legibus, nisi etiam opposita persuadeat. V.G. suasit quis amico, ut litem contra fas, & æquum vicinio intenderet, si pecuniam quam mentitur sibi debitam, deneget, eidem vim faciat, è re id sua esse; enim verò si contemni se sciverit, honoris se, ac famæ facturum aleam, proinde audendum esse, quod metuitur dedecus, vitæ alienæ periculo redimendum esse. Contendit hic Auctor, ad officium boni viri consulenti satis non fore, si se deceptum asserat, si contra quàm prudentia postulabat ac charitas, de vi inferenda fortunis, aut vitæ alienæ, iniqua se ac turpia dedisse consilia dicat, nisi quam habet anticipatam animo voluntatem ea faciendi, oppositis rationibus abstergat, ac dissipet. Et hoc firmantem ejus præcipuum, quod ostensione commodi, honoris, aut famæ, sibi ex hoc grandi, vastoque facinore conciliandæ in populo, consulens, ejus voluntati, quam est consiliis suis ad illum patrandum aggressus, fortes acresq; ad malum stimulos addidit, qui stimuli perseverant haud dubiè, manentque quamdiu eorum incitatus motivo (ut aiunt) conceptū scelus vult prosequi, ex quo sequi ait Less. quòd cùm sit consulens, hujus voluntatis auctor, ac causa fore quoque, & effectus, id est, necis, damnique ac proinde, veri speciem habere, extra irregularitatis periculum consulentem non fore, si dati consilii revocatione mera, solaque contentus non id agat, ut in contrarium inflectat ejus animum, cui auctor sceleris admittendi fuerat.

2 Et

3 Et hæc sententia probabilis, prior tamen tenenda in praxi, ratio est, quod quando id consulens operam dedit, ut priora sua consilia, argumentis everteret, faceretque pro viribus, ea ut iniqua, malaque esse parerent omnibus, nec sequenda, non videtur horum executor, illis moveri agique ampliùs, sed improbitate sua duntaxat, ac malitia. Hucusque Baunius, cui ego libenter adhæreo; unde puto utramq; sententiam esse probabilem, & ideò Machad. *de perf. Conf. tom. I. lib. 2. p. 3. tractat. 17. docum. 10. num. 2.* me citato sic ait: (Queda dudoso si el que aconsejo à alguna muger, o le dio remedio para que abortasse la criatura ya animada, y despues arrepentido del pecado la dissuadio todo lo possible, para que no executasse el aborto; y con todo esso no lo pudo conseguir: incurra en esta irregularidad. Navarro, y otros sienten que si; fundados, en que no basta revocar el consejo. Si in effectu mors ex dato consilio sequatur, La contraria opinion defiende Heriquez, Villalob y otros; fundados en que el consejo no es meramente causa natural, que ponga necessidad fisica, sino solamente se tiene por causa moral; y por esso si el consejero hizo lo que moralmente pudo, y devia hazer para impedir el effecto es visto aver quitado la causa: y assi no se le imputara el homicidio.) Vide etiam Caspen. *in Cur. Theol. tom. 2. disp. 1. sect. 9. num. 71.* qui nostram sententiam adducens, putat consulentem in casu, de quo loquimur, nullam incurrere irregularitatem; & me etiam citato idem docet novissimè Mazuch. *de cas. reserv. disput. 2. cap. 18. quæst. 2. num. 42.* quibus adde Tannerum *in 2.2. disputat. 4. q. 6. dub. 4. num. 394.*

RESOL. XXVI.

An qui procuravit abortum fœtus animati, si effectus non sequatur, incidat in excommunicationem?

Et an saltem in casum Episcopalem reservatum inciderit in supradicto casu?

Et quid de Regularibus? Ex part. 7. tract. 4. Resol. 9.

Sup. hoc in R. seq. §. Notandum, in fin. & seq.

§. 1. VIdetur affirmativè respondendum, quia in reservatione Episcoporum casus contra procurantes abortum includuntur etiam illi, qui abortum procurarunt non secuto effectu, ut docet Bellocchius *de cas. reserv. p. 2. q. 8. nu. 69.* Zocchius *de cas. reserv. in cas. 9.* Bonacina *de rest. disp. 2. q. ultim. punct. 7. n. 6.* & alii, asserentes incurri reservationem, etiamsi effectus non sequatur, v. g. fœmina sumpsit potionem, ex qua putabat abortum secuturum. Medicus medicinam porrexit, & venam in pede secari fecit, ut mulier abortiretur, & tamen non est abortita: adhuc dico reservationem incurri.

2 Sed ego puto in excommunicationem Bullæ Sixti V. non incurrere procurantes abortum effectu non secuto: Et ratio est, quia dictus Pontifex in sua Bulla, ut lata excommunicatio incurratur, requirit effectum, ut patet ex illis verbis. Inde, ut reipsa abortus secutus fuerit. Et ita docet Bonac. *to. 3. disput. 2. q. 2. punct. 20. n. 6.* Adde quod ego etiam contra citatos Doctores probabiliter teneo, non incidere in casum Episcopalem procurantes abortum, si effectus non sequatur, quia reservatio comprehendit tantùm actum externum cum effectu, & ita ex Finellio, & Chapeavilla docet Mazuchel. *tract. de cas. reserv. disput. 2. cap. 3. q. 2. num. 27.*

3 Unde nostram sententiam docet etiam Naldus *in sum. ver. Abortus, n. 5.* ubi sic ait: Abortus censuram non incurratur, nisi effectu secuto, quod etiam generaliter in omnibus censuris admittunt omnes; specialiter autem hoc apertè innuunt verba hujus Constitutionis Sixtinæ in secunda ejus parte, ibi; & reipsa abortus secutus fuerit, & ad tale facinus committendum, &c. liquet autem verba regulariter intelligenda esse cum effectu ipso, quem propriè significant. Unde exhibens potionem fœminæ, quæ probatur gravida, quæ tamen postea juxta consuetudinem mulierum, fecit ventum, non ligatur hac censura; quamvis ex nulla ratione contrarium asseruerit Graff. *lib. 2. decis. aur. 63. nu. 33.* licèt secus sit quoad casus reservatos inter regulares per expressam in hoc declarationem, ut *infra Relig. in fin. sub n. 43. vers. Procuratio autem.* ubi effectu etiam non secuto incurritur reservatio ista. Ita Naldus.

RESOL. XXVII.

An quis incidat in excommunicationem, si procuret abortum per alios: & quid de consulentibus, &c.?

Et quid operantibus ad abortum ope, favore, potione, vel alio cujusvis generis medicamento, aut scribendo litteras privatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut signis?

Et notatur in dictam excommunicationem non incurrere supradictos consulentes, auxiliantes, &c. effectu non sequuto.

Idem dicendum est de irregularitate, & pœnis dictarum Bullarum. Exp. 7. tr. 1. Res. 10.

§. 1. REspondeo affirmativè, quia Sixtus V. *in Bulla* asserit. Qui de cætero per se, aut per interpositas personas, &c. Et ita docet Bonatina *tom. 3. disp. 2. q. 2. punct. 10. n. 3.* & Bordonus *in Consil. regular. resol. 45. quæst. 9 num. 9.* ubi sic ait. An mandans comprehendatur in hoc casu? Negativè videtur, quia regulare est non subintelligi in pœnalibus, neque reservatione nisi exprimitur. Respondetur: Mandans comprehenditur sub illo verbo, Procuratio, qui enim mandat faciendum abortum, sine dubio dicitur hunc procurare, ideò non excusatur à reservatione. Et id est conforme Bullæ Sixti V. illis verbis. Qui de cætero per se, ecce immediata procuratio sine mandato, aut interpositas personas, ecce procurationem per mandatum; mandans enim dicitur agere per interpositam personam. Ita ille.

2 Notandum est etiam hic, in dictam excommunicationem incurrere scienter cooperantes ad abortum ope, consilio, favore, potione, vel alio cujusvis generis medicamento, aut juvare scribendo litteras privatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut signis; sic enim expressè dicitur in Constitutione Sixti V. Nota tamen supradictos consulentes, auxiliantes, &c. non incurrere in excommunicationem effectu non secuto: cùm enim ut dictum est in superad. Resolutione, ob actionem principaliter prohibitam hæc censura non incurratur ante secutum effectum, multò minus incurri debet ob accessorium, quæ minus principaliter, & secundariò prohibetur. Sup. hoc supr. in Res. 33. § Et ita. Quem hic est antecedens.

3 Unde Novarius *in summa Bull. tom. 2. tit. de Abortu, n. 22.* ita ait: Declaratur secundò, quòd non incurrat pœnas dictarum Bullarum dans consilium, vel medicinam abortui fœtus animati, etiamsi remedium fuisset applicatum, si tamen effectus non fuisset subsecutus, nec erit irregularis, quoniam verba legis accipienda sunt cum effectu secuto, quem legislator punire intendit, ut ait Navarr. *cons. 60. de sentent. excommun.* & propterea conatus solus ad culpam non meretur pœnam ordinariam legis, effectu non secuto. Sup. hoc ibid.

RESOL. XXVIII.

An supradicti excusentur à censura, si in illis adsit ignorantia juris, vel facti etiamsi sit crassa, supina, & affectata, modò cum ingenti temeritate conjuncta non sit? Ex part. 7. tract. 5. Res. 11.

§. 1. REspondeo affirmativè, quia Sixtus V. in sua Bulla apposuit particulam, *scienter*, quæ omnem excludit ignorantiam, nisi sit conjuncta cum ingenti temeritate. Unde me citato, rectè Trullench. *in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 9. §. 5. nu. 21.* sic asserit: Quintò deducitur etiam ab hac censura eum qui ignorantia, quantumvis crassa, & lata culpa, immò & affectata ignorantia, nisi adsit ingens temeritas, legat, teneat, imprimat, vel defendat prædictos libros; quia Bullæ clausula petit, scienter hæc fieri: at quando scientia petitur, excusat quævis ignorantia, nisi ingens sit temeritas. Ita ille. Sup. his ignorantiis superius in q. t. latè in â. 16. per tot. & in multis aliis Res. & §§. eius annotatis non.

2 Et ideò non deseram hic apponere verba Mazuchelli *tractat. de cas. reserv. disp. 1. q. 4. §. 10. n. 133.* ubi sic ait: Respondeo ignorantiam etiam affectatam excusare ab hac censura incurrenda, dummodo non adsit ingens temeritas, qualis intercedit cùm quis vehementem habet suspicionem delicti prohibiti. Et probatur, quia Confessor cum hac ignorantia absolvendo verè, & propriè non dicitur audere absolvere. Tum quia quæ ignorantis excusat à pœna imposita scienter aliquid facienti, eadem excusat à pœna imposita audenti aliquid facere, ut patet ex dictis. Atqui ignorantia etiam affectata in sententia Sanch. excusat à pœna imposita scienter aliquid facienti. Ergo, &c. Hinc est ut Bonac. *disp. 2. de excom. in partic. extra Bullam Cœnæ, q. 2. pun. 8. n. 17.* explicans censuram latam contra contrahentes matrimonium in casibus prohibitis *in Clem. unic. de consang.* dicat probabiliter sustineri posse, ignorantiam etiam affectatam excusare ab ea incurrenda, cujus ratio est, quia habens ignorantiam affectatam non dicitur re ipsa scienter contrahere. Idemq; docet inferiùs, puncto videlicet 19. in explicationem censuræ latæ contra præsumentes violare libertatem Ecclesiasticam circa electiones, ubi ait ignorantiam etiam affectatam excusare ab hanc censura incurrenda: cùm in textu dicatur (grave præsumunt.) Idemque habet alibi passim.

3 Dixi in responsione, dummodo non adsit ingens temeritas: tunc enim ignorantia nullo modo excusare, licèt pœna fuisset imposita contra scienter aliquid facientes, seu contra præsumentes, vel certè audentes facere. Et ratio est, quia ignorantia hæc importaret latissimam culpam, & dolo æquipararetur. Hucusq; Mazuchellus. Quæ omnia faciunt ad confirmandam nostram responsionem, quàm latè probat Sanchez *in sum. to. 1. lib. 2. c. 10. n. 38. & de Matrim. lib. 9. disp. 32. num. 36. & 39.*

4 Et ita affirmativè in terminis ad casum præsentis Resol. mecum respondet Bonac. *to. 3. disp. 2. q. 2. pun. 10. n. 10.* ubi sic asserit: Dubium est utrùm præbens opem, consilium, vel favorem, vel potionem, ab hac censura eximatur, quoties hæc præstat ex ignorantia juris, vel facti? Respondeo affirmativè, etiamsi ignorantia non sit probabilis, sed vincibilis, crassa, supina, vel etiam affectata, modò cum ingenti temeritate conjuncta non sit: Summus enim Pontifex adjecit particulam, scienter, quæ quamlibet ignorantiam excludit, modò cum ingenti temeritate conjuncta

juncta non sit, ut alibi sæpiùs dictum est. Et ideò præter Doctores citatos hanc senteutiam docet post hęc scripta visus noster P. Alphonsus de Leone *de Cens. Recoll.* 7. *n.* 38.

RESOL. XXIX.

An qui approbat abortum jam factum etiam suo nomine incidat in pœnas latas à Sixto V.?
Idem dicendum est de casu abortus per Episcopum reservato.
Et an mulier incidat in casum reservatum, cui inscia, & ignoranti amator medicamentum, & potionem tribuerit, ut abortus sequeretur, etiamsi post sumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipsa facto gauderet, atq; illud ratum haberet?
Idem dicendum est, etiamsi postquam fuerit monita, de procuratione abortus, illum nollet impedire, cùm tamen posset. Ex part. 7. tract. 5. Res. 14.

Quamvis non ylene sup. hoc, ne deferas tamen sup. in tr. c. legere doct. Mct. 143.

§. 1. RESpondeo negativè, & ita docet Zambellus *in Reper. mor. ver. Abortus, n.* 1. ubi sic ait: Abortum approbans post factum etiam suo nomine, non est irregularis; at si ante executionem approbavit, in pęnas Sixtinas incurrit. Ita ille, cui adde Novarum *in summ. Bull. tom.* 2. *tit. de Abortu*, *n.* 24. Et sic dicendum est de casu abortus per Episcopum reservato: unde Mazuchell. *tract. de cas. reser. disp.* 2. *c.* 3. *q.* 3. *n.* 40. asserit, in casum reservatum non incidere mulierem, cui insciæ, & ignoranti amator medicamentum, & potiones præbuerit, ut abortus sequeretur. Et ratio est, quia non dicitur procurasse, etiamsi post sumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipsa facto gauderet, atq; illud ratum haberet; ea enim needum esset dicenda procurasse, proindeq; mortaliter tantùm peccasse. Ita Flor. *q.* 2. *casu de procurantibus abortum*, *n.* 14. *vers.* 13. *suspitur.*

Addo hoc idem esse dicendum, etiamsi postquam fuisset monita de procuratione abortus, illum nollet impedire, cùm tamen posset; adhuc enim non diceretur incidere in casum, utpotè quę non diceretur abortum procurare, sed illum tãtùm permittere.

RESOL. XXX.

An amasius teneatur impedire fœminam, ne abortiatur, & aliter in censuram, & irregularitatem incurrat?
Et an Clericus, qui sciens mulierem à se prægnantem redditam meditari concepte ab ea sobolis abortionem irregularitatem suscipiat, si hanc pro virili non impediet?
Et an pater, cui mater dixit se velle procurare abortum, si solum taceat, incurrat irregularitatem?
Et docetur patrem non teneri defendere vitam filiorum lege justitia, sed pietatis, & paterni officii. Exp. 7. tract. 5. Res. 28.

§. 1. REspondet affirmativè Naldus, *in sum. ver. Abortus*, *n.* 6. ubi sic ait: Abortus reddit irregularem illum, à quo fęmina concepit, si hęc dicens illi, se velle abortum procurare, non fuit ab illo impedita, qui tenebatur ex justitia eandem impedire; hoc asserunt quidam ex Avila, qui tamen hoc non dicit in loco, quem citant in meo Codice. Potest autem probari hoc ex illa ratione, quia ejusmodi fornicator videtur teneri fœtum illum in vita tueri, tanquam ejus generationis causa; error autem, cui non resistitur approbatur juribus vulg. & ex cap. significasti, & ibi scribentes, de homicidio, is dicitur reus homicidii, qui cum commodè potuisset, non impedivit alterius occisionem. Ita Naldus; locus verò Avilæ est *in p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dub.* 9. *concl.* 2. §. *Sequitur quartò.* Et hanc sententiam tenent alii, quos ego citavi *in p.* 4. *tr.* 2. *resol.* 8. Sed ibi meritò negativam sententiam probabilem etiam esse putavi. Unde non deseram hic apponere verba Stephani Bauoy *in Theol. Moral. tom.* 2. *tract.* 11. *q.* 33. ubi sic ait. Huic Quæstioni est hæc agnata, Clericus qui sciens mulierem à se pręgnantem redditam, meditari concepte ab ea sobolis abortionem, irregularitatẽ suscipiat, si hanc pro virili non impediat.

Quæ hic est sup. in tract. 5. Res. 131.

Sup. hoc in R. hoc primo & in alio 2. ejus primo not.

2 Qui affirmantem sequuntur, nituntur his rationibus: prima irregularitatem non effugit, cui cùm incumbat ex justitia alienæ saluti consulere, eam cùm protegenda esset negligit, sed patris sunt hæ partes, eæq; ex justitia vitam tueri filii. Ergo, &c.

3 Secunda, reus est homicidii, qui causam præbet. Fecit id Clericus, nam imprægnando mulierem, in has eam angustias redegit, ut aut fœtum ab illa extingoi, aut famæ suæ jacturam pati esset necesse, in irregularitatem ergo incidet Clericus pueri pater, si ejus ejectionem non impediat; sic sentiunt Portel. *in dub. reg. ver. Abortus nu.* 14. Layman. *lib.* 4. *sect.* 3. *tract.* 3. *p.* 3. *c.* 4. *n.* 7. Avila *p.* 7. *disp.* 6. *sect.* 2. *dubitat.* 7. *concl.* 2.

4 In negantium partes qui sunt transgressi Turrian. *de Cens. lib.* 9. *disp.* 63. *dub.* 3. Hortad *de irregular. disp.* 2. *diffic.* 9 *n.* 34. principiis nituntur oppositis, nempè nec patri necessitatem ullam esse lege justitiæ impositam, tuendi filios, sed pietatis paterniq; officii, quæ est opinio Lessii, *lib.* 2. *c.* 9. *dub.* 13. *n.* 94. nec qui ex justitia patrocinium ac defensionem debent alteri, si vim ei fieri non impediant, aut vitam adimi, irregulares esse.

Sup. hoc. sup. in tr. 5. Res. 134. in fin.

5 Utraque sententia probabilis, prior tamen præposteriore, quod assensum habeat Patrum, ac probationem, *in can. inferenda*, qui est Ambrosii 3. q. 3. *his verbis, ex lib.* 1. *de officiis*, *c.* 36. Qui non repellit à socio injuriam cum potest, tam est in vitio, quàm ille qui facit, & *in can. qui sequitur*, qui est Anastasii, & Damasi: nec enim caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare, & *in can. extremo eod. q. & causa*, qui est D. Aug. *in Psal.* 81. Qui desinit obviare cùm potest consentit. Hucusque Baunius. Recognosce me ipsum loco citato, à quo multa desumpsit Baunius, & novissimè nostram sententiam tanquam probabilem me citato admittit Eminentiss. Lugo *de just. t.* 1. *disp.* 10. *sect.* 11. *n.* 222. quia Amasius in tali casu non cõcurrit nec cooperatur ullo modo positivè, sed solum merè negativè non defendendo quem defendere tenebatur: irregularitas autem solum incurritur propter cooperationem positivam: ergo, &c. Unde non est audiendus Portel. *in dub. Reg. ver. abort. nu.* 14. asserens Patrem fœtus animati incurrere irregularitatem, cui mater dixit se velle procurare abortum si solùm taceat.

RESOL. XXXI.

An qui propinat remedia sterilitatis mulieri, ut impotens fiat ad generandum, incurrat in censuram, Bulla Sixti V.?
Sed difficultas est in terminis Bulla Sixti V. ante correctionem Gregorianam, an incidebant in censuram, qui porrigebant remedia sterilitatis alicui viro?
Et quomodo hodie damnetur hic casus? Ex par. 7. tract. 5. Res. 12.

§. 1. REspondeo negativè, quia in hoc Gregorius XIV. correxit Bullam Sixti V. & ideò Machadus *de perfect. Confess. tom.* 1. *lib.* 2. *part.* 3. *tract.* 17. *num.* 1. sic ait: (Despues Gregorio XIV. por otra especial constitucioo moderò la de Sixto V. particularmente en dos casos. Lo primero, en quanto à lo que por Sixto V. se avia dispuesto, de que incurriessen en las penas referidas, aunque la criatura no estuviesse animada, ò quando se diesse solamente bebida, ò otro remedio para no concebir, ò hazerse steril la muger; cuyas penas dexa à la disposicion de los sagrados Canones, y Concilio Tridentino. Et paulò post *num.* 4. Conforme à lo qual, el que en estos tiempos diesse algun remedio para esteralidad ò para no concebir: ni quedaria descomulgado, ni irregular.) Ita ille cui etiam adde Portel. *in dubiis reg. verb. Abortus*, *num.* 4.

2 Sed hic oritur difficultas, an in terminis Bullæ Sixti V. ante correctionem Gregorianam incidebat in censuram, si quis porrigebat remedium sterilitatis alicui viro? & affirmativam sententiam tenet Petrus Gregor. *in syntag. jur. p.* 3. *lib.* 36. *c.* 15. *n.* 20. sed prorsus negativa sententia tenenda est, quia Sixtus V. in Bulla expresse dicat pregnantes mulieres; sed pœnæ non sunt extendendæ extra casum, ergo. Et ideò nostram sententiam tenet Villalobos *in Summ. tom.* 1. *tractat.* 12. *difficul.* 14. *num.* 2. & Scortia *in Bull. Pontif. Ebiro.* 146. *Theorem.* 377. Sayrus *de Cens. lib.* 3. *cap.* 35. *num.* 27. Damnatur tamen hic casus *in cap. si aliquis, extrà de homicid. vol.* ubi ex Concilio Vvormatiensi dicitur tueri, ut homicidam, qui homini, & mulieri aliquid fecerit, vel dederit ad potandum, ut non possit generare, aut concipere, aut nasci soboles.

RESOL. XXXII.

An fœmina, quæ post coitum mingit, vel digitis semen ejicit, dicatur procurare abortum, ita ut incidat in pœnas?
Et an talis fœmina non peccet mortaliter ex se, sed solum ex conscientia erronea, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum?
Et an peccet mulier vi oppressa, si post coitum statim semen ejiciat?
Exp. 7. tract. 5. Res. 31.

§. 1. REspondeo negativè cum Bordono *in Consiliis Regul. res* 45. *q.* 1. *num.* 1. ubi sic ait Floron. dicit abortum procurari, quando post copulam, impeditur ne fœtus concipiatur, procurando, ut fœmina sterilis efficiatur; sed ego puto ejectum semen statim post copulam mingendo, vel digitis ejiciendo non dici abortum, sed tunc solùm cùm est conceptum semen, hoc est, inceptum fieri fętus in loco suo naturali per organizationem licèt imperfectam, simplex enim ejectio seminis quatenus adhuc tale est formaliter abortus non est, Ita Bordon. Sup. in hoc to. 2. tr. 6. loco doct. Res. 212. &c.
Dicendum est etiam talem fęminam non peccare mortaliter de se, sed solum ex conscientia erronea, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum, ut ex multis docet Mazuch. *tract. de cas. reser. disp.* 2. *c.* 3. *diffic.* 4. *nu.* 24. Licèt contrarium videatur docere Marchant. *in resol. Pap.* 1. *c.* 6. *q.* 21. ubi tamen admittit non peccare mulierẽ vi oppressam si post coitum statim semen ejiciat, quia hoc est defendere se contra invasorem injustum, quæ invasio censetur adhuc moraliter perdurare in semine illius qui oppressit. Neque hic casus erit his temporibus extraordinarius, cùm passim milites mulieres opprimant.

Sup. in hoc to. 2. tr. 6. R. 45 & in alio vers. ejus primo not.

RESOL. XXXIII.

An vir vel fœmina qui in actu carnali retrahunt se à seminis emissione, vel receptione in vase debito causa generationis

rationis impediendæ, incurrant in hanc censuram?

Et an ex casu abortus Episcopalis excusetur, qui ne liberos suscipiat, vel alia de causa, puta ex odio mulieri potionem præstet, quo minus concipiat? Ex p. 7. tr. 5. Res. 13.

§. 1. AFfirmativè respondet Petr. Gregor. *in synt. jur. par. 3. lib. 36. c. 15. nu. 20.* sed oppositum dicendum est cum Scortia *in Bull. Pont. theor. 377.* ubi sic ait. Sed nunquid comprehendantur his pœnis viri, aut mulieres in copula retrahentes se ab emissione, & receptione seminis in vase debito vitandæ generationis causa? Affirmat idem, qui suprà Petr. Greg. *loc. cit.* quòd impedimentum præstent, quominus fœtus concipiatur. Oppositum docet Sayrus *in thes. leg. 3. cap. 35. n. 27.* Ronacina *de contr. d. 2. q. ult. sect. 1. p. 7. n. 6.* quòd mens Pontificis sit agere de abortu fœtus, sive animati, sive inanimati, ubi autem seminis receptio non est, non fit fœtus, & consequenter nec abortus. Adde, si id admittatur, necessarium esse idem in multis aliis admitti, ut quisque per se videre potest, & denique non sint extendendæ pœnæ. Ita Scortia, cujus sententiam docuit iterum Bonac. *to. 3. de Cens. in pract. disp. 2. q. 2. punct. 10. n. 14.* & novissimè illam docet Dicast. *de Just. lib. 2. tr. 1. disp. 10. dub. 13. n. 183.* & Portel. *in dubiis Regul. ver. Abortus n. 4.*

2 Hic notandum est ex casu abortus Episcopali excipit illum, qui ne liberos suscipiat, vel alia de causa, putà ex odio mulieris potionem præbet quominus concipiat. Et ratio est, quia iste non dicitur propriè abortum procurare, sed tantùm impedire conceptionem, sive agere, ut semen non sit prolificum, quæ duo distincta sunt, ut patet. Unde in Tabella Æsina, ut habet Belloc. *n. 94.* ut etiam casus iste comprehenderetur, reservatio fuit lata in hæc verba, abortus, aut sterilitatis, in quavis fœmina procuratio. Etiam excusari eum, qui in actu matrimonii, vel copulæ se abstinet, vel retrahit à seminis emissione, ut conceptio, vel generatio impediatur. Et ratio est eadem, quia hoc non est procurare abortum. Verumtamen mortaliter hunc peccaturum, quia dicitur privare naturam effectu suo cùm privet semen vita, ad quam directè tendebat. Quare de Onano filio Judæ dicitur *Gen. c. 38.* quòd cùm jussus esset ingredi ad uxorem fratris sui Her, jam defuncti, & illi sociari, ut fratris sui semen suscitaret, percussus est à Domino; eo quòd rem detestabilem faceret, fundendo semen in terram, ne liberi fratris nomine nascerentur. Et hæc omnia docet Mazuch. *tract. de cas. reserv. disp. 2. cap. 3. quæst. 3. num. 43. & 44.*

R E S O L. XXXIV.

Utrum maritus habens copulam cum uxore, si ex magna corporis agitatione sequatur abortus, incidat in censuras?

Et an maritus, vel pater, si uxorem, aut filiam verberasset, unde illa furore percita abortum fuisset passa, incurrat in pœnas abortus?

Et an liberetur à pœnis impositis contra procurantes abortum ille, qui in præsentia mulieris, cum qua rem habuisset, diceret, nollem te esse gravidam, quia inde aliquod grave malum tibi, & mihi suspicor eventurum, unde ipsa abortum procuraret? Ex p. 7. tract. 5. Res. 30.

Quamvis non plenè sup. hoc ne deferas tamen sup. inter. 3. in Rol. 131. seg. 1. 6. Nota secundo, &c

§. 1. REspondent aliqui affirmativè, quia in probabili periculo abortus, quoties cautionem non adhibeant ad illum vitandum, dicuntur illum intendere, & procurare: licèt enim inter illos licita sit libido, non tamen licita est procuratio abortus. Secùs verò si debitam diligentiam, & justam cautelam adhibeant, quia tunc sicuti excusantur à peccato mortali, ita & à reservatione.

2 Verùm mihi placet distinctio quam adhibet Floronus *de cas. reserv. p. 1. casu 5. num. 9. vers. Sextò locum habet*. Si enim vir, & uxor nimia utantur libidine ea intentione ut abortus sequatur, tunc incidunt in casum. Secùs verò si abortum non intenderent, sed tantùm explere libidinem: tunc enim licet ex illa corporis agitatione abortus fuisset secutus, & illum aliquo modo prævidissent, adhuc tamen illos excusarem ab hac reservatione. Et ratio est, quia licèt ii peccassent mortaliter, & essent in culpa: non tamen dicerentur procurasse abortum, quia non studiosè, nec ex industria ille fuisset quæsitus.

Sup. contento in hoc §. sup. in Ref. 179. 1. Sane med. & in vers. Quorvo non incidevnt quamvis ibi pro castigatione.

3 Hinc licèt aliqui asserant incurrere in pœnas abortus, qui uxorem suam graviter verberasset, unde illa furore percita abortum fuisset passa. Tamen magis placet illum in reservationem incidisse, quoties uxorem suam verberasset ea intentione, ut abortus sequeretur; verbum enim ipsum, procurare, significat studiosè, & ex industria quærere: quoties maritus, vel pater, uxorem, aut filiam verberando prævidisset periculum abortus, peccasset quidem mortaliter: si tamen illum non intendisset, dicendus esset immunis ab hac reservatione: non enim in casum hunc incidunt quotquot sunt causa abortus, sed tantùm, qui illum procurant.

4 Non tamen liberarem à pœnis impositis contra procurantes abortum illum, qui in præsentia mulieris cum qua rem habuisset diceret, nollem te esse gravidam, quia inde grave aliquod malum tibi, & mihi suspicor eventurum: unde ipsa, & malo itura obviam, & amatori gratificatura abortum procuraret. Intellige tamen hoc verum esse, quoties desiderium hoc exprimendo adverteret futurum, ut perdita femina abortum procuraret: in hoc enim casu diceretur per alium procurare abortum.

R E S O L. XXXV.

An mater, quæ procuravit abortum incidat in excommunicationem Sixti V.?

Et an procurantes abortum per se, vel alios, aut cooperantes ope, consilio, vel alia ratione, contrahant excommunicationem Sixti V, cujuscumque gradus conditionis, vel ordinis existant, tam laici, quàm Clerici; sæculares, aut Regulares cujuscumque ordinis, imò etiam mulieres sæculares, & professæ?

Et an excusetur ab excommunicatione mulier, quæ per metum cadentem in constantem virum cogitur sumere potionem, ex qua abortus sequatur? Ex p. 7. tr. 5. Res. 7.

§. 1. NEgativam sententiam docet noster P. Naldus *in sum. ver. Abortus, num. 1.* ubi sic ait. Abortum proprium procurans mulier prægnans, quamvis prima facie videatur incurrere excommunicationem latam per Sixtum V. contra procurantes abortum, aliud tamen dicendum venit, si rectè perpendantur verba ejusdem Pontificis qui in prima parte suæ Constitutionis incip. *Effrænatam*, & infrà, varias pœnas temporales inflixit contra hujusmodi scelus perpetrantes; in secunda verò, ibi. *Insuper ut immanissimi*, infert pœnam excommunicationis, & in hac parte nulla prorsus mentio fit mulieris prægnantis, proprium procurantis abortum, in hoc fortè compatiendo ejus sexus fragilitati, cùm tamen in prædicta prima ejus parte semel, ac iterum in ordine ad pœnas temporales expressè meminerit ejusdem feminæ proprium procurantis abortum, ut ibi prægnantes ipsas mulieres, & postea, ibi, ac mulieres ipsæ, quæ eadem pocula sponte, &c.

2 Nec obstat, quòd immediatè præcedant illa verba, sive ut principalis, sive ut socia, quia illa vox, principalis, intelligi debet de principali dando medicamenta, seu pocula abortienti, quod apertè probatur ex illo verbo, dederint, à quo regitur illud nomen, principalis quæ enim reguntur ab eodem verbo, eandem recipiunt qualitatem, & qualificant totam orationem Bart. & alii *in l. talis scriptura, de leg. 1.* Doctor. *in c. secundo requiris de appell.* ubi Dec. latè, *col. 2.* & sequitur Roc. *decis. 559. num. 5. Seraph.* & insuper, quia subsequentia magis declarant præcedentia, quàm è contra, & verba ubi clara sunt, non sunt cavillanda, nec ab eis recedendum; neque sunt extendenda ultra intentionem legislatoris. Ita Naldus, cujus sententiam non videtur improbare Machadus *de perf. Confessor. to. 1. lib. 2. part. 3. tract. 17. docum. 9. n. 1.*

3 Sed ipse meritò addit contrariam sententiam esse communem, sic enim ait. (Desta descomunion comunmente afirmans los Dotores, que comprehende tambien à las mismas madres, que procuran el aborto; porque las palabras de la dicha constituzion son universales.) Ita ille. Nec aliter sentiendum est.

4 Et ita nominatim contra Naldum tenet Dicastill. *de Just. lib. 2. tract. 1. disp. 20. dub. 13. num. 179.* Filliuc. *to. 1. tract. 14. cap. 6. num. 4.* Bonacina *de Cens. in part. tom. 3. disp. 2. q. 2. punct. 20. num. 12. 13.* Dicendum est igitur omnes procurantes abortum per se, vel per alios, aut cooperantes ope, consilio, vel alia ratione in præcedentibus explicata excommunicationem Sixti V. contrahere, cujuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, tam laici, quàm clerici sæculares, aut regulares, cujuscumque ordinis; imò etiam mulieres sæculares, vel professæ: isti enim omnes in Bulla exprimuntur. — Sup. his seq. in hoc §. 10. in Ref. 27. §. Notandum sed lege cum per totam.

5 Ex quo patet etiam ipsasmet feminas prægnantes socias, seu conscias abortus, huic censuræ subjici: textus enim loquitur non solùm de cooperantibus, verum etiam de ipsismet feminis, quæ vel ut principales, vel ut sociæ, consciæ sunt talis criminis per opem consilium, favorem, potionem, &c. Non desinam tamen hic adnotare in defensionem nostri P. Naldi suam sententiam docere Avil. *de Cens. par. 2. cap. 5. disp. 3. dub. 12. conclus. 2. §. Quintò*, ubi tenet motum Sixti V. quantùm ad excommunicationem, non comprehendere feminas procurantes abortum in seipsis, ut patebit, ait ipse, attentè consideranti litteram, & ita sententiam Naldi me etiam citato tenet novissimè Alphons. de Leone *de cens. Recoll. 7. n. 34.*

6 Notandum est tamen hic cum Mazuchello *tract. de Cas. reserv. disp. 2. q. 3. n. 48.* excusari mulierem, quæ per metum cadentem in constantem virum cogatur sumere potionem, ex qua abortus sequatur. Et ratio est, quia quoties coacta sumit potionem, ex qua secuturus sit abortus, non dicitur studiosè quærere, ut fœtus abigatur. Ergo non dicitur procurare abortum.

R E S O L. XXXVI.

An stante aliqua rationabili causa liceat aliquando sterilitatem in uxoratis procurare?

Et adducitur notabile dubium, pro praxi prædictæ difficultatis.
Et an hoc fieri prohibeatur in Bulla Sixti V. de abortu?
Et docetur non licere præbere pharmacum directè tendens ad fœtus nondum animati ejectionem, etiam quando non potest aliter matri succurri. Ex p. 5. tract. 14. & Misc. 2. Ref. 90.

§. 1. ACcidit in hoc Regno casus notabilis, de quo interrogatus fui. Antonia viro nupta per plures partus, seu abortus, fœtus mortuos peperit abortiendo circa sextum, vel octavum mensem, & fœtum mortuum ac denigratum pariens quandoque sanum, quandoque frustratim, idque provenit ei ob uteri malam intemperiem fluxu putridorum humorum à lue Gallica fortè contractam, & factis adhibitisque primò canonicis remediis, dicto morbo obviari non potest. Nam adhuc abortus fuit maximo cum vitæ discrimine. Vertitur in dubium, an in casu posito liceat Medico Christiano sterilitatem inducere, cum fœtus semper mortui emittantur, & patiens in abortiendo incidat in mortis periculum? Et affirmativam sententiam docet Torreblanca *in pract. jur. spir. l. 12. c. 13. n. 31. & 36.* ubi sic ait. Sterilitas procurari non potest, neque ex causis naturalibus, quia conceptionis via impeditur, nisi probabiliter constet mulierem in partu vitæ discrimen subituram, vel quia nimis arcta, vel præ uteri angustia ferri nequeat; quia Medico perito licebit ei poculum sterilitatis præbere ne concipiat. Ita ille.

2 Sed, pace viri docti, hæc opinio mihi displicet, & ideò contrariam meritò docet in terminis hujus casus Turrianus *in q. 2. 2. D. Thom. tom. 2. disput. 26. dub. 2. nu. 45.* vide etiam Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. disp. 20. num. 2. 8. & 10.* Navarrum *in manuali cap. 16. num. 35.* Sylvium *in 2. 2. D. Thom. q. 64. art. 7. quæritur 4. conclus. 3.* Filliucium *tom. 1. tract. 29. cap. 7. num. 101.* asserentes nullo bono fine honestari posse sumptionem potionis, qua prolis conceptioni obstetur. Et idem etiam tenet Rodriquez *in sum. tom. 1. cap. 15. num. 1.* ubi sic ait. (Pecado es contra natura tomar la muger alguna bevida, ò dar sela, o por otra via impedir la generacion, y este pecado es tan intrinsecamente malo, que ninguna circunstancia le puede honestar.) Prolis enim conceptionem, quæ nata est, sequi ex copula carnali impedire est contra naturam, & naturalem finem generationis; & ideò hoc facere prohibetur in Bulla Sixti V. *de abortu §. 5. & in c. si aliquis, de homicidio* ubi Butrius *n. 2.* asserit, paria esse occidere, vel nasci impedire.

3 Nec valet dicere cum Tannero *tom. 3. disp. 4. quæst. 8. dub. 4. num. 61.* quòd dicta decreta intelligi debent extra causam justam. Unde *in d. cap. si aliquis*, sic habetur. Si aliquis explendæ libidinis causa, vel odii meditatione homini, aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, ut non possit generare, aut concipere, vel nasci soboles, ut homicida teneatur, quod confirmatur ex doctrina ipsius Sanchez *ibid. num. 9.* & aliorum Doctorum penes ipsum, quibus ego addo Villalobos *in summa tom. 2. tract. 12. diffic. 13. n. 8.* Molfesium *in summa, tom. 1. tract. 11. cap. 19. n. 197.* Tannerum *loco citato*, & Laym. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 4. n. 4.* asserentes posse Medicum ad vitandam mortem matris directè procurare abortum, nondum tamen animatum, quo supposito sic posset aliquis argumentari. Multò magis à generatione distat semen, quam fœtus jam ex semine conceptus licèt nondum animatus, sed probabiliter asserunt citati Doctores, posse aliquem licitè procurare abortum fœtus nondum animati ad tuendam vitam matris infirmæ. Ergo probabiliter etiam dici potest licitum esse procurare sterilitatem ad vitandam mortem matris provenientem ex conceptione fœtus modo quo supra explicatum est.

4 Verùm his non obstantibus puto non esse recedendum à negativa sententia, & ad casum de procuratione abortus, nondum animati, pro tuitione vitæ matris infirmæ, posset quis respondere, opinionem istam rejicere Sylvium, & Filliucium *ubi suprà.* Lessium *lib. 2. cap. 9. dub. 10. num. 60.* Navarr. *de restit. lib. 2. cap. 3. n. 140.* Malderum *in 2. 2. tract. 3. cap. 1. dub. 16.* Basilium Pontium *de matrim. lib. 10. cap. 13. n. 2.* Azorium *to. 2. lib. 2. cap. 26. quæst. 5.* Præpositum *in 3. p. D. Thom. q. 6. de bonis matrim. dub. 9. num. 74.* Vasquez *opusc. de restit. cap. 2. §. 2. dub. 6. in fine*, & alios, docentes mordicus non licere præbere pharmacum directè tendens ad fœtus nondum animati ejectionem, etiam quando non potest aliter matri succurri.

5 Sed quia ego puto sententiam Sanchez, & aliorum esse probabilem, respondeo ad argumentum propositum, esse disparem rationem quoad utrumque casum; nam, ut rectè observat Sanchez, Filliucius, & alii in casu, quando expellitur fœtus ad tuendam vitam matris, fœtus actualiter aggreditur matrem, & est causa materni obitus, cujus periculum est præsentaneum, sed in casu de quo loquimur, quando præbetur medicina sterilitatis, fœtus non est aggressor matris, & periculum est distans; ergo quod est in illo casu licitum, in isto minimè erit. Unde contra Torreblancam rectè docet Sylvius *ubi suprà*, & alii ad vitandum vitæ periculum, quòd mulier est experta sibi ex partu imminere, non licet impedire conceptionem.

6 Notandum est tamen hic, Lector ne decipiatur, si legat Torreblancam citantem pro sua sententia Sanch. Cordubam, Aragonium, & Lopez notandum est, inquam citatos auctores, sententiam, quam Torreblanca docet, minimè docere, ut de Sanchez visum est *suprà*, & de aliis illos legendo patebit.

RESOL. XXXVII.

An mulier experta periculum mortis in partu possit sumere medicamentum, ut sterilis evadat, & non concipiat? Ex p. 7. tr. 5. R. 33.

§. 1. REspondeo negativè, quia sic data opera diceretur impediri semen à suo naturali fine generationis, parumque, & solùm secundùm magis, & minus hoc distaret à seminis effusione extra vas. Ut benè Cajet. 2. 2. *q. 156. art. 2. circa solutionem ad 4. §. ad singula autem objecta.* Petrus de Ledes. *de matrim. q. 49. art. 6. dubio 2. concl. 6.* Tabiena *verb. matrim. 3. in fine*, & alii quos citat, & sequitur Mazuchellus *tract. de cas. res. disp. 2. cap. 3. diffic. 4. num. 24.* Recognosce me ipsum *in p. 5. tract. 14. resol. 90.* ubi probo sterilitatem procurare esse contra bonum prolis nascituræ, & contra ordinem naturæ.

RESOL. XXXVIII.

An mulieri gravidæ, quando pro salute nullum aliud superat remedium, liceat indirectè uti medicamentis, ex quibus sequendus sit abortus fœtus inanimati?
Et ad confirmandam doctrinam hujus quæstionis alii diversi casus adducuntur in exemplum, & pro praxi. Ex p. 7. tr. 5. Ref. 34.

§. 1. NEgativè novissimè respondet Mazuchellus *tract. de Cas. reser. disp. 2. c. 3. diffic. 3. n. 9.* ubi sic ait. Ego verò respondeo nullo modo licere præbere Pharmacum eo animo, ut mulier gravida abortiatur etiamsi fœtus sit inanimatus. Et probatur, quia si ad periculum matris vitandum liceret aliquando procurare abortum fœtus inanimati, dari etiam posset casus, ut liceret effundere semen extra vas ad vitandam conceptionem, seu aliquando liceret aliquid dare mulieri, quo prolis conceptio vitaretur, puta quando fœmina esset experta se in partu probabilissimum mortis periculum subire. Atqui hoc non licet, ut patet ex capite *Si quis de homicidio*, quo loco deciditur, hunc ut homicidam teneri. Tum quia semen frustretur suo fine generationis, ad quam ordinatur; ergo si non licet effundere semen, multò minus licebit fœtum etiam inanimatum per abortum expellere. Tum quia tam intrinsecè mala est abortio, quàm intrinsecè mala est pollutio. Atqui nullo modo licet procurare pollutionem, etiamsi ea ad salutem sit necessaria. Ergo nec licet procurare abortum, licèt hic ad mulieris sanitatem sit omninò necessarius. Tum quia hoc modo liceret puellæ gravidæ ad vitandum periculum vitæ, vel famæ, quod sibi ex parte probabilissimè timeret, abortum procurare. Hucusque Mazuchellus.

2 Sed affirmativa sententia est communis inter Neotericos, eo quòd in tali casu fœtus dicatur aggressor, cùm ille invadat quasi matrem, dum illi periculum mortis creat, eo planè modo, quo pravi humores invadunt naturam? Ergo simili ratione poterit ille expelli, & abigi, cùm melius sit illum nondum animatum expellere, quàm matrem extingui. Tum quia licitum est ob salutem totius abscindere partem: sic enim si quispiam esset manu alligatus ad cratem ferream, accedente incendio, vel hoste, licitum illi esset manum præscindere: quod verum etiam existimavi *in tractat. de restit. in partic.* si Tyrannus aliquis, vel Judex hoc præciperet; sicut Josephus Clitoni authori rebellionis cujusdam imperavit, ut mox sibi manum abscinderet, ut refert ipse Joseph *lib. 2. de bello Judai. c. ult.* pro qua sententia citavi Tolet. *lib. 5. c. 6.* Less. *lib. 2. c. 9. dub. 14. nu. 101.* Atqui fœtus antequam anima informetur, est pars ventris. Ergo non est ille conservandus cum tanto discrimine matris, eo vel maximè quòd matre pereunte fœtus ille non animabitur.

3 Sed ad hæc argum. respondet Mazuch. & ad primam asserit, fœtum illum inanimatum non dici aggressorem, alioqui dicendus etiam esset, ubi anima esset informatus. Pariter dicendum esset aggressor semen quoties illius abundantia, vel retentio morbum crearet, & sic quoties licitum esse procurare abortum fœtus inanimati, licitum jam esset procurare pollutionem ad semen abigendum.

4 Ad secundum respondeo concedendo licitum esse pro conservatione totius abscindere partem; pars enim naturaliter est propter totum. Sed tamen nego fœtum esse propriè partem. Si tamen fœtus esset corruptus, tunc liceret directè illum abigere ad conservandam salutem matris, quia tunc non diceretur amplius fœtus, sed maligna massa.

5 His tamen non obstantibus puto affirmativam sententiam esse probabilem, & tutam in praxi, quam omnium communi calculo admitti testatur Naldus *in summ. verb. Abortus, n. 3.* Homobonus *de cas. reser. p. 3. c. 67.* & ideò Trullench *in Decal. to. 2. lib. 5. c. 1. dub. 4. nu. 1.* sic ait. Quòd si fœtus nondum sit animatus, ejusque expulsio unicum est remedium ad vitam matris, licèt etiam ex intentione (quidquid Lessius *lib. 2. c. 9. dub. 10. n. 61.* Filliuc. *infrà citatus n. 101.* Bonac. *ubi de rest. t. disp. 2. q. ult. punct. 7. n. 3. sect. 1.* & Pet. de Navarra *lib. 2. de rest. c. 3. n. 132.*) sumere medicamentum ad illud expellendum; nam vita præsens matris

præstat

præstat futuræ prolis: Tum etiam quia fœtus inanimatis expulsio non est tam intrinsecè mala (sicut est pollutio voluntaria) quin ex aliqua causa possit honestari, cùm in ea delectatio non sentiatur, sicut in feminis resolutione. Ita Henriq. *lib.* 11. *de matrim. cap.* 16. *tract.* 8. Navar. *c.* 26. *nu.* 62. quos sequitur Sanch. *tom.* 3. *de matrim. lib.* 9. *disp.* 20. *num.* 9. & Sà verbo homicidium, & alii. Hucusque Trullench.

R E S O L. XXXIX.

An pro salute matris prægnantis licitum sit aliquando uti medicamentis non directè tendentibus ad expulsionem fœtus, ut sectio venæ, pharmacum, balneum, &c. ex quibus tamen potest sequi abortus fœtus animati?

Et doctrina hujus quæstionis est valde notanda, quia in exemplum supradictæ difficultatis multa alia similes adducuntur, & consimiliter explanantur. Ex p. 7. tract. 5. Ref. 35.

Sup. hoc in R. præcedente, & in §. seq. §. 1. RЕspondeo, quod quando talia medicamenta necessaria sunt ad salutem matris, possunt licitè adhiberi, quia licèt nefas sit directè occidere innocentem, tamen per accidens ac præter intentionem licitum est aliquando illum occidere, ut constabit ex dicendis, sic enim invasus equo confidens potest licitè fugere per viam angustam, vel ostium in quo puer aliquis sit necessariò proterendus. Sic in bello justo, ut experientia testatur, ac pariter concedunt Doctores omnes agentes de bello, licitum est bellica tormenta, aut ignes dirigere in arcem, seu urbem, in qua constet esse plures innocentes. Ergo etiam in bello justo contra lethales humores suscepto licitum erit ægroto sumere pharmaca ad salutem deservientia, licet inde prævideatur secutura mors fœtus animati; hoc enim non est intendere occisionem fœtus, sed tantùm illam permittere. Tum quia tam intrinsecè mala est pollutio; quàm mala est peremptio fœtus animati. Sed illam licitum est permittere, ut diximus: ut si valetudinis gratia utendum esset medicamento, aut potu, ex cujus caliditate prævideretur pollutio secutura. Ergo etiam licebit hanc permittere. Tum quia fera invadente, potest mater gravida fugere etiam cum periculo abortus; Ergo pari modo invadente morbo poterit sumere pharmacum, etiamsi adsit periculum abortus. Demum verò si proles jam nata materno lacte extremè indigeret, matri verò ad vitam tuendam necessarium esset ubera exsiccare: porrò posset illa exsiccare, etiamsi prævideret mortem prolis secuturam, quia posset uti jure suo. Ergo pari modo pro conservatione suæ vitæ poterit sumere pharmaca, etsi videat talem sumptionem futuram conjunctam cum periculo abortus. Et hanc sententiam cum pluribus ego docui *in* 3. *p. tr.* 5. *res.* 11. quibus nunc addo me citato P. Lugum *de just. t.* 2. *disp.* 10. *sect.* 5. *n*... Scip. de Rubeis *Aphor. Confess. ver. abortus, n.* 3. Laym. *li.* 3. *tr.* 3. *p.* 3. *c.* 4. *n.* 4. & Dicast. *de Just. lib.* 2. *tr.* 1. *disp.* 10. *dub.* 13. *nu.* 166. ubi sic ait. Licitum erit eas medicinas adhibere, quæ per se, & directè ordinatæ sunt ad sanitatem matris quamvis per accidens inde timeatur fœtus occisio, v. g. venæ sectionem, pharmacum ventris purgativum in eo casu, in quo certo medicorum judicio mater cum prole ante ejus nativitatem moritura sit, nisi tale medicamentum adhibeatur. Ratio est, quia non repugnat rectæ rationi innocentem per accidens, & præter intentionem in casu necessitatis occidere. In prædicto autem casu occisio illa per accidens resultat, cùm enim fœtus pendeat à vita, & salute matris, rarissimèq; contingat fœtum vivum edi post matris mortem. Ideò medicamentum quod ad procurandam salutem matris adhibetur, secundariò tendit ad salutem fœtus, licèt per accidens illi noceat: confirmatur exemplo: nemo enim negabit, fera invadente matrem, ipsi licitum fore, imò est in præcepto naturali, ut fuga vitam suam certæ morti expositam liberet, si possit, quamvis cum probabilissimo abortus periculo. Imò ego putarem, si posset illa, & auderet, quando aliter effugere non possit, pugnare cum fera, quando spes esset vincendi illam, quamvis cum periculo abortus, id licitum esse. Ergo pari ratione medicamentis pugnare cum ægritudine, tanquam armis, seu lacertis cum fera, etiamsi ex utraq; pugna, vel cum fera, vel cum ægritudine immineat periculum probabilissimum abortus. Ita Dicastillus, quidquid aliqui in contrarium afferant.

Quæ hic est inf. in Ref. 41. §. Notandum est hic.

R E S O L. XL.

An idem dicendum sit, quando medicina applicanda æqualiter tenderet ad salutem matris, & ad fœtus abortum?

Et utrum sit licitum in tali casu dicta medicamenta applicare?

Et difficultas est, an cum medicamentum prorsus dubium est, num auxilium, aut mortem sit illaturum; possit adhuc adhiberi si salus infirmo omninò desperata est, imò Medicus in tali casu tale medicamentum teneatur adhibere, & applicare?

Et obiter quæritur, an si mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera invadente licitum sit detento, seu invaso à loco alto se præcipitare cum dubio mortis periculo? Ex p. 7. tract. 5. Ref. 36.

Sup. hoc inf. in Ref. 41. §. §. 1. NEgat. Corduba *in sum. q.* 173. *dist.* 2. Manuel. t. *10. sum. c.* 5. *concl.* 3. *n.* 3. Lud. Lop. 1. *p. instruct. c.* 63. §. *sed in cas. dubio.* Vega 1. *to. sum. c.* 5. *cas.* 3. ea autem potissimum niti possunt ratione, quia hoc esset directè procurare abortum, quoties medicina illa de se tenderet etiam ad abortum. Respondeo tamen, & matrem posse illam licitè sumere, & medicum posse licitè applicare. Ratio est, quia potius jus habet mater ad vitam suam conservandam, quam habet fœtus, cùm hic à matre pendeat, & non è contra: Ergo si medicina æqualiter tendat ad salutem matris, & ad necem fœtus, præferri potest vita matris, saluti fœtus: eo etiam maximè quod matre pereunte pene miraculum sit, si fœtus incolumis evadat. Hanc sententiam docet me citato Trullench. *in Decal. to.* 2. *lib.* 5. *c.* 1. *dub.* 4. *n.* 5. Sanch. *de matr. lib.* 9. *disp.* 20. *n.* 18. qui etiam *n.* 19. concedit hoc etiam esse licitum, etsi medicamentum esset dubium num mortem, an auxilium esset laturum. Ratio est, quia periculum damni est modicum, supponimus enim desperatam esse salutem; ad summum verò illud damnum sequetur, quòd mors aliquantulum anticipabitur; at lucrum est maximum, si res feliciter cedat, puta, salus matris quæ videbatur desperata; Sic si mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera invadente, licitum est detento, seu invaso è loco alto se præcipitare cum dubio mortis periculo. Imò addit Sanchez, medicum in tali casu teneri tale medicamentum applicare, eo quòd teneatur minus malum ægroti eligere: minus autem malum est dubia mors spem aliquam salutis habens, cum aliquali dubio anticipationis, quàm sit mors omninò certa. Notandum est hic ad med. vers. Sed difficultas.

Sup. hoc casu melius in to. 8. tr. 9. Ref. 31. & seq. 5.

Et pro contento in 2. vers. Imo hujus cum eodem Sanchez inf. in Ref. 41. §. Et hanc in fin.

2 Rectè igitur ego olim in facti contingentia consului, quod quando nulla est spes, ut vivus edatur partus, & ex alia parte adest spes sanitatis matris, si adhibeatur remedium illius sanativũ, adhiberi posse, etsi tale remedium æquè sit ordinatum ad fœtus mortem, & ad matris salutem, tunc enim mater utitur jure suo, nec tenetur vitam exponere, quando non est spes salutis proximi. * Dixi si remedium sit æquè sanativum: nam si remedium sit ex sua natura mortiferum fœtui, & hac ratione solùm sanativum, quatenus est fœtui mortiferum, non potest licitè adhiberi. Ita docet Dicast. *de Just. lib.* 2. *tr.* 1. *disp.* 10. *dub.* 13. *n.* 169.

* Sup. hoc eodem Dicastillo & aliis in Ref. seq. & in alio §. ejus not.

3 Sed difficultas, an cùm medicamentum prorsus dubium est, num auxilium aut mortem sit allaturum, possit adhuc adhiberi, si salus infirmi omninò desperata sit, ut si in casu nostro mater & fœtus perituri sint, nullumque apparet auxilium. Et affirmativam sententiam ego cum Sanchez olim docui, quam me citato impugnat Trullench *in Decal. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 1. *dub.* 4. *n.* 6. sed fatetur meam sententiam non esse improbabilem.

Pro contento in hoc §. vide inf. in Ref. 41. §. hac tamen in fin. § Notandum est.

R E S O L. XLI.

An si adsit spes ut possit fœtus in lucem prodire teneatur mater cum periculo ipsius vitæ supra dicta medicamenta non adhibere, ut fœtus baptizetur?

Et an in prædicto casu mortaliter peccet Medicus contra charitatem talia remedia applicando, & mulier assumendo?

Et si tali remedio non adhibito, valde probabile esset utrumque moriturum; eo verò adhibito probabile esset matrem saltem posse conservari, an in tali casu possit adhiberi? Ex p. 7. tr. 5. Ref. 37.

§. 1. RЕsponden affirmativè; dico igitur quod si adsit probabilis spes, ut matre ab illis medicamentis abstinente possit fœtus in lucem prodire, & mortaliter peccat contra charitatem medicus talia medicamenta applicando, & mulier assumendo. Et ratio est quia præceptum charitatis illam obligat ad præferendam vitæ suæ corporali vitam spiritualem proximi extremè indigentis, qualis est puer non baptizatus. Unde Laym. *in Theol. mor. lib.* 3. *p.* 3. *c.* 4. *n.* 4. sic ait: Si autem fœtus animatus est, medicinas, quæ directè ad fœtus occisionem tendant puta venenum, dilacerationem, &c. adhibere nunquam licitum est: cùm hominem innocẽtem per se, & directè nefas sit occidere; medicinæ autem, quæ per se ac directè ordinatæ sunt ad sanitatem matri conferendam, licet per accidens timeatur fœtus occisio, v. g. venæ sectionem, pharmacum ventris purgativum adhibere non est illicitum, si certo medicorum judicio mater cum prole ante nativitatem ejus moritura sit, nisi ejusmodi medicamentum adhibeatur. Ratio est, quia innocẽtem per accidens, & præter intentionem in casu necessitatis occidere, à recta ratione alienum non est. In proposito autem casu occisio maximè per accidens contingit; cùm enim fœtus pendeat à vita, & salute matris, atque rarissimum sit, fœtum vivum progigni post mortem matris; ideò, si ad procurandam salutem matri medicamentum præbeatur, tendit secundariò ad salutem fœtus, licèt per accidens illi noceat. Confirmatur: quis enim neget, invadente fera matrem, ipsi licitum fore: imò etiam in præcepto naturali, ut fuga vitam suam certo interitui expositam liberet, si possit, quamvis cum probabilissimo abortus periculo? Verumtamen in casu unico repugnabit charitatis legi, matris vitam medicamento servare cum probabili periculo necandi fœtus, si, non adhibito tali medicamento, demortua matre credatur, fœtum vivum in lucem edendum; & baptizandum fore. Cujus ratio est, quia ordo charitatis postulat, ut vita spiritualis animati fœtus præferatur vitæ corporali ipsius matris. Ita Layman, cui adde Candidum *in Disquis. tom.* 1. *Disquis.* 1. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 3. Trul-

Aan hoc in R. præcedente §. Rectè & inf. in Ref. 42. §. ult.

Trullench *in Decal.tom.2.lib.5.c.1.dub.4. num.4.* Lessium *lib.2. cap.31.dub.6.n.33.* Sanchez *de matrim.lib.9.disp.20.n.17.* Unde Dicastillus *de Just.lib.2.tr.1.disp.10.dub.13. n.168.* sic ait. Tunc autem lege charitatis repugnabit matris vitam medicamento servare cum probabili periculo enecandi fœtus, si non adhibito tali medicamento, & mortua matre, credatur fœtum vivum in lucem edendum, & baptizandum fore. Ratio est, quia ordo charitatis postulat, ut vita spiritualis animati fœtus præferatur vitæ corporali ipsius matris. Hunc tamen casum vix esse possibilem testatur Sanchez *n.17.* Mihi tamen constat, & me ferè præsente bis contigisse, ut mortua jam matre, fœtus ederetur vivus, & baptizaretur. Quorum primum casum, cùm narrassem olim Excellentiss. D. Joanni Alvarez de Toledo, Comiti Cropesano, paulò post contigit, ut fœmina communis conditionis difficili partu laboraret; at Comes pro insigni sua pietate, & misericordia, qua semper apud omnes commendatus fuit, per duos, tresve dies curavit, ut semper sine intermissione, & Chirurgus aliquis adesset, & Presbyter, ille ut matrem mortuam dissecaret, hic ut fœtum extractum baptizaret. Utrumque factum est. Ita ille.

2 Nota tamen cum Lessio, quod si tali remedio non adhibito probabile esset utrumque moriturum: eo verò adhibito probabile esset matrem saltem posse conservari, in tali casu licitè posset illud adhiberi.

RESOL. XLII.

An quando mater probabiliter timet esse in statu peccati mortalis, teneatur abstinere à supradictis medicamentis, si speretur, ut dictum est, fœtum in lucem edendum, & baptizandum fore?

Sed tota difficultas est in casu vero, in quo mater moraliter esset certa de sua vita spirituali, an tunc teneatur pati mortem corporalem pro vita spirituali prolis?

Idem dicendum est, quando quis ex justitia tenetur vitæ spirituali alterius consulere, v. g. in Pastoribus Ecclesiarum tempore pestis, ne subditi fideles sine Sacramento Pœnitentiæ moriantur, Ex p.7. tract. 5. Res. 38.

§.1. Affirmativè respondet Eminentiss. D. meus Card. de Lugo *de Just.to.1.disp.10.sect.5.n.133.* ubi sic ait: Dixi attento ordine solius naturæ, quia difficultas est, an attento ordine gratiæ id licitum sit: videtur enim obligari mater ad abstinendum tali remedio, ne filius in utero moriatur absque baptismo, cùm debeat salutem spiritualem sui filii propriæ vitæ temporali præferre, juxta supradicta, quare Turrianus, *n.33. & seqq.* dicit, si mater ipsa probabiliter timet, se esse in statu peccati mortalis, & damnationis, non teneri ob spiritualem salutem filii abstinere ab illo remedio, quia non tenetur vitam spiritualem propriam contemnere pro vita spirituali alterius, quando verò certa esset de sua salute æterna, & certum etiam esset, filium consecuturum animæ salutem eo modo: quæ duo rarò, inquit, poterunt evenire, tunc matrem obligari ad ferendam mortem, ejusve periculum subeundum propter salutem spiritualem filii.

Q.36.[illegible] 2 Hæc tamen distinctio quoad utramque partem videtur inutilis: quoad primam quidem, quia si mater timet probabiliter se esse in statu peccati, non ideò à procuranda salute spirituali filii excusatur, sed potiùs ad eum finem obligatur ad procurandum statum gratiæ, ad quem potest se per contritionem, & sacramenta præparare. Alioqui, nec Parochus, nec ullus tenetur etiam ex officio ad subveniendum proximis in extrema necessitate spirituali cum periculo vitæ, quando probabiliter timerent se esse in statu peccati mortalis, quod falsum omninò est: tenentur enim se constituere in statu gratiæ, ut debito modo suo muneri satisfaciant. Quoad secundam etiam partem distinctio illa non subsistit, quia si ad hujusmodi obligationem requireretur certitudo de propria salute, & certitudo de salute futura proximi, vanum ferè & metaphysicum magis quàm morale redderetur præceptum illud, quod debemus pro nostris proximis (scilicet ad minus extremè indigentibus) animas nostras ponere, si solùm obligaret quando aliquis certus esset de propria salute æterna acquirenda, si tunc moriatur: quoties enim quisque hoc de se scire potest.

3 Melius ergo P. Sanchez, *ubi suprà num.17.* dixit peccare contra charitatem matrem ejusmodi medicamentum assumendo casu quo spes probabilissima à Medicis conciperetur, fore ut matre cum vitæ suæ periculo ab iis medicamentis abstinente, fœtus in lucem prodire posset, ut baptizaretur, è contra verò adhibitis iis medicamentis, fœtus sine baptismate periret. Addit tamen hunc casum rarissimum esse, ac moraliter impossibilem, quia matre lethaliter ægrotante, humores corrumpuntur, & inficiunt alimentum, quo fœtus nutriendus erat, itaut penè miraculum sit, matre percunte fœtum incolumem remanere. Hucusque Lugo.

4 Non desunt tamen Doctores contrariam sententiam tenentes, quam novissimè tuetur Ludovic. Casperisis *in Curs.Theolog.to.2.tr.18.sect.5.n.139. & seq.* ubi sic ait. Ubi solùm agitur de corporali vita filii & matris, etiam post animationem, licitum est matri sanguinem mittere, quia mater habet jus ad suum sanguinem tanquam scilicet servientem sibi neque tenetur illum intra se retinere cum tanto sui periculo, ut conservet vitam filii: sicut neque post natum filium tenetur mater retinere lac, etiam si necessarium sit vitæ prolis jam natæ ex utero. Deinde judicante Medico etiamsi matri non applicetur remedium ad sanguinem mittendum, fœtus nihilominus non esset vivus nasciturus, tunc bene & licitè posset remedium illud applicari ad sanguinem fundendum; tunc enim jam non agitur de vita corporali prolis.

5 Secundò dicendum est, non teneri matrem pro salvanda vita spirituali filii, pati mortem corporalem, scilicet ad hoc ut filius baptizetur, quando ipsa timet probabiliter se esse in peccato mortali: non enim tenetur vitam spiritualem propriam contemnere pro vita spirituali alterius. In casu verò in quo mater esset moraliter certa de sua vita spirituali, est tota difficultas, an tunc teneatur pati mortem corporalem pro vita spirituali prolis, cujus decisio pendet ex communi quæstione, an pro salute spirituali proximi, teneamur propriam corporalem vitam perdere? Et multi affirmant esse scilicet obligationem. Alii verò dicunt hoc esse verum quando quis ex justitia tenetur vitæ spirituali alterius consulere v. g. in Pastoribus Ecclesiarum tempore pestis, ne fideles subditi sine sacramento Pœnitentiæ moriantur. Alii autem docent, quamvis in aliis casibus sit talis obligatio, negant tamen in nostro casu, & utraque sententia est probabilis, & tuta. Ita Caspensis. Sup. hoc in to. 1. tr. 1. lege doctr. Ref. [illegible] illarum ejus primo tanget.

RESOL. XLIII.

An liceat procurare abortum ad evitandum periculum vitæ, & infamiæ alicujus puellæ prægnantis?

Et quando mater in aliqua infirmitate post fœtus animationem periculosè laborat, & nullum aliud remedium sit, an possint præbere ei medicamenta directè tendentia in curationem, ut sectio venæ, balnea, pharmacum, &c.?

Sed difficultas est, quando medicamenta æquè tendunt ad salutem matris, & ad mortem fœtus, ubi salus infirmæ omninò desperata est, & fœtus etiam periret, an inquam in tali casu supradicta medicamenta liceat præbere?

Et aliqua alia contingentia circa hoc notantur, & tandem docetur, quod non sint adhibenda medicamenta dubia in supradicto casu. Ex p. 3. tract. 5. & Misc. 1. Res. 11.

§.1. Negativam sententiam docent Tannerus *in 2. 2. D. Thom.disp.4.q.8.dub.4. nu.58.* Sanchez *de matrimon. to.3.lib.9.disp.20.n.10.* Sylvius *in 2.2.D.Th. q.64. art.7. quæritur 4.conclus.3.* Finellius *tract.de cas.res.p.2.cas.5.v. abortus, §.1. numer.3.* Azorius, & Zanardus *ubi infrà*, Bellochius *in praxi Theolog.mor.p.2.q.8.n.78.* Filliucius *to.2.tract.29.c.6. nu.130.* & alii. Ratio est, quia non sunt facienda mala, ut eveniant bona, & unde nullo bono fine honestari potest abortus. Sup. hoc in duabus Resol. seqq. & sup. in Ref. 38. not. 1. cursim in fine. & lege etiam doct. Ref. & 9. not. seq. & Re. not. 1. post seq.

2 At his non obstantibus aliqui, ut notat Zanardus *in direct. conf.p.1.de sacram.matrim.c.41.q.17.* & Azorius *tom.3.lib.1.c.4. q.1.* docent in tali casu licitum esse procurare abortum, quia cùm fœtus non sit animatus, nulli fit injuria si procuretur remedium, ne concipiatur. Deinde probabiliter asserunt Aragon, Sayrus, Lessius, Henriquez, & Reginaldus, Sanchez, & alii, quos citant, & sequuntur Layman *in Theolog. mor. lib.3. sect.5. tract.3.p.3.c.4.n.4.* & Homobonus *tract.de cas.reser.p.3. cap.4.* * quod quando aliud non suppetit remedium pro salute infirmæ matris, potest quis licitè procurare abortum, si fœtus nondum est animatus. Ergo etiam facere licitum erit in nostro casu. Negat hanc consequentiam Sanch. & adducit disparitatē rationis. *Sup. hoc sup. in Ref. 36. & Noc valet à ll. 7. & in Resol. 38 quamvis in illa ultima R. sit pro fœtu animato

3 Sed illum impugnat doctissimus Pontius *de matrim. lib.10. c.13. n.2.* ubi sic ait. Si licet evacuatio fœtus nondum animati ad vitandam mortem matris, & restituendam sanitatem, liceret etiam procurare abortum nondum animatum, cùm ad famam, & statum conservandum opus erit; casus enim sese offerre potest adeò premens, ut nullo alio modo possit mulieri eripi, nisi abortu fœtus animati, quod tamen Sanch. non vult admittere, sed nullo convenienti assignato discrimine. Ita Basilius. Unde vel negandum in utroque casu licitum esse procurare abortum, ut negat Basilius, vel concedendum est in utroque casu licere, & hoc ultimum novissimè docet Franciscus Torreblanca *de mag. lib.2.c.43. n.10.* ubi sic ait. Quando ex partu concepto evidens periculum apparet, vel quod puerpera soleat ad extremum deduci, aut nimis arcta sit, aut fama ejus lædatur, aut aliter vitæ discrimen, vel existimationis possit subire, bene poterit poculum abortionis præberi, dum fœtus tamen non erit animatus. Ita Torreblanca, qui, ut vides, apertè docet licere procurationem abortus ad tuendam vitam, vel honorem puellæ prægnantis. Sed an hæc opinio sit probabilis, judicent viri docti, mihi enim omninò non placet. Sed quia incidit sermo de abortu.

4 Notandum est hic obiter, quòd si mater in aliqua infirmitate post fœtus animationem periculosè laboraret, & nullum aliud remedium sit, possunt præberi medicamenta directè tendentia in curationem, ut sectio venæ, contra Pontium *de matrimon.lib.10.c.14.n.6.* & Vasquez *opusc.de restit.c.2.§.1.dub.7. numer.28.* Sup. hoc sup. in Ref. 38. & 39.

mer. a 8. & *c.* 5. *g.* 2. *dub.* 6. *num.* 23. etiam balnea, & pharmaca ad purgationem ventris; quia mater habet jus ad talia medicamenta, licèt indirectè, & per accidens ex illis sequatur mors fœtus. Ita communiter DD. Sed difficultas est, quando medicamenta æquè tendunt ad salutem matris, & ad mortem fœtus, ubi salus infirmæ omnino desperata est, & fœtus etiam periret; an inquam, in tali casu liceat supradicta medicamenta præbere? Negativè respondent Corduba, Lopez, Rodriq. & Vega apud Sanchez *de matr. tom.* 3. *lib.* 9. *disp.* 20. *nu.* 19. & 20. at ipse affirmativam sententiam docet etiam in casu dubii.

Sup. hoc sup. in Ref. 40.

5 Et hanc sententiam docent etiam Joan. de la Cruz *in direct. p.* 2. *præcept.* 5. *q.* 1. *dub.* 7. *concl.* 3. & 4. & Villalobos *in summ. tom.* 2. *tract.* 12. *dub.* 13. *n.* 2. ubi sic asserit. (Quando la medicina ygualmente se ordena à la salud de la madre, y à la muerte de la creatura, no haviendo otro remedio para librar la madre, es licito tomarla, porque se ha de preferir la vida de la madre, y muerta ella à maravilla vivira la creatura, y lo mismo digo, quando el medicamento es dudoso.) Si igitur de vita matris, & fœtus omninò desperatum sit, licitum erit medico, & ad id tenetur, ait Sanchez, applicare medicinas ad matris salutem, & ad fœtui nocendum ejusq; abortum: imò etiam si medicamenta sint dubia, auxilium, vel mortem potius sint illatura, in tali eventu melius est anceps auxilium experiri, quàm omni spe destitutam, sinere infirmam perire.

6 Notandum est tamen cum Lessio *lib.* 2. *c.* 9. *dub.* 10. *n.* 63. & aliis communiter, quod quando proles est animata, illicitum erit, præbere matri medicamentum directè curativum cum notabili periculo prolis, si certum erat, vel valde probabile, prolem sine illo vivam edendam. Sed Sanchez *ubi sup. matrim. tom.* 3. *lib.* 9. *disp.* 20. *n.* 17. existimat casum hunc rarissimum esse, ac moraliter impossibilem; matris enim morbo laborantis lethali, corrupti humores alimentum quo puer nutriendus est, ita inficiunt, ut penè miraculum sit, matre pereunte fœtum incolumem evadere. Sed ad alia procedamus.

RESOL. XLIV.

An ad evitandum periculum vitæ, & infamiæ puellæ prægnantis, sit licitum procurare abortum, si fœtus non sit animatus? Ex p. 6. tract. 8. & Misc. 3. Ref. 37.

§. 1. PRo affirmativa sententia *in* 3. *par. tract.* 5. *resol.* 11. adduxi Torreblancam *de Magia, lib.* 2. *cap.* 43. *num.* 10. & quidem putabam suam sententiam à nemine sequendam esse, sed deceptus sum, nam illam postea docent Leo Zambell. *in Repertorio Morali, verb. Medicus n.* 11. Bordon. *in Consiliis Regul. resol.* 45. *q.* 4. *n.* 4. *in fine*. Et hanc sententiam tanquam probabilem admittit novissimè Magister Lezana *in summa Quæstionum Regularium, tom.* 3. *verb. Abortus, nu.* 5. ubi sic ait. Peccatum grave est procurare abortum etiam in casu, quo fœmina Nobilis, aut Monialis cum viro peccaverint, & timent mortem vel infamiam, vel scandalum si gravidæ fiant, non enim sunt facienda mala, ut veniant bona, & est contra ordinem impedire conceptionem fœtus, nam semen & copula à natura sunt instituta ad prolis conceptionem & generationem. Dicit tamen Azorius oppositam esse opinionem aliquorum, quos non refert, quam credo probabilem solùm in eo casu, quo nullo alio omninò modo, nullave via impediri posset infamia, aut mors talis fœminæ, tum enim non videtur esse intrinsecè malum procurare abortum fœtus inanimati, aut impedire conceptionem ipsius. Ita Lezana, cui etiam addendus est Ægidius Trullench *in Decalogum, tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 1. *dub.* 4. *num.* 1. sic asserens. Aliqui existimant, si aliud non suppetat remedium, licere procurare abortum fœtus tamen inanimati ad evitandum periculum vitæ, & infamiæ puellæ prægnantis, sicut diximus licere ad evitandam mortem naturalem. Hæc autem opinio non omninò placet Dianæ, & meritò quidem, non tamen videtur improbabilis. Ita Trullench. Et tandem non desinam hic adnotare, quod consultus de hoc casu à viro nobili, & fide digno testatur est mihi doctissimum Theologum Societ. JESU quem ego scio, respondisse, ut supradictum est, licitum esse pro salvanda vita & honore puellæ prægnantis procurare ejus abortum ante fœtus animationem. Sed adhuc ego non discedo à sententia negativa, quam supra docui, & docet novissimè pluribus citatis, & me etiam relato Pater Thesaurus *in Praxi, par.* 2. *verb. Abortus, cap.* 1. *limit.* 3. ubi testatur hanc sententiam esse communem inter Theologos, & Juristas, quod etiam fatetur Ægidius Bassæus *in flor. Theolog. pract. vers. Abortus, nu.* 1. & contrarium esse improbabile tenet Doctissimus, & amicissimus Pater Magister Candidus *in Disquis. Mor. t.* 2. *disquis.* 1. *art.* 1. Imò audio, si verum est, fuisse damnatum in Congregatione Sancti Officii.

RESOL. XLV.

An pro tuendo honore, & vita puellæ prægnantis licitum sit sine timore censurarum procurare abortum fœtus animati?

Et an doctrina hujus quæstionis vera sit, in fœmina cujuscumque conditionis id est, si Monialis sit & Deo sacrata, aut Nobilis, aut etiam si scandalum timeatur?

Et quid postquam natus est fœtus, an licitum sit eum occidere, vel suffocare, ne reveletur peccatum? Ex p. 7. tract. 5. Ref. 32.

§. 1. PRo probabilitate partis affirmativæ adduxi aliquos DD. *in p.* 8. *tr.* 8. **ref.* 37. Sed ego illam prorsus improbabilem puto; Et ideò negativam sententiam novissimè meritò docuit Ludov. Caspensis *in curs. Theol. tom.* 2. *tract.* 18. *disp.* 3. *sect.* 5. *n.* 40. ubi sic ait, Non tamen est licitum applicare matri medicinas præfatas, quando non periclitatur vita matris ex malis humoribus, vel ex abundantia sanguinis: unde si tales medicinæ sumantur ad abortum fœtus, vel impediendam generationem, quia aliàs si detegatur peccatum matris, occidetur à marito, vel propinquis. In hoc ergo casu non licet sumere medicinas, vel applicare, propter vitandam mortem matris cum periculo mortis fœtus: sicut neq; postquam natus est, licitum est illum occidere, vel suffocare ne reveletur peccatum. Ratio est, quia tunc fœtus non est aggressor, ut ita dicam, sed mater ipsa est causa sui periculi provenientis ab extrinseco. Unde pater minus licitum esse procurare abortum ad vitandam infamiam, vel propter periculum quod mater est experta aliquando in ipso partu. In his ergo casibus, neque per accidens, neque indirectè licet fœtum occidere, vel exponere mortis periculo; esset enim talis mors voluntaria, etiam per accident intenta. Ita Caspensis, cui adde Scipionem de Rubeis *in Aphor. Epist. ver. Abortus n.* 3. Mazuchel. *tr. de cas. ref. disp.* 2. *c.* 3. *diff.* 4. *n.* 24. & Dicastillum *de Just. lib.* 2. *tr.* 1. *disp.* 10. *dub.* 13. *num.* 173. qui addit hoc verum esse in fœmina cujuscumque conditionis, id est etiamsi nobilis sit, aut monialis & Deo sacra, aut etiamsi scandalum timeatur. Probatur primò, quia non sunt facienda mala, ut eveniant bona. Secundò quia hoc est contra naturam generationis; fœmina verò sibi imputet periculum mortis vel infamiæ. Et ita hanc sententiam me citato tenet novissimè noster P. Alphonsus de Leone *de censur. Recollect.* 7. *num.* 18.

MESOL. XLVI.

An licitum sit suadere abortum, quando mulier gravida parata est se occidere ad infamiam vitandam? Ex p. 7. tract. 5. Ref. 39.

§. 1. NEgativè videtur respondendum ex P. M. Candido *in Disquis. tom.* 1. *Disquis.* 1. *art.* 2. *dub.* 2. *n.* 5. ubi nostra sententia non videtur admittere consilium ad minus malum. Sed ego teneo affirmativam sententiam cum Mazuchello *tractat. de cas. reserv. disp.* 2. *cap.* 3. *quæst.* 3. *difficult.* 1. *num.* 63. ubi sic ait. Quoties pater esset animo firmatus, ac determinatus occidere filiam suam, quam gravidam comperisset ex pravo concubitu; vel filia ipsa esset parata seipsam occidere ad infamiam avertendam, nec alio modo posset ab hac voluntate averti: in tali casu liceret consulere, & inducere ad abortum procurandum, quia hoc non esset inducere ad malum, sed ad electionem minoris mali, quæ bona est. Ita ille. Et licèt multi negent non esse suadendum minus malum, ad evitandum majus, tamen hoc posse fieri magis probabiliter asserunt alii: Et ita novissimè tenet Eminentissimus Dominus meus Cardinalis Lugo *de Just. to.* 1. *disp.* 19. *sect.* 2. §. 2. *num.* 43. ubi sic ait. Hæc quæstio supponit illam aliam, an volenti facere gravius peccatum liceat consulere minus? In qua quæstione multi absolutè negant id licere, Antoninus, Gabriel, Sylvester, Cajetanus, Conradus, Covaruvias, Valentia, Angles, quos affert Thomas Sanchez *lib.* 7. *de matrim. disp.* 11. *n.* 14. qui eam sententiam satis probabilem putat. Alii tamen communiter, quos idem Sanchez refert, & sequitur *n.* 16. dicunt, cum debitis circumstantiis id licitum esse, nempè quando ille, cui id consulitur, firmum animum habebat utrumque, vel certè gravius malum faciendi, nec aliter potes illum avertere à graviori malo. Ratio autem est, quia consilium illud non est absolutum, sed conditionatum explicitè, vel implicitè scilicet, si unum ex his facturus es, fac hoc minus, & non illud gravius, quod quidem verissimè, & rationabiliter consulitur: quia ex duobus malis minus malum est eligendum. Ita ille.

In Indice primo hujus Tom. 5. *in fine tractat.* 6. *de Abortu, sunt paucissima Diffic. quæ simul pertinent ad hanc prædictum tract.* 6. *de Abortu, &c.*

TRA-

TRACTATUS SEPTIMUS,
DE SIMONIA, ATQUE DE DATIS,
Et promissis super Bullam Gregorii XIII.

RESOLUTIO PRIMA.

An si quis cum Pontifice sciente committeret simoniam incideret in pœnas, si Papa expressè cum ipso non dispensaret?

Ex quo infertur, quod si statuto Episcopi caveatur, quod ludens ad hazardum sit excommunicatus, ludens cum eodem Episcopo, qui statutum edidit, an sit excommunicatus, etiamsi Episcopus non incidat in pœnas statuti?

Etiamque advertitur, quod si Princeps sciens aliquem esse inhabilem ad dignitatem, quam ei conferre intendit, ipso facto, quo ei confert, tacitè, implicitèque videtur eum capacem reddere, & cum eo dispensare.

Et tandem quæritur, an Pontifex incurrat crimen, & pœnas simoniæ juris positivi? Ex part. 10. tract. 16. & Misc. 6. Ref. aliàs 15.

Sup. hoc in 10. p. tr. 3. Ref. 40. §. ult. & quod hoc legitime doct. R. 39. singulariter in fin.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Paludanus *in 4. d. d. 25. quæst. 4.* Sylvest. *in verb. simonia quæstion. 4.* Aurea Armilla *in eodem verb. in fin.* Dominicus à Soto *lib. 9. de Justit. & jure quæstion. 5. articul. 2.* Petrus de Aragon. *in 2. 2. S. Thomæ quæst. 100. art. 1. versus fin.* Greg. de Valent. *in eadem in quæst.... punct. ult.* Angelus *in verbo simonia 5. §. 7. 8. & infra verb. illo 7. §. 5.* S. Anton. *2. part. tit. 1. cap. 5. §. 2.* Pelinus *in hoc cap. & in capit. De cætero column. fin. de re judic.* Turrecrem. *in d. cap. laterem num. 4.* Martinus Navarr. *loco citato*, & ejus Discipulus Didac. Covarr. *in relect. cap. Peccatum de reg. jur. in 6. part. 2. §. 8. num. 9.* Cosmus Philiarcus Theologus Florent. *tom. 1. de offic. Sacerdotis lib. 6. cap. 3. conclus. 5.* Atque hæc est communior, receptiorque opinio. In partem negantem iveruot Adrian. *quodl. 9. artic. ultim. ad 4. principale*, Joannes Major. *in 4. d. 25. quæst. 3.* In hanc partem allegatur à Panormitan. etiam Joannes Andreas *in regul. cui licet de reg. jur. in 6. Mercurialib.* Ubi ad propositum facit, quod ait in simili. Si Episcopi statuto caveatur, quod ludens ad hazardum, sit excommunicatus ludens cum Episcopo, qui talem statutum edidit, excommunicatus est, etiamsi Episcopus non incidat in pœnam statuti. Cardinalis Cajetanus *2. 2. quæst. 110. artic. ultimo*, anceps est in hac dubitatione. Utriusque sententiæ argumenta ponit, & solvit. Et quidem dispensatio est actus potestatis legislativæ, atqui Pontifex admittens simoniam, si aliud non dicat non utitur hujusmodi ulla potestate; sine dispensatione autem manent in suo vigore leges pœnales respectu subditi; ergo in proposito ejusmodi pœnas incurrit. Deinde, etiam si Papa salutet excommunicatum verbo, osculo, litteris, aut alio quovis modo cum ipso communicet, non propterea eum censebitur absolvere, ut apertè definitum est Clementina, si summus Pontifex; De sententia excommunicationis.

2 Sed, ut verum fatear, ego negativæ sententiæ adhæreo, dico igitur, quod Pontifex scienter committens cum alio tertio simoniam, ipso facto dispensat cum eodem, ut non incidat in pœnas à Canonibus latas contra simoniacos, secundum affirmantem, communiorem, & veriorem opinionem. Ratio est, quia scientia Principis purgat hoc crimen, quantum ad eas pœnas, quæ sunt juris positivi. Quandoquidem Princeps sciens aliquem inhabilem ad dignitatem, quam ei conferre intendit, ipso facto, quo ei confert, tacitè, implicitèque videtur eum capacem reddere, & cum eo dispensare, juxta dicta à Bart. *in leg. Barbarius num. 12. ff. de offic. Prat.* Felinus *in cap. præterea num. 9. de testibus cogendis*. Panormitan. *in capite in cunctis §. Infr. & in cap. Innotuit. column. 4. de elect.* Roman. *in cons. 327.* & alios alibi. Atque causa ejus reddi potest: Quia aliàs actus Principis esset illusorius, nullumque effectum sortiretur, quod est absurdum, ideòque non dicendum. Ex hoc conclus. infero cum Paludan. & post eum S. Anton. & aliis, quod si quis acciperet beneficium in Curia Romana, & conscientiam haberet de scientia Papæ confirmantis, pœnitendo de peccato, non teneretur resignare, sed posset retinere. Ad illud allatum à Joanne Andrea de ludente cum Episcopo, qui tulit excommunicationem in sic ludentem, & Respondet Sylvest. & alii quidam, in primis de Episcopo, quod ipse non potest secundùm aliquos facere, ut stante statuto suo contraveniens non ligetur: quod tamen Pontifex potest: Vel aliter, quod Episcopus ludendo cum aliquo etiam præsumptivè dispenset, ut ille impunè cum eo ludat sicut etiam Pontifex secundùm prædicta implicitè, & præsumptivè dispensat in simonia ejus, qui eandem secum committit. Et ideò hanc sententiam præter Doctores citatos sustinet Less. *lib. 2. cap. 35. dub. 5. num. 32.* Covarruvias *ad regul. peccatum part. 2. §. 9. num. 9.* & Joannes Vvigers *de justit. tract. 7. cap. 4. dub. 5. num. 23.* Malderus *tractat. 9. cap. 3. dub. 4.* Navarra *de Rest. lib. 2. cap. 2. num. 434.*

Alibi in Ref. 3 nov. promiscuè.

Sup. hoc ibid.

3 Sed si aliquis inquirat, an Pontifex incurrat crimen simoniæ juris positivi. Aliqui existimare videntur peccatum simoniæ juris humani non posse in Pontificem cadere. Suarez *tom. 1. de Relig. 4. de simonia capit. 52. num. 4.* dicit, quod Pontifex summus possit facilè vitare simoniæ vitium, etiamsi venditiones, vel contractus faciat circa res spirituales, qui jure tantùm Ecclesiastico simoniaci effecti sunt, Bonacina autem *quæst. 5. numer. 5.* dicit quod possit Pontifex culpam simoniæ Jure Canonico prohibitivo contrahere, si rei naturam præcisè spectemus; ulterius verò significat, quòd tamen de facto nunquam contrahat; in quod etiam inclinari videtur Suarez: fundamentum horum est duplex, puta quod Pontifex præsumatur secum dispensare, quando facit tales contractus. Sed Suarez magis placet aliud fundamentum, quod materiæ illæ istorum canonum non æquè concernant Pontificem, & inferiores Prælatos, ac fideles; quod certè universaliter non videtur verum; non enim apparet quare, materia quæ cadit sub prohibitione de non vendendis beneficiis, & spiritualibus officiis non æquè concernant summum Pontificem, quando necessitas, aut utilitas Ecclesiæ id non requirit, ac inferiores Prælatos, imò videtur multò magis ipsum concernere, quandoquidem habeat longè plura, & quæ majoris sunt momenti conferenda, & ex quorum sana distributione magis pendet commune bonum Ecclesiæ. Neque ad rem facit quod habet Bonacina, quod nullus supremus Reipublicæ Princeps prohibeatur vendere officia vendibilia suæ Reipublicæ, quia etsi id verum esset, seposita omni prohibitione positiva, si tamen ipse cum Senatu Regni judicasset, esse contra bonum Regni talia vendere, & sic universalem prohibitionem fecisset, teneretur ipse quoque lege illa ut directiva, & delinqueret, si absque rationabili causa contrarium faceret; quemadmodum in aliis legibus æquè Principem & subditos concernentibus. Et hæc omnia docent Lessius, & Vvirges *ubi suprà*. Sed cum Suarez, & Bonacina concurrit Malderus *loco citato*: Verùm quidquid sit de hoc, certum est, quod nunquam Pontifex incurrit pœnas jure Ecclesiastico constitutas contra simoniacos, ut excommunicationem, suspensionem, inhabilitates, &c. Ita docent communiter Doctores: Vide etiam præter alios supra adductos Petrum Binsfeldium *in cap. 1. de simonia, qu. 2. per totam*.

Sup. hoc in 10. p. tract. 3 lege docte Ref. 300. & 39. ejus not.

RESOL. II.

An in simonia detur parvitas materiæ, ita ut hoc peccatum possit aliquando esse veniale, & adducuntur multi casus in exemplum, & pro praxi hujus difficultatis?

Et an excommunicatio Extravag. 2. de simonia, & Const. Pii V. incurratur per simoniam, quæ videtur esse parva ex parte pretii? Ex par. 5. tract. 5. Ref. 2.

§. 1. NEgativam sententiam mordicus docet Suarez *de Religion. tom. 1. lib. 4. capit. 3. numer. 5. & sequent.* quia neque ex parte rei spiritualis, nec ex parte pretii potest ita diminui hoc peccatum. Primum patet, quia nullum donum gratiæ, quantumvis parvum videatur; esse potest vendibile sine gravi irreverentia Dei, & ipsiusmet doni, quòd licèt in suo ordine sit parvum, nihilominus non potest contemni, neque conculcari sine gravi culpa, & eadem ratione nec vendi potest sine culpa, quia per hoc gravissimè contemnitur, & tanquam quid vile tractatur. Et quantum est ex parte talis actionis subtrahitur à gratuita donatione Dei. Nam quod pretio potest æstimari, ac dari, non reputatur tanquam pendens ex gratuita donatione Dei. Unde sicut laberetur gravissimè, qui vel minimum opus pietatis sibi tribuerit, & non gratuitæ donationi Dei, neque in tali cogitatione potest inveniri levis materia: ita graviter peccat semper, qui donum aliquod gratiæ, etiamsi minimum esse videtur, venditioni exponit. Sic existimo esse peccatum mortale vendere vel minimum unum cereum, agnum vel pro vero pretio unam orationem Angelicam, vel aliud simile spirituale facere, aut conferre. Multòque certius est esse peccatum mortale, primam Tonsuram pretio dare, licèt in gradu Ordinum videa-

Sup. hoc rursus cum eodem Suarez idem hic inf. citato in to. 8. tr. 6. Ref. 47. §. 1. in fine.

videatur quid minimum, idemque est in similibus. Idem facilè ostendi potest ex parte pretii; nam illud magnum sit eo ipso quòd apparet gravis deformitas, quia tunc ea utroque capite satis magna est materia talis delicti. Item illud est magnum lucrum temporale, & est turpissimum, quia per abusum rei spiritualis acquiritur; est ergo grave peccatum.

2 Dices rationem hanc probare solùm ea parte vendentis, nam ille, qui emit, nihil lucratur temporale, sed potiùs jacturam patitur. Respondeo primò ementem peccare saltem ex priori capite, quia rei spirituali injuriam facit, & quo majus pretium dat, eo, ut sic dicam, minus gratis vult illam habere, atque ita vult habere gratiam non gratis, quod, perversum est (ut dicitur *in c. gratia* 1. q. 1.) etiam in minimo domo gratiæ, & deindè cùm emere, & vendere correlativa sint, si venditio est simoniaca, etiam emptio, & si una est gravis, etiam altera, saltem per quandam societatem, & cooperationem: si autem pretium sit vile, eò magis videtur vilipendi, & contemni res spiritualis, quæ sic venditur, æquiparatur enim pretio temporali, & quia in suo ordine parva esse videtur, vili pretio danda, aut comparanda censetur. Itaque cujuscumque quantitatis sit id, quod pro re spirituali datur, si revera ut pretium datur, & accipitur, simonia, est & per eam gravis irreverentia fit rei sacræ, & ideò nō potest excusari à peccato mortali propter materiæ levitatem. Et hæc omnia docet Suar. cui etiam adde Doctores, quos citat, & sequitur Sanch. *in sum. to. 1. lib. 1. c. 4. nu. 1.* quibus ego addo Castrum Palaum *to. 1. tr. 2. disp. 2. punct. 7. n. 4.* Lyman *l. 4. tr. 10. c. 8. n. 4.* Sancium *in selectis disp. 15 n. 14.* Baldellum *to. 1. lib. 3. disp. 14. n. 12.* Homobonum de Bonis *in consult. moral. volum. 2. part. 5. respons. 139.* Molfesium *in summ. to. 1. tr. 8. c. 8. n. 67.* Alphonsum de Leone *de offic. Consess. par. 1. recollect. 7. n. 36.*

3 Non desinam tamen hic apponere verba Jacobi Gordoni *in summa, to. 2. lib. 8. q. 7. cap. 3. n. 7.* ubi sic ait. Collegit Suarez hoc peccatum tam esse in suo genere grave, & mortale, ut non possit esse veniale ex levitate materiæ, sivè pretium, sivè rem sacram intelligas per materiam. Ratio fit, quia minima materia magnam habet indignitatem, & injuriam annexam, si vendatur, v. g. guttula aquæ benedictæ: contractus porrò, & pactio, quia habet sufficientem libertatem, non fit ea inconsideratione sola, itaque est quædam ignoratio, quæ facere potest, ut sit veniale, ignorantiam intellige culpabilem, sed venialem; hec quidem probabiliter dicuntur loquendo de pretio, imò res spiritualis, quò minori datur pretio, eò vilior reputatur, & idem plures docent de morosa delectatione, & de blasphemia. Sed quidquid nunc sit de aliis rebus, certè in hac materia Religionis, præsertim circa gratiam, & Sacramenta, durum videri potest, minimam sacram materiam trahere secum gravissimam Dei offensionem, & tantoperè à Patribus exaggeratam, cùm etiam intra latitudinem Religionis sint multa alia peccata, quæ fiunt venialia ea levitate materie. Hucusque Gordonus. Et ideò in peccato Simoniæ dari parvitatem materiæ, docet etiam Reginaldus *to. 2. lib. 23. c. 15. n. 219.* Molina *to. 1, tr. 2. disp. 92. n. 5.* Unde puto utramque sententiam probabilem esse. Et Bonacina *de legib. disp. 10. quæst. 2. punct. 8. §. incidem. nu. 13.* stando in hac sententia secunda putat in simonia materiam parvam excusantem à mortali esse illam, quæ excusaret in furto, sed hoc remittendum esse arbitrio prudentis putat Merolla *to. 1. disp. 2. c. 4. dubit. 7. n. 116.*

4 Notandum est tamen, quòd stando in prima sententia, quæritur an excommunicatio *Extrav. 2. de simonia, & Constit. S. Pii V.* incurratur per Simoniam, quæ videtur esse parva ex parte pretii? Et ex Navarro *cons. 51. de simonia*, respondet affirmativè Suar. *ubi suprà c. 56. n. 8.* quia illa simpliciter est peccatum mortale, & ideò est causa sufficiens talis censuræ. Sed stando in secunda sententia in tali casu dicendum est excommunicationem non incurri.

R E S O L. III.

An pœna contra simoniacè ordinatos extendatur ad eos, qui prima Tonsura initiati sunt?

Et an suspensio, qua puniuntur simoniacè ordinati incurratur per susceptionem cujuslibet Ordinis?

Et an ordinatus sit irregularis? Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. Ref. 17.

§. 1. AFfirmativè respondet Lyman *lib. 4. tra. 10. c. ult. §. 7. n. 11.* ubi sic asserit. Quod attinet ad simoniam realem & completam in ordine; per eam incurritur in primis excommunicatio Papę reservata tam ab ordinante, quàm ab ordinato, uti habetur *in extravag. 2. de simon.* Idque intelligendum etiam videtur de prima tonsura, quia per eam usitato modo loquendi, aliquis ordinari dicitur, id est in Ordine Clericorum constitui; sicuti ex communi notavit Ugol. *tab. 4. c. 3. n. 2. & c. 4. nu. 1.* Suar. *c. 56. num. 5.* contra Lessium *dub. 24. num. 133.* Adde quod Navarr. respondit *lib. 3. consil. 59. de simon. edit. 1.* Avila *part. 3. de censuris disp. 5. dub. 9.* simoniam commissam in Reverendis seu dimissoriis commissam censeri in ordine, quandoquidem Reverendæ seu dimissoriæ litteræ ordinantur ad ordines, tamquam media ad finem. Hucusque Layman.

2 Verùm contrariam sententiam tenet Bunius *in prax. benefic. disputat. 16. qu. 62. dub. 11.* Nam cùm verba legis pœnalis propriè ac strictè capi debeant, & tonsura non sit ordo, sed dispositio ad illum, quæ pœnæ contra ordinatos simoniacè sunt statutæ, extendi ad tonsuratos non debent. Quæ opinio est Lessii *c. 35. dub. 24. num. 133.* ubi asserit. Non esse probabile velle Ecclesiam, ut incurratur excommunicatio, dando aliquid pro sigillo, aut literis testimonialibus, cum hoc sit mera redemptio vexationis.

3 Et hæc omnia docet etiam Palaus *tom. 3. tract. 17. disput. 3. pun. 24. n. 1.* sic asserens. Qui simoniacè aliquem ordinat, aut ad ordinem sic conferendum mediator, seu præsentator existit, eò ipso est excommunicatus excommunicatione Papæ reservata: habetur *in extravag. 2. cum detestabile, de simonia.* Hoc tamen secundùm probabilem sententiam non extenditur ad collationem primæ tonsuræ, quia non est verus ordo, & pœnæ debent restringi. Neque etiam extendi debet ad Notarium, & Ministrum, qui pro literis dimissoriis, aut testimonialibus aliquid exigeret: neque etiam ad Episcopum, si post ordinem gratis collatum aliquid postea recipiat; nam esto ii omnes peccent, & simoniaci sint juxta Trident. *sess. 21. cap. 1. de reform.* non tamen incidunt in hanc excommunicationem, neque in aliquam pœnam ipso facto, quia verba Concilii *Dantes, & accipientes, ultra divinam ultionem pœnas à jure inflictas ipso facto incurrant,* debent referri tantùm ad dantes, & accipientes ordines, non ad alias actiones illo *in c. enumeratas*, quia solùm pro dantibus, & recipientibus ordines simoniacè, aut illorum mediatoribus pœnæ ipso jure latæ sunt. Ita Palaus.

4 Sed hic quæri potest. An suspensio qua puniuntur ordinati simoniacè, incurratur per susceptionem cujuslibet ordinis?

5 Et existimant nonnulli eam nonnisi per majores malè collatos, & receptos invehi.

Causa est, quod cùm de pœna agitur, hæc non cadat nisi in id, cui propriè nomen resque convenit significata, ac vetita per canonem. At ea probabili quorumdam sententia, non nostra tamen, minores ordines Sacramenta non sunt, sed Sacramentalia; ergo eorum receptio extorta pretio non est suspensionis punienda pœna.

6 Confirmatur. In pœnis sequenda est interpretatio mitior: at mitius est, eum qui minoribus est initiatus per simoniam, suspensum non esse ab eorum executione, & receptione superiorum, quàm esse; ergo in eam partem inclinandum est in favorem pœnitentium, quod est contra Suar. *c. 56. n. 5. lib. 4. de simon.* quod probabile quoque esse asserit Regin. *to. 2. lib. 23. c. 12. sect. 1. n. 125.* & hæc omnia docet Baunius, *ubi supra*.

7 Et quidem ordines Minores non esse Sacramenta, præstantissimi docent Theologi, quos ego alibi adduxi.

8 Notandum est hic obiter, vetere Theologos docuisse, ordinatum simoniacè esse irregularem: ita Alensis *in 2. part. qu. 167. membr. 2,* Scot. *in 4. dist. 25. q. 1. art. 1.* Richard. *in eand. dist. art. 2. qu. 3.* his verbis: *Respondeo quod simoniacus propter ordinis susceptionem simoniacè suscepti, sive propter beneficii consecutionem, est irregularis.*

Alibi in to. 3. tr. 1 Ref. 63 §. 1 [illegible] 10 Et pro contrario hoc §. Notandum sup. in tr. 5. Ref. 19 §. Hinc per tot. & melius in to. 4 tr. 9 R. 137. §. 1 & ult. & [illegible] tract. 1. ex [illegible] R. 19. §. [illegible] vel Notandum est

9 Sed contrariam sententiam tenendam esse puto cum Less. *lib. 2. c. 25. dub. 24* Suar. *de Religione to. 1. lib. 4. c. 56. nu. 20.* Baunio *ubi suprà*, & aliis. Ratio est ex juris interpretum axiomate, irregularitatem extra casus jure expressos non incurri: at non invenitur in Sacrorum Canonum voluminibus eum irregularem esse, qui pecunia Sacrum ordinem, aut beneficium nundinatur: ergo, &c.

10 Deindè in Sixti V. Constitutione contra Clericos malè promotos, non habetur nisi sola pęna suspensionis, qua sola potest Romanus Pontifex eximere, ac adjecta admonitione, si post susceptionem hi malè promoti in susceptis Ordinibus ministrare præsumpserint, futuros irregulares: non sunt ergo jure factoque tales; sed erunt, si excommunicati celebraverint, aut suspensi.

R E S O L. IV.

An Bulla Sixti V. contra malè promotos ad Ordines sit usu recepta, quoad absolutionem censurarum, & inhabilitatum?

Et explanantur, quæ pœna sint latæ in Ordinatos simoniacè?

Et an simoniaci occulti suspensio tollatur per pœnitentiam, & manifesti per Episcopum post pœnitentiam? Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. Ref. 19.

§. 1. NOta, Sixtum V. edidisse Bullam quandam contra malè promotos, quæ incipit *Sanctum, & salutare*, quam Bullam, etsi Clemens VIII. ano. 1595. revocaverit, & ad jus commune redduxerit, non tamen quoad pęnas simoniacorum; imò potius ibi dixit se velle in suo robore persistere eas omnes, quæ sunt latæ contra simoniacè ordinantes, & ordinatos.

2 Pęnæ verò latæ in ordinatos simoniacè sunt, Prima, excommunicatio ipso facto, habetur *in supradicta Extravagante.* Secunda, suspensio ab executione suorum ordinum: ita *in supradicta extravag.* & non solum ejus, quem sic suscepit, sed

etiam omnium quos habet: illa enim particula *suorum ordinum*, hoc indicare videtur; & ita tenet communis sententia: Greg. Lop. *leg. 11. tit. 17. part. 1. verb. verdade por derecho*. Man. Rod. *2. tomo, summa cap. 56. num. 6. vers. el octavo*, Lessius *dub. 25. n. 135.* & Suar. *tit. 3. de cens. disp. 31. sect. 4. nu. 33.* quamvis probabilitate non careat, ut tenent supradicti Doctores, solùm extendi suspensionem ad ordinem simoniacè susceptum, non ad alios ritè susceptos, quia licèt Pontifex loquatur in numero plurali, dicens: *Sint ab executione suorum ordinum suspensi*, illa locutio pluralis correspondet plurali locutioni præcedenti; loquebatur enim de omnibus, qui ordinati sunt simonoiacè, & de illis statuit, ut sint à suurum ordinum exsecutione suspensi, hoc est, quilibet à suo ordine simoniacè suscepto, & omnes simul à suis ordinibus sic simoniacè susceptis.

Sup. doctr. contra in hoc § [illegible] Ref. 44

3 His suppositis, ad dubium propositum in titulo hujus resolutionis sic respondet Castrus Palaus *tom. 3. tr. 17. disp. 3. punct. 24. n. 4.* Tandem in supradicta Bulla Sixti V. absolutio harum censurarum, & inhabilitatum Pontifici reservatur, simulque revocantur concessiones, & facultates Religiosis concessæ, & etiam concessæ Episcopis *in Trident. sess. 24. cap. 6. de reform.* Existimo tamen hac in parte non esse hanc Bullam receptam, imò Less. *dub. 24. num. 134. fin.* ait, hanc Bullam plerisque locis ignorari, ac proindè non esse usu receptam. Idem indicat Sà *verb. simon. nu. 12.* quatenus ait simoniaci occulti suspensio tollitur per pœnitentiam, & manifesti per Episcopum post pœnitentiam.

4 Sed contrariam sententiam tenet Tancredus vir doctissimus, amicissimus *de relig. tract. 2. lib. 4. disp. 34. num. 6.* quia Lessius dicit, Puto hanc constitutionem plerisque locis ignorari, ac proindè non esse usu receptam, quod verum est ubi ignoratur: at ex hoc non infertur alibi non esse usu receptam, Bonacina ait *quæst. 7. § 6. num. 11.* sed id in Italia saltem non admitterem, & Suarius illam esse receptam supponit, & sic ejus doctrina procedit de omnibus censuris occultis, exceptis iis in ordine, ita Sanchez *consil. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 104. numer. 45. & dub. 120. num. 1.* & Filliucius, *cap. 13. nu. 38.* Hucusque Tancredus, cui adhæreo.

RESOL. V.

Notabilia quædam circa pœnas contra simoniam inflictas.

Et docetur pœnas contra simoniam confidentialem multas esse, & pro praxi in textu hujus Resolutionis adscribuntur septem.

Et advertitur de pœnis ipso jure latis nullam esse impositam committentibus simoniam, nisi simonia fuerit commissa in ingressu religionis in ordine, & beneficio.

Sed difficultas est, an dicta pœna incurrantur ante sententiam præter excommunicationem? Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 5. Res. 20.

Sup. doctr. seq. [illegible]

§. 1. Dico primò, quod renunciare beneficia cum pacto de re aliqua facienda, aut omittenda, quæ iure non inest, est Simonia. Est tamen ejusmodi pactio quamvis simoniaca à pœnis simoniacorum libera. Sed probatur; nam ut Sylvest. *verb. Simonia quæst. 19.* nulla simonia pœnas juris ipso facto inducit, nisi in ordine, & beneficiis, quia Ecclesia prædictis pœnis non punit alios, quàm, qui propriè sunt Simoniaci, traditione pretii pro re spirituali. At hoc non accidit, cùm simonia est talis tantùm jure Ecclesiastico: vera est ergo pars hæc assertionis, in qua dicitur, conventiones reciprocas circa spiritualia, simoniacas quidem esse, à pœnis tamen, quæ simoniam comitantur, liberas. Et ita hanc sententiam tenet Caunius *in praxi benefic. disp. 16. quæst. 46.*

Sup. hoc [illegible]

2 Dico secundò, ad eos, qui officia Ecclesiastica sibi pretio comparant, non pertinere has pœnas, quia non sunt beneficia, & in pœnalibus verba sumenda sunt in notione sua propria. Item ab his quoque pœnis esse liberos, qui beneficia sua auctoritate propria permutant.

3 Ratio est, quod hic non interveniat propriè dicta simonia, cùm non detur temporale pro spirituali; ergo cum pœnæ restringi debeant, excommunicatio, quæ est una de pœnis quibus jure Ecclesiæ plectuntur propriè dicti simoniaci ad compermutantes beneficia sua actoritate propria, non se extendet, cùm non sint hi nisi jure Ecclesiæ tales proindeque impropriè, decreto tamen Innocentii III. beneficiis sunt privandi, in quibus facta est permutatio. sic enim ille, *cap. cùm olim 7. de rerum permutat.* consequenter post sententiam, quæ non est necessaria, ubi reperitur propria simonia, ut patet in Extravag. citata.

Sup. contra [illegible]

4 Item, etiam assero, simoniam, Ecclesiasticam censuram, aut quamvis aliam pœnam juris non inducere in ordine, beneficio, & Religionis ingressu. Et ratio est eadem, nempe quod pœnæ juris eos dumtaxat afficiant, qui propriè sunt tales, quales punire Principi placet. At simoniaci simonia juris positivi, & Ecclesiastici non sunt nisi impropriè tales, cùm spirituale, nec vendant, nec emant; undè si quis in conferendis aliis Sacramentis, consecrationibus, dispensationibus, pensione vendenda, ut redimenda, conferenda Vicaria temporali, peccaverit, non contrahet pœnam excommunicationis, suspensionis, aut inhabilitatis. Tanner. *in 2. 2. disp. 5. q. 8. dub. 4. nu. 95.* sicut nec qui jus patronatus pretio distrahit, Sanchez *tom. 1. opusc. lib. 2. cap. 3. dub. 107. num. 3.* quia non est beneficium. Vide etiam Lessium *lib. 2. cap. 35. dub. 23. num. 30.* & Baunium *ubi suprà, quæst. 53.*

5 Dico tertiò, pœnas contra simoniam confidentialem multas esse. Prima est. excommunicatio reservata Papæ.

6 Secunda, inhabilitas ad beneficium, in quo est commissa simonia.

7 Tertia, ejus privatio à die commissæ confidentiæ.

8 Quarta, omnium etiam beneficiorum, pensionum, & aliarum rerum Ecclesiasticarum privatio, quas confidentiarius justè antea possidebat.

9 Quinta, inhabilitas ad illas, ita S. Pius V. in Bulla cui initium *Intolerabilis*, quam Navarrus explicat *in manual. c. 23. n. 110.*

10 Sexta, quod beneficium, quod est receptum cum confidentia, sit devolutum ad Papam, eique reservatum.

11 Ultima, quod præsumentes beneficia recipere cum confidentia, Cardinales, & Episcopi sint ab Ecclesiæ ingressu interdicti, qui autem sunt his inferiores minores Clerici, excommunicati, ut dictum est antea.

12 Sed difficultas est, an dictæ pœnæ incurrantur ante sententiam? præter excommunicationem, nullam ex dictis pœnis incurri docet Less. *lib. 2. de just. c. 45. dub. 26.* Regin. *lib. 13. n. 183.* Azor. *to. 3. lib. 12. c. 10. q. 4. & c. 21. q. 12.* Suar. *lib. 4. de leg. cap. 43.* Layman *tract. 10. c. ult. § 7.* maximèque id locum habere in privatione beneficiorum, quæ possidebantur ante simoniam confidentialem admissam. Sup. hoc [illegible] in Ref. 8.

13 Causa est, quod S. Pius vocem in sua constitutione nullam adhibeat, undè constare queat, pœnam hanc locum habere in foro conscientiæ ante sententiam, saltem declaratoriam criminis; fructibus quidem pensionibus, & beneficiis simoniacos privat: sed an iis hoc ipso, & sine sententia excidant, non indicat. *Fructibus*, inquit, *pensionibus, & aliis rebus Ecclesiasticis, ac etiam Romana Curia, & aliis officiis temporalibus præsentium auctoritate privamus, & ad futura inhabiles decernimus.* His autem, idest pensionibus, & beneficiis ante confidentiam obtentis, illos ultrò, ac spontè abire oportere, ac non coactos à iudice, quàm est improbabile? Sanè Tannerus *in 2. 2. disp. 5. q. 8. dub. 4.* Simoniam confidentialem, pœnam aliam negat inducere ipso facto, quàm excommunicationem; inhabilitatem autem ad alia beneficia, & privationem acquisiti per simoniam in foro conscientiæ nequaquam, sed exteriori tantùm. Sed contrariam sententiam tenet Flaminius *de simonia confidentiali, q. 58. num. 15.* Flavius Cherubinus, *Bull. constit. 85. S. Pii V. Scholio 2.* & alii. Et his assentiendum putat Baunius *ubi suprà quæst. 56.* quoad beneficii privationem acquisiti per confidentiam; nam retinere nemo potest quod non est suum: at beneficia per confidentiam acquisita non sunt acquirentis; cum collationes de iis factas S. Pius V. velit esse *nullius momenti, ipsaque vacare, ac dispositioni S. Sedis reservata esse*. Idem dici de fructibus debet, quos Cameræ Apostolicæ malè perceptos applicat. Certum est tamen Cardinales, & Episcopos secundùm Thesaurum *a. p. praxis verb. Simon. cap. 3.* non incurrere excommunicationem ex confidentia, quia in Bulla Pii IV. quam Pius S. Quintus, confirmat, ejus nulla fit mentio.

14 Dico quartò, quòd confidentia, illicita quidem est, sed non Simoniaca, cùm resignans, aut qui ei resignandi est causa, confidit, ac sperat eum cui confert, aut conferri, vel resignari facit beneficium, sibi illud idem resignaturum, aut cui valuerit, sine pacto tamen, aut eum confidit partem fructuum sibi, aut alteri datum iri.

Sup. hoc [illegible]

15 Pars prima probatur, quia à cupiditate indebita spes talis oritur; est ergo in sua causa principioque illicita, non est tamen simoniæ vitio infecta, quia ibi nulla intervenit pactio, nulla est venditio, quæ res tamen sunt ad simoniam necessariæ.

16 Sed si pactum de re supradictarum aliqua, intercedit resignantem inter, & resignatarium, conferentem, & collatarium, aut eum cujus opera beneficium possideri incipit, erit confidentialis simonia, quia pactio omnis legalis adjuncta spiritualibus, quibus natura, aut consuetudine non cohæret, labem habet simoniæ *cap. quæsitum 5. de rerum permutatione, capit. de pactis final.* ergo, & confidentialis, si talis transactio fluat, aut oriatur à confidentia recipiendi alicujus commodi ex resignatione, collatione, aut procuratione facta, aut facienda alicui de beneficio.

17 Dixi *legalem*, quia pactio, quæ tantùm debitum honestatis, fidelitatis, & gratitudinis efficit, quo nempè unum beneficium alios compensatur, non est jure naturali absque ulla obligatione civili, simoniaca, sed sola legalis, quæ tantæ est efficaciæ, ut debitum vi ejus coram judice possit.

19 Et hoc ultimum esse validè notandum quod ex Navarro docet Baunius *disp. 28. q. 57. assert. 2.*

19 Dico quintò, conventionalem simoniam maximè mixtam, pœnas juris inducere, ac si realis foret. Ita Cajetanus *in summa verb. simonia, & in 2. 2. quæst. 100. artic. 7. & tract. de simonia, qui est 9. in 2. tom. opusc. quæst. 2.* Major *in 4. disp. 25. q. 7.* Comitol. *resp. l. 4. q. 6.* Ratio est; quia in contractu venditionis sit res tradita, aut pretium conventum, etiamsi non sit hoc persolutum.

Sup hoc [illegible] Non definam ante med. vers.

lutum; ergo, & in contractu simoniacæ emptionis.

20 Sed mihi placet opinio contraria. Ita Castrus *ubi supra punct.* 22. *num.* 2. Lessius *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 26. *n.* 149. Navarrus *c.* 21. *n.* 104. Baunius *q.* 70. & alii.

21 Probatur ex eo, quod Ecclesia, non alia opera suis legibus puniat, quàm, quæ sunt in suo genere completa, ac perfecta. At simonia in conventione mera posita, excepta ea, quæ confidentia dicitur, non est in suo genere completa, ex Navar. *c.* 23. *n.* 104. Lessius *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 27. *n.* 149. ergo non punienda pœnis simoniæ.

22 Confirmatur. *In Extravag. cum detestabile* pœnæ non statuuntur nisi in eos, qui conventione facta, quomodolibet dando, vel accipiendo simoniam commiserunt; ergo cum neutrum pura conventionalis simonia habeat, pœnis non tenetur simoniacorum propriis.

23 Ex his infertur ex conventionali, in qua res spiritualis data est ante pretium, pœnas Ecclesiasticas nullas incurri. Ita Lessius *ubi sup. cap.* 39. *nu.* 143. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 137. *n.* 3. & alii quos citat, & sequitur Baunius, *ubi supra*, eo quod pœnæ Ecclesiasticæ excommunicationis, & suspensionis non incurruntur, nisi actio prohibita sit completa, ut fatentur Cajetanus, *verb. excommunicatio in princip.* Sylvest. *verb. pœna q.* 5. actio autem simoniæ non completur, nisi ea sit realis.

24 Hinc colligitur, simoniam conventionalem non fieri realem per chirographum datum ab altera parte contrahentium, de solvendo pretio promisso, quia exhibitio chirographi non est pecunia, sine qua tamen non potest consistere emptio; ergo cùm non sit simonia, ubi deest emptio, sequitur per chirographum contrahentium non compleri simoniæ vitium.

25 Et tandem contra Suarez de simonia *lib.* 4. *c.* 42. *n.* 2. existimat Baunius suprà, sine periculo culpæ teneri potest, eum pœnis Ecclesiæ minimè subjacere, qui pro aureis centum, quos collatori pollicitus est, pro beneficio recepto calculos numerat.

26 Ratio est, quod simonia voluntatem emendi postulet, quam iste non habet, sed fallendi.

27 Secundò, deest vera ratio pretii, ac valoris; ergo, & simoniæ.

28 Dico sextò, de pœnis ipso jure latis, affirmandum est nullam esse impositam committentibus simoniam, nisi simonia fuerit commissa in ingressu Religionis, & in Ordine, & in beneficio; docet Sylvius *verb. simonia*, *q.* 19. Navar. *c.* 23. *n.* 111. Ugolin. *tab.* 1, *c.* 12. *& tab.* 4. *cap.* 3. Lessius *lib.* 2. *c.* 35. *dub.* 23. Suar. *l.* 4. *c.* 51. *n.* 5. & alii ab eisdem relati. Ratio hujus conclusionis est, quia neque in decreto, neque in decretalibus invenitur textus imponens ipso jure censuram, vel pœnam aliquam simoniacis, ut rectè expendit Suarez *suprà*. Vide Castrum Palaum *tom.* 3. *de simon. disp.* 3. *punct.* 21. *n.* 2. & 3.

29 Et tandem dico septimò, Josephum Rocaful. in praxi *Theol. mor. tom.* 2. *lib.* 3. *de* 7. *præcepto Decal. sect. ult. n.* 1105. hæc asserere: Non per quamcumque simoniam incurri pœnas juris, nec esse impositas cuicumque simoniæ, sed solùm juxta probabiliorem sententiam simoniæ reali, non verò conventionali, vel materiali; neque cuicumque simoniæ reali latæ sunt pœnæ à jure, sed solùm simoniæ in beneficio, in ordine, & ingressu religionis; sed, & Sanchez *in opusc. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 108. *n.* 3. censet contra Navarr. pœnas non incurri in simonia jure tantùm humano prohibita; præfatio enim extravagantis secundæ, loquitur de simonia jure divino, & humano prohibita; & sic pœnæ ibi statutæ, sunt de ista simonia intelligendæ: præfatio quippe dat intellectum toti legi, & hanc opinionem censet probabilem Diana 4. *p. tract.* 4. *ref.* 155. ex qua deducit 5. *p. tract.* 14. *ref.* 1. eum qui habet jus ad rem, & non in re, dedit pecuniam electori, ne sibi præferret indignum, quantumvis sit simoniacus, non incurrere pœnas juris; quia, ut ipse Sanchez *dub.* 7. *n.* 6. contra Raphaelem de la Torre probabile tenet, hæc simonia de jure humano tantùm est. Hucusque Rocaful. qui postea *n.* 1110. sic ait. Dico secundò. Si simonia sit conventionalis, secundùm nostram sententiam, cùm non incurrat pœnas juris, sufficit, quod, qui accipit pecunias restituat, qui autem accipit beneficium non resignet, nec debet resignare. Ita ille, *& n.* 1120. ait. Quod si quis accipit beneficium per simoniam conventionalem, juxta eos, qui dicunt simoniacum conventionalem incurrere pœnas juris, tenetur dimittere beneficium: juxta nos verò, qui tenemus non incurrere pœnas juris, non tenetur dimittere; tamen per sententiam judicis est privandus beneficio. Hæc Rocaful.

RESOL. VI.

An tantùm simoniaci in ordine, & beneficio, & ingressu Religionis subdantur pœnis?

Et de aliis pluribus casibus benignioribus circa materiam simonia agitur.

Et tandem notatur non esse obligationem restituendi pretium acceptum pro collatione Sacramentorum.

Et supponitur simoniam non obligare ad restitutionem jure naturali, sed jure positivo. Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 157.

§. 1. Respondeo affirmativè, unde aliæ simoniæ etiam reales, & completæ non subduntur pœnis simoniæ, & ita docet Adamus Tannerus *in* 2. 2. *D. Th. disp.* 5. *q.* 8. *dub.* 4. *n.* 95. ubi sic ait. Nulla simonia inducit pœnas juris ipso facto, nisi in Ordine, beneficiis, & Religionis ingressu. Unde si quis in aliis Sacramentis conferendis, vel accipiendis in consecrationibus, benedictionibus, dispensationibus, in pensione vendenda, & emenda, vel redimenda, in Vicaria temporali conferenda, simoniam committat, graviter quidem peccabit, non tamen contrahet pœnam excommunicationis, suspensionis, aut inhabilitatis, quod proinde itidem dicendum videtur de permutantibus, sine debita authoritate beneficia. Ita ille, & ante illum Lessius *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 23. *nu.* 130. & novissimè Gordonus *in Theolog. moral. to.* 2. *lib* 8. *q.* 9. *cap.* 3. §. 1. *n.* 8. & Sanchez *in opusc. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 107. *n.* 3. quia non datur alius textus puniens simoniacos, nisi *Extravag.* 2. *&* 2. *de simonia*, in quibus supradicti simoniaci tantùm puniuntur, hinc præter superiùs dicta infert Sanchez, quòd vendens jus patronatus, licèt sit simoniacus, at non est excommunicatus, nec incurrit pœnas simoniaci, quia non est beneficium. Similiter si Canonici Sede vacante convenirent, ut qui ex ipsis eligeretur. Vicarius Capituli, divideret cum reliquis salarium, & emolumenta ex officio provenientia, omnes essent simoniaci, non autem excommunicati, quia licèt Vicarius sit quid spirituale, non tamen est beneficium.

2 Ex his infertur non esse audiendum Sotum *de justit. lib.* 9. *quæst.* 8. *art.* 2. *propè finem*, asserentem omnem simoniacum incurrere excommunicationem, per *Extravag.* 2. *de simonia*, ibi, *qui quomodolibet dando, vel recipiendo, simoniam committit*, & *infrà*, *in beneficiis*, *& officiis Ecclesiasticis*: ergo comprehendit omnem simoniam.

3 Nam respondeo cum Sanchez quod illa verba, *quomodolibet dando, vel recipiendo*, intelliguntur pro Ordine, & beneficio; nam de hac tantùm simonia ibi Pontifex loquitur, & sub nomine officiorum Ecclesiasticorum intelliguntur beneficia, ut docent communiter Doctores, quos penes Sanchez habebis.

4 Non desinam tamen hic obiter apponere, quæ post discussam materiam de pœnis simoniæ collegit Adamus Tannerus *ubi suprà in* 2. 2. *D. Thom. disput.* 5. *quæst.* 8. *dub.* 4. *num.* 99. ubi sic asserit. Ex his quæ de simoniæ pœnis diximus, colliguntur hæc pronunciata ad praxim notabiliora. Primò nullam simoniam inducere pœnas juris (in quibus est etiam pœnalis restitutio accepti) nisi in Ordine, beneficiis, & Religionis ingressu, ex probabili sententia. Secundò simoniam mentalem, nec in his quidem ipsis, aut ullis aliis casibus ullam pœnam juris incurrere, ex communi. Tertiò ex probabili, neque simoniam conventionalem, excepta confidentiali inducere ipso facto illas pœnas juris positivi. Quartò ex probabili, neque simoniam realem obligare ad restituendum spirituale simoniacè acceptum, præterquam beneficium. Quintò tandem simoniam (præter excommunicationem in Ordine, & beneficiis, & suspensionem in Ordine) in supradictis casibus obligare quidem ad restituendum temporale simoniacè acceptum etiam ante sententiam, sed ex probabili opinione ante sententiam satis esse restituere ei à quo acceptum est. Sextò simoniam confidentialem ipso quidem facto inducere excommunicationem, attamen juxta probabilem sententiam, nec inhabilitatem ad beneficia (nec privationem beneficii, nisi eadem simonia simul etiam realis sit) in foro conscientiæ ipso facto inducere, sed solùm in foro exteriori, adeòque post sententiam declaratoriam criminis. Septimò hoc idem verum habere in simonia, quæ committitur sive in electione Papæ sive in examine ad parœcias. Octavò, & deniq; ex probabili sententia etiam electionem Papæ, etsi per simoniam factam, si alioqui à duabus tertiis partibus Cardinalium legitimè facta sit, non esse ipso facto irritam. Ex quibus licèt quædam minus probabilia, & meo etiam judicio, falsa sint, propter authoritatem tamen Doctorum probabilia, & in praxi tuta censeri possunt. Hæc Tannerus *loc. cit.* Sed si aliqua ex supradictis falsa sunt, ut ipsemet Tannerus fatetur, nescio quomodo in praxi tuta esse possint.

5 Et tandem pro coronide hujus resolutionis ponam hic ea, quæ Turrianus novissimè *in disput. select. cent.* 4. *cens. Theolog. dub.* 59. notavit. Sic enim ait. Vasquez aliqui viri docti hujus ætatis, senserunt non esse obligationem restituendi pretium acceptum pro collatione Sacramentorum, supponunt enim simoniam non obligare ad restitutionem ex jure naturali, sed ex jure positivo. Secundò docent jus positivum non loqui de hac simonia quantum ad restitutionem, sed de simonia in beneficiis, & multi viri de hoc interrogati in Hispania senserunt esse probabile, quibus ego subscribo. Ita ille.

RESOL. VII.

An ut simoniacus incurrat in pœnas juris, opus sit simoniam esse ex parte utrinsque completam?

Et pro praxi hujus quæstionis adducuntur aliqui diversi casus in textu hujus Resolutionis.

Et inter prædictos casus duo præcipuè proponuntur, ut simoniacus in illis tutus in conscientia maneat.

Et interim poterit Confessarius virtute Bullæ Cruciatæ absolvere ab excommunicatione, & suspensione, &c.

Sed si simoniacus est in mora petendi dispensationem, non est absolvendus, donec dispensationem obtineat.

Etiamque notatur pœnas latas in simoniacos non comprehendere illos, qui tantum simoniam committerent jure Ecclesiastico, & humano prohibitam. Pro quo etiam aliqui casus in exemplum adducuntur in §. ultim. hujus Resolutionis. Ex p. 11. tr. 6. & Misc. 6. Ref. 30.

§. 1. NEgativæ sententiæ adhærent Doctores, quos citat, & sequitur Garzias de beneficiis *tom. 1. p. 8. cap. 1.* & Castrus Palaus *tom. 3. tract. 17. punct. 27. nu. 5.* Sed licèt hęc sententia sit probabilis, non minus probabilem affirmativam esse existimo, ut fatetur ipsemet Castrus Palaus, & illam tuentur Doctores, quos larga manu adducit Garzias *ubi sup. n. 19.* & Palaus *n. 4.* quibus ego addo Rocasul. *in Praxi Theol. mor. to. 2. lib. 3. de 7. præcept. Deca. sect. ult. n. 111.* & omninò videndum Petrum Binsfeldium *in Rubr. de simonia, not. cl. 15. §. tertium fol. 62.* & Remigium *in Pract. Confess. tract. 5. cap. 7. §. 7. n. 4.* ubi sic ait. La simonia real, es quando al modo de pacto se llega tambien la integridad de la cosa espiritual, y temporal de una, y otra parte; y mientras esta no interviene, no queda el contracto perficionado en orden à incurrir las penas, conforme à la extravagante, que trata de las penas de los simoniacos, que habla de datione, ac receptione pretii, & beneficii. Que es dezir, que ha de ser completa de entrambas partes. Ita ille. Sed non deleram hic apponere verba Patris Tancredi *de Religione, tract. 2. l. 4. de simonia, disp. 38. q. 5. n. 18.* sic asserentis: Dico tertio, etiamsi beneficium, aut ordo sit collatus, si pretium non est solutum, sed tantùm præcessit promissio, adhuc non incurruntur dictæ censuræ, quia sic usu Romano receptum est, ut sola simonia realis utrinque completa puniatur excommunicatione, & suspensione, licèt ea vi verborum jurium, quæ solent allegari, videatur sufficere ad incurrendam suspensionem collatiu beneficii, aut ordinis cum sola pretii promissione. Imò addo, non esse simoniam completam, etiamsi instrumentum pecuniæ, factum sit, & traditum alteri, qui dedit beneficium; nam ut ait Sanchez *lib. 2. cap. 3. dub. 106. n. 4.* scriptura non est pars pretii in rigore. Ita Tancredius. Adverte hic pro praxi, quod, qui commisit simoniam realem, id est ex utraque parte completam, tunc primum remedium est subire pœnas juris, renunciando beneficio, non percipiendo fructus ejus, & petendo absolutionem ab excommunicatione, & suspensione. Secundum remediū est, quod petat dispensationem à Papa, vel ejus nuncio, si ad id facultatem habet, & petat collationem beneficii, & pacificatur super fructibus malè perceptis, & si dispensatio fuerit facta vera relatione manebit tutus in conscientia, interim verò dum expectatur dispensatio, poterit confessor virtute Bullæ Cruciatæ absolvere ab excommunicatione, & suspensione, & sic absolutus, si fuerit Sacerdos, poterit celebrare missam secretò. Quod si simoniacus differat petere dispensationem, & sit in mora petendi, non est absolvendus, donec dispensationem obtineat.

2 Nota etiam hic obiter, pœnas latas in simoniacos, non comprehendere illos, qui tantùm simoniam committerent, jure Ecclesiastico, & humano prohibitam. Ita probabiliter plures Doctores, quos alibi adduxi, quibus nunc addo Giragum *de Regimine Regularium, p. 1. dub. 8. n. 8.* ubi sic ait. Nota multum mihi placere opinionem asserentium simoniam realem, & completam, solo tantùm jure Ecclesiastico prohibitam, non subjacere restitutioni, & pœnis simoniæ: unde in permutatione beneficiorum inter duos beneficiatos facta propria authoritate, & in reservatione pensionis sine licentia superioris, in promissione, seu donatione pecuniæ mediatori pro intercessione beneficii, & in conventione, addit Diana *4. p. tr. 4. Misc. res. 155.* inter electores, elige me in Provincialem, & ego eligam te in Guardianum, affirmant relati Doctores sic facientes peccare quidem mortaliter, non tamen incidere in excommunicationem, nec privari beneficiis sic receptis ipso jure, nec teneri fructus restituere, eo quod ista sunt prohibita jure Ecclesiastico: fundantur in hoc, quia hęc non est simonia propriè dicta, cùm non detur temporale pro spirituali, sed generali modo simonia vocatur; ergo quando jura loquuntur de simoniacis, non debent extendi ad hanc simoniam, sed ad aliam, quæ propriè, & strictè est simonia, pœnæ enim sunt restringendæ: addunt etiam quod ex proœmio *Extravag. 2. de simonia*, id clarè deducitur, sic enim incipit. Cum scelus simoniacæ pravitatis tam divinorum, quam Sacrorum Canonum authoritas abhorreat: unde habetur jura tantùm loqui de simonia divino simul, & jure Canonico reprobata; nam præfatio legis, dat intellectum toti legi, & ex ipsa regulatur, & causam finalem accipitur, tradit ex multis Molina *de primogen. l. 1. c. 5. n. 5.* & alii communiter. Excipe ab hac doctrina cum Sanchez *t. opusc. lib. 2. c. 3. dub. 108. n. 4.* simoniam confidentialem, quæ subdita est pœnis, licèt aliquando sit tantùm jure humano prohibita, ut quando quis renunciat beneficium pacto inito, ut sibi vel alius postea reddatur, vel cum reservatione pensionis, non sibi, quia hæc non est confidentialis, ut probat Sanch. *ubi sup. dub. 34.* sed aliis solvenda; excipe etiam, quando datur aliquid Notariis, vel officialibus Episcopi, licet sit jure humano simonia; nam in tali casu incurruntur pœnæ Tridentini *sess. 21. c. 1. de reformat.* Hucusque Giragus; cui adde Patrem Tancredi *ubi sup. disp. 37. q. 3. n. 8.* postquam sententiam Suarii, & aliorum in contrarium adduxerit, in fine sic concludit. Sanè quamvis Suario hæc sententia non videatur probanda, mihi tamen tuta apparet, quod etiam docet novissimè Diana Clericus Regularis vir pietate, & eruditione insignis *resol. 155. tr. Misc. p. 4.* qui optimè concludit, quando aliquis obtinuit beneficium data pecunia mediatori, vel si electores pacti sunt ut unus alteri suffragetur, non incurrere privationem beneficiorum, ex Sanchez qui putat esse simoniam jure humano tantum *lib. 2. c. 3. dub. 26. n. 9.* & Villalob. *sum. tract. 27. tom. 2. diffic. 25. n. 1.* loquente in secundo casu. Imò nec caret probabilitate quod docet Navarr. de eo, qui pensionem sibi reservat, *sine* (hæc vox ex incuria Typographi non fuit impressa) Papæ auctoritate. Ita Tancredi. Quod ultimum etiam sustinet novissimè doctus Pater Joannes de Soria in Epitome Summarum, *p. 2. tract. 1. sect. 4. disp. 5.* sic asserente: Propter simoniam, quæ tantùm est juris humani (non incurritur pœna simoniæ, ut in permutatione beneficiorum facta propria auctoritate, & reservata pensione, ac propterea valida est talis permutatio. Excipe tantùm simoniam fiducialem, v. g. cùm quis renunciat beneficium cum pacto, ut sibi, vel alteri postea reddatur, vel cum reservatione pensionis, non sibi, sed aliis solvendæ. Hæc Soria. Et tandem hanc sententiam tenet etiam doctissimus, & amicissimus Pater Escobar de Mendoza *in Theolog. mor. tr. 5. Exam. 2. c. 6. n. 25.* & Joseph. Rocafull. *in praxi Theol. tom. 2. lib. 3. de 7. Precepto Decal. c. ult. sect. ult. n. 1105.*

RESOL. VIII.

An simonia realis, & completa, solo tamen jure Ecclesiastico prohibita subjaceat restitutioni, & pœnis simoniæ?

Et in corpore hujus Resolutionis excipiuntur aliqui casus, in quibus non incurritur pœna simoniæ. Ex p. 4. tr. 4. Misc. Ref. 155.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Malderus *in 2. 2. D. Thom. tr. 9. c. 3. dub. 18. §. tertio loco dicendum est.* Villalobos *in summa tom. 2. tract. 37. diffic. 39. nu. 2* & ideò Navarr. *in c. si quando, de rescript. except. 4. in fine*, asserit incurrere excommunicationem, & collationem esse nullam, si aliquis diceret. Renuncio meum beneficium, ut tu renuncies tuum; & tamen hæc simonia est tantùm de jure positivo. Idem hoc etiam asseruit quando quis renunciat reservata pensione, quæ etiam est simonia de jure humano. Facit etiam Felinus *in cap. ad audientiam, el 2. de rescript.* & Panormit. *in cap. ex parte, el 1. de offic. delegat.* ubi docent esse simoniam de jure humano, si quis renunciat, ut detur beneficium certæ personæ, & tamen asserunt non valere collationem, nec renunciationem factam alteri, & ita hanc sententiam præter DD. citatos docent Valen. *tom. 3. quæst. 16. pun. 6.* Bonacina *de simonia disp. 1. quæst. 7. §. num. 10.* & Filliuc. *tom. 3. tract. 15. cap. 13. num. 7.* asserentes quoad pœnas non esse discrimen inter simoniam juris naturalis, & positivi, quod patet *in Extravag. 2. de simonia.*

2 Verùm, his non obstantibus, cum Lessio *lib. 2. c. 35. dub. 25. n. 141.* & Reginaldo *tom. 2. lib. 23. c. 12. nu. 184.* probabilem puto contrariam sententiam, quam novissimè tuetur Sanch. *in opusc. tom. 2. lib. 2. cap. 3. dub. 108. n. 3.* & ante illum Aragon. *in 2. 2. D. Thom. q. 110. art. 6.* & Petrus Navarra *de restit. lib. 2. cap. 2. à numer. 436.* cum aliis asserentibus pœnas simoniæ non incurri in casu, quo adest tantùm simonia juris positivi, & humani, ut in permutatione beneficiorum inter duos beneficiarios facta propria auctoritate reservatione pensionis sine authoritate Papæ, promissione beneficii pro suffragio in electione ad Episcopatum, promissione, seu donatione pecuniæ mediatori pro intercessione beneficii, &c. Igitur in his casibus secundùm opinionem probabilem supradictorum auctorum sic facientes peccant quidem, non tamen sunt excommunicati, nec privantur beneficiis sic receptis ipso jure, nec tenentur fructus restituere, quę omnia probat Sanchez ex c. *Extravag. 2.* sic enim incipit. *Cum scelus simoniacæ pravitatis tam divinorum, quàm sacrorum Canonum authoritas abhorreat.* Ergo loquitur de simonia divino simul, & canonico jure reprobata: nam prę fatio legis dat intellectum toti legi, & ex ipsa regulatur, & causam finalem accipit, ut tradit ex multis Molina *de primog. lib. 1. c. 5. n. 3.* & alii communiter. Cæteras rationes videbis apud Sanch. *loc. cit.* qui meritò excipit ab hac doctrina simoniam confidentialem, quæ subdita est pœnis licèt aliquando sit tantùm jure humano prohibita, ut quando quis renunciat beneficio, pacto inito, ut sibi, vel alii postea reddatur, vel cum reservatione pensionis, non sibi tamen, sed aliis solvenda. Excipe etiam quando datur aliquid Notariis, vel Officialibus, Episcopi, licèt etiam sit simonia jure humano; nam in tali casu incurruntur pœnæ Trident. *sess. 21. cap. 1. de reform* & circa præsentem quæstionem ne prætermittas videre Adamum Tannerum *in 2. 2. D. Thom. disput. 5. quæst. 8. dub. 4. n. 95.* Unde ex supradictis saltem post factum habebunt Confessarii probabilia

Sup. hoc infra in R. 11. §. 1. propè fin. &c. Sup. hoc infra in R. 11. & lege etiam alias ejus not.

babilia principia ad sedandos scrupulos, & pacandas conscientias, maximè, ut *suprà* dictum est, quando aliquis obtinuit beneficium propter pecuniam datam mediatori, qui casus sæpiùs solet accidere, de quo Sanchez *ubi suprà in opusc. tom. 2. lib. 2. c. 3. dub. 26. n. 10.* & quando electores conveniunt, ut alter in una electione suffragetur uni, & alter suffragetur in altera, de quo casu vide Villalobos *in summa tom. 2. tract. 27. diffic. 24. n. 1.*

RESOL. IX.

An emens Vicariatum Episcopi teneatur resignare, & Episcopus pretium restituere, velut simoniacè receptum?

Et in textu hujus Resolutionis docetur, cui restituendum est pretium pro simonia, in Ordine, beneficio, & ingressu Religionis.

Et an non tantùm pretium pro simonia in Ordine, beneficio, & ingressu Religionis sit necessario restituendum, sed etiam pro aliis diversis casibus? Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 167.

Sup. contenta in hac R. lege sup. dict. R. 2. à lin. 9. à Ref. 3. & si places vide alias Ref. earum primarum annot.

§. 1. Quoad primum affirmativè respondet Lopez *in instru. part. 1. cap. 307.* Navarrus *in manuali cap. 23. n. 111. ver. ad 13.* sed contrariam sententiam, cui tanquam probabiliori adhæreo, tenet Sanchez *in opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 3. dub. 113. n. 6.* & ratio est, quia vicariatus Episcopi non est beneficium.

Sup. hoc in R. 1. not. præter. §. penult. vers. Quinto, & in Ref. 2. à princ. & in aliis eius not.

2 Quoad secundum verò dubium, an Episcopus teneatur restituere pretium, ejus resolutio pendet ex illa quæstione, an non tantùm pretium receptum pro simonia in ordine, beneficio, & ingressu Religionis sit necessariò restituendum? & affirmativam sententiam docet Navarra *de restit. lib. 2. cap. 2. n. 405. & lib. 4. cap. 2. n. 134.* Aragon. *in 2. 2. D. Thom. quæst. 100. art. 6.* D. Anton. *part. 3. tit. 1. cap. 6. §. 7.* Sylvester *ver. simonia, q. 20. dicto 2. in fine.* Cajetan. *in sum. verb. Restitutio, c. 4.* Covarr. *in reg. peccatum, part. 2. §. 2. n. 7.* Lopez *ubi suprà*, & alii.

3 Sed licèt hæc sententia sit probabilis, non minus probabilem contrariam esse censeo, quam in terminis docet Thomas Sanchez *ubi suprà, n. 2.* qui respondet ad omnes Canones, qui videntur facere pro affirmativa sententia, & ideò absolutè docet nullo modo teneri restituere ante judicis sententiam pretium recipientem simoniacè extra simoniam in beneficio, ordine, & ingressu religionis, quia jure divino ad id non tenetur, ut probat *dub. 111.* & jus Ecclesiasticum nullum est quod obliget ante judicis sententiam restituere, exceptis illis tribus casibus; ergo, &c. Unde hanc sententiam, quòd jure Ecclesiastico non impediatur translatio dominii, nisi in simonia, in ordine, beneficio & ingressu Religionis, tenet ex Thomistis Sotus *de just. lib. 9. q. 8. art. 1. ad 6. ver. Porrò verò*. Vide etiam Henriquez *lib. 7. de indulg. cap. 35. num. 4. in glossa lit. S.* Et hanc opinionem probabilem esse concedunt ipsi adversarii, ut Lopez *loc. cit. parte 1. cap. 307.* & tenent quidam docti recentiores, ut observat Sanchez, qui hoc intelligit, & optimè, quando tradita est res spiritualis, si enim non sit tradita, pretium est restituendum: & ponit alios duos casus, in quibus pretium restitutioni obnoxium est. Verùm ex dictis oritur etiam pro praxi sequens quæstio, videlicet cui est restituendum pretium receptum pro simonia in ordine, beneficio & ingressu Religionis? & tale pretium esse restituendum Ecclesiæ, in cujus injuriam simonia commissa est, vel pauperibus, tradit D. Thom. *in 2. 2. quæst. 100. articulo 6. ad 4. & quæst. 32. art. 7. ad 2. & quæst. 62. art. 4. ad 2.* Tabien. *ver. simonia, quæst. 76. & 77.* D. Antoninus *part. 2. tit. 1. cap. 5. §. 7.* Aragon *in 2. 2. quæst. 32. art. 7.* Cajetanus *ver. restitutio, cap. 4.* & alii. Probatur hæc opinio ex *cap. de hoc, & cap. Audivimus, de simonia*, & tenet præter DD. citatos Lessius *lib. 2. cap. 21. lib. 31. n. 171.*

4 Verùm licet hæc opinio sit valdè probabilis, ut ait Bañez *in 2. 2. quæst. 32. art. 7. dub. 2.* tamen ego teneo in tali casu, pretium ante judicis sententiam esse restituendum danti, & ita docet Bañez *loc. cit.* Molin. *de just. tom. 1. tract. 2. disp. 92.* Medina *in summ. lib. 1. cap. 14. §. 21.* Sotus *de just. lib. 9. quæst. 8. art. 1.* & alii, quos citat, & sequitur Thom. Sanchez *in opusc. tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 114. n. 11.* quibus ego addo Villalobos *in summ. tom. 2. tract. 37. diffic. 4. n. 2.* & Gordonum *in Theol. moral. tom. 2. lib. 8. quæst. 9. cap. 2. §. 4. n. 7.* quia dans non aliter abdicat à se dominium, nisi ut in recipientem transferat. Ergo si recipiens est incapax, dominium remanet apud dantem, de quo non debet spoliari, nisi per legem aliquam, quæ tamen non extat; nam textus citati pro contraria sententia *ubi suprà*, applicantes Ecclesiæ injuriam passæ pretium, sunt in pœnam talis injuriæ, sed pœna non obligat ante judicis sententiam; ergo, &c.

5 Notandum est tamen, quòd cùm omnes supradictæ sententiæ sint probabiles, potest quis tuta conscientia dictum pretium, vel danti, vel Ecclesiæ, vel pauperibus restituere; & ideò si is, qui recepit pecunias in pretium beneficii & Ordinis, sit pauper, potest retinere sibi dictum pretium. Ita Sanchez *ubi suprà, num. 12. & 13.* qui etiam optimè excipit à dicta conclusione datum simoniacè pro gratia & justitia, & datum pro ingressu Religionis; nam in primo casu pretium ex Bulla Gregor. XIII. restituendum est pauperibus, in secundo verò ex *cap. veniens, de simonia*, restituendum est danti.

RESOL. X.

An Generalatus, Provincialatus, Correctoratus, Prioratus, &c. includantur sub nomine beneficii ad incurrendas pœnas simoniæ?

Et an mediatores simoniacæ electionis ad Prælaturam aliquam Religionis incurrant excommunicationem? Ex p. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 156.

§. 1. Affirmativè respondet per *Extravag. 2. de simonia.* Filliucius *tom. 3. tract. 15. cap. 4. quæst. 7. num. 87.* Suarez *tom. 5. disp. 22. sect. 5. num. 24. & disp. 31. sect. 4. num. 45.* Navarrus *in manuali cap. 27. num. 116.* Raynerius *in catal. cens. p. 9. excommun. 12.* Cajetanus *ver. excommunicatio, cap. 75.* & hanc opinionem de nostris Consultoribus, Definitoribus, Præpositis, &c. docet etiam Peregr. *in constit. part. 3. cap. 1. lit. I. §. 2. ver. septimò*; ubi asserit supradicta esse beneficia regularia, & qui illa simoniacè obtineret, in pœnas latas contra obtinentes beneficia cum simonia incurreret, & novissimè idem docet Reginaldus *in praxi tom. 2. lib. 23. cap. 12. num. 182.* & mutans sententiam Lessius *in noviss. editione Lugdunensi 1622. lib. 2. cap. 35. dub. 25. nu. 137.* & tandem Sanchez *in opusc. tom. 2. lib. 2. cap. 3. dub. 104. n. 5. & 11. & dub. 107. n. 3.*

2 Sed aliqui contrariam sententiam probabilem etiam esse putant, & illam tuetur Barbosa *in collect. to. 3. lib. 5. Extrav. 2. num. 9.* Peyrinus *de Relig. subdito, tom. 1. quæst. 1. cap. 31. §. 9. dict. 21.* Azor *part. 3. lib. 12. cap. 21. quæst. 6. ver. quæres*, & Bonac. *tom. 1. de simonia, disp. 1. quæst. 7. §. 2. n. 4.* Ex iisdem verbis *tom. 3. disp. 2. quæst. 3. punct. 24. num. 4.* & alii penes ipsos, asserentes, sub nomine beneficii intelligi ea solùm, quæ propriè beneficia vocantur, & si *in d. Extrav. 2. de simon.* Papa voluisset quælibet officia spiritualis regiminis complecti, clariùs locutus in illa fuisset, & ideò cùm in materia pœnali versemur, verba non sunt interpretatione amplianda, sed potiùs restringenda. Unde in materia pœnali non valet argumentum à pari, vel à minori ad majus, sed proprietati verborum standum est, & *in d. Extravag.* nomine officiorum Ecclesiasticorum non intelliguntur quælibet officia Ecclesiastica, sed beneficia, ut patet ex verbis antecedentibus & consequentibus; nam ut Summus Pontifex omnia beneficia generaliter comprehenderet, usus est dictis verbis, quia fieri potest, ut aliquod beneficium aliquibus in locis *Officium* vocetur.

3 Verùm his non obstantibus, ne discedas à prima opinione affirmativa, quam præter Doctores citatos tenet Portel *in dub. Regul. tom. 1. ver. simonia, num. 5.* Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. resol. 125. num. 5.* Tamburinus *de jure Abbatum, tom. 2. disput. 10. quæst. 5. num. 3. & 4.* Gordonus *in summ. tom. 2. lib. 7. quæst. 13. cap. 4. num. 70.* & Sebastianus à Bononia *in tract. de elect. part. 2. cap. 1. dub. 58. n. 18.* cum quo in uno casu libenter negativæ sententiæ adhærerem, quando officium Ecclesiasticum obtentum simoniacè penderet ex arbitrio delegantis, ut sunt Vicariatus domus in nostra Religione, qui dependent ad libitum ex voluntate Præpositi.

4 Ex his resolvitur illa quæstio, an mediatores simoniacæ electionis ad Prælaturam aliquam Religionis, incurrant excommunicationem? Doctores qui asserunt has Prælaturas non includi sub nomine beneficii negativè respondebunt, & ita Peyrinus *ubi suprà disp. 24.* sic ait. Qui fuit mediator ad consequendam aliquam dignitatem in Religionibus mendicantibus, non incurrit excommunicationem *Extravag. 2. de simonia*. Ita ille. Sed Doctores sentientes has Prælaturas esse beneficia ad casum propositum, affirmativæ sententiæ adhærebunt.

RESOL. XI.

An Regulares convenientes inter se, ut alter in una electione suffragetur uni, & alter alteri in alia, committant simoniam?

Et quid, si pactum non intervenit, sed tantùm futura oblatio spei; ut si dicatur, da hoc suffragium, & providebitur tibi de alia re, vel quid simile? Ex p. 3. tr. 2. Ref. 125.

§. 1. Respondeo affirmativè, ut innuit *c. cùm pridem, c. fin. de pactis*. Secus asserunt aliqui, si pactum non intervenit, sed tantùm futuræ oblatio spei, ut si dicatur. Da hoc suffragium, & providebitur tibi de alia re, vel quid simile; & ideò Villalobos *in summa, tom. 1. tr. 27. diffic. 24. n. 1.* sic ait. (Advierte Emanuel Rodriq. con Navarro, que una cosa es, ofrezer esperanza, y otra cosa, el hazer pacto y concierto, porque si el Superior dixesse al subdito, por amor de mi que dexeis este oficio, que yo procurare dar os otra cosa, como se suele hazer muchas vezes, sin animo de obligarse, no sera simonia, aunque parece cierta manera de soborno, y por este camino se escusan muchos que dizen à sus amigos, ayudadme en esta ocasion con vuestro voto, que yo os ayudare en otra, que esto no es hazer pacto, si no ofrezer esperanza; mas lo cierto es que esto se llega mucho à simonia.) Ita ille, & post illum Hieronymus

Sup. hoc lege dict. R. seq. & sup. signanter in 2. Ref. 3. §. Nota etiam paulò post in. vers. Addit Diana.

Diana Coord. Tomo V.

O 3 Rodri-

Rodriquez *in comp. qq. Regul. resol.* 129. *num* 3. Sed cùm hæ oblationes subordinationis speciem præse ferant, ideò debent à Religiosis esse maximè alienæ, vide etiam Suar. *de relig. to.* 1. *l.* 4. *c.* 44. *n.* 3. *& seq.*

RESOL. XII.

An sit simonia permutare res spirituales, dummodo non sint beneficia, ut v. gr. si Monachus dicat alteri: Elige me in Provincialem, & ego eligam te in Priorem, vel fac pro me Sacrum, & ego faciam pro te; audiam tuam confessionem, si tu audias meam, &c.? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Res. 150.

Sup. hæc infra in Res. 16. §. Hinc paulo post initium, cursim in vers. In hanc sententiam, & sup. in Res. 7. Nota etiam paulo post initium, vers. At dic Diana, & legenda prædicta Res.

§. 1. UT, v. g. si Monachus dicat alteri, Elige me in Provincialem, & ego eligam te in Priorem, vel si aliquis dicat, faciam pro te Sacrum, & tu fac pro me; audiam tuam confessionem, si tu audis meam, &c. & affirmativè respondet Richardus *in* 4. *dist.* 25. *art.* 3. *q.* 2. *ad* 1. Sylvester *ver. simonia*, *q.* 16. *in fine*. Tabiena *eodem ver. q.* 45. *n.* 46. Armilla *num.* 41. & Petrus Navarra *de restitut. lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 386. nisi prædicta commutatio, ait Lopez *in instruct. part.* 1. *cap.* 299. fieret ex benevolentia & gratitudine absque aliqua obligatione.

2 Verum contraria sententia docet in his casibus nullam adesse simoniam, quia jura prohibent commutationem beneficiorum, ergo cùm sint pœnalia, non debent extendi, & sic intelligendus est textus *in cap. quæsitum, de rerum permut.* Confirmatur, quia simonia est commutatio rei spiritualis pro temporali, sed in dictis casibus, vel similibus, nil est temporale, ergo non potest esse simonia. Ita Aragon *in* 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 1. Sotus *lib.* 9. *de just. q.* 5. *art.* 2. *ad* 3. Victoria *in relect. de simon. n.* 17. & hæc omnia docet novissimè Sanchez *in opusc. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 44. *n.* 3. ubi asserit ita sentire doctos recentiores.

3 Unde ex mente supradictorum Doctorum infertur corruere ea, quæ tanquam certa asserit Peregrinus *ad nostras constit. part.* 3. *cap.* 1. *lit. l.* §. 2. *ver. sexto & septimo*, quia in casibus quos ipse *ibi* ponit, non commutatur spirituale pro temporali, sed spirituale pro spirituali, & illa officia licèt sint spiritualia, non sunt tamen beneficia, ut supponit Peregrinus; nam multi, ut *infrà* videbimus, contrarium docent; & ita contra Lopez docet Sanchez *loco cit. n.* 4. ubi sic ait. Hinc excusantur à simonia Monachi convenientes inter se, Elige me in Provincialem, & ego te eligam in Priorem; quia licet hæc officia sint spiritualia, at non sunt beneficia; sic docti juniores. Hæc Sanchez.

Quæ hic est Res. spiritualis, & loco aliam Res. 8. 9. ejus not.

4 Sed licèt hæc opinio sit probabilis, ego tamen contrariam teneo, per ea quæ dixi *in* 3. *p. tr.* 2. *resol.* 125. & licèt hoc efficere non esse simoniacum, esset tamen damnabile, aut ex aliis rationibus.

RESOL. XIII.

An incurratur labes simoniæ, si petatur à Monialibus dos, quando Monasterium est dives? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Res. 29.

§. 1. NOvissimè Renatus à Valle edidit eruditissimam disceptationem de Religioso negotiatore, & *in* §. 9. *n.* 140. agens de proposita quæstione, ad illam affirmativè respondet, sic enim ait. Attendendæ tamen, & exactè servandæ sunt conditiones, quas proponebam. Nempe ut Monasterium sit egenum, nec plus accipiatur, quàm præcisè ferat sustentatio unius puellæ, alioqui acceptio erit simoniaca, sin minus nudo jure divino, & naturali, at saltem supposito jure Ecclesiastico, ex *c. quoniam, de simonia*. Scio Sotum *l.* 9. *de justit. q.* 6. *art.* 2. & Philiarcum 2. *p. lib.* 6. *c.* 7. *sub finem*, contrarium sentire, existimantes Monasterium locuples posse accipere, quod necessarium est ad puellæ sustentationem. Sicut Sacerdos aliunde copiosus, potest ex Altaris ministerio accipere sustentationem suam, absque simonia. Sed quod dixi multis confirmatur à Suar. *tit.* 5. 3 *part. disp.* 22. *sect.* 4. *n.* 10. *& lib. de simon.* 17. *n.* 9. Et ratio est, quia Ecclesia intuitu Religionis & ne consortium spirituale, ac status perfectionis acquirendæ videretur subjici pretio, edixit, ut bona Monasterii gratis conferrentur in sustentationem personæ, quæ in illud cooptatur. Si igitur collatio talium bonorum vendatur; (ut sanè fit, si persona non admittatur ad fruendum bonis illis absque pecunia) non modò admittetur injustitia, (quod unum concedit Regin. *lib.* 23. *n.* 193. estque ex natura rei perspicuum,) sed etiam admittetur simonia, saltem supposita Ecclesiæ prohibitione, quæ jus adimit Monasterio percipiendi quicquam ob admissionem ad participationem bonorum communium, sive ad sustentationem ex eis habendam. Igitur si Monasterium locuples, dicatur pro admissione aliquid accipere titulo sustentationis, titulus est vanus atque confictus: revera autem titulus accipiendi non potest esse, nisi admissio ad sustentationem ex bonis Monasterii accipiendam, quæ est aperta simonia, qualis esset ejus qui diceret se gratis conferre beneficium, sed accipere pretium pro fructibus. Affine exemplum est ejus, qui diceret se à mutuatario accipere ultra sortem titulo sustentationis, non titulo mutui, quod nemo negaverit continere veram usuram. Ut igitur pro puellæ cooptatione in Monasterium, sive in ingressu primo, sive in professionis emissione, aliquid accipi possit; necesse est, ut Monasterium aucto numero puellarum jam admissarum, vel quas admittere consilium est, non possit præ egestate istam, de qua agitur, sustentare absque hoc subsidio, quam conditionem dicebam observandam.

2 Non posse autem plus accipi, quàm exigatur ad commodam unius puellæ in tali statu sustentationem, quæ erat conditio altera, rectè asseritur à Navarro *sup.* & Suarez *c. illo* 17. *n.* 14. *& disp. illa* 22. *n.* 12. necnon à Roderico *tom.* 2. *qq. Reg. q.* 49. *art.* 1. Et ratio est, quia ea sustentatio est solus titulus justè paciscendi, aut accipiendi occasione ingressus, vel professionis, (quod in hoc negotio eodem recidit.) Si ergo plus aliquid accipiatur, non accipietur titulo sustentationis, sed ob admissionem in Religionem, quæ esset vera simonia. Unde simoniacum est plus petere pro aliqua puella, quia est obscuris natalibus, ut Rodericus *supra* rectè notavit. Item quia ædificatio novi Monasterii non comprehenditur ambitu sustentationis, puellarum primi Monasterii, simoniacum est, à puella admittenda in illud primum Monasterium aliquid exigere, ut suppetant sumptus ad novum Monasterium in eadem urbe, aut in alia ædificandum, etiamsi ipsa non sit in illud novum Monasterium cooptanda. Ad hæc, quia corollarium illud dotis, de quo *sup.* v. g. munus pro sacristia, ægrè potest revocari ad sustentationem, periculum est, ne pactio de eo munere sit simoniaca. Suarez sanè *de simon. cap.* 17. *n.* 16. existimat talia dotis superpondia, *Extravag.* 1. *de simon.* perculsa excommunicatione ipso facto incurrenda, & Summo Pontifici reservata. Nam *ibi* Urbanus IV. præter cætera vetat intuitu ingressus puellæ, quoscumque pastus, seu prandia, pecunias, (nempe ad modum distributionum) jocalia, aut res alias, etiam ad usum Ecclesiasticum, seu quemvis pium usum deputata, seu deputanda. Quibus verbis excindi videntur munera, veriùs extorsiones pro sacristia, aut valetudinario, supra dotem exacta ex pacto. Quod tamen ad prandia attinet; non excluditur moderata collatio pro solemnitate juxta consuetudinem, talis enim collatio facile potest ad sustentationem revocari, nec sublata est à Tridentina Synodo *sess.* 25. *cap.* 16. *de reform.* cùm sub anathemate vetuit dari quicquam Monasterio præter Novitiæ victum. Quod ergo Urbano displicuit, fuit sordidus modus extorquendi ea prandia, qui valdè improbatur, *cap. audivimus, & cap. sua nos, & cap. quoniam, de simon.* Facilè sanè est, ut ex his dotis superpondiis, cùm non dantur ex pura, & plena benevolentia, putor aliquis simoniacus inhaletur.

3 Hic conveniri velim conscientias Præfectarum Monasteriis, & eorum qui Præfectas, & Monasteria dirigunt, verè ne ob egestatem Monasterii, ad unius puellæ candidatæ sustentationem impotentis, petantur, (veriùs extorqueantur) præter pinguem dotem, varia præmia, etiamsi numerus Monialium, juxta constitutiones, aut habitationis commodæ qualitatem expletus sit, nec de pluribus excipiendis, vel amplificando Monasterio fortè jam satis dilatato cogitetur; an verò ad ingluviem nunquam exsatiandam referenda sit ista petacitas. Quid enim dicemus de quibusdam Monasteriis Regia munificentia ante multa sæcula opulentissimè fundatis, nec modico censu potentibus, in quæ tamen hodieque nulla admittitur puella, quin dotem afferat propè sufficientem ad ejus collocationem in matrimonio natalibus congruente? An Deus maledicit bonis per cupiditatem nulla unquam mole explendam comparatis; ita ut quod Aggæus de fructibus contempto numine comportatis denuntiabat, comedentes non essent ex eis satiandi? Non videtur dubium, quin si decreta Ecclesiastica de manibus hac in parte servandis planè puris, executioni mandarentur, benignè faceret Deus in bona voluntate sua Cœnobiis, provideretque Antistitas, & alias census Cœnobii administras adeò industrias, ut absque his fœdis negotiationibus fieret pax in virtute Domini, & abundantia in turribus ejus. Considerent, quorum interest. Hucusque Renatus.

4 Sed his non obstantibus negativæ sententiæ adhæreo, quam præter alios tuetur Villalobos *in summa tom.* 2. *tract.* 37. *diffic.* 15. *n.* 5. ubi ita asserit. *Aunque el Monasterio sea rico, no se incurre simonia recibiendo algo por el sustento de la Religiosa, como se dixo arriba del Sacerdote rico, que no incurre simonia por recibir algo por el sustento, pues no es cosa espiritual sino corporal, como dizen Sylve, Aragonius, y Ledesma, y dize Suarez, que es espiritual derecho que tiene el Religioso, para sustentarse de los bienes del Convento, y assi que se ha de justificar esto con titulo de necessidad; y que se puede hazer, supuesto que en los Conventos ricos son muchos los gastos, y todos han menester el dia de oy. Mas dize Sylvestro, que quando un Monasterio es rico, y recibe algo por sustentar la Religiosa, ay presumpcion de simonia, y reprehende à las Monjas que ensoberveciendose con la riqueza, quanto el Monasterio es mas rico piden mayor dote, y juzgan del estado de la Religion, como del casamento del mundo. Y es notable para esto un texto, que dize assi.* Quoniam simoniaca labes adeò plerasq; Moniales infecit, ut vix aliquas sine pretio accipiant in sorores paupertatis, &c. *Y al fin dize;* Præcipimus, *ut diœcesani Episcopi singulis annis hoc faciant, per suas diœceses publicari. Mas esto no esta en uso, y assi me parece que aun en el fuero exterior, es licito, pues todas lo hazen assi con escrituras publicas. Y pueden se escusar en parte las Monjas ricas, porque en aquellos Monasterios se hazen mayores gastos.* Sic ille. Vide etiam Hieron. Rodriq.

in comp.

in comp. qq. Regul. res. 54. *num.* 3. ubi docet opulentiam Monasterii non facere, ut quod in paupere non sit simonia, in divite Conventu censeatur, nisi pecunia extra victum pro aliis causis recipiatur, puta quia puella recipienda est vilis conditionis, vel si ad magnitudinem, & magnificentiam clariorem Monasterii, arctius & superabundans pretium dotis pro ingressu exigatur.

5 Nec deseras etiam Doctores, quos citat, & sequitur Layman *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. ult.* §. 4. *n.* 39. excusantes ratione consuetudinis Moniales poscentes dotem, etiamsi sint in Monasteriis divitibus.

R E S O L. XIV.

An si Minister Sacramenti petat, ut detur pecunia in pretium illius, & faciat jurare dantem, ut omninò tali pacto det, possit sine simonia dari?

Et an in tali casu jurans possit uti aequivocatione, & restrictione tantùm in mente retenta?

Et quid, si Minister petat me jurare coram aliis?

Et an necessitas recipiendi viaticum homini jam confesso, vel non habenti peccatum mortale sit causa sufficiens ad hoc, ut pro illo recipiendo det pecuniam Ministro nolenti aliter ministrare?

De Confirmatione, & Extrema-unctione in dicto casu non videtur esse eadem ratio.

Et an sit simoniacus, si adultus in extrema necessitate Baptismi constitutus, sibique persuadeat, quod difficulter sufficientem contritionem habebit, pecuniam offerat Ministro, ad redimendam suam vexationem? Ex p. 11. tract. 6. & Misc. 6. Res. 32.

§. 1. HAnc quaestionem pertractat Joannes Vvigers *de Just. tract.* 7. *c.* 4. *dub.* 6. *n.* 28. & ait ex Suarez, quod quando talis non amplius urgeret, sed simpliciter peteret, ut sibi detur pretium Sacramenti, non per hoc cogi alterum, qui pecuniam dat, dare juxta intentionem petentis, sed posse dare in sustentationem, vel ad tollendum impedimentum baptismi. Quod si autem iniquus ille velit, ut dans profiteatur, & juret se dare pecuniam illam in pretium Sacramenti, tunc quidem si ille id faciat in contemptum Sacramenti, & Religionis Catholicae, prout hoc natum est intelligi, cùm vix occurrat ratio alia, qua id aliàs sic peteret, tunc inquam, ex communi omnium Doctorum sententia nullo modo obsequendum est ejus petitioni, ne extrinsecus quidem, sed potius permittendum, quod infans sine Baptismo moriatur, quia tunc à datione pecuniae est inseparabilis injuria Religionis, quae est intrinsecè mala, unde nec committi potest pro spirituali salute proximi. Si verò ponamus, aut fingamus, quod non petat istam declarationem, & juramentum fieri in contemptum Religionis, sed ob aliquam causam privatam, aut extrinsecam, in tali casu vult *lib.* 9. *de just. q.* 6. *art.* 1. licitum esse dare pecuniam in pretium, & affirmare cum juramento hac intentione dari. Fundamentum ejus est, quod existimet emere Sacramentum, non proinde esse intrinsecè malum, sicuti ipsum vendere, unde putat extremam infantis necessitatem posse emptionem ejus facere.

2 Sed haec opinio tanquam omninò improbabilis à Suarez *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *c.* 12. *nu.* 16. & aliis rejicitur, quia in primis ista professio ejusmodi dationis, est valdè injuriosa rebus divinis, & Sacramentis, neque est talis injuria separabilis, etiamsi ab iniquo exactore non formaliter intendatur. Deinde fundamentum etiam omninò falsum est, quod scilicet emptio Sacramenti non sit intrinsecè mala, quod, vel ex eo colligitur, quo clarè D. Thom. *q.* 100. *art.* 2. *ad* 1. dicat, quod nullo modo deberet quis pretium pro Baptismo dare, sed potius absq; Baptismo decedere, quod saltem formaliter intellectum debet censeri verè à D. Thom. dictum, quod scilicet nullo modo liceat per modum emptionis dare pecunias pro Baptismo tanquam pretium ejus: unde etiam Doctores passim omnes supponunt ante omnia, removendam semper esse intentionem emendi Sacramentum, vel dandi pretium pro Sacramento, quod si non possit haberi intentio illa, non poterit quoq; exterius dicere, aut jurare, quod illam habeat, nam si juret, committet perjurium: si absque juramento profiteatur se dare tanquam pretium Sacramenti erit mendacium perniciosum, & sacrilegium contra reverentiam debitam Sacramento, inquit Suar. & ita in specie sic urgendo casum hunc docuit Joannes Major 4. *dist.* 5. *ad* 3. & ex modernis Ugolinus, *tab.* 1. *c.* 6. *n.* 5. & 8. neq; satis video, quomodo ejusmodi declaratio in talibus terminis facta, vel juramentum ipsum justificari possit per amphibologias, aut restrictiones mentales, prout videtur Bonac. *tract. de simonia, disp.* 1. *q.* 4. §. 1. *n.* 4. innuere. In illo itaque casu, addit Suarez, omittendum erit ipsum Sacramentum. Hucusque Vvigers. Ex quibus ultimis verbis negativè ad casum propositum respondendum videtur.

Sup. hoc in Res. seq. leg.

3 Sed affirmativam sententiam docet Tancredi *de Relig. tr.* 2. *lib.* 4. *disp.* 7. *q.* 4. asserit enim probabilissimum esse in casu praesentis dubii, jurare eum aequivocatione tantùm in mente retenta, v.g. juro me non dare hanc pecuniam ad redimendam vexationem, sed in pretium Sacramenti, & intra se intelligendo, ut tu dicis perversè, vel quid simile. Moveor, quia in hac assertione juxta loquentis intentionem, non est mendacium; ergo neque perjurium, nec sacrilegium, ut volebat Suar. consequentia posito antecedente clara est, & notat Laym. agens de mendacio *tr.* 2. *c.* 4. *dub.* 9. & passim alii. Antecedens probatur fusè, & optimè à Sanch. *c.* 6. *n.* 15. & à nobis *tr.* 4. Probat etiam Navar. *in c. humanae aures* 22. *q.* 5. *in q.* 2. ubi ostendunt non esse mendacium uti verbis ex se non ambiguis, sed facientibus verum sensum, quamvis ex sola additione retenta in mente id fiat: si ergo non est perjurium, nec mendacium illo modo uti, certè licebit juramentum ex tam justa, & urgenti causa, ut docet Sanchez *loc. cit. n.* 29. cum Navarr. *suprà*, ubi ait licere quoties necessarium est, aut utile ad salutem corporis, vel ad honorem familiae, vel ad quemlibet alium virtutis actum; ergo multò magis ad salutem animae in tanto periculo procurandam. Quod tamen intelligendum, dummodo id non cedat in injuriam, & irrisionem Sacramenti, ut si minister petat me jurare coram aliis, & ego non possem illis manifestare meam bonam intentionem. Et haec omnia docet Tancredi *ubi sup.* qui citat Valentiam *to.* 3. *disp.* 6. *q.* 16. *punct.* 3.

4 Et quidem licèt novissimè nominatim contra me Thom. Hurtad. *var. to.* 2. *tract.* 7. *resol.* 3. *cum seqq.* quaerat, utrum secundùm se ea oratio, quae falsa erat sine restrictione mentali, possit esse vera apposita tali restrictione mentali pura, ita ut externo signo neque implicitè, neque explicitè talis restrictio denotetur, & sic à mendacio, & cordis duplicitate sit libera: prorsus negativè respondeat cum pluribus Doctoribus, quos adducit; tamen non desunt alii praestantissimi Theologi, qui nostrae affirmativè sententiae adhaerent, quos ego alibi citavi, quibus adde Castrum Palaum *com.* 3. *tract.* 14. *disputat.* 1. *punct.* 7. *num.* 5. *in fine*, ubi sic ait: Quotiescumque aliqua causa honesta se offert tegendi veritatem, poteris absque peccato uti amphibologico juramento, ut ex allatis exemplis constat, & ea ratione saepè dicta; quia tale juramentum veritatem, & justitiam habet, & cum utile sit illud praestare, non deficit judicium. Ex nullo ergo capite vitiari potest. Quapropter, ut bene dicunt Sanchez *lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 45. Bonacina *disputat.* 4. *de jurament. quaest.* 1. *punct.* 12. *vers.* 7. & alii apud ipsos, etiamsi rogans omnem aequivocationem vellet excludere, & ultra juramentum de re facta petat juramentum de calumnia; exigatque juramentum dicendi veritatem sincerè, & absque ulla aequivocatione, adhuc poteris jurare amphibologico juramento, & restrictione facta; Quia subintelligere potes, te juramentum absque aequivocatione injusta; nulla enim propositio, ita amplè sumi potest, quin aliquam restrictionem habere possit in mente. Quod manifestè convincitur in confessore rogato de delictis in confessione auditis, quia ea tacere tenetur, quomodocunque juramentum exigatur. Dari ergo potest aliqua via occultandi veritatem absque mendacio. Ita Palaus. Unde remanet satis probabilis opinio superius allata docti, & amicissimi Patris Tancredi, qui etiam *num.* 20. quaerit, an necessitas recipiendi Viaticum homini jam confesso, vel non habenti peccatum mortale, sit causa sufficiens ad hoc, ut pro illo recipiendo det pecuniam ministro nolenti aliter ministrare juxta supradicta? Et affirmativè respondet, quod etiam intelligit, etiamsi iterum sumendum esset Viaticum in eadem infirmitate, quia non debet se privare tanto bono, quantum affert Sacramentum illud in fine vitae, quamvis non sumeretur per modum Viatici cum caeremoniis solitis, sed revera infirmus est in mortis periculo, quia militat eadem ratio necessitatis. De aliis verò Sacramentis, nempè Confirmatione, & Extrema unctione, non videtur esse eadem ratio, quando constaret infirmo moraliter se esse in peccato, & jam recepit Eucharistiam: Contra verò si illam non posse recipere ob infirmitatem, ferè eadem ratio militat, quia hoc Sacramentum magnam affert utilitatem. Haec Tancredus, cui ego libenter adhaereo.

Alibi in to. 4. tr. 4. Res. 63. & 64.

Sup. hoc le... Res. 66.

Sup. hoc & seqq. in hoc §. ... in §. ult.

5 Sed si aliquis hic quaerat, an sit simoniacum, si adultus in extrema necessitate Baptismi sit constitutus, sibique persuadeat quod difficulter sufficienter contritionem habebit, pecuniam offerat ad redimendam suam vexationem? Et quidem communiter affirmativè respondent Doctores; sed ego negativae sententiae adhaereo, quam tuetur Valentia, Henriquez, Richardus, Major, & alii, quos affert, & sequitur doctus Pater Binsfeldius *in cap.* 9. *de simonia, quaest.* 3. *concl.* 3. Et ratio est, quoniam etiam adultus in necessitate Baptismi gravissimam habet causam negligendi tunc peccatum alterius, atque procurandi per vexationis redemptionem Baptismum; quamvis qui sic pecuniam recipit simoniam committat. Etenim quis certus esse potest, an veram, & sufficientem contritionem habeat, quae sine Sacramento ad salutem sufficiat, cùm nemo sciat, an amore, an odio dignus sit, & quisquis meritò timere debeat de sua dispositione? Atque etiam in hoc casu oblatio pecuniae in adulto est vera redemptio vexationis, pro tuendo optimo, necessarioque jure, quod Christus concessit omnibus ad Sacramentum saluti necessarium, imò efficax, tutissimumque remedium.

R E S O L. XV.

An Musici, qui in Ecclesiis divina Officia canunt, aliquid temporale accipere possint sine labe simoniae?

Et quid de concionatoribus?

Et an sit simonia aliquid tanquam pretium accipere pro labore interno functionis spiritualis?
Et quid pro labore externo, v. g. iter agere unius leucæ ad dicendum Sacrum, expectare quotidie per horam, vel aliud tempus ad celebrandum, &c.
Et an ad simoniam pertineat, si quis judicem Ecclesiasticum inducat pecunia, ut justitiam in causa spirituali administret?
Et quid in causa aliàs sæculari? Ex part. 11, tract. 6. & Misc. 6. Ref. 34.

§. 1. IN hoc casu nimis scrupulosè loquitur Jo. Vvigers *de just. tract. 7. c. 4. dub. 8. n. 4.* ubi sic ait: Difficultas est de cantu Ecclesiastici officii, utrum pro eo possit aliquid temporale accipi. Quidam affirmant, idque ratione scilicet laboris quem ipsi æstimant quasi intrinsecum officio divino, quia nimirum posset officium legi sine cantu, aut quia ille cantu videtur reponendus inter spiritualia illa mixta, in quibus temporale prædominetur, sive quæ plus habent de temporali, in quibus licet simpliciter vendere quod temporale est, modò non habeatur ratio spiritualitatis. Indicat hoc de cantu Toletus *lib. 5. c. 86.* Suarez, *tom. 1. de Relig. lib. 4. c. 21. n. 15.* Verùm quandoquidem cantus ille ex munere clericali aut ordine, sive ex officio spirituali adhibeatur in Dei cultum, omninò dicendum videtur nihil pretii pro eo posse dari aut accipi, idque non tantùm si Clerici, aut Sacerdotes, sive ex officio suo per se cantat, sed etiam quando Vicarii nomine, & vice illorum canunt, quia actus planè spiritualis est, & ex sua ratione postulans quod virtute Religionis informetur, ut legitimè fiat. Neque refert quod officium legi possit sine cantu, quia ut vendibilis non sit, satis est, quod ipse talis cantus per se exigat, ut religiosè exerceatur; & quod ex spirituali principio procedat aut pendeat. Neque convenienter dici videtur, quod in cantu Ecclesiastici officii prædominetur temporale, sicuti dici solet de Calice consecrato, cum principaliter ipse cantus adhibeatur, & æstimetur idcircò, quia in eo laudatur Deus, non propter aliud temporale: quare dicetur melius quod Vicarii non pro cantu officii Divini, sed pro sua sustentatione accipiant stipendium; ipsa tamen specialis ars cantandi, & singularis vocis suavitas forsitan possent pretio temporali æstimari, quamvis contrarium appareat probabilius, quia nec grata elocutio Concionatoris, neque ars ejus benè dicendi, imò nec prærequisitum studium possunt pretio temporali æstimari & vendi, ut de studio expressè docet Suarez *loc. cit.* Sed non satis placet quod significat ibidem, nimirum quod Cantores musici conducti, & qui instrumentis musicis, ludunt, tantùm adhibeantur ad ornandum Divinum officium suis vocibus aut instrumentis, revera per se non exerceant actionem spiritualem, neque officium Divinum recitent, aut peragant, quia in primis actus illi & instrumenta sunt idonea, & convenientia ad laudandum Deum, & divinas laudes celebrandas, ut ex scriptura constat, quæ sæpius nos hortatur, ut laudemus Deum in hymnis & canticis, in sono tubæ, in organis, & cymbalis benesonantibus, quidni igitur quando in Ecclesiis, & Oratoriis, ad quæ populus religionis causa convocatur & convenit, dicenda erunt adhiberi, ut in illis Religionum officium exerceatur? Sanè si tantùm adhibeantur ad demulcendas curiosorum aures, non id sine vanitate & culpa fieri posse in tali loco, & in tali conventu existimarem. Accedit quod non officium, aut Laudes, Vesperæ, & aliæ Preces decantari possint per tales conductos musicos, & musicalia instrumenta; unde si illi non exerceant actionem spiritualem, nec officium divinum peragent, consequens videtur, quod populus potius censebitur vocari ad comœdos audiendos, quàm ad audiendam, & interessendum Divinis officiis: quare commonendi sunt ejusmodi cantores, ut accipiant temporale titulo sustentationis, aut gratis religionis causa faciant, vel abstineant. Hucusque Vvigers.

2 Ego paucis me expediam, & contra Professorem Lovaniensem alium Professorem adducam, & is est Joannes Malderus 22. *de Just. Jur. tract. 9. cap. 3. dub. 6. ad argum. 3.* Dico igitur si cantus ex munere Clericali, aut ordine, aut dono spirituali adhibeatur, non licere ejus pretium, sed tantùm personæ pacisci sustentationem. Secus si aliundè ad populi devotionem excitandam adhibeatur; tunc enim non minus licet ejus pretium pacisci, quàm pulsus campanarum, quo homines ad orationem vocantur, & incitantur. Ita ferè Adrianus *quodlibeto 9. q. 1. ad 3. principali*; quamvis ex opinione sua addat, etiam priori modo posse locari operam. Toletus tamen *lib. 5. cap. 86.* cantum Ecclesiasticum poni cum illis spiritualibus mixtis, in quibus prædominetur temporale, aut quæ plus habeant de temporali, ubi liceat simpliciter vendere, quod temporale est, modò non habeatur ratio spiritualis.

3 Sed si quæras hic obiter, an sit simonia aliquid tanquam pretium accipere pro labore interno functionis spiritualis? Videtur negativè respondendum, quia labor ille, aut molestia non est in se spiritualis, aut ordinis gratiæ; quamvis enim fatigationem habeat spiritus, ut summum tantum indè dici poterit spiritualis à spiritu humano, quod diximus ad simoniam non sufficere. Deindè habet fatigationem corporis, quam æstimari posse nemo negaverit. Nec obest conjunctio interna cum re spirituali; neque enim ea major est, quam sit auri cum consecratione in Calice, quod tamen vendi potest. Deinde Matth. 10. & Luc. 10. affirmatur ministrantem in iis rebus spiritualibus dignum esse mercede: non est autem dignus mercede ratione bonorum spiritualium, quæ aliis confert, neque ratione actionis, quam confert, si enim hæc omnia posset sine ullo labore, & temporis diuturnitate conferre, nullam mercedem, pretiumve exigere posset. Ergo est dignus mercede pro labore, & tempore, quod insumit in Sacris faciendis & quatenus illæ actiones Sacræ sunt sibi molestæ, & aliarum actionum sibi utilium impeditivæ. Qua ratione majori stipendio, & sustentatione dignus est, qui toto die audit confessiones, quàm qui una hora, & qui Missam canit, quàm qui illam recitat. Aliàs deterioris conditionis essent Ministri Ecclesiæ, quàm actores, & negotiatores temporalium rerum, qui ob defatigationem, & laborem impensum, & tempus quod insumunt, possunt aliquid ferre. Cur ergo privari debent ministri, qui in negotiis salutis æternæ incumbunt? Et ita hanc sententiam docet D. Bonaventura *in 4. dist. 25. art. 1. q. 4.* Ricardus *eadem dist. art. 3. q. 2. ad 18.* Adrianus *ubi suprà*, & Glossa *in c. significatum, de Præben.* Sed verior sententia videtur affirmativam; nam quamvis labor ille interius æstimationem aliquem habeat, nullam tamen habet per se nisi propter valorem substantialem actus spiritualis, qui pretio temporali inæstimabilis est, & quidem si venialis esset hujusmodi internus labor, non opus esset (quod tamen Patres passim faciunt. D. Thomas, & graviores Scholastici) ita inculcare, quidquid Sacerdotes accipiunt temporalis emolumenti, pro sola sustentatione accipere; imò nihil ulteriùs pro sustentatione deberetur, sicut operario non debetur alia sustentatio, semel ad æqualitatem soluta mercede. Neque solet in emptione, & venditione, & similibus commutationibus urgere sustentatio. Itaque dicendum est pretium recipi non posse pro hoc labore intrinseco, & necessariò conjunctu operibus spiritualibus: posse tamen recipi stipendium sustentationis, si aliàs actio spiritualis debita non sit. Et ita hanc sententiam tenet Sylvester *verb. simonia, q. 9. n. 3.* Sotus *lib. 9. de just. q. 6. art. 1.* Valentia, *tom. 1. disp. 6. q. 16. punct. 2.* Suarez *in 3. p. tom. 3. disp. 86. sect. 1.* & alii communiter.

4 Nota verò alios labores esse accidentales, & quasi extrinsecos actionibus Sacris, quippè (moraliter loquendo) necessarii non sunt ad actiones Sacras efficiendas, v. g. agere iter unius leucæ ad dicendum Sacrum, quando id non adnectitur officio, vel beneficio, expectare quotidie per horam, vel aliud tempus ad celebrandum, dicere Missam statutis horis, vel in certis locis, & ad hoc obligari, promittere extraordinarium studium ad concionandum, &c. Pro iis igitur & aliis similibus pretium exigi potest, & pro obligatione ad hæc omnia efficienda, quia sunt temporalia onera, & privant laborantem aliis commodis temporalibus. An verò ad simoniam pertineat, si quis Judicem Ecclesiasticum inducat, ut justitiam in causa spirituali administret? Respondet Sylvester *hoc verbo q. 9. num. 9.* pertinere. Sed majoris dubitationis est, si Judex quidem ex potestate Ecclesiastica judicet, sed in causa aliàs sæculari. Quidam putat, etiam tunc esse simoniam Favet *cap. Vendentes 1. q. 3.* Glossa tamen ibidem indicat quovis contrarium, & videtur probabile. Neque enim sufficit quovis modo à potestate spirituali actum proficisci, ut simoniaca sit ejus emptio, vel venditio: aliàs qui pretio induceret Clericum ad sibi locandum fructus sui beneficii, etiam esset simoniacus. Alteri tamen sententiæ favet D. Thomas *dist. 25. q. 3. art. 2.* ubi absolutè dicit, Judicem simoniam committere vendendo justitiam si sit spiritualis Judex. Idem sequitur Turrecremata *in dict. cap. Vendentes*, & videtur verius; licet enim sit temporale, est tamen revera usus potestatis spiritualis. Aliud est quando elocat Clericus fructus sui beneficii, utitur enim quasi temporali dominio quod habet in illos, aut in æstimatam spem eorum. Et ita ego olim interrogatus respondi commisisse simoniam quemdam judicem Ecclesiasticum, qui pretio judicavit, licet in casu sæculari.

RESOL. XVI.

An liceat alicui ludere preces cum alio præmio temporali?
Et an in hoc sit simonia periculum?
Et notatur, quod si Dominus nihil prorsus mancipio præbeat, quod insumat in honestam recreationem, neque quidquam servus ipse aliunde habeat, tunc poterit aliquid insumere ex bonis Domini in moderata recreatione, aut ludo, quia servus jus habet sumendi moderatam recreationem.
Et alii diversi casus pro ludis adducuntur in corpore hujus Resolutionis, qui omnes hic sunt appositi in indice ultimo rerum notabilium hujus tomi. Ex p. 11. tract. 6. & Misc. 6. Ref. 9.

§. 1. EMinentissimus Dominus meus Cardinalis de Lugo putat hoc esse illicitum, quia in hoc esset simoniæ periculum, quatenus spirituale opponitur temporali in contractu onceroso, in quo æqualitas exigitur inter ea, quæ ab utroque contrahente sunt solvenda. Sed Joannes Pontius nominatim adversus illum putat id licere, *in curs. Theol. 56. q. 3. concl. 3. num. 9* sicut enim absque simonia potest quis obligare se ad dicen- Sup. hoc in to. 6. tr. 4. Ref. 4. & in to. 3. tr. 5. [illegible] R. 61. 6. [illegible] [illegible], [illegible] ante med. [illegible] Ludere, & pro obligatione

dicendum facrum pro alterius intentione cum conditione quod ipfe folvat ipfi decem affes, & alter poteft ipfi folvere illos; propterea ita prorfus poteft aliquis obligare fe ad dicendum Sacrum pro ejus eum quo ludit, intentione, ea conditione, ut fi ipfe vincat, alter folvat ipfi decem affes; non quidem pro facro, nec pro applicatione intentionis, fed pro labore quem fumit in facro dicendo, vel pro fubftentatione, eft enim prorfus eadem ratio. Confirmatur, quia obligans fe ad dicendum facrum fi perdat, pro altero obligato ad dandum ipfi decem affes fi vincatur, non exponit nifi decem affes, quos ipfemet poffet habere, fi diceret facrum pro alterius intentione; fic autem obfervatur tanta æqualitas, ac proportio, etiam in re expofita ludo inftat utrinque: ergo nihil impedit quò minus id fieri poffit. Per quod patet ad rationem Cardinalis, quia non eft ipfum facrum quod exponitur, fed quod correfponderet facro tanquam pretium laboris, in eo dicendo infumpti; aut tanquam pars fuftentationis, non deberetur ei, qui vellet dicere facrum, quod eft totum temporale. Deinde etiamfi effet malum ipfafmet orationes exponere, tanquam æqualis valoris ulli rei temporali, tamen non propterea committeretur fimonia id faciendo, cùm non vendantur pro pretio. Rurfus, qui vellet ludere orationes pro aliquo præmio temporali, lucrando per ludum, non neceffario deberet propterea exiftimari æquiparare orationes illi præmio: nec enim talis æqualitas requiritur femper in re utrinque capofita ludo; quia poteft quis, fi voluerit, juftè caponere viginti nummos pro uno, cùm fit Dominus argenti, & ficut poffet nummos abfolutè donare, cur non poffet eos periculo exponere pro uno nummo fit velit?

2 Notandum eft hic obiter id quod docet Dicaftillus, *de Juft. lib. 2. tr. 18. difp. 5. dub. 7. num.* 48. quod fi Dominus nihil prorfus mancipio præbeat, quod infumat in honeftam recreationem, neque quidquam fervus ipfe aliunde habeat, tunc poterit aliquid infumere ex bonis Domini in moderata recreatione, aut ludo, quia fervus jus habet fumendi moderatam aliquam recreationem. Et teftatur ita fenfiffe in communibus cafuum confcientiæ conferentiis graves, & doctos viros Societatis.

3 Nota hic etiam, quod Malderus *de Juftit. c. 12. dub. 1.* exiftimat, quando quis nulla fraude alterum ad fponfionem pellexit, etiamfi de victoria fuerit certus, non teneri eum ad reftitutionem. Sed oppofitum puto verius: nifi alteri prius declaraverit, fe certò cognofcere, & perftiterit nihilominus alter & voluerit certare, tunc enim locum habebit, quod fcienti & volenti non fit injuria. Et ita ex multis docet Joannes Vvigers, *de Juft. tract. 5. cap. 4. dub. 1. num.* 3. qui etiam optimè obfervat *dub. 5. num.* 13. quod qui ludit ludo prohibito, fi habeat animum non folvendi, vel folutum repetendi, non poteft lucrari fic, ut lucrum juftè detineat. Ratio eft, quia collusorem decipit, dum fe gerit tanquam paratus effet pari forte concurrere cum altero, ut folvat, fi vincatur, & lucrum recipiat, fi vincat: cùm tamen intendat folum ab altero lucrum captare, & fi perdat nihil ipfi concedere; quod facit contractum inæqualem & iniquum. Qui tamen fincerè lufit, non habens animum non folvendi, aut recuperandi in judicio, poterit ludo peracto mutare animum, & non folvere. Ita quoque Bonacina *de Reft. in particul. difp. 2. q. 3. punct. 3. n. 9.* quia jus commune utrique hoc concedit, & in eo pares funt.

4 Nota, hæc procedere in ludo vetito, quia qui ludo licito ludit, etfi cogitet non folvere, poterit tamen lucrari; quia quamvis folvere non intendat, poterit tamen ad folvendum compelli, atque ita victor cenfetur hic paris effe conditionis ad lucrum faciendum, non obftante contraria voluntate colludentis.

5 Et tandem nota, quod cogentes ad ludendum debent reftituere quod lucrantur; fecùs autem qui ab ipfo lucratur. At Pontius *ubi fup. difput. 58. quæft. 3. conclus. 6. num.* 13. contrarium videtur docere contra Cardinalem Lugum, & alios; quia ex injuria facta uni, debet conftitui indemnis; alter verò non item, cùm ipfi non fit facta injuria. Ego convenio cum primis, quia ex injuria per metum facta non fequitur aliud, quàm quod debeat fervari indemnis: ergo non debet ea illa reportare lucrum; reportaret autem fi deberet lucrari, & non poffet perdere. Quam refolutionem teneo ex natura rei; fed valdè opportunè provideretur per leges pofitivas, ut qui hoc modo induceret ad ludendum, in pœnam illius injuftitiæ perderet quod alter lucraretur. Ita Pontius. Sed ego puto non effe difcedendum à fententia Cardinalis Lugo, quæ eft communis.

RESOL. XVII.

An fimonia ad alia beneficia obtinenda inhabilem reddat fimoniacum?

Et an Epifcopus poffit virtute Concilii Tridentini feff. 24. cap. 6. difpenfare in inhabilitate fimoniæ ad alia beneficia? Ex p. 11. tr. 5. & Mifc. 5. Ref. 18.

§. 1. RESpondeo probabilius effe juxta Conftitutionem Pii V. te ipfo jure inhabilem reddi, inquit enim Pontifex. Illis fcilicet beneficiis per fimoniam acquifitis fit ipfo jure privatus, & perpetuò fit inhabilis ad ea, & quæcunque alia Ecclefiaftica beneficia obtinenda; & ita tradit Suarez *lib. 4. cap. 58. num.* 11. Verùm Navarr. *conf. 82. de fimon.* exiftimat, inhabilitatem ad beneficia obtinenda ipfo jure non incurri: quia in hac parte illa conftitutio non eft recepta; & confentit Suarez, fupra, & Leffius *cap. 35. dub.* 26. cum etiam refpectu fimoniæ confidentialis requirat fententiam declaratoriam criminis ad inhabilitatem contrahendam refpectu aliorum beneficiorum. Vide etiam Palaum *tom. 3. tract. 17. difputat. 3. punct. 25. num.* 7.

2 Sed hic non deferam apponere id quod docet Baunius *in tract. benefic. difput. 16. quæft. 6a. dub.* 18. ubi fic ait; Rehabilitare fimoniacum ad beneficia, ad quæ eft per fimoniam inhabilis jure fuo quis poffit?

3 Non alius quàm Pontifex, opinione Thefauri, & Bonacinæ *de Simon. quæft. 7. punct.* 2. eft tamen meo fenfu, eorum non improbabile judicium, qui afferunt Epifcopus virtute Trident. Concilii *feff. 24. cap.* 6. difpenfare poffe in inhabilitate occultæ fimoniæ ad alia beneficia. Ita Baunius, cui adde Sanchez *in opufc. tract. 1. lib. 2. dub.* 120. *num.* 40. & Henriquez *lib. 13. de excommunicat. cap.* 37. *littera F*, & 56. *num.* 1. *littera E*, fed opinio Thefauri, & Bonacinæ in hac Curia videtur recepta.

4 Sed poft hæc fcripta, inveni doctiffimum, & amiciffimum Patrem Vincentium Tancredi *de Religione tract. 2. l. 4. difp. 44. quæft. 2. num.* 10. putare, fententiam Baunii quam fupra adduximus, effe tutam & probabilem; itaque fic afferit. Dico tertiò; inhabilitas ad alia beneficia, quæ contrahitur ipfo jure in fimonia confidentiali (nam in aliis diximus non contrahi, nifi poft fententiam ex Navarro) non poteft nifi à Papa tolli, & verius eft, nec per aliquem in cafu occulto, quia non eft irregularitas, fed quædam pœna; eft communis fententia tefte Caftro Palao *punct. ult. num.* 3. & extant pro ea Cardinalium declarationes. Ita Suar. *cap. 61. n. 11. & feqq.* Filliuc. *c. 13. num.* 38. ubi ait, ita effe ex ufu facræ Pœnitentiariæ.

5 Sed contrarium putat tutum, & probabile Caftro Palao *loco cit.* cum Leffio, & Henriquez apud ipfum, & Sanch. *fupr. n.* 40. Et verè probabilis eft fententia, quia hæc inhabilitas eft quædam irregularitas, nec declarationes, & Rotæ decifiones cogunt, ut benè cum Vafquez 1. 2. *& d.* 177. *c. ut num.* 75. docet idem Caftro Palao, & ego aliàs fusè. Hucufque Tancredus.

6 Sed ego non recederem à contraria fententia, ftante declaratione Cardinalium, & praxi pœnitentiariæ.

RESOL. XVIII.

Si quis obtinuit beneficium fimoniacè, quæritur, an ipfo jure privetur beneficiis antea, vel poftea obtentis?

Et docetur, quod ob fimoniam realem in beneficio Ecclefiaftico, incurritur primò excommunicatio Papalis.

Secundò, quod irrita eft electio, præfentatio, confirmatio, & inftitutio; unde talis non facit fructus fuos; idque etiam fi à tertia perfona taliter provifus id ignoraverit, nifi tamen contradixerit, vel fi à tertio data fuerit pecunia per fraudem, ut fieret inhabilis; vel nifi bona fide poffideret beneficium per triennium.

Et an quando crimen fimoniæ in beneficio eft occultum, foliique fuo authori notum fufpenfionem ei inferat? Ex p. 11. tr. 5. & Mifc. 5. Ref. 7.

§. 1. RESpondeo negativè, quia nullibi eft expreffa talis pœna, fcilicet privatio ipfo jure beneficiorum ritè obtentorum cum eo rigore: nam licet *in cap. inquifitionis de accufat.* dicatur, obtinentem beneficium fimoniacè effe impeditum à retentione beneficii, etiam poft peractam pœnitentiam, intelligendum eft à retentione ejufdem beneficii, vel intelligi debet à retentione cujufcumque beneficii fecuta fententia condemnatoria; quidem ibi æquiparatur fimoniacus homicidæ, qui beneficiis non privatur ipfo jure ante fententiam, fed venit privandus, ut colligitur *ex cap. Clericus, ne clericis, vel Monachi, ibi honore privetur*, & Hermanus Bufembaum *in Medull. Theol. moral. l. 3. tract. 1. cap. 2. dub. 3. art. 2. ad 3.* fic ait: Ob fimoniam realem in beneficio Ecclefiaftico, incurritur primò excommunicatio Papalis. Secundò, irrita eft electio, præfentatio, confirmatio, & inftitutio. Unde talis non facit fructus fuos; idque etiam, licèt à tertia perfona taliter provifus id ignoraverit: nifi tamen contradixerit, vel nifi à tertio data fuerit pecunia per fraudem, ut redderetur inhabilis, vel nifi bona fide poffederit beneficium per triennium. Leffius *l. 2. cap. 35. d. 31.* Laym. *lib. 4. tract. 10. cap. ultimo.* Bonacin. *difp. 31. q. 7 part. 2. num.* 20. ea Gomez, Garaia, &c. Tertiò, efficitur inhabilis ad idem beneficium, etiam per difpenfationem Epifcopi obtinendam: aliis tamen beneficiis ipfo jure non privatur, nec ad alia obtinenda fit inhabilis ante fententiam judicis. Ita ille, cui adde Baunium ubi infra. Sed quid dicendum utrumne fimoniæ crimen in beneficio contractum, quando eft occul-

cul-

cultum, solique suo Auctori notum, suspensionem ei inferat.

2 Inferre multis Auctorum testimoniis probare conatus est Comitol. *in responsionibus*. Verùm nobis esse debet eorum opinio potior, qui inferre verbis non obscuris negant, ejus asserendæ tuendæque Princeps Navarrus extitit *in Manual. capit. 23. num. 111. dict. 3. & in 5. l. consiliorum cons. 31. de simon.* cujus in sententiam pedibus concessere, Sanch. *tom. 1. cons. lib. 2. dub. 194. num* 9. Henriq. *lib. 4. de irregul. cap. 6. num. 9.* Tanner. *in 2. 2. D. Thom. disp. 5. q. 8. dub. 4. n. 99.*

3 Causa est, quod in pęnis ea eligenda sit opinio, quæ est mitior, maximè cum de voluntate imponentis certò non constat. At est pęna non levis beneficiarium à sui administratione beneficii impediri, ac rejici, nec ullus est canon quo probari queat, simoniacum ab ejus esse usu, regendique potestate suspensum; quæ causa Govarruviæ extitit *in Clem. si furiosus p. 2. num. 7.* asserendi, quæ de suspensione incurrenda à beneficiario ob simoniam in beneficio commissam affirmantur, dubia esse suspectaque, non certa, cùm sit ergo humanius, suæ rei usum possessori relinquere liberum, quam eidem illum adimere, dici debet, simoniacum in beneficio, maximè occultum, ab ejus administratione suspensum non esse.

4 Objicies, haberi in Pii V. Constitutione edita anno 1566. quæ incipit, *Cùm primum*, quod qui per simoniam beneficium est adeptus, ipso jure sit eo privatus. Sed dici debet inde non concludi esse irregularem, cùm multis suis sacerdotiis sæpè excidant, sine obligatione incurrendæ talis pęnæ. Deinde etiamsi simoniacus non possit retinere beneficium, in quo est admissa simonia, non tamen tenetur alia ante illam commissam habita dimittere, nisi post sententiam condemnatoriam: Ita Thesaur. 2. *part. prax. Eccles. verb. simon.* 2. Navarr. *lib. 5. cons. de simon.* 54. vel ut habent libri alii 92. Lessius *lib. 2. cap. 35. dub.* 26. Emman. Sà *verb. simonia* 9. qui omnes aiunt, quoad hanc pęnam, Bullam Pii V. receptam non esse, vel si est, de simoniaco duntaxat convicto loqui, qui est hoc ipso infamis, & consequenter irregularis, & beneficiorum incapax, non verò occultus. Et hæc omnia docet Baunius *in prax. benef. disp. 6. q. 62. dub. 3.*

RESOL. XIX.

An mutuare aliquid cum pacto, ut ille qui recipit mutuum, conferat officium, vel Ecclesiasticum beneficium non solum sit usura, sed simonia?

Et an utraque deformitas usura scilicet, & simonia in confessione explicanda sit?

Et quid est dicendum, quando aliquis, v. g. confert statim, quantum in se est, beneficium, de quo interpellavit, mutuatur, sed solemnitate aliqua hoc ipsum postea debet perficere? Ex p. 1. tr. 8. Res. 61.

Sup. hoc insp. in Res. 40. §. ult. ... vers. ...

§. 1. AFfirmativè respondet Aragonius *in 2. 2. q. 78. artic. 8. dub. 2.* Medina *in sum. lib. 1. cap. 14. §. 23.* Lopez *in instruct. p. 2. cap. 56. §. adde* Medina Complutensis *q. 4. de usuris, §. inde sequitur.* Regin. *tom. 2. lib. 25. c. 11. n.* 202. Et ratio est: quia illa obligatio tollit libertatem præsentandi collatori, ac proinde est pretio æstimabilis. Ergo habere tale officium, vel beneficium, est usura: & non solùm usura, sed simonia. Unde ait Regin. *tom. 2. lib. 25. cap. 11. num.* 190. & Rebellius *part. 2. lib. 8. q. 4. num. 13.* quòd utraque deformitas, usuræ scilicet, & simoniæ, in Confessione necessariò explicanda erit: nam, quatenus in pretium mutui intendit rem spiritualem, quæ de jure pro temporali dari nequit, simoniam committit: usuram verò, ut dictum est quatenus ex mutuo intendit rem, quæ, etsi de jure comparari nequeat; pretio tamen æstimabilis est.

2 Sed, licèt hæc omnia vera sint, advertit tamen Petrus à Navarra *de rest. lib. 3. cap. 2. part. 3. dub. 6.* quòd deducere in pactum collationem, vel præsentationem beneficii statim faciendam, non esset usura: quia, ut dictum est *suprà*, obligatio ad statim, cùm modico tempore duret, non est pretio æstimabilis: ergo mutuare cum pacto, ut statim mutuatarius conferat beneficium, non est usura. Idem observavit Malderus *in 2. 2. tract. 5. cap. 3. dub. 6.* ubi ait, quod si mutuum daret, non ut pretium beneficii Ecclesiastici; sed ut hac ratione provocet amicitiam collatoris, aut ut gratiam præstet, quam non vult præstare, nisi alter statim gratificetur conferendo beneficium, probabile est, nec usuram, nec simoniam fore. Et tandem Less. *lib. 2. c. 20. dub. 9. n.* 64. asserit. (Si mutuas alteri cum pacto, ut conferat beneficium Ecclesiasticum; partim est usura, partim simonia: modò illud pactum sit justitiæ, secus si amicitiæ. Ex his possunt Confessarii in foro conscientiæ animadvertere, quando mutuans cum pacto, ut recipiat beneficium, committat usuram necne.

Sup. hoc in R. seq. §. 1.

3 Dices, quid sit dicendum, quando aliquis, v. g. confert statim, quantùm in se est, beneficium, de quo interpellavit mutuator; sed solemnitate aliqua hoc ipsum posteà debet perficere? Respondeo cum Maldero *ubi sup.* quòd si post inchoatam collationem beneficii à mutuatario, ejus, quod superest, obligatio non habeatur pro civili, sed antidorali, & ex gratitudine; probabilissimum est non esse usuram. Vide Navarr. *lib. 3. cap. 3. num.* 272.

RESOL. XX.

An sit simonia, si Titius promittat Cajo se daturum eleemosynam pauperi, vel loco pio, si Cajus impetret Titio beneficium Ecclesiasticum, vel habitum Religionis Militaris? Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. Res. 75.

§. 1. NEgativè respondet Turrianus *in selectis disp. 16. p. 2. disp. 16. dub.* 3. quia qui offert impetrationem beneficii, nihil accipit temporale pro beneficio, aut intercessione; sed Titius movet illum ad bene operandum per obligationem pecuniæ ad actum honestum; sicut quando pater, v. g. offert pecuniam, vel quid simile filio, vel filiæ, ut moveat illos ad bene operandum, v. g. ad audiendam Missam, vel confitenda peccata, & ideò potest fieri sine simonia promissio de dando aliquid infideli, ut convertatur ad fidem, vel fideli, ut ingrediatur Religionem, semper enim dicendum est fieri sine simonia, si non detur per modum pretii rei spiritualis, sed solùm ad movendum hominem ad benè operandum. In præsenti dubio, non offert Titius pecuniam Cajo, sed promittit se facturum actum honestum, & gratum Cajo, ut moveat illum ad impetrandum beneficium, sicut si filius promitteret patri se facturum aliqua opera virtutum grata patri, ut pater illa filio conferret, non ut pretium rei spiritualis, sed motus ex gratitudine, in quo non esset simonia, sicut neque è contrario est simonia, quando pater offert filio aliquid pretio æstimabile, ut moveat illum ad opera virtutum facienda; & eodem modo collator beneficii posset illud beneficium promittere alicui, ut moveret illum ad faciendam eleemosynam, non ut pretium beneficii, sed ut actum honestum, & Deo gratum. Et idem judicium est, si offeretur eleemosyna alicui loco pio, ut aliquis moveretur ad impetrandum, vel conferendum habitum Religionis militaris, & tandem advertendum est, quòd licet pro Curia Romana sit bulla, in qua prohibetur dari aliquid pretio æstimabile pro impetratione beneficii Ecclesiastici, tamen per illam Bullam non prohibetur casus præsentis dubii, quia hic revera non datur aliquid pro intercessione, sed, ut diximus, offertur pecunia ad actum honestum, ut alius moveatur ad impetrandum, vel offerendum beneficium, & hæc omnia ad verbum asserit Turrianus *loco cit.*

RESOL. XXI.

Plura dubia in materia simoniæ observantur; & multi, & diversi casus in corpore hujus Resolutionis proponuntur pro praxi. Ex p. 11. tr. 6. & Misc. 6. Res. 31.

§. 1. QUæro primò, an sit simonia si aliquis promittat alicui magnam pecuniarum summam, quam erogabit pro eleemosyna alicujus monasterii, si ei impetret beneficium. Negativè respondet Joannes de Soria *in Epitome summarum, part. 2. tit. 1. sect. 4. disp. 3.* docet enim non esse simoniam, si quis promittat alteri se daturum eleemosynam loco pio, si ipsius opere beneficium impetret, & ideò inter alios titulos excusantes à labe simoniæ apponitur eleemosyna; unde Joseph Rocafull. agens de modis, quibus pecunia dari potest, & accipi in beneficiis absque simonia, ita asserit, *in Praxi Theol. mor. tom. 2. lib. 3. de septimo præcept. Decalogi sect. 4. cap. 2. num.* 1087. Primò ratione consuetudinis; quando enim consuetudo recepta est, ut dato, vel accepto spirituali, detur, vel accipiatur aliquod temporale, non est simonia illud dare, vel accipere, quia probabiliter censetur hujusmodi usum esse benè introductum: Vide Azorium *lib. 12. c. 12.* Secundò in sustentationem vitæ: Tertiò in stipendium laboris extrinseci conjuncti cum re spirituali: Quartò tanquam gratis oblatum: Quintò, ut eleemosyna: Sextò in pęnam; sic imponi solet multa pecuniaria, cum quis absolvitur à censura: Septimò tanquam id, in quo aliud permutatur, ut cùm votum, vel juramentum pecunia redimitur: Octavò, quando pecuniam, vel paciscimur, vel largimur non directè ad rem spiritualem obtinendam; sed quasi per accidens ad removenda impedimenta, quæ per vexationem, & litem occurrere solent. Ita Rocafull. Sed circa titulum gratitudinis. (Sup. hoc in R. ... prox.)

2 * Quæro secundò, an si quis gratis promittat aliquid pro beneficio obtinendo possit de hoc pacisci? Suppono quod latè probat ex communi DD. sententia heu quondam noster doctus, & amicissimus Quintanadveña *tract. 6. singul. 15. num.* 7. titulum gratitudinis à simonia excusare, ideò qui tradit aliquid temporale, intendens ut sibi aliquid spirituale conferatur titulo gratitudinis, simoniam non committit, cùm liceat ab alio petere, quod ex naturali obligatione præstare tenetur. Et ideò Sanctorius *de pa... part. 2. cap. 15.* sic ait. Non est simonia donare aliquid temporale, vel ante vel post, ei, qui exhibet aliquod spirituale etiam cum intentione, quòd donatarius moveatur

(* Sup. hoc insp. in R. ... & ... si placet lege etiã ... Res. ...)

veatur ad dandum spirituale ex gratitudine, & è contra, dare spirituale cum intentione, quod recipiens ex virtute gratitudinis donet postea temporale. Et ratio est, quia donum opponitur pretio, & elicitur *ex cap. sicut Episcopum 1. quæst. 2. cap. Et si quæstiones cap. Dilectus 2. fine cap. Tua, de simonia*; docet Sotus *lib. 9. de just. q. 7. art. 3.* Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 4. c. 45. num. 4.* contra Innocentium *in cap. Tuam, de ætat. & qualit.* Duo tamen hic adnotaverim, alterum qui hoc facere in foro exteriori, præsumeretur simoniacus, alterum quod difficile esset in his formalitatibus sub præcisa doni ratione consistere; impossibile tamen non est. Ita Sanctorius. Unde ex his asserit Pasqualigus *in qq. Canon. Centur. 4. q. 78. nu. 6.* esse verè eandem rationem de simonia, ac usura: unde sicut usura excluditur reducendo contractum ad aliquem justum titulum percipiendi lucrum, ita etiam excludatur simonia reducendo exhibitionem pecuniæ ad aliquem honestum titulum, pro quo exhiberi possit, & qui sit sufficiens, ut intentio dantis removeatur à spirituali, ita ut faciat, quod pecunia non exhibeatur pro spirituali, aut ipsi annexo. Quando enim intentio dantis non respicit ad spirituale, non venit in contractum spirituale, atque adeò non committitur simonia. Et ex his poterunt in facti contingentia resolvi plures casus. Et *q. 379. nu. 5.* subdit Pasqualigus, quod si quis dedisset pecuniam in ordine ad obtinendum aliquid spirituale absque eo tamen, quod habuisset effectum, & intentionem illam tradendi pro spirituali, non esset in foro conscientiæ damnatus de simonia, si posset considerari aliquod quod fuerit compensatum per illam pecuniam. Cùm enim desit intentio dandi pro spirituali, cessat radix unde provenit simonia, nempe studiosa voluntas emendi pretio rem spiritualem, quæ est essentialis simoniæ; proinde deficit etiam ipsa simonia, aut saltem redditur incerta: præsertim, quia actus non operatur ultra intentionem agentis: *leg. non omnis ff. Si cert. pet. & leg. In agris ff. de acquir. domin.* Unde cum defuerit intentio respiciens ad dandum pretium pro spirituali, non debet censeri datum pro ipso; & proinde est excludenda simonia. Itaque in hoc simoniæ formalitas consistit, ut temporale detur tanquam pretium, & accipiatur tanquam pretium, secus autem ob liberalitatem, gratitudinem, amicitiam, laboris mercedem, &c.

Sup. hoc in Ref. seq. & in alia vers. ejus not. 4.

3 His igitur suppositis, difficultas est, an quibus titulis licet aliquid dare, vel recipere, liceat pacisci in omni re spirituali? Et affirmativè respondet Joannes de Soria *ubi supra fol. 457.* ubi sic ait: Non est simonia, si quis det Paulo pretium: ut intercedat apud Petrum, ut ipse Petrus intercedat apud Joannem collatorem beneficii: quod probabile esse docent Vasquez, & Sanchez. Idem si aliquid detur pro labore suscepto eundo, & redeundo ad beneficii collationem, vel in compensationem alicujus damni, quod inde patitur, aut alicujus lucri, quod amittit. Imò probabile est eo modo, quo licet temporale accipere pro spirituale sine simonia, licere etiam de hoc ipso pacisci. Ita ille, cui adde Mercam Vidal *in Arca Theol. mor. titul. de simonia, Inquisit. 2. num. 45.* ita asserentem: Colligitur quintò, eo modo quo licet sine labe simoniæ dare temporale pro spirituali etiam licet de hoc ipso conventionem facere; nempe tanquam dando, vel ex gratitudine, vel ex benevolentia, vel ex justitia non quidem pro re spirituali, ut spiritualis est, neque tanquam pretium, sed ob aliquam aliam rationem licitam, & à jure concessam. Hæc Vidal, & plures alii à me alibi adducti. Et quidem qui potest intendere finem, potest media adhibere, ut sibi conservatur beneficium ob gratitudinem alicujus obsequii temporalis: ergo potest id ipsum in pactum deducere tanquam medium ad suam intentionem obtinendam. Adde quod in tali casu pactum, & conventio non cadit supra spiritualia aut aliquid ipsis annexum, sed super aliquid consequens ad collationem spiritualem, quod contingenter se habet, ita ut possit consequi, & non consequi. Sola autem spiritualia; & ipsis annexa prohibentur deduci in pactum, quia sola prohibentur subjici venditioni. Sed his non obstantibus ego * alibi hanc doctrinam pro praxi non approbavi; & novissimè me citato, non approbat Rocafull. *ubi suprà, n.* to8a. & ego iterum idem sentio.

Sup. his infra in Ref. 14 & [illegible] & 30 alias [illegible]

Alibi in Ref. posita supra in [illegible] Quæro secundo hujus.

* Alibi ibidem.

4 Quæro tertiò, an sit simonia, si quis det pecuniam Titio, ut ipsius merita apud collatorem beneficii exponat. Affirmativè respondet Carthagena *in disp. an liceat dare munera intercessori pro beneficio, cap. 6. difficul. 1.* Sed negativam sententiam docet novissimè Pasqualigus *ubi supra q. 380. num. 3.* tenet enim quod nulla interveniat simonia, si quis det pecuniam alicui, ut propria sua merita notificet collatori, ut inde moveatur ad ipsum ei conferendum, juxta doctrinam, quam tradunt Adrianus *quodlib. 9.* Angelus *verb. simonia, num. 25.* Sylvester *quæst. 6.* Azorius *3. p. lib. 12. cap. 5. q. 4.* Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 4. de simonia, cap. 53. num. 17.* Filliucius, *tract. 55. cap. 12. quæsito 7. n. 12. in fine.* Bonacina *disp. 1. de simonia, q. 1. p. 2. num. 16.* Ratio autem est, quia ad inducendam simoniam requiritur, quod datur temporale pro spirituali, aut è contra; in hoc autem casu non datur temporale pro spirituali, quia datur temporale pro illo munere exponendi merita, & finis proximus est acquisitio bonæ opinionis apud collatorem beneficii, non autem ipsum beneficium. Insuper ut interveniat simonia necesse est, quod quando datur pecunia, finis immediatus sit acquisitio alicujus spiritualis mediante illa pecunia, non autem sufficit, quod sit quid consequens ex alio immediato fine, juxta doctrinam, quam tradunt D. Thom. 2. 2. *quæst. 100. art. 5. ad 3.* Navarr. *in Manuali, cap. 23. num. 101.* Suarez *tom. 1. de Relig. cap. 36. num. 7.* Garzias *de benefic. p. 11. cap. 3. num. 470.* Molfesius *part. 1. Sum. tractat. 6. c. 15. num. 56.* ubi alios citat. In præsenti autem casu quod intenditur mediante pecunia, non est beneficium, sed expositio meritorum ad bonam opinionem acquirendam, & acquisitio beneficii solum respicitur, ut quid consequens. Dicendum est itaque ex Suarez, & Adriano, mediatorem assumentem curam præcisè informandi Prælatum de meritis talis personæ, posse pro hoc munere pretium recipere; quia in hac parte solum gerit officium Advocati repræsentando merita personæ; pro quo officio dicemus posse pretium recipi: est tamen hoc periculosum, quia sæpè mediator excedit officium informantis, & assumit officium exhortantis, & inducentis plus quam merita personæ simpliciter repræsentata possent inclinare. Et ita docet Castrus Palaus *to. 2. tr. 13. disp. 3. punct. 11. n. 5.*

5 Quæro quartò, an justa vexatio possit redimi pecunia ab eo, qui non habet obligationem opponendi? & affirmativè respondet Pasqualigus *decis. 237.* qui conatur aliquibus argumentis hanc suam sententiam stabilire. Sed ego adhæreo sententiæ negativæ, quam nominatim contra Pasqualigum firmant novissimè doctus, & amicissimus Pater Tancredi *de Relig. tract. 2. lib. 4. disputat. 34. q. 4. num. 33.* cùm justa est vexatio, & communis sententia indistinctè loquatur, non posse pecunia redimi justam vexationem teste ipsomet Pasqualigo *decis. 240.* quod debet dici factum fuisse ex inconsideratione Doctorum ut innuit, Pasqualigus *num. 2. d. 236.* sed quia voluerunt dare regulam universalem, ex sacris Canonibus deductam: quia media pecunia pararetur via ad beneficium; nam cùm ea detur, non ad tollendam vexationem, cùm ea non sit, ut diximus; nec ad tollendum malum animum opponentis, & ad faciendum hoc opus bonum, nam supponimus ipsum moveri sancto zelo, & manifestationem esse bonam, & opus virtutis, remanet ut tantùm detur ad facilitandam viam ad beneficium media pecunia quod nullo modo licitum est per Sacros Canones. Verùm stando in hac sententia, contra Pasqualigum dictam sententiam esse de jure humano videtur docere Tancredi *loco citato* atque ideò non inducere statim ut supra firmatum est, pœnas contra simoniacos à sacris Canonibus latas, quod est valdè notandum.

6 Et tandem notandum est hic obiter, quod Pater Pasqualigus quærit an pro cessione juris spiritualis, possit dari pecunia ad redimendam illam vexationem nolentis cedere? Et affirmativè respondet *in decis. 241.* Item quærit, an si electus vexetur per viam juris circa possessionem jam habitam possit pretio redimere vexationem? Et affirmativè respondet *ubi sup. num. 2.* Item quærit an dare pecuniam alicui, ne mihi in electione exceptionem opponat, quam jure potest opponere, vel concurrenti, ut à concursu desistat, sit simonia? & ad utramque partem negativè respondet *in Decis. 245. & 248.* Item quærit, an sit simonia pacisci cum aliquo ne concurrat in hac electione, & tu non concurres cum illo in subsequente? Et negativè respondet *in decis. 249.* Item quærit, an quando jus ad possessionem est dubium, liceat pretio redimere vexationem contra possessionem illatam? & circa præsentem quæstionem quandam distinctionem adhibet. Item quærit, an si quis det alicui pecuniam, ut metum competitori incutiat adhoc, ut desistat à concursu circa electionem ad beneficium, sit simonia? Et negativè respondet *in decis. 250.* Sed ego supradictis opinionibus P. Pasqualigus non audeo, nec possum adhærere, cùm sint opiniones singulares, & ferè omnes contra communem sententiam Doctorum, ut ipsemet fatetur. Undè meritò contra dictas opiniones insurgit novissimè Pater Tancredi *de Religione, tr. 2. lib. 4 disputat. 34. à nu. 38. usque ad n. 60.* qui respondet ad argumenta Pasqualigi. Et hæc remissivè dicta sufficiant circa supradictas ejus opiniones.

Sup. hoc infra lege doctrinam [illegible] Ref. 38.

Sup. his & ostenso in vers. seq. hujus sect. infra in R. 30. & [illegible] lata doctrina) Probatur tertio, etiam cursum, & cum eodem Pasqualigo hic citato in vers. Confirmantur.

R E S O L. XXII.

An sit simonia dare pretium cuidam tertio, ut intercedat apud alterum, & ipse intercedat apud collatorem beneficii, ut beneficium illi conferat?

Et quid, si daretur aliquid famulo Archiepiscopi Granatensis, ut precibus ab ipso Archiepiscopo obtineret, ut me præsentaret Regi ad beneficium illius Regni.

Et quamvis in textu hujus Resolutionis advertantur alii casus circa simoniam, pro coronide est pulchrum dubium in §. Et tandem.

Et ultimò quæritur, an servire Episcopo intendendo, ut conferret beneficium, non tanquam pretium servitii, sed ex gratia, & benevolentia causata ex servitio, sit simonia? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 151.

§. 1. AD hunc casum ita respondet Sanchez *in opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 3. dub. 26. nu. 7.* Si daretur pretium cuidam tertio,

Sup. hoc infra in Ref. 35 & illius, [illegible]

tertio, ut intercedat apud alterum, cui non incumbit conferre, nec eligere, nec præsentare, vel iste tertius obsecret, ut detur illi beneficium, hoc non est illicitum, & nullo modo est simonia; quia datur pro re merè temporali, nec paratur via immediatè, & proximè ad beneficium; sic Gabriel Vasquez disputato casu Matriti, & alii juniores dicunt hoc esse probabile, licèt sentiant oppositum esse probabilius, & consequenter ad hanc sententiam dicunt non esse simoniam, nec peccatum dare aliquid famulo Auditoris, ut obsecret suum herum, ut me proponat Regi ad beneficium, quia Auditores non præsentant ad beneficia, sed Rex, & eorum suffragium est tantùm consultivum, & sic non paratur via immediatè ad beneficium; secus si daretur aliquid famulo Archiepiscopi Granatensis, ut precibus ab ipso Archiepiscopo obtineret, ut me præsentaret Regi ad beneficium illius Regni. Sic docti recentiores. At licèt hoc probabile sit, probabilius tamen est oppositum. Ita Sanchez. Igitur secundùm hanc supradictorum DD. sententiam non est simonia dare pretium Paulo, ut intercedat apud Petrum, ut ipse Petrus intercedat pro me apud Joannem collatorem beneficii, ut mihi tale beneficium conferat; sed affirmativa sententia videtur mihi sequenda, & an contraria sit probabilis, ut asserunt Vasquez, Sanchez, & alii juniores, remitto judicio aliorum. Non desinam tamen hic apponere verba Turriani *in selectis disp. cent. 2. consult. Theol. dub. 75.* ubi sic ait; An sit probabile asserere, quòd pro intercessione beneficii spiritualis comparandi potest dari pretium? Aliqui referuntur ita sentire, mihi tamen hæc doctrina displicet, neque audeo dicere esse probabile placitum. Ita ille, qui potest intelligi, quando datur pretium mediato intercessori cum ipso collatore beneficii; ideò totum relinquo judicandum doctioribus, ut superiùs dixi.

2 Notandum est etiam hic, quòd secundùm aliquos probabile est esse tantùm simoniam de jure humano dare pecunias mediatori pro intercessione ad beneficium, quia revera hic non emit beneficium, sed illam intercessionem, quæ videtur quid temporale, unde sequitur, quòd cùm quis pretio dato pro intercessione mediante tali intercessione obtinuit beneficium, non incurreret omnes pœnas simoniæ, & sic valere collationem beneficii, nec alterum teneri restituere pretium, quia satis est probabile per simoniam de jure humano, qualis est hæc, non incurri has pœnas. Nec obstat Extravagans 2. de simonia, ubi excommunicatur mediator in simonia, quia hic intercessor non est mediator, non enim offert alicui pretium, ut conferat beneficium, sed ipsemet est, qui simoniam contrahit, vendendo suas preces ad beneficium; & hæc omnia docet Sanchez *loco citato, num.* 10. quæ judicanda etiam doctioribus relinquo.

3 Et tandem pro coronide hujus resolutionis ponam pro curiosis pulchrum dubium. Petrus prætendebat quoddam beneficium curatum, & fecit cum Paulo, ut vulgò dicitur, *una scomessa*, quòd si obtineret illud beneficium, dabit Paulo uncias ducentas; si verò illud non obtineret, Paulus illas dabit ei; sed hoc facto, postea Paulus intercessit pro Petro, & obtinuit beneficium; quæritur, an in hoc casu intercesserit simonia? Responsio hujus dubii clarè colligitur ex his quæ adducit Sanchez *ubi suprà num.* 12. adi illum, & non pigebit.

4 Et idem Sanchez *dub.* 28. *num.* 7. *&* 8. docet quòd servire Episcopo intendendo, ut conferat beneficium non tanquam pretium servitii, sed ex gratia, & benevolentia causata ex servitio, non est simonia, & licèt aliqui limitent, modò non intendant, servire principaliter ob beneficium: at verius est etiam in hoc casu non esse simoniam, si non ut pretium intendatur. Imò licet valdè scrupulosum sit, & suspicione simoniæ non careat, si quis serviat Episcopo gratis; eo quòd speret ab ipso beneficium; at si non speret ut mercedem servitii, sed gratis, & ex benevolentia, licèt principaliter speret beneficium non est simonia. Et licèt aliqui dicant esse simoniam si detur beneficium ad exonerandum se ab obligatione antidotali, seu quæ oritur tantum ex virtute gratitudinis, ut si Prælatus det alicui beneficium, hoc expresso, quòd ea collatio sit in remunerationem, & ad tollendam obligationem, qua ad antidorale debitum tenebatur; at verius est non esse simoniam, sed licitum, quia debitum antidorale non est propriè debitum, nec pecunia æstimabile. Ita Sanchez. Verùm penes ipsum Butrius, Panormitanus, & alii in hoc ultimo contrarium sentiunt.

RESOL. XXIII.

An qui servivit Episcopo cum intentione recipiendi beneficium, ut pretium servitutis, teneatur illud resignare?

Et an simonia mentalis inducat pœnas simoniæ, quæ ad restitutionem obligent? Ex part. 4. tractat. 4. & Misc. Resolut. 268.

§. 1. RESolutio hujus casus pendet ex illa quæstione, an simonia mentalis inducat pœnas simoniæ? & affirmativam sententiam docet Sotus *de just. lib.* 9. *quæst.* 8. *artic.* 1. *ad* 2. Major *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 1. *art.* 7. Medina *in summ. lib.* 2. *capit.* 14. *§.* 21. Medina Complutensis *Cod. de restit. cap. de usur. §. jam ad rationes.* Henricus *quodlib.* 6. *quæst.* 26. Adrianus *quodlib.* 9. & alii. Ratio est, quia usurarius mentalis tenetur etiam ad restitutionem; cæteras rationes videbis apud citatos Doctores.

2 Sed ego contrariam sententiam puto probabiliorem, & ita docet D. Thom. *in* 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 6. *ad* 6. Guttierez *can. qq. lib.* 2. *cap.* 23. *numer.* 35. & alii, quos citat & sequitur Villalob. *in summ. tom.* 2. *tract.* 37. *diff.* 36. *numer.* 4. ubi sic ait: (No ay derecho que obligue al simoniaco mental à que restituya, y es necessario guardarse esto en practica, porque favoreze à las animas, que es muy difficultoso de hazer la restitucion, y dexar el beneficio, y de otra manera muchos de los criados de los Obispos estarian obligados à resignar los beneficios, que les dan, porque siruen por esso principalmente que no hazen distinzion de intenzion primaria in secundaria, ni aun la saben hazer.) Sic ille, & ideò hanc sententiam docet etiam Sanchez *in opusc. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 505. *num.* 5. ubi ita asserit: Hinc inferunt aliqui quòd si quis servivit Episcopo animo interno recipiendi beneficium, ut pretium servitii, & Episcopus ei contulit beneficium animo etiam interno solvendi illi servitium: at externè nullum etiam implicitè interfuit pactum, sed uterque finxit gratis facere, recipiens beneficium non tenetur illud resignare, nec Episcopus solvere servitium, quia solùm fuit simonia mentalis, quæ ad restitutionem non obligat. Hæc Sanchez, qui citat Cajetanum, Angles, & alios. Ad argumentum contrarium de usura mentali respondet Villalobos *ubi supra.*

RESOL. XXIV.

An in obtinendis beneficiis liceat pacisci de aliquo temporali, retribuendo tanquam motivo, seu pro recompensatione gratuita?

Et notatur ejusmodi pacta continere semper labem simoniæ.

Et an sit simonia, si aliquid detur pro labore suscepto eundo, & redeundo ad beneficii collatorem, &c.? Ex part. 2. tract. 16. & Misc. 2. Res. 37. aliàs 39.

§. 1. VIdetur respondendum negativè ex *cap. finali, extra de pactis*, ubi hæc verba habentur. In spiritualibus omnis pactio, omnisque conventio cessare debet; & *in cap. quæsitum, extra de rerum permutatione*, adnotatur ejusmodi pacta continere semper labem simoniæ; vide etiam *cap. tua nos, de simonia, & cap. quàm pio* 1. q. 2.

2 Non reticeam tamen contrarium docere Valent. *tom.* 3. *disp.* 6. *q.* 56. *punct.* 3. ubi sic asserit: Duobus modis potest fieri tale pactum, de quo loquimur; uno modo ita, ut promissio temporalis petatur aliquo modo in jure prohibito: ut quasi temporale debeatur ratione rei spiritualis, tanquam ejus pretium, ut spiritualis est. Et sic certum est, id esse simoniam prohibitam, vel jure naturæ, vel jure positivo. At ejusmodi pacta damnantur in capitulis citatis pro contraria sententia. Altero modo potest pactum fieri ita, ut petatur promissio temporalis eo modo, & eodem prorsus titulo conferendi, quo licitum est, ipsum temporale actu recipere, & dare pro spirituali, videlicet tanquam stipendium, vel remunerationem quandam cujusdam operis, vel officii, quod secundùm communem quidem rationem officii consideratum meretur, etiam ex justitia, recompensationem: & consideratum etiam ut officium spirituale, meretur remunerationem gratuitam, & sic de temporali, pro spirituali pacisci, in foro conscientiæ licitum est. Ita Valentia, qui citat Gabrielem, Cajetanum, Sotum, & alios. Et ita etiam novissimè post Valentiam, docet hanc sententiam ex eadem Societate Jesu, Adamus Tannerus *in* 2. 2. *disput.* 5. *q.* 8. *dub.* 3. *n.* 76.

3 Igitur dicendum est probabiliter, quòd eo modo, quo sine simonia, licet temporale pro spirituali dare, vel recipere, etiam licet de hoc ipso pacisci, nempè tanquam dando, vel ex gratitudine, vel etiam ex justitia, non quidem pro re spirituali, ut spiritualis est, sed spectata secundùm communem ratione laboris prout ex obligatione onerosa suscipitur.

4 Unde ex hoc capite, nempè pro suscepto labore, Suarez *de Religione tomo primo, libro quarto, disputatione quinquagesima tertia numero decimoseptimo*, ex Navarro adnotavit, non esse simoniam, si aliquid detur pro labore suscepto eundo, & redeundo ad beneficii collatorem, vel in recompensationem alicujus damni, quod ea de causa patitur, aut alterius lucri, quod amittit. Sed cavendum est, ne sub hoc colore aliquid accipiatur, ultra æstimationem talis laboris, vel damni, secundùm se spectati, aliàs simonia non evitabitur. Ita Suarez, sed quoad hoc ultimum, impugnatur nominatim à Rodriq. *in summ. tom.* 4. *cap.* 533. *num.* 19. quia, (El dicho trabajo (*hæc sunt ejus verba*) y la compensa del danno, y de la ganancia, que se pierde, son cosas meramente temporales, las quales con dineros se pueden vender. Empero sera pecado de injusticia, mortal, o venial segun el excesso del dinaro, que se da.) Hæc ille. Igitur secundùm Rodriquez, si detur aliquid notabile ultra æstimationem

tionem laboris, non erit peccatum simoniæ, sed injustitiæ, quia emitur ille labor ultra justum pretium, quod meretur. Sed hoc peccatum injustitiæ, existimo ego, quod evitari etiam potest; si illud plus, quod labor ille non meretur, detur liberaliter, & gratis; ita ut in tali casu adsit contractus justæ emptionis, & liberæ donationis. Notentur hæc, quia sedabunt multos scrupulos.

R E S O L. XXV.

An si quis promisit aliquam summam pecuniæ pro beneficio obtinendo, protestans se illam daturum gratitudinis causa, & non ex debito justitiæ, incurrat in crimen simoniæ?

Et notatur, quod si resignas beneficium ea intentione, & spe, ut alterum tibi à Superiore conferatur, aliàs non resignaturus, non eris simoniacus.

Et quid, si prædictam spem verbis, aut scripto quis hoc exprimat Superiori? Ex p. 6. tr. 7. & Misc. 2. Res. 42.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenet novissimè Franciscus Sylvius *in resolutionibus variis, verb. simonia* 2. *conclus.* 2. ubi sic ait. Talis promissio est pactio quædam, & contractus non gratuitus, faciam si feceris. Et quamvis Titius dixerit, loco gratitudinis, non beneficii causa, illa ejus propositio seipsam destruebat: indicabat enim se gratis daturum, & tamen inibat contractum non gratuitum, hoc ipso quo promittebat 100. florenos post obtentum beneficium dandos, si nimirum ejus consilio, seu interventu obtineret. Nam hæc promissio non erat de re sola gratitudine danda. Si namque illo, qui collatori multum gratiosus erat, totum id præstante, quod Titius ab eo petebat, Titius non obtinuisset illud beneficium, Titius non sensisset se obligatum dare illi 100. florenos, quia solùm promiserat dare post obtentum beneficium, & tamen gratitudinem debuisset ipsi mediatori propter operam præstitam. Ita Sylvius, cui adde Bonacinam *tom.* 1. *disp.* 1. *de simonia*, *q.* 6. *punct.* 1. *n.* 7. & Filliucium *tom.* 3. *tract.* 45. *cap.* 10. *n.* 24. ubi ita asserit. Nec obstat, quòd talis promissio illicita sit, quando tamquam ex justitia debita exigatur, at si postuletur solùm ex benevolentia, non apparet aliquid mali: ut enim gratis promissio fieri potest, ita etiam postulari tanquam gratis ex benevolentia conferenda. Respondeo enim si postuletur post factum gratis beneficium, non esse illicitum seclusa palliatione iniquæ intentionis, etsi ordinariè ad id non obliget gratitudo: at si postuletur ante præstitum obsequium, & ut conditio necessaria, sine qua beneficium non dabitur, quamsi liberaliter postulet, est aperta simonia, est enim pactio, & contractus, faciam si feceris; & licet addatur, nisi facias liberaliter, tamen est falsa propositio, & seipsam destruit: hoc enim pacto aperiretur via simoniis omnibus, & usuris. Hæc omnia Filliucius: Vide etiam Raphaelem de la Torre *in* 2. 2. *D. Thom. q.* 100. *n.* 6. *disp.* 3.

2 Sed contrariam sententiam tenet novissimè Cœlestinus *in compend. Theol. mor. tract.* 7. *cap.* 4. *n.* 3. ubi sic ait. Difficultas, utrùm id, quod est dandum ex gratitudine, in pactum deduci possit absque labe simoniæ? Respondeo primò non posse, si pactum fiat de reddenda gratitudine tanquam debita ex justitia, ratione rei spiritualis, & tanquam pretium illius, ut spiritualis est. Respondeo secundò, posse gratitudinem deduci in pactum, si solùm petatur, ut debita jure naturæ ratione beneficii collati, quia si finis est licitus, etiam media ad finem sunt licita. sed intendi potest spe gratitudinis aliquod beneficium pro obsequio temporali, vel è contrario; ergo pactum, quo mediante impetratur finis, non potest esse illicitum, nec simoniacum. Ita Cœlestinus. Cui adde Ghilinum *in tract. resol. lat. cas. conscient. verb. beneficium*, *n.* 7. ita asserentem. In obtinendis beneficiis licet pacisci de aliquo temporali retribuendo, tanquam motivo, seu pro recompensatione gratuita; & in hoc non committitur simonia, quia in hoc casu datur, vel ex gratitudine, vel etiam ex justitia, non quidem pro re spirituali, ut spiritualis est; sed spectato secundùm communem rationem labore, prout ex obligatione onerosa suscipitur: & etiamsi detur aliquid notabile ultra æstimationem laboris, non erit peccatum simoniæ, nec injustitiæ dando illud plus, quod labor ille non meretur, liberaliter, & gratis. Hæc Ghilinus, qui citat Valentiam, & Tannerum, quo antea citavi *in part.* 2. *tr.* 2. *miscell. res.* 39. ubi licèt hanc sententiam speculativè probabilem existimavi, tamen in praxi puto non esse amplectendam. Notant etiam aliqui, quod si resignes beneficium ea intentione, & spe, ut alterum tibi à Superiore conferatur aliàs non resignaturus, non eris simoniacus, si non intendas obligare Superiorem obligatione alia præter antidoralem: ita expresse Valentia *tom.* 2. *disp* 6. *quæst.* 16. *part.* 3. *vers. sunt tamen*, cum Soto *q.* 7. *art.* 2. & colligit ex *cap. unico, de rerum permutatione, in* 6. & consentit Man. Rodrig. *tom.* 2. *sum. cap.* 56. *n.* 8. *in fine*. Farinacius aliis relatis *lib.* 1. *consil.* 75. *n.* 3. 44. *&* 48. *&* 53. *post medium*, *&* 62. *& n.* 82. *in fine*. Et addit Valentia hoc etiam esse verum, etsi prædictam spem verbis, aut scripto exprimat Superiori, quia quod licet optare, licet etiam verbis exprimere, & in jure nullibi reperitur prohibitum, ne talis spes exprimatur. Quod etiam docet Castrus Palaus *tom.* 3. *tract. ult. punct.* 4. *n.* 2. Sed hæc opinio aliquibus non placet, quia in illa videtur adesse pactum implicitum.

R E S O L. XXVI.

An si quis pro beneficio obtinendo iniret pactum non rigorosum, sed ex gratitudine, committeret simoniam?

Et alii diversi casus circa simoniam cursim adducuntur in textu hujus Resolutionis, sed jam omnes magis latè in suis specialibus Resolutionibus pertractati, & appositi sunt in hoc ipsomet tractatu.

Et docetur, quod si pro intercessione detur plus, quam valet labor; aut pro beneficio collato, aut præsentato plus detur Patrono, quam ratio gratitudinis patitur, neque committi peccatum simoniæ, ut est, neque injustitiæ, modò illud plus detur liberaliter, & gratis. Ex p. 10. tr. 15. & Misc. 5. Res. 5.

§. 1. HAnc quæstionem ego pluries alibi pertractavi, & quia est difficilis, & quotidiana, iterum nunc de illa erit sermo. Itaque ad quæsitum negativè respondet Rocaful. *in praxi Theol. mor. tom.* 2. *l.* 3. *de* 7. *præcept. Decal. cap.* 6. *n.* 980 ubi sic ait. Sed quæres an liceat volenti obtinere beneficium dicere, vel patrono, vel collatori se futurum gratum, vel habiturum gratiam? Respondeo si per hæc verba non inducatur obligatio, sed solùm sint verba urbanitatis, quæ ut vulgo dicuntur, non obligant, licitè dici. Ita cum Navarr. tenet Villalobos, *tract. cum dein* 37. *difficult.* 17. Cui addo, si solùm iis verbis declaretur, quod licitè sperare potest collator, vel patronus nullum apparere inconveniens, cur non possit declarari, & per ea verba spem ingenerari, quod enim sperari potest licitè, verbis declarari etiam licitè potest, imò posset alicui videri, neque iis verbis ullam incurri simoniæ labem, quamvis quis intendat per ea se obligare non obligatione civili, neque pacto rigoroso, sed tantùm ex pacto latè sumpto, seu ex gratitudine, vel ex pura fidelitate, seu ex decentia, quæ resultat ex eo, quod dixerit se gratum futurum. Ita tenet expressè Gaspar Hurtadus *de Justitia, & jure disp.* 3. *de usura, diffic.* 7. & certè grati animi significatio, & exhibitio jure naturæ debetur benefactoribus, non est autem credibile voluisse Papam prohibere hæc, quæ sic debentur, sed solum, ut his ulterius ex vi pacti rigorosi non addatur obligatio, sed, & illud non pactum juvat. Quid, quod expressio ejus, quod tacitè inest, & tantùm modo, quo inest non facit rem illicitam rem alioquin licitam, cap. *Significasti de elect. & leg.* 3. *ff. de lege*, at hoc hic contingit, ergo, &c. Neque obstat, quod in collatore non sit materia gratitudinis, quia ex officio tenetur id facere, quia sæpè multi concurrunt, & potest vel illi, vel illi conferre, & quod huic potius conferat, quàm illi beneficium, est respectu ejus, cui confert, unde debet ille in hoc casu gratias agere, sed si libenter, & celeriter facit quis, quod debet, non tamen occasionem præbet, ut quis ei gratificetur, certè perfectè gratus bo non omittet sicut perfectè obediens non solùm præceptis, sed, & signis, & nutibus voluntati domini paret. Ita Rocaful.

2 Hinc Machadus *de perfecto Confessario, tom.* 1. *l.* 3. *part.* 3. *tract.* 5. *d. cum.* 2. *num.* 4. sic asserit. (Queda pues dudoso, y controversu si caso que se deduxesse à pacto, y promessa obligacion antidoral de averse da remuneral el agradicimiento, seria simonia? Santo Thomas, y los Autores sienten, que si; y principalmente en los beneficios Ecclesiasticos, en los quales (como hemos dicho) tan rigorosamente prohibe el Derecho qualquiera pacto, y convencion. Si bien algunos sienten lo contrario, fundados, en que conforme al mismo Derecho ne se comete simonia, quando en el pacto, que en ella se pone no se contiene, ni declara mas de aquello, que de jure inest. Y en el pacto de que el que recibe el beneficio, sea agradecido, no parace que se pone cosa alguna mas, que lo que en si naturalmente contiene, que es la obligacion de agradecimiento.) Et hanc sententiam docet ex Societate Jesu Pater Escobar, & Mendoza *in Theolog. Moral. tract.* 5. *de exam.* 2. *cap.* 7. *num.* 25. ita asserentes. Est ne simonia: Elige me in Provincialem, & eligam te in Priorem? Non esse affirmat Sanchez, quia est permutatio rerum spiritualium inter se. Dare Petro pretium, ut intercedat apud Joannem, ut ipse Joannes apud Antonium intercedat beneficii collatorem, ut illud conferat: est ne simonia? Vasquez existimat probabile simoniam non esse. Est ne simonia aliquid dare pro labore suscepto eundo, & redeundo ad beneficii collationem, vel in compensationem alicujus damni, quod inde patitur, aut alicujus lucri, quod amittit? Non esse, Suarez asserit. Num liceat de hujusmodi pretio pacisci? Existimo enim Valentia eodem modo, quo licet temporale accipere pro spirituali sine simonia, licere etiam, de hoc ipso pacisci. Hæc Pater Escobar, & nota, quod ad secundum dubium ab ipso appositum, cum Vasquez idem docet Rocaful. *ubi sup. n.* 983. Quæres ait. An si pecuniam det, quis non patrono, sed intercessori apud patronum pro labore intercessionis committat

mittat simoniam? Respondeo, & dico Primò, si daret pro labore in eundo, & redeundo ad patronum, aut pro damno emergente, aut lucro cessante, non committit simoniam, Ita Villalobos citatus *tract.* 17. Dico secundò, si daret pro intercessione immediata, committere simoniam; si pro intercessione mediata, nempè pro intercessione apud intercessorem immediatum, non committere quia hæc intercessio mediata, & remota est merè temporalis, neque ullo jure humano prohibitum est pro illa dare aliquid, sicut assentior probabile dare pro immediata. Nota verò, quòd si pro intercessione detur plus, quam valet labor, aut pro beneficio collato, aut præsentato plus detur patrono, quàm ratio gratitudinis patiatur, neque committi peccatum simoniæ, ut est, neque injustitiæ, ut volebat Rodriquez, modò illud plus detur liberaliter, & gratis. Ita Rocaful. Et tandem non deseram hic apponere verba Fragosi *in Republica, to.2. lib.5. disp.* 13. §. 11. *nu.* 5. sic asserentis: Non est intrinsecè malum per se loquendo petere animum gratum in recipiente donum, vel obsequium, quando aliquid gratis donatur ante receptum donum spirituale, probatur ex D. Thom. 2. 2. *quæst.* 78. *art.*2. *ad* 3. ibi, si munus, inquit, ab obsequio, vel à lingua non quasi ex obligatione rei exhibetur, sed ex benevolentia, quæ sub æstimatione pecuniæ non cadit, licet hoc accipere, & exigere, & expetere, quo in loco agit de usura. Sicut ergo licet hoc debitum exigere, quod persolvitur ex gratitudine, & ex benevolentia, ita in materia simoniæ hoc licebit peti sine aliquo vitio, cùm teneatur ex naturali obligatione facere, quod petitur, hoc est recognoscere naturalem obligationem gratitudinis. Non licebit tamen deducere in pactum antidoralem obligationem, novamque addere promissionem ad illam implendam. Felinus *in cap. ad audientiam*, 2. *de rescriptis*, *num.* 10. his verbis: Deducere in pactum obligatorium obligationem antidoralem est simonia, secus ubi sola obligatio naturalis deducitur in pactum eo modo, quo debitor est obligatus, quia non videtur illicitum. Ita Felinus, quia hoc secundum pactum non est aliud, quàm pactum ostendendi se gratum, quod licet, neque est pactum novum, sed memoria, seu recordatio beneficii accepti, quæ inest accipienti beneficium. Primum autem pactum cum speciali promissione adimplendi antidoralem obligationem ideò reprobatur, quod novam obligationem inducat præter naturalem, & hæc pactio in spiritualibus non est licita, & cùm sit pretio æstimabilis, & non insit antidorali obligationi, est illicita, & simoniaca. Ita ille. At aliqua ex supradictis mihi non placent per ea, quæ alibi diximus, & per ea, quæ novissimè docet Marchant. *in Tribun. Sacrament. to.*3. *part.* 1. *tract.* 10. *tit.*6. *quæst.* 9. *concl.* 1. omnino videndus cum Patre Vidali *in Arca Theolog. mor. tit. de simonia, inquisit.* 1. *num.* 34. *cum seqq.* & circa superius vide alios Doctores penes me ipsum *part.*2. *tr.*16. *resol.* 37. *part.*4. *tract.*4. *resolut.* 155. *part.* 6. *tract.*7. *resolut.* 42. *part.* 7. *tract.*2. *resol.*2. *& part.* 9. *tract.* 9. *resol.* 35.

RESOL. XXVII.

Quis obtinuit beneficium cum promissione dandi magnam pecuniarum quantitatem, quæsivit à me, an incurrerit pœnas latas à jure contra simoniacos, cùm postea pretium non fuerit solutum?

Et quid est dicendum in prædicto casu, si postea post multum temporis, solvat illam summam pecuniarum, quæ vocatur retrotractio, an talis incidat in pœnas simoniacorum? Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 15.

§. 1. PRima sententia affirmat docens, collationem, provisionem, seu aliam dispositionem beneficii per simoniam conventionalem factam, esse nullam, etiam si promissio temporalis, seu conventio, & pacta non sint exequuta. Itaque ad effectum nullitatis tituli, seu provisionis non est necessarium implementum ex parte promittentis temporale. Quæ sententia expressè probatur per text. *in d. cap. ea quæ* 1. *q.* 3. ubi Urban. II. in Concil. Placen. sic ait: Ea quæ à sanctis patribus de simoniacis statuta sunt, nos quoque, & judicio S. Spiritus, & Apostolica authoritate firmamus. Quidquid ergo vel in Sacris Ordinibus, vel in Ecclesiasticis rebus, vel data, vel promissa pecunia, acquisitum est, nos irritum esse, & nullas unquam vires habere censemus. Vide etiam cap. *cum Clericis de pactis*, & *cap. nobis De simonia*, & constitutionem S. Pii V. incipientem. *Cum primùm*. Ex quibus omnibus apparet ad effectum privationis ipso jure beneficii, & nullitatem provisionis beneficium simoniacè fuisse acquisitum, quod satis verificatur, etiamsi promissio rei temporalis, seu conventio, non sit exequuta, & completa, ut patet, quia non datur gratis, & liberè. Et simonia inducitur, & causatur ex sola promissione, Abbas *in d. cap. nobis*, *nu.* 3. *& ibi* Felinus *num.* 2. Lambertus *de jure patronatus* 1. *p.*2. *lib. quæst.*9. *art.*11. *&* 2. *part.*2. *lib. quæst.* 9. *art.* 3. *num.* 8. & Flamin. Paris. *d. lib.*14. *quæst.*7. *à num.* 31. Adde quia emptio, & venditio videtur perfecta, si res tradatur etiam si pretium nondum sit solutum. Et ita hanc sententiam tenent plures Auctores, quos citat, & sequitur Garzias *de beneficiis, tom.* 2. *part.* 8. *cap.*26. *num.*28. Sed idem Garzias *ibidem nu.* 19. pro negativa sententia adducit 28. Doctores magni nominis, inter quos adsunt Navarrus, Covarruvias, Guttierez, Lessius, Avila, Bossius, Suarez, Ledesma, & alii, asserentes, quod nulla simonia conventionalis, excepta ea, quæ confidentialis dicitur, inducat ipso facto ullas pœnas juris positivi. Probatur hæc opinio, quia etsi fortè ex rigore juris videantur hæ pœnæ contrahi per simoniam conventionalem, etiam neutra ex parte completam; (eo quod ad substantiam contractus emptionis, & venditionis, sufficiat conventio; seu pactum; quia consensu perficitur) tamen juxta stylum Curiæ Romanæ non censentur incursæ, nisi per simoniam realem utrinque completam, ut testatur Navarrus, non obstante Bulla S. Pii V. hac de re edita, quæ non videtur fuisse recepta. Cujus ratio esse videtur, quod pœnæ (præsertim graves, & quæ ipso facto incurrunt) quantum fieri potest, sunt restringendæ, ac proinde pœnæ constitutæ iis, qui spiritualia emunt, aut vendunt, restringendæ sunt ad emptionem, & venditionem completam, nisi expressè contrarium significetur, lex enim puniens aliquem actum, censenda est punire actum completum. Confirmatur Extravag. *Cùm detestabile*, *de simonia*, ubi hæ pœnæ non statuuntur, nisi in eos, qui conventione facta quomodolibet dando, vel accipiendo, simoniam commiserunt.

2 Quid ego sentiam dicam brevius. Opinio affirmativa videtur mihi probabilior, & illi ego adhæreo, negativam tamen existimo probabilem, & tutam in praxi, ut illam æstimat Castrus Palaus *tom.* 3. *tract.* 17. *disp.*21. *punct.*22. *n.* 6. & illam præter Doctores citatos tenet etiam Villalobos, *in Summa tom.* 1. *tract.* 37. *diffic.* 37. *n.* 3. vide etiam Machad. *tom.* 1. *lib.* 3. *part.* 3. *tract.* 3. *diffic.* 5. *num.*8. Petrum Navarra, *de Rest. lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 428. Sed his positis, difficultas est, an consequens beneficium, sub promissione pecuniæ, & illam post multum temporis solvens incidat taliter in pœnas simoniacorum, ut ipsæ pœnæ censeantur incursæ quoad omnes suos effectus, ac si à principio pactionis fuissent incursæ, quæ vocatur retrotractio? Affirmat Lessius *cap.* 35. *d.* 27. *num.* 151. ubi sic ait: Si simoniaca pactio utrinque in totum, vel in partem completa fuerit, incurruntur pœnæ, & retrotrahuntur ad tempus pactionis, v.g. collator convenit cum Petro 100. aureis de dando illi beneficio, & statim illud contulit; sed Petrus nondum solvit pecuniam promissam; nondum incurrerunt pœnas juris, nec collatio est irrita. Si tamen postea, etiam post menses, vel annos Petrus solverit, jam incursa censebitur excommunicatio ab utroque, & inhabilitas à Petro ab initio contracta, & contractus censebitur ab initio nullus, & collatio invalida: Ita ille, qui, & Navar. testante de stylo Curiæ. Sed hoc non obstante in foro conscientiæ hanc sententiam non habere locum putat idem Lessius *nu.* 155. sic asserens: Adverte, videri quibusdam hanc retrotractionem non habere locum in foro conscientiæ, quia Canones id non statuerunt, sed solùm in foro externo: nemo enim verè, & coram Deo est excommunicatus ante contumaciam; verè autem non est contumax, nisi cùm fecerit illud, quod sub pœna excommunicationis ei erat prohibitum. Deinde contumacia non retrotrahitur, ergo nec excommunicatio, nec pœnæ illam sequentes. Denique hæc retrotractio solùm fit per quandam fictionem juris; ut sic magis puniatur is, qui deliquit, & solum per stylum Curiæ Romanæ in quibusdam causis est introducta, quod est signum pertinere dumtaxat ad forum externum. Unde in foro conscientiæ pœnæ simoniæ non censebuntur incursæ nisi à tempore completæ simoniæ, nec retrorsum trahentur; quare non tenebitur talis beneficiarius ad restitutionem fructuum interim perceptorum, nec censebitur fuisse inhabilis ad alia beneficia: Hæc Lessius, & post illum Castrus Palaus, *ubi suprà*, *num.* 7. Dicendum est igitur in foro conscientiæ nullam pœnam, neque censuram contrahi, quæ retrotrahitur ad tempus pactionis. Et primò de excommunicatione est evidens, cum excommunicatio non incurratur, nisi ob contumaciam, quæ (hac opinione supposita) non committitur quousque solvas pretium, illo verò soluto retrotrahi non potest, sicut irregularitas ex homicidio tunc consummatur, quando mors consummatur, neque potest retrotrahi ad tempus inflicti vulneris, quia pro toto illo tempore neque fuit excommunicatus, neque irregularis. Ergo per nullam potentiam fieri potest, ut fuerit excommunicatus, aut irregularis, ut benè probat Suarez *lib.*4. *de simonia cap.* 56. *nu.* 37. *&* 38. Idem probat de suspensione in ordine, & in *cap.* 57. *num.* 53. probat, collationem beneficii recepti validam esse, & non teneri dimittere beneficium, nisi pretium solveris, *& in num.* 56. inclinat in foro conscientiæ, te non teneri fructus perceptos illo medio tempore restituere, neque obligatum te esse dimittere beneficia acquisita illo intermedio tempore, quo non solvisti pretium, quia hæc omnia jam suum effectum sortita sunt Quocirca solum in foro exteriori, & post condemnationem sentis fructus illo intermedio tempore perceptos debere restitui. Et ideò hanc sententiam puto satis probabilem esse.

R E S O L. XXVIII.

An liceat vendere, & redimere pensiones.
Et an hoc sit simonia? Ex p.4.tr.4.& Misc.Ref.153.

§. 1. NEgat Aragon. *in 22. qu.* 100. *art.*4. Henriquez *lib.* 13. *cap.*13.*n.*2. Navarrus, Bejas, Rebuffus, Salzedo, Lopez, Rodriquez, Corduba, & alii, quos citat Sanchez *ubi suprà*, pro hac sententia plures adducens rationes: hæc sententia est probabilis.

2 Sed non minus probabilem contrariam esse puto. Dico igitur, quòd omnes pensiones possunt pecunia redimi, dempta ea, quæ datur in titulum beneficii ob aliquod ministerium spirituale futurum, coadjutori Episcopi, vel Parochi senis. Ita Sanchez *in opusc.to.*2.*lib.*2.*c.*3.*dub.*46.*n.*19. Ex his.

3 Infertur primò pensionem, quæ solet assignari seni renuncianti beneficium ob labores præteritos exhibitos posse redimi, quia non datur ad exercendum aliquid ministerium spirituale, sed tamquam alimentum illius Clerici, & sic temporale.

4 Infertur secundò, pensionem quæ datur Clerico pauperi etiam posse redimi, quia est merè temporalis, non enim datur pro ministerio spirituali, sed tantùm in alimentum, unde Clericatus, & Ordo sacer tantùm se habent concomitanter.

5 Infertur tertiò, pensionem quæ conceditur in renunciatione, & commutatione beneficiorum, cùm scilicet quis commutat beneficium pinguius, reservata pensione, aliqui tenent esse simoniam, eam redimere; sed satis est probabile posse redimi, quia hæ pensiones sunt merè temporales, nam jam sunt extractæ à titulo, & officio spirituali. Idem dicendum est de pensionibus, quæ conceduntur ad componendam litem dubiam super beneficio de illis, quæ dantur personis omninò sæcularibus, ut Principibus, militibus, &c. vel filio Comitis, etiam Clerico, ob obsequia, quæ pater Ecclesiæ præstitit, nam possunt omnes absque simonia redimi: & hæc omnia docet Sanchez *ubi suprà*, quæ breviter notare volui, cùm io dies occurrant.

R E S O L. XXIX.

An possit resignari beneficium cum pacto de pensione redimenda?
Et an dicendum sit esse simoniacum tale pactum, & contractum?
Et an pensio sic constituta possit non solvi, & beneficium tanquam vacans propter simoniam impetrari?
Et notatur simoniam committere resignantem beneficium, & petentem à resignatario solutionem expensarum, quas in ejus acquisitione fecit. Ex p.10.tr.41.& Misc.4.Ref.1.

§. 1. REspondeo negativè. Et ita docet Toletus *lib.*5.*c.*92. Lessius *lib.*2.*cap.*35.*dub.*22.*num.*124. Garcias *de beneficiis, tom.*2.*part.*15.*cap.*3.*num.*172. Gigas *de Pensione*, *q.* 87. *ad finem*. Joannes Vvigers *de jur. & just. tract.*7.*capit.*4. *dub.* 15. *num.*92. ubi testatur de communi. Et ideò non desinam hic apponere verba Castri Palai *tom.*3.*disp.*3. *de simonia*, *punct.*17. *nu.* 14. ubi sic asserit: Infero, responsionem illius quæstionis, an sine manifestatione Superioris (qualis est solus Pontifex) possit resignans cum reservatione pensionis obligare resignatarium ad aliqua onera admittenda verbi gratia, ut fidejussorem sæcularem, vel aliquam hypothecam assignet, vel illi anticipatè solvat, timet enim Resignatarium futurum tardum in solvendo. Et dicendum est esse simoniacum contractum; quia obligat Resignatarium ad id, quod de jure non inest, eique ex vi resignationis onus pretio æstimabile imponit; ita Lessius, *lib.* 2. *capit.* 35.*dub.*15.*num.*93. Suarez, *lib.*4.*cap.*35. *num.*23. *in fine*. Quæ resolutio ita vera est, ut etiamsi ordinarius commissionem haberet imponendi pensionem adhuc hujusmodi contractum approbare non posset: ita Suarez *suprà*. Undè pensio, sic constituta posset non solvi, & beneficium tamquam vacans propter simoniam impetrari, ut benè dicit Lessius *illo numer.* 93. Verùm si post constitutam pensionem obligaretur Resignatarius ad hæc onera, dicendum est simoniam non committi, neque in foro exteriori debere præsumi, sed potius præsumi debet liberè se obligasse. Ita tradit Flaminius *cum communi sententia*, *lib.* 14. *quæst.*7. *à num.* 53. Hec Palaus; quæ omnia menti tenenda sunt, cùm circa illa videò hic Romæ multos naufragare, & idem Castrus Palaus *ubi subprà*, *punct.* 13. *numer.* 11. firmat, resignantem beneficium cum onere pensionis non posse facere pactum; ut constituta pensio redimatur, est enim illud onus pretio æstimabile.

2 Nota etiam, simoniam committere resignantem beneficium, & petentem à resignatario solutionem expensarum, quas in ejus acquisitione fecit: colligitur ex *capit. Super hoc de Renunciat. & cap. Cum pridem, de Pactis*, & tenet Lessius *suprà num.*94. & Suarez, *num.*26. & Flaminius *lib.*4. *de resignat. quæst.*7.*num.*1. cum alii. Ratio est, quia petit aliquod onus, quod de jure non inest resignationi, non enim resignatio secum affert illas expensas, sed expensæ factæ sunt ante resignationem in acquisitione beneficii. Ergo beneficium nequit dari cum aliquo speciali onere, quod non daretur, si beneficium illis expensis acquisitum non esset; non enim ob hanc rationem pluris debet æstimari, sicut si possessionem domus multis expensis obtineres, non ob id cariùs vendere posses, quàm si nullis tibi expensis stetisset.

R E S O L. XXX.

An si quis resignet beneficium cum conditione, ut sibi pensio solvatur, sit simonia confidentialis?
Et an, si quis resignaret beneficium reservans sibi pensionem sine licentia Papæ, subjaceat restitutioni, & pœnis simoniæ?
Et notatur, quod in Constitutionibus Pii IV. & S. Pii V. pensio, & quodlibet aliud sub nomine beneficii propriè non comprehensum, etiam si resignetur cum accessu, vel regressu, vel alio quovis modo simoniaco non prohibetur, nec punitur in his Constitutionibus. Ex p.9.tr.9.& Misc.4.Ref.17.

§. 1. NOn solum in tali casu adesse simoniam, sed simoniam confidentialem docet Suarez, & Garcias, quos citat, & sequitur Castrus Palaus *to.*3.*disputat.*3.*punct.*18. *num.* 6. quibus ego addo Joannem Vvigers *de just. tr.*9.*c.*4.*dub.*57.*nu.*96. Quia confidentia simoniaca est resignatio beneficii sub conditione, ut provisus fructus illius, vel partem ad utilitatem, vel libitum conferentis, aut cedentis, aut alterius relinquat, & remittat. Ergo idem dicendum est de resignatione sub reservatione pensionis; quia pensio pro parte fructuum debet computari. Secundò, quia una ex conjecturis, quæ ibi adducitur ad probandum crimen confidentiæ, est si resignans post resignationem fructus precipiat: quæ præsumptio cessaret, si non esset confidentia resignare cum pacto, ut dentur aliqui fructus resignanti. Tertiò, quia in Bulla S. Pii V. ad cujus confirmationem S. Pius V. suam expedivit, ut constat ex proœmio, damnatur ut simonia confidentialis ea resignatio, quæ fit cum onere solvendi pensionem, vel fructus beneficii eidem resignanti, ut omnes fatentur; ob cujus causam dicit Lessius, *cap.* 35. *numer.*97. se credere hac in parte illam bullam non esse receptam.

2 Sed probabilem etiam negativam existimo, quam præter Ugolinum, Navarrum, Menochium, & Lessium docet etiam Pater Sanchez *in opusc.tom.*5.*lib.*2.*cap.*3.*dub.*34.*n.*52. Probatur, quia motus proprius S. Pii V. explicans, quando censeatur simonia confidentialis, dicit hæc. Si quis ex resignatione, vel cessione beneficii simpliciter, aut cum circuitu retrocessionis receperit beneficium, ut eidem dimittendi, vel alteri conferatur postea: aut ejus fructus, vel eorum pars alii, vel aliis concedantur, vel pensiones solvantur ex eisdem simonia confidentialis censeatur. Ecce quomodo quando resignatur beneficium cum pacto, ut postea restituatur, dicit motus proprius, eidem dimittendi, vel alii; at quando loquitur de pacto restituendi fructus, non dicit, eidem, vel alii, sed alii, vel aliis. Item quia statim immediatè tractans motus proprios, quando habens potestatem conferendi, vel præsentandi, confert, vel præsentat cum pacto restituendi fructus; dicit: Ad utilitatem conferentis, vel cedentis, vel alterius, vel pensionem illi, vel illis, vel alii, quem patronus, collator, vel cedens signaverit, persolvat. Ecce quomodo dicit esse simoniam confidentialem, quando collator, vel patronus paciscitur, ut sibi, vel resignanti, vel alii detur aliquid ex fructibus; at quando resignans apponit pactum, tantùm dicitur, ut restituantur fructus alii, vel aliis. Ergo, si resignans apponit pactum, ut sibi restituantur fructus, non erit simonia confidentialis ibi damnata. Nec obstat, quod si dare fructuum beneficii alii, vel aliis arguit confidentiam, à fortiori arguit confidentiam dare fructuum eidem. Tum quia satis est, quod ille motus proprius non judicat hoc esse confidentiam; & non est ampliandus, ut pœnalis, & odiosus. Tum etiam, quia dare, vel promittere eidem fructus simoniam arguit, sed non confidentiam: sicut dare; vel promittere alii, vel aliis, quia hoc arguit, quod resignans confidit Resignatario, & convenit cum eo, ut daret illis. Non obstant etiam verba posita in proœmio, quia numquam dicit argui confidentiam ex sola reservatione fructuum, sed simul dicit, beneficia apud alios deponunt, vel ineunt pactum, ut de illis possint postea disponere, quod manifesta est simonia confidentialis, ut nos etiam diximus. Et in fine ubi ponit proprius motus conjecturas, non dicit esse simoniam confidentialem, eo quòd resignans recipiat postea fructus, sed esse conjecturam; inde enim conjecturari potest non purè datum esse beneficium, sed in depositum, & confidentiam. Ex his patet utramque sententiam esse probabilem, sed affirmativam puto probabiliorem; & ideò Machadus *tom.* 1. *lib.* 3. *par.* 3. *tractat.*3. *docum.* 58. *num.*4. sic ait: Dudan los Dotores, si el que resigna el beneficio con condicion, de que el Resignatario le pague aguna pensio, cometa simonia confidential, ò incurra en

las

las penas de las constituciones referidas. Muy probable opinion es de Navarro, y otros, que afirman, que no se comete simonia confidential por las dichas constituciones, sino es quando la resignacion se haze en favor, y con obligacion de pagar à otro, ò à otros; pero no al mismo resignante. Pero mas probable es lo contrario: conviene à saber, que la resignacion del beneficio, hecha con obligacion de que al Resignante le pague al Resignatario alguna pension, ò frutos del, no solo es simoniaca, sino tambien simoniaca confidencial, y comprehendida en las penas de las dichas Constituciones. Ita ille, & ego.

Sup. contenta in hoc sup. in 1 lin. 8 & seqq. & ad med. [illegible] vers. Cet. [illegible] Ref. 7 §. Nota etiam eadem ad lin. 10 & [illegible] in Ref. 1[illegible]

3 Nota verò Lector, quod si aliquis vellet stare in hac opinione negativa Sanchez, & aliorum, si quis resignaret beneficium reservans sibi pensionem sine licentia Papæ, quia non committeret simoniam confidentialem, sed tantum simoniam prohibitam de jure Ecclesiastico, non subjaceret restitutioni, nec pœnis simoniæ; ideò in tali casu, quis non esset excommunicatus, nec privatus beneficio sic recepto ipso jure, nec teneretur fructus restituere. Probatur, quia Canones loquuntur de simonia divino simul, ac Canonico jure reprobata: nam præfatio legis dat intellectum toti legi, & ex ipsa regulatur, & causam finalem accipit; ut optimè multos allegans docet Mol. *lib. 1. de primogen. cap. 5. numer.* 3. Guttierez *l. 3. pract. q.* 17. *num.* 89. *& quæst.* 1. *num.* 36. *& l. 1. q.* 89. *num.* 5. 6. Secundò probatur, quia verba in dubio capi debent in potiori significato, ut docet Ludovicus Gomez *Reg. de trienn. q.* 12. *§. Sed quod regula*. Sicut diximus de excommunicatione quod in dubio capitur pro majori, *cap. penult. de sentent. excommun.* & in materia pœnali, & odiosa, qualis est illa simoniæ, nomine simoniæ tantum comprehenditur illa, quæ propriissimè est simonia, ut docet idem Gomez *d. quæst.* 12. *versicul. cùm igitur*. At potius nomine simoniæ significatur simonia jure divino prohibita, & ea tantùm est propriè, & strictè simonia, ut constat ex simoniæ definitione, quæ est emptio, & venditio rei spiritualis: Ergo. Undè cùm *in Extravag.* 2. dicitur, quomodolibet dando, &c. solùm prohibetur modus; non objectum, non enim dixit, quodcumque dando, sed quomodocumque, sive enim spirituale pro temporali per munus à manu, obsequio, &c. incurruntur pœnæ. Tertiò, quia *capit. Cum olim, de rerum permutat.* quod loquitur de permutantibus beneficia, tantùm habet pœnam privationis ferendam tamen, Excommunicationem verò non habet, & hanc sententiam tenet Sanch. *in opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 3. dub.* 108. *num.* 2. *&* 3. *juncto num.* 4. individualiter pro casu nostro.

Sup. hoc in Ref. 1 not. 6. 5 vers. § Verum à lin. 8. & 1[illegible] in Ref. 3 & [illegible] sig. & in 9 [illegible] [illegible]

4 Notandum est verò cum Castro Palao *ubi sup. num.* 1. quod in Constitutionibus Pii IV. & S. Pii V. pensio, & quodlibet aliud sub nomine beneficii propriè non comprehensum, etiamsi resignetur cum accessu, vel regressu, vel alio quovis modo simoniaco non prohibetur, nec punitur in Constitutionibus, quod etiam docet Suarez *de Relig. tomo 2. lib. 4. de simonia, capit.* 43. *num.* 4.

RESOL. XXXI.

An si quis resignet beneficium cum intentione, ut resignatarius iterum conferat, & resignet v. g. suo nepoti, committat simoniam prohibitam in Bullis Pianis?

Sed difficultas est, an sola resignatio beneficii cum accessu, regressu, & ingressu, vel an etiam permutatio in supradictis Bullis prohibeantur?

Et breviter declarantur prædicta verba accessus, regressus, & ingressus. Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. Res. 18.

Sup. hoc sup. in R. 9 [illegible] quoque, & [illegible] in Ref. 5 [illegible] med. [illegible] in Ref. [illegible] vers. Eadem in R. 8 §. Verum ad med. Cæterum, & in [illegible] post. R. 4 [illegible]

§. 1. AD hanc quæstionem sic respondet Machad. *to.* 1. *lib.* 3. *p.* 3. *tract.* 3. *docum.* 18. *num.* 3. (Es tambien deduto, y controverso entre los Dotores, si la resignacion del beneficio hecha con intencion: que el resignatario buelva hazer resignacion en algun Pariente de Resignante, ò que pague frutos del, sea simoniaca, y prohibida por Constitutiones referidas. Suarez, Navarro, y otros defienden, que no basta que la resignacion se haga con intencion manifiesta de obligar al Resignatario, que buelva à hazer la resignacion en su faver, ò le pague frutos; sino que tambien es necessario que intervenga tacito, ò expresso pacto desta obligacion; porque sin esse pacto juzgan, que no se comete simonia canvencional, y por consiguiente ni punible por las dichas Constituciones. Otros defienden lo contrario, y que basta la intencion como se le manifieste à la persona, que huviere de recibir el beneficio, para que sea simonia confidencial, y expuesta à las penas de las Constitutiones referidas; y aun algunos quieren, que lo sea, aunque no se ava manifestando à la otra parte.

2 Itaque secundùm priorem sententiam à Machado positam dicendum est non sufficere resignationem fieri cum intentione manifesta arctandi, & obligandi resignatarium, ut in favorem resignantis beneficium iterum resignet, aut fructus solvat, sed requiri etiam tacitum, vel expressum pactum hujus obligationis. Quia sine hujusmodi pacto non committitur simonia conventionalis, & consequenter neque punibilis per supradictas Constitutiones. Ad verba tamen S. Pii V. affirmantis censeri confidentiam simoniacam commisisse, qui recepetit beneficium ea intentione, ut postea dimittendi esset regressus. Respondet Navarrus *c.* 23. *num.* 100. §. 6. illa verba solùm intelligi de præsumptione, hoc est si in exteriori foro probetur dimittentem habuisse intentionem arctandi, & obligandi resignatarium ad sic resignandum beneficium, eo ipso præsumatur resignatarius commisisse simoniam hanc confidentialem.

3 Verùm; licet hæc sententia sit satis probabilis, mihi magis placet opinio contra, quam docent Auctores, quos citat, & sequitur Castrus Palaus *tom.* 3. *disp.* 3. *de simonia, punct.* 18. *num.* 4. existimat enim resignantem beneficium ea intentione, ut resignatarius maneat obligatus iterum in sui favorem beneficium resignare, vel fructus solvere, committere simoniam, modò tamen intentio illa recipiendi beneficium manifestetur, quia absque hac manifestatione solùm est mentalis simonia, quæ pœnis Ecclesiasticis non subjacet; ut constat ex cap. fin. de simonia.

4 Sed quia in dictis Constitutionibus Pii IV. & S. Pii V. prohibentur resignationes beneficiorum cum accessu regressu, vel ingressu ad beneficium, breviter, & clarè declarabo dicta verba. Accessus itaque vocatur, si mihi impedito ob ætatem, vel alia de causa, Prælatus conferat jus; ut quam primum capax sim, ingrediar beneficium, quod Petro interim confertur, Regressus dicitur, si beneficium à me possessum cedam alteri servato jure regrediendi ad illud; si fortè ille pensionem non solverit, aut Religionem ingrediatur, aut Episcopus fiat, aut præmoriatur. Ingressus verò dicitur, si beneficium mihi collatum ante captam ejus possessionem alteri resignem, reservato mihi jure ingrediendi possessionem illius, si ille præmoriatur, aut fiat Episcopus; vide Lessium *lib. 2. capit. 35. dub.* 16. *num.* 98. & Joannem Vvigers *de justit. tract. 7. capit. 4. dub.* 17. *num.* 97.

5 Sed est difficultas, an sola resignatio beneficii cum accessu, regressu, & ingressu; an etiam permutatio in supradictis Bullis prohibeantur? Suarez *lib. 4. de simonia cap.* 43. *num.* 11. & Machadus *ubi suprà, num.* 2. putant probabilius sic permutantes non committere simoniam confidentialem, quia Pontifex solùm de beneficiis acceptis ex resignatione, aut cessione loquitur. Permutatio autem non propriè dicitur cessio, & resignatio; ea de causa esto sic permutantes committerent simoniam, non tamen committunt simoniam confidentialem, & his Canonibus punitam. Sed optimè Castrus Palaus *loco cit. num.* 2. putat secùs affirmandum esse de Episcopo, & quolibet alio collatore beneficii, etiam ex causa permutationis, si sub iis confidentiis conferat. Quia verba S. Pii V. quoad collatores sunt valdè universalia: aut enim si ordinarius, aut collator contulerit ante hac, aut conferat in futurum beneficium Ecclesiasticum quovis modo vacans, &c. vacat autem ex causa permutationis beneficium, ut est recepta omnium sententia relata à Garcia 11. *p. de beneficiis cap.* 4. *à num.* 1. taliter quod non potest renuncians beneficium ex causa permutationis redire ad beneficium renunciatum sine nova collatione, etiamsi permutatio non sequatur, seu non teneat, aut habeat effectum nisi renunciatio esset in manibus Pontificis, ut multis allegatis probat Garcia *loco cit.*

RESOL. XXXII.

Si quis post possessionem beneficii novit à patre, vel amico per pecuniam, ipso ignorante, illud obtentum fuisse, quæritur, an in foro conscientiæ teneatur resignare?

Et quid de fructibus in prædicto casu?

Et notatur Episcopum jure suo dispensare posse cum promoto simoniacè in minoribus ordinibus, & prima Tonsura.

Item, ut in majori ordine ritè suscepto ministret, non autem in eo, quem per simoniam recepit, neque ut ad alios ordines possit ascendere, quod de eo debet tantum intelligi, qui sciens, & volens viam fecit sibi ad ordines per simoniam, sed ab eo, qui ignoravit datum fuisse pro se Ordinatori pretium, suspensio nulla incurritur. Ex part. 11. tract. 9. & Misc. 5. Res. 56.

§. 1. AFfirmativè respondendum est ex D. Thoma *in 2. 2. q. artic. 6. ad 6. ad 3.* Navarro *consil. 95. & 97. de simonia.* Suarez *lib. 4. cap. 57. nu.* 35. ubi sic ait: Dico ergo, collationem factam sic ignoranti ipso facto esse nullam, & consequenter habere hoc ex jure positivo. Ita sentiunt, mea sententia, reliqui Theologi cum D. Thoma, & sumitur etiam ex Canonistis super jura citata, quæ nunc amplius ponderabimus; præsertim ex Abb. *in capitul. penult. de elect.* Cassador. & Ludovicus Gomez apud Navarr. *supra*. Probatur ergo assertio ex tribus effectibus ad omnibus receptis. Primus est, quia iste ignorans, cùm primum sciverit vitium suæ collationis, tenetur in conscientia statim relinquere beneficium, nulla expectata condemnatione, vel sententia, seu ad superiorem legitimum recurrere, ut de remedio provideat. Hoc docet D. Thom. clarè, sequuntur Cajetan. Sotus, alii; & Covar. non audet negare,

Sup. hoc §. in Ref. 18 §. [illegible] ad med. vers. Unde [illegible] & sup. in [illegible] Ref. 15. lege [illegible] § [illegible] & seqq.

gare, nec Navarr. qui expresse docet *conf. 97. de simon. in princ.* & idem sensit in *cons. 95.* fatetur etiam Ugolin. *d. cap. 7. §. 1.* & colligitur clarè *ex c. ex insinuatione de simon.* ubi id notat Glossa *verb. resignasti*, Abb. & alii. Et expressius *ex d. c. sicut tuis*, sic dicente. *Quamvis secundùm Sacrorum Canonum instituta etiam parvuli, qui cupiditate parentum Ecclesias per pecuniam sunt adepti, eas dimittere teneantur.* Et habetur *in c. Quicumque 1. q. 5. ibi: Postquam illas omninò dimiserint.* Tenentur ergo eas dimittere in conscientia, etiamsi non cogatur exterius.

2 Secundus effectus, ex quo id evidentius ostenditur, est, quia tenetur ille talis restituere fructus omnes, non solùm à die vitii cogniti; sed etiam à principio obtentionis beneficii, cum hac differentia; quod fructus prioris temporis tenetur restituere tanquam bonæ fidei possessor, & ideò non tenetur restituere, quos bona fide consumpsit, nec quos recepit tanquam condignum stipendium sui operis, ac ministerii, etiamsi mediante titulo beneficia obtineantur, ut sunt distributiones quotidianæ, aut personales, quia bona fides totum hoc indubiè operatur, estque maximè consentaneum rationi, & justitiæ, tenetur tamen restituere fructus alios extantes, ut D. Thom. dixit. At verò fructus posterioris temporis, seu perceptos à scientia vitiosi ingressus, & à mora culpabili in dimittendo beneficio, tenetur restituere, tanquam malæ fidei possessor, vel sicut diximus de illo, qui scienter acquisivit simoniacè beneficium, in qua doctrina omnes etiam cum D. Thom. conveniunt, Covar. *ubi suprà.* Navarr. *d. conf.* 90. 95. & 97. Cassador *d. decis.* 6. Ugolinus *dict. cap.* 7. §. 2. Hæc autem obligatio restituendi antiquiores fructus non potest fundari, nisi in hoc, quod, licèt possidens naturaliter beneficium, illos receperit bona fide, tamen revera recepit ex re non sua, & ideò non fecit illos suos, ac subinde nec retinere illos potest, ergo signum clarum est, collationem à principio non fuisse validam. Nam si fuit valida, ergo recipiens verè possidebat beneficium suum, ergo faciebat suos omnes fructus ejus, quo ergo jure obligatur postea partem eorum extantem restituere, vel potius à se abdicare (cùm sit sua) nullo cogente.

3 Tertius effectus est, quia non obstante ignorantia recipiens beneficium simoniacè, manet inhabilis ad illud idem beneficium obtinendum, indiget enim dispensatione, vel Papali in dignitatibus, & curatis beneficiis, vel saltem Episcopali in simplicibus, ut dicitur in *cap. penul. elect. in 6.* ergo signum manifestum est, relictum fuisse impedimentum ad tale beneficium obtinendum, etiam de novo: aliàs cur dispensatio, & cum tanto rigore, ac distinctione postularetur? Ergo multò magis erat inhabilis talis persona ab obtinendum validè à principio tale beneficium tali modo, scilicet per simoniacum ingressum, etiam à se ignoratum. Probatur consequentia, quia longè minus videtur iterum recipere beneficium liberè dimissum statim post cognitum defectum ab eo, qui aliàs potest illud conferre gratis, & sine ullo novo vitio, quàm obtinere illud validè per vitiosum ingressum etiam ignoratum: sed ille ingressus (non obstante bona fide) reliquit impedimentum ad subsequentem collationem validè obtinendam, quantumvis aliàs honestam, & legitimam, ergo multò magis impedivit, ne prior valida extiterit.

4 Verùm his non obstantibus (attendas quæso amice Lector) negativam sententiam sustinet Adrianus *quodlib. 9. artic. 3. littera C.* & ex neotericis Millardus *tract. de pœnitentia cap. 65. instruct. 9.* & novissimè ex Societate Jesu Stephanus Baunius *in praxi beneficiorum disp. 16. q. 55.* ubi docet: Primùm, talem collationem in foro conscientiæ validam esse, nec ita provisum teneri ad restitutionem fructuum, quos percipit ante simoniam cognitam. Alterum, ubi ea nota fuerint, non obligari illum illicò in conscientia renunciare beneficio, nec si illud retinuit post eam notitiam, teneri ad restitotionem fructuum, ante sententiam judicis, ejusdemque executionem: Ratio est, quod collatio facta ignoranti simoniam, causa sua admissam esse, sit valida, nec enim est jure naturali irrita, aut divino, ut probat Suar. *c. 57. n. 15.* nec Ecclesiastico, cùm nullus Canon proferri queat, quo expressè irritetur: ergo cum collatio beneficii, quæ est rata, det jus ad illud, & ad ejus fructus, eo spoliari beneficiarius non poterit, nisi sit expressus Canon, in quo dicatur, eum, cui ignoranti simoniam causa sua commissam, beneficio est collatum, illud ante omnem sententiam, ipso facto amittere, ubi primum de tali vitio docebitur, sed nullus est talis: retinere ergo illud poterit, ejusque fructus omnem, donec per sententiam iis privetur.

5 Confirmatur hoc ipso, quod collatio est valida, verum jus beneficiario in beneficium acquiritur, & in fructus ejus omnes, quo spoliari justitia illæsa non potest, nisi per Canonem quo hæc ei pœna, facto dicatur imposita, & ante omnem sententiam. At non est in jure Canon ullus, quo suam super hac re sacri Pontifices mentem expressam voluerint; sicque beneficio à se, aut aliis donatum, ipso privarint: ergo, &c.

6 Scio à Patre Suarez nonnullos tam ex decreto, quàm decretalibus de promptos proferri, quibus ostenditur, hunc de quo agimus, cum simonia ad Sacerdotium ab Episcopo admotum, id amicis ac propinquis mala arte pretioque, eo ignorante molientibus, post habitam ejus rei notitiam, illud servare non posse, ut sunt *Canon primum causa 1. q. 5. & 33. de simon.* ex quibus concludit hic auctor, collationem talem fuisse invalidam, cùm sacerdotia dimitti necessariò non debeant, quæ sunt acquisita, collataque legitimè.

7 Sed dicendum est in primo illo Canone, agi duntaxat de foro exteriori, & de dispensatione in illo obtinenda, cum enim hæc haberi nequeat, nisi beneficium dimittatur, & fiat nova collatio, mirum esse nulli debet, si id Pontifex fieri imperet.

8 Ex secundo, argumentum peti nullum efficax potest, ad ejus rei fidem, quam auctor propositam habet, quia etsi in odium simoniæ, Papa beneficium illico dimitti velit, & hanc in eo admissam esse constat, contendo tamen nullam in eo Can. pœnam addi, quæ voluntatem in Pontifice indicet obligandi sub mortali, ad petendam novam collationem beneficii simoniacè collati ignoranti, ubi id factum esse causa sua per amicos intelliget, quare peccabit, si Pontifici morem non gesserit, imperanti beneficium, ita acquisitum, relinqui, non tamen mortaliter, nisi fortè ratione scandali, quando ejus simonia est omnibus nota, aut ex contemptu Ecclesiæ parare renuit, neutrum si erit, eaque dimissio ob causam legitimam omittatur, nullum erit peccatum, talis est futura, si simonia erit occulta, & non expediat eam sciri, ne ipse sibi aliisque creet infamiam.

9 At enim (inquies) qui est simoniacè, ignoranter tamen, de beneficio provisus, fructus suos non fecit, quos proinde restitui omnes est necesse, quod non accideret, si fuisset ejus collatio valida.

10 Major est falsa, cùm talis pœna non legatur in ullo Canone, tam ante, quàm post simoniæ admissæ notitiam, inflicta. Verùm negari nequit (inquies) quin ei dispensatio sit necessaria. Omnino, sed in foro duntaxat exteriori, ne puniatur, & beneficio privetur. Dices tertiò, collationes beneficiorum omnes, in quibus intervenit simonia, ita decernente Paulo II. nulla esse. Respondendum loqui in sua Extravag. Pontificem, de his duntaxat, qui scienter, & ex industria simoniam contrahunt, de ignorantibus sermonem ei nullum esse, sit pro argumento, quod Pontifex simoniacos ipso facto excõmunicatione perculsos esse velit, qualis in ignorantes, utpote innocentes non cadit. Hucusque Baunius, qui etiam observat hanc suam sententiam Lessium *de justit. lib. 2. c. 35. dub. 25. nu. 144.* tanquam probabilem admittere: at ego non recedo à sententia, quam docui, nam illam in praxi amplexam video in hac Romana Curia, in qua scribo. Nec deseram hic etiam observare doctrinam Parisis *de confidentia quæstione 14. numero* 34. loquentis: Et hic non omittam, quod forum conscientiæ ligat, & validat actum, in quo est prætermissa forma tradita, vel non servata, dummodo dolus non intervenerit. Innocent. *in cap. quia propter, de election.* Joann. And. & Abb. *in cap. is qui de sponsal.* Abb. *in cap. 1. de constit.* ubi Felinus, & Decius *numero* 28. 29. Gemin. *in cap. 1. per illum textum de sponsal. in 6.* Ancharan. *in capit. beneficium quæstione 7. de regul. jur.* Jason *in l. si non sortem numero 4. ff. de condict. indeb.* Gig. *de pens. quæstione 34. numero 8.* Quod nota pro eo qui non publicavit resignationem juxta Gregorianam, non emisit professionem fidei, non fuit approbatus ab examinatoribus electis in Synodo Diœcesana, habuit beneficium per electionem non servata forma tradita à jure, vel præsentationem patroni elapso tempore, aut per collationem non habentis facultatis, vel habentis, & non valentis conferre propter excommunicationem, suspensionem, aut alienam causam. Nam illis omnes videntur tuti in foro conscientiæ, Abb. *in cap. 1. de in integrum restitutione, ad finem.* Anchar. *Reg. 1. de reg. jur. quæst. 7. col. 34.* Tiraquell. *in tract. de leg. comm. gloss. 2. n. 20.* Boer. *decis. 1. n. 15.* cum aliis allegatis per Covar. *in capit. cum esset, nu. 5. de testam. & in reg. peccatum §. 3. n. 9.* Dominicus Soto *lib. 4. de just. & jur. q. 8. art. 3.* & plura exempla hujus notabilis conclusionis affert Niconit. *in cap. quoniam contra p. 1. num. 682. de probat.* Hæc omnia Flaminius ubi supra. Sed hanc sententiam Georgius Branden *super concordatis inter Sanctam Sedem, & Nationem Germanicam, q. 5. n. 13.* putat non esse extendendam, sed omninò restringendam ad forum conscientiæ purum, hoc est, quando defectus formæ, vel tituli est ita occultus, quod probabiliter nemo alius cogitationem de eo defectus habebit, & ex petitione novæ provisionis, vel dimissione beneficii, provisus pateretur magnum damnum status, vel famæ. His duobus concurrentibus, titulum aliàs de jure nullum in foro conscientiæ sustineri, rectè ex mente allegatorum DD. asserimus.

Docuit in Resolutionibus not præteritis.

11 Notandum est etiam hic obiter, quod docet Comitolus *lib. responsionum moral. q. 41.* Episcopum jure suo dispensare posse cum promoto simoniacè in minoribus ordinibus, & prima tonsura, item ut in majori ritè suscepto ministret, non autem in eo, quem per simoniam recepit, neque ut ad alios ordines possit ascendere.

12 Quod de eo tantùm debet intelligi, qui sciens, & volens viam sibi ad ordines facit per simoniam, ab eo enim, qui ignoravit datum fuisse pro se ordinatori pretium, suspensio nulla incurritur; Navarrus *c. 15. nu. 60.* Henriquez *libro. 3. c. 37. nu. 4.*

Super hac ignorantia sup. in ea 1. R. 91. & in aliis [illegible]

3 Ratio est, quod culpa caruit in susceptione ordinis hoc modo, potest ergo, quia simoniacus non est remanere in suo ordine: *in cap. de simoniacis, tit. de simon.* Vide Baunum *loc. cit.*

RESOL. XXXIII.

An permutantes beneficia sine Superioris permissu, incidant in censuras, & alias pœnas, ut simoniaci?

Idem est de reservantibus sibi pensionem sine Papa authoritate.

Et an Superior sufficiens ad permutationem sit Episcopus vel alius Prælatus inferior, ad quos collatio beneficii, aut institutio spectat, & non in aliis?

Et an inter se beneficiati possunt tractare de permutatione, accedente authoritate Superioris futura?

Et an sit necessaria aliqua causa in permutatione beneficiorum?

Et in textu hujus Resolutionis explicantur aliqua causa pro praxi hujus ultima difficultatis. Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Res. 17. aliàs 16.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Petrus Navarra *lib. 2. de restit. c. 2. n. 436.* ubi sic ait: Tandem colligo, an prædicta de excommunicatione, & restitutione, tam beneficii, quàm fructuum accipienda sint de simoniaco, contra jus positivum, ita ut si duo permutent beneficia traditione sequuta, sine licentia superioris, sint excommunicati, & uterque beneficio ipso facto privati, fructusque perceptos, & consumptos restituere teneantur? Et sanè videri posset aliqui, quod dictæ pœnæ talibus à simoniacis incurrantur. Primum, quia in cap. *cùm olim de rerum permutatione*, prohibetur pactum inter beneficia sub privatione beneficiorum. Secundò, quia in *Extrav. 1.* fulminantur illæ pœnæ contra simoniacos. Constat autem in jure, esse verè simoniacos, qui sine licentia superioris dant unum spirituale pro alio, ut supra latè probavi, Unde *in c. quæsitum de rerum permutatione* dicitur labem continere simoniæ. Si igitur in jure tales simoniaci dicuntur, sequitur sub illa Constitutione Pauli II. comprehendi, maximè quia ibi dicitur quomodo libet dando, vel recipiendo, quasi dicat, etiam si non detur spirituale pro temporali, sed unum spirituale pro altero, ex pacto, secuta traditione. Atque hæc quidem videtur communis sententia: Ergo, audiendus sum, numquam credidi, sic agentes esse excommunicatos, aut privatos beneficiis ipso jure: atque idem est de reservantibus sibi pensionem, sine Papæ auctoritate. Moveor ea ratione, quia nullum est jus, quod de hoc genere simoniæ loquatur, scilicet de beneficiorum permutatione vel unius rei spiritualis pro alia, quod habet aliquam pœnam ipso facto annexam. Nam in cap. *cùm olim de rerum permutatione*, quod loquitor ad permutantibus beneficia solum habet pœnam privationis beneficiorum ferendam tamen, excommunicationem vero nullam; cap. *autem*, *cum pridem de pactis & cap. Insinuatum, de simonia*, omnia loquunt de pœna ferenda neque in ullo eorum de excommunicatione aliquid. Imò si rectè consideres: Nec ad hanc pœnam ferendam agunt ad propositum: cùm ibi sit sermo de simonia proprie & strictè, quando accipitur temporale pro spirituali. Unde solum potest probari contraria sententia per d. Extravag. 2. *de simonia*, & Concil. Constant. quod in ea relatum est. At neque ex hoc probatur prædicta opinio: cùm enim prædicta Constitutio nihil aliud dicat, quam quod simoniaci illas pœna ipso facto incurrant, non debet extendi ad eos: qui permutant beneficia: est enim materia pœnarum, & earum gravium, atque adeò restringi debet vocabulum, & in propria accipi significatione: constat autem propriam significationem, & strictam verbi, simonia, esse emptionem, & venditionem rei spiritualis pro temporali, quod est jure naturali, & divino prohibitum. Licèt enim verum est ut supra diximus, jure vocari simoniam dationem unius spiritualis pro alio non gratuito, seu ex pacto, tamen revera hoc est in lata significatione, & extensa vocabuli, non in propria, & stricta, in qua mea sententia comperio Covarruviam *lib. 1. Varia. resol. cap. 5. num. 3. in fine, & num. 5. vers. item, quod vidimus non displicet*, imo Navarr. clariùs loquentem, *cap. 23. num. 105. in fine*. Per hæc patet, ad rationes à me pro hac ratione factas, cap. enim *olim* privationem habet beneficiorum, ferendam tamen, ut patet legenti. Ad secundum etiam solutio patet: licet enim tales permutantes, vel pensionem reservantes, aut quovis alio modo conventionem exequentes in rebus spiritualibus, & in jure verè simoniaci appellantur, tamen in materia pœnarum, non oportet eos intelligi cùm non strictè, sed extensionem quadam vocabuli, dicti sint simoniaci. Ad illud, quod Extravag. dicit: *Quomodolibet dando, vel recipiendo*. Respond. solùm prohiberi modum non objectum. Non enim dixit, quodcumque dando, vel recipiendo: nam eo ipso quod datur spirituale pro temporali quomodolibet fiat sive pecunia, sive servitio, sive munere à manu, vel lingua, incurrunt prædictæ pœnæ ipso facto in beneficiis. Hucusque Nav. cui etiam adde Petrum Aragon. *in 2. 2. quæst.* 100. & ita hanc sententiam de rigore juris disputativè posse defendi putavit Binsfeldus *de simonia in rubrica fol.* 67.

2 Sed ego prorsus, existimo contrariam sententiam tenendam esse tam practicè, quàm speculativè. Dico itaque, quod permutatio beneficiorum, & cujusuis juris spiritualis beneficia concernentis, si fiat auctoritate privata est illicita, & simoniaca contra prohibitionem Ecclesiæ, habetur cap. *cum olim* cap. *quæsitum de rerum permutatione*, cap. *majoribus de Præbendis*, cap. *ult. de pactis*: Ita est communis Doctorum sententia, ut videre est in Rebuff. *in punct. 3. p. tit. de permut. num. 52.* Ugolin. *tab. 1. cap. 27.* Redoano *tit. de simonia part. 3. cap. 3. & 23.* Suar. *lib. 4. cap. 33. num. 8.* Valen. *disp. 6. quæst. 16. part. 3. vers. ac videtur c.* 1659. esto contra teneat glossa & Innocent. *in cap. quæsitum, de rerum permutatione*, dicentes præbendas ejusdem Ecclesiæ, & ejusdem rationis posse permutari privatim, sed Hostiens. Panormit. & alii ibi, & Doctores suprà relati non admittunt exceptionem, & meritò, quia jus non admittit, cum prohibitio sit generalis. Quod à fortiori procedit in casu, quo permutatio fieret in manibus superioris, & permutanter inter se convenirent de danda pensione ei, qui pinguius beneficium in alium resignavit, aut permutavit, benè dicit Valen. *quæst. 16. part. 3. versic. tertio modo, pag.* 1659. & Man. Rodriquez 2. *tit. Summ. cap. 65. num. 6.* cum Aragon. *quæst. 100. art. 4. vers. est aliud dubium in 3. conclus. part.* 1121. Ex hac conclusione infero cum Lessio *lib. 2. cap. 35. dub. 17. num. 110.* & moltis aliis, quos refert; & sequitur Nicolaus Garcia *de benefic. 11. part. cap. 4. n. 6.* permutantantes propria authoritate beneficia aut jus ad illa effecisse actum irritum, & nullum; ac proinde non posse propria authoritate beneficium tenere. Superiorem tamen posse in pœnam commissi criminis eos per sententiam beneficiis privare, ut patet ex cap. *olim 7. de rerum permutat.* non tamen amittere ea ipso facto, imò neque incurrere censuras secundum probabilem sententiam. Et hæc omnia docet Castrus Palaus *tom. 3. tract. 2. 71 disp. 3. punct. 15. nu. 3.* Cui adde Joannes Vvigers *de Just. tract. 7. c. 4. d. 14. n. 383.* qui etiam quod observat, quod Angelus *ver. permutatio, n. 5.* & Sylvest. *eodem, 2. q. 2.* existimant superiorem sufficientem ad permutationem non esse Episcopum solùm, vel qui Episcopalem jurisdictionem habet, sed quando ad illos non spectat talium beneficiorum collatio, sufficere posse etiam Prælatum inferiorem, ad quem collatio, aut institutio spectat, quod & D. Soto *lib. 9. q. 5. art. 2. & quæst. 7. art. 2.* videtur supponere, ubi sub disjunctione loqitur de Episcopo, vel eo, ad quem collatio spectat quamvis ex professo hoc non disputet: & videtur posse colligi ex cap. *unico de rerum permutatione num.* 6. in quo dicitur, illos tamen, qui secundùm formam juris sua beneficia in eadem Diœcesi ad tuam collationem spectantia permutare volentes, &c. ubi urgeri potest illud, ad tuam collationem spectantia, quia videtur indicare permutationem beneficiorum, quæ non spectant ad collationem Episcopi, ad eum non pertinere. Est quidem ista opinio contra communem: ubi tamen est in longa praxi, & quasi præscripta poterit servari, quamvis non foret satis tutum, ubi non est in usu, eam introducere. Sed licet hæc omnia optimè à Vvigers dicta sint, tamen sententia Angeli, & aliorum est satis probabilis, & ut talem defendi Suarez *de simonia lib. 4. cap. 32. num. 18.* & videtur probari ex cap. *unico de rerum permut. in 6.* ubi approbatio, & consensus Episcopi requiritur in permutatione beneficiorum, quæ ipse conferre potest, non aliis, dicitur enim ibi, qui secundum formam juris sua beneficia in eadem Diœcesi ad tuam collationem spectantia permutare volentes, libere, & sine fraude in manibus tuis ipsa resignent. Ergo quæ ad collationem Episcopi non pertinent, non tenentur in manibus Episcopi resignare. Ratio verò est, quia consensus Episcopi in permutationibus ideò spectatur, quia sine illo nec renunciatio beneficii, nec alterius obtentio fieri potest; cum ergo possit absolutè beneficium resignari, aliudque de novo obtineri sine Episcopi consensu, quando ad illum collatio, seu institutio non spectat, non est cur dicamus, esse necessarium ejus consensum: & tandem quia ille Prælatus, ad quem collatio beneficiorum spectat, habet in hac parte jurisdictionem Episcopalem; si quidem beneficiorum collatio propria est Episcopi, cap. *omnes Basilicæ 19. quæst. 7.* Ergo quoad tales actus rectè comprehendi potest sob nomine Episcopi. Et ita ex his rationibus Palaus *ubi suprà num.* 5. hanc sententiam tanquam probabilem tuetur.

3 Sed hic quæro primò, an inter se beneficiati possent tractare de permutatione, accedente auctoritate superioris futura? Aliqui negant; ita enim sentit Hostiens. *in d. c. quæsitum*, quem sequitor Joannes Andreas, ut citat Panormitanus, favet illud ipsum cap. & cap. *Cum olim.* supra citatum; ubi videtur damnari omnis pactio, & consensus partium in permutationem præveniens prolationem Superioris. Favet etiam cap. *cum universorum, & ibi glossa eodem*; ubi damnari videtur factum eorum, qui incipiunt tractare inter se de permutatione suarum Prebendarum, antequam Superiorem consultant. Sed omninò dicendum est licere partibus inter se tractare de futora permutatione, si superior consentiat: est communis, Sylvestri *suprà*, Panormitani *in d. cap. quæsitum*, qui citat Innocentium; Rebuff. *de permutat. num. 52.* Glossæ *in Clementinam unicam, eodem*, & aliorum, Confirmatur ex praxi totius

tius orbi Christianis, & quia hujusmodi contractus planè resolvuntur in conditionem, adeòque in consensum Superioris. Neque debet hæc conditio haberi pro impossibili, ut jura solent habere conditionem illam, quæ pendet à sola Principis voluntate, ut patet leg. *continuus*, *§. cum quis ff. de verb. oblig.* hic enim consensus non fertur in præsens, sed in futurum, & non expectatur dispensatio Superioris, sed ordinaria quædam validatio, & auctoritatis impertitio.

4 Quæro secundò, An sit necessaria aliqua causa in permutatione beneficiorum? Respondeo, cap. *quæsitum*, De rerum permutatione, indicari debere in permutatione intervenire necessariam aliquam causam. Quod non ita accipiendum, quasi pro Ecclesiæ, vel beneficii; vel communi utilitate citra aliam necessitatem non liceat permutatio. Si enim qui utilis est Ecclesiæ in hoc suo beneficio, utilior sit futurus in alio, jam satis justa est causa permutandi, ut docet in illud cap. Panormitanus, & hoc ipsum indicat Pontifex *in fine cap.* justum finem personæ exercere. Erit etiam justa causa, si permutans uno loco commodiùs propriæ saluti sit consulturus, Indicat D. Thomas *in 3. distinct.* 25. *q.* 3. *art.* 3. *ad* 8. Si verò fiat permutatio solum pro aliquo commodo temporali alterius, vel utriusque partis, est simoniaca secundùm eundem D. Thomam. Non tamen damnandus erit simoniæ, qui in hoc beneficio non inveniens congruam sustentationem, cum alio qui tanta sustentatione non indiget, sine fraude conscientię permutat, quia beneficium ejus pinguius est, & ad necessariam sustentationem sibi utilis: hoc ipsum enim etiam ad decorem Domus Dei cedit, quod in ea non indigeant ministri: secundùm illud Malachiæ 3. *sit cibus in domo mea, & probate me super hoc*, &c. Similis ratio erit, si Clericus permutet, quia in loco sui beneficii perpetuas, & assiduas habet inimicitias vel incommodum patitur propter aeris intemperiem. Vide Mald. de Simon. *tr.* 9. *c.* 3. *dubit.* 10. & alios *ubi suprà*.

RESOL. XXXIV.

An sit peccatum simoniæ dare aliquid Titio, ut Cajum adscribere faciat inter Equites D. Jacobi, Calatravæ, Alcantaræ, &c?

Ex explanatur, quod dans vel accipiens aliquid pro ingressu Religionis ligatur excommunicatione, Summo Pontifici reservata, in Extravag. 1. de simonia.

Sed notatur ad facilius impetrandam suam receptionem in aliqua Religione posse quem gratis, & sponte præbere munera Superioribus vel aliis; imo in tali casu pactum adhibere posse.

Et an quis probabiliter sustinere possit supradictos ordines D. Jacobi, &c. non esse verè Religiones?

Et an sit simonia, si Rex vendat las Encomiendas *supradictorum Ordinum, vel saltem sit peccatum mortale?* Ex p. 3. tract. 2. Ref. 64.

Sup. hoc in R. seq. in R. 1. post supp. §. pen. in hoc.

§. 1. Affirmativè respondet Azor. *to.* 5. *lib.* 12. *c.* 14. *q.* 5. quia per preces Titii via ad ingressum in Religionem paratur Cajo, & sicut Cajus pecuniam dare non potest, ut in Religionem admittatur, sic etiam non potest dare, ut sibi viam paret ad ingressum in Religionem. Ita ille, & dans, vel accipiens aliquid pro ingressu in Religionem, ligatur excommunicatione Summo Pontifici reservata in Extravag. 2. *de simonia*, ut notat Reginaldus *to.* 2. *lib.* 23. *c.* 12 *n.* 171. & alii.

Quoad hoc in §. seq. lege à lin. 7. ante vers. asserentes ad facilius.

2 Sed his non obstantibus ego existimo supradictam opinionem Azorii procedere, quando Titius daret Cajo illam pecuniam, tanquam pretium emendi habitum illorum Ordinum, quod licite fieri non potest *ex c. quoniam, & c. non satis, de simonia*, secus autem si illam pecuniam præberet Cajo gratis, & liberaliter, vel in remunerationem laborum, licèt excederet eorum mensuram; nam in isto casu possunt adesse duo contractus, ut ego ipse notavi * *in p.* 2. *mearum Ref. moral. tr.* 2. *Miscel. ref.* 39. Unus scilicet emptionis laboris & alter liberę donationis, & ita hanc sententiam expressè collegi ex D. Thom. *in* 2. 2. *q.* 100. *art.* 3. *ad* 4. & illam tenet novissimè Bartholomæus de Vecchis *in praxi noviss. disp.* 1. *dub.* 3. *n.* 1. & alii communiter, asserentes ad facilius impetrandam suam receptionem in aliqua Religione, posse quem gratis, & sponte præbere munera Superioribus vel aliis. Imo ego puto in tali casu licitè pactum adhiberi eo tamen modo, quo explicavi cum Valentia *to.* 3. *disp.* 6. *quæst.* 16. *punct.* 3. & Adamo Tannero *in* 2. 2. *D. Th. disp.* 5. *q.* 8. *dub.* 3. *n.* 76. in dicta resolutione loco citato.

* Quæ hic est sup. R. 14. & in aliis ejus primo, & secundo annot.

3 Deinde notandum est, quod habere habitum dictorum Ordinum secundùm communem hominum existimationem est quid honorificentissimum; ergo quando quis præbet pecuniam pro ejus susceptione, non intendit emere, ut ita dicam Religionem, sed honorem illum pretio æstimabilem, quem confert habitus dictorum Ordinum, & sic Villalobos *in summ. tom.* 2. *tract.* 37. *diffic.* 14. *nu.* 5. sic asserit (El que compra el habito, no quiere comprar la Religion, que antes le pesa con los votos, quæ estan per accidens conjunctos al habito, y el no quiera sine la honra, y renta, que es à qui lo principal, y lo demas accessorio.) Igitur nullo pacto committitur in tali casu simonia.

Sup. hoc in Ref. seq.

4 Adde etiam, quod quis probabiliter sustinere potest supradictos ordines non esse verè Religiones, unde cessat ratio adducta ab Azorio *ubi suprà*, & ita tenent Doctores, quos citat Sancius *in select. disp.* 49. *n.* 12. Garzias *de benefic. tom.* 1. *part.* 1. *c.* 4. *n.* 16. Barbosa *de potest. Episcop. p.* 2. *alleg.* 12. *n.* 46. & quos ego ipse citavi *in* 1. *part. tract. de immunit. Eccles. resolut.* 49. quibus nunc addo Joannem Franciscum Suarez *in Enchiridio casuum consc. lib.* 3. *ver. Religio.* Bonacinam *in Bull. Cœn. disp.* 1 *quæst.* 16. *sect.* 1. *punct.* 3. *nu.* 16. Alterium *de censur. tom.* 1. *lib.* 5. *disp.* 16. *c.* 1. Zanardum *in direct. Theol. part.* 2. *prac.* 4. *c.* 31. Narbonum *in recopil. to.* 1. *tit.* 5. *leg.* 8. *glossa unica*, *n.* 14. & Vivianum *in praxi noviss. Jurispatronatus*, *part.* 2. *lib.* 6. *c.* 2. *n.* 17. ubi testatur sic fuisse decisum in Rota Romana coram Seraphino die 4. Junii 1586. & ita declarasse Sacram Cardinalium Congregationem die 10. Novembr. 1600.

Quæ nunc est in to. 9. et 3 R. 161. & ibi in R. 167 & 169. & hic inf. in R. 1. post seq. §. Nec valet, inter med. & fin. vers. Respondeo, & in aliis multis positis ann. prædicti vers. Respondeo.

5 Nec valet dicere cum Suarez *de Relig. to.* 1. *lib.* 4. *cap.* 27. *num.* 6. quod dato hos Ordines non esse verè Religiones, tamen eo modo, quo sunt Religiones, habent aliquid spirituale & invendibile, nam respondeo cum Aragonio *in* 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 4. & aliis; quod quamvis ordinentur hujusmodi Religiones, ultimarè ad divinum cultum; proprius tamen earum finis est quid temporale, scilicet in militia: sed cùm non ultimi, sed proximi finis sit habenda ratio, non erit simonia, dare aliquid, ut quis in his Ordinibus adscribatur; & ideò Raphael de la Torre *tom.* 2. *in* 2. 2. *D. Thom. quæst.* 109. *art.* 4. *disp.* 3. Villalobos, Suarez, Aragonius & alii penes ipsos docent, non esse simoniam, si Rex vendat *las Encomiendas* supradictorum Ordinum.

6 Sed instabis dicendo supradictos Doctores asserere quidem, non esse simoniam vendere dictas Encomiendas, tamen omnes asserunt, si Rex faceret, esse peccatum mortale. Ergo hoc etiam dicendum est in casu nostro. Respondeo negando consequentiam; nam in casu, de quo loquimur, Rex ad preces tantùm alicuius privati sine ullo pretio, & pecunia confert habitum Equiti habenti, ut suppono, omnia requisita necessaria; Eques verò est ille, qui pro labore, ab intercessore suscepto dat ei in pretium aliquam pecuniarum summam, quod si excedat laboris mensuram, dum dictus Eques, ut omnes facere possunt, illud plus, quod labor ille non meretur, gratis, & liberaliter remittat, nescio quo pacto in tali negotiatione culpa intervenire possit. Salvo semper meliori judicio; & præsertim præstantissimorum Hispaniæ Doctorum, quibus hæc corrigenda humiliter, & ex corde submitto.

Et pro contentis in hoc ult. §. in R. seq. §. 1. prope fin. vers. debent, & in §§ seq. & in R. 1. post seq.

RESOL. XXXV.

An emere schedulam Habitus D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. ab aliquo ministro Regis sit simonia?

Et docetur, quod si non pro schedula, sed pro laboribus assumptis pecunia præbeatur tertio impetranti, & si ex pacto hoc fiat, nullo modo illicitum est.

Et an Habitus prædictorum Ordinum, non sit Habitus Religionis vera, sed secundùm quid? Ex p. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 35.

§. 1. Quidam Auctor modernus, me sæpè parùm modestè impugnans de opinionibus satis probabilibus, quem ex consilio Doctorum virorum silentio mulctavi, ad propositam difficultatem affirmativè respondet: sed nominatim contra illum insurgit doctus Joseph Januarius *in Resol. moral. p.* 1. *resol.* 6. per totam, in qua me citato negativam sententiam firmat, quam etiam me citato tenet ex Societate JESU Stephanus Fagundez *de Contract. lib.* 5. *c.* 20. *n.* 9. ubi sic ait: Quæstio est, utrùm licitum sit pretium cuidam tertio dare, ut Cajum admittere faciat, & adscribere inter Milites, & Equites D. Jacobi, Christi, Alcantaræ, & Calatravæ, illorumque Habitu, & Commenda insigniri? Et supponimus, illum esse idoneum ad talem Habitum, & Commendam, & Benemeritum illius. Supponimus etiam eum, cui pretium porrigitur, plurimùm valere apud Regem vel apud ministros Regios, qui tam Habitum, quàm Commendam conferre possunt; tandem supponimus cum communi Doctorum eam gratiam, quam habet erga Regem pretio esse æstimabilem, mereque temporalem, & illam, & laborem, quem positurus est in eo negotio assequendo, plus, minusve tantum in æstimatione hominum valere, quantum æstimatur, valetque pretium, quod ex pacto accipit, & si quid plus valet, libentissimè & liberalissimè illud plus donare; similiterque si pretium excedit æstimationem, laboris & gratiæ, dantem illud plus libentissimè, & liberalissimè illud remittere, & condonare accipienti; Et in his terminis negat Azorius *tom.* 3. *lib.* 13. *c.* 16. ubi ait; Id esse illicitum, quia est Simonia, & venditio Habitus Religiosi Ordinis, & Commendę, & consequenter dicit, ligari excommunicatione summo Pontifici reservata, contenta in Extravaganti 1. de simonia, ut notat Reginaldus, *tom.* 2. *lib.* 23. *cap.* 12. *n.* 173. & hanc opinionem Azorii debent tenere omnes illi Auctores, qui asserunt, prædictos Equites esse vere Religiosos, & illorum habitum sacrum & Religiosum esse: quos supra citavimus §. de Equitibus verò. Dicendum tamen est, in præfatis terminis

Sup. hoc in R. præterita in princip. & §. quinto & medio in §. Deinde.

Sup. hoc in R. seq. §. Nec valet.

loquendo, non solùm id non esse simoniam, sed etiam rem esse licitam, absque ullo peccato fieri posse, & de illa cum accipiente pacisci, & in iisdem terminis id tenet expressè Diana *tract. 2. de dubiis regularib. res. 64. initio*, *juncto §. instabis*. Debent tenere id omnes, qui dicunt, non esse simoniam vendere Commendas; quos statim citabimus in §. *Attamen*, & illi etiam, qui tenent, hujusmodi milites non esse verè Religiosos, nec Habitum illorum Religiosum esse, sed insigne tantùm nobilitatis. Ita Fagundez; qui postea validis rationibus hanc sententiam confirmat.

2 Idem etiam me citato tenet Machadus *de perfecto Confess. tom. 2. libro 5. parte 4. tractatu 2. docum. 1. num. 4.* sic asserens: (No es menos controverso entre los Dotores, si el vender los Habitos de las Ordenes militares sea materia de simonia? Graves Autores sienten que si, fundados en que no solo las Encomiendas que tiene la Orden de Sao Juan son beneficios Ecclesiasticos, sino tambien las de Santiago, Alcantara, y Calatrava, &c. Pero la mas probable y recibida opinion es, que en la venta de los Habitos de las dichas Ordenes Militares no se comete simonia, por no ser beneficios Ecclesiasticos las Encomiendas, sino cosa temporal, y precio estimable que se da à los Cavalleros militares con titulo laical para ayuda de costa, y estipendio per los servicios que han Hecho, ò se espera harran en guerra contra los enemigos, de la Santa Iglesia.) Hæc ille. Vide etiam Ludovicum à San Juan *difficul. 2. dub. 1.*

3 Probatur hæc opinio primò, quia juxta meliorem opinionem, Habitus prædictorum Ordinum, non est habitus Religionis veræ, sed secundum quid; non ergo erit simonia, illum pretio, modo præfato, procurare, sed nec erit etiam illicitum. Secundò, quia ille habitus hodie post dispensationem in votis castitatis perpetuæ, paupertatis, & carentiæ propriæ, & rigorosæ obedientiæ à Summo Pontifice obtenda, mansit ille habitus, insigne honoris honorificentissimum, non insigne Religionis personarum, quæ Deo per vota Religionis substantialia consecrantur, & ideò quando quis cum alio paciscitur, ut habitum sibi pretio obtineat, aut illum emit, non emit illum tanquam insigne Religionis, sed tanquam insigne quoddam honoris sæcularis, pretio æstimabile: quare si aliunde est idoneus ad illum, & non datur excessus considerabilis pretii & laboris ex utraque parte, aut si datur libenter, & gratiosè, ad invicem remittitur, non video cur hoc illicitum sit. Alias rationes videbis apud Januarium loco citato, qui respondet ad argumenta, quæ contra me dictus Auctor modernus adduxerat.

4 Nota quod Januarius, me citato, ubi supra docet, quod si non pro cedula, sed pro laboribus assumptis, pecunia præbeatur tertio impetranti, & si ex pacto hoc fiet, nullo modo illicitum est. Imò si pretium exuperat labores assumptos; & qui emit, intelligit donare gratis tali tertio, magis hoc licitum est, & nullo modo est simonia. Sed de hoc.

R E S O L. XXXVI.

Excusatur quadam conventio Equitum Jerosolymitanorum à labe simoniaca.

Et inter alia, qua in textu hujus Resolutionis inferuntur, & docentur, maximè deducitur in criminalibus esse amplectendam opinionem, qua favet reo, relicta probabiliori, & aliquid de consuetudinibus agitur.

Et quaritur, an sinuus ex concurrentibus det alteri pecuniam, à concursu desistat, ob impedimentum tollendum, committat simoniam?

Et an pactum cum aliquo; quod non concurrat in ordine ad hanc electionem, & ego non concurram socium ad sequentem, licitum sit?

Et tandem quaritur an Commenda Equitum D. Jacobi, Alcantara, Calatrava, &c. sint beneficia Ecclesiastica, & materia simonia?

Et an pradicti Equites sint verè Religiosi?

Et in textu hujus Resolutionis alias curiosas difficultates invenies signanter à §. Probatur secundo usque in finem. §. Probatur tertiò, & in fine. §. Notandum est. Sed aliqua earum jam iterum adscripta sunt in hoc ipsomet tractatu. Exp. 6. tr. 8. & Misc. 3. Rel. 17.

§. 1. SUpposita veritate facti, satis in discursu, & summario enarrata, assero ex multis rationibus Dominum de N. immunem esse à labe simoniæ. Primò, quia commendæ Religionis Melitanæ ferè semper non sunt materia simoniæ; non enim debent inter beneficia Ecclesiastica annumerari, quia conferuntur titulo Laico, nam dantur in stipendium pro temporalibus servitiis: ergo non sunt aliquid spirituale, sed tantùm temporalia quædam subsidia, & alimenta militaria, & ideò hanc sententiam tenent communiter Theologi, & præcipuè inter illos Suarez, Rodriquez, Ledesma, & Vega, quos citat, & sequitur Castrus Palaus *tom. 3. tract. ultim. disp. 3. punct. 13. n. 13.* quibus ego addo Filliucium *tom. 3. tr. 45. c. 6. n. 4.* Aragonum *in 2. 2. D. Thoma, q. 100. art 4.* Cælestinum *in Compend. Theolog. Moral. tract. 7. cap. 5. quæst. 9.* Villalobos *in summa tom. 2. tract. 37. difficult. 14. num. 2. juncto num. 3. in fine.* Lezzanam *in sum. q. Reg. to. 2. c. 5. n. 26.* Bonacina *to. 1. disp. 1. de Simonia q. 4. n. 25.*

2 Nec valet dicere, quod sacra Rota olim contrariam sententiam tenuit coram Puteo *lib. 1. decis. 282.* & coram Maranta *decis. 68.* & ex illa postea Parisius *de confiden. q. 17.* Garsias *de benefic. tom. 1. p. 1. c. 4. n. 1.* Molsesius *in summ. tom. 1. tract. 6. c. 2. n. 29.* Sanchez *in opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 24. n. 8.* & alii penes ipsos. Non inquam valet hoc dicere; nam licet penes me authoritas Sacræ Rotæ sit maxima, tamen ratio per quam statuit dictas Commendas esse beneficia, mihi non placet, asserit enim dictos milites esse Religiosos, dictæ Commende non dantur nisi Religiosis professis & ideò videntur annexæ statui Religioso, quem constat esse spiritualem. Sed respondeo cum Villalobos, & Aragonio, licet hujusmodi Religiones ad divinum cultum ultimatè ordinentur, proprius tamen finis eorum institutori est quid temporale, scilicet militia: & non ultimi, sed proximi finis est habenda ratio: Ergo: &c. vel respondeo cum Suarez, & aliis Theologis ubi suprà hujusmodi Commendas nō tradit Religiosis ob professionem, tanquam ob titulum, sed tantùm ob conditionem sine qua non conferuntur. Pontifex enim non vult illas Commendas conferri, nisi Professis; consequenter in recepturo hujusmodi Commendas requiritur professio, ut sit habilis ad eas recipiendas: non tamen hinc sequitur hujusmodi Commendas esse aliquid spirituale; sicut si Pontifex præciperet bona aliqua temporalia distribui inter Religiosos, non ob id illa bona essent spiritualia, seu annexa titulo spirituali, & ideò pensiones non efficiuntur spirituales eò quòd supponant primam tonsuram, si, nullam secum afferant spiritualem obligationem; nec talis existimanda est obligatio quam habent dicti milites recitandi aliquas preces: hic autem est titulus spiritualis: ergo hujusmodi Commendæ conferuntur titulo spirituali. Nam respondeo illam precum obligationem non oriri ex Commenda, sed ex Professione, & Regula: sicut Laici aliquarum Religionum obligantur ad privatas quasdam preces; unde fructus Cōmendę non sunt revera stipendia pro tali divino officio, sed pro temporali ministerio Militię, quam quidem Militiam esse opus temporale pretio æstimabile dicendum est, quod æstimationem suam non amittit, etiam si fiat ex voto, & referatur ad cultum Dei, ut fusius explicat Suar. *n. 8.* & alii *ubi sup.* qui etiam addunt non obstare, quod dicti Commendatarii aliquando habeant jus pręsentandi in Ecclesiis suis aliquem Clericum sui ordinis, ut beneficium in tali Ecclesia obtineat, quod totum spirituale esse videntur: nam respondent illud se habere per modum jurispatronatus, quod antecedenter est annexum beneficio Ecclesię, & quasi inest Commendæ temporali tanquam fundamento, & transit cum ipsa Commenda: si verò instabis, Suarez, & alios citatos Doctores loqui de Commendis Equitum Divi Jacobi, &c. & non de Commendis Equitum Divi Joannis, inter quos, ut tenet Molsesius *loco citato*, & novissimè Fagundez *de Justit. lib. 5. c. 20. n. 11.* est magna differentia: nam isti sunt verè Religiosi, illi autem non. Respondeo Equites Divi Jacobi ex communiori sententia esse verè Religiosos, ut ego satis firmavi *in p. 2. tr. 2. resolu. 49. & 72. tr. 6. resolut. 23. & p. 3. tr. 2. resolut. 30.* & me citato docent novissimè Amaia *in Codicem, lib. 10. tit. 30. n. 15.* Morchin. *in resol. pro jure ordin. milit. art. 2. n. 7.* & Sperellus *decis. 2. n. 58.* ubi plena manu, & ad satietatem adducunt Doctores hanc sententiam tenentes, & dato & non concesso, quod dicti Equites non sint verè Religiosi, tamen in ordine ad committendam simoniam hoc nihil obstaret: nam ut rectè observat Suarez *loco cit. n. 6.* satis esset, quod eo modo, quo sunt Religiosi, spirituale aliquid habeant, & invendibile, cui videntur annexæ eorum Commendæ, & tamén hoc non obstante, ut probatum est, supra citati Doctores constanter asserunt Commendas dictorum Equitum non esse materiam simoniæ; ergo & idem dicendum est de Commendis Equitum D. Joannis, cum in utrisque eadem militet ratio, & ideo hanc opinionem firmavit Summus Pontifex Julius II. in Bulla dat. Romæ apud S. Petrum anno 1505. Kalend. Julii Pontificatus sui anno 2. ubi clarè asserit Prioratus, Præceptorias, &c. Religionis Melitanæ non esse Beneficia, & Pius II. in alia Bulla, anno 1460. kalend. Martii idem etiam asseruit. Unde bona venia Canonistarum, quos ego sæpè libenter sequor, circa hanc quæstionem, potius Theologis adhærendum esse puto; licet ex illis contrarium asserat Aprius *tom. 1. lib. 13. cap. 6. q. 2.* ego ad firmandam nostram sententiam adducam ex Canonistis Joannem Quintum *in Repetit. ad cap. de multa, de Prabend. nu. 8. & à nu. 15. ad n. 163.* ubi in specie docet Præceptores, vel Commendatarios Divi Joannis non esse Beneficiarios, nec beneficium habere, sed administrationem, & officium, quod etiam ex Jurisconsulto firmat Martinus de Vilar, *de Patronatu Calagurit. p. 4. dist. 1. n. 10.* & Cabedo *de Patron. Region. Coronæ. c. 15. à n. 15.* docentes Commendas, & Prætorias Ordinum Militarium non esse beneficia: ergo non esse materiam simonię dicendum est. Itaque circa pręsentem quæstionem cùm duæ adsint opiniones, nescio quare non sit amplectenda illa, quæ favet reo, cum omnia jura clament in dubiis pro reo. Et ita in terminis tenet Corasius *in tract. de Comm. opin. lib. 2. tit. 9. cas. 22. n. 168.* Garonus *de Privileg. Fisci, lib. 4. tit. 7. cap. 4. num. 11. & 12.* Imò Doctores asserunt in

crimi-

criminalibus esse amplectendam opinionem probabilem, quæ favet reo, relicta probabiliori. Ita Villalobos *in summa tom. 1. tract. 1. difficult. 15. n. 3. & 4.* Emanuel de Moure *opusc. 3. de Ensal. & Incan. sentent. 1. c. 1. n. 25.* Metella *to. 1. disp. 3. c. 4. n. 181.* Salas *in part. 2. D. Tho. tract. 8. disp.... sent. 12. n. 115.* Palaus *tom. 1. disp... punct. 11. n. 4.* & alii.

3 Probatur secundò nostra sententia, dato & non concesso Commendas Militares esse materiam simoniæ: tamen in nostro casu simoniam non adesse dicendum est. Nam ut observat Pater Suarez *de Relig. to. 1. lib. 1. c. 48. n. 3.* aliquando ratione consuetudinis exactiones temporalium pro spiritualibus non sunt tanquam simoniacæ damnandæ, quod confirmat ex Concilio Trident. *sess. 23. cap. 14. de reform.* ubi supponitur aliquas consuetudines hujusmodi esse pravas, & alias pias, & ideò præcipit examinari, & discerni, ut piæ retineantur, & aliæ auferantur: ergo infert Pater Suarez, sunt aliquæ consuetudines, quæ possunt hanc exactionem honestare. Et ideò Joannes Vvigers *de just. & jur. tract. 7. cap. 4. dub. 8. nu. 45. dub. 6. nu. 47. dub. 10. num. 56.* Layman *lib. 4. tract. 10. cap. ultim. nu. 46.* Lessius *lib. 2. cap. 35. dub. 9. num. 58. dub. 10. num. 62. dub. 12. num. 70.* & alij non improbant aliquas consuetudines particulares exigendi pecuniam in materia spirituali, & apertè docet D. Thomas *in 2. 2. quæst. 100. art. 2. ad 4.* Hoc igitur supposito sic argumentor; aliquæ sunt consuetudines, ut probatum est, quæ in materia accipiendi aliquid pro spiritualibus ex justa causa possunt cohonestari: sed talis videtur consuetudo, de qua loquimur, ergo non est improbanda. Probo minorem; nam talis consuetudo faciendi similes concordias, ut habetur in discursu, fuit in Religione Hierosolymitana introducta pro æqualitate inter dignitates inducenda, & ob bonum pacis, ad evitandas rixas, & contentiones cum periculo vitæ, quæ oriri poterant inter Equites, cùm unusquisque antecellere meritis, & servitiis, alios existimaret; ergo non videtur improbanda: maximè quod dictę concordię ut plurimū (& factum est in casu nostro) efficiuntur cum licentia magni Magistri, qui non solùm jurisdictionem ordinariam habet in tota Religione, sed etiam facultatem super dictas Commendas pensiones imponendi, reservandi, easque cum Commendis ipsis permutandi, ut supponitur in Discursu, & ex Bullis Pii IV. & Sixti V. determinavit sacra Rota in Melitana pensionis die 29. Maii 1637. coram Ghislerio. Ergo conventionem, de qua loquimur, ut pote ortam ex justa causa, & authorizatam à facultate habita à magno Magistro, simoniacam minimè esse, dicendum videtur ex his, quæ asserunt Doctores: & primò quia licèt Episcopus nequeat pensionem reservare, ex causa tamen justa, maximè pro bono pacis potest illam imponere, ut latè probat Abb. *in c. conquerente nu. 5. de Cleric. non resident.* Felinus *consil. 4. nu. 2. de Simonia*, Gigas *de pensionibus, quæst. 6. n. 2.* Caccialupus *de pensionibus, q. 4. n. 4.*

4 Secundò asserunt aliqui Doctores non esse simoniam interveniente auctoritate Prælati, quando beneficia sunt inæqualia in fructibus temporalibus, per pecuniam inæqualitatem resarcire, nullo tamen modo intendendo dare pretium pro spirituali titulo, nam per intentionem istam fieri potest ut pecunia detur pro temporali, & non spirituali: & ita tenet Cajetanus *in 2. 2. q. 100. art. 4.* Lessius *lib. 2. cap. 35. dub. 17. n. 101.* Sotus *de just. lib. 9. quæst. 7. art. 2.* Sylvester *verb. permutatio 2. quæst. 6.* Angelus *eodem verbo num. 6.* Tabiena *verb. beneficium 3. num. 25.* & alii quod probatur *ex cap. ad quæstiones de rer. permutat.* & Clemens III. respondit Ecclesias Parochiales permutari posse auctoritate Episcopi, ut si possessione unius abundatiores sint excessus pecunia compensentur. Confirmantur supradicta ex opinione aliorum Doctorum asserentium, quod ex consensu Ordinarii possit inæqualitas fructuum spiritualium per impositionem pensionis compensari ut verbi gratia, est permutatio facienda de beneficio tenui cum pingui, licitum est ex ordinarii consensu imponi beneficio pinguiori aliquam pensionem, & sic permutationem concludi. Ita Navarrus *consil. 43. de Simonia, num. 4.* quem sequitur Nicolaus Delfinas *de Jurepatronat. lib. 2. quæst. 28. num. 61.* & Gonzales *in Regul. 8. Cancellariæ, Gloss. 5. D. 5. num. 27. & seq.* cum aliis penes ipsum. Cùm igitur adsit consuetudo ex justa causa introducta faciendi similes concordias in Religione Hierosolymitana; & interveniente etiam facultate, authoritate, & consensu magni Magistri, relinquo considerandum ex supradictis an sit concordia de N. tanquam simoniaca damnanda, & improbanda.

5 Probatur tertiò, concordiam supradictam non esse simoniacam; quia etiam ante jus quæsitum licitum est vexationem redimere ab iis, qui obesse possunt ad consequendum beneficium, non autem prodesse, ut ex communi Theologorum sententia docent Lessius *l. 2. c. 35. dub. 18. n. 108.* Malderus *de just. tr. 9. c. 3. dub. 17.* Sylvius *in resol. variis, ver. Simonia 2. concl. 2.* Filliuc. *to. 3. tr. 45. c. 11. n. 6. & 7.* Bassæus *in Flor. Theol. Pract. ver. Simonia 5. n. 5.* & Suarez *de Relig. to. 1. l. 4. c. 50. n. 23.* quia hoc non est emere rem spiritualem, sed removere injusta impedimenta. Quod ita verum est ut aliqui existiment in tali casu non solùm ad redimendam vexationem pecuniam dari posse iis, qui tantùm obesse; sed etiam iis, qui prodesse possunt, videlicet Electoribus. Et ideò, si aliquis inter dignos sit dignior & Elector injustè neget beneficium, poterit pecuniam offerre sub onere, ut eligatur, quia non in pretium electionis pecunia offertur; sed in remotionem majoris peccati, quod intercedit Elector committere eligendo dignum, prætermisso digniori. Item quia talis habet jus quæsitum, ne in tali concursu alius præferatur; ergo pecunia non acquirit jus, sed defendit habitum. Et ita hanc sententiam mordicus sustinet Sapientissimus P. Hurtado de Mendoza *de fide vol. 1. disp. 173. sect. 17. §. 234.* & Castrus Palaus *to. 3. tr. ult. disp. 3. punct. 20. n. 4.* Sed quidquid sit de hac doctrina in nostro casu Dominus de N. *ex stat. 5. de elect.* habebat jus acquisitum ad obtinendas omnes dignitates suæ Religionis, & ad alias jus certum habere à peritis, consultus fuerat: ergo licitè ad redimendam vexationem potuit pecuniam offerre non iis qui prodesse poterant, sed obesse; ergo nullam in tali concordia labem simoniacæ pravitatis adesse manifestè dicendum erit. Confirmantur supradicta à fortiori ex quibusdam opinionibus P. Pasqualigi, qui *in decis. 248.* quærit an si unus ex concurrentibus de alteri pecuniam, ut à concursu desistat, ob impedimentum tollendum, committat simoniam? Et negativè respondet. Item *in decis. 249.* quærit an pactum cum alio quod non concurrat in ordine ad hanc electionem, & ego non concurram secum ad subsequentem, licitum sit: Et in affirmativam partem inclinat, quæ quidem omnia mirificè faciunt ad excusandum Dominum de N. ut in conventionem de qua loquimur non incurrerit in labem simoniacam.

6 Sed tandem quidquid sit de dictis opinionibus P. Pasqualigi ad defensionem Domini de N. non deseram hic per extensum apponere verba Francisci Zypæi in suis eruditis Consultationibus Canonicis novissimè impressis *lib. 3. tit. de Jurepatronatus, consul. 4. n. 6.* ubi sic asserit: Sed & illud quod A. & B. juramentum offerunt intentionem suam procul abfuisse à simoniæ labe: quodque uterque vitæ hactenus inculpatæ fuerint nobiles, Sacerdotes: quod in tota alioquin actione palam processerint usi consilio Secretarii, Nuncii Apostolici, & Notarii in hujusmodi praxi admodum periti, aliorumque, atque licèt etiam is inficiatur, qui non intelligit se illicitum quid admittere *cap. per tuas 37. 10. de Simon.* tamen traditum est auctoritatem viri alicujus docti excusare à culpa, & pœna; Navarr. *consil. 29. n. 3 leg. cum pater. §. Titio de leg. 2. Gloss. finalis in fine, c. ad audientiam, de his, qui vi, aut met.* Vvames *consil. 551. n. 5.* ubi ex Petro de Palud. docet, si quid ad simoniam deest, quippe studiosa, ac depravata voluntas, actusque agentium non operantur ultra eorum intentionem. Hæc omnia Zypæus *ubi suprà*: quæ quidem mirificè faciunt pro casu nostro, in quo Dominus de N. in iis concordiis initis palam processit, & non solùm cum consilio peritorum: sed etiam licentia magni Magistri.

7 Unde ex his, & aliis rationibus superius suppositis sequitur Dominum de N. ab incursu simoniacæ labis omninò liberandum, ejusque electionem validam declarandam esse. Et quidem si in dubio nemo censendus est simoniacus, cum in materia simoniæ probationes debeant esse claræ, & concludentes, ut determinavit sacra Rota in una Vasiens. Prioratus die 27. Maii, anno 1600. coram Seraphino *tom. 2. decis. 1359. n. 3.* & in Civit. Plebis prętensæ simoniæ die 12. Januarii 1620. coram Burato *tom. 1. decis. 445. n. 6.* & ibi amicissimus Ferentillus, ut diligenter solet, plures alias Sacr. Rotæ decisiones adducit quibus adde adductas à Farinacio *post consil. 75. dub. 1.* Ideò miror quomodo possint Adversarii prætendere electionem dicti Domini de N. simoniacam declarandam esse, cum, ut diximus, ex tot rationibus, & Doctoribus superiùs adductis ab omni pravitate simoniaca liberam esse manifestè apparet, & ita ego sentio.

8 Notandum est tamen, quòd post hæc scripta inveni amicissimum Alexandrum Sperellum *decis. 2. nu. 101.* docere Commendas Equitum D. Jacobi, Alcantaræ & Calatravę esse beneficia Ecclesiastica, & materia simoniæ, sed contra ipsum vide non solum Doctores citatos in principio hujus Resolutionis, sed etiam novissimè Stephanum Fagundez *de justit. & contract. lib. 5. c. 20. n. 10.* qui etiam *n. 9.* me citato tenet licitum esse absque ullo peccato pretium dare alicui, ut te faciat adscribere inter milites horum Ordinum, ultimum est valdè notandum, quia in praxi quotidianum.

9 Et tandem confirmationem supradictorum non desinam hic adnotare, quòd post hæc scripta, & Romæ cum multis communicata, pervenit ad manus meas Votum R. P Francisci Bardi ex inclyta Societate JESU præstantissimi Theologi, in quo latè, & doctè firmat ut plurimum Commendas Equitum Melitensium non esse beneficia Ecclesiastica, & per consequens materiam simoniæ, & supradictum Votum fuit etiam subscriptum à Patribus Alexandrino Nevola, Cæsare del Bosco, Francisco de Bone, Josepho de Augustino, Martino Prates, & aliis viris doctis ejusdem Societatis.

RESOL. XXXVII.

An sit simonia vendere locum honoratiorem pro sepultura?
Et quid de vasis sacris, & capellis? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 2. Res. 57.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Suarez *de relig. tom. 1. lib. 4. de simonia, cap. 14. num. 22.* Reginal. *in praxi*

tom.2.lib.23.c.16.n.226. Filliuc. *to.3.tract.45.c.3.nu.36.* Raphael de la Torre *in 2.2.to.2.q.100.art.4.disp.7.* & Malderus *in 2.2.tract.9.c.3.dub.9.*

2 Sed contrariam sententiam amplectendam esse maximè de hoc stante consuetudine universali; & ita in specie contra Suarez docet Garsias *de benef.tom.1.part.3.c.9.n.117.in additionibus*, ubi citat Sotum, Spin. Gratianum, Lara, Salazar & Hurtadum, quibus ego addo doctissimos Theol. Joan. de la Cruz *in direct.conf.p.1.prac.7.q.4.dub.9.concl.2.* Rodriq. *in qq.regul.to.3.q.58.art.2.* Arag. *in 2.2.q.100.art.4* Philiarch. *de offic.Sacerd.to.2.p.2.lib.6.c.9.* ex Societate Jesu Emmanuelem Sà *ver. simonia, n.2.* ex nostra Religione Naldum *in sum.ver. sepult. n.8.* & tandem novissimè Barb. *in suis collect.tom.2.lib.3.tit.28.c.13.n.2.* Ragucium *de Eccl. discip. 86.n.3.* Genuensem *in praxi Archiep. c.32.n.19.* cum aliis. Dico igitur, quod aut pretium petitur pro sepultura simpliciter, aut pro aptiori loco sepulturæ. Primo casu pretium peti non potest absque labe simoniæ, quod cessat secundo casu, quando locus honorabilior petitur pro sepultura; nam cum talis locus non sit necessarius ad sepulturam, non venditur sepultura nec sacrum contra Suarez, & Ecclesia cœmeteria habet, ubi gratis sepeliri homines possunt. Situs igitur, & locus dignior non videtur concernere spiritualia, unde tanquam non necessarius, vendi potest; & ideò si aliquis eligat honorabilem locum in Ecclesia, propter talem præeminentiam, potest ille honor pretio æstimari, & vendi, cum hoc casu non vendatur sepultura, quæ gratis præstanda est, sed ille locus aptior, & honorabilior: Et ita fuisse decisum in Rota, in causa Tarraconensis sepulturæ 17. Maii 1572. coram Lancellotto, testatur ea Gratiano, Garsias *ubi sup.* Nec sacri Canones aliud prohibent, quàm quod Clerici nolint mortuum in loco sacro sepeliri, nisi aliquid detur pro terra: sed non si quis nolit sepeliri, in loco communi aliorum, sed petit locum honoratiorem; nam in hoc casu non erit simonia aliquid exigere, sicut & vasa sacra, & capellæ, vendantur ratione materiæ. Et ita ego sentio, in favorem consulentis.

R E S O L. XXXVIII.

An habens jus litigiosum in beneficio possit dare aliquis alteri prætendenti, ut non prosequatur jus suum?

Et an hæc pactio sit simonia?

Et an idem dicendum sit de eo, qui habens possessionem beneficii vellet relinquere alteri prætendenti ob aliquod pretium ab eo receptum?

Et an si quis fecerit expensas in beneficio litigioso, possit illa exigere ab illo, cui vel in cujus favorem resignat. Ex part.1. tract.6. & Misc.6. Ref.7.

§. 1. AD hoc dubium quod in praxi potest accidere, sic respondet Joannes Pont. *in cur. Theol. disp.56.q.2.concl.10.n.37.* Difficultas est, an qui haberet jus in beneficio; sed litigiosum, posse recipere ab aliu prætendente jus in eodem beneficio aliquid, ut renunciaret juri suo; vel dare aliquid, ut renunciaret alter? Sententia communior videtur, quod non possit hoc fieri absque simonia. Sed salvo meliori judicio, existimarem non esse simoniam, si daretur aliquid non pro beneficio, quod dans putaret esse suum; sed ut vitaret expensas, quas deberet facere, ut defenderet jus suum: nam procurare per decem nummos, ne quis exponeretur periculo perdendi centum nummos, quos in lite deberet expendere, nihil prorsus habet malitiæ; neque enim quod dat, est spirituale; neque etiam illud pro quo dat. Dare quidem aliquid ut alter renunciaret juri positivè, videtur esse simoniacum; quia jus illud est spirituale; dare verò aliquid ut non moveat litem ad prosequendum jus suum, & consequenter ad renunciandum juri suo negativè, hoc est non prosequendo ipsum, non apparet simoniacum, quia illa negatio prosecutionis juris non est spirituale. Idem dicendum si reciperet ab altero aliquid, ut ipsemet non prosequatur jus suum.

2 Sed quia, an idem dicendum de eo, qui habens possessionem beneficii vellet illud relinquere alteri prætendenti ob aliquod pretium ab illo receptum? Resolutio hujus casus videtur mihi difficilior, quàm prioris, quia hic dando possessionem beneficii, videretur dare rem spiritualem pro illo pretio. Respondeo tamen mihi videri, quod possit hoc facere absque simonia, quia cùm non sit certum, quod beneficium sit suum, sed propter probabilitatem tamen quam habet, quod sit suum, vel in litigando expensas facere, nullo modo apparet esse simoniacum, ut vitet illas expensas aliquid recipere, quia neque quod accipit, est spirituale, neque illud pro quo accipit, hoc est; expensæ, quas faceret in litigo. Itaque si qui dat, non emit jus alterius, ut non debet, quia potest esse contentus jure suo, neque possessionem quod etiam non est necessarium ut faciat, quia sufficit quod alter permittat, ut ipsemet eam viro suo accipiat, aut ab eo, qui potest possessionem dare, sed solum det alteri aliquid ratione expensarum, quas faceret, ut probaret jus alterius non esse bonum, non apparet esse ulla simonia ex parte ipsius; similiter, si recipiens neque dat jus suum, quod alteri non est necessarium, cùm habeat proprium; neque possessionem positivè, sed negativè tantùm, permittendo, ut alter recipiat illam, sed solum recipiat aliquid ne faciat expensas defendendo possessionem suam, non committit ullam simoniam, Hucusque Pontius, quæ ex ejus mente dicta esse volo.

3 Quærit idem ibidem *concl.6.n.33.* si quis fecerit expensas in beneficio litigioso, an possit eas exigere ab illo, cui, aut in cujus favorem resignat? Et respondet negativè cum communi, loquendo de exactione tanquam pretii, aut debiti; quia quod alter solveret pro expensis, esset aliquod pretium pro beneficio; posset tamen equivalens recipere gratuitè, de quo non est dubium. Ita ille.

R E S O L. XXXIX.

An si quis post collationem beneficii impediatur injustè accipere possessionem, possit pecunia redimere hanc vexationem?

Et an hoc sit simonia? Ex p.5.tr.14. & Misc.2. Ref.1.

§. 1. ALiqui probabiliter negativè respondent. Ita glossa *in c.decimas,2.17.quæst.7.* Abbas *in c.ad aures, de simon. n.6.* & *ibi* Innocentius, Felinus *in c. dilectus*, n.3. cum aliis, quia possessio beneficii quod spirituale est. Sed meritò affirmativam sententiam docet Sanchez *in opusc.to.1.lib.2.c.3.dub.30.n.14.* quia tota spiritualitas possessionis beneficii est ratione tituli, in quo talis habet jus ad rem acquisitam per collationem. Et hanc sententiam docet etiam Moscosus *in summa, tract.15.c.15.n.5.* ubi sic asserit. (Si despues que un Beneficiado tiene colacion juridica de su beneficio, no se quisiessen dar su possession, haziendole agravio contra justicia y razon, no es simonia redimir essa vexacion, y al cancar la possession de su beneficio con dineros.) Ita ille. Vide omninò Raphaelem de la Torre *in 2.2.tom.2.quæst.100.art.4.disp.9.* validissimis rationibus affirmativam, hanc sententiam confirmat. Unde de hoc non est dubitandum.

R E S O L. XL.

An si elector inclinet ad eligendum indignum, vel minus dignum, possit dignior redimere hanc vexationem?

Et an redimere supradictam vexationem sit simonia?

Et an in hoc casu simonia non sit de jure divino, sed humano?

Et an facta collatione beneficii, si quis injustè impediatur accipere possessionem, possit pecunia redimere hanc vexationem? Ex p.4.tr.4. & Misc. Ref.152.

§. 1. REspondeo negativè, quia est simonia redimere pecunia vexationem, dum quis habet tantum jus ad rem, ut si quis injustè vexetur, ne detur sibi collatio beneficii, nam cùm adhuc beneficium non sit suum, paratur pecunia via ad obtinendum beneficium; sed totum hoc accidit in casu nostro, ergo, &c.

2 Non desinam tamen hic adnotare secundùm opinionem Sanchez *in opusc.tom.1.lib.2.cap.3.dub.30.c.7.* esse satis probabile simoniam in hoc casu non esse de jure divino, sed humano, unde per ea quæ dictus Sanchez dixerat antea *in dub.16.n.9.* & 10. valeret collatio dicti beneficii, nec alter teneretur restituere. Hæc, ut dixi, procedunt in opinione Sanchez qui tamen fortasse loquitur de pretio dando alicui tertio, qui infert vexationem.

3 Notandum est etiam hic obiter, quòd licèt aliqui probabiliter asserant, quòd facta collatione beneficii, si quis injustè impediatur accipere possessionem beneficii quod spirituale redimere vexationem, quia possessio beneficii quod spirituale est: at probabilius est licere, quia tota spiritualitas possessionis est ratione tituli, in quo habet jus in re acquisitum per collationem. Ergo, &c. Ita Sanchez *ubi sup. dub.30.n.11.*

R E S O L. XLI.

An qui ad redimendum vexationem Electori dedit pretium, ut minus dignus eligatur ad beneficium, sit simoniacus, & incidat in pœnas latas contra simoniacos?

Et an in hoc casu simonia non sit de jure divino, sed humano? Ex p.5.tr.14. & Misc.2. Ref.1.

§. 1. QUoad primum, affirmativè respondendum est, & ita docet Moscosus *in summ.tract.15.cap.15.n.6.* & Villalob. *in sum.tom.2.tract.37.diff.23.n.2.* & alii. Sed difficultas est quoad secundum punctum; nam Sanchez *in opusc.tom.1.lib.2.cap.30.num.6.* circa præsens dubium sic ait: Duobus petentibus unum beneficium, & electore inclinanto suam voluntatem ad indignum, vel ad minus dignum, esset simonia pretio redimere hanc vexationem, quia tantum habet jus ad rem. Est tamen satis probabile simoniam in hoc casu non esse de jure divino, sed humano, & potest probari ex his quæ diximus *suprà dub.26.n.9.* Ita Sanchez, qui cùm asserat satis probabile esse hanc simoniam esse de jure humano, quod etiam

docet

docet Layman *in Theolog. mor. lib. 5. tract. 10. cap. ult. g. 2. n. 22.* sequitur ex alia sententia probabili, quam ego ipse docui *in 4. part. tract. 4. ref. 155.* cum eodem Sanchez, & aliis, dictum simoniacum eum non subjacere pœnis simoniæ, (unde talis non est excommunicatus, nec ipso jure beneficio privatus,) nec teneri fructus restituere. Et enim, ut dictum est simonia realis & completa, solo tamen jure Ecclesiastico vetita, non subjacet restitutioni, & pœnis simoniæ, quicquid in contrarium teneat cum aliis à me *ubi suprà* citatis, Paulus Layman *in Theolog. moral. lib. 5. tract. 10. c. ult. g. 6. n. 66.* Lopez *in instr. Conf. part... cap. 299. concl. 5.* & Sotus *de Just. lib. 9. quæst. 5. art. 2. ante respons. ad argumentum.* Sed simonia, de qua loquimur, secundùm Sanchez, & Layman non est de jure divino sed humano. Ergo, &c. Non reticeam tamen Raphaelem de la Torre *in 2. 2. tom. 2. quæst. 100. art. 4. disp. 9.* docere hanc simoniam esse de jure divino; sed sententia Sanchez est probabilis.

Quæ hic est sup. R. 5. & in aliis ejus primum not. & signanter in R. præteritis, §. 2. & sup. in R. 5. §. ult. ad med. vers. cum Ra: habet. 4

R E S O L. XLII.

An sit licita redemptio vexationis, si quis offerat pecuniam Electori, qui vult eligere indignum, vel minus dignum, nisi pecuniam à digniori accipiat?

Et an hæc sit aperta simonia?

Et aliqua alia explanantur sæpius contingentia in praxi redimendis vexationibus ad beneficia, ad cathedras, &c.

Sed difficultas est in supra dicto casu, an si meus adversarius, v. g. obtulit judici, vel Electori peccatum, quam ille accepit, utrum ego possim illum pecuniis alicere, ut mihi opituletur? Ex par. 5. tr. 7. Ref. 17.

Alibi in duobus precedentibus R. & in R. seq. § Sed in fin. & sup. in R 36 §. Probatur tertio & in R. 5. § ult. ad med. vers. cum Ra: habet.

§. 1. NEgativam sententiam alibi docui cum Moscoso & Villalob. quibus nunc addo Lessium *lib. 2. c. 35. n. 106.* Suar. *de Relig. lib. 4. de simon. c. 50. n. 28.* & alios, quia, ut patet ex D. Thom. *in 2. 2. quæst. 100. art. 2. ad 5.* hac ratione per pecuniam munitur via ad acquirendum aliquid spirituale, quod est apertè simonia, hoc etiam probatur ex *c. de hoc, c. sicut tuis, c. Matthæus, de simonia.*

2 Sed contrariam sententiam respondens ad istos Canones docet novissimè Hurtado de Mendoza *in 2. 2. disp. 173. sect. 17. §. 234. usque ad §. 237.* & ad rationem ex D. Thom. adductam respondet, in hoc casu non muniri viam directè ad spirituale acquirendum, sed præcisè ad constituendum judicem in animi æqualitate debita singulis, nempe ut velit illum eligere, quem judicat non posse sine peccato præterire. Itaque cum oblatione pecuniæ removetur affectus ille injustus conferendi beneficium indigno, vel minùs digno. Me autem esse illum, qui sine peccato præteriri non potest, nihil obest, quia directè non intenditur, nisi ut amoveatur affectus injustus, quo remoto manet elector, ut oportet, ad eligendum justè.

3 Deinde quoties concurrunt duo mala, licitum est consulere minus, vel significare ejus materiam juxta opiniones propositas: sed in offerenda pecunia pro collatione justa consulitur minus malum, aut significatur ejus materia. Ergo licitum est eam offerre. Tunc consuli minus malum; probo, quia minus malum est eligere dignum accepta pecunia, quàm eligere indignum ea non accepta; quia electio indigni est contra multas virtutes. Primùm contra justitiam distributivam, imò & commutativam. Item manet elector obnoxius ad restituenda omnia damna honoris & fructuum, quod quidem frequenter est contra charitatem propriam, quia propter ingentem difficultatem restituendi se conjiciunt in periculum evidens nunquam restituendi cum aperto discrimine salutis æternæ. Tertiò peccatur contra charitatem Ecclesiæ, cui perniciosissima est indigniorũ electio, & quamvis peccaretur contra solam justitiam adhuc esset gravius peccatum non quòd justitia sit melior, quam Religio; sed quia magis obligat. Ex quibus apertè deduces licitam esse hanc redemptionem vexationis injustæ. Quòd si nulla ratione potest redimi illa vexatio, nisi inclinando electorem, ut eligat Petrum, potest inclinari licitè oblata pecunia, quia tunc non emitur jus, sed removetur pravus affectus eligendi indignum: si autem plures sint eligibiles, sine peccato non possumus pecunia inclinare electorem ad Petrum, quia Petrus nullam patitur vexationem injustam. Et hæc omnia & multa alia docet Hurtado pro sua firmanda sententia. Vide etiamsi Basil. Pontium *de matr. lib. 5. c. 18. §. 6. n. 39.* qui etiam *n. 44.* loquendo de electionibus ad cathedras, asserit quod si unus ex candidatis dignus est, & cæteri indigni, offerri pecunia potest, non tantùm ne eligantur alii, & ne scholastici suffragium pro illis ferant, sed etiam directè offerri potest pecunia, ut eligatur ipse, qui dignus judicatur à viris prudentibus, & literatis, qui in judicando non ducuntur amore, aut odio, sed ratione. Quòd si alius dignus etiam sit, non licet pecuniam scholasticis offerre. Idem dico si unus ex iis dignior sit reliquis, qui non digniores, digni tamen sunt, posse offerre pecuniam, ut dignior eligatur omisso digno. Cujus doctrinæ ratio desumitur ex dictis, est enim gravius peccatum eligere indignum prætermisso digno, vel eligere dignum omisso digniore, quam furtum committere, quod perpetratur in ea acceptione pecuniæ, ut constat. Unde licet offerre materiam minoris peccati, hoc tamen intelligendum si scholasticus paratus sit majus peccatum committere scilicet eligere indignum omisso digno, vel dignum omisso digniore. Quòd si duo reperiantur æquè digni, quia vel re ipsa sunt, vel difficile de eorum excessu judicari potest, non licet tunc offerre pecuniam scholasticis, cùm non offeratur materia minoris peccati, si quidem illi in cujusque ex illis electione, justè agunt, solùm excipe casum, si scholasticus priùs non incitatus, sed sua sponte pecuniam postulaverit, aut indicaverit, licet enim dare in eo eventu. Ita Pontius *ubi suprà.*

4 Sed difficultas est in dicto casu, an si meus, v. g. adversarius obtulit judici, aut electori pecuniam, quam ille accepit, utrum ego possim illum pecuniis allicere, ut mihi opituletur? Quæstio est difficilis, nova, & in praxi maximè necessaria, & ad illam respondet Hurtado *loco cit. §. 243.* Dico igitur primò, esse opus ut mihi constet satis apertè electorem, aut judicem accepisse pecuniam, alioquin non possum ego eam offerre licitè. Secundò dico, non videri improbabile eam pecuniam, offerre, quia quod ego peto, potest fieri benè & malè; quod si malè fit, est illius culpa, quam ego vitare non teneor cum gravi damno; est autem grave damnum, ut judex, aut elector sit pecuniis à competitore devinctus. Neque tunc ego sum occasio peccati, quia jam ille est formaliter in peccato. Absolutè tamen censeo non licere offerre pecuniam, quia ego non vexor injustè, judex enim & elector possunt antecedenter esse determinati ad ferendam sententiam pro competitore sine ulla injustitia. Quid autem interest illos esse determinatos pecuniis potius, quam alia de causa? Potero tamen ego indicare meum animum, & ostendere me esse paratum ad dandas pecunias, si judex, aut elector eas voluerit, hæc enim non est provocatio, neque consilium. At verò mihi non licèt eas dare aut amittere. Ita Hurtado.

R E S O L. XLIII.

An quando aliquis non vi, vel fraude illata, sed solum per subornationem, preces, & munera quæ Electoribus confert, impedit, ne quis eligatur ad beneficium, &c. possit ille pretio redimere hanc vexationem, etiam dando pecuniam non solum tertiæ personæ, sed etiam uni ex Electoribus, ne subornet alios, &c.

Et an sit simonia redimere pretio talem vexationem? Ex p. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 2.

§. 1. NEgativam sententiam docet Sotus *de Just. lib. 9. qu. 6. art. 1. ad 5.* quem sequitur Moscosus *in sum. tract. 5. num. 4.* ubi sic ait: (Si estos impedimentos no se ponen con violencia, ni enganno, sino con ruegos, y sorbonos, aunque algunos autores dizen, que tambien se puede redimir esta vexacion con dineros; Soto dize que no, y me contenta su opinion, porque este daño no es contra justicia, sino contra caridad; y à semejantes ruegos, acudir se deve con otros, y no con dineros.) Sic ille. Sup. hoc sup. in R 36 §. Probatur tertio

2 Sed affirmativam sententiam probabiliorem esse existimo, quam ex Aragonio tuetur Villalobos *in summ. tom. 1. tract. 37. diffic. 10. nu. 3.* ubi sic asserit. (Quando uno impide à otro que consiga el beneficio, que justamente pide, no por fuerza y engaño, sino subornando por precio y ruegos, seria licito redimir aquella vexacion, dandole dineros para que desista del suborno, porque como aquel ambicioso puede dañar, y no aprovechar, el darle dineros no es comprar el beneficio, sino redimir la vexacion, y assi es licito.) Hæc ille. Et ita hanc sententiam novissimè docet Sanch. *in opusc. to. 1. lib. 2. c. 3. dub. 30. n. 5.* ubi ait. Licèt aliqui dicant licere redimere vexationem, quando aliquis vi illata impediret; secus quando impediret meam electionem per subornationem, & munera, quæ electoribus conferret, ne me eligerent, tunc enim non liceret pretio redimere vexationem. Alii verò hoc admittunt, quando impediens potest obesse, non tamen prodesse secundùm jus: si verò possit etiam prodesse, dicunt esse simoniam. At satis probabile est, non esse simoniam pretio redimere talem vexationem: licèt impediens per subornationem possit etiam prodesse. Ita Sanchez, quod est valde notandum. Nam ex hoc sequitur me ad redimendam vexationem posse dare pecuniam non solùm tertiæ personæ, sed etiam uni ex electoribus, ne subornet alios dummodo non dem, ut pro me suffragetur; licèt hoc ultimum de electore qui potest prodesse neget, Sylvius *in 2. 2. q. 100. ar. 2. concl. 3.* Lessius *lib. 2. c. 35. dub. 17.* Malderus *in 2. 2. tract. 9. c. 3. dub. 17.* & alii, sed sententia Sanch. est etiam probabilis. Sup. hoc in tribus præcedentibus R & in aliis §§. eorum primorum annotation.

3 Non desinam tamen hic pro curiosis adnotare Gregorium de Valentia, insignem Theologum Societ. JESU, *in 2. 2. D. Th. disp. 6. qu. 16. punct. 3.* rejicere illam distinctionem, quam afferunt Doctores de vexatione ante jus acquisitum, vel post jus acquisitum, & existimat utroque modo licere redimere vexationem in beneficiis, & aliis spiritualibus. Unde docet, quod in foro conscientiæ nihil obstat, quominus possit vexatio redimi licitè, etiam ante jus acquisitum. Verùm hæc opinio refellitur à Raphaele de la Torre *in 2. 2. to. 2. qu. 100. art. 4. disp. 9.* Sup. hoc in R. hoc §. hujus R. & in eodem §. in princ. & in fine.

3 In primis Rever. Dominus Episcopus à provisis de beneficiis à Sede Apostolica in forma *Dignum* extorquet pro collatione in vim mandati Apostolici facienda Julios duos pro quolibet scuto valoris dicti beneficii. Secundò item pro collationibus beneficiorum, quas ipso jure ordinario facit, extorquet pro qualibet provisione aliquando scuta sex, & aliquando septem. Et hoc idem vult extorquere à provisis ab inferioribus, ad quos collatio spectat. Si verò collationes fiant ab Abbatibus, vel aliis inferioribus à sua jurisdictione exemptis, ipse dominus Episcopus vult, quod collationes ab ipso, vel ejus Vicario approbentur, ac ratæ & gratæ sint, & tantundem persolvant, alioquin non vult quòd possint gaudere dictis beneficiis. Tertiò item pro litteris dimissoriis, seu testimonialibus, aut commendatitiis, D. Episcopus exigit undecim grossos & unum nummum, contra formam Concilii Tridentini *cap. 21. sess. 21. de reformat.* Quartò item facit solvere Clericos volentes se ordinare ad aliquem Ordinem sacrum, pro literis publicatoriis duos grossos & quatuor denarios, & id repetit in quolibet Ordine suscipiendo. Quintò item pro licentiis exercendi curam animarum, & confessiones audiendi sine coadjutoriis, exiguntur tredecim grossi pro quolibet, quæ quolibet anno sine alio examine renovari debent, & iterum persolvi contra formam *cap. 15. sess. 23.* ubi expressè cavetur, quod gratis concedantur. Sextò item dispensationibus matrimonialibus, quæ in vim literarum Apostolicarum conceduntur, exigit unum marcum argenti, quod est valoris trium ducatorum, & ultrà, contra formam ipsarum literarum Apostolicarum, in quibus sua Sanctitas mandat, quòd nihil percipiant à sponte offerentibus. Septimò item pro examine in concursu fiendo pro obtinendo Parochiales quocumque mense vacantes, facit solvi ab examinatis & approbatis cuilibet examinatori Julios quatuor, contra formam *c. 18. sess. 24.* Octavò item, quia de consuetudine dictæ Ecclesiæ Episcopi in eorum ingressu solent exigere à personis Ecclesiasticis quoddam donativum, dictus modernus Episcopus ampliando hanc consuetudinem vult exigere & exigit etiam dictum donativum ab illis, qui postea beneficia obtinuerunt, & successivis temporibus obtinent, nec permittit ipsos capere possessionem beneficiorum, nec Bullas, nec litteras provisionales expedire vult, nisi prius solvant dictum donativum. Nonò item infligit quotidie pœnas & censuras Ecclesiasticas in causis civilibus, & parvi momenti etiam pro debito duorum Juliorum, non aliter, servata forma Concilii *cap. 3. sess. 25.* sed contra illius formam, quo fit, ut censuræ hujusmodi parvipendantur. Decimò item confert Ordines generales, ut plurimum in quadam Capella sui palatii, & si quando illos in Cathedrali confert, id in Capella remota & obscura, nulla præcedente intimatione, nec vocatis aliquibus Canonicis, facit contra formam *cap. 18.* incip. *Ordines, sess. 23. de reformat.* Hæc & multa alia dictus D. Episcopus extorquet, & in multis aliis gravat subditos, ideò supplicator humiliter vestris Illustriss. & Reverendiss. Dominis, ut pro solita benignitate dignentur consulere benignitati subditorum, ac simul cupiditati dicti Prælati.

4 Responsio. Reverendissime Domine, uti frater, Canonici & Capitulum istius Ecclesiæ, libellum, qui erit cum his literis, sacræ Congregationi Cardinalium Concil. Trident. interpretum obtulerunt in eo, quòd de amplitudine tua conquerantur, ipsa perspiciet, simulque videbit, quid ad unumquodque ipsius libelli caput sacra Congregatio responderit. Nempè ad primum & secundum pro collatione, aut institutione Ecclesiarum, & præsertim curatarum, Cancellarium posse in singulis accipere mercedem suo labori convenientem, quod tamen scriptura, sigillo & cæteris omnibus computatis unum aureum non excedat, ut dummodo ipsi Cancellario salarium nullum pro suo officio exercendo constitutum sit, & ex pecunia quam accipiet, nihil prorsus emolumenti collatores, aut institutores ullo modo directè, vel indirectè percipiant. Ad tertium nihil exigendum pro dimissoriis commendatitiis, aut testimonialibus literis, juxta *cap. sess. 21. Consilii ejusdem.* Ad quartum de literis publicatoriis id prohiberi eodem *cap. 1. sess. 21. vers. nec alia quacumque de causa.* Ad quintum gratis oportere concedi hujusmodi licentias, juxta *cap. 15. sess. 23.* Ad sextum pro dispensationibus matrimonialibus non licere Episcopo, vel ejus Vicario quidquam accipere, nec ratione taxæ, etiam ex immemoriali consuetudine, nec ratione sigilli, vel alicujus alterius rei: quapropter decretum illud quod solet poni in litteris dispensationum matrimonialium, ut nihil muneris, aut præmii sponte accipi possit pro illarum executione, ita intelligendum est, ut neque Ordinarius ipse, nec Vicarius ejus quidquam pro mercede laboris; quem ex in re susciperent, capere possent. Notarios verò pro examine testium quartam partem aurei, seu ducati licitè accipere posse. Ad septimum non debere examinatores occasione examinis ad parochiales Ecclesias quicquam accipere, alioquin puniendos arbitrio Ordinarii. Ad octavum de donativo in ingressu, respondet istam consuetudinem esse sublatam per consilium *cap. 14. sess. 24.* Ad nonum non debere censuras infligi nisi servata forma *cap. 2. sess. 25.* Ad decimum sacrorum Ordinum collationes cathedrali Ecclesia vocatis, præsentibus ad id Ecclesiæ Canonicis publicè celebrari debere, juxta *cap. 9. sess. 23.* Quæ illi sigillatim præscribere voluimus, ut cùm videat ea minimè licere, ab illis Amplitudo tua abstineat, quod facere debebit, nec cuiquam relinquere offensionis, aut querelæ locum; interea eam benè in Domino valere, gratiæque suæ donis cumulari optamus Romæ die 12. Aug. 1588.

Amplitudinis tuæ Reverend. uti frater
A. CARAFA Cardinalis.

5 Unde ex supradicta declaratione *in responsione ad 6.* apparet sententiam Sanchez non esse tenendam, hinc etiam infertur stantibus verbis impositis in Bulla Latina, Commissarios Bullæ Cruciatæ non posse recipere aliquid pro revalidatione, publicatione, &c. Indulgentiarum, neque pro jure laboris, & ideò in quodam consessu doctorum hominum ex ordine Eminentiss. Domini mei Cardinalis ab Auria, me etiam interveniente & consulente, fuit determinatum, neque Magistrum Notarium Cruciatæ pro jure laboris potuisse accipere aliquid pro licentia publicandi Indulgentias, quia in omnibus Curiis Episcopalibus saltem Italiæ, dictæ licentiæ publicandi Indulgentias, licèt præbeantur in scriptis, præbeantur tamen gratis, quod expressè Cardinalis Paleotus ordinavit in suo Archiepiscopatu Bonon. *part. 4. concil. 1. fol. mihi* 232. Tum, quia in Bullis Sanctissimi Domini nostri Urbani VIII. dictarum Indulgentiarum annullantur Indulgentiæ, si pro earum publicatione aliquid etiam à sponte dantibus sumatur, & pro expeditione dictarum concessionum, etiam pro jure laboris, Pontifex non vult, ut aliquid accipiatur; & ideò in fine apponuntur hæc verba, *Gratis pro Deo etiam scriptura.* Et in Concilio Trid. *sess. 21. cap. 9.* Canonicis, qui eleemosynam quærunt pro certis Indulgentiis, negatur aliquid dari pro jure laboris. Et ita hanc sententiam in terminis, ut dixi, solet, terminantibus, docet novissimè ex insigni Musæo Sorbonico doctus Andreas Duvallius *in par. 2. D. Thom. tract. de Indulg. quæst. un. art. 8. in fine*, quem omninò videbis.

Sup. hoc in [illegible] Ref. [illegible] & magis lat[illegible] in 9. Tract[illegible]

6 Nec valet dicere quòd mandatum, ne aliquid sumatur, est directum Commissario Cruciatæ, non autem Magistro Notario, qui aliquid recipit jure tantùm laboris: nam respondeo quòd Bullæ Urbani VIII. in quibus conceduntur Indulgentiæ, prohibent absolutè aliquid recipere, neque personis particularibus diriguntur, ergo, &c. Deinde licèt Concilium Trident. *sess. 23. cap. 15.* cum Episcopis tantùm loquatur, ut approbationes confessionum gratis concedant, tamen, ut visum est in superiori resolutione sacra Congregatio in dictis verbis Concilii, declaravit inclusos esse etiam Cancellarios accipientes aliquid pro jure laboris, unde in caso *kap. 1. sess. 21. ejusdem Concilii*, Notarios nominatim excludit, ergo, &c. Ita tunc ego, præter alia jura, & rationes, quæ pro hac firmanda sententia alii Theologi consulti adduxerunt.

7 Unde à fortiori dicendum est, quòd pro executoriis dictarum Indulgentiarum in hoc Regno ab Officialibus laicis, ne quid minimum accipi potest, etiam sub colore præstiti laboris, quod etiam absolutè præcepit Serenissimus Rex Philippus II. in quadam epistola data Matriti die 28. Decembr. 1571. & directa ad excellentissimum Ducem de Terra-Nova, in qua ponit querelas sibi factas à Cardinali Alexandrino super aliquos abusus, qui tunc in hoc Regno extabant, & *cap. 5.* dictæ epistolæ sic Rex asserit: (Tambien nos han hecho entender, que quando se dan letras executorias, no se concede si no se paga primero cierta suma de dineros, y porque esto no parece cosa conveniente, proveereys que de aqui adelante no se lleven dineros por esta causa, sino que se espida gratis. Et tunc omnes ex sacro Concilio subscripti ad dictam epistolam sic responderunt. Per lo passato s'hanno perceputo per li Officiali Regi alcune ragioni per considerazione delli loro travagli, però poi che sua Maestà comanda, che questi negozi si spediscano gratis, così si facci essequire, ch'oltre che sua Maestà lo comanda, pare cosa da se molto conveniente.) Ita ibi, quod si in omnibus Papalibus rescriptis observandum est, maximè procedit in expeditione Indulgentiarum, quæ sunt res spirituales, & quæ annullantur à Pontifice, si pro publicatione ipsarum aliquid recipiatur.

DE DATIS, ET PROMISSIS

Super Bullam Gregor. XIII.

RESOL. XLVII.

An Bulla Greg. XIII. de Datis, & Promissis in Romana Curia sub nomine gratiarum includantur absolutiones, indulgentiæ, dispensationes, beneficia, & alia gratia, quæ solo verbo perficiuntur? Ex p.6. tr.7. & Misc. 2. Ref. 14.

§. 1. RESpondet affirmativè ex Navarro, Bonacina *tom. 3. de censur. disput. 2. quæst. 3. punct. 31. num. 2.* Molin. *de justit. tom. 1. tractat. 21. disp. 42.* & Azorius *part. 3. lib. 12. capit. 24. quæst. 6.* ubi sic ait: Pontificia constitutio intelligit nomine

mine gratiæ, & justitiæ, quicquid per literas Apostolicas, Diplomata, sive Bullas, & Brevia Pontificia gratiosè conceditur: quæ itidem per solam siguaturam in solo verbo, vel vivæ vocis oraculo concedi solent; cujusmodi sunt multæ absolutiones, dispensationes, indulgentiæ, facultates & privilegia, nam in constitutione dicitur, *Per litteras Apostolicas, & quibuscumque aliis modis*. Ita ille.

2 Non desinam tameo hic adnotare Gabrielem Lotherium doctissimum Jurisconsultum Romanæ Curiæ *de re beneficiaria lib. 3. quæst. 32. num. 26. & sequentib.* docere sub nomine gratiæ in dicta Bulla Gregoriana non contineri gratias extra materias contentiosas, ut dispensationes, absolutiones, beneficia, pensiones & similia: & probat restrictionem illam ad causas appositas in Bulla, & sic ad materias contentiosas non diffundi per verba sequentia, *seu alias per litteras Apostolicas*: quasi causæ & judicia, non etiam per litteras Apostolicas expediri consueverint, imò plurimæ sic deciduntur, & expediuntur: quæ omnia probat ipse Lotherius *ubi suprà*. Cujus sententia si esset probabilis, multi in pœnas dictæ Constitutionis non incurrerent: recognosce illum, & non pigebit. Sed prima sententia Navarri est communis, quam approbat stylus Pœnitentiariæ, & Romanæ Curiæ, & ideò ab illa non est recedendum.

R E S O L. XLVIII.

An in aliquo casu absque incursione pœnarum Bullæ Greg. XIII. de Datis, & Promissis possint in Curia Romana excusari dantes munera?

Et an judex, qui in Romana Curia reciperet ab utraque parte ante latam sententiam, vel ante gratiam obtentam majores, quas vocant propinas, seu sportulas, quam sibi essent debita, quamvis peccet contra justitiam, & teneatur restituere, non tamen incurreret prædictas pœnas, neque etiam qui eas propinas solvit?

Et notatur, quod hujus Bullæ pœnæ non habent locum, si daretur aliquid simpliciter, nullo pacto præcedente, & ad effectum specificè obtinendi aliquam gratiam, vel justitiam, & aliqua alia circa hoc explanantur. Ex p. 7. tract. 4. Ref. 1.

§. 1. MAteria hæc est satis periculosa, & faxit Deus quod circa illam multi non naufragentur, ut patet ex Commentariis Navarri, Boccacij, Farinacii, Azorii, Bonacinæ, Molinæ, & aliorum editis in explicationem dictæ Bullæ. Non est tamen negandum posse, non obstante dicta Bulla aliquod munus præbere sine peccato, & incursione pœnarum, modo quo infra dicendum est, ex mente tamen aliquorum Doctorum. Asserunt igitur, Primò, quod in quocumque tempore, sive post, sive ante, quando munera dantur non pro gratia, vel justitia obtinenda, sed ob alium titulum, & finem Bulla Gregoriana non obligat. Nam leges non sunt extendendæ ultra propriam verborum significationem, & legislatorum voluntatem. Sed in casu nostro Pontifex non voluit subjacere pœnis, nisi dantes pro gratia, & justitia: Ergo non includuntur in dicta Bulla ex alio titulo dantes, nempè ob meram liberalitatem, & gratitudinem; Igitur primus titulus excusans ab incursione pœnarum dictæ Bullæ, est quando quis aliquid donat non pro gratia & justitia, sed ob liberalitatem, & gratitudinem.

2 Secundus titulus potest esse ratione laboris, & hoc procedit etiam, si detur majus stipendium, quàm sit debitum, modò id non referatur ad obtinendam gratiam; vel justitiam; etiamsi detur ante collatam gratiam, vel justitiam: ac proinde in Romana Curia judex, qui reciperet ab utraque parte ante latam sententiam, vel ante gratiam obtentam, majores, quas vocant, propinas, seu sportulas, quàm sibi essent debitæ, peccaret quidem contra justitiam, teneretur que restituere; non tamen incurreret prædictas pœnas, neque etiam, qui eas propinas solvit; cùm non pro gratia, & justitia obtinenda, sed tanquam pretium excessivum datæ sint, & acceptæ.

3 Tertius titulus erit ratione damni compensandi, ut qui dant, vel accipiunt ad compensandum damnum, quod resultat intercedenti, modò excessus notabilis non sit. Hac ratione dicunt prædicti posse excusari cubicularios, secretarios, aliosque familiares Principum, qui non recipiunt aliquid ob gratiam, vel justitiam à Principe impetrandam, sed ad compensandum damnum inde illis resultans. Sæpè enim ob gratiam semel impetratam non audent, vel certè, non ita facilè frequenter, & confidenter aliquid aliud petere; imò exponunt se periculo non obtinendi alia, & quod habeantur nimis petaces, & importuni, minuaturque gratia, qua apud Dominos valent. Imò etiam aliquid potest dari, & accipi pro majori exhibenda industria, quàm alioqui in negotiis exhibere teneantur prædicti cubicularii. Licèt enim teneantur cubicularii, aut familiares Principum, vel Judicum mediocri diligentia aditum supplicaturis permittere, vel supplices libellos, responsaque referre, libellos decreto munitos reddere, & hujus generis alia, ratione quorum nihil possunt accipere; quia gratis præstare tenentur, & stipendium aliunde accipiunt; si tamen majorem præstent operam, quàm ex officio teneantur, potest aliquid hoc titulo dari, & accipi. Id enim non accipiunt pro gratia, vel justitia obtinenda: sed pro majori illa opera, & industria à se exhibita, dummodo neque in hoc excedatur; imò etiamsi excedatur, peccabitur contra justitiam: sed non contra Bullam, ut dicebamus cum Molina in simili de stipendio Judicis, & aliorum ministrorum. Et hæc omnia docet novissimè doctus P. Joan. Dicastillus *de just. & jure lib. 2. tr. 1. disp. 5. dub. 7. à n. 208. usque ad 222.* cui adde Bonacinam *tom. 3. disp. 2. quæst. 3. punct. 31. num. 14.* & P. Leonem *de cens. recol. 14. litter. verb. Dantes.*

4 Nota etiam quod Jo. Ant. Novarius *in sum. Bull. p. 2. tit. de dato, & promiss. pro Just.* &c. *num. 7.* docet, ut hujus Bullæ pœnæ non habeant locum, si daretur aliquid simpliciter, nullo pacto præcedente, & ad effectum specificè obtinendi aliquam gratiam vel justitiam: Ita ille, qui ait sic fuisse decisum in Rota *decis. 136. post. cons. Farinacii tom. 1.* & hæc omnia superiùs dicta videantur penes Doctores citatos: nam in hac quæstione de meo nihil asserere volo.

R E S O L. XLIX.

An in dicta Bulla sint prohibita omnes promissiones maximè cum verbis generalibus? Ex p. 7. tr. 4. Ref. 2.

§. 1. DOctores agunt de hac quæstione separatim à quæstione in superiori Resol. posita, & ideò hoc etiam ego facio. Aliqui docent, ex quibus est Azorius *par. 3. lib. 12. c. 23.* Molina, & alii incurri pœnas, si promissio talis sit, ut moveat ad justitiam, vel gratiam conferendam, quia Pontifex in sua Bulla probibet pacta, vel promissiones occultas, vel manifestas verbis generalibus, vel expressis conceptas, tales sunt hæ, ergo prohibentur. Bonacina verò *to. 3. disp. 2. quæst. 3. punct. 31. num. 10.* distinguit, & ait: Vel verba solùm proferuntur urbanitatis gratia, absque animo illius obligationis sibi imponendæ, vel proferuntur animo re ipsa promittendi, seu se obligandi. Si proferuntur solùm urbanitatis gratia, censeo proferentem non incurrere pœnas à præfatis à Pontificibus constitutas. Si verò proferantur animo promittendi, & hoc pacto inflectendi judicem, aut gratiæ collatorem, ad gratiam vel justitiam concedendam; arbitror promittentem ligari his pœnis. Ratio est, tum quia prohibita sunt quælibet pacta, & promissiones etiam generales, & occultæ; tum quia administratoribus justitiæ, & collatoribus hujusmodi gratiarum nihil simpliciter debetur ex gratitudine; cùm aliunde habeant stipendium, & sustentationem, nihilque de suo conferant, & obligatio ea gratitudine potiùs oriatur ex eo, quòd quis ex mera liberalitate confert, quàm quod facit, id quod ex officio, & munere suo præstare debet, tum quia hujusmodi promissiones nihil aliud sunt, quàm munera in se oblata; vetitum est autem aliquid tradere cum tacita promissione pro gratia, vel justitia obtinenda. Hinc patet

Quamvis non plenè sup. hoc, sed ad fulciendum doctr. hujus Ref. lege sup. si placet, in Ref. 2. §. Quarto secundo, & seqq. & Ref. 19. 23. & 26. & in to. 4. tr. 1. Ref. 4. per tot. & frequenter in fin. §. Tandem.

2 Primò judicem, aliumve gratiæ collatorem, qui intuitu hujusmodi promissionis aliquid facit, subjacere pœnis istius constitutionis: nam dicitur acceptare promissionem, vel donationem pro justitia, vel gratia; & hoc præsertim valet in judice, aut gratiæ collatore, qui novit promittentem consuevisse verba, seu promissionem opere implere.

3 Secundò, patet his constitutionibus prohiberi ea verba, quæ continent generalem promissionem: ut si quis dicat: Recognoscam labores tuos, vel non ero tibi ingratus vel honestum est, ut laborans pro alio recognoscatur. Hoc tamen intellige, modò hæc verba non adhibeantur solùm causa urbanitatis, aut modò non adsit intentio conferendi stipendium labori debitum. Ita Bonacina qui citat Farinacium & Boccacium.

4 Sed Dicastillus *de Just. lib. 1. tract. 1. disp. 5. dub. 7. num. 189.* docet esse nimis scrupulosum id quod asseritur à Bonacina, quòd illa verba generalia proferantur solùm urbanitatis gratia, absque animo ullius obligationis. Nam si illud absque animo ullius obligationis, ita strictè accipiatur, ut nullam cujuscumque generis, vel minimam obligationem admittat, certè difficile apparet. Nam, cùm illa verba sonent aliquid in futurum ortum ex animi gratitudine (de qua postea dicemus) non est vera & propria significatio animi grati ille loquendi modus futilis, & vanus, qui adhiberi solet à plerisque. Illud enim genus gratitudinis, ab æquis rerum, prudentisque æstimatoribus nihil fit, cùm meræ nugæ sint, aut inania verba: ergo si qua actio rationalis, & virtus gratitudinis exerceri debet in eo casu, debent esse verba, quæ vera sint, & significent verum animum gratum, qualis non aliter significatur, quàm verbis ex animo dictis. Unde, si ea exprimat quis in ea occasione, qua debet habere animum gratum; aliquam habet obligationem dicendi ea verba, non tanquam vana, & nugatoria, sed in uno aliquo sensu nempè cum animo faciendi ea vera, licèt non habeat animum obligandi se ex virtute Justitiæ. Unde erit obligatio quasi fidelitatis, vel certè illa obligatio decentiæ, quæ resultat ex eo, quod quis alteri significaverit animum gratum,

& ali-

& aliqualem voluntatem ostendendi operibus ipsis gratitudinem. Cùm autem sit aliquale debitum, id, quod ex gratitudine debitum est, non est credibile voluisse Papam prohibere illam animi ostensionem, etiamsi inde affulgeat aliqua spes ei, ad quem ea verba diriguntur, & sub ea spe fortasse moveatur, aut impellatur ad gratiam, vel justitiam, aut absolutè conferendam, aut faciliùs saltem & alacriùs. Neque obstat, quòd prohibita sint pacta, & promissiones, etiam generales & occultæ. Nam hæ, quæ non sunt propriæ, & strictæ promissiones, & aliàs ex gratitudine quodammodo debitæ, aut de materia, quæ quodammodo erit debita ex gratitudine (ut paulò post ostendam) non debent intelligi prohibitæ.

5 Porrò esse posse in his rebus materiam gratitudinis, neque esse verum, nihil ex gratitudine aliquo deberi collatoribus gratiæ, & justitiæ; quin potiùs sæpè dignos esse, ut erga illos ea virtus exerceatur; probari facilè potest.

6 Atque in primis in Collatoribus gratiarum apertissimè probatur. Licèt enim si habeant jam suum stipendium assignatum pro munere suo exercendo, ita ut sæpè teneantur eam gratiam ex officio conferre, & licèt nihil de suo conferant, id est, de bonis suis, quibus priventur, ut alteri dent; negari tamen non potest, quòd sæpè gratiam aut beneficium, quod liberè uni aut alteri poterat conferri, conferre huic potius quàm illi, sit beneficium comparatione ejus, cui confertur, quem potuisset conferens prætermittere, & alteri conferre. Ergo par est in eo casu gratias ei agere. Ergo non deest ibi materia gratitudinis. In aliis verò, quæ ad justitiam pertinent, quamvis non diffitear minus posse inveniri materiam actionis gratiarum, sæpè tamen vel in modo, vel in alacritate, aut celeritate solent apparere signa voluntatis, & animi ex parte conferentis, quæ aliqualem præbent materiam ostendendi gratitudinem, quamvis res collata non sit propriè materia gratitudinis. Imò vel aliqualis similitudo, aut species beneficii potest esse materia, & occasio sufficiens antidoraliter respondendi lato aliquo modo gratitudini, quamvis non sit ita propriè. Cujus rei oppositum habemus exemplum in virtute obedientiæ: Quamvis enim propria materia ejus virtutis sit præceptum: ad illius tamen perfectionem spectat parere, non tantùm præceptis, sed signis & nutibus voluntatis Superioris citra expressum præceptum, ut omnes viri sancti, & Religiosi fatentur. Eadem ergo ratione ad gratitudinis perfectionem poterit pertinere se extendere, etiam ad minus propria beneficia: maximè cùm præcipua ratio beneficii, & merita gratitudinis consistant in animo & voluntate conferentis. Et hæc omnia docet Dicastillus, *ubi suprà*.

7 Verùm absolutè, & sine ulla distinctione Navarrus, quem sequitur Pilliucius *tom. 1. tract. 15. cap. 6. num. 129.* asseruit promissionem factam verbis generalibus ex gratitudine non prohiberi in hac Bulla, nisi inducat super se civilem obligationem. Hæc enim grati animi significatio, & exhibitio jure naturæ debetur benefactoribus. Accedit, quòd S. Pontifex non censetur velle hæc prohibere, quæ sic debentur. Deinde, quia expressio ejus, quod tacitè inest, & tantùm modo, quo inest, non facit illicitam rem, alioquin licitam, *c. significasti, de elect. & l. 3. ff. de leg.* quod contingit in hoc casu, cum jure naturæ recipiens beneficium, videatur teneri ea gratitudine, ad antidora, & ad agendas gratias debito loco, & tempore.

8 Confirmatur supradicta opinio ex doctrina celebri P. Gaspar. Hurtado *de Just. & jure disp. 1. de judic. forensi, difficult. 21.* ubi sic asserit: Addimus à Gregorio XIII. in Bulla ab ipso edita anno 1574. mense Novembri, specialiter sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, & Romano Pontifici reservatæ, & sub aliis pœnis prohiberi dationem, & acceptionem munerum, & eorum pactionem, & promissionem: & acceptationem illius pro impetranda gratia, vel justitia sive pro se, sive pro alio facta apud Sedem Apostolicam in Curia Pontificia, & etiam collationem auxilii, vel consilii, vel favoris ad aliquam actionem prohibitam ex dictis. Et quia ea particula, *pro*, quando dicitur pro gratia, vel justitia, denotat datum munus tanquam pretium, non censetur prohibita datio muneris liberaliter facta, nec acceptio illius. Ita Hurtadus, ex cujus doctrina sequitur promissiones in Bulla Gregoriana prohibitas, esse illas quæ inducunt supra promittentem obligationem justitiæ, non autem promissiones sive civili obligatione ea gratitudine & liberalitate. Et ad majorem confirmationem ejusdem sententiæ adducam etiam hic alium locum dicti P. Gasparis Hurtado *ubi sup. de just. & jure disp. 3. de usura diffic. 7.* ubi sic ait: Ex dictis constat quod qui ratione mutui ex pacto rigoroso obligavit, vel quasi obligavit ex justitia mutuatarium, ut conferat ipsi mutuanti aliquod officium, usuram commisit, & si accepit, tenetur illud resignare, seu relinquere, quamvis sit Ecclesiasticum, & rigorosum beneficium, quia illud invalidè accepit, & retinet, ut de omnibus rebus usurariis, diximus *diffic. 19.* quia sine titulo accepit, & retinet, quia nec titulo liberalis donationis, nec alio, imò si officium sit beneficium Ecclesiasticum, non solùm commisit usuram, sed fuit etiam simonia ab utroque commissa, quia tunc beneficium datum fuit, & acceptum tanquam pretium mutui, vel tanquam merx illius, in quo simonia consistit. Qui verò ratione mutui, non quasi obligat ex pacto rigoroso, seu ex justitia, sed tantùm ex pacto latè sumpto, seu ex gratitudine, vel ex pura fidelitate ad officium nullam committit usuram, & quamvis sit beneficium, nullam committit simoniam, nec qui sic illud accepit, tenetur ad illius resignationem. Ita Hurtadus, unde ex suis principiis promissiones & pacta prohibita, tunc censentur prohibita, quando inducunt civilem obligationem, secus autem antidoralem; prohibentur igitur quando efficiuntur ex justitia, non autem ex gratitudine & liberalitate. Et hæc sunt placita Doctorum circa præsentem Quæstionem, & aliam in superiori resolutione appositam. Ego autem tanquam Pigmeus nolo inter Gigantes etiam in proscenium ascendere, & meam proferre sententiam, ideò hæc omnia viris doctis maturanda relinquo.

Sup. hoc dubio seq. in hoc §. sup. in Ref. 19. & in 10. 6. tr. 3 Ref. 14. §. Nota etiam in princ. & 3 quenter loco docte 3. pon. & ult. tractat. 3 Ref.

R E S O L. L.

An quis incurrat pœnas dicta Bulla Gregor. XIII. de Datis, & Promissis, si aliquid promittat, & donet Urbis Gubernatori, vel Burgi, aut Judicibus Capitolii, vel eorum delegatis?

Et in textu hujus Resolutionis proponuntur aliqua alia, pro quibus, si aliquid quis promittat, vel donet, in illis est dubium, an incurrat nec ne in pœnas hujus Bullæ? Ex part. 7. tract. 4. Resol. 3.

§. 1. AD hoc dubium ita respondet Scortia *in Bullis Pontificiis Epitom. 125. Theorem. 334.* Porrò Constitutio solùm agit de iis, quæ contingunt apud Sedem Apostolicam, quo nomine Navarr. *d. comm. numer. 29.* intelligit Romanum Pontificem, prout habet jurisdictionem spiritualem ad excludendas actiones factas apud eum, ut Regem temporalem. Unde secundùm eum hæc constitutio non comprehenderet eos, qui impetrant gratiam, vel justitiam à Gubernatore Urbis, Burgi, Judicibus Capitolii, eorum delegatis, & similibus ministris: sed comprehenderet solùm qui impetrant v. gr. à Summo Pœnitentiario, Camerario, Vicario Urbis, Cubiculariis, Secretariis, & similibus. At Joan. Azor. *loc. cit. q. 7.* rectiùs exponit Romanum Pontificem, quatenus spiritualem, vel temporalem jurisdictionem habet, ideò hanc prohibitionem comprehendere quoscumque ministros, etiam habentes in Romana Curia jurisdictionem temporalem, quod Pontificis sit mens & intentio, non tantùm à Romana Curia simoniam repellere, sed etiam ambitionem, & avaritiam. Hucusque Scortia, cujus sententiam sequitur etiam Bonacina *ubi infrà*, cum Dicastillo, & Azorio.

2 Sed negativam sententiam Navarri etiam Molina *tom. 1. tract. 2. disp. 92.* & probabilem esse docent ipsimet adversarii: unde apponam hic verba Bonacinæ *tom. 2. disp. 2. q. 3. punct. 35. num. 5.* ubi sic ait: Colligitur ex nostra sententia impetrantem gratiam, vel justitiam temporalem, prævia promissione, vel donatione apud Gubernatorem Urbis, vel Burgi, vel apud Judices Capitolii; vel ipsorum Delegatos, apud Senatorem, Cardinalem, Camerarium, Clericos Cameræ, vel apud Sum. Pontif. quatenus est Rex, id est, quatenus habet temporale dominium, cum Sede Apostolica, seu cum jurisdictione spirituali per accidens conjunctum incurrere pœnas hujus Extravagantis: nam in nostra sententia dicitur obtinere gratiam, vel justitiam in Curia Romana, seu apud Sedem Apostolicam. Quanquam opposita sententia probabilis est; sicut etiam probabilissimum est, eum non incurrere pœnas Extravagantis hujus, qui aliquid tradit majori domus Præfecto, seu Magistro domus S. Pontificis, ut in famulatum, & obsequium temporale ad instar aliorum famulorum, qui aliis Principibus inserviunt, admittatur; hoc enim propriè loquendo non videtur venire nomine gratiæ, vel justitiæ. Secus si intendat obtinere munus, & officium adnexam habens exercendæ jurisdictionis obligationem: nam consecutio hujusmodi officii ad gratiæ nomen revocatur. Ita Bonac. cui adde Filliuc. *tom. 1. tract. 15. cap. 6. num. 39.* & Dicastillum *de just. & jure lib. 2. tract. 1. disp. 5. dub. 7. num. 159.* asserentes etiam sententiam Navarri, & Molinæ esse probabilem. Et licèt Filliucius asserat obstare praxim sacræ Pœnitentiariæ, quis respondere posset sacram Pœnitentiariam, sequi opinionem affirmativam probabilem, non tamen ex hoc sequi opinionem negativam Navarri non esse probabilem & sequendam, si quis velit. Et hæc dicta esse volo secundùm mentem supradictorum Auctorum, nam de meo nihil dicere intendo. Et ne deferas etiam videre novissimè nostrum P. Leonem *de Censur. recol. 4. lit. B. verb. Dantes*, ubi docet à Clem. VIII. dictam excommunicationem fuisse ampliatam pro quocumque Tribunali in urbe vel extra, & pro gratiis quæ obtinentur à Papa, ut est Dominus temporalis.

R E S O L. LI.

An Gubernatores, & alii Officiales status Ecclesiastici, si accipiant munera, incidant in censuras Papæ reservatas?

Et

Et difficultas est, an pœna dupli sit restituenda ante judicis sententiam, & cuinam facienda sit restitutio?

Et an, si aliquis ex supradictis reciperet munus, & postea finito officio restitueret illud non pauperibus, sed donanti, si postea iste donans munus iterum restituenti voluntariè, & spontè, vellet donare, an inquam in tali casu obstaret prohibitio, & censura, de qua loquimur? Ex part. 9. tract. 8. & Misc. 3. Res. 41.

§. 1. RESpondeo affirmativè, ut patet in Extravag. Pauli II. & est 3. ejusdem, cujus initium est: Munera. Quam Constitutionem Sixtus IV. in Bulla 15. quæ incipit: Etsi confirmavit. Ubi Paulus II. prohibet, ne Rectores, & Gubernatores, aliique Officiales Romanæ Ecclesiæ, vel etiam Legati à latere ad regimen, & gubernationem Provinciarum, Civitatum, ac Terrarum Romanæ Ecclesiæ deputati, vel deputandi, à Provinciis, Civitatibus, vel Terris, quibus præsunt, vel officia exercent, aut à singularibus suæ legationis regiminii, vel gubernationi suppositis, aliquod genus muneris, aurum, argentum, vestem, aut equum, vel alterius cujuslibet speciei accipiant, præter esculenta, & poculenta, quæ intra biduum consumi possunt: alioquin tam dantes, quàm recipientes, etiamsi Pontificali præfulgeant dignitate (dummodò non sint Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, qui in Sacro Collegio coram Pontifice sponte sua obtulerunt, & promiserunt non recepturos hujusmodi munera) ipso facto sententiam excommunicationis incurrunt, à qua absolvi non possunt nisi à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constituti.

Quamvis non obstent. sup hac Extravagante lege tamen infr. dict. Ref. 15.

2 Sed pro explicatione dictæ Excommunicationis, nota primò, quod pro officialibus habentibus, &c. intelliguntur de habentibus Jurisdictionem temporalem in dicto statu, hoc enim significant verba Bullæ, ibi: Rectorem, Gubernatorem, suorumque Officialium, vel Legatorum à latere ad regimen, & gubernationem Provinciarum, Civitatum ac Terrarum Romanæ Ecclesiæ, &c. quorum appellatione veniunt Consiliatores, & Assessores.

3 Nota secundò, quod ut in illam officiales supradicti incidant, recipere munera debent ab iis, quibus ipsi subditi sunt, vel apud quos sua officia exercent. Et ideò, si v. g. Gubernator Perusiæ reciperet munera à Magno Duce Hetruriæ, vel ab alia privata persona extera, non incideret in hanc Censuram, quia lata est contra recipientes munera à subditis.

4 Sed difficultas est, an pœna dupli sit restituenda ante judicis sententiam? Et affirmativè respondet Pater Thesaurus *in praxi part. 2. ver. Munera, c. 8.* ubi sic ait: Nota, quod hæc pœna dupli obligat in conscientia, etiam ante declaratoriam, propter particulam illam, reddere teneantur: ut de eadem particula dicunt communiter Doctores *in cap. 2. de Cens. in 6.* & Lessius *c. 16. n. 37. lib. 2.* Emmanuel Sà, *verbo Suspensio ipso Jure, n. 13.* & in terminis hujus Bullæ, Bonacina *de Censur. partic. disp. 2. q. 7. punct. 8. n. 8.* & facit pro hac sententia, quia ratione juramenti præstiti Officiales obligati sunt observare hanc constitutionem, ut supra dictum est, ex eadem Bulla. Ita Thesaurus. Verùm Pater Castrus Palaus *tom. 6. disp. 3. punct. 18. n. 10.* contrarium docet; sic enim asserit: Præter excommunicationem obligantur recipientes reddere omne id, quod acceperunt, & aliud tantundem. Quoad eam partem, qua tantumdem reddere tenentur, certum existimo sententiam saltem de laratoriam criminis requiri, ne sint propriæ pœnæ exequutores, se privando dominio acquisito. At quoad partem, qua acceptum obligantur reddere, reputo probabilius seclusa sententia obligari, utpotè rei, cujus dominium non est illis acquisitum. Ita ille: unde utramque opinionem probabilem puto.

5 Videndum modò superest, cuinam facienda sit restitutio. Alii afferunt pauperibus; alii partem pauperibus, partem danti. Sed illos conatur concordare noster Pater Leo *de Censur. Recoll. 4. litt. M. ver. Munera*, ubi sic ait: Bonacina subdit, dictam restitutionem integri dupli faciendam esse pauperibus contra Filliucium docentem partem receptam esse restituendam danti, aliam partem verò pauperibus. Quas opiniones concordarem hoc modo, scilicet, quòd opinio Bonacinæ sit vera, quando dans munera, dedit in casibus, in quibus erat illi prohibitum, nempè illicitè; opinio verò Filliucii sit vera, quando dicta munera dantur licitè, scilicet ad redimendam injustam vexationem, &c. Ita Leo. Mihi verò magis placet opinio Filliucii, quam etiam tuetur Castrus Palaus *ubi suprà tom. 6. disp. 3. punct. 29. n. 10.* asserens rem receptam restitui posse donanti ante sententiam condemnatoriam, aliud verò tantumdem, quod pœnali Constitutione restitui præcipitur, solis pauperibus restituendum esse. De hac secunda parte nemini est dubium, cum obligatio restituendi illam quantitatem solùm ex lege pœnali proveniat, & posita sententia condemnatoria, quæ numquam donanti, sed pauperibus aliisque operibus piis restitutionem applicabit. Priorem partem probo, quia cum rei acceptæ dominium non sit translatum in accipientem, eo quòd translatio lege impediatur, videtur penes donantem remanere, quia, ut illo donans non privetur, sententia declaratoria criminis requisita est. Sicuti requiritur ad obligationem restituendi illius tantundem quod acceptum est.

6 Sed hic oritur dubium, de quo consultus fui, & in praxi accidit, an si aliquis ex supradictis reciperet munus, & postea, finito officio, secundùm nostram sententiam restitueret illud non pauperibus, sed donanti, si postea iste donans illud munus iterum restituenti voluntariè, & spontè vellet donare: an inquam in tali casu obstaret prohibitio, & Censura, de qua loquimur? Et respondi negativè: nam in illo casu, neque Recipiens est Gubernator, Judex, vel Officialis, ut suppono, neque dans est ei amplius subditus: ergo non habet locum prohibitio, & Censura Pauli II, quia loquitur de Officialibus recipientibus munera. Igitur cum unusquisque possit de re sua ad libitum disponere; non est dubium: quod restituens in tali casu posset illud munus à donante recipere.

RESOL. LII.

An fictè promittens incurrat pœnas Gregorii XIII. de Datis, & Promissis?

Et quid in hoc casu de acceptante promissionem, an subjaceat prædictis pœnis?

Et quid est dicendum in utroque, si promittens obtenta gratia, vel justitia, aliquid mutata voluntate, non tradat intuitu præcedentis promissionis? Ex p. 7. tr. 4. Res. 4.

§. 1. NEgativam sententiam docet Bonacina *tom. 3. disput. 2. q. 3. punct. 31. n. 8.* ubi sic asserit: Arbitror fictè promittentem non subjacere his pœnis. Ratio est, tum quia ficta promissio non est promissio, nisi ore tenus, ut patet ex dictis, de contractibus; tum quia versamur in materia pœnali, consequenter odiosa, & consequenter non extendenda. Ita in simili docet summa Corona *part. 3. de simonia, n. 14. fol. mihi 72.* Lessius *lib. 2. cap. 35. num. 11. dub. 1.* Sotus *lib. 9. de Justitia q. 8. art. 1.* Tolet. *lib. 5. cap. 9. ad finem*. Hic tamen in foro externo præsumetur excommunicationem, & alias pœnas contraxisse, quia forum externum judicat de externis.

2 Ad primam rationem in contrarium respondeo, hoc esse specialiter constitutum in præfatis Extravagantibus de eo, qui se fingit talium operam, atque industriam pretio quæsivisse, in pœnis autem non est argumentandum à minori ad majus, sed standum est verbis legis.

3 Ad secundam respondeo hujusmodi promittentem graviter peccare, quia inducit ad peccata; non verò subjacere pœnis hujus Extravagantis.

4 Ad tertiam responderi potest primò, acceptantem hujusmodi promissionem subjacere pœnis: tum quia quantum est ex parte sua acceptat promissionem, & gratiam, vel justitiam concedit intuitu promissionis; tum quia non implicat recipientem aliquid his pœnis subjacere, quamvis non subjaceat tradens, ut si recipiens acceptet pro gratia, tradens verò tradat alio titulo.

5 Responderi potest secundò, nec ipsum acceptantem subjacere pœnis, tum quia non dicitur acceptare promissionem (cùm ficta promissio non sit promissio) tum quia cùm hic sit veluti contractus onerosus, & non solet claudicare (quamvis reipsa non sit verus contractus, cùm hujusmodi promissio, etiamsi fiat animo adimplendi, invalida sit, utpotè de re, quæ sine peccato adimpleri nequit) acceptans non censetur acceptare, nisi alter velit promittere; propterea licèt acceptans peccet ob conscientiam erroneam, & ob affectum ad peccatum, tamen excusandus videtur à pœnis, quia promissionem non acceptat, nec recipit quidquam.

6 Hoc tamen limita, modò promittens, obtenta gratia, vel justitia, aliquid mutata voluntate non tradat intuitu præcedentis promissionis, alioquin utrumque ligari dicendum esset, ut patet ex verbis Extravagantis. Hucusque Bonacina.

7 Non deferam tamen adnotare alios contrariam sententiam docere, ut illam novissimè tenet Dicastillus *de just. lib. 2. tract. 1. disp. 5. dub. 7. n. 179.* Quia ait ipse in Bulla comprehenduntur, qui auxilium, consilium, seu favorem dant, ut ea fiant, quæ ibi prohibentur, sed ficta promissio, quamvis in ratione promissionis non sit propriè promissio (quod suam habet quæstionem) tamen revera movet, & juvat alium, ut rem efficiat, aut intentet, & includit virtuale consilium, & exhortationem: sed quando quis ex sua parte dat consilium, auxilium, seu favorem, exercet actionem prohibitam in Bulla illis verbis: Dantesque illis, & aliis supradictis consilium, auxilium, vel favorem: ergo licèt in ratione promissionis non comprehendatur ficta, comprehendetur in ratione auxilii, consilii, vel favoris.

8 Respondebis fortasse, talem promittentem fictò saltem, quando non admittitur promissio ficta non incurrere; quia tunc nullus est favor, auxilium, vel consilium ad actionem quæ non est. Hæc tamen responsio facilè refellitur: nam juxta

ta supradicta eo ipso, quod actio per se prohibeatur, etiamsi ex ea non sequatur effectus, incurritur pœna. Et hæc omnia docet Dicastillus *loc. cit.* adversus ea quæ docuerat Bonacina, ideò tu cogita.

RESOL. LIII.

An ex promissione non accepta incurratur in pœnas Bullæ Gregorianæ de Datis, & Promissis?

Et quid est dicendum de his, qui aliquid dant alteri, ut fiat pactio, vel receptio pro gratia, vel justitia obtinenda? Ex p. 7. tr. 4. Ref. 5.

§. 1. NEgativè respondet Bonacina *to.3. disp.2. q.3. punct.31. nu.* 9. ubi sic ait: Dicendum videtur promittentem non incurrere pœnas istius Extravagantis, altero, cui fit promissio, non acceptante promissionem, nisi aliquos pollicitationibus ambiat, quos gratia præstare arbitretur. Ratio est, quia de ratione promissionis est acceptatio, cùm promissio sit datio fidei, & fides non dicatur data, nisi sit acceptata; per hoc enim promissio differt à pollicitatione, quod pollicitatio est solius offerentis promissio, ut patet ex dictis, de contractibus, *q.11. pun.1.* & cùm in materia odiosa versemur, non est facienda extensio promissionis ad pollicitationem.

2 Neque obstat ratio allata ad probandam Molinæ, & aliorum opinionem: nam licèt promissio sit actio principaliter prohibita, tamen non dicitur propriè promissio: nisi acceptata sit, & illa formula disjunctiva adhibetur, non ad excludendam promissionem propriè acceptam, sed ad indicandum, promissione acceptata, non solùm promittentem, verùm etiam acceptantem his pœnis subjacere. Secus dicendum est de iis, qui aliquid dant alteri, ut fiat pactio, vel receptio pro gratia, vel justitia obtinenda; isti enim ligantur pœnis hujus Extravagantis, quia dando, vel recipiendo efficiunt actionem principaliter in hac Extravaganti prohibitam. Ita Bonacina qui incitat Azorium.

3 Sed affirmativam sententiam docet Molina, Farinacius, Boccacius, quos citat & sequitur Dicastillus *de justit. & jur. lib.2. tr.1. disp.5. dub.7. n.*182. Quia est promissio una ex actionibus principaliter prohibitis, nec copulativè, seu disjunctivè prohibetur.

4 Alii verò negant; quia ea promissio non est propriè promissio, nisi acceptetur; de ratione enim promissionis est, quòd acceptetur, in Bulla verò promissiones prohibentur, quæ debent intelligi propriè. Tamen hæc sententia ex nuper dictis rejicitur. Nam licèt promissio non acceptata, sit tantùm pollicitatio, quæ est inchoata promissio, ut dicemus in Tractatu de promissione, *dub.* 6. tamen non solùm quatenus promissio Bulla prohibetur, sed etiam quatenus consilium, auxilium, vel favorem continens, ut probatum est.

5 Sed, quod caput est in hac re, expressè etiam in Bulla meminit eorum, qui pollicitationibus ambiunt, cùmque promissio non acceptata, pollicitatio sit, jam comprehenditur saltem, quando eos, quos gratia præstare arbitrantur (ut ait Pontifex) donis, pollicitationibusque ambiunt. Hæc Dicastillus. Vide etiam Sanch. *in opusc. tom.1. lib.2. cap.3. d.*106. *n.5.* ubi tenet, quòd non licèt sit completa promissio, inciditur in pœnas nostræ Bullæ Gregorianæ, si aliquid promittatur pro justitia, vel gratia.

RESOL. LIV.

An ad incurrendas pœnas dictæ Bullæ Gregorianæ sufficit, ut donum attingat quantitatem sufficientem ad constituendum peccatum mortale furti? Ex p. 7. tr. 4. Ref. 6.

§. 1. AFfirmativè respondet Bonacina *to.3. disp.2. q.3. pun.31. n.*13. Tum quia Summus Pontifex absolutè, & sine distinctione has pœnas injungit dantibus, vel accipientibus, promittentibus, vel acceptantibus aliquid parvum, vel magnum; ubi autem jus non distinguit, neque nos distinguere debemus, nisi adsit sufficiens ratio distinguendi, tum quia ad has pœnas incurrendas, eam rem sufficere censendum est, quæ in materia furti, vel sacrilegii, aut in aliis materiis notabilis judicatur, nec inconveniens est dicere id, quod est notabile, & magnum, in materia aliarum virtutum censeri magnum, aut saltem parvum in hac materia, juxta mentem Summi Pontificis, prohibentis etiam promissionem rei parvæ; tum quia ferè nunquam constaret aliquem his pœnis irretitum esse, si certa rei quantitas ad has pœnas incurrendas aliquid notabile censetur in materia furti, quia est contra domini voluntatem (furtum enim est rei alienæ invito domino) illique notabile incommodum affert spectatis regulis à nobis assignatis, in tractatu de restitutione. Ergo illud idem censebitur notabile, aut saltem parvum, secundùm hujus Extravagantis tenorem, quod est juxta recipientis voluntatem, illique notabile commodum afferre potest. Cæteras rationes videbis apud ipsum Bonacinam.

2 Sed his non obstantibus mihi placet opinio asserentium materiam constituentem peccatum mortale in terminis Bullæ citatæ esse relinquendam prudentis arbitrio; spectata, tum qualitate dantis, & accipientis, tum gravitate gratiæ, aut justitiæ de qua agitur, & aliis circumstantiis. Ita Molina suprà. Azor. Navarr. citati, Menochius de arbitrariis, *lib.2. cent.2. casu* 145. *num.* 4. Boccacius *1. par. de pactis, nu.*31. Ideò juxta hanc sententiam non est admittenda quantitas, quæ aliàs sufficeret ad mortale furti, sed an res eius momenti sit, quæ allicere possit, & pervertere accipientem. Si enim talis non sit, non censendum erit dantes, aut accipientes pœnas incurrere. Addit Navarrus consequenter posse contingere inter personas tales tali loco, & tempore, ut dare equum, non videatur sufficiens ad movendum, seu flectendum animum recipientis, spectatis prædictis circumstantiis. Causa autem finalis hujus Extravagantis condendæ fuit, ne gratia, vel justitia muneribus obtineretur; & hic, & nunc fieri potest, ut vim non habeat largitio unius equi.

3 Nec obstant contraria argumenta Bonacinæ: nam ad illa copiosè, & doctè respondet Dicastillus *de just. lib.2. tractat.1. disput. 5. dub. 7. num.* 203. *& sequent.* Adi illum, & non pigeat. Vide etiam nostrum P. Leonem *de censur. resolut. 4. litt. B, ver. dantes*, ubi Bonacinam impugnat, & docet secundùm Sanctarellum non incurri censuras propter largitionem duorum, vel trium aureorum.

RESOL. LV.

An Cardinales includantur in pœnis dictæ Bullæ Gregor. XIII.? Ex p. 7. tr. 4. Ref. 7.

§. 1. REspondeo probabiliter sustineri posse Cardinales nulla in parte ligari hac constitutione; cùm sit pœnalis hæc constitutio, & odiosa, & in odiosis Cardinales non veniant nomine Clericorum, nec legentur legibus pœnalibus, nisi exprimantur, quamvis ligentur legibus divinis & naturalibus. Ita Bonacina *tom.3. disp.2. q.3. punct.31. n.* 16. Dicastill. *de Just. lib.2. tr.1. disp.5. dub.7. n.* 236. Licèt asserant & meritò affirmativam sententiam esse tutiorem & probabiliorem, omnibus omninò pœnis illius Constitutionis ligari Cardinales, quia Cardinales comprehenduntur in Bullis, quando id quod prohibent est per se malum, aut erat, alioquin jure communi interdictum: sed in nostro casu prohibetur id quod erat vetitum de jure communi apud Extravagantem Bonifacii VIII. Ergo Cardinales in illa, & nostra constitutione comprehenduntur: non audeo tamen contrariam sententiam tanquam improbabilem damnare, & ego illam teneo cum Molina, & Navarro quoad pœnam beneficiorum, & officiorum obtentorum. Item à pœna infamiæ, & inhabilitatis ad beneficia, & officia, quia non est verisimile Papam viros tam qualificatos tam gravi pœna punire.

Quamvis non plenè sup. hoc Bulla, sed sup. alia Pauli II. lege sup. eru. res. 5. Ref. 51.

RESOL. LVI.

An incidat in pœnas dictæ Bullæ promittens, vel dans aliquid pro justitia auferenda, vel differenda? Ex p. 7. tr. 4. Ref. 8.

§. 1. NEgativè respondet Farinacius *p.3. q.11. num.*351. ubi sic ait. Quando pecunia daretur, & reciperetur non pro justitia obtinenda, sed pro ea differenda, aut auferenda, secundùm Joan. Imol. *Monac. in d.c. Extravag. 1. de sent. excom. in verbo sub generalibus, post med. vers. unde dato.* Duplici motus ratione. Primò, quia lex loquens in uno casu non trahitur ad alium, *l. commodissimè, ff. de liber. & posthum. cap. susceptum, de rescript. in* 6. Secundò, quia pœnalis constitutio extendenda non est, *cap. pœna, dist.* 1.

2 Sed contrarium docet Scortia in Bullis Pontificiis *Epitom.* 125. *Theorem.*333. Filliucius *tom.1. tract.15. cap.6. nu.*133. Boccacius *de pactis p.* 3. *n.*77. & alii: quia qui dat aliquid pro justitia auferenda, vel differenda, obtinet gratiam. Ergo ligatur pœnis Bullæ.

RESOL. LVII.

An qui dat, vel promittit judici, ut causam expediat, incidat in pœnas dictæ Bullæ? Ex p. 7. tr. 4. Ref. 9.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Farinacius *p.3. q.11. num.* 350. quando quis cum Judice pacisceretur aliquid, ve ipsi daret, aut promitteret, ut citiùs causam expediret, quàm aliàs faceret, sine tamen alicujus præjudicio, & cum vera animi sinceritate, ut non ad alium effectum, nec ad judicem corrumpendum sic dederit, aut promiserit. Tunc enim pactionem hanc jure naturæ non esse prohibitam, nec in foro fori, nec in foro poli, probat Navar. *in Constit. Greg. XIII. in 9. notabili num.* 16. *vers. Pactio verò facta ob causam secundam*, ubi propterea infert isto casu non succedere pœnas dictæ constitutionis, nisi agatur de causa spirituali.

2 Ve-

2 Verùm affirmativæ sententiæ adhæret Bonacina *tom. 3. disp. 2. q. 3. punct. 31. n. 14.* & Scortia *in Bull. Pontif. Epitom. 125. Theorem. 333.* sed licèt hæc sententia sit probabilior, opinionem tamen Farinacii puto probabilem, & tanquam probabilem etiam admittit Dicastillus *de just. lib. 2. tract. 1. disp. 5. dub. 7. num. 220.*

RESOL. LVIII.

An si quis post impetratam gratiam, & justitiam donet aliquid, etiamsi non sit moderatum, sed excessivum, incidat in pœnas dictæ Bullæ?

Et an habeat locum pœna hujus Constitutionis extra Curiam Romanam, unde si aliquid daretur Neapoli pro obtinenda gratia à Sede Apostolica, evitaretur hæc pœna?

Et an pœnæ latæ in Bulla Greg. XIII. non spectent etiam ad judices legatos citra Montanos? Ex p. 7. tract. 4. Res. 10.

§. 1. NEgativè respondet Boccacius *tract. de pactis, p. 3. n. 78.* ubi sic ait: Sed nunquid sine parabola præcedente potest dari aliquid promotori negotio completo, Joannes Monach. in dicta quarta glossa arguit primò, quod sic, allegat *l. Atilius Regulus, ff. de donat. & lib. 1. §. si verò, ff. de variis, & extr. cognit. & cap. dilectus in 2. de simonia, in fine;* ibi illud tamen gratanter recipi poterit quod fuerit sine taxatione gratis oblatum, & *in c. 8. in fin. dist. 18.* & *c. 4. q. 2. alleg.* a. Joan. Monach. *c. fin. 1. q. 1. & quæ dicta sunt sup. nu. prox. 77.* sed ea non loquuntur de datione facta post finitum negotium, sed in calumniando, & differendo negotium non finitum, & sequitur Navar. Joan Monach. *sup. constit. Greg. n. 31.* ubi multa allegat contra, quibus respondet, & confirmat dicta per Joan. Monach. *vers.* de his non obstantibus, dummodo quæ dantur, sint moderata. Ita Boccac. cui adde Farin. *to. 3. q. 111. n. 348.* & Joan. Ant. *in Sum. Bullar. p. 2. tit. 2. De dato, & Promisso, &c. n. 14.* asserentes Bullam non comprehendere dantes, vel recipientes post gratiam, vel justitiam obtentam, quando donatio esset moderata.

2 Sed hanc limitationem non apponunt Scortia *in Bull. Pontif. Epitome 125. Theorem. 333.* Azorius *part. 3. lib. 12. cap. 23. q. 4.* & alii. Et revera Bulla imponit pœnas danti, vel promittenti ad obtinendam justitiam, & gratiam; ergo dictæ pœnæ non sunt extendendæ contra dantes & accipientes post gratiam, sive moderatæ sint, sive non: nam obtenta gratia prohibitiones Bullæ non inficiunt, si nihil ante promissum, vel pactum firmatum sit pro gratia, vel justitia obtinenda. Et hanc sententiam tenet Baunius *in Theol. Mor. part. 2. disp. 5. tract. 2. quæst. 12.* ubi mordicus probat post finitam litem non obstante Bulla Gregoriana licitum esse præbere munera Judicibus.

3 [illegible] notandum est hic obiter cum Joanne Antonio Novario *in Bull. Pontif. [illegible] tit. de dato, & promisso, n. 12.* Ut non habeat [illegible] constitutionis extra Curiam Romanam, unde [illegible] quid daretur Neapoli pro obtinenda gratia à sancta Sede Apostolica, evitaretur hæc pœna, & in terminis fuisse judicatum per Rotam Romanam, ut testatur Scraphin. *decis. 825.* Unde ego olim respondi, quod si quis daret aliquid alicui extra Romam, pro Cardinalitia obtinenda dignitate, non incurreret in pœnas Bullæ Gregorii XIII. de qua loquimur; licet si hoc faceret Romæ pœnas non evaderet, si Summus Pontifex hoc nesciret, nam ipso sciente, cessant pœnæ hujus Bullæ. Ita Novarius *part. 2. eodem tit. n. 6.*

4 Notandum est etiam hic, secundùm opinionem Stephani Baunii *in Theolog. Mor. part. 2. diss. 3. tract. 2. q. 12.* pœnas latas in Bulla Gregorii XIII. ad Judices delegatos citramontanos non spectare. Ita ille.

RESOL. LIX.

An qui non denunciant delinquentes contra præfatam Bullam incidant in excommunicationem?

Et an in hac ultima pœna solum ligentur existentes in Curia Romana?

Et an qui aliquid ex prohibitis in hac Bulla faceret cum Summo Pontifice, vel cum ejus Ministris aut familiaribus de illius consensu expresso, vel tacito, in pœnas dictæ Bullæ non incidat?

Neque in his actionibus, quæ alioquin non essent prohibita jure divino, sed humano positivo, esset simoniacus? Ex part. 7. tr. 4. Res. 11.

§. 1. AD hoc dubium ita respondet Dicastillus *de Just. lib. 2. tract. 1. disp. 6. dub. 9. n. 250.* Qui noverit delictum contra hanc Constitutionem, nisi intra triduum deferat Summo Pontifici, aut alteri, qui eidem Papæ fideliter denunciet, ipso facto incurrat excommunicationem.

2 In hac ultima pœna docet Molina *versu, Cum omnes.* Azorius *suprà quæst. 8. ad finem.* Navarrus *notabili 22. num. 37.* post Sylvestrum *verbo excommunicatio, casu 33.* solùm ligari ea excommunicatione existentes in Curia Romana. Esset enim irrationabile, velle pauperes longè distantes à Curia Romana, vel à Sede Apostolica teneri illam adire ad denunciandos hujusmodi delinquentes. Quæ sententia omninò probabilis est. Sed adhuc probabilius videtur teneri, non quidem intra triduum cùm id ferè semper sic distantibus impossibile sit, teneri tamen eùm primum possint. Neque enim existimo illam obligationem ita circumscribi triduo, ut si intra triduum non potuerit denunciari, cesset jam obligatio denunciandi; sed est obligatio, quæ semper urget ad eum modum, quo de præcepto annuæ Confessionis, & similibus docent Authores, & nos dicemus etiam elapso termino constituto perseverare obligationem non ulterius differendi; neque esse instar præcepti audiendi Missam in festo, quo elapso cesset jam obligatio, quia tunc impleta non fuit.

3 Accedit, quod qui longè distant, videntur obligari, vel ad denunciandum per litteras directas, vel ad Sum. Pontificem, vel ad alium fidelem Internuntium, qui illi denunciet; vel si adsit propè monere potest verbo, vel scripto aliquem alium, quem spectet prudenter, fore ut ad Pontificem, aliumve ministrum, qui tandem Pontifici deferat, rem totam scribat, maximè si non longè distet Nuntius Apostolicus, Collector generalis, & alii similes. Ita Dicastillus.

4 Non deseram tamen adnotare, quod Bonacina *to. 3. disp. 2. q. 3. punct. 31. n. 18. & 19.* observat, viros gravissimos sibi asseruisse Bullam quoad hoc usum receptam non esse: quod etiam novissimè docet P. Leo *de Cens. Recoll. 4. lit. D. ver. dantes.* Notandum est etiam hic obiter, quod qui aliquid ex prohibitis in hac Bulla faceret cum Sum. Pontifice, vel eum ejus ministris, aut familiaribus de illius consensu expresso, vel tacito in pœnas Bullæ non incideret, nec in his actionibus; quæ alioqui non essent prohibitæ jure divino, sed tantùm humano positivo esset simoniacus. Ita Dicastillus *ubi suprà n. 235.* & Bonacina.

Quoad hoc, & seq. in hoc §. lege tamen [illegible] Res. 1. doctr. § 1. & in fin. § 2. & vide alium [illegible] ejus not. primo.

RESOL. LX.

An si quis sciat aliquem violasse dictam Bullam, antequam ipsum denunciet, teneatur adhibere correctionem fraternam? Ex p. 7. tr. 4. Res. 12.

§. 1. NEgativè respondet Boccacius *tract. de pactis, part. 1. n. 52.* ubi post multa sic asserit. Hic circa paciscentes, promittentes, dantes, & recipientes sumus in peccato, & delicto commisso contra legem Pontif. prolatam pro bono publico, unde non est opus denunciatione Evang. vel correct. fraterna, sed est locus delationi ad Pontif. ut faciat quidquid sibi videtur, maximè quia hujusmodi delinquentes excommunicati non possunt ab alio absolvi, nisi à Sum. Pontif. quæ est ei reservata in d. Constit. Abbas *in c. fin. col. 3. vers. aut habemus, de temp. ordin.* Nam istud delictum inducit privationem beneficiorum ipso jure ultra infamiæ notam Abb. *in d. c. fin. col. 4. versic. causa autem quare, & dictum D. Th.* Alphonsus *in pract. crim. canon. in tit. denunciatione Evang. conclus. 3.* sequitur, & allegat alios tenentes eandem opin. Præterea non sumus in denunciatione Evang. & sic circa ea quæ proveniunt ex præcepto Domini, sed circa ea, quæ proveniunt ex jure positivo Pontificis, & ista non vocatur denunciatio Evangel. sed judicialis, Alfons. *in d. pract. crim. de denunciat. judiciali, cap. 1.* quare videtur, quod dicta per Navarrum non applicentur. Hucusque Boccacius.

2 Sed sententiam affirmativam Navarri tenet Bonacina *tom. 3. disp. 2. q. 3. punct. 31. n. 20.* ubi ita ait: Suboritur difficultas utrùm qui novit aliquod delictum commissum contra hanc constitutionem, teneantur delinquentem fraterna correctione admonere, antequam denunciet?

3 Respondeo affirmativè, modò ex correctione fructum speret. Ratio est, quia Prælato non est obediendum contra Domini præceptum: nam Deo magis, quàm hominibus obedire oportet, *Act. 7.* præceptum autem Domini est, ut frater delinquens prius privatim corrigatur, quàm denuncietur: corripe eum inter te, & ipsum solum, inquit Christus in Evang. sic Bonac. cui adde P. Dicastil. *de Just. lib. 2. tr. 1. disput. 6. dub. 9. n. 254.* ita asserentem: Dubitari verò potest, an qui novit aliquod delictum commissum contra hanc constitutionem, teneatur delinquentem fraterna correctione admonere, antequam denunciet?

4 Hujus dubii solutio dependet ex regula generali de correctione fraterna suo loco explicanda. Ex qua nunc deduco debere præmitti prædictam correctionem, si ex ipsa fructus speretur. Ita generaliter docet Vasquez ex Navar. *in opusc. de Restit. cap. 9. §... n. 4.* ubi loquens de delinquente manifestando sub excommunicationis sententia, sic ait: Si verò persona manifestanda est, tunc non statim, sed præmisso ordine Evangelicæ correctionis, ut inter te, & ipsum solum admoneas; si te non audierit, adducito tres testes, &c. Hæc Vasq. Eandem doctrinam docent Petr. Navarr. *lib. 2. cap. 4. n. 247.* Reginald. *lib. 24. n. 60.* Clavis Regia *lib. 12. c. 14. n. 27.* Navarrus *in sum. c. 25. num. 40.* Enriq. *lib. 13. cap. 18.* Lazar. *in monit. sect. 2. q. 7.* Praxis Neap. *c. 2. n. 2.* Sylvest. *ver. Denunciatio, q. 4.* Sotus *5. de Just. q. 5. art. 1.* Avila *de cens. 2. p. disp. 5. c. 5. dub. 4. concl. 1.* Suar. *de censur. disp. 20.*

Sup. hoc lege in to. 7. tract. 4. Res. 38 §. [illegible] & in Res. 19 [illegible] igitur in princ. & in Resol. [illegible] a princ. & in Res. [illegible] §. Ex [illegible] & in alio §. eorum annotat. & inf. in tract. [illegible] Res. 7. §. [illegible]

disp. 20. *sect.* 3. *n.* 2. Filliucius *tract.* 14. *tom.* 2. *q.* 4. & alii multi. Ratio est, quia Prælato non est obediendum contra Domini præceptum, qui eum ordinem servari præcipit. Et huic doctrinæ libenter adhæreo, exceptis tamen delictis pertinentibus ad nostrum sacrum Tribunal inquisitionis, ut alibi satis firmavimus.

RESOL. LXI.

Quid dicendum de consulentibus, & auxiliantibus, an & quando incidant in pœnas dicta Bulla Greg. XIII.? Ex p. 7. tract. 4. Res. 13.

§. 1. Circa præsentem quæst. apponam verba Dicastilli, quia Codex non ita facilè invenitur, sic enim asserit, *de just. lib.* 2. *tr.* 1. *disp.* 6. *dub.* 7. *n.* 258. improbabiliter asserunt aliqui non ligari pœnis dantes auxilium, consilium, vel favorem effectu non secuto; quia scilicet istæ tres actiones tantummodò accessoriè videntur prohiberi. Quoties autem aliqua actio accessoriè solùm prohibetur sub censura, non videtur censura incurri effectum nondum secuto. Ita Molin. *suprà vers. ad tres alias*. Navar. *sup. notab.* 30. *n.* 43. Azor. *q.* 8. Farin. *sup. n.* 309. Imò Azor. putat dantem auxilium, favorem vel consilium non affici his pœnis, nisi gratia obtenta sit; cùm tamen Molin. & Navarr. citati (ut notavimus *sup. q.* 4. *n.* 168. in fine) doceat sufficere ut actio ad quam datum est consilium, auxilium, vel favor secuta fuerit, etiamsi non sequatur effectus obtinendi gratiam, vel justitiam. Hoc tamen ego non video, quo fundamento dicatur, neque enim ex littera textus apparet verbum, ex quo colligi possit eas actiones secundariò prohibere, itaut potius illæ requirant, ut aliquis effectus sequatur. Verba enim textus sunt: Constitutionem prædictam cum suis censuris, & pœnis omnibus innovamus, easdemque omnes extendimus ad audentes qualecumque horum facinorum quæ adscripsimus, dantesque illis supradictis auxilium, consilium, vel favorem. Sed eodem tenore verborum prohibetur dare auxilium, consilium, vel favorem; atque promittere, acceptare: ergo ex hoc capite æquè primò, & principaliter prohibentur hæ actiones, atque illæ. Ergo nisi ex alio capite excusentur, etiam incurrent pœnas effectu non secuto. Legantur quæ dicemus de Censuris *disp.* 1. *num.* 19. & locis ibi notatis.

2 Nihilominus licèt sint hæ actiones principaliter prohibitæ adhuc non incurretur pœna, nisi sequatur actio, ad quam tale consilium, auxilium, vel favor ordinabitur. Ratio est, non quia sunt prohibitæ per se, & principaliter: sed quia nisi ille alius, cui datur tale consilium, &c. non datur alicui ex prædictis in Bulla. Supradicti enim erant dantes, accipientes, promittentes, acceptantes, &c. qualis non est qui consilium audiens, non acquiescit consilio, nec oblatum auxilium, vel favorem admittit. Hucusque Dicastill. vide etiam Bonacinam, *tom.* 3. *disp.* 2. *q.* 3. *punct.* 31. *num.* 22.

RESOL. LXII.

An si quis ignorantia vincibili nesciret pœnas hujus Constitutionis, in illas incurreret?

Et infertur committentem incestum, homicidium voluntarium, raptum Virginis, sacrilegium cum Moniali, sodomiam, & similia peccata, quibus annexa est reservatio; affici reservatione, etiam si hæc ignoretur.

Et quid de reservatione absolutionis eorum, qui malè promoventur ad Ordines, & similia? Ex part. 7. tract. 4. Res. 14.

§. 1. Ad hoc dubium sic respondet Mazuchellus *tract. de cas. reser. disp.* 2. *q.* 2. *diffic.* 3. *n.* 16. ubi sic ait. Advertendum duplicis generis esse posse reservationem. Altera est quæ simpliciter fit, & ad bonam Ecclesiæ gubernationem refertur, ut videlicet graviora quædam, & atrociora delicta, si fieri possit, per reservationem corrigantur, ut opportuniora remedia illis adhibeantur, quòd à quocumque Confessario fieri non potest, sed tantùm à peritioribus, ut habet Sotus *in* 4. *distinct.* 28. *q.* 2. *art.* 3. *ver. secundum argument.* Vel demum ut ob difficultatem veniæ impetrandæ nefarii, ac scelesti homines reddantur minùs proclives ad committenda peccata: ab hujusmodi sceleribus arceantur, & à recidivis præserventur; hæ enim sunt rationes, ob quas fuerunt inductæ reservationes in Ecclesia.

2 Altera est, quæ in lege præcipitur, à superiore imponitur, ad inducendam observationem alicujus legis.

3 Respondeo ergo primò, si reservatio sit primi generis, eam incurri, etiamsi delinquens ignoret tale peccatum esse reservatum. Et ratio est, quia talis reservatio propriè non est pœna pœnitentis, sed est ablatio jurisdictionis: ad hanc autem tollendam non opus est, ut pœnitens sciat reservationem, nihilque interest, quòd illam ignoret, necne: & sicut, si quis bona fide confiteretur simplici Sacerdoti, ignorantia illa nihil prodesset ad validitatem confessionis, neque efficeret, ut absolutio esset valida; ita neque ignorantia reservationis prodesse potest ad absolutionem, cùm ipsa reservatio nihil aliud sit, quàm ablatio jurisdictionis. Ita Ugol. *tr. de officio, & potestate Episcopi, cap.* 39. *n.* 1. *vers.* 3. Homobon. *n.* 14. Sanch. *lib.* 9. *de matrim. disp.* 32. *num.* 18.

4 Undè inferas, committentem incestum, homicidium voluntarium, raptum virginis, sacrilegium cum Moniali, sodomiam, & similia peccata, quibus annexa est reservatio affici reservatione, etiamsi hæc ignoretur. Et ratio est allata, quia hujus generis reservationes, quæ absolutè & simpliciter fiunt, & ad bonam Ecclesiæ gubernationem referuntur, nihil aliud sunt, quàm ablatio jurisdictionis: ut ignorantia nil prosit.

5 Respond. secundò, si reservatio sit secundi generis ignorantiam excusare ab illa incurrenda. Hujus generis est reservatio, qua Sixtus V. sibi reservavit absolutionem eorum, qui malè promoventur ad Ordines. Unde si quis ignoraret hanc Constit. sustinerem cum Sanch. *loc. cit.* hunc esse immunem à reservat. etsi is, qui malè promoveretur ad Ord. sciret se peccare. Ratio est, quia reservatio hæc propriè est pœna statuta in odium delinquentis, ut proinde ab ea incurrenda excuset ignorantia.

6 Sic Greg. XIII. tulit excommunicationem in eos, qui aliquid dederint, promiserint, acceperint, aut acceptaverint promissionem pro justitia, aut gratia à Sede Apost. obtinenda, ut patet ex Extravag. edita ann. 1574. & addidit, ut nullus possit absolvi ante realem restit. eorum, quæ pro tali gratia fuerint accepta. Molina tamen *to.* 1. *de Just. tr.* 2. *disp.* 92. *col.* 541. *vers. pœna*, putat ignarum talis Constit. immunem ab hac reservatione, quòd credat reservationem hanc esse pœnam statutam in odium delinquentis. Ratio est, quia hujus generis reservatio pœna est imposita contra transgressores constitutionis, aut legis; ergo ea sequetur naturam principalis, id est, legis; cùm autem ignorantia legis excuset à transgressione, excusabit etiam à pœna. Hucusque Mazuchellus.

In Indice primo hujus Tom. 5. lege Appendicem ad hunc tract. 7. ubi reperies aliàs multas quæst. mistas, & dispersas per alios tom. tract. & Res. quæ simul pertinent ad hunc tract. 7. de Simonia, &c.

TRA-

TRACTATUS OCTAVUS
DE HÆRESI, ET EJUS ABSOLUTIONE,
Atque de aliquibus aliis Delictis pertinentibus ad Tribunal Sanctæ Inquisitionis.

RESOLUTIO PRIMA.

An dubius in fide sit Hæreticus? Exp. 2. tract. 16. & Misc. 2. Res. 51. alias 53.

§. 1. Affirmativè respondent sexdecim Doctores, apud Sanchez *ubi infrà*, quibus ego addo Villalobos *in summ. tom. 2. tract. 1. dub. 10. num. 3.* Sylvium *in 2.2. D. Thom. quæst. 11. art. 1.* Pabrum *de sacram. Ordinis, dist. 25. quæst. 5. disp. 3. cap. 4. num. 112.* Homobon. *de exam. Eccles. part. 2. tract. 12. cap. 4. quæst. 16.* Molfes. *in summ. tom. 1. tract. 8. art. 8. num. 44.* Lorca *in 2. 2. quæst. 11. art. 3. disp. 42. num. 5.* & Coninch. *de actib. supernat. disp. 17. dub. 7. num. 102.*

2 Sed contrariam sententiam non minus probabilem esse existimo, quam tuetur Cano *de locis lib. 12. cap. 9.* & Emmanuel Sà *verb. Hæresis, num. 1.* quos citat, & sequitur Sanchez, *in summa, tom. 1. lib. 2. cap. 7. num. 12.* quibus ego addo Tanner. *in 2.2. disp. 1. quæst. 8. dub. 6. num. 109.* Portel. *in addit. ad dubia regularia, ver. Hæresis, num. 4.* & Putean. *in 2. 2. D. Thom. q. 11. art. 2. dub. 2.* Et ratio est, quia de ratione hæresis est electio erroris contra fidem, sed dubitans nondum aliquid eligit, sed manet in dubio, & in ancipiti. Ergo non est hæreticus. Deinde, hæresis est error fidei contrarius, seu assensus contra fidem, at dubitans nullum fert assensum pro, nec contra, hoc est enim dubitare, id est, neque assentire, neque dissentire. Ergo si nullum habet assensum, nullum errorem habet contra fidem, nec proinde hæreticus est.

3 Ad authoritatem verò Stephani Papæ *in cap. 1. de hæret.* ubi asserit dubium in fide esse infidelem. Respondetur, hoc esse verum privativè, quia scilicet privatur certitudine assensûs necessaria ad habitum fidei retinendum: non autem esse verum contrariè, quasi habeat actum fidei contrarium, cum revera non habeat. Secundò respondetur, quòd dubius in fide dicitur infidelis, quoad forum externum. Et tandem dico dubium in fide esse infidelem, ex mente dicti Pontificis, quotiescumque hæret, & præterea reflectit se supra suam cogitationem dubiam, & elicit judicium erroneum circa res fidei, ita ut de facto putet illas esse tantùm probabiles. Hic ergo, qui hac ratione dubitat, est verè infidelis. Opinio igitur nostra est satis probabilis, & tuta in praxi, unde Portel *ubi suprà*, asserit ea consilio etiam cujusdam insignis Theologi, excusasse quendam, qui dubitabat, an Christus Dominus verè esset in Eucharistia, quia intellectus talis dubitantis dubius, & pendulus fuit, & nullum judicium formavit. Hæc doctrina est valde notanda à Confessariis.

RESOL. II.

An qui asserit de rebus Fidei se dubitasse, puniendus sit tamquam Hæreticus? Exp. 11. tract. 8. & Misc. 8. Res. 47.

§. 1. Affirmativè respondet Sanchez *in summa tom. 1. lib. 6. cap. 8. nu. 13.* Sic enim asserit: Sextò deducitur, hæreticum eò quod res fidei esse dubias credat, fore externum, si dicat de rebus fidei se dubitare, quamvis non dicat esse dubias. Quamvis enim solum dubium absque eo judicio non constituat hominem hæreticum (ut diximus *cap. præcedenti num. 12.*) & hic solam suam dubitationem explicet. At cum moraliter (ut en *num. 12.* fine diximus) cum ea dubitatione sit conjunctum id judicium reddens hominem hæreticum, ea verba vehementem hæresis præsumptionem inducunt: ac procedere contra illum, ac hæreticum. Ita Sanchez.

2 Sed circa hanc Sanchezii opinionem valdè dubitat, nec admittit Dicastillus *de Sacrament. tomo 2. tractat. 8. disputat. 20. dubitat. 5. num. 57.* Quamvis enim multi dicant dubitantem de rebus fidei esse hæreticum, si cum pertinacia dubitet, ac proinde omnibus hæreticorum pœnis obnoxium, ut videre est apud eundem Sanchez *citat. capit. 7. numer. 11.* ubi quam plurimos refert; alii tamen negant illum esse verè hæreticum; ac proinde non subjacere pœnis hæreticorum, dubitare enim propriè est non habere assensum in alterutram partem: Hæresis autem est error fidei contrarius, ut ipse Sanchez ibidem docet *numer. 1.* item fides, & hæresis sunt duo extrema, sicuti assensus, & dissensus circa eandem rem fidei, dubium verò est quasi medium inter utrumque; nec obstat, quod *cap. 1. de hæreticis*, qui dubius est in fide, dicatur infidelis, nam ut respondet Canus *lib. 12. de locis Theologic. capit. 9.* dicitur infidelis non contrariè, sed privativè, quia caret assensu fidei, & etiam dici potest talis, quoad præsumptionem, sed non re vera: præsumit enim jus cum tali dubio conjungi vitium contrarium. Nec etiam obstat, quod ille, qui dubitat, eo ipso perdat fidem, utpotè carens assensu certo, in quo fidei substantia consistit; nam ut rectè respondet Canus, fides non solum amittitur per hæresim, sed per dubium, quod inter hæresim, & fidem est medium; sicut color albus non solum per nigrum expellitur; sed etiam per colores medios. Nec tandem obstat, quod error in fide cum pertinacia in baptizato sit hæresis: hic autem errat in fide, utpotè habens, quæ sunt certa pro incertis, eo ipso quod dubitat; hoc (inquam) etiam non obstat, quia ille revera (ut dicemus) non habet judicium erroneum, sed est merè pendulus. Ita præter Canum, sentit Sà *in summ. verbo hæresis num. 1.* & idem Sanchez *cit. num. 12. cap. illo 7.* sed de his alibi.

3 Ex quo fundamento constat probabile esse, quod quamvis revera habeat interius judicium contrarium: quo ille hæreticus judicet res fidei esse dubias adhuc si tantùm dicat, se dubitare de rebus fidei, non sit externus hæreticus; illa enim verba solum significant animum pendulum, non verò animum habentem judicium contra fidem. Quod autem Ecclesia possit præsumere contra illum, non eo ipso censetur ille sufficienter hæreticus externus, nec video, cur debeat puniri pœnis, quibus puniuntur veri hæretici. Unde contra delinquentes, quorum delictum solum manet in præsumptione, non solet in foro exteriori tam acris ferri sententia, sicut contra delinquentes plenè convictos, aut confessos. Verba autem ipsa etiamsi præbeant occasionem suspicandi illum habere animum hæreticum nullo tamen modo hæreticum animum significant; neque id, quod non possit esse sine hæretico animo, neque enim necesse, ut eo ipso, quod quis dubitat de aliqua re sibi credenda proposita, quasi reflectatur supra suum actum dubitandi, cùm possit id non facere; sive quia non cogitat de tali actu eliciendo; sive, quia cùm subiit cogitatio illius, divertit ad alia objecta. Itaque solum, quod ita moraliter sæpius contingit non videtur sufficere ad illam plenam significationem internæ hæresis, quam verba illa non significant. Et hæc omnia docet Dicastill. *ubi supra*, unde in facti contingentia à Dominis Inquisitoribus, & eorum Consultoribus, attentè, & maturè causam talis perpendendam esse puto.

RESOL. III.

An qui dixit hæresim externam, sed postea dubitavit, an dum illam protulit, ita mente senserit, vel illam affirmavit causa loci, quæritur, an talis hæresis sit reservata?

Et an, si propter dubium illud inferior absolvit ab hæresi, v. g. vel ab alio peccato reservato, & postea pœnitens re melius examinata, deponat dubium, & recordetur certò peccati commissi, quod erat reservatum, censeatur jam legitimè absolutus, an verò debeat recurrere ad Superiorem pro absolutione?

Et an Hæreticus externus sit ille, qui in somnis, aut ebrietate pronunciavit hæresim externam?

Et alius curiosus casus proponitur circa hæresim in principio §. penultim. hujus Resolutionis. Ex parte 11. tract. 7. & Misc. 7. Res. 19.

§. 1. Affirmat Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. capit. 10. num. 74.* quia quando est præsumptio fori externi pro veritate peccati admissi, illud peccatum esse reservatum, quia dum constat de veritate, forum internum sequitur præsumptionem fori externi. Ergo in casu proposito præsumptio est pro hæresi, proinde illam hæresim externam esse reservatam, quia cùm verba sint naturaliter signa internæ conceptionis, & intentionis, nisi constet de opposito, non præsumitur proferentem aliud sensisse interius, & aliud seu alio modo exterius loquutum fuisse, ut colligitur ex *l. labeo verb. id tubare ff. de suppell. leg.* & confirmant, quia in foro externo talis homo censeretur hæreticus, ergo idem est dicendum in foro interno.

2 Verùm contrariam sententiam docet Eminentissimus Lugo *de sacr. pœnit. disputat. 20. sect. 2. num. 18.* ubi absolutè,

& ab-

* Sup. hac dubio in to. 1. tr. 9. R. 42. à principio, & R. 43. per totam, & signanter paulo post initiu, à vers. & constat, & in Ref. 39. §. Nota etiam à principio, & in R. 41. in principio, & hic sup. in tr. 2. R. 5. § ult. ad medium, vers. Unde.

& absque distinctione ex pluribus Doctoribus me etiam citato firmat, * in dubio non censeri casum reservatum, nec admittit argumentum Sanch. desumptum à foro externo, in quo reputaretur, & puniretur ut hæreticus propter præsumptionem fundatam in verbis: est enim clara differentia; nam in foro externo verba externa probant hæresim internam: & hæc probatio non infirmatur sufficienter, cùm nihil afferatur, quòd in foro externo probet contrarium: atque ideò reputaretur hæreticus simpliciter & absolutè. At verò in foro interno contra præsumptionem fundatam verbis affertur aliquid ejus vim infirmans, nempè conscientia, & testimonium pœnitentis, dicentis se dubitare de consensu interno, quod quidem licet in foro externo non crederetur; creditur tamen in foro conscientiæ, in quo stari debet dicto pœnitentis: quare creditur, quod verè dubitet de consensu ad hæresim requisito. Et hanc sententiam Cardinalis Lugo sequitur etiam novissimè Pater Bardi *in selectis lib.6. quæst.4. num.9.*

Sup. hoc cum eodem Lugo in tr. 1. t. 9. ex doctrina Ref. 40. §. Ad secundum, & in aliis ejus annot.

3 Sed ponamus, subdit Cardinalis Lugo *num.*10. si propter dubium illud inferior absolvit ab hæresi v. g. vel alio peccato reservato, & postea pœnitens re melius examinata deponat dubium, & recordetur certò peccati commissi; quod erat reservatum, an censeatur jam legitimè absolutus, an verò debeat recurrere ad superiorem pro absolutione? Videtur dicendum ablatam esse jam reservationem, si juxta id quod diximus supra *disputat.*16. *sect.*2 probabile esset, quòd qui confessus est peccatum dubium, licet postea recordetur fuisse certum, non teneatur illud iterum ut certum confiteri, quia jam fuit ab illo directè absolutus sub conditione, si fuerat commissum; similiter enim in casu præsenti remanet directè absolutus, quia ille, qui in dubio absolvit ab hæresis peccato ad hoc maximè absolvit, ut si verè fuit peccatum, remittatur: ergo si postea constat fuisse verè peccatum constat etiam fuisse absolutum directè; ergo non remanet obligatio illud iterum superiori confitendi. Hæc Lugo.

Alibi in R. & § not. praecit. & in aliis annot. 1. praecitati §.

4 Verum ego alibi non ausus sum discedere à communi sententia asserente peccata dubia certò postea cognita debere iterum clavibus Ecclesiæ in confessione subjici.

5 Sed pro curiosis non deseram hic apponere alios duos casus quos affert Bardi *loco cit. q.7. num.*4. ubi sic ait: Colligo quòd si aliquis hæreticus internus discredat plura mysteria fidei, v.g. Trinitatem divinarum personarum, Eucharistiam, incarnationem, &c. & volens deliberata intentione proferre exterius unum ex prædictis erroribus, &c. Deum non esse incarnatum, & tamen casu præter suam intentionem proferat, corpus Christi post consecrationem non esse in Eucharistia; colligo inquam ex principiis supra positis, talem ita loquentem non esse hæreticum externum, ita ut incidat in excommunicationem, & per consequens prolationem illam externam non esse casum reservatum: ratio est, quia licet ille voluerit deliberata voluntate externè manifestare suum errorem, tamen illa manifestatio prout est manifestatio erroris interni circa Eucharistiam, non est libera, & cùm neque fuerit manifestatio alterius erroris, sequitur non esse reservatam, & quamvis casum hunc apud neminem viderim excogitatum, tamen censeo evidenter inferri posse ex principiis supra positis: similis huic est ille de quo loquitur Sanch. *lib.*2. *Decal. cap.*8. *num.*25. dum ait hæreticum externum non esse eum, qui in somnis aut ebrietate pronunciavit hæresim internam, & ratio quam adducit, est, quia tunc hæresis externa excommunicationi subjicitur, quando procedit ab interna, quod debet intelligi liberè, & modo humano: at hæresis in somnis pronunciata, quamvis aliquomodo procedat ab interna, nihilominus non procedit ab illa modo humano. Sic ego dicam, licèt manifestatio illius erroris quo quis credit Christum non esse in Sacramento Eucharistiæ procedat ab errore interno, tamen non procedit ab illo liberè, & modo humano, ideòque non erit casus reservatus.

Quoad hoc int. Ref. 5. ad illa. 12 lege doctr. vers. Secundus casus, & vide etiam ol. rem §. ejus not.

Sup. hoc magis latè super hac in tr. 1. Re. 15. & in aliis ver. primo not.

6 Et hæc omnia dicta esse volo secundùm mentem docti, & amicissimi viri. Et quidem communiter asserunt Doctores Titium v.g. volentem percutere Cajum Clericum si casu, vel per ignorantiam percutiat Sempronium Clericum, hoc non obstante incurrere in excommunicationem.

RESOL. IV.

An Hæreticus externus per accidens occultissimus incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ? Ex part.6. tract.6. & Misc.1. Resolut. 51. Sed hic tantum primum dubium hujus Resolut. transcribitur.

* Sup. hoc in R. seq. §. 1. ad medium, vers. Quartus licet, & inf. lege doctr. R. 7 & sup. in tr. 1. Ref. 35.

§. 1. QUoad primum. Negativam sententiam probabilem esse docet Crousers *in Regulam S. Francisci, cap.* 7. *lect.*4. *fol.*518. ubi sic asserit. Hactenus dictum est Hæreticum externum esse excommunicatum. * An verò omnis externus, etiam occultissimus, sit excommunicatus; cujus scilicet hæresis externa nullo modo probari potest, in foro externo dubitari posset. Sanchez confundens hæc duo externum & manifestum, accipit pro eodem externum & manifestum: vultque omne externum censeri manifestum, saltem per se, & suaptè natura: sicut è contrario confundens internum & occultum, vult sola interna esse occulta. Verùm non videtur mihi in tanta amplitudine accipi debere manifestum; aut sub tanta restrictione occultum, quod hæc acceptio sit contra communem usum. Cùm enim dicitur, quod Ecclesia non judicat de occultis, & quòd propterea electio criminosi omninò occulti sit valida, non est sermo de peccatis mentalibus. Unde etiam probabilem censerem, hæreticum externum, qui saltem denuntiari non potest, non esse excommunicatum; neque in re morali de occulto contendendum metaphysicè, sed moraliter. Ita Crousers.

2 Sed hanc sententiam refellendam esse puto; & ideò illam rejicit Fagundez *de Præcept. Eccles. tom.*1. *lib.*1. *cap.*11. *num.*7. *& seqq.* Hurtadus de Mendoza *de fide, volum.*1. *disputat.*83. *sect.*4. §.36. Suarez *disputat.*21. *sect.*2. *num.*6. Azorius *tom.*1. *lib.*2. *cap.*8. *num.*6. & alii communiter. Et ratio est, quia Ecclesia habet jurisdictionem ad puniendos suos ob crimina occulta pœnis, quibus possint frænari ab eis admittendis; sed id hac in parte eam fecisse constat, quia excommunicatio lata est in omnes hæreticos, excepto nullo, qui sit in jurisdictione fori externi; ergo, &c. Major probatur; quia illa delicta sunt verè sensibilia, & externa; contingereque potuit, ut aliquis adesset. Secundò quia aliàs, nec occultus percussor Clerici ignotus ipsi Clerico, vel enim notus, excommunicatione teneretur; imò, & occultus homicida non esset irregularis; aliàque id genus sequuntur absurda.

3 Dices primò hæresim mentalem esse tam per accidens occultam, quàm externam, & tamen quia est occulta, non meretur excommunicationem; ergo nec occulta per accidens. Probo majorem, quia hæresis mentalis est per se cognoscibilis à judice, quia per se potest hæreticus eam asserere: & potuit adesse testis hæresis externæ. Nego majorem. Ad probationem respondeo, hæresim mentalem per se nec posse percipi à judice, nec hæreticus potest eam per se ostendere, sed per signum exterius, quod per se est objectum sensus, ex cujus sensione mens percipit hæresim: à nullo autem signum esse perceptum, est, non ob defectum signi, sed audientium: mentalem verè hæresim non percipi, non est ob testium absentiam, sed ex defectu ipsius hæresis, quæ non est objectum sensus, est ergo discrimen apertum.

4 Dices secundò, hæresim occultam esse physicè cognoscibilem, non tamen civiliter, & more forensi: in foro enim, quæ testibus carent, perinde sunt, ac si non essent externa. Quid enim interest eorum exterioritas, nisi possint in judicio aut probari, aut saltem judicari? Respondeo, eo argumento probari non posse in foro pœnam nullam infligi ob testium defectum: omnis enim judex pœnam infligit in judicio per sententiam, quæ ferri debet secundùm allegata & probata. At verò excommunicatio lata à jure vel homine ob delictum futurum, non servat omnes leges fori, nec est more judiciario: sed præcavet jus, ne peccata patrentur. At propterea mitiùs agitur cum hæretico occulto, quàm cum manifesto; Medicina autem illa æquè curat utrumque. Non est igitur sententia affirmativa, ut voluit Crousers probabilis; imò falsa, & nullo modo in praxi secura.

5 Dicendum est igitur, quòd Ecclesia per leges imponit censuras, & alias pœnas ipso facto pro omni peccato hæresis sub sua jurisdictione comprehenso: siquidem loquitur in talibus legibus generaliter, & sine ulla limitatione: atqui omne peccatum hæresis externum etiam per accidens occultum est sub jurisdictione Ecclesiæ; ergo omne etiam per accidens occultum punitur ab Ecclesia. Quod autem Ecclesia possit punire hæresim externam quantumcumque occultissimam probatur: quia hæresis, eo ipso quòd externa & sensibilis est, cadit sub jurisdictione Ecclesiæ, neque enim jurisdictio, sive potestas puniendi pendet à cognitione; quamvis aliquando pendeat effectus, sive actus puniendi; ergo benè poterit Ecclesia punire talem hæresim externam per sententiam generalem, & per legem, quia hic modus puniendi non requirit cognitionem publicam actualem in judice, vel legislatore, sed satis est, quòd sit notum ipsi hæretico, quòd pœna inflicta hoc modo infligitur quasi sub conditione, si hoc feceris, ac proinde nullum periculum est, quòd possit injustè infligi, si aliundè justa sit ex defectu cognitionis, quod periculum unica ratio est, cur cognitio ad sententiam particularem requiratur, cùm hoc non inferat pœnam quasi sub conditione, sed absolutè, ut mos est: Ergo, &c.

RESOL. V.

An in aliquo casu quis non incidat in excommunicationem, etiam si proferat exterius hæresim externam?

Et an hæreticus purè mentalis incurrat in excommunicationem?

Et an hæreticus purè externus, qui mente non negat fidem, non incurrat in censuram, ita ut possit à quolibet Confessario absolvi in foro conscientiæ? Ex p.4. tr.4. & Misc. Ref.240.

§. 1. AD hanc quæstionem ita respondet Jacobus Granado *in* 2.2. *D.Thomæ contr.*1. *tract.*15. *disput.*13. *num.*14. Dubi-

Dubitari solet, an contingere possit, ut quis exteriùs proferat hæresim internam, quin subjaceat censuris Ecclesiæ, præsertim excommunicationi? Respondetur affirmanter. Et quidem primus casus est, quando illam manifestaret solùm ad petendum consilium, vel ad illam aperiendam Confessario. Ita Aragon *§. sed dubium est*. Similiter, qui illam scriberet inter sua peccata, ut manifestaret Confessario: etenim totum hoc non est formaliter se manifestare hæreticum, sed quærere medicinam criminis omninò mentalis. Secundus casus est, quando quis omninò indeliberate, & absque ulla advertentia exteriùs diceret hæresim; hic enim actus non est humanus, ac proinde nulla illius ratio habenda est ad incurrendam ullam pœnam. Imò Henriq. statim referendus ait, non reservari, aut subjici excommunicationi peccatum, nisi quod secundùm quantitatem operis externi, & non sola relatione ad consensum internam, certò constet esse mortale, dicitque esse multorum recentiorum. Addunt etiam alii, & benè, non incurrere pœnas hæreticorum illum, qui exteriùs manifestaret hæresim cum deliberatione, quæ tantùm sufficeret ad peccatum veniale. Tertius, si quis jocosè tantùm, & non assertivè eam proferret, & alioqui esset homo, de quo hæresis præsumi non posset. Ita Victoria, quem refert, & videtur sequi Simancas *de Catholicis institutionibus tit.* 43. *num.* 10. Quartus, licèt alii contra sentiant, videtur valdè probabile, non incurri pœnas ab hæretico mentali, qui efficeret aliquod signum exterius, ex quo nullus alius, si esset præsens, posset probabiliter colligere, illum esse hæreticum, quamvis, qui illud profert, haberet animum exteriùs illam proferendi. Ita Henriquez *lib. 6. sum. c. 14. n. 6. litt. I.* Colligitur planè ex Castro 2. *de justa hæreticorum punitione, cap.* 18. ubi ait, solos illos hæreticos excommunicationi subjacere, qui hæresim mente conceptam manifestant, ut si qui esset tunc præsens, posset cognoscere, illum lapium esse in talem hæresim; & Banez *suprà* ait, non incurri excommunicationem ab eo, qui exteriùs signum efficeret, quod secundùm se, aut ex circumstantiis non esset sufficiens ad explicandum errorem. Probatur, quia propterea Ecclesia non punit hæresim penè mentalem, quia non potest ab ullo cognosci, præter quam ab habente illam; sed idem est, quando signum ne probabiliter quidem potest alteri manifestare hæresim: ergo perinde reputandus est, ac si foret hæreticus mentalis. Unde si quis hæreticus exteriùs moveret caput, quando nullus posset ullo modo colligere, id fieri ad profitendam hæresim, non incurreret pœna; secùs verò, si ille dixisset, se uti illo signo ad hæresim suam profitendam, quia jam satis se declaravit. Denique alii dicunt, non incurri excommunicationem ab hæretico mentali, qui solum recitativè profert hæresim suam, dicendo; Ego habui in mente mea istum actum hæresis. Quod quidem probabile valdè videtur, si nullatenus inde colligi posset, adhuc eum in errore permanere, & juxta hoc intellige, quod tenet Azor. *lib. 8. c. 10. q. 6.* & hæc omnia docet Granado *ubi suprà*.

2 Notandum est tamen hic obiter primò contra Panormitanum, Joannem Andream, Ananiam, Felinum, & cæteros Canonistas *in cap. ult. de hæresi*, Adrianum *in 4. quæst. 2. de confessione, §. Alii probant*. Albertum Pighium *lib. 6. de Eccles. Hierarc. cap.* 16. Albertinum *de agnoscen. asser. quæst.* 33. Rojas *de hæret. part.* 1. *num.* 246. Menochium *de arbitrariis cas.* 360. *nu.* 6. Azevedum *in recopil. lib. 8. tit. 3. leg. 1. num.* 152. Spino *in speculo testament. glos. 7. principali num. 3. cum seq.* & alios, hæreticum purè mentalem non incurrere in excommunicationem, quia Ecclesia non habet jurisdictionem in actus, qui nullo modo possunt esse exteriùs cogniti, regimen enim illius est visibile; ergo debet versari circa objecta visibilia. Ita DD. communiter.

3 Nota secundò contra Cajetanum *in 2. 2. q. 94. art.* 1. hæreticum purè externum, qui mente non negat fidem, non incurrere in censuram; optimè, ut observat cum communi Mercerus *de Sacram. in 3. p. D. Thom. q. 66. art. 9. nu.* 4. Quare poterit à quolibet Confessario absolvi in foro conscientiæ, ut rectè notat Granado *ubi sup. in 2. 2. contr. tract. 15. disp. 13. nu.* 11. licèt Ecclesia præsumat, illum esse hæreticum, & excommunicatum, nisi aliunde constiterit oppositum.

R E S O L. VI.

An Hæreticus ignorans excommunicationem in illam incidat? Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. Res. 18.

§. 1. Videtur negativè respondendum ex Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 8. nu.* 5. ubi indicat hæreticum ignorantem censuram, in illam non incurrere; quod de omni excommunicatione ob quodvis delictum dixerat *tom. 3. de matrimon. lib. 9. disp. 32. n.* 13. & hæc contra Suarez *in 3. p. tom. 5. disp. 4. sect. 19. n.* 10. Ego ipse alibi cum Sanchez *loc. cit. n.* 13. putavi satis probabile esse, etiamsi delinquens ignoraret censuram ignorantia culpata, & vincibili, non autem crassa, neque supina.

2 Sed hæc doctrina non procedit in Regnis, ubi tanquam eorum fulcrum, & fundamentum sacrosanctum Nostrum Inquisitionis Hispanicæ Tribunal institutum est: & ideò Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. dis. 89. sect. 2. §. 9.* sic asserit. Observa in Hispania moraliter esse impossibilem ignorantiam legis Ecclesiasticæ excommunicantis hæreticos, quia Quæsitorius Pharus totum Regnum illustrat, nec angulus non torretur ejus igne. Tota item Provincia est plena Quæsitorum ministris, quorum edicta de concione frequenter personant. Qua propter nullus potest ad absolutionem ignorantiam prætexere, nisi crassissimam. Inconsideratio actualis faciliùs contingeret, si hæreticus sit solus, potest enim raptus in contemplationem erroris, legum Ecclesiasticarum oblitus censere falli universam Ecclesiam, idque voce proferre; sæpè enim ardor studii mentem avocat ab aliarum rerum consideratione, nec sinit præverti ratione actus externos. Hac in re arbitror apud nostrates id esse moraliter impossibile, est enim tanta mutatio de Catholico in hæreticum, ut non crediderim eam fieri, quin rectè expendantur quæsitoriæ leges. Si verò testis adsit, magis impossibilis est moraliter ea hæresis externa cum inconsideratione, tantus enim est metus, ne ad Quæsitores deferatur ejus nomen, ut sit attentissimus actionibus externis; prudentiores enim nos reddit metus injectus, quam obliviosus studium. Idem dixerim de Provinciis, in quibus more Hispanensi Quæsitores vigent, nisi fortè apud barbaros Indos, & parum cultos nonnullos ejusmodi invenies distantes à ministris Quæsitoriis, quod item est impossibile, propter diligentiam Magistrorum. Quapropter existimo apud nos non posse probabiliter aliquem excusari à censura, nec reservatione. Hæc omnia Hurtadus, cui ego libenter adhæreo.

R E S O L. VII.

An sit hæreticus externus, qui simulat se dormire, & profert aliquam hæresim, quam verè tenet, si audientes sibi persuadent, verè eum dormire? Ex p. 5. tract. 13. & Misc. 1. Res. 17.

§. 1. Casus est curiosus. Unde in tui gratiam visum est mihi, amice Lector, ea, quæ circa ipsum philosophatur Hurtadus de Mendoza, hic apponere, is enim qui semper de thesauro suo nova profert, sic ait *in 2. 2. disp. 83. sect. 3. §.* 29. Demus hominem non dormire, sed simulare somnum, ita ut omnes sibi persuadeant eum dormire, & cùm hac simulatione loquatur hæresim, quam tunc verè conceptam habet; pono fictionem illam somni esse occultam per se, & purè mentalem, non explicatam signo ullo eam indicante probabiliter. Rogas utrùm hic sit hæreticus externus? Quæstionem hanc numquam audivi, videtur autem dirimi posse ex principiis adductis in partem negantem, quia tunc nullus absque peccato temeritatis potest loquentis mentem hæreticam interpretari, persuasi enim illum dormire, non habens fundamentum ad eum damnandum hæresis, quod confirmo primò. Si quis simulet amentiam tam aptè, ut eam omnibus persuadeat, si verè sit hæreticus, & hæresim loquatur, à nullo censeri potest hæreticus, ut à nullo censetur injuriosus, aut blasphemus, aut latro, tametsi multa efficiat, quæ in homine sano essent evidenti argumento illorum vitiorum. Secundò confirmatur. Si comœdus sit hæreticus purè mentalis, agens autem fabulam suscipiat personam, hæretici, hæresesque proferat, illas quidem sentiens animo hæretico, hic non est hæreticus externus in hoc sensu, quamvis committat peccatum externum contra fidei confessionem; licèt enim ab ipsis Quæsitoribus, & Papa audiatur, nullam parit hæresis suspicionem, quia ex circumstantiis comœdiæ, debent illa verba adscribi, non hæresi, sed tragico muneri, est ergo illa hæresis purè mentalis, quod attinet ad ejus conjecturam faciendam ex eo signo, ex quo non potest fieri magis, quàm si non esset, quod differt ab hæretico externo, qui est occultus per accidens, qui si non cognoscitur ab aliis, est ex defectu audientium, non ex defectu sui. At comœdus si non cognoscitur esse hæreticus, non ex defectu audientium, auditur enim ab ipso Papa, sed ex defectu sui, quia loquitur in circumstantiis, in quibus non manifestatur hæresis ejus, sed illius, cujus suscepit personam. Ratio est, quia ut signa imperfecta solent ex circumstantiis perfectè significare hæresim, & animum occultum, sic perfecta signa possunt ob circumstantias illam occulere. A posteriori autem est argumentum quòd nullus, quamvis ardenti studio fidei flagret, hæresim suspicatur in loquente, quem dormire credit, sed verba accipit cum risu, ut in amente, atque comœdo in theatro. Est ergo opus, ut ex signo possimus prudenter credere rem significatam: si autem non per accidens, sed per se non possimus mentem loquentis hæreticam interpretari, hæresis est per se occulta, & interna. Si verò humanitus posset quis prudenter credere illos homines nec dormire, nec esse in amentia, sed eam simulari, tunc absque controversia essent hæretici externi, quia tunc hæresis esset occulta per accidens, & non per se; in foro autem conscientiæ illæ actiones sunt peccata externa, & explicanda in confessione. Ita Hurtad. qui tamen, his non obstantibus non audet absolutè asserere hos non esse hæreticos externos, quia hæretici sunt, qui exprimunt verbis suam hæresim, quam occultant per accidens, & non per se. Unde Villalobos *in summa tom. 2. tr. 1. diffic. 11. n.* 4. sic ait: (Basta que la heregia se manifieste exteriormente por palabra, obra, y señal, aunque sea occulta, porque en tal caso la heregia verdaderamente es exterior, aunque accidentalmente es oculta.) Et ut verum

fatear

fatear hos esse hæreticos, videtur apparere, quia eorum locutio licèt in somno simulato conjungitur hæresi, & manifestatur quod non accidit in vero dormiente.

RESOL. VIII.

An in hæresi detur parvitas materiæ? Ex p.5. tr.5. Res.28.

§. 1. AFfirmativam sententiam videtur docere Sayrus *in Clavi Regia*, *lib.12.cap.2.nu.19.* ubi sic ait: In materia fidei potest esse peccatum veniale, potest enim esse tam levissimum verbum, ut esset hæresis tantùm venialis. Ita ille.

2 Sed contrariam sententiam sustinendam esse puto, quam tuetur Castrus Palaus *tom.1.tract.2.disp.2.punct.7.nu.2.* Merolla *tom.1.disp.2.cap.4.dub.7.nu.112.* Alphonsus da Leone *ubi infrà*, Baldellus *tom.1.lib.3.disp.14.nu.12.* Sanchea *in summa to.1.lib.1.cap.4.n.1.* Molfesius *in summa*, *to.1.tr.8.c.8.num.66.* & alii asserentes, quòd in aliquibus peccatis in quacumque materia minima reperitur integra ratio malitiæ sufficiens ad mortale, ut est peccatum infidelitatis, odium Dei, contemptus ipsius, &c. & ideò Baldellus *in disp.Theol.tom.1.lib.3 disp.14.nu.13.* sic ait: Quin ratio objecti per se prima in actu infidelitatis est, ut fides negetur ipsi Deo aliquid revelanti, & ex hac sola præcisè, considerata fundatur oppositio gravis ac virtutem fidei, & malitia gravis non dicitur, quod in actu infidelitatis possit dari materiæ parvitas, & culpæ levitas, sed omnis materia in ordine ad illam sit notabilis, & omnis culpa sit gravis, etiamsi alioqui in se ipsa sit res minima.

3 Nota tamen, quòd Alphonsus de Leone *de officio Confessor. part.1.recoll.7.nu.45.* non negat esse verum exemplum positum à Sayro de levissimo verbo sapiente hæresim, nam ipse concedit esse posse peccatum veniale.

RESOL. IX.

An in Sortilegiis, & Magia detur parvitas materiæ?
Et an possit fieri, ut aliqui actus magici excusentur à peccato mortali ratione ignorantiæ? Et p.5. tr.5. Res.29.

1. REspondeo negativè cum Lessio *lib.2.c.44.dub.4.n.26.* ubi sic ait: Peccatum magiæ ex genere suo est mortale, quia continet tacitam, vel expressam dæmonis invocationem, ac proinde societatem & benevolentiam erga illum; fieri tamen potest, ut aliqui actus magici excusentur à peccato mortali, ratione ignorantiæ, ut si quis ignoret, vel non advertat tacitam illam invocationem, cùm hæc sit sæpè valdè occulta. Plerumque tamen ingeritur homini aliqua suspicio latentis mali, ratione cujus tenetur abstinere, donec pleniùs de re cognoverit, quod si non faciat, peccat saltem venialiter. Ratione levitatis materiæ præcisè non videtur unquam esse veniale, quia quòd in re parva, vel lodicra dæmon invocetur, per se non minus crimen est, quàm si id fieret in magna. Similiter tacita, vel remota invocatio, si plena consideratio adsit, est ejusdem rationis, ac expressa: sæpè tamen contingit, ut quando res est modica, non apprehendatur mali magnitudo, & sic potest esse veniale defectu animadversionis. Ita ille, cui adde Castrum Palaum *tom.1.tr.2.disp.2.punct.7.num.2.* Alphonsum de Leone *de offic.Confess.part.1.recol.7.nu.42.* Valentiam *tom.3.disp.6.q.12.punct.4.* Delrium *in disq.mag.lib.4.cap.2.q.4.* Sanchez *in sum.tom.1.lib.2.cap.38.n.18.* & alios.

RESOL. X.

An laicus doctus possit disputare cum hæretico?
Et explanatur, quid in cap. Inhibemus, *significent illa verba*, Inhibemus, ne cuique laicæ personæ, &c.
Et an Religiosi Laici, seu Conversi, Donati, & Sanctimoniales comprehendantur sub dictis verbis? Ex p.5. tract.13. & Misc.1. Res.22.

§. 1. NEgativè respondet Villalobos *in sum. tract.1.diffic.7.§.4.* Suar.*de fide*, *disp.20.sect.1.nu.11.* Azorius *tom.1.lib.8.c.26.q.1.* Sanchez *in sum.tom.1.lib.2.c.6.nu.5.* & alii, & ex *c.inhibemus*, *de hæret.in 6.* ubi prohibetur expressè laicus sub excommunicatione disputare de fide Catholica, licèt laicus sit doctus, tamen adhuc obligatur, & includitur sub dicta prohibitione, qua cessante privativè in singulari fine legis, non cessat in singulari ejus vis.

2 His tamen non obstantibus ego puto contrariam sententiam esse probabilem, quam tuentur Cajetanus & Bannez *in 2.2.q.10.art.7.* Ledesma *in sum.to.2.tr.1.c.5.concl.13.* & Hurtadus da Mendoza *in 2.2.disp.74.sect.3.§.24.* quia talis prohibitio facta est à lege, ne periculum creetur disputanti, aut audienti, & nullum alium finem, nec proximum, nec remotum, proposuit sibi ea lex. Sed cessante fine legis in particulari, cessat ejus obligatio, ut alibi satis probatum est: ergo, &c. Et ita hanc sententiam probabilem esse docent ipsi adversarii, ut Sanchez, & Villalobos *ubi suprà*.

3 Sed obiter hic explicandum est, quid in dicto cap. *inhibemus*, significent illa verba, *Inhibemus*, *ne cuique laicæ personæ*, &c. Sanchez *ubi suprà*, *num.6.* & Lorca *in 2.2. quæst.10. art.7.* putant sub illis verbis comprehendi omnes, qui nec Clerici sunt, nec Religiosi. Hurtadus autem docet significari omnes, qui carent tonsura & habitu clericali, etiam Religiosos, & præsertim qui in Religione vocantur Laici, seu Conversi, Donati, &c. Sed quid dicendum de Sanctimonialibus, comprehendunturne sub dictis verbis? Negat Lorca illas hoc canone præstringi, sed mordicus affirmat Hurtadus.

RESOL. XI.

An si quis dicat Potta Di Di, Renego Di Di, Al dispeto Di Di, *omissa littera O, sit censendus blasphemus hæreticalis?*
Et an jurans per membra honesta Christi non sit blasphemus, & secus si per inhonesta?
Et an qui eodem impetu & actu plures blasphemias contra unum Sanctum profert committat tot peccata, quot sunt blasphemiæ?
Et quid, si blasphemiæ diversi generis sint, & non sint una, & eadem sæpius repetita? Ex p.6. tr.8. & Misc.3. Res.38.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Auctor Casuum Conscientiæ Bononiæ discussorum anno 1634. mense Martio *decis.3.* ubi sic habetur. Sempronius, ex ira solet impiè dicere *Putana de Dio*, sed paulò post subdit *Bacco*, vel *Al dispetto de Di*, omissa littera O, quæritur an sit blasphemus hæreticalis? Respondetur Sempronium si cum advertētia sufficienti verba protulit, fuisse blasphemum hæreticalem, in primo enim dicto tribuit Deo per contumeliam aliquid ei omninò repugnans, & in secundo abstulit quod Deus habet. Quamvis enim in primo dicto addiderit paulò post verbum *Bacco* (si tamen ad fugiendam blasphemiam non erat solitus illud addere) & in secundo omiserit litteram O. In utroque tamen casu est completa blasphemia hæreticalis, cum sit completus verborum sensus blasphemiam continentium. Ita ille, qui citat Lazarium & Bonacinam.

2 Sed contrariam sententiam docet novissimè Ricciullus *tr. de Personis quæ in statu reprobo versantur*, *lib.1.cap.4.nu.18.* quia talia verba non sunt perfecta. Nec valet dicere quod affectus cum principio facti æquiparantur facto, *ex l. Si quis servo alieno*, *ff. de furt.* At proferens dicta verba satis ostendit affectum, & principium facti blasphemandi. Ergo. Nam respondeo in hoc argumento assumi illud de quo est quæstio; non enim est verum quod constet de effectu, cum ille colligi nequeat, nisi ex sermone, qui cum in verbis prædictis non sit perfectus, incivile est illa judicare, ex *l.incivile, ff.de legibus*. Et huic sententiæ Ricciulli ego adhæreo.

3 Non assentior tamen eidem Ricciullo asserenti *in cap. 11. n.7.* qui eodem impetu, & actu plures blasphemias contra unum Sanctum profert, committere tot peccata quot sunt blasphemiæ, non inquam assentior huic opinioni: sed contrariæ, quia moraliter censetur unus numero actus, & omnes blasphemiæ sunt partes unius continuati sermonis, & ita si quis alterum semel & iterum pugno percuteret absque temporis intervallo unum numero tantùm peccatum patraret. Et hoc intelligendum est etiamsi blasphemiæ diversi generis sint, & non sint una & eadem sæpiùs repetita; nam etiamsi diversi generis sint, tamen ratione temporis & unius impetus quo dicuntur, uniuntur & una censentur. Et ita docent Fagundez *in Decalogum*, *tom.1. lib.2.c.3.n.24.* & alii penes ipsum, quibus adde me citato Trullench. etiam in *Decalog.to.1.lib.1.cap.11.dub.2.nu.5.*

4 Item non assentior eidem Ricciullo, qui *in c.6.nu.11.* docet jurantem per membra honesta Christi esse blasphemum, nam hoc esset verum, si juraret per membra inhonesta, secus per alia membra: quia sic ex his nihil attribuitur Christo quod verè non habeat, & ei conveniat, & si talia juramenta ita reverenter fiant, non esse culpam venialem docet Fagundez *loc.cit. num.14.* unde nec frequens consuetudo facit, ut talia juramenta blasphemiæ censeantur, aut peccatum mortale.

RESOL. XII.

An in blasphemiis contra Deum, & Sanctos, detur parvitas materiæ.
Et notatur, quod convitium in Sanctos, non ut Sancti sunt, sed ex alio capite potest esse peccatum veniale ex parvitate materiæ, ut si quis per jocum diceret Sanctum Crispinum & Crispianum fuisse sutores, & Sanctum Joannem, & Paulum fuisse Eunuchos.
Et quid, si per hyperbolem fœminam vocas Deam? Ex p.5. tr.5. Res.3.

§. 1. REspondeo negativè, quia omnis blasphemia notabiliter adversatur virtuti Religionis, & charitatis erga Deum ergo omnis blasphemia erit peccatum mortale. Secundò blasphemia gravem infert Deo injuriam, ejusque honorem & cultum valde diminuit, nam si gravis & atrox injuria dicitur esse illa, quæ infertur à vili persona Magistratui, vel Senatori in illos maledicta proferendo, *§.atrox, Instit.de injur. & l.prætor*, §.

atrocem, ff. eodem. quantò magis erit gravis illa injuria, quæ infertur Deo per blasphemiam? ergo ratione materiæ non potest esse nisi peccatum mortale. Deinde blasphemia est peccatum, quia profertur verbum contumeliosum in Deum cum animo dehonorandi Deum, vel directè, vel indirectè, seu interpretativè, seu virtute, at Deus dehonoratur non solùm cum blasphemus Deo falsò tribuit res magnas, sed etiam minimas: ergo blasphemia non poterit ratione materiæ unquam esse peccatum veniale. Et ita docet Sylvius *in 2.2. quæst. 13. art. 2. & ibidem* Aragon. & Bannez. Hurtado de Mendoza *de fide vol. 1. disp. 91. sect. 11. §. 48.* Valentia *to. 3. disp. 1. q. 13. punct. 1.* Cajetanus *in sum. ver. blasphemia*. Suarez *de Relig. tom. 1. tract. 3. lib. 1. cap. 6. num. 2.* Sayrus *ubi infrà*, cum Jacobo Gordono *in summ. tom. 2. lib. 6. q. 8. cap. 2. nu. 4.* & aliis.

2 Verùm his non obstantibus affirmativam sententiam docet Villalobos *in summa to. 2. tr. 1. diffic. 15. n. 5.* ubi sic ait. (Digo que la blasfemia es pecado mortal de su naturaleza, porque es contra la honra de Dios, verdad es, que por no aver llena deliberacion o por inadvertencia podria ser pecado venial, como dize S. Thomas, Cajetano, y Sylvestro; mas la duda es, si ay aqui pecado venial por parvidad de materia? Bannez y otros dizen, que no por ser cosa gravissima la honra; mas à mi pareceme lo contrario, que assi como todos los pecados son offensa de Dios, y no obstante esso ay pecados veniales, porque son leves offensas, assi aqui, y tal me parece, quando algunas vezes se traen palabras de la sacrada Escritura à proposito de burlas con poca reverencia; y lo mismo quando un organista que sabe muy poco en una aldea tañe en lugar de kyrie, una vacas, ò un sonezito (porque no se le alcanca mas) al, Ite Missa est de la Pascua.) Ita ille.

3 Et nota quòd stando etiam in prima sententia convitium in Sanctos, non ut Sancti sunt, sed ex alio respectu, potest esse peccatum veniale ex parvitate materiæ, ut si quis per jocum diceret, Sanctos Crispinum & Crispinianum fuisse sutores, & Sanctos Joannem & Paulum fuisse Eunuchos. Et ita docet Duvallius *in 2.2. D. Th. tr. de fide q. 9. art. 3.* Sanctarellus *tract. de blasphemia c. 4. dub. 2. n. 8.* Sayrus *in Clavi Regia lib. 6. c. 13. n. 5.* Sylvius *in 2.2. q. 13. art. 2. & ibi* Bannez, Aragon. Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. c. 32. n. 42.* & alii. Sed hanc opinionem non admittit Lorca *in 2.2. q. 13. art. 2. n. 9.* ubi sic ait: Est blasphemia ita grave peccatum, ut non possit fieri veniale, nisi solùm ex defectu deliberationis. Nam quod aliqui dicunt posse fieri veniale, si non seriò, sed joco proferatur, non approbo, quoniam illicitus est jocus, in quo injuria Dei involvitur, nec propter jocum deficit ratio injuriæ, imò jocari in rebus tanti momenti, specialis blasphemia est, nisi quis vocet jocum, quod non ex animo significandi, quod verba sonant, profertur, scilicet si per hyperbolem, ut qui fœminam vocat Deam, id enim veniale erit. Unde puto saltem quoad hoc ultimum utramque sententiam probabilem esse.

R E S O L. XIII.

An qui vocat Amasiam Deam, vel Idolum suum, sit blasphemus? Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. Res. 22.

§. 1. Quidam Confessarius scrupulosus, & parum sciens, affirmativam sententiam olim docuit. Sed talem non esse blasphemiam dicendum est. Et ratio erit, quia verba hæc nec proferuntur, nec accipiuntur in significatione propria, sed in hyperbolica. Et ita docet Lorca *in 2.2. q. 13. n. 9.* & Hurtad. de Mendoza *in 2.2. disp. 91. sect. 4. §. 16.*

DE ABSOLUTIONE AB HÆRESI, & aliis delictis pertinentibus ad S. Inquisitionem.

R E S O L. XIV.

An Episcopus possit committere absolutionem ab hæresi, saltem in casu particulari, & speciali? Ex p. 3. tract. 6. & Misc. 2. Res. 92.

§. 1. Supposito quòd sit opinio probabilis, licèt contrariam sententiam ego teneam in Bulla Cœnæ non revocari Episcopis facultatem absolvendi ab hæresi concessam in Concilio Tridentino; quæritur an hæc facultas sit ab Episcopis delegabilis, ita ut per alium ab ipsis deputatum possint hæreticum occultum absolvere? Negativè respondet Lorca *in 2.2. disp. 45. n. 11.* Guttierrez *in qq. canon. lib. 1. cap. 13. n. 29.* Garsias *de beneficiis, p. 11. cap. 10. n. 113.* Molina *de just. tr. 5. disp. 18. n. 2.* Suarez *de fide, disp. 30. sect. 2. n. 9. & 15.* & alii.

2 Verùm alii probabiliter affirmativam sententiam, tenent, ut Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 10. quæst. 11.* Henriquez *lib. 6. cap. 14. num. 7.* Emanuel Sà *ver. Episcopus, num. 37.* Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 23.* & alii penes ipsos, quia Concilium solum exclusit Vicarium ad id specialiter deputatum, quod intelligendum est de Vicario specialiter deputato ad casus omnes hæresis contingentes; non autem de Vicario specialiter deputato ad unicum casum hic, & nunc oblatum. Igitur dicendum est, quòd per verba Concilii „Vicarius generalis excludi-tur, non autem specialis, ut est in casu de quo loquimur. Et hæc doctrina est multum notanda, quia si Episcopus hanc facultatem in casu particulari specialiter delegare non posset, difficulter in praxi talis potestas deserviret; nam non ita facilè, & sine scandalo pœnitentes, & præsertim fœminæ, pro absolutione hæresis occulta ad Episcopos irent.

R E S O L. XV.

An Episcopi possint absolvere ab hæresi occulta vigore Concilii Trid.

Et an si hæresis nota sit quinque, vel sex; vel si Hæreticus quinque, vel sex complices habeat, adhuc dicatur occulta; & in magna Civitate non sit publica, si nota fuerit septem, vel octo personis.

Et an dictam absolutionem possit Episcopus impertiri extra Sacramentum Confessionis, & in absentia; & hoc etiam si talis subditus, & Episcopus sint extra Diœcesim?

Et an Episcopus possit committere hanc absolutionem alicui Confessario, specialiter ad eum hæresis casum deputato? Ex part. 1. tr. 5. Res. a.

§. 1. Respondeo, aliquos asserere, Episcopos vigore Concil. Trident. *sess. 24. cap. 6.* posse absolvere Hæreticos occultos, nec per subsequentes Bullas Cœnæ fuisse illis hanc potestatem sublatam. Ita docet novissimè Puteanus *in 2. 2. q. 11. art. 5. dub. 2.* Fagundez *de Præcept. Eccles. tractat. 2. lib. 8. cap. 8. num. 32. & 33.* Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. Episcopus, nu. 1.* Sousa *in Bulla Cœnæ, cap. 23. disp. 100. concl. 3. num. 7.* & anteà docuerat Lorca *in 2.2. quæst. 11. art. 4. disp. 45. nu. 10.* Nugnus *to. 2. in addit. ad 3. part. quæst. 8. art. 5. dub. 10. in fine,* Ledesma *in summa, tom. 2. tr. 1. cap. 6. concl. 20. diff. 7.* Emmanuel Sà *verb. Episc. num. 37.* Henriquez *lib. 6. cap. 14. num. 4. & in Glossa litt. M, & lib. 3. cap. 27. num. 5. litt. Q.* cum multis aliis citatis à Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 27.* Ricciullo *tract. de jure person. lib. 6. cap. 14. num. 9.* & Barbosa *de potest. Episc. p. 2. alleg. 40. numer. 21.* & hanc sententiam probabilem vocat novissimè Sanchez *in select. disp. 50. n. 32.*

2 Sed, his non obstantibus, Sanchez, Ricciullus, & Barbosa, cum multis aliis penes ipsos, contrariam sententiam docent, quibus ego addo Riccium *part. 3. decis. 280. numer. 1.* Villalobos *in summa, p. 1. tract. 9. dub. 61. num. 2. & 5.* Gratianum *in discept. tom. 3. cap. 414. num. 20.* Bellochium *de cas. reservat. p. 2. q. 1. numer. 275.* Sanctarellum, qui post hæc scripta prodiit in lucem, *tract. de hæresi, c. 5. dub. 5. nu. 21.* Ragucium *in lucerna Parochorum, q. 125. num. 5.* Scortiam *in Constit. Pont. epit. 166. theor. 432.* Novarium *in singul. concl. 3. nu. 5.* Sylvium *in 2.2. q. 11. art. 3. quæritur 2. in fin.* Fabrum *de Sacram. Ordin. dict. 25. quæst. 1. disp. 3. cap. 4. num. 126.* Homobonum *de exam. Eccles. part. 2. tr. 12. cap. 4. q. 16. & de stat. part. 1. cap. 8.* Antonucium *in Catech. Diœces. Neapol. lib. 1. cap. 25. nu. 9.* Megalam *in part. 1. lib. 1. cap. 13. num. 10. & 15.* Floronum *de cas. reserv. part. 1. cap. 4. §. 22. nu. 2. & 4.* Torreblancam *de magia, lib. 3. cap. 10. num. 17.* Valerum *in differ. utriusque fori, verb. hæresis, diff. 5. nu. 1.* Hi omnes putant, Bullam Cœnæ derogare, & adimere supradictam potestatem Episcopis; & adducunt multos alios DD.

3 Verum, qui sustinent primam sententiam, in favorem Episcoporum, sic illam firmant: quia in Bulla Cœnæ non fit expressa mentio Concil. Trid. quod quidem est necessarium, ut censeatur illi derogatum quia Constitutioni, seu decreto Concilii propter ejus gravitatem non intelligitur derogatum, nisi de eo fiat mentio specialis *c. ex p. de Capell. Monach.* ibique Glossa *in verb. nulla mentio, c. nonnulli. de rescript.* ubi etiam Glossa *in verb. fecerant mentionem,* & ibi Felinus *n. 7.* cum multis aliis.

4 Nec valet dicere, Pium V. & Gregor. XIII. cum Clemente VIII. contrarium declarasse: nam, ut benè respondent Fagundez, *ubi suprà*, & Sousa, de illis pontificiis declarationibus non constat authenticè: & cùm res sit adeò gravis, & jam scientibus Pontificibus controversa, id profectò deberent expressiùs, aliquo speciali decreto, declarare. Unde subdit Fagundez, stando in hac opinione, quòd si hæresis sit nota quinque, vel sex, etsi Hæreticus quinque vel sex complices habeat, adhuc diceretur occulta, & ab illa Episcopi poterunt absolvere. Putat etiam, in magna civitate non esse publicam, si nota fuerit septem, vel octo personis. Vide Portel. *in addit. ad dubia regul. verb. dispensare, nu. 5.*

5 Notandum est etiam, secundùm supradictos DD. in tali casu Episcopum posse committere absolutionem alicui Confessario specialiter ad eum hæresis casum deputato, ut adversùs Suarez *tom. 4. disp. 30. sect. 2. nu. 9. & 15.* & alios, probat Henriquez *lib. 6. cap. 14. num. 7. & in Glossa, littera O.* cum multis aliis apud Sanch. *tom. 1. lib. 2. c. 11. n. 23.* & probabile vocat Lorca *2. 2. q. 11. art. 4. disp. 35. num. 11.*

6 Notandum est etiam, dictam absolutionem posse Episcopũ impertiri extra Sacrament. Confessionis: nam per illam particulam, *in foro conscientiæ*, non intelligitur forum sacramentale, audita sacramentali Confessione; sed tantùm denotatur, ut absolutio in foro externo non prosit, si contingat hæresim in judi-

judicium deduci. Ita Homobonus *de exam. Eccles. p. 1. tr. 5. c. 5. q. 31.* Claudius Soleri *de potestate Confess. c. 30. §. 1. ex verbis, n. 6.* præter illos, quos citat, & sequitur Sanchez *c. 11. n. 53.* qui etiam *n. 17.* & rectè, ait, posse Episcopum in tali casu absolvere subditum ab hæresi in absentia: & hoc, etiamsi talis subditus sit extra Diœcesim, quidquid in contrarium asserat Suarez *in 3. p. to. 5. disp. 41. sect. 2. n. 10. & 11.* & etiamsi ipse Episcopus cum subdito extra Diœcesim inveniretur; posset tunc utiq; illum ab hæresis excommunicatione absolvere. Et hæc omnia asserunt Doctores pro firmanda opinione in favorem Episcoporum: sed ego contrariam existimo probabiliorem, & ideò illam sequor.

RESOL. XVI.

An Episcopi hodie possint absolvere ab hæresi occulta?
Et an quando scitur à decem personis, dicatur delictum occultum?
Et an Episcopi nullo modo possint in tali casu hanc absolutionem ab hæresi committere alteri personæ?
Et notatur potestatem dispensandi in irregularitate ab hæresi occulta provenienti ademptam esse ab Episcopis per Bullam Cœnæ? Ex p. 4. tract. 14. & Misc. Res. 239.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet novissimè Jacobus Granado *in 2. 2. D. Thomæ, contr. 1. tr. 15. disp. 14. sect. 2. n. 8. & seq.* ubi sic asserit: Superest potissima difficultas, an scilicet illa facultas Episcopo concessa à Tridentino, revocata sit à Summo Pontifice? Partem affirmantem sequuntur Navarrus *in summa c. 27. n. 275.* Molina *suprà* relatus, Suarez *in illa sect. 4. n. 12. & 13.* ubi refert, se ipsum *in 4. to. 3. p.* idem asserentem, Garsia *de benef. p. 11. c. 10. n. 115.* dicens, id esse indubitatum. Sanchez *in illo cap. 1. n. ult.* concludens, hoc omninò esse tenendum, & multi alii, quos isti Doctores referunt. Probatur primò, quia in Bulla Cœnæ etiam novissimè edita à Gregorio XV. perspicuis disertisque verbis negatur facultas absolvendi à casibus illius, ac proinde ab hæresi etiam virtute clausulæ Concilii Generalis, licèt in illa in genere, vel in specie oppositum concessum fuerit; ergo licèt Tridentinum concesserit Episcopis hanc facultatem, fuit & est modò revocata. Secundò probatur, quia gravissimi Doctores testantur à Summis Pontificibus esse revocatum: Navarrus enim ait; sic declarasse Pium V. Gregorium XIII. Azorius *lib. 8. instit. moral. c. 10. q. 10.* testatur, se audivisse à viro Religioso, docto, & fide digno sic declarasse Clementem VIII. Tertiò probatur, quia in Generalis Inquisitionis Prætorio Romano sæpè pronuntiatum est, non posse Episcopos jam absolvere ab hæresi occulta. Quartò tandem, quia duo sunt responsa Congregationis Cardinalium, quarum meminit Suarez *suprà*, in quibus declaratur, facultatem Tridentini Episcopis ablatam fuisse. Nihilominus valdè probabile est, adhuc perseverare potestatem à Tridentino concessam Episcopis. Sic sentiunt Navarrus *lib. 1. consil. tit. de constit. consil. 1. q. ult.* Simancas *de Cathol. instit. tit. 3. n. 6.* Henriquez *lib. 6. de pœnit. c. 14. n. 7.* Banez *ad art. 4. q. 11. dub. 2. post 2. conclus.* Sà *verbo Episcopus, n. 37.* Lorca *disp. 45.* Guttierrez *lib. 1. q. can. c. 13. ad fin. in posteriori editione*, & multi alii: Sanchezque tandem fatetur, rationes pro hac sententia urgere, & authoritate Doctorum reddi videri probabilissimam. Probatur hæc sententia, quia, ut *suprà* argumentabamur, vitanda est correctio juris, quoad sine incommodo fieri poterit, & id præsertim locum habet comparatione Concilii Tridentini, cujus decreta tanti æstimarunt Summi Pontifices, qui post illud Ecclesiam gubernarunt, & quod in viridi observantia semper esse tantopere cupiunt. Cùm ergo tam disertè Concil. Trident. faciat Episcopis potestatem absolvendi ab hæresi occulta, & cæteris casibus Bullæ Cœnæ, non est credendum, eam facultatem fuisse revocatam virtute Bullæ Cœnæ postea promulgatæ, si cum ista conciliari possit: quòd autem rectè conciliari possit, facilè ostenditur. Primò, quia sic sentiunt tot graves Doctores, quorum in explicando jure magna authoritas est. Secundò, quia rectè dici potest, Bullam Cœnæ solùm prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt; & ideò non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est. Ex quo patet responsio ad primum contrariæ sententiæ. Ad secundum respondetur, nullibi afferri à prædictis Auctoribus testimonium authenticum talis revocationis, aut declarationis, & cùm aliunde tam perspicuè constet de facultate Tridentini, non cogimur credere, eam esse revocatam. Ad tertium respondetur, id pronuntiatum esse in hoc gravissimo, & sanctissimo Tribunali secundùm oppositam sententiam, quæ probabilissima est; sed quoniam nondum nobis præcepit eam amplecti, licitum est contrariam reputare etiam valdè probabilem, sicut & multi alii reputarunt. Ad quartum similiter dicendum est, responsa Cardinalium esse magnæ authoritatis, sed non sufficere ad tollendam contrariæ sententiæ probabilitatem, & hæc omnia ad verbum docet Granado *ubi suprà*, vide etiam Fernandez *in exam. Theol. mor. p. 4. c. 7. §. 1. n. 5.* Guttierrez *can. qq. lib. 1. c. 13. ad fin.* Gomez *in Bulla Cruc. clausf. 10. n. 44. in fine*, Bañez *in 2. 2. q. 11. art. 4. dub. 2. post. 2. concl. argum. 3. vers. Et si quis objiciat.* Rodriquez *in qq. Regul. tom. 1. q. 20. art. 10.* Vegam *in summa to. 2. c. 125. cas. 11.* Aragon. *in 2. 2. q. 11. art. 3.* Llamas *in summa p. 3. c. 1. §. ult. in fine.* Zerolam *in praxi Episc. p. 2. verbo Absolutio §. 8. & 18. & vers. hæreticum, §. 4.* & alios, quos ego citavi *in p. 1. tr. 5. res. 2.* Sed ego *ibi* contrariæ sententiæ adhæsi, asserentis dictam facultatem Episcopis esse per Bullam Cœnæ sublatam, & ita sentiunt plures Doctores, quos *ibi* citavi, quibus nunc addo Hurtadum *de excomm. disp. 15. difficul. 3. n. 11.* Fabrum *de sacram. Ordin. dist. 25. quæst. 1. disp. 3. cap. 4. num. 126.* Duardum *in Bulla Cœnæ lib. 3. §. 2. quæst. 11. num. 47.* Coriolanum *de cas. reser. part. 1. sect. 3. art. 23. num. 6.* Bonacinam *in Bulla Cœnæ disput. 1. quæst. 2. punct. 2. num. 7. in fine.* Acostam *in exposit. Bull. Cruc. quæst. 58.* Gratianum *in disceptat. forens. 3. tom. 3. cap. 414. num. 12.* Armandariz *in addit. ad recopil. legum Navarræ lib. 2. tit. 21. lege unica, de familiaribus Inquisitorum, n. 3. & 4.* Alzedum *in praxi Episc. part. 2. c. 6. num. 15.* Campanili *in divers. jur. can. rub. 11. cap. 26. num. 55.* Farinacium *de hæresi q. 192. §. 4. num. 53.* Bledam *in defensione fidei in causa Moriscorum, part. 1. c. 13.* & alios penes ipsos, testantes de supradicta declaratione Gregorii, de qua etiam testatus est mihi Dominus meus Clemens Merlinus Sacræ Rotæ Auditor, vir non solùm legalis, sed etiam politioris litteraturæ consultissimus, & morum suavitate ornatissimus. Notandum est tamen hic obiter, quòd etiamsi standum esset in prima sententia, Emanuelem Rodriq. *in addit. ad Bullam Cruc. §. 9. n. 69.* docere, facultatem datam Episcopis absolvendi ab hæresi, intelligendam tantùm, quando ipse hæreticus solus absque eo, quod ab alio audierit, committit occultè crimen hæresis, manifestando illam aliquo actu exteriori, quamvis nemo eam audiat, deinde subdit illam facultatem non extendi ad hæresim occultam, quando adest complex; nam aliàs, inquit, esset destruere machinam sancti Officii, & denique resolvit, Concilium *in præsenti* dictam dare facultatem absolvendi ab obligatione denunciandi complicem, quam habet, aliàs est excommunicatus edicto sancti Officii; sed Granado *ubi suprà n. 6.* putat, Episcopum vigore dicti Concilii Tridentini posse absolvere hæreticum, etiamsi coram aliquo hæresim protulerit, dummodo delictum sit occultum, quod est, quando non scitur à majori parte communitatis, quæ saltem constet decem personis, & ad id, quod docet Rodriquez *de denunciandis complicibus*, vide me ipsum *in part. 1. tract. 4.* * *resol. 9.*

2 Nota secundò, ex sententia Granadi *num. 5.* Episcopum absolutionem ab hæresi impendere posse iis, qui quomodolibet pertinent ad suam diœcesim, sive quia ibi inveniuntur, tanquam Peregrini, sive quia ipse existens extra diœcesim, vult alicui sibi subdito, & in hæresim lapso, absolutionis beneficium impendere.

3 Nota tertiò, cùm prædictam absolutionem ab hæresi non permittat Concilium Vicariis Episcoporum, Molina *de just. tract. 5. disp. 18. n. 1.* Garsias *de beneficiis tom. 2. part. 11. cap. 10. num. 113.* & alii existimant, nullo modo posse ab Episcopo hanc absolutionem ab hæresi committi alteri personæ; sed Jacobus Granado *loco citato num. 7.* cum Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 15. num. 23.* & aliis tenent, quòd licèt Episcopus non possit hanc absolutionem committere alteri, qui generaliter habeat facultatem absolvendi ab hæresi, potest tamen committere casum particularem, cùm occurrerit, ita ut tunc specialiter, & non generaliter tribuat vices suas. Verùm omnia supradicta non procedunt in nostra sententia asserente, hanc potestatem absolvendi ab hæresi esse per Bullam Cœnæ Episcopis sublatam.

4 Nota quartò, etiam potestatem dispensandi in irregularitate, & occulta hæresi proveniente ademptam esse Episcopis per Bullam Cœnæ Domini docere Ricciullum *lib. 5. cap. 16. nu. 5.* & alios, licèt contrarium doceat Ugolinus *tract. de irregular. cap. 36. n. 5.* Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 25. num. 17.* quos alibi citavi; imò Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregular. disp. 9. dub. unico, quæst. 4.* & probabiliter docet, ob peccatum hæresis secundùm se seclusa infamia non incurrit irregularitatem, sed vide *suprà, in tract. de irregul.*

RESOL. XVII.

An saltem per Bullam Cœnæ sit Episcopis revocata facultas absolvendi ab hæresi, & aliis casibus in ea contentis?
Et si Episcopus sequens affirmativam sententiam, & opinionem nolit absolvere Hæreticum occultum, quid est faciendum? Ex p. 7. tract. 2. Res. 43.

§. 1. NEgativè respondent Doctores, quos citat, & sequitur Bossius *de Jubileo sect. 1. cas. 10. §. 2. n. 10. & seq.* Probatur hæc opinio, quia correctio juris vitanda est, quoad fieri possit, sed absque correctione juris Trid. stare potest clausula Bullæ revocans facultates, quibus absolutio impendi poterat. Ergo affirmandum est clausulam Bullæ supradictam Trid. facultatem non revocare. Minorem probo. Primò, quia Bulla solùm dicit, ut nullus possit absolvi prætextu quorumcunque privilegiorum, quæ Episcopis, Conventibus, & aliis concessa sint per sedem Apostolicam: ut qui ab Episcopis absolvi intendit, non intendit absolvi prætextu alicujus privilegii à Sede Apo-

stolica concessi, ut dicit Bannez, sed prætextu anthoritatis à Christo Domino datæ. Ergo. Secundò, quia Bulla optimè potest intelligi de peccatis publicis, & de absolutione, quæ non solùm pro foro conscientię, sed etiam externo prodit; siquidem nihil in Bulla habetur, quod cogat nos de peccatis occultis, & de foro conscientiæ revocationem intelligere. Sensus ergo Bullæ est, ut nullus possit absolvi, absolutione proficiente in foro externo, vel à peccatis publicis prætextu privilegiorum, &c. Quòd si hoc modo intelligatur, manet integrum Trident. Decretum. Nam Trid. concedit solùm absolutionem casus occulti, & pro foro conscientiæ. Ergo si Bulla revocat casus publicos, & absolutionem proficientem in foro externo, non immutat, nec corrigit Decretum Trid. Ergo hæc explicatio sustinenda est, ut Juris correctio vitetur. Tertiò, lex generalis præcipuè correctoria, etiamsi posterior sit, limitanda est ex speciali antecedenti. Ergo hæc lex correctoria Bullæ, quæ generalis est, limitari, & coarctari debet per specialem Trid. Quartò non obstante clausula revocatoria Bullæ Cenæ manet integrum privilegium in Cruciata concessum pęnitentibus, ut semel in vita possint absolvi à quolibet Confessario approbato, à quibusvis peccatis, & censuris, &c. Ergo etiam poterit integrum manere privilegium Episcopis concessum Trid. non obstante revocatoria clausula. Quintum fundamentum est, quia non est evidens Bullam Cœnæ supradictam facultatem revocare, ut ex supradictis constat, sed absque revocationis evidentia nemo tenetur se jure proprio spoliare. Ergo non debent Episcopi se reputare spoliatos hac facultate absolvendi absque clariori notitia. Quod si dicas constare evidenter esse revocatam hanc facultatem Episcopis, non ex verbis Bullæ præcisè, sed ex illis juncta Pontificum declaratione. Respondere possumus de declaratione nobis authenticè non constare. Nam si plures Doctores eam firment, ex fama, & opinione loquuntur. Item indigebat talis declaratio speciali promulgatione, ut vim legis revocantis haberet, aliàs nos arctare non potest.

2 Et ideò Bossius *ubi sup. n. 19.* sic ait: Ex quibus manifestè apparet non esse audaces, neque temerarios modernos hanc sententiam tenentes, cùm sit æquè probabilis, ac prior, sive attendas authoritatem, & numerum Doctorum; sive inspicias multiplicitatem & firmitatem rationum. Ita Bossius.

3 Sed ego mordicus contrariam sententiam sæpiùs docui, & nunc iterum doceo, quam me citato tenent Trullench. *in Decalogum to. 1. lib. 1. c. 3. dub. 4. n. 11.* Marchinus *de Sacr. Ordin. tr. 1. p. 9. diffic. 9. per totam.* Idem docet Caspensis *in Cursu Theolog. tom. 2. tr. 15. disp. 5. sect. 6. n. 38.* & alii à me alibi ad satietatem adducti; Et ratio est clara, quia in Bulla Cœnæ adest clausula derogatoria. Non obstantibus &c. quæ licèt sit generalis, sufficit tamen ad derogandum Concilium, quæ doctrina indubitata est, ubi derogatio nova Pontificia nequit verificari, nisi tali Concilio derogato; tunc enim derogatio illa generalis censetur specifica, & individua, *l. 2. ff. de liberis, & posthumis.* Secùs illa derogatio esset futilis, & superflua. Quemadmodum videre est in casu nostro, in quo si Pontifex illis verbis: Ac per cujusvis Concilii decreta, non derogavit Tridentino, rogo, cui alteri Concilio fuit per ista verba derogatum? Certè non provincialibus, ut aliqui neotericis minùs rectè interpretantur: tum, quia nomine cujusvis Concilii non veniunt sola provincialia, cùm præter ista sunt generalia: tum, quia nullum est assignabile provinciale Concilium, quod Episcopis tribueret facultatem absolvendi ab hæresi occulta, vel ab aliis Bullæ Cœnæ casibus: tum, quia Pontifex Decreta Trid. Concil. gerit in pectore; nec est verisimile, ipsum ignorare hoc decretum, quod singulis Prælatis est notissimum: tum quia derogatio pendet à voluntate Pontificis, qualitercunque de ea constet: ergo derogando Decretis cujusvis Concilii, necessariò fatendum est, satis constare de mente Pontificis revocantis hanc facultatem absolvendi ab Heresi occulta, & presertim accedentibus tot vivæ vocis oraculis, & Sacræ Congregationis responsis, a me, & ab omnibus Doctoribus relatis.

4 Neque hi obstant allegati text. *in c. Ex p. 1. Nonnulli & c. eam te, de Capellis Monach.* Nam respondemus, allegatos textus procedere, ubi nulla mentio Conciliorum neque in genere, neque in specie, neque per verba æquipollentia facta fuit. At in casu nostro fieri expressam mentionem de rogationis cujusvis Concilii, quæ nequit verificari, nisi ipso Tridentino derogato.

5 Notandum est hìc obiter, si Episcopus sequens nostram sententiam, nolit absolvere hæreticum occultum, quid faciendum? respondent aliqui, quòd si periculum sit infamiæ, vel scandali, si Sacerdos sit nisi celebret; vel Laicus, nisi communicet; potest indirectè absolvi ab hęresi, & directè ab aliis peccatis à quocumque confessario: & idem dicendum, si ob paupertatem, vel aliud impedimentum, non possit Romam adire, vel litteras mittere ad Summos Pœnitentiarios, si est contritus, potest sumere Eucharistiam, vel celebrare, si sit Sacerdos, etiamsi non adsit periculum infamiæ, vel scandali: nam iste apud Deum excusatur; quia fecit, quantum potuit. Et ita me citato docet Marchinus *de Sacram. Ordinis tr. 1. p. 9. c. 1. diffic. 10. nu. 6.* & etiam me citato Trullench. *in Decalogum tom. 1. lib. 1. c. 3. dub. 4. n. 13.* Sed recognosce me ipsum *in p. 1. tr. 3. resol. 4. & in p. 4. tr. 4. ref. 242.*

RESOL. XVIII.

An Hæreticus occultus possit absolvi in absentia ab Episcopo, si ipsum adire non possit? Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. Res. 43.

§. 1. Casus est practicabilis, & ad illum affirmativè respondet Joan. Henriq. *in comp. cas. mor. c. 20. n. 64.* ubi sic ait: (De aqui nace una duda, y es, si un hombre impossibilitado de poder yr al Obispo, incurriesse en el crimen de la heregia oculta; para lo qual no puede el Obispo dar sus vezes à otra persona, como està declarado en el mismo Concilio, en el cap. 6. alegado, que es lo que se deve hazer en este caso? A lo qual respondo, que el Obispo puede absolverlo de la descomunion en ausencia; y quitada la descomunion, queda el pecado sin reservacion alguna, y qualquier Confessor lo puede absolver de pecado. Porque es cosa muy cierta, que todos los descomulgados pueden ser absueltos de la descommunion en ausencia, y contra su voluntad, pues la absolucion de la descomunion no es sacramental.) Sic ille. Sed hæc sententia procedit in opinione illorum asserentium facultatem Episcopis concessam in Concil. Trid. absolvendi hæreticos occultos non esse sublatam; quod novissimè docet Hurtad. de Mendoza *vol. 1. in 2. 2. disp. 84. sect. 2.* & Lopez de Texeda *in contr. Theolog. moral. lib. 2. tr. 1. contr. 19. nu. 14.* Duvallius *in 2. 2. D. Thom. tract. de fide, q. 7. art. ult. conclus. 1.* & alii, quos ego ipse citavi *in 4. part. tract. 4. ref. 239.* Verùm ego ibi, & meritò, contrariam sententiam docui.

RESOL. XIX.

An Inquisitores habeant facultatem absolvendi ab hæresi, non solum in foro externo, sed in foro conscientiæ?

Et an hæc facultas absolvendi ab hæresi competat cuilibet Inquisitori, & non toti consistorio?

Et an quilibet Inquisitor possit eamdem facultatem cuilibet Confessario delegare?

Et an in Inquisitore ad hanc in foro conscientiæ absolutionem, & delegationem impertiendam non requiratur Ordo Sacerdotalis.

Et quid est faciendum, si Inquisitores in casu facultatem, ut ab ipso Confessario quis absolvatur, nollent impertiri, neque Episcopus? Ex p. 1. tr. 5. Res. 3.

§. 1. Respondeo, Dominos Inquisitores habere facultatem absolvendi ab hæresi, non solùm in foro externo: sed in foro conscientiæ; & præcipuè Inquisitores Hispaniæ. Ita docent Campegius, Rodriquez, Toletus, Gutierrez, Paramus, Bannez, Henriquez, & Graffius apud Riccium, & Sanchez, *ubi infrà,* quibus ego addo Homobonum *de exam. Eccles. p. 2. tr. 11. c. 6. q. 11.* Puteanum *2. 2. D. Thoma, q. 11. art. 4. dub. 2.* Lorichium *in thes. verb. Hæreticus, §. 12.* Villalobos *in summa tom. 2. tr. 1. diffic. 12. nu. 6.* Freitam *in additione ad tr. de Confes. sollicit. Episcopi Roderici Acugna, q. 21. n. 18.* & Garsiam *de benef. tom. 2. p. 11. c. 10. n. 122.* qui tres ultimi loquuntur de Inquisitoribus Hispaniæ, & per consequens nostræ Siciliæ, quidquid in contrarium sentiat Sanctarellus *tract. de hæresi, cap. 5. dub. 7. nu. 31.* Farinacius *de hæresi, q. 192. n. 52. & 54.* Zecchius *in summa, p. 1. tit. de fide, rubr. de hæresi, c. 11. n. 18.* Novarius *in singul. concl. 4. n. 2.* Ricciullus *tract. de jure person. lib. 5. c. 15. n. 3.* Joan. Valerus *in differ. utriusque fori, verb. Hæresis, different. 3. n. 3.* Riccius *p. 2. decis. 579. n. 5.* Sanchez *in summa, tom. 1. lib. 2. c. 12. num. 3. & seq.* & Suarez *tract. de fide, disp. 21. sect. 4. n. 15.* & inclinat Barbosa *de potestate Episcopi, p. 2. alleg. 40. n. 28. in fin.*

2 Notandum est verò, quòd, stando in nostra opinione, hæc facultas absolvendi ab hæresi competit cuilibet Inquisitori, & non toti Consistorio, ut adversùs Henriquez, & alios notant, Villalobos *in summa, tom. 2. tr. 1. diffic. 12. n. 7.* Freitas, *ubi suprà, nu. 15.* & alii: & ideò quilibet Inquisitor potest eandem facultatem cuilibet Confessario delegare, ut adversùs Campegium *in addit. ad Zanchin. c. 34.* & alios, rectè notavit Sanchez *ubi sup. n. 5.* & Freitas *n. 16.* & Villalobos, & Homobonus, *ubi suprà, tr. 12. c. 2. q. 4.* qui etiam docuit, in Inquisitore, ad hanc in foro conscientiæ absolutionem, & delegationem impertiendam, non requiri ordinem sacerdotalem; quia talis facultas non conceditur Inquisitori, in ordine ad Confessionem sacramentalem, nec tanquam quid annexum Ordini, sed officio, ut *suprà* diximus de Episcopo. Sed cùm Confessarius non possit cogere, ut hæreticus occultus prodat se Inquisitoribus, ut alibi fusè probabitur, si Inquisitores in tali casu facultatem, ut ab ipso Confessario absolvatur, nollent impertiri, neque Episcopus, putantes se non habere talem facultatem, vel propter aliam rationem, quæritur, quid faciendum? Hanc quæstionem nemo tractat nisi Freitas, *in add. ad tr. de Confess. sollicit. Episcopi Acugna.*

RE-

RESOL. XX.

An Inquisitores possint absolvere Hæreticum occultum in foro conscientiæ? Ex p.7. tract.8. Res.35.

§. 1. NOvissimè Ferdinandus de Castro *in op. mor. tom.1. tr.4. disp.4. punct.3. §.3. n.3.* & Alphonsus de Leone *de offic. & potest. Confess. tom.2. recollect.6. num.*127. docent, nulli Inquisitori neque Tribunali, datam esse facultatem absolvendi ab hæresi, & excommunicationibus reservatis in foro conscientiæ, quam sententiam tuentur etiam DD. quos ego ipse citavi *in 1.p. tract. de absol. ab hæresi*, * *res.3.*

2 Sed ego *ibi* contrarium docui, & nunc iterum doceo cum DD. quos *ibi* adduxi, quibus nunc addo Philippum de la Cruz *in Thesauro Ecclesiæ tract.1. §.6. n.1. in fine*, & Martinum Bonacinā *in Bull. Cœnæ. to.3. d.1. q.22. punct.2. n.5.* Dico igitur Inquisitores Hispanos potestatem habere etiam in foro conscientiæ ad absolvendum hæreticum occultum, & hanc sententiam in Hispania esse usu receptam, testatur ex Rodriquez dictus Bonacina, & ipsemet Castrus, & Doctores contrarii fatentur hanc sententiā esse probabilem, unde illam, ut mihi constat, in praxi deducere non dubitant Illustrissimi Inquisitores. Vide novissimè Farinacium *in addit. ad ejus opera post lib.3. cons. q.4. n.5. fol. mihi 4. col.1.*

RESOL. XXI.

Quid facere debeat hæreticus occultus, qui absolutionem ab Episcopo, vel ab Inquisitore obtinere non potuit? Ex p.1. tr.5. Res.4.

§. 1. REspondeo: Hæreticus occultus, qui non potuit per Confessarium obtinere facultatem ab Episcopo, seu Inquisitore, ut ab hæresi absolvatur, mittat Romam, ad majorem Penitentiariam: & interim: dum talis expectatur facultas, observet ea, quæ de occulto excommunicato, non data de præsenti Confessoris copia tradunt, Navarr. *in Manuali, c.27. n.239.* & Henriquez *lib.6. c.15. n.7.* Et ita docet Freitas *in addit. ad tr. de Confessor. sollicit. Episcop. Acmena, q.21. n.18.* ubi asserit, nullum Authorem hunc casum tetigisse.

2 Potest igitur, in tali casu, hæreticus occultus, ratione infamiæ, vel scandali; si timeantur, dum Sacerdos est, celebrare; si autem laicus, Eucharistiam sumere, eliciendo priùs actum contritionis: & si non existimat se contritionem perfectam habere, confiteatur, & à Confessario absolvatur, ex doctrina probabili, quam docet Reginald. *in praxi tom.1. lib.8. c.7. nu.87.* & alii, quos citat Sancius *in Selectis, disp.32. nu.11.* quidquid alii contradicant, cum Sancio *loco cit.*

3 Sed aliqui plus addunt, (attendat Lector) etiam secluso scandalo, & periculo gravis infamiæ, supradictum hæreticum occultum, procurantem pro viribus absolutionem: sed propter paupertatem, aliudve legitimum impedimentum non valentem Romam adire, vel mittere, neque ab Episcopo, vel Inquisitore absolutionem obtinere, si verè peniteat, & contritus sit, posse interim Missam celebrare, & Eucharistiam sumere, si laicus est; si, ut diximus, scandali, & infamiæ timor adesset; & ita docet novissimè Fagundez *de Præcept. Eccl. tr.1. lib.3. c.12. nu.12.* cum sapientissimo sene Martino Navarro, adversùs Franciscum Suarez *in 3.p. tom.5. disp.9. sect.3. nu.7.* quod est valdè notandum: & rationem adducit Fagundez, An verò hæc opinio sit probabilis, judicent viri docti: mihi enim non placet.

RESOL. XXII.

An legitimè impeditus adire Pontificem possit ab hæresi occulta absolvi ab inferiori Sacerdote? Ex p.4. tr.4. & Misc. Res.242.

§. 1. AD hoc dubium respondet Jacobus Granado *in 2. 2. D. Thomæ contra 1. tr.15. disp.16. sect.4.* ubi *n.18.* sic asserit: Vix, aut ne vix quidem casus ille in praxi occurrere potest; nam si impedimentum sit articulus, vel periculum mortis, diximus, quemlibet Sacerdotem posse absolvere ab hęresi; extra hunc verò articulum, aut periculum, cùm Episcopus juxta valdè probabilem sententiam posit absolvere, & idem probabiliter dici possit de Inquisitoribus, non deerit (moraliter loquendo) quin remedium habeat, esto non possit adire Papam; sed si daremus, facultatem Episcoporum esse revocatam, & Quæsitores fidei nō posse in foro conscientię hanc absolutionem impendere, vera nihilominus sententia est, etiam quando adest legitimum impedimentum adeundi Papam, non posse hæreticum occultum ab ullo alio absolvi. Ita Granado, qui citat Sanchez, & Suarez: sed circa præsentem quæstionem vide me ipsum *in p.1. tr.5. res.4.*

RESOL. XXIII.

An qui laborat impedimento perpetuo, ita ut non possit adire Pontificem, possit absolvi ab hæresi, vel in dicto casu extra articulum mortis, an ad Inquisitores, vel ad Pontificem per Procuratorem tacito nomine recurrendum sit? Ex p.7. tract. 7. & Misc. Res. 15.

§. 1. SUppono sub articulo, vel periculo mortis comprehendi quodlibet aliud impedimentum perpetuum ægritudinis, paupertatis, servitutis, &c. ita ut Confessarius possit absolvere pœnitentem, cùm ex dictis impedimentis non potest adire Summum Pontificem. Sed difficultas est, an hæc doctrina procedat etiam in casu hæresis, & negativè respondet Sanchez *in summa tom.1. lib.2. c.13. nu.37. & Suarez de fide, disp.21. sect.4. nu.26. in fine.*

2 Non desinam tamen adnotare, affirmativæ sententiæ adhærere Castrum Palaum *tom.1. tr.4. disp.4. punct.3. §.5. n.5. & 6.* ubi sic asserit, solum in crimine hæresis non audent plures Doctores hanc extensionem concedere ob ejus singularem gravitatem & rigorosam reservationem. Adduntque sic impedito nullam suppetere viam se ab excommunicatione hæreticali liberandi, nisi accessum ad Inquisitores, vel Pontificem per litteras, vel procuratorem tacito nomine, siquidem Episcopo per Bullam revocata est facultas in Trid. concessa.

3 Fateor sola authoritate horum Doctorum hanc sententiam probabilem reputari. Nam si licet proferre, quod sentio, existimarem sanè æquè de hæresi, ac de aliis criminibus posse sic impeditum absolvi à quolibet Confessario; quia potestas utendi hoc privilegio fundatur in necessitate pœnitentis: at licèt sit delictum grave, graviorem tamen necessitatem pœnitens habet. Ergo non ob gravitatem hæresis limitandum est. Adde, quia, ut ipsemet Sanchez *n.14.* affirmat, & statim, dicemus, nullus tenetur in periculo mortis constitutus medio procuratore, aut litteris missis, absolutionis beneficium impetrare, quia nemo tenetur medium assumere, quo ejus delictum manifestari possit. Ergo neque etiam tenetur adstrictus illo perpetuo impedimento, quod mortis periculo æquivalet, assumere procuratorem, vel litteris facultatem procurare. Aliàs si propter gravitatem hæresis, & illius specialem reservationem deberet pœnitens impeditus confugere ad Inquisitores, vel ad Pontificem per procuratorem, etiam in articulo mortis constitutus, deberet eam diligentiam adhibere. Neque videtur esse specialior ratio in uno, quàm in alio. Hucusque Palaus.

4 At sententiam negativam cum Sanchez, & Suarez, docet amicissimus & doctus P. M. Candidus *to.1. disp.3. art.8. dub.5. n.5.* ubi sic ait: Potestas absolvendi ab hæresi in articulo mortis, non est extendenda, ut possit quis absolvi alia ratione impeditus, puta paupertate, inimicitiis, senectute, aut similibus impedimentis. Unde in tali casu extra articulum mortis ad Inquisitores, vel ad Pontificem per procuratorem, aut litteras tacito nomine recurrendum est. Quia cùm non exprimatur *in c. cognoscitur, de sententia excommun.* & in aliis, casus hæresis non censetur in illo comprehendi, propter strictissimam ejus reservationem. Ita Candidus.

RESOL. XXIV.

An qui non possit adire Papam ex perpetuo impedimento, possit ab hæresi absolvi, etiam si nondum sit in articulo mortis? Ex p.11. tr.18. & Misc.3. Res.2.

§. 1. AD hunc casum sic respondet Dicastil. *de Sacram. to. 2. tr.8. disp.11. dub.16. n.267.* Quæri potest, an qui laborat perpetuo impedimento adeundi Papam, etiamsi nondum sit in articulo mortis, possit prædicto modo absolvi, non solum ab aliis reservatis, sed etiam ab hæresi ita ut sub nomine articuli mortis comprehendatur perpetuum impedimentum, & impotentia adeundi illum, & sicut quando est in articulo mortis potest absolvi ab hæresi, possit etiam in tali impedimento.

2 Negant multi, inter alios Sanchez *in summa lib.2. c.13. n.37.* Suarius *de fide disp.21. sect.4. n.26. in fine*, qui alios referunt. Refert etiam Diana *8.p. tr.7. res.15.* Candidum, ipse tamen Diana nihil decidit. Moventur ad id negandum ob ejus delicti singularem gravitatem, ob quam censeri debet magis rigorosa reservatio. Oppositum tamen existimat (si ratione agatur) probabilius Castro Palao *loc. cit. nu.5.* cujus rationes mihi valdè placent. Probatur ergo eandem esse rationem de hæresi. Quia ea facultas conceditur ob necessitatem pęnitentis, hæc autem non minor, sed eò major est, quò gravius est delictum, & magis cavendum periculum, ne quis sub tanto malo moriatur, ergo gravitas non obstat, sed potius juvare debet, ut præcaveat periculum, nec superior censetur velle, ut tandiù maneat expositus tali periculo. Accedit, quod juxta receptam sententiam (de quo alibi diximus, & Sanchez admittit *n.14.*) nemo in periculo mortis constitutus tenetur mittere procuratorem, aut litteras pro obtinenda absolutionis facultate, & beneficio, neque enim tenetur medium adhibere, in quo se exponat periculo manifestandi suum delictum aliis. Atqui ille qui in tali impedimento est constitutus, eodem modo se exponeret eidem periculo, ergo eodem modo non tenetur illi se exponere. Alioquin si ob gravitatem hæresis deberet tunc mittere per procuratorem, aut litteras ad Inquisitores, vel Papam, id ipsum teneretur in ipso mortis articulo, si posset, quod adversarii non concedunt, Hucusque Dicastilius, sed sicut ego, ut ipse supra notavit, olim nolui in hac quæstione judicium ferre; idem iterum, & nunc facio.

3 Notandum est hic propter superius dicta, quod quoties quis non potest per semetipsum adire superiorem, etiamsi possit illum vocare, censetur constitutus in articulo necessitatis, idque colligitur *c. Quamvis, de sentent. excommunic.* ubi ad obtinendam absolutionem solùm requiritur, ut quolibet canonico impedimento, retrahatur quo minus Romanum Pontificem possit adire; ita Corduba *in summa q. 18. p. 2.* Valentia *tom. 4. disp. 8. q. 10. punct. 2.* Azor. *to. 1. lib. 8. cap. 19. q. 5.* Henriquez *de pœnit. lib. 6. c. 9.* Sanchez *lib. 2. summa cap. 13. n. 14.* qui omnes teste eodem Sanchez, & alii plures, quos refert, docent censeri legitimè impeditum eum, qui personaliter superiorem adire nequit, etiamsi procuratorem mittere valeat. Atque ut idem Sanchez advertit, jus non obligat pœnitentem ut se per tertiam personam præsentet, sed per seipsum. Ulteriùs in hac materia onus adeundi superiorem, ut obtineat absolutionem, non est onus confessarii, sed gravamen pœnitentis, quasi in pœnam sui delicti. Quando ergo non potest ipse adire superiorem, vel accersere, censetur verè impeditus, & carere copia superioris. Multò minus per litteras tenetur, quia exponeret se periculo detegendi peccatum, si vel litteræ amitterentur, vel ab alio reperirentur, aut postquam in manum superioris venerunt ab aliquo alio legantur, ut sæpè potest fieri; est etiam difficile tale medium exequi sine nota. Quid si superior non annuat? Deinde multa sunt, quæ ab his mediis deterere possunt. Hanc ipsam sententiam relatis auctoribus prædictis sequitur Castro Palao, & rectè probat discurrendo per singula alia media recurrendo ad superiorem, & ostendendo pericula, quæ in his possunt timeri. Legatur illa, citata *disp. 4. punct. 5. nu. 7.* ubi cum eodem Sanchez rectè docet non teneri pœnitentem accipere Bullam Cruciatæ, aut aliud simile privilegium, sed posse uti ordinario beneficio juris.

Sup. hoc infra Res. 26 lege dict. §. 4. & 2. & R. 29. & in seq. tr. 9. per tot. & R. 11. & hic superius in tr. 1. R. 106 §. Adverte quàvis in hic doctrina illorum sit pro articulo mortis.

4 Et hæc omnia docet Dicastillus *loco citato nu. 270.* qui postea *n. 171.* probat impedimentum perpetuum adeundi superiorem pro absolutione, æquivalere articulo mortis. Ratio est, quia impeditus moraliter certus est se non posse ante mortem absolvi à superiore, atq; adeò est jam ad eam necessitatem redactus, ut ab alio debeat absolvi & non à superiore, quem per seipsum adire, (ut supponimus) non potest per alios verò, aut per scripturam non tenetur, ut probatum est cum tot auctoribus; quid ergo proderit, quod hic maneat toto tempore vitæ non absolutus à peccato, nec à censura, si illa habeatur? Cumque omnis reservatio sit in ædificationem, non in destructionem (ut sæpè dixi) nec debeat superior censeri voluisse reservare pro casu, quo non solùm non prodest; sed nocet reservatio, meritò in casibus locum habere debet doctrina, quod impedimentum perpetuum reputari debeat pro vero articulo, seu periculo mortis in ordine ad obtinendam absolutionem peccati, seu censuræ. Cùm ergo in proprio articulo, aut periculo mortis (posito saltem quoad non possit habere superiori) possit absolvi, poterit etiam in tali casu æquivalenti. Ex superius dictis consentit Palaus & alii quaotum ad casus Pontificis, & Hurtad. *de Pœnit. disp. 11. difficul. 13.* hoc etiam extendit ad casus aliorum Prælatorum, sed negat Cardinalis Lugo, verùm ad versus illum insurgit Dicast. *ubi suprà*, adi illum, & non pigebit.

Sup. hoc latè in tr. 2. R. 58. & in aliis ejus primo. (?)

RESOL. XXV.

An qui vi, & metu, vel fraude, & dolo, aut alio quocumque casu inter Infideles exterius fidem negat, corde tamen illam retinens possit postea inter Christianos rediens absolvi à quocumque Confessario approbato, & quid de blasphemantibus hæreticaliter inter Christianos?

Et quid est dicendum de illusoribus Imaginum Sanctorum, & comedentibus carnes tempore prohibito, &c?

Et an, quando blasphemia est hæreticalis, absolutio Inquisitori reservatur? Exp. 4. tr. 3. Res. 142. aliàs 143.

Sup. hoc supra in R. 5. §. ult. & infra in Res. 29. §. 1. & 2. & in tr. 9. R. 169. §. Mihi ad medium vers. Ille etiam.

§. 1. AFfirmativè respondet Stephanus Fagundes *prac. 2. lib. 8. c. 8. n. 39.* ubi sic asserit: Animadverto illum, qui vi, & metu, vel dolo, & fraudulenter se inter infideles exteriùs infidelem fingit, Maurum videlicet, Judæum, Idololatram aut Hæreticum, & exteriùs fidem negavit, corde tamen illam retinens, peccare quidem gravissimè contra externam fidei professionem, non tamen esse hæreticum comprehensum in Bulla Cœnæ, nec incurrere excommunicationem ipsius, & posse absolvi à quocumq; Confessario ordinario approbato. Ita Fagund. & ante illum ex eadem Societate Jesu docuerat hanc sententiam Toletus *lib. 4. c. 4. n. 6.* & postea Suarez *tom. 5. in 3. p. disp. 4. sect. 2. n. 22. & disp. 21. sect. 2. n. 3.* & tandem Sanchez *in summa, tom. 1. lib. 2. c. 7. n. 8. in fine*, & potest omnes Filliuc. *tom. 2. tr. 22. c. 6. n. 164.* Et ratio est, quia talis non est verè infidelis, vel hæreticus, quia non habet errorem in intellectu. Ergo, &c. Deinde hæresis ratione solius excommunicationis reservatur. At hæresis externa absque errore interno non subjacet excommunicationi. Ergo, &c. Nec refert, (ait Fagundez) quòd ab Inquisitoribus hujusmodi homines puniri possint in foro externo, tanquam hæretici; nam præsumunt Domini Inquisitores illos habuisse dissensum à fide in intellectu, siquidem hunc dissensum exterius finxerunt, & manifestarunt. Ita ille.

2 Et post hæc scripta inveni eam sententiam supradictorum Auctorum docere etiam Franciscum Sylvium in suis eruditissimis Commentariis *ad 2. 2. D. Thomæ q. 11. art. 3. concl. 2.* ubi sic asserit: Hæreticus solo actu externo quamvis graviter peccet, non est excommunicatus neque incurrit alias pœnas Ecclesiasticas in hæreticos latas, & per consequens potest à quolibet Confessario absolvi, quamvis pro hæretico in foro externo reputetur, imò & pro excommunicato geri debet apud eos, qui noverunt peccatum externum, & nesciunt animum semper mansisse Catholicum. Ex his sequitur, quod qui propositiones hæreticas effuderunt, qui Sanctorum imaginibus illuserunt, qui comederunt carnes tempore prohibito, qui Mahumeto cultum, & reverentiam exhibuerunt, si ea fecerint, aut metu compulsi, aut spe lucri adducti, aut ira, vel alia quacunque passione commoti, nullum in animo errorem, at pristinam fidem rectam tenentes, neque hæretici sunt, neque excommunicatione in hæreticos lata innodati. Ita Sylvius *ubi suprà*.

Sup. hoc infra in §§. seq. hujus Res. & sequentes. Et tandem.

3 Item hanc sententiam docet Homobonus de Bonis *in exam. Eccles. p. 1. tr. 7. c. 1. q. 4.* ubi ita ait. Quid sentiendum de eo, qui solùm exteriùs rem fidei negat, aut ab ea omninò per apostasiam recedens, absq; tamen errore intellectus ad aliam sectam transit? Respondeo, cum censuræ, & reliquæ pœnæ delictum aliquod afficientes, non nisi ob delictum verum & consummatum contrahantur, sequitur, quemlibet Confessarium ab hoc (licèt gravi peccato) absolvere posse. Secus autem in externo foro judiciali, in quo præsumptionibus statur, proinde qui hujusmodi delicta committunt, per Ecclesiasticos judices reconciliari, & à censuris absolvi solent. Idemque de his dicendum est, qui aliqua hæreticalia verba protulerunt, & postea se ea joco dixisse asserunt; nam eorum excusationes in foro interiori, non autem in exteriori judicio admittuntur. Sic Homobonus.

4 Item hanc opinionem tenet Joannes Valerus *in differentiis utriusque fori, vers. Hæresis differ. 2. n. 1.* obi sic asserit: Fidem negans exterius, interius tamen servans, non est in foro animæ excommunicatus, & ideò in tali foro non indiget absolutione, & potest à suo Parocho à prædicto peccato absolvi, ubi Episcopi non habent prædictum peccatum reservatum, in foro tamen exteriori, judicabitur excommunicatus, & tenemur eum denuntiare Dominis Inquisitoribus.

5 Item tenet Bartholomæus Giptius *in tr. de cas. reserv. c. 6. cas. 4. n. 83. & 84.* sic asserens. Et hæc sint breviter dicta ad cognoscendum quæ sapiunt hæresim manifestam, eaque procedunt in foro fori. At verò aliter proceditur in foro conscientiæ, in quo cùm procedatur secundùm intima cordis; nam si quis aliquod hæresim manifestam sapiens proferat, non sequitur; ergo est hæreticus. Prudens igitur Confessarius considerabit, sitne revera hæreticus; nam si quodcumque manifestam hæresim sapiens fecerit, si revera non sit hæreticus, absolvat ab hoc casu, si non est Episcopo reservatus, quidquid sit futurum coram Inquisitore, si res aliquo futuro tempore detegatur. Sic Gyptius.

6 Et tandem hanc sententiam ex Dominicanorum familia tenet Michael Zanard. *in directorio Theologorum, p. 2. præcept. 1. c. 11.* ubi sic ait: Quando blasphemia est hæreticalis, absolutio Inquisitori reservatur. Si verò Confessor compererit blasphemum benè sentire de fide, eum absolvat. Ita Zanardus, quo nihil clarius; nam apertè docet tunc blasphemiam hæreticalem esse Inquisitoribus reservatam, quando blasphemus habet errorem intellectus; nam si benè sentiat de fide, docet à Confessario absolvendum. Vide etiam Torreblancum *de magia, lib. 4. c. 5. n. 8.* Bañez *in 2. 2. D. Tho. q. 11. art. 4. §. quæritur secundò, concl. 3. arg. 2. fol. mihi* 658.

7 Vidisti amice lector, quot patronos numero & scientia insignes habeat hæc opinio. Ex qua sequitur, quòd si aliquis, ut dictum est, tantùm externè fidem negavit, vel alia sapientia manifestè hæresim commisit, potest à quocumque Confessario absolvi sine auctoritate Dominorum Inquisitorum, & sine privilegio Bullæ Cruciatæ, dummodo tale peccatum non sit Episcopo reservatum. Verùm hæc opinio displicet multis, & præsertim viro doctissimo Domino Don Francisco de la Riba Vicario Eminentissimi Cardinalis ab Auria; nam putant, hoc minimè Confessarium efficere posse sine dominorum Inquisitorum auctoritate, vel sine Bulla Cruciatæ, cùm tale peccatum sit Dominis Inquisitoribus per eorum edicta reservatum.

RESOL. XXVI.

An quilibet Sacerdos etiam Parocho præsente, possit in articulo mortis Hæreticum absolvere?

Et quid, si in dicto casu Episcopus, vel inquisitor præsens sit?

Et an supradictus Hæreticus occultus absolutus in articulo mortis, si ab eo evadat, debeat se præsentare Summo Pontifici sub pœna reincidentia in eandem censuram, vel sufficeat, ut ab Episcopo, vel inquisitore denuò absolvatur? Ex p. 1. tr. 5. Res. 5.

§. 1. REspondeo posse quemlibet Confessarium, in articulo mortis absolvere Hæreticum: & hoc omnes concedunt: * Difficultas est, quando Inquisitor, vel Episcopus adesset

* Sup. hoc in tom. 1. tr. 5.

adesset in tali casu putat Zambranus *in decis. cas. consc. tempor mortis, c.4.dub.4.nu.15.& dub.6.num.4.* & Bonac. *de cens. disp.1. q.3. punct.3. num. 5.* ægrum debere illos adire per confessarium, vel per alium seu per literas facultatem, ut absolvatur, petere.

2 Hanc sententiam, & meritò, damnat Sanchez *in summa tom.1 lib.2.cap.13.num.14.* Et ratio est, quia non adest obligatio pœnitenti, ut se per tertiam personam Superiori absoluturo præsentet, & Confessarius non tenetur hoc gravamen suscipere.

3 Adde, quod ego puto probabiliter, in tali casu cessare omnem reservationem casuum, & censurarum & ideò posse simplicem Sacerdotem, etiam præsente confessario approbato, & Confessarium approbatum, etiam præsente alio Superiore: cui casus illi, & censuræ reservantur, vel per privilegium conceduntur, posse, inquam, in tali casu absolvere ægrum ab omnibus casibus, & censuris, & per consequens ab hæresi: & ita docent Navarrus, Rodriquez, Henriquez, Vega, citati à Sanchez *ubi suprà, n.6.* quibus ego addo Villalobos *in summa, to.1.tr.27. claus. 1.§.2.n.7.* Barbosam *de potest. Episcopi part.2. alleg.25. nu.51.* Coriolanum *tr. de cas.reserv.part.1.sect.2. art.16.num.7.& 8.* Contadum *in Respons. cas. conscient. part.1. quæst. 12.* Ludovicum de S. Juan *in summ.part.1.tract.de pœnit.q.6.art.6.dub.4.* Juan Valerum *in different. utriusque fori, ver. Excomm.diff.23.num.1.* Angles *in 4.to.2.q.de Confessione, art. de minist. diffic. articulo mortis.* Episcopum Zerolam *in praxi de Pœnitentia c.15. nu.4.* Pinellium *de cas.reserv.c.7.in fin.* & ex Societate Jesu Paulum Comitolum *in Resp.moral.lib.1.q.22.nu.2.* ubi sic asserit: (Mihi tamen in verba Concilii Tridentini intuenti, *sess.14. c.7.* per quam videtur probabile, unicuique in mortis articulo constituto jus esse, cui collibitum fuerit confitendi quamvis proprius adsit Sacerdos: facit enim ille articulus, ut omnis cesset reservatio; cur non item cesset reservator?) Etenim his verbis decernit Concilium: (Veruntamen piè admodum, ne ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis; atque ideò omnes Sacerdotes, quoslibet pœnitentes à peccatis, & censuris absolvere possunt.) In quibus verbis Concilium absolutè, & indistinctè dicit omnes Sacerdotes ea potestate gaudere in eo articulo. Ergo videtur omnibus illis parem jurisdictionem, pro eo articulo, concedere, & cùm lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Unde Petrus de Ledesma Dominicanus, tenens hanc sententiam *in sum. tom.1. tract.de Sacram.Pœnit cap.14.diffic.2.fol.mihi 301.* sic ait: (El derecho Ecclesiastico (nempe, Concilium Tridentinum, *ubi suprà*) no pone exception ninguna; sino tan solamente dice, que qualquier Sacerdote puede absolver à qualquier penitente, de qualesquier pecados, y censuras, luego en el articulo de la muerte qualquier Sacerdote puede confessar, aunque este presente el proprio Parocho, ò otro que tenga jurisdicion subdelegada.) Hæc ille, satis, ut *suprà* dixi probabiliter: quidquid in contrarium probabiliter etiam afferant Doctores, quos citat, & sequitur Sanc. *ubi sup.n.7.* quibus ego addo Sanctorium *de cas. Pap. & Episcop.n.146.* Bonac. *de Sacr.disp.5.q.7.punct.1. n.10. & de cens. disp. 9 q.3.punct.3.n.3.* Benzonium *tr.de fuga, lib.1.disp.1. q.6.* Sanctarellum *tr.de hæresi, c.6.dub.1.n.2.* Putaneum *in 3.p.D.Thomæ, p.2. q.3.concl.1.* Coninch *de Sacr.disp.8.dub.2.n.16.* Reginald. *in praxi, to.1 lib.1.c.7.n.61.* Avilam *de censuris p.2. cap.6. disp.3. dub.1. concl.4.* Vasquez *in 3.p.tom.4.q.93.art.1.dub.4.n.18.* & Nugnum etiam *in addic.ad 3.p.tom.2.q.8 art.6.dub.3.fol. mihi 300.*

4 Notandum est verò, supradictum Hæreticum occultum absolutum, ut *suprà*, in articulo mortis, debere se præsentare Summo Pontifici; nam cum hoc onere absolutus censetur, si supervivat, sub pœna reincidentiæ in eandem censuram; non ut iterum absolvatur, quia jam absolutus est: sed, ut obediat ejus mandatis. Ita Suarez *tom.1. disp.30.sect.3. n.6.* Henriquez *lib. 13.cap.29.n.4.* Barbosa *in collectan. tom.2.lib.5.tit.39.c.11. nu.5.* & alii communiter: licèt contrarium asserat Navarrus *cap.26. n.27.* Avila *de censuris, part.2.cap.7. disp.3. dub.4. concl.1. §.2.* & Gambarupta *tract.de cas.reserv.cap.2. n.65.* quando censura non habet onus satisfaciendi causæ, propter quam incurritur, ut est in casu nostro, & probabilem putat hanc opinionem Filliucius *tom.1.tract.13.cap.7.n.141.*

5 Sed si aliam sententiam vis amplecti, etiam dico, non esse necessarium, ut talis Hæreticus ad Summum Pontificem recurrat; sed sufficere, ut ab Episcopo, vel Inquisitore denuò absolvatur; nam prior absolutio non obstat, quin penitens possit novam absolutionem absolutam obtinere: & ita docet Henriq. *lib.6. c. 10.n.3.in Glos.lit.G.* Bonac. *de cens.disp.1.q.3.punct.3.n.15.* & alii.

R E S O L. XXVII.

An Hæretico negativo jam destinato ad comburendum sit absolutio impertienda, & sacra Eucharistia conferenda?

Et an in supradicto casu, si nullus esset Sacerdos præter ipsum judicem Ecclesiasticum, teneatur excipere confessionem sacramentalem negativi, & illum absolvere, si prudenter senserit illum rite esse confessum, nec licitè possit id prohibere Sacerdotibus? Ex p.5. tr.3. Res.78.

§. 1. PRo parte negativa *in part.1. tract.5. res.8.* adduxi Sanchez; pro affirmativa verò Portel; sed pro curiosis non desinam modò hic apponere sententiam Hurtadi de Mendoza *de fide vol.1.disp.86.sect.2.§.29.* ubi sic ait. Dubium occurrit quid agendum sit cum hæretico negativo? an ei possint sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ conferri, an ei sint neganda? Ego distinguo duas rationes ei Sacramenta conferendi. Prima est ex authoritate judicis accersentis Sacerdotem, ut ei ministret confessionem, eumque absolvat, & det Christi corpus. Secunda est sine judicis authoritate, ut si Sacerdos à judice adhibitus velit judice inconsulto audire peccata negativi; ex cujus sacramentali confessione colligit prudenter eum esse innocentem, & ne falsum quid dicat, esse paratum ad supplicium. P.Suarez *disp.23. sect.1. nu.5.* supponit eum non esse donandum Sacramentis, in quo est deterioris conditionis hæretico confesso. Ego hanc sententiam interpretor de prima ratione conferendi Sacramenta, idque probat ratio Patris Suarez, eum non debere in Ecclesia tolerari, quia non est illi reconciliatus, quæ clara sunt in reconciliatione & toleratione juridica, sive forensi, quia leges fori sunt illi adversæ. At non video, cur Sacerdos privatim non possit illum absolvere; imò videtur ad id teneri, quia privatim leges fori non præjudicant legibus conscientiæ: potest enim quis innocens in conscientia esse reus in foro. Demus Sacerdoti constare evidenter de innocentia negativi, vel quia testes confessi sunt crimen falsi testimonii, vel quia decepti sunt in persona accusata, vel aliam ob causam. Hic tenetur negativum absolvere, quia omnia argumenta videt veræ pœnitentiæ, & alioquin exponeretur periculo damnationis. Idem dico etiamsi Sacerdos non sit certus de falso crimine, quia in foro sacramentali standum est confessioni ipsius pœnitentis, dum non convincitur mendacii à ministro Sacramenti; tunc autem non convincitur; ergo tenetur stare illius confessioni. Igitur dum prudenter credit negativum esse verè penitentem, tenetur illi dare Sacramentum Pœnitentiæ, privatim tamen & occultè, judice ut judice inconsulto, quia ut judex id tenetur prohibere. Confirmatur, quia collatio Sacramenti nulli periculo tunc exponitur, negatio autem Sacramenti est exposita periculo damnationis æternæ negativi; ergo est administrandum id Sacramentum, quod censeo de ipso judice Ecclesiastico; si enim præter illum nullus adesset Sacerdos tenetur excipere confessionem sacramentalem negativi, & illum absolvere, si prudenter senserit illum esse ritè confessum, nec licitè potest id prohibere Sacerdotibus, quamvis in foro agant cum negativo more in pertinaces servato. Hucusque Hurtadus. Quæ hic est sup. Res. 21 in ejus §. ult.

2 Notandum est etiam hic obiter id, quod docet Masinus *in pract. Inquis. part.10. nu.57.* ubi sic ait. (L'Eretico, il quale in articulo mortis viene assoluto deve s'avra con la sua falsa dottrina ingannato alcuni promettere di satisfare, cioè scoprir loro la frode. La qual cosa non s'intende aver luogo qualunque volta egli abbia di già sodisfatto, ò non possa in verun modo sodisfare, ò perche gli ingannati siano assenti, ò perche egli poco stante debba esser condotto alla morte, e cessa altresì la necessità di tal cautela, quando per altra via sia stato agli ingannati scoperto l'inganno.) Sic ille.

R E S O L. XXVIII.

An sit petenda facultas ab Inquisitoribus absolvendi illum, qui damnatus est ad mortem, & jam est, ut vulgo dicitur, in Capella penes Dominos Societatis Alborum, & invenitur Hæreticus?

Et quid in hoc casu, si esset Prælatus, & subditus in eadem domo, & hic autem habet crimina reservata; an non teneatur ille, nec Confessarius Prælatum adire, quamvis possit? Ex part.5. tr.13. & Misc.1. Res.12.

§. 1. SUppono posse hoc fieri sine Rei manifestatione. Et hoc non obstante negativam sententiam teneo, quam tuetur Hurtado de Mendoza *in 2.2.disp.84.sect.7.§.125.* ubi sic ait. Carcerati afficiendi ultimo supplicio sunt in mortis articulo. Lata igitur sententia, & instante exequutione, sunt in mortis articulo, in quo nulla est reservatio. Nec tenentur mittere Confessarium, ut petat à Superiore facultatem, quia rectè monet Sanchez illud futurum oneri Confessario ipsi potius, quàm pœnitenti, qui quidem adire non potest. Addo eum non teneri Superiorem adire, quamvis posset, e. g. sint simul in eadem domo Prælatus & subjectus, hic autem habeat crimina reservata Prælato, non tenetur illum adire magis, quàm si esset ex morbo moribundus. Ad hoc autem eum non teneri, ostendam inferiùs. Ratio est, quia ex sententia justa, aut injusta violentia hic est in mortis articulo, non secus, ac qui ex morbo. Hæc autem immunitas à reservatis non oritur ex hac, aut illa occasione periculi; sed ex ipso mortis articulo, ut in eo homo sine ulla difficultate sit expeditus ad se reconciliandum Deo, & cùm jam sit excessurus è vivis, non eget eo reservationis fræno, nec cum illo agitur more cæterorum. Ita Hurtadus, & ego.

R E-

RESOL. XXIX.

An Confessarius virtute alicujus Jubilæi possit absolvere ab hæresi occulta?

Et supponitur, quod in ordine ad incurrendam excommunicationem in foro conscientiæ, opus est, ut Hæreticus habeat errorem in intellectu cum pertinacia, & ejus incredulitas humano sensui subjaceat; ideò si aliquis exterius solum negat Fidem, non erit Hæreticus; nec si transiret ad aliam sectam, vel si Idolis externum cultum exhibeat, vel si Dæmonem invocaret verbo, cultu, vel alio aliquo opere, vel si magnetem, vel caput asini baptizaret, & incantationes, & maleficia efficeret, & similia horrenda perpetraret; si errorem in intellectu non habet, minimè Hæreticus in foro conscientiæ censendus erit.

Et tandem docetur, quod Hæreticus purè mentalis non incurrit in excommunicationem nisi verbo, vel aliquo signo, aut facto hæresim explicet? Ea p. 1. tract. 5. Res. 8.

§. 1. SUppono, quòd in ordine ad incurrendam excommunicationem in foro conscientiæ, opus est, ut Hæreticus habeat errorem in intellectu cum pertinacia, & ejus incredulitas humano sensui subjaceat. Diximus, *ut habeat errorem in intellectu*; nam si aliquis solùm exteriùs neget fidem, non erit Hæreticus in foro interiori; & ideò qui transiret ad aliam sectam, vel idolis externum cultum exhiberet, qui Dæmonem invocaret verbo, cultu, vel aliquo alio opere, qui magnetem, vel caput asini baptizaret, incantationes, & maleficia efficeret, vel similia horrenda perpetraret, si errorem in intellectu non haberet, minimè Hæreticus in foro conscientiæ censendus erit. Hæc omnia tamen non impediunt, quominus Illustrissimi Inquisitores possint talem punire tanquam Hæreticum, quia ex signis externis prudenter possunt, & debent præsumere internum peccatum hæresis.

2 Secundò diximus, *cum pertinacia*: quia, ut sit aliquis Hæreticus, opus est, ut sciens, & prudens teneat aliquid contra Ecclesiam; vel, ut alii loquuntur, ut quis cognoscat, & animadvertat suam opinionem esse contrariam sensui Ecclesiæ; & tamen, neglecta auctoritate ipsius Ecclesiæ, in sua opinione persistat: & in hac pertinacia, temporis mora, & in errore perseverantia non requiritur, quia in quovis temporis momento, & uno solo actu, & assensu instantaneo potest hæresis culpa perpetrari.

3 Et tandem diximus. *Et ejus incredulitas humano sensui subjaceat*: quia Hæreticus purè mentalis non incurrit in excommunicationem, nisi verbo, aliquo signo, vel facto hæresim interiùs latitantem explicet.

4 Et ita hæc omnia supradicta docent DD. quos citat, & sequitur Sanch. *in summa, tom. 1. lib. 2. cap. 7. nu. 8.* quibus subsequentes ego addo: Pincllum *de cas. reserv. cas.* 2. *nu.* 10. Lorcam *in 2. 2. quæst. 11. art. 2. disp. 47. num. 7.* Becanum *in summa Theol. part. 3. cap. 4. quæst.* 2. Megalam *in 3. part. lib. 3. cap. 1. qu. 1. num. 4.* Molfesium *in summa, tom. 1. tract. 11. cap. 7. num. 39.* Floronum *de cas. reserv. part.* 2. *cas.* 1. §. 4. *vers. dummodo, nu.* 2. Turrianum *in 2. 2. tom. 1. disp. 55. dub. 1.* Coninch. *de actibus supernatur. disp. 18. dub. 7. num. 75.* Malderum *in 2. 2. quæst. 11. art. 1. membr.* 2. 3. *&* 4. Duardum *in Bull. Cœn. lib.* 2. *can.* 1. *quæst.* 20. *& seq.* Piascecium *in praxi Episc. part.* 2. *cap.* 4. *art.* 6. *num.* 3. Gyptium *de cas. reserv. cap. 6. num. 84. cap. 9. num. 45. & cap. 14. num. 7.* Sousam *in Bulla Cœn. cap.* 2. *disp. 5. & seq.* Lazarium *tract. de Blasphem. q. 5. num. 74.* Fernandez *in exam. Theol. mor. part. 3. cap. 9. §. 16. num. 2.* Gambaruptam *de cas. reserv. cap. 4. num. 13. & seq.* Barbosam *de potest. Episc. part.* 2. *alleg.* 40. *num.* 5. Campanili *in d. vers. jur. can. rubr. 11. cap. 26. num.* 28. Homobonum *de cas. reserv. p. 1. c. 8.* Zanardum *in direct. Confes. p.* 2. *præcept. 1. c. 8.* Peregrinum *de immun. Eccl. cap. 8. n.* 2. Torreblancam *de magia, lib. 3. c. 10. num.* 20. Cherub. *in comp. Bull. tom. 3. Const. 24. Pauli V. schol.* 2. Valerum *in differ. utriusque fori, verb. hæresis, diff. 2. n. 1. &* 2. Filliucium *to. 2. tract. 22. c. 6. n.* 152. & Reginaldum *tom. 1. lib. 9. cap. 14. num. 224.* cum aliis. His itaque suppositis.

5 Respondent aliqui, Confessarium electum virtute alicujus Jubilæi, in quo conceditur facultas absolvendi ab omnibus casibus, etiam in Bulla Cœnæ, posse absolvere pœnitentem à crimine hæresis: & ita fuisse declaratum Romæ anno 1607. in Sacra Pœnitentiaria, & servari in praxi testatur Filliuc. *to. 1. tract. 8 c. 10. n.* 265. & Antonucius *in Catechef. Neap. lib. 4. cap.* 19. asserit, ita fuisse decisum Placentiæ ab Episcopo, & Inquisitore illius Civitatis, qui quidem Episcopus erat tunc postea Card. Arezzus, Vir sanctissimus, & doctissimus. Et hanc sententiam practicari à Patribus Societatis JESU, testatur Episcopus Zerola *tract. de Jubilæo, lib. 2. cap. 18. qu.* 3. & ex eademmet Societate illam docet Regin. *tr. 1. lib. 8. cap. 5. sect. 1. nu. 53. in fin.* & novissimè Fagund. *de Præc. Eccl. tr. 2 lib. 8. cap. 8. nu.* 38. ex nostra Religione docet etiam hanc sententiam Molfes. *in sum. tom. 1. tract. 7. c. 21. n.* 62. Alfonsus de Leone *tr. de Jubilæo, p. 2. q. 11. n.* 43. Idem etiam docet Peirinus *de privil. Minimorum, to. 1. Const. 4. Sixti IV. §. 5. n.* 20. & ante illos Lorca *in 2. 2. qu. 11. art. 4. disp. 45. n.* 3. Farinacius *de hæresi, q. 192. n.* 63. qui citat Pegnam, & tandem Polauchus *tract. de Jubilæo, nuper impresso, sect. 42. n.* 65. & multi viri docti à me de hac re consulti.

6 Et ratio est: quia ut doctè observat Lorca, ex quo Pontificibus constitit controversia hæc inter Doctores, ut sedarent quæstionem, expressè aliquando exceperunt crimen hæresis: quòd si postmodum generaliter in aliquo Jubilæo dent absolvendi potestatem, nulla exceptione facta; videntur planè ex industria eam abstulisse, & voluisse indiscriminatim omnia largiri. Secundò, quia ita videtur expedire ad finem recipiendi thesaurum Indulgentiarum, nam alias multi illas consequi minimè possent.

7 Sed, his non obstantibus, non desunt DD. contrarium sentientes, quos citat, & sequitur Suarez *tract. de fide, disp. 21. sect. 4. num.* 21. quibus ego addo Floronum *de cas. reserv. p. 1. c. 4. §. 22. n.* 4. Ragucium *in lucerna Parochorum, q. 125. n.* 5. Sylvium *in 2. 2. q. 11. art.* 3. Novarium *in singul. concl. 3. num.* 8. Avilam *de cens. p. 2. c. 7. disp. 1. dub. 7. concl.* 1. Victorell. *in notis ad Man. Navarri, c. 7. nu.* 74. Portel. *in addit. ad dub. regul. verb. hæresis, nu.* 26. Homobonum *de exam. Eccl. p. 2. tract. 5. c. 6. q.* 35. Torreblancam *de magia, lib. 4. cap. 6. n.* 3. Ricciullum *tract. de jure person. lib. 5. c. 14. n.* 7. & alii asserentes, quòd ita habet stylus Curiæ Romanæ, & ita fuisse declaratum à Gregorio XIII.

8 Sed hæc parum urgent apud DD. primæ sententiæ; nam respondet Fagund. *ubi sup.* quòd stylus Curiæ Romanæ fundatur in probabilitate istius opinionis; non tamen tollit probabilitatem alterius. Adde quòd stylus Curiæ varius est pro varietate Pontificum. Ad declarationem autem Greg. XIII. respondetur, quòd de illa non constat authenticè. Tuentur igitur utramque sententiam Viri doctissimi: sed mihi probabilior secunda videtur, quam ego sequor.

RESOL. XXX.

An quando in Jubilæo conceditur facultas absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, excepta hæresi, adhuc sit absolvendus hæreticus occultus pœnitens, & emendatus?

Et an hodie Episcopi possint absolvere ab hæresi occulta?

Et an Confessarius per Bullam Cruciatæ, licet non possit absolvere ab hæresi occulta, possit tamen absolvere receptatores, fautores, & defensores Hæreticorum, & legentes, tenentes, & imprimentes eorum libros, & Schismaticos, Necromanticos, &c. Ea p. 5. tract. 12. Res. 35.

§. 1. AFfirmativa sententia suaderi potest. Primò, quia id necesse est ad finem lucrandi plenissimam Indulgentiam à Summo Pont. omnibus Christi fidelibus concessam, alioquin multi destituti essent necessaria facultate ad se disponendum pro ejus receptione, ac proindè rectè dici posse videtur, quòd intentio Papæ sit per illam exceptionem velle excludere à beneficio absolutionis solùm hæreticos notorios, seu declaratos, & nominatim denunciatos, quorum crimen cùm non contingat nisi publico scandalo aliorum fidelium, meritò etiam in Jubilæis reservatur ipsi Papæ, nec indistinctè committitur omnibus Cōfessariis approbatis, quia ad sui curā indigēt peritioribus. Secundò, quia hoc pacto intellecta prædicta exceptio aliquid operatur ultra illam. Non tamen hæreticos declaratos, &c. nam excludit omnes hæreticos notorios & publicos, licèt non speciatim declaratos & denunciatos. Demum, quia hæresis occulta est unum ex delictis in jure reservatis Episcopo, à quo per *c. 6.* Conc. Trid. *sess. 24. de ref.* quilibet Episcopus potest absolvere, si pœnitens velit resipiscere; ergo quando in Jubilæo conceditur facultas absolvendi ab omnibus casibus Papæ reservatis etiam in Bulla Cœnæ contentis, hæresi excepta, censetur etiam concessa facultas absolvendi ab hæresi occulta, quia non videtur esse intentio Papæ velle in Jubilæo universalissimo & plenissimo excludere crimen, quod ipsis locorum Ordinariis in jure permittitur, præsertim cùm illa generali facultate absolvendi à reservatis Papæ etiam à casibus Bullæ, comprehendantur etiam casus à jure, sive ab homine Episcopis reservati. Et hæc omnia docet pro affirmativa sententia firmanda Ang. Bossius *tract. de Jubilæo, sect. 1. cas. 9. num.* 3. licet in casu contingenti dicat, ut Confessarius consulat peritiores, vel adeat sacram Congregationem.

2 Verùm hæc opinio mihi prorsus non videtur admittenda, nam si stylus & praxis Romanæ Curiæ hodie non admittit absolutionem ab hæresi occulta, etiam quando illa non excepta conceduntur in Jubilæis casus Bullæ Cœnæ, quanto magis non poterit Confessarius ab hæresi occulta absolvere, si in Jubilæo crimen hæresis exciperetur. Sed hodie an Episcopi possint absolvere ab hæresi occulta, vide Doctores, quos ego citavi *in 1. p. tr. 5. ref.* 2. quibus nunc addo Trullench *in Bulla Cruc. l. 1. §. 7. c. 2. dub.* 7. & Ludovicum à Cruz etiam *in Bulla Cruc. disp. 1. c. 3. dub.* 7. qui docent per Bullam Cruciatæ, licèt Confessarius non possit absolvere ab hæresi occulta, posse tamen absolvere receptatores, fautores, defensores hæreticorum, legentes, tenentes, & imprimentes eorum libros, Schismaticos, Necromanticos, &c. quia hi non sunt formaliter hæretici, quod etiam docet Bossius *ubi sup. cas. 8. n.* 4. sed de hoc vide etiam meipsum *loc. cit. ref.* 7.

RE-

RESOL. XXXI.

An si in Jubilæo concedatur facultas absolvendi à contentis in Bulla Cœna excepta hæresi, possit adhuc Confessarius hæreticum occultum absolvere?

Et ex doctrina hujus quæstionis infertur, an Confessarius vi Bullæ Cruciatæ pluries possit absolvere pœnitentem à casibus Papæ reservatis, sed occultis?

Et an hodie Episcopus possit absolvere ab hæresi occulta vigore Concilii Tridentini sess.24. cap.6.? Ex p.8. tr.7. & Misc. 5. Res.67.

§. 1. ALiqui affirmativè, ut alibi adnotavi, respondent, & hanc sententiam probabilem esse putat novissimè Oliverius Mazuchellus *tr. de cas. reserv. disput.1. quæst.4. diffic.6. num.13. Primò*, quia odia sunt restringenda; cùm ergo exceptio hæc sit odiosa, ea videtur restringenda ad hæreticos publicos, vel denunciatos; sic enim exceptio hæc aliquid operatur, quod non operaretur prior, in qua excipiuntur soli hæretici declarati, & nominatim denuntiati; per hanc verò hæretici omnes publici, licèt non speciatim declarati, & denunciati. *Secundò*, quia restrictio hæc videtur esse necessaria ad finem lucrandi plenissimam indulgentiam à Summo Pontifice concessam, alioqui multi essent destituti necessaria facultate ad se disponendum pro ejus receptione, cùm præsertim optimè salvari possit mens Pontificis, si intelligatur per illam clausulam velle excludere tantùm publicos hæreticos, & declaratos, quorum crimen meritò reservetur ob publicum scandalum aliorum fidelium. *Tertiò*, quia in probabili sententia, quam sustinent Vela *de pæn. delict. cap.14. vers. jure verò Canonico*, Cord. *in summa, quæst.8. punct.1.* Augles *de flor, part.1. ubi de conf. quæst.4. artic.5. diffic.6* Catan. *in summ. verb. Episcop. §. Episcopi quos Spirit. Sanct. cas.10.* Navarr. *in summ. c.27. num.260.* Gutier. *quæst.can. lib.1. cap.13. ad finem.* Henriquez *lib.6. de pœnitent. cap.14. num.7.* eandemque probabilem esse fatentur Suar. *5. tom. in 3. part. disput.25. sect.3. num.5.* Sanch. *in summ. lib.2. cap.11. num.27.* potest Episcopus absolvere ab hæresi occulta virtute Concil. Trident. *cap.6 sess.24. de reformat.* concedentis cuilibet Episcopo, ut possit absolvere à casibus occultis Papæ reservatis, quam sententiam sustinent citati DD. non obstante ultima Bullæ Cœnæ clausula, in qua habetur, ut à casibus ibi expressis nulla persona etiam Episcopali dignitate prædita, possit absolvere prætextu cujuscumque facultatis, etiam per cujusvis Concilii decreta in genere, vel in specie concessa, eo quòd clausulam hanc intelligant derogare tantùm facultatibus, quæ concedunt absolutionem casuum Bullæ quando publici sunt; cum ergo hæresis occulta sit unum ex peccatis à quibus Episcopus potest absolvere, porrò optimè intelligere possumus, quando Summus Pontifex in Jubilæo concedit facultatem absolvendi ab omnibus casibus Papæ reservatis, etiam in Bulla Cœnæ contentis (hæresi excepta) exceptionem hanc esse tantùm de eo peccato hæresis, à quo solus Papa potest absolvere, quale est peccatum hæresis publicæ, cùm enim restrictio hæc sit odiosa, ea est limitanda, si verba talem limitationem patiantur. Atqui restrictio hæc optimè potest alligari soli absolutioni hæresis publicæ. Ergo solùm respectu hujus negabitur in Jubilæo facultas absolvendi.

2 Et ad hoc videtur facere quod habet Sanchez *in summ. tom.1. lib.4. cap.54. num.27.* quo loco intendit probare, Confessorem posse vi Bullæ Cruciatæ pluries absolvere pœnitentem à casibus Papæ reservatis, sed occultis, quia videlicet Bulla excipit quidem casus Pontifici reservatos, ita ut non liceat ab illis absolvere toties, quoties, sed tantùm semel in vita, & semel in mortis articulo: sed quando hi casus sunt occulti, jam non sunt casus reservati Summo Pontifici, sed jure ordinario, non verò speciali competunt Episcopis, & annexi sunt dignitati Episcopali, cùm autem Bulla Cruciatæ concedat absolutionem à reservatis Episcopo toties, quoties, dicendum etiam est eam concedere absolutionem à casibus Papalibus occultis toties, quoties, ex eo quòd per Concil. Trident. casus Papales occulti non sint Papales, sed Episcopales: quia licèt casus Papales non desinant esse tales, eo quòd Pontifex illos concedat aliquoties Episcopo; imò licet illos semper concedat Episcopo speciali, at desinunt esse Papales per generalem constitutionem concedentes eos in perpetuum cuilibet Episcopo.

3 Idemque habet Ægidius Trullench *in Bulla Cruciata, lib.1. §.7. cap.2. dub.6. num.3.* ubi sic ait: Bulla enim solos casus Pontifici reservatos excipit, ne liceat ab illis absolvere toties, quoties. At casus occulti non sunt casus Papæ reservati, sed competunt Episcopis, non ex aliqua delegatione speciali, ut existimat Henriquez, sed jure ordinario sunt perpetuò adnexi dignitati Episcopali, neque exigitur industria personæ Episcopi, aliter enim ita essent personales, ut eos delegare non posset, quod est falsum. Ergo eis talis facultas competit jure ordinario, & eo jure casus Papales, si occulti sint, censentur casus Episcopis reservati. Quam sententiam ita confirmat ex Sanchez, superiùs citatus, quia licèt casus Episcopales non desinant esse tales per concessionem peculiarem factam ab Episcopo: at desinerent esse si constitutione synodali Parochis omnibus concederent, & solis illis reservati essent; ergo similiter licèt, casus Papales non desinant esse tales, eo quòd illos semel, aut iterum Pontifex concedat Episcopo, imò licèt semper illos concedat Episcopo speciali: at desinunt esse tales per generalem constitutionem concedentem eos in perpetuum cuicumque Episcopo, ut factum fuit in Tridentino respectu casuum Papalium occultorum.

4 Ex quibus videtur posse inferri, cùm hæresis occulta sit casus Episcopalis, ex eo quòd illius absolutio jure ordinario competat Episcopis, quoties Papa in Jubilæo concedit absolutam facultatem absolvendi ab omnibus casibus Episcopalibus Papalibus excipit hæresim, exceptionem intelligendam esse de hæresi, quæ est casus Papalis, id est, de hæresi publica. Et hæc omnia docet Mazuchellus *ubi suprà*, licèt postea asserat in praxi contrariam sententiam consulendam esse; sed ego prorsus puto affirmativam sententiam improbabilem esse, & Confessarium, illam in praxi deducendo, esse in nostro S. Tribunali Inquisitionis puniendam. *Primò*, quia Episcopi vigore Tridentini non possunt ampliùs ab hæresi occulta absolvere. *Secundò*, quia cùm Pontifices in Jubilæis absolutè excipiant hæresim, tollunt Confessariis omnem facultatem circa hæreticos, sive publici sint, sive occulti, & contrarium asserere, est in luce meridiana velle cæcutire.

RESOL. XXXII.

An Confessarius virtute Bullæ Cruciatæ possit absolvere à casibus contentis in Edicto Dominorum Inquisitorum, hæresi tamen excepta?

Et an Confessarius possit per Cruciatam absolvere tantùm semel in vita, & semel in morte ab omnibus casibus contentis in primo Canone Bullæ Cœnæ?

Et an verò malefici, sortilegi, solicitantes in confessione, blasphemantes hæreticaliter, & similiter alii possint absolvi toties, quoties?

Et quid de Episcopis in supradictis casibus?

Et an virtute Bullæ Cruciatæ possit Confessarius absolvere fœminam sollicitatam, quæ non denunciavit, si postea denunciet? Ex p.1. tract.5. Res.7.

§. 1. REspondent aliqui, omnia supradicta intelligenda esse de crimine heresis formaliter, non autem de aliis criminibus spectantibus ad Tribunal Sanctę Inquisitionis, ut sunt sortilegium, maleficium, superstitio, magia, adoratio Dęmonum, solicitatio in Confessione, blasphemia hereticalis, lectio librorum hereticorum, defensio eorum, & similia; nam in hujusmodi delictis, & similibus, si aliquis non habeat errorem in intellectu, & credat omnia ab Ecclesia determinata; sed crimina illa committat tantùm exteriùs ob iracundiam, vel ob sensualitatem, vel ex aliquo alio motivo, is utique (asserunt) poterit à quocunque Confessario, virtute Bullę Cruciatę absolvi. Et probatur; nam supradicta Bulla concedit omnes casus excepta heresi: sed dicta crimina non sunt formaliter heresis; ergo poterunt à tali Confessario absolvi.

2 Et ita secundùm Henriquez *lib.6. cap.16. num.2.* Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. libri prohibiti, num.14.* Sanchez *in summa, tom.1. lib.2. cap.12. num.12.* Duardum *in Bulla Cœna, lib.3. §.2. quæst.8. & quæst.11. num.47.* Farinacium *de hæresi, quæst.180. num.8.* Acosta *in Bulla Cruciata, quæst.63. conclus.4.* Suarez *tractat. de fide, disputat.24. sect.1. num.11.* & alios, Confessarius virtute Cruciatę potest absolvere ab omnibus casibus contentis in primo Canone Bullę Cœnę, excepta heresi.

3 Notant etiam, quòd à supradictis casibus, contentis in primo Canone Bullę Cœnę, Confessor potest tantùm per Cruciatam absolvere semel in vita, & semel in morte, ut notavit Sanchez *ubi suprà, c.30. num.17.* cum aliis. At malefici, sortilegi, sollicitantes in Confessiones, blasphemantes hereticaliter, & similes alii possunt absolvi virtute Cruciatę toties, quoties: quia talia, & similia delicta non includuntur in primo Can. Bullę Cœnę, dummodo, ut diximus, non habeant supradicti errorem in intellectu, quia sic essent Heretici formaliter: & ita notavit Filliucius *tom.1. tract.16. cap.3. num.49.* Altherius *de conf. ubi suprà*, & Suarez *in 3. part. tom.5. disp.21. sect.2. num.14.* ubi sic asserit: (Nec propter pactum cum Dęmone, nec propter alia peccata ad Tribunal Inquisitionis spectantia, propter suspicionem heresis, vel superstitionem Religionis, hęc censura Bullę Cœnę incurritur, quia heresis non sunt. Regulariter enim in his, ut notavit etiam Filliucius, *ubi suprà*, non intervenit error in fide, sed potiùs ex aliqua passione efficiuntur. Vide etiam Freitas *in addit. ad tract. de Confes. sollic. quæst.21. nu.31.* Ortiz *in summa, cap.24. nu.11.* quia asserunt, posse Confessarium absolvere fœminam sollicitatam, quę non denunciavit, si postea denunciet, & hoc virtute Bullę Cruciatę. Delrius etiam *in disp. mag. p.3. lib.5. sect.17.*

sect. 17. asserit, virtute ejusdem Bullæ, quæ concedit casus Bullæ Cœnæ, posse Confessarium absolvere legentes libros magicos: quod etiam docet Raphael de la Torre *in* 2. 2. *tom.* 2. *q.* 96. *art.* 4. *disp.* 5. *in fin.* Gyptius de veneficiis, & sortilegiis, & similibus, absolutè loquendo *in tract. de cas. reserv. c.* 6. *n.* 84. ita ait: Prudens Confessor, habens facultatem absolvendi ab his casibus, considerabit, sit necne pœnitens verè hæreticus; nam etsi quodcumque prædictorum, quantumcumque manifestam hæresim sapientium, fecerit, si revera non sit hæreticus, absolvat illum; quidquid sit futurum coram Inquisitore, si res aliquo futuro tempore detegeretur; nam talis absolutio non patrocinatur in foro exteriori.) Ita ille.

4 Unde ex opinione dictorum DD. apparet, quòd stando etiam in opinione illorum, asserentium, fuisse Episcopis ablatam potestatem absolvendi ab hæresi; dicendum est tamen, posse Episcopos, hoc non obstante, absolvere à sortilegiis, maleficiis, blasphemiis hæreticalibus, & aliis delictis sapientibus hæresim; dummodo non adsit error in intellectu talia perpetrantium: nam, licet hæc omnia sapiant hæresim, non sunt tamen hæresis formaliter. Et ita in terminis observat Homobonus *de exam. Eccles. part.* 1. *tract.* 5. *cap.* 6. *quæst.* 31. *in fine*, & ante illum Franciscus Leo *in thes. fori Eccl. par.* 3. *cap.* 37. *num.* 47.

5 His tamen non obstantibus, non desunt DD. contrarium asserentes; nempè, sub nomine hæresis includi alia delicta contenta in Edictis Inquisitorum. Et ita docet Fernandez *in exam. Theol. mor. part.* 3. *cap.* 9. §. 16. *sect.* 1. *num.* 1. Turrianus *tom.* 1. *in* 2. 2. *disp.* 56. *dub.* 2. Altherius *de cens. to.* 1. *lib.* 5. *disputat.* 2. *cap.* 9. *in fine*. Azorius *tom.* 2. *lib.* 8. *cap.* 19. *quæst.* 9. Ledesma *in summa*, *tom.* 2. *tract.* 1. *cap.* 6. *in fin.* & alii. Sed restat videre, an in supradictis delictis Regulares vigore suorum privilegiorum, habeant potestatem absolvendi.

RESOL. XXXIII.

An Regulares virtute suorum privilegiorum possint absolvere seculares à casibus contentis in Edicto Dominorum Inquisitorum, dummodo excommunicationes non proveniant ex hæresi formali, vel ex aliis criminibus contentis in Bulla Cœnæ?

Et an sit absolvendus Hæreticus, qui ducitur ad comburendum, & moritur negativus, si antea publicè non fatetur? Ex p. 1. tr. 5. Ref. 8.

§. 1. RESpondent aliqui, quòd Regulares, virtute suorum privilegiorum, possunt absolvere ab omnibus excommunicationibus contentis in Edicto Dominorum Inquisitorum, dummodo tales excommunicationes non proveniant ex hæresi formali, vel ex aliis criminibus contentis in Bulla Cœnæ.

2 Probatur hæc sententia, primò ex privilegiis; & ideò *in nostro Comp. tit. Absolutio, quoad seculares*, §. 1. sic habetur. (Omnes Confessarii nostræ Congregationis, approbati juxta formam Concilii Tridentini, habent facultatem absolvendi quoscumque Christi fideles, undecumque venientes à quibuslibet peccatis, etiam Apostolicæ Sedi reservatis, & à quibuscumque censuris, sententiis, & pœnis Ecclesiasticis ex illis resultantibus; præterquam ab his, quæ continentur in Bulla Cœnæ Domini.) Hæc sunt verba privilegii: ubi pondera illam conjunctivam dictionem, *etiam*, quæ demonstrat, non solùm Regulares posse absolvere à reservatis Sedi Apostolicæ; sed etiam à reservatis cuicumque inferiori Papæ.

3 Secundò, probatur ex illo communi axiomate, quod habetur *in regula juris*, *in* 6. Cui licet, quod est plus; licet utique quod est minus: sed plus est absolvere à reservatis Papæ, quàm à reservatis Inquisitoribus: ergo, &c.

4 Tertiò, probatur ex illa communi doctrina, in materia de censuris, nempè, excommunicationem ab homine, absolvendam esse ab illo, qui eam tulit, vel ab illius Superiore, vel ab illo, qui fuit ad id legitimè delegatus: sed Regulares, ut *suprà* probatum est, habent potestatem absolvendi ab omnibus censuris, à quibus Pontifex potest absolvere, & Pontifex potest absolvere à censuris latis per Dominos Inquisitores; ergo ab illis poterunt etiam absolvere Regulares, qui habent jurisdictionem delegatam à Summo Pontifice illis generaliter concessam, exceptis censuris in Bulla Cœnæ contentis. Et ita in terminis hanc sententiam docet doctissimus Portel. *in addit. ad dub. regul. ver. sollicitare fœminas, num.* 24. & Freitas *in addit. ad tract. de Confess. sollic.* Episc. Roder. Acugna, *q.* 21. *numer.* 31. Sed ego in hac quæstione de meo nihil dico, & nihil pono: solùm refero, quid alii dixerunt.

5 Pro coronide verò huius disputationis ponam hic pulchrum dubium, & est. An sit absolvendus hæreticus, qui ducitur ad comburendum, & moritur negativus, si anteà non fateatur veritatem publicè? Sanchez *in summa*, *tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 10. putat, non esse absolvendum, ut ex hoc scandalum cesset. Non reticebo tamen Portel. *ubi suprà*, *in addit. ad dub. regul. ver. Reus*, *num.* 3. adversus Sanchez contrarium docere, & quia Codex rarus est, ponam ejus verba, quibus asserit: (Ista doctrina dura mihi videtur; neque illam reperi apud aliquem Doctorem: neque Sanchez ullum citat; neque video, quare non militent pro isto reo hæretico, ad illum sic non obligandum, rationes pro excusandis aliis reis non hæreticis, maximè cùm in reo hæretico violentius sit, & magis infame veritatem publicè fateri. Quod verò attinet ad scandalum, quod putat Sanchez dari ab hæretico negativo, dici potest non inde suscipi scandalum, cum omnes sciant solere eos negare, & simul sciant illum posse verè confiteri sacramentaliter in articulo mortis. Et idem scandalum suo modo suscipi potest de aliis reis negativis ductis ad patibulum. Adde, quòd hoc non videmus fieri à Confessoribus doctis comitantibus reos hæreticos ad combustionem.) Ita Portel. Et hæc dicta sufficiant pro præsenti quæstione, quæ omnia ex probatissimis Authoribus desumpta sunt maximè ex Theologis Hispanis, quorum libri approbati fuerunt communi calculo Sancti Officii, & ab Illustrissimis Inquisitoribus, quibus hæc scripta, & alia in posterum à me scribenda, humiliter & ex corde submitto.

RESOL. XXXIV.

An Prælati Regulares possint absolvere suos subditos ab hæresi occulta?

Et an Provinciales subdelegare hanc facultatem in casibus particularibus possint?

Et quid, circa supradictam primam difficultatem Sacra Cardinalium Congregatio sub die 17. *Novembris* 1628. *declaraverit?* Ex part. 1. tr. 5. Ref. 6.

§. 1. RESpondent aliqui, posse Prælatos regulares absolvere subditos suos ab hæresi occulta. Probatur ex privilegio Pii V. apud Bullarium Rodriquez *fol.* 920. de quo facit mentionem Portel. *in dub. regul. verb. Abbas*, *num.* 6. Sanchez *de matrimon. tom.* 2. *lib.* 8. *disp.* 2. *n.* 3. Suarez *in* 3. *p. tom.* 4. *disputat.* 36. *sect.* 2. *num.* 7. ubi tribuitur Prioribus Dominicanis, ac proinde aliis regularium Communitatum Superioribus erga suos subditos, in foro conscientiæ tantùm, & per se ipsos tamen, omnis facultas absolvendi, & dispensandi, quam habent Episcopi vigore Concilii Trid. *sess.* 23. *cap.* 6. erga suos subditos: sed Episcopi, ut *suprà* visum est, secundùm mentem aliquorum Doctorum, possunt etiam modò absolvere ab hæresi occulta; ergo poterunt etiam Superiores regulares.

2 Et ideò Suarez *de Relig. tom.* 4. *tract.* 9. *lib.* 2. *cap.* 20. *numer.* 11. & Coriolanus *de cas. reserv. p.* 1. *sect.* 1. *art.* 23. *num.* 6. asseruit, quòd si authoritas Episcoporum revocata non est per Bullam Cœnæ, possunt sine dubio Superiores Regulares ex dicto privilegio Pii V. hæresim occultam absolvere, quia extensio Pii V. generalis est quoad omnes facultates: sed *suprà* probabiliter ab aliquibus Doctoribus satis ex multis rationibus fundatum est, authoritatem Episcoporum per Bullam Cœnæ non fuisse sublatam; ergo in vigore remanet privilegium Pii V. & per consequens virtute illius potest quilibet Superior regularis, sicut Episcopi, absolutionem ab excommunicatione hæresis occultæ subditis suis impertiri. Non tamen approbo opinionem Megalę *in* 1. *p. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 10. ubi videtur docere, posse Regulares uti dicto privilegio Pii V. non obstante, quod facultas tributa Episcopis fuerit ex vi dictæ Bullæ Cœnæ sublata: non inquam, approbo hanc sententiam: quia Pius V. in illo privilegio non vult, ut Regulares in hac parte habeant majorem jurisdictionem, quàm Episcopi; sed tantùm ut non sint pejoris conditionis: ergo, si esset sublata authoritas Episcoporum, esset per consequens Regularium facultas suspensa. Et ita docet Suarez, *ubi suprà de Relig. tom.* 4. *lib.* 2. *cap.* 21. *n.* 10.

3 Sed dices primò, dato, & non concesso, quòd Episcopi nunc possint absolvere ab hæresi occulta, negatur, posse Regulares ex dicto motu Pii V. nam per Bullam Cœnæ omnia privilegia derogantur: & ita, hoc privilegium fuisse in Bulla Cœnæ derogatum, censet Suarez *ubi suprà*, cum Portel. *in dubiis regul. verb. Abbas*, *n.* 11.

4 Sed ego contrariam sententiam probabilem esse existimo, quæ asserit, Bullam Cœnæ non derogare Regularium privilegiis. Primò, quia frustra innovarentur, ut ab unoquoque Pontifice fieri solet, si in die Cœnæ ab ipsismet Pontificibus forent revocanda. Secundò, quia in clausula Bullæ Cœnæ non prohibetur absolvere ratione privilegiorum, sed eorum prætextu: prætextus autem non excludit illud, quod fit legitima facultate interveniente: sed illud, quod sub aliquo velamine exercetur. Et secundùm hanc expositionem intelligenda sunt illa verba ejusdem Bullæ Pii V. *concedendorum*, & *innovandorum*. Et ita docet in terminis Sousa *in Bulla Cœnæ*, *c.* 23. *disputat.* 100. *concl.* 7. *num.* 3. & Peirinus *de privil. Minimorum*, *tom.* 1. *Constit.* 4. *Sixti IV.* §. 5. *num.* 6. & *seq.* & Villalobos *in summa*, *p.* 1. *tract.* 9. *disp.* 41. *n.* 5. cum aliis, quidquid in contrarium afferant aliqui.

5 Ad-

5 * Adde etiam, quòd Greg. XIII. anno 1584. die 18. Martii, indulsit Patribus Societatis JESU, ut concessiones illis factæ non censeantur per Bullam Cœnæ revocatæ, ut habetur *in Compend. ejusdem Societatis, verb. Bulla Cœnæ*, §.2. Et notavit Suarez *de Relig. tom.4. tract.10. lib.9. cap.20. n.18.* & Portel. *in dub. regul. ver. Bulla Cœnæ, n.2.* Sed cùm nostra Religio, & communiter omnes aliæ, per communicationem gaudeant supradicto privilegio; ergo, non obstante derogatione Bullæ Cœnæ, possunt uti eorum privilegiis, quasi semper à Summis Pontificibus innovatis; & denuò concessis, quia ex privilegio Gregor. XIII. per Bullam Cœnæ non revocantur.

6 Instabis rursus, non posse Regulares per dictum privilegium Pii V. absolvere ab hæresi, quia in dicta concessione non fit specialis mentio de hæresi, & in nulla generali concessione censetur hæresis absolutio comprehendi, nisi specialiter exprimatur, sicut virtute Jubilæi non absolvitur hæresis: & ita Sanchez *in summa, tom.1. lib.2. cap.11. num.7.* Sanctarellus *tract. de hæresi, cap.5. dub.1. num.9.* docent in dicto privilegio Pii V. hæresim non esse comprehensam, & Regulares, virtute talis privilegii, illam absolvere minimè posse.

7 Sed respondeo cum Suarez, *ubi supra, tom.4. de Relig. lib.2. cap.20. num.10. & 15.* Portell. *in dubiis regul. verb. Abbas, nu.6.* & aliis, hæresim in illo privilegio comprehendi. Et ratio est, quia quando Pontifices volunt à generali aliqua concessione hæresim excipere, illam nominatim excipiunt, ut patet in concessione facta à Greg. XIII. Fratribus Sancti Bernardi, in Hispania apud Portell. *ubi suprà*, & in aliis Bullis. Ergo, dum non excipiunt, videntur illam concedere. Deinde in Bulla Pii V. expressè conceduntur casus concessi Episcopis *in cap.6. Trident.* ubi specialis mentio fit de hæresi: adde quòd, ut etiam probabiliter diximus, in Jubilæo non exprimitur hæresis, & tamen per generalem concessionem casus Bullæ Cœnæ Doctores probatissimi asserunt, posse Confessarium virtute illius, hæreticos occultos absolvere.

8 Plus addam. Etiam secluso privilegio Pii V. Patres Societatis JESU asserunt, ea privilegio Greg. XIII. posse eorum Generales, & Provinciales absolvere suos ab hæresi occulta. Ita habetur *in Compend. Societ. §.7. & 8.* & hoc etiam docent Ortiz *in summa c.5. num.29.* & Peirinus *de privileg. Minimorum, tom.1. Constit.4. Sixti IV. §.5. num.20.* Suarez, *de Relig. tom.4. tractat.10. lib.9. cap.2. num.17.* docet posse Provinciales subdelegare hanc facultatem in casibus particularibus, non autem generaliter concedere alicui, nisi habuerint à Generali ampliorem facultatem, quam ipse poterit concedere extra Hispaniam, ubi judicaverit expedire. Et hanc etiam potestatem habere Generalem nostræ Religionis, notavit vir doctissimus & amicissimus P. Peregrinus *in Compend. privileg. p.2. tit. absolutio, §.2.*

9 Notandum est etiam, quòd *in Societatis Compendio, ver. Bulla Cœna*, §.8. & apud Portel. *in dub. regul. ver. hæresis, numer.2.* concessit Minoritis Alexander VI. facultatem absolvendi suos subditos ab hæresi occulta: & verba dicti privilegii invenies penes Villalobos *summa tom.1. tract.9. dub.61. n.9. in fin.* quibus quidem omnibus privilegiis nostra Religio, & ferè omnes, per communicationem gaudebunt.

10 Sed, his minimè suffragantibus, contrariam sententiam sequendam esse existimo. Dico igitur cum Megala *consil.21. num.6.* & Novario *in singul. conc.3. num.10.* Prælatos regulares, non posse absolvere subditos suos ab hæresi occulta. Et de hac opinione ampliùs non est dubitandum, cum novissimè ita declaratum sit per Sacram Cardinalium Congregationem, sub die 17. Novembris, 1628. Sed, quid faciendum, si casus acciderit? Respondeo, posse talem Regularem hæreticum occultum, non solùm ab Inquisitore absolutionem obtinere; sed ex licentia Superioris se subjicere Episcopo, & ab illo, secundum opinionem DD. *ubi suprà in resol.2.* absolutionem ab excommunicatione occultæ hæresis impetrare, ut docet Sanchez *in summa tom.1. lib.2. cap.11. num.10. & lib.4. cap.39. num.32. & 33.* cum Finellio *tract. de cas. reserv. cap.7. num.6.* Et hoc procederet etiam, quando talis Prælatus injustè denegaret licentiam petitam; nam per epikejam debemus credere voluntatem Papæ, & Religionis esse, ut Episcopus in eo eventu talem Religiosum exemptum absolvat. Ita Pontius *de matrim. lib.8. cap.5. num.14.* Molina *de just. tom.4. tract.3. disp.61. num.5.* & alii. Vide etiam Sanchez *in summa, tom.1. lib.4. capit.39. num.36.* & Suarez *in 3. part. tom.4. disput.30. sect.2. nu.3.* quidquid in contrarium adversus illum asserat noster Megala *in 1. p. lib.1. cap.13. n.10.*

R E S O L. XXXV.

An Prælati Regulares possint absolvere subditos ab hæresi occulta? Ex p.3. tract.2. Res.122.

§. 1. PEregrinus *in compendio nostrorum privilegiorum p.2. tit. Absolutio quoad fratres*, §.2. affirmativè respondet ex privilegio, Gregorii concesso Societati Jesu die 18. Martii 1584. & hoc procedere etiam in Hispania testatur.

2 Verùm de hac facultate, præsertim in Hispania, per consequens in Regno Siciliæ valdè dubitat Hieronymus Rodriqu. *in compend. qq. Regul. resol.3. num.5.* & absolutè non posse Superiores regulares absolvere suos subditos ab hæresi occulta docet Tamburinus *de jure Abbatum, tom.2. disp.14. quæst.17. nu.3.* Megala *cons.21. num.6.* Novar. *in sing. jur. Pont. concl.3. num.10.* Avila *de censur. part.7. disp.10. dub.6. not.3.* Vega *in sum. tom.2. cap.125. cas.12.* Sanchez *in summa tom.1. lib.2. cap.17. num.7.* & hoc hodie non est dubitandum, ut ego observavi *in tract. de absolutione ab hæresi res.6.* per decretum Urbani VIII. datum Romæ die 17. Novembris 1628. in quo revocantur in ampla forma omnia privilegia Regularium absolvendi à casibus contentis in Bulla Cœnæ, ut est hæresis, &c. Unde corruunt omnia argumenta, quæ ego in dicta resolutione pro opinione affirmativa adducebam. Adde quod privilegium Gregorii XIII. habet etiam difficultatem, per aliud privilegium ejusdem Gregorii, ut adversus Peregrinum observat Alphonsus de Leone *de offic. & potest. Confess. tom.2. recoll.11. n.209.*

R E S O L. XXXVI.

An Superiores Regularium possint illos absolvere ab hæresi occulta?

Et an Episcopi possint etiam ab hæresi occulta absolvere? Ex part.6. tr.7. & Misc.2. Res.63.

§. 1. AFfirmativam sententiam novissimè nominatim contra me docet Stephanus Bauny *in Theol. mor. p.1. tractat.4. q.52.* ea tribus fundamentis. Primum. Quod æquitati naturali alienum videtur, ut Regulares remedio ad salutem necessario careant, carerent autem si lapsi resurgere, ligati solvi, exclusi per hæresim ab Ecclesia ad eam revocari, ac admitti per Superiores suos non possent: oportuit ergo ad eos authoritate præstare, ne quid eis ad commissæ sibi plebis regimen deessent, quos eos privatos esse jure quæratur.

2 Secundum. Quod à Pio V. concessum sit Provincialibus, Præpositis, & Prioribus Ordinis S. Dominici, ut quod Episcopi, concessione Concilii, in causa subditorum faciunt, hoc illis cum fructu & laude ad suorum utilitatem ac commodum, aggredi fas esset in foro conscientiæ, Rodriquez & Candidus *suprà*; ergo ut Episcopi à suspensione, excommunicatione, & irregularitatibus occultis, ac non deductis ad forum contentiosum, absolvere suos subditos possunt vigore Concilii: ita & hi Regulares suos, vi concessi sibi privilegii, quod est generale quoad omnes facultates secundum Suarez *de Relig. to.4. tract.9. lib.2. cap.20.* & commune cum Religionibus mendicantium, & aliis quibus Papæ indulgentia, ac beneficio fas est in communionem gratiarum admitti, quæ ab eo uni cuipiam earum, singulari amoris erga illam argumento conceduntur.

3 Nominatim autem est indultum Abbatibus, Prioribus, Præsidentibus, & aliis Prælatis Congregationis S. Benedicti Vallisoletani, ut annis singulis prima die Lunæ Quadragesimæ omnes & singulas personas Religiosas, ac Donatos, & Eremitas præfatæ Congregationis sub eorum cura existentes possint absolvere ab omnibus peccatis & censuris, & pœnis pro tempore incursis, etiam in casibus, &c. Rodriquez *in Bullar. fol.816.* Hujuscemodi autem privilegii concedendi Regularibus hæc causa fuit, quòd alioquin malè illis provisum foret, utpotè quibus evagandi daretur occasio, quod non oportuit. Sanè novissimis hisce temporibus hoc suæ charitatis monumentum erga societatem nostram extare Gregorius XIII. voluit, ut ejus Superiores, hoc est Generalis & Provincialis absolvere ab hæresi occulta, ac ejus relapsu subditos suos valeant. Compend. Societ. *verb. Absolutio, §.3.7. & 8.* Ortiz *in summ. cap.5. num.29.* Peirinis *de privileg. Minim. tom.1. Constit.4. Sixti IV. §.5. num.10.* docetque Suarez *de Relig. to.4. tract.10. lib.9. cap.2. num.17.* posse Provinciales ex causa vices suas alteri committere, in casibus particularibus, non omnibus, nisi ad id facultatem à Generali habeant. Sed pace ejus sit dictum, non videtur hæc necessaria; nam qui nescit, Ordinariis communi jure fas esse subrogare, sibi idoneos homines, per quos quæ sunt officii sui, provinciæque obeant: at ab Ordinariorum numero Provinciales Præpositi removeri nec possunt, nec debent: ergo in eorum est jure (nisi fortè cohibitum sit, ac restrictum à Generali) ejus voluntate, ac licentia non quæsita designare hominem, qui ejus vice fungatur per totam Provinciam in absolvendis subditis ab occulta hæresi.

4 Tertium fundamentum. Quæ per Concilium Episcopis facultas datur remittendi subditorum occultam hæresim, huic per Bullam Cœnæ Domini non est derogatum; cujus sententiæ approbatores sunt, ac Authores Nugnus *tom.2. addit. ad 3. part. q.8. art.5. dub.10.* Ricciullus *tract. de jur. person. lib.5. cap.14. n.9.* Barbosa *de potest. Episcop. par.2. allegat.40. num.21.* Sed Regularibus à Pio V. in persona Provincialium, ac Priorum Ordinis S. Dominici est concessum, benignè ac per humaniter, ut agant cum suis subditis, impertiendo eis abso-

absolutionem ab hæresi, quæ non est nota, eaque demum facere legitimè, ut valeant quæ Episcopis esse permissa in dispensationum materia Concilium voluit *sess.24. cap.6.* ergo ut his ab excommunicationis, & hæresis vinculo, Diœcesanos absolvere est licitum; ita & illis liberare subditos suos ab eadem censura, & culpa hæresis, est per privilegia sua permissum.

5 At revocantur, inquies, quotannis à Pontifice hæc privilegia in promulgatione Bullæ Cœnæ. Non probatur hæc ratio à Portellio *in dub.regul. ver. Abbas, num.*10. Primò quia beneficium Principis, quale est privilegium, decet esse mansurum, & perpetuum *de regul. in 6. reg.*16. Secundò, quia non est credibile Pontificem Regularibus illudere velle: quod tamen faceret, si quæ privilegia, cùm ad Ecclesiæ gubernacula vocatur, vult ad postulata Regularium rata, his vim omnem ac authoritatem ablatam esse illicò, cuperet per promulgationem Bullæ Cœnæ Domini. Tertiò, quia ut notavit Portellus *in dub.regul.verb. Bulla Cœna, n.*2. Patribus Societatis Jesu concessum à Gregor. XIII. anno 1584. ut per Bullam Cœnæ concessiones illis factæ minimè revocatæ esse censeantur. Compend. Societ. *in verb. Bulla Cœna* §.2. Suarez *de Relig. tom.*4. *tract.*10.*lib.*9.*cap.*20. *num.*18. Quartò, quia in Bulla prohibetur absolutio casuum, quos continet, non absolutè ratione privilegiorum, sed eorum prætextu dumtaxat; at prætextus color est quæsitus, Budæo interprete *in l. illicitas, ff. de offic. Præsid.* & *l. ea sub prætextu, Cod. de transact.* & nemo dicitur rebus illis colorem dare, quas legitimè efficit, & cum auctoritate eorum, quibus incumbit eas abrogare, aut probare. Ergo cùm Regulares approbante Pontifice absolvant inferiores suos ab hæresi, quæ non est cognita, non id agunt prætextu privilegii, sed cum potestate, & ut res est legitimè.

6 Sed hæc sententia prorsus est refellenda stante Decreto Sacræ Congregationis facto cum Sanctissimo die 17. Novembr. 1628. Et Superiores Regulares hanc opinionem sequentes essent severè puniendi ab Inquisitoribus in nostro Sacro Tribunali. Recognosce me ipsum non solùm in loco citato à Bauny, sed *in 3. part. tract. 2. resol.* 122. Unde caveant Regulares à sententia Stephani Bauny, licèt alioquin viri doctissimi.

RESOL. XXXVII.

An Prælati Regulares possint subditos suos ab hæresi occulta absolvere?

Et notatur Episcopos, & Inquisitores non posse ab hæresi occulta absolvere? Ex p.8. tract.7. & Misc. Res.50.

§. 1. SÆpiùs hanc quæstionem tractavi, sed quia illam sæpius P. Baunius pertractat, ad illam ego iterum redeo, & faxit Deus quòd ad hunc scopulum aliqui superiores Regulares non naufragentur, quos puto, ut alibi observavi in nostro sacro Tribunali esse severè puniendos: itaque Baunius novissimè *in part.2. sua Theologia Moralis de Censuris, disputat.3. tract.2. quæst.*26. me citato contra sententiam negativam, quam ego mordicus sæpiùs docui, ipse insurgit, eamque improbat. *Primò* quòd auctoritati Prælatorum Regularium noceat. *Secundò* quòd eorum subditos privet necessario ad salutem remedio, absolutione scilicet criminis, in quo ex iis labi possunt plurimi. Nam quod de Episcopis, aut Inquisitoribus sanctæ fidei dicitur, ad quos ire, & ab iis impetrare solutionem nexus sui. Regulares possunt, etsi asseratur verissimè, quantis est id tamen pervium molestiis, quantis & quàm certis expositum animæ, salutisque periculis? quæ subire, consultò ac scienter, cùm Dei nobis gratiam eripiunt, culpa est, eaque contra jus naturæ, lethifera. Sed hoc discrimen sponte ii eligunt, qui egressi claustro, Episcopum de absolutione suorum criminum sollicitatum adeunt, vel enim id sciente faciunt Prælato approbante, vel invito, ac ignorante: si secundum, peccant, cum eo renitente domo egredi, aut ignorante committere se itineri, inobedientiæ sit scelus. Si primum, etsi contra regulam, aut obedientiam non delinquant, culpa tamen non sunt omninò vacui, quòd religioni tali facto scandalum ingenerent, bonum ejus nomen, famamque violent. Nam quid facilius, quàm plebi natura sua suspicaci, eam tum opinionem imprimi, esse ab eo grave quidpiam admissum, de quo eum ab Episcopo absolvi sit necesse?

2 Quæ famæ nominisque dedecora, ut vitentur, Regulares præpositos oportuit ea potestate præditos esse, quæ subditis sibi gentibus reconciliandis cum Deo, & Ecclesia, est necessaria? Societatis sanè nostræ Provinciales ac Generalem, suos de hæresi absolvere posse, scribit Ortizius *in summa cap.* 5. *num.*29. Peirinus *de privileg. Minimor. tom.*1. *ad constit.*4. *Sixti IV.* §.5. *num.*20. quod eis speciali privilegio concessum voluit Gregor. ejus nominis XIII. ut est in ejusdem Societat. Compendio §.7. & 8. facultate iisdem Generali, & Provincialibus relicta, subrogandi sibi in casibus particularibus, non universim, tamen ac generaliter; nisi res secus exigeret (de quo sunt ipsi judices, ac arbitri) qui suo nomine de eo crimine absolvant.

3 Privilegia verò supradicta non esse revocata, patet.

Primò, quia ea quotannis renovantur ac voce tenus confirmantur à Pontifice, ad instantiam Procuratorum cujusque ordinis, testimonio Portelii *in dubiis Regularibus verb. Abbas, num. ult.*

4 *Secundò* per Bullam Cœnæ, quælibet non prohibetur absolutio casuum quos continet, sed ea dumtaxat, quæ privilegiorum prætextu datur; ergo cùm prætextus sit color quæsitus, ut exposuit Budæus *in leg. illicitas, Dig. de officio præsid. l. sub prætextu, Cod. de transact.* vel, ut loquuntur alii, id quod sub specie veri exercetur, non peccabunt Regulares in Bullam, si, cùm absolvunt de hæresi, aut casibus aliis Bullæ occultis, id legitima auctoritate faciunt, & non colore quæsito, aut sub aliquo velamine: at verum est consequens; nam per privilegia sibi concessa à Pontifice, ejusdem benignitate tantundem hi possunt, quantum ipse, cùm sunt ejus subdelegati.

5 Quid? quòd Societatis Jesu Patribus indulsisse dicatur Gregor. ejus nominis XIII. anno reparatæ salutis 1584. ut per Bullam non censeantur eorum abrogata privilegia? ut est in Compendio ejusdem Societat. *in verb. Bulla Cœna*, §.2. quod notavit Suar. *de Religione, tom.*4. *tract.*18. *lib.*9. *cap.*20. *num.*18. Portel. *in dubiis, verb. Bulla Cœna*: data ergo à Gregorio XIII. Religiosis hujus Ordinis, à Pio autem V. Patrum Dominicanorum superioribus, potestas absolvendi ab occulta hæresi, in iisdem perseverat hoc tempore. Hucusque Baunius.

6 Sed hanc doctrinam prorsus refellendam esse puto, nec in praxi admittendam, utpotè de directo pugnantem contra declarationem, & mentem Pontificis, ut patet ex infrascripto Decreto, quod per extensum apponere decrevi: Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita censuit per confirmationes privilegiorum, quas regulares à Sede Apostolica post sacrum Concilium Tridentinum obtinuerunt, nequaquam revixisse privilegia priùs ab eodem Concilio, ac deinde etiam ipsius Congregationis decretis sublata atque extincta, si quæ habeant, absolvendi à casibus Ordinario loci reservatis. Quemadmodum neque indulta absolvendi à casibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi consuevit, utpotè sublata per annuam ipsius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquisivisse, ex subsequentibus privilegiorum confirmationibus, ac proinde Regulares cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti etiam necessariò exprimendi, nec intra, nec extra Italiam in vim privilegiorum, aut confirmationem ejusmodi, quas vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, posse quemquam absolvere ab eisdem casibus in Bulla Cœnæ Domini, aut Ordinario loci reservatis. At si secus egerint, absolutiones nullas atque irritas fuisse, ac fore; ab aliis verò casibus, & censuris Sedi Apostolicæ reservatis, siquidem Regulares habeant à Sede Apostolica absolvendi facultatem, illam extra Italiam minimè sublatam fuisse iisdem S. Congregationis decretis hac de re editis jussu sanctæ memoriæ Clementis VIII. quam Sacræ Congregationis sententiam sanctitas sua ad se relatam approbavit, mandavitque ab omnibus ad quos pertinet, inviolabiliter observari. Romæ 17. Novembris 1628. & licèt novissimè Pater Santorius asserat privilegia Regularium adhuc durare in ordine ad absolutionem Bullæ Cœnæ; tamen fatetur superiores Regulares nullo pacto posse absolvere ab hæresi occulta; ita ille *in comment. ad constit. Minor. cap.*2. *stat.*14. §.1. & §.5. *qu.*5. cui adde Novarium *in Lucerna Regularium, ver. Hæresis, n.*6.

7 Ad id verò, quod asserit Baunius, Episcopos & Inquisitores posse absolvere ab hæresi occulta, omninò negandum est, & licèt ego *in p.*1. *tr.*5. *res.*3. dixerim posse Inquisitores ab hæresi absolvere, intellexi, secundùm Freitam à me adductum, de Inquisitoribus Hispaniæ, secus autem de aliis, & ita me intelligit novissimè Carena *in praxi S. Officii, p.*2. *tit.*2. *n.*61.

RESOL. XXXVIII.

An Regulares possint absolvere sæculares ab hæresi occulta?

Et infertur Prælatos Regulares non posse ab hæresi suos subditos absolvere? Ex p.6. tract.6. & Misc. 1. Res.54.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Crousers *in Regulam S. Francisci, c.*7. *lect.*18. *fol.*771. ubi ita asserit: Dico secundò eosdem Confessarios posse etiam absolvere sæculares à casibus Bullæ Cœnæ, & etiam ab hæresi: probatur ex concessione Urbani IV. suprà posita, in qua concedit dictos Regulares posse absolvere sæculares ab omnibus, nisi talia essent, propter quæ Sedes Apostolica esset meritò consulenda: sed pro hæresi, nisi illius sit, qui in hæresim coram judice competenti abjuratam relapsus est, non est meritò consulenda Sedes Apostolica, ut superiùs ostensum est; ergo ab hæresi possunt præfati absolvere. Probatur secundò ex concessione Sixti IV. superiùs allegata, per quam dicti Confessariis possunt absolvere ab omnibus casibus excommunicationis, Ordinario tam à jure, quàm ab homine

mine reservatis, toties quoties opus fuerit, sicut potest Diœcesanus. Sed hæresis saltem occulta, seu in judicium nondum deducta, tam jure antiquo quàm novo Tridentini reservatur Ordinariis; ergo sicut hi possunt ab illa absolvere, ita & Confessarii supradicti, & consequenter à reliquis Bullæ Cœnæ casibus.

2 Rodericus nullius momenti existimat esse hanc rationem, dicendo, hos casus occultos non esse propriè reservatos Episcopis, sed eisdem potius concessos jure communi speciali: & propter hanc rationem negat mendicantes id posse, confirmatque sententiam suam, quòd in dicta concessione per Tridentinum Episcopis facta, existimet industriam personæ Episcopi ad absolvendum ab hujusmodi casibus electam: ex quo infert, non oportere mendicantibus tribuere similem facultatem, eo titulo, quòd à reservatis Episcopo possint absolvere. Sed fallitur; nam verum non est Episcopis concessos casus occultos, de quibus in Trident. *sess.24.c.6.* Sed potiùs relictos juri suo antiquo, vel eidem restitutos, secundùm quòd eùm dicti casus fuerint propriè reservati Episcopis, meritò asserimus, mendicantes ejusmodi facultatem habere: neque in concessione per Tridentinum facta potest dici personæ industria electa. Cum enim Patribus Concilii Tridentini incogniti fuerint Episcopi, & per illud hæc facultas annexa sit officio, industria personæ non potest censeri electa. Si dicas, ratione dignitatis concessam esse Episcopis dictam facultatem, fateor: non tamen, quia mendicantibus deest talis dignitas, necesse est deesse etiam facultatem, cum ex privilegio Apostolico illam possint habere, & de facto habeant, ut clarum est ex privilegiis suprà positis.

3 Quæ certè non possunt censeri derogata; neque per Bullam Cœnæ, quoad casus in ea contentos: quia si per dictam Bullam casus non efficiuntur tales, quòd pro eis meritò consulenda sit Sedes Apostolica, & quòd ab eis non possit absolvere Diœcesanus semper manent absolubiles virtute privilegii Urbani IV. & Sixti IV. & hæc quidem secundùm antiquiora Regularium privilegia; nam secundùm recentiora, luce clarius est, quòd possunt dicti Confessarii absolvere sæculares ab hæresi, & reliquis Papæ reservatis, & consequenter ab Episcopalibus. Hucusque Crousers.

4 Sed si aliquis hanc sententiam in praxi deduceret, puto in nostro Sacro Tribunali severè puniendum esse; nam non solùm virtute privilegiorum Religiosi non possunt absolvere ab hæresi occulta sæculares, sed nec ipsos Regulares. Et ratio est, quia in nullo privilegio, seu concessione censetur data potestas absolvendi ab hæresi, nisi de illa specialis efficiatur mentio, ut observat Sanch. *in sum.to.1.lib.2.c.11.n.7.* Sanctarell. *tr. de hæresi, c.5.dub.1.n.8.* Avila *de cens. part.7. disp.10. dub.6.* Rodriq. *in quæstionib. Regular.to.1.qu.40. art.10.* & alii; unde patet responsio ad privilegium adductum Sixti IV.

5 Et licèt Hurtadus de Mendoza *de fide, volum.1. disp.84. sect.2.§.45.* putet extra Hispaniensis Inquisitionis ditionem posse Præpositum Generalem Societatis JESU per se, vel per alium absolvere quoscumque ab hæresi in foro conscientiæ vigore cujusdam privilegii à Sede Romana obtenti; sed hoc non procedit in Hispania, in qua, ut testatur ipsemet Hortadus, nulla religio eo privilegio gaudet. Verùm hodie omnia supradicta corruunt ex decreto Sacræ Congreg. rebus Episcoporum, & Regularium præpositæ de mandato Sanctissimi Urbani VIII. ubi habetur absolvere quempiam à casibus in Bulla Cœnæ, aut ordinario loci reservatis non posse Regulares cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti, etiam necessariò exprimendi tam citra, quàm extra Italiam in vim privilegiorum, aut confirmationem hujusmodi, quæ vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt. Et si secùs egerint, absolutiones nullæ ac irritæ erunt. Ita in supradicto Decreto. Unde non est admittendum id, quod conatur probare Crousers *c.7. sect.12. fol.598.* videlicet Prælatos Regulares posse absolvere ab hæresi suos subditos, quod novissimè docet Stephanus Bauny *in Theolog. Moral. tract.4.q.32.* adversus quos vide Doctores penes me ipsum *in 3.part.tract.2.resol.122.* nec aliter sentiendum.

RESOL. XXXIX.

An Regulares possint absolvere à casibus Bullæ Cœnæ, si sint occulti, etiam quoad hæresim?

Et quid, si prædictæ censuræ deductæ sint ad forum contentiosum, & licet publicæ sint?

Et in textu hujus Res. assignantur alii sex casus, in quibus Regulares virtute suorum privilegiorum minimè possunt sæculares absolvere, nisi in articulo mortis. Ex p.11. tr.2. Res.18.

§. 1. AFfirmativè respondet Brunus Cassaiog. *de Privileg. Regular. part.1. tract.5.c.3.propos.3.* ubi sic ait: Sacerdos Regularis potest absolvere in foro conscientiæ, à censuris, & casibus à quibus jure communi, & ex concessione Tridentini absolvere possunt Ordinarii: ac etiam probabiliter in foro externo: imò ubi non est recepta Bulla Cœnæ, ab omnibus censuris, etiam hæresis, in eadem contentis in utroque foro absolvere potest, & denique ab illis in foro interiori ubi recepta est Bulla, dummodo sint occulta.

2 Probat hoc ultimum ea communicatione *cap. Liceat, session.24. Trident. reform.* quoniam facultas ibi concessa ab illis absolvendi, est in perpetuum annexa dignitati Episcopali, ac consequenter jure ordinario competit Episcopis, ac proinde Regulari Confessario, cùm per sua privilegia communicet in privilegiis Episcoporum quoad facultatem absolvendi. Accedit quod per talem concessionem hi casus desinunt esse Papales, fiuntque Episcopales, ad quos absolvendos Episcopi committere possunt. Unde cùm in casibus Episcopalibus absolvendis possit idem quod possunt Episcopi; potest ab illis absolvere, & consequenter ab hæresi: cum sit primus ex illis.

3 Hic tamen notabis, teneri Regularem absolventem hæreticum, hæc quæ sequuntur observare. Primùm extorquere ab Hæretico anathema adversus hæresim, quam professus fuerat. Secundùm jurare, quod in posterum manebit in fide Catholica, ille autem qui absoluit hæreticum non præmissa abjuratione, peccat, valet tamen absolutio. Ita Brunus, qui posteà addit, quod potest Sacerdos Regularis virtute suorum privilegiorum absolvere in foro conscientiæ quemcumque ab omnibus antedictis censuris irretitum, licet censuræ illæ deductæ sint ad forum contentiosum; & licet publicæ sint: imò etiam ab illis, à quibus aliquis est nominatim denunciatus.

4 Sed quidquid sit de his, certum est quòd Confessarii Regulares virtute suorum Privilegiorum non possunt absolvere à casibus Bullæ Cœnæ, præsertim quoad Hæresim, & in nostro Sacro Tribunali puniretur Confessarius Regularis, qui hanc doctrinam ad praxim deduceret. Et idem dicendum est, quoad casus Episcopales; nam corruunt quæ dicit Pater Bruno; etenim post privilegia in favorem Regularium ab ipso adducta, tria decreta fuerunt emanata prohibentia absolutionem casuum reservatorum.

5 Primum fuit Clementis VIII editum die 9. Januarii anni 1601. cum ejusdem Pontificis moderatione facta die 26. Novembris 1602 quo fuit limitata supradicta facultas in sex aliis casibus (sed per totam Italiam, extra Urbem nisi in articulo mortis) nempè Primò, Violationis Immunitatis Ecclesiasticæ in terminis Constitutionis Gregorii XIV. quæ incipit, *Cùm alias nonnulli*. Secundò Violationis Clausuræ Monialium ad malum finem. Tertiò, Provocantium, & pugnantium in Duello juxta Decretum Sacri Concilii Tridentini, & Constitutionem Gregorii XIII. incipientem. *Ad tollendam, &c.* Quartò, Injicientem violentas manus in Clericos, juxta Canonem. *Si quis suadente 17.q.4.* ac juris dispositionem. Quintò, Simoniæ realis scienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis, Sextò & ultimò, in omnibus casibus, quos Ordinarii locorum sibi reservarunt, & imposterum reservabunt.

6 Secundum fuit, Pauli V. editum die 7. Januarii 1617. quo confirmatur, & innovatur Decretum sopradictum Clementis VIII. cum sua moderatione, non obstantibus privilegiis, &c. Non autem tolluntur per dictum decretum omnia privilegia Regularibus concessa absolvendi à casibus, & censuris reservatis, ut aliqui putaverunt, ut manifestè demonstrat noster Duardus *in Bulla Cœnæ lib.3.§.2.q.1. à n.29. usque ad 33. inclusivè*.

7 Tertium fuit Urbani VIII. editum die 17. Novemb. 1628. quo prohibetur Regularibus facultas absolvendi à casibus reservatis in Bulla Cœnæ, & casibus reservatis Ordinariis locorum, ita ut nec intra, nec extra Italiam, nec virtute privilegiorum, aut confirmationum, quas hactenus obtinuerant, vel deinceps fortè obtinebunt, possint ab illis absolvere.

8 Ex quibus evanescunt à Patre Bruno pronunciata, ut rectè observat Marcellinus de Sancto Benedicto *in Compend. Privileg. Fuliensium verb. Absolutio quoad sæculares, §.1. in Scholio.* P.Peregrin. *in Compend. Privileg. Clericorum Regularium eodem verb. & §. cum aliis communiter.*

In Indice primo hujus tom.5. lege Appendicem ad hunc tract.8. ubi reperies alias plures quæstiones mistas, & dispersas per alios tom. tract. & Res. quæ simul pertinent ad hunc tract.8. de Hæresi, & Hæreticis, &c.

TRA-

TRACTATUS NONUS,

DE DENUNCIATIONIBUS FACIENDIS EX EDICTO DD. Inquiſitorum, & in particulari ex ſolicitatione facta in Confeſſione.

RESOLUTIO PRIMA.

An ſi ſciat aliquem commiſiſſe delictum in Edicto contentum, ſed hoc non poſſet probare, teneatur in tali caſu denunciare?
Et quid, ſi caſus eſſet de hæreſi formali? Ex p.1. tr.4. Ref.1.

Sup. hoc in R. ſeq. & in to. 7. tr. 4. ex doctrina Ref. 5. curſim in fin.

§. 1. NEgativè reſpondet noviſſimè ex Societ. JESU Fagund. *de prac. Eccl. tr.2. lib.4. cap.3. num.31.* excepto caſu hæreſis formalis. Et hanc ſententiam abſolutè docuerat ante ex eadem Soc. Reginald. *in prax. tom.2. lib.24. cap.3. ſect.6. num.50. & 57. Adverte 3. & verſ. Adverte 5.* ex noſtra Religione Megala *in 1.part. lib.1. c. p.5. num.21.* Idem docet Joan. Andr. *in cap. noviter extrà, de judiciis,* Gunditalvus *in tom.11. part.2. tract. de hæreticis, q.10. n.7.* Repertorium Inquiſitorum *ver. Denunciatio, § generale tamen.* Decian. *tract. crim. tom.1. lib.5. c.30. num.4.* qui citat Speculatorem, & Gloſſam. Palatius *in repet. c. not.3. §.26. n.9.* Angelus verò, Felinus, & Navarrus citatur à Triviſano, & Farinacio, *ubi infrà.*

Sup. hoc late in tom. 8. tr. 1. R. 4. & in to. [illegible] R. 18 6. [illegible] & in to. 7. tr. 4. R. 19 9. 1. ad [illegible] verſ. Sed cum auctori. [illegible] & in [illegible] Ref. [illegible] Reſpon. ſeq.

2 Et poteſt hæc opinio probari: quia, ut obſervat Leſſius *lib.2. cap.29. dub.13. num.111.* & alii, quando crimen non poteſt probari, apertè contra juſtitiam peccatur, ſi revelетur: exponitur enim reus manifeſto periculo infamiæ. Deinde, ſi auctoritas unius Doctoris claſſici reddit opinionem probabilem, ut ex multis probat Valentia *tom.2. diſp.2. q.12. punct.4.* & Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.1. c.9. n.7.* hæc opinio, non aliquem, ſed multos, tam recentiores, quàm veteres habet patronos. Ergo, ut probabilis amplectenda videtur. Et ita hanc ſententiam probabilitate non carere docet etiam Thomas à Jeſu *lib. de viſit. Regul. tract.1. c.16. nu.3. in fin.* Neque obſtat praxis Sanctiſ. Inquiſitionis, quam aliqui adducunt: nam, ut in ſimili caſu docuit Fagund. *tr.2. lib.8. c.8. num.18.* & Granado *in pract.2. contr.7. tr.3. p.1. diſp.11. ſect.2. num.15.* ſupradicta praxis fundatur in probabilitate contrariæ opinionis: non tamen tollit probabilitatem alterius. Ergo, &c.

3 At his minimè obſtantibus, contrarium teneo, quia in caſibus pertinentibus ad Tribunal S. Officii, denunciatio eſt facienda, etiamſi delator delictum probare non poſſit. Et ita tenet Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.3. alleg.96. nu.51.* Petrinus *in proval. Minim. to.2. Conſtit.9. Pauli V. §.2. nu.25.* Homobonus *de exam. Eccleſ. p.1. tr.7. c.2. q.14. & p.2. tract.11. c.4. q.4. reſol.4.* Zanardus *in direct. Confeſ. p.3. c.31.* Naldus *in ſum. verb. Hæreſis, nu.6.* Zecchius *de caſ. reſerv. caſ.2. verſ. Ampliatur.* Sanctarellus *de hæreſi, c.9. dub. unic. n.3. & 4.* Genuenſis *in praxi, c.23. nu.5.* Lazarius *de monit. ſect.2. q.11. n.22.* Bonacina *de cenſ. diſp.2. q.6. punct.1. n.9.* Suarez *tr. de fide, diſp.20. ſect.4. n.7.* Galletti *in margar. caſ. conſcient. verb. Hæreticus, § 5.* Thomas à Jeſu *ubi ſup. lib. de viſitat. Regul. tr.11. c.16. n.4. & 10.* Portel. *in addit. ad dubia regul. verb. ſolicitare fœminas, n.19.* Cenedo *p.2. collect.101. n.4.* Scaceia *de judic. cauſarum civil. crim. lib.1. c.56. n.4.* Farinacius *tract. de hæreſi, q.97. §.2. n.36.* Bertazolus *in addit. ad Bertazolum patrem, conſ.107. n.12. vol.1.* Trivilanus *lib.2. deciſ.51. n.5.* & noviſſimè Joſeph. de ſancta Maria *in Tribunali Religioſ. tract.12. cap.3. §.5.* & alii penes ipſos.

4 Et ratio eſt: quia, licèt denunciator de jure probare ſuam denunciationem teneatur *ex l. Divus, & ex l. ab accuſatore, ff. de Senatuſconſult. Turpil.* hodie tamen de conſuetudine contrarium ſervatur, ut ex Salyceto, & Mariano Socino probat Eymericus *in direct. Inquiſit. p.3. rubr. de ſecundo modo procedendi in cauſa fidei per denunciationem, n.68.* quam ſequitur noviſſimè Farinacius *ubi ſuprà, tr. de hæreſi, q.185. §.5. nu.78.* & Scacc. *loco citato, c.72. n.4.* & ita deciſum pluries fuiſſe, teſtatur Triviſan. *ubi ſup.* & ita ſervari in Supremo totius Chriſtianæ Inquiſitionis Tribunali aſſerit Farinacius. Et cùm ſimplex denunciatio ſufficiat ad inquirendum, ut notat Umbertus *de judic. Inquiſ. ver. denunciatio, n.3.* & Farinac. *q.185. §.5. num.64.* licèt denunciator probare non poſſit delictum; per illam tamen denunciationem, diligentia, & inquiſitione Dominorum Inquiſitorum, & forſan ex aliis revelis, & denunciationibus probabitur. Unde patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ.

RESOL. II.

An peccata pertinentia ad Tribunal S. Officii ſint denuncianda, etiam ſi probari non poſſint?
Et quid ſi peccatum ſit de hæreſi? Ex part.7. tract.12. & Miſc. 3. Ref.21. alias 19.

§. 1. NEgativè noviſſimè reſpondit Steph. Baunius *in Theol. Mor. p.2. diſp.4. tract.3. q.18.* ubi ſic ait: Solent judices Eccleſiaſtici, ac Inquiſitores fidei propoſita Excommunicationis pœna edicere iis, qui hæreticum aliquem norunt, ut apud ſe, nomen ejus edant ac proferant, hic quæritur an is denunciari debeat, ſi non eſt crimen ejus cognitum, nec defectu teſtium probandum?

Sup. hoc in R. præced. & in tom. 7. tr. 4. ex doctr. Ref. 5. curſim in fine.

2 Denunciandum dixere hi auctores Barboſa *de poteſt. Epiſcop. p.3. alleg.96.* D. Thom. *2.2. quæſt.33. art.7.* Sotus *5. de juſtit. q.5. art.1. & de tegendo ſecreto memb.2. quæſt.5.* Sanctarellus *de hæreſi cap.9. dub. unico, num.3. & 4.* opinionis hujus præcipua ſunt hæc firmamenta.

3 Primum, quod proximi ſalus, bono communi addita, anteferenda ſit privato unius cujuſpiam commodo, ſed eſt hæreſis publicæ rei, privatæque ejus quem inficit, inimica in primis, ſerpit enim, & ut in mala contage, ad incautos incogitantis vulgi animos penetrat, ut qui communicat ſuperbo, induit ſuperbiam, *Eccl.13.* ita & qui hæretico aſſueſcit diu ſecutus non erit, nihil contagioſius corruptis ejus moribus, hi addiſcuntur, & adhæreſcunt facilè, nec enim ſibi tantùm erat hæreticus, ſed & aliis erroris cauſa eſt, qui ab eo in hos transfunditur. In ſumma, ut quædam in contractos vitia corporis tranſiliunt, ita & hæreticus mala ſua proximis tradit, publicæ ergo ſaluti nocet, nocet & ſibi, ejus autem crimen, verum quidem, ſed occultum Epiſcopo, aut Inquiſitori, qui defert, ſoli ſibi infamiam creat, cùm ſit periculum, ne probationum inopia, calumniator audiat, quod incommodum quanquam magnum, ac prudenti cuique, jure metuendum, non eſt tamen ejuſmodi, quod communi multorum exitio conferri debeat, ſuas ergo rationes in ejus delatione criminis, poſteriores habere quiſque debet communibus, ac publicis.

4 Secundum, etſi probari hæreſis nequeat, non eſt tamen ejus delatio inutilis, utpotè quæ judici cauſam eſt datura inquirendi ſtudioſius, ecquid in delato adhæreſcat hæc labes, emaculanda ſua cura.

5 Mihi tamen ſecus ſentienti hæc in contrariam partem ſuppeditabant argumenta.

6 Primum, quod Chriſti imperio, quæ ſunt ſecreta ſecretò argui oporteat, non publicè, coram judice, aut in multorum oculis, Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus* (hoc eſt coram te, ut ibi explicat Auguſt.) *corripe eum inter te, & ipſum ſolum.*

7 Secundum argumentum, denunciandi hæreticum caſu poſito, nulla eſt obligatio, ſi eſt hæc criminis quo notatur, denunciatio facta judici, futura huic ad remedium inutilis, accuſato autem noxia, at eſt utrumque non ſine cauſa, eaque probabili, deferenti metuendum; cum enim nemo unius dumtaxat teſtimonio poterat, de hæreſi accuſatus ab uno quopiam (hoc tantùm) & non convictus, pœnam ſoli mutatione, aut capite non luet, ejus ergo ad judicem delatio, ad vindictam, aut medicinam prodeſſe nihil poteſt, & delata obeſt, quia famæ ejus infertur injuria, cùm ſit auctore Leſs. *lib.2. de juſt. cap.∴. dub.∴.* contra juſtitiam admiſſum crimen ignotum tamen detegere cuipiam. Ob hoc argumentum Inquiſitori, ac judici de hæreſi occulta, quæque in judicio probari nequit ab ejus conſcio, doceri ſe tamen, ac moneri jubentibus, parendum eſſe negant hi Auctores, Reginald. *lib.24. c.3. ſect.6. n.50.* Megala *in 5. p. lib.1. cap.5.* Decian. *tract. crimin. to.1. lib.5. cap.50. num.4.* Palatius *in rep. cap. noc.3. §.26.* Fagund. *lib.1. cap.26.*

8 Argumentis autem partis oppoſitæ reſpondere eſt facilè.

Primòquidem, negando in jure eſſe Reip. exigere, ut famæ meæ certo detrimento, mala quæ metuit, avertam, maximè cum eſt incertum, utrum id ſim jactura rei tantæ facturus, an non.

9 Ad ſecundum dicendum contra denunciatum vi denunciationis ſibi factæ, nihil poſſe fieri à judice, nec de hæretica eam quæſtionem inſtituere, aut de crimine cujus eſt ſuſpectus, inquirere vi ejus poſſe. Hucuſque Baunius.

10 Sed hæc opinio deſtruit Tribunal S. Officii, & eſt contra eius generaliſſimam, & communiſſimam praxim; & ideò in hoc cautè legendus eſt Baunius aliàs vir quidem doctus, & mihi

hi cariſſimus per ea quæ ego adduxi *in p.1. tr.2. reſ.8.* Et ideò me citato noviſſimè Trullench. *in Decal.to.1. lib.1. c.2. dub.6. num. 14. & c.3. dub. 18. n.20.* Sic ait: Exiſtimo in caſibus pertinentibus ad Tribunal S. Officii, denunciationem eſſe faciendam, etiamſi delator, delictum probare non poſſit, ita multi quos citat, & ſequitur Diana. Ratio eſt, quia licèt denunciator de jure probare ſuam denunciationem tenebatur, ex *l. divus*, & ex *l. ab accuſatore, ff. ad Senatus Conſul. Turpil.* Hodie tamen de conſuetudine contrarium ſervatur, ut probat Eymericus, *in director. Inquiſit.p.3. Rub. de ſecundo modo procedendi in cauſa fidei per denunciationem, n.68.* quem inter alios, ſequitur Farinac. *tr. de hæreſi, q.185. §.5. n.71.* ubi aſſerit ita ſervari in ſupremo totius Chriſtianæ Inquiſitionis Tribunali: nam cùm ſimplex denunciatio ſufficiat ad inquirendum, licet denunciator probare non poſſit delictum, per illam tamen denunciationem, diligentia, & Inquiſitione Dominorum Inquiſitorum & forſan ex aliis revelationibus, & denunciationibus probabitur, & de remedio providebitur. Ex quo patet ſolutio oppoſitæ ſententiæ. Ita Trullench, cui adde me etiam citato, Sapientiſſ. Cardinalem de Lugo *de Juſt. tom. 2. diſp.38. n.24.*

Quo hic est R. antecedens, & nostrum in aliis quos principales.

11 Cum igitur, ut obſervat Carena *in Praxi S.Officii, p.3. tit.1. §.3 n.20.* ex generaliſſima conſuetudine S.Inquiſit. denunciator in noſtro Sacro Tribunali habetur pro teſte, ſequitur ex hoc neceſſariò, quod teneatur denunciare etiamſi alios non poſſet adducere teſtes ad probandum delictum, nam ideò ipſe pro teſte deſervit.

12 Quod etiam manifeſtè probatur, & ſine nota temeritatis negari non poteſt, ſtantibus Bullis Pontificiis Pii IV. & Greg. XV. in quibus præcipitur Confeſſarios ſollicitantes eſſe denunciandos, & tamen pœnitentes non poſſunt tale delictum probare. Ergo in criminibus pertinentibus ad Tribunal S. Officii manifeſtè apparet, quod præceptum manifeſtandi non fertur ſolùm in eos qui probare poſſunt.

13 Unde ad majorem ſupradictorum intelligentiam, ſciendum eſt diſcrimen inter denunciatorem, & teſtem; denunciator enim regulariter, tantùm denunciare tenetur, quæ probare valet, ut docet Valentia *to.3.diſp.5.q.14.pun.1.* Filliuc. *to.3. tr.40.c.6.n.185.* Sayrus *in Clavi Reg. lib.12.c.20. n.9.* & alii. Teſtis verò non tenetur probare, ſi ut teſtis teſtimonium ferat. Ratio diſcriminis eſt, quia cùm proprium denunciatoris munus ſit crimen à ſe revelatum inſtar actoris, ſeu accuſatoris probare, *l. Divus 2. juncta gloſ. verb. exequi, ff. de cuſtodia reorum, l. ab accuſatione, §. nunciatores, qui per notoria indicia produnt, notoriis ſuis aſſiſtere jubentur, ff. ad Turpil.* ubi gloſſa *verb. nunciatores*, ibi, *debent tamen probare*, propterea denuncians tale crimen occultum à detractionis vitio excuſari nequit, quod peccatum mortale genere ſuo conſtat eſſe, *c. in ſum. 6. q.1.* ibi, *Summa iniquitas eſt fratres detrahere, & accuſare*, cum aliis deductis per Navarr. *c. inter verba, concl.6.n.777. aliàs n.379.* & uti talis pœna arbitraria puniri debet, *d.l. Divus* ubi Bart. *n.9. d.§. nunciatores*, ubi Bart. *c.2. de calum.* Clar. *in praxi, §.ult.q.7. n.12.* nam ſi deficiat in probatione, calumniari præſumitur gloſ. 2. *in d.c.2.* communiter recepta per Felinum, *ibi n.6.* pluribus citatis à Julio Clar. *d. §.ult. q.62. n.6.* & propterea in expenſis condemnari ſolet, ut ex multis, & recepta conſuetudine tradit Clar. *d. n. 12.*

14 Per contrarium verò ſubditus tenetur, ſi tanquam teſtis advocetur occulta etiam improbabilia revelare. Filliuc. *ubi ſup. n.187.* Sotus *de Juſt.l.5.q.7.art.1. in fine.* Henriq. *l.18. c.17. n.5.* & alii. Ratio eſt, quia cùm teſtes non ad promovendum judicium inſtar accuſatorum, ſed potius ad detegendam veritatem, atque adeò ad faciendam judici fidem advocentur, *l.3.§.1. ff. de teſtib. l. oot, juncta gloſ. ult. C. eod. c. teſtes, 3. q. 9.* & propterea eorum officium non in inquirendis aliis teſtibus, quibus ſua teſtimonia confirment, ſed potius in iiſdem teſtimoniis pure, & ſincerè ſecundum veritatem proferendis conſiſtit, *c. nihilominus, c. pura 3. q. 9.* rectè fit nequaquam illos ab eo munere excuſari quantumcumque occulta, ſuper quibus interrogantur, ſint improbabilia.

15 Sed in noſtro Tribunali S. Inquiſitionis, ut ex praxi patet, ſubditi habentur loco teſtium, & ut teſtes ad judicium vocantur, & revera teſtes ſunt; Ergo tenentur denunciare licèt non poſſint probare. Adde, quod in caſibus pertinentibus ad Tribunal S. Officii, licèt ex denunciatione ſequi poſſit, vel ſequatur infamia, aut læſio aliqua denunciati, præponderat tamen publica utilitas principaliter prætenſa, & præfertur privatæ: & recta ratio ſuadet hanc illi cedere; ne aliter, dum unius fama conſervatur, omnes, vel plerique detrimentum ſentiant, vel in diſcrimen adducantur, contra *c. ſed illud, verſ. quæ eſt iſta, 45. diſt.* ibi, *Quæ eſt iſta bonitas: quæ iſta miſericordia, uni parcere, & omnes in diſcrimen adducere?* Vide DD. quos ego citavi *in p.2. tract.4. reſ.1.* & quos, me tamen non citato adducit noviſſimè Dominus meus Tranſmuera *de Denunc. q.4. c.3.* ubi, *in fine*, rectè obſervat contrariam opinionem omni probabilitate carere.

Quo hic est R. antecedens.

16 Unde optarem ut in poſterum Auctores non poſſint docere doctrinam hanc, quod videlicet quis non teneatur denunciare delicta pertinentia ad S. Officium, ſi non poteſt probare, nam talem doctrinam eſſe puto deſtructivam Reipublicæ, & Tribunalis S. Inquiſitionis. Ideo Sacra Congregatio Sanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis, & in Regnis Hiſpaniarum noſter ſummus fidei Quæſitor, cogitent quid faciendum & opportunum adhibeant remedium.

RESOL. III.

An dicta denunciatio facienda ſit ſine prævia correctione fraterna?
Et quid, ſi peccatum ſit de crimine hæreſis, vel de muliere ſollicitata in confeſſione, vel contra communitatem?
Et an ſi dubium ſit, utrum in tali caſu correctio profutura ſit, necne, ſit etiam præmittenda correctio, vel potius facienda ſit denunciatio? Ex p. 1. tr. 4. Reſ. 2.

§. 1. PRima opinio, quam ego ſequor, affirmat. Ita Sanctarellus *in tr. de hæreſi, c.9.n.5.* Sancius *in ſelectis diſp. 11. n.56.* Bonacina *in tr. var. diſp.6.pun.3.n.9.* Sylvius *in 2.2.q.33.art. 7.concl.2.* Villalobos *in ſum.p.2. tr.4. diffic. 11. n. 3.* Suarez *tract. de fide, diſp.20.ſect.4.n.11. & 12.* Azorius *p.1.lib.8.c.19.q.9.* Turrianus *in 2.2. tom.1 diſp.58. dub.3.* Henriq. *lib.2. can.24.n.10. in gloſſ. lit. C.* Simanchas *in Cathol. inſtit. tit. 19. n. 11.* cum aliis. Quia duplex eſt denunciatio, alia judicialis, alia Evangelica. Ante Evangelicam, quæ intendit emendationem fratris conceditur, præmittendam eſſe correctionem: non autem ante judicialem, quæ punitionem intendit. Sed talis eſt denunciatio, quæ in Tribunali Inquiſitionis efficitur. Ergo ante ipſam non eſt neceſſe, ut correctio præmittatur. Vide etiam Lorcam *in 2.2. ſect.3. diſp. 47. n.23.* Coninch. *de fide, ſpe, & charitate, diſp. 28. dub.8. n.151.* Bannez *in 2. 2. q.13. art.28. ad 7. arg.* & alios.

Sup. hoc infra in R. 5. §. Neque quod & in §. Tertio...

2 Secunda opinio negat: & ita docet D. Thom. *2.2.q.33.art. 7.* quem poſteà ſequuti ſunt omnes diſcipuli hujus Scholæ, Sotus *de juſt.lib.5.q.5. art.1.* Canus *de locis Theol.lib.12. c.9.* Sylveſter *verb. correctio, q.5.* Lopez *in inſtr. p.4. c.54.* Ledeſma *in ſumma to.2. tr.4.c.4.concl.24.diff.2.fol.mihi 138.* Joan. de la Cruz *ubi infrà* Zanard. *in direct. Confeſſ. p.2. præcep.1.cap.13. q.13.* & alii. Idem docuerunt Caſtrus *de hæret. punit. lib.2. c.25.* Toletus *l. 5. c.57.n.2.* Lazarius *tr. de blaſphemia, q.12. n.31.* Homobon. *tr. de caſ.reſerv.p.2.c.1. & de exam. Eccleſ. p.2. tr.9. c.13.q.39.* Angelus *verb. denunciatio, q.3.* Roſella *verb. inquiſitio, n.1.*

3 Sed audiamus aliquos in generali loquentes. Portel. *in dubiis regul. verb. correctio fraterna, n.1.* ſic aſſerit: (Conſtat ex Evangelio, ante denunciationem in Inquiſitione, præmittendam eſſe correctionem fraternam, quæ adeò neceſſaria eſt, ut ſi ſit ſpes, quòd illa proficiet, & ſufficiet, non eſt crimen denunciandum Prælato, etiamſi crimen ipſum ſit contra communitatem, etiamſi ſit hæreſi.) Ita Portel. Reginald. *in praxi, to.1.l.24. c.3.ſect.6. n.52.* Superior non poteſt præcipere, ut prætermiſſa correctione fraterna reus occultus denuncietur, neque ei tale quid præcipienti obediendum eſt. Non ideò tamen damnandum eſt, quòd ab Inquiſitoribus fidei datur præceptum, ſtatim nulla præmiſſa correctione denunciandi eorum, quem conſtat Hæreticum eſſe: nam in crimine hæreſis ordinariè nulla eſt ſpes emendationis. Non eſt verò negandum, quod ſi firmiter exiſtimetur quis hæreticus per ſecretam admonitionem convertendus, ac impediturus omnia mala, quæ ab eo timeri poſſunt, ipſe debeat uti præmonitione. Ita Reginaldus, cui addatur Repertorium Inquiſ. *verb. denunciator.* Gundiſalvus *de Hæret.q.10.n.6.* Decianus *to.1.l.5.c.30.n.2.& ſeq.* Joan. de la Cruz Dominicanus *in direct. conſcient. p.1. præc.5. qu. 2. dub. 5. concl. 2.* ita aſſerens: (Mulier ſollicitata in Confeſſione, non abſolvatur, dum non denunciat Inquiſitoribus ſollicitantem: niſi eſſet ſpes, quòd iſte ſecretè correctus emendabitur: quæ ſpes poteſt colligi ex qualitate corrigentis, & ex conditione corrigendi. Unde, ſi mulier ſollicitata ſcit alicujus idoneitatem ad illam correctionem, poſſet cum eo hoc intendere.) Ita Joan. de la Cruz.

Sup. hoc in duabus Reſol. ſeqq. & inf. in Reſ. 6. § ult. & in aliis §§. earum notat.

Sup. hoc in R. 1. not. ...

Sup. hoc ibid.

4 Idem docuit Fagundez *de præcept. Eccl. tract.2. lib.4. cap. 3. n.31.* ubi ſic ait: (Antequam fiat denunciatio à muliere ſollicitata in Confeſſione, præmittenda eſt fraterna correctio, ſi detur ſpes emendæ: quia præceptum correctionis eſt de jure naturali, & divino: preceptum verò hujus denunciationis eſt humanum unde non poteſt prævalere adversùs præceptum juris naturalis. Ut autem correctio fraterna judicetur non profutura, non ſatis eſt ſemel fieri, & non prodeſſe: ſed oportet iterum atque iterum adhiberi, quandiu judicio prudentis ſperetur emenda.) Ita Fagundez, & noviſſime Peyrinus *in privileg. Minim. to.2. Conſtit.4. Greg.XV. §.9. num.26. & Conſtit. 9. Paul. V. §.2. n.26. & 27.*

Sup. hoc ibid.

5 Tertia opinio diſtinguit, & ponit differentiam inter hæreſim formalem, & alia crimina ſapientia tantùm hæreſim. In primo caſu negat eſſe præmittendam correctionem fraternam: in ſecundo illam admittit. Ita Fagundez docet, loquens de hæretico formali *tr.2.lib.6. c.4. n.11.* qui tamen, ut paulò *ſuprà* vidimus, putavit. Confeſſarium ſollicitantem in Confeſſione eſſe corrigendum. Idem docet Molfeſius *in ſumma, tom.1. tract. 7. cap.24.num.25.* Ortiz *in ſum.cap.21.n.17.* Homobonus *de exam. Eccleſ.part. 1. tr. 7. c.6. q. 29.* & multi ex DD. citatis in ſecunda opinione. Sed circa præſentem quæſtionem, præter citatos Doctores, vide etiam Aldrete *de Relig. diſcipl. tuenda, lib 1. c. 5. §.4. num.28.* Navarra *lib.2. cap.4. n.193.* Valentia *tom.4. diſp.3. q.20.punct.5.§.1.* Filliucium *tom.2. tract.28. c.8. n.151.* & Onuphrium *Opuſc. de ſigillo ſect. 2. q.2. dub. 4.*

Sup. contrarium in hoc §. pro primo caſu ...

6 Notandum est etiam, quòd in opinione supradictorum DD. asserentium esse præmittendam correctionem, posset quis petere, an si dubium sit, utrùm correctio profutura sit, necne in tali casu sit etiam præmittenda, vel potiùs facienda sit denunciatio. Aliqui apud Delrium *in disq. mag. to. 3. lib. 5. sect. 4. n. 6.* putant esse præmittendam correctionem; & hanc sententiam valdè æquam existimat Delrius, licet ipse, & meritò, contrarium sentiat.

RESOL. IV.

An si speretur correctio, pœnitens debeat denunciare Confessarium sollicitantem in confessione?

Et quid de hæretico formali? Ex p. 4. tr. 5. Ref. 24.

Sup. hoc in § præterea §. Sed & seq. & Inf. in R. 5. § ult. & in to. 9 tr. 1. R. 5. § ult. ad lib. 4. & in to 9 tr 7. Ref. 81. ultim. prope fin. &c.

§. 1. NEgativè respondet Fagundez *in præcep. Eccl. p. 2. lib. 4. c. 3. n. 21.* Sousa *de Confes. sollic. tr. 2. c. 6. n. 9.* Lezana *in summa qq. Regul. c. 10. n. 34.* Portel. *in addit. ad dub. regul. ver. sollicitare fœminas, n. 18.* Castrus Palaus *tr. 4. disp. 9. punct. 10. n. 2.* Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. reg. resol. 131. n. 14.* Peyrinus *in privil. Minim. const. 3. Greg. XV. §. 9. n. 26.* Joan. de la Cruz *in direct. conscien. p. 1. pr. 5. q. 2. dub. 5. concl. 2.* Ledesma *in summ. to. 2. tr. 4. c. 4: concl. 24. dub. 2.* Acugna *de Confes. sollic. q. 18. n. 14.* & iterum Sousa *in Aphor. lib. 1. c. 34 n. 57.* & à fortiori DD. quos ego ipse citavi *in 1. p. tr. 4. res. 2.* asserentes etiam hæreticos, quando adest spes certa emendationis, esse corrigendos. Ratio est, quia præceptum de correctione fraterna obligat ex jure naturali, quando speratur emendatio, quæ in casu nostro potest colligi ex qualitate corrigentis, & ex conditione corrigendi, unde si mulier sollicitata scit alicujus idoneitatem ad illam correctionem, posset cum eo hoc intendere.

Quæ hic est R. antecedens.

2 Sed ego *loc. citat.* contrarium docui, & idem in specie docet de Confessariis sollicitantibus. Joan. Sanc. *in selectis disp. 11. nu. 56.* ubi sic ait: Etiamsi firmiter credatur emendatio in Confessario sollicitante per fraternam correctionem, non excusabitur fœmina à denunciatione, nam licèt in crimine hæresis, vel illam olentibus (quale est de quo agimus) stando in solo jure naturæ à denunciatione poterit quis cessare, si firmiter credat per secretam monitionem fore hæreticum emendationem nacturum, quia tamen Inquisitorum edictum publicatur de hæretico, sive sollicitante Confessario deferendo, nulla præmissa monitione, quantumvis firmiter credatur emendationem consequuturus parendum erit præcepto, ut benè docet Arevalo *de correct. fraterna, fol. 118.* cùm bonum publicum magis sit procurandum, quàm particulare, & judicium de spe emendationis hæretici, aut Confessarii sollicitantis nolunt Inquisitores committere fœminis denunciaturis, sed semetipsis, qui tanquam litterati, & in illis rebus experti saniùs rem meditabuntur. Hæc omnia Sancius, cujus sententiam tenet Suar. *tr. de fide, disp. 20. sect. 4. n. 11.* ubi loquens de hæretico qui cùm retulisset opinionem eorum, qui dicebant præmittendam esse correctionem, si adsit firma spes, quòd hęreticus statim esset emendandus, & consequenter quòd in tali eventu denuntiandi præceptum cessaret. Respondet hujusmodi opinionem veram esse stando in solo jure naturæ: at ex suppositione alicujus juris Ecclesiastici præcipientis immediatè procedendum esse ad denunciationem, sustineri non debere talem opinionem. Addit tamen præceptum positivum denunciandi hæreticum pretermissa correctione nec in jure Canonico, nec in Bullis Pontificiis inveniri, sed immediatè oriri ex præcepto imposito per edictum Inquisitorum, quod non minorem habet vim, quàm lex Canonica, cùm illius Tribunalis potestas Apostolica authoritate feratur, & quamvis videatur præceptum ab homine, tamen quia Tribunal à quo procedit, perpetuum est, ideò per modum legis perpetuò durat. Et ita hanc sententiam pręter Sancium, & Suar. tenet etiam novissimè Jacobus Gordonus *in Theol. mor. to. 2. lib. 6. q. 12. c. 25. §. 2. n. 68.*

Sup. hoc & seq. in Resol. not. præteri... 3 ... ad medium vers. Non est ... & in R. seq 6 ... & § ult. & in to 9 tr 7. Ref 81. § ult. prope fin.

3 Advertit tamen idem Sancius, quòd quando dicitur edictum Inquisitorum obligare, ut denunciato fiat nullâ præmissa correctione fraterna, non in eo sensu est intelligendum, quòd edictum prohibere intendat correctionem absolutè, sed solùm obligat, ut denunciatio non omittatur titulo correctionis factæ, vel faciendæ. Hoc si perpendatur, difficultatem omnem auferi, qua quidam sunt superati non capientes quomodo edictum Sanctissimi Tribunalis inquisitionis præcipere possit, quod correctio nulla fiat ante denunciationem, cùm id juri naturæ conforme sit, & Christi Evangelio *Matth. 18.* Ut enim jam diximus, non præcipitur per edictum correctionem non fieri, sed quod quamvis sit facta, non ob id denunciatio omittatur, quia sic expedit bono Religionis, & communi. Hæc Sancius, quę hic transcribere volui, quia codex rarus est. Verùm quia, ut advertit Freitas *in tr. de Confess. sollic. q. 18. n. 31.* Doctores communiter tenent Inquisitorum edicta rejicere correctionem; ideò assero cum Suarez *loc. cit. de fide, disp. 20. sect. 3. n. 12.* rationabiliter id præcipere. Primò, quia ob periculum omnis detrimenti, quod est in peccato hæresis, rarissimè potest conveniens remedium adhiberi per solam monitionem privatam, & magna prudentia necessaria est ad cognoscendum, an hæreticus verè corrigatur, an verò fingatur decipiat; ergo meritò potuit Ecclesia quasi reservare sibi, vel suis Prælatis, & judicibus suis hoc negotium, & illud non relinquere arbitrio & discretioni alicujus hominis privati. Secundò, quia finis adæquatus & præcipuus hujus denunciationis judicialis non est sola emenda fratris, sed etiam publica correctio, & securitas aliorum fidelium, ad hunc autem finem secreta monitio nunquam est sufficiens medium, & ideò *in c. qualiter & quando, de accus.* dicitur quamvis ante denunciationem utique Evangelicam pręcedere debet secreta monitio, non esse tamen necessariam, quando via accusationis proceditur; sed eadem ratio est de denunciatione judiciali, nam quoad finem & effectum in tantum ejusdem rationis est. Ergo, &c. Et ideò glossa, quod valde notandum, *in c. 2. de accusat. ver. charitative*, notat, quòd in denunciationis modo, cùm agitur ad pœnitentiam, tunc necessaria est admonitio secundùm veritatem Evangelicam.

6 Notandum est tamen, quòd etiam stando in prima opinione ipsimet auctores illam tenentes existimant rarò emendationem in Confessario sollicitante correctione secreta sperari posse, ac perindè rarò cessare obligationem illum denunciandi, & ita observat Castrus Palaus *tr. 4. disp. 9. punct. 10. n. 2.* Unde Sousa *in aphor. Inquis. lib. 1. c. 34 n. 56* sic asserit: Regulariter loquendo crimen sollicitationis quantumcumque occultum statim denunciandum est; prætermissa secreta admonitione. Sic ille. Et Henriquez *lib. 6. c. 17. n. 4. in gloss. litt. L.* ita ait. Casus sollicitantis reservatur censoribus fidei, quia serpit contra bonum commune, & honorem Christi, & vix (nota Lector hæc verba) vafes confessarius emendari solet correctione. Sic Henriquez. Et tandem non desinam hic apponere verba Jacobi de Granado *in 2. 2. D. Thomæ, controv. 3. tr. 12. disp. 5. sect. 4. n. 33.* ubi loquens de correctione facienda in criminibus vergentibus in damnum communitatis, ut sollicitatio in confessione, sic asserit: Itaque non sufficit probabilitas, quòd delinquens ille emendabitur correctione privata, quia cum hac verisimilitudine stare potest prudens timor; quod delictum perseverabit; & communitas graviter lædetur; necessaria ergo est certitudo quam in re tanti momenti non facile sibi quisque persuadeat, nisi si non sit vir magnæ authoritatis, & efficacitatis, non poterit, practicè loquendo, certus omninò esse, quòd sua privata monitio omninò impediat malum imminens communitati. Ita doctus Granado, unde advertant Confessarii in casibus contingentibus quid faciant, ne cœcus cœcum ducat, & ambo in foveam cadant.

Sup. contenta in hoc §. Iam in Ref seq 9. Ludovicus, & in Ref præterita §. Tertiò ad med.

RESOL. V.

An Hæretici sint denunciandi Inquisitoribus ante præviam correctionem?

Et sollicitantes in confessione; vel prætextu confessionis, an sit denunciandi?

Et quid de aliis criminibus contentis in Edicto DD. Inquisitorum? Ex p. 7. tr. 3. Ref. 63.

§. 1. DE hac quæst. ego egi *p. 1. tr. 4. resol. 2.* & præter Doctores ibi citatos ad eam novissimè respondet Duval *in 2. 2. tr. de Correct. q. 9. art. 5.* ubi sic ait. Etiam si scirem aliquem esse hæreticum, non tamen tenerer illum Inquisitori, in locis, in quibus Officium Inquisitionis viget, vel Episcopo in aliis, denunciare; si mihi pene moraliter certum esset ipsum privata admonitione iri emendatum, & interim nihil mali acturum.

Quæ hic est sup Ref 2 §. Tertiò, & pro dicto ... in hoc & seq. §§ ibid & §. Vel usque ad § Tertiò, & in Ref. præterita, & Infr. in Ref. 8 & 10. Ad id, & pro parte ... in §. ult. & in tom. 9 tr 7. Ref 81. § ult. prope fin. & ... Ref. 99. § ... & vers. Vide & in tom. ... tr. 5 Ref. ... § ult. ad lib 4.

2 Dices, legem statutam esse, qua quilibet sciens lapsum aliquem in hæresim, tenetur eum superiori denunciare, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, quod in Ital. & Hispan. cum rigore observatur: ergo saltem in peccato occulto hæreseos omittenda est correctio privata, & ad superiorem immediatè illud est deferendum. Respondeo, legem illam in tali casu non obligare, siquidem causa, ob quam lata est; nempe aliorum periculum, omninò cessat; præterea cùm spes sit penè moraliter certa, eum mea privata monitione iri emendatum, lex charitatis, contra quam nulla alia lex pugnare potest, postulat ut publicè, seu superiori non denuncietur: nullus enim est qui in tali casu vellet se ad superiorem denunciari: ideoque cùm alteri non sit faciendum quod nobis fieri nolimus, non est etiam in locis, in quibus lex illa uso recepta est, publicè denunciandus.

3 Instabis, cur ergo lex universaliter lata est, non facta illa exceptione, quam facit D. Th. Respondeo leges omnes respicere ad ea, quæ communiter, & ordinariè contingunt, non autem ad ea, quæ rarò: & quia ordinariè loquendo, vix unquam habetur moralis certitudo, hæreticum alios non depravaturum: ideò lex de hæreticis statim denunciandis, sub pœna anathematis generaliter lata est: hoc tamen non obstat quin quando adest moralis certitudo, hæreticum nullos alios esse depravaturus, regula ille generalis fallat.

3 Instabis rursus, puniri illos, qui deprehenduntur, hęreticum non denunciasse. Resp. leges ex præsumptione procedere, sicut magistratus: civiles cùm ergo præsumat lex non adfuisse certitudinem moralem, quòd hæreticus non esset aliquos perversurus; cùm hæc certitudo sit de rarissimè contingentibus, jure in eos, qui non denunciarunt, animadvertit. Ita Duval. & alii quos ego *sup.* citavi; quibus addo Mald. *in 2. 2. quæst. 33. art. 7.*

art. 7. & Joseph de August. *in sua brevi Notitia &c. ad* 4. *Praec. Decal. n.* 12. Sed ego puto semper haereticos, vel alios reos in dictis edictis contentos, esse sine praevia correctione sacro tribunali denunciandos. Ita tenent Doctores quos suprà citavi cum Suarez Sancio, & aliis *in p.* 5. *tr.* 5. *resol.* 24. quibus alios nunc addam, eorum ipsissima verba per extensum apponendo.

5 Ludov. Caspens. *in Cursu Theol. to.* 2. *tr.* 17. *disp.* 6. *sect.* 4. *n.* 36. Difficultas est, an in delictis omninò secretis, qualia sunt, quae ab uno praeter committentem sciuntur, sint judicialiter denuncianda, si in damnum tertii, vel communitatis vergant? Dicendum est in his peccatis, praecipuè quando sunt contra bonum commune, ut proditio, & haeresis, quae est contra bonum fidei, & sollicitatio ad Venerem in confessione, quae est contra bonum sacramenti, & idem de aliis, quae in edictis Inquisitorum apponuntur ut suspecta de haeresi, posse & debere delinquentem Praelato, ut Judici denunciari sine ulla admonitione fraterna, nisi certò quis credat, quòd per talem correctionem delinquens emendabitur. Regulariter verò loquendo, nunquam quempiam tam certum esse posse de emendatione, ut non sit dubius contrarii eventus; ac proinde tutiorem partem eligendam, quae praecipit denunciari, & statim denunciandum esse, ut bono communi provideatur, stante praecepto denunciandi lato à jure, & Inquisitoribus, qui nolunt cuilibet particulari committere judicium ferre, an per secretam correctionem delinquens possit emendari, vel sit emendatus; sed ipsi judices esse volunt, quorum praecepto omnino parendum est, tam in peccato haeresis, quàm in aliis suspicionem haeresis habentibus.

Sup. hac sollicitatione in Ref. praesenti loco §. ult. & vers. ejus not.

6 Castr. Palaus *to.* 2. *tr.* 6. *disp.* 3. *punct.* 13. *n.* 5. In peccatis autem, quae sunt contra bonum commune, ut haeresis, & proditio raró, vel nunquam praesumi potest correctio delinquentis ex secreta monitione: ideóque denunciandus statim est deliquens, ut bono communi provideatur, & maximè stante praecepto denunciandi lato à jure, & Inquisitoribus. Inquisitores enim nolunt cuilibet particulari committere judicium ferre, an per secretam correctionem delinquens haereticus possit emendari, sed ipsi Judices esse volunt, ac proinde etsi in aliquo casu credideres emendandum per tuam secretam correctionem, adhuc non teneris corrigere, sed debes statim denunciare. Hanc doctrinam extendit Sancius ad peccata suspicionem haeresis habentia, qualia sunt, quae in edictis Inquisitorum apponuntur.

7 Steph. Fagundez *in Decal. to.* 1. *l.* 2. *c.* 26. *n.* 14. *&* 55. Quamvis haec distinctio possit habere locum spectata sola lege, & praecepto charitatis, tamen adjuncto Ecclesiastico praecepto determinante medium denunciationis omissa fraterna correctione, jam non est locus tali electioni, etsi in aliquo casu particulari aliud medium utilius appareat, quia cessante fine legis in particulari non cessat ejus obligatio, & communi bono expedit, ut illud privatum arbitrium omninò prohibeatur, quia in illo potest dari periculum perversionis multorum, in denunciatione autem judiciali non potest, ut patet. Quare prima opinio omninò tenenda est.

8 Franc. del Castil. *in* 3. *sent. to.* 2. *disp.* 6. *de Correct. frat. qu.* 8. *n.* 5. Apparet rectè tribunal S. Inquisitionis in suis edictis praecepisse, quòd ad ipsum deferantur absque praevia correctione fraterna, non solùm crimina haeresis, sed etiam sollicitationis in confessione, vel praetextu confessionis; quia haec crimina maximè cedunt in detrimentum Ecclesiae, sive ex natura rei, sive ex communi acceptione. Unde non acquiesco Ledesmae *tr.* 4. *de miseric. concl.* 24. *diffic.* 2. asserenti in hoc crimine sollicitationis habere locum correctionem fraternam, quia poterit esse spes emendae: sed contra, quia hoc praeceptum cedit in detrimentum maximum Ecclesiae, quod anteponi debet privato, & aliàs spes emendae nequit esse moraliter certa ex sola admonitione privata, qualiter erit ex monitione paterna, vel judiciali.

9 Gasp. Hurtad. me citato, *tr. de judic. forens. disp.* 2. *diff.* 7. A peccatis occultis excipimus peccata haeresis, & sollicitationis in confessione factae à Sacerdote, & alia peccata ad tribunal S. Inquisitionis pertinentia, quae quando edicto Inquisitorum praecipiuntur deferri, deferenda sunt, quamvis occulta, quia quoad ea concessa est Inquisitoribus jurisdictio absque limitatione, Judex autem ex vi sui officii habet jurisdictionem in crimina etiam occulta, & quamvis nulli nociva. Quod verum existimamus contra Sotum, & alios, etsi dicta peccata sint emendata, ut advertunt Azor. Suar. Bonacina Diana, & Joan. Sancius, quia delatio non tantum intenditur ab Inquisitoribus ob emendationem eorum, sed etiam ob punitionem in terrorem.

10 Pet. Hurtad. de Mendoza *de fide, spe, & charit. vol.* 2. *disp.* 163. *sect.* 3. *§.* 26. Omnis haereticus quacumque ratione sit talis, sive ex pravitate, sive ex passiva deceptione, est deferendus cum primùm à quocumque criminis ejus conscio, quacumque via id noverit extra sacramentalem confessionem in his provinciis, quae administrantur jure Quaesitorio Hispaniensi, aut aliquo aequè severo. Dixi de haeretico: quia potest quis esse in haeresi materialiter, ignorans se ab Ecclesiae Rom. sensu deficere: hunc jam dixi non esse haereticum: quem monere tenemur erroris, ut dixit P. Salmero adductus *§.* 25. quòd si eum viderimus assentientem omnibus, quae cognoverit ab Ecclesia Rom. teneri, est instruendus, non deferendus. Quòd si satis jam doctus perseveret in errore, est deferendus ad Quaesitores, quorum opera curetur, ne fortè negans propositionem esse ab Ecclesia definitam, sit animo haereticus, ore tamen dumtaxat Catholicus. Consule Tolet. *lib.* 4. *c.* 5. Hanc secundam conclusionem, docent omnes Catholici Doctor. agentes universim de haeretic. excipe tamen nonnullos opinatos posse non denunciari haereticum, de cujus conversione per occulta monita est spes certa: quibus à *§.* 35. item *§.* 38. ab hac regula aliquem excipiam extra Provincias Hispanienses.

11 Probatur haec conclusio, quia correctionis fraternae modus ideò est tenendus, quia incolumis est servanda hominis bona fama; quamdiu speramus eum ad Deum iri conversum sine famae jactura, ut dixi *sectione* 2. at verò si non adsit spes de meliori hominis fruge, vel prudenter timeatur grave aliorum damnum, ille modus non est tenendus: sed in hac occasione nulla est prudens spes de hominis conversione, & est prudens opinio de gravi aliorum malo: ergo hac in occasione modus ille non est tenendus. Minor probatur, quia quem non terrent universae Ecclesiae fulmina excommunicationis, aliarumque poenarum, quibus justissime Ecclesia saevire videtur in haereticos eos interdicens aqua, & igne, aliisque suppliciis, quae horrorem injicient feris ipsis, & quos non coercet tam mira, & vix credibilis Ecclesiae sollicitudo in haereticis scrutandis, perquirendis, & ex ipsis subterraneis cuniculis eruendis. Quid existimanda est profutura privati hominis occulta admonitio? illam irridebit, qui totam contemnit Ecclesiam, & ne vivus comburatur, se facile finget conversum ad fidem.

12 Accedit Quaesitoria toties repetita lex nullum haereticum exceptum esse patiens; sed omnes è vestigio deferendo, cui parendum dubio procul: quippe cui honestissimae, & statui Reipubl. Christianae saluberrimae: cùm enim Quaesitores longo deprehenderint experimento, quàm sit moraliter impossibile, ut haeretici à privatis convertantur ad fidem, & esse moraliter impossibile illos non moliri aliorum subversionem, & Reipubl. ruinam, jure optimo tam severis legibus in eos agendum curarunt. Philip. 2. inter Reges post Salomonem prudentissimus prudenter jactabat se 30. Clericorum opera Regno potiri Catholico, & pacato.

13 Postea idem Petr. Hurtad. *§.* 36. licèt existimet data hac hypothesi hic haereticus occultus convertetur privata mea correptione, de quo sum firmiter certus, nec timeo ejus corrigibilitatem; data hac hypothesi, licet inquam, existimet abstinendum à denunciatione, tamen postea sic addit: Existimo in Hispania, & ubi more Hispaniensi viget Quaesitorium jus, vel Ecclesiastici Praelati simili sollicitudine vigilias agunt in haereticos, illam hypothesim esse moraliter impossibilem. Quia haeretici revocantur ad fidem aegerrimè disputatione privata, quia contumaces in universam Eccl. obdurescunt, quoties disputant cum privatis. Praeter hunc inveteratum haereticorum morem est in Hispania alia ratio: quia nullus prudenter potest esse certus de haeretici conversione: quia ubi ipse compererit se ab alio haeresi notari; simul competit alium Hispaniensi jure teneri ad ipsum denunciandum: alioqui illi imminet excommunicatio, & aliae poenae gravissimae, quas nullus pro alio sustinendas volet, ob quod prudenter existimat se esse denunciandum, nisi dederit haeresis depositae signa; quae dabit callida simulatione. Ecquis jure asserat certum esse, haereticum conversum ad fidem ex animo, & ob recognitam veritatem potiùs, quam simulatè ad declinandum denunciationis periculum? Ob quod puto nullum haereticum esse in ejusmodi provinciis privatè corripiendum, sed statim denunciandum ad haereticorum Judices. Quare meritò dicit Banez ab iis iri punitum eum, qui haereticum corripuerit denunciatione ad ipsos praetermissa: quia legem ipsorum violare videretur, & imprudentem esse in speranda emendatione, & erit suspectus de haereticis occultis. Idem dico de haeretico emẽdato; si enim ipse resipuit nesciens se ab alio cognitum: potest credi verè conversus: si verò est conversus sciens se ab aliis tunc viventibus cognitum, ejus conversio debet esse suspecta ad declinanda supplicia potiùs quam syncerè; ob quod est denunciandus.

Sup hoc in 2. seq. §. Limit. & inf. in R. 7. §. Sed ego, & in R. 5 § à lin. 9. & inf in R. 61. §. Ad ad paulo post init. & in to. 6. tr. 2. R. 99 §. 1. à lin. 6. & vers. Vide.

14 Petr. Lorca *in* 2. 2. *D. Thom. q.* 33. *art.* 8. *sect.* 3. *disp.* 49 *n.* 24. Duae sunt rationes, propter quas in crimine haeresi procedendum sit ad denunciationem omissa correptione, potius quàm in aliis criminibus. Prima, quia periculum detrimenti communis est majus: tum quia nocet in re valde necessaria, scilicet in fide, quae est primum fundamentum vitae spiritualis: tum quia peccatum hoc facilè propagatur, quia ut dicitur ad Tim. 2. *Serpit ut cancer.* Secunda, quia in eo peccato minor ad est spes emendationis per admonitionem, habet enim intrinsecam contumaciam; & qui deliberatè & ex animo Ecclesiam contemnit (quod ad haeresim requiritur) minùs audiet privatam persona. Et ob has causas scriptura praecipit, ut hoc crimen si occultum sit, reveletur: nam Deut. 13. dicitur de eo, qui persuadet recessum è fide, & à cultu Dei *Non parcat ei oculus tuus, nec miserearis, ut occultes eum.* Et B. Leo serm. 4. de collectis, & serm. 5. de jejunio mensis septimi, praecipit, & hortatur, *ut nullus occultet haereticum.*

15 Ex quo infero, justa esse edicta, quae praecipiunt denunciationem sine monitione, & universim eis parendum esse; quia ut lex sit justa, satis est, ut praecipiat; quod regulariter

expedit fieri. Et licèt in aliquo casu non urgeat ratio legis, nihilominus obediendum est semper, ut ostendi *1. 2. sectione 5. disput. 26.*

16 Ægidius Trullench. me citato, *in Decal. to. 10. lib. 1. c. 2. dub. 5. n. 6.* Dico tertiò, hæreticum scienter, & prudenter in fide errantem, etiamsi hæresiarcha non sit, & ab uno tantùm sciatur, tenetur sciens illum denunciare, ante omnem correctionem, ut continetur *in edicto S. Inquisitionis*. Probatur primò, quia ita habetur in edicto, quod fidei Inquisitores singulis annis promulgant, quod maximum est in hac re argumentum. Proceditur enim in hoc sanctissimo Tribunali, cum maxima prudentia, scientia, & consultatione. Quod quidem edictum, & præceptum Inquisitorum, habet vim legis Canonicæ.

17 Cæsar Carena me citato, *in tr. de Offic. S. Inquis. p. 2. tit. 9. §. 4. n. 18.* stantibus edictis Inquisitorum etiam suspecti de hæresi denunciandi sunt omissa correct. frat. Probatur quia edicta Inquisitorum fundantur, quòd correctio fraterna in delictis tendentibus particulariter contra bonum commune debet omitti, Molfes. *in Sum. tr. 1. c. 17. n. 14.* Roder. *d. q. 18. n. 12.* qui alios allegant. Ad delicta ex quibus oritur hæresis suspicio particulariter contra bonum commune tendunt.

18 Secundò, quia non debet audiens aliquem blasph. judicare ipse, quod cum illa blasph. non sit conjuncta hæresis, quia potest esse quòd talis blasphemans sit de aliis blasph. denunciatus, ac de aliis etiam criminibus ex quibus vehemens, vel violenta hæresis oriatur præsumptio, unde judicium hoc relinquendum & Inquisitoribus, & taliter audiens debet denunciare.

19 Tertiò, quia duplex est denunciatio, alia Evangelica alia Judicialis; ante Evangelicam, quæ fit ad fratris emendationem, præmittenda est correctio, non autem ante judicialem, quæ tendit ad punitionem, & exemplum aliorum: denunciatio autem in edictis præcepta est judicialis: ita arguit & benè P. Diana, *Ref. moral. p. 1. tr. 4. Ref. 2.*

Quæ hic est sup. Ref. 3.

20 Ex quibus patet non esse curandum de opinione Fagundez Jo. de la Cruz, Reginaldi, & Peyrini, quos refert Diana, *d. Ref. 2.* qui voluerunt ante denunciationem Confessarii sollicitantis posse præmitti correctionem fraternam: Nam verè horum DD. opinio penitus omnia edicta Inquisitorum destrueret. Hucusque Carena, & alii Doctores citati.

Ibidem.

21 Dicendum est igitur, quòd sententia Doctorum asserentium esse præmittendam correctionem fraternam cum certa, & firma spe emendationis in delicto hæresi, vel hæresim sapiente si est probabilis, erit probabilis stando in jure naturæ & communi; secus autem stantibus edictis & præcepto DD. Inquisitorum, nam amplius non videtur admittenda, sed statim omnia delicta in dictis edictis contenta, sunt sine prævia correctione ad Judices fidei deferenda, & maximè delictum hæresis, Confessariorum sollicitantium, & sagarum. Recognosce meipsum *in p. 4. tr. 5. ref. 24.* ubi ex P. Suarez, & aliis probavi rectè potuisse Dominos Inquisitores hoc præceptum statuere.

Quæ hic est R. antecedent, & lege §. ult. hujus Ref. & §§. ejus annot.

22 Nota, quòd etiam stando in jure naturæ, & seclusis edictis DD. Inquisitor. aliqui putant, & rectè reos nostri sacri Tribunalis esse ante præviam correctionem denunciandos; Et hos DD. ego plena manu adduxi *in p. 1. tr. 4. ref. 2.* quia denunciatio nostri sacri Tribunalis non intendit tantùm emendationem fratris, quantum punitionem delicti. Et ideò hanc sententiam tenet post hæc scripta visus amicissimus, & doctissimus, dominus meus Transmuera *in tr. de Correct. frat. post. suum simul. fidei, seu de oblig. revelandi Hæreticos*, in quo Tractatu, me citato, fusè, & solidè probat delicta in Edictis Dominorum Inquisitorum contenta esse sine prævia correctione fraterna Inquisitoribus revelanda, adi illum, & non pigebit.

Quæ hic est sup. R. 3. § 1. & in aliis §§. ejus annot. 1.

23 Hinc in omnium sententia refellenda venit opinio amicissimi, & docti viri Patris Lezana *in summa qq. Reg. cap. 10. n. 34.* asserentis, Confessarium sollicitantem de quo probabiliter speratur emendatio, non denunciandum esse ante præviam correctionem; refellenda inquam, venit hæc opinio: nam in his casibus, ut observat Granadus *in 2. 2. D. Thom. contr. 3. tr. 12. disp. 5. sect. 4. n. 33.* non sufficit probabilitas, quia cum hac stare potest prudens timor, quòd delictum perseverabit, & communitas graviter lædetur: Opus est igitur certissima, & firma existimatio, ut loquitur D. Th. *in 2. 2. q. 33. art. 7.* ita ut certò moraliter correctio speretur: sed ego quæro, ista firma, & certa existimatio, quando in his casibus sperari potest: ita ut quis non sit dubius futuri eventus? certè ferè nunquam; igitur omnia crimina in Edictis Dominorum Inquisitorum contenta ad illos referenda erunt, sine ulla prævia correctione fraterna: capiendæ sunt enim istæ vulpeculæ, ne demoliantur vineam; unde non approbo doctrinam novissimè editam apud Portel. *in Respons. Mor. p. 2. casu 43. n. 7.*

Sup. hoc supra in R. 1. § Sed ad med. vers. non est vero, & in R. 4. ad lin. 3. § 2 & lege supra §. Dicendum hujus Ref. & superius in tr. 7. ex Ref. 60. §. ult. & in aliis ejus not.

R E S O L. VI.

An criminosi jam emendati sint vigore Edicti denunciandi?
Sed difficultas est de Hæretico formali, quia semper dubitari potest, an re vera sit emendatus?
Et quid de Confessario sollicitante in confessione in prædicto casu? Ex p. 1. tr. 4. Ref. 3.

§. 1. Affirmativè respondeo cum Sanctarello *in tr. de hæresi, cap. 9. n. 11.* Sancio *in selectis disp. 11. n. 52.* Bonacina *in trav. var. disp. 6. punct. 3. num. 9. & punct. 2. n. 3.* Azorio *part. 1. lib. 8. cap. 19. quæst. 9.* Suarez *tract. de fide, disp. 40. sect. 4. num. 13.* Salonio *2. 2. q. 68. art. 1. de Edictis Superiorum, regul. 3.* Rojas *singul. 3. n. 33.* Paramo *de orig. Inquis. lib. 3. q. 8. n. 90.* & aliis ex ratione *suprà* allata: quia videlicet, denunciatio istorum tendit ad punitionem, & non ad correctionem.

Pro contraria in hac R. inf. in Ref. seq. & in to. 6. tract. 1. Ref. 99. §. ult. à lin. 6.
Sup. in Resol. quæ hic est 5.

2 Sed contrariam sententiam docet Sotus *l. 3. q. 5. art. 5.* Molfesius *in summa, to. 1. tr. 7. c. 4. n. 21.* Genuensis *in praxi cap. 18. n. 6.* Naldus *in summa, verb. Accusare, n. 1.* Victorellus *in Notis ad Manuel. Navar. c. 25. n. 33.* Finellius *tr. de cas. reserv. casu 2. n. 8. in fine* Zanardus *in director. Conf. p. 3. c. 31.* Rodericus Acugna, *in tr. de Confess. sollic. q. 3. n. 15.* & ibi Freitas *n. 34.* Megala *in 1. p. lib. 1. cap. 5. n. 26.* Portel. *in addit. ad dubia regular. verb. sollicitare fœminas, n. 18.* ubi sic ait: (Si fœmina sollicitata certò sciat, Confessorem esse pœnitentem, & moraliter intelligat, pœnitentiam illius de præterito esse veram; non tenebitur denunciare; quia finis denunciationis est emendatio proximi; cùm verò fœmina intelligat, moraliter Confessorem esse emendatum, cessabit obligatio denunciationis; quia cessavit finis illius, qui erat emendatio proximi.) Ita Portel. Idem docet Peirinus *in privil. ordin. Minimor. tom. 2. Constit. 4. Gregor. XV. §. 6. n. 31.* ita asserens; (Si mulieri sollicitatæ constet de emendatione sollicitantis, non tenetur denunciare, quia, cùm probaverimus; hoc peccatum fraternam correctionem admittere, si hæc profuit, vel sine hac peccatum est emendatum, non est, cur ad denunciandum procedatur.) Ita ille.

Sup. hoc in Resolutionibus not. 1. hujus Ref.

3 Sed in hac sententia difficultas est cognoscere, quando quis censeatur emendatus, ut quis non teneatur secundùm opinionem supradictorum DD. ex præcepto Edicti denunciare. Felinus *in c. testimonium de testib.* Confessionem sacramentalem asserit, probare aliquem esse emendatum. Genuensis *in prax. c. 18. n. 6.* putat, quòd possit præsumi emendatio, si talis consequutus fuerit Jubilæum. Homobonus *de exam. Eccles. part. 1. tr. 7. c. 7. q. 33.* Freitas *in addit. ad tract. de Confess. sollic. q. 8. n. 32.* Ricc. *p. 2. decis. 252. n. 14.* & alii asserunt, quòd qui per triennium benè vixerit, emendatus præsumitur. Aliqui verò putent, id arbitrio boni viri remittendum esse, qui, considerata qualitate personarum, totum judicabit cum prudentia, & maturitate: quia difficile est cognoscere correctionem hujusmodi personarum. Et ita loquens etiam de Hæreticis notavit Freitas *ubi suprà q. 18. n. 39. in fine.*

Sup. hoc ibid.

4 Limitat tamen hanc sententiam Fagundez *tr. 2. lib. 6. c. 4. n. 17.* & alii quoad Hæreticum formalem: quia semper dubitare possumus, an reverà sit emendatus; sunt enim Hæretici valdè subdoli, & conceptam hæresim retinere non valent, quin alios doceant. Et hoc notavit specialiter locum habere in casu hæresis formalis: nam in aliis casibus criminosi emendati non sunt denunciandi, sicut *suprà* corrigendos esse affirmavit.

Sup. hoc ib. §. Sed ego Resol. seq & in Ref. præterita, §. Postea in fin. & inf. in R. 8. cursim à lin. 2. & in Ref. 68. §. Ad id paulò post init. & in to. 6. tr. 1. Ref. 99. §. 1. à lin. 6. & vers. Vide.

5 Sed Genuensis *in praxi, cap. 18. n. 6.* qui citat Locatum, & Megalam *in 1. p. lib. 1. cap. 5. n. 26.* admittit supradictam limitationem, quoad Hæreticum, qui dogmatizando nocuisset Reipublicæ: nam in tali casu putant esse denunciandum, ut illi satisfaciat: & sic etiam sentit Molfesius *in summa, tom. 1. tr. 7. cap. 24. n. 21.*

R E S O L. VII.

An Confessarius emendatus sit à pœnitente denunciandus?
Et an Hæreticus emendatus sit denunciandus? Ex p. 4. tr. 5. Ref. 23.

§. 1. Negativè respondet Sousa *de Confess. sollicit. tr. 2. c. 6. concl. 4. n. 16.* Lezana *in sum. qq. Regular. cap. 19. n. 34.* Acugna *quæst. 3. num. 15.* Peyrinus *tr. de privileg. Minim. tom. 2. const. 4. Gregor. XV. §. 9. n. 31.* Castrus Palaus *tr. 4. disp. 9. punct. 10. num. 1.* & ideò Jo. Sancius *in selectis disp. 11. num. 15.* asserit: Si multi sint anni elapsi post factam sollicitationem, & credatur verisimiliter emendatum jam esse Confessarium non erit denuntiandus, hęc enim pia conditio humana pati videtur, ut post longum tempus admissi criminis non deferatur ad punitionis Tribunal delinquens, sed præsumatur emendationem jam consequutam esse; tres verò annos exigit communis DD. ad emendationem præsumendam in criminoso. Hæc Sancius; & hanc sententiam à fortiori docebunt DD. asserentes hæreticum emendatum non esse denunciandum, quorum nomina invenies *in p. 1. tr. resol. 30.* ratio est, quia obligatio edictorum videtur cessare, posita emendatione Confessarii, sicut cessante causa cessat effectus, causa enim obligationis denunciandi hæc videtur esse, ut Confessarius emendetur, & non ampliùs Confessionis sacramento abutatur, ergo, &c.

Supra contrario in hac Ref. in R. præterita per tot. & in to. 6. tr. 1. R. 99. §. ultim. à lin. 6. & vers. Vide.

Quæ hic est R. antecedens.

2 Sed ego *ibi* quoad hæreticum contrariam sententiam tenui, & illam etiam quoad Confessarios sollicitantes tenet Martinus Bon. *in tr. var. disp. 6. punct. 3. n. 9.* tum quia summi Pontifices absolutè in suis Bullis præceperunt denuntiari Confessario tentantes sollicitare pœnitentes ad turpes actus, tum quia denunciatio & Inquisitio contra hujusmodi deliquentes judicialiter fieri debet, nec solùm instituitur ad emendationem delin-

Ibi in §. Limit. sup. in R. 5. §. Postea in fine & inf. in R. seq cursim à lin. 2. & in Ref. 68 § Ad id paulò post init & in to. 6. tr. 1. R. 99 §. 1. à lin. 6. & vers. Vide.

delinquentis, sed etiam ad pœnam, ut tam ipse, quàm cæteri metu pœnæ in tali crimine in futurum retrahantur, ex quibus patet responsio ad argumentum contrariæ sententiæ. Ita Bon.

3 Nota, verò quòd si aliquis staret in prima sententia, tunc dicendum est Confessarium esse emendatum, si eadem sollicitata mulier ter, vel quater ad ipsum accedens non iterum in eo libidinosum animum, & libidinis signa reperiat. Ita Sousa *ubi suprà*.

RESOL. VIII.

An dubius de emendatione alicujus rei in Edicto Inquisitorum positi, & præsertim Hæretici, teneatur illum denunciare?
Et quid, si moraliter constet esse emendatum? Ex p.4. tr.3. Res.61.

§. 1. NOn solùm in tali casu, sed etiam si moraliter constet esse emendatum, puto denuntiandum esse, & præter Doctores quos alibi citavi, novissimè tenet hanc opinionem Emanuel Moura *opusc. 1. de incant. & ensalm. sect. 2. cap. 16. n. 13.* ubi sic asserit: Quamvis mihi privato moraliter constet hæreticum occultum esse emendatum, urgeatque alioqui præceptum divinum de non infamando proximum absque necessitate, etiam coram Ecclesiæ ministris, teneor, eum deferre ad sacrum Tribunal, & juxta omnes in dubio de ejus emendatione, quia decernere an sit, vel non sit emendatus, judicium exigit altius, quàm privati. Ita ille.

RESOL. IX.

An filius teneatur denunciare patrem hæreticum,
Idem est dicendum de uxore, marito, fratre. Ex p.1. tr.4. Res.4.

§. 1. PRima opinio negat. Ita Alexander de Ales *p. 3. qu. 23. memb. 3. art. 2. dub. ult.* Rojas *sing. 12. n. 12.* & ita intellige eundem *sing. 2. n. 29.* Idem docuit novissimè Rico. *part. 3. dec. 278. n. 8.* & vir doctus Joan. Valer. *in differ. utriusque fori, verb. hæresis, differ. 1. nu. 4.* ubi sic asserit: (Septimò, fallit in filio contra patrem, maximè si pater non inducebat filium ad hæresim. Idem videtur dicendum de uxore, marito, & fratre: sed contrarium in his tenet Rojas, quod verius credo, quoad fratrem.) Ita ille.

2 Secunda opinio, quam ego sequor, affirmat, & docet, filium teneri ad denunciandum patrem hæreticum: & ita præter Doctores, quos citat, & sequitur Farinac. *de hæresi, qu. 197. §. 4. n. 40.* tenet hanc sententiam Suarez *tr. de fide, disp. 20. sect. 4. n. 21.* Azorius *part. 2. lib. 2. c. 1. q. 13.* Comitol. *in resp. moral. lib. 4. q. 8. n. 3.* Sanctarell. *in tract. de hæresi, c. 9. n. 15.* Bonacina *in tract. var. disp. 6. punct. 2. num. 3.* Portel. *in dubiis regul. to. 1. verb. correctio fratrum, nu. 11.* Bonacina *de cens. disp. 2. quæst. 6. punct. 5. num. 1.* Lopez *in instruct. p. 1. c. 54.*

3 Tertia opinio est media inter supradictas, ut docet Simancha *lib. de Cathol. instit. tit. 29. n. 4.* & Genuensis *in praxi, c. 18. n. 9.* & ideò putat, tunc filium debere denunciare patrem Hæreticum, quando hæresis patris tendit in perniciem publicam, ut si pater dogmatizaret, & filium, aliosque doceret; vel, quando filium interrogaretur à Judice, tamquam testis. At in hoc secundo casu putat Genuensis, non esse filios cogendos, si alii testes haberi possunt: cùm enim sint personæ privilegiatæ, in subsidium tantùm cogendos esse constat. Et ita in Curia Archiepisc. Neapolitana practicatum esse testatur: non enim coegerunt quendam filium adversùs patrem Hæreticum: & ita docet Filliuc. *tom. 2. tr. 40. cap. 8. n. 223.*

RESOL. X.

An uxor, & frater teneatur denunciare maritum, & fratrem hæreticum? Ex p. 1. tr. 4. Res. 5.

§. 1. DE uxore affirmativè respondeo cum Pegna *in direct. Inquis. p. 3. n. 111. comment. 160.* & Freitas *in addit. ad tr. de Confess. sollic. q. 19. n. 16.*

2 Sed contrarium videtur docere Didacus Cantera *in quæst. crim. rubr. de Hæreticis, vers. ex qua quidem glossa*, & post illum Ricc. *p. 3. decis. 279. n. 8.* & Joan. Valer. *in different. utriusque fori, verb. hæresis, n. 4.* hi enim, cùm adducerent Rojas asserentem, uxorem, maritum, & fratrem teneri ad denunciandum, sequuntur illum quoad fratrem tantùm.

3 Verùm est etiam, quòd hanc opinionem de obligatione fratris, ad denunciandum fratrem, vocant ipsi tantùm veriorem: ergo, secundùm illos, contraria sententia videtur probabilis. Sed hoc ego non audeo dicere: & contrarium doceo cum Sanctarell. *in tr. de hæresi, c. 9. n. 15.* & aliis. Et hæc dicta sint in ordine ad denunciationem in casu hæresis formalis.

RESOL. XI.

An uxor, filius, & frater teneantur denunciare maritum, patrem, & fratrem perpetrantem crimina extra hæresim formalem; Ex p. 1. tr. 4. Res. 6.

§. 1. DIcam, quid sentiunt alii. Lazar. *tr. de blasphemia, q. 12. n. 67.* sic asserit: (Uxor non tenetur denunciare maritum in blasphemias hæreticales prorumpere solitum, vel etiam hæreticalia committentem, ubi is sit homo furibundus, & facilè posset eam malè tractare. Quinimò, etiam sublato dicto timore, si non revelat, videtur excusanda ob arctissimam conjunctionem, quæ est inter eam, & virum.) Sic ille.

2 Sed magis amplè loquitur Homobon. *tr. de cas. reserv. p. 2. c. 1. fol. mihi 241.* (Aliqui asserunt, (ait ille,) filium teneri deferre patrem hæreticales blasphemias proferentem; fratrem pariter teneri denunciare alterum fratrem, & uxorem virū, cùm hoc crimen meliùs per domesticos, quàm per alios probari possit. Hanc tamen sententiam in praxi non facilè sequendam arbitror; tum, quia cognati, excepto hæresis crimine, ad hoc à jure non coguntur, tum etiam, quia pater, & filius, maritus, & uxor, & fratres inter se censentur una, & eadem persona, & juri naturali repugnat se ipsum prodere.) Sic Homobonus: quod etiam docuit *in exam. Eccles. p. 1. tr. 7. c. 7. q. 32.* At his non obstantibus, attenta praxi, contrarium dicendum videtur.

RESOL. XII.

An quis teneatur denunciare, si ex denunciatione timeat damnum notabile cum probabili periculo mortis, infamia, aut gravis alicujus damni proprii, vel patris, aut mariti, matris, uxoris, fratrum, aut aliorum conjunctissimorum?
Et an si aliqua mulier sollicitata à Confessario, vel Monialis, aut alia non potens adire Inquisitores absque infamia, satisfaciat per epistolam missam ad Inquisitorem denunciare, &c.
Et an excusetur uxor non denuncians maritum hæreticum, timens ab eo malè tractari, aut interire?
Et quid faciendum est, si hæreticus abjurans apud Inquisitores, si iterum delatus, quod nonnullos complices in suo examine subjacuisset, si respondeat hoc fecisse, quia valdè timuit ab ipsis complicibus, quia ditiores, & potentiores erant, &c? Ex part. 1. tract. 4. Res. 7.

§. 1. NEgativè respondet Sanctarellus *in tr. de hæresi, cap. 9. nu. 16.* qui citat Pegnam, & Scacc. quibus ego addo Homobonum *tr. de cas. reserv. p. 2. cap. 1.* Peyrinum *super privilegia Minimorum, to. 2. Constit. 4. Gregor. XV. §. 9. n. 28.* & Fagundez *de Præcept. Eccl. tr. 2. lib. 4. cap. 3. num. 31.* ubi asserit, denunciatorem non teneri hujusmodi denunciationes facere Inquisitoribus, cum probabili periculo mortis, infamiæ, aut gravis alicujus damni proprii, vel patris, aut matris, mariti, uxoris, fratrum, aut aliorum conjunctissimorum. Sed limitat hanc sententiam Genuensis *in praxi cap. 18. num. 8.* nisi hæreticus dogmatizaret in magnum Reipublicæ damnum, animas seducendo, & corpora offendendo, ut si occidat pueros; & similia faceret: tunc enim, asserit ille, succedit id quòd quilibet pro patria teneretur ponere vitam.

2 Ideò ex hac opinione infert Portel. *in addit. ad dubia regul. verb. sollicitare fœminas, n. 21.* quòd si aliqua mulier fuit sollicitata à Confessario, vel Monialis, vel alia non potens adire Inquisitores, absque infamia satisfaciet denunciando per epistolam missam ad Inquisitorem, tradendo epistolam familiari alicui S. Officii; vel stet consilio Confessarii: nam ita faciens facit: quantum in se est, Lazarius verò, cùm *in tr. de blasph. q. 12. n. 64.* hanc sententiam rationibus, & authoritatibus comprobaret, post multa sic asserit: (Dicebam olim, virginem quandam ex honestis parentibus, cujusdam domicillæ ancillam, quæ servum ejusdem domus frequenter blasphemias, etiam hæreticales, proferentes audierat, non debere accedere ad Sanctæ Inquisitionis Officium, ad illum denunciandum: grave enim damnum posset sibi probabiliter timere in fama, & honore eventurum; quandoquidem eam videntes, ad dictum Tribunal accedere, facilè suspicari possent, eam de aliquo delicto inquisitam fore. Igitur in tali casu potest, imò, tenetur, (quod facere possunt Moniales) aut suo chirographo, si scribendi esset petita, denunciare, & attestari de tali blasphematore per certum hominem ad Inquisitorem missum, vel Confessario blasphematorem indicare.) Ita Lazarius. Et hanc sententiam probat Episcopus Acugna, qui fuit priùs Inquisitor *tr. de Confess. sollicit. q. 19. per tot.* & Molfesius *in summa, tom. 1. tr. 7. c. 24. n. 24.* cum Homobono *de exam. Eccl. p. 1. tr. 7. cap. 7. q. 32.*

3 Hinc Pegna *in direct. Inquis. p. 2. q. 53. comment. 78.* cum Sigismundo Scaccia *de judic. caus. civ. crim. & hac c. 56. n. 24. in fine*, & Farinacio *de hæresi, q. 197. n. 53.* excusant uxorem non denunciantem maritum hæreticum, timentem ab eo malè tractari, aut interire. Et sic hæreticus abjurans apud Inquisitores, si iterum delatus, quòd nonnullos complices in suo examine subticuerit, respondeat, se hoc fecisse, quia ab ipsis complicibus, qui ditiores, & potentiores erant, sibi valdè timuit, non est indistinctè puniendus, & Curiæ sæculari tradendus, tanquam diminutus: sed mitiùs damnandus, ut observavit Freit. *in addit. ad tr. de Confess. sollic. q. 19. n. 15.*

4 Sed his non obstantibus, docet Bonacina *disp. 6. punct. 2. num. 6.* quòd hæc doctrina non probatur ab omnibus: ait

Freitas *in addit. ad tract. de Confess. solic. q.* 10. *n.* 15. *fin.* quòd attenta practica, contraria sententia amplectenda esse videtur, maximè in casu hæresis formalis. Vide etiam Rojas *sing.* 3. *numer.* 22. *seu* 30. *vers.* 7. *ampliatur.*

RESOL. XIII.

An pœnitens sollicitata teneatur denunciare Confessarium si ex illa denunciatione timeat damnum notabile, v.g. si ei sequatur mors, membri abscissio, vulnera, notabilis famæ & honoris jactura, amissio majoris, vel magnæ partis bonorum, vel alia similia; aut hæc consanguineis, vel affinibus usque ad quartum gradum probabiliter eventura timeantur? Ex p.4. tr.5. Ref. 19.

Sup. hoc in R. præcedent.

§. I. PArtem affirmativam regulariter sequendam esse docet Bonacina *in tract. var. disp.* 6. *punct.* 1. *§.* 3. *num.* 6. *in fine*, *& punct.* 3. *n.* 11. quia ferè nunquam hujusmodi periculum damni imminet, tum quia incommoda, quæ sequuntur ex abusu Sacramenti Pœnitentiæ, in hac materia prævalent incommodis privatarum personarum.

2 Sed his non obstantibus negativam sententiam tenet Lezana *in summa quæst. Regul. cap.* 59. *n.* 34. Acugna *de Confess. sollic. quæst.* 19. *n.* 6. Peirinus *de privil. Minim. tom.* 2. *constit.* 4. *Gregor. XV. §.* 9. *n.* 28. Fagundez *pr.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 31. Sancius *in selectis disp.* 11. *n.* 54. & Sousa *in aphorism. Inquis. lib.* 1. *cap.* 34. *nu.* 58. ubi sic ait: Regulariter excusatur fœmina sollicitata à denunciatione, si ex denunciatione ei sequatur mors, membri abscissio, vulnera, notabilis famæ, vel honoris jactura, amissio majoris, vel magnæ partis bonorum, aut hæc consanguineis, & affinibus usque ad quartum gradum probabiliter eventura timeantur; & ut quis dicatur sufficienter timere prædicta mala taliter, quòd à denunciando deobligetur, sufficit quod probabiliter proximè eventura credantur, facileque eis occurri non possit, & qui illa minatur, possit, ac solitus sit illa, aut similia exequi. Verùm si ex omissione denunciationis bonum fidei periclitetur, non potest omitti denunciando, licèt inde denuncianti aliquod ex prædictis malis, vel periculis eveniat. Ita Acugna, & in hoc ultimo casu admittenda est opinio Bonacinæ.

3 Sed licèt supradicta sint vera, advertant tamen Confessarii, quod in hoc cavendum est, ne trepidetur timore, ubi timor non est, & ideò, ut vult Peirinus *loc. cit.* suadeant mulieri non esse inhonestum comparere coram Inquisitoribus pro Catholicæ fidei defensione ad denunciandum taliter delinquentes. Unde Sancius *in selectis disp.* 11. *n.* 45. Acugna *q.* 22. *num.* 14. & *ibi* Freitas *n.* 14. & alii asserunt fœminas egregias, & nobiles teneri testificationis causa in sollicitatione adire Inquisitores, id enim nimis durum non est bonum Religionis, nisi clausura, infirmitas, aut alia justa ratio excuset; vide etiam *infr. ref.* 36. movendæ tamen sunt mulieres sollicitatæ cessantibus periculis ad denunciandum.

Quæ nunc hanc sequuntur.

RESOL. XIV.

An fœmina excusetur à denunciatione, si timeat grave damnum in bonis temporalibus amici maximi?

Et quid, si in se ipsa metuat grave damnum in fama, vita, aut bonis temporalibus propriis, vel mariti, filiorum, aut fratris? Ex part.4. tr.5. Ref. 36.

§.1. AFfirmativè respondet Sanch. *in select. disp.* 11. *n.* 55. asserens deobligari fœminam à denunciatione, si grave damnum metuat in fama, vita, aut bonis temporalibus propriis, vel mariti, filiorum, fratris, aut amici maximi. Ita ille.

2 Sed in editione novissima contrarium asserit Freitas *de Confess. solic. q.* 12. *n.* 19. dubitat enim, & meritò, de exemplo amici posito à Sancio, si in bonis temporalibus damnum timeatur; licèt namque in alia materia id locum habere possit, ex traditis per Sanch. *lib.* 4. *disp.* 4. *nu.* 9. attamen in hæreseos crimine major amicus est Deus, & dici solet amicus usque ad aras, nam sententia Sancii admissa raro quis teneretur hæreticum deferre, si esset consanguineus, aut amicus, cum propter hæresim omnia bona amittat, ex *c. cùm secundùm de heret. in* 6. Ita Freitas. Non desinam hic adnotare celebrem doctrinam ejusdem Freitas *ibid. num.* 21. Tunc ex amissione bonorum temporalium quis excusatur à denunciatione, quando statum mutare ex illa cogatur: unde ait ipse *num.* 24. cùm in casu contingentia consultus, utrùm creditor magnæ quantitatis debitorem, sed hæreticum, ad Inquisitores deferre teneretur, à delatione excusari putabat, propter difficultatem, & dilationes petendi debitum à fisco. Respondi non obstante ea difficultate ad denunciandum teneri, tum quia per eam dilationem nec statum delator mutabat cùm esset dives, nec timor ille justus erat ad excusationem, nam metus, qui excusat, debet esse injustè illatus & instans. Hæc ille, quæ quidem sunt multum notanda, & juxta hæc intelligenda sunt, quæ superiùs dixi *in resol.* 19.

Quæ hic est R. antecedent.

RESOL. XV.

Utrum quis teneatur denunciare seipsum?

Et an criminosi, & complices delicti teneantur prodere seipsos propter hæreticum dogmatizantem, & eos docentem hæresim?

Et an in cæteris casibus criminosi ex Edicto Inquisitorum, teneantur prodere se ipsos, vel possint absolvi per Cruciatam, vel per privilegium Regularium? Ex p. 1. tr.4. Ref. 8.

§.1. NEgativè respondent Doctores *infrà* citandi: quia nemo tenetur prodere se, ut habetur *in cap. aliquando de pœn. dist.* 1. & ita docet Sanctarel. *tr. de hæresi, c.* 11. *dub. unic. n.* 19. qui citat Peguam, Simancham, & Suarez, quibus ego addo Fernand. *in exam. Theol. mor. p.* 1. *c.* 19. *§.* 5. *n.* 5. *& p.* 4. *c.* 6. *n.* 5. *§.* 1. Ricc. *p.* 5. *decis.* 278. *n.* 1. Homobonum *in exam. Eccles. p.* 2. *tr.* 11. *c.* 4. *q.* 4. Joan. Valerum *in different. utriusque fori, verb. hæresis, diff.* 1. *n.* 4. Rodericum Acugna *in tr. de Confess. solic. q.* 10. *n.* 4. & *q.* 21. *n.* 2. & ibi Freitas *in addit. n.* 13. & 21. Lorich. *in thes. Theol. tom.* 1. *verb. denunciatio, n.* 3. Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. solicitare fœminas, n.* 15. Zanardum *in direct. Confess. p.* 3. *in fin.* Molfesium *in summa tom.* 1. *tr.* 7. *cap.* 24. *n.* 24. Megalam *in* 1. *p. lib.* 1. *c.* 5. *n.* 30. & Zerolam *in praxi Episc. p.* 1. *verb. hæresis, q.* 35.

Sup. hoc inf. Ref. 14. in §. pen. in princ.

2 Aliqui tamen ex supradictis DD. limitant hanc sententiam in casu, quo pro bono communi quis teneretur vitam propriam ponere: & ideo annis elapsis in quadam nostræ Italiæ nobilissima civitate, doctissimi Theologi obligaverunt denunciare quendam hæreticum dogmatizantem, & docentem alios hæresim, quamvis ipsi denunciantes fuerint discipuli ejusdem hæretici, & sic complices delicti. In cæteris casibus criminosi ex Edicto Inquisitorum secundùm mentem horum Doctorum, non tenentur prodere seipsos: sed asserunt aliqui, quod debent absolvi à Confessario per Cruciatam, vel per Regularium privilegia. Sed nos de hoc alibi. Ex ista quæstione sequitur alia, scilicet,

Alibi in Ref. quæ hic est inf. 25. & in aliis ejus not.

RESOL. XVI.

An saltem dicti criminosi teneantur denunciare complices?

Et quid in causa hæresis?

Et an fœmina consentiens in solicitatione facta in confessione teneatur Confessarium solicitantem denunciare? Ex part. 1. tr. 4. Resol. 9.

§.1. REspondent aliqui negativè: quia, sicut aliquis non tenetur denunciare seipsum; ita neque complices: nam, moraliter loquendo, non potest quis manifestare socios, quin manifestet seipsum; nam si v.g. Petrus denunciet Paulum complicem; posteà Paulus interrogatus, ut reus tenebitur denunciare Petrum. Ergo Petrus denuncians Paulum virtualiter denunciat seipsum. Et ita docet Suarez *tract. de fide, disputat.* 10. *sect.* 4. *n.* 18. qui citat Pegnam, & Simancham. Idem docet Megala *in* 1 *p. lib.* 1. *c.* 5. *n.* 30. & novissimè doctus Portel. *in addit. ad dub. regul. verb. denunciatio, n.* 10. (Complicem delicti nunquam tenetur quis denunciare, ex vi Edicti, in quacumque materia fuerit complex: Unde potest colligi, quòd si fœmina fuit solicitata ab aliquo Confessore in Sacramento Confessionis, & ipsa ibi consentit cum illo in actibus turpibus, talis fœmina non tenetur denunciare de illo Confessore.) Ita ille. Et *verb. solicitare fœminas, nu.* 25. sic etiam asserit: (Si fœmina intra Confessionem solicitata consensit, non tenetur denunciare de Confessore. Probatur ex dicto communi Doctorum, quòd socius criminis, vel complex, non tenetur denunciare de socio delinquente cum periculo suæ infamiæ: non enim tenetur prodere se. At ista fœmina, denuncians de tali Confessore, exponit periculo suam famam: poterit enim Confessarius in Tribunali fateri, se actus inhonestos cum illa habuisse, illa non repugnante; quod foret fœminam prodere se. Ergo, &c. Limitant verò hanc sententiam in casu hæresis; eo modo tamen, ut * *superiori quæstione* dictum est.

Sup. hoc sup. in tr. 8. R. 16. §. 1. cursim à lin. 9 ante fin. & in ejus lin. penult. & ult. & in Ref. not. seq. & in to. 6 tr. 1. Ref. 99. §. 1 art. med. vers. Y cambien.

* Quæ hic est Resol. antecedens, & in R. ult. not. præter. Ex præcedente in princ. hujus §. alt. infra in R. 19. & 35. & in alio earum optat.

2 Notandum est tamen, his non obstantibus, aliquos Doctores asserere, fœminam consentientem solicitationi factæ in Confessione, teneri Confessarium solicitantem denunciare, etiamsi illa sit delicti complex. Ita Acugna *in tract. de Confess. solic. q.* 10. *n.* 10. Bonacina *in tract. var. disp.* 6. *punct.* 3. *n.* 10. Peirinus *in privil. Minim. tom.* 1. *Constit.* 4. *Greg. XV. §.* 3. *n.* 11. Sanctarell. *tract. de hæresi, c.* 44. *dub. unic. n.* 12. & alii. Non tamen tenetur proprium consensum manifestare: nec potest super hoc ab Episcopo, vel Inquisitore interrogari. Et in casu, quo pœnitens, qui consentit, vellet consensum manifestare, non debet scribi in Actis, tanquam res non spectans ad Tribunal Inquisitionis. Ita Peirinus, & alii, *ubi supra.*

RESOL. XVII.

An quando edictum fundatur in præsumptione, & ego scio præsumptionem in tali casu deficere, tenear ad denunciandum? Ex p.11. tr.4. Ref. 10.

§. 1. NEgativè respondet Riccius *p.* 3. *decis.* 278. *n.* 6. & ante illum Joan Valerus *in differ. utriusque fori, verb. hæresis, differ.* 1. *n.* 4. ubi agens de denunciationibus faciendis, vel non faciendis ex Edicto Dominorum Inquisitorum sic asserit: (Quintò fallit in his in quibus Edictum se fundat in præsumptione, ut in Chiromanticis, Necromanticis, & aliis, qui ex inspe-

ctione

ctione timularum, vel linearum manuum, aliqua prædicunt: si enim aliàs ego certò scio, non habere tales pactum ullum cum Dæmone, non teneor denunciare: nam motus Siati V. circa hoc editus fundat se in præsumptione: in dubio autem tenetur quis denunciare) Ita Valerus. Quòd autem sea fundata in præsumptione non obliget, si præsumptio cessat, probant ex multis Homobon. *in exam. Eccles. p.1. tr.5. c.8. q.53.* & probabilem hanc sententiam vocat Becanus *in summa Theol. p.2. tr.3. cap.6. concl.4. num. 5.* & alii.

Sup. hoc cum aliis & aliis DD in tom.6. tr.1. Resol.9. & in aliis ejus primo not.

2 At his minimè suffragantibus, contrariam sententiam docet Freit. *in addit. ad tr. Episc.* Acugna, *de Confess. solic. q.21. n. 26.* ubi asserit, judicium illud discernendi circa suspicionem de fide, quæ resultat supposita Pontificis, vel alicujus Edicti præsumptione, non competere Confessariis, vel aliis; sed Inquisitoribus. Unde licèt Bulla Greg. XV. fundetur in præsumptione, ut patet in illis verbis: *Nos in animum inducere nequeuntes*, sequitur, judicium discernendi circa suspicionem de fide Confessarii solicitantis, non competere, nisi Inquisitoribus. Et hæc (Deus scit, cum quanto labore collecta) satis sufficiant, circa obligationem denunciandi ex vi Edicti Dominorum Inquisitorum; ex quibus Confessarii infinitos casus in praxi quotidie extricare poterunt. Nunc verò deveniendum est ad aliquas dubitationes elucidandas circa denunciationes faciendas, ea solicitatione facta in confessione; ex vigore Bullarum Clem. VIII. Pauli V. & novissimè Greg. XV. ideò quæritur.

RESOL. XVIII.

An fœmina Edicti ignara teneatur denunciare sollicitantem statim, vel intra eosdem dies, quos Edictum signaverat?

Et an fœmina conscia Edicti, & non denuncians intra terminum excommunicationem incurrat à qua absolvi non possit per Bullam Cruciatæ, nisi facta sit denunciatio? Ex p.4. tr.5. Res.26.

Sup. hoc in R. seq. §. Nota verò, & inf. in R. 24. §. Secundo notandum & pro parte impedimenti in §. 1 Res. 1. hujus annot.

§. 1. Affirmativam sententiam docet Acugna *tr. de Confess. solic. q.21. n.4.* ubi sic ait: Præmitto, excommunicationis consumpto termino non consumptam denunciandi obligationem, imò teneri quemvis Edicto semper obedire, cùm dierum illud spatium non detur, ut extinguatur, sed ne differatur obligatio. Propterea si Edicti quis ignarus, aut justa aliqua armatus excusatione, non intra præfixum terminum compareat, mandati tandem jam gnarus, & impedimentis illis justis jam expeditus comparere tenetur, atque non teneri statim ac sciat, probabile est, sufficiens erit judici se sistere testimonium dicturum intra æqualem terminum, qui per Edictum conceditur, quia non debet pejoris esse conditionis. Ita Acugna.

2 Sed Joanni Sancio *in selectis disp. 11. n. 59.* veriùs videtur obligare Edictum ante alios dies ab illis, quos antea signaverat, & teneri fœminam denunciare cum primum eo mmodè possit; sicuti teneretur denunciare ex præcepto naturali opportunitate adveniente, nec ob id est pejoris conditionis fœmina, quæ ignoravit Edicti publicationem, cùm tam ipsi quàm aliis terminus ad denunciandum æqualis sit designatus, imò est melioris conditionis per accidens, cùm ob ignorantiam Edicti excusetur ab obligatione denunciandi per amplius tempus, quàm fœminæ Edicti gnaræ. Hæc Sancius qui tamen concedit opinionem affirmativam esse satis probabilem, quam tuentur etiam Filliuc. *tom. 1. tr.14. cap.2. n.42.* & Suarez *de cens. disp. 20. sect.1. n. 14.* loquentes in communi de illo, qui tenetur revelare aliquid sub pœna excommunicationis.

3 Notandum est tamen, quòd si excusata fuisset fœmina denunciare ob aliquod impedimentum intra terminum Edicti, dum esset illius conscia, non oportebit illi novum terminum concedere, quia habuit scientiam ut posset toto illo tempore deliberare, quid & quomodo agere oporteat, & consulere. Ita Suarez, & Sancius *ubi suprà*, licèt in hoc dissentiat Freitas *in novis. addit. de Confess. solic. q.21. n.41.* ut *infrà* patebit. Nota etiam hic, quòd fœmina conscia Edicti, & non denuncians intra terminum, excommunicationem incurrit, à qua absolvi non potest per Bullam Cruciatæ, nisi facta sit denunciatio, aut per fœminam non stet, quin fiat, cum læsa pars non sit adepta satisfactionem, videlicet Inquisitores, quorum justum mandatum non est impletum.

Sup. hoc sup. in tr.8. R. 11. & Notans ad med. vers quia ... & inf. in R. 13.

RESOL. XIX.

An qui per impotentiam, vel ignorantiam Edicti non denunciavit intra terminum, teneatur postea denunciare?

Et an in tali casu non sit obligatio denunciandi statim, sed intra eosdem dies, quos Edictum signaverat?

Et an qui non denunciat intra terminum præfixum in Edicto incurrat novam excommunicationem, vel tantùm maneat in eadem?

Et an si in talibus Edictis jubeatur denunciare intra sex primos dies, ex praxi constet inter eos non numerari diem primum? Ex p.3. tr.5. & Misc.1. Res. 96. aliàs 95.

Sup. hoc in R. seq. & pro contrario in hoc §. in R. præteri...

§. 1. Affirmativè respondet Filliuc. *tom. 1. tract. 14. c. 2. n. 42.* qui citat Suarez, idem etiam docet Sancius *in selectis disp. 11. n. 59.* qui citat Acugnam, & Freitam, vide etiam Antonium Ragucium *in var. discipl. Eccl. tit. de monit. q.97. n.2.* Et ratio est, quia terminus non est in Edicto positus ad finiendam, sed ad differendam obligationem. Ex his infertur, quòd excusatus ob ignorantiam, ad non revelandum intra præfixum terminum, si postea illi constet de Edicto, tenetur ad revelandum; quia obligatio adhuc durat.

... & inf. in Res.24. §. Secundo notandum est etiam sancium.

2 Non reticeam tamen contrariam sententiam docere Ugol. *de potest. Episc. c.45. §.5. n.1.* Philiarc. *de off. Sacerd. p.1. t.1. lib.2. c.34.* Armillam *ver. excom. n.34.* & Tabienam *ver. excomm.4. n. 5.* ubi sic asserit. Ex his sequitur quæstio ista, scilicet est facta monitio per Episcopum, ut qui habet instrumenta Titii, revelet infra sex dies, Petrus habet unum, & est absens, & ignorans, post sex dies fit excommunicatio, deinde venit Petrus, nunquid incurrit? Dicitur quòd non, quia ultra terminum statuentis nullum habet vigorem. Ita ille, & hanc sententiam novissimè docet noster Nald. *in sum. ver. revelare, c.2.* ubi ita ait: Revelare jubens Edictum superioris delictum aliquod occultum sub pœna excommunicationis intra certum temporis spatium non comprehendit subditos, qui tempore Edicti degunt extra territorium excommunicantis, & similiter qui promulgationis Edicti tempore erat impotens, vel ignarus Edicti, vel aliàs legitimè excusatus, cessante ejusmodi excusatione post elapsum terminum, non incidunt in illam excommunicationem, quæ vires suscipit tempore suæ publicationis, & ideò nova sententia opus esset ad eos excusatos ejusmodi censura afficiendos. Sic Naldus, sed tu à communi sententia ne recedas.

Sup. hoc in fine Res. seq. sup. in tr. 1. R. 106. §. Sed insurgit; Quamvis non plenè dicant super hac diffic.

3 Nota verò contra Sancium *ubi suprà*, quòd in tali casu non est obligatio denunciandi statim, sed intra eosdem dies, quos Edictum signaverat; non enim debet esse pejoris conditionis, qui ignoravit Edictum, quàm cæteri qui notitiam habuerunt, & ita docent Filliucius *loc. cit.* & Villalobos *in summa, tom. 1. tract.17. diffic. 18. n.4.*

Sup. hoc in R. præterita, & inf. in R. 24. §. secundo notandum.

4 Notandum est etiam hic obiter, cum Lazario de *monitoriis, sect.2. q.4. n.8.* qui citat Conradum, Graffium, & Navarrum, quòd qui non denunciat intra terminum præfixum in Edicto, non incurrit in novam excommunicationem, sed tantùm manet in eadem. Contrariam sententiam docet Bonacina *in tr. var. disp.6. punct.1. §.9. n.2.* putans totiés incurrere excommunicationem non denunciando, quoties potest commodè denunciare: sed opinio Lazarii, & aliorum, est satis probabilis.

5 Notandum est etiam, quòd in talibus Edictis jubentur scientes denunciare intra sex primos dies, & ex praxi constat inter eos non numerari diem primum publicationis, ac subinde dum Edictum publicatur in Dominica, cum sex diebus datis pro tribus terminis, finitur publicatio sequenti Dominica in eodem hora, & qui nesciunt statim primo die fuisse latam excommunicationem in Edicto contra scientes, possunt à die notitiæ numerare prædictos sex dies. Et hæc omnia docet Henriquez *lib. 13. cap.18. n.6. & in gloss. lit. O.*

Sup. hoc infra in R. 24. §. Notandum.

RESOL. XX.

An fœmina in decimo mense v.g. anni post Edictum publicatum teneatur denunciare Confessarium solicitantem?

Et an Edicta Episcoporum non durent per totum annum, sed per duos, vel tres menses, unde si post hoc tempus transactum novit quis aliquem esse concubinarium, non teneatur illum denunciare? Ex part.4. tract. 5. Res. 27.

§. 1. Negativè videtur respondendum per ea, quæ docet Henriquez *lib.3. cap.18. n.4. glos. lit. L.* ubi ita asserit: Dum Inquisitor visitat pro causa favorabili fidei, ut habet majus territorium, ita obligatio denunciandi longiori tempore durat, sed novo præcepto Edicti non intendit obligare pro toto anno, & prudens perpendet quanto tempore durat nova obligatio, dum promulgatur Edictum per præcipuas Parochias. Pegna & recentiores negant obligare pro toto anno. Ita Henriquez, ex quibus sequeretur, quòd quis v. g. post decimum mensem à die publicationis Edicti non teneretur denunciare.

Sup. hoc in R. præterita & longe etiā §. ... primo annot.

2 Sed hæc opinio est prorsùs reiicienda. Nam, ut optimè observat Suarez *de fide, disp.20. sect. 4. n.11.* obligatio hæc denunciandi oritur immediatè ex præcepto imposito per Edicta DD. Inquisitorum, quæ non minorem vim habent, quàm leges Canonicæ, nam Apostolica authoritate feruntur, & quamvis videantur præcepta ab homine, tamen quia Tribunal, à quo procedunt, perpetuum est, ideò per modum legis perpetuò durant, sicut de Bulla Cœnæ DD. communiter asserunt. Unde in terminis nostram sententiam docet Fagundez *de præcept. Eccl. pr.2. lib.4. c.3. n.31.* Avila *de cens. part. 2. c.5. disp. 5. dub. 5. concl. 3.* ubi sic ait, Edicta Inquisitorum durant per totum annum, donec iterum publicentur; itaque in quocumque tempore anni sciam aliquem esse hæreticum, teneor denunciare. Probatur, nam hæc videtur intentio Inquisitorum, cum hæc delicta sint contra bonum commune, & ita practicatur, quòd fideles in quocumque tempore anni denunciant hujusmodi delicta. Ita Avila, qui tamen notat, quod Edicta Episcoporum non durant per totum annum, sed per duos, vel tres menses, unde si post hoc tempus transactum novit aliquem esse concubinarium,

Sup. hoc in R. præterita, & in aliis §§. ejus primo not.

Sup. hoc in Resol. præterita, §. Non re...

non tenetur denunciare, nam cùm hæc delicta non vergant in damnum publicum, non videtur ita strictè interpretanda, neque accipiuntur à fidelibus cum tanto rigore, sicuti accipiuntur Edicta Inquisitorum.

RESOL. XXI.

An fœmina in aliquo casu teneatur denunciare ante completum terminum publicationis, Edicti Inquisitorum?

Et in doctrina hujus quæstionis infertur, an quis teneatur prævenire tempus confessionis, Eucharistiæ, & auditionis Missæ, si timeat, quod quando obliget confessio, communio, vel Sacrum, non esset copia Confessarii, &c.

Et an supradicta fœmina, quæ jam censuram incurrit, si denunciationis præceptum adimpleat, possit virtute Bullæ Cruciatæ à quocumque Confessario absolvi à censura, vel à Regularibus virtute privilegiorum? Ex p.4. tr. 5. Res. 29.

§. 1. AD hoc dubium curiosum quidem ita respondet Jo. Sancius *in select. disp.* 11. *n.*60. Si fœmina conscia Edicti iter ageret ante terminum publicationis impletum ad oppidum, ubi non esset opportunitas denunciandi, aut quia Inquisitionis Tribunal ibi nunquam est situm; aut alia causa, probabile erit non constringi fœminam prævenire denunciationem ante impletionem termini designati per Edictum Inquisitorum, si tantùm loquamur ea juris positivi obligatione, quia lex non obligat denunciare, nisi intra illum terminum, nec constringit prævenire denunciationem ante in aliquo casu eo modo, nec teneri quem prævenire tempus annuæ confessionis, & communionis, aut recitandum Officium divinum ante terminum designatum per leges, quamvis sciat ille, qui non prævenit reddendum impotentem ad non implendas leges, probabile judicant aliqui, qua admissa probabilitate, præsens casus probabilis erit, nec tenebitur fœmina ab iter agendo cessare sibi non necessarium, nec expectare dies Edicti, si nolit ante illos denunciare; sicut non teneretur non iter agere, quod est sibi non necessarium, qui sciret se reddi impotentem ea eo ad jejunandum. Diximus non teneri prævenire denunciationem ea vi præcepti positivi, nam ea vi naturalis si maximè timeretur damnum Reipublicæ, aut metueretur fuga Confessarii, qui alibi quoque nociturus esset, prævenire teneretur. Hæc omnia Sancius.

2 Sed ego contrariam sententiam teneo, quia quis tenetur prævenire tempus confessionis si timeat, quòd quando obligavit confessio, non erit copia Confessarii, & ita docet Suarez *to.* 4. *disp.* 36. *sect.* 5. *n.* 5. Fagundez *ubi infrà*, Layman *in Theolog. mor. l.* 5. *tr.*6. *c.* 3. *n.*9. & alii. Et idem asserunt de præcepto communionis, nam qui prævidet impedimentum futurum, ut in tempore Paschatis Eucharistiam recipere non possit, tenetur prævenire tempus, & illam facere, ut docet Sylvius *in* 3. *par. q.*80. *art.* 11. *diffic.* 2. Fagundez *pr.* 3. *c.*6. *n.* 3. & alii, & sic etiamsi quis in die festo prævidet se non posse audire Sacrum hora nona, tenetur anticipare tempus, & audire hora tertia, si in nona non potest. Unde meritò idem Sancius *ubi suprà*, asseruit probabilius esse in casu nostro etiam ex vi juris positivi teneri fœminam illam prævenire denunciationem ante terminum designatum per Edictum Inquisitorum, & denunciare Confessarium solicitantem.

3 Notandum est tamen hic cum eodem Sancio *ubi suprà*, *n.* 64. quòd si fœmina, quæ jam censuram incurrit, denunciationis præceptum adimpleat, poterit virtute Bullæ cruciatæ à quocumque Confessario absolvi à censura, nam satisfacta parte absolvendi privilegium ab omnibus censuris traditur in Bulla, vel à Regularibus virtute privilegiorum, nec indigebit fœmina fateri Inquisitoribus in Sacramento Pœnitentiæ, nec extra se negligentem fuisse in denunciatione, quod est valdè observandum, quia quotidianum, & hoc procedit in omnibus aliis casibus contentis in edicto.

RESOL. XXII.

An supradictæ denunciationes faciendæ sint ante confessionem, ita ut non possit Confessarius aliquem absolvere, nisi prius denunciet, vel sufficiat, ut promittat denunciare? Ex part. 1. tr. 4. Res. 27.

§. 1. AFfirmativam sententiam docuit Avila *de cens. part.* 2. *cap.* 7. *dub.* 7. *in fin.* ubi sic asserit: (In rebus gravibus, præcipuè si pœnitens sit homo ordinarius, curandum est, ut priùs denunciet. Et hoc, licèt nondum incurrisset excommunicationem: quia, si priùs obtinuerit absolutionem, facile solet id omittere: in casibus autem Inquisitionis remittendus est pœnitens, ut priùs denunciet, ut præcipitur Edicto Inquisitorum.) Ita Avila.

2 Sed hoc limitat Zanardus *in direct. Theol. p.* 2. *præcep.* 2. *c.* 11. *id fin. fo. mihi* 148. nisi necessitas communionis urgeret, & persona sit timoratæ conscientiæ & promittat; quàm citiùs denunciare. Idem etiam docet Emmanuel Rodriq. *in summa, to.* 2. *c.* 34. *n.*6. ubi sic ait: (Deven notar los Confessores, que quando algun penitente les dixere, que sabe Fulano, havér dicho una heregia, le han de obligar à yr luego à los Sennores Inquisidores à denunciar del, y no le pueden absolver, sin que primero se haga la dicha denunciacion, pudiendose luego comodamente hazer, porque no se pudiendo poner en execucion, basta que lo prometa:) Et Peirinus, qui novissimè scripsit *in prin. Minim. to.* 3. *Constit.* 5. *Greg. XV.* §. 9. *n.* 24. asserit, esse absolvendam illam pœnitentem, quæ firmiter promittit denunciaturum Confessarium: si adsit causa, propter quam prudenti Confessario videatur, denunciationem esse differendam. Et Sanctarel. *tr. de hæresi, c.* 9. *dub. un. n.* 16. *in fin.* ex Navarro, testante de praxi Sacræ Pœnitentiariæ, asserit, sufficere saltem propositum firmum denunciandi: & loquitur de denunciando hæretico. Vide etiam Sancium *in Selectis disp.* 11. *n.* 62. & Portel. *in addit. dub. regul. verb. solicitare fœminas, n.*24. ubi aliqua verba, ex incuria Typographi, desiderantur: & Ortiz *in summa, c.* 24. *n.* 11. cum aliis.

RESOL. XXIII.

An fœminam post incursam excommunicationem, quia non denunciavit confessarium solicitantem sit absolvenda virtute Cruciatæ, si promittat illico denunciare?

Et notatur non esse absolvendum, qui excommunicatur, donec ejiciat concubinam, nisi prius sit expulsa, nec sufficit, quod promittat expellere. Ex p.4. tr.5. Res. 35.

§. 1. VIdetur affirmativè respondendum ex Lucio *in summa c.* 24. *n.* 11. qui, ut refert Freitas *in tr. de Confess. solic. q.* 21. *n.* 25. asserit fœminam solicitatam absolvi posse virtute Bullæ ab excommunicatione quam contraxit ob omissam denunciationem, dum tamen cogatur à Confessario denunciare Inquisitoribus, & in hanc sententiam videtur inclinare Freitas *ubi suprà*, *n.* 31. cum Rodriquez, sicut retinens rem alienam potest absolvi bis, & ter cum proposito restituendi, & confirmari potest, quia contumax eo, quòd non vult ad judicium venire, potest absolvi si cautionem de stando judicio præstiterit; ergo similiter qui promisit denunciare.

2 At his non obstantibus contrariam sententiam tenendam esse puto, quam docet Sancius *in selectis disp.* 11. *n.* 62. Avila *de cens. p.* 2. *cap.* 7. *dub.* 7. *in fine*, & novissimè Ægidius Trullench. *in Bull. Cruc. lib.* 1. *§.* 7. *c.* 2. *dub.* 9. *n.* 11. quia ait ille, in re tam gravi non est facilè adhibenda fides promittenti denunciare, & contraria sententia licèt stando in jure communi sustineri posset, & attenta solùm natura præcepti: at supposita excommunicatione tenenda non est, nam cùm à peccatis nemo absolvi valeat, nisi à censura antea immunis sit, & à censura illa absolvi nequeat per Bullam, nisi priùs satisfacta parte, videlicet Inquisitoribus, sit ne semel quidem fœminam fore absolvendam, & ideo si fœmina confiteatur post habitam notitiam delicti, & post terminum lapsum negligentem se fuisse in delatione criminis, ne quidem semel absolvi poterit (justa tamen causa non intercedente, de qua diximus *in loc. cit.*) quamvis fidem det se illico denunciaturam: sicut non est absolvendus, qui excommunicatur, donec ejiciat concubinam, nisi priùs expulsa, nec sufficit quod proponat expellere, ut docet Suarez *de cens. disp.* 7. *sect.* 5. *n.* 45. Guttierrez *in qq. Canon. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 30. & 31. Sotus *in* 4. *dist.* 22. *q.* 2. *art.* 3. & alii. Vide Sancium, & Trullench. *locis citatis*.

RESOL. XXIV.

An si Edictum non publicetur, teneatur adhuc fœmina Confessarium solicitantem denunciare sub pœna excommunicationis?

Et an præceptum Inquisitorum circa denunciationem in Confessarios solicitantes sit perpetuum, & per consequens etiam excommunicatio perpetua, & alii quatuor casus adnotantur circa supradictum contingentes. Ex p.4. tr. 5. Res. 41.

§. 1. SUppono Edictum Inquisitorum annuale esse, nec finire per terminum in illo appositum, sed durare per integrum annum, cùm singulis annis publicetur. Sed difficultas est, quid dicendum si Inquisitores particulares ex negligentia, seu alio capite Edictum non publicarent, an fœmina teneretur denunciare? Respondeo affirmativè non sub pœna censurarum, quia obligatio denunciandi hæreticum, vel de hæresi suspectum, est perpetua, licet Edicta non publicentur infligentia censuras, & alias pœnas, & ita docet Freitas *in noviss. editione ad tr. de Confess. solic. q.* 21. *n.* 44. & 58. asserens hoc esse verum quoad obligationem denunciandi, non autem quoad incursionem censurarum, cùm in Edicto non sint contravenientibus inflicta, & in Bullis Pontificiis non imponitur pœna excommunicationis in fœminam non denunciantem Confessarios solicitantes.

2 Sed ego puto in tali casu non denunciantes non solum peccare mortaliter ex natura rei, sed in censuras incurrere, quia Confessarii solicitantes sunt de hæresi vehementer, vel saltem leviter suspecti, ut docet Aloysius Bariola *in tr. de Confess. solic.* post Flores Inquis. Genuensis *in praxi Archiep. cap.* 66. *numer.* 2. Modius *de sacris Ordin. cap.* 27. *num.* 6. Sesse *tom.* 4. *decis.* 449. *num.* 3. Acugna, *de Confes. solic. quæstione* 1. *num.* 20.

Castrus

Castrus Palaus *tr.4. disp.9. punct.6.n.1.* & alii. Sed adest præceptum sub die 3. *Januarii* 1623. sacræ univers. Inquis. Romanæ hæret. seu de hæresi suspectis judicialiter propalandis sub pœna excommunicationis latæ sententiæ: ergo, &c. Tenor autem supradicti præcepti hic est. Universis & singulis Christi fidelibus, tam Ecclesiasticis, quàm sæcularibus utriusque sexus cujusvis status, Ordinis, gradus, conditionis, & præeminentiæ existentibus, & quacumque dignitate & auctoritate, etiam maxima fulgentibus, harum serie ac tenore auctoritate nostra; & hujusmodi nostri officii qua fungimur in hac parte, præcipimus, & mandamus quatenus infrà duodecim dies proximè computandos quorum primos quatuor pro primo, & reliquos quatuor primis quatuor immediatos pro secundo, & ultimos quatuor pro tertio termino, & peremptorio ac trina monitione canonica assignamus omnes & singulos hæret. seu de hæresi quomodolibet suspectos, de quibus notitiam habuerint, debeant nobis, vel Reverendo Commissario nostro quoad habitantes in Urbe, quo verò ad alios extra Urbem & ubivis locorum degente, Inquisitoribus, vel locorum Ordinariis, vel eorum Vicariis generalibus, sub excommunicationis majoris latæ sententiæ pena, quam in contrarium facientes ipso facto incurrant, judicialiter propalare, cujus excommunicationis majoris absolutionem S. D.N. Papæ, & nobis reservamus. Certificantes hujusmodi conscientiæ suæ immemores, ac dictam excommunicationis pœnam contemnentes, quod contra ipsos, tanquam contra hæreticorum fautores aliàs prout melius visum & juris fuerit procedetur, ideò, &c. Datum in nostra & Officii S. Roman. univers. Inquisit. Congregat. die 3. Januar. 1623. Octav. Episcop. Prænestin. Cardin. Bandinus. C. Card. Madrutius. Joan. Garsia Card. Mellinus. Fr. Card. Verallus. G. Card. Borgia. Fr. Fœlix Card. Asculanus. S. Cardin. S. Susanæ. Fr. D. Card. de Cremona. L. Card. Ludovisius. L. Cardin. de Lavalette, Andres de Peitinis S. Rom. & univers. Inquis. Notar.

3 Et licèt aliqui opinati sint supradictum præceptum sacræ Congregationis non fuisse perpetuum, quia proponitur sub nomine præcepti, & non decreti, attamen falluntur, quia si diceret decretum, nullus dubitaret quin esset perpetuum: at præceptum & decretum sæpiùs confunduntur in jure, ut notat Tusch. *verb. Præceptum, concl.* 480. *n.4. & 11.* & clarius apparet ea Constit. Sixti V. circa agitationes taurorum, quam refert Gutierrez *lib.1. canon. qq. c.7. n.*36. ubi postquam retulisset Pontifea constitutionem quamdam Pii V. & Greg. XIII. ait, *Nos ut Romanorum Pontificum præcepta prout decet inviolabiliter observentur*. Ubi constitutionem Pontificum vocat *præcepta*. Deinde ea dicto præcepto nullum apparet signum, quare non debeat esse perpetum. Illud enim, *Præcipimus ut infra duodecim dies proximè computandos*, &c. intelligo à die notitiæ delicti, non à die datæ dicti præcepti, & colligitur ea eo, quia obligat ubique locorum, & pena indefinitè posita perpetua est: proponitur autem sub nomine præcepti fortè, quia id est familiarius illi sancto Tribunali. Et hæc omnia observat, & docet Laurentius de Peyrinis *de privil. minim. to.2. constit.9. Pauli V. §.2. n.*27. Igitur non denunciantes hæreticos, vel de hæresi si suspectos, ut est in casu nostro, ex decreto perpetuo Sacræ Congregat. incurrunt in excommunicationem latæ sententiæ.

Sup. hoc in R. et seq. & in alia R. n. 60. ejus primæ not.

4 Notandum est etiam Sancium *in selectis, disp.* 11. *num.*62. docere, Præceptum Inquisitorum circa denunciationem in Confessarios solicitantes esse perpetuum: & per consequens excommunicationem quoque perpetuam: sed hoc impugnat Freitas *loc. cit. n.*58.

Sup. hoc sup. in R. 19 § ult.

5 Non desinam tamen hic adnotare circa materiam Edictorum pro praxi id, quod docet idem Freitas *ubi suprà n.41. & seq.* quòd quando per Edictum jubentur scientes denunciare intra sex primos dies, inter eos non numeratur dies primus publicationis. Unde cùm dies naturalis 24. horarum spatio circumscribatur, incipit terminus à sequenti die & hora, qua Edictum in præcedenti promulgatum fuit: ac subinde dum Edictum publicatur in Dominica, finitur publicatio sequenti Dominica in eadem hora.

Sup. hoc sup. in R. 18. & 19. Nota verò, & lege etiam ibi §. 1.

6 Secundò notandum tempus Edicti computandum de momento ad momentum, ita ut nec ignoranti, nec impedito currat; notat enim Freitas *ubi suprà*, nullam constituendam esse differentiam in hoc casu inter ignorantem & impeditum, nam jura ignorantibus, & impeditis æqualiter favent, licèt Suarez, ut *suprà* observatum est, *de cens. disp.* 20. *sect.*3. *num.*14. & alii teneant, quòd obligatio denunciandi intra certum terminum data ignorantia publicationis, incipit eo transacto cum æquali termino; si verò non ignorantia, sed impedimentum aliquod occurat, eo cessante, statim ligabit, & de hoc *suprà* dictum est.

Sup. in R. quæ nunc est 18. Sup. hoc supra in Res. 19.

7 Notandum est etiam cum eodem Freitas *n.70. & 71.* Edictum Inquisitorum non comprehendere hæreticos; & eorum complices, quia hæreticus non tenetur se prodere, neque complices, quia illos denunciando se ipsos proderent, nec per id impeditur Officium S. Inquisitionis, quod procedit in foro exterioris; fallit hoc tamen in fœmina solicitata consentiente, ut *suprà* ex epist. Card. Millini probatum est; & docet novissimè Hieron. Rodriq. *in compen. qq. regul. resol.* 131. *n.*11. *&* 12. nam tenetur denunciare Confessarium eo modo, quo *suprà* declaratum est, cùm ea tali denunciatione nulla sui nominis, seu honoris jactura obvenire potest.

Super in Res. quæ hic est inf. 34. & in alia ejus annot.

8 Notandum est etiam hic obiter, quòd licet supradictum sit verum, quòd non incurrit in censuras positas in Edicto, si quis non denunciat alios ex metu gravis damni, videlicet vitæ, bonorum, &c. tamen adverte eos, qui ad Edicti observantiam non tenentur, propter metum amissionis vitæ, vel bonorum eorum, qui denunciantur excusari propter metum injustum ex aliorum malitia illatum, non propter justum per leges impositum, qui non excusat. Unde non sunt intelligendi Doctores de pœnis contra hæreticos impositis, quæ justissimæ sunt, & ita docet Freitas *ubi suprà*, *q.*19. *n.*20.

RESOL. XXV.

An fœmina solicitata teneatur sub mortali denunciare Confessarium?

Et an quamvis per Inquisitores Edictum denunciandi non publicetur, teneatur pœnitens solicitata denunciare post habitam sufficientem notitiam Decreti Greg. XV. Ex p.4. tr.5. Ref.3.

§. 1. RE spondent affirmativè Acugna *de Confess. solicit. q.*21. *n.6. & seq.* Henriquez *lib.6. c.*2. *n.6. in fine.* Sanctarellus *de hæresi, c.46. dub.1. n.*10. Rodriquez *in q. Regul. to.1. q.*27. *art.*1. & alii communiter, & hoc magis clarum est post Bullam Greg. XV. & in illis verbis mandantes omnibus Confessariis, ut suos pœnitentes, quos noverint fuisse, ut *suprà*, ab aliis solicitatos, moneant de obligatione denunciandi solicitantes. Unde quamvis per Inquisitores Edictum denunciandi non publicetur, tenebitur pœnitens solicitata denunciare post habitam sufficientem notitiam dicti Decreti Gregor. XV. ut optimè notat Sancius *in selectis dis.*11. *n.*20. Adde quòd licèt in tenore aliarum Bullarum nullum intimabatur præceptum fœminis solicitatis denunciandi Confessarios solicitantes, sed tantùm tribuebatur jurisdictio Inquisitoribus hujusmodi delicta puniendi, tamen supradictæ Bullæ aliorum Pontificum ante Gregor. XV. fuerunt usu receptæ cum obligatione denunciandi dictos Confessarios sub onere peccati mortalis; sed consuetudo est optima legis interpres, *c. cùm dilectus, de consuet.* ergo, &c.

Sup. hoc in R. quæ hic à illa 49.

RESOL. XXVI.

An fœmina teneatur denunciare solicitationem commissam ante promulgationem Bullæ Gregor. XV. & aliorum Pontificum? Ex p.4. tr.5. Ref.40.

§. 1. PRo affirmativa sententia *in p. 1. tr.4. ref.*25. adduxi aliquos DD. quibus nunc addo Freitam *in editione novissima de Confess. solicit. q.3. num.*15. & Hieronymum Rodriquez *in compen. qq. regular. resol.* 131. *n.*1. Sed ego *ibi* negativam sententiam docui cum Portel. & Fagundez, quibus nunc addo Antonium Sousam *de Confessar. solicit. tr.1. cap.*20. *n.6. & seq.* loquentem de constitutione Pauli V. Unde existimo utramque opinionem probabilem esse. Et post hæc scripta inveni recenter opinionem negativam docere etiam in terminis Bullæ Gregor. XV. Fagundez *ubi suprà, de præcept. Eccl. in editione novissima, præc.2. lib.4. c.3. n.*47. & Sousa *in annotat. ad Bullam Gregorii XV num.*3. ubi sic ait. Advertendum est hanc constitutionem, sive in iis, quæ ex certa scientia confirmat, sive in aliis, quæ de novo statuit & observari vult, non extendi ad præteritos lapsus, ad eos scilicet, qui ejus sufficientem promulgationem præcesserunt, nullum enim verbum in eo invenio, quod oppositum suadeat; unde omnes lapsus ante sufficientem promulgationem puniendi sunt, juxta tenorem constitutionis antiquæ Pauli V. Ita ille, & tandem hanc sententiam negativam, me citato, docet etiam Antonius Novarus *in summa Bullarum tit. de solicit. in confess. n.*16.

Quæ hic est inf. Res. 80.

RESOL. XXVII.

Utrum Confessarius contraveniens huic Constit. Greg. XV. & aliorum Pontificum ex parvitate materiæ, sit excusandus, vel denunciandus.

Et docetur Confessarium faciem pœnitentis laudando de pulchritudine ad illiciendum eam, omissis verbis expressioribus incidere in pœna Bullæ, & denunciandum esse? Ex p.1. tr.4. Ref.21.

§. 1. NOn esse denunciandum putavit Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. solicitare fœminas n.*4. ubi sic asserit: (Habebit hic locum ad excusandum parvitas materiæ. Unde, si confessor dicat fœminæ verba levia, vel aliud signum, vel opus leve faciat, indicativum amoris lascivi; quæ verba ad judicium prudentis viri, nec sint peccatum mortale, nec sufficientia ad persuadendum; credo, quòd talis Confessor non sit accusandus. Est enim communis opinio, materiam levem, & parvam excusare in omnibus delictis, saltem à pœna Ecclesiastica, ut *suprà* diximus in simili circa percussionem Clerici in terius malam

Sup. hoc in tribus R. seq. & in tom. 1 tr. 5. R. 21 § Dico, primo, & melius in §. ult.

morta-

mortaliter, & exteriùs tantùm venialem, ob parvitatem operis.) Ita ille.

2 Sed contrarium docet Aeugna *tract. de Confessar. solic. q. 7. per tot.* ubi asserit Confessarium faciem pœnitentis laudando à pulchritudine, ad illiciendum eam omissis verbis expressioribus, incidere in pœnas Bullæ, & denunciandum esse. Et hæc opinio videtur mihi probabilior, & sequenda.

RESOL. XXVIII.

An Confessarius in solicitando propter parvitatem materiæ non sit denunciandus?

Et infertur in peccato luxuriæ non dari parvitatem materiæ. Ex p. 4. tr. 5. Ref. 5.

§. 1. PRo sententia negativa *in part. 1. tract. 4. ref. 21.* adduxi Portel, cui nunc addo Castrum Palaum *tom. 1. tr. 4. disp. 9. punct. 3. num. 2. & 3.* & Sousam *in aphorism. Inquisit. lib. 1. cap. 33. num. 4.* sic asserentem, ut solicitans puniatur juxta hæc decreta, necesse est ut actus solicitationis sit peccatum mortale, quod si detur, sufficit quicumque actus inhonestus. Sic ille, *& de Confessar. solic. tract. 1. cap. 1. nu. 7.* ubi probat in tali casu non adesse obligationem denunciandi, quia excommunicatio major posita in edicto, non potest ferri nisi pro mortali culpa: nec lata pro veniali obligat. ergo, &c. Ita Sousa ex inclito Ordine Prædicatorum, vir quidem doctissimus.

2 Sed hæc opinio displicet, & ideò contrarium docet Joannes Sancius *in selectis disput. 11. num. 22.* ubi sic ait. Quamvis manum, brachium, vel pedem fœminæ premere, vellicare, digitos intorquere, mamillas tangere, & similia peccata, venialia sint intra genus luxuriæ, dummodo absit finis mortalis, vel pollutionis periculum, ut docent Navarrus *cap. 14. nu. 31.* Sanchez *de matrim. lib. 9. disp. 46. n. 16.* Salas *in 1. 2. quæst. 74. tractat. 13. disp. 6. sect. 20. num. 146. & sect. 21. num. 149.* & Freitas *in addit. ad tract. de Confessar. solicit. q. 7. nu. 28.* hæc tamen si fiant tempore Sacramenti ministrandi, vel immediatò ante vel post, erunt mortalia & damnata ob gravem injuriam illatam Sacramento, ut tenet Freitas *q. 7. nu. 33.* quamvis enim intra genus castitatis levia illa sint, intra Religionis tamen genus gravia reputantur, sicut licèt intra genus temperantiæ jejunii die modicum cibi sumere leve peccatum sit, nihilominus intra Religionis genus grave crimen est illo sumpto cibo Eucharistiam sumere. Ita Sancius ad cujus argumenta licèt Castrus Palaus conetur respondere, tamen ejus opinio non est admittenda, nam daretur occasio labendi malis Confessariis, & prophanandi Sacramentum, nam si ad tales tactus mulieres consentirent, Confessarius haberet intentum, si feminæ nihil agerent, & non consentirent, Confessarius impunè sive periculo denunciationis solicitationem adhibuisset, asserendo illos tactus esse tantùm venialiter culpabiles, & non inducere obligationem denunciandi. Adde quòd ego puto Confessarium, qui supradictos tactus, licèt leves, in confessione cum pœnitentibus adhiberet, moraliter posse præsumi animum habere ulteriùs progrediendi, unde pœnitens in tali casu debet moraliter præsumere illos tactus cum malitia mortali à Confessario adhibitos fuisse, & ideò denunciationis nexu ligari, quod etiam probo ex doctrina Sousæ *loco cit. n. 54.* ubi docet, quòd mulier cui Confessarius verba dubia profert, aut factum, vel signum dubium ostendit, tenetur de illo Inquisitoribus deferre; sed hoc accidit in casu nostro ergo, &c. & ideò omnes confessarii in casu de quo loquimur, obligent pœnitentes ad denunciandum; unde opinio Castri Palai, Sousæ & aliorum in praxi minimè consulendam esse puto; & post hæc scripta invenio illam meritò reprobare Fagundez *de præcept. Eccles. in editione novissima, par. 2. lib. 4. cap. 3. n. 52.* ubi etiam rectè contra Freitam & alios Doctores citatos negat in peccato luxuriæ dari parvitatem materiæ, ut ego etiam alibi docui, & novissimè docet Homobonus *in consult. cas. consc. ent. vol. 2. part. 5. respons. 139.* Et ita tales Confessarios, ut dictum est, esse denunciandos, docet etiam me citato Antonius Novarius *in summa Bullarum, tit. de solicitat. in confess. n. 4.*

RESOL. XXIX.

An in solicitatione facta in confessione, & prohibita in Bullis Pontificiis detur parvitas materiæ? Ex p. 5. tr. 5. Ref. 9.

§. 1. NEgativam sententiam contra Castrum Palaum, Portel. & Sousam docui cum multis Doctoribus *in 4. part. tract. 5. resol. 5.* quibus nunc addo Bossium *de Jubilæo in appen. de Confess. solic. dub. 18. num. 55.* & amicissimum Trimarki *in eodem tract. disput. 2. sect. 7. num. 43.* Primò, quia nulla danda est parvitas materiæ in peccato luxuriæ. Secundò, quia dato, & non concesso, quòd aliqua solicitatio in genere luxuriæ esset levis, tamen gravitatem, & atrocitatem recipit ex loco, tempore, causa, persona & qualitate, & ideo culpa, quæ in pagano, seu rustico erit nulla, aut levis, in milite erit gravis, & ex Theologis asserentibus verba injuriosa continentia parvam injuriam, vel levem contemptum, quæ prolata in alium essent tantùm culpa venialis, prolata in patrem carnalem, vel spiritualem, seu Superiorem Prælatum, esse mortale peccatum ratione personæ. Sic ergo Confessarius, qui tali loco, scilicet Confessionario, & tali tempore, nempè dum administrat Pœnitentiæ sacramentum, miscet tactus, gestus, sermones illos impudicos, aliàs leves, peccat mortaliter ratione sanctitatis Sacramenti, cui detrahitur per prædictos actus impudicos. Sacramenta enim sancta sanctè administranda sunt, ex Tridentino *sess. 24. cap. 1. de reform.* non verò injuriosè, & scurriliter, & cum scandalo, vel aversione fidelium, ab ejusdem Sacramenti usu, & consequenter comprehenditur in dictis constitutionibus, præsertim, quia in foro externo ad incurrendam pœnam, damnandamque personam tanquam lascivam prædicti actus, gestus & sermones impudici præsumuntur peccata mortalia, ergo, &c.

RESOL. XXX.

An Confessarius sit denunciandus, si solicitavit ad actum tantum venialiter peccaminosum? Ex p. 10. tr. 14. & Misc. 4. Ref. 46. aliàs 44.

§. 1. PRima opinio negat; & ita præter Portel. alibi à me adductum, tenet novissimè Ignatius Lupus *de Edicto S. Inquis. part. 1. lib. 5. dist. 2. artic. 1. difficult. 3.* Gaspar Hurtadus *de Just. & tract. de Judicio Forensi, disputat. 1. diffic. 7.* Antonius Sousa, *in Aphoris. lib. 1. cap. 33. num. 4. & Opusc. de solicit. tractat. 1. cap. 1. num. 7.* Tum quia pœna solicitantibus imposita gravis est, nec pro levi delicto imponenda, *c. nonagantur 41. distinct. glossa 4. in l. 25. tit. 4. part. 1.* Valenzuela, *consil. 91. numer. 55.* Tum, quia suspicio hæresis ex peccato veniali præsumi non potest, sicut nec grave quid ex levi deduci: Tum etiam quia nec Sacrilegium oritur ex veniali actu, ut cum communi probat Thomas Sanchez, *de matrimon. lib. 9. disput. 15. nu. 21.* Suarez *tom. 1. de Religione, lib. 3. cap. 7. nu. 11.* Bonacina *de matrim. quæst. 4. punct. ultim. num. 8.* Tum denique, quia etsi excommunicationis pœna imponatur à jure incerto actu, intelligi debet de eo, qui lethale constituit peccatum; nec aliter ad denunciandum obligat. Et novissimè hanc sententiam docet Joseph de Januario, *de cas. reser. resol. 96.* per totam.

2 Secunda opinio distinguit, quam novissimè docet me citato Inquisitor Escobar à Corro, *de Confess. solicit. par. 1. q. 3. §. 2. num. 10.* ubi sic ait: Ego constituo discrimen per accidens inter jus externum, & internum; quia cùm in Foro animæ nihil plus inquiratur, nisi veritas actualis; nec præsumptione nitatur, ubi verum agnoscitur ex mente ipsius peccatoris, quod deficit in externo Foro, quo delicta impunita manerent, si assertio delinquentis fidem efficeret. Covarruvias *de Sponsalibus 1. part. cap. 1. §. 1. nu. 4.* Pater Thomas Sanchez *in Decal. lib. 4. cap. 15. nu. 37.* Parladorus *in Sesquicenturia, differ. 12. n. 1.* Martinus Bonacina *1. to. de legibus, disp. 1. q. 1. punct. 7. §. 3. num. 10. & de restitut. disp. 3. quæst. fin. punct. ultim. num. 3.* Si certò mens Confessarii aliena fuerit à fine mortali, dum miscuit tactus, aut verba venerea; non aderit quoad forum animæ lethale peccatum, sed veniale tantùm, & tunc fateor non esse denunciandum similem Confessarium (loquor in fortioribus terminis laxioris opinionis, quæ tenet tactus, & oscula veniale tantùm efficere peccatum, quam inferius reiicimus,) in exteriori quidem Foro, quia præsumptione nititur, & ex tactibus, & verbis venereis finem præsumit mortalem, copulam nempè, aliud dicendum est, & si tactuum, & obscœnorum verborum sufficiens sit probatio, puniendum esse assero tanquam verum solicitatorem; ut ex relatis supra apertè constat, & considerat Salas, *1. 2. quæst. 74. tractat. 13. disput. 6. sect. 20. numer. 144.* ad hoc adductus à Freitas ad Acugnam, *in dict. quæst. 7. num. 31.* atque ita evenire potest, quod solicitatio locum habeat in peccatu veniali, quia jure externo adest prædicta præsumptio peccati mortalis, quæ in interiori deficit, & bene procedit distinctio Castri Palai *Opusc. Moral. tract. 4. disput. 9. punct. 3. num. 3.* aientis, quod si constet Confessarium noluisse ad ulteriora procedere, nempè ad perficiendam copulam, non esse denunciandum; aliud enim esse, si diversum constet, aut res merè dubia maneat, quia tunc sequenda est juris præsumptio, tam ad denunciandum, quàm ad puniendum similem Confessarium. Hucusque Escobar.

3 Sed ego puto prorsus non esse recedendum à sententia affirmativa, quam olim docui, & quam postea me citato docuerunt Novarius *in Summ. Bull. tom. 1. tit. de Solicit. in Confess. num. 4.* & me citato Trullench. *in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 19. numer. 41. & 42.* & me citato Leandrus *de Sacrament. tom. 1. tractat. 5. disp. 13. quæst. 12.* & me citato Alphonsus de Leone *de confess. recollect. 4. verb. Solicitantes, fol. 494.* & ratio est, quia longè multo probabilius, præfatos actus licèt in se leves, exercitos tamen tempore ministrandi Sacramenti esse mortales, & damnandos ob gravem injuriam illatam Sacramento. Hinc quamvis juxta opinionem Navarri *in Summa, cap. 14. num. 31.* & Sancii *lib. 9. de Matrimonio, disp. 46. nu. 16.*

& Sa-

& Salas 1. 2. *quaest.* 74. *tractat.* 13. *disput.* 6. *sect.* 20. *numer.* 146. *& sect.* 21. *num.* 189. & Freitas *in Additionibus ad Acugnam*, *quaest.* 7. *num.* 28. peccatum veniale sit mamillas fœminæ tangere, brachium, vel pedem premere, aut digitos intorquere ob parvitatem materiæ, dummodo absit finis mortalis, & periculum pollotionis; (quamvis hæc doctrina horum Doctorum omninò improbabilis sit, & reiicienda,) tamen, si hæc fiant tempore confessionis, vel immediatè ante, vel post, mortalia erunt ob gravem injuriam illatam Sacramento, ut optimè advertunt Freitas *quaest.* 8. *num.* 33. & Joannes Sanch. *disputat.* 11. *num.* 22. quia quamvis intra genus castitatis, juxta illorum opinionem levia illa sint; tamen intra Religionis genus, grave peccatum lethale est: sic in die Jejunii parum cibi sumere, leve peccatum, ac veniale tantùm est: nihilominus intra Religionis genus illo sumpto ad Sacramentum Eucharistiæ accedere grave peccatum est. Et hæc omnia docet etiam Fagundez *præcept.* 1. *Eccl. lib.* 4. *cap.* 3. *nu.* 52.

R E S O L. XXXI.

An fœmina solicitata, si non denunciavit, & tamen Confessarius ex aliarum delatione confessus, vel convictus punitus fuit, teneatur adhuc denunciare? Ex p. 4. tr. 5. Res. 49.

[illegible] §. 1. PRobabiliter cum multis negativam sententiam docui *in part.* 1. *tr.* 4. *de denunciat. res.* 26. Sed nota, quòd hæc sententia defendi potest, quando Confessarius fuit confessus, aut plenè convictus: & in primo casu ego illam tenui, ut patet ex titulo dictæ resolut. Secus autem dicendum est, si Confessarius sit absolutus, aut non plenè punitus ex defectu probationis: nam in tali casu adest obligatio denunciandi, quia promotor fiscalis S. Officii habet jam jus acquisitum ad procedendum contra Confessarium, quod non cessat per illam sententiam, sed nova adveniente probatione denuò reperitur causa, cùm sit de re pertinente ad fidem, non enim in rem judicatam transeunt hujusmodi sententiæ: cùm ergo hoc ita sit, non videtur cessare obligatio denunciandi, cùm adhuc extet censura Inquisitorum, quæ in favorem causarum fidei posita est: unde quia non semper constat reum esse sufficienter punitum, regulariter denunciandus est. Et hæc omnia docet Sousa *opuscul. de Confess. solicit. tract.* 2. *c.* 20. *n.* 12.

2 Verùm his non obstantibus Seraphinus Freitas *in addit. novis. ad tract. de Confes. solic. quaest.* 3. *n.* 54. adversus Sousam negativam sententiam tenet, etiamsi Confessarius fuerit absolutus, aut non plenè convictus; unde in tali casu non obligat pœnitentem ad denunciandum, quia etiam præsumitur emendatus; ergo, ait ille, non erit denunciandus.

3 Non desinam tamen hic adnotare Bonacinam *in tractat. var. disp.* 6. *punct.* 3. *num.* 15. distinguere circa præsentem quæstionem, sic enim ait. Vel Confessarius confessus, seu convictus fuit de solicitatione illius pœnitentis, qui nondum denunciavit; vel confessus, seu convictus fuit tantummodo de solicitatione alterius: si confessus, vel convictus fuit de solicitatione illius pœnitentis, probabile est pœnitentem non teneri ad denunciandum Confessarium, qui jam abjuravit illud delictum, quia judicium bis exerceri non solet in idipsum, & res semel judicata & punita, regulariter loquendo, in judicium revocari non solet, ut iterum puniatur. Si verò Confessarius confessus, vel convictus tantummodo fuit de provocatione alterius pœnitentis, censeo pœnitentem adhuc teneri ad denunciandum, etiamsi Confessarius semel abjuravit. Ratio est, tum quia sic non censetur sufficienter punitus, cùm graviores pœnas pro pluribus delictis, quàm pro uno rependere debeat, tum quia absolutus, vel condemnatus in causa hæresis accedente nova probatione iterum puniri, aut condemnari debet; ergo etiam in casu nostro accedente nova denunciatione puniri debet, consequenter pœnitens tenetur præfatum Confessarium denunciare. Ita Bonacina. Sed Freitas stando in suo principio semper dicit, quòd pro qualibet abjuratione, Confessarius censetur emendatus; ergo non erit denunciandus. Et hæc asseruot Doctores circa præsentem quæstionem. Sed sententiam Bonacinæ ego sequor.

R E S O L. XXXII.

An sint denunciandi Confessarii solicitantes, qui de tali delicto non sint infamati?

Et an in crimine hæresis possit fieri inquisitio, licet contra reum nulla præcedat infamatio? Ex p. 4. tr. 5. Res. 1.

Qua gnnes R. hi hunc tract. sunt conducti. §. 1. CIrca materiam hujus tractatus de Confessariis solicitantibus, multas quæstiones explanavi *in par.* 1. *tractat.* 4. *à resol.* 11. sed quia enixè à multis rogatus fui, etiam per litteras, ut alia, si haberem, in lucem emitterem, ut eorum precibus satisfacerem, sequentia simul collegi; & ideò ad dubium præsentis resolutionis videtur negativè respondendum ex verbis appositis in Bullis Pontificiis, ibi, *quomodolibet diffamatos*, quibus apparet non posse Inquisitores se intromittere in hoc crimine, si non adsit infamia, cùm constitutio pœnalis non sit extendenda ultra verborum latitudinem, ex *reg. odia, de reg. juris in* 6. & ex *l. cùm quidam, ff. de liberis & posthumis*, & ideò Stephaous Fagundez *de præcep. Eccl. pr.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *numer.* 31. & Marcellus Megala *in editione lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 14. docuerunt non esse denunciandos Inquisitoribus Confessarios solicitantes ad Venerem, si aliquo modo de tali delicto non fuerint diffamati.

2 Sed hæc opinio destruit constitutiones Pontificias, & tollit praxim, ideò contrariam sententiam prorsus sustinendam esse puto. Unde meritò Megala *in* 2. *editione, in apostilla marginali* mutavit sententiam, & adversus Fagundez ex eadem Societate novissimè insurgit Castrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 3. *disput.* 9. *punct.* 10. *nu.* 3. cui ego addo Emanuelem de Moura *opusc.* 1. *de Ensal. & incant. sect.* 3. *cap.* 3. *num.* 11. Acugnam *tractat. de confes. solic. q.* 4. *num.* 4. Sousa *de Confes. solicit. tract.* 3. *cap.* 21. *numer.* 2. *seq.* Portel. *in addit. ad dub. Regul. ver. solicitare, num.* 11. *&* 10. Peirinus *in privileg. Minim. tom.* 2. *Constit.* 4. *Greg. XV. §.* 3. *num.* 3. & Sanctarellum *tractat. de hæresi cap.* 44. *dub. un. num.* 8. [illegible] quia sicuti in crimine hæresis potest fieri inquisitio, licèt contra reum nulla præcedat diffamatio, ut docet Simancha *in Cathol. instit. tit.* 43. *num.* 7. *& seq.* Rolandus à Valle *lib.* 3. *cons.* 8. *num.* 6. Pegna *in Direct. Inquis. par.* 3. *comment.* 16. Scaccia *de Judiciis, in causa, &c. lib.* 5. *cap.* 59. *nu.* 10. Campegios *in addit. ad Zanchinum tract. de hæret. cap.* 9. *num.* 9. Rojas *singul.* 3. *nu.* 22. & alii. Ita igitur in hoc crimine solicitationis in confessione potest fieri inquisitio, quamvis non præcedat infamia, quod clarè apparet ex verbis constitutionis Pontificiæ, ibi, *diligenter inquiras, & juxta facultatem tibi contra hæreticos*, &c. *procedas*.

3 Ad illa verò verba, *quomodolibet diffamatos*, quæ adversarii adducunt, respondeo non obstare, quia, ut observat Acugna & Maura, illa particula *quomodolibet*, significat non necessariò requiri, ot præcedat vera infamia, sed sufficere qualemcumque infamiam, ut constat ex *cap. statutum, §. in nulla, de rescript. in* 6. & ex *cap. indemnitatibus, §. sanè de elect.* etiam *in* 6. Igitur supradicta verba non exigunt infamiam simpliciter, sed eam, quæ quocumque modo talis dici queat, dicit enim *quomodolibet*; dicetur autem diffamatus aliquo modo, qui jam non habet integram, & illæsam famam, sed laceratam per notitiam, præsertim fœminarum, in qua est in proximo publicitatis periculo; vide etiam Freitam *in novis. addit. de Confess. solic. q.* 4. *n.* 62. & DD. citatos.

4 Nota verò, quòd post hæc scripta inveni Fagundez *in editione novissima, ubi suprà numer.* 83 suum judicium circa præcedentem quæstionem praxi Sancti Tribunalis subiicere,

R E S O L. XXXIII.

An si Confessarius post solicitationem statim pœniteat se solicitasse, sit denunciandus? Ex p. 4. tr. 5. Res. 22.

§. 1. AFfirmativè respondet Antonius Sanctarellus *tract. de hæresi, cap.* 44. *dub. unic. num.* 18. ubi sic ait: Incurret has pœnas Confessarius, si in actu confessionis solicitet fœminam, licèt statim pœniteat se solicitasse, nam quod factum est, nequit non fieri, *l. in bello, §. facta, ff. de capt. & post lim. rever.* quod est verum, etiamsi ex magna animi perturbatione, & vehementi passione fuerit motus ad hujusmodi solicitationem. Ita ille, & post illum Martinus Bonacina *in tract. var. disputat.* 6. *punct.* 3. *num.* 4. ubi ita asserit. Addo extare obligationem denunciandi Confessarium solicitantem, etiamsi Confessarius statim pœniteat solicitasse pœnitentem, & ratio hujus opinionis fundatur in alia opinione asserente Confessarium emendatum esse denunciandum. Sed dato, & non concesso, quòd Confessarius emendatus non sit denunciandus, tamen adhuc in casu, de quo loquimur, magna prudentia opus est; nam quilibet Confessarius solicitans ad effugiendam denunciationem potest dicere se pœnituisse de solicitatione facta. Unde regulariter puto esse supradictos Confessarios denunciandos.

R E S O L. XXXIV.

An quando Confessarius cum verbis, vel signis dubiis, obscuris, ambiguis, nutibus, vel tactibus solicitavit, teneatur pœnitens illum denunciare? Ex p. 4. tr. 5. Res. 25.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Sousa *in Aphor. Inquis. lib.* 1. *cap.* 34. *nu.* 54. ubi sic asserit. Mulier, cui Confessarius verba dubia profert, aut factum, vel signum dubium ostendit, tenetur de illo Inquisitoribus deferre, & stante dicto dubio possunt Inquisitores vocare Confessarium, & illum interrogare de intentione, quia verba illa, vel signa ambigua protulit. Ita ille, quod etiam antea docuerat *in opusc. Confess. solicit. cit. tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 16. & ratio est, quia Inquisitores possunt circa factum, aut verbum dubium Confessarium interrogare, ergo prædicta verba, vel facta Inquisitoribus denuntianda sunt, ut ipsi cognoscant, & examinent, an solicitatione sint. [illegible]

Pro-

Probatur antecedens, quia cùm Inquisitores possint procedere in hoc crimen, & ut constet, an commissum sit, necessariò sit exploranda mens ipsius Confessarii, quod nisi ipsemet explicet, fieri non potest; sequitur necessariò quòd possint ipsum vocare, & interrogare, aliàs enim frustrà daretur in hoc crimen eis jurisdictio, sed quando hoc fieri expediat, diligenter advertant Inquisitores. Et ita hanc sententiam præter Sousam *locis citatis* docet etiam Peyrinus *in privileg. Minimor. to. 2. const. 4. Gregor. XV. §. 6. num. 21.* ubi sic ait: Mulieres si non solùm verbis claris, sed etiam tacitis, seu obscuris, & ambiguis, seu etiam nutibus, vel tactibus fuerint à Confessariis sollicitatæ, debent eos Inquisitoribus denunciare. Ita ille.

RESOL. XXXV.

An Confessarius, qui in Confessionario, vel in alio loco sub prætextu confessionis, non tamen confessionis sequuta, solicitavit fœminam, sit denunciandus?

Et explanatur, quod lex pœnalis non est extendenda de casu ad casum, & in casibus reservatis, utpotè pœnalibus strictam esse faciendam interpretationem, ideo concubitum in fœmina in vase præpostero non esse peccatum, & casum reservatum peccati nefandi, quia non est propriè sodomia, & Clericum cognoscentem fœminam in vase non debito non incurrere pœnas Extravag. Pii V. Ex p. 1. tr. 4. Res. 13.

Sup. hoc inf. in Res. 38. &c.

§. 1. Negativè respondet Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. solicitare fœminas, num. 12.* quia non solicitavit in Sacramento, sive intra Sacramentum; & lex pœnalis, ut *suprà* diximus, non est extendenda ad casum non expressum, ut multi asserunt apud Sanchez *tom. 3. lib. 10. disp. 4. num. 23.* & Rodriq. *qq. regul. tom. 1. q. 47. art. 1.* & ideò in casibus reservatis, ut potè penalibus, strictam esse faciendam interpretationem, in praxi semper docui, cum Homobono de Bonis *de cas. reserv. part. 1. cap. 2.* Khapeavilla *de cas. reserv. cap. 6. q. 1.* Coriolano *de cas. reserv. p. 1. sect. 1. art. 5. num. 4.* Naldo *in summa, verb. casus, num. 3.* Bonacina *de matrim. disp. 4. punct. 11. num. 5. & de Sacrament. disp. 5. quæst. 7. punct. 5. §. 3. nu. 1.* Reginaldo *in praxi to. 1. cap. 11. lib. 1. sect. 1. num. 127.* unde asserit Floronus *de cas. reserv. par. 2. cas. 7. num. 6.* Summa Corona *par. 2. cap. 1. nu. 16.* Bonacina *ubi sup. de matrim.* & alii probabiliter, concubitum cum fœmina in vase præpostero non esse casum reservatum nefandi: quia non est propriè sodomia; & cum simus in pœnalibus, lex non est extendenda: & ideo notavit Azorius *p. 3. lib. 3. cap. 19. q. 3.* non incurrere in pœnas Extravag. Pii V. Clericum cognoscentem fœminam in vase non debito.

Sup. hoc in R. ult. autor. seq. &c.

Posuit in Ref. quæ hic sunt in to. 1 tr. 5 à R. 57. usq; ad Ref. 64. & in aliis earum notat. & in to. 6. tr. 1. R. 9 &c. Et pro concubitu cum fœminâ, & connexis in hoc text. in to. 9. tr. 3 R. 58 &c. Et pro pœnis Extrav. consessis in tribus sin. ult. §. 1 hujus R. in princ. dictæ Ref. & in alia ejus princ. pos.

2 Sed his minimè suffragantibus, hodie hæc opinio non est tenenda: quia, ut notat Scoria *in Bull. Pont. epit. 77. theor. 197.* Venerius *in exam. Episc. lib. 5. c. 17. num. 9.* Bellochius *de cas. reserv. p. 2. quæst. 9. n. 51.* Gregor. XV. in sua Bulla declaravit, dictum Sacerdotem esse denunciandum in illis verbis; *Qui prætextu Confessionis fœminam solicitaverit*: & ita habent Edicta Dominorum Inquisitorum. Et hoc etiam ante dictam Bullam docuerat Rodericus Acugna *in tr. de Confess. solic. q. 15. per tot.*

RESOL. XXXVI.

An sit denunciandus Confessarius, qui sedens in confessionario, & loquens cum pœnitente stante, vel sedente ante Confessionarium illam solicitat?

Et an hoc procedat, si Confessor in subselliis Ecclesiæ, in quibus etiam sæculares sedere solent, non in confessionario solicitet; tametsi aliquando in eisdem subselliis, & scamnis confessiones suscipiat? Ex p. 4. tr. 5. Res. 38.

Sup. hoc in R. seq. &c.

§. 1. Hic casus frequenter potest accidere, & affirmativè videtur respondendum, ex decreto Pauli V. quod affert Coriolanus *de cas. reserv. part. 1. sect. 2. art. 22. num. 4.* & Peyrinus *de privileg. Minimor. tom. 2. constitut. 4. Greg. XV. §. 5. num. 15.* cujus tenor est hic. Feria 5. die 10. Julii 1614. in Generali Congregatione Sanct. Rom. & univers. Inquisitionis, habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis, coram SS. D. N. Paulo divina providentia Papa V. ac Illustriss. & Reverendiss. DD. Petro titulo S. Mariæ in via, Bellarmino, Ferdinando Taberna titulo S. Eustachii, & Joanne Garzia titulo SS. quatuor Coronatorum Mellino, nuncupatis Presbyteris S. R. E. Cardinalibus adversus hæreticam pravitatem in tota Republica Christiana Generalibus Inquisitoribus à sacra sede Apostolica specialiter deputatis facta relatione quòd multi Confessarii tractant cum mulieribus in confessionali extra occasionem confessionis de rebus inhonestis, Sanctissimus decrevit, ut contra hujusmodi Confessarios procedatur in S. Officio. Sic ibi. In quibus verbis nulla efficitur mentio de simulatione confessionis: unde intelligendum videtur, licet Confessarius non simulet confessionem, dummodo solicitet fœminam in confessionario, & in hoc casu differentia erit inter solicitationem in confessionario, & inter eam, quæ fit in subselliis, & aliis locis, qui licèt deputentur aliquando ad confessiones excipiendas, non sunt, neque dicuntur Confessionaria; videtur enim Summ. Pontifex respexisse ad locum illum, qui ex instituto ad Sacramentum exercendum deputandus est in Ecclesia, & is casus in hoc differt à Gregoriana Constitutione.

2 His tamen non obstantibus talem Confessarium non esse denunciandum sentit Freitas *in novissima editione de Confessar. solic. quæst. 15. num. 51. & quæst. 13. num. 30.* ubi ait: Sed ego puto Gregorium restrinxisse decretum Pauli V. ad simulationis terminos, seu potiùs declaravit ad quod deducendus est, & ita docet Sousa *de Confess. solicit. tract. 1. cap. 15. & in annotat. num. 13.* & inclinat Freitas *ubi suprà quæst. 15. num. 51.* & ideo Sancius *in selectis disp. 11. num. 66.* docuit Paulum V. in illo decreto, & Gregorium XV. in sua constitutione idem decrevisse. Unde ex sententia dictorum auctorum dicendum est ad dubium propositum, talem Confessarium non esse denunciandum, quia in tali solicitatione nulla adfuit simulatio audiendi confessiones, & ideò Castrus Palaus *tom. 1. tract. 4. disput. 9. punct. 8. num. 4.* sic asserit. Advertendum est autem optimè posse Sacerdotem cum fœmina de rebus inhonestis in confessionario tractare, quin simulatio ulla sit confessionis audiendæ, & tunc denuntiandus non est, quia non quælibet solicitatio in confessionario facta cavetur illo decreto Greg. sed solicitatio quæ simulationem confessionis trahat, ut constat ex illis verbis, *simulantes ibidem confessiones audire*. Ita ille, & novissimè Freitas *loc. cit. num. 49.* ubi sic ait: Stando in terminis Bullæ Gregor. XV. si Confessor in confessionario solicitet extra confessionis occasionem, non simulando audire confessionem, sed alloquendo fœminam stantem, vel sedentem, qui compositionis modus à communiter accidentibus confessionis actum, & speciem excludit non incurrit pœnas, quod à fortiori procedet, si Confessor in subselliis Ecclesiæ, in quibus etiam sæculares sedere solent, non in confessionario solicitet, tametsi aliquando in eisdem subselliis, & scamnis confessiones excipiat. Hæc Freitas; & hanc sententiam novissimè docet etiam Lezana *in summa qq. Regular. cap. 19. num. 34.* Sed contra Doctores istos cum habeamus apertam declarationem S. E. R. & universalis Inquisitionis, ab ea non est recedendum.

3 Notandum est tamen hic obiter, Freitam *ubi suprà q. 9. num. 21. & quæst. 15. num. 24.* docere verba illa constitutionis Gregor. *simulantes confessionem audire*, intelligenda esse de simulatione ad circumstantium illusionem, quæ cessat inter illam correctorum. Sed contrarium docet Sancius *in select. disput. 11 n. 40.* quem ego sequor.

RESOL. XXXVII.

An Confessarius sedens in confessionario, si solicitat mulierem stantem, vel sedentem ante confessionarium non simulando audire confessionem, sit denunciandus Ex p. 9. tractat. 9. & Misc. 4. Res. 33.

§. 1. Negativè nominatim contra me respondet amicissimus Pater Bossius *in discept. moral. discep. 5. n. 3.* ubi sic ait: An verò Confessarius, qui sedens in confessionario, & extra occasionem confessionis, loquens cum fœmina stante, vel sedente ante confessionarium, non simulando audire confessionem, illam solicitaret ad actus inhonestos, comprehenderetur dicto Decreto, essetque denunciandus? affirmat Diana *part. 4. tract. 5. res. 38. circa fin.* Verùm Decretum illud videtur intelligendum, quando adest simulatio confessionis, prout etiam decernitur in Bulla Gregorii, cujus pœnas iste Confessarius sic solicitans absque simulatione confessionis non incurrit. Ita ille, cui adde etiam nominatim contra me Leandr. *de Sacram. tom. 1 tract. 5. disp. 13. q. 30.*

Qui hic est R. antecedens, & de præcedentibus videre Ref. hanc seq. & alias ejus not.

2 Sed quidquid dicant Leandrus, & Bossius ego non discedo à sententia, quam docui, & quam me citato, tenet novissimè Pater Bordonus *in Sacro Tribun. cap. 23. num. 46.* & ante illum, etiam me citato, Escobar à Corro *tract. de Confess. solicit. par. 1. q. 4. §. 1. n. 35.* ubi sic ait: Indubitata mihi est hæc opinio; & contraria improbabilis, attenta proprietate verborum, & mente ipsius Decreti. Et procedit, quamvis fœmina non genuflectat, sed stet, aut sedat, quia adhuc veriùs censeo, debere Confessarium denunciari, si solicitet, aut turpia loquatur, ex dicta declaratione Cardinalium à qua non esse recedendum benè ait Diana. Ita ille. Et ideò, me etiam citato Trullench. *in Decalogum, tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 18. n. 73.* ita asserit: Advertit Castr. Palaus, posse quidem Sacerdotem cum fœmina de rebus inhonestis in confessionario tractare, quin simulatio ulla sit confessionis audiendæ, & tunc denunciandus non est; ut si in confessionario solicitet extra confessionis occasionem, non simulando audire confessionem, sed alloquendo fœminam stantem, aut sedentem, quia non quælibet solicitatio in confessionario facta, cavetur illo Decreto, sed solicitatio, quæ simulationem confessionis trahat: constat ex illis verbis: Simulantes ibi confessiones audire. Hanc autem doctrinam non approbat Diana 4. *tr. res.* 38. ubi ait: Oppositum esse

Quæ hic est R. antecedens. esse Decretum à Congregatione Cardinalium pro tota Republica Christina Generalium Inquisitorum sub SS. D. N. D. Paulo V. die 10. Julii 1624. quo Decreto stante ab hac sententia non est recedendum. Hæc Trullench, & iterum Ego.

RESOL. XXXVIII.

An si fœmina sine ullo ordine ad confessionem loquatur cum Confessario de negotiis in confessionario, & interim ab ipso solicitetur, an sit dictus Confessarius denunciandus? Ex p. 1. tract. 4. Res. 18.

§. 1. NEgativè respondet Gyptius *de cas. reser. c. 14. num. 7.* & Episcopus Acugna *in tr. de Conf. solicit. q. 14. num. 11.* ubi sic ait: (Quando verò non Confessionis, sed cujusvis rei prætextu venit mulier ad Confessariam, publicè in Ecclesia aliarum fœminarum peccata audientem, licèt tunc venientem solicitet, non ideircò pœnas incurrit: quia, etsi provocet in confessionarii loco; non tamen pœnitentem provocat, sed aliam longe diversam.) Hæc ille, qui loquitur in terminis Bullæ Pauli V.

2 Nunc verò per Constitutionem Gregorii aliter dicendum est, & dictum Confessarium denunciandum, ut apparet in illis verbis Bullæ: *Sive extra occasionem Confessionis*, in quibus clarè Summus Pontifex determinat, Confessarium esse denunciandum, etiam si extra Confessionem in confessionario fœminam solicitet.

RESOL. XXXIX.

An si Confessarius, & pœnitens conveniant in simulatione confessionis, ubi inhonestos sermones habeant, sint denunciandi, & incidant in pœnas Bullarum?

Et quid, si bono animo pœnitens accedat, alia negotia in confessione tractatura, Sacerdos verò, occasione arrepta, ad Venerem inducat? Ex p. 4. tr. 5. Res. 10.

§. 1. NEgativè respondet Castr. Palaus *tr. 4. disp. 9. punct. 8. num. 2.* ubi sic ait: Si uterque in simulatione confessionis convenerunt, ut liberiùs de rebus inhonestis tractarent, nemini incumbit obligatio denunciandi, non Sacerdoti, ut de se constat, neque pœnitenti, aliàs esset obligatus denunciare se ipsum. Neque hæc solicitatio est propria Sacerdotis potius, quàm pœnitentis, sed est mutua solicitatio, ac proinde in solicitationem sibi factam uterque consentit. Hęc sententia est probabilis in terminis Bullæ Pii IV. Pauli V. & Clem. VIII.

2 Verùm stante nova Constitutione Greg. XV. non est tenenda, & ideò Joan. Sancius *in selectis disput. 15. num. 3.* sic ait. Quamvis aliquibus piis, & doctissimis viris visum sit non solùm mortale crimen committendum iri in hujusmodi fictione, verùm contra illum casum procedere rationem, & mentem Brevis contra solicitantes Confessarios editi, utpotè peccantis sub confessionis scuto, & in illius opprobrium, ut refert Acugna *de solicit. Confess. quæst. 15. num. 2.* qui tamen non comprehendi sub Brevi casum illum censet. Verùm, quamvis sub dicto Brevi non comprehendatur casus ille, comprehenditur tamen ex vi decreti Gregor. XV. ut constat ex illius tenore. Ita ille.

3 Nota tamen quòd si pœnitens bono animo accedat, alia negotia in confessione tractatura, Sacerdos verò occasione arrepta ad Venerem inducat, tunc etiam secundùm ipsummet Castrum Palaum est obligatio in pœnitente denunciandi Sacerdotem, ex dicta Constitutione Gregor. & ideò Sousa *in aphor. Inquis. lib. 9. cap. 34. num. 42.* ita asserit. Solicitatio in loco ad audiendas confessiones deputato, non tamen in actu Confessionis, non comprehenditur in dictis Constitutionibus secundùm antiqua jura. Secus in jure novo Bullæ Gregor. XV. quod comprehendit omnem solicitationem tam in confessionario, quàm in loco ad audiendas confessiones deputato, seu ubi confessiones audiuntur, dummodo simuletur confessio. Hæc ille.

RESOL. XL.

An Confessarius, qui ante, vel post confessionem fœminam solicitavit, sit denunciandus?

Et quid, si post longum tempus eam solicitavit?

Et an sit denunciandus Confessarius, qui pœnitentem literis amatoriis, lenonibus, & internuntiis solicitat; vel qui accedit post auditam confessionem ad domum mulieris, & ibi illam solicitaverit? Ex p. 1. tr. 4. Res. 14.

§. 1. NEgativam sententiam docet, ex Societate JESU, Fagundez *de præcep. Eccl. tract. 2. lib. 4. cap. 3. nu. 31.* & ante illum Portell. *in addit. ad dubia regul. ver. solicitare fœminas, nu. 6.* quia in Bullis Pontificiis Clem. VIII. & Pauli V. erant illa verba: *in actu audiendi Confessiones, & dum eorum audiunt Confessiones.* Ergo pœna imposita crimini facto in Sacramento, non est extendenda ad crimen factum propè, vel paulò post Sacramentum: quia lex pœnalis, ut *supr.* diximus, non est extendenda.

2 Hec opinio erat probabilis, licèt contrarium docet Barola *in Flor. Inquis. fol. 226.* Scort. *in Bull. Pont. epit. 77. theor. 197.* Ortiz *in summa, c. 24. n. 11.* Llamas *in summ, part. 3. cap. 8. §. 15.* Gyptius *tract. de cas. reserv. c. 14. nu. 3.* Coriolanus *de cas. reserv. p. 2. cas. 9. in fin.* Megala *in 1. p. lib. 1. c. 5. n. 32.* Villalobos *in summ. to. 1. tr. 9. dub. 36. n. 20.* Bonacina *de matrim. q. 4. punct. 16. propos. 5. n. 7.* Riccius Cherubinus *in praxi, par. 2. res. 240. num. 1.* Paramus *de orig. Inquis. lib. 3. q. 10. n. 44.* Rodriquez *in qq. regul. tom. 2. q. 27. art. 2. & 3.* Cherubinus *in com. Bullar. to. 2. Const. 31. Pii IV schol. 1* Genuensis *in praxi, cap. 76. n. 2.* Henriq. *in summa lib. 6. cap. 17. n. 4. in Glossa lit. L.* Molfesius *in summa, to. 1. tr. 7. cap. 24. n. 31.* Homobonus *de exam. Eccl. part. 1. tr. 7. cap. 24. num. 29.* & alii: quia paria sunt, aliquid fieri in actu Confessionis, vel paulò ante, seu post, ut habetur in Glossa *c. Pomponius, §. rarò, ff. de officio Procons.* & per ea, quæ adducit Tiraquellus *de retract. conven. p. 2. §. 1. gl. ff. 4. & 5. n. 25.*

3 Sed hodie per Bullam Gregorii XV. cessavit hæc quæstio: nam ibi clarè statuit, esse tales Confessarios denunciandos, in illis verbis Bullæ: *in actu sacramentalis Confessionis, sive ante, vel post immediatè.* His tamen non obstantibus, est reiicienda, tanquam falsa, opinio illa Navarri quam adducit Paramus, *ubi suprà*, dicentis, posse Inquisitores animadvertere adversus confessarium, post longum tempus, extra Confessionem fęminam solicitantem. Unde rectè notavit Rodericus Acugna *tract. de Confess. solic. q. 5. n. 15.* Confessarium non esse denunciandum, qui pęnitentem literis amatoriis, lenonibus, & internunciis solicitat, neque, ut notat Molfesius *in summa, tom. 1. tract. 7. cap. 24. nu. 32.* si accederet post auditam Confessionem, ad domum mulieris, & ibi etiam sollicitaret: quod etiam docet Scortia *in Bull. Pont. epit. 77. theor. 197.*

RESOL. XLI.

An sit denunciandus Confessarius prætextu confessionis agendæ vocatus, si postea in domo solicitet? Ex part. 4. tractat. 5. Res. 37.

§. 1. AFfirmativè videtur respondendum ex Sancio *in select. disput. 11. num. 68. in fine*, ubi sic ait: Sive in domo fęminę simulatio illa interveniat, dum videlicet prætextu confessionis agendæ vocaretur Confessarius, utrique tamen intentione venereorum agendorum ad simulandum ducentur. Ita ille.

2 Sed negativam sententiam, & meritò, docet Freitas *de Confess. solicit. in novissima editione quæst. 15. n. 44.* ubi sic ait: Si Confessor ad domum vocetur sub prætextu confessionis, veluti ut Prælatum Confessor decipiat, cùm tamen ex præcedente tractatu tam Confessor, quàm fęmina intentionem habeant venereorum agendorum, puto Brevi non esse locum, eo maximè, quia in casu Sancii non proponitur solicitatio ex parte Confessoris in sacramento Pęnitentiæ, vel proximè, sed tractatus remotus ex utriusque placito, qui tractatus præcedens mihi ad rem facit, sive simuletur, sive non, confessio. Opinio ergo Sancii defendi tantùm potest, quando in ipsa domo, & loco ad confessionem deputato, & sub confessionis figura, ut ita dicam, simulet Confessor ad inspectantes illudendos confessionem audire, etsi ab ipso non incipiat solicitatio, nec præcedat inter eos tractatus, simulationemque, ipsa per se sufficiat. Ita Freitas. Igitur prętextus confessionis, de quo agit Constitutio Gregoriana, debet esse proximus, non autem remotus à loco, & statu confessionis, de quo videndus est Sousa *de Confess. solicit. in addit. n. 10.*

RESOL. XLII.

An sit denunciandus Confessarius, qui dicente fœmina se velle in crastinum confiteri, illam solicitat, & confessionem dissuadet? Ex p. 4. tr. 5. Res. 6.

§. 1. NOn esse denunciandum tenet Sancius *in selectis disputat. 11. num. 49.* ubi sic ait: Si fęmina se velle crastino confiteri diceret, & tunc dissuaderet Confessarius, & venerea ageret, propriè non dicitur solicitata proximè ante confessionem, cùm tunc quando fit solicitatio, nolit fęmina confiteri, unde solicitatio tunc non est proxima confessioni faciendæ, sed proxima conventioni de illa agenda. Ita ille. Cujus sententiam novissimè invenio docere etiam Castrum Palaum *to. 1. tract. 4. disp. 9. punct. 8. n. 4.*

2 Sed in terminis Bullæ Gregor. XV. contrariam sententiam tenendam esse puto, quia hæc solicitatio efficitur in confessionario, & Confessarius dum pęnitentem sollicitat, simulat ejus confessionem audire; ergo includitur in dicta Bulla, & ideò est denunciandus. Et ita hanc sententiam tenet Fagund. *de precept. Eccles. in editione novissima, tr. 2. lib. 4. c. 3. n. 49.*

RE-

RESOL. XLIII.

An Confessarius solicitans fœminam ad confessionem accedentem, quia eam ipse pravenit, facienda differre confessionem in aliud tempus, sit denunciandus?

Et quid est dicendum, si mulier absque Confessarii suasu, in ipsa jam confessione incepta à confitendi proposito desistat, dicatque Confessario amplius nolle confiteri, sed confabulari, & postea longa confabulatione interjecta, solicitatio sequatur? Exp.4.tr.5. Res.46.

[illegible]

§. 1. NEgativè respondet Antonius Sousa *opusc. de Confess. solicit. tr. 1. cap. 18. num. 7.* ubi sic ait. In hoc decreto Pauli V. existimo non comprehendi casum illum, nimirum si accedens fœmina confessionis causa à Confessario præveniatur, ut confessio in aliud tempus differatur, mutatoque confitendi animo à Confessario solicitetur, nam solicitatio tunc non est immediata ad confessionem, cùm ante omnem solicitationem mutatum sit propositum confitendi; sicut si fœmina ipsa, quæ aliàs ut confiteretur accessit, dicat Confessori se jam confiteri nolle, & Confessarium solicitet, cui solicitationi ille consensum præbeat, imò & in actum venereum illic deveniat, pro eodem enim reputo mulierem propositum confitendi mutasse jam ad pedes Confessoris, ac si domi, aut in itinere antequam ad Confessarium accederet, illud mutasset, dummodo id fuerit ante solicitationem. Idem etiam puto si mulier absque Confessarii suasu in ipsa jam confessione incepta à confitendi proposito desistat, dicatque Confessario amplius nolle confiteri, sed confabulari, & postea longa confabulatione interjecta, solicitatio sequatur. Hæc omnia Sousa.

[illegible]

2 Quæ quidem an sint probabilia in terminis decreti Pauli V. remitto me judicio aliorum; nam Freitas *in addit. ad tractat. de Confessar. solicitant. quæst. 14. num. 16.* docet in casu primo, quem ponit Sousa, Confessarium esse Inquisitoribus denuntiandum. Sed quicquid sit de hoc, cetum est hodie stante Bulla Gregor. XV. hos Confessarios esse denunciandos, quia hæc solicitatio efficitur in confessionario, & Confessarius dum pœnitentem solicitat, simulat ejus confessionem audire; ergo includitur in dicta Bulla, ut in casu simili ex Fagundez *supra* dictum est.

[illegible]

RESOL. XLIV.

An sit denunciandus Confessarius, qui fœminam ad confessionem accedentem ante signum Crucis sollicitat illam, dilata in aliud tempus confessione?

Et quid est sentiendum, si Confessarius sciens pœnitentem velle confiteri, illam solicitet, quamvis confessio non sequatur? Ex p.4. tr.5. Res.39.

[illegible]

§. 1. ESse talem Confessarium denunciandum in terminis Bullæ Greg. XV. non est dubitandum. Difficultas est in terminis aliarum Bullarum Pauli V. Clem. VIII. &c. Negative respondet Sousa *de Confess. solicit. tract. 1. cap. 18. nu. 7.* Sed adversus illum, & meritò, insurgit Freita *in editione novissima de Confessar. solicit. quæst. 14. num. 28.* quia praxi S. Officii est in contrarium, cùm tales Confessarii in Tribunalis Sacræ Inquisitoribus plectantur, ut accidisse Pinciæ testatur ipse Freitas. Deinde certum est secundùm communem opinionem Doctorum, & tenet Moura *opusc. 1. de incant. sect. 3. c. 3. num. 18.* in terminis dictarum Bullarum Confessarios solicitantes paulò post, vel ante confessionem, esse denunciandos; sed hoc accidit in casu nostro: ergo, &c. Deinde non satis percipitur discrimen inter hunc casum, & illum, quem probat ipse Sousa *in num. 6.* ubi sic ait: Idem existimo, si Confessarius sciens pœnitentem velle confiteri, ipsam solicitat, quamvis confessio non sequatur, sive quia solicitata confiteri postea noluit, sive quia Confessarius audire recusavit, aut ad alium Confessorem remisit. Ita ille, ergo omninò dicendum in dubio proposito talem Confessarium esse Inquisitoribus denunciandum.

RESOL. XLV.

An sit denunciandus Confessarius, qui non absolvit fœminam ex aliqua justa causa, si tamen illam solicitet.

Et quid, si fœmina sub Crucis signo velit peccata detegere, & à Confessario interrumpatur ad turpia solicitante?

Et quid est dicendum, si filiam spiritualem, hoc est ex præcedentibus confessionibus notam, ad genua procumbentem ante signum Crucis illam præoccupat Confessarius solicitans? Ex p.4. tr.5. Res.30.

[illegible]

§. 1. REspondet affirmativè Sancius *in selectis disput. 11. numer. 42.* ubi sic ait: Si confessarius deprehendens fœminam verum propositum emendationis non adducere, & ob id absolvendam non iri, adhuc solicet pœnas Brevis non vitabit, quia licèt Sacramentum non conficiatur, accusatio tamen in foro conscientiæ fit, quæ sufficit ad obligationem sigilli; & liquet quoque ex decreto Greg. XV. in illis verbis, *Qui occasione confessionis etiam ipsa confessione non sequuta solicitaret*, &c. Ita Sancius; cui addendus est Acugna *tract. de Confess. solicit. quæst. 14. num. 10.* ubi ejus additionator Freitas *n. 16.* alios duos casus solicitationis ponit, etiam in terminis aliarom Bullarum ante constitutionem Gregorianam. Primò, si fœmina sub Crucis signo velit peccata detegere, & à Confessario interrumpatur ad turpia solicitante. Secundò, si filiam spiritualem, hoc est, ex præcedentibus confessionibus notam ad genua procumbentem ante Crucis signum præoccupet Confessarius solicitans.

Quand hos duos casus lege [illegible] R. 41. & inf. R. 81. post med. à vers. qui etiam.

RESOL. XLVI.

An Confessarius audiens in confessione mulierem incidisse in aliqua peccata sensualia, insequens illam descendentem paulò post ab Ecclesia, & in itinere illam solicitat, incidat in pœnas, & sit denunciandus?

Et quid, si ante discessum ab Ecclesia talis Confessor fœminam solicitaverit? Ex p.4. tr.4. Res.7.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Laurentius de Peyrinis *in privileg. Minim. to. 2. constit. 4. Gregor. XV. schol. 2. num. 2.* ubi sic ait: Occasione confessionis diceretur solicitare Confessor, qui audiens mulierem in confessione, eamque levem ibi cognoscens, lenonem paulò post addictæ mulieris vestigia insequenda mitteret, eamque domum intrantem solicitaret, seu etiam in itinere. Ita ille, qui pro hac sententia citat Jacobum de Graffis; & ita hanc sententiam novissimè docet etiam Lezana *in summ. quæst. regular. cap. 19. nu. 34.* vir quidem doctus, & amicissimus.

Sup. hoc [illegible] in fin. R. [illegible] sed lege eam [illegible]

2 Sed tu cogita, nam secundùm aliquos si Confessarius divertit ad alios actus, in dicto casu solicitatio neque moraliter, neque physicè incepit in locis prohibitis à Pontificibus, ergo, &c. & licèt Confessarius utatur scientia confessionis, non tamen, ut dictum est solicitat pœnitentem in locis prohibitis solicitare, ergo non incidit in pœnas Bullæ, neque denunciandus erit. Imò putante neque Pontificias Bullas contravenire, si ante discessum ab Ecclesia talis Confessor fœminam sollicitaret, dummodo id efficeret extra tempora, & loca in Bulla Gregor. XV. contenta. Et ita sentiunt docti recentiores à me consulti, & præsertim aliqui Magistri Illustriss. Societatis JESU, quia prætextus confessionis, de quo agitur in Bulla, debet esse provinciarium non autem remotus à loco, & statu confessionis, ut docet Sousa *opus. de Confessar. solicit. in addition. nu. 10.* & de occasione idem dicendum putant. Sed ego in hac quæstione de meo nihil asserere volo.

RESOL. XLVII.

An sit denunciandus Confessarius, qui tribuit pœnitenti chartam in confessione, postea tamen legendam, in qua ad venerem solicitabat? Exp.4. tr.5. Res.2.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Joan. Sancius *in selectis disp. 11. num. 31.* ubi sic ait. Confessarius pœnas Brevis non effugiet, si chartam continentem solicitationem trahat fœminæ pœnitenti, quamvis non statim legendam conferat, nam cùm traditur charta, incipit solicitatio, & injuria fit Sacramento, quo monendum erat pœnitenti vitam in melius mutare, instrumentum conferatur, quo saucietur. Ita ille.

Sup. hoc sup. [illegible] Res. [illegible] proc. fin. vers. Confessarium.

2 Sed contrariam sententiam judicat probabilem novissimè Castr. Palaus *to. 1. tract. 4. disp. 9. punct. 4. n. 2.* si charta non immediatè post susceptum Sacramentum legatur, sed transacto jam tempore, quia talis chartæ tradito est solùm causa solicitationis, non verò solicitatio, non enim tunc quando traditur charta, movetur pœnitens ad malum, ut supponitur; ergo tunc non solicitatur, solicitatio namque est motio voluntatis alienæ, cùm autem non moveatur pœnitentis voluntas in confessione, sed extra, quando scilicet legit chartam, efficitur in confessione non fuisse factam solicitationem, ac proinde non fore ex obligatione denunciandum. Cæteras rationes videbis apud Castrum Palaum.

3 Et argumentum non tactum à Castro Palao, quòd ex negativa sententia daretur ansa, & occasio Confessariis solicitandi pœnitentes fraudando legem, & eludendo cum hac inventione pœnas inflictas adversus eos in Bullis Pontificiis, forte quis posset respondere ex doctrina doctiss. Emanuelis de Moura *in opusc. 1. de censal. & incant. sect. 3. cap. 3. num. 18.* quòd Confessarius in committendo delicto si sibi caveat à circunstanstantis, quæ illum submittunt Inquisitoribus, faciuntque delictum enormius, hoc non est facere fraudem legi, sed facere opus prudentiæ humanæ, & cautelæ, quo magis fidem profiteatur.

4 Verùm

4 Verùm his non obstantibus tu ne recedas à sententia affirmativa Sancii, quia talis solicitatio mortaliter incepta fuit in confessionario, quando Confessarius tradidit chartam postea legendam fœminæ. Et ideò adversus sententiam negativam, quam prorsus ego improbo, meritò novissimè insurgit Fagundez *de precept. Eccles. in editione novissima*, *pr. 2. lib. 4. cap. 3. n.* 62.

R E S O L. XLVIII.

An pœnitens, quæ ignoranter accusavit se in confessione habuisse animum peccandi cum ipso Confessario, unde ex hoc illam solicitavit, teneatur dictum Confessarium denunciare? Ex p. 4. tr. 5. Res. 20.

§. 1. Respondeo affirmativè cum Bonacina *in tract. var. disput. 6. punct. 3. num.* 17. ubi sic ait. Fœmina non obligatur ex vi constitutionum Apostolicarum ad denunciandum Confessarium, cui expressè, vel tacitè suum libidinosum animum erga ipsum significavit, ut ipsum ad peccatum induceret, & Confessarius occasionem inde arripit turpem aliquem actum cum ea exercendi. Hoc tamen intelligitur, modò fœmina turpem suum amorem Confessario significet animo ipsum provocandi, tunc enim ipsa dicitur solicitare Confessarium, non autem ab ipso solicitari; secus si hoc aperiat Confessario, animo confitendi, seu accusandi se de gravi illo affectu, & Confessarius ansam inde assumat exequendæ libidinis, tunc enim Confessarius dicitur solicitare pœnitentem. Ita Bonacina.

R E S O L. XLIX.

An Confessarius, si in actu confessionis dicat pœnitenti, Se in fosse secolare, vi prenderei per moglie, *sit denunciandus tanquam solicitator?*

Et an interpres confessionis, si solicitet pœnitentem, sit denunciandus?

Et alia curiosa dubia notantur circa crimen solicitationis, & adducuntur diversi casus in textus hujus Resolutionis, sed jam ferè omnes magis latè in suis specialibus Resolutionibus nunc sunt transcripti, & assignati in hoc ipsomet tractatu. Ex p. 9. tr. 9. & Misc. Res. 32.

§. 1. Negativè respondet Bordonus *in sacro Tribun. c. 23. q. 3. n.* 54. quia dicta verba nullum dicunt peccatum ad minus mortale, & quia solùm explicant impudicum affectum erga mulierem.

2 Sed tu cogita, quia dicta verba sine aliqua occasione in confessione dicta videntur maximè excitativa ad venerem; & cùm sint impertinentia ad confessionem, sapiunt solicitationem; callidus enim, & perfidus Confessarius paulatim vult illam incipere, & mulierem allicere, sicut si laudaret illam ex pulchritudine, non sunt mala, nec explicant impudicum affectum: verùm si sine aliquâ occasione proferuntur à Confessario, esset denunciandus, ut vult ipsemet Bordonus, ubi suprà, *quæst. 3. n.* 59. ergo, &c. Ideò, ut dixi tu cogita, & recognosce Escobar *de Solicit. part. 1. quæst. 3. num.* 38. ubi docet, me citato, quod dum non ita certum solicitationis sensum verba continent, ut trahi aliquo modo possint in bonam partem, posse Inquisitores vocare Confessarium, & eum circa intentionem interrogare.

Sup. hoc magis latè inf. in R. 32 & in alio §. eius not.

Sup. hoc sup. in R. 29. & inf. in Res. 92. §. Observent &c.

3 Nota enim hic, quod dictus Pater Bordonus, loco citato, *quæst. 16. n.* 74. docet, Confessarium, qui consentit solicitationi à muliere sibi factæ, non esse denunciandum etiam in terminis Bullæ Gregorii XV. quia verba Bullæ comprehendunt colloquia de rebus turpibus sine ordine ad provocationem, aut de lenocinio peragendo à pœnitente. Præterea illa verba referuntur ad Confessarios, authores inhonestorum sermonum, colligitur ex verbo, habuerint, quod sine dubio refertur tantùm ad Confessarios. Ita ille contra Trimarchum, cui adde Baldellum *tom. 2. libr. 2. disp. 63. num.* 4. & Trullench *in decal. to. 1. lib. 1. c. 3. dub. 18. n.* 53.

Sup hoc inf. in R. 36. 37. & 38.

4 Sed ego puto, sententiam nostri Siculi Patris Trimarchi viri docti, & amicissimi esse tenendam, quam ante illum ex Sousa docui, & novissimè, me citato, tenet Illustrissimus Inquisitor Escobar à Corro *in tractat. de Confess. solicitan. part. 1. quæst. 3. num.* 44. & noster concivis doctissimus Pater Joseph Augustinus *in brevi notitia*, *&c. Titulo de Confess. solicit. nu.* 4. ubi sic ait: Tenentur pœnitentes revelare Confessarios solicitantes, etiam si pœnitentes fuerint primi in miscendis sermonibus inhonestis, aut Confessarios solicitaverint, dummodò Confessarii consenserint, & habuerint inhonestos sermones: nam in Bulla prædicta constat sufficere ad hanc denunciationem, si Confessarius habuerit cum pœnitente illicitos, & inhonestos sermones, aut tractatus, nec excipitur casus, in quo ipsi non fuerint primi, sed satis est si inhonestos sermones habuerint. Ita ille; cui adde à fortiori meipsum *in part. 4. tract. 5. resolut.* 4. Et ita ego testor, quòd sententia contra Bordonum, & alios observatur in praxi in nostra Inquisitione Hispanica, & quod etiam observetur in hoc Tribunali Sanctæ Inquisitionis testatus mihi est nunquam satis laudatus Dominus meus Illustrissimus Franciscus de Albitiis Sancti Officii Assessor, & Reverendissimus Confessarius Pater Joan. Baptista à Martinengo, ambo viri docti, & amicissimi. Puto tamen supradictum Confessarium esse mitiùs puniendum.

Quæ hic est inf. Res. 37.

5 Sed quid dicendum de interprete confessionis, an si solicitet pœnitentem sit denunciandus? Negativè respondet Bordonus *quæst. 14. n.* 69. contra Trimarchum. Sed pro Trimarcho stat novissimè Escobar à Corro ubi suprà, *part. 1. quæst. 2. n.* 31. quia Interpres accedit ad Sacramentum in casu necessitatis, ut Sacer Medius per intelligentiam verborum perveniat in cognitionem morborum, & antidotum opportunum adhibeat, quod in mortiferum venenum reddit interpres solicitans cum tanti Sacramenti notoria injuria. Tùm quia est medium inter Sacerdotem, & pœnitentem in ipso Sacramento, & debet velut principalis judicari ratione dependentiæ, saltem quoad hunc effectum, *argum. text. in l. cum mutuæ 12. de peculio legato*, Menochius *de retinend. remedio 1. n.* 149. Valenzuela *consil. 18. num. 71. & seq.* Tum quia negari non potest, nisi quod prætextu confessionis sacramentalis, & veræ, solicitet; quod sufficit ex novo decreto. Tum quia concurrit ad confessionem, & cognoscit peccata per ordinem ad eam: & ita afficitur effectibus confessionis, ut sententia est communis omnium loquentium de sigillo, *cap. Omnis de pœnit. & remissionib.* & patet ex pluribus, quos allegat Martin. Bonacina, *de Pœnitentia, disp. 5. q. 6. sect. 5. punct. 3. nu. 5. pag.* 172. quibus adde alios perplures apud Dianam, *5. part. tr. 11. de sigillo Confess. sol.* 48. Tum denique quia eo ipso quod permittitur accedere ad Sacramentum habetur pro Confessario interpretativè saltem; quod sufficit præcipuè, quia adest identitas rationis in comprehensione, ita Freitas ad Acugnam, *q. 13. n. 27. & 28.* quæ mihi videtur probabilior, maximè attenta nova Gregorii XV. Constitutione, ex qua dubitari de hac opinione meo judicio non potest. Hucusque Escobar.

Sup hoc inf. in à R. 8. in alio vers. ejus pœnam annot.

Quæ nunc est in to. 1. tr. 8. R. 19. & in 2. vers. not. præter. §. 1. in fin. & ibi in R. 33. § ult. eadem in vers. Tenlo, & item ibi in tr. 1. à 78. §. ult. ad med. vers. interpres.

6 Nota verò quod licèt me citato asserat Leandrus, *de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 13. q.* 40. non esse denunciandum confessionis Interpretem ex vi constitutionum Pii IV. Clementis VIII. Pauli V. & Greg. XV. tamen aliunde dictum Interpretem verè subiici judicio Dominorum Inquisitorum, eò quod & injuriam faciat Sacramento, & suspectus videatur in fide. Et hoc etiam docet Fagundez *in Decalogum lib. 6. cap. 12. num.* 23.

7 Observat etiam Bordonum loco citato, *n.* 66. contra Trimarchum asserere Sacerdotem jurisdictione carentem, si solicitet in confessione non esse denunciandum, quia Constitutiones Pontificiæ loquuntur de Sacerdotibus deputatis, & habentibus curam animarum, ergo in dictis Constitutionibus non includuntur Sacerdotes simplices. Verùm pro Trimarcho à fortiori facit Escob. ubi sup. *n.* 27. asserens, Laicum simulantem se esse Confessarium, si solicitet fœminam in confessione, esse denunciandum vigore Bullæ Greg. XV. cùm talis solicitatio fiat prætextu, ac simulatione confessionis: ergo comprehensa manet in Bulla Gregoriana. Verùm licèt Leandrus ubi suprà, *q.* 37. 38. & 39. asserat, laicos, Subdiaconos, & Diaconos, vel Sacerdotes carentes jurisdictione solicitantes in confessione, non esse ex vi prædictarum Constitutionum denunciandos, posse tamen ab Inquisitoribus puniri, tanquam suspectos de fide. Vide Bossium *in Discept. Mor. disceptat. 5. nu.* 4. qui citat omnes meas Resolutiones circa præsentem difficultatem.

Sup. hoc inf. in R. 36. & 39. & in alio vers. earum notat. pro ista quæst.

Sup hoc inf. in Res. 24. & eadem in alio ejus primo annot.

R E S O L. L.

An si Confessarius det aliquod donum mulieri in confessione, dicatur illam solicitasse, ita ut sit denunciandus? Ex p. 9. tract. 9. & Misc. 4. Res. 34.

§. 1. Affirmativè respondet Trimarchus, *tract. de Confes. solic. disp. 2. sect.* 4. Primò quia ex Ledesma, & Paramo, solicitatio fit per donorum largitionem. Secundò, quia dona magis quàm verba alliciunt. Tertiò mulier non est pauper, neque annulum perdidit: ergo nihil aliud cogitare potest, nisi Confessarium habere affectum libidinosum erga se: ergo tunc tentatur ad libidinem.

2 His tamen non obstantibus, novissimè doctus Pater Bordonus in Sacro Tribunali, *cap. 23. q. 10. n.* 61. negativæ sententiæ adhæret: tum quia donum, ex sua natura non ordinatur ad venerea; ergo de se non est signum, aut factum sufficiens ad arguendum solicitationem ex quo tollitur primum argumentum Trimarchi; esto enim dono fieri possit solicitatio, ea tamen non præsumitur, neque asserenda est nisi dono adjungantur verba præseferentia solicitationem, in quo casu solicitatio consisteret in illis verbis, non in dono. Tum quia, donum movere potest etiam ad benevolentiam honestam, ad gratitudinem, ad aliud donum pinguius, quare cùm sit indifferens, inde colligi non potest assertivè, donum traditum fuisse ex affe-

ctu

ctu turpitudinis, imò id suspicari temerarium est, cùm donum in bonam partem accipiendum sit, & sic solvitur secundum argumentum & tertium: nam mulier malum cogitans de Confessario, peccat, & imprudens est illius cogitatio, cùm in bonum sensum trahere possit finem, quem habuit Confessarius in donatione annuli, putando donationem sibi factam fuisse, vel in signum gratitudinis, si Pœnitens illi fuit aliàs liberalis largitione eleemosynarum, vel ex affectu paternitatis spiritualis, &c. Tùm quia, non est solicitatio ex eodem Trimarcho *n.*19. quando pecunia tribuitur Pœnitenti pauperi, quia præsumptio stat pro Confessario ex titulo paupertatis: ergo neque donare diviti, quia præsumptio boni finis, qui inesse potest huic donationi, facere potest favore Confessarii, pro qua in dubio præsumendum est. Demum hujusmodi solicitatio, si qua adest, solùm dubia, & præsumpta est, ac proinde non est conformis Bullæ Gregorianæ, quæ punit certam solicitationem non præsumptam, consequenter nulla est obligatio denunciandi Confessarium donantem.

3 Sed ego in hoc casu distinguendum esse puto, nam si quis v.g. daret Pœnitenti ramusculum, seu florem, vel donum minimi valoris, tunc adhærerem opinioni Patris Bordoni, & ita docet Escobar *tr. de Confes. solic. p.* 1. *q.* 3. §. 2. *n.* 14. Secus autem si donum esset magni valoris, consideratis circumstantiis personarum, & in hoc casu non mihi displicet opinio Trimarchi, nam extra occasionem, & impertinenter ad confessionem dare donum considerabile mulieri, quæ confitetur, est maxima præsumptio contra Confessarium: tùm quia, ut ait Escobar loco citato *n.* 16. non solùm prohibetur aperta solicitatio, sed etiam palliata tacitè, vel amphibologicè demonstrata, qualis videtur donatio muneris, de qua loquimur: tùm quia muneribus fœminæ facilè allici, & provocari solent: tum quia in hoc venenoso crimine nec subterfugium, nec velamen relinquendum est, quod simile flagitium lascivi Confessarii cooperire valeant.

R E S O L. LI.

An mulier teneatur denunciare Confessarium illam solicitantem, si ante solicitationem ei præbuisset multa munera intuitu eleemosynæ absque malo fine?

Et quid, si contingat ante impensa beneficia Confessarium solicitasse, & per tempus solicitationi incumbendo maxima dona, & beneficia impertiri fœminæ solicitatæ, an sit denunciandus talis Confessarius?

Et quid, si ipsi fœminæ nulla fuerit Confessarius solicitans impertitus beneficia, sed fœminæ filiis, marito, parentibus, vel fratribus? Ex p. 10. tr. 13. & Misc. Res. 46.

§. 1. NEgativè respondet Sancius *in select. disput.* 11. *num.* 55. ubi sic ait: Nec denunciandi aderit obligatio, si fœmina solicitetur à suo maximo Benefactore, aut amico. Potest namque contingere Petrum Confessarium beneficia plurima fœminæ impendisse, ipsamque gratitudinis vinculo constringi non tantùm damnum Confessario exoriendum impedire, verùm bonis ipsum afficere. Inhumanum ergo esset fœminam obligare sui Benefactoris authorem damni esse. Imò si contingat ante impensa beneficia, Confessarium solicitasse, & per tempus solicitationi incumbendo, maxima beneficia impertiri fœminæ solicitatæ, non denunciandus erit. Quia licèt dum aggressa est solicitatio, non aderat excusatio ex gratitudine ad denunciationem omittendam: posteà tamen dum munera elargitur etiam ob implendam libidinem, Benefactoris naturam non subterfugit; cui damnum parare inhumanum esset, Præsertim quod se privare fœminam beneficiis in futurum suscipiendis, esset idem ac in propriis bonis jacturam sentire; diximus autem suprà fœminam constringi denonciare, cum bonorum suorum jactura. Deducitur etiam, non constringi fœminam solicitatam denunciare Confessarium, qui etsi ipsi fœminæ nulla fuerit impertitus beneficia, benè tamen fœminæ, filiis, marito, parentibus, vel fratribus. Quia gratitudinis natura non solùm ad gratias agendas obligat pro beneficiis in propria persona susceptis, verùm in persona mariti, filiorum, parentum, & fratrum. Cùm horum bona vel mala, ut suprà dictum est, propria reputentur. Hucusque Sancius.

2 Sed hæc omnia sunt destructiva nostri Sacri Tribunalis; unde meritò illa refellit, & damnat Carolus de Baucio *in Miscellan. cas. Conscient. tom.* 2. *opusc.* 2. *quæst.* 203. ubi sic ait. Hæc opinio non est mihi probabilis, & judico esse temerariam, & scandalosam contra bonum publicum totius Christianitatis. Et ratio mihi est, licèt obligatio ex gratitudine oriatur ex lege naturali, tamen obligatio revelationis Confessarii, qui solicitavit Pœnitentem in actu Confessionis, non solùm oritur ex lege positiva humana, sed magis etiam oritur ex lege naturali superioris ordinis, quam ex gratitudine: nam revelatio Confessarii solicitantis ad Tribunal Sancti Officii tendit primariò ad abolitionem peccati præteriti, futuri, & ad conservandum bonum totius Reipublicæ Christianæ, & ut deterreantur alii Confessores, ne incidant in tale peccatum. Confirmatur; magis Creatura tenetur servire Deo ex infinitis titulis, & præcipuè ex gratitudine beneficii creationis, conservationis, Redemptionis, &c. quam Benefactori maximo, aut magno amico: revelatio autem Confessarii, cùm tendat ad destructionem peccati, est in honorem Dei, & non revelare est in favorem Creaturæ, sed inter Creatorem, & Creaturam nulla datur comparatio: ergo. Ita Baucius. Quæ quidem ab ipso dicta, sunt adeò vera ut meritò Sacra Congregatio Indicis novissimè inter alias opiniones hujus Auctoris, hanc delevit ex suis Operibus, ut testatus est mihi Reverendissimus Pater Marinus tunc illius Congregationis Secretarius, nunc verò Ordinis Prædicatorum Generalis dignissimus.

R E S O L. LII.

An Confessarius, si laudet pœnitentem ex pulchritudine, venustate, &c. dicatur illam solicitare, & ideò ex hoc sit denunciandus? Ex p. 4. tr. 5. Res. 18.

§. 1. NEgativam sententiam probabilem esse putat Antonius Sousa *in aphor. Inquisit. lib.* 1. *cap.* 34. *nu.* 5. ubi sic ait: Confessarius, qui pulchritudinem pœnitentis, & venustatem laudat, licèt in terminis antiquarum constitutionum contra illas non faciat; probabilius est violare novam constitutionem Gregorii. Ita ille, Unde in verbo illo *probabilius*, docet negativam sententiam etiam in terminis Bullæ Gregorianæ esse probabilem; sed, ut dixi, seclusa constitutione Gregoriana, Confessarium putat in tali casu non esse denunciandum, quod etiam docuit *opusc. Confes. solic. tract.* 1. *c.* 1. *n.* 10. ubi sic ait: Ex his colligo primò, pœnæ hujus decreti non manere subjectum Confessarium, qui in ipso etiam confessionis actu mulieris pulchritudinem, atque venustatem laudat, aliasque ejus dotes commendat, tum quia de se hoc non est peccatum mortale, tum etiam, quia ille actus non est inhonestus, neque de se ad inhonestum actum ordinatus. *Sic* Sousa. Sup. hoc sup. in R. 17. §. ult. & in R. 40. ante medium [illegible]

2 Sed in terminis omnium constitutionum puto, dictam sententiam non esse tenendam, & ideò Peyrinus *de privil. Minim. tom.* 2. *constit.* 7. *Greg. XV.* §. 6. *nu.* 21. sic ait: Inquisitores possunt, & debent procedere contra Confessarios, qui non verbis expressis, sed solùm tacitis, & occultis alliciunt pœnitentes ad actus inhonestos, ut si illos pulchritudine, venustate, &c. laudet. Ita ille, quod ante docuerat Acugna *de Confes. solic. q.* 7. *num.* 17. Sanctarellus *de hæresi cap.* 44. *dub.* un. *nu.* 9. & novissimè Barbosa *de officio Parochi c.* 19. *nu.* 49. & Bonacina *in tractat. var. disp.* 6. *punct.* 3. *n.* 3. qui rectè addunt hoc verum esse, modò non constet, aut rationabiliter non præsumatur Confessarium, qui fœminam laudavit à venustate, protulisse hæc verba alio fine, quàm intentione alliciendi ad actus inhonestos, ut si, v. g. ait Bonacina, fœminæ pœnitenti dicat, suæ pulchritudini: & venustati injuriam facere prostituendo se ipsam aliis; sed de his verbis etiam in hoc casu abstineant Confessarii; nam equidem aliam rationem efficaciorem possunt invenire, ut pœnitens minimè turpem copiam sui aliis faciat, quàm laudando venustatem, & pulchritudinem ejus. Verùm post hæc scripta inveni Freitam *in editione novissima de Confess. solicit. quæst.* 7. *num.* 44. & 45. circa præsens dubium etiam in terminis Bullæ Gregorianæ negativam sententiam docere; sed tu ne discedas ab affirmativa, maximè post Bullam Gregorii XV.

R E S O L. LIII.

An sit denunciandus Confessarius, qui actus turpes cum pœnitente exercet, si gravi somno, aut morbo inter confitendum oppressa fuerit?

Et quid, si Confessarius aliqua arte, vel medicina induxit fœminam?

Et quid est dicendum si somnus, aut morbus esset levis, & non benè ligaverit sensus fœminæ, nec in totum impedierit illorum operationes, & ideò pœnitens aliqualiter adverteret actu Confessarii, &c. E part. 10. tractat. 14. & Misc. 4. Res. 45. aliàs 43.

§. 1. AFfirmativè respondet Pater Leandrus *in Sacram. to.* 1. *tract.* 5. *disp.* 13. *quæst.* 33. ubi sic ait: An sit denunciandus Confessarius, qui proximè ad Confessionem aliqua arte in somnum inducit fœminam, & tunc sopitam cognovit. Affirmant Sancius *disputat.* 11. *num.* 31. & 32. & Trullench *lib.* 1. *in Decalog. cap.* 3. *dub.* 18. *n.* 54. Addunt tamen, contrarium esse dicendum, in casu fœmina non arte, aut maleficio Confessarii, sed paroxismo, aut morbo aliquo, fuisset somno sopita, & tunc à Confessario cognoscatur; quia in hoc casu, Confessarius, non solicitator, sed fornicator censetur: ergo non venit denunciandus: quia Decreta Pontificum non decernunt pœnas Confessariis fornicantibus proximè ad Confessionem; sed solicitantibus. Sed ex vi Decreti Gregorii, tàm in secundo, quàm in primo casu, esse talem Confessarium denunciandum certò. Respondeo. In primo patet; quia ibi Confessarius verè solicita-

citavit fœminam in Confessione, aut proximè ad illam, licèt non verbis, sed opere. In secundo etiam constet, quia in illo Confessarius, etsi propriè non solicitavit fœminam, habuit tamen cum illa tractatus inhonestos saltem opere, quod quidem eodem tenore est prohibitum per Constitutionem Gregor. XV. ergo. Ita Leandrus. Et hanc sententiam docet etiam Escobar à Corro *de Confess. solic. p. 4. q. 4. §. 2. n. 29.* Tùm quia amplectens occasionem adimplendæ libidinis in ipso actu Sacramentali se coinquinat, & Sacramento injuriam affert eodem coinquinamento, quod extat per Constitutionem prohibitum: Tum quia solicitatio ad inhonesta principaliter prohibetur propter turpitudinem ad quā dirigitur, & qua polluitur Sacramentum, nempè propter commiationem carnalem, ad quam dirigitur. Igitur multò magis prohibita debet censeri ipsa commixtio, & carnalis copula, ut docuit Philosophus *lib. 1. Posteriorum, textu in leg. quia parentis* 16. juxta glossam, *Solato matrim.* Auth. *Multo magis, Cod. de Sacr. Eccles.* Baldus *in leg. Petens num. 33. Cod. de postu.* Tum quia si actus inhonesti extra copulam prohibeotur in Constitutione; ideò est, non tantùm quia per se turpes sunt, sed quia diriguntur ad turpitudinem copulæ, velut ad finem, ex quo ipsi turpes siunt. Quam veram opinionem amplia, non tantum dùm Confessarius in Confessione copulam habet cum fœmina somno, morbo, aut paroxismo correpta, sed dùm tantùm habet actus libidinosos, ut erunt tactus in pudendis, & similes, quia sunt ejusdem malitiæ cum copula, & verè hoc est ad inhonesta tentare, & habemus comprehensum in nostra Gregorii Constitutione, & ita velle videtur Martinus Bonacina *tract. var. disp. 6. de onere, & oblig. denunciandi, punct. 3. num. 3.* Hucusque Escobar.

2 Sed contrariam sententiam, præter Sancium, & Trullench. tuetur novissimè Lupus *de Edicto S. Inquis. part. 2. lib. 5. art. 2. difficult. 1.* & Pater Baldellus *in Theolog. Mor. tom. 2. lib. 5. disput. 63. num. 26.* ita asserens. Si Sacerdos actu audiens Confessionem alicujus Pœnitentis, interius consentiat in actum aliquem turpem cum illa perpetrandum, & secretò se polluat, nec Pœnitenti aliquid aperiat in ipsa Confessione, vel immediatè post, aut in Confessario, vel in loco alio ad confessionem electo, non est, quod denuncietur, etiamsi posteà extrà Confessionale rem totam aperiat, quia revera non solicitat in Confessione, aut Confessionali. Et idem esset, si Penitens inter confitendum gravi somno, aut morbo corriperetur, & esset extra sensus: & hoc videtur Confessarius turpiter illum oscularetur, aut attrectaret ad explendam tantummodo suam libidinem; non autem ad illum tentandum, aut provocandum, quem videret pro illo tempore expertem sensus: similiter enim non potest dici illum tentare, aut provocare: siquidem est omninò incapax provocationis, & tentationis, oppositum tenet Bonacina. Sed non video qua probabilitate id possit dici, cùm talis pœnitens, quamdiu est extra sensus, non magis sit capax provocationis, aut solicitationis, quàm si esset mortuus: aut planè ligneus, vel marmoreus: secùs verò, si somnus, aut morbus esset levis, & non benè ligaret sensus, neque in totum impediret illorum operationes, & ideò Pœnitens aliqualiter adverteret actus Confessarii, iique possunt, vel tunc, vel posteà esse illi tentatio, & provocatio, quia tunc verè tentaret, & procuraret solicitare. Et quod dicitur in utraque Bulla etiam illum esse denunciandum qui tentat, & procurat solicitare, procurare, aut allicere, non significat, quod sit denunciandus, si hæc faciat quando alter ex quocunque accidenti non potest solicitari, provocari, & allici; sed solùm si hæc faciat frustrà, & sine effectu, quia alter non admittit solicitationem, neque sinit persuaderi turpia, aut induci ad illa: sed resistit solicitanti, & provocanti. Hucusque Baldellus: cui adde Seraphinum Freitam ad Acugnam, *quæst. 9. num. 11.* Unde ego utramque sententiam probabilem esse puto, licèt affirmativam probabiliorem esse existimem: sed primam tanquam certam amplector, si Confessarius in confessione, vel actu proximo attrahit fœminam in somnum, vel paroxysmum aliqua arte, vel medicina mediante, ut rem cum ea habeat; nam solicitator dicitur, & puniri debet per Inquisitores. Vide Doctores citatos.

RESOL. LIV.

An fœmina, si consentiat solicitationi, teneatur Confessarium denunciare?

Et notatur, quod ex mandato Urbani VIII. præcipitur Ordinariis, ut omnibus Sacerdotibus tam Regularibus, quàm sæcularibus approbandis ad confessiones audiendas in actu ipso approbationis legatur, & intimetur Constitutio Gregor. XV. & Ex part. 4. tr. 5. Res. 31.

Quæ hic est sup. Res. 16. Id eius §. ult. & Instr. 14. 8. pen. ad med. & in Res. 19.

§. 1. IN *part. 1. tr. 4. resol. 9.* adduxi Acugnam, Sanctarellum, Peyrinum & alios, affirmativam sententiam docentes, ex quadam Epistola Cardinalis Mellini directa ad Federicum Cardinalem Borromæum Archiepisc. Mediolan. cujus tenorem hic per extensum modò apponere visum est. Sic enim habet, (Illustriss. & Reverendiss. Signor mio Osservatissimo Doppo essersi avuta longa, e matura consideratione sopra il dubio significato da diverse bande, se i penitenti siano obligati à denuntiare i Confessori, da quali sono stati sollecitati nel luogo, ò atto della Confessione quando hanno consentito alla sollecitatione, N. S. e questi miei Signori Illustrissimi in Congregatione tenuta avanti S. Santità à 25. di Luglio passato, doppo haver anco inteso il parere d'una particolare Congregatione deputata per questo effetto, hanno risoluto, che qualsivoglia penitente è tenuto à denunciare il Confessore, dal quale sarà stato sollecitato nel luogo, ò atto della Confessione, ancor che gli abbia consentito, & non è tenuto à propalare il proprio consenso, ne sopra ciò s'interroghi dal Vescovo, ò dall'Inquisitori, ò loro Vicarj avanti quali deporrà, ne meno il Confessore denuntiato, procedendosi poi contra di lui, nei costituti, che se gli saranno, non s'interroghi sopra detto consenso, & in caso, ch'egli volesse dirlo da se non si scriva il suo detto, come cosa in ordine alla persona sollecitata non spettante all'Officio della santa Inquisitione, le parti dunque di V. S. Illustriss. sono di significare à i Confessori detta risolutione, & incaricargliene strettamente l'osservanza, acciò ne i casi, che occorrono alla giornata conforme al tenore della constitutione publicata da Greg. XV. S. M. contra i confessori sollecitanti significhino à i penitenti l'obligo, che hanno di denunciare i Confessori, da quali saranno stati sollecitati, & havendogli consentito, & facendo difficultà in scoprire il proprio consenso conforme alla risolutione, che si è fatta gli dichino apertamente, che non sono tenuti à propalare il detto consenso, e che tanto i penitenti, quanto i Confessori solecitanti, procedendosi contra di loro non saranno di ciò interrogati, e dicendolo da se non si scriverà ne riceverà il loro detto, e quando il penitente tuttavia persistesse nella medesima renitenza, N. S. si contenta, che dal Vescovo, ò dall'Inquisitore si dia autorità al Confessore di ricevere per scrittura, e cō giuramento la denuntia per portarla subito à chi gli haverà data autorità di pigliarla, e se oltre le cose sudette occorrerà altro caso grave, per il quale non si possa il penitente indurre à denunciare, vuole S. Santità, che si scriva qui, e s'aspetti la risposta, & in tanto si soprasseda nell'assolutione, e tanto si contenterà V. S. Illustriss. far osservare nella sua Diocese, facendo registrare la presente negli atti di cotesta Corte per informacion sua, e de' suoi successori, quali avranno mira, che la presente risolutione riguarda solo quei penitenti, che per avere consentito fanno difficoltà in denunciare, ma à quei, che non hanno consentito, o havendo consentito non sono in ciò renitenti, non deve il Confessore porre difficoltà alcuna, mà lasciare, che indifferentemēte, e liberamente sodisfacciano all'obligo, che hanno di denunciare conforme alla constitutione. Si compiacerà anco V. S. Illustriss. di mandare copie della presente à i Vescovi suoi suffraganei, acciò da essi ancora sia fatta la presente risolutione, & à V. S. Illustriss. per fine humilissimamente bacio le mani. Di Roma li 27. di Settembre 1624. di V. S. Illustriss. & Reverendiss. humiliss. & obligatiss. servitore. Il Cardinal Mellino. A tergo. All'Illustriss. & Reverendiss. Sig. mio Osservandiss. il Signor Cardinal Borromeo.)

2 Unde ex hac epistola apparet, non esse admittendam opinionem Sousa *de Confess. solicit. tract. 1. c. 7. n. 4.* asserentis fœminam si consentiat solicitationi, & veniat in actum peccati præsertim in confessione, non teneri denunciare Confessarium. Secundò apparet non esse admittendam opinionem Freitas *in editione novissima de Confess. solic. q. 10. n. 40.* asserentis fœminam in tali casu non solùm teneri ad denunciandum, quod est verum; sed etiam teneri aperire copulam, & si hoc non faciat, Inquisitores possunt illam interrogare de omnibus circumstantiis solicitationis, tam tactuum, quàm etiam copulæ, quæ omnia, pace viri doctissimi, sunt contra supradictam Epistolam, & expellunt fœminas à denunciatione, ut omnibus patet, unde non sunt admittenda, neque in sacro Tribunali practicantur.

3 Non desinam hic adnotare id, quod observat Laurentius Peyrinus *in privil. Minim. to. 2. constit. 4. Gregor. XV. §. 9. num. 34.* nempè datas esse literas omnibus Archiepiscopis, & Vicariis Generalibus *die 3. Octobris* 1626. subscriptas, Cardinalis Mellini, quibus præcipiunt dictis Ordinariis de mandato SS. D. N. Urbani VIII. ut omnibus Sacerdotibus tam regularibus, quàm sæcularibus approbandis ad confessiones audiendas in actu ipso approbationis legatur, & intimetur constit. Greg. XV. præsertim §. 9. qui incipit, *Mandantes*, ut eodem tempore sciant Confessarii pœnas propositas solicitantibus, & quòd non hortantes, ut debent, pœnitentes solicitatos ad denunciandum, vel docentes eos non teneri denonciari, punientur ab Inquisitoribus.

RESOL. LV.

An mulier solicitans Confessarium sit ab ipso, vel ab aliis qui hoc sciunt, denuncianda?

Et docetur, quod hæ Constitutiones, cum sint pœnales, non sint extendenda ad aliam casum.

Et ex doctrina supradictæ quæstionis etiam infertur, quod excommunicatio lata contra ingredientes Monasteria Monialium sub prætexta licentiarum, non extenditur contra ingredientes sine tali prætextu. Ex p. 1. tr. 4. Res. 31.

§. 1. **V**Idetur prima facie affirmativè respondendum: & ita in terminis Bullæ Greg. XV. docet Bellochius *de cas. reserv. p.2. q.9. n.51.* quia talis mulier non minus Sacramentum lædit, cùm solicitat, quàm Confessarius, si solicitaret, sed Confessarius solicitans est denunciandus; ergo & solicitatrix debet denunciar. Et ita docet Paramus *de orig. Inquis. lib.3. q.10. in fine.*

2 At contrarium omninò est affirmandum cum Riccio *in praxi, p.3. resol.67. n.5.* Sancio *in select. disp.51. n.24.* Bonac. *in tr. var. disp.6. punct.3. n.20.* & aliis: quia Constitutiones Pontificum in Confessarios, diriguntur ad illorum audaciam, & iniquitatem comprimendam, cumque hoc scelus feminis rarò contingere constet, lex de illis non disponit: quia leges humanæ ea, quæ frequentiùs accidere solent, considerant.

Saepius in R. 7. not. seq. § 2. R. ult. & in tr. 6. cr. 1 R. 78 & in omnibus aliis notat. 3 Adde illud, quod sæpiùs repetitum est; cum hæ Constitutiones sint pœnales non sunt extendendæ ad alium casum, *ex c. statutum de elect. & ex leg. cùm quidam, ff. de liberis & posthum.* Barb. *de potest. Episc. p.3. alleg.*102. *n.*92. Castr. Pal. *de leg. pœn. li.5. c.7. docum.*3. Sanch. *de matr. to.3. lib.10. disp.4. n.3.* & alii communiter. Unde edicta pœnalia rejiciunt argumentum à pari, à simili, & à contrario sensu. Et ideò pœna *unicâ, C. de rapt. virg.* non habet locum, quando virgo rapit virum, vel virgo virum, ut rectè observat Castrensis *in l. raptores, C. de raptu virg.* Trivisan. *p.2. decis.*21. Decianus *lib.8. tit.7. nu.28. & 29.* cum Emmanuele Barbosa *ad ordin. Portug. lib.5. tit.18. §.3. nu.2.* & Sanch. *de matrim. to.2. lib.7. disp.52. nu.25.* Et ego censeo, quòd excommunicatio lata contra ingredientes Monasteria Monialium sub prætextu licentiarum, non extenditur contra ingredientes sine tali prætextu, ut rectè docet Sanchez *in summa, to.5. lib.6. cap.56. n.78.* qui citat Suarez, Philiarchum, Zerolam, Sayrum, & Rodriquez, quibus ego addo Mirandam *in Man. Prel. tractat. de Monialibus, q.2. art.10. concl.5.* Megalam *in 3. p. lib.4. c.3. q.2. numer.11.* Campanili *in diver. jur. can. rub.12. c.16. nu.24.* Barbosam *de potest. Episc. p.3. alleg.*102. *num.*37. cum aliis. Unde patet responsio ad argumentum contrarium.

Sup. hoc supe-rius in tr. 3 R. 10. & in tr. 4. tr. 3 Ref. 16. & sæpius.

RESOL. LVI.

An Confessarius à fœmina solicitatus, si consentiat solicitationi, & ad actus turpes, & sermones inhonestos, sit ab aliis, qui hoc sciunt, denunciandus? Ex p.4. tr.5. Ref.51.

Sup. hoc in duabus Ref. seq. & supra in R. 41. No. tandem, & seq. §. 1. **A**Ffirmativam sententiam docere Graff. *tom.1. lib.5. cons.7. n.8. de pœn.* notavit Freit. *in addit. ad tractat. de Confes. solic. q.9. n.8.* Sed Graffius in illo loco nihil de hoc. Ideò negativè respondet Episcopus Roderic. Acugna *in dict. tract. de Confes. solic. q.53. per totam,* & ibi Freitas *n.24.* Hanc etiam sententiam docuit Portel, *in addit. ad dubia regul. verb. solicitare fœminas, n.10.* Et ita respondisse Suarez, testatur Acugna, *ubi suprà.* Et ratio est: quia solicitatio supponit preces, & postulationes prærequisitus; & ideò Pontifices utuntur his verbis, *allicere,* vel *provocare.* Sed Confessor priùs solicitatus non rogat, non allicit, non provocat. Ergo non est denunciandus.

2 Sed hæc opinio erat probabilis; imò vera, ante Constitutionem Greg. XV. nunc autem difficultatem habet; nam in dicta Bulla Summus Pontifex asserit, (esse denunciandos illos Confessarios, qui (hæc sunt verba Bullæ) penitentes solicitare, vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint.) Ubi vides, quòd Summus Pontifex, non solùm simpliciter, ut fecerant antea Clem. VIII. & Paulus V. utitur verbo solicitandi, & provocandi, sed addit illa verba. *Aut cum eis,* &c. Sed Confessarius in nostro casu, licèt prius à femina fuerit solicitatus; tamen illicitos, & inhonestos sermones cum illa in Confessione habet. Ergo, vigore dictæ Constitutionis, est denunciandus.

3 Non reticebo tamen, Sanctarellum, virum doctum, *in tr. de hæresi, c.46. n.2.* docet, etiam post Bullam Greg. XV. non esse denunciandum Confessarium, qui à muliere solicitatus, ejus libidini consensit. Idem etiam docet Sancius *in selectis, disp.15. n.25. & 26.* Peirin. *ubi inf. §.3. n.10.* Homobonus *de exam. Eccles. to.2. tr.55. c.12. q.26.* & Bonacina *in tr. var. disp.6. p.3. n.57.* Unde hæc opinio probabilis, & tuta etiam mihi videtur. Et verba Bullæ Greg. XV. *superius* adducta, posset aliquis intelligere, non de Confessario consentiente sollicitationi penitentis; sed de Confessario de rebus turpibus in confessionario cum aliqua muliere confabulante, absque solicitatione ad aliquid inhonestum perpetrandum. Et ita docet Peyrinus *in privil. Minim. to.2. constit.4. Greg. XV. §.2. n.2.*

RESOL. LVII.

An Confessarius consentiens solicitationi, sed statim desistens de turpi illa materia loqui, differendo illius complementum ad aliud tempus, & non præbendo pœnitenti absolutionem, incidat in Bullam Greg. XV. & sit denunciandus? Ex p.4. tr.5. Ref.4.

Sup. hoc in R. præter. & seq. & sup. in R. 39. Nota etiam, & seq. §. 1. **A**D hoc dubium negativè respondet Sousa *in Aphor. Inquis. lib.5. c.3. nu.10.* ubi sic ait. Si Confessarius solicitationem amplectens de materia illius loqui desistat, ac libidinis complementum in aliud tempus, & locum differat; neque feminæ solicitatrici absolutionem impendat, probabilius est decreta hæc minimè violasse. Ita ille, quod etiam antea docuerat *opusc. de Confes. solic. tract.5. cap.6. n.8.* & ratio est, quia Confessarius in hoc casu solummodo videtur infidelis minister, qui mulierem ab impudico proposito noluit dissuadere, cùm hoc ad Confessarii munus propriè attineat: non verò vocandus est solicitator, neque volens injuriam inferre Sacramento, ut colligi potest ex eo quòd noluerit absolutionem tanquam indispositæ impendere. Neque potest dici abutens Sacramento positivè quod ad transgressionem decreti necessariò exigitur, ut testantur illa verba. *Allicere,* & *Provocare,* quæ abusum Sacramenti activum denotant; solum igitur dicendum est, non bene utens Sacramentum ministrans. Ita Sousa, & alii, quos adduxi *in 5. p. tract.4. resol.*11. Quæ hic est R. antecedent.

2 Verùm contrariam sententiam ego sequor; nam ut Confessarius dicatur verè solicitator, non est opus, ut absolutionem sacramentalem impendat, nec ut de rebus venereis longiùs cum penitente loquatur, sed sufficit solicitationi feminæ acquiescere; nam talis consensus ad illam solicitationem non efficitur mentaliter, sed verbis; ergo eo ipso quod ita solicitationi consentit, dicitur habere inhonestos sermones cum penitente, quod prohibet Greg. XV. *in sua Bulla,* nec enim magis, aut minus mutat substantiam, aut differunt specie, ut patet *in l. fin. de fundo instruct. l. si is cui ff. quemadmodum servit. amittat.* & docet Surdus *cons.305. n.66. & cons.368. n.53.* Marius Antonius *var. resol. lib.3. resol.39. n.4.* Ferrerus *in constit. Cathalon. glos.8. n.55.* & alii. Ergo, &c. Sed de hac quæstione inferiùs etiam redibit sermo. Inferius in R. quæ nunc hic loquitur.

RESOL. LVIII.

An si Confessarius consentiat solicitationi, sit denunciandus vigore Bullæ Greg. XV.? Ex p.4. tr.5. Ref.42.

§. 1. **A**Ffirmativè respondet Fagundez *de præcept. Eccl. in 2. edit. præc. 2. lib.4. c.3. n.56. & 57.* quia Summus Pontifex in dicta Bulla omnes illicitos, & inhonestos sermones, quos Confessarii cum pœnitentibus habuerint, prohibet, & dictos Confessarios denunciandos esse statuit, sed Confessarius consentiens sollicitationi, commiscet cum penitente illicitos, & inhonestos sermones, ergo denunciandus erit. Ita Fagundez, & ante illum ego ipse *in 5. p. tract.4. resol.*55. sed *ibi* observavi multos Doctores etiam in terminis Bullæ Gregorianæ circa præsentem quæstionem negativam sententiam docere. Sup. hoc in duabus præcedentibus R. & sup. in R. 40. §. Nota etiam, & seq. Quæ hic est sup. Ref. 56.

RESOL. LIX.

An si Confessarius consentiat in solicitatione metus causa, sit denunciandus, & ab Inquisitoribus puniendus? Ex part.4. tr.5. Ref.15.

§. 1. **A**D hoc dubium ita respondet Joan. Sancius *in selectis disp.11. n.30.* Si vocatus Confessarius ad ægrotantis feminæ confessionem ab ipsa solicitaretur, minas superaddente se exclamaturam vim sibi ab illo inferri, nisi consentiat, sicque ipse ob vitandam infamiam actui impudico consentiat, non erit locus constitutioni Pontificiæ. Ita ille, qui citat Acugnam, & Graffium, quibus ego addo Peyrinum *de privileg. Minim. to.2. constit.4. Gregor. XV. §.3. n.9.* Pro contraria in hac R. in R. seq.

2 Verùm si talis Confessarius denunciaretur, Antonius Sousa *in aphorism. Inquis. lib.1. c.34. nu.28. & in opusc. de Confes. solicit. tract.5. cap.17. nu.8. & seq.* putat puniendum esse ab Inquisitoribus arbitraria, & extraordinaria pœna, sine tamen abjuratione; sed novissimè Freitas *tract. de Confes. solic. q.55. n.36.* docet dictum Confessarium non esse denunciandum, neque posse illum Inquisitores pœna arbitraria punire.

RESOL. LX.

An metus, & vis excuset Confessarium à pœnis contra solicitantes?
Et an talis Confessarius, qui metu deliquit, debeat abjurare?
Et deducitur, quod qui metu peccat, pœnam extraordinariam non effugit. Ex p.10. tr.14. & Misc.4. Ref.42. aliàs 40.

§. 1. **P**Onit casum Carena *par.2. tit.6. §.19. n.94.* de Confessario, qui vocatus à femina pro ejus Confessionibus audiendis ab ea solicitatur ad turpia, quæ etiam minas superaddit, se exclamaturam vim sibi inferri, nisi consentiat, ob quæ, postulanti fœminæ consentit. Et dictus Carena putat in tali casu Confessarium incurrere pœnas Bullarum, & esse Inquisitoribus denunciandum, quia, ait ipse, inhonesta perficit cum femina occasione Confessionis, & in Bulla nostra Gregoriana comprehenditur habens tractatus, & sermones inhonestos cum feminis in Confessione Sacramentali, vel occasione ejusdem. Nec ex capite metus potest se tueri iste Confessarius, quia iste metus est levis, uti etiam dixit Peyrinus *de privileg. Minimor. tom.2. ad Constitutionem Gregorii XV. vers. quartum, §.3. num.9.* Et iste levi Pro contraria in hac Ref. in Ref. præter.

isto

isto timore correptus: & ut in constantem virum cadere metus dicatur, debet probabiliter timeri, ut notant Doctores *in leg. mecum, l.2.ff. quod metus causa*, unà cum aliis allegatis per Sanchez *de Matrim. lib.4. disp.1. num.15.* Huc usque Carena.

2 Sed audiamus Escobar à Corro *de Confessar. solic. part.1. tit...... quæst.2. §.2. num.33.* ubi sic ait: Amplia octavò, dum Confessarius vi, aut metu commotus feminam minantem turpiter violet in Sacramentali actu, aut cum ea habeat inhonestos actus; nam debet puniri, & coram Inquisitoribus denunciari ex novo Gregorii Decreto, quamvis mitiori pœna, quam minuere debet vis, & metus, sicut & culpam per Text. *in cap. Sacris 5.* ibi. Licèt metus attenuet culpam, quia tamen eam non prorsus excludit. Dixi in Sacramentali actu, quia si ab initio femina aperiat animum non confitendi, & ita provocet Confessarium, ut dicat, quod si non consentiat, vociferaturam vim sibi à Confessario illatam, & Confessarius suæ infamiæ vitandæ causa consentiat, puniri non debet per Inquisitores, nec extraordinaria pœna, quia deficit Sacramentum, & ejus injuria, nec ex parte Confessarii simulatur, nec adest ratio, qua pœnis subjiciatur. Ita ille.

3 Verùm novissimè absolutè docet Joseph de Januario, *de Cas. reserv. resol.58.* per totam, supradictum Confessarium non esse denunciandum, neque incurrere in pœnas constitutionis Gregorianæ. Nec obstat, ait, quod in contrarium adducit Carena, quod hic Confessarius inhonesta perficit cum fœmina occasione Confessionis, & in Bulla nostra Gregoriana comprehenditur habens tractatus, & sermones inhonestos cum fœminis in Confessione Sacramentali, vel occasione ejusdem. Respondeo, quod occasio Confessionis est arrepta à fœmina ad perficienda inhonesta cum Confessario, & Confessarius in ordine ad hanc arreptionem, se habet merè passivè, cùm ipse accesserit animo audiendi peccata illius fœminæ tantùm. Et sic non Confessarius occasione Confessionis, tractatus, vel sermones inhonestos habuit, sed femina: cùm ergo Bulla Gregoriana loquatur de Confessariis habentibus tractatus inhonestos occasione Confessionis, non verò de feminis, consequenter, nec hæ, nec illi sunt denunciandi, &c. Tantò magis, quia ratione metus Constitutio Gregoriana non obligat.

4 Dices Secundò ex eodem Carena *loc.cit.n.96. & 97.* Quod talis metus est levis, quia non debet in eo casu damnum aliquod probabile timere Confessarius ex acclamatione illius fœminæ, sed Deum præoculis habere & peccatum non committere: sed posito quod peccet, non est denunciandus, ut dixi. Dices Tertiò, etiamsi Confessarius sit solicitatus à Pœnitente, & consentit, est denunciandus; ergo etiam in casu nostro. Respondeo transeat Antecedens, cùm probabile sit quod non sit denunciandus, ut probant Doctores in responsione hujus resolutionis citati, & negatur Consequentia, quia metus facit cessare obligationem legis positivæ ut dixi. Et cùm in casu nostro metus sit, non verò in simpliciter consentiente; ideò in casu nostro non est denunciandus Confessarius solicitatus: est tamen denunciandus simpliciter consentiens. Dicam tamen unum; nam durum nimis mihi videtur dicere, quod Pœnitens, quæ simpliciter est auctrix, & inventrix hujus mali, ipsa deinde teneatur accusare Confessarium ab ipsa vi inductum ad tantum scelus, & deinde Confessarius coactus ad malum sit puniendus, & inducens sit impunita, accusatrix, testis præcipua. Qua Justitia hoc possit procedere ignoro. Et hæc omnia docet Januarius, *ubi suprà*: cui adde Patrem Leandrum, *de Sacram. tract.5. disp.13. q.123. in fine*, ex pia intentione DD. Inquisitorum.

5 Unde ego in hac difficultate media via incedo, nempè ut talis Confessarius puniatur ab Inquisitoribus arbitraria, & extraordinaria pœna, quia qui metu peccat, pœnam extraordinariam non effugit. Probat Text. *in cap. Sacris, de iis quæ vi* in illis verbis: *Licet metus attenuet culpam, non tamen eam prorsus excusat. & in leg. Servos, Cod. ad leg. Juliam, de vi publ.* Baldo, & Salicet *ibidem post num.3.* Tiraquellus *de pœnis temp. caus.36. nu.1. & seqq.* Covarruvias *in 4. Decret. p.2. cap.3. §.4. n.7.* Clar. *in pract. §. final. q.60. vers. Solet dubitari.* Jacob. de Graff. *in suis decis. lib.2. cap.64. nu.11. vers. Sed an excusetur à pœna homicidii.* Farinac. *de pœnit. temp. q.97. casu 1. num.23.* sed Confessarius in hoc casu metu delinquit, ut supponitur; ergo &c. Unde puto talem Confessarium non debere abjurare. Et hæc omnia mecum docet Antonius Sousa, *Opusc. de Confess. solicit. tract.1. cap.17. n.9. & 10.* Quare, nec sequor sententiam Carenæ, nec Januarii, sed mediam; quam olim docui in loco citato à Januario, & Leandro.

RESOL. LXI.

An si pœnitens solicitet ad fornicandum, & Confessarius renuat, contentus tamen osculis, vel tactibus, sit denunciandus?

Et quid de aliis similibus, v.g. si fœmina provocat Confessarium ad sodomiam, ipse verò ad naturalem congressum incitaret, vel si fœmina solicitaret ad fornicandum, ipse autem ad mollitiem, vel è contra?

Et an si fœmina Confessarium solicitasset, postea verò dolore tacta pœniteat, ut absolutionem petat, Confessarius tamen solicitet illam, an in tali casu Confessarius sit denunciandus? Ex par.4. tract.5. Ref.13.

§. 1. Negativè respondet doctus Castrus Palaus *tract.4. disput.9. punct.5. n.4.* quia quando Confessarius renuit congressum volens se tactibus tantùm delectari, non censetur solicitare ad malum, sed solicitationi factæ à femina consentire, femina enim inducens ad congressum, tacitè & in virtute inducit ad oscula, & tactus, utpotè prævia ad illum, eaq; de causa manifestato congressu in confessione nulla est obligatio confitendi tactus, & oscula; ergo Confessarius suadens solùm tactus, renuens ulteriùs prosequi, non persuadet feminam ad congressum solicitantem aliquod malum, ad quod ipsa non induxerit, imò si benè perpendatur, solùm persuadet feminam, ut contenta sit solicitatione ad tactus, & oscula, neque ultrà velit procedere. Hæc omnia Castrus.

2 Sed contrariam sententiam docuit Joan. Sancius *in selectis disp.11. num.28.* ubi sic asserit. Si femina ad actum naturalem Veneris instiget, Confessarius tamen illum renuat, intendens solùm tactibus se oblectare, & ad eos solos provocet, tunc denunciandus erit Confessarius, cùm tam à copula, quàm ab osculis, & tactibus avertere posset feminam. Sic ille, qui multas rationes adducit pro hac firmanda opinione. Certum est etiam in utraque sententia, quòd si femina provocaret, v.g. Confessarium ad sodomiam, ipse verò ad naturalem congressum incitaret, vel si femina solicitaret ad fornicationem, ipse autem ad mollitiem, vel è contra, certum quidem est Confessarium in tali casu fore denunciandum, quia solicitavit feminam ad malum, ad quod non fuit ab illa inductum.

3 Notandum est etiam hic obiter quòd si femina Confessarium solicitasset, postea verò dolore tacta peniteat, ut absolutionem petat, Confessarius tamen solicitet, erit utique in tali casu Confessarius denunciandus, quia postquam femina cessavit à solicitatione, in illo statu est constituta, ac si nunquam solicitasset; ergo tunc solicitatio facta à Confessario non potest dici continuatio femineæ solicitationis, sed nova solicitatio ex parte ipsius Confessarii.

RESOL. LXII.

An quando Confessarius, & fœmina ad invicem se solicitant, sit in tali casu Confessarius denunciandus? Ex part.4. tract.5. Ref.14.

§. 1. Respondet Sancius *in selectis disp.11. num.26.* Acugna *de Confess. solic. q.11. n.1.* Castrus Palaus *tract.4. disputat.9. punct.5. num.4.* Peyrinus *in privileg. Minim. tom.2. const.4. Gregor. XV. q.3. num.10.* & alii, quòd si ad invicem fiat solicitatio, à femina primò, à Confessario deinde, ita ut mutuò se pelliciant, non fore denunciandum Confessarium, quia illa non est provocatio ex parte Confessarii, sed in provocationem factam consentire, & illam continuare.

2 Sed hodie hoc non procedit stante Bulla Gregor. XV. & in terminis aliarum constitutionum, quando Confessarius, & penitens simul ad invicem se solicitarent; nam in tali casu dicendum est Confessorem contra Bullas delinquere, & ita docet Sousa *in aphorism. Inquis. lib.1. c.34. n.11.* & Freitas *in edit. noviss. de Confess. solicit. q.11. n.35.* qui citat Sousam in alio loco, nempè *in opusc. de Confess. solicit. tract.1. c.6. n.9.* ubi sic ait: Si Confessarius, & penitens simul, & ad invicem, sese provocent, dicendum est Confessorem in decretum delinquere, & ratio est, quia Confessarius in simili eventu fuit verè solicitator, animumque impudicum actu exteriori patefecit, nec ut faceret provocatus fuit ab incontinente femina, cùm non ideò solicitavit, quia solicitatus fuerit, atque adeò solicitatio feminæ per accidens se habuit ad solicitationem Confessarii, ex quo sequitur nullo modo excusari posse Confessarium, qui postquam feminam provocavit, novit se ab illa solicitandum fore, quia hoc etiam per accidens est. Ita Sousa, & ego.

RESOL. LXIII.

An Confessarius incidat in Bullas Pontificias, si solicitet fœminam in aliis Sacramentis Baptismi, Matrimonii, &c. Ex p.4. tract.5. Ref.16.

§. 1. Respondeo negativè cum Lezana *in summa q. Regular. cap.19. num.34.* Sancio *in selectis disp.11. nu.42.* Acugna *quæst.16. num.6.* & *ibi* Freitas *num.10.* Castr. Palao *tract.4. disp.9. punct.1. num.4.* Sanctarello *de hæret. disp.46. dub. unic. num.5.* Peregrino *in constitut. Cleric. Regular. part.1. cap.5. lit.M.* Martino Bonacina *in pract. var. disp.6. punct.3. n.7.* Laurentio de Peyrinis *in privil. Minim. tom.2. const.4. Greg. XV. §.5. n.17.* & aliis; nam in omnibus constitutionibus Pontificum fit mentio tantùm de Sacramento Penitentiæ. Deinde rarissimè occurrit, ut in aliis Sacramentis Confessarius solicitet feminas, quod faciliùs accipit in Sacramento Penitentiæ, & ideò Pontifices in suis Bullis intenderunt obviare abusibus, qui

in dicto Sacramento Pœnitentiæ frequentiùs, & commodiùs fieri possunt, cùm in illo fœminæ sua peccata carnalia manifestant, & inclinationem ad ea, unde facilè potest Confessarius sumere occasionem solicitandi pœnitentes ad turpia, quod, ut dictum est, non accidit in administratione aliorum Sacramentorum, & ita hanc sententiam docet iterum Freitas *ubi suprà in additione novissima n.11. & seq.* reprobans Mouram *opusc.1. de incantat. sect.3. cap.3. n.17.*

RESOL. LXIV.

An hoc crimen sufficienter probetur per testimonia duarum fœminarum?
Et an ex unius fœmina quantumvis honesta delatione non sit Confessarius in carcerem detrudendus? Ex p.1. tr.4. Ref.28.

Sup. hoc in §. ult. Ref. seq.

§. 1. AFfirmativè respondet Paramus *de origine Inquisit. lib. 3. q.10. n.158. & 165.*

2 Sed contrariam sententiam, & meritò, docet Sanctarell. *tract. de hæresi, c.44. dub. unico, n.6.* Peyrinus *de privil. Minimorum, tom.2. Constit. 4. Greg. XV. §. 8. num.23.* Bonac. *tract. variar. disp.6. punct.3. num.26.* Joannes Sancius *in Selectis, disp.11. nu.46.* & alii. Ortiz verò *in summa, cap.24. n.11.* tres fœminas ait sufficere: quatuor tamen expolcit Acugna *de Confess. solicit. qu.23. num.11.* qui etiam *num.27.* docet, ex unius fœminæ, quantumvis honestæ delatione, non esse Confessarium in carcerem detrudendum. Vide etiam Barbosam *in Confes. solicit. post Flor. Inquisit. fol.231.*

3 At ego puto, hæc omnia remittenda esse judicio, & prudentiæ Dominorum Inquisitorum, qui considerare debent circumstantias, & qualitates, tam fœminarum denunciantium quàm Sacerdotum, qui accusantur. Sed circa præsentem quæstionem vide Constitut. Gregor. XV. *in §. 7.* & plura apud nostrum Molfes. *in sum. to.1. tract.7. c.24. n.36. & seq.*

RESOL. LXV.

An testimonium duarum fœminarum sufficiat ad carcerationem Confessaris solicitantis?
Et an sufficiat ad condemnationem hujus criminis duarum fœminarum testimonium? Ex p.4. tr.5. Ref.55.

§. 1. NEgativam sententiam docet Acugna *de Confessar. solicitante q.23. n.9.* si complices fuerint, & Sousa *opusc. de Confess. solicitant. tr.2. c.21. conclus.4. n.8.* docet, quòd nisi feminæ sint probatæ vitæ, & famæ, non sufficiunt duæ deponentes de diversis actibus ad incarcerandum Confessarium, sed ad minus tres requiruntur, unde Aloysius Boriola *de Confess. solicit. qu.15.* Sic ait: Ut Inquisitores procedant contra Confessarios, priùs constare debet de delicto per duos testes saltem fide dignos, quod etiam docuit Molfes. *ubi infrà.* Sed ego puto cum Joanne Sancio *in select. disp.11. n.47.* hoc remittendum esse judicio Inquisitorum, qui qualitates, & mores denunciati, & denunciantium prudenter debent inspicere; existimo tamen absolutè contra Canteram *in qq. crim. c.2. de probat. per testes, q.1. n.47.* ex unius feminæ quantumvis honestæ delatione non esse Confessarium in carcerem detrudendum, & ita tenet Freitas *in addit. de Confessar. solicitant. q.4. n.27.* & Sousa *ubi supra*, dum asserit, quòd talis Confessarius justè possit incarcerari si duæ feminæ probatæ vitæ adversus illum denunciaverint; ergo secundùm Sousam una non sufficeret, quod etiam apertè docet *c.21. n.6.* prædicta tamen delatio erit sufficiens ad inquirendum, quòd si per Inquisitionem apparuerit, ut rectè observat Freitas *loc. cit. num.28.* Confessarium levem, seu potiùs malæ vitæ esse poterit, & tunc capi; & ideò Molfesius *in summ. to.1. tract.7. c.25. nu.39.* sic ait. Dum est sola denunciatio, vel depositio mulieris solicitatæ ad turpia, quæ sit bonæ famæ, Domini Inquisitores verbotenus se informent de qualitatibus Confessarii, si aliàs inquisitus sit de similibus; nam in pari qualitate prævalet Confessarius, ut ab iisdem Dominis audivi, & ita servatur in praxi. Sic ille.

Sup. hoc in R. præterita, §. Sed in fine, & ...

2 Ex quibus infertur esse reprobandam opinionem Parami *lib.3. de orig. Inquis. q.10. nu.158. & 165.* asserentis, sufficere ad condemnationem hujus criminis duarum fœminarum testimonium: sed adversus hanc sententiam, & meritò insurgit Acugna *de Confess. solicitant. q.23. à nu.4.* Peyrinus *de privil. Minim. tom.2. constit.4. Greg. XV. §. 8. n.23.* Sousa *loc. cit. n.12,* qui docet quatuor testes non probare sufficienter, & plenè hoc delictum; sed adversus Sousam tenet Acugna *q.23. n.11.* imò Ortiz *in summ. c.24. n.11.* ait dictum trium feminarum sufficere; sed ego puto hoc remittendum esse judicio Inquisitorum, ut alibi docui, & ipsemet doctus Sousa concedit, qui quidem omnia maturè considerabunt, quia cùm in hoc crimine proceditur, ut in crimine hæresis, ubi testes non publicantur, atque ideò plenus defensionis ordo non conceditur, semper timeri potest ne innocens damnetur, quamvis quilibet testis singularis sit probatissimus, ignotum tamen est judici, quid illi à reo objici potest. Ita Sousa *n.7.* unde diligenter omnia perpendant sacræ fidei Quæstores in casibus contingentibus.

RESOL. LXVI.

An si aliquis sub sigillo naturali sciat ab aliquo mulierem fuisse solicitatam à tali Confessario, teneatur illum denunciare?
Et quid in casu hæresis formalis? Ex p.1. tr.4. Ref.24.

§. 1. NEgativè respondet, ex Societate JESU, Fagundez *de præcept. Eccl. tract.2. lib.4. c.3. n.31.* ubi sic ait: (Si hujusmodi solicitatio sub secreto naturali sciatur, denunciatio fieri non debet: nam, cùm hujusmodi secretum non vergat in detrimentum proximi, & observatio illius aliunde sit de jure naturali; denunciatio autem tantùm de jure positivo; fortius vinculum juris naturalis prævalere debet minus forti.) Hæc ille. Sup. hoc in duabus R. seq.

2 An ista sententia sit probabilis, videant viri docti: nam, si talis Confessarius non sit emendatus, vel non adsit spes emendationis per secretam correctionem, facilè poterit alias fœminas solicitare; & ita tale secretum urgeret in damnum tertii, & Reipublicæ. Et sic notavit Freitas *in addit. ad tract. de Confes. solic. q.25. n.26.* quòd quidam Confessarius per decem annos perditè, & effrænatè solicitationibus, & turpibus actibus in ipso Confessionis loco operam dederat, per quod tempus à nulla solicitata delatus est. Ideò puto in tali casu, si ipsa mulier hoc non fecerit, talem Sacerdotem esse ab altero, qui hoc scit, etiam sub secreto naturali, denunciandum. Et de hoc, in casu hæresis formalis, non est dubitandum, & contrarium asserere esset falsum: idcircò, si aliquis sciat, aliquem esse hæreticum, vel ab ipso, vel ab alio, etiamsi dederit fidem, & juramentum adhibuerit, de non manifestando secreto, tamen tenebitur revelare.

RESOL. LXVII.

An quis excusetur à denunciatione Confessarii, si hoc sciat sub sigillo secreti? Ex part.4. tract.5. Ref.32.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Fagundez *de præcept. Eccles. tr.2. lib.4. c.3. n.31.* cujus sententia mihi non placuit, *in part.1. tr.4. resol.24.* & novissimè ex eadem Societate illam impugnat Castrus Palaus *tom.1. tract.4. disp.9. punct.10. n.5.* Ratio est manifesta, quia, ut probat Lessius *lib.2. cap.30. dub.6. n.48.* & communiter, certum est, si denunciatio est necessaria ad damnum aliquod publicum, vel privatum avertendum, promissionem secreti etiam juramento confirmatam non obligare, nullum enim juramentum promissorium cadens in damnum tertii, & Reipublicæ obligat, ac proinde talis tenetur illud aperire, non secus ac si non promisisset. Quæ hic est R. antecedens, & in Ref. seq.

2 Sed hæc omnia accidunt in casu nostro, ut non cæcutienti patet; nam expedit bono Reipublicæ Christianæ tales Confessarios puniri; & ideò Gregorius XV. asseruit in sua Bulla in hoc casu procedendum esse, sicut proceditur in causis fidei, ergo, &c.

RESOL. LXVIII.

An quando quis sub secreto naturali scit solicitationem in confessione, teneatur illam denunciare?
Et quid, si secretum fuisset promissum sub juramento?
Et infertur, quod hæresis & solicitatio in confessione est denuncianda absque prævia correctione fraterna, & si tales emendati fuerint? Ex part.9. tract.8. & Misc.3. Ref.46.

§. 1. PRoni sunt aliqui ex Doctoribus Lusitanis ad tuendam sententiam negativam circa præsentem difficultatem; & ideò ego olim Fagund. impugnavi, & nunc impugno Fragos. qui *in Republ. Christ. to.2. p.2. lib.5. disp.14. §.1. num.11.* sic ait: Quòd si crimen solicitandi sciatur sub secreto commisso, non est denunciandum; quia sicut Judex non potest obligare, ut illi denuncietur reus, de quo nulla est infamia, nec indicia sufficientia, quòd commiserit tale, vel tale delictum; quoniam hoc esset infamare illum contrà legem divinam cum onere restituendi: sic etiam, cùm delictum scitur sub secreto, nec ab alio, quàm ab uno scitur, non potest manifestari Judici inquirenti generaliter, nec specialiter, cùm secreta non subsint punitioni Judicis, seu divinæ vindictæ. D. Thom. 2. 2. *q.70. art.1.* Navar. *in Manuali, c.18. in fine;* & alia via illi delicto obviari potest. D. Thom. sup. *q.69. art.2.* Navar. cit. *nu.60. & 61.* nisi criminosus is esset hujusmodi solicitationibus assuetus, & ad eadem crimina iteranda præparatus: tunc præmissa correctione fraterna, si post illam non speretur emenda, denuncietur. D. Thom. *dict. q.70. art.1.* & Sotus *lib.5. de Just. q.7. art.1.* & Navar. ubi proximè, *n.60.* ubi quando alia via excusari non potest, id solum detegatur, quod remedio est necessarium: & loquitur de delicto vergente in perniciem tertii, cui alia via obviari non potest. Ergo nullo modo solicitantes sunt detegendi, si sub secreto commisso crimen sciatur, & possit huic malo alia via occurri, maximè per correctionem Evangelicam, aut per alia remedia, quæ charitas, & zelus animarũ docere solet. Ita Fagund.

Olim in duabus precedentibus Ref.

Sup. hic in eo. tract. 1. Ref. 49. 95. & recitantur in §. ult. Ref. 96.

2 Sed

2 Sed ejus sententiam prorsus reiciendam esse puto, & novissimè illam refellit Escob. à Corro, *de Confess. solicit. p.2. qu.2. §.4. nu.45. & 46.* etiam si secretum fuerit promissum cum Juramento, quia tunc esset vinculum iniquitatis. Quod etiam, me citato, tenet Carena *in praxi S. Officii p.2. tit.9. §.5. n.22. & tit.6. §.22. num.123.* Bossius *post tract. de Jubil. in Appen. dub.26. n.87. & seqq.* Sanctarellus *tract. de Hær. cap.9. num.19.* Suarez *de fide, disput.20. sect.4.* & alii penes ipsos. Et ratio est, quia solicitatio in Confessione est delictum, quod vergit contra bonum publicum, & commune, scilicet contra Sacramentum Pœnitentiæ, & ad illud Sacramentum accedentes; igitur, nullo obstante secreto, etiam jurato (excepto Sacramentali) talis solicitatio est denuncianda.

Sup. hoc in Resolutionib. pot. in hujus Res.

3 Ad id verò, quòd asserit Fragosus, ubi supra, de correctione fraterna, est major difficultas. Ego tamen puto, quod stante edicto nostri Sacri Tribunalis, hæresim, & solicitationem in Confessione esse denunciandam absque prævia correctione fraterna: & præter Doctores alibi à me citatos, hanc sententiam novissimè tenet Oviedo *in Republ. Regular. p.1. tract.1. cap. unico, q.2. n.48. cum seq.* Itaque licet, stando in jure naturæ, hæreticus jam emendatus non debeat denunciari: sed cùm hodie stringamur positivo jure, Ecclesiastico præcepto, Inquisitorum edicto, tenemur hæreticum quantumvis occultum, & emendatum, denunciare juridicè Inquisitoribus: tùm quia hæc positiva lex includit naturalem de præponendo famæ, & bono hominis particularis (quod quidem ex lege naturæ conservandum aliàs foret, existente hæresi occulta, & emendata) bonum commune, & Ecclesiæ, quod periclitaretur, si tam contagiosum flagitium semel commissum non extingueretur. Tum quia semper debet timeri, quod verè, (idest pertinaciter) hæreticus, qui cum plena deliberatione Matri Ecclesiæ contradixit, ficte se emendatum ostẽdat: ut dicit Simancas *de Just. tit.9. n.12.* & alias rationes tradunt alii. Quare nec teneamur fraternè corrigere, nec de emendatis, & correctis omittere denunciationem. Hæc ratio specialis est, quia ex emendatione unius delinquentis, (nempè hæretici, qui fortè fieret ex correctione fraterna) nõ satisfit bonum commune: deinde quia fortè ex illa hæresi aliqui infecti sunt. Nec alia est mens Dominorum Inquisitorum in illis verbis: (Sin comunicarlo con persona alguna, por que assi conviene vengais à manifestarlo.) Quia si consultatio omnis prohibetur, ne hæreticus fugiat; à fortiori intelligitur prohiberi præmitti admonitionem respectu personæ denunciandæ. Deinde, quia in dictis verbis intelligitur, nolle Dominos Inquisitores, qui ob suam specialem notitiam, & experientiam in delictis hujusmodi indagandis, & aperiendis, committere aliis judicium de emendatione damni facti, spe emendationis hæretici, vel solicitantis ad venerea in Confessione, sed hoc sibi reservare. Et tandem, quia cùm ex talibus criminibus tam grave damnum Reipublicæ prudenter debeat credi provenire, quamvis criminosus fortè possideat bonum famæ, (quia est secretum delictum) hoc bonum privatum postponendum est incolumitati, & bono communi; quia bonum gentis est diviniùs ex Philosopho, & præsumptio de incerta emendatione est certa contra in hoc crimen hæreseos lapsos, propter rationem dictam.

Alibi sup. in [illegible]

4 Alii verò asserunt non concurrere in præsenti casu jus positivum cum naturali: sed jus naturale dudum de consulendo bono, & famæ proximi, monendo ante denunciationem; cum jure naturali potiori (utique) de consulendo bono communi, denunciando, & cum securitate vitando fugam, providendo communi bono, quod non est dubium esse de lege, & jure naturali præcipuo, & non quidem modo, sed simul cum jure positivo, legis, & præcepti Inquisitorum, de statim denunciando hæretico: unde, qui hæreticum ante monitionem denunciat, præceptum juris communis observat propter rationem dictam: & simul jus, & præceptum positivum, & Inquisitorum. Nec ex hoc excusatur ab obligatione correctionis fraternæ, si sit possibilis, & judicetur ad bonum spirituale profutura. Nec id impedire intendunt Domini Inquisitores, imò & illis id placet maximè, cum non minus, sed ardentius emendationem hæretici cupiant, quàm alii, & quòd ad meliorem mentem reducatur per correctionem, & emendationem imò, & ad supplicium fructuosius perferendum. Et ideò hanc sententiam, præter Oviedum ubi supra, docet etiam Joseph. Rocafull. *in praxi Theol. mor. p.3. lib.3. s.6. nu.96. & 97.* probans hoc, ut supra visum est, ex edicto Inquisitorum, quod singulis annis promulgatur, quod habet vim legis Canonicæ, cùm Inquisitores Apostolica auctoritate ferant illud, & Tribunal istud procedat cum maxima scientia, prudentia, & consultatione. Probat secundò, quia hoc crimen est gravissimum, contagiosum, & nocivum bono publico, cui rarissimè potest remedium adhiberi per solam admonitionem privatam, & licet hæreticus videatur emendatus potest hoc fingere, ut sæpè fingunt; neque res tanto privato judicio committenda est. Probat tertio, quia finis adæquatus hujus denunciationis non est sola correctio, & emenda fratris; sed publica correctio, & securitas aliorum fidelium, ad quem finem secreta admonitio nunquam est sufficiens medium. Et sententia contraria, addit Rocafull, habet locum secluso edicto Inquisitorum, quod non contradicit divino juri positivo *Matth.18.* non enim prohibet, quin Evangelica correctio adhibeatur; sed jubet, ut ea sive adhibita, sive non adhibita, denuncietur hæreticus. Possimus etiam dicere, semper præcedere monitionem: monetur namque semper Christianus, ne aliquid contra fidem teneat: quæ monitio sufficit, ut censeatur quilibet Christianus aliquo modo correctus: sicut ad excommunicationem juris sufficit ipsa juris monitio.

5 Et tandem supra dictis Auctoribus addam Escobar à Corro *tract. de Confess. solicit. p.2. q.4. §.1. n.56.* ubi sic asserit. Limita nostram regulam in crimine solicitationis, quod deferendum Inquisitoribus est absque prævia correctione. Amplia primò, dictam limitationem, ut procedat, quamvis verisimilis sit spes emendæ, quia etsi jure naturali attento, de quo loquuntur, plures loci Sacræ Scripturæ, qui huic opponi videntur, obligatio denunciandi tunc cesset, tamen inspecto Inquisitorum denunciandi præcepto, aliud dicendum est. Et verè ferendus non est Sousa *de Confessariis solicit. tract.2. c.6. n.9. & 13. & in Aphor. lib.1. cap.34. num 57.* ubi absolutè ait, quòd si crimen solicitationis sit occultum, habeaturque moralis certitudo, quod servato fraternæ correctionis ordine, Confessarius emendabitur, non licet eum denunciare, & assentiri videntur Jo: de la Cruz, *1. Directorii conscientiæ, præc.5. q.2. dub.5. concl.2.* Fagundez *ad 2. Ecclesiæ præceptum, lib.4. cap.2. num.32.* Peyrinis *in privileg. Minimor. to.2. constitut.4. Gregor. XV. §.9. num.26. & in addit. ad eandem Constit. cap.11. num.26. & 27.* quæ assertio destruit omninò obligationem denunciandi solicitantes, tum quia omnis actus solicitandi ad turpia sua ex natura semper occultè fit: nunquam enim vidisti, quod publicè fiat non solùm in Sacramento Pœnitentiæ, verùm nec extra. Et si pœnitens solicitata ad corrigendum accederet, Confessarius emendam simularet causa vitandæ denunciationis; & sic raró similia atrocissima delicta debitam haberent coercitionem cum Sacramenti injuria, & animarum pernicie, quod nec ferendum, non consulendum, est. Tum, quia ex hac opinione non adimpleretur finis magis principalis denunciationis, qui punitionis est quo nititur Inquisitorum Edictum, & intendit solicitatores punire, ut tam ipsi, quàm cæteri, à tam horrendo crimine metu pœnæ saltem arceantur. Tum etiam, quia ex hac opinione plura gignerentur damna, & pericula in populo Christiano, & nihil metus denunciationis proficeret; sed potius tolleretur spe correctionis præbendæ, ut de facto accidisse novi à quodam Confessario satis docto, & probo, & Sanctæ Inquisitionis Qualificatore, qui solicitatus fuit à quadam fœmina, & resistendo, & consulendo ei veluti Pater, & Pastor, dixit impudica fœmina nihil esse timori; nam licet ipse Confessarius eam solicitasset in Confessione, muniri correctione poterat ad non denunciandum. Itaque prædicta opinio ad peccandum ansam præbet, & ad polluendum sacrum fontem, ad coinquinandum animas fidelium, & spernendum Summorum Pontificum Decreta, & Inquisitorum præcepta: quòd quidem ferendum non est. At si sit spes emendæ, & non timor fugæ, poterit correctio fieri, non animo omittendi denunciationem; sed ut emendatio quæ intenditur, citiùs consequatur: & si punitio necessaria fuerit, posteà adhibeatur per denunciationem, quæ omitti non debet. Tum quia ita adimpletur præceptum naturale corrigendi, & positivum denunciandi. Tum, quia præceptum Inquisitorum non omninò rejicit correctionem; sed tantùm jubet, quod ejus causa denunciatio non omittatur. Et hæc omnia docet Escobar loco citato. Itaque ex his patet, quòd nostra sententia non adversatur doctrinæ D. Thomæ: unde non est audiendus novissimè Texeda *in Theol. mor. tom.2. lib.3. tract.1. num.163.*

Sup. hoc sup. in [illegible]

RESOL. LXIX.

An quis teneatur denunciare Confessarium solicitantem, si hoc sciat, & audivit non solum à fide dignis, sed etiam à levibus personis?
Ex p.4. tr.5. Res.28.

§.1. ET incipiendo quoad fide dignos certum est adesse obligationem, per ea, quæ adducit Villalobos *in summ. tom.2. tract.17. diffic.1. num.15.* Navarr. *de hæret. cons.3. nu.1.* Joan de la Cruz *in direct. conscient. p.1. pr.8. art.4. dub.13. concl.3.* Pitigianus *in pract. crim. regul. c.3. fol. mihi 167.* Lessius *lib.2. cap.30. dub.7. num.49.* Reginaldus *tom.2. lib.24. cap.3. sect.6. nu.50.* Genuens. *in pract. cap.2. num.9.* Navarra *de restit. lib.2. cap.4. n.228.* & alii communiter.

2 Difficultas est, an quis teneatur denunciare si audivit, v. g. Confessarium solicitasse à levibus personis? & negativè videtur respondendum, per ea, quæ docet Rodriq. *in qq. Regul. to.2. q.6. art.7.* ubi firmat neminem obligatum esse denunciare, quod à gente parvi nominis, & æstimationis audivit, ita ut si illis fidem dederit, de facilitate in credendo possit à prudentibus notari, quod adeò est verum, ut procedat etiamsi à Superiore sub pœna excõmunicationis, & in virtute Spiritus Sancti imperetur. Ita ille, & ita in terminis docet hanc sententiam Fagundez *de præcept. Eccl. pr.2. lib.4. c.3. n.31.* ubi sic ait. Si fœmina dicat coram multis se fuisse solicitatam à tali Confessario

S 3 in

in confessione sacramentali, & ea sit fide digna, jam talis Confessor manet infamatus, & qui audiunt, tenentur sub excommunicatione denunciare; secùs si sit leviuscula, aut non ita fide digna, & ita hanc sententiam docet etiam Portel, *in addit. ad dub. regul. ver. solicitare fœminas*, n. 21.

3 Sed ego contrariam sententiam teneo in nostro casu, & aliis pertinentibus ad sanctum Officium, cùm talia delicta communi bono noceant; & ideò Thom. à Jesu *in lib. de vigil. tract.* 1. *cap.* 15. *num.* 11. sic asseruit. Nemo tenetur peccatum, de quo est dubium, an fuerit commissum, vel quod à levibus personis, vel minimè fide dignis referentibus audivit denunciare; secùs verò si communi bono noceret, tunc enim simul cum dubio, & levitate referentium referri debet. Ita ille, & Octavian. Spatharius *in praxi de modo corrigendi Regulares*, *tract.* 5. *cap.* 11. *num.* 4. sic ait. Nullus tenetur denunciare quod auditu tantùm percepit, excipio tamen casus in quibus, vel ob gravitatem delicti, vel ob alium dignum respectum Prælati præcipiunt denunciari ab omnibus etiam qui audierint, etsi aliter non sciverint. In quibus casibus contra Rodriq. dico, subditos teneri ad denunciandum, quæ audierint à quibuscumque, nec ad illos pertinet discernere, an à viris bonæ famæ audierint, necne. Sed Prælati illud esto judicium & onus, qui sic præcipit. Ita Spatharius, quæ omnia à fortiori procedunt in casibus pertinentibus ad sanctum Officium, in cujus edicto absolutè, & sine ulla distinctione præcipitur sub excommunicatione, ut si quis sciverit, vel audiverit delicta in illo edicto contenta, Inquisitoribus denunciet. Igitur si quis audiverit Confessarium aliquem fœminam solicitasse, tenetur illum denunciare, nec ad illum spectat discernere, si ille à quo hoc audivit, sit bonæ famæ, vel levis conditionis. Adde, & hoc est maximum argumentum, quod, ut patet ex *c. in fidei favorem, de hæret. in* 6. in S. Officio contra reos admittuntur testes aliàs inhabiles, ut excommunicati, criminosi, infames, perjuri, &c. & hoc quia crimen hæresis, vel illam olens, est ita grave, & perniciosum Reipublicæ, ut meritò in ejus detestationem tales testes admittantur, ut faciliùs delictum puniri possit, & extirpari, ex quo argomento necessario concluditur delicta in edicto contenta esse Inquisitoribus denuncianda, licèt illa fuissent audita ex ore hominum infimæ conditionis, & famæ. Unde ex his apparet esse reprobandum Homobonum de Bonis *in consult. mor. to.* 1 *part.* 4. *respons.* 51. non solum quia asserit, non teneri quem denunciare Confessarium solicitantem, si audivit à non fide dignis, sed multo magis est reprehendendus, quia asserit, ad denunciationem faciendam non teneri nisi fœminam solicitatam. Sed tu contrarium tene cum Fagund. *loc. cit.* & ita observat praxis S. Officii: tenetur igitur non solùm fœmina solicitata denunciare Confessarium, sed etiam alii qui hoc audierunt saltem à fide dignis.

RESOL. LXX.

An Confessarius sit denunciandus, qui concubinam in confessione de zelotypia arguit? Ex p. 4. tract. 5. Res. 43.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Jo. Sancius *in selectis disp.* 11. *n.* 32. ubi sic ait. Sub pœnis Brevis comprehendi arbitror Confessarium lascivè objurgantem suam concubinam, Hispanè *si la pidiesse zelos lascivos*, nam talis actio maximè provocativa est ad lasciviam, vel ad minus est signum ostendens lascivum amorem, zelosum enim aliquem se ostendere, non est aliud, quàm pœnitentis signa ostendere, quòd alius, & non ipse solus particeps sit lascivi amoris fœminæ, & idem est ac si tunc diceret Confessarius: Pœnitet me quòd causam discontinuandi nostrum affectum, & amorem afferas, quod magis verum est jam ex decreto Gregor. XV. prohibentis in confessione illicitos tractatus, sive sermones haberi. Ita ille.

2 Sed adversus illum novissimè acriter insurgit Seraphinus Freitas *in novis addit. de Confes. solicit. q.* 9. *n.* 21. quia codex rarus est, ponam ejus verba per extensum, sic itaque asserit. Casus à Sancio propositus fictitius mihi est; nam aut concubina ad Sacramenti fontem pro erratorum expiatione pœnitens accedit, aut animo à peccatis non discedendi concurrente Confessoris mala fide: in secundo casu non est Sacramentum, & Confessor in ea specie solicitans non incidit, ut ipse Sancius fatetur *d. disp.* 11. *num.* 39. & nos cum Illustrissimo *infrà q.* 14. quod ego intelligo etiam stante Gregoriana Bulla contra eundem Sancium *d. disp.* 11. *num.* 40. quia tunc ex Gregoriano edicto Confessor incurrit, quando intervenit simulatio ad circunstantium illusionem, quæ in nostra specie inter ipsos excogitari non potest, nisi adsint arbitri. In primo verò casu falsa propositio mihi videtur, supponimus enim fœminam peccata luxuriæ cum uxoratis, & aliis confessam (alias enim si ea occultat cum Confessoris scientia, locum habet præcedens casus) reprehendit, & objurgat vehementer fœminæ lasciviam, & peccata audita Confessor, & in hac hypothesi, si Confessor zelotypia ducatur, pendet ab animo hæc intentio, quam si penetret concubina, ut supponit Sancius illis verbis, *signum est*, &c. jam directè, & principaliter non agitur de solicitatione verbis non expressa, sed mente retenta, & tunc auctore Sancio sistitur fœmina apud Inquisitores denuncians Confessorem tanquam hæreticum, aut de hæresi suspectum, quia eam de peccatis carnis cum aliis reprehendit in confessione. Itaque absurdum, & hæreticum mihi videtur firmare, quod idem est solicitare ad peccatum carnis, & reprehendere in genere (& præcisè stando in terminis tantùm reprehensionis peccati in genere) peccatum luxuriæ cum aliis, si Confessor eam de similibus objurget: *quia signum est*, ait Sancius, ac si dicat Confessor: Pœnitet me quòd causam dissensionis nostri amoris offeras, quoniam cum aliis distraheris in similibus lascivus; hæc igitur caute legenda, & seriò cavenda puto. Tunc autem forsan opinio Sancii locum habere potest, si objurgatio progrediatur ultra peccati reprehensionem, minetur Confessor concubinæ si deinceps cum rivali nominato confabuletur, illius domum intret, vel interveniat aliud ex iis, quæ subintelligit, & exponit Sancius, nam stando in terminis reprehensi tantùm peccati, tametsi Confessarii intentio in zelotypiam dirigatur, non subjacebit Brevis edicto, præcipuè, quia objurgatio lasciva ex zelotypiæ vitio supponit fœminam incorreptam, & impœnitentem, qui casus vix considerari potest in hypothesi à Sancio proposita, & Sacramenti administratione, quid enim opus est reprehendi lascivè concubinam in confessione qua cum consuetudine perpetua utitur Confessarius, ut supponit Sancius. Et hæc omnia docet Freitas *ubi sup.* at his non obstantibus sententiam Sancii sequitur novissimè Fagund. *in* 2. *editione de precep. Eccles. pr.* 2. *lib.* 4. *c.* 3. *n.* 63.

RESOL. LXXI.

An Confessarius solicitans fœminam non ad turpia, sed ad alia peccata sit denunciandus, v. g. sortilegium, &c.

Et quid, si Confessarius tanquam leno urgeret fœminam in confessione, ut cum aliquo peccaret, vel prostitueret sibi filiam, &c. Ex p. 1. tract. 4. Res. 20.

§. 1. VIdetur prima facie respondendum affirmativè; nam Gregor. XV. prohibet Confessariis, ut non habeant cum pœnitentibus in Confessione, non solùm sermones inhonestos, sed etiam illicitos: sed Confessarius solicitans pœnitentem ad aliquod peccatum, licet non carnale, habet cum illa sermones illicitos; ergo erit denunciandus. Et ante hanc Constitutionem, hoc etiam docuerat eruditissimus Pegna *in direct. Inquis. p.* 2. *comm.* 81. *vers. Ille quoque*, ubi sic ait: (Ille quoque graviter peccat, nec levem contrahit malæ credentiæ suspicionem, qui in Sacramento Confessionis, vel ad quæque flagitia, seu peccata, provocat confitentem: & propterea jure optimo, judicio Inquisitorum subjectus est.) Ita ille. Freitas verò *in addit. ad tract. de Confessor. solicit. q.* 8. *n.* 17. putat, hanc sententiam sequendam esse, quando Confessor solicitat pœnitentem ad eadem peccata, quæ confitetur; veluti, si sortilegium fateatur, & Confessarius petat ab illo, ut se doceat illud facere, quia in tali casu acciperet Confessarius occasionem à peccato confesso: & ita procedit suspicio de fide. Sup. hoc in R. seq. & inf. in R. 77 §. 1. & alibi in fin.

2 At his non obstantibus, sub censura tamen, censeo, dictum Confessarium non esse vigore Bullæ Gregor. XV. denunciandum, quia verba Pontificis diriguntur ad solicitationem carnalem, quæ communiter accidere solet; & in delictis non fit extensio, *ex cap. in pœnis, de reg. jur. in* 6. *& ex l. interpretat. ff. de pœn.* Et ita in terminis Bullæ Clementis VIII. & Pauli V. docuerat anteà Paramus *de orig. Inquis. lib.* 3. *q.* 10. *nu.* 121. Aloysius Bariola *in flor. Inquis. fol.* 225. Scortia *in Bull. Pont. epist.* 77. *theor.* 197. Molfes. *in summa, tom.* 1. *tr.* 7. *c.* 24. *num.* 31. Roderic. Acugna *tract. de Confess. solicit. quæst.* 8. & alii.

3 Restat modò respondere ad argumentum *suprà, in principio* positum. Dico igitur, Gregorium voluisse cum illa voce, *illicitos*, amplecti omnes actus illicitos, in eadem tamen materia carnali, quos fortasse per alterum verbum, *inhonestos*, non ita clarè comprehenderat, ut quando, v. g. Confessarius, tanquam leno, urgeret fœminam in Confessione, ut cum aliquo peccaret, vel prostitueret sibi filiam, &c. Et ita in simili casu interpretatus est Episcopus Acugna *sup.* dicta verba *in tract. citato de Confess. solic. quæst.* 17. *num.* 10. Et ita hanc sententiam post Bullam Greg. XV. docet Sanctarellus *in tract. de hæresi, cap.* 44. *n.* 19. Venerus *de exam. Episc. lib.* 5. *cap.* 17. *num.* 18. Sancius *in select. disp.* 11. *n.* 23. Peyrinus *super privil. Minimorum*, & alii. Sup. hoc inf. in Res. 71. & 74.

RESOL. LXXII.

An incidat in prædictas Bullas, qui solicitavit pœnitentem ad actus illicitos extra venereum? Ex p. 4. tract. 5. Res. 17.

§. 1. AFfirmativam sententiam præter Pegnam *in direct. Inquis. part.* 2. *comment.* 81. docet Lelius Zecchius *in summ. tom.* 1. *tract. de fide, cap.* 11. *n.* 5. §. *Tertia suspicio*, & novissimè hanc sententiam tenet etiam doctus Emanuel Moura *opusc.* 1. *de ensal. & incant. sect.* 3. *c.* 3. *n.* 17. ubi sic asserit: Acugna considerat non frustrà duplicari in Bulla ad actus inhonestos, & illicitos, quasi illiciti addant supra inhonestos, quamvis conetur utrosque sumendos tantùm intra materiam Veneris; ergo rationabi-

mabilitèr puto illicitos ampliare ad illicitos in omni materia. Sic ille. Unde Castrus Palaus *to.1.tr.5.disp.9.punct.6.n.2.* putat probabiliter dici posse ob facultatem generalem Inquisitoribus datam cognoscendi de hæresis suspectis, posse cognoscere de aliis solicitationibus extra Venerem si deferantur.

2 Sed hæc sententia mihi non placet, ut patet ex praxi DD. Inquisitorum, & illam reprobavi cum multis DD. *in part. 1, tract.4.resol.20.* quibus nunc addo Bonacinam *in tract. var. disput.6. punct.3. num.7.* & Freitam *in novissima editione de Confess. solicit.cap.17. num.21. & quæst.8. num.18.* Sousam *de Confess. solicit. tract.1.cap.13.num.4.& seqq.* & novissimè Homobonum *in consult.cas.conscient.volum.2.p.5.respons.130.*

(Quæ hic est R. antecedent. & in alio §. ejus primo no.)

RESOL. LXXIII.

An Confessarius, qui in confessione urgeret pœnitentem de prostituenda sibi, vel aliis filia, consanguinea, amica, &c. sit denunciandus? Ex p.1. tr.4. Res.19.

(Sup. hoc sup. in R.71.§.ult. ad med. & inf. in Res.104.)

§. 1. ALiqui negativè olim respondebant: quia ista sola solicitatio ex decreto Pauli V. videtur prohibita, quæ efficitur pœnitenti à Confessario ad turpitudinem inter utrumque exercendam. Sed Confessarius in nostro casu non solicitat pęnitentem; sed lenonem, & turpem intercessorem. Ergo talis solicitatio non prohibetur in Bulla. Et hanc opinionem probabilem putavit Acugna *tract.de Confess. solicit. qu.17, n.9.* ubi contrariam sententiam, quam ipse meritò amplectitur, vocat tantùm probabilem.

2 Sed hodie, vigore Bullæ Gregorii XV. omninò talis Confessarius est denunciandus, quod patet ex illis verbis. *Ad inhonesta, sive inter se, sive cum aliis perpetranda.* Et ita in terminis Bullæ Gregorii XV. determinavit novissimè Naldus *in addit. ad summ. verb. Confessio, num.31.* Bonacina *in tract. disputat.6. punct.3. num.19.* Sancius *in select. disp.11. nu.43.& 44.*& Sanctarellus *de hæresi, cap.44.dub. unico, num.19.* & hanc sententiam, etiam ante dictam Constitutionem Gregorianam, tenendam esse respondit, de hoc interrogatus, P. Suarez, ut testatur Acugna *ubi sup. n.12.*

(Sup. hoc 8. sequentes in Res. seq.)

RESOL. LXXIV.

An Confessarius sit denunciandus, si solicitet pœnitentem ad lenocinium? Ex part.4. tract.5. Res.12.

§. 1. ETiam in terminis Bullæ Pii IV. Pauli V. & Clem. VIII. supradictum Confessarium esse denunciandum, docuit Acugna *q.17.n.8.* & *ibi* ejus Additionator Freitas *num.14.* Sed alii tenent quòd seclusa nova Constitutione Gregor. XV. dictus Confessarius non erat denunciandus, & ita tenet Jo: Sancius in *select. disp.11. num.44.* ubi sic ait. Quando Confessarius fœminam solicitat, non quidem sibi, vel aliis copulandam, sed quòd mediet, & intercedat, ut alia fœmina in fornicationem consentiat, pęnas brevis evitabit, cùm talis solicitatio non sit directa ad exequendum carnis flagitium cum pęnitente femina. Jam verò reor ex decreto Greg. XV. denunciandum fore hujusmodi Confessarium, ex illis verbis, *aut cum pęnitentibus illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint;* inhonesti sanè sermones sunt pęnitentem inducere, quòd mediet, ut alia femina in fornicationem consentiat. Hæc Sancius, & novissimè hoc etiam docet Antonius Sousa in *aphor. lib.1. c.34. nu.21.* sic asserens: Confessarius fęminam pęnitentem ad lenocinium solicitans, non comprehenditur in terminis antiquarum constitutionum, secus verò juxta Constit. Gregor.

(Supp. hoc in R. ... & lege ... ejus primo ... seqq.)

2 Sed ego non solùm stante constitutione Gregor. hanc sententiam tenendam esse puto, ut docui *p.1. tract.4. resol.19.* sed etiam in terminis Bullarum aliorum Pontificum, & ita hanc sententiam tenet etiam in editione novissima iterum Freitas *n.19.*& Castrus Palaus *tr.4.disp.9.punct.5. n.2.* nam ex supradictis Bullis, & ex Edicto Inquisitorum, mandantur denunciari Sacerdotes, qui mulieres penitentes ad actus inhonestos provocant, seu alliciunt; qui autem provocat pęnitentem, ut mediet, absolutè provocat ad actus inhonestos, illa enim mediatio actus inhonestus est, & ejusdem speciei cum crimine perpetrando. Item ratio tota prohibendi solicitationem pęnitenti factam procedit in præsenti, cùm venenum propinet ei Confessarius, cui debebat antidotum salutis propinare, & loco reconciliationis gravem peccati molem imponat, fontiq; limpidissimo lutum admisceat; ergo cùm illa decreta sint instituta in favorem sacramenti Pęnitentiæ, non limitanda sunt, sed potiùs extendenda. Ita Castrus, & ego satis quidè probabiliter. Vide etiam Bonac. *in tr. var. disp. 6.punct.3.n.19.*& Post Bullam Greg. de hoc non est dubitandum, ut observat Peyrin. *in privil. Minim. to.2. constit.4.* Greg. XV. *§.5. n.16.* Et ita hanc sententiam, me citato, docet Novarius *in summa Bullarum, tit. de solic. in confessione, n.10.*

(Quæ hic est Res. antecedent.)

3 Non desinam tamen hic adnotare quod Antonius Sousa *opusc. de Confes. solicit. in annot. ad Bullam Greg.XV. n.7.* videtur negativam sententiam, nempè Confessarium solicitantem pęnitentem ad lenocinium, non esse denunciandum, tanquam probabilem admittere, etiam in terminis Bullæ Gregor. XV. quia affirmativam sententiam vocat tantùm tutiorem, & probabiliorem; sed ego puto omninò negativam sententiam esse damnatam in supradicta Bulla, ubi Pontifex utitur his verbis. Ad inhonesta sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda; ubi illa verba, *cum aliis, & quomodolibet*, omne lenocinium; tam ex parte pęnitentis, quàm ex parte Confessarii manifestè includunt, & ita hanc sententiam novissimè docet etiam Lezana *in summa quæst. Regul. c.19. n.34.*

RESOL. LXXV.

An Confessarius, si in confessione petat à pęnitente domum suam, ut ibi adducat concubinam, sit denunciandus?

Et an Constitutio Greg. XV. intelligatur de actu quo Confessarius fœmina suadet, ut sibi det pecuniam ad largiendum meretrici? Ex p.4. tr.5. Res.45.

§. 1. NEgativam sententiam docet Antonius Sousa *in opusc. de Confes. solicit. tract.1.c.14.n.8.* ubi sic asserit: Constitutio non intelligitur de actu, quo Confessarius fęminæ suadet, ut sibi det pecuniam ad largiendum meretrici, quia licèt hujusmodi actus inhonestatem aliquam contineat, illam per se primo objecto non continet; idemque dicendum est si Confessarius suadeat fęminæ, ut in domo ipsiusmet ad ipsius Confessarii notam concubinam pateat accessus. Ita ille.

2 Sed in terminis Bullæ Greg. XV. hæc opinio mihi non placet; nam ibi Pontifex hæc verba apponit. *Ad inhonesta sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda*, ubi illa verba, *cum aliis*, & *quomodolibet*, videntur casum de quo loquimur includere.

RESOL. LXXVI.

An mandans Confessario, ut solicitet pro se pęnitentem; sit denunciandus?

Et ex doctrina hujus quæstionis infertur, quod non incurrit excommunicationem latam contra aliquid facientem, si quis mandavit facere; ideò si excommunicatio feratur in eum, qui occidit, vel furatur, non ligat mandantem furari, & occidere. Ex p.1. tr.4. Res.22.

§. 1. AFfirmativè respondet Riccius *in praxi, p.3.resolut.65. n.2.* & in terminis Bullæ Greg. XV. Homobonus *de exam. Eccl. p.2. tract.11.c.12.q.26 resol.4.* nam, ut habetur *in cap. qui per alium, de regul. jur. in 6.* qui per alium facit, per se ipsum facere videtur, *in leg. manumissiones, ff. de just. & jure*, & *leg. si amicis, ff. de adult.* dicitur facere, qui jubet aliquid facere. Sed contrariam sententiam prorsus amplectendam esse censeo quia ut *supra* satis probatum est, verba legis pęnalis sunt formaliter, & propriè accipienda, & non sunt extendenda. Et ideò non incurrit in excommunicationem latam contra aliquid facientem, si quis mandavit facere, ut tradunt communiter DD. in materia censurarum, Tabiena *verb.excom.5.casu 49.§.5.* Navar. *in man.c.27.n.1.* Suarez *de cens.disp.4.sect.3. n.5.* Angel. *verb. excom.8.n.1.*& alii. Unde, si excommunicatio feratur in eum, qui occidit, vel furatur, non ligat mandantem furari, & occidere, ut notavit Reginaldus *in praxi, tom.1.lib.9.c.12.n.214.* Adde, quòd, quando lex vult punire non solùm facientem, sed mandantem id explicat. Et ita *in c. mulieres, de sent. excomm.* extenditur ad mandantem excommunicatio, quæ *in c. si quis suadente Diabolo*, erat tantùm lata contra percutientem Clericum.

(Sup. hoc in Res. seq.) (Sup. hoc in R. § & vers. not. seq.) (Sup. hoc Res. seq § 1. ad med & superius in tr. 1. R. 75. & si placet ... & Res. ejus primæ no.)

2 Restat modò respondere ad argumenta Riccii. Dico igitur cum Avila *de cens. p.2. c.5. disp.3. dub.2. in fin.* quod per alios facimus, per nos facimus, quantùm ad culpam, non quantum ad pęnam, & non realiter, sed fictione juris, ut loquitur Bonacina *de legib. disp.3.q.7.punct.4.n.12.* & Megala *in 3.p. lib.4.c.2. q.1.n.12.* Et alia jura, quæ asserunt, quòd videtur facere, qui aliquid jubet facere, loquuntur metaphoricè: nam, ut optimè observat Bartolus *in leg. sed si unius, §.1. ff. de injuriis*, is, qui per alium facit, non verè, sed fictè facit. Cùm igitur verba Bullæ sint directa contra Confessarios solicitantes, non sunt extendenda ad mandantes Confessariis solicitare.

RESOL. LXXVII.

An sit denunciandus mandans Confessario, ut in confessione solicitet pœnitentem?

Et alii quinque casus cursim circa solicitationem adducuntur, sed etiam omnes magis latè in suis specialibus Resolutionibus in hoc tractatu appositi sunt.

Etiamque quæritur, an sit denunciandus, qui tactibus, nutibus, vel signis fęminam provocat, dum illa alteri confitetur?

Et quid, si Confessarius solicitet pœnitentem ad alia peccata non inhonesta, ut ad furtum, homicidium, &c.

Et infertur, quod mandans, aut consulens non incurrit excommunicationem latam contra facientes. Ex p.10.tr.14. & Misc.4. Res.44. aliàs 42.

§. 1. AFfirmativam sententiam nominatim contra me firmiter tenet Carena *de Officio S. Inquisitionis, p. 2. tit. 6. §. ... per totum*, quem novissimè sequitur Pater Joseph Januarius, *de Cas. reserv. cas. 55. n. 15.* Verùm ego non recedo à sententia, quam docui, & quam me citato docet Trullench *in Decalog. to. 1. lib. 1. c. 3. dub. 18. n. 48.* & novissimè me citato Pater Leandrus *de Sacram. to. 1. tr. 51. disp. 13. q. 36.* & me citato Inquisitor Escobar à Corro, *de Confes. solicit. p. 1. q. 2. num. 36.* ubi sic ait: Limita Quartò; in illo, qui mandat Confessario quod solicitet Pœnitentem in confessione Sacramentali, ut secum carnaliter misceatur: Tum quia, ut pluries dixi, Constitutiones omnes loquentes de solicitatione ad Confessarios tantum diriguntur; non ad alios; nec mandantes quoad pœnas comprehendunt, cùm de his non loquantur. Tum quia de Confessariis loquuntur non simpliciter, sed per ordinem ad Sacramentum Pœnitentiæ, ita ut nec eosmet comprehendant extra illud venerandum Sacramentum, aut dum sunt extra Confessionarium non simulantes confessionem audire, quia nulla tunc fit Sacramento injuria; Mandans autem Confessario, quod solicitet Pœnitentem in confessione facienda, confessionem non lædit, nec injuriam facit, cùm nulla tunc adsit Confessio. Tum etiam; quia sicut femina solicitans in ipso Pœnitentiæ actu non comprehenditur in Decretis, quia de ea non loquuntur; ita nec comprehendent mandantem, qui mandando non tantam infert injuriam Sacramento, sicut feminam Confessarius solicitando. Tum denique, quia nec mandans incurrit Excommunicationem latam contra facientes, ex Angelo, *verb. Excommunicatio 8. n. 1.* Tabiena *verb. eodem 5. casu 49. §. 5.* Navarro *in Manuali, c. 27. n. 51.* Suarez *de Censuris, disp. 4. sect. 3. n. 5. ad fin.* Reginaldo *lib. 9. c. 12. n. 214.* Martino Bonacina *de Censur. in communi, disp. 1. q. 1. punct. 6. n. 1.* ubi in fine ait, quod quando oritur dubium, an mandans, vel consulens comprehendatur sub censura lata contra facientes, judicandum est non comprehendi, nisi aliter expressè decidatur, ex Navarro *consil. 55. de sentent. excommunicat. lib. 6.* Avila *de Censur. 2. p. c. 2. disp. 3. dub. 2. & 6.* Hucusque Escobar, qui etiam in favorem nostræ sententiæ, quam probabilem etiam ipsimet adversarii fatentur, ut Januarius, *ubi suprà, resol. 56. n. 6.* ubi sic ait. Non omnes abutentes Sacramento Pœnitentiæ denunciandos esse, sed Confessarios tantùm solicitantes, vel illicita, & inhonesta verba tractantes, &c. & ideò si quis Pœnitentiæ Sacramento abutatur, & Confessarius non sit, non est denunciandus. Sic mulier solicitans Confessarium dum confitetur, non est denuncianda. Nec interpres confessionis, etiam si sit Sacerdos; tunc enim non ut Sacerdos solicitat, cùm tunc se teneat ex parte pœnitentis. Nec tertius, qui mulierem, vel alium solicitat per Confessarium in confessione, quia leges latæ contra efficientes, non ligant mandantes, etsi Confessarius tanquam leno sit denunciandus. Neque est denonciandus Confessarius Pœnitentem solicitans ad alia peccata mortalia non inhonesta, ut ad furtum, ad homicidium, etsi hoc faciat cum abusu Sacramenti Pœnitentiæ, quia Bullæ loquuntur de Confessariis solicitantibus ad turpia, &c. Ita ille.

2 Unde ex superius dictis idem Escobar *postea in q. 4. g. 1. nu. 71.* asserit non esse denunciandum, qui tactibus, nutibus, vel signis feminam provocat, dum illa alteri confitetur; nam sub Decreto non comprehenditur. Tum quia Bulla tantùm loquitur de Confessario, cui femina actualiter confitetur; nec habet locum in altero. Tum etiam quia licèt ex simili solicitatione injuria inferatur Sacramento Pœnitentiæ, non tamen infertur à Confessario velut ejus minister, sed veluti extraneus, sicut quilibet posset Laicus, qui nec est Sacramenti Minister, nec esse Minister potest; in quo adest diversissima ratio. Ita ille, qui etiam citat Sousam.

RESOL. LXXVIII.

An Confessarius, qui solicitavit adolescentem in confessione, sit denunciandus?

Et docetur, quod lex pœnalis non est extendenda, etiam si militet in alio casu eadem ratio, v. g. excommunicantur omnes, qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monasterium; ergo sub nomine mulierum, non includuntur viri, qui coguntur Religionem ingredi, &c. Ex p. 1. tract. 4. Res. 12.

§. 1. OLim negativam sententiam sustinebam cum Aloysio Bariola *in Florib. Inquis. fol. 227.* Portel. *in addit. ad dub. reg. v. solicitare feminas*, quam etiam novissimè docuit Fagundez, Societatis JESU, *tr. 2. l. 4. c. 3. n. 31.* licèt contrarium asserat Gyptius *tr. de cas. reser. c. 14. n. 4.* Coriolanus *tr. de cas. reserv. p. 1. sect. 2. art. 22. n. 3.* Riccius *in praxi, p. 3. resol. 66. n. 3.* Rodericus Acugna *in tract. de Confes. solic. q. 5. per tot.* Rodriquez *qq. reg. to. 2. q. 27. cap. 3.* Cherubin. *in Compen. Bullar. par. 1. Constit. 31. Pii IV. schol. 2.* Molfesius *in summa, to. 1. tract. 7. cap. 24. n. 34.* Megala *in 1. par. lib. 1. cap. 5. n. 31.* Quaranta *in summa Bullar. verb. Confess.* Scoctia *in Bulla Pontif. epit. 77. theor. 197.* & alii.

2 Et ratio erat, quia lex pœnalis non est extendenda, etiamsi militet in alio casu eadem ratio: sed Pontifices loquebantur adversus Confessarios solicitantes fœminas; ergo Bulla non erit extendenda ad solicitantes pueros. Et adducebam ad confirmationem hujus sententiæ *Clementinam unicam, de consang. & affin.* ubi excommunicantur Moniales professæ, cuicunque nubentes, & accipientes illas in uxores, & excommunicantur etiam professi ineuntes matrimonium: & tamen, si aliqua fœmina sæcularis iniret matrimonium cum professo, non incurreret in excommunicationem, sicut incideret vir ineundo matrimonium cum Moniali, ut notavit Card. Ancharanus, & Bonifacius hic. D. Antoninus *p. 3. tit. 24. cap. 34.* Cajetanus *in summa, verb. excommunicatio, cap. 4.* cum Sanch. *de matrimon. to. 2. lib. 7. disp. 48. n. 2.* Sed, quia textus loquitur de masculis, non extenditur ad fœminas: ita & in casu nostro, cùm textus loquatur de feminis, non est extendendus ad masculos. Sic etiam in Concilio Trid. *sess. 25. de regul. c. 8.* excommunicantur omnes, qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monasterium: & tamen Sanchez *in summa, tom. 1. lib. 4. cap. 4. n. 3.* cum Suarez, & Bañez, sub nomine mulierum non includit viros. Ergo, & in nostra Constitutione, sub nomine fœminarum non includuntur masculi.

3 Ideò, ut dixi, probabiliter hanc sententiam olim sustinebam, ad quam etiam inclinabat Paramus *de orig. Inquis. lib. 3. q. 10. nu. 96.* sed hodie ex Constit. Greg. XV. cessat omnis dubitatio, quia ibi Pontifex decernit, etiam solicitantes viros esse denunciandos, in illis verbis. *Quis personas, quæcunque illæ sint*, & ita in terminis dictæ Constitutionis docet novissimè noster Naldus *in addit. ad summam, verb. Confessio, n. 31.* Peirin. *in privil. Minim. tom. 2. Const. 4. Greg. XV. §. 5. nu. 14.* Venerus *in exam. Episc. lib. 5. c. 17. num. 19.* & Bellochius *de cas. reser. part. 2. q. 7. num. 28. & q. 10. num. 51.*

RESOL. LXXIX.

An etiam seclusa Bulla Gregor. XV. Confessarii solicitantes masculos sint denunciandi? Ex p. 4. tract. 5. Res. 33.

§. 1. DUbius in hac quæstione remansit Lopez, & absolutè negativam sententiam docuit Bariola, Fagund. & Portel, & de hac re consulendam esse Sedem Apostolicam desideravit Paramus. Sed ut ego asserui *in 1. par. tract. 4. resol. 12*, affirmativam sententiam docebant communiter Doctores, verùm quia negativa habebat pro se viros doctos, nec in contrarium aderat determinatio clara Pontificis, ut ego tunc putabam, censui esse probabilem, quod modò non censeo, quia invenio ante Constitutionem Gregorii Paulum V. *die 6. Februarii anno* 1619. decrevisse expressè Confessarios solicitantes pueros inclusos esse in Bullis, & per consequens denunciandos, & ita testatur Joan. Baptista Scortia *in Bulla Pontif. epitom. 77. theorem. 197.* & idem decreverat *die* 29. Novembris 1612. testatur Hieronymus Rodriquez *in compend. quæst. Regul. resolut. 131. num. 3.* & Antonius Sousa *opusc. de Confes. solic. tract. 1. cap. 12 num. 12.* & meritò quidem, quia respectu confessionis sacramenti est eadem utrobique irreverentia, & injuria. Adde quod, ut notat glossa *in cap. 1. de tempor. ordin. in 6. verb. Italia*, quam celebrat Panormitanus *in cap. nihil, de elect.* & Baldus *in l. si quis furto, C. de furtis, & l. illud C. de sacros. Eccles.* tunc non efficitur extensio, & ampliatio casus ad casum in pœnalibus, sed declaratio solum, cùm utrobique per omnia sit eadem ratio, ut fit, *in cap. postquam, de elect. & in l. quædam, §. nummularios, ff. de edendo.* Sed extensio tunc efficitur, quando casus non est omninò similis. Verùm in nostro casu non solùm eadem omninò, sed etiam major ratio est de solicitante masculum, quàm feminam; ergo meritò Doctores antea asserunt hunc casum fuisse inclusum in Bullis, quod postea Paulus V. ut diximus, apertè ad tollendas Doctorum opiniones declaravit, & novissimè fecit Greg. XV.

2 Notandum est tamen hic obiter, non benè Novarium *in summa Bullar. tit. de solic. in confes.* citare meam *resol. 12. de denunciationibus, & resol. 26. de legib.* nam in dictis locis, ut legenti patebit, ego assero in terminis Bullæ Greg. XV. solicitantes masculos esse denunciandos; solùm ibi dico in terminis aliarum Bullarum, opinionem negativam fuisse probabilem, cum Doctoribus quos *ibi* citavi, quam sententiam nunc, ut dictum est, neque etiam teneo, non benè igitur Novarius me adduxit.

RESOL. LXXX.

An Confessarius, qui solicitavit puerum ante Constitutionem Gregor. XV. vel feminam extra Confessionem in Confessionario, aut in loco quocumque, ubi confessiones sacramentales audiuntur, &c. sit denunciandus? Ex p. 1. tract. 4. Res. 25.

§. 1. HÆc quæstio difficilis est: quia quærit, an dicta Constitutio ad facta præterita extendi possit? Affirmativam sententiam, loquens de Bulla Pauli V. docuit Roderic. Acugna *tract. de Confes. solic. q. 3. nu. 10.* & ita respondisse Suar. & Delmadam, viros doctissimos, testatur: & in terminis Bullæ Greg. XV. idem docet Sanctarellus *tract. de hæresi, c. 44. n. 11.* & Bonacina *in var. tract. de hæresi, disp. 6 punct. 3. n. 7.*

2 Sed

2 Sed negativam sententiam docuit doctus Portell. *addit. ad dubia regular. verb. solicitare fœminas*, *numer.* 7. loquens etiam in terminis dictæ Bullæ Pauli V. & Fagundez *ubi sup.* cum Christophoro Anguiano, viro doctissimo, *tract. de legib. lib. 5. contr. 1. num. 13. & seq.* Vide etiam Mirandam *in Man. Prel. tom. 1. q. 25. art. 20.* Et ratio est: quia nulla lex civilis, & Ecclesiastica extenditur ad punienda delicta facta de præterito; sed ad facienda de futuro: nisi fortè lex ipsa claris verbis exprimat, se etiam punire præterita, ut fecit Sixtus V. cum illegitimis, & receptione Religiosorum; & Concilium Tridentinum cum ordinatis in minoribus. Et hoc habetur expressè *in cap. cognoscentes, de const.* ibi, in illis verbis: (Quoties quid novum statuitur; ita solet futuris formam imponere, ut dispendiis præteritis non commendet.) Idem expressiùs habetur *eod. tit. cap. ult.* ubi Gregorius IX. explicans quandam Constitutionem à se paulò ante editam, sic asserit: (Declaramus, non ad præterita, sed ad futura tantùm extendi, cùm leges, & Constitutiones futuris certum sit dare formam negotiis, non ad præterita facta trahi, nisi nominatim in eis de præteritis caveatur.) Ita ibi, quo nihil clarius dici potest.

Sup. hoc in Res. præterita, paulò post init. vers. Paulus V.

3 His ita suppositis, respondeo ad quæsitum, quòd stando in illa opinione, nempè, Bullas Clem. VIII. & Pauli V. contra Confessarios solicitantes fœminas, non includere Confessarios solicitantes viros, & quòd in pœnas dictarum Bullarum incidebant tantùm Confessarii, qui in Sacramento confessionis, vel ad plurimum, qui paulò ante, vel post solicitabant pœnitentes; non autem illi, qui extra occasionem confessionis in loco confessionarii, aut in loco quocunque, ubi confessiones sacramentales audiuntur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibi confessiones audire: his, inquam, ita stantibus assero probabiliter, non esse modò supradictos Confessarios denunciandos, si talia crimina effecerint ante promulgationem Edicti, & Bullæ Gregor. XV. ubi determinat esse supradictos denunciandos; quia, ut *suprà* diximus, dicta Constitutio non extenditur ad priora, quod satis probatum est, & docet Sylvest. *verb. lex*, *q. 23.* Malderus *in part. 2. q. 96. art. 3. dub. 4.* & alii. Unde puto, denunciationes faciendas ex vigore Constitutionis Greg. XV. adversus Confessarios solicitantes, faciendas esse à die 10. Martii, 1624. tunc enim Panorm. dicta Bulla ab Illustrissimis Inquisitoribus fuit promulgata. Unde à tempore antecedente non tenetur quis denunciare. Et ita de Bulla Clementis VIII. in hac materia docuit, ex Societate JESU, Fagundez *tract. 2. lib. 4. cap. 3. num. 31.* & de Bulla Pauli V. etiam, ut *suprà* diximus, docet Portel. *in addit. ad dubia regul. verb. solicitare fœminas*, *num. 7.*

RESOL. LXXXI.

An Confessarius statim post confessionem ducens ad cellam puerum, ut Chirographum confessionis tradat, & illum solicitet, sit denunciandus?

Et quid, si Confessarius fœminæ sibi confessæ pœnitentiam imponat, ut ab ipsomet Confessario nuda verberetur, vel si Confessarius suadet fœminæ, ut ipsi eo in loco verenda ostendat, &c.

Et notatur, quod actus immediatus ad confessionem comprehendi debet in obligatione ad denunciandum Confessarium, quamvis confessio non sequatur, &c. Ex p. 4. tr. 5. Res. 11.

§. 1. Affirmativè respondet Sousa *in aphor. Inquis. lib. 1. capit. 34. num. 39.* ita asserens. Si Confessarius solicitet puerum à se confessum, & absolutum, dum eum statim post confessionem in domum, seu cubiculum suum ducit, ut confessionis chirographum tradat, est denunciandus, quia iste casus ratione dependentiæ includit confessionem, sicuti si Confessarius fœminæ sibi confessæ pœnitentiam imponat, ut ab ipsomet Confessario nuda verberetur, & cùm ad hoc pervenisset, manu propria; aut scutica vapulat ab ipso, vel si Confessarius suadet fœminæ, ut ipsi eo loco verenda ostendat, quæ ipsi in eadem confessione morbo affecta habere dixit. Hæc ille, qui etiam *num. 31.* optimè notat, quòd actus immediatus ad confessionem censeri debet, si Confessarius sciens mulierem velle confiteri illam solicitet, quamvis confessio non sequatur, vel quia ipsa noluit confiteri, vel quia Confessarius noluit eam audire, & hoc etiam antea docuerat Acugna *q. 14. n. 8.* & novissimè Castrus Palaus *tract. 4. disp. 9. punct. 7. num. 3.* quod tamen intelligendum putat cum Sancio *disp. 11 numer. 49.* quando fœmina vellet statim confiteri, ut *infrà* videbitur.

RESOL. LXXXII.

An Confessarius dans pœnitentiam fœminæ, ut nuda à se verberaretur, ut postea accidit, sit Inquisitoribus denunciandus?

Et quid videlicet, quando Confessarius suadet fœminæ sibi actu confitenti, ut ipsi eo in loco vas naturale ostendat, quod ipsa in eadem confessione morbo affectum habere dixerat? Ex par. 4. tr. 5. Res. 47.

§. 1. Affirmativè & rectè respondet Sousa *opusc. de Confess. solic. tract. 1. cap. 18. num. 14.* ubi sic ait: Duo Confessarii fœminis sibi confessis hanc imposuerunt pœnitentiam, ut ab ipsismet Confessariis nudæ verberarentur, & cùm ad hoc pervenissent, altera manu propria Confessarii, altera verò scutica quam Confessarius tenebat manu, vapulat ab ipso. Dubitatum fuit an hujusmodi actu solicitationes in confessione factæ dicendæ forent? & resoluta est pars affirmativa ac meritò quidem, cùm sint actus inhonesti, qui solicitantes, seu potiùs solicitationis tentationes dici debent. Quòd sint solicitationes in confessione, videtur etiam manifestum, cùm pœnitentia confessioni sit annexa per se. Ita ille, qui & optimè alium casum solicitationis ponit, quando videlicet Confessarius suadet fœminæ sibi actu confitenti, ut ipsi in eo loco vas naturale ostendat, quòd ipsa in eadem confessione morbo affectum habere dixerat, est enim hæc suasio, cùm non fiat ad medicinam præstandam, nihil aliud est quàm solicitare tentare.

RESOL. LXXXIII.

An interpres, si solicitet in confessione, sit denunciandus?

Et quid, si interpres sit etiam Sacerdos? Ex part. 4. tract. 5. Resol. 9.

§. 1. Affirmativam sententiam docet Seraph. Freitas Additionator Roderici Acugna *tract. de Confess. solic. q. 55. num. 27.* ubi sic asserit. Ex prædictis nova quæstio excitari potest, utrum laicus confessionis interpres, si in eodem actu solicitet, quòd facilè fieri potest, ignorante linguam Confessario, Pontificis pœnis subjaceat; non incurrere suadet, quia is nec est Sacerdos, nec hujus Sacramenti Minister. Contrarium tamen dicendum mihi videtur, tum quia in hoc casu eademmet datur ratio, quæ in Confessore hoc est abusus Sacramenti, sacrilegium, antidoti remedium in venenum, sumiturque Sacramentum, ut medium ad peccandum; tum etiam, quia interpres, licèt laicus participat aliquid de actu clavis, ut ait D. Th. *in addit. ad 3 par. q. 11. art. 3. in corp.* & Suar. *tom. 4. disp. 33. sect. 5. num. 4.* Sub nomine igitur Sacerdotis comprehenditur sive extensivè, sive per participationem. Accedit quod dictus laicus in tali casu secundùm opinionem communiorem tenetur ad sigillum æquè ac Confessarius, quia sicut de actu clavis participat, ut diximus cum D. Thom. participat etiam sigillationem ex eodem D. Thom. *in 4. dist. 21. quæst. 3. art. 4. ad tertium.* Ita Freitas *ubi supra.*

2 Sed his non obstantibus, ego puto interpretem non solum laicum, sed etiam Sacerdotem non incurrere pœnas solicitantium, quia absolutè non est Confessarius, sed potiùs ex parte pœnitentis se tenet, & ita docent Joan. Sancius *in selectis disp. 11. num. 10. & 37.* Castrus Palaus *tract. 4. disp. 9. punct. 9. num. 6.* & Ant. Sousa *in aphor. Inquis. lib. 1. c. 34. nu. 14.* ubi sic ait. Sive laicus, sive Sacerdos interpres mulieris confitentis, qui ipsam confitentem solicitat, non comprehenditur in Summ. Pontificum decretis. Ita ille, & ego quamvis Freitas *in editione novissima num. 37. & seq.* suam iterum conetur defendere opinionem. Sed noli contemnere nostram sententiam; quam post hæc scripta inveni etiam docere Fagundez *de præcept. Eccles. in editione novissima pr. 2. lib. 4. cap. 3. num. 79.* & iterum Sousa *de Confess. solic. tract. 1. cap. 10. num. 3.*

RESOL. LXXXIV.

An si laicus, vel Clericus occultè ponat se in loco confessionibus deputato, & inter confessionem fœminam, illam ibi solicitet, sit denunciandus? Ex p. 1. tr. 4. Res. 15.

§. 1. Negativè respondet Portel. *ubi sup. in addit. ad dub. reg. ver. solicitare fœminas*, *n. 14.* quia Clem. VIII. & Paulus V. loquentes de audienda Confessione sacramentali, loqui videntur juxta communem acceptionem de Confessione vera, valida, & ordinaria.

2 Sed per Constitutionem Greg. XV. Confessarii incidunt in pœnas Bullæ, non solùm solicitantes in Confessione, sed prætextu Confessionis. Ergo non est opus, ut adsit vera, & ordinaria Confessio sacramentalis; sed sufficit solus prætextus. Sed his non obstantibus, sub censura tamen, puto supradictos non esse denunciandos, ex vigore Bullæ: quia omnes Pontifices, Clem. VIII. Paulus V. & etiam Greg. XV. imponunt pœnas contra Sacerdotes solicitantes: ergo non videntur comprehendere laicum, & Clericus: quia, ut diximus *sup.* verba pœnalia non sunt extendenda ad similes casus. Et ita Doctores, quos *suprà* vidimus, probabiliter excusabant à denunciatione, si Confessarius solicitaret puerum: quia Pontifices loquebantur de Sacerdotibus solicitantibus fœminas. Et ita etiam docuit ante me Sanctarellus *de hæresi*, *cap. 46. dub. un. nu. 9.* Acugna *tractat. de Confess. solic. q. 13. a. 9.* quicquid in contrarium asserat Gypius *de cas. reserv. cap. 14. num. 6.* Sed, an supradicti sint ex alio capite Inquisitoribus denunciandi, dicam *in sequenti Resolut.*

RE-

Sup. hoc in R. præsenti.

§. 1. AFfirmativam sententiam nominatim contra me firmiter tenet Carena *de Officio S. Inquisitionis, p. 2. tit. 6. §. ∴ per totum*, quem novissimè sequitur Pater Joseph Januarius, *de Cas. reser. cas. 55. n. 15.* Verùm ego non recedo à sententia, quam docui, & quam me citato docet Trullench *in Decalog. to. 1. lib. 1. c. 3. dub. 18. n. 48.* & novissimè me citato Pater Leandrus *de Sacram. to. 1. tr. 51. disp. 13. q. 36.* & me citato Inquisitor Escobar à Corro, *de Confess. solicit. p. 1. q. 2. num. 36.* ubi sic ait: Limita Quartò; in illo, qui mandat Confessario quod solicitet Pœnitentem in confessione Sacramentali, ut secum carnaliter misceatur: Tum quia, ut pluries dixi, Constitutiones omnes loquentes de solicitatione ad Confessarios tantum diriguntur; non ad alios; nec mandantes quoad pœnas comprehendunt, cùm de his non loquantur. Tum quia de Confessariis loquuntur non simpliciter, sed per ordinem ad Sacramentum Pœnitentiæ, ita ut nec eosmet comprehendant extra illud venerandum Sacramentum, aut dum sunt extra Confessionarium non simulantes confessionem audire, quia nulla tunc fit Sacramento injuria; Mandans autem Confessario, quod solicitet Pœnitentem in confessione facienda, confessionem non lædit, nec injuriam facit, cùm nulla tunc adsit Confessio. Tum etiam; quia sicut fœmina solicitans in ipso Pœnitentiæ actu non comprehenditur in Decretis, quia de ea non loquuntur: ita nec comprehendent mandantem, qui mandando non tantam infert injuriam Sacramento, sicut fœminam Confessarius solicitando. Tum denique, quia nec mandans incurrit Excommunicationem latam contra facientes, ex Angelo, *verb. Excommunicatio 8. n. 1.* Tabiena *verb. eodem 5. casu 49. §. 5.* Navarro *in Manuali, c. 27. n. 51.* Suarez *de Censuris, disp. 4. sect. 3. n. 5. ad fin.* Reginaldo *lib. 9. c. 12. n. 214.* Martino Bonacina *de Censur. in communi, disp. 1. q. 1. punct. 6. n. 1.* ubi in fine ait, quod quando oritur dubium, an mandans, vel consulens comprehendatur sub censura lata contra facientes, judicandum est non comprehendi, nisi aliter expressè decidatur, ex Navarro *consil. 55. de sentent. excommunicat. lib. 6.* Avila *de Censur. 2. p. c. 2. disp. 3. dub. 2. & 6.* Hucusque Escobar, qui etiam in favorem nostræ sententiæ, quam probabilem etiam ipsimet adversarii fatentur, ut Januarius, *ubi suprà, resol. 56. n. 6.* ubi sic ait: Non omnes abutentes Sacramento Pœnitentiæ denunciandos esse, sed Confessarios tantùm solicitantes, vel illicita, & inhonesta verba tractantes, &c. & ideò si quis Pœnitentiæ Sacramento abutatur, & Confessarius non sit, non est denunciandus. Sic mulier solicitans Confessarium dum confitetur, non est denuncianda. Nec interpres confessionis, etiam si sit Sacerdos; tunc enim non ut Sacerdos solicitat, cùm tunc se teneat ex parte pœnitentis. Nec tertius, qui mulierem, vel alium solicitat per Confessarium in confessione, quia leges latæ contra efficientes, non ligant mandantes, etsi Confessarius tanquam leno sit denunciandus. Neque est denunciandus Confessarius Pœnitentem solicitans ad alia peccata mortalia non inhonesta, ut ad furtum, ad homicidium, etsi hoc faciat cum abusu Sacramenti Pœnitentiæ, quia Bullæ loquuntur de Confessariis solicitantibus ad turpia, &c. Ita ille.

Sup. hoc in R. præter. §. 1. ante med. à vers. Et ideò, & sup. in tr. 1. R. 75. & si placet lege §. & Ref. ejus primę not.

Sup. hoc infra R. 84 & 86 &c. Sup. hoc in Interprete sus. in R. 83 &c.

Sup. hoc sup. in R. 71. & 72

2 Undè ex superiùs dictis idem Escobar *posteà in q. 4. §. 1. nu. 71.* asserit non esse denunciandum, qui tactibus, nutibus, vel signis fœminam provocat, dum illa alteri confitetur; nam sub Decreto non comprehenditur. Tum quia Bulla tantùm loquitur de Confessario, cui fœmina actualiter confitetur; nec habet locum in altero. Tum etiam quia licèt ex simili solicitatione injuria inferatur Sacramento Pœnitentiæ, non tamen infertur à Confessario velut ejus minister, sed veluti extraneus, sicut quilibet posset Laicus, qui nec est Sacramenti Minister, nec esse Minister potest; in quo adest diversissima ratio. Ita ille, qui etiam citat Sousam.

Sup. hoc infra in R. 84 & in alio §. eius primæ not.

RESOL. LXXVIII.

An Confessarius, qui solicitavit adolescentem in confessione, sit denunciandus?

Et docetur, quod lex pœnalis non est extendenda, etiam si militet in alio casu eadem ratio, v. g. excommunicantur omnes, qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monasterium; ergo sub nomine mulierum, non includuntur viri, qui coguntur Religionem ingredi, &c. Ex p. 1. tract. 4. Ref. 12.

§. 1. OLim negativam sententiam sustinebam cum Aloysio Bariola *in Florib. Inquis. fol. 227.* Portel. *in addit. ad dub. reg. v. solicitare fœminas*, quam etiam novissimè docuit Fagundez, Societatis JESU, *tr. 2. l. 4. c. 3. n. 31.* licèt contrarium asserat Gyptius *tr. de cas. reser. c. 14. n. 4.* Coriolanus *tr. de cas. reserv. p. 1. sect. 2. art. 22. n. 3.* Riccius *in praxi, p. 3. resol. 66. n. 3.* Rodericus Acugna *in tract. de Confes. solic. q. 5. per tot.* Rodriquez *qq. reg. to. 2. q. 27. cap. 3.* Cherubin. *in Compen. Bullar. par. 1. Constit. 31. Pii IV. schol. 2.* Molfesius *in summa, to. 1. tract. 7. cap. 24. n. 34.* Megala *in 1. par. lib. 1. cap. 5. n. 31.* Quaranta *in summa Bullar. verb. Confess.* Scortia *in Bulla Pontif. epit. 77. theor. 197.* & alii.

Sup. hoc in R. seq. & inf. in Ref. 84. prope fin. & in to. 1. tr. 7 Ref. 48 §. ult. & ex doct. R. seq. in ejus §. ult. in princ.

2 Et ratio erat, quia lex penalis non est extendenda, etiamsi militet in alio casu eadem ratio: sed Pontifices loquebantur adversus Confessarios solicitantes fœminas; ergo Bulla non erit extendenda ad solicitantes pueros. Et adducebam ad confirmationem hujus sententiæ *Clementinam unicam, de consang. & affin.* ubi excommunicantur Moniales professæ, cuicunque nubentes, & accipientes illas in uxores, & excommunicantur etiam professi ineuntes matrimonium: & tamen, si aliqua fœmina sæcularis iniret matrimonium cum professo, non incurreret in excommunicationem, sicut incideret vir ineundo matrimonium cum Moniali, ut notavit Card. Ancharanus, & Bonifacius hic. D. Antoninus *p. 3. tit. 24. cap. 34.* Cajetanus *in summa, verb. excommunicatio, cap. 4.* cum Sanch. *de matrimon. to. 2. lib. 7. disp. 48. n. 2.* Sed, quia textus loquitur de masculis, non extenditur ad fœminas: ita & in casu nostro, cùm textus loquatur de feminis, non est extendendus ad masculos. Sic etiam in Concilio Trid. *sess. 25. de regul. c. 8.* excommunicantur omnes, qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monasterium: & tamen Sanchez *in summa, tom. 1. lib. 4. cap. 4. n. 3.* cum Suarez, & Bañez, sub nomine mulierum non includit viros. Ergo, & in nostra Constitutione, sub nomine fœminarum non includuntur masculi.

Sup hoc ex doctr. Re præter. not. & aliarum ejus notat.

3 Ideò, ut dixi, probabiliter hanc sententiam olim sustinebam, ad quam etiam inclinabat Paramus *de orig. Inquis. lib. 3. q. 10. nu. 96.* sed hodie ex Constit. Greg. XV. cessat omnis dubitatio, quia ibi Pontifex decernit, etiam solicitantes viros esse denunciandos, in illis verbis. *Qui personas, quæcunque illæ sint*, & ita in terminis dictæ Constitutionis docet novissimè noster Naldus *in addit. ad summam, verb. Confessio, n. 31.* Peirin. *in privil. Minim. tom. 2. Const. 4. Greg. XV. §. 5. nu. 14.* Venerus *in exam. Episc. lib. 5. c. 17. num. 19.* & Bellochius *de cas. reser. part. 2, q. 7. num. 28. & q. 10. num. 51.*

RESOL. LXXIX.

An etiam seclusa Bulla Gregor. XV. Confessarii solicitantes masculos sint denunciandi? Ex p. 4. tract. 5. Ref. 33.

§. 1. DUbius in hac quæstione remansit Lopez, & absolutè negativam sententiam docuit Bariola, Fagund. & Portel, & de hac re consulendam esse Sedem Apostolicam desideravit Paramus. Sed ut ego asserui *in 1. par. tract. 4. resol. 12.* affirmativam sententiam docebant communiter Doctores, verùm quia negativa habebat pro se viros doctos, nec in contrarium aderat determinatio clara Pontificis, ut ego tunc putabam, censui esse probabilem, quod modò non censeo, quia invenio ante Constitutionem Gregorii Paulum V. *die 6. Februarii anno 1619.* decrevisse expressè Confessarios solicitantes pueros inclusos esse in Bullis, & per consequens denunciandos, & ita testatur Joan. Baptista Scortia *in Bulla Pontif. epitom. 77. theorem. 197.* & idem decreverat *die 29.* Novembris 1612. testatur Hieronymus Rodriquez *in compend. quæst. Regul. resolut. 131. num. 3.* & Antonius Sousa *opusc. de Confes. solic. tract. 1. cap. 12. num. 12.* & meritò quidem, quia respectu confessionis sacramenti est eadem utrobique irreverentia, & injuria. Adde quod, ut notat glossa *in cap. 1. de tempor. ordin. in 6. verb. Italia*, quam celebrat Panormitanus *in cap. nihil, de elect.* & Baldus *in l. si quis furto, C. de furtis, & l. illud C. de sacros. Eccles.* tunc non efficitur extensio, & ampliatio casus ad casum in pœnalibus, sed declaratio solum, cùm utrobique per omnia sit eadem ratio, ut fit, *in cap. postquam, de elect. & in l. quadam, §. nummularios, ff. de edendo.* Sed extensio tunc efficitur, quando casus non est omninò similis. Verùm in nostro casu non solùm eadem omninò, sed etiam major ratio est de solicitante masculum, quàm fœminam; ergo meritò Doctores antea asserunt hunc casum fuisse inclusum in Bullis, quod postea Paulus V. ut diximus, apertè ad tollendas Doctorum opiniones declaravit, & novissimè fecit Greg. XV.

Quæ hic est R antecedens, & in aliis ejus primæ not.

Sup hoc in R. seq ad lin. 5.

2 Notandum est tamen hic obiter, non benè Novarium *in summa Bullar. tit. de solic. in confes.* citare meam *resol. 12. de denunciationibus, & resol. 26. de legib.* nam in dictis locis, ut legenti patebit, ego assero in terminis Bullæ Greg. XV. solicitantes masculos esse denunciandos: solùm ibi dico in terminis aliarum Bullarum, opinionem negativam fuisse probabilem, cum Doctoribus quos *ibi* citavi, quam sententiam nunc, ut dictum est, neque etiam teneo, non benè igitur Novarius me adduxit.

Ref. 1 hic citata hic est R antecedens. Secunda verò invenietur in to. 6. tr. 1. R. 79. & in multis aliis ejus not.

RESOL. LXXX.

An Confessarius, qui solicitavit puerum ante Constitutionem Gregor. XV. vel fœminam extra Confessionem in Confessionario, aut in loco quocumque, ubi confessiones sacramentales audiuntur, &c. sit denunciandus? Ex p. 1. tract. 4. Ref. 25.

§. 1. HÆc quæstio difficilis est: quia quærit, an dicta Constitutio ad facta præterita extendi possit? Affirmativam sententiam, loquens de Bulla Pauli V. docuit Roderic. Acugna *tract. de Confes. solic. q. 3. nu. 10.* & ita respondisse Suar. & Delmadam, viros doctissimos, testatur: & in terminis Bullæ Greg. XV. idem docet Sanctarellus *tract. de hæresi, c. 44. n. 11.* & Bonacina *in var. tract. de hæresi, disp. 6. punct. 3. n. 7.*

Pro hac doctr. lege sup. R. 26.

2 Sed

2 Sed negativam sententiam docuit doctus Portell. *addit. ad dubia regular. verb. solicitare fœminas*, *numer.* 7. loquens etiam io terminis dictæ Bullæ Pauli V. & Fagundez *ubi inf.* cum Christophoro Anguiano, viro doctissimo, *tract. de legib. lib. 3. contr.* 1. *num.* 13. *& seq.* Vide etiam Mirandam *in Man. Prælat. tom.* 2. *q.* 25. *art.* 20. Et ratio est: quia nulla lex civilis, & Ecclesiastica extenditur ad punienda delicta facta de præterito; sed ad facienda de futuro: nisi fortè lex ipsa claris verbis exprimat, se etiam punire præterita, ut fecit Sixtus V. cum illegitimis, & receptione Religiosorum; & Concilium Tridentinum cum ordinatis in minoribus. Et hoc habetur expressè *in cap. cognoscentes, de const.* ibi, in illis verbis: (Quoties quid novum statuitur: ita solet futuris formam imponere, ut dispendiis præterita non commendet.) Idem expressiùs habetur *eod. tit. cap. ult.* ubi Gregorius IX. explicans quandam Constitutionem à se paulò ante editam, sic asserit: (Declaramus, oon ad præterita, sed ad futura tantùm extendi, cùm leges, & Constitutiones futuris oertum sit dare formam negotiis, non ad præterita facta trahi, nisi nominatim in eis de præteritis caveatur.) Ita ibi, quo nihil clarius dici potest.

Sup. hoc in Res. præterita, paulò post init. vers. Paulus V.

3 His ita suppositis, respondeo ad quæsitum, quòd stando in illa opinione, nempè, Bullas Clem. VIII. & Pauli V. contra Confessarios solicitantes fœminas, non includere Confessarios solicitantes viros, & quòd in pœnas dictarum Bullarum incidebant tantùm Confessarii, qui in Sacramento confessionis, vel ad plurimum, qui paulò ante, vel post solicitabant pœnitentes; non autem illi, qui extra occasionem confessionis in loco confessionarii, aut in loco quocunque, ubi confessiones sacramentales audiuntur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibi confessiones audire: his, inquam, ita stantibus assero probabiliter, non esse modò supradictos Confessarios denunciandos, si talia crimina effecerint ante promulgationem Edicti, & Bullæ Gregor. XV. ubi determinat esse supradictos denunciandos; quia, ut *suprà* diximus, dicta Constitutio non extenditur ad priora, quod satis probatum est, & docet Sylvest. *verb. lex*, *q.* 23. Malderus *in part.* 2. *q.* 96. *art.* 3. *dub.* 4. & alii. Unde puto, denunciationes faciendas ex vigore Constitutionis Greg. XV. adversus Confessarios solicitantes, faciendas esse à die 10. Martii, 1624. tunc enim Panorm. dicta Bulla ab Illustrissimis Inquisitoribus fuit promulgata. Unde à tempore antecedente non tenetur quis denunciare. Et ita de Bulla Clementis VIII. in hac materia docuit, ea Societate JESU, Fagundez *tract.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 35. & de Bulla Pauli V. etiam, ut *suprà* diximus, docet Portel. *in addit. ad dubia regul. verb. solicitare fœminas*, *num.* 7.

R E S O L. LXXXI.

An Confessarius statim post confessionem ducens ad cellam puerum, ut Chirographum confessionis tradat, & illum solicitet, sit denunciandus?

Et quid, si Confessarius fœmina sibi confessa pœnitentiam imponat, ut ab ipsomet Confessario nuda verberetur, vel si Confessarius suadet fœmina, ut ipsi eo in loco verenda ostendat, &c.

Et notatur, quod actus immediatus ad confessionem comprehendi debet in obligatione ad denunciandum Confessarium, quamvis confessio non sequatur, &c. Ex p. 4. tr. 5. Res. 11.

§. 1. AFfirmativè respondet Sousa *in aphor. Inquis. lib.* 1. *capit.* 34. *num.* 39. ita asserens. Si Confessarius solicitet puerum à se confessum, & absolutum, dum eum statim post confessionem in domum, seu cubiculum suum ducit, ut confessionis chirographum tradat, est denunciandus, quia iste casus ratione dependentiæ includit confessionem, sicuti si Confessarius fœminæ sibi confessæ pœnitentiam imponat, ut ab ipsomet Confessario nuda verberetur, & cùm ad hoc pervenisset, manu propria; aut scutica vapulat ab ipso, vel si Confessarius suadet fœminæ, ut ipsi eo loco verenda ostendat, quæ ipsi in eadem confessione morbo affecta habere dixit. Hæc ille, qui etiam *num.* 31. optimè notat, quòd actus immediatus ad confessionem censeri debet, si Confessarius sciens mulierem velle confiteri illam solicitet, quamvis confessio non sequatur, vel quia ipsa noluit confiteri, vel quia Confessarius noluit eam audire, & hoc etiam antea docuerat Acugna *q.* 14. *n.* 8. & novissimè Castrus Palaus *tract.* 4. *disp.* 9. *punct.* 7. *num.* 3. quod tamen intelligendum putat cum Sancio *disp.* 11 *numer.* 49. quando fœmina vellet statim confiteri, ut *infrà* videbitur.

R E S O L. LXXXII.

An Confessarius dans pœnitentiam fœmina, ut nuda à se verberaretur, ut postea accidit, sit Inquisitoribus denunciandus?

Et quid videlicet, quando Confessarius suadet fœmina sibi actu confitenti, ut ipsi eo in loco vas naturale ostendat, quod ipsa in eadem confessione morbo affectum habere dixerat? Ex par. 4. tr. 5. Res. 47.

§. 1. AFfirmativè & rectè respondet Sousa *opusc. de Confess. solic. tract.* 1. *cap.* 18. *num.* 14. ubi sic ait: Duo Confessarii fœminis sibi confessis hanc imposuerunt pœnitentiam, ut ab ipsismet Confessariis nudæ verberarentur, & cùm ad hoc pervenissent, altera maou propria Confessarii, altera verò scutica quam Confessarius tenebat manu, vapulat ab ipso. Dubitatum fuit an hujusmodi actu solicitationes in confessione factæ dicendæ forent? & resoluta est pars affirmativa ac meritò quidem, cùm sint actus inhonesti, qui solicitantes, seu potiùs solicitationis tentationes dici debent. Quòd sint solicitationes in confessione, videtur etiam manifestum, cùm pœnitentia confessioni sit annexa per se. Ita ille, qui & optimè alium casum solicitationis ponit, quando videlicet Confessarius suadet fœminæ sibi actu confitenti, ut ipsi in eo loco vas naturale ostendat, quòd ipsa in eadem confessione morbo affectum habere dixerat, est enim hæc suasio, cùm non fiat ad medicinam præstandam, nihil aliud est quàm solicitare tentare.

R E S O L. LXXXIII.

An interpres, si solicitet in confessione, sit denunciandus?

Et quid, si interpres sit etiam Sacerdos? Ea part. 4. tract. 5. Resol. 9.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Seraph. Freitas Additionator Roderici Acugna *tract. de Confess. solic. q.* 15. *num.* 27. ubi sic asserit. Ea prædictis nova quæstio excitari potest, utrum laicus confessionis interpres, si in eodem actu solicitet, quòd facilè fieri potest, ignorante linguam Confessario, Pontificis pœnis subjaceat; non incurrere suadet, quia is nec est Sacerdos, nec hujus Sacramenti Minister. Contrarium tamen dicendum mihi videtur, tum quia in hoc casu eademmet datur ratio, quæ in Confessore hoc est abusus Sacramenti, sacrilegium, antidoti remedium in venenum, sumiturque Sacramentum, ut medium ad peccandum; tum etiam, quia interpres, licèt laicus participat aliquid de actu clavis, ut ait D. Th. *in addit. ad* 3. *par. q.* 11. *art.* 3. *in corp.* & Suar. *tom.* 4. *disp.* 33. *sect.* 5. *num.* 4. Sub nomine igitur Sacerdotis comprehenditur sive extensivè, sive per participationem. Accedit quod dictus laicus in tali casu secundum opinionem communiorem tenetur ad sigillum æquè ac Confessarius, quia sicut de actu clavis participat, ut diximus eum D. Thom. participat etiam sigillationem ea eodem D. Thom. *in* 4. *dist.* 21. *quæst.* 3. *art.* 4. *ad tertium*. Ita Freitas *ubi supra*.

2 Sed his non obstantibus, ego puto interpretem non solum laicum, sed etiam Sacerdotem non incurrere pœnas solicitantium, quia absolutè non est Confessarius, sed potiùs ea parte pœnitentis se tenet, & ita docuit Joan. Sancius *in selectis disp.* 11. *num.* 10. & 37. Castrus Palaus *tract.* 4. *disp.* 9. *punct.* 9. *num.* 6. & Aot. Sousa *in aphor. Inquis. lib.* 1. *c.* 34. *nu.* 14. ubi sic ait. Sive laicus, sive Sacerdos interpres mulieris confitentis, qui ipsam confiteutem solicitat, non comprehenditur in Summ. Pontificum decretis. Ita ille, & ego quamvis Freitas *in editione novissima num.* 37. *& seq.* suam iterum conetur defendere opinionem. Sed noli contemnere nostram sententiam; quam post hæc scripta inveni etiam docere Fagundez *de præcept. Eccles. in editione novissima pr.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 79. & iterum Sousa *de Confess. solic. tract.* 1. *cap.* 10. *num.* 3.

R E S O L. LXXXIV.

An si laicus, vel Clericus occultè ponat se in loco confessionibus deputato, & inter confessionem fœmina, illam ibi solicitet, sit denunciandus? Ex p. 1. tr. 4. Res. 15.

§. 1. NEgativè respondet Portel *ubi sup. in addit. ad dub. reg. ver. solicitare fœminas*, *n.* 14. quia Clem. VIII. & Paulus V. loquentes de audienda Confessione sacramentali, loqui videntur juxta communem acceptionem de Confessione vera, valida, & ordinaria.

2 Sed per Constitutionem Greg. XV. Confessarii incidunt in pœnas Bullæ, non solùm solicitantes in Confessione, sed prætextu Confessionis. Ergo non est opus, ut adsit vera, & ordinaria Confessio sacramentalis; sed sufficit solus prætextus. Sed his non obstantibus, sub censura tamen, puto supradictos non esse denunciandos, ex vigore Bullæ: quia omnes Pontifices, Clem. VIII. Paulus V. & etiam Greg. XV. imponunt pœnas contra Sacerdotes solicitantes: ergo non videntur comprehendere laicum, & Clericus: quia, ut diximus *sup.* verba pœnalia non sunt extendenda ad similes casus. Et ita Doctores, quos *suprà* vidimus, probabiliter excusabant à denunciatione, si Confessarius solicitaret puerum: quia Pontifices loquebantur de Sacerdotibus solicitantibus fœminas. Et ita etiam docuit ante me Sanctarellus *de hæresi*, *cap.* 46. *dub.* 9. Acugna *tractat. de Confess. solic. q.* 13. *n.* 9. quicquid in contrarium asserat Gyptius *de cas. reserv. cap.* 14. *num.* 6. Sed, an supradicti sint ex alio capite Inquisitoribus denunciandi, dicam *in sequenti Resolut.*

RE-

RESOL. LXXXV.

An dictus laicus, vel Clericus saltem, quia simulavit se Sacerdotem, si solicitaverit fœminam in confessione, non tamen illam absolvendo, sit Inquisitoribus denunciandus? Ex part.1. tr.4. Ref.16.

§. 1. NEgativam sententiam docet Rodriquez *in qq. regul. to. 2. q. 28. art. 2.* & novissimè *in summ. tom. 2. cap. 83. nu. 3.* ubi sic asserit: (El que no siendo Presbytero confiessa, los Inquisidores le pueden castigar, si absolviere el penitente, porque si solamente le oye de Confession, y no le absolve, no puede ser castigado dellos, si no del Ordinario, attento que quando Greg. XIII. comete esta authoridad à los Inquisidores, dize las siguientes palabras: *Qua procedunt contra eos, qui non sunt Presbyteri, si Confessiones audiant, & absolutionem impertiantur.* Y la razon lo dicta; porque solamente oyen de Confession, y no quieren absolver, y à tienen respetto al Sacramento pues solo quieren administrar, y assi no se presume contra ellos, que sienten mal de la fe, por la qual presumpcion la Sede Apostolica comete este caso à los Inquisidores.) Ita Rodriq. & post hæc scripta inveni etiam hanc sententiam docere Joan. Sancium *in select. disp. 11. num. 36.*

Sup. hoc inf. in tr. 13. R. 11. ulti.

RESOL. LXXXVI.

An sit denunciandus Sacerdos, qui non habens facultatem audiendi confessiones ab Ordinario sollicitat fœminam in confessione, fingens se habere talem potestatem?

Et quid, si mala fides Confessarii, & pœnitentis interveniat? Ex p.2. tr.4. Ref.17.

§. 1. NEgativam sententiam docuit Portel. *in addit. ad dub. regularia, verb. solicitare fœminas nu. 13.* quia in tali casu non adest Confessio vera, & sacramentalis; & pœna imposita alicui actui non incurritur ab illo, qui fecit illum actum, si actus fuit nullus.

Sup. hoc in Res. seq. & in R. 49. §. ult. in prin. & in Res. 7. §. 1. prope fin. ver. Non omitt.

2 Sed contrariam sententiam docet Acugna *tract. de Confess. folic. q. 14. nu. 4.* quam hodie, stante Bulla Gregorii XV. amplectendam esse puto: nam ut sæpiùs *suprà* diximus, in dicta Constitutione non solùm Pontifex vult esse denunciandos Confessarios solicitantes in Confessione; sed prætextu Confessionis, sive extra occasionem Confessionis in Confessionario. Et ita docet post Bullam Greg. XV. Joannes Sancius *in Selectis disp. 11. n. 39.* etiamsi mala fides Confessarii, & penitentis interveniat: quia uterque cognoscit, Confessionem invalidam esse, & ob id intendere nequeunt Sacramentum conficere: nam in tali casu Sacerdos ille denunciandus esset.

Sup. hoc in Resol. seq. §. Verum.

RESOL. LXXXVII.

An Sacerdos non habens potestatem absolvendi, si excipiendo aliorum confessiones illos solicitet, incurrat pœnas solicitantium, & sit denunciandus?

Et quid, si mala fides Confessarii, & pœnitentis interveniat, quia unusquisque cognoscit confessionem invalidam iri ex defectu jurisdictionis, &c.

Et an hoc non procedat, si Confessarius deprehendens fœminam verum propositum emendationis non habere, & ob id illam non absolvat, sed illam, hoc non obstante, solicitet?

Et an Confessarius, qui ad libidinem mulierem provocat, qua ei confitetur, ut excommunicationem Ecclesiæ pro defectu annuæ Confessionis fugiant, comprehendatur in supradictis Pontificum Decretis? Ex p.4. tr.5. Ref.8.

§. 1. NEgativam sententiam docet Sousa *in Inquis. lib. 1. c. 34. n. 16.* ubi sic ait: Sacerdos qui sciens se jurisdictionem audiendi confessiones minimè habere, mulierem, quæ bona fide confitetur, ad inhonestos actus inducit, in dictis decretis non comprehenditur. & si mulier confiteatur Sacerdoti, quem novit non fungi jurisdictione, ea tamen intentione, ut ipse à Superiori potestatem illam absolvendi petat, probabile est hujus decreti reum, probabilius tamen oppositum. Ita ille, & pro hac sententia *in part. 1. tract. 4. *resolut. 17.* adduxi etiam Portel. Et hanc sententiam recenter mordicus tenet Fagundez *de præcept. Eccles. in editione novissima pr. 2. lib. 4. cap. 3. num. 79.* etiam in terminis Bullæ Gregorii XV. & ratio est, quia Sacerdos in tali casu probè novit non dari verum Sacramentum: ergo solicitatio, & provocatio ab eo facta, ut est ab eo, non conjungitur cum Sacramento: ergo non est injuriosa Sacramento, prout de injuria Sacramenti loquuntur Pontifices in constitutionibus, sed suspicio hæresis in hoc casu non datur ab injuria Sacramenti separata: ergo cùm hæc non detur, nec suspicio danda est, ac proinde hujusmodi Sacerdos in Pontificis decretis non peccat, neque includitur, & in terminis etiam Bullæ Gregorii XV. tenet hanc sententiam suprà citatus Sousa *opusc. de Confessar. solicit. in annot. ad dictam Bullam num. 4.*

*Cum hic est Res. huiusmodi & in aliis eadem pluries not.

2 Sed ego *ubi suprà*, & meritò, contrariam sententiam tenui, & nunc iterum teneo non solùm in terminis Bullæ Gregor. XV. sed etiam aliorum Pontificum, & ideò præter Acugnam, & Sancium, quos *ibi* citavi, docet hanc opinionem novissimè Castrus Palaus *tract. 4. disp. 9. punct. 9. num. 1.* ubi sic asserit: Certum esse debet Sacerdotem jurisdictione carentem ad audiendas confessiones, si exponatur illas audire, & pœnitentem solicitet, fore denunciandum, quia absolutè censetur Confessarius, cùm Ordinis potestatem habeat, & à peccatis venialibus, & mortalibus confessis possit absolvere, & ab omnibus in articulo mortis, aliàs posset quilibet Sacerdos solicitans affirmare ausum fuisse solicitare penitentem, eo quòd jurisdictionem non haberet ad absolvendum à peccatis, quæ sibi erant confessa, quod esset eludere decreta Inquisitionis, & constitutiones Pontificum, & quidem juxta constitut. Gregor. nemini potest esse dubium talem Sacerdotem comprehendi, cùm hic Sacerdos simulet se audire confessiones, & sic simulans ad Venerem incitet penitentem. Hæc Palaus *loco citato.*

3 Verùm, ut advertit Sancius *in selectis disp. 11. numer. 39.* Henriquez *lib. 6. cap. 21. numer. 4.* & alii, si mala fides Confessarii, & penitentis interveniat, quia unusquisque cognoscit confessionem invalidam iri ex defectu jurisdictionis, & ob id intendere nequeant conficere Sacrameotum, in tali casu talis Sacerdos non esset denunciandus, verùm ego contrarium puto, per ea quæ adducit Freitas *in editione noviss. de Confess. solicit. quæst. 13. numer. 22.* Sed quicquid sit in terminis Bullæ Pauli V. & Clem. VIII. hodie stante constitut. Gregor. XV. supradictus Confessarius erit denunciandus, ut rectè observat Sancius *loc. cit.* qui addit etiam hoc procedere à fortiori, si Confessarius deprehendens fœminam verum propositum emendationis non habere, & ob id illam non absolvit, sed illam hoc non obstante solicitet: nam in tali casu Confessarius erit denunciandus non solùm in terminis dictæ Bullæ Gregorianæ, sed etiam aliarum Bullarum, quia licèt hoc Sacramentum non conficiatur, accusatio tamen in foro penitentiæ fit, quæ sufficit ad obligationem sigilli.

Sup. hoc in fin præcedentis Res.

Sup. hoc seq. in Res. 48.

4 Ex quibus etiam sequitur quòd Confessarius, qui ad libidinem mulierem provocat, quæ ei confitetur, ut excommunicationem Ecclesiæ pro defectu annuæ confessionis fugiat, comprehendatur in supradictis Pontificum decretis. Ita Sousa *loc. cit. num. 18.*

RESOL. LXXXVIII.

An Confessarii solicitantes in confessione sint suspecti de hæresi vehementer, & quo pacto debeant abjurare? Ex p.4. tract. 5. Resol.51.

§. 1. ESse supradictos suspectos vehementer de hæresi, docuit Pegna *in direct. par. 2. comm. 81.* & post illum Modius *de sacris Ordinibus, cap. 27. num 6.* & M. Anton. Genuensis *in praxi Archiepisc. cap. 66. num. 2.* ubi sic asserit: Non est omittendum quòd tentans mulieres in actu confessionis est suspectus de fide vehementer, quomodo sentit de sacramento Penitentiæ, etiamsi prope actum confessionis ante, vel post ipsam tentaverit, ut fertur declarasse Clemens Papa VIII. Ita ille, Unde stante hac sententia debent abjurare de vehementi, & ideò Augustinus Bariola Consultor S. Officii in Inquisitione Mediolanensi *in tract. de Confess. solic. post flores Inquis.* sic ait: Debent Confessarii solicitantes regulariter abjurare de vehementi.

Sup. hoc inf. in tr. 13. Res. 9. Difficultas.

2 Verùm contrariam sententiam tuentur Paramus *de orig. Inquis. lib. 3. quæst. 10. num. 115.* Joseph Sesse *in decis. Regni Aragon. to. 4. decis. 449. num. 3.* Acugna *in tract. de Confess. solicit. quæst. 2. numero 20.* Antonius Sousa *opusc. de Confess. solicit. tract. 1. cap. 5. numer. 6.* & alii, asserentes suspicionem Confessariorum solicitantium esse tantùm levem, quod probatur à Sousa, quoniam hæc suspicio non est vehemens, neque violenta; ergo erit levis. Antecedens ex eo apparet verum, quia ex facto non colligitur, neque ferè semper, neque ut plurimum, ut illud facientes sint hæretici. Deinde factum hoc secundum ab hæresi longissimè distat, præsertim cùm ad peccatum luxuriæ, quod ibi intenditur, homines maximè procumbant; ergo solicitatio non potest majorem ingerere suspicionem, & ita intelligenda sunt verba Pontificis, *nos in animum inducere nequeuntes,* &c. Nam Summus Pontifex solùm vult indicare, non deesse in tali facto suspicionem, & hoc tanquam certum, manifestumque tradit: an verò dicta suspicio sit vehemens, vel levis reputanda, non declarat, unde stante hac opinione abjuratio imponenda Confessariis in confessione solicitantibus, erit tantùm de levi, & ita docet præter Sousam *ubi supra,* Joseph Sesse *loco citat. decis. 453. numer. 5.* & alii, & de hac quæstione infrà redibit sermo *in tractat. de pœnit.* Sed in hac quæstione ubi casus contigerit unusquisque sequatur stylum, & praxim Inquisitionis suæ.

In Res. & §. not. pœnit.

RE-

R E S O L. LXXXIX.

An quis teneatur denunciare Confessarium, qui propter solicitationem alterius confessus abjuravit? Ex part.1. tractat. 4. Resol.26.

§. 1. Affirmativam sententiam tenet Martinus Bonacina *in tract. var. disp.6. punct.2. propos.2. nu.25.*

2 Sed contrarium docet Sancius *in selectis, disp.11. num. 52.* Peyrinus *de privil. Minim. tom.2. Constitut.4. Gregor. XV. §. 9. num. 32.* & ante illos Freitas Additionator Roderici Acugna *in tract. de Confess. solicitant. quæst.3. nu.34.* Et ratio hujus sententiæ erit, secundùm mentem aliquorum Doctorum: quia, ut *suprà* visum est, multi asserunt, quòd quis non tenetur denunciare hæreticum emendatum: sed talis Confessarius, propter abjurationem, censetur sufficienter emendatus: ergo minimè denunciandus erit.

R E S O L. XC.

An Confessarius, qui abjuravit propter solicitationem, si perseverat solicitando, sit denunciandus ob præteritam solicitationem? Ex p.4. tr. 5. Res.21.

§. 1. Diximus *in part.1. tract. 4. resol. 26.* non esse denunciandum Confessarium, qui propter solicitationem alterius fuit punitus, & abjuravit; sed difficultas est si perseveret in solicitationis vitio, utrùm sit denunciandus ob præteritam solicitationem? & affirmativam sententiam docet Seraph. Freitas *in tract. de Confess. solicit. quæst. 3. nu. 34.* Verùm contrarium tenet Joan. Sancius *in selectis disp. 11. num. 53.* Nam obligatio ad denunciandum ob præteritam solicitationem extincta fuit eo ipso, quòd solicitans Confessarius ab Inquisitoribus punitus fuit, nec renascitur denunciandi obligatio, quia iterum in solicitationis crimen incidit Confessarius, nec quicquam prodesse potest illa denunciatio ad secundam punitionem infligendam, cùm crimen illud ante primam punitionem fuisset commissum, & ad secundã punitionem solùm sint attendenda delicta commissa post primã, nam deterior non judicabitur Confessarius, quia modò revelentur aliqua solicitationis delicta ante primam punitionem patrata, sed ex eo quod post unam punitionem in alia nova crimina solicitationis fuerit lapsus, primam monitionem, seu punitionem spernens. Ita Sancius. Verùm ego puto non esse recedendum ab opinione affirmativa, quam docet Freitas *loco citato*.

2 Adde quòd non est verum id, quod asserit Sancius, nempè nihil prodesse istam denunciationem ad secundam punitionem infligendam, nam Inquisitores graviores pœnas pro pluribus solicitationibus, quàm pro una rependere solent, & in causa hæresis accedente nova probatione reus iterum punitur, & condemnatur: ergo, &c.

R E S O L. XCI.

An Confessarii solicitantes in Confessionario, sine ulla tamen occasione confessionis debeant abjurare de levi?

Et an verò idem dicendum sit de Confessario solicitante paulò post, vel paulò ante confessionem?

Et quid quoad alios casus, quando solicitatio fit in Confessionario? Ex part. 4. tract. 5. Res. 50.

§. 1. Negativam sententiam docet Antonius Sousa *post opusc. de Confess. solic. in annot. ad Bullam Gregor. XV. num. 16. & 17.* ubi docet solicitantes in confessionario non esse suspicio, quando vel factum illud est conjunctum cum hæresi, vel quando qui illum exequitur, invenitur hæreticus; sed neutrum istorum in proposito reperitur, ergo nulla ex eo colligi debet hæresis suspicio. Minor quoad primam partem ostenditur, quoniam ea hæresis posset dici conjuncta cum tali solicitatione; quę nostris temporibus negat auricularem confessionem: ab hac autem longissimè abest solicitatio illa, cùm nulla ibi inveniatur confessio etiam inchoata. Secunda pars non aliter probari potest, quàm experientia, quæ nullum adhuc solicitantem hæreticum invenit. Ita Sousa.

2 Deinde confirmatur hæc opinio, quia Confessarii solicitantes ideò sunt suspecti, unde abjurant de levi, quia per actum solicitationis injuriam inferunt Sacramento in ipsius Sacramenti substantia, qualis est quæ materiam, seu formam Sacramenti, aut ad illud ex parte pœnitentis necessariam dispositionem tollit, & ideò Summi Pontifices Pius IV. Paulus V. & Gregor. XV. in suis constitutionibus sic asserunt. Nos in animum inducere nequeuntes, quòd qui de fide Catholica rectè senserint, Sacramentis à Christo Domino nostro institutis abutantur, aut illis injuriam faciant. Sed in nostro casu Confessarius solicitans non abutitur Sacramento, neque illi injuriam facit, ut patet, quia non solicitat in confessione, neque ex ulla occasione, aut prætextu confessionis; ergo non potest dici suspectus de fide, atque ideò nulla abjuratio illi imponenda erit, sed aliis pœnis punietur Inquisitorum arbitrio.

3 An verò idem dicendum sit de Confessario solicitante paulò post, vel paulò ante confessionem, dubium esse potest, nam talis non videtur esse de fide suspectus, ut probat idem Sousa *opusc. de Confess. solic. tract. 1. cap. 56. num. 13.* Seclusis aliquibus casibus; nam qui cùm possit solicitare in actu confessionis, in quo fortè solicitandi occasio erit opportunior (tunc enim fœmina conscientiam suam manifestante, peccata carnis confitente, Confessori facilè occurret occasio in aggravandis, vel facilitandis peccatis propalandi animum impudicum) & id in tam opportuna occasione facere non vult, sed solicitationem differt, vel anticipat, manifestè ostendit, nolle se integritatem, & perfectionem Sacramenti commaculare; ergo, ut dictum est, talis Confessarius non est de fide suspectus: ergo non debet abjurare.

4 Sed ego puto quoad hunc ultimum casum de Confessario solicitante paulò ante, vel post confessionem, omninò abjurationem ei indicendam esse, quia qui paulò ante, vel post confessionem solicitat pœnitentem, dicitur solicitare in ipsamet confessione, ut tradunt Doctores communiter, & ego probavi *in 3. par. tract. 4. resol. 14.*

5 Quoad alios verò casus quando solicitatio fit in confessionario, &c. Sousa, ut dictum est, *ubi suprà, & in aphorism. Inquis. lib. 1. cap. 34. num. 68.* docet Confessarium solicitantem non debere abjurare; sed tu cogita, quia supradicti casus enumerati à Sousa includuntur à Pontifice simul cum aliis casibus, in quibus solicitantes abjurant de levi, & Pontifex, ut loquitur de istis casibus inducentibus secundùm Sousam suspicionem, loquitur eodem modo de illis, quos negat Sousa suspicionem inducere, unde postquam absolutè, & sine ulla distinctione enumerasset Pontifex omnes supradictos casus, postea subjungit, ut Inquisitores Ordinarii super his prout in causis fidei inquirant, & procedant: ergo, &c. Unde revera debent abjurare, prout in Rom. & universali Inquisitione observatur.

R E S O L. XCII.

An Confessarius in Confessionario tantum solicitans extra actum confessionis debeat abjurare?

Et observatur, quod potest Tribunal S. Officii recognoscere Confessarios solicitantes, etiamsi non judicentur suspecti de hæresi, & potest tales punire.

Et an Inquisitores possint imponere Confessariis Regularibus solicitantibus, quod teneant ultimum locum inter Regulares sui Monasterii in Choro, & Refectorio, & in aliis locis; & aliquando mandare, ut sententia contra Confessarium Regularem lata publicè legatur in proximo Capitulo Generali sua Religionis? Ex par. 10. tract. 14. & Misc. 4. Res. 43. aliàs 41.

§. 1. Negativam sententiam nominatim contra me docet Carena *par.2. tit.6. §.16. numer. 81.* & ad meum argumentum respondet, quod verba Bullæ, *Sicut in causis fidei*, possint commodè intelligi, quoad ordinem procedendi, eo utique modo intelligenda sunt, maximè id suadentibus verbis ipsius Constitutionis, ibi, *Inquirant, & procedant*. Si enim Pontifex voluisset, quod etiam causæ terminarentur, illud utique dixisset, & cum determinatione causarum, Papa ibi mentionem non fecerit, intelligitur eam voluisse reservare dispositioni juris; secundùm quam Confessarii solicitantes in Confessione, & propè eam, quia abutuntur Sacramento, expediuntur ut suspecti de hæresi; solicitantes verò in Confessione tantummodo, uti non abutentes Sacramento, & per consequens non suspecti, non possunt expediri ut suspecti. Secundò respondetur, quod regula illa juris de una determinatione respiciente plura determinabilia cessat, ubi eadem ratio non militat in omnibus determinabilibus, Surdus *cons. 66. n. 19. vol. 1.* Hic autem militat sine dubio diversa ratio, quam suprà proximè consideravimus. Ita Carena.

2 Sed adversus illum in mei defensionem insurgit novissimè Pater Joseph Januarius *de Casibus reser. resol. 55. numer. 9.* ubi sic ait: Sunt suspecti de hæresi, non solùm Confessarii solicitantes in confessione, sed etiam solicitantes in Confessionario, vel in hoc loquentes obscœna, & turpia, nulla habita, neque simulata Confessione. Sicut qui non in Confessionario, sed alio in loco confessionem simulant; & ideò hi debent abjurare saltem de levi: quicquid contrà dicat *Carena*. Ratio affertur à Fagondez; quia licèt Gregorius XV. in criminalibus additis, ac declaratis in hac sua constitutione non dicat tales de crimine hæresis esse suspectos, id supposuit ex verbis Constitutionis Pii IV. ibi insertæ, & à se approbatæ, & confirmatæ; & sic verba utriusque Constitutionis sunt veluti in uno contextu; & unica terminatione terminata, *leg. Jam hoc jur. ff. de vulg. l. Quamvis Cod. de Imp.* Cùm ergo in Constitutione Pii IV. hi deperditi homines sint declarati de crimine hæresis suspecti, consequenter, & etiam additi à Gregorio XV. Addo quòd

nisi

nisi essent de crimine hæresis suspecti, non posset assignari ratio, cur essent denunciandi ad Tribunal Sancti Officii, ad quod spectat cognoscere de causis Fidei, vel habentibus connexionem cum fide. Nec obstat dictum Carenæ, quod etiam Inquisitores Hispaniæ habent facultatem procedendi contra Sodomitas, & tamen hi non abjurant, neque de levi. Quia contra Sodomitas procedunt Inquisitores ex speciali delegatione Gregorii XIII, sub die 13. Augusti 1574. non verò tanquam contra suspectos de hæresi, & ideò cæteri Inquisitores aliorum Regnorum non procedunt contra tales. At in casu nostro proceditur contra Confessarios in Confessionario solicitantes tanquam contra suspectos de hæresi, &c. Ut Summi Pontifices se explicant, ideò enim volunt ut contrà eos procedant Inquisitores. Hucusque Januarius. Et ita nostram sententiam contra *Carenam* tenet etiam Fagundez *præcept. 2. Ecclef. lib. 4. cap. 3. nu. 80.* & Escobar *de Confess. solicit. part. 1. quæst. 1. num. 16.*

[illegible]

3 Observent tamen hic DD. Inquisitores, id quod ego in eorum favorem olim docui; quod potest Tribunal S. Officii recognoscere Confessarios solicitantes, etiamsi non judicentur suspecti de hæresi, & potest tales punire; quia cognitio horum sine restrictione est concessa Inquisitoribus in Bullis Summorum Pontificum. Et ita me citato tenet Escobar, *ubi suprà* quod vocat singulare; & etiam me citato Januarius.

4 Nota quod Carena, *part. 2. tit. 6. §. 17. numer.* 89. putat, posse Inquisitores imponere Confessariis Regularibus quod teneant ultimum locum inter Regulares sui monasterii in Choro, Refectorio, & aliis locis. Et aliquando debent Inquisitores mandare, ut sententia contra Confessarium Regularem lata, publicè legatur in proximo Capitulo suæ Religionis generali, & hoc ad aliorum terrorem, & exemplum. Sed hæc omnia non approbat Pater Bordonus *in Sacro Tribunali, cap. 23. quæst. 38. numer.* 114. ubi sic ait: Inquisitorem mandare posse lectionem sententiæ Regularis condemnati in Capitulo Generali ad terrorem, & exemplum aliorum; quod non probo, quia id est aliquale jus in Capitulo, quod nullibi invenio concessum Inquisitoribus. Sufficienter autem publicantur privatis literis hujusmodi delicta apud Regulares. Displicet etiam quod adjungit, Inquisitorem posse infligere pœnam ultimi loci inter suos Comprofessos; quia in Bulla Gregoriana sufficienter exprimantur pœnæ hujusmodi solicitatoribus imponendæ. Ita Bordonus. Sed sententia Carenæ observatur in Tribunali nostræ Inquisitionis Hispaniæ, & illam ego practicavi: Et ideò non est audiendus Bordonus, & nostram sententiam contra illum, præter Carenam tenet Castrus Palaus, *tom. 1. tractat. 4. disp. 9. numer. 2.* & novissimè Januarius *ubi suprà, resolut. 55. numer. 23.*

R E S O L. XCIII.

An Confessarius Regularis ex abjuratione præter solicitationem remaneat inhabilis ad Officia Religionis?

Et an supradictus non possit rehabilitari nisi per Pontificem, vel Illustrissimos Inquisitores Sacræ Congregationis? Ex p. 4. tr. 5. Res. 48.

[illegible]

§. 1. HAoc quæstionem pertractarunt duo Lusitani viri doctissimi, Rodericus Acugna, & Anton. Sousa, hic *in opusc. de Confess. solic. tractat. 2. cap. 16. numer. 6.* ille *in tractat. etiam de Confess. solicit. quæst. 24. nu. 22.* & *ibi* additionator ejus Freitas *numer.* 70. & asserunt Confessarium propter solicitationem, de qua fuit convictus, vel quam est confessus, ipso jure inhabilis ad gradus, & dignitates Ecclesiasticas non manere, quia nullus est textus, nec glossa, nec Doctor, qui per abjurationem de levi inhabilitatem ad dignitates, & officia inducat: & hoc etiam docuerat Henriquez, *lib. 13. cap. 56. §. 1. in glossa litt. K,* & Garsias *de benef. tom. 2. part. 12. cap. 10. numer.* 87. cum aliis penes ipsos.

2 Sed hodie contrarium dicendum est, stante decreto Urbani VIII. edito *anno* 1626. in quo Regulares puniri per S. Officium (pœnitentiis salutaribus exceptis) eo ipso fiunt inhabiles ad gradus, & officia Religionis, nec possunt rehabilitari, nisi per Sanctissimum, vel per Illustrissimos Inquisitores sacræ Congregationis, ut observat Aloysius Bariola *in aphor. litt. R, ver. Regulares.* Barbosa *de jure Ecclesiastico lib. 1. capit. 19. numer.* 128. Peyrinus *in privil. Minim. tom. 2. constitut. 9. Pauli V. §. 2. numer.* 29. & Tamburinus *de jure Abbat. tom. 1. disput. 6. quæst. 21. numer.* 17. qui per extensum verba supradicti decreti adducunt.

R E S O L. XCIV.

An Ecclesiastici, qui intersunt sententiæ contra Confessarios solicitantes, teneantur sub peccato mortali non manifestare delinquentem? Ex p. 4. tr. 5. Res. 44.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Sousa *de Confess. solic. tract. 2. cap. 16. num.* 8. ubi sic ait: Illud notandum existimo, non esse vocandos tot numero, ut crimen secretò servari non possit; dixi non debere tot personas numero interesse, ut crimen secretò servari non possit, quia, ut existimo, omnes, qui intersunt hujusmodi sententiis, & abjurationibus, tenentur sub peccato mortali secretum servare, personamque delinquentem, aut crimen aliis non manifestare. Ratio est, quia infamia talis criminis Tribunalis Sancti Officii Inquisitionis limites non excedit, ut patet ex eo quòd sententia illa propter bonum commune occultè profertur, nec judices fidei infamare intendunt eos, quos sic puniunt, sed quando crimen aliquos limites non excedit, non potest sine peccato mortali manifestari; ergo quotquot intersunt, secretum servare tenentur. Ita Sousa.

2 Sed, ut verum fatear, hæc sententia nimis rigida mihi videtur, & Seraphinus Freitas *in addit. ad tract. de Confess. solicit. quæst. 24. numer.* 49. propter scandala putavit à DD. Inquisitoribus in tali casu pœnam excommunicationis, & juramentum adhibendum esse, ne intervenientes hoc crimen propalarent aliis. Ergo dum non adhibetur, non adest obligatio peccati mortalis, maximè si tales Ecclesiastici crimen manifestarent inter alios Ecclesiasticos, & Regulares; nam ita nullum scandalum oriretur, imò cum dictis viris propalatio effectum bonum faceret, incuteret enim eis timorem: secus autem esset cum sæcularibus, & de propalatione cum sæcularibus, loquitur Freitas *ubi suprà.*

R E S O L. XCV.

An Episcopi possint cognoscere de hoc crimine, ita ut aliqui penes ipsos possint Confessarios solicitantes denunciare? Ex part. 2. tract. 4. Res. 29.

§. 1. AFfirmativam sententiam omninò amplectendam esse judico. Dico igitur, quòd licet Ordinarii ante Bullam Greg. XV. non poterant cognoscere de crimine Confessariorum solicitantium mulieres in confessione ex rationibus allatis per DD. *ubi infrà;* sed pertinebat ad Inquisitores: hodie tamen, post dictam Bullam, Episcopi etiam possunt cognoscere de hoc crimine. Et hoc clarè apparet ex verbis Pontificis in ipsa Bulla manifestè hoc declarantis. Et hanc sententiam docet novissimè Sanctarellus *tract. de hæresi, cap. 44. numer. 11. & 13.* Acugna *de Confess. solic. q. 2. per tot.* Peirinus *super privil. Minim. to. 2. constit. 4. Greg. XV. §. 6. num. 20.* & Bonacina *in var. tract. disput. 6. punct. 3. num. 23.* & alii. Sup. hoc in Res. seq.

R E S O L. XCVI.

An Episcopi possint cognoscere de crimine solicitationis?

Et an hoc etiam separatim ab Inquisitoribus, ubi adest Inquisitio Hispanica?

Et quid est dicendum in aliis Regnis, & Inquisitionibus?

Et in Regnis, ubi non est Inquisitio Hispanica, si Confessarius solicitans, & fœmina solicitata eodem tempore ab Episcopo, & Inquisitore citentur, an coram Inquisitore comparere debeant, non autem coram Episcopo?

Et quid, si Confessarius solicitans sit Regularis exemptus?

Et docetur, quod Episcopi possunt separatim ab Inquisitoribus procedere in causis fidei, contra suspectos, imò contra Hæreticos, ideò jurisdictionem Inquisitorum præjudicare jurisdictioni Episcoporum, cum censeatur concessa cumulativè, non autem privativè? Ex part. 4. tractat. 5. Resolut. 52.

§. 1. AFfirmativam sententiam docui *in p. 1. tract. 4. de denunciat.* * *resol.* 29. Sed difficultas est an separatim ab Inquisitoribus possint hoc crimen cognoscere Episcopi in Regnis, ubi adest Inquisitio Hispaniæ? & videtur etiam affirmativè respondendum ex verbis Bullæ Gregor. XV. ibi, *& præterea omnes Inquisitores, & locorum Ordinarii super his contra prædictos simul, vel separatim in omnibus,* &c. Unde in his verbis æquè facultatem inquirendi contra Confessarios solicitantes concessam esse Inquisitoribus ac Episcopis, docet Castrus Palaus *in opere mor. tom. 1. tract. 4. disp. 9. punct. 1. numer. 9. & punct. 19. numer.* 4. ergo, &c. * Quæ hic est Res. antecedens

2 Verùm de hoc non dubito; sed difficultas est, ut dixi, an stantibus dictis verbis Episcopi, ubi adest Inquisitio Hispanica, possint separatim ab Inquisitoribus contra Confessarios solicitantes inquirere ex virtute dictæ constitutionis? & certè qui favent parti Episcoporum, affirmativè respondent, cùm supradicta verba citatæ constitutionis loquantur, ut patet ex contextu literæ absolutè de Episcopis omnium Regnorum, ut possint simul, vel separatim ab Inquisitoribus de dicto crimine cognoscere: ergo, &c.

3 Probatur secundò, quia Episcopi possunt separatim ab Inquisitoribus procedere in causis fidei contra suspectos, imò & contra hæreticos, ut patet ex *cap. per hoc, de hæret. in* 6. & ideò jurisdictionem Inquisitorum non præjudicare jurisdictioni Episcoporum, cùm censeatur concessa cumulativè, non autem privativè, docet Sylvester *ver. hæreticus, §. 2. num.* 10. Ro- Pro contrario in hoc, & seq. [illegible]

jas

jas singul. 28. num. 2. Gundisalvus de haeret. quaest. 7. num. 9. Simanca de Cathol. instit. tit. 25. num. 4. Glossa & Panormitanus in cap. ad abolendam, de haeretic. Sigismundus Scaccia de judiciis tom. 1. lib. 1. cap. 67. num. 9. Carrera de haeret. num. 67. Decianus tom. 2. lib. 5. cap. 21. num. 10. & alii: ergo sequitur necessariò, quòd Episcopi possint separatim ab Inquisitoribus contra Confessarios solicitantes, tanquam suspectos de fide procedere, quia, ut dictum est, Episcopi de jure communi procedunt contra haereticos, vel suspectos, docetque Simanca tit. 6. num. 3. & habetur in cap. praesidentes, cap. statutum, cap. ut Inquisitionis, de haeret. in 6. cap. ad abolendam, cap. excommunicamus, de haeret. Clement. 1. eodem titulo, & Extrav. 1. eodem tit. Unde dati sunt Episcopis Inquisitores tanquam adjutores.

4 Sed his non obstantibus, contrariam sententiam tenendam esse puto; pro cujus confirmatione, suppono tanquam certum in regnis Hispaniarum, in quibus Hispanica Inquisitio adest ex consuetudine, & privilegio Pontificio, non posse Episcopos separatim ab Inquisitoribus causas de rebus fidei cognoscere, & denunciationes sibi factas teneri ad ipsos Inquisitores remittere, neque reum posse incarcerare, nisi timeatur de fuga, sed certiorare Inquisitores, ut illum capiant, & ita de dicta consuetudine, & privilegio testatur Sanctarellus, tract. de haeresi, Romae impressus, cap. 40. dub. 2. numer. 15. Molina de justit. tom. 5. tract. 5. disp. 28. numer. 12. & 13. Acugna de Confess. solicit. quaest. 2. numer. 1. Joann. Valerus in differentiis utriusque fori. Pegna in direct. par. 3. quaest. 52. commen. 101. & novissimè Barbosa in collectan. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 17. num. 3. & alii.

5 Hoc igitur supposito sic argumentor in favorem DD. Inquisitorum Constitutio Gregorii XV. ut patet ex contextu literae, praebet authoritatem Episcopis, ut possint separatim in nostro casu inquirere, prout in causis fidei juxta sacrorum Canonum formam, &c. Sed in omnibus causis fidei ex privilegio, & consuetudine Inquisitionis Hispanicae, ut suprà probatum est, Episcopi non possunt separatim sine Inquisitoribus inquirere; ergo neque posse separatim in casu solicitationis sine Inquisitoribus inquirere dicendum erit: quia in dicta constitutione, ut patet, non revocantur consuetudines, & privilegia Sedis Apostolicae in contrarium, si alibi adessent, ut adsunt in Inquisitione Hispanica, & ideò sicut Fagundez in 2. editione de praecept. Eccles. pr. 2. lib. 4. cap. 3. numer. 97. & Antonius Sousa in annotat. ad Bullam Gregorii XV. numer. 21. asserunt, quòd per dictam Bullam non revocatur privilegium concessum Generali Inquisitori Lusitaniae advocandi ad se omnem causam haeresis, etiam si coram Ordinariis tractentur: unde non obstante Bulla Gregor. XV. docent hodie posse Inquisitores Generales Lusitaniae ad se advocare omnes processus, & integras causas Confessariorum solicitantium inceptas coram Episcopis. Sic etiam dicendum est, per dictam Bullam non revocari privilegium concessum Inquisitioni Hispanicae, ut Episcopi non possint separatim ab Inquisitoribus causas fidei, ut est ista, de qua loquimur, pertractare.

6 Secus autem dicendum est de aliis Regnis, & inquisitionibus ubi talis consuetudo, & privilegium Papae non adest, nam ibi ex hac constitutione Pontificia posse Episcopos contra Confessarios solicitantes separatim ab Inquisitoribus inquirere, concedo.

7 Ex quibus patet responsio ad argumentum primum superiùs adductum; dico enim intelligendum esse de omnibus Regnis, in quibus Inquisitores non habent privilegium, ut Episcopi non possint separatim ab illis procedere. Ad secundum verò respondeo illam doctrinam esse veram, loquendo in terminis juris communis, secus autem ex consuetudine, & privilegio Apostolico, ut adest in Inquisitione Hispanica, ex rationibus quas optimè observat Ludovicus Molina de justit. tract. 5. disput. 28. numer. 13. ex quibus apparet, quàm utiliter, & rationabiliter supradicta consuetudo fuerit introducta, & privilegium concessum.

Sup. hoc inf. in tr. 10. R. 34. 8 Notandum est tamen hic obiter, quòd etiam in Regnis ubi non adest Inquisitio Hispanica, si Confessarius solicitans, & foemina solicitata eodem tempore ab Episcopo, & Inquisitore citetur, coram Inquisitore comparere debet, non autem coram Episcopo. Et ita contra Rojas singul. 44. numer. 3. & seq. docet Sousa opusc. de Confess. solic. tract. 2. cap. 2. numer. 7. & alii penes ipsum, quia jurisdictio Inquisitorum cùm sit delegata à Summo Pontifice superior est, & major jurisdictione ordinaria; Sup. hoc ibidem. si autem Confessarius esset Regularis exemptus, posset in tali casu coram Episcopo comparere, quia Episcopus contra illum procedit ex jurisdictione delegata. Sed in Regnis nostris Hispaniarum etiam hoc ultimum non procedit, quia, ut dictum est, ex consuetudine, & privilegio causae fidei ab Inquisitoribus tantùm tractantur, cum quibus assistunt Episcopi per procuratores.

R E S O L. XCVII.

An Episcopi, ubi non adest Inquisitio Hispania, possint separatim ab Inquisitoribus proferre sententiam contra Confessarios solicitantes, & è contra, etiam, si sola abjuratio eis adjungatur?

Sed quid dicendum est de sententia absolutoria, an possit dari ab Episcopo sine Inquisitoribus? Ex part. 4. tractat. 5. Resol. 53.

§. 1. ADvertit Sousa post opusc. de Confess. solic. in annotat. ad Bullam Gregor. XV. numer. 20. quod licèt ex dicta constitutione Inquisitores, & Episcopi possint procedere, non tamen per illam conceditur, ut sententiam separatim proferant, etiamsi sola abjuratio eis injungatur; sed quoad hoc jura, & constitutiones Pontificiae servandae sunt. Nec etiam per dictam Bullam tollitur communicatio processuum secundùm jus Canonicum. Ita Sousa. Igitur dicendum est, quòd nec soli Episcopi, nec soli Inquisitores possunt sententiam condemnatoriam proferre adversus Confessarios solicitantes, ut patet ex cap. per hoc, de haeret. in 6. & ita tenet Pegna in direct. par. 3. commen. 97. Lucerna Inquisitor. verb. absolvere, numer. 2. Antonius Sousa opusc. de Confess. solic. tract. 2. cap. 1. numer. 15. & Fagundez de praecept. Eccles. in 2. editione pr. 2. lib. 4. cap. 3. numer. 96. Azorius part. 1. lib. 8. cap. 18. quaest. 16. Paramus de origine Inquisitionis lib. 3. quaest. 4. numer. 2. Molina de just. tract. 5. disp. 28. numer. 16. & alii penes ipsos. Ratio est, quia per abjurationem abjurans pronunciatur haereticus, vel de haeresi suspectus: ergo per hoc verè, & propriè condemnatur; si tamen sententiam abjurationis Episcopi absque Inquisitoribus contra Confessarios solicitantes ferant, asserunt citati Doctores factum tenere, & ideò, ait Pegna, haec esse de genere eorum, quae licèt fieri prohibeantur, facta tamen tenent; licèt Castrus Palaus tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 13. numer. 18. contrarium doceat, ex Clem. 1. de haeret. ubi postquam Pontifex dixerat non posse Inquisitorem absque Ordinario, vel è contra, ad sententiam contra reos procedere, concludit, non valebit, & si secus praesumptum fuerit, irritum sit & inane. Sup. hoc inf. in tr. 10. Res. 30. & hic longè dist. 27. seq.

2 Sed quid dicendum de sententia absolutoria, an possit dari ab Episcopis sine Inquisitoribus? Affirmativè respondet Fagundez loco citato, num. 93. & Sousa num. 12. Molina numer. 15. & aliis penes ipsos; quia in jure solùm prohibetur supradictis proferre sententiam contra reos, ut patet ex dicta Clem. 1. ergo poterunt proferre pro reis. Sup. hoc inf. in tr. 10. R. 39.

3 Verùm negativam sententiam docet Pegna in director. inquis. part. 3. comment. 97. Rojas singul. 27. numer. 7. Simanca in inst. Cathol. tit. 3. numer. 8. Azorius, Carerius, Zanchinus, & alii, quos citat Barbosa in dicta Clem. 1. num. 18. quibus addo ex neotericis Castrum Palaum ubi suprà, num. 20. & ratio est, quia licèt textus illius Clementinae de sola sententia condemnatoria expressè loquatur, indirectè tamen loquitur de qualibet sententia ob communicationem processum praerequisitam. Deinde confirmatur haec opinio: quia eo ipso quòd in Clem. 1. fit restrictum jus antiquum quoad condemnationem, ita ut Inquisitores, & Episcopi non possint separatim condemnare, sequitur quòd similiter non possint absolvere. Probatur consequentia, quia condemnare, & absolvere ejusdem sunt potestatis, utpote contraria, & adversa ex l. qui condemnare, ff. de re judicata. ergo, &c.

R E S O L. XCVIII.

An Inquisitores possint animadvertere in solicitationem praeteritam, si jam praejudicata fuerit ab Episcopo?

Et an Confessarius solicitans, qui non judicatur suspectus, non ideò ad suum Ordinarium sit remittendus, sed ab Inquisitoribus ratione culpae puniri debeat? Ex part. 4. tract. 5. Resol. 54.

§. 1. NEgativè respondet Acugna tr. de Confess. solicit. quaest. 3. num. 11. ubi sic ait. Tunc non extenditur ad praeteritam nostra conclusio, cùm talia crimina ab ordinario judice praejudicata fuerint; nam manent tunc extincta in foro Ecclesiae, vel enim reus judicialiter absolutus est, ob id sistet accusatio, non ultrà progrediens, ex cap. de his, accus. Vel damnatus idem reus per diffinitivam sententiam est, atque similiter in ipsum accusatio progredi non potest. Ita ille. Sup. hoc inf. in tr. 11. R. 7. §. pen. & hic longè dist. ven. cedentis Res.

2 Sed adversus illum insurgit Emmanuel Moura opusc. 1. de ens. & incant. sect. 3. cap. 3. numer. 16. ubi ita asserit. Non loquitur Acugna consequenter, quatenus dicit in solicitationem praeteritam non posse ire Inquisitores, cùm praejudicata fuerit ab Episcopo, sive absolutus, sive finaliter condemnatus fuerit solicitans, quamvis non fuerit sufficienter punitus. Nam, inducit suspicionem de haeresi, & constitutio Pontificis est solùm excitativa jurisdictionis Inquisitorum, consequens necessarium est, ut ipsi possint illud reassumere, saltem ut reum cogant ad abjurationem. Haec ille.

3 Sed adversus illum insurgit Emmanuel Moura opusc. 1. de ens. & incant. sect. 3. cap. 3. numer. 16. ubi ita asserit. Non loquitur Acugna consequenter, quatenus dicit in solicitationem praeteritam non posse ire Inquisitores, cùm praejudicata fuerit ab Episcopo, sive absolutus, sive finaliter condemnatus fuerit solicitans, quamvis non fuerit sufficienter punitus. Nam, inducit suspicionem de haeresi, & constitutio Pontificis est solùm

lùm excitativa jurisdictionis Inquisitorum, consequens necessarium est, ut ipsi possint illud reassumere, saltem ut reum cogant ad abjurationem. Hæc ille.

3 Verùm sententiam Ill. & Doct. Roderici Acugna, meritò nunc Archiepiscopi Bracharensis, acriter defendit Freitas *in additionibus novissimis ad dictam q.3.nu.37. & seq.* ubi respondet ad rationes Emanuel. de Moura, vide illum, & non pigebit.

4 Non desinam etiam hic obiter adnotare Confessarium sollicitantem, qui non judicatur suspectus non esse ad suum Ordinarium remittendum, sed ab Inquisitoribus ratione culpæ puniri debet; nec valet dicere, quòd cessante suspicione contra fidem, videtur suspendi Inquisitorum jurisdictio; nam respondeo, quòd licèt ratio commissionis sit suspicio, commissio tamen Pontificis est absoluta, & Summ. Pontifex ex illo facto præsumit, & super præsumpto statuit, & ita docet Sousa *opusc. de Confess. solic. tr.2.c.1.n.7.* & ideò Molfes. *in sum. tom.1.tr.7.c.24. nu.45.* sic ait: Si Confessarii solicitantes non sint suspecti de hæresi, imponitur eis pœnitentia salutaris sine abjuratione secundùm qualitatem excessus. Ita ille.

RESOL. XCIX.

An qui legeret, & retineret Adonem Marini, esset S. Officio denunciandus?

Et an absque facultate retinens, & legens librum hæreticum possit illum comburere, & minimè Inquisitori tradere? Ex par.10. tr.12. & Misc.2. Ref.49. aliàs 48.

§. 1. NEgativè videtur respondendum, per ea quæ docet Carena *in Praxi sancti Officii, p.2. tit 10. §.10. nu.60.* ubi sic ait: An retinentes hujusmodi libros prohibitos ob res lascivas, sint denunciandi S. Officio, in quo (salva semper declaratione S. Matris Ecclesiæ, & sacræ Congregationis Eminen. Cardinal. sup. Inquisitorum) dicerem quod non, nisi hujusmodi retentores aliàs essent de heresi suspecti; verba enim Edicti Eminentissimi Domini Cardinalis Episcopi nostri, & Reverendissimi Patris Inquisitoris, nullo modo comprehendunt hujusmodi libros, & aliàs ex dispositione juris communis nulla apparet obligatio hujusce denunciationis. Ita Carena, quæ secundum ejus mentem dicta esse volo.

2 Sed si aliquis hic incidenter quærat, num quis absque facultate retinens, & legens librum Hæreticum, possit illum comburere, & minimè Inquisitori tradere. Ad hoc dubium sic respondet Pueronus *in Commen. ad Bullam Cœnæ, c.1.n.108.* Dicendum existimo, excusari eum, non solùm qui bona fide à seipso comburet, sed etiam metu pœnæ; aut quia ipse librum composuerit; aut quia sine facultate legerit, vel retinuerit, à seipso combureret. Nam aliàs, & finis legis habetur, quod scilicet liber supprimitur; & ad simplicem actum obedientiæ, non videtur cum tanto suo discrimine iste obligandus. Et hæ Constitutiones Pontificum non obsunt, cùm loquantur de illis, qui ex licentiis quas revocant, libros habebant, aut legebant, ut est animadvertere: Exinde asserendum nullam Censuram revera contrahi ex eo, quod quis quacumque ex causa à seipso incendat; & quidem quoad Censuram Bullæ præsentis expressè tenent Suarez *de fide, disp.20. sect.2. num.29.* Sanchez *ad præcep. Decal. lib.2. c.10. nu.56.* Sousa *Relect. Bull. Cœnæ disputat. 15. conclus. 3.* Duardus *lib.2. Comment. in Bulla Cœnæ, cap.1. quæst. 52. num. 34.* Bonacina *tom.3. disp.1. quæst.1. punct. 4. numer. 18. Theorem. 106. col. 13. in initio*, eo quia, cùm satis sit juxta tenorem illius non retinere, nec aliud requiratur, abjiciens à se combustione, non retinet. Sed nec obstant Julii, aut Pauli Constitutiones: nam pœnæ in contra facientes ex Bulla Julii, non sunt referendæ nisi ad illos, qui post revocationem licentiæ retinuerint; seu in eos, qui recusant deferre Inquisitoribus, ita tamen ut sibi retineant; hi enim censentur contraire intentioni legis, quæ est ne prætextu licentiarum libri legantur; & eorum exterminationi obvietur. Quod verò ad Constitutionem Pauli IV. absolutio vetatur impendi ei, qui habens librum ad Inquisitores non defert; porrò si non habeat quacumque ex causa, non potest deferri, & per consequens dispositio Constitutionis tunc locum non habet. Hucusque Pueronus. Sed ego non video, quare legens hæreticum librum absque facultate, possit illum comburere, & non potius Confessario præbere, ut illum deferat Inquisitoribus, & sic observabit Constitutiones Pontificum absque periculo, & discrimine.

In Indice primo hujus Tom. 5. vide Appendicem ad hunc tract. 9. ubi reperies alias paucas difficultates mistas, & dispersas per alios Tom. tract. & Ref. quæ simul pertinent ad hunc tract. 9. de Denunciationibus, &c.

TRACTATUS DECIMUS,

DE OFFICIO, ET POTESTATE INQUISITORUM.

RESOLUTIO PRIMA.

An jurisdictio DD. Inquisitorum sit delegata, vel ordinaria?

Et an jurisdictio Inquisitorum, etiam si fuerit concessa cum clausula usque ad beneplacitum, *non expiret, nec cesset morte concedentis?* Ex par.4. tr.8. Ref.1.

§. 1. ESse delegatam putant Doctores, quos citat Narbona *in 3. part. recopilat. lib.4. tit.1. lg.20. gloss.22. numer.79.* quibus ego addo Zanardum *in direct. Theol. par.2. prac.1. cap.6.* Moscovium *de majest. milit. Eccles. lib.1. part.1. cap.11.* Butrium *in cap. Legatos, de off. legati*, *in 6.* & Homobonum *de statibus part. 1. cap. 8.* Alii verò putant esse ordinariam, & sic docet Paramus *de orig. Inquisit. lib.3. quæst.2. & in defens. cap.1. num.11.* & hanc opinionem novissimè mordicus tenet, & soliditsimis rationibus probat Joann. Dionysius Portocarerro *in alleg. sobre la competencia de jurisdicion entre la Inquisicion y ministros reales, numer. 48.* & ante illum Didacus Cantera *in qq. crimin. cap.2. de probat. per testes, quæst.1. numer.65. fol. mihi 157.* ubi asserit Inquisitores habere jurisdictionem ordinariam, unde non mihi placet opinio Barbosæ *in l. Prætor. §.1. num.65. ff. de judic.* qui ponit differentiam inter Inquisitorem generalem, & alios Inquisitores, dicens illum habere jurisdictionem ordinariam, hos autem delegatam, quia cæteri Inquisitores sunt removibiles ad nutum Inquisitoris generalis, non, inquam, mihi placet hæc opinio, quia etiam Inquisitor generalis est ad nutum Summi Pontificis amovibilis, non est ergo verum dicere, quidquid asserant Simanca, & alii; cæteros Inquisitores esse delegatos ejusdem Inquisitoris generalis, & ab eo jurisdictionem accipere, nam omnes immediatè à Summo Pontifice jurisdictionem accipiunt, mediante sola nominatione personarum facta ex commissione Pontificis sibi indulta, & hæc omnia rectè contra Barbosam docet alter Barbosa *in collect. tom.3. lib.5. tit.2. cap.17. numer.11. & 12.* Torreblanca *de magia lib.3. cap. 5. numer. 2. 11. & 12.* cum Molina *de justit. tom.5. tract. 4. disp. 29. numer. 7.* Sousa post hæc scripta *in aphor. Inquis. lib.1. cap.2. num.4.* & ideò Portocarrero *ubi suprà*, asserit loquens de aliis Inquisitoribus (en ninguna de las dichas calidades se diferenzian del Sennor Inquisidor general, cuya jurisdizion es sin duda ordinaria,) & hæc opinio est probabilissima; sed ego utramque sequor. Ideò assero jurisdictionem Inquisitorum in se quidem, & à principio delegatam esse, & habere omnes excellentias delegatæ jurisdictionis, ad ordinariam tamen valde accedere, & cum illa ferè in omnibus convenire, ita ut careat imperfectionibus delegatæ, & ita eleganter probat, & docet Augustinus Barbosa *ubi suprà*, citans Molinam, quem etiam sequitur novissimè Emanuel de Valle de Moura *opusc. 1. de ensal. & incantat. sect. 3. cap. 1. numer. 6.* & Sanctarellus *tract. de hæresi cap. 40. dub. 1. numer. 5.* ubi asserit veriorem, & communiorem sententiam, jurisdictionem Inquisitorum valde accedere ad ordinariam, & ita ego sentio. Unde rectè Emanuel *ubi suprà*, asserit jurisdictionem Inquisitorum esse ordinariam quoad utilitates ordinariæ, & esse delegatam quoad utilitates delegatæ.

2 Notandum est etiam hic obiter, quòd jurisdictio Inquisitorum etiamsi fuerit concessa cum clausula, *usque ad beneplacitum*, non expirat, nec cessat morte concedentis, & hoc in favorem fidei. Ita Sousa *in Aphoresm. Inquisit. lib.1. cap.2. num. 5.* Farinacius *de hæresi, q.186. §.2. num.23.* & Pegna *in director. part.3. comment. 56. & 57.* & alii *ub infr.* citandi, peculiari resolutione de hac quæstione facienda.

Sup. hoc inf. in tr. 10 Ref. 138 §. ult. & in Ref. 159.

RESOL. II.

An jurisdictio Inquisitorum expiret per mortem delegantis, si etiam unam causam non inceperint, ante illius mortem?

Et quid de jurisdictione Vicarii, seu Commissarii, aut alterius delegati per mortem Inquisitoris? Ex p.4. tr.8. Ref.9.

§.1. Re-

§. 1. RESpondeo negativè, ex *cap. ne aliqui*, & *ibi* Gloſſa *in ver. non capta*, *de hæret. in* 6. & ita docet Eymericus *in directi. Inquiſ. part.* 3. *quæſt.* 7. & *ibi* Pegna & Jaſon *in l. majorem*, *num.* 10. *ff. de juriſd. omn. jud.* Imò non ſolùm expirat juriſdictio Inquiſitoris, ſed nec minus expirat juriſdictio Vicarii, ſeu Commiſſarii, aut alterius Delegati per mortem Inquiſitoris. Vide Thom. Trevdanum *lib.* 1. *decif.* 66. *numer.* 7. 9. & 10. Decian. *tract. crim. lib.* 5. *cap.* 20. *num.* 8. & *cap.* 22. *numer.* 5. & 29. Scaccium *de judic. lib.* 2. *cap.* 67. *numer.* 8. Simancam *in Cathol. inſtit. tit.* 14. *nu.* 14. Rojas *ſingul.* 14. *num.* 3. Pegna *in direct. Inquiſ. part.* 3. *comm.* 56. & 57. Azorium *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 18. *quæſt.* 7. Sanchez *de matrimon. lib.* 8. *diſp.* 28. *num.* 14. & alii penes ipſos, Dicendum eſt igitur, quòd officium Inquiſitoris non expirat morte concedentis, ut v. g. Papæ, Inquiſitoris majoris, &c. nec quoad negotia quæ nondum erant orta, vel cœpta, & hoc etiam procedit, ut dictum eſt *in reſol.* 1. etiam ſi talis juriſdictio fuerit conceſſa cum clauſula, *uſque ad beneplacitum*, & hoc in favorem fidei.

R E S O L. III.

An juriſdictio Inquiſitorum conceſſa ſit cumulativè, aut privativè?

Et notatur ex conſuetudine in Hiſpania de hæreſi ſolos Inquiſitores cognoſcere, & ut Epiſcopi per ſe, vel per Vicarium Inquiſitoribus aſſiſtant; & ut non poſſint Epiſcopi ſeparatim ab Inquiſitoribus de cauſis hæreticalibus cognoſcere, & aliqua alia circa hoc explanantur.

Etiamque notatur juriſdictionem Inquiſitorum Hiſpaniæ in ordine ad eorum Miniſtros eſſe etiam privativam? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 2.

§. 1. JUriſdictionem Inquiſitorum non præjudicare juriſdictioni Epiſcoporum, cùm cenſeatur conceſſa cumulativè, non autem privativè, docet Sylveſter *ver. hæreticus*, §. 2. *numer.* 10. Rojas *ſingul.* 28. *numer.* 3. Gundiſſalvus *de hæret. quæſt.* 7. *numer.* 9. Simanca *de cathol. inſtit. titul.* 25. *numer.* 4. & alii penes Farinacium *tractat. de hæreſi quæſt.* 186. *numer.* 38.

2 Sed conſuetudine in Inquiſitione Hiſpanica introductum eſſe notat Sanctarellus *tract. de hæreſ. cap.* 40. *dub.* 2. *numer.* 15. ut de hæreſi ſoli Inquiſitores cognoſcant, & ut Epiſcopi per ſe, vel per Vicarios Inquiſitoribus aſſiſtant, ut non poſſint Epiſcopi ſeparatim ab Inquiſitoribus de cauſis hæreticalibus cognoſcere, & ut denunciationes ſibi factas teneantur ad ipſos Inquiſitores remittere; & eſt uſu receptum, ut ſoli Inquiſitores proceſſum forment, atque ipſi ſoli procedant, & ut rei Inquiſitorum juſſu comprehendantur, in ſoloque Inquiſitorum carcere cuſtodiantur, & addit literas Apoſtolicas eſſe in Hiſpaniis, quibus præcipitur ut hæc Epiſcopi, & alii Ordinarii Inquiſitoribus relinquant, neque in eis ſe intromittant. Si verò Ordinarii reperiant, efficere debent illis de rebus ſummariam informationem, eamque ad Inquiſitores debent tranſmittere. Item expedit delinquentem comprehendere ne fugiat, comprehendere autem poſſunt illum Ordinarii, & tranſmittere ad Inquiſitores, aut illos certiores facere, ut illum ad ſuum carcerem adducant. Ita Sanctarellus, & ante illum Molina *de juſtit. tract.* 5. *diſp.* 28. *numer.* 12. & 13. Acugna *tract. de Confeſſar. ſollicitans. quæſt.* 2. *numer.* 1. Joann. Valerus *in different. utr. fori ver. hæreſ. diff.* 3. *numer.* 5. & noviſſime Barboſa *in collectan. tom.* 3. *lib.* 4. *tit.* 2. *cap.* 17. *numer.* 3. Souſa *in Aphoriſm. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 2. *numer.* 11. Pegna *in director. part.* 3. *quæſt.* 52. *comment.* 102. & penes ipſos. Vide etiam Riccium *par.* 3. *decif.* 279. *numer.* 1. & Bobadillam *in politic. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 14. *numer.* 72.

3 Notandum eſt etiam hic obiter, juriſdictionem noſtrorum Inquiſitorum Hiſpaniæ in ordine ad eorum miniſtros eſſe etiam privativam, & ita tenet Portocarrero *in allegat. de juriſdict. Inquiſ. numer.* 49. ubi ſic ait: (La juriſdizion que los Inquiſidores tienen en ſus miniſtros es privativa, non obſtante quæ ſea concedida à cierto officio, porque à eſta conceſſion procedio la exemcion Apoſtolica que eſta aprobada y mandada guardar por las cartas de ſus Mageſtades, y obſervada inviolablemente, y no puede darſe acumulacion donde ay exemcion, loqual no ſolamente eſcluye la prevencion du los Ordinarios ſeglares, ſi no tambien de los Eccleſiaſticos y con mayor razon ſiendo como es la exemcion generalmente Apoſtolica, que reſpeto de los Eccleſiaſticos no recibe duda, ni diſputa.) Hæc ille, quæ ſunt valde notanda, quia liber iſte non eſt paſſim obvius.

R E S O L. IV.

An Inquiſitores Hiſpaniarum poſſint exercere aliqua non ſolum quia ipſis competit ex jure, ſed etiam propter conſuetudinem? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 3.

§. 1. EX deciſione hujus quæſtionis remanebit ſatis ampla adverſus adverſarios juriſdictio DD. Inquiſitorum, & ideò affirmativam ſententiam teneo, quam in primis docet Molina *de juſtit. tom.* 1. *tract.* 5. *diſp.* 28. *num.* 14. ubi ſic ait, Neque jam nunc Ordinarii audirentur ſi aliud vellent, *conſuetudine in his Regnis tribuente juriſdictionem Tribunali Inquiſitionis circa hæc, & circa alia rationaliſſima uſu, conſuetudineque recepta.* Sic ille, & poſt illum Dionyſius Portocarrero, *in alleg. pro juriſd. Inquiſ. numer.* 24. & *ſeq.* qui fusè, & ſolidè hanc ſententiam probat & tenet, & rationem adducit, quia ſicut juriſdictio privilegio quæri poteſt, ita & conſuetudine, conſuetudo enim dat juriſdictionem, & præter Doctores quos ipſe citat, docet hoc etiam Pariſius *conſ.* 25. *numer.* 16. *lib.* 1. Decianus *lib.* 4. *cap.* 27. *numer.* 6. Ambroſinus *de immun. cap.* 14. *numer.* 1. Natta *conſ.* 98. *numer.* 4. Menochius *conſ.* 112. *numer.* 65. *vol.* 2. Surdus *conſ.* 465. *numer.* 4. Gratianus *diſcept. for. cap.* 174. *numer.* 25. Sayrus *de cenſ. lib.* 1. *cap.* 6. *numer.* 31. Schrad *de feud. part.* 10. *ſect.* 5. *numer.* 5. & alii penes ipſos.

2 Notandum eſt etiam, quòd hanc ſententiam confirmant ipſi Reges, & ita Philippus II. in quadam Epiſtola apud dictum Portocarrero *numer.* 13. ſic aſſerit. (A. D. Felippe Cervellon Virrey de Mallorca. Ya ſabeis lo mucho, que Dios es ſervido y nueſtra ſanta fee Catholica enalzada por el ſanto Oficio de la Inquiſicion, y aſſi es nueſtra voluntad, que à ſus Oficiales y Miniſtros de la ſanta Inquiſicion deſſe Reyno deis ſiempre y hagais dar todo el favor que fuere meneſter paraque libremente y ſin impedimento alguno puedao uſar, de ſus cargos y oficios y de las libertades, gracias, preeminencias, exempciones, immunidades a ellos, aſſi por derecho, como por coſtumbre pertenecientes, &c. Dada en Valladolid, à 10. dias del mes de Marzo 1542.) & Philippus III. iu quadam Epiſtola directa ad omnes Proreges *anno* 1603. ſic ait. (Os en cargo mucho, que aſſi a los venerabiles Inquiſidores, como à todos los otros oficiales, familiares, y Miniſtros del dicho ſanto Oficio los hon reis, y favorezeis dandoles de nueſtra parte toto el favor y ayuda que ſe os pidiere y fuere neceſſario, guardandoles, y haziendoles guardar todos los Privilegios, exempciones, y libertades, que les eſtao concedidos por derecho, concordia, cedulas Reales, como de uſo y coſtumbre, y en otra qualquier manera, &c.) Quæ quidem verba ultima, videlicet, *y en otra qualquier manera*, comprehendunt quidquid uſu receptum fuerit, licèt vim conſuetudinis nondum aſſumpſerit. Ita Portocarrero *ubi ſuprà*, *nu.* 29. & 34. qui *in nu.* 20. explanat ſupradicta verba. (Quæ aunque en terminos de derecho comuo oo eſta eſpecificado, quatenus pateat, ni en que caſos, ni coſas eſta exemption de los miniſtros de la Inquiſicion, ni que diferenzia haya entre ellos. Però por concordias, cedulas Reales y por coſtumbre eſta determinado, y aſſi unas palabras annaden à otras.) & *nu.* 24. obſervat ſupradictos Reges per dicta verba approbaſſe, & confirmaſſe omnes conſuetudines S. Officii, quorum approbationem, & confirmationem ex multis Doctoribus habere vim legis demonſtrat. Igitur poſſunt DD. Inquiſitores exercere omnia, quæ ſibi competunt de jure communi, vel ex conſuetudine, vel quidquid uſu receptum fuerit. Unde ex his apparet, quòd ſi aliqui huic ſententiæ contradicunt, non ſolùm contra rationem, ſed etiam adverſus voluntatem Regis inſurgunt, ut patet ex dictis. Domini enim Inquiſitores nunquam ſe extendunt ad aliquid faciendum, niſi id ſibi competat de jure, ſeu de conſuetudine, vel ſaltem exemplis noo conſtet, hoc aliàs factum fuiſſe, quod comprehenditur, & conceditur à Regibus in illis verbis, (*y en otra qualqoier manera*,) & in illis, (aſſi por derecho como por coſtumbre,) quæ omnia ſi aliqui ſcirent, & conſiderarent non quidem contra DD. Inquiſitores obmurmurarent, dicentes illos multa exercere, quod de juru facere non poſſuot, nam multa etiam licitè faciunt, ſtante uſu, & conſuetudine, & ita hanc ſententiam poſt hæc ſcripta tenet etiam Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.* 4. *cap.* 1. *numer.* 5. ubi ex quadam Bulla Pauli III. docet *quòd conceditur Inquiſitoribus, ut conſuetudinibus, & aliis quibus quomodolibet utuntur.*

R E S O L. V.

An Inquiſitores ſubſint Legatis Summi Pontificis? Ex par. 4. tr. 8. Reſ. 27.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Antonius Sanctarellus *de hæreſi cap.* 40. *dub.* 5. *nu.* 31. ubi ſic aſſerit: Nota olim Legatum Sum. Pontificis habuiſſe juriſdictionem Inquiſitores, ut patet ex conſtit. Urbani IV. quam refert Locatus *in Judiciali Inquiſitorum*, *ver. Legatus*, *num.* 2. hodie verò ſine ſpeciali facultate Pontificis, vel ſupremæ Inquiſitionis Rom. io rebus pertinentibus ad Officium S. Inquiſitionis non ſolent Legati Pontificis ſe ingere. Ita Sanctarellus.

R E S O L. VI.

An Inquiſitor Generalis poſſit ad libitum removere alios Inquiſitores ab officio, vel de loco ad locum transferre? Ex p. 4. tract. 8. Reſ. 34.

§. 1. Aſ-

Ante hæc sup. in Ref. 1. ante med. cum in vers. quæ continet Inquisitores.

§. 1. Affirmativam sententiam videtur docere Ludov. Molina *de just. tom. 5. tract. 5. disp. 28. n. 7.* Verùm ego contrarium sentio; ex rationibus quas adducit Ferdinandus de Castro *in ep. mor. tom. 1 tract. 4. disp. 8. punct. 12. §. 2. nu. 20.* nisi interveniat aliqua justa causa, quæ in ordine ad illos absolvendum erit ab officio. Prima, si non haberent debitas conditiones. Secunda si superveniente infirmitate inhabiles ad officium exercendum, prout opus est, efficerentur. Tertia, si in exercendo officio dolosè delinquerent. Causa verò justa ad Inquisitores de loco ad locum transferendi erit. Prima quando Inquisitor est multum ad negotia aptus, & locus in quo manet, non requirit personam ita solertem, sicut indiget locus alter. Secunda, quando contra eum suscitatæ sint rixæ, & odia capitalia, quia processerunt contra nobiles, & insignes personas, onde trepidandum est de scandalo. Tertia quando non benè se habet cum Principibus, in quibus tamen duobus casibus posterioribus, si hæc contra Inquisitorem sint suscitata ob injustam causam, erit de meliori inquisitione providendus, ne puniatur, ubi non meretur. Et hæc omnia docet Michael Zanardus *in direct. Theol. par. 2. cap. 6. q. 9. & 19.* Vide etiam circa præsentem quæstionem Zecchium *in sum. to. 1. tit. de fide c. 11. n. 13.* Azor. *to. 1. lib. 8. c. 18. q. 9.* & Pegnam *in direct. Inquis. p. 3. q. 10. comm. 59.*

R E S O L. VII.

An Inquisitores debeant esse magis Theologi, quàm jurisperiti? Ex p. 4. tract. 8. Ref. 52.

§. 1. Theologos esse debere docet Michael Zanard. *in direct. Theol. p. 2. c. 6. q. 12.* quia, ait, ipse, ad eos spectat de propositionibus ac factis hæreticalibus judicare; processum verò formare, testes examinare, & de causa judicare simul cum perito Notario fiscali, & suis Consultoribus possunt explere. Ita ille, & ante illum Pegna *in direct. Inquis. p. 3. comment. 50.*

2 Verùm mihi contraria sententia magis placet, quia Inquisitores in causis fidei plura, ut Jurisperiti, quàm ut Theologi efficere debent, ut per experientiam patet, ergo, &c. Unde Jacobus Simanca *in instit. Cathol. tit. 41. n. 3.* testatur experientia jam olim in Hispania fuisse compertum, longè utilius, & commodius esse, ut Inquisitores eligantur Jurisperiti, quàm Theologi, quidquid Theologaster ille deliret Ocham. Ita Simanca, & post illum Sigismundus Scaccia *de judiciis, lib. 1. cap. 87. n. 10.* ubi ex multis rationibus probat, Inquisitores magis Jurisperitos, quàm Theologos eligendos esse.

R E S O L. VIII.

An Inquisitores eligendi debeant habere ætatē quadraginta annorum?
Et quid est est dicendum de Inquisitoribus Hispaniæ, an sufficiat, ut attingant annum trigesimum?
Et notatur Commissarios Inquisitorum sufficere annum trigesimum attingere? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 54.

§. 1. Affirmativè respondendum est stando in jure communi, nam ita decernitur *in Clem. nolentes de hæret.* Unde si eligerentur in alia minori ætate, electio esset nulla, ut observat glossa *in d. Clem. ver. committi,* & *ibi* Ancharanus *nu. 2.* & Zabarella *nu. 3.* & ita hanc sententiam tenet Moscosus *de majest. milit. Eccl. lib. 1. p. 1. c. 11.* Homobonus de Bonis *in tract. de statibus p. 1. c. 8.* & alii communiter.

2 Verùm his non obstantibus, ut optimè observat Antonius Sanctarellus *tract. de hæresi, c. 40. dub. 1. n. 6.* & Zanardus *in direct. Theol. par. 1. c. 6. q. 12.* cùm hoc tempore Inquisitores creentur ab Eminentissimis Cardinalibus Sanctæ Inquisitionis Romanæ, non videtur valde curandum, an quadragesimum ætatis annum attigerint, quia eliguntur de scientia Sum. Pontif. à quo si in quacumque ætate eligantur Inquisitores, valet eorum electio, etiam ignorante Pontifice ætatem, ut observat Farin. *de hæres. q. 186. nu. 51.* Sed quid dicendum de Inquisitoribus Hispaniæ. Dico igitur quòd Inquisitores qui creantur à Generali Inquisitore Hispaniarum ex privilegio Summi Pontificis, sufficit ut attingant annum trigesimum, ut observat Zanardus *ubi sup.* & ante illorum docuerat Jacob. Simanca *in cathol. instit. tit. 34. n. 12.* Rojas *singul. 106. n. 7.* & alii.

3 Notandum est tamen hic obiter commissarios Inquisitorum sufficere annum trigesimum attingere, & ita docet Molina *to. 5. tract. 5. disp. 28. num. 23.* Azorius *to. 1. lib. 8. cap. 18. q. 4.* Pegna *in direct. Inquis. part. 3. comm. 61. & 65.* quidquid in contrarium asserat glossa, & Jo: Andreas *in d. Clem. 2. de hæret.*

R E S O L. IX.

An Inquisitores possint procedere contra Papā in hæresi deprehensum? Vel an hæc cognitio spectet ad Generale Concilium? Ex par. 4. tract. 8. Resol. 58.

§. 1. Hoc dubium movet Michael Zanardus *in direct. Theol. p. 2. c. 6. q. 20.* & ad illud negativè respondet, quia Inquisitores sunt Papæ delegati, & inferiores, sed inferior suum Superiorem judicare non potest: ergo, &c. Igitur in tali casu ait Zanardus, hæc cognitio spectabit ad Generale Concilium quod potest illum citare, examinare, & si in hæresi obduratus remaneat, eum à suo gradu ejicere potest, nam in hoc casu ipso facto immediatè à Christo deponitur, ut docent Cajetan. *de auctorit. Papæ c. 18. & 19.* Corduba *lib. 4. q. 11.* Sotus *in 4. dist. 22. q. 2. art. 2.* Canus *de locis lib. 4. c. ult. ad argument. 13.* & alii.

2 Verum ego puto Papam etiam, ut personam privatam non posse esse hæreticum contumacem, licèt possit errare ex ignorantia, & ita tenet Suarez *de fide disp. 10. sect. 6. num. 11.* Simanca *in cathol. instit. tit. 12. num. 14.* Bonacina *in Bulla Cœnæ disp. 1. q. 2. punct. 1. num. 12.* Bellarminus *lib. 4. de Summo Pontifice c. 8. & 11.* & ante illos Pighius *lib. 4. hierarchiæ Eccles. cap. 8.* licèt contrarium sentiat Sotus *ubi sup.* Castrus *de justa hæret. punit. lib. 1. c. 6. & lib. 2. c. 22.* Canus *de locis lib. 6. cap. 12.* Turrecremata *lib. 2. c. 20.* & Turrianus *to. 1. in 2. 2. disp. 16. dub. 1.*

R E S O L. X.

An Inquisitores possint procedere contra Nuntios, & Officiales Sedis Apostolicæ? Ex p. 4. tract. 8. Ref. 24.

§. 1. Respondeo negativè ex *Extravag. cùm Matthæus, de hæres.* & ita observant Zanardus *in direct. Theol. part. 2. cap. 6. quæst. 21.* Homobonus *de statibus p. 1. c. 8.* Suarez *de fide disput. 20. sect. 4. n. 16.* Molina *tract. 5. de just. disp. 28. num. 20.* Sancius *in select. disp. 11. nu. 33.* Decianus *to. 1. lib. 5. c. 23. n. 10.* Rodericus Acugna *de Confess. solic. q. 12. num. 8.* Pegna *in direct. Inquisit. par. 3. comment. 36.* Simanca *in cathol. instit. tit. 34. num. 36.* & alii. Sed qui sunt Officiales Sedis Apostolicæ, vide Cenedum *p. 3. collect. 14. num. 1. & 2.* Molinam *ubi suprà*, asserentes esse illos, qui nomine Sedis Apostolicæ ad negotium Sedi Apostolicæ pertinens tractandum mittuntur, non autem illi, qui ad causas particulares inter alios judicandas, ac dirimendas quotidie à Sede Apostolica mittuntur.

R E S O L. XI.

An Inquisitores possint procedere contra Episcopos?
Et quid, si Episcopus est titularis, vel electus, & confirmatus, licet nondum consecratus? Ex p. 4. tract. 8. Ref. 21.

§. 1. Respondeo negativè, ex *cap. Inquisitores, de hær. in 6.* nisi Episcopus esset suspectus de fuga, vel aliquid in manifestum fidei, & fidelium detrimentum moliretur, quia tunc potest capi, & custodiri, donec Sum. Pontifex certior redderetur. Et ita tenet Michael Zanardus *in direct. Theol. p. 2. c. 6. quæst. 22.* cui adde Molinam *de just. tract. 5. disp. 28. nu. 19.* Barbosam *de potest. Episc. p. 3. alleg. 112. n. 14.* Acugnam *ubi inf.* & alios. Sup. hoc sup. in tr. 1. R. 93. & in to. 9. tr. 1. Ref. 132. 5. post med.

2 Notandum est etiam quòd responsio negativa de non procedendo Inquisitores contra Episcopum procedit, etiamsi Episcopus sit titularis. Ita Acugna *de Confess. solic. q. 12. n. 7. & nu. 11.* docet pariter hoc procedere in Episcopis electis, & confirmatis, licèt nondum consecratis. Vide etiam Molinam *ubi sup.* & Sanchez *lib. 8 disp. 2. nu. 11.*

3 Verùm licèt supradicta sint vera, tamen ego puto contra glossam *in d. cap. Inquisitores, ver. Apostolica, & ibi Monach. & Archidiac.* posse Inquisitores de hæresi Episcopi cognoscere ad dicta testium adversus eum recipiendo, ut sic negotium instructum ad Pontificem mittant, cum cautelis de quibus Pegna *infra*, & ita tenet Suarez *de fide disp. 20. sect. 4. nu. 25.* Simanca *in cathol. instit. tit. 25. n. 8.* Pegna *in direct. Inquis. p. 3. comment. 76.* Zecchius *in summ. to. 1. tit. de hæret. c. 11. n. 13.* & alii.

R E S O L. XII.

An Inquisitores debeant procedere cum Generalibus Religionum, in causa hæresis, sicut procedunt cum Episcopis?
Et an hodie interdictum sit Prælatis Regularibus cognoscere de causis hæreticalibus suorum subditorum, eosque punire? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 23.

§. 1. Diximus *suprà* ex *cap. Inquisitores, de hæret. in 6.* delictum hæresis Episcoporum esse reservatum Summo Pontifici, & contra illos in tali casu non posse procedere Inquisitores; quæritur modo an idem dicendum sit de Generalibus Religionum. Sup. in Ref. quæ hic est antecedens.

2 Affirmativè respondet Hieronymus Rodriq. *in compend. Regul. resol. 73. n. 1.* Emanuel Rodriq. *in qq. Regul. to. 2. q. 81. art. 1.* Pegna *in direct. Inquis. p. 3. comm. 73.* & Navar. *c. 1. de foro compet. n. 5.* Verùm contra prædictam sententiam, & meritò, insurgit Freitas *in addit. ad tract.* Roderici Acugna *de Confess. solic. q. 12. nu. 20.* & ratio est, quia exceptio *cap. Inquisitores, ubi sup.* excipit Episcopos tantùm, ergo ad Generales Religionum extendi non debet, ex regula *in l. siquidem, §. fin. ff. de pen. legat.* & resolvit in specie Rodericus *in c. 1. q. 7. de hæret. in 6.*

3 Verùm his non obstantibus contra Generales Religionum non

non debent Inquiſitores procedere, ſed certiorem faciant ſummum Senatum Inquiſitionis, ut benè obſervat Zanardus *in direct. Theol. p.2. cap.6. q.23.* Peirinus *in privil. Minim. tom.2. conſtit. 9. Pauli V. §. 1. nu.2.* & alii, non ſequitur tamen ex hoc, quòd Generales cum privilegio Epiſcoporum in hoc cõmune aliquid habeant, quicquid involvat uterq; Rodriq. & Pegna *ubi ſup.*

4 Notandum eſt hic obiter, quòd licèt S. Pius V. ſanciverit *in conſtit. Paſtoris æterni*, ut Inquiſitores poſſint inquirere in omnes Religioſos hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos, dummodo à ſuis Superioribus prçventi non fuerint; hodie tamen extat conſtitutio Pauli V. in qua interdicitur Prælatis Regularibus cognoſcere de cauſis hæreticalibus ſuorum ſubditorum, eoſque punire. Et notat Sanctarellus *de hæreſi c.40. dub.3. n.21.* Zanardus *in direct. Theol. p.2. cap.6. q.23.*

R E S O L. XIII.

An Inquiſitor poſſit procedere contra alium Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum?

Et difficultas eſt, an Epiſcopus poſſit inquirere contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum? Ex p.4. tr.8. Reſ.25.

§. 1. RESpondeo negativè, quia par in parem juriſdictionem non habet, & ita notat Zecchius *in ſum. to.1. tit. de hæreſ. cap.11. n.13.* Suarez *de fide diſp.20. ſect.4. n. 226.* Pegna, & Eymericus *ubi ſupra*, & alii communiter. Sed difficultas eſt, an Epiſcopus poſſit inquirere contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum.

2 Affirmativam ſententiam tenet Zanchinus *de hæretic. capit.8. n.9.* Gundiſſaluus *de hæret. q. 7. nu.17.* Decianus *in direct. crim. lib.1. c.21. n.6.* & inclinat Calderinus *tract. de hæret. cap 8. n.9.* Verùm mihi negativa ſententia placet, quam tenet Azorius *tom.1 lib.8. cap. 18. q.14.* Eymericus *in direct. inquiſ. part.3. q.30.* & *ibi* Pegna *comm.79.* Mandoſius *in addit. ad repert. Inquiſ. ver. Epiſcopus lit. B, & ver. Inquiſ. lit. D*, cum aliis, poterit tamen Epiſcopus ſecretò recipere teſtes contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum, & informationes mittere ad Romanum Pontificem. Attamen in duobus caſibus poteſt, his non obſtantibus, Epiſcopus procedere contra Inquiſitorem. Primò quando crimen eſt notorium, ſed in his cautè procedant Epiſcopi, ne potiùs ratione ſcandali damnum inferant, quàm utilitatem. Secundò quando dimiſit Officium Inquiſitores, & ita docet Rojas *ſingul.109.* & Geminianus *in cap. Inquiſitores, de hæret. in 6.* & *ibi* Franchus *n.1.*

R E S O L. XIV.

An Inquiſitores poſſint punire illos, qui factis, aut verbis, ipſis injuriam fecerint? Ex p.4. tr.8. Reſ.91.

Quoad hoc ſed ex R. [illegible] doctr. [illegible] & hæc in aliis [illegible]

§. 1. RESpondeo affirmativè cum Bobadilla *in polit. tom.1. lib.2. cap.17. nu.114.* ubi ſic ait: (Podran los Inquiſidores proceder contra los que los injuriam, porque no ſolamentes ſon ellos los offendidos, ſino tambien el officio de la Inquiſicion y la Ygleſia, y la fe.) Sic ille, qui in gloſſa *lit. D*, citat Zanchinum, & Decianum, quibus ego addo Simancam *in Cathol. inſtit. tit.24. n.28.* ubi ita aſſerit: Poterunt quoque Inquiſitores punire illos, qui factis, aut verbis auſi fuerint ipſiſmet Inquiſitoribus injuriam facere, ac tanto quidem id magis, quanto ſanctius, & venerabilius eſſe debet eorum officium, quàm aliorum omnium judicum. Hæc Simanca.

R E S O L. XV.

An Inquiſitores poſſint procedere contra Magiſtratus, eorum mandatis non obedientes? Ex p.4. tr.8. Reſ.65.

§. 1. RESpondeo affirmativè, quia Magiſtratus, qui non obtemperat Inquiſitorum mandatis, & præſtare auxilium recuſat, eſt ſuſpectus de hæreſi, ideò poteſt apprehendi, & juriſdictione ſua privari, per ea, quæ adducit Rebuffus *to. 2. ad leg. Galia, tit. de litteris Inquiſitoriis, in principio n.20.* Menochius *de præſumpt. lib.1. præſumpt.6. n.31.* & alii. Undè tenetur litteras, & mandata DD. Inquiſitorum ſine mora exequi, & illorum officium nullatenus impedire, ut docent Mendez de Caſtro *in praxi Luſit. lib.2. cap.1. n.19.* Bobad. *in polit. to.1. lib. 2. c.17. n.81.* Azeved. *in recopil. lib.4. tit.1. leg.15. n.7.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.23. n.9.* & Lucerna Inquiſ. *ver. impedientes, n. 1.* vide *c. ne aliqui §. compeſcat, de hæret. in 6.*

R E S O L. XVI.

An Inquiſitores poſſint cogere Dominos, & Magiſtratus, qui fecerint aliqua Statuta, & Decreta impedientia eorum juriſdictionem, ut illa revocent?

Et an Inquiſitores poſſint invocare auxilium brachii ſæcularis pro capiendis hæreticis, & eorum credentibus, tutoribus, &c. ac omnibus aliis de hæreſi damnatis, aut ſuſpectis; & ideò ſi Magiſtratus negligentes, aut contumaces fuerint in hoc auxilio præſtando, poſſint Inquiſitores eos excommunicare, honore privare, ac aliis pœnis pro qualitate delicti coercere?

Et an incarceratus pro quibuſcumque delictis etiam atrociſſimis apud judicem ſæcularem ſtatim remittendus ſit ad Tribunal S. Officii, quandocumque petatur, ob negotium fidei à Dominis Inquiſitoribus? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 104.

§. 1. RESpondeo affirmativè, ex *c. ſtatutum, de hæret. in 6.* & ex Bullis Alexãd. IV. Innoc. IV. & Urbani IV. & ideò omnia hujuſmodi ſtatuta, ſeu leges directè, vel indirectè, officium Inquiſitionis impedientia, ſunt ipſo jure nulla: neq; ſubditi dictis legibus tenentur obedire, ut contra Eccleſiç Catholicç leges promulgatis. Unde Inquiſitores in tali caſu poſſunt ſub pçna excommunicationis, & aliis pçnis contra fautores hçreticorum decretis adverſus tales ſtatuentes procedere, & ita docet Zanard. *in direct. Theol. p.1. prac... c.6. q.28.* Barboſa *in collect. to.3. lib. 5. tit.2. c.10.* Zanchinus *de hæret. c.35. n.6.* Eymericus *in direct. p.3. q.34.* & *ibi* Peña *com.83.* Umbertus Locatus *praxi Inquiſ. ver. Domini temporales, n.5. & in ver. ordinario, n.1.* & alii. Item Inquiſitores poſſunt invocare auxilium brachii ſæcularis pro capiendis hæreticis, & eorum credentibus, tutoribus, &c. ac omnibus aliis de hæreſi damnatis, vel ſuſpectis. Ideò ſi Magiſtratus negligentes, aut contumaces fuerint in hoc auxilio prçſtando, poterunt Inquiſitores eos excommunicare, honore privare, ac aliis pçnis pro qualitate delicti coercere, ex *c. ut officium, §. deniq; de hæret. in 6. & c. ad abolendam, §. penult. & c. excommunicamus, §. moneantur, de hæret.* Sup. hoc & ſequenti in hoc §. inf. in n. 10. curſim ad lin. 5. & 8.

2 Notandum eſt etiam hic obiter incarceratum pro quibuſcunque delictis, etiam atrociſſimis apud judicem ſçcularem ſtatim remittendum eſſe ad Tribunal S. Officii, quandocumq; petatur ob negotiũ fidei à DD. Inquiſitoribus, ſtante Conſtit. S. Pii V. cujus meminere Simanca *in fine tract. de cathol. inſtit.* & Peña *in addit. ad tr. de ſtrigis*. Vide etiam Joſeph. Seſſe *de inhibit. c.30. n.52. & ſeq.* Verùm ſi aliquis damnatus ad mortem dicit aliquid hæreticum, ut eo prætextu mors differatur, ſi talis antea de hæreſi non erat ſuſpectus; remittendus non eſt ad Inquiſitores, quia talis dolus, vel fraus patrocinari non debet. Ita Rojas *ſingul.107. n.5.* & alii.

R E S O L. XVII.

An Inquiſitores procedere poſſint contra judices laicos, ſi remiſſius agant cum hæreticis ſibi relictis, & pœnam mortis per ignem non imponant?

Et advertitur in tali caſu, tam Inquiſitores, quam quoſcumque alios Miniſtros, & Conſultores ab omni irregularitate immunes eſſe ex motu proprio Pauli IV. & S. Pii V. Ex p.1. tr.2. R.135. aliàs 134.

§. 1. CHriſtophorus Anguianus ex neotericis Juriſconſultis Hiſpanis, vir doctus, & Lector primarius Juris Pontificii in Academia Complutenſi, *tract. de legib. lib. 3. contr.31. à n.37. uſq; ad 44.* negativam ſententiam ſuſtinet, & mordicus docet, in tali caſu Dominos Inquiſitores non poſſe contra judices laicos procedere. Sup. hoc in Reſ. [illegible] doctr. [illegible] poſt ſeq.

2 Sed etiam contrariam ſententiam omninò amplectendam eſſe exiſtimo: quia judices laici in iſto caſu ſunt meri executores, & tenentur, juxta leges, ſtatim hæreticum ad mortem damnare, ut tradunt communiter DD. quos citat Cenedus *ad decret. collect.55. n.2.* quibus ego ado Suarez de Paz *in pract. to.2. pral. 2. n.30.* Jo. de Hevia *in Curia Philip. p.3. §.3. n.19.* Mendez *in praxi Luſitana, lib.2. c.1. n.16.* & Miranda *in ordine judiciario, to. 1. q.1. a.5. conc.6.* Et ideò aliter facientes, tamquam fautores Hçreticorum habentur. Unde apparet, non benè Anguianum *n.39.* aſſerere, quòd nullo jure probatur, Inquiſitores ſe poſſe ingerere ad puniendus ſupradictos Judices: nã jura prçbent juriſdictionem Inquiſitoribus, puniendi fautores Hæreticorum. Sed dicti Judices, non punientes pçna mortis Hçreticos, tanquam fautores illorũ habentur. Ergo poſſunt per dicta jura, contra illos, Domini Inquiſiores procedere. Et ita mecum ſentit Pegna *in direct. Inquiſ. par.3. commen.85.* ubi ponit verba Innoc. VIII. quç hanc ſententiam firmant. Vide etiam Farinacium *tract. de hæreſi, q.185. n.162.* & Sanctarellum etiam *tract. de hæreſi, c.60. dub.4. n.23.*

3 Notandam eſt, etiam non benè aſſerere Anguianum *n.42.* quòd, ſi Inquiſitores procedere poſſent adverſus tales Judices, ſequeretur abſurdum, nempè, quòd incurrent in irregularitatem: nam reſpondeo cum Cenedo *in pract. qq.15. n.5.* Henriq. *lib.14. c.12. n.5. in Gloſ. lit. D.* Avila *de cenſ. p.7. diſp.5. ſect.2. dub. 2.* Medina *in ſum. lib.1. c.11. §.10. reg.4.* Sanctarel. *de Hæreſi. c.26. dub.1. n.8.* & aliis, in tali caſo Dominos Inquiſitores, inſtando, ut exequatur ſententia, non incurrere irregularitatem, ut *infra* etiam patebit.

4 Manet igitur exploſa ſententia Anguiani. Sed adverſus Jurriſtam Complutenſem, Theologus Complutenſis videatur: is eſt Petrus Lorca *in 2.2. D. Thom. q.11. art. 4. diſp.49. n.9.* ubi aſſerit, Judicibus ſæcularibus omne arbitrium circa exequutionem ſententiæ Hçreticorum ſublatum eſſe, non obſtante illa obſecratione, quando reum brachio ſæculari tradunt, petentes, ut cum eo miſericorditer ſe gerant: nã obſecratio illa inventa eſt, ut Ju- Sup. hæc doctr. lege doctr. [illegible] hanc ſententiam & infra Reſ. 48. [illegible]

dices Ecclesiastici evaderent irregularitatis periculum, per quam tamen nihil committitur arbitrio Judicis secularis, sed solùm protestatur Ecclesia affectum suum, quo, quantum est in se, adversatur pœnam sanguinis, & nollet, si fieri posset, eam inferre. Sed, quia talis protestatio non tam efficax poterat apparere ad irritandam irregularitatem; ideò Paulus IV. & Pius V. motu proprio decreverunt, tam Inquisitores, quàm quoscunq; ministros, & Consultores, ab omni irregularitate immunes esse, quomodocunque ad condemnationem Hæretici concurrant. Ita Lorca, *ubi supra*. Dicendum est igitur contra Anguianum, in supradicto casu Dominos Inquisitores posse contra Judices laicos per censuras procedere. Sed ad aliam quæstionem, circa jurisdictionem Inquisitorum, deveniamus.

R E S O L. XVIII.

An Inquisitores possint compellere judices laicos negligentes exequi sententiam ab eis latam contra Hæreticum? Ex p.4.tr.8.Res.26.

§. 1. DE hac quæstione alibi egimus, ideò nunc dico breviter, quòd si judex laicus non vult exequi sententiam latam ab Inquisitoribus contra aliquem hæreticum, possunt illum compellere per censuras, & ex hoc inquirere contra illum, tanquam fautorem hæreticorum, etiamsi differat sententiæ executionem sub prætextu quòd sit injusta, quia nullo pacto potest se intromittere in cognitione causarum hæreticalium. Et hæc omnia docent Pegna *in director. Inquis. p. 3. qu. 36. comm.* 85. Campegius *in addit. ad Zanchin. c.* 8. Umbertus Locatus *in praxi Inquis. ver. Judex, n.* 57. & 66. Mandos. *in repert. Inquis. ver. executio lit. B.* Jacobus Simanca *in cathol. instit. tit.* 66. *n.* 3.

R E S O L. XIX.

An Judex laicus à suo legitimo Superiore, & non ab Inquisitoribus compellendus sit, ut Hæreticum morti tradat? Ex p.4.tr.1.Res.59.

§. 1. A Suo Superiore, & non ab Inquisitoribus compellendum esse docet Seraphin. Freit. *in novis addit. de Confess. solic. q.* 2. *n.* 78. ubi sic ait. Hinc fit non videri veram sententiam Felini *in cap. ad abolendam, de hæret.* dum resolvit Inquisitores procedere posse contra judices sæculares, si hæreticos sibi relictos non puniant ignis supplicio, hoc enim attento jure falsum esse constat, quia Inquisitores non condemnant ad mortem, nec ad illam ordinant sententiam, sed relinquunt hæreticos, & à suo foro dimittunt: unde licèt judex sæcularis non possit immutare pœnam jure, aut consuetudine præscriptam, ad eam tamen imponendam compelli debet, non ab Ecclesiastico, sed à suo legitimo Superiore. Ita ille.

2 Sed hanc sententiam ego satis reprobavi *in p.* 1. *tr.* 2. *resol.* 134. ubi ex multis DD. docui Inquisitores in tali casu posse per censuras procedere contra judices sæculares, ut hæreticos igni tradant sine metu irregularitatis, & punire dictos judices tanquam fautores hæreticorum, & hæc opinio patet ex Bullis Urbani IV. Clement. IV. & Innoc. IV. quas adducit Camil. Campegius *in addit. ad Zanchinum de hæret. c.* 8. *lit. A.* ubi latè docet hanc sententiam, & post illum Pegna *in direct. Inquis. par.* 3. *qu.* 36. *comment.* 85. ubi ex rationibus, Doctorum auctoritate, & ex Bullis Pontificiis solidè firmat, posse Inquisitores compellere per censuras judices laicos, ut mandent executioni sententiam à se latam, & hæc est communis sententia DD. fundata in supradictis Bullis Pontificiis. Unde maximè doleo Freitam alioquin virum doctum, & de sacro Tribunali bene merentem, contrariam sententiam docuisse.

R E S O L. XX.

An Inquisitores possint habere familiam armatam?

Et an Domini temporales impedientes supradictos, & familiam armatam Inquisitorum pro delatione armorum possint ab ipsis puniri; tanquam turbatores Officii Sacræ Inquisitionis? Ex p.4. tr.8. Res.31.

§. 1. REspondeo affirmativè cum Zanardo *in direct. Theolog. p.* 2. *c.* 7. *q.* 15. & patet *in Clem. volentes, §. porrò, de hæret.* & per DD. quos ego adduxi *in tr.* 2. *de immunit. Eccles. resol. ult.* Vide etiam Simancam *in Cathol. instit. tit.* 34. *n.* 23. & *tit.* 41. Campegium *in addit. ad Zanchinum tr. de hæret. c.* 31. *lit. A.* Rojas *singul.* 21. *n.* 8. & Pegnam *in direct. Inquis. par.* 3. *q.* 36. *comment.* 103. ubi docet hanc armorum licentiam non solùm Inquisitores posse dare Officialibus destinatis ad denunciandos hæreticos, ad comitandos Inquisitores, vel ad capiendos hæreticos, sed etiam cæteris ministris, qui quavis alia ratione S. Officio inserviunt, veluti Advocatis, Notariis, Consultoribus, custodibus, &c. Et ita hanc sententiam docet etiam Duardus *in Bull. Cœn. lib.* 2. *can.* 1. *qu.* 33. *n.* 24.

2 Unde ex his sequitur, quòd Domini temporales impedientes supradictos & familiam armatam Inquisitorum pro delatione armorum, possunt ab ipsis puniri tanquam turbatores Officii Inquisitionis, ut notat Card. Zabarella *in Clem.* 2. *§. porrò, n.* 9. & Pegna *ubi sup.* qui citat glossam notabilem *in cap. statutum, ver. indirectè, de hæret. in* 6.

R E S O L. XXI.

An Inquisitorum jurisdictio in familiares suos in criminibus aliis diversis ab hæresi sit sæcularis, vel Ecclesiastica?

Et an Domini Inquisitores possint tenere familiam armatam, sub cujus nomine comprehendantur Notarii, Advocati, Consultores, Fiscales, & Birruarii, & familiares omnes? Ex p.1. tr. 2. Res. 136. aliàs 135.

§. 1. BAsilius Pontius *de matr. lib.* 5. *c.* 15. *n.* 25. & *seq.* probat, supradictam jurisdictionem esse in sua origine sæcularem, & quòd sæcularis etiam conservatur, ut patet ex diversis concordatis pro Regno Valentiæ, Siciliæ, Aragonum & Castellæ, quorum nonnulla refert Simancas *tit.* 41. *n.* 16. in quibus Rex limitat, prout sibi æquum videtur, ejusmodi Inquisitorum jurisdictionem: quod quidem fieri à Rege non posset, nisi illa jurisdictio, & sæcularis esset in sua origine, & sæcularis etiam conservaretur: si enim Ecclesiastica fieret, non esset illius dominus, ut eam limitare, aut suspendere posset. Unde quoties inter Consiliarios Regios, & Inquisitores aliqua controversia oritur de jurisdictione, ad Regem recurritur, & quod illi placet, exequutioni mandatur. Quæ omnia evidenter demonstrant, hanc jurisdictionem esse sæcularem, ita ut eam extendere, limitare, & suspendere possit Rex, qui eam à principio concessit. Hæc, & alia plura Pontius, *ubi supra*.

2 Sed contrariam sententiam amplectendam esse existimo, quam novissimè ex multis, & solidis rationibus docet Hispanus Jurisconsultus Alphonsus à Narbona, vir eminentis literaturæ, *tom.* 2. *in* 3. *p. Recop. lib.* 4. *tit.* 1. *l.* 20. *Glossa* 12. *per tot.* Et ratio est quia ex privilegio Summi Pontificis Joannis XXII. ut notat Barbosa *de potest. Episc. p.* 3. *alleg.* 107. *n.* 6. Maceratensis *lib.* 3. *resol.* 14. *n.* 1. Grassus *de effect. cleric. effect.* 1. *n.* 130. Zanard. *in direct. Confess. par.* 2. *præcep.* 1. *c.* 6. *q.* 31. Farinac. *tr. de hæresi, q.* 128. *n.* 90. & alii; Domini Inquisitores possunt tenere familiam armatam, sub cujus nomine comprehenduntur, ut docet Zanardus, Notarii, Advocati, Consultores, Fiscales, Birruarii, & familiares omnes: Ergo jurisdictio in supradictos est Ecclesiastica, & non sæcularis: sicut jurisdictio Episcoporum in laicos suos familiares, qui gaudent privilegio fori. Deinde temporalis jurisdictio spirituali, & Ecclesiasticæ conjuncta Ecclesiastica est censenda: Ergo. Unitum enim annexam naturam sequitur illius, cui annexio fit. Dicendum est igitur, quòd DD. Inquisitores in examinandis familiarium, & cæterorum Officialium causis, ex vi, & potestate Ecclesiasticæ jurisdictionis cognitionem habent, vel saltem ex regia jurisdictione per incorporationem, vel unionem in Inquisitores translata; & ideò excommunicandi potestatem habent. Cæteras rationes, nam ego brevitati studeo, videbis apud Narbonam, *ubi sup.* qui ad satietatem solidè, & perdocte hanc quæstionem examinat adversus allegationes Josephi Mur, hodie latentes, jussu supremi inquisitionis Senatus.

3 Restat modò respondere ad argumentum de concordatis, quod adducebat Pontius, *ubi sup.* Dico igitur cum Narbona, *loco cit. n.* 25. quòd tantum abest, quòd Inquisitores regiam jurisdictionem, ad tractandas familiarium causas, ex concordatis istis tantummodo obtineant; ut imò concordata hæc facta fuerint, contradicente supremo inquisitionis Senatu, ad restringendam potiùs, & limitandam generalem illam jurisdictionem cognoscendi de omnibus, & quibuscunque delictis à familiaribus commissis, quam Inquisitores ex potestate Ecclesiastica noscebantur habere, quàm ad aliquam jurisdictionem illis noviter elargiendam. Quare in concordatis hujus Regni Siciliæ adimitur Inquisitoribus facultas cognoscendi de quinque casibus ibidem expressis: in cæteris verò, jure suo, ac potestate eisdem Inquisitoribus relicta, & reservata procedendi per excommunicationem, & censuras Ecclesiasticas, quod signum evidentissimum est, Inquisitores habere alioquin jurisdictionem Ecclesiasticam in prædictos familiares: nam, si solùm regiam, & sæcularem haberent, Rex ipse non posset permittere, aut tribuere potestatem cognoscendi per censuras in cæteris casibus, præter expressos, ut permittitur in supradicta concordia Siciliæ. Ita Narbona, *ubi supra*: lege illum, & non pigebit.

R E S O L. XXII.

An Inquisitores Hispaniæ habeant jurisdictionem in causis criminalibus, & civilibus suorum familiarium?

Et an non solùm familiares S. Officii gaudeant privilegio fori, sed etiam eorum uxores non solùm vivente marito, sed etiam mortuo, donec in viduitate permanserint? Ex p.4. tr.8. Res.55.

§. 1. PRimò quoad causas criminales, respondeo affirmativè, exceptis certis criminibus, de quibus Joannes de Huia *in Curia Philippica par.* 3. §. 1. *num.* 19. & Narbona *in recopil. lib.* 4. *tit.* 1. *leg.* 20. *glos.* 1. & *seq.* & alii.

2 Sed difficultas est quoad causas civiles, nam Ferdinandus de Castro *in oper. mor. to.* 1. *tr.* 4. *disp.* 8. *punct.* 12. §. 2. *nu.* 9. sic asserit: in causis civilibus solùm credo Inquisitores habere jurisdictionem respectu officialium, qui sunt à secretis, ii enim

solum

solum conveniri, & convenire debitores possunt coram Inquisitoribus, non autem alii officiales externi. Ita Castrus.

3 Sed hęc sentententia ita absolutè prolata mihi non placet saltem quoad Regnum Valentiæ: & ideò Rojas *de hæret. p.2. n.* 422. sic ait: Inquisitores habent familiam armatam, vulgò *familiares*, & eorum causæ tam civiles, quàm criminales in hac Inquisitione Valentina ad Inquisitorum cognitionem pertinent, juxta concordiam novam & antiquam inter Regiam Majestatem & Inquisitorem initam, quod etiam observatur in hoc Regno Siciliæ. Unde Paramus *de orig. Inquis. lib.* 3 *q* 6. *n.*27. ita asserit: Inquisitio formata per judices sæculares contra familiares S. Officii, Regni Siciliæ nulla est & invalida, illi enim coram judice laico neque civiliter, neq; criminaliter conveniri possunt cùm foro S. Officii, idest, Ecclesiastico gaudeant, tum ex jure municipali illius Regni, tum ex juris Pontificii decisionibus, privilegiis, consuetudine immemoriali, & concordatis initis inter Regem & Inquisitores *ann.* 1580. Hæc Paramus, quę omnia servari in Catalonia, & in Regno Aragoniæ & Majoricarum testatur Narbona *ubi sup. n.*14. *& glossa* 6. *n.*2.

4 Notandum est tamen hic obiter, quòd Narbuna *loco prius cit. nu.*75. ex Paramo observat quòd in hoc Regno Siciliæ non solùm familiares gaudent privilegio fori, sed etiam eorum uxores non solùm vivente marito, sed eo etiam mortuo, donec in viduitate permanserint.

RESOL. XXIIII.

An in Regnis Hispaniarum solum Inquisitores possint publicare Edicta fidei, & non Episcopi? Ex p.4. tr.8. Res.126.

Sup. hoc in R. ant. sequ. in quarte 2. §. 1. §. 1. QVidquid sit de aliis locis quoad Regna Hispaniarum, respondeo id solùm ad Dominos Inquisitores spectare, & ita docet Molina *de justit. tr.* 5. *disp.* 28. *n.* 13. & quia verba sunt notabilia in favorem jurisdictionis Inquisitorum, illa per extensum hic apponam. Sic itaque ait: Cùm experientia compertum sit, multa ac gravia incommoda ex eo sequi, quòd Episcopi processus contra reos circa fidei negotium forment, præsertim ob secretum, quòd maximè refert haberi ac servari, usu est receptum, ut soli Inquisitores processum forment, atq; contra delinquentes ipsi soli procedant, & ut rei Inquisitorum jussu comprehendantur, in soloq; Inquisitorum carcere detineantur. Quòd si Ordinarii aliud circa hoc efficere aggrediantur, nec desistant, certior sit Inquisitor Generalis, ad eosque scribat ut desistant, & ut deinceps simile quid non efficiant, quoniam fidei negotio id non expedit, quòd si non parerent (quod inauditum hactenus est) Inquisitor Generalis Pontificem certiorem efficiat, quin audio, neque ordinariis permitti, ut edicta proferant, quæ ad fidei negotium pertinent, quoniam expedit ejusmodi denunciationes fieri solis Inquisitoribus, & Commissariis ab ipsis deputatis, propter eamdem rationem. Postquam verò hęc ita scripsi, à fide dignis accepi literas Apostolicas esse in Hispaniis, quibus præcipitur, ut hæc Episcopi, & alii Ordinarii Inquisitoribus relinquant, neque in eis se intromittant. Si quæ verò Ordinarii reperiant, efficere debent illis de rebus summariam informationem, eamque ad Inquisitores debent transmittere. Si item expediat delinquentem circa causas fidei comprehendere ne fugiat, comprehendere illum possunt Ordinarii, & transmittere ad Inquisitores, aut illos certiores facere, ut ad suum carcerem adducant. Hæc omnia Molina, vide *supra in resol.*2.

Quæ hic est sup. R. 3.

RESOL. XXIV.

An Inquisitores sub pœna excommunicationis possint præcipere, ut Clerus, & populus eorum concionibus assistant?

Et an præceptum Inquisitorum sub excommunicatione, ut omnes confluant in Templum ad audiendum Edictum fidei, obliget sub mortali? Ex p.4. tr.8. Res.89.

§. 1. NEgativè respondet Angelus *in sum. to.* 1. *ver. Inquisitor. n.*9. ubi sic ait: Adverte quòd Inquisitores non possunt præcipere sub obedientia, & minus sub excommunicatione Clero & populo, ut adeant ad eorum prędicationes, quod sæpiùs faciunt dicti Inquisitores, & non valet. Ita ille.

2 Sed malè. Unde meritò contrariam sententiam tenet Simanca *in cathol. instit. tit.* 34. *n.*24. Joan. Rojas *de hæret. par.*2. *n.* 425. ubi asserit: Inquisitores sub pęna excommunicationis possunt præcipere, ut populus & Clerus sint in eorum sermonibus, quod etiam habetur *in cap. ut commissi, de hæret. in* 6. ibi, *convocandi etiam Clerum & populum*, & ita servari de consuetudine Tribunalis testatur Repertor. Inquisitor. *ver. Prædicare, n.*2. & novissimè hanc sententiam tenet Alphonsus Narbona *in recopil. lib.*4. *tit.*2. *leg.*20. *glos.*22. *n.*65. Unde à fortiori rectè concludit Avila *de cens. p.*2. *cap.*5. *disp.*2. *dub.*3. quod præceptum Inquisitorum sub excommunicatione, ut omnes confluant in templum ad audiendum Edictum fidei, obligat sub mortali, quia est ad exaltationem fidei, & ut sciant homines quæ sint denuncianda inquisitoribus.

RESOL. XXV.

An Inquisitores circa declarationem propositionum debeant vocare Qualificatores?

Et quid, si Inquisitores sint Theologi? Ex p.4. tr.8. Res. 84.

§. 1. CIrca hoc ita statuimus *in instruct. Toletana anno* 1561. *n.*1. (Quando los Inquisidores se juntaren à ver las testificatione que resultan de alguna visita o de otra manera, o que por otra qualquier causa huviere rezebido hallandose alguna personas suficientemente testificadas de alguna cosa, cuyo conocimiento pertenezca al S. Oficio de la Inquisicion siendo tal, que requiera calification, devese consultar con Theologos de letras, y conciencia en quien concurran las calidades, que para esto se requieren, los quales den su parecer y lo firmen de su nombre.) Sic ibi.

2 Et ideò Joan. Rojas *de hæret. part.*1. *n.*384. ita ait: In exponendis verbis dubiis, agnoscendisque factis, vel Catholicis dictis, aut suspectis vel hæreticis, periti sacræ Theologiæ sunt vocandi, qui vulgò *Qualificadores* nuncupantur, quorum assertionibus omnimodam Inquisitores adhibeant fidem, & *n.*204. sic asserit: Usu & consuetudine jam diu recepta, indistinctè, & absolutè cujusuis propositionis declaratio ad Theologos spespectat & attinet, & ab eorum assertionibus in causis fidei judicandis minimè est recedendum, ut per prudentissimos Consiliarios supremi Consilii generalis inquisitionis pleniùs decretum est. Hęc Rojas.

3 Sed difficultas est, an si Inquisitores sint Theologi, possint cognoscere utrùm factum, vel dictum sapiat hæresim, vel non? vel hoc tantùm spectet ad Qualificatores, negativè respondet Delrius *in disquis. mag. lib.* 5. *sect.* 15. *axiom.* 1. ubi sic ait: Quando autem dubium est sintne hæresim sapientia, non pertinet ad Inquisitorem judicare, aut cognoscere, sintne talia, vel non. Verùm hoc pertinet ad Theologos Qualificatores, sed postquam constat ea sapere hæresim, dubitatur tantùm an sapiant manifestam, possunt Inquisitores de illa qualitate cognoscere, & pronunciare se judices esse. Ita Delrius. Verùm Seraphinus Freitas *in addit. ad tr. de Confess. solic. q.* 5. *n.*42. contrarium docet, putat enim quod ad Tribunal inquisitionis competit cognitio, utrùm factum, vel dictum sapiat hæresim, vel non, & si iidemmet Inquisitores sint etiam Theologi, de eodem dubio possunt cognoscere, si verò sint jurisperiti, ad Qualificatores utpotè Theologos, docet eam provinciam demandandam esse ex ipsiusmet Senatus commissione, cùm utrique ejusdem Tribunalis sint ministri. Sic Freitas. Sed semper in praxi vocantur Qualificatores, & observatur instructio Toletana.

RESOL. XXVI.

An Inquisitores possint punire tanquam hæreticum, qui negat propositionem Theologicam, quæ evidenter infertur ex propositione de fide? Ex p.4. tractat.8. Res. 79.

§. 1. AFfirmativè respondet Valentia *tom.* 3. *disp.* 1. *quæst.* 11. *punct.* 1. *difficult.* 3. Canus *de locis Theolog. lib.* 12. *c.*9. & si attentè legatur Bonacina *de censur. disp.* 2. *qu.* 5. *punct.* 5. & ratio est, quia supradictus reus saltem mediatè divinæ revelationi opponitur.

2 At ego puto, dictum reum non esse hæreticum, sed præsumi, & ideò Villalobos *in summa, to.*1. *tr.*1. *diffic.*10. *n.*6. sic ait. (La duda es del que niega una proposicion Theologica que se infiera d'una permissa de fe y otra evidente con lumbre natural, la qual no es immediatamente de fe como es esta. Christus est risibilis, que se infiere destas dos premissas. Omnis homo est risibilis. Christus est homo que la una es principio natural y la otra de fe, al qual respondo con el P. Corduba que en el fuero esterior se presumeria por herege porque no se presume que ha de errar en el principio natural.) Ita Villalobos, & ante illum Aragon. *in* 2.2. *qu.*11. *art.* 2. Suarez *de fide disp.* 19. *sect. ult. n.*3. *& seq.* cum Sanchez *in summa tom.*1. *lib.*2. *cap.*7. *n.*33. qui *cap.*8. *n.* 12. rectè docet, quòd si talis reus in illa negatione persliterit tanquam hæreticus negans principium revelatum, erit ab Inquisitoribus puniendus.

RESOL. XXVII.

An Inquisitores debeant verba dubia interpretari in sensu Catholico?

Et an hoc non solum procedat in dubio rei, sed etiam in dubio testium? Ex p.4. tr.8. Res.83.

§. 1. REspondeo affirmativè, nisi contrarium confiteatur reus, & ideò ejus intentio & consensus circa hoc diligenter ab Inquisitoribus perquirendus est, & ita docet Albertin. *de agnoscend. q.*34. *n.*48. *& seq.* Decian. *in tr. crim. lib.* 5. *c.* 37. *n.*6. *&* 47. Jo. Rojas *de hæret. par.* 1. *n.*200. *& p.*2. *n.*164. *& seq.* Menochius *lib.*2. *cons.*82. *n.*10. Riminald. *lib.*4. *cons.*686. *n.*6. Pegna *in direct. par.*3. *comment.* 111. qui docet hoc etiam procedere in dubia testium depositione.

2 Ex his Rojas *ubi suprà part.* 1. *n.* 366. asserit, quòd si quis dixerit, Deus non fecit mala, intelligendus est de malo culpæ, quæ est propositio Catholica, & non de malo pœnæ, quæ est propositio hæretica. Item *n.* 376. non damnavit quemdam de hæresi esse suspectum, qui volens Sacram Missam in quadam Ecclesia audire, cùm ad eam accessisset, & Missam non invenisset, quia serò accessit, dixit hæc verba, Sola fides sufficit, quia non censetur dixisse solam fidem sine operibus sufficere, quòd esset hæreticum.

3 Verùm licèt hęc omnia sint vera, non tamen procedunt quando contra reum, qui dixit aliqua verba dubia & ambigua; militaret aliqua sinistra suspicio & præsumptio, præsertim ratione qualitatis personæ, ut, v.g. si esset de genere Judęorum, Maurorum, vel ex aliqua provincia infecta. Ita Rojas *loc. cit.* *n.* 205. qui etiam *n.* 375. adnotat supradicta procedere quòad plenam probationem delicti; secus autem quòad præsumptionem ut torqueatur, prçsertim si est persona suspecta, nam in dubio prçsumendum est pro herçsi, atque si nimis urgent indicia, talis reus torquendus erit, cùm de ejus animæ salute agatur, ut in tortura confiteatur & reconcilietur. Ita Rojas, quod est valde notandum. Verùm circa præsentem quæstionem in casu contingenti legatur omninò Navar. *lib.* 5. *consil.* 6. *n.* 6. *& seq. de haret.* & Simanca *in Cathol. instit. tit.* 54. *n.* 21. *&* 22.

RESOL. XXVIII.

An Inquisitores possint cognoscere non solum de causis hæresis, sed etiam de omnibus connexis, & incidentibus?

Et quid de emergentibus, & dependentibus quæ immediatè hæresim non tangerent? Ex p.4. tr.8. Ref.70.

§ 1. Respondeo affirmativè, per ea quæ adducit Aretinus *consil.* 83. quem sequitur Decian. *in tract. crim. lib.* 5. *c.* 22. *num.* 12. hanc etiam sententiam docet Eymericus *in direct. Inquis. par.* 3. & *ibi* Pegna *comment.* 10. ubi tradit, quæ in hac materia sint emergentia, dependentia, & connexa, & ratio hujus sententiæ desumitur ex *l. nulli*, *C. de judiciis*. Nam ubi conceditur causa principalis, conceduntur consequenter connexa emergentia, & incidentia ex illa. Vide Menochium *de arbitr. lib.* 1. *q.* 45. *n.* 9. & alios penes ipsum.

2 Advertit tamen Decianus *ubi sup. lib.* 5. *c.* 23. *num.* 13. quòd cùm Inquisitores habeant limitatam jurisdictionem, non possunt cognoscere de emergentibus, & dependentibus, quç immediatè hæresim non tangerent. Ita ille, qui citat Decium *consil.* 167. *n.* 5. 6. *&* 15.

RESOL. XXIX.

An Inquisitores in causa hæresis ex levi suspicione possint formare Inquisitionem, non præcedente diffamatione? Ex par.4. tract. 8. Ref.4.

Sup. hoc sup. in ... R. ... post med. & ... in R. not. seq.

§ 1. Affirmativè respondeo, quòad Inquisitionem Generalem ex *cap. accusatus*, *de hæret. in* 6. non autem ex *c. excommunicavimus*, *§. adjicimus*, *de hær.* ut bene advertit Angelus *tract. de malefic. in ver. hæc est*, *nu.* 51. contra Farinacium *quæst.* 9. *num.* 14. Vide Rolandum à Valle *consil.* 8. *n.* 6. *lib.* 1. Simancam *in cathol. instit. tit.* 44. *n.* 9. Arelatanum *de hæret. notab.* 26. & alios communiter.

2 Verùm Julius Clarus *lib.* 5. *§. finali q.* 6. *num.* 7. licèt teneat quòd in crimine hæresis potest procedi absque eo quòd præcedat diffamatio, ut dictum est, putat tamen quòd ultra ipsam suspicionem adhuc requiratur querela, vel denunciatio, prout in aliis criminibus, aliàs darentur nimis latæ habenæ Inquisitoribus. Ita ille.

3 Sed adversùs hanc sententiam, & meritò, insurgit Sigismundus Scaccia *de judiciis*, *lib.* 1. *cap.* 59. *num.* 11. nam si esset vera, sequeretur, quòd si quis committeret aliquod factum hereticale, ut potè quia combureret crucem, vel aliam imaginem alicujus Sancti, vel quid simile faceret, ob quam redderetur suspectus, & Inquisitor inquirendo generaliter eum inveniret sine denunciatione, & sine accusatione, non posset contra eum procedere, quod dicere est valdè absurdum; ergo, &c. Nec obstat quòd Inquisitoribus concedantur latæ habenæ, quia non eliguntur nisi viri graves.

4 Notandum est tamen, his non obstantibus, quòd licèt in crimine herçsis possit procedi contra aliquem ex levi suspicione, non solùm per viam accusationis, seu denunciationis, sed etiã per viam Inquisitionis, non præcedente clamore & infamia, ut in aliis delictis, attamen levis suspicio in tali casu dicitur per comparationem, ad vehementem, sed in se notabilis esse debet judicis arbitrio, ut habetur *in gloss.* 1. *cap. excommunicamus* 1. *§. qui autem*, *de hæret.* juxta quod explicandi sunt Doctores asserentes in casu hæresis procedi posse contra quoscumque ex levi suspicione, ut Scaccia *ubi sup.* Arelatanus *de hæret. notab.* 27. Rojas *de hæret. p.* 2. *n.* 20. *&* 180. cum aliis. Et hæc omnia notat & advertit optimè Freitas *in addit. ad tract. de Conf. solicit. q.* 5. *num.* 37. Si autem scire vis, qui dicantur leviter, vel vehementer de hæresi suspecti, vide Albertin. *de agnoscend. q.* 34. *à n.* 4. Simancam *in cathol. instit. tit.* 50. *à n.* 24. & alios. Sed de hac quæstione iterùm *infrà* redibit sermo.

Inf. in R. qua, nunc hanc sequitur, in §. ult.

RESOL. XXX.

An suspicio levis de hæresi sufficiat, ut Inquisitores possint specialiter contra aliquem inquirere, & interogare?

Et docetur ob levem suspicionem non esse aliquem denunciandum, sed ob vehementem.

Et an ut abjuratio, & condemnatio leviter suspectis inferatur, debeat necessariò delictum, seu judicium esse plenè probatum?

Et quoniam an vero dicuntur suspecti leviter, vehementer, vel violenter de hæresi? Ex p.4. tr.8. Ref.39.

§. 1. Prima opinio negat, & ita docet Simanca *in cathol. instit. tit.* 50. *n.* 28. Unde Homobonus de Bonis *in tr. de cas. reserv. p.* 2. *cas.* 1. *fol. mihi* 229. docet ob levem suspicionem non esse aliquem denunciandum, sed ob vehementem. Et hanc sententiam tenet etiam Lazarius *de blasph. q.* 12. *num.* 32. Genuensf. *in praxi Archiep. c.* 18. *n.* 10. Alphonsus de Castro *lib.* 2. *de hæret. punit. c.* 25. Jul. Clarus *in pract. crim. §. fin. q.* 6. *n.* 6. & à fortiori Gregor. de Valentia *tom.* 2. *disp.* 6. *q.* 13. *punct.* 4. *§.* 1. *vers. Sed ut hæc inquisitio*, ubi loquens in sortilegio, seu maleficio, constituit conclusionem quod ad hoc ut quis possit interrogari de se ipso, necesse est ut sit suspectus, vel propter publicam infamiam, vel propter gravia indicia. Vide etiam Lessium *lib.* 2. *de just. c.* 29. *dub.* 3. *n.* 15.

Sup. hoc in R. præcedenti, & in alio §. ejus ... not. ...

2 Secunda opinio affirmat, & ita docet Sigismundus Scaccia *de judiciis lib.* 1. *c.* 59. *à n.* 12. Decianus *in tract. crim. lib.* 5. *c.* 20. *nu.* 21. *& cap.* 35. *n.* 20. Mascardus *de probat. vol.* 2. *concl.* 861. *n.* 3. Rolandus à Valle *lib.* 3. *consil.* 8. *nu.* 6. Parisius *lib.* 4. *cons.* 2. *n.* 100. & Joan. Rojas *de hæret. p.* 2. *n.* 20. ubi sic asserit. Certum est & indubitatum, Inquisitores posse contra aliquem in crimine hæresis ex levi & modica suspicione procedere, ut suspectus interrogetur quid sentiat de fide. Ita ille.

3 Tertia opinio distinguit, vel suspicio hæresis levis oritur ex opinione DD. vel ex lege, seu consuetudine. Si primum, vera est prima opinio, si secundum, secunda; & ideò retinentes libros prohibitos, illosque legentes, & Sacramenta sine potestate ministrantes, binas nuptias contrahentes, solicitantes in confessione, in excommunicatione per annum exsordescentes sunt ab Inquisitoribus interrogandi & examinandi, quia hæc suspicio oritur ex delicto, cui à jure & consuetudine talis suspicio annexa est: secus autem, ut dictum est, si suspicio oriatur ex aliis delictis, quibus solùm in opinione DD. positum est ingerere suspicionem, & hanc sententiam tenet novissimè Ferdinandus de Castro *in oper. mor. tract.* 4. *disp.* 7. *punct.* 1. *num.* 7. qui citat Suarez *de fide disp.* 24. *sect.* 2. *n.* 4.

4 Quid ego sentiam dicam breviter. Omnes supradictæ opiniones sunt probabiles, mihi verò secunda magis placet, cum hac tamen limitatione, ut procedat in homine vili, improbo, abjecto: secus autem in viro honesto, & nobili, & Religioso, & ita mecum tenet Pegna *in direct. Inquisit. p.* 2. *commen.* 12. *ver. Cæterum*, *& comment.* 80. *vers. atque ita crederem*, cum Jo. Rojas *ubi suprà*, *de hæret. par.* 2. *n.* 21. & aliis, & de hac quæstione *suprà* etiam aliquid dictum est.

5 Notandum est hic obiter quòd, ut abjuratio, & condemnatio leviter suspectus inferatur, debet necessario delictum, seu judicium esse plenè probatum, quod est valdè notandum à DD. Inquisitoribus, aliàs non esset vera suspicio, nec digna pœna, quæ ultra abjurationem de levi solet esse, vel exilium, vel ad triremes condemnatio, vel alia pœna pecuniaria, pensatis qualitatibus personarum & delictorum. Ita Castr. Pal. *ubi suprà*, *n.* 8. *&* 9. cui ego addo Menochium *lib.* 1. *consil.* 81. *n.* 155. & Arelatanum *de hæret. notab.* 27.

Sup. in R. quam hic est, antecedens, & si placet, lege etiam aliam R. cuius primo not.

6 Quinam verò dicantur suspecti leviter, vehementer, vel violenter de hæresi, explicant DD. citati, quibus adde Antonium Sanctarellum *tr. de hæresi*, *c.* 41. *dub.* 3. *nu.* 5. Lælium Zecchium *in summ. to.* 1. *tit. de fide*, *c.* 11. *n.* 5. Genuensem *in praxi Archiepisc. c.* 18. *n.* 11. & Aloysium Riccium *in praxi to.* 1. *ref.* 423. *per totam*, & de levi, vehementi, & violenta suspicione hęresis, vide Farinacium *de hæresi q.* 187. *à n.* 23. *usque ad n.* 53.

Sup hoc in fin. præcedentis R.

RESOL. XXXI.

An Inquisitores in causis Fidei possint procedere simpliciter, & de plano sine strepitu, & figura judicii.

Et an in crimine hæresis tollantur solemnitates juris Gentium, vel Divini, &c. Ex p.4. tr.8. Ref.48.

§. 1. Affirmativè respondeo ex *cap. statuta*, *de hæret. in* 6. sic docet Sigismund. Scaccia *de judiciis*, *lib.* 1. *c.* 52. *nu.* 2. Simanca *in cathol. instit. tit.* 44. *num.* 30. Eymericus *in direct. Inquis. part.* 3. *quæst.* 54. & *ibi* Pegna *comm.* 103. Zanchinus *de hæret. cap.* 9. *num.* 1. Carrerius *de hæret. num.* 93. *&* 103. *&* 108. Paramus *de orig. Inquis. lib.* 3. *q.* 9. *n.* 45. & alii; quidquid in contrarium asserat Decianus *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 34. *nu.* 9. ubi tenet

tenet hoc privilegium Inquiſitorum intelligendum eſſe quoad levia, non autem in præjudicialibus. Sed hæc opinio expreſsè eſt contra textum, unde prorſus eſt refellenda.

2 Notandum eſt tamen, clauſulam prædictam, *ſimpliciter & de plano*, &c. in crimine hæreſis non tollere ſolemnitates juris Gentium, vel Divini, nec per illam ſublata eſſe neceſſaria ac ſubſtantialia cauſæ, illa ſcilicet, ſine quibus nec juſtè, & rectè, nec commodè negotium tractari poteſt, & ideò in cauſis hæreticalibus requiritur etiam legitimatio perſonarum, aliàs proceſſus redderetur nullus. Ita DD. citati. Sed de hac clauſula, *ſimpliciter, & de plano*, &c. Vide Auguſtin. Barboſam *tractat. de clauſulis, clauſ.*176. ſecundùm Lugdunenſem impreſſionem, Martam *de clauſul. part.* 1. *clauſ.*180. *n.*5. in ultima impreſſione, & alios penes ipſos.

R E S O L. XXXII.

An Inquiſitores in aliquo caſu non incurrant in excommunicationem latam in Clem. I. §. Verum, de hereticis, *ſi non procedant contra hereticos?*

Et an quando Inquiſitores incidunt in ſupra dictam excommunicationem, non poſſint abſolvi, excepto à Romano Pontifice, præterquam in articulo mortis? Ex p.4. tr.8. Reſ.37.

§. 1. RESpondeo affirmativè, & ideò ſi Inquiſitores omiſerint procedere contra hereticum, non odii, rancoris, vel lucri causa, ſed propter timorem, vel propter evitanda ſcandala, non incurrent in pœnam prædictam excommunicationis, & ita docet Gloſſa *in Clem.*1. *ver. obtentu, de hereticis*, & *ibi* Ancharanus *in §. ſand*, *n.*11. Imola *n.*17. Bonifacius de Vitalinis *n.*162. Umbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. Inquiſ. n.*19. & hanc ſententiam docet etiam Sanctarellus *tractat. de hereſ. cap.* 60. *dub.*3. *n.*21.

2 Notandum eſt tamen hic obiter quòd quando Inquiſitores incidunt in ſupradictam excommunicationem, non poſſunt abſolvi, excepto à Romano Pontifice, præterquam in articulo, mortis. Vide Simanc. *in cathol. inſtit. tit.*34. *n.*40. & Peñam *in direct. Inquiſ. par.*3. *comment.*73.

R E S O L. XXXIII.

An Inquiſitores poſſint ſubdelegare cauſas hereſis?

Et an delegatus Inquiſitoris poſſit delegare? Ex p.4. tr.8. Reſ. 28.

§. 1. RESpondeo affirmativè, quia delegatus Principis poteſt ſubdelegare, ut patet *in c. ſuper. quaſtionum, de offic. deleg.* & notat Eymericus *in direct. Inquiſ. par.*3. *quaſt.*15. §. *Reſpondemus*, & ob quas cauſas poſſit ſubdelegare. Vide Peñam *eadem part.*3. *comm.*61. §. *ſed jam*. Imo poteſt etiam ſibi Vicarium, ſeu Commiſſarium ſubſtituere, ut docet Thom. Treviſanus *lib.*1. *deciſ.*66. *nu.*4. *& ſeq.* Sed an delegatus Inquiſitoris poſſit ſubdelegare, anceps eſt quæſtio, de qua vide ea quæ adducit dictus Peña *part.*3. *comm.* 64. §. *Hac tamen ratio*. Vide etiam Molinam *de juſt. tr.*5. *diſp.*28. *n.*7. Azorium *tom.* 1. *lib.*8. *cap.*8. *quaſt.*10. & Scaccia *de judic. tom.*2. *lib.*2. *cap.*9. *quaſ.*2. *n.* 641. *& ſeq.* ubi ſatis firmat juriſdictionem DD. Inquiſitorum circa delegandi poteſtatem, & Commiſſarios ſubſtituendi.

R E S O L. XXXIV.

An Inquiſitores citando reum ſimul eodem tempore cum Epiſcopo, ſint Epiſcopo præferendi? Ex part.4. tractat.8. Reſ.47.

Sup. hoc ſum. n. 9. R. 40. §. ult.

§. 1. CItatum ab Inquiſitore, & ab Epiſcopo eodem tempore poſſe adire quem maluerit, docet Molina *de juſt. tractat.*5. *diſput.*20. *n.*17. qui conatur validiſſimis rationibus hanc ſententiam firmare. Imò Jo. Rojas *ſingul.*44. *n.*7. putat Ordinario parendum eſſe.

Sup. hoc delegatione, ibidem.

2 Sed in tali caſu debere citatum coram Inquiſitore comparere ſi Epiſcopus procedat adverſus reum jure proprio, non autem ex delegatione, tenet Peña *in direct. Inquiſ. part.*3. *qu.*5. *comment.*54. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*43. *nu.*53. Paramus *de orig. Inquiſ. lib.*3. *quaſt.*4. Azorius *tom.*1. *lib.*8. *cap.*18. *q.*8. *n.*69. & alii, quia juriſdictio Inquiſitoris tanquam delegata eſt major ordinaria Epiſcopi; ergo, &c. Unde Michael Zanardus *in director. Theolog. part.*2. *c.*9. *q.*13. ſic ait: Si Epiſcopus, & Inquiſitor compatibilia ad invicem præcipiant, v. g. ut reus uno die, vel hora coram ſe compareat, & Inquiſitor altero die, vel hora, reus tenetur utrique obedire. Et ſi Epiſcopus primo die citans reum illum in cuſtodiam poneret, nec altero die ad Inquiſitorem iret, Inquiſitor poſſet illum repetere, & obtinere ab Epiſcopo, quamvis priùs fuerit ab eo citatus. Si verò præcipiant incompatibilia, ut v. g. quòd reus eadem hora coram utroq; compareat, vel quòd familia unum capiat altero jubente ne capiatur, & in ſimilibus, erit Inquiſitori ut delegato, & majori in hoc Epiſcopo parendum. Ita Zanardus. Nihilominus audio in praxi obſervari, ut ſit præventioni locus, juxta *Clem.*1. *de her.*

3 Verùm hæc quæſtio in noſtra Hiſpania non habet locum, nam ibi, ut *ſuprà* dictum eſt, ſoli Inquiſitores proceſſus formant adverſus reos in rebus fidei, ac proinde ipſi ſoli ſunt, qui eos citant, non verè Epiſcopi, quòd ſi Epiſcopus edicta contra hæreticos in Hiſpaniis promulgare, non permittitur, multo minus permittetur illos citare, ut coram ſe compareant, & ita obſervat Molina *ubi ſuprà*, *de juſtit. to.* 5. *tr.*5. *diſp.*29. *n.*17. Et ita noviſſimè poſt hęc ſcripta docet etiam Souſa *in aphoriſmi Inquiſ. lib.*1. *c.*2. *n.*15. ubi teſtatur de praxi Regni Luſitaniæ, ſic enim ait: Si Epiſcopus procedat authoritate delogata, & pro tempore incompoſſibili citet ſimul cum Inquiſitore, poteſt citatus eligere coram quo comparere velit ſecundùm juris communis rigorem. In hoc tamen Luſitaniæ Regno probabilius eſt debere ſe Inquiſitori præſentare. Ita ille, & ego.

Sup. in R. quæ hic eſt 3.

Sup. hoc in R. & § num. 1. hujus Reſ.

R E S O L. XXXV.

An Inquiſitores debeant citare abſentem trina citatione? Ex p.4. tr. 8. Reſ.80.

§. 1. AD hanc quęſtionem reſpondet Ferdinandus de Caſtro *in oper. mor. to.* 1. *tract.* 4. *diſp.*8. *punct.*4. *n.*3. ubi ſic ait: Hæc citatio, ſi rigorem ſpectemus, unica ſufficit, quæ tribus æquivalet ſignato termino competenti, & peremptorio ad comparendum quia nullibi habetur expreſsè in hoc caſu trinam expoſtulari, præcipuè cùm in hoc crimine non arctetur judex ſolemnitatibus à jure aliàs requiſitis. At ex conſuetudine adverſus abſentem contumacem trina citatio expediri ſolet, ſignato in qualibet illarum termino competente, ut ſic proceſſus, & ſententia magis juſtificetur. Ita ille, qui citat Rojam, Paramum, Farinacium, & Simancam.

2 Verùm ego non deſinam hic apponere verba Inſtructionis Hiſpalenſ. *anno* 1484. *n.*19. ubi ſic ſtatuitur. (Si a los Inquiſidores pareciere que el delicto cōtra alguo auſente ſe puede cumplidamente provar lo citen por edicto, para que venga à alegar y à monſtrar ſu innocentia dentro de treinta dias que vayan por tres terminos de diez en diez diaso les den otro mas largo tiempo ſi vieren que cumple ſegun la diſtancia de los lugares, adonde ſe preſume o deve preſumir que eſtan los tales citados, y citar los han para todos los attos del dicho proceſſo haſta la ſententia definitiva incluſivè.) Hæc ibi, quę verba fundantur in jure, nam non ſolùm ad conteſtandam litem, & firmandum proceſſum citatio eſt neceſſaria, ſed multo magis ad ſententiam pronunciandam, & ideò dicitur in dicta inſtructione, (Citarlos han para todos los attos, &c.) Vide Peñam *in director. p.*3. *comm.*40. Decian. *in tract. crim. lib.*5. *c.*38. Paramum *de orig. Inquiſ. lib.*3. *q.*4. & alios penes ipſos.

R E S O L. XXXVI.

An Inquiſitores poſſint citare, & capere reum in alieno territorio ſine literis ſubſidialibus Dominorum?

Et an idem dicendum ſit quoad Dominos ſpirituales ſaltem in Hiſpanica Inquiſitione, quales ſunt Epiſcopi, & Inquiſitores? Ex p.4. tr.8. Reſ.7.

§. 1. RESpondeo affirmativè, & quoad Dominos temporales, res eſt clara, quia hæreſis eſt crimen meri fori Eccleſiaſtici, quod privativè quoad laicos ſpectat ad Inquiſitores, quibus ſunt ſubditi, non ſolùm judices præfatorum dominorum, ſed ipſimet domini. Unde eorum aſſenſus neque de jure, neque de urbanitate requirendus eſt, ſed ſolùm in auxilium, ad quod præſtandum tenentur ſub pœna excommunicationis. Et idem dicendum eſt quoad dominos ſpirituales, ſaltem in Hiſpanica Inquiſitione, quales ſunt Epiſcopi, & Inquiſitores, quia judex poteſt citare per proprium Nuncium, quando loca ſunt ſub eodem Præſide: ſed omnes Epiſcopi, & Inquiſitores ſunt judices delegati Pontificis, qua ratione ejuſdem, & non alterius imperio ſubſunt: ergo, &c. Verùm attenta practica Inquiſitores Inquiſitoribus, & Epiſcopis in caſibus occurrentibus litteras requiſitorias mittere ſolent. Et hęc omnia docet Scaccia *de judic. lib.*1. *c.*25. *n.*4. *&* 5. & ante illum Simanca *in cathol. Inſtit. tit.* 2. *n.*13. *&* 14. Poſſunt igitur Inquiſitores non ſolùm verbaliter, ſed etiam realiter citare, & mandare, ut ad ſe tranſmittantur libri, & alia ſimilia neceſſaria ad cauſam.

Sup. hoc auxilio, & excommunicatione ſup. in R. 16. §. 1. poſt med. ad verſ. Item.

R E S O L. XXXVII.

An ſi plures Inquiſitores in una Provincia eligantur, poſſint independenter quilibet ab altero procedere?

Et quid, ſi una ſit cauſa à Sede Apoſtolica delegata, & deputata? Ex p.4. tr. 8. Reſ.66.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Michael Zanardus *in director. Theolog. p.*2. *cap.*6. *q.*52. Sigiſmundus Scaccia *de judiciis lib.*1. *c.*67. *nu.*9. Jo. Rojas *ſingul.*27. *à num.*3. Simanca *de cathol. inſtit. tit.*34. *num.*26. Eymericus *in direct. Inquiſ. part.*3. *quaſt.*46. & *ibi* Pegna *comment.*95. Decian. *in tract. crimin. lib.*5. *cap.*22. *n.*7. Molina *de juſtit. to.*4. *tract.*5. *diſp.*28. *n.*9. & habetur

in cap. ne aliqui, de haeret. in 6. Dico igitur quòd si in una provincia deputati fuerint plures Inquisitores, possunt ex speciali favore fidei omnes simul, vel singuli separatim prout eis magis expedire videbitur, contra haereticos, vel de haeresi suspectos procedere, dummodo causa non sit uni à Sede Apostolica deputata: nam tunc per hanc specialem delegationem alii Inquisitores non possunt in illa causa se intromittere, sed debent ad eum transmittere depositiones, quas fortè contra delinquentem habent, & examina testium, & indicia. Ita Doctores citati, & praesertim Zanardus, qui etiam addit, quòd si unus Inquisitor seorsim procedat, si indiget auxilio alterius ad examinandum aliquem testem, vel ad faciendam aliquam perquisitionem in causa, tunc debet is per literas suas hoc ei committere, & ipse ratione officii tenetur illud facere, & examen ad illum transmittere.

Sup hoc in R. seq.

2 Verùm omnia supradicta non procedunt in Hispania, ubi, ut observat Rojas *singul.* 27. *n* 6. Inquisitores non possunt quando sunt praesentes, unus sine altero procedere ad capturam delinquentium, neque ad purgationem indicendam, neque ad publicationem testium, & à fortiori ad fulminandam sententiam, & hoc stante Instructione Toletana, quam citat Rojas, unde in alia Instruct. *de eha en Sevilla* 17. *Junii anno* 1500. *n.* 1. sic habetur. (Los Inquisidores de cada una Inquisicion salgan, y vayan à todos los lugares y villas de sus Diocesis donde nunca fueron personalmente, y en cada una dichas villas, y lugares hagan, y reciban los testigos, y para que ello puedan meior hazer, y mas brevemente se expida, se aparten los Inquisidores, y vaya cada uno por su parte con un Notario del secreto para recebir la dicha perquisa general se tornen à juntar en la dicha ciudad, o lugar donde tuvieren su assiento, porque alli vista por ambos la testificacion que cado uno ha tomado puedan mandar prender a los que se halleren culpados, y testificados suficientemente para se poder prender segun se contiene en el Capitulo de las Instruciones hecha en Toledo.) Sic ibi.

3 Sed magis clarè hoc habetur, (En una carta de los Inquisidores Generales hecha en Granada à 4. de Septiembre *anno* 1499. à los Inquisidores de Barcelona,) ubi *num.* 1. ita determinatum est. (En cada Inquisicion aya dos Inquisidores, un Jurista, y un Theologo, o dos Juristas los quales juntamente, y no el uno sin el otro procedan à captura y tormento con purgacion canonica, y sententia definitiva, porque son cosas graves, en todas las otras pueden proceder el uno sin el otro, por mas breve expedicion de las cosas por la necessidad que se occurre de de se apartar el uno del otro para yr y andar por los lugares de los obispados a entender en las cosas del S. Oficio, & ita de hac praxi sanctae Inquisitionis Hispaniae testatur etiam novissimè Ferdinandus de Castro *in oper. mor. to.* 5. *tr.* 4. *disp.* 8. *punct.* 12. §. 2. *n.* 14.

RESOL. XXXVIII.

An alter Inquisitor sine altero possit procedere ad capturam reorum, vel purgationem inducendam; aut ad publicationem testimoniorum, vel ad copiam actorum reo dandam? Ex p. 4. tr. 8 Res. 90.

Sup hoc in R. praecitata §. Verùm, sed licet eam per totam.

§. 1. RESpondeo negativè, & in Instruct. Toletana *anno* 1562. *num.* 3. sic statuitur. (Los Inquisidores vista la informacion juntamente y no el otro si estuvieren ambos presente, acuerden la prision y parece seria mas justificada se communicasse con los consultores de aquella Inquisicion si buenamente se pudiera hazer, y pareciere à los Inquisidores conveniente y necessario.) Sic ibi.

Pro consilio Consultorum in R. seq. §. 1. [illegible] vers. Securius tamen, & inf. in tr. 38. §. An verò.

2 Unde ad ornatum supradictae Instructionis vide Simancam *in cathol. institut. tit.* 34. *nu.* 37. ubi ita asserit: Neque potest alter Inquisitor sine altero procedere ad capturam reorum, neque ad purgationem inducendam, neque ad publicationem testimoniorum, neque ad copiam actorum reo dandam. Alia verò leviora ab altero tantùm Inquisitore peragi possunt. Hoc tamen servandum est, cùm ambo Inquisitores praesentes sunt, nam altero absente, alter solus ea omnia facere potest, convocatis peritis, ubi opus fuerit. Haec Simanca.

RESOL. XXXIX.

Quando, & quomodo Inquisitores debeant procedere ad carcerationem reorum?

Et an unius testimonium omni exceptione majoris sufficiat ad carcerandum reum?

Et quid est faciendum, si accusatus esset Nobilis, ac bonae opinionis, & famae?

Et an etiam in causa haeresis Sacerdos non sit carcerandus ex unius testis delatione? Ex p. 4. tr. 8. Res. 11.

§. 1. AD hoc quaesitum ita respondet Didac. Cantera *in qq. crimin. c.* 1. *de probat. per testes, q.* 5. *n.* 60. ubi sic ait: In crimine haeresis nunquam proceditur ad capturam, nisi sint sufficientia indicia ad torturam, & sic servatur in Inquisitoribus Hispaniae. Ita ille, quod etiam servari in Inquisitionibus Italiae testatur M. Antonius Genuens. *in praxi Archiep. cap.* 68. *n.* 1. ubi sic asserit: Cùm carceratio in causis sanctae fidei irrogot saepè facti infamiam, nunquam Curia procedit ad capturam, nisi saltem adsint indicia ad torturam, & nonnunquam quando persona denunciata est gravis, antequam carceret, solet injungere uni ex Consultoribus, ut secreto modo se informet à Parocho denunciati, vel aliis personis fide dignis, quomodo ipse denunciatus ambulet in vita, & moribus; raró autem procedit ad citationem verbalem, & quando citat, non inserit in citatione causam delicti, ut in aliis citationibus fieri debet, sed in genere citat ad subiiciendum se examini super nonnullis moventibus mentem ipsius Curiae tangentibus sanctam fidem. Ita ille, & ideò Pegna *in direct. Inquis. p.* 3. *comment.* 17. asserit, quòd ad reorum capturam plena delicti probatio, vel maxima indicia, aut vehementes suspiciones praecedere debeant, nam ex levibus suspicionibus non est ad eam veniendum, ubi rei fuga non timeatur, & licèt soli Inquisitores possint capturam decernere, securiùs tamen est maturo Consultorum consilio rem tantam aggredi, & ob delictum omnium gravissimum, & ob famam, quae ob solam capturam non modicè laeditur, & ideò *in Instruct. Toler. an.* 1561. *n.* 3. sic habetur. (Los Inquisidores vista la informacion juntamente, y no el uno, sin el otro, si estuvieren ambos presentes acuerden la prision, y parece seria mas justificada se comunicasse con los consultores de aquella Inquisicion si buenamente se pudiera hazer; y pareciere a los Inquisidores conveniente y necessario, y amente se por auto lo que se acordare.) Sic ibi.

Sup. hoc in R. praecitata §. 1. & inf. in tr. 18. Res. 38. §. An verò.

2 De hac autem re vide Zanardum *in direct. Theol. p.* 3. *c.* 83. Scacciam *de judic. lib.* 1. *c.* 44. *n.* 4. & 5. Boerium *decis.* 215. *n.* 34. Simancam *in enchir. tit.* 25. *n.* 2. & Rojas *de haeret. p.* 2. *assert.* 1. *num.* 22. ubi docet unius testimonium omni exceptione majoris sufficere ad carcerandum; secus si accusatus esset nobilis ac bonae opinionis, & famae, nam in tali casu requirit, ut plures adsint testes vel indicia. Unde aliqui docent, etiam in causa haeresis Sacerdotem non esse incarcerandum ex unius testis delatione. Vide Acugnam *tract. de Confes. solic. q.* 4. *n.* 27. & Sigismundum Scacciam *l.* 1. *c.* 44. *n.* 4. & 5. Sed in casu occurrenti DD. Inquisitores considerabunt circumstantias, & qualitates testis, & rei.

Sup hoc sequenti in hoc §. [illegible] à 67. doctrina §. Notandum est per totum, & alterius R. [illegible]

RESOL. XL.

An Inquisitores in aliquo casu possint delegare examen testium? Ex p. 4. tr. 8. Res. 29.

§. 1. REspondeo quòd licèt Inquisitores debeãt ipsimet reos, & testes eximinare, tamen si testes essẽt legitimè impediti, possunt eorum examen delegare alteri, secundùm Scacciam *de judiciis lib.* 1. *c.* 87. *n* 15. & Simancam *in cathol. instit. tit.* 64. *n.* 11. ubi *n.* 13. sic asserit. Illustres viri, & aliae honestiores foeminae non sunt facilè ab Inquisitoribus judicium trahendi, sed vel ad has personas judices ire, vel certè alios mittere debent, quod quidem ex dignitate, authoritate, & honestate alijsque testium qualitatibus constituendum erit. Ita ille. Vide etiam Rojas *singul.* 204. *n.* 7. ubi sic ait. Testium examinationem Inquisitores alteri non committant, nisi in duobus casibus, videlicet quando testes legitimè sunt impediti, & quando non decet, ut Inquisitor ad eos accedat, & ideò in instructione Hispal. edita ab Alphonso Manriquez Cardinali *nu.* 57. sic invenio determinatum. (Los Inquisidores por si mismos reciban y examinen los testigos y que no cometan la examinacion dellos al notario ni à otra persona, salvo si el testigo estuviere enfermo do tal enfermedad, que no puede parecer ante el Inquisidor, y al Inquisidor no fuere honestos, yr à recebir su dico, o fuere impedido que en tal caso puede el Inquisidor cometer la examinacion del testigo al juez ordinario Ecclesiastico del lugar, y a otra persona provida, y honesta que lo sepa bien examinar con un notario.) Sic ibi.

2 Unde doctus Didacus Cantera *in quaest. crim. cap.* 2. *de vera confessione, n.* 8. *fol.* 77. sic ait. In causis haeresis secundùm juris dispositionem est provisum per Instructionem Hispalensẽ, quòd Inquisitores per se ipsos examinent testes, & si ex justa causa cõtigerit committi alicui, ille qui examinat, faciat relationẽ Inquisitoribus de forma, & modo quo talis testis deposuit. Haec ille, ex quibus apparet Inquisitores alteri vices committere, si mulierem honestam non deceat domo exire ad testificandum, & ita etiam docet Castrus Palaus *to.* 1. *tr.* 4. *disp.* 8. *punct.* 15. §. 3. *n.* 1.

RESOL. XLI.

Quos testes adhibere possunt Inquisitores in causa haeresis, & qua fides ab ipsis habenda sit testibus inhabilibus, vel singularibus?

Et pro praxi supradictu quaestiones 12. *casus explanantur, & apponuntur in textu hujus Resolutionis;* Ex p. 4. tractat. 8. Res. 57.

Sup. his testibus inf. in tr. 11. Res. 19. in principio, & in §. Notandum est in principio, & in §. Nota tertio, & §. penult. & ult.

§. 1. DIco primò in causis fidei omnes praeter inimicos capitales in testes admitti posse, ut excommunicati, criminosi, infames, socii criminum, ut patet *in c. in fidei favorem, de haeret. in* 6. Unde etiam admittitur perjurus, Judaeus adversus Christianum apostatantem, item haereticos, domestici, familiares, consanguinei, mulieres, minor 14. annorum: unde excluditur tan-

Sup. hoc pro teste, excommunicato, supra in tr. 1. in ista dubit. Res. 119. circa

Gasvat. in ejus lin. ult. & in eom. 1. tr. 6. ex doctrina R. 91. §. 1. in fin. vers. Excipitur.

tantùm, ut dictum est, inimicus capitalis. Vide Gundissalvum *de haeret. q.* 13. *num.* 10. *&* 12. Pegnam *in direct. Inquis. p.* 3. *comment.* 114. *& comment.* 119. *p.* 2. *comment.* 13. Zecchium *in summ. tom.* 1. *tit. de fide c.* 11 *n.* 14. Simancam *in cathol. instit. tit.* 64. Rojas *singul.* 197. Mascardum *lib.* 2. *concl.* 762. *num.* 22. & alios penes ipsos.

Sup. hoc infra in tr. 16. R. 31. à lin. 6.

2 Dico secundò quòd supradicti testes inhabiles admittuntur sine tortura, & licèt aliae adsint probationes, vide Rojas *singul.* 188. *n.* 6. *& de haeret. p.* 2. *n.* 153. & alios relatos à Mascardo *lib.* 2. *concl.* 857. *n.* 31. cum Simanca *ubi sup. nu.* 37. & Deciano *in tr. crimin. lib.* 5. *c.* 35. *nu.* 1. Et hoc verum est non solùm si procedatur per viam inquisitionis, sed etiam per viam accusationis, quidquid in contrarium asserat Barbosa *in collect. tom.* 3. *lib.* 5. *tit.* 2. *c.* 5. *n.* 8.

Sup. hoc in R. 90. §. Nota secundo.

3 Dico tertiò hos testes non esse admittendos in haeretici defensionem, si ab ipso inducantur, quidquid asserat Gomez *to.* 3. *var. c.* 12. *n.* 13. & alii. Sed nostram sententiam tenet Rojas *singul.* 188. *n.* 9. *&* 10. *de haeret. p.* 2. *n.* 177. Farinacius *de haeres. q.* 188. *num.* 81. & ego ipse *suprà*.

Sup. ibidem §. Notandum est, ea pro familiaribus, domesticis, & consanguineis contenta in hoc §. limitatur, ibidem §. verum ad medium à vers. Hinc à fortiori.

4 Limitatur tamen haec opinio circa familiares, domesticos, & consanguineos, qui admitti possunt in favorem haeretici, non tanquam integri testes, sed tanquam testes diminuti, maximè si sint probatae vitae, & ita tenet Pegna *in direct. Inquis. p.* 3. *comment.* 119. Zecchius *ubi suprà*, & alii. Verùm negativam sententiam tenent plures, quos refert Mascardus *de probat. lib.* 2. *concl.* 857. *n.* 24. Crottus *de testibus, n.* 105. Farinac. *de haeresi q.* 188. *n.* 149. & alii.

Sup. contenta in hoc §. inf. in tr. 12. R. 12. §. Nota quarto, signanter ad med. & in aliis ejus annot.

5 Dico quartò supradictos testes inhabiles, criminosos, &c. non integrè delictum probare, ex quo fit duplice teste contelle, sociis criminis, aut aliàs inhabilibus non posse reum ad poenam ordinariam condemnari, etiamsi indicia, & circumstantiae concurrant, quibus praesumi potest veritatem deponere. Et ideò depositio unius testis inhabilis rarò ad torturam sufficit, nisi aliis adminiculis, & praesumptionibus gravibus adjuvetur. Depositio verò duorum sufficiet ad torturam, vel ad poenam extraordinariam; trium, vel quatuor depositio ad condemnationem ordinariam sufficiet, quia ex multitudine deponentium fulcitur eorum inhabilitas. Vide Pegnam *in direct. p.* 3. *q.* 64. *commentar.* 113. Farin. *de haeres. q.* 188. *n.* 83. Masc. *de probat. lib.* 2. *conclus.* 857. *n.* 38. Delrium *in disqu. magic. lib.* 5. *in append.* 2. *q.* 12. 13. 14. *&* 15.

Sup. hoc inf. in R. 55. à princ.

6 Dico quintò, non probari delictum plenè, & perfectè, esto cum teste aliàs inhabili concurrat testis omninò integer, & valdè dignus, nisi concurrent aliae circumstantiae, & indicia. Vide Sanctarel. *de haeres. c.* 38. *dub. unic. nu.* 7. Pegnam *in direct. Inquis. p.* 3. *comment.* 113. Farinac. *q.* 188. *n.* 69. & alios.

7 Verùm libet hic adnotare breviter aliqua circa testes singulares, unde praemitto triplicem esse singularitatem testium, obstativam, adminiculativam, & diversificativam. Obstativa singularitas est, cujus dictum alterius dicto rupugnat, Adminiculativa est, cujus dictum alterius dicto favet, & patrocinatur, ut v.g. si unus dicat se vidisse delinquentem, alter audivisse. Diversificativa est cùm ex testium depositionibus diversus actus in specie, & in substantia colligitur, ut si quis dicat, Petrum haeresim commisisse tali die, & tempore, alius verò deponat alio loco, & tempore. Ita Paramus, Rojas *de haeret. par.* 2. *n.* 122. Pegna *in direct. Inquis. p.* 3. *comm.* 12. & alii communiter. Hoc igitur supposito.

8 Dico sextò, testes singulares singularitate obstativa, nihil probare, testes verò singulares singularitate adminiculativa, seu cumulata, vel diversificativa, licèt delictum plenè non probent, quoad poenam ordinariam, probant tamen quoad torturam, & quoad poenam extraordinariã, quia delictum per dictos testes plusquam semiplenè probatur. Ita Pegna *ubi suprà*. Parisius *lib.* 4. *consil.* 2. *n.* 93. Mascard. *de probat. lib.* 2. *conclus.* 856. *numer.* 12. *& seq.* cum aliis.

Sup. hoc infr. in §. Dico undecimo, hujus R. & in aliis ejus annot.

9 Dico septimò, aliquos asserere duos testes omni exceptione majores sufficere ad convincendum aliquem de haeresi, etiãsi unusquisque de suo actu haereticali diverso testificet, ut si, v.g. unus testis dicat te ex observantia legis antiquae Sabbatum custodisse, alius jejunasse, vel te circuncidi permisisse. Ita Simanca *in Cathol. instit. tit.* 37. *n.* 11. Menochius *lib.* 1. *consil.* 82. *n.* 138. & alii, licèt magis probabiliter contrarium asserant Rojas *de haeret. p.* 2. *n.* 142. *& seq.* Pegna *in direct. p.* 3. *comment.* 121. & alii, quos ego *suprà* in hoc tractatu citavi. Dico igitur supradictos testes non esse sufficientes ad condemnandum aliquem poena ordinaria, sed tantùm ad poenam extraordinariam.

Sup. hoc inf. in tr. 12. R. 31. §. à inter principium & med. à vers. Secum haec omnia.

10 Dico octavò, Testes deponentes de quodam actu haereticali, variantes tamen in loco, & tempore, sunt testes singulares, nec sufficiunt ad convincendum aliquem de haeresi. Ita Pegna *ubi sup.* Mascard. *de probat. lib.* 2. *concl.* 856. *n.* 13. & alii, licet aliqui probabiliter contrarium asserant, ut Conradus Brunus *lib.* 4. *de haeret. c.* 9. Albertinus, Simanca, & alii, quos ego *suprà* in hoc tractatu citavi.

11 Dico nonò, quòd si unus testis deponat de haeresi tali loco, & tempore prolata, & alius de illa deponat, non designato tempore, nec loco, testes contestes debent reputari, sed non integrè, & ideò ex illis delictum plenè non probatur, unde reus non potest condemnari ad poenam ordinariam. Vide Farinac. *quaest.* 64. *num.* 74. *& num.* 107.

12 Dico decimò, testes deponentes de eadem haeresi commissa eodem loco, & tempore, si in verbis discordant, faciunt plenam probationem, ut v.g. si aliquis testis deponat Petrum in tali loco, & tempore dixisse, imagines non esse venerandas, alius verò testis deponat illum dixisse inutilem, & abolendum esse usum sacrarum imaginum. Et ita tenet Pegna *ubi sup. p.* 3. *comment.* 121. Rojas *de haeret. p.* 2. *n.* 132. Mascard. *de probat. lib.* 2. *concl.* 856. *n.* 18. & alii, quidquid in contrarium sentiat Albertinus *in c.* 1. *q.* 16. *n.* 24. *de haeret. & q.* 34. *n.* 47. *de agnoscend.*

13 Dico undecimò, ex multitudine testium singularium neminem, ut haereticum in poenam ordinariam condemnari posse. Itaque si quatuor vel plures testes omni exceptione majores deponant, quilibet de sua propositione, vel actu haereticali, non sufficiunt ad condemnandum aliquem pro haeretico ad poenam ordinariam. Ita docet Pegna *ubi sup.* Berojus *in c. licèt causam, n.* 43. *de probat.* Crottus *de testibus p.* 7. *n.* 327. Rojas *de haeret. p.* 2. *nu.* 146. *& seq.* quicquid in contrarium asserat Caepolla *cons.* 3. Marsilius *cons.* 1. *nu.* 71. & alii, quos *suprà* citavi, & citat Farinacius *q.* 64. *nu.* 305. & quia in hac resolutione sermo incidit de testibus, aliqua praeter superiùs dicta etiam hic adjungam. Igitur.

Sup. in §. Dico septimo, hujus R. vel inf. in tr. 12. R. 31. & hic inf. in R. 29. §. ult.

14 Dico duodecimò testes in crimine haeresis posse interrogari, etiam lite non contestata, & parte non citata, quia Inquisitores procedunt in suis causis simpliciter, & de plano, & ita docet Simanca *in cathol. instit. tit.* 64. *n.* 15. *& in enchirid. titul.* 35. *n.* 8. Pegna *in direct. p.* 2. *comment.* 19. Rojas *singul.* 127. *&* alii. Sed difficultas est, an sic examinati probent? Quero igitur.

RESOL. XLII.

An Inquisitores praeter Secretarium, quando recipiunt testes teneantur adhibere duas Religiosas personas?

Et an sub nomine Religiosorum intelligantur etiam Clerici?

Et an etiam data copia Regularium, & Clericorum, sufficiant laici graves, & prudentes?

Et an Episcopi in recipiendis testibus contra Haereticos teneantur adhibere dictas duas personas Religiosas? Ex p. 4. tr. 8. Res. 12.

§. 1. Respondeo affirmativè, ex *c. ut officium, §. verùm, de haeret. in* 6. sed sub nomine Religiosorum intelligi etiã Clericos, docet Simanca *in instit. cathol. tit.* 64. *n.* 9. imò laicos graves, & prudentes tenet Pegna *in direct. Inquis. p.* 3. *q.* 63. Sed hanc Pegnę opinionem Piasecius *in pra. p.* 2. *c.* 4. *artic.* 6. *nu.* 4. & M. Anton Genuens. *in praxi Archiep. c.* 68. *n.* 1. limitant quando Clerici inveniri non possunt, tunc enim laici graves, & prudentes adhibendi sunt.

2 Sed ego absolutè puto etiam data copia Regularium, & Clericorum sufficere laicos graves, & prudentes, & ideò Zecchius *in summ. tom.* 1. *de haeret. cap.* 11. *nu.* 15. Scaccia *de judiciis lib.* 1. *cap.* 87. *num.* 16. & Sanctarellus *tract. de haeresi c.* 38. *dub. un. num.* 5. asserunt, quòd in Tribunali S. Inquisitionis absque praesentia personarum religiosarum fiunt processus, & tales processus approbat Generalis Inquisitio Romana, & notant esse magis consilium, quàm praeceptum quod debeant interesse duae personae religiosae. Verùm in Tribunali S. Inquisitionis Hispaniae in recipiendis testibus adsunt semper quinque personę, Judex, testis, scriba, seu Notarius, & duae religiosae personę, & religiosas personas voco non regulares, ut *suprà* dixi, sed quę animi candore, & Religionis zelo commendetur. Ita noster Paramus *de orig. Inquis. lib.* 3. *q.* 4. *n.* 50. Vide etiam Menochium *vol.* 2. *cons.* 149. Sed an Episcopi in recipiendis testibus contra haereticos teneantur adhibere dictas duas personas religiosas, negat Repertorium Inquis. *in var. examinatio testium*, sed affirmat, & optimè Pegna *in direct. p.* 3. *q.* 63. *comment.* 112.

RESOL. XLIII.

An Inquisitores possint recipere testes ad perpetuam rei memoriam ad instantiam fiscalis, ut postea faciant fidem contra reum? Ex p. 4. tr. 8. Res. 115.

§. 1. Videtur negativè respondendum; ex *glos.* 3. *in cap. quoniam frequenter, ut lite non contestata*, ubi declarat textum, scilicet quo *ibi* dicitur, quòd possunt recipi testes ad perpetuam rei memoriam, etiam lite non contestata, ut intelligatur in causis civilibus, non autem in criminalibus. Unde infertur quòd testes recepti in summario judicio, non faciunt fidem in plenario judicio, etiam in criminibus exceptis, cùm sint recepti ante litem contestatam. Ita Bartol. *in l. fin. ff. de quaest.* Felinus *in c. de testibus*, & alii.

2 Verùm his non obstantibus in favorem fidei affirmativam sententiam tenendam esse puto, unde hic apponam verba doctissimi Didac. Canterae *in quaest. crim. cap.* 1. *de probationibus per testes, quaest.* 1. *num.* 46. ubi sic asserit. Sed an habeat locum in causa haeresis, cùm sit causa criminalis, scilicet quòd testis examinatus ad perpetuam rei memoriã ad instantiam fiscalis faciat

fidem postea contra illum, contra quem deponit, v. g. Aliquis testis qui dixit contra alium, condemnatur, & relaxatur ad judicem sæcularem, vel mittitur ad triremes, vel se absentat, postea capitur reus, an in plenario judicio contra reum si non invenitur, faciat fidem contra talem reum, contra quem fuit examinatus ad perpetuam rei memoriam, ad instantiam, & petitionem fiscalis. Et in hoc casu credo, quòd faciat fidem saltem in crimine hæresis. Et licèt certè talis testis non diceretur testis omni exceptione major, & sic durum mihi videretur, quòd per talem testem poneretur quis ad torturam, tamen in hoc judicio Inquisitionis servatur, quòd per talem testem quis poneretur ad torturam, si aliàs testis deponeret verisimilia, & daret rationem sui dicti, præcipuè quando alia, licèt minima, præsumptio esset contra reum. Hoc fuit sic determinatum in Consilio supremo Inquisitionis, & vidi quandam epistolam, per quam ipsi mandant, quòd talis testis faciat plenam fidem, & per talem testem procedatur, si aliàs testis diceret verisimilia, & redderet rationem sui dicti. Et certè hoc videtur provisum in favorem fidei, per text. *in cap. in fidei favorem, de hæret. in 6.* licèt mihi semper visum est durum, ut testis examinatus ad perpetuam rei memoriam faciat plenam fidem si non examinatur in plenario. Tamen, ut dico, ego vidi practicari in Inquisitione Regni Galiciæ, ubi quidam Monachus deposuit contra propriam matrem, & ex eo quòd habebat mandatum à Superiore, ut se conferret in Italiam, ex hoc fuit examinatus, & ratificatus ad perpetuam rei memoriam, & valuit ejus dictum, ex quo fuit capta mater, & processum fuit contra eam. Hæc omnia Cantera, quæ sunt valdè notanda à DD. Inquisitoribus.

RESOL. XLIV.

An Inquisitores possint examinare testes nominatos in denunciatione facta sine nomine denunciatoris; quia certum est, quod absentes admittuntur in crimine hæresis, si proprio nomine, & juramento denunciationem firment? Ex part. 4. tract. 8. Ref. 41.

§. 1. CErtum est quòd etiam absentes admittuntur in crimine hæresis si proprio nomine, & juramento denunciationem firment, ut probat Simanca *in catholic. instit. tit. 43. n. 10. & in enchir. tit. 22. num. 8.* Zecchius *in sum. to. 1. tit. de fide cap. 11. num. 12.* & alii. Sed difficultas est, an Inquisitores possint procedere ad examinandum testes nominatos in denunciatione facta in scriptis sine nomine denunciatoris? Affirmativè respondet Paramus *de orig. Inquis. lib. 3. q. 6. nu. 93.* Sed adversus illum, & meritò, insurgit Ferdinandus à Castro *to. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 4. num. 4.* & Farinacius *de hæres. quæst. 81. num. 68.* ubi ait: quòd etiamsi in schedula sine nomine transmissa sint testes nominati, non debent procedere Inquisitores ad eorum examen, & ita testatur servari Romæ in Tribunali Generalis, & S. Inquisitionis. Ratio est, quia talis nominatio testium debet reiici tanquam suspecta, cùm procedat à persona incognita. Sed adversus Castrum, & Farinacium opinio Parami olim mihi non displicebat, nam quæ major persona suspecta quàm inimicus capitalis, & tamen Castr. & Farinacius admittunt testes, quos inimicus capitalis deferri, ergo quantò magis admittendi sunt testes quos denunciator occultus præstet. Verùm quia praxis est in contrarium, à contraria opinione non est credendum.

RESOL. XLV.

An Inquisitores possint admittere inimicos in testes?
Et an verò suspecti de inimicitia, ut amici, subditi, aut consanguinei capitalis inimici admittantur in testes? Ex part. 4. tractat. 8. Ref. 16.

§. 1. REspondeo negativè cum Simanca *in institut. catholic. tit. 64. num. 80.* Gundisalvo *de hæret. quæst. 13. nu. 23.* Zanchinus *cap. 13. num. 3.* Repertorium Inquisitorum *part. 3. quæst. 67.* & *ibi* Pegna *comment. 116.* & Joan. Rojas *de hæretic. part. 2. num. 231.* ubi asserit, quod testi inimico non sit credendum, etiam in articulo mortis, & etiam quòd deponat in tortura, & etiamsi sit reconciliatus, dummodo reconciliatio fuerit recente, secus si antiqua. Unde ex officio Inquisitores debent diligenter inquirere de inimicitia testium tam ipsos testes, quàm inquisitus.

2 Sed hæc omnia intelligenda sunt de inimico capitali, secus de inimico non capitali, nam inimicitia si non fuerit capitalis, non impedit, ut aliquis non possit esse testis, licèt fidem aliquantulum diminuat. Et ita docet Parisius *lib. 4. concl. 2. numer. 46* Zecch. *in sum. part. 1. tit. de fide, rubr. de hæres. cap. 11. num. 14.* & alii. An verò suspecti de inimicitia, ut amici, subditi, aut consanguinei capitalis inimici, admittantur in testes? Negat Hieronymus Gabr. *cons. 178 num. 8. & 24. lib. 1.* Sed affirmant Caldcrinus, & Zanchinus, quos refert Farinacius *tractat. de hæres. quæst. 158. §. 6. num. 107.* Verùm hi DD. ut benè observat Sanctarellus *tract. de hæres. cap. 58. dub. unic. num. 14.* sunt intelligendi, quando adsunt probabiles conjecturę quòd non adducantur ex odio ad testificandum, sed ex zelo fidei, quod prudens Inquisitor observare debet, ideò dictis testibus non creditur, nisi in quantum legitimo adminiculo adjuventur, ut cum DD. citatis docet Sousa *in aphor. Inquis. lib. 2. c. 10. nu. 8.*

3 Verùm his non obstantibus Castrus Pal. *tom. 1. tract. 4. disput. 8. punct. 15. § 1. num. 10.* tenet amicum strictum, vel consanguineum inimici capitalis rei repellendum esse à testificando in crimine hæresis, & citat Gabrielem *ubi sup.* Sed ego non recedo ab opinione Sousæ, & aliorum; in casu verò occurrenti quænam sint inimicitiæ capitales, DD. Inquisitores, & eorum Consultores videant Almontem Ciazzium *in discept. crim. descept. 34. cap. 1. num. 1. & seq.* cum aliis DD. *ubi suprà.*

RESOL. XLVI.

An Inquisitores possint, & debeant interrogare testes, an sint Judæi, Saraceni. &c. Ex p. 4. tr. 8. Ref. 114.

§. 1. VIdetur prima facie respondendum negativè, quia nemo tenetur detegere turpitudinem suam, & ita loquens de testibus notavit Abbas, & Bartolus *in l. 1. de offic. Assess.* & hanc dicit communem opinionem Felinus *in cap. cùm causam, de testibus num. 44.*

2 Verùm his non obstantibus affirmativè respondendum est, quia, ut observat Didacus Cantera *in quæst. crim. cap. 2. de vera confessione, num. 41. fol. mihi 95.* in crimine hæresis solet interrogari testis, an sit ex genere Judæorum, vel Saracenorum? & sic observatur & practicatur, quod durum videtur, tamen sustinetur ratione fidei, & fundatur in quadam Instructione Inquisitionis in novis, & de jure posset bene sustentari, quia est maxima præsumptio contra descendentem ex Judæis, vel Saracenis, quando tractatur de fide, & cùm sit ex genere Saracenorum, vel Judæorum, præsumitur quòd non dicit veritatem contra eos, qui sunt ejusdem generis, aut experientia docet, ideò bene potest interrogari testis sit ne de genere Saracenorum, vel Judęorum, vel non. Nam cùm sit testificatus de hæresi, saltem semiplenè, antequam capiatur, & hac de causa potest interrogari de delicto principali, cùm sit testificatus, nimirum si posset interrogari de genere, cùm sit multum annexum causæ principali, & hoc potest probari ex textu *in c. quia verisimile*, & quæ *ibi* tradunt DD. *de præsumpt.* Hæc omnia Cantera.

RESOL. XLVII.

An si reus nihil testibus opposuerit, teneatur adhuc Inquisitores inquirere qualitates, & vitam testium? Ex p. 4. tractat. 8. Ref. 124.

§. 1. VIdetur, quòd non, quia fiscus qui producit testes, habet pręsumptionem juris pro se, cùm omnes testes præsumantur idonei, & omni exceptione majores, ut dicit glossa *in cap. de testibus*, & standum esse dicto testium, si nihil in persona eorum opponatur, aut objectum fuerit, ut patet ex *cap. præsentium, de testibus.* Unde in sacro Inquisitionis Tribunali; licèt ad condemnandum reos necesse sit, ut testes sint omni exceptione majores; attamen fiscus hoc non articulat, neque probat testes ad sui instantiam productos esse tales, quidquid asserant Doctores; quos citat, & sequitur Almon Ciazzius *in disceptationibus criminalibus, disceptat. 22. num. 27.* ubi ex Decio, Parisio, & aliis docet quòd ubi requiritur testis omni exceptione major, de necessitate fiscus articulare, & probare debet ipsum esse talem, aliàs probatio non relevat.

2 Verùm licèt, ut dixi, hoc in Tribunalibus Inquisitionis non servetur, attamen negandum non est debere Inquisitores etiamsi testibus à reo nihil opponatur inquirere vitam eorum, conditiones, & qualitates, Unde doctissimus Inquisitor Albertin. *in cap. 1. de hæret. in 6. q. 16. n. 28. & seq.* post quam probaverat, quòd standum est dicto testium, si nihil in personas eorum sit objectum à reo, nihilominus ait: *in n. 32.* Judex debet etiam, reo non petente, nec opponente, animum suum informare de conditione testis, pręsertim in causis fidei, quoniam nomina testium non revelantur, ut possit ipse judex adhibere vel non adhibere fidem testibus, visa illorum conditione. Sic Albert. & ita olim in una consultatione reus inquisitus de quadam hæresi formali, cùm nihil opposuerat contra testem, fiscus instabat torquendum esse: nam testis, ut dictum est *suprà*, censetur idoneus, & omni exceptione major, si reus adversus illum nihil opponat, unde tunc ego petendo nomen supradicti testis, inveni illum hominem criminosum, unde reus pro illa hęresi ad torturam minimè positus fuit. Unde DD. Inquisitores videant Campegium *in annot. ad Zanchinum, c. 13 lit. B. ver. de aliis verò inimicitiis*, ubi doctè, ut semper solet, de hac obligatione Inquisitorum pertractat.

3 Non

3 Non deſinam tamen hic obiter adnotare cum docto Simanca *in enchirid. tit. 35. n. 23.* quòd contra teſtes in cauſa hæreſis non excipiuntur exceptiones, niſi tales ſint illæ, quæ illos penitus refellant, videlicet inimicitiæ capitales, conjurationes, ſubornationes, & alia ejuſdem generis, nam cæteræ fidem teſtium elevant, ſed eam prorſus non tollunt, Ita ille.

R E S O L. XLVIII.

An Inquiſitores debeant confrontare teſtes cum reo? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 63.

§. 1. RESpondeo quòd in aliis delictis hoc facere expedit, ex *l. ſi poſtulaverit*, *§. quæſtioni*, *ff. ad legem Juliam de adult.* tamen in cauſa hæreſis à DD. Inquiſitoribus hoc minimè efficiendum eſt. Unde *in inſtruct. Tolet. ann.* 1562. *num.* 72. ſic habetur. (Aunque en los otros Juyzios ſuelen los Juezes para verificazion de los delitos carear los teſtigos con los delinquentes, en el Juyzio de las Inquiſizion no ſe deve, ni ſe acoſtumbra hazer, y por elperiencia ſe ha que ſi alguna vez ſeà hecho, no ha reſultado buon efeto antes ſe han ſeguido dello inconvenientes.) Ita ibi, & ratio eſt, quia ſi teſtes cum reo eſſent confrontandi, abſtinerent à delicto denunciando. Et ita docet Sanctarellus *de hæreſ. cap.* 59. *dub.* 4. *n.* 22. Pegna *in direct. inquiſ. p.* 3. *comment.* 23. *n.* 101. *& comm.* 48. *n.* 209. limitat tamen ſupradictam ſententiam Genuenſis *in praxi Archiep. c.* 68. *n.* 6. ex Pegna *loc. cit.* in duobus caſibus. Primò quando teſtes ſunt ſocii criminis. Secundò, quando recto judicis arbitrio omne teſtium periculum ceſſaverit, nempè ſi reus eſt perſona viliſſima, qui parum curat habere bonam, vel malam famam, ut meretrix, & ſimiles infames.

2 Verùm non deſinam hic apponere verba Sigiſmundi Scaccia *de judic. lib.* 1. *cap.* 87. *n.* 19. ubi ſic ait: Quamvis Inquiſitori videatur ceſſare periculum confrontandi teſtes: tamen ſolus non debet ad apertam recognitionem, & confrontationem devenire ſine conſenſu Epiſcopi, & peritorum, qui ſi ſecum non conveniant, conſulet maiores Inquiſitores, quia etiam in ſupremo Senatu generalis Inquiſitionis nunquam fiunt recognitiones, ſeu confrontationes, niſi re cognita, & decreto interpoſito per Cardinales, Inquiſitores generales. Unde tu ſume argumentum quàm cautè in re tam periculoſa debeas procedere. Ita Scaccia *ubi ſup.* qui etiam apponit formam, & practicam, quomodo, & quando eſt neceſſaria confrontatio, & fieri debeat ipſi reo non videnti teſtem. Et ideò in caſu contingenti videant DD. Inquiſitores ſupradictum Scacciam.

R E S O L. XLIX.

An in ratificatione teſtium debeant Inquiſitores eis præbere, ſi petant, primam atteſtationem?

Et an in ratificatione teſtium Procurator fiſcalis non poſſit eſſe præſens? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 17.

§. 1. CErtiſſimum eſt, quòd teſtes in ſummario judicio recepti, & examinati in plenario, medio præſtito juramento, debent iterum examinari, & reproduci, ſeu, quod vulgò dicitur, ratificari, & quod aliter nec fidem faciunt in judicio. Hoc ſuppoſito ad dubium propoſitum ſic reſpondet Simanca *in inſtitut. cathol. tit.* 64. *num.* 24. *&* 25. Cùm autem objecta crimina negat reus, tunc accuſatione à Procuratore fiſcali poſt admonitiones edita, teſtes iterum ab Inquiſitoribus vocandi, & rurſus interrogandi ſunt, quod fieri ſolet non oſtenſo illis priori teſtimonio, ut rectiùs intelligi queat: utrùm vera, vel falſa dicant, mendacem enim memorem eſſe oportet, quamvis in aliis cauſis aliud fieri debeat, ne teſtis anceps perjurium ſubire cogatur. Præterea cùm in hac poſteriori teſtium examinatione, omne ferè teſtimoniorum pondus perſiſtat, quamvis reus dicat ſe habere velle teſtes, ut vulgò dicunt, pro ratificatis, nihilominus judices eoſdem iterum examinare, & interrogare debent, ne fortè defenſio reorum pereat, cui ne nominatim quidem renunciare queunt. Ita Simanca.

2 Sed hanc ſententiam quoad primum dictum, ſi longum tempus ſit elapſum, inhumanam vocat Joan. Roias *ſingul.* 206. *num.* 2. ubi ſic ait: In crimine hæreſis teſtes debent iterum ſuum dicere teſtimonium, non oſtenſo, vel exhibito priori dicto, ſecundùm aliquos, quod ſatis inhumanum, meo judicio, eſſe arbitror, nam ſi longum tempus eſſet elapſum, jam primæ atteſtationis teſtis eſſet penitus oblitus, cùm labilis ſit hominum memoria, ideò cautus teſtis dicat, quòd ſi apparuerit aliter dixiſſe in alia examinatione quàm hic, quod ex nunc corrigit dictum ſuum, & illud reducit ad primum dictum, cùm illo tempore melius hujus rei erat memor. Hæc Rojas.

3 Nota etiam quòd M. Anton. Genuenſis *in Archiep. c.* 68. *num.* 4. quod ſecundùm dictum Simancæ ſic aſſerit. Si inquiſitus vellet habere teſtes fiſci pro repetitis, Curia procedit ad ulteriora, niſi aliud faciendum videretur, quia ut reus defendatur, ſolet Curia repetere ex officio teſtes, licèt reus habeat ipſos pro repetitis. Ita ille, qui ſibi videtur contradicere. Unde his omnibus minimè obſtantibus, & praxi Sacræ Inquiſitionis Hiſpaniæ, non recedit ab opinione Simancæ, quam etiam approbat noviſſimè Bobadilla *in polit lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 53. Suarez de Paz *in praxi tom.* 1. *part.* 5. *cap.* 3. *§.* 9. *num.* 6. Ludovicus Miranda *de ordine judiciario tom.* 1. *quæſt.* 18. *art.* 7. *in fin.* & Genuenſis *ubi ſuprà num.* 3. ubi ait, non eſſe legendum teſtibus primam depoſitionem, & Suarez de Paz *in praxi tom.* 1. *part.* 5. *qu.* 4. *§.* 9. *num.* 3. aſſerit, quòd non ſufficit, quòd rei habeant teſtes pro repetitis. Vide etiam Simancam *tit.* 24. *num.* 24. ubi ponit praxim, quando teſtis in ratificatione ſibi contradixit, ſic enim ait. Si poſteriora teſtimonia cum prioribus congruentia non fuerint, tunc teſtibus legi debent priora teſtimonia, & interrogandi ſunt, cur illa tam variè dixerint, & modeſtè monendi ſunt, ut in veritate perſiſtant, poſtremò quidquid reſponderint, ſcribendum eſt, & teſtes varii ac vacillantes in cuſtodiam mittendi ſunt, & ſi id cauſa depoſcit, torquendi, & puniendi ſunt. Ita Simanca.

4 Verum non deſinam hic apponere in gratiam lectorum ea, quæ circa præſentem quæſtionem determinat Inſtructio Tolet *an.* 1561. edita Matriti *anno* 1574. ubi *num.* 30. ſic ait. (Los teſtigos ſe ratificaran en la forma del derecho ante perſonas honeſtas, que ſeran dos Eccleſiaſticos, que tengan las qualidades que le requiren, Chriſtianos viejos y que hayan jurado el ſecreto, y de que ſe tengan buena relacion de ſu vida y coſtumbres, ante los quales ſe les diga como el fiſcal los preſenta por teſtigos. Preguntéſe les ſi ſe acuerdan hauer dicho alguna coſa ante algun Juez in coſas tocantes a la fe y ſi dixere que ſi diga la ſuſtancia de ſu dicho, y ſi no ſe acordare hagaoſele las preguntas generales pur donde ſe pueda acordar de lo que dixo, y ſi pidiere que ſe lea, hazer ſe ha aſſi.) Ita ibi.

5 Nota etiam quòd in ratificatione teſtium Procurator fiſcalis non poteſt eſſe præſens, & ſic habetur in ejus Inſtruct. *nu.* 4. edita Matriti 1576. ubi ſic ait. (Los fiſcales de las Inquiſiciones al tiempo que ſe preſentaren ſus teſtigos para los ratificar deſpues que en ſu preſencia por los Inquiſidores les ſea recebido juramento no eſten preſente ny los Inquiſidores ſe le permitan.)

R E S O L. L.

An Inquiſitores poſſint admittere ad accuſandum inimicum capitalem?

Et an in accuſatione hæreſis non ſint neceſſariæ ſolemnitates legis libellorum?

Et an in accuſatione porrecta contra hæreticum per Procuratorem fiſcalem non debeatur apponi locus loci, & tempus præciſum commiſſi criminis, ſed tantum menſis, & annus, & oppidum, ſeu Civitas? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 40.

§. 1. REſpondet negativè Eymericus *in direct. Inquiſ. part.* 3. *quæſt.* 67. & *ibi* Pegna *comm.* 116. Carrerius *tract. de hæret. n.* 107. & alii, quia inimicus capitalis, & omnes concedunt, repellitur à teſtificatione in crimine hæreſis: ergo repellendus eſt ab accuſatione. Probo conſequentiam, quia, ut patet ex *cap. teſtes* 2. *q.* 7. & probat fuſius Decianus *in tractat. crim. lib.* 3. *cap.* 25. repulſus à teſtimonio, repellitur ab accuſatione: ergo, &c.

2 At his non obſtantibus, ego puto inimicum capitalem in cauſa hæreſis admitti poſſe ad accuſandum, cautè tamen, & ut ſuſpectus. Et ita hanc ſententiam tenet Ferdinand. de Caſtr. *in op. mor. tom.* 1. *tr.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 2. *n.* 7. & alii penes ipſum, quibus ego addo Nicolaum Arelatanum *notab.* 10. ubi ſic ait: Non ignoras inimicum capitalem repelli ab accuſatione: ſed hoc verum non eſt in crimine hæreſis, in quo inimicus inimicum accuſare poteſt. Ratio eſt, nam tunc inimicus dicitur accuſare, ut perſequatur ſuam, & ſuorum injuriam, quo caſu apertiſſimi juris eſt inimicum admitti ad accuſandum: quod autem dicatur ſuam, vel ſuorum injuriam perſequi, probatur, nam quæ committuntur in Religionem divinam, omnium injuriam reſpiciunt, ex *l. Manichæos Cod. de hæret.* Ita Arelatanus. Adde quòd in tali caſo accuſator non probat, ſed probationem præbet, & ſi ad hæreſim accuſandam inimicus non admitteretur, difficilè alius accuſaret.

3 Notandum eſt hic obiter, quòd in accuſatione hæreſis non ſunt neceſſariæ ſolemnitates legis libellorum, *ff. de accuſat.* ut advertit Scaccia *de judiciis lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 3. & Decianus *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 28. *num.* 10. Unde Paramus *de orig. Inquiſ. lib.* 3. *quæſt.* 9. *num.* 93. *& ſeqq.* dixit in accuſatione porrecta contra hæreticum per Procuratorem fiſcalem non debere apponi locum loci, & tempus præciſum commiſſi criminis, ſed tantùm menſem, & annum, oppidum, ſeu civitatem. Sed de hac quæſtione vide Simancham *in cathol. inſtit. tit.* 24. *num.* 9. *&* 10. *tit.* 43. *n.* 21. Carrerium *de hæret. num.* 109. & Gundiſſalvum *de hæret. q.* 12. *num.* 2.

RESOL. LI.

Quomodo examinandi sint rei ab Inquisitoribus? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 88.

§. 1. IN causis spectantibus ad fidem cautissimè incedendum est in examine hæretici versuti, & callidi. Ideò primò reus in causa violatæ Religionis examinandus est de genere suo, de parentibus, de natione, & patria, de educatione, & disciplina, de bonitate, & pravitate, de societate, & amicitia, de moribus, & verbis, an sciat propter quam causam sit captus, an aliquos habeat suspectos, quos & qua de causa, & insistat Inquisitor in omnibus, quæ ad negotium fidei faciunt, superflua & aliena omninò omittendo. Secundò intra primos dies capturæ benignè erunt hi de fide suspecti admonendi ad dicendam veritatem, & dum Inquisitores eos examinabunt, poterit eis humile sedile concedere ad hoc, ut magis quietum animum habeant. Tertiò ad habenda indicia eorum status scitentur ab eis consueta Catholicæ Religionis, quas devotiones habeant, quando & à quo confessi sint, si communicaverint, si Ecclesias frequentaverint, & quas preces soleat Ecclesia in præcipuis diebus fundere, & similia perquirent ab eis, quæ ut notissima apud omnes Christianos sciuntur, & hæc omnia docet Michael Zanardus *in direct. Theolog. part. 3. cap. 87.* quæ adnotare volui, nam deserviunt ad ornatum nostræ Instructionis Toletanæ *anno* 1561. *à num.* 13. *usque ad num.* 16. ubi omnia supradicta, & multa alia optimè pro examinandis reis præcipiuntur.

RESOL. LII.

An Inquisitores teneantur, antequam interrogent reos, manifestare infamiam, indicia, vel semiplenam probationem esse contra ipsos, ut intelligantur legitimè interrogare?

Et supponitur reum non teneri respondere, & veritatem dicere, antequam aliqualiter sibi constet processus, acta, & judicem juste, & legitimè interrogare. Ex p. 4. tr. 8. Ref. 130.

§. 1. SUppono ex probabiliori sententia, reum non teneri respondere, & veritatem dicere, antequam aliqualiter sibi constet processus, acta, & judicem justè, & legitimè interrogare, & ita docet Cajetanus *in 2. 2. quæst. 69. art. 2.* Sotus *de just. lib. 5. q. 9. art.* 2. Navarrus *in manuali cap. 25. num. 33.* Bernardus Diaz *in praxi crim. cap.* 126. *& ibi* Salzedus, Aragon. *in 2. 2. quæst. 69. art. 2.* Avalos *in direct. part. 2. cap. 14. num. 30.* Miranda *in ordine judic. quæst. 18. art. 7. conclus. 1.* & ego alibi cum multis aliis. Unde sequitur, quòd ut reus teneatur veritatem dicere, debet judex ei statum processus, & quòd ipse procedit juridicè notificare. Vide Suarez, de Paz *in praxi tom. 5. part. 5. cap. 3. num. 14.*

[illegible]

2 Verùm cùm hæc omnia vera sint, tamen non procedit hæc sententia in causa hæresis, & sic Inquisitores non tenentur ad supradicta: unde doctus Ludovic. Peguera *in praxi criminum. cap. 12. §. 5. num. 13.* sic asserit. In criminibus exceptis, ut sunt hæresis, crimen læsæ Majestatis, & proditio civitatis, non est necessum, ut reis à judicibus jus suum, quod habent ipsos interrogandi, reveletur. Non enim tanta infamia, aut tanta solemnitas in his criminibus, quanta in privatis ad reos, vel testes interrogandos requiritur. Nam in horum criminum inquisitione procedi potest simpliciter, & de plano, & absque strepitu, & figura judicii, ut habetur *in cap. fin. de hæret. in 6.* Hæc Peguera *ubi suprà*.

RESOL. LIII.

An Inquisitores teneantur dare reo non solum Advocatum, sed etiam Procuratorem?

Et an Inquisitores possint censuris compellere Advocatos, ut alicujus rei causa patrocinium suscipiant? Ex part. 4. tract. 8. Ref. 9.

§. 1. AFfirmativè respondet Instructio Hispal. *ann.* 1484. *numer.* 26. ubi sic habetur. (Si el reo acusado pidiere que le den abogadu y procurador que le ayude devendo dar los Inquisidores recibiendo el Juramento en forma que ayudaran fielmente a tal acusado, alegando sus legitimas defenciones sin procurar, ni poner cavilaciones, ni dilaciones maliciosas, y que en qualquier parte del pleyto, que supiere y conosciere, que su parte no tiene Justicia no lo ayudarà mas, y lo dirà à los Inquisidores, y al acusado le deven dar de sus bienes, si los tiene para pagar el salario del letrado y procurador) Ita ibi. Sed hæc Instructio quoad Procuratorem revocata fuit per aliam Instructionem Toletanam *an.* 1561. ubi *num.* 35. sic habetur. (Aunque la Instrucion dispone que se de à los reos procurador no se le deve dar, porque la experiencia ha mostrado muchos inconvenientes que dello suelen resultar, y por la poca utilidad que de darse se conseguia à las partes, no esta en estilo de darse, aunque algunas vezes haviendo mucha necessidad se suele dar poder al abogado que lo defiende.) Et sic hodie non datur hæretico reo Procurator, sed tantùm Advocatus, ut tradunt Simanca *in Cathol. instit. tit. 1. n. 2. & 3.* Paramus *de orig. Inquis. lib. 3. quæst. 4. n. 48.* Rojas *singul.* 53. Pegna *in director. Inquis. part. 3. comment.* 28. & alii.

2 Non desinam etiam hic apponere ad aliorum Inquisitorum instructionem, ea quæ dicta instructio Toletana *num.* 36. determinat observanda ab Inquisitoribus Hispaniæ circa præsentem materiam rei, & Advocati, sic enim habet. (Si el Reo pidiere papel para escrivir lo que à su defensa tocare devenseIe, dar los pliegos contados y rubricados del Notario, y assientese en el processo los pliegos que lleva, y quando los bolviere se cuenten por manera que al preso no le quede papel, y se assiente assi mismo como los buelve, y darsele ha recaudo con que pueda escrivir, y quando pidiere que venga su letrado vendra y comunicara lo que le convenga, y le entregara los papeles, que tuviere escritos tocantes à sus defensas que el letrado huviere ordenado antes de presentarlas darsele ha lugar, y adviertan los Inquisidores, que el letrado ni otra persona, no trate con los presos cosa ninguna, mas de lo que toca à la defensa y los abogados no se queden con ningun traslado de acusacion, publicacion, ni de las tachas de los testigos, si no que todo le buelvan ante de los Inquisidores) Hæc ibi, quæ multum deserviunt pro Advocatis, qui vocantur *de los presos*. Vide Simancam *ubi suprà*, qui etiam notat *num.* 8. quòd ea quæ Advocati allegant reo presente, perinde habenda sunt, ac si ab eodem reo proferantur, nisi fortè Advocatus erraverit, & reus intra triduum contradixerit. Sed in causa hæresis, etiamsi post triduum de errore, aut imprudentia Advocatorum constiterit, reo nocere non debet, quia simpliciter, & summa æquitate in hoc judicio agitur, rejecto juris rigore. Ita ille.

RESOL. LIV.

An Inquisitores possint recusari ut suspecti? Ex part. 4. tractat. 8. Ref. 5.

§. 1. DE hac quæstione agit Sigismundos Scaccia *de judiciis lib. 1. cap. 67. num. 7. juncto cap. 66. num. 13. 16.* ubi respondet cum multis distinctionibus affirmativè. Idem docet Bernardus Gomensis *in lucerna inquis. verb. excusatio Inquisitoris, num. 1.* Tabiena *ver. Inquisitio 4. num. 5.* Paramus *de orig. Inquis. lib. 3. q. 4. num. 54.* quidquid in contrarium asserat Rojas *singul.* 100. *& de hæret. part. 2. num.* 435. cum Menochio *lib. 1. cons. 94. num. 12.*

2 Sed Instructio Toletana *anno* 1561. sic *in n.* 52. circa hoc dubium determinat. (Si alguno de los Inquisidores fuere recusado, por algun preso, si tu tuviere colega, y estuviere presente, deve se abstener del conociemiento de aquella causa, y avisar al Consejo, y en tanto no proceda en el negocio asta que vistas las causas de sospecha, el Consejo provea lo quo convenga, y lo mismo se barà quando todos los Inquisidores fueren recusados. (Vide etiam Pegna *in direct. Inquis. part. 3. comment.* 30. *§. Postremò videndum est*. Ubi asserit in tali casu recusationis non esse arbitros eligendos, sed ad supremum Senatum causa recusationis remittatur, ut ibi summatim re cognita postea determinetur, si Inquisitor recusatus sit suspectus.

RESOL. LV.

An si Rei petant Confessarium, debeant Inquisitores eis illum concedere?

Et an Confessarius possit reum hæreticum prinsquam ab excommunicatione fuerit absolutus, & reconciliatus, absolvere?

Et an in causa pendente non sit admittendus hæreticus ad audiendam Missam, neque illi debeatur concedi Confessarius nisi in periculo mortis, si fuerit conversus? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 6.

§. 1. AFfirmativè respondet Zanardus *in director. Theol. p. 3. cap.* 86. ubi sic ait: Si carcerati in S. Officio Confessarium petant, liberè eis dabitur, cùm hoc multum eorum saluti expediat, ut Deo reconcilientur, quæ reconciliatio erit medium ad reconciliationem cum Ecclesia.

2 At Instructio Toletana *anno* 1561. edita Matriti *anno* 1574. sic *in num.* 71. asserit: (Si el preso tuviere salud, y pidiere Confessor, mas seguro es no se le dar salvo si huviere confessado judicialmente, y huviere satisfecho à la testificacion, en tal caso parece causa, convenientes dar le Confessor para que lo consuele, y le esfuerce.) Et in casu quo Confessarius erit reo concedendus; dicta instructio ibidem sic ordinat. (Tomen juramento que tendra secreto; y que si el penitente le dixere en confession alguna cosa que de por aviso fuera de las carceles que no acepte el tal secreto, ni de semeiantes avisos. Y se fuera de confession se lo huviere dicho lo revelerà à los Inquisidores, y lo avisaran, y instruyran de la forma como se ha de hazer con el penitente, significandole que

pues

pues esta preso por herege, si no manifesta su heregia judicialmente siendo culpado no puede ser absuelto.

3 Verùm, non obstante dicta Instructione Toletana, invenio Pegnam *in direct. Inquis. par. 2. comm. 25. §. diximus huncusque de ægrotantibus*, docere, benignius videri, ut reis hæreticis etiam sanis Confessarius concedatur, etiamsi confessi non fuerint in judicio. Nam hinc multa commoda oriri possunt, & in hoc casu partes Confessoris erunt, reum cohortari ad deferendos errores suos, & dicendam integram veritatem tam de se, quàm de aliis: addat tamen ne tædio carceris, vel spe celerioris liberationis, aut metu tormentorum sibi, aut aliis fallum crimen imponat; non tamen Confessarius poterit absolvere dictum reum priusquam ab excommunicatione fuerit absolutus, & Ecclesiæ reconciliatus.

4 Sed ut plurimum praxis demonstrat securius esse, ut notat dicta Instructio Toletana, non dat reis Confessarium, nisi post confessionem judicialem, & ideò post hæc scripta inveni Piasecium *in praxi part. 2. cap. 4. art. 6. num. 7.* sic asserentem: Causa pendente non est admittendus hæreticus ad audiendam Missam, neque illi concedi debet Confessarius, nisi in periculo mortis, si fuerit conversus, quod est valdè notandum in favorem instructionis Toletanæ.

R E S O L. LVI.

Quam celeriter debeant Inquisitores expedire causas reorum. Ex p. 4. tr. 8. Res. 72.

§. 1. POnam hic verba doctissimi Jacobi Simancæ *in instit. cathol. tit. 44. n. 32. & 33.* ubi sic ait: In causis fidei, quanta fieri potest brevitate procedatur, nec differantur, aut suspendantur spe futurarum probationum, quia fortè nunquam supervenient, & interim rei opprimuntur, & eorum bona dissipantur ac dilabuntur. Et vitandum quod Inquisitores quidam facere solent, qui ut reos quamplures simul puniant, multorum causas jam dudum conclusas diutiùs differunt, atque suspendunt. Ita ille.

2 Unde in quadam epistola Inquisitoris Generalis 4. *Septembris* 1499. directa ad Inquisitores Barcinon. *num.* 3. sic habetur: (Los Inquisidores tengan tiento en el prender, y no prender ninguno sin tener suficiente provacion, para ello, y despues de assi preso dentro de diez dia se le ponga la acusacion y en este termino se le haga las amonestaciones, que en tel caso se requieren, y proceden en las causas, y processo con toda diligencia, y brevidad sin esperar que subrevenga mas provanca, y no den lugar à dilaciones porque dello se siguan inconvenientes assi à las personas, como à las haziendas.) Sic ibi.

3 Et in instruct. Vallisolet. *an.* 1488. *n.* 30. ita habetur (Item acordaron que los que fueran presos por este delito que no sean fatigados en las carceres en la dilacion del tiempo, que luego se haga el processo con ellos, porque no haya lugar de quexarse, y no se detengan a causa de no hazer cotera provanca pues que es causa, que quando sobreviene provanca se puede de nuevo agitar, no obstante la sententia que fuera dada.) Sed ad alia procedamus.

R E S O L. LVII.

De modis, quibus possunt Inquisitores terminare processum. Ex p. 4. tr. 8. Res. 77.

§. 1. QUando reus non est plenè convictus, sed tantùm indiciatus, ita quòd jure absolvi non possit, habent Inquisitores tria remedia terminandi processum, unum scilicet per purgationem, aliud per abjurationem, & tertium per torturam, & hoc extremum videtur accommodatius cæteris ad eruendam veritatem, cùm purgatio, & abjuratio inventa potius sint ad suspicionem, & infamiam hæresis excludendam, quàm ad veritatem indagandam, & ita docet, & observat Pegna *in direct. Inquis. part. 3. comment.* 39. Unde non est audiendus Eymericus *in d. director. ubi suprà, nu.* 151. docens quòd ad torturam deveniendum non sit quando adsunt indicia sufficientia ad abjurationem indicendam: sed nostra sententia claré determinatur *in instruct. Toletana anno* 1561. ubi *n.* 46. 47. *&* 48. sic habetur.

2 (Quando esta semiplenamente provado el delicto o ay tales indicios contra el reo que no puede ser absuelto de la instancia en este caso ay diferentes remedios en derecho, que es abjuracion de vehementi o de levi, el qual parece remedio mas para poner temor al reo para adelante que para castigo de los passados. Y por esto a los que abjuran se les imponen penitencias pecuniarias, a los quales se deve advertir en el peligro que incurren de la ficta relapsia si pareciessen otra vez culpados en el delito de la heregia y por esto deven los que abjuran de vehementi firmar sus nombres en las abjuraciones, aunque hasta aqui no ha sido muy usado, y se haga con la diligencia que esta dicho en los reconciliados.

3 Otro segundo remedio es la compurgacion la qual se deve hazer segun la forma de la instrucion con el numero de personas que à los Inquisidores ordinarios, y Consultores pareciere; a cuyo alvedrio se remite. En lo qual solo se deve advertir que por la malicia de los hombres en estos tiempos es peligroso remedio y no esta mucho en uso, y que se deve usar del con mucho tiento.

4 El tercero remedio es el tormento, el qual por la diversidad de las fuerzas corporales, y animos de los hombres los derechos lo reputan por fragil y peligroso, y en que no se pueda dar regla cierta mas de que se deve remitir à la consciencia, y arbitrio de los Juezes regulados segun derecho, razon, y buena consciencia.) Ita ibi.

5 Ad ornatum supradictæ Instructionis circa subscriptionem abjurantium, vide Pegnam *in direct. Inquis. part. 3. comment.* 40. ubi relatis Doctoribus, quorum aliqui in abjuratione subscriptionem necessariam affirmabant, aliqui verò secùs, concludit subscriptionem requiri, quando reus pœnitens scit scribere; si verò nesciat, tunc ait, debere Inquisitores, & Notarium se subscribere, idque tutissimum dicit Decianus *in tract. crim. lib. 5. cap. 47. n.* 6, *&* 9. Vide etiam Joan. Rojas *singul. 1. n. 7.* Delrium *in disquis. magic. lib. 5. sect.* 12. Simancam *in catholic. instit. tit. 1. num. 9. &* 10. Campegium *in addit. ad Zanchinum cap. 20. lit. B*, & Gundisalvum *de hæret. quæst*, 20, *num. 7.*

6 Quod autem dicitur in supradicta Instructione, quòd remedium purgationis est periculosum, vide Pegnam *in direct. Inquis. part. 2. comm.* 14. & Farinacium *de hæresi q.* 194. *num.* 64. ubi sic ait: Purgationis remedium est periculosissimum, fragile, fallax, & incertum, cum ab aliorum opinione, & voluntate pendeat, & propterea illo non utendum, nisi rarò, & cum magna cautela, utiliusque & salubrius, est alias pœnas arbitrarias imponere, ad aliaque remedia confugere, & propterea in supremo Urbis totiusque Christianæ Reipublicæ Sanctæ Inquisitionis Tribunali purgatio ab aula ferè recessit, & non nisi rarò induci solet. Ita Farinacius.

7 Et tandem ad intelligentiam supradictæ Instructionis dum dicit, quòd quando sit danda tortura, remittitur arbitrio Inquisitorum. Vide Campegium *in addit. ad Zanchinum tract. de hæret. cap. 9. lit. E, ver. nunquid*. Decian. *in tract. crim. lib. 5. capit.* 35. *n.* 20. Pegnam *in direct. part. 3. comment.* 39. *&* 110. & Petrum Binsfeldium *de confes. malef. membr. 2. post 5. conclus. §. exempli gratia, vers. licèt quispiam*, ubi declarat quale in isto casu debeat esse Inquisitorum arbitrium. Vide etiam Farinacium *tit. de indiciis, & tortura, quæst.* 37. *n.* 192. *& seq.*

R E S O L. LVIII.

Quomodo Inquisitores se gerere debeant in sententiis ferendis?
Et an in determinando qualitatem culpæ contra fidem anteponenda sit opinio Theologorum, opinioni Canonistarum, & in processando causam, & imponendo pœnam Canonistarum opinio præferatur?
Et an in ferenda sententia, si ex parte juris sint diversæ opiniones, Inquisitores teneantur sequi opinionem probabiliorem, & quando sunt æquè probabiles, illam sequi debeant, quæ magis favet reo; & si detur æquale dubium, tunc absolvendus sit reus? Ex p. 4. tr. 8. Res. 106.

§. 1. DEbent illas ferre in die, & non in nocte nisi multitudo negotiorum aliter fieri non permittat, & in publico, & in scriptis, aliter non valet, non tamen tenentur hæc efficere pro Tribunali sedendo, & dictas sententias modo quo *suprà* possunt per alios proferre, & in sententiis condemnatoriis exprimendus est specialis error, de quo fuit reus notatus, ac criminis investigatio, ut citationes, admonitiones, confessiones, probationes, legitimæ induciæ ad pœnitendum competentes, obduratus animus rei in erroribus, & reliqua quæ ad justum processum conficiendum requiruntur, & hæc omnia docet Pegna *in director. Inquisit. part. 3. comm.* 40, & alii.

2 Nota *hic* obiter quòd in determinando qualitatem culpæ contra fidem anteponenda est opinio Theologorum opinioni Canonistarum in processando causam, & in imponendo pœnam Canonistarum opinio præferatur. Ita Azor. *tom. 1. lib. 2. c.* 17. *quæst.* 3. Judicia verò præparatoria tractari ab Inquisitoribus debent secundùm cujuscumque Inquisitionis stylum, & in ferenda sententia, si ex parte juris sunt diversæ opiniones, probabilius est teneri Inquisitores sequi opinionem probabiliorem, quando autem duæ opiniones ex parte juris sunt æquè probabiles, illam sequi debent, quæ magis favet reo, cùm in dubio ipsi favendum sit, & si in parte facti secundùm quod probare, detur æquale dubium, etiam tunc absolvendus est reus. Quod hoc in to 8 tr. 1. [illegible] ex Ref. 13. [illegible] §. Sed hic, & seq. [illegible] Non desunt, & alterius [illegible] sententiam.

R E S O L. LIX.

An Inquisitores possint sine Episcopo proferre sententiam absolutoriam rei?

Et

Et an sit usu receptum indicere abjurationem sine Episcopo? Ex p. 4. tract. 8. Res. 50.

§. 1. PRima opinio negat. Ita Simanca *in cathol. instit. tit.* 3. *num.* 9. *& in enchirid. tit.* 51. *num.* 2. Rojas *singul.* 27. *n.* 7. Zecchius *in summ. tractat.* 1. *tit. de fide, cap.* 11. *num.* 14. Azorius *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 18. *q.* 16. & alii.

2 Secunda opinio affirmat, & ita docet Molina *de just. to.* 5. *tract.* 5. *disp.* 28. *nu.* 15. Julius Clarus *in praxi crimin. §. hæresis, num.* 5. qui citat glossam *in Clem.* 1. *de hæreticis, in ver. Contra eos,* & Cartarium *in praxi*.

3 Tertia opinio distinguit. Unde Michael Zanardus *in directi. Theol. part.* 2. *cap* 6. *quæst.* 15. sic ait: Quoad sententiam absolutoriam multi tenent Inquisitorem, & Episcopum unum posse sine altero inquisitum de hæresi absolvere, ut Joan. Andreas, Paulus Cardin. & Abbas; alii verò, ut Ancharanus, Aretinus, & Socinus oppositum sentiunt. Videtur autem mihi dicendum quòd absolvere inquisitum de hæresi stat dupliciter. Primò, quando ex processu non resultat eum esse nec convictum, nec confessum, nec indiciis sufficientibus ad torturam indiciatum de hæresi. Secundò, quando est convictus, vel confessus, vel graviter indiciatus, ita ut torquendus veniat. Si primum, uterque potest seorsim reum absolvere, quia non est inventus reus, nec aliud contra eum manet agendum. Si secundum, unus non poterit sine alio eum relinquere, & absolvere. Primò, quia torquendus est, & tortura non potest infligi ab uno sine alio. Secundò, quia sumus in negotio gravi, in quo postulanda est congregatio, & ad ulteriora est procedendum. Hæc Zanardus.

4 Mihi verò placeret prima opinio quæ fundatur *in Clem.* 1. *de hæret.* sed in aliquibus provinciis est consuetudo, ut Inquisitores sine Episcopo proferant sententiam absolutoriam, & ideò Antonius Sanctarell. *de hæresi cap.* 40. *dub.* 2. *num.* 13. sic asserit. Alii sentiunt non posse Episcopum, & Inquisitorem seorsim sententiam absolutionis proferre; quæ sententia est sequenda, nisi alicubi esset consuetudo in contrarium legitimè præscripta. Ita ille, & ego.

5 Sed an dicta consuetudo in sacro Tribunali Inquisitionis Hispaniæ vigeat, Molina *de just. tom.* 5. *tract.* 5. *disp.* 27. *num.* 15. *in fine*, affirmat. Sed Simanca *in cathol. instit. tit.* 3. *numer.* 9. negat.

6 Nota etiam, ut * *suprà* adnotavimus, quod Sousa *in aphoris. Inquis. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 5. docet, esse usu receptum Inquisitores indicere abjurationem, & purgationem sine Episcopo, unde ubi adest talis consuetudo legitimè præscripta, ego illam, ut *suprà* dixi non damnarem.

RESOL. LX.

An Inquisitores possint procedere ad decisionem causarum sine Vicario Capituli Sedis vacantis?

Et an Capitulum Sede vacante sit judex in causa hæresis?

Et quid in ordine ad exemptos? Ex p. 4. tract. 8. Res. 33.

§. 1. REspondeo negativè, nam, ut *suprà* dictum est de Episcopo, dicendum est etiam de Capitulo Sede vacante, quod est judex ordinarius in causa hæresis, non exercendo hanc jurisdictionem per se ipsum, sed per Vicarium ad id specialiter deputatum, ut patet *in cap. ad abolen. de hæret.* ibi, *vel Clerici ipsi sede vacante*, &c. & colligitur ex *Clem.* 1. *§. propter, de hæret* Et ita hanc sententiam tenet Simanca *in cathol. instit. tit.* 25. *nu.* 6. Gundisalvus *de hæret. quæst.* 7. *n.* 8. Decianus *in tr. crim. lib.* 5. *cap.* 21. *n.* 13. Carrera *tr. de hæret. num.* 66. *&* 70. Bonifacius de Vitalinis *in Clement.* 1. *num.* 48. *&* 50. *de hæreticis*, & alii, & hæc omnia procedunt non solùm quando sedes vacat absolutè, sed etiam quando Episcopus esset captivus, vel si non ministraret propter non expeditas literas, ut notant Decianus, Carrerus, & Bonifacius de Vitalinis *loc. cit.*

2 Sed an Capitulum Sede vacante sit judex in causa hæresis modo quo *suprà* etiam in ordine ad exemptos, affirmat Socinus *in cap. ad abolendam, num.* 44. & Card. Zabarella *in Clem.* 1. *de hæret. §. duro, n.* 60. *in* 8. *quæst.* At ego contrariam sententiam tenendam esse existimo, quia Capitulum succedit Episcopo in his quæ Episcopo competunt de jure ordinario, non autem ex delegatione. Sed Episcopus, ut *suprà* notatum est, non est judex ordinarius exemptorum in causa hæresis, sed delegatus, ergo &c. & ideò nostram sententiam tenet Decianus *ubi suprà, numer.* 14. & Carrera *numer.* 66. cum Jo. Andrea *in d. cap. ad abolen. num.* 15. Ancharano *num.* 10. & aliis.

RESOL. LXI.

An detur appellatio à sententia Inquisitorum lata contra hæreticos, eorum credentes, fautores, defensores, & receptatores?

Et an hæredes hæreticorum possint appellare à sententia lata contra hæreticum?

Et an detur appellatio à sententia interlocutoria gravaminis illati ante definitionem, & pariter in appellatione à Decreto torturæ? Ex p. 4. tr. 8. Res. 29.

§. 1. REspondeo quòd à sententia contra hæreticos, eorumque credentes, fautores, defensores, & receptatores lata non datur appellatio, ut patet ex *c. ut Inquisitionis, de hæret. in* 6. & tradunt DD. ut Simanca *in Cathol. instit. tit.* 6. *num.* 2. Rojas *singul.* 19. *num.* 1. *& seq.* Paramus *de Inquis. orig. lib.* 3. *q.* 4. *num.* 58. Decianus *in tract. crim. lib.* 5. *cap* 20. *num.* 26. *& cap.* 58. *num.* 1. & Farinacius *de hæresi quæst.* 185. *§.* 15. *num.* 227. ubi *nu.* 230. notat, quòd si sit hæreticus à sententia contra se lata appellare non potest, ita nec etiam appellare possunt illius hæredes.

2 Notandum est tamen quòd limitatur supradicta sententia à Farinacio *num.* 232. *&* 235. Calderino *tr. de hæret. cap.* 29. *n.* 2. cum aliis in appellatione à sententia interlocutoria gravaminis illati ante definitivam, & pariter in appellatione à decreto torturæ.

3 Non gravabor tamen hic apponere verba Instruct. Tolet. *anno* 1561. *num.* 50. ubi sic ait. (Deven los Inquisidores mirar mucho que la sentencia del tormento sea justificada, y precediendo legitimos indicios, y en caso que desto tengan escrupulo o duda por ser el prejuizio irreparable pues en las causas de heregia ha lugar apelacion de las interlocutorias otorgaran la apelacion a la parte que apelare. Pero en caso pue esten satisfechos de los legitimos indicios, que del proceso resultan esta justificada la sentencia del tormento, pues la apelacion en tal caso se reputa frivola, deven los Inquisidores proceder à la execucion del tormento sin dilacion alguna. Y adviertan que en duda han de otorgar la apelacion, y por esto non procedan à sentencia de tormento ny execucion della hasta despues de conclusa la causa, y haviendosene recebido las defensas del reo.) Sic ibi. Sed de hac quæstione *infrà* etiam redibit sermo.

RESOL. LXII.

An Inquisitores possint respuere appellationem, quam affert reus?

Et quid de hæredibus hæreticorum?

Et an hæreticus non per viam appellationis, sed per viam querelæ, & supplicationis possit adire superiorem, ut sententiam, quam injustam esse prætendit, revocet, & annullet?

Et an hæreticus possit appellare à gravamine illato ante diffinitivam sententiam, & sic ab interlocutoria, & Decreto torturæ?

Et an si gravamen sit illatum ab Episcopo, possint laici appellare ad Metropolitanum, non autem exempti? Ex part. 4. tract. 8. Res. 32.

§. 1. REspondeo affirmativè, si reus appellet à sententia definitiva contra eum lata, nam, ut habetur *in cap. ut Inquisitionis, de hæret. in* 6. prohibetur judicibus admittere appellationes hæreticorum, & ita docent Rojas *singul.* 19. *nu.* 1. *& seq.* Simanca *in cathol. instit. tit.* 6. *num.* 2. Pegna *in director. Inquis. part.* 3. *comm.* 31. Paramus *de orig. Inquis. lib.* 3. *q.* 4. *n.* 58. Zanchinus *de hæret. cap.* 20. *num.* 1. Decianus *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 20. *num.* 26. Carrera *de hæret. num.* 129. & iterum Rojas *singul.* 179. *n.* 2. ubi ex hoc asserit, quòd sententia ab Inquisitoribus contra hæreticum lata potest executioni demandari, etiam pendente termino decem dierum à jure communi ad appellandum dato. Et hæc omnia intelliguntur etiam quoad hæredes hæreticorum, qui non possunt appellare à sententia contra hæreticos lata, & ita docet cum aliquibus limitationibus Simanca *in Cathol. instit. tit.* 6. *nu.* 7. *& seq.* & Barbosa *in collect. tom.* 3. *lib.* 5. *tit.* 2. *cap.* 18. *num.* 6.

2 Verùm licet hæreticus, ut dictum est, non possit appellare à sententia diffinitiva, potest tamen appellare à gravamine illato ante diffinitivam sententiam, & sic ab interlocutoria. Ita Pegna, Rojas, Barbosa, & Paramus *loc. cit. n.* 60. *& seq.* ubi plura docet de forma hujus appellationis ab interlocutorio gravamine, & de requisitis ad eam.

3 Notandum est etiam hic obiter quòd licèt, ut alibi diximus, in causa hæresis posset reus appellare à decreto torturæ, ex gloss. *in Clem.* 1. *vers. ipso jure, de hæret.* & Simanca *in cathol. instit. tit.* 52. *nu.* 11. *& tit.* 65. *n.* 2. attamen si appellatio sit calumniosa, & Inquisitores videant in processu legitima extare indicia ad torquendum, possunt non obstante appellatione ad torturam devenire, quod est valdè notandum. Et ita tenet Pegna *in direct. Inquis. part.* 3. *comm.* 31. ubi pro hac firmanda sententia affert instructionem Madrilianam.

4 Quando verò hæreticis licitum est appellare, appellatio defertur ad Papam; secus in sacro Tribunali S. Inquisitionis Hispan. ubi ex privilegio Apostolico, ut alibi probatum est, appellatio defertur ad supremum Inquisitorem, & si gravamen sit illatum ab Episcopo, possunt laici appellare ad Metropolitanum, non autem exempti. Nam in causis exemptorum quoad hæreses Episcopus procedit non tanquam judex ordinarius, sed delegatus, & ideò appellatio deferenda est Summo Pontifici.

ficl. Vide text. *in cap. ad abolendam, §. ſi qui vero, de hæret, in* 6. Simancam *in cathol. inſtit. tit.* 25. *n.*6. Zanchinum *de hæret. c.* 8. *n.* 3. Gundiſſalvum *de hær. q.* 7. *n.* 34. Carreram *de hæret. nu.* 65. Decian. *in tract. crim. lib.* 5. *c.* 21. *n.*4. aſſerentes Epiſcopum in cauſa hæreſis exemptorum procedere tanquam delegatum, & non ordinarium, quidquid aſſerat Hoſtienſis *in d. c. ad abolendam, n.*13. Anania *n.*24. & alii.

5 Sed pro coronide hujus reſolutionis ponam hic pulchrum dubium, an hæreticus non per viam appellationis, ſed per viam querelæ & ſupplicationis poſſit adire Superiorem, ut ſententiam datam, quam injuſtam eſſe prætendit, revocet, & annullet: Affirmativam ſententiam tenet Rojas *ſingul.* 19. *n.* 5. & Felinus *in c. ad abolendam, n.* 3. *de hæret. in* 6. At mihi placet opinio negativa, quam tuetur Cantera *tract. de hæret. n.* 130. doctus Simanca *in cathol. inſtit. tit.*6. *n.*2. quia ratio, per quam textus *in cap. Inquiſitionis*, denegavit hæreticis appellationem à ſententiis contra eos latis modo quo *ſuprà* dictum eſt, militat etiamſi eis licitum eſſet Superiores adire per viam querelæ. Unde licèt in aliquibus caſibus, in quibus non admittitur appellatio, non impeditur querela, ſeu recurſus, ut docet gloſſa *in cap. ex litteris, de integr. reſtit. ver. ſupplicavit.* Decius *conſil.* 533. *n.*2. Pariſius *lib.*4. *conſ.* 264. *n.* 18. Hippolytus, Marſilius *ſingul.* 86. & alii, hoc tamen in caſu hæreſis non eſt admittendum.

R E S O L. LXIII.

An Inquiſitores in cauſa appellationis debeant admittere oppoſitiones teſtium? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 117.

§. 1. NEgativè aliquis reſpondit ex authoritate Andreæ Iſerniæ, & Guidonis Papæ *in deciſ.* 500. aſſerentium quòd de jure in cauſa appellationis non admittuntur oppoſitiones.

2 Sed quidquid ſit in aliis cauſis, in cauſa hæreſis, in qua proceditur de plano, & ſine ſtrepitu judicii, Didacus Cantera *in qq. crimin. cap. de probat. per teſtes, §. de plena probatione, n.* 58. credit quòd reus admitti debet ad opponendas & probandas oppoſitiones contra teſtes primæ inſtantiæ, etiam in cauſa appellationis, ubi habuerit locum appellatio, etiam in quacumque parte, quamvis fuerit poſt appellationem uſque ad ſententiam, cùm non aſſignetur terminus ad opponendum contra teſtes. Eſt verùm quòd ſi eſſet poſt concluſionem in cauſa ex rigore juris, non admitteretur, ſed ex clementia & miſericordia judex ex officio poſſet admittere, quia judices in hoc judicio debet inquirere defenſiones reorum, & hoc eſt quod dicit Inſtructio in noviſſimis. Ita Cantera.

3 Inſtructio verò quam ipſe citat, eſt Inſtructio Madriliana *an.* 1561. ubi *n.*38. ſic ait: (Luego los Inquiſidores con diligencia ſe ocuparan en tomar las defenſas que el reo tiene pedidas y que le pueden revelar recibiendo y examinado los teſtigos de ſus abonos, y los que preſentaſe para provar las tachas de los teſtigos, que contra el reo depuſieren y haran con muy gran diligencia todas las coſas que convengan a la liquidacion de ſu Inocencia con ygual cuydado que huvieren echo lo que toca a la averiguacion de la culpa, teniendo gran conſideracion a que el reo por ſu priſion no puede hazer todo lo que havia meneſter y haria ſi eſtuvieſſe en ſu libertad para ſeguir ſu cauſa:) Sic ibi.

R E S O L. LXIV.

An Inquiſitores debeant facere actum publicum in die feſto? Ex p. 4. tract. 8. Reſ. 98.

§. 1. REſpondeo affirmativè. Unde *in inſtruct. Toletano anno* 1561. ſic habetur:) Eſtandos los proceſſos de los preſos votados, y las ſentencias ordenadas, los Inquiſidores acordaran el dia feriado, que ſe deve hazer el auto de la fe, el qual ſe notifique alos Cabildos de la Igleſia y Ciudad, y adonde ſe halla audiencia Preſidente y Oydores los quales ſean combidados para que acompañen ſegun la coſtumbre de cada parte.) Ita ibi.

2 Sed ad ornatum dictorum verborum vide Salzedum *in pract. criminal. Diaz cap.* 114. *lib.*1. ubi ita ait: Fuit aliquando controverſum, an in die feſto traditio Curiæ ſæculari facienda eſt? & omni prætermiſſa diſputatione ſemper mihi earum Inquiſitionum ritus placuit, in quibus hujuſmodi ſententiæ diebus feſtivis ſolent pronunciari. Nam, ut ſcribit Jo. Andreas *in cap. ut commiſſi, de hæret. in* 6. expedit multitudinem populi congregari ad videndum reorum cruciatus & pœnas, & inde diſcant timere homines, & à malo committendo longè repellantur; Unde valdè conveniens videtur, ut hoc publicè & diebus feſtivis fiat, & fortè propter hoc in Hiſpania noſtra publico fidei actu diebus feſtivis ſolet celebrari, quæ actio tanta authoritate & majeſtate celebratur, ut videatur horrendum ac tremendum ſpectaculum, & ſit veluti imago futuri judicii, quo nihil eſſe poteſt ad terrorem incutiendum aptius, ex quo plures utilitates oriuntur. Ita Salzedus, & revera ita eſt. Vide Paramum *de origin. Inquiſit. lib.* 3. *quæſt.*4. *num.* 36.

R E S O L. LXV.

An Inquiſitores poſſint permittere, ut judices laici aſſiſtant tantum in cauſis fidei? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 105.

§. 1. SCias amice Lector quòd Venetiis, ut patet apud Thuanum *lib.*4. *hiſtor. anno* 1548. & Michaelem Ronſel *in hiſt. Pontif. juriſd. lib.*6. *c.*4. *n.*19. & in toto eorum dominio cum Inquiſitore aſſiſtit unus ex Senatoribus, & firmiter credo hoc ibi fieri ex privilegio, ſeu permiſſione Pontificis, nam aliter factum non approbo, quia Inquiſitores non poſſunt hoc judicibus laicis permittere, & ideò Michael Zanardus *in direct. Theol. p.*1. *prae.* 1. *c.* 6. *q.* 29. ſic aſſerit. Judices laici non poſſunt ullo modo de cauſis hæreticorum cognoſcere, intellige judicando, & aſſiſtendo, ex permiſſione fieri poteſt, non ut totum deciſivum in ſententiis contra hæreticos latis habeant, ſed tantùm aſſiſtentiam, ut ſint certi, quod juſtè contra hæreticos proceditur, quòd nec etiam permittendum eſt, niſi ubi Pontifex hoc permittit. Ita Zanardus.

R E S O L. LXVI.

An per illa verba textus in cap. accuſatus, non ſe intromittant, ſed relinquant ſuis judicibus puniendos, *poſſint Inquiſitores relinquere reum ſimpliciter, & non remittere judicibus, ut illum puniant?* Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 111.

§ 1. REſpondeo affirmativè, & ita docet Emanuel de Valle de Moura *in opuſcul. de incantat. ſect.* 3. *c.* 6. *n.* 10. ubi ſic ait: Verba illa textus, *non ſe intromittant, ſed relinquant ſuis judicibus puniendos*, videntur intelligi ita, ut ſi prima facie non appareat in ſortilegio manifeſtus ſapor, non poſſunt Inquiſitores cognoſcere, ſed teneantur relinquere rem intactam aliis judicibus. Si verò ea qualitas apparuit, & cognoverunt, prævioque examine invenerunt, non ſubeſſe talem ſaporem, ſeu ſuſpicionem, tenentur reum dimittere impunitum, quantumvis eis conſtet de delicto, ſicut cùm ob blaſphemiam quæ videbatur hæreticalis, res examinatur, vel reus capitur, & prævio examine reperitur quidem blaſphemaſſe, ſed non hæreticaliter, tenentur reum dimittere, non quidem remittendo illum ad alios judices, ut eum puniant pro tali delicto, ſed eum ſimpliciter relinquendo, juxta prædictum verbum, *relinquant* id eſt, dimittant, & non impediant. Judex autem ad quem punitio ſpectaverit, poterit & tenebitur cognitionem rei aſſumere, & conſtito ſibi quòd ſacrum Tribunal eum propterea tantùm dimiſit, quia delictum non qualificabatur hæreſis ſuſpicione, poterit procedere. Ita ille. Sed quia vix ſortilegus non miſcet, vel credit aliquid ſapiens hæreſim manifeſtè regulariter ejus punitio pertinet de jure ad Inquiſitores. Sed, ut **ſupra* dictum eſt, de jure novo per Conſtitutionem Sixti V. Inquiſitorum juriſdictio magis in hoc ampliatur.

* Sup. in Reſo[illegible] [illegible] 105. & 106. [illegible] & lege etiam [illegible] 105. & 106.

R E S O L. LXVII.

An Inquiſitores poſſint relaxare aliquem brachio ſæculari inconſulto Supremo Senatu Inquiſitionis?

Et an in Hiſpania ſancitum ſit, quod Inquiſitores particulares nullum Religioſum, nullumve Nobilem, aut aliqua ratione inſignem comprehendant, quin prius certiorem faciant Inquiſitorem Generalem, & ejus Supremum Senatum? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 121.

§. 1. REſpondeo negativè, per verba Inſtructionis Toletanæ *anno* 1561. *n.* 66. ubi ſic ait; (Offreciendoſe caſos muy graves no ſe deven executar los votos de los Inquiſidores Ordinarios y Conſultores aunque ſean conformes ſin conſultarlo con el Conſejo como ſe acoſtumbre hazer y eſta proveydo.) Sic ibi. Ex quibus verbis Molina *inſtit. tract.* 5. *diſp.* 28. *n.*14. ſic ait: Nullus relaxatur brachio ſæculari Senatu Supremo inconſulto, etiamſi vota Inquiſitorum, Ordinarii ac conſultorum omninò conſentiant, quoniam id inter cauſas graviſſimas computatur. Ita ille, qui citat Pegnam *in direct. part.* 3. *comment.* 96.

2 Notandum eſt etiam, quod Caſtrus Palaus *in opere morali tom.*1. *tr.*4. *diſp.*8. *punct.*13. §.2. *n.* 5. aſſerit: In Hiſpania ſancitum eſſe, ut Inquiſitores particulares nullum Religioſum, nullum, ut Nobilem, aut aliqua ratione inſignem comprehendant, quin priùs certiorem faciant Inquiſitorem generalem, & ejus ſupremum Senatum, miſſis ad eos indiciis & probationibus habitis contra talem reum, & ex eorum præſcripto procedatur, & non aliter, à qua regula ſolùm eſt excipiendus caſus periculi, fugæ, vel alterius gravis mali. Sic ille, qui citat Molinam & Pegnam *ubi ſuprà*, cum Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 34. *num.* 33. & uſus ſupradictus in Hiſpania circa capturam ſupradictarum perſonarum procedit ex verbis ſupradictæ Inſtructionis Toletanæ *num.* 5. ubi ſic habetur. (Si los Inquiſidores fueren conformes en la priſion manden la hazer como lo tuvieren acordado y en caſo que el negocio ſea calificado por

Sup. hac [illegible] in Reſ. [illegible] per [illegible] & inf. in tr. [illegible] doctrina [illegible] curſum in fine.

tocar

tocar à personas de calidad o por otros respectus consulten al Consejo.) Ita ibi. Sed nos de hoc etiam alibi *supra* aliqua adnotavimus.

R E S O L. LXVIII.

Quomodo se gerere debeant Inquisitores, ne irregularitatem incurrant, tradendo hæreticos Curiæ sæculari?

Et notatur, quod Paulus IV. & Pius V. statuerunt, ut Inquisitores, Consultores, & alii Inquisitionis Ministri essent immunes ab irregularitate quamcumque, & quomodocumque ad hæreticorum condemnationem incurrant.

Et an si aliquis Inquisitor incurrat irregularitatem, possit alter ex privilegio Urbani III. absque Alia dispensatione eum absolvere? Ea p. 4. tr. 8. Res. 51.

§. 1. FErdinandus de Castro *in oper. mor. tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 14. n. 10.* ex Pegna *in direct. Inquis. p. 3. comm. 85.* putat in tali casu non debere Inquisitorem expresse præcipere judici laico, ut pœnam mortis in illos exequatur, sed solùm, ut sententiam à se latam exequatur, vel meliùs, ut servet constitutiones & leges adversùs hæreticos editas, nam in hoc modo compulsionis, cùm mors directè petita non sit, nulla est occasio irregularitatis contrahendæ. Ita Castrus.

2 Sed ad tollendos omnes scrupulos, notandum est quòd ne ob periculum incurrendæ irregularitatis ministri sacræ Inquisit. ab officio retardentur, S. D. noster Paulus IV. *die 19. April.* 1557. & S. Pius V. statuerunt, ut Inquisitores, Consultores, & alii Inquisitionis ministri essent immunes ab irregularitate quamcumque & quomodocumque ad hæreticorum condemnationem incurrant. Et ita docet Scortia *in Bullis Pontif. epit. 10. theor. 34.* Sayrus *de cens. lib. 6. cap. 18. n. 15.* Majolus *de irregul. lib. 2. c. 9.* & alii.

3 Hinc contra Covarr. *in Clem. 1. p. 2. §. 5. n. 6.* & alios dicendum est, quòd si judex sæcularis differret exequutionem, possunt Inquisitores instare, ut exequatur sententiam, nec propterea ullam contrahunt irregularitatem, ut rectè notavit Barbosa *in collectan. to. 2. lib. 5. tit. 7. c. 13. n. 5.* Henriquez *lib. 14. c. 12. n. 5. in glos. lit. D.* Avila *de cens. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 2.* Medina *in sum. lib. 1. c. 11. §. 10. regul. 4.* Tabiena *ver. Irregularitas, n. 15.* &c. & ideò Inquisitores, quando tradunt hæreticos Curiæ sæculari, non tenentur præmittere protestationem *cap. novimus, de ver. signif.* ut rectè notat Çened. *in qq. Can. q. 15. n. 5.* & Simanca *in cathol. instit. tit. 34. n. 47.* & Avila *ubi supra*, etiam notat fiscalem Secretarium, denunciatores, & alios officiales in Tribunali Inquisitionis non incurrere irregularitatem, licèt omittat dictam protestationem.

4 Notandum est tamen hic obiter, quod si aliquis Inquisitorum incurrat irregularitatem, alter eum poterit absque alia dispensatione absolvere, ex privilegio Urbani III. & ita notat Rojas *de hæret. p. 2. n. 423.*

R E S O L. LXIX.

An Inquisitores possint se ad invicem super irregularitatibus dispensare?

Et an hoc privilegium Commissariis Inquisitorum competat? Ex p. 4. tr. 2. Res. 102.

§. 1. AFfirmativè respondet Rojas *de hæret p. 2. n. 423.* ubi sic ait: Si aliquis Inquisitorum incurrat in irregularitatem, alter eum poterit absque alia dispensatione absolvere, ut in Extrav. Urbani III. quæ incipit, *Dilectis filiis*, quam refert Repertor. Inquisitor. *in ver. Inquisitores, & in ver. irregularis.* Ita Rojas, & post illum Pegna *in direct. Inquis. p. 3. comm. 72.* & Campegius *in addit. ad Zanchinum tract. de hæret. cap. 31. litt. A.*

2 Sed, an hoc privilegium Commissariis Inquisitorum competat, dubitari potest, & verius est secundùm Pegnam *ubi sup.* competere, & hoc favore fidei, quòd est valdè notandum.

R E S O L. LXX.

An DD. Inquisitores possint remittere familiares judicii laico, quando non gaudent privilegio fori absque metu irregularitatis?

Et doctrina hujus Res. est valdè notanda etiam pro Episcopis, & aliis Ministris Ecclesiasticis?

Et observatur, quod ad incurrendam irregularitatem ob defectum lenitatis opus est, ut causa sit proxima, nempè dictum, vel factum ex natura tendens ad mortem.

Et explanatur, quod qui detegit malefactorem, ut comprehendatur, incurrit irregularitatem, si mors ejus sequatur? Ex p. 4. tract. 2. Res. 101.

§. 1. PArs affirmativa suaderi potest, quia, ut observat Joan. de Vanshel *in c. si judex laicus, de sent. excomm. in 6. lit. B*, captus à judice laico in habitu clericali debet remitti ad Ecclesiasticum, donec constet, an sit Clericus, aut non, & si non constet, quòd non sit Clericus, adhuc postea debet remitti ad sæcularem; ergo dicendum est in casu nostro idem faciendum esse à DD. Inquisitoribus: nam, ut observat Narbona *in recop. lib. 4. tit. 1. leg. 20. gloss. ult. n. 1.* praxis Inquisitionis in tali casu convenit praxi usitatæ, cùm inter Ecclesiasticum & sæcularem judicem, cui eorum alicujus Clerici punitio spectat, controvertitur. Sed, ut dictum est, quando casus occurrit, Episcopus remittit judici laico Clericum foro privilegii non gaudentem; ita & DD. Inquisitores debent in tali casu etiam judicibus sæcularibus suos familiares remittere, unde in concordia quam *ubi sup.* exponit Narbona, *fol. 358. n. 8.* sic habetur: (Y que en tanto que se vee, y haze la dicha remission el familiar delinquente estè preso en la carcelaria que le huviere puesto el que en la captura huviere previniendo, sin que se proceda hasta la dicha remission, la qual luego que se hiziere y præsentare al Inquisidor, o juez seglar contra cuia iurisdicion se huviera declarado, remita en tal processo, y causa, y lo dexe a aquel en cuio favor se huviere secho lo dicha remission, para que proceda en el conocimiento y determinacion de la causa.) Sic ibi. Nec valet dicere quòd in dictis verbis non præcipitur Inquisitoribus remittere reum, sed causam & processum; nam respondeo, quòd si talis remissio esset facienda sine reo, etiam judex laicus causam, & processum sine reo Inquisitoribus remittere posset; nam concordia iisdem verbis loquitur de remissione facienda ab Inquisitoribus, ac de facienda à judice laico. Sed hoc dicere est absurdum, ergo, &c.

2 Confirmantur insuper supradicta ex ratione, nam, ut rectè observat ex Societate JESU Turrianus *de cens. lib. 9. disp. 66. dub. 3.* & ex nostra Religione Megalius *in 3. par. instit.* Peregrinus *lib. 7. c. 5. q. 5. n. 39.* Bizozerus *in summa c. 5. de cens. n. 1. §. dixi septimò.* Vega *en espejo de curas, com. 2. c. 12. §. 26. n. 261.* & alii, ad incurrendam irregularitatem ex defectu lenitatis opus est ut causa sit proxima, nempè dictum, vel factum ex natura sua tendens ad mortem, ut notat Homobonus *in exam. Eccles. part. 2. tr. 12. c. 1. quæst. 2.* Beja *in respons. cas. 37. part. 1.* & alii. Sed in nostro casu remissio rei per se, & ex natura sua non tendit ad mortem: ergo. Probatur minor à fortiori, quia, ut rectè observat Villalobos *in sum. tom. 1. tract. 21. difficult. 25. num. 8.* Inquisitores, qui tradunt hæreticum brachio sæculari, etiam seclusis Bullis Pontificiis, non incurrunt irregularitatem, quia ait ille, in tali remissione & traditione (el Inquisidor ni da sentencia, ni comete la jurisdicion, sino solamente remite la causa al Juez seglar, que por otro camino tenia jurisdicion contra aquel,) Nota, quod his verbis utitur Concordia *ubi supra*, quam rationem priùs docuerat Suarez *de cens. disp. 47. sect. 1. n. 10. & seq.* Filliucius *tom. 1. tract. 19. c. 9. n. 244.* & Layman *lib. 3. sect. 5. tr. 3. p. 3. c. 7. n. 3.* Et idem dicendum est de Episcopis, qui tradunt judicibus laicis Clericos degradatos, ut patet ex *cap. novimus, de verbor. significat.* unde ex dictis Gaspar Hurtado *de irregular. disp. 2. difficult. 11. num. 42.* sic asserit: Judices Ecclesiastici, & Inquisitores, eorumque ministri, non fiunt irregulares, si aliquem degradatum, aut hæreseos condemnatum tradant brachio sæculari, quia non cooperantur ad mortem. Ita ille, & ante illum Emmanuel Sà *ver. irregularitas, §. ex deformatione licita, n. 4* ubi ita ait: Oportet verò dedisse ad id causam propinquam & directam ex natura sua ad deformationem; tale autem est adjudicare morti, accusare, testificari; at tale non videtur esse tradi hæreticum ab Inquisitore brachio sæculari. Hæc ille; & novissimè hanc sententiam docet Mercerus *in 3. p. q. 24. de irregularit. dub. 6.* Bonacina *de censuris disp. 7. q. 4. punct. 1. n. 27.* Igitur, si Episcopi, & Inquisitores tradentes supradictos brachio sæculari, minimè irregularitatem incurrunt, quia non sunt causa proxima, nec cooperantur ad eorum mortem; quantò magis dicendum est in nostro casu neque irregularitatem incurrere, si tradant reum judicibus laicis.

3 Nec supradictis obstat primò, quòd Gregorius XIV. in Bulla *de immunitate Eccles.* ut docet Farinacius *in append. c. 22. n. 343.* liberat ab irregularitate judices, qui in casibus exceptuatis in dicta constitutione, tradunt reos judicibus sæcularis. Ergo non est verum, quod suprà conati sumus firmare, nempè dictam remissionem, & traditionem non esse causam proximam, neque per eam irregularitatem incurri; non, inquam, hæc obstant, quia puto Pontificem in dicta Bulla non dispensare in irregularitate, sed declarare non incurri, ut apparet, si attentè verba Bullæ considerentur. Adde, quòd ad tollendos scrupulos, & pacandas conscientias, Pontifices solent dispensare, & concedere multa privilegia, quæ in rigore necessaria non forent.

4 Non obstat secundò, quòd in casu *c. si judex laicus*, & in casu *cap. novimus, suprà* citatis, Inquisitores, & Episcopi sunt immunes ab irregularitate ex vi præcepti Apostolici, quia, ut observat Gambacurta *de immunit. Eccles. lib. 2. c. 7. ver. Absque irregularitatis nota*; cùm Pontifices in aliquibus casibus jubeant Ecclesiasticis, ut tradant reos judici sæculari, eo ipso intelliguntur irregularitatem auferre, ne ex obedientia, & observatione Canonum, videantur damnum incurrere; quod quidem non accidit in casu nostro, nam præceptum tradendi familiares judicibus laicis, non emanat à Pontifice, qui ab incursu

cursu

cursu irregularitatis liberare potest, sed à supremo Consilio Inquisitionis, quod hac potestate caret. Fateor hoc argumentum apud me validissimum esse; sed posset quis respondere Hurtadum, Sà, Villalobos, Suarez & alios *ubi suprà*, excusare Ecclesiasticos in supradictis casibus ab irregularitate, non ex vi præcepti Apostolici, sed quia in remissione & traditione reorum Curiæ sæculari, minimè sunt causa proxima, neque cooperantur ad mortem, unde non incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis.

5 Et tandem non obstat tertiò, quòd qui detegit malefactorem, ut comprehendatur, incurrit irregularitatem, ut colligitur ex *c. tua nos, de homicidio*, & inter multos docet Adamus Tannerus *in 3. part. D. Thom. disp.* 6. *q.* 10. *dub.* 13. *n.* 306. Sed in nostro casu non solùm detegitur malefactor, sed curiæ sæculari traditur ergo, &c. Nam respondeo supradictum manifestantem tunc irregularitatem incurrere, quando esset accusator, vel testis necessarius ad cognitionem causæ, vel hoc faceret, ut minister justitiæ. Et ita tenet Turrianus *de cons. lib.* 9. *disp.* 67. *dub.* 4. qui respondet ad *c. tua nos*.

6 Verùm his minimè suffragantibus, quia casus est magni momenti, putavi de illo interrogatus à DD. Inquisitoribus hujus Regni consulendum esse summum fidei Quæsitorem, supremum S. Inquisitionis Consilium, Salvo semper, &c.

RESOL. LXXI.

An Inquisitores possint licitè promittere impunitatem reo, si verum fateatur? Ex p. 4. tr. 8. Res. 22.

§. 1. RESpondet affirmativè Flaminis Cartharius *in practica interrogandi reos, lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 27. quoniam, ait, ipse, Inquisitores in remittendis pœnis, & temperandis ampliorem, quàm cœteri judices, habent potestatem, ut patet ex *c. ut commissi, de hæret. in* 6. & probat Barbosa *in collect. tom.* 3. *lib.* 5. *tit.* 2. *cap.* 12. *num.* 9. cum aliis penes ipsum.

2 Sed negativam sententiam mordicus tenet Sigismundus Scaccia *de judiciis lib.* 1. *c.* 87. *num.* 25. ubi ex multis rationibus probat, quòd Inquisitor non debeat promittere reo impunitatem, seu gratiam se facturum, sed quòd secum aget benigniori, quo poterit, modo, vel dummodo relapsus non sit, quòd Ecclesia secum misericorditer aget. Ita ille. Vide Simancam *in cathol. instit. tit.* 13. *n.* 12. Sed circa præsentem quæstionem vide Pegnam *in direct. Inquis. part.* 3. *comm.* 23. *n.* 206. *per totum*, ubi doctè, ut semper solet, disputat, an fides data reo de impunitate præstanda servari debeat, & in quibus pœnis possint Inquisitores gratiam facere, & circa hoc quomodo debeant se habere cum reis. Verùm his non obstantibus, non desinam hic apponere opinionem Didaci Cantera *in qq. crim. c.* 1. *de vera confess. num.* 9. ubi sic ait: Secundò intellign non habere locum nostram fallentiam in crimine hæresis, ut tenet Simanca, sed certè in hoc crimine hæresis contrarium vidi determinari per Consilium Inquisitionis in quadam causa cujusdam relapsi. Nam ex eo quòd Inquisitor promisit misericordiam, non fuit relaxatus. Ita Cantera, unde videant DD. Inquisitores, quàm cautè loquendum sit cum eis.

RESOL. LXXII.

An Inquisitores per præsumptiones possint condemnare aliquem pro hæretico? Ex part. 4. tractat. 8. Res. 36.

§. 1. LIcèt in causis civilibus ex aliquibus præsumptionibus & indiciis fiat una integra, & perfecta probatio; ex glossa *in lib.* 2. *ff. de excusat. tutor.* in causis tamen criminalibus ex pluribus indiciis, & præsumptionibus non fit perfecta probatio, ex glossa *vers. illorum, in c. veniens* 1. *de testibus*.

2 Verùm in favorem fidei aliqui putant, quòd indicia, & præsumptiones sufficiunt ad condemnationem, quando dicta indicia, & præsumptiones plenè probantur, & adducunt *lib.* 2. *in fine, C. de hæret.* & Innocentium *in cap. sicut, de simonia*. Vide etiam Umbertum Locatum *in praxi Inquisitor. ver. hæreticus, n.* 22. & Repertorium Inquis. *ver. probationes*.

3 At his non obstantibus ego contrariam sententiam teneo, nam in crimine hæresis non solùm probationes sufficiunt, sed probationes debent esse luce meridiana clariores, quia in hoc crimine de majori periculum agitur. Et ita hanc sententiam tenet Simanca *in cathol. instit. tit.* 50. *num.* 21. *tit.* 51. *num.* 2. *& in enchirid. tit.* 34. *numer.* 1. Zanchius *de hæret. cap.* 13. *numer.* 4. Menochius *vol.* 2. *consil.* 82. *num.* 16. Riminaldus *lib.* 6. *consil.* 686. *num.* 46. vide etiam Paramum *de orig. Inquisit. lib.* 3. *qu.* 6. & Parisium *lib.* 4. *consil.* 2. *num.* 101. *& seq.* & Decian. *in tract. crim. lib.* 5. *c.* 35. *num.* 20. & videtur expressè decisum *in cap. litteras, de præsumptionibus*.

4 Notandum est tamen, quòd supradicta sententia procedit quoad condemnandum hæreticum in pœna ordinaria hæresis, secus autem in pœna extraordinaria, & ita intelligendus est Rojas *singul.* 264. *num.* 6. *& de hæret. p.* 2. *num.* 151. qui videtur sibi varius & contrarius, ut legenti diligenter patebit; & hanc etiam sententiam tenet Simanca *in cathol. instit. tit.* 50. *nu.* 21. *& tit.* 51. *num.* 12. Gundisalvus *de hæret. q.* 13. *num.* 21. *&* 22. Albertin. *de agnoscen. q.* 34. *num.* 56. *& seq.* Pegna *in director. part.* 2. *comment.* 80. & alii. Potest igitur hæreticus per præsumptiones & indicia plenè probata condemnari in pœna extraordinaria triremium, fustigationis, exilii, carceris, &c. quicquid asserat Menochius *consil.* 82. *n.* 144. ubi putat ex præsumptionibus non posse quem condemnari in pœnam corporalem, sed in pecuniariam. Sed tu tene nostram sententiam cum DD. citatis.

RESOL. LXXIII.

An Inquisitores ex indiciis, & præsumptionibus indubitatis possint punire reum pœna ordinaria? Ex p. 4. tr. 8. Res. 116.

§. 1. NEgativè prima facie videtur respondendum ex doctrina Innocentii *in c. quia verisimile, de præsumpt.* ubi tenet quòd quando quis condemnatur ex præsumptionibus in criminalibus non datur pœna ordinaria delicti. Vide etiam Angelum *in lib.* 2. *de furtis*, & Ananiam *consil.* 59. *col.* 2.

2 Sed his non obstantibus in casu hæresis contrarium dicendum est. Unde Didacus Cantera *in qq. crim. cap.* 2. *de probat. per testes, q.* 1. *n.* 60. sic asserunt. In crimine hæresis probato facto ex quo resultat indubitatum indicium, bene datur pœna ordinaria delicti, v. g. aliquis facit aliquam cæremoniam Judæorum, cùm sit ex eorum genere, & idem si faceret aliquam cæremoniam Mahometanam, cùm sit de genere Maurorum, certè ex isto facto cùm ille sit ex illo genere, resultat præsumptio indubitata, vel indicium indubitatum, quod fuit propter observationem illius legis, vel sectæ, & sic si est negativus, pertinax, datur pœna ordinaria hæresis, per textum *in c. ad abolendam, de hæret.* Ita Cantera, & in his terminis loquitur Simanca *in cathol. instit. c.* 49. *n.* 3. unde hæc menti teneant DD. Inquisitores, quia quotidiana erunt, ut observat Cantera *loc. cit.* qui etiam videndus est *in q.* 6. *ubi suprà, n.* 2.

RESOL. LXXIV.

An Inquisitores per tres, vel quatuor testes minus idoneos possint punire reum pœna ordinaria, si simul adsint alia conjectura, circumstantia, vel adminicula?
Et notatur, quod numerus testium supplet eorum defectus, etiam ad effectum quod censeantur omni exceptione majores.
Et an depositio unius testis inhabilis sufficiat ad torturam?
Et quid si sint duo? Ex p. 4. tr. 8. Res. 123.

§. 1. NEgativè respondet Almon Ciazzius *in suis disceptationibus criminalibus, discept.* 17. *n.* 46. *usque ad n.* 59. quia testis inhabilis non potest suppleri per alios testes inhabiles, quoniam quod nihil est, supplementum non recipit, *l. sed si manente, ff. de precar.* & testium inhabilitas ut suppleatur ex dicto alterius, requiritur ut testis supplens non sit inhabilis, ut tenet Aymon *cons.* 99. *n.* 10. Corn. *lib.* 2. *con.* 172. *num.* 20. & & ex pluribus imperfectis non potest oriri perfectum, Bec. *cons.* 85. *num.* 20. & alii.

2 His tamen non obstantibus contrariam sententiam esse veram praxis & Doctorum auctoritas docet. Unde Antonius Sousa *in aphorism. Inquis. lib.* 2. *c.* 13. *n.* 13. sic ait: Testes inhabiles licèt regulariter non sufficiant, nisi ad inquirendum ad torturam, & ad pœnam extraordinariam; si tamen magnus sit eorum numerus, & adsint conjecturæ sufficientes, suppletur eorum defectus, & potest imponi pœna ordinaria. Ita ille, & Castrus Palaus *in opere morali tom.* 1. *tr.* 4. *disp.* 8. *punct.* 15. §. *n.* 1. sic asserit: Depositio unius testis inhabilis rarò ad torturam sufficit, nisi aliis adminiculis & præsumptionibus gravibus adjuvetur. Depositio duorum sufficiet ad torturam, vel ad condemnandum reum in poeua extraordinaria; trium, vel quatuor depositio ad condemnationem ordinariam sufficiet, quia multitudine deponentium inhabilitas illorum reparatur. Hæc Castrus *ubi suprà*, & ante illum Rojas *singul.* 188. *num.* 11. Lælius Zecchius *in summ. to.* 1. *c.* 11. *de hæresi; nu.* 14. *ver. admittuntur* Pegna *in direct. p.* 3. *comment.* 113. & alii, & hæc opinio desumitur ex *capite in fidei favorem, de hæret. in* 6. Unde Rojas *singul.* 200. *n.* 3. ex verbis dicti capituli infert, & docet, quòd in crimine hæresis quamquam causa sit criminalis, & ardua, numerus testium in favorem fidei defectum eorum, & qualitatem supplet. Vide etiam Binsfeldium *de confess. malef. membr.* 2. *concl.* 7. & Delrium *in append.* 2. *ad disquis. magic lib.* 5. *q.* 12. *in fine*.

3 Notandum est etiam hic à DD. Inquisitoribus, quòd numerus testium supplet eorum defectus, etiam ad effectum, quòd censeantur omni exceptione majores. Ita Gregnrius XV. *in decis.* 351. *num.* 4. *&* 5. quod procedit, etiamsi omnes patiantur exceptiones. Ita Cæsar. de Graffis *decis.* 175. *n.* 9. licèt quoad hoc ultimum contradicat Cacheranus *cons.* 64. *num.* 5. & Bursatus *lib.* 3. *cons.* 321. *n.* 31.

RE-

RESOL. LXXV.

An Inquisitores possint punire reum pœna ordinaria, si cum teste inhabili occurrat alius testis valdè dignus?

Et an si testes singulares sint valdè digni viri, Nobiles, & egregiæ personæ, conjungantur, & faciant plenam probationem contra reum? Ex p. 4. tr. 8. Res. 129.

Sup. hoc infra 8. t. ... Dico quinto.

§. 1. AFfirmativè videtur respondendum ex authoritate Francisci Pitigiani *in pract. crim. canon. p. 2. cap. 1. fol. mihi* 145. ubi sic ait: Si alter testis sit valde dignus, potest supplere defectum, qui est in altero minus idoneo, ita, ut simul efficiant plenam probationem, ut tenet Baldus *in l. si quis ex argentariis*, §. 1. *ff. de eden*, & alii Doctores *ibidem*. Sic Pitigianus. Vide etiam Ghislerium *de judice Regulari c. 17. n. 46.*

2 Sed ego puto DD. Inquisitores non debere discedere à contraria sententia, quam docet Portel *in dub. Regul. ver. Testis n.* 10. & Pegna *in director. p. 3. comment.* 113. & alii, quia ex dignitate unius, non reparatur alterius defectus, nisi cum utriusque depositione aliæ circumstantiæ, & indicia concurrerent, & hanc opinionem tenet etiam Sousa *in aphor. Inquisit. lib. 2. cap. 19. n. 2.*

Sup. hoc supra Res. 21. § Dico septimo & Dico undecimo, & inf. in tract. 14. Res. 31.

3 Notandum est etiam hic obiter, quod Hippolytus de Marsiliis *in pract. crim. §. diligenter, n. 17.* & alii, docent, quod si testes singulares sint valdè digni viri, nobiles, & egregiæ personæ conjunguntur, faciunt plenam probationem contra reum. Sed ego contrariam sententiam teneo cum docto Cantera *in qq. crim. c. 2. de probat. per testes, q. 5. n. 3.* quem omninò vide. Vide etiam Campegium *in addit. ad Zanchinum c. 23. lit. C.*

RESOL. LXXVI.

An Inquisitores possint condemnare absolutum, iterum de eodem crimine superveniente probatione pleniori? Ex p. 4. tr. 8. Res. 10.

Sup. hoc infra tr. 12. R. 31 §. 1.

§. 1. AFfirmativam sententiam videtur docere Instructio Hispal. *ann.* 1484. *n.* 3. sic habetur, (Item acordaron y ordenaron que los que fueren presos por este delicto que no sean fatigados en las carceles, en la dilacion del tiempo, que luego se haga el processo con ellos, porque no aya lugar de quexarse y no se detengan a causa do no haver entera probanca, pues que es causa quando sobreviene probanca se puede de ouevo agitar no obstante la sentencia que fuerte dada.

2 Sed istam constitutionem aliqui intelligunt de reo, qui fuit absolutus ab instantia judicis; secus autem, si fuit in totum absolutus, ne repugnet juri communi & legi *si eius §. 1. ff. de accusationibus, &c. de his, de accusat.* & ex authoritate & argumento *l. libellorum, & c. cum P. de accusation.* Vide Brunum *de heret. lib. 4. c. 8.* & Decium *cons.* 137.

3 Verùm, his non obstantibus, Joan. Rojas *de heret. p. 2. assert.* 40. *n.* 385. docet, quòd absolutus, sive ab instantia judicis, sive definitivè, iterum de eodem crimine pleniori superveniente probatione poterit condemnari, & *infra n.* 286. etiam docet condemnatum pœna arbitraria, quia delictum non fuit plenè probatum posse ordinaria pœna puniri superveniente de eodem crimine legitima probatione, & ita observatur in praxi in Sacro Tribunali S. Inquisitionis Hispaniæ, Undè post hæc scripta hanc sententiam tenet etiam Sousa *in aphor. Inquisit. lib. 2. c. 37. n.* 31. & ideò à fortiori observandum est id, quod determinat Instructio Toletana *ann.* 1561. *n.* 69. ubi sic ait: (Quando huviero processo contra alguna persona determinado, o sin determinase, y estuviere sobreseido aunque no sea de heregia formal, sino que por otra razon pertenezca al S. Officio sobreveniendo nueva probanca de nuevos delitos deve acumular el processo viejo con el processo nuevo para agravar la culpa y el Fiscal haga mencion del en su acusacion.) Sic ibi.

Sup. hoc ibid. 2 § 1.

RESOL. LXXVII.

An Inquisitores possint procedere, & punire disputantes de fide in casu de jure prohibito?

Et an dicta prohibitione c. 2. de hæreticis in 6. *non includatur Clericus quamvis indoctus, & quamvis peccet contra legem naturalem exponendo se periculo errandi: sed non autem incidet in excommunicationem latam in dicto capite?*

Quæ quidem excommunicatio etiam à laicis non incurritur ipso facto, sed per judicem Ecclesiasticum est infligenda? Ex part. 4. tract. 8. Res. 56.

§. 1. REspondeo affirmativè, & ita docet Michael Zanardus *in direct. Theol. p. 2. c. 6. q.* 32. Umbertus Locatus *in praxi Inquisit. ver. disputare, n.* 2. & ex neotericis Farinacius *de heresi q. 78. n.* 117.

Sup. hoc sup. in tr. 8. Res. 10 & in to. 6 tr. 1. R. 91. in fine & 6 ... Regis ... ... pro ... ... pred ...

2 Notandum est tamen, quòd *in c. quicumque, §. inhibemus de heret. in* 6 prohibetur laicis de fide disputare, etiam quòd sint personæ doctæ & litteratæ, ut observat Albertinus *de agnoscend. q. 13. n.* 12. Valentia *to. 3. disp. 1. q. 10. punct. 4. post 2. conclus.* Pegna *in direct. Inquis. p. 2. q. 10. comment.* 25. Azorius *to. 1. lib. 8. cap. 26. q. 1.* Aragon. *in 2, 2 q. 10. art. 7. notab. 2.* & alii, *ubi infrà*, nisi in casu magnæ necessitatis, vel utilitatis, ut si in aliquo loco adesset aliquis hæreticus, qui fideles perverteret, nec ibi adessent Ecclesiastici docti, qui adversùs illum partes fidei susciperent, tunc enim laico docto non solùm non prohibetur, sed etiam tenetur cum illo hæretico, de fide disputare, & ita docet Becanus *tom. 3. tract. de fide cap. 15. qu. 7. n. 6.* Suarez etiam *tract. de fide disp. 20. sect. 1. n.* 11. Turrianus *in 2. 2. D. Thom. tract. de fide, q. 10. art. 7. disp.* 59. Sanctarellus *de heresi c. 8. dub. 2. num.* 7. & alii.

Resol. dubii in ... ... hoc.

3 Nota etiam, quòd in dicta prohibitione *cap. 2. de heret. in* 6. non includitur Clericus, quamvis indoctus, quia textus loquitur de laicis, peccabit tamen contra legem naturalem, exponendo se periculo errandi. Ita Sanctarellus *loc. cit. num.* 8. Becanus *n.* 7. Azorius & Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 2. c. 6. num.* 8. & alii, non autem incidet in excommunicationem latam *in d. cap.* quæ quidem excommunicatio etiam à laicis non incurritur ipso facto, sed per judicem Ecclesiasticum est infligenda, ut notant DD. citati.

RESOL. LXXVIII.

An Inquisitores possint procedere contra blasphemantes hæreticaliter ex iracundia?

Et an Inquisitores possint punire blasphemantes sub conditione, v. g. non credo in Deum, nisi te occidam? Ex p. 4. tr. 8. Res. 87.

§. 1. PRima facie videtur, quòd non, ex verbis Instructionis Hispal. *ann.* 1550. *n.* 4. ubi sic habetur: (Porquanto Inquisidores agunas vezes prenden por causas livianas no concluyentes heregia derechamente por palabras que mas son blasphemias que heregia dichas con enojo o ira que de aqui adelante no se prenda ninguno desta calidad si duda huviere que lo consulten con los Inquisidores Generales.) Sic ibi.

Sup. hoc in tr. 12. Res. 8.

2 Sed supradicta verba, *en blasphemias dichas con enojo*, &c. intelligenda sunt de blasphemiis non hæreticalibus, ut optimè notavit Joan. Rojas *de heret. p. 2. n.* 172. & apparet ex aliis verbis, ibi, *No concluyentes heregias direchamente*, quæ verba etiam clarè demonstrant Inquisitores de blasphemiis hæreticalibus solùm inquirere, quod etiam apparet per illa verba Instructionis Toletanæ *anno* 1561. *num.* 65. ubi sic habetur: (Los Inquisidores proceden contra algunos culpados por cosas que los hazen sospechosos en la fe, y por la calidad del delicto y de la persona no lo juzgan por herege como son los que contrahendos matrimonios o por blasphemias calificadas:) ubi per *blasphemias calificadas* intelliguntur blasphemiæ hæreticales, & ita tenet Castrus *de just. heretic. punit. lib. 1. cap.* 12. Eymericus *in director. Inquisit. part. 2. quæst.* 41. & *ibi* Pegna *comm.* 66. Bañez *in 2. 2. quæst. 18. art. 1.* & alii, quos citat, & sequitur Antonius Sanctarellus *de heresi cap. 80. lib. 2. num.* 1. qui tamen adducit Constitutionem Julii III. quæ incipit, *In multis*, &c. ubi super blasphemias, etiam non hæreticales, constituuntur judices Inquisitores. Sed hoc in praxi non observatur. Nam in Tribunali S. Inquisitionis hodie tantùm contra blasphemantes hæreticaliter inquiritur; etiamsi ex calore iracundiæ dictas blasphemias fecerint, ut tenet Rojas *loc. citat.* & Albertin. *de agnoscend. quæst. 23. num.* 18. cum aliis, licèt tales puniendi sint mitiori pœna. Vide etiam Riccium *in praxi tom. 1. resolut.* 423. ubi asserit blasphemantes calore iracundiæ, & in ludo, debere abjurare. Sed de hoc *infrà*; Vide etiam Emanuelem de Valle de Moura *opusc. de ensal. sect. 3. cap. 3. n. 7.* ubi invehitur in quemdam Theologum, qui liberavit à jurisdictione Inquisitorum blasphemantem ex magna iracundia & vehementi passione.

Cas. in Resol. quam hic ad ... in tr. 12. R. 1. §. 1. ... ad ...

4 Notandum est etiam hic obiter, quòd Inquisitores possunt punire blasphemantes sub conditione, ut v. g. Non credo in Deum, nisi te occidam, quia hæc blasphemia conditionalis habet in se puram, implicitantem affirmativam, videlicet, quòd si ad occidendum illum opus fuerit in Deum non credere, paratus est libenter facere. Ita Rojas *ubi suprà, n.* 173. & 174. & post illum Lazarius *de tract. blasphemia, q. 6. n.* 11.

RESOL. LXXIX.

An Inquisitores possint punire tanquam hæreticum Confessarium asserentem pœnitenti, ut sibi revelet complicem, alias eum non posse, nec velle absolvere?

Et an in tali casu pœnitens teneatur denunciare talem Confessarium tanquam hæreticum in Tribunali S. Inquisitionis? Ex part. 4. tract. 8. Res. 97.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Medina *in summ. lib. 1. cap. 4. §. 2.* quem sequitur Lopez *in instruct. Confess. p. 1. cap. 27. §. Commendamus quoque*. Unde putant talem Confessarium esse denunciandum, quia hæresis est affirmare, quòd teneatur pœnitens eam circumstantiam confiteri, nam sequeretur licitum esse infamare proximum.

2 Sed contrariam opinionem tuetur Villalobos *in summa,*

tomo

to.1.tr.9.diff.c.38.n.9. ubi ſic ait: Añade Medina, que ſi el Confeſſor dice al penitente no os he de abſolver, ni puedo hazerlo ſi no me revelais el complice que el penitente en tal caſo tiene obligacio à denunciarlo como berego en el S.Officio, porque es herege dezir, que eſta circumſtancia es neceſſaria declararla en la confeſſion, y por el conſiguiente dize, que ſi el penitente viene à confeſſarſe con otro, y le dize lo que la paſſo con el primero que no le ha abſolver haſta que denuncie al S.Officio como de Heregia y trayga recando como lo ha hecho aſſi. Pareceme que el P. Maeſto Medina eſtava moy colerico que el ſentido de aquellas palabras no es tan rigoroſo como el le haze, que el dezir, no puedo, muchas vezes es meſmo que no quiero.) Ita ille; & ita etiam hanc ſententiam tenet Coriolanus *tr. de caſ. reſer.p.1.ſect.3.art.9.n.3.* ubi citat Petrum Navarra. Et ratio eſt. Nam licèt ſit hæreſis dicere, non eſſe illicitum infamare proximum, tamen controvertitur inter DD. an revelatio complicis in confeſſione ſacramentali facta, ſit infamare proximum, de qua quæſtione vide me ipſum *in 1.p.tr.7.de circumſt.reſ.49.*

RESOL. LXXX.

An Inquiſitores poſſint punire Confeſſarios frangentes ſigillum Confeſſionis?

Et notatur Sacerdoti, qui ſigillum Confeſſionis frangit, nullum à jure imponi pœnam, quam de facto incurrat, Ex par. 4. tract. 8. Reſol. 95.

§. 1. Reſpondeo negativè, niſi, ut docet Molfeſius *in ſum. to.1.tr.7.c.23. nu.68.* adeſſet error in intellectu revelantis, defendendo licitam eſſe revelationem hujus ſigilli, vel aliter malè ſentiret de Sacramentis Eccleſiæ, quia in tali caſu cognitio ejus criminis ſpectaret ad Tribunal S.Inquiſitionis, ubi non recipiuntur denunciationes in aliis caſibus; ſed remittuntur ad judicem Eccleſiaſticum ordinarium, & ita intelligendus eſt Alphonſus de Leone *de officio Confeſſarii to.1. recollect.12. nu.12. caſ.3.* quatenus dicit Confeſſarios frangentes ſigillum confeſſionis eſſe Inquiſitoribus denunciandos.

2 Notandum eſt tamen hic obiter Sacerdoti, qui ſigillum confeſſionis fregit, nullam à jure imponi pœnam, quam de facto incurrat. Sed *in c. omnis utriuſque ſexus de pœnit.* dicitur debere deponi à ſacerdotali officio, & ad agendam pœnitentiam in arctum Monaſterium detrudi. Sed hęc requirunt ſententiam judicis. Ita Coninch *de Sacram.diſp.9.dub.4.n.70.* Sed Doctores qui referunt pœnas infligendas Sacerdotibus ſigillum revelantibus, plena manu congerit Auguſtinus Barboſa, vir quidem doctus, *in collect.to.2.lib.5.tit.38.c.12.n.15.* & Menochius *de arbitr. lib.2.centur.5.caſu* 414.

RESOL. LXXXI.

An Inquiſitores poſſint punire Confeſſarios, qui tempore Jubilæi abſolvunt Hæreticos in foro conſcientiæ?

Et docetur non poſſe puniendum Confeſſarium abſolventem aliquem cum opinione probabili? Ex p.4. tr.8. Reſ. 109.

§. 1. Ex Covaruvia P. Vaſquez *in 3.p.tom.4. tract. de excommun.dub.19.n.15.& 16.* obſervant Inquiſitores ſolitos eſſe punire hujuſmodi Confeſſarios, qui virtute Jubilæi, in qua non concluditur in ſpecie crimen hæreſis, audent abſolvere hæreticos occultos, & ita etiam docet Homobonus *in conſult. mor.vol.2.p.4.reſp.19.*

2 Sed hoc factum diſpliceret Joanni Sancio, qui *in ſelectis diſp. 44.nu.23. & diſp.48 nu.52.* docet non eſſe puniendum Confeſſarium abſolventem aliquem cum opinione probabili, quia res quæ culpa carent, in damnum vocari non debent, *cap. 2. de conſtit.* nec ſine culpa quiſpiam puniendus eſt, cùm nullus ſit dignus pœna, niſi ob culpam, ex *l. puterur, ff.ad legem Aquilam, c. ſatis perverſum, diſt.56.c.inventum 16.q.7.* Sed Confeſſarius abſolvens virtute Jubilæi hæreticum occultum, non committit culpam, quia utitur opinione probabili, ut videre eſt apud me ipſum *in tr. de abſolutione ab hæreſi, * reſol.1.* licèt ego teneam opinionem negativam, ergo non eſt dignus aliqua pœna. Undè Molfeſius *in ſum.to.1.tr.7.c.21.n.63.* ſic ait: Quòd autem dicunt, ut Domini Inquiſitores punire ſoleant Confeſſarios, non conſtat, & de jure non procedit. Ita ille. Sed ego reſolutionem hujus dubii remitto prudentiæ DD. Inquiſitorum.

RESOL. LXXXII.

An Inquiſitores poſſint punire dicentes confeſſos Religioſis ab Epiſcopo approbatis, iterum eadem peccata teneri confiteri Parocho?

Et an ſic dicentes ſuſpecti ſint de hæreſi, & ſint denunciandi S. Officio? Ex p.4. tr.8. Reſ.102.

§. 1. Affirmativè reſpondeo, quia ſic dicentes ſunt ſuſpecti de hæreſi, & ſunt denunciandi S.Officio, & ita tenet Zanard. *in direct. Theol. p.1.de ſacrament. Pœnit.c.24.* Alphonſ.de Leone *in tr.de offic. & poteſt.Confeſſ.to.2.recollect.10.nu.101.* Peregrin. *in compend.noſtr.privil.to.1.ver.communicare, §.11.* & Naldus *in ſum.ver.Confeſſarius, n.29.* & S. Jo. de la Cruz *de ſtatu de Relig.lib.2.cap.6. dub.1.concl.3.* Undè explodenda apparet opinio Henrici de Gandavo, Hoſtienſis, Archidiaconi, Joannis Monachi, & aliorum, quos refert Adrianus *in 4.q.5.de Confeſſione,* aſſerentium, quòd qui ex privilegio confitentur Religioſis, tenentur poſteà debito tempore ſuis Parochis confiteri eadẽ peccata, quæ ſemel confeſſi ſunt, ut adimpleant præcepta Innocentii III. *in cap. omnis utriuſque ſexus,* & ideò obſervat Miranda *in Manuali Prælat.to.1.q.45.art.3.* quòd Joannes Poliaco, qui pertinaciùs ſupradictam opinionem tenebat, per Joann. XXII. *anno Domini* 1322. vocatus Romam compulſus eſt palinodiam recantare, ſuumque errorem revocare, ut conſtat ex quadam Extravag. quæ incipit, *Vas electionis.* Meritò igitur, ut advertit S. Joan. de la Cruz *loco citato,* Sixtus IV. commiſit Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis delictum punire.

RESOL. LXXXIII.

An Inquiſitores poſſint admittere ad confeſſiones audiendas eos, qui abjuraverunt de vehementi, vel de levi?

Et an Regulares abjurantes de levi reddantur inhabiles ad gradus, & dignitates Religionis?

Et notatur, quod ex abjuratione etiam de vehementi non incurritur irregularitas, Ex p.4. tr.8. Reſ.64.

§. 1. Reſpondeo negativè quoad primum, ex declaratione Sacr.Congr.S.Officii, per quam ordinatur, ne is qui abjuravit de vehementi, admittatur amplius ad audiendas confeſſiones, quam declarationem affert Umbertus Locatus *in fine praxis Inquiſit.Genuenſis,* & de Leone *ubi infrà,* & docet Riccius *p.2.deciſ.218.per totam,* quam omninò vide.

2 * Difficultas eſt de reo abjurante de levi, & affirmativè reſpondet M. Antonius Genuenſis *in praxi Archiep.c.45.n.2.* ubi ſic ait. Fuit dubitatum in Curia Archiepiſ. an quidam Sacerdos, qui abjuraverat hæreſim de levi, eſſet admittendus ad audiendas confeſſiones fidelium, & re delata ad ſacram Congregationem generalis Inquiſitionis S. Officii in Urbe fuit reſcriptum *die* 6. *Martii* 1596. dictum Sacerdotem non eſſe impeditum exercere omnes Ordines, & Sacramenta miniſtrare, ac fidelium etiam ſæcularium confeſſiones audire, quamvis abjuraſſet de levi. Ita Genuenſis, qui etiam ibi notat, *ſupr.* diximus quòd in dicta Curia Archiepiſc.Neapolit. abjurantes de vehementi numquam admittuntur ad confeſſiones audiendas.

3 * Sed an Regulares abjurantes de levi reddantur inhabiles ad gradu, & dignitates Religionis? negativè reſpondet Seraphicus Freyta *in addit.ad tr.de Confeſſ.ſolic.q.24.n.70.* etiamſi abjuraſſet de vehementi. Vide Rodriquez *in qq. Regul.to.2.q.82. art.2.* hodie tamen, ut obſervat Alphonſus de Leone *tr.de officio, & poteſt. Confeſſarii p.2. recollect.1. n. 211.* extat decretum ſacræ Congregationis ſancti Officii annuente Urbano VIII. Pontifice, ubi Regulares redduntur inhabiles ad officia, & dignitates propter quamcumque pęnitentiam, niſi ſit ſalutaris.

4 Notandum eſt hic obiter, quòd ex abjuratione etiam de vehementi non incurritur irregularitas, & ideò Villalobos *in ſum.to.1.tr.21.diffic.15.n.2.* ſic ait: (No ſe incurrere irregularidad por haver abjurado la heregia de levi, o de vehementi, de ſuerte que ſi de hecho de verdad no era herege, ſi no que ſe lo probaron con teſtigos falſos, o el confeſſo por temor del tormento no queda irregular como dize Navarro, el qual dize un Prelado que abjuro de vehementi, y el dia ſiguiente ſin diſpenſacion ſe fue à dezir Miſſa lo qual approbo y loco el Papa y toda la Curia, la razon deſto es clara, porque en el derecho no ſe pone eſta pena al que abjuro ſi no al herege.) Ita ille, & Sanch. *in ſum.to.1.lib.1.c.25.nu.12.* quem ſequitur Alphonſus de Leone *ubi ſup.de offic.& poteſt.Confeſſ.to.2.recollect.1.n.211.in fin.*

RESOL. LXXXIV.

An Inquiſitores poſſint punire ſumentes in communionem majores, vel plures Hoſtias, ſeu particulas?

Et an Euchariſtia cauſet gratiam toto tempore, quo eſt in ſtomacho? Ex p.4. tr.8. Reſ.69.

§. 1. Reſpondeo affirmativè cum Fernandez de Heredia *in diſp.Theol.de Sacram.tit.de Euchariſt. diſt. 2. p.9. dub. unic.n.1.* & S. Joan.de la Cruz *in direct.conſcien.p.2.de Sacram.Euchariſt.q.4.concl.2.* ubi ſic ait: Ex dictis patet contra Cajetanum, & Canum, Euchariſtiam non cauſare gratiam toto tempore quo eſt in ſtomacho, ſicut nec toto tempore manducationis, aliàs eſſet majoris conditionis communicando ſub multis hoſtis, quod falſum eſt, & puniuntur ut ſuſpicioſi per Inquiſitores, qui ſunt multum ſoliciti communicare ſub multis hoſtiis, ut diutiùs duret corpus Chriſti in ſtomacho. Ita S. Joann.de la Cruz.

RESOL. LXXXV.

An Inquisitores possint punire reum, qui fuit baptizatus invalidè ex defectu formæ, materiæ, vel intentionis? Ex par. 4. tract. 8. Res. 78.

§. 1. SUppono Baptismum necessarium esse, ut hæresis, Judaismus, & Paganismus punibilia sint ab Ecclesia, seclusis aliquibus casibus, ut patet ex Concil. Trid. *sess.* 14. *c.* 2. & observant communiter Doctores. Hoc supposito, negativè respondet ad quæsitum Sanch. *in sum. to.* 1. *lib.* 2. *c.* 7. *n.* 34. Soar. *de fide disp.* 19. *sect.* 5. *n.* 8. & Sanctarell. *de hæresi c.* 1. *dub.* 2. *nu.* 6. & alii, quia talis per Baptismum invalidum non fuit constitutus membrum Ecclesiæ visibilis, aliàs dictus Baptismus non esset repetendus: ergo Ecclesia non potest adversùs illum jurisdictionem exercere.

2 Sed non desunt DD. affirmativam sententiam tenentes, quam tuetur Azorius *tom.* 1. *lib.* 8. *c.* 9. *q.* 3. *vers. si quæras*. Castr. *de just. hæret. punit. lib.* 1. *c.* 8. Simanca *in Cathol. instit. tit.* 31. *nu.* 5. ubi sic asserit: Quæritur an is, qui probabili errore ductus putat se baptizatum esse, cùm verè baptizatus non sit, propriè censeatur hæreticus, si postea hæresi aliqua infectus fuerit? & verius est ut hæreticus judicetur, & pœnis hæreticorum subjaceat, quia iste baptizatus est Baptismo flaminis, & quia in hac re plus operatur opinio, quàm veritas, unde quidam ita definiunt: Hæreticus est qui verè baptizatus, vel pro baptizato se gerens pertinaciter, errat vel dubitat contra Catholicam veritatem. Hæc Simanca. Cujus opinionem tenet etiam Henriquez *l.* 2. *c.* 25. *nu.* 6. & Sayrus *de cens. lib.* 3. *c.* 4. *nu.* 11. in casu quo reus habuerit intentionem suscipiendi Baptismum.

3 Vel quando communiter reputatur baptizatus, ut semper accidit; & ideò observat Castrus Palaus *tom.* 1. *tr.* 4 *disp.* 8. *punct.* 16. §. 6. *nu.* 3. quòd Cæsar augustæ *anno* 1619. quidam Maurus, qui adversùs nostram fidem deliquit, reconciliatus est, etiamsi allegaverit baptizatum non esse, in cujus confirmationem in libro suæ parochiæ non fuit inventus scriptus. Vide etiam Antonium Ricciullum *tr. de jure personarum*, &c. *lib.* 3. *cap.* 6. varios casus distinguentem.

RESOL. LXXXVI.

An Inquisitores possint punire reum, quando dubitatur, an sit baptizatus? Ex p. 4. tr. 8. Res. 113.

§. 1. AD hoc dubium respondet Didacus Cantera Murciæ Inquisitor *in qq. crim. cap.* 1. *de hæreticis*, *num.* 5. ubi sic ait: Sed est dubium, quando dubitatur an aliquis sit baptizatus, possit ne contra eum procedi? & in hoc distingue, scilicet, aut est ille conversatus, & natus inter Christianos, & præsumitur in dubio baptizatus, & per consequens poterit procedi contra eum, si commisit aliquam hæresim: aut est natus, & conversatus inter infideles, & non præsumitur baptizatus, & per consequens non poterit puniri: aut est natus inter Christianos, conversatus autem inter infideles, & tunc etiam distinguerem, scilicet, quòd aut statim, quòd natus est ante annos discretionis, est captus ab infidelibus, & tunc licèt præsumeretur is baptizatus, tamen etiamsi fecerit aliquem actum hæreticum inter infideles, non puniretur, nec procederetur tamquam contra hæreticum, quia non fuit instructus in fide Catholica: aut captus fuit post annos discretionis, & sciebat fidem Catholicam, & tunc esset hæreticus, & puniretur tamquam talis. Istam distinctionem colliges ex textu, & quæ *ibi* notant DD. *in c.* 1. *de Baptismo*, & ex textu, & quæ *ibi* notant DD. *in cap. veniens*, §. *fin. de Presbyt. non baptizato*. Ita Cantera.

RESOL. LXXXVII.

An Inquisitores possint procedere contra comedentes carnes in diebus prohibitis, vel non recipientes Eucharistiæ Sacramentum, & Pœnitentiæ semel in anno? Ex p. 4. tr. 8. Res. 38.

§. 1. AFfirmativam sententiam olim docui, quia supradicti sunt vehementer de hæresi suspecti. Sed quia hæc opinio aliquibus nimis rigida visa fuit, ponam hic per extensum verba Doctorum. Antonius Sanctarellus *tr. de hæresi c.* 41. *dub.* 3. *num.* 5. Sunt de hæresi suspecti, qui singulis annis sua peccata non confitentur, nec communicant; sicut etiam sunt suspecti de hæresi, qui diebus vetitis carnes edunt. Jo: Rojas *singul.* 98. *nu.* 6. Inquisitores possunt procedere contra eum, qui non recipit sacram communionem quolibet anno. Franciscus Pegna *in direct. Inquis. part.* 2. *q.* 55. *com.* 46. Vehemens suspicio, seu suspicio alia sumitur ex signis exterioribus operum, aut verborum, ex quibus capitur argumentum concludens frequenter, & ut in pluribus, quòd qui talia dicit, vel facit, est hæreticus, ut si quis diebus prohibitis absque necessitate, & Superioris facultate carnibus vesceretur. M. Antonius Genuens. *in praxi Archiepis. cap.* 18. *nu.* 11. Comedentes carnes diebus prohibitis ab Ecclesia sine necessitate dicuntur vehementer de hæresi suspecti. Et tandem hanc sententiam non solùm quoad comedentes carnes diebus prohibitis, sed etiam quoad non sumentes sacramentum Eucharistiæ, & pœnitentiæ singulis annis, docet etiam Lelius Zecchius *in sum. to.* 1. *tit. de fide c.* 11. *n.* 5. Verùm posse omnia supradicta effici sine mentis errore, non est dubitandum, non tamen ex hoc sequitur, quòd Inquisitores non possint procedere contra talia facientes. Ideò eorum arbitrio standum erit pensatis circumstantiis, & qualitatibus facti, temporis, & personarum. Sed communiter contra eos, qui non communicant in praxi, solent procedere Episcopi.

2 Vide etiam præter DD. citatos Duardum *in Bul. Cœn. lib.* 2. *can.* 1. *q* 33. *n.* 7. Alphonsum de Leone *de offic. & potest. Confess. to.* 1. *collect.* 22. *n.* 12. *cas.* 15. & Emanuelem de Valle de Moura *opus. de ensal. & incant sect.* 3. *nu.* 20.

RESOL. LXXXVIII.

An Inquisitores sint judices competentes super reconciliatos, qui Hispano sermone Sambenitos, *vocantur?* Ex par. 4. tract. 8. Res. 69.

§. 1. AFfirmativam sententiam docent Doctores, quos citat Jo: Rojas *sing.* 98. *n.* 1. Sed ipse *n.* 3. & meritò, contrariam sententiam tenet, cui ego addo Doctores quos citat, & sequitur Cenedus *in decret. Gratiani coll.* 34. & Barb. *in coll. to.* 2. *lib.* 5. *tit.* 7. *c.* 9. *n.* 17. nec contra hanc opinionem negativam facit textus *in cap. aliud* 11. *q.* 1. ut rectè observat Pegna *in direct. Inquis. p.* 3. *q.* 97. *comment.* 146. & alii, quia varias habet expositiones, quas videre potes apud citatos Doctores; nam ego brevitati studeo.

2 Verùm his non obstantibus, non est dubitandum, si inter se dicti pœnitentes rixati fuerint, dum sunt in perpetuis, vel temporalibus carceribus, vel propter habitum pœnitentiæ unus in alterum convitia dixerit, posse Dominos Inquisitores illos punire, quidquid in contrarium sentiat Farinacius *de hæresi q.* 186. *n.* 37. *in fin.* Sed tu nostram sententiam tene, tuetur Rojas, & Pegna *ubi suprà*. Vide etiam circa præsentem quæstionem Simancam *in cathol. instit. tit.* 47. *n.* 18. Decianum *in tr. crim. lib.* 5. *c.* 23. *n.* 3. Covarruviam *pract. quæst. c.* 34. *n.* 3. & alios penes ipsos.

RESOL. LXXXIX.

An Inquisitores possint punire aliquem, qui dederit consilium reo incarcerato etiam justum, illis insciis? Ex par. 4. tract. 8. Resol. 67.

§. 1. REspondeo affirmativè, per ea quæ adducit Umbertus Locatus *in praxi Inquis. cas.* 10. *Placentia*, ubi agit de quodam Religioso Theologo, qui consultus de dubio Theologico ab Inquisito, justum, & Catholicum consilium ei præbuit, inconsulto tamen Inquisitore, & resolvit supradictum non esse puniendum, ut fautorem hæreticorum, sed arbitraria pœna deputanda ab Inquisitoribus, & novissimè hanc sententiam tenet etiam Seraph. Freyt. *in addit. tr. de confess. solic.* Roderici Acugna *q.* 22. *n.* 8.

RESOL. XC.

An Inquisitores possint animadvertere in frangentes cedulones, in quibus declarantur excommunicati; & de aliis casibus ad S. Officium pertinentibus, qui sunt valde notandi? Ex pr. 4. tract. 8. Resol. 103.

§. 1. REspondeo, quòd Cedulones excommunicationum, in quibus declarantur aliqui excommunicati deturpantes, sunt suspecti de hæresi, & ita in facto fuit decisum Romæ in caso contingenti in Curia Archiepiscopali Salernitana, & contra tales possunt procedere Inquisitores, ut observat inter alios Homobonus *in consult. mor. part.* 4. *resp.* 16. *vol.* 1. Item facientes Brevia cum characteribus, seu litteris ignotis, vel dicentes, seu recitantes quasdam orationes pro sanandis infirmis, fabricantes imagines cereas; & puncturis ea cruciando ad amorem, vel infirmitates inducendo, vel maleficia faciendo, qui capillos, ferramenta, clavos, lapides, &c. quæ postea evomentur ab ore maleficiatorum, item aspicientes speculum, aut phialam cum candela, & aqua benedicta, & dicentes aliqua verba pro inveniendis furtis, vel ad scienda secreta, hi omnes subduntur judicio DD. Inquisitorum. Sicuti etiam spretores campanarum, ut quidam olim fuit, qui nocte Sabbathi sancti abstulit malleolum à quibusdam campanis, illum apponendo in arbore nucis, despectio enim, & contemptus campanarum est unus de erroribus Turcarum, & hæc omnia docet Episcopus Viciaquensis, Aloysius Riccius *in praxi to.* 1. *resol.* 432. & alii penes ipsum.

RESOL. XCI.

An Inquisitores possint animadvertere in Concionatorem prædicantem animas non detineri in Purgatorio ultra decem, aut viginti annos.

Sed

Sed difficultas est, an opinio Soti, & aliorum circa hoc sit erronea, vel digna aliqua censura? Ex p.4. tr.8. Res. 101.

§. 1. ANimas ultra dictum tempus non detineri in Purgatorio, docet Sotus *in 4.dist.19.quæst.3.art.2.S.* Jo. de la Cruz *in direct. conscient. p.2.de Sacram. Pœnit, quæst. de Indulgent. dub.2.conclus.3.* Conrad. *in respons.cas. conscient. tom.1. quæst.118,* & Martin. Vivald. *in candelabro aureo, jussu Superiorum emendato,* ubi *in tit.10. de purgat.num.16.* sic asserit: Verùm est quòd, ut Sotus piissimus, & Catholicus author ait, vix animam ullam esse viginti, imò nec decem annis in gravissima pœna Purgatorii, quod etiam credo, etiamsi nulla esset indulgentia, propter immensam Dei misericordiam, & propter tormentorum acerbitatem, Ita Vivaldus.

2 Sed prorsus contrariam sententiam sustinendam esse puto, quam tuetur Bellarm. *de purgat. lib.2. cap.9.* Lorich. *in Thes. ver. Purgatorium, n.8.* Coninch. *de Sacram. disp.11, dub.4.n.38.* Molfes. *in summ. tom.1. tr.1.c.26.nu.112.* & alii. Sed difficultas est, an opinio Soti, & aliorum sit erronea, vel digna aliqua censura? Suar. *in 3.p.to.4.disp.46.sect.4.n.6.* negat, & asserit esse tantùm incertam, & voluntariam. Verùm Naldus *in sum.ver.anima, n.2.* vocat illam periculosam erroneam, & Inquisitores in Hispania coegerunt quemdam Concionatorem hanc sententiam docentem se retractare, ut patet apud Henriq. *lib.7.c.16.n.4.* ubi sic ait: Quidam prædicant nullam animam detineri in Purgatorio ultra decem, aut viginti annos, cùm pœnæ sint multo graviores, quàm hujus vitæ, semper intensæ circa animam justam: at hi, non sine temeritate quadam ex levibus rationibus loquuntur contra morem Ecclesiæ, quæ pro defunctis, & pro certa anima celebrat Anniversaria, Missas, & Officia ultra 20.annos, nec rigor Dei est injustus, si ab anima, quæ propriè non satisfacit, sed satis patitur, exigat longas pœnas, ut pro uno mortali exigit æternas. Quare illam sententiam quidam insignis Prædicator Minorita à S.Inquisitionis Senatu compulsus est retractare, eo quòd retrahat fideles ab operibus satisfactoriis, & Missis offerendis pro suis defunctis. Ita Henriquez, qui in glossa *lit.1,* ex Surio notat, quòd quidam Innocentius Papa est in Purgatorio detinendus usque ad diem judicii.

RESOL. XCII.

An Inquisitores non solum in propositiones hæreticas, sed etiam in aliis inferioris notæ animadvertant?

Et doctrina hujus Resolutionis est valdè notanda, & menti tenenda?

Et advertitur Episcopos ex Concilio contra pronunciantes propositiones erroneas, temerarias, &c. procedere debere. Ex par.4. tr.8. Res.94.

§. 1. REspondeo affirmativè, & ideò Petrus Lorca *in 2.2. D.Th.q.11.art.2.disp.40.n.1.* sic ait: In praxi & usu Patrum S.Inquisit. receptum est, non solùm propositiones hæreticas, sed etiam alias inferioris notæ cohibere, & in eos, qui proferunt animadvertere pro qualitate & quantitate notæ. Habemus autem hujus consuetudinis initium ex Concilio Constant. *sess.8.* (quamvis dubitari non possit antiquiorem esse) in qua damnantur errores VViclephi sub hac forma verborum:

2 Præfatos articulos sancta Synodus examinari fecit, & sæpiùs resarciri, quibus examinatis fuit repertum, aliquos & plures ex ipsis fuisse, & esse notoriè hæreticos, & à sanctis Patribus reprobatos, alios non Catholicos, sed erroneos, & scandalosos, alios, & blasphemos, alios piarum aurium offensivos, nonnullos eorum temerarios, & seditiosos. Eodem tenore sententiæ postea usi sunt S.Pius V.Greg.XIII.damnantes assertiones Michaelis Baii. Hæc Lorca. Igitur in multis propositionibus DD. Inquisitores animadvertunt, ut in hæreticis, erroneis, hæresim sapientibus, malè sonantibus, & piarum aurium offensivis, temerariis, scandalosis, &c. de quibus authores non uno modo loquuntur, quinimò valdè dissentiunt, unde in gratiam DD. Inquisitorum, & Qualificatorum S. Officii colligam hic Doctores, qui de dictis propositionibus scripserunt, inter quos præcipuè sunt isti, Augustinus Bariola, Consultor S.Officii, post flores commentariorum Pegnæ *fol.220.* Zanardus *in direct. Theol.par.1.prac.1.cap.3. §.26.* Canus *lib.12.de locis, c.11.* Albert. *de agnosc.q.61.* Simanca *in cathol.instit.tit.54.* Corduba *in q.lib.1.q.17.* Aragon. & Bannez *in 2.2.q.11.art.2.* Peyrinus *in privil. Minim.to.2.constit.9. Paul.V. §.2.n.19.* Antonius Ricciullus *tract. de jure personarum, &c. lib. 5.cap.8.* Paramus *de orig.S.Inquisit.lib.3.q.3.nu.105.& seq.* Suarez *tract.de fide disp.19.sect.3.num.6.& seq.* Castrus *lib.1.de just.haret. punit. c.3.* Turrianus *to.1.in 2.2.disp.55.dub.3.* Coninch *de actib. supernaturalibus disp.18. dub.8. nu.136.& seq.* Malderus *in 2.2.q. 11.art.2.membr.5.* Tannerus *to.3.disp.1.q.8. dub.5. n.97.* Valentia *to.3.disp.1.q.11.pun.1.* Molfes. *in sum.to.1. tr.11.c.2.nu.55.& seq.* Turrecrem. *lib.4.p.2.cap.11.* Castrus Pal. *in op. mor.to.1.tr.4.disp. 1.punct.1.n.3.& seq.* & alii penes ipsos.

3 Non desinam tamen hic apponere verba S. Jo. de la Cruz *in direct.conscient.par.1.prac.1. art.1. concl.3.* ubi sic ait: Inter propositiones contra fidem, ut patet ex Concilio Constant. *sess.8.* alia est hæretica, utpotè quæ clarè constat contrariari fidei, ut ista, Christus non est Deus. Alia est erronea, quæ est contraria veritati fidei, sed non ita clarè ex defectu evidentis testimonii, quo illud probetur, & in hoc sunt gradus. In primo gradu sunt propositiones contrariæ conclusioni Theologicæ illatæ per evidentem consequentiam ex fidei principiis, ut illa: Christus non est risibilis: imò istæ sunt proximæ hæresi. In secundo gradu sunt propositiones contrariæ doctrinæ Catholicæ universaliter edoctæ in Ecclesia, ut istæ: Monachi suo labore tenentur victum comparare, orationes applicatæ per Prælatos, & Religiosos pro aliquo specialiter, non plus illi prosunt, quam si in communi pro eo offerrentur. In tertio gradu sunt propositiones contrariæ doctrinæ, de qua sapientes vehementer censent, quòd sit veritas fidei. In quarto gradu sunt propositiones, quæ juxta sententiam probabilem, & quasi necessariam judicantur contrariari alicui veritati fidei, ut ista, Pueris in baptismo non datur gratia, quæ videtur contrariari isti veritati de fide, pueri mundantur in Baptismo à peccato originali. Alia est propositio sapiens hæresim, quæ licèt possit habere bonum sensum, tamen ex circumstantiis temporum & personarum habet saporem hæresis; ut ista propositio, Fides justificat, in D. Paulo, est catholica, & prolata à Lutherano, tenente solam fidem sine charitate justificare, sapit hæresim. Alia est propositio malè sonans, & piarum aurium offensiva, de quo non datur certa regula, sed arbitrio sapientum relinquitur: ut istæ: Imperatores errarunt dotando Ecclesias bonis suis: Magisteria sunt vana gentilitate introducta. Alia est propositio temeraria, utpotè asserens aliquid contra communem Ecclesiæ opinionem sine magna authoritate: ut quòd Beatissima Virgo non sit in Cœlum cum corpore assumpta. Alia est propositio scandalosa, quæ licèt possit habere bonum sensum, tamen generat scandalum in audientibus. Hæc ille.

4 Verùm pro coronide hujus resolutionis adverte cum Michaele Zanardo *in direct. Theol.to.2. prac.1. cap.6. quæst.44.* quòd quamvis Concil. Trident. sæpè dicat Episcopos contra pronunciantes supradictas propositiones, videlicet erroneas, temerarias, &c. procedere debere, per hoc non adimit delegatam potestatem inquirendi contra ipsos ab Inquisitoribus, quia Delegatus est major Ordinario, & Concilium respexit duo. Primò quòd ubique sunt Episcopi, in multis autem civitatibus non sunt Inquisitores, & ideò voluit hoc Episcopis proponere, ut ipsi sciant, quòd ubi non sunt Inquisitores, ad eos pertinet contra tales procedere. Secundò, quia Episcopi, ut Ordinarii contra tales inquirunt, & Inquisitores ut delegati, & causæ fidei ab utroque communiter definiuntur, & ideò cùm tales causæ faciant ad fidem, quoniam ex inordinatis propositionibus incurritur hæresis; ideò loquendo de Episcopo intelligitur quoque esse loquutum de Inquisitore. Hæc Zanardus, quæ sunt valdè notanda pro casu simili.

RESOL. XCIII.

Quando Inquisitores debeant facere abjurare reos publicè, vel secretò?

Et pro praxi hujus quæstionis adducuntur diversi casus in textu hujus Resolutionis.

Et tandem explanatur, quod Hæreticus mentalis non indiget Inquisitorum absolutione. Ex p.4. tr.8. Res.81.

§. 1. CIrca præsens dubium in Instructione Hispalensi *anno 1484.n.5.* sic habetur. (Item determinaron que los dichos Inquisidores à las personas, que vinieren confessando sus errores segun dicho es, y devieren ser reconciliados à la union de la sancta Madre Yglesia, les hagan abjurar sus errores publicamente quando los huvieren de reconciliar, y les deven injungir penitencias publicas segun su alvedrio y parecer usando con ellos de misericordia y benignidad, quando con buena conciencia se podrà hazer, y no deven recebir à ninguno à abjuracion y pena secreta salvo si el pecado fuere tan oculto que no lo supo otra alguna persona; ni lo pudo saber salvo aquel que lo confiessa, porque en tal caso podra qualquier de los Inquisidores reconciliar y absolver secretamente à la tal persona, cuyo error y delicto fue, y es oculto, y no es revelado, ni por otra persona se les podria revelar porque assi es de derecho.) *Sup. hoc inf. in tr. 91. Res. 11. §. Nota e. tiam.*

2 Verùm ad ornatum, & intelligentiam supradictorum verborum ibi, (Les hagan abjurar sus errores publicamente,) nota quòd ex text. *in cap. ad abolendum, §. præterea, de hæret.* abjuratio debet fieri publicè, & ita etiam tenet Barbosa *in col. lect.tom.2.lib.5.tit.7.cap.9. nu.11.* Sanctarellus *de hæresi, cap.41. dub.2.num.4.* Simanca *in cathol.instit.tit.47.nu.8.& 74.& in enchirid. tit.53.numer. 12.* Squillacensis *tract.de fide Catholic. cap. 29.num.2.* Eymericus *in direct. part.3. rubr. de quarto modo terminandi, &c. num. 126. 167. & 175.* ponens formam abjurationis publicæ, quando abjurans est suspectus de levi, de vehementi, & violenter, & *ibi* Pegna *comment.42.* ubi reddit rationem quare abjurationes hujusmodi publicè efficiuntur. Vide etiam Decianum *in tract. crim.lib.5.c.27.n.5.* ubi declarat quando, & quomodo abjuratio dicatur publicè facta. Riminaldum *lib.6. cons.686.*

*conf.*686.*nu.*250.*& seq.* asserentem abjurationem factam secretò non valere, & Rojas *singul.*1.*n.*16.*&* 17. cum Delrio *in disquis. magic.lib.*5.*sect.*12.*ver. & hac abjuratio.*

3 Sed licèt omnia supradicta sint vera, non est negandum quòd ex causa benè visa Inquisitoribus abjuratio potest fieri secretò, & ita tenet Zecchius *in sum. to.*1.*tit. de fide, c.*11.*n.*17. Decianus *in tract.crim.lib.*5.*cap.*47.*nu.*7. *& cap.*38.*nu.*6. Rolandus à Valle *lib.*3.*conf.*63.*num.*7.*& seq.* cum aliis, & quòd leviter suspectus de hæresi non debeat publicè abjurare, sed privatim in adjotorio Inquisitorum, tenet Simanca *in cathol. instit. tit.*1. *nu.*24. Rojas *singul.*1. *nu.*26. & Pegna *in director.p.*3.*comment.*40. Scaccia *de judiciis lib.*1. *c.*59. *nu.*12. Sanctarellus *de hæresi cap.*41. *dub.*2. *nu.*4. Verùm boc in aliquibus criminibus non observatur, & sic contrahentes binas nuptias sunt leviter suspecti de hæresi, & ideo in nostro Tribunali abjurant de levi, attamen dicta abjuratio efficitur publicè.

Sup. hoc in R. [illegible] ... 163. [illegible]

4 Item ad dilucidationem illorum verborum supradictæ Instructionis ibi, (Salvo si el peccado fuere tan oculto, &c.) Vide Simancam *in cathol.instit.tit.*1; *nu.*24. qui absolutè docet, quòd publicè non debent abjurare, qui occultas hæreses spontè confessi sunt. Vide etiam Barbosam, & Sanctarellum *ubi sup.* Non desinam tamen hic adnotare, quòd Joan. Rojas *de hæret. p.* 2. *n.*274. verba supradictæ Instructionis intelligit de hæresi omninò sua natura occulta, quæ nullo modo naturaliter sciri potuit, nisi per illam confessionem spontaneam, quod aliter est, quando hæresis esset occulta per accidens, quando non solùm corde, sed voce, & corde exteriùs procedit, videlicet propter defectum probationis ignoratur. Ita Rojas, cujus sententia mihi non placet, nam præsupponit hæreticum mentalem indigere abjuratione, & reconciliatione, quod est falsum, nam hæreticus mentalis non indiget Inquisitorum absolutione, ut ex multis probant Sanchez *in summ.tom.*1.*lib.*2.*cap.*8.*num.*3. Bonacina *in Bulla Cœna tom.*3. *disp.*1. *quæst.*2. *punct.*2, *num.*2. *&* 3. & alii penes ipsos.

Sup. hac [illegible] sup in [illegible] R. [illegible] & seq. & in [illegible] aliis [illegible]

R E S O L. XCIV.

An Inquisitores possint indicere purgationem, vel abjurationem propter infamiam?

Et an sola infamia sufficiat ad inquirendum, & procedendum in crimine hæresis?

Et an infamia ad indicendam purgationem in crimine hæresis probetur per testes inhabiles?

Et an verò in causa hæresis infamia afficiat, quando ortum habuit ab æmulis, & vilibus hominibus? Ex p.4. tr.8. Ref.82.

§. 1. RESpondeo quòd ex *c. inter solicitudines, de purgat. canon.* potest indici purgatio propter solam infamiam, ut docet Rolella *ver. hæreticus, n.*2. Delrius *in disquis.lib.*5.*sect.*13.*ver. sed de infamia.* Sylvester *ver. hæret.*2.*n.*10. & alii. Imò tenet Paramus *de orig. Inquis.lib.*3.*q.*4.*n.*26. & Pegna *in direct.p.*2.*commen.* 82. solam infamiam, seu diffamationem cunctis adminiculis sufficere non solùm ad purgationem, sed etiam ad abjurationem.

2 Nota tamen quòd non quælibet infamia ad purgationem indicendam sufficit, sed illa tantùm, quæ publica sit, & gravis, & vehemens, ut ex dicto capite, inter solicitudines docet Gabriel *lib.*1.*conf.*160.*n.*4. Pegna *in direct.p.*3. *comm.*38. Decianus *in tract.crim.lib.*5.*c.*48 *n.*8.

3 Unde ex his à fortiori contra aliquos apparet, dicendum esse solam infamiam sufficere ad inquirendum, & procedendum in crimine hæresis, & ita docet Zanchius *de hæret.c.*11.*n.*3. Umbertus Locatus *in praxi Inquisit. ver. accusatio, §. ponamus,* & *ibi* Mandosius *in addit. lit.* O, ubi asserit generaliter quòd fama succedit loco accusatoris, & sufficit ad inquirendum.

4 Difficultas est an, infamia ad indicendam purgationem in crimine hæresis probetur per testes inhabiles? Ego contra Umbertum Locatum *in praxi ver. diffamati, sub nu.*3. & Eymeric. *in direct.p.*2.*q.*57.*nu.*2. puto non probari per testes inhabiles, & ita docet Penna *in direct. ubi sup. comm.* 82. nisi essent plures quàm duo, & deponerent verisimilia. Uide eumdem Pegnam *in direct.p.*3.*comm.*10.

5 An verò in causa hæresis infamia afficiat quando ortum habuit ab æmulis, & vilibus, hominibus, vide Pegnam *ubi sup. comm.* 82. Simancam *in cathol. instit. tit.*56. *n.*7. *& in enchirid. tit.*54.*n.*4. Oldradum *consil.*210.*n* 9. Cabrielem *lib.*1.*conf.*160.*n.*5. & alios penes ipsos negativam sententiam docentes.

R E S O L. XCV.

An detur casus in quo Inquisitores possint torquere reum, & non imponere abjurationem de vehementi?

Et an licet reus fuerit tortus, possit ei imponi abjuratio tantum de levi? Ex p.4. tr.8. Ref.110.

Quod hoc [illegible] R. [illegible] §. Unde & seq. [illegible]

§. 1. VIdetur negativè prima facie respondendum, per ea quæ habentur in Instructione Madriliana *anno* 1561. *c.*46.47.*&* 48. ubi dicitur contra reos, qui per indicia non possunt absolvi simpliciter ab instantia, seu accusatione, procedendum esse vel per purgationem, vel per abjurationem, vel per torturam. Ergo quoties Inquisitores possunt torquere reum, si volunt, possunt ei imponere abjurationem.

2 Sed his non obstantibus contrarium dicendum est cum Pegna *in direct. Inquisit. p.*3.*comm.*39. ubi sic ait: Non diffiteor evenire sæpè posse ut alia indicia concurrant contra reum, ex quibus non possit tutò imponi abjuratio de vehementi, cùm ea sit gravissima pœna ob periculum relabendi; ea tamen indicia sufficientia judicabuntur ad torturam infligendam, quæ non est adeò periculosa, ut per eam indagetur veritas, & ab ore ipsiusmet delinquentis, si fieri potest, habeatur, ut tunc severiùs possit procedi ad injungendam abjurationem, & alias pœnitentias. Ita ille. Non est igitur absolutè verum eo ipso quòd reus potest torqueri quòd possit ei indici abjuratio de vehementi, ut malè olim dicebat quidam vir doctus. Nam, ut visum est, aliquando dantur indicia sufficientia ad torturam, & non ad abjurationem de vehementi.

3 Ad instructionem verò Madrilianam respondeo, quòd loquitur de eo, quod communiter accidere solet.

4 Notandum est etiam contra quemdam virum doctum, quòd licèt reus fuerit tortus, potest ei imponi abjuratio tantùm de levi, ut patet clarè apud Canteram *in qq. crim. c.*1 *de hæret. n.* 95. & Genuensem *in praxi c.*18.*n.*13. *& c.*78. *nu.*12.

R E S O L. XCVI.

An Inquisitores possint indicere abjurationem de vehementi, & punire tanquam credentes hæreticorum illos, qui semel, vel bis assistunt concionibus, vel conventiculis hæreticorum? Ex p.4. tr.8. Ref.93.

§. 1. AFfirmativè videtur respondendum, quia ex actu geminato crimen videtur ad consuetudinem trahi, ex quo fundamento asserunt Archidiaconus, Geminianus, Jo. And. & alii *in c. quicunque, §. hæretici, ver. credentes, de hæret. in* 6. Zanchinus *de hæret. c.*3.*n.*6. Repertor. Inquisitor. *ver. credentes, §. ponamus,* qui bis audiunt hæreticorum conciones, censendos esse eorum credentes. Vide etiam Calderinum *tract. de hæret. c.*3.*n.* 4. asserentem quod si quis jverit plusquam semel ad audiendum hæreticos, dicitur eorum credens.

2 Verùm ego contrariam sententiam teneo cum Sousa *in Bull. Cœna, c.*2.*disp.*8.*n.*10. Suarez *de fide disp.*24.*sect.*3.*n.*3. & alii cum hac tamen limitatione, ut non procedat in terris Catholicorum, nam in his, si aliquis intelligat occulta conventicula ab hæreticis celebrari, & illuc vadat, etiamsi semel, & hoc Inquisitoribus non denunciet, suspicione heresis non carebit. Et ita docet Pegnà *in direct. Inquis. p.*2.*q.*50.*ver. si & plurimum* Azorius *to.* 1.*lib.*8.*c.*15.*q.*1. & alii. Igitur ex dictis puto assistentem concionibus hæreticorum per duas vices, incurrere tantùm in suspicionem levem de hæresi, non autem vehementem, ut in specie notat Sousa *loco cit.* ergo non potest ei indici abjuratio de vehementi. Si autem, ut dictum est, hoc efficiat in terris Catholicorum, puto supradictum incurrere suspicionem vehementem, & de vehementi abjurare debere, nisi ignorantia, vel alia circumstantia facti, & qualitas personæ in contrarium concurreret.

3 Non desinam etiam hic adnotare, quod etiam Antonius Sanctarellus *in tract. de hæresi c.*11.*dub.*3. *n.*31. docet, eum, qui tantùm semel interfuit hæreticorum concionibus, quamvis non reputetur, credens hæreticorum esse, tamen de hæresi suspectum, quod etiam docuit Campegius *in annot. ad Zanchinum c.*3.*n.*6. quem omninò vide.

R E S O L. XCVII.

An Inquisitores possint compellere, ut abjurantes de levi abjurent generaliter omnem hæresim? Ex p.4. tr.8. Ref.68.

§. 1. NEgativè videtur respondendum, per ea, quæ adducit glossa *in c. accusatus, §. cum vero in ver. simpliciter, de hæret. in* 6. Calderinus *de hæret. p.*2.*cap.*20.*n.*1. *in fine.* Umbertus Locatus *in Inquisitionis formula, sub tit. forma abjurationis leviter suspecti.* Eymeric. *in direct. Inquis. sup. tit. forma abjurandi hæresim, quando delatus est suspectus leviter, à n.*163.

2 Sed prorsus affirmativam sententiam tenendam esse puto, ut superius etiam adnotavi, & ita observari Romæ in sacro Tribunali sanctæ Inquisit. testatur Pegna *in direct. Inquis. p.*3.*com.*4. & ita etiam observatur in sacro Tribunali S. Inquisitionis Hispaniæ, teste Roderico Acugna *de Confes. solicit. q.*24.*nu.*22. & hanc sententiam tenent etiam Doctores, ut Simanca *in cathol. instit. tom.*1.*n.*12. *& tit.*57.*n.*7. Decian. *in tract. crim. lib.*5.*c.*47.*nu.*10. Zecchius *in sum. tom.*1 *tit. de fide c.*11.*n.*5. & alii.

R E S O L. XCVIII.

An Inquisitores possint punire tanquam relapsos, qui de vehementi abjurarunt, non autem fuerunt convicti per plenas probationes, si postea in secundo relapsu plenè convicti sunt?

Et aliqua alia circa hoc advertuntur? Ex p.4. tr.8. Ref.30.

§. 1. Sen-

§. 1. SEntentia affirmativa est clara, per text. *in cap. accusatus, de haeret. in 6.* & illam docent DD. quos citat, & Barbosa *in collect. to. 3. lib. 5. tit. 2. c. 8. n. 2.* Unde infertur non esse relapsum illum, qui primò de levi abjuravit, quamvis post hujusmodi abjurationem de hæresi fuerit convictus, quod etiam habetur *in dict. cap. accusatus*.

2 Nota verò cum Squillacensi *de fide cathol. c. 31. n. 2.* quem citat & sequitur Sanctarell. *de haeresi c. 42. dub. nu. n. 6. in fine*, quòd si aliquis postquam fuerit in hæresim relapsus, cùm ante relapsum, & abjurationem esset de crimine hæresis leviter suspectus, post abjurationem plenè probetur, quòd verè illud crimeo antea commiserit, hunc esse dicendum verè relapsum, & afficiendum pœna relapsis imposita.

3 Notandum est etiam hic obiter primò cum Menoch. *lib. 1. consf. 82. n. 150.* & aliis, non esse relapsum, qui post abjurationem de vehementi iterum abjurat, quia de novo redditur suspectus de heresi, & ita declaravit S. Pius V. *anno* 1567. ut notat Umbertus Locatus *in praxi Inquis. ver. vehemens suspicio, nu. 1.* Unde ex hoc sequitur non esse relapsum, qui hæresim abjuravit tanquam fautor hæreticorum, si post abjurationem iterum illis favet, ut docet Decianus *in tract. crimin. lib. 5. cap. 56. num. 16.* & alii Vide Zanardum *in direct. Theol. par. 2. c. 7.*

4 Notandum secundò non esse relapsum, qui post purgationem relabitur in hæresim, si purgatio fuerit imposita propter levem suspicionem de heresi, secus autem si fuerit imposita propter vehementem suspicionem. Ita Pegna *in direct. p. 3. com. 35.* & Dec. *in tr. crim. lib. 5. c. 48. n. 51.* Imò non dicitur relapsus, qui post purgationem incidit in aliam hæresim, sed solùm ille, qui incidit in eam hæresim, quam purgavit, quod notat Pegna *ubi suprà*, & Paramus *de orig. Inquis. lib. 3. q. 4. rub. de expedit. procef. nu. 5.* nisi generaliter omnem hæresim abjurasset, prout fieri solet, & ratio est, quia qui se purgat, solùm de illis hæresibus se purgat, de quibus fuit diffamatus; ergo si in alias hæreses reincidat, non est relapsus.

R E S O L. XCIX.

An Christianus fingens se infidelem, & petens iterum baptizari propter eleemosynam acquirendam, debeat abjurare? Ex par. 6. tr. 8. & Misc. 3. Res. 9.

§. 1. NEgativam sententiam nominatim contra me docet P. Pasqualig. *d. 479.* quia cùm abjuratio sit detestatio heresis, aliquis in tantum abjurare debet, in quantum est, vel hæreticus, vel suspectus de hæresi, in casu nostro nulla est suspicio de hæresi, quia talis non petiit Baptismum credens posse reiterari, sed ut medium ad obtinendas pecunias. Ergo. Et cum finis declaret iotentionē, evacuata remanet in tali casu omnis suspicio.

2 Sed hęc opinio certè in nostro Sacro Tribunali non erit admittenda; nam ex facto ipso, videlicet ex reiteratione Baptismi clarum est, quod talis remanet suspectus de hæresi; quod verò talis reiteratio non fuerit facta ex mala credentia, ut loquuntur nostri DD. sed ex cupiditate commodi temporalis, hoc non potest constare nisi per confessionem extra judicialem Rei, vel judicialem; per confessionem extrajudicialem, quia ipse, vel ante, vel post Baptismum hoc aliis communicavit, vel per confessionem judicialem, quia ab Inquisitoribus interrogatus respondit se reiterasse Baptismum causa commodi temporalis, & non quia crederet posse Baptismum reiterari. Sed neutro casu, talis confessio ei prodest, cum crimen hæresis sit occultum & in mente lateat, & ideò docent omnes DD. & est praxis nostri Sacri Tribunalis, quod, quando factum per se est hæreticum, vel inducens suspicionem hæresis, non purgatur talis suspicio, qoia reus dixit se velle facere, vel fecisse tale factum non ex mala credentia; sed ex alio fine, sed torquetur super iotentione, & si neget se habuisse malam credulitatem, adhuc in foro externo, quia remanet suspectus ex ipso facto indicitur ei abjuratio. Et ideò in casu simili de abusu Sacramentorum, supradicta practicantur quotidie in inquisitione Hispanica, & Romana cum polygamis, & sollicitatoribus mulierum, qui cum regulariter non habeant errorem in intellectu: & hoc ipsi fateantur, tamen quia ex facto ipso nempè abusu Sacramenti remanent sospecti, ideò abjurare coguntur; unde nescio in casu nostro, quomodo P. Pasqualigus potuit dicere certò constare de intentione Rei, cùm intentio sit occulta; dices constare ex dicto Rei, & ex præsumptionibus. Respondeo, quòd ideò non abjurat de formali, sed quia ex facto ipso remanet adhuc suspectus, alia abjuratio ei indici debet.

R E S O L. C.

An si Inquisitor cogeret reum sine Episcopo ad abjurationem, talis sic abjurans maneret subjectus ad pœnam relapsi?
Et quid è contrario?
Et an liceat Inquisitoribus suspectum de haeresi vehementer cogere ad abjurationem sine Episcopo? Ex p. 4. tr. 8. Res. 49.

§. 1. NEgativam sententiam tenet Ferdinand. de Castro *in op. mor. to. 1. tr. 4. disp. 8. punct. 13. n. 18.* qui hanc sententiam conatur probare ex *Clem. de haeret. §. duro*.

2 Verùm contrariam sententiam præter Pegnam *in direct. Inquis. p. 3. comment. 97.* tenet Michael Zanard. *in direct. Theol. p. 2. cap. 6. q. 15.* ubi sic ait: DD. sunt divisi, ita ut aliqui affirment posse Inquisitores sine Episcopo indicere abjurationem, & è contra: tamen oppositum mihi cum aliis tenendum videtur, quia abjuratio quædam pœna est, & condemnatio, ad condemnandum autem uterque requiritur, & ita credo esse, usu receptum apud Inquisitores, & Episcopos. Si tamen coram uno illorum tantùm facta esset, teneret, nec esset repetenda, quia expressè non est aliud sancitum. Ita Zanardus.

3 Itaque contra Castrum, si de facto contingeret Inquisitorem sine Episcopo, & è contra reum ad abjurationem cogere, talis reus sic abjurans maneret subjectus stante dicta abjuratione ad pœnam relapsi, & ita hanc sententiam tenet etiam Farin. *de haeresi q. 186. num. 79.* concedo tamen non licere Inquisitoribus suspectum de hæresi vehementer cogere ad abjurandum sine Episcopo, & ita tradit Azor. *to. 1. lib. 8. cap. 18. q. 16.* Molina *de just. to. 5. tr. 5. disp. 28. nu. 16.* & alii, quidqoid io contrarium sentiat Campeg. *in addit. ad Zanchinum de haeret. cap. litt. E.*

R E S O L. CI.

An Bulla Sixti V. contra Astrologiam judiciariam obliget non solum in foro exteriori, sed in foro conscientiæ?
An contra supradictos possint Inquisitores procedere? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Res. 58.

§. 1. AFfirmativam sententiam docent DD. quos citat & sequitur Sanch. *in sum. to. 1. lib. 1. c. 38. nu. 34.* quibus ego addo Homobon. *de exam. Eccl. p. 1. tr. 6. c. 5. q. 22.* Flavium Cherubinum *in compend. Bull. to. 2. const. 17. Sixti V. schol. 1.* Peirinum *in privil. Minim. to. 2. constit. 9. Pauli V. §. 2. num. 24.* & Farin. *de haeres. q. 181. §. 1. nu. 59.*

2 Sed contrariam sententiam non minus probabilem docet Suarez, Valentia, & Rodriq. apud Sanch. *ubi sup.* quibus ego addo Molfes. *in sum. p. 1. tr. 11. c. 7. n. 120.* Nald. *in sum. ver. Astrologus, n. 4.* & Raphael de la Torre *in 2. 2. q. 95. art. 5. disp. 2. fol. mihi 271.* Et ideò Homobon. Peirin. & Sanchez *loc. cit.* vocant tantùm tutiorem, & veriorem sententiam affirmativam, quam ipsi tenent. Itaque secundùm mentem horum DD. Bulla Sixti V. lata est pro foro externo, unde quicquid licitum erat de jure antiquo prædicere ante dictam Bullam, & nunc etiam in foro conscientiæ, secluso scandalo, erit licitum; quænam verò futura contingentia, & quomodo erant licita prædicere ante dictam Bullam, vide Cajet. *in 2. 2. q. 95. art. 5.* Valent. *to. 3. disp. 6. q. 12. punct. 3.* Delrium *disq. mag. l. 4. c. 3. q. 1. concl. 2.* Tolet. *in sum. lib. 4. c. 15. n. 6.* & alios. Ego autem non damnarem illum, qui hæc prædiceret, sola tenuissima conjectura, & certitudine, qua sciri possunt per astra; verum est, quòd his non obstantibus, contra supradictos possunt in foro externo DD. Inquisitores procedere. Vide etiam circa præsentem quæstionem Fillīuc. *to. 2. tract. 24. cap. 4. nu. 84.*

R E S O L. CII.

Notabilia quædam circa Bullam Sixti V. contra sortilegos in favorem DD. Inquisitorum? Ex p. 4. tr. 8. Res. 107.

§. 1. NOta primò non esse probandum, quòd aliqui machinati sunt prædictam Bullam non tribuere Inquisitoribus jurisdictionem super alias superstitiones, quàm super divinationes, sicque accipiunt Sanch. *in sum. to. 1. lib. 2. cap. 38. n. 92.* est namque contra expressa Bullæ verba, quæ possunt intelligi, quod committant eam jurisdictionem Inquisitoribus, & Ordinariis cumulativè, simultaneè tamen more aliorum delictorum, de quibus Inquisitores cognoscunt, siquidem verba tam, & quàm eum sensum patiuntur.

2 Nota secundò spectato jure dictæ constitutionis Inquisitores possunt, & tenentur se intromittere in superstitionibus saltem sapientibus hæresim, etiam non manifestè, ut patet ex verbis Bullæ, in quibus eis submittuntur omnes incantationes, & similes superstitiones, quæ verba saltem accipienda sunt de superstitionibus sapientibus hæresim, etiam non manifestè. Nam Pontifex addit, *etiamsi in plerisque his casibus procedere non valebant*, &c. valebant autem in omnibus sapientibus hæresim manifestè: ergo, &c.

3 Nota tertiò, quòd non spectat ad Inquisitores in prædictæ Bullæ terminis sortilegiorum, &c. cognitio privativè ad Ordinarios, tum quia semper est in dubio evitanda juris correctio; tum quia dicta constitutio est odiosa Ordinariis, ergo jurisdictio per eam Inquisitoribus concessa restringenda est ad cumulativam, & omnia supradicta docet Emanuel de Valle de Moura *opusc. de ensal. & incant. sect. 3. c. 1. nu. 4. 7. 8.* ubi etiam notat, quòd Suarez *de Relig. tom. 1. lib. 2. c. ult. nu. 11.* asserit, superstitiones puras, in quibus non est expressa suspicio hæresis, non pertinere ad Inquisitores, etiam per Bullam Sixti V. Sed hoc, ait, Emanuel, cum distinctione accipiendum est. Si enim intelligat de illis, quæ aliquo modo specificè, licèt non manifestè sapiunt hæresim, displicet ob verba Bullæ. Si autem intelli-

gat de nullo modo ſpecificè ſapientibus, placet, licet hæ rariſſimæ ſint. Ita Emanuel. *ubi ſuprà*.

RESOL. CIII.

An Inquiſitores per Bullam Sixti V. contra ſortilegos cognoſcant de ſortilegiis omnibus privativè quoad Epiſcopos? Ex par. 4. tract. 8. Reſ. 119.

§. 1. DIximus *ſup.* per Bullam Sixti V. Inquiſitores hodie cognoſcere de ſortilegiis etiam non ſapientibus hæreſim. Quæritur modò, an hæc cognitio ſit illis tributa privativè quoad Epiſcopos? & reſpondeo negativè cum Joanne Franciſco Leone Epiſcopo Theleſino *in lib. de ſortilegiis c. 8.* ubi ſic aſſerit: Ex conſtitutione Sixti V. poſſunt Inquiſitores cognoſcere de ſortilegiis, non tamen privativè quoad Epiſcopos, imò cauſas ſuperſtitionum, incantationum, veneficiorum, & blaſphemiarum Epiſcopi cognoſcere, & niſi ſapiant manifeſtè hæreſim, abſque Inquiſitorum interventu illas poſſunt decidere; definire, & terminare, per textum *in cap. accuſatus, de hæret. in 6* Et ita cenſuit ſacra Generalis Congregat. Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis *ſub die* 21. *Decemb. ann.* 1602. Quamvis enim per dictam conſtit. Sixti V. fuerit Inquiſitoribus attributa juriſdictio cognoſcendi de cauſis ſortilegiorum, ſuperſtitionum, veneficiorum & incantationum, etiam quòd alias de præmiſſis non cognoſcerent. Non tamen fuit Ordinariis reſtricta facultas quin liberè in cauſis hujuſmodi, ut priùs, dummodo non hæreſim manifeſtè redoleant, procedere poſſint, cum id ex juris communis diſpoſitione illis ſit attributum. Ita ille, & alii.

RESOL. CIV.

An in dubio ſapiat ne ſortilegium hæreſim, manifeſtè poſſint Inquiſitores ſe intromittere? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 112.

§. 1. AFfirmativè reſpondendum eſt ex jure novo conſtitutionis Sixti V. Difficultas eſt de jure antiquo, per *c. accuſatus, in §. ſanè*, & negativam ſententiam docet gloſſa *ibi*, & alii relati ab Auguſt. Barboſ. *in collect. to. 3. l. 5. tit. 2. c. 8. nu.* 24. Et ratio eſt. Verbum poſtpoſitum manifeſtè in clauſula reſtrictiva contenta in dicto *§. ſanè*, quæ obſervante Sylveſtro *ver. Hæreſis, nu.* 4. non poteſt intelligi de dubio, an factum ſit per tractatum, nec ne, ſed in dubio an talia ſapiant hæreſim.

2 Sed contrariam ſententiam jure, ratione, & uſu comprobatam eſſe teſtatur Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 30. *nu.* 2. & alii penes ipſum, quibus ego addo doctiſſimum, & nunquam ſatis laudatum Archiepiſcopum Bracharenſem Rodericum Acugna *in tract. de Confeſ. ſolic. q. 5. n.* 13. & ratio eſt, quia judex etiam delegatus cognoſcit, an ſua ſit juriſdictio. Deinde ſi contraria opinio eſſet ſequenda, ſequeretur quòd Inquiſitorum cognitio facilè ſubverti poſſet, aſſerente quolibet ſortilegia, vel divinationes non ſapere manifeſtam hæreſim. Dicendum eſt igitur, quòd in dubio an ſortilegia ſapiant hæreſim manifeſtè, Inquiſitores poſſunt ſe intromittere ad cognoſcendum, an ſapiant manifeſtè.

RESOL. CV.

An Inquiſitores poſſint inquirere, & punire eum, qui in ſortilegiis immiſcuit Sacramenta? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 13.

§. 1. AD quæſtionem reſpondendo Umbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. Sacerdos, n.* 4. docet, quod ſortilegium in quo ſacrum oleum miſcetur, non ſapit hæreſim, niſi imploretur auxilium dæmonis ad ea, quæ de ſui natura facere non poteſt. Et hanc ſententiam tenet etiam Campegius *in addit. ad Zanchinum c. 22. lit. C. in ver. Inquiſ. verſ. pro his intelligendis, in fine*.

2 Verùm cum communi DD. ſententia hoc ſortilegium ſapere hæreſim manifeſtam dicendum eſt, & ita docet Riccius *in praxi to. 1. reſ. 22. n.* 11. Delrius *in diſquiſ. mag. lib. 5. ſect. 15. §. Dico certiò.* Torreblanca *de magia lib. 3. c. 7. n.* 14. Pegna *in direct. Inquiſ. p. 2. q. 42. comment.* 67. Genuenſ. *in praxi Archiep. c.* 18. *n.* 11. Zanar. *in direct. Theol. p. 3. c.* 64. Raphael de la Torre *in 2. 2. D. Tho. to. 1. q.* 96. *art. 4. diſp.* 2. & Lucerna Inquiſ. *ver. ſacramentis abuti*, ubi ſic ait. Sacramentis abuti ſapit hæreſim, & Inquiſitor poteſt punire tales abutentes, quando utuntur Sacramento Altaris ad faciendas incantationes, vel ſortilegia, aut rebaptizando aliquem, ut dicitur in gloſſa *ver. ſaperent, §. ſanè, cap. accuſatus.* Idem etiam eſſet, quando fierent iſta cum ſacramento Chriſmatis, aut aliquo aliorum Sacramentorum, quia faciendo mentionem de corpore & ſanguine Chriſti, & de Baptiſmo, conſequens eſt, quòd etiam intelligatur de aliis Sacramentis, quia de ſimilibus ſimile eſt judicium. Ita Bernardus Comenſis author dictæ Lucernæ, cujus ſententiam *ibi in annot.* approbat Pegna, & ut dixi, omnes communiter.

RESOL. CVI.

An Inquiſitores poſſint punire reum, qui in ſortilegiis miſcuit Sacramentalia?

Et quid, ſi admiſcerentur verba Sacra, ut Evangelium, Symbolum fidei, Pater noſter, Ave Maria, Pſalmus aliquis Davidicus, ſeu alia verba ſacra Scripturæ, vel ſi miſcerentur Reliquiæ Sanctorum, aut diſſolverentur ad maleficia, &c. Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 14.

§. 1. NEgativè videtur reſpondendum ex ſententia Torreblanca, qui *in lib. 3. de magia cap. 8. nu.* 15. putat ſortilegium cum mixtione ſacramentalium non eſſe hæreticale, & citat Ghirlandum *de ſortileg. q. 10. n. 15. & ſeq.*

Sup. omnino in hac Reſ. Inf. in tr. 11. R. 10. §. Idem.

2 Sed hæc ſententia, pace viri docti, mihi diſplicet, & ideò illam impugnant communiter DD. ut Seſſe *to. 4. deciſ. 463. n. 9. &* 464. *n.* 12. Bellochius *in praxi Theol. mor. par. 2. q. 1. n.* 55. Floronus *de caſ. reſer. par. 2. caſ. 1. n.* 49. Zanard. *in direct. Theol. p. 3. cap.* 64. Genuenſ. *in praxi Archiep. cap.* 18. *n.* 11. Delrius *in diſquiſ. mag. lib. 5. ſect. 15. §. Dico tertiò.* Pegna *in direct. Inquiſ. par. 2. q. 42. comment.* 67. Scaccia *de judic. lib. 1. c. 12. nu.* 34. Raphael de la Torre *in 2. 2. D. Thomæ q. 96. art. 4. diſp.* 2. & alii communiter, aſſerentes non ſolùm eſſe ſortilegium ſapiens hæreſim manifeſtam, quando in illo adhiberentur ſacramentalia, ſed etiam quando admiſcerentur verba ſacra: ut Evangelium, Symbolum fidei, Pater noſter, Ave Maria, Pſalmus aliquis Davidicus, aut alia verba ſacræ Scripturæ, ſeu aliæ ſanctæ Orationes, vel uti imaginibus cereis, quas vocamus Agnus Dei, vel aliis rebus ſacratis, ut veſtibus ſacerdotalibus & ſimilibus. Et ratio horum omnium eſt, quia tales ſortilegi admiſcentes ſupradictas res in ſuis ſortilegiis, ſignificant ſe credere hujuſmodi adhibita habere vim ad maleficiorum operationem. Unde ex his videtur explodenda alia opinio Torreblancæ *ubi ſup. n.* 16. aſſerentis non eſſe ſortilegium hæreticale miſcere reliquias Sanctorum, aut eas diſſolvere ad maleficia, & ideò contrariam ſententiam, & meritò, tenet Raphael de la Torre, Zanard. & alii *ubi ſup.* docentes mixtionem Reliquiarum efficere ſortilegium hæreticale.

RESOL. CVII.

An Inquiſitores poſſint punire ſortilegos eos, qui præſentia, vel præterita occulta revelant, ut furta, &c. Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 15.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 21. *n.* 15. ubi ſic ait: Illi præterea ponendi ſunt, qui præſentia, vel præterita occulta revelant, quæ ab eis tunc naturaliter ſciri non potuerunt; ea enim dæmone ſuggerente noverunt. Hi ferè ſunt, quid divinant, ubi ſit res aliqua furto ſubtracta, & qui eodem die, quo aliquid geſtum eſt in longè diſtantibus locis, id ipſi enunciant, ac ſi præſentes fuiſſent, qui quidem interrogandi ſunt ab Inquiſitoribus, unde talia noverint & confeſſi, vel convicti coercendi ſunt, ut ſocii dæmoniorum. Ita Simanca.

2 Sed adverſus illum inſurgit noviſſimè Acugna *de Confeſ. ſolic. q. 5. nu.* 34. ubi ſic aſſerit: Divinationes & ſortilegia per ſe ſumpta, etiamſi pactum expreſſum, vel tacitum cum dæmone interveniat ſuper his, quæ ab ipſis effici poſſunt, cujuſmodi eſt revelatio eorum, quæ nobis ſunt occulta, non pertinent ad Inquiſitorum juriſdictionem, ſi nulla detur aliunde admixtio hæreſis, veluti ſi conſulatur, ad ea, quæ ipſe per naturam ſuam ſcire nequit. Ita ille, qui citat plures DD. quos etiam ſequitur Farinacius *de hæreſi q. 181. nu.* 54. quibus ego addo Sigiſmundum Scaccia *de judic. lib. 1. c. 12. n.* 40.

Verùm, his non obſtantibus, ego adhæreo opinioni Simancæ, quia nobis omne cum dæmonibus commercium interdictum eſt, & hanc ſententiam docet etiam Bartholomæus de Spina, inſignis Theologus Dominicanus, & Magiſter ſacri Palatii *in Apolog. 4. contra Ponzinibium*, ubi probat, quòd abſolutè & ſine diſtinctione dicendum eſt omnem invocationem dæmonis ſapere hæreſim manifeſtam. Sed aliqui concordant ſupradictas duas opiniones pugnantes, & dicunt, quod opinio Simancæ procedit, quando dæmon invocatur per verba deprecativa, opinio verò contraria, quando dæmon invocatur imperativè. Vide Seſſ. *to. 4. deciſ. 468. nu.* 18. & alios; ſed hæc diſtinctio mihi diſplicet, *ut ſuprà* patebit.

Sup. in Reſ. not. præterito, §. Sed ordo & ſeq.

RESOL. CVIII.

An pertineat ad Inquiſitores cognitio enſalmorum, & poſſint punire enſalmatores?

Et deducitur delictum enſalmorum non eſſe mixti fori reſpectu Magiſtratus ſæcularium? Ex par. 4. tr. 8. Reſ. 122.

§. 1. ANno circiter 1613. orto dubio inter Olyſipponenſem Archiepiſcopum & Tribunal Inquiſitionis, cuinam potius utriuslibet incumberet cognitio & punitio enſalmatorum? Conſultus Paulus V. reſpondit in hæc verba. Servetur jus commune. Hinc doctus Emanuel de Valle de Moura *opuſc. de incant. & enſal. ſect. 3. cap. 1. per totum*, probat enſalmorum cognitionem pertinere ad Inquiſitores ſaltem cumulativè, etiam quando non ſapiunt hæreſim manifeſtam, ſtante Conſtitutione Sixti V. Vide Hieronymum Lamas *in 3. p. 3. methodi, cap. tit. Incantatores §. ad ſecundum*, ubi expreſsè di-

cit

cit Inquisitores esse judices ensalmorum; sed quando occurrit talis casus, legant Inquisitores supradictum authorem *loc. cit. c. 5.* latè tractat hanc materiam, & docet quinam ensalmi sapiant hæresim manifestè, hodieque, de jure practico subdantur Inquisitoribus.

2 Hinc deducitur contra Malleum maleficiorum *part. 3. qu. 1.* & Valentian. *tom. 3. disp. 6. quæst. 13.* delictum ensalmorum non esse mixti fori respectu Magistratus sæcularium, etiam quando saperent hæresim manifestè, sed ut diximus, pertinere ad Inquisitores, privativè ad judicem sæcularem, *ex cap. accusatus, de hæret. in 6.* quod non intelligitur de solis formaliter hæreticis, sed de quibusvis etiam suspectis de hæresi, & in specie quòd dictus textus comprehendat etiam dicta, vel facta hæresim sapientia, notat Emanuel *ubi sup. n. 33.* ubi optimè asserit quòd opus, vel dictum suspectum de hæresi manifestè, savensque operantem, vel dicentem suspectum de vehementi, indubitanter reponit rem in causa, & judicio hæresis.

RESOL. CIX.

An sit licitum in absentia infirmi vulnerati applicare ejus sanguini medicamentum, ut asserunt, sympaticum?
Et an supradicti sint denunciandi S. Officio?
Et an Episcopi, & Inquisitores debeant videre, & attendere ad supradicta medicamenta, & è suis Diœcesibus eliminare? Exp. 11. tr. 4. & Misc. 1. Res. 42.

Quod hoc in tom. 8. tr. 2. lego postr. Res. 6. per tot. & sequent. & ult. in princ.

§. 1. Affirmativè respondet novissimè Joannes Petrus de Crescentiis *in Præsidio Romano lib. 3. num. 113.* ubi sic ait: (Un Religioso per carità medicò certo pover' huomo ferito in testa, applicando l' unguento simpatico, o il vitriolo Romano al sangue uscito dalla ferita, e curando quel tale in lontana distanza, fù dubitato se egli peccò. Il medicare in questo modo è approvato da Medici Elaia Menclsneto, Gio: Ernesto Burgravo, Osvaldo Grollio: Deniello Bechero, Rodolfo Goclen: Vvirichio, Cardano, Schenchio, Vvechero, Basilio Valcotino Monaco, e da tutti i seguaci di Paracelso, per l' inventione di cui l' Imperatore Massimiliano così faceva medicare i feriti, come scrive Gio: Battista Porta *lib. 8. sua Mag. c. 14. ad fin.* & l' eruditissimo Loredano loda questa inventione nella sua Dianea.)

2 Et paulò infra reddit rationem, probat enim; (Che le virtù occulte sono grandi, accompagnate dalla virtù simpatica che hà il vitriolo con il sangue, & il sangue con la ferita, che se per esempio la calamita non tira il ferro se non vicino; questo, è perche forse non hà virtù maggiore in quantità, ma quella di doppia simpatia nel nostro caso può essere più vigorosa, e trasmettersi per corpi sortissimi, e velocissimi dal sangue medicato alla ferita, sì che la calamita dovunque sia, sempre si volta à tramontana, ò sia questo, perche i monti di calamita, che sono in quelle parti, per sì lontano spatio le communichino questa virtù simpatica, ò ciò venga dall' astro, che è altrettanto mille volto più lontano, e pure à se la volge, transmettendole quella virtù, che la muove. Vediamo per una parte, che con questa maniera di medicare si guarisce, dall' altra non ci è demonstratione à convincere, che tal effetto sia sopranaturale: dunque naturale hassi à dire, mi piace la risposta, che à cota l'esperienza dà il dottissimo Gio: Battista Sitoni Fisico Milanese, Scrittore insigne di varia eruditione, il quale trattando filoloticamente il caso *p. 2. tract. 8.* doppò di haver provato, che la simpatia in distanza sì grande non può operare, conchiude, che non già per alcuna sopranaturalità superstitiosa si guariscono cotali ferite; mà solo perche sendo ferite semplici, e nella superficie, sono atte à guarire da se medesime, quando vi s'habbia cura, che non faccian putredine, & à guarire anco più presto, mostra co' Medici, e Filosofi assai giovare l' imaginativa disposta à muovere gli spiriti, mentre che l' huomo assicurasi dover guarire con quel simpatico remedio di cui tante sperienze ogni giorno si veggono. È certo, che egli si fà senza segni, senza parole, o altra superstitiosa osservatione, e perciò molti credono, che à farlo non sia peccato, mentre in buona fede si fà: nè si presume dolo, ò colpa in cosa, che publicamente si fà, ne si puol fare, *Farinac. de pœn. temp. qu. 89. n. 62.* In quanto à me non costando di sopranaturalità, crederei, che non fosse peccato à farlo; poiche in dubio sempre devesi riputare l'effetto naturale.) Unde ex his novissimè Ludovicus Bertrandus Loth Dominicanus *in Resol. Theolog. tract. 14. q. 1. art. 3.* docuit probabiliter posse tuta conscientia, uti his medicamentis, renunciando tamen priùs omni pacto explicito, & implicito cum dæmone. Quia vel est probabile vel saltem dubium an pulvis ille, habeat talem virtutem, sed quoties est dubium, an effectus aliquis proveniat à causa naturali, eo quod non constat, an vires causæ naturalis, excedat necne; censendum est potius à causa naturali provenire. Ergo licet uti tali remedio sine ullo vitio superstitionis. Ita ille, qui tamen subdit, salvo meliori judicio.

3 Sed ego prorsus puto esse abstinendum ab his medicamentis, tanquam superstitiosis, & ita docet Bonacina *tom. 2. disp. 3. de leg. q. 5. pu. 4. n. 15.* & alii penes ipsum.

4 Probatur, nam interrupta sphæra activitatis, non potest agens naturale producere suum effectum, ut si inter magnetem, & ferrum interponatur paries, non potest amplius magnes attrahere ferrum, vel si inter solem, & hæc inferiora ponantur aliqua corpora densa, sol non amplius poterit eosdem effectus producere, quos modo producit, ergo etiam in nostro casu, si daremus sphæram activitatis hujus remedii applicari panno lineo, se protendere usque ad infirmum distantem, nihilominus fatendum est hujusmodi sphæram, & contractum virtualem interrumpi per multa objecta interposita, ut per multos parietes, in quibus clausi detinentur panni linei, quibus remedium applicatur; consequenter dicendum est hujusmodi effectum viribus naturæ fieri non posse.

5 Deinde omnis effectus vel est à causis naturalibus, vel à Deo, vel à malo spiritu, sed hic effectus sanitatis non est à causa naturali, ut probatum est cùm nulla virtus naturalis agat in distans, sed per contactum: neque posse dici esse à Deo, quia quando non constat ex scriptura, vel ex Ecclesiæ traditione aliquem effectum esse à Deo, non debemus illum Deo tribuere: ergo erit à malo spiritu.

6 Item probatur, quia si hoc remedium applicatum panno lineo, vel ensi, vel ligno intincto sanguine naturaliter prodesset ad sananda vulnera in tanta distantia; sequeretur etiam venenum, vel quid simile noxium, & lethiferum applicatum eidem panno lineo nocere vulneri, cum par videatur utriusque ratio; sed consequens est falsum: ergo & antecedens.

7 Et tandem, quia si hujusmodi effectus naturaliter producitur ab hoc remedio, maximè quia est aliqua sympathia, & conformitas inter remedium, & effectum: sed hoc dici non potest, quia effectus sanitatis data quavis sympathia est effectus realis: ergo necessario fieri debet per aliquam actionem; actio autem non potest dari naturaliter in tanta distantia, cum non intercedat contactus, & impediatur sphæra activitatis.

8 Unde patet responsio ad ea, quæ adduxit Crescentius *ubi suprà* ad auctoritatem Maximiliani Imperatoris, qui simili remedio utebatur ad sanandos vulneratos etiam absentes, ut refert Joannes Baptista Porta *in sua magia l. 8. c. 14. ad fin. fol. 162.* quod remedium appellabatur unguentum armarium, eò quod applicaretur ensi, quo infirmus sauciatus, & vulneratus fuerat; ergo videtur remedium naturale, & permittendum.

9 Respondeo primo cum Bonacina *ubi suprà*, Maximilianum Imperatorem fortasse non usum fuisse illo remedio in ea distantia, in qua adhibetur id de quo nos quærimus.

10 Respondeo secundò, illud exemplum pati easdem difficultates, quas patitur casus à nobis propositus, præsertim cum auctor illius unguenti armarii fuerit Paracelsus, qui fuit auctor damnatus; afferre autem inconveniens, non est solvere difficultatem.

11 Addo, illud remedium non approbari à Porta, sicut ab ipso cætera consueverunt approbari, quod judicium est alicujus superstitionis.

12 Dicendum est igitur ad actionem quamlibet prærequiri necessario contactum, ut ex pluribus probat Paulus Aresius nostræ Religionis ornamentum *de generat. lib. 1. disp. 5. q. 41. sect. 7. qui ad 16. argum.* ex allata doctrina damnat tanquam procedentem ex arte Dæmonum, curationem illam circa absentem cum panno ejus sanguine intincto. Et ideò Hermanus Busembaum *in medulla Theol. mor. lib. 3. tract. 1. dub. 4.* damnat tanquam superstitiosum, si unguento armario quo gladius inungitur, absens curetur. Immò aliqui putant, supradictos esse denunciandos in Sancto Officio. Vide Bonacinam, *ubi suprà, n. 19.* distinguentem.

13 Nec obstat superius dictis, quod in casu dubii, non est aliquis damnandus superstitionis, ut docet D. Thomas *2. 2. qu. 60. ar. 4.* & in re præsenti de superstitione Suar. *lib. 2. de superstit. c. 15. num. 24.* Lessius *lib. 2. cap. 43. n. 61.* Sayrus *lib. 4. clav. reg. cap. 6. num. 4.* Bonacina *in primum præceptum Decalogi disp. 3. q. 5. punct. 4. num. 9. §. Verum quando dubitatur;* & alii apud ipsos: quia revera plurima sunt, quæ contingunt ex virtute naturali, & tamen à viris etiam doctis, non satis intelliguntur quomodo contingant, ut videre est apud S. Augustinum *lib. 14. de civit. c. 24. & lib. 21. cap. 5. & 7. tom. 5.* & apud Aristotelem *lib. de admirandis auditionibus*, & apud Plinium *lib. 7.* ferè per totum, & apud Franciscum Victoriam, *de Magia q. 3. num. 8.* qui multa hujusmodi recensent, ac proinde neque ex eo, quod non satis constet, quomodo hoc, aut illud possit contingere naturaliter, est absolutè judicandum, non posse contingere.

14 Respondeo enim, nos non versari in casu dubio, sed certo, & verissimo, agens enim non potest agere in distans; ita ut contrarium asserere esset contra fidem secundùm Molinam *in 1. part.* quod probat ex sacra Scriptura, & ideò dixit David, Deum esse ubique ex ejus operatione, inquit enim, *Si ascendero in Cælum, tu illic es, &c.* & rationem subdit, *Etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Et S. Paul. Act. 7. eodem modo argumentatur ita loquens, *quamvis non longè sit ab unoquoque nostrum, in ipso enim vivimus, movemur, & sumus.*

15 Sed hanc censuram Molinæ impugnat Aresius *ubi supr. sect. 2.* qui tamen, ut diximus firmat, pro ratione requiritur

contactus, *& sect. 7.* respondet ad argumenta, quæ ex quibusdam experientiis videntur contrariæ sententiæ favere.

16 Ideò Episcopi, & Inquisitores vigilent supradicta medicamenta, ut vocant sympatica, à suis Diœcesibus eliminare: ex his mihi non placet modum sanandi ictericiam, vulgò Zafaram, mingendo in herbam, vel cum lotio mensurando infirmi corporis staturam, illudque dividendo, &c. hoc enim pacto dabitur actio in distans, nisi fortè dicas herbam illam, Marrobium vocant, excitatam lotio, emittere aliquam virtutem in corpus infirmi per aerem diffusam: quod non est incredibile. Ita Tancred. *ubi infra, num. 21.*

17 Nota etiam obiter pro curiosis, quod Delrio *lib. 1. disquis. c. 3. q. 4.* & Baldel. *tr. 2. disp. 15. n. 24.* non putat esse superstitionem illam, quam putantur habere in Flandria quotquot sunt nati in die parasceves, ut suo contactu sanent à febribus, & quotquot sunt nati septimi masculi ex legitimo matrimonio, nullo fœmineo fœtu intercedente, & Reges Francorum, ut sanent strumosos: Nam illis ait concedi virtutem in honorem diei, & propter sanctitatem mysterii quod tunc recolitur, & aliis in honorem matrimonii, & Regibus Franciæ omninò competere ex virtute divina; Vide etiam doctissimum, & amicissimum Patrem Tancred. *de Relig. tract. 2. lib. 2. disp. 7. q. 6. nu. 23.*

RESOL. CX.

An soli Inquisitores possint in causis lamiarum procedere?
Et an Inquisitores simul cum Episcopo in causis hæreticorum contra lamias, & striges debeant procedere? Ex p. 4. tr. 8. Res. 120.

§. 1. AD hoc dubium respondet Franciscus Pegna *in Paralipomena, ad tract. de strigibus Bernardi Comensis*, ubi sic ait: Si quæras an soli Inquisitores in causis lamiarum procedere possint, secus ac fiat in causis hæreticorum, ut *in cap. per hoc, de hæret. in 6. Extravag. ex eo, de hæret. Clem. 1. de hæret.* respondebo tutius quidem esse ac decentius, ut Inquisitores perinde in causis lamiarum, ac in causis hæreticorum procedant, & processus conficiant requisitis Diœcesanis secundùm juris dispositionem *in locis proximè cit.* nihilominus tamen si soli velint procedere, id quidem facere possunt, & quod soli procedentes fecerint ac decreverint sive condemnando, sive absolvendo, id validum erit, sicut constat ea Constit. Alexandri VI. directa ad Angelum de Verona Inquisitorem, cujus tenorem ponit per extensum Pegna *loc. cit.*

2 Non desinam tamen hic adnotare quod praxis S. Inquisitionis Hispaniæ observat, ut Inquisitores simul cum Episcopo in causis hæreticorum contra lamias, & striges procedant.

RESOL. CXI.

An Inquisitores propter cædes infantium debeant tradere striges, & lamias judicibus sæcularibus?
Et an si lamia, & striges vulgo dicta Bruxas, *se spontè detulerint, etiamsi à nostra fide aberrassent, & ex animo apostatassent, admittantur ad reconciliationem, etiam bis, & ter; neque earum bona confiscentur, neque habitus pœnitentialis eis imponatur?* Ex p. 4. tr. 8. Res. 118.

§. 1. VIdetur affirmativè respondendum, ex authoritate Ambrosii de Vignate *quæst. de strigibus, art. 2. §. si vero dicunt*, &c.

2 Sed contrariam sententiam, & meritò, tenet doctus Pegna *in suis notis ad supradictum Ambrosium de Vignate loc. cit.* ubi adducit verba Pet. Dusini General. Inquisitionis Assessoris; & S. Pœnitentiariæ Datarii, sic asserentis: Quamvis Auctor Mallei maleficarum, & Sylvest. teneant, lamias ob infanticidia etiam in primo lapsu tradi posse curiæ sæculari, & ita aliquando observatum sit in certis Inquisitionibus particularibus, & præsertim Pedemontanis, ubi multum invaluit hæc pestis: non consuevit tamen hoc S. Officium illas tradere, nec aliter punire, quàm sacri canones puniri mandent Apostatas à fide Christi. Si tamen judex sæcularis illas priùs Officio Inquisitionis consignasset, suspensa aliorum criminum cognitione, expedita hæresis causa S. Officium debet ac solet eidem judici illas restituere, de quo extat etiam particularis Constitutio Pii V.

3 Observatum est etiam aliquando quòd propter frequentiam homicidiorum, & aliquas circumstantias aggravantes, lamiæ facta abjuratione, consignantur de mandato Sanctissimi judici sæculari, qui processum format de novo super eisdem homicidiis, ut quas reperit culpabiles, puniat secundùm leges. Ita Dusinus, Pegna & ego.

Vide etiam eundem Pegnam *in Paralipomenon, ad tractat. de strigibus Bernardi Comensis.*

4 Notandum est etiam hic obiter, quòd si lamiæ, & striges vulgò dictæ *Bruxas*, se spontè detulerint, etiamsi à nostra fide aberrassent, & ex animo apostatassent, admittuntur ad reconciliationem, neque eorum bona confiscantur, neque habitus pœnitentialis eis imponitur, & si hæ post abjurationem relabantur in Inquisitione Hispaniæ, admittuntur ad reconciliationem bis, & ter, teste Castro Palao *to. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 16. §. 5. n. 3.* qui citat Instructionem Madrilian. 1615. n. 14.

RESOL. CXII.

An Inquisitores possint punire Ægyptianas, vulgo dictas Zingaræ, quæ bonam, aut malam fortunam, ut ipsa asserunt, divinant? Ex p. 4. tr. 8. Res. 129.

§. 1. DE hac vilissima gente eruditè, ut semper solet, pertractat Franciscus Ferdin. de Corduba *in didascal. c. 50. per tot.* ubi notat Carolum V. in Germania, & Ferdinandum Regem in Hispania jussisse hanc gentem ab istis Regnis abire, & supradictas fęminas, vel viros posse Inquisitores punire, docet Villadiego *in polit. cap. 5. §. 20. n. 30.* ubi sic ait: (Los Inquisidores castigan à las Gitanas que dizen la buena ventura.) Ita ille, & ego.

RESOL. CXIII.

An Inquisitores habeant potestatem erga exemptos quoad corpora, imagines tabellas, &c. quæ in locis publicis, seu privatis apponuntur?
Et si Religiosi transgressores fuerint, an priventur voce activa, & passiva, &c. Ex p. 4. tr. 8. Res. 127.

§. 1. REspondeo affirmativè ex Constit. Urban. VIII. *die 2. Octobris* 1625. ubi in fine sic habetur. Ut autem præmissa diligentius observentur, tam Ordinariis, quàm hæreticæ pravitatis Inquisitoribus districtè præcipimus, ut in sua quisque diœcesi, vel provincia sedulò per vigilet, ne sine approbationibus prædictis imagines cum memoratis signis exponantur, aut miracula, revelationes, ac beneficia prædicta publicentur, aliave contra superiùs disposita fiant. Transgressores verò si Regulares fuerint, privationis vocis activæ, & passivæ, &c. Hanc constitutionem invenies apud Tamburinum *de jure Abbatum to. 1. disp. 15. q. 7. n. 53.* ubi ponit dicti Urbani VIII. declarationem supradictæ constitutionis.

RESOL. CXIV.

An Inquisitores possint examinare revelationes mulierculorum, & aliorum? Ex p. 4. tr. 8. Res. 125.

§. 1. REspondeo affirmativè: unde Emanuel de Valle de Moura *in opusc. 2. de incant. & ensal. sect. 2. cap. 3. numer. 19.* sic ait? De revelationibus mulierculorum suspectissimè loquuntur authores, tanquam multis mirandisque hypocrisis, & fictionis earum exemplis edocti, & Ricard. de S. Victore eas subjicit Inquisitionis Officio. Ita ille, & ante illum Simanca *in cathol. instit. tit. 21. num. 25. & 29.* quando verò dictæ revelationes examinandæ erunt per DD. Inquisitores, videant Raphael. de la Torre *in 2. 2. D. Th. tom. 2. q. 95. art. 2. disp. 3. per tot.* ubi latissimè, & doctè, ut semper solet, hanc materiam pertractat, & dat regulas ad cognoscendum, quando revelationes sunt à Deo, vel à dæmone.

RESOL. CXV.

An Inquisitores possint prohibere, ne filii hæreticorum exerceant officia publica?
Et an filii hæreticorum inhabiles sint ad beneficia Ecclesiastica recipienda, ita ut hæc inhabilitas ipso jure incurratur, & collatio beneficii illis facta irrita sit?
Idem dicendum est quoad pensiones. Ex p. 4. tr. 8. Res. 73.

§. 1. REspondeo ex *cap. quicumque, &c. statut. de hæret. in 6.* quod filii hereticorum efficiuntur inhabiles ad officia publica, qualia sunt Magistratus, prætoriatus, notariatus, &c. ita docet Suar. *de fide disp. 24. sect. ult. n. 6.* & alii. Unde in instruct. Vallisolit. *an.* 1488. *n.* 11. sic habetur. (Los Inquisidores en sus partidos, y lugares tengan mucha diligenzia, manden, y pongan grandes penas, y censuras que los hijos y nietos de los herejes condenados no tengan ni usen oficios publicos, ni sean Juezes, alcaydes, regidores, Jurados, Mayordomos, Maestresalas, pesadores, publicos Mercadores, ni Notarios, escrivanos publicos, Abogados, Procuratores, Secretarios, Contadores, Cancellerios, Thesoreros, Medicos, Cirvianos, Sangradores, Poticarios, ni corredores, cambiadores, fieles cogedores, ni arrendadores de rentas algunas, ni otros semeiantes oficios que publicos sean, o dezir se puedan, ni usen de los dichos ofizios por si, ni por otra persona, ni so otro color alguno, ny traygan sobre si, ni en sus, atavios, vestiduras, y cosas que sean insignias de alguna dignidad, o milicia Ecclesiastica, o seglar.) Sic ibi.

2 Et adverte, quòd quoties dubitatur, quid nomine publici officii intelligatur, à quo hæretici, & eorum descendentes excluduntur, ad Inquisitores, vel ad eos una cum Episcopo id pertinebit declarare, ut docet Pegna *in direct. p. 3. comm. 8.* & Narbona *in recop. lib. 4. tit. 1. leg. 20. glos. 20. n. 108.*

3 No-

3. Notandum est etiam hic à fortiori, supradictos filios hæreticorum inhabiles esse ad beneficia Ecclesiastica recipienda, ita ut hæc inhabilitas ipso jure incurratur, & collatio beneficii illis facta irrita sit, ut habetur expresse *in cap. 2. de haeret. in 6.* Vide Ricciolum *de jur. personar. &c. lib. 5. cap. 29. n. 2.* Sanctarellum *de haeresi cap. 35. dub. 22. n. 21.* Pegnam *in direct. Inquis. p. 3. comm. 63.* Rojas *de haeret. p. 2. n. 336. & seq.* Simancam *in cathol. instit. tit. 9. & 29.* & alios penes ipsos, & hæc inhabilitas procedit non solùm, ut dictum est, in ordine ad beneficia obtinenda, sed etiam quoad pensiones, ut notat Garsias *de benef. to. 2 p. 11. c. 10. §. 1. n. 74.* Sanch. *in summ. to. 1. lib. 2. c. 28. n. 35. & 36.* & alii, *locis cit.* præcipuè Ricciul. Sed ex his oritur magna quæstio, ideò quæro.

R E S O L. CXVI.

An Inquisitores possint punire supradictis pœnis filios natos ante hæresim parentum? Ex part. 4. tract. 8. Resolut. 74.

§. 1. NEgativè respondent Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez *in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 27. n. 14.* quibus addo Torreblancam *de magia lib. 3. c. 12. num. 48.* & Sanctarellum *de haeres. c. 34. dub. 1. n. 11. in fine.*

2 Mihi verò magis placet affirmativa sententia, quam tuentur Doctores, quos citat & sequitur Barbosa *in collect. to. 3. lib. 5. tit. 2. c. 15. n. 3.* & Riciull. *tr. de jur. personar. &c. lib. 5. cap. 30. n. 27.* ubi ita testantur determinasse sacram Rotam Romanam *in una Kecben. pensionis 6. Martii 1598.* coram Peregrino. Vide etiam Suarez *de fide disp. 43. sect. 3. n. 2.* Azorium *to. 1. lib. 8. cap. 13. post q. 8. & tom. 2. lib. 6. cap. 4. q. 3.* Toletum *lib. 1. c. 69. nu. 4.* Rojas *de haeret. p. 2. n. 336. & singul. 68. n. 3.* Pegnam *in direct. p. 3. comm. 162.* & alios penes ipsos. Ratio est, quia pęna infamiæ, privationis officiorum, & beneficiorum, &c. in casu nostro imponitur filiis in supplicium parentum, ut sic puniti à peccato avertantur, ex gloss. *in Extrav. unica Joannis XXII. de pœnis §. filii ejus, ver. quomodolibet.* Sed hæc ratio militat etiam in filiis natis ante delictum, ergo, &c. Igitur in nostro casu filii puniuntur odio parentis, *l. quisquis, C. ad leg. Juliam majestatis, c. 2. §. credentes de haeretic. in 6.* cùm in filiorum persona acrius pater torqueatur, quàm in propria, *l. isti quidem, ff. de eod. quod met. caus.* Ergo multò magis debent dictæ pœnæ habere locum in filiis hæreticorum natis ante delictum, quàm in aliis, cùm major sit afflictio videri filium adultum, sæpè etiam bonis ditatum, & in dignitate constitutum, gradu dejici, quàm filios infantes. Adde quod contingere possit, ut post delictum hæreticus filios non suscipiat. Hæc Ricciullus *ubi suprà.*

R E S O L. CXVII.

An Inquisitores possint punire supradictis pœnis filios hæreticorum, qui licet traditi fuerint Curiæ sæculari, eos pœnituit, & mortui sunt Catholici?

Et an filii, revelantes sponte hæresim parentum non contrahant pęnas statutas contra filios hæreticorum, etiamsi essent geniti post delictum patris?

Et quid est dicendum, quando illorum parentes non fuerunt condemnati tanquam hæretici, sed solùm tanquam suspecti de hæresi? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 75.

§. 1. NEgativè videtur respondendum, quia supradicti filii hæreticorum non incurrunt in pœnas impositas filiis hæreticorum *in cap. statut. de haeret. in 6.* ut tradunt Surdus *cons. 346. n. 24.* Tolet. *lib. 1. c. 69. n. 3.* Henr. *lib. 14. c. 5. n. 4.* Repertor. Inquisit. *ver. filii, §. nunc* & alii, & ita teste Cantera, fuisse decisum in Inquisitione Conchensi testatur Ricciull. *ubi suprà.*

2 Sed his non obstantibus ego puto affirmativam sententiam tenendam esse, quam tuetur Ricciullus *de jure personarum, &c. lib. 5. c. 30. n. 32. & seq.* Sanctarellus *de haeres. c. 34. dub. 2. n. 17.* Pegna *in direct. p. 3. q. 15.* Simanca *in cathol. instit. tit. 29. n. 17.* Decianus *in tr. crim. lib. 5. c. 45. n. 3.* Paramus *de orig. Inquis. lib. 3. q. 9. n. 209.* Azorius *to. 1. lib. 8. c. 13. q. 8. & tom. 2. lib. 6. c. 4. quaest. 3.* Bursatus *lib. 3. cons. 289. n. 16. & seq.* Avila *de cens. p. 7. disput. 4. dub. 3.* Suarez *in 3. p. tom. 5. disp. 45. sect. 3. n. 4.* & alii penes ipsos. Ratio est, quia *in dicto c. statutum,* ne filii incurrant in pęnas parentum hæreticorum duo requiruntur, nempè quòd pater fuerit emendatus, & reincorporatus Ecclesiæ unitati, ac relapsus supradictus non potest dici reincorporatus, quia Ecclesia denegat illi audientiam, *cap. super eo, eod. tit.* ergo, &c. Igitur tunc dicuntur hæretici reincorporati Ecclesiæ, cùm per absolutionem solemnem, & juridicam Ecclesiæ reincorporantur, & admittuntur ad pœnitentiam juridicè implendam, & non traduntur brachio sæculari, ut docet Geminianus *in c. statutum, de haeret. in 6. n. 5.* & Archidiaconus *in c. accusatus, eod. tit. n. 7.* & quamvis tales relapsi sint absoluti in sacramento Confessionis, talis absolutio valet tantùm quoad forum interius, & ut possint recipere Eucharistiam, ut notat glossa *in c. super eo, de haeret. in 6. ver. denegando,* Azor. *tom. 1. lib. 8. c. 14. q. 7.* Paramus *ubi suprà,* & Decianus *lib. 5. cap. 56. n. 7.*

3 Notandum est tamen hic obiter quòd filii sponte revelantes hæresim parentum, non contrahunt pœnas statutas contra filios hæreticorum, etiamsi essent geniti post delictum patris, ut patet ex *cap. ut Inquisitionis, de haeret. in 6.* & tradunt Pegna *in direct. p. 2. comm. 15.* Rojas *singul. 12. n. 5.* Simanca *in cathol. instit. tit. 29. n. 46. & seq.* Tabiena *ver. haeret. in 6.* Armilla *ver. haeres. n. 5.* Castrus *de haeret. punit. lib. 2. c. 26.* & alii, & hoc à fortiori dicendum est, quando illorum parentes non fuerunt condemnati tanquam hæretici, sed solùm tanquam suspecti de hæresi, ut observat Decianus *in tr. crim. lib. 5. c. 45. n. 5.* Zanchinus *de haeret. c. 28. n. 3.* Umbertus Locatus *in praxi Inquis. ver. filii, n. 4.* & alii.

R E S O L. CXVIII.

An Inquisitores possint privare filios hæreticorum beneficiis obtentis ante illorum hæresim?

Et an pœnæ supradictæ in superioribus Resolutionibus habeant locum etiam in filiis illegitimis, spuriis, vel adoptivis? Ex part. 4. tract. 8. Ref. 76.

§. 1. AFfirmativè respondet Tabiena *ver. haeret. n. 6.* Guttierez *in qq. canon. lib. 2. cap. ult. n. 38.* & Castaldus *tr. de Imper. q. 118. n. 13.* Graffius *in dec. lib. 2. c. 11. n. 11.* Geminianus *in cap. ut commissi, §. privandi, de haeret. in 6. n. 4.* & *ibi* Domin. *n. 4.* Jo. Monachus ante *n. 1.* Francus *in c. felicis, n. 6. de pœnis in 6.* Flamin. *de resignat. benef. lib. 3. q. 1. n. 34.* Peregr. *de jure fisci lib. 3. tit. 10. n. 2.* Garzias *de benef. tom. 1. p. 11. c. 10. n. 72. & seq.* Decian. *in tr. crim. lib. 5. c. 20. n. 5. & c. 45. n. 6.* Gundisalvus *de haeret. q. 23. nu. 2.* & alii penes ipsos. Unde Inquisitores proferunt sententiam condemnantem hæreticos, & eorum filios, & efficientem eos inhabiles ad habendum, tenendum, & possidendum dignitates, beneficia, & officia, tam Ecclesiastica, quàm sæcularis, quæ verba, ut patet, aptè quidem comprehendunt tam beneficia obtinenda, quàm obtenta.

2 Verùm contraria sententia est communis nempè Clericos privari ob hæresim parentum ipso jure beneficiis obtentis postquam eorum parentes in hæresim inciderunt, non autem beneficiis acquisitis ante illorum hæresim, & ita tenet Zecchius *in sum. tom. 1. tit. de fide, c. 11. n. 16.* Paramus *de orig. Inquis. lib. 3. q. 8. n. 203. & seq.* Toletus *lib. 1. c. 63. n. 4.* Ledesma *in summ. to. 2. tr. 1. c. 6. concl. 17. diffic. 2.* Azor. *to. 1. lib. 8 c. 13. q. 8.* Suar. *de fide disp. 24. sect. 3. n. 5.* Clarus *lib. 5. §. haeresis, n. 6.* Otolora *de nobil. p. 3. c. 9. n. 9.* Ovieda *de incompatib. benef. c. 13. n. 100.* Simanca *in cathol. instit. tit. 29. n. 20. & in enchir. tit. 63. nu. 9.* Surdus *cons. 385. n. 5.* & ita determinasse Clem. VIII. consultis Cardinalibus S. Officii testatur Anton. Ricciull. *de jure personarum, & lib. 5. c. 19 in fine.* Et ratio est, quia nullo jure habetur eos privari beneficiis obtentis ante parentum hæresim: ergo hæc pœna sine textu expresso non est imponenda.

3 Ad sententiam verò, quam fuerunt Inquisitores, respondeo illos in condemnandis hæreticis uti ea formula ordinaria, in qua nihil certi de hoc est statutum, nec voluerunt definire. Unde remanet discutienda disputatio à Teologis, & Jurisperitis.

4 Vide etiam circa præsentem quæstionem Joan. Rojas *singul. 24. & singul. 66. nu. 3.* Rebuffum *in praxi de modis amittenda beneficia, n. 25.* Repertor. Inquisitor. *ver. filii vers. nunc quaeritur,* Majolum *de irregul. lib. 5. c. 47. n. 6.* Azevedum *in recopil. lib. 8. tit. 3. leg. 1. n. 204.* Covarr. *lib. 2. var. c. 8. n. 4.* Pegnam *in direct. part. 4. comment. 163.*

5 Notandum est etiam hic obiter, quòd non exigitur sententia condemnans parentes hæreticos, ut filii ac nepotes incurrant pęnas irregularitatis, & inhabilitatis ad beneficia, sed satis est, si vel per evidentiam facti, vel per propriam confessionem parentum in judicio constet parentes fuisse hæreticos, vel fautores, defensores, aut receptores hæreticorum. Et ita docet Sanctarel. *de haeres. c. 34. dub. 2. n. 13.* Suarez *de cens. disp. 43. sect. 3. n. 2.* Sayrus *de cens. lib. 6. c. 10. num. 40.* Sanchez *in summa to. 1. lib. 2. c. 27. n. 28.* & alii.

6 Nota etiam quòd pœnæ supradictæ in superioribus resolutionibus habent locum etiam in filiis illegitimis, & spuriis, ut docet Surdus *cons. 386. n. 6.* Jo. Andreas *in cap. statutum, de haeret. in 6. n. 4.* Anchar. *n. 2.* Francus *n. 4.* Geminianus *n. 4.* Suar. *loc. cit. n. 11.* Menochius *de praesumpt. lib. 5. praesump. 33. num. 11.* Graffius *in decis. lib. 2. c. 11. n. 19.* & Ricciullus *de jure personar. &c. lib. 5. c. 30.* ubi disputat quid dicendum de filiis adoptivis.

R E S O L. CXIX.

An Inquisitores teneantur dare filiis hæreticorum ex bonis confiscatis dotem, vel alia alimenta? Ex p. 4. tract. 8. Ref. 45.

§. 1. AFfirmativam sententiam tenet Torreblanc. *de magia lib. 3. c. 11. n. 46. & 47.* Surd. *cons. 386. n. 8.* Plotus inter consilia criminalia, Ziletti *lib. 1. consil. 130. nu. 83.* Socinus *lib. 1. cons. 30 n. 3.* & alii.

Sup. hoc in to. 2. tr. 6. ex lata doctr. Ref. 48. cum seq. Licet filiabus Haeretici.

2 Verùm negativam opinionem docet Gabriel Quemada *in qq. fiscalib. q. 24. n. 12.* & Sanchez *in summa tomo 1. lib. 2. cap. 16. n. 26.* ubi sic ait: Quando ob hæresim publicantur bona alicujus, non tenetur fiscus filios alere, sed omnia prorsus parentum

bona

bona publicantur, nullis alimentis reservatis, quod quidem ob hujus criminis atrocitatem justissimè fit. Nam etsi parentes adstringantur jure naturali ad filios alendos, non ob id impeditur, quio illis integrum sit bona omnia hypothecæ alicui subiicere per contractum, ac sæpè à creditoribus omnia usurpantur, non deductis filiorum alimentis: ergo à fortiori id poterunt per delictum, prior enim obligatio ex propria parentum voluntate oritur, posterior verò ex legis præscripto, ob bonum commune, ut tam atrocis supplicii timore arceantur parentes ab hoc delicto patrando. Ita Sanchez, & ante illum Doctores, quos ad satietatem adducit Antonius Ricciullus *tr. de jure personar. lib. 5. cap.* 40. *n.* 1. qui optimè hanc quæstionem pertractat, adi illum, & non pigebit.

3 Non reticeam tamen hic adnotare, quod in nostra Hispania circa hoc observatur id, quod præcipitur in Instruct. Hispal. quam affert Gabriel Quemada *in qq. fiscalib. q.*24. *n.* 11. ubi sic habetur. (Si de los hereges quedaren algunos hijos o hijas de menor edad, que no sean casados los Inquisidores provean y den orden que los dichos huerfanos sean encomendados à personas honestas, y Christianos vicios Catholicos, ò à personas Religiosas que los crien y sostengan.) Sic ibi. Unde Pegna *in direct. Inquis. p.*2. *comment.* 9. ita asserit, Inquisitores pueris, & puellis hæreticorum damnatorum providebant ex misericordia, ita ut rationem habeant sexus, & ætatis, nam masculos jam corpore validos alicui arti mechanicæ jubebunt addici; feminas aliquibus honestis matronis assignabunt, ut eis famulentur, & ab eis in fide instruantur, cæteris quibus per ætatem, aut incommodam valetudinem laborare non licet, tenuia alimenta ex paternis bonis ex sola misericordia subministrabunt. Ita Pegna, & ante illum Simanca *in Cathol. instit. tit.*29. *num.*12.

R E S O L. CXX.

An per fiscum, & Inquisitores possint publicari bona Majoratus, & fideicommissi hæreticorum?

Et an durante vita possessoris, commoditates fructuum pertineant ad fiscum, vel ad sequentes vocatos?

Et an veniat in confiscatione Majoratus, quando illius Institutor deliquit? Ex p. 4. tr.8. Res. 60.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Azor *tom.* 1 *lib.*8.*c.*12. *q.*13. & Simanca *in cathol. instit. tit.* 13. *à n.* 152. *usque ad* 273. Verùm adversùs illos contrariam opinionem novissimè docet Ferdinandus à Castro *in oper. mor. tom.* 1. *tract.*4. *q.* 5. *punct.* 6. *num.* 8. Cui ego addo Antonium Sanctarellum *de hæresi c.*18. *dub.*2. *n.* 8. Antonium Ricciullum *tract. de jure personarum lib.* 5. *c.*32. *n.*65. *& seq.* & Suarez *de fide disp.*22. *sect.* 5. *n.* 12.

2 Dico igitur primò quòd in crimine hæresis non confiscatur Majoratus, quando institutus est non solum ex propriis bonis, sed etiam ex bonis à Rege donatis, dummodo in facultate Regia, qua fuit Majoratus institutus, non caveatur, ut transeat ad fiscum.

3 Dico secundò quòd bona fideicommisso subjecta, vel alienari prohibita, non cadunt sub confiscatione casu, quo testator prohibuerit alienationem in favorem alterius à delinquente, & quando alienatio perpetua est, non pro vita tantùm delinquentis, nisi testator alienationem etiam pro vita delinquentis prohibuerit. Verùm licèt hæc omnia sint vera, notandum est tamen quòd hæreticus delinquens potest fideicommissum retinere quousque per sententiam declaretur. Ita Vasquez *in* 1. 2. *disp.*169. *c.*4. & Sanchez *in summ. to.*1. *lib.*2. *c.*18. *n.* 30. Sed circa præsentem quæstionem præter Doctores citatos vide Molinam Jurisconsultum, & Theologum, hunc *de justit. tom.* 3. *disp.*657. *n.*3. illum *de primogen. lib.* 3. *c. ult. nu.* 31. Mieres *de Majorat. p.*4. *q.*23. *n.* .. *& seq.*

4 Non desinam etiam hic adnotare, quod aliqui asserunt, durante vita possessoris commoditates fructuum pertinere ad fiscum, etiam quando est expressa prohibitio alienandi; & ita docet Molina *de justit. to.*2. *disp.* 470. alter Molina *de primog. lib.* 1. *c.*20. *n.*9. Sayr. *in Clavi Regia lib.*9. *c.*7. *n.* 7. & alii.

5 Verùm mihi placet contraria sententia, videlicet dictos fructus pertinere ad sequentes vocatos; & ratio est, quia commoditas illorum fructuum, quæ ex talibus bonis percipitur, est annexa dominio bonorum illorum; ergo sicut dominium ob delictum possessoris non transit ad fiscum, sed ad vocatos hæredes, ita nec etiam ad fiscum, sed advocatos fructus pertinebunt. Et ita tenet Decius *vol.*3. *consil.*442. *n.*27. *&* 28. Ruinus *vol.*2. *consil.*193. *n.*4. Alciatus *vol.* 3. *consil.*67. *n.*1. Pancirola *vol.* 1. *consil.*181. Natta *cons.*258. *n.*19. & patet ex *l. Imperator, ff. de fideicommiss. libert.* Sed hæc opinio omnino est sequenda, quando testator, vel institutor utitur his, vel similibus verbis, ut eo ipso delinquens amittat bona cum omnibus suis commoditatibus. Nam tunc non ad fiscum, ot diximus, sed ad hæredes vocatos pertinebunt, ut optimè observant Rolandus à Valle *volum.* 1. *cons.*96. *n.*11. Menochius *vol.* 1. *cons.* 91. *n.*6. Tobias Nonius *vol.* 1. *cons.*97. *n.* 2. Sfortius Oddo *vol.* 1. *cons.*53. *nu.* 7. Hieronymus Gabriel *vol.*1. *cons.*123. *n.*12. & alii.

6 Et tandem si aliquis quærat, an veniat in confiscatione majoratus, quando illius Institutor deliquit, remitto illum ad Molinam Juristam *de primogen. lib.*4. *c. ult.* & ad Molinam Theologum *de just. to.* 3. *disp.*659. Sanchez *lib.*2. *cap.*18. & alios penes ipsos.

R E S O L. CXXI.

An possint à fisco, vel Inquisitoribus ob delictum hæresis publicari bona Castrensia filiorum, & quid de aliis bonis?

Idem dicendum est de bonis profectitiis?

Et notatur, quod si post hæresim filius acquirat bona adventitia, ususfructus illorum non pertinebit ad Patrem, sed ad fiscum, sicut pertinebit proprietas. Ex part. 4. tract. 8. Res. 61.

§. 1. AFfirmativè respondet Ferdinandus de Castro *in oper. mor. tom.* 1. *tract.*4. *disp.* 5. *punct.* 10. *n.*23. Vasqu. *in* 1. 2. *disp.*169. *c.*1. *n.* 9. Azorius *to.* 1. *lib.* 5. *c.* 7. *q.* 8. Suarez *de fide disp.*22. *sect.* 5. *n.*9. Simanca *in cathol. instit. tit.* 9. *n.*13. & alii penes ipsos, quia filius familias habet liberam potestatem super bona Castrensia: ergo transibunt per delictum hæresis ad fiscum, hæc opinin est probabilis.

2 Sed contrariam noo minus probabilem esse existimo, quam tuentur DD. quos citat, & sequitur Sanchez *in sum. tom.* 1. *lib.*2. *c.*15. *n.*4. quibus ego addo Anton. Sanctarellum *de hæresi cap.* 18. *dub.* 1. *num.* 1. & patet ex *l. si filius, C. de bonis damn.* Dico igitur quòd quando publicantur bona filii ob crimen hæresis, non publicatur peculium castrense, nec quasi castrense, sed tribuitur patri, & ad argumentum contrariæ sententiæ responderi potest negando consequentiam, ut optimè probat Sanctarell. *ubi suprà*, quem tu omninò videbis.

3 Unde à fortiori idem dicendum est de bonis profectitiis, ut docet Covarruvias *l.*2. *var. c.*8. *n.*7. Gomez *lib.*2. *var. c.*25. *n.* 16. & alii: non enim veniunt io confiscationem ob filiifamilias delictum, sunt enim bona patris, tam quoad proprietatem, quàm quoad usumfructum, ut patet ex *l. si plures, §. & in arrogato, ff. de vulgar. & pupillar.*

4 Verùm circa bona adventitia aliqui asserunt, publicari ob delictum hæresis, reservato tamen patri usufructu, licèt aliqui asserant quòd in tali casu non solùm proprietas bonorum adventitiorum publicetur, sed etiam publicetur ususfructus patri debitus, & ita tenet Simanca *in cathol. instit. tit.* 9. *n.*18. Azorius *t.* 1. *lib.*6. *c.*7. *q.*8. *& lib.*8 *c.*12. *q.*15. & alii, quia filius ob crimen hæresis non est amplius sub patria potestate, sed ususfructus in bonis adventitiis filiorum pertinet ad patres, ob potestatem, quam in illos habent, ut patet *in l. si ex causa, §. Papinianus, ff. de minorib.* ergo confiscata proprietate, confiscabitur ususfructus, consolidabiturque cum illa. At hanc sententiam impugnat Anton. Sanctarellus *de hæresi c.* 18. *dub.* 1. *nu.* 5. Sayrus *in clavi Regia lib.*9. *c.*7. *n.*7. Ferdinandus de Castro *ubi sup. in opere mor. tom.* 1. *tract.*4. *disp.* 5. *punct.* 19. *n.* 28. quia factum filii præjudicare non potest juri patris acquisito. Vide etiam Molinam *disp.*140. *&* 229. Azevedum *in recopil. lib.*8. *tit.*3. *leg.* 1. *n.*12 12. Octavianus Cacherium *decis. Pedemont.*94. *n.*9. Sanchez *in sum. tom.* 1. *lib*... *c.*15. *n.*11. & alios. Notat tamen; & optimè Sanctarellus *ubi suprà*, quòd si post hæresim filius acquirat bona adventitia, ususfructus illorum non pertinebit ad patrem, sed ad fiscum, sicut pertinebit proprietas; & ratio est, quia illa bona acquiruntur filio constituto extra potestatem patris, ergo, &c.

R E S O L. CXXII.

An fiscus, vel Inquisitores possint publicare etiam bona paraphernalia, uxoris, si scienter contraxit cum hæretico?

Et quid est dicendum de aliis bonis extra dotem?

Et an vir Catholicus contrahens scienter matrimonium cum fœmina hæretica, amittat sua bona?

Et ex doctrina hujus quæstionis cursim infertur fœminas rapientes viros non incurrere pœnas, quas incurrunt viri rapientes fœminas, & fœminas occidentes viros suos non incurrere pœnas eas quas incurrunt viri occidentes uxores suas. Ex p.4. tr.8. Res.62.

§.1. CErtum est, quòd si fœmina contrahat matrimonium cum hæretico, sciens illum esse hæreticum, tunc in pœnam delicti ejus dos confiscatur, ut patet *in c. decrevit, de hæret. in* 6. Difficultas est, quid dicendum de aliis bonis extra dotem? Affirmativè respondet Ferdinand. de Castro *in oper. mor. tom.* 1. *tract.*4. *disp.*169. *cap.* 1. *n.*13. Simanca *in cathol. instit. tit.* 9. *num.* 74. & alii.

Verùm mihi contraria sententia magis placet, quam præter Sanchez *in summa tom.* 1. *lib.*2. *cap.*17. *n.*22. tenet novissimè Antonius Sanctarellus *de hæres. c.* 19. *dub.* 3. *n.*14. & Augustin. Barbos. *in collect. to.* 3. *lib.* 5. *tit.*2. *c.*14. *n.*3. cum aliis, & patet ex *d. cap. decrevit*, ubi tantùm agitur de bonis dotalibus, & pœnæ non sunt extendendæ, & si voluisset Pontifex, ut ob contractum matrimonium scienter cum hæretico uxor amitteret omnia bona sua, id expressisset, & non restrinxisset ad dotem, faciendo solùm de ea mentionem. Ex his ego infero quòd vir Catholicus contrahens scienter matrimonium cum fœmina hæretica,

ca, non amittit sua bona, quia *in d. c. decrevit*, solùm fit mentio de fœminis. Unde non est extendendum ad viros, qui dotem non afferunt, pœnæ enim, ut diximus non sunt ampliandæ, & ideò ego probabiliter puto contra Henriquez *lib.* 12. *cap.* 14. *n.* 4. & alios fœminas rapientes viros, non incurrere in pœnas in quas incurrunt viri rapientes feminas, quia *in l. unic. C. de raptu virginum.* fit solùm mentio de viro rapiente fœminam, & ita tenet Salicetus *n.* 7. Decianus *in tr. crim. l.* 8. *c.* 7. *n.* 7. Clarus *lib.* 5. *§. raptus*, *n.* 6. Menochius *de arbitrar. lib.* 2. *cent.* 3. *cas.* 291. & alii. Item contra dictum Henriquez *lib.* 12. *c.* 2. *n.* 1. Sotus *in* 4. *dist.* 37. *q. un. art.* 1. Navarrum *in manual. c.* 22. *n.* 74. & D. Antoninum *p.* 3. *tit.* 1. *c.* 16. §. 4. ego puto etiam probabiliter fœminas occidentes viros suos non incurrere eas penas, quas incurrunt viri occidentes uxores suas, quia *in c. interfectores* 37. *q.* 2. fit tantùm mentio de viris occidentibus uxores, & ita docet. Tolet. *lib.* 7. *c.* 15. *n.* 3. Sylvest. *ver. matrimonium* 7. *q.* 6. *dict.* 1. Armil. *ver. matrimonium*, *n.* 58. Ledesm. *p.* 2. *q.* 62. *ar.* 2. & alii. Cùm igitur *in d. c. decrevit, de haret. in* 6. agitur tantùm de feminis scienter cum hæreticis matrimonium contrahentibus, pœnæ ibi latæ non videntur extendendæ ad viros cum fœminis hæreticis nubentibus, & ita hanc sententiam tenet Sanchez, Sanctarellus, & Barbosa *loc. citat.* quibus circa præsentem quæstionem adde Zecch. *in sum. tom.* 1. *tit. de fide*, *c.* 11. *nu.* 16. Pegnam *in direct. Inquis. p.* 3. *comment.* 160. Azor. *tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 7. Suar. *de fide*, *disp.* 22. *sect.* 5. & alios penes ipsos.

Sup. hoc in tom. 6. tract. 1. leze doctr. Ref. 79. & omnium Ref. & §. ejus annot.

Sup. hoc ex doctr. & consequenti Ref. ... praeter, &c.

RESOL. CXXIII.

An Inquisitores, seu Fiscus teneantur satisfacere creditoribus hæreticorum?

Et an fiscus teneatur solvere ultra vires bonorum publicatorum, si non confecerit inventarium?

Et an in foro conscientiæ, si fiscus non solvat debita ab hæreticis contracta, ipsi non teneantur ea solvere, quamvis ad pinguiorem fortunam postea devenerint? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 59.

§. 1. Respondeo breviter, si debita contracta fuerunt ab hæretico ante delictum hæresis tenetur fiscus, seu Inquisitores solvere, & ita docet Torreblanca *de magia lib.* 3. *c.* 11. *n.* 45. Simanca *in cathol. instit. tit.* 9. *n.* 35. Lælius Zecchius *in sum. tom.* 1. *tit. de fide*, *c.* 11. *n.* 16. & alii, ut patet ex *l. non possunt*, *ff. de jure fisci*; & quando debita hæreticorum non omnia publicantur, sed solùm aliqua pars, tunc pro rata illius partis erit facienda satisfactio, ut colligitur ex *l. fin. l. C. de debitor. civitat.* Si verò dicta debita sint in dubio, an fuerint contracta ante, vel commissum delictum, ad fiscum pertinebit probare, & non ad creditores, ea fuisse contracta post delictum. Non tamen tenetur fiscus solvere ultra vires bonorum publicatorum, si non confecerit inventarium. Ita Jul. Clarus *lib.* 5. *qu.* 78. *n.* 30. Cævallos *in com. opin. to.* 3. *q.* 822. *nu.* 13. & alii. Vide etiam circa præsentem quæstionem Fachinæum *lib.* 6. *controv. c.* 21.

2 Notandum est hic obiter, quòd etiam in foro conscientiæ, si fiscus non solvit debita ab hæreticis contracta, ipsi non tenentur ea solvere, quamvis ad pinguiorem fortunam postea devenerint, quia tota obligatio fuit translata in fiscum, & ita docet Vasq. *in* 1. 2. *disp.* 169. *c.* 2. *n.* 20. Simanca *ubi suprà*. Cassanæus *in consuetudin. Burgund. rubr. c.* 2. *§.* 1. *n.* 33. Surdus *de alimentis tit.* 8. *privil.* 59. *n.* 10. & alii.

RESOL. CXXIV.

An Inquisitores, si post annum contumaces appareant, debeant illos audire etiam quoad bona confiscata?

Et quot vicibus citari debeat absens, & contumax in crimine hæresis antequam condemnetur?

Et notatur, quod citatio facienda contra contumacem absentem in crimine hæresis continere debet causam. Ex p. 4. tr. 8. Ref. 42.

Sup. contenta in hac, & seq. §. vide in tr. 12. Ref. 17. §. Sed hic.

§. 1. Affirmativè respondet Sigismundus Scaccia *de judic. lib.* 2. *c.* 98. *n.* 34. & Farinac. *de hæres. q.* 85. *n.* 109. ubi testatur Romæ in Tribunali Generalis, & S. Inquisitionis servari, quòd quandocumque contumaces sponte compareant, semper audiuntur, & quoad personam, & quoad bona.

2 Verùm contrariam sententiam tenet Simanca *in cathol. institut. tit.* 2. *n.* 21. ubi sic ait. Is qui intra annum præsentiam sui fecerit, audiri quoque debet, ut ne bona sua publicentur; post annum verò, etsi audiatur, nihilominus bona ejus confiscantur, excepto, si de innocentia illius planè constiterit. Ita ille. Et hanc sententiam tenet Pegna *in direct. Inquis. p.* 3. *comment.* 49. Jo. Rojas *singul.* 145. *n.* 5. Paramus *de orig. Inquis. lib.* 3. *q.* 4. *n.* 47. & Sanchez *in sum. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 20. *n.* 27. ubi probat, quòd quando bona ob contumaciam hæretici absentis publicantur, ita elapso anno transeunt in rem judicatam, ut comparens postea non sit audiendus circa illa, nec ea recuperet, nisi, ut dictum est comparens innocentiam suam planè ostenderit.

3 Notandum est hic obiter, quòd citatio facienda contra contumacem absentem in crimine hæresis, continere debet causam, ut scilicet compareat ex causa fidei, & ita tenet Angelus *verb. hæreticus*, *n.* 1. Decianus *in tract. crimin. lib.* 5. *c.* 32. *nu.* 8. & alii. Verùm sufficere in tali casu, ut reus citetur ad comparendum coram Inquisitoribus volentibus ab eo quædam scire, tradunt Simanca *in cathol. instit. tit.* 43. *num.* 12. & Pegna *in direct. Inquis. p.* 3. *comment.* 33. Vide etiam Paramum *de orig. Inquisit. lib.* 3. *q.* 4. *n.* 34. Si tamen Inquisitores post citationem sic generaliter factam intendant contra reum non comparentem procedere ad condemnandum tanquam contumacem, tunc requiritur alia citatio, in qua expressè citetur ad comparendum, & respondendum quid sentiat de fide; & ita tenet Sigismundus Scaccia *de judic. lib.* 1. *c.* 43. *n.* 9.

Sed, quot vicibus citari debeat absens, & contumax in crimine hæresis antequam condemnetur, variant Doctores. Ego verò puto cum Joanne Rojas *singul.* 29. *n.* 2. Simanca *in catholic. instit. tit.* 14. *n.* 6. *& in enchirid. n.* 3. *&* 4. & Paramo *de orig. Inquis. lib.* 3. *q.* 4. *nu.* 65. tres requiri citationes, licèt ad minus duas esse necessarias tradat Carrerius *de hæret. n.* 128. Umbertus Locatus *in praxi Inquis. vers. sententia*, *n.* 25. & Decianus *in tract. crim. lib.* 5. *c.* 39. *n.* 9. ubi declarat, & *n.* 27. Sed ad alia procedamus.

RESOL. CXXV.

An quando Inquisitores revocant bona alienata per hæreticum, teneantur ad pretium?

Et notatur primo inquisitores, & eorum fiscum non revocare ea, quæ alienavit hæretici pro rebus necessariis.

Notaturque secundo, quod Inquisitores tenentur ad restituendum meliorationes factas ab emptore, quando revocant rem alienatam ab hæretico.

Et quid, quando emptor sciebat venditorem esse hæreticum? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 92.

§. 1. Respondeo negativè cum Scaccia *de judic. lib.* 1. *c.* 98. *n.* 13. Simanca *in cathol. instit. tit.* 9. *nu.* 27. *& sequent.* Zanchino *de hæret. c.* 27. *n.* 6. Azorio *to.* 1. *lib.* 5. *c.* 7. *quæst.* 8. Suar. *de fide disp.* 22. *sect.* 4. *n.* 9. Aragonio *in* 2. 2. *q.* 11. *art.* 3. Vasquez *in* 1. 2. *disp.* 162. *c.* 9. *n.* 7. *&* 8. & aliis, quos citant, & sequuntur viri docti, Ricciullus, & Sanctarellus hic *tr. de hæresi*, *c.* 24. *dub.* 3. *n.* 5. ille *in tract. de jure personarum*, *&c. lib.* 5. *c.* 38. *n.* 1. *& sequent.* quibus adde Joan. Rojas *in singul.* 18. *n.* 3. *&* 4. ubi sic ait. Inquisitores, quando revocant alienata per hæreticos, non tenentur emptoribus ad pretium, sed si pretium, vel aliquid loco pretii inter bona hæreticorum pretium fuit conversum, in his casibus ab Inquisitoribus pretium restituendum est, aliàs non. Ita Rojas, & hæc opinio procedit, etiamsi per mille manus bona hæretici alienata transierint, ut rectè advertit Scaccia *ubi supra n.* 15. & Surdus *decis.* 247. *n.* 11. Et ratio horum omnium est clara, quia si quis emat bona fide rem alienam, vel alteri obligatam, talis emptio nullo damno afficit verum dominum, vel alterum habentem hypothecam ad illam rem. Ergo, cùm Inquisitores, & fiscus à die commissi criminis habeant dominium bonorum hæreticorum, vel saltem habeant bona illorum obligata, ut post sententiam declaratoriam criminis possint sibi vindicare illa bona, venditio postea illorum bonorum facta à delinquente non poterit in ulla re præjudicare Inquisitoribus, & ejus fisco, nec erunt adstricti pretium restituere, alioquin venditio facta illis præjudicaret.

2 Notandum est tamen hic primò Inquisitores, & eorum fiscum non posse revocare ea, quæ alienarunt hæretici pro rebus necessariis. Ita Gratianus *disceptat. forens. c.* 54. *nu.* 15. Quemada *in qq. fiscalibus*, *q.* 7. *n.* 6. Bañez *in* 2. 2. *art.* 2. *coroll.* 1. Covarruvias *in* 4. *Decretal. p.* 2. *c.* 6. §. 8. *n.* 9. Sotus *de justit. lib.* 1. *q.* 6. *art.* 6. *conclus.* 4. quidquid afferat Alciatus *in l. post contractum*, *ff. de donat. nu.* 19. Vide etiam Bursatum *cons.* 14. *num.* 29. Beccium *cons.* 8. *n.* 7. & alios penes ipsos.

9 Nota secundò, Inquisitores teneri ad restituendum meliorationes factas ab emptore, quando revocant rem alienatam ab hæretico: unde si quis emat domum, viridarium, &c. ab hæretico, nesciens illum esse hæreticum, & facit meliorationes in re empta, Inquisitores, & eorum fiscus tenentur illas solvere. Ita Garsias *tr. de meliorat. c.* 6. *n.* 20. & patet ex *l. in fundo*, *ff. de rei vindic.* & ex *l. divortio*, *§. impendia*, *ff. solut. matrimon.* Si verò emptor sciebat venditorem esse hæreticum, tunc Inquisitores, & fiscus tenentur solvere tantum melioramenta necessaria. Et ita Bartolus *in d. l. fundo*, *num.* 11. Menochius *de recuper. remed.* 15. *n.* 515. & constat ex *l. domum*, *C. de rei vendicat.* quænam verò sint melioramenta necessaria, Vide Ruin. *lib.* 1. *cons.* 157. *n.* 21. Roland. à Valle *lib.* 1. *cons.* 28. *n.* 12. & Surdum *dec.* 300. *n.* 4.

RESOL. CXXVI.

An Inquisitoribus liceat bona confiscata relinquere hæreticis pœnitentibus?

Et an ad id teneantur Inquisitores? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 44.

§. 1. Affirmativam sententiam docet Parisius *lib.* 4. *cons.* 2. *n.* 184. Umbert. Locatus *in praxi Inquisit. ver. Inquisit. num.* 33. Ghirlan. *tract. de hæret. q.* 6. *n.* 1. 2. *&* 3. Decianus *in tract. crimin.*

crimin. lib. 5. cap. 44. *num.* 2. & 3. Rollandus à Valle *lib.* 3. *conf.* 92. *n.* 24. Zanchinus *de haret. cap.* 25. *num.* 3. Zasius *lib.* 1. *conf.* 23. *num.* 11. Et ita servari in universa Italia testatur Pegna *in dict. Inquis. par.* 2. *comment.* 9. Imò Bursatus *lib.* 1. *con.* 14. *num.* 31. & *seq.* docet Inquisitores ad hoc teneri. Vide etiam Surdum *conf.* 386. & alios, quos citat & sequitur doctus Antonius Ricciullus *in tract. de jure personarum lib.* 5. *cap.* 41. *n.* 2.

2 Verùm contrariam sententiam docent Didacus Cantera *in quast. crimin. cap.* 1. *de haret. num.* 18. Jo: Rojas *singul.* 26. *n.* 4. Conradus Brunus *de haret. lib.* 5. *cap.* 6. *num.* 10. & hæc opinio, quidquid sit de consuetudine aliorum locorum, servatur in nostra Hispania. Unde non gravabor hic apponere verba doctissimi Simancæ *in cathol. instit. tit.* 47. *nu.* 15. ubi sic ait. Non solùm publicam penitentiam agunt hæretici, qui ad Ecclesiam redeunt, sed etiam bona eorum publicantur, nec ea recuperare possunt, etsi Ecclesiæ gremio recipiantur. Qua in re Paulus Parisius, & Petrus Rebuffus insigniter errare mihi visi sunt, donec comperi eos, & alios quamplures Iurisperitos Italiæ consuetudinem sequi, quæ cùm sit vetustissima, & à Summis Pontificibus approbata, pro lege ab eis servanda est. In Hispania verò iura ipsa Pontificia, & leges Regias sequimur, nec enim Inquisitoribus licere putamus, bona ipso jure confiscata relinquere pœnitentibus in damnum fisci, cui videtur jam jus esse quæsitum. Ita Simanca. Igitur in sacro Tribunali S. Inquisitionis Hispaniæ, nemini hæreticorum efficitur bonorum remissio, nisi tantùm illi, qui sponte fatetur errores suos, quod tunc accidit, quando nullo metu probationis, & testificationis ductus ad Inquisitores accedit, & misericordiam postulat, hæresim suum integrè manifestando. Et ideò non gravabor hic apponere verba Instructionis Toletanæ *anno* 1561. ubi *num.* 41. sic habetur. Si el reo estuviere bien confitente, y su confession fueta con las calidades que de derecho se requieren, los Inquisidores ordinarios, y Consultores lo recebiran à reconciliacion con confiscation de ibenes.) Sic ibi.

R E S O L. CXXVII.

Sequestratio bonorum quando, & quomodo debeat fieri ab Inquisitoribus?

Et an sequestratio bonorum hareticorum absentium sit facienda, vel contra hareticum defunctum? Ex p. 4. tr. 8. Ref. 86.

§. 1. HOc statuitur in instruct. Toletana *anno* 1561. *num.* 6. ubi sic habetur. (El secreto de bienes se deve hazer, quando la prision es por heregia formal, y no en otros casos que los Inquisidores puedan prender, en el qual secreto solamente se ponan los bienes, que se hallaren en poder de la persona que se manda prender y no los que estuvieren en poder de tercero possessor.) Sic ibi. Et ad ornatum supradictorum verborum vide Joannem Rojas *de haretic. part.* 2. *n.* 46. ubi sic ait: Quando reus comprehenditur, & carceribus Sancti Officii mancipatur, statim fieri debet sequestratio bonorum illius, ne bona surripiantur, vel abscondantur, & penes aliquam personam idoneam coram Tabellione, & executore ponantur, quæ persona eorum custodiam, & curam habeat, & illa bona, quæ servando servari non possunt, Inquisitorum mandato per custodem vendantur. Igitur in crimine hæresis debet procedere bonorum descriptio, quæ est ad confiscationem præparatoria. Ita ille.

2 Rectè etiam in supradictis verbis dicitur: (El secresto de bienes se deve hazer, &c.) quæ sequestratio bonorum efficitur, ut dictum est, in ordine ad confiscationem: sed confiscatio bonorum non habet locum nisi in hæretico confesso, vel legitimè convicto: ergo non debet fieri nisi pro hæresi formali, non autem in aliis casibus sapientibus hæresim, & ita docet Tabiena *verb. hareticus, n.* 5. Repertorium Inquisitorum *verb. confiscatio, vers. Item sciendum.* Umbertus Locatus *in praxi Inquisit. vers. bona hareticorum, num.* 1. Zanchinus *tract. de haret. cap.* 25. *num.* 1. & *cap.* 18. *num.* 5. Cantera *in qq. crimin. rubric. de haret. cap.* 1. *num.* 54. & alii. Unde ex his rectè Rojas *ubi suprà nu.* 50. notavit bonorum sequestrationem, seu descriptionem non esse faciendam, quoties Inquisitores contra blasphemos, seu sortilegos procedunt, seu contra secundò nubentes, &c. quia prædicti & alii similes propriè, & verè non sunt hæretici. Igitur bonorum descriptio, sicut & confiscatio, non debet fieri, ut optimè dicta Instructio determinat, nisi pro hæresi formali.

3 Notandum est etiam hic, quod sequestratio bonorum non efficitur contra hæreticum defunctum, propter rationem quam adducit Instructio Toletana *supra dicta, num.* 61. ubi ita statuitur: (Aunque la probanca contra el defuncto sea banstante no se ha da hazer secresto de bienes porque estan en poder de terceros possedores los quales no han de ser despossedadas hasta ser el defuncto declarado por herege y ellos vencidos en ivizio.) Sic ibi.

4 Sed an sequestratio bonorum hæreticorum absentium sit facienda, ita respondet Ferdinandus de Castro *in op. mor. tom.* 1. *tract.* 4. *disp.* 8. *punct.* 16. §. 3. *num.* 3. Bona absentium in tertium possessorem translata, licet de rigore juris sequestrari non debeant, si tamen paulo ante citationem fuga præcessit, probarique facilè possunt, quæ bona sint, sequestrari debent. Sic responsum fuit à supremo Senato Inquisitionis Inquisitoribus Galleciæ *anno* 1620. At si fugit reus tempore, quo captura exequenda erat, sequestrantur bona pro derelicto habita, vel quæ in potestate uxoris, & filiorum reperiuntur, quòd si hæc discerni non possunt, sequestrantur omnia, quæ in ejus domo reperiuntur, quia omnia illa esse fugitivi præsumuntur. Hæc Castrus, quæ sunt valdè notanda.

R E S O L. CXXVIII.

An bona hareticorum confiscata applicentur Inquisitoribus?

Et an bona Clericorum sive mobilia, sive immobilia, qua ob ipsorum haresim publicantur applicari debeant fisco Regio, vel fisco Ecclesia? Ex par. 4. tr. 8. Ref. 43.

§. 1. RElicta consuetudine aliorum locorum, assero quòd in Hispania omnia bona hæreticorum applicantur fisco Regio, quia Rex noster columna fidei Inquisitoribus, & eorum ministris abundè suppeditat, quidquid necessarium est ad conservationem S. Inquisitionis, & ex suo patrimonio quando opus est, erogat, & ita ex Ignatio Lopez testatur Antonius Sanctarellus *de haresi cap.* 23. *dub.* 1. *num.* 3. Torreblanca *de magia lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 41. Lorca *ubi infrà*. Simanca *in cathol. instit. tit.* 9. *num.* 132. & alii. Unde in instruct. Thomæ de Torrequemada *anno* 1484. *num.* 10. sic habetur: (Los hereges y apostatas pierden todos sus bienes desde el dia que cometen tal delito, y los dichos sus bienes, y la propriedad dello son confiscados, y aplicados a la camera y fisco de sus Altezas.) Sic ibi, quæ consuetudo procedit non solùm quoad laicos, sed etiam quoad Clericos. Unde licèt attento jure Canonico bona Clericorum publicata, sint deferenda fisco Ecclesiæ, ut probat Covarruvias *lib.* 2. *var. c.* 9. *n.* 12. Attamen in Hispania bona Clericorum, sive mobilia, sive immobilia, quæ ob ipsorum hæresim publicantur, applicantur fisco Regio, quàm praxim testatur, & approbat Covarruvius *ubi sup.* Sanchez *in summ. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 20. *nu.* 26. & Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. Regul. resol.* 73. *n.* 14. quibus ego addo Cenedum, Azevedum, Salzedum, quos citat & sequitur Barbosa *in collect. tom.* 2. *lib.* 5. *tit.* 7. *c.* 13. *n.* 8. & Lorca *in* 2. 2. *q.* 11. *art.* 4. *disp.* 46. *memb.* 1. *n.* 6.

Sup. hac infra lege latam dixi Ref. 127. & ... §. Suppono tertio.

R E S O L. CXXIX.

An si Inquisitores non ferant sententiam in hareticum, teneantur restituere aliquid Principi saculari, ad quem pertinebant bona confiscata dicti haretici?

Et ex doctrina hujus quastionis infertur, an reus legitimè interrogatus, negans veritatem, falsisque testibus se defendens, non teneatur pœnam restituere, qua damnandus erat? Ex par. 4. tr. 8. Resol. 108.

§. 1. HIc casus ponitur, & resolvitur à docto Emanuele de Valle de Moura *opusc. de ensalm. & incant. sect.* 3. *c.* 1. *num.* 35. ubi sic ait: Si obiter quæras, an si Inquisitor extra tempus gratiæ & à fortiori in illo, vel Episcopus data opera hæreticum pœnitentem recipiat ad Ecclesiæ gremium, sive convictum alioqui, sive media tantùm illius confessione, nullam interim sententiam directè ferendo, sed amissa confessione, & abjuratione in forma eum è carceribus remittendo, an inquam, teneatur restituere Principi sæculari, quantum sibi intererat sententia, qua non lata bona confiscata ad se nequeunt pervenire, & quam judices Ecclesiastici ferre tenentur? Respondetur negativè, quia jus, quod fiscus Principis ad hæreticorum bona acquirit, est remotum, & quasi per accidens, seu quasi ex hypothesi, si nempe delinquentes in effectu per judicem competentem sententia prolata condemnentur: ergo Princeps nec habet jus commutativum, ut ea sententia proferatur, nec eum contra justitiam lædit, qui illam illicitè contra quamcumque virtutem impedit. Ita Emanuel, & ego. Unde puto quòd reus legitimè interrogatus negans veritatem, falsisque testibus se defendens, non tenetur pœnam restituere, qua damnandus erat, quia actor non habet directè jus ad pœnam, sed indirectè & per accidens, media judicis sententia. Et ita contra Sotum *de just. lib.* 1. *q.* 6. *art.* 9. Castr. *de leg. pæn. lib.* 2. *cap.* 12. Molinam *de just. tom.* 1. *tract.* 2. *disp.* 95. tenet Aragon, Bañez & Salonius *in* 2. 2. *D. Th. quast.* 62. *art.* 3. & Doctores quos citat & sequitur Sanchez *de matrim. tom.* 3. *lib.* 10. *disp.* 8. *n.* 14.

Sup. hoc la ... 9. tr. 1. R. ... §. ult. & in R. 107. §. tertio, & in t. 2. tr. 5. Ref. 35. §. ... & in Ref. 10. §. 2.

Sup. hoc leg. doct. duorum primatum R. ... tuae, & ... Ref. 2. §. 1. & §. En quibus.

R E S O L. CXXX.

An Inquisitores pœnas pecuniarias imponere possint, sed non sibi applicare explicatur?

Et observatur, quod Inquisitores Italia ex speciali Decreto Sacra Congregationis Eminentissimorum Card. Supremorum Inquisitorum non possunt hujusmodi pœnis pecuniariis condemnare, nisi consulta eadem Congregatione, in uno casu particulari, qua pracipere solet Inquisitoribus, quid possen dato ca-

su, agere debeant de illis pecuniis.

Et notatur, quod ubi Inquisitores Italiæ condemnationes pecuniarias faciunt, de his reddere rationem tenentur Supremo Romanæ urbis Tribunali? Ex p.10. tr. 8. Res. 6.

Visum est per [illegible] tr. 4. 10. 3. [illegible] illa Res. [illegible] est [illegible] ut in [illegible] suo loco.

§. 1. NOta tamen hic obiter etiam Dominos Inquisitores posse Reis imponere pœnam pecuniariam, sed non sibi applicare, ut notant Doctores, quos citat, & sequitur Sousa *in aphor. Inquis. lib.* 3. *c.* 28. *n.* 2. & Farinacius *de hæresi, qu.* 193. §. 6. *n.* 120. nam in hoc, pari passu procedunt cum Episcopis, ut observat Zanchinus *de hæreticis, c.* 16. *n.* 3. & *ibi* Camillus Campegius *in addit. litt. A*, In uno tamen invenio inter illos discrepare; nam Episcopi, ut visum est, non possunt, neque Ecclesiæ; neque Sacristiæ, neque Ministris pœnas pecuniarias applicare; Inquisitores verò possunt illas, pro necessitatibus Officii Inquisitionis impendere. Immò licèt Carrerius *tract. de hæreticis, nu.* 79. scripserit non alias esse pœnas pecuniarias Sacro Inquisitionis Officio applicandas, quàm si necessitas id fieri exigat; non tamen est putandum extremam necessitatem esse expectandam, sed quæcunque præsens, vel etiam futura sufficit: nam opportunum est, & fidei Catholicæ valdè expedit, Inquisitionis Officium pecuniis abundare, ut quoties oportuerit, absque incommodo Cruce signatorum, seu Familiarium hæreticorum fiat inquisitio, captura, deductio, & punitio. Et ità docet Pegna *in direct. p.* 3. *comm.* 152. Bursatus *consf.* 90. *nu.* 18. Farinacius *ubi sup.* & Salzedus *in pract. crimin.* Ignatii Lopez *c.* 142. *lit. A*, ubi sic ait: Pœnæ verò applicandæ sunt usibus piis, & sanctæ Inquisitionis Officio, quia nulla causa magis pia, & favorabilis esse potest, quàm causa Inquisitionis, cujus maximo, & singulari beneficio hæreses extirpantur, & illa summa ratio est, quæ pro Religione facit *leg. sunt personæ, ff. de Relig. & sumpt. funer.* Nec amplectenda est Ludov. Carrerii opinio asseverantis, non aliàs pœnas pecuniarias Sancto Officio applicandas esse, quam si necessitas urgeat, quia seclusa necessitate id fieri potest, quia utilissimum est (ne dicam necessarium) Sanctum Inquisitionis Officium pecuniis abundare, ut quoties oportuerit sine Familiarium, & Ministrorum incomodo fiat hæreticorum Inquisitio captura, & alia multa, quæ fieri contingunt. Ita Salzedus. Sed hæc vera sunt, & procedunt de jure: nam, ut observat Carena, *tract. de Officio Inquis. p.* 3. *tit.* 13. §. 8. *num.* 81. nunc Inquisitores Italiæ ex speciali decreto Sacræ Congregationis Eminentissimorum Dominorum Cardinalium Supremorum Inquisitorum non possunt hujusmodi pœnis pecuniariis Reos damnare, nisi consulta eadem Sacra Congregatione in unoquoque casu particulari, quæ præcipere solet Inquisitoribus, quid posteà agere debeant de illis pecuniis. Et idem Carena *in Adnotationib. ad Guidonem Falconium, q.* 3. *num.* 7. notat etiam, quod ubi Inquisitores Italiæ condemnationes pecuniarias faciunt, de eis reddere rationem tenentur Supremo Romanæ Urbis Tribunali. Sed nos in Inquisitione Hispanica observamus id, quod licitum est per Privilegia Apostolica, & per aliquas Chartas acordadas, ut vocant in nostro Sacro, & supremo Concilio Inquisitionis Castellæ.

R E S O L. CXXXI.

An reum à fidei quæsitoribus publicè damnatum liceat ubique locorum manifestare?

Et notatur, quod hoc non est peccatum neque contra justitiam, neque contra charitatem, neque contra misericordiam, seclusa prava intentione.

Et docetur omnia crimina cujuslibet personæ, si sint publica sive ex judicii sententia, sive ex notorietate facti posse absque ullo peccato evulgari in quibuscumque locis. Ex par. 10. tractat. 12. & Misc. 2. Res. 5.

Quæ nunc est [illegible] 8. tr. 7. Res. [illegible] & ibi [illegible] etiam R. [illegible]

§. 1. NEgativè posset aliquis respondere, & adducere Doctores, quos ego citavi *in p.* 3. *tract.* 5. *resolut.* 17. asserentes, illicitum esse evulgare crimina publica in loco distantissimo, in quo eorum notitia occulta remaneret. Quia licet jus amiserit quis ad bonam famam, & parum illam curaverit in isto loco, in quo crimen commisit: tamen non amisit illud in alio: imò, quamvis tam in isto, quàm in alio jus amiserit ad bonam famam, adhuc non amisit possessionem illius: possidet enim bonam famam in alio loco sine injuria alicujus: ac proinde est justus possessor, & sic saltem erit peccatum mortale illum alibi contra jus possessione sua privare. Itaque in casu nostro proximus fuit læsus in re magni momenti, quod meritò ægerrimè ferrem mihi fieri. Nec refert, quod ille jus ad famam non habuerit: quia sine cujusquam injuria, & absq; fraude eam possidebat, eaque adhuc diu fuisse fruitus: ergo contra Charitatem est, illum spoliare bono nomine. Unde Villalobos *in summ. to.* 2. *tract.* 11 *diffic.* 36. *n.* 13. sic asserit (Quando uno està infamado en un lugar por sentencia publica, el que en otro lugar (aunque sea apartado) declara à quel delicto, è infamia, no peca contra justicia, y por el consiguiente no està obligado à restituyr. Dize en la conclusion, que no peca contra justicia, porque como dize Soto, es pecado contra caridad, mayormente si estuvisse emendado, y tuviesse ya buen nombre, porque la buena fama es muy gra ayuda, para que los hombres vivan bien, que sin ella se desaniman:) Ita ille. Imò plus addit Philippus Fabrus *de restit. in* 4. *sent. disp.* 15. *q.* 2. *disp.* 53. *nu.* 130. *cum seqq.* nempè in tali casu, non solum adesse peccatum contra Charitatem, sed etiam contra justitiam.

2 Verùm his non obstantibus, ego puto affirmativam sententiam tenendam esse, & in tali casu non adesse peccatum neque contra justitiam, neque contra Charitatem. Et ratio est, quia nunquam satis laudatus Eminentissimus Dominus meus Cardinalis de Lugo, *to.* 1. *de Just. disp.* 14. *sect.* 6. *num.* 72. & alii rectè observant, quod sententia publica exequutioni mandata, hoc jus videtur tribuere omnibus, ut possint eam ubilibet publicare. Nam Judex ipse, qui sententiam protulit, posset utique eam licitè non solum in eo loco, sed in quolibet alio publicare: potuisset enim eam ad majorem, & faciliorem publicationem typis impressam promulgare, & in locis publicis affigere, ac ad alia omnia loca transmittere, ut omnibus constaret: imò hoc videtur in ejusmodi sententiæ prolatione intendere, ut quantum fieri potest, publicetur, & ad hunc finem eligi solent dies, & loca, in quibus major, & solemnior hominum concursus esse solet, ut magis, ac magis publicetur; hanc autem potestatem, quam ipse habet, videtur omnibus communicare, ut omnes, qua velint, & possint, cooperentur ad sententiæ publicationem; unde si aliquis privatus vellet sententiam illam typis cudere suis expensis, & ad alia loca transmittere, nullo modo à Judice impediretur, sed laudaretur. Habent ergo facultatem ex voluntate Judicis omnes, & singuli facultatem publicandi delictum, & pœnam illam: nam sicut Judex posset per se ipsum id facere, sic potest hanc suam facultatem aliis communicare; sicut potest committere facultatem auferendi bona, vel vitam reo legitimè in iis damnato. Omnes ergo utuntur jure suo, & facultate sibi data à potente eam dare, ad lædendam famam proximi, & publicandum ejus delictum.

3 Itaque optimè docuit Bañez in 2. 2. *D. Thom. qu.* 73. *art.* 2. *concl.* 3. quod, qui condemnatus est propter aliquod delictum, est privatus jure famæ: ergo non fit ei injuria tollendo ab illo famam, confirmatur: præcipua pars pœnæ illius hominis est, quod sit privatus famæ: ergo non fit illi injuria. Confirmatur secundò: licet judici expectare diem solemnem, quando est concursus populorum ad puniendum hominem: ergo præcipua pars pœnæ illius hominis est infamia. Deinde dupliciter aliquis potest hominem infamare, vel narrando crimen falsum, vel revelando crimen verum; sed occultum: sed in tali casu non narratur crimen falsum. ita enim supponimus, nec occultum revelatur, cùm sit infamia in uno loco: ergo. Undè ex his infero pro casu nostro, hanc doctrinam locum habere etiamsi infamia juris ex publica sententia redundet consequenter in alios ab ipso reo. Nam sicut Judex ipse, non obstante detrimento illo, quod in aliorum famam redundat, potest sententiam suam publicare, & evulgare; sic potest aliis dare hanc facultatem, & de facto videtur illam potestatem concedere, quando sententiam publicè promulgat: atque ideò alii jure suo, & facultate legitimè concessa utuntur, quando eidem publicationi cooperantur, licet cognati delinquentis consequenter aliquam læsionem in propria existimatione, & fama patiantur. Infertur etiam, quod sicut licitum est ob prædictam rationem, sententiam illam in aliis locis referre, in quibus non erat ejus notitia, sit etiam licitum videri id facere in alio tempore, in quo propter distantiam, vel oblivionem; sententiæ memoria jam non erat. Quia facultas legitimè ex sententia publica adhuc irrevocata perseverat.

4 Nec solum ex supradictis apparet manifestationem delicti, de qua agimus, non fuisse peccatum contra justitiam, neque etiam contra Charitatem: nam, ut benè firmat Pater Gaspar Hurtadus, *de just. disp.* 12. *diffic.* 7. si esset peccatum contra Charitatem esset peccatum commissionis, & non omissionis, ut patet; commissionis autem esse nequit, quia contra charitatem nequit esse peccatum commissionis, nisi sit actus odii, dicta autem manifestatio non est odium contra Deum, ut patet; nec contra defectuosum, quia ejus defectus potest manifestari absque displicentia erga illum, in qua sola odium consistit. Itaque in nostro casu, neque præcepto affirmativo Charitatis tenetur quis bonum nomen talis illic curare, quandoquidem potestas publica per sententiam vult contrarium, neque talem illic infamare erit verum odium contra negativum præceptum charitatis de non afferendo malum proximo. Nam licitè quis se conformabit voluntati Judicum, qui propter commune bonum ex punitione redundare solitum, absque odio pugnante cum charitate, voluerunt per publicam sententiam, talem hominem incurrere malum infamiæ. Et ita præter Hurtadum etiam docet Magister Serra ubi infra. Quæ omnia sunt adeò, vera, ut ego existimem cum Gaspare Hurtado, *ubi suprà*, manifestationem, seu commemorationem defectus in alio tempore publici, cujus jam nulla extat memoria, non esse peccatum contra justitiam, quamvis defectus emendatione, aut aliter fuerit abolitus,

tus ; quia in tempore illo fuit defectuosus publicus, non habens nunc jus, ut nunc non existimetur fuisse defectuosum in illo tempore ; quia ex una parte jus illud amisit, & ex altera illud non recuperavit, etiamsi emendatione criminis, vel abolitione alterius defectus habeat jus, ut non existimetur esse defectuosum tempore emendæ, aut abolitionis. Imò addimus, eam manifestationem, seu commemorationem non esse peccatum contra charitatem ob rationem supra adductam, quia scilicet illa non est odium Dei, nec illius, cujus defectus antiqui fit commemoratio, nec proinde video esse contra misericordiam.

5 Neque adversus superius dicta obstat asserere cum Valentia *tom.* 3. *disp.* 5. *q.* 17. *punct.* 2. Turriano *in* 2. 2. *to.* 3. *disp.* 53. *dub.* 10. *num.* 6. & aliis procedere non absolutè de quibuscumque locis simpliciter, sed de illis tantum, ad quæ moraliter, attentis omnibus circumstantiis negotii, personarum, &c. potest perferri rumor criminis alterius ex vi sententiæ latæ: In illis enim dumtaxat locis intelligendum est, publicam potestatem velle reum privare fama, in aliis autem non item; quia tantum vult publica potestas illud, quod moraliter solet fieri, (aliud namque vellet frustrà) & idcircò tantum in illis locis privat moraliter fama. Imo plus addunt aliquid, quod sententia verbi gratia, lata in Castella, pœnam infamiæ solum propriè generat in Regno Castellæ non in Aragonia, aut Lusitania, quamvis enim sententia lata sit ab eo Judice, qui non solum Rex est Castellæ, sed Aragoniæ & Lusitaniæ (quod per accidens contingit) tamen constitutus non est à Rege, ut Rege Aragoniæ, vel Lusitaniæ; sed ut Rege Castellæ ; Quæ jurisdictio ultrà Castellam non egreditur. Ergo in casu nostro videtur Doctorem Velasc. per sententiam Judicis non amisisse jus ad famam per totum mundum, sed tantùm per illas Regiones, ad quas, moraliter loquendo, famæ suæ condemnationis pervenire poterat. Respondeo quicquid sit de veritate hujus opinionis, puto nihil officere pro casu nostro, in quo fama delicti Doctoris Velasci per totum Orbem extenditur, cùm fuerit damnatus per sententiam Dominorum Inquisitorum; Et ideò non desinam hic apponere verba Sapientissimi, & amicissimi Patris Dicastillo, *de just. lib.* 2. *tract.* 2. *disp.* 22. *p.* 3. *dub.* 19. *n.* 314. *&* 316. ubi sic asserit: Quando quis per sententiam Judicis est spoliatus fama sua publicè, non est peccatum mortale contra charitatem, neque contra Justitiam ejus delictum revelare, saltem in omnibus iis locis, ad quæ leges, & jura ejus Provinciæ, in qua est locus, in quo lata est sententia, se extendunt, & hac ratione ut minimum intelligendos puto Auctores, qui dicunt, spoliatum fama per sententiam alibi infamare, non esse peccatum contra justitiam, imò in hoc casu, puto neque charitatem, seclusa prava intentione. Unde ex hac doctrina. Ego colligerem, damnatos ad infamiam propter peccatum hæresis, eum damnentur à Quæsitoribus fidei authoritate immediatè, vel mediatè derivata à Pontifice, qui totius Orbis, id est Ecclesiæ per illum diffusæ caput est, eam infamiam ad totum Orbem se extendere. Ita Dicastillus, qui mirificè facit pro casu nostro, & authoritate Dominorum Inquisitorum. Vide etiam Dominicum Bañez *in* 2. 2. *D. Thomæ*, *quæst.* 73. *art.* 2. *dub. ult. concl.* 2. ita ajentem? Insignia quædam crimina, & illustria, ita pœnas illis impositas licet narrare ubiq; e locorum, etiamsi verosimiliter credatur, quòd eorum notitia ad illa loca non perveniet ; sive qui delinquunt, jure privati sint fama, sive non. Exempla sint acta, quæ fiunt ab Inquisitoribus: Hæc enim licet divulgare usque ad Indos. Item omnia illa, quæ meritò in Historicis scripturis referuntur. Probatur hæc conclusio Primò: Narrare in alio loco hujusmodi peccata ideò est malum, quia ex hac narratione nullum sequitur emolumentum, vel Reipublicæ, vel particulari Personæ: sed ex narratione horum criminum, de quibus loquitur conclusio, sequitur magnum emolumentum Reipublicæ, & particularibus personis: ergo. Probatur Minor: Nam Respublica, quando audit talia crimina, & pœnas illis imposita, sibi consulit, & similibus pœnis similia peccata punit. Item Cives particulares timore pœnæ deterrentur ab hujusmodi vitiis: ergo. Hæc omnia Bañez; & post illum ibidem Magister Serra: Et ne deseras recognoscere etiam Molinam Theologum, *de Just. tr.* 4. *disp.* 33. *concl.* 3.

Quæ nunc est in tom. 3. tr. 7. Ref. 69. & ibi lege doctr. R. 68.

6 Sed ego cum Fagundez Lusitano, & aliis Doctoribus, olim, *ubi sup. in* 3. *par. tract.* 1. *Miscell. resol.* 17. absolutè docui, omnia crimina in quibuscumque locis, si sint publica, sive ex Judicis sententia, sive ex notorietate facti, posse absque ullo peccato evulgari. Et hanc sententiam postea, me citato, amplexus est doctus Magister Serra *in* 2. 2. *D. Thom. tom.* 2. *q.* 73. *ar.* 2. & me citato, & Machad. *de Perfecto Confess. tom.* 1. *lib.* 2. *par.* 3. *tract.* 23. *docum.* 2. *num.* 12. cujus verba hæc sunt: (Fagundez, y otros Autores enseñan absolumente, que no es pecado mortal, ni contra caridad, ni contra justicia descubrir el crimen del Proximo, come sea notorio de hecho, ò Derecho: esto es por los rumores, ò fama publica, ò por sentencia de juez ; ò bien aquello fama en breve huviesse de llegar, ò no allegar, y entre las personas que se ignorava; porque en tal caso el que cometio el delicto notorio en la forma dicha, es visto aver renunciado el derecho, que à su fama tenia ; y assi no puede ser damnificado en ella.) Ita ille, & iterum Ego; quia eo ipso, quòd quis est publicè damnatus, & punitus de aliquo crimine ; videtur in pœnam ejus criminis concessum diffundere eam notitiam absque exceptione aliqua: ut rectè notat etiam Molina, *ubi supr.* Ergo, &c.

7 Restat modò respondere ad authoritatem Doctorum, ubi suprà asserentium, non esse licitum propalare delictum in loco, ubi ejus fama non erat de facili perventura. Et ad fundamentum hujus sententiæ superiùs adductum respondeo. Reum non esse justum possessorem illius bonæ famæ in alio loco, quia possidet illam sine jure; si enim amisit jus per publicitatem rumoris, cui ipse causam dedit committendo crimen; quomodò jure illud possidebit? Deinde, quamvis possideat bonam famam sine injuria, & incommodo aliorum in alio loco, tamen illa potest privari sine ullo peccato: fama enim est bona. Multorum opinio, absolutè loquendo, non in isto, neque in alio loco, nam abstrahit à loco: & sic amissa bona fama, & opinione, ubicumque illa amissa sit jam absolutè non habet famam, nec illam possidet justè, ac proinde absolutè publicari potest malus. Respondeo Secundò, etiam stando in opinione horum Doctorum, illam non obstare in casu nostro. Primò, quia limitatur in criminibus Reipublicæ multum noxiis ; ista enim etiam emendata, possunt evulgari ; & ita docet Malderus *de just. tract.* 7. *cap.* 1. *dub.* 6. *in fine*. Lessius *lib.* 2. *cap.* 11. *dub.* 13. *num.* 80. Trullench *in Decalog. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 10. *dub.* 12. *n.* 16. & alii. Secundò limitatur hæc opinio nisi ex aliqua justa causa illa crimina manifestarentur; ita Lessius *ubi suprà*, *num.* 79. *in fin.* Bañez *loc. cit.* Joannes Wigers *de Just. & jure, tract.* 4. *cap.* 1. *dub.* 5. *n.* 22. cum aliis.

RESOL. CXXXII.

An Inquisitores si sint Regulares, & delinquant non in eis, quæ sunt Officii Inquisitionis, possint puniri à suis Prælatis?
Et quid, si delinquant in his, quæ sunt Officii Inquisitionis? Ex part. 4. tract. 8. Resol. 53.

§. 1. Si delinquant in his, quæ sunt officii Inquisitionis, certum est non esse puniendos à suis Prælatis, ut docet Peyrinus *in privil. Minim. tom.* 1. *constit.* 4. *Sixti IV.* §. 11. *nu.* 49. Pegna *in direct. Inquis. part.* 3. *quæst.* 21. *comment.* 61. Sed à Cardinalibus universalis Inquisitionis, & in Hispania à Generali Inquisitore. Ratio est, quia Inquisitores in his, quæ ad Inquisitionis officium pertinent, sunt exempti à suis Prælatis Regularibus, ut probat Royas *de hæret. part.* 2. *num.* 418. Decian. *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 22. *nu.* 33. Moscovius *de majest. militan. Eccles. lib.* 1. *part.* 1. *cap.* 11. *& constit. Alexandri IV.*

2 Sed difficultas est, an possint coerceri, & puniri si extra suum officium delinquant? & affirmativam sententiam docent, ut Sanctarellus *de hæresi, cap.* 40. *dub.* 1. *n.* 7. Zanard. *in direct. Theol. part.* 2. *c.* 6. *q.* 43. & alii communiter. Verùm licèt Inquisitores teneantur parere suis superioribus Regularibus in his, quæ sunt ad regulæ observantiam & alia, per quæ directè, vel indirectè sanctum Officium non impeditur, & propterea in delictis extra Officium per eosdem Superiores moneri & reprehendi possunt. Non tamen concedendum est, quòd dicti Superiores possint eos punire, & consequenter ab eorum officio per directum retrahere, sed benè poterunt assumere informationes, illasque ad supremum Cardinalium Tribunal transmittere, expectantes quid sibi ab eodem Tribunali supremo mandetur, aliàs esset inventa aperta via impediendi Officium Inquisitionis per indirectum. Et ita hanc sententiam tenet & docet Farinacius *de hæresi, quæst.* 186. *num.* 128. Igitur dicendum est non solùm Inquisitores Regulares delinquentes in proprio Officio, sed nec delinquentes extrà posse à suis Superioribus puniri, pœna, in quam quæ aliquo modo retardare possit proprii Officii exercitium, & sic cum Farinacio novissimè tenet Ferdinandus de Castro *in oper. mor. tom.* 1. *tract.* 4. *disput.* 8. *punct.* 12. §. 2. *num.* 23.

RESOL. CXXXIII.

An Inquisitores incurrant excommunicationem, si extorqueant pecuniam prætextu Officii Inquisitoris? Ex p. 4. tr. 8. Res. 28.

§. 1. Affirmativè respondet ex *Clement.* 2. *de hæret.* Suarez *de cens. disp.* 53. *sect.* 5. *n.* 24. & DD. quos citat & sequitur Sanctarell. *tract. de hæres. cap.* 40. *dub.* 5. *num.* 26. qui tamen observat alios contrariam sententiam docere, & multas pro eorum firmanda sententia adducit ratione probantes *in d. Clement.* 1. non comprehendi Inquisitores.

2 Verùm stando in sententia affirmativa, puto cum Bonacina *tom.* 3. *disp.* 2. *quæst.* 10. *punct.* 10. Primò non affici excommunicatione istius Clement. Inquisitorem, qui pecuniam à sponte dante accipit, etiamsi videat sibi dari prætextu Officii Inquisitionis, hic enim sic accipiens pecuniam non dicitur illam extorquere, ut vult textus. Secundò Inquisitor qui pecuniam prætextu pecuniæ mutuò datæ, vel alterius crediti, vel alio titulo etiam injusto sibi tradi curat, non incidit in istam

excom-

excommunicationem, quia non extorquet pecuniam prætextu officii Inquiſitionis. Tertiò Inquiſitor, qui cogit aliquem, etiam prætextu officii Inquiſitionis ad tradendam ſibi mutuò pecuniam, in iſtam excommunicationem non incidit.

R E S O L. CXXXIV.

An Inquiſitores poſſint accipere xenia, hoc eſt, eſculenta, & poculenta, quæ intra paucos conſumantur dies, & ſponte ſibi ſunt oblata?
Et an contra facientes incurrant excommunicationem, priventur Officio, & teneantur reddere duplum?
Et quid, ſi ſupra dicta acciperent ab aliis Miniſtris S. Officii?
Et an Miniſter, cùm ſciverit alium Miniſtrum donum accepiſſe, teneatur ſub eiſdem pœnis illum Inquiſitori revelare? Ex par.4. tr.8. Reſ.8.

§. 1. AD hoc dubium ſic reſpondet Scaccia *de judic.lib.1.cap.* 87.*n.*12. Dico, quòd in Hiſpania, nec Inquiſitores, nec alii S.Officii Miniſtri poſſunt accipere non ſolùm munera, ſed nec etiam eſculenta, & poculenta, & contrafacientes incurrerent excommunicationem, privarentur officio, tenerentur reddere duplum, & alia pœna mulctarentur, & hoc procedit etiamſi acciperentur ab eiſdem Officialibus S. Inquiſitionis. Quinimmò miniſter cùm ſciverit alium miniſtrum donum accepiſſe, tenetur ſub eiſdem pœnis illum Inquiſitori revelare. Alibi tamen ubi hujuſmodi prohibitivæ conſtitutiones non extant, vidi ab Inquiſitoribus eſculenta, & poculenta accepta fuiſſe. Ita ille; & ante illum Pegna *in direct.par.3.commen.*153. Simanca *in cathol. Inſtit.tit.*34.*n.*45. quibus adde Moſcovium *de majeſt.milit.Eccleſ.lib.*1.*p.*1.*c.*11.

R E S O L. CXXXV.

An Inquiſitores exemſentur à reſidentia Parochiali, & an gaudeant fructibus Præbendarum, & diſtributionibus? Ex par. 4. tract.8. Reſ.71.

§. 1. QUoad primum, affirmativam ſententiam tenet Cened. *in q.Canon.q.*1.*nu.*28.& Spino *in ſpeculo teſtam.gloſſ.*3. *princ. nu.*78. Sed contrariam ſententiam, & meritò docet Sanctarell.*variar.diſp.p.*1.*q.*11.*nu.*4. & ita teſtatur Gonzal. *in reg.* 8. *Cancell.gloſſ.*6.*n.*265 *& gloſſ.*13.*n.*164.

2 Quoad ſecundum verò dicendum eſt, Inquiſitores habentur in ſuis præbendis, & dignitatibus pro præſentibus, & reſidentibus, & percipiunt integros fructus ſuarum præbendarum ſimul cum diſtributionibus quotidianis ex privilegio ſpeciali favore fidei à Paulo III. & Pio V. illis conceſſo, ut docet Armendariz *in recopil.legum Navarr.lib.*2. *tit.*23.*leg.*2.§.2.*num.*7. Roias *ſingul.*96. *& de hær.p.*2.*nu.*420. Cenedus *loc.cit.*Cevallos *in pract. com.opin.q.*685.*n.*12. Villar de Patronado de Calatayud 4.*p. inpr. n.*18. & ita declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem teſtatur Garſias *de benef. tom.*1.*p.*3. *c.*2.*n.*156.

R E S O L. CXXXVI.

An Inquiſitores poſſint diſpenſare ſuper irregularitate contracta ab hæreticis?
Et an licet Hæretici contrahant irregularitatem, attamen ſuſpecti de hæreſi, poſtquam illam abjuraverint, non ſint irregulares?
Et an prohibitum ſit Inquiſitoribus diſpenſare cum hæreticis Sacerdotibus pœnitentibus, ut Miſſam celebrent? Ex par. 4. tract.8. Reſ.85.

§. 1. VIdetur reſpondendum affirmativè ex Bulla Clemen. VII.quæ incipit, *Cùm ſicut*, §. *vobis etiam*, ubi hæc authoritas apertè Inquiſitoribus, & eorum Commiſſariis conceditur. Unde Umbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver.irreg.n.*2. ſic ait: Irregularitatem levare, & ſuper illa diſpenſare poſſunt Inquiſitores, ſi contracta ſit in hæreſi cum redeuntibus ad gremium Matris Eccleſiæ, ut patet per privilegium Clemen. Papæ. Ita ille. Vide etiam *in addit.ad Zanchinum tr.de hæret. c.*27. *ver.adde ulterius*. Zecchium *in ſum.tom.*1. *tit. de fide, c.*11.*n.*16. Henriquez *lib.*14.*c.*18.*n.*2.*&* alii.

Sup hoc sup. in tr. 9. Reſ.20, [illegible]

2 Sed hoc privilegium vel fuit perſonale, vel non fuit uſu receptum, vel per alias Bullas poſteriores Pontificum eſt revocatum, & ideò S.Pius V. *anno* 1567. prohibuit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus diſpenſare ut Miſſam celebrarent, teſte Sanctarello *de hæreſi, cap.*25.*dub.*1.*n.*6.ex Pegna *in direct. Inquiſ. part.*3.*comment.*175.ubi abſolutè hanc ſententiam tenet, quam etiam tuetur Sanchez *in ſumm. to.*1. *lib.*2. *c.*25. *nu* 19.Suarez *de cenſ.diſp.*43.*ſect.*1.*n.*5.& alii.

Sup. hoc sup. in Reſ. [illegible] §. ult. [illegible]

3 Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd licèt hæretici contrahant irregularitatem, ut notat Megala *in* 3.*part. lib.*7.*cap.*2. *q.*6.*nu.*16.& alii communiter, attamen ſuſpecti de hæreſi poſtquam illam abjuraverint, non ſunt irregulares, & ita contra Azorium *tom.*1.*lib.*6.*c.*21.*q.*8.tenet Emanuel Sà *ver.hæreſ, nu.* 5. Henriquez *lib.*13.*c.*56.*nu.*1. Pariſius *de reſignat, benef.lib.*4.*q.*3. *n.*17.Sanchez *ubi ſuprà*, *n.*12. Sanctarellus *n.*9. Garzias *de beneficiis to.*2.*par.*11. *c.*10. *n.*88.ubi aſſerit ita fuiſſe deciſum in Sacra Rota Romana.

R E S O L. CXXXVII.

An Inquiſitores poſſint legere libros Hæreticorum.
Et an in Regnis Hiſpaniarum ſolus Inquiſitor Generalis habeat poteſtatem legendi libros hæreticos, & cui ipſe commiſerit, & non alii Inquiſitores?
Et an Epiſcopi poſſint dictos libros legere?
Et an Urbanus VIII. derogaverit omnes licentias legendi libros hæreticos, & omnes alios prohibitos, & hodie hanc poteſtatem det ſolùm Sacra Congregatio? Ex p.4. tr.8. Reſ.46.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Antonius Ricciull. *in tr. de jure perſon.lib.*5.*c.*25. *nu.*4. ubi ſic ait; Inquiſitores non poſſunt legere libros damnatos, niſi eis ab Apoſtolica Sede, ſeu per ſacram Congregationem Inquiſitionis fiat facultas, ſtante conſtit. Julii III. Ita ille. Et hanc ſententiam tenet etiam Barboſa *de poteſt. Epiſc.part.*2.*alleg.*90.*n.*8. Suar.*de fide diſp.* 20 *ſect.*2. *n.*28, Sanch.*in ſum.to,*1.*lib.*2.*c.*10.*n.*46.& alii.

2 Verùm contrariam ſententiam ex Azorio, Graffio, Delrio, & aliis tenet Farinaccius *de hæreſi q.*180.*nu.* 43. quibus ego addo noviſſimè Bonacinam *in Bulla Cœnæ to,*3. *diſp.*1. *q.*2. *punct.* 4.*n.*10.Imò Zanardus *in direct. Theol,part.*2.*cap.*7,*n.*16. Duardus *in Bull.Cœn. lib.*2. *Canon,*1.*quæſt.*34.*num.*6. Torreblanca *de magia lib.*3.*cap.*15.*num.*27.Naldus *in ſum.ver.Bulla Cœna num.* 11. Antonius Souſa *in Bul a Cœn. diſp.*15.*num.*5. poſt Pegnam *in direct.Inquiſ.part.*2.*comment.*3.& alios putant ſubſtitutos Inquiſitorum, ſeu Commiſſarios ab Inquiſitoribus deputatos poſſe libros hæreticorum legere, quia hujuſmodi Commiſſarii cenſentur à Sede Apoſtolica inſtituti, licèt hoc non admittat Bonacina *loco citato*, & Merolla *in diſp.Theol. tom.*1.*diſp.*1. *cap.*2. *diffic.*11.*nu.* 415.cum Sanchez *ubi ſuprà*, quia facultas legendi libros hæreticorum conceditur; Inquiſitor autem non eſt Sedes Apoſtolica, ergo, &c.

3 Notandum eſt tamen, quòd ſtando in hac ſecunda opinione in Regnis Hiſpaniarum ſolus Inquiſitor generalis habet poteſtatem legendi libros hæreticorum, & cui ipſe commiſerit, & non alii Inquiſitores, ut patet ex Bulla Pauli V.appoſita in principio indicis expurgatorii. Unde neque Epiſcopi poſſunt dictos libros legere. Et ideò hîc in gratiam ſtudioſorum ponam pulchrum locum Didaci Canteræ *in qq.crim.c.*1.*de hæret. nu.*64.ubi ſic ait: Si aliquis haberet libros hæreticorum, per Inquiſitores anathematizaretur, ut fuit factum per Inquiſitionem Conquenſem contra Epiſcopum Conquenſem, qui dicebat eos teneri ex particulari privilegio. Ita Cantera, quod eſt valde notandum. Sed ego in tali caſu conſulerem DD. Inquiſitoribus, ut Summum Pontificem de hoc certiorarent, & in Regnis Hiſpaniarum Inquiſitorem generalem; quòd autem Epiſcopi non poſſint legere libros prohibitos, firmant noviſſimè Mauricius Alzedus *in praxi Epiſc.p.*2.*c.*5.*n.*75.qui citat Navarrum, Azorium, Sanchez, Delrium, Barboſam, & Pegnam.

Sup. hoc in lin. 4. ante fin. hujus §.

Quoad hoc lege dict. Reſ. hoc ſeq.

4 Sed pro coronide hujus reſolutionis apponam hîc veba Homoboni de Bonis *in exam. Eccleſ.p.*2. *tr.*11. *c.*7. *q.*15. ubi ſic ait: Advertendum eſt etiam à doctis integræque fidei viris ex urbe referre libros, qui non ſunt hæreticorum, nec de hæreſi tractant, neque contra fidem falſa, vel ſuſpecta dogmata continent, aliqua tamen alia ex cauſa prohibitos poſſe viris dignis ab Inquiſitoribus permitti, qui quidem gratis ex ſcripto manu ſua ſubſignato tribuunt, & de triennio in triennium facultatem renovabunt: at in foro conſcientiæ illam licentiam oretenùs habere ſufficere videtur. Ita Homobonus. Verùm poſt hæc ſcripta Urbanus VIII.p.m. derogavit omnes licentias legendi libros hæreticorum, & omnes alios prohibitos, & hodie hanc poteſtatem dat ſolùm ſacra Congregatio.

Sup. doct. contenta in hoc §. cum eode Homo bono, hic citato, & aliis latè in to. 3 tr. 1 Reſ. 84.

R E S O L. CXXXVIII.

An Inquiſitores poſſint præbere licentiam legendi libros hæreticorum?
Et quid de Generalibus Religionum in Regnis Hiſpaniarum a vel an ſolus Pontifex talem licentiam poſſit præbere? Unde neque Collegium Cardinalium Sede Apoſtolica vacante prædictam licentiam concedere poſſit?
Et an Urbanus VIII. noviſſimè annullaverit omnes licentias legendi libros prohibitos?
Et an nemini liceat libros hæreticos ad ſuas manus devenientes propria authoritate comburere, ſed eos ad Inquiſitores deferre teneantur? Ex p.4. tr. 8. Reſ. 99.

§. 1. REſpondeo negativè cum Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.* 2.*cap.*10. *numer.*43. & Souſa *in aphoriſm.Inquiſ.lib.*1. *cap.* 21. *num.* 62. ſolus enim Pontifex poteſt talem licentiam præbere. Unde neque Collegium Cardinalium Sede Apoſtolica vacante prædictam licentiam poſſe concedere, ait Merolla

rolla

rolla *in disp. Theol. to. 1. disp. 1. s. 2. diff. 12. n. 419.* & alii; quicquid asserat in contrarium Vgolinus.

[illegible marginal note]

2 Nota etiam, quòd privilegium Gregor. XIII. factum Generali Societatis JESU ad legendum, vel purgandum libros hæreticorum, vel aliàs prohibitos, seu etiam ad facultatem dandam pro his, & similes concessiones revocatæ sunt, tum per privilegia amplissima sanctæ Inquisitionis in his Regnis Hispaniarum, tum quia Societas cessit privilegio in Congregatione sancta, & ita observat Emanuel Rodriquez, & Hieronymus, ille *in quæstionum Regularium to. 2. quæst. 82. art. 3.* ille *in compend. quæstionum Regular. resolut. 92. nu. 1.* quibus adde Portel *in dubiis Regul. versic. librorum prohibitio, nu. 3.* Urbanus verò VIII. novissimè annullavit omnes licentias legendi libros prohibitos.

[illegible marginal note]

3 Notandum est etiam hic obiter, quòd Hieronymus Rodriquez *ubi suprà num. 3.* docet, nemini licere libros hæreticos ad suas manus devenientes propria authoritate comburere, sed eos ad Inquisitores deferre tenetur, juxta constit. Julii III. id præcipientis; aliàs potest procedi contra ipsum, ac si esset hæreticus, quod intelligunt aliqui, nisi ex tali manifestatione, seu traditione resultet manifestanti, seu tradenti aliquod grave periculum suspicionis de hæresi, tunc etiam posse tales libros per seipsos comburere affirmant. Id tamen minimè admittendum est propter damnum, quod ea eo evenire potest Catholicæ fidei, ac Religioni, nam deferendo hujusmodi libros ad Inquisitores, ut inquirere possint, an ultra traditos alii similes supersint, & an ipsis malè usi sint, & à quibus eos acceperint. Ita ille. Sed de hac quæstione ego alibi fusiùs egi.

[illegible marginal note]

R E S O L. CXXXIX.

An intelligens aliquem librum esse hæreticum, comburendo illum, & non Inquisitoribus tradendo; incurras excommunicationem hujus Canonis?
Et quid de peccato? Ex p. 1. tr. 11. Res. 37.

[illegible marginal note]

§. 1. RΕspondeo, quòd communiter Doctores docent, quem non posse propria authoritate libros tales comburere; sed teneri illos deferre ad Inquisitores. Ita Suarez *tr. de fide, disp. 20. sect. 2. num. 23.* Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 16. q. 11.* Delrius *disquis. magic. tom. 3. lib. 5. sect. 17.* Farinacius *de hæresi, quæst. 180. num. 40.* Barbosa *de potest. Episc. par. 3. alleg. 90. num. 5.* Souza *in Bull. Cæn. cap. 2. disp. 15. concl. 3. num. 4.* Homobonus *de exam. Eccl. p. 1. tr. 7. c. 2. quæst. 12. & p. 2. tr. 11. c. 7. quæst. 15. resol. 2.* Duardus *in Bull. Cæn. lib. 2. can. 1. quæst. 52. num. 1.* Cherubinus *in compend. Bull. tom. 2. const. 76. Pii V. schol. 2.* Riccius *p. 4. decis. 255. n. 4. & decis. 261. n. 7.* Alterius *de cens. tom. 1. disp. 2. lib. 3. cap. 7.* & alii. Et fundantur in quadam Constitutione Julii III. qui hoc videtur præcipere.

2 Sed non reticebo, contrariam sententiam docere Zanchinum *in tr. de Hæreticis, cap. 7. nu. 7. & Repertor. Inquisitorum, verb. libri.* Filliutium *tom. 2. tr. 22. c. 7. nu. 208.* ubi excusat comburentes propria authoritate, aut tradentes illis, qui dictos libros legere possunt: quod anteà etiam docuerat *in tom. 1. tract. 19. c. 3. n. 45.* & hanc opinionem referens Bonacina *de cens. disp. 2. q. 5. punct. 4. n. 20.* in nova editione non improbat, & ideò videtur illam admittere: & multi ex Authoribus citatis, ut Alterius, & Riccius, & Antonius Ricciull. *in tr. de jur. personarum, lib. 5. c. 24. nu. 2.* & Campegius *in addit. ad Zanchinum, de Hæret. c. 7. n. 7.* contrariam sententiam, quam ipsi tenent, vocant tantum veriorem, & tutiorem. Ergo secundùm dictos Authores sententia Filliucii est probabilis.

3 Sed, quidquid fit de peccato, ut benè notat Portell. *in add. ad dubia regul. verb. libri prohibiti, nu. 13.* certum est, illos, qui libros hæreticos comburunt propria auctoritate non incurrere in excommunicationem Bullæ Cœnæ, quia tales libros comburendo, illos non retinent. Et ita etiam docet Sanchez *in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 10. num. 56.* & Suarez *ubi sup. tract. de fide disp. 20. sect. 2. num. 23.* & alii.

R E S O L. CXL.

An in retentione librorum hæreticorum detur parvitas materiæ; ita ut qui per unum, vel duos dies retineret librum prohibitum, non incurras in excommunicationem Bullæ Cœnæ, vel Indicis? Ex p. 5. tr. 5. Res. 45.

§. 1. AD hoc dubium Suarez *tract. de fide, disp. 20. sect. 2. nu. 22.* respondet distinguendo, quia, vel retentio procedit ex voluntate absolutè retinendi librum, & tunc dico quamcumque retentionem esse peccatum mortale, etiamsi mutata voluntate brevissimo tempore duret; Hoc probat ratio facta, quia voluntas illa, peccatum mortale est, & ab illa procedit exterior retentio. Alio verò modo contingere potest, ut aliquis habens propositum tradendi librum, in executione sit negligens per aliquam brevem moram, & tunc facilè poterit excusari à culpa mortali, tum quia in voluntate non habet propositum contrarium præcepto, & negligentia potest esse levis, & ipsa mora est quasi materia illius omissionis, & ideò ex brevitate potest esse levis, ac denique illa non est tam retentio, quàm dilatio, quæ interdum potest excusari ab omni culpa, si ea rationabili causa fiat. Ita Suarez, cui adde Hurtadum de Mandoca *volum. 1. disp. 76. sect. 1. §. 12.* ubi sic ait: Peccant contra hanc legem, qui libros retinent, sive enim liber sit proprius, sive alienus, sive eum calleat, sive ignoret omninò, labitur in hanc pœnam, nisi exiguo tempore id faciat: si enim decernat post breve tempus librum tradere, non est peccatum mortale, secus si uno instanti habeat actum retinendi librum longo tempore. Sic ille.

2 Sed contraria sententia mihi magis placet, pro qua *in 1. p. tract. 11. res. 30.* adduxi Sanch. & Duardum, quibus nunc addo Reginald. *in praxi tom. 1. lib. 9. cap. 14. num 256.* & Castrum Pal. *tom. 2. tract. 4. disp. 2. punct. 10. §. 2. numer. 11.* quia gravitas retentionis non desumitur solùm ex libro, qui retinendus est, quod inde constat, nam si haberes voluntatem retinendi una hora librum, & statim illum tradendi, non video, qua ratione quis dicere possit, te gravem culpam commisisse. Requiritur ergo ad retentionem gravem mora temporis: ergo si tempus, quo de facto retines librum, breve est, etiamsi voluntatem haberes longo tempore retinendi, retentio illa exterior levis censeri debet, ad effectum incurrendi censuram, quia non incurritur censura ex voluntate retinendi, sed ea voluntate executioni mandata, quæ cùm non sit integra, & in materia gravi exercita, sed in materia levi, non sufficit ad incurrendam censuram: ergo, &c. Et ita hanc sententiam docet, etiam præter Doctores citatos Jacobus Gordonus *in sum. tom. 2. lib. 2. quæst. 13. c. 8. §. 3. num. 81.* Si quis igitur per unum, vel duos dies retineret librum prohibitum, non incurreret excommunicationem Bullæ Cœnæ, vel Indicis.

[illegible marginal note]

R E S O L. CXLI.

An privilegiatus ab Inquisitoribus hujus Regni Siciliæ ad legendos libros ab ipsis prohibitos, possit uti hoc privilegio in alio territorio v. g. in Regno Castellæ? Ex p. 4. tr. 8. Res. 100.

§. 1. NΕgativam sententiam docet Suarez *de legib. lib. 8. cap. 26. nu. 8.* quem sequitur Laurentius Portel. *in dubiis Regular. ver. libri prohibiti, n. 4.* ubi sic ait: Lusitanus habens licentiam legendi libros specialiter prohibitos in sola Lusitania, non potest eosdem legere ubique existens. Si illi in Castella, v. g. sunt specialiter prohibiti, non poterit ibi illos legere absque licentia Tribunalis Castellæ, pro S. Officio, & sic è contra de Castellano existente in Portugallia, quia sunt territorio diversa. Unde privilegiatus, ut portet arma vetita in Portugalia, non est privilegiatus, ut portet illa in Castella eadem ipsa. Et privilegium unius Episcopi non potest derogare privilegio alterius Episcopi. Ita Portel, satis quidem probabiliter.

[illegible marginal note]

2 Sed, his non obstantibus, affirmativam sententiam tenet Hieronymus Rodr. *in compend. quæst. Regul. res. 92. n. 2.* & ante illum Emanuel Rodriq. *in sum. to. 3. c. 250. nu. 4.* cum Navarro *to. 2. tit. de privil. consil. 6.* & ratio est, quia hæc facultas nihil aliud continet, quàm gratiam? gratia autem, quæ personæ confertur personam sequitur, & cum persona extinguitur, *cap. fin. de privil.* Deinde hæc sententia suaderi ex eo potest, quòd facultas ab eo data, qui jurisdictione fungitur, non tantam vim habet in suo territorio, quàm in alieno, cùm in hac parte jurisdictio, quæ exercetur in facultate data, non ad contentiosam, sed ad voluntariam jurisdictionem pertineat: Sed jurisdictio voluntaria etiam extra proprium territorium, potest exerceri, veluti excommunicare, absolvere, beneficia conferre, litteras dimissorias concedere, & similia: ergo, &c. Sed ut verum fatear, prima sententia mihi magis placet, non tamen damnarem hanc sententiam secundam sequentem.

R E S O L. CXLII.

An libri Catholici cum explanatione hæreticorum, & commentariis sint prohibiti? Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. Res. 16.

§. 1. PRima opinio est Patris Suarez *de fide disp. 20. sect. 2. nu. 13.* asserentis hos libros esse prohibitos, si scholia hæreticorum sint magna, secus si essent exigua.

2 Secunda est opinio Sanchez *in summa, tom. 1. lib. 2. cap. 20. nu. 25.* ajentes tales libros non esse prohibitos, licèt in se contineant scholia hæreticorum magna, quia semper talis liber dicitur Auctoris Catholici.

3 Tertia opinio est Hurtadi de Mendoza *in 2. 2. disp. 56. sect. 8. §. 303* ubi existimat utramque sententiam in parte esse veram, bifariam enim scribitur in alicujus authoris librum. Primum, ut nihil scribatur, nisi faciens explanationi textus, à quo non possit nisi incommodè Commentarius abjungi, ut Commentaria Cajetani non possunt abjungi à textu Thomistico, quia tota sunt ad explanandam argumentorum vim, oppugnanda adversariorum dicta, & methodum explicandam. Hi libri non sunt prohibiti, quia absolutè sunt, & dicuntur S. Thom. & non Cajetani, sive Commentaria sint prolixa, sive minu-

minuta: parum enim interest moles. Quòd si considerandum est præcipuè quid contineant, quid intersit magnitudo, aut parvitas, cum in parvo libello possint plures hereses doceri, quàm in alio magno volumine. Si autem præter explanationem alia disputet hæreticus non facientia textui explanando, sed quæ abiungi commodè possunt, liber est interdictus, quamvis sit exiguus, quia verè est ab hæretico authore. Sic ipsius Patris Suat. Commentaria ab ipso, non à S. Thoma denominantur, complura enim disputat, quæ jam non spectant ad explicationem. Itaque scripta illa à quibus non pendet authoris Catholici explicatio, sunt prohibita, & liber ob illa. Alioquin occasione explanadi teatum, possent hæretici omnia sua dogmata disputare ut scholastici Doctores sua disputant, cum Magistrum, aut S. Thomam explicant. Huculque Hurtadus *loc. cit.*

R E S O L. CXLIII.

An quis possit legere libros prohibitos securus, quod nocumentum non accipiet ex eorum lectura?

Et an non solum libri hæreticorum damnentur, qui continent falsam doctrinam contra fidem, sed etiam minimè de Religione tractantes, ut sunt Dialectici, Rhetorici, Grammatici, &c. Ex p. 6. tr. 6. & Misc. 1. Res. 49.

Sup. hoc ind. loc. §. 1. OLim Romæ à quibusdam, & Panormi à Viro ingenuo, & docto de hoc casu interrogatus fui, & cum negativè responderem, instabant tunc vehementer asserendo ea doctrina, quam ego adduxi *in p. 5. tr. 10. ref. 28.* probabiliter posse affirmativam sententiam defendi: non ignobiles Auctores tenent: ut ibi patet, legem non obligare ejus fine deficiente: quod etiam invenio docere Andream de Area *in tit. de const. c. 1. n. 30 I.* Sed in nostro casu finis legis deficiebat, nam ipsos legentes tales libros certum erat ea eorum falsa, & damnata doctrina nullum posse nocumentum accipere; erant enim viri docti, & pijssimi. Ergo, &c.

2 Sed, his non obstantibus, respondi supradictam doctrinam non valere in casu nostro: nam procedit, quando lex unum solum finem habet, ea quo Legislator movetur ad prohibendum aliquid: secus verò si lex habet plures fines; nam deficiente uno, obligatio legis non deficit, sed talis est lex libros damnatos prohibens: ergo, &c. Unde sciendum est Ecclesiam in prohibitione librorum damnatorum plures fines habere: nam prohibet illos, ut hoc modo quasi medicina quadam præservet fideles ab hæreticorum contagio, & ne damnatorum librorum lectione, veluti veneno quodam pestifero Catholici inficiantur: & ideò ob hanc causam olim in primitiva Ecclesia prohibebatur fidelibus ne Gentilium libros legerent, teste Clemente *lib. 1. constit. Apost. capit. 6.* & ideò ea Concilio Cartaginensi IV. *cap. 16.* Ecclesia præcipit, ne fideles communicent verbis cum hæreticis: ergo multò magis potuit præcipere, ne cum ipsis communicent libris, & scriptis eùm hæc communicatio magis soleat nocere, quam quæ fit solis verbis; libri enim scribuntur majori cum consideratione, eloquentia, & eruditione, ac propterea magis promovere solent Lectores ad illorum falsam doctrinam amplectendam.

3 Verùm Ecclesia in prohibitione dictorum librorum non habuit hunc solum finem, nempè ne Catholici falsa doctrina ex dictis libris inficiantur, sed etiam legem illam statuit in pœnam Authorum damnatorum: non enim levis est pœna in eorum libros nigrum præfigere Theta, & sub censura prohiberi ne legantur, ad obscurandum, & abolendum eorum nomen, & ne hoc afficiantur honore, ut inter manus Doctorum hominum volvantur. Igitur lex prohibens sub censura lectionem librorum damnatorum semper obligabit: nam licet deficiat in aliquo casu particulari finis dictæ prohibitionis, nempè periculum, & nocumentum, quod ea lectura dictorum librorum prohibitorum contingere potest: adhuc tamen semper remanet alius finis prohibitionis, nempè pœna auctoribus damnatis imposita ad eorum dedecus, ne eorum libri legantur.

4 Unde ea hoc apparet, quod non solùm libri hæreticorum damnantur, qui continent falsam doctrinam contra fidem, sed etiam minimè de Religione tractantes, ut sunt Dialectici, Rhetorici, Grammatici, &c. In quibus libris nullum est periculum, ut lectores eorum lectione ad hæresim pertrahantur. Et ideo Sanctarellus *tr. de hæresi c. 14. dub. unico n. 4.* meritò asserit omnes libros hæreticorum, prohiberi in pœnam illorum Auctorum, quamvis hæresim non contineant, ut etiam habetur *in reg. 2. Judicis.* Et Sousa *in Bul. Cœn. c. 2. disp. 13. n. 11.* rectè observat lectionem librorum prohibitorum in odium Auctoris interdici. Igitur de hoc non est dubitandum, & aliter sentientes in nostro Sacræ inquisitionis Tribunali severè puniendos esse existimo. Adde quod aliqui viri docti asserunt lectionem librorum hereticorum esse de se inductivam ad inficiendos animos legentium. Ergo semper eorum prohibitio obligabit.

R E S O L. CXLIV.

An quis possit legere libros prohibitos, si sciat certo nullum illis nocumentum esse illaturos?

Et cursim docetur peccare, & in censuram incurrere legentes libros ab Inquisitoribus prohibitos, etiam si hæresim non contineant, & non esse absolvendos à Confessariis retinentes libros hæreticorum.

Sed infertur, quod cessante fine legis in particulari casu, pro ipso lex non obligat. Ex p. 11. tr. 5. & Misc. 1. Res. 1.

§. 1. REverendissimus Abbas Joannes Caramuel, propter scientiam, ingenii acumen, & eruditionem satis quidem notus, novissimè edidit suam Theologiam fundamentalem, in qua aliquando nostras impugnat opiniones; & ideò circa præsentem difficultatem nominatim contra me affirmativam sententiam tenet *fundament. 17. q. 2. nu. 434.* ubi sic ait: Probabile est cessante fine legis in aliquo particulari, cessare etiam legis vim, & obligationem in illo particulari: At finis legis interdicentis lectionem librorum hæreticorum cessat respectu illius, qui est ita doctus, & pius, ut prævaricari non possit: Ergo respectu ejusdem cessabit etiam ipsa lex.

2 At Diana addit eosdem libros interdici ad ignominiam Authorum; & dicam hoc non videri verum, nec ad rem.

3 Non verum, quia eosdem libros si sint correctionis capaces, expurgatores corrigunt, & correctos permittunt. Sub anno 1632. evulgabatur in Hispania expurgatorius liber, qui non omninò indoctus, sed quia fuerat à P. Pineda concinnatus rejiciebatur à Societatis æmulis, quasi correctores in ipso non ratione, sed affectibus dirigerentur, & in ipso legisse me memini, eum librum non esse prohibitorium, sed concessorium, utpotè, qui libros aliàs interdictos ratione errorum, erroribus expunctis concedebat. Ergo opinione ipsius inquisitionis librum expurgatorium evulgantis, libri interdicuntur ratione periculi: Nam etiamsi corrigantur errores, adhuc Authores manent hæretici, & pertinaces, ut antea nec debent aliter amari, quàm antea.

4 Nec contra hoc militat hæreticorum libros Grammaticos, Rhetoricos, Dialecticos, & Philosophicos interdici, nam hos Diana existimat nullam continere hæresim, sed hoc ideò existimat, quod majoribus occupatus ejusmodi libros non legat fortè nec habet, rari enim hinc mittuntur Grammatici in Italiam, sed fallitur doctissimus vir, nulli enim sunt, qui plures errores, & hæreses habeant; libri Theologorum hæretici, ut plurimum unam, aut alteram promovere conantur, at liberales libri plurimas.

5 Non aliter potest Grammatica, Rhetorica, & Dialectica, quam exemplis tradi, & per talia heterodoxi hæresim, ut exponant, ubique statui Ecclesiastico insultant, ubique Papa est Antichristus, ubique non Idolatræ. Habeo ob oculos plurimos, quos possem allegare si vellem; sed cur lectorem meum onerarem eorum ineptiis, si sufficiat asserere vix visum esse librum liberalem, qui hæresibus multis non scateat? Undè concludo etiam ipsos ob doctrinam ab Ecclesia interdici.

Sed demus illos interdici in odium, & pœnam Authorum, & rogabo, qui majori ignominia, & dedecore afficiatur, ille-nè, qui occiditur, & igni mandatur in carcere. An ille, qui conducitur per plateas Civitatis præcone ejus infamiam inclamante? Ille, qui suspensus à patibulo eadem die sepelitur, an qui jubetur in cruce remanere toto anno? Hinc transi ad libros, putarem severiore sententia condemnari librum (dicam Hispano, à quien se le pone un San Benito) librum, cui nigrum theta præfigitur; cui inscribitur esse authoris damnati illum, qui legitur, ut authoris infamis, quam qui omninò non legitur: & tamen stando Dianæ fundamentis deberemus dicere furem, qui condemnaretur exilio, & juberetur non comparere in toto regno, condemnari severius, illo, qui juberetur manere, & signum publicum, & eaternum ignominiæ portare, ut ab omnibus esse infamis, & sceleratus nosceretur.

7 Venio ad ultimam rationem Dianæ, quam esse virorum Doctorum affirmat (Illi libri ait, tametsi non sint inducentes in hæresim, sunt inductivi. Atqui finis Ecclesiæ est, ut non dentur libri, qui possint inducere in hæresim: Ergo non cessat legis finis) & ego dico primò majorem debere ab illis Viris doctis probari. Dico secundo, condonata majori, adhuc falsam esse, qui illi libri non sunt respectu illorum hominum inductivi, nam ignis tametsi calefactivus sit, non est calefactivus ligni amoti, nisi prius ponatur approximatio: quæ ex parte subjecti requiritur: & consequenter illi libri tametsi secundum se inductivi dicantur, non erunt inductivi respectu hominis, qui in quæstione proponitur quousque detur in eodem periculum, & tunc tollitur casus. Dico tertiò, non omnes libros esse etiam secundum re inductivos, nam falsitas, ut nocere possit deberet esse similis veritati, quamobrem. Cum aliquis nimis insolenter mentitur nullum decipit, quæ notata esse volo, ut Martini Lutheri opera à libris aliorum distin-

guam, quis enim turbari, aut seduci poterit à viro tot ineptias, blasphemias, & injurias vomente? Quis à Doctore, qui se à Diabolo didicisse fatetur, quæ suos discipulos edocet: ille unicus, qui non legerit hos libros Martini Lutheri; nam ego Spiræ, ut quemdam amicum virum doctum ad nostram Religionem reducerem, persuasi, ut aliquot Lutheri libellos evolveret; qui cæpit non esse illo sui Lutheri, sed à nostris confictos, occlamare prius, à typo, anno, & suorum Ministrorum confessione convictus, dare manus posterius, malleque esse Tridentini discipulum, quam Lutheri, se à Diabolo didicisse affirmantis. Hucusque Caramuel ubi suprà.

Doctrina & praxis.

8. Verùm his non obstantibus: Ego non recedo à sententia, quam olim docui, & docent communiter Doctores; Unde adversus Caramuelem adducam hic verba doctissimi Patris Francisci de Oviedo *de fide, spe, & charitate, ubi controv. 12. punct. 3. num.* 42. sic ait: Dubitari solet an prædicta censura comprehendantur illi, qui hæreticorum libros legunt, aut retinent ex intentione confutandi errores in illis contentos, & certè nullum in illis esse perversionis periculum? Non comprehendi indicant nonnulli jurisperiti, quos refert Palao *punct.* 10. *citato* §. 2. *num.* 8. pro quorum sententia posset adduci opinio, quam cum aliis Theologis defendit Granados 1. 2. *controv. 7. de legibus tract. 3. part. 2. disput. 15. sect.* 2. quæ affirmant cessante fine legis in particulari casu, pro ipso legem non obligare. Oppositum videlicet adhuc in eo casu excommunicationem incurrere eum, qui prædictos libros legeret, aut retineret, meritò docent Suarius *disput. 20. sect. 2. sæpè citata num.* 2. Sanctius *cap. 10. jam citato num.* 24. Azor. *tom. 1. lib. 8. cap.* 16. *q.* 6. Coninch *disp. 18. dub. 11. num.* 180. Puente Hurtad. *disputat.* 76. §. 307. Toletus *libr. 1. summa cap. 19. num.* 9. Palao §. 2. *citato num. 9. & apud illum* Ugolinus, & Farinacius, multus est Cardinalis de Lugo *à num.* 63. ur hanc sententiam stabiliat effugio præcluso, quod tentari posset ex sententia affirmante, cessante fine legis in particulari casu pro eo legem non obligare; Quidquid autem sit de hac opinione, cujus opposita longè communior est; existimo ad hanc materiam ab homine cordato applicari non posse, stultum enim, & superbum esset, hominem suo judicio in hac re fidere, & præsumere ab omni periculo ipsum esse alienum in materia ex se gravissima, & ingēti periculo exposita, est enim hæresis pessima, & contagiosissima lues, quæ facillimè serpit, & maximè timenda est in his qui se securos fingunt, & securitatis præsumptione ea aggrediuntur pericula, quæ Ecclesia subire prohibuit etiam Episcopis, Cardinalibus, qui ratione dignitatis, & meritorum, quæ ad illas supponuntur remotiores ab hoc periculo, quam quicumque alii privati homines præsumi debent. Quapropter mihi certissimum est, neminem, prætextu securitatis posse prædictos libros legere, aut retinere etiam causâ confutandi errores. Ita Oviedo, & Ego.

Unde ex his Petrus Marchan. *in Tribun. Sacram. tom. 2. tractat. 2. tit. 2. sect. 4. q. 2. conclus. 1. fol.* 90. rectè sic asseruit.

9 Quia verò quilibet de fortitudine sua præsumere, sibique periculosè abblandiri potuisset, generaliter Ecclesia lectionem hujusmodi librorum sub peccato mortali quibusvis quantumvis doctis probisque prohibuit, adhibitis pœnis, quæ non nisi pro peccato mortali imponuntur, nisi de illius, seu S. Sedis licentia, & authoritate legantur, prudenter attendens, quod quamvis in individuo, & singulari respectu alicujus personæ doctrina, probitate, & constantia præstantis, nullum sit periculum: tamen quia illo prætextu advertit plurimos seduci posse, & gravissimos abusus ac pericula populo Dei imminere universaliter doctis pariter, & indoctis, lectionem librorum hæreticorum inhibuit, nisi personarum delectu facto ab iis, quibus S. Sedes eorum lectionem, & judicium concederet. Ratio igitur periculi non sumitur ab eo, quod certò accideret personæ in individuo legenti, sed ab eo, quod Ecclesiæ, vel personis indefinitè contingere posset: quod singulariter notandum est ab iis, qui de se præsumentes quælibet audent, generalibus quibusdam axiomatibus delusi: Non attendentes, quod Deus de sua virtute præsumentes frequentius humiliat casibus miserandis, & hæc fuit prohibitio communis in Ecclesia Dei à temporibus Apostolorum, quorum etiam Decreto libri hæreticorum, & impiorum igni adjudicati sunt.

10 Ita Marchant. cui etiam adde Petrum à Sancto Joseph *in Idea Morali lib. 3. c. 6. resol.* 6. & Carenam *in tract. de officio Inquisit. part. 2. tit. 10. §. 5. n. 32. cum seqq.* Ignatium Lupum *in edictum Sanctæ Inquisitionis part. 4. lib. 25. dist. 3. artic. 2. difficul. 2. fol.* 466. ubi quærit. An libri Hæreticorum à doctis legi possint, ut eorum errores melius cognoscant, ac consultius eis respondeant?

11 Et respondet omnibus illicitum esse legere libros prohibitos hæreticorum, sed aliter doctis, aliter indoctis, doctis, qui sine periculo illos legere possunt, præcisè vi precepti illicitum est, nisi licentia Sedis Apostolicæ accedat. Cujus etiam est ante licentiam cognoscere, & judicare, An sine periculo, & cum fructu licentiam petens legere possit? Nemo enim Judex in propria causa esse potest. Simplicibus verò, & ignaris duplici ex capite illicitum est, scilicet nedum ex vi prohibitionis, sed etiam ob imminens, & evidens periculum.

12 Ita Lupus, quibus omnibus adde Naldum *summa ver. Bulla Can. n.* 12. Pucronum *in Bulla Cœna cap. 1. §. ac eorumdem libros num.* 186. *fol.* 136. & novissimè Hermanum Busembaum *in Theol. mor. l. 2. tractat. 1. cap. 4. dub. 3. num.* 6. cum Angelo Possentio *in Recollect. qq. Mor. in fine tit. var. cap. 16. num 9. &* 10. ubi ait, neque dicere quicquam valet legis cessante fine, & lex cessare debet, nam utique id procedit si lex in præsumptione fundetur, facti criminis, non verò si se fundet in delicti futuri præsumptione; ut est in casu nostro. Ergo, &c. adde cum Cæsare Carena *part. 2. tit. 5. §. 5. num.* 34. in ullo casu particulari, cessare periculi præsumptionem, nimirum perversionis, quando in fide, quod quis perseveret, donum Dei est. Vide adversus Caramuelem doctissimum Patrem Tamburinum *in Decal. tom. 1. l. 2. cap. 1. §. 7. num.* 41. & Bertrandum Const. *in resolut. Theolog.* cum Urbano ab ascensione *in Theolog. Mor. tract. 21. cap. 7. Regula 12. fol.* 366. ubi docet temerarium fore, qui hoc de se ipso judicium ferre tentaret in re tanti momenti, nolletque Ecclesiæ præceptis se subiicere. Ita ille.

13 Restat modo respondere ad confirmationem Caramuelis? Dico igitur, quod nostra inquisitio Hispanica non corrigit libros primæ classis, & qui tractant ex professo de Religione; Sed cum videt aliquos hæreticorum libros, multum proficere pro litteraria Republica ab erroribus expurgat, & præbet licentiam impunè legendi, anteponendo publicum bonum pœnæ privatæ, quam illis Authoribus imposuerat, licet non sit parva pœna pro Authore, quod liber suus legatur inussus, & cauteriatus, ac in frontispicio cum illis verbis, expurgatus secundùm Indicem Hispanum, &c.

14 Ergo non valet argumentum Caramuelis, nec ex illo sequitur, quòd legi possint ab aliis libri ab Inquisitione non expurgati, & quod in ipsis non remaneat prohibitio propter periculum infectionis, & propter pœnam, & dedecus Authori impositum; Nam inquisitio vult, ut sibi placet, & libet, hac equitate cum aliquibus hæreticis, & libris prohibitis uti, quam cæteris negat, Nihil itaque nobis officit instantia à Caramuele adducta.

15 Et ideò nostra sententia expressè asseritur in Bulla Pii IV. quæ incipit Dominici Gregis, registrata in principio Indicis 161. qui autem libros alia de causa prohibitos legerit, habueritve; præter peccati mortalis reatum, Episcoporum arbitrio severe se noverit puniendum. Quovis igitur modo illos prohibitos, sive propter hæresim, sive propter illius suspicionem, sive propter obscænitates legerit, sive retinuerit quispiam non excusatur à mortali, & hanc sententiam præter Authores citatos tenet etiam Pater Bordonus in Sacro Tribunali, *c. 14. q. 25. n.* 54.

16 Quod evidenter probatur, & confirmatur, nam certum est; quod Author libri hæretici à Sancta Sede, vel ab Inquisitoribus prohibiti non timet ex ejus lectura erroribus infici; quia jam scit, & memoriter tenet omnia, quæ in suo libro prohibito impressit, & tamen hoc non obstante Doctores asserunt esse interdictum etiam Authori legere suum librum prohibitum, & aliter faciendo excommunicationem incurrere, & ita docet Trullench. *in Decal. tom. 1. cap. 3. dub. 9. §. 5. num.* 20. Pueronus *in Bulla Cœna cap. 1. num. 205. folio* 136. Fagundez *in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 14. n.* 17. Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 10. n.* 37. Ugolinus *de casibus Papæ reserv. p. 2. c. 1. ver. ac eorumdem librorum §. 1. nu.* 1.

17 Videat ergo ex hoc amicissimus Caramuel libros prohibitos suspendi non solùm ratione periculi, sed etiam in pœnam, ut ego docui, & praxis nostri Sacri Tribunalis demonstrat.

18 Unde doctè dixit Suarez *de fide disp. 10. sect. 2. n.* 21. quod finis legis prohibitionis librorum hæreticorum fuit, ne tales libri conserventur, sed destruantur; Sed in casu quo vir doctus, ut vult Caramuel, licèt securus de infectione illos legat, dicti libri conservantur, & non destruuntur contra finem legis, ut vult Suarez: Ergo peccabit mortaliter, & in censuras incidet; & sic ego sentio, nec aliter sentiendum esse puto. Et ita post hæc scripta inveni Eminentissimum Lugo *de fide disp. 21. sect. 2. à n. 62. usque ad num.* 68. nostram sententiam firmiter docere, & ad argumenta Caramuelis respondere, quæ necessariò à lectoribus legenda esse existimo: Unde ex his rectè docuit Thomas Hurtadus *var. tom. 2. tract. 1. cap. 5. resolut. 7. num.* 63. indistinctè, & sine ulla limitatione non esse absolvendos à confessariis retinentes libros hæreticorum. Et *tom. 1. tract. 5. cap. 6. resol. 62. §. 2. n.* 146. docet peccare, & in censuram incidere legentes libros ab Inquisitoribus prohibitos, etiamsi hæresim non contineant, & contrarium asserere esse erroneum tradit Turrianus *cent. 4. dub.* 17.

19 Sed alias rationes meliores excogitabit ipse Caramuel, sicut etiam circa sequentes resolutiones; Nam ego vellem à Sapientissimo Viro (ut ora æmulorum clauderet, quod etiam placuit Eminentissimo Domino meo Cardinali Chisio viro incomparabili, litteratorum patrono) sicut Theologiam hanc fundamentalem, interogatoriam, tamen, ut ipse vocat, typis man-

mandavit; Ita etiam quamprimum aliam Theologiam fundamentalem, reſponſoriam, in qua ipſe ad ſemetipſum reſpondeat prætertim, quando contra communes ſententias diſputavit. Unde magis ſic acumen ingenii ſui demonſtraret. Nam ſi mare pacificum, ut Americi loquuntur totius Theologiæ moralis turbaſſe videtur, poſtea tanqoam alter ſacer Neptunus in priſtinam tranquillitatem adduceret, & ut Achillis haſta ſi in dicta Theologia interrogatoria vulneravit, poſtea in Theologia reſponſoria ſanaret; Ita ut de Caramuele feliciter poſtea omnes dicere poſſint, ipſe percutit, & medetur.

R E S O L. CXLV.

An qui legit librum Hæretici de Religione tractantem, hæreſim tamen non continentem, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et quæritur etiam, quanta pars libri hæretici requiratur, ad incurrendam cenſuram Bullæ Cœnæ, ſi quis eam legat?

Et an ſi libri hæreticorum unum, aut alium contineant errorem, & ille deleatur omninò, poſſint ſine incurſione, excommunicationis legi?

Et quid; ſi diverſi ſint tomi ejuſdem authoris hæretici, & unus tantum hæreſim contineat, reliqui verò non contineant hæreſim, an non ſolum ille, qui hæreſim continet ſit prohibitus ſub cenſura Bullæ Cœnæ? Ex p. 6. tract. 6. & Miſc. 1. Rel. 55.

§. 1. NEgativè reſpondet Crouſers *in Regulam S. Franciſci, cap. 7. ſect. 5. fol.* 522. ubi ſic ait: Utrum libri hæreticorum de Religione tractantes, ſi nulla hæreſim contineant, ſint hoc loco prohibiti; aliqui affirmant, quòd videantur abſolutè, & ſine conditione prohibiti: mihi verò ſententia negans magis placet: tum quia prohibitio hæc fertur in hæreſim primariò, & ratione hæreſis, & hæreticorum, & ſic, extenditur ad eorum omnes libros hæreſim continentes; tum quia hæc conditio ſatis expreſsè habetur paulò ante; ita quòd non fuerit neceſſe illam repetere: ſed facilè ſubintelligi poſſe, non de quacumque Religione, ſed de hæretica, tractantes libros prohiberi. Ita Crouſers.

2 Sed hæc opinio eſt contra textum Bullæ Cœnæ, ut optimà obſervat Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 2. cap. 1. n.* 33. Suarez *de fide, diſp.* 20. *ſect.* 2. *n.* 10. Sanctarellus *tract. de hæreſi, capit.* 13. *dub. un. n.* 10. & Fagundez *in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 1. cap.* 14. *n.* 13. ubi ita aſſerit: Secunda conditio eſt, ut libri contineant hæreſim, vel de Religione tractent: itaque non ſufficit, quod libri ſint hominis hæretici: ſed opus eſt ad incurrendam hanc cenſuram, quòd etiam contineant hæreſim, vel de religione tractent: quare ſi nec hæreſim contineant, nec de religione tractent, quamvis legantur, retineantur, imprimantur, vel defendantur; non propterea legens, retinens, imprimens, vel defendens excommunicationem incurret Bullæ Cœnæ: ſufficit tamen, quòd alterum horum contineant, vel hæreſim, vel de religione ex inſtituto tractent; quia Bulla Cœnæ apertè loquitur diſiunctivè, & alterutrum tantùm petit. Ita ille. Unde non ſunt audiendi Sayrus *de cenſ. lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 12. & Graffius *Deciſ. Aur. lib.* 4. *cap.* 18. *n.* 40. & 42. qui pro ſententia Crouſers faciunt.

Sup. hac loc. in Ref. ſeq. & ſuperius in to. 1. Ref. 143 §. 1. & 2. & in to. 4. tr. 3. Ref. 42. 3 Notandum eſt etiam hic, quòd idem Crouſers *ubi ſuprà fol.* 524. petens. Quanta pars libri hæretici requiratur ad incurrendam cenſuram Bullæ Cœnæ, ita reſpondet. Arbitrarer tantam partem libri legi oportere, quæ per ſe ſumpta verè poſſit libri nomine cenſeri; quia ſicut Epiſtola hæretica deficit à ratione libri ad effectum incurrendæ huius cenſuræ; ita etiam ſimilis quantitas libri lecti, vel retenti, ſi fortè liber eſſet mutilus, deficit à ratione quantitatis ſufficientis ad eandem cenſuram. Sic ille.

4 Sed hæc opinio tanquam nimis laxa prorſus non eſt admittenda: & ad plurimum, ut à nobis obſervatum eſt, & docet noviſſimè Fagundez *in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 1. cap.* 14. *num.* 4 unam ſolam paginam ex magnis voluminibus dicendum eſt eſſe parvitatem materiæ.

Sup. hoc ſup. in to. 1. R. 141. §. ult. in princ. 5 Cavendum eſt etiam ab alia opinione Crouſers *ubi ſuprà fol.* 522. aſſerentis: ſi libri hæreticorum unum, atque alterum contineant errorem: illeque omninò deletur, poſſe ſine incurſione excommunicationis legi: ſed hoc, ut dixi, non eſt admittendum, niſi illa deletio efficeretur auctoritate publica, ut patet ex Regula 8. Indicis. Et ideò Fagundez *loc. cit.* ſic ait: Animadvertendum eſt, quod ubi liber hæreſim continet, totus eſt prohibitus; & ideò ſi quis legat partem non continentem hæreſim, innodabitur hac cenſura, quia revera legit librum hæretici hæreſim continentem, quod ſolum requirit Bulla: voluit enim Summus Pontifex aditum his libris legendis occludere, ut docent Suarez, & Sanchez allegati, & Ugol. etiam *de cenſ. Papæ reſervatis* 2. *p. cap.* 1. *verb. ac eorumdem libros, initio, num.* 1. *verſ.* 7. Imò idem quoque dicendum eſt, etſi illa hæreſis in libro deleatur juxta Sanch. & Suar. allegatos; quia militat eadem ratio. Intelligendum id tamen eſt, niſi ea deletio fiat auctoritate publica, quæ relinquat totum reliquum librum liberum ad legendum, retinendum, & imprimendum.

Sup. hoc in §. [illegible] 6 Si tamen ſint diverſi tomi ejuſdem auctoris hæretici tractantes eandem materiam non prohibitam, & unus tantùm hæreſim contineat, reliqui verò non contineant, nec de religione tractent ex inſtituto, ſolùm ille, qui hæreſim continet, erit prohibitus ſub cenſura Bullæ Cœnæ, ſi nimiæ molis vitandæ gratia dividatur; at reliqui ſeparati non erunt prohibiti, ſecùs ſi omnes tomi in unum coeant librum, aut unus liber ex diverſis tomis, ac voluminibus componatur, ut plerumque fit: quia tunc unuſquiſque tomus pars eſt totius libri prohibiti. Hucuſque Fagundez: cui omninò adhærendum eſſe puto.

R E S O L. CXLVI.

An in lectione librorum hæreticorum detur parvitas materiæ?

Et an poſſit Confeſſarius abſolvere eum, qui unam paginam libri hæretici legerit?

Et quid v. g. ſi legantur duæ, vel tres lineæ, in quibus legens certò novit contineri hæreſim? Ex part. 5. tr. 5. Reſ. 42.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Tolet. *lib.* 1. *c.* 19. *n.* 9. & Ugolin. *in explic.* 1. *Can. Bull. Cœn. ver. ac eorumdem libros* §. 1. ubi docet, in hac re non dari parvitatem materiæ, quamvis unam, vel alteram lineam quis legat, quia idem periculum eſt, ne ſcilicet legens imbibat hæreſim, quæ fortè in ea linea continetur. Sup. hoc in 2. præter. §. Notandum eſt, & ſuperius in to. 1 Ref. 142 §. 1. & 2. & in to. 4. tr. 3. Ref. 42.

2 Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Souſa *in Bul. Cœn. c.* 3. *diſp.* 13. *n.* 8. & ideò Azor. *tom.* 1 *lib.* 8. *cap.* 16. *q.* 3. dicit materiæ parvitatem eſſe pauca verba legere. Hurtad. de Mendoza *vol.* 1. *de fide diſp.* 76. *ſect.* 1. §. 11. unam, vel alteram lineam. Suarez *de fide diſp.* 20. *ſect.* 2. *n.* 20. quando non eſt multarum linearum lectio, alii verò concedunt tres, aut quatuor lineas. Ita Merolla *ubi infrà*. Peſant. *in* 2. 2. *q.* 56. *art.* 2. *diſput.* 6. Graff. *tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 18. *num.* 45. alii decem. Ita Sayr. *de cenſ. lib.* 3. *tom.* 5. *n.* 22. Caſtrus Pal. *ubi infrà*, & de hoc dubitat Merolla, ſed plus addit Sanch. Duard. & alii, quos ego citavi *in* 1. *p. tr.* 11. *reſol.* 30. nam extendunt hanc parvitatem materiæ ad unam integram paginam libri in folio impreſſi. Verùm hæc opinio nimis laxa videtur aliquibus, quos ibi citavi, neque illam admittunt Jacob. Gordonus *in ſum. tom.* 2. *lib.* 7. *q.* 13. *c.* 8. *ſ.* 3. *n.* 81. Caſtrus Pal. *tom.* 1. *tr.* 4. *diſp.* 2. *punct.* 10. §. 2. *n.* 6. Megal. *in* 3. *p. lib.* 3. *c.* 1. *q.* 3. *n.* 49. Homobonus *in conſult. tom.* 1. *part.* 2. *reſp. primo*, & alii. Unde ex ſupradictis Scortia *in Bulla Pontif. epit.* 166. *theor.* 410. monet Confeſſarios, cautum eſſe in decreto facto de mandato Clem. VIII. à Congr. Illuſtr. Card. in negotiis Epiſcoporum, & Regularium *die* 9. *Ianuarii, ann.* 1601. ne in Italia extra urbem poſſet quis abſolvere ab ullo ex caſibus Bullæ Cœnæ claris, vel dubiis. Unde in propoſito noſtro adeò parva debebit eſſe materia, ut omnem dubitationem excludat, ad hoc ut Confeſſarius poſſit abſolvere eum, qui legerit. Igitur propter dictum decretum Clementis tam parva debet eſſe materia, quæ legitur, ut omnem dubitationem excludat, ut Confeſſarius abſolvere poſſit eum, qui illam legerit. Ex quo fit non eſſe audiendum Paulum Layman *lib.* 2. *Theol. mor. tract.* 1. *c.* 15. *n.* 5. dum ait poſſe Confeſſarium abſolvere eum, qui unam paginam libri hæretici legerit, quia præſumere poteſt eum non incurriſſe excommunicationem Bullæ, juxta opinionem Sanchez ſuprà relatam. Sed manifeſtè fallitur, quia opinio Sanchez parum probabilitatis habet, tum quia magis communiter rejicitur, tum etiam, quia Vivaldus, & Emanuel Sà, qui eam aſſerebant, expurgati fuerunt, & per conſequens ſaltem eſt valdè dubium, an legens unam paginam libri ſit excommunicatus, & hoc ſufficit, ut abſolvi non poſſit, propter rationem dictam, & ita docet Merolla *tom.* 1. *diſp.* 1. *c.* 2. *coroll.* 7. *diffic.* 3. *n.* 344. quod magis probatur, dum videmus hanc opinionem in Vivaldo, & Sà emendatis à Reverendiſſimo Magiſtro ſacri Palatii, amplius non inveniri. Quæ nunc eſt in tom. 4. tr. 3. Ref. 42.

3 Sed quid dicendum ſi, v. g. legantur, duæ, vel tres lineæ, in quibus legens certò novit contineri hæreſim? Duardus *in Bulla Cœna, lib.* 1. *can.* 1. *q.* 46. *n.* 4. & Reginald. *to.* 1. *lib.* 9. *c.* 14. *ſect.* 9. *n.* 254. putat non obſtante parvitate materiæ linearum, incurrere in excommunicationem, quia facit contra finem legis, cùm ſe exponat periculo imbibendi hæreſim, & ſcienter legat partem libri, propter quamlibet ipſe prohibetur.

4 Sed hæc ſententia aliquibus non placet, quia non dicitur quis exponere ſe periculo imbibendi hæreſim ſtatim ac ſcienter legit aliquam propoſitionem hæreticam, niſi ſimul legat etiam rationes, quibus hæretici eam probare contendunt. Quis enim dicat hominem Catholicum legentem in aliquo libro hæretici hanc ſolam propoſitionem, Chriſtus non eſt Deus, vel duo tantum ſunt Sacramenta, ſtatim cenſeri expoſitum periculo illas hæreſes imbibendi? & confirmatur, nam qui certò ſcit in aliquo loco libri non contineri hæreſim adhuc incurrit excommunicationem legendo, ut omnes concedunt, & tamen non facit contra finem legis, ergo è contrario, quamvis faceret contra finem legis, legendo, v. g. unam lineam libri, in qua continetur hæreſis, non ſtatim cenſetur excommunicationem incurrere, quia finis præcepti non cadit ſub præcepto. Adde quòd neque hoc caſu dicitur facere contra finem legis, quia verè non ſe exponit periculo imbibendi hæreſim moraliter. Et hæc omnia docet Merolla *ubi ſuprà*.

RESOL. CXLVII.

De potestate Principum circa bona hæreticorum confiscata, & jura Tribunalis Sancti Officii defenduntur?

Et pro intelligentia supradictarum quæstionum aliqua primo in textu hujus Resolutionis supponuntur? Ex part. 12. tract. 3. & Miscell. Ref. 2.

§. 1. Supponamus inter Principem laicum, & quosdam suos vassallos mercatores fuisse initum contractum, cum hoc pacto; *Ut bona illorum, qui carcerati, vel damnati impostérum essent ab Inquisitoribus dicti Regni propter hæresis, Apostasia, seu Judaismi crimen, nullo modo confiscata, nec etiam inventariata esse possent,* Ex altera verò parte præfatorum hominum pro recompensatione dictorum bonorum confiscandorum aderat obligatio mittendi, & sustentandi in mare suis expensis, v. g. aliquas naves magnas benè munitas, ac provisas de militibus, & aliis necessariis ad bellandum, si opus esset, & ad alia pro utilitate, & custodia Regni dicti Principis. Quæritur an dictum Diploma, seu contractus fuerit licitus, & validus, possetque in posterum prosequi, & sustineri? Et novissimè affirmativam sententiam docet quidam Jurisconsultus Pedemontanus vocatus Jacobus à Castro bono (si nomen non est fictitium) in consulto impresso de hac re, & pro Achille suæ sententiæ dictus Jurisconsultus hanc rationem adducit; quia si bona hæreticorum, post latam ab Inquisitoribus sententiam, ita illius Principis sunt propria, ut possit de illis liberè disponere, eaque donare cuicumque voluerit, etiam ipsimet hæreticis, quibus fuerunt confiscata, ut est in confesso apud omnes Doctores: ergo poterit iste donare, seu remittere pro illo tempore, quoad suum dominium, & ærarium pertinere debent, quod maximè procederet; si ex hoc sequeretur aliquod magnum bonum Reipublicæ, ac Regno.

2 Sed hanc sententiam prorsus esse refellendam existimo; & ideo pro negativa sententia. Suppono primò, applicationem bonorum hæreticorum penes Pontificem esse; cum enim crimen hæresis Ecclesiasticum sit, *cap. ut Inquisitionis*, §. *prohibemus de hæreticis in* 6. Pontifici convenit committentes illud punire, sive Ecclesiasticos, sive laicos, *cap. licet de foro compet. & ibi glossa*. At una ex pœnis, quæ adversus hæreticos fertur, est confiscatio bonorum: ergo in illa imponenda Constitutiones Pontificiæ servandæ sunt, & præferendæ aliis Regiis Constitutionibus, si fortè contradicant. Confirmatur; Cognitio hujus criminis Pontifici ejusque Ministris convenit, & nullo modo potestatibus sæcularibus, ut habetur in supradicto *cap. ut Inquisitionis*: Ergo etiam applicatio bonorum hæreticorum, solum Pontifici, & quibus ipse facultatem dederit, pertinebit, quia hæc accessoria est primæ cognitioni, vel potius condemnationi: Accessorium autem juxta naturam principalis judicandum est, *capite, Accessorium de reg. juris in* 6. Ergo.

3 Suppono secundò, circa applicationem dictorum bonorum, Pontificem *in cap. Vergentis de hæretic. in* 6. sic statuisse: *In terris verò temporali nostra jurisdictioni subjectis bona hæreticorum statuimus publicari. In aliis idem præcipimus fieri per potestates; & Principes sæculares, quos ad id exequendum, si fortè negligentes extiterint, per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compelli volumus, & mandamus*. Et ita docet Glossa ibi verb. *Præcipimus*. Et est communis sententia. Hoc tamen non obstante postea statutum est, ut declaratoria sententia super confiscatione bonorum ubique feratur per judicem Ecclesiasticum, Episcopum videlicet, aut Inquisitores, ubi Tribunal Sanctæ Inquisitionis fuerit admissum, aut ad sæcularem, de eorum tamen commissione, spectat, & Judex sæcularis nihil se potest intromittere in hac re, nisi quatenus per judicem Ecclesiasticum fuerit requisitus, Patet *in cap. ut Inquisitionis*, §. *prohibemus: ut ex cap. cum secundum leges*, §. *final. de hæret. in* 6. *ibi. Confiscationis tamen hujusmodi exequutio, vel bonorum suorum occupatio fieri non debet per Principes, aut alios Dominos temporales, antequam per Episcopum loci, vel aliam personam Ecclesiasticam, quæ super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata*. Itaque labentibus annis fuit visum statuere, & revocare decretum *capite Vergentis*, ad vitanda aliqua incommoda, quæ passim in hoc negotio inter utrumque judicem oriebantur; & quia de jure ad eosdem judices pœnarum exequutiones spectant, ad quos cognitio criminum spectat. Unde pro exequutione dictorum Canonum in nostro Sacro Tribunali hæreticorum bona ante latam sententiam sequestrantur, ut præscribitur in instructione Toletana Ferdinandi de Valdes *anno* 1571. *nu.* 8. ubi sic habetur: (El Escrivano de Secrestos asienta por menudo, y con las mas particularidades que pueda, todas las cosas del dicho Secresto, para que quando se entrare en los bienes por el Receptor, ò Secresto, se pueda tomar cuenta dellos cierta, y verdadera, poniendo en la cabeza el dia, mes, año: y el Secrestador, ò Secrestadores lo firmen al pie del Secresto juntamente con el Alguazil, poniendo testigos: y haziendo el Secrestador obligazion bastante.

Sup. hoc sup. leg. dein Ref. 148. 4 Suppono tertiò, ex consuetudine, vel privilegio Apostolico posse aliquos Reges fisco suo applicari bona hæreticorum confiscata, & sic testatur observari in Gallia Gulielmus de Benedictis *in repet. cap. Raynutius, versic. & uxorem, n.* 242. *de testament.* Et Joan. Imbertus in institut. Galliæ *lib.* 3. *cap.* 6. *lit. B, fol. mihi* 662. & in Hispania idem testatur Covarruvias *lib.* 2. *var. cap.* 9. *num.* 2. & Salzedus *in Practic.* Bernard. Diaz *cap.* 114. *littera F, fol. mihi* 458. quibus adde Sauctarellum *tr. de hæres. cap.* 33. *dub.* 1. *num.* 3. & alii quos plena manu adducit Farinacius de hæresi *quæst.* 190. §. 2. *num.* 188. Et ideò in sententiis nostri Tribunalis, ut patet apud ordinem procedendi Pauli de Garzia *fol.* 54. apponuntur hæc verba: (Y declaramos sus bienes muebles, y raizes, y se movientes ser confiscados, y pertenecer à la Camara, y Fisco de su Magestad: y por està nuestra sentencia se los aplicamos, y a su Receptor en su nombre *el fol.* 67. *col.* 2. y declaramos todos sus bienes ser confiscados à la Camara, y Fisco de su Magestad, y si es necessario se los aplicamos, y a su Receptor en su nombre desde el dia, y tiempo que cometio los dichos delitos, cuya declaracion en nos reservamos.)

5 His suppositis, ad quæsitum negativè respondeo. Probatur nostra sententia, quia confiscatio bonorum est pœna præscripta à Sacris Canonibus, ut imponatur necessariò crimini hæresis. Ergo Principes Laici circa dictam pœnam nihil possunt sancire, & contractus inire ex defectu jurisdictionis: nam statuerent contra Sacros Canones, & contra delictum prorsus spirituale, quod ad ipsos nullo modo potest pertinere. Quæ omnia patent ex supposito primo, & secundo ubi supra.

6 Dices hanc confiscationem bonorum, ut in supposito tertio probavimus, pertinere ad ipsos Principes.

7 Respondeo, ad ipsos pertinere finito judicio, & post latam sententiam ex benignitate Sedis Apostolicæ, vel ad recompensandum expensas pro manutentione Sacri Tribunalis: ergo ante latam sententiam, ipsi nihil possunt de dictis bonis confiscatis statuere; nam ut dictum est, statuerent contrarium, quod præscribunt Canones in medicinam, & præventionem hæresis, & ad hæreticos deterrendos; & ut frænum eis imponant, ne in hæresim timore confiscationis bonorum incidant, juxta illud; *Oderunt peccare mali formidine pœnæ*, & ex *l.* 1. *C. ad leg. Jul. & c. Irrefragabili*, §. *Cæterum*, ubi Glossa verb. *pœna de offic. Ordinarii*. Et ideò Innocent. IV. *in c. excommunicamus*, §. *damnati de Hæreticis*, & in aliis juribus Alexander IV. Clemens IV. & Eugenius IV. in eorum Constitutionibus ad diversas Inquisitiones directis statuunt, ut bona hæreticorum statim remaneant confiscata penes Inquisitores, Et tamen in casu nostro si Princeps laicus efficeret contractum, quod nullo pacto confiscata, nec etiam inventariata esse possint, utique sic tolleretur jurisdictio largita, & præscripta Inquisitoribus à Sacris Canonibus, & Summis Pontificibus, adhuc per tot annos possessa, & practicata à Tribunalibus Sancti Officii, Quid tibi videtur Amice Lector? Canones, Pontifices, & praxis Sancti Officii circa delictum hæresis unum determinarent, & Princeps laicus aliud in contrarium statueret.

8 Itaque dicendum est, quod Principibus bona hæreticorum per confiscationem post latam sententiam quæsita sunt, ut ex communi sententia observat Ricciullus *de jure personarum lib.* 5. *cap.* 14. *n.* 3. ergo nihil possunt statuere, ordinare, vel disponere circa dicta bona ante latam sententiam declaratoriam confiscationis, quia hoc esset disponere de re spirituali, & contra id, quod determinatum est à sacris Canonibus, & tot Summis Pontificibus. Et consuetudo, vel concessio Apostolica præbet quidem Principibus jus percipiendi bona confiscata hæreticorum post latam sententiam, sed non præbet illis jus, ut possit ante latam sententiam cum suis Diplomatibus pervertere ordinationes Sacrorum Canonum, & stylum Sancti Officii circa modum procedendi, & condemnandi hæreticos, ut à Summis Pontificibus præscriptum, & confirmatum est. Quæ omnia confirmantur ex his, quæ addunt Farinac. *de hæres. qu.* 90. §. 12. *num.* 173. & alii penes ipsum.

9 Unde ex his omnibus Calderinus *de hæreticis cap.* 18. *nu.* 4. dixit: *Quod judex sæcularis se non intromittit ante sententiam Ecclesiastici Judicis super bonorum confiscationem*. Et Sousa, *ubi infra num.* ∴ *Bona ait quorumcumque hæreticorum, quæ Fisco sæculari applicantur, non pertinent ad illum, & ad dispositionem Principum sæcularium, nisi post latam sententiam, & antequam sententia proferatur, non valet sæcularis potestas de illis disponere, nec circa illam quidquam ordinare. Et optimè firmat Carena in Annotationibus ad Guidum Falcodium*, quæst. 15. nu. 12. *Principem sæcularem non posse se ingerere in bonis Hæreticorum, nisi post sententiam Inquisitorum*.

10 Meritò itaque ex superius dictis, in terminis, ut dici solet, terminantibus, contra Consilium citati Jurisconsulti Castro-boni pro resolutione nostri quæsiti sic doctè, & solidè effatur Anton. Sousa Dominican. & natione Lusitanus, Tribun. S. Inquisitionis Consiliarius *in Aphor. lib.* 3. *c.* 20. *n.* 10. *Ante latam contra hæreticos sententiam, maximè ante eorum apprehensionem, non licet Principibus sæcularibus remittere alicui statui, & qualitati personarum bona confiscanda propter hæresim, etiam pro eo tempore quo adjudicanda sunt Fisco; Quia confiscatio est ordinata ab Ec-*

ab Eccleſia, & in pœnam delicti, & in medicinam, & præventionem. Peñ. ad 3. part. direct. quæſt. 95. comm. 142. *verſ.* hujuſmodi autem. *Nam hæreſis plerumque à divitiarum cup. ſtate procedit; Apoſtolus* 2. ad Timoth. 6. *Caſtro* lib. 2. de Juſta hæreticorum punitione cap. 5. *Et quia hæretici maximè ſunt affecti divitiis, ſicut diximus ſupra, per earum ablationem magis deterrentur. Sunt etiam hæretici cæteris ſceleratis pejores, & ſic per divitiarum poſſeſſionem plurimum nocent; Simanch. Cathol.* tit. 9. n. 1. & 2. *Si igitur ſint certi per liberalem Principum conceſſionem, aut ex vi alicujus pacti, quod quamvis in hæreſim prolabantur, non amittent bona ſua, audaciores efficientur, facilius hæreſim amplectentur, & in ea, quam habent, perſiſtent impudentius. Quod proculdubio eſt hæreticis favorem præſtare*. Huculque Souſa. Rectè itaque ex his omnibus concludendum eſt, quod Principes ſæculares ſi forſitan in eorum Statutis, & Contractibus diſponerent ſuper confiſcatione bonorum hæreticorum, & ſuper illorum applicatione in præjudicium Eccleſiæ, & Sancti Officii, eorum utique ſtatuta; & Conventiones non ſolum non valerent; ſed etiam puniri poſſent, tamquam impedientes Sanctum Inquiſitionis Officium; ex text. *in cap. Statutum el* 1. *de hæreticis in* 6. & ibi Gloſſa, & communiter Doctores, & ſpeciatim ex Peña, & Pariſio docet Farinacius *quæſt.* 90. §. 12. *num.* 174.

11 Reſtat modo reſpondere ad argumentum Caſtel-boni ſuperius adducti, quod hæc bona pertinent ad Regem: ergo poteſt de illis diſponere, ut vult, maximè quando efficeretur pro bono publico Regni. Reſpondeo ex dictis, Reges poſt latam ſententiam poſſe de dictis bonis diſponere; quia tunc Pontifices, & jus Canonicum præbet eis talem facultatem, quod tamen antea non permittit, imo negat, ut patet ex ſuperius dictis. Non obſtat bonum publicum: nam utilitas publica minimè poteſt conferre juriſdictionem non habenti: & in caſu de quo loquimur debet, publicum bonum temporale cedere bono publico ſpirituali, ea conſideratione adducta à Souſa, in verbis citatis. Unde ab hanc ſententia prorſus non eſſet recedendum, nec de illa amplius dubitandum patet ex Brevi Sanctiſſimi Domini noſtri Innocentii X. edito anno 1651.

12 Inſtat adhuc Caſtro-bonus, & aſſerit, quod relaxatio bonorum confiſcatorum licita eſt, & efficitur in Italia, ut patet. Ergo, &c.

13 Reſpondeo in Italia bona confiſcata condonari poſt latam ſententiam ab Inquiſitoribus, & à Pontifice habentibus juriſdictionem, & ex eorum benignitate, & mera Indulgentia. In contractu vero, de quo loquimur efficitur à laicis juriſdictione carentibus, & ante ſententiam, & hoc ex juſta ratione Contractus onoroſi initi inter Principem Laicum, & illos homines, ut fatetur ipſemet Caſtrobonus: ergo unus caſus diſtat ab altero quantum diſtat ortus ab Occidente: nam in uno caſu obſervantur ea, quæ Canones ſtatuerunt circa hæreticos, & quod obſervat Praxis Sanctæ Inquiſitionis: In alio caſu contrarium efficitur. Deinde in Italia remittuntur hæreticis bona confiſcata tantùm in quibuſdam caſibus, ut patet etiam in noſtra inſtructione compilata à Priore Sanctæ Crucis Hiſpali *anno* 1484. *n.* 4. & apud Zanchinum *de hæreſi, cap.* 25. Pariſium *conſ.* 2. *num.* 184. *lib.* 4. Rolandum à Valle *conſ.* 92. *n.* 24. *lib.* 3. & alios quos adducit Farinacius, *q.* 190. §. 12. *n.* 133. & 135. & Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 5. *punct.* 24. *n.* 2. & 3. Sed in Contractu de quo eſt quæſtio, ut ſuppono, abſolutè diſponitur: *ut bona illorum, qui carcerati, vel damnati in poſterum eſſent ab Inquiſitoribus propter hæreſis, Apoſtaſiæ, ſeu Judaiſmi crimen nullo modo confiſcata, etiam inventariata eſſe poſſint*. Adde quod ſi ex aliqua cauſa facienda eſſet relaxatio, ſeu tranſactio circa bona Hæreticorum confiſcata, adhuc ſpectaret, & eſſet facienda ab Inquiſitoribus, & non à laicis, ut perperàm in caſu de quo loquimur, efficitur.

14 Unde quid quæſo diceret Conradus, Brunus qui *lib.* 5. *de hæreticis, cap.* 7. *num.* 6. negavit non poſſe ex benignitate, & miſericordia remitti bona confiſcata Hæreticis *ex capit. Cum ſecundum leges de hæreticis in* 6. in quo pœna confiſcationis delicto annexa eſt. Ergo ſemel commiſſo delicto, pœna hæc excuſari non poteſt. Quid inquam diceret Brunus de Diplomate, Luſitano? in quo non judex Eccleſiaſticus, ſed laicus abſolutè, & univerſaliter remittit bona confiſcata hæreticis, & hoc ante latam ſententiam, non obſtantibus Sacris Canonibus, & Conſtitutionibus Pontificis in contrarium, & praxi Sancti Officii.

15 Et tandem Caſtro-bonus ubi ſupra *quæſt.* 3. aſſerit. Pontificem non habere poteſtatem directam in temporalibus, ſed tantùm indirectam in ordine ad bonum ſpirituale. Ergo non poſſet de poteſtate abſoluta annullare, invalidare contractum de quo agimus; quia non ſolùm non eſt contrarius bono ſpirituali animarum, nec in damnum, aut præjudicium Eccleſiæ, ſed potius in maximum commodum, ac evidentem Religionis Catholicæ utilitatem; quippe quod ipſi occurrebatur invaſionibus, & hoſtilitatibus hæreticorum, ac quantum humanitus poſſibile erat, ipſorum damna contra Catholicos impediebantur. Reſpondeo, quod ad idem iterum revertimur, eadem crambe ſæpius recocta, & repetita. Itaque jam ſupra ſatis oſtenſum eſt talem contractum non poſſe juſtificari ex bono publico, ut aſſeratur ex ipſo provenire: nam etiam hoc ſuppoſito, laici non poſſunt aliquid determinare circa ea, quæ Sacri Canones ſtatuerunt quoad pœnam, & ordinem procedendi contra hæreticos. Non eſt igitur bona conſequentia: Bonum, & neceſſitas publica hoc poſtulat; ergo licitè efficitur, per ea quæ ex multis probavi *in p.* 6. *tract.* 3. *reſol.* 8. Et quia Caſtro-bonus pro juſtificatione dicti ſtatuti, ſeu Contractus, ut diximus, ſemper recurrit ad rationem, quod initus fuit propter bonum publicum, & publicam neceſſitatem. Non deſeram hic adducere exemplum ſatis appoſitum pro caſu noſtro, & adductum à Viro doctiſſimo Ferdinando del Caſtillo Ordinis Prædicatorum in Hiſtor. D. Dominici *part.* 3. *lib.* 3. *cap.* 41. ubi ſic ait, nam codicem Hiſpanum non habeo. (Procedevano i negotii della Inquiſitione molto vivamente: e l'eſſequutione della Giuſtizia ſi faceva, come conveniva à quel Tribunale, ſenza accettazione di perſone, e ſenza riſpetto alcuno, imperò non mancando mai trà gli uomini certe compaſſioni indiſerete, alcuni fecero impreſa di ottener da quei Rè una certa ſorte di perdono, ò grazia à favore di certi heretici judaizanti. E havendo preſo per occaſione la neceſſità grande, che occorreva di far denari nella Caſa Regale, ſervendoſene offerſero una gran ſomma di pecunia per le ſpeſe della guerra. E dovera il negozio eſſer già molto inanzi, quando venne à notitia del Priore di Santa Croce, il quale preſo un Crocifiſſo, e portandolo ſeco ſotto la cappa, ſe n'andò à Palazzo, e trovando il Rè, e la Regina, che ſtavano inſieme di compagnia, cacciò fuora quella ſanta Imagine, e diſſe; Signori io porto qui meco Gieſù Criſto, che da Giuda fu già venduto per trenta danari, e per danari lo dette in mano de' ſuoi nemici. Hora ſe pare alle Voſtre Altezze di venderlo à maggior prezzo, e di nuovo conſegnarlo in preda à i medeſimi, io me ne ſgravo ſopra di loro, ſi che ne abbiano render conto quei proprii, che faranno tal vendita. Ora ad un petto tale e così Criſtiano non biſognava altro rincontro, che quello di quei Rè invittiſſimi, i quali ſenza altro deliberarono che non ſe ne parlaſſe mai più; ma che il ſanto Officio procedeſſe come haveva cominciato, ſenza ammetter già mai nè preghi, ne compoſitione d'alcuna ſorte.) Huculque del Caſtilo, ex cujus verbis patet, quam magna fuerit pietas, & Religio noſtrorum Regum Ferdinandi, & Iſabellæ, & reverentia erga Tribunal Sanctæ Inquiſitionis, & ejus ſupremum Miniſtrum, nam illico ab ipſo edocti deſtiterunt. Itaque omnes relaxationes, compoſitiones, & gratiæ Principum ſæcularium circa delictum hæreſis ſunt reprobandæ ex quocumque fine boni publici factæ fuerint. Et ideò dicendum eſt abſolutè in caſu noſtro, poſſe Summum Pontificem annullare, & invalidare dictum Diploma, ſeu contractum, utpote initum contra Canones, Conſtitutiones Pontificias, & ſtylum Inquiſitionis; ex quo ſtatim bona hæreticorum ſub Inventario reducenda ſunt, & tamen contractus, de quo loquimur hoc vetat, & ſic pervertit ordinem, & modum judiciarium, uſque adhuc in Sancto Officio inviolabiliter obſervatum, & fundatum in Sacris Canonibus, & Conſtitutionibus Pontificiis; nam qui vult finem, vult etiam media ad ipſum finem: Ergo ſi Canones volunt bona hæreticorum in pœnam confiſcanda eſſe, neceſſariò illa ſequeſtrari, & inventariari velle dicendum erit. Nec de ſuperius dictis dubitari amplius poteſt ſtante Diplomate felicis memoriæ Innocentii X. ſuperius adducto. Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem quæſtionem, quam ſcripſi, ut minimus miniſter S. Tribunalis, ſupremo ejus moderatore in Regnis Hiſpaniarum Illuſtriſſimo, & Reverendiſſimo D. D. Didaco Arce Reynoſa viro incomparabili, nobilitate conſpicuo, pietate eximio, prudentia admirando, ac omnigena literarura celeberrimo Domino meo amantiſſimo.

Quæ nunc est in tom. 3. tr. 1. res. 16. & in aliis 90. ejus ponit.

In Indice primo hujus Tom. 5. lege Appendicem ad hunc tract. 10. ubi reperies alias paucas quæſt. miſtas, & diſperſas per alios tom. tract. & Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc tract. 10. de Poteſtate DD. Inquiſitorum.

TRACTATUS UNDECIMUS.

DE TORTURA IN SANTO OFFICIO SUSPECTIS Vehementer de hæresi inferenda.

PROLOGUS.

MAteriam satis amplam explanare aggredior, quam fusè pertractarunt docti Jurisconsulti; ego autem, more meo, resolutoriè breviter & clarè tantùm quæstiones attingam, quæ ad praxim maximè spectant, illas determinando, non solùm ex mente supradictorum, sed, quod apud me plus ponderis est, ex doctrina Pegnæ, Simancæ, Rojas, Albertini, Canteræ, aliorumque Doctorum nostri sacri Tribunalis, & ideò in primis quæro,

RESOLUTIO PRIMA.

An Inquisitores debeant esse proniores ad torquendos reos?
Et an non sit deveniendum ad purgationem Canonicam, si adsint indicia ad torturam, sed reus sit torquendus?
Et an quando delictum alia via probari possit, nullo modo adhibenda sit tortura? Ex part. 4. tract. 6. Resolut. etiam 1.

§. 1. NEgativè videtur respondendum, per ea, quæ adducit Torreblanca *de Magia lib. 3. cap. 19. numer. 3. & seqq.*

2 Sed, pace viri docti, & de nostro Tribunali bene merentis, contrariam sententiam tenendam esse puto, quia crimen hæresis est occultum, & difficilis probationis; ergo ad torturam judex debet esse promptior, & ita hanc sententiam docet Seraphinus Freitas *in addit. ad tract. de Confess. solicit. quæst. 4. num. 29.* Delrius *in disquis. magic. append. 2. lib. 5. quæst. 22.* & istarum materiarum Magister Joan. Rojas *de hæreticis, part. 2. numer. 295. & 296.* ubi sic ait. Quamvis Ulpianus egregiè affirmat *in lib. 1. §. quæstioni, ff. de quæstionibus*, hoc verborum tenore, *Quæstioni fides non semper habenda est, res enim fragilis & periculosa est, & veritatem plerumque fallit*, sunt enim aliqui timidi, qui potius mentiri, quàm tormenta pati velint, & falsa pro veris proferre. In crimine tamen hæreseo judices ad torturam proniores esse oportet, & faciliùs ad quæstionem veniendum est, quia est crimen suapte natura occultum, & facultas probationis deesse solet. Ita ille, & ante illum doctissimus Simanca *in enchirid. capit. 52. numer. 26. & in cathol. institut. tit. 65. num. 51.* qui aliam addit rationem, quia confessio rei in nostro casu non solùm Reipublicæ, sed ipsimet hæretico plurimum est profutura.

Quoad hoc fit . in tr. 10. hoc doct. R. 91. 3 Unde ex his infertur, quòd cùm DD. Inquisitores, ut determinatur *in instruct. Toletana anno 1561. numer. 46. 47. 48.* habeant tria remedia terminandi processum, quando reus non est plenè convictus, sed tantùm indiciatus, unum, scilicet per purgationem, aliud per abjurationem, & tertium per torturam; hoc extremum videtur accommodatius cæteris ad eruendam veritatem, cùm purgatio, & abjuratio inventæ potiùs sint ad suspicionem, & infamiam hæresis excludendam, quàm ad veritatem indagandam, ut docet, & observat numquam satis laudatus Franciscus Pegna *in director. Inquis. part. 3. comment. 39.* Ex quo non est audiendus Eymericus *in d. direct. ubi suprà, num. 51.* docens, quòd ad torturam deveniendum non sit, quando adsunt indicia sufficientia ad abjurationem; sed nostra sententia clarè determinatur *in supradicta instruct. Tolet. loc. cit.* ergo &c.

4 Nota etiam ex his, quòd licèt secundum dictam instructionem, & Barbosam *in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 34. capit. 10. numer. 5.* purgatio canonica possit indici ab Inquisitoribus etiamsi adsint indicia ad torturam; tamen rectiùs, & meliùs asserit Genuensis *in praxi Archiepisc. capit. 32.* non esse deveniendum ad purgationem canonicam, si adsunt indicia ad torturam, sed reum esse torquendum, & cùm hic casus accidisset in curia Archiepiscopali Neapolitana, testatur Genuensis, quòd maior pars Doctorum Congregationis dictæ Curiæ inclinavit, quòd si adessent indicia sufficientia ad torturam, non indiceretur purgatio.

Sup. hoc lege doctr. R. 9.. 5 Notandum est tamen hic, quòd quando delictum probari potest alia via, nullo modo est adhibenda tortura, nam hæc juxta communem sententiam est ultimum remedium in defectum testium. Ita Eymericus à Rosbach *in pract. crim. tit. 3. cap. 17. num. 11.* Portel. *in dub. Regul. ver. tortura, num. 4.* & alii communiter; tortura enim est remedium quoddam subsidiarium: ergo non est deveniendum ad eam, nisi deficientibus aliis probandi modis, ut rectè observat Petrus Binsfeldius *in comment. de malef. leg. 7. quæst. 2. concl. 3.* Michael Zanardus *in director. Theol. part. 3. cap. 88.* Ambrosinus *de processu informativo, lib. 4. cap. 1. num. 8.* Guazzinus *tom. 2. lib. 1. defens. 30. cap. 2. num. 3.* & alii communiter. praecise . & Resol. 15.

RESOL. II.

Cum quibus indiciis debeant Inquisitores reos torquere?
Et infertur, quod si reus torqueretur sine legitimis indiciis præcedentibus, & crimen confiteatur, confessio talis non est efficax ad condemnationem, nec confitenti præjudicat?
Et si post confessionem in tortura extortam sine legitimis indiciis, superveniat novum indicium confessionis extrajudicialis, per quam appareat reum esse hæreticum, an in tali casu valida sit confessio facta in tormento non præcedentibus indiciis?
Et an non præcedentibus indiciis legitimis, si Inquisitores habeant vehementem opinionem, contra reum, quamvis extra processum, possunt eum verbaliter terrere, minando torturam, spoliando eum in loco torturæ, vel funi alligando, vel in altum elevando?
Et an si adsint pro fisco sufficientia indicia ad torturam, reus tamen torqueri non possit, si dicta indicia fuerint elisa per indicia inquisiti? Ex part. 4. tract. 6. Res. etiam 2.

§. 1. MArtinus Antonius Delrius *in disquis. mag. appen. 2. lib. 5. quæst. 22.* docet, quòd in causis fidei leviora indicia sufficiunt ad torturam; verùm leviora indicia vocat non secundum se, & absolutè loquendo, sed quæ comparativè, seu relativè respectu eorum, quæ in criminibus non exceptis requiruntur, levia videantur, & idcircò comparatione istorum sunt leviora, quàm in his requisita, non verò quæ sunt leviora, seu minus sufficientia, quàm vis, aut natura criminis requirat: quæ autem indicia leviora sufficiant, respondet esse legitima, & sufficientia juxta criminis naturam, & in genere indiciorum ad torturam; sed quæ sint ista indicia sufficientia respondet, quòd nihil certum in his dici potest, ideò totum hoc negotium remittitur arbitrio DD. Inquisitorum. Itaque secundùm Delrium in crimine hæresis ad torquendum, leviora, quàm in aliis criminibus sufficiunt indicia, quod videtur etiam docere Inquisitor Camillus Campegius *in addit. ad Zanchinum, tract. de hæret. capit. 9. littera E, in princ. ver. Rursus observa*, & Ludovicus Carrerius *in tractatu de hæretic. numer. 116. in fine, & num. 126.* & alii.

3 Verùm Sanctarellus *de hæresi, cap. 41. dub. 1. num. 1.* & Simanca *in enchirid. tit. 52. n. 5.* asserunt indicia pro tortura in crimine hæresis debere esse magna; & vehementer urgentia, ita ut sola confessio rei videatur deesse, ut patet ex *in princ. ff. de quæst.* ibi: *ita ut sola servorum confessio deesse videatur*, & ex *l. milites, §. oportet, & l. cum cognitionaliter, Cod. eodem tit.* ut docet etiam Sousa *in aphorism. Inquisit. lib. 2. cap. 29. nu. 9.* Vide etiam Pegnam *in director. Inquisit. part. 3. comment. 110.* quænam verò sint talia indicia, docet Antonius Blancus *tract. de indiciis num. 10.* & Guazzinus *tom. 2. lib. 1. defens. 30. cap. 4. num. 3.* Sed ego puto, quòd in materia torturæ non potest dari certa Regula ad cognoscenda indicia sufficientia ad illam inferendam, sed totum hoc negotium remittendum est arbitrio DD. Inquisitorum, qui habita ratione qualitatis personæ, delicti, suspicionum, aliarumque circumstantiarum, judicabunt ea sufficientia, vel non, & ita docent communiter Doctores, quos ad satietatem adducit Petrus Caballus *in resolut. crimin. centur. 3. cas. 151. numer. 14.* quibus ex nostris adde Rojas *de hæret. part. 2. numer. 291.* Sanchez *in opuscul. tom. 2. lib. 6. cap. 3. dub. 15. numer. 6.* Mirandam *in ordine judic. tom. 2. quæst. 261. art. 4. concl. 6.* Sousam *in aphor. Inquis. lib. 2. cap. 39. num. 6.* Pegnam *in direct. part. 3. comment.*

commment. 110. Guazzinum tom. 2. lib. 1. defenf. 30. c. 4. n. 10. Simancam in Catholic. instit, tit. 65. n. 22.

3 Nota tamen, quòd fupradictum arbitrium, quod DD. Inquifitoribus concedo, non debet effe abfolutum, fed limitatum, & fecundùm juris difpofitionem, ut ex communi docet Ambrofinus de procef. inform. lib. 4. c. 1. n. 15. Guazzinus to. 2. lib. 1. defenf. 30. c. 4. n. 4. Bajardus in addit. ad Julium Clarum, q. 64. n. 56. Ludovicus Peguera in praxi cap. 12. §. 9. n. 5. & Zanardus in direct. Theol. p. 3. c. 88.

4 Unde ex his infertur, quòd fi reus torqueretur fine legitimis indiciis præcedentibus, & crimen confiteatur, confeffio talis non eft efficax ad condemnationem, nec confitenti præjudicat, & etiam fi poftea legitima indicia fupervenirent, non tamen confeffio ea tortura antecedenti indebitè extorta, valida redderetur, & legitimaretur, quia quod ab initio non valuit, ex poft facto convalefcere nequit, & ita docent Doctores, quos citat, & fequitur Petrus Binsfeldius in comment. de maleficiis & math. leg. 7. q. 2. concl. 2. fol. mihi 551. Miranda in ordin. judic. to. 2. q. 26. art. 17. concl. 1. & probatur l. 1. §. D. Severus, ff. de q. Sed difficultas eft, an fi poft confeffionem in tortura extortam fine indiciis legittimis fuperveniat novum indicium confeffionis extrajudicialis, per quam apparet reum hæreticum effe, an, inquam, in tali cafu valida erit confeffio facta in tormento, non præcedentibus indiciis? & affirmativam fententiam tenet Marfilius in l. quæstionis n. 63. d. q. & Bajardus in addit. ad Julium Clarum q. 55. n. 40. Verùm contrarium docet Antonius Quevedo de Indiciis & tortura, p. 2. c. 4. n. 11. qui citat Farinacium q. 83. cap. 1. n. 5. quibus ego libenter adhæreo ex ratione paulo fuperiùs affignata.

5 Notandum eft hic, quod etiam non præcedeotibus indiciis legitimis, fi Inquifitores habeant vehementem opinionem contra reum, quamvis extra proceffum, poffunt eum verbaliter terrere, minando torturam, cùm hoc non fit torquere, nifi reus fit perfona timida. Et ita docet Soufa in aphorifm. Inquif. lib. 2. c. 39. n. 4. & Guazzinus tom. 2. lib. 1. defenf. 30. c. 5. n. 3. ubi etiam afferit, quòd quando adfunt indicia ad terrendum, vel leviter torquendum, poffe judicem fpoliare reum in loco torturæ, vel funi alligare, vel in altum elevare, & Francifcus Perfonalis tr. de judic. n. 78. hoc exemplificat, quando judex haberet unicum teftem non integrum, contra reum, vel duos fingulares teftes deponentes de indiciis remotis, tunc poffet quidem judex reum ad locum torturæ conducere, fpoliare, & à terra aliquantulum elevare, eumque elevatum, fufpenfumque interrogare, & per aliquod notabile temporis fpatium in tortura retinere: & hæc omnia præter Perfonalem, & Guazzinum docet etiam Tufchus lit. D. conclus. 325. n. 9. Clarus q. 64. nu. 33. & alii. Unde Peregrinus confil. 2. num. 104. docuit unum indicium remotum fufficere ad torturam levem inferendam; fed tu cogita, nam hæc doctrina in noftro Tribunali non eft in ufu.

6 Et tandem nota, quòd licèt adfint pro fifco fufficientia indicia ad torturam, reus tamen torqueri non poteft, fi dicta indicia fuerunt elifa per indicia inquifiti. Ita Guazzinus tom. 2. lib. 1. defenf. 30. c. 4. nu. 25. & communis Doctorum opinio. Imo fecundùm Grammaticum vol. 3. num. 20. Rolandum lib. 1. conf. 7. n. 38. Riminaldum juniorem lib. 6. conf. 740. num. 37. & Hondedeum lib. 2. conf. 93. n. 83. unum indicium pro reo tollit indicia fifci, ut non poffit torqueri; fed tu cogita, nam hæc doctrina ita abfolutè prolata mihi non placet, ficut etiam mihi non placet alia doctrina Bajardi in addit. ad Jul. Clar. q. 64. n. 98. & Joan. Antonii de Nigris fuper c. Regni, c. frequens, n. 34. afferentium, effe in arbitrio judicis, fuper quale indicium reus debet torqueri. Sed dicendum eft reum non poffe fuper quolibet indicio torqueri, fed cumulatis omnibus indiciis torturæ fubijciendus erit. Cavalcanus de brachio Regio, p. 3. n. 134. Grammaticus conf. 45. n. 34. Guazzinus in defenf. reor. to. 2. lib. 1. defenf. 36. c. 25. n. 1. Bertazzolus volum. 1. confil. 144. num. 10.

RESOL. III.

An dicta indicia debeant faltem per duos teftes effe probata, ut poffint Inquifitores reos torquere?

Et quid, fi dicti duo teftes non fint idonei, ut familiares infames, &c. dummodo fint conteftes? Ex p. 4. tr. 6. Ref. etiam 3.

§. 1. AFfirmativè refpondeo cum Pegna in direct. part. 3. comment. 110. num. 289. Rojas de hæret. part. 2. nu. 289. Soufa in aphor. Inquif. lib. 2. append. 25. n. 34. Eymerico à Rofbach in pract. crim. tit. 5. cap. 17. n. 7. Cantera in qq. crim. cap. 2. de probat. per teftes, q. 1. n. 24. Delrio in difquif. mag. lib. 5. fect. 3. Locato in praxi Inquifit. quæft. 33. Simanca in enchir. c. 58. nu. 6. Suarez de Paz. in praxi tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12. n. 41. Miranda in ordin. judiciario, tom. 2. quæft. 26. art. 4. concl. 3. Bernard. in addit. ad Ambrofinum de procef. inform. lib. 4. cap. 1. n. 16. Cabello in refol. crim. cent. 2. caf. 193. n. 1. Bruno tract. de indic. p. 1. q. 1. num. 7. Guazzino tom. 2. lib. 1. defenf. 30. cap. 31. num. 1. Farinacio q. 37. num. 14. ubi n. 16. probat, quòd hæc opinio eft ita vera, ut unus teftis non probet indicium remotum, etiam quòd fit omni exceptione major, quod etiam confirmat Mafcardus de probat. lib. 1. concl. 462. num. 18. & 19. Vide etiam Julium Clarum in praxi lib. 5. §. final. q. 22. n. 2. ubi concordat duas gloffas, nempe gloffam in l. fin. ver. vel indiciis, C. fam. hercifc. afferentem indicia ad torturam per duos teftes probanda effe, & gloffam in l. fi quis, ver. convictus, C. ad leg. Jul. majeft. ubi videtur velle, quòd per unum teftem reus dicatur convictus, faltem femiplenè, concordat, inquam, Clarus has gloffas hoc modo, quòd, aut adeft unus teftis de veritate deponens de ipfomet delicto, puta quia audivit Sempronium blafphemantem, & tunc talis teftis facit indicium ad torturam, ut infrà videbimus, & ita procedit gloffa in d. l. fi quis, aut verò teftis deponit non de vifu ipfius maleficii, fed de aliquo actu vel remoto, vel proximo ipfi maleficio, & tunc talis teftis non facit indicium ad torturam, fed requiruntur duo teftes ad ipfum indicium probandum, & ita procedit gloffa in l. finale. Ita Clarus, & ego, hanc diftinctionem effe Canonizatam in judiciis, & in fcholis, tradit Alciatus conf. 445. num. 1.

2 Nota tamen, quòd fupradicta doctrina, nempè, quòd indicia ad torturam debent effe probata per duos teftes, procedit etiamfi teftes non fint idonei, ut familiares, infames, &c. dummodo fint conteftes. Ita Roias de hæret. ubi fuprà par. 2. num. 289. Roland. à Valle lib. 1. conf. 24. num. 25. Bertazolus vol. 2. conf. 341. n. 10. Brunus tract. de indic. & tortura, part. 1. quæft. 2. num. 7. & DD. adducti per Hondedeum conf. 87. num. 137. vol. 1. & Hippolytus de Marfiliis in pract. crim. §. diligenter, n. 8. ubi fic ait: Quando requiruntur teftes ad probandum indicium remotum à maleficio, non requiritur, quod fint omni exceptione majores, & in tali cafu admittuntur etiam infames, Ita ille, licet Menochius de præf. lib. 1. q. 91. n. 5. Suarez de Paz. in praxi tom. 1. p. 5. cap. 3. §. 12. n. 41. Gomez to. 3. var. cap. 13. num. 18. Farinacius q. 37. num. 28. Miranda in ordine jud. tom. 2. q. 26. art. 4. conclus. 3. Michael Zanardus in direct. Theolog. part. 3. cap. 98. fol. mihi 487. Mafcardus volum. 1. conclus. 895. num. 3. Gratus vol. 2. confil. 59. num. 34. contrarium mordicus teneant; fed noftram fententiam præter Doctores citatos tenet etiam ex Regnicolis Antonius de Ballis in tr. var. lib. 1. q. 5. n. 15. & 16. qui citat Soccinum, Baldum, Cravettam, & refpondet ad argumenta Farinacii, nec aliter fentiendum effe puto, quia ex teftificatione ipfius delicti poteft dari tortura; non eft ergo mirum fi teftis unicus, qui de illo deponit, neceffe eft ut fit omni exceptione major: at ex indiciis remotis quis non poteft torqueri ex uno tantùm indicio; fed faltem ex duobus, unde erunt quatuor teftes; non eft ergo, mirum, fi non requiruntur omni exceptione majores, & ideò quærendum eft in fequent. refolutione.

RESOL. IV.

An fi adfit tantùm unicum indicium probatum, tamen per duos teftes, poffint Inquifitores torquere reum? Ex part. 4. tract. 6. Ref. etiam 4.

§. 1. JUlius Clarus in pract. lib. 5. q. 64. n. 14. afferit, quòd Doctores indiftinctè dicunt, quòd de confuetudine in practica fervatur, quòd per unum indicium proceditur ad torturam, & adducit plures auctores, quibus etiam videtur adhærere Petrus Caballus in refol. criminal. cent. 2. caf. 192. num. 5. Doctores, quos citat Guazzinus tom. 2. lib. 1. defenf. 30. capit. num. 7.

2 Verùm contrariam fententiam tuentur Doctores, quos citat & fequitur Farinacius q. 37. n. 43. quibus ego addo ex Doctoribus, qui materias S. Inquifitionis tractarunt Seraphinum Freitas in addit. ad tr. de Confef. folicit. q. 4. n. 25. ubi ex Bartolo, Menochio, & aliis, docet unicum indicium non fufficere ad torquendum, & ita etiam docet Ludovic. Peguera in praxi cap. 12. §. 9. n. 8. Unde Miranda de ordine judic. to. 2. q. 26. art. 4. concl. 4. & Guazzinus tom. 2. lib. 1. defenf. 30. cap. 4. n. 12. Jacobus Boffius in tit. de indiciis n. 71. afferunt, quòd ad torturam inferendam faltem duo indicia probata debent effe, & Bertazolus vol. 1. conf. 213. n. 8. Sanchez in opufc. tom. 2. lib. 6. cap. 3. dub. 15. num. 11. Sylvefter ver. judicium, q. 2. Tabiena num. 1. Bajardus in addit. ad Jul. Clar. qu. 64. n. 60. putant duo indicia etiam levia fufficere ad torturam, quod Delrius in append. 2. lib. 5. q. 2. concedit, etiamfi in jure non fint expreffa, dummodo fint per duos teftes probata, & fint verifimilia; quod eft valdè notandum à Dominis Inquifitoribus. Certum eft igitur, ut dictum eft, quod ex unico indicio remoto, non poffunt reos torquere: fecus autem fi fit proximum, & delictum maximè inferens, ut patet ex Carrerio in pract. crim. leg. obfervare curabis, n. 109. Pegna in direct. p. 3. comm. 110. & Marfilio in pract. §. diligenter, n. 177. Miranda in ordine judic. tom 2. q. 26. art. 6. concl. 2. & Peguera in praxi cap. 12. §. 9. num. 8.

RESOL. V.

An si adsint plura inditia probata tamen per testes singulares, possint Inquisitores torturam adhibere? Ex part. 6. tr. 6. Res. etiam 5.

§. 1. NEgativè videtur respondendum, per ea, quæ adducit Rojas *de hæret. p. 2. num.* 286. Simanca *in cathol. instit. tit.* 63. *n.* 14. & Pegna *in direct. p.* 3. *comment.* 110. asserentes, quòd indicia, ex quibus reus torqueri potest, probata esse debent, & ea neotericis tenet, licèt cum formidine hanc sententiam Menochius *de probat. lib.* 1. *q.* 91. *n.* 6. & illam absolutè tenet Antonius Gomez *tom.* 3. *var. cap.* 14. *n.* 18. & Franciscus Personalis de Mirandula *in tr. de indiciis & tortura n.* 63. *ver. nec obstat*, cum Socino & Grammatico penes ipsum.

Sup. hoc in R. quæ hic est antecedens.

2 Sed his non obstantibus ego puto, quòd licèt quodlibet indicium duobus testibus debeat probari, ut sit sufficiens ad torturam, ut *suprà* dictum est; attamen ubi plura essent indicia, licèt probarentur testibus singularibus, sufficerent ad torturam, & ita ea Fulgosio, Socino & Bruno docet Umbertus Locatus post *praxim Inquis. q.* 35. quibus etiam ex nostris ego addo Antonium Sousam *in aphor. Inquis. lib.* 2. *c.* 39. *n.* 19. Seraphinum Freytam *in addit. ad tr. de Confess. solicit. q.* 22. *n.* 20. & Albertinum *de agnoscen. asser. cathol. q.* 25. *n.* 20. ubi sic ait. Licèt indicium ad torturam debeat per duos testes probari, tamen negari nequit, quin unus testis faciat aliquam præsumptionem, & ideò si plures testes sint singulariter de singulis indiciis deponente, dicentur plures facere præsumptiones, quæ faciunt unum indicium ad torturam. Ita ille, & Layman *in Theol. moral. lib.* 3. *sect.* 5. *tr.* 6. *c.* 4. *n.* 7 Franciscus Brunus *tr. de judic. & tort. p.* 1. *q.* 2. *n.* 5. Antonius de Ballis *var. tr. lib.* 1. *q.* 5. *n.* 1. *& ult.* & ego hanc sententiam mordicus teneo, quando testes singulariter de indiciis deponont, observant Doctores, quos citat & sequitur Giurba *cons.* 87. *num.* 30. cui adde Guazzin. *to.* 2. *lib.* 1. *defens.* 30. *c.* 4. *n.* 83. Sousam *loc. cit.* loquentem de indiciis proximis, & Quevedo *lib. de indic. & tort. c.* 7. *n.* 1. *&* 2. licèt doctus Criminalista Petrus Caballus cum multis Doctoribus probabiliter sentiat *in resol. crimin. cent.* 2. *cas.* 193. *num.* 6. etiam indicia remota esse sufficientia ad torturam, si probentur testibus singularibus minus idoneis, & repultatis, dummodo sint plures numero duorum, quod etiam docet Bertazolus pater *vol.* 1. *consil.* 214. *n.* 8. & ejus filius *in addit. lit.* C. Et tandem pro coronide hujus resolutionis apponam verba Antonii Sousæ *in aphor. loc. cit. num.* 20. ubi sic ait. Indicia remota requirunt, ut probent ad torturam contestationem duorum testium, aut plures singulares, qui deponant de illis, quæ tendunt in eumdem finem. Ita ille. Vide etiam circa præsentem quæstionem, quando casus occurrerit, M. Anton. Delrium *in disquis. Mag. Appen.* 2. *lib.* 5. *q.* 10. *per totam*, & Guazzinum *to.* 2. *lib.* 1. *defens.* 30. *cap.* 32.

RESOL. VI.

An ex dicto unius testis immediatè deponentis de delicto possint Inquisitores reum torquere?

Et quid maximè, si unicus testis sit omni exceptione major?

Et quid est faciendum, si reus sit bona fama, vitaque integra?

Et an si reus sit mala fama, possit ex unico teste de visu devenire ad torturam, etiam si dictus testis non sit omni exceptione major? Ex p. 4. tr. 5. Res. etiam 6.

Sup. hoc in R. ... §. Nota quartò ad med. vers. qua circa ... suprà in tr. ... Res. 41. §. Dico quartò ad lin. 6. ... vers. Secundo, & in ... tr. ... Res. 20. §. Ex his cum sim ... Sancio tantum ad lin. 2.

§. 1. REspondeo affirmativè si testis unicus sit omni exceptione major. Ita Villadiego *in polit. c.* 3. *n.* 367. Bernardinus *in addit. ad Ambrosinum de process. inform. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 16. Rojas *de hæret. part.* 2. *in direct. p.* 3. *q.* 61. & *ibi* Pegna *comment.* 110. Zanchinus *de hæret. cap.* 9. & *ibi* Campegius *in addit. lit.* E, Cantera *in qq. crim. cap.* 2. *de probat* per testes *q.* 1. *num.* 5. Ludovicus Peguera *in praxi cap.* 12. §. 9. *num.* 7. Suarez de Paz. *in praxi tom.* 1. *part.* 5. *cap.* 3. §. 12. *n.* 39. Filliucius *to.* 2. *tract.* 40. *cap.* 7. *n.* 126. Miranda *in ordine judic. tom.* 2. *q.* 26. *art.* 6. *concl.* 1. Sousa *in Aphor. Inquis. lib.* 2. *cap.* 39. *n.* 17. & quis dicatur testis omni exceptione major, glossa *ver. majores cap.* 1. *de affin. & consanguin.* dicit, quòd ille dicitur testis omni exceptione major, qui repelli non potest aliqua exceptione, idest, sine ulla prorsus macula, & invulnerabilis: Unde Rolandus à Valle *vol.* 3. *consil.* 2. *num.* 38. & Bursatus *lib.* 1. *consil.* 37. asserunt, quòd omnis macula, & minimus defectus impedit testem ne probet indicium, quod etiam docet ex multis Maceratensis *var. resol. lib.* 3. *res.* 44. *cas.* 4.

2 Sed quid si reus sit bonæ famæ? Respondeo, quòd tunc ad reum torquendum non sufficit unicus testis, etiamsi sit omni exceptione major. Ita Sanctarellus *de hæresi, cap.* 41. *dub.* 8. *n.* 1. Decianus *tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 36. *n.* 6. Sanchez *in opusc. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 3. *dub.* 15. *n.* 3 Sousa *in Aphor. Inquis. lib.* 2. *c.* 39. *n.* 17. Pegna *in direct. Inquis. part.* 3. *comment.* 110. Michael Zanardus *in direct. Theolog. part.* 3. *c.* 95. *fol.* 513. Joseph de Sancta Maria *in Tribunal. Relig. tract.* 5. *cap.* 2. §. 5. & Simanca *in Enchir. titul.* 54. *n.* 13. ubi sic ait: Necessaria est saltem dimidiata, sive semiplena probatio ad torquendum hominem; reus ergo infamatus torqueri poterit unius hominis fide digni testimonio de crimine ipso testificante, quòd si reus sit bonæ famæ, alia præterea indicia necessaria sunt. Ita ille, & ideò S. Ludovicus Rex Galliæ, teste Soerio *decis.* 103. *num.* 2. & Aldrete *de discipl. tuen. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 11. statuit nullum virum honestum, vel integræ famæ, quamvis pauper existeret, ad unius testis depositionem posse torqueri, vide Grammaticum *consil.* 48. *num.* 18. Non desinam tamen hic adnotare; contrarium docere Petrum Caballum *in resol. crimin. cent.* 1. *cas.* 84. *n.* 15. ubi docet bonæ famæ probationem tollere indicium ad torturam provenientem ea fama, secus si ea aliis indiciis, aliàs vix posset unquam torqueri ex quibusvis urgentibus indiciis, cùm nullus sit tam depravatæ vitæ, qui non facile hodiernis temporibus reperire posset testes ejus bonam famam probantes. Sed DD. Inquisitores facilè scire possunt, si revera reus sit bonæ famæ, vitæque integræ.

3 Unde è contra dicendum est, ut ego sæpius in sacro Tribunali votatus sum, si reus sit malæ vitæ, posse ex unico teste de visu devenire ad torturam, etiam quòd dictus testis non sit omni exceptione major. Ita Bajardus *in addit. ad Jul. Clar. q.* 21. *n.* 15. & Carrerius *in praxi crimin. l. g. observare curabis*, *n.* 110 quibus adde Menochium *de præsumpt. lib.* 1. *q.* 89. *num.* 6. & Farinacium *q.* 37. *n.* 65. qui hanc opinionem sequitur, dummodo testis non sit ipso jure inhabilis, vel non patiatur plures defectus, & dummodo inquisitus sit malæ vitæ, quia puta aliàs criminosus, & malæ famæ, non qui simpliciter vilis, vel pauper sit. Ita ille, & ego.

Sup. contento in hoc §. sup. in tr. 10. Res. 74. §. 6 ... ad med. vers. Depositio, & in aliis ... notat ... præterea hujus Res.

RESOL. VII.

An ex solo dicto socii criminis possit reus ab Inquisitoribus torqueri?

Et difficultas est, quænam sint adminicula, ut cum dicto socii criminis fiant contra nominatum indicium ad torturam?

Et an depositio duorum sociorum criminis sufficiat ad torturam?

Et difficultas est, an duo socii criminis non contestes, seu singulares faciant indicium ad torturam?

Et an dictum socii criminis tunc faciat indicium contra nominatum, quando fuit interrogatus à judice, sed non quando declarationem illam voluntariè fecit?

Et alia tres quæstiones circa dictum socii criminis notantur. Ex part. 4. tr. 6. Res. etiam 7.

§. 1. AFfirmativè videtur respondendum, tam de consuetudine, teste Petro Caballo *centur.* 1. *cas.* 84. *n.* 7. quàm per ea, quæ adducit Antonius Gomez *var. res. tom.* 3. *c.* 12. *n.* 18. & Blanchus *in tr. de indiciis ad l. fin. de q. n.* 378. & 379. Scotus *cons.* 10. *n.* 28. & 31. *lib.* 2. Placa *de delictis*, *c.* 13. *n.* 28. Guido de Sulatia *tr. de indiciis*, *n.* 24. Butrius, Imola, Abbas *in cap.* 1. *de confess.* & Lessius *lib.* 2. *c.* 30. *dub.* 5. *n.* 29. ubi sic ait: In criminibus exceptis admittitur socius criminis, ut testis idoneus, ut in hæresi, atque hujusmodi depositio non solùm erit sufficiens indicium ad torturam, sed etiam erit semiplena probatio, & accedente alio socio, qui idem deponat, erit plena probatio & poterit reus condemnari. Ita ille; & post illum Pitigianus *in pract. crim. p.* 2. *cap.* 1. §. *septimò socius criminis*, *fol. mihi* 138.

2 Sed fallitur, & ideò vera responsio est negativa. Dico igitur, quod si cum dicto socii criminis non concurrit alia præsumptio, vel adminiculum, aut indicium, non facit indicium ad torturam; & ratio est clara, quia quis non potest torqueri, si non adsit saltem semiplena probatio, quam efficit dictum unius testis omni exceptione majoris, sed socius criminis, ut patet, non est testis omni exceptione major, ergo, &c. & ita hanc sententiam docet Didacus Cantera *in q. crim. c.* 2. *de probat. per testes*, *q.* 1. *n.* 52. Joseph Aldrete *de discipl. tuenda lib.* 1. *c.* 8. *n.* 27. Becanus *in sum. tom.* 3. *p.* 2. *de just. & jure q.* 67. D. Thom. *de injustitia judicis q.* 10. *concl.* 2. *n.* 10. Sanchez *in opusc. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 3. *dub.* 15. *n.* 7. Sylvester *ver. indicium*, *n.* 5. Armilla *n.* 6. Angelus *n.* 5. Tabiena *n.* 4. Layman *in Theol. moral. lib.* 3. *sect.* 5. *tr.* 6. *c.* 5. *n.* 7. Sousa *in Aphor. Inquis. lib.* 2. *c.* 39. *n.* 51. Delrius *in disquis. magic. append.* 2. *lib.* 5. *q.* 1. Quevedo *de indic. & tort. p.* 2. *c.* 5. *n* 16. Narbona *in recop. p.* 2. *leg.* 2 *glossa* 4. *n.* 5. Joseph de Sancta Maria *in tribun. Relig. tr.* 5. *c.* 2. §. 5. Bossius *tit. de indic. ante torturam*, *n.* 160. Marsilius *consil.* 28. *n.* 26.

3 Sed difficultas est, quænam sint adminicula requisita, ut cum dicto socii criminis faciat contra nominatum indicium ad torturam? Menochius *de arbitr. lib.* 2. *cas.* 474. *n.* 47. Peguera *decis. crim.* 5. *n.* 33. & alii putant, ex quo non invenitur in lege determinatum, qualia esse debeant supradicta indicia, arbitrio Inquisitorum remittenda esse; sed quia in facti contingentia adest scrupulus ad arbitranda hæc adminicula, ponam hic casus aliquos, quos affert Antonius Quevedo *lib. de indic. & tort. p.* 1. *c.* 5. *n.* 5. & doctiss. Sousa *in Aphor. Inquis. lib.* 2. *c.* 25. *n.* 24. in quibus cum socii criminis testimonio datur tortura. Primus, quando simul concurrunt testes de auditu. Secundus, quando

concur-

concurrit fama. Tertius, quando concurrit fuga. Quartus specialis & stricta amicitia nominati cum tali socio. Quintus, si concurrit secreta allocutio, & conversatio inter nominatum, & socium. Ita Sousa, qui citat Menochium & Farinacium. Unde ego olim in sacro Tribunali consului dictum unius socii criminis cum adminiculo conversationis strictæ cum nominato, esse sufficiens indicium ad torturam, & præter Sousam & Farinachium *ubi suprà*, adduxi Gramaticum *vol.6.n.3.* & Antonium de Ballis *var.tr.lib.1.q.26.n.9.* per ea, quæ observat Binsfeldius *in comment. de malef. & math. leg.6. de judic.§.5.*

4 Notandum est tamen hic, quod depositio duorum sociorum criminis sufficit ad torturam. Ita Castrus Palaus *tom.2. tr.4. disp.8. punct.15.§.4. n.1.* cui ego addo Martinum Becanum *in 2.2. de justit.q.75. de injust.jud. q.10. n.10.* licèt Michael Zanardus *in direct. Theolog.p.3.c.94.fol. mihi 516.* asserat duos socios criminis facere indicium ad torturam, dummodo cum aliquibus indiciis deponant; sed absolutè dicendum est, depositionem duorum sociorum criminis sufficere, & ita etiam docet Pegna *in direct.Inquisit.p.3.comment.110 in append.* Menochius *de præsumpt.lib.1.q.91.n.5.* Clarus *in pract.crimin.§.fin.q.21.* Joseph. Aldrete *de discipl.tuenda lib.2.c.8.n.27.* Filliucius *to.2.tr.40.c.7.nu.37.* Becanus *ubi suprà*, & Quevedo *de indic. cap.2. n.20.*

5 Sed difficultas est, an duo socii criminis non contestes; sed singulares faciant indicium ad torturam; & affirmativam sententiam docet Sousa *in aphor. Inquis. lib.2. cap.39. n.55.* ubi sic ait. Duo socii criminis, etiamsi sint singulares, indicium faciunt ad torturam. Ita ille, qui citat Farinacium *q.43. nu.37. & 38.* & Jul. Clarum *in praxi §.fin.q.21.*

Sup. contento in hoc §. inf. in Ref. 9. §. ult. 6 Notandum est tamen hic obiter primò, quòd Mascardus vir quidem doctus *de probat.conclus.1318. n.13.* docet quòd dictum socii criminis tunc facit indicium contra nominatum, quando fuit interrogatus à judice, sed non quando declarationem illam voluntariè fecit. Sed ex Farinacio Antonius Quevedo *de judiciis p.2.c.5.n.17.* asserit: (Esta opinion no es verdadera porque haze mas indicio, y tiene menos presuncion de sugestion, quando se haze voluntariamente que quando se haze por la pregunta, del Juez.) Ita ille. Verum quicquid sic de hoc, etiam stando in opinione Mascardi, dictum socii in nostro sacro Tribunali semper habetur ex interrogatorio judicis, & quando reus non vocatus, se declarat, ex obligatione edicti, & ex metu censurarum, hoc efficere dicendum est: ergo doctrina Mascardi non militat in casu nostro.

7 Notandum secundò, quòd si qui tortus fuerit, est negatiuus ex dicto socii criminis adminiculo, si postea alii duo socii criminis contra illum deponant de tali delicto, potest reus iterum torqueri. Ita Marius Giurba *in consiliis criminalibus, consl.50. n.42.* cum Muscatello tenens hanc sententiam, sive reus sit malæ, vel bonæ famæ, & vitæ, licèt alii in homine bonæ famæ & vitæ id procedere negent.

8 Notandum tertio, quòd tunc dictum socii criminis faciat indicium ad torturam, quando, ut dicitur *in c. in fidei favorem, de hæret. in 6.* ex verisimilibus conjecturis, & numero testium, vel ex qualitate deponentium præsumitur falsum non dicere: & ita etiam observat Delrius *in disquis. mag. in append. 2. lib.5. q.1. concl. ult.* Hippolytus de Marsiliis *cons.73. n.13.* & alii communiter *ubi infrà* citandi.

9 Et tandem nota quartò, quod licèt sine ulla difficultate quis possit torqueri ex dicto trium sociorum criminis, tamen hoc limitandum est, quando sit tanta vis bonæ famę propter magnam personarum inæqualitatem, ut v.g. ait Delrius *in disquis.mag.in appen.lib.5.q.6.* si Princeps denuntiaretur à suis subditis, tunc enim tot denunciationes requirerentur, quot possint præponderare, & idem ego sentio de aliquo qui in civitate publicè apud sæculares haberetur pro Religioso eximiæ sanctitatis, plurimi enim facienda vitæ precedentis merita, ut patet ex *l.3.§.5. sed sit ex inprovisò, & l. non omnes, §. à barbaris, ff. de re milit.*

R E S O L. VIII.

An depositio socii criminis adminiculata, sufficiat ad torquendum, si Inquisitores videant ipsum pati alios defectus, ut qui est infamis, criminosus, perjurus, vilis, abiectus aut aliàs inhabilis?

Et notatur socium criminis in casu hæresis admittendum esse etiam si alios defectus pateretur?

Ex quo alius casus infertur circa depositionem socii criminis, & positus in calce hujus Resolutionis? Ex p.4. tr.6. Ref. etiam 8.

§. 1. Negativè respondendum est, igitur socius criminis, qui patitur plures defectus, ut qui est infamis, criminosus, perjurus, aut aliàs inhabilis, non facit indicium ad torturam. Ita Sousa *in aphor. Inquisit. lib.2.c.39.n.53. & c.25.n.25.* Gigas *de crim. læsæ Majest. lib.2. q.7. n.7.* Menoch. *de arbitr. lib.2.cas.474.n.54.* Anton. de Ballis *tr.var.lib.1.q.26.n.25.* Narbona *in recopil. p.2.leg.2.glossa 4.n.10.& 11.* Bursatus *vol.1.consl.275.n.19.* Mascardus *de probat. tom.3. concl.1311. nu.13.& 42.* Farinacius *q.62.n.381.& seq.* Boerius *decis.319.n.3.* & ante omnes Jo. Rojas *singul.188.n.5.* ubi sic ait: Licèt in crimine hæresis socius criminis in testem admittatur, id locum habet in socio criminis, aliàs non infamato ex aliis delictis. Ita ille, & ideò Delrius *in disquis. mag. lib.5. sect.3. fol. mihi 711.* sic ait: Socius criminis ut faciat indicium ad torturam, requiritur ut non patiatur nisi hunc unum defectum, nam si plures habeat, etiamsi tantùm duos, v.g. quòd non tantùm sit infamis, & criminosus, sed etiam sit vilis, abjectus, vel aliàs inhabilis, tunc ne in exceceptis quidem faceret indicium ad Inquisitionem specialem, nedum ad torturam, etiamsi in tortura suam nominationem confirmasset. Hæc Delrius. Unde Joseph. Sesse Consultor S. Officii *to.4. decis.Regni Arag.477. n.32.* sic ait: Licèt in crimine heresis admittatur socius criminis, hoc procedit, quando talis socius non sit ex alio delicto infamatus, & sic non datur contra eum duplex exceptio, & defectus: nam sicut plura adminicula probant probationem, sic plures defectus eam destruunt. Ita ille, & novissimè Anton. Quevedo *de judicis & tortura p.2. c.5. n.18.* ubi ita asserit: (En los casos en que el dicho del socio haze indicio para tormento ha de ser quando solamente padece excepcion de complice en aquel delicto, però no quando padece tachas y obieciones por otro camino que por elle.) Hæc ille, & etiam ante illum Avendañus *respons.31.n.7.* unde ex hoc principio ego olim reum à tortura liberavi, quod valdè tenendum est menti à DD. Inquisitoribus, quia socii criminis in nostro sacro Tribunali ferè semper patiuntur aliàs exceptiones.

2 Non desinam tamen hic adnotare, Delrium sibi contrarium *in appen 2. q.17. dicti lib.5. fol.877.* docere, socium criminis in casu hæresis admittendum esse, etiamsi alios defectus pateretur, quia lex criminosos, & infames ad testimonium in criminibus exceptis ferendum admittens inter eos, qui uno, vel pluribus criminibus involutus, aut ratione criminum sæpiùs infamia notatur, non distinguit; ergo nec nos distinguere debemus. Deinde, v.g. malefici plurimis iisque horrendis criminibus utplurimum sunt innodati, quòd si aliis criminibus maleficos testes carere esset necesse, nullus unquam esset testis idoneus. Et ita hanc sententiam putat Delrius tenendam esse, quia utilior Reipublicę, & justitiæ, & pro illa citat Baiardum, Bossium, & Ludovicum; sed non est deferenda communis opinio, ex qua infert Farinacius *q.43. n.86.* unum notabile, quòd si reus primò examinatus negaverit delictum, ac etiam complices, vel confessus de se delictum interrogatus de complicibus illos reticuerit, si postea iterum de hoc interrogatus, vel tortus spontè, aut per torturam variando à prima depositione socios nominaverit, non utique tunc faciet talis nominatio, indicium ad torturam contra nominatos, ex defectu perjurii, nisi forsan cum dicto socii criminis perjuro concurrerent non solùm adminicula, sed illa quidem essent gravia.

R E S O L. IX.

An dictum socii criminis adminiculatum sufficiat, ut Inquisitores possint torquere reum, si sit bonæ conditionis, & famæ?

Et an faciat indicium ad torturam, si socius criminis, nulla præcedente interrogatione, alios socios nominat? Ex p.4.tr.6.Ref. etiam 9.

§. 1. Negativam sententiam docet Grammaticus *consil. 70. n.7.* ubi loquitur etiam in dicto duorum sociorum criminis, idem docet Parisius *lib.4. consil.151.n.13.* Rolandus à Valle *vol.1. consil. 16. n.24. & seq.* Bertazolius *lib.1. consil.61.n.19.* Peguera *decision.crim.5.n.31.* Monticellus *in praxi crim.reg.4.n.46.* ubi sic ait: Requiritur, quòd inculpatus sit malæ famæ, conditionis, malæque vitæ & conversationis, aliàs nominatio in socium criminis nihil ei præjudicabit; quoniam bona fama talem effectum operatur, ut per ipsa elisum intelligatur illud indicium, quod ex dicto socii criminis resultabit. Ita ille, qui citat Canteram, & Alexandrum.

2 Sed hoc (attendant DD.Inquisitores) ego puto remittendum esse eorum prudenti arbitrio, nam si cum dicto socii concurrerent tot adminicula, & præsumptiones, ut superarent bonam famam, esset omninò nominatus subiiciendus torturæ, & ita tenet Farinacius *q.137.n.188.*

3 Notandum est tamen hic obiter, quod non est à DD. Inquisitoribus admittenda opinio aliquorum Doctorum asserentium, quod non facit indicium ad torturam, si socius criminis nulla præcedente interrogatione, alios socios nominet, & ita contra hanc opinionem insurgit Farinacius *loco cit. n.189.* Jul. Clarus *in pract. lib.5. q.21.* & alii, nec valet dicere, quòd testis ultrò se offerens examini suspectus à jure reputatur; ergo pariter reputari debet suspecta nominatio socii criminis spontè facta, nam respondetur esse disparem rationem inter utrumq; casum, quia socius criminis in nostro casu non spontè se subiicit examini, sed coactus, ut patet, nec spontè dicitur deponere, quia cùm à judice ad dicendam veritatem super facto dato juramento, implicitè interrogatur de sociis, si socii intervenerunt: ergo, &c. Sed de hoc *suprà* etiam dictum est. Sup. contento in hoc §. sup. in R. 6. §. Notandum est tamen hic obiter. Sup. in §. not. præterito.

RESOL. X.

An socii criminis, ut fidem faciant contra nominatos, sufficiat jurare, vel opus sit, ut ab Inquisitoribus torqueantur ad deponendum? Ex p.4. tr.6. Ref. etiam 10.

§. 1. Sufficere juramentum & torturæ supradictos non esse subiiciendos, docet Jo. Rojas *de haeret. p.2. assert. 7. nu. 155.* Simanc. *in cathol. instit. tit. 53. n. 18.* & Avend. *resp. 11. n. 8.* & alii.

2 Verùm M. Anton. Genuensis *in praxi Archiep. cap. 68. n. 11.* sic asserit. Licèt secundùm Simancam testi socio criminis sit adhibenda fides, etiam sine tormentis, praxis tamen se habet in contrarium, quòd torquetur aliquantulum ad validandam ejus depositionem contra socium. Ita ille, & M. Anton. Delrius *in disquis. mag. lib. 5. sect. 3.* contra Simancam probat etiam, quòd, ut fidem faciat socius criminis contra socium nominatum, debeat torqueri. Vide etiam Campegium in Zanchinum *de haeret. c. 9. lit. C.* Riccium *p. 3. dec. 298.* & Turrianum *lib. 2. dec. 39. n. 7.* Marsilium *consil. 22. n. 22. consil. 78. n. 1.* & quod majus est, Michaelem Zanardum Consultorem S. Officii in Italia *in direct. Theol. p. 3. c. 94. fol. mihi* 516. sic asserentem. Duo socii criminis faciunt indicium ad torturam, dummodo cum aliquibus indiciis deponant, & dictum suum in tormentis sustineant. Ita ille, & novissimè Anton. Quevedo *de indiciis & tort. p. 2. cap. 5. n. 10.* sic ait: (Es de advertir que estos complices no deuen ser creidos sin tormentos, sino que por este efeto deben ser preguntados con ellos, y esto se debe alli praticar, y si no se haze no es, porque no se deba hazer, si no por la ignorancia, y floxedad de los Juezes.) Sic ille. Alphonsus Narbona *in recopil. p. 2. lib. 8. tit. 12. leg. 2. glos. 5. n. 36. & 40.* acriter hanc sententiam defendit, quam etiam tenet Catharinus *de interrogat. reor. lib. 5. c. 2. n. 18.* & Caballus *cent. 1. cas. 30.*

3 Sed his non obstantibus opinio Simancæ mihi placet, quæ servatur in Tribunalibus nostræ Inquisitionis Hispanicæ, & illam tenet etiam Pegna *in direct. Inquis. p. 3. comm. 113.* Dico igitur socium criminis absque tortura indicium facere modo, quo *supra* explicatum est, & hanc sententiam solidè confirmat Seraph. Freitas *in addit. noviss. ad tr. de Confes. solicit. q. 4. n. 42. & seq.* & ita teste Anton. de Ballis *tr. var. lib. 1. q. 26. n. 6.* hodie servatur in magna Regia Curia hujus Regni, ubi recipitur dictum socii criminis absque tortura, & Petrus Caballus licèt *ubi supr. & cas. 84. n. 11. & seq.* teneat non valere dictum socii sine tortura, tamen asserit multis in locis hoc non observari de consuetudine.

Sed quia hæc difficultas oritur etiam circa depositiones aliorum testium inhabilium, ideò quærendum est absolutè, ut in sequenti resolutione.

RESOL. XI.

An testes inhabiles, ut fidem faciant, sint ab Inquisitoribus torquendi?

Et an quamvis testes inhabiles admittantur ad probandum aliquem esse hæreticum, è contra verò non admittantur in favorem illius?

Et an hujusmodi testes non sufficiant ad plenam probationem, sed ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam?

Et aliqua alia discutiuntur in textu hujus Resolutionis supradictos testes inhabiles. Ex p.4. tr.6. Ref. etiam 11.

Sup. prima dub. hujus Res. multis in 1. §. R. not. seq.

§. 1. Hic casus in sacro Tribunali quotidie accidit, quia quamvis regulariter inhabiles, ut excommunicati, infames, &c. à testimonio repellantur, at in causis fidei propter Religionis favorem, ne tam grave hæresis crimen impunitum remaneat, admittuntur, ex *c. in fidei favorem, de haeret. in 6.* Sed difficultas est, an ut fidem faciant, debeant torqueri? & affirmativam sententiam docet Sanctarell. *de haeresi c. 38. dub. un. nu. 1.* & illam mordicus tenet, & defendit Anton. Delrius *in disquis. mag. lib. 5. sect. 3.* & Inquisitor Campegius *in addit. ad Zanchinum tr. de haeret. c. 9. lit. C. in ver. Inquisitor. ver. adsunt insuper.*

Sup. hoc sup. in tr. 10. R. 41. §. Dico secundo in princ.

2 Verùm hæc sententia dura nimis, & aspera videtur, & ideò crederem hos testes inhabiles indicium facere sive majus, sive minus, spectatis personarum qualitatibus, aliisque circumstantiis, etiamsi spontè, & sine tormento testimonium dederint, & certè si testes inhabiles non admitterentur in nostro sacro Tribunali ad testimonium dicendum, sine tortura, facilè averterentur à ferendo testimonio in causa fidei; non tamen nego, quandoque posse, & debere torqueri, quod quando fieri debeat, DD. Inquisitorum arbitrio relinquo spectata testium infamium malitia, improbitate & varietate, & hæc omnia docet Pegna *in direct. Inquis. p. 3. q. 46. comm. 113.* & Simanca *tit. 64. n. 37.* Rojas *de haeret. p. 2. n. 153.* Sousa *in aphor. Inquis. lib. 2. c. 13. n. 15.* cum Antonio Gomez *var. resol. lib. 3. c. 12. n. 16.* & Sigismundo Scaccia *tom. 1. lib. 1. c. 81. n. 2.* & ita in praxi observatur in nostro Tribunali Inquis. Hispan. ubi dicti testes ordinariè non torquentur, & ita servari in Curia Archiepiscopali Neapolitana testatur doctus Aloysius Riccius *p. 2. decis. 68.* ubi admittuntur testes inhabiles ad probandum sine tortura.

3 Notandum est tamen hic primò, quòd testes inhabiles admittuntur ad probandum aliquem esse hæreticum; è contra verò non admittuntur in favorem illius, secundùm Joseph Sesse *to. 4. decis. 477. nu. 35.* Malleum Maleficarum *tom. 1. p. 3. q. 4.* Gundissal. *de haeret. q. 13. n. 14.* Repert. Inquis. *ver. an illis testes inhabiles.* Zecchium *in sum. to. 1. tit. de haeret. c. 11. n. 14.* & Jo. Rojas *singul. 188. n. 10.* ubi sic ait: Ad defensionem hæreticorum testes inhabiles, & minus idonei non admittuntur, & id annuere videtur textus *in c. in favorem fidei*, de qua conclusione est casus expressus *in c. filii, vel haeredes, in fine, de haeret. in 6.* ibi, *non tamen per uxores, filios, familiares, vel de suis aliquos, sed per testes, alios fide dignos*, & expressè habetur *in direct. p. 3. c. 70.* & hunc intellectum ad prædicta jura tenuit Bossius *in pract. crim. tit. haeret. n. 3.* Hæc omnia Rojas *loc. cit.* Sup. hoc in R. hoc. praecedenti in ejus § 1. & §. Dico tertio.

Sup. hoc ibid. in § Dico tertio.

4 Verùm contraria sententia hodie servatur in praxi, & ita docet Sousa *in aphor. Inquis. lib. 2. c. 13. n. 8.* ubi sic ait: Testes inhabiles admittuntur ad defensionem rei in crimine hæresis, dummodo inde non sequatur pœna parti accusanti, & admissi etiam non plenè probant. Ita ille, qui citat Farinacium *q. 62. limit. 5.* licèt sibi sit contrarius, nam *q. 188. n. 82.* docet hos testes minimè admittendos esse, hinc à fortiori dicendum est admittendos esse familiares consanguineos & domesticos, si pro reo adducantur, non tamen tanquam integros testes, sed ut testes diminutæ veritatis, licèt hoc non procedat secundùm Simanc. *in enchir. tit. 35. n. 24.* quando consanguinei admittuntur ad probandas exceptiones contra testes promotoris fiscalis, tunc enim consanguineos intra quartum gradum asserit non esse admittendos, nec ad probandas defensiones obliquas, sive indirectas. Ita ille. Sup. hoc ibid. §. Liberatur.

5 Nota secundò Repertorium Inquisit. *ver. testes, ver. nota distinctionem*, & glossa *in c. in fidei favorem, ver. Inquis.* Jo. Andreas *ibi n. 3.* Geminianus *n. 7.* Francus *n. 3.* Farinacius *de haeresi q. 188. n. 78.* & alii asserunt testes inhabiles per *dict. cap.* in fidei favorem admittendos esse, quando per viam Inquisitionis proceditur; sed ego puto in crimine hæresis testes inhabiles admittendos esse etiam, quando proceditur per viam accusationis. Ita Sousa *in aphor. Inquis. lib. 2. c. 13. n. 6.* Rojas *singul. 188. n. 6. & singul. 192. n. 3.* Gundissalvus *de haeret. q. 13. n. 17.* Carrera *tr. de haeret. n. 120.* & ratio est, quia in utroque casu est eadem ratio in fidei favorem, & idem tenet Farin. sibi contrarius *q. 62. n. 85.* Sup. contento in hoc §. ibid. §. Dico secundo post medium vers. Et non verum est.

Sup. dicto contrario in hoc §. lege sup. prima illa hujus R. & §. penult. & ult. etiam hujus R. & aliam §. positum in memorat. ult. hujus R.

6 Nota tertiò, quòd licèt testes inhabiles admittantur modo, quo supra in favorem fidei, hoc intelligendum est ad solam probationem delicti, non autem ad illius circumstantias non substantiales; & ideò asserit Sousa *in aphor. Inquis. lib. 2. c. 13. nu. 7.* testes inhabiles non probant adminicula, adminicula, inquam non substantialia. Ita ille. Unde infertur hos testes admitti ad probandam, v.g. familiaritatem cum hæreticis, conventicula secreta, & alia hujusmodi, quia hæc demonstrant delictum, & sunt de illius intrinseca substantia, non autem, v.g. ad probandum Baptismum inquisiti, &c. licèt Bossius *tit. de crimine laesa majest. n. 114.* & Gigas *eodem tit. q. 1. per totam*, cum aliis doceant testes admissos ad probandum aliquod delictum, admitti debere ad probandum ea omnia, sine quibus delictum esse non potest; verùm nostram sententiam tenet Farinacius *q. 56. de testibus à n. 78.* illamque confirmat doctus Narbona *in recopilat. p. 2. leg. 2. gloss. 7. n. 6. & seqq.* ad illum, & non pigebit.

7 Nota quartò, quòd licèt hujusmodi testes non sufficiant ad plenam probationem, sed ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam, ut docet Rojas *singul. 191. n. 3.* & alii penes ipsum. Non est tamen negandum quòd si magnus sit eorum numerus, & adsint conjecturæ sufficientes, suppletur eorum defectus, & potest imponi pœna ordinaria. Ita Sousa *in aphor. Inquis. lib. 2. c. 13. n. 13.* Pegna *in direct. p. 3. comment. 113.* Joseph Sesse *to. 4. decis. Regn. Aragon. 477. n. 28.* & alii. Unde non gravabor hic apponere verba Castri Palai *in opere morali to. 1. tr. 4. disp. 8. punct. 15. §. 4. n. 1.* ubi sic ait: De testibus inhabilibus ut sunt excommunicati, criminosi, socii criminis, Judæi, & hæretici, communis & recepta sententia est non integrè delictum probare, quia licèt favore fidei ad testificandum admittantur, admittuntur, tamen ut periculo falsitatis dicendæ subjecti, neque enim hoc periculum, quod est intrinsecum, purgari potest admissione, ex quo fit duplici teste contestes sociis criminis, aut aliàs inhabilibus non posse reum ad pœnam ordinariam condemnari, etiamsi indicia & circumstantiæ concurrant, quibus præsumi potest veritatem deponere, quia hujusmodi indicia & circumstantiæ expostulantur, ut eorum dictum admitti possit, non autem expostulantur, ut integrè probent, ut legenti textum *in c. in fidei favorem, de haeret. in 6.* patebit quodcirca depositio unius testis inhabilis rarò ad torturam sufficit, nisi aliis adminiculis, & præsumptionibus gravibus adjuvetur, depositio duorum sufficiet ad torturam, vel ad condemnandum reum pœna extraordinaria; trium, vel quatuor depositio ad condemnationem ordinariam sufficiet, quia multitudine deponentium inhabilitas illorum reparatur. Ita Palaus. Sed ego pace viri docti nunquam condemnarem hæreticum pœna ordinaria ex testimonio trium testium inhabilium, quia hodie utplurimum non damnatur hæreticus ad pœnam ordinariam, nisi adversùs illum adsint tres testes contestes omni exceptione majores;

Sup. hoc sup. in tr. 10. R. 41. §. Dico quarto & ibi. h. & vers. Et ideò, & in R. 71. §. 1. ad medium vers. Depositio, & hic sup. lege R. 6. per tot. & §. ejus prima not.

Sup. hoc & seqq. in hoc §. signanter in duobus §§. primis not. praeteritis, & pro parte lege etiam aliam R. dictam not. seq.

majores; quomodo igitur damnandus erit ex testimonio trium testium inhabilium? imò neque cùm quatuor, plures itaque requiruntur; & tali in casu numerus testium, ut observat Rojas *singul.* 188. *n.* 3. supplet eorum defectus etiam ad effectum, ut dicantur omni exceptione majores, & etiam si omnes patiantur aliquas exceptiones. Ita Gregor. XV. *in decis.* 351. *n.* 4. & 5. & Cæsar de Grassis *decis.* 175. *n.* 9. licèt, ut verum fatear, quod hoc ultimum dissentiat Cacheranus *cons.* 64. *n.* 30. & Bursatus, *lib.* 3. *cons.* 321. *n.* 21.

8 Nota quintò, hos testes inhabiles, criminosos infames, &c. admittendos esse non solùm in defectum aliarum probationum, sed etiam in casu, quo aliter veritas haberi possit, & ita contra Delrium *in disquis. mag. lib.* 5. *sect.* 5. *§. possunt in hac causa, fol. mihi* 728. & Eymericum *in direct. part.* 3. *quæst.* 69. docent Simanca *in cathol. instit. tit.* 35. *nu.* 17. Umbertus Locatus *in praxi Inquisit. ver. excommunicati*, *n.* 4. Repertorium Inquis. *ver. testes*, *vers. est tamen.* Scaccia *de judic.* &c. *tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 82. *n.* 2. Farinacius *de hæresi q.* 188. *§.* 5. *n.* 74. & alii, & patet ex textu *in cap. in fidei favorem de hæret. in* 6. ibi, *præsertim in defectum aliarum probationum*, dictio enim illa, *præsertim*, est ampliativa, & demonstrat in omni casu admittendos esse, maxime in illo, hinc asserunt DD. quos ad satietatem adducit amicus noster doctus Augustinus Barbosa *in tract. de dictionibus usu frequentibus*, *dict.* 277. *n.* 4. quòd hæc dictio, *præsertim*, exprimit casum minus dubitabilem, & implicat, & supponit magis indubitabilem.

9 Et tandem nota sextò, quòd supradicti testes admittuntur contra reos, quando, ut habetur *in d. c.* in fidei favorem ea verisimilibus conjecturis, & ex numero testium, aut personarum, tam deponentium, quàm eorum contra quos deponitur, qualitate, ac aliis circumstantiis sic testificantur, ut falsa dicere non præsumatur; & ita etiam observat Delrius *in disquis. mag. append.* 2. *lib.* 5. *q.* 1. Hippolytus de Marsiliis *cons.* 47. *n.* 13. Menochius *de arbitr. lib.* 2. *cas.* 474. *n.* 58. Mascardus *de probat. l.* 1. *concl.* 158. *n.* 3. & alii, qui loquuntur de depositione socii criminis.

RESOL. XII.

An confessio extrajudicialis sufficiat, ut Inquisitores possint torquere reum?

Et an si reus revocavit confessionem extra judicialem, sit torquendus?

Et an confessio extrajudicialis ita valeat ad torturam, ut si reus in tortura idem confiteatur, possit condemnari, etiam si postea non ratificet confessionem?

Et an confessio extrajudicialis non probetur per testes singulares?

Et quid in crimine hæresi? Ex p. 4. tr. 6. Ref. etiam 12.

§. 1. RESpondeo affirmativè cum Pegna *in director. p.* 3. *comment.* 110. *lit. M.* Simanca *in enchir. tit.* 56. *n.* 14. Joseph Aldrete *in discipl. suenda lib.* 2. *c.* 8. *n.* 3. Sanchez *in opusc. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 3. *dub.* 15. *n.* 8. Sylvestro *ver. Indicium*, *q.* 2. Angelo *n.* 1. Tabiena *n.* 1. Gomez *tom.* 3. *var. c.* 13. *n.* 8. Petro Binsfeldio *in comment. de malef. & math. leg.* 9. *de indiciis*, §. 8. Miranda *in ordine judic. tom.* 2. *q.* 26. *art.* 7. *conclus.* 1. Michaele Zanardo *in direct. Theolog. p.* 3. *c.* 95. *fol.* 525. Sousa *in aphorism. Inquis. lib.* 2. *c.* 39. *n.* 91. Joseph de S. Maria *in Tribun. Relig. tr.* 5. *c.* 2. §. 8. Julio Claro *q.* 21. *n.* 31. Farinacio *q.* 37. *n.* 47. Carrerio *in pract. leg. observare*, *n.* 121. Hippolyto de Marsiliis *in pract.* §. *diligenter*, *n.* 76. Rodriquez *in summ. tom.* 2. *c.* 162. *n.* 1. & aliis penes ipsos, quia non est credendum aliquem sibi falsò crimen imponere.

2 Sed notandum est quod Follerius *in pract. in* 2. *p. num.* 204. adducit decem & septem requisita, ut confessio extrajudicialis sit indicium ad torturam; verùm, ut observat Bajardus *in addit. ad Jul. Clar. qu.* 21. *num.* 112. & Menochius *de præsumption. lib.* 1. *q.* 89. *n.* 16. & *seqq.* quatuor tantum sunt necessaria. Primum quòd confessio ista debet esse verisimilis, atque ita debet habere causam præexistentem, nam si nulla subesset causa, qua ita factum dici posset, indicium sumi non posset. Secundum, quòd hæc confessio facta fuerit seriò, non autem jocosè, item facta esse non debeat calore iracundiæ. Tertium, quòd sit confessio specialis, non autem generalis, & quo loco, & quo tempore fuerit facta. Quartum, quòd hæc confessio sit probata testimonio duorum, & licèt hoc requisitum sit commune cum aliis indiciis remotis, habet tamen nescio quid plus, cùm majori quadam diligentia ii testificari debeant. Hæc omnia Menochius ex Follerio; & hoc ultimum docet etiam Villadiego *in poli. c.* 3. *n.* 311. asserens duos testes de confessione extrajudiciali sufficere ad torturam, cum Joseph de Sancta Maria *in Tribun. Relig. tr.* 5. *c.* 2. §. 8. Giurba *consil.* 87. *n.* 20.

3 Adverte id, quod asserit Menochius, confessionem extrajudicialem debere esse cum loco & tempore, ut faciat indicium ad torturam, docere etiam Brunum *de indiciis q.* 3. *n.* 16. Carrerium *in praxi leg. observare n.* 121. Farinacium *q.* 82. *nu.* 29. Antonium Quevedo *lib. de indic. & tort. cap.* 7. *n.* 3. & Mascardum *lib.* 1. *concl.* 353. *nu.* 1. Sed adversùs illos insurgit Antonius de Ballis *in tract. var. lib.* 1. *q.* 13. *n.* 3. quia non videtur ei possibile, nec verisimile extra indicium quemquam velle narrare integrum factum cùm circumstantiis, quod etiam advertit Bossius *in tit. de Confess. n.* 45. sed de hoc *infrà* etiam redibit sermo in fine hujus resolutionis.

4 Notandum est tamen hic primò, quòd Menoch. *loc. cit. n.* 25. Carrerius *in praxi leg. observare n.* 121. Marsilius *sing.* 310. Cacheranus *in dec. Pedem.* 76. *n.* 25. Bertazolus *l.* 2. *consil.* 166. *n.* 22. & alii asserunt, quòd si reus revocavit confessionem extrajudicialem, non est torquendus, cùm sit confessio nudi facti; verum adversùs hanc sententiam insurgit, & meritò Jul. Clar. *ubi supra*, & novissimè doctus Petrus Caballus *resol. crim. cent.* 1. *cas.* 81. *n.* 4. ubi cum multis aliis probat, quòd si error non probetur: semper talis confessio facit indicium ad torturam, & ita testatur de praxi. Atque hanc sententiam docet etiam Farinacius *q.* 82. *n.* 28. Bossius *titul. de Confess. n.* 55. Binsfendius *in comment. de malef. leg.* 9. *de indiciis*, §. 9. Miranda *in ordine judic. tom.* 2. *q.* 26. *art.* 7. *concl.* 1. Unde cautè legendus est à nostris DD. Inquisitoribus in hac quæstione Albertinus *de agnosc. q.* 25. *nu.* 32. & Sanchez *in opusc. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 3. *dub.* 15. *n.* 8.

5 Nota secundò, quod licèt aliqui Doctores magni nominis, quos citat & sequitur Alphonsus Villagut *in praxi lib.* 7. *cap.* 14. *concl.* 3. Mascard. *de probat. lib.* 1. *concl.* 353. *n.* 24. doceant confessionem extrajudicialem ita valere ad torturam, ut si reus in tortura idem confiteatur, possit condemnari, etiam si postea non ratificet confessionem; tamen hoc non est tenendum, si de condemnatione ad pœnam ordinariam criminis intelligatur, quia confessio in tormentis, præcedentibus indiciis facta, semper requirit perseverantiam & ratificationem, alioquin est nullius momenti, cùm vi tormentorum censeatur expressa. Ita Martinus Becanus *in* 2. 2. *D. Th. de just. q.* 67. *de injust. judicis*, *q.* 10. *concl.* 2. *n.* 9. Pegna *in direct. p.* 3. *comment.* 110. & Petrus Caballus *ubi suprà n.* 6. & alii penes ipsum, quibus adde Suarez de Paz *in praxi tom.* 1. *p.* 5. *capite* 3. §. 12. *nu.* 26. Gomez *tom.* 3. *var. c.* 13. *n.* 8. Cartharium *de interrogat. reor. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 153. Pajardum *in addit. ad Jul. Clar. q.* 64. *n.* 136. Guazzinum *to.* 2. *lib.* 1. *defens.* 30. *dub.* 35. *n.* 6. & ex nostris Simancam *in Cathol. instit. tit.* 65. *n.* 70. & Mirandam *in ordine judic. tom.* 2. *q.* 26. *art.* 7. *concl.* 1. qui *concl.* 2. cum multis DD. probat confessionem emanatam coram judice incompetente semiplenè probare, & indicium facere ad torturam, modo sit spontanea, & libera, vide Pegnam *in direct. Inquisit. p.* 3. *comment.* 118. *in appen.* & Genuensem *in praxi Archiepiscop. c.* 8. *n.* 3.

6 Et tandem nota tertiò, quòd licèt Farinac. *q.* 82. *n.* 45. & *q.* 64. *n.* 145. cum aliis asserat, quòd confessio extrajudicialis non probetur per testes singulares, tamen noster Sousa *in Aphor. Inquisit. lib.* 2. *c.* 21. *nu.* 10. in crimine hæresis contrarium docet, sic enim ait: Confessio extra judicialis sufficienter probatur testibus singularibus, quorum singularitas est adminiculativa, præsertim in crimine hæresis. Ita ille, ubi citat Mascardum; & hanc sententiam etiam docet Arbertinus *de agnoscen. q.* 25. *num.* 20. ubi ita asserit: Si darentur plures extrajudiciales confessiones rei, & unus testis deponeret de una confessione, & alter de altera, & sic, quod testes essent singulares, licet unusquisque per se non facerent indicium, tamen hæ attestationes simul junctæ indicium faceret ad torturam. Ita ille, qui respondet ad contraria & hanc sententiam probant ea, quæ *suprà* dicta sunt *in resol.* 7. & tandem, illam etiam tenet Castrus Palaus *in opere morali tr.* 4. *disp.* 8. *punct.* 9. *n.* 3. & 4. quicquid in contrarium asserat Farinacius, Menochius & alii.

RESOL. XIII.

An fama probeat indicium, ut Inquisitores reum tortura subjicere possint? Ex p. 4. tr. 6. Ref. etiam 13.

§. 1. QUicquid aliqui asserant, sola fama de se non est sufficiens indicium ad torturam; igitur secundùm Simancam *tit.* 65. *nu.* 37. ut propter famam quispiam torqueri queat, hæc omnia simul requiruntur, quòd reus vilis, & infamatus sit, quòd fama sit orta non à malevolis, aut levibus hominibus, sed ab honestis, & fide dignis, & postremò quòd per testes idoneos probata sit, nec sat est, quòd testes dicant hanc esse publicam famam, nisi etiam rationem addant, qua id necessariò concludant. Ita ille, & post illum Sanchez *in opusc. tom.* 1. *lib.* 6. *c.* 3. *dub.* 15. *n.* 19. Sylvester etiam *ver. Indicium*, *q.* 4. Angelus *n.* 4. Armila *n.* 5. Tabiena *n.* 3. Miranda *de ordine judic. tom.* 2. *q.* 26. *n.* 5. *concl.* 1. & 2. Pegna *in direct. Inquis. p.* 3. *comm.* 110. & Sousa *in aphor. Inquis. lib.* 2. *c.* 39. *n.* 59. Quevedo *lib. de indiciis, & tortura. c.* 9. *n.* 3. Menochius *de præsumpt. lib.* 1. *q.* 89. *n.* 51. qui *n.* 52. declaclarat hanc sententiam locum non habere, quando fama esset vehemens, nam tunc ipsa sola sine aliis adminiculis esset sufficiẽs ad torturam; quæ autem dicatur fama vehemens, hoc relinquitur arbitrio judicis. Sed Petrus Binsfeldius *in commen. de Malef. & Math. leg.* 9. *de judiciis*, §. 6. Petrus Caballus *in resol. crim. cent.* 1. *cas.* 84. *n.* 14. putant famam vehementem de se sola non sufficere ad torturam; verùm cõmunis sententia Doctorum est in contrarium, quos affert Faric. *q.* 47. *n.* 28. sentiens famã vehemẽtem sufficere, quod etiã docet Miranda *de ordine judic. to.* 2. *q.* 26. *art.* 5. *concl.* 1. Menochius *consil.* 788. *n.* 27. Peguera *dec.* 17. *n.* 16. Aldovinus *consil.* 26. *n.* 2. & ex nostris Pegna *in direct. part.* 3. *comm.* 110. Sed, ut sit vehemens, advertit Farinacius quòd, judex

judex aliquas regulas debet animadvertere, id est, quòd fama non dicitur vehemens, quando illa ortum habuit à personis inhonestis, & non fide dignis, & numerus testium minimè supplet illorum inhabilitatem in probatione famæ. Deinde attendenda est causa originis ipsius famæ, non autem numerus personarum, & ideò si fama ortum habuerit à mille personis, & nulla appareat causa, unde talis fama orta sit, non est habenda in consideratione, & ideò non facit judicium ad torturam. Sed stantibus prædictis considerationibus tantum est dicere famam vehementem facere judicium ad torturam, quantum dicere famam adminiculatam facere indicium ad torturam; ergo cum non possit fama vehemens dici, nisi sit adminiculata, sequitur has sententias inter, se non pugnare. Concludendum igitur est dictam famam cum aliis indiciis & conjecturis modo quo *suprà* explicat Simanca, esse sufficiens judicium ad torturam, & in casu contingenti DD. Inquisitores ne deferant videre Inquisitorem, Canteram *in qq. crim. c. 2. de probat. per testes*, q. 2. n. 8. & Pegnam *ubi suprà*, & Bertazolium *vol. 1. consil.* 213. n. 3. cum Pitigiano *in pract. crim. p. 3. c. 7. in addit. lit. B.* & Michaele Zanardo *in direct. Inquis. p. 3. c. 95. fol.* 514.

2 Notandum est tamen hic primò, quòd multi asserunt famam habentem ortum ab aliqua verisimili causa & conjectura sufficere, etiamsi testes non sint ita honesti, & fide digni, sed hanc sententiam meritò reprobat Farinacius *q. 47. n.* 159. Unde dicendum est testes deponentes de fama; ad minus duos esse debere; & hos spectatæ vitæ, & omni exceptione majores, ut ex multis probat Miranda *de ordin. judic. to.* 2. *q.* 26. *art. 5. concl.* 2.

3 Nota secundò quòd aliqui asserunt sufficere in nostro casu, si testis dicat se ita publicè dici audivisse, vel ita esse publicam vocem & famam. Ita Peguera *decis.* 17. *n.* 25. Paulus Granatus *theor.* 22. *n.* 6. Bursatus *lib.* 1. *concl.* 90. *n.* 6. & alii, quos adducit Mascardus *de probat. lib* 1. *concl.* 497. *n.* 19. *&* *lib.* 2. *concl.* 749. *n.* 4. *&* 5. Sed ego contrariam sententiam tenendam esse puto cũ Bartolo *in l. de minore*, *§. plurium*, *n.* 12. & *ibi* etiam Marsilius *n.* 54. *in fine, ff. de q.* Navarrus *in tract. de fama & infamia*, *c. non sunt audiendi* 2. *q.* 3. *n.* 13. *&* 14. & alii innumeri; & ad summum prima opinio tunc admittenda est, quando testes adducerent causas & conjecturas verisimiles, ex quibus orta fuit fama, nam aliter famam non probarent, etiamsi dicerent se ita publicè dici audivisse, vel sic esse publicam vocem, & famam, & ideò dixit Simanca *ubi suprà*, non satis esse, quòd testes dicant ita esse publicam famam, nisi etiam rationem reddant, qua id necessariò concludant; igitur requiritur, ut testes deponentes super famam reddant rationem eorum dicti, etiam non interrogati, & sic debent exprimere causas, indicia, & conjecturas, quibus orta est fama, aliter non probant, & ita inter alios docet Miranda *de ordine judic. to.* 2. *q.* 26. *art.* 5. *concl.* 2. Mascardus *de probat. lib.* 2. *concl.* 149. *n.* 11. 12. *&* 13. *&* *lib.* 3. *concl.* 1369. *n.* 8. Alia verò requisita ad probationem famæ, ne omittas videre apud Farinacium *q.* 37. *usque ad n.* 277.

R E S O L. XIV.

An fuga sit judicium sufficiens, ut Inquisitores possint torquere reum? Ex p. 4. tr. 6. Res. etiam 14.

§. 1. AD hoc dubium ita respondet Simanca *in Cathol. institut. titul.* 65. *n.* 28. Is, qui post commissum crimẽ fugit, antequam accusetur, poterit ob eam causã torqueri, quia ut plerique putant, fuga illa semiplenam probationem facit. Aliud esse, ajunt, cùm reus accusatus fugit, tunc enim fuga non probat semiplenè. Ita ille, & post illum Eymericus à Rosbach *in tr. crim. tit.* 5. *c.* 9. *n.* 2. *&* 5. Joseph de S. Maria *in Tribun. Relig. tract.* 5. *c.* 2. *§.* 9. & Ludovius Miranda *in ordin. judic. to.* 2. *q.* 26. *art.* 8. qui postquam docuisset fugam adminiculatam facere indicium ad torturam, sic subdit. Intelligenda est hæc conclusio de eo, qui post commissum delictum aufugit, antequam accusetur, nam non ab re contra ipsum præsumitur, quòd illud commiserit, estque vehemens, & urgentissimum indicium ad torturam proindè sufficiens; secus est de illo, qui accusatus fugit, nam ejusmodi fuga non est vehemens, & sufficiens indicium ad torturam, nec vim habet semiplenæ probationis, cùm ex alia causa possit procedere. Ita ille. Sed in casu occurrenti ne prętermittas videre Farinacium *quæst.* 48. *nu.* 1. *& seq.* Gomez *tom.* 3 *var. c.* 13. *n.* 10. Jul. Clarum *in pract. §. fin. q.* 21. *num.* 18. Mascardum *de probat. lib.* 2. *concl.* 819. *n.* 4. *&* *concl.* 831. *n.* 9. & alios penes ipsos.

2 Non desinam tamen hic adnotare, aliquos docere ex fuga è carcere etiam attentata, oriri contra fugientem indicium de delicto, pro quo detinebatur, sufficiensque ad torturam, dummodo animo revertendi non effugerit. Et ita docet ex nostris Antonius Sousa *in aphorism. Inquisit. c.* 26. *n.* 34. & ante illum Farinacius *q.* 30. *n.* 85. cum aliis penes ipsum.

R E S O L. XV.

An variatio, mendacium, & vacillatio rei probeant Inquisitoribus indicium ad torturam?

Et an sola titubatio, vultusque mutatio rei faciat contra illum indicium ad torturam? Ex p. 4. tr. 6. Res. etiam 15.

§. 1. RESpondeo ex se sola negativè, Dico igitur quòd ut variatio rei faciat contra ipsum indicium ad torturam, debet esse adminiculata aliqua alia conjectura, indicio, seu præsumptione: secus autem ut dixi, si sit sola nuda, non adminiculata; & ita hanc sententiam tenet Zanardus *in direct. Theol. p.* 3. *c.* 93. *fol.* 512. Lessius *lib.* 2. *c.* 29. *dub.* 17. *n.* 164. Becanus *in* 2. 2. *D. Thom. de just. quæst.* 67. *de injustitia judicis*, *quæst.* 10. *n.* 13. Ciazyius *in defens. reorum dicept.* 35. *nu.* 8. Sousa *in aphor. Inquis. lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 80. Ludovicus Carerius *in pract. crim. leg. observare*, *nu.* 119. Jul. Clarus *in pract. §. fin. qu.* 21. Cacheran. *decis. Pedemon.* 79. *num.* 17. & alii quos citat, & sequitur Petrus Caballus *resol. crimin. cent.* 2. *cas.* 200. *n.* 136. ubi sic ait. Viatico circa circumstantias, & qualitates delicti nullo modo facit indicium ad torturam, nec etiam si sit circa ipsum delictum, nisi junctis aliis indiciis, secundùm communem opinionem Doctorum. Ita ille. Et idem dicendum est de mendacio, ut ex multis Doctoribus observat Miranda *in ordin. judic. tom.* 2. *qu.* 26. *artic.* 12. *concl.* 1. & de vacillatione, nam sine alio indicio, conjectura, aut præsumptione non faciunt indicium ad torturam. Unde etiam non desinam hic apponere verba doctissimi Inquisitoris Didaci Cantera *in qq. crim. cap.* 2. *de probat. per testes*, *q.* 1. *num.* 20. ubi sic asserit: Judices non benè faciunt qui captum aliquem propter delictum sine aliquo indicio propter vacillationem solùm vel trepidationem, ponunt ad torturam, & ex hoc vidi quemdam judicem puniri, & condemnari in Cancellaria Granatensi. In causa autem hæresis ex sola vacillatione numquam reus poneretur ad torturam, nisi essent alia indicia de delicto. Ita Cantera.

2 His tamen non obstantibus non desinam hic adnotare, multos Doctores asserere, mendacium super facto principali per se solum indicium esse ad torturam, & ita tenent Doctores, quos ad satietatem adducit Giurba *in consiliis crimin. consil. num.* 27. qui etiam cum multis aliis *in n.* 26. docuerat, quod quando plura adsunt mendacia, unum ab alio adminiculatur ad torturam.

3 Notandum est etiam hic obiter cum Menochio *de præsumpr. lib.* 1. *q.* 89. *n.* 71. quòd sola titulatio, vultusque mutatio rei non facit contra illum indicium ad turturam: nisi cum ea titubatione, & trepidatione concurrant aliqua adminicula, quod priùs docuerat Marsilius *in praxi crim. §. diligenter*, *nu.* 74. & Caretius etiam *in praxi crim. leg. observare*, *n.* 120. & novissimè Sousa *in Aphor. Inquis. lib.* 2. *c.* 30. *n.* 81.

R E S O L. XVI.

An reus tortus, & negativus, si superveniant nova indicia, possit iterum ab Inquisitoribus torqueri?

Et quanam indicia esse debeant, an esse debeant, & differre à primis specie & substantia?

Et an in supradicto casu, quando tortura repetenda est tunc, danda sit reos copia indiciorum, & audiendus quemadmodum ante primam torturam factum est? Ex p. 4. tr. 6. Res. etiam 16.

§. 1. POsse reum torqueri, si nova superveniant indicia, docet Simanca *in Cathol. instit. tit.* 65 *n.* 75. Villadegio *in polit. c.* 3. *n.* 321. Bertazolius *vol.* 2. *consil.* 274. *n.* 21. & alii communiter. Sed difficultas est an ista indicia debeant differre à primis specie, & substantia? & aliqui affirmativam sententiam teneot, adversùs quos novissimè insurgit. Quevedu *lib. de judic. & tort. p.* 2. *c.* 7. *n.* 6. ubi sic ait. (Se puedem repetir los tormentos, quando despues que el reo nego en el primero tormẽto subrevenierõ nuevos indicios, o por la boca del reo, ò por testigos, que no son aquel los, que le causarõ en el primero juizio, sino de diversos generos, y mas evidentes, y que difieren de los primeros en la especie, y en la sustancia, como si los primeros indicio fuissen de mala fama o de enemistad, y los segundos fuessen de vista un testigo &c. porque aunque aya testigos de los primeros indicios, no se dira que ay mas indicio sino mas probanca dellos, segun Farinacio. Yo no tengo por eierta esta dottrina, porque si lo fuera, della se pudiera inferir, que supuesto qoe los indicio subrevinientes han de diferir del os primeros no solo en la sustancia, sino en la specie, que si los primeros fueron remoto, no bastaran otros remotos, si propinquos no bastaran otros propinquos, y lo mismo de los proximos e indubitables, esto no es cierto y fuera absurdo el entenderlo assi, antes digo que bastaran indicios de la misma especie, con que difieran en la identidad, como si el reo fuesse atormentando por enemistad, podra serlo por la fama, o por otro indicio, aunque convengan en la especie con ser remotos en los casos que bastan para tormento; lo mismo de los propinquos y de los demas, como difieran en la identidad, aunque se conformen en la especie porque no hallo razon para lo contrario, ni Farinacio la da, y assi digo, que en estos casos se podra repetir a los reos el tormento.) Ita ille, qui pro hac sententia adducit Antonium *to.* 3. *var. c.* 13. *n.* 7. *&* 8.

2 Ve-

2 Verùm his non obstantibus sententiam affirmativam tuentur Doctores nostri sacri Tribunalis, & inter illos doctissimus Pegna *in direct. inquis. p. 3. commen. 39. n. 156.* ubi sic asserit. Observanda est doctrina de non iterandis tormentis, nisi nova indicia superveniant: nova autem indicia voco, quæ à primis differunt specie, & substantia. Ita ille, qui citat Alexandrum, & Casonum, quibus addo Umbertum Locatum Inquisitorem *in sua praxi, ver. tortura, §. & nova secundùm Felinum*; ubi ita ait: Si reo legitimè torto, sed non confesso, nova superveniant indicia (nova voco, scilicet à primis differentia specie, & substantia, non tamen si eadem coadivuarentur testibus) iterum poterit torqueri. Hæc ille, & ex criminalistis Bossius *tit. de tortura, n. 42.* & alii.

3 Sed ego puto, quòd sensus supradictorum DD. in illis verbis, quòd indicia nova debeant differre specie, & substancia, sit, quòd indicia nova non sint eadem, licèt coadivuentur aliis testibus, ut, v.g. & est exemplum Jul. Clari. in *pract. §. final. q. 64. n. 46.* aliquis tortus sit ex indicio famę, & deinde supervenissent alii testes probantes famam, utique in tali caso non debet reus torqueri, quod utique faciendum erit, si alia nova indicia remota supervenirent præter famam, & hunc esse sensum supradictorum verborum, patet ex verbis Locati *suprà* adductis, & ita intelligendi sunt Casonus *de indiciis tit. de tortura cap. 14. num. 8.* Ludovicus Bologninus *in addit. ad tract. de indic. & tort. n. 61.* Brunus *in tract. de indic. & tor. par. 2. quæst. 5. num. 63.* Damhauderus *in praxi c. 38. nu. 5.* Petrus Caballus *in resol. crimin. cen. 2. cas. 93. num 43.* asserentes reum posse iterum torqueri ex novis indiciis supervenientibus, si tamen à prioribus differant specie, vel substantia. Advertit tamen Vincentius de Franchis *part. 4. decis. 577.* & Guazzinus *tom. 2. lib. 1. differ. 30. cap. 23. n. 3. & 4.* indicia supervenientia, ut reus torqueatur, debere esse talia per se, ut sufficiant ad torturam. Item debere esse indicia propinqua, & non remota, quod etiam docet Natta *vol. 2. consil. 407. nu. 12.* & alii penes ipsum Guazzinum, sed ex indiciis remotis pluribus posse torturam leviter tantùm repeti, tenet Caballus *cencl. 2. cas. 193. num. 5.* Verum Quevedo *ubi infrà*, & alii absolutè docent ex indiciis remotis sofficientibus repetendam esse torturam.

4 Notandum est etiam hic obiter, quòd in supradicto casu quando tortura repetenda est ex novis indiciis, tunc danda erit reo copia indiciorum, & audiendus quemadmodum ante primam torturam factum est, nam in utroque casu militat eadem ratio, & ita docet Pena *in direct. Inquis. par. 3. comment. 54.* & post illum Cartharius *de interrog. reorum lib. 4. cap. 1. nu. 198. & 199.* Et hæc, ut magis occurrentia, & practicabilia, satis dicta sint circa materiam indiciorum in ordine ad torturam; nunc verò deveniendum est ad alias quæstiones, & ideo quæro.

RESOL. XVII.

An Inquisitores possint inferre torturam sine Episcopo, & alios ad hoc subdelegare?

Et an ad pronunciandam tormenti sententiam intervenire debeant Episcopus, & Inquisitores?

Et an nemo autem alius præsens debeat esse quæstioni præter judices, tabelliones, atque tortores? Ex p. 4. tr. 6. Ref. etiam 17.

§. 1. RESpondeo negativè, ex *Clem. 1. §. propter, de hæret.* Unde si Inquisitores sine Episcopo hæreticum torquerent, omnia essent ipso jure nulla, & ideò si reus ita tortus confessus fuerit, dicta confessio reo confitenti minimè nocebit, etiamsi fuerit ratificata, & hæc omnia latè probant DD. quos citat, & sequitur Farinc. *de hæret. q. 186. n. 67. & seq.* quibus ego addo Michaelem Zanard. *in direct. Theol. p. 2. c. 6. q. 41.* & Umbertum Locatum *in praxi Inquis. ver. tortura, 7. 8. & 9.*

2 Unde in sacro Tribunali Inquisitionis Hispanicæ ita supradicta observantur, ut non solùm Inquisitores cum Episcopo simul sententiam torturę proferant, sed quando reus actu torquetur, adsunt præsentes simul cum Episcopo, vel ejus procuratores, & raró aliis, ut torturæ assistant, committuot, & ideò *in instruct. Hispal. ann. 1484.* sic habetur: (En la question de tormento, quando se huujere de dar, deben estar presentes los Inquisidores, y Ordinario, o alguno dellos, y si bien visto le fuere cometer el dicho articulo à otra persona, porque ellos quisa no lo sabran bien hazer, ó seran impedidos, deben mirar que la tal persona, à quien lo susodicho se cometiere sea hombre entendido y fiel, y de buena fama y conscientia.) Sic ibi, & ad ornatum supradictorum verborum vide Pegnam *in direct. inquis. p. 3. commen. 39. nu. 151. lit. B.* ubi sic habet. Non modò ad pronunciandam tormenti sententiam intervenire debent Episcopus, & Inquisitores, verùm etiam ad executionem ejus, nisi per infirmitatem, aut aliam justam causam alter excusaretur, quòd ubique videtur observandum. Ita ille.

3 Et ideò quòd *suprà* determinatum est in supradicta instructione Hispalensi, postea etiam determinatum fuit in instructione Toletana *anno* 1561. *n. 48.* ubi statuitur: (Al pronunciar de la sentencia de tormento, se hallen presentes todos los Inquisidores, y Ordinario, y assi mismo à la execution del, por los casos, que pueden suceder en ella, en que puede ser menester el parecer, y voto de todos sin embargo, que en las instruciones de Sevilla del anno 1484. se permita. que la execution del tormento se pueda subdelegar, porque esto que aqui se ordena parece cosa conveniente, quando alguno de los dichos Juezes no se excusasse por enfermedad bastante.) Sic ibi. Quod autem dicitur de infirmitate, dicendum est etiam de alia justa causa, ut tenet Pegna *loco cit.* Et tandem hic non desinam adnotare ea, quæ dixit circa præsentem quæstionem Simanca *in enchir. c. 52. n. 28.* ubi ita ait: Inquisitor ipse adesse debet quæstioni; quia plurimum in excutienda veritate etiam vox ipsa affert, nam ex sermone, & ex eo, qua quis constantia, qua trepidatione quid diceret, quædam ad illuminandam veritatem in lucem emergunt; nemo autem præsens debet esse quęstioni præter iudices, tabelliones, atque tortores. Sic Simanca. Et hoc ultimum determinatur etiam *in d. instruct. Toletana, n. 55.* ubi sic habetur. (Al tormento no se deve hallar presente persona alguna mas de los jvezes y el Notario, y ministros del tormento.) Sic ibi. Quod etiam ex multis probat Suarez de Paz *in praxi tom. 1. c. 3. p. 5. §. 12. n. 84.* & Villadiego *in polit. c. 3. n. 315.*

RESOL. XVIII.

An sit in arbitrio DD. Inquisitorum, quando delictum est vehementer indiciatum, procedere ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam? Ex p. 4. tr. 6. Ref. etiam 18.

§. 1. ALiqui viri docti ex collegis in hoc sacro Tribunali sępiùs affirmativam sententiam docuere; ego verò negativæ samper adhæresi, & modò adhæreo, ex sententia Baldi, quem referunt & sequuntur duo præstantissimi Doctores Hispani, Greg. Lopez, & Anton. Gomez, hic *tom. 3. var. c. 12. n. 26.* ille verò *in p. 7. tit. 1. l. 26. ver. duda*, quorum sententiam amplectendam esse docet novissimè Tom. Sanchez *in opusc. to. 1. lib. 3. c. unic. dub. 12. n. 4.* ubi sic ait: Quando judex habet indicia urgentia contra aliquem in criminalibus, & ipse reus neget delictum, non est in arbitrio judicis procedere ad torturam, vel ad pœnam aliquam extraordinariam; sed si reus est persona, quæ potest torqueri, de jure tenetur judex procedere ad torturam, ut comperta veritate possit judex pœna ordinaria damnare reum, vel absoluere, quia hoc medium jure statutum est ad extorquendam veritatem, *l. edictum, ff. de q.* & intelligitur conclusio, servatis omnibus requisitis ad torturam. Ita ille, & ego quæ quidem opinio magis amplectenda videtur in nostro sacro Tribunali, in quo non solùm intenditur pœna reorum; sed etiam emendatio, & veritatis ad eorum salutem indagatio, quæ sola tortura haberi potest: ergo ad eruendam veritatem, necessariò danda erit, ita ut rei confitendo errores, convertantur & vivant, ut bene docet Simanca *in enchirid. c. 52. n. 4.*

Sup. hoc supra in R. 1. lege dicta §. Nota etiam & alterius Ref. ejus.

2 Non desinam tamen hic adnotare, Menochium, virum quidem doctissimum, *de præsumpr. lib. 1. q. 92. num. 3.* existimare hoc totum judicis arbitrio relinqui, ut pro ipsorum indiciorum, & præsumptionum qualitate, ac pro conditione personę arbitretur, an damnari, aut torturæ subiici debeat reus, vide etiam Canteram *in qq. crim. c. 2. de probat. per testes, q. 1. nu. 31. in fine.*

RESOL. XIX.

Quomodo Inquisitores debeant interrogare reos in tortura? Ex p. 4. tr. 6. Ref. etiam 19.

§. 1. AD hunc casum ita respondet Jo. Rojas *de hæret. p. 2. n. 295.* Inquisitores fidei cautè in tortura reos interrogent, ne occasio mentiendi contra se, & alios detur, ideo generaliter, & non particulariter, vel nominatim sunt interrogandi, videlicet ut veritatem dicant de omnibus, de quibus sunt accusati, & fuerunt, & nullo pacto falsum contra se, vel alios proferant, nam si particulariter interrogantur de re aliqua, vel persona, esset potius ad falsum incitare, & suggerere, quã inquirere. Ita ille, cui adde Suar. de Paz *in praxi to. 1. p. 5. c. 3. §. 12. nu. 91.* Mirandam *in ordine judic. to. 2. q. 26. art. 15. concl. 7.* Simancam *in Cathol. inst. tit. 65. n. 17. & seq.* & ideò sapienter in nostra instruct. Toletana *an.* 1561. *n. 49.* sic statuitur. (Al tiempo que la sentencia de tormento se pronunciare, el reo sea advertido particolarmeote de las cosas, sobre que es puesto à question de tormento, pero despues de pronunciada la sentencia no se le devo particularisar cosa alguna, ni nombrarsele persona de los que parecirren culpados, ó indiciados por su processo, y en especial, porque la esperiencia enseña, que los reos en aquella agonia dizen qualquier cosa, que les apunten, de que se sigue perivizio de terceros, y ocasion para que reboquem sus confessiones, y otros inconvenientes.) Ita ibi sapienter, ut dixi, & sanctè.

RESOL. XX.

An Inquisitores debeant admittere appellationem rei à sententia torturæ?

Et aliqua

Et aliqua alia circa appellationes rei notantur? Ex p.4.tr.6. Ref. etiam 20.

§. 1. **R**Espondeo affirmativè ea *l.2. C. de appellat. recipien.* & *l. penult. C. quorum appellat. non recipiuntur*, nisi appellatio esset frivola, & calumniosa, nam in tali casu possunt illam reiicere, & ea non obstante ad ulteriora procedere absque attentatorum vitio, ut in facti contingentia, me consulente cum DD. Collegis in sacro Tribunali, anno præterito factum fuit, reiiciendo appellationem cujusdam rei tanquam frivolam; quando verò dicatur appellatio frivola, remittitur arbitrio Inquisitorum, per ea, quæ adducit Sousa *in Aphorism. lib.2. c.35. n.6.* Simanca *in Enchir. tit.52. n.11. & in institut. Cathol. tit.65. n.2.* Suares de Paz *in praxi tom.1. p.5. c.3. §.12. n.81.* Sanchea *in opusc. tom.2. lib.6. c.5. dub.15. n.4.* Miranda *in ordine judic. tom.2. q.26. art.15. concl.2.* Quevedo *lib. de indiciis & tort. c.13. n.6.* Villadiego *in polit. c.4. n.324.* Sebastian. Guazzinus *in defens. reorum tom.2. lib.5. defens.30. c.2. n.11.* Menochius *de arbitr. lib.2. cas.197. n.2.* & Farinacius *q.38. n.27.* qui optimè *nu.28.* advertit, quod tunc appellationem frivolam, & calumniosam judex arbitrabitur, quando videbit in processu apparere legitima ad torquendum indicia, & ea non fuisse purgata in termino concesso ad defendendum; quæ tamen omnia procedunt, quando constat clarè de calumnia appellationis: secus autem quando sumus in dubio tam juris, quàm facti; nam tunc Domini Inquisitores debent supersedere in tortura, & expectare, quid super appellatione pronunciet judex ad quem, ut optimè observat Caravita *in ritu mag. Cur. 259. n.10.* cum Farinacio *loco citato*, quibus adde Guazzinum *loc. citato*. Scaccium *de judic. to.5. lib.1. c.97. n.85.* ubi explicat, quando appellatio à sententia torturæ dicatur frivola; & ita omnia supradicta determinantur *in nostra instruct. Tolet. anno* 1561. *num.50.* ubi sic habetur. (Deben los Inquisidores mirar mucho que la sentencia del tormento sea justificada; y procedien lo legitimos indicios, y en caso que desto tengan escrupulo o duda por ser el perjuycio irreparable, pues en las causas de heregia ha lugar apelacion de las interlocutorias otorgen la apelacion à la parte que apelare. Pero en caso, que esten satisfechos de los legitimos indicios que de processo resultan esta justificada la sentencia del tormento, que si la apelacion en tal caso se reputa frivola deben los Inquisidores proceder à la execution del tormento sin dilacion alguna, y advertit que en duda han de otorgar la appellacion.) Sic ibi, quæ ubique, ait Pegna *in direct. Inquis. p.3. comment.35. nu.121.* observari vellem, quoniam tutissima sunt, & æquissima.

Super hoc supra in tr.10. R.61. § ult. & in R.42. § Notandum est.

2 Nota tamen hic cum dicto Pegna, quod appellatio ab interloquutoria, sive à gravamine, quo reus se gravari dicit, duo præcipuè continere debet, primum est gravamen, à quo appellatur, ex *c. cum sit Romana, extra de appellat.* alterum est causa gravaminis, & non sufficeret illa in genere, sed specificè erit explicanda, aliter appellatio non valeret.

3 Nota secundò, quòd si post appellationem aliud crimen deferatur, ipsa appellatione non obstante possunt Inquisitores circa illud contra appellantem procedere, si tamen causa gravissima non sit, tutius est non procedere, & Superioris responsum expectare. Ita Sousa *ubi suprà n.15.* qui citat Pegnam, quibus ego addo Castrum Palaum *in opere morali, to.5. tr.4. disp.8. punct.7. n.7.* ubi rectè excipit, nisi causa appellationis fuerit suspicio judicis, tunc enim quia æqualiter in omnibus causis procedit, non poterit judex reum ad respondendum compellere, nisi fortè fuerit delictum adeò grave, & manifestum, ut ipsamet gravitate, & manifestatione reus condemnatus existat.

4 Et tandem nota tertiò, quòd in casu, quo Inquisitores admittunt appellationem, transmittendus est reus cum processu, & idoneis custodibus ne fugiat, vel potiùs mittenda est summaria informatio ad Summum Pontificem. Ita Paramus *de orig. Inquis. lib.3. q.4. n.550.* & Sousa *ubi suprà n.9.* Verùm in nostra Inquisitione Hispanica in tali casu observatur id, quod statuitur in instructione Toletana *cit. n.51.* ubi sic habetur. (Si en alguno caso pareciesse à los Inquisidores, que deben otorgar la apelacion en las causas criminales de los reos, que estan presos; deben embiar los procesos al Consejo sin dar noticia dellos a las partes, y sin que perssona de fuera de la carcello entienda porque si al Consejo pareciere otra cosa en algun caso particular lo podran mandar, y proveer.) Sic ibi.

RESOL. XXI.

An Inquisitores possint torquere Confessarium solicitantem ex delatione unius fœminæ bonæ famæ?

Et an Confessarius minimè detrudendus sit in carcerem ex unius fœminæ quantumvis honestæ delatione?

Et an si Religiosus sit, non debeat incarcerari sine consilio Supremi Senatus? Ex p.4.tr.6. Ref. etiam 21.

§. 1. **A**Ffirmativè ad hunc casum respondet Michael Zanardus *in direct. Theol. p.3. c.88. fol. mihi* 490. ubi sic ait: Item si mulier sit bonæ famæ & opinionis, si à Confessario actu confessionis compulsa contra aliquem aliàs suum Confessarium deposuerit, quòd eam in confessione sacramentali solicitaverit (nisi mulier sit de mendacio suspecta ex exceptionibus, & talis Confessor sit cognitus probatæ vitæ) poterit torqueri super dicto unius optimæ mulieris, non patientis tamen aliquam exceptionem ex voluntariis, cùm simus in crimine occulto, & nullus præsumatur suæ salutis immemor, unde coacta à Confessario, ut Confessarium solicitantem revelet, & inter hos nulla sit inimicitia, ut testis probans de proprio auditu (qui in tali delicto æquivalet ei, qui aliquid deponit de proprio visu) ut testis integr habebitur. Hęc Zanardus.

2 Sed hæc quæstio non deserviet pro Inquisitione Hispanica, in qua numquam Confessarii solicitantes torquentur, verùm loquendo stante praxi Inquisitionis Romanæ ubi supradicti torquentur, adhuc puto sententiam Zanardi non esse admittendam, nam si, ut optimè observat contra Canteram Ant. Sousa *de Confes. solic. tr.2. c.21. n.6.* Confessarium minimè detrudendum esse in carcerem ex unius fœminæ, quantumvis honestæ, delatione, quanto magis dicendum est, ex tali delatione, minimè torquendum esse, nam mulier numquam est testis omni exceptione major; sed unicus testis non sufficit ad torquendum, nisi sit omni exceptione major: ergo, &c. Dicendum est igitur, quòd numerus testium in tali casu sufficiens ad reum torquendum remittitur arbitrio Inquisitorum, qui inspectis circumstantiis; qualitate reorum & testium, hoc negotium prudenter determinabunt: In nostro verò Tribunali Inquisitionis Hispanicæ reus in tali casu, neque recluditur in carcerem quousque duobus testibus, vel tribus fueris testificatus, ut observat Anton. Sousa *ubi suprà n.7.* & Castrus Palaus *in opere morali tom.1. tr.4. disp.9. punct.11. nu.1.* & alii, & si est Religiosus, in carcerem secretum non detruditur sine consilio Supremi Senatus.

Super hoc supra R.6. § Sed in fin. & in R.69. § 1. ad med. ver. ex unius fœminæ.

Super hoc magis latè sup. in tr.10. R.39. § ult. post medium & in Ref. ... § ult. per tot.

RESOL. XXII.

Quomodo, & quo tempore Inquisitores debeant facere, ut reus ratificet confessionem in tormentis factam?

Et aliqua alia circa hoc notantur, & deciduntur? Ex p.4. tr.6. Ref. etiam 22.

§. 1. **P**Ost inflictum tormentum, & confessionem in eo extortam, ut virtute ejus reus possit condemnari, necessarium est, ut eam ratificet extra locum torturæ, ut patet per glossam *in l. ver. 2. aliquid, C. quorum appellat. non recip.* & per glossam *in l. servos, C. ad leg. de vi public.* & docet Simanca *in Cathol. instit. tit.75. n.67.* Suarez de Paz *in praxi to.5. p.5. c.3. §12. n.23. & 24.* & alii; quantum autem tempus transire debeat in hac causa, nullo communi jure præfinitum est. Bartol. & alii *in l.5. §. Divus Severus ff. de q.* in arbitrio judicis hoc esse positum, videtur sentire, Cæterùm Anton. Gomez *tom.3. var. c.53. n.24.* rectè admonet id spatium esse debere unius diei naturalis, & hæc omnia observat Pegna *in direct. p.3. comment. 39. n.558* qui addit, benignius esse, ut hæc ratihabitio fiat post duos, vel tres dies, postquam inflicta fuit tortura, ne adhuc tormentorum dolor, & vehemens animi perturbatio durare videatur, quod etiam asserit Sousa *aphorism. Inquis. lib.2. c.39. n.43.*

2 Sed praxis nostrę Inquisitionis Hispanicæ sequitur opinionem communem Antonii Gomez, & aliorum, & ideò dicta ratificatio recipitur post transactas 24. horas. Unde in instruct. Tolet. *anno* 1565. *n.53.* sic statuitur (Passada 24. horas despues del tormento se ha de ratificar el reo en sus confessiones, y en caso, que las revoque usar se ha de los remedios del derecho. Y al tiempo que el tormento se da, el notario debe assentar la hobas, assi mesmo la ratification, porque si se hiziere en el dia siguienta no venga en duda si es despues de las veynte y quatro horas, o antes, y ratificandose el reo en sus confessiones, y satisfechos los Inquisidores de su buena confession podranle admitir à reconciliacion sin embargo de que aya confessado en el tormento.) *Sic ibi*, licèt Simanca *in Cathol. instit. tit. 65. n.71.* & Miranda *in ordine judiciaria tom.2. q.26. art.57. concl. 3.* asserant, quòd Inquisitores solent in tertium diem rei ratificationem differre, quòd illis etiam permittit instructio Hispal. *anno* 1484. *n.15.* Verùm hodie ex dicta instructione Toletana, ut observat Didacus Cantera *ubi infrà*, Post transactas 24. horas à reo ratificationem regulariter exposcunt.

3 Modum verò habendi hanc ratificationem ponit Farinac. *de hæresi q.185. §8. n.150.* ubi ait: Cautius est, prout hodie servatur, quòd ad effugiendam suggestionem non lecta sibi confessione moneatur ad repetendum in substantia, quid in sua confessione in tormentis emanata pro veritate dixerit, & sic per ipsum repetita dicta confessione in substantia postea legatur confessio per extensum, & perquiratur ab eo; an ea quę sibi lecta fuerint, sint illa eadem, quæ confessus fuerit post torturā, & ea tanquam vera confirmare, & ratificare intendat. Ita Farinacius; & licèt alii ponant aliam formam habendę dictæ ratificationis, non est recedendum à supradicta tanquam magis perfecta, & recepta in praxi, ut testatur Farinacius.

4 Notan-

4 Notandum est tamen id, quod observat Inquisitor Cantera *in q. crim. cap. 2. de probat. per testes, q. 1. n. 67* ubi sic ait: Unum tene menti, quòd si aliquis tortus confessus fuit in tortura, & postea ad banchum judicis revocaverit, & post revocationem sponte fuit iterum confessus, dicendo, quòd illud, quòd dixit in tortura, verùm erat, certè tunc valebit confessio facta in tortura, cùm sit corroborata cum confessione spontanea postea facta. Istum casum habui in praxi, & sic fuit determinatum per Consilium supremum Inquisitionis. Ita Cantera.

5 Notandum est tamen hic obiter, quòd licèt, ut dictum est, confessio facta, in tormentis non nocet, nisi postea ratificetur, quòd idem dicendum est, si confiteatur ex realis tormenti terminatione propinqua, tamen verbalis terrefactio remota ratificatione non indiget; & ita docet Pegna *in direct. p. 3. comm. 39. num. 150.* & post illum Sousa *in aphor. Inquis. lib. 2. c. 39. num. 42.*

6 Notandum est etiam, quòd dicta ratificatio confessionis in tormentis factæ, si reus est minor, facienda est coram curatore, ut observat Villadiego *in polit. cap. 3. n. 330.* & ideo Paulus Garsia *in ordine processi. in S. Offic. fol. 40. pag. 2.* sic ait: (Si el reo fuere menor de veynte y cinco años, se ha de ratificar con assistentia de su Curador, y firmar ambos.) Ita ille.

7 Et tandem nota, quòd confessio in tortùra facta, & postea extra tormentum ex intervallo legitimè ratificata, his tamen non obstantibus ex erroris allegatione, & ejus probationis oblatione revocari potest, & ita tenet Caballus *in resol. crim. cent. 2. cas. 186. n. 4.* qui citat Bossium, & Clarum, licèt aliqui asserant hoc non procedere, quando urgentia indicia torturam præcesserunt, ut confessio extra judicialis, &c. sed contrarium errore probato dicendum est, & si error non probetur, non est deveniendum ad torturam, sed ad condemnationem definitivam.

RESOL. XXIII.

An Inquisitores debeant torquere reum, qui postquam in tormentis confessus est, sequenti die confessionem factam negat? Ex p. 4. tr. 6. Ref. etiam 23.

§. 1. VIdetur quòd non, ex verbis *Instruct. Hispan. anno 1484. n. 15.* ubi sic habetur. (Si el delicto pareciendo semiplenamente prubando los dichos Inquisidores con el ordinario juntamente deliberaron de poner al acusado à question de tormento, confessare el dicho delicto, y despues de quitado el dicho tormento ex intervallo conviene à saber el dia siguiente, o a tercero dia revocare la dicha confession y se desdeziere (como quier quel delicto no quede ni sea complidamente probado) deben jos Inquisidores mandar por razon de la infamia y præsuncion que del processo resulta contra el dicho acusado, que abjure publicamente el dicho error y denle alguna penitencia arbitraria.) Sic ibi.

2 Sed his non obstantibus, ut observat Didacus Cantera *in q. crim. c. 2. de probat per testes, q. 1. n. 67.* id non servatur in praxi in sacro Tribunali, quod etiam testatur Simanca *in instit. cathol. tit. 65. n. 80.* qui etiam notat dictam instructionem contrarium non prohibere. Dicendum est igitur cum Simanca *in cathol. instit. c. 63. n. 43.* Peguera *in praxi c. 12. §. 12. n. 9.* Bossio *tit. de tortura, n. 34.* Suarez de Paz *in praxi to. 1. p. 5. c. 3. §. 12. nu. 17.* Villagut *in pract. lib. 7. c. 7. concl. 3.* Aldrete *de discipil. tuend. l. 1. c. 17. n. 26.* Binsfeldio *in comment. de malefic. & math. leg. 7. q. 1. concl. 14.* Mirand. *in ord. judic. to. 2. q. 26. art. 18. concl. 2.* Michaele Zanardo *in direct. Theol. p. 3 c. 38.* Sousa *in aphor. Inquis. lib. 2. c. 39. n. 39.* Quevedo *lib. de indiciis, & tort. p. 2. c. 7. n. 2.* Villadiego *in polit. c. 3. n. 331.* Ambrosino *de process. inform. lib. 4 c. 5. num. 12.* Guazzino *to. 2. lib. 1. defens. 30. c. 36. n. 4.* Inquisitores posse in tali casu torquere reos; & ratio est clara, quia ex illa revocatione videtur resultare novum indicium propter variationem torti, vacillavit enim, & propria confessione roboravit præcedentem probationem, & novum indicium ure suo addidit, & ita ex Theoligis docet Lessius *lib. 2. c. 29. dub. 17. n. 168.* & Becanus *in 2. 2. D. Thom. de just. q. 67. de injust ia judicis, q. 10. n. 18.*

RESOL. XXIV.

An si reus bis tortus, bis confessus est, & revocat confessionem, sit tertio ab Inquisitoribus torquendus? Ex p. 4. tr. 6. Ref. etiam 24.

§. 1. PUgnantes acriter circa præsentem quæstionem sententias invenio, & ideò affirmativam docent Doctores, quos citat, & sequitur Petrus Binsfeldius *in commet. de malefic. & math. leg. 7. q. 1. conclus. 14.* quibus ego addo Castrum Palaum *in oper. mor. to. 1. tract. 4. disp. 8. punct 9. n. 17.* Ludovicum Pegueram *in pract. crim. c. 12. §. 12. n. 9.* Clar. *in praxi §. fin. q. 21. n. 36.* Cifuentes *in leg. 79. Taur., ver. item quibus vicibus.* Antonium Quevedo *lib. de indic. & tortur. p. 2. c. 7. n. 3.* Gomez *tom. 3. var. c. 13. n. 8.* Ambrosin. *de processu inform. lib. 4. c. 5. n. 14.* Suarez de Paz *in praxi crim. to. 1. p. 5. c. 3. §. 12. n. 19.* & Mirand. *in ordine judic. tom. 2. q. 26. art. 18. concl. 1.*

2 Sed negativam sententiam tenet ex nostris Doctoribus Didacus Cantera *in quæst. crim. c. 2. de probat. per testes, q. 1. n. 67.* Pegna *in direct. Inquis. p. 3. comment. 39.* Umbertus Locatus *in praxi Inquis. ver. tortura, §. sed pone, reus positus ad torturam.* Simanca *in cathol. instit. tit. 65. num. 82.* Sousa *in aphorism. Inquisit. lib. 2. c. 39. n. 39.* Sanchez *in opusc. tom. 2. lib. 6. c. 3. dub. 15. n. 14.* quibus adde ex Criminalistis Farinacium *q. 38. n. 106.* & Cartharium *de interrogatione reorum lib. 4. c. 1. num. 132. & 161.* & Dambauderum *in praxi crimin. c. 38. n. 12.* Ratio est, quia indicia prioris confessionis per pœnam secundæ torturæ satis purgata sunt; & licèt Jo. Baptista Batard. *in addit. ad Jul. Clar. q. 21. n. 140.* asserat hoc relinquendum esse arbitrio judicis, qui considerabit gravitatem delicti, qualitatem rei, & qualia præcesserint indicia, quæ possunt adeò esse urgentia, ut judex rectè possit arbitrari reum etiam tertiò esse torquendum. Verùm ego absolutè negativam sententiam nostrorum Doctorum tenendam esse puto, quam piam satis esse fatentur ipsimet adversarii, ut Miranda *loc. cit.* & in uno tantùm casu consulerem DD. Inquisitores reum tertiò torquendum esse, quando, ut rectè observant Simanca, Sousa, & Pegna *ubi sup.* bis levissimè fuerit tortus, & in posteriori illa confessione alia nova signa priori confessioni addiderit. Vide etiam Guazzinum *to. 2. lib. 1. defens. 30. c. 14. n. 6.*

RESOL. XXV.

An Inquisitores possint torquere ex dicto unius testis minoris 20. anni?

Et quid, si adsit testimonium duorum? Ex p. 4. tr. 6. Ref. etiam 25.

§. 1. DE hoc casu olim interrogatus fui ab Illustrissimo Inquisitores Llames, qui pro parte affirmativa adducebat Bartolum *in l. de minoribus, de quæst. in princip.*

2 Verùm ego tunc negativè respondi, nam unus testis tunc facit indicium ad torturam, quando est integer, & omni exceptione major; sed minor 20. annis non est integer testis, cũ non habeat ætatem requisitam *in l. in testimonium*, juncta sua glossam, *ff. de testibus*, ego, &c. & ita hanc sententiam docet didacus Cantera *in qq. crim. c. 2. de prob. per testes, q. 1. n. 31.* ubi etiam adducit practicam notabilem à DD. Inquisitoribus menti tenendam, & ideò hic ejus verba apponam, sic enim asserit. Unum vidi practicari in Consilio supremæ Inquisitionis, quòd etiam ex dicto unius testis minoris viginti annis, imò nec habebat decem, & octo annos, ex dicto illius fuerunt capti duo homines pro hæresi, quod certè durum mihi visum fuit: præcipuè quia ultra hoc quòd ille testis non habebat ætatem, erat mulier, licet verum sit, quòd illi delinquentes erant ex genere Maurorum, & ceremoniæ, ex quibus testificabatur, erant Mahometanæ, & sic contra eos erat præsumptio, cum essent ex illo genere, nam ex malis parentibus præsumitur conta filios, ut habetur *in c. quia verisimile, de præsumpt.* Ita Cantera.

4 Notandum est tamen, quòd licèt, ut dictum est unus testis minorennis non sufficiat ad torturam; sufficerent tamen si essent duo, & ita docet M. Anton. Delrius *in disquis. mag. appen. 2. lib. 5. q. 15. lit. F.* quia testimonium unius si accedat aliud indicium, valet ad torturam. Sed accedens secundi minorennis testimonium, novum est indicium, ergo, &c.

RESOL. XXVI.

Qui prior ex complicibus debeat ab Inquisitoribus torqueri? Ex p. 4. tr. 6. Ref. etiam 26.

§. 1. HIc casus frequenter solet accidere, quia in sortilegiis, maleficiis, fuga ad terras infidelium, &c. sæpè adsunt plures complices; igitur ad propositam quæstionem respondet Simanca *in Cathol. Instit. 65. n. 66.* ubi sic asserit. Si plures ejusdem criminis socii, & participes torquendi sunt, judex à suspectissimo debet procedere, & à quo facillimè posse scire verum, verisimilius fuerit, id est, ab eo, qui timidior, debilior, deterior sit. Ita ille, & hoc etiam docet Peguera *in praxi crim. c. 12. §. 11. n. 5.* Suarez de Paz *in praxi to. 1. p. 5. c. 3. §. 12. n. 85.* Villagut. *in praxi lib. 7. c. 9. concl. unica.* Petrus Binsfeldius *in comment. de malef. & math. lib. 7. q. 1. concl. 9.* Paulinus Berti *in praxi crim. tit. 22. c. 1. n. 1.* Michael Zanardus *in direct. Theol. p. 3. c. 91.* Dambauderus *in praxi c. 37. n. 14.* Umbertus Locatus *in praxi Inquis. ver. tortura, §. & nota etiam.* Villadiego *in polit. c. 3. n. 326.* ubi sic ait. (Si el tormento ha se dar à muchos sobre el mismo delito, ha de comencar por el mas viejo, o mas delicado, o menor de edad, y si ay padre, y hijo ha de comencar por el hijo, o por muger si la hay, no haviendo nada destos por el mas indiciado.) Sic ille, quod etiam docet Ambrosin. *de process. inform. lib. 4. c. 7. n. 1.* Cartahius *de interr. reorum, lib. 4. c. 1. nu. 208.* Jul. Clar. *in pract. lib. 5. §. final. q. 64. n. 29.* Madius *in tract. de sacris Ordin. c. 46. n. 12.* & alii penes ipsos, quorum opinio procedit, quando etiam torquendi sunt testes, ut observat Marsilius *in pract. crim. §. expedita, n. 49.*

2 Non desinam tamen hic adnotare Bajardum *in addit. ad Jul. Clarum ubi suprà, quæst. 64. num. 93.* ex Afflicto concludere,

re, quòd à quibus complicibus tortura sit incipienda, remittitur arbitrio judicis; verùm hoc arbitrium debet esse regulatum à recta ratione. Hæc Bajardi opinio coincidit cum opinione, Simancæ, aliorumque, modo, quo suprà dictum est. Sed omnia supradicta advertit Guazzinus *tom.2. lib.1. defens.30.c.19.n.4.* procedere, quando inter plures torquendo vigerent æqualia indicia; secus si contra unum vigerent maiora, & plura indicia, quia ab illo tortura erit inchoanda, verùm hæc opinio apud me non caret difficultate,

R E S O L. XXVII.

An Inquisitores possint torquere reum confessum ad extorquendum complices?

Et notatur non esse torquendos Hæreticos pro complicibus, nisi cum semiplena probatione, quod socios criminis habeant.

Et an depositio socii criminis facta in tortura, ratificanda sit extra illam?

Et an tortura in caput alienum debeat esse moderata pro ratione causa, & indiciorum? Ex p.4.tr.6. Res.etiam 27.

§. 1. NEgativam sententiam videtur docere Instructio Toletana *anno* 1561. *nu.*45. ubi sic ait: (Si el reo estuvierre negativo dado caso que aya de ser relaxadu, podra ser puesto à question de tormeoto *in* caput alienum,) ea quibus verbis, ut observat Didacus Cantera *cap.2. de probat. per testes, q.1. num.*52. videtur colligi à contrario sensu, quòd si reus est confessus, & non negatiuus, non possit poni ad torturam in caput alieoum, & ita hanc sententiam docuit Rojas *de hæret. p.2. n.*243. ubi ex dicta instructione firmat, quòd qui de se confessus est, in caput alienum non torquetur.

2 Sed, his non obstantibus meritò hanc sententiam temperat Seraph. Freitas *in addit. ad tract. de Confess. felic. quæst.*22. *num.*28. ubi determinat, quod arbitrio DD. Inquisitorum remittendum est, quando hæreticus de se confessus, sit ea circumstantia torturæ subiiciendus pro complicibus extorquendis, & absolutè sententiam, quam docet Rojas, reprobat Cantera *loco citato*; obi postquam verba dictæ instructionis adduxisset, sic asserit. Glossa cum textu *in l. non ideo minus, C. de accusat.* probat, quòd confessus de se crimen potest compelli ad dicendum de alio, si sint indicia sufficientia, nec video differentiam inter mandatorem, & socium, vel alium delinquentem, de quo fecit ipse tortus, & hoc vidi practicari in crimine hæresis, de quo loquitur ipsa instructio in supremo Consilio Inquisitionis, & bene. Ita Cantera, qui cùm testetur de praxi supremi Consilii, non est curandum de opinione Rojas; adversus quem etiam insurgit Farinacius *de hæresi q.*185. *nu.*135. ubi sic ait. Verius dicendum est, quòd quando adsunt indicia contra hæreticum, quòd habeat socios, tunc ut illos revelet, torqueri potest, sive de se ipso neget, sive confiteatur; cùm multi reperiantur, qui magis curant complices tegere, quàm se ipsos, ut patet ex his, quæ dixi *q.*196. *nu.*17. *& seq.* Ita Farinacius. Unde pro hanc sententia habetur decretum S.Pii V. *die* 28. *Julii anno* 1569. ubi sic statuitur. Pontifex inhærendo decretis factis per felicem recordationem Pauli Papæ IV. Sanctiss. Dominus noster Pius V. decrevit omnes, & quoscumque reos convictos, & confessos de hæresi pro ulteriori veritate habenda, & super complicibus fore torquendos arbitrio Judicum. Sic *ibi*.

3 Notandum est tamen, quòd Doctores asserunt non esse torquendos hæreticos pro complicibus, nisi cum semiplena probatione, quòd socios criminis habeant, & ita docet Lessius *ubi infrà* Luduvicus Peguera *in praxi c.*12. §.5.*n.*19. juncto *num.*25. Villagut *in pract. lib.7.c.7. concl.*4. Pitigianus *in pract p.3.c.3.§. alter est, fol.*275. Binsfeldius *in comment. de malefic. leg.7.q.1. conclus.*13. Simanca *in Cath.instit.tit.*65.*n.*60. *& in Enchirid.tit.*32. *num.*31. Cantera *loco citato*, & alii, quos citat, & sequitur Farinac. *de hæresi, quæst.*185. *num.*183. & innuit Instructio Tolet. *anno* 1561. *num.*45. ibi: (Y esta testificado de si, de otros complices, &c.) Sed quia supradictum decretum S.Pii V. loquitur sine præfata limitatione, ideò in praxi Romanæ, & universalis Inquisitionis etiam sine ullo indicio complicum infertur tortura super complicibus, quia, ut observat Umbertus Locatus *in praxi Inquisitorum, ver. hæreticus, §. hæreticus, convictus*, hæresis est delictum tale quod communiter sine sociis, & complicibus committi non consuevit.

4 Nota etiam quòd Farinacius *q.*43. *n.*138. docet, depositionem socii criminis factam in tortura ratificandam esse extra illam, non secus ac factam in tortura super delicto contra se ipsum, & hanc opinionem sequendam esse, & observandam, saltem ad cautelam, tenet etiam Sigismundus Scaccia *de indiciis, &c. lib.1.c.*81. *n.*9. *ver. quinto dubitatur*. Sed contrariam sententiam mordicus sustinet Petrus Caballus *in resol. crim. centur.*1. *cas.*32. *num.*3. & 7. asserens supradictam Farinacii opinionem non esse veram, neque observari.

5 Notandum est tamen hic, quòd tortura in caput alienum debet esse moderata pro ratione causæ, & indiciorum, & ita ex Julio Claro docet Lessius *lib.2. c.19. dub.16. num.*152. & Becanus *in 2.2. p.2. tom.3. de just. & jure, q.67. de injustitia judicis quæst.*10. *num.*5. Unde Maurus Burgius *tract. de modo procedendi ex abrupto, cent.1. quæst.*42. *nu.*19. asserit quòd si tortura super complicibus non sit moderata, sed excessiva dicitur purgare indicia negotii principalis. Vide etiam Mirandam *in ordine judic. to.2. quæst.*27. *artic.*20. *in fine*, & ideò Sousa *in aphorism. Inquisit. lib.2.c.*19. *nu.*5. sic ait. Tortura in caput alienum data, moderata esse debet, major tamen, vel minor pro qualitate indiciorum. Ita ille. Et omnia supradicta docet etiam Sebastianus Guazzinus *tom.2. lib.1. defens.30. cap.9. num.3. & 6.* qui cum Francisco Personali *tract. de judic. n.*9. *to.*11. docet; quòd in tali casu tutius erit minus torqueri, quàm plus, quòd etiam tenet Tuschus *lit. T, concl.*a 34. *n.*2. licèt, ut ipse Guazzinus observat, tortura per mediam horam illata in tali casu diceretur moderatè illata. Vide etiam circa hoc Farinacium *q.*40.*n.*27. & Julium Clarum *q.*64.

R E S O L. XXVIII.

An Inquisitores possint torquere reos sine data eis copia indiciorum, & nominibus testium? Ex p.4. tr. 6. Res. etiam 28.

§. 1. QUoad primum respondeo, quòd ita torquebat reos quidam Inquisitor, ut testatur Navarrus *co.*2. *lib.5. consil. tit. de caus. cens.* 8. sed malè per ea, quæ ego fusè adduxi *in addit. quinta editionis Lugdunensis meorum operum, resol.* 29. & docet in specie Miranda *in ordine judic. tom.2. q.26. art.* 14. *concl.* 1. & Jul. Clar. *in praxi §. fin. q.*49. & Delrius *in disquis. mag. append.2. l.5. quæst.*37. & Villadiego *in polit. cap.3. num.*312.

2 Unde ait Simanca *in Enchird. tit.*52.*n.*8. Copia indiciorum reo danda est cum dilatione ad ea diluenda, & M. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. c.*68. *n.*5. idem asserit, quod etiam docet ex nostris Sousa *in Aphor. Inquisit. lib.2. c.*39. *n.*22. & ideò in nostra Inquisitione Hispanica, ut patet ex *instr. Toletana anno* 1561. *num.*32. & observat Paramus *de origin. Inquisit. lib.3. q.4. num.*53. Inquisitores ipsi propria manu testium publicationes scribunt, ac reo tradunt; nomina verò testium non dantur, & licèt *in cap. Qualiter, & quando, extra de accusat.* statuatur, quòd non solùm dicta, sed etiam nomina testium reo publicanda sint, tamen in causa hęresis hoc non procedit, ut observat ex Simanca Jul.Clar. *in praxi q.*49. & habetur *in c. fin. de hæret. in* 6. & Miranda *in ord. jud. to.2. q.26. art.14. concl.1.*

3 Verùm circa præsentem quæstionem magnam difficultatem infert supradictus textus, nam ibi circumscripta potentia rei inquisiti, ac cessante periculo testium examinatorum contrarium videtur jure cautum, nam verba textus sic habent. Jubemus tamen, quòd si accusatoribus, vel testibus in causa hęresis intervenientibus, seu deponentibus, propter potentiam personarum, contra quas inquiritur, videant Episcopi, vel Inquisitores grave periculum imminere, si contingat fieri publicatio nominum eorum, ipsorum nomina non publicè, sed secretò, omissis aliis, exprimantur, sicq; non obstante, quod illis, contra quos hujusmodi deposuerunt, nomina ipsorum non fuerint publicata, adhibeatur ad cognitionem judicis instruenda m plena fides depositionibus testium eorumdem. Ita textus *ibi*.

4 Ex quo Franc. Personal. *in tract. de indiciis, & tortur. post num.*19. nititur probare contra Simancam non valere consuetudinem celandi nomina testium in omnibus casibus, cujus sententia magis videtur comprobari ea Bulla Pauli III. ubi postquam mandavit in copiis indiciorum reis ante torturam tradendis, nomina testium fore exprimenda, subdit postea hęc verba, *præterquam in crimine hæresis*, iuxta juris dispositionem, sed circumscripta potentia Inquisiti, & periculo ipsorum testium ejus mandat, ut patet *d. cap. fin.* etiam in crimine hæresis publicari nomina testium; ergo cessante periculo, publicanda erunt.

5 His tamen minimè suffragantibus, non est recedendum à communi, & accepta praxi, per quam absolutè omnibus reis in sacro Tribunali non dantur nomina testium, & ita determinavit Congregatio Cardinalium *die* 41. *Maij* 1566. per hęc verba: Illustrissimi Cardinal. Inquisitores Generales in Congregatione ordinaria decreverunt dari nuda testium dicta, prout eo usque observatum fuit absque nominum publicatione, aliarumq; circumstantiarum, propter quas posset deveniri ad ipsorum testium notitiam, & quoad responsiones testium super rei interrogatoriis pariter decreverunt non esse dandas, si ex illarum publicatione deveniretur in notitiam, quinam fuerint testes ipsi Sic *ibi*, & ideo *in instruct. Tolet. anno* 1561. *n.*39. sic habetur. (Si pidiere el preso traslado y publicacion de las defensas no se le ha de dar, porque por el podria venir en conocimiento de los testigos que contra el depusieron.) & ita hanc sententiam Moscovius *de majestate militantis Ecclesiæ lib.1. p.1. c.*11. Homobonus *de statibus p.1. c.*6. Scaccia *de indiciis lib.1. c.*87. *n.*18. Delrius *in disquisit. mag. lib.5. sect.*15. Zecchius *in summa to.1. tit. de fide c.*11. *n.*14. Rojas *singul.* 207. Simanca *in cathol. instit. tit.* 64. *n.*26. Gundisalus *de hæret. q.*10. *n.*4. Zanchinus *de hæret. c.*9. *n.*6. Decianus *lib.5. c.*35. *nu.*16. & latissimè Barbosa *in collect. tom.3. lib.5. tit.2. c.*20. *n.*6. *& sequen.* & Quevedo *lib. de indiciis, & tort. c.*10. *n.*15.

6 Quod

6 Quod verò de non publicandis testium, seu accusantium nominibus dictum est, idem locum habet in quibusdam aliis circumstantiis, ex quibus posset reus devenire in cognitionem testium, vel accusatorum, & ita observat Pegna *in annotat ad Lucernam Inquisit. ver. nomina accusatorum*. Genuensis *in praxi cap. 68. num. 5.* & alii. unde *in instruct. Hispal. an. 1484. num. 16.* sic statuitur. (Quando la probanca fuere hecha, y los testigos repreguntados deben hazer publicacion de los dichos, y deposiciones callando los nombres y circunstancias por las quales el reo acusado podria venir en concimiento de las personas de los testigos.) & *in instruct. Tolet. an. 1561. n. 31.* (Ratificado los testigos, saque se en la publicacion a la letra todo lo que tocare al delitto, como los testigos deponen quitando della solamente lo que le podria traer en concimiento de los testigos.) Ex quibus verbis, ut optimè observat Pegna *in direct. Inquisit. p. 3. com. 124.* videtur arbitrio Inquisitorum relinqui, quales circumstantiæ publicari possunt, quales verò taceri, nam ex quo dicta instructio eas non præscripsit, judicio Inquisitorum reliquisse videtur.

R E S O L. XXIX.

An minores 14. annorum sint ab Inquisitoribus torquendi?
Et quid de prægnantibus, senibus, laborantibus quartana, morbo Gallico, &c.?
Et an Nobiles sint in S. Officio leviùs torquendi? Ex p. 4. tract. 6. Res. etiam 29.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Joseph Sesse Consultor S. Officii, vir quidem doctus, *in decis. Regni Aragon. tom. 4. dec. 476. n. 20.* ubi sic ait: Minor 14. annorum, licèt de jure non torqueatur, fallit in læsa majestate, divina, & humana, nec pœna in eo minoratur in his criminibus. Ita ille, & novissimè Castrus Palaus *in opere morali tom. 1. tract. 4. disp. 8. pun. 9. nu. 14.* & Villadiego *in polit. c. 3. n. 323.* ubi sic ait. (No se puede dar tormento a las personas privilegiadas como son el menor de 14. años y el viejo de 60. &c. si no es en delito de heregia, que en tal caso no ay persona privilegiada, que no pueda se atormentada.) Ita ille, & pro hac sententia faciunt Doctores, quos citat, & sequitur Guazzinus *to. 2. lib. 1. defens. 30. cap. 9.* afferentes minores 14. annis in crimine lesæ majestatis torqueri, quod etiam docet Eymericus à Rosbach *in tract. crim. tit. 5. cap. 21. num. 10.*

2 Sed contrariam sententiam tenet Marc. Anton. Delrius *in disquis. magicis lib. 5. sect. 9. §. quoad personas*, ubi sic asserit: Quoad eos qui sunt excepti ratione ætatis, puto si sint minores ætate annorum 14. tantùm esse terrendos etiam terrore reali, ut nudando, ligando, & ad equuleum adducendo, non tamen imponendo: si minores tamen a 5. annis ingressu saltem 14. torquendi, sed mitiùs, quàm majores. Hæc Delrius, & ante illum Simanca *in cathol. instit. tit. 65. num. 45.* & Pegna *in direct. Inquisit. part. 3. comm. 110. §. minores verò 20. annis*, non bene pro sua sententia citati à Castro Palao, cùm apertè asserant minores 14. annorum torqueri non posse, sed terreri, ut cum Simanca observat etiam Miranda *in ordine judiciar. tom. 2. q. 26. art. 13. conclus. 7.* His tamen non obstantibus aliqui non discedunt à prima sententia, quando sine periculo, & moderatè dicti minores 14. annorum torquerentur, & ita tenent DD. quos citat Farinacius *q. 42. nu. 102. & 133.* & Guazzinus *tom. 2. lib. 1. defen. 30. cap. 18. num. 4.*

3 Illud verò, quod asserit Sesse *ubi suprà*, quod pœna ratione ætatis in minoribus non minoratur, mihi non placet, & ideò Soula *in aphor. Inquis. lib. 3. c. 32. n. 18.* sic ait: Minores 25. annis regulariter puniuntur mitiùs, etiam facti majores, quia non tempus punitionis, sed delicti attenditur, & *n. 21.* ait: In crimine hæresis si minor rectè pœniteat, mitiùs punitur; & citat Simancam, Decianum, & alios.

4 Dicendum est igitur cum Suarez de Paz *in praxi tom. 1. par. 5. cap. 3. §. 12. n. 50.* Sanchez *in opusc. tom. 2. lib. 6. cap. 3. dub. 15. num. 12.* Miranda *in ordine judic. tom. 2. q. 26. art. 13. concl. 6.* Narbona *in recopil. part. 1. leg. 61. glossa 1. n. 14.* Rojas *singu. 208. num. 5.* Guazzino *ubi suprà.* Cantera *in qq. crimin. c. 2. de probat. per testes, q. 1. n. 71.* & Doctoribus citatis in Tribunali S. Inquisitionis, omnes personas privilegiatas posse torqueri, exceptis minoribus annis 14. senibus, & prægnantibus, imò prægnantes neque terreri possunt, ut observat Pegna *p. 3. comment. 39.* Soula *in aphorism. Inquisit. lib. 2. c. 39. num. 32.* Binsfeldius *in commen. de malef. leg. 7. quæst. 2. concl. 7.* quicquid in contrarium docet Michael Zanardus *in direct. Theolog. p. 3. c. 88. fol. 499.* ubi tenet prægnantes posse terreri, sed malè. Possunt tamen senes decrepiti, & minores 14. annis terreri, ut docet Miranda *loc. cit.* & alii, non tamen possunt etiam leviter torqueri; quicquid in contrarium dicat Quevedo *lib. de indic. & tort. cap. 12. n. 9.*

5 Notandum est etiam pro praxi mulierem post partum non posse torqueri nisi post 40. dies. Ita Cantera *in q. crim. q. 10. de reo n. 1.* Quevedo *loc. cit.* Paulus Ghirlandus *de quæst. lib. 4. q. 6. n. 7.* Brunus *de indiciis p. 2. q. 4. n. 2.* Tuschus *tit. T. concl. 328. n. 21.* & alii, ita ut si infra 40. dies torqueretur, & fateretur delictum, confessio esset nulla, ut ex multis observat Eymericus à Rosbach. *in praxi crim. tit. 5. c. 21. nu. 6.* & Bajardus *in addit. ad Jul. Clar. q. 64. n. 67.* licèt Anton. Gomez *to. 3. var. c. 13. n. 3. in fine*, dicat esse relinquendum arbitrio judicis, quando mulier post editum partum possit torqueri.

6 Nota etiam Anton. Quevedo *de indic. & tort. p. 2. c. 12. nu. 11.* docere senem, quem *sup.* diximus non esse torquendum, esse senem 70. annorum, & etiam 60. si sit infirmæ salutis, debilisque complexionis. Imò Villagut *in pract. crim. lib. 7. c. 4. consl. 4.* absolutè docet senem sexagenarium non esse torquendum. Sed ego puto in casu contingenti, quando senectus excuses à tortura, remittendum esse arbitrio DD. Inquisitorum attenta valetudine, robore, & qualitate delinquentis, & delicti, & ita tenet Doctores, quos citat, & sequitur Eymericus à Rosbach. *in pract. crim. tit. 5. c. 21. nu. 12.* & Sebastianus Guazzinus *tom. 2. lib. 1. defens. 30. cap. 12. nu. 2.* Verùm difficultas est an supradicti senes, quando non possunt torqueri, possint terreri, ducendo eos sub equuleo tantùm absq; ligatura; & affirmativè respondet Cavalcanus *de brachio Regio p. 3. n. 126. ver. est tamen*, & à fortiori hoc etiam concederet Gomez *tom. 3. var. c. 13. num. 3. & seqq.* Franciscus Personalis *tract. de indiciis sub nu. 15.* Paulus Ghirlandus *de quæst. & torm. cap. 6. num. 8. & sequent.* dictamq; sententiam Cavalcani, licet eum verbo *forsan*, admittit etiam Guazzinus *tom. 2. lib. 1. defens. 30. c. 12. n. 3.*

7 Et tandem pro coronide hujus resolutionis nota, quòd Franciscus Marcus *decis. 790.* Bajardus *in addit. ad Jul. Clar. q. 64. n. 73.* Cavalcanus *de brachio Regio p. 3. nu. 117.* docet laborantem febre quartana leviter torqueri posse sine squassata, seu strappata, & non in die febris, & ita etiam docet Anton. Quevedo *lib. de indiciis p. 2. c. 12. n. 23.* ubi sic ait, (Tampoco podra ser atormentado el que esta enfermo de quartana si no es levemente el dia que le dexa.) Ita ille. Sed in casu contingenti ego consulo DD. Inquisitores adhibere Medicorum judicium. Non tamen erunt torquendi laborantes morbo Gallico, brachio debilitato, patientes ruptionem venæ, vel difficultatem anhelitus, de quibus omnibus loquitur Laderchius *consil. 184.* Grammaticus *consil. 40.* Decianus *respons. 93.* & Guazzinus *tom. 2. lib. 1. defens. 30. c. 16. n. 1.*

8 Advertant hic obiter DD. Inquisitores, Delrium *in appen. 2. lib. 5. q. 23.* docere nobiles esse in S. Officio leviùs torquendos; sed Farinacius *de hæresi q. 185. num. 125.* asserit hanc opinionem apud se difficultate non carere; verum apud me nullam habet difficultatem, unde Simanca *in cathol. instit. tit. 65. num. 62.* & Pegna *in direct. p. 3. comment. 110.* docent in tribunali S. Officii torquendos esse tam nobiles, quàm ignobiles, hi tamen duriùs, illi clementiùs, & ideò Cartharius *de interrogat. reorum, lib. 4. c. 1. n. 112.* admonet judices, ut minus torqueant nobiles, quàm plebejos.

R E S O L. XXX.

An Inquisitores in crimine sagarum ex sola denunciatione complicum absque ullis aliis indiciis possint torquere personas denunciatas bona alioquin fama? Ex p. 4. tract. 6. Res. etiam 30.

§. 1. HIc casus solet torquere DD. Inquisitores, eorumque Consultores, nam M. An. Delrius *in disquis. mag. lib. 5. sect. 3. & in append. 2. ejusdem libri, q. 1.* fusè affirmativam sententiam docet, idem etiam docet Valentia *tom. 3. disp. 6. q. 13. punct. 4. §. 2. & 3.* Idem à fortiori sentiunt illi, qui etiam unius complicis denuntiationem in exceptis criminibus ad torturam sufficere asserunt, quales penes Delrium citantur Cynus, Imola, Abbas, Gomez & alii.

2 Sed mihi contraria sententia longè probabilior videtur quam novissimè adversus Delrium ex eadem Societate tenet Adamus Tannerus *in Theol. schol. tom. 3. disp. 4. q. 5. dub. 2. per totum*, ubi probat, nunquam ob plurium sagarum, sive strigum velut complicum denuntiationes sine indiciis, aliisque adminiculis contra personam alioquin bonæ famæ esse procedendum ad torturam; & ideò Farinacius *de hæresi q. 185. §. 8. n. 158. in fine*, sic ait: Adverte tamen quòd vera non est, nec in sancto, & generali urbis, universalique Reipublicæ Christianæ Inquisitionis Tribunali servatur propositio Delrii; dum concludit indicium ad torturam duarum sagarum, seu lamiarum dicentium vidisse inquisitam, vel inquisitum in conventu, & congregatione aliarum sagarum, cùm enim multoties non corporaliter, sed per illusionem dæmonis in hoc conventu se esse opinentur, & sic eorum assertio de visu possit esse falsa, absurdum est dicere, quòd lamiæ prædictæ indicium faciant ad torturam, cùm, ut suo loco dixi, indicia ad torturam esse debeant non dubia, sed certa. Ita ille. Unde in facti contingentia antequam in simili casu ad consultationem, an supradicti debeant torqueri, deveniant DD. Inquisitores, videant omninò Adamum Tannerum *loco citato*; nam licet *suprà* dictum sit; quòd duo socii criminis incausis fidei faciunt indicium ad torturam, ut docet Pegna *in director. p. 3. comment. 110. in append.* tamen in nominationibus sagarum adest particularis difficultas, & ideò, ut dixi, consule quando casus occurrerit, citatum Tannerum, & Paulum Laymam *in Theolog. moral. lib. 3. sect. 5. tractat. 6. cap. 15. numer. 8. in fine.* Vide etiam circa præ-

sentem quæstionem Binsfeldium *de confessione sagarum*, *membr. 2, concl. 6. fol. mihi* 246.

3 Nec desinam etiam hic apponere verba Antonii de Quevedo *lib. de indiciis*, *& tort. p. 2. c. 5. n.* 91. sic asserentis. (Aunque ex verdad, que en favor de la fe esta introducido, que el socio en el delito haga bastante indicio para atormentar al que nombrare por consocio con la calidad, que diremo mas abaxo, pero en el delito de Brujas no aprovecha solo su declaracion para este efeto, porque como los Brujos por ilusion de demonio andan de ordinario engañados, pensando que es verdadero lo que les rapresenta, es muy possible sean acusados hombres santos, y justos, en cuyo cuerpos se pudo transformar.) Ita ille. Unde, ut dixi, in casu contingenti videant DD. Inquisitores quid faciant, & ut dixi, citatum Tannerum consulant; & ideò meritò Inquisitor San Vincente *in suis manuscriptis c.* 13. *§.* 2. *&* 7. & doctus Castrus Palaus *in opere morali tom.* 1. *tr.* 4. *disp.* 8. *punct.* 16. *§.* 5. *n.* 2. observant in nostro Tribunali Hispanico ex depositione præcisa complicum in hoc delicto reum minimè capi, sed actus exteriores comprobatos requiri.

R E S O L. XXXI.

An Inquisitores possint torquere reum minorem, non dato ei Curatore, & si debeat esse præsens in tortura?

Et an in tali casu Curator possit esse ex Officialibus Inquisitionis?

Et notatur, quod Pater non sit constituendus Curator filiorum à DD. Inquisitoribus? Ex p. 4. tr. 6. Res. etiam 31.

§. 1. RESpondeo quoad primum negativè, & ita docet Monticellus *in praxi crim. regul.* 10. *n.* 17. ubi sic ait: Si reus minor sit, judex debet reo dare curatorem, aliàs processus nullus est, & si minor confiteretur, etiam spontè, sine curatore, talis confessio ei non noceret. Imò plus si diceret sine curatore judici. Non me torqueatis, quia omnia confiteor, & juro non venire contra, talia confessio hoc modo facta etiam cum tali juramento non præjudicabit ipsi minori. Ita ille, & alii penes ipsum, quibus ego addo Rojas *de hæret p.* 2. *n.* 318. Pegnam *in direct. p.* 3. *comm.* 28. & Ubertum Locatum *in praxi Inquis. ver. curator*, Guazzinum *tom.* 2. *lib.* 1. *defens.* 30. *c.* 4. *n.* 21. Placam *in epit. delict. lib.* 1. *c.* 32. *n.* 12. licèt in aliquibus locis consuetudo sit in contrarium, quam non improbat Eymericus à Rosbach *in pract. crim. tit.* 5. *c.* 21. *n.* 3. Sed quicquid sit de justitia talis consuetudinis, certum est non adesse in Tribunali Inquisitionis Hispanicæ, unde *in instruct. Tolet. anno* 1552. *n.* 25 sic habetur (Si el reo fuere menor de 25. annos proveerse ha de curador en forma, antes que responda à la acusacion, y con su autoridad se ratificara en las confessiones, que huviere hecho, y se hara todo el processo, y el curador no sea oficial del santo Officio, y puede ser el abogado, ò otra persona de qualidad, confianca y buena conciencia.) Sic ibi, ex quibus verbis apparet, non bene dixisse Didacum Canteram *in qq. crimin. q.* 6. *de reo*, *n.* 3. quòd in judicio S. Inquisitionis potest judex compellere minorem, ut nominet curatorem de officialibus Inquisitoris, nam, ut apertè apparet in verbis *suprà* citatæ instruct. curator in tali casu non potest esse ex officialibus Inquisitionis; non est igitur admittenda contraria praxis, de qua testatur Cantera *ubi suprà*, quia, ut dictum est, de directo est contra determinationem instructionis Toletanæ.

2 Notandum est tamen hic cum Paulo Garsia *in ordine processandi S. Officii fol. mihi* 29. (Que si el Reo fuere menor de edad ha de estar presente el Curador à la pronunciacion de la sentencia, para que pueda apelar si quisiere, pero no se ha de hallar à la diligencia del tormento.) Sic ille. Sed hæc ultima verba non carent difficultate, quia ex *l. clarum, C. de author. præst.* & ex Rolando *lib.* 1. *consil.* 3. *n.* 8. & aliis, tortura minorum debet esse cum præsentia curatoris, & si aliter efficiatur, asserunt, minorem posse petere restitutionem in integrum, & tētare nullitatem; sed consuetudo in nostro sacro Tribunali est in contrarium, quia in tortura non est necessaria authoritas curatoris, cùm adsit præsentia judicis, ad quem pertinet officium torquendi; idcirco id, quod *suprà* dixit Paulus Garsia, & observatur in nostro Tribunali, docuerat antea Ant. Gomez, quem citat, & sequitur Ant. de Ballis *in tr. var. lib.* 2. *q.* 13. *n.* 17. probans, quòd nullatenus in tortura requiritur curator, sed tantùm in decisione articuli, si debet torqueri sin, vel ne; & ideò Villadiego *in polit. c.* 3. *n.* 325. sic ait: (El Juez se encierra en la camera del tormento con el escrivano, y delinquente, sin que aya otra persona; ni el Curador si es menor.) Unde patet, quòd rectè hæc opinio observatur in praxi in nostro sacro Tribunali, quam etiam tuetur Cartharius *de interrog. reorum*, *lib.* 4. *c.* 1. *n.* 49.

3 Nota etiam hic obiter primò contra Ant. Gomez *lib.* 3. *var. c.* 1. *n.* 64. patrem non esse constituendum à DD. Inquisitoribus in curatorem filiorum, & ita observatur; bene tamen observat dictus Gomez, curatorem non esse conveniens præsentem esse, quando reus interrogatus de delicto respondet, quia ex propria scientia, & non ab aliis subministrata debet reus respondere.

R E S O L. XXXII.

Quando reus est convictus, & datur tortura super intentione, & complicibus, an danda sit ab Inquisitoribus cum clausula citra præjudicium probatorum? Ex p. 4. tr. 6. Res. etiam 22.

§. 1. RESpondeo affirmativè, & aliter si tortus persistat in negativa, imò etiamsi cum dicta clausula reus interrogetur super delicto principali, per torturam purgabit omnes probationes, nam tunc protestatio nihil operatur, secus autem si Inquisitores in sententia torturæ apponant clausulam, ut debet apponi *citra præjudicium probatorum*, & in tortura nihil de probato delicto interrogent, tunc enim reum tortura, etiam quòd negando perstiterit, esse damnandū ad ordinariam pœnam, communiter docent Doctores, quia per illam protestationem redditur fisco jus suum salvū, ut expressè inter alios docet Boerius *dec.* 163. *n.* 13. Villagut *in pract. lib.* 7. *c.* 2. *concl.* 4. Bossius *tit. de indic. ante torturam*, *n.* 130. Bursatus *consil.* 346. *n.* 20. Decianus *consil.* 93. *n.* 20. *vol.* 2. Pitigianus *in pract. crim. p.* 3. *c.* 6. *in add. lit. B. fol.* 280. Petrus Binsfeld. *in comm. de malef. & math. leg.* 7. *q.* 1. *concl.* 3. *fol. mihi* 453. Michael Zanard. *in direct. Theol. p.* 3. *c.* 89. Sousa *in aphor. Inquis. lib.* 2. *c.* 39. *n.* 44. *&* 45. Quevedo *lib. de indic. & tort. c.* 1. *n.* 8. Chartar. *de interrog. reor. lib.* 4. *c.* 1. *n.* 96. & Delrius *in disp. mag. lib.* 5. *sect.* 9. *§. cæterùm, sirenus*, *fol. mihi* 738. ubi observat esse casus aliquos: quibus tortura reum convictum non eriperet punitioni ordinariæ. Primus, si non detur super delicto, de quo quis fuit confessus, vel convictus, sed ad notitiam aliorum delictorum. Secundus, quando datur tantùm pro habenda ulteriori veritate qualitatē aggravantium. Tertius, quando irrogatur ad habendos complices, fautores, receptatores, aliosque participes, & Quartus, ut est in casu nostro, si judex decernit eam cum protestatione id se facere sine præjudicio probatorum, & revera hæc protestatio non apparet contraria facto, ut appareret si reus interrogaretur super principali delicto, etiam oretenus, & non scribente Notario.

2 Et ideò non obstante tortura, quia data fuit cum protestatione, M. Ant. Genuensis *in prax. Archiepiscop. c.* 68. *n.* 8. docuit quòd suspectus de hæresi vehementer torquetur super intentione, & complicibus, & si neget, adhuc compellitur abjurare de vehementi, & pro facto hæreticali solent condemnari ad triremes, quod etiam docet Pegna *in direct. Inquis. p.* 3. *commen.* 67. Zanard. *in direct. Inquis. p.* 3. *c.* 65. Delrius *in disquis. mag. lib.* 5. *sect.* 15. *§. dico tertiò*. Sed difficultas est, an quando reus torquetur non solùm super intentione, & complicibus, sed etiam super facto, si negativus persistat in tortura, sit adhuc aliqua pœna extraordinaria puniendus? sed ad hoc respondemus in seq. resolutione.

3 Non desinam tamen hic adnotare quòd secundùm Gomez *tom.* 3. *var c.* 13. *n.* 20. Covarr. *pract. qq. c.* 23. *n.* 5. Suarez de Paz *in praxi tom.* 1. *p.* 5. *cap.* 3. *§.* 12. *nu.* 10. & alios, si reus torqueretur stantibus legitimis probationibus, negetque delictum, & judex priùs protestationem non fecerit, adhuc probationes legitimæ non eliduntur; sed communis opinio, ut diximus, est in contrarium, & ideò semper in tali casu apponitur clausula, *citra præjudicium probatorum*.

R E S O L. XXXIII.

An tortus, & negativus possit puniri ab Inquisitoribus pœna extraordinaria?

Et in dicto casu, si post torturam fuit iterum interrogatus extra tormentum, de delicto, & inventus est varius, an ex illa variatione poterit iterum torqueri? Ex p. 4. tract. 6. Res. etiam 33.

§. 1. HIc casus frequenter accidit, & affirmativè videtur respondere doctus Inquisitor Didacus Cantera *in qq. crim. c.* 2. *de probat. per testes*, *q.* 2. *n.* 65. ubi sic ait: Aut per torturam fuerunt purgata indicia, quia secundùm qualitatem delicti, & indiciorum fuit tortus, & tunc credo, quòd debeat absolvi, aut tortura non fuit sufficiens ad purganda omnia indicia secundùm qualitatem delicti, & indiciorum ipsius personæ tortæ, & tunc non purgabit in totum, sed aliqua pœna arbitraria puniendus secundum arbitrium judicis, & ita servatur propter qualitatem criminis in crimine hæresis, nam qui semel est infamatus de delicto, & est aliqua probatio de eo, nunquam satis purgatur ad torturam, & sic imponitur aliqua pœnitentia arbitraria Hæc Cantera; sed infrà illum explicabimus.

2. Verùm circa præsens difficillimum dubium adest determinatio nostræ Instruct. Toletanæ *an.* 1561. ubi *n.* 54. sic habetur, (Si el Reo venciere el tormento deven los Inquisidores arbitrar la calidad de los indicios, y la clidad; y forma del tormento, y la edad y disposicion del atormentado, y quando todo considerado pareciere, que ha purgado sufficientemente los indicios absolverle han de la instancia aunque quando por alguna razon les paresca no fue el tormento el devido rigor, consideradas las dichas calidades podranle imponer abjuracion de levi, & de vehementi, o alguna pena pecuniaria, aunque esto no se deve hazer sino con grande consideracion, y quando los

indicios se tengan por suficientemente purgados. *Sic ibi*. Et ideò quando indicia fuerunt gravia, & valdè urgentia, non purgantur per torturam quoad pœnam extraordinariam, ut probat Aloysius Riccius *p.1.decis.73.n.8.* Petrus Binsfeldius *de malefic. leg.7. q.1. conclus.16.* Bossius *tit. de Inquisit. num.* 30. & Jul. Clar. *q.64.n.38.* ubi sic ait: Apud nos autem quandoque etiam post gravem torturam, & perseverantiam rei in negatione, ubi indicia sunt valdè urgentia, solet Senatus reos condemnare, non quidem ad pœnam ordinariam, sed extraordinariam, puta triremium ad tempus. Ita ille; quorum doctrina maximè procedere debet in crimine hæresis, propter ejus enormitatem.

3 Sed ego, quicquid sit in aliis criminibus, quando adsum in sacro Tribunali, in aliquo casu occurrenti, si reus fuit tortus cum plusquam semiplena probatione, semper sum hujus voti, ut non absolvatur simpliciter ab instantia, sed aliqua pœna arbitraria puniatur, nisi acris tortura censeretur evacuasse etiam omnia indicia, & in hoc casu amplector opinionem Canteræ, nec ipse *in loco sup. à allegato*, aliter docere voluit, ut patet penes ipsum *in q.22. de reo, n.12.* ubi asserit, quòd quando reus torquetur cum semiplena probatione tantùm, tunc si fit negativus, absolvendus est; si verò fuit tortus cum plusquam semiplena probatione, tunc si tortus vincit torturam, purgantur indicia usque ad semiplenam probationem, pro reliquo verò potest imponi aliqua pœna extraordinaria, & testatur *ibi* ipse Cantera hanc opinionem communiter observari in officio S. Inquisit. Hispan. & ita intelligenda esse putat verba supracitatæ instructionis Toletanæ, quod est valdè notandum à DD. Inquisitoribus, penes quos plus authoritatis debet habere unus Cantera, quàm decem alii Doctores Criminalistæ, maximè cùm testetur de praxi Tribunalis.

4 Ex his omninò refellendus est Paramus *de orig. Inquis. lib. 3.q.4.n.6.* ubi absolutè docet, quòd si delatus exponitur tormentis, & sustinens illa nihil confitetur, absolvendus est ab instantia, non, inquam, hæc opinio est admittenda simpliciter, & absolutè nam est contra dictam instructionem Toletanam, & in tali casu observanda sunt ea, quæ prudenter dicta instructio considerat. Unde Menochius, quem citat, & sequitur Bajardus *in addit. ad Jul. Clar. q. 74. n.* 115. asserit, quòd quando indicia purgantur per torturam, remittitur arbitrio judicis; non benè agitur dixit Paramus absolutè, quòd tortus negativus purgat indicia. Scio Simanca *in Cathol. instit.tit.65.n.74.* docere, quòd si reus in quæstionibus pernegaverit, purgat omnia præcedentia indicia, sed interpretandus est sano modo, nempe si indicia arbitrio Inquisitorum erant talia, ut per torturam censeantur purgata, aliter ejus opinio esset contra Instructionem Toletanam. Unde Suarez de Paz *in praxi to.1. p.5. c. 3. §. 12. n.22.* ex Barthol. Cifuentes, & Gomezio concedit posse judicem ratione indiciorum, vel præsumptionum damnare reum tortum, & negativum aliqua pœna arbitraria.

5 Notandum est etiam hic obiter, quòd Marsilius *in pract. crim. §. quoniam, n.* 26. asserit, quòd quando tortus fuit negativus, & evacavit indicia, si post torturam fuit iterum interrogatus extra tormentum de delicto, & inventus varius, quòd ex illa variatione poterit iterum torqueri; sed hæc opinio non est tenenda, quia indicia supervenientia debent esse majora, & validiora, & illa sola variatio non est talis, & alia indicia, quæ præcedebant, fuerunt purgata per torturam, deinde purgatis indiciis ampliùs reus non est interrogandus, ergo, &c. & ita docet Anton. de Ballis *in tr.var.lib.2.q.17.n.12. & seq.*

R E S O L. XXXIV.

An Inquisitores possint torquere reum, qui non vult respondere interrogationibus? Ex p. 4. tr.6. Res. etiam 34.

§. 1. AFfirmativè respondeo, unde in tali casu de rigore juris Inquisitores possunt ponere illum ad torturam, & cogere, ut respondeat affirmativè, vel negativè, & ita tenet Bald. *in l.accusationem, post n.11.C.qui accusare non poss.* &, ut dicit *ibi* Baldus, talis tortura non datur reo ad eruendam veritatem, quia ad hoc necesse esset, ut præcederent indicia ad torturam sufficientia, sed datur ad extorquendam responsionem; quam Baldi opinionem in contingentia facti approbavit Concilium Neapolit. ut testatur Capycius *decis.* 145. & hæc omnia docet Brunus *tr.de indic. q. 5. n.* 4. Caravita *ritu* 259. *n.* 14. Miranda *in ordine judic. tom.2. q.26. art.4. conclus.* 5. Gomez *to.* 3. *variar.c.12.n.5.* Clarus *lib.5.§.final.q.45.n.6* Mascardus *de probat.lib.3.conclus.*1385.*n.*15. & Sousa *in aphorism. Inquisit. lib.* 2. *c.39.n.48.* Umbertus Locatus *in praxi Inquis. ver. Tortura. §. & scias etiam* Cartharius *de interrog. reor. lib.* 3. *c.2.n.3.* Ludovicus Peguera *in praxi c.* 12. *§.5.n.* 26. licèt ipse asserat se non vidisse in praxi hanc opinionem à judicibus admitti, si tamen in aliquo loco adsit, putat esse optimam, & laudabilem; unde in hoc casu Inquisitor sequatur praxim suæ Inquisitionis.

R E S O L. XXXV.

Quem modum torquendi debeant Inquisitores adhibere cum reis, & quomodo; & de tormento ignis ad pedes adhibito? Ex p.4.tr. 6. Res. etiam 35.

§. 1. NOn debent recedere, saltem in hoc Regno Siciliæ, à tormento funis, videtur enim approbatum consuetudine, & jure communi, ut *in l.nullus*, ibi, *fidicularum tormenta*, & *ibi* glossa & Salicetus, *C.ad Jul.majest.* Sed quomodo tale tormentum dandum sit, docet Simanca *in Cathol. instit. tit.* 65. *n.52.* sic enim ait: Considerare judices debent qualitatem personarum, criminum, & indiciorum, aliter enim torquendi sunt servi quàm liberi, fortes quàm timidi, juvenes quam senes, robusti, quàm debiles, humiles quàm honesti, nobiles, quàm ignobiles, hi enim clementiùs, illi duriùs torqueri debent. Sic ille, & post illum Suarez *de Paz in praxi to.1.p.5.c. 3.§.12.n.65.* & Villagut. *in pract. can. lib.7.c. 3. conclus.1. & 2.* & novissimè Sanchez *in opusc. tom.2. lib.6.c.3. dub.15.n.2.* vide etiam Gomez *tom.3.var.c.13.n.5.* & Mirandam *in ordin. judic.tom.2. q.25.art. 15. conclus.* 3. Sousam *in aphorism. Inquisit. lib.2. c.39. n.30.juncto n.25.* ubi sic ait non sunt omnes rei æqualiter torquendi, sed magis, vel minus, secundùm qualitatem personarum delicti, & indiciorum, nec in modo torquendi, & in tempore immoderatè debet reum torquere, nisi per horam ad summum, nec regulariter fiant plures quassationes, seu ictus, quàm tres, ita Sousa. Vide etiam Delrium *in disquis. magic. append.* 2. *lib.* 5. *q.24.* & Guazzinum *tom.* 2. *lib.* 1. *defens.* 30. *c.* 20. *per tot.* Sed in praxi visum est, quòd ex multis reis ita tortis nemo confitebatur, ideò in tali casu regulariter ampliùs hoc tormentum in magna Regia curia non adhibetur. Hinc etiam factum est multis abhinc annis, ut in sacro Tribunali hujus Regni etiam DD. Inquisitores amplius hoc tormento non utantur, sed quando rei ex aliquo impedimento non possunt torqueri, illos puniunt pœna extraordinaria, cum abjuratione, prout delicti qualitas, & probationes exposcunt.

R E S O L. XXXVI.

An Inquisitores debeant torturam adhibere Clericis non infamatis, sed tantum indiciatis.

Et in casu occurrenti, an minùs torquendi sint clerici, quam laici?

Et an, quando datur tortura Ecclesiasticis, non laici, sed Clerici debeant illos torquere?

Et an Clericus debeat admitti ad Canonicam purgationem, quando est gravatus indiciis ad torturam, vel debeat torqueri? Ex p. 4.tr. 6. Res. etiam 36.

§. 1. NEgativa sententia suadetur per ea, quæ adducit Didacus Cantera *in q. crim.q.11.de reo, n.1.* Bernardus Diaz *in pract.crim.c.125.* Damhauderus *in pract.crim.c.37.n.25.* Maceratensis *var. resol. lib.* 3. *res.* 44. *cas.* 4. *n.* 4. Guazzin. *to.* 2. *lib.1. defens.* 30. *c.* 1. *n.* 7. Eugerius *consil.* 76. *n.* 103. Decianus *vol.4.respons.124.n.38.* Marsilius *in pract. crim. §.nunc videndum, n.* 51. *& in §. ex praedicta, n.* 40. *& singul.* 55. Bossius *tit. de indiciis, n.* 15. Ioan. Gratianus *in regulis, & fallentiis, reg.226.n.91.* Cassaneus *in consuet. Burgun. rubr.* 1. *§.* 5. *n.6.* & alii asserentes, quòd si etiam mille essent indicia contra Clericum, sed non esset de crimine diffamatus, non posset torqueri; & quidem hæc opinio est probabilis, & satis pia, & multum favens statui clericali, quam novissimè docet etiam Eymericus à Rosbach *in pract. crimin.tit.5.c.22.nu.2.*

2 Sed his non obstantibus affirmativam sententiam tenendam esse puto in casu hæresis maximè, & illam tuetur ex nostris Pegna *in direct. Inquis.p.3. comment.110. tit. F.* Simanca *in cathol. instit.tit. 65. n.48.* & Ludovicus Miranda *in ordine judiciario to.2. quaest.26. art.2. conclus.2.* Ignatius Salzedus *in practic. crimin.* Bernardi Diaz. *ubi suprà lit. A.* Petrus Caballus *centur.2. cas.* 84. *num.* 20. & Michael Zanardus *in direct. Inquis. part.* 3. *cap.95. fol.* 513. ubi sic ait: Et si Clericus non possit torqueri nisi sit de crimine diffamatus, ut *suprà*, diximus tamen in hoc crimine hæresis ad eum torquendum sufficient legitima indicia, quia crimen est exceptum, & sumus in maiori periculo in Clerico, & Doctore, qui magis possunt alios lædere, labeque hæreticali inficere, quàm laici, qui per pravitatem hanc propter eorum ignorantiam ita de facili non possunt aliis damnum inferre. Ita ille, quod etiam confirmatur, nam dato, quòd infamia ad Clericum torquendum sit necessaria, hæc sanè sufficiens oritur ex semiplena probatione, aliisque indiciis, quæ eum suspectum, & infamatum reddunt, ergo, &c.

3 Verùm licèt hæc opinio vera sit, advertant tamen Dom. Inquisitores; quòd in casu occurrenti mitius torquendi sunt Clerici, quàm laici, & ita tenet Pegna, Maceratensis, Miranda, Salzedus *locis citatis*, quod intelligendum est, cæteris paribus, stante eadem qualitate delicti, & indiciorum, ut rectè observat Michael Zanardus *in direct. Theol.p.3. c.94.fol.510.* & ideò dixit Sousa *in aphor. Inquis.lib.2. cap.39.n.32.* quòd Ecclesiastici, nisi delicti enormitas id postulaverit, mitius torquentur, non desunt

desunt tamen, ut observat Caballus *cent. 1. cas. 83. nu. 18.* Doctores contrarium tenentes, & ita tenet novissimè Ant. Quevedo *lib. indic. part. 1. cap. 12. n. 17.* sed tu ne discedas à prima opinone.

4 Nota etiam quòd secundum aliquos Doctores, quando datur tortura Ecclesiasticis, non laici, sed Clerici debent illos torquere; sed hoc non observatur in nostro Tribunali, & ideò Didacus Cantera *in q. crimin. q. 11. de reo, n. 1. in fine*, sic ait. Unum solet servari, quòd quando datur tortura Clerico, non solet dari per laicum, sed per alium Clericum; ego tamen contrarium vidi practicari tam in judicio S. Inquisitionis, quàm in judiciis aliis Ecclesiasticis. Ita ille.

5 Et tandem nota, quòd Clericus non debet admitti ad canonicam purgationem, quando est gravatus indiciis ad torturam, sed debet torqueri. Ita Guazzinus *to. 2. lib. 1. defens. 30. c. 10. n. 6.* & alii; est tamen verum, quòd indicia ad torquendum Clericum non debent esse indicia ordinaria, quæ sufficiunt contra laicum, sed requiruntur graviora, & urgentiora, propter illam præsumptionem bonitatis, quam habent Religiosi, & Clerici; & ita observat Guazzinus *loco citato, n. 3.* Farinacius *q. 41. n. 9.* & alii penes ipsos: quibus ego addo Mirand. *in ordine judic. to. 2. q. 26. art. 13. concl. 2.*

RESOL. XXXVII.

Quid facere debeant Inquisitores cum reis, si timent veritatem in tortura non fateri ex incantationibus, & maleficiis? Ex p. 4. tract. 6. Res. etiam 37.

§. 1. FRanc. Pegna *in direct. Inquis. p. 3. comm. 39. lit. F.* sic asserit: Adversus has fraudes, & incantamenta, quæ remedia opem ferant, nondum sum expertus, juvabit fortasse cunctas vestes detrahere cùm quæstionibus admoventur hujusmodi homines, quibus sæpè figuras scriptas occultant. Sic ille. Verùm in tali casu non solum vestes detrahendas, sed etiam omnes pilos abradendos esse, rectè docuit Petrus Binsfeldius *in comment. malef. & math. leg. 7. q. 1. concl. 15.* ubi sic ait. Quando suspicio oritur maleficam penes se habere aliquid maleficii ad inducendam taciturnitatem; solent curare judices, ut prorus vestibus exuatur, ne aliquod maleficium insutum habeat, eamdem ob causam pilos undique jubent abradi. Ita ille. Sed quàm circumspecti in tali casu esse debeant DD. Inquisitores, patebit ex quodam facto memorabili adducto à Jodoco Damhaudero *in sua pract. crimin. c. 37. nu. 21.* sic asserens. Ipse vidi cùm in civitate Burgensi essem à consiliis in muliercula admodum anu, quæ tum habitu, tum victu, tum incessu, tum moribus, & fucata sanctimoniæ specie ab omnibus venerabatur, veluti vera Christi Apostola, quòd multarum matronarum filias, ac filios quasi miraculosè curaret, gibbos liberaret, crura, tibiasque confractas illicò restitueret, idque non arte, aut externo medicamine aliquo adbibito, verùm, ut olim Apostoli pietatis aliquo excitamento, nempè ut uno, duabus, vel tribus diebus jejunarent in pane, & aqua; vel ut ter legerent orationem Dominicam, aut inviserent aliquas Ecclesias, vel ut Sacrum unum, aut alterum religiosè audirent, aut aliquas preculas persolverent ægri; His rebus injunctis rite expletis, illico, aut certè intra pauculos dies à morbis liberabantur, & firmæ valetudini restituebantur, cùm istius mulierculæ ea facta in vulgus latiùs spargerentur, à Senatoribus intempesta nocte jussa fuit ex lecto comprehendi, & carcere mancipari. Postridie cùm ab iisdem Senatoribus perquireretur, quomodo, quibus mediis, quo fœdere, quaque fiducia freta suas curas perageret, intrepidè semper respondit, se piè cuncta exercuisse, & bonis piisque rationibus, atque ideò sese non debuisse tam ignominiosè comprehendi. His non obstantibus ex certis indiciis per Senatum adjudicabatur torturæ, ad quam cum venisset, & verbis persuasoriis examinaretur, constanti vultu, & animo semper perduravit in ea sententia, se nihil eorum quæ fecerat, dæmonis ope peregisse, sed omnia pio, & licito modo. Interim ob constantem negationem torturę tradita est, illa autem non lamentationes; aut clamores edidit, sed horum loco subridere cœpit, & quamvis ligata, digitorum tamen complosionibus judicibus ipsis insultabat, & posita super scamno aut risit; aut dormivit, hinc factum ut è scamno, & tortura relaxaretur, & iterum in carcerem reciperetur, postea nova indicia habita torturæ iterum tertiò adjudicatur. Verùm priusquam scamno imponeretur, totius corporis pilos, & crines abradi curavimus, postea scamno imponitur, accerrimè torquetur nihil tamen fateri voluit. Tandem quibusdam adstantibus succurrit, eam non esse tonsam in pudendis, tam retro, & ante & sub axillis, ubi per tonstrices illi quoque crines abrasi fuerunt, & inter radendum reperta fuit pergamena in pudendis retro & antè inserta, cui inscripta fuerunt aliquot peregrina vocabula dęmonum, crucibus aliquot inter se distinctè, hæc pergamena senatoribus exhibita occasionem præbuit, ut rursus scamno traderetur torquenda, ubi facta plenè passibilis, omnia nudè fatebatur quæcumque prioribus informationibus fuerunt proposita; cùm autem rogaret, cur priùs fateri noluit, nisi à me inquit, omnes crines, atque etiam hanc schedulam abstulissetis, nunquam à me perquirere quicquam potuissetis, ut quæ per illa facta eram impassibilis, quod haud dubium verissimum erat. Hæc omnia Damhauderus *ubi suprà*, & factum simile accidisse in urbe Neapolitana testatur Ambrosinus *de process. informativo, lib. 4. c. 7. n. 13.* ubi vult in tali casu, os, foramina narium, & aurium, anum, vel vulvam, & si qua plaga, vel cauterium, aut incisio in corpore adsit, diligenter inquirenda esse, & plura alia, quæ in tali casu facienda esse adducit etiam Cartharius *de interrogatione reorum, lib. 4. c. 1. n. 220. & seq.* cum Marsilio *in pract. crim. §. nunc videndum, n. 52.* Ex quibus, ut dixi, apparet in similibus casibus summam diligentiam adhibendam esse à DD. Inquisitoribus, qui etiam quando casus occurrerit, possunt hæc etiam remedia Ecclesiastica adhibere, quæ ponit Delrius *in disquis. magic. append. 2. lib. 5. q. 25.* ubi sic ait: Pręmittenda est exorcizatio Sylvestri *in lib. de strigimag. admir.* non, quod possessas à dæmone sagas sentiat, sed quia præsertim eis obfirmatæ sunt, utile quoque si torquendi collo appendantur sacræ reliquiæ, vel agni cerei effigies consecrata, item si aqua benedicta in os effundatur, & ea corpus aspergatur, & cùm utuntur tormento in somnis, cerei benedicti instillatio inopinata. Ita ille; qui etiam *qu. 29.* docet loquens de sagis, posse in tali casu judicem desistere à tortura, & post alios dies repetere, quia dęmon non semper strigibus assistit, sed aliquando deserit, vel sponte sua, vel Dei jussu. Et tandem post hæc scripta inveni Antonium Quevedo de hac materia disserentem *in lib. de indic. & tortura, p. 2. c. 6. per totam*, adi illum, & non pigebit; sicuti etiam Malleum maleficarum *tom. 1. p. 3. qu. 15. per totam*; & iterum M. Antonium Delrium *ubi suprà libr. 5. sect. 9. §. quoad tertium dubium, fol. mihi 739. & seq.* ubi ponit undecim remedia.

RESOL. XXXVIII.

An Inquisitores, si torquerent reum ex opinione probabili, relicta probabiliori, debeant puniri à suis visitatoribus? Ex par. 4. tr. 6. Res. etiam 38.

§. 1. HIc casus potest faciliter accidere, & ad illum negativè respondet Marc. Antonius Delrius, in terminis terminantibus, ut dici solet, *in disquis. magicis append. 2. lib. 5. q. 1.* ubi in casu de non danda tortura ex solo dicto socii sine aliquo alio adminiculo sic asserit. Hæc sententia communis, cum sit Juri, & rationi magis consentanea, meo judicio, judici sequenda est in utroque foro. Si quis tamen illam contrariam Cyni, & aliorum Doctorum sequutus esset, putarem eum syndicatui non subjacere, facit enim tot Doctorum, quos secutus est, ut dici nequeat ex capite suo, vel temere fecisse, aut processisse, qui gravium Doctorum, & quorumdam judicum praxim, doctrinamque amplexus fuit, licèt minus probabilem, vel tutam. Ita Delrius, & hanc opinionem docet etiam Joannes Sancius *in selectis disp. 44. n. 72. in fine*, ubi sic ait: Animadvertant quoque Jurisperiti, non ob id subiici syndicatui, quod juxta opinionem probabilem sententiam ferant, relicta probabiliori, & communiori. Nam prudenter agit, qui juxta opinionem probabilem operatur; syndicare autem judicem eo quòd juxta probabilem opinionem sententiam tulerit, esset eum punire absque culpa, quod hercle iniquum est, & oppositum rectæ rationi; quapropter Doctores oppositum sentientes reiiciendi sunt: velut punctum veritatis minimè attingentes, certe namque in principiis moralibus minus fidendum est de Jurisperitis, quàm de Theologis. Hæc Sancius.

Sup. hoc in to. 5 tr. 1. Resol. 10. §. ult. prope fin. à vers. Et advertant, & eodem in alio §. ejus antecedente placet, ... praetermittam ... ejus doct. ... aliorum ... quamvis nõ dicant ... ad sup. hoc.

TRA-

TRACTATUS DUODECIMUS,
DE POENIS DELICTORUM PERTINENTIUM Ad Tribunal Sacræ Inquisitionis.

RESOLUTIO PRIMA.

Quædam præambula ad ea, quæ inferius tractanda sunt?
Et in primis quæritur, an DD. Inquisitores possint condemnare ad pœnam triremium, fustigationis, &c. reos, abjurantes tantum de levi?
Et an quando ex aliquo delicto oritur vehemens suspicio, debeant Inquisitores semper imponere abjurationem de vehementi?
Et quænam sint pœnæ hæreticis à jure imposita? Ex part. 4. tract. 7. Rel. etiam 1.

§. 1. ACtutus de pœnis criminum ad sacrum Tribunal spectantium, aliqua præmittenda esse duxi; igitur.

Quæro primò, an DD. Inquisitores possint condemnare ad pęnam triremium, fustigationis, &c. reos abjurantes tantùm de levi? Respondet negativè Michael Zanardus ex Illustri Dominicanorum familia, qui fuit Consultor S. Officii in multis Inquisitionibus Italiæ; sic enim asserit *in direct. Theolog. q. 3. c. 134. fol. mihi 737.* Qui de levi abjurant, gravibus pęnis non affliguntur, sed pęnis pecuniariis, vel carceris per aliquot menses, vel alterius publicæ pęnitentiæ non multum gravis: sed qui de vehementi abjurant, fustigari possunt, trium ictuum funis pęna puniri, per annos ad carcerem, & ad triremes, juxtà qualitatem personæ, ac delicti, damnari. Ita ille, & hanc sententiam etiam docet Genuensis *in praxi Archiepisc. c. 68. n. 8.* asserit. Leviter suspectis imponi potest pœnitentia salutaris, & vehementer suspectis pęna triremium. Verùm praxis nostræ Inquisitionis Hispan. est in contrariom, & sic inferiùs dicemus quòd d·centes duas uxores abjurant de levi, & tamen fustigantur, & damnantur ad triremes; & solicitantes in confessione abjurant de levi, & tamen aliquando damnantur ad triremes, sic etiam, blasphemi, &c. Unde Castrus Palaus *in sum. tom. 1. tr. 4. disp. 7. punct. 1. n. 9.* sic asserit: Infertur pro crimine inducente levem suspicionem: condemnari reum posse ad aliquam pęnitentiam, vel pecuniariam, vel reclusionis pro aliquo tempore, vel fustigation:s, vel triremis arbitrio Inquisitorum, pensata qualitate personæ, & gravitate delicti, & malitiæ. Ita ille; quibus etiam pęnis, sed acriùs in nostro Tribunali Hispanico puniuntur etiam vehementer suspecti de hæresi, ut tradit ipsemet Palaus *disp. 6. pu. 2. n. 1.* & Rojas *de hæret. par. 2. num. 301.*

2 Quæritur secundò, an quando ex aliquo delicto oritur vehemens suspicio, debeant Inquisitores semper imponere abjurationem de vehementi? Videtur affirmativè respondendum, ex doctrina quam adducit Ricciullus *tr. de jure personar. &c. lib. 5. c. 11. n. 30.* Torreblanca *de Magia lib. 3. c. 20. n. 1.* Umbertus Locatus *in praxi Inquis. ver. suspicio, §. suspectus.* Similiter & alii communiter, adducentes regulam generalem, videlicet quòd quando quis committit delictum, quod inducit vehementem suspicionem debet de vehementi abjurare: si autem inducit levem suspicionem, de levi emittat abjurationem. Sed in casibus particularibus, & in praxi contingentibus, circa hoc DD. Inquisitores eorumque Consultores advertant id, quod prudenter, & solidè observat Pegna *in direct. Inquis. p. 2. comment. 85. in fine*, ubi sic ait: Unum præ cæteris habeant Inquisitores ante oculos, ne facilè credant hunc, vel illum esse vehementer suspectum, quia in hoc, vel illo authore reperiant ex tali, vel tali causa oriri vehementem suspicionem, nam plurimùm semper sunt, & personarum, & causarum circumstantiæ considerandæ, ex quibus interdum vehemens suspicio, interdum levis, interdum, verò nulla oritur. Sic ille. Unde Michael Zanardus *in direct. Theolog. p. 2. pr. t. c. 1. §. 25.* docet, quòd ex consideratione personarum, & circumstantiarum, quandoque vehementes suspiciones convertuntur in leves, sicut è contra suspiciones leves convertuntur in vehementes.

3 Observa etiam hic obiter id, quod docet Sousa *in aphorism. Inquis. lib. 2. c. 40. n. 15.* processum minorum in causa fidei, quando de hæresi formali non constat, non terminari regulariter per majorem abjurationem, quàm de levi, cùm præmatura ætas in dicta causa fidei delicto plurimum detrahat. Ita ille qui citat Pegnam, quod est valdè notandum.

4 Quæro tertiò, quænam sint pęnæ hæreticis à jure impositæ? Respondeo pœnæ contra hæreticos, à jure statutæ hæ sunt. Prima est sententia excommunicationis majoris, quæ spiritualis est, quæ decernitur *in c. ad abolendam, & in c. excommunicamus 1. & 2. tit. de hæret. in decretal. & in 6.* & tandem arctiori vinculo *in Bull. Cœn.*

5 Secunda pęna partim spiritualis, & partim temporalis, est privatio omnis Ecclesiasticæ dignitatis, & officii, & beneficii, & inhabilitas ad ipsa, & habetur *in cap. didicimus, c. pudenda 24. quæst. 1. cap. præter, 32. dist. c. quæ jure, distinct. 6. c. ad abolendam, cap. excommunicamus 1. de hæret. cap. ut commissi, eodem tit. in 6.*

6 Tertia pœna temporalis est, videlicet publicatio bonorum omnium quibus privantur hæretici à die commissi criminis, & habetur *in l. Manichæos, l. Arriani, C. de hæret. in Authen. Gazaros, & Authen. idem est, C. eodem tit. in c. Judas, 1. q. 4. c. vergentis, de hæret. c. cùm secundùm leges, eodem tit. in 6.* Huic pęnæ annectitur alia similis, quæ est privatio omnis dominii temporalis, jurisdictionis, & omnis debiti, quod ex fidelitate quocumque titulo illis debebatur, *in c. ult. de hæret.* Pœna privationis bonorum extenditur etiam ad filios hæreticorum, sic enim bona ab eis auferuntur, ut filii, & hæredes maneant perpetuò spoliati, quod antiquo jure non fiebat, sed bona parentum hæreticorum filiis Catholicis tradebantur, ut patet ex *l. Manichæos, l. cognovimus, C. de hæret. Authent. idem est, eodem C. c. Judæi 1. q. 4.* Sed jure novo fisco applicantur, ut patet ex *Auth. Gazaros, & l. ult. C. de bonis proscriptorum, & c. vergentis, de hæret. & c. secundum leges, eod. tit. in 6.*

7 Quarta pœna etiam temporalis est. Quinta, perpetua infamia, *in Auth. Gazaros, C. de hæret. c. infamis, 6. q. 2. c. alieni, 2. q. 7. c. infamibus, de reg. juris, c. excommunicamus 1. de hæret. & c. 2. §. hæretici, eodem tit. in 6.* huic pœnæ annexa est inhabilitas ad omnem honorum dignitatem, officium, & actionem civilem, ut hæreticus, nec judex, nec testis, nec actor, nec tabellio, neque aliud simile esse possit, quoniam hæc omnia infamibus prohibita sunt, ut habetur *in c. infamibus, de reg. juris, in 6. & in l. 2. C. de dignitatibus*, & nominatim etiam hæc hæreticis interdicuntur *in l. quoniam, C. de hæret. l. si pupilli, §. videamus, de negot. gest. c. excommunicamus, 1. de hæret. c. quicumque, c. cùm secundum leges, eod. tit. in 6.* quæ quidem pœna infamiæ extenditur ad filios, & nepotes usque ad secundam generationem, ex *l. quisquis, C. ad leg. Juliam majestatis*, & ex *c. Quicumque, & c. statutum, de hæret. in 6.* quo pacto verò, & quousque hæc pœnas eos comprehendat, explicat Simanc. *tit. 29.* & Cov. *var. lib. 2. c. 8.*

8 Et ultima tandem pęna est supplicium mortis, quo tandem plectuntur impęnitentes, & incorrigibiles, quæ constituta est legibus civ. *in l. Manichæos, l. Arriani, l. quicumque, C. de hæret.* & jure Canon. *in cap. ad abolendam, c. sicut ait, c. excommunicamus 1. de hæret. & in cap. super eo, & cap. ut commissi, eodem tit. in 6.*

9 His igitur suppositis deveniendum est ad abjurationes, & pœnas extraordinarias cuilibet particulari delicto in hoc sacros Tribunali imponendas, quas ego, scit Deus cum quanta diligentia, collegi ex probatissimis authoribus ad sublevandum laborem DD. Inquisitorum, quibus hæc omnia, & à me scripta, & scribenda humiliter, & ex corde submitto.

RESOL. II.

De Judæis, Mauris, & aliis infidelibus aliqua crimina perpetrantibus, & quibus pœnis supradicti plectendi sunt?
Et an ultra pœnas sit in aliquibus casibus illis aliqua abjuratio indicenda?
Et an Judæi transeuntes ad Saracenos, seu ad alios infideles possint puniri ab Inquisitoribus? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 2.

§. 1. NOnnulli sunt casus, in quibus Inquisitores possunt procedere contra Judæos, & infideles non baptizatos contenti in Bulla Greg. XIII. edita *ann.* 1582. in qua Summ. Pontifex decernit *in* §. 2. ut puniantur ab Inquisitoribus Judęi, & infideles negantes quę habent communia circa fidem cum Christianis, ut Deum unum, ęternum, omnipotentem, creatorē omnium esse, aut id alicui etiam privatim insinuantes, vel §. 3. dœmones invocantes, consulentes, eis immolantes, vel thus, & fumigationem offerentes, aut §. 4. verbo, facto, exemplo, aliovè modo nefaria hujusmodi docentes Christianos, vel ad ea perducere tentante; vel §. 5. Christum purum hominem, aut peccatorem Deive matrem non Virginem, similesve blasphemias hæreticales proferentes: vel §. 6. auxilio, consilio, opere, favore Christianum à fide ad impias sectas, superstitiones, aut hęresim solicitantes; vel §. 7. aliquem à fidei, vel Baptismi post ejus declaratam nutu, verbo facto, aut alio quocumque modo voluntatem retrahentes, dehortantes, impedientes quovis modo: aut §. 8. Hæreticos Apostatasve scienter receptantes, alentes, commeatu

 juvan-

juvantes, associantes, deducentes, vel dedocendos, & associandos curantes, defendentes, & quomodolibet auxilium, consilium, favorem deferentes, vel facientes ne ab eis perpetrata investigari queant; vel §. 9. prohibitos libros deferentes, retinentes, aut divulgantes, vel ad eam rem operam suam conferentes, vel §. 10. derisioni habentes Christianos, sacram hostiam, Crucem, Christum Dominum conspuentes, vel facientes quid simile, ovem, agnum, aut aliud quid Cruci affigentes, aut appendentes; vel §. 11. Christianas nutrices tenentes, vel cogentes quando communicant uno, aut pluribus diebus effundere lac in cloacas, aut latrinas. In omnibus his casibus, ut diximus, Pontifex præbet authoritatem Inquisitoribus procedendi adversus Judæos, & alios quoscumque infideles, ut observat etiam Ricciullus *tract. de jure person. &c. lib. 1. cap. 52. num. 7.* Sous. *in Aphor. Inquis. lib. 1. cap. 37. à num. 18. usque ad 72.* Scortiam *in Bull. Pontif. theor.* 347. & alii penes ipsos. Vide etiam circa præsentem quæstionem Azorium *tom. 1. lib. 8. c. 22. q. 12.* Campegium *in addit. ad Zanchinum cap. 36. lit. B.* Simanc. *titul.* 35. *per tot.* Canteram *in qq. crim. cap. 1. de hæret. n. 72.*

2 Sed deveniendo ad nostrum institutum, quibus pœnis plectendi sint supradicti Judæi, & infideles talia delicta perpetrantes, tradit Pegna *in direct. Inquis. p. 2. comment.* 67. ubi quatuor pœnas numerat, privationem communionis cum Christianis, pecuniariam, carcerem & verbera, neq; ab his putat recedendum. Addit verò quòd si atrox sit scelus à Judæo, vel alio infideli contra fidem patratum, acrior pœna eis imponi poterit, ac etiam relinqui poterunt Curiæ sęculari: nam quoties pęna relinquitur arbitrio judicantis, si crimen sit ingens, judex arbitrium potest extendere usque ad mortem. Ita Pegna, & post illum Castrus Palaus *in sum. tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 16. §. 6. n. 1.* & Farinacius *de hæresi, q. 178. num. 146.* & ante illos Calderinus *tract. de hæret. cap. 36. n. 4.* Repert. Inquis. *ver. Judæus, §. Sed circa prædicta.* Zanchinus *de hæret. cap. 36. num. 4.* & *ibi* Campegius.

3 Sed audiamus Sousam *in Aphorism. Inquisit. lib. 1. cap. 37. num. 29.* sic asserentem, Pęna quæ prædictis infidelibus imponi debet, est arbitraria, major, vel minor, pro qualitate delicti videlicet pęna privationis, communicationis cum Christianis, pecuniaria, carceris, verborum, remigandi etiam in perpetuum; tradi præterea possunt Curiæ sæculari, ultimo supplicio puniendi, ex const. Greg. XIII. Hæc Sousa. Unde ego olim *anno* 1633. *die* 29. *Augusti* consului quemdam Maurum ad triremes per triennium damnandum esse, ex quo pertinaciter in Tribunali S. Officii falsum deposuit ad excusandum alium Maurum jam Christianum factum, qui à dicto Mauro adjutus fugam arripuerat in Africam animo apostatandi, licet ex pietate DD. Inquisitorum non ad triremes, sed ad verbera fuerit condemnatus. Quòd autem Inquisitores possint specialiter contra Turcas producere, quando adjuvant, vel consulunt Christianos ad apostatandum, docet Eymericus *in director. Inquis. part. 2. q. 45. num. 3.* & Zecchius *in summ. tom. 1. c. 11. de hæret. n. 13.* & apertè patet ex Bulla Gregorii XI. quam per extensum ponit Eymericus *loc. cit.* & commentariis illustrat Scortia *in Bull. Pontif. epitom. 27. theor.* 73. 74. & 75.

4 Igitur cùm Judæi delinquunt in iis, quæ sunt nostræ, & suæ fidei communia, certum est Inquisitores posse illos punire. Difficultas est, an ultra pęnas, de quibus *suprà* dictum est, sit in hoc casu illis aliqua abjuratio indicenda? Affirmativè respondeo cum Pegna *in direct. p. 2. commens.* in hac forma.

5 Ego N. sacro sancta Dei lege posita coram me, & meis manibus facta, jure me credere corde, & ore profiteor, illam veritatem ac fidem, quam lex Dei sacrosancta docet, ac in primis Deum esse invocandum solùmq; adorandum, & per consequens detestor eum errorem qui dicit, dęmones esse advocandos, eisque divinos honores tribuendos, aut similia, juxta qualitatem errorum, quos adversus fidem admisit, non enim in tali casu jurat super Evangelia, quibus non credit, nec abjurat hæresim, quæ in ipsum non cadit.

Et ita in facti contingentia accidit Barcinone *anno* 1371. ubi Episcopus, & Inquisitor in die Circumcisionis Dominicæ fecerunt publicè abjurare, & sententialiter perpetuo carceri manciparunt quemdam Judæum convictum, & confessum, quòd dęmones invocaverat, & sacrificaverat: ut observat Umbertus Locatus *in praxi Inquis. ver. Invocare, § ult.* & ante illum Eymericus *in direct. Inquis. p. 2. q. 46. n. 16.* qui tunc erat in Aragonia Inquisitor, & dictum Judęum, prout *suprà*, ipsemet condemnavit.

7 Sed ex dictis oritur pulchra quæstio, an Judæi transeuntes ad Saracenos, seu ad alios infideles, possint puniri ab Inquisitoribus? Negativè respondet Sousa *in aphor. Inquis. lib. 1. cap. 37. n. 27.* Farinac. *de hæresi q. 178. n. 132.* Decianus *lib. 5. c. 10. n. 34.* & alii. Sed ego contrariam sententiam tenendam esse existimo, quam tuetur doctus Inquisitor Camillus Campegius *in addit. ad Zanch. de hæret. c. 36. lit. B. in fine*, ubi sic asserit: Tandem circa hanc tractationem de Judęorum delictis per Ecclesiam puniendis, vide adducta per Romanum *in singul.* 687. ubi quærit, an Judæus convertens se ad ritum Saracenorum, veniat aliqua pœna puniendus? & probat quòd non sit puniendus. Tu verò tene doctrinam directorii *p. 2. q. 46.* quæ securior esse videtur. Constat autem quòd quam plurima in lege Saracenorum continentur, quæ veritati Scripturæ adversantur, quæ, & Judæis, & nobis communia existunt. Ideò ex hoc potissimum puniri possunt, quia non licet ab eis discedere, sicut enim puniri debent Judæi colentes idola, vel sacrificia illis offerentes, aut dæmones invocantes, ita credo eos puniendos esse, si ad aliam sectam transeant, in cujus ritu contineantur contraria his, quæ ipsi Judæi nobiscum tenent, ut jam dictum est. Ita Campegius: unde contrariam sententiam non posse sustineri post constitutionem citatam Greg. XIII. manifestum est. Nam in §. 2. tribuitur Inquisitoribus potestas contra Judæos negantes, quæ habent communia circa fidem cum Christianis. Sed Judæi transeuntes ad sectam Saracenorum, necesse est ut negent multa, quæ habent communia circa fidem cum Christianis, ergo, &c. Ex quo valde miror Sousam alioquin virum doctissimum, & de nostro sacro Tribunali, bene merentem, negativam sententiam docuisse. De Farinacio verò non miror, quia non ita diligenter omnia dubia discutit. Decianus est venia dignus, quia ante constitutionem Gregor. scripsit.

8 Nota etiam Sousam pro sua sententia citare Pegnam *in direct. p. 2. comment.* 69. sed *ibi* Pegna refert tantùm Oldrad. & asserit ejus dicta ob brevitatem non velle expendere, in quibus verbis minime demonstrat talem sententiam ipsum tenere.

R E S O L. III.

De Apostatis, & aliis qui vulgo dicuntur Renegati, *an contra supradictos possint Inquisitores procedere?*

Et de pœnis, & abjurationibus, quas illis in aliquibus casibus imponere debent, agitur.

Et an Inquisitores sine Episcopo possint reconciliare eos, qui vulgo dicuntur Renegati *si sponte ad eos venerint, & pœnitentiam postulent?*

Et an judex laicus possit cognoscere de Apostasia, quando agitur de quæstione facti, quod idem dicendum est de hæresi? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 3.

§. 1. Posse contra supradictos procedere Inquisitores, tradit Fillluc. *to. 2. tr. 12. c. 5. n.* 145. ubi sic ait. Inquisitores habent jus inquirendi in eos qui è Christianis transeunt ad Saracenos, ex *c. contra Christianos, de hæret. in* 6. est enim eadem ratio, quæ de transeuntibus ad Judæos. Ita ille, & ante illum noster Rojas *de hæret. p. 1. n.* 124. ubi ita ait. Quamvis *in c. contra Christianos de hæret. in* 6. solummodo dicatur de transeunte ad ritus Judæorum; idem dicendum est de transeunte ad ritus Saracenorum, quia ex identitate rationis etiam in pœnalibus favore fidei fit extensio, & ita etiam docent Sanctar. *de hær. c. 2. dub. unic. n. 1.* ait enim, Apostatæ à fide dicuntur ii, qui à tota fide Christiana recedentes ad alias Religiones, seu sectas se transferunt, ut ad sectas Turcarum, Paganorum, vel Judæorum, vide etiam Ricc. *in prax. to. 1. res. 423. ver. Renegati*, Zecchium *in sum. to. 1. tit. de hæret. c. 11. n. 13.* Peyer. *in priv. Minim. to. 2. const. 9. Pauli V. §. 2. n. 15.* Carrer. *de hæret. n. 87.* Vallens. *in partit. ad Decret. lib. 5. tit. 9. n. 2.*

2 Ad pęnas igitur deveniendo quoad abjurationem sic asserit Genuensis *in prax. Archiep. c. 68. n. 12.* qui abnegarunt fidem Catholicam apud infideles, si sponte reversi petunt reconciliationem Ecclesiæ, tanquam Apostatæ formales abjurant, si fateantur se verè abnegasse fidem; si verò asserunt non habuisse intentionem abnegandi fidem, si pueri sunt, solent abjurare de levi, si majores de vehementi, & hoc procedi, ut dictum est, si spontè veniunt ad Tribunal S. Inquis. Ita Genuens. & post illum Aloysius Bariola *in aphor. lit. P, ver. pueri*, §. 2. Sed magis ample loquitur Pegna *in direct. Inquis. p. 2. com.* 59. ubi sic ait. In his recipiendis, & reconciliandis usu sacri, & supremi Tribunalis hæc praxis recepta summo judicio esse videtur, si committentes talia facta sponte comparęant; & dicant se non credidisse ita faciendum esse, sed fidē in corde retinuisse, tunc abjurant, ut vehementer suspecti, & aliæ pęnitentiæ salutares ipsi imponuntur; quòd si dicant, & fecisse, & ita faciendum credidisse, abjurant tunc, ut formales hæretici, vel Apostatæ, & graviùs puniuntur, maximè si spontè, aut nullo inducto metu, aut levi metu incusso hæreticalia, vel apostatica facta commiserunt, quòd si non comparęant spontè, & confitentur facta hæreticalia, vel apostatica, pravam autem intentionem negant, tunc super intentione torquentur, ut intelligatur an revera ita crediderint, necne, & si post torturam legitimè adhibitam in negativa persistunt, dicentes se non habuisse pravam intentionem, tunc similiter abjurant, ut vehementer suspecti, & verisimile est eos non habuisse pravam intentionem, qui per gravem metum talia commiserunt. Si verò intentionem pravam confitentur, tunc tanquam formales hæretici, vel Apostatæ abjurare compelluntur, & graves item pœnitentiæ imponuntur. Cæterùm ut graviùs, vel mitiùs puniantur, consideranda est qualitas metus illati, & personæ delinquentes, an juvenis, vel vir, an doctus, vel imperitus, an laicus, vel Clericus, & Religiosus, & similes circumstantiæ quæ delicta solent minuere, & augere. Sanè illi, qui cùm non spontè venerint confessi fuerint pravam intentionem, & mentis errorem, reverti voluerit postquam hæresim; vel apostasiam abju-

abjuraverint, de jure ad perpetuum carcerem sunt damnandi, *c. excommunicamus il* 2. *§. si qui autem, de haret. in* 6. Ita Pegna *loc. cit.* & post illum Joseph Sesse *in decis. Aragon. tom.* 4. *decis.* 444. *n.* 9. Extra verò abjurationē puniuntur supradicti aliis pœnis arbitrariis DD. Inquisitoribus, videlicet pecuniæ, triremium, fustigationum, &c. ut optimè observat Castrus Palaus *in sum. tom.* 1. *tr.* 4. *disp.* 7. *punct.* 1. *num.* 10. quæ omnia, ait ipse, observata vidi in publicis actibus fidei, in quibus vehementer suspecti ob aliquos ritus Judaicos publicè errores abjurarunt, & pœna pecuniaria S. Officii sumptibus applicanda condemnati sunt, alii verò ad exilium. Neque illis fuit impositus saccus pœnitentialis crucibus integrè signatis, sed solùm dimidiatis, qui tamen saccus facta abjuratione illis sublatus fuit. Ita Castrus, quod ultimum est valdè notandum.

3 Non desinam tamen hic adnotare ea, quæ docet Rojas *de haret. p.* 1. *n.* 108. ubi ita ait: *Si captus à Sarracenis* (ut quotidie vidimus) metu mortis, vel tormentorum fidem Christianam compellitur abnegare, & ad eorum ritus transire, sed corde & animo fidem Catholicam tenet, is neque est hæreticus, neque reconciliandus, sed in loco religioso per aliquod tempus reponendus, & in fide orthodoxa instruendus; præsertim si illo tempore minor ætate erat; quando captus à Sarracenis fuit. Nam majores, ut mihi relatum fuit ab ipsis Sarracenis, ad id non compelluntur. Hæc Rojas.

4 Sed quia, ut dictis apparet, potest sæpiùs contingere supradictos reos adducere se apostatas esse: propter metum, ultra superiùs dicta afferam hic ea, quæ optimè advertit Ricciullus *in tr. de jure person. &c. lib.* 6. *c.* 5. *n.* 7. *& seq.* sic enim ait: Quoniam animus intus latet, & Ecclesia non judicat de occultis, meritò in foro exteriori asserens se Christum negasse per vim, sive metum, redditur suspectus de vehementi, vel levi, perpensis conjecturis personarum, & negotiorum. Erit quidem vehementi suspectus, si vi, vel metu cessante, nihilominus in negatione fidei perseveravit, quia diuturna continuatio demonstrat actum ex corde processisse. Item si persona sit gravis, veluti Prælatus, monachus, Theologus, aut alius vir gravis, & prudens, & vis vel metus non fuerit mortis, vel tormentorum, sed exilii, fustigationis, carceris, famis, vel alterius generis non cadentis in constantem virum: in his casibus suspicio est ita vehemens, ut merito indici eis possit abjuratio, & similiter si metus fuerit reverentialis. De levi verò erit suspectus, si negatio fuerit facta à personis non bene fidei causam callentibus, & qui verisimiliter scire non poterant; quàm grave delictum sit negare fidem, cujusmodi sunt pueri, fœminæ, rustici, & alii, quos minor motus avertit. Diluet autem omnem suspicionem apostasiæ, si statim, vi vel metu cessante doluerit, & pœnitentiam egerit. Ita Ricciullus, & ante illum Pegna *in direct. Inquis. p.* 2. *comm.* 24.

5 Neque adversus supradicta facit Eymericus *in direct. p.* 2. *q.* 41. ubi docet, quòd metus mortis non excusat ab apostasia in foro exteriori; nam, ut optimè observat Pegna *ibi comm.* 66. *lit.* Q, hæc Eymerici sententia videtur vera de juris, ut ajunt, rigore, nonnullis concurrentibus, videlicet, ut qui fidem metu mortis abnegat, probè causam fidei intelligat, & peritus sit, ut Theologus, Monachus, vel Episcopus, similesque personæ conspicuæ, quibus eam prædicare quasi ex officio incumbat. Rursus ut eam abnegent, ubi facilè periculum evadere poterant, aut ubi maximè eam profiteri tenebantur, diutiusque in tali apostasia perdurant, nec statim facta opportunitate revertuntur, & Ecclesiæ reconciliari deposcunt; sive quando non ipsi se ipsos prodiderunt, sed aliorum testimonio legitimè convincuntur, nec metum probant, nec alia, quæ ad sui excusationem adducunt. Sic Pegna. Ex quibus apparet, quod licèt in aliquibus casibus metus excuset, tamen ut hoc efficiat est in judicio probandum, & ideò ego olim consului quemdam Fręcum apostatam, qui delatus ab aliis ad S. Officium: negabat ex animo apostatasse, sed metu mortis causâ, quod cùm plenè non probaret, consului inquam, torquendum esse, & si negaret intentionem, abjurare debere de vehementi, & ad triremes damnari, ut postea factum fuit.

6 Et tandem ponam praxim quæ in sacro Tribunali hujus Regni practicatur regulariter cum Mauris factis Christianis, qui postea cum aliis Mauri ad terras Turcarum fugam arripiunt, nam si in itinere capiuntur, cùm ex dicta fuga, & aliis circumstantiis, quæ quasi semper concurrunt in dicto casu, habent contra se violentam præsumptionem apostasiæ; ideò torquentur super intentione, & si postea negent, abjurant adhuc de vehementi, & ad triremes per trienuium damnantur.

7 Nota tandem quòd si veri apostatæ abjurant de formali, confiscantur eorum bona, & damnantur ad carcerem perpetuum, & subjacent iisdem pœnis, quidus subduntur hæretici, de quibus *infrà*, ut docet Innoc. *in c.* 1. *de apostas. n.* 2. & *ibi* Hostiensis *n.* 2. Joan. And. *n.* 4. Butrius *n.* 7. Unde Lorca *in* 2. 2. *D. Thoma q.* 12. *art.* 1. *disp.* 50. *n.* 3. asserit apostatam quoad pęnas & omnem processum judicialem, tractandum esse ut hæreticum, & idem tenet Sanctarellus *de haresi c.* 2. *dub. unic. n.* 6.

Sed in fine hujus resolutionis discutiam breviter duas quæstiunculas.

8 Quæro igitur primò, an apostatæ à Religione sint puniendi à DD. Inquisitoribus? Negativè respondet Duardus *in Bull. Cœna, lib.* 2. *can.* 2. *q.* 17. *n.* 32. & Pegna *in direct. Inquis. p.* 2. *com.* 4. ubi observat sacrum Tribunal Inquisitionis Romanæ non solere contra hos inquirere, & ita etiam observatur in Inquisitione Hispanica, & ideò Aloysius Bariola *in aphoris. lit. A, ver. Apostata, §.* 3. sic ait Apostatæ à Religione non puniuntur ab Inquisitoribus ex sola apostasia, nisi habeant aliquid adjunctum, & ita est praxis Sac. Inquisitionis de Urbe. Sic ille. Verùm Michael Zanardus *in direct. Theol. par.* 2. *prac.* 1. *c.* 5. §. 19. ait hos esse de vehementi suspectos de fide in tribus casibus. Primò, si à Religione transeant ad partes hæreticorum cum eis communicantes, eorum conciones audientes, vel aliquo modo eorum impietates authorizantes. Secundò, si habitum lacerent, pedibusq; conculcent, & blasphemias contra Religiones evomant, nam similia facere, & effutire mali animi indicium est. Tertiò, si aliquod faciunt contra determinationes Ecclesiæ, ut si uxores ducant, vel celebrent, quando nominaliter excommunicati sunt, vel similia alia fecerint, quæ magni contemptus signa sunt. Ita Zanardus.

9 Sed in multis ex supradictis casibus non ut Apostatas à Religione, sed ex aliis capitibus adversùs illos procedunt Inquisitores: sicut procedunt adversùs sæculares cum hæreticis communicantes, eorum conciones audientes, binas nuptias contrahentes, &c.

10 Unde etiam non desunt DD. asserentes posse Inquisitores procedere contra Apostatas à Religione, si per annum in excommunicatione perstiterint negligentes ad Religionem redire, & ita docet Antonius Sanctarellus *de haresi c.* 41. *dub.* 3. & Laurentius de Peyrinis *in privil. Minim. tom.* 2. *constitut.* 2. *Pauli V §.* 1. *num.* 13.

11 Quæro secundò, an Inquisitores sine Episcopo possint reconciliare eos, qui vulgò dicuntur *Renegati*, si spontè ad ipsos venerint, & pęnitentiam postulent? Affirmativè videtur, respondendum ex Molina *de just. et. tom.* 5. *tr.* 3. *disp.* 18. *n.* 16. ubi sic ait: Vidi ego in Lusitania cùm Christianus quidam captus à Sarracenis fuisset, atque, ut servitutem fugeret sectam Mahometanam fuisset inter illos professus, ad nostram propria spontè aufugisset, reconciliatum fuisse secretò in Tribunali Inquisitionis, ibique abjurasse solis Inquisitoribus, & aliis ministris ejus Tribunalis, ac me, qui illum fui comitatus, præsentibus, neque Ordinarium, aut alium loco illius interfuisse, fortè in simili eventu, in quo nullum dubium intervenire potest, necessaria non erit præsentia Episcopi. Ita Molina adversùs quem insurgit novissimè Castrus Palaus *tract.* 4. *disp.* 8. *punct.* 13. *n.* 17. Verùm non solum in casu supradicto, sed etiam absolutè docet Sousa *in aphor. Inquis. lib.* 1. *cap.* 3. *n.* 5. esse usu receptum, Inquisitores indicare abjurationem, & purgationem, sine Episcopo. Unde ego, ubi adest talis consuetudo legitimè præscripta, illam non damnarem; & hæc opinio erit quidem multum plausibilis DD. Inquisitoribus. Sup. hoc cap. in tr. 9 Ref. 99 §. ult. & le. 9. etiam aliis ... annot.

12 Et tandem pro coronide hujus resolutionis nota, quòd licèt *in l. hi qui sanctam, C. de apost.* denegatum sit illis reconciliari, tamen ille textus fuit postea correctus à jure Canonico *in d. c. contra Christianos, & c. plerique, de consecrat. dist.* 6. *& cap. quidam, de apost.* quicquid asserat Arelatanus *de haret. notab.* 44. & Mattheus de Afflictis apud Rojas *de haret. p.* 1. *num.* 291. & ideo Lorca *in* 2. 2. *D. Th. q.* 12. *ar.* 2. Canus *lib.* 2. *cap.* 9. Castrus *lib.* 2. *cap.* 23. & Pegna *in annot. ad Lucern. Inquisit. ver. Apostata*, & Simanca *tit.* 7. *nu.* 3. Barbosa *in l. Titia* 35. *ff. soluto matrim. n.* 55. *tom.* 2. Freytas *in novis addit. de Confess. solicit. q.* 5. *n.* 90. asserunt apostatam pœnitentem recipiendum esse, quod etiam tradit novissimè Gabriel Pereira *p.* 2. *de manu Regia, c.* 74. *n.* 1. qui tamen, licèt alioqui vir doctus, cautè legendus est, nam in dicto libro multa asserit contra immunitatem Ecclesiasticam, & præcipuè *in c. cit.* docet, judicem laicum posse cognoscere de apostasia, quando agitur de quæstione facti, quod antea *in p.* 1. *in concord. Joannis* 1. *art.* 1. *n.* 175. dixerat etiam de hæresi. Sed hæc omnia sunt falsa, & contra communem sententiam Doctorum, ita explicantium textum *in c. ut Inquisitionis, §. prohibemus, de haret. in* 6. Sup. his in to. 9 tr. 9 R. 119. & in aliis ejus not. & in Ref. 193.

RESOL. IV.

De contrahentibus binas nuptias.

Et an hoc delictum Inquisitores cognoscere possint, vel hoc crimen sit mixti fori?

Et an supradicti sint de vehementi, vel tantum leviter suspecti de fide, & quibus pœnis debeant plecti?

Et alia notabilia circa hoc, & circa consulentes binas nuptias in texta hujus Resolutionis discutiuntur?

Et tandem quæritur, an qui sine uxoris licentia in sæculo degentis suscipiunt Ordines sacros, sint supradictis mulctandi pœnis, & habenda sit ratio, cujus nationis sint? Ex p. 4. tr. 7. Ref. etiam 4.

§. 1. HOc delictum Inquisitores cognoscere privativè quoad judices laicos, probat Sigismundus Scaccia *de judic. causar. &c. lib.* 1. *c.* 12. *num.* 55. Unde Antonius Sousa *in aphor.*

Inquis. lib 1, *c.*35. *n.* 18. Sic ait: Stando io jore communi, culpa contrahentium binas nuptias ad utrumque judicem, Ecclesiasticum scilicet, & sæcularem spectabat, nunc autem ad solos Inquisitores, & extat declaratio à Sum. Pontif. ad Inquisitorum Lusitaniæ. Ita ille.

2 Verùm M. Anton. Genuensis *in praxi Archiep. c.*68. *n.*13. sic asserit: Si bigamus est præventus à Curia sæculari, debet remitti ad Curiam Ecclesiasticam (Inquisitorem videlicet) ut rectè notat Farinacius *ubi infrà*, quæ torquet ipsum super intentione, & abjurare facit, deinde tenetur illum remittere ad Curiam sæcularem, quæ ipsum punit pro bigamia, quando verò est præventus à Curia Ecclesiastica, in totum punitur ab ipsa, & non potest ampliùs Curia sæcularis se intromittere, ut habetur ex litteris Congregation. S. Officii, quæ conservantur in Curia. Hæc Genuensis. Ex quibus apparet cautè legendum esse Simancam *tit.* 40. *nu.* 3. *&* 4. ubi putat Inquisitores tunc posse procedere adversùs tales bigamos, quando sunt ex genere Mahometano, & quando palam duas duxerint uxores. Sed adversùs illum, & meritò insurgit Seraphinus Freytas *in addit ad Acugnam, cap.* 2. *n.*32. & Farinacius *de hæresi, q.*178. *n.* 71. Vide etiam Homobonum *in exam. Eccles. p.*2. *tr.*11. *c.*7. *qu.* 18. Rojas *singul.*98. *n.*4. Guttierrez *in qq. Canon. lib.*2. *c.*8. *n.*1. Henriq. *lib.*11. *cap.* 2. *n.*3. & alios quos citant & sequuntur Bobadilla *in polit. l.*2. *cap.*17. *num.*152. *in glos. lit. A.* & Barbosa *de potestate Episc. p.* 2. *alleg.* 40. *n.* 44. unde non est audiendus Simanca.

3 Igitur cùm Inquisitores absolutè, & indirectè procedant adversùs binas nuptias contrahentes, difficultas est, an dicti sint de vehementi, vel tantùm leviter suspecti de fide? Esse de fide vehementer suspectos, tradit Pialecius *in praxi p.* 2. *cap.* 4. *art.*6. *n.*9. & Genuensis *c.*18. *n.*11. & alii. Verùm asserunt hos esse tantùm de fide leviter suspectos, Simanca *cit.* 40. *n.* 8. & alii. Unde ex diversitate harum opinionum orta est differentia inter stylum Inquisitionis Romanæ, & Hispanicæ; nam in Romana Inquisitione supradicti Rei tanquam suspecti vehementer de hæresi torquentur, & abjurant de vehementi, ut testatur Naldus *in summ. verb. uxor. n.* 2. Riccius *in addit. ad Instit. Canon. lib.* 4. *tit.* 2 Farinac. *q.*178. *n.* 68. Ricciullus *de jure person. &c. lib.*1. *c.*11. *n.* 19 *juncto n.* 30. Genuen. *in praxi cap.* 68. *n.*13. Pegna *in direct. part.*2. *comm.*81.

4 Hinc Aloysius Bariola *in aphor. lit. V. ver. uxor.* §. 2. sic asseruit: Si quis aliquam ducat uxorem priore vivente, hoc spectat ad S. Officium, & ex decreto Urbis confessi, vel convicti præmissa tortura in forma abjurant de vehementi coram Congregatione, & ad remum transmittuntur per quinquennium, vel per septennium pœnitentiis salutaribus injunctis Inquisitorum arbitrio. Ita ille.

5 In nostra verò Inquisitione Hispanica hi abjurant tantùm de levi, ut observat Suarez *de fide disp.* 24. *sect.* 2. *n.* 4. Emanuel Moura *de incant. opusc.*1. *sect.* 3. *c.*3. *n.*8. Sousa *in aphor. Inquisit. lib.*1, *c.*35. *n.*20. & non torquentur ut observat idem Sousa *de Confess. solic. tr.*2. *c.*13. *cruel.*3. *n.*11. Et ratio est, quia tales ut plurimum præsumuntur contrahere binas nuptias ex luxuria, vel cupiditate lucrandæ dotis; secus autem si Rei essent ex provincia infecta hæresis Calvinianæ, & Lutheranæ; nam in tali casu abjurarent de vehementi, & ego illos torquerem, nam ex natione infecta oritur contra illos vehemens suspicio de hæresi. Vide Emanuelem Moura *de ensal. sect.* 3. *c* 3. *nu.* 9. In supradictis verò unusquisque sequatur praxim Inquisitionis suæ.

6 Quibus verò aliis pœnis supradicti plectantur in nostro Tribunali Hispanico, testatur Salzedo *in addit. ad pract. crim. Diaz. c.*8. *lit. B.* ubi sic ait: Ab Inquisitoribus hoc crimen perpetrantes fustibus cædi solent, cum relegatione ad tempus, ut testatur Simanca *in cath. instit.* in Enchiridio tamen asserit quod plebeii flagellis cęsi ad triremes condemnantur; si verò nobiles fuerint, aliæ justæ pęnæ imponuntur, & quod ad triremes facienda sit condemnatio, decretum fuit à supremis sacræ Inquisit. Senatoribus. Ita Salzedo, & Humada *in leg.*60. *tit.*6. *p.*1. *ad text. n.*3. qui non assignant tempus triremium, neque pœnas imponendas nobilibus, & etiam mulieribus, sed hoc facit Sousa *in aphor. Inquisit. lib.*1. *c.*36. *n.*30. sic asserens: Regulariter personæ viles fustigantur, & ad triremes per quinquennium mittuntur. Honestiores verò, & mulieres per idem tempus relegantur, aliis autem pęnitentiis spiritualibus impositis. Simanca etiam *tit.*40. *n.*6. docet plebeios per quinquennium damnandos esse ad triremes; & Castrus *ubi infrà*, hoc etiam docet, addens nobiles præter exilium pęna pecuniaria damnari posse.

7 Non desinam tamen hic adnotare quòd si adsit aliqua præsumptio in favorem rei, nempe quia propter longam absentiam unius conjugis dicebant defunctam esse, loco fustigationis, & triremium damnandus est ad exilium, & pęnam pecuniariam.

8 Notandum est etiam hic supradictas pęnas incurrere consulentem aliquem, ut binas nuptias contrahat, & ita observat Emanuel Moura *de incant. opusc.*1. *sect.* 3. *c.*6. *n.*22. se vidisse in praxi, eadem pęna damnatam matrem consulentem filiam, ut secundò nuberet, ac ipsam filiam; quia non minor contra matrē ita concurrentem suspicio nō bene sentiendi de matrimonio insurgebat, quàm contra filiam. Ita ille, quod perpetuò tene menti,

9 Nota etiam supradictos non esse ita puniendos, si antequam testificati sint, seipsos Inquisitoribus detulerunt, sed quibus pęnis in tali casu sint plectendi, docet Castrus Palaus *in summ. tom.*1. *tr.*4. *disp.*8. *punct.*16. §.8. *n.*2. Putarem primò, ait, in carceribus secretis recludendos non esse, dum ejus causa agitur, sed in aliqua particulari domo, ut Compostellæ observatum vidi. Secundò existimarem, etiamsi plebejus sit, flagellis non debere cædi, sed exilio, aliquave pęna pecuniaria condemnari, & idem dicendum de eo qui aliqua apparenti ratione ductus de morte prioris conjugis probat secundùm matrimonium contraxisse Sic Castrus, & ego.

10 Sed hic obiter inquirendum erit, an sit denunciandus, & subjiciatur supradictis pœnis, si quis habens vivam uxorem, deveniat ad actum proximum contrahendi cum alia, v.g. faciendo contractum dotis, denunciationis in Ecclesia, &c. Et negativè videtur respondendum per ea, quæ, docet Sousa *in aphor. Inquis. lib.*1. *c.*35. *n.*6. ubi tenet, contrahentem matrimonium cum prima, & sponsalia cum secunda, non esse suspectum de fide, nec posse puniri ab Inquisitoribus, sed ab Episcopo. Verùm Romæ in S. Congregatione Sancti Officii supradicti, qui devenerunt ad actum proximum contrahendi secundum matrimonium, abjurant de levi, & puniuntur exilio, vel carceribus, seu aliis pœnis arbitrariis, & priùs torquentur super intentione.

11 Quod quidem in Inquisitione Romana potest procedere, quia ibi polygami abjurant, ut visum est, de vehementi, unde pro attentatibus tantùm polygamiam remanet abjuratio de levi; in Inquisitione autem Hispanica hoc haberet difficultatem, nam cum ibi polygami abjurent de levi, si attentantes tantùm polygamiam de levi etiam abjurent, puniretur delictum attentatum, ut delictum consummatum; & ideò in casu occurrenti nescio quid in praxi observandum: unde optimum esset, si nostri Inquisitores determinationem hujus casus à supremo Hispaniarum Inquisitore exposcerent.

12 Notandum est tamen hic obiter cum Sousa *loc. cit. nu.* 5. scienter contrahentes binas nuptias esse suspectum de fide, quamvis nullam uxorem carnaliter cognoscat; quod etiam docet Albert. *de agnoscen. q.*23. *n.*49. 55. *& seq. n.* etiam 60. *&* 66. & Farinacius *de delictis carnis, q.*140. *p.*1. *n.*24. *&* 30. Secus autem si contraheret sponsalia cum duabus, quamvis eas carnaliter cognoscat, nam in tali casu non erit de fide suspectus, cum non contrahat matrimonium.

13 Et tandem pro coronide hujus resolutionis.

Nota primo, quòd antequam in hoc crimine procedatur ad capturam, pręcedere debet plena probatio, ut constet, Reum uno eodemq; tēpore duas uxores habere, & licèt Reus seipsum detulerit, nihilominus per legitimos testes delictum probandum est, aut testimonium authenticum de libro Parochi, ubi ascribi solet; testes autem satis est ut dicant, mulierem habitam fuisse pro uxore Rei, illumq; eam tractasse; ut communiter solent aliæ uxores tractari; scilicet vidisse, illos euntes ad Ecclesiam, & inde venientes, in una domo simul vivere, ut conjuges, &c.

14 Nota secundò, quòd conjugati, qui sine uxoris licentia in sæculo degentis suscipiunt Ordines sacros, sunt supradictis pęnis molestandi, & habenda est ratio, qualis nationis sit, nam si esset illius, apud quem hæresis Lutheri viget, maxima præsumeretur malitia, & vehemens suspicio, unde ei imponenda esset abjuratio de vehementi, & etiam tortura adhibenda, ut detegeret intentionem. Vide Canteram *c.*1. *de hæret. n.* 71. & Farinac. *q.*183. *n.*71. *& c.*76.

RESOL. V.

De Clericis sacris Ordinibus, initiatis, & de Religiosis matrimonium ineuntibus?

Et an tales non solum committant sacrilegium, sed sint de hæresi suspecti, & qua pœna puniendi sint.

Et an contrahens matrimonium cum hæretica sit suspectus de fide, & contra illum Inquisitores possint procedere.

Et notatur, quod sicut professi aliam Religionem, sic illi, qui ex Societate Jesu vota biennia emiserunt, si matrimonium postea contraherent, præterquam quod matrimonium est irritum, subiiciuntur supradictis pœnis, & abjurant? Ex p.3. tr. 7. Res. etiam 5.

§. 1. TAles non solùm committere sacrilegium, sed esse de hæresi suspectos tradit Emanuel de Moura *de incant. opusc.*1. *sect.*3. *c.*3. *n.*9. Joseph Seste *co.*4. *dec.*449. *n.*3. *&* 9. Sousa *in aphor. Inquis. lib.*1. *c.*8. *n.* 16. Peyerinus *in priv. Minim. to.*2. *const.* 9. *Pauli V.* §.2 *n.*20. Leone *de potest. Confess. p.*1. *recol.* 22. *n.*15. *cas.*24. Rodriq. *in qq. Regul. tom.* 3. *qu.*1. *art.* 1. Direct. Inquisit. *p.*2. *q.*49. & ibi Pegna *comm.*74. Paramus *de orig. Inquis. lib.* 3. *q.*10. *n.*75. Hieronym. Rodriq. *in compen. qq. Regular. resolut.*93. *n.*1. & alii penes ipsos.

2 Sed difficultas est, qua pęna puniendi sint? Didacus Cantera Inquisitor Murciæ, vir doctissimus, & nunquam satis laudatus, *in qq. crim. c.*1. *de hæret. n.* 71. sic ait: Certè propter suspicionem credo, quòd fieret instantia, & poneretur ad torturam, & si vinceret remaneret probatio aliqua, abjuraret de levi, & deportaretur ad arbitrium judicis, & si colligeretur

maxima

maxima malitia, & suspicio in fide, abjuraret de vehementi, & ita practicarem. Hæc Cantera cujus doctrinam confirmat opinio Simancæ *in Encharid.tit.12.nu.5.* asserentis, Religiosum contrahentem binas nuptias esse vehementer suspectum de hæresi.

3 Verùm hodie stylus nostræ Inquisit. Hispaniç communiter supradictos non torquet, sed ut observat Castrus Palaus *in sum. to.5.tr 4.disp.8 pun.16.§.8.n.4.* illos punit eadem pœna, qua puniuntur contrahentes binas nuptias, & graviori ob suspicionem Lutheranæ hęresis. Ordinariè igitur imponerem abjurationem de levi, & ad triremes ad minus per quinquennium damnarem, nisi talis qualitas personæ, & circumstantiæ concurrerent, ut etiam necesse fuerit reum torquere, & abjurationem de vehementi imponere, & augere pœnam ad triremes: ut si, v. g. Clericus, seu Monachus esset de provincia infecta Lutheranæ hæresis, & in hoc casu puto sequendam esse opinionem Canteræ, & Simancæ *ubi suprà*, nam persona redditur suspecta respectu suæ religionis, ut optimè observat Sesse *in dec.regni Arag. to.4.decis.452.n.4.* & alii.

4 Notandum est etiam hic obiter contrahentem matrimonium cum hæretica esse suspectum de fide, & contra illum Inquisitores posse procedere. Ita Sanctarellus *tract. de hæresi c.4. dub.3.n.1.* & Cantera *in qq. crim.cap.1.de hæret.nu.1.* & Glossa *in cap.decrevit, de hæret.in 6.* & *ibi* Jo: Andreas *n.5.* Geminianus *n.2.* & Francus *n.1.*

5 Notandum etiam, sicut professi alienam Religione, sic illi qui in Societate Jesu vota biennii emiserunt, si matrimonium postea contraherent, præterquam quòd matrimonium est irritum, subjiciuntur supradictis pœnis, & abjurant.

R E S O L. VI.

De retinentibus, & legentibus libros Hæreticorum, Necromanticorum, Pentacula, &c. an sint puniendi tamquam hæretici?

Et an legentes, & tenentes libros Astrologiæ judiciariæ, & libros prohibitos, etiamsi non sint libri hæreticorum, possint ab Inquisitoribus puniri?

Et an Judæi, & alii infideles commorantes in terris Christianorum, qui retinere, habere, legere, vel exemplare, advehere, donare, communicare, vel alienare ausi fuerint Libros, & Codices Talmudicos, Cabalisticos, & alios nefarios, &c. puniendi sunt arbitrio Inquisitorum?

Idem dicendum est de Typographis, & Bibliopolis, seu mercatoribus? Ex p.4. tr.7. Ref. etiam 6.

Quod hoc in tom. 1. tr. 6. ex Ref. 40. lege post. ... inter quin. & med. à vers. ubi post.

§. 1. RETinentes hæreticorum libros, & legentes, puniendos esse tamquam hæreticos, docet Carrerius *tr.de hæret. n.125.* & alii Jurisconsulti, quos refert, & rectè improbat Torreblanca *de Magia lib.3.c.55.n.31.* Simanca *tit.38.n.23.* & Lorca *in 2.2. D.Th.q.11.art.4.disp.48 n.4.* cum aliis communiter. Dicendum est igitur, supradictos esse tantùm suspectos de hæresi leviter, vel vehementer, seu violenter, juxta personarum, & facti qualitatem, ut rectè observat Merolla *in disp. Theol.to.1.disp. 1.c.2.diff.6.n.373.* Sousa *in Bull.Coen.c.2. disp.16.n.4.* Azorius *to. 1.lib.8.c.16.q.10.* Zecchius *in sum,to.1.tr.de hæresi, c.51.n.5.* Paramus *lib.3.q.9.n.147.* Zanchinus *de hæret.c.7.n.7.& seq.* Bursatus *lib.1.consil.90.n.10.* Delrius *in disquis.mag.lib.5.sect.17.* Sousa *in aphor.Inquis.lib.1.c.21.n.37.* & alii penes ipsos.

2 Sed audiamus doctum Carreram *in qq. crim. c.1.de hæret.n. 64.* sic asserentem: An libri inventi penes aliquem, probent illum esse hæreticum, & puniatur tamquam hæreticus? Distinguo, aut libri sunt compositi ab illo, in cujus potestate inveniuntur, vel est obnoxius illis libris, quia tenet quòd illi tenent, & tunc videtur, quòd puniatur pœna hæreticorum, quia talis liber probat eos esse hæreticos. Sed in hoc etiam credo, quòd debeat constare, quòd tenet quod libri tenent, vel aliquam hæresim illorum librorum; & sic non solum ea eo, quòd talis liber inveniatur penes eum, est judicandus hęreticus, aut libri non sunt compositi ab illo, penes quem inveniuntur, nec constat illum esse obnoxium in illis libris, & tunc distingue, quòd aut ille, penes quem inveniuntur, est homo bonæ famæ, & non punitur, quia non est suspicio contra eum, aut est malæ opinionis, & ex qualitate ipsius personæ, & librorum procederetur acriùs, vel mitiùs, & posset etiam esse vehemens suspicio contra eum, vel minor. Ita ille, & ante illum Albert. *q. 28.n.25.& 26.* & Simanca *tit.20.nu.24.* ubi licèt asserat probabilem esse opinionem illorum, qui ajunt suspectos esse de fide illos, qui libros hæreticorum habent, tamen ipse plurimùm arbitrio judicum tribuendum censet, nam ex personarum, & librorum qualitate, aliisque circumstantiis causa cognita, in unaquaque specie, meliùs statuere poterunt.

3 Verùm deveniendo ad pœnas, non desinam hic apponere verba Pegnæ *in direct.Inquis.p.2.comm.3.* sic asserentis: Falchodius, & Archidiaconus purgationibus talibus inducendam admonent, quam interdum ex causa imponi posse non ambigerem, hoc sit certum, pœnitentiam esse imponendam, nunc acriorem, aliàs verò leviorem pro qualitate, & modo delicti, & delinquentium. Nos aliquando post abjurationem jejunia, orationes, & peregrinationes imponi vidimus. Ita Pegna, qui non asserit quam abjurationem fuisse, sed puto abjurationem de levi, & ita esse in usu deductum, docet Suarez *tract.de fide disp.24.sect.2. n.4.* Videmus enim, ait, fieri abjurationem de levi, si quis legit librum hæreticum. Sic ille. Verùm Merolla *ubi sup.* & Farinac. *de hæresi q.180. n.9.in fine*, asserunt supradictos reos abjurare de vehementi, & pro sola retentione hos de levi abjurare testatur Genuensis *in praxi Archiep.c.68.n.52.* ubi sic ait: Servatur in Curia, quod si apud aliquem reperiuntur libri Hæreticorum, Necromanticorum, Pentacula, & similes scripturæ continentes hęresim, vel apostasiam, & tortus super intentione, & complicibus, neget intentionem, & usum, solet pro retentione tantùm abjurare de levi, & ei injungi pœnitentia salutaris, & si sint exteri, expelluntur ex diœcesi arbitrio Curiæ. Ita Genuens. *in cap.18.num.14.* idem docuerat, ut patet in his verbis. Anno 1599. fuit rescriptum à sacr. Generali Inquisitione urbis, quòd torqueretur super intentione, sive credulitate, & usu quidam Doctor bonæ famæ, qui scienter penes se retinuerat pentaculum, & cùm fuisset tortus, & non confessus, abjuravit de levi pro retentione. Sic ille.

4 Nota tamen, quòd in aliquo casu raro, & peculiari ex circumstantiis delicti, & qualitate personæ potest oriri tam vehemens suspicio de hæresi in legentibus, & retinentibus libros hæreticorum, ut sint damnandi ad abjurationem de vehementi, & gravioribus penis, quàm supradicti plectendi. Sed ut dixi, regulariter hi abjurant de levi in Tribunali Hispanico.

5 Notandum est etiam, quòd Judæi, & alii infideles commorantes in terris Christianorum, qui retinere, habere, legere, scribere, vel exemplare, advehere, donare, commutare, aut aliàs quomodolibet distrahere, vel alienare ausi fuerint libros, & codices Talmudicos, Cabalisticos, & alios nefarios, &c. puniendi sunt arbitrio Inquisitorum pęna amissionis librorum, publicationis omnium librorum, quæ fisco applicanda sunt, ac etiam aliis gravioribus, & corporis afflictivis. Ita ex constit. Clem. VIII. docet Sousa *in aphor. Inquis.lib.1.c.21.nu.52.* qui citat Farinacium, Pegnam, & Azorium, addens idem dicendum esse de Typographis, & Bibliopolis, seu mercatoribus.

6 Non desinam etiam hic adnotare, quod legentes, & tenentes libros Astrologiæ judiciariæ, qui de futuris contingentibus fortuitisve casibus, & liberis tractant, ab Inquisitoribus puniuntur, & vide novissimè constit. Urbani VIII. sub die 1. *Aprilis* 1631. Item legentes libros prohibitos ab Inquisitoribus, etiamsi non sint libri hæreticorum, possunt ab ipsis Inquisitoribus puniri. Ita Sousa *in aphor. Inquis.lib.1.c.35.nu.45.& 46.* Sesse *tom.4. decis.464.num.24.*

R E S O L. VII.

De Confessariis solicitantibus?

Et an Inquisitores possint eos punire tamquam suspectos de hæresi vehementer, vel tantum leviter?

Et in corpore hujus Resolutionis aliqua alia notabilia circa hoc, & circa pœnas, & pœnitentias supradictis imponendas explanantur?

Et tandem advertitur, quòd Confessarius, qui non declarat fœminæ solicitatæ obligationem denunciandi, aut qui ei dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, ab Inquisitoribus pro qualitate culpæ potest puniri?

Et an verò fœmina solicitata denunciationem omittens, ut fautrix sit ab Inquisitoribus punienda? Ex p.4. tr.7. Ref.etiam 7.

§. 1. POsse Inquisitores supradictos punire patet ex constitutionibus Pauli IV. *die 16. Aprilis* 1561. Pii IV. *die 6. April.* 1564. Clem. VIII. *die 3. Decembr.* 1592. & Greg. XV *die 30. Augusti* 1622. Imò hanc facultatem competere Inquisitoribus de jure communi, tenet Sanctarellus *tr.de hæresi c.44. dub.unic. nu. 2.in fine*. Sed quicquid sit de hoc, certum est, ut diximus, Inquisitores ex dictis Bullis Pontificiis, posse in Confessarios solicitantes animadvertere, nam ita facientes sunt suspecti de fide, ut probat Peyrinus *in privil. Minim.to.2.const.4.Gregor.XV.§.3.n. 6.* & DD.communiter. Sup. hoc sup. in tr. 9. R. 91 §. Ubi ... & lege etiā doctè, aliarum Ref. ejus autor.

2 Difficultas verò est, an dicti Confessarii sint suspecti de hæresi vehementer, vel tantum leviter? esse suspectos vehementer, tenet Pegna *in direct.Inquis.p.2.com.81.* Pialecius *in praxi p.2.c.4.art.6.n.10.* Aloys. Bariola post Flores Inquis. *tr.de Confess.solic.* Genuensis *in praxi Archiep. cap.66. nu.2.* Madius *de sacr. Ordin. cap.27.nu.6.* & alii. Sup. hoc sup. in tr. 9. R. 88. Esse suspectos tantùm leviter, tenet Joseph Sesse *tom.4. decis.449.n.3.& decis.450.nu.9.& decis.454. n.6.* Sousa *de Confess.solic.tract.1.cap.5.num.6.* Rodericus Acugna *tract.de Confess.solic.q.2.nu.20.* Castrus Palaus *in sum. tom.1. tractat.4.disp.9.punct.6.nu.1.* & alii. Unde ex hac varietate opinionum, ut *sup.* dictum est de bigamis, orta est diversitas inter praxim Inquisitionis Romanæ, & Hispanicæ, nam Inquisitio Romana, quia putat Confessarios solicitantes esse vehementer suspectos de hæresi, illos torquet, ut patet apud Peyrinum *in privil.Minim.to.2.constit.4.Greg. XV.§.3.nu.5.* Molfes. *in sum.com.1. tract.7.c.24.nu.40.& 42.* Michaelem Zanardum *in direct.Inquis. p.3.c.78.fol.mihi 490.* Genuensem *in praxi c.66.n.5.* Madium *de* Sup. in Ref. 4. §. Igitur.

sacr.

sacr. Ordin. cap. 27. n. 6. & alios. Inquisitio verò Hispanica, quia putat supradictos esse tantùm suspectos leviter, illos non torquet, ut observat Sousa *de Confess. solic. tract. 2. c. 13. concl. 3. numer. 11. & in aphor. Inquis. lib. 1. c. 39. nu. 64. & 65.* Castrus Palaus *in sum to. 1. tract. 4. disp. 9. punct. 11. nu. 4.* Acugna *tract. de Confess. solic. q. 13. n. 14.* & alii. Deinde ex eadem ratione inquisitio Romana facit dictos reos, tamquam suspectos de hæresi vehementer, abjurare de vehementi, ut testatur Aloysius Bariola post Flores Inquis. *tract. de Confess. solic.* & *infr.* ponam ejus verba. Sed in nostra Inquisitione Hispanica, tamquam leviter suspecti, abjurant tantùm de levi, ut *infrà* patebit, & docet Sesse *to. 5. decis. 454. n. 5.* & Sousa *de Confess. solic. tract. 1. c. 5. n. 6.* unde unusquisque sequatur praxim Inquisitionis suæ. Alias verò pœnas, quibus supradicti plectuntur, determinat novissimè Greg. XV. & sunt, suspensio ab executione Ordinis, privatio beneficiorum, & Officiorum quorumcumque, ac perpetua inhabilitat ad illa, privatio vocis activæ, & passivæ; si solicitator religiosus sit, exilium, damnatio ad triremes, carceratio etiam in perpetuum, & aliæ pœnæ secundùm qualitatem delicti, etiam traditio Curiæ sæculari, Ita Pontifex *in sua constit.* & hanc ultimam pœnam relaxationis in hoc delicto adhibendam esse tradit etiam Michael Rausflel *in hist. Pontif. jurisd. lib. 4. c. 13. nu. 14.* Sed audiamus partem epistolæ supremi Senatus Inquisit. Hispan. editæ 1. *Iulii anno* 1580. & directæ Inquisitoribus hujus Regni Hædo, Pegnæ, & Correonero, sic habentis. (Las penas que alos tales delinquentes se acostumbra imponer svelen ser arbitrarias conforme à la qualidad de los delitos, gravedad y frequencia dellos, y otras circumstancias que puedan mover el usar de rigor, ò moderacion; advertiendo que en qualquier evento los tales reus han de abjurar de levi, y ser privados perpetuamente de la administracion del sacramento de la Penitencia a los menos a mugeres, y quanto à los demas Sacramento, y predicar, serà arbitrario, y tambien el destierro o reclusion que se les deviere imponer de los lugares donde cometieron los delitos con algunas leguas al deredor. A los Religiosos se les podran dar disciplinas en los Capitulos de sus Monasterios tornandoles à leer en ellos sus sentencias por un Notario del Secreto en presencia del Convento y tan grave podria ser la culpa que se les diesse tambien disciplinam en la sala del Tribunal, quando en ella se pronuncia la sentencia en presencia de los Religiosos, y Clerigos que alli assistieren, condenandolos en otras penitencias como son reclusion de donde delinquieron, y suspension, ò privacion de sus Ordenes, y de voz activa y passiva, y que sean ultimos en el coro y Refettorio. A los Clerigos se podran poner de mas de las penas generales arriba dichas de privacion y destierro, otras de reclusion, o privacion, o suspension de beneficio, officio, o penas pecuniarias, o disciplinas secretas, ayunos, y oraciones.) Sic ibi.

3 Unde ex his, ut observat Seraphinus Freytas *in add. ad Acugnam q. 24. n. 50.* cum casus solicitationis Pintiæ contingeret, Confessor qui per multos annos solicitaret, privatus fuit audiendi confessiones facultate, in carcerem detrusus per decennium in Conventu sui Ordinis à Superiore Provinciæ designando, dummodo non esset domus illa, in qua confessiones, & solicitationes exercebat, & ante carcerationem, ut fustibus ab omnibus Conventus Religiosis per coronam castigetur, presente S. Inquisitionis Notario cum aliquibus jejuniis, & Eucharistiæ abstinentia, certis temporibus. Ita Freytas, & de his pœnis loquens Sousa *de Confes. solic. tr. 2. c. 15. nu. 13.* sic ait: Pœnæ quæ confessariis de solicitatione convictis, vel confessis imponitur est, quod ab officio Confessarij simpliciter suspendantur, & locum ubi delictum commiserunt, in perpetuum, vel ad tempus non ingrediantur. Imponitur etiam ex illi pęna, carceris, reclusionis in aliquod monasterium: privantur item Inquisitorum arbitrio administratione aliorum Sacramentorum, & Prædicatoris officio. Sic ille. Et tandem non gravabor, etiam hic apponere verba Castri Palai *in sum. to. 1. tr. 4. disp. 9. punct. 11. n. 2.* ubi sic ait: Causa conclusa vocantur consultores Ecclesiastici, & ex eorum consilio, Inquisitor, & Ordinarius proferunt sententiam, illamque reo denunciant, quæ sententia legitur ei postea in secreto Tribunali præsentibus duobus cujusvis Ordinis Religiosis Confessariis, ibique graviter reprehensus abjurat de levi, & de audiendis confessionibus, & prædicatione verbi Dei perpetuò privatur, si casus gravis sit, hoc est, si plures solicitavit, & solicitationis effectum est consecutus. Si autem casus ita gravis non est, aliquibus annis privatur ab excipiendis virorum confessionibus, & in perpetuū mulierum, & uno, vel duobus annis in aliquod Monasterium detruditur, quod si Religiosus sit, præcipitur, ut in choro, vel refectorio, aliisque locis communibus ultimam sedem habeat, voce activa, & passiva interim privatus; & aliquoties hæc sententia iterum per Secretarium in suo Conventu, præsentibus omnibus Religiosis, legitur, quòd si solicitatio ad plures personas se extendit, & cum illis turpitudines graves commisit, ab omnibus Religiosis post lectam sententiam flagellatur. Ita Castrus. Vide etiam Paramum *lib. 3. q. 10. nu. 166.* Sed antequam, finem huic resolutioni imponam, duo dubia sunt discutienda.

4 Primò, an ab Inquisitoribus debeant solicitantes ad Venerem damnari ad triremes? Negativam sententiam mordicus tenet Seraph. Freytas *in addit. ad Acugnam, q. 24. num. 41. & 44.* quia ex hac damnatione, & publicis pęnitentiis oriretur publicum scandalum, quod in hoc casu maximè evitari debet. Adde quòd indecent est viros Deo dicatos triremibus inter pessimorū sentinam mancipare. Sed contrariam sententiam omninò veram esse puto, maximè post Bullam Greg. XV. & ita tenet Cantera *in qq. crim. c. 1. de hær. n. 65.* Ortiz *in sum. c. 24. n. 11.* & Castr. Pal. *ubi sup.* testatur, se vidisse aliquos ob hoc crimen triremibus addictos, maximè cùm virorum solicitatio fuit, & in Regno Siciliæ hoc etiam servatur in praxi, quando Confessarius plures personas solicitavit, & maximè si solicitatio habuit effectum. Unde me consulente, fuit quidam Religiosus ad triremes per septennium damnatus, & hoc generaliter servari in praxi Inquisitionis Romanæ testatur Aloysius Bariola *in tr. de Confess. solic.* post Flores Inquisit. ubi sic ait. Hodie tales Confessarii de stylo urbis, sunt suspecti vehementer, hinc compelluntur ad abjurationem de vehementi, & transmittuntur ad remum per quinquennium, aut septennium. Ita ille. Et ita hanc sententiam post constitutionem Gregor. XV. docet Freytas in editione novissima *ubi suprà n. 115.* ubi testatur Pintiæ quemdam Confessarium solicitantem fuisse ad triremes damnatum.

5 Secundò quæritur, an Inquisitores possint ad tempus tantùm privare dictos Confessarios ad turpia solicitantes, ne audiant mulierum confessiones? Et affirmativè videtur respondendum, per ea, quæ adducit Riccius *p. 3. collect. 549.* ubi notat, Neapoli Parochum solicitantem suspensum fuisse per annum à cura animarum, & Homoboous de Bonis *in exam. Eccles. p. 1. tr. 5. c. 16. q. 99.* asserit, ex Tribunali S. Inquisitionis communi praxi supradictos Confessarios ad tempus arbitrio Inquisitorum ab audiendis confessionibus suspendi.

6 Sed in nostro Tribunali S. Inquisitionis Hisp. contrarium observatur in praxi, & ita in quadam epistola supremi Senatus *anno* 1600. directa ad Inquisitores sic habetur: (Y ha parecido advertir os, que siempre que algun solicitante en el atto de la Confessioo fuere condenado en privacion de no confessar mugere no lo sea por tiempo limitado, sino perpetuamente.) & sic etiam habetur in alia epistola supremi Senatus superius adducta; & docet Castrus, & Paramus *loc. cit.* Imò Didacus Cantera *in quæst. crim. c. 1. de hæret. n. 65.* asserit absolutè Confessarium solicitantem ab omnium confessionibus privandum esse in perpetuum; sed hanc opinionem Castrus Palaus *in sum. ubi sup. to. 1. tract. 4. disp. 9. punct. 11. num 2.* tunc admittit, quando casus gravis esset, videlicet si plures solicitasset, tunc non solùm à confessionibus mulierum in perpetuum, sed etiam virorum dictum Confessarium privaret: secus autem si casus gravis non sit, quoad confessionem tamen virorum, & ita etiam videtur sentire Paramus *lib. 3. q. 10. n. 166.* ibi, *Debent Confessarii sic delinquentes privari confessionibus saltem mulierum*, &c. Vide etiam Acugnam *tract. de Confess. solic. q. 24. n. 10.*

7 His tamen non obstantibus, in hoc sacro Tribunali Regni Siciliæ observatur, in praxi, ut Confessarii ad turpia solicitantes in omni casu priventur in perpetuum, non solùm à confessionibus mulierum, sed etiam virorum, & hanc opinionem hodie ubique servandam esse puto, stante novissima constitutione Greg. XV. extendentis pęnas illius Bullæ, etiam ad Confessarios solicitantes pueros. Et ita etiam docet Antonius Sousa *de Confess. solic. tr. 2. c. 15. nu. 13.* ubi docet Confessarium solicitantem esse, suspendendum ab officio Confessarii.

8 Et tandem quæro hic, an hodie in omnibus casibus expressis in dicta Bulla Greg. XV. debeant Confessarii abjurare de levi. Negativam sententiam docet Antonius Sousa *in aphor. Inquis. lib. 1. c. 14. n. 68.* ubi sic asserit: Abjurant Confessarii solicitantes in sacramentali confessione, aut in actu proximo antecedente, vel consequente, aut quando prætextu confessionis, aut occasione illius solicitant, non tamen abjurant, quando solicitatio fit solùm in confessionario, aut in loco ubi audiuntur confessiones, aut ad ipsas audiendas deputato. Ita ille.

9 Verùm non probabiliter, judicent alii: nam supradicti casus, in quibus Sousa asserit Confessarios non debere abjurare de levi, comprehenduntur à Greg. XV. *in sua constit.* ut patet clarè in illis verbis, *sive extra occasionem confessionis in confessionario, aut in loco quocumque ubi confessiones sacramentales audiuntur*, &c. Unde aliqui putant in omnibus casibus expressis à Gregor. XV. in sua Bulla debere Confessarios abjurare secundùm usum nostræ Inquisitionis Hispanicæ de levi, & subjectos esse omnibus pœnis *suprà* expressis pro qualitate personarum, & circumstantiarum delicti.

10 Nota etiam hic, quòd Confessarius, qui non declarat fœminæ solicitatæ obligationem denunciandi, aut qui eidem dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, ab Inquisitoribus pro qualitate, culpæ potest puniri, ut habetur *in dicta constit. Greg. XV.* & notat Sousa *in aphor. Inquis. lib. 1. c. 34. nu. 73.* & Freytas *in novis addit. ad tract. de Confess. solic. q. 21. n. 77.*

11 Non desinam tamen hic adnotare, posse Inquisitores animadvertere in solicitationem præteritam præjudicatam ab Episcopo, ita adversus Acugnam *quæst. 3. nu. 11.* tenet Emanuel Moura *opusc. 1. de incant. sect. 3. cap. 3. nu. 16.* sed Freytas *ubi sup. quæst. 3. n. 46.* tenet contrarium, & merito.

12 No-

12 Nota etiam, quòd Confeſſarius ſolicitator, qui non judicatur ſuſpectus, non eſt remittendus ad ſuum Ordinarium, ſed poteſt ab Inquiſitoribus puniri, ut alibi probatum eſt *in tr. de Confeſſ. ſolic. reſ.* 56. Qui verò teſtes ſufficiant in hoc crimine ad damnandum reum, duos putat Paramus *lib.* 3. *q.* 10. *nu.* 158. tres verò Ortiz *in ſum. c.* 24. *n.* 11. quatuor ea poſcit Aeugna *de Confeſſ. ſolic. q.* 23. *nu.* 11. ego tamen puto hoc remittendum eſſe arbitrio DD. Inquiſitorum. An verò fœmina ſolicitata denunciationem omittens, ut fautrix ſit ab Inquiſitoribus punienda, Souſa *de Confeſſ. ſolic. tr.* 2. *c.* 19. & Freytas *ubi ſup. q.* 20. *n.* 8.

RESOL. VIII.

De blaſphemantibus hæreticaliter, an debeant cognoſcere Inquiſitores cumulativè cum judice Eccleſiaſtico, & laico, ita ut poſſit dari locus inter illos præventioni, vel an ſoli Inquiſitores debeant animadvertere?

Et an ſupradicti ſint tantum ſuſpecti leviter de hæreſi, & ideò de levi debeant abjurare?

Et aliqua alia circa ſupradicta annotantur?

Et etiam explanatur, quæ nam ſint blaſphemiæ hæreticales, & quæ verò non. Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 8.

§. 1. Licèt Caſtrus *de juſta hæret. punit. lib.* 1. *c.* 12. & Corduba *lib.* 1. *qq.* 15. *notab.* 4. *ver. in cujus examinatione*, aſſerant de blaſphemiis hæreticalibus cognoſcere Inquiſitores cumulativè cum judice Eccleſiaſtico, & laico, ut detur inter illos locus præventioni; tamen cùm hoc falſum ſit, dico contra blaſphemos hæreticaliter, ſolùm Inquiſitores animadvertere, & ita docet Lorca *in* 2. 2. *D. Th. q.* 13. *art.* 2. *diſp.* 51. *nu.* 50. Sanchez *in ſum. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 32. *nu.* 36. Villalobos *in ſumm. tom.* 2. *tract.* 2. *diffic.* 15. *nu.* 7. Zanardus *in direct. Theol. p.* 1. *prac.* 1. *c.* 11. §. 10. Turrianus *tom.* 2. *in* 2. 2. *D. Th diſ.* 58. *dub.* 3. Direct. Inquiſ. *p.* 2 *q.* 41. & *ibi* Pegna *comm* 66. Albertinus *q* 9. *nu.* 24. & 25. cum aliis *ubi infrà*. Imò Sanctarellus *tract. de blaſphemia c.* 8. *dub.* 1. *n.* 1. ex quadam Bulla Julii III. putat Inquiſitores eſſe judices contra omnes blaſphemos.

2 Igitur quoad abjurationem ſupradictorum aliqui, & inter illos Joſeph Seſſe *tom.* 4. *decif.* 450. *nu.* 9. aſſerunt blaſphemum ſæpiùs reincidentem, eſſe ſolùm ſuſpectum leviter de hæreſi, & ideò de levi debere abjurare, & pro hac opinione videtur Rojas *de hæretic. p.* 2. *num.* 176. & Salzedo *in addit. ad pract. crim.* Diaz *c.* 110. ubi aſſerunt, ſine ulla diſtinctione, quod blaſphemus hæreticalis debet abjurare de levi. Sed hæc opinio ita abſolutè prolata aliquibus diſplicet. Unde apponam hic ipſa verba Doctorum. Souſa *in Aphoriſ. Inquiſ. lib.* 1. *c.* 19. *n.* 58. Sic ait: Blaſphemi qui inveniuntur frequenter, & quaſi per conſuetudinem in ludo, vel extra ludum ad levem turbationis motum in hæreticales blaſphemias prorupiſſe abjurare debent vehementem hæreſis ſuſpicionem, attenta vita, & conditione perſonæ, aliàs levem tantùm abjurant ſuſpicionem. Sed audiamus Michaelem Zanardum *in direct. Theol. p.* 2. *prac.* 1. *cap.* 11. *n.* 10. ubi ita aſſerit: Blaſphemi in ira ſemel bis, & ter, ſi ira magna fuit, & ex cauſa juſta non ſolent abjurare, conſuetudinarii verò in ira abjurant de levi, & conſuetudinarii in ira, & extra iram de vehementi. Sic ille, & ita etiam docet Lazarius *in tract. de blaſphemia*, *q.* 6. *nu.* 17. & doctus Inquiſitor Umbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. Blaſphemus*, §. 5. & 6. Eymericus *in direct. Inquiſ. p.* 2. *q.* 41. *nu.* 5. & 6. Lælius Zecchius *in ſum. co.* 1. *c.* 15. *n.* 3. & Genuen. *in praxi c.* 78. *n.* 28.

3 Nota tamen con Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.* 1. *c.* 19. *num.* 19. quòd ut quis dicatur habere in conſuetudine blaſphemare, requiruntur plures reiterationes, quàm tres. His tamen non obſtantibus teſtatur Inquiſitor San Vincente *in manuſcriptis cap.* 1. §. 3. reincidentes ſæpiùs in blaſphemias abjurare tantùm de levi, unde apparet in Inquiſitione Hiſpanica hos blaſphemos haberi leviter ſuſpectos de hæreſi, ut tenet Seſſe *ubi ſuprà*, & ideò abjurant tantùm de levi, ut vult Rojas, & Salzedo *loc. cit.* In Inquiſitione autem Romana, quia hi habentur vehementer ſuſpecti de hæreſi, ideò imponitur eis abjuratio de vehementi, ut teſtantur Doctores citati; & ideò in caſibus contingentibus ſequendus eſt ſtylus Inquiſitionis, in qua quis invenitur. Et ſic in Inquiſitione Regni Aragonum teſtatur Seſſo *to.* 4. *decif.* 470. *nu.* 24. evomentem hanc blaſphemiam. (Riniego de Dios y de la Virgen,) abjuraſſe de levi. Verùm hæc omnia intelligenda ſunt, regulariter loquendo, nam aliquando ea qualitate blaſphemantis, & blaſphemiarum, etiam in Tribunalibus Hiſpaniæ, erit imponenda reo abjuratio de vehementi, & ſic in actu publico hujus Regni hoc anno 1633. die 16. Octobr. duo blaſphemi, me conſulente, de vehementi abjurarunt.

4 Verùm quoad alias pœnas, ſic aſſerit Salzedo *in addit. ad pract. crimin.* Bern. Diaz *cap.* 110. *lit. A*, Pœna autem quæ imponi ſolet à DD. Inquiſitoribus pro blaſphemiis, in quibus cognitionem habent, ea quidem eſt, quod ſi blaſphemus in fine conditionis fuerit, flagellis cæditur cum publica pœnitentia, in publicoque ſpectaculo, lingua ferro, vel ligno comprehenſa, ad triremes regias pro gravi blaſphemia condemnatur. Si verò nobilis, pœna pecuniaria mulctatur, & ad tempus in monaſterium detruditur. In aliis autem blaſphemiis levioribus Inquiſitores ſolent condemnare blaſphemum, ut aliquo die feſto in Eccleſia, dum divina celebrantur, ſtet nudo capite ſine chiamyde, nudis pedibus ſive teſte ſuccinctus, dextera proferens ardentem facem, & ſacris peractis legitur publicè ſententia contra ipſum lata, indicuntur etiam jejunia, precationes, & pecuniaria mulcta ſolet imponi. Ita Salzedus, & ante illum iiſdem hæreſis verbis, Simanc. *tit.* 8. *n.* 10. & 11. ubi aſſerit quòd poſt flagella in exilium mittitur. Sed magis frequens eſt in noſtro ſacro tribunali pœna triremium. Vide etiam Rojas *de hæret. p.* 2. *nu.* 176. Pegnam *direct. Inquiſ. p.* 2. *comm.* 66. & Lazarium *de blaſphemia q.* 6. *n.* 20.

5 Non deſinam tamen hic adnotare, quòd ex Caſtro obſervat & docet Comitolus *in reſponſ. mor. lib.* 4. *q.* 9. *c.* 3. & Lazarius *ubi ſup. nu.* 16. nempè eum puniri non debere ab Inquiſitoribus, qui non ea credulitate hæretica, ſed ea vehementi perturbatione protulit blaſphemiam; ſed in foro externo turbatio, & commotio minuit delictum; ſed non excuſat penitus. Et ideò Genuenſis, *in praxi Epiſc. c.* 68. *nu.* 13. ſic ait: Item illis, qui ſemel dicunt aliqua verba hæreticalia, vel ſcandaloſa, ex his ſolet imponi pœnitentia ſalutaris, & aliquando publica, ut v. g. teneant candelam accenſam in Eccleſia tempore Miſſæ ſolemnis ſine aliqua abjuratione. Ita ille, & hoc à fortiori procedit, ſi ſigna doloris poſt blaſphemias oſtenderit: unde Zanardus *in direct. Theol. p.* 3. *c.* 134. *fol. mihi* 724. ſic aſſerit. Qui in ira magna, vel in alia vehementi paſſione bis, & ter blaſphemaverit, & ſedata paſſione, dolorem de ſuo crimine oſtenderit, pœnitentiis ſalutaribus punitus ſine abjuratione relinquatur. Unde non aſſentior Comitolo aſſerenti blaſphemantem ex paſſione remittendum eſſe, nam puto in tali caſu plectendum ſalutaribus pœnitentiis, habita ratione blaſphemiæ, loci, & perſonæ, ſine tamen abjuratione, nam, ut aſſerit Albertinus *q.* 27. *n.* 6. & Rojas *de hæret.* calor iracundiæ probatus non excuſat blaſphemum à tota pœna: nec adverſus hanc ſententiam faciunt verba Inſtructionis Hiſpalenſis *ann.* 1550. *c.* 4. ibi: (En blaſphemias dichas con enojo no ſe entremetan lo Inquiſidores.) nam, ut optimè Rojas *ubi ſup.* iſta inſtructio loquitur de blaſphemiis non hæreticalibus. Sed *in tr. de offic. & poteſtate Inquiſ.* ſupradicta verba fuſiùs explanata ſunt.

6 Notandum eſt hic, quod aliquando blaſphemi abjurant ſecretò in domo S. Officii, & ſic Seſſe in *in decif. Regni Aragonum to.* 4. *decif.* 470. *nu.* 24. ita aſſerit. Quidam blaſphemus una, & alia vice fuit condemnatus ad abjurandum de levi in audientia Tribunalis, & ad exilium 4. annorum.

7 Nota etiam, quòd blaſphemus ſufficienter etiam punitus à judice laico, poteſt iterum propter ſuſpicionem hæreſis ab Inquiſitoribus examinari; plenè verò à judice Eccleſiaſtico examinatus, iterum examinari ab Inquiſitoribus non poteſt, cùm crimen ſit mixti fori. Ita Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *c.* 19. *n.* 24. qui citat Albertinum.

8 Sed ponam hic obiter pulchram quæſtionem, an Inquiſitores poſſint punire evomentem hanc blaſphemiam, videlicet *al diſpetto de Dio*, de hoc caſu olim interrogatus fuit ab Illuſtriſſimo Inquiſitore Llanes; & videtur negativè reſpondendum, nam hæc blaſphemia non eſt hæreticalis, ut docet P. Suarez *de Relig. to.* 1. *lib.* 1. *c.* 5. *num.* 8. quia per dicta verba non ſignificatur aliquid fieri poſſe contra efficacem Dei voluntatem, ſed vel ſignificatur voluntas faciendi aliquid, etiamſi Deo diſpliceat, eodem modo quo diſplicere poteſt per antecedentem voluntatem, aut ſigna, vel certè profertur etiam per modum imprecationis, optando Deo diſplicentiam, vel tædium de tali re. Ita Suarez. Unde Jo: Rojas *de hæret. p.* 2. *n.* 170. ſic ait. Aliæ blaſphemiæ, videlicet *peſo à Dios, voto Dio, ò deſpecho de Dios* non ſunt hæreticales, quia fidei confeſſioni non opponuntur, & harum punitio ad judices Ordinarios pertinet. Hæc Rojas. Vide etiam Chapeavillam *de caſ. reſerv. c.* 19. *q.* 2. & Sanchez *in ſum. to.* 1. *lib.* 2. *c.* 32. *n.* 36. hanc etiam ſententiam docentes. Unde ſecundùm hanc opinionem, tales blaſphemantes non ſunt denunciandi Inquiſitoribus.

9 Sed adverſus Suarez ſupradictam ſententiam tenentem inſurgit Floronus *de caſ. reſerv. p.* 2. *caſ.* 3. *nu.* 8. Naldus *in ſum. ver. Blaſphemia, nu.* 5. Igitur, ut notat etiam Sanctarell. *tract. de blaſphem. c.* 2. *dub.* 1. *n.* 3. Filliuc. *de caſ. reſerv. caſ.* 3. *num.* 2. ſenſus talis blaſphemiæ eſt, quòd omninò debeat fieri, quod blaſphemans profert, etiamſi Deus ſua omnipotentia id nolit, quo modo loquendi derogatur divinæ potentiæ. Itaque ſecundùm hanc poſteriorem ſententiam, cui tanquam probabiliori adhæreo, dicendum eſt poſſe Inquiſitores contra blaſphemantes *al diſpetto di Dio*, inquirere, & illos punire, cùm talis blaſphemia ſit hæreticalis, & per conſequens ſic blaſphemantes ſunt Inquiſitoribus denunciandi, & ideò Lazarius *ubi ſup. nu.* 39. ex inſtruct. S. Officii teſtatur hanc blaſphemiam eſſe hæreticalem; unde ex his à fortiori apparet, quàm falsò dixerit Bald. *lib.* 3. *conſ.* 476. Angel. *in l. his verbis, ff. de hæred. inſtit.* Alexand. à Bartol. *in l. apud Labeonem*, §. *ait, prætor, de injur.* Felin. *in proœm. Decret. n.* 11. & alii, hujuſmodi verba, videlicet *al diſpetto di Dio*, non eſſe blaſphema, & talia verba, videlicet proferentem non eſſe blaſphemum, adverſus quos videndi ſunt Gyptius *tr. de caſ. reſerv. c.* 9. *caſ.* 3. *nu.* 12. Boetius *decif.* 301. *n.* 1. Gramm. *decif.* 50. Decian. *in tr. crim. to.* 2. *lib.* 6. *cap.* 2. *n.* 4. Menoch *de arbitr. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 275

num:

num 4. Azorius *to.* 1. *lib.* 11. *c.* 3. *q.* 2. Mascard. *de proban. lib.* 1. *concl.* 194 *n.* 3. *& seq.* & alii.

10 Notandum est etiam hic, quòd idem dicendum est de illis verbis, *Rinnego Dio*, nam contra talem blasphomantem procedunt Inquisitores, cùm dicta blasphemia sit hæreticalis, ut tradit Rojas, & Suarez *loc. cit.* & alii communiter. Sed difficultas est, si aliquis dicat, *Rinnego Maria Virgine san Pietro*, &c. & ad hoc dubium negativè respondet Sanchez *in sum. to.* 1. *lib.* 2. *c.* 32. *n.* 36. ubi sic ait: Quando autem de Sanctis renegatur, nil inveni apud DD. an sint blasphemiæ hæreticales hujusmodi verba renegationis; sed existimo non esse, nec de illis cognoscere Inquisitores, ut ab ipsismet accepi. Ita Sanchez.

11 Sed quia sæpiùs dictum est Inquisitores solùm posse inquirere contra blasphemos hæreticales, breviter dicam, quænam sint blasphemiæ hæreticales, quæ non. Dico igitur, quòd blasphemia hæreticalis dicitur, quæ hæresim, seu falsitatem contra fidem formaliter, seu virtualiter continet, & significat. Hujusmodi est omnis blasphemia enunciativa, sive affirmando, sive negando aliquid de Deo, quod fides docet, vel etiam tribuendo creaturæ id, quod secundùm fidem soli Deo convenit, vel de his etiam dubitationem aliquam ostendendo. Item ad blasphemiam hæreticalem pertinent nomina quædam convitii Deo attributa, ut si quis eum nominet injustum, &c. nam licet expresse id non affirmetur enunciando, & componendo, sed simpliciter ita nominando, nihilominus virtute satis affirmatur, quod ita profertur.

12 Blasphemia autem non hæreticalis dicitur omnis illa, quæ non formaliter, nec virtute continet falsitatem quasi speculativam contra fidei veritatem, ut sunt omnes blasphemiæ, quæ proferuntur per modum optandi, imperandi, aut imprecandi. Item quæ fiunt nominando aliquid, quod in Deo vere reperitur, tamen per modum contumeliæ, & irrisionis, quæ omnia valdè notanda sunt à DD. Inquisitoribus, & Qualificatoribus, ut in facti contingentia possint determinare quænam sint blasphemiæ hæreticales, quæ verò pertinentes, vel non pertinentes ad cognitionem, & punitionem Tribunalis S. Officii.

13 Notandum est tamen hic obiter contra Decian. *in tract. crim.* 5. *lib.* 5. *c.* 37. *n.* 8. & alios, posse non solùm Ordinarios, sed etiam Inquisitores infligere extraordinariam pœnam, quando quis joco, vel lubrico linguæ verba sapientia hæresim protulit, & ita docet Pegna *in direct. p.* 3. *comm.* 17. Farin. *de hæresi q.* 179. §. 1. *n.* 78. & ad blasphemos pertinet probare se joci causa ea verba protulisse. Ita DD. citati, & *suprà* hoc etiam satis probavimus. Vide etiam, quando talis casus occurrerit, Rojas *singul.* 103. Simancam *in cathol. instit. tit.* 17. *nu.* 23. *& seq.* Arelatanum *tr. de hæret. notab.* 28. Gundisalvum *tr. de hæret. q.* 1. *n.* 7. *q.* 8. *n.* 6. Zanchinum *de hæret. c.* 7. *n.* 6. & alios penes ipsos.

Quod hoc [illegible]

R E S O L. IX.

De conspuentibus, & percutientibus sacras imagines?

Et an hoc factum sit hæreticale, & ejus cognitio pertineat ad Inquisitores; & quomodo supradicti sint puniendi quoad abjurationem, & alias pœnas? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 9.

Sup. conspuento [illegible]

§. 1. Hoc non esse factum hæreticale, & per consequens non posse pervenire ad Inquisitores, licèt gravissimũ sit peccatum, docet novissimè Torreblanca *in epitome delictorum, sive de magia, lib.* 3. *c.* 8. *nu.* 17. & ante illum Ghirlandus *de sortil. q.* 10. *n.* 12. Sed summopere mihi displicet virum quidem doctum hæc dixisse, & ideò hanc sententiam reprobat Farinac. *q.* 20. *n.* 68. Raphael de la Torre *in* 2. 2. *D. Th. q.* 96. *art.* 4. *disp.* 2. ubi inter alia sortilegia, sapientia hæresim manifestam ponit hoc, videlicet quando aliqui crucem, ac imaginem Sanctorum conculcant etiamsi conculcatio, direptio, aut inhonoratio fiat ex iracundia, sapit enim hoc hæresim Lutheranam de imaginibus explodendis. Ita etiam docet Bellochius *in praxi Theol. mor. p.* 2. *q.* 1. *nu.* 73. Riccius *in praxi to.* 1. *resol.* 423. Josephe Sesse *to.* 4. *decis.* 448. *n.* 19. Zecchius *in sum. to.* 1. *c.* 11. *nu.* 5. Carrerus *tr. de hæret. n.* 49. Delrius *in disquis. mag. lib.* 5. *sect.* 16. §. *Sacerdotes qui causa*, & alii *ubi inf.* Et hoc factum ita esse hæreticum contra Torreblancam patet, ut ejus cognitio pertineat tantùm ad Inquisitores tenet Genuensis *in praxi Archiep. c.* 18. *n.* 12. & Lazarus *tract. de blasphemia q.* 6. *nu.* 14. testantes ita determinatum fuisse in supremo Regio Consilio Hispaniarum.

2 Verùm quomodo supradicti puniendi sint, quoad abjurationem. Michael Zanardus *in direct. Theol. p.* 2. *c.* 64. *fol. mihi* 360. sic ait: Quamvis aliqui tenuerint hos non debere abjurare, quia Majestatem conspuunt, & tantùm ex odio, & malo animo offendunt, tamen quia ab indiciis malæ credulitatis non longè recedunt, cùm malè videantur de omnipotentia, judicio, & justitia Dei sentire, & id faciunt, quod facere solent, hostes fidei nostræ, ideò eis indicitur abjuratio de levi, vel de vehementi, sed non de formali, si Catholici sint. Ita ille.

3 Quoad alias pœnas apponam hæc verba Simancæ *tit.* 27. *nu.* 20 *&* 21. sic asserentis: Judices Ecclesiastici punire illos debent interdum dura, & ultrice sententia, quemadmodum Gregor. X. *in Concil. Lugdun.* constituit; sæpe etiam pœnitentia publica, vel jejuniis, eleemosynis, & orationibus, vel multa pecuniaria, vel ictibus fustium. Iisdem quoque pœnis Inquisitores uti possunt, sed hoc amplius ad eorum Officium pertinet, ut scire laborent, si fortè intellectus errore pertinaci facinora ista perpetrata sint, quòd si repererint, aut suspicati fuerint, non secus adversus illos procedent, atque adversus alios quoslibet hæreticos, vel suspectos. Poterunt igitur Inquisitores tormentis, abjuratione, purgatione canonica, & aliis arbitrariis pœnis, uti pertinaces, atque impœnitentes, curiæ sæculari relinquere. Ita ille, & Genuensis *in praxi cap.* 18. *n.* 12. ubi sic ait: Percutientes, abradentes, aut deturpantes imagines Sanctorum, per Inquisitores puniendi sunt, neque obstat, quòd pœna mortis non puniantur prout per judices sæculares punirentur, quia satis est, quòd sufficienter puniantur aliis pœnis, nempè fustigationis, triremium, carcerum, infamiæ, exilii, & aliis, quas jus Canonicum admittit. Ita Genuens.

4 Sed nota, Soulam *in aphor. Inquis. lib.* 1. *c.* 42. *n.* 16 docere, quòd si factum sit publicum, perpetrantem hoc horrendum delictum, sive hæreticalem animum fateatur, sive non tradendum esse Curiæ sæculari ultimo supplicio plectendum, ob facti qualitatem: & si animum hæreticalem fateatur, & misericordiam petat, post reconciliationem ad Ecclesiæ unionem, hoc non obstante, docet item Soula Curiæ sæculari tradendum esse, quoniam tantum scelus non potest manere impunitum, & semper potest timeri, quòd conversio sit ficta, addit etiam idem Soula in tali casu torquendum esse super complicibus.

R E S O L. X.

De Sortilegis, Divinationibus, Magis, &c. & de pœnis, quibus supradicti puniendi sunt, & quoad abjurationem?

Et an Inquisitores habeant jurisdictionem contra omnes sortilegos, & maleficos?

Et in textu hujus Resolutionis aliqua alia difficultates notabiles, & graves circa supradictos quæruntur, & adnotantur. Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 10.

§. 1. Licèt de jure antiquo Inquisitores non habeant jurisdictionem nisi super sortilegia, quæ saperent hæresim manifestè; attamen hodie de jure novo Bullæ Sixti V. cognoscunt contra omnes sortilegos, & maleficos, ut notant Scortia *in Bull. Pontif. epitom.* 58. *theor.* 148. Joseph Sesse *to.* 4. *decis.* 464. *n.* 8. 18. *& seq. & decis.* 465. *num.* 4. *&* 17. Azorius *tom.* 1. *lib.* 9. *c.* 26. *q.* 4. Sanchez *in summ. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 38. *n.* 92. Torreblanca *de magis lib.* 3. *cap.* 9. *post num.* 48. Raphael de la Torre *in* 2. 2. *D. Thom. q.* 96. *art.* 4. Zanardus *in direct. Theol. p.* 3. *c.* 64. Naldus *in annotat. pract. super cap. in tabulis de sortileg.* Molfesius *in summ. tom.* 1. *tractat.* 11. *c.* 7. *n.* 145. & iterum Joseph Sesse *tom.* 4. *decis.* 466. *nu.* 16. *&* 17. ubi sic ait: Si non apparet, quòd illa, quæ admiscentur in sortilegiis, sapiant hæresim manifestè, sed est dubium an talia sapiant hæresim, veluti si ad ortum se convertant, vel proferant verba inusitata, & inintelligibilia, & similia, non se intromittet Inquisitor de jure. Sed hodie per Motum proprium Sixti V. dicti sortilegi subsunt Inquisitoribus. Ita ille, & Seraphin Freitas *in addit. ad Acugnam q.* 5. *n.* 35. sic asserit: Hodie Inquisitores ex constitutionibus Pontificis cognoscunt contra omnes sortilegos, & maleficos: adhuc tamen puto, quòd si sortilegia, divinationes, & malefica hæresim non sapiant, locus erit præventioni inter laicos Inquisitores, jurisdictioque Inquisitorum accumulativè censeatur. Verùm Sigismundus Scaccia *de judiciis causarum*, &c. *lib.* 2. *c.* 12. *nu.* 53. docet, quòd hodie cognitio sortilegiorum privativè spectat ad Inquisitores quoad judices laicos, unde non sunt mixti fori, attenta dicta Sixti V. constitutione, suspicatur tamen Emanuel Moura *de incant. opusc.* 1. *sect.* 3. *c.* 1. *nu.* 9. dictam constitutionem Sixti V. non esse usu receptam saltem in Lusitania, & Azorius *to.* 1. *lib.* 9. *c.* 26. *q.* 4. dubitat quoque an sit ubique usu recepta; verum citati DD. loquuntur de dicta constitutione quasi ubique sit usu recepta. Sed an Inquisitores in dubio, sapiatne sortilegium hæresim manifestè, possint se intromittere, ex jure novo constit. Sixti V. clarum est posse. Difficultas est de jure antiquo per *c. accusatus*, §. *sanè*, quæ observante Sylvest. *ver. hæresis*, *num.* 4. non potest intelligi de dubio an factum sit perpetratum, necne, sed in dubio an talia sapiant hæresim. Sed contrarium, jure, ratione, & usu comprobatum est, ut testatur Simanca *tit.* 30. *nu.* 21. Pegna *in direct. p.* 2. *comment.* 63. & doctus Acugna *de Confess. solic. q.* 5. *num.* 13. quia judex etiam delegatus cognoscit an sua sit jurisdictio, & si contraria opinio esset sequenda, Inquisitorum cognitio facilè subverti posset, asserendo quolibet sortilegia, vel divinationem sapere hæresim manifestè. His suppositis deveniamus ad pœnas supradictorum delictorum.

Sup. hoc sup. in tr. 10. Res. 101. & in alia ejus annot.

Super hoc dubio sup. in tr. 10. R. 104. & in alia ejus not. [illegible]

Sup. his Divinationib. [illegible] in tr. 10. Res. 107.

Sup. hoc in [illegible] R. 103. [illegible] R. 101 & 103.

Sup. hoc sup. in tr. 10. Res. 104.

2 Ideò dico quoad abjurationem, quòd si sortilegia sapiant hæresim manifestè, quia tales significant se credere illas res sacras adhibitas in suis sortilegiis, vim habere ad maleficiorum operationem. Ideò de hac credulitate debent diligenter examinari, & si negent, debent torqueri, & si non fateantur, ut vehementer suspecti, per consequens debent abjurare de vehementi. Ita Raphael de la Torre *in* 2. 2. *D. Thom. quæst.* 96. *art.* 4.

Sup. contenta in hoc § [illegible] & 106.

art. 4. disput. 2. Zanardus in direct. Theol. part. 3. cap. 64. Delrius in disquis. mag. lib. 5. sect. 15. §. Dico tertio. Scaccia de judiciis lib. 1. cap. 12. num. 34. Joseph Sesse tom. 4. decis. 466. num. 9. & Emanuel Moura opusc. 1. de incant. sect. 3. cap. 5. num. 32. & ante omnes Pegna in direct. Inquis. part. 2. comm. 67. & novissimè Genuensis in praxi Archiepisc. cap. 68. num. 8. ubi sic ait: Si aliquis est suspectus vehementer, ut quia admiscuit sacramentalia in sortilegiis, tunc torquetur pro ulteriori veritate super intentione, & si neget, adhuc compellitur abjurare de vehementi. Sic ille; & novissimè Emanuel Moura de incant. opusc. 1. sect. 3. cap. 5. num. 32. sic asserens: Miscentes in sortilegiis quælibet Sacramenta, Sacramentalia, res, orationes, vel verba sacra tamquam hæreticales subjiciuntur Inquisitoribus puniendi pena condigna, & si negent se credere prædicta Sacra habere vim ad cogendum arbitrium, aut ad alios turpes effectus, aut alium errorem, debent tamen abjurare de vehementi. Ita ille.

Sup. hoc [illegible]

Sup. hoc [illegible]

3 Verùm quoad alias penas supradictis reis imponendas, ita asserit Pegna in direct. Inquis. part. 2. comment. 67. coerceri possunt anathemate, dignitatum suspensione, verberibus, exilio, carcere, monasteriis, aliisque suppliciis, spectata personarum qualitate infami induti mitra in publicum producuntur, aut scalis alligati, cùm vituperatione propè Ecclesiæ fores constituuntur. Ita ille; & ante illum Simanca tit. 21. num. 23. & novissimè Sesse tom. 4. decis. 466. num. 13. Sed hodie, ut plurimùm laici ignobiles traduntur triremibus, ut docet ex stylo Inquisit. Rom. Genuens. in praxi Archiepisc. cap. 68. num. 8. vide etiam Scortiam in Bull. Pontif. epitome 58. theorem. 258. & in casu occurrenti ne deseras consulere Delrium in disquisit. mag. lib. 5. sect. 16. & Sousam in Aphor. Inquisit. lib. 1. cap. 58. à num. 10. usque ad 17. ubi inter alios casus observat, quòd Sacerdos, qui celebrat Missam super rebus aptis ad sortilegia peragenda, videlicet super pasta, super calamita (ut accidit his diebus, & in his similibus simplicibus, aut mixtis, aut qui vasibus, aut vestibus sacris, & his similibus in sortilegiis abutitur, aut qui in celebratione Sacrorum nefandas, & turpes preces porrigit, deponitur, privatur beneficiis, & in perpetuum carcerem detruditur; & nota etiam cum eodem, quòd si Sacerdos Missas defunctorum celebrat pro viventibus ut moriantur, à sacerdotio privatur, & perpetuo exilio relegatur una cum eo, qui hoc consuluit, vel fieri mandavit.

4 Nota verò, quòd si quicumque sortilegus, etiam hæreticus, & Ecclesiasticus, fateatur in sortilegiis fecisse homicidium (ut his diebus factum fuit) & pœniteat, paratusque sit corripi, non posse eum Inquisitores tradere Curiæ sæculari, sed debere eum admittere ad reconciliationem, præter Sousam tradit Farinac. q. 20. num. 105. & seq. vide etiam Menoch. lit. 1. cent. 4 cas. 388.

5 Sed notandum est novissimè Greg. XV. in Bulla edita 20. Martii 1623. mandasse, ut convicto, quòd aliquis pactum cum diabolo fecerit, & à fide apostatando maleficiis, sive sortilegiis unam, seu plures personas ita læserit, ut ex maleficio, vel sortilegio mors sequuta sit, etiam pro primo lapsu Curiæ sæculari tradatur debitis pœnis puniendus; qui verò similiter apostatando pactum cum diabolo, ut præfertur, fecerit, & maleficium, seu sortilegium commiserit, ex quo licèt mors sequuta non sit, infirmitas tamen, divortia, impotentia generandi, sive animalibus, frugibus, vel aliis fructibus damnum notabile provenerit, muro claudi, sive carceribus in S. Officio Inquisitionis, ubi illud extit, fabricandis mancipari debeat. Ita Pontifex in d. Bulla.

6 Sed oritur hic pulchrum dubium, an sit sortilegium sapiens hæresim invocare dæmonem ad tentandam mulierem? Negativam sententiam docent Pegna in director. Inquisit. part. 2. comment. 68. Scaccia de judic. lib. 1. cap. 12. num. 39. Ghirlandus de sortil. capit. 10. Joseph Sesse tom. 4. decis. 463. n. 11. Riccius in praxi tom. 1. resol. 424. num. 11. Bellochius in praxi Theol. mor. part. 2. quæst. 9 num. 64. Binsfeldius de malef. leg. 4. q. 2. concl. 3. Oldrad. cons. 210. Afflict. in constit. Regni, part. 1. rubr. 1. num. 17. Lucerna Inquisit. ver. dæmones invocare, nu. 2. Torreblanca de Magia, lib. 3. c. 7. num. 13. Genuensis in praxi Archiepisc. c. 18. num. 11. Locatus in praxi Inquis. ver. Apostata, nu. 13. & DD. communiter. Unde secundùm illos dicendum est simplicem invocationem dæmonis sine cultu, seu honore, aut mixtura rerum, vel verborum sacrorum non esse sortilegium hæreticale, maximè si efficiatur verbis imperativis, & non deprecativis, ad sciendum, & obtinendum ea, quę dæmon viribus naturalibus potest scire, & pręberę; ut tentare pudicitiam mulieris, ad inveniendum thesaurum, ad sciendum an partus futurus (& in utero tamen formatus) sit nasciturus masculus, vel fœmina, ad sciendum dictum, vel factum præteritum, ad impediendum, ne ignis filum, vel aliam rem projectam comburat, ad transportandum hominem, vel aliam rem de loco ad locum, ad ligandos sponsos, ad inferendas ægritudines, ad faciendum apparere corpus mortuum vivum per aliquod tempus, ad illuminandum cæcum, non à natura, sed ab impedimento, quod ipse possit subtrahere, ad habendam scientiam per purgationem phantasmatum, & facilitatem sensuum, ad inducendas nebulas, tempestates, ac similia, quæ invenies apud Torreblancam de Magia, lib. 3. c. 8. per totum.

Sup. hoc [illegible]

7 His tamen non obstantibus (attendas quæso, amice Lector, nec te terreat turba Doctorum) ego contrariam sententiam teneo, & ratio est, quoniam ridicula est illa distinctio, quam communiter afferuntur adversarii, nempè per modum deprecationis invocationem dæmonis esse sortilegium hæreticale; secus autem si efficiatur per modum imperii; nam tu quis es, qui potes imperativè invocare illum, de quo loquendo Spiritus sanctus apud Job asseruit non esse potestatem in terra, quæ comparetur ei: deinde cùm tibi sit interdictum omne cum dæmone commercium, ut notat Delrius in disq. mag. lib. 5. sect. 15. §. Dico quinto, quomodo igitur potes eum invocare etiam imperativè? & ideò Raphael de la Torre in 2. 2. D. Th. q. 95. art. 4. disp. 1. assert. 4. docet pertinere ad societatem dæmoniacam exigere à dæmone sponte occurrente consilium, favorem, aut quodvis officii genus, sive exactio fiat deprecando, sive imperando.

8 Clare igitur apparet, nostram sententiam omninò tenendam esse, quæ sicut rationibus fulcita, ita Doctorum authoritate non caret, & ideò eorum verba per extensum apponam. Simanca tit. 30. n. 17. Beatus Augustinus erroneum, ineptum, & ridiculum esse censet invocare dæmones per modum imperii, aut eis comminando præcipere, non enim est potestas super terram; sicut Job dicit, quæ comparetur ei. Cæterum dæmones ut fatuos irrideant, atque decipiant, fingunt se cogi, atque timere, sicuti multis Parisiensium decretis declaratum est, & tit. 21. n. 13. sic ait: Sunt qui dicunt non fore hæreticum eum, qui dęmonem invocaret ad tentandam pudicitiam alicujus mulieris, vel ad aliud faciendum non alienum à potestate dæmonis, nam, ut ajunt, si se dæmoni non subjiciat, nec hæresim misceat, cùm non habeat errorem in intellectu, non erit hęreticus. Sed quamvis hæc ita sint, tamen adversus illum inquiri poterit tamquam contra vehementer suspectum, ea enim ad apostasiam, & infidelitatem pertinent. Hæc Simanca. Sed audiamus Homobonum de Bonis, virum quidem doctum, in exam. Eccl. p. 1. tr. 7. c. 3. q. 16. sic ajentem. Si amantes stimulis libidinis agitati dæmones invocant, ut illi flectant animum illius, quem amant in turpem amorem, licèt communis videatur circumferri opinio, talem invocationem non sapere hæresim manifestam, præsertim si per modum imperii fiat; verius tamen dicendum videtur hoc scelus ad hæresim magnopere præsumendam pertinere, cùm ridiculum sit dicere, quòd dæmones per modum imperii, invocentur, ex quo non est super terram potestas, quæ comparetur ei. Sic ille, & Farinac. tract. de hæresi q. 181. §. 3. n. 88. retractans tacitè, quæ dixerat q. 20. nu. 80. ita ait: Ex his infertur non esse veram conclusionem licèt à DD. communiter receptam, quòd hæreticale non sit à dæmone per modum imperii petere, ut alienam tentet pudicitiam; cùm hujusmodi instantia fieri non possit per modum imperii, prout DD. contrarii requirunt ad hoc, ut cesset hæreticalis qualitas. Et tamdem ante omnes hanc sententiam mordicus sustinuit insignis Theologus Bartholomęus Spina Apolog. 4. contra Ponzinibium, in qua ex multis aliis rationibus Theologicis probat acerrimè nostram sententiam. Quam etiam confirmat opinio Michaelis Zanardi, viri quidem docti, & Consultoris S. Officii in direct. Th. p. 3. c. 64. fol. mihi 366. asserentis, (nota Lector) contra sortilegos non hæreticantes posse Inquisitores procedere tamquam contra suspectos de levi ex amicitia cum pacto implicito saltem cum dæmone, nam sicut subditus contrahens amicitiam cum hoste sui Principis redditur de infidelitate suspectus, ita & qui cum diabolo fœdus, pactum vel amicitiam contrahit, etiam quoad ea, quæ sunt illi propria, vel ad quæ se potest extendere ejus virtus.

9 Remanet ergo difficultas, an hi saltem de levi abjurare debeant, vel non? Ex una parte videtur, quòd non, quia ubi non est error cum pertinacia, ibi nulla potest esse hæresis; sed in intellectu istorum non est error, quia solùm credunt, quod credere possunt, scilicet dæmonem posse facere, quæ ei propria sunt, & ad quæ facienda habet naturalem potestatem, ergo hi abjurare non debent, sed tantùm ratione delicti, scilicet pacti, vel amicitiæ factæ cum dæmone, erunt aliqua pœna extraordinaria puniendi. Ex altera parte videtur, quod sint saltem de levi suspecti, quia factum ipsum, scilicet amicitia, & recursus ad hostem humani generis saltem suspicionem levem inducit.

10 Huic difficultati (salvo semper Matris meæ S.R.E. judicio, dicerem quòd quidem hi ex facto se reddunt aliqualiter de fide suspectos: at hanc suspicionem in tortura purgare poterunt ita ut expurgata non sint abjurandi. Hæc omnia Zanardus loc. cit. Cujus quidem ultima verba procedunt secundùm stylum Inquisitionis Romanæ, in qua suspecti leviter de fide torquentur, & torti abjurant. In nostra verò Inquisitione Hispanica, quia non torquentur, dicendum est supradictos sortilegos non hæreticantes debere saltem abjurare de levi, & eis salutarem pœnitentiam injungi; sed ad aliud non minus curiosum dubium deveniamus.

11 Quæro igitur, an Inquisitores possint punire sortilegum, qui in sortilegio miscuit Hostiam non consecratam, dummodo super eam sit celebrata Missa? Negativè respondet Ghirlandus de sortil. quæst. 10. nu. 16. & 17. Umbertus Locatus in praxi Inquisit. & ex recentioribus Torreblanca de Magia, lib. 3. c. 8. num. 18. Farinacius q. 20. num. 83. Raphael de la Torre in 2. 2. D. Thom. tom. q. 96. art. 4. disp. 2. tit. de qualificatione superstitionum, & adducunt

Quod [illegible]

ducunt

ducunt rationem, quia tale sortilegium non est hæreticale.

12 Verùm M. Antonius Delrius circa præsentem quæstionem *in disquisit. mag. lib. 5. sect. 15. §. dico quintò*, utitur distinctione, & ait, quòd si talis benè sentiat de præsentia Corporis Domini, & transubstantiatione, & non præbuit hanc Hostiam populo adorandam, sed verè aliam, quam elevavit, & consecravit, hanc verò accessoriè tantùm super Altare ad magicos effectus posuit, erit tantùm suspectus de hæresi; si verò illa alia credidit, tunc apertè foret hæreticus, si verò revera non credidit, ista vim aliquam habere ad effectum magicum, non erit suspectus de hæresi, sed extra ordinem puniendus. Hæc ita, si de hac ejus intentione constet, nam quamdiu non constat, mihi quidem videtur, de hæresi maximè suspectus. Ita Delrius.

13 Sed ego puto absolutè (& miror viros doctos aliter sensisse) dictum sortilegium esse hæreticale, & ita hanc sententiam docet Scaccia *de judic. &c. lib. 1. cap. 12. n. 34.* & ratio est, ait ille quia in dicto maleficio sortilegus miscuit rem sacram, scilicet celebrationem Missæ super Hostiam, licet non consecratam; igitur erit hoc sortilegium hæreticale, non propter hostiam minimè consecratam, sed propter Missam super ea celebratam. Sed audiamus virum doctum Anton Sous. *in aphor. Inquis. lib. 1. c. 59. nu. 11.* sic asserentem: Censeo sortilegium in quo ponitur, aut quod fit cum hostia consecrata, aut cum aliqua re super quam Sacerdos Missam celebrat, hæresim sapere manifestè, tum ex parte operis, tum quia sacrificium Missæ ordinat ad sacrilegium licèt mediatè, tum etiam præsumitur, quòd hoc faciens credit illud vim habere ad maleficium operandum, & hoc ipsum in facto ostenditur. Ergo &c. & tandem ex Doctoribus nostræ Inquisitionis Hispanicæ præter Sousam docet hanc sententiam Emanuel Moura *de incant. opusc. 1. sect. 3. c. 5. n. 29.* ubi refellens Farinacium *ubi sup.* sic ait: Est sacrilegium sapiens hæresim manifestè, Sacerdotem celebrare Missam super hostia non consecrata ad effectum sortilegum, qui dæmonis potentiam non excedat, quia abusus sacrificii Missæ continet, abusum etiam Eucharistiæ. Ex quibus apparet supradictum sortilegium quicquid asserant Doctores contrarii, esse puniendum pœnis, de quibus suprà cum abjuratione de vehementi.

14 Et tandem pro fine hujus resolutionis nota quòd qui fuit usus Sanctiss. Sacramento Eucharistiæ in sortilegiis, traditur curiæ sæculari ex ordinatione S. Officii posita in fine operis, judicialis Inquisitorum, & tradunt Genuensis *in praxi Archiep. c. 68. n. 10.* Emanuel Moura *de incant. opusc. 1. sect. 3. c. 5. nu. 29.* & alii. Quæ autem superiùs dicta sunt de sortilegiis, dicendum est de magis, nam si illi inveniuntur habere errorem in intellectu, sicut, & sortilegi puniuntur, ut hæretici formales; secus autem abjurant de vehementi, & puniuntur severiter supradictis pœnis pro qualitate personarum, & circumstantiis delictorum.

RESOL. XI.

De Laicis, seu Ecclesiasticis non sacerdotibus audientibus confessionem; & quomodo supradicti puniendi sint, & quomodo debeant abjurare.

Et an Inquisitores adversus prædictos possint procedere?

Et an simplex Sacerdos etiam approbatus, suspensus tamen ab audiendis confessionibus non comprehendatur in Decretis Pontificum, quamvis confessiones audiat, & absolutionem impendat?

Et an si laicus, vel Ecclesiasticus non Sacerdos audiat Confessiones, & non absolvat, subdatur pœnis Pontificiis latis in Bullis Greg. XIII. & Urbani VIII.? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 11.

§. 1. POsse adversus supradictos Inquisitores procedere patet ex constitutionibus Pauli IV. Gregor. XIII. Sixti V. & Clem. VIII. quas asserunt, & explanant Scortia *in Bulla Pontif. epit. 162. theorem. 403.* Zapæus *in iure Pontificio lib. 3. tit. de Cleric. non ordin. ito celebrante.* Franscisc. Leo *in thesaur. fori Eccles. p. 3. c. 4. n. 58.* Emanuel de Moura *de incant. opusc. 1. sect. 3. cap. 3. nu. 9.* Sanctarellus *de hæresi c. 42. dub. unic. nu. 5.* Homobonus *in consul. p. 1. respons. 150. vol. 1.* Aldrete *de relig. disciplin. lib. 2. cap. 20. nu. 14.* Barbosa *de potest. Episc. p. 3. alleg. 110. n. 18.* & Sousa *opusc. de solicit. tr. 1. c. 9. num. 1.* & ita confessiones audientes non reconciliantur, etiamsi sint verè pœnitentes, sed traduntur curiæ sæculari, ut patet ex dictis Bullis.

2 Verùm in Inquisitione Hispanica hæc pœna non est hactenus in usu, sed, ut observat idem Sousa *in aphor. Inquis. lib. 1. c. 33. juncto c. 32. n. 13.* si fictus Sacerdos fuerit laicus, & vilis persona, fustibus cæditur, ad triremes mittitur, & aliquæ spirituales pœnæ ei adduntur; si verò fuerit persona honesta, & religiosa damnatur ad triremes; quòd si talis sit qualitatis, ut ad triremes mitti non debeat, in exilium mittatur, & si fuerit in aliquo Ordine, ab eo suspendatur toto exilii tempore, quòd si delictum aliquas circumstantias habuerit aggravantes, adduntur aliæ pœnæ secundùm eam qualitatem. Ita Sousa, qui etiam addit, quòd rei hujus criminis debent abjurare de levi, & supradicta quasi omnia confirmat Castrus Palaus *in sum. tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 16. §. 9. nu. 2.* Ubi postquam testatus fuit traditionem curiæ sæculari non esse in Hispania usu receptam, sic asserit: Horum pœna arbitraria regulariter est in actu publico abjurare de levi, flagellis cædi, & triremibus addici, & ab ordinibus perpetuo privari. Aliquando hæc pœna minuitur, & in exilium, & pecuniam convertitur, tum si delinquens nobilis sit, neq; in actu specialis fuit malitia, tum si ita rusticus, ut non tam ex malitia quam ex aliquali ignorantia processisse videatur, & ita vidi quemdam adolescentem simplicem, qui annali reclusione, & pœna pecuniaria damnatus fuit, eo quòd fingens se Sacerdotem alterius confessionem excepit, ut postea illum irrideret. Hæc Castrus *loc. cit.* quæ omnia desumpsit à San Vincente *in manuscriptis c. 19. §. 1. & seq.* At malitia verè hujus criminis consistit in abusu Sacramenti, & qui hoc facit, est de fide suspectus, quia facto approbat, quod heretici hujus temporis falsò asseverant, id est, ministros hujus Sacramenti non esse solos Sacerdotes, ut definivit Concil. Floren. *in literis unionis*, & Trid. *sess. 14. c. 6.* sed etiam alios, & laicos, ut impiè sensit Uviclefus, teste Uvaldense *to. 2. c. 135. & 145.* & Marthinus Lutherus apud Roffensem *artic. 13.* Vide Cherubinum *to. 2. constit. 21. Greg. XIII. schol. 1.* Unde ex supradictis die 7. Octobris 1633. me consulente Inquisitores hujus Regni Religiosum Subdiaconum, qui plures confessiones excepit, damnarunt ad triremes per septennium cum abjuratione de levi, stan e praxi Inquisitionis Hispanicæ, in qua, ut dict. me est, supradicti rei abjurant tantùm de levi. Nota tamen quòd his in uno casu abjurationem de vehementi imponerem, & illos torquerem, quando, v. g. essent de provincia infecta hæresi Lutheri, qui asserebat omnes esse ministros sacramenti Pœnitentiæ, persona enim dicitur suspecta etiam respectu regionis suæ, ut optimè observat Sesse *to. 4. decis. 152. n. 4.* novissimè procedit Bulla Sanctissimi D. N. Urbani VIII. in qua etiam minores 25. annis statuitur: si ejusmodi delictum committant, tradi debere Curiæ sæculari.

3 Notandum est tamen hic, quòd simplex Sacerdos, vel etiam approbatus, suspensus tamen ab audiendis confessionibus, non comprehenditur in supradictis decretis, quamvis confessionem audiat, & absolutionem impendat. Ita Sousa *opusc. de solicit. tract. 1. cap. 9. n. 5. & in aphor. Inquis. lib. 1. cap. 33. nu. 6.* & Sanctarellus *de hæresi c. 42. dub. unic. nu. 5. in fine*, cum Acugna *de confess. solic. quæst. 13. num. 15.*

4 Sed difficultas oritur hic, an si laicus, vel Ecclesiasticus non Sacerdos audiat confessiones, & non absolvat subdatur pœnis Pontificiis latis in supra dictis Bullis? Negativam sententiam *in p. 1. tract. 4. res. 16.* ego ipse adnotavi docere Rodriq. & Sancium, quibus nunc addo Sanctarellum *de hæresi c. 42. dub. un. numer. 5.* & Acugnam *in tract. de confess. solicit. q. 13. n. 14.* Verùm non reticeam affirmativam sententiam docere Freytas *in editione novissima de confess. solicit. q. 13. nu. 35.* & Antonium Sousam *in aphor. Inquisit. lib. 1. cap. 33. nu. 3. & in opusc. de solicit. tractat. 1. c. 9. n. 3. 4. & 7.* ubi probat ad violationem dictorum decretorum sufficere audire confessionem, quamvis absolutio, sive ex indispositione pœnitentis, sive alia de causa non impendatur, & addit etiam non Sacerdotem, qui solùm confessionem generalem audit, non tamen specialem peccatorum, subjici judicio Inquisitorum, licèt mitius puniri debeat, vult etiam quòd qui semel confessionem audiat, aut unum tantùm peccatum, pœna ordinaria puniri debeat. Nota tamen quòd supradicti rei si sint Religiosi, vel sacris Ordinibus initiati, non fustigantur, quod generaliter dictum esse volo pro omnibus aliis dictis.

RESOL. XII.

De laicis, & Ecclesiasticis non Sacerdotibus Missam celebrantibus.

Et an Inquisitores possint animadvertere adversus tale immane facinus perpetrantes?

Et an supradicti abjurare debeant de levi, & de aliis pœnis, quibus puniendi sunt agitur?

Et an ad violationem Bullarum Greg. XIII. Clem. VIII. & Urbani VIII. sufficiat semel unam Missam celebrare?

Et an si Sacerdos non consecret panem, aut vinum, eo quod sit in peccato mortale, ideò habens ante se Hostiam consecrandam, extrahit è Tabernaculo particulam consecratam, & verba consecrationis profert non super hostiam, quam elevando ostendit populo, sed super eamdem particulam consecratam, an inquam, possit per Inquisitores contra illum procedi? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 12.

§. 1. ADversus tale immane facinus perpetrantes posse Inquisitores animadvertere tradunt Pontifices Greg. XIII. Clem. VIII. *in Bullis de hac re editis*, hic *anno* 1601. ille verò *anno* 1574. Difficultas est quoad nostrum institutum de pœnis. Scortia *de sacrific. Missæ lib. 2. c. 6. n. 10.* respondet cum Rodriq. *tom. 2. q. 28. art. 2.* in jure id non fuisse cautum, quòd veteres Patres non existimaverint quemquam tantum facinus tentaturum; sed ex supradictis Bullis asserit Pontifices decrevisse quòd hujusmodi criminis rei ab Inquisitoribus, Ordinibus Ecclesiasticis, si quos habent degradati tanquam Ecclesiæ misericordia indigni Curiæ sæculari tradantur: & ita etiam docet Peirinus *in privileg. Minim. to. 2. const. 9. Pauli V. §. 2. n. 22.* Sanctarellus *de hæresi c. 42. dub. un. n. 5.* Valens. *in pract. jur. canon. lib. 5. tit. 28. n. 2.* Vide inf. R. 14. §. Notandum est.

3 Verùm quoad traditionem Curiæ sæculari dictas Bullas

non

non esse io Inquisitione Hispanica usu recepta testatur Castrus Palaus *in summ.tom.1.tract.4. disput.7. punct.16.num.2.* & Emanuel de Moura *de incant. opusc.1. sect.4. cap.3. numer.9.* & Sousa *in aphorism.Inquis.lib.1.cap.32.nu.12.* ubi observat hanc pœnam traditionis Curiæ sæculari imponendam supradictis, præcepisse etiam D. N. Urbanum VIII. per epistolam Eminentiss. Cardin. Mellini ad Inquisit. Generalem Lusitaniæ *die 5. Martii, anno* 1622. addit tamen ipse Sousa, post declarationem istam hoc practicari non vidi. Igitur in nostra Inquisitione Hisp. hujus criminis rei abjurant de levi, & puniuntur iisdem pœnis, quibus diximus puniendos esse in superiori resolutione laicos, vel Ecclesiasticos non Sacerdotes audiendo confessiones. Ita Sousa, & Castrus Palaus *loco cit.* Unde Acugna *tract.de Confess. solicit. q.13. nu.10.* ait. Conimbricæ io actu publico *anno* 1610 vidisse quemdam de levi abjurasse, qui ad Diaconatum tantùm promotus presbyteratum exercebat, & Seraphinus Freitas ejus additiunator *ibid.n.30.* testatur, quòd Pintiæ *anno* 1615. laicus qui Missas celebrare solebat, post per plateas fustigationem ad triremes condemnatus fuit, & Emanuel Moura *opusc.2. de consul.sect.3.c.3.n.9.* docet supradictos reos mittendos esse ad triremes, vel perpetuos carceres, vel saltem per plurimos annos, si nempè circumstantia aliqua interveniat, quæ delicti gravitatem, si non à toto, saltem à tanto, justè alleviet, & excuset. Sic ille. Novissimè, ut in superiori resolutione dictum est, prodiit Bulla Urbani VIII. io qua statuitur dictos delinquentes tradendos esse Curiæ sæculari.

3 Nota tamen, quòd ad violationem prædictarum Bullarum sufficit semel unam Missam celebrare, non verò si sacerdotalibus vestibus, qui induatur celebrare intendens, si postea tamen non celebret, quia de celebrantibus tantum mentionem faciunt. Igitur perfectè hoc crimen committit, qui sacerdotalibus indutus Missam celebrare incipit, quamvis non perficiat, nec verba consecrationis proferat. Ita Sousa *in aphorism. Inquisit.lib.1.cap.32.nu.12.& seqq.* ubi etiam notat hoc delictum non esse commissum Inquisitoribus privativè ad Episcopos, sed cumulativè.

4 Notandum est tamen hic obiter, quòd si Sacerdos non consecret panem, aut vinum, eò quòd sit in peccato mortali, & ideò habens ante se hostiam consecrandam extrahit è tabernaculo particulam consecratam, & verba consecrationis profert, non super hostiam quam elevando ostendit populo, sed super eamdem particulam consecratam, potest per Inquisitores contra illum procedi. Et ita determinavit Congregatio sancti Officii Mediolanensis 30. *April.* 1627. ut testatur, & docet Aloysius Bariola *in aphorism.litera S, ver.Sacerdos §.12.* vide etiam Lucernam Inquisitorum *ver.Sacerdos*, & *ibi* Pegnam *in annot.*

R E S O L. XIII.

De impedientibus Officium S. Inquisitionis?
Et an adversus tales, Inquisitores procedere possint?
Et quomodo, & quibus pœnis supradicti puniendi sint, & an sint suspecti de Fide, & quo pacto debeant abjurare? Ex p.4. tr.7. Res. etiam 13.

§. 1. ADversus tales procedere Inquisitores, patet ex multis Bullis Pontificiis Clem. & Urbani IV. & ex *cap.statutum de hæret. in 6.* & tradit Pegna *in direct. Inquis. p.2.comm.79. & p.3.comm.83. & 85.* & Sousa *in aphor. Inquis. lib.1.c.5.num.7.* & circa hoc maximam præbet Inquisitoribus authoritatem Pius V. *in Bulla, Si de protegendis, ita anno* 1569. in qua Pontifex §. *2.3.& 4.* quoscumque, & cujuscumque sint sæcularis dignitatis, & gradus, qui aliquem ex Inquisitoribus, Advocatis, Procuratoribus, Notariis, testibus, accusatoribus, denunciatoribus, aliisve ministris S. Inquisitionis Officii offenderint, vel offendere tentarint, tenuerint, dejecerint, perterrefecerint, eorumque fautores, & complices, aut Ecclesias, ædes, carceres, aliàsve res, sive publicas, sive privatas S. Officii, aut ministrorum iovaserint, incenderit, expilaverint, libros, literas, exempla, scripturas aliaque instrumenta diripuerint, aut alio quocumque modo exportaverint, suppresserint, vel etiam inermes fuerint causa ut hæc fierent, vel res, aut personas servari, defendive prohibuerint, vinctum extraxerint, emiserint, capi vetuerint, fugiendi facultatem dederint, receptaverint, occultaverint, aut eadem causa cœtum concursumque fecerint, etiamsi effectus secutus non sit, excommunicat ipso facto, reservata Papæ absolutione declarat reos læsæ majestatis, privatos perpetuò dominiis, feudis, honore, dignitate, tradendos sæculari judicio, puniendos bonis rebusque omnibus fisco, juribusque applicatis, ut de reis læsæ majestatis, & hæreticis constitutum est. Illud idem de omnibus Ecclesiasticis decernit, & hanc constitutionem novissimè Urbanus VIII. renovavit.

2 Sed difficultas est, an supradictas pęnas Inquisitores possint inferre in omnes personas? Farinacius *de hæresi q.182. nu.80.* pœnas dictæ Bullæ putat valere contra eos, qui contenta in Bulla admittunt in contemptum, & odium S. Inquisitionis Officii: secus si in alia causa, ex qua per claras probationes se fecisse doceret, & hoc probat ex verbis ipsius Bullæ, ibi, *Nemo autem expurgationem habere*, &c. & etiam hanc sententiam docet novissimè Antonius Sousa *In Aphorism.Inquis.lib.1.c.28.n.9.*

3 Verùm contrariam sententiam tenendam esse putat adversus Farinacium, Joan. Baptista Scortia *in Bulla Pontif.epit.106. theor.278.* quia textus Bullæ sic habet. Nemo autem expurgationem habere, aut causam ullam proponere, vel prætendere possit, qui tantum nefas in contemptum, & odium S. Inquisitionis Officii admiserint, nisi contrarium per claras probationes docuerit se fecisse. In quibus verbis Pontifex non vult eximere ab iis pœnis, qui tantum facinus sua natura in maximum contemptum Inquisitionis vergens docuerit se id alia causa, quàm contemptus, & odii prædicti Tribunalis fecisse, sed solùm si doceret se contrarium præstitisse; quare probata quidem actio contraria violationi Inquisitionis eximit à pœnis, sed non diversitas intentionis, utpotè si aliquis hæc commisisset rogatus precibus consanguinei, non formaliter in contemptum S. Officii Inquisitionis. Ita Scortia *loc.cit.* qui etiam notat quòd Inquisitores sunt judices in injuriis contentis *in dicta Bul. S. Pii V.* factis contra ipsos, & eorum ministros, per ea, quæ adducit Simanca *tit.34.n.29.* Zanchinus *de hæret.c.32.n.1.* & alii. Et advertant etiam DD. Inquisitores quod dicta Bulla S. Pii V. condita fuit ob publicam utilitatem, undè latè est interpretanda, & extendenda, ut benè docet, Aolysius Riccius *in decis. Arch. tom. 1. decis.74.n.4.*

4 Non desinam etiam hic adnotare quod in dicta constitutione habetur quòd perterrefacientes ministros S. Inquisitionis, denunciatores, testes, &c. subdantur etiam illis pœnis in ea taxatis, sed hæc terrefactio, salvo semper meliori judicio, ait Michael. Zanardus *in direct. Theol.p.2.prac.1.c.5.§.23.* primò debet esse formalis, id est in actu S. Officii, & circa ea, quæ ad ipsum spectant; & non si propter alias privatas causas inducatur. Secundò, ut talis perterrefactio sit de re gravi, possiot inducere timorem etiam cadentem in constantem virum, nam de minimis non curat prætor. Tertiò debet esse ab homine valente, & parato verba, & minas ad facta deducere. Nam multi minantur, etiam viles, & infirmi, sed horum minæ à familia armata Inquisitorum parvipenduntur. Ita Zanard. qui etiam notat ad infligendas pœnas positas in dicta Bulla, consulendum esse Senatum Cardinalium super negotiis fidei deputatorum. Et Cast. Palaus *in sum.tom.1.tr.4.disp.8.punct.19.§.7.n.3.* fatetur pœnam mortis latam in dicta Bulla numquam præcisè imponi, nisi in aliquo casu raro, & extraordinario, io quo simul cum defensione hæretici occisio, seu gravis alicujus ministri Inquisitionis vulneratio conjungeretur, tunc enim sic delinquens curiæ sæculari relaxatur etsi se fateatur hæreticum esse, & pœnitentiam epostulet, & ad reconciliationem admittatur, & hæc dicta sint io terminis Bullæ S. Pii V *Si de protegendis*. Nunc in genere loquendo assero quòd impedientes Officium S. Inquisitionis sunt de fide suspecti, ut probat Campegius *in addit.ad Zanchinum, de hæret.c.20.lit.A, vers.suspicio*, Locatus *in praxi Inquis.ver.suspicio, nu.11.* Pegna *in direct.Inquis.p.2 commen.79.* & alii communiter. Sed oritur difficultas, an sint de fide suspecti si impediunt Officium S. Inquisitionis, non ex ejus odio, sed ex consanguinitate cum hæreticis amicitia, pretio, &c. Negativam sententiam tenet Sanctarellus *tr.de hæresi c.41.dub.3. n.5. in fine*, ubi sic ait: Sunt suspecti de hæresi, qui impediunt Officium S. Inquisitionis, non tamen sunt suspecti, si id faciant amicitia, vel consanguinitate, vel pretio; nam licèt tunc posset procedi contra eos non tamen tamquam suspectos, sed tamquam perturbantes jurisdictionem Officii S. Inquisitionis. Ita Sanctarellus, qui citat Bonifacium de Vitalinis, & Zabarellam, quibus ego addo Duardum *in Bull.Cœn.lib.2.con.1.q.33.n.28.* & Bariolam *in aphor.lit. I.ver. Impeditores sancti Officii*.

Quoad hoc le. go doctr. §. Notandum Resol. ...

5 Sed ego contrariæ sententiæ tamquam probabiliori adhæreo, quam in terminis tuetur Sousa *in aphor.Inquis.lib.1.c.28.n.87.* ubi sic ait: Impedientes Officium S. Inquisit. non in odium fidei, sed propter alias causas, probabile est non dici fautores hæreticorum; oppositum tamen probabilius est. Sic ille. Sed supradictos esse mitiùs puniendos puto, ut dicemus *infra* de fautoribus hæreticorum.

Inde in Ref. 92 in ejus §. Notandum est.

6 Verùm his omnibus suppositis, restat inquirere quo pacto impedientes Officium S. Inquisit. debeant abjurare, & quibus pœnis puniendi sint? Quoad abjurationem est magna difficultas, & ita magna ut Zanardus *in direct. Theol.p.2.pra.1.c.5.§.23.* nihil de hoc voluerit definire; tamen ego puto supradictos debere abjurare io genere impedimentum, & fautoriam, pro qualitate suspicionis, ut notat Sousa *in aphor.lib.1.c.28.nu.19.* eo tamen modo quo explicat Pegna *in direct. Inquis.p. 2. comment. 79. lit.C.* & Duardus *Bull.Cœn.lib.2.can.1.q.33.n.34.* Verum Castr. Palaus *to.1.tr.4.dis.8.punct.6.§.7.nu.1.* putat hanc abjurationem esse debere tantùm de levi, aliàs verò pęnas putat esse debere secundum arbitrium judicis pro qualitate criminis scilicet pecuniæ triremis, fustigationis, & similium, à quibus pęnis liberat qui tale delictum commiserunt, ex consanguinitate, vel amicitia. Sed hoc ego non approbo; puto tamen supradictos esse mitius puniendos, & ideò *in l.2 ff.de receptatorib.* receptans consanguineum, non liberatur à pœnis, sed mitiùs punitur.

RE-

RESOL. XIV.

De non implentibus pœnitentias.
Et an contra tales rectè procedere possint Inquisitores?
Et an ex tali delicto oriatur non levis suspicio de hæresi?
Et difficultas est, quibus pœnis subjiciantur?
Et docetur, quid facere debeant Inquisitores contra nolentes abjurare? Ex p.4.tr.7.Res.etiam 14.

§. 1. EX tali delicto oriri non levem suspicionem de hæresi, quasi conversio antecedens fuerit facta, concedunt omnes, & ideò contra tales rectè procedere possunt Inquisitores, ut inter alios notat Simanca *in enchir.tit.*61.*n.*7. Difficultas est, quibus penis subjiciantur? Zanchinus *de hæretic.c.*10.*nu.*4. & *ibi* ejus additionator Camillus Campegius. *lit. C.* putant supradictos puniendos esse tamquam relapsos, & hoc etiam asseruit (quod nullus author, quem viderim, notavit) Jo: Rojas *singul.*122.*n.*3. ubi sic ait. Dicitur elapsus, & pœna relapsorum puniendus, qui non adimplet penitentiam sibi injunctam per Inquisitores. Sic ille, qui citat Calderinum, & Squillantem, quibus tu adde Doctores, quos invenies apud Menochium *lib.* 1.*consil.*82.*num.*102. Riminaldum *lib.*2.*consil.*150. & vide etiam Bursatum *consil.*7. *num.*34. & 32. cum Trevisano *lib.*2.*decis.*36. *lib.* 5.

2 Sed his non obstantibus negativam sententiam tenendam esse docet Simanca *titul.* 47. & *titul.* 48. *numer.* 29. Julius Clarus *ver. Hæresis, num.* 10. & ejus additionator *lit. F.* ubi citat Riminaldum *loc. cit.* defendentem mulierem à pœna relapsi, cui Inquisitores injunxerant, ne de domo quam sibi pro carcere præfixerant, exiret, & exivit sine licentia; & hanc opinionem tenent etiam duo viri doctissimi, Pegna, & Canterus, hic *in qq.crim.c.*1.*de hæret.num.*60. ille *in direct.Inquis.part.*3.*comment.*146. & idem etiam docuit Rojas sibi contrarius *de hæret.p.* 2 *n.*235. & novissimè Sousa *in aphor.Inquis.lib.*2.*c.*26.*num.*38. & alii, & hoc verum etiam esse puto, si reus promiserit cum juramento injunctam pœnitentiam servari sub pœna relapsi, ut docet Hippolytus Riminaldus *dict.cons.*150.*n.*6.7. & 35. & Menochius *loc.cit.* & alii.

3 Dicendum est igitur, eum qui pœnitentiam non adimplevit, non tamquam relapsum, sed tamquam impenitentem condemnandum esse pena arbitraria, ut jejunii, fustigationis, vel dupliciter pena ordinaria, ait Cantera *loc.cit.* Hinc aut Sousa *in aphor.lib.*3 *cap.*29.*num.*5. quòd si damnatus ad carcerem perpetuum fugiat etiamsi non spontè veniat, sed comprehensus, reconciliandus est, sed majori penitentia profuga afficiendus; quicquid in contrarium afferat Bursatus *lib.*1. *cons.*7.*n.*4. Arelatanus *notab.*6. Rojas *singul.*23.*nu.*5. Vide Pacianum *consil.*19.*num.*64. Zecchium *tom.*1.*tit.de hæret.cap.*11.*num.*18. & alios, & ego supradictos regulariter damnarem ad triremes per tres, vel quatuor annos.

4 Notandum est tamen, quòd hanc posteriorem sententiam aliqui limitant, nisi penitentia imposita de directo contra hæresim detestatam tendat, ut contra ipsam prædicare, cum hæreticis non conversari, &c. Nam in tali casu putant, condemnandum esse reum tamquam relapsum. Ita Riminaldus *lib.* 2.*cons.*156.*num.*13. Menochius *lib.*1.*cons.*82.*num.*107. Trevisanus *lib.*2.*decis.*36.*num.*2. & alii. Verùm Jacobus Simanca *titul.* 47.*n.*77. putat etiam in tali casu, quòd non adimplens pœnitentiam non habetur pro relapso, sed condemnandum arbitrio Inquisitorum denuò ad majorem aliam pœnitentiam. Sed ego teneo opinionem affirmativam cum Riminaldo, & aliis, quibus adde Canteram *ubi suprà*, & Sousam *in aphor.Inquis. lib.*3.*cap.*29. *num.*9. Nam non facere supradictas pœnitentias, est signum vehemens à jure statutum, approbationis erroris. Ergo contra Simancam, ut relapsus erit sit talis puniendus; & ita etiam hanc sententiam tenet doctus Inquisitor Umbertus Locatus *in praxi Inquis.ver.pœnitentia.*

5 Nota etiam hic, quòd qui injunctas pœnitentias non modò non adimplet, sed animo obdurato adimplere recusat, velut impenitens est judicandus; & si nolit resipiscere, tradendus est Curiæ sæculari. Idem dicendum est, si pœnitentiam impositam propter hæresim probatam recipere renuit. Ita Pegna *p.* 3.*comment.*146. Sousa *loco cit. num.*7. & alii. Undè hic infertur decisio illius dubii, nempè quid facere debeant Inquisitores contra nolentes abjurare? Respondeo, quòd abjurare recusans habetur pro convicto, & Curiæ sæculari tradendus est, ea constit. Martini V. sed tunc statim Curiæ sęculari tradendus est, quando aut confessus, aut convictus, aut in hæresi manifestè deprehensus abjurare renuit; si autem non fuerit confessus, vel convictus, tunc non statim Curiæ sæculari tradatur, sed antea excommunicabitur, & in excommunicatione si per annum steterit, tamquam hæreticus condemnabitur, & ita docet Umbertus Locatus *in praxi Inquis. ver.suspicio, n.*8. Hippolytus Riminaldus *lib.*4.*cons.*395.*n.*64. Eymericus *in director.Inquisit.p.*2.*q.* 55. & *ibi* Pegna *comm.*80. Delrius *in disquis.mag.lib.* 5.*sect.*12. & ideò Sousa *in aphor.lib.*2.*c.*40.*n.*16. sic ait: Refutans abjurare de levi, non statim est Curiæ sæculari tradendus, sed priùs excommunicetur, & si per annum pertinaciter in excommunicatione persistat, Curiæ sæculari traditur. Sic ille.

RESOL. XV.

De frangentibus carceres, vel inde fugientibus, dum eorum causa agitur? Ex p.4.tr.7.Res.etiam 15.

§. 1. CArceratum pro hæresi si fugiat, pro convicto habendum, & tamquam hæreticum damnandum, tradidit Zanchinus *de hæret.c.*10.*nu.*4. & quòd magis mirum est, *ibi* Additionator Campegius, vir quidem doctus *in addit.lit.B.* vide etiam Mascardum *de probat.to.*2.*concl.*820.

2 Sed meritò adversus Campegium surrexit Simanca *in annot.ad tr.Zanchini ca.*8. & *in Cathol.instit.tit.*16.*nu.*23. Jo. Rojas *de hæret.part.*2.*assert.*15. Pegna *in direct.part.*3.*comment.*35. & novissimè Sousa *in aphor.Inquis.lib.*2.*cap.* 26. *num.*37. & Joseph Aldrete *de disciplina tuenda lib.*2.*cap.*8.*num.*25. Ratio est, quia in tali casu præsumendum est reum fugisse carceris tædio, aut metu falsorum testium, vel ob timorem tormentorum, & non quia haberet errorem in intellectu; non debet tamen ob dictam fugam impunitus evadere, & ideò ait Sousa *in aphor.Inquis.lib.* 2. *cap.*26. *num.*32. quòd arbitraria pœna debet puniri, sed non descendit ad aliquod particulare, quod fecit Pegna *loco citat.* ubi sic asserit. Qui dum custodiretur pro hæresi, è carceribus effugit, consuetudine potius, quàm lege aliqua receptum est, præsertim in Hispania, ut si sit Nobilis, Doctor, Religiosus, aut aliàs honorabilis civis, custodiatur arctiùs, & duriùs puniatur; quod si vilis sit, publicè verberibus flagellandus, & causa hæresi in statu permanens tractatur, quamquam, & aliis penis arbitrariis puniri possunt. In quo mitiùs est cum illis agendum, qui custodis negligentia evaserunt. Ita Pegna, & post illum Paramus *lib.*3.*quæst.*4.*num.*72. & *seq.* & Sesse *to.*4. *decis.*471.*num.*6.

3 Notandum est tamen hic cum Sousa *n.*37. Rojas *n.*185. Pegna, & aliis quòd licèt, ut dictum est, detentus in cacere pro crimine hæresis, aufugiat, neque pro confesso, neque pro convicto habetur; tamen resultat contra ipsum non solùm ut ait Sousa, indicium ad torturam, sed si non compareat ex tali indicio cum aliis adjuncto, potest citari ad comparendum, si non compareat, potest condemnari. Vide etiam Sesse *n.*8.

RESOL. XVI.

De falsis testibus.
Et an supradicti pœna talionis sint condemnandi?
Et quid de filiis, & nepotibus testis falsi?
Et an Inquisitores possint punire, & quibus pœnis, eum, qui prece, munere, aut pretio testem corrupit, ut falso in Sacro Tribunali contra aliquem deponeret? Ex p.4.tr.7.Res.etiam 16.

§. 1. ESse supradictos pœna talionis condemnandos, tenent viri doctissimi, ut Joan. Rojas *de hæresi part.*2.*nu.*156. Antonius Gomez *in leg.Tauri* 83.*num.*8. Zechius *in sum. tomo* 1. & *de hæresi c.*11.*n.*14. & alii, & patet ea constit. Leonis X. qua decretum est testem falsum qui innocentem opprimere, tamquam hæreticum voluit, Curiæ sæculari tradendum esse, & quidem urget major ratio in hoc crimine, quàm in aliis, ut pęna talionis imponatur, nam in hoc crimine nomina testium non publicantur, unde datur major ansa ferendi falsum testimonium.

2 Verùm his non obstantibus, regulariter contrarium servatur in praxi, tam in Romana, quàm in Hispanica Inquisitione. Undè rectè Sanctarell. *de hæresi c.*39.*dub.*3. *nu.* 17. asseruit, quòd in Tribunali S. Inquisitionis falsi testes non puniuntur pœna talionis, & citat Farinacium, Zanchinum, Campegium, & alios: dixi *regulariter*, quia primam sententiam admittit Sousa *in Aphor.lib.*2.*cap.*8.*num.*29. Castrus Palaus *in summ. tom.* 1. *tractat.*4.*disp.*8.*punct.*15.§.6.*n.*6. & Simanca *tit.*64.*num.* 90. & 91. quando ex falsa testificatione reus fuerit combustus tunc enim putant falsum testem puniendum esse pena talionis, & sic practicatum fuisse in Inquisitione Lagronensi testatur, quod factum approbo, quia certè teneo illos Inquisitores, ut moris est, consuluisse supremum Inquisitores Hispaniæ; nam illo inconsulto hoc facere minimè Inquisitores debent, & ideò Salzedus *in addit.ad pract.crim.* Diaz, *cap.*93.*litt.B.* sic ait: In Romana Curia supremus, & Generalis Inquisitionis Senatus, minimè consuevit testes falsos sæculari Curiæ tradere, sed aliis penis eos punit; ex quo quando talis casus evenerit, inferiores Inquisitores inconsulto supremo Inquisitionis Senatu, non debent testes falsidicos, qui graviter nocuerint, Curiæ sæculari puniendos relinquere. Itaq; si testes falsi de vera, & formali hæresi contra aliquem deposuerunt, qui ut hæreticus negativus combustus fuit, & ejus bona fuerunt publicata, si Inquisitores pro tam gravi crimine existimaverint ad condignam punitionem testes sæculari Curiæ tradendos, oportet ut consulant generalem Senatum Inquisitionis, quia tam gravis pęna absque expressa lege Canonica, prætextu cujuslibet opinionis hujus, vel illius

Do-

Doctoris facilè imponenda non eſt; quia decretum illud Leonis X. non eſt ubique receptum, nec voluit quod ut lex univerſalis obſervetur; quod ſi ipſi propria authoritate eos punire decreverint, pœna perpetui carceris, aut condemnatio ad triremes erit imponenda productis priùs tanti criminis reis publicum ſpectaculum, Ita Salzedo.

3 Sed audiamus Souſam *in aphor. Inquiſ. lib. 2. c. 8. n. 27.* ſic aſſerentem: Teſtis falſus in crimine hæreſis gravius, quam in aliis criminibus puniendus eſt; regulariter tamen Curiæ ſæculari non traditur, ſed producitur in publicum ſpectaculum ligatis manibus & pedibus, diſcoperto capite in camiſia, fuſtigatur, ad triremes mittitur, aliiſque pœnis plectitur, ut mitra infami, exilio, & carcere, etiam perpetuo. Hæc Souſa. Unde Aloyſius Bariola *in aphor. lit. T, ver. Teſtes, §. 8.* aſſeruit, quòd ex inveterata conſuetudine teſtes falſi in S. Officio damnantur ad remum. Vide etiam Pegnam *in direct. Inquiſ. p. 3. comm. 122. &* Simancam *tit. 64. n. 91.* de pœnis ſupradictorum diſſerentes. Et nota, quòd in omnibus caſibus, ſeu rei Curiæ ſæculari tradantur, ſive aliis pœnis, ut *ſuprà*, plectantur, minimè abjurabunt, quia in his caſibus non cadit abjuratio. Sed quid ſi teſtis, pro defenſione inquiſiti falſum depoſuit coram Inquiſitoribus, negando hæreſim, quam ſibi conſtat commiſiſſe? Reſpondeo quòd in tali caſu teſtis falſus debet abjurare fautoriam pro qualitate ſuſpicionis, tanquam fautor hæreticorum, & ut plurimum puniendus eſt pœna extraordinaria fuſtigationis, v. g. & triremiſi, vel utraque ſimul. Ita Caſt. Palaus *in ſum. tom. 1. tra. 4. diſp. 8. punct. 15. §. 6. nu. 9. & 10.* & ante illum Simanca *tit. 64. n. 90.* ubi ſic ait: Inquiſitores teſtem, qui falſum teſtimonium dixit in probatione objectorum, adversùs alios teſtes, punire non debent pœna talionis, ſed extraordinaria aliqua coercitione, quemadmodum quibuſdam Epiſtolis Senatus S. Inquiſitionis plenius continetur. Sic ille.

4 Notandum eſt tamen hic obiter, quòd filii & nepotes teſtis falſi in aliquo atrociori caſu forſitan combuſti, propter pœnam talionis non eiſdem pœnis afficiuntur, quibus filii & nepotes hæreticorum, ut ex pluribus docet Sanchez *in ſumm. to. 1. lib. 2. c. 27. n. 25.* & Simanca *loc. cit. n. 92.* Souſa *n. 31.* & alii.

5 Reſtat modò diſcutere, an Inquiſitores poſſint punire, & quibus pœnis eum, qui prece, minis, aut pretio teſtem corrũpit, ut falsò in ſacro Tribunali contra aliquem deponeret? Reſpondeo quòd nemo, quem legerim, advertit, Bertazolium virum doctiſſimum *vol. 1. conſil. 62. per totum*, docere Inquiſitores in hoc caſu non habere juriſdictionem puniendi, mandantes & corrumpentes teſtes, ut falſo coram ipſis deponant, & contrarium aſſerere, ait ipſe, eſſe ab omni veritate alienum. Sed fallitur, vir doctus, nam affirmativam ſententiam determinat Leo X. in Bulla edita *die 14. Decembr. anno 1518.* ibi, *aut alium ad falſum deponendum*, &c. & hanc ſententiam etiam docet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 2. c. 8. nu. 28.* Jacobus Simanca *tit. 64. n. 96.* Pegna *in direct. p. 3. comm. 122.* Umbertus Locatus *in praxi Inquiſ. in caſibus Placentiæ diſcuſſis, caſ. 5.* & alii communiter. Ratio eſt clara, quia plus delinquit is, qui teſti mandat, vel perſuadet ut falſum teſtimonium dicat, quàm teſtis ipſe, quia nocendi animum prior habet, & alium ad id facinus impellit. Quibus verò pœnis coercendi ſint in tali caſu mandantes, & corrumpentes teſtes, ut falſo deponant, aſſero plectendos in iiſdem pœnis, quibus ipſimet falſi teſtes plectuntur, & ideò Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 8. nu. 27.* poſtquam enumeravit pœnas imponendas falſis teſtibus, de quibus *ſuprà* dictum eſt, ſtatim *in nu. 28.* ita ſubjungit. Eadem digni ſunt pœna, qui teſtes pretio, aut minis corrumpunt, & qui hoc fieri mandant. Ita ille, & Simanca *loc. cit.* & ideò in Concilio Bituricenſi *cap. 26.* ſic habetur. *Et ſi fortè dejeraverint, aut induxerint alios ad dejerandum partem in ſuperiori parte duarum Crucum (quas portare habent in pectore & inter ſcapulas) brachium tranſverſale unius, vel circa.* Hæc ibi, in quibus verbis clarè apparet iiſdem pœnis plecti teſtes falſum deponentes, & inducentes eos ad falſum deponendum. Unde in hoc ſacro Tribunali Regni Siciliæ damnavimus Regularem falſum teſtem, & qui alios ad teſtificandum falſum corruperat, damnavimus, inquam, ad triremes per decennium cum aliis pœnis, & reum innocentem, ſi vellet, diximus ducendum eſſe in publico ſpectaculo cum honore ferentem ramum palmæ in manu; ut factum eſt etiam olim, in Inquiſitione Conquenſi: complices verò ſupradicti rei, quia erant fœminæ, damnavimus ad fuſtigationem & ad exilium per ſex annos ut in caſu ſimili factum fuit in Inquiſitione Gallecize. (Sin Embargo, ait Inquiſitor San Vincente *in manuſcript. c. 23. §. 3.* que en las primeras audiencias, confeſſaſſen quien les havia, induzido.

RESOL. XVII.

De Aſtrologis judiciariis.

Et an contra eos poſſint Inquiſitores animadvertere?

Et quibus pœnis ſupradicti rei ſint plectendi? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 17.

§. 1. POſſe contra Aſtrologos judiciarios Inquiſitores animadvertere, patet ex conſtit. Sixti V. & docet Peyrinus *in previl. Minim. tom. 2. conſtit. 9. Pauli V. §. 2. n. 23.* Alphonſus de Leone *in tr. de offic. & poteſt. Confeſſ. p. 1. recollect. 22. nu. 15. caſ. 30.* Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 1. c. 48. n. 15.* & Scortia *in Bull. Pontif. epit. 140. theor. 361.* quia eorum modus prænunciandi futura eſt Reipublicæ valde periculoſus, & expoſitus multis ſuperſtitionibus, & præſumitur ex occulta ſocietate cum dæmone pendere, nec tales Aſtrologi excuſantur, licet proteſtentur ſe id non affirmare certò, id enim videntur facere ad fraudes tegendas & ſtatutas pœnas vitandas. Unde non deſinam hic apponere verba Leonardi Leſſii, viri doctiſſimi, *de juſt. & jure lib. 2. c. 43. dub. 6. n. 42.* ſic aſſerentis. Si aliquid particulare prædicunt abſolutè, v. g. hunc tali morte, hoc tempore, vel loco periturum, hunc futurum Epiſcopum, furem, & ſimilia, graviter peccant, & ſunt puniendi, etiamſi poſtea dicant ſe non certò affirmare voluiſſe, quia alioquin omnes facilè ſe excuſarent & contra judices defenderent. Secundò ſi prædicunt aliquid, maximè in particulari, cum circumſtantiis, quarum non poſſunt reddere rationem niſi ex regulis Aſtrologiæ judiciariæ, v. g. quia hora Nativitatis erat talis cœli cataſtaſis, non ſunt excuſandi, etiamſi ſolùm dixerint eſſe probabile, aut veriſimile, quia cùm revera nihil tale ex aſtris colligi poſſit, omnis talis prædictio referenda eſt ad diſciplinam malignorum ſpirituum, & occultam eorum ſocietatem, & ſanè pernicioſum eſt putare regulas illas eſſe probabiles, cùm eadem fere incommoda ſequantur, & ipſi Aſtrologi, quos Eccleſia damnat, ſæpè non plus dicant, fatentur enim ſuas prædictiones non eſſe ſemper certas, & poſſe interdum aliter evenire, nihilominus meritò rejiciuntur tanquam impoſtores, & occulta commercia cum diabolo habentes. Si verò ſolùm in genere pronuncient, ita ut probabilis ratio reddi poſſit ex ætate, diſpoſitione corporis, temperamento, conſuetudine vitæ, aut aeris affectione, quæ ex ſyderum concurſu, vel aſpectu proveniat, non ſunt condemnandi. Hæc omnia Leſſius; & alii communiter.

Sup. hoc fi. in tr. 10 Reſ. ref. ... in hac.

2 Quibus verò pœnis ſupradicti rei ſint plectendi, Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib. 1. c. 48. nu. 15.* ſic ait: Aſtrologus judiciarius de futuris contingentibus à libera hominum voluntate pendentibus aliquid eventurum affirmans, etiamſi id non certò affirmare aſſerat, ab Inquiſitoribus puniri poteſt Canonicis pœnis, ac etiam aliis ſecundùm eorum arbitrium, ex Conſtitut. Sixti V. Unde in Inquiſitione Hiſpanica quidam Clericus qui prædixit tempus, genus & modum mortis Regis Francorum, ut poſtea evenit, abjuravit de levi, ſuſpenſus fuit ab Ordinibus, & beneficiis privatus, & à tota Hiſpania exulatus, & alius Clericus etiam eodem tempore abjuravit, de levi, & fuit recluſus per annum in quodam Monaſterio, inflicta ei etiam pœna pecuniaria. Igitur ſupradicti ſi frequenter judiciariam exercent, & maximè cum damno aliorum, merentur in actum publicum exire; ubi abjurent de levi, & in exilium & pœnam pecuniariam condemnentur.

3 Non reticeam tamen hic adnotare, quòd Michael Zanardus *in direct. Inquiſ. p. 1. prac. 1. c. 4. q. 16.* aſſerit: Aſtrologus judiciarius, ſi tantùm affirmet ſe credidiſſe, poſſe aſtra nos inclinare, ſed non cogere, quamvis ſubdatur judicio Inquiſitorum quoad inveſtigationem credulitatis, quia ex facto ſe reddidit ſuſpectum, non tamen debet abjurare, quia rem indifferentem geſſit. Ita ille. Sed in hoc DD. Inquiſitores accuratè animadvertant, nam cùm tales in Tribunali non torqueantur, interrogati ab Inquiſitoribus omnes equidem ad pęnas effugiendas reſponderet ſe non credere, quòd aſtra cogere poſſint, ideò in caſu contingenti remitto me arbitrio DD. Inquiſitorum. Noviſſimè prodiit Bulla Urbani VIII. quæ omninò videnda eſt.

RESOL. XVIII.

De inſordeſcentibus per annum in excommunicatione.

Et an tales ſint ſuſpecti de hæreſi, & quæ pœnitentia ſit eis imponenda?

Et an Inquiſitores poſſint procedere tantùm contra inſordeſcentes in excommunicatione ex cauſa Fidei?

Idem dicendum eſt de fautoribus, defenſoribus, & receptatoribus Hæreticorum, ac quoque modo Officium S. Inquiſitionis impedientibus, & recuſantibus ſe purgare. Ex p. 4 tr. 7. Reſ. etiam 18.

§. 1. POſſe cum ſupradictis Inquiſitores procedere clarum eſt, quia tales ſunt de hæreſi ſuſpecti, ut patet ex Concil. Trid. *ſeſſ. 25. c. 3.* & docet Rojas *ſingul. 60. n. 2.* Simanca *tit. 27. n. 4.* Fuſc. *de viſit. lib. 1. c. 29. n. 2.* Azeved. *lib. 8. tit. 5. leg. 1. n. 213.* Sayrus *de cenſ. lib. 2. c. 10. n. 10.* Gottier. *in can. qq. lib. 1. c. 12. nu. 20.* & alii, quos citat & ſequitur Barboſ. *in collect. Doct. to. 2. lib. 5. tit. 7. cap. 15. n. 12.* & Sanctarell. *de hæreſ. c. 4. dub. 4. nu. 4.* Unde cùm ſupradicti cenſeantur malè ſentire de fide, ex poteſtate Eccleſiæ interrogandi ſunt, quid ſentiant. Et hanc ſententiam veram etiam exiſtimat Caſtr. Palaus *in ſumm. tom. 1. tr. 4. diſp. 4. punct. 2. n. 5.* cum Farinacio & Menochio, etiam quando dicti inſordeſcentes in excommunicatione fuerint excommunicati ex cauſa civili, quia contumacia uniformis eſt, imò major videtur in cauſa civili, utpotè leviori, & quæ regulariter minus retardare poſſit excommunicatum à comparendo.

2 Sed ego contra Caſtrum contrariam ſententiam teneo

cum Barbosa *in collect. tom. 3 lib. 5 tit. 2. c. 6. n. 6.* ubi sic ait: Contumax in excommunicatione per annum insordescens suspectus habetur de hæresi, beneficiisque privatur, quando esset excommunicatus pro crimine, secus pro causa civili. Ita ille, Cui addo DD. quos affert Sanctarellus *tract. de hæresi, cap. 4. dub. 4. n. 5.* & Sayrus *de cens. lib. 2. cap. 10. nu. 4.* Vide etiam Gonzalez *in regul. 8. Cancell. gloss. 15. nu. 106.* ubi asserit ita decisum fuisse à Rota Romana *in una Segobiensi insordescentia 5. Junii* 1598. coram Seraphino, ubi rejicitur Menochius & Salzedo, quos pro se Castrus citavit.

3 Verùm notandum est, quòd licèt possint, ut dictum est, tamen ex consuetudine Inquisitores non solent procedere contra excommunicatos pro aliis delictis extra hæresim, etiamsi insorduerint in excommunicatione, & ita observat Michael Zanardus *in direct. Theol. part. 2. prae. 1. c. 5. §. 18. in fin.* Graff. *in decis. p. 1 lib. 4. c. 14. n. 4.* Sigismun. Scaccia *de indiciis, &c. lib. 1. c. 98. n. 46.* Zecchius *in summa to. 1. tit. de fide, c. 11. n. 13.* Pegna *in direct. p. 2 comment. 72.* Acugna *de Confess. solic. q. 24. nu. 66.* & Sousa *in Aphor. Inquis. lib. 2. c. 27. nu. 6.* ubi sic ait: Perseverans per annum in excommunicatione non ex causa fidei, non hæreticus reputatur, sed solùm leviter suspectus, ex consuetudine tamen Romana non procedunt Inquisitores contra hujusmodi excõmunicatos. Ita ille. Non desinam tamen hic adnotare Genuensem *in praxi Archiepisc. c. 68. nu. 8.* asserere Inquisitores contra insordescentes per annum in excommunicatione, non in causis fidei procedere & imponere pœnitentiam salutarem, & abjurationem de levi; sed quidquid sit de hoc, certum est in Inquisitione Hispanica Inquisitores procedere tantùm contra insordescentem in excommunicatione ex causa fidei, & ideò dico quòd talis sic citatus ad respondendum de fide contumax erit, per annum in excommunicatione insordescens, ut hæreticus non verus, sed præsumptus condemnatur. Idem dicendum est de fautoribus, defensoribus, & receptatoribus hæreticorum, ac quoquo modo Officium S. Inquisit. impedientibus, & recusantibus se purgare. Ita Sousa *in Aphor. Inquis. lib. 1. c. 27. nu. 1, & 2,* Pegna *in direct. Inquis. p. 3. comment. 172.* Vide textum clarum *in c. cùm contumacia, de haret. in 6* & ratio est, quia, ut ait Eymericus *in direct. p. 3. q. 47.* si quis suspectus est leviter de fide, & ob eam causam citatus ut respondeat, si intra terminum assignatum negligit respondere, illa levis suspicio transit in vehementem: si autem in illa negligentia per annum perseverat, suspicio vehemens transit in violentam, ex *dicto c. cùm contumacia*, ergo ut hæreticus erit condemnandus. Vide Scacciam *de judic. &c. lib. 1. c. 98. n. 4.* Menoch. *de arbitrar. lib. 2. cas. 374. nu. 10.* Farinac. *de hæresi q. 192. n. 14.* & alios penes ipsos.

4 Nota tamen quòd prædictus excommunicatus ut tanquam hæreticus condemnetur, si facilè capi non potest, debet specificè citari ad respondendum de fide, & ad se purgandum de suspicione ex insordescentia orta, & quamvis citatio una fortè sufficiat in dicto casu, tutius est ut triplex præmittatur. Annus verò debet esse continuus, & toto illo tempore cum potestate comparendi, & incipit à die declarationis, vel sententiæ, vel notorietatis. Si tamen annum lapsum moriatur, non condemnatur ut hæreticus, neque eius bona confiscantur, nisi ex testibus esset plenè convictus. Ita Pegna & Sousa *loc. cit.* quibus adde Simanc. *tit. 14. n. 4.* & alios penes ipsos.

RESOL. XIX.

De transferentibus arma, equos &c. in terras Infidelium, & de pœnis, quibus puniuntur, si animo adjuvandi Infideles, & Hæreticos in bello ad impugnandum Christianos hoc fecerint; secus si lucrandi, & negociandi causa hoc egerint.

Et an adversus supradictos Inquisitores possint procedere? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 19.

§. 1. ADversùs supradictos proceditur in nostra Inquisitione Hispanica. Unde Cantera *in qq. crim. c. 1 de hæret. n. 68. in fin.* sic asserit, Inquisitores possunt cognoscere, & procedere contra deportantes arma & cibaria prohibita Saracenis. Ita ille, & Borbadill. *in polit. to. 1. lib. 2. c. 17. n. 69.* testatus. (Que en los Reynos de Aragon procede el S. Officio de la Inquisicion contra los tales.) Quoad pœnas verò olim hæc facientes abjurabant de levi, modò tamen non est in usu, sed si vilis persona est, fustibus cæditur, sin minus, exilio, & pecunia, in ea quantitate, qua equi armaque valebant, & insuper omnia illa confiscantur; quòd si iam fuerint transmissa, pœna pecuniaria duplicatur, & quidam Religiosus ob hoc crimen ex Consilio supremi Senatus Hispanici condemnatus fuit in sexcentis scutis, & in annua in suo Conventu reclusione; & suspensione interim ab Officio. Hæc omnia Castrus *in summ. tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 16 §. 1 e.* quæ tamen antea notaverat in suis manuscriptis doctissimus Inquisitor San Vincente.

2 Non desinam tamen hic observare omnia supradicta ritè procedere, quia existimantur tales delinquentes transferre arma & equos, &c. in terras infidelium & hæreticorum, lucrandi & negotiandi causa: secus autem si animo adjuvandi infideles & hæreticos in bella ad impugnandum Christianos hoc facerent: nam in tali casu ex circumstantiis delicti & qualitate personarum tanquam fautores & defensores hæreticorum, &c. possint adversùs tales Inquisitores procedere, & secundùm gradum suspicionis illos torquere & publicè abjurationem imponere, & in alias pœnas condemnare.

RESOL. XX.

De sodomitis, & de pœna qua supradicti debent puniri?

Et notatur quod non possunt Inquisitores relaxare sodomitas Curiæ sæculari, nisi sint incorrigibiles.

Et an Inquisitores habeant cognitionem nefandi criminis ex Constitutione Pii V. Greg. XIII. & Bulla Clem. VII.

Et aliqua alia circa supradictas sodomitas. Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 20.

§. 1. IN Regno Portugalliæ ex privilegio Regis, & ex constit. Pii IV. & Gregor. VIII. Inquisitores habent cognitionem nefandi criminis, ut notat Emanuel Moura *de incant. opusc. 1. sect. 3. c. 1. nu. 16.* Barbosa *de potest. Episc. p. 2. alleg. 40. nu. 45.* & Sousa *in aphor. Inquis. lib. 1. c. 39. n. 10.* quod etiam servatur in Regno Aragoniæ, Valentiæ, & Barcinone, ex Bull. Clem. VIII. ut testatur Castrus Palaus *in summ. tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 12. nu. 11.* Henriquez *lib. 13. cap. 24. nu. 2. in glossa, lit. P.* Narbona *in recopil. lib. 4. tit. 1. leg. 20. gloss. 8. nu. 3.* Salzedus *in addit. ad pract. crim. Bernardi Diaz cap. 86.* & alii.

2 Notandum est verò, quoad pœnas; quòd in tali casu rei non abjurant, neque de levi, ut docet & testatur Emanuel de Moura *de incant. opusc. 1. sect. 3. cap. 1. n. 16.* Sed si fuerint convicti, vel delictum fateantur, Curiæ sæculari in actu publico relaxantur. Ita Castrus Palaus *ubi suprà* & alii. Si verò delictum fuerit attentatum, & non consummatum, flagellis cæduntur, & ad triremes mittuntur. Nota tamen quòd si quis membrum posuit intus anum, quamvis extra semen effundat, probabile est esse puniendum pœna ordinaria sodomiæ. Ita Joseph Sesse *in decis. Regni Aragon. decis. 475. n. 5. to. 4.* Sed hoc Sousa *in aphor. lib. 1. cap. 39. nu. 63.* non intelligit pro uno actu, sed pro actibus hujusmodi repetitis, quia quod deficit ad complementũ actus sodomitici, suppletur ex repetitione actuum in fraudem legis.

3 Non desinam tamen hic adnotare, Freytas *in novis addit. tr. de Confess. solicit. q. 24. nu. 136.* docere contra Mouram, non posse Inquisitores relaxare sodomitas Curiæ sæculari, nisi sint incorrigibiles. Sed quia hoc delictum non pertinet generaliter ad omnes Inquisitores, satis est hæc dixisse; neque enim lædendæ sunt pudicæ aures.

RESOL. XXI.

De fautoribus, defensoribus, & receptatoribus Hæreticorum, &c.

Et an contra tales, ut suspecti de hæresi possint Inquisitores procedere?

Et quomodo, & quibus pœnis puniri debeant?

Et inter alia, quæ circa hoc docentur tandem quæritur, an non revelantes Hæreticos puniendi sint tanquam fautores?

Et an qui favet, & recipit consanguineos hæreticos incidat in pœnam excommunicationis latam in Bullam Cœnæ contra fautores, & receptatores Hæreticorum? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 21.

§. 1. COntra tales ut suspectos de hæresi procedere possè Inquisitores observat Duardus *in Bull. Cœn. lib. 2. can. 1. q. 33. num. 4.* & DD. communiter; ea verò quæ dicuntur de fautoribus hæreticorum, ut rectè notat Sousa *in aphor. Inquis. lib. 1. cap. 25. nu. 16.* accommodanda sunt defensoribus, & receptatoribus, sicuti è contra.

2 Hoc supposito, quoad abjurationem supradictorum affero quòd cùm incurrant suspicionem levem, vel vehementem pro qualitate circumstantiarũ, & indiciorũ, prudentes Inquisitores illas perpendendo, faciant illos de vehementi, vel de levi abjurare, ut eis videbitur. Et ideò Pegna *in direct. p. 2. comment. 76. lit. C.* sic asserit. Receptatores hæreticorum abjurationis pœnitẽtiam patiuntur ob suspicionem hæresis, quam contraxerunt: an autem hæc abjuratio de levi tantum, vel vehementi fieri debeat, qualitas personarum, & generis receptationis demonstrabunt. Ita ille, qui autem verè fautores hæreticorum inveniuntur, abjurabunt de vehementi, & antea torquendi sunt. Quomodo verò in casibus occurentibus facienda sit dicta abjuratio, docet Michael Zanardus *in direct. Theol. p. 3. c. 134. fol. mihi 740* ubi ait. Abjuratio fautoriæ dupliciter fieri potest. Primò in genere abjurando omnes hæreses, & hoc quando fautor indiscriminatim omnibus favorem tulit. Secundò in singulari, quando is Calvinistis, v. g. & non Lutheranis favit. Sic ille. Sed audiamus Pegnam *in direct. Inquis. p. 2. comm. 79.* ubi sic asserit. In aliquo casu sustineri potest abjuratio generalis, non expressis particularibus erroribus & hæresibus, nam qui generaliter alicui favendo, aut etiam nulli favendo Officium Inquisitionis impedit, in nullam specificam & particularem hæresim videtur consentire, & propterea nullam in specie poterit abjurare, sed in genere dicet se detestari omnem hæresim, cujus

suspicio-

suspicionem impediendo Inquisitionis Officium contraxit. In hac tamen difficultate, quæ contemnenda non est, cum frequenter accidere possit, hoc ampliùs censeo observandum, ut inquiratur à reo impedivit Officium Inquisitionis, vel alicui heretico favit, adhibitis etiam tormentis, si ita causa ejus & conditio postulaverit, an cum eo habeat familiaritatem, & cur ei faveat; nam si auxilium exhibitum in favorem personæ potius, quàm erroris tendere videatur, sufficiet generalis abjuratio fautoriæ, vel impedimenti eo modo quo dictum est. Quòd si secus res habuerit, & aliqua alia concurrant, ex quibus oriatur suspicio eum, qui exhibet favorem, eosdem illos errores profiteri, quos profitetur ille, cui favet; tunc præter generalē impedimēti, & fautoriæ abjuratione cogendus videtur ad particulares errores abjurandos. Hæc omnia Pegna doctè, ut semper solet, quem novissimè sequitur Duard. *in Bul. Cœn. lib. 2. can. 1. q. 33. nu.* 34. Verùm quoad alias pęnas præter recēsitas à Pontifice *in excom. §. credentes, de hær.* quas non incurrunt, nisi per annum in excommunicatione notati insorduerint, ut notat Palaus *ubi infrà, n. 2.* & præter illas, quas enumerat Sanctarellus *tract. de heresi, c. 11. dub. 1. n.* 20. Farinacius *de hæresi, q.* 182. & alii penes ipsos; dicti fautores receptatores, & defensores possunt puniri arbitrio Inquisitorum pœnis pecuniariis, exilio, fustigatione, triremibus, aliisque corporalibus pœnis pro qualitate delicti, & si opus fuerit, usque ad confiscationem bonorum. Ita Cast. Palaus *in sum. to. 1. tr. 4. disput. 3. punct. 6. n.* 4. Sed hanc pœnam confiscationis bonorum, contra fautores hæreticorum, non admittit Farin. *de hæresi q.* 82. *nu.* 55. & Cantera *in qq. crim. c. 1. de haret. n. 55. in fine*. Verùm ego illam admitto, stante constitutione Pii V. *Si de protegendis*, in qua clarè contra supradictos infligitur talis pœna.

3. Notandum est tamen hic, titulum consanguinitatis, vel amicitiæ strictissimæ, non excusare in totum fautores hæreticorum à supradictis pęnis, quæ latitudinem habent; sed debent moderari pro majori, vel minori sanguinis conjunctione, & ita docent DD. quos citat Sousa *in Bull. Cœn. c. 2. disput.* 10. *n.* 4. & sequitur *n. 6. in fine*, quibus adde Michaelem Zanardum *in direct. Theol. p. 2. prac. 1. cap. 5. q. 22. in fine.* Unde Graffius *in decis. p. 1. lib. 4. c. 18. n.* 35. sic ait: Licèt mitiùs puniantur consanguinei, uxores, amici, fratres, patres, filii, & similes personæ receptantes hæreticos sibi conjunctos, non tamen excusantur à tota pęna, & per consequens non sunt penitus immunes à delicto. Ita ille, & hoc patet ex *l. 2. ff. de receptator.* ubi jurisconsultus loquens de receptatoribus latronum, sic ait: Eos apud quos affinis, vel cognatus latro conversatus est, neque absolvendos, neque severè admodum puniendos, non enim par est eorum delictum, & eorum qui nihil ad se pertinentes latrones recipiunt. Et licèt Repertor. Inquis. *in ver. receptatores, §. sed tamen receptantes*, & Paulus Ghirlandus *tract. de sortil. q. 9. n.* 2. asserant legem istam locum non habere in receptantibus consanguineos hæreticos, propter criminis immunitatem, & in hanc sententiam videtur inclinare Gundiss. Villadiego *tract. de har. q. 16. in fin.* tamen contrarium tenet communis sententia DD. quos affert & sequitur Duardus *in Bull. Cœn. lib. 2. can. 1. q 29. n.* 11. & Pegna *in direct. Inquis. p. 2. comm.* 81. *lit. B.* ubi optimè observat in casibus occurrentibus consanguineorum, seu conjunctorum rationem habendam esse; nam filius receptans patrem, uxor virum, frater fratrem; leviùs puniendi sunt, quàm si remotiores, sive alios, non, usque adeò conjunctos receptassent, aut defendissent. Unde rejicitur opinio Simancæ *tit.* 15. *nu.* 20. asserentis filium, uxorem & fratrem, receptantes patrem, maritum & fratrem hæreticum, non esse puniendos: nam, ut benè observat Pegna & alii, sunt equidem supradicti levius puniendi, quàm alii conjuncti, non tamen sunt immunes omninò à pęna: quæ omnia supradicta procedunt, etiam in casu dubio, videlicet an favens hæretico consanguineo, vel affini favorem præstiterit ob sanguinis conjunctionem, vel ob crimen hæresis; nam præsumptio facienda est excusans à culpa. Ita Cast. Palaus *tom. 1. tr. 4. disp. 3. punct. 5. n.* 13. qui citat Simancam & Graff. *loc. cit.* Fautores igitur hæreticorum, non ut hæretici sunt, sed quia affines, amici, &c. maximè si sint bonæ vitæ, ad summum abjurant de levi & puniuntur leviter exilio, vel multa pecuniaria. Ex his infertur solutio illius quæstionis, an qui favet, recipit consanguineos, affines hæreticos, incidat in pęnam excommunicationis latam in Bull. Cœn. contra fautores & receptores hæreticorum? Affirmativè respondet Suar. *de fide disput. 24. sect. 1. n.* 9. Sousa *in Bull. Cœn. cap. 2. disp. 10. n.* 5. Laym. *lib. 2. tract. 1. c. 14. n.* 5. Sanctarellus *de hæresi cap. 12. dub. un. num.* 3. & alii penes ipsos.

4. Verùm ego negativæ sententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tuetur Lorca *in 2. 2. D. Th. q. 11. art. 4. disp.* 48. *nu.* 6. Peyrinus *in privil. Minim. tom. 2. constit. 9. Pauli V. §. 2. num.* 7. Scortia *in Bull. Pontif. epit. 9. theor.* 27. Megala *in 3. p. lib. 3. cap. 1. q. 2. n.* 27. Duardus *in Bull. Cœn. lib. 2. can. 1. qu. 29. & q. 31. nu.* 21. Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 15. qu.* 4. Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 2. c. 10. num.* 5. & alii penes ipsos. Ratio est, quia ad incurrendam fautoriam, requiritur intentio formalis favendi hæretico, quia hæreticus est, ut colligitur ex *cap. accusatus, §. Sacerdotes, de haret. in 6.* ibi, *cum non sit dubium eos ipsa facere in favorem hæretica pravitatis.*

Quoad hoc sup. ex Res. 13. lege docte. §. Non deinam, ... versi. ... & seq.

Sup. hoc in to. ... ex decis. Res. 20. ... & ex Res. 7 ... inter princ. & med.

5. In fine hujus resolutionis restat inquirere, an fautores hæreticorum subjiciantur supradictis pęnis, licèt effectus fautoriæ sequutus non fuerit. Ut si, v. g. hæreticum domi recepit, ut illum ab Inquisitoribus liberaret, at non potuit, quia delinquentem ibi inquisitores invenerunt? Item quis dedit pecuniam hæretico, ut fugeret ne caperetur à ministris Inquisitorum, & hoc non obstante captus est? Quæritur, an in his & similibus casibus quis dicatur fautor hæreticorum, & in pęnas contra eos latas incurrat? Negativam sententiam tenet Sanch. *in summ. to. 1. lib. 2. c. 10. n.* 9. & novissimè Bonacina *to. 3. in Bull. Cœn. disp. 1. q. 2. punct. 3. n.* 3. qui malè, ut sæpè facere solet, citat pro se Suarez & Filliucium. Ratio est, quia mandans percuti Clericum, non incurrit in excommunicationem, non sequuta percussione. Ergo &c. Secundò, quia quando aliquis effectus prohibetur sub excommunicatione, & minus principaliter prohibetur mandatum, vel consilium, vel favor, non incurritur excommunicatio ab eo, qui mandavit, vel consuluit, &c. nisi sequuto effectu. Tertiò favor prohibetur hæreticis, ne in hæresi foveantur, sed qui non obtinuit effectum favoris, non favet hæretico in sua hæresi, etiamsi intendit favere. Ergo non erit puniendus ut fautor.

6. At his non obstantibus, affirmativam sententiam tanquam probabiliorem teneo, quam tenet Suarez *de fide disp. 24. sect. 1. nu.* 14. Sayrus & Graffius, quos citat, & sequitur Castrus Palaus *tom. 1. tract. 4. disp. 3. punct. 5. nu.* 11. quibus addo Megalam *in 3. p. lib. 3. c. 1. q. 2. n.* 28. & Duardum *in Bull. Cœn. lib. 2. can. 1. q.* 31. *nu.* 2. Et probatur primò, quia opinio contraria applicata casibus particularibus, videtur incredibilis, & contra praxim, ut observat Suarez; nam qui non denunciat hæreticum, cùm tenetur, excommunicationem Bullæ Cœnæ incurritur, etiamsi alter denunciet, & consequenter prior non consequitur effectum; & idem est de illo, qui per testimonium falsum hæreticum procuravit liberare, & non potuit, quia per alios teste convictus est. Probatur secundò, quia favor hæretico prohibetur non ut hæresis committatur, sed ne hæresis commissa firmitatem habeat; sed hic effectus semper obtinetur, quoties auxilium in favorem hæresis præstatur, saltem pro illo tempore, quo auxilium exhibetur, etiamsi auxilium postea impediatur; ergo, &c.

7. Restat modò respondere ad argumenta Sanchez. Dico igitur ad primum cum Suarez quòd procedit, quando mandatum ordinatur ad executionem ejusdem delicti, v. g. homicidii; in nostro autem casu non est ita, nam favor per se non ordinatur, ut alter committat hæresim, imò illam supponit, sed ad tuitionem hominis hæretici ordinatur, & ideò hoc delictum in suo genere est consummatum, quamvis effectus non sequatur. Ad secundum respondeo cum Duard. & Sayr. *de cens. lib. 3. c. 5. n.* 3. quòd æquè principaliter excommunicantur in Bulla Cœnæ, & alii juribus hæretici, ac eorum receptatores, & fautores in detestationem hæresis. Unde non rectè adducitur doctrina in argumento contrario adducta. Ad tertium jam patet responsio ex secunda ratione superiùs adducta pro nostra sententia.

8. Et tandem discutiendum est hic, an non revelantes hæreticos puniendi sint tanquam fautores? Affirmativè videtur respondendum ex Deciano *lib. 5. c. 51. n.* 25. & Pegna *direct. p. 2. comm.* 78. quia supradictos ut fautores hæreticorum, esse de hæresi vehementer suspectos, docet Alphons. de Castro *de just. haret. punit. lib. 2. c.* 23. Verùm personas nobiles esse tantùm de hæresi leviter suspectas, docet Michael Zanardus *in direct. Theol. p. 3. cap. 534. fol. mihi* 741.

9. At his minimè suffragantibus, Antonius Sanctarellus *de hæresi cap. 9. dub. un. num.* 19. & Suarez *de fide disp. 20. sect. 4. nu.* 28. qui citat Simancam, docent supradictam sententiam non esse veram, nisi aliæ adsint circumstantiæ; unde inferunt, supradictos non esse puniendos pęnis latis contra fautores hæreticorum, sed aliis pęnis ad arbitrium DD. Inquisitorum, tanquam inobedientes eorum mandatis, & ideò nisi adsint, ut dictum est, aliæ circumstantiæ, puto supradictos, neque de hæresi suspectos esse, ut præter Sanctarellum, & Suarez docet Jo. Royas *singul. 3. n.* 8. ubi sic ait: Qui non denunciat, vel revelat Inquisitori hæreticum, reputatur suspectus vehementer de hæresi secundùm Alphonsum de Castro, quæ sanè conclusio maximum rigorem in se continet. Sed in hoc casu, meo judicio, sustineri potest, si ultra scientiam, & taciturnitatem prædictam cum hæretico conversatur, & ei est nimis familiaris, & amicus, & tunc contra non denunciantem violenta oritur præsumptio. Ita Royas. Unde ex his à fortiori apparet, ut optimè notat Sanctarellus, falsam esse opinionem Pegnæ *in direct. p. 3. comm.* 160. asserentis uxorem non denunciantem maritum hęreticum, esse de hæresi suspectam.

10. Verùm hæc opinio limitanda est in personis quæ ex officio, vel ex speciali præcepto tenentur denunciare, ut familiares, fiscus, testis non deponens contra hæreticum, cùm justè ab Inquisitoribus interrogatur, &c. Unde supradictæ personæ non denunciantes hęreticos, sunt de hæresi suspectæ, & tanquā hæreticorum fautores puniendæ. Et ita docet Sousa *in Bul. Cœn. c. 2. disp. 11. n. 6. & seq.* Megala *in 3. p. lib. 3. c. 1. q. 2. n.* 31. Suarez *de fide, disp. 24. sect. 1. n.* 6. Sanch. *in summ. tom. 1. lib. 2. c.* 10. *n.* 15. & alii penes ipsos. Vide etiam Sesse *tom. 4. dec. 474. n.* 17.

11. Nota tamen quòd Castrus Pal. *to. 1. tr. 4. disp. 3. punct. 5. n. 7.* advertit multos DD. à fautoria hæresis liberare, quando solùm ex speciali præcepto, & non ratione officii, tenetur quis præstare favorem, eo quòd non videatur adversùs justitiam, sed solùm adversùs fidem peccare in omittendo talem favorem, & ita non esse fautores hæreticorum singulares personas quibus ex officio non incumbit favere, & hæresim extirpare, docet Farin. *de hæresi, q. 182. §. 2. n. 36.* Tamen hanc sententiam contra Farin. & alios puto rejiciendam esse. Unde Sousa *in aph. Inquis. lib. 1. c. 25. n. 7. & 8.* sic ait: Personæ privatæ si à ministris requirantur ad favorem præstandum contra hæreticos, & cùm possint auxilium præstare omittunt, fautores hæreticorum sunt. Et qui testimonium contra hæreticos ferrè nolunt, aut veritatem celant, vel diminutè manifestant, cum ad veritatem dicendam ab Inquisitoribus adstringantur, fautores etiam dicuntur. Hæc Sousa *loc. cit.*

R E S O L. XXII.

De revocantibus confessiones?
Et quid de testibus revocantibus suam testificationem?
Sed superest difficultas, an Inquisitores stare debeant secundo dicto, etiamsi testis neget hæresim, in primo dicto confessam. Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 22.

§. 1. Miram rem docet insignis Inquisitor Didacus Cantera *in qq. crim. cap. 1. de hæret. num. 70.* nempè, eum qui ex intervallo confessus est, non esse tradendum Curiæ sæculari; confessionem suam revocavit, licèt de errore non doceat; quia negari non potest, quando per hanc revocationem aliquid diminuatur de fide confessionis, nisi talem constaret ex conjecturis, quòd Confessio fuerit revocata ex malitia. Unde Jacobus Simanca *tit. 13. n. 14.* sic ait. In Judicio S. Inquisit. quocumque tempore, & modo reus Confessionem revocet, quamvis nec afferat causam probabilem, nec satis idoneam; admittitur tamen ejus revocatio, & sive pro eo, sive contra eum, extremæ confessionis status; hæc enim est, quæ efficit ut reus pœnitens, sive impœnitens videatur, & hoc jure utimur. Ita Simanca.

2. Sed si hæc opinio esset vera, & sequenda, haberent hæretici securum iter ad effugiendam pœnam debitam, revocando sic suam confessionem, & ideò Trevisanus *lib. 2. dec. 31.* rectè vocavit impœnitentem illum, qui confessione jam facta illam revocat, non detecto de errore; unde in tali casu semper præsumitur dolus, & malitia in reo, & sic evadit pœnas debitas. Igitur contra Canteram dicendum est; reum revocantem suam confessionem, etiam ante reconciliationem, & non probantem errorem & causam, quare erravit, tradendum esse Curiæ sæculari, & hanc sententiam præter Jo: Royas *de hæret. p. 2. assert. 25. n. 265.* tenet etiam Joseph Sesse *to. 4. dec. 472. n. 7.* Antonius Sousa *in aphor. Inquis. lib. 2. c. 48. n. 22.* ubi sic asserit. Impœnitens, & negativus censetur, qui hæresim confessus, factam confessionem ante adimpletam pœnitentiam revocat, non probans causam talis revocationis, & nisi resipiscat, tradendus est Curiæ sæculari. Ita ille. Vide etiam Farinac. *de hæresi q. 188. n. 75.* Verùm non est negandum, quòd si confessio incontinenti in præsentia judicis fuerit revocata, non nocebit confitenti, etiam non probato errore, quia lapsu linguæ & propter errorē præsumitur facta, & incontinenti dicitur revocatio facta, si reus esset adhuc in præsentia judicis; ut notat glos. *in ver. incontinenti, c. præterea, de testib.* Secus autem intra triduum, ut aliqui voluerunt. Vide DD. citatos.

3. His tamen non obstantibus, in uno casu opinionem Canteræ libenter admitterem, nempe quando reus revocat aliqua non plenè cōtra illum probata ad excusandos complices affines, amicos, &c. & etiamsi sint plenè probata, dummodo confessus sit & confiteatur adversùs se hæresim consummatam, & alia de quibus non erat testificatus, in hoc enim casu rarò relaxandus erit, quod est valdè notandum pro hæreticis diminutis, & ita docet Inquisitor San Vincente *in manuscr. c. 5. n. 3. c. 2. §. 6.* ratio est, quia reus in his casibus præsumitur illas res revocare, vel celare ex metu, vel alia de causa, & non ex malitia; cùm jam adversùs se testificatus sit in re tam gravi, ut est hæresis formalis, &c.

4. Notandum est etiam hic obiter, quòd qui de hæresi factam confessionem revocat, post adimpletam pœnitentiam ut temerarius puniendus est Inquisitoris arbitrio, & nonnunquam fustibus castigari debet, addita comminatione gravioris pœnæ, si deinceps in eandem temeritatem inciderit; intellige dummodo in revocatione non persistat, nam si persistat, tradendus est ut impœnitens. Ita Sousa *in Aphor. Inquis. lib. 1. c. 48. n. 23.*

5. Sed quia dictum est de reis revocantibus suam confessionem, non injucundum erit, incidenter hic aliquid dicere de testibus revocantibus suam testificationem. Dico igitur, quod licèt in causis magis stetur primo dicto testis, quàm secundo, ut inter alios docet Dec. *cons. 174. n. 7.* at in causis fidei speciale est, ut stetur posteriori dicto testium, quando verisimilius est ex conjecturis posteriora dicta esse veriora, & apparuerit testes non animi levitate, aut odii fomite, seu corruptione pecuniæ, sed zelo fidei dicta sua velle corrigere, & ita docet Covarr. *lib. 2. var. c. 13. n. 9.* Parisi. *lib. 4. consil. 2. num. 78.* Zanchinus *de hæret. c. 14. n. 5.* Direct. Inquis. *p. 3. q. 65.* & *ibi* Pegna *comment. 114.* Gundissalvus *de hæret. q. 13. n. 12.* & alii, quæ doctrina vera est, non solùm quando testes deponunt contra se, & contra complices suos, sed etiam quando deponunt contra alios; & ideò Arelatanus *de hæret. notab. 13.* sic asserit: Si testis dixerit unum in judicio, & postea ex intervallo dixerit aliud in eodem judicio, statur primo dicto, & non secundo. In crimine tamen hæresis, speciale est fidei favore, ut stetur ultimo dicto, unde quamvis testis primò dixerit aliquem esse innocentem, si postea dicat eum hæreticum, statur ultimo dicto, quamvis utrumque fuerit judiciale. Ita ille.

6. Sed difficultas est, an Inquisitores debeant stare secundo dicto, etiamsi testis neget hæresim in primo dicto confessam? ego ut verum fatear, mihi non displicet opinio affirmativa Simancæ *tit. 65. n. 59. & seq.* & M. Antonii Delrii *in disquis. mag. lib. 5. sect. 5.* quia in judicio servanda est æqualitas, neque in tam gravi crimine favorabilior esse debet detectio hæresis, quàm liberatio innocentis, dummodo constet revocationem primi dicti factam esse non levitate, odio, aut pretio, sed zelo Catholicæ fidei, adducta etiam probabili causa revocationis, & correctionis.

7. Verùm his non obstantibus, quia contraria sententia est communis, ideò ab ea non recedo cum DD. citatis, quibus adde Sanctarellum *tr. de hæresi, c. 38. dub. unic. nu. 12.* & Barbosam *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. c. 8. num. 17.* Dico igitur, quòd Inquisitores stare debent secundo dicto, eùm in secundo dicto testis hæresim, & delictum detegit, non verò si illud neget; cùm tamen in priori dicto hæresim & delictum manifestaverit, nam in tali casu priori, & non posteriori dicto erit fides habenda, quæ omnia probantur *in c. accusatus §. licèt,* ibi *contra se & alios complices deponendo junctis verbis præcedentibus tam de se, quàm de aliis super facto hæresis,* &c. Unde Trevisanus *lib. 2. decis. 39. num. 13.* asseritur quòd in causis fidei sancitum est inter duo dicta jurata standum esse dicto, quod fidei favorem concernit.

R E S O L. XXIII.

De Dogmatistis, & Hæresiarchis, & de pœnis, quibus supradicti sunt puniendi.
Et an verò in pœnam supradictis sit neganda Eucharistia? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 23.

§. 1. Hos non esse tradendos Curiæ sæculari, si signa pœnitentiæ præbeant, tradit Cantera *in q. crimin. cap. 1. de hæret. num. 70.* Pegna *in direct. Inquis. part. 2. comment. 64.* & alii, ex *cap. ad abolendam, de hæret.* & ex *cap. Berengarius, de consecrat. dist. 2.*

2. Verùm affirmativam sententiam tuetur Royas *de hæret. p. 2. num. 339.* Simanca *tit. 47. num. 50. & seq.* Suarez *de fide disp. 23. sect. 2. nu. 10.* ubi hanc opinionem probat ex multis rationibus, & in hanc inclinat Lorca *in 2. 2. q. 11. art. 4. disp. 47. mem. 5. n. 7.* licèt *in fine*, asserat, quandoque conveniens esse supradictis pœnam mortis indulgere, & ideò hoc prudenti judicio remittendum esse putat. Sousa tamen *in aphor. Inquis. lib. 1. c. 9. nu. 14.* distinguit, sic enim ait: Si Dogmatista errorem suum postquam ab Inquisitoribus apprehenditur, defendat, quamvis postea convertatur, non est recipiendus ad reconciliationem. Si tamen statim convertatur, & verè conversionis ferè evidentia signa ostenderit, recidi potest. Sic ille. Sint ergo DD. Inquisitores multum cauti ad hanc reconciliationem concedendam, non est enim facilè credendum ex abysso impietatis quem repentè velle discedere. Unde supradictis majores pœnitentias injungant, & præcipuè carceris irremissibilis, &c. & me consulente nunquam tales ad reconciliationem admittant, si signa pœnitentiæ ostendant, quando jam Curiæ sæculari tradendi sunt; vel si Regibus & Principibus, ac eorum filiis persuaserunt errores, vel persuadere conati sunt. An verò in pœnam supradictis sit deneganda Eucharistia, affirmat Covarr. *lib. 3. variar. c. 1. num. 11.* & Cantera *in qq. crimin. cap. 1. de hæret. nu. 13.* & alicubi est *in praxi*. Verùm ista praxis & talis opinio mihi displicet, unde puto non esse denegandum sacramentum Eucharistiæ Dogmatizantibus, vel Hæresiarchis, si verè pœnitentes sint; & ita docet Barbosa *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 5. num. 5.* Sanctarellus *tract. de hæresi, cap. 42. dub. un. nu. 17.* Simanca *tit. 63. num. 7.* Suarez *de fide, disp. 23. sect. 2. nu. 12.* & Sousa *in Aphor. Inquisit. lib. 1. cap. 10. num. 18.* & colligitur ex *c. super eo, de hæret. in 6.* nam licèt de relapsis in particulari loquatur, tamen ex identitate rationis ad omnes verè pœnitentes extenditur.

R E S O L. XXIV.

De Hæreticis pœnitentibus, & de pœnis, quibus debent puniri?
Et an in aliquo casu veri pœnitentes non sint reconciliandi.
Et pro praxi adducuntur octo casus in textu hujus Resolutionis ex Bulla Clem. VIII.
Et an hæretici, si pœniteant in ipso tabulato tradendi sint Curiæ sæculari?

Et an,

Et an, qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum, sit ab Inquisitoribus reconciliandus? Ex p. 4. tr. Resol. etiam 24.

§.1. ABjuratio horum de formali, quoad alias verò pœnas audiamus dictum Jo: Royas *de hæret. part. 2. num.* 197. *& seq.* ubi sic ait, Quamvis in omni judicii parte hæreticorum conversio, & eorum confessio sit admittenda; tamen qui in limine judicii ante accusationem confitetur, ad carcerem temporalem cum habitu penitentiali pro brevi tempore est condemnandus; si verò post accusationem, augenda erit pęna & pœnitentia; qui verò post publicationem testium hæreses confitetur, ad perpetuum carcerem damnandus est, quia præsumitur, quòd metu probationum confitetur, & tali conversio non caret suspicione, & in omnibus casibus supradictis bona publicantur. Ita ille; & Inquisitor San Vincente *in manusc. cap. 2. §. 14.* sic ait: (Si el Reo confesso antes de la publicacion se le da dos años, o uno de carcel y aun menos si confiessa en las primeras audiencia,) & loquitur de hæreticos formali. Vide etiam Simançam *in Enchir. tit. 58. num. 7. & in Instit. Cathol. tit. 47. num.* 29. *& seq.* Pegnam *in direct. part. 3. comment.* 142. & alios penes ipsos, & *in c. excommunicamus, el 2. de hæret.* sic habetur. Si quis autem de prædictis postquam fuerint deprehensi, redire voluerint ad agendam pęnitentiam, in perpetuo carcere damnentur, & *ibi* glossa cum Abbate, Butrio & aliis communiter, & hanc pœnam perpetui carceris observatam fuisse Cremonæ cum quodam hæretico pœnitente, testatur Bossius *tit. de hæret. num.* 18. & sic etiam determinat instructio Toletana *anno* 1571. *c.* 41. Non nego tamen hunc perpetunm carcerem Inquisitores ex justa causa mitigare, & solùm ad tempus imponere posse, ut ex multis DD. observat Castr. Palaus *tom. 1. tract. 4. disput. 6. punct. 1. num.* 2. Imo ego observo hanc pęnam perpetui carceris ex stylo inquisit. Rom. in pęnam triremi triennalis transiisse, ut testatur ex Farin. Aloysius Bariola *in Aphor. lit. H. ver. hæretici nec sponte comparentes*, sed decepti sunt; verùm hoc observari in Inquisitione Hispanica testatur Jo: Royas Inquisitor Valentinus *ubi sup. part. 2. de hæret. nu.* 203. ubi sic asserit: Hodie vero loco carceris perpetui hæretici ad triremes condemnantur, dummodo debiles, & senes non sint, & hujusmodi condemnatio fit non ad minùs, quàm ad triennium. Ita ille. Sed ego invenio apud Umbertum Locatum *in casib. Inquisitionis decisis Placentiæ, cas.* 3. quemdam hæreticum pœnitentem damnatum fuisse ad triremes per quinquennium, unde puto hoc remittendum esse arbitrio Inquisitorum. Cùm igitur DD. Inquisitores hanc pęnam perpetui carceris ante latam sententiam possint mitigare, & ad tempus imponere, aut in alias extraordinarias pęnas convertere, ut patet *in instruct. Hispal. anno* 1484. §. 11. *& in cap. ut commissi, de hæret. in* 6. ibi, *& illorum qui vestris mandatis*, &c. juncta gloss. & *ibid.* Canonistæ cum Julio Claro *lib. 1. §. hæresis, num.* 8. Ideò in nostra Inquisitione cum Nobilibus, vel aliis sibi bene vilis personis, qui ad triremes damnari non possunt, nec debent; pensatis eorum qualitatibus, circumstantiis delicti, &c. pęnam carceris cum exilio, deportatione, detrusione in aliquo Monasterio, vel alia pœna ad tempus commutabunt. Unde Decianus *lib. 5. cap. 54. num.* 45. agens de hæreticis pęnitentibus, sic ait: Pœnitentiæ qualitas & quantitas arbitrio judicis est relinquenda, cùm majori pęna digni sint prudentes, quàm simplices, & majori clerici, quàm laici, & majori Prælati, quàm subditi, quod ante docuerat Pegna *in direct. par. 2. comm.* 142. & Campegius *in addit. ad Zanchinum de hæret. cap.* 41. cum Bariola *ubi suprà*. Adverte tamen cum Royas *part. 2. de hæret. nu.* 218. puberes hæreticos pęnitentes reconciliandos esse, sed in pœnis, de quibus dictum est ætati subveniendum esse. Dixi *ante latam sententiam*, quia postquam reus est condemnatus in Inquisitione Hispanica, ex privilegio commutatio, seu relaxatio pęnæ spectat ad Summum Inquisitorum. Vide Royas *singul.* 11 *5. num.* 5. Pegna *part. 3. comm.* 108. & Simanca *tit. 16. n.* 20.

2. Notandum est tamen hic cùm Sanctarello *de hæresi cap. 42. dub. unic. num. 5.* Scortis *in Bull. Pontif. epit.* 10. *theor.* 36. Genuense *in praxi Archiep. cap. 58. num.* 7. Zanardo *in direct. Theol. p. 1. prac. 1. cap. 5. q.* 11. Naldo *in sum. ver. hæresis, num.* 7. & aliis ex Bulla Clement. VIII. *die 3. Febr. an.* 1603. quòd in aliquibus casibus etiam veri pęnitentes non reconciliantur. Primus est. Missas celebrantes non Presbyteri. Secundus, non Presbyteri confessiones audientes. Tertius, negantes Trinitatem personarum in divinis. Quartus, negantes divinitatem Christi Domini. Quintus, negante Christum conceptum de Spiritu Sancto. Sextùs, negantes Christi mortem, ut nos redimeret. Septimus, negantes S. Mariæ virginitatem. Octavus, Magistratus, seu Domini Ecclesiastici, vel temporales schismatici, aot hæretici, seu hæresim, aut schisma excitantes. Sed de primo & secundo casu superiùs diximus, & omnes non esse receptos in Inquisitione Lusitana, testatur Sousa *in Aphor. Inquis. lib. 2. c. 49. num.* 6.

3. Sed restat hic inquirere, an hæretici si pęniteant in ipso tabulato, tradendi sunt Curiæ sæculari? Ad hunc casum ita respondet instructio Toletana *anno* 1561. *num.* 64. (Muchos vezes los Inquisidores sacan al tablado reos, que por estar negativos se determinan relaxarlos, y porque en el tablado antes de la sentencia se convierten, y dizen su; culpas los reciben à reconciliacion, y sobreseen la determinacion de sus causas, y parece cosa muy peligrosa, y que se deut sospechar lo hagan mas por temor de la muerte que con verdadero arrepentimiento, parece que se deba hazer pocas vezes, y con muy particulares consideraciones,) & ad ornatum supradictorum verborum videndus est Royas *de hæret. part. 2. num.* 193. *& seq.* cum Pegna *in direct. part. 3. comm.* 175. ubi sic ait. Plurimum considerandum est, qualiter recipi debeant hi, qui in tabulato, aut in Ecclesia in publicam fidei actionem sunt producti, convertuntur, qui potius metu instantis mortis, quàm amore veræ pęnitentiæ converti videntur, quamobrem cum negativis hæc rarò fieri debere, & non nisi cum exquisitissimis considerationibus, nollem certè unquam in hoc sacro Tribunali misericordiam excludere; verumtamen ubi malitiam perfidorum hujusmodi contemplor, auderem dicere justissimè fieri si locus misericordiæ pateret reis donec à carceribus Inquisitorum educerentur, & postea nullo modo audirentur, præsertim cùm tantum, & tamdiu laboratum sit in eorum conversione, quia tamen nondum damnationis sententia est promulgata, ideò in hoc crimine usque ad id tempus locus est pœnitentiæ, & propterea sententia prior tutior est, sed altera fortasse justior, spectata perfidorum iniquitate, & sera pęnitentia. Hæc omnia Pegna. Itaque si in aliquo casu Inquisitores viderint specialissima conversionis signa, poterunt reum ad reconciliationem admittere, quia id videtur pietati & misericordiæ Ecclesiæ convenire. Vide Decianum *lib. 5. cap. 39. num.* 5. Farinac. *q. 103. n.* 60. Royas *ubi suprà*, & alios penes ipsos.

5. Non desinam etiam adnotare id quod observat Sousa *in Aphor. Inquis. lib. 2. cap. 34. nu.* 8. ubi sic ait: Post latam sententiam, & publicatam, an reconciliari hæreticus possit, Inquisitorum determinationi relinquitur; rarò tamen reconciliari debet, maximè jam si traditus sit Curiæ sæculari. Ita ille, qui citat Pegnam, Decianum, & Farinacium, quod est valdè notandum. Verùm oritur etiam hic aliud dubium, an qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum, sit à DD. Inquisitoribus reconciliandus? negativè olim statutum fuit in instruct. Hispal. *an.* 1484. *nu.* 15. ubi sic habetur. (Si los Inquisidores con el ordinario juntamente deliberaron de poner el acusado a question de tormento en el dicho tormento confessare el delicto, y despues de quitado del dicho tormento ex intervallo conviene à saber el dia siguiente, o tercero dia ratificare la dicha su confession en inizio, este tal sea havido como convinto.) Sic ibi, & ita etiam docuerat Sylvanus *cons.* 89. Sed adversùs illum, & meritò, insurgit Simanca *in enchirid. tit. 58. nu.* 14. ubi ita asserit: Pluscutum dubitationis habet cùm confessio vi adhibita, id est, tormentis extorquetur, sed reus eam ratam habet, sponte quidem id facit; atque adeò recipiendus est, quemadmodum omnium consensu receptum, & rectissimè usitatum est contra Sylvanum. Ita ille.

5. Unde meritò id quod præcipiebatur *in supradicta instructione Hispal.* postea revocatum fuit per instruct. Tolet. *anno* 1561. ubi *num* 13. sic habetur: (Passadas veynte y quatro horas despues del tormento se ha de ratificar el Reo en sus Confessiones y en caso que las revoque usar se ha de los remedios del derecho y al tiempo, que el tormento se da el notario deve assentar la hora, y assi mesmo la ratificacion porque si se hiziere en el dia siguiente non venga en duda si es despues de las veynte y quatro horas, o antes y ratificandose el Reo en sus confessiones y satisfechos los Inquisidores de su buena confession, y conversion podranle admittir à reconciliacion sin embargo que aya confessado en el tormento. Dado que en la instrucion de Sevilla del año 1484. en el capit. quinze se dispone que el confitente en el tormento sea havido por convencido cuya pena es relaxacion. Pero lo que a qui se dispone esta mas en estilo, toda via los Inquisitores deven mucho advertir como reciben à los semejantes y la calidad de heregias que huvieren confessado, y se las apprendieron de otros, y si las han enseñado à otros algunos por el peligro que de lo semejante puede resultar.) Sic ibi & ad confirmationem supradictorum vide Royas *de hæret. p. 2. nu.* 292. ubi ex aliis juribus & Doctoribus probat quòd si reus in tortura hæresi confiteatur cum legitima ratihabitione reconciliandus sit; proinde hujusmodi confessio est, ac si libera, & spontanea fuisset.

R E S O L. XXV.

De Hæreticis impœnitentibus, & de pœnis, quibus supradicti moveantur puniri.

Et explanatur, quid est faciendum de diminuto, qui confitetur de se, non tamen omnes errores? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 25.

§.1. ESse supradictos puniendos pœna mortis, patet ex *cap. ad abolendam, de hæret.* Sed pro tali casu apponam hìc verba instruct. Tolet. *anno* 1561. *n.* 43. sic habetur. (Quando

el Reo estuviere negativo y le fuere provado legitimamente el delicto de heregia de que es acusado estuviere herege protervo y pertinaz cosa manifesta es de derecho que no puede dexar de ser relaxado à la Curia y braço seglar. Però en tal caso deven mucho mirar los Inquisidores su conversion para que à los menos muera con concimiento de Dios, en los qual los Inquisidores haran todo lo que Christianamente pudierens,) & diligentias faciendas à DD. Inquisitoribus in tali casu optimè tradit Camillus Campegius *in annot. ad Zanchinum de haret. c.* 16. *lit. A.* si tamen post adhibitas dictas diligentias hæretici pertinaces convertantur, admittuntur ad reconciliationem sicuti alii hæretici non relapsi, quia tamen talis conversio præsumi potest metu mortis facta, perpetuò sunt immutandi; & si sunt in aliquo Ordine, priùs degradentur, & hæc degradatio de jure debet esse realis, attamen secundùm introductam consuetudinem verbalis sufficit; & hæc omnia docet Sousa *in Aphorism. Inquis. lib.* 2. *c.* 46. *num.* 6 Eadem pœna mortis etiam imponitur, ut patet in verbis dictæ instruct. Tolet. hæreticis fictione juris impœnitentibus, ut sunt ii qui legitimis testibus convicti negant hæresim commisisse; quidquid in contrarium asserat Boerius *decis.* 341. *num.* 4. ubi nimis audacter loquitur contra Dominos Rotæ Romanæ, & Jul. Clarus *lib.* 5. *§. hæresi, num.* 10. licèt se remittat determinationi Ecclesiæ.

2. Sed affirmativam sententiam esse veram, communis praxis omnium Inquisitorum demonstrat, & illam docent Josepho Sesse *tom.* 4. *decis.* 445. *n.* 15. Lorca *in* 2. 2. *D. Th. disp.* 47. *n.* 20. Albertinus *quæst.* 8. *num.* 7. *& seqq.* cum aliis penes ipsos, non enim indulgenda est venia eis, qui non cognoscit peccatum suum, & potiùs testibus quibus reus convictus est, quàm ipsi reo in proprio facto fides adhibenda est, & ideò instructio Hispal. *anno* 1484. *num.* 14. sic habet. (Si alguno siendo inquirido del dicho delitto de heregia lo negare y persistiere en su negativa hasta la sentencia, y el dicho delitto fuere cumplidamente provado contra el, como quiera que el tal acusado confesse la fe Catholica, y diga que siempre fue Christiano, y lo es, lo deven y pueden declarar y condenar por herege, pues juridicamente consta del delittò, y el Reo no satisface devidamente a la Yglesia, para que lo absuelva con el use de misericordia pues no confiessa su error. Pero en tal caso los Inquisidores deven mucho catar y examinar los testigos, y procurar de saber què personas son, y si depusieron con odio y mal querencia o por otra mala corrupcion y repreguntarles con mucha diligencia y haver informacion de otros testigos cerca de la conversacion, y fama, y consciencia de los testigos, que deponen contra el acusado, lo qual remitte à sus consciencias.) Sic ibi, quæ omnia in casu occurrenti diligenter in hoc sacro Tribunali à DD. Inquisitoribus observantur. Sed hæc opinio limitatur, quando reus in negativa præsisteret, & præsumeretur oblivio. Ita Albertin. *quæst.* 34. *num.* 52. Royas *de hæret. p.* 1. *num.* 84. Sed difficultas est, quando oblivio præsumatur; Pegna *in direct. Inquis. p.* 2. *comment.* 59. putat non præsumi in factis arduis. Vide instruct. Hispal. *anno* 1484. §. 12. ibi, especialmente en cosas y actos graves y señalados, &c.) & in atrocibus & horrendis etiam post longum tempus, & idem dicendum est de factis, aut dictis solitis & consuetis, licet ardua non sint, & in iis quæ semper delinquentes comitantur. In cæteris verò causis, quæ insignes & arduæ non sunt nec solitæ & consuetæ, neque delinquentem comitantur, decennio regulariter reputatur oblivio, nisi aliter Inquisitoribus visum fuerit, pensata delicti & personarum circumstantiarumque qualitate. Ex quibus infertur confitentem diminutum, & negativum esse Curiæ sæculari tradendum, & ideò Sousa *in Aphor. Inquis. lib.* 2. *cap.* 48. *num.* 11. *& seqq.* sic ait: Diminutus qui confitetur de se, non tamen omnes suos errores, nec omnes complices revelavit, tradendus est Curiæ sæculari, dummodo circa illa non præsumatur oblivio, & diminutio plenè probetur. Si diminutio verò non plenè probetur, & considerabilis sit ac non modica, danda est reo tortura juxta probationis qualitatem. Diminutus similiter censetur, qui non confitetur omnes qualitates, quæ respiciunt veram & formatam hæresim, & item, qui non confitetur tempus errorum, quando oblivio nullo modo præsumitur, sed malitia. Circa tempus à patre ante facilè saltem regulariter præsumi potest oblivio, complicum oblivisci posse reum præsumendum, est, si remoti sint, & cum quibus semel, vel raro conversabatur, præsertim si confitetur de consanguineis, & propinquis. Item si confiteatur præcipuos errores, aut circumstantias & qualitates illorum; minores verò taceat, præsumi potest oblivio. Hæc omnia Sousa. Vide Sesse *ubi infra, & decis.* 445. *nu.* 16. *& decis.* 446. Verùm Jo. Royas *de hæret. part.* 2. *num.* 242. putat reum, qui alios complices, vel omne delicti tempus non revelat, non esse diminutum, quia non est verisimile, quòd qui delictum suum ingenuè confitetur partem temporis, cum sit res minoris momenti, occultet, vel alios hæreticos non manifestet. Ita Royas, & post illum Sesse *tom.* 4. *decis.* 453. *num.* 7. & quoad manifestationem complicum observat Castraus Palaus *tom.* 1. *tract.* 4. *disp.* 6. *punct.* 2. *n.* 5. de illo, qui omnes suos errores fateretur, recusat tamen manifestare aliorum errores, quorum convincitur habere notitiam, existimare aliquos non esse ut impœnitentem hæreticum damnandum, quia ex hac occultatione solùm convincitur fautor hæreticorum esse, non autem verus hæreticus. Ergo non debet ut verus hæreticus, & impœnitens condemnari; & ita asserit Castrus se audivisse in Inquisitionibus Castellæ practicari, & propter hanc causam torqueri. Sed ipse putat talem ut hæreticum impœnitentem posse damnari. Vide Suarez *de fide, disp.* 23. *sect.* 2. *num.* 6. Paramum *lib.* 3. *quæst.* 9. *num.* 193. *& seq.* Simancam *tit.* 48. *num.* 27. *&* 28. cum aliis penes ipsos, Et tandem non desinam hic apponere verba Didaci Canteræ *in qq. crim. cap.* 1. *de hæret. num.* 57. ubi sic ait: Ut quis relaxetur ex diminutionibus, est valdè considerandum quòd sint multum claræ, & constet quòd ex malitia hæreticus non vult dicere & declarare illud, in quo est diminutus, & ideò in consil. supr. Inquisitionis, maxima cum maturitate fuit mandatum, quòd propter diminutionem nemo capiatur, (puto corrigendum esse *nemo damnetur*) sine consultatione ipsiusmet Consilii, Ita Cantera, quem sequitur Freytas *in editione noviss. Confess. solic. quæst.* 22. *n.* 57. ubi *num.* 58. pro praxi circa præsentem materiam sic ait: Aut diminutio est minima, quia diminutus non in totum satisfacit testificationi; & tunc admittendus est ad misericordiam, nec torquendus. Aut est diminutio maxima, & legitimè probata, & tunc torqueri potest præmissa supremi Consilii consultatione. Ita ille, qui etiam *num.* 60. addit, quòd Doctores dum de diminutis agunt, comprehendunt, & explicant etiam in complicibus; dum verò agunt de relaxandis diminutis, exemplificant & restringunt se ad diminutos, circa errores & hæreses, de quibus convincuntur, & ideò sentiunt hunc, vel illum complicem omittere, nisi sit Magister, pertinere ad minorem diminutionem, unde cautè Inquisitores in his se gerere debent. Hæc Freytas, quæ valdè sunt notanda.

RESOL. XXVI.

De Hæreticis relapsis.
Et an Inquisitores debeant illos admittere, si spontè redeant, & pœnam mortis relaxare?
Et an Inquisitores possint damnare aliquem tanquam relapsum, qui post adjuratam hæresim redditur de secundo lapsu vehementer suspectus?
Et an supradictis relapsis danda sit Eucharistia?
Et notatur, quod datur casus in quo relapsus ex misericordia iterum reconciliatur? & quod non possunt Inquisitores tradere Curiæ sæculari relapsum, inconsulto Supremo Senatu? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 26.

§. 1. SUppono si relapsi spontè redeant, Inquisitores debere illos admittere, & pœnam mortis relaxare, Ita Menochius *lib.* 1. *conf.* 82. *num.* 168. Pegna *in direct. Inquis. part.* 3. *comm.* 12. Umbertus Locatus *in praxi Inquis. ver. abjurare, num.* 4. & alii, quidquid in contrarium asserat Royas *de hæret. part.* 2. *num.* 32. Ille verò dicitur spontè comparere & redire, qui in judicio non prævento comparet coram Inquisitoribus, nam si hæreticus relapsus timet, ne ab aliquibus apud Inquisitores accusetur, vel facilè id prævidere potest, tunc non dicitur spontè redire ad Ecclesiam, sed potest ex metu, & tunc relaxandus est Curiæ sæculari. Ita Paramus *lib.* 3. *q.* 4. *num.* 12. Barbosa *in collect. tom.* 2. *lib.* 5. *tit.* 7. *cap.* 9. *num.* 21. Sanctarellus *tract. de hæresi, cap.* 42. *num.* 17. Decianus *lib.* 5. *cap.* 56. *num.* 12. & alii. Sed praxis observat, ut ad relapsos penitentes mittantur duo, vel tres Ecclesiastici viri, qui eos in fide i veritate confirment, ad patientiam exhortentur in morte, quæ excusari non potest, ex *cap. ad abolendam, §. illos quoque de hæret.* tunc recipiant Sacramentum Penitentiæ, & Eucharistiæ, ut dicemus, & post duos, vel tres dies Curiæ sæculari tradantur. Cæteros verò casus, in quibus aliquis dicatur relapsus, non est nostrum inquirere, illos per extensum ponit Sanctarellus *tract. de hæresi, cap.* 42. *dub. un. per tot.* Quoad hæc infra §. ult. Res. 35.

2. Solùm hic in gratiam curiosorum quæro, an Inquisitores possint damnare tanquam relapsum, qui post abjuratam hæresim redditur, de secundo lapsu vehementer suspectus? negativè respondet Royas *de hæret. part.* 2. *num.* 333. Sanctarellus *tract. de hæresi, cap.* 42. *dub. unic. num.* 9. Trevisanus *lib.* 2. *decis.* 37. *per totam*, Suarez *de fide disp.* 24. *sect.* 2. *num.* 7. & hanc opinionem servari in Inquisitione Lusitana, testatur Sousa *in Aphorism. Inquisit. lib.* 2. *cap.* 45. *num.* 3. quæ opinio procedit, quando vehemens suspicio oritur ex actu plenè probato, ex quo talis resultat præsumptio, non vero quando solùm ex defectu plenæ probationis. Non desunt tamen DD. quos citat & sequitur Castrus Palaus *tract.* 4. *disput.* 6. *punct.* 2. *num.* 9. asserentes affirmativam sententiam, & tenentes supradictum esse relapsum, & afficiendum penis latis contra relapsos. Et ideò ego observo (nemine hoc advertente) apud

apud Didacum Canteram *in q. crim. cap. 1. de haret. num. 58.* quòd in Consilio supr. Inquisitionis fuit practicatus quidam casus, ex quo apparet, quòd si quis sit primò realiter hæreticus, & reconciliatus, licèt secundò sit præsumptus hæreticus, & sit lapsus præsumptus, debet judicari relapsus. Verùm, quia casus ille fuit particularis; ego adversùs Castrum non recederem à prima sententia negativa, quam etiam Farinacius *q. 196. §. 1. n. 18.* asserit servari per Inquisitores Italiæ. Nota verò, quòd relapsi antequam relaxentur torquendi sunt in caput alienum, si adsit semiplena probatio, quòd deliquerint cum complicibus, & si relapsus est in aliquo ordine constitutus, priùs est realiter degradandus ab Episcopo, & postea tradendos curiæ sæculari. Ita Sousa *in aphor. lib. 2. cap. 2. c. 45. n. 20.* qui *n. 18.* docet etiam supradictis relapsis dandam esse Eucharistiam, quidquid in praxi alibi observetur. Et tandem.

3. Nota quòd datur casus in quo relapsus ex misericordia iterum reconciliatur, quem vide *suprà in c. 1. q. 8.* Non posse autem Inquisitores tradere relapsos Curiæ sæculari inconsulto Supremo Senatu; statuitur *in instruct. Toletana anno* 1561. *nu.* 66. & tradit Molina *de just. tr. 3. disp. 8. n. 14.*

RESOL. XXVII.

De hæreticis absentibus, & de pœnis supradictis ferendis.

Et notatur, quod in crimine hæresis pro absente citato Procurator comparatus admittitur, ut defensor innocentia, dummodo res sit dubia, & reus sit tantùm de hæresi suspectus?

Et an Inquisitores, si post annum contumaces compareant, debeant illos audire, etiam quoad bona reorum confiscata?

Et alia circa bona reorum, quæruntur, & notantur. Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 27.

§. 1. Deprehensus in heresi confessione propria facti evidentia, vel testium legitima productione, si se absenter, & legitimè citatus non compareat, tradendus est Curiæ sæculari tanquam verus hæreticus contumax, & impœnitens; citandus est tamen in tali casu peremptoriè ad omnia & singula judicii acta ut infra triginta dies compareat, aliàs quòd sua causa usque ad finalem sententiam judicabitur: in singulis autem edicti terminis fiscalis libellum accusatoris edat, & cùm terminis fuerit elapsus, ad sententiam publicam proceditur, & ejus statua comburitur. Si verò non sit de hæresi convictus, sed solummodo invenitur leviter de hæresi suspectus, citandus est ad modum explicatum, addita excommunicatione, ut compareat; ipsius autem non comparentis contumaciam accuset fiscalis, & per litteras, seu libellos agravatorios, quibus denuncietur ejus contumacia, & tunc post annum non comparentem declarent illum Inquisitores hæreticum. Hæc omnia Sousa *in aphor. Inquis. lib. 2. c. 49. n. 2. 5. & 6.* Simanca *tit. 46.* Pegna *in direct. p. 3. comm. 49. & 91.* Farinacius *q. 190. §. 22. n. 21.* & alii.

2. Sed hic oritur pulchrum dubium, an Inquisitores; si post annum absentes contumaces compareant, debeant illos audire etiam quoad bona confiscata? Affirmativè respondet Scaccia *de judic.* &c. *lib. 1. c. 98. n. 34.* & Farinacius *de hæresi q. 85. nu. 109.* ubi testatur in Inquisitione Romana servari quod quandocumque contumaces spontè compareant, semper audiuntur, & quoad personam & quoad bona.

3. Verùm contrarium observatur in Inquisitione Hispanica quoad bona, nisi de ejus innocentia, vel legitimo impedimento constiterit, & ita tenet Simanca *tit. 2. num. 21.* Paramus *lib. 3. q. 4. num. 47* Pegna *in direct. p. 3. comm. 49.* Jo. Rojas *singul. 145. n. 5.* Sanchez *in sum. tom. 1. lib. 2. c. 20. n. 27.* & Sousa *in Aphor. Inquis. lib. 2. c. 49. n. 7.* ubi sic ait: Qui elapso anno contumaciter in excommunicatione perseveravit, etiam coactus & post combustam ejus statuam comparuerit, audiendus est quantum ad excusationem criminis, & probationem innocentiæ, non verò ad hoc ut bona recuperet, nisi vel de innocentia ejus, vel de justo impedimento legitimè concilietur præmissa abjuratione prout juris fuerit, nisi sit relapsus. Ita ille. Et rationem quare tales non audiantur quoad bona, tradit Sanchez *ubi suprà*, quia quando bona ob contumaciam hæretici absentis, publicantur, elapso jam anno transeunt in rem judicatam, & ideò non est mirum si postea reus comparens circa illa non audiatur.

4. Notandum est tamen hic obiter cum Simanca *tit. 52. n. 4.* Farinacio *q. 185. §. 7. n. 98. & 99.* Sousa *ubi suprà, nu. 11.* quòd in crimine hæresis pro absente citato Procurator comparens admittitur, ut defensor innocentiæ, dummodo res dubia, & sit tantùm de hæresi suspectus. Nam si verè sit hæreticus, ac de ejus hæresi in processu constet, tunc non admittitur ut defensor, sed tantùm ad excusandum contumaciam, & allegandas absentiæ causas, propter quas aliquando Inquisitores solent prorogare terminum ad comparendum, & ita Castrus Palaus *tr. 4. disp. 8. punct. 16. §. 3. n. 2.* testatur in Inquisitione Compostellana *anno* 1619. ex decreto supremi Senatus fuisse prorogatum terminum cuidam reo per quatuor menses.

5. Nota etiam quòd bona absentium in tertium possessorem translata, licèt de rigore juris sequestrari non debeant, si tamen paulò ante citationem fuga præcessit, probarique facilè possit quæ bona sint, sequestrari debent, & ita responsum fuit à supremo Inquisitionis Senatu Inquisitoribus Gallecìæ *anno* 1620.

6. Sed etiam non est omittenda hic celebris illa quæstio, an bona supradictorum reorum, propter contumaciam debeant ab Inquisitoribus publicari à die quo testes deponunt illos in hæresim incidisse, vel potiùs à die qua per sententiam contumaces declarantur? Olim mordicus sustinebam, talem confiscationem bonorum debere fieri à die latæ sententiæ in contumaciam delicti, ex rationibus quas adducit Gabriel Quemada *in q. fiscalibus, q. 8. per totam.* Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 2. c. 22. num. 35.* Vasquez *in 2. 2. qu. 96. art. 5. disp. 170. toto c. 3.* Molina *de instit. tom. 1. disp. 95.* Henriquez *lib. 13. cap. 56. nu. 2.* Avila *de cens. p. 1. dub. 7.* & Simanca *tit. 9. num. 26.* ubi sic ait: Bona ejus, qui deficit in purgatione, aut propter contumaciam damnatus est, non publicantur nisi ab eo die, quo hæreticus esse præsumitur, non autem à tempore, quo testes ajunt illum fuisse hæreticum, atque hæc opinio benigna interpretatione recepta est. Sic ille. Sed licèt, ut dixi, hanc sententiam olim mordicus sustinebam, attamen modò contrariam probabilissimam esse puto, quam novissimè tuetur Farinacius, quem citat & sequitur Castrus Palaus *tract. 4. disp. 5. punct. 22. n. 2.* quibus ego addo Azorium *tom. 1. lib. 5. cap. 7. q. 2. & lib. 8. cap. 13. q. 2.* Sayrum *in Clavi Regia lib. 3. c. 9. num. 30.* Menochium *cons. 185. nu. 8.* Peregrinum *de jure fisci lib. 5. tit. 1. num 176.* & Lessium *lib. 2. c. 29. dub. 8. n. 64.* & ita in praxi observatum fuisse in Inquisitione Galleciæ, hoc approbante supremo Inquisitionis Consilio, testatur Inquisitor San Vincente *in manuscript.* quod est valdè notandum pro casibus occurrentibus.

RESOL. XXVIII.

De hæreticis defunctis, & quomodo contra supradictos debeant Inquisitores procedere; & quomodo & quando, & in quibus casibus, & circumstantiis eorum bona fisco sint applicanda, & aliqua circa supradicta notantur. Ea p. 4. tr. 7. Res. etiam 28.

§. 1. Licèt omnia crimina morte extinguantur; ea *l. defuncto, ff. de public. judiciis;* nō tamen crimen hæresis extinguitur, & ideò contra hæreticum post mortem possunt DD. Inquisitores procedere, ut affirmāt Doctores, quos citat, & sequitur Sanctarellus *de hæresi c. 17. dub. 1. n. 12.* Igitur formato processu hæresis est plenè probata, hæreticus mortuus damnandus est, & ejus bona fisco sunt applicandas, etiamsi devenerint in manus tertii possessoris; & ejus ossa à Catholicis possunt distingui, exhumanda sunt, & ejus statua comburenda. Si tamen non probetur ejus delictum, neque speretur brevi probandum, tunc erit absolvendus, nam supervenientibus novis probationibus quæ cùm prioribus junctis hæresim plenè probent, poterit sic absolutus condemnari, ut notat optimè Pegna *in direct. p. 3. comment. 92.* qui etiam optimè notat quòd dum causa hæretici mortui agitur, bona ejus non sunt sequestranda à tertiis possessoribus, non enim debent in casu dubii illorum usu privari; & ideò *in instruct. Tolet. anno 1561. num. 81.* habentur hæc verba. (Aunque la probanca contra el difunto sea bastante y evidente no se ha de hazer secreto de bienes porque estan en poder de terceros posśedores, &c.

2. Notandum est tamen hic quòd hæreticus defunctus condemnari non potest nisi priùs citatis filiis, vel hæredibus, sive præsentibus, sive absentibus, sive certis, sive incertis, & illis danda est copia indiciorum & accusationum; sic statuitur *in instr. Tolet. anno 1561. n. 61.* ibi.) Notificar se ha la acusacion del fiscal à los hijos ò herederos del difunto, &c.) & ita etiam docet Pegna *ubi suprà*, cui addendus est Decianus *in tr. crim. lib. 5. c. 57. n. 8.* qui filii & hæredes non tenentur per se comparere, sed sufficit si per procuratorem compareot, ut notat Simanca *in cathol. instit. tit. 43. n. 3.* Imò ego puto contra Royas *singul. 39.* quòd quilibet è populo volens defendere hęreticum defunctum, admittendus sit, neque ob id dici potest hęreticorum defensor, & ita docet Gundissalvus *de haret. q. 12. n. 9.* Simanca *in enchir. tit. 62. n. 8.* & alii *ubi suprà*.

3. Advertant etiam DD. Inquisitores quòd procedere non debent contra memoriam defuncti priusquam de illius hæresi planè constiterit per legitimas probationes, quæ ad condemnationem sufficiant; & ita intelligenda est instructio Toletana *anno 1561. num. 61.* ubi dicitur, (Quando se huviere de proceder contra la memoria de algun difunto haviendo la probanca bastante, &c.) quæ verba ut advertit Jo. Royas *de hæret. p. 2. nu. 30.* disponunt plenam probationem requiri, ut adversùs defunctum hæreticum procedatur, videlicet si duo legitimi testes existant, & ita tenet Simanca *in cathol. instit. tit. 18. n. 12.* Pegna *ubi suprà*, quicquid asserat Decianus *in tr. crim. l. 5. c. 57. nu. 6. & 9.* cum aliis. Hinc infertur quòd si pendente processu mortuus fuerit inquisitus, ejus memoria damnari non poterit, nisi aliunde ejus hæresis plenè & concludenter probata fuerit, & ita ex Simanca & Deciano notat Farinacius *de hæresi quæst. 197. nu. 99.* Item de hæresi suspecti post mortem damnari non possunt, quia non sunt hæretici, & ita habetur expressè

in c. accusatus, §. si verò, de hæreticis in 6. & docet Simanca *in cathol. instit. tit. 4. n. 5.*

4. Sed nota hic duos casus, in quibus quis damnari potest tanquam hæreticus post mortem. Primò, si in carcere existens se ipsum interemit, quia talis mors est quædam hæresis confessio, nam præsupponitur ex conscientia criminis se interfecisse, nec de illa pœnitere voluisse. Ita Gundisalvus *de hæret. q. 22. n. 1.* Simanca *in cathol. instit. tit. 18. n. 31.* & alii. Secundò quando hæresis est probata sufficienter ex eo quòd probetur extitisse quis contumax per annum in excommunicatione saltem ob causam fidei. Ita Jul. Clar. *lib. 2. §. hæresis, n. 19.* Dec. *in tr. crimin. lib. 5. c. 57. n. 6.* & alii. Quando autem damnantur hæreticus defunctus, ejus ossa exhumanda sunt, si fortè ab aliis possunt distingui, & cum ejus statua comburenda, ut observat ex multi Farinac. *qu. 197. n. 92. & 94.* & forma sententiæ desumenda est ex Pegna *in direct. p. 3. comment. 93. circa finem.*

5. Sed restat discutere difficilem quæstionem, quando videlicet Inquisitores ex lapsu temporis non possunt procedere adversùs hæreticum defunctum? De hac quæstione agit Rojas *singul. 50.* & alii penes ipsum, quibus adde Zanchinum *de hæret. c. 24. n. 5.* & *ibi* Campegius *lit. B.* aliqui recentiores, ut Ferdinand. de Castro Palao *in oper. mor. tom. 1. tr. 4. disp. 8. punct. 16. §. 7. n. 16.* putant spatium 40. annorum sufficere, ut Inquisitores adversùs hæreticum defunctum non possint procedere, quia ex *c. fin. de præscript.* jus confiscandi bona hæreticorum 40. annis præscribitur.

6. Verùm mihi contraria sententia placet, quam tuetur Pegna *in direct. Inquis. p. 3. comm. 92.* Simanca *in cathol. instit. tit. 18. n. 14.* Covarr. *in 4. Decret. p. 2. cap. 6. num. 16.* Grassius *in decis. lib. 2. c. 15. n. 12.* & Sanchez *in sum. tom. 1. lib. 2. c. 22. n. 42.* ubi docent, quòd nullo temporis spatio præscribitur actio procedendi per DD. Inquisitores contra hæreticum defunctum ad ejus memoriam damnandam, & statuam comburendam, & ad text. *c. fin. de præscript.* quem adducit Castrus, respondeo, quòd ibi tantùm agitur de præscriptione, quoad sola bona hæreticorum, ita nostram sententiam adversùs Castrum & alios tenet novissimè doctus Acugna Archiep. Bracharensis *in decretum Gratiani p. 1. dist. 23. c. 14. n. 6.* ubi tamen notat, quòd contra fautores, & receptatores hæreticorum jam mortuos, non potest accusatio retricari, sicuti neque contra suspectos de hæresi, sed tantùm contra hæreticum defunctum.

7. Notandum est tamen hic obiter contra gloss. *in l. Manichæos, ver. fulure, C. de hæret.* Bartolum *in l. 2. C. de Apostat.* & alios, bona hæreticorum non præscribi à possessoribus spatio quinque annorum, quod falsum est, etiamsi applicanda essent fisco sæculari, ut malè sentit Covarruvias *ubi suprà*, Quemada *in qq. fiscal. quæst. 16. concl. 2. & 3.* Gomez *lib. 3. var. cap. ult. nu. 5.* & alii, nam *ut suprà* dictum est, ad præscriptionem bonorum hæreticorum ex *c. fin. de præscript. in 6.* requiruntur 40. anni, & in præscriptione circa bona hæreticorum, standum est juri Ecclesiastico, & non civili, & ita docet Sanctarellus *de hæresi c. 22. dub. 2. n. 8.* & Doctores superiùs citati, qui etiam observant conditiones necessarias ad dictam præscriptionem. Vide etiam Azorium *tom. 5. lib. 5. cap. 7. quæst. 16.* Molinam *de just. & jure, tom. 1. disp. 73.* Gundisalvum *de hæret. q. 22.* Sylvestrum *ver. hæreticus 1. num. 14.* Tabienam *eodem ver. n. 12.* gloss. *in d. cap. fin. de præsc. ver. hæretici*, & *ibi* Domin. *in §. si post mortem, num. 4.* Abbat. *in cap. cum nobis, eodem tit. n. 8.* & *ibi* Felinum *n. 15.* cum aliis penes ipsos.

R E S O L. XXIX.

De Schismaticis, & de pœnis contra supradictos imponendis agitur.

Et quæritur, an sit in jure irregularitas inflicta contra Schismaticos? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 29.

§. 1. TRibus ferè modis, ut observat optimè Lorca *in 2. 2. D. Thom. q. 40. art. 1. sect. 3. disp. 48. n. 5.* generatim potest schisma committi: uno per separationem à membris, & non à capite, ut si Hispani in spiritualibus & actibus Religionis Christianæ nollent cõmunicare cum Italis, qui modus schismatis rarus est. Altero, recedendo à solo capite, & non à membris, qui modus faciliùs contingere potest. Tertiò recedendo simul à capite & à membris, qui evenit dum is, qui se separat ab obedientia Pontificis, se etiam separat à communicatione eorum, qui eum ut verum Pontificem sequuntur. Recessus autem à Summo Pontifice potest contingere adhuc tripliciter. Primò negando obedientiam vero Pontifici. Secundò instituendo & sequendo Pseudo Pontificem. Tertiò exercendo actus Pontificiæ potestatis sine authoritate Pontificis. Ex his omnibus modis committitur peccatum schismatis, & ferè omnes in diversis Canonibus juris tanquam schismata reprobantur. Nam in Bulla Cœnæ damnantur, ut schismatici qui se subtrahunt ab obedientia Rom. Pontificis, & *in c. licet, de elect.* damnatur Pontifex intrusus, & qui ei adhæret, & *in c. nec licuit, dist. 17. & c. de Liguribus 24. qu. 1.* censentur schismatici qui Synodos congregant sine Romani Pontificis authoritate, & *in cap. non furem 7. q. 1.* qui invadit Episcopatum. De schismate autem, quo aliquis se separat à sola unitate membrorum, nulla fit mentio in jure, quia, ut dixi, hoc genus schismatis nunquam solet accidere.

2. Hoc supposito deveniendo ad pœnas ex doctrina Menochii *de præsumpt. lib. 5 præsumpt. in 6. n. 24.* quem sequitur Castrus Palaus *tom. 1. tr. 6. disp. 4. punct. 6. n. 19.* Schismatici sunt de hæresi vehementer suspecti, & ideò si hæc doctrina esset sequenda, illorum abjuratio deberet esse de vehementi. Verùm hæc opinio Castri Palai ita generaliter prolata mihi non placet, ideò assero cum Sousa *in Aphor. Inquis. lib. 1. c. 20. n. 13.* quòd schismatici non hæretici regulariter de hæresi leviter tantùm sunt suspecti, pro temporis tamen diuturnitate, qua in schismate perseverarunt, vehementem suspicionem incurrere possunt, quam abjurare tenentur. Ita ille, & ante illum Duardus *in Bull. Cœn. lib. 2. can. 1. q. 156. n. 12.* & Pegna *in direct. p. 2. comment. 73.* Igitur supradicti ex consideratione diuturnitatis temporis, circumstantiarum & personarum aliquando leviter, vel ut vehementer de hæresi suspecti abjurabunt & si errorem habuerint in intellectu, abjurabunt ut hæretici de formali.

3. Nota tamen quod supradicti non solùm suspicionem hæresis levem, vel vehementem, ut dictum est, abjurare debent, sed etiam schisma. Forma verò schismaticorum abjurationis debet esse, ut observat Sanctarellus *tr. de hæresi cap. 43. dub. 1. num. 16.* & alii penes ipsum, juxta dispositionem *d. quoties cordis 1. q. 7.* Sed quoad alias pœnas Castrus Palaus *tom. 1. tract. 6. disp. 4. punct. 6. num. 20.* asserit supradictos posse puniri pœna pecuniaria, exilio, carcere, triremibus, & si pertinaces existunt, tradendos esse Curiæ sæculari; & hæc omnia docet etiam Sousa *in aphor. Inquis. lib. 3. c. 27. num. 7.* Item ut videre potest apud Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 2. c. 36. à nu. 10.* & alios penes ipsum, puniuntur supradicti. Primò pœna amissionis jurisdictionis. Secundò excommunicationis latæ sententiæ. Tertiò inhabilitatis ad beneficia Ecclesiastica acquirenda, etiam post schismatis penitentiam. Quartò privationis ipso jure beneficiorum ante schisma adeptorum, Vide etiam alias pœnas contentas in constitut. nostri Pauli IV. edita *anno* 1559. quam commentariis illustrat Scortia *in Bull. Pontific. epit. 72. theor. 182. & seqq.* & Duardus *in Bull. Cœn. lib. 2. can. 1. q. 57. n. 13.*

4. Notandum est tamen hic contra Pegnam *in direct. p. 2. comment. 73.* Duardum *in Bull. Cœn. lib. 2. q. 56. n. 5.* & alios non esse in jure irregularitatem inflictam contra schismaticos, nam *in c. quia diligentia, de elect.* quod pro se adducit Pegna, nihil asseritur de irregularitate, sed solùm de inhabilitate ad beneficia. Et ita nostram sententiam tenet Suarez *de cens. disp. 43. sect. 2. nu. 7.* & alii. In uno casu tamen schismaticos esse irregulares dicendum est, quando nimirum schisma esset publicum, sed in tali casu essent irregulares irregularitate generali, quæ ex quovis crimine notorio digno depositione oritur, quæ cessat ablata infamia per contrariam pœnitentiam, & ita observat Sayrus *de censur. lib. 7. c. 12. n. 16. ver. 3. juncto ver. Primus est de hæresi*, & Bonacina *in Bull. Cœn. disp. 1. q. 2. punct. 5. n. 13.*

Sup. hac sup. in tr. 5. R. 96. §. ult. circum ad fin. 4.

5. Notandum est etiam hic cum Coninch *in 2. 2. D. Thom. disp. 30. dub. 5. n. 48.* ex Cajetano *in 2. 2. q. 39. art. 1. in fine, & in summ. ver. schisma*, ut quis sit schismaticus, non sufficere quòd in re aliqua particulari nolit obedire Pontifici, quia ipsi videtur nimis difficilis aut contra suum honorem, temporalem commoditatem, aut quia putat Pontificem non posse sibi similia præcipere, aut similem ob causam, modò agnoscat eum esse Superiorem & caput Ecclesiæ. Nam ad schisma requiritur inobedientia conjuncta cum quadam rebellione, qua quis vult se omninò subtrahere à subjectione ejus, quem novit certo esse Pontificem, aut saltem nullam habet probabilem rationem dubitandi, an alter sit verus Pontifex; si vero dubitet probabiliter, an sit verè, aut validè à Cardinalis electus, non esset schismaticus, si ei nollet subjici. Vide etiam Valentiam *tom. 3. disp. 3. quæst. 15. punct. 1. prop. 3.* & Bonacinam *in Bull. Cœn. disp. 1. q. 2. punct. 5. num. 3.* Et hæc dicta sufficiant circa pœnas delictorum in particulari; tamen pro complemento materiæ huius tractatus necessariam esse existimo discussionem aliquorum dubiorum in praxi sæpiùs occurrentium quæ infra scripta erunt.

R E S O L. XXX.

An Inquisitores possint unire duas semiplenas probationes ad damnandum reum pœna ordinaria? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 30.

§. 1. NEgativè respondet Antonius Sousa *in aphor. Inquis. lib. 2. c. 5. n. 10.* Castrus Palaus *to. 1. tr. 4. disp. 4. 8. punct. 10. n. 7.* Anton Quevedo *de indiciis & tortura p. 1. cap. 6. nu. 2.* Simanca *in cathol. instit. tit. 51. n. 5. & in enchir. tit. 34. n. 3.* Pegna, Farinacius, & alii penes ipsos; & ratio est, quia cùm quælibet semiplena probatio in suo ordine diversa sit, non potest cum alia conjungi. Se his non obstantibus, affirmativam sententiam in favorem fidei tenendam esse docent duo præstantissimi Inquisitores, Jo. Rojas *singul. 88. n. 16.* & Umbertus Locatus *in praxi, ver. testes*, quia cùm utraque semiplena probatio ad eumdem finem tendat in causis hæreticorum, potest cum alia con-

alia conjungi, & hanc sententiam novissimè tenet Joseph Sesse Consultor S. Officii *in decis. regni Aragon. tom. 4. decis. 477. num. 24.*

2. Verùm ego tunc huic sententiæ libenter adhærerem, quando simul cum duabus semiplenis probationibus, essent alia indicia, & ita tenet Doctiss. Inquisitor Didacus Cantera *in quæst. crimin. cap. 2. de prob. per testes, quæst. 5. num. 2.* qui citat Ripam. Unde concordantur supradictæ sententiæ contrariæ, nam prima negativa procedit, quando tantùm adsunt duæ semiplenæ probationes; secunda verò affirmativa procedit, quando cùm semiplenis probationibus concurrunt alia indicia. Sed hodie regulariter praxis Inquisitionis Hispanicæ absolutè sequitur opinionem negativam, & non damnat hæreticos ad pœnam ordinariam, ex duabus semiplenis probationibus, etiam si adsint alia indicia.

R E S O L. XXXI.

An Inquisitores possint condemnare reum hæreticum ad pœnam ordinariam, si adsunt tantùm testes singulares?

Et quid, si testes de eadem hæresi sint concordes, sed eam quisque audivit in vario loco, & diverso tempore, an dicti testes sufficiant ad condemnandum eum pœna ordinaria? Ex p. 4. tract. 7. Res. etiam 31.

Sup. hoc sup. In 1290. Ref. 31. §. Dico septimo, & §. Oc-co undecimo, & in Ref. 33. §. ult.

§. 1. AFfirmativam sententiam docet Anton. Gomez *var. tom. 3. c. 12. num. 12.* Zanchinus *in tract. de hæret. c. 16. num. 6.* cum aliis, quos citat Rojas *de hæret. part. 2. assert. 6. numer. 139.* & ratio est, quia omnes hæreses connexæ sunt & invicem colligatæ, ut patet *in cap. excommunicamus 1. de hæretic. cap. accusatus, eodem tit. in 6.* & secundùm hanc sententiam ad probandum, quòd Cajus sit hæreticus satis est, si testes singulares contra illum testificentur de diversis hæresibus prolatis ab eo diverso in loco & tempore, ut si v. g. aliquis testificet audivisse Cajum mense Januario in tali loco negantem in Hostia consecrata esse Corpus Christi, alius dicat in diverso loco & tempore Cajum negantem Mariam matrem Dei esse Virginem, &c.

2. At his non obstantibus, contrariam sententiam tenendam esse puto, quam tuentur DD. quos citat Rojas *loc. citat. num. 134.* quibus ego addo Didacum Cantera *in qq. crim. cap. 2. de vera Confess. num. 17.* Zanardum *in direct. Confess. part. 3. capit. 111. num. 11.* Azorium *tom. 3. lib. 13. cap. 27. q. 7.* Flores de Mena *var. qq. lib. 3. q. 22. num. 45.* Aragon. *in 2. 2. D. Thom. q. 70. art. 2.* Sanctarellum *tract. de hæret. c. 39. dub. 1. num. 4.* Morlam *in empor. juris, part. 1. tit. 11. in prælud. num. 51.* Sayrum *in Clavi Reg. lib. 12. cap. 21. num. 16.* Mirandam *de ordin. judic. q. 23. art. 4. concl. unic. in fin.* Menochium *vol. 2. consil. 149. num. 17. & 44.* Ignatium de Villar *in sylva respons. lib. 1. resp. 15. numer. 38.* & ratio est, quia per testes singulares nulla species hæresis est plenè probata; nam ex pluribus diversis nunquam resultat unum integrale, ut patet *in l. sancimus, §. si quis autem C. de donat. & in leg. usura, C. de usuris*, & plura imperfecta non faciunt unum perfectum, ut habetur *in l. unic.* quæ ita sumatur, *Cod. qui rutel. n. se excus.* Non est tamen negandum, ut optimè observat Cantera *loc. cit.* quòd ex testibus singularibus posset fieri probatio, ut daretur aliqua pœna extraordinaria, vel aliqua tortura & ita etiam docet Scaccia *de judiciis tom. 2. lib. 2. cap. 9. dub. 10. num. 527.* Sed cùm hæc omnia vera sint, difficultas est an si testes de eadem hæresi sint concordes, sed eam quisque audivit in vario loco, & diverso tempore, an inquam dicti testes sufficiant ad condemnandum hæreticum pœna ordinaria? Affirmativam sententiam docet doctus Simanca *in enchir. tit. 37. n. 8 & in instit. cathol. tit. 64. num. 77.* contra quem insurgit novissimè Freytas *in addit. ad tractat. de Confess. solic.* Rodericus Acugna *q. 22 num. 25.* & alii penes ipsum, cum Flores de Mena *var. qq. lib. 3. quæst. 22. num. 45.* Scaccia *loc. cit.* & Joannes Rojas, qui *in tract. de hæresi part. 2. num. 145.* periculosam vocavit hanc sententiam Simancæ. Verùm illam sequuntur Salicetus *in l. testium, cap. de testibus, nu. 26.* Conradus Brunus *lib. 4. de hæret. cap. 9.* & ex neotericis Hippolytus Riminald. *lib. 1. cons. 7.* & Leonard. Lessius *de justit. & jure lib. 2. cap. 30. dub. 4. num. 33.* ubi sic asserit. Si duo de eadem hæresi asserta deponunt, & solùm in tempore discrepent, plenè probant, quia in substantia delicti conveniunt, & quamvis non sit idem numero actus, tamen quia est idem numero significatum, habetur pro eodem actu, imò discrepantia temporis interdum facit ad majorem fidem. Ita Lessius. Unde patet nimis rigidè contra Simancam loquutum fuisse Rojas; nam licèt ejus opinio sit probabilior, tamen opinionem Simancæ non periculosam, sed probabilem esse puto, & ideò novissimè illam mordicus defendit Sousa *quæst. unic. de testib. singul. sect. 2. num. 11. post aphor. Inquis.* & tanquam probabilem etiam admittunt Joseph. Aldrete *de relig. discipl. tuend. lib. 2. cap. 3. n. 29.* & Anton. Sanctarellus *tr. de hæresi c. 39. dub. 1. n. 6. in fine*, & post hæc scripta inveni eamdem opinionem Simancæ docere etiam Miranda *de ordine jud. tom. 1. q. 17. art. 8. conclus. 5.* & Villalob. *in sum. tom. 2. tract. 17. diff. 3. num. 6.* ubi ita ait. (Por testigos singulares no se puede provar que uno es herege, mas, el maestro Arag. *in 2. 2. q. 79. art. 2.* Sacada dos casos. El primero es, quando los testigos concuerdan en la heregia, y discuerdan en el tiempo, ò lugar, porque en este caso, seria como el ladron que mostro la cosa, que havia hurtado à diferentes personas en diferentes tiempos y lugares. El segundo caso es quando los testigos singulares caminan à un fin y son muchos y fide dignos, que entonces se le puede dar entero credito.) Ita ille, & hæc dicta sufficiant pro defensione Simancæ, licèt ego, ut dixi, contrariam sententiam teneam, quam etiam novissimè tenet Paulus Layman *in theolog. moral. lib. 3 sect. 5. tract. 6. c. 4. num. 5.* Dico igitur quod etiamsi reus pluribus testibus singularibus idoneus urgeatur adhuc ordinaria pœna puniri non poterit; & ideò si in negativa persistat per aliquod temporis spatium est expectandum & inquirendum, an testes per omnia concordes haberi possint. Sed priùs torquendus, qui si nihil confiteatur, abjuret de vehementi, tum ad triremes, vel carcerem perpetuum damnetur, nec Curiæ sæculari tanquam negativus relaxari poterit, & hæc omnia docet etiam Pegna *in direct. Inquis. part. 3. comm. 121.* & Scaccia *de judic. lib. 2. cap. 9. dub. 10. num. 527.* & Castrus Palaus *tract. 4. disp. 8. punct. 15. §. 4. n. 16.*

Sup. hoc in Resol. 1 not. q. 1171. §. Dico octavo.

3. Nota tamen, quod ex diversitate supradictarum opinionum orta est differentia inter stylum Inquisitionis Hispan. & Inquisitionis Lusitanæ; nam in Inquisitione Hispan. hæretici nunquam damnantur ad pœnam ordinariam, ex testibus singularibus, secus autem in Inquisitione Lusitana, ut notat Sousa *in quæst. un. de testib. sing. post aphor. Inquis.* & ideò Fernand. *in exam. Th. mor. part. 1. c. 19. §. 10. n. 19.* sic ait crimen hæresis Judaismi, Lutheranismi, &c. sufficienter probatur per plures actus singulares tendentes ad eundem finem, atque ideò testes de his criminibus singulariter testificari verè habentur concordes, & probat usus Inquisitorum in nostra Lusitania; quia aliter non satis provideretur bono communi, poterit enim unus hæreticus totam inficere urbem, & Judæus cum singulis judaizare, neque tamen convinci. Oppositam sententiam sequuntur Inquisitores in Hispania. Ratio eorum est, quia nulla species perfectè probatur nisi in aliquo singulari individuo. Ita Fernand. Verùm in Tribunali Inquisitionis hujus Regni Siciliæ observatur jus Inquisitorum Hispaniæ, & ita etiam observat praxis Inquisitionis Rom. ut notat Freyt. *in tr. de Conf. solic. q. 22. n. 24.* ut patet apud Farin. *q. 64. nu. 218. in fin.* & apud Masc. *lib. 2. conc. 856. n. 25. & 26.* & ita docet Freyt. *ubi sup. in editione noviss. nu. 64.* ubi probat circa præsentem quæstionem omnes alias Inquisitiones sequi debere stylum Inquisitionis Romanæ, & non damnare reum ad pœnam ordinariam ex testibus singularibus.

R E S O L. XXXII.

An reus hæreticus mala vita, & fama possit puniri ab Inquisitoribus ex duobus tantùm testibus contestibus tamen, & idoneis? Ex p. 4. tr. 7. Res. etiam 32.

§. 1. VIdetur prima facie respondendum negativè, quia, ut docet Acugna *de Conf. solic. q. 23. n. 7.* & alii penes ipsum, testes quorum nomina non publicantur respectu rei, non sunt idonei, & omni exceptione majores. Sed in Tribunali SS. Inquisitionis nomina testium non manifestantur reo. Ergo, &c. Minor patet ex praxi, & major probatur, quia delatus non potest per ignorantiam testium, de quibus nomina nescit, adversus eos aliquid objicere. Ergo non erunt testes omni exceptione majores, & ita hanc sententiam docet ex neotericis Octavus Spathar. *in praxi Reg. tr. 7. c. 14. n. 2.* Eymeric. *in direct. Inquis. p. 3. q. 71.* Alber. *de agnosc. prop. hær. q. 34. n. 3.* & alii penes Farinac. *tract. de hær. q. 88. §. 3. num. 56.* quibus adde Barb. *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. c. 5. n. 5.*

2. Verùm ego contrariam sententiam teneo, quam tuetur Didacus Cantera *in quæst. crim. c. 1. de hær. n. 61.* Jo. Simanca *in enchir. tit. 34. n. 5. & in instit. tit. 51. n. 8. & tit. 64. nu. 36.* Gundissalvus *tract. de hæret. q. 13. n. 9.* & alii, quos novissimè citat, & sequitur Anton. Sanctarell. *tr. de hær. cap. 39. dub. 2. n. 12.* quibus adde Torreblanca *de magia lib. 3. c. 17. n. 70.* Lessium *lib. 2. c. 30. dub. 4. n. 33.* & ratio est, quia cùm in ore duorum, vel trium testium stet omne verbum, & nullo jure ab hac regula excipiuntur ii, qui de hæresi debent damnari; ergo justè per duos testes condemnabuntur, & hanc sententiam velut communem sequitur etiam Jul. Clar. *in pract. lib. 5. §. hæresis, n. 20.* & eam usu esse receptam in Tribunalibus Inquis. testatur Pegna *ubi infrà*. Nec contra sententiam nostram faciunt DD. pro opinione negativa citati. Nam, ut observat Farinac. *loc. cit. num. 18.* concordandi sunt, ut videlicet loquantur, quando testes non sunt omni exceptione majores, & sic testimonium duarum feminarum non sufficiet ad condemnandum hæreticum, vel dic meliùs, quòd DD. contrarii loquuntur in casu quando delatus est vir alioquin bonæ famæ, secus autem si esset malæ famæ, & ita Jo. Roias *de hæret. part. 2. num. 103.* sic ait. Ego non auderem in tam gravi crimine duobus tantùm legitimis testibus quempiam condemnare nisi delatus esset malæ opinionis, & famæ,

mæ, vel alia adminicula contra eum concurrerent, quo casu communis DD. opinio esset tenenda. Ita Rojas, & alii.

3. Restat modò respondere ad argumentum contrarium supradictum, ad quod respondeo cum Joseph. Aldrete *de relig. discipl. tuen. lib.1. cap.14. num.13.* & aliis, quòd in sacro Inquisitionis Tribunali diligentia DD. Inquisitorum supplet abundanter id quod defensionis, in testium nominibus supprimendis; adimitur.

4. Claudam igitur hoc quæsitum cum verbis doctiss. Francisci Pegna *in direct. Inquisit. comm.20.* sic asserentis. Non possumus diffiteri liberum esse judicibus fidei, & ob communem sententiam, & ob jura duos solùm testes idoneos in quavis causa postulantia, & ob communem usum sacri Tribunalis Inquisitionis, ad voces duorum testium idoneorum, reum hujus criminis condemnare. Negativa sententia valdè benigna est, & secura, quæ tunc potissimum non esset contemnenda, quando reus insignis probitatis communiter haberetur, & integræ famæ & incorruptæ vitæ; tunc enim non esset incongruum, aut differre supplicium, donec fortè aliæ accederent conjecturæ & probationes; aut mitiùs punire, & hac etiam ratione videntur loquuti hujus opiniones assertores. Ita Pegna. Unde reus malæ vitæ, & famæ potest puniri à DD. Inquisitoribus tanquam hæreticus ex delatione duorum testium, dummodo sint contestes, & omni exceptione majores, & ita præter DD. citatos tenet etiam Malleus maleficarum *tom.1. p.3. q.2.* & hæc dicta sint in rigore loquendo; nam hodie praxis nostræ Inquisitionis Hispanicæ, regulariter non damnat quoscumque hæreticos ad pœnam ordinariam, nisi per tres testes contestes idoneos.

RESOL. XXXIII.

An Inquisitores possint damnare reum, ut publicè abjuret de levi?

Et an abjuratio de vehementi, quamvis fieri debeat publicè, & in loco publico, possit tamen ex rationabili causa fieri non publicè, sub secreto?

Et notatur, quod ætas necessaria ad abjurationem in masculis est 14. annus, & in fœminis 12.

Et advertitur, quod si supra dicti reconcilientur ex hæresi formali propter eorum confessionem, & postea relabantur, ex misericordia, consulto Supremo Consilio Inquisitorum, videntur admittendi pro illa vice, non obstante relapsu? Ex part.4. tract.7. Resol. 33.

§.1. NEgativam sententiam docet Sanctarell. *tr. de hæresi, c.41. dub.2. n.4.* Sigismund. Scaccia *de judic. caus. &c. lib.1. c.59. n.10* Pegna *in direct. Inquis. p.2. comm.40.* Barbosa *in collect. tom.2. lib.5. tit.7. c.9. n.12.* & Rojas *singul.1. n.26.* ubi sic ait. Secunda differentia quæ est inter abjurationem de vehementi, & de levi est respectu loci; nam abjuratio de vehementi fit solemniter in conspectu totius populi, sed de levi in domo Episcopi, vel coram Inquisitoribus. Ita ille, & ante omnes Simanca *tit.2. n.24.*

2. Verùm hæc sententia ita absolutè prolata (pace tantorum virorum) mihi non placet, & hodie praxis S. Inquis. Hispan. in aliquibus casibus, ut patet, est in contrarium; nam contrahentes binas nuptias abjurant de levi, & tamen publicè: idem etiam faciunt aliquando blasphemi, legentes libros hæreticorum, Astrologi judiciarii, &c. ut *infrà* suis locis patebit. Unde libenter adhæreo sententiæ Eymerici, qui pro sua sententia malè citat Rojas, *in direct. Inquis. p.3. n.161.* ubi docet quòd reus si est suspectus publicè, debet etiam publicè abjurare de levi; si autem non, abjurabit in Audientia secreta Inquisitorum, secundùm quod apud plures, vel pauciores suspectus fuerit de hæresi. Igitur in casibus contingentibus, hoc remittendum puto arbitrio DD. Inquisitorum, & ideò Sousa *in aphor. Inquis. lib.2. c.40. n.5.* loquens, de abjuratione levi, sic ait: Hæc abjuratio aliquando fit publicè, aliquando verò secretè, secundùm quòd culpa publica, vel occulta fuerit, prout Inquisitoribus videbitur. Ita ille.

3. Nota etiam quòd licèt abjuratio de vehementi, debet fieri publicè, & in loco publico, ut diximus, & docet Riminald. *lib.6. consil.186.* Menoch. *de arbitr. lib.2. cas.322. num.1.* & constat ex *cap. ad abolendam, §. præterea, de hæret.* & *ibi* Butrius *num.6.* Socin. *n.8.* & Ananias *n.12.* & ex Bulla Martini V. tamen aliquando, ut optimè notat Pegna *in direct. Inquis. part.3. comm.40. n.161.* rationabilis causa potest suadere, ut abjuratio de vehementi efficiatur etiam non publicè, sed secretò. Ætas verò necessaria ad abjurandum in masculis est 14. annus, in fœminis 12. ut patet ex Consil. Tolet. *c.11.* & Bituricensi *cap.31.* Non desinam tamen hic apponere verba Instr. Vallisolet. *anno* 1488. §.12. sic asserentis. (Los menores de edad de discrezion assi hombres como mugeres no sean obligados à abjurar publicamente salvo despues de los dichos años de discrezion, que son doze en embra, y catorze en varon, y que assi se entienda el capitulo de las ordenaciones de Sevilla, que en esto dispone, y que siendo mayores de los dichos años, abjuren de lo que hizieren en menor edad, siendo doli capaces.) Quæ verba ut observat Paramus *lib.3. q.4. n.17.* & ante illum Pegna *in direct. par.3. comm.40. n.162.* indicare videntur pueros ante ann. 14. & fœminas ante 12. posse abjurare, non tamen publicè, si doli capaces fuerint. Sed ego puto, hanc sententiam raro à DD. Inquisitoribus in praxi deducendam esse, & ideò Sousa *in aphor. lib.2. c.40. n.4.* sic ait Masculi ante 14. annum, fœminæ verò ante 12. non abjurant, nisi raró, etiamsi sint doli capaces. Ita ille, & Pegna *loc. cit.*

4. Advertendum est tamen, quòd supradicti si reconcilientur ex hæresi formali propter eorum confessionem, & postea relabantur, ex misericordia consulto supremo Inquis. Consilio videntur admittendi pro illa vice, non obstante relapsu, iterum ad reconciliationem, & ita tenet Inquisitor San Vincente *in manuscr. c.9. §.3.* ubi sic ait. (Si el relapso esta convencido de la relapsia por testigos, haviendo sido la primera vez solo convencido por su confesion, aunque en rigor deve ser relaxado, se deve atender mucho à la edad y capacidad del Reo, al tiempo de la primera reconciliacion, pues por lo menos siendo de los que abjuraron los errores, que tuvieron menores las mugeres de doze y los hombres de quatorce años, conforme à la instrucion de Valladolid, ibi doli capaces, parece que se deve usar con ellos de misericordia, admitiendo los segunda vez à reconciliacion consultando siempre al Consejo.) Sic ille Cujus opinio deserviet *suprà proximè cap.26. de relapsis.*

RESOL. XXXIV.

An Inquisitores debeant punire tanquam hæreticum, facientem ritus hæreticales, seu proferentem verba hæreticalia, & negantem intentionem? Ex p.4. tr.7. Res. etiam 34.

§.1. EGo more meo breviter, & clarè colligam aliqua ex probatissimis Authoribus. Dico igitur, quod Jo. Rojas *de hæret. p.1. n.276. & seq. & num.583. & seq.* Albertin. *de agnosc. q.8. n.12. q.32. n.17. q.34. n.57.* & alii, asserunt quod si quis confessus, vel convictus, dicat se ritus hæreticales fecisse, sed neget intentionem, ut hæreticus puniendus est, & ideò relaxandus Curiæ sæculari, tanquam hæreticus negativus. Verùm his non obstantibus, Didacus Cantera *in qq. crim. rubr. de hæret. cap.1. dub.6. n.69.* concludit, quòd licèt de rigore juris supradicta sententia sustineri possit, ejus tamen opinio est, quòd si reus, sive confessus tantùm, sive convictus & confessus, de facto hæreticali intentionem neget, non relaxandus tanquam hæreticus, sed super intentione torquendus est. Et ita hanc sententiam tenet etiam Peg. *in direct. Inquis. p.2. comm.59. §. quod si non compareant sponte* Lazar. *de blasph. q.6. n.13.* & Jacob. de Grassis *in decis. p.1. lib.2. c.5. n.15.* Lapus & Card. penes Canteram *ubi suprà*, qui mordicus tenet negativam sententiam, & respondet ad argumenta Rojas.

2. Sed quid dicendum, si non agatur de factis hæreticalibus, sed tantùm de verbis? Rojas *ubi suprà, de hæret. part.1. num.302. 303. & 306.* cum Albertino *de agnoscend. q.36. n.18. q.8. num.12. & q.34. nu.52. & 53.* & alii putant, quod si aliquis confitetur non facta, sed verba hæreticalia protulisse & negat intentionem, is non tanquam hæreticus relaxandus est, sed quia est de hæresi suspectus, potest super intentione torqueri. Vide etiam Decianum *in tract. crim. lib.5. c.36. n.19.* Pegnam *in direct. Inquis. part.3. q.61. comm.110.* & alios. Igitur supradicti DD. distinguunt inter facta & verba hæreticalia, & ideò putant confitentem se fecisse facta hæreticalia, & negantem intentionem, relaxandum esse tanquam hæreticum; confitentem verò se dixisse verba hæreticalia, & negantem intentionem, torquendum esse tanquam de hæresi suspectum, & ita in specie sentit iterum Albertinus *de agnoscend. q.36. n.18.*

3. Advertant tamen Lectores, quòd doctus Simanca varius sibi videtur, & contrarius in hac quæstione, nam *in cath. instit. tit.65. nu.52.* asserit absolutè & sine ulla distinctione torquendum esse reum, qui confessus fuerit se dixisse, aut fecisse aliquid hæreticum, si neget intentionem hæreticam, & antea *tit.13. n.16. & in enchir. tit.29. num.8.* contrarium docet, nempè quòd qui facto, aut verbis hæresim committit, ut hæreticus puniendus est, quamvis recta intentione id fecisse juraverit.

4. Sed quid ego sentio in hac quæstione, dicam breviter. Opinionem Canteræ, & aliorum asserentium, quòd in verbis, & in factis, si reus neget intentionem, sit tantùm torquendus, puto probabilem esse, quando reus ipse confitetur delictum, & negat intentionem; secus autem si non solùm confiteatur delictum, sed de illo sit convictus & ita hanc sententiam tenet novissimè Torreblanca *de magia lib.3. c.5. n.49.* Farinac. quem citat & sequitur Castrus Palaus *tract.4. disp.4. punct.3. num.17.* Igitur negantem intentionem, & ritus hæreticales facientem, si testibus esset convictus puto tanquam hæreticum negativum relaxandum esse, quia aliter aperiretur via omnibus hæreticis vitandi condemnationem; nam omnes se excusarent, dicendo absque intentione verba hæreticalia dixisse, & facta præstitisse; & hæc opinio hodie regulariter servatur saltem in nostris Tri-

Tribunalibus Inquisitionis Hispanicæ, ut testatur Joseph Sesse *in decision. Regni Aragon. tom. 4. decis. 441. numer. 3. in fine*,

RESOL. XXXV.

An Inquisitores possint superveniente probatione reum absolutum iterum examinare, & condemnare?

Sed difficultas est, an reo in pœnam extraordinariam condemnato ob defectum probationis, si superveniant novæ probationes, possint illum Inquisitores in pœnam ordinariam condemnare?

Et an verò indicia supervenientia sint conjungenda cum indiciis, ex quibus reus prius fuerat tortus? Ex part. 4. tract. 8. Ref. etiam 35.

Sup. hoc sup. in tr. 10. Res. 73.

§. 1. Licèt in aliis criminibus, post sententiam absolutoriam non liceat reum absolutum iterum de eodem crimine examinare, inquirere, & punire; attamen in favorem fidei contrarium dicendum est in causa hæresis, in qua sententia absolutoria nunquam transit in rem judicatam, ut latè probant Sousa *in aphor. Inquis. l. 2. c. 37. nu. 31.* Rojas *de hær. p. 2. num. 384.* Simanca *in cathol. inst. tit. 60. n. 13.* Pegna *in direct. Inquis. par. 3. comm. 37. & 92.* Scaccia *de judic. l. 1. c. 93. nu. 2. & 3.* & ita determinavit Pius V. *in Bull. edita an.* 1567. & hæc opinio procedit contra Repertor. Inquis. *ver. absolutio*, & *ibi* Mandosium *in addit. lit. E*, etiam si reus fuisset absolutus de eadem hæresi tanquam innocens, ut optimè notat Scaccia *loc. cit.* & ideò *in instruct. Hispalen. anno* 1484. *n. 3.* sic habetur. (Item acordaron y ordenaron, que los que fueren presos por este delito que no sean fatigados en las carceles, en la dilacion del tiempo, que luego se haga el processo con ellos, porque no haya lugar de quexarse y no se detengan à causa de no hazer entera provanza, pues que es causa que quando sobreviene probanza se puede de nuevo agitar no obstante la sentencia, que fuere dada.) Sic ibi. Hinc infertur cum Ferdinando de Castro *in oper. moral. tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 11. n.* 10. in causa hæresis, probationes supervenientes conjungi posse cum præcedentibus insufficientibus, & ob quarum insufficientiam absolutus fuit reus ab instantia judicii. Vide Pegnam *in director. part. 3. comm. 92.* & Simancam *in cathol. instit. tit. 18. n. 12.*

Sup. hoc in Res. ... p. 2. à

2. Sed difficultas est, an reo in pœnam extraordinariam condemnato ob defectum probationis, si superveniant novæ probationes, possint illum Inquisitores in pœnam ordinariam condemnare? Lucas de Peña & Jacobus Bellovisio apud Rojas *ubi infrà*, affirmativam sententiam tenent; alii verò asserunt, quòd si pœna extraordinaria non fuit executioni mandata, tunc reus pœna ordinaria puniri potest, superveniente legitima probatione; secus si mandata sit executioni, & ita docet & observatum esse in Hispania in Sacr. Inquisit. Tribunali testatur Ferdinandus de Castro *ubi suprà in oper. mor. tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 11. n. 11.* Igitur secundùm Castrum, si pœna sit executioni mandata, in casu tali censet nullo modo posse puniri reum pœna ordinaria, sed à pœna ordinaria detrahendum, quantum arbitraria importat; nam alioquin reus puniretur gravius, quàm mereretur, & in hanc sententiam inclinat Rojas *de hæret. part. 2. num.* 392. licèt loquatur cum verbo *forsitan*, & in hac quæstione difficili & ambigua, discipuli potius quàm Magistri officio fungi velit. Verùm ego absolutè & sine ulla formidine existimo tenendam esse opinionem Castri Palai, quam tenet etiam novissimè Anton. Sousa *loco infrà citando, num. 8.* ubi sic ait. Condemnatus propter hæresim, aut suspicionem illius in pœnam arbitrariam ex defectu probationis, si plena probatio supervenerit, puniri debet pœna ordinaria, dummodo prima pœna adimpleta non fuerit; si autem adimpleta sit, compensetur in secunda. Ita ille, qui optimè tamen *n. 9.* limitat supradictam sententiam in caso, quo pœna ordinaria delicti sit capitalis; nam prima pœna etsi corporalis, non minuet secundam; nec secunda compensabitur cum prima, sed tota ordinaria imponi potest, cùm talis pœna divisibilis non sit.

3. Et tandem non desinam hic adnotare ea quæ etiam observavit apud eundem Sousam *in aphorism. Inquisit. lib. 2. cap. 37. num. 7.* ubi ita ait. Abjurata vehementi hæresis suspicione, si dentur novæ probationes non plenè convincentes novorum lapsuum, post dictam abjurationem commissorum, de juris rigore tales probationes conjungi possunt cum præcedentibus, ad unam constituendam probationem, cùm sententia non transeat in rem judicatam, hactenus tamen hoc practicari non vidi. Ita Sousa, quod est valdè notandum. An verò indicia supervenientia sint conjungenda cum indiciis, ex quibus reus priùs fuerat tortus, videant Domini Inquisit. omninò Prosperum Farinac. *in addit. ad ejus opera post lib. 3. Consilior. ad q. 4. n. 29. fol. mihi 6. col. 1.* ubi sic ait. Si quis fuit absolutus ex eo quòd in tortura perstiterit, & tunc sine dubio indicia, quæ per torturam fuerunt purgata, & sublata, nullam vim habent, mortua sunt, nec propterea conjungi possunt cum aliis supervenientibus indiciis, aut probationibus; secus si tortura non illata reus fuit absolutus, ex eo quod in judicium contra ipsum deducta non sufficiebant ad condemnandum. Tunc enim imperfecta probatio primæ instantiæ, conjungitur cum superveniente probatione, secundùm veram, communem & usu receptam sententiam, de qua est Bart. Host. Abb. Felin. Alex. & Alciat. *in locis per eum relatis*, testatur Simanca *Cathol. instit. tit. 18. rubr. de defunctis, n. 20.* Et hanc declarationem bene notа, quia (ni fallor) alibi eam non reperies in specie positam, sæpè habui in tacto, & sic, ut *suprà*, judicavi, & communiter judicatum vidi. Ita Farinacius *loc. cit.*

RESOL. XXXVI.

Quænam pertinacia sufficiat ad constituendum hominem hæreticum, non solum in foro interno, sed etiam externo?

Et supponitur nullam esse hæresim sine pertinacia?

Et an ignorantia crassa, & supina excuset ab hæresi, & quid de affectata?

Et an sit censendus hæreticus pertinax vir simplex admonitus ab Inquisitoribus, vel Episcopo, si adhuc in suo errore persistat? Ex p. 4. tract. 7. Ref. etiam 36.

§. 1. Suppono nullam esse hæresim sine pertinacia, ex D. Thom. *2. 2. q. 11. art. 2. ad 3.* Augustino *epist.* 162. quo clarè habetur *in cap. dixit Apostolus 24. q. 3. cap. in Ecclesia, eadem quæst. & causa*, & expressè *in Clem. un. de summ. Trinit. & fide Cathol.* & colligitur ex aliis juribus, ut ex *cap. damnamus, de summ. Trinit. & cap. cum contumacia, de hæret. in 6. & cap. excommunicamus, de hæret.* & patet ex definitione ipsius hæresis, quæ dicitur error voluntarius contra aliquam fidei veritatem cum pertinacia assertus ab eo qui fidem recepit. Sed difficultas quæ multorum torsit ingenia, consistit in declarando, quænam sit ista pertinacia, sine qua nullus est hæreticus. *Sup. hoc, quod hic supponitur, sup. in tr. 8. quomodo recitative ex Res. 19. ... §. 1. & 2.*

2. Prima opinio est ferè omnium Theologorum asserentium ad pertinaciam sufficere, quòd sciens quis aliquid esse de fide, deliberatè illud non credat, sed ut quis animadvertat suam opinionem esse contrariam sensui Ecclesiæ Catholicæ, & tamen neglecta auctoritate Ecclesiæ persistat in sua opinione. Ita Becanus *in 2. 2. cap. 14 quæst. 2. concl. 3. num.* 10. Scortia *in Bul. Pontif. epit. 4. theor.* 8. Turrianus *tom. 1. in 2. 2. disput. 55. dub. 2.* Vasquez *in 1. 2. quæst. 76. art. 7. disp. 126. cap. 3.* Valentia *tom. 3. disp. 1. quæst. 11. punct. 1.* Sanchez *in summ. tom. 1. lib. 2. cap. 7. n. 4.* Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 9. quæst. 1.* Castrus Palaus *tom. 1. tract. 4. disput. 3. punct. 2. num. 1.* Coninch. *de fide disp. 18. dub. 7. num. 78.* Filliuc. *tom. 2. tract. 22. cap. 6. n. 153.* Layman *lib. 2. tract. 1. c. 13. num. 2.* Reginaldus *tom. 1. lib. 9. c. 14. n. 224.* Pesantius, Malderus, Sylvius, Bañez, Aragon, & Cajetanus *in 2. 2. q. 11. artic. 2.* cum aliis penes ipsos.

3. Secunda opinio est aliquorum Jurisperitorum non peritè asserentium, minimè esse hæreticum pertinacem, si quis priùs non fuerit admonitus. Ita Alciat. *in l. 2. C. de sum. Trin. & fid. Cathol. n. 3.* ubi sic ait. Pertinacia est, quæ hominem hæreticum facit, quapropter si quisquam in Trinitate non rectè sentiat, nisi admonitus persistat, hæreticus non est. Sic ille, & inter Neotericos hanc sententiam docet Menoch. *volum. 2. cons. 149. n. 49.* ubi sic ait. Ut quis dicatur hæreticus pertinax, debet constare, quòd fuit monitus, & instructus de veritate, & quòd ea instructione spreta persistat in eadem opinione, & citat pro hac sententia Lupum, & Turrecrematam, quibus addi potest Palatius Rub. *in alleg. in mat. hæres. §. 3. per tot.* Unde D. August. *de Civit. Dei, lib. 8. cap. 51.* relatus *in cap. qui in Ecclesia 24. qu. 3.* sic ait. Qui in Ecclesia Dei morbidum aliquid, pravumque sapiunt, si correcti, ut sanum rectumque sapiant, resistunt contumaciter, sua pestifera dogmata emendare nolunt, sed defendere persistunt, hæretici sunt. Et *in Clem. un. de summ. Trinit.* Pontifex definit hæreticum censendum esse qui defendere pertinaciter præsumpserit, quòd anima rationalis non sit forma corporis humani.

4. Tertia opinio fœdere distinctionis supradictas pugnantes opiniones conciliat, ait enim primam opinionem procedere in foro interiori, secundam verò in foro exteriori. Ita Petrus de Aragon. *in 2. 2. q. 11. art. 1. concl. 2.* & Sanctarellus *de hæret. capit. 1. dub. 4. n. 18. in fin.* & favet Tannerus *in 2. 2. D. Th. disput. 1. q. 8. dub. 5. n. 91. & 94.* Verùm si hæc distinctio admittenda esset, paucos hæreticos puniret Tribunal S. Inquisit. cum periculo reipubl. quia omnes hæretici se defenderent, dicendo quòd non fuerint admoniti, & ideò primam sententiam non solùm in foro interiori, sed etiam exteriori puto amplectendam esse. Unde Lorca *in 2. 2. D. Th. q. 11. art. 2. disp. 48. n. 8.* sic ait. Per se, & ex natura rei non est necessaria admonitio, ut homo hæreticus sit pertinax; nam in his quæ manifesta sunt, qui errat ex electione, & deliberatè, etiamsi à nullo speciatim admonitus sit, & priusquam admonitus sit pertinax, est etiam hæreticus.

5. Quare non rectè Alciatus, & quidam alii dicunt neminem censendum esse pertinacem, nisi eum, qui admonitus persistit in errore, quia sine speciali admonitione potest esse electio erroris contra Ecclesiam, & si quæ admonitio necessa-

ria

tia est, ipsa notorietate doctrinæ sit , quemadmodum io excommunicationibus à jure lex ipsa sufficienter admonet , ut subsit contumaciæ quæ ad excommunicationem requiritur . Nec solùm in foro animæ , sed etiam io foro externo potest decerni pertinacia sine aliqua monitione prævia. Hæc Lorca doctissimè , ut semper solet. Unde Paramus *de orig. Inquis. lib. 1. tit. 1. cap. 4. nu. 5.* ait. In usu & more Ecclesiæ positum esse eum hæreticum decernere, qui errore imbutus fuerit à se damnato, quamvis nulla præierit commonentis eum vox, & ideò Paulus Garsia *in ordine procesandi in S. Officio fol. 11. à tergo* , sic ait. (Cada y quando que el Reu confesare haver tenido y creydo errores, se le ha de preguntar si sabia y entendia que la Yglesia Catholica Romana tenia lo contrario de lo que el creja, de manera que bastantemento satisfaga à lo que toca à la pertinacia que es lo que haze herege condumado .) Sic ibi. Sed audiamus Simancam *tit. 48. num. 7. & 8.* sic asserentem. Ad notatu dignum est, quòd quicumque credit aliquam propositionem veram esse, cujus contrariam sciat esse catholicam , hoc solo consummatus hæreticus pertinax est. Nec audiendi quidam, quorum in numero est Alciatus , qui putant neminem hæreticum pertinacem esse , qui non habet animum obstinatum, & admonitus non persistit; nam pertinacia quæ consummatum facit hæreticum, non est obstinatio sola , sed quilibet etiam verus consensus contrarius cognitæ veritati Ecclesiæ Catholicæ. Accedit etiam ratio viva quidem & spirans , quia Sacra Scriptura , & Ecclesiastica definitio , quibus fides Catholica continetur , plus operatur , & potest, quàm sexcentæ judicis admonitiones , & quàm mille prohibitiones juris humani. Sicut igitur is , qui contradicit legitimis hominum admonitionibus , pertinax est, & qui facit contra prohibitionem legis humanæ , ipso facto incidit in excommunicationem , quæ nonnisi præcedentibus admonitionibus ferri solet , & legis authoritas pertinacem haberi facit quemlibet legis transgressorem ; sic etiam qui contra Scripturam Sacram , aut Ecclesiæ Catholicæ definitionem sciens errat , hoc solo sine alia admonitione pertinax hæreticus est. Ita Simanca , & tandem hanc sententiam docet novissimè Merolla *in disput. Theol. tom. 1. disp. 1. kap. 2. dub. 12. n. 281.* sic asserens. Infertur non requiri ad pertinaciam , ut quis de suo errore scienter admisso moneatur , & ipse adhuc persistere velit, sed sufficere si scienter erret contra id quod ab Ecclesia definitum esse cognoscit. Sic ille, & hanc opinionem tenet Suarez *de fide disp. 19. sect. 3. num. 8.* & Ricciullus *tract. de jure person. &c. lib. 5. c. 2. num. 10.* ex quibus firmata satis remanet nostra sententia adversus Sanctarellum , Alciatum Menochium, & alios , nisi quis eos benignè intelligendos esse dicat , in casu quo hæreticus esset rudis & simplex , vel etiam sagax & doctus , quando relaxandus esset brachio sæculari , in his enim casibus concedimus, prætermittendam esse admonitionem. Sed quia , ut optimè advertit Becanus *tom. 3. in 2. 2. cap. 14. quæst 2. num. 13.* ex doctrina superiùs allata sequitur , quò nemo est hæreticus nisi sit pertinax in suo errore , & nemo est pertinax , nisi qui advertit se sentire contra Ecclesiam ; ergo qui hoc ignorat , nec pertinax , nec hæreticus est . Ideò videtur hic discutiendum necessariò quænam ignorantia excuset ab hęresi , & per consequens à pertinacia .

6. Suppono igitur ignorantiam culpabilem , seu voluntariam esse duplicem , una est affectata , quando quis ex industria vult aliquid ignorare, altera est crassa & supina, quando quis non ex industria & proposito , sed ex quadam negligentia ignorat ea quę potest & debet scire ; prior est directè & formaliter voluntaria, posterior indirectè , & virtualiter , utraque tamen vincibilis , & culpabilis , hoc supposito .

7. Prima opinio asserit ignorantiam crassam , & supinam , innexcusari ab hęresi , & per consequens à pertinacia . Ita Lorca *in 2. 2. D. Thom. q. 11. artic. 2. disp. 41. num. 15.* Sotus *in 4. dist. 22. quæst. 2. artic. 3. post 3. concl. cas. 1.* Sayrus *de cens. lib. 1. cas. 14. num. 25.* Toletus *lib. 1. cap. 19. num. 2.* Felinus *in cap. 1. de hæret. num. 2.* Ancharanus *n. 5.* Boerius *n. 2.* Jo. Andreas *num. 2.* & alii. Et ratio est , quia ignorantia culpabilis non excusat ab aliis peccatis ; ergo nec ab hæresi ; nam sicut homicidium semper est peccatum sive fiat ex scientia , sive ex ignorantia culpabili , ita error circa fidem semper erit peccatum heresis, sive scienter , sive ignoranter fiat, modò ignorantia fuerit culpabilis.

8. Secunda opinio tenet nullum errorem contra fidem ex ignorantia vincibili etiam crassa commissum , esse heresim . Ita Zemel *in 1. 2. quæst. 76. art. 4. disp. 1. paulò ante 1. concl.* Cano *de loc. Theol. lib. 12. cap. 9.* Castrus *de justa hæret. pun. lib. 1. c. 9.* & alii, quos citat & sequitur Merolla *in disp. Theol. tom. 1. disput. 1. cap. 2. dub. 12. num. 277.* quia de ratione heresis est , ut quis erret in fide , sciens se credere , & opinari contra communem sensum Ecclesię . Sed qui habet crassam ignorantiam , circa communem sensum Ecclesię , non errat , sciens se credere, & opinari contra communem sensum Ecclesię ; ergo non est hæreticus . Deinde quando quis ignorat se sentire contra suum Magistrum , non censetur esse pertinax , aut derogare authoritati Magistri ; ergo , &c.

9. Tertia opinio , cui tanquam probabiliori adhæreo , docet non solùm ignorantiam crassam & supinam , sed etiam affectatam excusare ab hæresi . Ita hanc sententiam tenet Azorius , Aragon , Bañez , Suarez , Coninch , quos citat , & sequitur Castrus Palaus *tom. 1. tract. 4. disput. 3. punct. 2. num. 3.* quibus ego addo Pesantium *in 2. 2. quæst. 11. art. 1. disp. 1. concl. 1.* Becanum *tom. 3. in 2. 2. cap. 14. quæst. 2. num. 16.* Sanctarellum *tract. de hæres. cap. 1. dub. 5. num. 23.* Ricciullum *tract. de jure person. &c. lib. 5. cap. 7. n. 13.* Ledesmam *in sum. tom. 2. cap. 6. concl 4. diffic. 2.* & Vasquez *in 1. 2. disp. 126. cap. 2.* quicquid in contrarium asseraot Valentia *tom. 3. disput. 1. quæst. 11. punct. 1. diffic. 4. ad 1. arg.* Zumel *in 1. 2. quæst. 76. art. 4. disp. 1.* Canus *de loc. Theol. lib. 11. cap. 9.* & alii .

10. Dico igitur primò , quòd ignorantia affectata potest duobus modis accidere, primò ex tædio addiscendi tantùm , ut si quis vult aliquid ignorat , quia tædet illum discere , & hoc modo error in rebus fidei non est hæresis, quia qui sic errat , non offendit authoritatem Ecclesiæ tanquam pertinax , & incredulus , licèt offendat Deum tanquam culpabiliter ignorans; ergo ipsius peccatum non est hæresis , aut pertinacia , sed ignorantia. Secundo potest contingere affectata ignorantia ex falsa opinione contra Ecclesiam , quia quis putat parvi momenti esse ea quæ in Ecclesia creduntur , & proponuntur , & hoc modo est hæreticus , quia ex illa falsa opinione affectaret ignorantiam .

11. Restat modò respondere ad argumentum primæ sententiæ. Dico igitur esse disparem rationem inter hæresim , & alia peccata , quia de ratione hæresis est pertinacia : at nemo in rebus fidei est pertinax , nisi sciat , & advertat se sentire contra Ecclesiam , quare qui hoc ignorat, non est pertinax , & consequenter non hæreticus ; at verò pertinacia non est de ratione aliorum peccatorum , ac propterea cùm committuntur alia peccata , non requiritur in peccante, ut advertat se delinquere contra legem Dei , sed satis est si advertat , vel possit ac debeat advertere .

12. Notandum est tamen quòd omnia supradicta intelligenda sunt in foro interiori ; nam io foro externo & judiciali errans in fide, si alleget ex ignorantia errasse , non creditur si error commissus sit in his , quæ quis ex officio scire tenetur , vel quæ passim & communiter illius qualitatis sunt . Unde Sacerdotes & alii viri docti errantes in articulis fidei , & præceptis Decalogi , ex malitia præsumuntur errare , & non ex ignorantia . Ita Sousa *in aphor. Inquis. lib. 1. cap. 12. num. 14.* & Castrus Palaus *tom. 1. tract. 4. punct. 2. num. 5.* qui citat Menochium , Farinacium , Decianum , & alios : ego tamen adducam pulchrum locum Albertini *q. 30. num. 37.* ubi sic ait . Si sumus in casu quòd aliquis negaret articulum divulgatum , vel contentum in Symbolo , quem tenetur explicitè & distinctè credere , tunc ex eo est præsumptio violenta contra eum , quòd veritatem illius non ignorat, sed quòd illum asserit , scienter & non ignoranter ; ideò pertinax hæreticus est judicandus , quamvis dicat se paratum corrigi.

13. Ex his consideratur , an benè dixerit Jo. Lupus *in alleg. hæres.* ubi tenet , negantem assertionem Catholicam apud Catholicos divulgatam non esse hæreticum , si paratus est corrigi , quia ut sentio non benè loquitur , quia illa divulgatio inducit contra illum præsumptionem quam dixi , ex quo ille accusatus de hæresi cum Christianis communiter conversabatur , Ecclesias intrabat , & de his pertinentibus ad fidem Catholicam sæpè audivit prædicantes . Ita ille . Sed audiamus Simancam *tit. 28. num. 13.* sic asserentem . Nullus Christianus excusari potest prætextu ignorantiæ , si erraverit in articulis fidei , vel in præceptis Decalogi , vel in aliis veritatibus divulgatis , & quas quilibet scire debet , sed longè magis inexcusabiles sunt peritiores , & acutiores . Non est tamen negandum cum Pegna *in direct. Inquis. p. 2. comm. 1.* Sanctarell. *de hæret. cap. 1. dub. 6. n. 29.* Jo. Lopez *in alleg. §. 4. 5. & 7.* Palatio Rubeos *in alleg. in mat. hær. §. 4.* Deciano *lib. 5. c. 39. n. 11.* Armilla *ver. hæresis num. 1.* Sylvestro *ver. hæresis num. 1.* & aliis . Supradicta limitanda esse cum aliquibus cum quibus probabiliter præsumitur , quòd non verè & perfectè sciebant Catholicas veritates , ut v. g. quia simplices erant ut multi laici , & rustici homines , aut quia dogma non erat de articulis fidei , qui in Ecclesia solent solemnizari ; nam isti arbitrio judicis debent puniri , & non ut formaliter heretici , sed tanquam suspecti de heresi , debent abjurare , & quamvis glossa *in cap. schisma 24. q. 1. ver. magis , & ver. ignorantia* . Albertin. *in rubr. de hæret. in 6. q. 13. n. 13. & 24.* hanc limitationem non admittant , tamen intelligendi sunt de illis viris idoneis , & simplicibus qui non sunt parati corrigi ab Ecclesia , ut notat Angelus *ver. fides , num. 6.* Tabiena *eodem ver. n. 7.* & Sanctarellus *loc. cit.* Ex his Inquisitoribus San Vincente *in manuscript. cap. 2 §. 16.* ita rectè asseruit . (Algunas proposiciones ay que aunque sean formalmente hereticas dichas por personas ignorantes de poca capacidad pusilanimes llebadas de malencolia y falta de instrucion , que por estas y otras causas pareze que no se puede reputar , ni presumir vehemente que sean hereges , si no erraticas , y ansi

con-

confesando haverlas dicho, y que no sabian eran contra lo que tiene la Yglesia, negando la pertinacia y dando alguna razon naturale que les movio à dezir y creer dichas propoliciones como una muger de quince annos que io conoci que dixo, que no creya que nuestra Señora pudiesse quedar virgen despues de haver parido, y otra que dixo que la Sanctissima Trinidad era una buena vieja y que no pudia creer que nuestro Señor estuvisse en la hostia, porque no podia caber en ella, y ansi suele darseles algunas penitencias ligeras, ò absolverles ad cautelam, ò abjurar de levi, y algunas veces no siendo tanta la ignorancia podria hazer abjurazion de vehementi.)

14. Sed quia dictum est aliquando ad constituendum hominem hæreticum necessariam esse admonitionem, ut v. g. quando laicus, vel rusticus simplex erat ex ignorantia, restat pro complemento hujus disputationis inquirere, an in tali casu censendus sit hæreticus pertinax, si talis vir simplex admonitus ab Inquisitoribus, vel Episcopo adhuc in suo errore persistat.

15. Prima opinio negat & asserit, non satis esse ad pertinaciam de qua loquimur, si quis admoneatur de suo errore admisso, non solùm à viris gravissimis, sed etiam ab Inquisitoribus & Episcopo; nam si talis semper existimet suam opinionem non esse adversus Rom. Ecclesiæ, & ipsos Inquisitores & Episcopum decipi, non est verus hæreticus pertinax. Ita Valentia *to.* 3. *disp.* 1. *q.* 11. *punct.* 1. *diffic.* 4. Torres *de Trin. q.* 32. *art.* 4. *in p. comm.* Salas *in* 1. 2. *tract.* 13. *disp.* 7. *sect.* 7. *n.* 53. Sayr. *de conf. lib.* 3. *c.* 4. *n.* 17. Sanchez *in sum. to.* 1. *lib.* 2. *c.* 7. *n.* 25. Sanctarell. *de hæret. c.* 1. *dub.* 6. *nu.* 28. & alii penes ipsos, & ratio est, quia, ut sæpius dictum est, nisi qui credat se opinari contra Ecclesiæ doctrinam, non est hæreticus pertinax.

16. Secunda opinio affirmat, ita Bartol. *in l. tutor*, §. *tutores*, *n.* 1. *ff. de suspectis tutor.* Rebuffus *in Bull. Cœn. excomm.* 1. *art.* 1. *ver. hæreticos.* Ugolinus *in Bull. Cœn. p.* 2. *c.* 1. §. 1. *num.* 10. Pegna *in direct. Inquisit. p.* 2. *comment.* 26. Duardus *in Bull. Cœn. lib.* 2. *can.* 1. *q.* 25. *n.* 4. Farinacius *de hæret. q.* 169. *n.* 10. Simanc. *tit.* 48. *à n.* 18. Albertinus *q.* 10. & alii.

17. Tertia opinio distinguit, & asserit negativam sententiam procedere in foro interiori; sequendam verò affirmativam in foro exteriori, ut patet *in cap. ad abolendam, de hær.* ita Merolla *in disp. Theol. to.* 1. *disp.* 1. *tract.* 2. *n* 183. Suarez *de fide disput.* 19. *sect.* 3. *n.* 21. Vasquez *in* 1. 2. *to.* 1. *disp.* 126. *c.* 3. *n.* 7. & Lorca *in* 2. 2. *D. Th. q.* 11. *art.* 2. *disp.* 41. *n.* 20. & ego huic tertiæ sententiæ tanquam probabiliori adhæreo, licèt Castrus Palaus *to.* 1. *tr.* 4. *disput.* 3. *p.* 6. *nu.* 6. asserat opinionem affirmativam tenendam esse non solùm in foro exteriori, sed etiam interiori. Sed contra Palaum non est recedendum à negativa sententia quoad forum interius; secus autem, ut dictum est, quoad exterius, in quo errantes ab Inquisitoribus, Episcopo, vel ab alio viro docto ab illis ad hoc deputato admoniti, & non resipiscente censendi sunt, & damnandi tanquam hæretici, & ratio est, ut optimè advertit Lorca, quoniam ad judicium cujuscumque causæ, & cujuscumque hæretici non oportet Ecclesiam congregare, neque Sum. Pontificem adire, & oportuit esse peculiares judices, quorum judicio causa finiatur, præsertim cùm hi prudenti semper & maturo examine procedant, nec nisi in certis & manifestis sententiam proferant. Ita ille, & ego, & hæc dicta sufficiant circa præsentem quæstionem, in qua omnia satis explicata videntur quæ constituunt hominem hæreticum pertinacem in foro fori, & poli.

R E S O L. XXXVII.

In imponendis pœnis quando discrepant Inquisitores, & Ordinarii, quid faciendum?

Et notatur, quod est differentia inter Inquisitionem Romanam, & Hispanam; nam in Inquisitione Romana postquam concorditer Episcopus, & Inquisitores imposuerunt delinquenti aliquam pœnam possunt cumulativè eam minuere; in Hispania verò ex privilegio Summi Pontificis Supremus Inquisitor habet potestatem minuendi, & relaxandi pœnas.

Et an hodie Inquisitores in depositione Crucis signatæ, vulgo dicta San Benito, *minimè dispensare possint?* Ex p. 4. tr. 7. Ref. etiā 37.

§. 1. AD hoc dubium ita respondet Sanctarellus *de hæresi capit.* 40. *dub.* 2. *nu.* 13. Quando Inquisitor & Episcopus dissentiunt, tunc consulendus est Romanus Pontifex, ex *cap. per hoc de hæret. in* 6. ubi dicitur. In qua sententia ferenda si non convenerint, per utrosque negotium sufficienter instructum ad Sedem Apostolicam remittatur. Ita textus *ibi*, & Sanctarellus, quod etiam novissimè docuit Barbosa *in collect. to.* 3. *lib.* 5. *tit.* 2. *c.* 17. *n.* 15. ubi sic ait. Notandum quòd discordantibus Inquisitore, & Episcopo in prolatione sententiæ, seu in alio actu quem quisque solus expedire non potest, debent Sedem Apostolicam consulere. Ita ille, & ante omnes Umbertus Locatus *in praxi Inquisit. ver. Tortura*, §. *sed pone quod Episcopum*. Sed hoc procedit in Inquisitione Romana, secus autem servatur in Hispanica, in qua ex privilegio Sedis Apostolicæ, quando Episcopi, & Inquisitores in aliquo discordant, non ad Summum Pontificem, sed ad supremum Inquisitionis Senatum casu instructa recurrendum est; ut notat Simanca *tit.* 45. *n.* 5. ubi sic ait. Si Episcopus & Inquisitores concordes non fuerint in pronunciando, tunc remittenda est causa instructa ad Apostolicam Sedem. Sed hoc in Hispania longè aliter fit; nam cùm Episcopi, & Inquisitores non sunt concordes, remittitur causa instructa ad Senatum Sacræ Inquisitionis. Ita ille & post illum Molina *de just. tract.* 5. *disp.* 28 *n.* 14. ubi *in fine* ita asserit. Postquam hæc scripsi, à fide dignis accepi, id quod de recursu ad supr. Senatum Inquisitoremque Generalem, quando Ordinarius & Inquisitores discordant, authoritate literarum Apostolicarum fuisse in hoc Regno sancitum. Neque sanè aliter id sibi Generales Inquisitores usurpassent, in Episcoporum præjudicium, quàm Apostolica authoritate. Hæc Molina, qui citat Rojas & Pegnam, quibus ego addo Freytam *in editione novissima de Confess. solic. q.* 35. *n.* 20. & ideò in Instruct. Tolet. *ann.* 1561. *nu.* 66. sic statuitur. (En todos los casos que huviere diserepancia de votos entre los Inquisidores y Ordinario, ò alguno dellos en la definicion de la causa, ò en qualquier otro auto, ò sentencia interlocutoria se deve remitir la causa al Consejo.) Sic ibi, quod etiam observatur in quibuscumq; appellationibus. Unde Bariola *in florib. Inquisit. p.* 2. *comment.* 31. §. 12. sic asserit. Ab Inquisitore & ab Episcopo, ad Rom. Inquisitionem appellatur, vel ad Papam, in Hispania à privatis Inquisitoribus ad Generalem Regnorum Inquisitorem, quod etiam notavit Martinus Real *in allegat. jur. sancti Officii, conclus.* 1. *n.* 108. ubi sic ait. (Desta Inquisicion de Sicilia y de las demas de España se va en grado de apelacion, ò por via de recuso, ò agravio al Inquisidor General, y Consejo de la General Inquisicion en virtud de Privilegios Apostol de las demas Inquisiciones de Italia, se recurre à la sacra Congregacion de la universal Inquisicion por disposicion de derecho.) Ita ille, & ante illum Pegna *in direct. Inquisit. p.* 3. *comment.* 21. *n.* 116. & Paramus *de orig. Inquis. lib.* 3. *q.* 4. *n.* 101. & ideò *in dicta Instruct. Tol. ann.* 1561. *n.* 81. ita habetur. (Si en algun caso pareciesse à los Inquisidores, que deven otorgar la apelacion en las causas criminales de los Reos que estan presos, deven embiar los processos al Consejo.) Sic ibi, & hæc praxis fundata est in priv. Pontif. & in particular. Clem. VII. ut patet in ejus Bulla data Rom. 16. *Junii* 1525.

2. Verùm quia in hoc Regno *Siciliæ* adsunt tres Inquisitores, & Episcopus cum illis, quid faciendum, si inter eos in judicando oriatur aliqua differentia? Ad hoc dubium respondet Simanca *tit.* 60. *c.* 10. sic enim ait. Cùm Inquisitores dissentiunt, & causa in senatu S. Inquisitionis definitur, sententiæ subscribere omnes debent etiam ii qui contrariam, vel diversam opinionem tuebantur. Quòd si fortè in provincia quapiam tres Inquisitores sint, & unus eorum cum Episcopo, vel ejus Vicario sentiat, alii autem duo Inquisitores ab eis dissentiant, remittenda est causa ad Senatum. Si verò duo Inquisitores cum ordinario consentiant, sententia protinus ferenda est, non expectato judicio Senatus. Ita Simanca.

3. Notanda est etiam hic obiter alia differentia inter Inquisitionem Romanam, & Hispanam. Nam in Inquisitione Romana postquam concorditer Episcopus, & Inquisitor imposuerunt delinquenti aliquam pœnam, possunt cumulativè illam minorare, ut docet Bariola *in aphor. lit. P. ver. Pœna* §. 15. ubi sic ait. Pœna delinquentibus in S. Officio minorari potest per Ordinarium, & Inquisitores, ex *c. commiss. de hær. in* 6. Hodie ex decr. Urbis de mandato Urban. VIII. id fieri non potest, nisi cumulativè, id est, consentiente Episcopo, & Inquisitore. Ita ille. Unde non est ampliùs amplectenda opinio Zanchini *tract. de hæret. c.* 21. *n.* 2. asserentis, Inquisitores circa laicos posse mitigare & mutare pœnam petito consilio Episcopi, licèt non obtento consensu; secus verò circa Clericos; nam debet requirere consilium, & expectare consensum, non, inquam hæc opinio est amplectenda ampliùs; nam ex dicto decreto Urban. VIII. Inquisitoribus denegatur potestas minorandi pœnas sine consensu Episcopi. Sed hæc omnia procedunt in Inquisitione Romana, non autem in Hispana, ubi ex speciali privilegio Sum. Pontif. solus supr. Inquisitor habet potestatem minuendi, & relaxandi pœnas delinquentibus impositas, ut testatur Rojas *singul.* 155. *n.* 5. & *p.* 2. *de hæret. n.* 210. & *n.* 382. ubi sic ait. De jure comm. Inquisitoribus, vel unà cum Prælatis permissum erat mutare, seu mitigare sententias in hæreticos jam prolatas, ex *c. ut commiss.* §. *necnon, de hæret. in* 6. quod sanè hodie aliter statutum est per instruct. Hispalen. *c.* 7. & Toletan. *c.* nam ad solum Gen. Inquisitorem id dispensationis genus hodie pertinet. Ita ille, & hoc etiam observat Simanca *tit.* 16. *n.* 20. Pegna *in direct. p.* 3. *comment.* 108, & 145. Farinacius *de hæret. q.* 186. *n.* 79. & alii. Unde hodie Inquisitores in depositione Crucis signatæ vulgò dictæ *san Benito*, minimè dispensare possunt, sed hoc ad Supr. Inquisitorem spectat, ut ex Simanca notavit Pegna *ubi sup. in comment.* 108.

R E S O L. XXXVIII.

An Inquisitores in imponendis pœnis teneantur sequi vota Consultorum?

Et aliqua alia quæruntur, & notantur contingentia inter consultores, & Inquisitores.

Et

Et in calce hujus Resolutionis alium casum decisum invenies pro Consultoribus tantum. Ex p.4. tract.7. Res. etiam 38.

§.1. QUod consilium Consultorum sit petendum, patet ex textu *in c.fin.ad med.de hæret.in* 6.*& in c. ut commissi, §. advocandi eodem tit. & lib.* Sed difficultas est, an in tali casu vota Consultorum sint decisiva, ita ut illa teneantur Inquisitores sequi? In Inquisitione Lusitana vota Consultorum esse decisiva testatur Sousa *in aphorism. Inquisit.lib.*1.*c.*1.*n.*14. *& lib.* 2.*c.*36.*n.*9. & hanc opinionem affirmativam absolutè tenet Albertinus *q.*26. *conclus.*15. Homobonus de Bonis *tract. de statibus p.*1.*c.*8. & Michael Zanardus *in director.Theol.p.*2.*pr.*1.*c.*6.*q.*42. asserit esse periculosum, & reprehensione dignum Inquisitores in tribus casibus à voto Consultorum discordare. Primò, quando cum Consultoribus consentit Episcopus. Secundò quando omnes Consultores sunt in uno voto. Tertiò, quando major pars consentit in innocentiam Inquisiti, & etiam absolutè Decianus *lib.*5.*c.*24.*n.*10. tenet, quod Inquisitores tenentur sequi peritorum consilia.

2 His tamen non obstantibus (sententiam contra me ipsum proferendo puto vota nostra in sacro Tribunali non esse decisiva, sed tantum consultiva, & ita servari in Inquisitione Hispanica, patet ex Instruct. Tolet.*anno* 1561.*n.*66. ubi sic statuitur. (En todos los casos que huviere discrepancia de votos entre los Inquisidores, y Ordinario, ò alguno dellos en la definicion de la causa, ò en qualquier otro voto, ò sentencia interlocutoria, se deve remitir la causa al Consejo; pero donde en los suso dichos, estuvieren conformes, aunque los Consultores discrepen, sean major numero, se execute los votos de los Inquisidores, y ordinario.) Ita ibi, in quibus verbis clarè determinatur, vota peritorum esse tantùm consultiva, & ita etiam tenet Aloysius Bariola *in aphor.lit.V, ver. vota Consultorum.* Barbosa *in Collect. to.*3.*lib.*5.*tit.*2.*c.*12.*n.*8. Cenedo *Collect.*27.*num.*2. *in* 6. *Decretal.* Tabiena *ver. Inquisitor.n.*12. Lucerna Inquis. *ver. Advocatus*, 4. & *ibi* Pegna *in annotat.* Zecchius *in sum. to.*1. *tit. de hæret. c.*11. *n.*14. Rojas *de hæret.*1.*n.*409.*& p.*2. *n.*766. Simanca *tit.*41.*n.*14. Bursatus *lib.*1.*consil.*90.*nu.*36.*&* 49. Trevisanus *lib.*2. *decis.*35. *n.*1. Spina contra Ponzinibium *Apol.* 3.*c. ult.* Verùm ego puto, cum Pegna *in direct.Inquis. p.*3.*comment.*127. non esse tutum si Inquisitores sunt Theologi, discedere à Consultorum suffragiis, quod etiam asserit Bariola *ubi suprà*.

3. Sed major difficultas est, an Inquisitores licèt non teneantur sequi vota Consultorum, teneantur tamen advocare illos, ita ut sententia sine ejus prolata sit invalida? & affirmativè videtur respondendum, quia in casu nostro petere consilium peritorum, requiritur pro forma; ea verò deficiente, actus non subsistit, ut patet *in c.dilecto, de rescript.* Unde dixit gloss. celebris *in c. non est, de consuet. in* 6. quod si sententia proferenda est cum alterius consilio, si eo non expectato proferatur, non valet sententia, neque opus est appellatione, & *in cap. cum in veteri, de elect.* irritatur electio ob omissum consilium, & idem habetur *in cap.novit, de his quæ fiunt à Prælato*, & hanc sententiam tenet Mourla *in empor. juris, tit.*12.*q.*10.*nu.*2. & in terminis hanc opinionem mordicus docet Castrus Palaus *tract.*4. *disput.*8. *punct.*11.*n.*4. ubi probat sententiam latam ab Inquisitoribus non vocatis Consultoribus esse invalidam.

4. Verùm contra Palaum posset aliquis dicere, quòd si aliunde habenti potestatem mandatur consilium peti, ob illius omissionem non debet censeri actus nullus, ut tenet Sylvester *ver. consilium,q.*1.*&* 3. Panormitanus *in c. ex parte, de constit. circa finem*, Salas *de legibus, disp.*14.*sect.*10.*n.*43.& alii, quia in tali casu præsumitur consilium mandari, ut rectè actus præstetur, non ut validè; sed de hoc accidit in casu nostro; nam ut patet *in dicto cap. fin.* Bonifacius VIII. præcepit Inquisitoribus, ut in sententiis adhiberent peritorum consilia, qui tamen Inquisitores antea ab aliis Pontificibus, & præsertim ab Urbano IV. & Clem. IV. ut docet Mosconius *de majest. militan. Eccles. p.*1.*capit.*11 & Zanardus *in direct.Theolog.p.*2.*pr.*1.*c.*6.*q.*6. potestatem sententiandi contra hæreticos sine voto Consultorum habebant. Ergo, &c.

5. An verò Inquisitores teneantur adhibere consilium peritorum in captura? respondet Sousa *in Aphorism. Inquis. lib.*2. *c.*26.*n.*16. ubi sic ait. Quando adsunt sufficientes probationes ad capturam, petat Fiscalis ab Inquisitoribus, ut reus comprehendatur, qui de peritorum consilio, quid opus sit deliberent, quamvis sine eorum consilio id facere possint. Ita ille, & ante illum Pegna *in direct. p.*3.*comment.*17. unde *in Instruct.Tolet.anno* 1561, *n.*3. sic habetur. (Los Inquisidores vista la informacion juntamente, y no el uno, sin el otro, si estuvieren ambos presentes acuerden la prision, y parece seria mas justificada se comunicasse con los Consultores de aquella Inquisicion si buenamente se pudiere hazer y pareciere à los Inquisidores conveniente y necessario.) Sic ibi, & in hoc casu loquutus est textus *in c. ut commissi, de hæret. in* 6. ubi datur facultas Inquisitoribus vocandi peritos, prout expedierit, quasi tacitè insinuans non esse vocandos, si judicatum fuerit non expedire, quod est valde notandum, ut iste textus concordetur cum alio textu *in c. fin. §. jubemus, eodem titulo*, ubi in sententia ferenda, *ut sup.* visum est, jubetur Inquisitoribus Consultores omninò vocare. Sup. hoc fuit in tr.10. Ref. 31 propè fin. & vers. Secundo autem, & in Ref. 19 §...

6. Et tandem pro coronide hujus resolut. notandum est hic obiter in ordine ad praxim, quòd in aliquibus Inquisitionibus consuetudo obtinuit, ut nomina testium Consultoribus non manifestentur; nisi in aliquo speciali casu, ut notat Aloysius Bariola *in aphorism.lit.T, ver. Testis*, §.8. Honoratus Figuerola *in notis marginalibus ad Zanchinum ubi infrà*. Michael Zanardus *in direct.Theolog.p.*2.*c.*6.*q.*42. Pegna *in director. Inquisit. p.*3. *comment.*129. & hanc opinionem tenet Campegius *in addit. ad Zanchinum, tract.de hæret. c.*15. *lit. A.* & novissimè Castrus Palaus *ubi sup.n.*3. & supradicta consuetudo, ut opinor, introducta fuit in favorem fidei, ad alliciendum testes, ut faciliùs, & securiùs contra hæreticos deponerent, cùm scirent eorum nomina non solum reis, sed etiam neque Consultoribus manifestari.

7. Verùm praxis nostræ Inquisitionis Hispanicæ contrarium observat, & ideò Consultoribus manifestantur nomina testium, quòd expressè habetur *in c. statuta*, §. *jubemus de hæret. in* 6. & *ibi* Ancharanus *n.*1.*in fine*, & ita docet etiam Sousa *in aphorism. Inquisit. lib.*2. *cap.*6. *num.*76. & Eymericus *in direct. Inquisit. p.*3.*q.*80.

8. Nota etiam, teste Honorato Figuerola *in notis marginalibus ad Zanchinum de hæretic. cap.*15. *in addit. lit. A.* quod aliquarum Inquisitionum usus comprobat, ut Consultoribus summa tantùm processus manifestetur. Sed in nostra Inquisitione Hispanica, ut observat Paramus *de orig. Inquisit.lib.*3.*q.*4.*nu.*56. per extensum à Secretario S. Officii Consultoribus totus processus legitur, & ita statuitur *in Instruct. Toletana anno* 1561. ubi *num* 40. sic habetur. (Puesta la causa en este estado los Inquisidores juntaran consigo al Ordinario y consultores del santo Oficio à los quales comunicaran todo el processo, sin que falte cosa sustancial del.) Ita ibi, quod etiam determinatur *in dicto cap. final.* §. *jubemus, de hæret. in* 6. Vide etiam Eymericum *in director.Inquisit.p* 3.*q.*79. & *ibi* Pegna *comment.* 128. *cum Lucerna Inquisitor.* §.21. & Zanardo *ubi infrà*, & quia in hac resolutione incidit sermo de Consultoribus, non desinam hic adnotare cum Michaele Zanardo *in direct. Theol. p.*2. *præcept.* 1. *c.*6.*q.*42. quòd dum Consultores de causis fidei auditis inter se discurrunt non audientibus aliis, qui non sunt Consultores, quamvis de his discurrant extra Congregationem, non incurrunt pœnas violati secreti, imò postquam publicatus est processus, & lecta sententia, possunt dicere votum, quod in dicta causa dederunt, quia agitur de re jam publicata; potest tamen hoc esse peccatum, quando alii devenirent in cognitionem illorum, qui contra delinquentes votarunt, & sic orirentur rixæ, odia, &c. licèt quoad hoc ultimum opinio Zanardi non videatur amplectenda. Et hæc dicta sufficiant circa præsentem tractatum, salvo semper meliori judicio, & censura Eminentissimorum Dominorum meorum Cardinalium Inquisitorum Generalium in sancta Universali Inquisitione Romana, & supremi fidei Quæsitoris Sanctæ Inquisitionis Hispanicæ.

TRA-

TRACTATUS XIII.

IN QUO AD PEDEM LITERÆ CONTINENTUR,

DECRETA ET CONSTITUTIONES

Recentiorum Pontificum ad Tribunal S.Officii ſpectantes:

Ut habentur, in fine part.4. Secundum Ordinem. R.P.Dianæ.

LECTORI BENEVOLO.

CUm Doctiſſimus Franciſcus Pegna in fine Directorii Inquiſitorum, literas Apoſtolicas, ad ſanctum Officium pertinentes, poſuerit: viſum eſt & mihi, in tui commodum, Decreta, & Bullas poſteriores aliorum recentiorum Pontificum, ad eandem materiam ſpectantes, hic ſimul in unum collectas proponere, eas præſertim, quæ in his tractatibus à me ſunt advocatæ.

DECRETUM

S. D. N. PP.

URBANI VIII.

N Generali Congregatione ſanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico montis Quirinalis coram ſanctiſſimo Domino noſtro D. Urbano divina providentia Papa VIII. ac Eminentiſſimis, & Reverendiſſimis Dominis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ adverſus hæreticam pravitatem Inquiſitoribus Generalibus à ſancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Sanctiſſimus Dominus noſter ſedulò incumbens, ut ea, quæ ſalubriter Apoſtolicis decretis, & conſtitutionibus ſtatuta, & ordinata ſunt, præſertim quæ ad ſanctum Officium Inquiſitionis contra hæreticam pravitatem pertinent, inviolabiliter obſerventur, & omnimodam ſortiantur executionem, diſtrictè mandat, & præcipit, ut omnes Superiores cujuſvis Ordinis, Congregationis, Societatis, etiam de neceſſitate exprimendæ Regularis, aut cujuſvis alterius inſtituti, etiam quantumvis exempti, & privilegiati, teneantur ſub pœna privationis Officii, ac vocis activæ, & paſſivæ ipſo facto incurrenda, aliiſque arbitrio Sanctitatis ſuæ infligendis in perpetuum ſemel ſaltem in anno, id eſt, feria ſexta poſt Octavam Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis in publica menſa, vel in Capitulo ad hoc ſpecialiter convocato; & inſuper in quocumque Generali, ac Provinciali Capitulo, Conventu, Dieta, vel alio quovis nomine nuncupato Capitulari congreſſu, ſuos ſubditos, ac Religioſos commonere de injuncta omnibus obſervantia, & executione earumdem Apoſtolicarum conſtitutionum, & decretorum, ad S. Officium Inquiſitionis adverſus hæreticam pravitatem continentium, ac præſertim.

Julii III. conſtit. 1. incipit, *Licet à diverſis*, contra impedientes Inquiſitores hæreticæ pravitatis in eorum Officio, aut in cauſis Inquiſitionis ſe ingerentes, eorumque complices, & fautores: & contra ipſos Inquiſitores admittentes laicos ad criminis hæreſis cognitionem. Et Pii V. conſtit. 82. incipit, *Si de protegendis*, contra occidentes, verberantes, deiicientes, aut perterrefacientes, quemvis ex miniſtris S. Officii Inquiſitionis, vel Epiſcoporum id munus in ſua diœceſi, vel provincia, obeuntium, ſeu accuſatorem, denunciatorem, aut teſtem, in cauſa fidei quomodocumque productum, vel evocatum: necnon contra diripientes, expugnantes, invadentes, incendentes, expilantes, aliove exportantes alicuius prædictorum bona, libros, litteras, auctoritates, exemplaria, regeſta, protocolla, exempla, ſcripturas, aliave inſtrumenta, ſive publica, ſive privata, ubicumque poſita, eorumque complices, & fautores; & contra effringentes carcerem, vel cuſtodiam publicam, vel privatam, extrahentes, vel emittentes victum, prohibentes capiendum, captumve eripientes, recipientes, occultantes, ſeu facultatem effugiendi dantes, ſeu id fieri jubentes, eorumque complices, & fautores, etiam effectu non ſecuto, nullatenus excuſandos, niſi claras tantummodo probationes in contrarium adducentes, & contra intercedentes pro præfatis delinquentibus: inflictis contra quemlibet prædictorum pœnis, quæ damnatis ex primo capite legis Juliæ majeſtatis, eorumque filiis, irrogantur: & oblata revelantibus impunitate.

Pii IV. conſtit. 91. incipit, *Cùm ſicut nuper*, contra Sacerdotes, qui pœnitentes mulieres in actu ſacramentalis confeſſionis ad inhoneſtos actus provocare, & allicere tentant, & ſolicitant. Et Gregor.

XV.

XV. constit. 34. incipit, *Universi Dominici gregis*, ampliativæ circa hujus criminis probationes, & extensivæ contra Confessarios, qui personas (quæcumque illæ sint) ad inhonesta, sive inter se, sive cum aliis, quomodolibet perpetranda in actu sacramentalis confessionis, sive ante, sive post immediatè, seu occasione, vel prætextu confessionis, vel extra occasionem confessionis in confessionario, aut alio in loco, ad audiendam confessionem electo, solicitare, vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint. Et contra Confessarios non monentes eos, quos sciunt ab aliis Confessariis solicitatos esse, ut Inquisitoribus, vel Ordinariis solicitantes denuncient, vel docentes eos ad ita denunciandum non teneri.

Gregorii XIII. constit. 22. incipit, *Officii nostri partes*, de jurisdictione Inquisitorum hæreticæ Pravitatis in eos, quid ad ordinem Presbyteratus non promoti, Missas celebrant, & sacramentaliter confessiones audiunt. Clem. VIII. constit. 81. incipit, *Et si alias*, declaratoriæ pœnæ contra eos infligendæ per judices laicos, prævia eorum degradatione. Et Sanctitatis suæ constit. 79. incipit, *Apostolatus Officium* extensivæ ad minores 25. annis, dummodo vigesimum ætatis annum compleverint.

Sixti V. constit. 17. incipit, *Cœli, & terræ creator*, contra exercentes artem Astrologiæ judiciariæ, & alia quæcumque divinationum genera, librosve, harum artium legentes, vel tenentes. Et Sanctitatis suæ constit. 113. incipit, *Inscrutabilia juditiorum Dei*, extensivæ ad alia, & cum gravioribus pœnis,

Clem. VIII. Constit. 42. incipit, *Cùm sicut*, contra Italos, ne extra Italiam proficiscantur ad loca, in quibus liber, & publicus cultus, sive usus Catholicæ Religionis non existat, minusque in eis locis habitent, Et Greg. XV. constit. 28. incipit, *Romani Pontificis*, contra hæreticos, ne in locis Italiæ, & insularum adjacentium quovis prætextu commorentur, & contra eorum fautores, & receptatores.

Pauli V. constit. 26. incipit, *Romanus Pontifex*, revocatoriæ facultatum Superioribus quorumcumque Ordinum, & Religiosorum quoquo modo concessarum, cognoscendi causas suorum subditorum ad Officium Sanctæ Inquisitionis quomodolibet pertinentes.

Ejusdem constitut. 97. incipit, *Regis pacifici*, innovatoriæ constitutionum à Sixto IV. & Pio V. de conceptione Beatæ Mariæ Virginis editarum: impositionis majorum pœnarum in transgressores, a locorum Ordinariis, & hæreticæ pravitatis Inquisitoribus puniendos. Et Gregorio XV. constitut. 29. incipit, *Sanctissimus Dominus noster auditis*, ampliativæ, & declaratoriæ prohibitionis asserendi, Beatam Mariam Virginem conceptam esse in peccato originali.

Gregor. XV. Constitut. 27. incipit, *Romanus Pontifex in specula*, revocatoriæ quarumcumque concessionum vivæ vocis oracula factarum. Et Sanctitatis suæ Constit. extensivæ ad quoscumque quantumvis privilegiatos, & exemptos, incipit. *Alias fel. rec. Gregor. Papæ XV. sub dat. Romæ 20. Decembris 1631.*

Ejusdem Constit. 40. incip *Apostolatus officium*, & Sanctitatis suæ constit. 114 incip. *eo modo*, revocatoriæ licentiarum quarumcumque legendi, & habendi libros prohibitos.

Sanctitatis suæ Constit. 37. incipit, *Sanctissimus Dominus noster solicitè animadvertens*, de imaginibus nondum a Sede Apostolica canonizatorum, vel beatificatorum, cum radiis, splendoribus, aut laureolis, non proponendis: tabellis, an luminaribus ad eorum sepulchra non opponendis: eorumve gestis, miraculis, revelationibus, beneficiorum impetrationibus, non publicandis, aut imponendis.

Pariter Sanctitatis suæ Const. 50 incip. *Sanctissimus Dominus noster pro debito sui Pastoralis Officii*, de libris ubicumque compositis, de quacumque materia tractantibus, ab his, qui leguntur in statu Ecclesiastico, non transmittendis alio, ut imprimantur, sine Vicarii, & Magistri sacri Palatii in Urbe, vel extrà jam sine Ordinarii, & Inquisitoris, aut ab eis Deputatorum licentia.

Et ejusdem Sanctitatis suæ Constit. sub dat. Romæ die 5. Novembris 1631. incipit, *Cùm sicut accepimus* quòd Constitutiones Apostolicæ in concernentibus fidem Catholicam, & Sanctæ Inquisitionis Officium hactenus editæ, & imposterum etiam super quacumque alia edendæ, omnes Regulares quomodolibet privilegiatos comprehendant, nisi in edendis illi specialiter excipiantur.

Et insuper iidem Superiores teneantur curare, & efficere, ut hujus decreti exempla aliquo in loco apud eos publicò affigantur, & affixa conserventur, itaut ab eisdem subditis Religiosis omnibus videri, ac legi commodè queant. Deque hujusmodi commonitione publico documento statim certiorem facere Congregationem sanctissimæ Inquisitionis in Urbe. Et ita mandat, & præcipit Sanctitas sua.

Joannes Antonius Thomasius, sanctæ Romanæ,
& universalis Inquisitionis Not.

Anno millesimo sexcentesimo trigesimo tertio. Indictione prima, Pontificatus S. D. N. D. Urbani divina providentia Papæ Octavi, die verò septima mensis Junii supradictæ literæ, sive decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Principis Apostolorum, ac in acie Campi Floræ, ut moris est, per me Alexandrum Lavinium, Prælibati Sanctissimi D. N. Papæ Cursorem.

Sequun-

Sequuntur Conſtitutiones relatæ in ſupraſcripto Decreto.

Contra impedientes Inquiſitores hæreticæ pravitatis in eorum Officio, aut in cauſis Inquiſitionis ſe ingerentes. Et contra ipſos Inquiſitores, admittentes laicos ad criminis hæreſis cognitionem.

JULIUS Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Licèt à diverſis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, etiam per ſpeciales Conſtitutiones in corpore juris inſertas, fuerit ritè, & ſalubriter ſancitum, atque decretum, ut ſæculi Poteſtates, & Domini temporales, ac Provinciarum, civitatum, terrarum, & locorum quorumcumque Rectores, quibuſcumque dignitatibus, vel officiis, aut nominibus çenſeantur, Diœceſanis Epiſcopis, & Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in ipſo Inquiſitionis negotio faveant, & aſſiſtant, nemoque ex prædictis Poteſtatibus, Dominis, & Rectoribus, eorumque Officialibus de crimine hæreſis, cùm merè ſit Eccleſiaſticum, quoquomodo cognoſcat, vel judicet, neque Diœceſano Epiſcopo, vel Inquiſitori ipſius Inquiſitionis negotio incumbenti ſe opponere, aut ipſum aliquatenus impedire, vel impedientibus auxilium, aut favorem ſcienter dare audeat, perpetuæ damnationis ſententia in eos, qui contra prædicta fecerint, promulgata, quam ſi per annum animo ſuſtinuerint pertinaci, ex tunc velut hæretici condemnentur; uſque adeò tamen in omnibus ferè, non ſolùm Italiæ, verùm etiam aliis Provinciis, civitatibus, terris, & locis, complurium laicorum, ut accepimus, mundanæ gloriæ proceſſit ambitio, vel ſacrorum Canonum inſcitia, vel Eccleſiaſticę diſciplinę contemptus, ut animarum ſuarum perniciem, atque interitum, Diœceſanos Epiſcopos, & Inquiſitores à Sede Apoſtolica inſtitutos Inquiſitionis officium exercentes, alii ſub juſtitię prętextu, ne ulli ſcilicet fiat injuria impedire; alii verò ſub pietatis colores, ut ſontes ſcilicet ſeveriùs puniantur, ſe ipſis Diœceſanis Epiſcopis, & Inquiſitoribus adjungere, & una cum eis de ipſo hęreſis crimine cognoſcere, proceſſus formare, formatoſque ſuo judicio ſubmittere non erubeſcant.

§. 1. Cui ſanè morbo jam nimis latè progredienti, ſolitam, ac ſalutarem Eccleſiæ medicinam pro noſtra paſtorali ſolicitudine afferre cupientes, ſęculi Poteſtates, Dominos temporales, ac Provinciarum, civitatum, terrarum, & locorum Rectores ſupradictos, necnon quaſcumque alias ſæculares perſonas, tam privatas, quàm publico quovis munere fungentes, requirimus, & monemus, ac eis in Jeſu Chriſti Redemptoris noſtri (cujus vices, licèt immeriti, gerimus in terris) nomine præcipimus, ne Diœceſanos Epiſcopos, & Inquiſitores ipſos in ſuo Inquiſitionis negotio, ullo modo impediant, ſeu perturbent; neque ſe in hæreſis crimine cognoſcendo, vel judicando, quovis etiam aſſiſtentię, & favoris, colore, cauſa, vel occaſione (niſi quatenus ab ipſis Diœceſanis Epiſcopis, aut Inquiſitoribus, ſpontanea, & libera eorum voluntate fuerint requiſiti) ſe ingerant: ordinationes, proviſiones, & leges quoſcumque, de ipſius criminis cognitione latas ſacris Canonibus obſiſtentes, & Eccleſiaſticam juriſdictionem impedientes ſine mora abrogent, & deleant, prout etiam eas omnes invalidas fuiſſe, & eſſe decernimus, & declaramus, ac ex nunc pro abrogatis, & deletis haberi volumus, & mandamus.

§. 2. Qui monitis his noſtris non obtemperaverint, quive ſcienter in prędictis conſilium, auxilium, aut favorem dederint, noverint ſe, non ſolùm per ſacras dictorum Prędeceſſorum noſtrorum conſtitutiones, verùm etiam per hanc noſtram ſanctionem, ſive ſententiam, & declarationem perpetuò duraturam (quam auctoritate Omnipotentis Dei, ac Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, ac noſtra in ipſos non obtemperantes, quacumque illi præfulgeant dignitate, in his ſcriptis proferimus) communione fidelium, & omnium Eccleſiaſticorum Sacramentorum perceptione privatos, ac maledictionis, & execrationis æternę vinculo ligatos; anathematiſque, & majoris excommunicationis mucrone percuſſos, ita ut nemo unquam in pręmiſſis delinquens, niſi a nobis, ſucceſſoribuſque noſtris canonicè intrantibus, etiam prętextu quarumcumque facultatum, conceſſionum, & gratiarum, etiam Confeſſionalium nuncupatarum, etiam à nobis, & à dicta Sede hactenus emanatarum, vel impoſterum emanandarum, ſpecificam, & expreſſam, ac alias, quàm per verba generalia, de prę ſentibus noſtris literis mentionem non facientium, pręterquam in mortis diſcrimine, abſolvi poſſit.

§. 3. Quibus etiam cenſuris ipſos Diœceſanos Epiſcopos, & Inquiſitores ſubjacere volumus, ſi laicos ſecum quomodocumque de ipſo crimine cognoſcere, aut judicare permiſerint.

§. 4. Ut autem pręmiſſa omnia, ad eorum, quorum intereſt, notitiam deducantur, nulluſque de eis ignorantiam juſtè prętendere poſſit, volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, quòd prę ſentes literę per aliquos curſores noſtros, aut Notarios publicos in Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & Eccleſię Lateranen. ac Cancellarię Apoſtolicę valvis, necnon acie Campi Floræ, ut moris eſt, publicentur, earum exemplo, in ſingulis valvis, & acie hujuſmodi affixo, & dimiſſo; nulli ergo, &c.

Datum Romę apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicę 1551. quintodecimo Kal. Aprilis, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Lecta, & publicata fuit die Veneris ſancti in Capella Sanctitatis ſuæ, dum divina celebrarentur Officia.

Contra offendentes statum, res & personas sanctissimi Officii Inquisitionis hæreticæ pravitatis, eorumque filios, necnon complices, & fautores.

PIUS Episcopus, servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam,

SI de protegendis cæteris omnibus Ecclesiæ ministris, quos in fidem, & clientelam nostram à Domino recepimus, cura nobis quotidiana insidet, quanto majore studio eam nos solicitudinem capescere necesse est, ut qui in sacro Inquisitionis hæreticæ pravitatis Officio versantur, sub tutela inviolatæ auctoritatis hujus Sedis periculorum omnium expertes, quæque munera ad exaltationem fidei Catholicæ exequantur.

§. 1. Cùm itaque hujus generis impiorum vis quotidie magis invalescat, qui omnibus malis artibus prædictum officium subvertere, ministrosque functionibus disturbare moliuntur, eò jam nos detrusit necessitas, ut nefariam, & scelestam illorum audaciam acerbiori castigationis verbere reprimamus.

§. 2. Hac igitur generali constitutione de Fratrum nostrorum consilio sancimus, ut quicumque sive privatus, sive cuncta civitas, sive populus, sive Dominus, Comes, Marchio, Dux, vel potiore titulo illustris, quemvis ex Inquisitoribus, Advocatis, Procuratoribus, Notariis, aliisve ministris prædicti Officii, vel Episcoporum id munus in sua Diœcesi, aut Provincia obeuntium, seu accusatorem, denunciatorem, aut testem in causa fidei quomodocumque productum, vel evocatum occiderit, verberaverit, dejecerit, seu perterrere fecerit.

§. 3. Quive Ecclesias, ædes, aliasve res, sive publicas, sive privatas officii, aut ministrorum, expugnaverit, invaserit, incenderit, expilaverit, aut libros, literas, auctoritates, exemplaria, regesta, protocolla, exempla, scripturas, aliave instrumenta, sive publica, sive privata ubicumque posita combusserit, deripuerit, seu interverterit; seu ex incendio, aut direptione, aut alio quocumque modo, illa exportaverit, seu qui in conflagratione, expugnatione, aut direptione, etiam inermis, sive capiendi, sive comburendi, sive supprimendi causa fuerit, sive res, aut personas, servari, defendive prohibuerit.

§. 4. Quive carcerem aut aliam custodiam, seu publicam, seu privatam effregerit, vinctumque extraxerit, seu emiserit, capiendum prohibuerit, captumque eripuerit, occultaverit, seu facultatem effugiendi dederit, seu jusserit id fieri, qui cœtum, concursumve fecerit, sive ut aliquid prędictorum fieret, manus accommodaverit, sive aliàs auxilium, consilium, aut favorem, publicè, vel occultè, in quolibet, prędictorum scienter præstiterit, licèt nemo occisus, nemo verberatus, nemo extractus, emissus, vel ereptus, nihil expugnatum, nihil effractum, succensum, direptumve, nullum denique damnum re ipsa sit secutum: nihilominus sit anathemate præsentis Canonis auctoritate ligatus, idem quoque læsæ Majestatis, reus, dominio, dignitate, honore, feudo, ac quocumque alio beneficio temporali, & perpetuo eo ipso privatus sęcularis judicis arbitrio relinquatur, qui de eo illas ipsas pœnas exigat, quæ damnatis primo capite dictæ legis per constitutiones legitimas irrogantur, bonis, rebusque omnibus fisci juribus applicatis, uti etiam est de damnatis hæreticis, per sanctiones canonicas constitutum, ejus filii paterna infamia subjecti, omnis, & cujuscunque hæreditatis, & successionis, & donationis, & legati, sive propinquorum, sive extraneorum omninò sint expertes, eisdem præterea portæ nunquam pateant dignitatum.

§. 5. Nemo antem expurgationem habere, aut causam ullam proponere, vel prętendere possit, qui tantum nefas in contemptum, & odium hujus Officii admiserit, nisi contrarium per claras probationes docuerit se fecisse. Quod porrò de prędictis, eorumque filiis statuimus: illud idem de omnibus Clericis, & Presbyteris sæcularibus, & quorumvis Ordinum, etiam exemptorum Regularibus, & quacunq; etiam Episcopali, & majori dignitate prædictis, ac etiam privilegio quomodocumque suffultis, decernimus exequendum, ita ut ipsi beneficiis, & officiis, omnibus Ecclesiasticis præsentium auctoritate privati, per judicem Ecclesiasticum, hęreticorum more degradentur, demum potestati sęculari traditi, pœnis prędictis laicorum instar subjiciantur.

§. 6. Pontificum tamen causis nobis, & successoribus nostris reservatis, ut re quæsita, & nobis renunciata, contra eos ad depositionem, & alias pœnas prædictas procedamus, uti criminis atrocitas videbitur postulare.

§. 7. Quicumque autem pro talibus veniam petere, aut aliàs intercedere tentaverint, in easdem illas pœnas, quę in hęreticorum fautores a sacris constitutionibus inferuntur, ipso facto se noverit incidisse.

§. 8. Verùm si quis etiam hujusmodi criminum conscius, vel affinis, sive Religionis studio, sive pœnitentia ductus, rem adhuc incognitam re texerit supplicio liberetur.

§. 9. Cęterùm eam omnium, & quarumcumque absolutionum à prędictis criminibus, nec non habilitationum, & restitutionum, etiam ad famam, & honores, ita deinceps habendam optamus, ut successores nostri nullas, nisi saltem semestri post cujusque assumptionem ad hujus dignitatis fastigium excurso, ac precibus apud supremum Officium Inquisitionis hic institutum verificatis concedant. Decernentes omnes, & quascumque hujusmodi absolutiones, habilitationes, & restitutiones, quę precibus sic non verificatis de cętero fient, nemini prorsus prodesse, sed nec pręsentibus nisi toto ipsarum tenore ad verbum inserto, & gratia ex certa Romani Pontificis scientia facta, & propria manu subsignata, ulla in parte derogari, nec derogatum censeri debere, & si illis ex quacumque causa aliter derogari contigerit, derogationes hujusmodi nullius prorsus fore roboris, & momenti.

§. 10. Jubemus igitur, universos, & singulos Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & cęteros Ecclesiarum Pręlatos, per universum Orbem constitutos, ut per se, vel alium, seu alios, præsentes literas, aut earum exempla in suis quibusque Provinciis, civitatibus, diœcesibus, & locis solemniter publicari, & quantum in se est, firmiter observari procurent, contradictores quoscum-

que

que, per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, appellatione postposita compescendo, ipsasque censuras, & pœnas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

§. 11. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscunque.

§. 12. Volumus autem, ut præsentium exempla, etiamsi impressa edantur, eaque Notarii publici manu, & cujuscunque Curiæ Ecclesiasticæ, vel Prælati sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem ubique locorum faciant, quam ipsæ præsentes facerent, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

§. 13. Cæterum omnes Orbis terrarum Principes, quibus gladii sæcularis potestas ad malorum vindictam est permissa, per eam, quam se tueri promiserunt fidem, obtestamur, ita suas quisque partes, sive præstando ministris prædictis auxilio, sive in eriminum post Ecclesiæ sententiam animadversione, interponere, ut eorum quoque præsidiis ministri ipsi tanti officii munus pro Dei æterni gloria, & Religionis incremento feliciter exequantur, amplissimum à Domino præmium recepturi, quod fidei prædictæ assertoribus in æternæ Beatitudinis consortio præparavit.

§. 14. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, legationis, statuti, decreti, jussionis, obtestationis, voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1569. Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno quarto.

Ego PIUS V. Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Utinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas.

F. Cardinalis Pisanus Episcopus Hostien.
Jo: Card. Moronus Episcopus Portuen.
Christophorus Madruvius Episcopus Prænestin.
Otho Card. Truchses Episcopus Albanen.
A. Card. Farnesius Vicecanc Episcop. Tusculan.
Jo: Baptista Cicada Episcop. Sabi Card. S. Clem.
Ego Ph. Card. a Burdisera.
Ego Antonius Card. Granuelanus.
Ego Franciscus Card. Pacecus.
Ego Hieronymus Card. de Corrigio.
Ego Jo: Franciscus Card. de Gambara.
Ego Nicolaus Card. de Sermoneta.
Ego Ind. de Avalos Card. Aragona.
Ego M. Antonius Card. Columna.
Ego Ptolomæus Card. Comensis.
Ego P. Card. de sancta Cruce.
Ego Z. Card. Delphinus.
Ego Hu. Card. S. Sixti.
Ego Julius Card. Urbinus.
Ego Fulvius Card. Perusinus.
Ego Jo: Riccius Card. Politianus.
Ego Scipio Card. Pisarum.
Ego Jacobus Card. Sabellus.
Ego Aloysius Card. Cornelius.
Ego Alexander Card. Cribellus.
Ego Guido Card. Vercellus.
Ego Gulielmus Card. Sirlerus.
Ego F. Michael B. Card. Alex. Camer.
Ego Hieronymus Card. de Claravalle.
Ego Ludovicus Card. Madrutius.
Ego Innocentius Card. de Monte.
Ego Hieronymus Card. Simoncellus.
Ego Ferd. Card. de Medicis.
F. Cardinalis Alciatus.
Jo: Paulus Cardinalis ab Ecclesia.
A. Cardinalis Carafa.

Inquisitorum hæreticæ pravitatis facultas, procedendi contra Sacerdotes, qui mulieres pœnitentes in actu Confessionis, ad actus inhonestos provocare, & allicere tentant.

PIUS Papa IV.

Vener. Fratri Archiepiscopo Hispalensi, in Regnis Hispaniarum hæreticæ pravitatis Inquisitori generali.

CUm sicut nuper, non sine animi nostri molestia, accepimus, diversi Sacerdotes in Regnis Hispaniarum, atque etiam in eorum civitatibus, & diœcesibus curam animarum habentes, sive

cam pro aliis exercentes, aut aliàs audiendis confessionibus pœnitentium deputati, in tantam prorupe-rint iniquitatem, ut Sacramento pœnitentiæ in actu audiendi confessiones abutantur, nec illi, & qui id instituit Domino Deo, & Salvatori nostro Jesu Christo injuriam facere vereantur: mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhonestos, dum earum audiunt confessiones, alliciendo, & provocando, seu allicere, & provocare tentando, & procurando, ac loco earum per Sacramentum hujusmodi Creatori nostro reconciliationis, graviori peccatorum mole eas onerando, & in omnibus Diabolo tradendo in divinæ majestatis offensam, animarum perniciem, & Christi fidelium scandalum non modicum.

§. 1. Nos in animum inducere nequeuntes, quòd qui de fide Catholica rectè sentiunt, Sacramentis in Ecclesia Dei institutis abutantur, aut illis injuriam faciant, fraternitati tuæ, de cujus eximia pietate, virtute, atque doctrina plurimum in Domino confidimus, per præsentes committimus, & mandamus, quatenus per te, vel per alium, seu alios à te deputandum, seu deputandos contra omnes, & singulos Sacerdotes dictorum Regnorum, ac illarum civitatum, diœcesum præmissis quomodolibet diffamatos, tam seculares, quam quorumvis etiam exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediatè subjectorum Ordinum Regulares, cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existant, tam super præmissis, quam fide Catholica, & quid de ea sentiant diligenter inquiras, & juxta facultatum tibi contra hæreticos, aut de hæresi quovis modo suspectos à Sede Apostolica concessarum continentiam, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos, juxta excessum suorum qualitatem, prout juris fuerit, punias, cos etiam, si & prout juris fuerit faciendum; debita præcedente degradatione, seculari judicis arbitrio puniendos tradendo.

§. 2. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Ecclesiarum, & Monasteriorum, necnon Ordinum quorumlibet, quorum ipsi Sacerdotes fuerint, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam motu proprio, aut aliàs quomodolibet concessis, etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis, quibus omnibus eorum tenores præsentibus pro expressis habentes, & hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Petrum, sub Annulo Piscatoris, die 16. Aprilis 1561. Pontific. nostri anno 2.

Confirmatio, & ampliatio Constitutionis Pii IV. edita contra Sacerdotes in confessionibus sacramentalibus pænitentes ad turpia solicitantes.

GREGORIUS Papa XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

UNiversi Dominici gregis curam, quamquam immeriti, celesti dispositione gerentes, sedulò invigilare tenemur, ut ab omnibus pravis contagiis conservetur immunis, multoq; Majori studio providere, ut omnis pestis ab iis avertatur, quibus alios sanandi officium est commissum, ne quòd Evangelica scripta nos admonent, sale infatuato, non sit in quo saliatur, & ad nihilum prosit ultrà, nisi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Quoniam autem à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, quibusdam in locis provisum fuit ut impium, ac nefandum scelus, quòd non solùm inter Christi fideles non esse, sed nec etiam nominari debet, procul ab iis arceatur, videlicet, ut aliquis Sacerdos ad sacras audiendas confessiones deputatus, sacrosancto Pœnitentiæ sacramento, solicitando pœnitentes ad turpia, abutatur, ac pro medicina venenum, pro pane aspidem porrigat, & ex cœlesti Medico infernalis veneficus, ex patre spirituali proditor execrabilis animarum reddatur: idcircò nos ea, quæ his perniciosissimis Diaboli insidiis arcendis certis locis salubriter constituta sunt, ut nullibi desiderentur, quantum ex alto conceditur providen. duximus. Aliàs siquidem à fel. rec. Pio Papa IV. prædecessore nostro emanarunt litteræ tenoris subsequentis, videlicet, Pius Papa IV. Venerabili fratri Archiepiscopo Hispalen. in Regnis Hispaniarum hæreticæ pravitatis Inquisitori Generali. Cùm sicut nuper, non sine animi nostri molestia, accepimus, diversi Sacerdotes in Regnis Hispaniarum, atque etiam in eorum civitatibus; & diœcesibus curam animarum habentes, sive eam pro aliis exercentes, aut alias audiendis confessionibus pœnitentium deputati in tantam proruperint iniquitatem, ut sacramento Pœnitentiæ, in actu audiendi confessiones, abutantur, nec illi, & qui id instituit, Domino Deo, & Salvatori nostro Jesu Christo injuriam facere vereantur, mulieres videlicet, pœnitentes ad actus inhonestos, dum earum audiunt confessiones, alliciendo & provocando, seu allicere, & provocare tentando, & procurando, ac loco earum per Sacramentum hujusmodi Creatori nostro reconciliationis, graviori peccatorum mole eas, onerando, & in manibus Diaboli tradendo, in divinæ Majestatis offensam, & animarum perniciem, Christi fidelium scandalum non modicum. Nos in animum inducere nequeuntes, quod qui de fide Catholica rectè sentiunt, Sacramentis in Ecclesia Dei institutis abutantur, aut illis injuriam faciant, fraternitati tuæ, de cujus eximia pietate, virtute, atque doctrina plurimum in Domino confidimus, per presentes committimus, & mandamus, quatenus per te, vel per alium, seu alios à te deputandum, seu deputandos, contra omnes, & singulos Sacerdotes, dictorum Regnorum ac illarum civitatum, & diœcesum de premissis quomodolibet diffamatos, tam seculares, quam quorumvis etiam exemptorum, ac Sedi Apostolicę immediatè subjectorum Ordinum Regulares cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & preeminentię existant tam super premissis, quàm super fide Catholica, & quid de ea sentiant, diligenter inquiras, & juxta facultatem ibi contra hęreticos, aut de hęresi quovis modo suspectos à Sede Apostolica concessam continentiam, & tenorem procedas, ac culpabiles reper-

repertos juxta excessuum suorum qualitates, prout juris fuerit, punias, eos etiam, si, & prout de jure fuerit faciendum, debita præcedente degradatione, sæcularis judicis arbitrio puniendos tradendo. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Ecclesiarum, & Monasteriorum, nec non Ordinum quorumlibet, quorum ipsi Sacerdotes fuerint, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis sub quibuscumque tenoribus, & formis ac cum quibusvis clausulis, & decretis etiam Motu proprio, aut alias quomodolibet concessis, etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis. Quibus omnibus eorum tenores præsentibus pro expressis habentes, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 16. Aprilis 1561. Pontificatus nostri anno secundo. Igitur, ut literæ prædictæ perpetuis futuris temporibus, & ubique locorum inviolabiliter observentur, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostra, ac de consilio venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium contra hæreticam pravitatem generalium Inquisitorum, præinsertas literas hujusmodi, ac omnia singula, in eis contenta, Apostolica auctoritate, tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illisque omnibus, & singulis inviolabilis, Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, illasque non solùm in prædictis Regis Hispaniarum, sed in quibusvis Christiani Orbis partibus firmiter, & inviolabiliter observari præcipimus, & mandamus. Ac præterea, ne in futurum de pœna his delinquentibus imponenda, & de modo contra eosdem procedendi ab aliquo dubitari possit, statuimus, decernimus, & declaramus, quòd omnes, & singulos Sacerdotes tam sæculares, quàm quorumvis, etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediatè subjectorum Ordinum, institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares cujuscumque dignitatis, & præeminentiæ, aut quovis privilegio muniti existant, qui personas, quæcumque illæ sint, ad inhonesta, sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda in actu sacramentalis confessionis sive ante, vel post immediatè, seu occasione, vel prætextu confessionis hujusmodi, etiam ipsa confessione non sequuta, sive extra occasionem confessionis in confessionario, aut in loco quocumque ubi confessiones sacramentales audiantur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, solicitare vel provocare tentaverint; aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint, pravitatis Inquisitores, & locorum ordinarios omnium Regnorum, Provinciarum, civitatum, dominorum, & locorum universi Orbis Christiani, in suis quemque diœcesibus, & territoriis, per has nostras literas, etiam privativè, quoad omnes alios, specialiter, ac perpetuò judices delegamus, ut super his contra prædictos simul, vel separatim in omnibus, prout in causis fidei, juxta sacrorum Canonum formam, necnon Officii Inquisitionis hujusmodi constitutiones, privilegia, consuetudines, & decreta diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo ex hujusmodi nefariis excessibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & circumstantiis, suspen. ab executione Ordinis, privationis beneficiorum, dignitatum, & officiorum quorumcumque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, necnon vocis activæ, & passivæ, si Regulares fuerint; exilii, damnationis ad triremes, & carceres, etiam in perpetuum absque ulla spe gratiæ, aliasque pœnas decernant: eos quoque si pro delicti enormitate graviores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione, Curiæ sæculari puniendos tradant. Dantes etiam facultatem venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus generalibus Inquisitoribus, ne delictum tam enorme, Ecclesiæ Dei tam perniciosum remaneat, ob probationum defectum impunitum (cùm difficilis sit probationis) testibus, etiam singularibus, concurrentibus præsumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis, delictum probatum esse arbitrio suo judicandi, & Curiæ sæculari, ut præfertur, reum tradendnm esse pronunciandi. Non obstantibus omnibus, quæ dictus Prædecessor in suis literis prædictis voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque; Mandantes omnibus Confessariis, ut suos pœnitentes, quos noverint fuisse ab aliis, ut suprà solicitatos, moneant de obligatione denunciandi solicitantes, seu, ut præfertur, tractantes, Inquisitoribus, seu locorum Ordinariis prædictis, quòd si hoc officium prætermiserint, vel pœnitentes docuerint, non teneri ad denunciandum Confessarios solicitantes, seu tractantes, ut suprà; iidem locorum Ordinarii, & Inquisitores illos pro modo culpæ punire non negligant. Volumus autem, ut præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra, ubique habeatur, quæ præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ, quodque eædem præsentes literæ, seu illarum exempla ad valvas Basilicarum S. Joannis Lateran. ac Principis Apostolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ affixæ omnes ita arctent, ac si unicuique personaliter intimatæ fuissent.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, sub Annulo Piscatoris, die 30. Augusti 1622. Pontificatus nostri anno secundo.

Jurisdictio Inquisitorum hæreticæ pravitatis in eos, qui ad Ordinem Presbyteratus minimè promoti, Missas celebrant, & Pænitentiæ Sacramentum ministrant.

GREGORIUS Papa XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Officii nostri partes sedulò præstare tenemur (ut dubia, quæ variis Doctorum opinionibus, hinc inde diversa sentientibus agitantur, ad jurisdictionem sanctissimi Officii Inquisitionis hæreticæ pravitatis pertinent, nostræ declarationis oraculo (prout ratio ipsa suadere videtur) dilucidentur, ut nulla cuiquam dubitandi occasio imposterum relinquatur.

§. 1. Ad aures nostras siquidem nuper pervenit, multos esse, qui dubitent, an contra eos, qui in

sacro Presbyteratus ordine non constituti, Missas celebrare, confessiones audire, ac absolutionem impartiri, ac si fuerint, per Officium Sanctissimę Inquisitionis hęreticę pravitatis in Hispaniarum Regnis institutum, & illius Inquisitores procedendum, vel etiam animadvertendum sit, ac hi, qui talia patraverint, per Inquisitores prędictos puniri debeant. Nam etsi multorum sententia affirmetur, prædictum delictum ab Inquisitoribus plectendum esse, hisce pręsertim temporibus, quibus hęretici temerè audent proferre, etiam sęculares eorum Sacramentorum ministros esse posse, non desunt tamen hi, qui contrarię adhęrent opinioni. Unde plerumque per eorumdem Regnorum Inquisitores; diversa feruntur in hujusmodi causis suffragia.

§. 2. Nos itaque, ut omnis difficultas, dubitatioque tollatur, animadvertentes, eos, qui Presbyteratus Ordine non sunt insigniti, & sę in administrandis dictis Sacramentis ingerunt, facto Catholicam veritatem impugnare, quæ solos Presbyteros ministros eorumdem Sacramentorum constituendo, illis dumtaxat, quibus eadem munera congruere existimavit, committi voluit, eorum, qui in Presbyteratus Ordine non constituti Missas celebrant, ac confessiones audiunt, ut præfertur, cognitionem, & punitionem etiam ad Inquisitionis officium, & Inquisitores ante dictos pertinerę, & quod hujusmodi delicti ratione, adversus eos inqnirere, procedere, ac culpabiles repertos punire, officium, & Inquisitores prædicti valeant, Apostolica auctoritate, præsentium tenore, perpetuò declaramus, & deffinimus.

§. 3. Et ita ab omnibus, & singulis Ordinariis, & delegatis judicibus, sublata eis, & eorum cuilibet quavis alia judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & deffiniri debere, irritum quoque, & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

§. 4. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon juribus municipalibus, legibus Regnorum prædictorum, pragmaticisque sanctionibus, ac statutis, & consuetudinibus civitatum, & locorum quorumcunque dictorum Regnorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis forsan per nos, ac quoscumque alios Romanos Pontifices Prædecessores nostros, sub quibusvis verborum formis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis Decretis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, seu de Apostolicæ potestatis plenitudine; vel ad supplicationem Regum, Ducum, & aliorum Principum concessis, & confirmatis, quibus omnibus illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & exprefsè derogamus. Cæterisque contrariis quibuscunque.

Datum Romę apud S. Marcum sub Annulo Piscatoris, die 6. Augusti anno à Nativitate Domini 1174. Pontificatus autem nostri anno 3.

Quòd Inquisitores hæreticæ pravitatis, & locorum Ordinarii, eos, qui ad Presbyteratus Ordinem non promoti, Missas celebrant, vel Sacramentum Pœnitentiæ ministrant, prævia degradatione, Curiæ sæculari debitis ab ea plectendis pœnis tradant.

CLEMENS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

ET si aliàs fel. rec. Paulus Papa IV. Prędecessor noster ad nefariam, & sacrilegam quorundam hominum temeritatem coercendam, qui cùm ad sacrum Presbyteratus Ordinem minimè promoti sint, Sacerdotis tamen auctoritatem sibi temerè assumentes, Missarum celebrationem usurpare, & Sacramentum Pœnitentię ministrare pręsumunt, decrevit, hujusmodi delinquentes à Sanctę Inquisitionis judicibus tradi debere Curię sęculari, debita animadversione puniendos.

§. 1. Etsi postea fel. rec. & mem. Sixtus Papa IV. etiam Prędecessor noster, prędictum Pauli IV. decretum innovari, ac seriò observari mandaverit, eò tamen dictorum hominum prorupit audacia, ut pretextu ignorationis hujusmodi decretorum, ac pœnarum contra ipsos, ut præfertur, inflictarum, illis se minimè subjacere, & obnoxios esse putent, ac propterea se ab eisdem liberari, & absolvi posse prætendant.

§. 2. Nos igitur animadvertentes, hujusmodi perditos, & nefarios homines ad sacrum Presbyteratus Ordinem non promotos, Missarum celebrationem usurpare præsumentes, non solùm actus idololatriæ, saltem extrinsecè, seu per externa, & visibilia Religionis, & pietatis signa exercere, sed etiam quantum in ipsis est, efficere, ut Christi fideles, qui credunt, eos ordinatos esse, & ritè conficere Sacramentum Eucharistiæ, idololatriæ crimen ignoranter incurrant, purum videlicet panem, & vinum, tanquam verum Christi Domini nostri corpus, & sanguinem, eisdem adorandum proponentes. Confessiones autem audientes, non solùm Sacramenti Pœnitentiæ dignitatem contemnere, verùm etiam Christi fideles decipere, dum scilicet iniquè sibi assumunt gradum sacerdotalem, & auctoritatem absolvendi à peccatis, magno cum periculo, & scandalo plurimorum.

§. 3. Propterea, ut gravissima hæc scelera committentes, posthac debito supplicio puniantur. Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, S. Inquisitionis judicium conscientiæ consulere, & ne in futurum de pœna hisce delinquentibus imponenda dubitari possit, providere volentes, supradictorum prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, hac perpetuò valitura Constitutione decernimus, atque statuimus, ut quicumque non promotus ad sacrum Presbyteratus Ordinem, repertus fuerit Missarum celebrationem usurpasse, vel Sacramentalem confessionem audivisse à judicibus Sanctæ Inquisitionis, vel locorum ordinariis

riis tanquam Ecclesiæ misericordia indignus à foro Ecclesiastico abjiciatur, & ab Ordinibus Ecclesiasticis, si quos habuerit, ritè degradatus, statim Curię sęculari tradatur, per judices sęculares debitis pœnis plectendus.

§. 4. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac in Conciliis etiam generalibus editis, etiam in corpore juris clausis. Quibus omnibus, & singulis, illarum tenores pro sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, specialiter, & expressè derogamus, cęterisque contrariis quibuscunque.

§. 5. Ut autem hujusmodi constitutionis ignorantia de cętero allegari, aut prętendi nunquam possit, atque pręsentes litterę omnibus innotescant, Volumus, illas ad valvas S. Joannis Lateranensis, & Principis Apostolorum de urbe Basilicarum, & in acie Campi Floræ more solito publicari, & affigi, atque iis inde amotis earumdem exempla etiam impressa ibi affixa relinqui, factaque hujusmodi publicatione, omnes, qui in Urbe post mensem, qui verò extra eam, & citra montes, post quatuor menses, qui demum ultra montes fuerint, post decem menses a die publicationis præsentium computandos afficere, & arctare, ac si eorum cuilibet personaliter intimatę fuissent.

§. 6. Ac pręterea mandamus earundem pręsentium litterarum exemplis etiam impressis, & manu Notarii publici subscriptis, & sigillo Sanctę Romanę Inquisitionis, vel alicujus personę in dignitate Ecclesiastica constitutę munitis, eandem prorsus fidem haberi, quę hisce pręsentibus haberetur, si essent exhibitę, vel ostensę.

Datum Romę apud S. Petrum, sub Annulo Piscatoris, die 1. Decembris 1601. Pontific. nostri anno 10.

Ampliatio Constitutionis à Clemente VIII. contra non promotos ad sacrum Presbyteratus Ordinem, sacramentales confessiones audientes, aut Missam celebrantes, Curiæ sæculari prævia degradatione tradendos edita, ad omnes etiam minores vigintiquinque annis, dummodo vigesimum ætatis annum compleverint.

URBANUS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Apostolatus officium, cui meritis, licèt imparibus, disponente Deo pręsidemus, à nobis postulat, ut quantum nobis ex alto conceditur, delinquendi fiduciam compescamus, in pręsertim, quorum eo sacrilega processit audacia, ut sub beneficio minoris ętatis, Apostolicis constitutionibus confoveant in delictis, quorum statutis pœnis se idcirco jactant, minimè subjacere. Aliàs siquidem à felicis recordationis Clemente Papa VIII. Prędecessore nostro emanarunt literę tenoris sequentis, videlicet.

Clemens Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam. Et, si aliàs felicis recordationis Paulus Papa IV. Prędecessor noster ad nefariam, & sacrilegàm quorumdam hominum temeritatem coercendam, qui cùm ad sacrum Presbyteratus Ordinem minimè probati sunt, Sacerdotis tamen auctoritatem sibi temerè assumentes, Missarum celebrationem usurpare, & Sacramentum pœnitentię ministrare pręsumunt, decrevit, hujusmodi delinquentes à Sanctę Inquisitionis judicibus tradi debere Curię sęculari, debita animadversione puniendos, & postea fel. record. Sixtus Papa V. etiam Prędecessor noster prędictum Pauli Papę IV. decretum innovari, ac serio observari mandaverit; eo tamen dictorum hominum prorupit audacia, ut prętextu ignorationis hujusmodi decretorum, ac pœnarum contra ipsos, ut pręfertur, inflictarum, illis se minimè subjacere, & obnoxios esse putent, ac propterea se ab eisdem liberari, & absolvi posse pętendant. Nos igitur animadvertentes, hujusmodi perditos, & nefarios homines ad sacrum Presbyteratus Ordinem non promotos, Missarum celebrationem usurpare pręsumentes, non solùm actus idololatrię, saltem extrinsecè, seu per externa, & visibilia Religionis, & pietatis signa exercere, sed etiam (quantum in ipsis est) efficere, ut Christi fideles, qui credunt, eos ordinarios esse, & ritè conficere sacramentum Eucharistię, idololatrię crimen ignoranter incurrant, purum videlicet panem, & vinum, tanquam verum Christi Domini nostri Corpus, & Sanguinem eisdem adorandum proponentes, Confessiones autem audientes, non solùm sacramenti Pœnitentię dignitatem contemnere, verùm etiam Christi fideles decipere, dum scilicet iniquè sibi assumunt gradum sacerdotalem, & auctoritatem absolvendi à peccato magno cum periculo, & scandalo plurimorum. Propterea ut gravissima hęc scelera committentes, posthac debito supplicio puniantur; Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac matura deliberatione, deque Apostolicę potestatis plenitudine, S. Inquisitionis judicum conscientię consulere, & ne in futurum de pœna hisce delinquentibus imponenda dubitari possit, providere volentes supradictorum Prędecessorum nostrorum vestigiis inhęrentes, hac perpetuò valitura constitutione decernimus, atque statuimus, ut quicumque non promotus ad sacrum Presbyteratus Ordinem repertus fuerit, Missarum celebrationem usurpasse, vel sacramentalem confessionem audivisse, à judicibus Sanctę Inquisitionis, vel locorum Ordinariis, tanquam Ecclesię misericordia indignus, à foro Ecclesiastico abjiciatur, ab Ordinibus Ecclesiasticis, si quos habuerit, ritè degradatus, statim Curię sęculari tradatur, per judices sęculares debitis pœnis plectendus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac in Conciliis etiam generalibus editis, etiam in corpore juris clausis. Quibus omnibus, & singulis, illarum ten. pro sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, specialiter, & expressè derogamus; cęterisque contrariis quibuscunque. Ut autem hujusmodi constitutionis ignorantia de cętero allegari, aut prætendi nunquam possit; atque ut præsentes literæ omnibus innotescant, volumus, illas ad valvas Sancti Joannis Lateranen. & Principis Apostolorum de

urbe Basilicarum, & in acie Campi Floræ more solito publicari, & affigi, atque iis inde amotis, earumdem exempla, etiam impressa, ibi affixa relinqui factaque hujusmodi publicatione, omnes, qui in urbe post mensem, qui verò extra eam, & citra montes, post quatuor menses, qui demùm ultra montes fuerint, post decem menses à die publicationis præsentium computandos, afficere, & arctare, ac si eorum cuilibet intimatæ fuissent personaliter. Ac præterea mandamus, earundem præsentium litterarum exemplis, etiam impressis, & manu Notarii publici subscriptis, & sigillo Officii Sanctæ Romanæ Inquisitionis, vel alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem haberi, quæ hisce præsentibus haberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, die prima Decembris 1601. Pontificatus nostri anno decimo.

Cùm autem, sicut accepimus, nonnulli privilegio minoris ætatis nimis temerè confisi, & legum indulgentia freti, pœnas à D. Clem. prædecessoris nostri constitutione in hujusmodi delinquentes statutas parvipendere præsumant; Nos detestantes, & quantum in nobis est, cohibere volentes impiam, ac nefariam horum temeritatem, qui atrocissimo hoc scelere Catholicam veritatem, quæ solos Presbyteros dictorum Sacramentorum ministros esse docuit, facto impugnat, negotio hujusmodi Congregatione venerabilium fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, Generalium Inquisitorum coram nobis habita maturè discusso, inhærentes constitutioni prædictæ, aliisque decretis per fel. rec. Pauli IV. & Sixti V. Pontif. Roman. Prædecessores nostros contra similia perpetrantes editis, eaque etiam ad effectum prædictum matura deliberatione, deque Apostolicæ potestatis plenitudine ampliantes, & extendentes, hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, & decernimus, ut de cætero perpetuis futuris temporibus, & qui imposterum ad sacrum Presbyteratus Ordinem promotus, Missam celebrare, aut sacramentalem Confessionem audire præsumpserit, ætate minori annis viginti quinque non excusetur, quo minus eidem Clementi constitutioni subjiciatur, dummodo vigesimum suæ ætatis annum compleverit, ipseque non promotus sic delinquens, nulla habita consideratione præfatæ minoris ætatis, sive laicus, sive Clericus sæcularis, aut cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, etiam de necessitate exprimendæ regularis, aut cujusvis alterius instituti, etiam quantumvis exempti, & privilegiati, nobisque, & Apostolicæ Sedi immediatè subjecti, necnon militiarum quarumcumque etiam Sancti Joannis Hierosolymitani fuerit, tradatur Curiæ sæculari pœnis debitis plectendus, sicque, & non aliter per quoscunque Sanctæ Inquisitionis judices, & Inquisitores; etiam Generales Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & locorum Ordinarios (sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate) judicari, & deffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam, quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Quocirca omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, in virtute sanctæ obedientię, districtè præcipiendo, mandamus, quatenus statutum, decretum, & constitutionem hanc nostram inviolabiliter observent, & observari faciant. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac in Conciliis etiam generalibus editis, etiam in corpore juris clausis, necnon legibus, statutis, decretis, consuetudinibus, & privilegiis ad favorem minorum viginti quinque annis, quomodolibet, & ubicumque locorum editis, ac aliasin ipsorum favorem facientibus, Apostolica etiam confirmatione, ac juramento, seu quavis firmitate alia roboratis. Quibus omnibus, & singulis illorum ten. præsentibus pro sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem harum litterarum publicationem, & affixionem fieri juxta formam in prædicta Clementis constitutione præscriptam, easque publicatas, & affixas omnes intra urbem, & extra, tamcitra, quam ultra montes, & mare, post tempus in ipsa Clementis constitutione præfixum arctare, & afficere, ac si cuilibet personaliter intimatæ fuissent. Mandamus pariter, ut earundem transumptis, etiam impressis, manuque Notarii publici subscriptis, & sigillo Officii S. Romanæ Inquisitionis, vel alicujus personæ, in dignitate Ecclesiastica constitutę munitis, eadem quę præsentibus hisce adhiberetur, fides adhibeatur.

Datum Romę apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 23. Martii 1628. Pontificatus nostri anno quinto.

M. A. Maraldus.

Contra exercentes artem Astrologiæ judiciariæ, & alia quæcunque divinationum genera, librosque legentes.

SIXTUS Episcopus, servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Coeli, & terrę Creator Deus, quem unum Omnipotentem corde credimus ad justitiam, & ore confitemur ad salutem, etsi homini, quem ad imaginem, & similitudinem suam creavit, mentem dederit, quę non solùm divino fidei lumine illustrata, mysteria illa cognosceret, quę humanam intelligentiam superant, sed etiam naturę suę vi, magno licèt cum labore, pręclara multa investigaret, atque intelligeret, tamen ut superbum animal homo non altum saperet, sed timeret, & immensam conditoris sui majestatem humi stratus veneraretur, sibi soli eorum, quę eventura sunt, scientiam, & futurarum rerum cognitionem reservavit. Solus enim ipse, cujus oculis omnia nuda, & aperta sunt, & ad intimas hominum cogitationes penetrat, & consequentes eorum actiones intuetur, solus ipse, qui vocat ea, quę non sunt, tanquam ea, quę sunt, omnia pręsentia, & ante oculos posita habet, solus denique omnia, & singula quęcunque, totius temporis decursu, & sęculorum ętatibus futura sunt, ab omni ęternitate novit, & admirabili providentia disposuit,

quæ

quæ non modò humanæ mentis imbecillitas ignorat, ſed nec dæmones ipſi præſentire poſſunt. Quare idolorum in futuris annunciandis falſitatem, & imbecillitatem, eorum, qui eis cultum adhibebant vanitatem irridet Spiritus ſanctus apud Iſaiam illis verbis: *Annunciate quæ ventura ſunt in futurum, & ſciemus, quia Dii eſtis vos*; & in novo Teſtamento Chriſtus Dominus, Diſcipulorum ſuorum de futuris eventibus paulò cupidiùs inquirentium, interrogationem gravi illa reſponſione retudit, qua etiam omnium fidelium ſuorum curioſitatem coercuit, *Non eſt veſtrum ſcire tempora, vel momenta, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate*. Nec verò ad futuros eventus, & fortuitos caſus prænoſcendos (futuris eventibus ex naturalibus cauſis neceſſariò, vel frequenter provenientibus, quæ ad divinationem non pertinent, duntaxat exceptis) ullæ ſunt veræ artes, aut diſciplinæ, ſed fallaces, & vanæ improborum hominum aſtutia, & dæmonum fraudibus introductæ, ex quorum operatione, conſilio, vel auxilio omnis divinatio dimanat, ſive quòd expreſsè ad futura manifeſtanda invocentur, ſive quòd ipſi pravitate ſua, & odio in genus humanum, occultè, etiam præter hominis intentionem ſe ingerant, & intrudant vanis Inquiſitionibus futurorum, ut mentes hominum pernicioſis vanitatibus, & fallaci contingentium prænunciatione implicentur, & omni impietatis genere depraventur. Quæ quidem ipſis cognita ſunt, non divinitate aliqua, nec vera futurarum rerum ſcientia, ſed naturæ ſubtilioris acumine, & aliis quibuſdam modis, quos hominum obtuſior intelligentia ignorat. Quamobrem dubitandum non eſt, in hujuſmodi futurorum contingentium, & fortuitorum eventuum inquiſitione, & præcognitione, Diaboli operationem ſe fallaciter immiſcere, ut ſua fraude, ac dolis, miſeros homines a via ſalutis avertat, & laqueo damnationis involvat. Quæ cùm ita ſint, nonnulli hæc fideliter, & religioſè, ut debent, non intendentes, ſed curioſa ſectantes, graviter Deum offendunt, errantes ipſi, & alios in errorem mittentes, tales in primis ſunt Aſtrologi, olim Mathematici, & Genethliaci, & Planetarii vocati, qui vanam, falſamque ſyderum, & Aſtrorum ſcientiam profitentes, divinæque diſpoſitionis ordinationem, ſub tempore revelandam prævenire audaciſſimè ſatagentes, hominum nativitates, ſeu genituras, ex motu ſyderum, & Aſtrorum caſu metiuntur, ac judicant futura, ſive etiam præſentia, & præterita occulta, atque ex puerorum ortu, & natali die, ſive quavis alia temporum, & momentorum vaniſſima obſervatione, & notatione, de uniuſcujuſque hominis ſtatu, conditione, vitæ curſu, honoribus, divitiis, ſobole, ſalute, morte, itineribus, certaminibus, inimicitiis, carceribus, cædibus, variis diſcriminibus, aliiſque proſperis, & adverſis caſibus, & eventibus præcognoſcere, judicare, & affirmare temere præſumunt, non ſine magno periculo erroris, & infidelitatis; cùm Sanctus Auguſtinus præcipuum Eccleſiæ lumen, eum qui hæc obſervat, qui attendit, qui credit, qui in domum recipit, qui interrogat Chriſtianam fidem, & Baptiſmum prævaricaſſe affirmet, ut illos meritò Apoſtolus arguat, atque increpet illis verbis: Dies obſervatis, & menſes, & tempora, & annos, timeo vos, ne fortè ſine cauſa laboraverim in vobis. Hi igitur ſeviſſimi, & temerarii homines in miſerandam animarum ſuarum ruinam, grave fidelium ſcandalum, & Chriſtianæ fidei detrimentum, futuros rerum eventus, & quæcunque proſperè, vel adverſè obventura ſunt, ac actus humanos, ea denique, quæ ex libera hominum voluntate proficiſcuntur, Aſtris, ſyderibuſque adſcribunt, eiſque eam facultatem, vim, ſeu virtutem, & efficaciam tribuunt ſignificandi futura, & ad præcognita ita inclinandi, ut ſic omnino, nec aliter eventura ſint, atque ob eam cauſam de iis rebus omnibus judicia facere, prognoſtica, prædictiones, & præcognitiones ſibi aſſumere, & palàm venditare non dubitant, quibus pauci rudes, & imperiti, aliique nimis creduli, & imprudentes tantam fidem præſtant, ut ex hujuſmodi judiciorum, & prædictionum præſcripto, aliquid certò eſſe credant, aut ſperent, quorum ſanè, & mendacium Magiſtrorum temeritas, & infelicium diſcipulorum credulitas magnopere deploranda eſt, qui vel divinis litteris admoniti non intelligunt hominis præſtantiam, cui cœli, & ſtellæ, & clariſſima cœli ſydera, Sol, & Luna, Deo ita diſponente, non imperant, ſed inſerviunt; ſic enim Moyſes populum Dei, ut hunc errorem caveret, præmonebat. Ne fortè elevatis oculis ad cœlum, videas Solem, & Lunam, & omnia aſtra cœli, & errore deceptus adores ea, & colas, quæ creavit Dominus Deus tuus in miniſterium cunctis gentibus, quæ ſub cœlo ſunt; ſed quid ſydera mirandum eſt homini ſervire? nonne nobiliſſima intelligentia Angeli ipſi omnes ſunt adminiſtratorii ſpiritus in miniſterium miſſi, propter eos, qui hæreditatem capiunt ſaluis? nam rationales oves ita diligit Deus, ut non ſolùm Epiſcopos, quemadmodum a S. Ambroſio ſcriptum eſt, ad tuendum gregem ordinaverit, ſed etiam Angelos deſtinaverit. Præclarè etiam S. Hieronymus: Magna dignitas animarum, ut unaquæque habeat ab actu nativitatis in cuſtodiam ſui Angelum delegatum. Quòd ſi Angeli homines cuſtodiunt, quid adverſus Angelorum cuſtodiam, & tutelam aſtra moliri, aut efficere poterunt, quæ cum ipſis Angelis nullo modo ſint comparanda; nec ſanè hoc loco prætereunda eſt eximii Eccleſiæ Doctoris, & Beatiſſimi Pontificis magni Gregorii ſententia, qui Priſcillianiſtas hæreticos unumquemque hominem ſub conſtitutionibus ſtellarum naſci putantes, magno rerum, & verborum pondere confutat, Abſit, inquit, à fidelium cordibus, ut aliquid eſſe fatum dicant, vitam quippe hominum ſolus hanc conditor, qui creavit, adminiſtrat, neque enim propter ſtellas homo, ſed ſtellæ propter homines factæ ſunt, & ſi ſtella fatum hominis eſſe dicitur, ipſis ſuis miniſteriis ſubeſſe homo perhibetur. Utinam inſani homines hæc ſaperent, & intelligerent, ac Dei monitis obtemperarent in Levitico dicentis. Non declinetis ad magos, nec ab Ariolis aliquid ſciſcitemini, ut polluamini per eos. Neque enim quæ Chriſtiana, & vera pietas repellit, ac damnat, tanto ſtudio inveſtigarent, iiſdemque miſerè ſe decipi, atque irretiri paverentur. Sunt etiam inanes quidam homines, & curioſi, vel impii, & irreligioſi, qui futurarum, & occultarum aliarum rerum notitiam adeò anxiè habere ſtudent, ut ab eodem prænoſcenda, & inveſtiganda in divinæ legis offenſionem multipliciter incurrant. Alii enim Geomantiæ, Hydromantiæ, Aeromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chyromantiæ, Necromantiæ, aliiſque ſortilegiis, & ſuperſtitionibus, non ſine dæmonum ſaltem occulta ſocietate, aut tacita pactione, operam dare, ſeu illis, ac ſortibus illicitis taxillorum, granorum triticeorum, vel fabarum jactu, uti non verentur. Alii verò aliquas priſtinæ, & antiquatæ, ac per Crucis victoriam proſtratæ idololatriæ reliquias retinentes: quibuſdam auguriis, auſpiciis, ſimilibuſve ſignis, & vanis obſervationibus ad futurorum divinationem intendunt: alii autem ſunt, qui cum morte fœdus ineunt, & pactum faciunt cum inferno, qui ſimiliter ad occultorum divinationem, ad inveniendos theſauros, vel ad alia facinora perpetranda, etiam expreſſa cum Diabolo pactione facta, in manifeſtam

festam suarum perniciem animarum nefarias magicæ artis incantationes, instrumenta, & veneficia adhibent, circulos, & diabolicos characteres describunt, dæmones invocant, aut consulunt, ab eis responsa petunt, aut accipiunt, eis preces, & thuris, aut aliarum rerum suffimenta, seu fumigationes, aliave sacrificia offerunt, candelas accendunt, aut rebus sacris, vel Sacramentis, aut sacramentalibus sacrilegè abutuntur, adorationis, genuflexionis, aut quævis alia impietatis obsequia præstant, cultum venerationemve tribuunt, aut annulum, vel speculum, aut parvas phialas sibi fabricant, aut fabricari curant ad dæmones in eis alligandos, seu includendos, ut putant, ad responsa ab ipsis inde petenda, aut habenda. Alii præterea etiam in corporibus obsessis, vel lymphaticis, & phanaticis mulieribus dæmones; de futuris, vel occultis rebus, aut factis exquirunt, ut meritò ab eis, quos Dominus in Evangelio tacere imperavit, vanas, mendacesque referant responsiones. Alii quoque præstigiatores, frequentiùs verò mulierculæ quædam superstitionibus deditæ, in phialis, seu vasculis vitreis aqua plenis, vel in speculo accensis candelis, etiam benedictis sub nomine Angeli sancti, & alibi Diabolum omnium malorum fautorem supplices adorantes, vel in unguibus, aut palma manus, quandoque etiam oleo perunctis eundem omnium fallaciarum Architectum orant, ut similiter futura, vel occulta quævis spectra, & apparentes imagines, seu phantasticas visiones, sibi ostendat, ab eodem Patre mendacii Diabolo aliis incantationibus, aut variis superstitiosis observationibus futurorum occultorum hujusmodi veritatem, quærunt, & hominibus prædicere contendunt. Quorum omnium, quos suprà enumeravimus, consimilis impietas parem exitum habet, nimirùm quòd Dæmonis præstigiis, ac dolis, tum qui divinant, tum qui divinationem expetunt illusi, ac delusi miserrimè reperiuntur. Itaque cùm futuros eventus in seipsis considerare antequam fiat, sit Dei proprium, illud necessariò consequitur, ut Astrologi, & alii prædicti, qui hujusmodi futura prænuntiare, aut prænoscere quocunque modo, nisi Deo revelante, audent injustè, atque imprudenter, quod Dei est, sibi assumant, & usurpent; sic fit, ut dum ab eis, quod solius est creatoris, perperam creaturis tribuitur divina majestas graviter lædatur, fidei integritas violetur, animabus pretio Christi Sanguine redemptis, pestis, atque exitium importetur.

§. 2. Et licèt jam pridem regulis Indicis librorum prohibitorum ex decreto sacri generalis Trident. Conc. confecti, illud inter cætera constitutum fuerit, ut Episcopi diligenter providerent, ne hujusmodi Astrologiæ judiciariæ libri, tractatus, indices; legerentur, vel haberentur, qui de futuris contingentibus, successibus, fortuitisve casibus, aut iis actionibus, quæ ab humana voluntate pendent, certò aliquid eventurum affirmare audent, permissis tamen judiciis, & naturalibus observationibus, quæ navigationis, agriculturæ, sive medicæ artis juvandæ gratia conscripta fuissent, libros verò omnes, & scripta Geomantiæ, Hydromantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, sive in quibus continentur sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, incantationes artis magicæ, prorsus rejici, & aboleri curarent: Non tamen errorum, corruptelarum, delictorum, & abusuum prædictorum extirpationi, usque adeò provisum est, quin etiam adhuc in nonnullis locis, & apud plurimos curiosiùs vigeant, cùm valdè frequenter, detectis Diaboli insidiis; divinationum, sortilegiorum, & variarum superstitionum omnia plena esse in dies detegantur.

§. 3. Nos igitur, qui pro nostro Pastoralis officii munere fidei integritatem inviolatam conservare debemus, & animarum saluti prospicere, quantum divina gratia adjutrice possumus ex paternæ charitatis visceribus optamus, damnantes, & reprobantes omne genus divinationum, quæ Diabolo auctore, ad fidelium deceptionem a prædictis curiosis, vel perditis hominibus fieri solent. Cupientes præterea sanctam illam Christianę Religionis simplicitatem, præsertim ubi agitur de summa Creatoris Dei potestate, sapientia, & providentia ab omni erroris labe, integram atque incorruptam, ut par est, retineri. Volentes quoque prędictę falsę credulitati, ac hujusmodi illicitarum divinationum, & superstitionum, detestabili studio, & execrandis flagitiis, atque impuritatibus occurrere; ut de Christiano populo meritò dici possit, quod de Antiquo Dei populo scriptum est. Non est augurium in Jacob, neque divinatio in Israel. Hac perpetuò valitura constitutione, Apostol. auctoritate statuimus, & mandamus, ut tam contra Astrologos, Mathematicos, & alios quoscunque dictę judiciarię Astrologię artem, prę̨terquam circa agriculturam: navigationem, & rem medicam imposterum exercentes, aut facientes judicia, & nativitates hominum, quibus de futuris contingentibus, successibus, fortuitisque casibus, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus aliquid eventurum affirmare audent, etiamsi id se non certò affirmare asserant, aut protestentur, quàm contra alios utriusque sexus, qui supradictas damnatas vanas, fallaces, & perniciosas divinandi artes, sive scientias exercent, profitentur, & docent aut discunt, quive hujusmodi illicitas divinationes, sortilegia, superstitiones, veneficia, incantationes, ac præmissa detestanda scelera, & delicta, ut prę̨fertur, faciunt, aut in eis se quomodolibet intromittunt, cujuscunque dignitatis, gradus, & conditionis existant, tam Episcopi, & Prę̨lati, Superiores, ac alii Ordinarii locorum, quam Inquisitores hęreticę pravitatis, ubique gentium deputati, etiamsi in plerisque ex his casibus antea non procedebant, aut procedere non valebant, diligentiùs inquirant, & procedant, atque in eos severiùs Canonicis pœnis, & aliis eorum arbitrio animadvertant.

§. 4. Prohibentes, omnes, & singulos libros, opera, & tractatus hujusmodi judiciarię Astrologiæ, Geomantiæ, Hydromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, Artis magicę, & in quibus sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, execrabiles incantationes, ac superstitiones continentur, ac ut supra in memorato Indice interdictos sub censuris, & pœnis in eo contentis à quibuscunque Christi fidelibus legi, aut quomodolibet retineri, sed illos Episcopis, & Ordinariis locorum, vel Inquisitoribus prędictis pręsentari, & consignari debere. Et nihilominus eadem auctoritate statuimus, & mandamus, ut contra scienter legentes, aut retinentes libros, & scripta hujusmodi, seu in quibus talia continentur, similiter iidem Inquisitores liberè, & licitè procedant, ac procedere, & pœnis condignis punire, & coercere possint.

§. 5. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscunque.

§. 6. Ut autem præsentes nostrę litterę ad communem omnium notitiam faciliùs deducantur, jubemus, illas

llas in valvis Basilicarum S. Jo: Lateran. & Principis Apostolorum de Urbe, ac in acie Campi Floræ affigi, seu appendi, eisque detractis, ipsarum exempla etiam impressa eisdem in locis affixa reliqui.

§. 7. Et insuper universis, & singulis venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, locorum Ordinariis, & Prælatis, necnon Inquisitoribus hæreticæ pravitatis ubilibet constitutis per hæc committimus, & virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, ut per se, vel alium, seu alios easdem præsentes litteras, postquam eas receperint, seu earum notitiam habuerint, in suis, & singulis Parochialibus Ecclesiis, dum in eis populi multitudo ad Divina convenerit, deinde verò semel in anno, & quoties eis expedire videbitur, vulgari sermone publicent, aut publicari faciant.

§. 8. Quia verò difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus de eis fides facienda erit, deferri, volumus ut earum transumptis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, ac parvo sigillo S. Romanæ, & universalis Inquisitionis, aut alicujus Prælati, vel Curiæ Ecclesiasticæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra ubique locorum, adhibeatur, quæ ejusdem originalibus literis adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo, &c

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1585. Nonis Januarii, Pontific. nostri anno 1.

Contra Astrologos judiciarios, qui de statu Reipublicæ Christianæ, vel Sedis Apostolicæ, seu vita Romani Pontificis, aut ejus consanguineorum judicia facere, necnon eos, qui illos desuper consulere præsumpserint, cum innovatione similis constitutionis Sixti Papæ V.

URBANUS Episcopus, servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

INscrutabilis judiciorum Dei altitudo non patitur, ut humanus intellectus tenebroso corporis carcere constrictus, super astra se extollens, arcana in sinu divino recondita, & ipsis Beatissimis spiritibus ignota, nefaria curiositate, non solùm explorare, sed etiam tanquam explorata in Dei contemptum, Reipublicæ perturbationem, & Principum periculum arroganti, & pernicioso exemplo vendicare præsumat.

§. 1. Hinc est, ut quamvis civilibus, Canonicisque sanctionibus, ac novissimè fel. rec. Sixti Papæ V. Prædecessoris nostri constitutione desuper edita Astrologorum, Mathematicorum, vaticinatorum, & aliorum, qui eventura divinare, seu prædicere audent, quosque uti homicidas, & maleficos antiquitas æstimavit, illorum potissimum, qui de summa Reipublicæ, vel Principis salute judicia ferre præsumerent, ars, professio, sive exercitium gravibus pœnis inhibita esse noscantur. Attamen, sicut accepimus, nonnulli iniquitatis filii propriæ pusillitatis obliti, ac lenitate forsan, vel conniventia, & audentiores facti, vanamque fatidicorum æstimationem aucupantes, in deplorandam animarum suarum perditionem, graveque Christi fidelium scandalum, etiam de Reipublicæ, & Principum incolumitate; illis solicitudinem, hominibus verò inquietis rerum novandarum occasionem ea ratione inferre satagentes, prognostica, & prædictiones verbo, vel etiam scripto edere non erubescunt.

§. 2. Nos itaque perniciosis hujusmodi ausibus quantum nobis ex alto conceditur obviam ire, ac quos Dei respectus in officio non continet, pœnarum gratuitate, & severioris disciplinę fręno coercere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, constitutionem per præfatum Sixtum Prædecessorem desuper, ut præfertur, editam Apostolica auctoritate tenore pręsentium perpetuò approbamus, confirmamus, & innovamus.

§. 3. Et insuper omnibus, & quibuscunque laicis cujuscunque sexus, conditionis, status, gradus, qualitatis, & dignitatis etiam Marchionalis, vel Ducalis existentibus, qui de statu Reipublicę Christianę, vel Sedis Apostolicę, sive de vita, aut morte Romani Pontificis pro tempore existentis, ejusque usque ad tertium gradum inclusivè consanguineorum Mathematicos, ariolos, auspices, vaticinatoresve nuncupatos, vel alios Astrologiam judiciariam exercentes, seu alias quomodolibet profitentes, de cętero consuluerint, si desuper eorum judicia, prognostica, prædictiones, seu præcognitiones, etiam sibi oblatas receperint, illisve quomodolibet usi fuerint, vel illas penes se scienter retinuerint, aut alicui ostenderint, necnon iisdem Mathematicis, ariolis, aruspicibus, vaticinatoribus, sive aliis Astrologiam judiciariam, seu qualibet artem divinatoriam quomodolibet profiteri; qui indicia, prognostica, seu præcognitiones, & prædictiones super præmissis, etiamsi id non certò se affirmare protestentur, fecerint, sive a se, vel ab aliis jam facta, seu factas imposterum penes se similiter retinuerint, vel alicui dederint, seu ostenderint, aut de eis quovis modo etiam improbando scripto, vel verbis tractaverint, nedum excommunicationis majoris latæ sententiæ, sed etiam uti læsæ Majestatis reis, ultimi supplicii, ac confiscationis omnium bonorum etiam Romanæ Curiæ officiorum, ac devolutionis quarumcumque civitatum, castrorum, & locorum jurisdictionalium, & feudalium.

§. 4. Clericis quoque, & Presbyteris, aliisque personis Ecclesiasticis, tam sęcularibus, quàm cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, seu instituti, vel militiarum quarumcumque, etiam Hospitalis S. Joan: Hierosolymitani, aliisque quomodolibet exemptis, ac nobis, & Apostolicę Sedi immediatè subjectis, Regularibus utriusque sexus, ultra prędictas, etiam privationis beneficiorum, & dignitatum, ac officiorum Ecclesiasticorum, etiam Monasteriorum, Prioratuum, Pręceptoriarum, ac aliorum quorumcumque, & inhabilitatis perpetuæ ad illas imposterum obtinendas, ita quod personę Ecclesiasticę pręvia illarum degradatione Curię sęculari tradantur puniendę; in Episcopali verò, Archiepiscopali, Metropolitana, Primatiali, Patriarchali, aut quacunque alia etiam Superiori Ecclesiastica, vel mundana quantumvis sublimi, excelente, & speciali nota digna, etiam suprema constitutis dignitate, easdem

excom-

excommunicationis, ac privationis etiam regiminis, & administrationis Ecclesiarum, & aliorum quorumcumque beneficiorum, & dignitatum quantumvis amplissimarum, & Patriarchali majorum, ac officiorum suorum, & inhabilitatis pœnas ipso facto incurren. Apostolica auctoritate tenore præsentium infligimus, & imponimus.

§. 5. Cognitionem autem causarum hujusmodi quoad personas Ecclesiasticas, tam sæculares, quàm regulares, in urbe nostra, & illius districtu ad dilectos filios nostrum Vicarium in spiritualibus generalem, nec non ejusdem urbis Gubernatorem, ac causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Auditorem generalem, & eorum quemlibet insolidum; extra verò urbem, & districtum prædictum in Provinciis, nobis, & Apostolicæ Sedi subjectis ad S. R. E. Cardinales in eisdem Provinciis de latere Legatos, & Prolegatos, ac Præsides in dignitate Ecclesiastica constitutos, pro tempore existentes, in aliis verò omnibus, & singulis Provinciis, Regnis, civitatibus, oppidis, castris, & locis, tam sub nostra, & dictæ Sedis, quàm cujusvis alterius Principis ditione comprehensis, privativè quoad omnes etiam Superiores Religiosorum, ipsisque Superioribus penitus exclusis, ad Ordinarios locorum, ubilibet verò locorum etiam ad hæreticæ pravitatis Inquisitores spectare volumus.

§. 6. Mandantes dilectis filiis nostris, & dictæ Sedis de latere Legatis, & eorum Vicelegatis, & Præsidibus prædictis nunc, & pro tempore existentibus, necnon venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis singulis, videlicet in suis civitate, & diœcesi, & quoad loca intra fines alicujus diœcesis, non tamen de diœcesi existentia ipsarum diœcesum, intra quarum fines eadem loca extiterint; quo verò ad ea, quæ extra fines alicujus diœcesis consistunt, vicinioribus eorumdem locorum Ordinariis, ac etiam Inquisitoribus prædictis quatenus ad instantiam cujusvis fisci, vel denunciatoris, ac etiam ex eorum officio causarum hujusmodi cognitiones suscipientes, prævia etiam avocatione à quibusvis aliis supra non expressis, nec à nobis specialiter delegatis in causis ipsis modo præmisso procedant, omnibus juris, & facti remediis opportunis, invocato etiam auxilio brachii sæcularis.

§. 7. Inhibentes insuper Decanis, & Capitulis Ecclesiarum Cathedralium, Metropolitanarum, & Patriarchalium, necnon quorumvis Ordinum, & locorum Regularium, Societatum, & Institutorum, ac etiam Hospitalis prædictorum Superioribus, Conventibus, & Fratribus, quantumvis exemptis, ne sub privationis beneficiorum, & officiorum, quorumcumque per eos respectivè obtentorum, ac similiter inhabilitatis ad alia in futurum obtinenda, vocisque activæ, & passivæ, necnon excommunicationis latæ sententiæ eo ipso incurrendis pœnis, Ordinarios locorum, necnon Legatos, seu Vicelegatos, aliosque prædictos in causis hujusmodi procedentes quoquomodo impedire, molestare, seu perturbare audeant, vel præsumant, ac etiam mandantes, ut quoties ad id fuerint requisiti, Religiosos ipsos, etiamsi alicujus loci Regularis Superiores actu fuerint, Ordinariis, Legatis, seu Vicelegatis, ac aliis prædictis, seu quibus iidem mandaverint, consignent cum scripturis, & actis, si quæ facta fuisse reperiantur.

§. 8. Sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque judices, Ordinarios, delegatos, & Commissarios, ac etiam Cameræ Apostolicæ Clericos, Præsidentes, necnon causarum Palatii Apostolici, & Curiæ ejusdem Cameræ Generalem, Auditores, ac S. R. E. Camerarium, & alios Cardinales etiam de latere Legatos, necnon Vicecamerarium, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate ubique judicari, & deffiniri debere, irritum quoque, & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus.

§. 9. Non obstantibus constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon nostra in numero Septuagesima, & aliis Cancellariæ Apostolicæ Regulis, ac Provinciarum, Regnorum, civitatum, terrarum, oppidorum, locorum, Ecclesiarum, Monasteriorum, Militiarum, Hospitalium, etiam B. Joannis prædictorum, aliorumque Religiosorum; & piorum locorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis eisdem Provinciis, Regnis, civitatibus, terris, oppidis, locis, Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, & militiis prædictis, & aliis piis locis, ac illorum Universitatibus, Capitulis, Superioribus, & personis in contrarium, forsan quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expressè harum serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque.

§. 10. Volumus autem, quòd præsentes literæ in valvis Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, ac Cancellariæ Apostolicæ, necnon in acie Campi Floræ publicentur, & affigantur, quæ postquam sic affixæ, & publicatæ fuerint, quoscunque, tam in statu nostro temporali, quàm extra eum, ubique locorum perinde arctent, & afficiant, ac si unicuique nominatim, & personaliter intimatæ fuissent.

§. 11. Quodque earum exemplis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides in judicio, & extra, ubique adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

§. 12. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, innovationis, inflictionis, impositionis, inhibitionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1651. Kal. April. Pontific. nostri anno 8.

Qui

Qui Itali extra Italiam non habitent in locis, ubi liber, & publicus cultus, sive usus Catholicæ Religionis non existat.

CLEMENS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

CUm, sicut non sine magno animi nostri dolore accepimus, quamplures Christi fideles ex diversis Italiæ partibus, eorum Patriis, ubi vera, & Sancta Catholica, & Apostolica Religio viget, & publicè prædicatur, discedentes, abeant in longinqua loca, ubi non solùm hæreses impunè grassantur, sed quod pejus est, Catholicæ Religionis usus publicè interdicitur, & prohibetur, quo fit, ut personæ ibi permanentes, etiamsi Catholicæ sunt, cogantur tamen contra eorum pia desideria, sacrosanctæ Missæ sacrificio, aliisque divinis Officiis, ac sanctorum Sacramentorum perceptione in suarum animarum discrimen diutius carere.

§. 1. Quare nos, his, & aliis malis, & periculis inde provenientibus, quantum cum Domino possumus obviare cupientes, hac nostra in perpetuum valitura constitutione statuimus, & ordinamus, ut de cetero nullus Italus, sive mercator, sive cujusvis alterius conditionis, vel status existat, quovis quæsito colore, prętextu, vel ingenio audeat habitare, vel domicilium tenere in civitate, oppido, seu loco, ubi aliqua Ecclesia cum Parocho, vel Pastore, seu Sacerdote Catholico non existat, in qua liberè, & sine omni periculo palam, publicè celebrari, & audiri possint sacrosanctę Missę, & alia divina Officia, & conciones, ac Sacramenta Ecclesiastica ministrari, mortuorum corpora sepeliri, & cętera fieri, juxta Ritum S. Romanæ Ecclesiæ.

§. 2. Utque iidem Itali abstineant à matrimoniis cum hęreticis mulieribus, & ab hęreticorum sepulturis, filios suos de sacro fonte levari per hęreticos non permittant, nec ipsi vicissim hęreticorum filios, nisi per Catholicum Sacerdotem Catholico more baptizentur, levare pręsumant, Medicorum quoque hęreticorum opera, necessitate cessante, & ubi adsit copia Catholici Medici idonei non utantur.

§. 3. Cùm verò Itali prędicti ex Italia recedunt ad morandum, seu inhabitandum in partibus prędictis, id significent suis Ordinariis, vel Inquisitoribus locorum, à quibus seriò admoneantur, ut in eis perpetuò Catholicam, & Orthodoxam fidem constanter retinentes, & profitentes, piam, & Catholicam vitam ducant, Dominicos, & festos dies, abstinentias, & sacra jejunia ab Ecclesia pręcepta religiosè colant, atque omnem hęresim, & errores hęreticos, schismaticos, & ab Orthodoxa fide aberrantes fugiant, & evitent, ac ut saltem singulis annis de eorum sacramentali peccatorum confessione, & sanctissimę Eucharistię perceptione per eos facta, fidem, seu testimonium ipsis Ordinariis, vel Inquisitoribus in Italiam transmittant, ad quod & nos dictos Italos tenore præsentium teneri, & obligatos esse decernimus, & mandamus.

§. 4. Quod si quis proprię salutis immemor, contra præmissa facere præsumpserit, possit adversus eum per locorum Ordinarios, & Inquisitores hæreticæ pravitatis, uti de hæresi suspectum procedi.

§. 5. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscunque.

§. 6. Volumus autem, ut earumdem præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ ipsismet præsentibus haberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 26. Julii 1596. Pontificatus nostri anno quinto.

Contra hæreticos in locis Italiæ, & Insularum adjacentium quovis prætextu commorantes, eorumque fautores.

GREGORIUS Papa XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

ROmani Pontificis B. Petri Apostolorum Principis successoris munus exigit, ut pro incumbente Dominici gregis cura, & solicitudine Prædecessorum suorum constitutiones, eas pręsertim, quę ad sacrosanctæ fidei Catholicæ conservationem pertinent, quo suum perpetuum sortiantur effectum, & inviolabiliter observentur, innovet, & extendat prout rerum, & temporum qualitatibus debitè compensatis conspicit in Domino salubriter expedire. Aliàs si quidem à fel. rec. Clemente Papa VIII. Prædecessore nostro emanarunt literę tenoris sequentis, videlicet.

Clemens Papa VIII. Ad futuram rei memoriam. Cùm sicut non sine magno animi nostri dolore accepimus, quamplures Christi fideles ex diversis Italiæ partibus, eorum Patriis, ubi vera, & sancta Catholica, Apostolica Religio viget, & publicè prædicatur, discedentes, abeant in longinqua loca, ubi non solùm hæreses impunè grassantur, sed quod pejus est, Catholicæ Religionis usus publicè interdicitur, & prohibetur, quo fit, ut personæ ibi permanentes, etiamsi Catholicæ sint, cogantur tamen contra eorum pia desideria sacrosanctæ Missæ Sacrificio, aliisque divinis Officiis, ac sanctorum Sacramentorum perceptione in suarum animarum discrimen diutiùs carere. Quare nos his, & aliis malis, & periculis inde provenientibus, quantum cum Domino possumus, obviare cupientes hac nostra in perpetuum valitura constitutione statuimus, & ordinamus, ut de cætero nullus Italus, sive mercator, sive cujusvis alterius conditionis

ditionis sit, vel existat; quovis quæsito colore, prætextu, vel ingenio audeat habitare, vel domicilium tenere in civitate, oppido, seu loco, ubi aliqua Ecclesia cum Parocho, vel Pastore, seu Sacerdote Catholico non existat, in qua liberè, & sine omni periculo palàm, & publicè celebrari, & audiri possint sacrosanctæ Missæ, & alia divina Officia, & conciones, ac Sacramenta Ecclesiastica ministrari, mortuorum corpora sepeliri, & cætera fieri juxta Ritum S. R. E. utque iidem Itali abstineant à matrimoniis cum hæreticis mulieribus, & ab hæreticorum sepulturis, filios suos de sacro fonte levari per hæreticos non permittant, nec ipsi vicissim hæreticorum filios, nisi per Catholicum Sacerdotem Catholico more baptizarentur, levare præsumant. Medicorum quoque hęreticorum opera, necessitate cessante, & ubi adsit copia Catholici Medici idonei, non utantur. Cùm verò Itali prędicti ex Italia recedunt ad morandum, seu inhabitandum in partibus prędictis id significent suis Ordinariis, vel Inquisitoribus locorum, a quibus seriò admoneantur, ut in eis perpetuò Catholicam, & Orthodoxam fidem constanter retinentes, & profitentes, piam, & Catholicam vitam ducant, Dominicos & festos dies, abstinentias & sacra jejunia ab Ecclesia pręcepta religiosè colant, atque omnem hæresim, & errores, Hęreticos, Schismaticos, & ab Orthodoxa fide aberrantes fugiant, & evitent, ac ut saltem singulis annis de eorum sacramentali peccatorum confessione, & Sanctissimæ Eucharistiæ perceptione per eos facta, fidem, seu testimonium ipsis Ordinariis, vel Inquisitoribus in Italiam transmittant, ad quod & Nos dictos Italos tenore præsentium teneri, & obligatos esse decernimus, & mandamus. Quòd si quis proprię salutis immemor contra pręmissa facere pręsumpserit, possit adversus eum per locorum Ordinarios, & Inquisitores hęreticę pravitatis, uti de hęresi suspectum procedi. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem pręsentium transumptis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personę in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ ipsismet pręsentibus haberetur, si essent exhibitę, vel ostensę.

Datum Romę apud Sanctum Marcum sub Annulo Piscatoris die 26. Julii 1595. Pontificatus nostri anno quinto.

Nos inviolabili dictarum Clementis literarum, & in eis contentorum quorumcumque observationi, quantum nobis ex alto conceditur, per amplius providere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuò valitura constitutione easdem Clementis Prędecessoris literas, cum omnibus, & singulis in eis contentis, tenore pręsentium approbamus, & confirmamus: illasque innovamus, ac inviolabiliter observari mandamus. Insuper, ne ullus hęreticus in locis Italię, & Insularum adjacentium, neque etiam sub commercii, & mercimonii aut alio quovis prętextu domicilium contrahere, seu domum apertam habere propriam, vel conductam, aut gratis concessam, seu habitare, aut morari possit, earumdem tenore præsentium prohibemus, ac respectivè statuimus, & ordinamus. Contra prohibitioni autem ac statuto, & ordinationi nostris hujusmodi non parentes, seu contravenientes, cujusvis, status, gradus, Ordinis, dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quàm sęcularis existentes, juxta formam juris procedatur, & puniantur. Et simili modo eos, qui hęreticos prędictos receptaverint, eisque modo contra pręsentium literarum tenorem, favorem, opem, seu auxilium prębuerint, uti fautores, & receptatores hęreticorum puniri, sicque per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, & de latere Legatos (sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate) ubique judicari, & diffiniri debere; ac irritum, & inane, si secus super his, à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, authoritate, & tenore prędictis decernimus, & declaramus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd pręsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personę in dignitate Ecclesiastica constitutę munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in judicio, & extra, que pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitę: vel ostensę: quòdque eædem pręsentes post duos menses a die illarum publicationis computandos, omnes, & singulos, ad quos spectat, arctent; & afficiant, perinde ac si unicuique personaliter intimatę fuissent.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 2. Julii 1622. Pontificatus nostri anno secundo.

S. Card. S. Susannæ.

Revocatio facultatum Superioribus quorumcumque Ordinum, & Religiosorum quoquo modo concessarum, cognoscendi causas suorum subditorum, ad Officium S. Inquisitionis hæreticæ pravitatis, quomodolibet pertinentes.

PAULUS Episcopus, servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanus Pontifex ea interdum, quæ Prædecessoribus suis temporum, & rerum qualitate id tunc exposcente, proinde pro hęresum extirpatione sancita sunt, novis emergentibus rationibus revocat, & immutat, aliaque desuper disponit, & ordinat prout in Domino salubriter conspicit expedire.

§. 1. Dum siquidem fel. rec. Pius Papa IV. Prędecessor noster sua perpetuo valitura constitutione statuit, ordinavit, & declaravit, quod ex tunc deinceps in omnibus Christiani Orbis partibus Inquisitores hęreticę pravitatis, tam Generales, quam in quibusvis Provinciis, civitatibus, oppidis, terris, & locis

locis pro tempore deputati particulares, contra omnes quorumcumq; Ordinum, etiam exemptorum, etiam Mendicantium Professores, & Religiosos, ac etiam alios quoscumq, quovis modo privilegiatos, & exemptos, de hæresis crimine quomodolibet suspectos, aut culpabiles, dummodo ab eorundem Professorum, & Religiosorum Superioribus, vel Prçlatis in causis hujusmodi præventi non fuissent, juxta facultates Officii Inquisitionis ipsius pravitatis inquirere, & procedere, ac culpabiles, & delinquentes repertos, secundum Canonicas sanctiones castigare, atque punire possent, & valerent, ac aliàs prout in litteris ipsius Pii Prædecessoris, latiùs continetur.

§. 2. Cùm autem rerum usu compertum sit, occasione præventionum hujusmodi nonnulla interdum impedimenta orta esse, quominus causæ hujusmodi ea, qua decet diligentia, cognoscantur. Nos de consilio venerabilium Fratrum nostrum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, contra pravitatem generalium Inquisitorum illa de medio tollere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia nostra ac matura deliberatione, hac nostra etiam perpetuò valitura constitutione omnia, & quæcumque privilegia indulta, facultates, & concessiones Generalibus, Superioribus, & Prælatis quorumcumque Ordinum, sive Mendicantium, sive Clericorum Regularium, cujusvis Ordinis, & instituti, etiam in dicta constitutione non expressorum, & quantumvis exemptorum, & quocumque nomine nuncupentur per dictum Pium, ac quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, & Sedem Apostolicam concessa, approbata, & innovata, quantumvis etiam longissimo tempore observata; causas ad dictum Officium quovis modo spectantes cognoscendi, & terminandi seu in illis quoquomodo se intromittendi, quorum omnium, & singulorum tenores etiamsi de illis specialis, & expressa mentio habenda esset, præsentibus pro plane, & sufficienter expressis, & insertis habentes, Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuò cassamus, revocamus, & abolemus, ipsisque Generalibus, Superioribus, & Prælatis, ut de cætero quovis quæsito colore, vel prætextu prætensionis, vel consuetudinis, & præscriptionis immemorabilis, seu cognoscendi, an delationes hujusmodi calumniosæ sint, necne in eisdem causis, tam motis, quàm movendis, quoquomodo se intromittere, se immiscere, denunciationes recipere, testes examinare, processus conficere, causas ipsas cognoscere, definire, vel terminare minimè audeant, seu præsumant, simili auctoritate districtiùs inhibemus.

§. 3. Volentes, & expresè mandantes, ut ipsi Religiosi possint, & debeant omnes, etiam Ordinum hujusmodi professores de hæresi suspectos, Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus liberè denunciare, absque eo, quòd Superiores prædicti personas denunciandas, & causas perquirere, vel quoquomodo id impedire, vel retardare audeant, seu præsumant.

§. 4. Insuper omnes, & quascumque causas ad dictum Officium quomodolibet spectantes, & pertinentes, coram Generalibus, Superioribus, & Prælatis hujusmodi quibuscumque locis existentibus, ac contra quoscunque Religiosos, ut perfertur, exemptos, motas, & pendentes, ad nos harum serie avocamus easque omnes in statu, & terminis, in quibus de præsenti reperiuntur, ipsius pravitatis Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus terminandas committimus.

§. 5. Prçterea ipsis Generalibus, Superioribus, & Prælatis pari auctoritate præcipimus, atque mandamus, ut omnes processus, & acta causarum hujusmodi Inquisitoribus, seu Ordinariis prædictis respectivè remittant, & consignent, necnon Professores, Fratres, & Religiosos supradictos, quos hæresis labe infectos, vel suspectos, etiam in visitatione esse noverint absque alia consultatione cum propriis Superioribus facienda, eisdem Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus respectivè denuncient.

§. 6. Quòd si Generales, alii que prçdicti prçsentibus literis non paruerint, eos omnes privationis quarumcumque dignitatum, seu Prçlaturarum; vel Officiorum suorum Ordinum, ac vocis activç, & passivç, perpetuçque inhabilitatis ad easdem, necnon contrà fautores hçreticorum, & impeditores officii statutas, & inflictas poenas, aliasque censuras Ecclesiasticas, etiam excommunicationis majoris latç sententiç; à quo non nisi à nobis, vel à Romano Pontifice pro tempore existente, prçterquam in mortis articulo, absolutionis beneficium valeant obtinere, eo ipso incurrisse.

§. 7. Necnon prçsentes litteras, licèt Generales, Superiores, & Prçlati prçdicti, aut quicumque alii quavis auctoritate, dignitate, vel officio, seu honore fulgentes in prçmissis quomodolibet interesse habentes, vel habere prçtendentes ad hoc vocati non fuerint, semper, & perpetuò validas, & efficaces existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac de omnibus inviolabiliter observari, sicque per quoscumque judices, & Commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. Cardinales, sublata, eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, interpretandi facultate, & auctoritate judicari, & definiri debere, irritum quoque & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus, & declaramus.

§. 8. Non obstantibus ad prçdicta, quibusvis aliis ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Ordinum, & Institutorum quorumcunque juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate aliqua roboratis, statutis, conditionibus, Privilegiis quoque, indultis & litteris Apostolicis, etiam Mare magnum, vel aliàs quomodolibet nuncupatis, eisdem Ordinibus, eorumque Generalibus, Superioribus, & Prçlatis, ac personas etiam per quoscumque Romanos Pontifices Prçdecessores nostros, ac Sedem prçdictam, & per nos quovis modo concessis, confirmatis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis, quibus, ac aliis omnibus, quæ prçsentibus quomodolibet obstare possent, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & expressa, ac individua, & de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret eorum tenores pro plenè, & sufficienter prçsentibus expressis, & totaliter insertis habentes, illis alias in suo roborç permansuris, hac vicç duntaxat, & specialiter, expresè derogamus, cçterisque contrariis quibuscumque.

§. 9. Ut autem prçsentes literæ ad omnium notitiam deducantur, neve aliquis ignorantiam earum prætendere, aut contra eas se excusare valeat illas in valvis sancti Joannis Lateranensis, & Principis Apostolorum, Basilicarum de urbe, necnon Cancellariæ Apostolicæ, ac acie Campi Florç de more affigi, & publicari, earumque exempla inibi affixa dimitti, ac post publicationem hujusmodi omnes, & singu-

los

los, quos concernunt, & concernent in futurum, perinde arctent, & afficiant, ac si eorum cuilibet personaliter intimatæ fuissent.

§. 10. Quòdque earum transumptis etiam impressis Notarii publici manu subscriptis, & sigillo alicujus Prælati, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem in judicio, & extra, ubique gentium, & locorum adhiberi volumus, & mandamus, quæ eisdem originalibus litteris adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ, & nihilominus, ut ad majorem notitiam singulorum, & quorumcumque Religiosorum prędictorum præsentes deveniant etiam volumus, & in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, & mandamus Generalibus, Superioribus, & Prælatis prædictis, ut in primis proximis futuris Capitulis, seu Congregationibus Provincialibus, vel Generalibus cujuscumque Provinciæ, tam in Italia, quam extra, præsentes nostras litteras legi, & publicari faciant, & procurent.

§. 11. Nulli ergo, &c.

Datum Romæ apud S. Marcum, anno Incarnationis Dominicæ 1606. Kal. Septembris Pontificatus nostri anno secundo.

Innovatio constitutionum à Sixto IV. & Pio V. de Conceptione B. Mariæ Virginis, editarum, Impositioque majorum pœnarum in transgressores, à locorum Ordinariis, & hæreticæ pravitatis Inquisitoribus puniendos.

PAULUS Papa V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Regis pacifici, quanquam nullo nostro merito divina dispensatione vices gerentes in terris, ex muneris nostri debito, pacis, & concordiæ inter Christi fideles, præsertim Ecclesiasticas personas, quæ aliis in viam pacis dirigendis, & in unitate spiritus continendis sunt propositæ, conservationi sedulò invigilare cupientes, ea, quæ à Predecessoribus nostris Roman. Pontif. ad scandalorum semina tollenda salubriter constituta sunt, cum hostis antiqui insidiis, qui ab initio dissidia serere cœpit, minimè observari; aut variis modis eludi dignoscuntur, ut inviolata serventur, opportunis remediis, quantum cum Domino possumus, providemus.

§. 1. Olim siquidem per felicis recordationis Sixtum Papam Quartum Prædecessorem nostrum, accepto, quòd nonnulli diversorum Ordinum Prædicatores in suis sermonibus ad populum publicè per diversas civitates, & terras affirmare non erubuerant, quotidie prædicare non cessabant, omnes illos, qui tenebant, aut asserebant, gloriosam, & immaculatam Dei genetricem absque originalis peccati macula fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse hęreticos, ejusdemque immaculatæ Conceptionis officium celebrantes, audientesque sermones illorum, qui eam sine hujusmodi macula conceptam esse affirmabant, graviter peccare; sed & prædictis Prædicationibus non contenti, confectos super eisdem suis assertionibus libros in publicum ediderant, ex quorum assertionibus, & prędicationibus non levia scandala in mentibus fidelium exorta erant, & majora meritò exoriri formidabantur in dies, idem Sixtus Prædecessor hujusmodi temerariis ausibus, & perversis assertionibus, & scandalosis, quæ exinde in Dei Ecclesia exoriri poterant, obviare volens, hujusmodi assertiones prędictorum eorundem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent, eos, qui crederent, aut tenerent eandem Dei Genitricem ab originalis peccati macula in sua Conceptione præservatam fuisse, propterea alicujus hæresis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare, aut hujusmodi officium Conceptionis celebrantes, seu hujusmodi sermones audientes alicujus peccati reatum incurrere, utpotè falsas; & erroneas, & à veritate penitus alienas, editosque desuper libros prædictos id continentes, quoad hoc reprobavit, & damnavit, ac statuit, & ordinavit, quòd Prędicatores verbi Dei, & quicumque alii, cujuscunque status, gradus, aut Ordinis, & conditionis essent, qui ausu temerario pręsumerent in eorum sermonibus ad Populum, seu alias quomodolibet affirmare, hujusmodi sic per eum improbatas, & damnatas assertiones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere, vel habere excommunicationis sententiam eo ipso incurrent, à qua ab alio, quam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, nequirent absolutionis beneficium obtinere. Similique pęnæ, & censuris subjecit eos, quia ausi essent asserere contrariam opinionem, tenentes videlicet, Gloriosam Virginem Mariam cum originali peccato fuisse conceptam, hęresis crimen, vel peccatum incurrere mortale, cùm nondum id esset a Romana Ecclesia, & Apostolica Sede decisum.

§. 2. Hanc verò Sixti Prędecessoris nostri constitutionem Oecumenica Tridentina Synodus postea innovavit.

§. 3. Ac deinde felicis recordationis Pius Papa V. etiam Prędecessor noster, statuit, ordinavit, & mandavit, quatenus nemo cujuscumque Ordinis, vel dignitatis existeret, in popularibus concionibus, vel ubicumque promiscua virorum, & mulierum multitudo convenire solet, de hujus controversiæ alterutra parte disputare rationibus, vel Doctorum auctoritate, asserendo propriam sententiam, & contrariam refellendo, vel impugnando, aut de hac ipsa quæstione cujusvis pietatis, aut necessitatis prętextu vulgari sermone scribere, vel dictare præsumeret; qui contrafaceret, suspensionis pœnam à divinis absque nova declaratione ipso facto incurrerer: si modò esset in sacris constitutus, & quocumque prætereà gradu, sive dignitate, vel administratione fungeretur, illis omnibus foret ipso jure privatus, & ad eadem, vel similia munera obtinenda, vel obeunda, perpetuæ inhabilitatis censuræ, ipso etiam facto obnoxius foret: super quibus nisi à Romano Pontifice, pro tempore existente, dispensari, sive absolvi non posset, & nihilominus aliis pœnis, si opus foret, a proprio Pręlato pro delicti mensura infligendi subjectus esset, prout subjecit.

§. 4. Cæterùm quandiu per Apostolicam Sedem altera pars diffinita non esset, oppositaque sententia condemnata, liceret viris doctis in publicę Academię disputationibus, sive Generalium, aut Provin-

cialium Capitulorum; vel ubi aliàs interessent, qui rem capere possent, nec scandali ulla subesset occasio, de illa quæstione differere, & argumentis utramlibet partem asserere, vel impugnare. Dum tamen neutra veluti erronea prædicaretur, servarenturque illa omnia, quæ à dicto Sixto Prædecessore statuta sunt, quorum singula etiam quantum ad alias pœnas duxit innovanda, & innovavit, prout in Sixti, & Pii Prædecessorum literis desuper confectis plenius continetur.

§. 5. Verùm licèt hæc providè statuta sint, nihilominus, sicut accepimus, nonnulli in diversis Christiani Orbis partibus, interminatis quæstionibus nimis intenti, dissensionum hujusmodi, jampridem Ecclesiæ disciplinæ vigore recisa germina coalescere procurant, undeque contentiones, & rixæ non sine Dei offensa, & scandalo plurimorum exortæ sunt, & graviores in dies, ne exoriantur; periculum est nisi à nobis opportunè provideatur.

§. 6. Quamobrem Motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, constitutionum Sixti, & Pii Prædecessorum hujusmodi veriores tenores præsentibus pro expressis, & ad verbum insertis habentes, easdem constitutiones Apostolica auctoritate tenore præsentium approbamus, & confirmamus, & etiam quoad earum pœnas quascumque, etiam absolutionis reservationem innovamus, & inviolabiliter ab omnibus, etiam Regularibus cujuscumque ordinis tam Ecclesiasticis, quàm sæcularibus personis, cujusvis status, gradus, Ordinis, & conditionis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quàm sæcularis, etiamsi specialis specifica, & individua earum esset necessario facienda mentio, & observari præcipimus, & mandamus, donec a Romana Apostolica Sede hujusmodi controversia fuerit deffinita.

§. 7. Ac præterea, si quis quovis modo contravenerit, præter supradictarum constitutionum pœnas respectivè ipso facto incurrendas, etiam concionandi, publice legendi, seu docendi, & interpretandi facultate, ac voce activa, & passiva in quibuscumque electionibus eò ipso absque alia declaratione privatus existat. Necnon ad concionandi, & publicè legendi, docendi, & interpretandi perpetuæ inhabilitatis pœnas similiter ipso facto incurrat, absque alia declaratione, à quibus nonnisi a nobis ipsis, vel successoribus nostris Romanis Pontificibus pariter absolvi, seu super iis dispensari possit, & nihilominus aliis pœnis nostro, & eorumdem Romanorum Pontificum successorum nostrorum arbitrio infligendis, subjiciatur, prout eum subjicimus per præsentes.

§. 8. Et contra hujusmodi transgressores, etiam Regulares cujusvis Ordinis, & instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascumque Ecclesiasticas, & sæculares personas cujuscumque status, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quàm sæcularis, ut præfertur, tam Episcopi, & Prælati, Superiores, aliique Ordinarii locorum, quam hęreticę pravitatis ubique locorum deputati Inquisitores procedant, & inquirant, atque in eos severè animadvertant. Nos enim iis, & eorum cuilibet, contra eosdem transgressores procedendi, & inquirendi, ac pœnis coercendi, & puniendi liberam facultatem, & auctoritatem iisdem auctoritate, & tenore tribuimus, & impartimur, eosque ut pręfertur, procedere, inquirere, & punire pręcipimus, & mandamus.

§. 9. Non obstantibus omnibus iis, & singulis, quæ tam Sixtus, quàm Pius Prædecessores prędicti in suis literis hujusmodi voluerunt, non obstare. Quibus omnibus, & singulis, eorum tenores pręsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cęterisque contrariis quibuscumque.

§. 10. Et ne pręmissorum ignorantia à quoquam prętendi possit, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quòd pręsentes literę, seu illarum exempla, ad valvas Basilicę Principis Apostolorum de Urbe, & in acie Campi Florę affixa, omnes ita arctent, & afficiant, perinde, ac si unicuique personaliter intimatę fuissent.

§. 11. Quòdque pręsentium transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personę in dignitate Ecclesiastica constitutę munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quę pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitę, vel ostensę.

Datum Romę apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 6. Julii 1616. Pontificatus nostri anno 12.

Ampliatio, & declaratio prohibitionis asserendi B. Mariam Virginem conceptam fuisse in peccato originali.

IN Generali Congregatione sanctę Romanę, & universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico in Monte Quirinali coram Sanctissimo Domino nostro D. Gregor. Divina providentia Papa XV. ac illustriss. & Reverendiss. DD. S. R. E. Cardinalibus adversus hęreticam pravitatem Inquisitoribus Generalibus à sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

Feria 3. die 24. Maii anno à Nativitate Domini nostri Jesu Christi 1622.

Sanctissimus D. N. auditis votis Illustr. & Reverendiss. DD. Cardinalium contra hęreticam pravitatem Generalium Inquisitorum Decretum aliàs editum à fel. rec. Paulo V. ejus Prędecessore, tenoris sequentis, videlicet.

Sanctissimus D. N. post longam, & maturam discussionem, auditis votis Illustriss. & Reverendiss. DD. Cardinalium contra hęreticam pravitatem Generalium Inquisitorum, re accuratè, ac diligenter perpensa provide considerans, quòd quamvis in constitutione fel. rec. Sixti IV. super Conceptione B. V. Marię, pro submovendis inter Christi fideles scandalis, rixis, & contentionibus edita, à sancta Tridentina Synodo innovata, & deinde in alia constitut. san. mem. Pii V. super eadem re, quas similiter Sanctitas sua innovavit cum quibusdam provisionibus, & adjectionibus pęnarum pro efficaciori earum observatione; relinquatur unicuique libera facultas tenendi, & etiam asserendi utramque partem, quod scil. fuerit, vel non fuerit concepta cum peccato originali, dum tamen neutra, veluti erronea, aut hęretica damnetur, nihilominus ex occasione assertionis affirmativę in publicis concionibus,

lectionibus, conclusionibus, & actibus publicis, quod eadem B. Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo Christiano cum magna Dei offensa, scandala, jurgia, & dissensiones. Propterea volens hujusmodi scandalis, ex debito sui muneris providere, decrevit, & præcepit, ac præsentis decreti virtute mandat, & præcipit omnibus, & singulis cujusvis Ordinis, & instituti Regularibus, & aliis quibuscumque, tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus personis cujusvis conditionis, status, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quàm sæcularis, etiamsi specialis, specifica, & individua earum esset necessariò mentio facienda, ut imposterum, donec articulus hujusmodi a sancta Sede Apostolica fuerit deffinitus, vel per Sanctitatem suam, & Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & aliis quibuscumque actibus publicis asserere, quòd eadem B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali, contrafacientes autem eadem Sanctitas sua voluit, & declaravit subjacere debere, & subjecit censuris, & pœnis contentis in supradictis constitutionibus suorum Prædecessorum, & sua, ipso facto incurrendis. Per hujusmodi tamen provisionem Sanctitas sua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei ullum prorsus præjudicium inferre, eam relinquens in eisdem statu, & terminis, in quibus de præsenti reperitur, præterquam quoad supra disposita. Ulteriùs sub eisdem censuris, & pœnis mandans, quòd negativam opinionem, videlicet, quòd non fuerit concepta cum peccato originali, in prædictis publicis actibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, seu tractent. Insuper voluit, & expresè mandavit, ut extra hos casus expressos publicorum actuum, in reliquis omnibus supradictæ constitutiones firmæ, & illæsæ remaneant, & exactè observentur, perinde ac si præsens decretum non emanasset. Et ita decrevit, & mandavit ubique inviolabiliter observari: non obstantibus in hac parte supradictis constitutionibus, & aliis omnibus in contrarium facientibus, &c.

Hoc suo præsenti decreto ex eisdem causis evitandi scandala, dissensiones, atque discordias in Populo Christiano, quæ pari ratione oriri possunt, & ut accepit, in aliquibus Regionibus jam ortæ sunt ex sermonibus privatis occasione assertionis affirmativæ, extendit, & ampliavit etiam ad privata colloquia, & scripta; mandans, & præcipiens omnibus, & singulis supradictis, ne de cætero (donec articulus hujusmodi à Sede Apostolica deffinitus, vel per Sanctitatem suam, & Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum) neque etiam in sermonibus, & scriptis privatis audeant asserere, quòd eadem B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali, nec de hac opinione affirmativè aliquo modo agere, seu tractare, exceptis tamen, quibus à sancta Sede Apostolica fuerit super hoc specialiter indultum. Per hoc tamen Sanctitas sua non intendit reprobare hanc opinionem; nec ei ullum prorsus præjudicium inferre, eam relinquens in eisdem statu, & terminis, in quibus reperitur, præterquam quoad in supradicto fel. rec. Pauli V. & hoc suo Decreto disposita; eademque Sanctitas sua voluit, & expresè mandavit, ut in reliquis omnibus, ubi hujusmodi decretis non adversantur, constitutiones Sixti IV. Alex. VI. & Pii V. ac Pauli V. ejus Prædecessorum super Conceptione B. V. firmæ, & illibatæ remaneant, ac exactè observentur, perinde ac si hujusmodi decretum non emanasset. Et insuper eadem Sanctitas sua cum sancta Romana Ecclesia de Beatissimæ Virginis Conceptione festum solemniter, & Officium celebret, omnibus, & singulis personis Ecclesiasticis, tam sæcularibus, quàm cujusvis Ordinis, & Instituti Regularibus mandat, ac præcipit, ut in sacrosancto Missæ sacrificio, ac divino Officio celebrandis, tam publicè, quàm privatim, non alio, quam Conceptionis nomine uti debeant. Contravenientes autem Sanctitas suas voluit, & declaravit subjacere debere, & subjecit censuris, & pœnis contentis in supradictis Constitut. ac præfato decreto suorum Prædecessorum ipso facto incurren. Et ita decrevit, & mandavit ubique inviolabiliter observari, non obstantibus in hac parte Constitut. supradictis, decreto præfato Pauli V. Consuetudinibus etiam immemorabilibus, necnon omnibus, & singulis, quæ Prædecessores prædicti voluerunt non obstare; ac aliis quibuscumque in contrarium facientibus. Volens, & decernens pro observatione, & executione præsentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quòd contra hujusmodi transgressores, etiam Regulares cujusvis Ordinis, & Instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascumque Ecclesiasticas personas cujuscumque status, conditionis, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quàm sæcularis, tam Episcopi, & Prælati Superiores, aliique Ordinarii locorum, quàm hæreticæ pravitatis, ubique locorum deputati Inquisitores procedant, & in eos severè animadvertant, tribuens eis, & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eosdem transgressores procedendi, ac pœnis coercendi, & puniendi. Voluit demum, ne præmissorum ignorantia a quoquam prætendi possit, quòd præsens decretum, seu illius exempla ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de urbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent, & afficiant, perinde, ac si unicuique personaliter intimata fuissent, quòdque præsentium transumptis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Andreas de Pectinis, S. Rom. & univers. Inquisitionis Notarius.

Revocatio quarumcumque concessionum vivæ vocis oraculo, factarum, exceptis oraculis factis S. R. E. Cardinalibus, & eorum manu firmatis.

GREGORIUS Papa XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanus Pontifex in specula militantis Ecclesiæ divina providentia constitutus, gratias, & indulta à se, & Prædecessoribus suis concessa justis interdum suadentibus causis, juxta creditum sibi

Pasto.

Pastoralis officii debitum moderatur, aut revocat, prout rerum, & temporum qualitatibus debitè pensatis conspicit in Domino salubriter expedire. Itaque Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine: omnia, & singula indulta, facultates, privilegia, gratias, & concessiones quascumque spirituales, & Ecclesiasticas tam ad forum interius, quam ad exterius spectan. ac tam ad supplicationem partium, quàm motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus a Sede Apostolica, quæ tamen vivæ vocis oraculo hactenus quandocumque, & qualitercumque ex quavis, etiam de necessitate exprimenda, causa, quibusvis Collegiis, Capitulis, Ordinibus tam medicantium, quam non medicantium, Societatibus, etiam Societati Jesu, ac Congregationibus quibuslibet, sive eorum, & earum respectivè Præpositis, Decanis, Magistris, Ministris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, Generalibus, vel Provincialibus, quocumque nuncupatis; Superioribus etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi prædictæ immediatè subjectis, cujuscumque dignitatis, præeminentiæ, aut quovis privilegio munitis non tamen ad supplicationem Regum concessas, in iis videlicet, quæ non sunt sortita effectum, tenore præsentium revocamus, cassamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac revocata, cassa, sublata, abrogata, & annullata, viribusque, & effectu vacua perpetuò fore, & esse, neque imposterum cuiquam suffragari posse, etiamsi expressa, & specifica mentio, etiam de verbo ad verbum de iis facienda esset, decernimus, & declaramus, firmis tamen & in suo robore permanen. omnibus indultis, & aliis concessionibus prædictis, vivæ vocis oraculo S.R.E. Cardinalibus ad ipsorum, vel aliorum quorumcumque favorem propria S. R. E. Cardinalium manu firmatis, pro ipsis, vel aliis factis, & de quibus iidem S. R. E. Cardinales testimonium in scriptis præbuerunt; decernentes, præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quòd quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, ad hoc vocati, & auditi non fuerint, de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, seu aliquo quocumque defectu notari, impugnari, redargui jure, vel in controversiam revocari, ad terminos juris reduci, aut adversus illas quodcumque juris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullatenus posse, sed illas semper validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus, sortiri, & obtinere; sicque per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos, & Nuncios (sublata eis, eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate) judicari, & deffiniri debere ac irritum, & inane si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstan. præmissis, ac quibusvis constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, Indultis, & literis Apostolicis, Ordinibus, Societatibus, & Congregationibus prædictis, eorumque Præpositis, Decanis, Magistris, Ministris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, & aliis Superioribus prædictis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritan. & aliis Decretis in genere, vel in specie, ac alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, ad verbum insertis habentes (illis aliàs in suo robore permansuris) hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in judicio, & extra illud, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ, quòdque eædem præsentes literæ, seu illarum exempla, ad valvas Basilicarum S. Joannis Lateran. ac Principis Apostolorum de urbe, & in acie Campi *Floræ* affixæ, omnes ita arctent, & afficiant, ac si unicuique personaliter intimatæ fuissent.

Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 2. Julii 1622. Pontif. nostri anno 2.

Card. S. Susannæ.

Extensio constitutionis fel. mem. Gregorii Papæ XV. revocatoriæ concessionum vivæ vocis oraculo factarum.

URBANUS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

ALiàs felicis recordationis Gregorius Papa XV. Prædecessor noster, ut subnascentibus jugiter variis difficultatibus, & abusibus ex privilegiis à Sede Apostolica vivæ vocis oraculo sæpenumero concessis obviam iret, constitutionem edidit tenoris subsequen. videlicet.

Gregorius Papa XV. Ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex in specula Militantis Ecclesiæ divina providentia constitutus, gratias, & indulta a se, & Prædecessoribus suis concessa justis interdum suadentibus causis, juxta creditum sibi Pastoralis Officii debitum moderatur, aut revocat, prout rerum, & temporum qualitatibus debitè pensatis conspicit in Domino salubriter expedire. Itaque Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnia, & singula indulta, facultates, privilegia, gratias, & concessiones quascumque spirituales, & Ecclesiasticas, tam ad forum interius quam ad exterius spectan. ac tam ad supplicationem partium, quàm motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus à Sede Apostol. quæ tamen vivæ vocis oraculo hactenus quandocumque, & qualitercumque ex quavis, etiam de necessitate exprimenda causa quibusvis Colle-

giis, Capitulis, Ordinibus tam medicantium, quàm non medicantium, Societatibus, etiam Societati Jesu, ac Congregationibus quibuslibet, sive eorum, & earum respectivè Præpositis, Decanis, Magistris, Ministris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, Generalibus, vel Provincialibus, quocumque nuncupatis; Superioribus etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi prædictæ immediatè subjectis, cujuscumque dignitatis, præeminentiæ, aut quovis privilegio munitis non tamen ad supplicationem Regum concessas, in iis videlicet, quæ non sunt sortita effectum, tenore præsentium revocamus, cassamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac revocata, cassa, sublata, abrogata, & annullata, viribusque, & effectu vacua perpetuò fore, & esse, neque imposterum cuiquam suffragari posse, etiamsi expressa, & specifica mentio, etiam de verbo ad verbum de iis facienda esset, decernimus, & declaramus, firmis tamen & in suo robore permanen. omnibus indultis, & aliis concessionibus prædictis, vivæ vocis oraculo S.R.E. Cardinalibus ad ipsorum, vel aliorum quorumcumque favorem propria S. R. E. Cardinalium manu firmatis, pro ipsis, vel aliis factis, & de quibus iidem S. R. E. Cardinales testimonium in scriptis præbuerunt; decernentes, præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quòd quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, ad hoc vocati, & auditi non fuerint, de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, seu aliquo quocumque defectu notari, impugnari, redargui jure, vel in controversiam revocari, ad terminos juris reduci, aut adversus illas quodcumque juris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullatenus posse, sed illas semper validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus, sortiri, & obtinere; sicque per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S, R. E. Cardinales etiam de latere Legatos, & Nuncios (sublata eis, eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate) judicari, & deffiniri debere ac irritum, & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstan. præmissis, ac quibusvis constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, Indultis, & literis Apostolicis, Ordinibus, Societatibus, & Congregationibus prædictis, eorumque Præpositis, Decanis, Magistris, Ministris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, & aliis Superioribus prædictis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritan. & aliis Decretis in genere, vel in specie, ac alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, ad verbum insertis habentes (illis aliàs in suo robore permansuris) hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in judicio, & extra illud, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ, quòdque eædem præsentes literæ, seu illarum exempla, ad valvas Basilicarum S. Joannis Lateran. ac Principis Apostolorum de urbe, & in acie Campi Floræ affixæ, omnes ita arctent, & afficiant, ac si unicuique personaliter intimatæ fuissent.

Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 2. Julii 1622. Pontif. nostri anno 2.

Card. S. Susannæ.

Cùm autem experientia rerum magistra compertum sit concessiones, & gratias vivæ vocis oraculo, etiam à S. R. E. Cardinalibus obtentas, & ipsorum manu firmatas sæpè ab his, in quorum favorem emanarunt, minus Canonica interpretatione extendi, & perperam in disciplinæ Ecclesiasticæ detrimentum executioni demandari: idcircò quantum cum Domino possumus his, & aliis malis occurrere volentes Motu proprio, ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, & de consilio nonnullorum venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, quibus negotium hujusmodi maturè discutiendum commisimus, omnia, & singula privilegia, facultates, licentias, & gratias quascumque per Summos Pontifices Prædecessores nostros, ac per nos vivæ vocis oraculo, & S. R. E. prædictæ Cardinalium quorumcumque manu firmata, quibuscumque Generalibus, cæterisque Superioribus, & personis cujusvis Ordinis, Congregationis, Instituti, & Societatis, sive sæcularibus, sive Regularibus, vel etiam ipsis Ordinibus, Congregationibus, Institutis, & Societatibus, etiam Societati Jesu, aut ejus Clericis, seu Presbyteris, aliisque prædictis, quacumque de causa, etiam de necessitate exprimenda, occasione, prætextu, vel colore; etiam intuitu, contemplatione, seu ad instantiam Imperatoris, Regum, Principum quorumcumque, aut aliàs quomodolibet concessa, illorum tenores præsentibus, pro expressis habentes tenore præsentium revocamus, cassamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac de cetero revocata, cassa, sublata, abrogata, & annullata, viribusque, & effectu vacua esse, fore, nullisque prorsus deinceps suffragari posse, nec debere declaramus. Præterea, ut præsentes literæ omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, quanto citiùs innotescent, omnibus, & singulis Generalibus, & aliis quocumque nomine nuncupatis Superioribus, quorumcumque Ordinum, Congregationum, Societatum, etiam Societatis Jesu, & institutorum, sub excommunicationis, ac privationis Officiorum, & dignitatum, necnon vocis activæ, & passivæ pœnis ipso facto incurrendis, præcipimus, & mandamus, ut infra tres menses proximos, a die publicationis præsentium computandos, omnes, & singulos Provinciales eorumdem suorum Ordinum, Congregationum, Societatum, etiam Societatis Jesu, & Institutorum, de eisdem præsentibus literis certiores faciant, earundemque præsentium exemplaria illis transmittant, qui quidem Provinciales sub eisdem pœnis teneantur singulis Superioribus Monasteriorum, Conventuum, Collegiorum, domorum, & locorum Regularium præcipere, ut easdem præsentes subditis suis, ut moris est, publicent. Decernentes præsentes literas etiam ex eo, quòd quicumque in præmissis interesse habentes, vel habere prætendentes ad hoc vocati, & auditi non fuerint, de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, seu alio quopiam defectu notari, impugnari, invalidari, redargui, in jus, vel controversiam vocari,

aut

aut ad viam, & terminos juris reduci, sive adversus illas quodcumque juris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullatenus posse, sed illas semper validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, sicque per quoscumque Judices, Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apost. Audit. (sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate) judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane si quid secus super his a quoquam, quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præinsertis litteris hujusmodi, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolic. & quatenus opus sit, etiam regula nostra de non tollendo jure quæsito privilegiis quoque indultis, & litteris Apostolic. eisdem Cardin. ac Ordinibus, Congregat. institutis, & Societatibus, eorumque Superioribus quocumque nomine nuncupatis, sub quibuscumque verborum formis, & ten. ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in specie, ac alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & expressa, ad de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret illorum omnium tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis habentes, specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd præsentium transumptis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus ubique fides adhibeatur, quæ præsentibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ, quodque eædem præsentes litteræ, sive illarum exempla ad valvas Basilicarum prædictarum, & in acie Campi Floræ hujusmodi similiter affixa, omnes, quos concernunt, perinde arctent, & afficiant, ac si unicuiq; personaliter intimata fuissent.

Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die 20. Decembris 1631. Pontificatus nostri anno nono. M. A. Maraldus.

Die, & anno supradicto affixa, & publicata fuit ad valvas Basilicarum S. Joannis Lateranen. & Principis Apostolorum, ac in acie Campi Floræ, aliisque locis solitis, & consuetis, ut moris est, per me Andream Scalamum, Sanctiss. D. N. Papæ Cursorem.

Romæ ex Typographia Rev. Cam. Apost.

Revocatio licentiarum quarumcumque legendi, & habendi libros prohibitos.

URBANUS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Apostolatus Officium nobis, nullo licèt meritorum suffragio, divina providentia commissum postulat, ut ad vigilantiæ nostræ partes propensius intendamus, per quæ Religio Catholica, ubi divina gratia illæsa viget, conservetur, & ubi restitutione indiget, reparetur.

§. 1. Quapropter, cùm librorum prohibitorum lectio magno sinceræ fidei cultoribus detrimento esse noscatur, & sicut accepimus, nimis excessiva sit, hujusmodi libros legendi, licentiarum copia, nos, ut huic malo maturè occurratur, & imposterum quam cautissimè licentiæ hujusmodi concedantur, quantum cum Domino possumus, providere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & singulas licentias legendi, & habendi libros quoscumque ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, seu per constitutiones Apostolicas, etiam ratione Astrologiæ judiciariæ, vel alias quomodolibet prohibitos, quibuscumque personis laicis, & Ecclesiasticis tam sæcularibus, quam Regularibus cujuscumque Ordinis, Societatis, & instituti existentibus, ac quacumque dignitate, etiam Ecclesiastica fulgentibus, cujuscumque status, gradus, conditionis, qualitatis, & præeminentiæ, etiam speciali nota, & mentione dignis, ac per litteras Apostolicas ad tempus, seu ad vitam, & aliter quomodocumque, ex quacumque causa; tam in forma, quam aliter quomodocumque à Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, seu à quibuscumque aliis à nobis, vel ab eis facultatem, & auctoritatem habentibus, non tamen à nobismetipsis per litteras Apostolicas, etiam in forma Brevis, seu chirographum manu nostra signatum, concessas eas tenore præsentibus pro expressis, & insertis habentes, hac nostra perpetuò valitura constitutione, revocamus, cassamus, & annullamus, ac pro revocatis, cassis, & annullatis haberi, nullique suffragari.

§. 2. Quin immò libros, per licentias hujusmodi permissos legentes, aut habentes pœnas in sacris Canonibus, Constitutionibus Apostolicis, & Indicibus librorum prohibitorum contentas incurrere volumus, & declaramus.

§. 3. Decernentes, ut præsentes litteræ postquam in valvis Basilicarum sancti Joannis Lateranensis, ac Principis Apostolorum de urbe, & Cancellariæ Apostolicæ, necnon in acie Campi Floræ affixæ fuerint, infra duos citra Montes, ultra verò Montes, infra quatuor menses ex tunc proximos, omnes, & singulos, ad quos spectat, arctent, & afficiant perinde, ac si unicuique personaliter intimatæ fuissent; quòdque dictis duobus, & respectivè quatuor mensibus durantibus ii, qui libros prohibitos hujusmodi habuerint, eos ad Episcopum, seu Inquisitorem, qui illos quantò citiùs comburere debeat, deferre; quique aliquos similes libros prohibitos habere sciverint, eos denunciare teneantur, neque de cætero similes licentiæ, nisi a Congregatione S. Officii, dum singulis hebdomadis coram nobis

nobis habetur, vel ab aliis per nos etiam in eadem Congregatione specialiter deputandis concedantur.

§. 4. Ac quòd earundem præsentium transumptis, etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die 2. Aprilis 1631. Pontificatus nostri anno octavo.

Deffinitio quoad Imagines nondum à Sede Apostolica Canonizatorum, vel Beatificatorum cum radiis, splendoribus, & laureolis proponendas, vel tabellas, & luminaria ad eorum sepulchra apponenda, & cum attestationibus desuper præponendis, recipienda, & asservanda, sive eorum miracula in imprimendis libris enarranda.

Feria 5. die 13. Martii anno à Nativitate Domini nostri Jesu Christi 1625.

SAnctissimus D. N. sollicitè animadvertens abusus, qui irrepserunt, & quotidie irrepere non cessant in colendis quibusdam cum Sanctitatis, aut martyrii fama, vel opinione defunctis, qui etsi neque canonizationis, neque beatificationis honore insigniti sint ab Apost. Sede, eorum tamen imagines in Oratoriis, atque Ecclesiis, aliisque locis publicis, ac etiam privatis, cum laureolis, aut radiis, seu splendoribus proponuntur, miracula, & revelationes, aliaque beneficia à Deo per eorum intercessiones accepta, in libris rerum ab ipsis gestarum enarrantur, & ad illorum sepulchra, tabellæ, imagines, & res aliæ ad beneficia accepta testificanda, & lampades, & alia lumina apponuntur. Volensque proinde hujusmodi abusibus pro debito Officii Pastoralis occurrere (reetiam cum Illustr. & Reverend. DD. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem in universa Republica Christiana Generalibus Inquisitoribus communicata, & maturè considerata, ac discussa) declaravit, statuit, & decrevit, ne quorumvis hominum, cum Sanctitatis, seu martyrii fama (quantacumque illa sit) defunctorum imagines, aliaque prædicta, & quodcumque aliud venerationem, & cultum præferens, & indicans in Oratoriis, aut locis publicis, seu privatis, vel Ecclesiis, tam sæcularibus, quam Regularibus, cujuscumque Religionis, Ordinis, Instituti, Congregationis, aut Societatis apponantur, antequam ab Apostolica Sede canonizentur, aut Beati declarentur, & (si quæ appositæ sunt) amoveantur, prout eas statim amoveri mandavit.

Ac pariter imprimi de cætero inhibuit libros eorundem hominum, qui Sanctitatis, sive martyrii fama, vel opinione (ut præfertur) celebres è vita migraverint, gesta, miracula, vel revelationes, seu quæcunque beneficia tanquam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes, sine recognitione, atque approbatione Ordinarii, qui in iis recognoscendis Theologos, aliosque pios, ac doctos viros in consilium adhibeat, & ne deinde fraus, aut error, aut aliquid novum, ae inordinatum in re tam gravi committatur, negotium instructum ad Sedem Apostol. transmittat, ejusque responsum expectet. Revelationes verò, & miracula, aliaque beneficia supradicta, quæ in libris horum hominum vitam, & gesta continentibus, hactenus sine recognitione, atque approbatione hujusmodi impressæ sunt, nullomodo approbata censeri vult, mandatque sua Sanctitas.

Ad horum hominum sepulchra, vetuit etiam, ac inhibuit, tabellas, atque imagines ex cera, aut argento, seu ex alia quacumque materia, tam pictas, quam fictas, quam exculptas, appendi, seu affigi, & lampades, sive alia quæcumque lumina accendi sine recognitione ab Ordinario omninò (prout supra) facienda, Sedique Apostolicæ referenda, ac probanda.

Declarans, quòd per suprascripta præjudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Ecclesiæ consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut per Patrum, virorumque sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarii coluntur.

Ut autem præmissa diligentiùs observentur, universis, & singulis, tam Ordinariis, quàm hæreticæ pravitatis Inquisitoribus districtè præcipit, ut in sua quisque diœcesi, aut Provincia sedulò pervigilet, ne sine approbationibus prædictis, imagines cum memoratis signis exponantur, aut miracula, revelationes, ac beneficia prædicta publicentur; alia ve contra superiùs disposita, fiant, transgressores verò, si Regulares fuerint, privationis suorum officiorum, ac vocis activæ, & passivæ, necnon & suspensionis à divinis; si verò Clerici sæculares, privationis pariter suorum officiorum, suspensionis à Divinis, & ab administratione Sacramentorum, executione suorum Ordinum respectivè, aliisque arbitrio prædictorum ordinariorum, seu Inquisitorum pro modo culpæ infligendis pœnis plectendos. Qui autem libros impresserint, aut imagines pinxerint, scripserint, seu quoquo modo effinxerint, vel formaverint, cæterique artifices circa præmissa qualitercumque delinquentes, prædicta omnia amittant, & insuper pecuniariis, aliisque etiam corporalibus pœnis, juxta criminis gravitatem, eorundem ordinariorum, seu Inquisitorum arbitrio afficiantur. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Et ne præmissorum ignorantia possit ab aliquo prætendi, voluit, ut Decretum hujusmodi, seu illius exemplum ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum urbis, ac in acie Campi Floræ affixum, omnes perinde arctet, atque afficiat, ac si unicuique personaliter intimatum fuisset; quòdque præsentium transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, ac sigillo alicujus personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides habeatur, quæ præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Postmodum verò idem Sanctiss. D. N. à quibusdam revocari in dubium accepit, an tabellas, & imagines, quas imposterum offerri contigerit, recipere, & antea oblatas conservare liceret; Sanctitas sua, quæ tantummodo voluit, occurrendo abusibus, qui irrepere videbantur, certiorem parare viam ad eorum in

in terris gloriam, quorum sanctimoniam divinæ Clementiæ placuerit admirandis operibus illustrarę; re priùs cum Illustrissimis, & Reverendissimis Dom. Dom. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus communicata, pręsenti Decreto declaravit. Quòd sicut nunquam prohibuit, nec suę intentionis fuit prohibere oblationem, receptionemque tabellarum, & imaginum hujusmodi, ita ut nulli deinceps hęsitationi locus relinquatur, statuit in pręsentiarum, & decernit, ut quoties ad aliquam Ecclesiam, aut Oratorium, locumve alium publicum sęcularem, seu Regularem tabellas, & imagines aliudve simile quispiam detulerit, ac intercessione hominum inter Sanctos, vel Beatos non adscriptorum, quamvis cùm Martyrii, vel Sanctitatis fama demortuorum, optata se impetravisse dixerit, liceat Ecclesiasticis personis, Ecclesiarum, locorumve pręd ictorum curę Pręposi- tis tabellas, & imagines, sive pictas, sive ex quavis materia factas, atq; alia quęcumq; cullatę gratię fidem facientia simul cum deferentis, aliorumq; qui conscii fuerint attestationibus recipere, atque approbantibus Ordinariis, ad quos referre statim omnia teneantur, in secreto aliquo, seorsim ab Ecclesia loco custodire, ibidemque jam amota collocare, & asservare, ut si quando Dominus talium virorum merita beatificationis, seu canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent hujusmodi Sanctitatis qualescumque probationes, Apostolicę Sedis judicio tunc examinandę, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Prohibitio, ne degentes in statu Ecclesiastico mediatè, vel immediatè Sedi Apostolicæ subjecto libros ab eis ubicumque compositos de quacumque materia tractantes, absque Cardinalis Vicarii, & Magistri sacri Palatii in Urbe, & extra eam absque Ordinarii, & Inquisitoris loci licentia deferant, aut imprimendos transmittant.

Feria 5. die 18. Septembris 1625.

IN Generali Congregatione S. Romanæ, & Universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram Sanctiss. D.N. Urbano divina providentia Papa VIII. ac Illustr. & Reverendiss. DD. S. R. E. Cardinalibus, adversus hęreticam pravitatem Inquisitoribus Generalibus à Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

Sanctissimus D. N. pro debito sui Pastoralis Officii corrigere volens abusus nonnullorum in Statu Sedi Apostolicæ mediatè, vel immediatè subjecto existentium, qui libros à se compositos extra præfatum statum absque ulla Ordinariorum, & Inquisitorum loci, ubi degunt approbatione imprimendos transmittunt; statuit, & decrevit ut imposterum nemo in statu prædicto degens cujusvis conditionis, gradus, Ordinis, & dignitatis existat, libros de quavis materia tractantes, & ubicumque compositos audeat aliò deferre, vel mittere imprimendos sine expressa in scriptis approbatione Illustr. & Reverendiss. D. Cardinalis S. D. N. Vicarii, & Magistri S. Palatii, si in urbe, si verò extra urbem existat, sine Ordinarii, & Inquisitoris loci illius, sive ab iis deputatorum facultate, & licentia operi præfigenda: libros autem, quos contra pręsentis decreti tenorem imprimi contigerit, pręter alias pœnas arbitrio suæ Sanctitatis infligenda, absque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expressè prohibitis haberi vult, & mandat. Contrariis quibuscumque non obstantibus, &c.

Joan. Ant. Thomasius S. Rom. & univers. Inquisitionis Not.

Sanctissimi D. N. Urbani Papæ VIII. declaratio, quod Constitutiones Apostolicæ in concernentibus fidem Catholicam, & S. Inquisitionis Officium hactenus editæ, & imposterum etiam super quacumque alia re edendæ, omnes Regulares quomodolibet privilegiatos comprehendat, nisi illi in edendis specialiter excipiantur.

URBANUS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

CUm sicut accepimus, sancti Benedicti, Cistercien. Præmonstraten. S. Antonii de S. Antonio Viennen. Societatis Jesu, ac aliorum forsan Ordinum, Congregationum, Societatum, institutorum Regularium Professores vigore, seu prætextu privilegiorum, & indultorum sibi, dictisque Ordinibus, congregationibus, Societatibus, & institutis, ab hac sancta Sede Apostolica, tam per viam meræ concessionis, quàm communicationis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam consistorialiter concessorum in constitutionibus generalibus à nobis, & dicta Sede hactenus editis, & de cætero edendis se minimè comprehendi prætendant, nisi de eis specialis, specifica individua, & expressa mentio fiat.

§. 1. Nos, qui inter gravissimas, multiplicesque Apostolatus nostri curas in eam præcipuo, ac peculiari studio jugiter incumbimus, ut extirpatis hæreticarum pravitatum erroribus. Catholica fides ubique gentium conservetur, & propagetur, ambiguitates, & dubia de medio tollere, & oportunæ dispositionis ministerio providere volentes, ut tot, tantæque constitutiones generales à Nobis, & hac sancta Sede, & præsertim ad favorem fidei Catholicæ, illiusque propagationem, & Officii S. Inquisitionis contra hæreticam pravitatem editæ, & de cætero edendæ, sublatis quibuslibet exceptionibus, subterfugiis, & impedimentis ad majorem Dei gloriam, sanctæque Matris Ecclesiæ exaltationem debitum, ut par est, sortiantur effectum, necnon quorumcumque privilegiorum, gratiarum, & indultorum, dictis Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam quantumlibet

extraordinariis, & cautelis quomodolibet, & ex quacumque causa concessorum, etiamsi in corpore juris clausa sint, tenores præsentibus, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in eis tradita observata inserti forent, eisdem præsentibus pro expressis habentes Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine.

§. 2. Quod quævis generales constitutiones, dispositiones, & ordinationes Apostolicæ per Nos, & quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros in concernentibus fidem Catholicam, illiusque propagationem, S. Inquisitionis officium præfatum, præsertim quod ea, quæ in Congregationibus S. Officii, & propaganda fide coram nobis tractari solent, hactenus editæ, omnes, & singulos, tam S. Benedicti, Cistercien. Præmostraten. S. Antonii de S. Antonio Viennen. & Societatis Jesu præfatorum, quam quorumcumque aliorum Ordinum, Congregationum, Societatum, & Institutorum Professores omninò comprehendant, perindè, ac si præfati, & alii quantumlibet privilegiati in eis nominatim expressi fuissent, edendæ verò imposterum per nos, & Romanos Pontifices successores nostros, tam in favorem præfatæ fidei Catholicæ, illiusque propagationis, & S. Officii Inquisitionis præfati, quam super quacumque alia re, negotio, seu materia, constitutiones, dispositiones, & ordinationes hujusmodi similiter omninò comprehendant præfatos eorundem Ordinum, Constitutionum, Societatum, & Institutorum Professores nisi in edendis constitutionibus hujusmodi specialiter, & expresè excipiantur, etiamsi si ipsi privilegiati forent magis speciali nota, & expressione digni, eisque privilegia, gratiæ, & indulta, a Sede Apostolica præfata, etiam sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis, etiam Motu, scientia, ac de potestatis plenitudine similibus, & consistorialiter, etiam contemplatione, vel ad instantiam Imperatoris, Regum, & aliorum Principum, tam per viam meræ concessionis, quàm communicationis, & alias quomodolibet concessa respectivè sint, quorum, seu quarum vigore, vel prætextu sint excepti, seu se minimè comprehendi prætendant, in constitutionibus generalibus, vel aliis non facientibus plenam, & expressam eorum mentionem.

§. 3. Præsentes verò literas, omniaque, & singula in eis contenta, etiam ex eo, quòd Ordinum, Congregationum, Societatum, & Institutorum hujusmodi Professores, vel alii quicumque in præmissis interesse habentes, seu quomodolibet habere prætendentes ad hoc vocati, & auditi, ac causæ propter quas eædem præsentes emanarunt, adductæ, verificatæ, seu aliàs justificatæ non fuerint, ullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quovis, etiam quantumvis substantiali defectu notari, impugnari, invalidari, retractari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, aut aliud quodcumque juris, facti, gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari nullatenus posse, neque sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, pro tempore quomodolibet faciendi comprehendi.

§. 4. Sed semper ab illis exceptas; semperque validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, sicque per quoscumque judices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos dictæque Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interprætandi facultate, & auctoritate judicari, & deffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

§. 5. Non obstantibus regula nostra de jure quæsito non tollendo, ac quibusvis aliis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon tam S. Benedicti, Citercien. Præmonstraten. S. Antonii de S. Antonio Viennen. & Societatis Jesu præfatorum, quam quorumcumque aliorum Ordinum, Congregationum, Societatum, & Institutorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, & privilegiis, necnon præfatis, & quibusvis aliis privilegiis, indultis litteris Apostolicis, etiam Mare magnum, & alias quomodolibet nuncupatis eisdem Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, eorumque Superioribus, bonis, rebus, monasteriis, locis regularibus, & personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, & aliis decretis in genere, vel in specie, ac aliis in contrarium præmissorum quomodulibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiam pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma, ad hoc servanda foret, illorum omnium, & singulorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 6. Volumus autem, quòd præsentium transumptis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ, quodque eædem præsentes litteræ, seu illarum exempla ad valvas Basilicarum S. Joannis Lateran. ac Principis Apostolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ affixa, omnes ita arctent, & afficiant, ac si unicuique personaliter intimata fuissent.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 5. Novembris 1631. Pontificatus nostri anno nono.

M. A. Maraldus.

Sequun-

Sequuntur Decreta, & aliæ Bullæ ad eandem materiam S. Inquisitionis spectantes.

De Judæorum flagitiis, in quæ hæreticæ pravitatis Inquisitores animadvertere possunt.

GREGORIUS Episcopus servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

ANtiqua Judæorum improbitas, quæ divinæ bonitati semper restiterunt, tanto execratior consistit in filiis, quanto ipsi ad cumulandam patrum suorum mensuram in Dei filio repudiando, ejusque in mortem nefariè conspirando, gravius deliquerunt, qui propterea suis effecti majoribus nequiores, propriis sedibus expulsi, atque in omnes dispersi orbis terrarum regiones, servitutique perpetuæ mancipati, non majorem in cujusquam ditione clementiam, quàm in Christianorum Provinciis, maximè verò in Apostolicæ pietatis gremio invenerunt, quæ pro eorum conversione laborans, eos misericorditer excepit, atque in cohabitatione unà cum filiis suis sustinuit, ad veritatis lumen allicere pio semper studio conata est, rebusque ad vitam necessariis, juvit, injuriis, & contumeliis prohibuit, multis denique beneficentiæ suæ privilegiis circummunivit. Illi verò nullis beneficiis mansuefacti, nihilque de suo pristino scelere remittentes, Dominum nostrum Jesum Christum in cœlo triumphantem adhuc in Synagogis suis, & ubique persequuntur. Christi quoque membris infensissimi non desinunt in Religionem Christianam horrenda facinora quotidie magis audere.

§. 1. Quibus nos, ne pietatis nostræ puritas polluatur, aut à fœdis mancipiis Christo, Christianorumve nomini impunè illudatur, obviare volentes statuimus, ac etiam declaramus, Inquisitores hæreticæ pravitatis liberè procedere posse in omnibus causis, & casibus, qui sequuntur.

§. 2. Si quis Judæus at infidelis in iis, quæ circa fidem cum illis nobis sunt communia, veluti Deum unum, & æternum, omnipotentem, Creatorem omnium, visibilium, & invisibilium, & similia non esse asseruerit, prædicaverit, vel privatim alicui insinuaverit.

§. 3. Si dæmones invocaverit, consuluerit ve, aut eorum responsa acceperit, ad illosve Sacrificia, aut preces ob divinationem, aliamve causam direxerit, aut quid eis immolaverit, vel thuris, alteriusve rei fumigationes obtulerit, aut alia quævis impietatis obsequia præstiterit.

§. 4. Si Christianos verbo, facto, vel exemplo, aut alio quovis modo nefaria hujusmodi docuerit, vel ad ea perpetranda perduxerit, aut perducere attentaverit.

§. 5. Si Salvatorem, & Dominum nostrum Jesum Christum purum hominem, vel etiam peccatorem fuisse, Matremve Dei non esse Virginem, & alias hujusmodi blasphemias, quæ per se hæreticæ dici solent, in Christianæ fidei ignominiam, contemptum, aut corruptionem impiè protulerit.

§. 6. Si cujusvis eorum opera, auxilio, consilio, vel favore aliquis Christianus a fide desciverit, quamque semel susceperat abnegaverit, vel ad Judæorum, seu aliorum infidelium ritus, cæremonias, superstitiones, vel impias sectas transierit, vel redierit, seu in hæresim aliquam inciderit, aut qui, ut Christi fidem abneget, seu in hæresim incidat, opem, consilium, auxilium, vel favorem quomodocumque præstiterit.

§. 7. Si quis Cathecumenum, vel quemcumque ex Judæis, aut infidelibus Deo inspirante ad fidem Christianam venire volentem, post declaratam nutu, verbo, facto, aut quocumque alio modo ejus voluntatem à fide, vel fidei instructione, aut à sacri Baptismi susceptione retrahere, avertere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, neve regenerationis lavacro abluatur, quovis modo impediverit.

§. 8. Si quis apostatas, hæreticosve scienter domi suæ receptaverit, aluerit, commeato juverit, seu quovis modo eis cibaria ubicumque præbuerit, aut nona, vel munera dederit, vel miserit, aut de loco ad locum deduxerit, seu associaverit, vel deducendos, seu associandos curaverit, aut sumptus ministraverit, duces, comitesve illis adjunxerit, vel ne ab eis perpetrata deprehendi, aut investigari queant, fecerit, quique dictos apostatas, aut hæreticos scienter aliquo modo receptaverit, occultaverit, defenderit, aut eis opem, consilium, auxilium, vel favorem quomodolibet præstiterit.

§. 9. Si libros hæreticos, vel Thalmueidos, aut alios Judaicos quomodolibet damnatos, aut alias prohibitos tenuerit, custodierit, vel divulgaverit, vel in quæcumque loca detulerit, aut ad eam rem operam suam, accommodaverit.

§. 10. Si Christianos deriserit, redemptionesque nostræ hostiam salutarem in ara Crucis immolatam, Christum Dominum ludibrio, & despectui habens, quandocumque, maximè verò in sacro Parasceves die agnum, sive ovem, aut quid aliud Cruci affixerit, aut appenderit, in eamve conspuerit seu quodcumque contra ipsam fecerit.

§. 11. Si nutrices Christianas contra sacrorum Canonum statuta, diversorumque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum sanctiones adhuc retinuerit, aut eas retinens, die qua sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, lac uno, vel pluribus diebus in latrinas, vel cloacas vel alia loca effundere coegerit.

§. 12. In quibus casibus universis, & singulis omnes prædictæ pravitatis Inquisitores omnium Regnorum, Provinciarum, civitatum, dominiorum, & locorum universis Orbis Christiani Judices in suis quique locis perpetuò delegamus; ut super his contra Judæos, atque infideles quoscumque, simul, vel separatim, prout in causis fidei juxta sacrorum Canonum formam, necnon Officii Inquisitionis hujusmodi constitutiones, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo, vel aliquibus horum flagitiorum excessibus culpabiles repererint, in eos pro culpæ modo, ac etiam pro criminum numero, vel multiplicatione, aut consuetudine delinquendi flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoque publicationes, exilia, alia-

que

que atrociora decernant, & aliàs de eis exempla edant, quæ sceleratos illos deterreant ab hujusmodi flagitiis imposterum admittendis.

§. 13. Nos enim venerabilibus nostris S. R. E. Cardinalibus Inquisitoribus generalibus, necnon Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Prælatis, ac etiam aliis prædictis Inquisitoribus in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipimus, & mandamus, ut præsentes nostras in civitatibus, & locis cuique subjectis publicare, & juxta illarum tenorem procedere, illasque debitæ exequutioni mandare procurent.

§. 14. Decernentes irritum, & inane quicquid secus per quoscumque, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 15. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon exemptionibus, privilegiis, immunitatibus, commeatibus, in fidem publicam receptionibus, & tolerantiis, prædictis Judæis, & aliis infidelibus, maranis, & apostatis, tam in dominiis, terris, & locis nostris, & Sedi Apostolicæ, mediatè, vel immediatè subjectis, quam alibi ubicumque Regnorum, Provinciarum, dominiorum, gentium, & locorum commorantibus, vel in ea, ex quibusvis Regnis, & partibus, tam fidelium, quam infidelium confluentibus, eorumque judicibus, Advocatis, & defensoribus quacumque auctoritate, potestate, & dignitate fungantur, etiam ad instantiam Imperatoris, Regum, Ducum, & quorumvis aliorum principum, tam per fel. rec. Paulum tertium, decimo Kalend. Martii, & Julium etiam tertium Non. Decembris, tertio anno sui cujusque Pontificatus, quam etiam quoscumque alios anteriores, & posteriores Romanos Pontifices, ac nos, & Sedem Apostolicam, ejusque Legatos, ac etiam Cameram Apostolicam, seu quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam Motu proprio, & alias quomodocumque hactenus concessis, confirmatis, & innovatis, atque imposterum concedendis, confirmandis, & innovandis, quæ omnia, etiamsi de illis, illorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua mentio, aut aliqua alia forma ad hoc servanda foret tenores hujusmodi, ac si ad verbum insererentur præsentibus pro plenè expressis habentes, harum serie specialiter, & expressè revocamus, & omninò abolemus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 16. Volumus autem præsentes in locis urbis consuetis de more publicari, & eorum exemplis impressis, manu Notarii publici, & sigillo Sanctæ Romanæ, & universalis Inquisitionis, vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem ubique tam in judicio, quam extra illud adhiberi, quæ adhiberetur, eisdem præsentibus, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omninò, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1581. Kalend. Junii, Pontificatus nostri anno decimo.

Anno à Nativitate Domini 1581. Indictione 9. die verò 10. Mensis Junii, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. Gregorii Divina Providentia Papæ XIII. anno decimo, retroscriptæ literæ Apostolicæ, affixæ & publicatæ fuerunt ad valvas Ecclesiæ S. Joannis Lateran. Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, ac etiam ad valvas septi Hebræorum, per nos Petrum Aloysium Gaytam, & Nicolaum Taglietum Apostolicos Cursores.

Antonius Ludovicus Magister Cursorum.

Contra Hebræos tenentes, legentesque libros Thalmudi, & alios hactenus damnatos, aut blasphemias, & contumelias in Deum, & Sanctos continentes.

CLEMENS Episcopus, servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

CUm Hebræorum malitia novas in dies excogitet fraudes, quibus perniciosa volumina, librosque impios, ac planè detestabiles, tum antiquitus damnatos, tum recens conscriptos in vulgus proferat.

§. 1. Nos & ipsis exitiale, & Christiano populo periculosum rati, hanc eorum nequitiam conniventibus oculis tolerare, ac pro nostro Pastorali officio opportunum huic malo remedium adhibere volentes, adducti exemplo complurium Romanorum Pontific. Prædecessorum nostrorum præsertim fel. rec. Gregor. IX. Innoc. IV. Clem. IV. Honorii IV. Joann. XXII. Julii III. & Greg. XIII. qui sæpius impium illud Thalmudi nuncupatum, & alia similia reprobata, & detestanda scripta, & volumina damnarunt, & retineri prohibuerunt, seu aliàs ex Christiani Orbis Provinciis, & Regnis pio zelo exterminarunt, omnes, & singulas eorumdem Prædecessorum super hoc editas literas, quarum tenores præsentibus volumus pro expressis haberi harum serie approbantes, & innovantes.

§. 2. Atque illis hæc addentes, omnibus, & quibuscumque universitatibus Hebræorum, eorumque singulis tam in temporali S. R. E. ditione, quam etiam extra eam ubivis locorum, & in quibusvis Christiani Orbis partibus constitutis perpetuò prohibemus, ne quosvis libros, & Codices impios Thalmudicos, sæpè damnatos, vanissimos Cabalistos, atque alios nefarios à Prædecessoribus nostris prohibitos, & condemnatos, necnon opera, commentaria, tractatus, volumina, & scripta quæcumque, tam lingua Hebraica, quam quavis alia hactenus conscripta, aut versa, edita, & impressa, ac imposterum conscribenda, aut vertenda, edenda, vel imprimenda, continentia, seu continentes, tacitè, vel expresse, hæreses, vel errores contra sacras veteris legis, & Testamenti scripturas, necnon contumelias, impietates, blasphemias, contra Deum, Sanctissimam Trinitatem, & Salvatorem nostrum Dominum

Jesum

Jesum Christum, ejusque sanctam Christianam fidem, ac beatissimam ipsius Genitricem semper Virginem Mariam, & beatos Angelos, Patriarchas, Prophetas, Apostolos, aliosque sanctos Dei, sacratissimam Crucem, Sacramenta novæ legis, sacras imagines, & sanctam Catholicam Ecclesiam, & Sedem Apostolicam, ac contra Christi fideles præsertim Episcopos, Sacerdotes, & alias Ecclesiasticas personas atque etiam contra nuper ad ejusdem Christi fidem conversos, ac Neophytos, & aliàs contra Religionem Catholicam, vel in quibus etiam impudicæ, & obscœnæ narrationes memorantur; etiam sub prætextu, quod expurgata fuerint, vel donec expurgentur, sive quod de novo typis excusa fuerint, mutatis nominibus, vel etiam sub obtentu, seu tolerantia, aut permissione, ut prætendunt, Secretarii, aut cujusvis personæ Sacr. Conc. Trid. aut Indicis librorum prohibitorum per rec. mem. Pium Pap. IV. Prędecessorem nostrum editi, vel cujusvis Indulti Apostolici, aut licentiam per S. R. E. Card. etiam Legatos, aut Camerarium, seu Cameram Apostolicam, vel Nuncios etiam cum potestate Legati de latere, aut locorum Ordinarios seu Inquisit. hæreticæ pravitatis forsan quomodolibet concessæ, aut quovis alio quęsito colore, legere, habere, vel retinere, emere, vel vendere, aut evulgare nullo modo audeant, vel præsumant,

§. 3. Omnes verò, & quascumque facultates, literas, permissiones, indulta, tolerantias, legendi, tenendi etiam ad tempus certum, vel incertum, vel ad effectus prædictos, & sub similibus, vel aliis prætextibus quæcumque, ut præfertur prohibita scripta, volumina, libros, & alia supradicta quibusvis Judęis, in genere, vel in specie, à prędecessoribus nostris, & dicta Sede Apostolica, seu ejus Legatis, etiam de latere, vel Nunciis, aut Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, aut locorum Ordinariis, vel quibusvis aliis quavis dignitate, & auctoritate fulgentibus, etiam S. R. E. Card. ejusq; Camerario, seu Camera prædicta, sub quibusvis verborum formis, & conceptionibus, & quibusvis etiam derogatoriarum, derogatoriis clausulis, ac vim contractus inducentibus, irritantibusque, & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia deque Apostolicæ potestatis plenitudine, seu ad quorumcumque Principum etiam Regali, Ducali, vel alia quacumque præeminentia fulgentium instantiam, vel eorum intuitu concessas, auctoritate, & tenore præmissis, revocamus, irritamus, & annullamus; ac pro revocatis, irritis, & penitus infectis in perpetuum habere volumus,

§. 4. Districtius inhibentes, tam quibuscumque ex prædictis, quavis auctoritate, & facultate suffultis personis, ne hujusmodi licentias, tolerantia indulta quoquomodo concedere, quam Judęis, ne illis sic per præsentes revocatis, aut post hac forsan de facto conceden. uti, aut earum prætextu, seu alias quomodolibet libros prædictos retinere, legere, deferre, emere, vendere, aut de novo edere præsumant,

§. 5. Quinimo si quos ad præsens habent, eos statim intra decem dies Romæ in Officio S. Romanæ universalis Inquisitionis, extra Urbem verò intra duos menses à die publicationis præsentium numerandos locorum Ordinariis, seu Inquisitoribus hæreticæ pravitatis a quibus postmodum absque alio mandato nostro, nulla interposita mora comburantur, exhibere, tradere, & consignare omninò teneantur, & debeant,

§. 6. Præcipientes tam ipsis Judęis quàm quibuscumque Typographis, Bibliopolis, seu mercatoribus, & aliis quibuscumque Christi fidelibus etiam cujuscumque status, gradus, Ordinis, vel conditionis existentibus, sub pœnis amissionis librorum, & publicationis omnium bonorum, fisco ejus Principis in cujus ditione libri reperti fuerint applicandorum, ac aliis etiam gravioribus, & corporis afflictivis arbitrio diœcesani, ac etiam inquisitoris, si inibi fuerit, statuendis, ac moderandis, necnon quoad Christianos, etiam excommunicationis majoris latæ sententiæ unumquemque contrafacientem eo ipso incurrendæ, ne hujusmodi libros, & alia scripta superiùs prohibita, ut prędfertur retinere, habere, legere, edere, typis excudere, seu imprimere, describere, vel exemplare, advehere, emere, vendere, donare, commutare, aut alias quomodolibet distrahere, vel alienare.

§. 7. Neve quisquam, etiam sub prędictis, & aliis pœnas contra fautores Apostatarum à fide, & hæreticorum à sacr. Canon. & Constitutionibus Apostolicis inflictis, ipsis Hebręis, pro habendis, scribendis, seu imprimendis hujusmodi libris, vel undecumque afferendis, seu transvehendis; aut pro eorundem legendorum licentia de cętero impetranda opem, consilium, auxilium, vel favorem pręstare, aut impendere quoquomodo audeat.

§. 8. Quo circa venerabilibus Fratribus nostris tam S. R. E. Cardinalibus adversus hęreticam pravitatem in toto terrarum Orbe generalibus Inquisitoribus, quàm etiam Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, cęterisque locorum Ordinariis, & Inquisitoribus, quibuscumque ejusdem hęreticæ pravitatis, in quibusvis Regnis, provinciis, & Civitatibus pro tempore existentibus per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, & eorum singuli in civitatibus, terris, & locis, ubi Judęi commorantur, tam in eorum Synagogis, & locis publicis, quam privatis domibus, & Officinis, & alias ubique locorum, etiam apud Bibliopolas Christianos prędictos sic prohibitos libros, & scripta per se, vel alium, seu alios ab eis deputandos diligentissimè perquirant, & contra eos, qui super retentionem hujusmodi culpabiles reperti fuerint, ad prędictarum, & aliarum, etiam graviorum eorum arbitrio pœnarum executionem procedant. Contradictores necnon inobedientes quoscumque, eisve auxilium, consilium, vel favorem præstantes per oportuna juris, vel facti remedia appellatione postposita compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

§. 9. Non obstantibus præmissis, necnon constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque indultis, & litteris Apostolicis dictis Hæbręis, eorumve universitatibus sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, & decretis, in genere, vel in specie quomodolibet concessis, etiam sępiùs approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis etiamsi alias pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & individua mentio habenda, seu quęvis alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores hujusmodi, necnon formas, & decreta in illis apposita, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis, quoad reliqua in

suo

suo robore permansuris, ad effectum præmissorum specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1599. Prid. Kalend. Martii, Pontificatus nostri anno secundo.

Anno à Nativit. Domini 1593. Indict. 6. die verò Sabbathi 3. mensis Aprilis, Pontif. Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Clementis divina providentia Papæ VIII. anno ejus secundo, retroscripta litteræ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt in valvis Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, in Acie campi Floræ, & in platea nuncupata Judæorum relictis in eis copiis affixis per nos Jo. Baptistam Bagno, & Franciscum Baron. S. D. N. Papæ Cursores. Bapt. Pressius Mag. Curs.

Innovatio constitutionis fel. rec. Pauli IV. contra negantes Trinitatem, aut Divinitatem JESU CHRISTI, aut ejus conceptionem de Spiritu Sancto, aut ejus mortem ut nos redimeret, aut virginitatem Beatissimæ semper Virginis DEI Genetricis Mariæ.

Adjecta forma in publicatione ejusdem constitutionis servanda, ne de cætero illius ignorantia à quoquam quovis prætextu possit allegari.

CLEMENS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Dominici gregis divina providentia nobis, licèt meritis imparibus commissi, sollicitudo postulat, ut Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum constitutiones, quæ præsertim ad fidei Catholicæ integritatem conservandam, & impios homines, ac pravarum hæresum assertores debitis pœnis plectendos pertinent, innovemus; ne qui hujusmodi errorum labe infecti sunt earumdem constitutionum, & pœnarum in eis inflictarum ignorationem ullo modo prætendere, aut quavis ratione excusare posse præsumant. Cùm itaque fel. rec. Paulus Papa IV. Prædecessor noster, ad quorumdam hominum iniquitatem coercendam, qui non solùm diversas hæreses profiteri sed etiam ipsius fidei fundamenta negare præsumebant, suoque exemplo multos in interitum animæ trahebant quamdam sua perpetuò valitura constitutione, quæ incipit, *Cùm quorumdam hominum pravitas*; ut hujusmodi homines a suis erroribus intra certum eis tunc præfixum tempus resipiscerent, paterna monitione, & requisitione, necnon ipsorum resipicientium a quibuscumque censuris, & pœnis Ecclesiasticis, & temporalibus plenissima absolutione sanciverit, ut quicumque tam eatenus lapsi fuissent, & intra tempus præfixum non resipuissent quam qui imposterum prolaberentur in hos errores, aut eorum aliquem, qui nimirum asseruissent, dogmatizassent, vel credidissent Deum omnipotentem non esse trinum in personis, & incomposita omnino, indivisaque unitate substantiæ, & unum unamet simplici Divinitatis essentia, aut Dominum nostrum Jesum Christum non esse verum Deum ejusdem substantiæ per omnia cum Patre, & Spiritu Sancto, aut eundem secundùm carnem non esse conceptum in utero Beatissimæ, semperq; Virginis Mariæ de Spiritu Sancto, sed sicut cæteros homines ex semine Joseph, aut eundem Dominum, & Deum nostrum Jesum Christum non subiisse acerbissimam Crucis mortem, ut nos a peccatis, & ab æterna morte redimeret, & Patri ad vitam æternam reconciliaret, aut eandem beatissimam Virginem Mariam non esse veram Dei Matrem, nec perstitisse semper in virginitatis integritate, ante partum, scilicet in partu, & perpetuò post partum, pro subversis, & relapsis in hæresim haberi, & ut relapsi Curiæ sæculari tradi, & per ipsam Curiam debitis pœnis in relapsos statutis puniri possent in omnibus, & per omnia, perinde, ac si verè, & realiter, in hæresim relapsi essent, & eos relapsos esse constaret, prout in prædicta constitutione sub datum Romæ apud S. Marcum septimus Idus Augusti, Pontificatus sui anno primo edita plenius continetur. Eò tamen hujusmodi impiorum hominum prorumpit temeritas, ut prætextu ignorationis hujusmodi constitutionis, ac pœnarum in eadem constitutione inflictarum, se illis minimè subjacere, nec obnoxios esse putent, ac propterea se ab eisdem pœnis liberari, & absolvi posse prætendant. Nos igitur animadvertentes (ut idem quoque Paulus Prædecessor benè animadvertit) hujusmodi errores tam graves, ac nefandos existere, ut illi, qui in eos incidunt, nullam prorsus excusationem habeant, sed subversi potius, & immanes, quam hæretici meritò dici possint, propterea, ut illi debita animadversione omninò puniantur, nec a præfatis erroribus ulla excusatione de cætero se tueri valeant, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostra, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, hac nostra perpetuò valitura constitutione, dicti Pauli Prædecessoris vestigiis inhærentes, ac ejus constitutionem prædictam quoad pœnas in ea contentas innovantes, ac perpetuò confirmantes, & approbantes, supradictos omnes, & singulos, qui hactenus in similes errores, aut eorum aliquem lapsi sunt, aut imposterum prolabentur, attenta dictorum errorum gravitate, & enormitate, cujuscumque dignitatis, gradus, ordinis, vel conditionis existant, nulla illis etiam ignorantiæ supradictæ constitutionis excusatione suffragante pro subversis, & relapsis in hæresim haberi, & tanquam relapsos Curiæ sæculari tradi, ac per eandem Curiam debitis pœnis in relapsos statutis puniri posse, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuò statuimus. Non obstantibus omnibus illis, quæ prædictus Paulus Prædecessor voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Ut autem hujusmodi constitutionis ignorantia de cætero allegari, aut prætendi nunquam possit, atque ut præsentes omnibus innotescant, volumus illas ad valvas Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum, & in acie Campi Floræ, more solito publicari, & affigi, atque iis inde amotis earundem exempla, etiam impressa, ibi affixa, relinqui, factaque publicatione hujusmodi, omnes qui in Urbe post mensem, qui verò extra eam, & citra montes, post quatuor menses,

ses, & qui demum ultra montes fuerint, post decem menses, à die publicationis hujusmodi computandos, perinde afficere, & arctare, ac si eorum cuilibet personaliter intimatæ fuissent. Et nihilominus, ut ipsæ præsentes literæ eò notiores fiant, & omnibus magis innotescant, necnon pro potiori cautela volumus, ut Inquisitores contra hæreticam pravitatem, in iis civitatibus, terris, & locis, in quibus constituti sunt, ubi verò hujusmodi Inquisitores non sunt locorum Ordinarii, publicationem præsentium, ut infra dicitur, fieri curent, ac propterea universis, & singulis venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis locorum Ordinariis, necnon dilectis filiis Inquisitoribus præfatis contra hæreticam pravitatem ubilibet constitutis, per easdem præsentes committimus, & in virtutæ sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, ut per se, vel alium, seu alios hasce nostras litteras, postquam earum exemplum receperint, seu earum notitiam habuerint, semel aut pluries prout eis magis expedire visum fuerit, ipsi quidem Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, & alii locorum Ordinarii in eorum cathedralibus, & majoribus respectivè Ecclesiis civitatum, oppidorum, & locorum quorumcumque, eorum diœcesum, ubi Inquisitores fuerint, ipsimet Inquisitores in eisdem Ecclesiis, dum in eis major populi multitudo ad Divina convenerit solemniter publicent, & publicari auctoritate nostra mandent, & faciant. Cæterum, quia difficile foret easdem præsentes ad singula loca, ubi opus esset deferri, volumus, & simili auctoritate decernimus, ut earum transumptis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Inquisitoris contra hæreticam pravitatem, vel cujuscumque personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem ubique in judicio, & extra fides habeatur, quæ ipsismet literis haberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 3. Februarii 1603. Pontificatus nostri anno undecimo,

M. Vestrius Barbianus.

In Nomine Domini amen. Anno à Nativitate ejusdem Domini nostri Jesu Christi, millesimo sexcentesimo tertio, Indictione prima, die verò decima quarta mensis Februarii Pontificat. Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Clementis divina providentia Papæ VIII. anno ejus duodecimo retroscriptæ litteræ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Ecclesiæ sancti Joannis Lateranensis, Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ, relictis ibidem copiis impressis affixis per nos Augustinum Braccherium, & Catherinum Menandi Apostolicos Cursores.

P. Aloysius Peregrinus Magister Cursorum.

Decretum Clementis Papæ VIII.

Quo confirmantur litteræ Pauli Papæ IV. & Pii IV. contra Confessarios solicitantes pœnitentes in Confessionibus.

IN nomine Domini, Amen. Per hoc præsens publicum decretum instrumentum cunctis pateat evidenter, & sit notum, quod in generali Congregatione Officii S. Romanæ, & universalis Inquisitionis habita coram Sanctiss. D. N. D. Clemente Papa VIII. ac Illustrissimis, & Reverendiss. DD. Julio Antonio Sanctorio S. Bartholomæi in insula S. Severinæ, Petro S. Hieronymi Illyricorum Deza, Dominico S. Chrysostomi, Pinello: Fratre Hieronymo Bernerio S. Mariæ supra Minervam Asculano: Fratre Constantio S. Petri, in Monte Aureo Servano, & Paulo S. Cæciliæ Sfondrato nuncupatis, titulorum Præsbyteris, S. R. E. Cardinalibus, in universa Republica Christiana, adversus hereticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus. In negotio S. Inquisitionis Hispaniarum super litteris fel. rec. Pauli Papæ IV. & Pii Papæ IV. facultatis procedendi contra Presbyteros seculares, & Regulares in sacramentis Pœnitentiæ, seu in actu confessionis sacramentalis, solicitantes mulieres pœnitentes ad impudicitiam, seu peccata carnis, Inquisitori Generali Hispaniarum, alias concessæ, an privatè, vel cumulativè quoad superiores Regularium dicta Inquisitio, contra hujusmodi delinquentes procedere possint. Sanctiss. D. N. re diligenter, ac maturè discussa auctoritate sua Apostolica declaravit, & decrevit, declarat, & decernit circa hujusmodi facultatem procedendi nihil esse attendendum, aut innovandum, sed Inquisitionem prædictam, in omnibus Regnis, & Provinciis sibi subjectis ea judicialiter uti posse, & debere, sicut in aliis causis ad Sanctiss. Inquisit. Officium pertinentibus, uti hactenus fecit, etiam privative quoad Superiores Regularium cujusvis Ordinis, & Congregationis, etiamsi Mendicantium existant, ipsosque Regulares non eximi ab onere deferendi, seu denuntiandi hujusmodi delinquentes eidem sancto Officio, quemadmodum in aliis casibus, & causis S. Inquisitionis, in quibus alii Christi fideles de jure tenentur, sed ad ipsum, sicut alias teneri, & obligatos esse. Et ita Sanctitas sua declaravit, atque perpetuò servandum esse statuit omni meliori modo, & forma quibus potuit, potestque, & debet, latum, datum, & pronunciatum fuit supradictum Decretum per supradictum Sanctiss. D. N. D. Clementem Papam VIII. pro Tribunali sedentem in solio Majestatis suæ, in Generali Congregatione dicti S. Officii, habita Romæ in Palatio Apostolico apud S. Petrum anno à Nativitate Domini nostri Jesu Christi 1592. die verò tertio mensis Decembris Feria 5. Pontificatus prælibati D. N. Clementis divina providentia Papæ VIII. anno primo, ibidem præsentibus Reverendiss. Patre Fratre Vincentio, Ordinis Fratrum Prędicatorum Episcopo Agnetino: & Reverendiss. Patre D. Anselmo Dandino Cæsenatensi J. U. D. utriusque Signaturæ ejusdem S. D. N. Papæ Referendario, dictique S. Officii Prælatis, & Consultoribus testibus, ad prædicta omnia, & singula, vocatis, habitis, specialiter, atque rogatis.

Ex Lodovico Paramo de Origine sancti Officii, quæst. 10. de solicitatibus, propè finem, &c.

Constitutio Adversus maleficia, seu sortilegia committentes,

GREGORIUS Papa XV.

Ad perpetuam rei memoriam,

OMnipotentis Dei Salvatoris nostri, qui ut hominem à laqueis Diaboli liberaret, Crucem subire dignatus est, vices, quamquam immeriti, gerentes in terris, id in summo studio, juxta creditum Nobis desuper Apostolicę servitutis officium, incumbimus, ut gregem Dominicum inæstimabili pretio redemptum, adversus Sathanæ fraudes defundamus, ejusdem officii partes desuper interponendo, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Sanè nonnulli suæ conditionis obliti, & solemnis sponsionis ab iis factæ, cùm in Christi gregem per sacrum regenerationis lavacrum adsciti fuerunt, Sathanæ, cui renunciarunt, artibus, maleficiis, superstitionibus, ac nefariis inventis operam dare non verentur, quinimò Magistrum imitantes, qui capitali odio, quo humanum genus prosequitur hominibus insidiari nunquam cessat, proximum variis modis lędere, animas verò suas perdere, non timent. Quapropter, ut tam exitiosa scelera a Christi fidelibus arceantur, gravioribus pœnis vindicanda duximus. Motu itaq; proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore pręsentium decernimus, pręcipimus, & mandamus, ut constito, quod aliquis pactum cum Diabolo fecerit, & à fide apostatando, maleficiis, sive sortilegiis, unam seu plures personas ita lęserit, ut ex maleficio, vel sortilegio mors secuta sit, etiam pro primo lapsu, Curiæ sęculari tradatur, debitis pœnis puniendus; qui verò, similiter apostatando, pactum cum Diabolo ut pręfertur, fecerit, & maleficium, seu sortilegium commiserit, ex quo licèt mors secuta non sit, infirmitas tamen, divortia, impotentia generandi, sive animalibus, frugibus, vel aliis fructibus damnum notabile provenerit. Muro claudi, sive perpetuis carceribus in sancto Inquisitionis officio, ubi illud existit fabricandis, mancipari debeat: qui verò similium delinquentium notitiam habuerint, eos Episcopo, sive Inquisitori denunciare teneantur. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęterisq; contrariis quibuscumque. Volumus autem, quòd pręsentium transumptis, etiam impressis; manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides ubiq; adhibeatur, quæ eisdem pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ; quòdque eædem pręsentes, postquam in valvis Basilicarum S. Joannis Lateranensis, ac Principis Apostolorum de Urbe, & Concellariæ Apostolicæ, necnon in acie Campi Floræ affixæ fuerint, omnes, & singulos, ad quos spectat, arctent, & afficiant, perinde ac si unicuiq, personaliter intimatæ fuissent.

Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 20. Martii 1623. Pontificatus nostri anno tertio,

S. Card. S. Susannæ.

Anno à Nativitate Domini nostri Jesu Christi 1623. Indictione sexta, die verò vigesima tertia Mensis Martii, Pontificatus Sanctissimi D. N. D. Gregorii divina providentia Papæ XV. anno ejus tertio retroscripta litteræ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Basilicarum sancti Joannis Lateranen. Principis Apostolorum de Urbe, Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, per me Bernardinum Brandimartem Latinum Apostolicum Cursores, &c.

Illustrissimorum, & Reverendissimorum DD. Cardinalium Inquisitorum Generalium præceptum.

De hæreticis, seu de hæresi suspectis sancto Officio propalandis.

OCtavius Episcopus Pręnestinus Bandinus, Carolus tit. S. Cęsarei Madrutius, Joan. Garsia tit. SS. Quatuor coronatorum Millinus, Fabricius tituli S. Augustini Verallus, Gaspar tit. S. Crucis in Hierusalem Borgia, Fr. Fœlix Centinus tit. S. Anastasiæ Asculanus, Scipio Cobellutius tit. S. Susannæ, Fr. Desiderius Scaglia tit. S. Clementis de Cremona, Ludovicus tit. S. Laurentii in Damaso, Ludovisius Presbyteri, & Lodovicus S. Adriani Diaconus de Lavallette nuncupati, miseratione Divina S.R.E. Cardinales in universa Republica Christiana adversus hęreticam pravitatem Inquisitores Generales a sancta Sede Apostolica specialiter deputati.

Universis, & singulis Christi fidelibus, tam Ecclesiasticis, quàm sęcularibus utrisq; sexus, cujusvis status, gradus, Ordinis, conditionis, & præeminentiæ existentibus, & quacumque dignitate, & auctoritate, etiam maxima fulgentibus, harum serie, ac tenore auctoritate nostra, hujusmodi nostri officii, qua fungimur in hac parte, pręcipimus, & mandamus, quatenus infra duodecim dies proximè computandos, quorum primos quatuor immediatos pro secundo, & ultimos quatuor pro tertio termino, & peremptorio, ac trina monitione canonica assignamus, omnes, & singulos hęreticos, seu de hęresi quomodolibet suspectos, de quibus notitiam habuerint, debeant Nobis, vel eorum degentes, Inquisitoribus, Rev. Commissario nostro, quoad habitantes in Urbe, quo verò ad alios extra Urbem, & ubivis loco, vel locorum Ordinariis, vel eorum Vicariis generalibus, sub excommunicationis majoris latę sententię pęna, quam in contrarium facientes ipso facto incurrant, judicialiter propalare, cujus excommunicationis majoris absolutionem S. D. N. Papæ, & Nobis reservamus. Certificantes hujusmodi conscientiæ suæ immemores, ac dictam excommunicationis pœnam contemnentes, quod contra ipsos, tanquam contra hęre-

hæreticorum fautores, aliàs, prout melius visum, & juris fuerit procedetur. Ideò, &c. Dat. in nostra, & Officii Sanctæ Romanæ universalis Inquisitionis Congregatione, die 3. Januarii 1623.

Oct. Episc. Prænestin. Card. Bandinus.
C. Card. Madrutius.
Joan. Garsia Card. Millinus.
F. Card. Verallus.
G. Card. Borgia.
Fr. Fœlix Card. Asculanas.
S. Card. S. Susannæ.
Fr. D. Card. de Cremona.
L. Card. Ludovisius.
L. Card. de Lavalette.

Andreas de Petrinis, S. Romanæ, & universalis Inquisit. Not.

Decreta in diversis Congregationibus Sanctissimi Officii Romæ facta.

Quod Portugenses, seu Lusitani Portugalliam, seu Lusitaniam habitantes, & inde in Italiam venientes, si reperiantur judaizare, condemnentur tanquam apostatæ à fide, die ultima Aprilis 1566.

IN Congregatione coram S. D. N. & Reverendiss. D. Card. Inquisitoribus generalibus, S. D. N. Paulus Papa IV. mandavit, statuit & ordinavit, quòd constito legitimè quoscumque Portugenses, seu Lusitanos in Portugallia, seu Lusitania permansisse, & inde discessisse, & in Italiam venisse, ubi reperiantur esse Judæi, sive judaizare, condemnentur tanquam apostatæ à fide, prout de jure similes apostatæ condemnari, & puniri debent, non obstante, quòd fuerint expositi torturæ, seu tormentis, quæ sustinendo negaverint se fuisse baptizatos, vel Christianè vixisse, aut Christiana opera egisse, vel sacramenta Ecclesiastica percepisse. Cùm jam pro liquido, & clarè à S. Sede compertum sit, & habeatur à sexaginta annis, vel circa, quòd nullus Hebræus toleratus fuerit habitare in Lusitania, seu Portugallia, nisi fuerint baptizati, & vixerint Christianè, & ita servari mandavit, statuit, & ordinavit.

Quod hæreticorum beneficia vacent à die commissi criminis, die 18. Julii 1556.

IN Congregatione facta coram præf. Sanctiss. Domino, & Reverendissimis Cardinalibus Inquisitoribus Generalibus, idem Sanctissimus Dominus noster, qui suprà, considerans, quòd hæreticorum beneficia à die commissi criminis hæreseos vacent, & quòd multi hæretici id scientes, & in suis hæresibus manentes, ut eos quos optant, successores habeant, in favorem aliorum resignent, ut saltem per clausulas generales, quæ in ipsis resignationibus de stylo ponuntur jus aliquod in beneficiis hujusmodi acquirant, iis providere volens, statuit, & decrevit, quòd ex prædictis resignationibus nullum jus etiam per dictas clausulas ipsis resignatariis acquiratur, immo beneficia hujusmodi hæreticorum à die commissi criminis specialiter dispositioni suæ Sanctitatis reservavit, ita ut si non fiat mentio de hujusmodi crimine per illum commisso, etiam dispositiones per ipsum Sanctissimum Dominum factæ nullius sint roboris, vel momenti. Quæ omnia extendi voluit etiam ad præteritas resignationes quæ tempore commissi criminis, hæreseos, vel citationis hæreticis factæ suum plenarium effectum sortitæ non fuerint.

Contra instituentes novas Religiones, die 16. Julii 1556.

PRælibatus S. D. N. ratificavit capturam Jo: Francisci Raymundi Mutinen. Congreg. S. Pauli, & Barnabæ Civ. Mediolani, & commisit Reverendiss. Cardinalibus Inquisitoribus generalibus, sive R. D. Commissario facultatem procedendi, seu procedi, faciendi in futurum contra quascumque personas volentes instituere, seu instituentes novam Religionem cujuscumque status, gradus, & conditionis existant, & de contentis in titulo, seu titulis de Religiosis domibus, & de construentibus novam Religionem, Monasteria, vel alia quæcumque loca pia, quòd possint dicti Reverendissimi Cardinales, seu dictus Reverendissimus Commissarius ea revidere, & corrigere, ac omnia alia, & singula in præmissis facere, quæ eis respectivè videbuntur juri consona.

Pro votantibus in sancto Officio, die 29. Aprilis 1557.

A præfato Sanctissimo Domino decretum invenimus, ut infrà.

CUm in Congregationib. quæ in causa hæresis, ita Domino disponente, coram nobis fiunt interveniri, pro majori parte soleant nonnulli Clerici, tam sæculares, quàm Regulares in Sacris, & Sacerdotio

tuo ac in Episcopali, & Archiepiscopali, vel alia majori dignitate forsan constituti, ac deinceps intervenire potuerunt, ac etiam nonnulli ex venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinales nobiscum in judicando assistant, & sæpè numero contingit, ut per discursum casuum contingentia, etiam ad casus non minus forsan enormes, ac etiam minus enormes, quàm hæresim sapientes in eisdem Congregationibus tam præteritis, quàm futuris, iidem Clerici, & in Sacris, & Sacerdotio, ac Episcopali, Archiepiscop. vel alia majori dignitate constituti, ac iidem venerabiles Fratr. nostri S. R. E. Cardin. votum, seu sententiam eorum ex qua mutilatio membri, seu sanguinis effusio etiam ad mortem naturalem secuta fuerit, seu imposterum sequetur, dixerint, seu etiam dicere parati existunt. Nos securitati, ac tranquillitati eorum mentis, & conscientiæ occurrere volentes, ut iidem Clerici, etiam in Sacris, & Sacerdotio, ac quacumque dignitate etiam Episcopali, Archiepiscopali, vel quacumque majori præditi, etiam venerabiles Fratres nostri Cardinales, qui in judicando nobis assistunt, non solùm in causis hæreseos, sed etiam in quacumque causa criminali, quæ in dictis Congregationibus coram nobis tractata fuerit, & tractabitur, votum, & sententiam eorum, non solùm quoad quæstiones, & torturam, ipsis reis pro delictis quibus pro tempore inquisiti, accusati, seu denunciati fuerint, sed etiam ad condignam pœnam, & mulctam etiam usque ad mutilationem, seu sanguinis effusionem, ac usque ad mortem naturalem inclusivè absque alicujus censuræ, vel irregularitatis incursu, dicere, & eisdem Congregationibus interesse, & immisceri possint, licentiam, & facultatem concedimus, ac quoad præterita, si aliquam forsan irregularitatem incurrissent, cum omnibus prædictis dispensamus, non obstantibus constitutionibus, &c.

Idem confirmavit S. D. N. Pius Papa V. extendique voluit ad omnes Inquisitores, eorumque Vicarios, Commissarios, & Consultores.

Contra sine Ordinibus celebrantes, die 20. Maii 1557.

PRælibatus S. D. N. statuit, & decrevit, quòd quicumque non habens Sacerdotium, & Ordinem Presbyteratus, ausus fuerit Missam celebrare, absque aliqua disputatione, tradatur Curiæ sæculari puniendus.

Ne Ordinarii conferant beneficia propter hæresim vacantia, die 29. Septembris 1558.

SAnctissimus D. N. qui suprà in Congregatione S. Officii mandavit omnibus Ordinariis, & quibuscumque aliis, ne se intromittant in conferendis beneficiis vacantibus, vel vacaturis propter hæresim, sed illorum collationem sibi, suisque successoribus reservavit. Ad idem facit quod sequitur.

Sanctissimus D. N. Pius Papa V. considerans beneficia hæreticorum à die commissi criminis eo ipso vacare, & multi hæretici id scientes, & in suis hæresibus manentes, ut eos, quos optant successores habeant, in favorem aliorum resignant, ut saltem per clausulas generales, quæ in ipsis resignationibus de stylo ponuntur, jus aliquod in beneficiis hujusmodi acquirant, iis providere volens, & statuit, & decrevit, quòd ex prædictis resignationibus nullum jus, etiam per dictas clausulas ipsis resignatariis acquiratur, imò beneficia hujusmodi hæreticorum à die commissi criminis specialiter dispositioni suæ Sanctitatis, suorumque Successorum reservavit, ita ut si non fiat mentio de hujusmodi crimine per illum commisso, etiam dispositiones per suam Sanctitatem factæ, sint nullius roboris, vel momenti. Quæ omnia extendi voluit etiam ad præteritas resignationes, quæ tempore commissi criminis hæreseos, vel citationis ipsis hæreticis factæ suum plenarium effectum sortitæ non fuerint.

Contra abutentes Sacramentis, die 17. Februarii 1559.

SAnctissimus D. N. Paulus Papa IV. in Congregatione S. Officii commisit, quòd omnes qui audierunt confessiones non existentes in Sacris, & celebrantes Missas, non existentes etiam in Sacris, & abusi sunt sacratissimo Altaris Sacramento, tradi debeant brachio sæculari.

Die 2. Septembris 1562.

ILlustrissimi Cardinales Inquisitores generales decreverunt, quod per quantamcumque gratiam factam, vel fiendam quibusvis, alias hæreticis, non intendant eos restituere, ut possint confessiones aliquorum sæcularium audire.

Idem confirmatum fuisse, reperitur in actis S. Officii sub die 15. Novembris 1565. cum additione, seu declaratione, quòd illi, qui abjurarunt alias secretè, vel publicè, aut aliàs quomodocumque, non admittantur ad audientiam Confessionum sæcularium.

Testium nomina publicari non debent, die 14. Maii 1566.

ILlustrissimi Cardinales Inquisitores generales in Congregatione ordinaria decreverunt dari debere nuda testium dicta, prout eò usque observatum fuit, absque nominum publicatione, aliarumque cir-

circumstantiarum; propter quas posset deveniri ad ipsorum testium notitiam. Et quoad responsiones testium super rei interogatoriis pariter decreverunt non esse dandas, si ex illarum publicatione deveniretur in notitiam, quinam fuerint testes ipsi.

Regulares recurrentes ad S. Officium, ut in eo testimonium perhibeant, non graventur à suis Superioribus, die 17. Augusti 1567.

SAnctissimus D. N. Pius Papa V. in generali Congregatione S. Officii, consulens libertati ipsius S. Officii, & indemnitati recurrentium ad illud, vel in eo testimonium perhibentium statuit, & decrevit, ut Regulares quorumvis, etiam Mendicantium Ordinum personæ, quæ pro tempore ad Officium S. Inquisitionis pro quocumque negotio recurrerint, seu confugerint, vel in eo testimonium perhibuerint veritatis, aut aliàs quomodolibet deposuerint, nequaquam à suis Superioribus per quinquennium continuum à die recursus, seu depositionis hujusmodi molestari, vel ex quacumque causa, vel excessibus prætensis personarum illarum, & de debitis propterea pœnis, seu pœnitentiis eisdem imponendis, nisi ipsi Illustrissimi Cardinales Inquisitores generales certiores facti fuerint, vel eis aliter clarè notificatum, & ab ipsis Cardinalibus desuper responsum fuerit.

De torquendis reis pro finali veritate habenda, & super complicibus, die 28. Junii 1567.

INhærendo decretis aliàs per felic. recordat. Paulum Papam IV. Sanctiss. Dominus noster pius Papa V. decrevit omnes, & quoscumque reos convictos, & confessos de hæresi pro ulteriori veritate habenda, & super complicibus fore torquendos arbitrio Dominorum Judicum.

Decretum Clementis VIII. quòd in causis ad S. Inquisitionem hæreticæ pravitatis spectantibus Judices, & Officiales gratis omnia expedire debent.

SAnctissimus D. N. volens, ac intendens providere, ut causæ, & negotia quovis modo spectantia ad S. Inquisitionem cognoscantur, & expediantur omni, qua decet, integritate, amotis, quibusvis sordibus, ac pecuniariis solutionibus; statuit, & decrevit, ut imposterum omnes Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, ac quivis Ecclesiarum Prælati, seu Inferiores Ordinarii, eorumque Vicarii, & Officiales, in causis, & negotiis S. Officii, pro examine testium principalium reorum, pro sportulis sententiarum, pro quovis Decreto, seu actu, seu quacumque expeditione nihil omninò exigant, & recipiant etiam à sponte dantibus, sed gratis omnia expediant.

2 Ac eorum Secretarii, Cancellarii, & Notarii pro scripturis processuum, informationum, seu repetitionis testium fisci, quas mittunt ad sanctam, & universalem Inquisitionem Romanam, nihil penitus exigant, sed gratis illas mittant.

3 Insuper mandavit omnibus supradictis, eorumque Vicariis, & Officialibus, ut cum aliquid eis significatur nomine supradictæ Inquisitionis, quamprimum litteris rescribant, & negotia injuncta exequutioni demandent.

4 Et hoc Decretum, tam ipsi Prælati inviolabiliter observent, quam ab aliis observari curent, & ejus exemplaria in eorum Cancellariis affixa retineri; ut omnibus innotescat, & in Archiviis registrari faciant, sub pœna indignationis S. D. N. & aliis arbitrio Sanctitatis suæ infligendis.

5 In generali Congregatione S. Romanæ & universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico, apud S. Petrum, coram S. D. N. ac Illustris. & Reverendiss. DD. S. R. E. Cardinalibus, adversus hæreticam pravitatem generalibus Inquisitoribus. Nonis Januar. anno a Nativitate Domini nostri Jesu Christi, &c.

Quintilianus Adrianus Notarius.

Decretum de Regularibus pœnitentiatis in S. Officio.

FEria quinta, prima Octobris 1616. in generali Congregatione S. R. & universalis Inquisitionis, habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram S. D. N. D. Urbano, divina Providentia Papa VIII. ac Illustriss. & Reverendiss. DD. S. R. E. Card. in universa Republica Christiana adversus hæreticam pravitatem Inquisitoribus generalibus à S. Sede Apost. specialiter deputatis.

Sanctissimus D. N. Justis de causis animum suum moventibus, decrevit, & statuit, ut imposterum Regulares omnes cujusvis Ordinis Religionis, Societatis, & instituti, quibus pro delictis ad S. Inquisitionis officium spectantibus, pœnitentiæ genus aliquod impositum fuerit (salutaribus pœnitentiis exceptis) eo ipso ad omnes Religionis suæ gradus, & officia inhabiles censeantur, & deinceps (etiamsi pœnitentiæ tempus expleverint, vel gratiam receperint) ad illa tamen promoveri nullatenus possint, nisi prius obtenta a S. D. N. vel ab hac sacra Congregatione coram SS. habenda, speciali, & expressa rehabilitationis gratia. Alias promotio quælibet nulla sit, & promoventes ipsi privationum suorum officiorum, ac præterea vocis activæ, & passivæ ipso facto incurrant, adquæ restitui, nisi ab eodem S. D. N. vel ab eadem S. Congregatione coram SS. habenda, non possint. Præsens autem Decretum omnibus Religiosorum Superioribus intimari mandavit idem S. D. N.

Thom. de Federicis S. Romanæ, ac univers. Inquisitionis Notarius substitutus de mandato.

✠ *Loco sigilli.*

Decretum de non imprimendis libris.

Feria 5. die 18. Septembris 1625.

IN generali Congregatione S. Romanę, & universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram S. D. N. Urbano Divina providentia Papa VIII. ac Illustriss. & Reverendiss. DD. S. R. E. Cardin. adversus hæreticam pravitatem Inquisitoribus generalibus, a S. Sede Apostolica specialiter deputatis.

Sanctissimus D. N. pro debito sui Pastoralis Officii corrigere volens abusus nonnullorum in statu Sedis Apostolicę mediatè, vel immediatè, subjectos existentium, qui libros, a se compositos extra prefatum statum absque ulla Ordinariorum, & Inquisitorum loci, ubi degunt, approbatione imprimendos transmittunt, statuit & decrevit, ut inposterum nemo in statu predicto degens, cujusvis conditionis, gradus, ordinis, & dignitatis existat, libros de quavis materia tractantes, & ubicumque compositos audeat alio deferre, vel mittere imprimendos, sine expressa in scriptis approbatione Illustr. & Reverendiss. D. Card. S. D. N. Vicarii, & Magistri S. Palatii, si in Urbe, si verò extra Urbem existat, sine Ordinarii, & Inquisitori loci illius, sive ab iisdem deputatorum facultate, & licentia operi prefigenda; libros autem, quos contra presentis Decreti tenorem imprimi contigerit, preter alias pœnas arbitrio suę Sanctitatis infligendas, absque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expresè prohibitis haberi vult, & mandat. Contrariis quibuscumque non obstantibus, &c.

Joan. Ant. Thomasius S. Rom. & univers. Inquisitionis Notarius.

Breve S. D. PAULI Papæ V. concessionis Indulgentiarum, pro Cruce signatis, inquisitoribus hæreticæ pravitatis eorumque Vicariis, Consultoribus, Officialibus, cæterisque sancti Officii Ministris, & servientibus ubique locorum constitutis.

PAULUS Papa V.

Ad perpetuam rei memoriam.

CUm inter cæteras, quæ in Ecclesia Dei hactenus institutæ reperiuntur, Christi fidelium Confraternitates, illa ad Dei omnipotentis gloriam, & orthodoxæ fidei conservationem, & propagationem satis uberes fructus attulisse, & in dies afferre dignoscatur, quæ licèt in varias partes dispersa sub Cruce signatorum vocabulo, seu S. Petri Martyris invocatione ad assistendum hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, auxiliumque quando, & quoties opus esset in Catholicæ fidei negotiis adversus hæreticos, etiam vita ipsa præstandum, jam pridem instituta existit. Nos paterna sollicitudine, ut eadem Cruce signatorum Confraternitas majora suscipiat incrementa, quo specialibus privilegiis decorata, & cœlestis gratię donis adjuta fuerit, providere volentes, de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus, & singulis Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, qui eandem Confraternitatem pro tempore ingredientur, & in ea ubicumque locorum describentur, seu recipientur, die primo eorum ingressus, & receptionis hujusmodi, si Sanctiss. Euchar. Sacram. sumpserint, necnon tam ipsis, quam ad præsens existentibus prædictæ Confraternitatis Confratribus etiam verè pœnitentibus, & confessis, ac sacra Communione, si id commodè fieri potuerit, refectis, vel saltem contritis in eorum articulo pium nomen Jesu corde, si ore non potuerint, invocantibus: insuper dictis Confratribus similiter pœnitentibus, & confessis qui aliquam ex Ecclesiis, vel Capellis, seu Oratoriis ipsius Confraternitatis, in exaltationis S. Crucis, ac S. Petri Martyris festis diebus, seu eorum aliquo, à primis vesperis usque ad occasum Solis cujuslibet dierum hujusmodi quolibet anno pro tempore devotè visitaverint, & ibi pias ad Deum preces pro S. R. E. ac fidei Catholicæ fœlici statu, & exaltatione, heresumque extirpatione, Romani Pontificis salute; & inter Christianos Principes servanda pace, concordia, & unione effuderint, quacumque festivitate prædicta id pro tempore fecerint, si similiter dictum Sanctissimum Eucharistię Sacramentum sumpserint, plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem Apostolica authoritate tenore præsentium concedimus, & elargimur. Preterea eisdem confratribus pariter pœnitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis, qui aliquam ex Ecclesiis, vel Capellis, seu Oratoriis predictis in Inventionis ejusdem sanctæ Crucis, & Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, ac Annunciationis, & Assumptionis Beatę Marię Virginis, necnon omnium Sanctorum festivitatibus, à primis similiter vesperis usque ad occasum Solis dierum festivitatum earundem devotè etiam visitaverint, & ut supra oraverint, quo dierum festivitatum hujusmodi id egerint, necnon etiam qui pro hereticorum capturis, vel illis captis tutò deducendis associando, seu alias operam prestiterint, aut Processionibus juxta eorum statuta, seu alias de locorum Ordinariorum licentia quandocumque faciendis, seu publicis, vel privatis eorundem hereticorum abjurationibus quandocumque & ubicumque faciendis, seu eorum conversioni, & in fide Catholica instructioni incubuerint, vel ad conciones, seu predicationes, quę contra illos fiunt, audien. ac denique ad illos, eorumque fautores, receptatores, & defensores impugnandos accesserint, seu in premissis Inquisitoribus auxilium, consilium, vel favorem prestiterint, quo die premissa, vel aliquod premissorum egerint, quadraginta annos de injunctis eis, aut alias quomodolibet debitis pœnitentiis auctoritate, & tenore præmissis misericorditer in Domino relaxamus in forma Ecclesiæ consueta, quodque iidem Confratres singulis anni diebus quinque altaria, si totidem ibi fuerint, aut saltem

unum

unum Ecclesiæ loci, in quo ipsos pro tempore morari contigerit, devotè visitando, ac genibus flexis Psalmum unum, vel quinquies Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitando, easdem Indulgentias, & peccatorum remissiones, quas consequerentur, si eo die Ecclesias urbis in quibus stationes habentur, visitaverint, consequantur, similiter auctoritate, & tenore præmissis concedimus, & indulgemus, præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Decernentes nostræ intentionis existere quòd præmissæ Indulgentiæ, & gratiæ tam singulis Inquisitoribus, & eorum Vicariis, quàm Consultoribus, cæterisque Officii Inquisitionis hæreticæ pravitatis Officialibus, Ministris, & servientibus, ubilibet commorantibus, & etiam in dicta Confraternitate minimè descriptis, muneri tamen suo, prout quemlibet respectivè concernit, fungentibus, & alias præmissa peragentibus concessæ sint, & censeantur. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac regula nostra de non concedendis Indulgentiis, cæterisque in contrarium quomodolibet faciendis.

Datum Romæ apud S. Marcum, sub Annulo Piscatoris, die 29. Julii 1611. Pontificatus nostri anno septimo.

S. COBELLUTIUS.

Confirmatio Constit. Pii Papæ V. & Gregor. XIII. prohibentium quasdam Theologorum sententias, & opiniones. Necnon prohibitio libri, cui titulus. Augustin. Cornelii Jansenii olim. Ipren. Episcopi, excusi Lovani, Typis Jacobi Zezeri, anno 1640. aliorumque operum, ac libellorum, occasione dicti libri variis in locis, & variis idiomatibus impressorum.

URBANUS Episcopus, servus servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

IN Eminenti Ecclesię militantis Sede, meritis licet imparibus, constituti, sedulò meditamur, ut quę, ad fidei Catholicę conservationem, à prędecessoribus nostris providè statuta, & ordinata sunt, firmiter perpetuò observentur; & cùm opus sit, nostrę auctoritatis munimine confirmentur. Dudum siquidem à felic. rec. Pio Papa V. prędecessore nostro emanavit Constitutio tenoris subsequentis, videlicet. Pius Episcopus servus servorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Ex omnibus afflictionibus, quas in hoc loco à Domino constituti, tam luctuoso tempore sustinemus, ille animum nostrum pręcipuè excruciat dolor, quòd Religio Christiana tantis jam pridem turbinibus agitata, novis quotidie propositis opinionibus conflictetur, Christique populus antiqui hostis suggestione dissectus, in alios, atque alios errores passim, & promiscuè deferatur: Quantùm vero ad nos attinet, totis viribus conamur, ut illę, simul atque prosiliunt, penitus opprimantur; Magno enim mœrore afficimur, quòd plerique, spectatę alioqui probitatis, & doctrinę, in varias sententias, offenssionis, & periculi plenas, tum verbo, tum scriptis prorumpunt; deque eis etiam in Scholis, invicem controversantur; cujusmodi sunt sequentes. Nec Angeli, nec primi Hominis adhuc integri merita rectè vocantur gratia. Sicut opus malum ex natura sua est mortis ęternę meritorium, sic bonum opus ex natura sua est vitę ęternę meritorium. Et bonis Angelis, & primo Homini, si in statu illo perseverasset usque ad ultimum vitę, felicitas esset merces, & non gratia. Vita ęterna Homini integro, & Angelo promissa fuit intuitu bonorum operum, & bona opera ex lege naturę ad illam consequendam per se sufficiunt. In promissione facta Angelo, & Homini continetur naturalis justitię constitutio, qua pro bonis operibus, sine alio respectu, vita ęterna justis promittitur. Naturali lege constitutum fuit homini, ut si in obedientia perseveraret, ad eam vitam pertransiret, in qua mori non posset. Primi hominis integri merita fuerunt primę creationis munera: sed juxta modum loquendi Scripturę sacrę non rectè vocantur gratia; quo fit, ut tantùm merita, non etiam gratia debeant nuncupari. In redemptis per gratiam Christi, nullum inveniri potest bonum meritum, quod non sit gratis indigno collatum. Dona concessa homini integro, & Angelo, forsitan, non improbanda ratione, possunt dici gratia; sed quia secundùm usum Sacrę Scripturę, nomine gratię, ea tantùm munera intelliguntur, quę per Jesum Christum malè merentibus, & indignis conferuntur, ideò neque merita, neque merces, quę illis reditur, gratia dici debet. Solutio pœnę temporalis, quę peccato dimisso, sępè remanet, & corporis resurrectio, propriè non nisi meritis Christi adscribenda est. Quòd piè, & justè in hac vita mortali, usque in finem, conversati, vitam consequimur ęternam, id non propriè gratię Dei, sed ordinationi naturali statim initio creationis constitutę, justo Dei judicio, deputandum est; neque in hac retributione bonorum ad Christi meritum respicitur, sed tantum ad primam institutionem generis humani, in qua lege naturali, constitutum est, ut justo Dei judicio obedientiæ mandatorum vita æterna reddatur. Pelagii sententia est. Opus bonum, citra gratiam adoptionis factum non est Regni Cœlestis meritorium. Opera bona à filiis adoptionis facta, non accipiunt rationem meriti ex eo, quòd fiunt per Spiritum adoptionis inhabitantem corda filiorum Dei, sed tantùm ex eo, quod sunt conformia legi, quòdque per ea præstatur obedientia legi. Opera bona justorum non accipient in die Judicii extremi ampliorem mercedem, quàm justo Dei judicio mereantur accipere. Ratio meriti non consistit in eo, quòd qui benè operatur habeat gratiam, & inhabitantem Spiritum sanctum; sed in eo solùm, quòd obedit divinæ legi. Non est vera legi, obedientia, quæ fit sine charitate. Sentiunt cum Pelagio, quæ dicunt, esse necessarium ad rationem meriti, ut homo per gratiam adoptionis sublimetur ad statum Deificum. Opera Cathecumenorum, ut fides, & pœnitentia ante remissionem peccatorum facta, sunt vitæ æternæ meritoria, quam vitam ipsi non consequentur, nisi prius præcedentium delictorum impedimenta tollantur, Opera Justitiæ; & temperantiæ, quæ Christus fecit, ex dignitate personæ

operantis non traxerunt majorem valorem. Nullum est peccatum ex natura sua veniale, sed omne peccatum meretur pœnam æternam. Humanæ naturæ sublimatio, & exaltatio in consortium Divinæ naturæ, debita fuit integritati primæ conditionis, & proinde naturalis dicenda est, & non supernaturalis. Cum Pelagio sentiunt, qui textum Apostoli ad Romanos 2. Gentes, quæ legem non habent naturaliter, quæ legis sunt, faciunt, intelligunt de generibus fidei gratiam non habentibus. Absurda est eorum sententia, qui dicunt, hominem ab initio, dono quodam supernaturali, & gratuito, supra conditionem naturæ suæ fuisse exaltatum, ut Fide, Spe, & Charitate Deum supernaturaliter coleret. A vanis, & otiosis hominibus, secundum insipientiam Philosophorum, excogitata est sententia, quæ ad Pelagianismum reiicienda est; hominem ab initio sic constitutum, ut per dona naturæ superaddita, fuerit largitate conditoris sublimatus, & in Dei filium adoptatus. Omnia opera infidelium sunt peccata, & Philosophorum virtutes sunt vitia. Integritas primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, sed naturalis ejus conditio. Liberum arbitrium sine gratiæ Dei adjutorio, non nisi ad peccandum valet. Pelagianus est error, dicere quòd liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum. Non soli fures ii sunt, & latrones, qui Christum, Viam, & Ostium veritatis, & vitæ negant; sed etiam quicumque aliunde, quàm per ipsum in viam Justitiæ (hoc est ad aliquam justitiam) conscendi posse docent, aut tentationi ulli, sine gratia ipsius adjutorio resistere hominem posse, sic ut in eam non inducatur, aut ab ea non superetur. Charitas perfecta, & sincera, quæ est ex corde puro, & conscientia bona, & fide, non ficta, tam in Cathecumenis, quam in pœnitentibus, potest esse sine remissione peccatorum. Charitas illa, quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum. Cathecumenus justè, & sanctè vivit, & mandata Dei observat, ac legem implet per charitatem, ante obtentam remissionem peccatorum, quæ in Baptismi lavacro demum percipitur. Distinctio illa duplicis amoris, naturalis videlicet, quo Deus amatur, ut auctor naturæ, & gratuiti, quo Deus amatur, ut beatificator, vana est, & commentitia, & ad illudendum sacris litteris, & plurimis veterum testimoniis, excogitata. Omne quod agit peccator, vel servus peccati, peccatum est. Amor naturalis, qui ex viribus naturæ exoritur, ex sola Philosophia, per elationem præsumptionis humanæ, cum injuria Crucis Christi defenditur à nonnullis Doctoribus. Cum Pelagio sentit, qui boni aliquid naturalis, hoc est, quod ex naturæ solis viribus ortum ducit, agnoscit. Omnis amor creaturæ rationalis, aut vitiosa est cupiditas, qua mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur; aut laudabilis illa charitas, qua, per spiritum sanctum in corde diffusa. Deus amatur. Quod voluntariè fit, etiamsi necessariò fiat, liberè tamen fit. In omnibus suis actibus peccator servit dominanti cupiditati. Is libertatis modus, qui est à necessitate, sub libertatis nomine non reperitur in scripturis, sed solùm nomen libertatis à peccato. Justitia, qua justificatur per fidem impius, consistit formaliter in obedientia mandatorum quæ est operum Justitia, non autem in gratia aliqua animæ infusa, qua adoptatur homo in filium Dei, & secundùm interiorem hominem renovatur, ac Divinæ naturæ consors efficitur, ut sic per Spiritum sanctum renovatus, deinceps bene vivere, & Dei mandatis obedire possit. In hominibus pœnitentibus, ante Sacramentum absolutionis, & in Cathecumenis ante Baptismum, est vera justificatio; separata tamen à remissione peccatorum. Operibus plerisque, quæ à fidelibus fiunt, solùm ut Deis mandatis pareant, cujusmodi sunt, obedire parentibus, depositum reddere, ab homicidio, a furto, à fornicatione abstinere, justificantur quidem homines, quia sunt legis obedientia, & vera legis justitia, non tamen iis obtinent incrementa virtutum. Sacrificium Missæ non alia ratione est Sacrificium, quàm generali illa, qua omne opus, quo fit, ut Sancta Societate, Deo homo inhæreat. Ad rationem, & deffinitionem peccati non pertinet voluntarium; neç deffinitionis quęstio est, sed causę, & originis. Utrum omne peccatum debeat esse voluntarium; unde peccatum originis verè habet rationem peccati sine ulla relatione, ac respectu ad voluntatem, a qua originem habuit. Peccatum originis est, habituali parvuli voluntate voluntarium, & habitualiter dominatur parvulo, eò quòd non gerit contrarium voluntatis arbitrium; & ex habituali voluntate dominante fit, ut parvulus discedens sine regenerationis Sacramento, quando usum rationis consecutus erit, actualiter Deum odio habeat, Deum blasphemet, & legi Dei repugnet. Prava desideria, quibus ratio non consentit, & quę homo invitus patitur, sunt prohibita pręcepto Non concupisces. Concupiscentia, sive lex membrorum, & prava ejus desideria, quę inviti sentiunt homines, sunt vera legis inobedientia. Omne scelus est ejus conditionis, ut suum authorem, & omnes posteros eo modo inficere possit, quo infecit prima transgressio. Quantum est ex vi transgressionis, tantum meritorum malorum à generante contrahunt, qui cum minoribus nascuntur vitiis, quam qui cum majoribus. Deffinitiva hęc sententia, Deum homini nihil impossibile pręcepisse, falsò tribuitur Augustino, cum Pelagii sit. Deus non potuisset ab initio talem creare hominem, qualis tunc nascitur. In peccato quo sunt, actus, & reatus; transeunte autem actu, nihil manet nisi reatus, sive obligatio ad pœnam; Unde in Sacramento Baptismi, aut Sacerdotis absolutione, propriè reatus peccati duntaxat tollitur; & ministerium Sacerdotum solùm liberat a reatu. Peccator pœnitens non vivificatur ministerio Sacerdotis absolventis, sed a solo Deo, qui pœnitentiam suggerens, & inspirans, vivificat eum, & resuscitat, ministerio autem Sacerdotis solùm reatus tollitur. Quando per eleemosynas, aliaque pœnitentiæ opera Deo satisfacimus pro pœnis temporalibus, non dignum pretium Deo pro peccatis nostris offerimus, sicut quidam errantes autumant (nam alioqui essemus, saltem aliqua ex parte redemptores) sed aliquid facimus; cujus intuitu Christi satisfactio nobis applicatur, & communicatur. Per passiones Sanctorum in Indulgentiis communicatas non propriè redimuntur nostra delicta; sed per communionem charitatis nobis eorum passiones impertiuntur, ut digni simus, qui pretio sanguinis Christi a pœnis pro peccatis debitis, liberemur. Illa Doctorum distinctio, Divinæ legis mandata bifariam impleri, altero modo quantum ad præceptorum operum substantiam tantùm; altero quantum ad certum quendam modum, videlicet secundùm quem valeant operantem perducere ad regnum æternum (hoc est ad modum meritorum) commentitia est, & explodenda. Illa quoque distinctio, qua opus dicitur bifariam bonum, vel quia ex objecto, & omnibus circumstantiis

rectum

rectum est, & bonum (quod moraliter bonum appellare consueverunt) vel quia est meritorium Regni æterni, eò quod fit à vivo Christi membro per Spiritum charitatis, rejicienda est. Sed & illa distinctio duplicis justitiæ, alterius quæ fit per Spiritum charitatis inhabitantem, alterius, quæ fit ex inspiratione quidem Spiritus Sancti cor ad pœnitentiam excitantis, sed nondum cor inhabitantis, & in eo charitatem diffundentis, quæ Divinæ Legis justificatio impleatur, similiter rejicitur. Item, & illa distinctio duplicis vivificationis; alterius, qua vivificatur peccator, dum ei pœnitentia, & vitæ novæ propositum, & inchoatio per Dei gratiam inspiratur; alterius, qua vivificatur, qui verè justificatur, & Palmes vivus in Vite Christo efficitur, pariter commentitia est, & scripturis minimè congruens. Nonnisi Pelagiano errore admitti potest usus aliquis liberi arbitrii bonus, sive non malus, & gratiæ Christi injuriam facit, qui ita sentit, & docet. Sola violentia repugnat liberati hominis naturali. Homo peccat, etiam damnabiliter, in eo, quod necessariò facit. Infidelitas purè negativa in his, in quibus Christus non est prædicatus, peccatum est. Justificatio impii fit formaliter per obedientiam Legis, non autem per occultam communicationem, & inspirationem gratiæ, quæ per eam justificatos faciat implere legem. Homo existens in peccato mortali sive in reatu æternæ damnationis, potest habere veram charitatem; & charitas, etiam perfecta potest consistere cum reatu æternæ damnationis. Per contritionem etiam cum charitate perfecta, & cum voto suscipiendi Sacramentum conjunctam, non remittitur crimen, extra casum necessitatis, aut martyrii, sine actuali susceptione Sacramenti. Omnes omninò Justorum afflictiones, sunt ultiones peccatorum ipsorum; unde & Job, & Martyres, quæ passi sunt, propter peccata sua passi sunt. Nemo, præter Christum, est absque peccato originali; hinc Beata Virgo mortua est propter peccatum ex Adam contractum, omnesque ejus afflictiones in hac vita, sicut, aliorum Justorum fuerunt ultiones peccati actualis, vel originalis, Concupiscentia in renatis relapsis in peccatum mortale, in quibus jam dominatur, peccatum est, sicut, & alii habitus pravi. Motus pravi concupiscentiæ, sunt, pro statu hominis viciati, prohibiti præcepto, Non concupisces: Unde homo eos sentiens, & non consentiens, transgreditur præceptum, Non concupisces, quamvis transgressio in peccatum non deputetur: Quamdiu aliquid concupiscentiæ carnalis in diligente est, non facit præceptum, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Satisfactiones laboriosæ Justificatorum, non valent expiare de condigno pœnam temporalem restantem post culpam condonatam. Immortalitas primi hominis non erat gratiæ beneficium, sed naturalis conditio. Falsa est Doctorum sententia, primum hominem potuisse a Deo creari, & institui sine Justitia naturali. Quas quidem sententias stricto coram nobis examine ponderatas, quamquam nonnullæ aliquo pacto sustineri possent, in rigore, & proprio verborum sensu ab assertoribus intento, hæreticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in pias aures offensionem immittentes, respectivè, ac quæcumque super iis verbo, scriptoque emissa, præsentium auctoritate damnamus, circumscribimus, & abolemus, deque eisdem, & similibus posthac, quoquo pacto, loquendi, scribendi, & disputandi, facultatem quibuscumque interdicimus, Qui secus fecerint, ipsos omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, beneficiis, & officiis perpetuò privamus, ac etiam inhabiles ad quæcumque decernimus, vinculo quoque anathematis eo ipso innodamus, a quo, nullus Romano Pontifice inferior, valeat ipsos, excepto mortis articulo, liberare. Cæterùm, ut jam commoti his de rebus tumultus, & contracta odia facilius comprimi possint, simulque animarum saluti plenius consulatur, Dilecto filio nostro Antonio tituli Sancti Bartholomæi, in Insula Presbytero Cardinali Granuelano nuncupato, per Apostolica scripta mandamus, ut ipse, quid ad perpetuam dictarum sententiarum, & scripturarum abolitionem, quid ad arcenda hujusmodi proloquia, & disputationes, quid denique ad unionem, & pacem cum communi omnium, & Ecclesiæ Catholicæ satisfactione componendam, facto opus sit, in primis diligenter expendat deinde in iis omnibus, quæ pro communi salute, tranquilitate; & honore optimum judicaverit, salva semper Ecclesiæ prædictæ unitate, etiam per alium, seu alios, fide, doctrina, & religione præstantes, ocyus exequatur, faciatque, quidquid decreverit, inviolatè ab omnibus observari, Contradictores quoslibet per censuras, & pœnas prædictas, cæteraque juris, & facti remedia opportuna appellatione postposita, compescendo; Invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio Brachii sæcularis: non obstantibus, quod forsitan aliquibus ab Apostolica sit Sede Indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem; Et quibuslibet aliis privilegiis, exemptionibus, indulgentiis, & litteris Apostolicis, specialibus, vel generalibus, quorumcumque tenorem existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus præsentium impediri valeat quomodolibet, vel differri; & de quibus, eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ damnationis, circumscriptionis, abolitionis, interdicti, decreti, & mandati, privationis, & innodationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1567. Kalendis Octobris: Pontificatus nostri anno 2.

Deindeque piæ mem. Gregorius Papa XIII. etiam prædecessor noster, intellecto per eum, non sine animi sui dolore, non defuisse tunc temporis aliquos Theologos, tum studiosos, tum professores, qui articulos in prædicta Constitutione damnatos asserere, & pertinaciter defendere pergerent; pro officii sui munere eorundem temeritatem, atque audaciam ad totius Ecclesiæ periculum pertinentem, minimè contemnendam, & dissimulandam censuit; sed ad coercenda hujusmodi ingenia, per aliam suam Constitutionem sub datum quarto Kalendas Februarii anno Incarnationis Dominicę 1579. Pontificatus sui anno 8. editam, Pii prędecessoris constitutionem prædictam sua quoque auctoritate confirmavit. Articulosque ibidem comprehensos iteratò damnavit; & ne quis, hac in re constantem Sedis Apostolicæ voluntatem, ac sententiam ignorare posset, suam hujusmodi confirmationis Constitutionem, altera Pii V. comprehensa, publicavit, & promulgavit. Postea recoll. mem. Paul. Pap. V. similiter

præ-

prædecessor noster, ad tollenda scandala, & dissensiones, quæ in Ecclesia Catholica oriebantur occasione editionis librorum, & operum de Auxiliis tractantium, in Generali Congregatione Sanctæ Romanæ, & universalis Inquisitionis, sub die 1. Decembris Anni Domini 1611. coram ipso habita, decrevit, ut scriberetur Nuntiis Apostolicis, quod notificarent, & ordinarent, Superioribus Religionum, & Universitatibus studiorum, & Ordinariis eorum Nunciaturæ, ne sinerent imprimi in materia de Auxiliis etiam sub prætextu commentandi S. Thomam, aut alio modo, & qui vellent de hac materia scribere, & imprimere, prius mitterent Tractatus, & Compositionem ad dictam Sanctam Universalem Inquisitionem, & in executionem mentis dicti Pauli prædecessoris, ejusdem Decreti tenor omnibus prædictis per Nuntios respectivè fuit legitimè intimatus; Successivèque ne contra prædictum Decretum aliquid attentari contingeret, sed scandala, & dissensiones omninò cessarent, Nos in alia Generali Congregatione dictæ Sanctæ Romanæ, & universalis Inquisitionis, Feria quinta die 22. Maii. Anno Domini 1625. per aliud Decretum nostrum, ipsum Pauli Prædecessoris Decretum confirmavimus, & innovavimus, ac omnibus, & singulis cujusvis Religionis, Ordinis, Congregationis, Instituti, & Societatis, etiam de necessitate exprimendæ, Regularibus, & aliis quibuscumque tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus personis cujuscumque status, conditionis, gradus, ordinis, & dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quam sæcularis, ne imposterum auderent imprimere, vel quoquo modo in lucem edere libros, tractatus, vel compositiones, ex professo, vel incidenter, aut prætextu commentandi D. Thom. vel quemlibet alium Doctorem, aut alia quavis occasione, prætextu, vel modo, de materia Auxiliorum Divinorum tractantes, sine expressa, & speciali licentia à nobis, in Congregatione S. Officii prædicta, obtinendà, donec aliud in hac materia à Sede Apostolica foret ordinatum, districtè præcepimus, & mandavimus: & ut hujusmodi nostrum Decretum inviolabiliter observetur, volumus, & declaravimus, contravenientes, pœnas privationis Dignitatum, & Officiorum suorum, vocis activæ, & passivæ, facultatis concionandi, publicè legendi, docendi, & interpretandi, ipso facto, absque alia declaratione, incurrere, & nihilominus aliis etiam pœnis nostro, & successorum nostrorum Romanorum Pontificum arbitrio infligendis, subjacere: librosque, quos ex tunc deinceps, contra dicti nostri Decreti tenorem edi contingeret, absque alia declaratione, tanquam expressè prohibitos haberi; & Impressores, præter amissionem librorum; pecuniariis, aliisque corporalibus pœnis juxta criminis gravitatem teneri. Novissimè tandem accepto per nos in Oppido (Civitate nuncupato) Lovaniensi, quosdam assertos Cornelii Jansenii olim Episcopi Iprensis, executores ex testamento in lucem edi curasse librum, cui titulus, Augustinus, ex professo continentem, & tractantem materiam de Auxiliis, nulla penitus petita, vel obtenta à dicta Congregatione licentia illum imprimendi; ejusque operis occasione Patris Societatis Jesu, nonnullas in Civitate Antuerpien. de eadem materia tractantes Theses, pariter absque licentia ejusdem Congregationis, imprimi curasse; opinionesque Jansenii in prædicto libro contentas oppugnasse; rursusque nonnullas alias, orationes, scripturas, Epistolas, Thesesque in calce infrascripti Decreti nostri, tunc registratas, tam pro dicti libri Jansenii, quàm Thesium à Patribus Jesuitis editarum defensione impressas fuisse, non solum contra prædictorum Decretorum prohibitionem, sed etiam in grave scandalum, & offensionem Ecclesiæ Catholicæ: Nos ut malis hujusmodi imminentibus quanto citiùs occurreretur, & ne imposterum ullus auderet dictis Decretis *contraire* per aliud Decretum in alia plena, & generali Congregatione ejusdem Sanctæ Romanæ, & universalis Inquisitionis coram Nobis die prima Augusti proximè præteriti habita, inhærendo prioribus Decretis a Paulo prædecessore, & à nobis, ut supra editis, pro tunc dictum librum Jansenii, cui titulus; August. Lovanii impressum, necnon Theses à Patribus Societ. Jesu Antuerpiæ in lucem editas; aliasque scripturas in calce posterioris nostri Decreti hujusmodi registratas, jam vigore anteriorum supradictorum Decretorum prohibitas, de novo prohibuimus, ac pro prohibitis omnino haberi voluimus; Mandavimusque sub pœna excommunicationis, ipso facto incurrendæ, ne quis cujuscumque status, gradus, conditionis, & qualitatis, etiam speciali, & specialissima nota dignæ, librum, & Theses prędictas, aliasque scripturas, ut supra, absque dictæ Sedis licentia in dicta Congregatione S. Officii obtinenda, retinere, & legere posset. Mandavimus insuper omnibus, & singulis, cujusvis Religionis, Ordinis, & Dignitatis, Abbatiali, Episcopali, Archiepiscopali, & Patriarchali, dignitate suffultis, Collegiis, & universitatibus, sub prædictis, ut supra, excommunicationis, ipso facto incurrendæ, Interdicti Ecclesiastici, respectivè, aliisque, arbitrio nostro, pœnis infligendis, etiam corporalibus, ne imposterum auderent imprimere, nec quoquo modo in lucem edere libros, tractatus, compositiones, ex professo, vel incidenter, etiam sub prætextu commentandi Divum Thomam, seu in Philosophicis, agendi de concursu causæ primæ cum secunda, præsertim defendendi, aut impugnandi librum dicti Jansenii, cui titulus, Augustinus, vel Theses Patrum Societatis Jesu, aliasque scripturas in calce dicti posterioris nostri Decreti, ut præfertur, registratas, & prohibitas, aut alia quavis occasione, vel modo de materia Auxiliorum divinorum, seu de gratia, & libero arbitrio tractantes, sine expressa licentia à nobis in dicta Congregatione S. Officii obtinenda, donec aliud in hac materia à Sede Apostolica prædicta foret ordinatum. Absolutionem verò à prædicta excommunicatione, necnon interdicti suspensionem, & relaxationem, Nobis, & dictæ Congregationi reservavimus; Non obstantibus quibuscumque privilegiis, etiam Sanctæ Cruciatæ, Jubilæi (etiam generalis) & facultatibus Missionariorum, ac aliis a dicta Sede emanatis, seu emanandis, quibus omnibus in hac parte derogavimus: Volumusque ea omnia suum plenarium sortiri effectum, omnesque contrafacientes, ut supra, ligare, nec quemquam excusari posse, etiam sub prętextu, quod anteriora Decreta Pauli prędecessoris, & nostra, alias, ut prefertur edita, non forent in Provinciis intimata, vel usu recepta. Irritum quoque, & inane decrevimus quicquid secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contingeret attentari; Contrariis quibuscumque non obstantibus. Et ne premissorum ignorantia posset ab aliquo prętendi, volumus, ut posterius nostrum Decretum hujusmodi, seu illius exemplum, ad valvas Basilicarum S. Joannis Lateran. & Principis Apostolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ, affixum, omnes ita arctaret, & afficeret, ac si unicuique personaliter intimatum foret. Nota verò librorum, & scri-

& scripturarum prohibitarum, in calce posterioris Decreti nostri hujusmodi registratum, hæc est. Liber cui titulus, Augustinus, impressus Lovanii Typis Jacobi Zegeri Anno 1640. & Parisiis 1641. Theses Theologicę de Gratia, libero arbitrio,& Prædestinatione, Antuerpiæ apud Joannem Meursium anno 1641. Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi, &c. Laudatio Funeralis dicta a R. Fratre Joanne à Lapide &c. Lovanii, Typis Bernardini Marii, &c. Epistola idiomate Hispano, All' Eminent. y Reverend. Sennor Cardinal de la Cueva de la Congregacion de la S. Inquisicion, por el P. Pedro Bivero de la Compannia de Jesus Predicador del Sennor Cardenal Infante; Dat in Bruxellas 26. Henero 1641. Memoriale idiomate Hispano Cardinali Infanti Hispan. incip. Serenis. Sennor, & finisn, Como es V. Cathol. Real. A. Libellus, cui titulus, humilis, & supplex querimonia Jacobi Zegers Typogr. Lovan. adversus Libellum R. P. S. I. Regiæ Capellæ Bruxell. Concionatoris & Theses PP. Societatis, Lovanii apud Jacobum Zegers, Anno 1641. primæ, secundæ, & tertiæ editionis. Memoriale ad Eminentissimum Cardinalem de la Cueva, circa querimoniam frivolam Jansenianam, &c. contra Theses Theologicas, & libellum supplicem &c. ejusdem de eodem tela ingesta, & regesta. Theologicæ, Apologeticæ, & Miscellaneæ adversus doctrinam Cornelii, &c. sub prætextu querimoniæ Typographi Lovaniensis, editionis secundæ, &c. Antuerpiæ apud Joannem Meursium anno 1641. Libellus, cui titulus, Augustini Hipponensis, & Augustini Iprensis, de Deo omnes salvare volente, &c. Homologia, &c. Lovanii apud Jacobum Zegers anno 1641. Epistola Liberti Fromundi, & Henrici Caleni Lovanii 16. Junii 1641. R. P. Societatis Jesu Lovan. incip. Theses vestras, Epistola Professorum S. Thom. Colleg. Societ. Jesu Lovan. Liberto Fromundo, & Henrico Calcno, incipien. Gratias agimus &c. Epistola, cui titulus, Petrus Biverus Doctoribus Jansenianis &c. Ad rem, Ad rem, &c. incipiens Ad rem, Amici, &c. Somnium Hipponense, sive de Controversiis, &c. Relatore Phyletimo S. T. Baccal. Formato, Parisiis anno 1641. Insuper omnes alii libri, Opuscula, Epistolæ, Orationes, Theses, &c. aliaque omnia tam edita hucusque, quàm imprimenda; tam contra, quam pro Cornelio Jansenio, ac Patribus Jesuitis. Cùm autem ex diligenti, & matura, ejusdem libri, cui titulus, Augustinus, lectione, postmodum compertum fuerit, in eodem libro multas ex propositionibus à prædecessoribus nostris olim ut præfertur, damnatas, contineri, & magno cum Catholicorum scandalo, & auctoritatis dictæ Sedis contemptu, contra præfatas damnationes, & prohibitiones defendi Nos huic malo, in scandalum totius Reipublicæ Christianæ, & Fidei Catholicæ perniciem, vertenti, opportunum remedium adhibere volentes; Constitutionis Gregorii, ac Pauli prædecessorum prędictorum nostrorum, necnon Decretorum hujusmodi totos, & integros tenores, ac Datas etiam veriores præsentibus pro totaliter expressis, & insertis habentes, motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicę potestatis plenitudine, hac perpetuò valitura Constitutiones ejusdem Pii, & Gregorii prædecessorum, hujusmodi Constitutiones prædictas, omniaque, & singula in eis contenta, Apostolica auctoritate tenore præsentium, perpetuò confirmamus, & approbamus: librumque prædictum, cui titulus est, Augustinus, Articulos, opiniones, & sententias in dictis Constitutionibus reprobatas, atque damnatas; ut a nobis compertum est, continentem, & renovantem; aliaque omnia opera præsentibus nostris subinserta, quę aliis sub posteriori Decreto nostro prædicto registratis, per præsentes addimus, atque adjungimus, eadem auctoritate præsentes omninò prohibemus, ac pro vetitis, & prohibitis haberi volumus; & mandamus. Jubentes insuper sub omnibus pœnis, & censuris in prædicta Constitutione Pii prædecessoris, contentis (à quibus, nullus Romano Pontifice inferior, excepto mortis articulo, absolvere contra facientes possit) ne quis cujuscumque conditionis, & qualitatis sit, etiam speciali, & specialissima nota, & expressione dignus, de prædictis, ut supra, damnatis, & in prædicto libro contentis, aliisque (ut infra) subinsertis, Articulis, Opinionibus, sententiis, libellis, orationibus, scripturis, Epistolis, Thesibus, quoquo pacto loqui, scribere, & disputare audeat, librumque, & alia prædicta penes se retinere, vel legere præsumat; Remanente nihilominus, in reliquis in suo robore posteriori Decreto a nobis in sacra supremę, & universalis Inquisitionis Congregatione, ut præfertur, edito; Decernentesque sic, & non aliàs in pręmissis omnibus, & singulis per quoscumque Interpretes, Doctores, Academias, Universitates, & studia generalia, aliasque personas; Judices Ordinarios, delegatos, mixtos, etiam Nuntios nostros, & Sedis prędictę, sublata eis, & eorum cuilibet, qualibet, aliter judicandi, & interpretandi, ac glossandi, & decidendi facultate, & auctoritate, ubique judicari, & definiri debere; Irritumque & inane quicquid secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel imposterum contigerit attentari. Non obstantibus, omnibus, quę in dicto nostro posteriori decreto voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Opera verò addita aliis, in calce posterioris nostri Decreti, ut pręfertur, registratis, & prohibitis, sunt sequentia, videlicet, Liberti Fromundi sacrę Theologię Doctoris &c. Brevis Anatomia hominis, Lovanii apud Jacobum Zegers, &c. anno 1641. Conventus Africanus, sive disceptatio judicialis apud Tribunal Pręsulis Augustini, &c. narratore Artemidoro Oneirocritico, A Roven, chez Nicolas de Montagne anno 1641. Memorial au Roy incipiens Jean Jansenius Chanoine, &c. finiens, contra illa duo Decreta Summorum Pontificum, &c. Item attestatio notorialis, &c. incipiens, Ego infrascriptus, & finiens, Petrus Mintaert Notarius. Approbatio sub nomine nonnullorum Theologorum ex variis Religionibus, tam Ordinum Monachalium, quam Mendicantium, necnon Archiepiscopi Philippensis aliorumve Theologorum Clericorum Sęcularium, Doctrinę Cornelii Jansenii in dicto libro Augustinus, contentæ, incipiens. Quid censendum sit de doctrina in opere Reverendiss. Dom. Cornelii Jansenii Episcopi Iprensis fel. mem. nuncup. Augustinus, contenta patebit ex subsequentibus attestationibus Doctissimorum virorum in Belgio, & alibi existentium, &c. finiens. Et me publico, & Apostolico, ac dictæ Universitatis Notario, & Scriba jurato. Quod attestor, Petrus Mintaert Notarius. Ut autem præsentes nostræ literæ, omniaque, & singula in eisdem literis, ut supra contenta ad omnium notitiam deducantur, nec illarum ignorantia ab aliquo allegari possit, volumus easdem pręsentes nostras literas, seu earum transumptum, etiam impressum (cui manu Notarii publici subscripto, & sigillo alicujus personę in dignitate Ecclesiastica constitutę munito,

nito, plenam ubique locorum, & tam in judicio, quàm extra illud fidem adhiberi decernimus) in Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, & Cancellariæ Apostolicæ Valvis, atque in acie Campi Floræ per aliquos ex Cursoribus Palatii Apostolici publicari, & affigi, earumque copiam inibi affixam dimitti, publicationemque, affixionem, & copiæ affixæ, dimissionem hujusmodi in Regnis, Provinciis, Civitatibus, Oppidis, & locis requiri, aut expectari debere, omnesque, & singulos perinde arctare, & afficere, ac si unicuique nominatim, ac personaliter intimatæ, atque præsentatæ fuissent. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, additionis, adjunctionis, prohibitionis, jussionis, Decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Romæ apud S. Petrum Anno Incarn. Dom. 1641. pridie 9. Mart. Pontif. nostri anno 19.

E. DAT. Visa de Curia P. Gentilis. F. Morolus.

Anno à Nativit. D. N. J. C. 1643. Indictione undecima die verò 19. Junii, Pontif. Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Urbani divina providentia Papæ VIII. anno ejus 20. supradicta Constitutio affixa, & publicata fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, & Cancellariæ Apostolicæ, atque in Acie Campi Floræ, ut moris est, per me Jo: Baptistam Riccium ejusdem SS. D. N. Papæ, ac S. Inquisitionis Cursorem.

Romæ ex Typographia Cam. Apost. 1641.

Finis Tomi Quinti.

